Binbir Gece Masalları

◆

İKİ CİLT

YKY
YAPI KREDİ YAYINLARI

BİNBİR GECE MASALLARI

I. Cilt

1.-8. Kitaplar

Fransızcadan çeviren:
Âlim Şerif Onaran

Yapı Kredi Yayınları

Yapı Kredi Yayınları - 2107
Delta - 5

Binbir Gece Masalları / I. Cilt
Arapça özgün adı: Elf leyle ve leyle
Fransızca çeviri: Mille nuits et une nuit / Joseph Charles Mardrus
Fransızcadan çeviren: Âlim Şerif Onaran

Kitap editörü: Selahattin Özpalabıyıklar
Düzelti: Elif Nur Onbay - Murat Yalçın

Kapak tasarımı: Nahide Dikel
Grafik uygulama: Akgül Yıldız

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
Başkent O.S.B. 22. Cad. No: 6 Malıköy / Ankara
Tel: (0312) 640 16 23
Sertifika No: 26886

Fransızca ilk baskı: 1899-1904
Türkçe çevirinin ilk basımı: Afa Yayınları: İstanbul 1992-93
YKY'de önceki basımlar (2001-2003)
Edebiyat dizisinden 13,5 x 21 cm. boyutlarında yapılmıştır.
1. baskı: İstanbul, Ekim 2004
4. baskı: İstanbul, Şubat 2014
ISBN 978-975-08-0859-2
Takım ISBN 978-975-08-0858-4

© Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., 2013
Sertifika No: 12334
Bütün yayın hakları saklıdır.
Kaynak gösterilerek tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında
yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş.
İstiklal Caddesi No: 142 Odakule İş Merkezi Kat: 3 Beyoğlu 34430 İstanbul
Telefon: (0 212) 252 47 00 (pbx) Faks: (0 212) 293 07 23
http://www.ykykultur.com.tr
e-posta: ykykultur@ykykultur.com.tr
İnternet satış adresi: http://alisveris.yapikredi.com.tr

İçindekiler

Binbir Gece Masalları'nı Okusak da Okumasak da *(Orhan Pamuk)*, ***XI***
Türkçeye Çevirenin Önsözü *(Âlim Şerif Onaran)*, ***XVII***

BİNBİR GECE MASALLARI

BİRİNCİ KİTAP
Yayıncının Notu, ***7***
Dostlara Bir Çift Söz *(Dr. J.C. Mardrus)*, ***11***

Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın Öyküsü, ***19***
Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü, ***25***
Tacir ile İfrit Öyküsü, ***29***
Birinci Şeyhin Öyküsü, ***31***
İkinci Şeyhin Öyküsü, ***34***
Üçüncü Şeyhin Öyküsü, ***37***
Balıkçı ile İfrit Öyküsü, ***40***
Kral Yunan'ın Veziri ile Hekim Rûyan'ın Öyküsü, ***45***
Şah Sindbad'ın Şahini, ***50***
Şehzade ile Gulyabani, ***52***
Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü, ***66***
Hamal ile Genç Kızların Öyküsü, ***76***
Birinci Kalenderin Öyküsü, ***94***
İkinci Kalenderin Öyküsü, ***103***
Üçüncü Kalenderin Öyküsü, ***123***

Birinci Genç Kız Zübeyde'nin Öyküsü, ***141***
İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü, ***152***
Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü, ***164***
Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve
Hasan Bedreddin'in Öyküsü, ***172***

İKİNCİ KİTAP

Terzi ile Kamburun Öyküsü, ***239***
Hıristiyan Simsarın Öyküsü, ***246***
Çin Hükümdarının Azık Sağlayıcısının Öyküsü, ***266***
Yahudi Hekimin Öyküsü, ***276***
Terzinin Öyküsü, ***288***
Topal Gencin Öyküsü, ***289***
Bağdatlı Berberin Altı Kardeşinin Öyküsü, ***308***
Berberin Birinci Kardeşi Bakbuk'un Öyküsü, ***311***
Berberin İkinci Kardeşi El-Haddar'ın Öyküsü, ***316***
Berberin Üçüncü Kardeşi Bakbak'ın Öyküsü, ***320***
Berberin Dördüncü Kardeşi El-Küz'ün Öyküsü, ***324***
Berberin Beşinci Kardeşi El-Aşar'ın Öyküsü, ***329***
Berberin Altıncı Kardeşi Şakalik'in Öyküsü, ***341***
Enisü'l-Celis ile Ali-Nur'un Öyküsü, ***357***
Ganim bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne'nin Öyküsü, ***442***
Birinci Sudanlı Haremağası Zenci Savvab'ın Öyküsü, ***428***
İkinci Sudanlı Haremağası Zenci Kâfur'un Öyküsü, ***430***
Üçüncü Sudanlı Haremağası Zenci Bukait'in Öyküsü, ***437***

ÜÇÜNCÜ KİTAP

Şah Ömerü'n-Neman ve Şaşırtıcı Güzellikteki İki Oğlu: Şarkân ve Davü'l-Mekân'ın Öyküsü, ***471***
Üç Konu Üstüne Deyişler, ***550***
Şah Ömerü'n-Neman'ın Ölümünün Öyküsü ve Bundan
Önce Yer Alan Hayranlık Uyandırıcı Anlatımlar, ***587***
Birinci Genç Kızın Anlatısı, ***588***

İkinci Genç Kızın Anlatısı, ***590***
Üçüncü Genç Kızın Anlatısı, ***591***
Dördüncü Genç Kızın Anlatısı, ***592***
Beşinci Genç Kızın Anlatısı, ***594***
Yaşlı Kadının Anlatısı, ***596***
Manastırın Öyküsü, ***624***
Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk Öyküsü, ***653***

DÖRDÜNCÜ KİTAP

Ömerü'n-Neman Öyküsü'nün Sonu; Güzel Aziz'in Öyküsü, ***675***
Dünya Hatun ile Emir Tacü'l-Mülûk Öyküsü, ***717***
Davü'l-Mekân'ın Oğlu Genç Kânmekân'ın Serüveni, ***758***
Haşhaş Yutanın Öyküsü, ***773***
Bedevi Hâmid'in Öyküsü, ***786***
Hayvanların ve Kuşların Hoş Öyküleri, ***796***
Kaz, Tavus ve Dişi Tavus Öyküsü, ***796***
Çoban ile Genç Kız, ***808***
Kaplumbağa ile Balıkçılın Öyküsü, ***811***
Kurt ile Tilkinin Öyküsü, ***814***
Fare ile Gelincik Öyküsü, ***823***
Karga ile Misk Kedisinin Öyküsü, ***824***
Karga ile Tilki Öyküsü, ***825***
Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar Öyküsü, ***833***

BEŞİNCİ KİTAP

Kamerü'z-Zaman ile Prenses Bedrü'l-Büdur Öyküsü, ***887***
Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü, ***981***
Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü, ***1012***

ALTINCI KİTAP

Bilgili Canayakın'ın Öyküsü, ***1081***
Şair Ebu Nuvas'ın Serüveni, ***1116***
Gemici Sindbad'ın Öyküsü, ***1124***

Birinci Gezi, ***1128***
İkinci Gezi, ***1139***
Üçüncü Gezi, ***1148***
Dördüncü Gezi, ***1159***
Beşinci Gezi, ***1170***
Altıncı Gezi, ***1178***
Yedinci Gezi, ***1187***
Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü, ***1202***
Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü, ***1245***

YEDİNCİ KİTAP
Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü, ***1269***
İbnü'l-Mansur ile İki Genç Kızın Öyküsü, ***1292***
Kasap Vardan ile Vezir Kızının Öyküsü, ***1312***
Yeraltı Sultanı Yemliha'nın Öyküsü, ***1318***
Belkiya'nın Öyküsü, ***1324***
Kederli Yakışıklı Delikanlının Öyküsü, ***1338***
Ruhun Çiçekli Tarhları ve Zarafet Bahçesi, ***1364***
Harun Reşid ve Yel, ***1364***
Genç ile Öğretmeni, ***1365***
Olağanüstü Torba, ***1368***
Harun Reşid Aşk Yargıcı, ***1371***
Üstünlük Kimin: Delikanlının mı, Olgun Erkeğin mi?, ***1372***
Hıyarın Değeri, ***1374***
Beyaz Saçlar, ***1375***
Çözülen Anlaşmazlık, ***1376***
Ebu Nuvas ve Sitti Zübeyde'nin Yıkanışı, ***1378***
Doğaçlama Şiir Okuyan Ebu Nuvas, ***1381***
Eşek, ***1383***
Sitti Zübeyde'nin Suçüstü Yakalanması, ***1385***
Erkek mi, Dişi mi?, ***1387***
Pay, ***1389***
Okul Öğretmeni, ***1390***

Yazılı Gömlek, ***1392***
Bardak Üstündeki Yazı, ***1393***
Sepetteki Halife, ***1394***
İşkembe Temizleyicisi, ***1401***
Göznuru Adlı Genç Kızın Öyküsü, ***1406***
Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?, ***1412***
Sahte Halife, ***1420***

SEKİZİNCİ KİTAP
Goncagül ve Dünya Tatlısı, ***1441***
Abanoz At'ın Sihirli Öyküsü, ***1479***
Fındıkçı Delile'nin Hilelerinin Öyküsü, ***1517***
Cıva Ali'nin, Delile ve Kızı, Delile'nin Kardeşi Balık Kızartıcısı Zurayk ve Büyücü Yahudi Azarya ile Serüvenleri, ***1558***
Balıkçı Cevder ya da Sihirli Heybenin Öyküsü, ***1600***

Binbir Gece Masalları'*nı* *Okusak da Okumasak da*

Binbir Gece Masalları'ndan ilk seçmeyi, kırk küsur yıl önce yedi yaşımdayken okudum. İlkokul biri bitirmiştim, yaz tatilinde babamın çalışıp annemle yaşadığı İsviçre'ye Cenevre'ye gitmiştik. Yeni öğrendiğim okumamı yazın ilerleteyim diye teyzemin yola çıkmadan önce ağabeyimle bana hediye ettiği çocuk kitapları arasında *Binbir Gece Masalları*'ndan bir de seçki vardı. Kalın ciltli, iyi kâğıda basılmış bu kitabı bütün yaz boyunca dört beş defa okuduğumu hatırlıyorum. Öğle yemeğinden sonra, yaz sıcağında, Cenevre gölüne, rıhtıma bir sokak uzakta olan apartman dairesindeki odamda yatağa uzanır aynı hikâyeleri yeniden yeniden okurdum. Açık pencereden Cenevre gölünden hafif bir rüzgâr eser, pencerenin baktığı arka avludan akordeon çalan dilencilerin müziği gelirken ben Ali Baba ve Kırk Haramiler'in ve Alaaddin'le Sihirli Lambası'nın hikâyesinin içine bir kere daha girer kaybolurdum.

Gittiğim ülke neresiydi? İlk izlenimim bu hikâyelerin uzak ve yabancı diyarlara, bizlerden daha ilkel, ama büyülü bir âleme ait olduğuydu. Kahramanlarının İstanbul sokaklarında rastlıyacağımız kişilerin adlarını taşıması onları biraz bana yakın kılıyordu, ama tıpkı uzak Anadolu köyleri gibi bu masalların anlattığı âlemle kendi dünyamı özdeşleştirmezdim hiç. İlk seferinde *Binbir Gece Masalları*'nı Doğu hakkında esrarlı hikâyeler okuyan bir Batılı çocuk gibi okumuştum. Bu hikâyelerin Hindistan, İran ve Arabistan üzerinden benim kültürüme geldiğini;

bütün çocukluğumu geçirdiğim İstanbul'un karmaşasının ve esrarının bu muazzam ve hayretler uyandırıcı kitabın dokusundan ve havasından pek çok şey taşıdığını; yalan, hile, dolan, aşk, ihanet, kılık değiştirme, şaşırtmacalar ve hayret kıvrımlarıyla dokunmuş hikâyelerin ruhunda İstanbul sokaklarından pek çok şey olduğunu bu ilk okuyuşta hissetmemiştim. Daha sonraları kitabın ilk derleyicisi ve Fransızca çevirmeni Antoine Galland'ın Suriye'den ele geçirip çevirdiğini söylediği eski el yazmasında benim okuduğum bu ilk hikâyelerin olmadığını başka kitaplardan öğrenecektim. *Ali Baba ve Kırk Haramiler*'i, *Alaaddin ile Sihirli Lambası*'nı Galland bir kitaptan değil, Hanna Diyab adlı bir Hristiyan Arap'tan kendi dinlemiş, daha sonra kitabı derlerken kendi hatırladığı gibi yazmıştı.

Bu da bizi asıl konuya getiriyor: *Binbir Gece Masalları* Doğu edebiyatının bir harikasıdır. Ama onu bizlere, kendi geleneksel edebiyatlarından, İran ve Hint kültüründen öğrendiklerinden kopmuş ve Batı edebiyatının sarsıcı etkisi altına girmiş olan bizlere yeniden öğreten Batılılar olmuştur. Batı dillerine ünlü, tuhaf, kimi zaman kafadan çatlak ya da malumatfüruş çevirmenlerce defalarca çevrilmiş olan bu kitabın sözünü ettiğim Antoine Galland tarafından yapılmış Fransızca çevirisi en ünlüsüdür. Galland'ın 1704'te Fransa'da yayımlanmaya başlayan çevirisi aynı zamanda en etkili, en kalıcı ve en çok okunmuş olanıdır da. *Binbir Gece Masalları*'nın aslında bu çeviriyle tamamlandığını, bu çeviri yüzünden bu bitip tükenmez hikâyeler ormanının bütün dünyada ünlü olduğu söylenebilir. Galland'ın çevirisinden, o sırada ve sonraki yüzyılda Batı edebiyatını yapan en büyük yazarlar verimli bir şekilde etkilendiler. Stendhal, Coleridge, De Quincey ve Edgar Allan Poe'nun eserlerinde *Binbir Gece Masalları*'nın rüzgârı eser. Bütün kitabı okumaya giriştiğimizde bu etkilerin aslında sınırlı olduğunu da hissederiz. "Doğu'nun gizemli yanı" diyebileceğimiz bir şey; harikalar, tuhaflıklar, doğaüstü olaylar, korkutucu kimi sahneler ve bu malzemeyle yapılmış bazı hikâyeler... Ama *Binbir Gece Masalları* yalnız bunlar değildir.

Yirmi yaşlarımda kitabı ikinci okuyuşumda bunu daha iyi anladım. Kitabı ikinci defa 1950'lerde Türkçede çıkmış Raif Karadağ çevirisinden okumaya başladım. Tabii ki bütün aklı

başında okurlar gibi, gene kitabın tamamını değil, bir kısmını, içimden geldiği gibi, aklıma estiği gibi, ciltten cilde karıştıra karıştıra okuyordum. Bu ikinci okuyuşumda *Binbir Gece Masalları* bana itici, huzursuz edici bir şey gibi geldi. Hem merakla hikâyeleri yutar gibi okuyor, hem de kitaba bir öfke, bir kızgınlık duyuyordum. Kimi klasik kitaplara yaptığımız gibi, bir görev duygusuyla da okumuyordum ama: Merakla ve merakımdan öfkelenerek okuyordum.

Bugün, otuz yıl sonra o ikinci okuyuşta bende huzursuzluk uyandıran şeyin ne olduğunu biliyorum artık. Pek çok masaldaki kadın-erkek ilişkilerinin sarsıcı derecede tekinsiz olması, kadınların ve erkeklerin durmadan birbirlerini aldatmaları, kazıklamaları, dolap çevirip birbirlerine madik atmaları beni korkutmuştu. *Binbir Gece Masalları*'nın dünyasında kadınlar her zaman güvenilmezdir, hiçbir zaman samimi değildirler ve hep küçük oyunlar ve hilelerle erkekleri kandırırlar. Zaten masalların anlatılmaya başlaması, Şehrazad'ın hikâyelerini söylemesi de sevgisiz bir adama karşı hayatını kurtarmak isteyen bir kadının hilesine dayanır. Bütün kitabı besleyen kadınlar hakkındaki bu görüş elbetteki aynı hayal ve kültür dünyasında yaşayan erkeklerin derin ve en temel korkularını yansıtır. Kadınların hile yapıp dolap çevirmede başvurdukları en önemli silahlarının cinsellikleri olması bu korkuları pekiştirir. *Binbir Gece Masalları* bu bakımdan anlattığı coğrafyanın erkeklerinin en derin terkedilme, boynuzlanma ve yalnız bırakılma korkularını yansıtır. Bu hikâyelerden en korkuncu ve okuması mazohistçe zevkli olanı, bütün hareminin zenci kölelerle kendisini aldatışını seyreden padişahın hikâyesidir. Kadınların güvenilmezliği konusundaki en temel erkek önyargıları ve korkularını kalben hissederek, ruhtan gelen hakiki bir heyecanla romanlarında derinden işleyen Kemal Tahir'in bu hikâyenin parlak bir uyarlamasını kaleme alması hiç de rastlantı değildir. Erkek korkuları ve kadınların güvenilmezliğiyle tıkış tıkış dolu bu dünya yirmi yaşımda bana fazla boğucu, fazla "oryantal" ve biraz da bayağı gelmişti. O zamanlar *Binbir Gece Masalları*'nın kenar mahalle duyarlılığına ve zevklerine fazlaca batmış olduğunu hissetmiştim. Kötülük, iki yüzlülük ve bayağılık bu hikâyelerin çoğunda insanların

düştüğü, düşürüldüğü bir çirkinlik olarak dramlaştırılmıyor, yalnızca çarpıcı ve tiksinti verici yanları ve hikâye zevki için bize bir kere, bir kere daha gösteriliyordu.

Bu ikinci okumamda hissettiğim tatsızlık Avrupalılaşma ve Batılılaşmayı bir çeşit "püritenleşme" olarak algılamam yüzündendi belki ve anlayışsızlığımda yalnız da değildim. O zamanlar benim gibi modernleşme meraklısı gençlere Doğu klasiklerinin çoğu baş edilmesi güç ve karanlık birer orman gibi gözükürdü. Bizi onlara yaklaştırıp sevdirecek modern anahtarlar da yoktu elimizde.

Binbir Gece Masalları'na üçüncü okuyuşumda ısınabildim en çok. Bu sefer kitaba son dönem Batı edebiyatının onda bulduğu ve efsaneleştirdiği yanından yaklaştım: Bir büyük hikâyeler denizi olmasına, kitabın bitip tükenmezliğine, iddiasına ve içindeki gizli geometriye ilgi duyarak okudum onu. Gene her zamanki gibi içimden geldiği gibi, bir hikâyeden diğerine atlayarak ve sıkıldığım hikâyeyi bırakıp bir diğerine başlayarak okuyordum. Kitabı konusundan çok düzeni, boyutu, hırsları yüzünden sevmeye karar vermiş olmam, bir zamanlar beni huzursuz eden kötücül kenar mahalle ayrıntılarına kafamı takmaktan alıkoydu beni. Üstelik, belki de artık hayatın aslında o kötücül ve güvenilmez ayrıntılarla yapıldığını kendi yaşam deneyimlerimden anlamıştım. Böylece, bu üçüncü okuyuşumda *Binbir Gece Masalları*'nda daha edebi olana, yüzlerce yıldır eskimeyen mantık oyunlarına, kılık kıyafet değiştirme, bir başkasının yerine geçme, saklanma gizlenme ayrıntılarına dikkat edip zevk aldım. Harun Reşid'in kılık değiştirip kendi benzerini, sahte Harun Reşid'i bir gece gizlice dikizlediği son derece çarpıcı bir hikâyeyi kendi romanım *Kara Kitap*'ta 1940'ların İstanbul'unun siyah beyaz filmlerden çıkma havasıyla birleştirdim. Otuz beş yaşımdan sonra hakkında okuduğum İngilizce rehber kitapların da yardımıyla, *Binbir Gece Masalları*'nı, okudukça sınırsızlığı, gizli mantığı, iç şakaları, zenginliği, tuhaflığı, güzelliği ve tuhaf güzelliği, çirkinliği, edepsizliği, bayağılığı, saçmalığı ortaya çıkan bir hazine olarak görmeyi öğrendim. *Binbir Gece Masalları* ile önceki aşk ve nefret ilişkim, ilk okumalarım, hayatı olduğu gibi kabul etmeyi öğrenememiş bir

çocuğun hayalleriyle bir delikanlının öfkeleri arasında geçmişti. Şimdiyse *Binbir Gece Masalları*'nın, tıpkı hayat gibi, olduğu gibi kabul edilmezse bize mutsuzluk verecek bir şey olduğunu yavaş yavaş anladım. Okur bu kitabı hiçbir boş beklentiye ve umuda kapılmadan içinden geldiği gibi ve kendi keyiflerinin mantığını izleyerek okumalı bence. Ama *Binbir Gece Masalları*'nı okumaya girişecek okura akıl vermek de fazla cesaret.

Gene de okumak ve ölmek üzerine bu kitap aracılığıyla bir iki söz söylemek isterim. *Binbir Gece Masalları* hakkında söylenen çok yaygın iki söz vardır. Birincisi bu kitabı baştan sona şimdiye kadar kimsenin okuyamadığı üzerinedir. İkincisi, *Binbir Gece Masalları*'nı baştan sona okuyan kişinin öleceği üzerinedir. Birbirleriyle gizli bir mantıkla birleşen bu iki uyarı okuru ihtiyatlı olmaya itecektir elbette. Ama fazla korkaklık etmeye de gerek yok. *Binbir Gece Masalları*'nı okusak da okumasak da sonunda biz de öleceğiz.

Orhan Pamuk

*Türkçeye Çevirenin Önsözü**

"Râviyân-ı ahbâr ve nâkılân-ı âsâr ve muhaddisân-ı rûzigâr şöyle rivâyet ederler ki" (Haberleri duyuranlar, eserleri nakledenler ve zamanın olaylarını anlatanlar bildirirler ki) diye başlar eski Doğu masalları.

Bundan dolayı, masal anlatanlara eskiden "râvi" denirdi. Râvilerin en ünlüsü de *Binbir Gece Masalları*'nı anlatan Şehrazad olsa gerek.

Eski zamanlarda Hint ve Çin diyarlarında hüküm süren Şehriyar ve Şahzaman adlı iki kardeş hükümdar, karıları tarafından aldatılmak felaketine uğramışlar. Bu olayların etkisiyle Şehriyar, kendi ülkesinde, her gün başka bir kızla evlenip ertesi gün onu idam ettirir olmuş; bu yüzden vezirin güzel, bilgili ve akıllı kızı Şehrazad, hükümdarla evlenip ya bu uğurda yaşamını yitirmeye ya da kurtulup ülkenin tüm kadınlarını da bu beladan kurtarmaya karar vermiş, bin güçlükle babasını da ikna etmiş.

* Bu önsözün bir bölümü, Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün birlikte 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkileri" konulu yuvarlak masa toplantısında tarafımızdan sunulan "Binbir Gece Masalları'nda Tema ve Sistematik" başlıklı tebliğden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Âlim Şerif Onaran, *Binbir Gece Masalları*'nı yaptığı düzelti ve değişikliklerle birlikte yayınevimize teslim ettiğinde, getirdiği malzemeyi değerlendirerek önsözünü genişletmemizi rica etmişti. Bu rica, "Âlim Hoca"nın beklenmedik ölümü üzerine bir vasiyet niteliği kazanmış oldu. Önsözü, Onaran'ın malzemelerinden de yararlanarak ve özellikle sözünü etme fırsatı bulamadığı kimi "*Binbir Gece* etkilenmeleri"ni ekleyerek genişlettim. Masalların Türkiye ve Türkçedeki serüvenini de M. Sabri Koz gözden geçirerek kimi ekleme ve düzeltmeler yaptı (S.Ö.)

O gece gerdeğe girmeden önce, hükümdardan son dilek olarak kız kardeşi Dünyazad'ı görmek istemiş; Dünyazad da ondan son bir dilekte bulunmuş, "Ne olursun ablacığım, o güzel masallarından birini son defa bana anlat!" diyerek.

Hükümdardan ruhsat aldıktan sonra, ilginç ve merak uyandıran bir masal anlatmaya başlamış Şehrazad; ve şafak sökerken en heyecanlı yerinde kesmiş masalı, gündüz masal anlatılmaz diye...

Ne var ki, Dünyazad kadar Hükümdar Şehriyar da meraklanmış ve masalın sonunu getirmek üzere Şehrazad'ın canını bağışlamış. Böylece büyü bozulunca, her gece birbirinden güzel masalları birbirine ekleyerek bin bir gece masal anlatmış Şehrazad. Bu arada hükümdarla sevişmeyi de sürdürerek üç çocuk sahibi olmuş. Sonunda masallar bitmiş. Ancak Şehriyar, bu kadar güzel ve akıllı bir eşe kavuşup ondan üç çocuğu da olunca, Şehrazad'ın canını bağışlamış.

Doğu kültüründe masal geleneği önemli bir yer tutar. Bir yandan tıpkı Batı'daki "chanson de geste"i yayan "troubadour"lar gibi, bizde de saz şairleri şarkılı öyküler söyleyerek, öte yandan meddahlar geçmiş dönemlerden masallar ve öyküler anlatarak bu geleneği sürdürdüler.

Sonradan birçoğu taşbasması olarak yayımlanan bu öykü ve masallarda, tıpkı *Binbir Gece Masalları*'nda veya Şeyh Sadi'nin *Bostan* ve *Gülistan*'ında ya da Şeyh Nefzavi'nin *Itırlı Bahçe*'sinde kullandığı yöntemle, bir yandan öykü anlatılırken öte yandan ünlü şairlerin şiirleri ya da şarkılarla öyküyü açıklama yoluna gidiliyor ve öykü böylece zenginleşiyordu.

Binbir Gece Masalları'*nın Yayılışı*

Binbir Gece Masalları, 18. yüzyılda ilkin Antoine Galland tarafından İstanbul'da ve Kahire'de yapılan araştırmalar sonunda, Fransa yoluyla tüm Avrupa'ya tanıtıldı (*Mille et une nuits* ["Binbir Gece"], 1704-1717, 12 cilt). Ancak Galland, edebi değerinin yüceliği kadar ilginç ve örnek sağlayan nitelikleri de belirgin olan bu masalları çevirirken "expurgé" etmekten yani "ayıklamak"tan da kendini alıkoyamadı (1818'de İngiltere'de

Shakespeare'i sansürleyerek *The Family Shakespeare* ["Aileler için Shakespeare"] adıyla yayımlayan ve böylece İngilizcede "ayıklamak, sansürlemek" anlamındaki "bowdlerize etmek" filinin ortaya çıkmasına yol açan Thomas Bowdler gibi). XIV. Louis sarayının "nezahet"ine uygun bir tutumdu bu. Ancak Galland'ın hizmeti öylesine büyük ve önemliydi ki, bu ayıklama çabası bile hizmetinin değerini gölgeleyemedi.

Tüm dünyada fikir ve sanat hayatını geniş şekilde etkileyen *Binbir Gece Masalları*'nın gerçek değeri, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında, bunları olduğu gibi (1899-1904; 16 cilt) Arapçadan aktaran Dr. Joseph Charles Mardrus'ün çabalarından sonra ortaya çıktı. Her bir cildi Mardrus'ün çağdaşı ve dostu olan Stéphane Mallarmé, Paul Valéry, Anatole France, José-Maria de Hérédia, André Gide, Maurice Maeterlinck, Pierre Louÿs, Rémy de Gourmont gibi edebiyatçılara adanan bu çeviri, edebi çevrelerde, daha önce Galland'ınkine gösterilen ilgiden de öte bir ilgi gördü.

Öte yandan, İngiltere'de, Doğu dillerinden çeviriler yaparak ünlenmiş, ayrıca Fransız şairi François Villon'u da çevirerek İngilizlere tanıtmış olan John Payne *Binbir Gece Masalları*'nı İngilizceye çevirdi. Ardından, Sir Richard Francis Burton da 1885-1888 yılları arasında yayımladığı dipnotlarla zenginleştirilmiş çevirisinde (*The Arabian Nights' Entertainments or the Book of a Thousand Nights and a Night* ["Arap Gece Eğlenceleri ya da Binbir Gece Kitabı"]) Dr. Mardrus'ün yolunu tuttu; yani masalları ayıklamadı.

Almanya'da, diğer çevirmenler arasında Enno Littmann, 1839 Kalküta baskısında yine doğrudan doğruya Arapçadan altı cilt (12 kitap) halinde bir çeviri yaptığı gibi; İspanya'da Blasco Vicente Ibañez de, Mardrus'ün çevirisini gözönünde tutarak *Binbir Gece Masalları*'nı İspanyolcaya çevirdi.

Daha 19. yüzyılda, Rusça dahil, hemen hemen dünyanın tüm dillerine çevrildi *Binbir Gece Masalları*. Ayrıca çocuklar için özet ya da seçme öyküler halinde de yayımlandı.

Binbir Gece Masalları'nın Türkçe elyazmalarına Türkiye kütüphanelerinde fazla rastlanmaz. En eski çevirilerden biri, ilk 55 geceyi içeren ve tahminen 15. yüzyıldan kalma

bir yazmadır. Çevirmeni belli olmayan bu yazmanın Bursa İl Halk Kütüphanesi ve Paris Bibliothèque Nationale nüshaları bulunmaktadır. 17. yüzyılda Beyânî tarafından anlaşılır bir dille çevrilen on ciltlik Türkçe yazmanın tek nüshası da yine Paris Bibliothèque Nationale'dedir. Antoine Galland tarafından İstanbul'da satın alınıp Paris'e gönderilen bu nüshada cinsellik içeren bölümler korunmuş bulunmaktadır.

Türkiye'de bu masalların, elyazmaları dışında ilk derli toplu eski yazı baskısı, 19. yüzyılda Sultan Abdülaziz zamanında dört cilt halinde yayımlanmıştır. Ahmed Nazif tarafından çevrilmiş olan bu nüsha Mekteb-i Sanayi Matbaası'nda basılmıştır. (Bu çevirinin daha önce altı cilt halinde Matbaa-i Âmire'de basılıp yayımlanmış bir başka nüshası olduğu, değerli araştırmacı Türker Acaroğlu'ndan öğrenildi.). Her iki baskı da tarihsizdir. Bir nüshası da bizde bulunan bu çevirinin baş tarafına kitabın asıl yazarının Abbasi Dönemi'nde yaşamış olan Esmâî olduğu, *Elf Leyle ve Leyle* ("Binbir Gece") adının onun tarafından konulduğu, kitabın Türkçeye *Binbir Gece* veya diğer adıyla *İbretnümâ* olarak çevrildiği ve çevirmeninin de Lâmiî Çelebi olduğunu gösterir bir not düşülmüşse de, üçüncü sayfada gerçek çevirmenin Ahmed Nazif olduğu belirtilmektedir.

Eski harflerle, *Binbir Gece Hikâyeleri* adıyla ve üç kitap halinde yayımlanmış (1922) bir başka çeviri de Vedad Örfî [Bengü] imzasını taşımaktadır.

Binbir Gece Masalları'nın daha sonra, 1927-1932 yıllarında fasiküller halinde, bir kısmı Arap, bir kısmı Latin harfleriyle ve akıcı bir dille, Resimli Ay Yayınevi'nce cep kitabı olarak çıkarıldığı görülmüştür.

Bundan sonra özet olarak ya da seçilmiş öyküler halinde pek çok yayını varsa da bugüne kadar masalların Türkçeye tam bir çevirisi yapılamamıştır. Yeni harflerle basılmış üç eksik çeviriden ayrıca söz etmekte yarar var: Rifat Necip'in 1946'da basılan *Binbir Gece Hikâyeleri*; manzum kısımları Rakım Çalapala tarafından düzenlenen 1949-1954 tarihli Selâmi Münir Yurdatap çevirisi; Ak Kitabevi'nin 1959-1961'de yayımladığı dört ciltlik Raif Karadağ çevirisi. Ülkemizde *Binbir Gece Masalları*'nın tam çevirisini yapmak üzere girişilen sonraki çabalar da yarıda kalmıştır.

Öte yandan, Türkçede çocuklar için hazırlanmış çok sayıda seçme bulunmaktadır. Halit Fahri Ozansoy'un 1957'de Doğan Kardeş Yayınları için çevirip hazırladığı, Gemici Sindbad, Alaaddin ve Ali Baba ile Kırk Haramiler gibi en tanınmış kahramanların öykülerini içeren *Binbir Gece Masalları* da bunlar arasındadır.

Türkiye Türkçesiyle yayımlanmış eski çeviriler arasında dört ciltlik Ermeni harfli Türkçe baskıdan da söz etmek gerekir. 1. cildi (1891) Hovannes Tolayan, sonraki üç cildi (1892) ise M.B. Arabacıyan tarafından çevrilen ve *Bin Bir Gece* adını taşıyan bu yayın, dilinin anlaşılırlığı ile dikkat çekmektedir. Türkiye Türkçesi dışında da beş cilt olarak Muhammed Fatih Halidi tarafından çevrilip Kazan'da basılmış *Alf Leyla ve Leyla* (1897-1899) ile Ali Abbas Müznib tarafından çevrilip Bakü'de yayımlanmış *Elfleyla* (1910-1912) adlı Tatar ve Azeri Türkçeleriyle çeviriler bulunduğunu belirtmekte yarar vardır.

Masalların kaynağının Çin'den Kuzey Afrika'ya kadar uzanan bir haritada, Çin Hindi, Hindistan, İran, Irak, Türkiye, Suriye ve Mısır'ı da içeren ülkelerde bulunduğu artık bilinmektedir.

1966-1967'de Fransa'da Bibliothèque Nationale'de ve Suriye'de Cizvit kitaplıklarında bulunan elyazması nüshaları inceleyen René Khawam, *Binbir Gece Masalları*'nı yeniden çevirerek dört büyük cilt halinde yayımlamıştır (1986-1987'de bu çevirinin ikinci baskısı yapılmıştır). 1970 yılında, tarihçi, romancı, şair ve komedyen Armel Guerne de, Khawam'ı izleyerek, altı ciltlik bir çeviri yapmıştır. Her iki çeviri de ayıklanmadan yayımlanmıştır.

Ancak René Khawam, daha önce çeviriler yapan Antoine Galland, Joseph Charles Mardrus, Richard Francis Burton, Enno Littmann gibi çevirmenlere karşın, "Eski Öyküler" adı verilen "Alaaddin'in Sihirli Lambası", "Ali Baba ve Kırk Haramiler" ve "Gemici Sindbad'ın Gezileri"ni *Binbir Gece Masalları*'ndan ayırmış, bunların aslında *Binbir Gece Masalları*'na dahil olmayıp sonradan eklendiğini iddia etmiştir. Biz, bu konuda, bir tartışmaya girmeyeceğiz.

Masalların yayını konusundaki son büyük gelişme 1984'te Chicago ve Harvard üniversitelerinde Arapça profesörü olan Muhsin Mehdi'nin Arapça yayımladığı *Elf Leyle ve Leyle* oldu.

Mehdi 1959'da bir "ortak ata" yani bir arketip elde etmek için Suriye elyazmalarını karşılaştırmaya başlamış, daha sonra aynı çalışmayı Mısır elyazmaları üzerinde uygulamıştı. Sonra da yeniden kurulmuş bu iki metni karşılaştırarak bir "arketip" elde etti. Mehdi, bu arketipin 13. yüzyılda ve 14. yüzyılın başlarında Suriye'de yazılmış bir kaynaktan kopya edildiğini, bu kaynağın da daha eski bir Irak versiyonundan kaynaklandığını iddia ediyordu.

1990'da Hüseyin Haddevi, Mehdi'nin kitabını İngilizceye çevirdi. Onun versiyonu sadece erken Suriye elyazmasında bulunan öyküleri içeriyordu; hatta, bu yazmada sadece bir iki sayfası yer aldığı için, "Kamerü'z-Zaman ve Bedrü'l-Büdur" öyküsünü bile almamıştı. 1994'te ise, kamuoyu baskısına boyun eğerek, Bulak basımından ve başka kaynaklardan derlediği popüler birkaç masalın yer aldığı ikinci bir cilt çıkardı.

Binbir Gece Masalları*'nda Tema ve Teknik*

Binbir Gece Masalları'nın ana temasının, "kadının sadakatsizliği" olduğu söylenebilir. Ancak, aslında Şah Şehriyar'a ait olan bu teze karşı Şehrazad, kadının, ana, eş, kız kardeş ve kız çocuk olarak varlığını yücelten, belki de dünyada ilk (Aristophanes'in Lysistrata'sı ilk sayılırsa, ikinci) ve en önemli feminist görüşü oluşturabilecek bir anti-tez getirmektedir.

Kitap bütünüyle bu iki fikrin geniş bir sentezini yapmakta ve sonunda, Şehrazad'ın fikrinin üstünlüğünü kanıtlamaktadır. Ancak bu geniş sentez, "masal içinde masal" şeklinde labirentlerle dolu bir sisteme oturtulmuştur. Sonunda da bu labirentlerden rahatça kurtulma olanağını sağlayarak.

Bu bakımdan, *Binbir Gece Masalları*'na, "çerçeve öykü" tekniğinin klasik bir örneğidir denebilir. Ana-öyküler, Şehrazad'ın, yaşamını korumak için bir öykücü olarak çerçeve oluşturacak biçimde kurnazca düzenlemeleriyle oluşur. Böylece, doğaüstü pericelik öyküleriyle, Alaaddin, Ali Baba ve Sindbad gibi "iyi yürekli kişiler"in öyküleri, toplumsal ve ahlaksal anlamlı diğer küçük öyküler, aşk öyküleri ve farsların araya sokulduğu, İsken-

der'in, Hazreti Süleyman'ın, şah ve halifelerin (özellikle Halife Harun Reşid'in) mit ve lejandlarından kaynaklanan anekdotların zengin akışı, ana-öykünün sınırlarını çabucak unutturur.

Binbir Gece Masalları'nın bu sistematiği, benzer yapıtlardan Geoffrey Chaucer'in *Canterbury Tales*'inde (*Canterbury Öyküleri*, Çev. Nazmi Ağıl, YKY, İstanbul, 1994) ve Giovanni Boccaccio'nun *Decameron*'unda (Çev. Rekin Teksoy, Oğlak, İstanbul, 1997, iki cilt) belli ölçüde kullanılmaktadır.

Nitekim Chaucer, *Canterbury Öyküleri*'nde, Canterbury'ye hac eda etmek üzere yola çıkan hacıların yolda, bir handa ve gezileri sırasında buldukları, sonradan kendilerine katılan her tabakadan kimselerin anlattıkları öyküleri sekiz grupta toplamış, Boccaccio da *Decameron*'da, Rönesans İtalyası'nda veba salgınından kaçarak bir şatoya sığınan yedisi kadın üçü erkek on soylu kişinin sırayla her gün anlattığı öyküleri naklederek on günü tamamladıktan sonra şatodan ayrılışlarını anlatmıştır.

Nasıl *Binbir Gece Masalları*'nda soylu kişilerin, hatta bizzat Halife Harun Reşid'in bulunduğu meclislerde gedalar (dilenciler), hamallar ve kalenderler (dilenci dervişler) bulunuyorsa; Chaucer'ın hac yolcuları da, kendilerine benzer kişilerin öykülerini anlatan her tabakadan kişilerden oluşmuş; Boccaccio'nun öykülerinde de gerçekçi bir tutumla krallar kadar dilencilere de, soylu kadınlar kadar balıkçı kadınlara da yer verilmiş, anlatılan serüvenler, yaşamda görüldüğü gibi, beklenmedik sonuçlara ulaşan çeşitlilikler sunmuştur.

Ancak *Binbir Gece Masalları,* bize tema olarak, diğerlerinden daha tutarlı görünmektedir.

Binbir Gece Masalları*'nın Etkileri*

Binbir Gece Masalları fikir ve edebiyat alanlarını etkilediği gibi, opera, bale, tiyatro ve sinema gibi diğer sanatlarca da ele alınarak değerlendirilmiştir. Edebi bir eserin değerinin ölçüsü, hiç kuşkusuz, yazıldığı sırada ve yazıldıktan yüzyıllar sonra gittikçe artan bir ilgiyle okuyucu bulabilmesi, başka eserlere ilham kaynağı olabilmesidir. Bu bakımdan incelendiğinde,

dünya edebiyatında *Binbir Gece Masalları*'nın üzerine çıkacak bir esere rastlanmaz.

Sözkonusu masallar, bu açılardan, Homeros'un *İlyada* ve *Odysseia*'sından da, Boccaccio'nun *Decameron*'undan da, Shakespeare'in oyunlarından da, Goethe'nin *Faust*'undan ya da Hugo'nun *Sefiller*'inden de üstündür. Çünkü saydığımız eserler daha çok Batı kültürünün yayıldığı yerlerde tanındıkları, esin kaynağı oldukları halde; *Binbir Gece Masalları* dünyanın bütün ülkelerinde halâ baştacı olmayı sürdürmektedir. Bu masallar, her ülkede durmadan yeni baskılara konu olmakta, renkli renksiz resimlerle donatılmakta, film, tiyatro oyunu, opera ve balelere konu oluşturmakta; eğlence yerlerine ve sanayi ürünlerine bile bu masalların kahramanlarının adları verilmektedir: "Şehrazad Gece Klübü", "Alaaddin Sobaları" gibi.

İşin daha da ilginç yanı şudur: Başka eserler daha çok edebiyat alanında etki gösterdikleri halde, *Binbir Gece Masalları*, sosyal alanda, politika alanında isim yapmış kişilere de yol gösterici olmuştur.

Binbir Gece Masalları'nın etkilerini tam olarak göstermeye imkân olmadığından, burada bazı örnekler vermekle yetineceğiz.

Binbir Gece Masalları'nın en çok etkilediği Fransa'da, masal geleneği, esasen Perrault, Madame d'Alnoy, Madame Murat gibi yazarların aracılığı ile başlatılmıştı. Bundan dolayı *Binbir Gece Masalları*'ndaki Ali Baba'nın, Alaaddin'in ve Sindbad'ın öyküleri Fransız aydınları kadar halk arasında da kolaylıkla yayılmış, rahatça kabul edilmiştir.

Her şeyden önce XVIII. yüzyıla kadar Fransa'da ve genellikle Avrupa'da sadece beysoyluların ya da kentsoyluların yaşamı roman konusu olarak ele alınırken, *Binbir Gece Masalları*'nda şahların, halifelerin ve zengin kişilerin olduğu kadar; balıkçıların, oduncuların, kalenderlerin (dilenci dervişlerin), halktan esnafların da öykülerinin anlatılması Fransızları çok şaşırtmış; o tarihten sonra yazılan romanlarda sıradan adamların da kahraman olabilmesi düşünülmüştür. Örneğin, Edmond Rostand *Cyrano de Bergerac*'ta aksoyluları anlatırken; başka romantikler, örneğin Victor Hugo *Notre Dame'ın Kamburu*'nda (*Notre Dame de Paris*) Qasimodo adlı kambur bir zangoçun, *Sefiller*'de

(*Les Misérables*) Jean Valjean adlı bir kürek mahkûmunun romanını yazmıştır. Yani Avrupa'da roman yoluyla edebiyatta yeni bir tutum ortaya çıkmıştır.

Gerçekten bu masallar ilk etkilerini, ilk yayımladıkları Fransa'da göstermiştir. Bunlardan etkilenen büyük adlar arasında Voltaire'i sayabiliriz. Fransız İhtilali'nin bu büyük fikir adamı, hemen bütün eserlerinde *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilenmiştir. Tabii, Voltaire, bu işi kendi döneminin Fransa'sındaki toplumsal kuruluşların köhneliğini daha iyi belirtmek için yapmıştır: *Zadig*, *Safoğlan* (*Candide*) gibi romanları; *Töreler Üzerine Deneme* (*Essai sur les Moeurs*) gibi eserleri bunu açıkça ya da dolaylı olarak gösterir.

Montesquieu de *İran Mektupları* (*Lettres Persannes*) ve *Yasaların Ruhu* (*Esprit des Lois*) adlı eserlerinde, yasaların ve toplumsal kuruluşların zamana, ülkelere, iklimlere göre farklılıklar gösterdiği yolundaki fikirleri *Binbir Gece Masalları*'ndan esinlenerek açıklamıştır. Montesquieu *İran Mektupları*'nı, dönemindeki Fransız toplumsal ve siyasal kuruluşlarının artık yarar değil, zarar veren kurumlar haline geldiğini göstermek için, Doğu masalı biçiminde yazmıştır.

Jonathan Swift'in *Gulliver'in Gezileri*'nde (*Gulliver's Travels*), Daniel Defoe'nun *Robinson Crusoe*'da, Oscar Wilde'ın masal ve öykülerinde, Andersen ve Grimm Kardeşler'in masallarında *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilendikleri yadsınamaz.

İngiliz şairleri William Wordsworth ve Alfred Tennyson *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilenerek şiirler yazmışlardır. Deyiş yerindeyse, Köroğlu'na bir "koçaklama", Harun Reşid için de dokunaklı bir "gazel" yazmış olan Amerikalı şair Henry Wadsworth Longfellow, "Halkın Sesi" ("Wox Populi") şiirine, "Kamerü'z-Zaman ve Bedrü'l-Büdur" öyküsündeki bir ayrıntıdan esinlenerek, "Büyücü Marzavan, Hıtay'ı geçip / Batıya doğru yol aldığında, / Bedrü'l-Büdur'un övgüsünden başka / Hiçbir şey duymadı yolu boyunca" (Çev. S.Ö.) dizeleriyle başlar.

Danimarkalı şair Adam Oehlenschläger de 1820'de "Alaaddin'in Lambası"nı şiirleştirmiştir.

Öte yandan *Binbir Gece Masalları*'ndan esinlenerek yazılmış pek çok kitap vardır. Rus yazar Julia Voznesenskaya'nın Boc-

caccio'nun *Decameron*'undan esinlenerek, Leningrad Doğumevi'nde karantina altındaki on kadının birbirine anlattığı öyküleri sergileyen *Kadınlar Dekameronu*'nu (AFA, İstanbul, 1990) yazması gibi, Fransız yazarı Franz Toussaint de *Le voyage du Califfe*'te (Jules Tallendier, Paris, 1927, "Halife'nin Gezisi") Harun Reşid'i; Catharine Hermary-Vieille *Le Grand Vizir de la Nuit*'de (1981, *Gecelerin Veziri*, Çev. Hüseyin Boysan, Sungur, İstanbul, 1983) vezir Cafer el-Bermeki'yi canlandırmışlardır. André Miquel de *Sept Contes des Mille et Une Nuits* (1987, "Binbir Gece Masalları'ndan Yedisi") başlığı altında yedi öyküyü ele alarak yorumlamıştır.

Chaucer'ın *Canterbury Hikâyeleri*'nde (*The Canterbury Tales*) yer alan "Silahtar'ın Hikâyesi", *Binbir Gece*'deki "Abanoz At" ve "Dünya Hatun ve Tacü'l-Mülûk" öykülerine çok benzer. Chaucer'ın öyküsünün kuşların dilini anlayan büyülü bir yüzüğün söz konusu olduğu bölümünün kaynağı bu masalların ikincisi olmalıdır.

"Uyanık Uykucu" öyküsünün, Ebu Hasan'ın evine davet edilen Harun Reşid'in ev sahibini uyutarak halife olduğuna inandırmasını anlatan ilk kısmı, Boccacio'nun *Decameron*'unda üçüncü gece anlatılan sekizinci öyküye ve Shakespeare'in *Hırçın Kız*'ının (*Taming of the Shrew*) ön-oyununda Christopher Sly'ın başına gelen olaya kaynaklık etmiştir.

(Aynı masalın, Ebu Hasan'ın Harun Reşid'e karşılık vermek için onu kendisinin ve karısının öldürdüğüne inandırdığı ikinci kısmı da Weber'in *Abu Hassan* operasının kaynağıdır.)

İngiliz romancı William Beckford, dokuzuncu Abbasi halifesi Vâsık Billah'ın yaşamöyküsünü temel alarak yazdığı *Vathek*'i (Çev. İsmail Yerguz, Dost, Ankara, 1998) bir *Binbir Gece* fantazisi biçiminde kurmuştur.

O'Henry ile Edgar Allan Poe'nun *Binbir Gece Masalları*'ndan etkilendikleri bilinmektedir. Poe'nun, dönemindeki bilimsel gelişmeleri Şehrazad'a masal biçiminde anlattırdığı bir öyküsü ("The Thousand-and-Second Tale of Scheherazade") bile vardır (Bu öykünün Türkçede iki ayrı çevirisi bulunmaktadır: "Şehrazad'ın Bin İkinci Masalı", Çev. Cem Akaş, *Sanat Dünyamız*, Sayı: 49, Güz 1992; "Şehrazat'ın Bin İkinci Gece Masalı", Çev. Hasan

Fehmi Nemli, *Şehrazat'ın Bin İkinci Gece Masalı* içinde, Ayraç, Ankara, 2000).

Modern dünya edebiyatının en ünlü romancılarından Marcel Proust, Dominique Jullien'in *Proust et ses modèles* (1989, "Proust ve Modelleri") kitabında gösterdiği gibi, "Kayıp Zamanın İzinde" başlıklı roman dizisinde Saint Simon'un anıları yanında *Binbir Gece Masalları*'nı da anlatı modeli olarak kullanmıştır. ("Kayıp Zamanın İzinde" dizisi Roza Hakmen'in çevirisiyle YKY'den yayımlanmıştır.)

Mısırlı yazar Necib Mahfuz (*Arap Geceleri ve Günleri*, 1982), İngiliz roman ve öykü yazarı Antonia S. Byatt (*Çeşmibülbülün İçindeki Cin*, Çev. Pınar Kür, YKY, İstanbul, 1994) gibi pek çok çağdaş yazar da *Binbir Gece*'den etkilenenler arasındadır.

Umberto Eco'nun *Il Nome della Rosa* (*Gülün Adı*, Çev. Şadan Karadeniz, Can, İstanbul, 1986) adlı romanında "Kral Yunan'ın Veziri ile Hekimi Rûyan'ın Öyküsü"nde geçen kitap yapraklarına sürülen zehirle öldürme motifinin ustalıkla işlendiği görülmektedir. Bir başka İtalyan yazar, Italo Calvino, *Se una notte d'inverno un viaggiatore* romanında (*Bir Kış Gecesi Eğer Bir Yolcu*, Çev. Ülker İnce, Can, İstanbul, 1990) *Binbir Gece*'nin temel izleklerinden olan "yaşamın sürekliliği" ile "ölümün kaçınılmazlığı" üzerinde de durur.

Öncelikle karşılaştırmalı dinler tarihi çalışmalarıyla tanınan Mircea Eliade'nin *Yaşlı Adam ve Bürokratlar* (Çev. Gamze Sarı, İthaki, İstanbul, 2000) adlı uzun öyküsünde, kahraman, tıpkı Şehrazad gibi, celladının merakını canlı tutarak ölümünü olabildiğince geciktirmek için, birbirine bağlı öyküler anlatır.

Binbir Gece Masalları'ndan özellikle teknik olarak etkilenen yeni bir kitap Armand Herscovici'nin *La Spirale de l'escargot* ("Salyangozun Sarmalı") adlı kitabıdır. Türkçeye *Matematik Masalları* (Çev. Ercüment Akad, Güncel, İstanbul, 2001) adıyla çevrilen bu kitapta Şehrazad "1003. gece olduğunda" yeni masallar anlatmaya başlar. Ancak bu kez, anlattıkları Fibonacci dizisi, fraktal yapılar ve Moebius şeridi gibi, bizi "sayıların harika evrenine götürecek ve dünyadaki uyumun gizemlerini bulma olanağı verecek" olan matematik öyküleridir.

Yine de, çağdaş yazarlar içinde *Binbir Gece*'den en çok etki-

lenen, çocukluğunda Burton çevirisini (kendi deyişiyle: "müstehcen olduğu için çatıya saklanarak") okumuş olan Jorge Luis Borges olmalıdır: Özellikle *Olağanüstü Masallar* (Çev. Ergün Akça, Mitos, İstanbul, 1993) ve *Düşsel Varlıklar Kitabı* (Çev. Bora Komçez, Mitos, İstanbul, 1992), *Binbir Gece Masalları*'ndan alıntılarla doludur.

Orhan Veli'den Behçet Necatigil'e, Hulki Aktunç'a, Türk yazar ve şairleri de *Binbir Gece*'den etkilenmiştir kuşkusuz. İlginç bir örnekle yetinirsek: Orhan Duru, *Şişe* adlı öykü kitabında "Binbir Gecenin Son Gecesi"ni Şah Şehriyar'ın ölümüyle bitirir (*Sarmal / Toplu Öyküler* içinde, YKY, 1996).

Kuşkusuz, *Binbir Gece Masalları* sadece edebiyatçıları etkilememiştir. Resimden müziğe, sahne sanatlarından sinema ve çizgi filme kadar pek çok alanda etkilerini görebiliriz.

Masalları resimleyen sanatçılar arasında ilk sırada gelenler William Harvey ve Gustave Doré'dir. Daha sonrakiler arasında ise öncelikle Marc Chagall ve Henri Matisse'i sayabiliriz. Marc Chagall 1948'de *Binbir Gece Masalları*'nın dördü için on üç taşbaskısı resim yapmıştı. Bu dizi 1996'da 376.500 Dolar'a satıldı: Bu fiyata "kelepir" gözüyle bakıldı. Henri Matisse ise, 1950'de, kesilip yapıştırılmış kâğıt üstüne pastelle (şimdi Carnegie Enstitüsü'nün Sanat Müzesi'nde asılı bulunan) "Binbir Gece" resmini yaptı.

Binbir Gece Masalları'nın renkli dünyasına özellikle sahne sanatlarının ilgisiz kalması beklenemezdi. Nitekim, 1810'da Weber (yukarıda da söylediğimiz gibi) "Uyanık Öykücü" öyküsünün son kısmını *Abu Hassan* (*Ebu Hasan*) adıyla operalaştırdı. Oğul Johann Strauss, tamamlanmış ilk operettası *Indigo und die vierzig Räuber*'i (*Indigo ve Kırk Haramiler*), "Ali Baba ve Kırk Haramiler" öyküsü üzerine kurdu. Daha sonra, bu operettanın temalarını işleyerek, daha büyük bir başarı kazanan bir vals besteledi: *Tausend und eine Nacht* (*Binbir Gece*).

Rus besteci Rimski Korsakov'un orkestral fantazisi *Şehrazad* (1888), kuşkusuz *Binbir Gece*'nin en ünlü müzikal uyarlaması olma özelliğini sürdürüyor. Hatta *Stranger in Paradise* (*Cennetteki Yabancı*) gibi kimi sahne eserlerine de esin kaynağı oluyor.

Puccini'nin ünlü operası *Turandot* (1926), Cole Porter'ın müzikali *Alaaddin* (1958), *klasik/rock fusion* orkestrası Renaissan-

ce'ın en önemli albümü kabul edilen *Scheherazade and Other Stories* (1975, *Şehrazad ve Başka Öyküler*), müzikte hâlâ süren *Binbir Gece*'nin önemli kilometre taşları arasında sayılabilir.

1981'de librettosunu Jeremy James Taylor'un yazdığı, müziğini David Nield'in bestelediği *Tin Pan Ali* müzikali de Şehrazad, Ali Baba, Kırk Haramiler ve Ali Baba'nın kurnaz cariyesi Mercane'nin serüvenlerini Amerika'nın çağdaş yaşamına uyduran bir müzikal olmuştu.

Yakın zamanlarda yine Rusya'da Fikret Amirov, *Binbir Gece Masalları* (1979) balesinde, Şehrazad'ın, Sindbad'ın, Bedrü'l-Büdur'un, Ali Baba'nın ve Alaaddin'in öykülerini bale sanatı içinde yorumladı. Fransız yazar Richard Sondée'nin tiyatro oyunu olarak yazdığı ve Luiz Menasé'nin sahneye koyduğu *1001 Gece*, Fikret Amirov'un balesi gibi İstanbul'da da sahneye konmuştu. Şehrazad yanında Aziz ile Azize'nin, Kamerü'z-Zaman'ın ve Hayatü'n-Nüfus'un öykülerini de sahneye getiren bu bale, yanlış bir değerlendirme ile müstehcenlikten kovuşturmaya uğramıştı.

Binbir Gece Masalları, bütün sanatlar içinde en çok sinema alanında işlenmiştir.

Sessiz sinema döneminde Guy de Teramonte, Pathé-Consortium adına çektiği *La Ville Petrifié* (*Taşlaşmış Kent*) filmiyle bu uyarlamaların ilk örneklerinden birini verdi. Avrupa ve Amerika'daki diğer uyarlamalar arasında Raoul Walsh'un United Artists Kurumu adına çevirdiği *The Thief of Baghdad* (1924, *Bağdat Hırsızı*) başta gelmektedir. Maria Montez'le Turhan Bey'in başrolde oynadıkları *Şehrazad;* yine Maria Montez'in John Hall ile çevirdiği *Arabian Nights* (1942, *Binbir Gece Masalları*), John Rawlings'in yönettiği *Ali Baba and the Forty Thieves* (1944, *Ali Baba ve Kırk Haramiler*), Donald O'Connor ile Vittorio de Sica'nın oynadığı ve Henri Levin'in yönettiği *Wonders of Alaaddin* (*Alaaddin'in Harikaları*) ve Fransa'da ünlü komedyen Fernandel'in çevirdiği *Ali Baba* da *Binbir Gece Masalları*'nın sinema uyarlamalarına örnek oluşturur.

Kuşkusuz tüm sinema uyarlamaları içinde en ünlüsü, başrolünü Douglas Fairbanks'in üstlendiği *Bağdat Hırsızı*'dır. *Binbir Gece Masalları*'ndaki uçan at, sihirli halı, tılsımlı urgan ve tozdan yaratılan ordular gibi mucizelerin canlandırıldığı bu film, o

devirde dünyanın en çok seyredilen filmlerinin başına geçmişti. Sinema tarihçileri Fairbanks'in *Bağdat Hırsızı*'nı Ramon Navarro'nun oynadığı *Ben-Hur*'u ile birlikte Amerikan sessiz sinemasının altın çağındaki en önemli iki eserden biri olarak gösterirler.

Daha sonra İngiltere'de Rex Ingram'ın yönettiği, Alexander Korda'nın ürettiği ve başrollerinde Sabu ile Conrad Veidt'ın bulunduğu bir diğer *Bağdat Hırsızı* versiyonu (1940), gerek renk ve teknoloji, gerekse oyun kalitesi bakımından oldukça yüksek düzeyde olduğu halde, sessiz versiyonunun sağladığı başarıya ulaşamamıştır.

Yakın tarihli uyarlamalardan biri Tacik yönetmen Tahir Sabirov'un 1987'de çektiği *Şehrazad'ın Yeni Öyküleri*'dir. Bu film her ne kadar "Ballı Künefe" ("Eskici Maruf ve Karısı Fatma") öyküsü üzerine kurulu gibi görünse de, *Binbir Gece Masalları*'nın ünlü kahramanlarından Alaaddin, Sindbad ve kurnaz Delile de devreye sokulmuşlardır.

Mısır'da Togo Mizrahi'nin 1943'te çektiği *Ali Baba ve Kırk Haramiler* başta olmak üzere bu masallardan esinlenen pek çok film çevrilmiş; *Güzel Sultan* adlı bir başka uyarlamada Leylâ Fevzi başrolü oynamış, Samiye Cemal de *Ali Baba*'da Mercane'yi canlandırmıştı. Ayrıca, yine Togo Mizrahi 1940'ta *Elf Leyle ve Leyle*'yi (*Binbir Gece*), Ahmed Bedirhan da *Harun Reşid'in Gözdesi*'ni çevirdiler.

Son olarak 1990'da Philippe de Broca'nın çevirdiği *1001 Gece Masalları* adlı filmde Şehrazad rolünü Catherine Zeta-Jones oynadı.

Binbir Gece Masalları, özellikle Amerika'da, çizgi filmlere de konu oluşturdu. Bu çalışmaların öncüsü, *Dostumuz Atom* adlı çizgi filminde "Balıkçı ile İfrit" öyküsünü işleyen Walt Disney oldu. Sonraları, Mr. Magoo (Bay Şeşibeş) ve Uncle Scrooge (Varyemez Amca) gibi kahramanların çizgi filmlerinde de "Alaaddin ve Sihirli Lamba" konusu işlendi. Masalların bütün dünyada belki de en çok tanınan kahramanı olan Alaaddin'in son olarak Disney yapımı bir uzun metrajlı çizgi filme ve bir bilgisayar oyununa konu olduğunu, ayrıca bilgisayarlarda kullanılan bir "sıkıştırma programı"na da (lambanın cininden kinaye) "Aladdin" adı verildiğini gördük.

Yurdumuzda da *Binbir Gece Masalları*'ndan pek çok sinema ve çizgi film uyarlaması yapılmıştır. Bir fikir vermek üzere, pek sanat değeri taşımayan sinema uyarlamalarının kimilerini belirtelim:

Cilâlı İbo ve Kırk Haramiler (Yön. Mehmet Dinler, Oyn. Feridun Karakaya, Anıt Film, 1964); *Şehzade Murat ve Gülnaz Sultan* (Yön. Nuri Akıncılar, Oyn. Yusuf Sezgin-Sevda Ferdağ, Dadaş Film, 1960); *Harun Reşid'in Gözdesi* (Yön. Atıf Yılmaz, Oyn. Tuncer Necmioğlu-Ajda Pekkan, And Film, 1967); *Bağdat Hırsızı* (Yön. Ertem Göreç, Oyn. Kartal Tibet, Akün Film, 1968-1969); *Ali Baba ve Kırk Haramiler* (Yön. Nuri Ergün, Oyn. Sadri Alışık, Saner Film, 1971); *Alaaddin'in Lambası* (Yön. Natuk Baytan, Oyn. Yılmaz Köksal, Kadri Film, 1971); *Binbir Gece Masalları* (Yön. Ertem Göreç, Oyn. Mine Mutlu-Salih Güney, Birlik Film, 1971); *Şehzade Sindbad Kaf Dağı'nda* (Yön. Muharrem Gürses, Oyn. Atıf Kaptan-Fikret Hakan, Akın Film, 1971).

Binbir Gece Masalları'ndan yapılan sinema uyarlamaları içinde hiç kuşkusuz en değerlisi Pier-Paolo Pasolini'nin, Giovanni Boccaccio'dan uyarladığı *Decameron* ve Geoffrey Chaucer'dan uyarladığı *Canterbury Öyküleri* ile birlikte Trilogia della vita (*Yaşam Üçlemesi*) adıyla bir üçleme oluşturan *Binbir Gece Masalları*'dır. Pasolini, *Trilogia della vita* (1975) başlıklı kitabının önsözünde belirttiği gibi, bu filmde *Binbir Gece Masalları*'ndan aldığı "Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk" ve "Hamal ile Genç Kızlar" gibi öykülere Marksist/Katolik bir yorum getirmiştir.

Masalların bu denli etkili olmalarının evrensel nedeni, insanoğlunun, tarihin her döneminde masala ve fantastik öyküye karşı ilgi duymuş olmasıdır. Bu, bugün de böyledir! Ülkemizde televizyonun gösterime başladığı ilk yıllarda *Tatlı Cadı* adlı dizide Samantha ile yakın akrabaları ve kızının dahil olduğu bir grup "tatlı cadı"nın burunlarını kırıştırarak her istediklerini yapmalarını, olanaksız olduğunu bile bile, zevkle izlemedik mi? Sonra, uzay filmlerindeki yaşamın tamamen düşsel olduğunu bildiğimiz halde, bunları da zevkle izlemedik mi? Bütün bu filmler çağdaş birer masal değil midir?

Binbir Gece Masalları'nın fikir ve sanat âlemindeki yankılarının tüm örneklerini vermek, kuşkusuz, bu incelemenin olanakları dışındadır.

Binbir Gece *Çevirileri ve Bu Çeviri*

Sözünü ettiğimiz Galland, Mardrus ve René Khawam'ın Fransızca çevirileri ile Littmann'ın Almanca çevirisinin sistematiklerini bir başka yönden, kitapta başlıkların kullanılması bakımından, karşılaştırmak istiyoruz:

Elimizde bulunan, Galland'ın Garnier Frères Yayınevi'nce üç cilt halinde yayımlanan çevirisinde, birçok versiyonda görülen hatalı durumdan kısmen uzaklaşılmıştır. Şöyle ki, *Binbir Gece Masalları*'nın bazı versiyonlarında her gece anlatılan bölüm, o gecenin kaçıncı gece olduğu başlık yapılarak verildiğinde bazı tuhaf durumlar ortaya çıkıyor. Masal bölünerek bazen bir gece için birkaç sayfa yeterli görülüyor (özet yayınlarda bazı geceler yarım sayfaya kadar indirilerek durum daha da tutarsızlaşıyor). Galland, beşinci geceden sonra, bu bölünmelerden kaçınarak gece sayısını zikretmeden masal başlıklarıyla anlatımını sürdürmekteyse de; Dr. Mardrus'ün ve Littmann'ın çevirilerinde masal başlıkları verilmekle birlikte her gece ayrıca belirtilmiştir. René Khawam ise, sadece masal başlıklarını kullanmakla yetinmiştir. Esasen, "binbir" deyimi Doğu'da sadece çokluğu belirtmek için kullanıldığına göre, Mardrus'le Littmann'ın yöntemi eleştirilebilir. Ancak biz, Mardrus'ü olduğu gibi çevirmek istediğimizden onun sistematiğine dokunmadık.

Böylece, Şehrazad'ın masal anlatmaya başlamasından önceki giriş öyküleri dışında, metinde başlıca: "Tacir ile İfrit", "Balıkçı ile İfrit", "Hamal ile Genç Kızlar", "Şah Sindbad'ın Şahini", "Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan", "Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve Hasan Bedreddin", "Terzi ile Kambur", "Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar", "Gülnar ile Gülen Ay", "Kamerü'z-Zaman ve Bedrü'l-Büdur", "Ganim bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne", "Ballı Künefe", "Enisü'l-Celis ile Ali-Nur", "Ömerü'n-Neman ile Oğulları", "Alaaddin'in Sihirli Lambası", "Ali Baba ve Kırk Haramiler", "Dünya Hatun ve Emir Tacü'l-Mülûk", "Sultan Nurü'n-Nehar ile Güzel Ecinniye" gibi öyküler yer almaktadır.

Biz çevirimizde Mardrus'ü esas almakla birlikte, bu çeviriyi, zaman zaman Mardrus'ü İngilizceye uyarlayan Powys Mat-

hers'in, Galland'ın, Khawam'ın, Ahmed Nazif'in, Yurdatap'ın ve Karadağ'ın çevirileriyle de karşılaştırarak daha sağlıklı sonuçlar almaya çalıştık.

Çevirinin dilinde, aslındaki masal üslubuna yakın olarak, kimi zaman yerinde olacağı düşünülen Osmanlıca ve Arapça, kimi zaman da Öztürkçe sözcük ve deyimler kullanılmıştır.

Arap şairlerinden alınan dizelerin ölçülü ve uyaklı olarak çevrilmesi halinde anlamlarından pek çok şey yitirecekleri düşünüldüğünden böyle bir uygulamadan kaçınılmıştır. Esasen Mardrus de bunları Fransızcaya çevirirken aynı tutumu izlemiştir. Oysa Powys Mathers, Mardrus'ü İngilizceye çevirirken, kimi vakit özgürce de olsa, ölçü ve uyak kullanarak, bizim kaçındığımız hataya düşmüştür.

Binbir Gece Masalları için son olarak şunu vurgulamak istiyoruz: Arap edebiyatında iki büyük eser vardır: Biri (kutsallığı ve dinsel yüceliğinin ötesinde edebi yanıyla değerlendirildiğinde) Kur'an; diğeri de halkın içinden çıkarak ilhamı geniş şairler ve râvilerin ağzında ve kaleminde "rafiné" hale getirilmiş bulunan *Binbir Gece Masalları*.

Tıpkı bir İslam mabedinin arabesk süsleri gibi zevkle işlenmiş bir yapıt olan *Binbir Gece Masalları*'nı baştan sona zevkle ve keyifle okuyacağınızı umuyoruz.

Prof. Dr. Âlim Şerif Onaran

KAYNAKÇA

Acaroğlu, Türker: "Türkiye'de Binbir Gece Masalları'nın Kaynakları" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)

Belgil, Vehbi: "Binbir Gece Masalları'nın Sonsuz Gençliği", *Halk Kültürü*, Sayı: 3-4, 1985, s. 55-76

Coussonet, Patrice: "Pour une lecture historique des mille et une nuits", *IBLA* (Révue de l'Institut des Belles Lettres Arabes), No: 1985/I, Tunus

Encyclopaedia Britannica, 1984, "Arab Literature" maddesi, 11. Cilt, s. 924; "Thousand and One Night" maddesi, 11. Cilt, s. 976

Gaulnier, Jean: "Binbir Gece", Çev. Âlim Şerif Onaran, *Argos*, No: 17, Ocak 1990, s. 70-73

Gall, Michel: *El secreto de las mil y una noches*, Plaza y Janes, Madrid, 1976

İslam Ansiklopedisi, "Binbir Gece Masalları" maddesi, 2. Cilt, s. 616-626

Julia, Emile-François: *Les mille et une nuits*, Sfelt, Paris, 1947

Jullien, Dominique: *Proust et ses modèles: les* Mille et Une Nuits *et les* Mémoires *de Saint-Simon*, José Corti, Paris, 1989

Koz, M. Sabri: "Binbir Gece Masalları Türkçe'de...", *Varlık Kitap Eki*, Sayı: 4, Eylül 1992, s. 2-3.

Onaran, Âlim Şerif: "Binbir Gece Masalları'nda Tema ve Sistematik" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)

"Shekherazade's New Tales", *Soviet-Film*, 1987/3, Moskova

Şeşen, Ramazan: "Binbir Gece Masalları'nın İstanbul Kütüphanelerindeki Yazmalarıyla Matbu Nüshalarının Mukayesesi" (Marmara Üniversitesi ile Fransız Anadolu Araştırmaları Enstitüsü'nün 10-11 Mayıs 1988 günleri arasında düzenledikleri "Binbir Gece Masalları: Kaynaklar, Dağılım, Etkiler" başlıklı yuvarlak masa toplantısına sunulan bildiri)

Tekin, Şinasi: "Elf Leyle'nin 17. Yüzyıl Osmanlıcası Nasıl Yayımlanmalı? Bu Metin ne Kadar Müstehcen?", *Tarih ve Toplum*, Sayı: 208, Nisan 20001, s. 77-80

Binbir Gece Masalları

Stéphane Mallarmé'ye

J.C.M.

BİRİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1899)

*Yayıncının Notu**

Avrupa'da ilk kez, *Elf Leyle ve Leyle*'nin (Binbir Gece Masalları) tam ve sadık bir çevirisi halka sunulmaktadır.[1]

Okuyucu, burada (kitabın aslını), sözcüğü sözcüğüne aynen ve cesaretle çevrilmiş bulacaktır. Arapça metin sadece harf değiştirmiştir: Burada, Fransızca harflerle sunulmuştur, hepsi bu kadar...

Köken ve Tarih

Binbir Gece Masalları, bir halk öyküleri derlemesidir: Biri 9. yüzyıldan,[2] ikincisi 10. yüzyıldan[3] iki belge, Arap düşgücünün bu edebiyat anıtının ilkörneğini İran derlemesi *Hezâr Efsane*'nin (Bin Masal) oluşturduğunu saptar. Binbir Gece düzeni (yani Şehrazad'ın tertibi) ve öykülerin bir bölümünün konusu, bugün yitip gitmiş olan bu kitaptan alınmıştır. Bu temalar üzerinde çalışan öykücüler, dinin, Arap geleneklerinin ve ruhunun isterlerine ve kendi fantezilerine göre değişiklikler yapmıştır. Kesinlikle İran kökenli olmayan başka efsaneler, sırf Arap kökenli olanlarla

* Eserin Ocak 1899 tarihli ilk baskısının sunuş yazısı (Â.Ş.O.)

1 Paine'in ve Burton'un İngilizceye çevirileri de tam olmakla birlikte, "özel baskı" olarak hazırlanıp ancak iki ya da üç yüz aboneye dağıtılmışlardır; bugün de bulunmaları olanaksızdır. Burton'un ikinci baskısının halka sunulduğu doğruysa da, ayıklanarak yayımlanmıştır.

2 Arap tarihçisi Ebü'l-Hasan el-Mes'udi'nin *Mürucü'z-Zeheb ve Maadinü'l-Cevahir*'inde anılmıştır.

3 Muhammed bin İshak en-Nedim'in *Kitabü'l-Fihrist*'inde anılmıştır.

birlikte öykü anlatanların repertuarlarında yer almıştır. Şam'dan Kahire'ye, Bağdat'tan Fas'a kadar, tüm Sünni Müslüman âlemi, *Binbir Gece Masalları*'nın aynasına yansımıştır. Böyle olunca, biz, sadece bir temel eser, gerçek anlamıyla bir sanat eseri karşısında değil; ağır gelişimi çeşitli uygun durumlara bağımlı olan, tüm İslam folkloruna girmiş bir eser karşısındayız. Çıkış noktası İran olsa da; Arapçadan Farsça, Türkçe ve Hindustani dillere çevrilmiş olan bu masallar, Arap eseri olarak tüm Doğu'ya yayılmıştır.

Bu öykülerin kesin biçimini almasında dilbilimsel görüşlere dayanarak bir köken, bir tarih saptamaya kalkışmak, yanıltıcı bir girişim olur; çünkü yazarı olmayan bir kitaptır bu; ve üzerinde çalıştıkları elyazmalarının lehçesine kendi doğum yerlerinin lehçelerini sokmaya eğilimli yazıcılar tarafından tekrar tekrar kopya edilerek Arapçanın tüm şekillerinin bir buluşma yeri olmuştur. Karşılaştırmalı Uygarlık Tarihi'nden alınan başlıca görüşler yoluyla, şimdi eleştirmenler bu öyküler yığınına tarih düşürmek ister görünmektedirler. Önerdikleri sonuçlar şunlardır:

Elf Leyle ve Leyle'nin tüm metinlerinde (sözcüğün filolojik anlamında) bulunan on üç öykü, büyük çoğunluğuyla 10. yüzyıla aittir: (1) Giriş olarak, Hükümdar Şehriyar ile kardeşi Şahzaman; (2) Tacir ile İfrit; (3) Balıkçı ile İfrit; (4) Hamal ile Genç Kızlar; (5) Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan; (6) Vezir Nureddin...; (7) Terzi ile Kambur...; (8) Enisü'l-Celis ile Ali-Nur; (9) Ganim bin Eyüb; (10) Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar; (11) ü'z-Zaman; (12) Abanoz At; (13) Deniz Kızı Gülnar öyküleri... Denizci Sindbad'ın öyküsü ile Şah Câliyad'ın öyküsü daha öncelere aittir. – Öykülerin çoğu 10. ile 16. yüzyıllar arasında geçer. İkinci Kamerü'z-Zaman öyküsü ile Eskici Mâruf öyküsü ise 16. yüzyılda.

Arapça Elyazmaları ve Baskılar

"Metin" olarak *Elf Leyle ve Leyle*'nin birçok elyazması ve basılı nüshası vardır. Bu elyazmaları, kendi aralarında pek uyuşmazlar: Az ya da çok eksiktirler; yazılış, genişlik ve olgu düzeni bakımlarından farklıdırlar.

Belli başlı baskılar (19. yüzyıldan önce Doğu'da olduğu kadar Avrupa'da da tayin edici önemde hiçbir baskı çıkmamıştır) şunlardır:

1. Şeyhü'l-Yemeni'nin Kalküta'da yayımlanan (tamamlanmamış) iki ciltlik baskısı (1814-1818);

2. Breslau'da, ilki 1825'te, sonuncusu 1843'te yayımlanmış 13 ciltlik Habicht baskısı;

3. Kalküta'da dört cilt olarak yayımlanan Mac Noghten baskısı (1839-1842);

4. Kahire'de iki cilt olarak yayımlanan Bulak baskısı (1835);

5. Kahire'de Özbekiyye baskıları;

6. Beyrut'ta Cizvit papazlarının yayımladığı kısaltılmış, gözden geçirilmiş ve parça parça yeniden düzenlenmiş dört ciltlik baskı;

7. Dört ciltlik Bombay baskısı.

Fransızca Çeviriler

Tarih bakımından ilki ve en önemlisi, 12 küçük cilt halinde Paris'te, Claude Barbin'in dul eşinin 1704-1717 yıllarında yayınladığı Galland'ın çevirisidir. XIV. Louis zamanında bir aydın kafadan geçerek şaşılası bir biçim değişimine uğramanın örneği olan bu Galland uyarlaması, Saray için yapılmış, tam özgünlüğünden sistematik olarak arındırılmış ve ilk tuzu süzülmüştür. Hatta uygulama olarak bile, masalların ancak dörtte birini verdiğinden, noksandır; daha az ilginç olmayan, geri kalan dörtte üçü oluşturan masallar, Fransa'da tanınmamıştır. Dahası, Galland'ın uyarlamasına uğramış masallar bile, kısaltılmış, biçim değiştirmiş, şiirler ve şairlerden alıntılardan oluşan tüm manzum bölümler ayıklanmış; sultanlar, vezirler, Arap ve Hint kadınları, Versailles ve Marly'de oturanlar gibi konuşturulmuştur. Kısacası, bu yıllanmış uyarlamanın Arap masallarının metniyle uzak yakın hiçbir ilgisi yoktur.

Cazotte ve Chavis, 1784-1793 yıllarında Cenevre'de yayınlanan *Cabinet de Fées*'nin 38, 39, 40 ve 41'inci ciltlerinde, "Sultan Şehriyar'ın Gece Toplantıları" başlığı altında Galland'ı izlemiştir.

Caen'lı Trébutien, çevirinin çevirisi olarak *Binbir Gecenin Yayınlanmamış Öyküleri*'ni 1824'te, Paris'te yayımlamıştır.

Galland'ın çevirisinin yeni baskıları pek çoktur. Bunların en iyisi, Loiseleur-Deslonchamps'ın notları ile, "Panthéon Littéraire" yayını olup Paris'te, 1840'da basılanıdır. Diğerleri, 1806'da Paris'te dokuz cilt halinde yayınlanan Caussin de Perceval'inki; Charles Nodier'nin önsözüyle 1822'de Paris'te yayımlanan Destaings'inki; yine 1822'de Paris'te bazı öykülerle genişletilmiş olarak yayımlanan Gauttier'ninkidir.

Bu Çeviri

Dr. J.C. Mardrus'ün çevirisi, kendisine, Arap ülkelerine has en zengin anlatımla yazılmış ve en kusursuz görünen (Burton ne düşünürse düşünsün) Bulak baskısı üzerinden gerçekleştirilmiştir. Bir de, bu baskı, en derli toplusudur. Ancak, Mardrus bu kaynakla yetinmemiş, kimi ayrıntılar için Mac Noghten'in baskısı ile Breslau baskısına ve çeşitli elyazmalarına başvurmuştur.

Stendhal'in unutmak isteyip de her yıl yeni bir keyifle okumaktan kendini bir türlü alamadığı iki kitaptan biri olan –öteki *Don Kişot*'tur– *Binbir Gece Masalları,* dileriz, okuyucuya da aynı zevki verir.

*Dostlara Bir Çift Söz**

Doğduğu yerin toprak ve sularında
yaşanmış, düşlenmiş ve çevrilmiş olan
bu Arap Geceleri'ni,
tüm çıplaklığı, bakirliği, dokunulmamışlığı
ve safiyeti içinde, kendi zevkim
ve dostlarının keyiflenmesi için,
sunuyorum.

Bu Masallar, uzak gökler altında, uzun deniz yolculuklarının avarelikleri sırasında bana tatlı anlar yaşattılar.

İşte bundan dolayı onları size sunuyorum.

Tıpkı, Yüce ve Esirgeyici Allah'ın bakışları altında kösnül ve yabanıl bir soylu prensin bağrında onları coşkuyla mayalayıp sır içinde doğuran tatlı anneleri Müslüman Şehrazad kadar güleryüzlü, yapmacıksız ve saflıkla doludur bu masallar.

Dünyaya gelir gelmez, bunlar teyzeleri Dünyazad'ın kutsayıcı elleriyle incelikle okşanmış; sert ergenlik yaşına ulaşıncaya

* Mardrus'ün ilk baskı için yazdığı önsöz. Joseph Charles Mardrus, 1868 yılında Kafkasya kökenli yarı Fransız yarı Mısırlı bir ailenin çocuğu olarak doğdu. Çocukluğunu Kahire'de geçirdi. Beyrut'ta başladığı öğrenimini 1894'te tıp doktorasını verdiği Paris'te tamamladı. Avangard edebiyat çevreleriyle, özellikle de Stéphane Mallarmé'nin çevresiyle yakın ilişki kurdu. Deniz taşımacılığında doktor olarak çalıştığı yıllarda Doğu ve Uzakdoğu denizlerinde dolaşırken *Binbir Gece Masalları*'nı derleyip Fransızcaya çevirdi. 1899-1904 yılları arasında 16 cilt halinde yayımlanan *Binbir Gece Masalları*, çevirmenin André Gide, Paul Valéry, Pierre Louÿs ve Francis Jammes gibi dostlarının da etkisiyle muazzam yankı uyandırdı. Çevresinin verdiği adla "Büyüleyici Mardrus", Belle Epoque döneminin bütün Paris sosyetesi ve sanat âleminde büyük kabul gördü. Mardrus, 1949'da, Saint-Gérmain-des-Prés yakınlarında öldü (Â.Ş.O.)

kadar, onun gözbebeklerinin kadifesiyle sarılmış; gülüşleriyle sonsuzlaşmış Doğu Dünyası'nda kösnül ve özgür yayılmaları için adları, nemli değerli taş tozlarıyla renklendirilen tezhipli sayfalara nakşedilmiştir.

Onları değerlendiriyor ve oldukları gibi: et yumuşaklığı ve kaya sertliğiyle veriyorum.

Çünkü... çeviri yapmanın namuslu ve mantıksal bir tek yolu vardır: *Sözcüğü-sözcüğünelik;* her türlü kişisellikten uzak, olsa olsa gözkapağının ivedi açılıp kapanması ve uzun uzadıya tadına varılması için bir nebze yumuşatılmış... Bu yöntem, etkileyerek, en yüce edebi kudreti sağlar. Bir zevk çağrısı uyandırır. Belirtirken yeniden yaratır. Gerçeğin en güvenli kefilidir. Taş çıplaklığı içine kararlılıkla dalar. Çiçeğin ilkel kokusunu saçar ve onu billurlaştırır. İçini boşaltır, bağlarını çözer... Saptar.

Kuşkusuz, sözcüğü-sözcüğünelik, nasıl taşkın bir ruhu zincirler ve onu evcilleştirirse; kalemin cehennemi kolaylığını da durdurur. Ben, bundan şikâyetçi olmayacağım. Zira bir çevirmende sade, anonim! ve *adına aptalca düşkün olma* illetinden arınmış bir deha bulunabilir mi?.. Ancak, aslında, özgün tadı vermedeki güçlük, Doğu Babil âşığının parmaklarına dolanan sarmal olup, onun çözümleme zevkini önleyecek kadar da yoğunlaşmamalıdır.

Kabule gelince, sözsel uzlaşmaların boğucu havasında sararmış özentili Batı, göçebe çadırların yerlisi bu sağlıklı esmer kızların –gülüşlerinin tüm sadeliği ve yumuşaklığıyla cıvıldayan– içten konuşmalarını işitmekle şaşkınlık duymuş gibi davranabilir.

Oysa...

Huriler hiçbir kötülük beslemezler!

Ve Bilgeler der ki: İlkel toplumlar, eşyayı adıyla anarlar; doğal olanı ayıplamaz, doğallığın dışa vurulmasını da utandırıcı bulmazlar. (İlkel toplumlar deyince, beden veya ruhta hiç fire vermemiş, ve dünyaya güzelliğin gülüşüyle doğmuş olanları anlıyorum.)

Zaten, Arap edebiyatı, ruhsal yaşlanmanın nefret verici ürünü olan müstehcen niyetten hiç haberli değildir. Araplar her şeyi neşeli yanıyla görürler. Erotik duyarlıkları, onları neşeye sevk

eder; ve püriten sofuların rezalet saydıkları durumlarda, tüm yürekleriyle gülerler.

Kim ki sanatçı olarak avare dolaşıp geziler yapmış ve gerçek Müslüman ve Arap kentlerinde: gölgeli, serin sokaklarıyla Kahire'de, Şam'ın pazarlarında, Yemen'in Sana'sında, Maskat ya da Bağdat'ta, o cânım kahvelerin kafes oymalı sıralarında hayranlıkla kültür edinmiş; Palmyra (Tadmor) Bedevilerinin lekesiz hasırlarında uyumuş; çölün göz kamaştırıcılığında, Arap halkının gerçek örneği, görkemli İbnü'r-Raşid ile kardeşçe ekmek bölüşüp tuz tatmış; Kutsal Mekke'nin emiri, katıksız Peygamber soyundan gelme şerif Hüseyin bin Ali bin Avn ile eski zaman sadeliğinde bir sohbetin doyumsuz tadına varmışsa; yüzlerdeki ortaklaşa anlatımın ilginçliğini de fark etmiştir. Oradakileri saran tek bir duygu vardır: Çılgın bir neşe... ve bu neşe, jestler ve özellikle mimikler yaparak, coşkulu seyirciler arasında sıçrayarak masallar anlatan yiğit halk öykücülerinin en özgürce çıkışlarına yaşamsal kahkahalarla canlılık verir; ve sözcüklerle, seslerle, havadaki duman ya da kösnüklükle, Allah'ın son bağışı esrarın belli belirsiz duyumsanmasıyla, esriklik sizi sarar ve gece içinde havada yüzer dururusunuz...

Orada asla alkış sesi duyulmaz: bu uyumsuz, barbarca davranış, Avrupa'nın anlamsız, berbat kentsoylu coşkusunun sembolü haline getirdiği, renkli bir direğin yöresinde raks eden Karaibler'in atalarına bağlı kabilelerinin bu yadsınamaz kalıntısı, orada hiç bilinmez.

Arap, neylerin musikisine, kanun ve udun inleyişine, darbukanın derin ritmine, bir müezzin ya da hanendenin okuduğu ezan ya da şarkıya; zengin bir masala, bir şiirin zincirleme ses düzenine; bir yaseminin ince kokusuna; bir çiçeğin raksına ya da bir kuşun uçuşuna; gözleri ışıklı, vücudu kıvrılan sağlıklı bir fahişenin amber ve inci beyazlığındaki çıplaklığına –kısık ya da haykıran bir sesle "A-ha!" diyerek– *uzun*, *bilgiç*, *dalgalı*, *esrik*, *mimari* bir yanıt verir.

Yani: Arap, içinden geldiği gibi davranır; ama ince ve hayranlık uyandırıcıdır. Saf vücut hatlarını sever ve onu somutlaşmadan sezinler.

Ve de... söze dökülmeden, sonsuza dek kucaklar.

Ve şimdi,

Yalan söyleme korkusu duymadan; perde açıldığında, öykü anlatıcının narin gerecinden bugüne kadar kâğıdın karbeyazlığına hiç yansımamış, en şaşırtıcı, en karmaşık ve göz kamaştırıcı görüntüyle karşılaşılacağına güven verebilirim.

Dr. J.C. Mardrus

Allah'ın Dediği Olur!

Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın Adıyla!

Evren'in sahibi Allah'a şükürler olsun! Ve dualar ve barış, en yüce Efendimiz, Resullerin Prensi Muhammed üzerine olsun! Ve dahi kıyamet gününe değin her zaman dualar ve barış onun ümmeti üzerine olsun!

Ve sonra, eskilerin yaşamöyküleri, zamanımızda yaşayanlara örnek oluştursun; böylece bir kimse kendinden başkasının başına gelenleri öğrenerek, geçmişteki insanların serüvenlerini ve söylediklerini dikkatle göz önünde tutup onurlandırarak, kendini ıslah etsin!

Ve dahi geçmişin öykülerini, sonrakilere ders oluştursun diye saklayanlara da hamdolsun!

Böylece, hayranlık uyandırıcı ve eğitici yanlarıyla ders oluşturan bu öykülerden seçilerek Binbir Gece Masalları *diye adlandırılan bu eser ortaya çıkmıştır.*

Bu ilk kitabı dostum Paul Valéry'ye adıyorum.

J.C.M.

Hükümdar Şehriyar ile Kardeşi Hükümdar Şahzaman'ın Öyküsü

Anlatırlar ki –ancak Allah bilgedir, her şeyi bilir, kesin kudret sahibi ve hayırseverdir– eski çağlarda, ömrün ve ânın akışı içinde, Sâsâni hükümdarları içinde, Hint ve Çin adalarında[1] *hükmeden, orduların ve kavimlerin, hizmetinde olanlarla kalabalık maiyetinin efendisi olan bir hükümdar, bu hükümdarın da iki oğlu varmış: biri büyük, biri küçük. İkisi de yiğit savaşçılarmış; fakat büyük, küçükten daha yiğitmiş. Bu oğul, ülkelere hükmeder ve adalet sağlayarak insanları yönetirmiş. Bundan dolayı ülkelerinin halkları onu çok severlermiş. Bu hükümdarın adı Şehriyar*[2] *imiş. Küçük kardeşi ise Şahzaman*[3] *adını taşıyor ve Semerkandü'l-Acem'de hüküm sürüyormuş.*

İkisi de kendi ülkelerinde yaşıyor ve yirmi yıldır halklarını yönetiyorlarmış. Bu sürenin sonunda her biri servet ve saltanatlarının doruğuna yükselmişler.

Durumları böyleyken büyük kardeş, küçüğünü görmek için şiddetli bir özlemin pençesine düşmüş, vezirine gidip kardeşiyle birlikte geri dönmesini emretmiş. Vezir, "Duyduk ve itaat ettik!"[4] *yanıtını vermiş.*

Sonra da yola koyulmuş; Allah'ın izniyle güvenlik içinde küçük kardeşin ülkesine ulaşıp huzuruna çıkmış; ona "barış içinde yaşam"[5]

1 *Binbir Gece Masalları*'nda has isimler ile coğrafya isimlerinin belirsizliği hayranlık verici bir şeydir; böyle olunca da derinleştirmeye gelmez (J.C.M.)

2 *Şehriyar* (Farsça): Şehrin efendisi anlamında (J.C.M.)

3 *Şahzaman* ya da *Şahüzzaman* (Farsça): Asrın ve zamanın efendisi anlamında (J.C.M.)

4 Arapçası: *Semi'na ve ata'na!* Müslümanların aldıkları emri yerine getirecekleri anlamındaki saygılı yanıt şekli (Â.Ş.O.)

5 Arapçası: *Esselâmu Aleyküm!* Müslümanların selamlaşma tarzı (J.C.M.)

diledikten sonra Şah Şehriyar'ın kendisini özlediğini ve gezisinin amacının onu ağabeyini görmeye davet etmek olduğunu bildirmiş. Şahzaman onu, "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıtlamış. Sonra gezi hazırlıklarına başlayarak çadırlarını, develerini, katırlarını, hizmetçi ve yardımcılarını toparlamış. Sonra da kendi vezirini çağırarak yönetimi ona bırakmış ve ağabeyinin ülkesine ulaşmak üzere yola çıkmış.

Ancak, dinlenmek üzere konakladıkları yerde, gece yarısına doğru, sarayda bir şey unuttuğunu anımsamış ve dönüp sarayına girmiş. Eşini yataklarında, kölelerinden bir zencinin boynuna sarılmış uyurken bulmuş. Bunu görünce, gözünde dünya kararmış; içinden "Böyle bir olay kentten ayrılır ayrılmaz ortaya çıkıyorsa, bu alçak kadın, ben kardeşimin yanında, bir süre uzakta bulunduğum sırada acaba neler yapmaz?" demiş ve kılıcını çekerek ikisini de yatağın örtüsü üzerinde öldürmüş; ve hemen o anda, o saatte geri dönmüş ve konak yerinden hareket emri vermiş. Kardeşinin kentine ulaşıncaya kadar gece gündüz yol almış.

Ağabeyi, kardeşi için süslettiği kentte onun gelişinden sevinç duyarak onu bağrına basıp selamlamış; ve coşkuyla konuşmaya koyulmuşlar. Ancak eşiyle geçirdiği serüveni anımsayarak Şahzaman'ın yüzünü bir keder bulutu kaplamış; yüzü sararmış, bedeninde bitkinlik duymuş, yemeden içmeden kesilmiş.

Şah Şehriyar, onu bu durumda görünce, içinden, bunu Şahzaman'ın ülkesinden ve saltanatından ayrılmasına vermiş; ve bu konuda ona hiçbir şey sormadan kardeşini kendi haline bırakmış. Ama, sonraki günlerde ona, "Kardeşim, nedenini bilmiyorum ama, vücudunu bitkin ve yüzünü sararmış görüyorum" demiş. Kardeşi de "Kardeşim, içimde işleyen bir yara var" diye yanıtlamış; ancak başına geleni ve karısına ne yaptığını açıklamamış. Şah Şehriyar, ona, "Benimle sürek avına çıkmanı çok istiyorum. Böylece için ferahlar!" demiş. Fakat Şahzaman, bunu hiç kabule yanaşmamış; ve Şah Şehriyar yalnız başına ava gitmiş.

Padişahın sarayında bahçeye bakan pencereler varmış; Şahzaman bakınmak için bunlardan birinin önünde eğilmiş otururken, sarayın bahçe kapısı açılmış; buradan yirmi kadın, yirmi erkek köle çıkmış; kardeşinin eşi sultan da tüm göz kamaştırıcı güzelliğiyle bunların arasında yürüyormuş. Bunlar bahçenin ortasındaki havuza

yaklaşınca, tamamen soyunup birbirlerine katılmışlar; birdenbire şahın eşi,"Ey Mesud, ya Mesud!" diye haykırmış; ve hemen iri kıyım bir zenci yaklaşıp onu kucaklamış ve yere yatırıp üstüne çullanmış. Bunu bir işaret bilerek tüm öteki erkek köleler, dişi kölelere aynı şeyi yapmışlar; ve böylece uzun süre birlikte kalmışlar; gün batıncaya kadar öpüşmelerini, sarmaşmalarını ve çiftleşmelerini ve de benzeri davranışlarını sürdürmüşler.

Bunu görünce şahın kardeşi, kendi kendine, "Vallahi! Benim başıma gelen felaket bunun yanında hiç kalır; gerçekten de bu gördüklerim çok daha beter" demiş ve derdini kederini unutmuş; o andan başlayarak durup dinlenmeden yiyip içmeye başlamış.

O sırada ağabeyi şah, avdan dönmüş; birbirlerine esenlik dilemişler. Sonra Şah Şehriyar, kardeşi Şahzaman'ın benzine kan geldiğini ve yüzünün canlandığını görmüş; bir de uzun süre bir şey yememişken, birden tüm iştahıyla yemek yediğini fark etmiş. Buna şaşarak, "Kardeşim, görüyorum ki yüzünün solgunluğu geçmiş! Nasıl oldu bu, anlat bana!" demiş. Kardeşi onu, "Sana ilk rahatsızlığımın nedenini anlatacağım; ama sağlığımı yeniden kazanmamın nedenini anlatmamı isteme benden!" diye yanıtlamış. Şah ona, "Öyleyse ilkin bana solup sararmanın ve düşkünlüğünün nedenini söyle de bir anlayayım!" demiş. Şahzaman, "Yanına gelmem için vezirini bana gönderince, yola çıkma hazırlıkları yaptım ve kentten dışarı çıktım. Sonra yolda sana getireceğim ve sarayda sunacağım bir hediyeyi unuttuğumu anlayınca geri döndüm ve karımı, yatağımın örtüsü üstünde bir zenciyle yatmış uyurken buldum. İkisini de öldürdüm; sonra da sana ulaşmak için yola koyuldum; bu serüveni düşünerek kahrolup durdum; yüzümün sararmasının ve düşkünlüğümün nedeni buydu. Yeniden sağlığıma kavuşmanın nedenini açıklamamı isteme!" diye yanıt vermiş.

Ağabeyi bu sözleri işitince ona, "Allah aşkına, bana sağlığına kavuşmanın nedenini de açıkla!" demiş. Bunun üzerine Şahzaman gördüğü her şeyi ona anlatmış; Şehriyar, "Bunları kendi gözümle görmem gerekir!" deyince; kardeşi, ona "Öyleyse yeniden ava çıkacakmış gibi hazırlan; sonra benimle birlikte sarayda gizlen; her şeyi görecek ve gerçeği anlayacaksın!" demiş.

Şah, hemen, tellallarla, ava çıkacağını ilan ettirmiş ve askerlerini çadırlarıyla kentin dışına yollamış, kendisi de yola koyulup çadıra yerleşmiş; genç kölelerine,"Yanıma kimseyi sokmayın!" buyruğunu vermiş;

sonra kılık değiştirip gizlice saraya dönmüş; kardeşinin yanına ulaşmış; ve onunla birlikte bahçeye bakan bir pencerenin kenarına oturmuş. Aradan bir saat geçmiş geçmemiş; hanımları ortalarında, kadın köleler ve de erkek köleler bahçeye girmişler ve Şahzaman'ın anlattığı gibi davranmışlar ve asr[1] *zamanına kadar eğlenceyi sürdürmüşler.*

Şah Şehriyar, bu durumu görünce, aklı başından gitmiş ve kardeşi Şahzaman'a, "Kalkıp yola çıkalım ve Allah'ın çizdiği yolda bahtımızı arayalım! Çünkü haysiyetsiz saltanat olmaz; bizimkinden beter bir durumla karşılaşmadıkça da olmayacaktır. Yoksa, doğrusu, yaşamaktansa ölmek yeğdir!" demiş. Buna kardeşi de olumlu yanıt vermiş. Sonra birlikte sarayın gizli bir kapısından çıkıp gitmişler; ve bir deniz kıyısındaki çayırda tek başına duran bir ağaca ulaşıncaya kadar gece gündüz demeden yol almışlar. Bu çayırda, bir tatlı su kaynağı varmış; bu sudan içmişler ve dinlenmek üzere oturmuşlar.

Günün bir saati geçmiş geçmemiş ki, deniz kaynamaya başlamış ve birdenbire, siyah bir duman sütunu oradan göğe doğru yükselmiş; ve bulundukları çayıra doğru yönelmiş. Bunu görünce korkmuşlar ve ağacın en yukarısına tırmanmışlar; ve bundan ne çıkacağını izlemeye başlamışlar. Birdenbire kara duman, uzun boylu, geniş omuzlu, iri göğüslü, başında sandık taşıyan bir ecinniye dönüşmüş. Ecinni karaya çıkmış ve tünedikleri ağacın altına gelip durmuş; sandığın kapağını açmış; oradan büyük bir kutu çıkarmış; onun da kapağını açmış; birdenbire oradan güneş gibi parlayan, güzelliği göz kamaştıran ve arzu uyandıran bir genç kız çıkmış. Şairin dediği gibi:

> Elinde meşale gölgelerden çıkagelince karanlıklar aydınlığa dönüşmüş; saçtığı ışık şafağı söndürmüş adeta; güneşler onun ışığını yansıtmış; ay gözlerinin gülüşünü... Sırlarının tülleri yırtılınca; yaratıklar baygın, ayaklarına serilmişler. Tatlı bakışının yoğun ışığı karşısında tutkulu gözyaşları kirpikleri ıslatmış.

Ecinni, güzel genç kıza iyice bakıp ona, "Ey ipeksi şeylerin sultanı! Ey düğün gecesinde yatağından kaçırdığım! Bir parça dizinde uyumak isterim senin!" demiş. Ve başını genç kızın dizlerine yaslayarak uykuya dalmış.

1 *Asr:* Günün, güneşin batmaya başladığı zamana düşen bölümü (J.C.M.)

O anda genç kız bakışını ağacın tepesine çevirmiş. Ve ağaca gizlenmiş iki hükümdarı görmüş. Hemen ecnininin başını dizlerinden kaldırarak yere bırakmış; ağacın altında yer alarak işaretle onlara, "İnin aşağı, bu ifritten[1] korkmayın!" demek istemiş; onlar da işaretle yanıt vermişler: "Ah! Allah seni korusun! Bu korkulu işten bizi bağışla!" diye. Kız da yine işaretle, "Allah sizi de korusun! Hemen aşağı inin, yoksa ifrite söylerim, ikinizi de en kötü ölümle telef eder" demiş. Bunu anlayınca korkmuşlar ve ağaçtan inmişler. Kız onları karşılamak için ayağa kalkmış ve onlara, "Gelin, mızraklarınızla, sert ve zorlu biçimde beni delin! Yoksa ifriti uyandırırım!" demiş. Korku içinde Şehriyar, Şahzaman'a, "Kardeşim, onun istediğini ilkin sen yap!" demiş. Kardeşi de ona, "Ağabeyim olarak sen örnek olmadıkça hiçbir şey yapmam!" demiş. Böylece ikisi de birbirini göz kırparak kandırmaya çalışmış. Bunu görünce kız, "Niye öyle gözlerinizi kırpıştırıp duruyorsunuz? Hemen gelip istediğimi yapmazsanız, ifriti şimdi uyandırırım!" demiş. Cebinden küçük bir torba, bunun içinden de beş yüz yetmiş mühür yüzük dikili bir gerdanlık çıkararak onlara, "Bunun ne olduğunu biliyor musunuz?" diye sormuş; "Bilmiyoruz!" yanıtını alınca, "Bu yüzüklerin sahiplerinin hepsi, bu ifritin gafil boynuzları üzerinde benimle çiftleşti. Bundan dolayı siz iki kardeş de bana yüzüklerinizi vereceksiniz" demiş. Bunu duyunca iki kardeş parmaklarından çıkararak yüzüklerini ona vermişler. Kız bunun üzerine onlara şöyle demiş: "Bilin ki, bu ifrit beni düğün gecemde kaçırdı. Beni bir kutuya koydu; kutuyu da bir sandığa yerleştirdi. Sandığa yedi kat zincir vurdu ve dalgaların çarpışıp vuruştuğu kudurgan bir denizin dibine koydu. Ama, biz kadınlar bir şeyi isteyince, hiçbir şeyin bizi engelleyemeyeceğini bilmiyordu. Zaten şair ne demiş:

> "Dostum, kadınlara inanma! Vaatlerine gül geç! Çünkü onların iyi ya da kötü halleri ferçlerinin[2] heveslerine bağlıdır. Güya aşktan söz ederler, oysa hainlik onları sarıp giysilerinin titreşiminde şekillenir. Yusuf'un dediklerini saygıyla anımsa; Âdem'i cennetten kovdurmak için iblisin kadını kullandığını unutma! Kendine de güvenme! Bir işe

1 *İfrit: Ecinni ile eşanlamlı sözcük (J.C.M.)*

2 *Ferç* (Arapça): Kadın cinsel organı. Latince: *vulva* (Â.Ş.O.)

yaramaz! Çünkü yarın bağlandığın kişide saf aşkın yerini çılgın bir tutku alacaktır.[1] Hele hiç şöyle deme: Aşka düşersem, âşıkların çılgınlığına kapılmayacağım! Sakın bunu söyleme! Çünkü gerçekte kadınların ayartısından yakasını sıyırmış bir erkek, olmayacak şeydir."

Bu sözleri duyan iki kardeş, şaşkınlığın son kertesinde şaşırmışlar; ve birbirlerine, "Bu bir ifrit olduğu halde, bütün gücüne karşın, bizim başımıza gelenlerden daha müthiş şeyler onun başına gelmiş; bu serüven bize bir teselli olmalıdır" demişler.

O anda genç kızın yanından ayrılmışlar; her biri kendi ülkesine dönmüş.

Şah Şehriyar sarayına dönünce, karısının başını ensesinden vurdurmuş; ve aynı biçimde kadın köleler ile erkek kölelerin de başlarını vurdurmuş. Sonra vezirine, her gece kendisine bakire bir genç kız getirmesi emrini vermiş; ve her gece bir genç kızı koynuna alıp bekâretini gidermiş; sabah olunca da öldürtmüş; ve üç yıl boyunca böyle davranmaktan vazgeçmemiş. Bu yüzden halk, acı haykırışlar ve korku kargaşası içinde, kız çocuk olarak ellerinde ne kalmışsa alıp ülkeyi terk etmişler. Kentte hükümdarın saldırısına boyun eğecek tek bir kız bile kalmamış. Tam bu sırada, Şah vezirine, her zamanki gibi, bir genç kız bulmasını emretmiş; vezir çıkıp aramış; fakat hiçbir kız bulamamış; tüm üzgünlüğü, tüm kırgınlığıyla eve dönmüş; Şah yüzünden yüreği korkuyla dolu ymuş.

Bu vezirin, güzellik, çekicilik, parlaklık ve mükemmellikten yana nasibini almış iki kızı varmış; büyüğünün adı Şehrazad,[2] küçüğününki Dünyazad[3] imiş. Şehrazad kitaplar, yıllıklar, eski hükümdarların efsanelerini ve geçmiş halkların öykülerini okumuş; hatta eski çağlardaki halkların, hükümdarların ve şairlerin yaşam ve eserlerinden oluşan bin ciltlik bir kitaplığı da varmış. Çok güzel konuşur, dinlemesine doyum olmazmış.

Şehrazad, babasını üzgün görerek, demiş ki: "Neden böylesine düşünceli ve üzgün, değişmiş, yıkılmış görüyorum seni? Bil ki babacığım, şairin dediği gibi: 'Üzgünsün görüyorum, rahatlasana!

1 Bu cümle Blasco Ibañez'den alınmıştır (Â.Ş.O.)

2 *Şehrazad:* Kentin kızı anlamında (J.C.M.)

3 *Dünyazad:* Dünyanın kızı anlamında (J.C.M.)

Hiçbir şey sürüp gitmez: Neşeler gibi dertler de erir biter günü gelince!' "

Vezir bu sözleri işitince, hükümdarla olup biten her şeyi başından sonuna kadar kızına anlatmış. Bunun üzerine Şehrazad, ona "Allah'ın izniyle babacığım, beni bu hükümdarla evlendir! Ya kurtulur yaşarım; ya da ölümüm ümmet-i müsliminin kızları için bir kurtarmalık oluşturur; onları şahın pençesinden almış olurum!" demiş. Bunu duyan vezir, "Allah seni esirgesin! Seni asla böylesi bir tehlikeye atmam!" demiş; kız ise "Bu tehlikeyi göze almak gerek!" yanıtını vermiş. Vezir de, "Dikkat et de, senin de başına çiftlik sahibi ile öküz ve eşek öyküsünde olanlar gelmesin! Hele bir dinle!" demiş.

Eşek, Öküz ve Çiftçinin Öyküsü

Bil ki kızım, bir zamanlar büyük zenginlikleri ve sürü sürü hayvanları olan bir tacir varmış. Bu tacir evliymiş, çocuk sahibiymiş. Yüce Allah ona kuşların ve hayvanların dilinden anlama yeteneği de vermiş. Bu tacirin ev yeri, nehir kıyısında verimli bir toprakmış ve çiftliğinde bir eşek ile bir öküz varmış.

Bir gün öküz, eşeğin bulunduğu ahıra gelmiş; burasını süpürülmüş, sulanmış bulmuş; yemlikte iyice harman edilmiş arpa ve elekten geçirilmiş saman varmış; eşek de yan gelip yatmaktaymış. Çünkü, çiftçi arada bir, gerektikçe küçük bir gezinti için onu kullanır; bundan sonra eşek hemen ahıra dönüp rahatına bakarmış. İşte o gün, çiftçi, öküzün eşeğe, "Keyfince yemini yemeye bak! Sağlık olsun, yarasın ve de hazmı kolay olsun! Bense, sen dinlenirken, yorgunluktan ölüyorum. Sen harmanlanmış arpa yiyorsun, önüne getiriyorlar; ve bazen efendi üzerine binse de, çabucak seni geri getiriyor. Bana gelince, sadece çift sürmeye ve dolap çevirmeye yarıyorum!" dediğini duymuş. Eşek de ona diyormuş ki: "Seni tarlaya çıkarıp boyunduruğu boynuna takarlarken, kendini yere at, hiç ayağa kalkma! Alıp ahıra götürdüklerinde, yemek için verdikleri baklaya, sanki hastaymışsın gibi, dokunma! Bir, iki, hatta üç gün yiyip içmekten kendini alıkoy! Böylece yorgunluktan ve de çalışmaktan kurtulursun!"

Oysa sahipleri, oracıkta, onların konuşmalarını dinliyormuş. Ahırdan sorumlu yanaşma gelip de yem vermek için öküze yaklaşınca, onun çok az yediğini görmüş; ve de ertesi sabah çifte koşmak isteyince, onu keyifsiz bulmuş. Bunun üzerine çiftçi yanaşmaya, "Eşeği al ve bütün gün öküz yerine onu çifte koş!" demiş. Yanaşma da öküz yerine eşeği işe koşup bütün gün çalıştırmış.

Günün sonunda eşek ahıra dönünce, öküz ona, yaptığı iyilik ve bütün gün sayesinde dinlendiği için teşekkür etmiş. Eşek hiç yanıt vermemiş ve yaptığından büyük pişmanlık duymuş.

Ertesi gün saban-sürücü gelmiş ve eşeği götürüp gün batıncaya kadar yeniden çalıştırmış. Eşek, boynu soyulmuş, yorgunluktan bitkin bir halde gelmiş. Öküz, onu bu durumda görünce, coşkuyla ona şükranlarını sunmaya ve övgüyle onurlandırmaya başlamış. Eşek, o zaman, ona demiş ki: "Bundan önceki günler ne rahattım, rahatlıktan nasibimi alıp duruyordum." Sonra da eklemiş: "Bununla birlikte, sana iyi bir nasihatte bulunmakta yarar görmekteyim. Efendimizi yanaşmalara şöyle derken duydum: 'Öküz yarın da yerinden kalkmazsa, onu kasaba verin! Kesin, derisinden masaya örtü yapın!' Senin adına korktum, sağlığından endişe ettim."

Öküz, eşeğin bu sözlerini işitince, ona teşekkür etmiş ve demiş ki: "Yarın onlarla gider, canla başla çalışırım"; ve hemen yeminin tümünü yemiş, hatta yem kabının dibini diliyle yalamış.

Bütün bunlar olup bitmiş ve sahipleri de bu sözleri duymuş.

Ertesi gün, gün doğunca tacir, eşiyle birlikte öküz ve ineklerin bulunduğu ahıra gitmiş; oturup izlemişler. Biraz sonra yanaşma gelip öküzü dışarı çıkarmış. Öküz efendisini görünce kuyruğunu sallamaya, gürültüyle yellenmeye ve her yöne çılgınca koşmaya başlamış, bunu gören çiftçi öylesine bir gülme nöbetine tutulmuş ki, sırtüstü düşmüş. Karısı sormuş, "Ne gülüyorsun sen?" diyerek... O da, "Görüp işittiğim bir şeyden ötürü. Bunu ölümü göze almadan sana açıklayamam!" demiş. Kadın, "Bunu bana kesinlikle açıklaman gerek! Gülüşünün nedeni nedir? Ölsen bile söylemelisin!" deyince, kocası, "Ölümden korktuğum için bunu sana açıklayamam!" demiş. Kadınsa, "Öyleyse sen bana gülüyorsun" diye tutturmuş; ve de onunla

çekişmekten ve inatla sözünü sürdürerek canını sıkmaktan vazgeçmemiş. Sonunda adam büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Çocuklarını yanına çağırtmış; kadıya ve tanıdıklara da haber salmış. Karısına sırrını açıp ölmeden önce, vasiyetnamesini hazırlatmak istemiş; çünkü karısını, amcasının kızı ve çocuklarının anası olduğundan büyük bir aşkla severmiş; bir de onunla yirmi yıldır birlikte yaşamış imiş. Dahası, karısının yakınlarını, mahalledeki komşuları da çağırtmış; onlara tüm öyküyü ve sırrını açıklar açıklamaz öleceğini söylemiş. Orada bulunan herkes kadına, "Allah aşkına! Israrından vazgeç, yoksa kocan, çocuklarının babası ölecek!" demiş. Ama kadın onlara, "Bana sırrını açıklamadan yakasını bırakmam, ölürse ölsün!" demiş. Bunun üzerine konuşmaktan vazgeçmişler. Çiftçi de yanlarından ayrılmış, ahırdan yana yönelmiş; bahçede ilkin abdest alıp sonra dönerek iki rekât namaz kılıp sırrını söyleyecek ve ölecekmiş.

Çiftçinin elli tavuğu doyuracak güçte yiğit bir horozu ve bir köpeği varmış. Çiftçi, köpeğin, tavuklara çullanan horoza seslenip onu azarlayarak, "Efendimiz ölüme giderken böylesine keyiflenmekten utanmıyor musun?" dediğini duymuş. Bunun üzerine horoz köpeğe sormuş: "Nasıl oluyor bu?" diye... O zaman köpek, öyküyü tekrarlamış; horoz da ona, "Allah, Allah! Efendimizde hiç akıl yok mu? Benim elli karım var. Birini hoş tutar, öbürünü azarlar, idare eder giderim; onun bir tek karısı var, onu bile nasıl yöneteceğini bilmiyor. Oysa çözüm çok basit: Dut ağacından birkaç dal kessin, birden yatak odasına dalsın ve ölünceye ya da pişman olup özür dileyinceye kadar karısını dövsün! Bundan sonra hiç can sıkacak sorular sormaz!" demiş. Çiftçi, köpekle konuşan horozun söylediklerini işitince kafasında şimşek çakmış ve karısını dövmeye karar vermiş.

Vezir burada öyküsünü kesip kızı Şehrazad'a, "Ben de sana çiftçinin karısına yaptığını yapsam yeridir!" demiş. Kızı, "Ne yapmış?" diye sorunca, vezir sözünü şöyle sürdürmüş:

Çiftçi karısının yatak odasına girmiş; kestiği birkaç dut dalını orada bir yerlere sakladıktan sonra, ona seslenerek, "Sırrımı söyleyebilmem için yatak odasına gel! Hiç kimse beni görmesin!

Sonra da öleyim!" demiş. Karısı onunla odaya girmiş; çiftçi ikisine özgü odanın kapısını kapayıp karısına, gittikçe şiddetini artırarak bayıltıncaya kadar sopa çekmiş; sonunda kadın, "Pişman oldum! Pişman oldum!" demiş. Sonra da kocasının iki elini, iki ayağını öpmeye başlamış ve gerçekten pişman olmuş; ve de onunla birlikte dışarı çıkmış. İki tarafın yakınları da dahil, tüm orada bulunanlar, aralarının düzeldiğini görerek sevinmişler; ve herkes ölünceye kadar mutlu ve bahtlarından memnun yaşamışlar.

Babasının anlattıklarını dinledikten sonra Şehrazad demiş ki: "Babacığım, her şeye karşın, dilediğimi yerine getirmeni istiyorum!" O zaman vezir, daha fazla ısrar etmeden, kızı Şehrazad'ın çeyizini hazırlamış, sonra meseleyi Şah Şehriyar'a açmaya gitmiş.

Bu sırada, Şehrazad, küçük kardeşine yapacaklarını öğretip ona, "Şahın yanında olduğum sırada seni çağırtacağım; geldiğin ve Şahın benimle işinin bittiğini anladığın zaman, bana: 'Ablacığım, bana o harika öykülerinden birini anlat da geceyi hoşça geçirelim!' de! Bunun üzerine, sana anlatmaya başlayacağım öyküler, eğer Allah isterse, Müslüman kızlarının kurtuluşunun nedeni olacaktır" demiş.

Bunun ardından vezir kızını almaya gelmiş ve onunla birlikte şahın huzuruna çıkmış. Şah memnun olmuş ve vezire, "Gereken her şey hazır mı?" diye sormuş. Vezir saygıyla, "Evet" demiş.

Fakat, şah genç kıza sahip olmak isteyince kız ağlamaya başlamış. Şah ona, "Neyin var?" diye sorunca; kız da "Şahım! Bir kız kardeşim var. Ona veda etmek isterdim" demiş. Şahın arattığı kız kardeşi gelince, Şehrazad'ın boynuna sarılmış; ve yatağın ayak ucuna sokulup kalmış.

O zaman, şah ayağa kalkmış ve bakire Şehrazad'a sahip olarak kızlığını gidermiş. Sonra konuşmalar başlamış.

Dünyazad, Şehrazad'a demiş ki: "Allah seninle olsun! Ablacığım, geceyi hoşça geçirmemiz için bize bir masal anlatsana!" Şehrazad, "Bütün kalbimle ve yerine getirilmesini görev bilerek! Ancak yüce ve soylu şahımız izin verirlerse" diye yanıt vermiş. Şah bu sözleri duyunca, zaten uykusu da kaçtığından, Şehrazad'ın masalını dinlemekten tedirginlik duymamış.

Ve Şehrazad, bu ilk gece, aşağıdaki masalı anlatmış:

Tacir ile İfrit Öyküsü

Birinci gece. Şehrazad şunları anlatmış:

Ey bahtıgüzel şah, vaktiyle tacirler içinde, pek çok serveti ve tüm ülkelerde ticari ilişkileri olan bir tacir varmış.

Bir gün, atına atlayıp işinin gerektirdiği bir yere gitmek üzere yola çıkmış. Sıcak pek fazla olduğundan, bir ağacın altında oturmuş; elini azık torbasına sokarak oradan birkaç lokmalık yemek ve hurma çıkarmış; hurmaları yiyip bitirince çekirdeklerini ileriye fırlatmış; ama birdenbire önünde uzun boylu bir ifrit belirmiş ve kılıcını sıyırarak tacire yaklaşmış ve haykırmış: "Ayağa kalk, sen benim çocuğumu öldürdüğün gibi ben de seni öldüreceğim! Tacir ona "Ben senin çocuğunu nasıl öldürebilirim?" diye sorunca, ifrit "Hurmaları yiyince çekirdeklerini fırlattın. Çekirdekler oğlumun göğsüne çarptı; onu yaraladı ve hemen oracıkta öldü "demiş. Bunun üzerine tacir ifrite, "Bil ki ey yüce ifrit! Ben inanç sahibi bir insanım, yalan nedir bilmem ve de çok zenginimdir; çocuklarım ve bir de eşim var. Sonra, evimde bana emanet edilmiş mallar bulunuyor. Bana izin ver, evime gidip bende hakkı olanların hesaplarını göreyim; bunları tamamlayınca yıl sonunda sana geri dönerim. İşte sana işim bitince geri döneceğimi vaat ve yemin ediyorum. O zaman bana istediğini yapabilirsin. Allah bu söylediklerimin tanığıdır" demiş. Ecinni ona güvenmiş ve tacirin ayrılmasına izin vermiş.

Tacir ülkesine geri dönmüş; tüm bağlantılarından kurtulmuş, herkese hak ettiğini vermiş, sonra da karısına ve çocuklarına başına gelenleri anlatmış; ana-babası, karısı ve çocukları hepsi birden ağlamaya başlamışlar. Sonra da tacir vasiyetnamesini

hazırlamış; o yılın sonuna kadar yakınlarıyla birlikte yaşamış; bu sürenin sonunda yola çıkmaya karar vermiş; kefenini koltuğunun altına sıkıştırarak yakınlarına, komşularına veda etmiş, burnunun dikine yola koyulmuş. O zaman yakınları ona ağlayıp çırpınmış, matem haykırışları koparmışlar.

Tacire gelince, yoluna devam etmiş; ve söz konusu olan bahçeye girmiş; o gün yeni yılın ilk günüymüş; oturup kötü bahtına ağlarken, yanında boynu zincirli bir ceylan sürükleyerek bir şeyh çıkagelmiş; taciri selamlamış ve ona mutlu bir yaşam diledikten sonra, "Ecinnilerin barındığı bu yerde tek başına oturmanın sebebi nedir?" diye sormuş. Bunun üzerine tacir ifritle olan serüvenini ve burada oturmasının nedenini ona anlatmış. Ceylanın sahibi şeyh, buna çok şaşırmış ve "Vallahi! Senin inancın büyük bir inançmış. Öykün de öylesine olağanüstü ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, düşünceye saygı duyanlar için üzerinde durulmaya değer bir konu olurdu!" demiş. Sonra onun yanına oturup "Vallahi, ey kardeşim, ifritle serüveninin sonunu görmedikçe yanından ayrılmayacağım" demiş; ve gerçekten oturup onunla konuşmaya başlamış; ve onu, derin bir üzüntüye ve fırtınalı düşüncelere kapılarak korku ve dehşetten bayılacak gibi görmüş.

Ceylanın sahibi onunla oturup dururken, birdenbire siyah renkli iki tazıyla ikinci bir şeyh çıkagelmiş; yaklaşıp ikisini de selamlamış ve onlara, ecinni uğrağı olan bu yerde ne yaptıklarını sormuş. Bunun üzerine ona öyküyü baştan sona anlatmışlar. Ancak o da yanlarına henüz oturmuşken, yedeğinde doru renkte bir katır bulunan üçüncü bir şeyh onlara doğru gelmiş. Selam verip bu yerde oturmalarının nedenini sormuş. Onlar da başından sonuna kadar öyküyü anlatmışlar. Ama anlatılanı burada tekrarlamanın hiç yararı yok.

Tam o sırada bir toz çevrintisi yükselmiş ve çayırın ortasına doğru şiddetli bir fırtına esmiş. Sonra, toz dağılmış ve elinde iyice bilenmiş bir kılıçla söz konusu olan ecinni ortaya çıkmış. Gözleri kıvılcım saçarak onlara yaklaşmış ve aralarından taciri çekip alarak ona "Gel" demiş; "Gel ki, sen benim yaşantımın soluğu, yüreğimin ateşi çocuğumu nasıl öldürdüysen, ben de seni öylesine öldüreyim!" Bunun üzerine tacir ağlayıp yakınmaya başlamış; üç şeyh de onunla birlikte ağlayıp inlemeye ve hıçkırmaya başlamışlar.

Ceylanın sahibi ilk şeyh, sonunda yüreklenerek ecinninin ellerine sarılmış; "Ey ecinni, ey ecinni padişahlarının başı ve başlarının tacı! Sana bu ceylanla olan serüvenimi anlatırsam ve sen bundan etkilenirsen, karşılığında, beni bu tacirin kanının üçte birini bağışlayarak ödüllendirir misin?" diye sormuş. Ecinni, "Evet, hiç kuşkun olmasın, saygıdeğer şeyh! Bana öyküyü anlatırsan, ben de onu olağanüstü bulursam, tacirin kanının üçte birini bağışlarım" demiş.

Birinci Şeyhin Öyküsü

Birinci şeyh şunları anlatmış:

Bil ki ey yüce ifrit, şu gördüğün ceylan, benim amcamın kızıydı;[1] ve benim etim, kanım gibiydi. Onunla daha pek genç ken evlendim ve birlikte otuz yıl yaşadık. Allah ondan çocuk sahibi olmamı istemedi. Bunun üzerine bir cariye edindim. Allah'ın lütfuyla bana dolunay kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurdu; hoş gözleri, birleşik kaşları ve kusursuz bir yapısı vardı. Yavaş yavaş on beş yaşında bir delikanlı oluncaya kadar büyüdü. O sırada önemli bir iş için uzak bir kente gitmek zorunda kaldım.

Amcamın kızı, şurada gördüğünüz ceylan, çocukluğundan beri büyücülüğe ve sihir sanatına kendini kaptırmış imiş; sihirbazlık bilgisiyle, oğlumu buzağıya, annesi olan cariyeyi de ineğe dönüştürmüş; sonra da bunları çobanımızın bakımına terk etmiş.

Ben, uzun bir süre geçtikten sonra, geziden döndüm. Oğlumdan ve annesinden haber sordum; amcamın kızı bana, "Cariye öldü; oğlun kaçtı; nereye gittiğini bilmiyorum" dedi.

Bütün bir yılı, yüreğimin acısıyla, gözüm yaşlı geçirdim.

O yılın kurban bayramı gelince, çobandan, bana semiz bir inek ayırmasını söyledim; bana iyice semiz bir inek getirdi –ama bu, şu ceylanın büyülediği cariyemdi– yenlerimi kıvırdım, giysimin eteklerini topladım ve bıçak elde, ineği kurban etmeye hazırlandım. Birdenbire bu inek inlemeye ve alabildiğine göz-

1 Araplar, örtmece (edeb-i kelâm; *euphémisme*) yoluyla, karıları için çoğunlukla "amcamın kızı", aynı şekilde kayınbabaları için de "amca" derler (J.C.M)

yaşları dökmeye başladı. Bunu görünce duraksadım; onu kurban etmesini çobandan istedim. İsteğimi yerine getirdi; sonra da derisini yüzdü. Ama onda ne et ne de yağ bulduk; sadece deri ve kemikten oluşmuştu. O vakit, bunu kurban ettiğime pişman oldum; ama pişmanlık neye yarar ki? Bunun üzerine onu çobana verdim ve dedim ki, "Bana iyice yağlanmış bir buzağı getir!" O da bana büyüyle buzağı haline getirilmiş oğlumu getirdi.

Bu buzağı beni görünce ipini kopardı, bana doğru koştu; ayaklarının ucunda iniltilerle, gözyaşlarıyla yuvarlandı. Ona acıdım, çobana, "Bana bir inek getir, bunu bırak!" dedim.

Anlatının bu noktasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş; verilen izinden daha fazla yararlanmadan yavaşça susmuş. Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, "Ablacığım, anlattıkların ne kadar tatlı ve zarif ve zevki nasıl okşuyor bilsen!" demiş; Şehrazad, "Ama bunlar, eğer hükümdarımız beni bağışlar ve hâlâ hayatta olursam, yarın akşam ikinize anlatacaklarımın yanında hiç kalır" diye yanıt vermiş. Şah da kendi kendine, "Vallahi! Öyküsünün sonunu dinlemeden onu öldürmeyeceğim" demiş.

Sonra Şah Şehriyar ve Şehrazad gecenin geri kalan bölümünü birbirlerinin kollarında geçirmişler. Bunun ardından Şah, adalet dağıtmak üzere Divan'a başkanlık etmeye gitmiş; orada vezirin, kolunun altında öldüğüne inandığı kızı için hazırladığı kefenle gelmiş bulunduğunu görmüş. Ancak ona bu konuda hiçbir şey söylememiş; adalet dağıtmaya devam etmiş ve kimilerini yeni görevlere atarken, kimilerine de işten el çektirmiş; ve bu, gün sonuna kadar sürmüş. Vezirse, vesveseli imiş; şaşkınlığının sınırlarına ulaşmış. Divan dağılınca, Şah Şehriyar sarayına dönmüş.

Ve ikinci gece gelince, Dünyazad, ablası Şehrazad'a "Ablacığım, senden rica ediyorum, tacir ile ecinni öyküsünün sonunu anlat!" demiş. Şehrazad da, "Tüm kalbimle ve gereken saygıyla! Ancak Şah yine bana izin verirse" diyerek yanıt vermiş. Şah ona "Konuşabilirsin!" deyince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah! Ey adaletli hükümdar! Tacir buzağının ağladığını görünce, yüreği acımayla dolmuş ve çobana, "Bu buzağıyı sürüye kat!" demiş.

Ecinni bu garip öyküye çok şaşırmış; sonra ceylanın sahibi şeyh, sözünü sürdürmüş:

Ey ecinni şahlarının efendisi! Bütün bunlar olup biterken amcamın kızı, orada durup bakıyor; ve "Bu buzağı kurban edilmeliydi; çünkü tam yağlanmış!" diyordu. Ama ben, acıdığımdan ötürü, karar veremiyordum; çobana onu götürmesini söyledim; o da buzağıyı alıp gitti.

İkinci gün, otururken, çoban yanıma geldi ve bana, "Efendim, size sevineceğiniz bir şey söyleyeceğim; ama ödülümü isterim" dedi. Ona, "Kuşkun olmasın!" diye yanıt verdim. Çoban, "Ey ünlü tacir" diye sözünü sürdürdü; "Benim büyücü olan bir kızım var. Büyü yapmayı yanımızda yaşayan yaşlı bir kadından öğrendi. Dün bana verdiğiniz buzağıyla birlikte kızımın yanına gittim. Kızım, onu görür görmez, başını tül yazmayla örttü ve gülmeye ve sonra da ağlamaya başladı; ve de bana, 'Baba, benim değerim senin gözünde bu denli düşük mü ki, benim yanıma yabancı erkeklerin girmesine izin veriyorsun?" dedi, Ona 'Hani nerede bu yabancılar?' dedim; 'Sonra neden ilkin güldün, sonra da ağladın?' diye sordum. Bana, 'Yanındaki bu buzağı, efendimiz tacirin oğludur; ama büyülenmiş. Onu öz anası ile birlikte böyle büyüleyen de üvey anasıdır. Kendisini buzağı kılığında görünce dayanamayıp güldüm; ve de ağlıyorsam, nedeni buzağının annesinin, babası tarafından kurban edilmesidir' dedi. Kızımın bu sözlerini duyunca çok şaşırdım. Sonra size haber getirmek için sabahın gelişini sabırsızlıkla bekledim."

Şeyh, sözünü "Ey kudretli ecinni" diye sürdürmüş: Çobanın bu sözlerini duyunca, onunla birlikte acele evden çıktım; şarap içmeden sarhoş olmuş gibiydim; çocuğumu görmek düşüncesi, mutluluğu ve neşesi o denli yoğundu! Çobanın evine ulaşınca, genç kız bana "Hoş geldiniz!" dedi ve elimi öptü; sonra buzağı yanıma geldi ve ayaklarımın önünde yuvarlandı. Çobanın kızına, "Bu buzağı hakkında anlattıkların doğru mu?" diye sordum. Kız da: "Evet, kuşkusuz efendim, bu senin oğlun, yüreğinin alevidir" dedi. Ona, "Ey nazik ve yardımsever genç kız" dedim; "Oğlumu kurtarırsan, sana babanın elinin altındaki tüm mal ve hayvanları veririm!" Bu sözlerime güldü ve bana: "Efendim bu vereceklerini ancak iki koşulla kabul edebilirim"

dedi: "İlki oğlunla evlenirsem; ve ikincisi de istediğimi büyüleyip hapsetmeme izin verirsen! Yoksa karının hayınlıklarına karşı koymanın sonucunu alamam!"

Çobanın kızının sözlerini duyunca, ey kudretli ecinni, ona "Olur!" dedim; "Ve dediğim gibi babanın elinin altında bulunan zenginlikler de senin olacak! Amcamın kızına gelince, onun yaşamını istediğin gibi ele alabilirsin!" dedim.

Bu sözlerimi duyunca kız eline bir bakır leğen aldı; onu suyla doldurdu ve su üstüne büyülü sözcükler okudu. Sonra bunu, "Eğer Allah seni buzağı yarattıysa eşkâlini değiştirmeden buzağı olarak kal! Ama büyülenmişsen, Yüce Allah'ın izniyle ilk yaratıldığın hale dön!" diyerek buzağının yüzüne serpti.

Bunu söyler söylemez, buzağı kıpırdamaya ve silkinmeye başladı ve yeniden insan kılığına döndü. Ona, "Allah'a şükürler olsun!" dedim; "Söyle bana amcamın kızı sana ve anana ne yaptı?" Ve o da bana başlarına ne geldiyse hepsini anlattı. Bunun üzerine, "Oğlum" dedim; "Bahta hükmeden Allah, senin kurtulman ve haklarını elde etmen için birini görevlendirmiş."

Bundan sonra, ey iyi yürekli ecinni, oğlumu çobanın kızıyla evlendirdim; o da büyücülük bilgisiyle amcamın kızını büyüledi; onu şurada gördüğünüz ceylan kılığına soktu; ve ben buralardan geçerken şu taciri gördüm; ne yaptığını sordum; ondan başına geleni öğrendim. Başına daha neler gelebileceğini merak ederek birlikte bekledim; benim öyküm bu kadar.

Bunu duyan ecinni, "Bu öykü yeterince şaşırtıcı. İstenen kanın üçte birini bağışladım" diye haykırmış. O anda iki tazının sahibi ikinci şeyh ilerlemiş ve demiş ki:

İkinci Şeyhin Öyküsü

Bil ki, ey ecinni şahlarının efendisi, bu iki köpek benim kardeşlerimdi. Babamız ölünce, bize miras olarak üç bin dinar bıraktı. Ben, hisseme düşenle, alışverişe koyulduğum bir dükkân açtım. Kardeşlerimden biri ticaret yapmak üzere geziye çıktı; kervanlara katılarak bir sene kadar bizden uzakta kaldı. Döndüğü zaman elinde avcunda hiçbir şey kalmamıştı. Ona

dedim ki: "Kardeşim, ben bu geziye çıkmamanı salık vermiştim sana." Ağlamaya başladı ve: "Kardeşim" dedi; "kudretli ve yüce olan Allah, bunun böyle olmasını istedi. Artık sözlerin bana hiçbir yararı yok; çünkü hiçbir varlığım kalmadı." Bunun üzerine onu dükkâna götürdüm; sonra da hamama gittik; onu en iyi cinsten bir esvapla donattım. Sonra da oturup birlikte yemek yedik. Ona, "Kardeşim, sana kazancımın geçen yıldan bu yıla hesabını çıkarayım ve sermayeye dokunmaksızın, bu kazancı seninle paylaşalım!" dedim. Hesaplanınca o yıl bin dinar kâr sağladığımı gördüm. Kudretli ve yüce Allah'a hamdettim; en yoğun neşeyle keyiflendim. Sonra kazancı iki eşit parçaya bölerek kardeşimle paylaştım.

Ama, kardeşlerim, yeniden ayrılmayı kararlaştırdılar; benim de onlarla birlikte gitmemi istiyorlardı. Ancak ben bunu asla kabul etmedim ve onlara, "Geziye çıkmakla sanki ne kazandınız da, beni size öykünmeye zorluyorsunuz" deyince bana sitem ettiler, ancak sonuç alamadılar; çünkü onlara uymadım. Böylece, her birimiz kendi dükkânlarımızda bütün bir yıl alışverişle uğraştık. Fakat onlar yeniden bana gezi önerisinde bulundular; ben yine onlara uymadım. Bu böyle tam altı yıl sürdü. Sonunda kentten ayrılmak bakımından onlara uymak durumunda kaldım ve onlara, "Kardeşlerim, elimizde kalan parayı sayalım!" dedim; saydık ve tüm paramızın altı bin dinar olduğunu gördük. Bunun üzerine onlara, "Bunun yarısını toprağa gömelim! Başımıza bir felaket gelirse, kullanabilmek için... Her birimiz ticaret yapmak üzere biner dinar alalım!" dedim; "Allah görüşünü bağışlasın!" dediler. Bunun üzerine parayı aldım; iki eşit parçaya böldüm. Üç bin dinarı gömdüm; geri kalan üç bin dinarı aramızda eşit olarak dağıttım: her birimize biner dinar düşecek şekilde... Sonra her birimiz çeşitli mallar satın alarak bir gemi kiralayıp tüm mallarımızı içine taşıttık ve yola koyulduk.

Yolculuk tam bir ay sürdü; bu sürenin sonunda bir kente ulaşıp burada mallarımızı sattık. Her bir dinara karşılık on dinar kâr sağladık. Sonra bu kentten ayrıldık.

Denizin kıyısına ulaştığımızda, orada eski ve yıpranmış giysiler içinde bir kadın gördük. Kadın benim yanıma yaklaştı, elimi öperek, "Efendim, yardım edip beni kurtarır mısınız? Ben size

elbet bunun karşılığını öderim" dedi. "Kuşkusuz yardım edip seni kurtarırım. Ama karşılığını ödemek zorunda olduğunu düşünme!" dedim. Bana, "Öyleyse benimle evlenin! Beni kendi ülkenize götürün! Size tüm varlığımı adayayım! Bunu benden esirgemeyin! Ben minnettarlığın ve iyiliğin ne olduğunu bilenlerdenim. Benim fakir görünüşümden de utanmayın!" dedi. Bu sözleri duyunca, ona ta içimden bir acıma duydum; zira kudretli ve yüce Allah'ın iradesine karşı durmak mümkün değildir. Onu yanıma aldım; zengin elbiseler giydirdim ve gemide altına şahane halılar serdim. Ona tam ve yürekten ve incelikli bir karşılamada bulunmamdan sonra yola koyulduk.

Yüreğim onu büyük bir aşkla sevdi; ve o andan itibaren gece ve gündüz hiç yanımdan ayırmadım; kardeşlerimin arasında, sadece ben, onunla ilgileniyordum. Bu yüzden kardeşlerim beni kıskandılar; benim zenginliğime ve mallarımın üstün niteliğine de imreniyorlardı; bende olan her şeye aç gözlülükle bakıyorlar; benim ölümümü ve paramı ele geçirmeyi düşünüyorlardı: Çünkü, Şeytan davranışlarını, onlara en güzel renkler içinde gösteriyordu.

Bir gün karımın yanında uyurken, bize yaklaşıp ikimizi de alarak denize attılar; karım suda uyandı; bir çırpıda değişip ifriteye dönüştü. Beni omzuna aldı ve bir adaya götürüp bıraktı. Sonra bütün gece gözden kayboldu; sabahleyin dönüp bana, "Beni tanımadın mı? Senin karınım ben. Yüce Allah'ın izniyle seni ölümden kurtarıp buraya getirdim. Çünkü, bil ki ben bir ecinniyeyim. Gördüğüm andan beri gönlüm seni sevdi; sadece Allah böyle istediği için; ve ben Allah'a ve koruyup kutsadığı Peygamberine inanırım. Fukara kılığında senin yanına geldiğim halde, yine de benimle evlenmek istedin. O zaman, ben de karşılık olarak, seni sudan çıkarıp ölümden kurtardım. Kardeşlerine gelince, onlara çok kızdım; kuşkusuz onları öldürmem gerek!" dedi.

Bu sözleri duyunca çok şaşırdım; yaptığına teşekkür ettim; ve ona "Kardeşlerimin yok edilmesine gelince, gerçekten buna gerek yok!" dedim. Sonra ona, başından sonuna kadar, kardeşlerimle aramızda olup bitenleri anlattım. Sözlerimi duyunca, bana "Ben bu gece onların yanına uçacağım ve gemilerini batıracağım.

Ölüp gitsinler!" dedi. Ona, Allah aşkına, sakın bunu yapma! Zira atasözü, "Ey layık olmayan kimseye yardım eden! Bil ki, suçlu, işlediği suçuyla zaten yeterince cezalandırılmıştır! der. Sonra, ne de olsa onlar benim kardeşlerimdir" dedim. Bana, "Mutlaka onları öldürmem gerek!" dedi. Boşuna hoşgörüsüne sığındım. Sonra beni omuzlarına aldı, uçtu ve evimin taraçasına bıraktı. Evimin kapılarını açtım; üç bin dinarı saklı oldukları yerden çıkardım ve gerekli işlerimi ve âdet hükmündeki hatır ziyaretlerini yaptıktan sonra dükkânımı açtım; yeniden mal satın aldım. Akşam olunca dükkânımı kapadım; eve dönünce bir köşeye bağlanmış bu iki köpeği gördüm. Beni görünce, ayağa kalkıp ağlamaya, giysilerime sürtünmeye başladılar; o anda karım koşarak geldi ve, "Bunlar senin kardeşlerin!" dedi. Ona, "Ama kim bunları bu hale sokmuş?" diye sordum. "Ben! Büyü alanında benden daha bilgili olan kız kardeşime rica ettim; o da bunları on sene geçmeden kurtulmamak üzere, bu hale soktu" dedi.

İşte ey kudretli ecinni, bundan dolayı buraya geldim; artık on sene dolduğu için baldızımı bulup onları kurtarmasını dileyeceğim. Buraya ulaştığımda şu iyi yürekli genci gördüm; serüvenini öğrendim; onunla aranızda olup biteceği görmeden de bir yere gitmek istemedim. Benim öyküm de böyle.

Ecinni, "Bu gerçekten şaşırtıcı bir öykü; cinayeti karşılayacak cezanın üçte birini daha affediyorum" demiş.

Bunun ardından katırın sahibi olan üçüncü şeyh öne çıkmış ve ecinniye, "Ben sana bu ikisininkinden de harika bir öykü anlatacağım" demiş; "Sen de bana, karşılığında, cinayetin geri kalan kan bedelini bağışlayacaksın!" Ecinni, "Peki, öyle olsun!" diye yanıt vermiş.

Ve üçüncü şeyh anlatmaya başlamış:

Üçüncü Şeyhin Öyküsü

Ey sultan, ey ecinniler başı! Bu katır benim karımdı. Bir zamanlar yolculuğa çıkmış, ondan tam bir yıl uzakta kalmıştım; işlerimi bitirince bir gece ansızın onun yanına döndüm ve onu yatağın halı örtüsü üzerinde bir zenci köle ile yatarken buldum;

orada ikisi konuşuyor, kırıtıyor, gülüyor, öpüşüyor ve şakalaşarak birbirini azdırıyorlardı. Beni görür görmez, karım hemen ayağa kalkıp bir testi suyla üzerime saldırdı; bu testiye bazı sözcükler mırıldandı ve suyu üzerime serpti; bana da, "Kendine özgü kılıktan çık, köpek kılığına gir!" dedi. Ben hemencecik bir köpek oldum; beni evden kovdu; çıktım, uzun süre sokaklarda süründükten sonra bir kasap dükkânına ulaştım. Dükkâna yaklaşıp oradaki kemik parçalarını yemeye başladım. Dükkân sahibi beni fark etti ve alıp evine götürdü.

Kasabın kızı beni görünce, hemencecik yüzünü örttü ve babasına, "Böyle mi yapılır? Yanında bir erkek getiriyor ve eve sokuyorsun!" dedi. Babası, "Hani nerede bu erkek?" diye sorunca; "Bu köpek bir insanoğludur. Onu bir kadın büyülemiş. Ben onu kurtarma gücüne sahibim" diye yanıt verdi. Bu sözleri duyunca babası, "Öyleyse Allah aşkına onu kurtar kızım!" dedi. Kız eline bir testi su aldı; üzerine birkaç sözcük mırıldandıktan sonra birkaç damlasını üstüme serpti; ve "Bu kılıktan çık, ilk haline dön!" dedi. Hemen eski halime döndüm; ve genç kızın elini öptüm; ona, "Şimdi senden, beni büyüleyen karımı büyülemeni diliyorum" dedim. Bunun üzerine bana bir miktar su verdi ve "Karını uyur vaziyette bulursan, onu bu suyla ıslat! İstediğin kılığa girecektir" dedi. Gerçekten, onu uyurken buldum ve üzerine su serperken, "Bu kılıktan çık, katır şekline gir!" dedim. Hemen o an katıra dönüştü.

Ecinni katıra dönerek, "Doğru mu bu anlattıkları?" diye sormuş. Katır, başını öne doğru sallayıp, hal diliyle, "Ah evet! Ah evet! Çok doğru!" demek istemiş.

Bu öykü ecinniyi zevk ve heyecanla titretmiş ve ihtiyara kanın geri kalan üçte birini bağış olarak sunmuş.

Tam o sırada, Şehrazad günün doğmakta olduğunu görerek, verilen izni aşmak istemediğinden yavaşça susmuş. Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı, zarif ve güzel! Ve de kulağa ne kadar hoş geliyor!" demiş. Şehrazad, "Ama Şah beni bağışlar yine hayatta kalırsam, gelecek gece anlatacaklarımın yanında hiç kalır" yanıtını vermiş. Şah, kendi kendine "Doğrusu, öykünün şaşırtıcı sonunu öğrenmeden onu öldürmeyeceğim" demiş.

Sonra Şah ile Şehrazad geceyi sabah oluncaya kadar sevişerek geçirmişler. Bundan sonra Şah çıkıp Divan'a gitmiş. Vezir de öteki saraylılar da gelmişler. Salon dolunca, Şah yargılayıp atamalar yapmış; buyruklar verip işlerini tamamlamış; bu böylece akşama kadar sürmüş. Sonra Divan dağılmış; Şah Şehriyar da sarayına dönmüş.

Ve üçüncü gece gelince, Dünyazad, "Ablacığım" demiş; "senden anlattığın öyküyü tamamlamanı rica ediyorum." Şehrazad da, "Tüm dost ve cömert yüreğimle!" diyerek yanıt vermiş. Sonra da sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, üçüncü şeyh üçünün en şaşırtıcı olan öyküsünü anlatınca ecinni çok şaşırmış ve de zevkten ve heyecandan titreyerek, "Cinayetin bedelinin geri kalanını da bağışladım, taciri bırakıyorum" demiş.

Bunun üzerine tacir mutluluktan uçarcasına şeyhlerin önüne gelmiş; onlara teşekkürler etmiş; onlar da kendilerince onun ölümden kurtulmasını kutlamışlar; sonra her biri ülkelerine gitmişler.

"Ancak" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Bu öykü balıkçının öyküsü kadar şaşırtıcı değildir." Şah, "Neymiş bu balıkçının öyküsü?" diye sormuş.

Şehrazad da anlatmaya başlamış:

Balıkçı ile İfrit Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar yaşı epeyce ilerlemiş, evli barklı, üç çocuk babası, oldukça fakir bir balıkçı varmış.

Ağını her gün suya sadece dört kez atar; sonuç almasa da bir daha denemezmiş. Böylece, günlerden bir gün, öğle saatinde, deniz kıyısında, sepetini yere koyup ağını fırlatmış ve ağın suyun dibini bulmasını beklemiş. Sonra ipleri toparlamış; ağ öyle ağırmış ki, kendine doğru çekmeyi başaramamış. O da onu, uçları toprağa kakılı sağlam bir kazığa bağlamış. Sonra soyunmuş; suya dalıp ağın yöresinde yüzmüş; ağı karaya çekinceye kadar çabalayıp durmuş. Başarısından mutlu, giyinmiş; ağa yaklaşıp bakmış ki, içinde bir eşek leşi yatmakta... Bunu görünce üzülmüş; ve "Yüce ve Kudretli Allah'tan daha yüce ve kudretlisi yoktur" demiş. Sonra da, "Ama gerçekten, Allah'ın bana bu bağışı çok şaşırtıcı!" diyerek kendi kendine şu dizeleri okumuş:

> Ey dalgıç! Gecenin karanlıklarında döner durursun!
> Ve körü körüne yitirirsin her şeyi.
> Bırak bu zahmetli çabayı, çek git!
> Çünkü baht devinmeyi sevmez!

Ağını leşten kurtarıp, suyunu sıkıp akıtınca, "Bismillah" diyerek, onu yeniden suya fırlatmış ve ağın suyun dibine ulaşmasını beklemiş. Sonra da çekmeyi denemiş; ama ağın çok ağır olduğunu ve ilk seferdekinden de çok dibe çöktüğünü anlamış. Büyük bir balık yakaladığı düşüncesine kapılarak soyunup suya dalmış; ağı kurtarıncaya kadar çabalamış; ve onu kıyıya çekince

çamur ve kumla dolu bir küp yakaladığını anlamış. Bunu görüp umudu kırılınca, şu dizeleri okumuş:

> Ey kötü talih, artık yeter! Tanrım, kullarına acı! Ne hazin ki, yeryüzünde hiçbir ödül yeteneğe eşit değildir. Çoğu kez, evimden çıkar bahtımı ararım. Epeyce oldu; öğrendim artık, Baht ölmüştür. Bu ne yoksulluk! Ey Talih, gölgene sığınırlar ama sen, bilgeleri sürgün eder, dünyayı budalalara yönettirirsin!

Sonra küpü uzaklara fırlatmış, ağını sıkmış, isyanından dolayı Allah'tan bağışlanma dilemiş ve üçüncü kez deniz kenarına gelmiş; ağını fırlatmış ve dibi bulana kadar beklemiş; sonra da çekerek kırık testiler ve cam parçalarıyla dolu olduğunu görmüş; bunu görünce bir şairin şu dizelerini okumuş:

> Ey Şair! Bahtın rüzgârı hiç senden yana esmeyecek! Biliyor musun saf kişi! Ne kamış kalemin, ne yazının ahenkli kıvrımları seni asla zenginleştirmez!

Sonra başını göğe kaldırarak, haykırmış: "Allahım! Biliyorsun! Ağımı dört kezden fazla fırlatmam! Oysa daha şimdiden üç kez fırlatmış bulunuyorum." Bunun ardından Allah'ın adını bir kez daha anmış; ve ağını denize fırlatmış; ve beklemiş dibe ulaşsın diye... Bu kez, tüm çabalarına karşın dipteki kayalara daha da fazla takılmış olan ağını çekmeyi başaramamış; ve bağırmış: "Allah'tan yüce ve kudretli varlık yoktur!" Sonra soyunup ağın yöresinde denize dalıp çıkmış; ağı kayalıktan kurtarıp karaya çıkarıncaya kadar çabalayıp durmuş. Ağı açmış; bu kez içinde sarı bakırdan, içi dolu ve dokunulmamış büyük bir küp bulmuş; küpün ağzı kurşunla kaplanmış ve Davud Peygamber'in oğlu Hazreti Süleyman'ın[1] mührüyle mühürlenmiş imiş. Bunu gören balıkçı pek sevinmiş; kendi kendine, "İşte çarşıda kazancılara satabileceğim bir şey buldum. Herhalde en az on dinar eder" demiş; küpü sallamaya başlamış; ancak ne denli ağır olduğunu anlayınca, kendi kendine, "Açıp içinde ne olduğunu görmem

1 Araplar, Hazreti Süleyman'ı iyi ve kötü cinlerin efendisi bilirler (J.C.M)

gerek! Onu torbama koyar, sonra götürür kazancılar çarşısına satarım" diye düşünmüş. Bıçağını eline alıp küpün ağzından kurşunu sökünceye kadar uğraşmış; sonra da küpü tersine çevirmiş; içindekiler yere dökülsün diye sallamaya başlamış. Ancak küpten yere hiçbir şey düşmemiş; sadece yerden göğün mavisine yükselen ve toprağa yayılan bir duman oluşmuş. Balıkçı çok şaşırmış. Sonunda, dumanın yayılması bitince yoğunlaşma başlamış; bir titreşim sonunda, ayakları yerde sürünürken başı bulutlara değen bir ifrite dönüşmüş. Bu ifritin başı kubbe, ayakları direk, ağzı mağara, elleri dirgen, dişleri çakıl, burnu testi, gözleri meşale gibiymiş; saçları dağınık ve tozluymuş. Bu ifriti görünce balıkçı korkmuş, her yanı titreyerek dişleri birbirine kenetlenmiş; tükürüğü kurumuş ve gözleri ışıktan körleşmiş.

İfrit balıkçıyı görünce, "Allah'tan gayrı Tanrı yoktur, Süleyman da Allah'ın peygamberidir!" diye bağırmış; ve balıkçıya seslenerek, "Ve sen, ey Süleyman, Allah'ın peygamberi! Beni öldürme, bir daha sana karşı gelmeyeceğim, emirlerine karşı çıkmayacağım!" demiş. Balıkçı, "Ey asi ve küstah dev! Ne cesaretle Süleyman'ın Allah'ın peygamberi olduğunu söylersin? Süleyman öleli bin sekiz yüz yıl oldu; ve biz ahir zamandayız. Ya senin anlattığın öykü ne? Bu küpe nasıl girdin sen?" demiş. Bu sözleri duyan ecinni, balıkçıya, "Allah'tan başka Tanrı yoktur. Sana iyi bir haber vereyim balıkçı" demiş; balıkçı da, "Ne söyleyeceksin?" diye sormuş. İfrit, "Ölümünü! Hem de şu saatte... ve en korkunç şekilde" diye yanıtlamış. Balıkçı ona, "Bu haber için Allah layığını versin, ey ifritlerin sultanı" demiş; "Allah seni korumasın! Seni bizden ırak kılsın! Niye benim ölümümü istersin? Ölümü hak edecek ne yaptım ben? Seni küpten kurtardım, denizdeki zindanından azat ettim ve yeryüzüne çıkardım!" İfrit demiş ki, "Ölümlerden ölüm beğen ve nasıl öldürülmek istediğini söyle!" Balıkçı, "Böylesine bir cezayı hak edecek ne gibi bir suç işledim?" diye sormuş. İfrit, "Ey balıkçı, öykümü dinle bak!" demiş. Balıkçı da "Anlat öyleyse, ama kısa kes! Çünkü ruhum sabırsızlıktan ayak ucumdan çıkmak üzere" demiş.

İfrit anlatmaya başlamış:

"Bil ki ben asi bir ecinniyim. Davud'un oğlu Süleyman'a karşı çıktım. Adım Sahr el-Cinni'dir. Süleyman benim üzerime veziri Barhiya oğlu Asaf'ı gönderdi. Tüm çabalarıma karşın vezir beni

tuttu ve Süleyman'ın ellerine teslim etti. O anda burnum sürtüldü, kendimi aşağılanmış hissettim. Beni görünce Süleyman Allah'a şükretti ve benden onun dinine girmemi ve emrine tabi olmamı istedi. Ama ben reddettim. Bunun üzerine bu küpü getirtti ve beni hapsetti. Sonra ağzını kurşunladı ve yücelerin yücesinin adıyla mühürledi; ve iman etmiş efârite[1] emir verdi: Beni omuzlarına alarak denizin orta yerine atıverdiler. Denizin dibinde yüz yıl kaldım; içimden, 'Beni kim kurtarırsa onu servete boğacağım' dedim. Ama yüz yıl daha geçti, beni kimse kurtarmadı. İkinci yüz yıl bitince, kendi kendime, 'Beni kurtaracak olana toprağın definelerini bulup vereceğim' dedim. Ama beni kimse kurtarmadı. Böylece dört yüz yıl geçti; kendi kendime, 'Beni kurtaracak olana istediği üç şeyi vereceğim' dedim. Ama beni kimse kurtarmadı. O zaman müthiş bir hiddete kapıldım ve kendi kendime, 'Şimdi artık beni kim kurtarırsa, onu öldüreceğim. Ama ona ölümünü seçme fırsatını da tanıyacağım' dedim. İşte tam bu sırada, ey balıkçı, sen gelip beni kurtardın. Hangi biçimde öldürülmeyi istiyorsun, söyle bakalım!"

İfritin bu sözleri üzerine balıkçı, "Hey Yarabbi" demiş; "Ne inanılmaz şey! Seni kurtarmak demek bana nasipmiş. Ey ifrit, gel beni affet, Allah da seni affetsin! Ama, beni öldürürsen, Allah da seni kahretmek için birilerini yoluna çıkarır" demiş. Bunu duyunca ifrit, "Ama seni öldürmek istiyorsam, bu sırf beni kurtarmış olmandan dolayıdır" demiş. Balıkçı da, "Ey ifritlerin şeyhi, sana iyilik yapanı kötülükle karşılaman doğru mu? Oysa atasözleri hiç yalan söylemez." Ve balıkçı bu konuda şu dizeleri okumuş:

> Acının tadını tatmak istersen herkesin derdine ortak ol!
> Kederini yatıştır! Yaşantıma yemin olsun ki, çakallar minnet bilmezler.[2] İstersen dene! Durumun Amr'ın anası Macir gibi olacaktır.[3]

1 *Efârit* (Arapça): *İfrit* sözcüğünün çoğulu (J.C.M)

2 Mardrus'ten İngilizceye yapılan çeviride, ek olarak "Bunu almak için çakal yavrusunu beslemene hacet yok" ibaresi de yer almaktadır (Â.Ş.O.)

3 Ahmed Nazif, çevirisinde bu öykünün tuzağa düşen çakalı salıveren birinin başına gelen felaketlerle ilgili olduğunu açıklar. Galland'a göre balıkçı aslında bu atasözlerine inanmaz; ancak ifritle karşılaştıktan ve onun kararlılığını gördükten sonra inanmaya başlar (Â.Ş.O.)

Ama ifrit ona, "Çok konuştun. Kesinlikle ölmen gerektiğini bil!" O zaman balıkçı, kendi kendine, "Ben bir insanoğlundan başka bir şey değilim. O ise bir ecinni, ama Tanrı bana tutarlı bir akıl vermiş; onu yok etmek için bir tertip bulmak, kurnaz bir hile hazırlamak isterim. Bakalım o da, sırası gelince kötülüğü ve kurnazlığıyla bir düzen kurabilecek mi?" demiş. Bunun üzerine ifrite, "Gerçekten benim ölümüme karar verdin mi?" diye sormuş; ifrit, "Hiç kuşkun olmasın!" yanıtını vermiş; o zaman balıkçı, "Süleyman'ın mührü üzerinde adı bulunan Allah adına, soruma doğru olarak cevap vermeni senden rica ediyorum" demiş. İfrit Yüce Allah'ın adını işitince, çok heyecanlanmış ve şaşakalmış; ve "Sorabilirsin; ben de doğru olarak yanıt vereceğim" demiş. Bunun üzerine balıkçı, "Nasıl oluyor da, ancak elini ya da ayağını sokabileceğin küpe tüm olarak sığabiliyorsun?" demiş.

İfrit, "Acaba bundan kuşku mu duyuyorsun?" diye sormuş. Balıkçı "Doğrusu küpe girişini gözümle görmedikçe, buna asla inanmam!" demiş.

Ancak o anda Şehrazad şafak söktüğünü görmüş, ruhsatlı konuşmasını kesmiş.

Ve dördüncü gece olunca, sözünü sürdürmüş:

Bildiğime göre, ey bahtıgüzel şah, balıkçı ifrite "Sana asla inanmam. Ta ki, küpe girdiğini gözlerimle görmüş olayım" deyince; ifrit sarsılmış, silkinmiş ve yeniden göğe yükselen bir duman olmuş; sonra da sıkışmaya ve nihayet yavaş yavaş küpe yerleşmeye başlamış. Bunun üzerine balıkçı, hemen üzerinde Süleyman'ın mührü olan kurşun tıpayı almış ve küpün ağzını tıkamış. Sonra da ifrite seslenmiş: "Hey oradaki! Ölmek için, ölüm tarzını seç! Yoksa seni denize fırlatacağım; ve de kıyıda bir ev yaptırıp seni avlamak isteyenleri engelleyeceğim. Onlara, 'Burada, kim kendisini kurtarırsa, kurtulur kurtulmaz kendisini kurtarana ölüm çeşitleri sayarak hangi türden ölmek istediğini soran bir ifrit var' diyeceğim" demiş. İfrit, balıkçının sözlerini işitince küpten çıkmaya çalışmış, ama başaramamış; ve de Süleyman'ın mührüyle kurşun tıpa altında hapsedilmiş olduğunu anlamış. O zaman, balıkçının kendisini, ifritlerin en

zayıfından en kuvvetlisine kadar hiçbirinin kurtaramayacağı bir zindana atmış bulunduğunu fark etmiş. Sonra balıkçının kendisini deniz kıyısına doğru götürdüğünü anlayınca, ona "Hayır, hayır!" demiş. Balıkçıysa, "Böyle gerekli, böyle gerekli!" demiş. O zaman ecinni, koşullarını gevşetmeye başlamış ve alçakgönüllülükle, ona: "Ey balıkçı, bana ne yapacaksın?" diye sormuş. O da, "Seni denize atacağım. Çünkü sen orada bin sekiz yüz yıl kaldıysan[1] ben kıyamet gününe kadar kalman için tertibat alacağım. 'Allah'ın seni korumasını istiyorsan, sen de beni koru! Beni öldürme ki, Allah da seni öldürmesin!' diye sana yalvarmadım mı? Oysa sen, benim yalvarışlarıma kulak asmadın, alçakça davrandın!" demiş; ve eklemiş: "İşte şimdi Allah seni benim ellerime terk etti; sana, vicdan azabı duymadan istediğimi yapabilirim." İfrit, "Bana küpü aç! Seni iyiliklere boğayım!" deyince balıkçı, "Yalan söylüyorsun sen! Hey lanet olasıca!" demiş ve de; "Zaten seninle benim aramda Kral Yunan'ın veziri ile Hekim Rûyan arasındaki olay aynen geçiyor" diyerek eklemiş...

İfrit, "Bu Kral Yunan'ın veziri ve Hekim Rûyan kimdi? Nedir bu öykü?" demiş. Balıkçı anlatmaya başlamış:

Kral Yunan'ın Veziri ile Hekim Rûyan'ın Öyküsü

Bilesin ki ey ifrit, akıp giden eski zaman içinde ve birbirini izleyen çağlarda, Rum ellerinde, Fars kentinde, Yunan adlı bir kral varmış. Zenginmiş, kudretliymiş; ordulara, hatırı sayılır güçlere hükmedermiş; ve her ülkeden hükümdarlarla dostça geçinirmiş. Ancak bedeni, hekimleri ve bilginleri umutsuzluğa düşürmüş olan bir cüzamla dertliymiş. Ne ilaçlar, ne haplar, ne de merhemler onu şifaya kavuşturuyormuş; hiçbir hekim derdine çare bulamıyormuş. Günün birinde, Kral Yunan'ın kentine Rûyan adlı ihtiyar bir hekim gelmiş; bu hekim Rumca, Farsça, Latince, Arapça ve Süryanice kitapları okuyup bilgi edinmiş; tıp

1 İfrit daha önce küp içinde dört yüz yıl hapis kaldığını anlatmış olmakla birlikte, bunu izleyen yılların miktarını hatırlayamamakta, bunu ona iki kez balıkçı hatırlatmaktadır (Â.Ş.O.)

ve yıldızbilimi üzerinde incelemelerde bulunmuş; bunlarla ilgili ilkeleri ve kuralları ve yıldızların olumlu ve olumsuz etkilemelerini çok iyi bilirmiş; bitkiler, yaş ve kuru otlar ve bunların iyi ve kötü etkileri üzerinde de bilgi sahibiymiş. Ayrıca felsefe ve her türlü tıp bilimi ile başkaca fenler üzerinde de incelemelerde bulunmuş imiş. Bu hekim kente gelince, daha birkaç gün geçmeden, kralın öyküsünü ve Allah'ın takdiri gereği cüzamdan çektiklerini ve de tüm hekim bilginlerin tedavilerinden bir sonuç alınamamış olduğunu öğrenmiş. Bunu öğrenince, o geceyi düşünerek geçirmiş. Ama, ertesi gün, Tanrı'nın değerli mücevheri güneş dünyayı selamlayıp ortalığı aydınlatınca, uyanmış. En iyi giysilerine bürünerek Kral Yunan'ın huzuruna çıkmış. Yerlere kadar eğilip kralın karşısında yeri öpmüş. Kralın kudretinin uzun ömürlü olması için dualar etmiş ve Allah'ın inayetiyle iyilikler dilemiş. Sonra sözünü sürdürerek kendisinin kim olduğunu anlatmış. Ve de "Efendim, bedeninde bulunan hastalığı öğrendim; ve hekimlerin çoğunun derdine çare bulamadığını duydum. Bundan dolayı seni iyileştirmeye geldim. Sana ilaç içirecek ya da bedenine merhemler sürecek değilim!" demiş. Bu sözleri duyan Kral Yunan çok şaşırmış ve "Bunu nasıl yapacaksın, bilmiyorum ama, beni iyileştirirsen, Allah şahidim olsun, sana ve seni izleyecek sülalene yeterince servet bağışlar; tüm dileklerini yerine getirmeleri için buyruklar veririm; sen de benim musahibim[1] ve dostum olursun" demiş; sonra da ona hilat[2] giydirmiş; armağanlar vermiş ve "Gerçekten sen, ilaçsız merhemsiz benim hastalığımı iyi edebilir misin?" diye sormuş. Hekim de, "Evet, kesinlikle!" Bedenine hiçbir ağrı ve zahmet vermeden, seni iyi ederim" demiş. Kral görülmedik bir şaşkınlıkla ona "Ey hekimbaşı, bunu hangi gün ve saatte gerçekleştireceksin? Bir an önce işe giriş çocuğum!" demiş. Hekim de "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş.

Bunun ardından kralın huzurundan ayrılmış; kitaplarını, ilaçlarını ve kokulu bitkilerini yerleştireceği bir ev kiralamış. Sonra ilaçlarından, bitkilerinden tertipler yaparak bunları sap kısmını oyduğu bir çomağın içine doldurmuş, sonra da elinden geldiğin-

1 *Musahib:* Sohbet arkadaşı (Â.Ş.O.)
2 *Hilat:* Değerli bir giysi (Â.Ş.O.)

ce bir de top yapmış. İşini bitirince, ertesi gün, kralın huzuruna çıkmış ve karşısında eğilerek yeri öpmüş. Sonra ona, ertesi gün at üstünde meydana gitmesini ve kendisini orada beklemesini söylemiş.

Ertesi gün kral, emirleri, mabeyinciler, vezirler ve krallığın diğer önemli kişilerinin eşliğinde oyun meydanına gitmiş. Meydana henüz yeni ulaşmışlarken, Hekim Rûyan çıkagelmiş ve krala, orada silahşorlarından seçeceği birkaçıyla at üzerinde top oynamasını önererek, "Bu sopayı al ve sıkı sıkı tut ve bununla topa vur! Bu oyunu tüm avcun ve bedenin terleyesiye kadar sürdür. Böylece ilaç avcundan tüm vücuduna geçerek dağılacak. Terleyip ilacın bedenini etkilemesine değin zaman geçince sarayına dön, hemen hamama girip yıkan! Kendini iyileşmiş bulacaksın. Şimdi Allah'a emanet ol!" demiş.

Kral Yunan, hekimin verdiği sopayı alıp seçtiği silahşorlarla top oynamaya başlamış. Silahşorlar da atlarının üzerinde topu atıp kralın vurmasını sağlayarak onunla birlikte bu oyunu sürdürmüşler. Kral, topun peşine düşerek, ulaşınca ona şiddetle vurmak üzere at koşturmuş; elindeki sopayı da sıkı sıkıya tutuyormuş. Bu biçimde sopa vurmayı, avcu ve tüm bedeni terden sırılsıklam oluncaya kadar sürdürmüş. Böylece, ilaç avcundan sızarak bütün bedenine yayılmış. Hekim Rûyan ilacın etki sağladığını anlayınca kralın hemen saraya dönmesini ve hemen hamamda yıkanmasını önerdiği için, kral da hemen dönüp kendisine hamamı hazırlamalarını emretmiş. Halı sericiler ve köleler, acele koşuşup, halıları serip giysileri ve havluları yerine koyunca, kral hamama girmiş ve hamamın özel bölmesinde giyinip dışarı çıkınca, atına atlayıp sarayına dönmüş ve orada uyumuş.

Kral Yunan'ın durumu böyleyken, Hekim Rûyan da evine gidip yatmış. Ertesi sabah uyanınca saraya gitmiş: Kralın huzuruna çıkıp kabulünü dilemiş. Kral onun içeri alınmasını buyurmuş; hekim kralın huzura gelince eğilerek yeri öpmüş ve ağır ağır şu kasideyi okumaya başlamış:

> Hitabet baba olarak seni seçse idi, çiçek açar ve bir daha başkasını seçmezdi. Ey ışık saçan yüzü meşalenin alevini körleten! O parlak yüzün sönmeden ışık saçıp dursun!

> Zamanın çehresinde çizgiler belirinceye kadar. Bulutun tepeleri sarıp yağmura dönüştüğü gibi; sen de cömertliğinle kapla benim her yanımı! Yaptıklarınla zaferin tepelerinde yer tut! Bahtın, hiçbir dileğine karşı çıkmadığı sevgilisi ol!

Bu kasideyi duyunca, kral ayağa kalkmış ve sevecenlikle hekimin boynuna sarılmış. Sonra onu yanına oturtmuş ve şahane hilatlar armağan etmiş.

Gerçekten, kral hamamdan çıkınca, bedenine bakmış ve cüzamdan hiçbir iz kalmadığını görmüş; vücudu sanki saf gümüşe dönmüş. O zaman en coşkun bir sevinçle mutluluk duymuş; göğsünün daralması geçmiş, ferahlamış. Sabahleyin yataktan kalkınca, Divan'a girmiş; tahtına oturmuş. Mabeyinciler ve krallığının ileri gelenleri, sonra da Hekim Rûyan içeri girmişler. İşte bu sırada kral ayağa kalkıp ona yanında yer göstermiş. Bunun üzerine ikisine sofra serip bütün gün yiyecekler içecekler sunmuşlar. Akşam olunca, kral hekime hilatlar ve diğer armağanlardan gayrı iki bin dinar bağışlamış; sonra da kendi özel bineğiyle evine dönmesine ruhsat vermiş.

Kral, hekim ayrıldıktan sonra, onun hekimlik mesleğindeki marifetini hayranlıkla hatırlamaktan kendini alıkoyamamış; ve de "Beni merhem falan sürmeden, bedenimin dışından iyileştirdi; Allah için, bilimin yücesine ulaşmış bir hekim! Bu adamın iyiliğini armağanlarla karşılamam ve onu bir nedim ve sevecen bir dost olarak her zaman yanımda tutmam gerekir" demiş. Ve Kral Yunan, bedenini sağlıklı ve hastalıktan tümüyle arınmış görerek, bütün sevinciyle mutlu, yatıp uyumuş.

Ertesi sabah kalkıp tahtına oturduğu zaman ulusun ileri gelenleri yöresini sarmış; emirler ve vezirler sağına soluna oturmuş. Hekim Rûyan'ı sormuş; o da gelip önünde yer öpmüş. Onu gören kral, ayağa kalkıp ona yanında yer göstermiş; onunla oturup yemek yemiş; uzun bir ömür dileyerek hilatlar ve daha başka şeyler armağan etmiş. Sonra, gün batıncaya kadar konuşmalarını sürdürmüş ve ona ödül olarak beş hilat ve bin dinar daha vermiş. İşte hekim, krala hayırlar dileyerek evine döndüğü zaman durumu böyleymiş. Sabah olunca kral, saraydan çıkıp

Divan'a gelmiş; yöresini yine emirler, vezirler, mabeyinciler sarmış. Vezirlerin içinde berbat görünüşlü, uğursuz yüzlü ve kem gözlü, korkunç, iğrenç biçimde hasis, yüreği hırs, kıskançlık ve kinle taşlaşmış biri varmış. Bu vezir, kralın Hekim Rûyan'ı yanına oturttuğunu ve ona her türlü yakınlık ve cömertlik gösterdiğini görünce kıskanmış ve gizlice onun yok edilmesini kararlaştırmış; atasözünün de belirttiği gibi, "Hırslı önüne gelene saldırır; hırslının yüreğinde zulüm pusu kurar; kuvvetlenince bunu açığa vurur, zayıfken, içinde uyutur." Bu vezir, Kral Yunan'ın yanına yaklaşarak eğilip yeri öpmüş ve "Ey asrın ve zamanın kralı! Sen ki kullarına cömertliğinle yaşam sağlarsın; yüreğimde korkunç ağırlığı olan bir duygu var; bunu sana açıklamazsam, kendimi gerçekten sadık bir kul değil, bir zina çocuğu gibi hissedeceğim. Bana izin verirsen bunu sana açıklarım" demiş. Vezirin sözlerinden içi kararan kral ona, "Nedir söyleyeceğin?" diye sormuş; Vezir de, "Ey azametli kralım, eskiler 'Kim ki bir işin sonunu ve bunun yaratacağı kötülükleri görmezse, talih denen şeyi kendine dost bilmesin!' demişler. Ben de, ey kralım, senin, saltanatını söndürmekten başka bir şey düşünmemekte olan düşmanına ödüller yağdırarak, lütuflarla donatarak, taşıyamayacağı kadar cömertlik göstererek yanılmakta olduğunu görüyorum; ve bu yüzden, kralım için büyük endişeler duyuyorum" demiş. Bu sözleri duyan kral, son derece bunalmış, rengi atmış ve "Lütuflarımla donattığım halde bana düşman olduğunu iddia ettiğin bu kişi kimdir?" diye sormuş. Vezir, "Hekim Rûyan'dan söz ediyorum" demiş. Kral ona, "Sözünü ettiğin kimse benim iyi bir dostumdur; benim için insanların en değerlisidir. Çünkü o bana elimde tutarak cüzamdan kurtulmamı sağlayan bir şey verdi. Başka hekimler benden umutlarını kesmişlerdi. Bu zamanda Batı'da olduğu gibi Doğu'da da onun gibisi yoktur. Böyleyken nasıl oluyor da sen, onun hakkında bu gibi şeyler söylemeye cüret ediyorsun? Bense, bugünden başlayarak ona güvenceler vermek ve aylık bin dinar tutarında maaş bağlamak istiyorum. Aslında krallığımın yarısını ona bağışlasam, onun için pek fazla bir şey yapmış olmazdım. İnanıyorum ki, sen bunları kıskançlığından söylüyorsun, tıpkı vaktiyle işittiğim Şah Sindbad'ın öyküsünde olduğu gibi" demiş.

O anda, Şehrazad, ansızın sabah olduğunu fark etmiş ve anlatısını kesmiş.

Bunu gören Dünyazad, ona "Ablacığım, anlattıkların ne kadar tatlı, kibar, zarif ve saf!" demiş. Şehrazad da, "Eğer şah beni bağışlar da, hayatta kalırsam, ikinize anlatacaklarım, yanında bunlar nedir ki?" demiş. Şah, bunu duyunca, kendi kendine, "Vallahi! Gerçekten harika olan öyküsünün sonunu dinlemeden onu öldürmem!" demiş. Sonra geceyi, sabaha kadar birbirlerine sarılarak birlikte geçirmişler. Sabahleyin şah, Divan'a gitmiş; Divan halkla dolunca, gün batasıya kadar tayinler, aziller yaparak, yöneterek, askıda kalan işleri bitirerek adalet dağıtmaya başlamış. Sonra Divan dağılmış, şah da sarayına dönmüş. Gece yaklaşınca, vezirin kızı Şehrazad ile her zamanki ilişkisini kurmuş.

Beşinci gece olunca, Şehrazad anlatmaya başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kral Yunan vezirine, "Ey vezir, hekime karşı kıskançlık duygularına kapılma! Sen, onu öldürmemi, sonra da şahinini öldürdükten sonra pişmanlık duyan Şah Sindbad gibi bundan pişman olmamı istiyorsun!" demiş. Vezir, "Bu nasıl olmuş?" diye sormuş.

Kral Yunan şu öyküyü anlatmış:

Şah Sindbad'ın Şahini

Bir zamanlar Fars şahlarının içinde eğlenceye, bahçelerde gezmeye ve her türlü ava çok meraklı bir şah varmış. Onun kendi eliyle yetiştirdiği ve gece gündüz terk etmeyip bileğinde tünettiği bir de şahini varmış; ava gittiği zaman onu birlikte götürür, boynuna astığı ufak bir altın tastan su içmesini sağlarmış. Bir gün sarayında otururken, kuşların bakımıyla ilgilenen görevli çıkagelmiş ve ona, "Ey yüzyılların şahı, sanırım ava gitmenin tam zamanı!" demiş. Bunun üzerine şah hazırlıklara başlamış, şahini de eline almış, yola çıkılmış; av ağlarının gerili bulunduğu küçük bir vadiye gelinmiş. Birdenbire ağa bir ceylan düşmüş. Bunu gören şah, "Kim bu ceylanın kendi yanına yaklaştığını görür ve kaçırırsa, onu öldürürüm!" demiş. Sonra

ceylanı saran av ağını çekip şaha doğru yaklaştırmaya başlamışlar. Ceylan ön ayaklarını göğsüne yaslayarak, yere dayayıp arka ayakları üzerinde dikilerek, sanki şahın önündeki yeri öpmek ister gibi durmuş. Bunun üzerine şah, eğilerek, ceylanı ürkütmek için ellerini çırpmış; ceylan da şahın başı üstünden sıçrayarak uzaklara doğru koşmaya başlamış. Şah maiyetine dönüp baktığında birbirlerine göz kırpmakta olduklarını görmüş ve vezirine, "Bu askerlere ne oluyor, böyle göz kırpıp duruyorlar?" diye sormuş; vezir de, "Sizin ceylanı kaçıranı öldüreceğinize dair ettiğiniz yemini hatırlatıyorlar birbirlerine!" yanıtını vermiş. Şah da, "Doğru!" Öyleyse bu ceylanı izleyip yakalamamız gerek!" diyerek ceylanın izi üzerinde at sürmüş; şahin, gaga vurup ceylanın gözlerini oymuş, onu şaşırtmış; şah da topuzuyla vurarak ceylanı yere devirmiş. Sonra attan inip onu boğazlamış ve derisini yüzüp hayvanın terkisine bağlamış. O sırada sıcak bastırmış; bulundukları yer çöllük, kurak ve susuzmuş. Şah da atı da susamışlar. Şah dönüp oracıkta gövdesinden yağ gibi koyu bir su akan bir ağaç görmüş. Deri eldivenli eliyle şahinin boynundan tası alıp onu bu suyla doldurmuş ve kuşun önüne koymuş; ama kuş pençe vurarak tası devirmiş. Şah tası ikinci kez doldurmuş ve kuşun susamış olduğunu düşündüğünden bir kez daha onun önüne koymuş; ancak şahin ikinci kez pençe vurup tası devirmiş. Şah kuşa içerlemiş; ama, yine de tası üçüncü kez doldurarak, bu kez ata su vermek istemiş; şahin kanadını çarparak tası tekrar devirmiş. Bunu gören şah, "Allah belanı versin uğursuz kuş!" diye haykırmış. "Benim içmemi engelledin; kendini de mahrum ettin, atı da"[1] demiş; kılıcıyla şahine vurup iki kanadını kesmiş. Şahin de başını kaldırmış ve hareketleriyle adeta, "Bak ağaçta ne var!" demek istemiş. Şah başını kaldırınca ağacın üzerinde bir yılan görmüş; ağaçtan süzülen de onun zehri imiş. Bunu anlayan şah, şahinin kanatlarını kestiğine pişman olmuş. Sonra kalkıp atına binmiş; birlikte ceylanı alıp götürmüş ve sarayına ulaşmış. Ceylanı aşçının önüne atmış ve "Al şunu pişir!" demiş. Sonra da kolunun üzerinde şahinle tahtına oturmuş; ancak pek az zaman sonra

1 Mardrus çevirisinde şahın kuşa iki kez su içirmek istediğini açıklamışsa da, şahın tası ilkin kendisi için, son kez de atı için doldurduğu anlaşılıyor (Â.Ş.O.)

şahin bir kez hıçkırıp ölmüş. Bunu gören şah, hayatını kurtaran şahini öldürmüş bulunduğundan dolayı acı duyarak matem çığlıkları koparmış.

Şah Sindbad'ın öyküsü işte budur.

Vezir, Kral Yunan'ın anlattığı öyküyü işitince, ona, "Ey azametli kralım" demiş; "Kötü sonuçlarını görebileceğin ne gibi fenalık yaptım bugüne kadar? Sana karşı duyduğum saygıdan ve sevgiden dolayı bunu söylüyorum. Söylediklerimin gerçek olduğunu sonra anlarsın. Beni dinlersen kurtulursun. Yoksa şahlardan bir şahın oğlunu aldatan hilekâr vezir gibi ölürsün!" demiş.

Şehzade ile Gulyabani

Söz konusu şahın ava ve at sürmeye meraklı bir oğlu, bir de veziri varmış. Bu şah vezirine, nereye giderse oğlundan ayrılmaması için emir vermiş. Bu oğul, günlerden bir gün, at sürüp ava gitmiş; onunla birlikte babasının veziri de saraydan ayrılmış. İkisi birlikte yol alırken, önlerine canavar görünüşlü bir hayvan çıkmış. Vezir şehzadeye, "Atını sür, bu garip hayvanı izle!" demiş. Şehzade de hayvanı gözden yitirinceye kadar izlemiş; ve birdenbire hayvan çölden yitip gitmiş. Şehzade çok şaşırmış; ve nereye gideceğini bilemediği bir sırada, yolun başında ağlayan genç bir köle kız görmüş. Şehzade ona, "Sen kimsin?" diye sormuş: Kız da, "Hint padişahlarından birinin kızıyım. Ormanda kervanla yol alırken, uyuma arzusu beni sardı; farkında olmadan atımdan düşmüşüm. Sonra kendimi yapayalnız ve çok şaşırmış olarak burada buldum" demiş. Şehzade bu sözleri duyunca, acıma duygusuyla sarsılmış ve onu alıp atının terkisine yerleştirdikten sonra yola koyulmuş. Terk edilmiş bir harabeden geçerlerken, köle ona, "Efendim, şuracıkta hacetimi görebilir miyim?" deyince, şehzade onu attan indirmiş; sonra da geciktiğini görünce, ağırdan alıyor sanarak ardından gidince, bir de ne görsün; genç kız sandığı bir gulyabani değil miymiş! Onu, çocuklarına şöyle söylerken duymuş: "Yavrularım, size bugün iyice besili bir genç adam getirdim." Onlar da kendisine, "Anneciğim, onu bize getir! Yiyip iyice karnımızı doyuralım!" diyorlarmış. Şehzade bu sözleri

duyunca, öldürüleceğini anlamış; her yanı titremiş, yaşamı için dehşete düşmüş ve geri dönmüş. Gulyabani ininden çıktığında, onu bir tabansız gibi korkmuş, titremeler içinde görünce, "Böyle korkacak ne var?" demiş; şehzade de, "Korktuğum bir düşmanım var" yanıtını vermiş. Gulyabani ona, "Sen bana bir şehzade olduğunu söylemiştin" deyince; o da, "Evet, doğru!" yanıtını vermiş. Kız da, "Öyleyse, onu engellemek için düşmanına neden biraz para vermiyorsun?" diye sormuş; şehzade, "Parayla falan gözü doymuyor ki, ancak ölümle yetinir! Bundan dolayı yaşamımdan endişe ediyorum, ben kötü talihimin kurbanıyım" diye yanıt vermiş. O zaman kız da, "Eğer öyleyse, düşmanına karşı Allah'a yalvarmaktan başka çaren yok. O seni tüm korktuğun bela ve kötülüklerden korur" demiş. Bunu duyan şehzade, başını göğe kaldırıp; "Sen ki, başı sıkışıp sana sığınanlara yardım edersin; ben de düşmanlarım üzerinde muzaffer olmak için sana sığınıyorum. Kaldır onları Tanrım, yolumun üzerinden!" diye yakarmış. Gulyabani bu yakarışı işitince gözden kaybolmuş. Şehzade, şah babasının yanına varınca, ona vezirin kötü nasihatını anlatmış; o da vezirin öldürülmesine hükmetmiş.

[Bunun ardından Kral Yunan'ın veziri sözünü şöyle sürdürmüş:]

"Ey şahım, sen bu hekime arka çıkarsan, o seni ölümlerin en kötüsüyle öldürecektir. Sen onu lütuflarınla donatsan da, dost olarak kabul etsen de, yine de ölümünü hazırlayacaktır. Elinde tuttuğun bir şeyle bedeninin dışını saran bir hastalıktan seni kurtarmasının nedenini anlamıyor musun? Bunun sırf tutacağın ikinci bir şeyle ölümüne yol açmak için olduğuna inanmıyor musun?" Bunu duyan Kral Yunan, "Doğru söylüyorsun! Senin düşündüğün gibi yapılmış olabilir, ey uz görüşlü vezirim!" demiş, "Bu hekimin beni öldürmek için gizlice gelmiş bir casus olması pek mümkündür. Gerçekten elimde tuttuğum bir şeyle beni kurtarmışsa, örneğin koklatacağı bir şeyle de pekâlâ beni öldürebilir." Sonra Kral Yunan vezirine, "Ey vezir, onu ne yapmalıyız?" diye sormuş. Vezir, "Hemen birini kaldığı yere gönderip onu çağırtmalı! Buraya geldiğinde boynunu vurdurmalı! Böylece kötülüklerini durduracak, sıkıntıdan kurtulup rahatlayacaksın! O sana ihanet etmeden, sen ona yapacağını yap!"

demiş. Kral Yunan, "Doğru söylüyorsun, ey vezir!" demiş. Sonra hekimi çağırtmış; hükümdarın kendi hakkında ne düşündüğünü bilmeyen hekim kıvançla huzura girmiş. Şairin dizelerde anlattığı gibi düşünüyormuş:

> Ey bahtın darbelerinden korkan kişi rahatla!
> Bilmez misin ki, her şey dünyayı yaratan Tanrı'nın elindedir. Zira yazılan yazılmıştır, asla bozulmaz! Yazılmamış olan içinse hiç korkmamalıdır. Ve sen Tanrım, seni övmeden geçen bir günüm olabilir mi? Yoksa, ahenkli üslubumun ve şairce dilimin şahane verisini başka kime harcardım? Ellerinden kabullendiğim her yeni armağan, Tanrım, bir öncekinden daha güzel, hem de istenmeden gelir. Böyleyken nasıl olur da senin görkemini, tüm görkemini, kendi içimde ve halk içre övmem! Ama itiraf etmeliyim, ağzım yeter güzellikte övgüler düzemiyor, sesim sana ilahiler söyleyecek kadar tatlı, sırtım da verdiğin nimetleri taşıyacak kadar güçlü değil! Ey Allah'ın kulu, şaşkınlık içindeyken, meseleni, tek bilge olan Allah'a bırak ve artık yüreğine insandan yana girecek dertlerden korkma! Ve de bil ki, hiçbir şey senin iradenle oluşmaz; sadece Bilgelerin Bilgesi olan Allah'ın iradesiyle oluşur. Asla umutsuzluğa kapılma! Tüm dertlerini, tüm kaygılarını unut! Bilmez misin ki kaygılar, en sağlam, en güçlü yürekleri yıpratır? Öyleyse, bırak her şeyi! Tek düzenleyicinin karşısında kurduğumuz düzenler kudretsiz köle düzenlerinden başka bir şey değildir. Bırak geçip gitsinler! Sürekli mutluluğu tatmaya bak!

Hekim Rûyan huzuruna geldiği zaman kral ona, "Seni niçin huzuruma çağırdığımı biliyor musun?" diye sormuş. Hekim, "Bilinmeyeni kimse bilmez; ancak Yüce Allah bilir!" demiş. Kral, ona, "Seni öldürmek, ruhunu bedeninden ayırmak için çağırttım" demiş. Bu sözleri işiten Hekim Rûyan, görülmedik bir heyecanla sarsılmış; ve "Kralım, beni niçin öldüreceksin? Acaba ne gibi bir kusur işledim?" diye sormuş. Kral, ona "Senin bir casus olduğun ve beni öldürmek için gelmiş bulunduğun söyleniyor. Böyle olunca, sen beni öldürmeden ben seni öldü-

receğim" yanıtını vermiş. Sonra celladı çağırtmış ve ona, "Bu hainin boynunu vur, bizi belasından kurtar!" demiş. Hekim, "Beni bağışla ki Allah da seni bağışlasın! Beni öldürtme, yoksa Allah da senin canını alır!" diye yakarmış.

– Sonra ey ifrit, benim sana yalvardığım, ama dinlemediğin, aksine ölümümü istemekte ısrar ettiğin gibi, o da yakarılarını krala tekrarlamış!

Sonunda Kral Yunan, hekime, "Seni öldürtmedikçe güven bulamayacağım, rahata kavuşamayacağım. Çünkü senin, elime aldığım bir şeyle beni kurtardığın gibi, koklatacağın bir şeyle ya da bir başka yolla, beni öldüreceğine kuvvetle inanıyorum" demiş. Hekim ona,"Efendimiz, benim ödülüm bu mu olacaktı, sen iyiliği kötülükle mi karşılarsın?" demiş. Ama kral, ona, "Senin gecikmeden ölmen gerekiyor!" demiş. Hekim kralın, kendi ölümünü kesin olarak istediğini iyice anlayınca, ağlamış ve layık olmayanlara hizmet etmenin verdiği üzüntüyle kahrolmuş.

Bu konuda şair demiş ki:

> Genç ve çılgın Meymune, tüm ruh yüceliğinden yoksundu gerçekte! Onun aksine, babasının göğsü merhamet, yüreği iyilikle doluydu. Ve de bakın ona! Elinde meşale olmadan yola çıkmaz; böylece yürürken sokağın çamurundan, yolların tozundan ve tehlikeli kaymalardan sakınırdı.

Bunun ardından cellat ilerlemiş; hekimin gözlerini bağlamış; sonra palasını çekerek krala, "İzninle!" demiş. Ancak hekim sürekli ağlıyor; krala da "Beni koru ki Allah da seni korusun! Beni öldürme ki, Allah da senin canını almasın!" deyip duruyormuş. Ve de şairin şu dizelerini okuyormuş:

> Kendi kendime verdiğim öğütler yerini bulmadı; oysa cahillerin öğütleri başarı sağladı. Bense sadece hoşgörüden nasibimi aldım. Bu yüzden, eğer yaşayacak olursam, kendime öğüt vermekten sakınacağım! Ölürsem eğer, benim başıma gelen, başkalarının dillerini tutmaları için örnek oluşturacak!

Sonra, krala, "Benim ödülüm bu mu olacaktı? Sen bana vaktiyle bir timsahın davrandığı gibi davranıyorsun" demiş. Bunu duyan kral, "Bu timsah öyküsü de nedir?" diye sorunca; hekim ona, "Bu durumda iken sana bunu anlatmam olanaksız" demiş; "Allah aşkına, beni bağışla, Allah da seni bağışlasın" diye eklemiş; ve sonra yeniden gözyaşlarına boğulmuş. O sırada kralın gözdelerinden birileri ayağa kalkarak, "Efendimiz, bu hekimin kanını bize bağışla! Çünkü biz onun sana karşı kusur işlediğini hiç görmedik; aksine, başka hekimlerin ve bilginlerin çare bulamadığı derdinden seni kurtardığını gördük!" demişler. Kral onlara, "Siz bu hekimin öldürülmesinin nedenini bilmiyorsunuz" demiş, "Onu bağışlarsam, ben, çaresiz kahrolacağım. Çünkü elime bir şey vererek beni ölümden kurtaran kimse, koklayacak bir şey vererek beni öldürmeye de kadirdir. Böylece, ben onun ölümle elde edeceği bir bedel uğruna beni öldürmesinden korkuyorum. Zira, bu kişinin, buraya beni öldürmek için gelmiş olması mümkündür. Onun için ölmesi gerekli. Böylece kendi başıma korkusuz yaşarım" demiş. Bunu duyan hekim, yine "Beni bağışla ki, Allah da seni bağışlasın! Beni öldürme, yoksa Allah da senin canını alır!" demiş.

Ve ey ifrit, hekim, kralın, çaresiz, kendini öldürtmek zorunda bulunduğundan emin olunca, ona "Efendimiz, eğer ölümüm gerçekten zorunlu ise, bana bir süre tanı ki, evime gideyim! Bütün işlerimi yoluna koyayım! Ana babama, komşularıma, cenazemi kaldırmaları için talimat vereyim! Ve özellikle tıpla ilgili kitaplarımı birilerine armağan edeyim!" demiş; "Bir de bir kitabım var ki, gerçekten özlerin özü ve ender-i nadirattandır,[1] onu size armağan olarak vermek istiyorum; kitaplığınızda itinayla saklayın diye!" Bunu duyan kral, hekime, "Nedir bu kitap?" diye sormuş; o da, "Değer biçilmez şeyler içerir. Açıkladığı sırlardan pek önemli olmayan biri şu: Başımı vurdurursan, kitabı aç ve sayarak üç sayfa çevir; sonra soldaki sayfadan üç satır oku! Kestirdiğin baş sana seslenecek ve ona soracağın her soruyu yanıtlayacaktır!" demiş. Bu sözleri duyan kral hayretten hayrete düşmüş; sevinçten ve heyecandan titremiş ve "Ey hekim, senin başını vurdursam da konuşacak mısın?" diye sormuş. Hekim de, "Evet, gerçekten

1 *Ender-i nadirattan*: Güç bulunanın en güç bulunanı (Â.Ş.O.)

öyle, efendim! Kitapta bu hayret verici şey de yazılı!" demiş. Bunun üzerine kral ona gitmesi için izin vermiş; ancak adamlarını da yanına katmış. Hekim bir iki gün içinde işlerini görmüş. Sonra yeniden kralın huzuruna çıkmış. Oraya emirler, vezirler, mabeyinciler ve naiplerle krallığın tüm önde gelenleri de gelmiş; Divan (her renkten ve biçimden giysilerle) çiçek dolu bir bahçeye dönmüş. O sırada, hekim, Divan'a girmiş ve kralın önünde ayakta durmuş; elinde eski bir kitap ve içinde bir tür toz bulunan bir sürme kutusu taşıyormuş. Sonra oturmuş ve "Bana birisi bir tabak getirsin!" demiş; sonra da tozu tabağa dökerek tabana yaymış; ve "Ey kral! Bu kitabı al! Ama başımı vurmadan önce kullanma; başım vurulunca, onu içinde toz bulunan şu tabağa koydur! Kanımı dindirsinler! Sonra kitabı aç!" demiş.

Ancak kral acelesi yüzünden onun söylediklerini pek dinlememiş. Kitabı almış ve sayfaların birbirine yapışık olduğunu görmüş; parmağını ağzına koyup tükürüğüyle ıslatmış; ve ilk sayfayı açmayı başarmış. İkinci, üçüncü sayfalar için de aynı hareketi tekrarlamış; ve her seferinde sayfalar büyük bir güçlükle açılmış; sonra okumaya çalışmış; ama sayfalar üzerinde hiçbir yazı yokmuş. Kral, "Ey hekim, burada yazılı bir şey yok!" demiş. Hekim, "Aynı tarzda açmaya devam et!" demiş; kral da yaprakları çevirmeye devam etmiş. Ancak daha birkaç dakika geçmemiş: O anda kralın kanına zehir işlemeye başlamış; çünkü kitap zehirli imiş. Kral, müthiş titremeler içinde yere düşmüş, ve "Zehirlendim, zehirlendim!" diye haykırmaya başlamış.

Hekim Rûyan, ona seslenerek şu dizeleri okumaya başlamış.

> Şu yargıçlar! Yargılar ya, bazen kendi yetkilerini aşarak tüm adaleti bir yana bırakırlar! Bununla birlikte, efendim, adalet vardır! Zamanı gelince, onları da yargılarlar. Eğer dürüst ve iyi iseler yakayı kurtarırlar. Ama zulmetmişlerse, Kader de onlara zulmeder ve en kötü sıkıntılara uğratır! Gelip geçenlerin alaylarına ve acımalarına alet olurlar. Yasa budur! Bu da ondan ötürüdür! Ve Kader sadece mantıkla işini yürütür!

Hekim Rûyan bu dizeleri okuyup bitirirken, kral da o anda can vermiş.

Böylece, ey ifrit, bil ki, Kral Yunan, Hekim Rûyan'ı bağışlasaydı, Allah da sırası gelince onu bağışlayacaktı. Ama o bunu reddetti, ve ölümüne kendi karar vermiş oldu.

Sen de, ey ifrit, beni bağışlamak isteseydin, Allah da seni korurdu.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın ışığını görmüş ve yavaşça susmuş. Kız kardeşi Dünyazad, "Ne hoş bir anlatışın var!" demiş; o da, "Efendimiz beni bağışlar da sağ kalırsam bu akşam anlatacaklarımın yanında bunlar hiç kalır" demiş. Sonra o geceyi sabaha değin birlikte tam bir mutluluk ve bahtiyarlık içinde geçirmişler. Sonra şah Divan'ına çıkmış; ve Divan dağılınca, sarayına dönmüş ve de yakınlarıyla buluşmuş.

Altıncı gece gelince, Şehrazad söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, balıkçı, ifrite, "Sen beni bağışlamış olsaydın, ben de seni bağışlardım; ama sen ölümümü istediğinden, ben de seni bu küpe hapsedip denize fırlatarak ölüme mahkûm edeceğim" demiş. Bunu duyan ifrit, haykırarak: "Allah aşkına ey balıkçı! Bunu yapma! Büyüklük et de beni bağışla! Yaptıklarıma da sakın kızma! Ben suç işlediysem, sen iyilik et! Atasözleri ne demiştir: 'Kötülük yapma sen, iyilik yap! Kötünün suçunu tümden bağışla!' Ve sen balıkçı! Sakın Umâme'nin Atika'ya yaptığını yapma!" demiş; Balıkçı, "Neymiş bu olay?" diye sorunca, ifrit, "Şimdi bunu anlatmanın sırası değil, beni küpten çıkarınca, onların başından geçenleri anlatırım!" diye yanıtlamış. Balıkçı, "Yo! Seni, oradan çıkmaya hiç imkân bulamayacağın şekilde, kesinlikle, denize atmam gerek! Yalvararak sana başvurduğumda, sana karşı hiçbir suçum, alçakça bir davranışım olmadığı halde ölümümden başka şey düşünmedin; oysa ben sana sadece iyilik etmiştim küpten çıkararak... Bana karşı böyle davrandığına göre, senin bozuk bir soydan geldiğin anlaşılıyor. Ve de bil ki, senin durumunu, denizden çıkarıp seni yeniden kurtaracaklara açıklamadan küpü denize fırlatmayacağım. Böylece onu açmadan, tekrar denize fırlatacaklar; ve sen sonsuza kadar her türlü işkenceyi tadarak orada kalacaksın!" demiş. İfrit ona yanıt vermiş: "Beni bırak, sana şimdi öyküyü anlatacağım;

bir daha kötülük de etmeyeceğim; bir de seni sonsuza dek zenginleştirmek için olanak sağlayacak bir yol göstereceğim." Bunun üzerine balıkçı ona inanmış ve onu özgür bırakırsa, yalnız kendisine kötülük etmeyeceğini değil, iyilik de edeceğini düşünmüş. Onun iyi niyetine ve vaadine tümden güvenerek ve ona Kadir-i Mutlak Allah üstüne yemin ettirdikten sonra, küpün kapağını açmış. Küpten tamamen çıkıncaya kadar duman yükselmeye başlamış; sonra da bu duman yüzü korkunç çirkinlikte bir ifrite dönüşmüş. İfrit küpe bir tekme vurarak onu denize yuvarlamış. Balıkçı küpün denize yuvarlandığını görünce, hiç kuşku duymamacasına mahvolduğuna inanmış; korkudan çişini kaçırmış ve kendi kendine "Bu hiç de hayra alamet değil!" demiş. Sonra yüreğini bütün tutmaya çalışarak, "Ey ifrit, Yüce Allah 'Vaadini tut! Çünkü bunun hesabı sorulur' buyurmuştur. Sen, bana, yeminle, ihanet etmeyeceğini vaat ettin. Yeminine sadık kalmazsan Allah seni cezalandırır; onun gazabından korkulur, sabırlıysa da unutkan değildir. Sana, Hekim Rûyan'ın Kral Yunan'a söylediği, 'Beni bağışla ki, Allah da seni bağışlasın!' deyişini hatırlatırım" demiş. Bu sözleri duyan ifrit gülmeye başlamış; onun önünden yol alarak, "Ey balıkçı, beni izle!" demiş. Balıkçı da, güvenliğinden pek emin olmadan onun ardından yürümeye başlamış; böylece kentten tamamen uzaklaşmışlar ve onu gözden yitirmişler; sonra da bir dağa tırmanmışlar; oradan da ortasında bir göl bulunan tenha bir vadiye inmişler. Bunun üzerine ifrit durmuş, balıkçıya ağını suya atmasını ve avlamasını emretmiş; balıkçı suya bakmış; orada beyaz, kırmızı, mavi ve sarı balıklar görmüş; şaşırmış kalmış; sonra ağını göle fırlatmış; çekince dört balığın ağa takıldığını görmüş; her bir balık ayrı bir renkte imiş. Bunu görünce, sevinmiş. İfrit ona "Bu balıklarla sultanın huzuruna çık ve bunları ona sun! O da sana bir servet verecektir, ve şimdi, Allah aşkına, özrümü kabul et! Korkarım ki, yeryüzünde yaşayan hiç kimseyi görmeden bin sekiz yüz yıldır[1] deniz altında kaldığım için nezaket kurallarını unuttum! Sana gelince, her gün buraya balık avlamaya gel! Ancak bir kereden fazla ağ atma! Şimdi Allah'a emanet ol!" demiş. Bunu söyleyerek iki ayağını yere vurunca, yer yarılmış, ifriti yutmuş.

1 Burada ifrit, daha önce balıkçıya deniz altında dört yüz yıl kaldığını söylediğini unutmuş görünüyor (Â.Ş.O.)

Bunun üzerine balıkçı, ifritle başından geçenlere çok şaşarak kente dönmüş; sonra da balıkları alıp evine götürmüş; toprak bir kap alarak bunu suyla doldurmuş; içine balıkları koymuş; balıklar su içinde oynamaya başlamışlar. Sonra, kabı başının üzerine yerleştirerek, ifritin önerdiği gibi sultanın sarayına doğru yol almış. Balıkçı sultanın huzuruna çıkınca, balıkları ona sunmuş; sultan, balıkçının kendisine sunduğu bu balıkları görünce hayranlığın doruğuna ulaşmış; çünkü, gerek nitelik, gerek tür bakımından ömrünce bunların benzerini görmemiş imiş. Sonra, "Bu balıkları aşçımız zenci kadına verin!" demiş. Bu köle, ona ancak üç gün önce Rum ülkelerinin kralı tarafından armağan olarak verilmiş ve de aşçılık marifeti henüz denenmemiş imiş. Vezir ona balıkları kızartmasını emretmiş ve "Ey aşçı, hükümdar sana ulaştırmak üzere bana şu emri verdi: 'Ey gözyaşım! Seni bir hazine gibi, dertli günümde[1] dökmek için sakladım' atasözünün dediği gibi, sen de mutfaktaki marifetini, tabaklarındaki tat zenginliğini bugün göstereceksin; çünkü sultan bugün kendisine hediyeler getiren bir kimseyi kabul etti!" demiş. Vezir, bunları söyleyip her tür tavsiyelerini de ekleyerek oradan ayrılmış. Sultan, balıkçıya dört yüz dinar verilmesini emretmiş. Parayı alan balıkçı, bunu giysisinin cebine yerleştirmiş; mutlu ve sevinçli, karısının yanına, evine dönmüş. Sonra da çocuklarına, ihtiyaçları olan her şeyi satın almış. – İşte balıkçının başına gelenler bu kadar!

Bu sırada zenci aşçı, balıkları almış, temizlemiş ve tavaya sıralamış; bir yanlarını iyice kızarttıktan sonra, öbür yanlarını çevirmiş. Fakat, birdenbire duvar yarılarak endamı güzel, yanakları parlak ve yüz hatları zarif, gözleri sürmelenmiş, vücudu ince ve zarafetle öne eğilmiş; başı mavi bir yazmayla örtülü, kulağında küpeler, kolunda bilezikler, parmağında değerli taşlarla bezenmiş yüzükler bulunan bir genç kız çıkagelmiş; elinde kamıştan bir değnek tutuyormuş; ocağa yaklaşmış ve elindeki değneği tavaya uzatarak, "Ey balıklar, sözünüzü her zaman tutuyor musunuz?" demiş. Bunu gören köle bayılmış; genç kız sorusunu ikinci, üçüncü kez tekrarlamış. Bunun üzerine tavanın içindeki tüm balıklar, başlarını kaldırarak, "Evet! Evet!" demişler. Sonra hep bir ağızdan şu dizeleri okumuşlar:

1 Önemli gün anlamında (J.C.M.)

> Sen geriye dönersen, biz de döneriz; sen vaadini tutarsan, biz de bizimkini tutarız. Ama kaçmaya kalkışırsan borcunu ödeyinceye kadar haykırıp dururuz.

Bu sözler üzerine genç kız tavayı devirmiş, geldiği yerden çıkıp gitmiş ve mutfağın duvarı yeniden kapanmış. Köle kadın, baygınlığı geçince, dört balığın yanmış, kömüre dönmüş olduğunu görmüş; kendi kendine, "Zavallı balıklar" demiş; sonra kendi durumunu düşünerek ve de bir deyişi hatırlayarak, "İlk saldırıda bozguna uğrandı" demiş. Kendi kendine dövünüp dururken, vezir ardında, omuz başında belirivermiş; ve ona, "Balıkları sultana götür!" demiş. Köle ağlamaya koyulmuş ve olup biteni vezire anlatmış; vezir çok şaşırmış ve "Bu, gerçekten garip bir öykü!" demiş. Balıkçıyı aratmış ve huzuruna getirince, ona, "İlk kez getirmiş olduğuna benzer dört balık daha getirmen gerekiyor" demiş. Balıkçı göle yollanmış; ağını atmış ve yakaladığı dört balığı vezire getirmiş. Vezir de onları zenci kadına vermiş ve "Al bunları, benim huzurumda kızart ki, bu işin nasıl olduğunu anlayayım!" demiş. Zenci davranıp balıkları hazırlamış; ve ateş üzerindeki tavaya yerleştirmiş. Böylece, birkaç dakika geçmiş geçmemiş, duvar yarılıvermiş ve genç kız evvelce görüldüğü giysilere bürünmüş bir biçimde ve elinde aynı değnekle görünmüş; değneği tavaya doğru uzatmış ve "Ey balıklar, balıklar! Eski sözünüzü hâlâ tutuyor musunuz?" diye sormuş; balıklar hep birden başlarını tavadan kaldırarak ağız birliğiyle şu dizeleri okumuşlar:

> Geri dönersen, sana öykünürüz; yeminini tutarsan, biz de tutarız. Ama verdiğin sözleri inkâr edersen belanı bulasıya kadar beddua ederiz!

Bu anda Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş ve susmuş. Yedinci gece gelince, şöyle demiş:

Ey bahtıgüzel şah, işittiğime göre, balıklar konuşmaya başlayınca genç kız, değneğiyle tavayı devirmiş ve girdiği yerden çıkıp gitmiş; duvar da kapanmış. Bunu gören vezir ayağa kalkmış

ve "Bu işi sultandan saklamam imkânsız!" demiş. Sonra sultanın huzuruna çıkarak gördüklerini anlatmış. Sultan da, "Bunu kendi gözlerimle görmem gerek!" demiş; ve adam gönderip balıkçıyı aratmış; ve öncekilere benzer dört balıkla gelip kendisini görmesini buyurmuş; bu maksatla da kendisine üç gün süre tanımış. Ama balıkçı hemen göle gitmiş; ve dört balık alıp getirmiş. Bunun üzerine sultan kendisine dört yüz dinar verilmesini emretmiş ve vezire dönerek, "Bu balıkları benim önümde sen kendin hazırla!" demiş. Vezir, "Duyduk ve itaat ettik" demiş ve balıkları iyice temizledikten sonra tavayı sultanın huzuruna getirmiş ve kızarmak üzere balıkları içine koymuş; ardından, bir yanlarını kızarttıktan sonra, öbür yanlarını çevirmiş; bu sırada birdenbire mutfağın duvarı yıkılmış ve buradan mandalardan bir mandaya ya da Âd[1] kavmindeki devlerden birine benzer bir zenci çıkmış; elinde yeşil bir ağaç dalı tutuyormuş; açık seçik ve müthiş bir sesle, "Balıklar, hey balıklar! Eski vaadinizi her zaman tutuyor musunuz?" demiş. Balıklar da tavanın içinden başlarını çıkararak, "Evet, evet, kuşkusuz!" demişler; ve hep bir ağızdan şu dizeleri okumuşlar:

> Sen geriye dönersen, biz de döneriz; sen vaadini tutarsan,
> biz de bizimkini tutarız. Ama sen yan çizersen, vaadini
> yerine getirinceye kadar haykırırız.

Sonra zenci ocağa yaklaşmış; elindeki dalla tavayı devirmiş; balıklar yanmış, kömüre dönmüşler. Bunun üzerine zenci içeri girdiği yerden çekip gitmiş. Zenci herkesin gözü önünde kaybolunca, sultan çevresindekilere, "Gerçekten görüp de suskun kalmamız mümkün olmayan bir durum karşısındayız" demiş; "Ve de hiç kuşkusuz bu balıkların garip bir öyküsü olmalıdır" diye eklemiş. Bunun üzerine balıkçıyı getirtmiş; balıkçı gelince de, "Bu balıkları nereden tuttun?" diye sormuş; o da, "Kente egemen olan dağın ardındaki dört tepe arasında bulunan bir gölden!" yanıtını vermiş. Sultan balıkçıya dönüp, "Oraya git-

1 *Âd kavmi*: *Kur'an-ı Kerim*'e göre, Hûd Peygamber'in imana getiremediği, bu yüzden Tanrı tarafından gönderilen dondurucu bir rüzgârla yok edilen kavim (A'raf: 65-72, Hûd: 50-60, Kamer: 18-21, Hâkka: 6-7) (Â.Ş.O.)

mek için kaç gün gerek?" diye sormuş. Balıkçı, "Sultanımız efendimiz! Sadece yarım saat yeter!" demiş. Sultan çok şaşırmış; ve askerlerine hemen balıkçıya yoldaşlık etmelerini emretmiş. Balıkçı da, çok kızarak, içinden ifrite küfretmeye başlamış; ve sultan ile birlikte herkes yola koyulmuş, dağa çıkmışlar, sonra da daha önce hiç görmedikleri geniş bir boşluğa inmişler. Sultan ve askerleri dört tepe arasında bulunan bu uçsuz bucaksız çölü ve dört ayrı renkten, kırmızı, beyaz, sarı ve mavi balıkların oynaştığı gölü görünce şaşırıp kalmışlar. Sultan durup askerlerine ve orada bulunan herkese, "İçinizde daha önce burada bir göl olduğunu bilen var mı?" diye sormuş. Hepsi birden, "Yo, hayır" diyerek yanıt vermişler. Sultan da, "Vallahi! Bu göl ve içindeki balıklar hakkında gerçeği öğrenmeden kente dönmem ve tahtıma oturmam!" demiş ve askerlerine çevredeki tepeleri çember içine almalarını emretmiş; onlar da bu emri yerine getirmişler. Bunun üzerine sultan, vezirini çağırmış. Bu vezir, ağzı iyi laf yapan, tüm bilimleri öğrenmiş, bilgili bir adam, bir bilge imiş. Sultanın huzurunda eğilip iki eli arasında yeri öpünce, sultan ona, "Bir şey yapmak, ancak ilkin seni haberli kılmak istiyorum; bu gece kendi başıma yola çıkıp bu göl ve içindeki balıkların sırrını kendi başıma aramak niyetindeyim. Sen benim otağımın kapısını tutacak ve emirlere, vezirlere ve mabeyincilere, 'Sultan rahatsız, yanına hiç kimsenin girmemesi için emir verdi!' diyeceksin; ve benim niyetimi kimseye açıklamayacaksın!" demiş. Sultan, bunun ardından kılık değiştirmiş; kılıcını kuşanmış ve görünmeden, çevresinde bulunanlardan uzaklaşmış. Sonra yola koyulup sıcaktan bunalıp dinlenmek zorunda kalasıya kadar durmaksızın, bütün gece, sabaha dek yürümüş. Bundan sonra, yeniden yola koyulup günün geri kalan bölümünü ve ertesi geceyi yürüyerek geçirmiş. İşte o sırada uzaklarda siyah bir şey görmüş; buna sevinerek kendi kendine, "Orada beni bu göl ve içindeki balıklar hakkında aydınlatacak birini bulmam mümkün!" demiş. Bu siyah şeye yaklaşırken, bunun tamamıyla kara taşlarla inşa edilmiş ve çelik levhalarla pekiştirilmiş bir saray olduğunu ve de kapısının bir kanadının açık, ötekinin kapalı olduğunu görmüş. Buna sevinmiş; kapının önünde durarak yavaşça çalmış; yanıt alamadığından ikinci ve üçüncü kez çal-

mış; yine yanıt alamamış; bu kez dördüncü kez ve daha kuvvetli çalmış; ama ona kimse yanıt vermemiş; o zaman kendi kendine, "Bu sarayın boş bulunduğuna kuşku yok!" demiş; bunun üzerine cesaretini toplayarak sarayın kapısından içeri sızmış. Orada, yüksek sesle, "Ey sarayın sahipleri, ben bir yabancıyım, yoldan geçen biri; ve sizden yolculuk için biraz yiyecek istiyorum" demiş. Sonra dediklerini ikinci, üçüncü kez tekrarlamış; ama yanıt alamamış; yüreğini pekiştirmiş ve cesaretini toplamış ve koridordan geçerek sarayın ortasına kadar gelmiş; orada da hiç kimseyi bulamamış. Ama sarayın her yanının değerli halılar ve perdelerle süslenmiş olduğunu ve sarayın iç avlusunun ortasında, göz kamaştıran inciler ve değerli taşlarla işlenmiş, ağızlarından suların boşaldığı, kırmızı altından dört aslanın çevrelediği bir havuz bulunduğunu görmüş; havuzun yöresinde, sarayın üstüne gerilmiş geniş bir ağın engellemesiyle dışarıya uçamayan birçok kuş varmış. Sultan bütün bunlara şaşıp kalmış. Ama gölün ve balıkların, dağların ve sarayın sırrını kendisine açıklayabilecek hiç kimse görmediğine de üzülmüş. Sonra iki kapı arasına oturup derin derin düşünmeye başlamış. Ama birdenbire kederli bir yürekten kopar gibi hafif bir şikâyet ve de kısık bir sesin şu dizeleri okuduğunu duymuş:

> Çektiğim acılar! Ah onları gizleyemiyorum ve de aşktan yana derdim ortada. Ve şimdi gözlerimdeki uyku gecenin karanlığında uykusuzluğa döndü. Ah, aşk! Beni görmeye geldi! Ama düşüncelerime de ne işkenceler getirdi. Acıyın, bana! Bırakın huzuru tadayım! Ve, ona acı çektirmek için tüm ruhum olan o sevgiliyi ziyaret etmeyin! Çünkü acılar ve belalar içinde, benim tesellimdir o!

Sultan mırıltı halindeki bu şikâyetleri işitince, ayağa kalkıp sesin geldiği yana yönelmiş. Orada, üzerine perde gerilmiş bir kapı bulmuş. Bu perdeyi kaldırmış ve büyük bir salonda bir arş[1] yükseklikteki bir yatakta oturan genç bir adam görmüş. Bu genç adam ince yapılı ve yakışıklıymış; tatlı ve akıcı bir konuş-

1 *Arş*: Dirsekten orta parmağın ucuna kadar olan mesafeye eşit, eski bir uzunluk ölçüsü (Ā.Ş.O.)

ması varmış; alnı çiçek, yanakları gül yaprağı gibiymiş; yanaklarından birisinin ortasında, bir siyah amber damlası gibi bir ben varmış. Hani şair ne demiş:

Çocuk ki, tatlı ve narin
Karanlıklardan süzülür saçları
Öylesine siyahtır ki geceyi oluşturur
Aydınlık alnı
Öylesine beyaz ki geceyi ışığa boğar.
Zarafetinin temaşası,
İnsan gözünün hiç görmediği bir şenliktir.
Gözünün birinin hemen altında
Pembe yanağının üstünde
Tüm gençler arasından onu hemen fark ettiren
Eşsiz bir beni vardır.

Onu görünce sultan sevinmiş ve "Barış seninle olsun" demiş. Genç adam yatağının üzerinde oturmayı sürdürmüş; ama, tüm kişiliğine yayılmış kederli bir sesle sultanın selamını yanıtlamış ve ona, "Efendim, yerimden kalkamadığım için beni bağışla!" demiş. Sultan da ona, "Ey delikanlı, bana bu gölün ve renkli balıklarının; ve de bu saray ile yapayalnızlığının ve gözyaşlarının sırrını açıkla!" demiş. Bu sözleri duyunca, genç adam, yüzünden süzülen bol gözyaşlarıyla ağlamış; sultan şaşırıp kalmış ve, "Ey delikanlı! Seni böyle ağlatan nedir?" diye sormuş. Genç de, "Ben ağlamayayım da kimler ağlasın?" demiş; ve ellerini uzatarak giysisinin uzun eteklerini tutup kaldırmış. Sultan bakmış ki, gencin gövdesinin altı tümüyle mermer kesilmiş; öteki yarısıysa, göbek deliğinden saçlarına kadar canlı bir insanınki gibiymiş. Genç adam sultana, "Bil ki efendim, bu balıkların öyküsü öylesine gariptir ki, herkes öğrensin diye iğneyle gözün iç köşesine yazılsa, uyanık gözlemci için bir ders olurdu" demiş.

Ve delikanlı bu öyküyü şöyle anlatmış:

Büyülenmiş Genç Adam ile Balıkların Öyküsü

Efendim, bilesiniz, benim babam bu diyarın hükümdarı idi. Adı Mahmud'du ve Kara Adalar'ın ve bu dört dağın efendisi idi. Babam yetmiş yıl saltanat sürdü; sonra da Tanrı'nın rahmetine kavuştu. Ölümünden sonra, saltanata ben sahip oldum ve amcamın kızıyla evlendim. Karım beni öylesine bir aşkla seviyordu ki, yanından ayrılsam, beni yeniden görünceye kadar ne yer ne de içerdi. Beş yıl benim korumam altında kaldı; sonra bir gün, aşçıya, akşam yemeği için hazırlık yapması talimatını verdikten sonra hamama gitmiş. Ben saraya geldim, her zaman uyumayı âdet ettiğim yerde uzandım; iki esireden de bir yelpazeyle beni serinletmelerini istedim. Biri baş ucumda, öteki ise ayak ucumda duruyordu. Karımın yokluğunu düşünerek uykum kaçmıştı; ruhum uyanıktı ama, gözlerim kapalıydı. O sırada baş ucumdaki esirenin, beni uyur sanarak ayak ucumdakine şöyle seslendiğini duydum: "Mesude, efendimiz ne kadar talihsiz bir genç değil mi? Onun eş olarak hanımımız gibi böylesine hain, böylesine cani birine sahip olması ne kadar yazık!" Öteki de, "Allah zina yapan kadınların belasını versin! Böylesine bir zaniye, efendimiz gibi güzel huylu biriyle evlenmemeliydi. Tüm gecelerini başka yataklarda geçiriyor!" diye yanıt verdi. Baş ucumdaki esire de buna karşı, "Gerçekten bu kadının yaptıklarına aldırmamak için efendimiz epeyce kaygısız olmalı!" dedi. Öteki de, "Bunu nasıl söylersin? Efendimiz onun yaptıklarından kuşku duymuyor ki! Yoksa onu bu denli özgür bırakır mıydı sanıyorsun? Sen bilmiyorsun, bu nankör, her gece yatmadan önce efendimizin içtiği şaraba bir şeyler, sanırım beng[1] karıştırıyor; o da derin uykulara dalıyor. Bu durumdayken, ne olup bittiğini, karısının nereye gittiğini, ne yaptığını bilemiyor. Böylece, karısı efendimize şarap içirdikten sonra giyinip onu yalnız bırakarak gün doğuncaya kadar ortadan yok oluyor. Geri döndüğünde, kocasının burnuna yanık bir şey uzatarak koklatıyor; ve onu uyandırıyor" yanıtını verdi.

Esirelerin bu sözlerini duyunca, efendim, gözümün nuru

1 *Beng* ya da *benk*: Eski Araplarda banotundan çıkarılan bir tür uyku ilacı; ya da *cannabis*'e (kenevir) dayanan tüm uyuşturuculara verilen ad (J.C.M.)

karardı. Amcamın kızı, yani karımla yeniden birlikte olacağım akşamın gelişi adeta gecikti. Sonunda karım hamamdan döndü. Sofrayı serdik ve âdet edindiğimiz tarzda, karşılıklı içki ikramında bulunarak bir saat kadar yemek yedik. Ardından, yatmadan önce her gece içtiğim şarabı istedim; bana bardağı verdi; onu her zamanki gibi dudaklarıma götürür gibi yaptım; ve çabucak giysimin üst kısmındaki kıvrıma döktüm;[1] ve hemencecik yatağa girerek uyur gibi yaptım. Bunun üzerine karım, "Uyu! bir daha inşallah hiç uyanmazsın! Allah da biliyor ya, senden nefret ediyorum. Seni görür görmez tüylerim diken diken oluyor; sen yakınımdayken ruhum bunalıyor" dedi. Sonra kalktı, en güzel giysilerini giydi, kokular süründü, beline bir kılıç taktı. Sarayın kapısını açtı, çıkıp gitti. Bunun üzerine kalktım ve onu saraydan çıktığı andan başlayarak izlemeye koyuldum. Kentin bütün çarşılarını geçti. Sonunda kentin kapılarına ulaştı. Kapılara doğru hiç anlayamadığım bir dilde seslendi; kilitler düştü ve kapılar açıldı. Ve karım kentin dışına çıktı. Ben de kendimi fark ettirmeden ardına düştüm. Sonunda harabe yığınlarından oluşmuş tepelere ve bunların ortasında bulunan tuğladan örülmüş, kubbesi bulunan yarı yıkık bir kaleye ulaştı. Kapıdan girdi, bense, kubbenin üstüne çıktım ve yukarıdan gözetlemeye koyuldum. Karım bir zencinin yanına girdi. Bu zencinin üst dudağı bir tencere kapağı gibi idi; alt dudağı da tencerenin ta kendisiydi; iki dudağı da o denli aşağı sarkıyordu ki, bunlarla kumlardaki çakılları ayıklayabilirdi. Her yanı hastalıktan çürümüştü; ve şekerkamışından yolunmuş kuru yapraklar üzerinde yatıyordu. Onu görünce, karım, yere kadar eğilerek, iki eli arasından toprağı öptü; o da başını kaldırıp ona çevirdi ve "Allah belanı versin! Bu saatlere kadar niye geciktin? Buraya içmeleri ve sevgillileriyle birbirine katılmaları için zencileri çağırdım. Bense, senin yüzünden içmeye hiç heves duymadım" dedi. Karım. "Ey efendim, ey kalbimin sevgilisi! Bilmez misin ki, ben amcamın oğluyla evliyim; ve onu görür görmez nefretle doluyorum. Birlikte olmaktan dehşet duyuyorum. Eğer sana zarar vermeyeceğini bilsem, kenti çoktan tepeden tırnağa

1 René Khawam, "Karımdan gizleyerek, çabucak yere döktüm" şeklinde çevirmiş (Ā.Ş.O.)

harabeye çevirir; taş üstünde taş koymazdım. Orada baykuş ve karga sesinden başka ses duyulmazdı; harabelerin taşlarını da Kaf Dağı'nın ötesine fırlatırdım!" dedi. Zenci, "Yalan söylüyorsun, ey alçak karı! Bak, şerefim, zencilerin erkek olarak üstün niteliği ve insan olarak beyazlardan sonsuz üstünlüğümüz üzerine yemin ediyorum ki, bugünden sonra, bir kez daha geç kalırsan, artık senin dostluğunu reddeder ve vücudunu bir daha vücudumun üstüne çekmem! Ey nankör hain! Sen kadınlık arzularını başka yerlerde doyurduğun için geç kalmadın mı yani? Ey pislik, ey beyaz kadınların en aşağılığı!" diye yanıt verdi.

Şehzade hükümdara yönelerek böyle konuşmuş ve sözünü sürdürmüş:

Bu konuşmayı duyup aralarında geçenleri gözlerimle görünce dünya gözümde karanlığa dönüştü, artık nerede olduğumu bilemedim. Bunun ardından karım olan yeğenim, ağlamaya ve zencinin önünde alçalarak yalvarmaya başladı: "Ey sevgilim, ey yüreğimin meyvesi! Benim senden başka kimim var? Beni kovarsan, felaketim olursun! Ey sevdiceğim, ey gözümün nuru!" dedi ve ağlamayı, yalvarmayı, bağışlanıncaya kadar sürdürdü ve bağışlanınca da çok mutlu oldu; ayağa kalktı ve tüm giysilerinden soyundu ve donunu da çıkararak çırılçıplak kaldı. Sonra da, "Ey efendim, esireni besleyecek neyin var?" diye sordu. Zenci de "Tencerenin kapağını kaldır, orada kaynatılmış fare kemiği bulacaksın; şu küpte de boza var, içersin!" dedi. Karım ayağa kalktı, yiyip içti, ellerini yıkadı ve kamış yapraklarından oluşan yatakta zenci ile yattı, ve çırılçıplak, iğrenç paçavralar altında zenciye sarıldı.

Karım olan yeğenimin yaptığı her şeyi görünce, artık kendimi tutamadım ve kubbeden aşağı inerek salona saldırdım ve karımın getirdiği kılıcı alarak ikisini de öldürmeye karar verdim. İlkin zencinin boynunu vurdum ve öldüğüne inandım.

Bu anda, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça sesini kesmiş. Sabah olunca Şah Şehriyar, hükmettiği Divan'a girmiş ve günün sonuna kadar Divan toplantısında bulunmuş. Sonra Şah, sarayına dönmüş; ve Dünyazad, kız kardeşine, "Öyküne devam

etmeni rica ediyorum" demiş; o da "Gerekli saygıyla ve bütün kalbimle!" demiş.

Sekizinci gece gelince, Şehrazad söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, büyülenmiş genç, sultana şöyle demiş:

Kafasını kesmek üzere zenciye vurunca, aslında boğazını deri ve et olarak kesmişim. Korkunç bir sesle haykırınca onu öldürdüm sandım. Karım olan yeğenim, bu sırada derin uykulardaydı; benim oradan ayrılmamdan sonra, uyanmış ve kılıcını alıp kınına sokmuş, kente dönmüş; sabaha kadar benim yanımda yatmıştı. Ertesi gün karımın saçlarını kestiğini ve matem giysilerine büründüğünü gördüm. Sonra bana, "Ey amcamın oğlu, bu halime bakıp beni suçlama! Annemin öldüğünü, babamın da kutsal savaşta şehit düştüğünü yeni öğrendim; kardeşlerimden birini akrep sokarak öldürmüş, diğeri de yıkılan bir binanın altında kalarak canlı canlı toprağa gömülmüş; bunları duyunca, ağlayıp sızlamaktan kendimi alamadım" dedi. Onun bu sözlerini duyunca, bir şey görmemiş gibi davranarak "Ne yaparsan yap, seni durduracak değilim" dedim. O da matemine bürünüp, bir yıl boyunca, derdini durmadan yenileyip gözyaşlarıyla ve çılgın bir kederle kahrolarak ömrünü sürdürdü. Bir yıl dolunca, bana "Sarayının bahçesinde, türbe şeklinde bir mezar yaptırmak istiyorum. Orada yalnız başıma kalarak ağlayacağım; ve bu yere Matem Evi adını vereceğim" dedi; ben de "Gerekli gördüğün neyse, yap!" dedim. Bu Matem Evi'ni yaptırdı; üstü kubbe, altı çukur olarak... Sonra da aslında ölmemiş olan, ama iyice hasta düşüp halsiz kalan ve artık karıma hiçbir yararı dokunmayacak durumdaki zenciyi taşıtıp buraya yerleştirdi. Ama zencinin bu durumu, boyuna şarap ve boza içmesine engel değildi. Ancak yaralandığı günden sonra hiç konuşamadı ve vadesi dolmadığı için yaşamını sürdürdü. Ve karım, her gün sabah ve akşamları, türbede onun yanına girip çılgınca gözyaşları dökerek dövünmesini sürdürdü; ona, içsin diye içki ve etsuyu verdi. Bir yıl daha sabah akşam, bu tutumunu terk etmedi ve ben sürekli olarak ona katlandım; ancak bir gün ansızın yanına girince,

karımı ağlayıp ellerini yüzüne çarparken buldum ve üzgün bir sesle şu dizeleri okuduğunu duydum:

> Sen gittin gideli ey sevgili, insanlardan soğudum, yapayalnız yaşadım. Çünkü sen gittin gideli kalbim sevmeyi unuttu. Ama bir gün döner de sevgilini ararsan, yalvarırım bedenimi kollarına al! Ve mezarının yanı başında bana da bir yer ayır! Eğer bir gün dönersen ey sevgili! Sesin, eskisi gibi adımı sevgiyle ansın! Mezarımda bana seslen! Ama sen yanıt olarak kemiklerimin birbirine çarpmasından doğan hazin sesten başkasını duyamazsın!

Sızlanmalarını bitirince, elimde kınından sıyrılmış kılıçla, "Ey haine! Geçmiş ilişkileri inkâr eden ve dostluğu çiğneyen nankörce sözlerini duydum" deyip kolumu kaldırarak ona vurmaya hazırlanınca, birden ayağa fırladı ve zenciyi benim yaraladığımı anlayarak anlamını kavrayamadığım sözler söyledikten sonra, "Büyümün faziletiyle, Allah seni yarı taş, yarı insan etsin!" diye beni lanetledi. Ve hemen o anda, efendim, bu gördüğün hale geldim! Ne kıpırdayabiliyorum, ne bir harekette bulunabiliyorum; böylece ne ölü ne de canlı sayılırım artık. Beni bu hale koyduktan sonra, hükmettiğim dört adayı da büyüledi ve onları ortasında göl bulunan dört dağa dönüştürdü; tebamı da balığa çevirdi. Bu kadarla kalsa iyi! Her gün bana işkence ediyor, deriden bir kemerle beni kamçılıyor; kanım sızıncaya kadar yüz kere vuruyor. Sonra da, giysilerimin altına, çıplak bedenimin tüm üst bölümünü kapsayan kıllı bir giysi koyuyor.

Öyküsünün burasına gelince, genç adam ağlamaya başlamış ve şu dizeleri söylemiş:

> Adaletini beklerken, Yüce Tanrım, ve hükmünü, sabırla susuyorum, iradenin böyle olduğuna inanarak.. Ama felaketimin içinde boğuluyorum; senden başka sığınacak limanım yok Rabbim! Ey Kutsal Peygamberimizin tapındığı Tanrım!

Bunu duyan sultan, genç adama dönerek, "Sen benim dertlerime dert kattın! Söyle bana, bu kadın nerededir?" diye sormuş.

Genç adam, "Kubbenin altında yatan zencinin yanında! Her gün buraya geliyor. Bana yaklaşıyor, beni soyuyor, kamçılıyor; bense ağlıyor, haykırıyorum; ama ona karşı kendimi savunmak için bir hareket yapamıyorum; beni böylece cezalandırdıktan sonra, yeniden zencinin yanına dönüyor; ona sabah akşam şaraplar, et suları götürüyor" diye yanıt vermiş. Sultan, "Vallahi! Benim sana unutulmayacak, benden sonra da tarihe geçecek bir hizmette bulunmam kaçınılmaz oldu artık!" demiş ve akşam saatinin yaklaşmasına kadar genç adamla konuşmasını sürdürmüş. Sonra hükümdar ayağa kalkmış ve büyücülerin gece ayinlerinin vakti olan gece yarısı gelinceye kadar beklemiş, tam o saatte soyunmuş ve kılıcını kuşanarak zencinin bulunduğu yana doğru yollanmış; orada mumları ve asılı lambaları görmüş. Ödağacı, koku ve merhemlerin yayıldığı havayı koklamış; sonra doğruca zencinin yanına ulaşmış ve kılıcını çalıp onu öldürmüş. Sonra onu sırtına alıp sarayda bulunan bir kuyunun dibine atmış. Sonra da geri dönmüş, zencinin giysilerini giymiş; bir süre uzun ve yalın kılıcını savurarak türbede gezinmiş.

Bir saat sonra sefil büyücü kadın, genç adamın yanına gelmiş. İçeri girer girmez, kocası olan yeğenini soymuş ve kamçısını alıp onu dövmüş. Delikanlı, "Ah, ah! Yeter! Zaten felaketim yeterince çekilmez! Ah! Acı bana!" diye haykırmış. Kadın, "Peki, sen bana acıdın mı?" diye yanıt vermiş; "Bana sevdiğimi bağışladın mı? Hayır, değil mi? Öyleyse katlan!" Sonra da keçi kılından yapılmış giysiyi genç adamın çıplak bedenine giydirmiş; sonra onu bırakıp yanında şarap ve kaynamış bitki suyuyla zencinin yanına seğirtmiş. Türbeye girince ağlamış; "Uh, uh!" diye haykırarak sızlanmaya başlamış; ve de "Ey efendim, ne olur konuş benimle! Sesini duyur bana ey efendim!" deyip acı dolu bir sesle şu dizeleri okumuş:

> Ey kalbimin sahibi! Bu katı uzaklaşma böyle sürüp gidecek mi? İçime soktuğun sevgi dayanılmayacak kadar ağır bir işkence! Ah, daha ne zamana kadar benden kaçıp duracaksın? Eğer üzüntümden, acı sefaletimden başka bir şey istemiyorsan öyle olsun! Git! Mutlu ol! Dileğin yerine getirilecektir.

Sonra hıçkırıklara boğulmuş ve tekrarlamış, "Ey efendim, konuş benimle, sesini duyayım!" diye. Bunun üzerine zenci kılığındaki sultan, dilini ağzında dolaştırarak, zenci taklidiyle, "Ha! Ha! Allah'ın inayetinden gayrı kuvvet ve kudret yoktur" demiş. Kadın, sevgilisinin bu sözlerini duyunca, neşeden haykırmış ve bayılmış; sonra kendine gelerek, "Oh, efendim artık iyileştin mi?" diye sormuş; hükümdar sesini değiştirerek zayıf bir tınıyla, "Ah alçak! Sana seslenmeye hiç de layık değilsin!" demiş; kadın, "Neden ama?" diye sorunca, "Çünkü gün boyunca kocanı cezalandırmaktan başka bir şey yapmıyorsun. O da bağırıp yardım istiyor; ve bütün bunlar sabahlara kadar geceleri uykumu dağıtıyor. Kocansa durmadan yalvarmaktan ve bağışlanma dilemekten kendini alamıyor. Öylesine ki, sesi tüm uykumu alıp götürüyor. Bunlar olmasaydı çoktan gücümü toplardım. İşte sırf bu neden, seni yanıtlamaktan beni alıkoydu" demiş. Kadın, "Madem ki sen emrediyorsun, onu bulunduğu durumdan kurtarırım" demiş. Sultan da, "Evet, onu kurtar! Bana da huzur ver!" diye yanıt vermiş. Kadın, "Emrin başım üstüne!" deyip ayağa kalkarak türbeden çıkmış. Saraya gelince, su dolu bakır bir kap alıp onun üzerine sihirli sözcükler okumuş. Ve su, tencerede kaynayan su gibi kaynamaya başlamış. Bunu üzerine suyu genç adamın üstüne serpmiş ve "Söylenen sözlerin yüzü suyu hürmetine ilk halini alman için seni bu durumdan kurtarıyorum" demiş. "Genç adam silkinip ayaklarının üzerine durmuş; kurtuluşuna sevinerek Allah'tan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Peygamberi olduğuna tanıklık ederim!" demiş; "Allah'ın inayeti ve selameti senin üzerine olsun!" diye eklemiş; kadın da ona, "Defol! Ve bir daha da buraya gelme! Yoksa seni öldürürüm" diyerek yüzüne haykırmış. O zaman genç adam iki elini havaya kaldırarak kaçıp gitmiş. Kadın türbeye dönmüş; çukura inerek, "Ey efendim, ayağa kalk, seni göreyim!" demiş; öteki ise çok zayıf bir sesle, "Daha bir şey yapmış değilsin! Huzurumun ancak bir parçasını sağladın. Ama derdimin asıl nedenini ortadan kaldırmadın!" demiş. Kadın, "Ey sevdiceğim, bu esas neden nedir?" diye sormuş; sahte zenci de, "Önceleri eski kentin ve dört adanın halkından başkası olmayan göldeki balıklar, bütün gece, sudan başlarını çıkarıp bana ve sana lanetler yağdırıyorlar. İşte yeniden

kuvvetlenmemi engelleyen neden budur. Onları kurtarmak sana düşer! Sonra da gel elimden tut, ayağa kalkmama yardım et! Çünkü o zaman mutlaka sağlığıma kavuşmuş olacağım!" demiş.

Kadın, zenci olduğunu sandığı hükümdarın bu sözlerini duyunca, neşeyle ona, "Ey efendim, senin emrin başım üstünedir" demiş; ve de "Bismillah" diyerek mutlulukla ayağa kalkmış ve koşmaya başlamış; göle gelince, eline bir parça su almış ve...

O anda Şehrazad şafağın söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş. Dokuzuncu gece gelince, anlatmaya başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç büyücü kadın, gölden eline bir parça su almış ve üzerine gizemli sözler söylemiş; balıklar kıpırdamaya başlamış ve başlarını kaldırıp o anda yeniden âdemoğullarına dönüşmüşler ve kentte oturanların büyüsü çözülmüş. Ve kent, güzel çarşıları ve her biri işinin başına dönmüş esnafıyla parıltılı bir şehir olmuş; ve dağlar, eskiden olduğu gibi, adalara dönüşmüş. Bunun üzerine genç kadın, hemen, zenci sandığı sultanın yanına dönmüş; ve ona "Ey sevgilim, bana cömert elini uzat da öpeyim" demiş. Sultan ona alçak sesle, "Yanıma yaklaş!" demiş. Kadın yaklaşmış. Sultan, birdenbire kılıcını çekip kadının göğsüne öyle bir saplamış ki, kılıcın ucu kadının sırtından çıkmış; sonra sultan yeniden kılıçla vurmuş ve kadını ikiye bölmüş. Bundan sonra, oradan çıkıp onu ayakta bekleyen büyülenmiş genç adamı bulmuş; kurtulması dolayısıyla iltifatlarda bulunmuş; genç adam da onun elini öpmüş, coşkuyla şükranlarını sunmuş. Bunun ardından hükümdar, ona "Kentte mi kalmak yoksa benimle ülkeme mi gelmek istersin?" diye sormuş. Genç adam da, ona "Ey zamana hükmeden hükümdarım! Buradan senin ülkene ne kadar mesafe var, biliyor musun?" diye sormuş; sultan da "İki buçuk gün" diyerek yanıtlamış. Bunu duyan genç adam, "Ey hükümdarım, eğer uyuyorsan uyan! Buradan ülkene dönmek için, Allah'ın izniyle, tüm bir yıl gerek sana! Eğer sen buraya iki buçuk günde gelmişsen, kentin büyülenmiş olmasındandır. Sonra, ben de, ey şahım, seni göz açıp kapayasıya kadar bir zaman için bile terk etmeyeceğim!" demiş. Hükümdar bu sözleri duyunca sevinmiş ve "Allah'a

şükürler olsun ki, seni yoluma çıkardı! Sen bundan sonra benim evladımsın, mademki Allah bana bugüne kadar bir evlat vermedi!" demiş. Bunun üzerine birbirlerinin boynuna sarılmışlar; sonsuz bir neşeye kapılmışlar.

Bunun ardından, daha önce büyülenmiş olan şehzadenin sarayına doğru yürümeye başlamışlar. Şehzade ülkesinin ileri gelenlerine Mekke'ye giderek kutsal hac görevini yerine getireceğini söylemiş. Bunun üzerine gerekli tüm hazırlıklar yapılmış. Sonra şehzade ile hükümdar yola koyulmuşlar. Hükümdarın yüreği ülkesine olan özlemle tutuşuyormuş; çünkü bir yıldır oradan uzakta imiş; yanlarında sunulacak armağanlar taşıyan seksen köle varmış. Böylece tam bir yıl, hükümdarın ülkesine yaklaşıncaya kadar, gece gündüz, yolculuk etmekten geri kalmamışlar. Bunu duyan vezir bir daha görmekten umut kesmiş bulunduğu hükümdarı karşılamak için askerlerle yola çıkmış. Askerler hükümdarlarını görünce yere kapanmış ve iki ellerinin arasından yeri öpmüşler; ona "beyân-ı hoşâmedi"[1] eylemişler. Sultan sarayına girmiş, tahtına oturmuş; sonra veziri yanına çağırtmış; ve olup biten her şeyi ona anlatmış; vezir genç adamın öyküsünü öğrenince, kurtuluşa ve selamete erişi dolayısıyla onu kutlamış.

Meclis kurup herkese armağanlar dağıttıktan sonra, hükümdar, vezirine, "Çabuk bana, buraya evvelce balıkları getiren balıkçıyı bulup getirin!" demiş. Vezir adam gönderip büyülenmiş kentte oturanların kurtuluşunu sağlayan balıkçıyı aratmış. Hükümdar onu yanına çağırmış ve hilatlar giydirmiş, yaşamı üstüne sorular sormuş, çocukları olup olmadığını öğrenmek istemiş; balıkçı da ona bir oğlu iki kızı olduğunu söylemiş. Sultan iki kızdan biriyle hemen kendi evlenmiş; genç adam da ikincisini eş edinmiş. Sultan kızların babasını artık yanından hiç ayırmamış ve onu başhazinedar yapmış. Sonra veziri, genç adamın Kara Adalar arasındaki kentine yollamış, onu bu adaların hükümdarı yapmış; daha önce kendisine yoldaşlık eden elli köleyi de maiyetine vermiş ve o ülkenin emirlerine dağıtılmak üzere pek çok hilatlar göndermiş. Bunun üzerine vezir hükümdarın ellerini öperek yola koyulmuş. Hükümdar ile genç adam

1 Gelişini kutlamışlar; "Hoş geldin!" demişler (Â.Ş.O.)

birlikte yaşamlarını sürdürmüşler. – Balıkçıya gelince, başhazinedar olarak, iki kızı da hükümdar eşi olan zamanın en zengin adamlarından biri olmuş. Ve ölünceye kadar öyle kalmışlar!

"Ancak," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, "bu öykünün Hamalın öyküsünden daha çok hayranlık uyandırdığına sakın inanmayın!"

Hamal ile Genç Kızların Öyküsü

Bir zamanlar Bağdat'ta bekâr bir hamal yaşarmış.

Günlerden bir gün, çarşıda küfesine kaygısızca yaslanmış otururken, Musul kumaşından, nakışla duble edilmiş ve altın payetler serpiştirilmiş ferah çarşafına bürünmüş bir hanım önünde durmuş. Yüzündeki peçeyi hafifçe kaldırmış ve peçe altından, uzun kirpikli siyah gözleri ve harika göz kapakları görünmüş. Nitelikleri mükemmel olan vücudu ince, ayakları ufacıkmış. Sonra, sesinin tüm tatlılığıyla ona "Ey hamal, küfeni al ve beni izle!" demiş ve hamal adeta büyülenmiş gibi küfesini toparlayıp genç kadının peşine düşmüş; bir süre yürüdükten sonra, bir evin kapısında durmuşlar. Kadın kapıyı çalmış ve hemen bir Nasrani[1] kapıyı açıp ona bir dinar karşılığı bir ölçü zeytin[2] vermiş; kadın da hamala, "Al bunu, küfene koy, beni izle!" demiş. Hamal da, "Aman yarabbi! Ne mübarek gün bu böyle!" diye haykırmış; küfesini yüklenip genç kadını izlemiş. Kadın sonra bir manavın önünde durmuş ve Suriye elmaları, Osmanlı ayvaları, Umman şeftalileri, Halep yaseminleri, Şam nilüferleri, Nil hıyarları, Mısır'ın misket limonları, sultani ağaç kavunları, mersin yemişleri ve nergisler satın almış. Bütün bunları hamalın küfesine yerleştirmiş ve ona, "Taşı bunları!" demiş. Hamal da taşımış ve bir kasap dükkânına gelinceye kadar kadını izlemiş. Kadın dükkâncıya, "Bana on ertal[3] et kes!" demiş. Kasap, on ertal et kesmiş.

1 *Nasrani*: Nasıralı. Müslümanlar, Hıristiyanlara bu adı verirler (J.C.M.)

2 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde, zeytin yerine, zeytinyağı berraklığında şaraptan söz ediliyor (Â.Ş.O.)

3 *Ertal*: Ülkelere göre 2 ile 12 ons (1 ons = 30,59 gr.) arasında değişen bir ağırlık ölçüsü olan *ratl*'ın çoğulu (J.C.M.)

Kadın bunları muz yapraklarına sarmış ve küfeye koymuş ve ona, "Taşı bakalım, hamal!" demiş. O taşımış ve kadın bir badem satıcısının önüne gelinceye kadar onu izlemiş. Kadın buradan her türden badem almış ve hamala, yeniden, "Taşı bunları ve beni izle!" demiş. Hamal küfesini yüklemiş ve kadını bir tatlıcı dükkânının önüne gelinceye kadar izlemiş; kadın oradan bir tepsi satın almış ve dükkândaki her türlü tatlıyı buna yerleştirmiş; açma şekerli kaymaklı tatlı, miskle kokulandırılmış, fıstıklı, nefis kadife gibi bir başka hamur işi, *sabun* adı verilen bisküviler, küçük pastalar, limonlu turtalar, lezzetli şekerlemeler, *muşabak* adı verilen bir başka tatlı, kadı lokması, sufle halindeki küçük tatlılar; ve yine *Zeynep'in Tarağı* denen, tereyağ, bal ve sütle yapılmış bir başka tatlı satın almış. Sonra tüm bu tatlı çeşitlerini bir tepsiye dizmiş ve tepsiyi de küfeye yerleştirmiş. Bunu gören hamal, "Bana daha önce haber verseydin, bütün bu yiyecekleri taşısın diye eşekle gelirdim" demiş. Kadın bu sözlere gülmüş; sonra da bir kokucunun dükkânına girmiş; oradan on tür koku almış; gülsuyu, portakal çiçeği suyu ve diğerlerini... ve de bir ölçü mest edici amber; aynı zamanda miskle karışmış gül kokusu serpen bir gülâbdan; erkek kokusu saçan tohumlar, sarısabır ödü, misk; en sonunda da İskenderiye kökenli mumlar satın almış; ve tüm bunları küfeye koyarak hamala "Küfeyi yüklen ve beni izle!" demiş. Hamal küfeyi sırtına vurup, genç kadını arka bahçesinde geniş bir avlunun bulunduğu şahane bir konağa ulaşıncaya kadar izlemiş. Bu avlu kare şeklinde, yüksekte ve yöreyi tepeden gören bir mevkide imiş. Avluya açılan kapı iki kanatlı olup abanozdan yapılmış; üzerinde kırmızı altından kakmalar varmış.

Genç kız, kapının önünde durup kibar bir tavırla kapıyı çalmış; kapının iki kanadı ardına kadar açılmış. Hamal bu sırada kapıyı açan kişiye bakmış; bu, endamı güzel ve zarif; yuvarlak ve belirgin göğüsleri, gençliği, güzelliği ve görünüşü ve davranışındaki mükemmellikle örnek oluşturacak bir genç kızmış. Alnı, yeni doğan ayın ilk ışıkları kadar beyaz; gözleri bir gazelinkine benzer; kaşları Ramazan ayının hilali gibi, yanakları lale, ağzı Süleyman'ın mührü, yüzü yükselen bir dolunay, iki göğsü bir çift nar gibiymiş; yumuşak karnı, giysilerinin altında, göbek deliğini, mahfazası içinde değerli bir mektup gibi saklıyormuş.

Onu gören hamal, aklını yitirmiş ve küfesini başından aşağı düşürecek gibi olmuş; "Yarabbi! Ömrümde bundan daha mübarek bir gün görmedim" demiş.

Bu genç kız, kapının ardından, alışverişi yapan kız kardeşi ve hamala, "Giriniz! Gelişiniz hayırlı olsun!" demiş.

Bunun üzerine içeri girmişler ve orta avluya açılan geniş bir salona ulaşmışlar. Salon altın ve ipekle işlenmiş örtülerle ve altın kakmalı mobilyalarla, vazolar ve oymalı iskemleler, itinayla kapatılmış perdeler ve gardroplarla süslenmiş imiş. Salonun ortasında, göz kamaştıran inciler ve değerli taşlar kakılmış mermer bir yatak varmış; bu yatağın üstüne kırmızı satenden bir örtü örtülmüş imiş; yatağın üstünde de, gözleri Babil melikelerininki kadar güzel, boyu elif gibi uzun ve ince, yüzü doğan günü utandıracak kadar parlak, harika bir genç kız oturuyor imiş. Sanki gökte parlayan yıldızlardan biri gibi, şairin sözünü ettiğine benzer, Arabistan'ın gerçek soylu kadınlarından biriymiş bu:

> Ey güzel kız, boyunu gören, eğilip bükülen dalın zarafetiyle kıyaslarsa da: Tüm gerçeği söylemiş olmaz; marifetini göstereyim derken hata işler. Çünkü boyunun da, vücudunun da benzeri yoktur. Çünkü, dal, ağaçta ve çıplakken güzeldir. Oysa sen! Her halinle güzelsin! Seni saran giysiler bile fazladan bir zevk katarlar.

Onları gören genç kız yataktan kalkmış. İki kız kardeşinin yanında yerini almak üzere salonun ortasına gelmek için birkaç adım atmış ve onlara, "Niye böyle kıpırdamadan duruyorsunuz? Hamalın sırtındaki yükü indirsenize!" demiş. Bunun üzerine alışveriş yapan kız hamalın önüne, kapıyı açan kız da arkasına geçmiş; üçüncü kız kardeşlerinin de yardımıyla hamalı yükünden kurtarmışlar. Sonra küfenin içinde ne varsa taşımışlar, her eşyayı yerli yerine koymuşlar; hamala iki dinar verip ona: "Ey hamal, hadi sen de yoluna git!" demişler. Fakat hamal genç kızlara bakıp güzelliklerine ve kusursuzluklarına hayran olmuş; böylesine eşsiz varlıkları hiç görmediğini düşünmüş. Bir de, bu evde hiçbir erkek bulunmadığına dikkat etmiş. Sonra da, ortalıktaki içecekleri, meyveleri, kokulu çiçekleri ve diğer güzel şeyleri görüp şaşkın-

lığın sınırlarına dayanan bir şaşkınlık duymuş ve içinden ayrılıp gitme arzusu gelmemiş.

O vakit genç kızların büyüğü ona, "Neden böyle kıpırdamadan duruyorsun? Yoksa ücretini az mı buldun?" diye sormuş. Sonra çarşıya giden kız kardeşine dönerek, "Ona bir dinar daha ver" demiş. Ama, hamal, "Yok vallahi, benim her zamanki ücretim sadece iki dinardır! Ücretimi az gördüğüm falan yok. Ama gönlüm ve tüm benliğim sizin için kaygılanıyor. Kendi kendime, yapayalnız yaşadığınıza ve burada erkek olarak size arkadaşlık edecek biri olmadığına göre, yaşantınızın ne anlamı var? diyorum. Bilmez misiniz ki, bir minare, caminin dört minaresinden biri olmadıkça, bir işe yaramaz Oysa, siz hanımlarım sadece üç kişisiniz ve dördüncüye ihtiyacınız var. Ve yine bilirsiniz ki, kadınların mutluluğu, ancak erkeklerle birlikte olduklarında tam olur. Şairin dediği gibi, 'Bir uyumlu ses, en az dört saz birden: Bir ut, bir ney, bir kanun ve bir çenk çalmadıkça sağlanamaz!' Hele bu erkek aklı başında, gönül adamı ve fikri ince, bir de sır saklamasını bilirse!" demiş.

Genç kızlar ona, "Ama, ey hamal, sen bizim bakire olduğumuzu bilmiyor musun? Sonra kendimizi ağzı gevşek birine bağlamaktan da korkarız. Hani şair ne demiş: 'Sırrınızı başkasına açmaktan sakınınız! Çünkü açıklanan bir sır artık sır olmaktan çıkar'" demişler.

Bu sözleri duyan hamal haykırmış: "Ey hanımlarım, sizin yaşamınız üstüne yemin ederim ki, ben kitaplar okumuş, salnameleri incelemiş, aklı başında, güvenilir ve sadık bir adamım. Sadece hoş olan şeylerden söz ederim ve hiç sözünü etmeden, kederli şeyleri özenle gizlerim. Her durumda şairin dediği gibi davranırım:

> "Sadece efendi adam sır saklamayı bilir. Sadece, insanoğlunun mükemmeli bir vaadi tutar. Sır benim içimde, iyice kilitlenmiş, anahtarı yitmiş ve kapısı mühürlenmiş bir evde hapsedilmiş gibidir."

Hamalın okuduğu bu dizeleri dinleyen ve kendilerine okunan dörtlükleri ve ölçülü uyaklı sözleri duyan kızlar çok yumu-

şamışlar. Ancak, sadece nazlanmak için, ona "Biliyorsun ki, ey hamal, bu konak için pek çok para harcadık. Üzerinde bizim zararımızı karşılayacak para var mı? Çünkü, seni ancak para harcaman koşuluyla meclisimize kabul ederiz. Senin niyetin bize misafir olup içki arkadaşlığı yapmak ve özellikle bütün gece şafak sökünceye kadar bizi uyanık tutmak değil mi?" diye sormuşlar. Sonra evin sahibesi olan genç kızların en büyüğü eklemiş: "Karşılığı parayla ödenmeyen bir aşk, terazinin dengelenmesinde, gerekli karşı-ağırlığı sağlayamaz." Hamal da, buna yanıt vermiş: "Hiçbir şeyin yoksa, hiçbir şey olmaksızın çeker gidersin." Fakat tam bu sırada, pazardan dönen kız araya girmiş, "Kardeşlerim, şakayı bir yana bırakalım! Allah için! Bu çocuk günümüzü tatsızlaştırmadı. Başkası olsaydı, doğrusu bize bu kadar sabır göstermezdi. Ben onun yerine gerekli parayı öderim" demiş.

Hamal çok sevinmiş ve pazardan birlikte geldikleri kıza, "Vallahi! Günün ilk kazancını ben sana borçluyum" demiş. Kızların üçü de, "Öyleyse ey yiğit hamal, burada kal, başımız üzerine, gözümüz üzerine gelmiş olursun!" demişler. Bunun üzerine pazardan hamalla birlikte gelmiş olan kız, ayağa kalkıp üstünü başını düzeltmiş; sonra sürahileri sıralayıp şarap doldurmuş ve salonun ortasında bulunan bir havuzun kenarına sofra kurmuş ve gerekli her şeyi buraya taşımış. Sonra hepsi birden oturmuşlar; şarap ortaya konmuş; hamal kendini bu güzel kızların arasında, rüyadaymış gibi görmüş.

Çarşıya giden kız sürahiden büyücek bir bardağa şarap doldurmuş. Aynı bardaktan hepsi içmiş; sonra ikinci, sonra da üçüncü kez içmişler. Sonra kız, bardağı yeniden doldurmuş, bunu da kardeşlerine ve hamala sunmuş. Hamal şu dizeleri okumaya başlamış:

İç bu şarabı! Tüm neşelerin nedenidir o!
İçine kuvvet verir, sağlık verir.
Tüm hastalıkları iyi eden tek ilaçtır o!
Hiç kimse, tüm neşelerin nedeni olan şarabı,
Hoşça duygulanmadan içmez.
Sadece sarhoşluk, şehveti doyurmayı sağlar!

Sonra üç genç kızın da ellerini öpmüş ve bardağı dikmiş. Sonra ev sahibesinin yanına gitmiş ve ona, "Ey hanımım, ben senin kölenim. Senin eşyan, senin malınım" demiş; sonra da onun onuruna şairin şu şiirini okumuş:

> Kapında, gözlerinin kölesi ayakta durmaktadır. Belki de, kölelerin en aşağılığı! Ama hanımını bilir o! Cömertliğin farkındadır ve iyiliklerinin! Ve özellikle ona olan şükranının!

Bunu duyan kız da, "İç, ey dostum! Bu içki sana sağlık versin, rahatlık versin! Ve de gerçek dirliğin getirdiği kudreti sağlasın!" demiş.

Hamal da bardağı alıp genç kadının elini öpmüş ve tatlı bir uyumla, yavaşça, şairin şu dizelerini okumuş:

> Dostuma yanakları gibi parlak şarap sundum. Yanakları öylesine parlaktır ki, ancak bir alev ona bu parlaklığı yansıtmıştır sanırsın! Onu alır gibi yaptı, ama gülerek dedi ki sonra: "Nasıl benden kendi yanaklarımı içmemi istersin?" Ben de ona, "Ey kalbimin alevi, al bu şarabı, iç! Benim gözyaşlarımdır bu ve de kızıllığı kanımdan gelir... Bu ikisinin kadehteki karışımı tüm ruhumdur" dedim.

Genç kız hamaldan bardağı almış, dudaklarına götürmüş, sonra gidip kız kardeşlerinden birinin yanına oturmuş. Ve sonra hepsi birden raks etmeye, şarkı söylemeye ve birbirine çiçekler atmaya başlamışlar. Bütün bunlar olurken, hamal onları kollarına alıyor ve öpüyormuş; biri ona açık saçık şakalar yaparken, öbürü hamalı kendine çekiyor ve üçüncüsü de çiçeklerle yüzüne vuruyormuş. Böylece içki zihinlerini bulandırasıya kadar içmeyi sürdürmüşler. İçki onlara tamamıyla egemen olunca, kapıyı açan kız ayağa kalkmış; tüm giysilerinden soyunmuş, çırılçıplak olmuş. Sonra kendini suya atmış ve suyla oynamaya başlamış; sonra ağzına su alarak gürültüyle hamalın üstüne püstürtmüş; sonra da tüm bedenini yıkamış ve suyu bacaklarının arasına akıtmış. Sonra sudan çıkmış ve hamalın kucağına yerleşmiş; ve sırtüstü uzanıp apış arasında yer alan şeyi göstererek "Sevgilim,

bunun adını biliyor musun?" diye sormuş. Hamal yanıt vermiş: "Ha! Ha! Genellikle, buna, Günah Bağışlama Evi derler" demiş. Bunu duyan kız, "Yuh! Yuh! Utanmıyor musun, sen?" diye bağırmış. Ve hamalı boynundan tutup tokatlamaya başlamış. O zaman hamal, "Hayır! Hayır! Buna kadının ferci derler" demiş; ama kız "Başka?" diye diretmiş. Hamal da, "Öyleyse, senin yedek parçan!" demiş. Kız diretmiş. "Başka, başka?" diye. O zaman hamal, "Senin eşekarın!" demiş. Bu sözleri duyan kız, hamalın ensesine öyle fena vurmuş ki, hamalın derisi sıyrılmış. Bunun üzerine hamal, "Öyleyse sen söyle adını!" demiş. Kız yanıt vermiş: "Köprülerin kokulu çiçeği." Bunu duyan hamal, "Tamam, Allah selamet versin, ey köprülerin kokulu çiçeği!" diye haykırmış.

Bunun ardından bardak ve altlığı yine elden ele dolaştırılmış. Sonra da ikinci genç kız giysilerini atmış ve kendini suya fırlatmış. Aynen kardeşinin yaptıklarını yapmış ve sudan çıkarak kendini hamalın kucağına bırakmış. Orada, parmağıyla apış arasını ve orada yer alan şeyi göstererek hamala sormuş: "Ey gözümün nuru! Bunun adı nedir?" Hamal da "Senin çaklağın!" diye yanıtlamış. Kız, "Ne çirkin şeyler söylüyor bu çocuk böyle!" diye haykırmış; ve hamala öyle bir tokat atmış ki salon çınlamış. Hamal, "Öyleyse, köprülerin kokulu çiçeği!" demiş. Kız, "Hayır! Hayır! deyip yeniden ensesine vurmaya başlamış. O zaman hamal sormuş, "İyi ya, nedir bunun adı?" Kız, "Soyulmuş badem" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine üçüncü genç kız ayağa kalkmış, soyunmuş ve kendini havuza atarak iki kız kardeşinin yaptığı hareketleri yapmış; sonra yeniden giyinip hamalın bacakları üstüne uzanmış ve ona gizli yerini göstererek, "Bunun adı nedir?" diye sormuş. Bunun üzerine hamal da "Ona şu derler, ona bu derler!" diyerek yanıt vermeye başlamış; sonra da dayağı kessin diye ona sormuş: "Öyleyse adını sen söyle!" diyerek... Kız yanıt vermiş: "Ebû Mansur'un Hanı!"

Bunun üzerine hamal ayağa kalkmış, giysilerini çıkarmış ve havuza girmiş, cinsel organı suyun hemen üstünde kalarak, daha önce genç kızların yıkandığı şekilde yıkanmış; sonra havuzdan çıkmış, kendini kapıyı açan kızın kucağına atmış, ayaklarını da çarşıdan dönen kızın kucağına uzatmış. Sonra da, erkeklik organını göstererek, kucağında uzandığı kıza, "Ey efendim, bunun adı nedir?"

diye sormuş. Bu sözleri duyan kızlar öylesine gülmüşler ki, sırtüstü düşmüşler ve bağırmışlar, "Senin zebbindir[1] o!" diye. Hamal, "Hayır!" demiş. O zaman "Senin aletindir" demişler. Hamal kabul etmemiş. "Hayır efendim!" diyerek her birinin göğsünü çimdiklemiş. Kızlar, şaşarak tekrarlamışlar, "Senin aletindir pekâlâ! Baksana ne kadar kızgın! Zebbindir pekâlâ, hem de ne kadar hareketli!" demişler. Hamal her seferinde başını geriye iterek söylediklerini reddetmiş ve sonra onları öpmüş, ısırmış, çimdiklemiş, kollarında sıkmış; kızlar da kahkahalar atmışlar. Ve sonunda ona sormaktan başka çare bulamamışlar, "Öyleyse adını sen söyle bize!" demişler. Bunun üzerine hamal bir an düşünmüş, apış arasına bakıp göz kırpmış ve, "Hanımlarım, benim zebbim olan bu küçüğün bana söylediği sözler şunlar: 'Benim adım: Köprülerin kokulu çiçeğini koparıp yiyen, soyulmuş badem yemeye bayılan ve Ebu Mansur'un Han'ında dinlenen iğdiş edilmemiş güçlü katırdır'" demiş.

Bu sözleri duyan kızlar öylesine gülmüşler ki sırtüstü devrilmişler. Sonra yine akşam oluncaya kadar aynı bardaktan sırayla içmeye başlamışlar. Sonra da hamala, "Şimdi başını çevir ve omuzlarının genişliğini göstererek bas git!" demişler. Hamal böyle yapacağına, "Vallahi! Ey hanımlar, sizin evi terk etmektense, ruhumun bedenimden çekip gitmesi daha kolaydır. Bu geceyi, gelecek sabaha birlikte ekleyelim. Yarın herkes kendi bahtının çizdiği yola gider" demiş. Bunun üzerine, çarşıya giden kız araya girerek, "Kardeşlerim, bırakalım geceyi bizimle geçirsin: Bizi epeyce eğlendirecek, güldürecektir, çünkü çok utanmaz olduğu halde, çok da nazik olan bir genç bu!" demiş. Bunun üzerine kızlar, hamala, "Pekâlâ! Bu gece bizimle kalabilirsin. Ancak bir şartımız var: Kendini tamamen bizim yönetimimize bırakacaksın, gördüğün herhangi bir şeyin açıklanmasını istemeyecek ve nedenler üzerinde durmayacaksın, oldu mu?" demişler. Bunu duyan hamal, "Evet, kabul ediyorum, hanımlar!" demiş. Kızlar hamala, "Kalk öyleyse, kapının üzerinde yazılı olanı oku!" demişler. Hamal kalkıp kapının üzerinde altın yaldızlı harflerle yazılı olan şu ibareyi okumuş:

> Hoşuna gitmeyen şeyler işitmek istemiyorsan, seni ilgilendirmeyen konularda konuşma!

1 *Zebb*: Kuzey Afrika Arapçasında erkek cinsel organının adı. Latince: *penis* (Â.Ş.O.)

Sonra da, "Hanımlarım, sizi tanık tutarım ki, beni ilgilendirmeyen konularda hiç konuşmayacağım!" demiş.

O anda, Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş. Ama onuncu gece gelince, Dünyazad ona "Ey kardeşim, öyküyü tamamlasana!" demiş. Şehrazad da, "Dostlukla ve sunmayı görev sayarak" diye yanıt vermiş. Ve sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, hamal genç kızlara bu vaatte bulunduktan sonra, pazardan dönen kız ayağa kalkıp önlerindeki sofrayı yeniden düzenlemiş ve hepsi zevkle yiyip içmişler. Bundan sonra mumları tutuşturmuşlar ve kokulu buhurlar, ödler yakmışlar; sonra da hepsi birden içmeye, çarşıdan alınan tatlıları yemeye başlamışlar. Özellikle de, aynı zamanda gözlerini kapayarak, başını sallayarak, iyi düzenlenmiş şiirler okuyan hamal... Birdenbire kapıya vurulduğu duyulmuş, fakat zevke dalmışlıkları içinde bu onları tedirgin etmemiş; bununla birlikte kapıya bakan genç kız, kalkıp kapıya yönelmiş; sonra geri dönerek onlara, "Bu gece keyfimiz tam olacak, çünkü kapıda sakalları kesilmiş, sol gözleri sakat üç A'câm[1] var ve gerçekten şaşırtıcı bir rastlantı bu. Bunların Diyar-ı Rum'dan gelme yabancılar olduklarını çabucak anladım; her birinin suratı değişik, ama hepsinin yüzleri gülünç olduğu kadar da iç açıcı. Onları içeri alırsak, sayelerinde epeyce eğleniriz" demiş. Sonra da arkadaşlarına öylesine kandırıcı sözler söylemiş ki, sonunda ona "Öyleyse, git söyle onlara, gelsinler! Ama şartımızı da: 'Sizi ilgilendirmeyen şeyden hiç söz etmeyeceksiniz, yoksa hoşlanmayacağınız şeyler işitirsiniz' diyerek onlara açıkla!" demişler. Genç kız da neşe içinde kapıya koşarak üç körü getirmiş; gerçekten bunların sakalları tıraşlı, bıyıkları eğri ve dikmiş; böylece kalender[2] denen dilencilerin de bağlandıkları tarikat ehlinden oldukları

1 *A'câm: Acem*'in çoğulu: Bu sözcük, özellikle İranlıları ve Arapçadan başka dil kullanan tüm halkları anlatır ki, bunların çoğu Arapçayı kötü konuşur. Ama bu sözcük genellikle İranlıları anlatmak üzere kullanılır (J.C.M.)

2 Mardrus, *kalender* yerine *sâlik* sözcüğünü kullanıyor ve şu notu veriyor: "İranlılar bunlara *kalender* derler. *Sâlik*'in tekili *sâluk*'tür." Dolayısıyla, çevirimizde *sâluk* de kullanılabilirdi. Ancak, Türkçedekiler dahil, birçok çeviride *kalender* sözcüğü yeğlenmiştir. Biz de *sâlûk* yerine *kalender* sözcüğünü kullanacağız (Â.Ş.O.)

anlaşılıyormuş. Bunlar içeri girer girmez, hazır bulunanlara selamet dilemişler, sonra da birbiri ardından geri çekilmişler. Bunları görünce genç kızlar, ayağa kalkıp onları sofraya davet etmişler. Sofraya oturan üç kalender, açıkça sarhoş olduğu belli olan hamala bakmışlar, ve iyice inceledikten sonra, onun da kendi tarikatlarına bağlı biri olduğunu sanmışlar ve "A! Galiba bu da bizim gibi bir kalender. Öyleyse, ona dostça davranmamız uygundur" demişler. Ama hamal, onların düşüncelerini anlayarak birdenbire ayağa kalkmış, "Tamam, tamam dostlarım! Sakin olun, sizin hakkınızda kötü düşünen yok. Oturun, yiyin için! Ama gidip ilkin kapının üzerinde yazılı kitabeyi okuyun!" demiş. Bu sözleri duyan genç kızlar gülmekten katılmışlar ve birbirlerine, "Bu kalenderlerle ve bu hamalla epeyce eğleneceğiz" demişler. Sonra da kalenderlere yiyecek vermişler; doğrusu onlar da çok iyi yemişler. Sonra kapıya bakan kız kalenderlere içecek sunmuş; onlar da genç kızın elinden aldıkları içkiyi elden ele dolaştırarak içmişler. Bardak birkaç kez elden ele dolaşıp içindeki bitince, kız onlara, "Tamam, tamam kardeşlerim! Şimdi söyleyin bakalım, torbalarınızda bizi eğlendirecek birkaç güzel öykü ya da başınızdan geçen şaşırtıcı serüvenler var mı?" diye sormuş. Bu soruş biçiminden hoşlanan kalenderler, kendilerine müzik aletleri getirilmesini istemişler; bunun üzerine kız onlara zillerle donatılmış bir Musul tefi, bir Irak udu ve İran neyi getirmiş. Üç kalender ayağa kalkmış; biri zilli tefi, diğeri udu, öteki de neyi almış; üçü birden çalmaya başlamışlar; genç kızlar da şarkı söyleyerek onlara eşlik etmişler; hamala gelince, zevkten bayılıp, "Ya Allah! Ya Allah!" demiş. Çalgı çalan ve şarkı söyleyenlerin görkemli sesleri onu çok etkilemiş.

Tam o sırada, kapının yeniden çalındığı duyulmuş. Kapıya bakan kız ayağa kalkarak kapıda kimin bulunduğunu anlamaya gitmiş. Kapının çalınma nedeni şuymuş: O gece Halife Harun Reşid, ülkenin içinde olup bitenleri kendi gözleriyle görüp kendi kulaklarıyla işitmek üzere kente inmişmiş. Yanında veziri Cafer el Bermeki ve celladı Mesrur kendisine eşlik ediyorlarmış. Zaten tacir kılığına girerek böylesine dolaşmak onun âdeti imiş.

O gece de, kentin sokaklarında dolaşırken, yolunun üzerine bu ev çıkmış; çalgı ve şenlik sesleri duymuş. Halife, Cafer'e "Bu

seslerin kimlere ait olduğunu anlamak için şu eve girmek istiyorum" demiş. Cafer ise, "Bunlar bir sarhoşlar topluluğu olmalı. Başımıza kötü bir şey gelmesin!" diyerek içeri girmekten kesinlikle sakınmalarının doğru olacağı yanıtını vermiş. Ancak halife, "Mutlaka içeri girmeliyiz. Onların ne durumda olduklarını görmek için girmenin bir yolunu bulmalısın!" demiş. Cafer, bu emri alınca, "Emriniz başım üstüne!" demiş; ve ilerleyip kapıyı çalmış; ve hemen o dakikada, kapıya bakan kız gelip kapıyı açmış.

Genç kız kapıyı açınca, Cafer ona "Ey hanımım, biz Taberiyeli[1] tacirleriz. Mallarımızla Bağdat'a geleli on gün oldu ve tacirler hanında kalıyoruz. Bu gece handa buluştuğumuz tacirlerden biri bizi evine çağırmış, yemeğe davet etmişti. Bir saat kadar yiyip içtikten sonra yemek bitince, bizi istediğimizi yapalım diye serbest bıraktı. Evden çıktık; ama gece bastırdı; biz de buraların yabancısı olduğumuzdan kaldığımız hanın yolunu yitirdik. Bu yüzden, asaletinize sığınarak size başvuruyoruz. İzin verirseniz içeri girip geceyi burada geçireceğiz. Allah bu iyiliğinizi unutmayacaktır!" demiş.

Bunu duyan kız onların yüzlerine bakmış; namuslu tacirler olduğunu ve saygın bir halleri bulunduğunu görmüş. Dönüp iki kardeşinin görüşlerini almış; öteki kızlar ona, "Al onları da içeri!" demişler. Bunun üzerine bunlara kapıyı açmak üzere dönen kıza, "İzninizle, girebilir miyiz?" diye sormuşlar. Kız da "Buyurun!" diyerek yol göstermiş. Halife, Cafer ve Mesrur içeri girince öteki iki kızın ayağa kalkarak kendilerine hizmet etmeye davrandıklarını görmüşler. Kızlar onlara, "Hoş geldiniz! Burada dostça ve ferah gönülle karşılanacaksınız! Lütfen rahatınıza bakın sayın davetliler! Ancak sizi bir şartla kabul edeceğiz: Sizi ilgilendirmeyen konularda asla konuşmayın! Yoksa, hoşunuza gitmeyen şeyler işitirsiniz!" demişler. Onlar da yanıt vermişler: "Tabii, doğrusu da bu!" Sonra oturmuşlar, içmeye çağrılmışlar; bardak elden ele dolaşmış. Sonra halife üç kalendere bakmış, hepsinin de sol gözlerinin kör olduğunu görmüş, buna çok şaşırmış. Sonra da genç kızlara bakarak tüm güzelliklerini ve zarafetlerini fark etmiş, bu da onu çok şaşırtmış ve hayrete

1 *Taberiye*: İsrail'in kuzeydoğusunda, Taberiye Gölü'nün (Celile Gölü; Celile Denizi) batı yakasında tarihi kent (Ā.Ş.O.)

düşürmüş. Genç kızlar, konuklarla söyleşiyi sürdürmüşler ve onları kendileriyle içki içmeye davet etmişler; sonra halifeye nefis bir şarap sunmuşlar; o da, "Ben tövbe etmiş bir hacıyım" diyerek reddetmiş, bunun üzerine kapıya bakan kız, ayağa kalkıp onun önüne ince kakmalı küçük bir masa, onun üzerine de çini bir kâse koymuş. Kâsenin içine de bir parça karla soğutulmuş kaynak suyu koymuş ve hepsini gülsuyu ve şekerle karıştırmış, sonra da bunu halifeye sunmuş. Bunu kabul eden halife kıza pek çok teşekkür etmiş ve kendi kendine, "Yarın onu bu davranışından ve tüm yaptıklarından ötürü ödüllendirmeliyim!" diye düşünmüş.

Genç kızlar, misafirlerine karşı görevlerini yerine getirmeyi sürdürmüşler ve içki sunmaktan da geri durmamışlar. Ancak, şarap etkisini göstermeye başlayınca, ev sahibi olan kız ayağa kalkarak onlara başka emirleri olup olmadığını sormuş; sonra da çarşıdan dönen kardeşinin elini tutarak, ona, "Ey hemşire, ayağa kalk da görevlerimizi yapalım!" demiş. Kız ona "Emredersin!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kapıya bakan kız ayağa kalkarak kalenderlere salonun ortasından ayrılarak kapılara karşı sıralanmalarını söylemiş, sonra da salonda daha önce bulunan her şeyi kaldırmış ve yıkamış. Diğer genç kıza gelince hamalı çağırmışlar ve ona, "Vallahi, senin dostluğun pek işe yaramıyor, haydi bakalım! Sen burada yabancı değilsin, ev halkından sayılırsın!" demişler. Bunu duyan hamal ayağa kalkmış, giysilerinin eteklerini kaldırmış, beline sıkıştırmış ve "Emriniz başım üstüne!" demiş. Onlar da ona "Yerinde bekle!" demişler. Birkaç saniye sonra, çarşıdan gelen kız ona, "Beni izle ve gel yardım et!" demiş. Hamal onu salonun dışına çıkarken izlemiş; orada siyah tüylü iki köpek görmüş; köpekler boyunlarından zincire bağlı imişler. Hamal onları almış salonun ortasına getirmiş. O vakit ev sahibesi yaklaşmış, yenlerini kaldırmış, bir kamçı alıp hamala, "Köpeklerden birini buraya getir!" demiş. O da zincirinden çekerek köpeklerden birini sürüklemiş, kıza yaklaştırmış; köpek ağlamaya başlamış ve başını genç kıza doğru kaldırmış. Ama genç kız, buna hiç aldırmadan, elindeki kamçıyla köpeğin başına vurmaya başlamış, köpek ağlayıp haykırıyormuş ve genç kız kolları yorulana kadar onu kamçılamayı sürdürmüş. Sonra

kamçıyı elinden fırlatmış, köpeği kollarına alarak göğsüne bastırmış, gözyaşlarını silmiş ve iki ellerinin arasına aldığı başını öpmüş. Sonra da hamala, "Al bunu götür, ötekini getir!" demiş. Hamal da ikinci köpeği getirmiş ve genç kız, ona da ilkine yaptıklarını yapmış.

Bunu gören halife, yüreğinin acımayla dolduğunu ve göğsünün kederden sıkıştığını duymuş; ve Cafer'e bu konuda genç kıza soru sorması anlamında göz kırpmış. Ama Cafer de işaretle, ona susmasının daha doğru olacağı yanıtını vermiş.

Bundan sonra konağın sahibesi, kız kardeşlerine dönüp onlara, "Haydi! Her zaman yaptıklarımızı yapalım!" demiş. Onlar da "Baş üstüne!" demişler. Bunun üzerine konağın sahibesi, altın ve gümüş kakmalı mermer yatağına çıkmış ve kapıya bakan kız ile çarşıdan dönen kıza "Şimdi bildiklerinizi bize gösterin!" demiş. Bunun üzerine kapıya bakan kız ayağa kalkmış, ablasının yanında yer almak üzere yatağa çıkmış; çarşıdan dönen kız da dışarı çıkmış, kendi dairesine gidip yeşil ipekten saçakları olan saten bir torba getirmiş; iki genç kızın karşısında durup torbayı açmış; içinden bir ut çıkarmış, kapıya bakan kıza uzatmış, o da akort ederek mızrap vurmuş ve aşk ve keder üzerine şu dizeleri okumaya başlamış:

> Lütfen! Kaçıp giden uykuyu kirpiklerime geri getir! Sonra da söyle, aklım fikrim nereye gitti? Evimde aşkın mekân tutmasına razı olalı beri uyku bana kızdı, beni terk etti. Soruyorlar bana, "Sen ki, güvenli ve doğru yolda yürüdüğünü bilirdik. Ne yaptın sen, dostum! Söyle bize, seni kim şaşırttı?" Onlara diyorum ki, "Sizi ben değil, o sevgili aydınlatacak! Bense size tek bir yanıt vereceğim: kanımın, tüm kanımın ona ait olduğunu söyleyerek... Size daima: ben kanımı dökmeyi yeğlerim, onun uğruna, tüm ağırlığıyla içinde kalmasın diyerek yanıt vereceğim. Bir kadın seçmişim, onda tüm düşüncelerimi, onun imgesini bile yansıtan tüm düşüncelerimi üreteyim diye... Ve de, bu imgeyi kovsaydım, içimi ateşe sallardım, o yutucu ateşe... onu görünce siz beni mazur tutarsınız! Çünkü Allah'ın ta kendisi bu mücevheri hayat iksiriyle kuyumlamıştır; ve de bu hayat iksirinden kalanlarla narı yoğurdu, inciler

döktü." Bana diyorlar ki, "Ey budala! Sen sevgili oyuncağında, gerçekten, sızlanmalar, gözyaşları ve nadir zevklerden başka şeyler bulduğunu mu sanıyorsun? Bilmez misin ki, berrak suda izlerken kendi gölgenden başka bir şey göremezsin. Öylesine bir kaynaktan içmektesin ki, tek başına tat alabilmiş olmanın öncesinde ondan nice doyumlar sağlanmıştır." Onlara, "Sanmayın ki," diyorum, "içerken beni sarhoşluk sarmıştır. Sade bakarken sarhoş olmuşumdur ben. Ve bu sadece gözlerimden uykuyu kovmuştur. Ve beni böyle tüketen asla geçmişin olayları değildir. Ama onun hayatımdan geçip gitmesidir. Ayrılmış olduğum şeyler asla beni bu hale düşürmedi; sadece onun benden ayrılmasıdır beni berbat eden. Ve şimdi, başımı başkalarına çevireyim, öyle mi? Bunu nasıl yapabilirim? Ben ki tüm ruhumla onun hoş kokulu bedenine bağlıyım... Bedeninin amber ve misk kokusuna...

Kız şarkısını bitirince, kardeşi ona, "Allah tesellini versin, kardeşim!" demiş. Ancak genç kız, öylesine bir üzüntü nöbetine tutulmuş ki, giysilerini yırtmış ve bayılarak yere serilmiş. Ancak, düşerken giysisi açıldığından, halife kızın vücudunun kamçı ve değnek darbelerinden izler taşıdığını görmüş; ve şaşkınlığın son kertesine dek şaşırmış. Pazara giden kız yaklaşmış ve bayılan kız kardeşinin yüzüne biraz su serpmiş; kız kendine gelmiş; sonra da yeni bir giysi getirmiş, kız buna bürünmüş.

Bunları gören halife, Cafer'e "Pek heyecanlanmışa benzemiyorsun. Bu kadının bedenindeki darbe izlerini görmedin mi? Ben artık dilimi tutup oturamayacağım. Bütün olup bitenleri ve iki köpeğin sırrını öğrenmedikçe rahat huzur ne bilmeyeceğim!" demiş. Cafer, ona "Şevketlim" demiş, "ortaya konan şartı hatırla; seni ilgilendirmeyen şey hakkında konuşma, yoksa hiç hoşlanmayacağın şeyler işitirsin!"

Bu arada pazara giden kız ayağa kalkmış ve udu eline almış, onu yuvarlak memesine yaslamış, parmaklarının ucuyla tıngırdatmış ve şarkı söylemeye başlamış:

Biri gelip de bize aşktan yana sızlanırsa, ona ne yanıt verelim?
Biz kendimiz aşk yüzünden uçurumu boylamışsak, ne yapa-

> biliriz ki? Yanıt versin diye aracı görevlendirsek de, bu aracı, gerçekte, tutkulu bir yüreğin tüm sızlanmalarını anlatmasını asla bilmeyecektir. Sevgilinin kaçışına sabredip sessizce katlansak da; ıstırap bizi, hemen, ölümün iki parmağına takacaktır. Ey ıstırap! Bizim için artık sadece pişmanlıklar, matem ve yanaklara sel gibi boşalan gözyaşları kalıyor. Ve sen, görünmeyen sevgili! Gözlerimin ufkundan uzaklaştın ve seni yüreğime bağlayan tüm bağları kopardın! Söyle! Hiç değilse, geçmişteki aşkımızdan bir iz kaldı mı sende? Zamanın geçmesine karşın silinmeyecek küçük bir iz? Yoksa, gözden ırak olunca, tüm gücünü eriten nedeni unuttun mu? Beni ruh cılızlığına, bu düşkünlüğe iten sen değil misin? Benim payıma düşen böyle sürgünlükse, bir gün Tanrı'ya, Efendimize, tüm çektiklerimin hesabını sormaz mıyım?

Bu kederli şarkıyı duyan ev sahibesi kız, tıpkı kardeşi gibi, giysilerini yırtmış, ağlamış ve baygın yere düşmüş ve pazara giden kız ayağa kalkmış; yüzüne biraz su serpip ayıltıktan ve onu kendine getirdikten sonra, ikinci bir giysiyle donatmış. Bunun üzerine ev sahibesi, biraz kendine gelmiş, sedire oturmuş ve pazara giden kıza, "Senden rica edeceğim, bir parça daha şarkı söyle de borçlarımızı ödeyelim! Sadece bir kez daha!" demiş. Bunun üzerine pazara giden kız, udu yeniden akort etmiş ve şu dizeleri söylemiş:

> Ne zamana kadar sürecek bu uzaklaşma ve bu acı terk ediş? Bilmiyor musun sen, artık gözümde dökülecek yaş kalmadı? Beni yüzüstü bıraktın! Böylesine uzun boylu kaçışta, sen hiç değilse, eski dostluğumuzu anımsar mısın hâlâ? Şayet nankör talih, aşka düşen erkekten yana olsaydı, zavallı kadınlar, sadakatsiz sevgililerine, sitem yağdıracak tek gün bile bulamazdı. Ama ben, ne yazık ki, dertlerimden, elinden çektiklerimden, bir parça kurtulmak için, ey yüreklerin katili, kimseye şikâyet edemem! Eyvah, eyvah ki! Alacağının ya da ödediği borcun yazılı kanıtını yitirmiş olan davacının sonu hüsran değil midir? Ve de derde düşmüş yüreğimin acısı senin arzunun çılgınlığını artırmaktan başka işe yarıyor mu?

> Seni arzuluyorum! Bana vaat ediyorsun! Ama neredesin sen? Ey kardeşler, Müslümanlar! Kâfirden öcümü almayı size bırakıyorum! O da aynı ıstırapları çeksin! Tam dinlenmek için gözünü kapatacakken, uykusuzluk gözlerini faltaşı gibi açsın! Aşkıyla beni küçük düşürdü! Dilerim ki benim yerime bir başkası, onun zararına, en yüce doyumlara ulaşır! Şimdiye kadar onun aşkıyla tükenen benim! Ama yarın, ıstırap çekme sırası beni kınayan kişiye gelecektir.

Bunun üzerine, kapıyla ilgilenen kız yeniden bayılmış, düşerken kamçı ve değnek izleri taşıyan bedeni çıplak görünmüş.

Bunu gören üç kalender, birbirlerine "Bütün geceyi toprağa yatıp uyuyarak geçirseydik de bu eve girmeseydik daha iyi olmaz mıydı? Çünkü gördüklerimiz belkemiğimizin iliğini eritecek kadar üzücü!" demişler. Bunu duyan halife onlara doğru eğilmiş ve "Neden?" diye sormuş. "Çünkü gördüklerimizle zihnimiz öylesine derinden altüst oldu ki" demişler. O zaman halife onlara, "Öyleyse, siz bu ev halkından değil misiniz?" diye sormuş. "Tabii değiliz!" diye yanıt vermişler. "Biz evi şu sizin yanınızda oturan kimseye ait sanıyorduk" demişler. Bunu duyan hamal haykırmış: "Ha! Allah için söylemeli! Ben bu eve ilk kez bu gece girdim. Bu evde olacağıma, çöplükte yataydım benim için daha iyi olurdu!"

Sonra başbaşa verip, "Biz burada yedi erkeğiz, onlarsa üç kadın, bir tek bile fazlası yok. Onlara bu durumlarının nedenini soralım. Bize kendi rızalarıyla yanıt vermek istemezlerse, zorlarız onları!" demişler; "Bunun doğru ve namuslu bir fikir olduğuna inanıyor musunuz? Onların konuğu olduğumuzu unutmayın; ve de dürüstlükle susacağımıza dair ileri sürdükleri şartları kabul etmedik mi? Sonra bakın, zaten gece bitmek üzere, sonra her birimiz bahtın bizlere neler hazırladığını bilmeden Allah'ın yollarına düşeceğiz" diye karşı çıkan Vezir Cafer'in dışında hepsi düşündüklerine uyum sağlayacak biçimde hareket etmeyi kararlaştırmışlar. Bunun üzerine Cafer, halifeye göz kırparak onu bir kenara çekmiş ve ona, "Burada duracak ancak bir saatimiz kaldı. Size söz veriyorum ki, yarın bunların hepsini ben huzurunuza getireceğim. O zaman öykülerini öğreniriz" demiş. Ama halife

bu öneriyi reddetmiş ve "Yarına kadar beklemeye sabrım yok!" demiş. Sonra, şu şöyle, bu böyle diyerek konuşmalarını sürdürüp sonunda birbirlerine "Peki, aramızda kim onlara öykülerini anlattıracak?" diye sormuşlar. Ve içlerinden birileri bunun hamal olabileceği fikrini ileri sürmüş.

Onların bu durumlarından bir şeyler sezinleyen genç kızlar, onlara "Ey iyi yürekli kişiler! Neden söz ediyorsunuz acaba?" diye sormuşlar. Bunun üzerine hamal ayağa kalkmış, ev sahibesinin önünde durmuş ve ona, "Ey saygıdeğer hanım! Sizden, burada bulunan misafirler adına, bize bu iki köpeğin öyküsü, onları niye cezalandırdığınız, sonra da oturup ağladığınız ve onları kucakladığınız hakkında Allah rızası için bilgi vermenizi rica ve istirham ediyorum. Ve bize kız kardeşinizin bedenindeki kamçı ve değnek izlerinin nedenini de söylerseniz anlamış oluruz. Dileğimiz budur, vesselam!" demiş.

Bunun üzerine ev sahibesi yöresinde toplananların hepsine birden, "Sizin adınıza hamalın söyledikleri doğru mu?" diye sormuş. Cafer hariç hepsi de "Evet, doğrudur!" demişler. Cafer'in ağzından tek sözcük çıkmamış.

Onların yanıtını alınca, genç kız, "Vallahi! Ey misafirler! İşte siz böylece, bizim görüşümüze göre, suçların en kötüsünü, en canicesini işlediniz! Oysa daha önce, size bir şart ileri sürerek, 'İçinizden biri kendini ilgilendirmeyen bir hususta konuşursa, hiç de hoşa gitmeyecek şeyler işitebilir' demiştik. Size evimize girip ikram ettiklerimizi yemiş olmanız yetmedi mi? Ama bu sizin hatanız değil, sizi nezdimize getiren hemşiremizin hatasıdır!" demiş.

Bu sözlerden sonra, yenlerini kıvırmış; ayağını üç kez toprağa vurmuş ve "Hey! Çabuk koşun!" diye haykırmış. Birdenbire önüne perde çekilmiş dolaplardan biri açılmış, içinden ellerinde keskin palaları olan yedi irikıyım zenci çıkmış. Kız onlara, "Dilleri pek uzun olan bu kişilerin ellerini bağlayın! Ve de birbirine ekleyin!" diye emir vermiş. Zenciler verilen emri yerine getirmişler ve, "Ey hanımım, ey erkek bakışından uzaktaki gizli çiçek, başlarını uçurmamız için izin veriyor musunuz?" diye sormuşlar. Kız, "Bir saat kadar bekleyin! Çünkü başlarının kesilmesinden önce, kim olduklarını öğrenmek istiyorum" yanıtını vermiş.

Bunu duyan hamal, "Allah aşkına! Efendim, beni başkalarının işlediği suç uğruna öldürtmeyin! Bunlar hata edip gerçek bir cürüm işlediler, ama ben değil! Oysa, bu uğursuz kalenderleri içeri almasaydık ne kadar mutlu ve hoş bir gece geçiriyorduk. Çünkü bu kötü görünüşlü kalenderler, daha içeri girer girmez, en göz kamaştırıcı bir kenti bile harabeye çevirirler!" demiş ve şu şiiri okumuş:

> Kudretli tarafından affedilmek ne kadar iyidir! Hele, savunmasız birine sağlanmışsa! Ve sen, aramızdaki sarsılmaz dostluğa güvenerek sana yalvarıyorum: Suçlu yüzünden suçsuzu öldürme sakın!

Hamal sözünü bitirince, genç kız gülmeye başlamış...

Bu anda, Şehrazad sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama on birinci gece gelince, sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, genç kız hiddete kapıldıktan sonra gülmeye başlayınca, erkek grubuna yaklaşmış ve "Ne anlatılması gerekiyorsa, bana anlatın! Çünkü bir saatlik ömrünüz kaldı. Zaten, böyle sabır gösteriyorsam, sizlerin fakir kimseler olmanızdandır, zira siz kabilenizin en saygınları ya da en zenginleri arasında bulunsaydınız ya da yöneticilerden olsaydınız, sizi cezalandırmak için çok daha aceleci davranırdım" demiş.

Bunu duyan halife, Cafer'e "Vay başımıza gelenlere Cafer! Kim olduğumuzu ona açıkla, yoksa bizi öldürtecek!" demiş. Cafer, "Layık olduğumuzdan başka şey gelmedi başımıza!" diye yanıt vermiş. Ancak halife, "Ciddi olunması gereken bir sırada zevzeklikler yapmaya gerek yok, her şeyin bir sırası var" demiş.

Bunun üzerine, genç kız, kalenderleri çağırmış ve onlara, "Sizler kardeş misiniz?" diye sormuş. "Hayır, bizler sadece fakirlerin en fakirleriyiz. Mesleğimizi vantuz çekerek ve hacamat yaparak kazanırız" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine kız içlerinden birine sormuş: "Tek gözlü olarak mı doğdun?" diye. O da, "Yok vallahi! Ama gözümü yitirişimin öyküsü, öylesine şaşkınlık

vericidir ki, iğneyle gözün bir köşesine yazılsaydı, onu saygıyla okuyanlara bir ders oluştururdu" demiş. İkincisi, üçüncüsü de aynı yanıtı vermişler. Sonra da hepsi birden, "Her birimiz ayrı bir ülkedeniz ve öykülerimiz şaşırtıcı, serüvenlerimiz olağanüstü gariptir" demişler. Bunu duyan genç kız onlara dönüp "Her biriniz öyküsünü ve evimize geliş nedenini anlatsın! Sonra da teşekkür için elini alnına götürüp kendi bahtına yürüsün!" demiş.

İlerleyip öyküsünü ilk anlatan hamal olmuş: "Ey efendim, ben erkek halimle bir hamaldan başka bir şey değilim. Alışverişe çıkan hemşireniz beni tuttu ve pazar yapıp benimle buraya geldi. Burada, sizin de çok iyi bildiğiniz şeyler başıma geldi. Onları tekrarlamak istemiyorum, nedenini bilirsiniz. Benim tüm öyküm bu işte... Zira buna tek bir söz eklemeyeceğim. Size selamet dilerim!" demiş.

Bunun üzerine genç kız ona, "Haydi öyleyse! Yerinde olup olmadığını anlamak için, elinle başını yokla! Saçını sıvazla ve çek git!" demiş. Ama hamal, "Yok vallahi! Buradan arkadaşlarımın öykülerini dinlemeden gitmek istemiyorum" demiş.

Bunun üzerine kalenderlerden biri öyküsünü anlatmak için ilerlemiş ve demiş ki:

Birinci Kalenderin Öyküsü

Ey hanımım! Beni sakalımı kesmeye zorlayan ve gözümü yitirmeme neden olan olayı size bildireceğim.

Bilin ki benim babam bir şahtı. Onun da, bir başka ülkede şah olan bir kardeşi vardı. Doğumumla ilgili olarak, annemin beni dünyaya getirdiği gün, bir tesadüf eseri, amcamın da bir erkek çocuğu olmuştu.

Yıllar geçti; ben ve amca oğlum büyüyüp delikanlılık çağına girdik. Size söylemem gerekir ki, birkaç yılda bir amcamı ziyaret ederek orada birkaç ay kalmayı âdet edinmiştim. Onu son ziyaretimde, amcamın oğlu beni her zamankinden daha eli açık ve daha cömertçe karşıladı; koyunlar kestirdi onuruma, ender şaraplar süzdürdü. Sonra içmeye başladık; o kadar çok içtik ki, şarap bize egemen oldu. Bunun üzerine amcamın oğlu, bana "Ey

amcamın oğlu! Bambaşka bir sevgiyle sevdiğim senden, önemli bir şey yapmanı istiyorum; dilerim ki, bunu reddetmeye ya da yapmayı kararlaştırdığım şeyden beni vazgeçirmeye kalkışma!" dedi. Ona, "Kuşkusuz ve de tüm dostça ve cömertçe bir yürekle!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine, tam güven sağlamak için, bana kutsal dinimiz üzerine yemin verdirerek bu en kutsal güvenceyi aldı. Sonra birden ayağa kalktı ve birkaç anlık bir ayrılmadan sonra, ardında, süslü harika kokular sürünmüş ve de hatırı sayılır bir bedelle sağlandığı anlaşılan gösterişli giysilere bürünmüş bir kadınla geri döndü; ve bana, "Bu kadının elinden tut ve sana göstereceğim yere kadar önünden git!" dedi ve iyice anlamamı sağlayacak biçimde açıklamalar yaparak bana bir yer belirledi. "Orada başka mezarlar arasında bir türbe bulacaksın; beni orada bekle!" dedi. Bunu reddedemezdim. Zaten sağ elimi kaldırarak ettiğim yemin karşısında sözümden de dönemezdim. Kadının elinden tuttum, yola çıktım ve onunla türbenin kubbesinin altına ulaştım. Orada oturup amcamın oğlunu beklemeye başladık. Biraz sonra onun, elinde dolu bir tasla bir torba alçı ve bir küçük baltayla içeri girdiğini gördük. Doğruca kubbe altındaki mezara yöneldi ve mezarın üzerindeki taşları birer birer kaldırdı, bir yana yığdı; sonra da elindeki baltayla mezarın topraklarını, küçük bir kaya büyüklüğünde demir bir kapak meydana çıkasıya kadar kazdı; kapağı açtı; altından aşağıya doğru inen kemerli bir merdiven görüldü. Bunun üzerine kadına doğru döndü ve işaret ederek ona, "Haydi bakalım! Seçimini yap!" dedi. Kadın merdivenden indi ve gözden kayboldu. Bunun üzerine yeğenim bana döndü ve "Amcamın oğlu! Bana sağladığın hizmeti tamamlamanı diliyorum senden. Ben de inip şuraya girince, kapağı yeniden kapatacak ve toprağı eskisi gibi üzerine yığacaksın! Böylece yüklendiğin hizmeti tamamlamış olacaksın. Torbada bulunan bu alçıyla tasta bulunan suya gelince; bunları iyice karıştır; sonra da mezarın taşlarını önceki gibi iyice yan yana getirerek, birleşme yerlerini bu karışımla eskisi gibi sıva! Bunu öylesine yap ki, kimse anlayıp, 'İşte alçısı yeni, ama taşları eski bir mezar demesin!' Çünkü, ey amcamın oğlu, bu, pekâlâ mümkündür! Çünkü ben bir yıldır burada çalıştım ve bunu Allah'tan başkası bilmiyordu. Senden dileğim budur" dedi. Sonra da ekledi: "Ey amcamın oğlu,

Allah beni senden ayrılmanın hüznüyle kahretsin inşallah!" dedi. Sonra da merdivenden inip mezara gömüldü. Gözlerimden hayali silinince ayağa kalktım, benden yapmasını istediklerini yaptım, öylesine ki, mezar eskisi gibi oldu.

Sonra amcamın sarayına döndüm. Ama amcam sürek avında idi; ben de yatmaya gittim. Ertesi gün sabah olunca, bir gece önce olup bitenleri düşünmeye başladım; özellikle amcamın oğluyla aramda geçenleri... Ve yaptığım işe pişman oldum. Ama pişmanlık bir şeye yaramıyor. Bu yüzden mezarlığa döndüm ve söz konusu mezarı aramaya başladım; ama bir türlü bulamadım. Akşama kadar araştırmamı sürdürdüm, bir sonuç alamadım. Bunun üzerine saraya döndüm. Ne bir şey içebildim; ne bir şey yiyebildim; tüm düşüncem, amca oğlumun anısına takılıyordu; ne olup bittiğini bir türlü kavrayamıyordum. Bu yüzden sonsuz bir kedere düştüm ve sabahlara kadar üzüntüyle kahroldum. Amca oğlumun yaptıklarını düşünerek ertesi sabah yeniden mezarlığa gittim; onu dinlemekle ne denli hata ettiğime pişmanlar olmuştum; ama bulma imkânını yakalayamadan bütün mezarlar arasında onu yeniden aradım. Bu araştırmalarımı yedi gün sürdürdüm, bir türlü mezarın gerçek yolunu bulamadım. Bunun üzerine kaygılarım ve kötü yorumlarım o dereceyi buldu ki, çıldırıyorum sandım.

Dertlerime bir çare ve bir huzur bulmak üzere bir gezi düşledim ve babamın yanına dönmek üzere yola çıktım. Babamın ülkesinin kapısına vardığım anda, bir grup adam ortaya çıktı; üzerime atılıp kollarımı bağladılar. Bu davranışa son kertede şaşırdım; çünkü ben ülkenin sultanının oğluydum; bunlarsa babamın hizmetçileri ve benim genç kölelerimdi. Birdenbire çok korktum ve kendi kendime, "Kim bilir babamın başına neler geldi!" dedim. Bunun üzerine kollarımı bağlayanlara bu konuda sorular sordum ve hiçbir yanıt alamadım. Ama bir süre sonra benim genç kölelerimden olan birisi, bana, "Zamanın koşulları, baban için kötüye dönüştü. Askerler ona ihanet etti, onu öldürdüler. Bize gelince, seni ele geçirmek için pusuda beklemekteydik" dedi.

Bunun üzerine, beni alıp götürdüler ve ben sanki artık bu dünyaya ait değilmişim gibi buluyordum kendimi; işittiğim

haberler beni öylesine üzmüş, babamın ölümü beni öylesine acıya boğmuştu. Beni, babamı öldürtmüş olan vezirin huzuruna götürdüler. Bu vezir ile benim aramda eski bir düşmanlık vardı. Günlerden bir gün öyle bir rastlantı oldu ki, babamın terasındayken, büyük bir kuş vezirin sarayının terasına kondu, o sırada vezir de orada bulunuyordu; okumla kuşu vurmak istedim, ama ok kuşu ıskaladı ve vezirin gözüne değdi; Allah'ın takdiri ve yazılı hükmüyle gözünün içine gömüldü. Şairin dediği gibi:

> Bırak baht hükmünü yürütsün, dünya yargıçlarının eylemlerine çare aramaktan vazgeç! Olup bitenler önünde asla sevinme ve de yerinme! Çünkü hiçbir şey sonsuza kadar sürüp gitmez. Bahtımızın çizgisine uyduk, Baht'ın bize yazdığı mısranın tüm harflerine baş eğdik. Çünkü Baht'ın yazgısını saptadığı kimse, onu izlemekten öte bir şey yapamaz.

[Kalender sözlerini şöyle sürdürmüş:]

Kollarım bağlı, huzuruna çıkarıldığımda, vezir boynumun vurulmasını emretti. Bunun üzerine kendisine dedim ki, "Hiçbir suçum olmadığı halde beni öldürecek misin?" Bana gözünü göstererek, "Bundan daha önemli bir suç olabilir mi?" diye sordu. Kendisine, "Bunu dikkatsizlikten yaptım" dedim. Bana, "Sen bunu dikkatsizlikle yapmışsan, ben de bilerek yapıyorum" dedi; sonra da "Onu bana teslim edin!" diye haykırdı. Beni onun ellerine teslim ettiler.

Bunun üzerine elini uzattı, parmağını sol gözüme soktu ve beni tamamen kör etti. İşte o zamandan beri, hepinizin gördüğü gibi, körüm.

Bundan sonra vezir beni bağlattı ve bir sandığa koydu. Sonra da cellada, "Bunu sana emanet ediyorum. Kılıcını kınına sok ve onu buradan al götür; kentin dışına çıkar ve orada öldür; bedenini orada bırak, vahşi hayvanlar yiyip bitirsin!"

Bunun üzerine cellat beni alıp götürdü; şehir dışına çıkıncaya kadar yürüdük. Orada beni sandıktan çıkardı, kollarım bağlı, ayaklarım zincirli idi; öldürmeden önce gözlerimi de bağlamak istedi. O zaman ağlamaya ve şu dizeleri okumaya başladım:

> Düşman mızraklarından beni sakınman için her deneyden geçmiş sağlam bir zırh olarak üstlenmiştim seni; sen bir mızrağın delip geçen sivri uçlu sert demirinin ta kendisi idin. Kudret benim elimde iken, cezalandırılması gereken sağ kolum, silahı güçsüz sol koluma aktarırdı. Ben, böyle davranırdım. Sen de beni, lütfen bağışla: zalim sitemlerden ve kınamalardan! Bırak sadece düşmanlarım, ıstırap oklarıyla beni delsinler! Düşmanca işkencelere uğramış zavallı ruhuma, sessizliği armağan et! Sözcüklerin sertliği ve ağırlığıyla onu sıkıştırma! Bana sağlam zırhlarla hizmet etsinler diye dost edindim. Zırhlara büründüler, ama bana karşı, düşmanlarımla birlikte oldular! Öldürücü oklarıyla beni savunsunlar istedim! Okları donandılar! Ama kalbimde yara açtılar. Ateşli bir ruhla yürekler ürettim, onları sadık kılmak istedim, sadık oldular evet! Ama başka aşklar için... Sebatlı olsunlar diye tüm gayretimle emek verdim onlara! Sebatlı oldular, evet! Ama ihanette.

Cellat okuduğum bu dizeleri duyunca, bir zamanlar babamın celladı olduğunu hatırladı ve de ona bizzat yaptığım iyilikleri... Ve bana: "Ben seni nasıl öldürürüm? Ben ki senin itaatkâr kölenim" dedi. Sonra da, "Haydi kaç! Hayatını kurtarıyorum. Ama bu ülkeye bir daha gelme, yoksa mahvolursun ve beni de seninle birlikte mahvedersin!" dedi. Hani şair ne demiş:

> Git! Kurtar kendini dostum! Kurtar canını tüm bağların zulmünden! Ve bırak evleri, onları inşa edenlere mezar olsunlar! Git! Seninkinden başka topraklar bul! Kendi ülkenden başka ülkeler! Ama asla, kendi canından başka can bulamazsın! Düşün! Allah'ın toprakları sonsuz genişlikteyken, seni alçaltan bir ülkede yaşamanın ne kadar anlamsız, ne kadar şaşırtıcı bir şey olduğunu! Yine de, bir kimsenin yazgısı belli bir yerde öleceği üzre yazılmışsa; bahtının çizdiği ülkede ölmekten başka elinden ne gelir? Ve özellikle, unutma ki; bir arslanın boynu, o arslanın ruhu tüm özgürlük içinde gelişip büyümedikçe, gelişip büyümez!

Cellat bu dizeleri okuyup bitirince, ellerine sarılıp öptüm. Ben de gerçekten kurtuluşu uzaklara kaçıp gitmekte buldum.

Oradan uzaklaşırken, ölümden kurtulduğumu düşünerek gözümü yitirmenin acısını unuttum. Gezimi sürdürerek amcamın ülkesine ulaştım. Huzuruna çıktım ve ona, babamın ve benim başımıza gelenleri ve gözümü nasıl yitirdiğimi anlattım. Bunu duyunca gözyaşlarına boğuldu ve haykırarak: "Ey kardeşimin oğlu! Sen gelip dertlerime dert kattın. Ben de sana zavallı amcanın oğlunun günlerden beri ortalıktan yittiğini, başına ne geldiğini bilmediğimi ve hiç kimsenin de onun nerede olduğunu bana söyleyemediğini bildirmeliyim!" dedi. Bir yandan da öylesine ağlamaya başladı ki, sonunda dayanamayıp bayıldı. Kendine geldiğinde bana "Çocuğum, amcanın oğlu için ne denli üzüldüğümü gördün. Sen de gelip, babanın ve kendinin başına gelenleri anlatarak beni kahrettin! Ama, senin yaşamını yitirmektense gözünü yitirmiş olmayı yeğ tutmanı dilerim!" dedi.

Bu sözleri üzerine, amcamın oğlunun başına gelenleri ondan saklayamadım. Ona tüm gerçeği açıkladım. Sözlerimi duyunca amcam sonsuz bir sevince kapıldı; gerçekten oğlu için verdiğim bilgi onu çok sevindirmişti: "Bana bu mezarı çabuk göster!" dedi. Ben de, "Vallahi amca, yerini bilemiyorum. Orayı bulmak için mezarlığa çok gittim, bir türlü yerini bulamadım" dedim.

Bunun üzerine, ben ve amcam mezarlığa gittik ve bu kez, sağa sola bakınırken, sonunda mezarı tanıdım. İkimiz de çok sevindik ve türbenin içine girdik: Toprağı ve kapağı bulduk; ben ve amcam elli ayak merdiven indik. Merdivenin sonuna ulaşınca, bize doğru bir dumanın yükseldiğini gördük, adeta bizi kör edercesine... Ancak amcam, söyleyenin tüm korkularını dağıtan bir duaya başladı, "Yüce ve Kudretli Allah'tan daha yüce ve daha kudretli varlık yoktur" diyerek.

Bunun üzerine ilerledik; un, her türlü hububat, her çeşitten yiyecek ve de başka şeyler dolu bir salona ulaştık. Salonun ortasında örtüyle çevrelenmiş bir yatak vardı. Amcam, perdeyi çekip yatağa baktı; orada oğlunu, kendisiyle birlikte mezara inen kadının kollarında buldu; ama ikisi de kömür gibi simsiyah olmuşlardı; sanki ateş dolu bir çukura atılıp yanmışlar gibi.

Bunu gören amcam, oğlunun yüzüne tükürdü ve "Bunu hak etmişsin sen, alçak! Kötü dünyanın cezası bu; ama öbür dünyada görülecek bir hesap var ki, daha müthiş ve daha acımasızdır" diye haykırdı. Bunu söyleyerek, yeniden oğlunun suratına tükürdü, ayağından pabucunu çıkartıp ona fırlattı. Pabucun tabanı oğlanın suratına rastladı.

Öyküsünün tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş, verilen izinden daha fazla yararlanmayı istemediğinden, susmuş.

Fakat on ikinci gece gelince, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife ve Cafer'in de dahil olduğu tüm konuk topluluğu önünde, kalender genç kıza öyküsünü anlatmaya şöyle devam etmiş:

Amcam, pabucunun tabanıyla oğlunun yüzüne vurunca, orada kömür kesilmiş yatan bir ölüye karşı yapılan bu hareketi şaşkınlıkla karşıladım. Ve amcamın oğlu adına çok üzüldüm; özellikle genç kadınla birlikte onları böyle kara kömüre dönmüş görünce... Sonra şöyle dedim: "Aman Allah! Amcacığım, bir parça gönlünün kederini yatıştır! Ben, tüm benliğim ve yüreğimle çocuğunun başına gelenden üzüntü duyuyorum. Özellikle bu hale düşmelerine... Genç kadınla birlikte kara kömüre dönüşmelerine... Ve de sana, bir baba olarak bununla yetinmeyip pabucunun tabanıyla oğlunun yüzüne vurmana." Amcam bunu duyunca şu öyküyü anlattı:

"Ey kardeşimin oğlu! Bil ki, şu benim oğlum, çocukluğundan beri kendi öz kız kardeşinin aşkıyla tutuşmuştur. Ben, onu hep kızdan uzak tuttum; kendi kendime de, 'Sakin ol! Bunlar daha çok genç!' diyordum. Ama hiç de öyle değilmiş! Ergenlik yaşlarına ulaşır ulaşmaz, aralarında o kötü hareket oluverdi. Bunu öğrenince, ilkin inanmadım doğrusu... Yine de onu müthiş azarladım ve dedim ki, 'Bu alçakça hareketlerden sakın! Ne senden önce ne de senden sonra kimse bunu yapmamıştır ve yapmayacaktır. Yoksa, hükümdarlar arasında, ölünceye kadar, utanç ve iğrençlik içinde kalacağız. Ve atlı tatarlar, tüm dünyaya öykümüzü aktaracaklar! Bundan dolayı hareketlerine çok dikkat

et, yoksa seni lanetler ve öldürürüm!' dedim. Sonra kızdan onu ayırmak için gayret gösterdim, kızı da ondan... Ama öyle anlaşılıyor ki, bu alçak kız, onu dayanamayacak kadar seviyormuş! Sanki şeytan kötülüğünü onlarda denemiş.

"Oğlum, onu kız kardeşinden ayırdığımı görünce, kimseye belli etmeden, yeraltında bu yeri yaptırmak zorunda kalmış. Ve gördüğün gibi, buraya yiyecekler getirmiş, ve de her şeyler! Benim yokluğumdan yararlanarak, sürgün avında bulunduğum sırada, kız kardeşiyle gelip buraya yerleşmiş. Yüce ve övülesi Tanrı'nın adaleti, insanı nasıl etkiliyor! Burada ikisini de yakıp kömüre döndürmüş. Ama öbür dünyadaki cezaları daha da müthiş ve katı olacaktır!"

Ve amcam oracıkta ağlamaya başladı; ben de onunla birlikte ağladım. Sonra bana, "Bundan böyle, onun yerine sen benim oğlum olacaksın!" dedi.

Ben, bir saat kadar, bu dünyanın işleri üzerine düşünceye daldım. Bu arada, vezirin emriyle babamın öldürülüşünü, tahtının hileyle ele geçirilişini, hepinizin bildiği gibi gözümün çıkarılışını ve amcamın oğlunun başına gelenleri oldukça garip şeyleri düşündüm... Ve kendimi tutamayıp ağladım. Bundan sonra mezardan çıktık; kapağı yeniden kapadık; sonra da toprakla örttük; mezarı tamamen eski haline soktuk. Sonra da saraya döndük.

Oraya henüz ulaşmış ve oturmuştuk ki, silahların çatışma seslerini duyduk, ardından da borazan ve davul seslerini... Sonra da savaşçıların koşuşturduklarını gördük; tüm kent, uğultularla, gürültülerle ve atların nallarından çıkan tozlarla dolmuştu; ve ruhumuz olup biteni anlayamamaktan gelen şaşkınlık içindeydi. Sonunda, amcam şah, bütün bunların nedenini sordu, ona "Kardeşin vezir tarafından öldürülmüş, sonra da aynı vezir tüm asker ve birlikleri toplayarak acele buraya sevketmiş, kenti baskınla elde etmek için... Kentte oturanlar karşı duramayacaklarını anlamışlar; böylece vezir de kenti kolayca elde etti" diye yanıt verdiler.

Bu sözleri duyunca, ben kendi kendime "Hiç kuşku yok ki, eline düşersem, beni kesinlikle öldürtür" diye düşündüm; ve yeniden dert ve kaygılar ruhumda birikmeye başladı, yeniden

annem ve babamın başlarına gelen felaketi düşünerek hüzünlendim. Artık ne yapacağımı bilemiyordum. Öte yandan ortaya çıkarsam, kentte oturanlar ve babamın askerleri beni tanıyacaklar ve beni öldürüp ortadan kaldırmak için arayacaklardı! Bu yüzden sakalımı kazımaktan başka çare bulamadım; ve sakalımı kazıdım, başka giysiler giyerek kılığımı değiştirdim ve kenti terk ettim; ve bu Bağdat şehrine doğru yol aldım. Burada güvenli olacak ve beni Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in sarayına götürecek birini bulacaktım. Ona bütün öykümü ve serüvenlerimi anlatacaktım.

Başıma herhangi bir dert gelmeden, bu gece Bağdat'a ulaştım. Nereye gideceğimi, ne yandan geldiğimi hiç bilmiyordum, şaşkınlık içindeydim. Birdenbire kendimi bu kalenderle karşı karşıya buldum; ona selam verdim ve "Ben bir yabancıyım" dedim. O da, "Ben de yabancıyım" dedi. Dostça konuşurken bir de baktık, üçüncü arkadaşımız olan şu kalender bize doğru yaklaştı; selam verdi; bize, "Ben burada yabancıyım" dedi. Biz de selam alıp, "Biz de yabancıyız" diye yanıt verdik. Böylece karanlık bizi ansızın bastırıncaya kadar birlikte yürüdük. Bahtımız bizi, bir arada, sizin yanınıza mutlulukla sürükledi, ey efendilerim! Ve benim kesik sakalımın ve oyulmuş gözümün öyküsü böyledir.

Birinci kalenderin anlattığı öykü üzerine genç kız, ona "Pekâlâ! Haydi bakalım! Şimdi, başını bir parça okşa[1] ve çabuk uzaklaş buradan!" demiş.

Ama birinci kalender ona, "Ey hanımım, buradaki bütün arkadaşların öykülerini işitmedikçe gitmek istemiyorum" demiş.

Bütün bu zaman sürecinde, orada bulunanlar bu şaşırtıcı öyküye hayran kalmışlar; halife de Cafer'e, "Gerçekten, ben de ömrümde şu kalenderin anlattığına benzer serüven işitmemiştim" demiş. Bunun üzerine birinci kalender bağdaş kurarak bir yana oturmuş; ikinci kalender ilerlemiş ve evin genç hanımının önünde elleri arasından yeri öpüp şu öyküyü anlatmış:

1 Yani: "Elini başına götürerek selam işareti ver" demek istiyor. Bu, Doğu'da selam şekillerinden biridir (J.C.M.)

İkinci Kalenderin Öyküsü

Gerçekte, ey hanımım, ben kör olarak doğmadım. Ama şimdi size anlatacağım öyküm, öylesine şaşırtıcıdır ki, iğneyle gözün iç köşesine yazılsaydı, eğitme bakımından değerli bir ders oluştururdu.

Bu karşınızda duran, bir şahın oğlu şahtır aslında... Yine bilin ki, asla bir cahil değilim: Kur'an okurum, hem de yedi çeşit kaleme alınışıyla... Belli başlı kitapları da okurum; bilim üstatlarının temel kitaplarını da... Yıldızbilimi üstüne kitaplarla şairlerin yazdıklarını da... Sonunda, tüm bilimlerin incelemesine kendimi öylesine verdim ki, çağımın tüm yaşayanlarını geçtim.

Adım hattatlar nezdinde saygıyla anıldı; dahası tüm bölgeler, tüm ülkelerde şöhretim yayıldı; tüm hükümdarlar nezdinde değerim kabul edildi. Bu sırada Hint hükümdarı benden söz edildiğini duymuş; göz kamaştırıcı hediyeler ve şahlara yaraşır armağanlar göndererek, babamdan beni kendisine yollamasını rica etmişti. Babam buna rıza gösterdi ve içi her şeyle dolu altı gemi hazırlatarak beni yola çıkardı.

Deniz yoluyla yaptığımız bu yolculuk tam bir ay sürdü; bunun ardından bir kıyıya yaklaştık. Orada bizimle birlikte gemilere yüklenen develerimizi ve atlarımızı karaya çıkardık; Hint hükümdarına sunulmak üzere on deve hediye yükledik. Ancak, daha yeni yola koyulmuştuk ki, bir toz bulutu yükselerek bize doğru yaklaştı. Yerin ve göğün tüm bölgelerini örttü ve yolculuğumuzun bir saatini kapladı; sonradan dağıldı; arasından gazaba kapılmış arslanlara benzer kırk atlı belirdi. İyice bakınca, bunların çöl Arapları, yol kesen haydutlar olduğunu gördük. Onlar da bizi fark edince, yanımızdaki, Hint hükümdarına sunulacak on deve yükü armağanı da düşünerek kaçmaya başladık. Bizim ardımıza düştüler, dört nala ve doludizgin... O zaman biz, işaretler yaparak onlara, "Kudretli Hint hükümdarına yollanan elçiler olduğumuzu; bize kötülük yapmamalarını" anlatmaya çalıştık. Onlar da bize, "Biz ne onun toprağında yaşıyoruz ne de onun tabileriyiz!" diye yanıt verdiler. Oracıkta benim genç hizmetçilerimden bazılarını öldürdüler; öteki hizmetçilerle ben çeşitli yönlere kaçarak kurtulduk. Ancak ben oldukça derin bir yara aldıktan sonra kaçabil-

miştim. Bu sırada, çöl Arapları bizim tüm servetimizi ve develerin sırtındaki hediyeleri yağma etmişlerdi.

Bana gelince, kaçışım sırasında nereye yöneldiğimi de ne yapacağımı da bilmez hale gelmiştim. Kaçışımı, bir dağın tepesine ulaşıncaya kadar sürdürdüm; orada bir mağara buldum; sonunda istirahat edecek ve geceyi geçirecek bir yer edinmiştim.

Sabahleyin mağaradan çıktım, şahane ve zengin görünüşlü bir kente ulaşıncaya kadar yürümeyi sürdürdüm. Buranın iklimi öylesine harika idi ki, kış orada hükmünü icra edemiyor, bahar her yanı güllerle kaplıyordu. Bu kente girişimden çok sevinç duymuş, özellikle kaçış ve yürüyüşle yıpranmış bedenimde bir ferahlık hissetmiştim. Gerçekten hüzünle sararmış, epeyce değişmiştim.

Bu kentte, ne yana yöneleceğimi bilemediğim bir sırada, dükkânında dikişle uğraşan bir terzinin önünden geçiyordum; yanına vardım terzinin, selam verdim. Selamımı iade etti; ve beni samimiyetiyle oturtmaya çalıştı, kucakladı ve iyi davranışıyla beni, ülkemden ayrılmanın nedenini anlatmaya yöneltti. Bunun üzerine başıma gelen her şeyi, başından sonuna kadar, ona anlattım. Anlattıklarıma çok üzüldü ve bana, "Ey yumuşak yürekli genç adam, kime olursa olsun, bütün bu öyküyü anlatmana gerek yok! Yoksa bu kentin hükümdarından sana zarar gelmesinden korkarım; çünkü bu zat, babanın en büyük düşmanıdır, ona karşı eski bir intikamı vardır" dedi.

Ardından, benim için yiyecek içecek hazırladı; ben de yiyip içtim. O da benimle yedi içti. Geceyi konuşarak geçirdik; bana dükkânında bir köşe ayırdı. Sonra ihtiyacım olan bir şilte ve örtü getirdi. Orada, o da ben de uyumak üzere uzandık.

Bu şekilde onun yanında üç gün misafir kaldım; bu sürenin sonunda bana, "Senin yaşamını kazanabileceğin bir mesleğin var mı?" diye sordu. Ona, "Tabii! Ben hukuktan nasibini almış bir bilgin, geçmişin bilimlerinde bir üstat sayılırım. Edebiyat ve muhasebeyi de bilirim!" dedim. Bana "Dostum, bütün bunlar bir meslek oluşturmaz" dedi. Beni üzgün görerek, "Ya da belki bir meslektir ama, bizim kentin piyasasında hiç geçerliği yoktur. Burada, bizim kentte, hiç kimse inceleme, yazma, okuma ve hesap yapma nedir bilmez. Sadece yaşamını kazanmaya bakar."

Bunu duyunca, çok üzüldüm ve ona, "Gerçekten, vallahi, sana anlattıklarımdan başka yapacak hiçbir şey bilmiyorum" diye tekrarlamaktan başka bir şey söyleyemedim. "Öyleyse, çocuğum, kendini toparla! Bir balta ile bir urgan al! Allah sana daha iyi bir baht hazırlayana kadar ormana gidip ağaç keserek geçimini sağla!" dedi. Ardından, gidip bana bir balta ve bir urgan satın aldı; ve beni, onlara emanet ederken iyi tanıtmaya gayret göstererek öteki oduncularla ormana odun kesmeye yolladı.

Bunun üzerine oduncularla yola koyularak ormana vardım. Kestiğim odunları omzuma vurdum; onları kente götürerek yarım dinara sattım. Biraz para harcayarak yiyecek satın aldım, paranın geri kalanını özenle sakladım. Böylece bir yıl boyunca çalışmayı sürdürdüm; ve her gün dostum terziyi dükkânında ziyarete gittim. Köşemde, bağdaş kurarak dinlendim.

Bir gün, âdet edindiğim gibi, ormana gitmiş, bir ara öteki odunculardan uzak düşerek, sık ağaçlıklı bir yöreye gelmiştim; orada kendime kuru bir ağaç seçtim ve kökünün yöresindeki tüm toprağı kaldırmaya koyuldum. Açtığım yerde bakırdan bir halkası olan bir tahta kapak gördüm. Kapağı kaldırdım. Altında bir merdivenin uzandığını gördüm. Merdivenin dibine kadar indim. Orada bir kapı buldum. Kapıdan girdim ve kendimi göz kamaştıran ve güzel inşa edilmiş bir sarayın salonunda buldum. İçerde en güzel incilere denk güzellikte bir kız vardı. Öyle güzeldi ki, onu görür görmez yüreğimin tüm kaygısı, tüm hüznü ve tüm felaketi silindi. Ona baktım ve hemen böylesi bir güzelliğin ve mükemmelliğin yaratıcısı önünde dize geldim.

Bunun üzerine o da bana bakıp, "Sen bir insan mısın, yoksa bir ecinni mi?" diye sordu. Kendisine, "Bir insanım" diye yanıt verdim. O da bana, "Ama yirmi yıldır insan yüzü görmeden yaşadığım bu mevkie seni kim getirebildi?" dedi. Tatlılık ve zevkle dolu bulduğum bu sözlere karşı, "Efendim, beni buraya sevkeden Allah'tır, tüm dertlerimden ve acılarımdan arınayım diye herhalde!" şeklinde yanıt verdim. Sonra da oturup başıma gelenleri, başından sonuna kadar ona anlattım. Bunları duyunca çok üzüldü ve ağlamaya başladı ve bana, "Ben de sana kendi öykümü anlatayım!" dedi.

"Bilesin ki, ben Hint şahlarının sonuncusu olan Abanoz Adası'nın hâkimi Şah Aknamus'un kızıyım. Babam beni amcamın oğluyla evlendirmişti. Ama evliliğimin ilk gecesinde, daha bekâretimi yitirmeden, bizzat İblis'in oğlu Racmus'tan olma Cerceris denen ifrit beni kaçırdı. Beni uçurarak getirip bu mevkie bıraktı. Buraya arzu duyabileceğim tatlılar, giysiler, değerli kumaşlar, mobilyalar, yiyecekler ve içecekler taşıdı. O zamandan bu yana, her on günde bir gelip beni görüyor ve bir gece benimle yatıyor, sonra da sabahleyin çekip gidiyor. Bana, bu on gün içinde, kendisinden herhangi bir şey isteyecek olursam, gece olsun gündüz olsun, bu salonun kubbesi altındaki şu tablette yazılı olan iki satıra el değdirmenin yeterli olduğunu bildirdi. Ve gerçekten, o zamandan bu yana, ne zaman bu yazıya dokunsam, onu karşımda görüyorum. Bu kez, onun ayrılmasından bu yana dört gün geçti. Daha altı gün burada olmayacak. Acaba sen burada benimle beş gün kalabilir misin? Böylece onun gelişinden bir gün önce buradan ayrılmış olursun!" diye sözünü bitirdi.

Kendisine, "Kuşkusuz! Bunu yapabilirim" diye yanıt verdim. Bunu duyunca çok sevindi; ayağa kalktı, elimi tuttu, kemerli bir kapıdan geçirdi; oradan sıcacık ve hoş bir hamama götürdü. Tatlı bir havası vardı buranın... Orada, çabucak soyundum, o da soyundu, çırılçıplak olduk; ikimiz birlikte yıkandık. Banyodan sonra, hamamın serinliğindeki yatağa uzandık; bana içmek için miskle karılmış şerbet sundu ve önüme pastalar koydu. Sonra zarif bir konuşma tutturduk, onun tutkunu olan ifritin sağladığı şeyleri yedik.

Bunu izleyerek bana, "Bu gece sen uyu, yorgunluğunu gider, yarına iyice dinlenmiş olursun!" dedi.

Ben de, hanımım, ona teşekkür ettikten sonra iyice uyumak istiyordum. Ve gerçekten, hemen tüm dertlerimi unutmuş gibiydim.

Uyanınca onu yanımda oturur buldum; bedenimi ve ayaklarımı tatlı tatlı ovuyordu. Allah'a tüm iyiliklerini ona bağışlaması için dualar ettim; sonra oturup bir saat kadar konuştuk. Bana çok tatlı şeyler söyledi. Sonra dedi ki: "Vallahi! Önceleri, bu yeraltı sarayında tek başıma, hüzünle yaşıyordum ve göğsüm daralıyordu. Çünkü konuşacak kimse bulamıyordum ve bu, yirmi yıl sürdü. Ama Allah'a şükürler olsun ki, seni bana yollamakla yüceliğini gösterdi."

Sonra o tatlı sesiyle, bana şu dizeleri okudu:

> Eğer gelişinden daha önce haberli olsaydık, halı diye ayaklarının altına yüreğimizin temiz kanını ve gözlerimizin siyah kadifesini sererdik! Yanaklarımızın tazeliğini sererdik –ve ipek uyluklarımızın etini– yatacağın yere, ey gece yolcusu! Çünkü senin yerin göz kapağımızın üstündedir.

Bu dizeleri duyunca, elim kalbimde, ona teşekkür ettim; sevdası yüreğimin daha derinlerine takıldı. Tüm kaygılarım, tüm ıstıraplarım yok oldu. Sonra oturup aynı bardaktan içmeye koyulduk, bu böylece geceye kadar sürdü; işte o gece, mutluluklar içinde onunla yattım. Ve yaşantımda, o geceye benzer hiçbir gece geçirmedim. Sabah olunca, yeniden yıkandık, birbirimizden çok hoşnut olarak ve de gerçek bir mutluluğun tanığı olarak...

Ben hâlâ çok ateşli idim ve mutluluğumu uzatmak istiyordum; ona, "İster misin, seni yeryüzüne çıkarayım ve bu ecinniden kurtarayım?" diye sordum. Bunu duyunca, gülmeye başladı ve bana, "Sus Allah aşkına! Ve sahip olduğunla yetin! Şu zavallı ifrit, on günde ancak bir gün benimle sevişecek; oysa ben sana her seferinde geriye kalan dokuz günü vaat ediyorum" dedi. Bense şarabın esrikliği ve tutkunun ateşiyle sürüklenerek sözden yana ileri gittim ve ona, "Asla! Şimdi duvarında esrarlı yazıt bulunan bu kubbeyi derhal yıkacağım. Bırak ifrit gelsin, onu da mahvedeceğim! Zaten çoktandır yerin üstündeki, yerin altındaki tüm ifritleri yakalayarak öldürmek benim en eğlenceli oyunum olmuştur" dedim.

Bu sözleri duyunca, kız beni yatıştırmak için şu dizeleri okumaya başladı:

> Ayrılmadan önce süre isteyen sen! Uzaklaşmayı dayanılmayacak kadar katı bulan sen!
> Asla bağlanmamanın, fakat sadece sevmenin güvenli bir yol olduğunu bilmiyor musun? Düşünmeyi ve kendi kendine; bıkkınlığın tüm bağlantıların şaşmaz kaidesi ve kopukluğun tüm dostlukların sonucu olduğunu söylemeyi bilmiyor musun?

Ama ben, onun bana okuduğu bu dizelerin farkına varmadan, kubbeye şiddetli bir tekme attım! . . .

Öykünün burasında, Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve on üçüncü gece gelince, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, ikinci kalender, evin genç hanımına öyküsünü şu şekilde anlatmayı sürdürmüş:

Ben kubbeye bu şiddetli tekmeyi indirince hanımım, kadın bana, "İşte ifrit! Bize ulaştı. Sana daha önce söylememiş miydim? Ben mahvoldum! Bari sen kaç kurtul! Geldiğin yerden çık git!" dedi.

Bunun üzerine merdivene doğru atıldım. Ama, ne yazık ki korkunun şiddetinden sandallarımı ve baltamı aşağıda unuttum. Böylece, merdivende henüz birkaç basamak çıkmışken, sandalıma ve baltama bir göz atmak için dönüp geriye son bir kez bakınca, yerin yarıldığını ve oradan korkunç bir ifritin çıktığını ve kadına, "Bütün bu şiddetin anlamı ne? Başına bir felaket mi geldi?" diye sorduğunu duydum. Kadın ona, "Hiçbir felaket yok! Birdenbire yalnızlıktan ötürü göğsümün sıkıştığını duydum, göğsümü ferahlatmak için serin bir içki almak üzere ayağa kalktım. Bunu yaparken biraz şiddetle davranmışım ki, kaydım ve kubbenin üstüne düştüm" dedi. Ama ifrit, ona, "Ey alçak fahişe! Nasıl da yalan söylüyorsun!" dedi. Sonra sarayın içine göz gezdirdi; sağa sola baktı ve benim sandallarım ile baltamı bulmakta gecikmedi. O zaman, "Bu aletlerin burada işi ne? Ha! Söyle! İnsanoğluna ait bu gereçler nereden geldi buraya?" deyince, kadın, "Şimdi senin elinde gördüm bunları... Daha önce hiç fark etmemiştim. Her halde senin sırtında asılı idi; ve sen bunları kendin getirmiş olmalısın buraya!" dedi. Bunun üzerine ecinni, hiddetinin son derecesine ulaşarak, "Ne saçma sözler bunlar! Çarpıtılmış ve saptırılmış!.. Ey sefih kadın, onlar benim üzerimde falan değildi!" diye haykırdı.

Bu sözlerden sonra, onu çırılçıplak soydu, çarmıha gerdi; işkence yaparak olup biteni anlatması için sorular sormaya başladı. Ama, ben artık bu kadarına ve kadının döktüğü gözyaş-

larına dayanamadım: korkudan titreyerek merdivenden yukarı çıktım. Dışarıya çıkınca kapağı önceki gibi yerleştirdim, üstünü de toprakla örterek gözlerden gizledim. Yaptığım harekete pişmanlığın son kertesinde pişman oldum. Ve genç kadını, onun güzelliğini ve bu alçak ifritin yirmi yıldır onunla birlikte kalan bu kadına uyguladığı işkenceleri düşünmeye koyuldum. Ve özellikle benim yüzümden de işkenceye uğradığını düşünerek acı duydum. Ve, o anda kendi babamı da, onun ülkesini de, şimdi oduncu olarak yaşadığım sefil koşulları da düşündüm; ve ağlayarak bu hüzünlü konuda bir şiir okumaya koyuldum.

Ardından, dostum terzinin dükkânına ulaşıncaya kadar yürüdüm; ve onu, birkaç günlük yokluğumdan dolayı, yanan bir sobanın üzerinde oturur gibi telaşlı buldum. Orada beni merakla bekliyormuş. Bana, "Dün, her zamanki gibi dönmediğini görünce, yüreğim senin için sızlayarak geceyi geçirdim. Ormanda vahşi bir hayvanın seni parçaladığından ya da başına benzer bir felaket geldiğinden korktum. Ama Allah'a şükürler olsun ki, dönüp geldin!" dedi. Bunu duyunca, gösterdiği ilgiden dolayı teşekkür ettim; dükkâna girdim, köşeme oturdum; ve başıma gelenleri düşünmeye başladım; kubbeye attığım tekmeden dolayı kendimi suçladım. Birdenbire dostum terzi içeri girdi ve bana, "Dükkânın kapısında biri var, bir tür Acem diyeceğim, seni soruyor; elinde de senin baltan ve sandalların var. Kentteki tüm odunculara bunları göstererek ve de 'Sabahleyin ezanı duyunca namaz kılmak üzere camie giderken yolda bunları buldum, kimin olduğunu bilmiyorum, acaba siz biliyor musunuz?' diyerek dolaşmış. Oduncular, baltayı ve sandalları görünce, bunların sana ait olduğunu bildiklerinden bu Aceme hemencecik burayı tarif etmişler. Şimdi orada duruyor, dükkânın kapısında seni bekliyor. Haydi, çık da zahmetlerinden ötürü teşekkür edip baltanı ve sandallarını al!" dedi. Ama ben, bu sözleri duyunca, sarardığımı ve korkudan tüm bedenimin çöktüğünü hissettim. Bu bitkin haldeyken, birdenbire, oturduğum yerde toprak yarıldı; ve söz konusu Acem ortaya çıktı. Bu, o ifritti. Bütün bu sürede genç kadına işkence etmişti, hem de ne işkence! Ama kadın hiçbir şey itiraf etmemişti. Bunun üzerine balta ve sandalları almış ve ona, "Sana İblis'in soyundan gelme

Cerceris olduğumu kanıtlayacağım! Bu balta ile bu sandalların sahibini buraya getirip getiremeyeceğimi göreceksin!" demiş.

İşte buraya, bu hileyi kullanarak, size söylediğim gibi, oduncular dan soruşturarak gelmiş.

Böylece toprak yarılarak iblis şiddetle yanıma geldi ve bir an bile vakit kaybetmeden, beni alıp kaçırdı! Uçup göklere yükseldi, sonra inip toprağa gömüldü! Bana gelince, tüm ayırt etme yeteneğimi kaybetmiştim. Tam o sırada şehvetin tadını tattığım yeraltı sarayına girdik. Orada genç kadını çırılçıplak gördüm, böğründen kan akıyordu. O zaman gözlerim yaşla doldu. Ama ifrit ona yöneldi, kolunu sıkıp, Ona "Ey sefihe! İşte dostun karşında!" dedi. Bunun üzerine genç kadın bana baktı ve "Ben onu hiç tanımıyorum; onu sadece şu anda, şimdi gördüm" dedi. İfrit de ona, "Nasıl? Suçun kanıtı karşında duruyor ve sen hâlâ itiraf etmiyor musun?" diye haykırdı. O zaman kadın, "Onu tanımıyorum ben. Ömrümde onu görmedim. Ve Allah'ın huzurunda yalan söylemek bana yakışmaz" dedi. Bunun üzerine ifrit, ona "Eğer gerçekten tanımıyorsan, al şu kılıcı, onun başını vur!" dedi. Bunun üzerine kadın kılıcı aldı, bana doğru geldi, karşımda durdu. O sırada, korkudan sapsarı, merhamet diler gibi ona kaşlarımla olumsuz bir işaret yaptım ve gözyaşlarım yanaklarımdan aşağı akmaya başladı. O da bana göz kırptı; ama yüksek sesle "Tüm felaketlerimizin nedeni sensin!" dedi. Bunu duyunca yeniden kaşlarımla işaretler yaptım ve ifrit anlamasın diye ona iki anlama gelebilecek dizeler okumaya başladım:

> Gözlerim, dilimi gereksiz bıraktıracak kadar seninle konuşmasını biliyor. Yüreğimdeki gizli sırları sadece gözlerim açıklar sana! Seni görünce tatlı gözyaşlarım akar durur ve ben susarım; çünkü gözlerim içimdeki ateşten yeterince söz eder. Kirpikler kırpışarak, tüm duyguları anlatır bize; anlayışlı olanlar için parmakların kullanılması hiç gerekmez.
> Kaşlarımız tüm öteki şeylerin yerini tutar. Susalım öyleyse! Ve sözü sadece aşka bırakalım!

Genç kadın, benim işaretlerimin ve dizelerimin anlamını kavradı ve ifritin kılıcını fırlatıp attı. Bunun üzerine ifrit kılıcı aldı,

bana verdi ve "Uçur şunun boynunu, seni bırakırım, hiçbir kötülük yapmam" dedi. Ben "Peki!" dedim ve kılıcı alarak cesaretle ilerledim ve kolumu kaldırdım. Bunu gören kadın, kaşlarıyla işaret yaparak, davranışlarıyla, "Ben sana haksızlık ettim mi?" demek istedi. Gözlerim yaşla doldu, ben de elimden kılıcı attım ve ifrite "Ey kudretli ifrit, ey güçlü ve yenilmez kahraman! Eğer bu kadın, sence, inanç ve akıl fukarası olsaydı, kafamın kesilmesini haklı bulması gerekirdi; oysa kafamı kesip atmamış, bunun yerine kılıcı fırlatıp atmıştır. Böyle olunca, ben nasıl olur da onun başını kesme hakkını kendimde bulurum? Özellikle daha önce hayatımda hiç görmediğim bir kimseye bunu nasıl yapabilirim? Dolayısıyla, bu işi kesinlikle yapamam ben, kötü ölümün zehrini senin elinden içsem bile!" Bu sözlerim üzerine, ifrit, "Hah! Şimdi aranızdaki aşkın ne olduğunu anladım" diye haykırdı.

Ve o zaman, hanımım, bu alçak kılıcı aldı; bir vuruşta genç kadının elini kesti; sonra yeniden vurarak öteki elini kesti; sonra da sağ ayağını ve sol ayağını kesti: Ve böylece dört vuruşla, dört organını kesiverdi. Ve ben bunları gözlerimle izledim ve ölecekmişim gibi bir duyguya kapıldım.

Bu anda genç kadın bana kaçamak bir bakış fırlattı ve göz kırptı. Ancak, ne yazık ki, ifrit bunu gördü ve "Ey orospunun kızı! Gözlerinle bile zina işlemektesin!" diye haykırdı. Bunun ardından kadının boynuna vurarak kafasını uçurdu. Sonra bana döndü ve "Bil ki ey insanoğlu! Biz ecinnilerin yasasında zina yapan eşin öldürülmesine izin verilmiş, hatta bu teşvik edilmiştir. Böylece, bu genç kadını, düğün gecesinde, başkası ona sahip olmadan, henüz on iki yaşındayken kaçırmıştım ben... Onu buraya getirdim, on günde bir gelip onu görüyor, geceyi onunla geçiriyor, Acem kılığına girerek onunla çiftleşiyordum. Ama, onun beni aldattığını anladığım gün, onu öldürdüm. Zaten o beni sadece gözleriyle aldatmıştı, sana bakarak kırptığı gözleriyle... Sana gelince, onunla zina yaptığından emin olmadığımdan, seni öldürmeyeceğim. Ama ardımdan gülmemen ve gururunu kırmak için sana bir ceza vermek, ama bu cezanın çeşidini sana seçtirmek istiyorum. Haydi seç bakalım!" dedi.

Bunu duyunca, hanımım, ölümden kurtulacağımı görerek sonsuz bir sevince kapıldım. Bu da beni, bu bağışlamayı

kötü kullanmaya yöneltti. Ona, "Tüm cezalar içinden nasıl bir ceza seçeceğimi bilemiyorum. Hiç verilmemesini yeğlerdim!" dedim. Öfkelenen ifrit, ayağını yere vurarak, "Sana seç dedim! Seni hangi kılığa sokarak büyüleyeyim, onu seç! Eşeğe mi dönüştüreyim? Yoksa köpek kılığına mı sokayım seni? Katır kılığına mı? Yahut da karga kılığına mı? Yoksa maymun kılığına mı soksam?" Bunu duyunca, tam bir bağışlanma umduğumdan, daima işin kaçamağına giderek, "Allah aşkına! Ey kudretli İblis'in soyundan gelen Cerceris üstat, sen beni bağışlarsan, Tanrı da seni bağışlar. Çünkü sana hiçbir zarar vermemiş olan zavallı bir Müslümanı bağışlarsan, Allah da seni nasıl ödüllendireceğini pekâlâ bilir" dedim. Ve dualar üstüne dualar okuyarak, kendimi alçakgönüllülükle ellerine terk ederek yalvarmayı sürdürdüm ve ona, "Beni haksız yere mahkûm ediyorsun!" dedim. O da bana, "Ölmek istemiyorsan, sus artık! İyi niyetimi kötüye kullanma, çünkü mutlaka seni büyülemem gerek!" dedi.

Bu sözler üzerine beni kaldırdı, üzerimizdeki kubbeyi ve tüm sarayı yıktı; benimle birlikte göklere uçtu. Öyle yükseldik ki, yeryüzünü bir su çanağı şeklinde gördüm. Bundan sonra bir dağın tepesine indik ve beni oraya bıraktı; eline bir parça toprak aldı; üzerine, "Ham, hum, ham!" diye homurdanarak bir şeyler okudu; sonra birkaç kelime telaffuz etti, sonra bu toprağı, "Bulunduğun halden çık, bir maymun ol!" diye haykırarak, üzerime serpti. O anda, hanımım, bir maymun oldum. Hem de nasıl bir maymun! En az yüz yaşında ve oldukça çirkin! Kendimi, bu halde görünce, ilkin hiç hoşlanmadım ve sıçramaya başladım; gerçekten maymun gibi sıçrıyordum. Sonra, bunun bir şeye yaramayacağını düşünerek, kendi halimi ve geçmişimi düşünerek ağlamaya başladım. İfrit, korkunç bir neşeyle gülüyordu; sonra da gözden kayboldu.

Bunun üzerine bahtın haksızlıklarını düşünmeye koyuldum; ve bahtına sahip olmanın insanın elinde olmadığını anladım.

Bundan sonra, dağın tepesinden, ta dibine kadar yuvarlana yuvarlana indim. Ve geceleyin ağaçlar üzerinde uyuyarak yol almaya başladım. Bu yolculuk, Tuzlu Deniz'in kıyılarına ulaşın-

caya dek bir ay sürdü. Orada bir saat kadar eğleştim. Sonunda, denizin ortasında, uygun rüzgârla kıyıya yaklaşmakta olan bir gemi gördüm. Bunun üzerine, bir kayanın arkasına saklanıp bekledim. Gemiden çıkan adamların oraya buraya gidip geldiğini gördükten sonra, cesaretimi topladım ve gemiye sıçradım. Bunu gören adamlardan biri, "Bu kötü görünüşlü yaratığı kovun buradan!" diye haykırdı. Bir diğeri, "Yo, onu öldürün!" diye bağırdı. Bir üçüncüsü, "Evet! Şu kılıçla onu öldürelim!" diye bağırdı. Bunu duyunca, ağlamaya başladım ve pençemle kılıcın ucunu tuttum, gözyaşlarım akıp duruyordu.

Bunu gören kaptan bana acıdı ve onlara, "Ey tacirler, bu maymun bana yalvarıyor, yalvarışını duyuyorum; korumam altına alıyorum onu... Kimse ona dokunmasın, kovmasın ve de tedirgin etmesin!" dedi. Sonra bana seslenerek, tatlı ve güzel sözler söylemeye başladı; ve ben, onun tüm sözlerini anlıyordum. Böylece beni hizmetçi olarak yanına aldı; onun her türlü işini görüyor ve gemide hizmetinde bulunuyordum.

Elli gün boyunca rüzgâr uygun esti. Sonunda içinde oturanların sayısını ancak Allah'ın bilebileceği büyük bir kente ulaştık.

Oraya ulaştığımızda, kentin hükümdarı tarafından bize yollanan köleleri gördük. Bunlar yaklaşarak tacirlere, "Hoşgeldiniz!" dediler, "Hükümdarımız sizin teşrifinizle memnunluklarını bildirdi ve şu parşömen tomarını size vermekle bizi görevlendirdi ve de, her birinizin hüsnü hatla birer satır yazı yazmanızı diledi."

Bunun üzerine, ben, her zamanki maymun kılığım altında, kalktım, ellerinden şiddetle parşömeni kaptım ve onlardan biraz uzağa doğru sıçrayarak uzaklaştım. Bunu görünce parşömeni yırtacağımdan ya da suya atacağımdan korktular. Bunun üzerine işaretle onlara yazı yazmayı bildiğimi ve yazmak istediğimi anlattım. Kaptan onlara, "Bırakın yazsın! Çiziktirdiğini görürsek, yazmasını engelleriz; ama, gerçekten hüsnü hat biliyorsa, onu oğlum olarak kabulleneceğim. Çünkü ömrümde bundan akıllı maymun görmedim" dedi.

Bunun üzerine kalemi elime aldım, hokkaya daldırarak iki yanının da iyice mürekkebe bulanmasını sağladım ve yazmaya başladım.

Böylece içimden geldiği gibi dört kıta yazdım; bunların her biri ayrı üsluplara göre, ayrı tarzlarda idi: İlk kıt'a rikaa, ikincisi reyhani, üçüncüsü sülüs, dördüncüsü de muşik[1] tarzında idi:

(a) Zaman cömert kimselerin hayırlı işlerini ve bağışlarını çoktan belirlemiştir; ama, seninkileri sayıp dökmekte asla başarı sağlayamamış, umutsuzluğa düşmüştür. Allah'tan sonra, insanoğlu senden başkasına başvurmaz; çünkü sen tüm iyilikseverlerin babasısın!

(b) Sana onun kaleminden söz edeceğim: Onun kalemi! Kalemlerin ilki ve kökenidir! Kudreti şaşırtıcıdır, ünlü bilginlerin birçokları onun sayesinde payidar olmuşlardır. Bu kalemden, onu tuttuğun parmak uçlarından başlayarak dünyaya beş hitabet ve şiir ırmağı akar.

(c) Sana onun ölmezliğinden söz edeceğim: ölmeyen yazar yoktur elbet! Ama zaman onun ellerinden çıkan yazıyı ölümsüz kılar!

Bundan dolayı, kaleminin, Diriliş gününde, seni gururlandıracak şeylerden başkasını yazmasına izin verme!

(d) Eğer hokkayı açarsan, oraya kalemini, bağışçıya özgü satırlar, iyilikle dolu satırlar yazmaktan başka maksatla batırma!

Ama, onu bağış uğrunda kullanamayacaksan, hiç değilse güzellik uğrunda kullanmak için batır! Ve, böylece, en büyük yazarlar arasında sayılanlardan olursun!

Yazma işini bitirince, parşömen tomarını ona uzattım. Hepsi büyük bir hayranlık duydular, sonra her biri sırayla en güzel yazılarıyla birer satır yazdılar.

Bundan sonra köleler, tomarı hükümdara götürmek üzere uzaklaştılar. Hükümdar tüm yazıları inceledikten sonra, dört ayrı tür ve üslupta yazılmış olan benimkinden başkasını beğenmemiş. Zaten ben bir şahın oğluyken, bu marifetimle bütün dünyada ün sağlamıştım.

Bunun üzerine hükümdar, yöresinde bulunan tüm dostlarına ve kölelerine, "Hepiniz gidip bu güzel yazının sahibini bulun!

1 *Muşik:* Hat sanatında, *muhakkak* adıyla da bilinen bir yazı tarzı (Â.Ş.O.)

Ve de giyinsin diye bu hilatı kendisine verin! Ve onu benim katırlarımın en güzeline bindirerek çalgılı bir alayla buraya, yanıma getirin!" demiş.

Bu sözleri duyunca hepsi gülmeye başlamışlar. Ve hükümdar, bunu fark edince, çok kızmış ve "Nasıl! Size bir emir veriyorum ve siz bana gülüyorsunuz ha!" diyerek haykırmış. Ona, "Ey çağımızn hükümdarı, sizin sözlerinize gülmek ne haddimize! Ancak size, bunca güzel yazıyı yazanın bir âdemoğlu olmadığını, gemi kaptanının maymunu olduğunu söylemek zorundayız" diye yanıt vermişler. Bunu işiten hükümdar son derece şaşırmış, sonra neşeli kahkahalar koparark, "Bu maymunu satın almak isterim" diye haykırmış. Sonra da, tüm saray halkına gemiye gidip bu maymunu görmelerini, yanlarına da bir katır ve bir hilat almalarını emretmiş; ve onlara, "Onun kesinlikle bu hilata bürünmesini ve katıra bindirilerek buraya getirilmesini istiyorum" demiş.

Bunun üzerine hepsi gemiye geldiler ve beni kaptandan, baştan satmak istememesine karşın, çok yüksek bir fiyatla satın aldılar. Sonra ben kaptana işaretle ondan ayrıldığımdan dolayı çok üzgün olduğumu anlattım. Sonra da beni alıp götürdüler; hilatla donatarak ve katıra bindirerek... O kentin uyumlu çalgılarının sesine uyarak yola koyulduk; tüm kentte oturanlar ve tüm orada yaşayan insan varlıkları, şaşkınlık içinde, bu görülmedik manzarayı büyük bir merakla izliyorlardı.

Beni hükümdarın huzuruna götürdüklerinde, onu görünce, ayaklarının ucundaki yeri üç kez öptüm, sonra da hareketsiz kaldım. Kral beni oturmaya davet etti; bense dizüstü kaldım. Bunun üzerine orada bulunan herkes, benim yüksek terbiyeme ve davranışımın kibarlığına hayran oldu. En büyük hayranlığı da hükümdar duydu. Ben böyle dizüstü durur durmaz, hükümdar, orada bulunanların hepsinin ayrılmalarını buyurdu; ve herkes çekip gitti. Sarayda, hükümdar, baş haremağası, bir gözde köle ve benden başka kimse kalmadı, hanımım!

Bunun üzerine hükümdar, yiyecek bir şeyler getirilmesini emretti. Bir sofra yaydılar ve üzerini canın çekebileceği, gözün zevkine varacağı her şeyle donattılar; ve hükümdar bana bunlardan yememi işaretle anlattı. Bunun üzerine ayağa kalktım ve

ayaklarının ucundaki toprağı yedi kez öptüm ve büyük bir nezaketle sofraya oturarak ve de geçmiş eğitimimi hatırdan çıkarmayarak yemeye başladım.

Sofrayı kaldırdıklarında, ben de ayağa kalktım, gidip ellerimi yıkadım; sonra da mürekkep hokkasını, kalemi ve bir parşömen parçasını alarak Arap mutfağının yüceliğini öven şu dizeleri yazdım:

> Ey tatlılar, parmakla sarılmış ince, lezzetli, hoş tatlılar! Sizler tiryakısınız, panzehirisiniz tüm zehirlerin! Siz olmasanız tatlılar, asla hiçbir şeyi sevemezdim; sizler benim tüm ümidim, tüm ihtirasımsınız! Serilmiş bir sofranın ortasındaki büyük bir tepside, yağ ve bal içinde yüzen nefis kokulu bir künefeyi gören yüreğim nasıl titrer! Ey künefe! Sevindirici, iştah verici bir saç demeti halinde inceltilmiş künefe! Arzum, sana duyduğum arzumun haykırışı, ey künefe, ne yücedir! Seni soframda görmeden bir gün geçeceğine, ey künefe, ya künefe! Ölümü göze alsam yeridir! Hele şurubun! Tapılası, nefis şurubun! Onu yiyip, onu içip gece gündüz, öteki dünyada da aynı zevki alırdım!

Bunu izleyerek, kalemi ve yaprağı yerine koydum ve ellerimi yıkayarak uzak bir yerde saygıyla oturdum. O zaman hükümdar yazdıklarıma baktı ve okudu; okuduklarına son derece hayranlık duydu ve "Bir maymunun böylesine belagat sahibi olması ve bu kadar güzel yazı yazması mümkün müdür? Yarabbi! Bu harikaların da ötesinde bir harika!" diye haykırdı.

Bu sırada hükümdarın önüne bir satranç tahtası getirildi, hükümdar işaretle bana, "Oynamasını bilir misin?" diye sordu. Ben de başımı sallayarak, "Evet, bilirim" işareti verdim. Bunun üzerine satranç tahtasının başına geçerek oyunu düzenledim ve hükümdarla oynadım. Onu iki kez yendim. Hükümdar buna ne diyeceğini bilemiyor, zihni karmakarışık, düşünüyordu. Sonra, "Bu bir âdemoğlu olsaydı, bilgiden yana çağının tüm yaşayanlarını geçerdi" dedi.

Bunun ardından haremağasına, "Kızım olan genç hanımının yanına git! ve ona, 'Ey hanımım, çabucak hükümdarın yanına

gel!' de! Zira, kızımın bu olup biteni izlemesini ve bu harika maymunu görmesini istiyorum" dedi.

Bunun üzerine haremağası gitti ve biraz sonra hükümdarın kızı olan genç hanımıyla birlikte geri döndü. Kız beni görür görmez, örtüsünün ucuyla yüzünü kapatarak, "Babacığım, nasıl oluyor da, burada yabancı erkekler varken, beni huzurunuza çağırıyorsunuz?" diye sordu. Hükümdar, ona, "Kızım, burada benden, gördüğün şu genç köleden ve seni çağıran haremağasından, bir de şu maymundan başka kimse yok ki! Öyleyse kimden yüzünü gizliyorsun?" diye sordu. Bunun üzerine genç kız, "Bil ki, babacığım, bu maymun bir şahın oğludur. Babası Aymarus adlı bir şahtır. Uzaktaki bir kara ülkesinin sahibidir, bu şah... Bu maymun onun oğlunun büyülenmiş halidir; İblis'in soyundan gelme ifrit Cerceris, Abanoz Adaları'nın şahı Aknamus'un kızı olan kendi eşini öldürdükten sonra, onu bu hale sokmuş. Senin gerçek bir maymun sandığın bu yaratık aslında bir erkektir; hem de bilgili, iyi eğitilmiş ve çok akıllı bir erkek!" dedi.

Bu sözleri duyunca, hükümdar çok şaşırdı ve bana, "Kızımın söyledikleri doğru mu?" diye sordu. Bunun üzerine başımla, "Evet! Doğrudur!" işareti verdim; ve ağlamaya başladım. Bunun üzerine hükümdar kızına, "Fakat sen onun büyülendiğini nasıl anladın?" diye sordu. Kız, "Babacığım, ben küçükken, annemin hizmetinde bulunan yaşlı hanım birçok hileler bilen ve büyü konusunda çok bilgili biriydi. Bana büyücülüğü o öğretti. O zamandan bu yana, bu konuda daha da derinleştim. Kendimi yetiştirdim ve hemen hemen yüz yetmiş türlü büyü öğrendim. Bu büyülerin en önemlilerinden biri olarak bende, senin sarayını bütün taşlarıyla ve kentle birlikte olduğu gibi Kaf Dağı'nın ardına taşıma ve de bu ülkeyi ayna gibi bir deniz, içinde yaşayanları da balık haline sokma kabiliyeti de var!" dedi.

Bunu duyan babası, "Öyleyse, kızım, Allah'ın inayetiyle bu genç adamı kurtar da ben onu vezirim yapayım! Sen böylesine yeteneklere sahip olasın da, ben bilmeyeyim ha! Kurtar onu kızım, kurtar da vezir yapayım! Herhalde kibar ve zeki bir genç olmalı bu!" dedi.

Ve genç kız, "Tüm dost ve cömert yüreğimle ve gerekli saygıyla" diye yanıt verdi.

Öyküsünün tam burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat on dördüncü gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ikinci kalender evin sahibesine demiş ki:

Ey hanımım, genç kız bu sözleri duyunca, üzerinde İbranice sözler yazılı bir bıçak alarak bununla sarayın ortasına bir daire, bu dairenin de ortasına has isimler ve tılsımlı çizgiler çizdi; sonra kendisi bu dairenin ortasında durarak sihirli sözcükler mırıldandı; ve çok eski bir kitaptan kimsenin anlamadığı şeyler okudu ve böylece birkaç saniye geçti. Birdenbire, sarayın bizim bulunduğumuz yanı, karanlık içinde kaldı. Karanlık öylesine koyu idi ki, dünya yıkılmış da, yıkıntılar altında kalmışız gibi bir hisse kapıldık. Ve birdenbire ifrit Cerceris, en korkunç ve iğrenç haliyle: elleri çapa, ayakları direk, gözleri de alevli iki meşale gibi, önümüzde belirdi. Bunu görünce, hepimiz dehşet içinde kaldık. Fakat hükümdarın kızı ona, "Sana hoş geldin demeyeceğim! Yürekten bir karşılama da yapmayacağım, ey ifrit!" dedi. Bunu duyan ifrit de ona, "Ey haine! Yeminine nasıl ihanet edersin? Sen bana yemin etmedin mi ve hiçbirimiz diğerinin işine karışmayacak ve karşı çıkmayacak diye anlaşma yapmadık mı? Öyleyse, ey haine! Seni bekleyen felaketi hak ettin! Al bakalım!" dedi ve birdenbire korkunç bir arslana dönüşüp ağzını ardına kadar açarak kızın üzerine atıldı. Bunu gören kız, çabucacık saçlarından bir tel kopardı ve ağzına yaklaştırıp sihirli sözcükler mırıldandı, saç birdenbire keskin bir kılıca dönüştü. Kız kılıcı aldı, şiddetle arslana saldırdı, onu ikiye böldü. Ama arslanın yuvarlanan başı birdenbire bir akrebe dönüştü ve sokmak için kızın topuklarına doğru ilerledi; ama genç kız birdenbire dev bir yılana dönüştü ve kötü akrebin üzerine saldırdı; ikisi birden çekişmeli bir dövüşe giriştiler. Ama akrep birdenbire bir akbabaya dönüştü, yılan da akbabanın üzerine çullanan bir kartala... Kartal ile akbabanın dövüşü bir saat kadar sürmüştü ki, akbaba birdenbire siyah bir kediye dönüştü; genç kız da hemen bir kurda... Sarayın orta yerinde kedi ile kurt dövüşüp müthiş bir savaşa giriştiler. Ve kedi yenileceğini anlayınca yeniden değişti ve koca-

man bir nar oldu, kırmızı ve koskocaman; ve avludaki çeşmenin yalağına düştü. Kurt da yalağa saldırdı, tam onu yakalayacakken, nar havaya doğru fırladı. Fakat, çok büyük olduğundan, olanca ağırlığıyla mermerin üstüne düşüp yarıldı; o vakit tüm taneler oraya buraya saçıldı. Kurt da bir horoza dönüşerek gagasıyla taneleri toplayıp birer birer yutmaya başladı. Ortada bir tek tane kalmış, horoz da onu yutmak üzere iken, bu tane birdenbire horozun gagasından düşüverdi –çünkü talih ve kader böyle olmasını istiyordu– ve havuzun yanındaki yarığa sokuldu; horoz onun nereye sokulduğunu göremiyordu. O zaman kanat çırparak ötmeye başladı, bir yandan da gagasıyla bize işaret veriyordu; fakat biz onun ne dilini ne de bize demek istediklerini anlayabiliyorduk. O zaman onu anlamayan bize öyle bir ötüşle haykırdı ki, saray üzerimize yıkılıyor sandık. Sonra horoz avlunun çevresinde dört dönerek taneyi aramaya koyuldu; tam yalağın yarığında onu görüp gagasıyla tutacağı sırada, tane suya atıldı ve bir balık olarak suyun içine daldı. O zaman horoz korkunç bir balinaya dönüşerek balığı avlamak üzere suya daldı. Gözümüzden bir saat kadar kayboldu. Bu sürenin sonunda, yüksek haykırışlar duyduk ve korkudan tir tir titredik; ve birdenbire ifritin o korkunç ifrit haliyle, ama tutuşmuş bir karbon kömürü gibi ateş halinde ve gözlerinden ve burnundan ateşler dumanlar fırlayarak ortaya çıktığını gördük. Onun ardından da genç kız, hükümdarın kızı olarak, fakat o da ateşler içinde, eriyen bir maden halinde görüldü ve hemen hemen yanımıza kadar gelmiş olan ifriti izlemeye başladı. Hepimiz diri diri yanmak korkuları geçirdik; ve de suya atılmak üzere idik ki, ifrit ansızın korkunç bir sesle haykırarak bizi durdurdu; avluya bakan salonun ortasında bize saldırdı ve yüzümüze doğru ateşten bir nefes üfledi! Ama genç kız da ona erişti ve o da onun yüzüne ateşten bir nefesle soludu. Ama bütün bu solumalar bize de ulaşıyordu; kızın soluğu etkilemiyordu ama, ifritin soluğu etkiliyordu. Böylece benim gözüme de bir kıvılcım değdi, maymun halindeki sol gözüme; ve düzelmez şekilde kör etti. Bir kıvılcım da hükümdarın yüzünün alt kısmına değerek sakalı ve ağzı dahil yüzünün yarısını yaktı ve tüm alt dişlerini döktü. Bir kıvılcım da haremağasının göğsüne düştü, her yanı ateş aldı ve oracıkta yanarak öldü, o anda ve o saatte!

Bu sırada, genç kız boyuna ifriti izliyor ve ona ateş püskürüyordu. Ama birdenbire bir ses duyduk: "Tek Yüce olan Allah'tır. Tek kudretli olan Allah'tır! İnsanların en şereflisi Muhammed'e iman etmeyen dönmelerden o da yüz çevirir!" diyordu. Bu ses, hükümdarın kızının sesiydi. Bize eliyle işaret ederek tamamen yanmış bulunan ve kül kesilen ifriti gösterdi. Sonra yanımıza geldi ve "Çabuk! Bana bir tas su getirin!" dedi. İstediği yapıldı. Suyun üzerine anlaşılmaz sözler telaffuz etti. Sonra üzerime bu suyu serpti ve bana, "Tek Gerçek olanın adına bu kılıktan kurtul! Ve Kadir-i Mutlak olan Allah'ın inayetiyle önceki haline dön!" dedi.

Bunun üzerine ben yeniden geçmişteki gibi insan kılığına döndüm. Ama bir gözüm kör kalmıştı. Bunu gören genç kız teselli olsun diye, bana, "Ateş yeniden ateş olmuştur, benim zavallı çocuğum" dedi. Sonra sakalı yanmış ve dişleri dökülmüş olan babasına da aynı sözleri tekrarladı. Sonra da, "Bana gelince, babacığım, ben de öleceğim, çünkü bu ölüm bahtımızda yazılıydı. İfrite gelince, bir insan olsaydı, onu öldürmem hiç zor olmayacaktı; ilk darbede onu öldürürdüm. Ama beni yoran ve bana acı veren, narın tanelere bölünmesi oldu; çünkü gagalamak fırsatını bulamadığım tane esas taneydi ve ecinninin ruhu onda gizliydi. Bu taneyi zamanında gagalayabilseydim, ifrit o anda mahvolmuştu. Yazık ki, onu göremedim. Bu yüzden ifritle, karada, havada ve suda dövüşmeye zorlandım; ve bir selamet kapısı açtığı her seferinde ben ona bir felaket kapısı açtım. En sonunda da müthiş ateşle baş etme çabasına girdim. Bir kez ateşle kavgaya girilince, ölümü göze almak gerek! Ama talih bana, kendim yanmadan önce ifriti yakmayı nasip etti. Ancak, öldürmeden önce, onu yüce İslam dininin temeli olan imanımıza davet etmeye niyet ettim. Ama reddetti, ben de onu yakıp tükettim. Ama sıram geldi, ben de ölüyorum. Allah yardımcınız olsun!" dedi.

Bu sözlerden sonra, içini yakan ateşle mücadele etmeye başladı; sonunda siyah kıvılcımlar saçılıp göğsünü ve yüzünü tutuşturdu. Ateş yüzüne ulaşınca, ağladı ve "Allah'tan başka Tanrı bulunmadığına ve Muhammed'in onun resulü olduğuna tanıklık ederim" dedi.

Ağzından bu sözler çıkar çıkmaz, onun, ifritin yanıbaşında bir kül yığını haline geldiğini gördük.

Bunu görünce onun derdine düştük; ben, eski haliyle parlak bir varlık olan ve bana pek çok iyilikleri dokunan bu kızın böyle bir kül yığınına döndüğünü görmektense, onun yerine ölmeyi dilemekteydim. Ama Allah'ın iradesine kim karşı çıkabilir ki!

Hükümdar, kızının bir kül yığınına dönüştüğünü görünce, sakaldan yana nesi kaldıysa yoldu, yanaklarını tokatladı ve giysilerini yırttı. Ben de aynı şeyleri yaptım. İkimiz birlikte kızın anısına ağladık durduk. Ardından, saray mabeyincileri ve nazırlar geldi. Sultanlarını iki kül yığınının başına çökmüş, ağlamaktan bitkin bir halde buldular. Buna çok şaştılar ve hiçbir şey söylemeye cesaret edemeden, hükümdarın yöresinde bir saat kadar dolandılar. Sonra hükümdar biraz kendine gelir gibi oldu ve onlara kızı ile ifritin arasındaki olup biteni anlattı. Hepsi birden, "Allah! Allah! Ne büyük felaket, ne uğursuzluk!" diye haykırdılar.

Sonra yanlarında kadın köleleri olduğu halde, tüm saray kadınları geldiler; ve tam yedi gün boyunca, başsağlığı ve matemle ilgili merasimler yapıldı.

Bu sürenin sonunda hükümdar, kızının külleri konmak üzere büyük bir türbe yapılmasını emretti. Büyük bir aceleyle inşaat tamamlandı; türbenin içi gece gündüz yanan kandiller ve fenerlerle donatıldı. İfritin küllerine gelince, bunları da Allah'ın lanetini dileyerek göğe savurdular.

Ancak sultan, tüm bu acıları tattıktan sonra, onu neredeyse ölecek hale getiren bir hastalığa tutuldu. Bu hastalık bir ay kadar sürdü. Ve, sonra biraz kendini toparlayınca, beni çağırttı ve "Ey genç adam! Sen buraya gelmeden önce, biz burada bahtın kötülüklerinden uzak, tam bir mutluluk içinde yaşıyorduk. Başımıza bu dertlerin gelmesi, senin ortaya çıkmanla başladı. Keşke seni de bizi bu felaketlere uğratan uğursuz yüzünü de hiç görmeseydik. Çünkü, ilkin, yüz erkeğe bedel değerde olduğu kesin kızımın kaybına neden oldun; sonra da senin yüzünden, bu yanmalardan ötürü dişlerim döküldü; ve de benim zavallı haremağam, kızımı yetiştiren bu iyi yürekli hizmetkâr bildiğin şekilde öldü. Ama bunlarda senin hiç suçun yok. Çare de sen değilsin. Bütün bunlar sana ve bize Allah'ın takdiriyle ulaştı. Yine de, kızımın, seni, kendini ölüme atma bahasına kurtarmasına vesile olduğu için Allah'a şükrediyorum. Bahtımız buymuş! Ama artık,

bu ülkeden uzaklaş evladım! Çünkü senin yüzünden başımıza gelenler, artık yeter olsun! Ama tüm bunlar Allah'ın takdiridir. Git artık! Allah selamet versin!" dedi.

Bunu duyunca, hanımım, hükümdarın nezdinden, selamete ulaşacağıma pek inanmayarak ayrıldım. Nereye gideceğimi bilmiyordum. Ta yüreğimde, baştan sona kadar uğradığım bütün felaketleri hatırlıyordum: çöl haydutlarının beni nasıl sağ salim bıraktıkları, bir ay kadar süren yolculuğum, yorgunluklarım, bir yabancı olarak girdiğim kent ve terzi ile karşılaşmam, yeraltında yaşayan genç kadına rastlamam ve tatlı bir özdenlikle birlikte geçen güzel saatler, ilkin beni öldürmeye niyetli olan ifritin elinden kurtulmam; ve de kaptanın hizmetine girmeden önce maymuna dönüşmemden, yazdığım hüsnü hattan ötürü oldukça yüksek bir fiyatla hükümdara satılmama ve kurtuluşuma kadar geçirdiklerim başından sonuna kadar gözlerimin önünden geçti. Ve de özellikle, ne yazık ki, gözümü yitirmeme neden olan son olay... Ama "Hayatımı yitirmektense gözümü yitirmem yeğdir!" diyerek Allah'a şükrediyordum. Bundan sonra, kenti terk etmeden önce, yıkanmak üzere bir hamama girdim. Orada sakalımı kazıdım, hanımım, bu kalender kılığında güvenle yolculuk edeyim diye... O günden beri her gün ağlamaktan kendimi alamıyor ve başıma gelen felaketleri, özellikle sol gözümü yitirişimi düşünüp duruyordum; ve bunları her düşündüğümde sağ gözümü yaş bürüyor ve görmemi engelliyor, ama şairin şu dizelerini düşünmeme engel olmuyor:

> Bahtın darbelerini yedikten çok sonra, acılarını duydum; esirgeyen Allah bunu nerden bilsin? Tüm dünya, sabrın kendinden de acı bir şeye katlandığını bilsin diye, katlanılmaz dertlere katlandım yine de... Çünkü sabrın, sofu kişilerin deneyimle tanıdığı, kendine özgü bir güzelliği vardır. Ne olursa olsun, Allah'tır ancak karar veren kullarının başına geleceklere! Benim esrarlı sevgilim, yatağımın tüm gizemlerini bilir. Hiçbir sır, sırların en gizemlisi bile, ondan gizli kalamaz. Bu dünyada zevkler olduğunu söyleyenlere gelince, mersin özsuyundan da acı günleri yakında tadacaklarını söyle onlara.

Bu kenti bırakıp yola çıktım, birçok ülkeden geçtim, birçok başkent gördüm; sonra da, Barış Kenti Bağdat'a yöneldim. Burada Emirü'l-Müminin'e ulaşıp ona tüm başıma gelenleri anlatmak umudundaydım.

Uzun günlerden sonra sonunda bu gece Bağdat'a ulaştım. Burada bu kardeşi, ilk kalenderi buldum; çok perişandı; ona selam verdim; selamımı aldı ve "Allah seni esirgesin ve kutsasın!" dileğinde bulundu. Bunun üzerine onunla konuşmaya koyuldum; sonra da bu üçüncü kardeşimizin yaklaştığını gördük. Selam verip aldıktan sonra, onun da burada bir garip olduğunu öğrendik. "Bizler de burada iki garibiz. Bu kutsal kente bu gece geldik!" dedi. Sonra üçümüz birden, birlikte yürüdük. Hiçbirimiz diğerlerinin öyküsünü bilmiyorduk. Baht ve talih bizi bu kapıya yönetti ve yanınıza geldik!

Ey hanımım, işte benim de kesik sakallarımın ve yitirdiğim gözümün nedenleri bunlardır.

Bunun üzerine evin genç hanımı, bu ikinci kalendere, "Senin öykün gerçekten çok şaşırtıcıymış. Sen öyleyse temenna edip Allah'ın sana açacağı yola koyul!" demiş.

Ancak kalender, "Gerçekten üçüncü arkadaşımın öyküsünü işitmeden gitmek istemem!" demiş.

Bunun üzerine üçüncü kalender ilerlemiş ve demiş ki:

Üçüncü Kalenderin Öyküsü

Ey zaferle dolu asil kadın! Benim öykümün şu iki arkadaşımınkiler kadar şaşırtıcı olduğunu sanmayın! Çünkü onlardan çok daha fazla şaşırtıcıdır.

Eğer bu arkadaşlarıma felaketler sadece baht ve talih yüzünden gelmişse, benimki bambaşka nedenlerden gelmiştir. Benim kazınmış sakalımın ve kör olan gözümün nedeni, kendi kusurumdandır. Bahtsızlığı ben kendim üzerime çektim ve yüreğimi dert ve kederle doldurdum.

İşte benim öyküm: Ben şehzade bir şahım. Babama Kaasib derlerdi. Ben de onun oğluyum. Şah babam ölünce, saltanat bana kaldı. Hükmettim, adaletle ülkemi yönettim ve halkıma hizmet ettim.

Ancak deniz yolculuğuna karşı büyük bir tutkum vardı. Bundan mahrum da kalmadım. Çünkü başkentim deniz kıyısındaydı; ve bu geniş kıyılarda ülkeme ait savaş ve savunma için tahkim edilmiş adalar vardı. Bir gün gidip bütün bu adaları ziyaret etmek istedim. Bu maksatla on gemi hazırlattım ve bunları bir ay yetecek kadar ihtiyaç malzemesiyle donattıktan sonra yola koyulduk. Ziyaret yolculuğu yirmi gün sürdü; bu sürenin sonunda, gecelerden bir gece, aykırı rüzgârların azgınlıkla üzerimize geldiğini gördük; bu böylece şafak sökünceye kadar sürdü; bu sırada rüzgâr biraz sakinleştiğinden ve deniz yatıştığından, gün doğarken, biraz kalabileceğimiz bir küçük ada gördük; karaya çıktık; yemek maksadıyla bir şeyler pişirdik, yiyip içtik; fırtınanın dinmesini beklemek üzere iki gün orada kaldık; sonra yeniden yola koyulduk.

Yolculuk yirmi gün daha sürdü; bu sürenin sonunda yolumuzu kaybettiğimizi fark ettik; içinde yüzdüğümüz suların hem bizim, hem de kaptanımızın bilmediği sular olduğunu anladık. Aslında kaptan, zaten bu sularda hiç seyretmemişti. O zaman direğe bir gözcü çıkardık ve ona, "Denizi dikkatle gözetle!" buyruğunu verdik. Gözcü direğe çıktı, sonra indi, bize ve kaptana, "Sağımda, suyun üzerinde balıklar gördüm; ve uzakta denizin ortasında bazen beyaz, bazen siyah görünen bir başka şey daha gördüm" dedi.

Gözcünün bu sözleri üzerine kaptan korkuya kapıldı. Başındaki sarığı yere çaldı, sakallarını yoldu ve bize, "Felaketimizi hepinize duyuruyorum. Bir can bile sağ selamet kurtulamayacak!" dedi. Sonra ağlamaya başladı; biz de, onunla birlikte, akıbetimizi düşünerek ağlamaya başladık. Sonra ben kaptana sordum: "Ey kaptan, gözcünün sözünün anlamını bize açıklar mısın?" diye... O da, "Efendim, rüzgârın bize aykırı estiği gün, yolumuzu yitirmiştik. On beş gündür de bir türlü bulamadık. Bizi doğru yola sokacak uygun rüzgâr da bir türlü esmedi. Bilin ki, bu siyah beyaz cismin ve yakınında yüzen balıkların anlamı, yarın Mıknatıslı Dağ denilen, kara kayalardan oluşmuş bir adaya yaklaşmış olacağız demektir. Sular bizi ister istemez bu adaya doğru sürükleyecek ve gemimiz bin parça olacak; çünkü Yüce Allah, bu dağa gizli bir güç bağışlamış. Demir olarak

ne varsa kendine çekiyor! Geminin tüm çivileri sökülüp uçarak dağa doğru gidince, gemimiz parçalanacak ve batacaktır. Yıllardır batan gemilerden bu dağda toplanan demirin miktarını Allah bilir! Bir de, denizden bakılınca görülür: bu dağın tepesinde on sütun üzerinde duran sarı bakırdan yapılmış bir kubbe, bu kubbenin üstünde de bakırdan bir ata binmiş bir süvari vardır; bu süvarinin elinde bakır bir mızrak; göğsünde de, üzerinde baştan başa hiç bilinmeyen tılsımlı isimler yazılı kurşundan bir levha bulunmaktadır. Böylece, ey şahım, bilin ki, bu süvari bu atın üstünde bulundukça, alt taraftan geçen gemiler parçalanacak ve tüm yolcular sonsuza dek kaybolacaklar; gemilerin tüm demirleri de dağa yapışık olarak kalacaktır. Bu süvari bu atın üzerinden aşağı atılmadıkça, hiçbir kurtuluş olanağı yoktur!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri söyler söylemez, hanımım, kaptan sel gibi gözyaşı dökerek ağlamaya başladı. Biz de kurtuluş olanağı olmaksızın öleceğimizden emin olduk; ve her birimiz dostlarına veda etmeye başladık.

Ve, gerçekten, daha sabah olur olmaz, siyah taşlardan oluşmuş bu mıknatıs dağına doğru tüm olarak yaklaştık, sular bizi zorla o yana doğru sürüklüyordu. Sonra, on gemimizin hepsi dağın kenarına yaklaşınca, ansızın gemilerin binlerce çivisi sökülerek uçuşmaya başladı ve gidip dağa yapıştı; gemilerimiz yarıldı ve biz hepimiz suya düştük.

Bu durumda, bütün gün, denizin kudretine tabi olduk; kimimiz kurtulduk, kimimiz boğuldu; ama çoğunluk boğulmuştu. Kurtulanlarsa, birbirini kaybedip ayrı düştüler, müthiş dalgalar ve rüzgâr onları çeşitli yörelere dağıtmıştı.

Bana gelince, hanımım, Yüce Allah beni başka dertlere, büyük acılara ve büyük felaketlere uğratmak için kurtardı. Gemiden sökülen tahtalardan birine sarıldım ve dalgalarla rüzgâr beni bu mıknatıslı dağın eteğinde kıyıya attı.

Orada bakınırken, dağın tepesine çıkan bir yol gördüm; kıyılar oyularak merdiven şekline sokulmak suretiyle oluşturulmuştu bu yol... Ve birdenbire, Yüce Allah'ın adını andım, ve...

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, sabahın ışıldadığını görmüş ve yavaşça anlatısını kesmiş.

Ve on beşinci gece gelince, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, üçüncü kalender, öteki arkadaşları bağdaş kurup kol kavuşturarak oturur, ellerinde yalın kılıçlarıyla yedi zenci köle onları gözetirken, evin genç hanımına hitap ederek sözünü sürdürmüş:

Allah'ın adını andım, yakararak kendimi duaların kutsal havasına kaptırdım; sonra elimden geldiğince, kayalıklara ve oyuğa yaklaştım. Allah'ın emriyle rüzgâr da artık yatıştığından bu dağa çıkmayı başardım. Kurtuluşumdan dolayı çok seviniyordum; artık kubbenin olduğu yere ulaşmaktan başka yapacak iş yoktu; sonunda ulaştım ve türbenin içine girdim. Orada dizüstü gelerek, ibadetimi bitirdim ve kurtuluşumdan dolayı Allah'a şükürler ettim.

Tam o sırada, yorgunluk beni öylesine sardı ki, yere uzandım ve orada uyuyakaldım. Uyurken bir sesin bana şöyle dediğini duydum: "Ey Kaasib'in oğlu! Uykudan uyandığında, ayağının altındaki toprağı kaz, orada bakırdan bir yay ve üzerinde bir tılsım yazılı gümüş oklar bulacaksın. Bu yayı al, bununla kubbenin üzerinde duran süvariyi vur; böylece insanları bu müthiş beladan kurtararak onlara huzur sağlamış olacaksın! Süvariyi vurunca denize düşecek, yay da elinden toprağa düşecek. O zaman yayı al ve düştüğü yerde toprağa göm! Bu sırada deniz kaynamaya ve senin bulunduğun tepeye ulaşıncaya kadar taşıp yükselmeye başlayacak. O sırada denizde bir kayık göreceksin, kayıkta bu bakırdan süvariye benzeyen bir başka adam olacak; ellerinde küreklerle sana gelecek. Sakın korkma! Onunla birlikte kayığa bin! Ama Allah'ın kutsal adını ağzına almamaya dikkat et! Hem de çok dikkat et! Bunu ne olursa olsun, sakın yapma! Bir kez kayığa binince, bu adam seni alıp on gün gezdirecek; bu sürenin sonunda Selamet Denizi'ne ulaşacaksın. Bu denize ulaşınca, orada seni kendi ülkene kadar götürücek birilerini bulursun. Ama, bütün bunların bir tek koşulu yerine getirmene bağlı olarak gerçekleşeceğini unutma: Allah'ın adını kesinlikle ağzına almayacaksın!"

O anda, hanımım, uykumdan uyandım ve cesaretimi toplayarak sesin emrine uyup yay ve okları gömülü oldukları yerden çıkardım ve bunlarla süvariyi devirdim. Süvari denize, yay da ayak ucuma düştü; yayı hemen oracığa gömdüm. Bu sırada deniz kaynamaya ve kabarmaya başladı. Sonunda bulunduğum dağa kadar yükseldi. Birkaç saniye sonra, denizde benim bulunduğum yana doğru yol alan bir kayık gördüm; ve Yüce Allah'a şükürler ettim. Kayık yanıma iyice yaklaşınca, içinde bakırdan bir adam olduğunu, göğsüne takılı gümüş bir levhada isimler ve tılsımlar yazılı bulunduğunu gördüm. Bunun üzerine, hiçbir sözcük telaffuz etmeden, kayığa bindim. Bakır adam beni, bir gün, iki gün, üç gün; sonra da on gün tamamlanıncaya kadar kayıkla gezdirdi. O zaman uzaktan adaların belirdiğini gördüm; kurtulmuştum. Neşenin doruğunda mutlu ve coşkulu; heyecanla ve Allah'a minnetle dolu olduğum bir sırada Allah'ın adını andım ve onu ululayarak, "Allahu ekber! Allahu ekber" diye haykırdım.

Ama, daha bu kutsal sözler ağzımdan çıkar çıkmaz, bakır adam beni yakaladı ve kayıktan denize fırlattı, sonra uzaklaşıp gözden kayboldu.

İyi yüzme bildiğimden, bütün gün, gece oluncaya kadar yüzdüm; artık kollarımda derman kalmamıştı; kollarım bitkin, omuzlarım yorgun, kendimi tükenmiş hissettim. Ölümün yaklaştığını görerek iman tazeledim ve kendimi ölüme hazırladım. Fakat, tam o anda, dalgaların hepsinden daha güçlü bir dalga, uzaktan dev bir kale gibi yükselip geldi ve beni sürükleyip öylesine savurdu ki, kendimi daha önce gördüğüm adalardan birinin kıyısında buldum. Demek Allah böyle istemişti.

Bunun üzerine kıyıya çıktım, giysilerimi sıkarak suyunu çıkarttım; kurusunlar diye kaya üzerine serdim; ve bütün gece uyudum. Uyanınca, kuruyan giysilerimi giydim; ne yana gideceğimi kestirmek üzere ayağa kalktım; ve önümde, uzanan verimli bir vadi gördüm; burada dönüp dolanırken, denizle kuşatılmış küçük bir adada olduğumu anladım. Kendi kendime, "Ne felaket! Bir dertten kurtulduğum her seferinde, daha beter bir derde düşüyorum!" dedim. Şiddetle ölümü arzuladım. Böylesine kederli düşüncelere daldığım sırada, denizden, içinde birilerinin bulunduğu bir kayığın yaklaştığını gördüm. Başıma yine

can sıkıcı bir olayın gelmesinden korkarak kalktım ve bir ağaca tırmandım; gelenleri gözleyerek bekledim. Kayığın kıyıya yaklaştığını ve içinden ellerinde birer kürekle on kölenin çıktığını gördüm; adanın ortasına kadar ilerlediler ve orada toprağı kazmaya başladılar; ve bir kapak bulasıya kadar kazmayı sürdürüp, bu kapağı kaldırıp altında bulunan bir kapıyı ortaya çıkardılar. Bunu yaptıktan sonra, yeniden kayığa döndüler, oradan birçok eşya alarak omuzlarında taşıdılar: ekmek, un, bal, yağ, koyun etiyle dolu torbalar ve bir evde oturanın ihtiyaç duyacağı daha birçok şeyler... Ve köleler, kayıktan yeraltı yolunun kapısına, kapıdan kayığa gidip gelerek, tüm eşyayı taşıdılar. Bundan sonra, güzel urbalar ve iyi biçilip dikilmiş giysiler taşıdılar kollarında... O sırada kayıktan köleler arasında çıkıp ilerleyen saygın bir ihtiyar gördüm; çok yaşlıydı ve yılların kahrı ve zamanın verdiği eziyetle zayıflamıştı. Öylesine ki, artık ona insan bile denemezdi. Bu ihtiyar şaşırtıcı güzellikte bir oğlan çocuğunun elinden tutuyordu. Çocuk, ince ve kolay eğrilir bir dal kadar narin, saf güzelliğin tapılası inceliğinde ve mükemmel bir varlık örneği ve emsali olarak öyle büyüleyici bir güzelliğe sahipti ki, benim de yüreğimi büyüledi ve etimin titrediğini hissettim. Kapının yanına kadar ilerlediler ve buradan aşağı indiler, görüş alanımdan çıktılar; ama birkaç dakika sonra, genç çocuk hariç, hepsi yeniden yukarı çıktılar; kayığa döndüler ve binerek denize uzaklaştılar.

Tamamen gözden kaybolduklarını görünce, ağaçtan inerek toprakla kapladıkları yere gittim. Yeniden toprağı kazmaya başladım ve bir kapı buluncaya kadar bu çabamı sürdürdüm. Bu kapı bir değirmen taşı büyüklüğünde ve tahtadandı; Allah'ın yardımıyla kapıyı kaydırdım; altında kemerli bir merdiven gördüm; bu taş merdivenden indim, çok şaşırmama karşın, bittiği yere ulaştım. Orada geniş bir salon gördüm; çok değerli halılarla döşenmiş ve ipek ve kadife kumaşlardan perdelerle donatılmıştı; alçak bir divanda, yanan mumlar ve çiçekli vazolar, meyve ve tatlılarla dolu tabaklar arasında bir delikanlı oturuyor ve elindeki yelpazeyle serinleniyordu. Beni görünce, büyük bir korkuya kapıldı; ama ben ona en uyumlu sesimle, "Barış seninle olsun!" deyince, bana, güven duyarak, "Barış seninle olsun! Allah seni korusun ve kutsasın!" diye yanıt verdi. Ona, "Efendim, sükûnet

payın olsun! Ben, görünüşüm belli etmese de, bir hükümdar çocuğuyum ve de bir hükümdarım. Allah beni, ölüme terk etmek üzere birilerinin bıraktığı bu yeraltı mevkiinden kurtarmak için sana yöneltti. Ben de seni kurtarmaya geldim. Sen benim dostum olacaksın, zira seni görmem bile aklımı başımdan aldı" dedim.

Genç çocuk, dudaklarının bir gülümsemesiyle bu sözlerime güldü; ve beni, divanda yanına oturmaya davet etti; ve bana, "Efendim, ben burada ölmek için değil, aksine ölümden kaçınmak için bulunuyorum. Bilin ki, ben, tüm dünyada zenginliği ve hazinelerinin kalitesiyle çok tanınmış büyük bir mücevhercinin oğluyum; babamın ünü, yeryüzünün şahları ve emirlerine satmak üzere uzaklara yolladığı kervanlar yoluyla tüm ülkelere yayılmıştır. Ömrünün epeyce gecikmiş bir döneminde benim doğuşumla babam, gaipten haber veren üstatlardan, çocuklarının ana babalarından önce öleceğini öğrenmiş; ve babam, o gün, doğumumdan duyduğu sevinci ve Allah'ın iradesiyle dokuz ay süreyle karnında taşıdıktan sonra beni doğuran annemin kutlamalarına karşın büyük bir üzüntüye kapılmış; özellikle, yıldızlara bakarak talihimi okuyan ve ona, 'Bu senin oğlun Kaasib adlı bir hükümdarın oğlu olan bir hükümdar tarafından öldürülecek; bu da Mıknatıslı Dağ'ın bakır şövalyesinin denize atılmasından kırk gün sonra olacak!' diyen bilimadamlarını dinledikten sonra, çok üzülmüş; bana özen göstermiş ve on beş yaşıma ulaşıncaya kadar büyük bir dikkatle büyütmüştü. Tam bu sırada, süvarinin denize atılmış bulunduğunu öğrenerek annemle birlikte öylesine ağladı ve üzüldü ki, vücudu zayıfladı, rengi değişti; yılların ve dertlerin yıprattığı yaşlı bir adam haline geldi. İşte bunun üzerine beni bu yeraltı mevkiine getirdi; zaten doğduğumdan beri adamlar tutarak, on beş yaşımda, bakır süvariyi devirdikten sonra beni öldürecek hükümdarın arayışlarından kaçırmak için bu yeri hazırlatmıştı. Babamla ben, eminiz ki, Kaasib'in oğlu, bu bilinmeyen adada gelip beni bulamayacaktır. Bu mevkiide kalışımın nedeni de budur" dedi.

Bunu duyunca, kendi kendime, "Nasıl oluyor da yıldızları okuduklarını söyleyen kişiler bu denli yanılabiliyorlar! Zira Allah da biliyor ya! Bu genç çocuk benim yüreğimin alevidir,

onu öldürmektense kendimi öldürmeyi yeğlerim!" dedim. Sonra da ona, "Çocuğum! Kadir-i Mutlak olan Allah, senin gibi bir çiçeğin dalından koparılmasını asla istemez. Ben de burada seni savunmak üzere bulunuyorum ve tüm ömrümce burada kalacağım" dedim. O da bana, "Kırk günün sonunda babam yeniden gelerek beni buradan alacak; zira, bu süre geçtikten sonra artık tehlike kalmayacak" dedi. Ona, "Vallahi, yavrum, bu kırk gün seninle birlikte kalacağım ve sonra da, seni benimle, hükmettiğim ülkeye gelmene izin vermesi için babandan ricada bulunacağım. Orada benim dostum ve tahtımın varisi olursun!" dedim.

Bunun üzerine mücevhercinin oğlu genç çocuk, bana kibar sözlerle teşekkür etti, ben de onun ne denli zarafetle davrandığını; ve onun bana karşı ve benim de ona karşı ne çok eğilim duyduğumuzu anladım; ve dostça konuşmaya, yüz konuğa bir yıl yetecek bolluktaki çeşitli leziz yiyeceklerden yemeye başladık. Yemeği bitirdikten sonra, yüreğimde, bu çocuğun büyüsüyle ne çok hayranlık uyandığını fark ettim. Bunun üzerine uzandık ve tüm gece birlikte yattık. Sabahın yaklaşmasıyla uyandım ve yıkandım, genç çocuğa da içi kokulu suyla dolu bakır leğeni getirdim, o da yıkandı; ve ben yiyecek bir şeyler hazırladım, oturup birlikte yedik; sonra da konuşarak, daha sonra da oyunlar oynayarak, gülüşerek akşamı ettik; dolayısıyla sofrayı serdik, içi pirinç badem, kuru üzüm, hindistan cevizi, karanfil tanesi ve karabiberle doldurulmuş koyun yedik; tatlı ve taze su içtik; karpuz, kavun, yağın, balın esirgenmediği, bademle tarçının bol bol kullanıldığı tatlı ve hafif saç inceliğinde teller haline sokulmuş hamur işleri yedik. Va sonra da bir gece önceki gibi birlikte yattık ve ne denli dost olduğumuzun farkına vardık. Böylece kırkıncı güne kadar zevk ve huzur içinde yaşadık.

O gün sonuncu gün olduğundan ve mücevherci geleceğinden, genç çocuk büyük bir banyo yapmak, gusül abdesti almak istedi; büyük kazanda su kaynattım, odunu ateşledim; sonra da sıcak suyu büyük bir leğene boşalttım; suyu tatlı ve hoş bir hale sokmak için soğuk su ekledim; genç çocuk leğenin içine girdi; onu kendi ellerimle yıkadım, ovuşturdum, masaj yaptım ve kokular sürdüm; sonra da yatağa götürdüm, üstünü örterek

yatırdım; başını kenarı gümüşle işlenmiş bir ipek kumaşla sardım, lezzetli bir şerbet içirdim, sonra da uyudu.

Uyandığı zaman, bir şeyler yemek istedi; en iri ve en güzellerinden bir karpuz seçtim. Onu bir tepsiye, tepsiyi de halı üzerine koydum; ve çocuğun başı üzerindeki duvarda asılı büyük bıçağı almak için yatağın üzerine çıktım. Genç çocuk benimle eğlenmek için, birdenbire ayağımı gıdıklamaya başladı; bu davranışından öyle huylandım ki, istemeden üzerine düştüm ve elimde bulunan bıçak yüreğine saplandı, o anda ölüverdi.

Bunu görünce, hanımım, yüzümü yırtmaya, haykırmaya ve inlemeye başladım; ve de giysilerimi yırttım; umutsuzluk ve gözyaşları içinde kendimi yere attım. Ama benim genç dostum ölmüştü; ve bahtının çizdiği sonuç yerine gelmişti; adeta yıldıza bakanların sözlerini yalan çıkarmamak için... Bakışlarımı ve ellerimi Yüce Allah'a doğru uzatarak, "Ey Evrenin Sahibi! Bir cinayet işledimse, cezalandırılmaya hazırım" dedim. O anda, ölümle karşılaşmak için cesaretle doluydum. Fakat, efendim, bizim dileklerimiz, ister iyilik, ister kötülük için olsun, yerine gelmez.

Bu durumda, bu mevkiin görünüşüne daha fazla dayanamadığımdan ve mücevhercinin, oğlunu almak üzere kırkıncı günün sonunda geleceğini bildiğimden, merdiveni tırmandım, dışarı çıktım ve kapağı kapattım, önceki gibi toprakla örttüm.

Dışarı çıkınca kendi kendime, "Olup biteceği mutlaka görmeliyim; ama gizlenmem de gerekir; yoksa on köle beni yakalayarak en feci bir ölümle kıyıma uğratırlar" dedim. Bunun üzerine kapağın yöresindeki büyük bir ağacın üzerine çıktım, oturup bakınmaya başladım. Bir saat sonra, denizde ihtiyar ile on kölesini taşıyan teknenin yaklaşmakta olduğunu gördüm; hepsi kıyıya çıktı ve telaşla bulunduğum ağacın altına geldiler; ama toprağın yeni kapanmış olduğunu fark ettiler ve büyük bir korkuya kapıldılar; ihtiyar ruhunun çöker gibi olduğunu hissetti; ama köleler toprağı kazdılar, kapağı kaldırıp aşağıya indiler. Bunu gören ihtiyar yüksek sesle oğluna seslenmeye başladı; genç çocuk yanıt vermedi; her yanı aradılar, onu yüreği bıçakla yarılmış, yatağın üzerinde uzanmış buldular.

Bunu gören ihtiyar, ruhunun çekildiğini duydu ve bayıldı; köleler de sızlanmaya ve dertlenmeye başladılar; sonra, ihtiyarı,

omuzlarına alarak merdivenden dışarı çıkardılar; sonra da genç çocuğun ölüsünü... Yeri kazıp kefenledikleri çocuğu gömdüler. Sonra ihtiyarı, kalan tüm zenginlikleri ve yiyecekleri gemiye taşıdılar ve denize açılıp uzaklaştılar.

Bunun üzerine, mutsuz bir halde, ağaçtan indim; ve felaketi düşünerek boyuna ağladım; ve çaresizlik içinde, tüm adayı bütün gün ve bütün gece dolaştım. Böylece birkaç gün geçti; sonunda denizin gittikçe alçaldığını ve uzaklaştığını ve adayla karşısındaki karanın arasındaki alanın tümüyle kuruduğunu gördüm. Sonunda beni bu belalı adanın görünüşünden kurtarmak isteyen Allah'a şükürler ettim ve kumda yürüyerek öteki kıyıya ulaştım; sonra da sağlam toprağa ayak bastım; ve Allah'ın adını anarak, yürümeye koyuldum. Birdenbire, uzaktan büyük bir kızıl ateşin belirdiğini gördüm; ve bir koyunu kızartmakta olan insanlar bulacağımı düşünerek bu kızıl ateşe doğru yollandım; ama, daha yakına yaklaşınca, bu kızıl ateşin, batan güneşin ışıklarıyla tutuşan sarı bakırdan bir saray olduğunu gördüm.

Tamamıyla sarı bakırdan yapılmış olan bu büyük sarayı görünce şaşkınlığın sınırına ulaştım; ve yapılışındaki sağlamlığı izlerken, birdenbire sarayın büyük kapısından, Yaradanına kurban olunacak kadar endamlı ve güzel yüzlü on gencin çıktığını gördüm; ama onlara eşlik eden saygın bir ihtiyarın dışında, bu on gencin onunun da sol gözlerinin kör olduğunu fark ettim.

Bunu görünce, kendi kendime, "Allah! Allah! Ne garip rastlantı! Nasıl oluyor da hepsinin sol gözü kör on genç böylesine bir araya gelebiliyor?" dedim. Ben bu düşüncelere dalmışken, on genç adam yaklaşarak, bana, "Selamün aleyküm!" dediler. Onlara selamlarını iade ettim; ve de başından sonuna kadar kendi öyküsünü anlattım; burada, hanımım, onu ikinci kez anlatmayı gereksiz görürüm.

Sözlerimi işitince çok şaşırdılar ve bana, "Efendim, buyurun buraya girin! Geniş bir yürekle ve cömertçe karşılanacaksınız!" dediler. Onlarla birlikte saraya girdim, birçok salonlar geçtik, hepsinde de saten kumaşlar asılı idi. Sonunda, geniş ve diğerlerinden daha güzel, büyük bir salona eriştik; bu büyük salonun ortasında şilteler üzerine serilmiş on halı vardı; ve bu on şahane şiltenin ortasında, üstünde şilte bulunmayan ama diğer onu kadar

güzel olan on birinci bir halı daha vardı. İhtiyar bu on birinci halının üzerine oturdu, on genç adam da kendi yerlerine... ve bana, "Efendim, salonun ortasındaki yükseltiye oturun ve burada göreceğiniz şey ne olursa olsun, bize soru sormayın!" dediler.

Bu konuşmanın üzerinden birkaç dakika geçmeden, ihtiyar ayağa kalktı ve dışarı çıktı, sonra birkaç kez, her seferinde yiyecek içecek taşıyarak, geri döndü; hepsi yiyip içtiler, ben de onlara katıldım.

Bundan sonra, ihtiyar, geride ne kalmışsa topladı ve geri dönüp oturdu. Bunun üzerine gençler ona, "Görevlerimizi yerine getirmek için gerekli şeyleri getirmeden, nasıl oluyor da önümüzde oturabiliyorsun?" diye sordular. İhtiyar da, hiç konuşmadan, ayağa kalkıp on kez dışarı çıktı ve her defasında, başının üzerinde örtüyle sarılı bir leğen, elinde bir fenerle dönüp her leğen ve feneri genç adamların her birinin önüne koydu. Ama bana hiçbir şey vermedi; bu yüzden aykırı düşüncelere kapıldım. Ama, kumaşları kaldırdıklarında, her bir leğende kül, kömür tozu ve sürme bulunduğunu gördüm. Sonra, gençler külü alıp başlarından aşağı döktüler, kömür tozunu yüzlerine sürdüler ve sürmeyi sağ gözlerine çektiler; sonra da sızlanıp ağlamaya başladılar ve "Yaptığımız kötülükler ve hatalar dolayısıyla bize ancak bu yaraşır" dediler. Gün doğması yaklaşıncaya kadar hep böyle sızlanmayı sürdürdüler. Sonra ihtiyarın getirdiği başka kaplardaki suyla yıkandılar, yeni giysiler kuşandılar ve önceki gibi oldular.

Ben, bütün bunları görünce, çok büyük bir şaşkınlığa düştüm; bana verilen emre uyarak hiçbir şey sormadım. Ve ertesi gece, yine ilk geceki gibi davrandılar, üçüncü gece de, dördüncü gece de... Ben artık daha fazla dilimi tutamadım ve "Ey efendilerim, lütfen bana, sol gözünüzün nasıl kör olduğunu anlatın, beni aydınlatın. Sonra da başınıza döktüğünüz, yüzünüze ve gözünüze sürdüğünüz kül, kömür tozu ve sürmeden söz edin! Yoksa, vallahi, beni içine düşürdüğünüz bu şaşkınlığa katlanmaktansa, ölmeyi yeğ tutarım" dedim. O zaman hepsi birden, "Ey bahtsız kişi! Ne soruyorsun sen? Bu senin felaketin demektir!" diye haykırdılar. Ben de, "Bu şaşkınlığı sürdürmektense felakete razıyım" dedim. O zaman bana, "Sol gözünden çekin!" dediler. Ben de, "Sol gözüme gerek yok, böyle şaşkınlığım süre-

cekse!" dedim. Bunun üzerine bana, "Bahtın neyse o olacak! Bizim başımıza gelen senin de başına gelecek! Ama sakın şikâyet etme! Çünkü hata işliyorsun! Ve de gözünün kaybından sonra, buraya geri de dönemezsin, zaten biz on kişiyiz, on birinci kişiye burada asla yer yok!" dediler.

Bu sözler üzerine, ihtiyar canlı bir koyun getirdi; koyunun boğazı kesilip derisi yüzüldü ve temizlendi. Sonra bana, "Seni bu deriye sararak dikeceğiz; bu bakır sarayın taraçasına bırakılacaksın. Ruk adında, bir fili kaldırabilecek güçte büyük bir akbaba seni sahici bir koyun sanıp pençesine alacak ve bulutlara kadar uçuracak; sonra seni, insanoğlunun erişmesi olanaksız olan yüksek bir dağın tepesine, yutmak için götürecek. Sen, vereceğimiz şu bıçakla, koyunun derisinin ek yerlerini kesersin, oradan dipdiri çıkarsın! O zaman, insan eti yemeyen korkunç Ruk, seni yemeyecek ve gözden kaybolacaktır! Bundan sonra, sen, bizim saraydan on kez daha büyük, bin kez daha şahane bir saraya rastlayıncaya kadar yürürsün. Bu sarayın tüm duvarları altın kaplamadır; ve bu duvarlara büyük değerli taşlar, özellikle zümrüt ve inciler kakılmıştır. Açık kapıdan içeri girersin, vaktiyle bizim girdiğimiz gibi, ve göreceğin şeyi orada görürsün! Bize gelince, biz orada sol gözlerimizi yitirdik, layık olduğumuz cezaya da katlanıyoruz; ve her gece, yaptığımızı gördüğün şekilde suçumuzun kefaletini ödüyoruz. Kısacası bizim öykümüz budur; zira, ayrıntılara girecek olursak, koskoca bir kitabın sayfalarını doldurmak gerekirdi! Sana gelince, bahtının gereği ne ise o olsun!" dediler.

Bu sözleri duyunca, kararımı vermiş bulunduğumdan, bana bıçağı verdiler, beni koyunun derisine sokup ek yerlerini diktiler ve sarayın taraçasına bıraktılar; sonra da uzaklaştılar; ve birdenbire korkunç bir kuş tarafından kaldırılıp uçurulduğumu hissettim. Dağın tepesinde yere bırakıldığımı anlar anlamaz da, bıçakla koyun derisini yardım ve ürkütmek için, "Kış, kış!" diye haykırarak ortaya çıktım; korkunç Ruk, ağır ağır uçtu; ardından bakınca onun büyük beyaz bir kuş olduğunu gördüm.

Bunun ardından, yürümeye başladım, sabırsızlık ateşiyle acele ilerleyerek bir saraya ulaştım. Bu sarayı görünce, on genç adamın tanımlamalarına karşın, şaşkınlığın sınırına dayanırca-

sına şaşırdım; çünkü sözle tanımlanamayacak kadar şahaneydi. İçinden geçerek girdiğim büyük altın kapı, sarısabır ve sandal ağaçlarından yapılmış doksan dokuz kapıyla çevrelenmişti. Salonlarının kapıları, altın ve elmas kakılmış abanozdandı; bütün bu kapılar karanın ve denizin tüm zenginliklerinin toplandığını gördüğüm salonlara, bahçelere açılıyordu.

Girdiğim ilk salonda, kendimi kırk genç kızın arasında buldum. Bu kızlar öyle şaşırtıcı bir güzellikte idiler ki, bunlardan daha güzellerini düşlemek mümkün olmadığı gibi, insan gözünün bunlardan birini diğerinden üstün görmesi de mümkün değildi. Öylesine hayranlık duydum ki, başımın döndüğünü hissederek kendimi zor tuttum.

Bunun üzerine hepsi de ayağa kalkıp bana yaklaşıp bana "Evimiz sizin evinizdir, yeriniz başımız üzerindedir!" dediler ve beni yanlarına oturmaya çağırdılar; bir peykeye oturtular ve hepsi de yöremde, yere, halıların üzerine oturdular; ve bana, "Ey efendimiz!" Bizler senin kölelerin, malınız! Sen bizim efendimiz ve başımızın tacısın!" dediler.

Sonra hepsi birden bana hizmette bulunmaya koyuldular: Birisi sıcak su ve havlular getiriyor ve ayaklarımı yıkıyor; öteki ellerime altın bir ibrikten kokulu sular döküyor; bir üçüncüsü, sırtıma kemeri altın ve gümüş tellerle işlenmiş sırf ipekten bir giysi giydiriyor; bir dördüncüsü çiçek kokularıyla hazırlanmış nefis bir içkiyle dolu bir bardak sunuyor; biri gözlerimin içine bakıyor; bir diğeri yüzüme gülüyor; bir başkası da göz kırpıyordu. Biri şiirler okurken, bir diğeri önümde kollarını açıyor; bir başkası da kalçalarının üstünde vücudunu kıvırıyor; biri bana "Ah!" derken; diğeri "Oh!" diyor; bir başkası bana, "Gözbebeğim!" derken; bir diğeri "Ruhum benim!" diyor; biri "Canım!" derken, öteki "Ciğer köşem!" diyor, bir başkası ise "Yüreğimin ateşi!" diye sesleniyordu.

Sonra hepsi yanıma yaklaştı, beni ovuşturmaya ve okşamaya başladılar ve bana "Ey çağrılımız! Bize öykünü anlat! Çünkü biz burada, çoktandır hiçbir erkek yüzü görmeden yapayalnız yaşıyoruz. Şimdi mutluluğumuz tamamlandı" dediler. O zaman, daha da sakinleşerek onlara öykümün sadece bir bölümünü anlattım. Anlattıklarım bitince gece yaklaşmıştı.

O zaman akıl almayacak kadar çok mum getirdiler; salon, göz kamaştıran bir güneşin aydınlatabileceği kadar aydınlandı. Sonra sofrayı kurdular, en nefis yemekleri ve en baş döndürücü içkileri getirdiler, çalgılarıyla zevkli melodiler çalarak en büyüleyici seslerle şarkı söylediler; ben yemek yemeye devam ederken, birileri de kalkıp raks etti.

Bütün bu şenliklerden sonra, bana, "Ey sevgili! Şimdi elle tutulur zevklerin tadılması ve yatma zamanıdır; içimizden gönlünün çektiğini seç! Bizi gücendirmekten korkma! Çünkü her birimiz, nasıl olsa, birer gece senin olacağız; biz kırk kız kardeşiz; her birimiz sırası gelince, yatakta bütün gece seninle oynaşmaya başlayacak" dediler.

O zaman, hanımım, bu kız kardeşlerden hangisini seçeceğimi bilemedim. Çünkü hepsi de aynı derecede arzu uyandırıyordu. Bunun üzerine, gözlerimi kapadım, kollarımı uzattım ve birini yakaladım ve gözlerimi yeniden açtım. Ama yeniden hemen kapadım, çünkü güzelliğinden gözlerim kamaşmıştı. Seçtiğim kız, bana elini uzattı ve beni yatağına götürdü. Bütün geceyi onunla geçirdim. Kırk kez ben onu doyurdum, kırk kez o beni doyurdu. Ve her seferinde, "Oh sevgilim!", "Oh ruhum!" diyor, beni okşuyordu; ben onu ısırıyordum, o beni çimdiriyordu; ve bütün gece bu böyle sürüp gitti.

Ve ben aynı şekilde, hanımım, her gece kız kardeşlerden biriyle ve karşılıklı saldırılarla işi sürdürdüm. Bu böylece bir yıl devam etti, gevşeyerek, açılıp saçılarak... Ve her geceden sonra, sabahları bir gece sonra birlikte yatacağım genç kız yanıma geliyor, beni hamama götürüyor ve tüm bedenimi yıkıyor, vücudumu şiddetle ovuşturuyor ve Tanrı'nın kullarına bağışladığı tüm kokularla beni kokuya boğuyordu.

Böylece yılın sonuna geldik. Sonuncu günün sabahında, tüm genç kızların yatağıma koşuştuklarını gördüm; hepsi gözyaşları döküyor ve üzüntüden saçlarını savurarak sızlanıyorlardı; sonunda bana, "Bil ki ey gözümüzün nuru, seni terk etmek zorundayız. Tıpkı senden öncekileri terk ettiğimiz gibi... Çünkü bil ki, sen ilk değilsin ve senden önce bize senin gibi çok aygırlar yüklendi. Biz de sana yaptığımız gibi onlara aman vermedik. Yalnız sen, gerçekte, en usta biniciydin; gerek saldırılarından,

gerekse genişlik ve uzunluktan yana... Ve de sen en çapkınları olduğu kadar, en nazikleriydin hepsinin! İşte bu nedenledir ki, biz sensiz asla yaşayamayız!" dediler. Ben de onlara, "Peki ama, niye beni terk etmek zorundasınız? Çünkü, ben, hiç de sizinle geçirdiğim yaşantının neşesini kaybetmek istemiyorum!" dedim. Beni, "Bil ki, biz tek bir hükümdarın kızıyız, fakat analarımız ayrıdır. Ergenliğe ulaşalıdan beri bu sarayda yaşıyoruz; ve her yıl gidip babamızı ve analarımızı ziyaret etmek üzere kırk gün ortadan yok oluyoruz. Ve işte, bugün, o gündür" diye yanıtladılar. Ben de onlara, "Fakat, ey nefis yaratıklar! Ben pekâlâ siz dönünceye kadar, Allah'a şükrederek, burada kalabilirim!" dedim. Bana, "Dilediğin olsun! İşte sarayın tüm kapılarını açan bütün anahtarlar! Bu saray senin evindir, sen onun efendisisin! Ama, bahçenin dibindeki bakır kapıyı sakın açmayasın! Yoksa bizi bir daha göremezsin; başına da büyük bir felaket gelir! Bundan dolayı sakın bakır kapıyı açma!" dediler.

Bu sözler üzerine, hepsi gelip boynuma sarıldılar ve birbiri ardından beni öptüler, ağlayarak ve "Allah seninle olsun!" diyerek ayrıldılar.

O zaman ben, hanımım, anahtarları elimde tutarak salondan çıktım ve bu sarayın her köşesini ziyaret etmeye başladım. Zaten kızların kollarıyla ruhum ve bedenim öylesine zincirlenmişti ki, sarayı gezecek vakit bulamamıştım. Böylece ilk anahtarla ilk kapıyı açtım.

Kapıyı açınca, büyük meyve ağaçlarıyla dolu bir bahçe gördüm; bu ağaçlar, tüm dünyada benzerlerini görmediğim kadar büyük ve güzel ağaçlardı; küçük kanallardan akan sular tüm ağaçları suluyor; bu ağaçların meyvelerini irilikten ve güzellikten yana şaşırtıcı kılıyordu. Bu meyvelerden, özellikle muzlardan, asil bir Arabın parmaklarına benzer hurmalardan, narlardan, elmalardan ve şeftalilerden yedim. Yemekten doyunca, verdiği nimetlerden dolayı Allah'a şükrettim; ve ikinci anahtarla ikinci kapıyı açtım.

Bu kapıyı açtığımda, gözlerim ve burnum, küçük kanalların suladığı büyülü güzellikteki çiçeklerle dolu büyük bir bahçe gördü ve kokladı. Bu bahçede, ülkenin emirlerinin bahçelerinde yetişen tüm çiçekler; yaseminler, nergisler, güller, menekşeler,

sümbüller, laleler, karanfiller, düğüncicekleri ve bütün zamanların tüm çiçekleri vardı. Bu çiçeklerin kokusunu içime çektikten sonra, bir yasemin kopardım ve burnumu içine daldırdım ve derin derin kokladım; ve de Yüce Allah'a, insanları böyle sevindirdiği için şükrettim.

Bunu izleyerek üçüncü kapıyı açtım; kulaklarım her türden ve her renkten bütün kuşların sesleriyle büyülendi. Bu kuşların tümü, sarısabır ve sandal ağaçlarının çubuk tahtalarından yapılmış bir kafese kapatılmışlardı; bu kuşların içeceği su, yeşimden ve ince, alacalı akikten yapılmış küçük fincan altlıklarında; yemleri de altından küçük taslarda bulunuyordu. Kafesin dibinde taranmış ve sulandırılmış kum vardı; kuşlar hallerinden mutlu, Allah'a şükreder gibi ötüşüyorlardı. Akşam oluncaya kadar onları dinledim, sonra gidip yattım.

Ama ertesi gün, acele kalktım ve dördüncü anahtarla dördüncü kapıyı açtım. Ve, hanımım, orada öyle şeyler gördüm ki, insanoğlu rüyasında bile asla göremez. Büyük bir avlunun ortasında, harika bir çabayla oluşturulmuş bir kubbe gördüm; bu kubbeden üzerindeki altın ve gümüş kakmalı kırk abanoz kapıya çıkan somaki mermer döşenmiş merdivenlere geçiliyor; kanatları açık olan bu kapıların her birinden geniş birer salona giriliyordu; her salon ayrı bir hazine içeriyor ve her hazine benim saltanat sürdüğüm ülkenin değerinden fazla değer taşıyordu. İlk salonda dizilmiş irili ufaklı inci kümeleri vardı, ama irileri ufaklarından fazla idi ve bu incilerin her biri bir güvercin yumurtasından büyük ve tüm aydınlanma halindeki ay kadar parlaktı. Ama ikinci salon zenginlikten yana birincisini geçiyordu; tepesine kadar elmaslar, gökyakutlar[1] ve kızıl yakutlarla doluydu. Üçüncü salonda ise sadece zümrüt vardı; dördüncüsünde doğal altın parçaları; beşincisinde dünyadaki her türden altın sikkeleri, altıncısında saf gümüş; yedincisinde çeşitli ülkelerin gümüş sikkeleri vardı. Öteki salonlarda yeryüzünün ve denizlerin bağrında oluşan tüm değerli taşlar, yakutlar, firuzeler, yementaşları, her renkten akikler, yeşim vazolar, kolyeler, bilezikler, emirlerin ve şahların saraylarında kullanılan her türlü mücevherle doluydu.

Ve ben, hanımım, ellerimi ve gözlerimi yukarı doğru çevir-

1 Yani safir (J.C.M.)

dim ve tüm bu güzel şeyleri bağışlamış olduğu için Yüce Allah'a şükrettim. Böylece her gün bir veya iki ya da üç kapıyı açarak ziyaretlerimi sürdürdüm, kırk gün dolasıya kadar... Nihayet elimde bakırdan yapılmış olan sonuncu kapıyı açacak sonuncu anahtardan başkası kalmadı. Kırk genç kızı düşündüm, onları düşünmek bile bana en büyük mutluluğu veriyordu. Onların tavırlarındaki tatlılığı, ciltlerinin tazeliğini, kalçalarının sertliğini, ferçlerinin darlığını ve de kıçlarının yuvarlaklığını ve hacmini ve bana, "Oh sevgilim!", "Oh gönlümün ateşi!" diyerek haykırışlarını; sonra kendimin de, "Allah isterse, bu gece kutsal bir gece, uykusuz bir gece olacak!" diye haykırışımı...

Ama melun şeytan, boyuna bu bakır kapının anahtarını aklıma getiriyor ve beni müthiş tahrik ediyordu; bu baştan çıkarma, irademden daha kuvvetli idi. Sonunda bakır kapıyı açtım. Ama gözlerim hiçbir şey görmedi; sadece burnum çok ağır, duygularıma düşman bir koku duydu ve o anda ve o saatte bayıldım ve kendiliğinden kapanan kapının dışında yere düştüm. Yeniden kendime gelince, şeytanın esinlediği kararımda ısrar ettim; ve kapıyı yeniden açtım, bu kez kokuyu daha zayıf olarak duydum.

Bunun üzerine içeri girdim ve kendimi baştanbaşa safranlar serpilmiş, akamber ve günnükle kokulandırılmış mumlarla; yanarken o ağır kokuyu çıkaran kokulu yağlar içeren altın ve gümüş şahane lambaların aydınlattığı geniş bir salonda buldum. Ve, bu altın meşalelerin ve lambaların arasında, alnında beyaz bir yıldız bulunan, akıllara durgunluk verecek güzellikte siyah bir at gördüm; sol arka ayağı ve sol ön ayağı baştan aşağı beyazdı; yem teknesi susam ve arpa kırıntılarıyla; yalağı gülsuyuyla kokulandırılmış taze suyla doluydu. Ve ben, hanımım, atlara karşı büyük tutkum olduğundan; ve ülkemin en ünlü ata bineni olarak tanındığımdan, bu atın bana tam uyacağını düşündüm; atı dizgininden tuttum, bahçeye çıkardım ve üzerine bindim; ama hiç kıpırdamadı. O zaman boynuna altın zincirle vurdum. Ve birdenbire hanımım, at o ana kadar görmediğim iki kara kanat açtı, böğründen korkunç bir şekilde kişnedi, toynağıyla üç kez yeri dövdü ve benimle birlikte göğe doğru uçmaya başladı.

O sırada, hanımım, dünya gözümün önünde döndü, ama bal-

dırlarımı sıkıştırarak iyi bir binici gibi davrandım; ve sonunda at alçaldı ve on kör genci bulduğum bakır sarayın taraçası üzerine kondu. Ve tam o sırada, öyle şiddetle şaha kalktı ve öyle hızla silkindi ki, yere düştüm; at bana yaklaştı ve kanadını yüzüme doğru alçalttı ve ucuyla sol gözüme vurdu ve beni iflah olmaz biçimde kör bıraktı. Sonra göklere ağdı ve uçarak kayboldu.

Ve ben, elimi yiten gözüme götürdüm ve kendi kendime sızlanarak ve acıyla elimi silkeleyerek taraça boyunca yürüdüm! Ve birdenbire on gencin yaklaştığını gördüm; beni görünce, "Bizi dinlemek istemedin! İşte uğursuz kararının sonucu!.. Seni yanımıza da alamayız. Çünkü zaten on kişiyiz. Ama, şu şu yolları izlersen, Bağdat'a ulaşabilirsin! Orada ünü bize kadar ulaşan Emirü'l-Müminin Harun Reşid'i görürsün. Bahtın onun ellerindedir" dediler.

Oradan ayrıldım, başıma gelecek başka felakete katlanamayacağımdan, sakalımı kazıyıp kalender giysilerine bürünüp gece gündüz yolculuk ettim ve Barış Kenti Bağdat'a gelinceye kadar yolculuğa devam ettim. Burada şu iki kör dostumu gördüm. Selam vererek burada bir garip olduğumu söyledim onlara... Onlar da "Bizler de garibiz burada!" dediler. Ve işte bu mübarek eve ulaşmamız böyle oldu, efendim.

Ve işte benim gözümü yitirmemin ve sakalımı kazımamın öyküsü böyledir.

Bu olağanüstü öyküyü duyan genç ev sahibesi, üçüncü kalendere, "Peki öyleyse, selam ver ve git, seni bağışlıyorum" demiş.

Ama üçüncü kalender, "Gidemem ben, vallahi! Geri kalanların da öykülerini duymak isterim!" diye yanıt vermiş.

O zaman genç kız halifeye, Cafer'e ve Mesrur'a dönmüş ve onlara, "Siz de bana öykülerinizi anlatın!" demiş.

Bunun üzerine Cafer yaklaşmış ve eve girerken, kapıya bakan genç kıza söylemiş olduğu öyküyü anlatmış. Cafer'in sözlerini de işittikten sonra, genç kız hepsine birden, "Hepinizi bağışlıyorum, birileri ve diğerlerini... Ama buradan çabuk ayrılın!" demiş.

Hepsi çıkıp sokağa ulaşmışlar. O zaman halife, kalenderlere, "Arkadaşlar, şimdi nereye gideceksiniz?" diye sormuş. Onlar da, "Nereye gidebileceğimizi bilmiyoruz" diye yanıt vermişler. Halife onlara, "Gelin geceyi bizde geçirin!" demiş; Cafer'e de,

"Bunları senin evine götür, yarın sabah da bana getir! Bakalım ne yapabiliriz?" demiş. Cafer de halifenin emirlerini yerine getirmekte kusur etmemiş.

Halife sarayına dönmüş, fakat o gece uykusunun hiç tadı tuzu olmamış; sabahleyin uyanmış ve tahtına oturmuş; ve imparatorluğunun tüm başta gelenlerini çağırmış. Bunlarla işini görüp hepsi uzaklaştıktan sonra, Cafer'e dönüp ona, "Bana üç genç kızı, iki dişi köpeği ve üç kalenderi getir!" demiş. Cafer oradan hemen ayrılıp hepsini getirerek halifenin ellerine teslim etmiş; genç kızlar başlarını peçeyle örtmüşler ve halifenin önüne gelmişler. Bunun üzerine Cafer, onlara, "Size kötülük yapmayacağız; çünkü bizi tanımadan bağışladınız ve bize iyi davrandınız. Ve işte şimdi de siz, Abbas'ın beşinci torunu Harun Reşid'in elindesiniz. Ona kendiniz hakkındaki gerçek öyküleri anlatın!" demiş.

Genç kızlar Emirü'l-Müminin adına konuşan Cafer'in bu sözlerini duydukları zaman, içlerinden en büyükleri ilerlemiş ve "Ey Emirü'l-Müminin! Bana ait olan öykü, öylesine şaşırtıcıdır ki, eğer iğnenin ucuyla gözün köşesine yazılsaydı, onu saygıyla okuyan için ders oluştururdu" demiş.

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve anlatmaktan vazgeçmiş.

Ama on altıncı gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç kızların büyüğü Emirü'l-Müminin'in huzurunda saygı duruşunda bulunduktan sonra şu öyküyü anlatmış:

Birinci Genç Kız Zübeyde'nin Öyküsü

Ey Emirü'l-Müminin! Bilesiniz ki, benim adım Zübeyde'dir. Size kapıyı açan kız kardeşimin adı Emine; ve en küçük kız kardeşimin adı da Fehime'dir. Hepimiz de aynı babadan, ancak ayrı ayrı annelerden doğduk. Bu iki dişi köpeğe gelince, benim ana baba bir kız kardeşlerimdir.

Babamız öldüğü zaman, aramızda eşit şekilde paylaştığımız

beş bin dinar bıraktı; kız kardeşlerim Emine ve Fehime kendi anneleriyle birlikte oturmak üzere bizden ayrıldılar; benimle diğer iki kız kardeşim, birlikte kaldı; ve ben, üçümüzün en genciydim; ama diğer annelerden olma kız kardeşlerim Emine ve Fehime'den daha büyüktüm.

Babamın ölümünden kısa bir süre sonra, ablalarım evlenmeye hazırlandılar ve her biri birer erkekle evlendi; ve bir süre daha benimle kalıp aynı evde birlikte oturdular. Ama kocaları hemen bir iş gezisine çıkmak için hazırlandılar ve karılarından, mal satın almak için biner dinar istediler, karılarını da birlikte alıp beni yapayalnız bırakarak hep birlikte yola çıktılar. Benden ayrılmalarından sonra dört yıl geçti. Bu süre içinde kız kardeşlerimin kocaları iflas etmiş ve tüm mal varlıklarını yitirmişler, karılarını yabancı ülkelerde kendi başlarına bırakıp çekip gitmişlerdi. Kız kardeşlerim her türlü sefalete katlanmış ve benim yanıma zavallı dilenciler halinde dönmüşlerdi. Bu iki dilenciyi görünce, onların kişiliğinde kız kardeşlerimi tanıyamadım ve "Nasıl oldu da, kardeşlerim, bu hale düştünüz?" diye sordum. Bana, "Kardeşim, konuşmanın şimdi hiçbir yararı yok, çünkü kalem, Allah'ın takdirini yerine getirmek için oynamıştır" dediler. Bu sözleri duyunca yüreğim onlara karşı acımayla doldu; ve onları hamama yolladım ve her birini güzel, yeni giysilerle donattım; ve onlara, "Kardeşlerim, siz benim büyüklerimsiniz, ben küçüğüm! Sizleri anam babam gibi görüyorum! Zaten, size olduğu gibi, bana düşen miras da, Allah tarafından kutsanmış ve hatırı sayılır miktarda çoğalmıştır. Onun meyvesini benimle birlikte yersiniz, yaşantımız saygın ve onurlu geçer, bundan böyle hep birlikte oluruz!" dedim.

Ve, gerçekten, onlara her türlü yakınlığı gösterdim ve benimle birlikte tam bir yıl yaşadılar, benim servetim onların oldu. Fakat bir gün bana, "Aslında, evlenmek bizim için daha hayırlıdır, artık yalnız dayanamıyoruz; böyle sabrımız tükendi" dediler. Bunun üzerine onlara, "Kardeşlerim, evlilikte iyi hiçbir şey bulamazsınız, çünkü bugünlerde gerçekten namuslu ve iyi bir erkek bulmak zordur! Zaten bir evlenme deneyi geçirmediniz mi? Bunda ne bulduğunuzu unuttunuz mu?" dedim.

Ama benim söylediklerimi dinlemediler; ve de benim rızam olmaksızın evlenmek istediler. Bunun üzerine kendi paramla

onları evlendirdim ve kendilerine gerekli çeyizi sağladım. Sonra kocalarıyla birlikte ayrıldılar.

Ancak, ayrılmalarından pek fazla bir zaman geçmeden, kocaları onları aldattı ve kendilerine verdiğim her şeyi alıp karılarını yüzüstü bıraktılar. Bunun üzerine tekrar çırılçıplak, benim yanıma döndüler. Benden özürler dilediler ve "Bizi ayıplama, kardeşim! Senin içimizde yaşça en küçük olduğun doğrudur, ama hepimizden akıllısın! Sana bir daha evlilik sözünü ağzımıza almayacağımıza söz veriyoruz!" dediler. Bunun üzerine onlara, "Hoş geldiniz kardeşlerim! Benim için dünyada sizden değerli varlık yoktur!" dedim; ve onları kucakladım ve öncekinden de fazla cömertlik gösterdim.

Bu durumda tam bir yıl yaşadık, bu sürenin sonunda mal dolu bir gemi donatmayı ve ticaret yapmak üzere Basra'ya gitmeyi düşündüm. Bu maksatla, bir gemi hazırladım ve onu mal ve eşyayla ve de gemiyle yolculukta ihtiyaç duyulabilecek her şeyle doldurdum; kız kardeşlerime, "Kardeşlerim, dönüşüme kadar, yolculuğum süresince evimde kalmayı mı yeğlersiniz, yoksa benimle gelmeyi mi istersiniz?" diye sordum. Bana, "Seninle geliriz, çünkü senin yokluğuna dayanamayız!" diye yanıt verdiler.

Ancak, yola çıkmadan önce paramı ikiye böldüm; yarısını yanıma aldım, öteki yarısını da, kendi kendime, "Ola ki geminin başına bir felaket gelir, ama hayatımızı kurtarırız. Bu durumda, dönüşümüzde, tabii eğer dönebilirsek, bize yararlı olabilecek bir şeyler kalmış olur" diyerek sakladım.

Gece gündüz ara vermeden yolculuğu sürdürdük; fakat, aksilik bu ya, kaptan yolu kaybetti. Akıntı bizi dış denizlere sürükledi; ve yöneldiğimiz denizden bambaşka bir denize girdik. Ve on gün dinmeyen kuvvetli bir rüzgâr bizi sürükledi. Bu sırada, uzaktan belli belirsiz bir kent gördük ve kaptana, "Üzerine doğru gittiğimiz bu kentin adı ne acaba?" diye sorduk. Bize, "Vallahi! Hiç bilmiyorum. Bu kenti hiç görmedim; ve tüm yaşamımda bu denizde de seyretmedim. Ama, önemli olan, artık çok şükür tehlike dışında olmamızdır. Size bu kente girip malınızı depo etmekten başka yapacak şey kalmıyor. Ve de satmak istiyorsanız, satmanızı öneririm" diye yanıt verdi.

Bir saat sonra, bize yaklaşıp, "Kente çıkmakta acele edin!

Orada Allah neler yaparmış, görün de şaşın! Ve de sizi koruması için, kutsal adını dilinizden düşürmeyin!" dedi.

Bunu izleyerek kent üzerine yürüdük ve oraya ancak ulaşmıştık ki, büyük bir şaşkınlığa uğradık; bu kentte bütün oturanların kara taşlara dönüşmüş olduğunu gördük. Ama ancak oturanlar taşlaşmıştı; çünkü, tüm çarşılarda ve tüm ticaret yerlerinde malları olduğu gibi bulduk; ve altın ve elmastan yapılmış tüm eşyanın olduğu gibi durduklarını gördük. Bunu görünce, çok sevindik ve birbirimize, "Muhakkak ki bütün bunların nedeni çok hayret verici olmalıdır" dedik. Bunun üzerine birbirimizden ayrıldık ve her birimiz kentin bir başka semtine gittik; her birimiz gayret edip kendi adımıza altın, gümüş ya da değerli kumaş olarak taşıyabildiği kadar eşyayı toplamaya başladık.

Bana gelince, ben hisara çıktım; oradaki hükümdar sarayını buldum. Som altından yapılmış büyük kapısından girdim; ve büyük kadife örtüyü kaldırarak, içerdeki tüm mobilyaların ve eşyanın altın veya gümüşten yapılmış olduğunu gördüm. Avluda ve tüm salonlarda, muhafızlar ya da mabeyinciler, ayakta ya da oturur halde, ama hepsi yaşarken taşlaşmış durumdaydı. Mabeyinciler, subaylar ve vezirlerle dolu sonuncu salonda, insanın aklını karıştıracak kadar zenginlikte ve ihtişamda giysilere bürünmüş hükümdarın taşlaşmış halde tahtında oturmakta olduğunu gördüm. Yöresinde, yine taşlaşmış, elleri yalın kılıçlı, ipek giysilere bürünmüş elli köle vardı. Hükümdarın tahtına inciler ve değerli taşlar kakılmıştı; ve her bir inci bir yıldız gibi parlıyordu. Ve, gerçekte, bunlara bakarken aklımı yitirir gibi oldum.

Ama yürümeye devam ettim ve harem salonuna ulaştım; burayı daha da harika buldum; burada pencere kafeslerine varıncaya kadar her şey altından idi; ve duvarlar ipek kaplamayla kaplanmıştı; kapı ve pencerelerde kadife ve satenden perdeler vardı. Ve sonunda, taşlaşmış kadınlar arasında, değerli inciler serpiştirilmiş bir giysiye bürünmüş ve başında her türlü değerli taşlarla zenginleştirilmiş tacı ve boynunda gerdanlıklar ve titizlikle işlenmiş altın zincirlerle hanım sultanın kendisini gördüm, ama o da siyah bir taşa dönüşmüştü.

Oradan, yürümemi sürdürdüm ve açık bir kapı buldum, iki

kanadı da saf gümüşten yapılmıştı; ve içinde, yedi basamaklı somaki mermerden bir merdiven gördüm; bu merdiveni çıktım, yukarıya ulaşınca, sırmayla örülmüş halılarla kaplı, tüm beyaz mermerden büyük bir salon buldum; bu salonun ortasında, altından büyük meşaleler arasında zümrüt ve firuze serpiştirilmiş altın bir seki ve bu seki üstünde, inciler ve değerli taşlarla, değerli kumaşlar ve gergef işleriyle kaplanmış, kaymaktaşından bir yatak gördüm. Fonda, parlayan bir ışık vardı; yaklaştım ve bu ışığın, bir tabureye yerleştirilmiş devekuşu yumurtası iriliğinde ve tıraş edilmiş yüzleriyle aydınlatan bir elmastan kaynaklandığını anladım; bu elmas mükemmelliğin ta kendisiydi ve ışığı tek başına salonu aydınlatıyordu.

Bununla birlikte burada yanan meşaleler de vardı, ama bunlar bu elmasın parıltısı karşısında adeta utanıyorlardı. Ve, ben, kendi kendime, "Eğer bu meşaleler yanıyorsa, birisi onları yaktığı içindir" dedim.

Bunun üzerine yürümeyi sürdürdüm ve başka salonlara girdim; her gördüğümle şaşkınlığa uğruyor ve canlı bir varlığa rastlamaya çabalıyordum. Ve öylesine meşguldüm ki, kendimi, gezide olduğumu, gemimi ve kız kardeşlerimi unutmuştum. Ve bu harika yerde gezerken gece bastırdı; bunun üzerine saraydan çıkmak istedim; ama yolumu şaşırdım; artık yolumu bulamıyor, dönüp dolaşıyor, kendimi kaymaktaşından yapılmış yatağın, iri elmasın ve yanan altın meşalelerin olduğu salonda buluyordum. Bunun üzerine yatağa oturdum, gümüş ve incilerle işlenmiş mavi satenden yorgana bürünüyor; çok hoş bir yazıyla yazılmış, kırmızı ve başka renklerle süslenmiş, altın yaldızlı kutsal kitabımız Kur'an'ı ele alıyor, kendimi kutsamak ve Allah'a şükretmek için bazı ayetleri okumaya başlıyor ve kendimi suçluyor, Allah onu takdis etsin, Peygamber'in sözleri üzerinde düşünüyordum. Sonra uyumak üzere uzandım ve uyumaya çalıştım; ama bir türlü başaramadım. Uykusuzluk, geceyarısına kadar beni uyanık tuttu.

O sırada, Kur'an okuyan bir ses duydum; hoş, tatlı ve gönül okşayıcı bir sesti bu... Bunun üzerine acele yerimden kalktım, bu sesin geldiği yöne doğru yürüdüm. Sonunda kapısı açık olan bir odaya geldim; kapıdan yavaşça içeri girdim, araştırmalarım sırasında beni aydınlatan meşaleyi dışarıda bırakarak, çevreyi

gözden geçirdim; buranın bir mabet olduğunu gördüm; ortalık, asılı bulunan yeşil camdan lambalarla aydınlanıyordu; ortasında doğuya doğru yayılmış bir seccade vardı; bu seccadenin üstünde de, dikkatle ve yüksek sesle ve de kaidelerine uygun olarak Kur'an okuyan çok yakışıklı bir genç oturuyordu. Bunu görünce çok şaşırdım; bu genç adam nasıl olmuş da, kentin uğradığı felaketten kendini tek başına kurtarabilmişti? Bunun üzerine ilerleyip ona yaklaştım ve selam verdim; dönüp bana baktı ve selamımı iade etti. Ona, "Allah'ın kitabından okuduğun kutsal ayetlerin yüzü suyu hürmetine, sorularımı yanıtlamanı senden rica ediyorum" dedim.

Bunu duyunca huzurlu ve tatlı bir gülümsemeyle güldü; ve bana, "Ama, ey kadın, ilkin sen bana kim olduğunu ve bu mabede giriş nedenini açıkla! Ben de sırası gelince soracaklarını yanıtlayayım!" dedi. Bunun üzerine ona öykümü anlattım, çok şaşırdı; o zaman ben de ona kentin bu olağanüstü durumunun nedenini sordum. Bana, "Biraz bekle!" dedi; gidip kutsal kitabı kapattı ve satenden bir mahfazaya soktu; sonra da yanına oturmamı istedi. Oturdum ve yüzüne dikkatle bakmaya başladım. Onun tıpkı dolunay gibi, nitelikten yana mükemmel ve cana yakın olduğunu, görünüşünün hayranlık uyandırıcı, endamlı ve ince olduğunu gördüm; yanakları kristal gibi, yüzü taze hurma renginde idi; şair sanki şu dizeleri onun için yazmıştı:

> Yıldız-okuyan geceyi gözlüyordu! Ve birdenbire, gözlerinin önünde, büyüleyici bir çocuğun narinliği belirdi! Ve düşündü:
> Bu, Zühal'in[1] kendisidir, aynı adlı yıldızı bir kuyrukluyıldız sandıran saçılmış siyah saçları olan! Yanaklarının açık kiraz pembeliğine gelince, Merih'tir[2] onu yaymaya gayret gösteren! Gözlerinin delici ışıkları ise, yedi yıldızlı Okçu burcunun oklarıdır bunlar! Ama ona bu harika kavrayışı veren Utarit'tir;[3] Zühre'yse ona altın değerini kazandırmıştır. Yıldızları gözleyen, artık ne düşüneceğini bilemedi

1 *Zühal*: Satürn (J.C.M)
2 *Merih*: Mars (J.C.M)
3 *Utarit*: Merkür (J.C.M)

ve şaşkınlığa düştü! Bunu gören yıldız ona doğru eğildi ve güldü.

Ona böyle bakarken, bakışı, beni, en şiddetli anlamda belaya, onu o güne kadar tanımamış olmanın en ateşli yerinmelerine yöneltti; ve yüreğimde kızıl korlar tutuşturdu. Ona, "Ey efendim, ey sultanım! Şimdi sizden dilediğimi bana anlatınız!" dedim. O da bana, "Duyduk ve itaat ettik" dedi; ve şunları anlattı:

"Bilin ki, ey onurlu hanım, bu kent benim babamın kentiydi. Tüm yakınları ve uyrukları burada oturuyorlardı. Babam, tahtın üzerinde oturduğunu gördüğünüz taşa dönüşmüş hükümdardır. Yine taşlaşmış olarak gördüğünüz sultan, benim annemdir. Babam ve annem, müthiş Nardon'a tapan dindarlardı. Ateş, ışık, gölge ve ısı üzerine yemin etmiş ve ant içmişlerdi!

"Babam uzun bir süre çocuk sahibi olamamıştı; ancak ömrünün sonuna doğru, yaşlılığının meyvesi olarak ben doğdum. Babam beni büyük ilgi göstererek büyüttü; ben de gittikçe büyüyordum. İşte gerçek mutluluk için seçilişim bu sıraya rastlar.

"Gerçekten, sarayda, nezdimizde, yaşı epeyce ilerlemiş bir ihtiyar kadın yaşıyordu. Bu kadın, Allah'a ve Peygamberine inanan bir Müslümandı. Ama dinini gizli tutuyordu; dış görünüşüyle annem ve babamla uyumlu davranışta bulunur görünüyordu. Ve babam ona karşı büyük bir güven duyuyordu; çünkü onda dürüstlük ve bağlılık buluyordu. Ona cömert davranıyor ve armağanlar sunuyordu. Onun kendi dininden ve kendi inancından yana olduğuna kesinlikle inanıyordu.

"Bundan dolayı, yaşamını sürdürürken, beni ona emanet etti ve ona, 'Al onu iyice yetiştir! Ona dinimizin kurallarını öğret; yüksek bir eğitim sağla! Gerekli her türlü ilgiyi göster!' dedi.

"Ve yaşlı kadın beni korumasına aldı; ama, bana, temizlik görevlerinden ve abdestin faziletlerinden başlayarak ibadette geçen kutsal dualara kadar, İslam dinini ve Peygamber'in dilinde Kur'an okumayı ve tefsir etmeyi öğretti. Eğitimimi tüm olarak tamamlayınca, bana, 'Yavrum, bunları babandan dikkatle gizlemen gerek! Ve de kesinlikle sırrını saklamalısın! Yoksa seni öldürür' dedi.

"Ve ben, gerçekten, bu sırrı sakladım. Eğitimimi tamamladıktan sonra, çok vakit geçmeden bu saygın yaşlı kadın öldü; ölmeden önce de son nasihatlarını yaptı. Ben, Allah'a ve Peygamberine inanmamı bir sır giz olarak saklamaya devam ettim. Ama kentte oturanlar, inançsızlıklarını, isyanlarını ve karanlıklarını koyulaştırmaktan başka bir şey yapmıyorlardı. Ancak, bir gün, her zamanki davranışlarını sürdürürken, görünmeyen bir müezzinin yüksek sesi duyuldu. Bu gök gürültüsü kadar yüksek ses, yakındakiler kadar uzaktakilerin de kulağına erişecek şekilde: 'Ey bu kentte oturanlar! Ateşe ve Nardon'a tapınmayı bırakın, Tek ve Kudretli Allah'a tapının!' diyordu.

"Bu sesi duyan kent halkı büyük bir dehşete kapıldı; kentin hükümdarı olan babamın çevresine toplandılar ve ona, 'İşittiğimiz bu korkutucu ses nedir? Hâlâ bu sesin etkisiyle titriyoruz' diye sordular. Babam onlara, 'Bu sesten korkmayın ve dehşete kapılmayın! Eski inancınıza sımsıkı sarılın!' dedi.

"Ve bunun üzerine, yürekleri babamın sözlerine doğru eğilim gösterdi; ve asla ateşe tapınma alışkanlıklarından ve ona sıkıca bağlanmaktan vazgeçmediler. Ve bir yıl daha hatalı kör inançlarına bağlı kaldılar, ta ilk sesi duymalarının yıldönümüne kadar!.. Ve bir yıl sonra aynı ses, ikinci kez duyuldu; sonra bir yıl daha geçti; ve her yıl tekrarlanan ses üçüncü kez duyuldu. Ama onlar, hatalı inançlarını ve bunun gereklerini terk etmeye yanaşmadılar. Ve sonunda, bir sabah, şafak vakti, felaket ve bela üzerlerine gökten yağarak geldi; ve kara taşa dönüştüler ve kendileriyle birlikte atları, katırları, develeri ve sürü hayvanları da taşa dönüştü. Tüm uyruklardan, bir başıma ben, bu felaketten kurtuldum.

"Ve işte, o günden beri burada oturup dua ediyorum, oruç tutuyorum ve Kur'an okuyorum.

"Fakat, ey saygıdeğer ve güzel hanım, içinde bulunduğum yalnızlıktan, bana insanca ilgi gösterecek yöremde kimse olmamasından bıktım."

Bu sözleri duyunca, ona, "Ey her türlü nitelikten nasibi olan genç adam! Benimle Bağdat kentine gelebilir misin? Orada din ve fıkıhtan yana derinleşmiş bilginler ve saygın şeyhler bulacaksın! Ve onların dostluklarıyla, bilgide ve ilahi adaletin öğrenilmesinde daha ileri gidersin. Ve ben oldukça hatırlı bir

kimse olmama karşın, senin kölen ve zevkinin hizmetçisi olurum. Aslında ben, yöremde bulunanların efendisiyim ve emrime bağlı erkekler, hizmetçiler ve genç çocuklar var! Burada da kıyıda mal yüklü bir gemim var. Ama talih bizi kıyıya attı ve bu kenti tanıttı; ve de bu serüvene sürükledi; ve talih bizi birleştirmek istedi" dedim.

Sonra da, ona, bizimle birlikte gelme arzuları ilham edecek sözler söylemeye devam ettim, bana olumlu yanıt verinceye kadar...

Anlatısının bu noktasında, Şehrazad, şafağın söktüğünü görmüş; ve âdeti olduğu üzre, yavaşça sözünü kesmiş.

Fakat on yedinci gece gelince, sözünü sürdürmüş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Zübeyde adlı genç kız, genç adama ilgi duymaktan ve ona olumlu yanıt alıncaya kadar kendisini izleme arzuları ilham etmekten vazgeçmemiş.

İkisi de uyku üzerlerine çökünceye kadar konuşup durmuşlar. Bunun üzerine genç Zübeyde, o gece, genç adamın ayakları dibinde yatıp uyumuş. Duyduğu sevinç ve mutluluğa bir türlü inanamayarak...

(Zübeyde bundan sonra Halife Harun Reşid'e, Cafer'e ve üç kalendere, öyküsünü anlatmayı sürdürmüş:)

Sabahleyin şafak sökünce yıkandık; tüm hazineleri açtık; yükte hafif pahada ağır her şeyi aldık; kaleden kente doğru indik; kölelerime ve uzun süredir beni arayan kaptana kavuştuk. Beni görünce çok sevindiler ve ortada görünmememin nedenini sordular. O zaman onlara gördüklerimi, genç adamın öyküsünü ve kent halkının taşa dönüşmesinin nedenini tüm ayrıntılarıyla anlattım. Anlattıklarıma çok şaştılar.

Kız kardeşlerime gelince, beni bu yakışıklı genç adamla gördükleri anda kıskançlığa kapıldılar ve beni çekemediler; içleri kinle doldu ve bana karşı gizlice ihanet planları kurmaya başladılar.

Tam bu sırada, hepimiz birlikte gemiye bindik; çok mutluydum ve mutluluğum genç adama duyduğum sevgiyle artıyordu. Bekledik ki rüzgâr uygun essin, yelkenleri gerelim ve yola çıkalım! Kız kardeşlerime gelince, bize yoldaşlık etmeyi sürdürüyor-

lardı; ve bir gün özel olarak bana, "Kardeşimiz, bu genç adamı ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sordular. Ben de onlara, "Niyetim onunla evlenmektir" diye yanıt verdim. Sonra ona doğru döndüm, ona yaklaştım ve açıkladım: "Efendim, arzum senin olmaktır. Senden beni reddetmemeni rica ederim!" dedim. O da bana, "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt verdi. Bu sözler üzerine kız kardeşimlerime döndüm ve onlara, "Tüm varlığımla bu genç adama sahip olmakla yetineceğim; zenginlik adına neyim varsa şu andan başlayarak sizindir" dedim. Bana, "Senin iradene uyarız!" dediler. Ama yüreklerinde bana karşı ihanet ve kötülük saklıyorlardı.

Uygun bir rüzgârla yolculuğumuza devam ettik, korkulu sulardan çıktık; güvenli sulara ulaştık. Bu sularda da birkaç gün seyrettik; Basra kentine oldukça yaklaştık ve uzaktan evlerin belirlemeye başladığını gördük. Fakat, gece yaklaştığından, durduk; ve hemencecik hepimiz uyuduk.

Fakat, uyku sırasında, iki kız kardeşim yataklarından çıkmışlar; beni, genç adamı ve tüm tayfaları denize atmışlardı. Yüzme bilmediği için genç adam boğuldu; onun kurbanlara katılması Allah'ın takdiri idi. Bana gelince, benim nasibim de kurtulanlar arasına katılmakmış. Bundan dolayı, denize düşünce, Allah'ın sağladığı bir tahta parçası üzerine ata biner gibi oturdum ve bu sayede ve dalgaların sürüklemesiyle uzak bir adanın kıyısına ulaştım. Orada giysilerimi kuruttum, geceyi geçirdim ve kendime bir yol aradım; ve üzerinde âdemoğlunun ayak izleri olan bir yol buldum. Kıyıda başlayan bu yol, adanın ortalarında uzanıyordu. Giysilerimin kuruduğunu görünce, bu yolu izledim; ve adanın öbür kıyısına ulaşıncaya kadar yürümeyi sürdürdüm; buradan Basra, uzakta görünüyordu. Birdenbire bana doğru gelen bir karayılan gördüm; onun ardından da iri ve büyük bir yılan onu öldürmek için kovalıyordu. Karayılan kaçışı dolayısıyla öylesine yorgun ve dermansız düşmüştü ki, dili ağzından dışarı çıkmıştı. Bunu gören ben, ona acıdım; iri bir kaya yakalayarak, öteki yılanın başına attım, onu ezip o anda öldürdüm. Fakat karayılan da iki kanat açtı ve göğe ağıp kayboldu. Bunu görünce şaşırıp kaldım.

Ama ben de yorgunluktan bitkin hale geldiğimden, oracığa oturdum; sonra da uzanıp bir saat kadar uyudum. Uyanınca,

ayak ucumda, ayaklarımı ovup beni okşayan güzel bir zenci kız gördüm. Bunu görünce şiddetle ayağımı geri çektim ve çok utandım; çünkü güzel zenci kızın benden ne istediğini bilmiyordum! Ona, "Sen kimsin ve ne istiyorsun?" diye sordum. Bana, "Düşmanımı öldürerek bana büyük bir iyilik yapmış olan sana ulaşmak için acele geldim. Ben senin o iri yılandan kurtardığın karayılanım. Ve ben bir ecinniyeyim. Bu yılan da bir ecinni idi. Ve sadece sen, onun elinden beni kurtardın. Ben de, kurtulur kurtulmaz, rüzgâra uyup uçtum ve acele iki kız kardeşinin seni denize attığı gemiye doğru gittim. İki kız kardeşini sihirle iki kara köpeğe dönüştürdüm; ve buraya sana getirdim" dedi. Dönüp arkamdaki ağaca bağlanmış olan iki dişi köpeğe baktım. Sonra ecinniye, "Daha sonra da, gemide bulunan tüm zenginliği Bağdat'taki evine taşıdım ve gemiyi batırdım. Genç adama gelince, boğuldu; ölüme karşı bir şey yapamam; çünkü ancak Allah'ın gücü sonsuzdur" dedi.

Bu sözlerin ardından beni kollarına aldı; kız kardeşlerim olan iki köpeği süzdü ve onları da kucakladı; ve hepimizi birden uçarak taşıyıp bizi sağ salim Bağdat'ta, daha önce gördüğünüz evimin taraçasına indirdi.

Evimi gezip, gemiden getirilen, düzgün bir şekilde sıralanmış tüm servetimi ve mal varlığımı buldum. Hiçbir mal kaybolmamış veya hasar görmemişti.

Sonra ecinniye bana, "Hazreti Süleyman'ın yüzüğü üzerindeki kutsal yazıt üzerine, bu iki köpeğin her birini, her gün, üç yüz kez kamçıyla dövmek üzere yemin etmeni istiyorum. Bu emri bir gün bile yerine getirmezsen, koşup gelecek ve seni de onların kılığına sokacağım!" dedi.

Ve ben, ona, "Duyduk ve itaat ettik!" demek zorunda kaldım.

Ve o günden beri, Ey Emirü'l-Müminin! Onları kamçılayıp duruyorum, sonra da acıyıp boyunlarına sarılıyor ve onları öpüyorum!

Benim öyküm işte budur!

Ey Emirü'l-Müminin, kız kardeşim Emine'nin öyküsü, benimkinden çok daha şaşırtıcıdır, demiş.

Bu öyküyü duyan Halife Harun Reşid hayranlığının en üst derecesine ulaşmış. Ama merakını doyurmak için de açıkça ace-

le etmiş. Ve bir gece önce ona kapıyı açan genç Emine'ye dönerek, "Sen, ey zarif kız! Bedenindeki bu darbe izlerinin nedenini anlatır mısın?" diye sormuş.

İkinci Genç Kız Emine'nin Öyküsü

Halifenin bu sözleri üzerine, genç Emine ortaya gelmiş ve söze başlamış:

Ey Emirü'l-Müminin! Kız kardeşim Zübeyde'nin ana-babamız üzerine söylediklerini tekrar etmeyeceğim. Şu kadarını bilmelisiniz ki, babamız öldüğünde ben ve beş kardeşten en küçüğümüz Fehime, annemizle birlikte yalnız yaşamaya gittik, kız kardeşimiz Zübeyde ve diğer ikisi de gidip anneleriyle oturdular.

Bir süre sonra annem beni, kentin ve zamanın en zengin adamı olan bir ihtiyarla evlendirdi. Böylece, bir yıl sonra yaşlı kocam ölüp Allah'ın rahmetine kavuştu. Ve bana, şeriat hükümlerine göre miras payı olarak, yirmi dört bin dinar bıraktı.

Böylece, ben de hemen her biri bin dinardan, on görkemli urba ısmarladım. Ve de hiçbir şeyden yoksun kalmadım.

Günlerden bir gün, keyfimce oturup dinlenirken, bir yaşlı kadın beni ziyarete geldi. Bu ihtiyarı daha önce hiç görmemiştim. İğrenç bir kadındı bu. Yüzü bir ihtiyarın kıçı kadar çirkindi; çökmüş sümüklü bir burnu, yolunmuş kaşları, şehvet düşkünü yaşlı gözleri, kırık dişleri ve eğri bir boynu vardı. Sanki şair şu dizelerle onu anlatmıştı:

> Şu uğursuz ihtiyar! Eğer İblis ona rastlasaydı, ondan tüm hileleri, hiç konuşmasa da, sadece sessiz duruşuyla öğrenirdi! Bir örümcek ağına takılmış bin inatçı katırı, örümcek ağını zedelemeden, çekip kurtarabilirdi! Ne denli kaba ve iğrenç olursa olsun, yapamayacağı kötülük yoktur: Küçük bir kızın kıçını gıdıklar, bir delikanlıyla düzüşür, olgun bir kadınla zina eder ve yaşlı bir kadını tahrik ederek tutuşturur.

İşte bu ihtiyar yanıma geldi ve beni selamlayarak dedi ki, "İncelik ve nitelikten yoğrulmuş hanımım! Benim himayemde olan yetim bir genç kız var! Bu gece onun düğün gecesidir. Senden –Allah'ın sana mükafatını vereceğini ve iyiliğini ödüllendireceğini umarak– burada hiç kimseyi tanımadığı, Yüce Allah'tan başka dayanağı olmadığı için son derece mahzun ve alçakgönüllü olan bu zavallı kızın düğününde bulunarak onur katmanı rica etmeye geldim" dedi. Bu sözleri söyledikten sonra, ağlamaya ve ayaklarımı öpmeye başladı. Ve ben, onun ne denli hayın olabileceğini bilmediğimden, ona acıdım; ve "Duyduk ve itaat ettik!" dedim. Bunun üzerine bana, "Şimdi ben izninle gidiyorum; sen de, bu arada, hazırlan ve giyin; ben akşama doğru gelip seni alırım" dedi. Sonra elimi öpüp uzaklaştı.

Bunun üzerine, kalktım, hamama gittim ve kokular süründüm; sonra on yeni giysimden en güzelini seçerek giydim; sonra da değerli incilerden yapılmış gerdanlığımı, bileziklerimi, salkım küpelerimi ve tüm mücevherlerimi taktım; gözüme sürmeler çektikten sonra, yaldızlı mavi ipekten başörtümü büründüm, nakışlı kemerimi kuşandım, yüzüme peçemi taktım. Tam o sırada ihtiyar yeniden gelerek bana, "Efendim, ev şimdiden, kentin en asil kadınları olan güveyin yakınlarıyla doldu. Senin mutlaka teşrif edeceğini onlara söyledim, çok mutlu oldular; şimdi hepsi seni sabırsızlıkla bekliyorlar" dedi. Bunun üzerine, ben yanıma birkaç kölemi de aldım, hep birlikte yola koyulduk ve sonunda geniş, iyice sulanmış ve serin bir rüzgârın esmekte olduğu bir sokağa ulaştık. Kemerlerle desteklenmiş bir kubbeye açılan önü mermerli büyük bir kapı gördük. Ev, bir abide gibiydi ve tümüyle kaymaktaşından yapılmıştı. Bu kapıdan, içerde tavanı göklere kadar yükselmiş gibi görünen bir saray gördük. Bunun üzerine içeri girdik. Ve sarayın kapısına ulaştığımızda, ihtiyar kadın kapıyı çaldı, kapı açıldı. İçeri girdik ve halı ve duvar kaplamalarıyla örtülü bir koridora girdik. Tavana renkli lambalar asılmış ve yakılmıştı, koridor boyunca da tutuşturulmuş meşaleler görülüyordu; duvarlara, altın ve gümüşten yapılmış eşyalar, mücevherler ve değerli madenlerden silahlar da asılmıştı. Koridoru geçtik, oradan öylesine harika bir salona girdik ki, anlatılması mümkün değil!

Tüm ipekli kumaşların asılı bulunduğu bu salonun ortasında, zarif incilerle ve değerli taşlarla zenginleştirilmiş ve üzeri saten bir cibinlikle örtülü, kaymaktaşından yapılmış bir yatak vardı.

Bizi görünce, yataktan ay yüzlü bir genç kız çıktı; bana, "Merhaba! Ehlen ve sehlen! Ey hemşire, gelmenle bize büyük bir onur verdin! Enestina![1] Bizim için tatlı bir teselli ve gururlanacak bir varlıksın!" dedi. Sonra da benim onuruma şairin şu dizelerini okudu.

> Şu yapıların taşları, sevimli misafirimizin ziyaretini öğreneydiler, mutlu olurlardı; birbirine bu güzel haberi vermek için yarışırlardı, adımlarının izi üzerine eğilirlerdi! Kendi dillerince, "Ehlen ve sehlen! Cömertlik ve büyüklükle dolu kişilere!" diye haykırırlardı.

Sonra oturup bana, "Ey kardeşim! Sana, bir gün seni bir düğünde görmüş olan bir erkek kardeşim olduğunu söylemeliyim. Bu çok yakışıklı ve benden de güzel ve alımlı bir genç adamdır. Ve o geceden beri, seni sevgi dolu ve ateşli bir yürekle sevmiş. Bu ihtiyar kadına bir miktar para vererek sana yollayan ve bir vesileyle buraya getirten odur. Bunu, benim evimde seninle karşılaşmak için yaptı; çünkü kardeşim, Allah'ın ve Resulünün kutsadığı bu yıl içinde seninle evlenmekten başka bir şey düşünmüyor. Ve meşru olan şeyleri yapmakta da utanılacak bir şey yoktur" dedi.

Onun bu sözlerini işitince ve bu yerde tanınıp değerlendirildiğimi görünce; genç kıza, "Duyduk ve itaat ettik!" dedim. Bunu duyunca, sevinç dolu, ellerini birbirine çırptı ve aya benzer bir genç adam içeri girdi; tıpkı şairin söylediği gibi bir görünümü vardı:

> Güzellikte öyle bir dereceye ulaşmıştı ki, gerçekten Allah'ın çabalarına yaraşır bir eser olmuştu! Gerçekten onu işleyen kuyumcunun övünmesi gereken bir mücevher olmuştu!

1 *Merhaba! Ehlen ve sehlen!* ve *Enestina!* "Hoşgeldin" anlamına; sözcüğü sözcüğüne "Karşılanışın yürekten, dostça ve rahatlıkla olsun!" şeklinde çevrilebilir (J.C.M.)

> Güzelliğin ta kendisi olan bir mükemmeliyete, bir bütünlüğe ulaşmıştı. Böyle olunca, onu her görenin çılgınca âşık olmasına hiç şaşma! Güzelliği gözleri kamaştırır, çünkü yüz çizgilerine sinmiştir bu güzellik! Ben de, onunki gibi başka bir güzellik olmadığına yemin ederim!

Onu görünce, yüreğim ona eğilim duydu. Delikanlı yaklaştı ve kız kardeşinin yanına oturdu; bunun ardından dört tanıkla kadı çıkageldi; selam verdiler ve oturdular; sonra kadı bu genç adamla olan sözleşmemi yazdı, tanıklar sözleşmeye mühür bastılar, sonra hepsi ayrıldılar.

Bunun üzerine genç adam bana yaklaştı ve bana,"Gecemiz kutsal bir gece olsun!" dedi. Sonra da, "Hanımım, bir koşul ileri sürmek isterdim!" dedi. Ben de ona, "Efendim, buyurun konuşun! Nedir bu koşul?" diye sordum. Ayağa kalktı. Kutsal Kitap'ı alıp getirdi ve bana, "Benden başka hiç kimseyi seçmeyeceğine ve bir başkasına asla eğilim duymayacağına Kur'an'a el basarak yemin etmelisin!" dedi. Ben de, ona istediği gibi bu koşula bağlı olarak yemin verdim. Bunun üzerine sonsuz bir sevince kapıldı ve kollarını boynuma sardı, aşkının adeta iç organlarıma ve yüreğimin etine saplandığını duydum.

Bunun ardından köleler sofra serdiler, doyuncaya kadar yiyip içtik. Sonra, gece geldi; elimi tutup benimle birlikte yatağa uzandı; bütün geceyi, sabaha kadar, birbirimizin kollarında geçirdik.

Bu durumda bir ay yaşadık, mutluluk ve neşe içinde... Bu sürenin sonunda, çarşıya pazara gidip bir miktar kumaş almak üzere izin istedim. Bana bu izni verdi. Bunun üzerine giysilerimle donanıp o günden sonra evimizde kalan ihtiyar kadını da birlikte götürerek çarşıya indim. İhtiyar kadının kumaşlarının niteliğini övdüğü ve de çoktan beri tanıdığı bir ipekçi genç tacirin dükkânı önünde durdum. Kadın şunu da ekledi: "Bu gence, babasının ölümü üzerine pek çok para ve mal kaldı!" Sonra tacire dönerek, ona, "Kumaşlarının içinde en iyi, en pahalı olanları göster! Bu güzel genç hanıma layık olsunlar!" dedi. O da, "Duyduk ve itaat ettik!" dedi. Sonra ihtiyar kadın, kumaşları açıp bize göstermekle uğraştığı sırada, bana, onun övgüsünü yapmayı ve

niteliklerini belirtmeyi sürdürdü; ve, ben, ona, "Bana söylediğin bu nitelik ve övgülerden bana ne? Bizim maksadımız buraya gelip ihtiyacımız olan kumaşları almak ve evimize dönmek değil mi?" diye yanıt verdim.

İstediğimiz kumaşı seçtiğimizde, tacire bedelini sunduk. Ama o, paraya dokunmayı reddetti ve bize, "Bugün sizden para kabul etmiyorum; dükkânıma gelip bize verdiğiniz zevk ve onur uğrunda bir hediye olarak kabul edin bunu" dedi. Bunu duyunca, ihtiyar kadına, "Para kabul etmek istemiyorsa, kumaşını kendisine iade et!" dedim. Dükkâncı ise, "Vallahi! Sizlerden hiçbir şey alamam! Benim hediyem olsun bu! Karşılığında ey güzel genç kadın, bana bir tek, bir tek öpücük ver! Bu öpücüğü dükkânımdaki tüm malların bedelinden daha yüksek sayarım" dedi. İhtiyar kadın da ona gülerek, "Ey yakışıklı genç adam! Bu öpücüğü, böylesine değer biçilemez bir şey olarak düşünmeniz budalaca bir şey!" dedi; sonra da bana dönerek, "Kızım, bu genç tacirin ne dediğini duydun! Sakin ol, onun senden alacağı bir öpücükte canını sıkacak bir şey olmaz; ve de karşılığında, arzuna göre tüm bu değerli kumaşlardan istediklerini seçebilirsin!" dedi. Bunu duyunca ona, "Kocama yeminle bağlı olduğumu bilmiyor musun sen?" diye yanıt verdim. Bana, "Bırak seni öpsün, ama sen konuşma ve karşılık verme; böylece seni kimse kusurlu bulamaz. Dahası, paran yanında kalır, kumaşları da alırsın." Yaşlı kadın, beni bu davranışa ısındırmak ve başımı torbaya sokmaya razı olmam, bu teklifi kabul etmem için konuştu durdu. Sonunda gözlerimi kapatarak, yoldan geçenlerin olacağı görmemesi için peçemin ucunu yarı açarak yanağımı uzattım. Genç adam başını peçemden içeri soktu ve ağzını yanağıma yaklaştırıp beni öptü. Fakat, aynı zamanda, yanağımı ısırdı ve etime işleyen bir ısırık izi bıraktı! Acı ve heyecandan bayılmışım.

Yeniden kendime geldiğim zaman, bana çok üzülmüş gibi görünen yaşlı kadının kucağında uzanmış buldum kendimi... Dükkâna gelince, kapanmış ve genç tacir gözden kaybolmuştu. Kendime geldiğimi gören kadın, bana, "Daha büyük bir felaketten bizi koruduğu için Allah'a şükürler olsun!" dedi. Sonra da, "Şimdi eve gitmemiz gerek! Sen, rahatsızlanmış gibi davran, ben de sana yanağına süreceğin bir ilaç getireceğim, hemen iyi

olacaksın!" dedi. Bunu duyunca ayağa kalkmakta gecikmedim; eve dönünce olacakları düşünüp korku içinde yürüdüm. Eve yaklaştıkça korkum artıyordu. Oraya ulaşınca, odama çekildim ve hastaymış gibi davrandım.

O sırada kocam geldi, canı çok sıkkındı, bana, "Hanımım, çarşıya çıktığında başına ne kötülük geldi?" diye sordu; ona, "Önemli bir şey değil. Sağlığım yerinde çok şükür!" dedim. Bana dikkatle baktı ve "Fakat yanağındaki bu yara izi ne? En tatlı ve en ince yerinde?" diye sordu. "Senin izninle evden çıkıp şu kumaşları almaya gittiğimde, odun yüklü bir deve, tıkalı bir sokakta beni sıkıştırdı; ve peçemi yırtıp gördüğün gibi yanağımı ısırdı. Ah, şu Bağdat'ın tıkalı sokakları!" dedim. Bunu duyunca müthiş kızdı ve bana, "Yarından tezi yok, valiye gidip develerden ve odunculardan şikâyetçi olacağım; vali bir tekini bırakmaksızın hepsini astıracaktır!" dedi. Bunu duyunca acımayla dolarak, ona, "Allah seni korusun! Ve böylesine bir günaha sokmasın! Zaten bütün hata benim! Çünkü bindiğim eşek birden ürküp dörtnala koşmaya başlamıştı; yere düştüm ve orada bulunan bir odun parçası yüzümü sıyırdı ve yanağımı yaraladı!" dedim. Bunu duyunca, "Yarın, Cafer el-Bermeki'ye gideceğim ve bu öyküyü ona anlatacağım, o da bu kentin tüm eşekçilerini öldürtecek!" diye haykırdı. Bu sözleri işitince, "Yani sen, benim yüzümden herkesi öldürtecek misin?" diye bağırdım. "Oysa, bütün bunlar sadece Allah'ın iradesi ve hükmettiği kader dolayısıyla başıma geldi!" dedim. Bu sözlerimi duyunca, kocam artık hiddetini gemleyemedi ve "Hain kadın! Yeter bu yalanlar! Suçunun cezasını çekmelisin!" diye haykırıp beni en acımasız sözlerle hırpaladı ve ayağıyla yeri tepti ve de yüksek sesle birilerine seslendi. Bunun üzerine kapı açıldı ve korkunç görünüşlü yedi zenci çıkageldi; beni yatağımdan aldılar ve evin avlusuna attılar. Bunun ardından kocam, zencilerden birine beni omuzlarımdan tutup üstüme oturmasını, bir diğerine de dizlerime oturup ayaklarımı tutmasını emretti. O sırada elinde pala tutan bir üçüncü zenci geldi ve, "Efendim, palayı vurup onu ikiye ayırayım mı?" diye sordu. Bir başka zenci, "Her birimiz etinden birer büyük parça alalım ve yem olarak Dicle'nin balıklarına atalım! Çünkü yeminine ve dostluğuna ihanet eden

herkese bu ceza verilir" diye ekledi. Ve söylediklerini desteklemek üzere şu dizeleri okudu:

> Sevdiğimin bedenini paylaşan bir ortak bulunduğunu fark etsem; ruhum isyan eder ve bu yitik aşk uğruna yerinden sökülürdü! Ben de ruhuma, "Ey ruhum, bizim için soylulukla ölmek yeğdir! Çünkü bir düşmanla aşkı paylaşmakta hiçbir mutluluk yoktur!" derdim.

Bunu duyan kocam, elinde palasıyla bekleyen zenciye, "Ey yiğit Saad! Uçur bu hainin kafasını!" dedi. Ve Saad palayı kaldırdı! Kocam onu durdurarak, bana, "Sen şimdi yüksek sesle iman tazele! Sonra da, giysilerini ve eşyalarını toparlayıp vasiyetini yap; çünkü yaşamının sonuna geldin!" dedi. Bunu duyunca, ona, "Ey Yüce Allah'ın kulu! Ben de senden iman tazelememe ve vasiyetimi yapmama izin vermeni rica ediyorum!" dedim. Sonra başımı göğe doğru kaldırarak iman tazeledim ve sonra başımı önüme eğerek içinde bulunduğum sefil ve utanılacak durumu düşündüm; gözlerim yaşardı ve ağlayarak şu dizeleri okudum:

> İçimdeki tutkuyu siz alevlendirdiniz, ama kendi yüreğinizi soğuttunuz! Uzun geceler boyunca gözlerimin uyanık ve hayran kalmasını öğrettiniz, sizse aldırmayıp uyudunuz! Ama ben! Ben sizi gözümle gönlümün arasında bir yere oturttum! Söyleyin yüreğim sizi nasıl unutsun, gözlerim uğrunuzda ağlamayı nasıl kessin? Bana tükenmez bir vefayla bağlanacağıma yemin ettirmiştiniz; ama sevgimi kazanır kazanmaz benden yüz çevirdiniz! Ve şimdi, bu yüreğe hiç acımıyorsunuz ve derdimi anlamak istemiyorsunuz! Sanki benim felaketimi hazırlamak ve gençliğimi kahretmek için doğmuşsunuz! Dostlarım, size yalvarıyorum, ölünce, mezar taşıma, "Burada büyük bir suçlu yatıyor: Sevmek suçunu işleyen!" diye yazın! Böylece aşk acısını tatmış bir ziyaretçi, kabrime bakarken, bir merhametli bakış fırlatır!

Bu dizeleri okuduktan sonra, hâlâ ağlıyordum. Söylediklerimi işitince ve gözyaşlarımı görünce, kocam daha fazla kızdı ve tahrik oldu, o da bana şu dizeleri okudu:

> Gönlümün sevdiğinden yüz çevirdiysem, ne sıkıldığımdan, ne bıktığımdandır! Terk edilmeyi gerektiren bir suç işlediğindendir! Ortak tutkumuzu bir başkasıyla paylaşmak istedin, oysa benim yüreğim, duygularım ve aklım böylesine bir ortaklığa razı olamazdı.

Bu dizeleri okuyup bitirince, onu yumuşatmak için yeniden ağlamaya koyuldum ve kendi kendime, "Onu yumuşatıp gönlünü alçaltacağım. Ve de kendi koşullarımı yumuşatacağım. Belki de beni öldürmekten vazgeçer ve tüm mücevherlerimi alarak beni bağışlar" diye düşündüm; ve tüm inceliğimle şu dizeleri okuyarak ona yalvarmaya başladım:

> Gerçekten adil olmayı isteseydin, beni öldürmeyeceğine inanır, buna yemin ederdim! Ama kaçınılmaz ayrılığa karar verenlerin, adil olmayı hiç bilemeyeceğini herkes bilir! Aşkın getirdiği tüm ağırlıkları bana çektirdin sen, oysa omuzlarım ince bir gömleğin, hatta daha da hafif bir giysinin ağırlığına bile zor dayanırdı! Böyleyken, beni şaşırtan asla ölümüm olmayacaktır! Sadece, senden koptuktan sonra da bedenimin seni isteyeceğini bilmeme şaşıyorum!

Bu dizeleri okuyup bitirince, ağladım. Bunu duyunca bana baktı, beni şiddetle itti ve çok incitti; sonra da şu dizeleri okudu:

> Benimkine hiç benzemeyen bir dostluktan söz ediyorsun ve tüm terk edişini bana duyurmuş bulunuyorsun! Biz böyle mi idik? Ama seni yüzüstü bırakacağım, senin beni yüzüstü bıraktığın ve arzumu aşağıladığın gibi! Ve tanıklık ettiğin aynı sabırla sabredip yaşama katlanacağım! Madem ki sen bir başkasına eğilim duydun, ben de bir başkası için özlem duyacağım! Ve sonsuza kadar, aramızdaki kopukluğun nedeni ben değil, sadece sen olacaksın!

Bu dizeleri okuyup bitirince, zenciyi çağırdı ve ona, "İkiye böl onu! Bizim için değeri yok artık!" dedi.

Zenci bana doğru ilerlediği sırada, artık öleceğimi kesinlikle biliyordum ve yaşamımdan umudumu kesmiştim, artık kaderimi Yüce Allah'ın ellerine terk etmekten başka bir şey düşünmüyordum. Ve tam bu sırada, yaşlı kadının içeri girdiğini, genç adamın ayaklarına kapandığını ve onu öperek, "Yavrum, sütannen olarak, seni yetiştirmiş bir kişi olarak, senden bu genç kadını bağışlamanı rica ediyorum, çünkü böylesi bir cezaya layık olacak bir suç işlememiştir; korkarım ki laneti üzerine düşmesin!" dedi. Sonra da ağlamaya başladı ve kocamı razı etmek için dualarla onu sıkıştırmayı sürdürdü; sonunda kocam, "Peki, senin hatırına, onu bağışlıyorum! Ama yine de geri kalan ömrü boyunca üzerinde görülecek bir işaret bırakmam gerekiyor!" dedi.

Bu sözler üzerine, emir verdiği zenciler, hemen giysilerimi üzerimden sıyırdılar, beni hemen hemen çırılçıplak bir hale getirdiler. Bunun üzerine kocam eline gevrek bir ayva dalı aldı ve beni yere yıkarak tüm bedenimi, özellikle sırtımı, göğsümü ve yanlarımı sopalamaya koyuldu, bunu öylesine bir hiddet ve şiddetle yaptı ki, bu darbelerden kurtulup yaşayacağıma umudumu tüm olarak yitirdikten sonra bayılmışım. O zaman vurmaktan vazgeçerek, beni, yerde, öylece uzanmış durumda bırakmış ve kölelere akşam oluncaya kadar o halde bırakmalarını emredip gitmiş; onlar da ortalık kararınca beni eski evime götürmüşler ve oraya cansız bir varlık gibi atıvermişler. Çünkü efendilerinin emri böyleymiş.

Yeniden kendime geldiğim zaman, ağır yara berelerimden dolayı bir süre yerimden kıpırdayamadım; sonra çeşitli ilaçlarla kendimi iyileştirmeye çalıştım; ancak darbelerin izleri ve yara yerleri bedenimde ve etimde kaldı; sanki kamçılarla ya da alıcı kuşların gagalarıyla oyulmuş gibi... Ve hepiniz bu izleri gördünüz.

Dört aylık bir bakımdan sonra iyileştim; sonra da bu şiddete maruz kaldığım saray tarafına gidip bir göz atmak istedim; fakat yalnız burası değil, tüm cadde baştanbaşa yıkılmıştı; ve tüm bu harika binaların bulunduğu yerde, kentin çöplerinin toplandığı bir süprüntü yığınından başka şey görünmüyordu. Tüm aramalarıma karşın, kocamdan hiçbir haber almam mümkün olmadı.

İşte bunun üzerine daima bakire bir genç kalmış olan küçük kız kardeşim Fehime'nin yanına geldim; ve ikimiz birlikte aynı babadan olma kardeşimiz Zübeyde'yi ziyaret ettik. Hani size köpeğe dönüşen iki kardeşiyle ilgili öyküyü anlatan kardeşimize... Âdet olmuş selamlaşmalardan sonra, o bana kendi öyküsünü anlattı; ben de ona kendi öykümü. Kardeşim Zübeyde bana, "Kardeşim, bu dünyada hiç kimse bahtının getireceği felaketlerden kaçamaz! Ama, Allah'a şükürler olsun ki, ikimiz de hâlâ hayattayız! Bundan böyle, gel birlikte yaşayalım! Ve de özellikle evlilik sözünü asla ağzımıza almayalım! Hatta bunun anılarını bile belleğimizden silelim!" dedi.

Ve böylece küçük kız kardeşimiz Fehime bizimle birlikte kaldı. Evde vekilharçlık yapan odur. Her gün alışveriş için çarşıya iner ve gerekli her şeyi alır; ben, özellikle kapıyla ilgilenirim; çalınınca açar ve çağrılıları içeri alırım; ablamız Zübeyde'ye gelince, evin düzeninden o sorumludur.

Kız kardeşimiz Fehime bir yığın şeyle yüklü hamalı eve getirip de dinlenmesi için onu bir anlığına içeriye aldığımız güne kadar, erkeksiz, çok mutlu bir yaşam sürdürdük. Aynı şekilde bize öykülerini anlatan üç kalenderin eve girmesi; sonra da üç tacir görünümü altında sizin gelmeniz izledi... Daha sonra olanları biliyorsunuz ve sonra da nasıl huzurunuza getirildiğimizi...

İşte benim öyküm de böyle!

Bunu duyan halife, son derece hayran kalmış ve...

Ama, anlatısının tam bu noktasında, Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça anlatmayı kesmiş.

Ama on sekizinci gece gelince, öyküsünü şöyle sürdürmüş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, orada, küçük kardeşleri Fehime ve iki kara köpek ve üç kalenderle birlikte bulunan Zübeyde ile Emine'nin öykülerini işitince, Halife Harun Reşid, çok hayret etmiş ve üç kalenderinkiyle birlikte bu iki öykünün, özenli ve güzel bir yazıyla kalemdeki kâtipler tarafından yazılmasını; sonra da elyazmalarının arşivine kaldırılmasını emretmiş.

Sonra dönüp Zübeyde adlı genç kıza, "Ve şimdi, ey asaletli hanım, kız kardeşlerini iki kara köpeğe dönüştüren ifriteden

sonraları hiçbir haber almadın mı?" diye sormuş. Zübeyde, "Emirü'l-Müminin! Onunla ilişki kurmam zor değil! Çünkü bana saçından bir tutam verdi ve 'Bana ihtiyaç duyarsan, bu saçlardan birini yakman yeterli! Ne denli uzakta bulunursam bulunayım, hatta Kaf Dağı'nın ötesinde de olsam, hemen yanında olurum' dedi" demiş. Bunu duyan halife, ona, "Öyleyse bana bu saçları getir!" demiş. Zübeyde ona saçları vermiş; halife birini alıp yakmış. Yanan saçın kokusu henüz duyulmuşken, tüm sarayda bir sarsıntı ve bir titreme işitilmiş... Ve birdenbire, ecinniye, bir genç kız kılığında, zengin bir giyimle ortaya çıkmış; Müslüman olduğu için, halifeye "Allah'ın selamı üzerine olsun, ey Allah'ın naibi!" demekten geri durmamış. Halife de onu "Sen de Allah'tan barış, hayır ve merhamet bul!" diye yanıtlamış. Bunu duyan kız, "Ey Emirü'l-Müminin! Senin arzun üzerine benim ortaya çıkmamı isteyen bu genç kız, bana büyük bir hizmette bulundu ve uç veren tohumlar ekti! Bundan dolayı, onun için ne yapsam, bana ettiği iyiliğin karşılığını yeterince karşılamış sayılmam. Kız kardeşlerine gelince, onları köpeğe dönüştürdüm; eğer onları öldürmediysem, bunu sadece kız kardeşlerine büyük bir üzüntü olur diye yapmadım. Şimdi, şayet sen, ey Emirü'l-Müminin, onların kurtarılmasını istiyorsan; bunu sana ve onun kız kardeşlerine duyduğum saygı uğruna yaparım! Ve, kendimin de zaten Müslüman olduğumu hiç unutmadığım için!" demiş. Halife de, ona, "Doğru! Senin onları kurtarmanı istiyorum. Bundan sonra, bedeni darbelerle zedelenmiş genç kızın davasına bakarız; eğer öyküsünün gerçek olduğunu anlarsam, onu savunur ve onu böylesine haksız olarak cezalandırmış bulunandan öç alırım!" demiş. Bunu duyan ifrite, "Ey Emirü'l-Müminin, ben genç Emine'ye böyle davranan kişiyi bir an içinde sana gösterebilir, onu ortadan kaldırır ve servetine el koyarım! Çünkü şunu bil ki, insanoğulları içinde sana en yakın olan biridir o!" demiş.

Sonra, ifrite, bir tas su almış ve üzerine sihirli sözler okumuş; sonra da bu suyu köpeklerin üzerine serpmiş; "Çabucak eski insan kılığınıza dönün!" demiş. O saatte, iki köpek, onları yaratana onur veren iki güzel genç kız olmuş.

Bunun ardından ecinni kız, halifeden yana dönerek, ona, "Genç Emine'ye bütün bu kötü davranışlarda bulunan kişi, sizin

öz oğlunuz El-Emin'dir" demiş. Sonra da ona öyküyü yeniden anlatmış; bu kez halife, kesinlikle insan olmayan, ecinni olan birinin ağzından duyduğu öyküyle durumun doğruluğunu saptayabilmiş.

Bu duruma halife çok şaşırmış; ve "Allah'a şükürler olsun ki bu iki köpek benim aracılığımla kurtuldu!" demiş. Sonra oğlu El-Emin'i huzuruna çağırtarak ondan açıklama istemiş; ve El-Emin de ona gerçeği anlatarak yanıt vermiş. Bunu üzerine halife, kadıları ve tanıkları, üç hükümdarın oğlu olan üç kalenderi, daha önce büyülenmiş olan iki kız kardeşiyle üç genç kızın bulunduğu salonda bir araya getirmiş.

Ve orada, kadılar ve tanıklarla oğlu El-Emin'i genç Emine ile yeniden evlendirmiş, sonra da genç Zübeyde'yi bir hükümdar oğlu olan birinci kalenderle, öteki iki genç kadını da yine hükümdar oğulları olan diğer iki kalenderle evlendirmiş ve kendisi de, beş kız kardeşin en genciyle, çarşı alışverişlerini yapan hoş ve tatlı Fehime ile evlilik sözleşmesini hazırlatmış.

Ve her bir evli çift için bir saray yaptırtmış; ve hepsine mutlulukla yaşamaları için büyük servetler bağışlamış. Ve kendisi de, gece gelir gelmez, genç Fehime'nin kollarında yatmak üzere acele etmiş ve o geceyi onunla en hoş biçimde geçirmiş.

"Fakat," diye sözünü sürdürmüş Şehrazad, Şehriyar'a seslenerek, "Ey bahtıgüzel şah, bu öykünün, bundan sonra anlatacağımın yanında asla fazla şaşırtıcı olduğuna inanma!"

Kesilerek Öldürülen Kadın, Üç Elma ve Zenci Reyhan Öyküsü

Şehrazad sözünü şöyle sürdürmüş:

Gecelerden bir gece, Halife Harun Reşid, veziri Cafer el-Bermeki'ye, "Bu gece birlikte kılık değiştirerek seninle kente inmek istiyorum, bakalım vali ve öteki yöneticiler neler yapıyorlar. Bana şikâyet olunanlar hakkında işten el çektirme kararındayım!" demiş. Cafer de, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermiş.

Ve halife, Cafer ve cellat Mesrur kılık değiştirip indikleri Bağdat'ta, caddeler boyunca yürümeye başlamışlar, küçük bir sokaktan geçerken, epeyce yaşlanmış bir ihtiyar görmüşler, başında bir balık ağı ve bir küfe, elinde bir baston bulunuyor ve titreyerek şu dizeleri okuyormuş:

> Bana dediler ki: "Ey bilge kişi! Bilginle, insanlar arasında gece parlayan ay gibisin!" Onlara, "Ne olur beni böylesi sözlerden esirgeyin! Bahtın yazgısından gayrı hiçbir bilim yoktur!" dedim. Çünkü ben, bunca bilgim, okuduğum bunca elyazması kitap ve kullandığım bunca hokkaya karşın, bir gün için bile Bahtın kudretine karşı denge kurmayı beceremiyorum! Benden yana bahse girenler pey akçelerini yitirmekten başka sonuca ulaşamazlar! Gerçekte, fakir kadar, fakirin durumu kadar ve fakirin ekmeği ve yaşamı kadar üzücü şey var mıdır? Fakir her zaman acınır bir haldedir. Yaşamak için ne kadar çok derde katlanır![1] Mev-

1 *Fakir ... haldedir. Yaşamak ... katlanır!*: Bu iki cümle Khawam çevirisinden aktarılmıştır (Â.Ş.O.)

sim yazsa, elden ayaktan kesilir! Mevsim kışsa, küllükten başka ısınacak aracı yoktur. Yürürken bir an dursa, onu kovalamak için köpekler saldırır! Sefildir! Hakaret ve alay konusudur! Eyvah! Ki ondan daha sefili yoktur. İnsanlara şikâyetini haykırmak ve sefaletini göstermek için bir türlü karar veremiyorsa, şikâyet edebileceği kişi bulamamasındandır. Fakirin yaşamı böyleyse, onun için mezarda olmak yeğdir!

Bu şikâyet dolu sözleri işitince, halife, Cafer'e, "Bu zavallı adamın görünüşü ve okuduğu dizeler büyük bir sefaleti vurguluyor" demiş. Sonra da ihtiyara yaklaşıp, "Ey şeyh, senin mesleğin nedir?" diye sormuş. İhtiyar, "Balıkçılık, efendim! Ama çok ihtiyar ve fakirim! Başımda bir de aile var! Öğleden bu saate kadar evden çıktım, dolaşıyorum; Allah henüz çocuklarımı besleyecek ekmeği sağlamadı! Kendimden ve yaşantımdan bıktım, ölümden başka bir şey dilemiyorum gayrı!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife, "Benimle ırmağa doğru gelip kıyıdan, benim adıma, ağını Dicle'ye atabilir misin? Şansımı denemek istiyorum da! Ve sudan ne çıkarırsan, bunu senden satın alacak ve yüz dinar ödeyeceğim." Bu sözleri duyan ihtiyar çok sevinmiş ve "Teklifinizi kabul ediyorum, başımla beraber" demiş.

Ve balıkçı, onlarla birlikte Dicle'ye doğru gitmiş ve ağını atıp beklemiş; sonra ağı çekmiş ve dışarı çıkarmış. İhtiyar balıkçı ağda, ağzı kapalı, kaldırılamayacak kadar ağır bir sandık bulmuş. Halife de, denedikten sonra, onun ne denli ağır olduğunu anlamış. Ancak, balıkçıya hemen yüz dinar ödemekte gecikmemiş; balıkçı ferahlayarak parayı alıp gitmiş.

Bunun üzerine Cafer ile Mesrur sandıkla ilgilenmiş ve onu saraya kadar taşımışlar. Halife meşaleleri yaktırmış ve Cafer ile Mesrur sandığa yaklaşıp onu kırmışlar. İçinde palmiye yaprakları arasında kırmızı yünden örülmüş bir küfe bulmuşlar; küfenin ağzındaki ipi çözmüşler ve içinde bir halı bulunduğunu, halıyı kaldırınca da altında büyük bir kadın başörtüsü olduğunu görmüşler; örtüyü kaldırınca, altında, saf gümüş kadar beyaz, öldürülüp parçalara ayrılmış bir genç kadın cesedi bulmuşlar.

Bunu görünce, halifenin gözlerinden yaşlar dökülmüş; sonra dönüp kızgınlıkla, Cafer'e, "Ey vezir denen köpek! Gördüğün gibi, benim saltanat sürdüğüm ülkede, cinayetler işleniyor ve kurbanlar suya atılıyor! Yarın kıyamet gününde bu kanın hesabını ben vereceğim, vicdanım bu kadar ağır yükü nasıl kaldırır? Bunun için suçluyu bulup cezasını vermem, onu öldürmem gerek! Sana gelince, Cafer, Beni Abbas halifelerinden gelen varlığım üzerine yemin ederim ki, öcünü almak istediğim şu kadının katilini bulup huzuruma getirmezsen, sarayımın kapısında seni ve Bermeki ailesinden kırk akrabanı asacağım!" diye haykırmış. Gazaba gelen halifeye Cafer, "Bana üç günlük bir süre bağışlayın!" demiş. Halife de, "Bağışladım!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Cafer, keder dolu bir halde saraydan çıkmış; kentte yürürken, "Bu genç kadını öldüren kişiyi nasıl öğrenir ve halifenin huzuruna getirmek üzere nerede bulurum? Öte yandan katil yerine öldürülmek üzere bir başkasını tutup getirirsem, vicdanım bunu nasıl kaldırır? Ne yapsam acaba?" diye kendi kendine söyleniyormuş. Böylece Cafer evine ulaşmış ve verilen sürenin üç gününü de, umudu kırık, orda geçirmiş. Dördüncü gün, halife onu çağırtmış. Elleri arasında başını yere değdirerek onu selamlayınca, halife ona "Genç kadının katili nerede?" diye sormuş. Cafer, "Görünmeyen ve gizli olan bir katili koca kentte nasıl bulabilirim, bilmiyorum" diye yanıt vermiş. Halife buna çok kızmış ve Cafer'in saray kapısına asılmasını ve tellalların bunu bütün kente ve yöresine, "Halifenin veziri Cafer el-Bermeki'nin ve yakınlarından kırk kişinin saray kapısında asılması gösterisinde bulunmak isteyenler evinden dışarı uğrasın!" şeklinde duyurmasını emretmiş.

Ve tüm Bağdat halkı, Cafer ile akrabalarının idamında bulunmak üzere sokaklardan saraya doğru akın etmeye başlamışlar; ama olayın nedenini kimse bilmiyormuş; Cafer ve Bermekiler iyilikleri ve cömertlikleri dolayısıyla çok sevildikleri için, herkes üzüntü içindeymiş ve yakınıp duruyormuş.

İdam sehpası dikilip mahkûmlar altına dizilince, halifenin idamın yerine getirilmesi iznini verdiği işitilmiş. Birdenbire, tüm halkın ağladığı bir sırada, çok fakir giyimli, yakışıklı bir delikanlı aceleyle halkı yarmış ve kendini Cafer'in ayaklarına

atmış ve ona, "Ey efendim, ey soyluların en soylusu, ey fakirlerin sığınağı! Sana teslim olmaya geldim. Çünkü o kadını öldürüp doğrayan ve sandığa koyup Dicle'de bulduğunuz hale koyan benim! Şimdi de siz beni öldürün! Adalet yerini bulsun!" demiş.

Cafer, genç adamın sözlerini duyunca, kendi adına çok sevinmiş; ama genç adam adına çok üzülmüş. Dolayısıyla daha ayrıntılı açıklamalar yapmasını istemiş; ama bu sırada saygın bir ihtiyar halkı yarıp aceleyle yanına yaklaşmış; onları selamlayıp, "Ey vezir, bu genç adamın söylediklerine inanma! Çünkü genç kadının ölümünün benden başka sorumlusu yoktur! Ve sadece ben bunun cezasını çekmeliyim!" demiş. Ama genç adam, "Ey vezir! Bu ihtiyar saçmalıyor ve ne dediğini bilmiyor. Onu öldürenin ben olduğumu tekrarlıyorum. Aynı tarzda öldürülmek de bana düşer!" demiş. Bunun üzerine yaşlı adam, "Çocuğum! Sen daha gençsin ve yaşamı sevmelisin! Bense yaşlıyım, bu dünyaya doymuşum. Vezirin ve yeğenlerinin kanının bedelini senin yerine ben ödemeliyim! Onun için, katilin ben olduğumu tekrarlıyorum. Ve ceza bana verilmelidir!" demiş.

Bunun üzerine Cafer, muhafızların kumandanının rızasıyla, kendileriyle birlikte genç adamın ve ihtiyarın halifenin huzuruna çıkarılmasını sağlamış. Ve ona, "Ey Emirü'l-Müminin! İşte genç kadının katili huzurunuzda!" demiş. Halife, "Hani nerede?" diye sormuş. Cafer, "Bu genç adam katilin kendisi olduğunu iddia ediyor ve teyit ediyor; ama ihtiyar onu yalanlıyor ve cinayeti kendisinin işlediğini söylüyor" demiş. Bunun üzerine halife, ihtiyar adama ve delikanlıya bakmış ve onlara, "Kadını ikinizden hanginiz öldürdü?" diye sormuş. Genç adam, "Ben öldürdüm!" diye yanıt vermiş; şeyh de, "Hayır! O benim işte!" diyerek araya girmiş. Bunun üzerine halife daha fazla bir şey sormadan, Cafer'e, "İkisini de al götür! İdam et!" emrini vermiş. Ama Cafer, "Eğer sadece bir tek katil varsa, ikincisini öldürmek büyük bir adaletsizlik olur!" demiş. Bunun üzerine genç adam, "Gökleri bulunduğu yükseklikte kuran ve dünyayı bulunduğu genişlikte yaratan Yüce Allah adına yemin ederim ki, genç kadını öldüren ben kulunuzum! İşte kanıtları da burda!" demiş. Ve sadece halife ile Cafer ve Mesrur'un bildiği şekilde ölünün sandığa sokuluş düzenini anlatmış. Böylece halife genç adamın suçluluğuna

inanmış ve çok büyük bir şaşkınlığa düşmüş; ve genç adama, "Ama niçin onu öldürdün? Hiç zorlanmadığın halde gelip bunu neden itiraf ettin? Ve karşılığında kendinin de cezalandırılmasını neden istedin?" diye sormuş. Bunun üzerine genç adam şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin! Genç kadın, kayınbabam olan bu ihtiyar şeyhin kızı ve benim karımdı. Daha çok genç ve bakire iken onunla evlendim. Allah bana ondan üç erkek evlat bağışladı. Ve beni her zaman sevmeye ve hizmetimde bulunmaya gayret gösterdi; ve ben, onda kusur olabilecek hiçbir şey bulmadan ömrümü sürdürüyordum.

Ama bu ayın başında, ağır şekilde hastalandı; hemen en bilgili hekimleri çağırdım; Allah'ın izniyle onu hemen iyileştirdiler. Ve ben, onun hastalanmasının başından beri onunla aynı yatağa girmemiştim; iyileşince onunla yatmak arzusu duydum; ama ilkin yıkanmasını istiyordum. Ama, o, bana, "Hamama girmeden önce, yerine getirilmesini istediğim bir arzum var!" dedi. Ben de, "Neymiş o arzu?" diye sordum. Bana, "Kokusunu duymak ve bir parçasını koparıp yemek için bir elma olsun isterdim!" dedi. Ben de isterse bedeli bin altın dinar olsun, elma satın almak üzere hemen kente gittim. Tüm meyvecileri dolaştım, fakat hiç elma yoktu! Canım çok sıkılmış olarak eve döndüm; karımı görmeye göze alamadım; ve bütün geceyi "Nasıl olur da bir elma bulabilirim?" düşüncesiyle geçirdim. Ertesi gün şafak vakti, evden çıktım ve bahçelere doğru yollandım, her birini tüm ağaçları gözeterek ziyaret ettim, bir sonuç alamadım. Ama yolumun üzerinde yaşlı bir bahçe bakıcısına rastladım. Elma bulma konusundaki endişelerimi ona açıkladım. Bana, "Çocuğum, bu mevsimde buralarda elma bulman çok zordur. Ancak Basra'da Emirü'l-Müminin'in bahçesinde bulabilirsin. Ama orada da, bunu sağlamak oldukça zordur; çünkü, bakıcı, elmaları halifenin ihtiyacı için dikkatle saklamaktadır" dedi.

Bunu duyunca, karımın yanına döndüm ve ona durumu anlattım; ama ona karşı duyduğum sevgi, beni hemen geziye çıkıp onun isteğini yerine getirmeye zorladı. Yola koyuldum, Basra'ya gidip gelmem gece gündüz yol almak şartıyla on beş gün sürdü; fakat bahtım bana gülmüştü ve karımın yanına, Bas-

ra'daki bahçenin bakıcısına üç altın dinar ödeyerek elde ettiğim üç elmayla dönmüştüm.

İyice keyifli, eşimin yanına dönmüş ve üç elmayı sunmuştum; ama, o, bunları görünce, hiçbir sevinç alameti göstermedi; ve önem vermeksizin, elmaları yanına bir yere koydu. Bununla birlikte, benim yokluğumda, karımın yeniden ateşinin yükseldiğini ve onu etkisinde tuttuğunu gördüm. Karım on gün daha hasta yattı; ben de bu süre içinde bir an bile başucundan ayrılmadım. Fakat, Allah'a şükürler olsun, bu sürenin sonunda sağlığını toparladı; bunun üzerine çıkıp dükkânıma gidebildim; ve alışverişe koyuldum.

Böylece, dükkânımda otururken, öğleye doğru, elinde tuttuğu elmayla oynayarak yoldan geçen bir zenci gördüm. Bunu görünce çağırıp ona, "Hey! Dostum! Bana, bu elmayı nereden aldığını söyler misin? Ben de gidip almak istiyorum" dedim. Bu sözlerime gülerek, zenci, "Bunu bana sevgilim verdi! Epeydir onu görmemiştim, ziyaretine gittiğimde onu rahatsız buldum, yanıbaşında üç elma vardı; sorunca, bana, 'Düşünsene, sevgilim! Budala, boynuzlu kocam, bunları satın almak için Basra'ya kadar gitti ve üç altın dinar ödeyerek bunları aldı!' dedi; sonra da elimde gördüğün şu elmayı bana verdi!" dedi.

Zencinin bu sözleri üzerine, Ey Emirü'l-Müminin! Dünya gözümde karardı; hemen dükkânımı kapattım, hiddetimin şiddetinden aklımı yitirmişçesine yol alarak eve döndüm. Yatağın üzerine baktım, gerçekten elmanın biri yoktu. Bunun üzerine eşime, "Üçüncü elma nerede?" diye sordum. Bana, "Hiç bilmiyorum, farkında bile değilim" dedi. Böylece zencinin sözleri doğrulanmış oluyordu. Bunun üzerine bir bıçak bularak ve dizlerimi karnına bastırarak, bıçak darbeleriyle onu doğradım; başını ve organlarını kestim, sonra hepsini aceleyle bir küfeye koydum ve üstünü bir örtü ve bir halıyla örttüm; bir sandığa koyup çiviledim. Sandığı katırıma yükledim ve hemen atmak üzere Dicle'ye gittim; ve de bunu kendi ellerimle yapmak istedim!

Böylece, ey Emirü'l-Müminin! Cinayetimin cezası olarak senden ölümümü tezleştirmeni yalvarıyorum, ben de aynı tarzda öleyim; zira Kıyamet Günü'nde bunun hesabını verememekten korkarım!

Onu kimse görmeden Dicle'ye attıktan sonra eve döndüm. Orada büyük oğlumu ağlarken buldum; ve, annesinin ölümünü bilmediğinden emin olmakla birlikte yine de ona, "Niye ağlıyorsun?" diye sordum. Bana, "Annemin elmalarından birini aldım ve arkadaşlarımla oynamak için sokağa indim; yanımdan iri yarı bir zenci geçti, elimdeki elmayı kaptı ve bana, 'Bu elma nereden geldi?' diye sordu. Ona, 'Babam getirdi onu. Gidip üç altın dinar verip Basra'dan annem için, diğer iki benzeriyle satın aldı!' dedim. Bu sözlerime karşın, zenci bana elmayı geri vermedi; beni tokatladı ve elmayı alıp gitti. Şimdi annem elma yüzünden beni döver diye korkuyorum!" şeklinde yanıt verdi.

Çocuğun sözlerini duyunca, zencinin kayınbabamın kızı hakkında yalan söylediğini ve onu haksız yere öldürdüğümü anladım.

Bunun üzerine sel gibi gözyaşı döktüm, sonra da kayınbabamı, yanımda gördüğünüz bu saygın şeyhi görmeye gittim. Bu acıklı öyküyü ona anlattım. Bunları duyunca yanıma oturdu, o da ağlamaya başladı. İkimiz birlikte ağlamayı gece yarısına kadar sürdürdük. Sonra da beş gün süreyle matem tuttuk. Bugüne kadar da karımın ölümü üzerine ağlayıp inleyip durduk.

Ey Emirü'l-Müminin! Atalarının kutsal anısı uğruna, benim cezamı hemen vermeni ve bu cinayetin kefaretini ödetmeni senden yalvararak diliyorum!

Bu öyküyü duyunca, halife çok sarsılmış ve "Vallahi! Bu hain zenciden başkasını öldürtmek istemem!" diye haykırmış. . .

Anlatısının bu noktasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat on dokuzuncu gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife, genç adamın özrünün geçerli olduğunu kabul ederek, zenciden başkasını öldürtmemeye yemin etmiş; sonra da Cafer'e dönerek, ona, "Bu olaya neden olan o hain zenciyi huzuruma getir! Eğer onu bulamazsan, onun yerine seni öldürtürüm!" demiş.

Ve Cafer ağlayarak huzurdan çıkmış; ve kendi kendine, "Zenciyi onun huzuruna nasıl getirebilirim? Ölümden ilk kurtu-

luşum, bir testinin düşüp de kırılmaması kabilinden bir şanstı. Ama şimdi? Bununla birlikte, ilk kez beni kurtarmış olan; istersе, ikinci kez de kurtarır! Bana gelince, vallahi, eve gidip hiç kıpırdamadan kapanacak, bana verilen üç günlük süreyi boşuna araştırmalar yaparak geçirmektense, Yüce Allah'ın iradesine bağlanacağım" diye konuşmuş.

Ve, gerçekten, Cafer, verilen üç gün süreyi evinden hiç kıpırdamadan geçirmiş. Dördüncü gün kadıyı çağırtmış, onun önünde vasiyetini yapmış; ağlayarak çocuklarına veda etmiş. Sonra, kendisine, şayet zenci bulunamamışsa, onu öldürtmeye daima hazır bulunduğunu bildiren halifenin ulağı gelmiş. Ve Cafer, daha da fazla ağlamaya başlamış; çocukları da onunla birlikte ağlamışlar. Sonra Cafer en küçük kızını son bir kez öpmek üzere kucağına almış; çünkü onu tüm çocuklarından çok severmiş; onu bağrına basmış, çocuğu terk etmek zorunda olduğunu düşünerek bolca gözyaşı dökmüş. Fakat birdenbire, onu bağrına basarken, kız çocuğunun cebindeki yuvarlak bir şeyin varlığını duymuş ve ona, "Cebinde ne var?" diye sormuş. Kız da ona, "Bir elma, babacığım! Zenci kölemiz Reyhan[1] onu bana verdi. Dört gündür yanımda taşıyorum. Ama, bu elma, Reyhan'a iki dinar ödedikten sonra benim oldu" demiş.

Kızının zenci ve elma üzerine bu sözlerini duyunca, Cafer büyük bir sevince kapılmış ve "Ey Kurtarıcı Tanrım!" diye haykırmış. Sonra emir verip zenci Reyhan'ı yanına çağırtmış. Ve Reyhan gelince, ona, "Bu elma nereden geldi?" diye sormuş. Zenci, "Efendim, beş gün önce kentte yürürken, bir sokakçığa girdim, orada çocukları oynarken gördüm, içlerinden biri elinde bu elmayı tutuyordu. İmrendim ve elinden kaptım; o zaman çocuk ağladı ve bana 'Annemindir o. Annem de hastadır. Canı elma çekmişti; babam da bunu aramak için Basra'ya gitti; ve diğer iki elmayla birlikte, üç dinar ödeyerek alıp getirdi. Ben, oynamak için birini aldım' dedi. Sonra da ağlamasını sürdürdü. Ama ben onun gözyaşlarına aldırmadan bu elmayı alıp eve getirdim ve iki dinar karşılığında küçük hanıma verdim" diye yanıt vermiş.

1 *Reyhan:* Mür ya da mürrüsafi de denilen ve lavanta imalinde kullanılan kokulu bir çiçek. Tüm kokulu çiçeklere de aynı ad verilir (J.C.M.)

Bu öyküyü işitince, Cafer, bütün bu dertlerin ve de genç kadının ölümünün kendi kölesi Reyhan'ın hatasıyla ortaya çıkmasından dolayı büyük bir şaşkınlığa uğramış. Ve onun hemen zindana atılmasını emretmiş. Ve sonra, kesin bir ölümden böylesine kurtulmuş olmasından dolayı mutluluk duyarak şu şiiri okumuş:

> Eğer felaketler kölen yüzünden başına gelmişse; nasıl olur da kendini bu köleden kurtarmayı düşünmezsin?
> Bilmez misin ki köleler hızla ürer, oysa ruhun tektir ve yerini dolduramazsın!

Sonra düşüncesini değiştirmiş ve zenciyi alıp onu halifenin huzuruna çıkarmış; ve ona öyküyü anlattırmış.

Halife Harun Reşid duyduklarına öylesine şaşırmış ki, bu öykünün insanoğullarına ibret oluşturması için yazılıp arşivlere konmasını emretmiş.

Ama Cafer, ona, "Ey Emirü'l-Müminin, bu öyküye pek o kadar takılma, çünkü bu öykü, 'Vezir Nureddin ile kardeşi Şemseddin'in öyküsüyle denklik sağlamaktan çok uzaktır" demiş.

O zaman halife, "İşittiğimiz öyküden daha şaşırtıcı olduğunu iddia ettiğin bu öykü nedir?" diye haykırmış. Cafer, "Ey Emirü'l-Müminin, düşüncesizce davranışından ötürü kölem Reyhan'ı bağışlamanız koşuluyla bunu size anlatırım" demiş. Halife de, "Öyle olsun! Kanını sana bağışladım" demiş.

Vezir Nureddin, Kardeşi Vezir Şemseddin ve Hasan Bedreddin'in Öyküsü

Bunun üzerine Cafer el-Bermeki söze başlamış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin! Mısır ülkesinde, bir zamanlar, dürüst ve hayırsever bir sultan varmış. Bu sultanın da fen ve edebiyata derinden aşina bilge bir veziri varmış; ve bu vezir yaşı ilerlemiş bir ihtiyar imiş; ama gökteki aya benzer iki oğlu varmış. Büyüğünün adı Şemseddin, küçüğünün adı Nureddin imiş;[1] ama, küçük olan Nureddin, aslında yakışıklı ve karakter

1 *Şemseddin:* Dinin Güneşi. *Nureddin:* Dinin Işığı (J.C.M)

sahibi olan Şemseddin'den de yakışıklı ve nitelikli imiş; öylesine ki, Nureddin'in bütün dünyada bir eşi daha bulunamazmış. Öyle hayranlık uyandırırmış ki, güzelliğinin ünü tüm ülkelerde duyulmuş ve birçok gezgin, uzak ülkelerden sırf onun üstünlüğünü görmek ve yüzünün güzelliğini seyretmek için Mısır'a gelirlermiş.

Babaları vezir, Tanrı'nın takdiriyle ölmüş. Sultan bundan büyük bir üzüntü duymuş. Vezirin çocuklarını huzuruna çağırtmış, onları yanına yaklaştırmış ve her birine birer hilat giydirerek, onlara, "Bu andan başlayarak, benim yanımda, babanızın görevlerini yürüteceksiniz!" demiş. Bunu duyunca çok sevinmişler ve sultanın önünde eğilerek yeri öpmüşler. Sonra da bir ay süreyle babalarının cenaze merasimini yapmışlar; ve bundan sonra, vezirlik görevlerini yürütmeye başlamışlar; ve her biri sırayla birer haftalık sürelerle görevi yürütmüşler. Sultan geziye çıkınca, bu iki kardeşten birini yanına alırmış.

Böylece, gecelerden bir gece, ertesi gün yola çıkacak sultana yoldaşlık etme sırası Şemseddin'e gelmişken; iki kardeş oturup geceyi geçirmek üzere şuradan buradan konuşuyorlarmış. Konuşmanın akışı içinde, büyüğü küçüğüne, "Kardeşim, artık evlenme zamanımızın geldiğini düşündüğümü söylemek ihtiyacını duyuyorum; ama ikimiz aynı gece evlenelim!" demiş. Nureddin de, "Kardeşim, istediğin gibi davran! Her şeyde seninle uyuşurum" demiş. Bu husus bir kez aralarında kararlaşınca, Şemseddin, Nureddin'e, "Allah'ın rızasıyla, iki genç kızla evlenip aynı gece gerdeğe girince, ikisinin de aynı gece hamile kalması ve –Allah takdir etmişse– aynı gün karının bir erkek çocuğu, benim karımın da bir kız çocuğu doğurması olasıdır; bize o zaman birbirinin yeğeni olan bu çocukları evlendirmek düşer!" demiş. Buna, Nureddin, "Kardeşim, bu durumda, kızın için mehr[1] olarak oğlumun ne kadar ödemesini düşünüyorsun?" sorusunu yöneltmiş. Şemseddin de, "Oğlundan kızımın nikâh bedeli olarak üç bin altın dinar, üç meyve bahçesi ve Mısır'da en iyi durumda üç köy alırım. Doğrusu, kızımın değeri

1 *Mehr*. İslam şeriatine göre, mehr-i muaccel ve mehr-i müeccel olarak iki bölüm halinde ödenen nikâh bedeli. Mehr-i muaccel, nikâhla birlikte; mehr-i mueccel ise, boşanma ya da ölüm dolayısıyla ödenen bedele verilen addır (Ā.Ş.O.)

karşısında istediklerim pek o kadar fazla değil. Ve eğer, oğlun olan delikanlı, bu sözleşmeyi kabul etmek istemezse, aramızda hiçbir ilişki kurulamaz" demiş. Bu sözler üzerine Nureddin, "Bunu böyle düşünme! Gerçekte, oğlumdan istemeyi düşündüğün bu mehr de nedir ki? Unutma ki biz, iki kardeşiz ve iki veziriz. Böyle bir istemde bulunacağına, kızını oğluma armağan olarak sunmalısın, herhangi bir mehr istemeyi aklından geçirmeden... Sonra, bilmez misin ki, erkek, daima dişiden daha değerlidir! Oğlum da bir erkek olduğuna göre, kızın mehr talep edeceğine çeyiz getirmelidir. Sen tıpkı malını satmak istemeyen tacirin tereyağ fiyatını ikiye dörde katlaması gibi bir hesap içindesin" demiş. Şemseddin, bunu duyunca, "Görüyorum ki, sen gerçekte, oğlunun kızımdan daha soylu olduğunu düşünmektesin! Böyle ise, senin akıldan ve doğru düşünmeden ve de minnettarlıktan yana, tüm olarak nasipsiz olduğun anlaşılıyor, Çünkü, vezirlikten söz ettiğin anda, yüksek görevler üstlenmeni sadece bana borçlu olduğunu hatırlamalısın! Seni kendime yardımcı olarak aldımsa, bunun nedeni, sana acımamdandır ve de bana destek olman içindir. Ama, öyle olsun! Senin işine nasıl gelirse öyle konuş! Ama, ben, sen böyle konuştuğun için, altınla tartsan bile, kızımı artık senin oğlunla evlendirmem!" demiş. Bu sözler üzerine Nureddin çok kızmış ve "Ben de öyle! Artık oğlumu senin kızınla evlendirmek istemiyorum!" diye haykırmış. Şemseddin, "Evet! Bu iş burada biter! Ve şimdi, yarın sultan ile birlikte buradan ayrılacağıma göre, sana sözlerinin ne denli uyumsuz olduğunu anlatacak zamanım olmayacak. Ama sonra, görürsün! Döndüğümde, Allah isterse, ne olacaksa olur!" demiş.

Bunun üzerine Nureddin, olan bitenden son derece üzgün, uzaklaşmış; tüm üzgün düşüncelerini de uyutmak üzere, tek başına uyumaya gitmiş.

Ertesi sabah, sultan, Şemseddin'in yoldaşlığında gezisini yapmak üzere saraydan çıkıp Nil kıyısına doğru yol almış; oradan kayıkla Cize'ye ulaşacakmış; oradan da ehramların olduğu semte...

Nureddin'e gelince, o geceyi kardeşiyle yaptığı tartışmadan dolayı çok kötü bir ruh halinde geçirdikten sonra, ertesi sabah

erkenden uyanmış, abdest alıp sabah namazını kıldıktan sonra dolabına yönelip oradan kendisi hakkında kardeşinin aşağılayıcı sözlerini ve maruz kaldığı hakareti aklından hiç çıkarmayarak, altın dolu bir heybe almış; aklına gelen şu dizeleri okumaya başlamış:

> Yola çık, dostum! Her şeyi bırak ve yola çık! Terk ettiğin dostlar yerine pekâlâ başkalarını bulursun! Git! Evden çık ve çadırı kur! Çadırda yat, kalk! Yaşamın zevkleri, orada, sadece oradadır! Uygar ve dayanıklı meskenlerde, sıcaklık yoktur asla, dostluk yoktur asla! İnan bana! Yurdundan kaç! Yurdunun toprağından köklerini sök! Ve yabancı ülkelere yerleş! Dinle! Durgun su çürüyüp kokar! Yine de, akıntıya dönüşürse, kokuşmuşluğundan kurtulabilir! Yoksa başka türlü iyileşemez! Dolunayken ayı gözledim; gözlerinin, ışıktan gözlerinin sayısını öğrendim! Ama, boşluktaki dolanım turlarını izlemek zahmetine katlanmasaydım, her semtinin gözleri, bana yönelen o gözleri tanıyabilir miydim? Ya arslan? Tıkız ormandan çıkmasaydım, arslanı sürüp avlayabilir miydim? Ya ok? Yaya bağlı olsa, yaralayıcı olabilir miydi? Ya altın ya da gümüş? Maden damarlarından çıkarılmasaydılar, değersiz bir koz olmayacaklar mıydı? Ve uyumlu uda gelince! Onu bilirsin! Ona şekil vermek üzere, işçisi, ağacını, topraktan kökleyip çıkarmasaydı, oduncuya odun olurdu! Terk et ülkeni sen de! Tepelere çıkarsın! Ama toprağına bağlı kalırsan, yüksekliklere asla ulaşamazsın!

Bu dizeleri okuyup bitirince, genç kölelerinden birine, alaca renkli, iri ve iyi yol alan bir katırı koşuma hazırlamasını emretmiş. Köle, katırların en güzelini seçerek, Isfahan kadifesinden eyer altlığını serip, altın telli nakışla süslü eyeri, Hint işi üzengileri takarak, hayvanı öyle bir hazırlamış ki, katır evlenmek üzere iyice süslenmiş bir yeni gelin görünümü almış. Nureddin ayrıca bunların üzerine büyücek bir ipek halı, bir de namaz halısı konmasını emretmiş; ve bütün bunlar yerine getirilince, heybeyi altın ve mücevherle doldurup küçük halı ile büyüğü arasına sıkıştırmış.

Bunlar yapılınca, köle çocuğa ve diğer tüm kölelere, "Kentin ötesinde Kalyubiyye[1] yöresinde bir geziye çıkıyorum; orada üç gece kalacağım; çünkü göğsümde bir daralma duyuyorum; orada açık havayı soluyarak biraz ferahlamak istiyorum. Ama beni kimsenin izlemesini istemiyorum!" demiş.

Bunun ardından, bir parça daha yol tedarikinde bulunduktan sonra, katıra binmiş ve aceleyle oradan uzaklaşmış. Bir kez Kahire'den çıkınca, öğleye kadar rahat bir yolculukla Belbeyyis'e[2] ulaşmış ve orada durmuş; katırı dinlendirmek kadar kendisi de dinlenmek üzere orada hayvandan inmiş; biraz yemek yemiş; ve yeniden yola koyulmuş. İki gün sonra, tam öğle vakti, cins katırı sayesinde, Kutsal Kent Kudüs'e ulaşmış. Orada katırdan inmiş, dinlenmiş, katırı da dinlendirmiş; azık torbasından yiyecek bir şeyler çıkarıp yemiş; bu iş bitince, büyük ipek halısını yere serip torbasını başının altına yerleştirerek yatıp uyumuş; boyuna, kardeşinin kendisine reva gördüğü davranışa kızıp durarak...

Ertesi gün, şafak vakti, yeniden eyer kurulmuş, bu kez güzel bir gidişle Halep kentine gelinceye kadar yol almış. Orada kentin bir hanında mekân tutmuş; sükûnetle kendisini ve katırını dinlendirmek için üç gün kalmış: Halep'in güzel havasını iyice soluduktan sonra, yola koyulmayı düşlemiş. Bu maksatla, çocukluğundan beri çok sevdiği Halep'te en iyi şekilde yapılan şekere bulanmış fıstık ve bademle doldurulmuş o güzel hamur işi tatlılardan satın aldıktan sonra, katırına binip yola çıkmış.

Ve katırını bildiği gibi yol alması için özgür bırakmış; çünkü bir kez Halep'e geldikten sonra, artık nereye gideceğini bilmiyormuş. Böylece gece gündüz yol alıp bir akşam güneşin battığı sırada Basra kentine gelmiş; fakat Basra'ya geldiğinin farkında değilmiş. Bir hana gelip soruşturduktan sonra, buranın Basra olduğunu öğrenmiş. Bunu üzerine katırdan inmiş; üzerindeki halıları, yiyecekleri ve heybeyi almış; ve hanın kapıcısından, hemen dinlenmeye geçip soğuk almasın diye katırı biraz gezdir-

1 *Kalyubiyye* (Heliopolis): Kahire'nin yirmi kilometre ötesinde, bugün kente dönüşmüş bir yer (Khawam).

2 *Belbeyyis*: Aşağı Mısır'da, Kahire'nin kuzeyinde, Suriye yolu üzerinde bir kent (Khawam).

mesini istemiş. Kendisi de halısını sermiş ve dinlenmek üzere handa oturmuş.

Hanın kapıcısı, dizgininden tutup katırı alıp yürütmüş. Rastlantı bu ya! Tam o sırada Basra veziri de sarayının penceresinde oturmuş, sokağa bakıp duruyormuş. Güzel katırı ve büyük değer taşıyan koşumlarını görmüş. Bu katırın kesinlikle yabancı vezirlerden birine, hatta belki de emirlerden bir emire ait olması gerektiğini düşünmüş. Hayvana bakarken büyük bir şaşkınlığa kapılmış; sonra genç kölelerinden birine kapıcı ile katırı kendisine getirmesi emrini vermiş. Ve delikanlı koşup bulduğu kapıcıyı vezirin huzuruna getirmiş. Bunun üzerine kapıcı ilerleyip çok yaşlı ve çok saygın bir ihtiyar olan vezirin ayakları arasındaki toprağı öpmüş. Vezir, kapıcıya, "Bu katırın sahibi kimdir?" diye sormuş. Kapıcı, "Efendimiz, bu katırın sahibi, gerçekte, insanın başını döndüren, büyük bir tacirin oğlu gibi giyimli ve tüm görünüşüyle saygı ve hayranlık uyandıran çok yakışıklı genç bir adamdır" diye yanıt vermiş.

Kapıcının bu sözleri üzerine vezir ayağa kalkmış, ata binmiş, aceleyle hana gitmiş ve avluya girmiş. Veziri görünce, Nureddin ayağa kalkmış ve onu karşılamak üzere yanına koşmuş ve attan inmesine yardım etmiş. Bunun üzerine vezir ona âdet olduğu üzere selam vermiş ve Nureddin bu selamı yürekten bir ilgiyle alıp iade etmiş. Vezir yanına otararak ona, "Çocuğum, nereden geliyorsun ve hangi nedenle Basra'da bulunuyorsun?" diye sormuş. Nureddin de, ona, "Efendim, doğduğum ve yaşadığım kent olan Kahire'den geliyorum. Babam Mısır Sultanı'nın veziri idi, fakat Allah'ın rahmetine kavuşmak üzere öldü!" demiş. Sonra Nureddin öyküsünü baştan sona kadar vezire anlatmış. Sonra da, "Fakat, tüm ülke ve kentleri ziyaret edip her yanı görmedikçe, yeniden asla Mısır'a dönmemek üzere kesin karar aldım!" diye eklemiş.

Nureddin'in bu sözleri üzerine, vezir, "Çocuğum, devamlı gezme konusundaki bu üzücü görüşü terk et, senin mahvına neden olabilir. Çünkü, bilirsin ki, yabancı ülkelerde gezinmek, felakete ve kötü sonuçlara götürür. Benim nasihatımı dinle çocuğum! Yoksa senin adına, zamanın ve yaşamın getireceği belalarından korkarım" demiş.

Sonra vezir, kölelere katırın koşumlarını ve halıları ve ipekleri çözmelerini emretmiş; ve Nureddin'i birlikte alarak evine götürmüş, ona bir oda tahsis etmiş, ihtiyaç duyabileceği her şeyi sağladıktan sonra dinlenmesini istemiş.

Nureddin böylece vezirin nezdinde bir süre kalmış, vezir de onu her gün görüyor ve ağırlayarak lütuflarda bulunuyormuş. Sonunda Nureddin'i çok sevmiş ve bir gün ona, "Çocuğum, ben çok ihtiyarladım ve erkek çocuğum da yok. Ama Allah bana güzellikte ve kusursuzlukta sana uyan bir kız çocuğu verdi; bugüne kadar, onu benden isteyen herkesi geriye çevirdim. Ama, şimdi, yüreğimin tüm sevgisiyle sevdiğim seni tanıdıktan sonra, kızımı hizmetinde bir köle olarak kabul etmek isteyip istemediğini soruyorum! Çünkü büyük bir tememniyle senin kızımın kocası olmanı istiyorum. Şayet kabul edersen, şimdi sultanın yanına çıkacak, ona, senin, Mısır'dan yeni gelmiş yeğenim olduğunu ve Basra'ya da kızımla evlenmek üzere gelmiş bulunduğunu söyleyeceğim. Ve sultan, benim hatırıma, seni, vezir olarak benim yerime tayin edecektir. Çünkü ben artık çok ihtiyar oldum; dinlenmem gerek! Benim için, artık evime çekilip oradan ayrılmamak büyük bir zevk olacaktır" demiş.

Vezirin bu önerisini duyunca Nureddin susmuş ve başını önüne eğmiş; sonra da, "Duyduk ve itaat ettik!" demiş.

Bunu duyan vezir büyük bir sevince kapılmış ve hemen kölelerine şölen hazırlamalarını, emirler içinde en büyüklerine özellikle ayrılmış olan büyük kabul salonunu süsleyip aydınlatmalarını emretmiş.

Sonra tüm dostlarını bir araya toplamış; ülkenin tüm ileri gelenlerini ve Basra'nın tüm büyük tacirlerini davet etmiş; hepsi huzurunda bulunmuşlar. Bunun üzerine vezir, Nureddin'i niçin başkalarına üstün tutarak damat olarak seçtiğini onlara açıklamak için, "Benim Mısır Sarayı'nda vezir olan bir kardeşim vardı; hepinizin bildiği gibi Allah nasıl bana bir kız evlat verdiyse, onu da iki oğlan evlatla donatmış. Kardeşim, ölmeden önce, oğullarından biriyle kızımı evlendirmeyi bana tavsiye etmişti, ben de ona vaat etmiştim. İşte, şu karşınızda gördüğünüz delikanlı kardeşimin oğullarından biridir. Buraya bu maksatla gelmiştir.

Onun kızımla sözleşmesini hazırlamayı ve gelip bizimle birlikte oturmasını çok arzu etmekteyim" demiş.

Bunun üzerine hepsi, "Evet, doğrusu da bu! Yapacağın başımız üzerindedir" demişler.

Sonra tüm çağrılılar, büyük şölene katılmışlar, her türden şarap içmişler ve pek çok hamur işi ve tatlı yemişler; sonra âdet üzere, gülsuyu serpildikten sonra, vezirden ve Nureddin'den izin alıp ayrılmışlar.

Bunun üzerine vezir, genç kölelerine, Nureddin'i hamama götürmelerini ve çok iyi bir banyo yapmasını sağlamalarını emretmiş. Vezir ona kendi giysilerinden en güzel bir giysiyi hediye etmiş; sonra da ona yıkanması için havlular, peşkirler, bakır leğenler, buhurdanlıklar ve gerekli tüm eşyayı göndermiş. Nureddin yıkanmış, yeni giysiye bürünerek hamamdan çıkmış, onun güzelliğine ve yaradanının kudretine hayran olan halkın bulunduğu sokaklardan geçerek vezirin sarayına gitmiş. Katırından inmiş, vezirin huzuruna çıkmış ve elini öpmüş. Bunu üzerine vezir...

Fakat, öyküsünün bu noktasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, her zamanki gibi yavaşça susmuş ve gece daha fazla konuşmak istememiş.

Fakat yirminci gece gelince, Şehrazad sözünü sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vezir, onu görünce ayağa kalkmış ve onu büyük bir sevinçle karşılamış ve de ona, "Git, oğlum, koş ve karının yanına gir ve mutlu ol! Yarın seninle sultanın huzuruna çıkarız. Şimdi sana, Allah'ın tüm lütuflarının ve iyiliklerinin senin üstüne olmasını dilemekten başka söyleyeceğim yok!" demiş.

Bunun üzerine Nureddin, kayınbabası vezirin elini bir kez daha öpmüş ve genç kızın dairesine girmiş. Ve orada olanlar olmuş!

İşte Nureddin'in başına gelenler bunlar!

Kahire'de bulunan kardeşi Şemseddin'e gelince... Onun öyküsü de şöyle:

Mısır Sultanı ile birlikte piramitler kıyısına ve oradan da başka yerlere gerçekleştirdiği gezi bitince, eve dönmüş. Orada

kardeşi Nureddin'i bulamayarak çok tedirgin olmuş; hizmetçilerden Nureddin'in haberini sorunca, ona, "Sen sultan ile birlikte buradan ayrılınca, aynı gün efendimiz Nureddin şatafatlı biçimde, tören günlerindeki gibi koşumlanmış katırına bindi ve bize, 'Kalyubiyye'ye gidiyorum, orada birkaç gün kalarak göğsümdeki daralmayı gidermeye çalışacağım. Beni hiçbiriniz izlemeyin!' dedi" demişler. Ve "O günden beri ondan hiçbir haber alamadık!" diye eklemişler.

Bunu duyan Şemseddin, kardeşinin yokluğundan büyük bir acı duymuş ve gün geçtikçe acısı çoğalmış, sonunda büyük bir üzüntüye kapılmış. Ve "Kuşkusuz, onun ayrılışının, sultan ile geziye çıkmamdan önceki gün ona söylediğim katı sözlerden başka nedeni yok. Büyük bir ihtimalle, onu benden kaçmaya iten budur. Bu değerli kardeşe ettiğim haksızlığı gidermem ve onu aratıp buldurmam gerekir" diye düşünmüş.

Ve Şemseddin, hemen sultanın huzuruna çıkmış; ve durumu ona açıklamış. Sultanın mührüyle damgaladığı mektuplar yazmış ve atlı tatarlarla bunları her yana, her ülkedeki komutanlarına yollamış; bu mektuplarda Nureddin'in kaybolduğunu ve onu her yerde aramalarını bildirmiş.

Fakat, bir zaman sonra, tüm tatarlar sonuç alamadan geri dönmüş; çünkü hiçbiri Nureddin'in bulunduğu Basra'ya gitmemiş imiş. Bunun üzerine Şemseddin, üzüntüden kahrolarak kendi kendine, "Bütün bunlar benim hatam yüzünden oldu! Bir parça akıllıca ve tedbirlice davransaydım, bunların hiçbiri olmazdı!" diye söylenmiş.

Ama, her şeyin bir sonu olduğu gibi, Şemseddin de sonunda teselli bulmuş ve bir süre sonra Kahire'nin büyük tacirlerinden birinin kızıyla nişanlanmış; ve bu genç kızla evlilik sözleşmesi yaparak onunla evlenmiş. Ve olan olmuş!

Ve büyük bir rastlantıyla Şemseddin'in gerdek odasında karısına girişimde bulunduğu gece, Basra'da, Nureddin'in vezirin kızı olan karısının odasındaki girişimi, aynı anda olmuş imiş; yarattıklarının bahtına sahip olduğunu göstermek için, Tanrı, iki kardeşin evliliklerini aynı geceye rastlatmış!

Dahası, her şey iki kardeşin kavgalarından önce düşündükleri gibi olmuş; iki kadın da aynı gece hamile kalmışlar; ve aynı

gün aynı saatte çocuklarını doğurmuşlar; Mısır veziri Şemseddin'in karısı Mısır'da güzellikte bir eşi bulunmayan bir kız çocuğu doğurmuş; Basra'da Nureddin'in karısı da tam zamanında, tüm dünyada eşi bulunmaz güzellikte bir oğlan çocuğu doğurmuş. Şairin dediği gibi:

> Çocuk!.. Zarif değil mi! Ve de ince! Ya boyu!.. Onun ağzından iç! İç o ağzı ve dolu bardakları ve taşan sürahileri unut! Dudaklarından iç! Yanaklarının tazeliğinde susuzluğunu dindir! Gözlerinin kaynağında yansımanı bul! Ve şaraplaların pembemsiliğini, kokusunu, tadını, tüm baş döndürücülüğünü unut!
> Eğer güzellik, başlı başına, bu çocukla boy ölçüşmeye gelseydi, utanarak başını eğerdi! Ve sen eğer ona, 'Ey güzellik! Ne dersin? Sen hiç benzerini gördün mü?' diye sorsan, sana, 'Onun gibisini mi? Gerçekte, asla!' diye yanıt verecektir.

Nureddin'in oğluna, güzelliği dolayısıyla, Hasan Bedreddin adı verilmiş.[1]

Doğumu büyük halk şenlikleriyle kutlanmış. Ve doğumundan yedi gün sonra, şah oğullarına yaraşır şölen ve ziyafetler verilmiş.

Şölenler biter bitmez, Basra veziri, Nureddin'i alıp onunla birlikte sultanın huzuruna çıkmış. Bunun üzerine Nureddin, sultanın ayakları arasındaki zemini öpmüş ve büyük bir hitabet gücü, yiğit bir yüreği olduğundan ve güzel sanatlar ve edebiyat üstüne çok bilgili bulunduğundan, sultana şu kasideyi okumuş:

> En büyük iyilik edenlerin, önünde eğilip silindiği kimse odur; çünkü tüm seçkin kişilerin gönlünü kazanmıştır o!
> Eserlerini överim, çünkü bunlar eser değil, boynu süsleyebilecek güzellikteki şeylerdir!
> Ve eğer parmaklarının ucunu öpüyorsam, bunları artık parmak olarak değil, tüm iyiliklerin anahtarı olarak gördüğümdendir!

1 *Hasan:* Güzel. *Bedreddin:* Dinin Dolunayı (J.C.M.)

Sultan bu dizelerden pek hoşlanmış, Nureddin'e ve vezire, daha Nureddin'in evliliğini ve kim olduğunu bilmeden, armağanlar vermekte oldukça cömert davranmış; Nureddin güzel dizelerini okuyup bitirince, vezire, "Bu uzdilli ve yakışıklı genç adam kimdir?" diye sormuş.

Bunun üzerine vezir, sultana, başından sonuna kadar öyküyü anlatmış ve ona, "Bu genç adam benim yeğenimdir!" demiş. Sultan da ona, "Peki nasıl oluyor da bunun daha önce sözü geçmedi?" deyince, vezir, "Ey efendim ve hükümdarım, size Mısır'da vezir olan bir kardeşim bulunduğunu söylemeliyim. Ölümünde, büyüğü kendi yerine vezir olan iki oğul bıraktı. İkincisi de gördüğünüz gibi beni ziyarete geldi; çünkü babasına, kızımı, yeğenlerinden biriyle evlendireceğime dair söz vermiştim. Bundan dolayı, gelir gelmez onu kızımla evlendirdim! Gördüğünüz gibi, bu, genç bir adamdır; bense, artık yaşlandım, biraz da sağırım; devlet işlerinde de dikkatsizim. Bundan dolayı hükümdarım olan siz efendimden, aynı zamanda damadım da olan yeğenimi, benim yerime vezir tayin etmesini talep ediyorum! Onun vezirlik etmeye gerçekten layık olduğuna sizi temin ederim; çünkü iyi bir danışman, yüce fikirlerden yana verimli, işleri gereğince yürütme konusunda çok beceriklidir!" demiş.

Bunun üzerine sultan, genci daha dikkatle incelemiş; ve bundan çok iyi bir izlenim almış, ihtiyar vezirin görüşünü kabul etmiş ve pek gecikmeden Nureddin'i kayınbabasının yerine büyük vezir tayin etmiş; ve kendisine bulunabilecek en güzelinden şahane bir hilat ve kendi ahırından bir katır armağan etmiş; ve emrine muhafızlar ve mabeyinciler vermiş.

Bunun üzerine Nureddin, sultanın elini öpmüş ve kayınbabası ile huzurdan çıkmış; ve birlikte sevinç içinde evlerine dönmüşler ve yeni doğmuş olan Hasan Bedreddin'i kucaklamaya gitmişler; "Bu çocuğun doğumu bize mutluluk getirdi" demişler.

Ertesi gün, Nureddin, yeni görevini üstlenmek üzere saraya gitmiş ve oraya ulaşınca, sultanın ayakları arasında zemini öperek şu şiiri okumuş:

> Senin için mutluluklar her gün yenilenir, gönenç de öylesine! Seni çekemeyen, can sıkıntısından kurur, gider! Senin

için günler ak bulutlar gibi beyaz; çekemeyenlerin günleri de kapkara olsun!

Bunun üzerine sultan, onun, vezirlik divanına oturmasına izin vermiş ve Nureddin vezirlik divanına oturmuş. Ve görevini yerine getirmeye, önüne gelen işleri yapmaya, adalet dağıtmaya, sanki uzun yıllardır vezirlik yapmış gibi bütün işleri yürütmeye başlamış; ve sultanın gözü önünde her meseleyi öylesine kolaylıkla çözümlemiş ki, sultan onun zekâsına, işleri kavrayışına ve adalet dağıtımındaki davranışına hayran kalmış; onu daha çok sevmiş ve onu yakını kılmış.

Nureddin'e gelince, yüksek görevlerini gereğince yerine getirmeyi sürdürmüş; ama tüm devlet görevlerine karşın, oğlu Hasan Bedreddin'in eğitimini de savsaklamamış. Çünkü Nureddin, günler geçtikçe, daha kudretli ve onun mabeyincilerinin, hizmetçilerinin, muhafızlarının ve ulaklarının adedini arttıran sultanın nezdinde daha değerli olmuş. Ve Nureddin öylesine zengin olmuş ki, servetiyle donattığı ve dünyanın her yanına giden gemileriyle büyük boyutlarda ticaret yapmış, gelir getiren kurumlar, yel ve su değirmenleri, şahane bağ ve bahçelere sahip olmuş. Ve bütün bunlar oğlu Hasan Bedreddin dört yaşına ulaşıncaya kadar olup bitmiş.

Bu sırada, Nureddin'in kayınbabası ihtiyar vezir ölmüş; ve Nureddin ona büyük bir cenaze töreni yapmış; ve kendisiyle birlikte ülkenin bütün ileri gelenleri bu törene katılmış.

Ve bundan sonra Nureddin oğlunun eğitimine tüm olarak kendini vermiş. Onu, şer'i ve medeni hukukta ileri derecede bilgili bir bilimadamına emanet etmiş. Bu saygın bilimadamı, her gün ikametgâha gelerek genç Hasan Bedreddin'e ders veriyormuş; ve yavaş yavaş, aradan zaman geçtikçe, Kur'an'ın anlamını öğrendiği kadar baştan aşağıya ezberden okumayı da kavramış; bundan sonra ihtiyar bilgin, yıllar boyunca, öğrencisine tüm yararlı bilgileri vermeği sürdürmüş. Hasan da güzellikten, zarafetten ve mükemmellikten yana, tıpkı şairin dediği gibi serpilip durmuş:

Şu genç oğlan! Ay gibidir ve onun gibi ışık saçmaktan ve güzelliğini arttırmaktan geri durmaz; güneş onun yanağının lalesinden ışınlarının parlaklığını ödünç alır!

Eşsiz seçkinliğiyle güzellerin şahıdır o! Kırların şaşaası ve çiçekler varlıklarını, sanki ondan ödünç almışlardır!

Ama bütün bu zaman içinde, genç Hasan Bedreddin, babası Nureddin'in sarayını bir an bile terk etmemiş, çünkü yaşlı bilgin derslerinin çok büyük bir dikkatle izlenmesini istiyormuş. Ama Hasan on beşinci yılına ulaşınca, artık ihtiyar bilginden öğrenecek bir şeyi de kalmadığından, babası Nureddin onu alıp giysileri arasında bulabildiği en güzel bir giysiyle donatmış, katırların içinden en güzeli ve en biçimlisine bindirmiş ve onunla birlikte Basra caddelerinden büyük bir mevkip[1] halinde geçerek sultanın sarayına yollanmış. Kentte oturanlar da, genç Hasan Bedreddin'i görünce, güzelliği, boyunun zarafeti, kibarlığı ve büyüleyici davranışlarından dolayı sevinç çığlıkları atmışlar ve, "Ya Allah! Ne güzellik bu! Tıpkı ay gibi! Allah kem gözden korusun!" diye haykırmaktan kendilerini alamamışlar. Bu, böylece, Bedreddin ile babası saraya ulaşıncaya kadar sürmüş; ve halk şairin beyitlerinin anlamını o zaman kavramış.[2]

Sultana gelince, genç Hasan Bedreddin'i ve güzelliğini görünce, öyle şaşırmış ki, boğazı düğümlenmiş ve bir an için soluk almayı unutmuş. Ve onu yanına yaklaştırmış ve onu çok sevmiş; onu gözdesi yapmış, armağanlar vermiş ve babası Nureddin'e "Vezir, onu mutlaka her gün benim yanıma yolla!" demiş; "Çünkü onu görmeden edemeyeceğimi anlıyorum!" Vezir Nureddin de "Duyduk ve itaat ettik!" şeklinde yanıt vermek zorunda kalmış.

Bütün bunlar olup bitip, Hasan Bedreddin sultanın dostu ve gözdesi olunca, babası Nureddin oldukça ağır hasta düşmüş; ve Tanrı'nın huzuruna çıkmasının pek gecikmeyeceğini hissederek oğlu Hasan'ı çağırtmış, ona son vasiyetlerini yapmış ve "Bil ki, ey oğlum, bu dünya fanidir, gelecekteki dünya ebedidir! Ben, ölmeden önce, sana bazı nasihatlerde bulunmak istiyorum. Bunları iyice dinle ve onlara yüreğini aç!" demiş. Ve Nureddin, Hasan'a, benzerleriyle bir arada yaşarken uyacağı ve yaşamınca yöneleceği kuralları açıklamış.

1 *Mevkip*: Alay (Â.Ş.O.)

2 146. sayfadaki şiir (J.C.M.)

Bundan sonra, Nureddin, kardeşi Mısır veziri Şemseddin'i, ülkesini, Kahire'deki yakınlarını ve dostlarını hatırlamış; ve bunları hatırlayınca da onları yeniden görme olanağı bulunmadığından gözyaşlarını tutamamış. Ama hemen bu konuda da oğluna tavsiyelerde bulunabileceğini düşünerek, ona, "Çocuğum, şimdi sana söyleyeceklerimi iyice dinle! Çünkü çok önemlidirler. Benim Kahire'de Şemseddin adlı bir kardeşim vardır; yani senin amcandır ve Mısır'da vezirdir. O zamanlar, aramız biraz bozuk olarak birbirimizden ayrıldık ve ben, buraya, Basra'ya onun rızasını almadan geldim. Şimdi sana bu konudaki vasiyetlerimi bildiriyorum; bir kâğıt ve bir kamış al ve söyleyeceklerimi yaz!" demiş.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, bir tabaka kâğıt almış ve hokkasını kemerinden çıkarıp kutusundan en iyi yontulmuş bir kamış kalem çekmiş; ve kalemi yazı masasının ortasında bulunan hokkaya batırmış; sonra oturmuş ve kâğıdı ikiye katlayıp sol eline, kalemi de sağ eline alarak babası Nureddin'e, "Bana, söyleyeceklerini bekliyorum!" demiş. Ve Nureddin yazdırmaya başlamış: "Esirgeyen, Bağışlayan Allah'ın adıyla..." ve oğluna öyküsünü başından sonuna kadar yazdırmış. Sonra da Basra'ya geliş tarihini, ihtiyar vezirin kızıyla evlenişini; tüm soykütüğünü, doğrudan ve dolaylı ön-kuşağını, onların babalarının ve büyükbabalarının adlarını, kökenleri ve edindikleri kişisel soyluluk unvanlarıyla birlikte yazdırmış; sonra da babadan ve anadan gelen soy sopunu bunlara eklemiş.

Sonra da oğluna, "Bu kâğıt tabakasını itinayla sakla! Ve eğer bir gün, talihin sevkiyle başına bir felaket gelirse, babanın ülkesine dön! Benim, baban Nureddin'in doğduğu, o refah kenti Kahire'ye! Orada bizim evde oturan vezir amcanın adresini sorarsın; ona Allah'tan barış dileyerek benim selamlarımı ve de gurbet illerde, ondan uzak, üzgün öldüğümü; ölmeden önce de onu görmekten başka hiçbir dileğim olmadığını söylersin! İşte, oğlum Hasan, sana vermek istediğim nasihatler bunlardı. Bana bunları unutmayacağına söz ver bakayım!" demiş.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, iyice tozlayıp kuruttuktan ve babasının mührüyle mühürledikten sonra, kâğıdı dikkatle katlamış; sonra da bunu sarığının astarına, kumaş ile takkesi arasına sokmuş; ve oraya dikmiş; ama onu terden korumak için,

dikmeden önce, balmumuyla işlem görmüş bir tülbente sarmayı da unutmamış.

Bunu yaptıktan sonra, babası Nureddin'in elini öpüp ağlamaktan gayrı bir şey yapmayı düşünmemiş; ve bundan böyle daha bu kadar gençken yalnız kalacağı ve babasını görmekten mahrum olacağı düşüncesiyle kederlenmiş; ve Nureddin, ruhunu teslim edinceye kadar oğlu Hasan Bedreddin'e nasihatlarda bulunmayı sürdürmüş.

Bunun üzerine Hasan Bedreddin, büyük bir mateme bürünmüş ve onunla birlikte sultan da, büyük küçük emirler de matem tutmuşlar. Sonra mevkiine yaraşır bir merasimle onu toprağa gömmüşler.

Hasan Bedreddin'e gelince, onun matemi iki ay sürmüş; ve tüm bu zaman içinde, evini bir an bile terk etmemiş; saraya çıkmayı ve âdeti olduğu gibi gidip sultanı görmeyi bile unutmuş.

Sultan, güzel Hasan'ı ondan uzaklaştıran nedenin sadece üzüntü olduğunu anlayamayarak onun kendisinden bıktığını ve sakındığını düşünmüş. Ve bundan dolayı çok kızmış ve Hasan'ı babasının izleyicisi olarak vezir tayin edecek yerde, bu görevi bir başkasına vermiş; ve bir başka saraylıyı dost tutmuş.

Durumdan hoşlanmayan sultan, daha da fazlasını yapmış. Hasan'ın bütün mallarının, bütün evlerinin ve varlığının mühürlenip hepsine el konulmasını emretmiş; sonra da Hasan Bedreddin'in kendisinin de tutuklanıp, zincire vurularak huzuruna getirilmesini emretmiş. Yeni vezir mabeyincilerinden bazılarını birlikte alarak, kendisini tehdit eden felaketten haberi olmayan genç Hasan'ın oturduğu ev tarafına yönelmiş.

Oysa, sarayın genç köleleri arasında, Hasan Bedreddin'i çok seven bir köle varmış. Bu durumu öğrenince, çabucak Hasan Bedreddin'in yanına koşmuş; onu başı önüne eğik, yüreği dert yüklü ve boyuna ölen babasını düşünerek son derece üzgün bulmuş. Bunun üzerine başına gelmekte olan felaketi ona açıklamış. Hasan ona, "Ama hiç değilse, yabancı ülkelere kaçarken, beni geçindirecek bir şeyler alacak zamanım da mı yok?" diye sormuş. Genç köle de ona, "Zaman çok dar. Bundan dolayı her şeyden önce kendini kurtarmaktan başka şey düşünme!" demiş.

Bu sözleri duyunca, genç Hasan, o sırada üzerinde bulunan giysilerle ve yanına hiçbir şey almadan, tanınmamak için giysilerinin uçlarını başına örterek aceleyle oradan ayrılmış. Ve kentin dışına çıkıncaya kadar yürümesini sürdürmüş.

Basra'da oturanlara gelince, rahmetli vezirleri Nureddin'in oğlu genç Hasan Bedreddin'in tasarlanan tutuklanması, mallarına el konulması ve büyük bir ihtimalle ölmüş olabileceği haberlerini alınca çok büyük bir üzüntüye kapılmışlar ve "Güzelliğine ve büyülü kişiliğine yazık oldu" demeye başlamışlar. Ve genç Hasan, tanınmaksızın kentin sokaklarından geçerken, bu kederli sözleri ve haykırışları duymuş. Ama daha da fazla acele yürüyüp geçmiş ve talih onu babasının türbesinin bulunduğu mezarlığa kadar sürüklemiş. Bunun üzerine mezarlığa girmiş, mezarları geçerek babasının türbesinin bulunduğu yere ulaşmış. Ancak o zaman, başına örttüğü giysiyi indirmiş ve türbeye girip geceyi orada geçirmeyi düşünmüş.

Orada oturmuş, düşüncelere dalmışken, tüm kentte çok tanınmış bir tacir olan Basralı bir Yahudinin türbeye yaklaşmakta olduğunu görmüş. Bu Yahudi yöredeki bir köyden geliyor ve kente dönüyormuş. Nureddin'in türbesinin önünden geçerken içeriye bakmış ve genç Hasan Bedreddin'i görüp onu hemen tanımış. Bunun üzerine türbeye girmiş ve onu saygıyla selamladıktan sonra, "Efendim, o güzel yüzün ne kadar bozuk ve değişik! Yoksa başına baban vezir Nureddin'in ölümünden gayrı bir felaket mi geldi? O baban ki, beni ne kadar çok sever ve takdir ederdi! Allah rahmetini esirgemesin!" demiş. Fakat genç Hasan Bedreddin, yüzünün değişmesinin gerçek nedenini ona söylemek istemediğinden, "Bugün öğleden sonra evimde uyurken, ansızın, rüyamda rahmetli babamı gördüm; bana türbesini sık sık ziyaret etmediğim için sitemler etti. Ben de, dehşet ve pişmanlık dolu, sıçrayarak uyandım ve çok sarsılmış olarak çabucak koşup buraya geldim. Sen de beni etki altındaki bu kötü halimle görüyorsun" demiş.

Bunun üzerine Yahudi ona, "Efendim, epey zamandır sana gelip bir meseleden söz etmek istiyordum; ama kısmet bugünmüş ki sana rastladım. Benim genç efendim, baban vezir ile ortaklaşa işlerimiz vardı; bir süre önce kendi adına uzak ülkelere

gönderdiği gemiler mal yüklü olarak dönmek üzere... Bu gemilerin yüklerinden birini bana devredersen bin dinar veririm; ve de parayı hemen şimdi ödeyebilirim" demiş.

Ve Yahudi giysisinden altın yüklü bir kese çıkarmış; bin dinarı sayıp ayırarak hemen genç Hasan'a sunmuş; o da, Allah'ın onu içinde bulunduğu durumdan kurtarmak istediğine inanarak hemen bu sunuyu kabul etmiş. Sonra Yahudi, "Şimdi, efendim, bana bir makbuz yazın, altını da mühürleyin!" demiş. Bunun üzerine Hasan Bedreddin, Yahudinin kendisine uzattığı kâğıdı ve kamışı almış; kamışı bakır hokkaya daldırarak kâğıdın üzerine şunları yazmış: "Bu kâğıdı yazanın –Allah taksiratını affetsin!– vezir Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin olduğunu ve Basra'da tacir falan oğlu falan Yahudiye, babası Nureddin'e ait gemiler içinde yer alan Basra'ya gelecek ilk geminin yükünü sattığını; ve bunun için bin dinar aldığını beyan ederim." Sonra kâğıdın altını mührüyle mühürlemiş ve Yahudiye vermiş; o da onu saygıyla selamlayarak oradan ayrılmış.

Bunun ardından Hasan, rahmetli babasını, geçmişteki kendi durumunu ve şimdiki durumunu düşünerek yeniden ağlamaya başlamış. Ama, gece olunca, babasının türbesinde uzanıp yatarken uyku bastırmış ve orada uyuyakalmış. Orada, ayın göğün yücesinde belirdiği saate kadar, öylece uzanmış; o sırada başı kabrin taşından aşağı kaydığından, dönüp bu kez sırtüstü uyumak zorunda kalmış; öyle ki, yüzü ay ışığıyla tüm olarak aydınlanıyor ve bütün güzelliğini yansıtıyormuş.

Oysa, bu mezarlık, iyi niyetli, Müslüman inançlı ecinnilerin uğrağı bir yermiş. Ve, tüm rastlantı olarak, o saatte güzel bir ecinniye, ay ışığı altında hava almak için oraya uğramış. Gezintisi sırasında Hasan'ın bulunduğu yere gelmiş ve onu olanca güzelliği ve uyum içinde uyurken görmüş, buna çok şaşırıp kendi kendine, "Allah'a şükürler olsun! Ey güzel çocuk! Gerçekte, açık olsaydı, onun güzel gözlerine âşık olurdum; her halde siyah ve güzel gözlerdir bunlar!.." demiş. Sonra da, "Uyanmasını beklerken, gezintimi havada sürdürmek üzere uçayım" diye eklemiş. Ve uçarak, taze hava almak için oldukça yükseklere ağmış; orada, gezisini sürdürürken, arkadaşlarından birine, bir erkek ecinniye rastlayarak mutlu olmuş; o da inançlı biriymiş.

Onu nezaketle selamlamış, ecinni de selamına saygıyla karşılık vermiş. Bunun üzerine ecinniye, "Nereden geliyorsun, arkadaş?" diye sormuş. O da, "Kahire'den" diye yanıt vermiş. Ecinniye ona, "Kahire'nin iyi yürekli inanç sahipleri hoş mudurlar?" deyince; ecinni, "Allah'a şükür, iyidirler" yanıtını vermiş. Bunun üzerine ecinniye, "Arkadaş, benimle Basra mezarlığında uyuyan bir genç adamın güzelliğine hayranlık duymak için gelmek ister misin?" deyince, ecinni, "Emrin başım üstüne!" demiş. Bunun üzerine el ele tutuşup birlikte mezarlığa inmişler ve uyuyan genç Hasan'ın önünde yere inmişler. Ecinniye, "Nasıl, haklı değil miymişim?" demiş. Ecinninin de, Hasan Bedreddin'in harika güzelliğinden gözleri kamaşmış, "Allah! Allah! Eşi olamaz bunun; tüm ferçleri yakmak için yaratılmış sanki!" demiş. Sonra da, bir an düşünüp eklemiş: "Bununla birlikte, hemşire, bu büyüleyici gençle karşılaştırılabilecek birini gördüm ben" demiş. Ecinniye, "Olamaz!" diye haykırmış. Ecinni, "Vallahi, gördüm! Hem de Mısır gökleri altında, Kahire'de! Vezir Şemseddin'in kızıdır kendisi!" demiş. Ecinniye ona, "Ama ben onu tanımıyorum!" deyince, ecinni: "Dinle!" demiş, "Onun öyküsü şöyle:

"Babası vezir Şemseddin'in onun yüzünden başı belada. Gerçekte, Mısır Sultanı, haremdeki kadınlarından vezirin kızının olağandışı güzelliğini duyunca, vezirden evlenmek üzere kızını istemiş. Ama vezir Şemseddin, kızı için başka bir şeye karar verdiğinden, büyük bir şaşkınlığa düşmüş; ve sultana, 'Ey hükümdarım, ey efendim. Bu konuda en alçakgönüllü özürlerimi kabul etmek ve beni bağışlamak lütfunu gösterin! Çünkü benimle birlikte vezirliği yürüten kardeşim Nureddin'in öyküsünü bilirsiniz. Bir gün buralardan ayrıldığını ve o zamandan beri ondan haber alamadığımı da biliyorsunuz. Ve bu, aslında, hiç de ciddi sayılamayacak bir nedenle olmuştu!' demiş; ve sultana olayın nedenini ayrıntılarıyla anlatmış. Sonra da, 'Bu yüzden, daha sonra, Allah'a, kızımın doğduğu gün, ne olursa olsun, onu, kardeşim Nureddin'in oğlundan başkasıyla evlendirmemeye yemin ettim. O zamandan bu yana on sekiz yıl geçti. Fakat, ne mutlu ki, sadece birkaç gün önce, kardeşim Nureddin'in Basra vezirinin kızıyla evlenmiş olduğunu ve ondan bir erkek çocuğa sahip olduğunu öğrendim. Annesiyle aramızdaki gayretli ilişkiden doğmuş olan

Tanrı armağanı kızımın da, kardeşim Nureddin'in oğlu olan yeğeniyle evlenmek üzere bahtı yazılmış ve kararlaşmıştır. Sana gelince, ey benim hükümdarım, efendim! Sen istediğin kızla evlenebilirsin! Mısır bunlarla doludur! Şahlara yaraşır güzellikte ne kadar çok kız vardır ülkemizde!' demiş.

"Fakat, bu sözleri işiten sultan, müthiş hiddete kapılmış ve 'Nasıl, ey sefil vezir! Senin kızınla evlenmek onurunu sana vereyim, bu dereceye kadar düşeyim de, sen, soğuk ve budalaca bir bahaneyle beni reddedesin, ha? Öyle olsun! Ama, başım üzerine yemin ederim ki, burnunun dikliğine karşı, kızını, kölelerimden en düşkünüyle evlendirmeye zorlayacağım seni!' diye haykırmış. Sultanın ahırında, çarpık ve kambur bir seyis varmış; hem de, hem göğsünde hem de sırtında kamburu olan cinsten... Sultan hemen onu çağırtmış, babasının yalvarmalarına karşın onunla vezir Şemseddin'in kızı için bir evlenme sözleşmesi hazırlatmış; ve kamburun o gece genç kızla yatmasını buyurmuş. Dahası, musiki ile desteklenen büyük bir düğün şenliği yapılmasını da emretmiş."

"Bana gelince," diyerek sözünü sürdürmüş ecinni, "sarayın genç köleleri, kamburun yöresini alıp çok tuhaf Mısır usulü zevzeklikler yaptıkları ve her biri damada refakat etmek üzere ellerinde mumlarla ilerledikleri sırada, oradan ayrıldım. Damada gelince, ben ayrıldığım sırada, onu kaba şakalarla, 'Kızın yerinde biz olsak, bu kamburun yürekler acısı zebbi yerine uyuz bir eşeğinkini ele almayı yeğ tutardık!' diyerek hamamda yıkıyorlardı. Gerçekten, hemşire, bu kambur çok çirkin ve nefret uyandırıcı idi!" Ve ecinni bunu hatırlayınca, yüzünü fena halde buruşturarak yere tükürmüş. Sonra da, "Genç kıza gelince, hayatımda gördüğüm en güzel yaratık diyebilirim. Seni temin ederim ki, bu delikanlıdan çok daha güzel! Zaten adına da Sittü'l-Hüsn[1] diyorlar, gerçekten de öyle! Onu, şenliğe katılması yasaklanan babasından uzak, acı acı ağlarken bıraktım. Şölende çalgıcılar, rakkaseler ve hanendeler arasında tek başına oturuyordu; sefil seyis hamamdan çıkar çıkmaz şenlik başladı!" demiş.

1 *Sittü'l-Hüsn:* Güzellik Sultanı (J.C.M.)

Öyküsünün burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça, anlatısını ertesi güne bırakmış.

Ve yirmi birinci gece gelince, Şehrazad yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ecinni sözlerini, "Zaten şenliğin başlaması için kamburun hamamdan çıkmasını bekliyorlardı" diyerek sonuçlandırınca; ecinniye, "Evet, arkadaş! Ama senin, Sittü'l-Hüsn'ün bu delikanlıdan daha güzel olduğunda ısrar ederek çok yanıldığını düşünüyorum. Bu, hiç de mümkün değil; çünkü, ben, Hasan'ın zamanın en güzel varlığı olduğunda ısrar ediyorum!" demiş. Ecinni buna karşılık, "Vallahi hemşire, genç kızın delikanlıdan daha güzel olduğuna seni temin ederim! Zaten benimle gelip onu bir kez görmen, inanman için yeterlidir! Bu kadar kolay! Bu fırsatı kullanarak, alçak kamburun bu kadar harika bir yaratığı kirletmesini de engellememiz gerek! Bu iki genç varlık birbirlerine layıktır; ve birbirlerine öylesine benziyorlar ki, iki kardeş denebilir bunlara ya da iki yeğen... Kambur, Sittü'l-Hüsn'le çiftleşirse ne kadar yazık olur!" demiş.

Bunun üzerine ecinniye, "Hakkın var, kardeşim. Evet, uyuyan genci kollarımızda taşıyarak, sözünü ettiğin genç kızın yanına götürelim! Böylece, güzel bir şey yapmış ve de ikisinden hangisinin daha güzel olduğunu anlamış oluruz!" diye yanıt vermiş. İfrit de, "Duyduk ve itaat ettik! Çünkü sözlerin doğru düşünce ve dürüstlük ürünü! Haydi öyleyse!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, ifrit genç adamı omzuna almış, arkasında kendisine daha çabuk gitmek için yardım eden ecinniye ile uçmaya başlamış; ve ikisi birden böylesine bir yükle sonunda son hızla Kahire'ye ulaşmışlar. Orada, güzel Hasan'ı indirip hâlâ uyur durumda, halkla dolu saray avlusunun yöresinde bir sıra üzerine yerleştirmişler; ve onu uyandırmışlar.

Hasan uyanmış ve kendisini Basra'da türbede, babasının mezarı üzerinde uzanmış bulmamaktan dolayı büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Sağına bakmış, soluna bakmış. Burası bildiği kent değil; Basra'dan tamamen değişik bir kentmiş. O kadar şaşırmış ki, haykırmak için ağzını açmış; fakat hemen önünde ona haykırmaması için gözüyle işaret eden uzun boylu ve sakallı bir adam görmüş. Ve kendini tutmuş. Bu adam (yani ecinni!),

ona yanan bir mum vermiş; ellerinde yanan mumlarla ilerleyen düğün kalabalığına katılmasını sağlamış; ve ona, "Bil ki, ben bir ecinniyim, ama iman sahibi bir ecinni! Seni buraya uyuduğun sırada ben taşıdım. Bu kent, Kahire'dir. Seni buraya, iyiliğini istediğim için taşıdım, ve de karşılıksız bir yardımda bulunmak için... Sadece Allah aşkına ve güzellik adına!.. Şimdi şu yanan mumu elimden al, bu kalabalığı katıl ve onlarla birlikte şu gördüğün hamama git! Orada, hamamdan çıkan, saraya götürülecek bir kambur göreceksin; sen de onları izle! Daha iyisi, yeni damat kamburun yanında yürü! Ve onunla birlikte saraya gir! Büyük toplantı salonuna ulaşınca, sanki haneden birisi gibi, yeni damat kamburun yanında dur! Ve orada karşına çıktığını gördüğün herhangi bir çalgıcı, bir rakkase veya bir şarkıcı kadın görürsen, hemen elini cebine daldır ve benim marifetimle orada bulunan ve hiç eksilmeyecek altınları avuçlayarak hiç tereddüt etmeden başlarına öylece saçıver! Ve sakın altının biteceğinden korkma: bunu ben halledeceğim! Sana her yaklaşana avuç dolusu altın saçacaksın! Ve kendinden emin bir tavır takınacaksın! Ve de hiçbir şeyden korkma! Seni bu kadar güzel yaratmış olan Allah'a ve seni seven bana güven! Zaten, bütün bunlar Yüce Allah'ın arzu ve iradesiyle olmuştur!" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, ecinni gözden kaybolmuş.

Bunun üzerine, Basralı Hasan Bedreddin, ifritin sözlerini düşünerek kendi kendine, "Bütün bunların anlamı ne acaba? Ve bu şaşırtıcı ifrit, bana ne gibi bir hizmette bulunduğunu söylemek istedi?" diye mırıldanmış. Ama, kendi kendine soru sormak üzere uzun boylu düşünmeden yürümüş; sönen mumunu bir başka çağrılının mumundan yeniden yakmış; ve hamamda yıkanmayı sona erdiren kamburun tam yepyeni giysiler içinde ve at üstünde yola çıkacağı anda, hamama varmış.

Bunun ardından, Basralı Hasan Bedreddin, kalabalığa karışmış; ve güzel bir manevrayla, düğün alayının başına, kamburun yanına ulaşmış. İşte bu durumda, Hasan'ın tüm güzelliği, harika parıltısı içinde belirmiş. Zaten Hasan Basra'dan en göz kamaştıran giysilerine bürünerek çıkmışmış: başında, başlık olarak, çevresine altın ve gümüş işlemeli ve Basra tarzında görkemli bir ipek sarık sarılmış olan bir fes, sırtında da sırma tellerle yer

yer işlenmiş bir harmaniye varmış. Ve bütün bunlar onun gururlu havasına ve güzelliğine katkıda bulunuyormuş.

Düğün alayının yürüyüşü sırasında, çalgıcıların grubundan ayrılıp herhangi bir rakkase veya şarkıcı, Hasan'ın karşısına gelip kendisine yaklaştıkça, Hasan hemen cebindeki keseye davranıyor ve oradan bolca altın çıkararak, bu altını avuç avuç yöresindekilere saçıyor; aynı şekilde kendisine yaklaşan genç şarkıcının ya da genç rakkasenin zilli tefine altın dolduruyor; bunu yaparken de görülmedik bir zarafetle davranıyormuş.

Böylece orada bulunan bütün kadınlar ve de bütün kalabalık, büyük bir hayranlığa kapılmışlar; ve de, onun güzelliği ve sihrinden etkilenmişler.

Alay sonunda saraya ulaşmış. Orada, mabeyinciler kalabalığı dağıtmışlar ve sadece kamburu izleyen çalgıcılar ile rakkase ve şarkıcıları içeri almışlar. Başka hiç kimse içeri girememiş.

Bunu gören şarkıcı ve rakkaseler, ağızbirliğiyle, mabeyincilere sokulup onlara, "Vallahi! Halkı, gelinin giyimine yardım etmek üzere görevli olan bizlerle birlikte hareme girmekten engellemekte çok haklısınız! Ama, bize o kadar iyiliği dokunan şu genç adamı bizimle içeri girmekten alıkoyarsanız, biz de kesinlikle içeri girmeyiz. Ve de dostumuz olan bu genç adam yanımızda bulunmadıkça, geline şenlik düzmeyi de reddederiz" demişler.

Ve, zorlayarak, kadınlar, genç Hasan'a dört elle sarılmışlar; ve onu da birlikte büyük toplantı salonunun ortasındaki hareme götürmüşler. Hasan, olan biteni önleyemeyen ve bundan dolayı da nefretle dolu olan kamburla birlikte harem çevresindeki tek erkekmiş. Toplantı salonunda, emirlerin vezirlerin ve saray mabeyincilerinin tüm soylu eşleri toplanmış imiş. Tüm kadınlar iki sıra halinde dizilmiş ve her biri elinde büyük birer mum tutuyormuş; her birinin yüzü de, iki erkeğin varlığından ötürü, beyaz ipek bürümcüklerle örtülüymüş. Hasan ve yeni evli kambur, düğüne katılmak için, salondan gerdek odasına kadar iki dizi halinde sıralanmış kadınların önünden geçmişler ve yüksek bir peykeye oturmuşlar.

Hasan Bedreddin'i, güzelliği, büyüleyici etkisi ve aynı hilal halindeki görünümünü andıran ışıltılı yüzüyle gören kadın-

lar, heyecandan nefes alamaz olmuşlar, akıllarının başlarından uçtuğunu hissetmişler. Ve her biri bu harika gencin boynuna sarılmak ve kucağına atılarak orada bir yıl, bir ay veya hiç değilse bir saat ya da sadece bir kez onun dolduruşuna uğrayacak ve onu içinde duymaya yetecek kadar bir zaman oturmak için yanıp tutuşmuşlar.

Öyle bir an gelmiş ki, tüm bu kadınlar, hep birden, artık daha fazla dayanamayıp bürümcüklerini kaldırarak yüzlerini açmışlar; kamburun varlığını unutarak sınırlamadan kendilerini ortaya koymuşlar; ve hepsi birden güzelliğini daha yakından izlemek ya da onu ne çok arzuladıklarını belli etmek üzere, bir iki aşk sözü fısıldamak, hiç değilse gözleriyle bir işaret yapmak için, Hasan Bedreddin'in yanına yaklaşmaya başlamışlar. Zaten, rakkase ve hanendeler, Hasan'ın cömertliğini anlatarak onu daha da değerlendiriyorlar ve bu kadınları ona karşı daha iyi hizmet görmeye teşvik ediyorlarmış. Kadınlar kendi aralarında, "Allah! Allah! İşte bir genç ki, doğrusu, Sittü'l-Hüsn ile yatmaya gerçekten layık! Adeta birbirleri için yaratılmışlar! Allah şu kamburun belasını versin!" diyorlarmış.

Salonda kadınlar Hasan'ı över, kambura da lanetler yağdırırken, birden çalgıcılar mızrap vurup zil çalarak, yeni gelin Sittü'l-Hüsn'ün, gerdek kapısı açılarak, haremağaları ve maiyetindekilerle çevrili, kabul salonuna girişini muştulamışlar.

Vezir Şemseddin'in kızı Sittü'l-Hüsn kadınların arasına katılmış; tıpkı bir huri gibi parlıyor; yanındaki diğer kadınlar da onun yanında, bir buluttan çıkan ayı çevreleyen yıldızlar gibi, ona bir tören alayı oluşturuyorlarmış. Sittü'l-Hüsn amberler, miskler ve gülyağları sürünmüş; taradığı saçları başını örten ipek bürümcük altından parlıyor, omuzları onları kaplayan gösterişli giysiler altında harika desenler çiziyormuş; kenarları kızıl altınla işlenmiş al giysisinin üzerine hayvan ve kuş figürleri işlenmiş, ama bunlar sadece dış giysileri üzerinde görülenlermiş; bunların altındaki iç giysilere gelince, onların ne olduklarını ve ne denli değerli bulunduklarını ancak Allah bilirmiş. Boynundaki gerdanlık, kim bilir kaç bin dinar değerindeymiş! Onu oluşturan her bir değerli taş, öylesine nadirmiş ki, hiç kimse, bir şah bile olsa, benzerini görmemiş imiş. Tek sözle, yeni gelin Sittü'l-

Hüsn, öyle güzelmiş ki, ancak on dördüncü gecesinde dolunay bu kadar güzel olabilirmiş!

Basralı Hasan Bedreddin'e gelince, yerinde kıpırdamadan oturuyor ve tüm kadınların hayranlığını çekip duruyormuş. Sonunda yeni gelin onun bulunduğu yana doğru gelmeye başlamış. Bedenini sağa sola kıvırarak, son derece zarif hareketlerle sedire yaklaşmış. Bunu gören kambur seyis, ayağa kalkarak onu kucaklamaya yeltenmiş. Fakat kız onu nefretle itmiş; kıvrak bir hareketle dönerek güzel Hasan'ın önünde durmuş. Onun kendi yeğeni olduğunu bilmediği gibi, oğlan da hiçbir şey bilmiyormuş!

Bu sahneyi gören oradaki bütün kadınlar gülmeye başlamışlar: özellikle genç gelin yakışıklı Hasan'ın önünde durup ve onun uğruna bir an içi tutuşarak, ellerini göğe kaldırıp, "Allahümme! Ne olur bu güzel genç benim kocam olsa! Beni bu kambur seyisten kurtar!" diye haykırınca...

Bunu duyan Hasan Bedreddin, ecinninin ikazına uyarak elini cebine daldırıp oradan birçok altın çıkarıp avuç avuç Sittü'l-Hüsn'ü izleyenlere ve çalgıcı ve şarkıcılara saçmış. Onlar da, "İnşallah geline sen sahip olursun!" diye haykırmışlar. Ve Bedreddin bu temenniye ve iltifatlara kibarca gülmüş. Kambura gelince, bütün bunlar olup biterken, kötülemelerden yılmış; bir kenarda tek başına maymun gibi oturup kalmış; ve rastlantı kabilinden onun yanına kim yaklaşmışsa ya da yanından kim geçmişse, onunla alay etmek için mumlarını söndürmüşler; ve böylece orada sıkıntıdan patlayarak ve kaygıdan kahrolarak kalakalmış. Ve tüm kadınlar ona bakarak alay etmişler ve pis şakalar yapmışlar. Biri "Maymun! Kendi kendini tatmin et! Havayla çiftleş!" derken, bir diğeri "Bak sen! Senin boyun ancak bu yakışıklı delikanlının zebbi kadardır! İki kamburun da onun yumurtaları kadar vardır ancak!" diyor, bir üçüncüsü de "Bu delikanlı zebbiyle sana bir vursa, uçar, ahırda kıçüstü düşersin!" diyormuş. Ve herkes gülüp duruyormuş.

Yeni geline gelince, her seferinde yeni giysilerle, tüm kadınlar da kendisini izlediği halde, salonda yedi kez tur atmış ve her seferinde de Basralı Hasan Bedreddin'in önünde durmuş. Ve her bir giysisi bir önce giydiğinden daha güzelmiş; ve takındığı her süs, bir öncekinden daha değerliymiş. Ve yeni gelin ağır ağır ve

adım adım yürürken, çalgıcılar coşkuyla aletlerini çalıyor ve şarkıcılar en çıldırtıcı, en tahrik edici aşk şarkıları söylüyorlarmış; rakkaseler de zilli teflerinin refakatinde, kuşlar gibi raks ediyorlarmış! Ve her seferinde, Hasan Bedreddin el-Basravi, salonun her yanına avuç avuç altın saçmaktan geri kalmıyormuş; ve tüm kadınlar, delikanlının eline dokunan bir şeylere sahip olmak için çabalayıp duruyorlarmış. Hatta bazıları, genel neşeden ve heyecandan; çalgı sesinden ve şarkıların verdiği baş dönmesinden yararlanarak, yerde birbirinin üstüne uzanmış, oturmuş gülümseyen Hasan'a bakarak çiftleşme taklidi yapıyorlarmış. Ve kambur bütün bunlara üzülerek bakıyormuş. Ve kadınların birinin Hasan'a dönerek, elini alt yanına doğru uzatıp işaretle fercini göstererek; bir diğerinin orta parmağını sallayarak ve gözünü kırparak onu çiftleşmeye davet ettiğini; ya da bir diğerinin, kalçasını açarak yumruk yaptığı sol eline sağ elinin ayasıyla vurarak işaret ettiğini; ya da bir başkasının daha da şehvetli bir jestle, kıçına vurup kambura "Kayısı zamanında gel de kıçımı ye!" dediğini duyduğu her seferinde üzüntüsü artıyormuş. Ve herkes gülüp duruyormuş.

Yedinci turun sonunda, düğün merasimi bitmiş; çünkü gecenin zaten ilerlemiş bir saatine ulaşılmış imiş. Çalgıcılar mızrap vurmayı bırakmışlar, rakkase ve şarkıcılar susmuşlar; ve tüm kadınlarla birlikte, Hasan'ın önünden geçerek kimi ellerini öpmüş, kimi giysisinin eteğini tutmuşlar; ve son bir kez daha güzelliğini görmek için başlarını çevirip baktıktan sonra dışarı çıkmışlar. Sonunda salonda, Hasan'dan, kamburdan, yeni gelinden ve nedimelerden başka kimse kalmamış. Bunun üzerine nedimeleri gelini soyunma odasına götürmüşler, birer birer giysilerinden soymuşlar; ve her bir giysiyi çıkarırken, kem gözlerden sakınmak için, "Maşallah!" sözünü tekrarlamışlar. Sonra hepsi birden, gelini sadece, görevi yeni gelini kambur damat içeri girinceye kadar gerdeğe hazırlamak olan ihtiyar dadısıyla bırakarak çekilmişler.

Kambur, sedirden ayağa kalkarken, Hasan'ın hâlâ oturduğunu görerek, kuru bir sesle ona, "Gerçekte, efendim, varlığınızla bizi çok onurlandırdınız; ve bu gece iyiliklerinizle bizi ihya ettiniz. Ama şimdi, buradan ayrılmak için kovulmayı mı bekliyorsu-

nuz?" demiş. Bunun üzerine Hasan sonuç olarak ne yapacağını bilemediğinden ayağa kalkarak, "Bismillahirrahmanirrahim!" demiş; ve dışarı çıkmış. Ama, daha salonun kapısının dışına çıkar çıkmaz, ecinninin belirdiğini görmüş; ecinni ona, "Böyle nereye gidiyorsun, Bedreddin? Dur bakalım! Beni iyi dinle ve söyleyeceklerimi yerine getir! Kambur hacet görmek üzere tuvalete gidecek; onunla ben meşgul olacağım! Senin yapacağın doğruca gerdek odasına gitmektir; genç gelinin içeri girdiğini görünce, ona, 'Senin gerçek kocan benim! Sultan ve baban, kıskanç kimselerin kem gözünden çekindikleri için bu düzeni kurdular! Seyise gelince, bu bizim seyislerimizin en sefilidir; ve onun zararını karşılamak için, ahırda bizim sağlığımıza içsin diye bir çanak ayran hazırlıyorlar' dersin. Sonra, korkusuzca ve hiç tereddüt etmeden onun elini tutar, peçesini kaldırır; ve ne yapılması gerekirse onu yaparsın!" demiş; sonra da oradan ayrılmış.

Gerçekten kambur, yeni gelinin yanına girmeden önce, boşalmak için apteshaneye girmiş; mermere çömelmiş ve aptes bozmaya başlamış! Ama hemen iri bir fare kılığına giren ecinni, apteshanenin deliğinden çıkmış; ve "Cik! Cik!" diye fare sesleri çıkarmaya başlamış. Seyis, onu kaçırmak için ellerini birbirine çarparak ona, "Hişt! Hişt!" diye seslenmiş. Birdenbire, fare büyümeye başlayarak, gözleri korkunç şekilde parlak iri bir kedi olmuş; ve karşısında miyavlamaya başlamış. Sonra kambur hacetini görmeye devam ederken, kedi yeniden büyümeye başlayarak bu kez iri bir köpek olmuş ve "Hav! Hav!" diye havlamaya başlamış. Bunu gören kambur korkmuş; ve ona, "Defol, alçak!" diye haykırmış. Bu kez köpek kabararak bir eşek olmuş ve kamburun yüzüne bakarak, "A! i! A! i!" diyerek anırmaya ve de büyük gürültülerle yellenmeye başlamış. Bunu gören kambur çok korkmuş, tüm karnının ishal olmuş gibi cıvıdığını hissetmiş; ve "İmdat! Evdekiler neredesiniz?" diye haykırmaya başlamış. Sonra da, kambur oradan kaçar kurtulur endişesiyle, eşek daha da büyüyerek apteshanenin kapısını tamamen kapatan korkunç bir manda haline gelmiş; ve bu manda, bu kez, insan sesiyle konuşarak, ona, "Allah belanı versin senin, kıçımın kamburu! Ey seyislerin en kokuşmuşu!" demiş. Bu sözleri duyan kambur ölüm soğukluğunu ensesinde hissetmiş, döşeme taşları üzerindeki cıvık pisliklerin üzerinde kaymış ve

yarı giyinik durumda, çeneleri birbirine vurarak korkudan perişan olmuş! Bunu gören manda, ona, "Alçak kambur! Pis aletini içine sokacak hanımımdan başka kadın bulamadın mı?" diye haykırmış. Korku içindeki kamburun ağzından tek bir söz çıkmamış. Bunu gören ecinni ona, "Bana yanıt ver! Yoksa dışkını sana yediririm!" demiş. Bu korkunç tehdidi duyan kambur, "Vallahi! Bu, asla benim suçum değil! Beni buna zorladılar! Ve zaten, ey mandaların hükümdarı, genç kızın mandalar arasında bir sevdiği olduğunu bilmiyordum! Ama, sana yemin ediyorum, pişmanım, ve Allah'tan ve senden af diliyorum" demiş. Bunu duyan ecinni, ona, "Bana, Allah adına, emirlerimden çıkmayacağına dair yemin et!" demiş. Kambur hemen yemin etmiş. Bunun üzerine ecinni ona, "Burada gün doğuncaya kadar, bütün gece, kalacaksın! Ancak ondan sonra dışarı çıkabilirsin! Ama bütün bunlardan kimseye tek bir söz bile etmeyeceksin! Yoksa kafanı bin parçaya ayırırım! Ve de bir daha sarayın bu yanına, yani hareme kesinlikle ayak basmayacaksın! Yoksa, bak tekrarlıyorum, kafanı ezer ve seni dışkı çukuruna sokarım!" demiş; sonra da, "Şimdi seni öyle bir duruma sokacağım ki, gün doğuncaya kadar kıpırdayamayacaksın!" diye eklemiş. Sonra manda dişleriyle seyisi ayaklarından yakalamış ve onu başaşağı, apteshanenin çukuru içine sokmuş; kamburun sadece ayakları dışarıda kalmış. Sonra ecinni "Sakın kıpırdamayasın!" demiş ve ortadan kaybolmuş.

Kamburun durumu böyle!

Hasan Bedreddin el-Basravi'ye gelince, kambur ile ifriti kendi hallerine bırakıp gerdek odasının özel bölümüne girmiş; oradan da gerdek odasına geçmiş ve bir kenara çekilip oturmuş. Onun içeri girmesinden biraz sonra, yüreklendirmek için kendisini izleyen, ancak yalnız başına gerdeğe girmesi gerektiğinden kapıda kalan dadısından ayrılarak yeni gelin Sittü'l-Hüsn içeri girmiş. Bir kenarda oturanın kim olduğunu ayırt edemeyen, ama kambura seslendiğini sanan ihtiyar, ona, "Ayağa kalk! Yiğit delikanlı! Karının elini tut! Allah beline kuvvet versin! Allah daima sizinle birlikte olsun, çocuklarım!" diyerek çekip gitmiş.

Bunun üzerine yeni evli Sittü'l-Hüsn, bir tüy kadar hafif, kendi kendine, "Hayır! Kendimi bu iğrenç kambur seyise teslim edeceğime öleyim daha iyi!" diye söylenerek ilerlemiş. Ama daha

birkaç adım atmadan, hayran olunacak güzellikteki Bedreddin'i görerek tanımış. Bunun üzerine bir mutluluk çığlığı atarak, ona "Oh, sevgilim! Bu kadar zaman oturarak beni beklemen ne incelik! Yalnız mısın? Ne mutluluk! Sana itiraf edeyim: seni toplantı salonunda, o kötü kamburla yanyana oturmuş görünce, ilkin, benim üzerimde ikinizin de hak iddia edeceğinizden korktum" demiş. Bedreddin, "Hanımım, sen ne diyorsun? Bu kamburun sana dokunabileceğini nasıl düşünürsün? Ve de nasıl senin üzerinde benimle birlikte hak iddia edebilir?" diye yanıt vermiş. Sittü'l-Hüsn de "Ama ikinizden hanginiz benim kocam, sen mi, o mu?" diye sormuş. Bedreddin, "Benim, hanımım! Bütün bu kambur güldürüsü, sadece bizi güldürmek için düzenlendi; ve de kem gözlerden korumak için... Çünkü saraydaki tüm hanımlar senin eşsiz güzelliğinin övgüsünü duymuşlar; baban da bu kamburu, seni kem gözlerden korumak için kiralamış; onu on dinarla ödüllendirmiş; ve zaten şimdi, kambur ahırda bizim şerefimize, bir çanak ayran yutmakla meşgul!" diye yanıt vermiş.

Bedreddin'in bu sözleri üzerine, Sittü'l-Hüsn zevkle dolmuş, gülümsemiş; sonra daha da coşkuyla gülmüş; sonra da ansızın kendini tutamayarak, "Vallahi! Sevgilim, al beni! Al beni! Kucağına oturt beni!" diye haykırmış. Ve Sittü'l-Hüsn, iç çamaşırlarını tüm olarak çıkardığı için, üzerindeki harmaniye içinde çırılçıplakmış. "Beni kucağına oturt!" dedikten sonra, giysisini ferci hizasına gelinceye kadar yukarı kaldırmış ve tüm göz kamaştırıcılığı içinde kalçalarını ve ay yuvarlaklığındaki kıçını açığa çıkarmış. Bu görünüşü ve hurilere özgü cildinin ayrıntılarını algılayınca, Bedreddin, arzunun tüm bedenini sardığını ve uyuyan çocuğun uyandığını hissetmiş! Ve hemen aceleyle ayağa kalkmış, soyunmuş ve içdonunun üzerindeki sonsuz kıvrımları olan kuşağını çözmüş; Basralı Yahudi'nin kendisine verdiği bin altını içeren keseyi divana, kuşağının altına koymuş; sonra o güzelim sarığını çıkarıp bir iskemlenin üzerine yerleştirmiş; ve oraya kambur için konmuş olan gece takkesini giymiş; ve sırtında giysi olarak sadece sırma işlemeli ince bir ipek gömlek ile yine sırma uçkurlu mavi ipekten geniş bir içdonu kalmış.

Bedreddin, uçkur çözüp tüm bedenini kendisi için hazırlamış olan Sittü'l-Hüsn'ün üzerine atılmış ve gömüşmüş. Kızın

açık kalçalarının arasına diz çöküp Sittü'l-Hüsn'ün bacaklarını ayırmış. Sonra da saldırıya hazır vaziyette bulunan koçbaşlı saldırı gerecini kalenin duvarlarına vurmuş ve bir vuruşta engeli ortadan kaldırmış; ve Bedreddin, incinin delinmemiş olduğunu ve kendisininkinden önce hiçbir koçbaşının buna ulaşmadığını, hatta burnunun ucuyla bile dokunmadığını anlayarak çok sevinmiş. Sonra engelin ardındaki bölgenin de aynı mutlu bekâret durumunu sezinleyerek bundan büyük bir zevkle yararlanmış.

Zevkin doruğunda, bu genç bedenin bekâretini giderdikten sonra, koçbaşı, on beş kez daha kesintisiz girip çıkarak aynı zevki tatmış, hiçbir incinme duymadan...

Böylece, o andan başlayarak, hiç kuşkusuz Sittü'l-Hüsn, sonra göreceğiniz gibi ey Emirü'l-Müminin, hamile kalmış.

Bedreddin on beş kez sefer yaptıktan sonra, kendi kendine, "Şimdilik bu kadarı yeter!" demiş. Ve de Sittü'l-Hüsn'ün yanına yatıp uzanmış; kızın başını yavaşça kolunun üzerine yatırmış; Sittü'l-Hüsn de onu kollarıyla sarmış; ikisi de birbirine sıkı sıkı sarılmış olarak, uyumadan önce şu dizeleri okumuşlar:

> Asla korkma! Mızrağın aşkının hedefini delsin! Kıskançların nasihatlarına kulak asma! Çünkü hasetle söylenen sözlerin aşka faydası yoktur! Düşün! Yüce Tanrı, birbirinin kollarında yatan iki sevgilininkinden daha güzel bir temaşa yaratmış mıdır? Bak onlara! Biri diğerinin kollarında, mutlulukla örtünmüşler! Elleri ve kolları kulak yerine hizmet veriyor! Âlem, ateşli bir tutkuyla iki kalbin birbirine bağlandığını görünce, onları soğuk bir demirle vurmaya çalışır. Ama sen boş ver! Yolunda bir güzelliğe rastladığın her sefer, onu sevmek gerekir! Onunla, sadece onunla yaşamak gerekir!

Hasan Bedreddin ile amcasının kızı Sittü'l-Hüsn'ün öyküsü işte böyle! Ecinniye gelince, gidip acele arkadaşı ecinniyeyi aramış; ikisi birden gelip gençlerin oyunlarını izledikten ve koçbaşının darbelerini saydıktan sonra, iki genç varlığı uykularında seyretmişler. Sonra ifrit, arkadaşı ifriteye, "Haydi hemşire, genç adamı kaldırıp götürmek sırası sende! Onu, seni götürdüğüm

Basra'daki mezarlıkta, babası Nureddin'in türbesinde yattığı aynı yere taşıman gerek! Ve de çabuk ol! Ben de sana yardım edeyim! Çünkü sabah olmak üzere!" demiş; bunun üzerine ifrite, uyuyan genç Hasan'ı kaldırıp onu olduğu haliyle, sadece sırtındaki gömlekle omuzlarına almış, çünkü içdonuyla kuşağını toplayacak zamanı yokmuş, ve peşinde ifritle göklerde uçmuş. Havadaki bu uçuşları sırasında, bir an gelmiş, ifrit, yakışıklı Hasan sırtında olduğu halde, ifriteye karşı şehvetli duygular duyup onun ırzına geçmek istemiş; ve ifritenin gönlü de buna yatkınmış; ancak Hasan adına korkuyormuş. Şükürler olsun ki, Allah duruma müdahale etmiş; meleklerini görevlendirerek ifritin üzerine ateş sütunları attırıp onu yakmış. Böylece ifrite ve Hasan, belki de onları mahvedecek olan müthiş ifritten kurtulmuşlar; çünkü bu ifrit çiftleşme konusunda dehşetliymiş! Böylece ifrite, başına geleceklerden çok korktuğu Hasan olmasa kendisiyle pekâlâ çiftleşebileceği ifritin atılmış bulunduğu aynı yerde toprağa inmiş.

Oysa, Kader, ifritenin genç Hasan Bedreddin'i tek başına daha uzağa götüremeyeceğini anlayarak indirdiği yerin Şam kentine çok yakın bir mahal olmasını istediğinden, ifrite de Hasan'ı getirip kentin kapılarından birinin yakınına yavaşça bırakmış; kendisi de uçup gitmiş.

Gün doğarken, kentin kapıları açılmış ve halk, buralardan çıkarken, üstünde sadece bir içgömleği, başında sarık yerine gece takkesi taşıyan, ayağında donu da bulunmayan bu olağanüstü güzel genci görünce çok şaşırmış ve birbirlerine, "Bunun bu kadar derin bir uykuda olması, bütün gece uyumamış ve çok yorulmuş olmasındandır herhalde!" demişler. Ama bazıları da, "Allah Allah! Ne yakışıklı bir genç bu böyle! Onunla yatmış olan kadın ne mutlu ve talihlidir kim bilir? Ama acaba neden böyle çırılçıplak?" demişler. Bir diğerleri de, "Zavallı genç adam meyhanede gereğinden fazla zaman geçirmiş ve dayanacağından fazla içki içmiş; ve gece geç vakit evine dönerken kentin kapılarını kapalı bulmuş; toprağa uzanıp yatmaya karar vermiş olmalı!" demiş.

Aralarında böylece konuşurlarken, sabah yeli esmiş ve güzel Hasan'ı okşayarak gömleğinin açılmasına neden olmuş; bir karın, bir göbek, kalçalar ve bacaklar ortaya çıkmış... Hepsi bil-

lur gibi parlıyormuş! Ve de bir zebb ile dengeli yumurtalıklar... Ve bu görünüş tüm bunları seyredenleri hayran bırakmış.

O sırada Bedreddin uyanmış ve tanımadığı bir kentin kapısında uzanmış olduğunu ve yöresindeki insanları görmüş; buna çok şaşırıp, "Ben kimim, ey iyi insanlar? Söyleyin bana, yalvarırım! Ve de neden benim böylesine yöremdesiniz? Ne oldu acaba?" diye haykırmış. Ona, "Bizler, sadece zevk duymak için durup sana bakıyoruz! Ama sen, Şam kapılarında bulunduğunu bilmiyor musun? Böylesine çırılçıplak kalıncaya kadar geceyi nerede geçirdin?" diye yanıt verip soru sormuşlar. Hasan da, "Vallahi! İyi insanlar, siz bana ne söylüyorsunuz? Ben geceyi Kahire'de geçirdim. Sizse, Şam'da olduğumu söylüyorsunuz!" demiş. Bunu duyunca hepsi büyük bir neşeye kapılmışlar ve içlerinden biri, "Ey koca esrarkeş!" demiş; diğerleri de, 'Ama sen herhalde delisin! Böylesine yakışıklı bir delikanlının deli olması ne acınacak şey!" demişler. Ve kimileri, "Senin bize anlattığın bu garip öykü nedir?" diye sormuşlar. Bunun üzerine Hasan Bedreddin, "Vallahi! iyi insanlar, ben asla yalan söylemiyorum! Dün geceyi Kahire'de geçirdim ve bir gün önce de kendi kentim Basra'da idim!" demiş. Bu sözleri duyan biri, "Şaşılacak şey!" diye, bir diğeri, "Bu delinin biri!" diye haykırmış. Ve birçokları iki büklüm oluncaya kadar gülmüş ve el çırpmışlar. Kimileri de, "Bu hayranlık verici gencin aklını kaçırmış olmasının pek zararı yok. Yine de benzersiz bir deli olmuş" demişler. İçlerinden daha aklı başında biri, ona, "Oğlum biraz aklını başına topla! Ve böyle budalaca şeyler söyleme!" demiş. Bunun üzerine Hasan, "Ben ne dediğimi biliyorum. Ve, dahası, Kahire'de, dün gece, yeni evli biri olarak çok hoş anlar geçirdim!" demiş. Bunu duyunca, hemen hepsi onun çılgınlığına gittikçe daha fazla inanmışlar; ve biri gülerek, "Pekâlâ görüyorsunuz ki, bu zavallı genç adam rüyasında evlenmiş. Rüyada evlenmek iyi oluyor mu? Kaç sefer yaptın? Birlikte yattığın bir huri mi, bir orospu muydu?" diye haykırmış. Ama Bedreddin, kızmaya başlayarak onlara, "Pekâlâ işte, o bir huriydi. Rüyada falan çiftleşmedim, onun bacakları arasında on beş kez yaptım o işi! Ve de pis bir kamburun yerini alarak! Hatta şu başımda gördüğünüz gecelik takkesi de ona ayrılmıştı! Fakat Allah aşkına! Yiğit kişiler, benim sarığım ner-

de? Donum nerde, giysilerim kuşaklarım nerde? Ve de özellikle kesem nerde?" diye haykırmış.

Ve Hasan ayağa kalkmış, yöresinde giysilerini aramış. Herkes delikanlının tümden aklını kaçırdığını düşünerek birbirine göz kırpmış.

Bunu üzerine zavallı Hasan, o gülünç kılığıyla kente girmeye karar vermiş; ve caddeleri ve çarşıları, çoğu çocuk bir sürü insanın ortasında, kendisine, "Deli! Deli!" diye haykırırlarken geçmek zorunda kalmış. Ve zavallı Hasan ne yapacağını bilemezken, Allah bu güzel çocuğun daha fazla incinmesini istememiş olacak ki, onu bir tatlıcı dükkânının önünden geçirmiş. Ve Hasan bu dükkâna atılarak, orada kendine sığınak aramış; ve bu tatlıcı, serüvenlerini bütün kentin çok iyi bildiği gözüpek bir yiğit olduğundan, herkes Hasan'ı kendi haline bırakıp korkarak oradan ayrılmış.

Hacı Abdullah adlı bu tatlıcı, Hasan Bedreddin'i görünce, onu keyfince seyretmiş; ve güzelliğine, büyüleyiciliğinin ve doğal verilerinin görünümüne hayran olmuş; ve o anda gönlünü sevgi kaplamış; ve genç Hasan'a, "Ey kibar genç çocuk, söyle bana, nereden geliyorsun? Ve sakın korkma! Bana öykünü anlat, çünkü seni şimdiden canımdan fazla seviyorum" demiş. O zaman Hasan, tatlıcı Hacı Abdullah'a başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış.

Onun başına gelenleri öğrenen tatlıcı, son derece şaşırmış; ve Hasan'a, "Benim genç efendim Bedreddin, bu öykü, gerçekten çok şaşırtıcı ve anlatışın da olağanüstü. Fakat, çocuğum, sana bundan kimseye söz etmemeni tavsiye ederim, çünkü sırları açıklamak tehlikelidir. Ve Allah seni dertlerinden kurtarasıya kadar, sana dükkânımı, gönlünce burada kalmak üzere açıyorum. Zaten benim çocuğum yok, beni baban gibi kabul etmek istersen, beni çok sevindirirsin! Seni evladım olarak kabul ederim!" demiş. Bunu duyunca Hasan Bedreddin, "Yiğit amcacığım! Senin istediğin gibi olsun!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine tatlıcı hemen çarşıya çıkmış; gösterişli elbiseler satın alıp Hasan'a giydirmek üzere geri dönmüş. Sonra onu kadıya götürmüş ve tanıklar önünde, Hasan Bedreddin'i evlatlığa kabul etmiş.

Ve Hasan tatlıcı dükkânında, onun oğlu olarak kalmış; müşteriden para alıp verir, hamur işlerini, reçel kavanozlarını, kaymak ve Şam'da ün salmış başka her türlü tatlıyı o satarmış; Basra'da vezir Nureddin'in karısı olan annesinin onun önünde hamur işleri ve reçeller hazırlarken kendisine verdiği derslerden ötürü ve de tatlıcılığa çok özel bir ilgi duyduğu için, sanatı kısa zamanda öğrenmiş. Hasan Bedreddin'in öyküsü böyle!

Yeni gelin, Kahire'deki Şemseddin'in kızı Sittü'l-Hüsn'ün öyküsüne gelince, o da şöyle:

Sittü'l-Hüsn, bu ilk düğün gecesinin sabahında uyanınca, Hasan'ı yanında bulamamış. Hemen Hasan'ın apteshaneye gitmiş olacağını düşünmüş! Ve dönüşünü beklemeye başlamış.

Hal böyleyken, babası vezir Şemseddin, haberlerini almak üzere onunla buluşmaya gelmiş; ve de çok endişeli imiş. Sultanın kendisini, kızı Sittü'l-Hüsn'ü bu şekilde kambur seyisle evlendirmeye zorlayarak yaptığı haksızlığa ruhunda isyan duyuyormuş. Ve kızının yanına girmeden önce, vezir kendi kendine, "Hiç kuşkusuz, şayet bu iğrenç kambura kendisini teslim ettiğini öğrenirsem, kızımı öldürürüm!" diyormuş.

Gerdek odasının kapısını çalarak, "Sittü'l-Hüsn!" diye seslenmiş. Kız, içeriden, "Evet, babacığım, şimdi gelip kapıyı açıyorum" diye yanıt vermiş. Ve aceleyle kalkıp babasına kapıyı açmış. Kız, her zamankinden de güzel bir görünümdeymiş; yüzü sanki aydınlanmış gibiymiş; ve genç geyiğin harika toslayışlarından, sarılışlarından tüm ruhu sevinçliymiş! Bundan dolayı babasının karşısına, tüm işveli davranışıyla çıkmış. Ama babası, kamburla birlikte olmaktan üzüntü içinde bulacağını sandığı kızını böyle sevinç içinde görünce, "Ah! Utanmaz kız! O pis kambur seyisle yattıktan sonra, nasıl oluyor da karşıma böyle sevinç içinde çıkıyorsun?" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Sittü'l-Hüsn, bilgiç bir tavırla gülerek ona, "Vallahi, babacığım! Bu şakalar artık bitsin! Zaten bu gece, gerçek kocam olan güzel sevgilimin kesip attığı tırnağı bile olamayacak sahte kocam kambur yüzünden tüm çağrılıların bana gülmeleri canıma yetti! Sevgilimin yanında geçen bu gece, benim için, ne denli zevkle doluydu bilemezsin! Onun için bu şakayı kes artık babacığım ve de o kamburdan söz etme!" demiş. Kızının bu sözlerini duyun-

ca, vezir baştan ayağa öfke kesilmiş, gözleri hiddetten masmavi, "Felaket! Sen ne diyorsun? Bu odada seninle kambur yatmadı mı?" diye haykırmış. Kız, "Allah aşkına babacığım, şu kamburun adını anma artık! Allah onun da, babasının da, anasınında, tüm sülalesinin de belasını versin! Senin kem gözden sakınmak için yaptığın aldatmacayı artık bildiğimi sen de pekâlâ anlıyorsun!" diye yanıt vermiş. Sonra da düğün gecesinin tüm ayrıntılarını babasına anlatmış. Ve de, "Oh! İnce davranışlı, ışıl ışıl siyah gözlü, yay kaşlı güzel bir delikanlı olan sevgili kocamın kucağında yatarken ne kadar iyiydim!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyan vezir, "Kızım, sen çıldırdın mı? Ne diyorsun sen? Kocam diye adlandırdığın bu genç adam hani nerede" diye sormuş. Sittü'l-Hüsn, "Apteshaneye gitti!" demiş. Bunun üzerine vezir çok tedirgin olarak dışarıya fırlamış ve apteshaneye doğru koşmuş. Orada kamburu, ayakları havada, başı derinlemesine apteshane çukuruna sokulmuş ve kıpırdayamaz vaziyette bulmuş! Son derece şaşıran vezir, "Ne görüyorum? Oradaki sen misin kambur?" diye haykırmış. Ve de sorusunu yüksek sesle tekrarlamış. Fakat kambur hiç yanıt vermemiş; çünkü, hep dehşet içinde, onunla konuşanın ecinni olduğunu sanıyormuş...

Anlatısının bu anında, Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat yirmi ikinci gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Cafer, Halife Harun Reşid'e öyküyü anlatmayı şöyle sürdürmüş:

Kendisiyle konuşanın ecinni olduğunu sanan korkuya düşmüş kambur, yanıt veremeyecek kadar çok ürkmüş. Bunun üzerine vezir, kızarak, "Bana yanıt ver alçak kambur, yoksa şu palayla gövdeni parçalayacağım!" diye haykırmış. Bunun üzerine kambur, başı daima apteshane çukurunda olarak, derinden, "Ey ifritlerin ve ecinnilerin başı! Acı bana! Buradan bütün gece kıpırdamadığıma ve emrine uyduğuma yemin ederim!" demiş. Bu sözleri duyan vezir artık ne düşüneceğini bilememiş ve "Fakat sen ne söylüyorsun? Ben ifrit falan değilim. Gelinin babasıyım" demiş. Bunun üzerine kambur derinden bir soluk vermiş ve,

"Sen çek git buradan! Benim seninle hiçbir ilişiğim yok! Ruhları ürküten o müthiş ecinni gelmeden çek git buradan! Zaten artık seni görmek istemiyorum; felaketimin nedeni sensin; evleneyim diye mandaların, eşeklerin ve de ifritlerin sevgilisi olan kızını bana verdin! Allah belanı versin! Senin de, kızının da, tüm kötülerin de!" demiş. Bunu duyan vezir, ona, "Deli! Çık oradan! Çık da anlattıklarını iyice işiteyim!" demiş; fakat kambur, "Belki deliyim ama, buradan o korkunç ifrit izin vermedikçe ayrılacak kadar da akılsız değilim! Çünkü gün doğmadan önce bu çukurdan çıkmamı kesinlikle yasakladı. Onun için git buradan da beni rahat bırak! Ama, güneşin doğuşu daha gecikecek mi, gecikmeyecek mi, onu söyle!" diye yanıt vermiş. Ve vezir, gittikçe daha fazla şaşırarak, "Fakat sözünü ettiğin bu ifrit de kim oluyor?" diye sormuş. Bunun üzerine kambur, ona öyküyü, yeni gelinin yanına girmeden önce, manda olarak çeşitli kılıklarla ifritin belirmesini; sonra nelere maruz kaldığını, kendisine nelerin yasaklandığını anlatmış; sonra da inlemeye başlamış.

Bunun üzerine vezir, kambura yaklaşmış, onu ayaklarından tutarak delikten dışarı çıkarmış. Ve kambur, yüzü tümüyle pisliğe bulanmış, sapsarı ve ağlamaklı, vezire, "Allah senin de, mandaların sevgilisi olan kızının da belasını versin!" diye haykırmış. Ve, yeniden ifrit tarafından görülürüm korkusuyla, dehşete içinde ve geri dönmeyi göze alamadan tüm gücüyle koşmaya başlamış. Saraya ulaşmış, sultanın huzuruna çıkarak ona ifritle olan tüm serüvenini anlatmış.

Vezir Şemseddin'e gelince, o da deli gibi kızı Sittü'l-Hüsn'ün yanına gelmiş ve ona, "Kızım, aklımın uçacağını hissediyorum! Bu serüveni bana açıkla!" demiş. Bunun üzerime Sittü'l-Hüsn, "Öyleyse bil ki babacığım, düğünde saygıyla karşılanan yakışıklı genç adam bütün gece benimle yattı ve bekâretimi giderdi; kuşkusuz ondan hamile de kaldım. Söylediklerimi kanıtlamak için, onun iskemledeki sarığını, divan üzerindeki içdonunu ve yatağın üzerindeki kuşağını gösterebilirim. Dahası, bu kuşağın altında, ne olduğunu bilmediğim bir şey bulacaksın!" demiş. Bu sözleri duyan vezir, iskemleye doğru yürümüş; sarığı almış, gözden geçirmiş, her yanını evirip çevirmiş, sonra, "Ama bu Basra ve Musul vezirlerinin sarıklarına benziyor!" diye haykırmış. Son-

ra sarığı çözmüş ve takkenin içine dikili bir bez parçası bulmuş. Hemen onu oradan çıkarmış; sonra kuşağı yerinden kaldırmış ve altında Hasan Bedreddin'e Yahudinin verdiği bin altın dinarı içeren keseyi bulmuş. Bu kesede, Yahudinin el yazısıyla yazılmış bir kâğıt parçası da varmış ve yazı şöyleymiş: "Ben, Basra'da tacir falan, karşılıklı anlaşma üzerine, Allah'ın iyiliğini üzerinden eksik etmemesini temenni ettiğim vezir Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin efendimize, Basra'ya ilk gelecek olan babasının gemisindeki mallar için bin altın dinar verdim." Bu kâğıdı okuyunca, vezir Şemseddin haykırarak bayılıp yere düşmüş. Kendine geldiği zaman, sarıkta bulduğu dikili bezi aceleyle açmış ve hemen kardeşi Nureddin'in yazısını tanımış. Bunu görünce, ağlayıp sızlanmaya başlamış ve "Ah! Benim zavallı kardeşim! Zavallı kardeşim!" diye inlemiş. Biraz sükûnete kavuşunca, "Allahım! Sen nelere kadirsin!" demiş; sonra kızına, "Kızım, bu gece kendini sunduğun kişinin adını biliyor musun? Bu, benim kardeşim Nureddin'in oğlu, senin kuzenin olan Hasan Bedreddin'dir! Ve bu bin dinar senin başlık parandır! Allah'a şükürler olsun!" demiş. Sonra da şu iki kıtayı okumuş:

> İzlerini yeniden görüyorum ve hemen, ona yeniden kavuşma arzusuyla eriyorum, tam olarak! Mübarek yerler anısına, gözlerimin tüm yaşını akıtıyorum.
> Ve kendi kendime soruyor; yanıt alamadan ağlıyorum: "Beni kim ondan koparıp aldı!" diye... Ah! Dertlerime neden olandan yalvararak onu bana geri yollamasını istiyorum!

Ondan sonra kardeşinin anısını dikkatle okumuş ve orada Nureddin'in ve oğlu Hasan Bedreddin'in doğumunun tüm öyküsünü anlatılmış bulmuş. Ve, özellikle, kardeşinin verdiği tarihlerle Kahire'deki kendi evlenmesinin ve kızı Sittü'l-Hüsn'ün doğumunun tarihlerinin birbirine uyduğunu saptamış.

Öylesine şaşıp kalmış ki, hemen gidip sultanı bulmak ve ona kâğıtları göstererek tüm öyküyü anlatmak istemiş. Ve sultan da, kendi bakımından, öylesine şaşıp kalmış ki, sarayın kâtiplerine bu harika öyküyü yazmalarını ve dolapta dikkatle saklamalarını emretmiş.

Vezir Şemseddin'e gelince, eve kızının yanına dönmüş ve yeğeni Hasan Bedreddin'in dönmesini beklemeye başlamış. Fakat sonunda, nedenini bilmeden Hasan'ın kaybolduğunu anlamış; kendi kendine, "Vallahi! Bu serüven, ne inanılmaz serüvendir! Gerçekten, bir eşi daha görülmemiştir!" demiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve, Hint adalarının ve Çin'in hükümdarı Sultan Şehriyar'ı daha fazla yormamak için, yavaşça susmuş!

Fakat yirmi üçüncü gece gelince, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, Halife Harun Reşid'in veziri Cafer el-Bermeki, öyküsünü şöyle sürdürmüş:

Vezir Şemseddin, yeğeni Hasan Bedreddin'in kaybolduğunu görünce, kendi kendine, "Dünya ölüm kalım dünyası olduğuna göre, ben tedbirlerimi alayım! Elbette bir gün, Hasan nasıl bırakıp gittiyse öylece çıkagelir" demiş. Ve Vezir Şemseddin, bir yazı masası, bir kalem ve bir tabaka kâğıt almış ve evinin tüm eşyasını birer birer kayda geçirmiş. Örneğin, "Falan dolap, falan yerde; falan perde falan yerde!" şeklinde saptamalar yapmış. Bunu bitirince, kâğıdı, kızı Sittü'l-Hüsn'e okuduktan sonra katlamış ve evrak kasasına yerleştirmiş. Bundan sonra Hasan'ın eşyalarını, sarığı, külahı, içdonunu, kuşağı, giysiyi ve keseyi toparlamış ve bir paket yapıp büyük bir dikkatle kapatmış.

Vezirin kızı Sittü'l-Hüsn'e gelince, ilk düğün gecesinden sonra gerçekten hamile kalmış; ve dokuz ay sonra, tam zamanında, ay parçası gibi, her bakımdan babasına benzeyen bir oğlan doğurmuş. Onun kadar güzel! Onun kadar nazik! Ve de onun kadar mükemmel! Doğduğunda, kadınlar onu yıkamışlar ve gözlerine sürme çekmişler; sonra göbekbağını kesmişler ve onu dadılara ve sütanneye teslim etmişler. Şaşırtıcı güzelliğinden ötürü, adını da Âcib[1] koymuşlar.

Herkesin hayran olduğu Âcib, gün be gün, ay be ay, yıl be yıl büyüyüp yedi yaşına geldiğinde, dedesi Vezir Şemseddin, onu çok ünlü bir hocanın okuluna yollamış; ve çocuğu bu hocaya emanet etmiş. Ve Âcib, her gün, babası sandığı dedesinin sadık

1 *Âcib* (Arapça): Şaşılacak şey (J.C.M)

kölesi Said'in eşliğinde, öğleleri ve akşamları eve dönmek kaydıyla, okula gitmiş. Böylece beş yıl geçmiş; o sırada on iki yaşına ulaşmış. Âcib okuldaki öteki öğrencilere dayanılmaz şekilde kötü davranıyormuş; onları dövüyor, onlara sövüyor ve "İçinizden hanginiz benim gibisiniz? Ben Mısır vezirinin oğluyum!" diyormuş. Sonunda, çocuklar birleşmiş, Âcib'in kötü davranışlarını hocaya şikâyet etmeye gitmişler. O zaman, hoca, vezirin oğlunu okuldan kovmak istemediğinden, çocuklara, "Size ona söyleyebileceğiniz bir şey öğreteceğim. Böylece bundan sonra okula gelemez! Yarın, oyun oynarken, hepiniz Âcib'in yöresine toplanın ve birbirinize, 'Vallahi! Çok ilginç bir oyun oynayacağız, bugün! Ama bir şartla: hiç kimse adını, anasının adını ve babasının adını yüksek sesle söylemedikçe bu oyuna girmeyecek! Çünkü anasının babasının adını söyleyemeyen çocuk piçtir ve bizimle oynayamaz!' deyin" demiş.

Böylece, ertesi gün, Âcib, okula geldiğinde, çocuklar onun yöresinde toplanmışlar; aralarında anlaşmışlar; ve içlerinden biri, "Ah, gerçekten evet! Bu harika bir oyun! Ancak bu oyuna kendi ana-babasının adını söylemedikçe hiç kimse girmeyecek! Haydi bakalım! Sırayla!" demiş.

Bunun üzerine çocuğun biri ilerleyip, "Benim adım Nebih! Annemin adı Nebiha! Babamınki İzzeddin!" demiş. Sonra bir diğeri ileri çıkıp, "Bana Necib derler! Anneme Cemile! Babama da Mustafa!" demiş; sonra da bir üçüncüsü, bir dördüncüsü ve diğerleri aynı şekilde kendilerini ve ana-babalarını tanıtmışlar. Sıra Âcib'e gelince, gururlanarak "Benim adım Âcib! Anneminki Sittü'l-Hüsn! Babamınki Mısır Veziri Şemseddin!" demiş.

Bunu duyan çocuklar bağrışmışlar, "Hayır, vallahi! Vezir hiç de senin baban değil!" diye... Âcib hiddetlenerek, "Allah belanızı versin! Vezir benim babamdır!" diye haykırmış. Fakat çocuklar alay etmeye ve el çırpmaya başlamışlar ve "Defol! Sen babanın adını bilmiyorsun! O senin büyükbabandır! Şemseddin asla senin baban değildir! Büyükbabandır, annenin babası! Bizimle oynayamazsın!" demişler. Ve kahkahalar atarak dağılmışlar.

Bunu duyan Âcib'in göğsü daralmış, hıçkırıklarla boğulur gibi olmuş! Fakat hemen yanına gelen okul hocası ona, "Nasıl Âcib, vezirin senin baban değil, annen Sittü'l-Hüsn'ün babası,

yani büyükbaban olduğunu hâlâ bilmiyor musun? Babana gelince, onun kim olduğunu ne sen, ne biz, ne de hiç kimse bilmiyor. Çünkü sultan, Sittü'l-Hüsn'ü o kambur seyisle evlendirmişti; fakat seyis Sittü'l-Hüsn ile yatamamış; ve bütün kentte, düğün gecesi, onu bir ecinninin kapalı tuttuğunu ve Sittü'l-Hüsn ile yatmaktan engellediğini anlatmış. Ve de mandalara, eşeklere, köpeklere ve benzerlerine dair şaşırtıcı öyküler anlatmış. Böylece, Âcib, kimse senin babanın kim olduğunu bilmiyor! Bundan dolayı Allah'ın ve seni bir piç olarak bilen arkadaşlarının önünde daha alçakgönüllü ol! Zaten, Âcib, kesinlikle, babası tanınmayan ve pazarda satılan bir çocukla aynı durumdasın! Bir kez daha söylüyorum: Vezir Şemseddin senin sadece büyükbabandır ve baban bilinmemektedir. Bundan dolayı alçakgönüllü davran!" demiş.

Okul hocasının bu konuşması üzerine, küçük Âcib koşarak annesi Sittü'l-Hüsn'ün yanına varmış; ağlamaktan, hıçkırmaktan öylesine bitkinmiş ki, ilkin hiçbir şey söyleyememiş. Annesi onu böyle tedirgin görünce teselli etmeye çalışmış ve ona, "Çocuğum, derdinin nedenini annene söyle!" demiş; ve onu kucaklayıp öpmüş, Bunun üzerine küçük Âcib, ona, "Söyle bana anne, benim babam kim?" diye sormuş. Ve Sittü'l-Hüsn çok şaşarak ona, "Vezirdir, oğlum!" demiş; ama, Âcib ağlayarak, "Oh, hayır! O benim babam değil! Gerçeği benden saklama! Vezir sadece senin baban! Benim babam değil! Hayır, hayır! Ya bana gerçeği söylersin ya da şu hançerle vurur kendimi öldürürüm!" demiş. Ve küçük Âcib annesine okul hocasının sözlerini tekrarlamış.

Sittü'l-Hüsn, bunun üzerine, kuzeni olan kocasını, onunla geçen düğün gecesini ve de Basralı Hasan Bedreddin'in tüm güzelliği ve akıllara durgunluk veren cazibesini hatırlayıp heyecanla ağlayıp hıçkırarak şu dizeleri okumuş:

> Yüreğimde arzuyu tutuşturup uzaklara gitti! Barınağımızdan uzaklara! Benim zavallı aklım da uçup gitti; o dönünceye kadar da geri gelmeyecek. Ama ben onu beklerken, yatıştırıcı uykuyu ve tüm sabrımı yitirdim! O beni bırakıp gitti; onunla birlikte mutluluğum da beni terk etti, huzurum da! Beni terk etti, gözyaşlarım onun yokluğuna adandı;

akıp duruyorlar, denizleri dolduran dereler oluştururcasına! Arzumun beni ona taşımadığı bir gün bile yok! Yokluğunun acısını anmadan yüreğim de çarpmıyor! Hayali ruhumda belirir belirmez, aşkım, arzularım ve anılarım çoğalıyor! Günün ilk saatlerinden başlayarak, gözlerimin önünde beliren daima onun sevgili hayalidir; ve bu hep böyledir! Çünkü başka düşüncem, başka aşklarım yok ki!

Sonra da hıçkırmaktan başka bir şey elinden gelmemiş. Ve Âcib, anasını ağlar görünce, o da ağlamaya başlamış. Ve, her biri kendi köşesinde ağladığı sırada, haykırmalar, ağlamalar duyan vezir içeri girmiş. Çocuklarını böyle ağlar görünce, onun da yüreği parçalanmış ve onlara, "Çocuklarım, niçin böyle ağlıyorsunuz?" diye sormuş. Bunu duyan Sittü'l-Hüsn, küçük Âcib'in okuldaki çocuklarla olan serüvenini anlatmış. Ve vezir, bu öyküyü duyunca, geçmiş günlerin tüm felaketlerini yeniden hatırlamış; kendi başına gelenleri, kardeşi Nureddin'in, yeğeni Hasan Bedreddin'in ve de en son küçük Âcib'in başına gelenleri... Ve bütün bu anılar bir araya gelince, o da ağlamaktan kendini alamamış. Ve, umutsuzca sultanın katına çıkarak ona, kendi adına ve çocukları adına bu durumun devam edemeyeceğini söylemiş ve yeğeni Hasan Bedreddin'i bulabileceği Basra kentine ulaşmak üzere Doğu'ya doğru geziye çıkmak için izin istemiş. Sonra da sultandan gideceği her ülkede yeğenini aramak ve bulunca alıp getirmek üzere gerekli araştırmaları yapmak üzere, yanında götürebileceği ve ilgililere gösterebileceği fermanlar talep etmiş. Sonra da acı acı ağlamış. Yüreği parçalanan sultan, onun tüm ülkelerde ve tüm eyaletlerde kullanabileceği fermanları yazıp kendisine vermiş. Vezir buna çok sevinmiş, sultana teşekkürler ve saltanatının devamı için dualar etmiş; ve sonra yere kapanıp önünde yeri öperek izin alıp huzurdan çıkmış. Ve o saatten başlayarak yol hazırlığına başlamış. Kızı Sittü'l-Hüsn'ü ve torunu Âcib'i de yanına alarak yola koyulmuş.

Kafile ilk gün, ikinci gün, üçüncü gün ve sonraki günler Şam doğrultusunda yol alarak sonunda güvenle Şam'a ulaşmış; Midan'dan Hasba'ya kadar tüm kapılarını geçmişler; yollarını sürdürmeden önce çadır kurup iki gün orada dinlenmişler.

Şam'ın ağaçlar ve akarsularla donanmış hayranlık uyandıracak güzellikte bir kent olduğunu görmüşler. Kent, şu dizelerle onu öven şairin anlattığı gibiymiş:

> Şam'da bir gün bir gece geçirdim. Şam! Onu kuran, ona benzer bir kentin bir daha yapılamayacağına yemin etmiş adeta! Gece, Şam'ı kanatlarıyla örter, aşkla dolu... Sabah onun üzerine tıkız ağaçların gölgesini serer! Ağaçların dallarındaki şebnemler, şebnem değil incidir! Onları sarsan sabah yeline karşın, inciler, kar gibi düşer! Orada, ormanlarında, her şeyi yapan doğadır. Kuşlar sabah ötüşlerini yapar, gölün suyu açık, beyaz bir kitap sayfasıdır; meltem yanıt verir ve kuşların söylediklerini yazar; ve beyaz bulutlardan düşen yağmur tüm durgun sulara şiirler düzer!

Böyle olunca vezir ile yanındakiler gidip kenti gezmişler; çarşılarından ihtiyaç duydukları şeyleri satın alıp Mısır'dan getirdikleri şeyleri de satmışlar. Kentin ünlü hamamlarında yıkanmışlar ve tüm dünyada bir eşi daha bulunmayan Beni Ümeyye Camii'ne gitmişler.

Âcib'e gelince, o da, iyi yürekli Said'in eşliğinde, kente eğlenmeye gitmiş. Haremağası, onu birkaç adım geriden izliyormuş ve elinde bir vuruşta bir deveyi öldürebilecek bir kamçı tutuyormuş; çünkü Şam halkının kötü ününü biliyormuş; ve bu kamçıyla efendisi güzel Âcib'e yaklaşmalarını önlemek istiyormuş. Ve, gerçekten de yanılmamış; çünkü güzel çocuğu görür görmez, Şam halkı, onun ne denli zarif ve çarpıcı olduğunun farkına varmış; onun kuzey rüzgârından da tatlı, susuz kalınca özlenen su kadar taze ve hasta olunca özlenen sağlık kadar hoş olduğundan söz etmişler; ve yollardaki herkes Âcib'i izleyip durmuş; kimileri de, hızla onları geçip ilerde, geçişini daha iyi ve daha uzun seyretmek için yere oturmuşlar. Sonunda talihin iradesiyle, Âcib ve haremağası, bir tatlıcı dükkânının önüne gelmişler ve kendini bilmeyen bu kalabalıktan kaçınmak için dükkâna girmeye niyetlenmişler.

Oysa, bu dükkân, Âcib'in babası Hasan Bedreddin'in işlettiği dükkânmış. Hasan'ın babalığı ihtiyar tatlıcı ölmüş ve dükkân

miras yoluyla Hasan'a kalmış imiş. O gün Hasan, nar taneleri ve diğer şekerli ve lezzetli şeylerle nefis bir tatlı hazırlamakta imiş. Âcib ile kölenin dükkânın önünde durduklarını görünce, Hasan küçük Âcib'in güzelliğiyle büyülenmiş; sadece büyülenmemiş, ilahi bir hisle ve tüm yüreğiyle olağandışı heyecanlanmış; ve içi sevgiyle dolu, "Ey benim genç efendim, sen ki kalbimi fethedip tüm varlığımda saltanat kurdun! Sen ki, tüm benliğimi kendine çektin! Dükkânıma girerek bana onur verir misin? Sadece merhamet edip yaptığım tatlıların tadına bakar mısın?" demiş. Bu sözleri söylerken, Hasan, kendine karşın, gözlerinde yaşlar belirmesini önleyememiş; geçmişteki durumuyla şimdiki durumunu hatırlayıp ağlamış.

Âcib, babasının sözlerini işitince, onun da yüreği hüzünlenmiş; köleye dönerek, ona, "Said! Bu tatlıcının konuşmaları yüreğime dokundu. Her halde uzaklarda bırakmak zorunda olduğu bir çocuğu olsa gerek! Ben galiba ona bu çocuğu hatırlattım! Kim bilir belki biz onun acısını dindirirsek, Allah da bize acır ve babamı aramak için yaptığımız araştırmalarda yardımcı olur" demiş.

Âcib'in bu sözlerini duyunca, haremağası, "Vallahi, efendim, hiç gerekmez! Oh! Sakın ha! Bir vezirin oğluna çarşıdaki bir tatlıcı dükkânına girmek yaraşmaz ve de öyle orta yerde bir şeyler yemek hiç olmaz! Yo, hayır! Bununla birlikte, şu edepsiz ve kendini bilmez takımının seni rahatsız edeceği endişesiyle dükkâna girmek istiyorsan, ben onları uzaklaştırmayı ve seni onlara karşı savunmayı şu kamçıyla pekâlâ sağlayabilirim! Ama dükkâna girmeye gelince, bak bu olmaz!" demiş.

Haremağasının sözlerini duyunca, Hasan çok üzülmüş ve gözleri yaşla dolu, yanakları ıslak, haremağasına dönerek, ona, "Ey saygıdeğer kişi, merhamet edip dükkânıma girmenin zevkinden beni niye mahrum etmek istiyorsunuz? Sen ki, bir kestane kadar karasın! Ama için tıpkı onunki kadar beyazdır! Sen ki, tüm şairlerimizin hayranlık uyandıran dizeleriyle övülmüş gibisin! Gel de sana için kadar dışının da beyaz olmasının sırrını açıklayabileyim!" demiş. Yiğit haremağası bunu duyunca çok gülmüş ve "Doğru mu, doğru mu bu söylediğin? Yapabilir misin? Ama nasıl? Bunun sırrını bana hemen açıkla!" demiş.

Hasan Bedreddin de ona hemen, haremağalarını öven bir şiirin dizelerini okumuş:

> Onun hoş nezaketi ve tavırlarındaki zarafet ve de davranışlarındaki asalet, hükümdarların saraylarının saygıdeğer koruyucuları olmalarına yetmiştir! Harem için, eşi bulunmaz hizmet erleridir onlar! Kibarlıklarından ötürü, melekler sırayla yere iner ve onlara hizmet ederler!

Bu dizeler gerçekten de öylesine olağanüstü ve duruma uygunmuş ve o kadar güzel okunmuş ki, haremağası hem duygulanmış hem de müthiş iltifat görmüş olduğundan, Âcib'in elinden tutarak tatlıcının dükkânına onunla birlikte girmiş.

Bunu görünce Hasan Bedreddin çok sevinmiş ve onların onuruna ne yapacağını bilememiş. Sonra, en güzel kâselerinden birini almış; onu nar tanesi, şeker ve soyulmuş bademle doldurmuş ve üzerlerine yeterince nefis kokular serpmiş; sonra da işlemeli ve kabartmalı bakır tepsilerinden en gösterişlisini seçerek kâseyi bununla sunmuş. Ve, tatlıyı memnunluk işaretleri yaparak yediklerini görünce ruhu çok okşanmış ve çok memnun olmuş; ve onlara, "Gerçekten, benim için ne büyük şeref! Ve de ne bahtlı bir gün! Hoş olsun, afiyet olsun!" demiş.

Küçük Âcib, ilk lokmaları yedikten sonra tatlıcıya, "Bizimle oturabilir ve yiyebilirsin! Allah da bizi araştırmalarımızda yardım ederek ödüllendirir" diyerek tatlıcıyı yanlarında oturmaya davet etmiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin, "Nasıl, çocuğum! Sen, bu kadar genç yaşta, sevdiğin birini yitirerek derde mi düştün?" diye sormuş. Âcib de, "Elbette, yiğit adam, yüreğim şimdiden sevgili bir varlığın yokluğuyla yanıp tutuşuyor! Ve bu çok sevilen varlık benim öz babamdır. Ve büyükbabamla birlikte, tüm ülkeleri gezerek onu arıyoruz" diye yanıt vermiş. Sonra küçük Âcib bu anıyla ağlamaya başlamış; Bedreddin de bu ağlayışa katılmaktan kendini alamamış, o da ağlamış. Ve haremağası da buna yürekten katılarak başını sallamış. Ancak bütün bunlar, onları kokulu ve büyük bir sanatla hazırlanmış nefis nar tatlısına onur vermekten alıkoymamış. Öyle nefismiş ki yedikleri şey, doyuncaya kadar kaşık sallamışlar.

Ancak, zaman epeyce geçtiği halde, Hasan farkında değilmiş; haremağası ile Âcib ayrılır ayrılmaz, Bedreddin, sanki ruhunun da onunla birlikte sürüklenip gittiğini sanmış; ve onu izlemek arzusuna karşı çıkamayarak çabucak dükkânını kapatmış, hiçbir şekilde Âcib'in kendi oğlu olduğunu aklına getirmeden, çıkıp aceleyle onları izlemiş ve Şam'ın büyük kapısından dışarı çıkmalarına kalmadan onlara ulaşmış.

O sırada haremağası, tatlıcının kendilerini izlemiş olduğunu fark etmiş; dönüp ona, "Neden bizi izliyorsun, tatlıcı?" diye sormuş; Bedreddin de, "Sadece kentin dışında görülecek ufak bir işim olduğu için, birlikte yürüyelim diye size ulaşmak istedim, sonra da dönecektim. Zaten, sizin ayrılışınız, canımı bedenimden kopardı!" demiş.

Bu sözleri duyan haremağası çok kızmış ve kendi kendine, "Gerçekten, bu tatlı kâsesi bize çok pahalıya patladı! Felaket kâsesi imiş adeta! Bu tatlıcı hazmetmeye çalıştığımız şeyleri bize kusturacak. İşte şimdi de bir yerden öbür yere peşimizden koşup duruyor!" diye söylemiş. O sırada Âcib dönerek tatlıcıyı görmüş, yüzü kızararak kekelemeye başlamış: "Said! Bırak ne yaparsa yapsın! Allah'ın yolları tüm Müslümanlara açıktır!" demiş; sonra da "Ama bizi çadırlara kadar izlerse, o zaman gerçekten beni izlemekte olduğunu anlarız ve onu kovmaktan geri durmayız!" diye eklemiş. Sonra Âcib başını eğmiş ve yoluna devam etmiş; haremağası da birkaç adım gerisinden onu izlemiş.

Hasan'a gelince, onları Midan'dan çadırların kurulduğu Hasba'ya kadar izlemeyi sürdürmüş. Bu sırada Âcib ile haremağası geri bakıp onu birkaç adım artlarında görmüşler. Âcib de, bu kez, sinirlenmiş ve haremağasının olup bitenleri: bir tatlıcıya girdiklerini ve tatlıcının sonradan kendilerini izleyerek artlarından geldiğini, büyükbabasına anlatacağından çok korkmuş. Onu dehşete düşüren bu düşünceyle yerden bir taş almış; ayakta, hareketsiz, dalgın ve gözlerinde garip bir ışıkla kendilerine bakan Hasan'a dönmüş. Tatlıcının gözlerindeki bu alevin değişik bir anlamı olduğunu düşünmüş ve daha da fazla sinirlenmiş; tüm gücüyle taşı fırlatmış; taş Hasan'ı ağır biçimde yaralamış; sonra Âcib ile haremağası aceleyle çadırlara yönelmişler. Hasan Bedreddin'e gelince, baygın, yere düşmüş; yüzü baştanbaşa kana

bulanmış. Ama ne mutlu ki, kendine gelmekte gecikmemiş; kanını dindirmiş ve sarığından bir parça yırtarak alnını sarmış. Sonra kendi kendini azarlamaya koyularak, "Aslında benim kusurumdan oldu bu! Dükkânımı kapatmakla ve doğru olmayan bir tarzda bu güzel çocuğu izlemekle düşüncesizce davrandım. Herhalde bu izleyişimi kötü maksatlara yormuştur!" demiş. Sonra içini çekip "Allah kerim!" diyerek kente dönmüş ve dükkânını yeniden açarak eskisi gibi hamur işi yapıp satmaya başlamış; bu sırada acıyla, Basra'daki zavallı annesini ve çocukluğunda, hamur işi üzerine kendisine verdiği ilk dersleri hatırlıyor ve ağlıyormuş; teselli bulmak için kendi kendine şu dizeleri okumuş:

> Talihten yana hiç adalet bekleme: düş kırıklığından öte bir şey elde edemezsin! Çünkü sana adalet sağlayacağını sandığın Talih bu doğada yaratılmamıştır.

Tatlıcı Hasan Bedreddin'in amcası vezir Şemseddin'e gelince, Şam'da üç günlük dinlenmeden sonra, Midan'dan çadırlarını söktürüp Basra'ya doğru yol almak üzere ilkin Humus, sonra Hama ve Halep'e doğru yola çıkmış. Ve her yerde araştırmalar yapmaktan geri durmamış; Halep'ten Mardin'e, sonra Musul'a ve Diyarbekir'e gitmiş; sonunda da Basra'ya ulaşmış

Ancak, bir parça dinlendikten sonra, Basra Sultanı'nın huzuruna çıkmak istemiş. Sultan onu hemen huzura almış ve onu alçakgönüllülükle kabul etmiş; ve iyilikseverlikle onu Basra'ya getiren nedeni öğrenmek istemiş. Şemseddin tüm öyküsünü ve eski vezir Nureddin'in kardeşi olduğunu ona anlatmış. Sultan Nureddin'in adını duyunca, "Allah ondan rahmetini esirgemesin!" demiş; ve ona, "Evet dostum, Nureddin benim dostumdu ve kendisini çok severdim, ölümünden bu yana on beş yıl geçti! Ardında bir de Hasan Bedreddin adlı oğul bıraktı; ama bu çocuk bir gün birdenbire kayboldu. Bir daha ondan söz edildiğini duymadık. Ama, burada, Basra'da, hâlâ, Nureddin'den önceki vezirimin kızı, kardeşin Nureddin'in karısı olan annesi yaşıyor" diye eklemiş.

Bu haberi alan Şemseddin sevincin doruğuna çıkmış ve, "Şahım! Yengemi görmek isterdim!" demiş; şah da ona gerekli izni vermiş.

Şemseddin adres ve doğrultusunu öğrendikten sonra, hemen rahmetli kardeşi Nureddin'in evine koşmuş; yolda, onu son bir kez kucaklamadan, kendisinden uzakta ölen kardeşi Nureddin'i düşünerek oraya ulaşmakta gecikmemiş. Ağlamış ve kendi kendine şu dizeleri okumuş:

> Ah! Geçmiş gecelerimin konutuna dönüyorum! Çevresindeki duvarları öpüyorum! Ama yüreğimin özünde beni yaralayan bu duvarlar değil, konutta oturana duyduğum aşktır!

Sonra büyük bir kapıdan, ortasında evin bulunduğu büyük bir avluya girmiş. Evin kapısı, her türlü renkten mermerlerle canlandırılmış kemerli, granitten yapılmış bir harikaymış. Bu kapının dibinde, görkemli bir mermer üstünde, kardeşi Nureddin'in altın harflerle kazınmış adını bulmuş. O zaman eğilip bu ismi öpmüş ve çok heyecanlanarak ağlamış; ve şu dizeleri okumuş:

> Her gün, sabahleyin, doğan güneşe senden haber soruyorum. Ve de her gece çakan şimşeğe! Uyursam eğer, uyumakta olduğum halde, arzu, arzunun dikeni, arzunun ağırlığı, arzunun bıçkısı içine işliyor! Ve asla dertlerimi haykırmıyorum! Ey tatlı dostum, artık katı yokluğun sinesinde daha fazla uzaklaşma! Yüreğim parça parça, yokluğun acısıyla kesik ve kopuk! Hangi hayırlı gün, hangi eşsiz gün, bizi sonunda birleştiren gün kadar hayırlı ve eşsiz olabilir? Ama, yokluğunun ruhumu bir başka aşkla doldurduğunu hiç düşünme! Çünkü yüreğim, ikinci bir sevgiyi alacak kadar geniş değil!

Sonra eve girmiş, tüm daireleri geçerek Basralı Hasan Bedreddin'in anası, yengesi hatunun oturmasına ayrılmış odaya gelinceye kadar yürümüş.

Oğlu Hasan'ın kaybolmasından sonra, kadın, gece gündüz ağlayıp hıçkırmak için bu odaya kapanmış; ve odanın ortasına, uzun zamandır öldü bildiği oğlu için zavallı çocuğunun mezarını temsil edercesine küçük bir türbe yaptırmış; tüm zamanını,

gözyaşları içinde, orada geçiriyor; ve dertten çökmüş, uyumak için yine oraya başını dayıyormuş.

Şemseddin, odanın kapısına iyice yaklaştığı zaman, yengesinin sesini duymuş; bu acılı ses şu dizeleri okuyormuş:

> Ey mezar! Tanrı aşkına söyle bana! Dostumun güzelliği, çekiciliği silindi mi? Güzelliğinin parlak temaşası, ebediyen soldu mu? Ey mezar! Kuşkusuz sende, ne zevk bahçeleri, ne yücelmiş gökkubbesi var! Ama, söyle bana! Nasıl oluyor da, içinde, ayın ışıldadığını ve dalın çiçeklendiğini görüyorum?..

Bunu duyan vezir Şemseddin içeri girmiş; en yüce saygılar sunarak yengesini selamlamış; ve ona kocası Nureddin'in kardeşi olduğunu söylemiş. Sonra da ona tüm öyküyü ve oğlu Hasan'ın bir gece kızı Sittü'l-Hüsn ile yattığını, ertesi gün ortadan kaybolduğunu ve sonunda Sittü'l-Hüsn'ün hamile kalıp Âcib'i doğurduğunu anlatmış. Sonra da, "Âcib benimle birlikte geldi. Oğlunun kızımdan olma oğlu olduğuna göre, senin de torunundur" diye eklemiş.

O ana kadar dünya işlerine başını çevirmiş ve büyük bir mateme bürünmüş olan dul kadın, oğlunun yaşamakta olduğunu anlayınca heyecanlı bir şekilde ayağı kalkıp onu kucaklayarak ayaklarına atılmış ve onun onuruna şu iki dizeyi okumuş:

> Bana gelerek bu mutlu haberi duyurandan Allah razı olsun! Ne muradı varsa versin! Çünkü bana en mutlu, duyulanların en iyisi bir haber verdi! Eğer kabul edip yeter bulacağı bir hediye vermek gerekirse, ona ayrılıklarla parçalanmış bir yürek vereceğim!

Ve vezir, hemen gidip Âcib'i getirmeleri için adam göndermiş; çocuk hemen getirilmiş. Bunu gören büyükanne ağlayarak, Âcib'in boynuna sarılmış. Ve Şemseddin ona, "Ey anne, gerçekte, bu an, hiç de gözyaşı dökülecek an değildir, bizimle birlikte Mısır'a gelmek için hazırlıklar yapma zamanıdır. Ve inşallah, yeğenim Hasan da yakında bizimle birlikte olacaktır!" demiş. Âcib'in büyükannesi de, "Duyduk ve itaat ettik" demiş.

Ve hemen o anda ayağa kalkmış; gerekli tüm eşyasını ve yiyecek olarak tedariğini yapıp tüm hizmetkârlarını bir araya getirerek hemen yolculuğa hazır bulunduğunu göstermiş.

Bunun üzerine vezir Şemseddin, Basra Sultanı'nın huzuruna çıkarak veda etmiş. Sultan da ona, kendisi için ve Mısır Sultanı için hediye ve armağanlar vermiş. Bunun ardından Şemseddin, iki kadın ve Âcib, maiyetleriyle birlikte yola koyulmuşlar.

Yeniden Şam'a ulaşıncaya kadar, kesintiye uğratmadan, yollarına devam etmişler. Orada, Kanun Meydanı'nda durmuşlar ve çadırlarını kurmuşlar. Ve vezir, "Burada, Şam'da, bir hafta kalarak Mısır Sultanı'na sunulacak uygun hediye ve armağanlar alacağız" demiş.

Böylece, vezir, mallarını sunmak üzere çadırlarını ziyaret eden zengin tacirlerle meşgul olurken; Âcib haremağasına, "Baba Said, ben gidip biraz eğlenmek istiyorum. Haydi Şam çarşılarına gidelim! Ne var ne yok, bakalım! Ve de tatlılarını yediğiniz, bize gösterdiği misafirperverliğini öveceğimize taşla kafasını yardığımız tatlıcının durumunu da öğrenelim! Gerçekten, ona iyilik yerine kötülük yaptık!" demiş. Haremağası da, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Âcib ile haremağası çadırdan çıkmışlar; çünkü Âcib, bilinçsizce duyduğu bir baba sevgisinin ortaya çıkardığı kör bir itişin etkisinde bulunuyormuş. Kente varınca, tatlıcı dükkânına ulaşıncaya kadar çarşılarda durmadan yürümüşler. Tam da Beni Ümeyye Camii'nde Müslümanların toplanıp ikindi namazını kılacakları saatmiş.

O sırada, Hasan Bedreddin, dükkânında, daha önceki aynı nefis tatlıyı, soyulmuş bademli, nar taneli, şekerli ve kokulu tatlıyı hazırlamakta imiş! Âcib tatlıcıyı gözden geçirmiş ve attığı taşın alnında bıraktığı izi görmüş. Bunu görünce de yüreği daha fazla üzülmüş; ve "Selamünaleyküm ey tatlıcı! Buralara senden haber almaya geldim. Beni tanımadın mı?" demiş. Hasan onu görür görmez içinin ezildiğini, yüreğinin düzensiz vuruşlarla çarptığını, yere düşecek gibi başının döndüğünü ve bir sözcük bile söyleyemeyecek kadar dilinin damağına yapıştığını hissetmiş. Sonunda başını çocuğa doğru kaldırmış ve tüm alçakgönüllülüğüyle, ona şu dizeleri okumuş:

> Sevgilime sitemler etmek kararındaydım; ama onu sadece görmekle vazgeçtim; ve ne dilime ne de gözlerime hâkim olabildim! Sustum; gururlu ve ezici görünümü karşısında gözlerimi eğdim; duyduklarımı belli etmemek için değişik görünmeye çalıştım; ama başarı sağlayamadım. Oturup sayfalar dolusu sitemler yazdım; fakat, yanına ulaşınca, bir tek sözcüğünü bile okuyamadım.

Sonra, "Ey efendilerim, sırf alçakgönüllülük göstererek buyrun girin! Ve hazırladığım tatlıyı tadın! Çünkü vallahi! Ey genç çocuk, geçen defa, seni görür görmez yüreğim sana bağlanmıştı! Seni izlediğimden dolayı çok pişman olmuştum; yaptığım gerçekten delilikti!" diye eklemiş. Fakat Âcib, ona, "Vallahi! Sen çok tehlikeli bir dostsun! Yedirdiğin bir parça tatlı yüzünden bizi tehlikeye soktun! Oysa, şimdi, bizim ardımızdan gelip bizi izlemeyeceğine yemin vermedikçe dükkânına girmeyecek ve hiçbir şey yemeyeceğiz. Yoksa bir daha buraya gelmeyiz. Çünkü, bil ki, burada, Şam'da tam bir hafta kalacağız. Bu sırada büyükbabam, sultan için hediyeler satın alabilecek!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Bedreddin, "İkinizin önünde işte yemin ediyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine Âcib ile haremağası dükkâna girmişler; ve Bedreddin onlara hemen bir kâse dolusu özel tatlı, şekerli, bademli ve kokulu nar tanesini sunmuş. Ve Âcib, ona, "Gel sen de bizimle ye! Allah da bu yoldan, bizi araştırmalarımızda başarılı kılar!" demiş. Hasan buna çok sevinmiş ve karşılarına oturmuş. Fakat, tüm bu sürede, Âcib'i seyretmekten kendini alamamış; ve öylesine olağandışı ve ısrarlı bir ilgiyle bunu yapmış ki, Âcib sıkılmış ve ona, "Yarabbi! Sen ey iyi yürekli kişi! Ne kadar cansıkıcı ve ısrarlı bir sevgi gösterisinde bulunuyorsun! Sana daha önce de sitemlerde bulunmuştum. Beni böylesine süzmekten ve gözlerinle yüzüme yiyecek gibi bakmaktan vazgeç!" demiş. Bu sözleri duyan Bedreddin, şu dizelerle yanıt vermiş:

> Senin için yüreğimin derinliklerinde açıklayamadığım bir giz var; benliğimde sakladığım bir düşünce ki asla sözcüklerle anlatılamaz! Sen ki! Güzelliğiyle mağrur parlak mehtabı, şaşkınlıktan örtünmeye zorlarsın! Senin aydın yüzün, saba-

> hı utandırır, şafağa baş eğdirir! Sana sözsüz bir tapınmayla; sana, ey Tanrı sevgilisi, çoğalıp güzelleşen arzular ve ölümsüz, benzersiz, duygularla bağlıyım! Ve şimdi, yanarak tümden eriyorum! Yüzün, benim cennetimdir! Kuşkusuz! Ateşli susuzluğumdan öleceğim! Oysa sen, dudaklarınla susuzluğumu giderebilir ve onların balıyla ruhumu tazeleyebilirsin!

Bu dizeleri okuduktan sonra, aynı güzellikte başkalarını da okumuş; ama bir bakıma, bunlar haremağasına da seslenen dizelermiş. Böylece, bir saat süreyle, kimi zaman Âcib'in, kimi zaman da haremağasının onuruna dizeler okumayı sürdürmüş. Bundan sonra, iyice doyduklarından, Hasan, ellerini yıkamaları için gerekli her şeyi önlerine getirmiş. Bu maksatla, bakırdan yapılmış benzersiz bir ibrikle ellerine kokulu sular dökmüş; kemerine takılı bulunan renkli ipekten bir havluyla ellerini kurulamış. Sonra da ellerine, dükkânın en üstteki raflarında bulunan ve önemli durumlarda kullanılmak üzere itinayla sakladığı gümüş bir gülabdandan gülsuyu serpmiş; ve bu kadarla da kalmamış; bir an için dükkândan çıkarak misk ve gülsuyuyla yapılmış iki testi şerbet getirerek, her birine birer testi sunmuş ve onlara, "Bakın! Kendi istediğinizce buradan içebilirsiniz!" demiş. Bunun üzerine Âcib testiyi alıp şerbeti içmiş; sonra bunu haremağasına geçirmiş; o da içip yeniden Âcib'e vermiş; Âcib yeniden içtikten sonra testiyi bir kez daha haremağasına vermiş. Bu, böylece devam etmiş. Bundan sonra, tatlıcıya teşekkür edip akşam olmadan çadırlara yetişmek üzere oradan ayrılmışlar.

Âcib, çadırlara gelince, büyükannesinin ve annesi Sittü'l-Hüsn'ün ellerini öpmek üzere aceleyle yanlarına girmiş; büyükannesi onu öpmüş ve bunu yaparken oğlu Bedreddin'i hatırlamış; derin derin iç çekip pek çok ağlamış. Sonra da şu dizeleri okumuş:

> Ayrılanların bir gün birleşebileceklerinden tüm ümidimi kessem, ayrılışından sonra yaşama arzumu yitirirdim!
> Oysa, ben, kalbime senin aşkından başkasını sokmamaya yemin etmiştim. Ve Yüce Allah yeminimin tanığıdır ve tüm sırları bilir!

Sonra Âcib'e, "Çocuğum, gezmek için nerelere gittin?" diye sormuş. Âcib, "Şam sokaklarına" diye yanıt vermiş. Kadın, "Öyleyse şimdi iyice acıkmışsındır" demiş ve yerinden kalkarak nar tanesi karışımı ünlü tatlıdan bir porselen kâseye koyarak getirmiş. Bu benzersiz lezzetteki tatlı, onun ustalıkla yaptığı ve oğlu Bedreddin'e daha çocukken Basra'da öğrettiğinin aynısı imiş.

Köleye de, "Efendin Âcib ile birlikte sen de yiyebilirsin!" demiş. Fakat haremağası yüzünü buruşturup kendi kendine, "Vallahi! Hiç isteğim yok! Bir lokma bile yiyemem!" demiş. Yine de Âcib'in yanına oturmuş. Âcib'e gelince, tatlıcıda yiyip içtiği şeylerden onun da karnı çok tokmuş. Yine de bir lokma alıp tatmış. Ama çok doygun olduğundan lokmayı yutamamış. Bir de, bunun şekerinin biraz noksan olduğunu fark etmiş. Aslında bu doğru değilmiş; çok doygun olduğundan ona böyle geliyormuş. O da, yüzünü buruşturarak büyükannesine, "Bu tatlı pek iyi olmamış, büyükanne!" deyivermiş. Bunu duyan büyükannesi, hiddetten boğulur gibi olmuş ve "Nasıl, çocuğum, benim hazırladığım şeyin iyi olmadığını söylemeye mi yelteniyorsun? Bilmiyor musun ki, bütün dünyada, baban Hasan Bedreddin'in dışında, kimse benim yaptığım yemekler, hamur işleri ve tatlılardan iyisini yapamaz. Hasan Bedreddin de zaten benden öğrenmiştir!" diye haykırmış. Fakat Âcib "Vallahi, büyükanne! Senin hazırladığın tatlı tam kıvamını bulmamış. Sanırım şekeri biraz noksan! Ama mesele bu değil. Sen bilmiyorsun! Sana itiraf edeyim, ama annem ile büyükbabama söyleme! Çarşıda, bize aynı tatlıdan sunan bir tatlıcıyla tanıştık. Tatlısının daha kokusunu duymakla insanın yüreği ferahlıyordu. Tadına gelince, öylesine lezzetli idi ki, hazımsızlık çeken birinin bile iştahını kabartırdı! Hazırlanışına gelince, gerçekte ve hiçbir şekilde, ne yakın ne de uzaktan bir diğerininkiyle kıyaslanabilir, büyükanne!" demiş.

Bu sözleri duyunca, büyükanne çok sinirlenmiş ve haremağasına bir göz atıp ona...

Fakat anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça, öyküsünü kesmiş.

Bunun üzerine kız kardeşi Dünyazad, ona, "Ablacığım, sözlerin ne kadar tatlı ve hoş! Bu öykün de zevkli ve büyüleyici!" demiş.

Ve Şehrazad, ona gülüp, "Evet, kardeşim, ama bunun, eğer Allah'ın yardımı ve Şah'ın himayesiyle hayatta kalırsam, bu gece ikinize anlatacağım öykünün yanında sözü mü olur?" demiş.

Ve Şah içinden "Vallahi! Aslında olağanüstü ve şaşırtıcı olan öykünün sonunu işitmeden onu asla öldürmeyeceğim!" demiş.

Sonra Şah Şehriyar ve Şehrazad, ikisi de, gecenin geri kalan bölümünü sabaha kadar birbirlerine sarılarak geçirmişler.

Bundan sonra, Şehriyar, çıkıp adalet dağıttığı salona geçmiş. Divan, vezirler, mabeyinciler, muhafızlar ve saray halkıyla dolmuş. Ve Şah hükümler vermiş, memurlar tayin etmiş; kimi memurları da görevden almış, yönetmiş ve askıda kalan işleri tamamlamış; ve böylece günün sonuna ulaşmış.

Sonra Divan dağılmış ve Şah saraya dönmüş. Ve gece gelince karısı ile her zaman yaptıklarını yapmış.

Ve yirmi dördüncü gece gelmiş. Genç Dünyazad ablası ile eniştesinin işleri bitince, oturduğu halıdan kalkıp Şehrazad'a, "Ablacığım, senden rica ediyorum, güzel Hasan Bedreddin ile amcası Şemseddin'in kızı olan karısının o çok hoş öyküsünü tamamla! Tam da şu sözlerde kalmıştın: 'Büyükanne, haremağası Said'e bir göz atıp ona... ' Acaba ne söylemişti? Lütfen!" demiş.

Şehrazad, kardeşine gülümsemiş ve ona, "Evet, tabii! Tüm kalbimle ve en iyi niyetimle öyküyü tamamlayacağım; ama Yüce Şahım izin verdikten sonra" demiş.

Bunun üzerine, büyük bir merakla öykünün sonunu bekleyen Şah, Şehrazad'a, "Konuşabilirsin!" demiş.

Şehrazad da anlatmaya başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Âcib'in büyükannesi öfkelenerek uzaktan köleye bakmış ve ona, "Ne felaket! Bu çocuğu baştan çıkaran sen misin? Nasıl oluyor da, sıradan aşçıların, tatlıcıların dükkânına onu sokmaya cesaret ediyorsun?" demiş. Âcib'in büyükannesinin bu sözlerini duyan haremağası, çok korkmuş ve hemencecik inkâr yoluna gitmiş ve "Biz dükkâna asla girmedik; sadece önünden geçtik!" diye haykırmış. Ama inatçı Âcib, "Vallahi! Pekâlâ dükkâna girdik ve tatlı da yedik!" diye haykırmış. Ve de haincesine "Ve sana da tekrarlıyorum büyükanne: Yediğimiz şey senin burada bize yedirdiğinden daha iyiydi!" diye eklemiş.

Bunun üzerine büyükanne daha çok kızmış ve homurdanarak kayınbiraderine "karayüzlü haremağasının müthiş suçu"nu bildirmeye gitmiş. Ve veziri köleye karşı öylesine tahrik etmiş ki, doğası bakımından zaten çok hiddetli olan ve durup dururken herkese bağırıp çağıran Şemseddin, yengesiyle birlikte Âcib ile haremağasının bulunduğu çadıra ulaşmak için derhal yerinden fırlamış. Ve de, "Said! Âcib ile birlikte bir tatlıcının dükkânına girdin mi, girmedin mi?" diye haykırmış. Ve dehşete düşen haremağası, "Biz hiç oraya girmedik!" diye yanıt vermiş. Fakat muzip Âcib, "Girdik işte! Girdik oraya! Ve de yediğimiz şeye gelince... Ha! Büyükanne!.. O kadar güzeldi ki, şuraya gelinceye kadar tıkındık! Sonra da içine kar doğranmış lezzetli bir şerbet içtik! Allahım! Ne kadar güzeldi! Ve yiğit tatlıcı, büyükannem gibi şekeri eksik koymamıştı!" demiş. Bunu duyunca, vezirin köleye karşı hiddeti iki kat olup aynı soruyu yeniden yöneltmiş; fakat haremağası inkâr etmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine vezir ona, "Said! Sen bir yalancısın! Ve kuşkusuz doğruyu söyleyen bu çocuğu yalanlamak küstahlığında bulunuyorsun! Bununla birlikte, yengemin hazırladığı şu tatlıyı olduğu gibi yiyebilirsen, sana inanmaya razıyım! Bu bana senin aç olduğunu kanıtlayacak!" demiş.

Bunun üzerine Said, Bedreddin'in dükkânında gırtlağına kadar doymuşken, bu öneriye boyun eğmek zorunda kalmış; ve nar tatlısını yemeye niyetlenmiş; ama daha ilk lokmada durmak zorunda kalmış; çünkü gırtlağına kadar doluymuş. Ve aldığı lokmayı hemen dışarı çıkarmış. Ama, bir gün önce öteki kölelerle pek çok yemek yediğinden mide fesadına uğradığını söylemekte gecikmemiş. Fakat vezir, hemencecik haremağasının aynı gün tatlıcıya girdiğini anlamış. Öteki kölelerle onu yere yatırtıp tüm gücüyle kamçılamış. Bunun üzerine haremağası, darbelerden kurtulmak için kurnazca özür dilemiş; ve haykırarak, "Efendim, dün bir hazımsızlığa uğradım!" demeye devam etmiş. Vezir, kamçılamaktan yorgun düştüğü için durmuş ve Said'e, "Haydi bakalım! Gerçeği itiraf et!" demiş. Bunun üzerine haremağası karar vermiş ve "Peki efendim, Âcib'in söylediği doğru! Çarşıda bir tatlıcıya girdik! Getirdiği tatlı öylesine nefisti ki, hayatımda böylesine güzel bir şey yememiştim! Ama şimdi

yediğim şu tiksinti verici ve berbat tatlıyı tatmış olmak ne felaket! Yarabbi, ne kadar kötüydü!" demiş.

Bunu duyan vezir çok gülmüş; ama büyükanne artık hiddetini tutamamış; ve en ince yerinden yaralanmış gibi, "Ah, yalancı! Senin tatlıcından hemen bir kâse tatlı getirmeni istiyorum. Söylediklerinin hayal mahsulü olduğu anlaşılacak! Evet, sana gidip aynı tatlıdan bir kâse daha getirmen için izin veriyorum. Getirdiğin vakit, bu bize benim yaptığım ile onunki arasında kıyaslama yapma olanağı verecek! Kayınbiraderim yargıçlık yapacak!" diye haykırmış. Ve haremağası, "Evet, kesinlikle!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine büyükanne ona yarım dinar para ile boş bir porselen kâse vermiş ve çarşıya yollamış.

Haremağası, bunun üzerine yola çıkmış ve dükkâna ulaşınca, tatlıcıya, "İşte! Senin hazırladığın nar tatlısı ile evde hazırlanan arasında bir iddiaya girmiş bulunuyoruz. Bana bu tatlıdan yarım dinarlık tart! Aman ha, iyi hazırla ve tüm sanatını göster! Yoksa şimdiki gibi, bir temiz dayak daha yerim! Seni temin ederim ki, hâlâ çok bitkinim!" demiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin gülmeye başlamış ve "Korkma! Dünyada annem hariç, şimdi hazırlayacağım tatlının eşini yapabilecek kimse yoktur. Annemse şimdi uzak bir ülkededir!" demiş.

Sonra Bedreddin, kölenin getirdiği porselen kabı büyük bir dikkatle doldurmuş; ve hazırladığı tatlıyı misk ve gülsuyu serperek tamamlamış. Ve haremağası kabı alarak çabucak çadıra doğru yol almış. Bunun üzerine Âcib'in büyükannesi kabı almış ve hemencecik tadının derecesini anlamak üzere tatmış. Fakat daha dudağına değdirir değdirmez büyük bir çığlık koparark arka üstü düşmüş... Oğlu Hasan'ın elinin marifetini anlayıvermiş.

Bunu gören vezir ve orada bulunanlar, şaşırıp kalmışlar ve büyükannenin yüzüne telaşla gülsuları serpmişler; ancak kadın bir saat baygın yattıktan sonra kendine gelebilmiş. Ve "Bu nar tatlısını yapan oğlum Hasan Bedreddin'den başkası olamaz! Bundan hiç kuşkum yok! Çünkü onu bu şekilde hazırlayan benden başkası yoktur, ben de sadece Hasan'a öğretmiştim" demiş.

Bu sözleri duyan vezir sevincin ve yeğenini görmek için sabırsızlığın doruğuna ulaşmış ve "Allah sonunda birleşmemize izin verdi!" diye haykırmış. Ve hemen bir tertip düşünerek,

hizmetçilerini çağırıp onlara, "İçinizden yirmi kişi doğruca çarşıda Hasan el-Basravi olarak tanınan tatlıcı Hasan'ın dükkânına gitsin! Ve dükkânını baştan aşağı yıksın! Tatlıcıya gelince, kolları sarığının tülbendiyle bağlansın! Ve zorla buraya, yanıma getirilsin! Ama en küçük bir zarar verilmeden! Haydi gidin bakalım!" demiş.

Bunun ardından, vezir hemen atına binmiş. Mısır Sultanı'nın yazdığı fermanı yanına alarak Darü's-Selam'a,[1] efendisi Mısır Sultanı'nın Şam'daki temsilcisi olan valinin yanına gitmiş. Darü's-Selam'a ulaşınca, valiye sultanın fermanını vermiş. Vali fermanı hemen alıp eğilerek saygıyla öpmüş ve hürmet alameti olarak başına götürmüş. Sonra vezire dönerek, "Emredin! Kimin tutuklanmasını istiyorsunuz?" diye sormuş. Vezir, "Sadece çarşıdaki bir tatlıcının!" diye yanıt vermiş. Vali de, "Bundan kolay şey yok!" demiş ve güvenlikle görevli adamlarına gidip vezirin adamlarına yardım etmelerini emretmiş. Vezir, bunun üzerine, validen izin almış ve çadırlarına dönmüş.

Hasan Bedreddin'e gelince; sopalar, baltalar ve kazmalarla silahlı bir kalabalığın dükkânına geldiklerini ve istila ettiklerini; ve her şeyi parçalayıp tüm hamur işlerini yerlere dökerek dükkânı imha etmeye başladıklarını görmüş; sonra bu kalabalık, şaşkın Hasan'ı yakalayıp onu, bir tek sözcük söylemeye vakit bırakmadan, sarığının tülbendiyle sımsıkı bağlamışlar. Ve şaşkın Hasan, kendi kendine "Allahım! Bütün bunlar galiba nar tatlısı yüzünden başıma geldi! Kim bilir içinde ne buldular!" diye düşünmüş.

Sonunda Hasan'ı, konakladığı yerde vezirin karşısına çıkarmışlar. Hasan Bedreddin çok ağlamış ve de "Efendim, ben ne suç işledim size karşı?" diye sormuş. Vezir de ona, "Bu nar tatlısını sen hazırladın, değil mi?" diye sormuş. Bedreddin, "Evet, efendim! Acaba bu tatlının içinde, kafamın kesilmesini gerektirecek bir şey mi buldunuz?" diye yanıt vermiş. Vezir de, sert bir şekilde, "Kafanın kesilmesi mi? Ama bu, çok hafif bir ceza olurdu. Daha kötüsü de olabilir! Hele bekle bakalım!" diye yanıt vermiş.

1 *Darü's-Selam*: Hükümet binası (Â.Ş.O.)

Aslında vezir, iki kadından, kendisine bildiği gibi hareket olanağı tanımalarını istemişmiş; ve de araştırmalarının sonucundan sadece Kahire'ye ulaştıklarında bilgi verecekmiş.

Genç kölelerini yanına çağırarak, onlara "Bizim devecilerden birini buraya çağırın! Ve bir de tahtadan sandık getirin!" emrini vermiş. Köleler emre hemen uymuşlar. Daha sonra, vezirin emri üzerine, şaşkın Hasan'ı tutup sandığın içine sokmuşlar ve kapağını özenle kapatmışlar. Sonra sandığı deveye yüklemişler ve çadırları söküp yola koyulmuşlar.

Gece oluncaya kadar yol alınmış. Bir şeyler yemek için bir yerde durulmuş; Hasan'ı da bir an için sandıktan çıkarmışlar; ona da yiyecek bir şeyler vermişler, sonra yeniden sandığa sokmuşlar; ve yola devam etmişler. Zaman zaman duruyor, Hasan'ı yeni bir soruşturma için tekrar kapamak üzere, dışarı çıkarıyorlarmış. Vezir her seferinde soruyormuş "Nar tatlısını hazırlayan sendin, değil mi?" diye... Ve şaşkın Hasan, "Evet, efendim!" diye yanıt veriyor; vezir de, "Bağlayın şu adamı ve yine sandığa koyun!" diye haykırıyormuş.

Kahire'ye gelinceye dek, yolculuğa bu şekilde devam edilmiş. Ama, kente girmeden önce, Zeydaniyye mahallesinde durulmuş ve vezir Hasan'ı yeniden sandıktan çıkartmış ve önüne getirtmiş. Ve de "Bana bir marangoz getirin!" demiş. Marangoz gelince, vezir ona, "Bu adamın enine boyuna ölçüsünü al! Ve hemen boyuna uygun bir darağacı hazırla! Ve bu darağacını iki mandanın çektiği bir arabaya iyice tespit et!" demiş. Hasan korkarak, "Efendim, bana ne yapacaksınız?" diye sormuş. Vezir de, "Seni direğe çivileyeceğim, tüm halk görsün diye, bu şekilde kente sokacağım!" demiş. Hasan, "Ama böylesine bir cezayı hak etmek için ne suç işledim ben?" diye haykırmış. Bunun üzerine Vezir Şemseddin, ona, "Nar tatlısını hazırlarken gösterdiğin ihmal için! Ne yeterince baharat koymuş ne de yeterince koku eklemişsin!" demiş. Bu sözleri duyan Hasan Bedreddin, yanaklarına vurmuş ve, "Ya Allah! Benim suçum bu, öyle mi? Yani bunun için mi, beni bu yol işkencesiyle cezalandırdın? Ve de ancak günde bir kez yiyecek verdin? Şimdi de darağacına çivilemek istiyorsun!" diye haykırmış. Vezir de ciddi ciddi, "Tabii ya, yeterince baharat koymadığından! Elbette!" demiş. Bunu duyan Hasan Bedreddin,

şaşkınlığın doruğuna ulaşmış; ve ellerini göğe kaldırıp derin derin düşünmeye başlamış! Vezir ona, "Ne düşünüyorsun?" diye sormuş. O da, "Pek önemli değil! Sadece en büyükleri olduğunda kuşku bulunmayan budalaları! Çünkü, sen budalaların birincisi olmasaydın, bir nar tatlısında bir tutam baharat noksan diye bana böyle davranmazdın!" demiş. Vezir de ona, "Sana bir daha bu suçu işlememeyi öğretmek gerekiyordu. Bunun başka yolu yoktu ki!" demiş. Hasan Bedreddin de ona, "Ne olursa olsun, senin bana karşı davranışın çok daha büyük bir suçtur. Ve de sen, ilkin kendini cezalandırmalısın!" demiş. Bunu duyan vezir, ona, "Söylenecek başka şey yok, seni darağacı paklar!" diye yanıt vermiş.

Bu konuşma sırasında, marangoz, onların yanında, ceza ağacını yontmayı sürdürüyor ve zaman zaman da Hasan'a kaçak bir bakış fırlatıyor; sanki ona, "Suçsuzmuş gibi davranıyorsun ha?" demek istiyormuş.

Hal böyleyken, gece bastırmış. Bunun üzerine Hasan'ı yeniden yakalayıp sandığa koymuşlar. Ve vezir ona, "Yarın asılacaksın!" diye haykırmış. Sonra da Hasan'ın sandıkta uyumasına kadar, birkaç saat beklemiş. Sonra sandığı deve sırtına yükletmiş ve hareket emri vermiş Kahire'deki eve ulaşılıncaya kadar böylece yol alınmış.

Ve ancak o zaman vezir, kızına ve yengesine durumu açıklamak istemiş. Ve gerçekten kızı Sittü'l-Hüsn'e, "Kızım, Alah'a şükürler olsun ki, sonunda yeğenim Hasan Bedreddin'in bulunmasına izin verdi! Kendisi burada! Ayağa kalk, kızım! Evin halı ve mobilyalarını yerli yerine koymaya ve gerdek odasını kesinlikle düğün gecesindeki haline sokmaya büyük dikkat göster!" demiş. Ve Sittü'l-Hüsn, her ne kadar mutluluk ve heyecanın doruğunda olsa da, hizmetçilere gerekli emirleri vermiş; onlar da hemen kalkıp işe koyulmuş ve meşaleleri yakmışlar. Vezir de onlara, "Size hatırlamanız için yardım edeyim!" demiş. Ve dolabını açmış, mobilyaların ve diğer tüm eşyaların isimlerini ve bunların odadaki yerlerini belirlediği listeyi çıkarmış; ve bu listeyi onlara ağır ağır okumuş ve her şeyin ilk önceki yerine gereğince yerleştirilmesine göz kulak olmuş. Her şey o kadar güzel düzenlenmiş ki, en dikkatli bir gözlemci bile odanın şimdiki görüntüsünün Sittü'l-Hüsn ile kambur seyisin düğün gecesindeki görüntüsüyle aynı olduğuna inanmazlık edemezmiş.

Bunun ardından, vezir, Hasan Bedreddin'in giysilerini kendi elleriyle yerli yerine koymuş: sarığını iskemle üstüne, içdonunu dağınık yatağın üzerine, kuşağını ve giysisini divanın üzerine ve Yahudinin mektubu ile içinde bin altın olan keseyi de bunların altına... Ve de balmumuyla işlem görmüş beze sarılı mektubu da külah ile sarığın kumaşı arasına dikmeyi de ihmal etmemiş.

Sonra da kızına, tıpkı düğün gecesindeki gibi giyinmesini, gerdek odasına girmesini; yeğeni ve kocası olan Hasan Bedreddin'i kabule hazırlanmasını; ve içeri girdiği zaman, ona, "Oh! Apteshanede ne kadar çok kaldın! Allah aşkına! Eğer rahatsızsan, niye bana söylemiyorsun? Ben senin malın ve kölen değil miyim?" demesini; her ne kadar Sittü'l-Hüsn bu tavsiyeye ihtiyaç duymasa da, ona, yeğenine karşı çok nazik davranmasını ve şairlerin sözlerini ve güzel dizelerini zikretmeyi de unutmamasını öğütlemiş.

Sonra vezir, bu mutlu günün tarihini tespit etmiş. Ve Hasan'ın sımsıkı bağlı olarak içine yerleştirildiği sandığın bulunduğu odaya doğru yönelmiş. Uyumaktayken onu sandıktan çıkartmış, bağlı olan bacaklarını çözdürmüş; ve sırtında sadece ince bir gömlek ve başında takkeyle, tıpkı düğün ecesindeki haliyle bırakmış. Bunu yaptıktan sonra, gerdek odasının kapılarını açtırmış ve Hasan'ı kendi başına uyanmak üzere burada bırakarak aceleyle oradan ayrılmış.[1]

Ve Hasan Bedreddin hemencecik ayılmış ve bu olağanüstü aydınlanmış ve kendisine pek yabancı gelmeyen koridorda, adeta çıplak olarak bulunmasına şaşıp kalmış ve kendi kendine, "Dikkat et, oğlum! En derin uykularda mısın sen; yoksa uyanık durumda mı?" diye sormuş.

İlk şaşkınlık anlarından sonra, ayağa kalkmış ve koridora açılan kapılardan birine doğru yönelmiş. Ve birdenbire nefesi kesilmiş; kendi onuruna, ama kamburun aleyhine düzenlenen o ünlü şenliğin yapıldığı salonu olduğu gibi hatırlamış ve dipte, gerdek odasına açık olan kapıdan girilince iskemle üzerinde sarığını, divan üzerinde de giysilerini görmüş. O zaman alnı-

1 René Khawam, bütün bu işlemler dolayısıyla uykudan uyanması gereken Hasan Bedreddin'in, son kez sandıktan çıkarıldığı sırada yemeğine beng katıldığı için uyanamadığını vurguluyor (Ā.Ş.O.)

nı ter bürümüş ve eliyle terini silmiş. Ve kendi kendine, "Lâ! Lâ![1] Uyanık mıyım ben, uyuyor muyum? Yoksa delirdim mi?" demiş. Bununla birlikte yürümeye başlamış; ama bir ayağı ileri gidiyorsa, öbürü geri geliyor; ve boyuna ıslak alnındaki soğuk terleri silerek, pek ilerlemeye cesaret edemiyormuş. En sonunda, "Ama, aman Allahım! Tamam oğlum! Bu rüya falan değil! Ve sen, haklısın, bir sandığa kolları, ayakları bağlı olarak kapatılmıştın! Yo, bu asla bir rüya değil!" diye haykırmış. Ve bunu söyleyerek gerdek odasının kapısına gelmiş, ve tedbirli bir şekilde kafasını uzatarak içerisini gözetlemiş.

Ve hemen, Sittü'l-Hüsn'ün, mavi ince ipekten cibinliğin içinde, tüm çıplak güzelliğinin içinde uzanmış, cibinliğin kenarını kaldırarak kendisine, "Sevgili kocacığım, apteshanede ne kadar çok kaldın! Haydi, çabuk gel, çabuk!" dediğini duymuş.

Bu sözleri duyunca, zavallı Hasan, tıpkı haşhaş yutan ya da afyon tüttüren birisi gibi kahkahalar atmış ve uğuldar gibi, "Hu! Hi! Hu! Ne şaşırtıcı! Ne tutarsız bir rüya bu!" demiş. Sonra yılanlı bir yerde yürür gibi, sonsuz bir dikkatle, bir eliyle geceliğinin uçlarını kaldırarak ve, bir kör ya da sarhoş gibi, öteki eliyle havayı yoklayarak yürümesini sürdürmüş.

Sonra, artık heyecan falan duymaksızın, halının üstüne oturmuş ve eliyle delice şaşkınlık işaretleri yaparak derin düşüncelere dalmış. Bununla birlikte, orada, hemen önünde, bıraktığı haldeki kuşağını, Basra işi sarığını, giysisini ve altındaki keseyi görüyormuş.

Ve Sittü'l-Hüsn, yatağın içinden, yeniden ona, "Senin neyin var, sevgilim? Seni çok şaşkın ve biraz da titrek gibi görüyorum. Ah! Sen başlangıçta böyle değildin! Yoksa! Olur ya!" diyerek vesveseyle seslenmiş.

Bunu duyan Bedreddin, hep oturduğu yerde ve alnı iki eli arasında, ağzını delice bir gülüşle açıp kapamaya başlamış, sonunda da, "Ha! Ha! Sen başlangıçta böyle olmadığımı söylüyorsun, öyle mi? Hangi başlangıçta? Ve hangi gece? Allah aşkına? Ama benim yokluğumda seneler, seneler geçti! Ha! Ha!" demiş.

1 *Lâ* (Arapça): Hayır (Â.Ş.O.)

Bunun üzerine Sittü'l-Hüsn, ona, "Sevgilim, sakin ol! Ben sana kollarımda geçirdiğin, koçbaşının benim gediğime on beş kez girdiği geceden söz ediyorum! Sevgilim! Sen de sadece hacetini görmek için apteshaneye gitmek üzere yanımdan ayrılmıştın. Ve orada bir saatten fazla kaldın! Ah! Görüyorum ki, rahatsızsın! Öyleyse, gel de seni ısıtayım! Gel dostum, gel ciğerköşem, gel gözümün nuru!" demiş.

Fakat Bedreddin, bir deli gibi gülmeyi sürdürmüş ve sonra, "Belki sen gerçeği söylüyorsun! Bununla birlikte... Her halde apteshanede uyuyup kalmış ve orada, o berbat rüyayı görmüş olacağım!" demiş; sonra da, "Oh, evet! Çok berbat bir rüya! Düşün ki, ben Suriye'nin Şam kentinde, uzaklarda, bir aşçı ya da bir tatlıcı gibi bir şeymişim; ve bu meslekte on yıl geçirmişim! Yine rüyamda kuşkusuz soylu bir genç çocuk ve bir haremağası gördüm! Ve onlarla şu ve şu serüvenleri geçirdim..." diye eklemiş. Ve zavallı Hasan, terin alnını ıslattığını hissederek eliyle silmiş; ama bunu yaparken eli alnındaki atılan taşın bıraktığı yara izine değmiş ve sıçrayarak, "Fakat hayır! İşte o çocuğun attığı taşın değdiği yerde kalan iz! Öyle şiddetle vurmuştu ki alnıma, unutulması mümkün değil!" demiş. Sonra bir an düşünüp, "Ama belki de hayır! Bu, gerçekten bir rüya olabilir! Belki de bu darbeyi, Sittü'l-Hüsn, seninle o çılgın sevişme sırasında aldım!" demiş. Sonra da, "Sana rüyamın sonunu da anlatayım! Bu Şam kentine, bir sabah, nasıl olduğunu bilmiyorum, sadece bir gecelik ve beyaz bir takkeyle ulaştım. Kamburun takkesiyle! Ve ora halkı!.. Benden ne istediklerini pek bilmiyorum! Orada yiğit bir kişi olan bir tatlıcının mirasçısı oldum!.. Elbette!.. Bu bir rüya değildi! İçine yeterince baharat koymadığım bir nar tatlısı yapmıştım... Ve peki! Hadi bakalım! Bütün bunlar rüya mıydı? Hiç gerçek payı yok mu?" demiş.

Bunu duyan Sittü'l-Hüsn, "Sevgilim, gerçekten olağanüstü bir rüya görmüşsün! Lütfen tümünü bana anlat!" demiş.

Ve Hasan Bedreddin, arada bir durup ah çekerek, Sittü'l-Hüsn'e, rüya veya gerçek, tüm öyküsünü baştan sona kadar anlatmış. Sonra da, "Ve de asılmaktan kurtuldum, şayet uyanmasaydım, asıldım gittiydi! Ya da o sandığın içinde terleyip duruyordum!" diye eklemiş.

Ve Sittü'l-Hüsn, ona, "Ama seni neden asmak istesinler?" diye sorunca; "Nar tatlısının içine yeteri kadar baharat koymadım diye! Evet! İki Nil mandasının çektiği bir arabaya tespit edilen o darağacı müthiş bir şeydi! Ama sonunda, Allah'a şükür, anladım ki bunların hepsi bir rüyaymış; yoksa baştan aşağı yıkılan tatlıcı dükkânımın yok oluşu, bana çok üzüntü verirdi!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Sittü'l-Hüsn, artık dayanamayarak yataktan fırlamış ve gelip Hasan Bedreddin'in boynuna atılmış, onu kucaklayarak ve öpüşlere boğarak bağrına basmış. Hasan ise kıpırdamaya korkuyormuş. Ve birdenbire, "Yok! Yok! Bütün bunlar bir rüya değil! Allahım! Ben neredeyim? Gerçek nerede?" diye haykırmış.

Ve zavallı Hasan, tatlılıkla Sittü'l-Hüsn'ün kollarında yatağa götürülerek, orada bitkin uzanmış ve ağır bir uykuya dalmış. Başucunda Sittü'l-Hüsn ona bakıyor, ve onun uykusunda zaman zaman "Bu bir rüya!", zaman zaman da "Hayır! Gerçek bu!" diye mırıldandığını işitiyormuş.

Sabahla birlikte Hasan Bedreddin'in ruhu yeniden sakinleşmiş, uyanarak kendini Sittü'l-Hüsn'ün kollarında bulmuş; önünde de, yatağın ayak ucunda, ona selam veren amcası Vezir Şemseddin'i görmüş. Bedreddin, ona, "Benim dükkânımı harap ettikten sonra kollarımı bağlatan sen değil misin? Ve de bunlara neden olarak nar tatlısının baharatını bir parça az koyduğumu söyleyen?.." demiş.

Bunun üzerine Vezir Şemseddin, artık susmanın nedeni kalmadığını anlayarak, ona, "Yavrum, işte gerçek şu: Sen benim yeğenim, rahmetli kardeşim Basra Veziri Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin'sin! Ve ben sana, belli kanıtlarla kimliğinden emin olmak, ve düğün gecesinde kızımın yatağına girenin sen olduğuna kanaat getirmiş olmak için, bütün o denemelerle acı çektirdim. Senin kaybolmandan sonra gizlemiş olduğum kanıtları; ardında bıraktığın evi ve mobilyaları; sonra sarığını, kuşağını, keseni ve özellikle kesenin içindeki makbuzu ve sarığında saklı baban Nureddin'in talimatını içeren mektubu tanıyarak beni inandırdın! Beni herhalde bağışlarsın çocuğum! Çünkü Basra'da doğduğun için seni hiç görmediğimden, seni bu yolla tanımaktan

başka çarem yoktu. Ah! Çocuğum, bütün bunlar kardeşim olan baban ile amcan olan benim aramda, daha başlangıçta ortaya çıkan, bir yanlış anlamadan doğdu" diyerek tüm öyküyü anlatmış; ve ona, "Çocuğum, Basra'dan getirdiğim annene gelince, onu da, düğün gecesinin ürünü olan oğlun Âcib'i de göreceksin!" demiş. Ve onları bulmak için koşarak oradan ayrılmış.

Ve ilk gelen Âcib olmuş; bu kez âşık tatlıcıya duyduğu korkudan sıyrılmış, korkusuzca babasının boynuna atılmış; Bedreddin de, kıvanç içinde ona şu dizeleri okumuş:

> Senin gidişinden sonra, ağlamaya başladım, uzun uzun ağladım. Kirpiklerimden taştı gözyaşlarım! Allah'tan diledim, ayrılık acısıyla üzgün âşıkları birleştirsin diye! Dudaklarımda bir kez daha asla eski ayrılıktan dem vuran sözler olmasın diye! Mutluluk üzerime saldırıyor, bütün şiddetiyle! Öyle bir mutluluğa gömülüyorum ki, kendime karşın, gözlerimden yaşlar dökülüyor! Talih daima benim düşmanım olmaya yemin etmiş bir kez ve de dertlerime neden olmaya! Ve ben, ey Baht! ey Zaman! Senin yeminini kıracağım! Dine aykırı olsa da! Mutluluk vadini tutuyor ve borçlarını ödüyor. Ve dostum bana geri geldi! Öyleyse, sen, sana mutluluğu getirene doğru ilerle! Ve ona hizmet etmek için giysinin uçlarını kaldır!

Hasan Bedreddin bunları okumayı bitirir bitirmez, Âcib'in büyükannesi, Bedreddin'in de kendi annesi, hıçkırarak içeri girmiş ve nerdeyse sevinçten bayılırcasına oğlunun kollarına atılmış.

Ve seller halinde gözyaşları döküldükten sonra, birbirlerine, karşılıklı olarak dertlerini ve acılarını ve tüm çektiklerini anlatmışlar.

Sonra da hepsi birden, sonunda sağ salim onları birbirine kavuşturan Tanrı'ya şükretmişler; ve mutluluk içinde, tam bir saadeti tadarak ve sevinçlere gark olarak yaşamaya başlamışlar; uzun süren ömürleri boyunca, hepsi ay ve yıldızlar kadar güzel pek çok çocuk sahibi olmuşlar.

"Ve, ey bahtıgüzel şah," demiş Şehrazad Şehriyar'a, "Vezir Cafer el-Bermeki'nin, Bağdat kentinde, Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'e anlattığı öykü işte böyle sona eriyor!"

"Evet! Vezir Şemseddin'in, kardeşi vezir Nureddin'in ve de Nureddin'in oğlu Hasan Bedreddin'in serüvenleri böyle işte!"

Halife Harun Reşid, öykü bitince, "Vallahi, bütün bu anlatılanlar çok şaşırtıcı ve hayranlık uyandırıcı!" demiş. Ve memnunluğu içinde, sadece veziri Cafer'in kölesi Reyhan'ı bağışlamakla kalmamış; Üç Elma Öyküsü'ndeki karısını kesen genci dost olarak kabul etmiş ve haksız yere kurban ettiği karısının kaybından duyduğu üzüntüyü avutmak için eş olarak, haremindeki en güzel cariyelerden birini ona armağan etmiş. Ona yüksek bir maaş ve de sofrasındaki sürekli dostu ve meclislerinin nedimi olarak gönül bağlamış. Sonra da sarayın kâtiplerine, bu olağanüstü öyküyü en güzel yazılarıyla kaleme almalarını; ve öykünün çocuklarının çocuklarına kalacak ve ders oluşturacak şekilde arşiv dolabında itinayla saklanmasını emretmiş.

"Fakat" deyip, ince ve ağırbaşlı Şehrazad, Hint adalarının ve Çin'in hükümdarı Şehriyar'a seslenerek, sözünü sürdürmüş: "Ey bahtıgüzel şah, eğer yorulmadıysan sana anlatmak üzere sakladığım öykünün, bu öyküden daha hayranlık uyandırıcı olmadığından hiç korkma!" Şah Şehriyar da ona, "Nedir bu öykü?" diye sormuş. Şehrazad da, "Bu öykü, şimdiye kadar anlattıklarımdan çok daha hayranlık uyandırıcı!" diye yanıt vermiş. Şehriyar, "Peki, adı ne?" diye sorunca, yanıtlamış:

"Bu, terzi, kambur, Yahudi, Hıristiyan ve Bağdatlı Berberin öyküsüdür!"

Ve Şah Şehriyar, "Elbette, anlatabilirsin!" diye izin vermiş.

İKİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1899)

Yarattığı harika Bay Bergeret kişiliği dolayısıyla
bu ikinci kitap Anatole France'*a sunulur.*

J.C.M.

Terzi ile Kamburun Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazad şaha demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, eski zamanlarda ve geçmiş çağlar ve yüzyıllarda, Çin'in bir kentinde, halinden memnun, mutlu bir terzi yaşarmış. Bu adam eğlenmeyi ve hoşça vakit geçirmeyi severmiş ve zaman zaman karısıyla dışarı çıkıp dolaşmayı, sokakların ve bahçelerin temaşasıyla gözlerini hoş tutmayı âdet edinmiş imiş. Böylece, bir gün, bütün günü karısıyla dışarıda geçirip de akşam eve dönerlerken yollarının üzerinde, görünüşüyle tüm kederleri dağıtacak, en üzgün kişiyi bile güldürüp tüm dert ve üzüntüleri yok edecek tuhaflıkta bir kambur görmüşler. Terzi ve eşi hemen kambura yaklaşmışlar, onun konuşmalarından öylesine keyiflenmişler ki, onu evlerine davet etmişler. Kambur da bu davete hemen olumlu yanıt vermiş; ve onlarla birlikte eve girmiş. Terzi, dükkânlar kapanmadan önce alışveriş yapmak ve misafirini bu yoldan onurlandırmak için çarşıya gitmek üzere kamburun yanından bir süre ayrılmış. Kızarmış balık, taze ekmek ve tatlı olarak da büyük bir parça helva satın aldıktan sonra eve dönüp bütün aldıklarını kamburun önüne koymuş; sonra hep birlikte yemeğe oturmuşlar.

Neşe içinde yemeği sürdürürlerken, terzinin karısı eline büyücek bir parça balık almış ve bütünüyle kamburun ağzına tıkmış, ağzından lokmayı atmaması için de eliyle ağzını kapatmış ve ona "Vallahi! Bu lokmayı bir yutuşta ve duraksamadan yutman gerek! Yoksa elimi çekmem!" demiş.

Bunu duyan kambur büyük bir gayret göstermiş, sonunda da lokmayı yutmuş. Ne yazık ki, bahtında yazılı olacak, lokma-

nın içinde iri bir kılçık varmış; lokmayı acele yutarken bu kılçık boğazına saplanıp kamburu o anda öldürüvermiş.

Anlatısının burasında, vezirin kızı Şehrazad, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve âdeti olduğu üzre, Şah Şehriyar'ın kendisine vermiş olduğu izni kötüye kullanmış olmamak için öyküyü daha fazla uzatmak istememiş ve susmuş.

Bunun üzerine, kız kardeşi genç Dünyazad, ona"Ablacığım, konuşman ne kadar kibar, tatlı, zevkli ve temiz!" demiş. Ablası da, "Şayet asil Şahımız lütfeder de bir gece daha sağ kalırsam, yarın gece öykünün devamı olarak anlatacaklarımı duyunca acaba ne yapacaksın?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, "Vallahi! Bu acayip öykünün sonunu öğrenmedikçe onu öldürtmeyeceğim" demiş.

Sonra Şah Şehriyar, Şehrazad'ı kollarına almış; ve ikisi, geceyi sabah olunca ya kadar birbirinin koynunda geçirmişler. Sonra da Şah kalkmış ve Divan'a gitmiş. Onu izleyerek vezir ve emirler ile mabeyinciler ve muhafızlar da salona girmişler; ve Divan insanla dolmuş. Şah, adalet dağıtmış, işleri düzenlemiş ve kimilerini tayin, kimilerini de azletmekle meşgul olmuş; askıda kalan davaları görmüş; böylece bütün gün uğraş vermiş. Divan çalışmaları bitince sarayına çekilmiş ve gidip Şehrazad'ı bulmuş.

Ve yirmi beşinci gece gelince, Dünyazad, Şehrazad'a, "Ablacığım, senden rica ediyorum, bize kambur, terzi ve karısı öyküsünün sonunu anlat! demiş. Şah da aceleyle, "Anlatabilirsin!" yanıtını vermiş. O zaman Şehrazad söze başlayarak demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, terzi, kamburun böylece ölüverdiğini görünce, "Yüce ve kadir-i mutlak olan Allah'tan daha güçlü ve kudretli varlık yoktur! Bu zavallı adamın gelip de bizim ellerimiz arasında böylece ölüvermesi ne felaket!" demiş. Fakat karısı bunu kabul etmeyip, "Ne kadar yanılıyorsun!" diye haykırmış. "Şairin şu dizelerini bilmiyor musun?

> "Ey ruhum! Niye saçmalığa dalıyor ve kahroluyorsun? Kedere, kaygıya değmeyecek şeylerle zihin yorup duruyorsun! Kenarında oturacağına, kendini ateşe atıyorsun! Ateşe yaklaşmanın tutuşma tehlikesi getireceğini bilmiyor musun?"

Bunu duyan kocası, ona, "Peki, öyleyse ne yapmalıyım şimdi?" diye sormuş. Kadın, "Hele ayağa kalk! İkimiz birlikte ölüyü buradan kaldıralım; onu ipek bir örtüye saralım! Hemen bu gece, ben önde, sen arkada taşıyalım! Sen yol boyunca, boyuna, 'Bu benim çocuğumdur! Şu da annesi! Çocuğa bakacak bir hekim arıyoruz! Nerede bir hekim var acaba?' diyeceksin" diye yanıt vermiş.

Karısının bu sözlerini duyan terzi, ayağa kalkmış, kamburu kollarına almış ve karısını izleyerek evden çıkmış. Kadın da, kendi kendine, "Ah zavallı yavrum! Sağ salim bir kurtulsan! Söyle, neren ağrıyor? Ah, bu kör olası çiçek illeti! Bedeninin neresinde kabarcıklar var?" diyormuş; onun bu sözlerini duyan her gelip geçen, "Bunlar çocuğun anasıyla babası! Çiçek çıkarmış çocuklarını taşıyorlar!" diyor ve oradan bir an önce uzaklaşmaya çalışıyormuş.

Terzi ile karısı, böylece, nerede bir hekim bulabileceklerini sora sora ilerlemişler; sonunda, tarifleri izleyerek Yahudi bir hekimin kapısına ulaşmışlar. Kapıyı çalmışlar, zenci bir kadın merdivenleri inip onlara kapıyı açmış ve kollarında bir çocuk taşıyan adamı ve ona eşlik eden kadını görmüş. Kadın ona, "Yanımızda hekimin bakması için çocuğumuzu getirdik. Şu çeyrek dinarı al ve efendine ver, inip çok hasta olan çocuğuma bakması için ricada bulun!" demiş.

Bunun üzerine hizmetçi yukarı çıkmış; terzinin karısı da hemen evin eşiğini aşmış ve kocasını içeri alıp ona, "Kamburun cesedini hemen şuracığa koy ve en kısa zamanda buradan uzaklaşalım!" demiş. Terzi kamburun cesedini duvara yaslayarak merdiven basamaklarından biri üzerine yerleştirmiş ve karısı kendisini izlemekte iken oradan uzaklaşmış.

Zenci hizmetçiye gelince, efendisi Yahudi hekimin yanına girmiş ve ona, "Aşağıda, bir kadın ile bir erkeğin getirdiği bir hasta var; bana senin için çeyrek dinar vererek onu iyileştirecek bir reçete yazmanı istediler" demiş. Yahudi hekim çeyrek dinarı görünce sevinmiş ve çabucak yerinden kalkmış; ve aceleyle aşağı inerken yanına ışık almayı unutmuş. Bu yüzden merdivenden inerken kamburun cesedine çarpmış ve onu yere yuvarlamış. Birine çarpıp yere yuvarladığını anlamaktan gelen korkuyla onu

hemen muayene etmiş ve ölmüş bulunduğunu görünce, buna kendisinin neden olduğunu düşünmüş. Bunu anlayınca, "Allahım! Yarabbi! Bu ne beladır? On Emrin ile beni koru!" demiş. Sonra da ölümüne neden olduğu kişinin cesedini nasıl ortadan kaldıracağını düşünürken, Harun'un, Nuh'un oğlu Yuşa'nın ve öteki İsrail peygamberlerinin adlarını anarak yakarışlarını sürdürmüş; sonra da, "İşte şu hastaya çarpıp onu merdivenlerin dibine kadar düşürerek ölümüne neden oldum! Şimdi bu ölüyü ne yapacağım?" diye kendi kendine söylenmiş. Cesedi alıp evin avlusunun bir köşesine kadar götürmüş; sonra da, ölüyü karısına göstererek meseleyi anlatmış. Karısı şaşırıp kalmış ve "Ah! Hayır! Bu ölü burada kalamaz. Hemen onu evden çıkar! Çünkü, gün doğuncaya kadar burada kalırsa iflah olmayız. Birlikte onu evin taraçasına taşıyalım, oradan komşumuz Müslümanın avlusuna yuvarlayalım! Çünkü bilirsin ki komşumuz sultanın aşçısının azık sağlayıcısıdır; evi de içyağı, tereyağı, zeytinyağı, un ve zahire gibi şeyleri kemirip zarar veren fare, kedi ve köpek doludur. Bu hayvanlar kuşkusuz ölüyü de yer bitirirler!" demiş.

Bunun üzerine Yahudi hekim ve karısı kamburu alıp taraçaya çıkarmışlar. Oradan da yavaşça cesedi azık sağlayıcının evinin içine indirmiş, mutfağın duvarına ayaküstü yaslamışlar. Sonra da oradan ayrılıp kendi evlerine dönmüşler.

Kamburun duvara yaslanmış olarak oraya bırakılmasından birkaç dakika sonra, azık sağlayıcı, dışarıdan eve dönmüş; kapıyı açıp bir mum yakarak içeri girmiş. Bir de ne görsün? Bir âdemoğlu, mutfağın kapısının yanında ayaküstü durmakta. Bunu gören azık sağlayıcı şaşırmış ve "Bu da nesi? Allah Allah! Şimdi anlıyorum ki benim mallarımı aşıran bir insanmış, hayvanlar falan değilmiş. Kedi köpekten dikkatle esirgediğim etleri, yağları çalan buymuş demek! Ama, önceden düşündüğüm gibi mahallenin tüm kedi ve köpeklerini öldürmenin bir yararı yok artık! Çünkü taraçadan inip hırsızlık yapan adamı buldum" diye haykırmış; ve azık sağlayıcı hemen eline büyük bir sopa alarak adamın üzerine saldırmış; sopayı kafasına olanca gücüyle indirmiş; onu yere devirmiş ve göğsünün üstüne de sopa yağdırmış. Ama adamın hiç kıpırdamadığını görünce, onun ölmüş olduğunu anlamış. O zaman kederlenmiş ve "Yüce ve Güçlü Allah'tan daha güçlü ve

kuvvetli varlık yoktur!" demiş. Sonra da korkmuş ve "Allah, etleri de, yağları da bu belalı geceyi de kahretsin! Bu adamı öldürmüş olmam benim kötü bahtımdır!" demiş; ve "Kambur olman sana yetmiyor muydu? Kalkıp bir de hırsız olmuşsun ve gelip benim etlerimi, yağlarımı çalmaya yeltenmişsin! Ey korucuyu Tanrım! Beni kudretinin örtüsü altına alıp koru!" diye dua etmiş. Bunun ardından, gece epey ilerlemiş olduğundan, kamburu omuzlarına almış, evinden çıkmış ve çarşının başladığı yere kadar taşımış. Orada durarak kamburu ayakları üzerinde, köşe başındaki bir dükkânın kapısına yerleştirmiş; ve oracıkta bırakıp evine dönmüş. Kamburun oraya bırakılmasının üzerinden pek fazla bir zaman geçmiş geçmemiş, yolda bir Hıristiyan belirmiş. Bu kimse, sultanın simsarı imiş. Sarhoşluğu ona garip işler yaptırıyormuş; kendi kendine, "Yürü! Mesih'e ulaşmak üzeresin!" diyor; zikzaklar çizerek, sendeleyerek yürüyormuş; böylece fark etmeden kamburun bulunduğu tarafa yönelmiş; durup işemeye hazırlanmış. Ama birdenbire duvara yaslanmış olan kamburu görmüş. Hareket etmeden öylece orada duran adamı görünce, bunun akşamın ilk saatlerinde sarığını çalmış olan hırsız olduğunu sanmış; çünkü Hıristiyan simsar, gerçekten de başı açık geziyormuş. Bunun üzerine Hıristiyan, adama çullanmış, gırtlağına müthiş bir yumruk atmış ve adamı yere devirmiş. Sonra bağırarak çarşının bekçisine seslenmiş. Sarhoşluğun verdiği coşkuyla tekmeleyip yumruklayarak kamburun üzerine çökmüş; ve de iki eliyle boğazını sıkmaya başlamış. O sırada çarşının bekçisi çıkagelmiş ve Hıristiyanın bir Müslümanı yere yıktığını, dövdüğünü ve gırtlağını sıktığını görmüş. Bekçi, "Bırak bu adamı, ayağa kalk!" diye haykırmış. Hıristiyan da ayağa kalkmış.

Bunun üzerine çarşı bekçisi, yere uzanmış olan kambur Müslümana yaklaşmış, onu muayene etmiş ve öldüğünü anlamış. Bunun üzerine, "Aman yarabbi! Bir Hıristiyanın bir Müslümana dokunma cesareti göstermesi ve onu öldürmesi revayı hak mıdır?" diye haykırmış. Sonra da Hıristiyanı yakalayıp ellerini ardına bağlamış ve onu hükümet konağına götürmüş. Hıristiyan sızlanıp, "Ey Mesih, ey Bakire Meryem! Ben bu adamı nasıl öldürebilirim! Ve bir yumrukta nasıl böylesine ölüverir! Ayıldın artık, otur düşün bakalım!" diye kahırlanmış.

Vilayet konağına geldiklerinde, Hıristiyan ile kamburun cesedi, ertesi sabah vali uyanasıya kadar, bütün gece hapsedilmiş. Hıristiyan, çarşı bekçisinin olayları bildiren raporunu inkâr etmemiş. Vali de, bir Müslümanı öldürmüş bulunan bu Hıristiyanı mahkûm etmek zorunda kalmış. Tellallar çıkartmış, saray simsarının idama mahkûm edildiğini, cellat tarafından boynunun vurulacağını kent halkına duyurmuş. Sonra darağacını hazırlatmış ve mahkûmun asılmaya götürülmesi emrini vermiş. Cellat gelip urganı hazırlamış, boğaza geçecek düğümü ayarlamış, mahkûmun boynuna geçirmiş; tam ipi çekmek üzere imiş ki, sultanın mutfağının azık sağlayıcısı toplanan halkı yararak darağacının altında duran Hıristiyana kadar ulaşmış ve cellada, "Dur, onu asma! Bu adamı öldüren benim!" diye haykırmış. Bunun üzerine vali, "Peki, neden öldürdün bu adamı?" diye sormuş. O da, "Şundan dolayı: O gece evime dönünce, taraçadan inerek evime giren ve saray mutfağı için aldığım erzağı çalanın bu kimse olduğunu anladım; ve bir sopayla kafasına ve göğsüne vurdum; sonra da düşüp öldüğünü fark ettim. Bunun üzerine onu omuzlayıp çarşıya geldim ve falan yerdeki falan sokaktaki bir dükkânın duvarına dikine dayadım! Bahtsız bir adamım ben! Nerdeyse susarak, başkasının idamına da neden olacaktım. Asılması gereken kimse benim!" demiş.

Vali, azık sağlayıcının bu sözlerini işitince, Hıristiyan simsarı bıraktırmış ve cellada, "Suçunu kendi ağzıyla itiraf eden bu adamı hemen as!" diye emir vermiş.

Bunun üzerine cellat, daha önce simsarın boynuna taktığı urganı almış, bu kez, darağacının altına götürdüğü azık sağlayıcının boynuna geçirmiş; tam adamı havada sallandıracağı sırada, halkı yararak ortaya çıkan Yahudi hekim, cellada, "Bekle! Sakın onu asma! Adamı öldüren benim!" diye haykırmış. Sonra da durumu şöyle açıklamış: "Aslında, bilin ki, bu Müslüman, tedavi niyetiyle bana başvurdu. Onu görmek için merdivenden inerken, gecenin karanlığında ona çarptım ve merdivenden devirdim; baktım ki ölmüş. Bundan dolayı azık sağlayıcıyı değil, sorumlu olan beni asın!" demiş.

Bunun üzerine vali, Yahudi hekimin öldürülmesini emretmiş. Cellat da azık sağlayıcının boynundan aldığı ilmiği Yahudi hekimin boynuna geçirmiş; onu asmaya niyetlenmişken; halkı yara-

rak terzi ortaya çıkmış ve cellada, "Dur! Onu öldüren benim!" diye haykırmış; sonra da öyküsünü şöyle anlatmış: "Dün bütün günü gezerek geçirdim. Akşama doğru da eve döndüm. Yolda, ölüsünü gördüğünüz bu kambura rastladım; sarhoştu, neşeliydi; elindeki zilli tefle coşkulu, eğlendirici şarkılar söylüyordu; durdum, onu izledim, çok keyiflenip onu evime davet ettim. Sofraya oturduğumuzda, karım birçok yiyecek arasında sofrada bulunan balık ile ekmeği bir lokma halinde kendisine yedirmek üzere kamburun ağzına tıktı; bu lokma kamburu boğdu ve hemen öldü. Bunun üzerine ben ve karım, onu alıp Yahudi hekimin evine götürdük. Merdivenden bir zenci kadın inip bize kapıyı açtı; ona, 'Git, efendine bir kadın ile bir erkeğin hasta getirdiklerini ve beklediklerini söyle! Gelsin de bir reçete yazsın!" dedik. Sonra hizmetçiye efendisine sunmak üzere çeyrek dinar verdik. Aceleyle merdivenleri çıkıp uzaklaşınca, ben ve karım, kamburu merdivenin bir yerinde duvara dayayarak oradan derhal uzaklaştık. Bu sırada Yahudi hekim hastayı görmek için merdivenden inmiş olacak. Demek ki kambura çarparak merdivenden yuvarlanmasına neden olmuş; ve de Yahudi hekim kamburu öldürenin kendisi olduğunu sanmış!" demiş.

Bu anda terzi Yahudi hekime dönerek ona, "Söylediklerim doğru değil mi?" diye sormuş. O da, "Evet, doğrusu budur!" demiş. Bunun üzerine terzi, valiye dönüp, "Bu durumda Yahudiyi bırakıp beni asın!" demiş.

Vali, bu sözleri duyunca çok şaşırmış ve "Kamburun bu öyküsü salnamelere ve kitaplara geçmeye layıktır" demiş; sonra da cellada Yahudiyi bırakıp suçunu açıklayan terziyi asması emrini vermiş. Bunun üzerine cellat terziyi alıp, darağacının altına götürmüş, urganı boynuna geçirmiş ve "Bu kez, inşallah sonuncusudur. Artık adam değiştirip durmayacağım" diye düşünmüş; ve urganı kavramış.

İşte tüm bunlar olup bitmiş.

Kambura gelince, anlaşılan sultanın soytarısı imiş, sultan onu yanından bir an bile ayırmazmış. Ama kambur, o gece, kafayı çektikten sonra, bir ara saraydan kaçmış ve bütün gece ortadan yok olmuş. Ertesi gün de, haber bekleyen sultana, adamları gelip, "Efendim! Vali kamburun öldüğünü ve katilin asılmak üzere

olduğunu bildirdi. Gerçekte, vali, onun ölümüne neden olanı astıracağı sırada, bir ikinci adam; sonra da bir üçüncü adam ilerleyip asıl suçlunun kendileri olduğunu iddia etmişler. Ve her biri valiye suçluluklarının nedenlerini anlatmışlar" demişler.

Sultan bu sözleri işitince, daha fazlasını da işitmek istemiş; bağırarak bir mabeyinciyi çağırmış ve ona, "Hemen git, valinin yanına koş! Ve ona tüm ilgilileri huzuruma getirmesini söyle!" demiş. Mabeyinci de koşup siyaset meydanına ulaşmış; tam o sırada cellat terziyi asmak üzere imiş. Mabeyinci, "Dur!" diye haykırmış. Sonra valiye kamburun öyküsünün sultana anlatıldığını, sultanın da terzinin, Yahudi hekimin, azık sağlayıcının ve Hıristiyan simsarın, kamburun cesediyle birlikte huzuruna getirilmesini emrettiğini, hep birlikte saraya gidileceğini bildirmiş.

Vali, sultanın huzuruna çıkıp önünde yeri öpünce, tüm ayrıntılarıyla kamburun öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmak gerçekten yararsız!

Sultan, bu öyküyü işitince, çok şaşırmış ve büyük bir neşeye kapılmış. Sonra da saray kâtiplerine bu öyküyü altın suyuyla kaleme almalarını emretmiş; ve de maiyetindekilere, "Siz hiç şu kamburunkine benzer bir öykü duydunuz mu?" diye sormuş.

Bunun üzerine saray simsarı Hıristiyan ilerleyip sultanın önünde yeri öpmüş ve, "Ey yüzyılların eşini görmediği, zamanın şahı! Ben, kamburla olan serüvenimizden daha şaşırtıcı bir öykü biliyorum; izin verirseniz anlatayım! Bu öykü, kamburunkinden çok daha ilginç, çok daha garip ve hoştur!" demiş.

Sultan da, ona, "Peki, anlat bakalım! Dağarcığında ne olduğunu görelim!" demiş. Bunun üzerine saray simsarı şu öyküyü anlatmış:

Hıristiyan Simsarın Öyküsü

Bil ki, ey zamanın şahı! Ben bu ülkeye sadece ticari bir iş için geldim. Ben, bahtın senin ülkene yönelttiği bir yabancıyım. Aslında, Kahire kentinde doğdum. Oradaki Kıptilerden biriyim. Yine aynı şekilde Kahire'de tıpkı benden önce simsarlık yapan babam gibi yetiştirildim.

Babam öldüğü sırada, ancak delikanlılık yaşına ulaşmıştım;

onun yerine simsarlığa başladım; biz Kıptilere has olan bu meslekte her türlü olanağı bulacağımı düşünüyordum.

Günün birinde tahıl tacirlerinin bulunduğu hanın kapısında otururken, süslü elbiselere bürünmüş, kırmızı eyeri son derece göz alıcı bir eşeğe binmiş, rastlanabilecek en yakışıklı gencin geçmekte olduğunu gördüm. Bu genç adam beni görünce selam verdi; ben de hemen ayağa kalkarak ona saygı gösterdim. Bunun üzerine cebinden, içinde örnek kabilinden bir miktar susam bulunan bir mendil çıkardı ve bana, "Bu tür susamın erdebinin[1] burada ne kadar ettiğini bana söyler misin?" diye sordu. Ona, "Yüz dirhem eder" dedim. "Öyleyse, yanına tahıl ölçen kimseleri al ve Babü'n-Nasr mahallesindeki El-Guali hanına gel! Orada beni bulursun!" diye yanıt verdi. Sonra susam örneklerini içeren mendili bana bırakarak yanımdan uzaklaştı.

Bunun üzerine, değerini yüz dirhem olarak tahmin ettiğim elimdeki örneği göstererek, tahıl alıcısı tacirleri dolaştım. Tacirler susamın erdebine yüz on dirhem verdiler. Havadan peşinen on dirhem kazançlı çıkacağım için bundan çok memnun oldum. Yanıma dört tartıcı alarak hemen beni bekleyen genç adamı bulmaya gittim. Beni görünce yanıma geldi ve beni tahılın bulunduğu depoya götürdü; ölçücüler çuvalları boşaltıp tarttılar; elli erdeb geldi. Genç adam bunun üzerine bana, "Senin erdeb başına yüzde on simsarlık ücretin olmalı! Ama ben sana paranın tümünü bırakacağım; ve sen, yeniden seni görüp onu senden geri alıncaya kadar benim için dikkatle saklayacaksın! Malın bedeli olan beş bin dirhemden kendin için beş yüzünü ayır! Bana dört bin beş yüz dirhem kalacak. İşlerini bitirdikten sonra sana gelir ve paramı alırım!" dedi. Kendisine, "İstediğiniz gibi olsun!" dedim ve ellerini öperek oradan ayrıldım.

Gerçekten, o gün, simsarlıktan bin dirhem para kazandım: Mısırlı simsarların almayı âdet edindikleri yüzde yirmi komisyon ücreti olarak, beş yüzünü satıcıdan, beş yüzünü de alıcıd an alarak...

Genç adama gelince, bir ay ortadan yok olduktan sonra beni görmeye geldi ve "Dirhemler nerede?" diye sordu. Ben de,

1 *Erdeb*: Arapların kullandığı bir tahıl ölçüsü. Arapça aslı *irdeb*'dir. Khawam'ın dipnotunda, 197,7 litreye denk olduğu belirtilmiştir (Â.Ş.O.)

hemen, "Emrine amade, şu torbanın içinde hazır duruyorlar" diye yanıt verdim. Ancak bana, "Onları, yeniden gelip alıncaya kadar, bir süre daha yanında sakla!" dedi. Uzaklaşıp yeniden bir ay daha ortalarda görülmedi. Dönüp geldiğinde, "Dirhemler nerede?" diyerek yeniden sordu. Hemen ayağa kalkıp kendisini selamladım ve "İşte burada, emrini bekliyor" dedim. Sonra da, "Evime gelip bir lokma yemeğimi paylaşarak bana onur verir misin?" diye sordum. Önerimi kabul etmedi ve bana, "Paraya gelince! Senden onu, çok sıkışık birkaç işimi görüp dönünce almak üzere bir süre daha saklamanı rica edeceğim!" dedi. Sonra da uzaklaştı. Ben de, ona ait olan parayı dikkatle sakladım ve dönüp gelmesini bekledim. Bir ay sonra geri geldi ve bana, "Bu akşam parayı almak üzere buraya geleceğim" dedi. Bunun üzerine parayı ona sunmak için hazır tuttum; ama o gece ve ondan sonraki günlerde onu beklediğim halde bir ay daha ortalıkta görülmedi. Kendi kendime, "Bu genç adam insana güven duyuyor. Ömrüm boyunca hanlarda çarşılarda simsarlık ederim, böylesini görmemiştim" dedim. Sonunda yeniden çıkıp geldi: eşeğine binmiş, süslü giysileri içinde. Yüzü ayın on dördü gibi parlak ve hamamdan çıkmışçasına temiz olarak. Yanakları pembe ve alnı çiçek gibi pürüzsüz, ağzının bir köşesinde siyah bir amber damlası gibi duran beniyle tıpkı şairin dediği gibiydi:

> Ay dolunayken ve gökteki turunu yaparken güneşle buluşunca, ikisi de parlaklık ve güzelliklerine bürünmüştür. İki âşık da tıpkı böyledir. Onları seyredenler de, hayranlık duymaktan ve onları takdir etmekten ve de mutluluk dilemekten öte bir şey yapamazlar.
> Ve şimdi öylesine güzel, öylesine harikadırlar ki, onlara kendini kaptıran ruh hepten esir olur. Böyle mucizeler gösteren, kullarını kendi istediği biçimde yaratan Allah'a şükürler olsun!

Onu görünce ellerini öptüm, Allah'ın tüm iyiliklerinin onun üzerine olmasını temenni ettim ve ona, "Efendim, sanırım ki bu kez paranızı isteyeceksiniz!" dedim. Bana, "Biraz daha sabretmen gerekecek, hele işlerimi bitireyim, dönünce gelir alırım" diye

yanıt verdi. Sonra sırtını çevirip uzaklaştı. Bunun üzerine parayı istemesinin çok vakit alacağını düşünerek parayı alıp ülkemizde âdet olduğu üzere yüzde yirmi gelir getirecek şekilde yatırım yaptım. Böylece artı bir gelir sağlayacaktım. Öte yandan kendi kendime, "Geri döndüğünde, bu kez çağrımı kabul etmesi için ona çok rica edeceğim. Ona cömertçe ikramda bulunacağım. Çünkü parasıyla hatırı sayılır kazanç sağlamış olacağım ve de zenginleşeceğim" dedim.

Böylece aradan bir yıl daha geçti, bu sürenin sonunda geri döndü; bu kez geçen seferkinden de gösterişli bir giysiye bürünmüş her zamanki gibi değerli beyaz eşeğine binmişti.

O zaman kendisini gelip evimde bir şeyler yemesi için ısrarla sıkıştırdım. Bana, "Pekâlâ, ama bir şartım var: Harcamaları sende kalan ve saklamakta olduğun paramdan yaparsan!" dedi ve gülmeye başladı. Ben de onunla birlikte güldüm. Ve ona, "Evet, tabii, bütün kalbimle!" dedim. Ve onu alıp evime götürdüm, oturmasını rica ettim; ve sokağa çıkıp her türden yiyecek, içecek ve diğer benzeri şeyler satın aldım, hepsini sofra üzerine koyduktan sonra "Bismillah!" çekerek yemeye başlamak üzere onu sofraya çağırdım.

Sofraya oturdu ve sol elini uzatarak yemeye başladı ve yemek boyunca hep sol elini kullandı. Buna çok şaşırdım, ne düşüneceğimi bilemedim. Yemeği bitirince, sağ elini kullanmadan sol elini yıkadı; elini kurulasın diye peşkir uzattım; sonra da oturup konuşmaya başladık.

O sırada kendisine, "Efendim, lütfet de beni, içimde ağırlığını duyuran ve üzüntüye yönelten bir meraktan kurtar! Niçin hep sol elinle yemek yedin! Yoksa sağ elinde ağrı veren bir derdin mi var?" diye sordum. Bu sözlerimi duyan genç adam şu iki dizeyi okudu:

> Bana ruhumda duyduğum ıstırabı ve kalbimi delen dertleri sorma! Sağlıksızlığımı kendiliğinden anla!
> Hele mutlu muyum diye hiç sorma! Mutluydum, evet. Ama yıllar önceydi bu. O zamandan bugüne çok şey değişti. Yine de sakınılmaza karşı, aklı kullanmak gerek!

Sonra, giysisinin yeninden sağ elini çıkardı; gördüm ki, bu el bileğinden kesikti. Bunu görünce çok şaşırdım. O vakit bana, "Bu seni hiç şaşırtmasın! Hele sana karşı saygı duymadığımdan sol elimle yediğimi hiç düşünme! Çünkü gördüğün gibi sağ elim kesik! Bunun nedeni de oldukça gariptir" dedi. O zaman kendisine, "Peki, nedir bunun nedeni?" diye sordum. Bana, "Bilesin ki, ben, Bağdat asıllıyım. Babam kentin en büyük tacirlerinden ve başlıca kişilerinden biriydi. Ben de ergenlik yaşıma gelinceye kadar, evimize gelip Mısır kentlerinin harika yanlarını anlatan hacıların, tacirlerin ve gezginlerin öykülerini dinler, bu öykülerin birikimini gizlice içimde üretirdim. Bu, böylece, babamın ölümüne kadar sürdü. O vakit, babamdan kalan tüm zenginlikleri toparlayabildiğim kadar toparladım, elime geçen bolca parayla Bağdat'tan ve Musul'dan değerli kumaşlar ve en iyi cinsten diğer mallar satın aldım; bunları balyalayıp, Bağdat'tan ayrıldım. Tanrı'nın yardımıyla, sağ salim varacağım yere, yani senin de yaşamakta olduğun Kahire'ye ulaştım" dedi.

Sonra genç adam ağlamaya başladı ve şu dizeleri okudu:

> Çoğu zaman kör, doğuştan kör, gözü açık olanın göremeyeceği çukurlardan sakınır. Çoğu zaman budalalar, bilgelerin telaffuz ettiği, bu yüzden bilge ve bilgin olmalarının yitip gitmelerini engelleyemediği sözlerden sakınırlar. Kimi zaman sofular, iman edenler, tanrıtanımazların, çılgınların mutluluk duyduğu yerde, sefaletten ıstırap çekerler. Böylece âdemoğlu güçsüzlüğünü iyice anlar! Dünyada sadece kaderin hükmettiğini de!

Okuduğu dizeler bitince, öyküsünü şöylece sürdürdü:

"Böylece Kahire'ye girdim ve Sürur Hanına indim. Balyalarımı açtım; develerin yükünü çözdüm, kiralardan dikkatle seçtiğim yerlere mallarımı koydum. Sonra da hizmetçime para vererek yiyecek bir şeyler satın almasını istedim; sonra da biraz uyudum; uyandığımda Beynü'l-Kasreyn taraflarında biraz dolaştım ve Sürur Hanına geri döndüm; ve orada geceyi geçirdim.

"Sabahleyin uyandığımda, bir kumaş balyasını açtım ve kendi kendime, 'Bu kumaşları çarşıya götüreyim ve işlerin durumu-

na bir göz atayım!' dedim. Bunun üzerine kumaşları hizmetimde olan gençlerden birinin omuzlarına yükledim ve çarşıya yöneldim. İşlerin döndürüldüğü başlıca yerlerden birine ulaştım. Burası, yöresi direklerle, dükkânlarla ve çeşmelerle çevrili büyük bir bina idi. Burada, bildiğiniz gibi, sadece simsarlar yer alır ve buraya Kayseriyyetü'l-Çerkes derler.

"Ben oraya ulaşınca, bütün simsarlar, daha önce benim kente geldiğimden de haberli oldukları için, yanımı yöremi sardılar; ben onlara kumaşları verdim; etrafa dağılarak getirdiğim kumaşları çarşının başlıca tacirlerine gösterdiler. Bir süre sonra dönerek bana, tacirlerin önerdikleri fiyatın, satın aldığım fiyatı ve de Bağdat'tan Kahire'ye kadar yaptığım harcamaları karşılamadığını söylediler. Ne yapacağımı bilemediğimden, simsarların piri olan zat bana, 'Biraz kâr sağlamak üzere tutacağın yolu ben sana söyleyeyim. Bu zaten tüm tüccarların tuttuğu yoldur: Mallarını dükkân sahibi tüccarlara krediyle, belli bir süre sonra paranı geri almak koşuluyla sat! Bunu yaparken de tanıkları da devreye sokarak noterden tasdikli birer sözleşme yap! Her perşembe ve her pazartesi günü gelerek paranı toplarsın; böylece her dirhem için iki dirhem, belki de daha fazla almak suretiyle kazanç sağlarsın. Ve de, bu süre içinde boş zamanın olur; Kahire'yi ziyaret eder, onu baştan başa kat eden Nil nehrini hayranlıkla izlersin!' dedi.

"Onun bu sözlerini duyunca, 'Bu gerçekten harika bir fikir!' dedim ve hemen tüm simsarları ve tellalları Sürur Hanına çağırıp bütün malları onlara teslim ederek Kayseriyye'ye taşımalarını sağladım; ve mallarımı öne sürülen koşullarla satın almak isteyen tacirlerle tanık önünde sözleşmeler yaptım.

"Bu işleri bitirdikten sonra, hana döndüm ve günlerimi sakince orada geçirdim. Kendimi hiçbir zevkten mahrum etmiyor, bu uğurda hiçbir harcamadan kaçınmıyordum. Her gün mükemmel bir yemek yiyor, masamdan şarabı da eksik etmiyordum. Nefis koyun etleri, tatlılar ve reçeller yiyordum. Bu şekilde içinde bulunduğumuz ay bitinceye kadar yaşamımı sürdürdüm; bu sürenin sonunda, düzenli şekilde alacağım paraları toplayacaktım. Gerçekten, ayın bitmesinden sonra, ilk haftadan başlayarak her perşembe ve her pazartesi gidip bana

borcu olan tacirlerden birinin dükkânında otururken sarraf ve çarşı kâtibi, her bir tacire uğrayarak alacaklarımı toplayıp bana getiriyorlardı.

"Böylece kâh bir dükkânda, kâh başka bir dükkânda otururak para toplamayı sürdürürken, günün birinde –ki o gün hamama gitmiş ve yıkanmış, sonra da bir süre dinlendikten sonra bir piliç yiyip birkaç bardak şarap içmiş, ardından ellerimi yıkayıp kokulu esanslar sürünmüştüm– Kayseriyyetü'l-Çerkes mahallesine geldim ve Bedreddin el-Bustani adlı bir kumaş tacirinin dükkânında oturdum. Bu zat, beni görünce, büyük bir içtenlik ve saygıyla karşıladı; oturup bir saat kadar konuştuk.

"Biz böyle konuşurken, mavi ipekten geniş bir çarşafa bürünmüş bir kadının dükkâna girdiğini gördük. Dükkâna kumaş satın almak için gelmiş ve benim yanımda bulunan bir tabureye oturmuştu. Başını örten çatkı biraz gevşemiş ve yüzü hafifçe görünür hale gelmişti. Bu baştan burnuma nefis ve ince bir koku sızıyordu. Ayrıca güzelliği ve çekiciliği aklımı karıştırmış, özellikle peçesinden farkına vardığım siyah gözleri beni büyülemişti. Oturduktan sonra Bedreddin'i selamlamıştı; o da kadına barış dilemiş, önünde dikilerek emirlerini almış, sonra da çeşitli türden kumaşlar göstermişti. Ben de, onun tatlı ve sihirli sesini işitirken, yüreğimde gittikçe ağırlığını hissettiren bir sevgi duymaya başlamıştım.

"Kadın bazı kumaşları inceledikten sonra, hiçbirini yeter güzellikte bulmadığından Bedreddin'e, 'Acaba sende, saf altın tellerle işlenmiş beyaz ipek kumaş var mı? Bir giysi yaptırmak için ihtiyacım var da...' diye sordu. Bedreddin, dükkânın dip tarafına doğru gitti, küçük bir dolap açtı ve birçok kumaş parçasının altından, saf altın tellerle işlenmiş beyaz bir ipekli kumaş çıkardı; getirip kadının önünde açtı. Kadın bunu isteklerine uygun buldu ve tacire, 'Üzerimde para bulunmadığından, sanırım, âdet gereğince, sen bunu bana ödünç verebilirsin; parasını sonra sana gönderirim' dedi. Ama tacir ona, 'Bu kez, bunu yapamayacağım efendim; çünkü bu kumaş bana değil, şurada oturmakta olan tacire aittir; ve ben de ona tam bugün borcumu ödemek zorundayım' dedi. Kadın bunu duyunca, büyük bir öfkeye kapıldı ve 'Yazık! Senden büyük paralar ödeyerek

kumaş almak âdetinde olduğumu ve sana ummadığın kadar para kazandırdığımı unuttun mu? Sana bu güne kadar hiç borç taktığımı hatırlıyor musun?' dedi. Tacir de, 'Kesinlikle! Hakkın var hanımım! Ama bugün hemen para ödeme durumunda bulunuyorum' dedi. Kadın bu sözleri duyunca, kumaş parçasını eline alıp omzunun üzerine koydu ve tacire, 'Siz hepiniz bu belalı ticaretin içindesiniz. Hiç kimseye saygı duymaz, sadece parayı düşünürsünüz' dedi. Sonra büyük bir hiddetle ayağa kalktı ve arkasını dönerek gitmeye hazırlandı.

"Ama ben, yüreğimin de onun eteklerine takılıp gideceğini sandım. Telaşla ayağa kalkarak, kendisine, 'Hanımefendi, lütfen biraz benden yana dönerek ve gitmekten vazgeçerek, dostça davranın!' dedim. Bunu duyunca yüzünü benden yana çevirdi; biraz gülümsedi ve dönerek, 'Tekrar dükkâna döneceğim ama, sırf sizin hatırınız için' dedi. Sonra dükkânda tam karşıma geçip oturdu. Bunun üzerine Bedreddin'e, 'Bu kumaş parçasının değeri nedir?' diye sordum. Bana, 'Bin yüz dirhem' diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine, ona, 'Öyle olsun! Ben sana fazladan yüz dirhem daha kâr tanıyacağım. Bana bir kâğıt ver. Sana bunu gösteren bir belge yazayım' dedim. Ve ondan altın işlemeli kumaş parçasını alarak karşılığında yazılı belgeyi verdim. Sonra kumaşı kadına sunarak ona, 'Bunu alın! Artık fiyat üzerinde tedirginlik duymadan, borcunuzu istediğiniz zaman bana ödersiniz. Bunun için bugünlerde çarşıya gelip herhangi bir dükkânda beni bulursunuz! Hatta, bu kumaşı benim elimden bir hediye olarak kabul etmek onurunu bana bağışlarsanız, alın, sizindir!' dedim. Bunu duyunca bana, 'Allah ne muradınız varsa versin! Acaba elimde bulunan tüm servetime sahip olmak ve bunu benim efendim ve başımın tacı olarak sağlamak ister misiniz? İnşallah Allah bu dileğimi yerine getirir!' dedi. Ona, 'Efendim! Siz hele şu kumaşı buyurun! Zaten bunun tek kalması da doğru değil![1] Ama ne olursunuz, önce, örtülü tuttuğunuz yüzünüzü göstermek lütfunu benden esirgemeyin!' diye yanıt verdim. Bunun üzerine yüzünün alt kısmını gizleyen peçeyi kaldırdı.

1 Khawam'ın çevirisinde, bu tümcenin ardına "Size bir parça daha vereceğim" tümcesi eklenmiş (Â.Ş.O.)

"Yüzünü görünce, tek bir bakışla bile uçsuz bucaksız bir derde düştüm ve aşkı kalbime perçinlendi ve de aklım başımdan gitti. Ama çabucak peçesini indirdi, kumaşı alıp bana, 'Efendim, senden uzak kalışım inşallah uzun sürmez, yoksa derdimden ölürüm' dedi. Sonra oradan uzaklaştı; ve ben çarşıda, gün batıncaya kadar, tacir ile birlikte yapayalnız kaldım.

"Orada, sanki tüm duygularımı ve aklımı yitirmiş ve bu bir anlık tutkunun çılgınlığına tamamıyla kendimi kaptırmış olarak kalakaldım. Duygunun yoğunluğu beni öylesine sarmıştı ki, tacirden kadın hakkında bilgi almak istedim. Ve kalkıp gitmeden önce ona, 'Bu kadının kim olduğunu biliyor musun?' diye sordum. Bana, 'Evet, kuşkusuz! Çok zengin bir kadındır bu! Babası ünlü bir emirdi, öldü ve ona büyük bir servet bıraktı' dedi.

"Bunun üzerine tacirden izin aldım ve oradan uzaklaştım. Kalmakta olduğum Sürur Hanına geldim. Hizmetimde bulunanlar bana yiyecek sundular; ama ben hep onu düşünüyordum ve hiçbir şeye el sürmedim; uzanıp yatmak istedim, ama gözüme uyku girmedi; bütün gece sabaha kadar öylece uyanık kaldım.

"Sonra yataktan kalktım ve üzerime bir gün öncekinden de daha güzel bir giysi giydim, bir bardak şarap içtim, biraz bir şeyler yedim ve bir gün önce bulunduğum dükkâna gittim, dükkâncıyı selamlayıp her zaman oturmayı âdet edindiğim yere oturdum. Daha henüz oturmuştum ki genç kadının, ardında bir esire olduğu halde dükkâna geldiğini gördüm. İçeri girdi ve Bedreddin'e en küçük bir ilgi göstermeksizin bana selam vererek oturdu. Yumuşak bir sesle ve eşsiz bir konuşma tarzıyla ve de bulunmaz bir tatlılıkla bana, 'Birini benimle yollarsanız, size iki bin yüz dirhem olan ipek kumaşın bedelini gönderirim!' dedi. Ben de, 'Ama acelesi yok ki! Bu telaş neden?' diye yanıt verdim. Bana, 'Ne kadar cömertsin! Ama yine de senin bir şey yitirmene sebep olmak istemem' dedi. Sonra, kendisi elime kumaşın bedelini kararlılıkla koydu. Ve konuşmaya başladık. Ve bir an için ona işaretlerle duygularımın ne denli canlı olduğunu anlatma yürekliliğini duydum. O da benim ne denli bir tutkuyla ona sahip olmak istediğimi anladı. O zaman hızlıca ayağa kalktı; bana, nezaket icabı, izin istediğini gösterecek bir iki sözcük fısıldadıktan sonra aceleyle uzaklaştı. Ben de artık orada kala-

mayacağımı anlayarak dükkândan çıktım, yüreğim şiddetle ondan yana sürüklenerek, kendisini uzaktan izleyerek ardından koşmaya başladım. Çarşı çıkışında onu gözden yitirdim; ama bir aralık, hiç tanımadığım ve kim olduğunu peçesinden dolayı göremediğim bir genç kızın bana yaklaştığını gördüm; bana, 'Efendim, hanımımın evine gelir misiniz? Sizinle konuşacağı bir şey varmış!' dedi. Bunu duyunca çok şaşırdım ve ona, 'Fakat burada beni kimse tanımaz ki!' dedim. Genç kız da bana, 'Ah! Ne kadar da çabuk unutuyorsunuz! Benim! Biraz önce, çarşıda, falan tüccarın dükkânında hanımımın yanında gördüğünüz hizmetçi kız olduğumu hatırlamıyor musunuz?' dedi. Bunun üzerine onu izlemeye başladım ve sarraflar sokağının köşesinde bekleyen hanımını görünceye kadar ardından yürüdüm. Hanımı beni görünce, benden yana hızlı hızlı yürüyüp beni bir duvar köşesine götürerek, 'Sevgilim, bil ki, sen benim tüm düşüncemi sarmış bulunuyorsun; ve de gönlümü sevgiyle doldurdun. Ve seni gördüğüm andan bu yana, ne uyuyabiliyorum ne de bir şey yiyebiliyorum!' dedi. Ben de ona, 'Ben de öyle! Ben de aynı şeyleri yaşıyorum, ama duyduğum mutluluk, şikâyet etmemi engelliyor' diye yanıt verdim. Bana, 'Sevgilim, söyle bana! Senin kaldığın yere mi gelmeliyim yoksa sen mi benim evime gelirsin?' diye sordu. Ben de ona, 'Ben yabancı biriyim burada; ve kaldığım handan başka oturduğum bir yer yok. Orası da pek çok kimsenin girip çıktığı bir yer. Eğer beni evine kabul edecek kadar dostluğuma güveniyorsan, sevincim sonsuz olur' dedim. Bana, 'Çok doğru! Bu gece cuma gecesidir, bu gece olmaz. Ama yarın, öğle namazından sonra, eşeğine bin ve Habbaniye mahallesini sorup öğren! Oraya ulaşınca, Ebu Şema adıyla tanınan eski vali Bereket'in evinin nerede bulunduğunu sor! Ben orada oturmaktayım. Sakın gelmeyi unutma! Seni orada bekleyeceğim' diye yanıt verdi.

"Bunu duyunca sonsuz bir sevince kapıldım; sonra ayrıldık. Ve ben, kalmakta olduğum Sürur Hanına geri döndüm ve uyumam mümkün olmaksızın bütün geceyi orada geçirdim. Fakat gün doğarken aceleyle kalktım, giysi değiştirdim, en hoş kokuları süründüm, bir mendile elli altın dinar koydum ve Sürur Hanından çıktım ve Bâbü'z-Zâviye yani Zaviye Kapısı adı

verilen yere doğruldum; orada bir eşek kiraladım ve eşekçiye, 'Habbaniye mahallesine gideceğiz!' dedim. Eşekçi göz açıp kapayasıya beni oraya götürdü; ve Darbü'l-Münkeri adlı bir sokağa ulaştık; eşekçiye, 'Şimdi sor bakalım, eski nakib[1] Ebu Şema'nın evi nerede?' dedim. Eşekçi gidip birkaç dakika sonra döndü; aldığı bilgiyi aktararak bana, 'Eşekten inebilirsin!' dedi. Beni eve kadar götürdü; ben de ona, 'Yarın sabah buraya gelip beni ara ve tekrar hana götür!' dedim. Eşekçi bana, 'Emriniz başım üstüne!' dedi. Bunun üzerine ona bir çeyrek altın dinar verdim; teşekkür etmek üzere alıp dudaklarına sonra alnına götürdü, sonra da çekip gitti.

"Bunun üzerine evin kapısını çaldım. Bana kapıyı, göğüsleri dik ve beyaz iki dolunay gibi yuvarlak, iki bakire küçük kız açtı; ve bana, 'Gir efendim! Hanımımız seni beklerken sabırsızlanmada... Sana duyduğu tutkunun ateşiyle gece hiç uyumadı' dediler. Bir avluya girdim ve yedi kapılı şahane bir yapı gördüm; binanın tüm ön yüzü geniş bir bahçeye bakan süslü pencerelerle kaplıydı. Bu bahçe, her türden ve her renkten meyve ağaçlarıyla doluydu. Üzerlerinde cıvıldayan kuşlar tünemişti. Eve gelince, tamamıyla beyaz ve duru mermerden yapılmıştı. Bu mermerler öylesine parlaktı ki, onlarda insan kendi yansımasını bulabilirdi; iç tavanları da altın yaldızlı idi; duvarlarda yazılar, levhalar ve her türden desenler görülüyordu; evin içi insanın gözünü kamaştıran değerli eşyayla doluydu. Zemin her renkten ve her türden değerli mermerlerle kaplanmıştı. Büyük salonun ortasında, inci ve değerli taşlar kakılmış beyaz mermerden bir havuz bulunuyordu; tüm zemini ipek halılar kaplanmıştı, duvarlarda her renkten kumaşlar asılıydı.

"İçeri girip bir yere oturmamdan sonra henüz birkaç saniye geçmemişti ki..."

Ancak anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susarak öyküyü kesmiş.

Ancak yirmi altıncı gece gelince, yeniden söze başlamış:

1 *Nakib*: Bir eyaletin ya da vilayetin valisi (J.C.M)

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir Mısırlı Kıpti, simsara öyküsünü böyle anlatmış; o da kendince Çin'in bu kentinde sultana aynı şekilde nakletmiş:

"İçeri girince, beni karşılamak için inciler ve değerli taşlarla süslenmiş, yüzü ışıklı ve gözleri sürmelenmiş genç kadının ilerlediğini gördüm. Bana güldü, elimi tutup göğsüne bastırdı. Sonra ağzını ağzıma yaklaştırıp dudaklarımı emmeye başladı. Ben de onunkini emdim. Bana, 'Burada gördüğüm kişi gerçekten sen misin? Yoksa düş mü görüyorum?' dedi. Ona, 'Senin esirinim!' dedim. O da, 'Oh! Ne kutsal bir gün bu böyle! Ne mutluluktur bu! Vallahi, artık hiçbir şey görmüyorum. Yemek içmek zevkini bile yitirdim!' diye yanıt verdi. Ona, 'Ben de öyle!' diye yanıt verdim. Sonra oturup konuştuk; ve ben, bu karşılamadan gerçekten şaşkına dönmüş ve başımı önüme eğmiştim.

"Birkaç dakika geçtikten sonra sofra serildi, harika yiyecekler getirildi; kızarmış etler, içli tavuklar ve her türden hamur işleri... Oturup doyuncaya kadar birlikte yiyip içtik. O beni eliyle besliyor ve her defasında ısrarla yemeye davet ediyordu. Sonra bakır ibrik ve leğen getirildi; ellerimi yıkadım, o da yıkadı; misk karışık gülsuyu süründük; sonra yan yana oturduk; bana şu dizeleri okudu:

> Geleceğini daha önce bilseydim, ayaklarının altına halı yerine yüreğimin kızıllığından ve gözlerimin karasından örülmüş bir örtü sererdim. Yatacağın yere yanaklarımın yumuşaklığını örter, ve ey yolcu, seni sevinçle göz kapaklarımda dinlendirirdim.

"Sonra bana en gizli dertlerini anlatmaya koyuldu, ben de benimkileri; böylece ona daha da fazla tutuldum. Sonra sevişmeye koyulduk, akşam oluncaya kadar kucaklaşıp binlerce kez öpüştük. Bunun ardından hizmetçiler bize bol bol yiyip içecek şeyler getirdiler. Gece yarısına kadar içmeyi sürdürdük. Sonra gidip yattık ve birbirimizin koynunda sabaha kadar seviştik. Tüm ömrümde böylesi bir gece geçirmemiştim.

"Ertesi sabah uyandım, yavaşça yatağın kenarına içinde elli altın olan bir kese koydum; genç kadından izin aldım, evden

çıkmaya hazırlandım. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, 'Senin güzel yüzünü bir daha ne zaman göreceğim efendim?' diye sordu. Ona, 'Bu akşam yeniden geleceğim' diye yanıt verdim.

"Ayrılacağım sırada, kapıda, bir gün önce binerek eve geldiğim eşeğin ve beni buraya getiren eşekçinin beni beklemekte olduklarını gördüm. Eşeğe bindim ve Sürur Hanına geldim. Eşekten indim, eşekçiye yarım altın dinar ödedim ve ona, 'Bu akşam günbatımına doğru yine bana gel!' dedim. Bana, 'Emrin başım üzerine!' yanıtını verdi. Sonra hana girip kahvaltı ettim; sonra da gidip tacirlerdeki alacaklarımı toplamak üzere handan çıktım; paraları toplayıp geri döndüm. Ateşte pişirilecek koyun eti hazırlattım ve tatlılar satın aldım; bir hamal tutup genç hanımın adresini verdim ve evi tarif ettim; ücretini peşin ödeyerek aldığım şeyleri bu eve taşımasını sağladım. Ben de akşama kadar işlerimi bitirmeye çalıştım; sonra eşekçi gelip beni aradı; ben de bir mendile koyduğum elli altın dinarı yanıma alarak handan ayrıldım.

"Eve girdiğim sırada her yerin temizlenmiş olduğunu, mermer zeminin yıkanmış bulunduğunu, mutfak eşyasının silinip parlatıldığını, meşalelerin hazırlandığını, fenerlerin yakıldığını, sofraların hazırlandığını ve şarapların süzülüp sürahilere konmuş olduğunu gördüm. Genç kadın, beni görünce, kollarıma atıldı, beni öpmeye başladı ve 'Oh! Seni ne çok özledim!' dedi. Sonra oturup doyuncaya kadar yedik. Sonra hizmetçiler sofrayı kaldırdılar ve bize içki getirdiler. Ve biz içmekten ve gece yarısına kadar badem, ceviz ve fıstık kırmaktan geri durmadık. Sonra da sabaha kadar birlikte yattık; sonra uyandım ve âdetim üzre elli altın dinarı kendisine verip evden çıktım. Kapıda, eşeği buldum ve bindim, hana gidip orada uyudum. Akşamleyin kalktım ve yemek hazırlıklarına başladım. Ceviz ve bademle süslenmiş tereyağlı pilav, kızarmış yerelması ve daha birçok şey satın aldım. Sonra meyveler, çeşitli türden kuruyemiş ve pek çok çiçek aldım ve hepsini eve gönderdim. Kendim de yanıma elli kadar altın dinar aldıktan sonra, eşeğe binip oraya gittim ve eve girdim. Orada yiyip içtik ve yatarak sabaha kadar çiftleştik. Uyandığımda, yavaşça mendili ona verdim ve âdet edindiğim gibi hana döndüm.

"İşlerin bu türde gidişi, günlerce sürdü; sonunda iflasın eşiğine geldim; artık cebimde bırakın bir tek dinar, bir dirhem bile kalmadı. Bu durumda ne diyeceğimi bilemedim; içimden bunun şeytanın marifeti olduğunu düşündüm; ve şu dizeleri okumaya başladım:

> Talih bir an zengini bir kenara itse, onu fakirleştirse; akşamleyin batan solgun güneş gibi söner, parıltısını yitirir birden. Gözden yiterse, artık, anısı da tüm belleklerden silinir. Ve günün birinde yine ortaya çıkarsa, baht bir daha ona hiç gülmeyecektir.
> Sokakta görünmekten utanacaktır; ve kendi başına kalarak gözlerinin tüm yaşını dökecektir.
> Vallahi! Diyerek yemin ederim ki, insan dostlarına hiç güvenmesin! Sefalet bir kez insanın ümüğüne çökerse, anası babası bile onu inkâr eder!

"Artık ne yapacağımı bilmiyordum, tüm üzgün düşüncelerimle, biraz yürümek için handan çıktım ve Bâbü'z-Zâviye yakınında Beynü'l-Kasreyn meydanına ulaştım. Orada büyük bir topluluk, tüm meydanı dolduran bir kalabalık gördüm. Çünkü o gün bir şenlik ve panayır günüydü. Ben de kalabalığa karıştım ve bahtın etkisiyle yakınımda bir süvari belirdi; itilip kakılma dolayısıyla elimde olmaksızın onun üstüne doğru abandım ve elim cebine değdi ve orada kabarık, yuvarlak bir paket bulunduğunu anladım; şeytanın kışkırtmasıyla[1] elimi aceleyle bu cebe sokup bu küçük paketi aldım; bu hareketim öylesine hafif oldu ki, adam cebinden bir şey alınmış olduğunun farkına bile varmadı. Ama bu süvari birdenbire cebindeki ağırlığın yok olduğunu hissedip elini cebine attı ve kesesinin çalınmış olduğunu anladı. Ve birden bana doğru hiddetle dönerek topuzuyla başıma vurdu; hemen bayılıp yere düştüm; yöremi birçok kişi sardı; içlerinden birileri süvarinin atının dizginini tutarak, ona, 'Böyle bir kalabalıkta sana yüklendi diye savunmasız bir adama vurmaya utanmıyor musun?' diyerek onun daha ileri gitmesini engelledi. Ama süvari, 'Hepinizin haberi olsun ki bu adam bir

1 Bu cümledeki "şeytanın kışkırtmasıyla" ibaresini Khawam eklemiştir (Â.Ş.O.)

hırsızdır!' diye haykırdı. Bu sözleri duyunca, içinde bulunduğum baygınlık halinden kendime geldim ve halktan birilerinin, 'Olamaz! Bu, hali vakti yerinde ve ne olursa olsun hırsızlık yapamayacak kadar seçkin bir genç' dediklerini duydum. Ve orada bulunan herkes benim yankesicilik etmiş ya da etmemiş olduğumu kendi kendilerine sormaya başladılar. Şu ya da bu yönde açıklamalar yapıldı ve tartışmalar duyuldu. Halkın hareketleri arasında sürüklenmeye başlamış ve beni bir türlü bırakmak istemeyen süvarinin gözünden kaçabileceğim bir duruma girmek üzereydim ki, bahtın bir cilvesi olarak, oraya kentin valisi ve muhafızları gelip Bâbü'z-Zâviye'den geçecek oldular. Bizim ortasında bulunduğumuz kalabalığı görerek vali yaklaştı ve 'Burada neler oluyor?' diye sordu. Süvari de, 'Vallahi, ey emir! Bir hırsız var. Cebimde içinde yirmi altın dinar bulunan mavi bir ipek kese vardı; kalabalık ve kargaşadan yararlanarak çaldı' diye yanıt verdi. Bunun üzerine vali, süvariye, 'Tanık olarak olayı gören var mı?' diye sordu. Süvari, 'Hayır' diyerek yanıt verdi. Bunun üzerine vali, güvenlik güçlerinin başında bulunan kişiye seslendi ve 'Şu adamı tutun ve üstünü arayın' emrini verdi. Bunun üzerine güvenlik sorumlusu beni tuttu ve artık Allah'ın yardımından yoksun olduğundan, üstümü arayarak mavi keseyi buldu. Vali keseyi açtı ve parayı sayıp süvarinin dediği gibi gerçekten yirmi altın dinar olduğunu gördü.

"Bunun üzerine vali, son kertede kızarak, muhafızlarına ve maiyetindekilere, 'Şu adamı bana getirin!' diye emir verdi. Beni onun önüne götürdüler ve vali, 'Genç adam, bana gerçeği anlatman gerek!' dedi. 'Bu keseyi çaldın mı, çalmadın mı?' Bunun üzerine, tüm utanç içinde, başımı önüme eğdim; içimden bir an, 'Eğer, "Ben değilim!" desem, inanmazlar; çünkü kese benim üzerimde çıktı; "Çaldım" dersem, beni hemen yakalarlar' diye düşündüm. Sonunda karar verip, 'Evet, ben çaldım!' dedim.

"Vali bu sözleri işitince, çok şaşırdı; tanıkları çağırdı ve benim sözlerimi, onların önünde bana tekrarlatarak duymalarını sağladı. Bütün bunlar Bâbü'z-Zâviye'de geçiyordu.

"Bunun üzerine vali, cellada ellerimin kesilmesini emretti. Ve cellat hemen orada sağ elimi kesiverdi. Bunu gören süvari bana acıdı; ve valiye rica ederek öteki elimin de kesilmesini önledi.

Vali bu lütfu esirgemedi ve oradan uzaklaştı. Yörede bulunanlar da bana acıdılar, beni rahatlatmak üzere bir bardak şurup sundular; çünkü yitirdiğim kandan ötürü bayılacak gibiydim. Süvariye gelince, bana yaklaşarak keseyi uzatıp elime sıkıştırdı ve, 'Sen seçkin bir genç adamsın! Hırsızlık mesleği senin harcın değil, dostum' dedi. Bunun üzerine keseyi aldım ve şu dizeleri okudum:

> Vallahi, insanların en iyisi, bil ki, ömrümde hiç hırsızlık etmedim, haydut da değilim. Ama arabamı sürerken, acımasız bir talih beni oradan fırlatıp attı. O zamandan beri dertlere, kederlere ve sefalete gömüldüm. Bu duruma sürüklenmem hiç de benim hatam değil. Ama ben şah iken, Tanrı mızrağını fırlatarak başımdan tacımı uçurdu.

"Bunun üzerine süvari keseyi almam için beni zorlayarak yanımdan ayrıldı. Ben de kolumu mendilimle sararak ve elimi yenimde gizleyerek oradan uzaklaştım. Başıma gelenlerden ötürü solgun ve kederliydim.

"Artık nereye gittiğimi pek bilmeden, sevgilimin evine doğru yol almışım. Oraya ulaşınca, kendimi yarı baygın yatağın üzerine attım. Genç kadın benim solgunluğumu gördü; ve bana, 'Ne derdin var? Yüzünün rengindeki bu değişiklik, bu solgunluk neden?' diye sordu. Ona, 'Başım ağrıyor, hiç de iyi değilim!' diye yanıt verdim. Bunu duyunca çok üzüldü ve bana, 'Efendim, derdinle yüreğimi yakma. Yalvarırım şöyle otur, başını biraz benden yana çevir; bugün başına ne geldi, bana anlat! Çünkü yüzünden pek çok şey okuyorum' dedi. Bunun üzerine ona, 'Lütfen, beni sana cevap vermek üzüntüsünden azat et!' dedim. Bunu duyunca ağlamaya başladı ve bana, 'Ah! Anlıyorum ki artık sana verecek bir şeyim kalmamış, benden bıkmışsın! Çünkü bana eskisi gibi davranmıyorsun!' dedi. Sonra da hıçkırıklarla kesilen müthiş bir ağlama tutturdu; arada bir duruyor, bana sorularını tekrarlıyor; bense ona cevap veremiyordum. Böylece gece oldu. Bize yiyecek getirdiler, âdet olduğu üzere sofraya buyur ettiler. Ama ben, sol elle yemek zorunda kalacağımdan ve sorulduğunda nedenini açıklamak durumunda kalmak utancından sakınmak için kabul

etmek istemedim. Ve ona, 'Bu saatte yemek içimden gelmiyor' dedim. Bunun üzerine bana, 'Seni anlıyorum. Ama bugün başına ne geldi bana anlatsana! Neden böyle mahzun ve kederlisin, ruhun ve yüreğin matemde gibi?' diye sordu. Sonunda ona, 'Sana her şeyi anlatacağım, yavaş yavaş ve ağır ağır' dedim. Bu sözlerimi duyunca, bana bir bardak şarap sunarak ferahlamış bir ruh haliyle, 'Haydi dostum! Artık kederli düşünceleri kafandan at! Şu şarabı iç, derdini unut ve bana, dertlerinin kaynağı olan neyse, onu anlat!' dedi. Ben de ona, 'Bunu kesinlikle istiyorsan içeceğim şeyi bana sen kendi elinle sun!' dedim. O da bardağı dudaklarıma uzattı ve tatlı bir tavırla yaklaşarak bana şarabı içirdi. Sonra yeniden doldurdu ve uzattı. O zaman, bir gayret göstererek sol elimi uzattım ve bardağı ondan aldım. Ama gözyaşlarımı tutamayarak ona şu dizeleri okudum:

> Yüce Tanrı'nın parmakları tüm bahtları tutar. Bizi, istediğince, sağır, kör ve cahil yapar. İsterse eğer, aklımızı başımızdan alır, bir tüy koparırcasına kolaylıkla... Yine isterse eğer, hatalarımızı görmemiz için aklımızı başımıza getirir.

"Bu dizeleri okuyup bitirirken, tüm ruhumla hıçkırıyordum. Beni böyle ağlar görünce, artık o da kendini tutamadı; başımı elleri arasına aldı; çılgınca, 'Oh! Lütfen, artık gözyaşlarının nedenini bana anlat! Yüreğimi yaktın, bitirdin! Ve de bana, şarap bardağını neden sol elinle aldığını söyle!' diye haykırdı. Bunun üzerine ona, 'Sağ elimde bir çıban var' dedim. Bana, 'Göster bana şu çıbanı! Patlatayım, rahatlarsın!' dedi. Kendisine, 'Şimdi böyle bir şey yapılmasına gerek yok. Daha fazla ısrar da etme! Çünkü elimi göstermemekte kararlıyım' dedim. Bu sözleri söyleyerek elimdeki bardağı tamamıyla içtim; ve bardağı her dolduruşunu izleyerek aynı şekilde içmeye devam ettim; bu durum, iyice sarhoş olmama kadar sürdü. Oracıkta yatıp uyuyakalmışım.

"Bunun üzerine uykumu fırsat bilip kolumu çıkarmış ve sağ elimin kesilmiş olduğunu görmüş. Sonra üzerimi arayıp mavi kese içindeki yirmi altın dinarı bulmuş. Ve de, benim felaketimi anlayarak sınırsız bir umutsuzluğa düşmüş ve dünyada hiç kimsenin duyamayacağı kadar büyük bir üzüntüye kapılmış.

"Ertesi sabah, uyandığımda, kahvaltımı çoktan hazırlamış olduğunu gördüm; bir tabakta dört haşlama piliç ve bol miktarda şarap buldum. Ve bütün bunları bana sundu. Ben de yiyip içtim; sonra da izin alarak oradan ayrılmak istedim. Ama beni durdurdu ve 'Nereye gidiyorsun?' diye sordu. 'Eğlenebileceğim ve beni kahreden, yüreğimi sıkan kaygıları kovabileceğim bir yere' diye yanıt verdim. Bana, 'Oh! Ne olursun gitme! Biraz daha kal!' dedi. Bunun üzerine oturdum. Yüzüme uzun uzun baktı ve 'Dostum, seninki nasıl bir çılgınlık böyle? Görüyorum ki, bana olan sevgin seni çıldırtmış! Ve benim uğrumda sana bütün paranı harcatmış! Dahası, anlıyorum ki, sağ elini yitirmenin nedeni de benim! Böyle olunca, yemin ederim ki ve Allah şahidimdir ki senden asla ayrılmayacağım. Sen de benim gerçeği söylediğimi anlayacaksın! Şimdi seninle evlenmek istiyorum' dedi.

"Bu sözleri söyledikten sonra tanıklar çağırttı; geldikleri zaman, onlara, 'Sizi tanık tutuyorum ki, bana ait olan burada şu kasada görmüş olduğunuz tüm servet ve malik olduğum her şey, bu andan başlayarak bu genç adamındır' dedi. Tanıklar onun açıklamasını ve benim kabulümü onayladılar ve yazarak belgelendirdiler; sonra da ücretlerini alarak ayrıldılar.

"Bunun üzerine sevgilim elimi tuttu ve beni bir dolaba doğru götürdü. Dolabı açıp bana büyük bir kasa gösterdi; açıp bana, 'Bu kasanın içinde ne olduğuna hele bir bak!' dedi. Baktım ve kasada her biri bir paket haline getirilmiş mendiller bulunduğunu gördüm. Sonra da, 'Bütün bunlar senin kendi malındır. Zaten senin verdiklerinle olmuştu. Gerçekten, bana içinde elli altın dinar bulunan bir mendil verdiğinde, onları dikkatle kaldırıp bu kasada sakladım. Şimdi malını geri al! Senin bahtını yazan Allah olduğu gibi, bütün bunların korunmasını da o istemiştir. Bugün Allah seni korumuş ve onun tarafından yazılan şeylerin yerine getirilmesi için beni seçmiştir. Ve de benim yüzümden, hiç kuşku yok, sen sağ elini yitirdin. Gerçekte ben, seni bana karşı bağlılığının ve sevginin ölçüsünde ödüllendiremedim. Canımı senin uğruna versem de yeterli olmazdı. Yitiren yine sen olurdun' dedi. Sonra da, 'Gel, malını üzerine al!' diye ekledi. Ben de, onu memnun etmek için yeni bir kasa satın aldım; genç kızın kasasından bütün para paketlerini birer birer ona aktardım; böylece vaktiyle

ona verdiğim paraları yeniden üzerime aldım ve gönlüm neşeyle doldu, tüm derdim yok oldu.

"Bunun üzerine kalktım ve onu kollarımda sıktım; sonra oturup birlikte sevinçle içki içtik. Ve o bana durmadan en tatlı ve en incelikli sözler söylemeyi sürdürdü ve benim ona yaptıklarımın yanında yapabildiği pek az şey için özürler diledi; ve kalktı, değerli giysi, mücevherler ve başka şeyler ve bina, toprak gibi taşınmaz mallar olarak üzerine kayıtlı her şeyi benim üzerime geçirdi ve bunu tanıklar önünde kendi el yazısıyla düzenlediği bir belgede saptadı.

"Ve o gece, giriştiğimiz çılgınca eğlence ve sevişmeye karşın, onun yüzünden uğradığım ve kendisine tüm ayrıntılarıyla anlattığım felaketleri düşünerek çok tedirgin bir uyku uyudu.

"Fakat, o andan başlayarak benim adıma sızlanmaktan hiç geri durmadı; ve bu üzüntüleri yüzünden, bir ay geçti geçmedi, güçsüz kalarak yatağa düştü ve rahatsızlığı günden güne daha belirgin oldu, ağırlaştı; bunu izleyen on beş gün içinde öldü ve öteki dünyanın seçkinleri arasına karıştı.

"Bana gelince, onun tüm cenaze hazırlıklarını yaptım ve onu kendi ellerimle toprağa verdim ve gömülüşü dolayısıyla gerekli bütün merasimleri yerine getirdim; ve hiçbir masraftan kaçınmadım. Ondan sonra mezarlıktan ayrılarak eve döndüm; bana miras kalan her şeyi gözden geçirdim; gerçekten bana büyük bir miras bıraktığını anladım. Bunlar arasında taşınmaz mal olarak, birçok şey arasında, susam tanesiyle dolu depolar vardı. İşte senden simsarlık yapmanı istediğim susamlar bunlardı efendim; ve bunlar için hak ettiğinden daha az simsarlık komisyonu aldın.

"Seni çok şaşırtan ortadan yok oluşlarıma gelince, onun bana bıraktığı her şeyi elden çıkarmak zorundaydım ve alacağım paraların ve diğer taşınır değerlerin hesabını ancak bugün halledebildim.

"Senden yerine getirmek istediğin bir minnet borcunu reddetmemeni rica edeceğim; sen ki, bana büyük bir misafirseverlik gösterdin ve sofranı benimle paylaştın. Sende bıraktığım ve susam satışından elde ettiğin ve bugüne kadar benim için sakladığın parayı lütfedip kabul et, senin olsun!

"İşte benim öyküm ve daima sol elle yemek yiyişimin nedeni."

Bunun üzerine ben, ey kudretli şahım, genç adama, "Gerçekten, beni iyilikle, cömertlikle ihya ettin!" dedim. O ise bana, "Bir şey değil! Şimdi, simsar efendi, bana katılır ve benimle ülkem olan Bağdat'a gelir misin? İskenderiye ve Kahire'den büyük miktarda mal satın aldım; bunları Bağdat'ta satarak büyük kâr elde etmek ümidindeyim. Yol arkadaşım olur ve kârıma ortaklık etmek ister misin?" diye sordu. Ben de, "Arzun benim için emirdir" diye yanıt verdim. Sonra da kentten ayrılmak için ay sonunu beklememizi önerdim.

Bu süre zarfında, değerinden hiçbir şey yitirmeksizin, tüm mal varlığımı satmakla uğraştım; bundan kazandığım parayla mal satın aldım ve genç adamın eşliğinde ülkesi Bağdat'a doğru yol aldım; oradan da sağladığım büyük bir kârla başka mallar aldım. Oradan ey yüzyılların şahı, sizin saltanat sürdüğünüz bu ülkeye geldik.

Genç adama gelince, mallarını çabucak satıp benden önce Mısır'a döndü. Ben de gidip ona kavuşmayı düşünüyordum. Oysa ülkenin yaşantısını bilmediğim için kambur ile geçirdiğimiz dün geceki olaylar ortaya çıktı; aslında ben buraya iş için gelmiş bir tacirden başka bir şey değilim.

Ve ey yüzyılların hükümdarı, kamburunkinden daha olağandışı gördüğüm öykü budur!

Ancak şah, "Yo, hayır! Ben öyle bulmadım. Ey simsar, senin öykün bundan daha üstün değil! Bundan dolayı, benim soytarım olan şu zavallı kamburun ölümüne neden olduğunuzdan ötürü tümünüzü hemen astıracağım!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş; ve yavaşça susarak öyküsünü kesmiş.

Ancak yirmi yedinci gece gelince, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Çin hükümdarı, "Hepinizi astıracağım" deyince, bu kez azık sağlayıcı ilerleyerek kralın önünde yer almış ve ona, "İzin verirseniz, bugünlerde duyduğum, kamburunkinden daha şaşırtıcı ve daha harika olan bir öyküyü size anlatayım! Eğer işittikten sonra siz de bunun böyle olduğuna

hükmederseniz, umarım ki hepimizi bağışlarsınız!" demiş. Çin hükümdarı da, "Öyle olsun! Hele öyküyü bir duyalım!" demiş. Bunun üzerine o da şu öyküyü anlatmış:

Çin Hükümdarının Azık Sağlayıcısının Öyküsü

Bil ki, ey zamanın ve yüzyılların hükümdarı, dün gece birçok fakih ve Kur'an üstüne engin malumat sahibi âlimlerin bulunduğu bir düğün yemeğine çağrılıydım. Kur'an okunması bitince, sofralar kuruldu, yemekler ve ziyafet için gerekli her şey getirildi. Ortaya konan yemekler arasında ruzbâce[1] adlı, büyük ünü olan ve esas malzemesi olan pirinç iyi pişirilir ve içindeki sarımsak ve diğer baharat gerekli miktarda konulmuş olursa, son derece lezzetli olan bir yemek de vardı. Bunun üzerine, biz çağrılılar hepimiz, içimizden ruzbâce tabağına elini sürmeyen birimiz hariç, büyük bir iştahla yemeye başladık. Bu güzel yemekten tatsın diye ne kadar zorladıksa da, bu kimse, yemin ederek el sürmemekte diretti. Bunun üzerine ısrarlarımızı ikiye katladık; fakat bize, "Lütfen, beni böyle sıkıştırıp durmayın! Bir kez tatmakla uğradığım felaket bana yeter!" dedi ve bize şu dizeyi okudu:

> Eski bir dostunu artık tanımak istemiyor ve ondan sakınmak istiyorsan: tertipler düzenlemeye mahal yok! Kaç kurtul!

Bunun üzerine artık daha fazla ısrar etmedik. Ama, ona, "Allah aşkına! Bu güzelim ruzbâceyi yemeni engelleyen nedeni açıklar mısın?" diye sorduk. Bize, "Ruzbâceyi yemeden önce, ellerimi kırk kez sodayla, kırk kez tuzla, kırk kez de sabunla, tüm olarak yüz yirmi kez yıkamadıkça sofraya oturmamaya yemin ettim" dedi. Bunun üzerine ev sahibi hizmetçilerine, derhal su ve çağrılının istediği şeyleri getirmelerini emretti. Ve çağrılı, daha önce sözünü ettiği miktardaki malzemeyi aynen kullanarak ellerini yıkadı; sonra dönüp istemeye istemeye yeniden sofraya oturdu ve elini hepimizin ortaklaşa içinden yediği tabağa

1 *Ruzbâce*: Khawam bu yemeğe *zirbâce* diyor ve bir tür bumbar olduğuna dair bilgi veriyor (Â.Ş.O.)

doğru uzattı; vesveseyle ve titreye titreye ruzbâceden yemeye başladı. Biz doğrusu buna çok şaşırdık; ama eline bakınca çok daha fazla şaşkınlık geçirdik: Bu elin sadece dört parmağı vardı ve baş parmağı noksandı. Çağrılı böylece ancak dört parmağıyla yiyordu. O zaman, kendisine, "Allah yardımcın olsun! Bize baş parmağını nasıl yitirdiğini anlatır mısın? Yoksa Allah'ın bir takdiri olarak doğuştan mı böyle sakatsın? Ya da bir kazanın kurbanı mı oldun?" diye sorduk. Bunun üzerine bize, "Kardeşlerim, siz her şeyi görmediniz daha! Benim yitirdiğim sadece bir başparmak değil, iki başparmaktır. Çünkü sol elimin de başparmağı yoktur. Dahası, iki ayağımda da sadece dörder parmak vardır. İşte gelin, kendi gözlerinizle görün!" diyerek yanıt verdi. Bize öbür elini ve ayaklarını açarak gösterdi; biz de gerçekten her bir el ve ayağın sadece dörder parmağı bulunduğunu gördük. O zaman şaşkınlığımız daha da arttı ve ona, "Sabırsızlığımız son haddine ulaştı. İki başparmağın ile iki ayak başparmağını nasıl yitirdiğini ve ellerini birbiri ardından yüz yirmi kez yıkamanın nedenini öğrenmek için meraktan çatlıyoruz" dedik. Bunun üzerine bize öyküsünü şöyle anlattı:

"Hepiniz bilesiniz ki, babam adı büyük tacirler arasında anılan bir tacirdi; hatta Halife Harun Reşid zamanında Bağdat kentinin en büyük taciriydi diyebilirim. Babam şarabın iyisinden anlayan ve eğlenmeyi seven bir kişiydi; bizim ut ve kanun gibi telli sazlarımızın müziğini de çok severdi. Ölünce bana hiçbir servet bırakmadı; çünkü hepsini yiyip bitirmişti. Bununla birlikte, babama olan saygımdan ötürü ona şanına layık bir cenaze merasimi yaptım, onuruna yemekler verdim; ve günlerce matemini tuttum. Bundan sonra sağlığında işlettiği dükkâna gittim; orayı açınca içinde değer ifade eden hemen hemen hiçbir şey bulunmadığını gördüm. Bir de büyük borçlar bıraktığının farkına vardım. Bunun üzerine babamın alacaklılarını buldum, onlara, biraz sabır göstermelerini, bu borçları ödemek için elimden geleni yapacağımı söyledim. Sonra işe koyuldum, alım satımla uğraşıp her hafta bir kısmını ödeyerek kazancım oranında borçları tüketmeye gayret ettim. Böylece, tüm borçları ödedikten gayrı, düzenli kazanmam dolayısıyla benim sermayem de ilk başlardakine kıyasla hatırı sayılır derecede arttı.

"Böylece, günün birinde, dükkânımda oturmuş, işimle uğraşırken, ömrümde gözlerimin daha güzelini görmediği bir genç kız gördüm. Göz kamaştıran giysiler giyinmiş ve bir katıra binmişti. Önünde bir haremağası, ardında bir başka haremağası yürüyordu. Katırını çarşının girişinde durdurdu, yere atladı; iki haremağasından biri peşinde olduğu halde çarşıya girdi. Ve bu haremağası ona, 'Efendim, lütfen, böylece çarşıya girme! Ve gelip geçene kendini gösterme! Başımıza büyük felaketler getirirsin! Haydi buradan çekip gidelim!' deyip onu durdurmaya çalıştı. Ama o, bu sözlere hiç kulak asmadı ve çarşının tüm dükkânlarını birbiri ardından teftiş etmeye başladı; ve benimkinden düzenli ve güzel dükkân bulamadı. Bunun üzerine daima haremağasınca izlenerek benden yana geldi ve benim dükkânımda oturarak bana selam verdi. Yaşantımda bu kadar güzel bir ses duymamış ve bu kadar tatlı sözler işitmemiştim. Ve peçesini açtı; yüzüne baktım. Onu sadece görüvermem ruhumu büyük bir kargaşaya soktu ve yüreğimi hayran bıraktı. Gözlerimi bir türlü yüzünden ayıramayarak şu iki dizeyi okudum:

> Yüzü ipeksi, bir güvercin kanadı kadar ipeksi bir peçeyle örtülü güzele, ıstırap çekmektense, benim için ölümün ne denli kurtarıcı olacağını söyle! Ona biraz merhametli olmasını hatırlat! Bilsin ki, uğruna huzurumdan yüz çevirdim, kanadına sığınmak için!

"Benim bu dizeleri okuduğumu işitince, o da şu dizelerle bana yanıt verdi:

> Ben yüreğimi seni sevmeye adadım. Ve bu yürek başka sevgilerden yüz çevirdi. Ve gözlerim, rastlantı olarak başka güzelliklere dalarsa, onlardan hiçbir zevk almayacaktır eminim.
> Yüreğimden aşkını söküp atmayacağıma yeminler ederim. Ama yine de kalbim üzgün ve aşkından susuz kaldı.
> İçinde sırf aşkı bulduğum bir bardaktan içtim. Ama sen aşkı bulduğum bu bardağa dudaklarını bile değdirmemişsin!

"Sonra bana, 'Ey genç tacir, bize göstereceğin güzel kumaşların var mı?' diye sordu. Ben de, 'Efendim, kölen fakir bir tacirdir ve sana layık hiçbir şeyi yoktur. Biraz bekleme sabrını göster! Daha sabahın er saati. Öteki tacirler dükkânlarını açmadı. Ben biraz sonra kendim giderim, değerli kumaş adına neleri varsa, senin için satın alırım' dedim; sonra da oturup onunla konuşmaya başladım. Sanki aşkının denizinde boğulmuş ve bana esinlediği ateşin çılgınlığında tükenmiş gibiydim. Öteki tacirler dükkânlarını açtıkları vakit ayağa kalktım ve bana emrettiği şeyleri satın almak üzere dışarı çıktım; her şeyi alıp kendi hesabıma geçirttim, beş bin dirhem kadar para tuttu. Aldığım kumaşları haremağasına verdim; kız onunla birlikte dükkândan ayrıldı ve çarşının girişinde katırla bekleyen öteki haremağasının bulunduğu yöne doğru yürüyüp uzaklaştı. Ama benden hiçbir hesap istemedi; ve tüccarlara ödemek üzere kendi üzerime yazdırdığım, kendisinin bana borçlandığı paranın miktarını sormadı. Hatta kim olduğunu ve nerede oturduğunu bile söylemedi. Ve ben de, kendiliğimden ona bunları sormaktan utandım; ve hafta sonunda tacirlere aldığım malın bedeli olan beş bin dirhemi ödemeyi vaat etmek zorunda kaldım. Çünkü, kızın dönüp bu parayı bana ödeyeceğini umuyordum. Sonra aşktan adeta sarhoş olmuş gibi evime döndüm. Önüme yemek getirdiler, hiç canım çekmedi; çünkü kızın güzelliğinin ve büyüleyici varlığının düşüncesi beni sarmıştı. Uyumak istediğimde, gözüme uyku girmedi.

"Bu durumda bir hafta geçti; bu sürenin sonunda tacirler gelip benden paralarını istediler; fakat genç kızdan hiçbir haber almamış bulunduğum için, onlara biraz daha sabretmelerini ve bir hafta daha süre tanımalarını rica ettim. Bana bu süreyi tanıdılar. Gerçekten, bir hafta sonra, bir sabah erkenden, genç kızın, katırına binmiş, çıkıp geldiğini gördüm; yanında bir hizmetçi ile iki haremağası vardı. Beni selamladı ve 'Efendim, borcumu ödemeyi bu denli ertelediğim için beni bağışlayın. Fakat paranız işte burada! Altının değerini ölçecek bir sarraf çağırın ve paranızı alın!' dedi. Sarrafı çağırttım; haremağalarından biri ona parayı verdi; sarraf parayı kontrol edip iyi durumda olduğunu saptadı. Parayı aldım; ve çarşı açılasıya kadar genç kızla oturup konuştum. Bu sırada bana, 'Benim hâlâ şu ve şu mallara ihtiyacım var.

Gidip bunları sağlar mısın?' diye sordu. Yine kendi hesabıma istediklerini sağladım ve kendisine teslim ettim. Bunları alıp borçlu bulunduğu bedelleri hakkında hiçbir şey sormadan çekip gitti. Ben de onun uzaklaşıp gittiğini görünce, kendisine güven gösterip bu denli davrandığıma pişman oldum. Çünkü yaptığım alışveriş bana bin altın dinara mal olmuştu. Onu gözümden yitirdiğimde, kendi kendime, 'Bu kızın bana karşı duyduğu tutkuyu ve dostluğu anlayamıyorum. Bana beş bin dirhem tutan borcunu getirdi; sonra da benden bin dinarlık mal aldı, gitti. Bu böyle sürer giderse, sadece kendim değil, başkaları da iflas eder. Ve de, tacir kısmı gelip benim yakama yapışır. Bu kadının gelip beni güzelliğiyle büyüleyen gözüpek bir dolandırıcı, benim himayesiz ve desteksiz yoksul bir tacir olmamdan yararlanan bir hilekâr olup arkamdan alay edip gülmesinden korkarım. Ona adını ve adresini bile sormadım!' dedim.

"Böylece, bütün bir ayı kaygı ve azap verici düşüncelerle dolu geçirdim, bu sürenin sonunda tacirler gelip paralarını istediler ve öylesine ısrar ettiler ki, onları memnun etmek için, mağazamı ve içindekileri, evimi ve bütün mal varlığımı satarak borcumu ödeyeceğimi söylemek zorunda kaldım. Böylece iflasın eşiğinde, kaygılı düşünceler içinde otururken, kızın çarşının baş tarafında belirdiğini, çarşı kapısını aştığını ve benden yana geldiğini gördüm. Onu görür görmez, tüm kuşkularımın ve kaygılarımın dağıldığını hissettim. Onun yokluğu sırasında geçirdiğim felaketli günleri unuttum. O da bana yaklaştı, o güzel sesiyle bana hitap ederek ve çok iyi bildiği tatlı sözlerle konuşmaya başladı. Sonra bana, 'Sarraf terazisini getir ve sana getirdiğim parayı tart!' dedi. Ve gerçekten, bana onun için yaptığım alışverişin değerini karşılayacak, hatta geçecek miktarda para verdi.

"Sonra gelip benim yanıma oturdu ve benimle büyük bir rahatlıkla ve pervasızca konuşmaya başladı. Bense neşe ve mutluluktan ölecek gibiydim. Sonunda bana, 'Sen evli misin, bekâr mısın?' diye sordu. Ben de kendisine, 'Yok, hayır! Benim hiçbir kadınla ilişiğim yok!' diye yanıt verdim. Ve bunu söylerken ağladım. Bunu görünce bana, 'Neden ağlıyorsun?' diye sordu. Ben de ona, 'Aklımdan geçen bir fikir yüzünden' diye yanıt verdim. Sonra hizmetçisini mağazanın dip tarafına alarak aramızı

bulması için eline bir avuç altın dinar sıkıştırdım. Bunu benden duyunca hizmetçi kız gülmeye başladı ve bana, 'Ama bilesin ki o da sana âşık! Hem de senin onu sevdiğinden fazlasıyla! Onun kumaş falan arzusu yok ki! Sırf seninle buluşup görüşebilmek ve sana olan tutkusunu söyleyebilmek için alışverişi bahane etti. Onunla doğrudan doğruya konuşabilir ve istediğini söyleyebilirsin; hiç kuşkusuz sözünden gücenmeyecek ve sana karşı çıkmayacaktır' dedi.

"Ancak, genç hanım, benden izin alarak ayrılacağı sırada, ona eşlik eden hizmetçiye para verdiğimi gördü. Bunun üzerine dükkâna geri döndü ve gülerek yeniden oturdu. Ben de ona, 'Sana sormak durumunda olduğu husus için bu köleni affet ve sana söyleyeceği şey için peşin olarak onu bağışla!' dedim. Ve sonra düşüncemde olan şeyi ona açtım. Gördüm ki, bu onu sevindirdi ve bana kibarca yanıt vererek, 'Bu hizmetçi, soruna cevabımı ve benim arzumu sana ulaştıracaktır. Sen de, onun sana yapmanı söyleyeceği şeyi aynen yerine getir!' dedi.

"Bunun üzerine dükkândan çıkıp tacirlere alacaklarını ve satıştan sağlamayı hak ettikleri kârı vermeye gittim. Bana gelince, benim bundan hiçbir kazancım olmadı. Üstelik uzun bir süre kendisinden haber alamamanın üzüntüsünü yaşadım. Ve onu artık göremeyeceğimi sezinlediğim andan başlayarak tüm geceler boyunca uykumu yitirdim. Ama sonunda, birkaç gün daha geçince, hizmetçi gelip beni buldu; onu sabırsızlık ve cömertlikle karşılayıp haberler vermesi için ricada bulundum. Bana, 'Son günlerde hanımım hastaydı' dedi. Bunu duyunca ben de, 'Bana onun hakkında ayrıntılı bilgi ver' diye ısrar ettim. Hizmetçi, 'Bu genç kız, bizim hanımımız olan, Harun Reşid'in değerli eşi Sitti Zübeyde[1] tarafından yetiştirildi ve onun nedimelerinden biri oldu. Hanımımız Zübeyde, onu kendi kızı gibi sever, ondan hiçbir şey esirgemez. Günlerden bir gün, genç kız hanımından "Canım biraz dolaşmak ve sonra saraya dönmek istiyor" diyerek izin istedi. Kendisine bu izin verildi. O günden sonra, kente inip dolaştıktan sonra saraya dönmek âdetinden vazgeçmedi; ve bunu o kadar sıkça yaptı ki, sonunda alış veriş yapmakta ustalaştı ve hanımımız Zübeyde'nin azık ve gereç sağlayıcısı oldu.

1 *Sitti Zübeyde:* Zübeyde Hatun (Â.Ş.O.)

İşte bu sırada sana rastladı; ve hanımına senden söz ederek kendisini seninle evlendirmesini istedi. Hanımım da ona, "Bu genç adamı görmedikçe bunu yapamam! Eğer nitelikten yana sana uygunsa, seni onunla evlendiririm" dedi. Böylece, şimdi, ben buraya seni görmeye ve maksadımızı açıklayarak hemen bu saatte alıp saraya götürmeye geldim. Seninle oraya kimse kuşkulanmadan girebilirsek, onunla evlenmen kesinleşecek. Fakat, eğer mesele açığa çıkarsa, kafanın kesileceğinden de kuşkun olmasın! Ne dersin?' dedi. Ben, 'Kuşkusuz, seninle geleceğim! Bana sözünü ettiğin bu tertipten vazgeçmeye mahal yok!' cevabını verdim. Bunun üzerine hizmetçi bana, 'Gece olunca Sitti Zübeyde'nin Dicle üzerinde yaptırdığı camie gel! İçeri gir ve ibadetini yap; sonra da otur bekle!' dedi. Ben de ona, 'İşittim, mutlu oldum ve onur duydum' yanıtını verdim.

"Akşam olunca, camie gittim; içeri girip ibadetimi yerine getirdim; ve orada bütün geceyi bekleyerek geçirdim. Gün doğarken bir kayıkla kölelerin gelmekte olduklarını gördüm; yanlarında camie soktukları boş sandıklar vardı; sonra da kayıklarına geri döndüler. Ancak içlerinden biri diğerlerinden arda kaldı; inceleyip gördüm ki, bu köle, aracılık yapan hizmetkârdı. Birkaç dakika geçtikten sonra, Zübeyde Hatun'un nedimesi dostumun, camie girdiğini ve benim yanıma geldiğini gördüm. O yaklaşırken, ben de onu heyecanla koşup karşıladım ve kucakladım; o da beni kucaklayıp öptü. Bir anda oturup konuşmaya başladık; bana kararını açıkladı. Sonra beni aldı, bırakılan boş sandıklardan birine soktu. Sonra da sandığı kapatıp kilitledi; göz açıp kapayıncaya kadar bir sürede halifenin sarayına ulaştık. Beni orada sandıktan çıkardılar; giyinmem için, hiç kuşkusuz elli bin dirhem değerinde giysiler ve eşya getirdiler. Daha sonra hepsinin göğüsleri harika güzellikte olan ve tümü bakire başkaca yirmi esire gördüm. Onların tam ortasında, üzerindeki ağır mücevherler ve giysilerinden dolayı yerinden kıpırdayamayan Sitti Zübeyde bulunuyordu. Ona doğru biraz daha yaklaşıp iki sıra halindeki nedimeler arasından geçerek önünde iki elimin arasında yeri öptüm. İşaretle bana oturmamı emretti; önünde oturdum. Bunun üzerine bana işlerim, anam babam ve soy sopum hakkında sorular sormaya koyuldu. Sorduğu her

şeyi yanıtladım. Duyduklarından çok memnun oldu ve 'Vallahi! Şimdi bu genç kızı yetiştirirken çektiğim zahmete değdiğini anlıyorum. Çünkü ona yaraşan bir koca buldum!' dedi. Sonra da bana, 'Bil ki, bu nedimeyi biz kendi sülalemizden olma bir evlat gibi yetiştirdik. Allah huzurunda ve senin yanında itaatkâr ve tatlı bir eş olacaktır!' dedi. Bunun üzerine eğildim, yeniden önünde yeri öptüm; ve nedimeyle evlenmeye rıza gösterdiğimi belirttim.

"Bunu duyunca, beni on gün kalmak üzere saraya çağırdı. Bu on günü sarayda geçirdim. Bu süre içinde genç kızı hiç göremedim; yemeklerimi, gerek kahvaltıda, gerekse akşam yemeğinde, başka genç nedimeler getirip bana hizmet ettiler.

"Evlenme hazırlıkları için gerekli zaman dolunca Sitti Zübeyde, Emirü'l-Müminin'den nedimesini evlendirmek için kendisine izin vermesini rica etti; halife gerekli izni ve nedimeye de on bin altın dinar verdi. Bunun üzerine Sitti Zübeyde kadıyı ve tanıkları çağırttı; onlar da evlenme sözleşmesini düzenlediler. Bütün bunlar bitince şenlik başladı. Her türden tatlılar sunuldu ve âdet üzre sofralar hazırlandı; yenildi, içildi; tüm kente tabak tabak yiyecek dağıtıldı. Ve bu şenlikler on gün sürdü. Ancak o zaman, âdet üzre, gelini gerdeğe hazırlamak için hamama götürdüler.

"Bu arada, benim için ve çağrılılar için sofra serildi, nefis yemekler getirildi; sofrada birçok şey arasında kızarmış piliçler, her türden hamur işi, lezzetli dolmalar ve de kokulu ve gülsuyuyla tatlandırılmış tatlılar; bir tabakta da, en akıllı adamın bile aklını başından alacak güzellikte ruzbâce vardı. Ve ben, sofraya henüz oturmuştum ki, aman yarabbi! Bu ruzbâceye saldırmaktan ve tıka basa yemekten kendimi alamadım. Sonra ellerimi sildim, ama yıkamayı unutmuşum.

"Bundan sonra, kalktım ve gece gelinceye kadar sessiz kaldım. Bunun üzerine meşaleleri yaktılar ve içeriye şarkıcıları ve saz çalanları aldılar; ve birkaç kez gelini giydirmeye giriştiler, her seferinde de yeni bir giysiyle... Ve gelin bunları giyip ortada dolaştıkça, âdet üzre, salonda dolaştırılan bir tabağa çağrılılar birer altın attılar. Saray baştan aşağı tüm olarak çağrılılarla dolmuştu; ve bunlar böylece merasim bitinceye kadar orada

kaldılar. Sonra ben, gerdek odasına girdim; gelini de getirdiler; hizmetindekiler onu tüm giysilerinden soyup dışarıya çıktılar.

"Onu böylece çırılçıplak görünce ve ikimiz yatağımızın üzerinde yapayalnız kalınca, onu kollarıma aldım; öyle sevinç duydum ki, gerçekten ona sahip oluduğuma inanasım gelmedi. Fakat tam o sırada karım, ruzbâce yemiş bulunduğumu elimin kokusundan anladı; ve bu kokuyu duyunca büyük bir haykırış kopardı. Bunu duyup orada hizmetinde bulunan kadınlar koşarak geldiler; bense, heyecandan titreyerek, bütün bunların nedenini anlamadan kalakalmıştım. Kadınlar, ona 'Hemşiremiz, ne oldu sana?' diye sordular. Karım onlara, 'Oh! Ne olur beni, kibar bir insan olduğuna inandığım şu budala heriften kurtarın!' dedi. Bense ona, 'Benim budalalığımı ve çılgınlığımı nereden anladın?' diye sordum. 'Duygusuz birisin sen! Ruzbâce yedin de neden elini yıkamadın? Ve ben, şimdi, Allah da biliyor ya, bu düşüncesizliğin yüzünden ve de kötü ve kusurlu davranışından ötürü, seni artık istemiyorum' diye yanıt verdi. Bu sözleri söyledikten sonra, yakınında bulunan bir kamçıyı eline aldı; ve önce sırtıma, sonra kaba etlerime olanca şiddetiyle vurmaya başladı. Öyle şiddetle ve öyle uzun uzadıya dövdü ki, darbelerin etkisiyle neredeyse bayılacaktım. Sonra yöresindeki kadınlara, 'Bunu alın, kentin valisine götürün! Ruzbâce yiyip sonra da yıkamadığı elini kessin!' diye emir verdi. Bu sözleri işitince, kendime geldim ve 'Güçlülerin güçlüsü Allah'tan başka başvurulacak ve yardım istenecek varlık yoktur. Ruzbâce yiyip el yıkamadığım için mi bu elin kesilmesini istiyorsun? Böylesine bir şey görülmüş müdür?' diye haykırdım. Bunun üzerine hizmetindeki kadınlar araya girip benim adıma ona 'Hemşire, bu davranışından ötürü onu bu kez cezalandırma! Lütfen onu bağışla!' dediler. Bunu duyunca, 'Peki, öyle olsun! Bu kez onun elini kestirmeyeceğim; ama yine de, uçlarında bulunan bazı yerlerini kesmem gerekecek!' dedi.

"Bana gelince, onu görmeksizin on gün geçirdim. Ama bu sürenin sonunda, gelip beni buldu ve 'Ey yüzü kara kişi! Ruzbâce yiyip el yıkamadan yanıma gelmekle senin gözünde ne denli az değer taşıdığımı gösterdin!' dedi. Sonra da, hizmetçilerini çağırdı ve onlara, 'Şunun kollarını bacaklarını bağlayın!' diye haykırdı; sonra da ağzı iyice keskin bir ustura alıp iki elimin ve iki ayağı-

mın başparmaklarını kesti. İşte bu yüzden, burada, hepiniz beni, el ve ayaklarımın başparmakları kesilmiş olarak görüyorsunuz!

"Bana reva görülen bu işlemden ötürü bayılmışım. Yaralarıma kokulu bir kökten yapılma toz serpmişler ve kanımın akışı hemen durmuş. İşte bunun üzerine ilkin içimden, sonra da yüksek sesle, 'Bir daha ellerimi kırk kez tuzla, kırk kez sodayla, kırk kez de sabunla yıkamadıkça ruzbâce yemeyeceğim!' dedim. Bu sözlerimi duyunca, bu vaadimi yeminle pekiştirmemi istedi; ben de yemin verdim.

"Böylece, burada toplanmış olan sizler, bu sofrada ruzbâce yemeye beni zorladığınızda rengim bozuldu, yüzüm sarardı ve kendi kendime, 'İşte başparmaklarımı yitirmeme neden olan ruzbâce yine karşıma çıktı!' dedim. Ve sizler, bunu yemem için beni o denli sıkıştırınca, yeminime uyarak gördüklerinizi yapmak zorunda kaldım!"

Bunun üzerine, ben, ey yüzyılların seçkin hükümdarı, diyerek öyküsünü sürdürmüş azık sağlayıcı, orada bulunan herkes dinlerken, Bağdatlı genç tacire, "Peki, evlendiğin kadın sonra ne oldu?" diye sordum. Bana şöyle dedi: "Onun önünde yemin edince, yüreği benden yana yatıştı ve beni bağışladı. Bunun üzerine onu aldım ve onunla yattım. Bu durumda uzun bir süre birlikte yaşamayı sürdürdük. Bu sürenin sonunda, bana 'İyice bilmelisin ki, halifenin sarayında senin ile benim aramdaki geçenleri hiç kimsenin öğrenmemesi gerekir! Senden başka hiç kimse bu sarayın harem bölümüne girmedi. Sen de girebilmişsen, Es-Seyyide Zübeyde'nin iyi niyetleri dolayısıyla olmuştur bu!' dedi. Sonra bana elli bin altın dinar verdi ve 'Bütün bu paraları al ve git, ikimiz için büyük bir konut satın al! Birlikte yaşayalım!' dedi."

"Bunun üzerine çıkıp şahane bir konut satın aldım. Sonra karımın bütün zenginliğini, ona verilmiş tüm armağanları, değerli nesneleri, güzel kumaşları ve tüm güzel şeyleri oraya taşıdım. Ve bütün bunları satın aldığım bu eve yerleştirdim. Orada birlikte alabildiğine mutlu yaşadık.

"Ancak bir yıl sonra, Allah'ın iradesiyle, karım öldü; ben de bir daha evlenmedim; ve geziye çıkmayı düşündüm. Bütün malımı sattıktan sonra Bağdat'tan ayrıldım; ve tüm paramı yanıma alarak geziye çıktım; sonunda bu kente ulaştım."

"İşte ey zamanın şahı, Bağdatlı genç tacirin bana anlattığı öykü budur" diyerek sözünü tamamlamış azık sağlayıcı. "Bunun ardından düğün evinin çağrılısı olarak yemek yemeyi sürdürdük. Sonra her birimiz ayrılıp gittik. İşte ben de oradan çıkınca, o gece kambur ile geçirdiğim serüven başıma geldi. Benim öyküm bu kadar! Sanırım kambur dolayısıyla başımıza gelenlerden daha da şaşırtıcıdır, vesselam!" Bunun üzerine Çin hükümdarı, "Sen yanılıyorsun! Bu öykü kambur ile geçirdiğiniz serüvenden daha şaşırtıcı değil! Aksine, kamburun serüveni bundan çok daha şaşırtıcı! Böylece, hiç tereddüt etmeden hepinizi astıracağım" demiş.

Ancak, tam o sırada, Yahudi hekim, yeri öpüp, "Ey zamanın hükümdarı, ben size bu kez kuşkusuz hem kamburunkinden hem de tüm işittiklerinizden daha şaşırtıcı bir öykü anlatacağım" demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, sabırsızlıkla, "Ne anlatacaksan çabuk anlat, sabrım kalmadı!" demiş.

İşte Yahudi hekimin anlattıkları:

Yahudi Hekimin Öyküsü

Gençlik çağımda başıma gelen en şaşırtıcı şey kesinlikle bu öyküde geçenlerdir.

O zamanlar Şam kentinde tıp ve fen öğrenimi görmekteydim. Ve mesleğimi iyice edindikten sonra, onu uygulamaya ve hayatımı kazanmaya başladım.

Böylece, günlerden bir gün, Şam valisinin konağından bir köle bana geldi ve onunla birlikte bir ziyarette bulunmamı istedi ve beni alıp vali konağına götürdü. Orada, büyük salonun ortasında, altın lameli bir mermer yatak gördüm. Bu yatakta, hasta bir âdemoğlu yatmaktaydı. Bu öylesine yakışıklı bir genç adamdı ki, eşine o günlerde rastlamak mümkün değildi. Onu görünce başucuna vardım ve kendisine çabucak iyileşme ve sağlık diledim. Ama o bana sadece gözleriyle işaret yaparak yanıt verdi. Ben de ona, "Elini bana ver, efendim!" dedim. O zaman bana sol elini uzattı; buna çok şaşırdım; ve kendi kendime, "Aman

Allah! Ne şaşırtıcı şey! İşte kusursuz görünüşlü ve iyi koşullarda yetiştiği belli bir genç adam. Öyleyken pek nazik davranmıyor. Ne şaşırtıcı şey!" dedim. Ama bu durum nabzını yoklamama ve ona bir reçete yazmama engel olmadı. On gün süreyle gidip onu gördüm; bu sürenin sonunda, gücünü topladı ve yataktan kalktı. Bunun üzerine ona hamama gitmesini, sonra da eve gelip istirahat etmesini önerdim.

Bana minnettarlığını göstermek için, Şam valisi bir onur giysisi bağışladığı gibi, beni saray hekimi ve Şam hastanesinin baştabibi yaptı. Tüm hastalığı boyunca bana sol elini vermekten vazgeçmeyen genç adama gelince, benden hamama giderken kendisiyle birlikte olmamı rica etti; o gün için başka müşterileri engelleyerek sırf kendisi için hamamı kapatmıştı. Hamama ulaşınca, hizmetçiler genç adama yaklaştılar, soyunmasına yardım ettiler, giysilerini aldılar ve ona yepyeni ve temiz başka giysiler verdiler. Genç adam soyununca, sağ elinin olmadığını gördüm. Ve bunu görünce son kertede şaşırdım ve üzüldüm; şaşkınlığım, gövdesinin her yanında değnek izleri görünce daha da arttı. Bunun üzerine genç adam bana dönerek, "Ey zamanın değerli hekimi! Beni bu durumda görerek sakın şaşırma! Çünkü şimdi sana bunun nedenini anlatacağım, olağandışı bir öykü işiteceksin! Ancak bunun için hamamdan çıkmamızı bekleyeceksin!" dedi.

Hamamdan ayrıldıktan sonra konağa döndük. Oturup dinlendik, bir yandan da boyuna konuşuyorduk. Yemek zamanı gelince, "Yukarı salona çıkmayı yeğ tutmaz mıydın?" diye sordu. Kendisine, "Tabii, iyi olurdu!" diye yanıt verdim. O zaman konaktaki hizmetçilere, kızartılan koyunu çıkmakta olduğumuz yukarı salona getirmelerini emretti. Hizmetçiler bir süre sonra koyun kebabını ve de her türden meyveler getirdiler. Yemeye başladık; ama o, sol elini kullanıyordu. Bunun üzerine kendisine, "Şimdi artık bana öykünü anlatır mısın?" diye sordum. Bana, "Ey zamanın hekimi! Onu sana anlatacağım, iyi dinle!" diye yanıt verdi:

"Bilesin ki, ben, ailemin kentin en önemli kişilerinden olduğu, Musul'da doğdum. Babam, kendi babası öldüğünde ardında kalan on çocuktan biri ve erkek kardeşlerinin en büyüğü imiş; ve tüm amcalarım gibi, büyükbabam öldüğü sırada evliymiş; ama

kendisinin sadece bir çocuğu olmuş, o da bendim; ve amcalarımın hiç çocuğu yoktu. Böyle olunca, büyürken, beni seven ve bana bakarken sevinç duyan tüm amcalarımın ilgisini gördüm.

"Günün birinde, cuma namazını kılmak üzere babamla birlikte Musul'un büyük camiinde bulunuyorken, ibadet bitince ben, babam ve orada bulunan amcalarım dışında herkesin oradan çekildiğini gördüm. Orada hepsi büyük hasırın üzerine oturdular; ben de onlarla oturdum ve konuşmaya başladılar; söz dönüp dolaşıp gezilere ve yabancı ülkelerde ve uzaktaki büyük kentlerde görülen harikaları anlatmaya geldi. Özellikle de Mısır'ın Kahire kentinden çokça söz edildi. Amcalarım Mısır'ı ziyaret edip döndüklerinde kendilerine yeryüzünde oradan daha güzel bir ülke bulunmadığını ve Nil'den daha harika bir nehir olmadığını açıklayan gezginlerin anlattığı hayranlık uyandıran izlenimleri boyna nakledip durdular. Ve de şairlerin, hele şu dizeleri yazan şairin, bu ülkeyi ve Nil nehrini övmekte haklı olduğunu söylediler:

> Vallahi! diyerek yemin ederim ki, susuzluğum giderilmez;
> burada Fırat, duyduğum susuzluktan beni kurtaramaz!
> Gidin bunu, ülkemin nehrine, ülkemin Nil'ine söyleyin!

"Amcalarım bana, Mısır'ın ve bu nehrin harika yanlarını saymaya başladılar. Bunu öylesine bir anlatım yüceliği ve sıcaklığıyla yaptılar ki artık konuşmayı bitirip herkes kendi yerine çekildikten sonra da ben hâlâ duyduklarımın etkisinde ve düşlemesindeydim; ve ruhum, bu harika ülke hakkında işitmiş olduğum tüm güzel şeylerin tesirinden kurtulamıyordu. Eve dönünce bütün gece uyuyamadım ve iştahımı yitirdim, yiyip içmekten kesildim.

"Durum böyleyken, birkaç gün sonra amcalarımın Mısır'a yeni bir gezi yapmanın hazırlıkları içinde olduklarını öğrendim; bunu duyunca, babama, beni onlarla birlikte göndermesi için öylesine yalvarıp ağladım ki, sonunda razı oldu ve ticaret yapmam için bana mal da sağladı; yine de amcalarıma, beni Mısır'a kadar götürmemelerini, giderken yolları üzerindeki Şam'da bırakmalarını, benim de orada malları satarak kazanç sağlamamı

öğütledi. Babama veda edip amcalarıma katıldım, hep birlikte Musul'u terk edip yola koyulduk.

"Halep'e ulaşıncaya kadar gezimizi sürdürdük. Orada birkaç gün kaldıktan sonra, Şam'a gitmek üzere yola çıktık; ve çok gecikmeden oraya ulaştık.

"Şam'ın bahçeler, akarsular, ağaçlar, meyveler ve kuşlarla dolu bir kent olduğunu gördük. Burası her türlü zevkin tadılabileceği bir cennetti; ve en bol görülen her türden lezzetli meyvelerle dolu idi.

"Bir handa mekân tuttuk. Amcalarım Musul'dan getirdikleri malları satasıya kadar Şam'da kaldılar ve Kahire'de satmak üzere Şam'dan mal aldılar. Benim mallarımı dirhem başına beş gümüş dirhem kâr sağlayacak şekilde sattılar. Bu da beni çok sevindirdi. Sonra amcalarım beni Şam'da yalnız bırakıp Mısır'a doğru yola koyuldular.

"Bana gelince, Şam'da oturmaya devam ettim; ve orada insan dilinin güzelliklerini anlatmakta yetersiz kaldığı şahane bir ev kiraladım. Bana ayda iki altın dinara patladı bu ev. Ama hepsi de bu kadar değil! Tüm arzularımı doyuracak şekilde yaşamak ve hiçbir tür yiyecek ve içecekten yoksun kalmamak üzere geniş harcamalar yapmaya koyuldum; ve bu böylece, elimdeki para tamamen bitinceye kadar sürdü.

"Durum böyleyken, bir gün evimin önünde oturmuş hava alıyordum ki, zarafetten yana, hayatımda gördüğüm tüm kadınları geçen, zengin giyimli genç bir kızın yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen ayağa kalkarak onu, varlığıyla evimi onurlandırmaya çağırdım; bunu büyük bir incelikle kabul etti ve eşiği aşarak içeri girdi. Bunun üzerine ardımızdan kapıyı kapadım ve tüm sevincimle onu kollarıma alıp büyük salona taşıdım. Orada yüzünden peçesini kaldırdı, sonra da çarşafını çıkardı; ve tüm güzelliğiyle bana göründü. Onu o denli baş döndürücü buldum ki, adeta aşkımdan çılgına döndüm.

"Ve de hemen gidip sofra örtüsünü buldum; üzerini lezzetli yemekler, en seçkin meyveler ve benzer koşullarda uygun düşen her şeyle donattım; oturup yiyip eğlenmeye, sonra da içmeye koyulduk; öylesine ki, sonunda adamakıllı sarhoş olduk. O zaman ona sahip oldum. Onunla sabaha kadar geçirdiğim

o gece, kuşkusuz en bulunmaz gecelerden biriydi. Her şeyin yolunda olmasını düşünerek ona, sabahleyin, on altın dinar sundum. Ama o bunu geri çevirdi ve bana, benden asla böyle bir şey kabul edemeyeceğini söyledi. Sonra da, 'Zaten sevgilim, seni üç gün sonra akşam gün batarken gelip göreceğim. Sakın beklemezlik etme! Ve kendimi ben davet ettiğime göre, senin tarafından yapılacak hiçbir harcamayı kabul etmiyorum. Bu durumda, bu akşamki gibi bir şenlik hazırlaman için gerekli parayı ben vereceğim' dedi. Bu sözleri söyledikten sonra bana, on altın dinar uzatarak zorla kabul ettirdi; sonra bana veda etti ve aklımı da başımdan alarak yürüdü gitti. Ancak söz verdiği gibi, üç gün sonra beni görmeye geldi; bu kez, ilk kez olduğundan daha da zengin giyimliydi; ve giysileri o denli güzeldi ki, altın nakışlı ve ipekle süslenmiş kumaşı tanımlamak için dil yetersiz kalırdı. Ben de kendimden yana, gereken her şeyi hazırlamıştım; ve gerçekten hiçbir harcamadan kaçınmamıştım. Böylece, son kez yaptığımız gibi yiyip içmeye koyulduk ve sonra da sabaha kadar birlikte yattık. Bana üç gün sonra yine geleceğine söz verdi. Ve gerçekten kararlaştırdığımız gibi yine geldi ben de kendimden yana, layık olduğu tüm onurlu davranışlarla onu karşıladım. Bunu görünce, bana, 'Ey sevgili efendim, sen beni gerçekten güzel buluyor musun?' diye sordu. Ona, 'Allah şahidimdir ki, evet!' diye yanıt verdim. O da, 'O halde senden, bir dahaki sefer, benden daha güzel bir genç kızı, bizim ile eğlensin ve gülüp oynayabilelim diye, birlikte getirmek üzre izin istiyorum; çünkü o kendisi benim ile çıkmak için ve üçümüz birlikte çılgınlıklar yapalım diye ricada bulundu' dedi. Bunun üzerine ben de teklifini tüm yüreğimle kabul ettim; bu kez, bana yirmi altın dinar verdi ve gereken her şeyi hazırlamak için hiçbir şey esirgemememi ve ona eşlik edecek genç kızla geldiğinde, uygun şekilde karşılamamı tavsiye etti. Sonra veda edip gitti.

"Ben de dördüncü gün, hiçbir noksan bırakmadan, âdet edindiğimiz üzre, her şeyi büyük harcamalarla hazırladım ve özellikle yeni geleni gereken onurla karşılamak üzere durumu ayarladım ve güneş henüz battığı sırada, dostumun, geniş bir çarşafa bürünmüş bir diğer hanımla gelmekte olduğunu gördüm. İçeri girip oturdular. Ve ben neşe dolu kalktım, meşaleleri

yaktım ve kendimi tüm olarak buyruklarına bıraktım. Bunun üzerine çarşaflarını açtılar, yeni gelen genç hanıma baktım. Allah! Allah! Tıpkı dolunay gibiydi. Ben de kendimce, bu kızın, o güne kadar gözlerimin gördüğü en güzel varlık olduğunu düşündüm. Böylece onlara hizmet etmekle ve yiyecek ve içecekle dolu tepsiler getirmekle uğraştım. Onlar da yiyip içmeye başladılar. Ve ben, bu sırada, yeni gelen genç kadına sarılıp onu öptüm ve bardağını doldurarak onunla birlikte içtim. Ama bu davranışım, ilk tanıdığım genç kızı kıskandırdı; ama bunu belli etmeyerek bana, 'Aman yarabbi! Bu genç kadın nefis değil mi? Nasıl! Sen onu benden güzel bulmuyor musun?' diye sordu. Ben de safça, 'Gerçekten hakkın varmış!' diye yanıt verdim. Bana, 'Öyleyse onu al birlikte yat! Bu bana zevk verir!' dedi. Ona, 'Emirlerine uyar, onları başım gözüm üstüne koyarım!' diye yanıt verdim. Bunun üzerine yerinden kalktı ve kendi eliyle yatak hazırlayarak bizi oraya sürükledi. Ben de hemen yeni dostumun yanına uzandım ve sabaha kadar ona sahip oldum.

"Ama uyandığımda elimi kana bulanmış buldum: bunu rüya sandım ve durumu kavramak için gözlerimi kırptım ve uyanmış bulunduğumu anladım. O saatte ortalık tamamiyle aydınlanmış olduğundan, hâlâ uyumakta olan genç kızı uyandırmak istedim ve hafifçe başına dokundum. Başı hemen gövdesinden ayrıldı ve yere yuvarlandı.

"Ötekinin kıskançlığı, yapacağını yapmıştı.

"Ne yapacağımı bilemeden, bir saat kadar düşündüm, durdum; sonra ayağa kalkmaya, baştan ayağa soyunmaya ve bulunduğumuz salonun zemininde bir çukur açmaya karar verdim. Döşemedeki birkaç mermer taşı kaldırdım ve altındaki toprakta bir cesedi alacak genişlikte bir delik açıp cesedi oraya gömdüm; sonra da üstünü toprakla doldurarak mermerleri eskisi gibi yerleştirdim.

"Bunu yaptıktan sonra giyindim, paradan kalanını yanıma alarak evden çıktım, ev sahibini bulmaya gittim ve ona bir yıllık kirayı peşin olarak ödeyip, 'Mısır'a bir yolculuk yapmak ve orada beni bekleyen amcalarıma ulaşmak zorunda kaldım' dedim.

"Kahire'ye ulaştığımda, amcalarımı buldum. Beni görünce büyük bir sevince kapıldılar ve Mısır'a gelmeye karar verişimin

nedenini öğrenmek istediler. Onlara, 'Sadece sizi görmek için duyduğum büyük arzu ve paradan geri kalanı Şam'da tüketmek korkusu' diye yanıt verdim. Bunun üzerine beni kendileri ile birlikte kalmaya davet ettiler; ben de kabul ettim. Ve böylece onlarla birlikte, orada bir yıl kalarak eğlendim, yedim içtim ve kentin ilginç yerlerini gezdim; ve Nil'i hayranlıkla izledim ve her bakımdan zamanımı hoşça geçirdim. Ne yazık ki bu sürenin sonunda mallarını satarak kazanç sağlamış olan amcalarım Musul'a dönmeyi düşündüler; ancak, ben onlara katılmayı hiç istemediğimden, onlardan ayrıldım ve saklandım; onlar, hakkımda, 'Her halde bizden önce buradan ayrılıp çok iyi bildiği kentte hazırlık yapmak üzere Şam'a dönmüş olacak' şeklinde düşünerek bensiz yola koyuldular.

"Onlar ayrıldıktan sonra ben yeniden para harcamaya başladım ve her yıl Şam'daki ev sahibime evin kirasını düzenli biçimde yolladım. Aradan üç yıl geçtikten sonra, elimde ancak yolculuğa çıkacak kadar para kalınca, can sıkıntısı ve işsizliğin de etkisiyle, yeniden Şam'a dönmeye karar verdim.

"Bunun üzerine yola koyuldum ve Şam'a ulaştım. Hemen evime koştum ve orada, daha eşikte iken, büyük bir sevinçle ev sahibim tarafından karşılandım; bana kilidin hâlâ açılmamış olduğunu ve mührümle mühürlenmiş olarak kaldığını söyledi. Gerçekten içeri girdiğimde her şeyin bıraktığım gibi yerli yerinde bulunduğunu gördüm.

"Yaptığım ilk iş, kıskanç dostu tarafından öldürülen genç kadının tüm kan izlerini döşemeden yıkayarak kaldırmak oldu; ancak bu suretle rahatlayarak, gezi yorgunluğumu gidermek için gidip yatmak üzere yatağa doğru yöneldim. Ve düzeltmek üzere yastığı yerinden oynatınca; altında, bir altın zincir ile üç dizi en iyi incilerden oluşmuş bir gerdanlık bulunduğunu gördüm. Hiç kuşkusuz o çılgınlık gecesinde genç kadının yastığın altına koyduğu kendi gerdanlığı idi bu. Bunu anlayınca, pişmanlık gözyaşları dökmeye ve bu genç kadının ölümüne üzülmeye başladım. Sonra gerdanlığı dikkatle giysimin astarına sakladım.

"Evimde üç gün dinlendikten sonra, bir meşgale bulmak ve tanıdıklarımı görmek üzere çarşıya gittim. Çarşıya ulaşınca, Bahtın Yazgısı, şeytanın baştan çıkarıcılığına kapılmamı takdir

etmiş olduğundan onun karşı durulmaz tuzağına düştüm. Ve gerçekten altın ve incilerden oluşan o gerdanlığı satarak ondan kurtulmayı düşündüm. Bunun üzerine onu giysimin astarından çıkararak çarşının en becerikli simsarına gösterdim. Simsar beni oturmak üzere dükkânına çağırdı; ve kendisi, henüz çarşı kapanmadığından, gerdanlığı aldı, benden dönüşünü beklememi rica etti ve onu tacirlere ve müşterilere göstermeye gitti. Ve bir saat sonra, geri dönüp bana 'Bu gerdanlığın, ilkin, saf altın ve gerçek inciden yapılmış olduğunu ve de en az bin altın dinar edeceğini düşünmüştüm. Ama aldanmışım. Bu gerdanlık sahte. Her değerli madenin ve inciler ile değerli taşların taklitlerini yapmakta usta olan Frenklerin yapay ziynetlerinden biri model alınmış. Bundan dolayı, çarşıda, bin dinar yerine ancak bin dirhem verdiler' dedi. Ona, 'Evet, doğru hakkın var. Bu gerdanlık sahtedir. Bunu, hediye olarak bir kadına vermek üzere, alay konusu olsun diye yaptırdım. Ama talihin bir cilvesi olarak bu kadın öldü ve miras olarak bunu karıma bıraktı. Böylece, biz de, kaç paraya olursa olsun, bunu satmaya karar verdik. Haydi bunu al ve teklif ettikleri fiyata sat! Ve söz konusu olan bin dirhemi bana getir!' dedim.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yirmi sekizinci gece gelince, yeniden söze girişmiş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Yahudi hekim öyküsünü şöyle sürdürmüş:

Genç adam, simsara "Onu bin dirheme satabilirsin!" deyince simsar, genç adamın gerdanlığın değerini bilmediğini anlamış ve onu çaldığı ya da bulduğu için elden çıkarmak istediğini, dolayısıyla meselenin açığa çıkarılması gerektiğini düşünmüş. Bunun üzerine gerdanlığı almış ve çarşının simsarbaşısını görmeye gitmiş; o da gerdanlığı alarak kentin valisine götürmüş ve ona, "Bu gerdanlık benden çalındı! Ve bugün hırsızı bulduk. Bu kimse, kendini bir tüccar oğlu olarak tanıtmış olup falan yerde falan simsarın nezdinde bulunuyor" demiş.

Ve genç adam öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüş:

"Simsarın parayla geri dönmesini beklerken, birdenbire, çevremin muhafızlarla sarıldığını ve tutuklandığımı gördüm; beni alıp zorla valiye götürdüler. Vali bana gerdanlık hakkında sorular sordu; ben de ona, simsara anlattığım öyküyü anlattım. Bunun üzerine vali gülmeye başladı ve bana, 'Ben sana bu gerdanlığın gerçek değerini öğreteceğim!' dedi ve beni getiren muhafızlara işaret ederek beni yakalattı, giysilerimi çıkarttı; tüm bedenim kan içinde kalıncaya kadar beni sopalarla, kırbaçlarla dövdürdü. Bunun üzerine duyduğum acıyla, 'Size gerçeği söyleyeceğim. Evet, bu kolyeyi simsarbaşıdan çalan benim!' diye haykırdım. Ve içimden, müthiş gerçeği itiraf edip genç kadının evimde nasıl öldürüldüğünü anlatmaktansa, bunu böylece söylemenin yerinde olacağını düşündüm. Çünkü, onun öldürülmesinin bedeli olarak ben de aynı tarzda ölüme mahkûm edilecektim.

"Ancak, kendimi bu hırsızlıkla itham eder etmez kolumu yakalayıp bu hırsızlığın cezası olarak sağ elimi kestiler ve yarayı iyileştirmek için kolumu kaynar zeytinyağına daldırdılar. Duyduğum acıdan hemen bayılmışım. Yeniden kendime gelmem için bana içecek bir şeyler vermişler. Bunun üzerine kesik elimi toparladım ve evime döndüm.

"Evime ulaşınca, meseleyi öğrenen ev sahibim, bana 'Senin hırsızlıktan ve yasaya aykırı davranışlardan suçlu tutulduğunu öğrenmiş bulunduğum için artık seni evimde tutmak istemiyorum. Eşyalarını topla ve kendine başka bir yer bul!" dedi. Ona, "Efendim, bir başka oturacak yer bulmak üzere, bana sadece iki ya da üç gün süre tanımanı senden rica ediyorum" dedim. O da, "Peki, sana bu süreyi tanıyacağım" dedi. Sonra beni orada bırakıp ayrıldı.

Bana gelince, kendimi yerlere atıp ağlamaya başladım. Kendi kendime, "Artık nasıl ülkem Musul'a dönebilir ve kesik elimle anamın babamın karşısına çıkabilirim! Masum olduğumu söylesem, ailem bana inanır mı? Artık kendimi Allah'ın iradesine bırakmaktan başka yapılacak şey yok! Bana ancak o bir çıkış yolu gösterebilir!" dedim.

Çektiğim ıstırap ve acılar beni hasta etti, gidip başka bir ev arayamadım. Böylece, üçüncü gün, yatar durumdayken, evimin Şam Genel Valisinin adamları tarafından işgal edildiğini ve ev

sahibimin ve simsarbaşının bana doğru geldiklerini gördüm. Ev sahibim, bana, 'Sana, valinin bu gerdanlığın çalınması öyküsünü genel valiye bildirmiş olduğunu söylemeliyim. Dolayısıyla bu değerli şeyin simsarbaşına değil; genel valinin kendisine, daha doğrusu üç yıl önce ortadan yok olan kızına ait olduğu ortaya çıktı. Bundan dolayı seni tutuklamaya geldiler' dedi.

"Bu sözleri duyunca, tüm eklemlerim ve organlarım titremeye başladı, kendi kendime, 'Şimdi hapı yuttum işte! Kuşkusuz ölümüme hükmedecekler. En iyisi ben, tüm gerçeği genel valiye anlatayım. Benim öldürülmeme ya da hayatta kalmama o karar versin!' diye düşündüm. Ancak, yakalanmış, boynumda lale, ayaklarım zincire vurulmuş olarak valinin huzuruna çıkarılmıştım. O beni, bu durumda görür görmez saray mensuplarına ve halka beni göstererek, 'Bu genç adam hırsız değildir, eli de boşuna kesilmiştir. Bundan kuşkum yok. Simsarbaşı bir yalancıdır ve yalan yere tanıklık etmiştir. Onu yakalayın ve hapse atın!' diye hitap etti. Sonra vali, simsarbaşıya dönerek ona, 'Bu genç adamın kesilen elinin diyetini hemen öde, yoksa seni astırır ve tüm mallarına ve servetine el koyarım, ey Allah'ın belası simsar!' dedi. Sonra da muhafızlara dönerek, 'Huzurumdan alın, götürün bunu! Hepiniz de dışarı çıkın!' dedi. Salonda vali ile benden başka kimse kalmadı. Ama artık ne boynumda lale vardı ne de kollarım bağlıydı. Böylece yalnız kalınca, vali, bana, büyük bir acımayla baktı ve 'Çocuğum, bana şimdi tüm açık yüreğinle olayı anlat ve hiçbir şey gizlemeden tüm gerçeği açıkla! Nasıl oldu da bu gerdanlık senin eline geçti?' diye sordu. Ona, 'Ey efendim ve sultanım, size gerçeği anlatacağım!' dedim. Bunun üzerine ona, ilk genç kızla olan bitenleri, onun bana nasıl bağlandığını, sonra da bana ikinci genç kızı nasıl getirdiğini ve sonra da kıskançlıkla arkadaşına kıydığını anlattım. Ve bütün bu olup bitenleri ayrıntılarıyla naklettim.

"Benim sözlerimi işitince vali, üzüntü ve kederle başını göğsüne eğdi, yüzünü mendiliyle kapatıp uzun uzun ağladı. Sonra yanıma yaklaştı ve bana, 'Bil ki evladım, ilk genç kız benim büyük kızımdı. Çocukluğundan beri sapık eğilimleri vardı; ve bu yüzden kendisine ters davranırdım. Ama ergenlik yaşına gelir gelmez onu çabucak evermek istedim. Bu maksatla, onu oğul-

larından biriyle evlendirmesi için Kahire'deki amcasının yanına gönderdim. Kızım orada evlendi, ancak kısa bir süre sonra kocası öldü; o da geri döndü ve ailemiz arasına katıldı. Ama Mısır'da bulunmasından yararlanarak Mısırlılara özgü her türlü ahlaksızlığı, her türlü çürümüşlüğü ve hovardalığı öğrenmekten geri kalmamıştı. Sen de Mısır'da bulunmuşsan bu ülkedeki kadınların safahatta ne denli uzmanlaşmış olduğunu bilirsin. Erkekler asla onlara yetmez, kendi aralarında da sevişip birbirlerine katışır ve de içki içip kendilerini yitirirler. O da buraya döner dönmez sana rastladı ve kendini sana verdi; dört kez seninle buluştu. Ama bu ona yetmedi. Daha önce ikinci kızım olan kız kardeşini yoldan çıkarma fırsatını bulmuştu; ve onu kendisine çılgınca âşık etmişti. Bundan dolayı küçük kardeşini seninle birlikte üçlü sevişmeye ikna etmek, onun için zor olmadı. İkinci kızım, kız kardeşiyle pazara gitmek üzere benden izin aldı. Büyük kızım yalnız başına dönünce, kız kardeşinin nerede olduğunu kendisine sordum. Sadece gözyaşları dökerek yanıt verdi; fakat sonunda, "Onu pazarda yitirdim. Ona ne olduğunu hiç bilmiyorum" diyebildi. Bana söylediği buydu ama, anasına kalbini açmış ve kız kardeşini senin evinde kendi eliyle nasıl öldürdüğünü bir bir anlatmış. O andan başlayarak boyuna gözyaşı dökmekten vazgeçmedi. Onun gece gündüz, "Ölünceye kadar böyle ağlayacağım" deyip inlediğini duyduk. Senin sözlerine gelince, yavrum, daha önce bildiğim bir şeyi pekiştirmekten başka bir yararı olmadı; ve onun bize doğruyu söylediğini kanıtladı. Dolayısıyla oğlum, ne denli bahtsız olduğunu görüyorum! Bir de senden bir dileğim ve yerine getirilmesini istediğim bir ricam var; reddetmeyeceğini umarım. Senin, bütün kalbimle, aileme katılmanı; akıllı ve saf bir bakire olup kız kardeşlerinin ahlaksızlıklarıyla hiçbir ilgisi olmayan üçüncü kızım ile evlenmeni istiyorum. Senden hiçbir mehr de istemeyeceğim; aksine ben sana bir servet bağışlayacağım. Sen benim yanımda, benim konağımda kalacak, bir oğul gibi bizimle birlikte yaşayacaksın!' dedi.

"Bunu duyunca, ona, 'İstediğiniz gibi olsun efendim. Ama, size daha önce açıklamam gereken bir şey var: Yakın bir zamanda babamın öldüğünü öğrendim, gidip ondan kalan mirası almam gerekiyor' dedim.

"Vali hemen bir görevliyi benim adıma, babamdan kalan mirası getirtmek üzere, doğduğum yer olan Musul'a gönderdi. Ben de gerçekten valinin kızı ile evlendim ve o günden sonra hepimiz burada mutlu ve rahat bir yaşam sürüyoruz.

"Ve sen kendin, ey tabip, bu evde ne çok sevildiğimi ve onurlandırıldığımı kendi gözlerinle görüyorsun. Artık sana karşı, hastalığım sırasında sağ elim kesik olduğu için hep sol elimi uzatarak kaba davrandığımı düşünmezsin, değil mi?"

Bana gelince, diye sözünü sürdürdü Yahudi hekim, bu öyküyü büyük bir şaşkınlıkla dinledim. Ve genç adamı bu serüvenden yakayı böylesine sıyırmasından dolayı tebrik ettim. O da beni hediyelere boğdu ve sarayda üç gün yanında tuttu; ayrıldığım sırada da servet ve malla donatıldım.

Mesleğimde daha iyi duruma gelmek için, o zamandan beri dünyayı dolaştım durdum ve böylece ey kudretli ve cömert hükümdarım, ülkenize ulaştım! Ve yine böylece geçen gece, biraz nahoş olan kamburun serüvenine bulaştım. Benim öyküm de bu işte.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, ona, "Bu öykü gerçekten çok ilginç. Ama ey hekim! Sen aldanıyorsun. Bu anlattığın öykü, kamburun serüveninden ne daha üstün ne de daha şaşırtıcı! Böyle olunca da bana, sizin dördünüzü de astırmaktan başka yapacak şey kalmıyor. Özellikle, suçlarınızın ortaya çıkmasına yol açan şu alçak terziyi..."

Bu sözleri duyunca terzi, ilerleyip hükümdarın önünde yeri öpmüş ve "Ey şanlı hükümdarım! Bizi astırmadan önce, izin ver de, ben de konuşayım! Ben de bir öykü anlatayım! Bu öyküde, tüm öteki öykülerdekini aşan, olağanüstü şeyler var. Birçok bakımdan da kamburun öyküsünden üstündür" demiş.

Çin hükümdarı da, "Gerçeği söylüyorsan, hepinizi bağışlarım. Ama ilgi uyandırmaktan yana nafile ve üstün niteliklerden yoksun bir öykü anlatırsan, başına gelecekleri düşün! Çünkü, seni ve arkadaşlarını kazığa oturtmakta ve dibinizden tepenize kadar bedeninizi delik deşik etmekte hiçbir tereddüt göstermeyeceğim!" demiş.

Bunun üzerine terzi öyküsünü şöyle anlatmış:

Terzinin Öyküsü

Bil ki, ey zamanın hükümdarı, kambur ile geçen serüvenimden önce, kentimizin bir evinde, terziler, ayakkabı tamircileri, bezzazlar, berberler, marangozlar ve diğer esnaftan oluşan başlıca lonca üyelerinin katıldığı bir şenliğe çağrılmıştım.

Sabahın er saatinde idi. Böylece, daha gün doğduğunda, ilk yemeği yemek üzere bir sofranın yöresine çepeçevre oturmuş, ev sahibinin gelmesini bekliyorduk. Biraz sonra düğün sahibi yanında Bağdat modasına göre giyinmiş; yakışıklı, gösterişli ve kibar bir yabancı gençle çıkageldi. Dileyebileceğimiz kadar yakışıklı ve düşleyebileceğimiz kadar güzel giyinmişti bu genç. Ancak göze batar şekilde topaldı. Aramıza karıştı ve bize selam verdi, biz de onun selamına karşılık vermek üzere ayağa kalktık. Sonra hepimiz oturduk, o da bizimle oturmak istediği sırada birdenbire renginin değiştiğini, oturmaktan vazgeçerek dışarı çıkmaya davrandığını gördük. Bunun üzerine hepimiz, ev sahibi ile birlikte, onu aramıza almak için gayret sarf ettik; ev sahibi de pek çok ısrar edip yeminler, antlar verdi ve ona, "Bu halinden hiçbir şey anlamadık; sana rica ediyorum, hiç değilse, seni burayı terk etmeye iten nedeni bize söyle!" dedi. Genç adam, "Vallahi, efendim, beni alıkoymak için daha fazla ısrar etmemeni rica ediyorum senden. Çünkü, burada, beni buradan kalkıp gitmeye zorlayan biri var. İşte şurada oturan berberdir bu kişi!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri duyunca ev sahibi çok şaşırdı ve bize, "Nasıl oluyor da Bağdat'tan gelen bu genç adam, buralı olan şu berberin varlığından rahatsız oluyor?" dedi. Bunun üzerine çağrılı olan hepimiz, genç adama dönüp ona, "Lütfen bize berbere duyduğun bu nefretin nedenini anlat!" dedik. O da, "Efendiler, bu katran suratlı ve zift ruhlu berber, yaşadığım yer olan Bağdat'ta başıma gelen olağanüstü bir serüvene neden olmuştur. Topal olmamın nedeni de yine bu Allah'ın belasıdır. Bundan dolayı bu berberin oturduğu kentte oturmamaya, onun bulunduğu mecliste bulunmamaya yemin ettim. Ve bundan dolayı Bağdat'ı terk etmek ve bu uzak kente gelmek zorunda kaldım; ama yine gelip ona rastladım. Bundan dolayı şu anda buradan ayrılıyor ve bu akşam da

bu Allah'ın belası herifin bulunduğu güzel kentinizden uzaklaşıyorum" diye yanıt verdi.

Onun bu sözlerini duyunca berber sapsarı oldu, başını önüne eğdi, tek bir söz bile söylemedi. Bunun üzerine genç adama öylesine ısrar ettik ki, sonunda öyküsünü bize anlatmak zorunda kaldı.

Topal Gencin Öyküsü

Ey burada bulunanlar, bilin ki, ben, Bağdat'ın en büyük tacirlerinden birinin oğluyum. Allah'ın takdiriyle babamın benden başka çocuğu olmamış. Babam, çok zengin ve tüm kentte ünlenmiş bir kimse olmakla birlikte, evinde sessiz, kendi halinde ve tam bir huzur içinde yaşıyordu. Beni de bu yolda yetiştirdi ve ergenlik yaşıma erişince, tüm servetini bana bıraktı ve tüm hizmetkârlarının ve tüm ailenin efendisi yaptı; ve sonra canını teslim ederek Allah'ın rahmetine kavuştu. Ben de geçmişte olduğu gibi, en pahalı giysiler giyerek ve en nefis yiyecekleri yiyerek müsrif bir yaşam sürdürdüm. Ama size, üstün güçlü ve şanı yüce Allah'ın yüreğime kadından, tüm kadınlardan dehşet duyma duygusu soktuğunu söylemeliyim. O kadar ki, onları sadece görüvermek bile, benim için bir ıstırap ve tedirginlik kaynağı idi. Bundan dolayı, kadınlar üzerine kafa yormadan yaşıyor, kendi başıma mutlu ve başka bir şey dilemeden ömür sürüyordum.

Günlerden bir gün, Bağdat'ın bir caddesinde yürürken, kalabalık bir kadın grubunun bana doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. Hemen kendimi onlardan sakınmak, kaçmak ve sonu çıkmaz olan küçük bir sokağa sığınmak zorunda kaldım. Bu sokağın sonunda bir peyke gördüm, dinlenmek için üzerine oturdum.

Burada bir süre oturduktan sonra, karşımda bir pencere açıldığını ve bir genç kadının belirdiğini gördüm; elindeki bir süzgeçle pencerenin kenarına dizili saksılardaki çiçekleri suluyordu.

Efendiler, size bu genç kadını görür görmez, o güne kadar yaşamımda hiç duymadığım bir duyguyla sarsıldığımı söylemeliyim. Gerçekten, ayın on dördü kadar güzeldi bu kız... Ve de öyle beyaz ve duru kolları vardı ki, billur sanırdınız. Çiçek-

leri de öylesine bir zerafetle suluyordu ki, ruhum hoşlandı. Ve de o anda kalbim tutuştu ve onun esiri oldum; artık kafam ve düşüncelerim ondan başka bir şeyle meşgul olmadı; ve kadınlara karşı duyduğum tüm korkular, yakıcı bir arzuya dönüştü. Ama o, çiçekleri sulamayı bitirince, ağırbaşlılıkla sağına, soluna bakındıktan sonra beni gördü ve bana uzun uzun bakarak ruhumu bedenimden tüm olarak kopardı. Sonra pencereyi kapatıp gözden kayboldu. Orada gün batıncaya kadar oturup bekledim; ama onun yeniden ortaya çıktığını görmedim; sanki bir uyurgezer ya da artık bu dünyaya ait olmayan biri gibiydim.

Bu durumda orada otururken, kentin kadısının önünde zenciler, ardında hizmetçiler olduğu halde, katırına binmiş gelerek evin kapısı önünde bineğinden indiğini gördüm. Kadı, penceresinde genç kızı gördüğüm eve girdi, böylece onun kızın babası olabileceğini anladım. Bunun üzerine ruhum üzgün, evime döndüm ve dert ve kederle dolu, kendimi yatağıma attım. Evdeki kadınlar, annem ve hizmetçiler gelip yöremde çepeçevre durdular ve bu durumumun nedenini sordular. Ama onlara bu konuda hiçbir şey söylemedim, hiçbir yanıt vermedim. Ama kederim, günden güne öylesine arttı ki, sonunda ağır bir hastalığa tutuldum ve tüm yakınlarımın ve dostlarımın ziyaret ve kaygı konusu haline geldim.

Bir gün yanıma yaşlı bir kadın gelerek, durumuma üzülüp ağlayacak yerde, yatağımın ucuna oturdu ve beni yatıştırmak üzere tatlı sözler söyledi; sonra bana dikkatle bakarak uzun uzadıya tetkik etti; ve orada bulunan tüm yakınlarımdan beni kendisi ile yalnız bırakmalarını diledi. Bunun üzerine, bana, "Çocuğum, ben senin derdinin nedenini biliyorum; ama bana ayrıntılarını anlatman gerek" dedi. Bunu duyunca, ona meselenin tüm ayrıntılarını anlattım. Bana, "Gerçekten, çocuğum, bu genç kadın, Bağdat Kadısı'nın kızıdır, o ev de kadının evidir. Ama bil ki, kadı kızı ile aynı katta oturmaz; bir alt katta oturur; bununla birlikte, bu genç kadın yalnız başına yaşasa da, büyük bir dikkatle izlenir ve korunur. Ama şunu da bil ki, ben de bu eve girer çıkarım; yani onların bir dostuyum. Böyle olunca, maksadına ulaşmak için benden yardım görmekten başka çaren olmadığını bilmelisin! Haydi kendini toparla ve yüreğini bütün tut!" dedi.

Bu sözler beni yüreklendirdi ve kararlı kıldı; ve hemen ayağa kalktım; bedenimi rahat, sağlığımı da yerinde buldum. Bunu gören tüm yakınlarım çok sevindi. Yaşlı kadın da, ertesi gün gidip göreceği Bağdat Kadısı'nın kızıyla yaptığı görüşmeden haber getireceğini vaat ederek evden ayrıldı. Ertesi gün geldi. Ama, onun sadece yüzünü görmekle haberlerin iyi olmadığını anladım. Yaşlı kadın bana, "Çocuğum, başıma gelenleri bana sorma! Hâlâ heyecan içindeyim. Düşün ki, ben kızın kulağına ziyaretimin nedenini fısıldar fısıldamaz, hemen ayağa fırlayıp bana, büyük bir hiddetle, 'Şimdi hemen susmazsan, ey Allah'ın belası acuze, ve uygunsuz tekliflerde bulunmayı kesmezsen, seni layık olduğun şekilde cezalandırırım' dedi. Bunun üzerine çocuğum, ben artık bir şey söylemedim ama kendi kendime işi bir kez daha ele almam gerekeceğini düşündüm. Çünkü böyle bir işi ele aldıktan sonra onun sonunu getirmemem mümkün değildir!" Bunları söyledikten sonra yanımdan ayrıldı. Ama ben, yeniden daha da ağırlaşarak hasta düştüm, yiyip içmekten kesildim.

Yaşlı kadın, vaat ettiği gibi, birkaç gün geçtikten sonra yanıma geldi; yüzü aydınlıktı; gülerek bana, "Haydi bakalım çocuğum, bana getirdiğim güzel haberin ödülünü ver!" dedi. Bu sözleri duyunca, ruhumun yeniden bedenime döndüğünü hissettim ve yaşlı kadına, "Tabii, iyi yürekli anacığım, sana yaptıklarından dolayı borçluyum" dedim. Bunun üzerine bana, "Dün söz konusu genç hanımın yanına yeniden gittim; benim alçakgönüllü ve boynu bükülmüş halimi ve yaşlı gözlerimi görünce, bana, 'Zavallı teyzeciğim seni göğsün pek daralmış görüyorum! Neyin var, hayrola?' dedi. Bunun üzerine daha da fazla ağlayarak ona 'Hanım kızım, sana daha önce güzelliğine tutkuyla kapılmış bir genç adamdan söz ettiğimi hatırlıyor musun? İşte, bu genç, senin yüzünden ölmek üzere bulunuyor' dedim. Bana yüreği son derece yumuşamış ve acıma dolu bir sesle, 'Ama sözünü ettiğin bu genç kim?' diye sordu. Ona, 'Bu benim kendi oğlum, içimden koparcasına doğan oğlum!' dedim. 'Birkaç gün önce, pencerende, çiçekleri sularken yüzünün çizgilerini bir an için görebilmiş ve ilişki kurmaktan dehşet duyan oğlan sana duyduğu aşktan çılgına döndüğünü hissetmiş. Ve ben ona birkaç gün önce gidip senin davranışını duyurduğumda, daha da kötüleyerek yatağa

düştü. Onu biraz önce, başı yastığın üzerinde Allah'ına son nefesini vermek üzere iken bıraktım. Artık kurtulması için hiçbir ümidim bulunmadığını düşünüyorum.' Bu sözlerimi duyunca, genç kız sapsarı oldu ve bana, 'Ve bütün bunlar benim yüzümden oldu, öyle mi?' diye sordu; ona, 'Vallahi öyle! Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun? Ben senin hizmetindeyim ve emirlerin başım gözüm üzerinedir' diye yanıt verdim. 'Çabuk onun yanına git!' dedi, 'Ona benim selamımı götür! Ve de ona yarın cuma namazından önce, burada beklediğimi söyle! Buraya yanıma gelsin; ben bizimkilere, "Ona kapıyı açın!" derim; onu daireme aldırırım ve tam bir saat birlikte oluruz. Ama bu süre geçer geçmez, babam namazdan dönmeden önce, ayrılması gerek!' diye ekledi."

Yaşlı kadının bu sözlerini işitince, gücümün yeniden yerine geldiğini, tüm acılarımın yok olduğunu ve yüreğime su serpildiğini hissettim. Giysimin iç cebinden altın dinar dolu bir kese çıkardım ve yaşlı kadına bunu kabul etmesi için ricada bulundum. Bunu görünce bana, "Şimdi yüreğini bütün tut ve hoşnut ol!" dedi. Ona, "Gerçekten, bu iş hayır oldu" diye yanıt verdim. Ve de ailem, çabucak iyileştiğimi görünce, sevinçten uçacak gibi oldu; dostlarım da çok sevindiler.

Cuma gününün gelmesini sabırsızlıkla bekledim ve o gün sağlığımdan haber almak üzere gelen yaşlı kadına, mutlu ve sağlıklı olduğumu söyledim. Oturup herkesin cuma namazına gittiği saate kadar konuştuk. Bunun üzerine kalkıp en iyi giysilerimle donandım ve gülyağı süründüm, genç kızın yanına gitmek için can atıyordum ki yaşlı kadın bana, "Daha çok vaktin var. İyisi mi beklerken, hamama gidip yıkan, sana kese yapsınlar, tıraş ol, tüylerini aldırt! Özellikle yeni hastalıktan kurtulduğuna göre, buna ihtiyacın var. Göreceksin seni nasıl ferahlatacak!" dedi. Ona, "Aslında, bu çok iyi ve çok doğru bir fikir! Ama önce buraya bir berber çağırıp başımı kazıtsam iyi olacak; sonra hamama gider yıkanırım" diye yanıt verdim.

Bunun üzerine hizmetimdeki bir gence "Çabuk çarşıya git! Bana eli hafif bir berber ara; ama özellikle aklı başında, ketum, konuşması kıt ve burnunu her şeye sokmayan biri olsun! Onun mesleğinde çalışanların çoğunun yaptığı gibi, konuşup ağız kalabalığı yaparken, kafamda çentikler açmasın!" diyerek gidip

bir berber çağırmasını söyledim. Hizmetçim aceleyle gidip kısa süre sonra yanında yaşlı bir berberle geri döndü. Ve bu berber, efendiler, şurada önünüzde gördüğünüz Allah'ın belası idi.

İçeri girince bana selam verdi; ben de selamına karşılık verdim. Bana, "Allah seni cümle dertlerden, acılardan ve kaygılardan, matemlerden ve düşmanlıklardan korusun!" dedi. Ona, "Allah senden razı olsun!" diye yanıt verdim. Sözünü sürdürerek, "Senin yeniden gücüne ve sağlığına kavuştuğuna dair iyi haberler aldım. Şimdi benden ne yapmamı istersin? Tıraş mı edeyim, hacamat mı yapayım? Çünkü bilirsin ki, Büyük ibni Abbas 'Cuma günü saçlarını tıraş ettiren Allah nezdinde makbuldür ve Allah onun üzerinden yetmiş çeşit belayı kaldırır!' der; Aynı İbni Abbas yine der ki, 'Ama cuma günü, ki bugündür, hacamat yaptırarak kanını çektiren ya da kupa tutturanlar, görme yeteneğini kaybedebilir ve türlü hastalıklara kapılabilir' der." Bunun üzerine ona, "Ey şeyh! Bu gibi latifeler yapmaktan vazgeç! Ve başımı elinden geldiği kadar çabuk tıraş et!" Çünkü hastalıktan yeni kurtulduğum için ne fazla takatim ne de konuşacak ya da seni dinleyecek fazla vaktim var" dedim.

Bunun üzerine kalktı; berber tasını, usturasını ve makasını koymayı âdet edindiği büyük bir mendil açtı. Ama içinden bir ustura değil, yedi yüzlü bir usturlap[1] çıkardı. Bunu eline alıp evimin avlusunun orta yerine yollandı ve başını ağır ağır güneşe kaldırıp uzun bir süre baktıktan sonra, dönüp bana, "Bilmelisin ki, bugün Allah'ın selameti ve hayırlı dualarının üzerinde olmasını dilediğim Peygamberimizin hicretinin yedi yüz altmış üçüncü yılı, Safer ayının onuncu cuma günüdür. Bu usturlabın üzerindeki sayılardan edindiğim bilgilere göre, bu cuma günü Merih ve Utarit gezegenlerinin buluştuğu gündür. Bu buluşma yedi derece ve altı dakika sürer. Bunun anlamı, bugün tıraş olmanın yalnız uğurlu değil, yıldızlarla da haklılığı kanıtlanmış bir olay olduğudur. Bu, bana açıkça senin bugün bir kadın ile buluşman olduğunu ve bunun mutlu sonuçlanacağını gösteriyor. Başına gelebilecek başka şeylerden de söz edebilirdim; ama bunları susarak geçiştirmem daha iyi olur!" dedi.

1 *Usturlap*: Gökcisimlerinin yükseltisini ölçmek için kullanılan eski bir alet (Â.Ş.O.)

Kendisine, "Allah aşkına! Bu konuşmalarınla beni adeta boğuyor ve ruhumu sıkıyorsun. Seni buraya hoş olmayan şeyler söyleyesin diye çağırmadım. Başımı tıraş edesin diye çağırdım. Haydi kalk da, fazla gevezelik etmeden tıraşımı yap!" diye yanıt verdim. Bana, "Vallahi! Başına gelecekleri bilseydin, benden ayrıntıları ve kanıtları biraz daha açıklamamı isterdin! Ancak, ben her ne kadar berbersem de, sadece berber olmadığımı bilmen gerek! Gerçekte, her ne kadar Bağdat'ın en namlı berberi isem de, tıp, nebatat ve eczacılığın ötesinde, yıldızbilimi, dilbilgisi, nahiv, şiir sanatı ve kuramları, hitabet, riyaziye, hendese, cebir, felsefe, tarih ve yeryüzünün tüm halklarının gelecekleri üzerinde de bilgi sahibiyim. Bundan dolayı efendim, haklı olarak sana elimdeki usturlapla elde ettiğim yıldız hesaplarına tam olarak uymanda büyük yarar olduğuna inanmanı tavsiye ederim. Beni buraya getiren Allah'a şükret ve bana karşı çıkma! Çünkü ben sana hayır diliyor ve senin yararına konuşuyorum. Zaten, hiçbir ödül beklemeden, sana hizmet etmekten öte bir maksadım yok. Ama benim bazı yeteneklerim olduğunu kabul ve benim hakkımı teslim etmen gerek!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri duyunca "Sen tam bir katilsin ve hiç kuşku yok, sabırsızlıkla ve çıldırtarak beni öldürmeye kararlısın!" diye haykırdım.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad, sabahın yaklaştığını fark edip yavaşça susmuş.

Ve yirmi dokuzuncu gece gelince, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç adam berbere, "Sen beni sabırsızlıkla ve çıldırtarak öldürmeye kararlısın!" deyince, berber ona demiş ki:

"Bununla birlikte, efendim, ben az konuşmamdan ötürü, herkesin Es-Sâmit adıyla tanıdığı bir kimseyim. Ve sen beni geveze bellersen, çok haksızlık etmiş olursun; özellikle de beni kardeşlerimle bir an karşılaştırmak zahmetine katlanırsan! Zira bil ki benim altı kardeşim vardır; hiç kuşkusuz hepsi de gevezedir; ve onları sana tanıtmış olmak için adlarını söyleyeyim: En büyüğü, gevezelik yaparken, bir testiden çıkan suyun sesini verdiği için

El-Bakbuk diye anılır; ikincisi, sürekli olarak deve gibi böğürdüğünden El-Haddar adını taşır; üçüncüsü tavuk gıdaklar gibi konuştuğundan Bakbak, dördüncüsü Assuan'ın kırılmaz testisi anlamına El-Kûzü'l-Assuani, beşincisi gebe deve ya da Koca Kazan anlamına El-Aşar, altıncısı çatlak çömlek anlamına Şakalik diye anılırlar; yedincisi, yani ben hizmetkârınız, sessiz anlamına Es-Sâmit diye anılırım."

Berberin söylediği bu zevzekçe sözleri işitince ve sabrımın tüm olarak taşıp patlamak üzere olduğunu anlayınca, genç hizmetçilerimden birine, "Bu adama çabucak çeyrek dinar verin ve yanımdan uzaklaştırın Allah aşkına! Başımı tıraş ettirmekten falan vazgeçtim!" diye haykırdım. Berber bu emrimi duyunca, "Efendim, ne kadar katı sözler işitiyorum! Vallahi! Sana hizmet etmenin hiçbir karşılığını düşünmüyorum; bana sadece hizmet etmenin onuru yeter, çünkü senin hizmetinde olmak ve tüm emirlerini yerine getirmek benim için görevdir. Cömertlikle bana vermek istediğin ücreti kabul edersem, bu yüzden onurumu yitirdiğim düşüncesiyle inceneceğim. Sen benim değerim hakkında hiçbir fikre sahip değilsin, oysa, ben, senin yüksek değerini çok iyi biliyorum ve senin rahmetli babana layık bir oğul olduğundan eminim; çünkü babanın bana yaptığı iyilikleri hiç unutamam! Cömert ve soylu bir kişiydi; bana da çok değer verirdi. Bir gün beni çağırttı; bugünkü gibi mübarek bir gündü. Nezdine ulaşınca, yanında birçok ziyaretçinin bulunduğunu gördüm; ve bana, 'Senden biraz kanımı almanı rica ediyorum' dedi. Bunu duyunca, usturlabımı elime aldım, güneşin yüksekliğini ölçtüm ve zamanın uygun olmadığını ve o gün kan almanın hayırlı olmayacağını anladım. Ve kaygılarımı hemen rahmetli babana açıkladım. Sözlerime yumuşak başlılıkla uydu ve kan aldırmak için uygun ve elverişli zamanın gelmesini bekledi ve bana teşekkür etti. Orada bulunanlar da sözlerimi şükranla karşıladılar. Ve sonradan kanını aldığım zaman bana hemen yüz altın dinar verdi" dedi.

Bu sözleri duyunca berbere, "Eğer senin gibi bir berbere başvuracak kadar budala idi ise, Allah rahmetli babamdan mutlaka rahmetini esirgemiştir" dedim. Bu sözlerimi işitince, berber, gülerek başını salladı ve, "Allah'tan başka Tanrı yoktur ve Muham-

med onun resulüdür! Bazı şeyleri değiştiren, bazılarını da olduğu gibi bırakan Allah'a şükürler olsun! Genç adam, ben seni aklı başında bir kimse bellemiştim. Şimdi anlıyorum ki, geçirdiğin rahatsızlık senin tüm aklını almış ve saçmasapan şeyler söylemene neden oluyor. Ama, bu beni çok şaşırtmadı; çünkü Allah'ın kutsal ve değerli kitabındaki 'Kim ki hiddetine hâkim olur ve kusurlu kişileri bağışlarsa...' sözleriyle başlayan mübarek sureyi çok iyi hatırlıyorum. Bana söylemiş olabileceğin sözler için özür dilemeni düşünmüyor, seni hoş görüyorum! Fakat, gerçekten, senin sabırsızlığını ve bunun nedenini bir türlü anlayamıyorum. Hiç düşünmüyorsun ki baban bana danışmadan hiçbir girişimde bulunmazdı. O hiç değilse, 'Nasihat dinleyen kimse, sığınak bulmuş demektir' atasözüne değer verirdi. Ve ben, emin ol ki, bulunmaz bir adamım. Benim kadar iyi nasihat verebilecek bir adama kolay rastlanmaz. Bunun nedeni de hayatım boyunca geçirdiğim deneyler ve mesleğimin verdiği üstünlüktür. İşte karşında iki ayağım üzerinde durmakta, emirlerini beklemekte ve kendimi tüm olarak senin hizmetine vermeye hazır bulunmaktayım. Ama, ben sana karşı bu denli sabırlı, sen de bana karşı bu denli canı sıkılmış ve kızgın oldukça, bunun nasıl mümkün olabileceğini bilmiyorum. Şurası gerçek ki, karşında bu denli sabırlı olabiliyorsam, bu sırf babanın anısına duyduğum saygıdan, onun iyiliklerine karşı borçlu bulunduğumdan dolayıdır" dedi. Bunun üzerine ona, "Vallahi! Bu söylediklerine dayanamayacağım artık! Zevzekliklerin ve gevezeliğinle beni öldüreceksin! Tekrar söylüyorum ki, seni buraya sadece başımı tıraş ettirip sonra da çekip gitmen için çağırdım!" diye yanıt verdim.

Ve ona bu sözleri söyleyerek başımı ıslatmış ve sabunlamış olmasına rağmen, hiddetle ayağa kalktım, onu kovup oradan ayrılmak istedim. Fakat o bana hiç aldırmayarak, "Gerçekten, şimdi açıkça görüyorum ki, sana baş edilmez bir cansıkıntısı verdim. Ama böylesine önemsiz bir şey için alınacak değilim; çünkü pekâlâ görüyorum ki, sen zekâdan yana zayıfsın ve de daha çok gençsin; seni omuzlarıma alıp at gibi koşturarak, bir türlü gitmek istemediğin okula götürdüğüm günler de daha dün gibi!" dedi. Ona, "Bak kardeşim, sana yalvarıyorum: Allah aşkına buradan çık git! Ben de kendi işlerime bakayım!" Bunları

üstümü başımı yırtarak söylüyor, sabırsızlık krizi içinde çılgınca haykırıyordum.

Berber beni böylesi bir durumda görünce, usturasını ele almaya ve bileyi derisinde aşağı yukarı sürterek bilemeye karar verdi. Ama usturayı deri üzerinde o kadar çok aşağı yukarı sürterek biledi ki, ruhumun bedenimden fırlayacak gibi olduğunu hissettim. Sonunda başımın ucuna geldi, başımın bir köşesinden beni tıraş etmeye başladı ve biraz tüy aldı. Sonra durdu, elini kaldırdı ve bana, "Genç efendim, öfke, şeytanın insanı günaha sokmak için şaşırtmasıdır"dedi ve bana şu dizeleri okumaya başladı:

> Ey bilge kişi! Kafanda düşüncelerini uzun süre olgunlaştırmalısın! Kararlarında sakın aceleci olma! Ve özellikle ülkende hükmetmekle görevli kılınmışsan!
> Ey bilge kişi! Sakın katı hüküm verme! Baht sana doğru yöneldiğinde, sen de bağışlanma görürsün!
> Ve sakın unutma ki, yeryüzünde, Allah'ın elinin yenemeyeceği kadar kudretli bir el mevcut değildir.
> Ve de hiç unutma ki, acımasız ve kıyıcı olan kişi, onu ortadan kaldıracak başka bir acımasız kişi ile karşılaşır bir gün!

Sonra bana şöyle dedi: "Efendim, çok iyi anlıyorum ki, benim yeteneklerim ve üstün niteliklerimin farkında değilsin. Bununla birlikte bugün seni tıraş eden bu el, şahların, emirlerin, vezirlerin, valilerin ve tüm ünlü ve soylu kişilerin başına dokunmuş ve bu başları okşamıştır. Ve benim hakkımda ya da bana çok benzer birisi hakkında şair şöyle söylemiştir:

> "Tüm meslekleri birer değerli gerdanlık sayarım, ama berber bu gerdanlığın en güzel incisidir. Bilgelikten ve ruh yüceliğinden yana, en bilge ve büyük kişileri aşar ve elinin altında şahların başını tutar."

Bütün bu söylediklerine karşılık olarak, berbere, "Artık mesleğinle meşgul olacak mısın, olmayacak mısın? Gerçekten göğsümü daralttın ve beynimi tümüyle oydun!" dedim. Bunu duyunca, bana, "Sonunda anladım ki, bu işin bitmesi için biraz

acele etmektesin!" dedi. Ben de "Tabii ya, tabii ya! Ha şunu bileydin!" diye haykırdım. Bana, "Öyleyse, ruhuna biraz sabretmesini ve alçakgönüllü olmasını öğret! Çünkü acele iş şeytanın ilhamıdır. Sonunda pişmanlık getirir ve bahtın felaketlerini önüne yığar! Ve zaten Muhammed efendimiz, dualar ve barış onun üzerine olsun, 'Dünyada en iyi iş ağır ve olgunlaştırılarak yapılandır' buyurmuş. Ama acele etmem konusunda senin bana söylediğin şey, benim çok ilgimi çekti. Senden, seni böyle sabırsız kılan ve uğrunda bu denli aceleci olduğun şeyin nedenini bana söylemeni rica ediyorum. Senin için hoş bir neden olmasını umarım; doğrusu, böyle değilse, boşuna gayret göstermiş olurum. Şimdi, bir an için işimi bırakmam gerek. Çünkü uygun güneşi gözleyebileceğim ancak birkaç saatim kaldı" dedi. Bunu söyledikten sonra, usturasını bıraktı ve usturlabını eline aldı; güneşli bir yer bulmak üzere bahçeye çıktı. Bir süre eğlendikten sonra güneşin yüksekliğini ölçtü; bunu yaparken de beni ihmal etmiyor ve arada bir sorular soruyordu. Sonra yeniden yanıma geldi ve bana, "Öğle namazı için acele ediyorsan, aslında, sükûnetle bekleyebilirsin. Çünkü önümüzde aşağı yukarı üç saat var. Zaman ölçümünde hiç hata yapmam" dedi. Ona, "Allah aşkına bu saçma sapan konuşmaları bırakalım! Çünkü sesini duymak, ciğerimi parça parça ediyor" dedim.

Bunun üzerine, yeniden usturasını eline aldı, daha önce olduğu gibi bilemeye başladı; sonra da başımı biraz daha tıraş etti; ama konuşmaktan da kendini bir türlü alamıyor ve bana, "Senin sabırsızlığına çok üzüldüm; ama nedenini bana açıklarsan, bundan iyilik ve yarar görürsün. Çünkü artık rahmetli babanın bana ne denli değer verdiğini ve bana danışmadan hiçbir işe girişmediğini biliyorsun" diyordu. O zaman benim için hiçbir kurtuluş yolu bulunmadığını anladım ve kendi kendime, "İşte, namaz saati gelip çatmakta, genç hanımın yanında olmam gerek, yoksa çok gecikeceğim ve oraya gittiğimde herkes ibadetini tamamlamış, camiden çıkıyor olacak. O zaman da benim için her şey bitmiş bulunacak!" diye düşündüm. Bunun üzerine berbere, "Bunu bitir artık. Şu boş lafları ve saygısızca merakını bir yana bırak! Eğer kesinlikle bilmek istiyorsan, bir dostumun evindeki şenliğe yetişmek için acele etmekteyim" dedim.

Bu çağrı ve şenlik sözlerini duyunca, berber bana, "Allah seni kutsasın! Kesinlikle bugün benim şanslı günüm! Çünkü bu sözlerinle sen de bana, bu gün yemeğe davet ettiğim birçok dostum için henüz hazırlık yapmadığımı hatırlattın. Şu anda artık bunun çok geç olduğunu anlıyorum" dedi. Bunun üzerine ona, "Bu gecikme için zihnini yorma! Bunun hemen çaresini bulurum. Ben öğle yemeğini evde yemeyeceğime ve bir düğüne davet edildiğime göre, evde bulunan tüm yiyecek ve içecekleri sana verebilirim; şu şartla ki, bu işi kısa kesip bir an önce tıraşını bitirmelisin!" dedim. Bana, "Allah sana daha fazlasını versin ve giriştiğin her cömert davranışı kutsasın! Ancak, efendim, bana vermek istediğin şeyleri şöyle bir saysan da neler olduğunu bilsem!" diye yanıt verdi. Ona, "Sana verilmek üzere her türden nefis yemeklerle dolu beş tencere var: patlıcan ve kabak karnıyarığı; limonla çeşnilendirilmiş yaprak sarması, ezilmiş buğday ve kıymayla yapılmış köfte, koyun eti ve domatesli pilav, soğanlı yahni; ve de kızartılmış yedi piliç ve kebap haline getirilmiş bir koyun; sonra da iki tepsi tatlı: birinde künefe, ötekinde de tuzsuz peynir ve balla yapılmış höşmerim; her türden meyveler; hıyarlar, elmalar, limonlar ve taze hurmalar ve daha birçok şeyler!" dedim. Bunun üzerine bana, "Bunların hepsini getirt de bir göreyim!" dedi. Ben de her şeyi getirttim, bunları inceleyip her birinden tattı ve bana, "Senin cömertliğin görülmedik bir cömertlik! Ama içecekler noksan!" dedi. Kendisine, "Onlar da var" dedim. O da bana, "Onları da getirt!" dedi. Ben de içi çeşitli içeceklerle dolu sekiz testi getirttim, hepsini birer birer tartarak, bana, "Allah sana çok daha fazlasını versin! Ruhun ne kadar cömert! Ama, tütsü yapılacak aselbent ve salonda yakılacak ödler noksan! Misafirlerin eline serpmek üzere biraz gülsuyu ve portakal çiçeği suyu da olsa, hani fena olmazdı!" deyince; bir kutu içinde elli altın dinar değerince akamber, sarısabır, Hint sümbülü, misk, aselbent ve öd kökleri getirttim; kokulu esanslar ve kokulu suların bulunduğu gümüş serpecekleri de unutmadım. Ancak zaman da, göğsüm gibi daraldığından, berbere, "Tüm bunları al! Ama, Allah'ın kutsaması ve selamı üzerine olası Muhammed aşkına tıraşını bitir!" dedim. Bunun üzerine berber bana,

"Vallahi! Açıp içinde ne olduğunu görmeden bu kutuyu alamam!" dedi. Bunun üzerine genç hizmetçime kutuyu açmasını emrettim; berber usturlabını bir yana koyarak yere eğildi ve kutuda bulunan tüm kokuları, ödleri, aselbent, misk, akamber ve sarısabır köklerini yokladı; ve bunları birer birer öylesine ağır ve içi geçerek kokladı ki, ruhum bedenimi terk edecek sandım. Bundan sonra ayağa kalktı, bana teşekkür ederek usturasını eline aldı ve başımın geri kalan kısmını tıraş etmeye başladı. Ama daha işe yeni başlamıştı ki, birdenbire durdu ve bana, "Vallahi çocuğum! Bugün ikinizden hangisini daha çok kutsayıp övsem bilemiyorum. Seni mi, yoksa rahmetli babanı mı? Çünkü, gerçekte, bu gece evimde vereceğim ziyafet, senin cömert girişimin ve büyük bağışlamaların sayesinde gerçekleşecek. Ama nasıl söyleyeyim? Aslında bana çağrılı olarak gelecek kimseler, bu denli görkemli bir ziyafete layık olacak kişiler değil. Çünkü bunlar, benim gibi çeşitli meslek mensubu; ama tatlı ve ilginç kişilerdir. Adlarını saymam gerekirse, bunlar: İlkin hamam tellakı, hayranlık verici Zeytun; kavrulmuş nohut satıcısı neşeli ve hoşsohbet Salih, haşlanmış bakla satan Haukal; zerzevatçı Hakraş; çöpçü Hamid; ve nihayet, muhallebici Hakareş'tir."

"Çağırdığım tüm bu dostlar ben hizmetkârın da dahil, ne gevezedirler ne de münasebetsiz meraklılardandır; ama tüm kederleri kovmasını bilen iyi insanlardır. İçlerinden en düşkünü bile benim nazarımda, en kudretli hükümdarlardan fazla değer sahibidir. Gerçekte, bil ki, bunların her biri, tüm Bağdat kentinde, ayrı bir oyun ve ayrı bir şarkıyla ün sağlamıştır. Eğer seni eğlendirecekse, her birinin şarkılarını sana duyurmak ve danslarını göstermek isterim:

"Bana bak ve iyice izle! Dostum tellak Zeytun'un dansı şöyle! Şarkısına gelince, o da şöyle:

> "O kız incedir dostum, en tatlı kuzu bile onun tatlılığıyla eş tutulamaz. Onu yanarak seviyorum! O da beni! Hem de öylesine ki, bir an yanından uzaklaşsam, onun koşup yatağıma atıldığını görüyorum."

"Ama efendim" diye sözünü sürdürdü berber, "Dostum çöpçü Hamid'in dansını görsen, ne denli imalı ve marifet ve neşe dolu olduğunu anlardın! Şarkısına gelince o da şöyle:

> "Karım cimrinin biridir, ona kalırsa açlıktan ölmem gerekir. Karım çirkindir, onu dinlemem için evden hiç ayrılmamamı ister.
> Karım ekmeği dolapta saklar! Ama hiç ekmek yemeyeceksem, o da yassı burunlu bir zenciyi bile kaçırtacak kadar çirkin olduğuna göre, sonsuza dek iğdiş kalsam yeridir."[1]

Sonra berber bana itiraz olanağı tanımadan, tüm dostlarının danslarını yaptı ve tüm şarkılarını söyledi. Sonra da bana, "İşte dostlarım bana bunları yapabilir. Sen de eğer gülmek istiyorsan, kendi yararın ve hepimizin zevki için, bize gelip dostlarımla tanışmanı öneririm. Ve bana ziyaret etmek istediğini söylediğin dostlarını bir kenara bırakırsın! Çünkü görüyorum ki, hâlâ yüzünde yorgunluk izleri var; ve sen hastalıktan daha yeni kurtuldun ve dostların arasında boşuna konuşan can sıkıcı zevzeklere ve meraklı densizlere rastlayacaksın! Ve bunlar seni ilkinden de ağır bir hastalığa düşürürler" dedi.

Bunu duyunca berbere, "Bugün için senin çağrını kabul etmem mümkün değil! Belki bir başka gün olabilir!" dedim. Bana şöyle dedi: "Senin için en yararlı şey, tekrarlıyorum: Beni evimde ziyaret etmekte tez davranmak ve dostlarımın uygarlığından nasibini almak ve hayran olunası niteliklerinden yararlanmaktır. Böylece şairin dediğini yapmış olursun:

> "Dostum, sana sunulan zevkten yararlanmaktan sakın vazgeçme! Kösnü yanıbaşına kadar gelmişken, doyum sağlamayı yarına bırakma! Çünkü kösnü her gün kapını çalmaz ve zevk her zaman senin dudaklarına dudaklarını uzatmaz. Bil ki talih kadın gibidir ve kadın gibi de değişir."

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde bu şarkıda: "Karım cimridir, çirkindir; ama yine de onu cinsel bakımdan doyurmamı ister. Benim midem aç, onun da apışarası! O benden bir ekmek kabuğunu bile esirgediği için iğdiş olsam yeridir!" anlamına gelen dizeler var (Â.Ş.O.)

O zaman, bunca usanç verici söz ve bunca zevzeklik karşısında gülmekten kendimi alamadım ve yüreğim ağır bir öfkeyle tıka basa dolu, "Şimdi yerine getiresin diye çağrıldığın şu tıraş işini bitir! Ve bırak beni, Allah'ın işaret ettiği yola, onun kutsal koruması altında, gideyim! Sen de git, evinde dostlarını karşıla! Şimdi herhalde seni sabırsızlıkla bekliyorlardır!" dedim. Bana, "Ama neden reddediyorsun? Aslında senden sadece bir şey diliyorum: Kesinlikle densiz kişiler olmayan dostlarımla seni tanıştırmak fırsatını benden esirgememeni! Çünkü eminim ki, bir kez onları görmüş olsan, artık başkalarıyla düşüp kalkmak istemez ve o anda dostlarını terk edersin!" diye yanıt verdi. Ona, "Allah dostlarının sana sağladığı mutluluğu daha da arttırsın! Sana ayrıca bir gün onları kendi evimde ağırlayarak özel bir şenlik düzenlemek üzere çağırmayı da vaat ediyorum!" dedim.

Bunun üzerine bu Allah'ın belası berber benim görüşüme uyar görünerek, bana, "Şu anda anlıyorum ki sen, her şeye rağmen, dostlarınla şenlik yapmayı yeğliyorsun; öyleyse biraz bekle de, cömertçe bana bağışladığın bütün bu şeyleri evime götüreyim; bunları misafirlerime sunayım, dostlarım soframı onurlandırmak üzere onları yalnız bırakmamı mesele yapacak kadar budala olmadıklarından, onlara benim kusuruma bakmamalarını ve dönüp gelmemi beklemelerini söyleyeyim! Sonra seni memnun etmek üzere hemen koşar gelirim ve nereye gitmek istiyorsan, sana eşlik ederim!" dedi. Bunu duyunca, "En güçlü ve en yüce olan Allah'tan başka sığınılacak varlık yoktur. Ey herif, haydi git de, dostlarını bul ve onlarla birlikte keyfince eğlen! Beni de bırak, tam bu sırada beni bekleyen dostlarımı gidip bulayım!" diye haykırdım. Berber bana, "Yok vallahi! Asla senin yalnız gitmene razı olmam!" dedi. Ben de, daha fazla hakaret etmemek için kendimi tutmak uğrunda büyük gayret göstererek ona, "Bil ki, ziyarette bulunacağım yere sadece kendim gitmek zorundayım" diye yanıt verdim. Bana, "Ha, şimdi anladım, sanırın senin bir kadınla buluşman var. Yoksa mutlaka beni de yanına alırdın! Yalnız şunu bil ki, bu onura, yeryüzünde herkesten fazla ben layığım. Ve de yapmak istediğin şeylerde sana büyük yardımım dokunur. Bir de bu kadının hain bir yabancı olmasından korkarın. Böyleyse, yalnız gidersen, kim bilir başına ne belalar gelir.

Ölür gidersin vallahi! Çünkü bu Bağdat kenti, bu tür buluşmalar için çok tehlikelidir. Sakın ha! Hele yeni vali, böylesi kaçamaklara karşı müthiş insafsızdır; çünkü ne zebbi ne de yumurtalıkları varmış; bundan dolayı duyduğu kin ve kıskançlıkla böylesi serüvenleri çok ağır cezalandırıyormuş!" dedi.

Bu sözleri duyunca, artık yerimde duramaz oldum ve olanca sesimle; "Ey hainlerin ve cellatların en lanetlisi herif! Beni kahreden bu zevzekliklerine bir son veriyor musun, vermiyor musun?" diye haykırdım. Bunun üzerine berber bir süre için sesini kesip eline usturasını alarak başımın tıraşını bitirdi. Ama bu sırada öğle namazı için ezan okunmak üzereydi.

Bunun üzerine, yakayı sıyırabilmek için ona, "Haydi dostlarına git de onlara bütün bu yiyecekleri ve içecekleri götür! Ben de buluşmaya gidebilmen için seni beklemeyi vaat ediyorum" dedim. Ve karar vermesi için çok ısrar ettim. O zaman bana, "Görüyorum ki, benden kurtulmak ve buluşma yerine yalnız gitmek için beni kandırmak istiyorsun. Ama, bunu yaparak kendini, kurtulma olanağı bulamayacağın felaketlere attığını sana hatırlatmalıyım. Senin yararın için dönüp serüvenin sonunun nasıl biteceğini görmek üzere sana yoldaşlık etmeden önce burayı sakın terk etme!" dedi. "Pekâlâ, ama sakın geç kalma!" dedim.

Bunun üzerine berber, kendisine bağışlamış olduğum şeyleri omzuna yüklerken kendisine yardım etmemi rica etti; iki tepsi tatlıyı da başına koydu ve yükünü tutarak evimden ayrıldı. Ama, Allah'ın belası, daha kapıdan çıkar çıkmaz iki hamal çağırmış, yükü onlara teslim etmiş ve falan yerdeki evine bunları götürmelerini söylemiş; kendisi de karanlık bir ara sokakta pusu kurarak benim evden çıkmamı beklemiş.

Bana gelince, hemen ayağa kalktım, olabileceği kadar çabuklukta yıkandım, en güzel giysilerimi giyip evimden çıktım. Ve tam o sırada müezzinlerin, minarelerden, mübarek cuma gününde iman sahiplerini öğle namazına çağıran ezan seslerini işittim:

> Bağışlayan, esirgeyen Allah adıyla!
> Hamd ona mahsustur, hepimizin sahibi olan o yüce, acıması bol Allah'a! O yüce Allah ki, hesap gününün mutlak

yargıcıdır. Biz sana taparız, biz senden yardım dileriz! Bizi doğru yola yönelt! Nimetlere boğduğun kişilerin yoluna! Seni öfkelendirenlerin ve de sapıtanların yoluna değil![1]

Bir kez evden çıkınca, tüm hızımla genç kadının yaşadığı eve doğru yollandım. Kadının kapısının önüne gelince, rastlantı kabilinden arkama döndüm ve bu Allah'ın belası berberi sokağa girmek üzereyken gördüm. Bunun üzerine, evin büyük kapısı benim için yarı açık tutulduğundan aceleyle içeri girip kapıyı şiddetle kapadım. Ve avluda yaşlı kadını gördüm, beni alıp genç kızın bulunduğu birinci kata çıkardı.

Ancak henüz içeri girmiştim ki, sokağa birçok kişilerin girdiğini gördük. Bunlar camiden çıkan, genç kadının babası kadı ile maiyetinde bulunan kişilerdi. Sokakta dikilmiş beni bekleyen berberi de gördüm. Kadıya gelince, genç kadın beni yatıştırdı ve babasının kendisini pek seyrek ziyaret ettiğini ve zaten gizlenmem bakımından daima bir olanak bulunduğunu söyledi.

Ancak, talihimin kötülüğünden, Allah'ın takdiriyle felaketim olabilecek bir olay ortaya çıktı. Rastlantı bu ya, o gün, kadının genç cariyelerinden biri ceza görecekmiş. Ve kadı, içeri girer girmez bu genç köleyi dövmeye başlamış. Kaba etlerine kamçıyı yedikçe, bu köle bağırıp çağırmaya başladı; bunun üzerine evin zenci kölelerinden biri, onu bağışlatmak ümidiyle içeri girmiş; kadı bunu görünce, daha da hiddetlenip onu da pataklamaya başladı, zenci de bağırmaya başladı. Zenci öylesine bağırıyordu ki gürültüyü duyarak sokakta bir kalabalık toplandı. Bu alçak berber, yakalanıp cezalandırılan ve bağırtıyı koparanın ben olduğumu sanmış. Bunun üzerine acı acı bağırmaya, giysilerini yırtmaya ve başına toz toprak dökmeye ve de gelip geçerken yöresine toplananlardan yardım istemeye başlamış. Ağlıyor ve "Kadı'nın evinde efendimi öldürüyorlar!" diye haykırıyormuş. Sonra, yine haykırarak arkasında toplanan kişilerle evime yollandı ve evimdeki herkese ve hizmetçilere durumu anlatarak onların sopaları kapıp, bağırıp çağırarak beni kurtarmak üzere kadının evine koşuşmalarına yol açmış. Nitekim berber başların-

1 Mardrus her ne kadar "ezan sesleri"nden söz etmekteyse de, verdiği sözler ezan değil Fatiha Suresi'dir (Â.Ş.O.)

da olduğu halde, giysilerini yırtıp alabildiğine bağırmayı sürdürerek hepsi geldi, benim içersinde bulunduğum kadının evinin kapısında toplandı. Kadı, evinin önündeki bu gürültü patırtıyı işitince, pencereden baktı ve sopalarıyla kapısını döven bu gözü dönmüş kalabalığı gördü. Bunun üzerine, durumun hassas olduğunun farkına vardı, inip kapıyı açtı ve, "Ey ahali, ne istersiniz?" diye haykırdı. Hizmetçilerim de ona haykırdılar: "Bizim efendimizi öldüren sen misin?" diye. Kadı onlara, "Sizin efendiniz kim? Ve ne yaptı ki, ben onu öldüreyim?" diye sordu.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ancak otuzuncu gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, şaşırıp kalmış olan kadı, onlara, "Sizin efendiniz ne yapmış ki, ben onu öldüreyim? Ve aranızda eşek gibi anıran şu berber de ne istiyor?" diye sormuş.

Bunu duyan berber bağırarak, "Biraz önce efendimi sopalayarak öldürmek isteyen elbette sendin. Ben sokaktan onun haykırışlarını duydum!" dedi. Kadı, "Fakat senin efendin de kim? Nereden geldi? Nereye gidiyor? Sonra onu buraya kim soktu? Ve de sopalanarak dövülmek için ne yaptı ki?" diye sordu. Berber, "Ey Allah'ın belası kadı! Kurnazlık yapıp durma! Ben bütün öyküyü, efendimin senin evine neden girdiğini ve meselenin tüm ayrıntılarını biliyorum ve de şimdi herkesin öğrenmesini istiyorum. Kızın efendime tutkun, efendim de onun sevgisine karşılık veriyor. Ben onu buraya kadar izledim. Şimdi sen onu, kızın ile yatakta bastırınca, sopa atarak hizmetçilerinin yardımıyla öldürmek istiyorsun! Ya aramızda çıkan anlaşmazlıklarda tek yargıç olan halifeye benimle birlikte gelirsin ya da derhal efendimizi sağ salim bana ve ailesine teslim edersin! Ona gösterdiğin kötü davranıştan dolayı tazminat ödersin! Yoksa zorla evine girer, kendim onu teslim alırım. Haydi onu acele bize teslim et!" dedi.

Bu sözleri işitince kadı şaşırdı; kafası karmakarışık ve de bu sözleri orada bulunanların önünde duymaktan mahçup oldu. Ama, hemen berbere, "Eğer bir yalancı değilsen, gel kendin eve

gir, sana izin veriyorum; ve de onu teslim almak üzere her yanı ara!" dedi. Bunu duyan berber, hemen eve daldı.

Bana gelince, tahta kafesler ardında pencereden bütün bu sahneye tanık olup berberin de beni aramak için eve daldığını görünce, kaçıp kurtulmak istedim. Ama ev halkının gözüne çarpmadan ya da berber ile karşılaşmaksızın kaçıp kurtulacağım bir çıkış aradımsa da bulamadım. O zaman, bir odaya dalarak burada saklanmak için bir yer aradım ve orada büyücek boş bir tahta sandık buldum; acele içine girip saklandım; kapağı üstüme kapayıp nefesimi kestim.

Berbere gelince, evin her yanını araştırdıktan sonra, sonunda bulunduğum odaya geldi ve sağa sola bakarken sandığı gördü. O zaman, alçak, hiçbir şey söylemeden, benim onun içinde olduğumu anladı; onu kafasına koyup taşıdı; en kısa zamanda çıkış yolunu buldu; bense heyecandan neredeyse ölecektim. Ama, talihin kudretiyle, beni taşırken, yörede toplananlar, sandığın içinde ne olduğunu öğrenmek istediler ve çabucak kapak kaldırıldı. Orada duyduğum utanç ve yuhalamalara dayanamayarak sandıktan acele çıkıp yere atladım. Ve işte o günden beri böyle topalım. Fakat o an için kaçıp gizlenmekten başka bir şey düşünmüyordum; ve orada akıl almaz bir kalabalık görünce; üzerlerine avuç dolusu altınlar serptim ve bütün o kalabalığın altın toplamak için gösterdiği telaştan yararlanarak oradan ayrılıp çarçabuk kaçtım. Böylece Bağdat'ın en bilinmez sokaklarının büyük bir bölümünden koşarak geçtim. Ama bir ara geri dönüp berberin de ardımdan koşarak bir yandan da yüksek sesle, "Ey ahali! Allah'a şükür, efendimi buldum! Ama Allah kötülerin üstün gelmesini istemez; onları yenip ellerinden efendimi kurtarmak için beni seçti!" diye haykırdığını duyunca, ne kadar dehşete düştüm bilemezsiniz! Ve de ardımdan koşarken bana, "Şimdi anladın ya efendim, sabırsızlık gösterip beni dinlememekle ne kadar kötü davranmış olduğunu! Seni kurtarmak için beni görevlendiren Allah'ın yardımı olmasaydı, çok kötü durumlara düşecek ve sonsuza dek kaybolmuş olacaktın. Allah'a dua et de, daima senin emrinde olabilmek için bana ömür versin! Ben de senin anlayışlı rehberin olayım! Çünkü, gördüğün gibi, senin kişiliğin biraz zayıf; biraz beceriksiz ve de bir parça budalasın! İyi ya, efendim, niye böyle koşup duru-

yorsun! Beni beklesene!" diyordu. O zaman, bu berberden nasıl yakayı sıyıracağımı bilemeyerek durdum ve ona, "Ey berber, sana şu içine düştüğüm durumu görmek yetmedi mi? Ölümümü mü istiyorsun yoksa?" dedim.

Fakat sözümü bitirir bitirmez birdenbire tam karşımda, çarşıda tanıdığım bir esnafın açık bulunan dükkânını gördüm. Hemen dükkânın içine daldım ve mal sahibine bu alçağın ardımdan dükkâna girmesini önlemesini söyledim. Dükkâncı da büyük bir sopa göstererek ve gözlerini alabildiğine açarak onu engelledi. Ancak berber, tacir ile babasını ve büyükbabasını lanetlemeden ve onlara bildiği tüm hakaretleri yağdırmadan oradan ayrılmadı.

Bunun üzerine tacir beni sorguladı; ben de ona bu berber ile olan öykümü anlattım ve ayağım iyileşinceye kadar beni dükkânında alıkoyması için ricada bulundum; çünkü yüzünü görmek bile en büyük felaketlerden daha dayanılmaz olan berberin boyuna evi gözaltında tutmuş olmasından korkuyordum. İyileşir iyileşmez, malik olduğum tüm parayı üzerime aldım, tanıklar tuttum ve servetimin geri kalanını anama bıraktığımı gösteren bir vasiyetname hazırlattım ve güvenli bir adamı bunları gözetmek için vasi tayin ederek tüm mallarımı idare etmesi için kendisini görevlendirdim. Ve şu berber ile kesin olarak ilişiğimi kesmek için, kendi kentim olan Bağdat'ı terk etmeye ve düşmanım olan bu kişiyle bir daha karşılaşmamak için tehlike bulunmayan başka bir yere gitmeye karar verdim.

Böylece Bağdat'tan ayrıldım ve peşimden ayrılmayan bu heriften yakayı sıyırmayı başardığımı sandığım bu kente geldim. Ama çabam nafileymiş; işte, efendiler, burada, sizin aranızda, beni çağırmış bulunduğunuz bu ziyafette de ona rastladım.

Emin olabilirsiniz ki, ötekini bıraktığım gibi bu kenti de bırakıp gitmeden rahata kavuşamayacağım ve bütün bunlar bu alçağın, Allah'ın kendisini, ailesini ve bütün gelecek nesillerini kahredesi bu namussuz berberin yüzünden oldu.

Terzi, Çin hükümdarının önünde sözünü sürdürerek, "Topal genç adam bu sözleri söyledikten sonra, benzi sapsarı, ayağa kalktı ve bize selam verdikten sonra onu engellemeye fırsat vermeden oradan çıkıp gitti" demiş.

Bize gelince, bu şaşırtıcı öyküyü işitince, hepimiz dönüp sesini çıkarmadan gözlerini yere eğmiş oturan berberin yüzüne baktık ve ona "Ne dersin, genç adamın anlattıkları doğru mu?" diye sorduk. "Öyleyse niçin böyle davranıp da delikanlının mahvına neden oldun?" diye sorduk. Bunun üzerine berber başını kaldırdı ve bize, "Vallahi! Ben nedenini bilerek böyle davrandım ve başına bela gelmemesi için böyle yaptım. Çünkü ben olmasaydım hiç kuşkusuz, yitip gidecekti. Onun Allah'a ve bana, tüm yaşamını yitirmektense, sırf bir ayağının kullanımını yitirmiş olmasından dolayı şükretmesi gerek! Sizlere gelince efendiler, benim bir geveze ya da bir densiz olmadığımı ve hiçbir şekilde altı kardeşime benzemediğimi kanıtlamak ve aslında faydalı ve geleceği gören bir adam, özellikle de çok ketum bir kişi olduğumu göstermek için, öykümü anlatacağım. Kararı siz verin!" dedi.

Bu sözler üzerine, biz hepimiz –diye sözünü sürdürmüş terzi– sessizlik içinde berberin şu öyküsünü dinledik:

Bağdatlı Berberin Altı Kardeşinin Öyküsü

Berber dedi ki: Biliniz ki, efendilerim, ben Emirü'l-Müminin El-Muntasır Billah[1] zamanında Bağdat'ta yaşıyordum. Onun devlet başkanı olduğu çağda mutlu yaşanıyordu; çünkü o fakirleri ve çocukları sever, bilginler, bilgeler ve şairler topluluğuna değer verirdi.

Günlerden bir gün, halife, kentin pek uzağında yaşamayan on suçlu kişinin davasına bakacakmış; bir kolluk amirine bu on kişiyi arayıp bulma görevini vermiş. Bahtın istediği oymuş ki, bu on kişi tam o sırada Dicle'yi kayıkla geçmekte iken, ben de nehir kenarında idim. Ve bu adamları kayık içinde gördüm ve kendi kendime, "Belli ki bu adamlar, bu kayıkta buluşup bütün gün eğlenmek, yiyip içmek için sözleşmişler. Aralarında bulunup şenliğe katılmam ne iyi olurdu!" diye düşündüm. Bunun üzerine suyun kenarına yaklaştım ve tek bir söz söylemeden, malum ya adımı Es-Sâmit koymuşlar, kayığa atladım ve onlara katıldım. Ama birdenbire valinin muhafızlarının yaklaştığını

1 *El-Muntasır Billah*: Allah'ın yardımıyla zafer kazanan anlamına gelir (J.C.M)

gördüm; gelip bunları yakaladılar ve her birinin boynuna bir lale ve ellerine zincir vurdular; beni de yakalayıp boynumu laleyle, ellerimi zincirle bukağıladılar. Bunların hepsi olup biterken ben ağzımı açıp tek söz bile söylemedim; işte bu, sizin için, benim karakter bütünlüğümün ve az konuşurluğumun bir kanıtıdır, efendilerim! Böylece öteki on kişi ile birlikte Emirü'l-Müminin Halife Muntasır Billah'ın huzuruna çıkarıldım.

Bizi görünce halife, celladını çağırdı ve ona, "Bu on ipten kazıktan kurtulmuşun hemen kafalarını uçur!" diye emir verdi. Bunun üzerine cellat bizi, avluda halifenin gözü önünde sıraladı ve kılıcını kaldırarak ilk başı vurdu düşürdü; sonra ikincisini, üçüncüsünü; onuncuya kadar hepsinin başını vurdu. Sıra bana gelinceye kadar on kafa uçurulmuş bulunuyordu. Kendisine daha fazlasını kesmek için emir verilmemişti. Bunun üzerine durdu ve halifeye emirlerinin yerine getirildiğini bildirdi. Halife bunun üzerine dönüp beni ayak üzre gördü ve "Ey cellat, sana on ipten kazıktan kurtulmuşun kafasını kesmen için emir verdim! Nasıl oluyor da bu onuncusu senin elinden kurtulmuş bulunuyor?" diye sordu. Cellat ona, "Allah'ın lütfu senin üzerine; senin aracılığınla da bizim üzerimize olsun! Ben on kafa uçurdum!" diye yanıt verdi. Halife, "Hele bakalım! Bir de benim önümde say!" dedi. Sayıldı, gerçekten de on kafa bulundu. O zaman halife bana baktı ve bana, "Öyleyse, sen kimsin! Ve bu kan dökücüler arasında ne işin var?" diye sordu. Ben de ey efendiler, ancak o zaman, Emirü'l-Müminin'in emri karşısında konuşmaya karar verdim. Ve ona, "Ey Emirü'l-Müminin! Ben az konuşurluğundan dolayı Es-Sâmit diye anılan ihtiyarım! Bende bilgelik çoktur; ama düşüncemin doğruluğundan, sözlerimin ağırlığından, fikrimin yüceliğinden, zekâmın inceliğinden ötürü ve çok konuşmaktan hoşlanmadığımdan dolayı sesimi çıkarmadım. Çünkü bendeki bu nitelikler sonsuzdur. Mesleğime gelince, berberim! Ve ben babamın yedi çocuğundan biriyim ve altı kardeşim hâlâ sağdır. Şimdi size geçirdiğim serüveni anlatayım: Bu sabah, Dicle boyunca geziniyordum; burada gördüğünüz on kişiyi kayığa binmiş gezinirlerken gördüm, ben de aynı kayığa binip onlara katıldım, su üzerinde eğlendiklerini sanıyordum. Ama daha öteki kıyıya yeni yaklaşmıştık ki, suçlular arasında bulunduğumun farkına vardım;

çünkü muhafızların gelip bizi yakaladıklarını ve boynumuza lale vurduklarını gördüm. Ve ben, her ne kadar bu adamları tanımıyorsam da, konuşmak ve karşı durmak istemedim; bu benim her zamanki tutarlı kişiliğimden ve konuşmayı pek sevmememden kaynaklandı. Böylece bu kişilerle birlikte huzuruna getirildim, ey Emirü'l-Müminin! Sen de bu on suçlunun başlarının vurulmasını emrettin; iş bitince ben celladın önünde kalakaldım ve her şeye karşın, tek bir söz söylemedim. Ben bunu, yiğitlik ve düşüncenin sağlamlığına veririm. Ve zaten, şimdi düşünüyorum da, bu bilmediğim on adama katılıp hiç sesimi çıkarmadan suçlu gibi huzurunuza getirilişimin, sırf bu davranışımın, bildiğim en yiğitçe davranış olduğunu anlıyorum. Ama benim bu davranışıma sakın şaşırmayın, ey Emirü'l-Müminin! Çünkü ben tüm yaşantımda tanımadıklarıma nezaket göstererek hep böyle davrandım" dedim.

Halife, benim bu sözlerimi işitince ve benim biraz önce burada olan, her türlü beladan koruduğum genç topalın söylediklerine karşın densizlikten nefret eden, sessizliği ve ağırbaşlılığı seven, yiğitlik ve cesaretle dolu birisi olduğumu görünce, bana, "Ey saygıdeğer ihtiyar, yiğit ve latifeden hoşlanır berber! Hele söyle bakayım bana, öteki altı kardeşin de senin gibi midirler! Onlarda da bu kadar bilgelik, ilim ve ağırbaşlılık var mı?" diye sordu. Ben de ona yanıt verdim: "Allah beni korusun! Onların durumu benden çok farklıdır! Ey Emirü'l-Müminin, aslında, sen beni bu altı deli ile karşılaştırarak büyük bir üzüntüye soktun. Çünkü ne uzaktan, ne yakından benimle ortak hiçbir yanları yoktur. Çünkü, benim sağlıklı oluşum ve beden ve ruh bakımından bütünlüğüme karşın onlar, zevzekliklerinden, densizliklerinden ve korkaklıklarından ötürü sefalete düştüler ve her biri bedensel bir özür sahibi oldu. Nitekim, kardeşlerimden biri topal, ikincisi tek gözlüdür, üçüncüsünün ön dişleri dökülmüş, dördüncüsü kör, beşincisinin kulakları ve burnu kesik, altıncısının dudağı çatlaktır."

"Fakat, ey Emirü'l-Müminin, sakın kardeşlerimin kusurları ile kendi erdemlerimi abarttığımı sanma! Çünkü, sana onların öykülerini anlatırsam, hepsinden ne denli farklı olduğumu anlarsın! Ve onların öyküleri son derece ibret verici olduğundan, gecikmeden onları sana anlatayım!"

Berberin Birinci Kardeşi Bakbuk'un Öyküsü

El Emirü'l-Müminin, bil ki, kardeşlerimin en büyüğü, topal olan, El-Bakbuk diye anılır; çünkü zevzekliğe başlayınca, bir testinin ağzından boşalan su gibi glu-glu sesleri çıkarttığı izlenimi verir. Mesleğine gelince, Bağdat'ta terzidir. Küçük terzi dükkânını paradan ve servetten yana gani birinden kiralamıştır. Bu adam, kardeşim Bakbuk'un dükkânının üstündeki bir dairede oturur. Evin alt katında da bir değirmen vardır; orada da değirmenci ve değirmencinin öküzü yaşar.

Bir gün kardeşim Bakbuk dükkânında oturmuş dikiş dikerken, birdenbire, başını kaldırınca, tepe penceresinde, gelip geçene bakarak eğlenen yeni doğan ay gibi güzel bir kadın görmüş. Bu kadın ev sahibinin eşiymiş. Onu görür görmez kardeşim Bakbuk, yüreğinin şehvetle dolduğunu hissetmiş: dikiş dikmesi olanaksız, başka bir şey yapamadan, gözleri üst pencereye takılmış kalmış. Ve o gün, akşama kadar şaşkın, onu seyretmiş durmuş. Ve ertesi sabah, gün doğmasından başlayarak, yeniden yerini almış ve sık sık tepe penceresine baktığından iğneyi kumaştan çok parmağına batırmış! Birkaç gün boyunca bu böyle devam etmiş: bu süre içinde doğru dürüst çalışmadığından bir dirhemcik bile para kazanamamış.

Genç kadına gelince, Bakbuk'un duygularını hemen anlamış, bundan yararlanmayı ve işi eğlenceye vurmayı aklına koymuş. Günün birinde, kardeşim her zamankinden daha hayran onu izlerken, alaycı bir bakış fırlatarak Bakbuk'un içini sızlatmış. Bakbuk da genç kadına bakmış; ama bu bakış öylesine tuhafmış ki, kadın keyfince gülmek için hemen pencerenin gerisine çekilmiş. Ve budala Bakbuk, o gün, kadını nasıl tavladığını düşünerek sevinçten uçmuş.

Böylece, ertesi gün, ev sahibi koltuğunun altında ipek bir bohçaya koyduğu değerli bir kumaşla dükkânına girip ona, "Sana gömlekler yapman için bir parça kumaş getirdim" deyince hiç şaşırmamış. Bakbuk, adamı karısının yolladığından hiç kuşku duymamış ve ona, "Başım gözüm üstüne! Bu gece gömlekler hazır olacaktır" demiş. Gerçekten de, kardeşim yiyip içmeyi de bir yana bırakarak öyle bir gayretle işe koyulmuş ki, akşam üzeri

ev sahibi geldiğinde yirmi kadar gömleği dikilmiş, ipek bohçanın içinde hazır vaziyette bulmuş. Tam ev sahibi "Ne kadar ödeyeceğim?" diye sorduğu sırada, tepedeki pencere açılmış ve genç kadın kaçak bir şekilde görünüp Bakbuk'a bir bakış fırlatarak ve ücret kabul etmemesi anlamında kirpikleriyle bir işaret yaparak çekilivermiş. Ve kardeşim o sırada paraca büyük sıkıntıda olduğu halde ve yarım mangıra bile muhtaç bir durumdayken, ev sahibinden hiçbir ücret kabul etmemiş. Ama, karısının aşkı ve güzel gözleri uğruna memnun, ev sahibini minnettar kıldığından ötürü sevinçliymiş. Onun bu davranışı, Bakbuk'un çılgınlıkla bağışladığı şeylerin ancak ilki olmuş. Gerçekten, ertesi gün, gün doğarken, ev sahibi kolunun altında yeni bir parça kumaşla gelmiş ve Bakbuk'a, "İşte! Evde yeni gömleklerime uygun düşsün diye içdonu yaptırmamın uygun olduğunu düşündükleri için, sana yeniden kumaş getirdim. Biraz bol olsunlar! Kumaşı sakın esirgeme!" demiş. Kardeşim de, "Duydum ve itaat ettim!" demiş. Bu iş onun tam üç gününü almış ve de ancak midesini aldatacak kadar yemek yemiş, zaman yitirmek istemediğinden ve de gerekli şeyleri almak için artık bir dirhem bile parası kalmadığından... İçdonlarının yapımı bitince, bunları büyük bir bohçaya koymuş, tüm mutluluğuyla ev sahibine bizzat sunmak üzere yukarı çıkmış.

Ey Emirü'l-Müminin, genç kadının budala kardeşimle alay etme ve düşünebildiği her türlü muzipliği yerine getirme konusunda kocası ile anlaşmış olduğunu size açıklamayı fazla görüyorum. Gerçekten, kardeşim ev sahibine yeni içdonları götürdüğünde, ev sahibi ödemede bulunmak üzere hamle etmiş. Ama, hemen kapı aralığından kadının güzel başı görünmüş; gözleriyle ona gülerek ve kirpikleriyle ret işareti yaparak... Ve Bakbuk, ne verirse versin, kadının kocasından para kabul etmeyi reddetmiş. O zaman koca, bir anda çekilen karısını görmek üzere oradan ayrılmış; sonra yeniden kardeşimin yanına dönerek ona, "Ben ve karım senin hizmetini değerlendirmek için, seni evimizin çok güzel ve çok nazik beyaz kölesi ile evermeye karar verdik; ve böylece sen de ev halkından olacaksın!" demiş. Bakbuk, bunu, kadının her zaman onun evin içinde özgürce bulunmasını sağlamak üzere tertiplediği bir düzen olduğunu düşünmüş ve hemen kabul etmiş; ve hemen genç köle çağırılmış ve kardeşim Bakbuk ile evlendirilmiş.

Gece olunca Bakbuk, beyaz esireye yaklaşmak istemiş; kız, ona "Yok, yok! Bu gece olmaz!" demiş. O da, tüm arzusuna karşın güzel esireden bir öpücük bile alamamış.

Bakbuk genellikle dükkânda uyuduğu halde, o gece yeni karısı ile, daha geniş bir yer olduğu için, evin alt kısmındaki değirmende gerdeğe girmiş. Ve gelinin çiftleşme arzusunu geri çevirmesinden sonra hanımının yanına çıkmasıyla Bakbuk yalnız başına yatmak zorunda kalmış. Fakat, ertesi sabah şafak sökerken, hâlâ uyumakta iken, ansızın değirmenci çıkagelmiş ve yüksek sesle, "Şu öküzün Allah belasını versin! Bir zamandır fazla uyumaya başladı. Değirmende biriken tahılı öğütmek için onu hemen hazırlamalıyım! Müşteriler benden un bekliyorlar" diye haykırmış. Ve öküz sandığı kardeşimin yanına yaklaşmış ve ona, "Haydi bakalım, tembel yaratık, kalk, sana boyunduruk takacağım" demiş. Kardeşim Bakbuk konuşmak istemeyerek boyunduruk takılmasına ve değirmene koşulmasına ses çıkarmamış. Değirmenci onu, değirmenin orta direğine bağlamış ve kamçı vurarak, "Yallah!" diye haykırmış. Bakbuk kamçıyı yiyince, öküz gibi böğürmekten kendini alamamış. Değirmenci de onu kamçılamayı sürdürmüş ve uzun süre değirmentaşını çevirtmiş; kardeşim öküz gibi böğürmüş ve darbeler altında burnundan soluyup durmuş.

Fakat, bir süre sonra ev sahibi gelip onu bu durumda, değirmentaşını çevirirken ve kamçılanırken görmüş. Çıkıp karısını görerek genç esireyi aşağıya göndertmiş. Kız onu değirmentaşından ayırmış ve sesinde tatlı bir edayla, "Hanımım sana yapılan kötü davranışı öğrendiğini ve bundan çok üzüldüğünü bildirmek üzere beni görevlendirdi. Hepimiz de onun üzüntüsüne katılıyoruz" demiş. Ama bahtsız Bakbuk, öyle çok kamçı yemiş ve de öyle yorgunmuş ki, söyleyecek bir tek sözcük bulamamış.

Bu durumda iken, genç esire ile evlilik sözleşmesini düzenleyen şeyh gelmiş; ona selam verdikten sonra, "Allah sana uzun bir ömür versin! Ve evliliğin kutlu olsun! Eminim ki, en eğlenceli ve en yürekten çılgınlıklar ve de kucaklaşmalar, öpüşmeler ve akşamdan sabaha kadar süren çifteşmeler içinde saf bir mutuluk gecesi geçirmişsindir" demiş. Kardeşim Bakbuk ona, "Allah senin türünden yalancı ve hainleri kahretsin! Ey şeytanın

kötülük ortağı! Beni de buraya değirmencinin öküzünün yerini alıp değirmentaşını çevirtmek için tıktın! Hem de sabaha kadar sürdü bu..." demiş. Bunun üzerine şeyh onu olayın ayrıntılarını anlatmaya davet etmiş; o da anlatmış. Bunu duyan şeyh, "Bunda anlaşılmayacak ne var? Senin yıldızın, genç kadının yıldızı ile bağdaşmamış!" demiş. Bakbuk da, "Ey lanet olası! Defol git buradan! Başka ihanetler icat edebilir misin, bak bakalım!" demiş. Sonra kardeşim dükkânına giderek işe koyulmuş; kaç gündür karşılığını almadan o kadar çalıştıktan sonra, şimdi ekmeğini kazanacak bir iş beklemeye başlamış.

Böylece oturmuş, iş beklerken, genç beyaz esire yeniden çıkagelmiş; ve ona, "Hanımım seni çılgınca arzu ediyor. Beni terasa çıkıp seni tepe penceresinden görmek zevkini tatmak istediğini söylemekle görevlendirdi" demiş. Ve gerçekten, o anda, kardeşim tepe penceresinden genç kadını gözü yaşla dolu ağlarken, sızlarken ve de, "Niçin sevgilim, yüzün bu kadar asık? Öyle kızmış bir halin var ki yüzüme bakmıyorsun! Sana yemin ederim ki değirmende olup bitenden haberim yoktu. Ve bu çılgın cariyeye gelince, artık ona bir tek bakışınla bile onur vermeni istemiyorum. Bundan böyle sadece ben senin hizmetinde olacağım!" derken işitmiş. Bunun üzerine kardeşim Bakbuk başını kaldırmış ve genç kadına bakmış; ve onun tek bir bakışı, kendisine geçirdiği bütün sıkıntıları unutturmuş; gözlerini onun güzelliğini ve büyüleyiciliğini izlemekten alıkoyamamış. Sonra, o kadınla, kadın da onunla konuşmuş; bu konuşmalar, sanki bütün bu felaketler onun değil de, bir başkasının başına gelmiş olduğuna inanasıya kadar sürmüş.

Genç kadını görmek ümidi içinde Bakbuk, gömlekler, içdonları, iç çamaşırları ve dış çamaşırları dikmeyi sürdürmüş; ta ki bir gün genç cariye çıkagelmiş ve ona, "Hanımım sana selam gönderdi; kocası olan efendim, bu gece dostlarıyla bir şenliğe gideceği için evde olmayacakmış. Sabaha kadar da eve dönmeyecekmiş. Böylece seninle yatmak ve zevk ve sefa içinde her türden eğlenceyi tatmak için sabırsızlık duyuyormuş!" demiş. Ve budala Bakbuk, bu haberi işitince neredeyse aklını kaçırıyormuş.

Oysa, hain genç kadın, kocası ile uyuşarak kardeşimden yakayı kurtarmak üzere son bir düzen hazırlamış. Böylece o ve

kocası, diktirilen tüm giysilerin ücretini ödemekten, bu düzen sayesinde kaçınacaklarmış. Ev sahibi karısına, "Ne yapsak da onu senin odana girmeye niyetlendirsek? Böylece ben de onu bastırır ve valinin huzuruna çıkartırım!" demiş. Karısı da, "Bana kendi bildiğimce davranma izni ver! Onu öylesine bir hileyle aldatır ve tüm kente karşı itibarını öylesine sarsarım ki bütün kente rezil olur!" diye yanıt vermiş. Ve kardeşim Bakbuk da hiçbir kuşku duymamış. Çünkü, kadınların ne denli tuzaklar kurmaya ve hileler yapmaya muktedir olduklarını bilmiyormuş. Böylece akşam olunca, genç esire onu almaya ve hanımının yanına götürmeye gelmiş; kadın onu görür görmez, başını kaldırmış ve onu selamlayarak gülmüş ve "Vallahi, efendim, seni yanımda görmekle bilsen içim nasıl yanıyor!" demiş. Bakbuk da ona, "Benim de öyle! Ama çabuk olalım! Her şeyden önce de bana bir öpücük ver. Sonra da..." Ama daha sözünü tamamlayamadan odanın kapısı açılmış ve genç kadının kocası içeri girmiş; ardındaki iki zenci köle kardeşimin üzerine atılmış ve onu sıkıca bağlayıp yere yatırmışlar; ve sırtını kamçıyla epeyce okşamışlar. Sonra onu omuzlarına almış ve valinin huzuruna götürmüşler. O da kardeşime şu cezaları vermiş: İlkin iki yüz kamçı darbesiyle dövüldükten sonra onu bir devenin sırtına bağlamışlar ve Bağdat'ın tüm sokaklarında, bir tellal yüksek sesle "İşte tanıdıklarının karısına tecavüz etmeye yeltenenlerin cezası budur!" diye haykırırken dolaştırmışlar.

Ama, böylece deve sırtında dolaştırılırken, deve birdenbire huysuzlanmış, kaçıp büyük bir hızla koşmaya başlamış. Bakbuk da devenin sırtından yere düşmekten kendini alıkoyamamış ve bu düşüşle ayağını kırmış. O zamandan beri topaldır. Dahası, vali, bu kırık ayağıyla onu sürgüne mahkûm edince Bağdat'ın dışına çıkmak zorunda kalmış. Ama, tam o sırada, ben olanlardan haber aldım, ey Emirü'l-Müminin! Ve hemen ardından koştum ve gizlice onu buraya getirdim, bunu size itiraf etmek zorundayım; ve de onun iyileşmesi için uğraştım, masraflarını gördüm, tüm ihtiyaçlarını da giderdim. Hâlâ da gidermeye devam ediyorum.

Ey efendiler, Halife Muntasır Billah, kendisine anlattığım Bakbuk'un bu öyküsüne çok güldü ve bana, "Ne kadar güzel anlattın bu öyküyü! Öykü de ne kadar güzeldi!" dedi. Ona,

"Aslında sizin bu denli iltifatlarınıza asla layık değilim. Ya öteki kardeşlerimin öykülerini işitince ne diyeceksiniz acaba? Beni bir geveze ya da densiz bir kişi yerine koymanızdan korkarım!" dedim. Halife bana, "Yok canım! Aksine, acele et de öteki kardeşlerinin başına neler geldi, onları da anlat ki her biri kulağımda birer altın küpe gibi asılı kalsın! Uzun uzadıya, aydınlatılar vererek anlatmaktan da çekinme, çünkü eminim ki hepsi de güzel, hepsi de nefistir!" dedi. O zaman ona şu öyküyü anlattım:

Berberin İkinci Kardeşi El-Haddar'ın Öyküsü

Bilin ki, ey Emirü'l-Müminin! İkinci kardeşime deve gibi böğürdüğü için El-Haddar derlerdi, dudağı da çatlaktı. Meslek olarak kesinlikle hiçbir iş yapmıyordu; kadınlarla geçirdiği serüvenler yüzünden benim başımı çok belalara sokmuştu; size binlercesinden birini anlatayım:

Bir gün, belli bir maksadı olmaksızın Bağdat caddelerinde dolaşırken yanına yaklaşarak ona, "Beni dinle, delikanlı! Sana keyfince kabul edip etmemekte özgür bulunduğun bir öneride bulunacağım" diye fısıldayan yaşlı bir kadına rastlamış. Kardeşim de yürümesini kesip ona, "Seni dinliyorum" demiş. Yaşlı kadın, "Ama sana önereceğim şeyi, zevzekçe ve ağzı gevşek davranıp kimselere açmayacağına söz vermelisin!" demiş. Kardeşim Haddar da ona, "Peki, haydi konuş bakalım!" diye yanıt vermiş. Kadın ona "İçi akar sularla, meyve ağaçlarıyla bezeli, şarabın hiç boşalmayan bardaklardan aktığı, baş döndüren yüzleri, öpülesi parlak yanakları ve daha nice güzellikleri olan kadınlarla dolu, keyfince akşamdan sabaha kadar kalabileceğin bir saraya gitmek ister misin? Ve tüm bunlara sahip olmak, tüm bunların sefasını sürmek için ileri sürülen tek bir koşula uyman yeter!" demiş. Yaşlı kadının bu sözleri üzerine kardeşim El-Haddar, "Ama efendim, nasıl oluyor da böylesi bir öneriyi, Allah'ın tüm yaratıklarını bir yana itip, başkalarına değil de kesinlikle bana yapıyorsun? Bende ne var ki senin hoşuna gitti ve bu öneriyi bana yaptın?" diye sormuş. Kadın "Sana daha biraz önce, boş sözlerle hiç oyalanma, susmayı bil ve sessiz kal demedim mi? Öyleyse beni izle ve hiçbir şey sorma!" diyerek yanıt vermiş. Sonra yaşlı

kadın aceleyle uzaklaşmış ve kardeşim de, vaat edilen tüm şeylerin çekiciliğiyle, çok güzel bir saraya ulaşıncaya kadar kadını izlemeye başlamış. Kadın içeri girmiş, kardeşim Haddar'ı da içeri almış. Kardeşim sarayın içinin daha da güzel, ancak içinde bulunanların büsbütün güzel olduğunun farkına varmış: halılara uzanmış, en katı kayaları bile duygulandıracak tatlılıktaki sesleriyle şarkı söyleyen dört kişilik eşsiz güzellikte bir genç kızlar topluluğunun ortasına düşmüş.

Bildik merasimlerden sonra, bunlardan biri ayağa kalkmış, bir bardak şarap doldurmuş ve içmiş. Kardeşim Haddar da ona, "Sana sağlık ve güç versin, afiyetler olsun!" demeyi görev saymış. Sonra çevik bir hareketle ona yaklaşarak elinden boş bardağı alıp masadaki yerine koymak istemiş. Oysa, kız, hemen bardağı yeniden doldurmuş ve ona sunmuş; Haddar da bardağı alıp içmiş; genç kız, o şarap içerken, boynunu okşamaya koyulmuş, ama sevgiden çok biraz şiddetle... Sonra da bu davranışını bir tokat vurarak tamamlamış. Bunu gören kardeşim Haddar çok sinirlenmiş ve verdiği sözü unutarak oradan kalkıp gitmeye kalkışmış. Ama yaşlı kadın onun yanına yaklaşarak ona, "Yapma! Hele kal da sonunu bekle!" anlamında göz kırpmış. Kardeşim de itaat edip kalmış ve onu iğneleyen, çimdiren, kötülük ve huysuzlukla ensesini tokatlayan genç kızın tüm fantezilerine sabırla boyun eğmiş. Öteki üç genç kız da bu tür davranışlarda onunla adeta yarışmışlar; biri kulağını çekerken öteki ağlatacak fiskeler vuruyor, üçüncüsü de tırnaklarıyla cildini yırtıyormuş. Kardeşim bütün bunlara katlanmış, çünkü yaşlı kadın ona boyuna karşı durmaması için işaretler yapıyormuş. Sonunda, sabrını ödüllendirmek üzere, genç kızların en güzeli ayağa kalkıp ona, tamamıyla soyunmasını söylemiş ve o da hiç kararsızlık göstermeden bunu yerine getirmiş. Bunun üzerine, kız, bir gülabdan alarak, eline serpmiş ve ona "Sen benim çok hoşuma gittin. Ama hiç sevmediğim sakalların ve bıyıkların var. Cildimi inciten bıyıkları ve sakal tüylerini sevmem ben. Eğer benim ile olmak istiyorsan, yüzünü tüm olarak tıraş ettirmen gerek!" demiş. Kardeşim ona, "Bu benim için çok güç, çünkü başıma gelebilecek en büyük utanç olurdu bu!" demiş. Kız da, "Başka türlü seni asla sevemem! Bunu yapman gerekli!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim yaşlı kadın

tarafından yandaki odaya alınmış ve kadın onun tüm sakalını kesmiş ve yüzünü usturayla kazımış, sonra da bıyıklarını ve kaşlarını makasla tıraş etmiş. Bunu izleyerek, yüzünü allık ve düzgünle boyamış ve onu genç kızların yanına getirmiş. Bunu görünce, kızlar öylesine gülmüşler ki, sırtüstü yere yuvarlanmışlar.

Sonra kızların en güzeli ona doğru yaklaşmış ve ona, "Efendim, şimdi işte ruhumu alımlı görünüşünle fethettin. Senden sadece bir lütufta daha bulunmanı isteyeceğim: Bu da, önümüzde çıplaklığının tüm güzelliği içinde kışkırtıcı ve zarif danslar yapmandır!" demiş. El-Haddar önce biraz bu öneriyi reddetmeye çalışmışsa da, kız ona "Hayatım üzerine sana yemin ederim ki, bunu da yaptıktan sonra, bana sahip olacaksın!" demiş. Bunun üzerine El-Haddar, beline ipek bir kumaş bağlayarak ve yaşlı kadının çaldığı darbukanın vuruşlarına uyarak odanın ortasında raks etmiş.

Bu dansı öylesine tuhaf hareketlerle bel kıvırarak yapmış ki, genç kızlar artık kahkahalarını tutamamışlar ve ellerine ne geçtiyse; yastıkları, meyveleri, içkileri, hatta içki testilerini kardeşimin üstüne başına atmaya başlamışlar.

Ama bundan yorgunluk duyup sakinleşmeleri, sadece onları son fasla geçmenin başlangıcına getirmiş. Genç kızların en güzeli ayağa kalkmış, sanki aşkından çıldırmışçasına kaçamak bakışlarla ve her türlü kışkırtıcı tavırlarla, kardeşimin üzerinde ne varsa, birer birer, sadece ince bir gömlek ve bol içdonu kalasıya kadar çıkarmış. El-Haddar bunu görünce, raksetmeyi bırakmış ve "Allah! Allah!" diye haykırarak sonsuz bir şaşkınlığa düşmüş.

Bunun üzerine yaşlı kadın onun yanına yaklaşmış ve ona, "Şimdi kaçacak olan bu kızı kovalayıp yakalaman gerek! Çünkü hanımım, bir kez raksla ve içkiyle tahrik edildikten sonra, çırılçıplak kalıp âşığının çıplak bedenini, dikilmiş zebbini yokladıktan ve koşarken gösterdiği kıvraklığı gördükten sonra kendini teslim etmek âdetindedir. Böyle olunca senin de odadan odaya, her yana, dikilmiş zebbinle, onu yakalayıncaya kadar koşman gerek! Ancak o zaman onun üzerine çıkabilirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim ipek kuşağı çıkarıp atmış ve koşmaya hazırlanmış. Kendince, genç kız da üzerindeki ince gömleği ve donu çıkarmış; ve meltem rüzgârında titreyen taze

bir hurma dalı gibi görünmüş ve kahkahalarla gülerek, sıçrayıp koşmaya başlamış ve salonu iki kez dolaşmış. Kardeşim Haddar da, önünde dikilmiş zebbiyle onu izlemiş.

Ama anlatısının bu anında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve susarak öyküsünü kesmiş.

Ama otuz birinci gece gelince, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, berber Çin hükümdarına, kardeşi El-Haddar ile ilgili olarak naklettiği ve ilk olarak Halife Muntasır Billah'ın huzurunda anlattığı öykünün sonunu şöyle bağlamış:

Kardeşim Haddar, önünde dikilmiş zebbiyle, tüy gibi hafif ve giderek koşan genç kızın peşine düşmüş. Ve üç genç kızla yaşlı kadın, Haddar'ın boyalı, sakalsız, bıyıksız ve kaşları yolunmuş yüzü ve çılgınca dikilmiş zebbiyle oluşturduğu bu görüntü karşısında, müthiş kahkahalar koparmış ve tepinip el çırpmaya başlamışlar.

Çıplak genç kıza gelince, salonda iki tur yaptıktan sonra, uzun bir koridora, oradan da birbiri ardından birçok odalara dalmış; ardından da El-Haddar, nefes nefese ve zebbi çılgınca dikilmiş olarak onu izlemiş. Kız da tüm dişlerini gösterip gülerek, kalçaları hareketli koşup durmuş.

Fakat, genç kız birdenbire bir dönüş yaparak ortadan kaybolmuş ve kardeşim, genç kızın daldığını sandığı bir kapıyı açınca kendini sokakta bulmuş. Burası Bağdat'ta deri işleri yapanların sokağı imiş. Ve tüm dericiler, sakalları kazınmış, bıyık ve kaşları tıraşlı ve yüzü kötü kadınlar gibi boyanmış El-Haddar'ı görmüşler; onu yuhalayıp, üzerine saldırıp ellerine aldıkları kayış ve kolanlarla, büyük haykırışlarla gülüşerek dövmeye başlamışlar ve öylesine dövmüşler ki, sonunda kardeşim bayılmış. Bunun ardından onu bir eşeğe tersine bindirmişler ve bütün çarşıları dolaştırmışlar; en sonunda da valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu?" diye sormuş; "Bu herif sadrazamın evinden ansızın çıkarak çarşıya dalan birisidir. Onu bu durumda bulduk!" diyerek yanıt vermişler. Bunun üzerine vali, kardeşim Haddar'ın tabanlarına yüz sopa vurdurmuş ve onu şehirden kovmuş.

O vakit, ben, ey Emirü'l-Müminin, onun ardından koştum ve onu bularak gizlice geri getirip sakladım. Sonra da yiyip içmesini üzerime aldım. Artık böylesine bir budalayı desteklemiş olmama bakıp benim, yüreği bütün ve nitelikli biri olup olmadığıma sen kendin karar ver!

Ama, üçüncü kardeşimi ve başına gelenleri anlatacak olursam, o da bambaşka bir öykü oluşturur.

Berberin Üçüncü Kardeşi Bakbak'ın Öyküsü

Şişkin tavuklar gibi gıdaklayarak konuştuğu için Bakbak adı verilen kişi, benim üçüncü ve kör kardeşimdir. Mesleği yoktur, dilenerek geçinir; kentimiz Bağdat'ın dilenciler dayanışma birliğinin başkanlarından sayılır.

Günün birinde, Allah'ın iradesi ve bahtın cilvesiyle, kardeşim, dilenirken, büyük bir evin önüne gelmiş. Kardeşim Bakbak, sadaka isterken her zaman söylediği sözleri tekrarlayıp, "Ey hayır sahipleri! Ey cömert kişiler!" diye haykırarak bastonuyla evin kapısını dövmüş. Ey Emirü'l-Müminin, size şunu söylemem gerekir ki, kardeşim Bakbak, mesleğinin en kurnazlarından biri olarak kapı çalıp da evlerin içinden "Kim o?" diye yanıt alınca hiç ses çıkarmamayı âdet edinmiş imiş. Böylece, evdekilerin merak edip kapıyı açmalarını sağlarmış; yoksa kapıda dilenci olduğunu bilen kimseler, "Allah versin!" diyerek onları kapıyı açmadan savarlarmış.

O gün de içeriden, "Kim o?" diye ses duyunca, kardeşim hiç sesini çıkarmamış. Böylece kapıya yaklaşan ayak seslerini duymuş ve kapı açılmış. Kapıda bir adam görünmüş: Bakbak, kör olmasaymış, hiç kuşkusuz, ondan sadaka istemezmiş. Ama bu, onun bahtıymış. Ve her kişi boynuna asılı bulunan bahtı taşır.

Adam ona, "Ne istiyorsun?" diye sormuş. Kardeşim Bakbak, "Yüce Allah için, gönlünüzden ne koparsa!" diye yanıt vermiş. Adam ona, "Sen kör müsün?" diye sormuş. O da, kendisine, "Evet efendim, hem de çok fakirim!" demiş. Adam "Öyleyse, elini bana ver de seni götüreyim!" diye yanıt vermiş. Kardeşim ona elini vermiş. Adam onu içeri sokup merdivenleri çıkararak epeyce yukarıda olan taraçaya kadar götürmüş. Kardeşim, nefes

nefese, "Herhalde bu kişi bana büyük bir ziyafetten kalanları verecek!" umuduna kapılmış.

İkisi birden taraçaya ulaşınca adam ona, "Ne istersin sen kör kişi?" diye sorunca o da bu soruya şaşırarak, "Allah rızası için bir sadaka!" diye yanıt vermiş. Adam, "Allah başka kapıdan nasibini versin!" deyince, kardeşim Bakbak, "Hey Allah'tan bulası! Ben aşağıda iken bu cevabı veremez miydin?" demiş. Adam da, "Ey kıçımdan aşağılık herif! Öyleyse sen, ben sana içeriden, 'Kim o? Kapıda kim var?' diye sorunca neden, hemen yanıt vermedin?" diye karşılık vermiş. "Haydi şimdi hemen buradan defol! Yoksa seni bir top gibi yuvarlarım, ey Allah'ın belası pis dilenci!" diye haykırmış. Ve Bakbak, kör olduğu halde, yirmi kadar basamağı inmek zorunda kalmış ve yanlış bir adım atınca merdivenden yuvarlanarak kapının yanına kadar gelmiş. Bu düşme sırasında, fena halde kafasını çarpmış, sokağa çıkıp yürürken inlemeye başlamış. Bu sırada yoldaşı olan pek çok dilenci, onun inlediğini duyunca, nedenini sormuş, o da anlatmış. Sonra da onlara, "Şimdi arkadaşlar, evime dönmem ve yanıma biraz para alarak bu semeresiz ve lanetli günde yiyecek bir şeyler satın almam için bana yardım edin. Çaresiz, bakımını bana bıraktığınız, birikmiş hatırı sayılır miktardaki paramızdan yararlanmak zorunda kalacağım" demiş.

Oysa, onun ardından, kendisini kovan adam da sokağa inip onu sinsice izlemiş ve sonra epeyce yanına sokularak ne olacağını gözetlemek istemiş imiş. Kardeşim ile öteki iki körü, onların kuşkusunu çekmeden, hepsi birden Bakbak'ın evine ulaşıncaya kadar izlemiş. İçeri girdiklerinde, adam da, onların kapıyı kapamalarına zaman bırakmadan, içeri sızmış. Bakbak iki arkadaşına, "Her şeyden önce, odada herhangi bir yabancının saklanmış bulunup bulunmadığını araştırın!" demiş. Bu sözleri duyan ve bir hırsız olup meslektaşları arasında ün sağlamış bulunan adam, tavana asılı bir urgan görmüş; urgana tutunup ağır ağır ve gürültü etmeden tavana kadar tırmanmış ve orada bir kirişin üzerine rahatça oturmuş. İki kör, her köşeyi bastonlarıyla yoklayarak, araştırıp birkaç tur yapmışlar. Bundan sonra, kardeşimin yanına gelmişler; o da emanetçisi olduğu paraların bulunduğu gizli yerden tüm biriktirdiklerini çıkararak iki arkadaşıyla için-

dekileri saymış. Sayım sonunda on bin dirhem paraları olduğunu anlamışlar. Sonra her biri iki ya da üç dirhem para alıp geri kalan paraları torbalara koyup yeniden saklamışlar. Sonra üç dilenciden biri yiyecek bir şeyler satın almak üzere sokağa çıkıp biraz sonra geri dönmüş ve torbasından üç ekmek, üç soğan ve birkaç hurma çıkarmış. Ve üç arkadaş çepeçevre oturup yemeye başlamışlar.

Bunu gören hırsız, urgan boyunca yavaşça kayarak dilencilerin çömeldiği yere gelmiş ve onlarla birlikte yemek yemeye başlamış. Ve hırsız, kulakları çok duyarlı olan Bakbak'ın yanına gelip oturduğundan, Bakbak onun yemek yerken çenesinin çıkardığı gürültüyü duyup "Aramızda bir yabancı var!" diye haykırmış ve elini çeneden çıkan seslerin geldiği yöne doğru uzatınca, eli hırsızın koluna değmiş. O zaman Bakbak ile iki dilenci, hırsızın üzerine çullanmışlar, bağırarak onu bastonla körü körüne dövmeye koyulmuşlar. Ve "Ey Müslümanlar, yardım edin! Burada bir hırsız var! Biriktirdiğimiz azıcık paramızı çalacak!" diye haykırarak komşularını imdada çağırmışlar. Komşuları koşup geldikleri vakit, iki arkadaşının yardımı ile Bakbak'ın sıkı sıkıya tuttuğu, kendisini savunup kaçmaya çalışan hırsızı görmüşler. Ama hırsız, komşuların geldiğini görünce, o da kör taklidi yapmış ve gözlerini kapayarak, "Allah rızası için, ey Müslümanlar! Ben bir körüm ve biriktirerek sahip olduğumuz on bin dirhem paradan payımı inkâr etmek isteyen bu üç kişi ile ortağım. Size Allah adına, Emir adına yemin ederim! Ne olursunuz, bizi valinin huzuruna çıkarın!" diye haykırmış. O zaman valinin muhafızları gelmişler ve dördünü de yakalayarak valinin huzuruna çıkarmışlar. Vali onlara, "Kimdir bu adamlar?" diye sormuş. Hırsız, "Ey dürüst ve kavrayışlı vali, beni dinlersen, gerçek ortaya çıkacaktır. Ve hatta, bana inanmak istemiyorsan, ilkin beni, sonra da hepimizi hemen işkenceye tabi tut! Size meselemizi açıklamak zorunda kalacaklardır!" diye haykırmış. Vali de, "Şu adamı yakalayın ve yere yatırın, itiraf edinceye kadar dövün!" buyruğunu vermiş. Bunu duyan muhafızlar, sahte körü yakalamışlar. İlk on vuruştan sonra, sahte kör, ulumaya başlamış, sonra da sürekli olarak kapalı tuttuğu gözlerinden birini açmış; birkaç darbe daha yedikten sonra belli ederek, ikinci gözünü de açmış.

Bunu gören vali, hiddetlenerek, "Ey utanmaz küstah, bu ne hainliktir?" diye bağırmış. O da, "Cezamı askıya al, sana her şeyi anlatayım!" diye yanıt vermiş. Vali cezayı askıya almış, hırsız da, "Biz burada, halkı aldatarak dilenen dört sahte kör olarak bulunuyoruz. Kör olduğumuz için evlere de girerek açık saçık olan kadınları seyrederiz. Sonra da baştan çıkarır, üzerlerine binerek onları beceririz. Ardından evlerin içini inceleyerek, sonradan gelecek hırsızlar için planlar çıkarırız. Bu kazancı bol işi epeyce uzun bir süreden beri yürüttüğümüzden, on bin dirhem kadar para biriktirdik. Durum böyleyken, bugün, ben arkadaşlarımdan kendi payıma düşeni istedim, onlar bunu reddettiler ve de karşılığında, sopayla dövdüler, muhafızlar gelip ellerinden kurtarmasaydılar, beni öldüreceklerdi. Gerçek budur, ey vali! Şimdi onları da itirafa zorlamak için beni cezalandırdığınız gibi onları da cezalandırın ve de konuşsunlar! Ama kıyasıya dövülsünler! Yoksa, kaşarlanmış olan arkadaşlarım, hiçbir şey itiraf etmez, benim yaptığım gibi gözlerini açmaktan kaçınırlar!" diye yanıt vermiş. O zaman vali, ilkin benim kardeşimi yakalatmış. Kardeşim çok direnmiş ve doğuştan kör olduğuna dair bağırıp çağırarak meram anlatmaya kalkışmış. Bunun üzerine onun cezasını iyice arttırmışlar, öyle ki dayak yerken bayılmış. Yeniden kendine gelince de gözünü açmamış; bu kez vali ona üç yüz sopa daha attırmış; aynı cezayı sopalara ve birdenbire ortaya çıkan arkadaşları tek yalancı körün nasihatlarına karşın, gözlerini açmamakta direnen öteki iki köre de uygulamışlar. O zaman vali, sahte kör aracılığıyla kardeşim Bakbak'ın odasına gizlenmiş olan saklı parayı buldurtmuş ve bu paranın dörtte birini, yani iki bin beş yüz dirhemi, hırsıza vermiş, geri kalanını da alıkoymuş.

Kardeşime ve iki arkadaşı kör dilencilere gelince, vali cezayı uyguladıktan sonra onlara, "Sefil yalancılar! Allah'ın sağladığı ekmeği yersiniz, sonra da onun adına kör olduğunuza dair yemin edersiniz ha? Defolun buradan, sizi bir daha asla Bağdat'ta görmeyeyim!" demiş.

O zaman ben ey Emirü'l-Müminin, bütün bunları öğrenerek kardeşim Bakbak'ı bulmak üzere kentten çıktım, gizlice Bağdat'a geri getirip evimde sakladım, yiyeceğini ve giyeceğini sağladım ve bu böylece sürdü.

Ve işte benim üçüncü kardeşim kör Bakbak'ın öyküsü de böyle.

Bu öyküyü duyunca Halife Muntasır Billah, gülmeye başladı ve "Şu berbere zahmetine karşılık biraz para verin, bırakın gitsin!" dedi. Ama ben efendilerim, ona "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, öteki üç kardeşimin başına gelenleri anlatmadan senden hiçbir ödül kabul etmem! Sözden yana boşboğazlık etmediğimi ve zevzeklik huyum olmadığını kanıtlamak için öyküleri kısa tutacağım" dedim. Halife, "Öyle olsun. Senin saçmalıklarınla kulaklarımın biraz daha tedirgin olmasına ve biraz daha işitme zahmetine katlanacağım. Ne de olsa, anlatılarının hoş bir tarafı var!" dedi. Bunun üzerine ona şu öyküyü anlattım:

Berberin Dördüncü Kardeşi El-Kûz'ün Öyküsü

Benim dördüncü kardeşim, El-Kûzü'l-Assuani, yani Assuan'ın kırılmaz testisi, adıyla tanınıp mesleğini Bağdat'ta yürüten bir kasaptır. Mesleği olan et ve haşhaş satımında seçkinleşmiş ve iri kuyruklu koyunlar yetiştirmekte ve yağlandırmakta usta olarak tanınmıştır. Bundan dolayı da kim iyi et satar, kim satmaz bilirdi. Böylece kentin ileri gelenleri ve en zengin tacirleri, onun dükkânından başkasına gitmezler ve ondan başkasından koyun eti almazlardı. Bu yüzden çok zengin oldu; büyük çiftliklere ve zengin sürülere sahip oldu.

Bu refah durumu sürüp giderken, günlerden bir gün, kardeşim El-Kûz dükkânında otururken, uzun beyaz sakallı bir şeyh çıkagelmiş ve ona para vererek, "Bana iyisinden şu kadar kilo et kes!" demiş. Kardeşim de en iyi etten istenen miktarda keserek parayı almış, dükkândan ayrılan şeyhe teşekkür edip barış dilemiş.

Bunun üzerine kardeşim aldığı gümüş parayı incelemiş ve yepyeni, göz kamaştıran bir beyazlıkta olduğunu görmüş. Hemen onu ayrı bir yere, özel bir çekmeceye koymuş ve kendi kendine, "Bu gümüş paralar bana uğur getirecek" diye düşünmüş.

Beş ay süresince, uzun beyaz sakallı şeyh, her gün gelip aldığı taze ve nitelikli et karşılığı kardeşim El-Kûz'e, bu beyaz ve yepyeni gümüş paralardan birkaçını vermiş ve her defasında,

El-Kûz, bu parayı ayrı bir yere koymak için dikkat göstermiş. Fakat, bir gün El-Kûz, bu yoldan edindiği tüm parayı saymak, sonra da gidip en iyisinden koyun ve de Bağdat'ta çok yaygın bir spor olan koç dövüşü için yetiştirmek üzere birkaç da koç satın almak istemiş. Ancak beyaz sakallı şeyhin verdiği paraları koyduğu çekmeceyi açar açmaz, orada, hiçbir para bulunmadığını görmüş; bunun yerine ancak birkaç demet beyaz kâğıt bulmuş. Bunu görünce, yüzüne başına yumruklar vurup ağlayıp sızlayarak bağırmaya başlamış. Ve hemen gelip geçenlerden birçok kişinin dikkatini çekerek onları başına toplamış ve onlara başına gelen kötü serüveni anlatmış; ama hiç kimse bu paranın ortadan kaybolmasının nedenini anlayamamış. Ve El-Kûz, "Bu alçak şeyhi elbet Allah karşıma yeniden çıkarır, o zaman kendi ellerimle sakalını yolup sarığını yırtacağım!" diye bağırıp çağırmasını sürdürmüş.

Bu son sözler daha ağzından henüz çıkmışken, yaşlı kişi birden belirmiş ve toplanan halkı canlı bir hareketle yararak âdeti olduğu üzere para vermek için kardeşim kasabın yanına yaklaşmış; ve kardeşim birdenbire onun üzerine atılmış, yakasına sarılarak, "Ey Müslümanlar, koşun! İmdadıma gelin! İşte utanmaz hırsız burada!" diye bağırmaya başlamış. Ama şeyh, sükûnetini hiç bozmamış; ve kıpırdamadan, ancak kardeşimin işitebileceği bir sesle, "Seç bakalım! Susmayı mı, yoksa benim başıma gelmesini istediğinden daha da müthiş bir utanca uğramayı mı yeğlersin?" demiş. El-Kûz, "Fakat sen, ey kara ruhlu şeyh, beni nasıl bir utançla töhmet altında bırakacaksın? Ve de başımı ne tarzda belaya sokacaksın?" diye sormuş. O da, "Herkesin önünde, senin halka her zaman koyun eti yerine insan eti sattığını kanıtlarım!" demiş. Kardeşim de, "Sen yalan söylüyorsun! Ey binlerce kez yalancı, binlerce kez lanetli şeyh!" demiş. Şeyh de, "Bu dükkânın sahibinden daha yalancı ve lanetli kimse olamaz. Şu anda bile dükkânının bir çengelinde koyun eti yerine insan eti asılı duruyor" demiş. Kardeşim bunu şiddetle reddederek "Durum senin söylediğin gibiyse, ey köpoğlu köpek, benim malım ve kanım sana helal olsun!" demiş. Bunun üzerinde şeyh halka dönerek sesinin tüm yüksekliğiyle, "Siz hepiniz, dostlarım, şu kasaba bakınız! Bugüne kadar bizi hep aldatıp durdu ve kutsal kitabımı-

zın tüm hükümlerini çiğnedi. Bu adam, her gün, koyun yerine, âdemoğullarını boğazlattı ve etini bize koyun eti gibi sattı. Söylediklerimin doğru olup olmadığını anlamak istiyorsanız, hepiniz gelin, dükkânı bir inceleyin!" diye haykırmış.

Birdenbire halktan bir haykırış kopmuş ve dükkâna adeta saldırarak girmişler ve herkesin görebileceği bir şekilde bir çengelde derisi yüzülmüş, hazırlanmış ve içi boşaltılarak temizlenmiş bir insan ölüsünün asılı bulunduğu görülmüş; koyun başlarının sıralandığı tezgâhta da, yine derisi yüzülmüş ve temizlenerek satışa hazır üç insan başı daha görmüşler. Aslında, uzun sakallı şeyh, büyü yapma ve yaptığı sihirle insanlara ne isterse onu gösterebilmede marifet sahibi bir sihirbazdan başka bir şey değilmiş.

Bunu görünce, orada hazır bulunan herkes, kardeşimin üzerine atılarak, ona "Dinsiz kafir! Sahtekâr!" demiş ve üzerine üşüşerek kimileri sopayla, kimileri kamçıyla vurmaya başlamışlar; kışkırtılınca en kötü davrananlar en eski ve en iyi müşterileri imiş. Yaşlı şeyhe gelince, kardeşimin gözüne şiddetli bir yumruk indirerek o da kendine düşeni yapmış ve iyi edilemez biçimde gözünün birini yok etmiş. Sonra güya yüzülmüş insan etini almışlar ve kardeşim El-Kûz'ü bağlayarak, başta şeyh olmak üzere, kolluk âmirinin huzuruna çıkarmışlar ve şeyh söze başlayarak, "Ey Emir! Korkunç bir suçluyu cezasını çekmesi için huzuruna getirdik. Bu adam uzun süreden beri, koyun eti yerine millete, boğazladığı insanların etini yediriyordu. Sana hüküm verip Allah'ın adaletini yerine getirmekten başka yapacak şey kalmıyor. Çünkü tüm tanıklar burada!" demiş.

Kardeşime gelince, kendini savunmaya gayret etmiş; ama, emir, daha fazla bir şey işitmek istemeden, onu sırtına ve kıçına beş yüz sopa vurulmaya mahkûm etmiş. Sonra da tüm malları ve mülklerine el konulmuş; iyi ki bu kadar malı varmış, yoksa bunlar olmasaymış, ölümüne hükmolunacakmış. Sonra da hakkında sürgün cezası verilmiş.

Bir gözü kör olan, sırtına indirilen darbelerden neredeyse ölecek hale gelen kardeşim, kentten çıkmış ve uzak ve kendisinin bilmediği bir kente ulaşasıya kadar yol alıp gitmiş. Orada durmuş ve orada mesken tutarak bu kez ayakkabı tamirciliği yapmaya başlamış.

Burada sürekli oturduğu yeri, iki sokağın birleştiği bir köşede saptamış ve ekmeğini kazanmak üzere çalışmaya başlamış. Bir gün, bir pabucu onarmakta iken, at kişnemeleri ve birçok atlıların geçiş gürültülerini duymuş. Bunca gürültünün ne olduğunu sorunca, kendisine, hükümdarın âdet edindiği gibi maiyetiyle birlikte sürek avına çıkmak üzere oradan geçmekte olduğunu söylemişler. O zaman kardeşim El-Kûz bir an için elindeki çekiç ve bizi bırakmış, hükümdarın maiyetiyle geçişini izlemek için ayağa kalkmış. Ve ayakta ve geçmiş günleriyle şimdileri, ünlü bir kasapken, kendisini fakir bir tamirciye dönüştüren koşulları düşünerek daldığı bir sırada, hükümdar muhteşem maiyetiyle dükkânın önünden geçmekte imiş; rastlantı kabilinden, hükümdarın bakışları kardeşim El-Kûz'ün yitik gözüne takılmış. Bunu görünce, hükümdarın nevri dönmüş ve "Allah beni bu lanetli günün belalarından ve kem gözden korusun!" diye haykırmış. Sonra da kısrağının dizginlerini çekerek kendisiyle birlikte tüm peşindekileri de yoldan geri çevirmiş. Aynı zamanda, kölelerine, kardeşimi yakalayıp layık olduğu cezayı vermelerini de emretmiş. Ve köleler, hemen kardeşim El-Kûz'ün üzerine atılıp öylesine dövmüşler ki, öldü sanıp yol üzerine bırakarak çekip gitmişler. Bunlar çekip gittikten sonra, El-Kûz ayağa kalkmış ve ağrılar içinde sürünerek sokağın köşesinde tente altındaki küçük dükkânına geri dönmüş; yorgun, bitkin, diriden çok ölü gibiymiş. Ve tesadüfen hükümdarın maiyetinden biri gecikerek dükkânın önünden geçerken, ondan durmasını rica etmiş ve uğradığı davranışı ona anlatmış ve ondan bunun nedenini açıklamasını istemiş. Adam kahkahalarla gülerek, ona, "Kardeşim, bil ki bizim hükümdarımız tek gözlü kişi görmeye dayanamaz; bunun kendisine uğursuzluk getireceğine inanarak, acımadan her zaman onları öldürtür. Doğrusu senin hâlâ hayatta kalmış olmana çok şaşırdım" demiş.

Bu sözleri duyunca, kardeşim daha fazlasını işitmek istemeden, aletlerini ve gücünden geri kalanı toparlayarak vakit geçirmeden oradan kaçmış ve kentin dışına çıkıncaya kadar dur durak tanımamış. Ve öteki gibi zalim bir hükümdarı bulunmayan çok uzaktaki bir başka kente rastlayıncaya kadar yürümüş.

Bu kentte tedbir olarak, hiç kimseye görünmemeye gayret ederek oldukça uzun bir süre kalmış. Ama, her günden daha kederli olduğu bir gün, hava almak üzere ve yöreye bakınıp avarelik yaparak dolaşmak için dışarı çıkmış; birdenbire ardından at kişnemelerinin geldiğini duymuş; daha önceki kötü serüveni hatırlayarak aceleyle oradan kaçmış ve kendisine saklanacak bir köşe aramış; ama böylesi bir yer bulamamış. Sonunda büyük bir kapıya rastlayıp ve bu kapıyı itmiş; açılınca çabucak içeri girmiş. Önünde karanlık bir koridor varmış, oraya saklanmış. Ama henüz oraya sığınmışken, önüne iki adam dikilmiş ve onu yakalayıp, "Allah'a şükürler olsun ki bize seni buldurdu, ey Allah'ın ve kullarının düşmanı! Durup dinlenmeden üç gün üç gece seni aradık; bizde uyku, rahat bırakmadın ve ölümün acı tadını tattırdın!" diyerek elini ayağını zincirlemişler. Kardeşim El-Kûz onlara, "Fakat, ey iyi kişiler, Allah beni neye mahkûm etmiş! Bana karşı hangi suçlamada bulunuyorsunuz?" diye sormuş. "Sen bizi ve bizim ile birlikte bu hanenin sahibini öldürmek istiyorsun! Onun tüm dostlarını sefalete sürüklemen, onun tüm servetini tüketmen sana yetmedi mi? Şimdi de bizi öldürmek istiyorsun! Dün birimizin ardından koşarken elinde tuttuğun bıçak nerede?" diye haykırmışlar. Bunları söyledikten sonra, üzerini araştırmaya başlamışlar ve belindeki kemerde kösele kesmek için kullandığı bıçağı bulmuşlar. Sonra kardeşim El-Kûz'ü yere yıkıp öldürmeye kalkışmışlar. Kardeşim, "Beni dinleyin iyi kişiler! Ben bir hırsız, bir katil değilim! Ama beni bırakırsanız, size anlatacak bir öyküm var, sırf bana özgü bir öykü!" diye haykırmış. Fakat onu dinleyecek yerde, dövmüşler, üstünü başını yırtmışlar. Böylece giysileri yırtılıp çıplak sırtı ortaya çıkınca, daha önce uğradığı felaketin kalıntısı olan bedenindeki yara yerleri ve kamçı izleri görülmüş. "Alçak katil! Tüm eski suçlarının cezalarını gösteren sırtındaki izler işte meydana çıktı!" diye bağırmışlar. Daha fazla gürültü patırtı yapmadan kardeşim El-Kûz'ü valinin huzuruna çıkarmışlar; El-Kûz başına gelen bütün bu şeyleri düşünerek kendi kendine, "Günahlarım ne kadar büyük olmalı ki, bunca ceza çekiyorum! Oysa ben her türlü hatadan ne kadar uzağım! Yine de Yüce Allah'a sığınmaktan başka çarem yok!" diye düşünmüş.

Valinin huzuruna getirildiğinde, vali ona gazapla bakmış ve "Utanmaz sefil! Sırtındaki darbe izleri, senin geçmişte ve bugün ne kadar suç ve ahlaksızlıklar işlediğinin şaşmaz kanıtı" demiş. Orada hemen sırtına yüz sopa vurulmasını emretmiş. Bundan sonra da, onu bir devenin sırtına bindirerek bağlamışlar ve tellallar onu kentin her yanında dolaştırarak, "İşte başkalarının evine suç işlemek maksadıyla girenlerin cezası budur" diye haykırmışlar.

Ama bahtsız kardeşim El-Kûz'ün başına gelen felaketlerin haberi, çok geçmeden benim kulağıma da erişti. Hemen gidip onu aradım ve sonunda tam devenin sırtından baygın indirildiği sırada buldum. Bunun üzerine, ey Emirü'l-Müminin! Onu toplayıp itina gösterme ve alıp gizlice Bağdat'a getirme görevini üstlendim. Orada ömrünün sonuna kadar yiyip içip istirahat etmesini sağladım.

Bahtsız El-Kûz'ün öyküsü işte böyledir. Beşinci kardeşime gelince, onun öyküsü çok şaşırtıcıdır ve ey Emirü'l-Müminin, sana kardeşlerimin en tedbirlisi ve en bilgesi olduğumu kanıtlayacaktır.

Berberin Beşinci Kardeşi El-Aşar'ın Öyküsü

Ey Emirü'l-Müminin! Kardeşlerim içinde kulağı gibi burnu da yarık olanın öyküsüdür sana şimdi anlatacağım. Ona, iri yarı ve karnı gebe bir deveninki gibi şiş ya da koca bir kazan gibi iri olduğundan ötürü El-Aşar derlerdi. Ancak bu onu, gündüzü görülmedik bir tembellikle geçirirken, geceleyin her türlü işi yaparak ertesi gün harcayacağı parayı yasadışı ve oldukça garip yollara baş vurarak kazanmaktan alıkoyamazdı.

Ama, babamın ölümü üzerine, her birimize yüzer gümüş dirhem para kaldı. El-Aşar, hepimiz gibi, kendisine kalan bu yüz dirhem parayı aldı, ama ne yolda kullanacağını bilmiyordu. Sonunda, binlerce fikir ürettikten sonra, bir miktar çeşitli züccaciye satın aldı ve bunları perakende olarak satma fikrinde karar kıldı; bunu öteki mesleklere tercih etmesinin nedeni, bu mesleğin icrasında pek fazla hareket etmeye ihtiyaç olmamasıydı. Kardeşim El-Aşar böylece züccaciye taciri olmuş, kalabalık bir

sokağın köşesinde yer tutup sepeti de önüne koymuştu. Rahatça yere oturup sırtını bir evin duvarına dayamış ve mallarını gelip geçene, "Cam bardaklar, güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymaktaşı göğüsleri gibi, sütanamın parlak gözleri gibi!" ya da, "Billur bunlar!" diye haykırarak mallarını tanıtmaya ve satmaya başlamış.

Ama çoğunlukla susuyor, sırtı duvara dayalı, düş âlemlerine dalıyormuş. İşte bu günlerden birinde, cuma namazı vaktinde, El-Aşar şöyle bir düş kurmaya başlamış:

Tüm sermayemi züccaciye işine yatırdım; yüz dirhem kadar harcadım. Herhalde bunları satarak iki yüz dirhem kazanırım. İki yüz dirhemle yeniden züccaciye alır, bunları satarak dört yüz dirhem kazanırım... Böylece alıp satarak büyük bir sermaye edinirim. O zaman her türlü mal alabilirim. Önemli kâr getirdikten sonra bunları kolay kolay satmam. Bunlardan edindiğim kârla büyük bir konak, köleler, atlar ve bunlara yaraşır altın işlemeli eyerler satın alır, yer içerim; kentte evime gelip bana şarkı söylemeyecek bir tek kadın şarkıcı kalmaz. Sonra Bağdat'ın en marifetli çöpçatanları ile ilişki kurar, onları şahların, vezirlerin saraylarına görücülüğe gönderirim ve çok geçmeden, hiç değilse, sadrazamın kızıyla evlenirim! Çünkü bana bu genç kızın özellikle güzel ve her yönden mükemmel olduğunu söylediler; ona mehr olarak bin altın dinar veririm ve hiç kuşkum yok ki, babası olan sadrazam, bu evlenmeye hemen rıza göstermez, fakat, razı olmayacak olursa, kendisi bilir! Onu burnunun dibinden kaçırır ve kendi konağıma getiririm. O zaman kendi özel hizmetlerimde kullanmak üzere on genç köle satın alırım. Bundan sonra, kendime şahane giysiler yaptırırım; öyle ki sultanlar ve emirler bile böylesini giyemez ve en usta kuyumculara, inciler ve değerli taşlar kakılmış altın bir mühür-yüzük ısmarlarım. O zaman, çöldeki Bedevi şeyhlerinden satın alacağım ya da Anezi kabilesinden getirteceğim en güzel atlardan birine binerek önümde ardımda birçok köleler olduğu halde kentte dolaşırım; böylece sadrazamın sarayına ulaşırım; benim gelişimi gören sadrazam onur kazanmak üzere, ayağa kalkarak beni karşılar; sarayını bana bırakır; önümde ayak üzeri durur ve kayınpederim olmayı en büyük onur sayar. Ve ben, yanımda her biri biner altın dinar içeren

birer büyük torba taşıyan iki genç köle bulundururum. Bunlardan birini kızının mehri olarak sadrazama veririm, ötekini de sırf cömertliğimi, büyüklüğümü ve tüm dünyanın gözümde ne kadar değersiz olduğunu göstermek üzere, ona armağan olarak bağışlarım. Sonra ağırbaşlılıkla konağıma dönerim; o sırada nişanlım bana birilerini göndererek iltifatlarını ulaştırır; huzuruma gelen bu kişiyi altına boğarım ve ona değerli kumaşlar ve şahane giysiler armağan ederim. Vezir bana herhangi bir düğün hediyesi yollarsa kabul etmem, geri çeviririm, hatta bu hediye değerce çok büyük bile olsa; ve bütün bunları ona ne denli yüksek ruhlu olduğumu ve cimrilikten zerre kadar nasibim olmadığını göstermek için yaparım. Bundan sonra, düğün günümü ve merasimin ayrıntılarını kendim saptarım; hiçbir şeyin esirgenmemesi için emirler veririm. Çalgıcıların, şarkıcı kadın ve erkeklerin ve dansözlerin adedini ve niteliğini de kendim saptarım. Ve konağımda, gerekli tüm hazırlıkları yaptırırım; onu süsletir, her yanını halıyla döşetirim. Kapıdan, düğün salonuna kadar her yeri çiçekle donatırım, yerlere de gülsuyu ve diğer kokulu sular serptiririm.

Düğün gecemde, en güzel giysilerimi giyerim; yöresinde ipekle işlenmiş çiçekli ve renkli çizgili desenlerle bezenmiş kumaşlar asılı bir yükseltide kurulu olan tahtıma çıkarım. Ve merasim süresince, karım, salonun ortasında, süslü ve Ramazan ayının dolunayından daha parlak dolaşır; bense, yerimde hareketsiz ve ağırbaşlı oturur, ona bakmam bile! Başımı sağa sola çevirmem! Bu da bilgeliğimi ve karakterimdeki ağırbaşlılığı göstermiş olur! Sonunda merasimi, karımı tüm taze güzelliğiyle ve hoş kokular sürünmüş olarak önüme getirerek bitirirler. Artık hiç kıpırdamam! Aksine, öylesine ilgisiz ve ağırbaşlı davranırım ki, düğünde bulunan tüm kadınlar yanıma yaklaşırlar ve bana "Ey efendimiz ve başımızın tacı! İşte karın ve esiren saygıyla önünde duruyor ve ona bir kez bakmak lütfunu kendisinden esirgememeni bekliyor. Böylesine ayakta durmaktan çok yorulmuş! Oturmak için emrini bekliyor!" derler. Ama ben, tek bir söz bile telaffuz etmem! Ve yanıt vermemi daha da istenir hale getiririm. Bunun üzerine, tüm kadınlar ve tüm çağrılılar büyüklüğüm karşısında huzurumda birçok kez eğilerek yerleri öperler. Ancak o zaman gözlerimi indirme ve karıma bakma lüt-

funda bulunurum; ancak sadece bir kez, tek bir bakışla. Bundan sonra, gözlerimi kaldırır ve yeniden o büyük ilgisizce tavrımı takınırım. Hizmetçiler karımı götürürler ve ben ayağa kalkar, giysilerimi daha zengin ve gösterişli olanlarla değiştiririm. Sonra beni ikinci kez kerevete çıkarırlar; yeni gelin de, yeni giysiler ve yeni takılarla donanmış; mücevher, altın ve değerli taşlar içinde, kaybolmuş ve daha da hoş kokular sürünmüş olduğu halde getirilir. Ve birkaç kez tekrarlayarak, karıma bakmam için rica etmelerini beklerim; sonra da, yine hemen bir daha ona bakmamak üzere başımı kaldırırım. Ve bu davranışımı, tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm.

Fakat anlatısının bu anında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş; o gece için verilen izni daha fazla kötüye kullanmak istemediğinden yavaşça susmuş.

Ve otuz ikinci gece gelince, öyküyü şu şekilde anlatmayı sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, berber beşinci kardeşi El-Aşar'ın öyküsünün devamını şöyle anlatmış:

... tüm merasim bitinceye kadar sürdürürüm. Bunun üzerine genç kölelerimden birkaçına, bozdurduğum beş yüz dinar altının karşılığı ufak paralarla dolu bir keseyi alarak bu parayı avuç avuç tüm salona serpmesini ve de tüm çalgıcı ve rakkaselere ve de karımın peşinden gelenlere dağıtmasını emrederim. Bundan sonra, karımın nedimeleri onu odasına götürürler, orada onu uzun uzun beklettikten sonra, ben de odaya girerim. Yanına girdiğimde, ona bakmaksızın, odada iki sıra halinde dizili bulunan kadınlar arasından geçerek divana otururum, gül kokulu ve şekerli bir su isterim ve Allah'a şükrettikten sonra onu sükûnetle içerim.

Karıma gelince, beni kabul etmek üzere tamamen hazır vaziyette yatakta oturmakta olduğunu görmezlikten gelirim ve ona boyun eğdirmek ve üstünlüğümü duyurmak üzere ve de dikkate almadığımı göstermek için sadece bir kez söz yöneltirim; böylece gelecekte ona nasıl davranacağımı belirtmiş olurum; çünkü kadınlara size karşı tatlı ve munis olmalarını istiyorsanız başka türlü davranamazsınız. Ve gerçekten, karımın anasının hemen

içeri girip bana yaklaştığını, başımı okşayıp ellerimi öptüğünü ve bana, "Efendim, yaklaşmanı ateşli duygularla bekleyen esireniz kızıma lütfedip bakın! Ve ona sadece bir tek sözcük söylemek lütfunda bulunun!" der. Ama ben, fazla samimi görünmekten korkarak, bana "Damadım" diye hitap etmekten çekinen kayınvalidemin saygılı konuşmalarına karşın, ona hiçbir yanıt vermem. Bunun üzerine ricalarını sürdürür ve eminim, sonunda kendini ayaklarıma atarak giysimin etek uçlarını öper; bunu birkaç kez yerine getirdikten sonra, bana, "Efendim, sana Allah üzerine yemin ederim ki, kızım güzel ve bakiredir. Allah adına yemin ederim ki, hiçbir erkek kızımı görmemiş, gözlerinin rengini bile tanımamıştır! Lütfen, onu böylesine kırmayın! Onu bu kadar çok hırpalamayın! Bak ne kadar alçakgönüllü ve munis; seni her hususta tatmin etmek için bir tek işaretini bekliyor!" der.

Karımın annesi bulunduğu yerden kalkarak bana bir bardak nefis şarap doldurur; ve bana sunması için bardağı kızına verir; o da itaat ederek ve titreyerek şarabı bana sunar. Ve ben, kenarı altınla işlenmiş kadife yastıklara kaygısızca dayanarak ona bakmaksızın onun önümde yer almasından, ona bakmaksızın kendisini, bir sadrazam kızını sokak köşelerinde malını satmak için "Güneş damlası bunlar! Genç kızların kaymak taşı göğüsleri gibi beyaz! Dadımın gözleri gibi parlak! Bakirelerin katı ve soğuk soluğu gibi! Yavru göbeği gibi! Billur bunlar! Renkli bal bunlar!" diye malını öven eski bir tacirin yani benim önümde ayakta tutmaktan zevk alırım!

Ve o, bunca asalet ve büyüklük önünde, beni, göz kamaştıran varlığı dünyayı saran ünlü bir sultanın oğlu yerine koymaktan kendini alamaz. Gözlerinde yaşlarla bana, "Efendim, lütfen! Bu bardağı reddetmeyin ve esirenizin ellerini kendinizden uzaklaştırmayın! Çünkü ben sizin kölelerinizin sonuncusuyum!" der. Ama ben bu sözlere hiçbir yanıt vermem. O da, benim sessiz duruşum karşısında, sonunda biraz daha az kibar davranmaya yeltenir ve bardağı almam konusunda daha fazla ısrar eder ve dudaklarıma doğru kendiliğinden bir yaklaşımda bulunur. Ama ben, böylesine bir laubalilik karşısında kızarım, ona dehşetle bakar ve suratına dehşetli bir tokat vururum ve de ayağımla karnına şöyle bir tekme atarım...

Kardeşim, diye sözünü sürdürmüş berber, bu sözleri söyleyerek hayalindeki kadına ayağıyla şiddetle önündeki sepete çarpmış ve sepet tüm içerdikleriyle, yuvarlanmış! Ve ortada, bu çılgının tüm servetiyle edindiği malların sadece döküntüleri kalmış! Ah, keşke o sırada ben orada olsaydım, ey Emirü'l-Müminin! Dayanılmaz şekilde kibirli ve sahte âlicenaplık taslayan bu budalayı layık olduğu şekilde cezalandırırdım!

Ama, bu çaresi bulunmaz hasar karşısında El-Aşar umutsuzluktan başını dövmeye ve giysilerini yırtmaya başlamış; ağlayarak inleyerek dövünmeyi sürdürmüş. O gün günlerden cuma ve de o saat namaz saati olduğundan camilerden ezanlar okunmaya başlanmış; ahali, evlerinden çıkıp camie giderken, kardeşimi bu halde görmüş ve birileri durup ona acırlarken, diğerleri onu deli sayarak ve bir komşudan kardeşimin çılgınlığını öğrenerek onun haline gülüp yollarına devam etmişler.

Kardeşim, hem sermayesini hem de kârını yitirmiş olmaktan dolayı böylesine sızlanıp dururken, cuma namazı için camie gitmekte olan yüksek tabakadan bir kadın oradan geçmekte imiş. Bu kadın güzellikte bütün kadınları geçiyor, bedeninin her yanından adeta canlandırıcı bir misk kokusu saçılıyormuş. Altınla işlemeli kadifeden koşum takımı olan bir katıra binmiş; hatırı sayılır miktarda hizmetçi ve köle de ardından geliyormuş. Kırılmış tüm cam eşyayı ve ağlayarak sızlanan kardeşimi görünce, yüreğini merhamet bürümüş ve böylesi bir ümitsizliğin nedenini öğrenmek istemiş. Kendisine bu zavallı adamın, yaşamını sağlamak üzere sattığı bir sepet züccaciyesi olduğunu ve bunun tüm sermayesini oluşturduğunu ancak eşyayı paramparça eden olaydan sonra artık hiçbir şeyi kalmadığını anlatmışlar. Bunun üzerine, bu kadın hizmetçilerinden birini çağırmış ve ona, "Bu zavallı adama üstünde taşıdığın paranın hepsini ver!" demiş. Hizmetçi hemen boynuna bir kordonla bağlı bulunan büyük bir kese çıkarmış ve kardeşime vermiş. El-Aşar keseyi almış, açmış ve saydıktan sonra içinde beş yüz altın dinar bulunduğunu görmüş. Bunu anlayınca heyecandan ve sevincinin şiddetinden ölecek gibi olmuş ve kendisine bu iyiliği yapana şükranlar etmiş ve Allah'tan hayırlar dilemiş.

El-Aşar bir anda böyle zengin olunca, göğsü zevkten ferahlamış; bu serveti saklamak üzere evine gelmiş; ve hemen gidip içinde kendi keyfince yaşayabileceği güzel bir ev kiralamak üzere dışarı çıkmak için acele etmiş. Ama tam o sırada kapının çalındığını duymuş. Ayağa kalkıp kapıyı açmak için koşmuş ve kapıda o güne kadar hiç görmediği yaşlı bir kadın görmüş. Kadın ona, "Çocuğum, bil ki, bu kutsal cuma günü namaz vakti hemen hemen geçmek üzere; oysa ben daha abdestimi almadım. Bundan dolayı senden içeri girmeme ve meraklı gözlerden uzak, abdest almama müsaade buyurmanı rica ederim" demiş. Kardeşim de ona, "Duydum ve itaat ettim" yanıtını vermiş ve kapıyı ardına kadar açarak onu mutfağa kadar götürmüş ve orada yalnız bırakmış.

Birkaç dakika geçtikten sonra, yaşlı kadın gelip odasında kardeşimi bulmuş ve odadaki halı yerine kullanılan eski bir hasır parçası üzerinde oldukça acele birkaç kez secde etmiş; sonra kardeşim için yürek parçalayıcı bir yakarmayla Allah'tan hayır dilemiş. Yaptığı iyilikten dolayı içi içine sığmayan kardeşim, ona teşekkür etmiş ve kemerinden iki altın dinar çıkararak bunları cömertlikle kadına vermiş. Yaşlı kadın bunları vakarla reddetmiş ve "Evladım, Allah bu denli cömert olduğun için senden razı olsun! Başkalarına, hatta benim gibi seni sadece ilk kez görenlere bile çabucak ısınıp ilgi göstermen de beni şaşırtmadı. Bana vermek istediğin paraya gelince, onu yine kemerine koy; yüzüne bakıp tahminde bulunulursa, sen fakir bir dervişsin! Ve bu para, hiçbir ihtiyacı olmayan benden çok, senin için gereklidir. Ve eğer sen, bunlardan ayrılmayı göze alabiliyorsan, cam eşyanı kırılmış görerek bunları sana veren soylu kadına geri vermelisin!" demiş. El-Aşar, "Nasıl? Bu iyi yürekli kadını sen tanıyor musun, anneciğim?" diye sormuş; sonra da, "Öyleyse, senden onu görebilmem için çare bulmakta yardımcı olmanı rica edeceğim" diye eklemiş. Yaşlı kadın, "Oğlum, çok güzel olan bu genç kadın, bu cömertliği, genç, yakışıklı ve güçlü olduğun için sana duyduğu eğilimini anlatmış olmak üzere gösterdi. Oysa kocası neredeyse kudretsizdir ve yatakta onunla birleşirken, gecikmektedir; çünkü acınası bir çift dertli yumurtası vardır. Haydi kalk, tüm altın paralarını kemerine koy! –çünkü böylesine kilitsiz bir evde çalınabilir– ve

benimle birlikte gel! Çünkü sana uzun zamandan beri bu genç kadının hizmetinde olduğumu ve gizli hizmetleri için beni kullandığını söylemeliyim. Bir kez seni evine sokunca, sakın işi aceleye getirme! Her türlü tatlı sözü söyle, ama iktidarında olan her şeyi de yap! Böylece onu kendine bağlarsın; çünkü o da, kendinden yana, sana tüm zevkleri sağlamak için hiçbir şeyden kaçınmayacaktır ve sen onun güzelliğinin ve zenginliğinin tüm olarak sahibi olacaksın!" diyerek yanıt vermiş.

Kardeşim yaşlı kadının bu sözlerini duyunca, ayağa kalkmış; kadının kendisine söylediği gibi yapmış ve yaşlı kadın yola çıkınca onu izleyerek ardından yürümeye başlamış; böylece birlikte yürüyerek kadının özel bir tarzda çaldığı büyük bir kapıya ulaşmışlar. Kardeşim çok heyecanlanmış ve mutluluğuna inanamamış.

Yaşlı kadının verdiği işaretle, çok güzel ve genç bir Rum köle gelip nazikçe kapıyı açmış ve tatlı bir gülüşle onları içeri davet etmiş. Yaşlı kadın içeri girmiş, kardeşim de onu izlemiş ve genç Rum kızı tarafından büyük ve şahane bir salona sokulmuş; bu büyük malikânenin ortasında bulunan bu salonda altın işlemeli büyük ipek perdeler asılı imiş ve şatafatlı şekilde halı döşeli imiş.Ve kardeşim, orada tek başına kalınca bir divana oturup sarığını çıkarmış, dizlerinin üzerine koymuş ve alnını silmiş. Ancak oraya girmesinden sonra pek çok zaman geçmeden perdeler aralanmış ve benzersiz ve erkeklerin hayran bakışlarına göre eşi bulunmayan ve düşünülebilecek en güzel giysilerle donanmış bir genç kız belirmiş. Kardeşim El-Aşar, onu görünce ayağa kalkmış.

Genç kız da onu görünce, gülen gözleriyle ona bakmış ve açık bırakılmış olan kapıyı aceleyle kapatmış. Ardından kardeşimin yanına yaklaşmış, elini tutmuş ve onu altın işlemeli kadife divanın üzerine çekmiş. Orada, kardeşim ile genç kız arasındaki, kucaklaşarak, çiftleşerek, öpüşerek, ısırıklar ve okşayışlarla, zebbin saldırılarıyla, eğilip bükülmelerle; birinci, ikinci, üçüncü ve diğer vaziyetlerde çiftleşmelerle bir saat kadar süren sevişmeyi ayrıntılarıyla anlatmaya gerek yok!

Bu çılgınca oynaşma ve sevişmeden sonra genç kız ayağa kalkıp, kardeşime, "Gözümün nuru! Ben buraya geri gelmeden sakın

yerinden kıpırdama!" demiş. Sonra kıvrak bir yürüyüşle çıkmış ve gözden kaybolmuş. İşte o sırada, gözleri alev saçan müthiş bir zenci birdenbire açılan kapıda belirmiş. Bu iri kıyım zenci elinde göz kamaştıran bir kılıç taşıyormuş. Ve dehşete düşen El-Aşar'a, "Allah belanı versin, ey sefil, ey orospu çocuğu! Ey zina çocuğu! Bu mekâna girmeye nasıl cesaret edebildin? Ey bir sürü caninin çürümüş taşaklarından fırlamış tohumdan olma piç!" diye haykırmış. Oldukça ağır olan bu hakaret dolu sözlere kardeşim ne yanıt vereceğini bilememiş, dili tutulmuş ve tüm adaleleri sanki erimiş, cildi sararmış, bedeni çökmüş. Bunun üzerine zenci onu tutmuş, çırılçıplak soymuş ve işkencesini arttırmak için ona kılıcının düz yanıyla vurmaya başlamış, yirmi dört darbeden fazla vurduktan sonra, gövdesini kılıçla birçok yerlerinden delmiş; kardeşim yere düşmüş, zenci de onu öldü sanmış. Bunun üzerine korkunç bir sesle haykırmış; tuz dolu bir tepsiyle bir zenci kadın çıkagelmiş. Elindeki tepsiyi yere koymuş ve tuzu kardeşimin yaraları üzerine serpmiş. Çektiği müthiş acılara karşın, kardeşim hâlâ canlı olduğunu anlarlar da işini bitirirler korkusuyla sesini çıkarmamış. Zenci kadın, her yanını bu tuzla örttükten sonra onu bırakıp gitmiş. Bunun üzerine zenci ilkinden de korkunç bir sesle yeniden haykırmış; yaşlı kadın çıkıp gelmiş ve zencinin yardımıyla kardeşimin giysilerini, kemerini aramış ve oradaki tüm altınları almış; sonra da yine zencinin yardımıyla kardeşimi ayaklarından tutup odalar boyunca sürüklemiş. Avlunun bir yerindeki açıklıktan onu karanlık bir mahzene fırlatmış. Burası, yaşlı kadının, düzenbazlıkla kurbanlarını bu eve çektikten sonra, genç hanımının üzerine binen dinç sürücülerin işlerini bitirdikten sonra soyulup öldürülerek kokmasınlar diye bedenlerini tuzlayıp atmayı âdet edindiği karanlık bir mahzenmiş.

Dibinde kardeşim El-Aşar'ın bulunduğu mahzen, büyük ve karanlık bir yermiş. Ve daha önce atılan cesetler üst üste yığılarak orada yatıyormuş. Yaralarından ve düşmesinden dolayı hiç hareket edemeden iki gün süreyle kardeşim orada kalmış. Ama şansı, yüksek ve övülesi Allah sayesinde, kardeşimin her yanını kaplayan tuz kanının cerahatlanıp akmasını engelleyerek iyileşmesine neden olmuş. Yaraları kabuk bağlamaya ve biraz gücünü toplamaya yönelince, kardeşim, cesetlerin arasından sıyrılmış ve

dip taraftan sızan zayıf bir ışığın güdümünde mahzende sürünerek ilerlemiş; bu ışık mahzeni çevreleyen duvarın üzerindeki bir menfezden geliyormuş. Büyük bir zahmetle bu menfeze kadar ulaşmış ve oradan mahzenin dışındaki güneşin parıldadığı alana çıkmış.

Buradan evine gitmek için aceleyle yola çıkmış; ben de gidip onu evinde buldum ve bitki usareleri ve yapraklarından oluşan bakım yöntemimle onu iyileştirdim ve belli bir süre geçtikten sonra, kardeşim tümden iyileşti ve kendisine çektirilen acıları o da yaşlı kadına ve öteki ilgililere çektirmeye karar verdi. Bu yüzden yaşlı kadını aramaya başlamış; izlerini takip ederek hanımını tatmin ettikten sonra başlarına ne gelecekse onu görecek olan gençleri çekmek için her gün geldiği yeri saptamış. Ayağının bastığı yerden emin olunca, altın izlenimi verecek şekilde cam parçalarıyla doldurduğu bir kemeri beline sararak, uzun giysisinin altına kılıcını saklayarak bir İranlı yalancı tacir kılığına bürünmüş; gidip orada yaşlı kadının gelmesini beklemiş; o da çok geçikmeden ortaya çıkmış. Hemen kadının yanına yaklaşmış, dilimiz Arapçayı pek konuşamıyormuş gibi yaparak kadına, "İyi yürekli hatun, ben bir yabancıyım ve ülkemden getirerek sattığın malların bedeli olarak kemerime koyduğum şu yeni altın dinarları tartıp değerlendirmek üzere hassas bir teraziyi nerede bulabilirim acaba?" demek için kaba bir Farisi dili konuşmasını taklit etmiş. Lanetli kadın ona, "Tam sana yardım edecek kişiye rastladın delikanlı! Çünkü senin gibi iyi bir çocuk olan oğlum meslekten sarraftır ve sana memnunlukla terazisini ödünç verir! Gel de seni onun yanına götüreyim!" diye yanıt vermiş. Kardeşim de ona, "Öyleyse önüme düş!" demiş. Kadın önde, kardeşim de onu izleyerek söz konusu olan eve gelinceye kadar yürümüşler. Ve genç Rum hizmetçi, hoş bir şekilde gülerek onlara kapıyı açmış; yaşlı kadın da ona yavaş sesle, "Bu kez hanımımıza sağlam adaleli ve eti yağlı birini getirdim!" demiş. Ve genç cariye kardeşimi elinden tutarak ipekli kumaşlarla donatılmış salona götürmüş, onunla birkaç dakika oyalandıktan sonra, gidip hanımına haber vermiş; o da biraz sonra gelip kardeşimle ilk kez giriştiği ilişkiyi yenilemiş; burada bunun ayrıntılarını anlatmanın hiçbir yararı yok.

Sonra kadın çekilmiş ve birdenbire elinde yalın kılıcıyla o korkunç zenci belirmiş; daha önceki gibi davranarak kardeşimden kalkıp kendisini izlemesini haykırmış. Bunun üzerine zencinin ardından yürüyen kardeşim, Acem giysisinin altından kılıcını birdenbire çıkarmış ve bir vuruşta zencinin başını uçurmuş. Kafanın yere düşmesinden çıkan sese, zenci kız koşarak gelmiş ve kardeşim onu da aynı şekilde öldürmüş; sonra da Rum kölenin başını bir vuruşta uçurmuş. Sonra sıra, koşarak ganimetten payını almaya gelen yaşlı kadına gelmiş. Kardeşimi elinde kılıç, üstü başı kan içinde görür görmez, kadın bayılmış ve yere düşmüş; kardeşim onu saçlarından tutup, ona, "Beni tanıdın mı yaşlı orospu, orospu çocuğu, ey kokuşmuş felaket?" diye haykırmış. Yaşlı kadın ona, "Oh efendim, seni tanıyamadım!" diye yanıt vermiş. Kardeşim, "Öğren öyleyse, ey yaşlı zebb yutucu! Ben abdest almak üzere evine geldiğin kişiyim, ey yaşlı maymun kıçı! Buraya getirip hanımınla çiftleştirdiğin, sonra da ayağından sürüyerek mahzene attığın kişi!" demiş. Bunları söyledikten sonra, kardeşim, kılıcının tek bir vuruşuyla kadını iki parçaya ayırmış; bunu yaptıktan sonra da kendisiyle iki kez çiftleşen genç kadını aramaya koyulmuş.

Onu hemen, giyinip koku sürünürken, tenha odada bulmuş. Kadın, onu görünce müthiş bir çığlık atmış ve hayatını bağışlaması için ayaklarına kapanmış; ve kardeşim kadının kendisine sağladığı ve kendisiyle birlikte paylaştığı gerçek zevkleri düşünerek onu cömertçe bağışlamış ve ona, "Ama nasıl oluyor da seni bu evde buluyorum ve kendi ellerimle öldürdüğüm o korkunç zencinin yönetimine rıza gösteriyordun? Kim bilir sana ne kötülükler etmiştir?" demiş. Kadın, "Efendim, bu belalı evde hapsolunmazdan önce kentin zengin tacirlerinden birinin evinde yaşıyordum; kocakarı bu evin tanıdıklarından biriydi; çoğu zaman gelir, bizi ziyaret eder ve bana karşı özel bir bağlılık gösterirdi. Günün birinde benim yanıma geldi ve bana 'Bugüne kadar görülmedik zenginlikte, benzerini dünyada daha kimsenin görmediği bir düğüne davetliyim. Seni de birlikte alıp götüreceğim!' dedi. Ona, 'Olur, emrin başım üstüne!' diyerek yanıt verdim. Kalktım, en güzel giysilerimi giydim ve yanıma yüz dinar içeren bir kese aldım ve yaşlı kadınla yola çıktım. Hemen

yaşlı kadının beni içeri aldığı bu eve geldik; ve ben burada hile yoluyla, acımasızca zencinin ellerine düştüm ve baskısı altına girdim. Benim bekâretimi bozduktan sonra, cebirle beni burada tuttu ve yaşlı kadının tuzağına düşürdüğü zengin gençlerin hayatı pahasına caniyane girişimlerinin gereci yaptı. Ve böylece üç yıldan beri, bu sefil kadının ellerinde bir oyuncak oldum" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kardeşim ona, "Ne kadar bahtsızmışsın! Ama, söyle bana, acaba buraya düştüğünden beri, bu canilerin topladığı servetin miktarının ne kadar olduğunu bilebiliyor musun?" diye sormuş. Kız, "Kuşkusuz, epeyce! Gerçekte, bu kadarını tek başına taşıyabilir misin diye kuşku duymaktayım! Çünkü on adam bile olsa, yetmez herhalde! İstersen, gel kendi gözünle gör!" diye yanıt vermiş. Ve kardeşimi alıp içi tüm ülkelerin parasıyla ve çeşit çeşit keselerle dolu bir kasa göstermiş. Gördüğü manzara karşısında kardeşimin gözleri kamaşmış ve hareketsiz kalmış. O zaman kız ona, "Bu kadar altını buradan çıkarmanın yolu da böyle olmasa gerek! İyisi mi, sen git, birkaç hamal tut, onları getirip bunca serveti taşıt! Ve bu sırada, ben de onları taşınacak hale getireyim!" demiş.

Kardeşim, bunun üzerine, hamal bulmak için acele etmiş ve bir süre geçtikten sonra, her biri boş birer küfe taşıyan on hamalla geri dönmüş.

Ama, eve ulaşınca, cümle kapısını ardına kadar açık bulmuş ve genç kadının da, büyük kasayla birlikte yok olduğunu görmüş. Bunun üzerine başlıca zenginlikleri kendi başına alıp götürmek için onun kendisini kandırdığını anlamış. Bununla birlikte, evde kalan tüm güzel şeyler ve dolaplarda saklanan tüm değerleri, geri kalan günlerinde onu zengin kılabilecek olan tüm eşyayı görerek teselli bulmuş. Kendi kendine bunları gelip ertesi gün taşıtmayı kararlaştırmış ve yorgunluktan ölecek gibi olduğundan, büyük görkemli yatağa uzanmış ve uyumuş.

Ertesi gün, uyandığında, yöresinin, valinin yirmi muhafızıyla çevrilmiş olduğunu görerek son derece şaşırmış; bunlar kendisine, "Hemen kalk ve bizimle valinin huzuruna çık! Seni görmek istiyor!" demişler. Ve onu alıp götürmüşler, evin kapısını da kapayıp mühürlemişler. Onu valiye teslim etmişler. Vali ona, "Senin tüm öykünü ve işlediğin cinayetleri ve yaptığın hırsızlık-

ları öğrendim" demiş. Bunu duyan kardeşim "Ey vali, benden güvenliğimi esirgeme de, sana her şeyin gerçeğini anlatayım!" diye haykırmış. Bunun üzerine vali ona, güven işareti olarak küçük bir mendil vermiş; kardeşim de ona, başından sonuna kadar tüm öyküyü anlatmış; ama onu burada yeniden anlatmanın hiçbir yararı yok. Sonra kardeşim, "Şimdi, ey adaletli ve dürüst vali, istersen, bu evdeki her şeyi seninle eşit koşullarda paylaşmaya razıyım!" diye eklemiş. Ancak vali ona, "Nasıl! Paylaşma önerisinde bulunmaya cesaret ediyorsun ha! Oysa vallahi sen hiçbir şey almayacaksın! Çünkü hepsini ben alacağım, sana da bir şey kalmayacak! Yine de kendini, yaşamını kurtardığın için çok bahtlı saymalısın! Zaten hemen kenti terk etmen ve bir daha da ortada görünmemen gerek! Yoksa, en kötü cezalara çarptırılırsın!" diye yanıt vermiş. Ve vali, tüm parayı sırf kendi yararı için kaldırdığını halifenin öğrenmesinden korkarak, kardeşimi sürgüne yollamış. Ve kardeşim böylece uzaklara gitmek üzere kenti terk etmek zorunda kalmış. Ama baht hükmünü tam yerine getirsin diye, daha kentin kapısından çıkar çıkmaz haydutların saldırısına uğramış; kendisinde para da değerli eşya da bulamayınca, üstündeki giysilerini almakla ve onu çırılçıplak bırakmakla yetinmişler, epeyce de sopa çekmiş ve ellerini boş çıkardığı için kulaklarını ve burnunu da kesmişler.

Ve ben, ey Emirü'l-Müminin! Bu zavallı El-Aşar'ın başına gelenleri tam o sırada öğrendim. Gidip onu aradım; ve onu bulmadıkça rahat edemedim. Sonra onu alıp evime getirdim, şefkat gösterip tedavisini sağladım; bundan sonraki yaşantısı için yiyip içmesini de kendi üzerime aldım.

El-Aşar'ın öyküsü işte böyle. Ama altıncı ve sonuncu kardeşimin öyküsü de, ey Emirü'l-Müminin, istirahat için çekilmenden önce anlatılmaya değer!

Berberin Altıncı Kardeşi Şakalik'in Öyküsü

Ey Emirü'l-Müminin, ona çatlak çömlek anlamında Şakalik[1] derlerdi. Ve kardeşlerimin içinde dudakları, yalnız dudakları

1 *Şakalik*: Bu isim, Galland'da *Şakabak*, Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde ve Littmann'ın Almanca çevirisinde *Şakkaşik* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

değil, zebbi de kesik olan odur. Ve zebbi de, dudakları da son derece şaşırtıcı koşullarda kesilmiştir.

Şakalik adındaki bu altıncı kardeşim, yedimizin içinde en fakiri idi; hem de sözcüğün tam anlamında fakir. Hepimiz gibi onun da babamın mirasından eline geçen yüz dirhemin sözünü etmiyorum. Çünkü bu yüz dirhem eline geçer geçmez, ömründe bu kadar parayı bir arada görmemiş olan Şakalik, Dicle'nin sol yakasındaki kötü kişilerle bir gecede yiyip bitirmişti.

Dolayısıyla bu fani dünyadaki boş zenginliklerle övünecek durumda değildi ve onun tatlı dili ve tuhaflıklarından hoşlanarak kendisini evlerine kabul eden kimselerin verdikleri sayesinde geçinip gidiyordu.

Günün birinde, Şakalik, mahrumiyetlerle bitkin gövdesini ayakta tutacak bir şeyler aramak üzere dışarı çıkmış; sokaklarda yürürken, kendisini, birkaç merdiven çıktıktan sonra ulaşılan büyük bir kapıdan girilen şahane bir evin önünde bulmuş. Merdivenlerde ve kapı önünde hizmetçiler, genç köleler, görevliler ve kapıcılar varmış. Kardeşim Şakalik, orada bulunan birilerinin yanına yaklaşmış ve bu harika evin kime ait olduğunu sormuş. Kendisine, "Bu bina, şahın oğullarından birinin[1] mülkiyetindedir!" diye yanıt vermişler, bunun üzerine kardeşim merdivenlerin bitimindeki kapı önünde büyük bir sırada oturan kapıcılara yaklaşarak Allah rızası için bir sadaka istemiş. Ona, "Sen böyle nereden geliyorsun! Ve sadece içeri girip efendimizin huzuruna çıkmakla hemen lütuflarına uğrayacağını bilmiyorsun!" diye yanıt vermişler. Bunu üzerine kardeşim içeri girmiş ve büyük kapıdan geçerek geniş bir avluya, oradan da bir bahçeye çıkmış. Bu bahçede en güzel ağaçlar ve ötücü kuşlar varmış. Avlu da en güzelinden beyaz, siyah mermerle döşeliymiş; bahçe, insanoğlunun gözünün benzerini görmediği kadar bakımlı imiş. Çevresini boydan boya çeviren kameriyeler mermer kaplıymış, arkasında da öğle sıcağında oturanlara gölge sağlayacak ipek perdeler asılı imiş. Kardeşim yürümesini sürdürmüş ve zemini mavi, yeşil ve sarı renklerle, üzerlerine yapraklarla çiçeklerin birbirine karıştığı desenler işlenmiş porselen karolarla döşeli büyük salona girmiş.

1 Galland'da, Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde ve Khawam'da, bu evin "Bermeki ailesinden birine" ait olduğu belirtiliyor (Â.Ş.O.)

Salonun ortasında kaymaktaşından yapılmış, oldukça tatlı bir ses vererek akan suyun boşaldığı bir havuz varmış. Döşemenin yüceltisinde, desenleri harika renklerle oluşturulmuş bir halıyla kaplı büyücek bir şilte üzerinde, altın işlemeli ipek yastıklara keyfince yaslanmış, uzun beyaz sakallı, yüzü güzel bir gülüşle aydınlık, yaşlı bir ihtiyar oturuyormuş. Kardeşim yaklaşıp güzel sakallı ihtiyara, "Barış üzerine olsun!" diyerek selam vermiş. İhtiyar da hemen ayağa kalkarak, ona "Merhametli Allah'ın barışı ve iyilikleri senin üzerine olsun!" diyerek yanıt vermiş ve "Ey adını bilmediğim kişi, benden ne istersin?" diye sormuş. Kardeşim de, "Efendim, senden sadece sadaka dilerim. Çünkü açlıktan ve yoksulluktan bitkinim" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, ihtiyarın yüreği merhametle dolmuş ve kardeşimin bahtsız durumunu öğrenmekle öylesine kederlenmiş ki, neredeyse giysilerini yırtacak hale gelmiş ve "Aman yarabbi! Ben bu kentte yaşıyor olayım da, senin gibi birisi açlık içinde olsun! Gerçekten bu benim asla sabredip dayanacağım bir şey değildir!" diye haykırmış. Kardeşim de iki elini göğe kaldırarak, "Allah senden razı olsun! Ve cömertliğini kutsasın!" diye haykırmış. İhtiyar, "Senin burada kalıp benimle yemeğimi paylaşman ve soframın tuzunu tatman gerek!" demiş. Kardeşim de, "Efendim, sana teşekkür ederim ama ben aç kalmaya daha fazla dayanamayacağım, yoksa açlıktan ölürüm!" diye haykırmış. Bunun üzerine ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve hemen gelen genç köleye, "Çabuk! Çabuk gümüş leğen ve ibriği getir de ellerimizi yıkayalım!" demiş. Kardeşim Şakalik'e de "Ey misafirim, yaklaş da ellerini yıka!" demiş.

Bu sözler üzerine ihtiyar ayağa kalkmış ve genç köle yeniden ortaya çıkmadığı halde, görünmeyen bir ibrikten üzerlerine su akıtılıyormuş gibi ellerini ovuşturmaya başlamış. Bunu görünce kardeşim Şakalik ne düşüneceğini bilememiş; ama ihtiyar sırası gelince onun da yıkanmasında ısrar edince, bunun bir şaka olduğunu düşleyerek gelip tıpkı ihtiyar gibi el yıkama hareketleri yapmaya başlamış. Bunun üzerine ihtiyar, "Hey siz oradakiler, sofrayı serin ve bize acele yiyecek getirin! Çünkü bu zavallı çok fena acıkmış!" demiş. Bu sözleri duyar duymaz birçok hizmetkâr belirmiş ve oradan oraya koşuşmaya başlamışlar; hepsi sanki

sofra kuruyor, üzerini çeşitli yiyecekler ve ağzına kadar dolu tabaklarla donatıyor gibi hareketler yapıyormuş. Ve Şakalik, çok aç olmasına karşın, kendi kendine, fakirlerin, zengin takımının kaprislerine uymak zorunda bulunduğunu düşünmüş ve en küçük bir sabırsızlık alameti göstermemeye gayret etmiş. Bunun üzerine ihtiyar ona, "Aziz misafir, buyur şöyle benim yanıma otur! Acele gel de soframa onur ver!" demiş. Kardeşim de gelip bu hayali sofrada onun yanına oturmuş ve ihtiyar hemen tabaklara uzanarak oradan lokma lokma yemek alarak ağzına götürür, çene ve dudaklarını oynatarak bunları yer ve gerçekten çiğner gibi hareketler yapmaya başlamış; kardeşime de "Aziz dostum, benim evim senin demektir, sofram da sofran! Onun için sıkılma, utanma, karnını doyurmaya bak! Hele şu ekmeğe bak! Ne kadar beyaz ve ne kadar iyi pişmiş, değil mi! Ne dersin?" diye sormuş. Şakalik, "Bu ekmek gerçekten çok beyaz ve de öylesine lezzetli ki, ömrümce benzerini tatmamıştım!" demiş. İhtiyar da, "İnanırım" demiş."Bunu pişiren zenci kadın pek ustadır, onu ben beş yüz altın dinara satın aldım! Fakat, aziz misafirim, fırında pişirilmiş, kare şeklinde kesilmiş şu tereyağlı, kıymalı yemekten de buyursana! İnan ki bunu yaparken aşçı, ne iyice kıyılmış eti sakınmış, ne ayıklanmış ve iyice ufalanmış unu ne de kakule ve karabiberi! Haydi ye! Zavallı acıkmış kişi! Ve bana, tadı, kokusu ve çeşnisi hakkındaki düşüncelerini söyle!" demiş. Kardeşim de, "Bu mantı damağıma tat, kokusu içime ferahlık verdi. Aşçının marifetine gelince, size diyebilirim ki, hükümdarın sofrasında bile benzer tadı bulamazsınız!" demiş ve bu sözleri söyleyerek çiğner gibi çenelerini oynatmaya, yanaklarını hareket ettirerek yutkunmaya başlamış; bütün bunları sanki gerçekten yemek yiyor gibi yapıyormuş. İhtiyar, "Beni ne kadar memnun ettin değerli misafirim! Ama bu övgüleri hak etmediğimi düşünüyorum; sana daha ne ikram etsem ki? Şu sol yanında bulunan fıstık, badem, pirinç, kuru üzüm, tarçın ve karabiber ve de kıyılmış kuzu ciğeri karışımıyla doldurulmuş kızartılmış tavuğa ne dersin? Hele hoş kokusuna ne buyurursun?" demiş. Kardeşim, "Allah! Allah! Bunların kokusu ne güzel, tadı ne hoş, çeşnisi ne mükemmel!" diye haykırmış. İhtiyar, "Gerçekten, sen benim mutfağım hakkında çok nazik ve hoşgörülü konuşuyorsun! Ben

de, sana şu eşsiz yemekten kendi elimle tattıracağım!" demiş ve sanki sofrada bulunuyormuşçasına bir tabaktan bir lokmalık yemek almış gibi elini kardeşimin ağzına doğru uzatmış ve bu sırada ona, "Al bu lokmayı ye! Aziz misafirim, bana iştah açıcı salçası içinde yüzen bu patlıcan dolması hakkındaki fikrini açıkla!" diyormuş. Kardeşim de boynunu uzatarak, ağzını açarak lokmayı yutmuş gibi yapmış ve gözlerini zevkten kapatarak, "Ya Allah! Bu ne hoş ve sindirimi ne kolay yemek böyle! Duyulmadık bir zevkle ifade etmek isterim ki, senin evinin dışında böylesine lezzetli patlıcan dolması yemedim! Usta ellerle kıyılmış kuzu eti, haşlanmış nohut, şamfıstığı, kakule tanesi, hindistancevizi, karanfil, zencefil, karabiber ve kokulu etlerle doldurulmuş ve koku ve lezzet veren bütün bu şeyler nasıl ölçülü kullanılmış, onun da farkındayım!" demiş. İhtiyar, "Açlığını ve nezaketini düşünerek senin bu tabakta bulunan kırk patlıcan dolmasını yutmanı rica edeceğim!" demiş. Kardeşim de, "Bunların hepsini yiyip bitirmek benim için hiç de zor değil! Çünkü bunlar sütannemin göğsü kadar nefis ve damağımı genç kız parmaklarından da hoş okşuyor!" demiş. Ve kardeşim her bir patlıcan dolmasını birbiri ardından alarak yutuyor ve başını sallayarak ne kadar hoşlandığını belirtiyor ve dilini damağına yapıştırarak ağız şaklatıyormuş. Ve kendi kendine tüm bu yemekleri düşleyerek, açlığı katlanılmaz bir hale geliyormuş; ve yine kendi kendine, bütün bu yemekler yerine açlığını bastırmak için sadece öğütülmüş bakladan ya da mısırdan yapılmış kuru bir ekmek yese de razı olacağını düşünüyormuş. Ama bu duygusunu belirtmemek için de çaba sarf ediyormuş.

O sırada ihtiyar ona "Değerli misafirim, konuşmaların yüksek düzeyde ve şahların ve büyük kişilerin huzurunda yemek yemeye alışık birinin konuşmaları! Ye dostum, afiyetler olsun, hazmı kolay olsun!" demiş. Kardeşim de, "Gerçekten, et yemeklerinden artık epeyce yedim!" yanıtını vermiş. O zaman ihtiyar ellerini birbirine çırpmış ve "Hey oradakiler! Bu tabağı kaldırın! Ve bize tatlı getirin! Tüm tatlılardan, reçellerden ve seçkin meyvelerden getirin!" diye seslenmiş. Bunu duyan genç hizmetçiler hemen oraya buraya gidip gelmeye ve ellerini hareket ettirmeye başlamışlar ve ellerini yuvarlayarak yukarı kaldırıp başları

üzerinde tutmuşlar ve sanki ardarda sofra değiştirir gibi davranmışlar. Sonra ihtiyarın bir el hareketiyle çekilip gitmişler. İhtiyar da kardeşim Şakalik'e, "Şimdi aziz misafirim, sıra tatlıya geldi. Evvela hamur işlerinden başlayalım! Şu ince hafif sapsarı hamurdan yapılmış altın gibi sarı, yuvarlak ve badem, şeker ve narla donanmış olarak tabakta gördüğün kadayıf tatlısına ne dersin! Allah aşkına bir iki tanesini tat! Ne dersin? Şurup tam kıvamını bulmuş mu, üzerine yeterince tarçın serpilmiş mi? İnsan hiç bıkmadan bunlardan on beş tane yiyebilir; ama şu işlemeli bakır tabaktaki künefeye de yeterli yer ayırmalı! Bak, benim tatlıcıbaşım ne kadar usta! Şu hamur yumağını ne kadar sanatkârca yuvarlamış! Allah aşkına! Acele et de, şurubu akıp gitmeden damağında tadını duy! Ne kadar narin! Bak! Üzerine gülsuyu ve dövülmüş fıstık serpilmiş şu muhallebiye bak! Şu porselen tabaktaki dövülmüş kaymağa, onun portakal çiçeği suyuyla ve diğer hoş kokularla oluşturulmuş lezzetine bak! Ye, aziz misafirim, sakınmadan elini tabaklara daldır!" demiş. Ve ihtiyar sanki gerçekmiş gibi, elini ağzına oburca götürerek, yutarak kardeşime örnek oluyormuş. Kardeşim de onu mükemmel taklit ediyor, ama aslında gerçekten oburluk ve açlık duyarak ağzından sular akıtıyormuş.

İhtiyar, "Şimdi de reçellere ve meyvelere geçelim! Reçelden yana, benim aziz konuğum, sırf görebildiklerini seçme sıkıntısına katlanman yeter! Şurada önünde, kuru şekerlemeler var, şurada reçeller! Öbürleri de gönlümü çekiyor ya, ben sana kendi tercihim olan kuru şekerlemeleri tavsiye ederim. Geniş, ince dilimler şeklinde sıralanmış, ağızda eriyiveren, albenisi olan şu saydam ve pırıl pırıl kayısı şekerlemesine bak! Şu şekerle billurlaşmış, amberle kokulandırılmış ağaçkavunu şekerlemesine bak! Ya da goncagül şekli verilmiş, gülün ya da portakal çiçeğinin taçyaprağı şeklindeki keklere bak! Şu, hele şu, bir gün benim ölümüme neden olacak! Ötekileri bir an bir yana bırak da, kıyılmış badem ve karanfil tanesiyle süslenmiş şu hurmadan yemeye bak! Bunu bana Kahire'den getiriyorlar. Çünkü Bağdat'ta çok iyi yapamıyorlar. Bundan dolayı Kahire'deki dostlarımdan birine bana bu lezzetli tatlıdan yüz çömlek göndermesi için ricada bulundum. Ama her ne kadar iştahın ve acele yiyişin beni son

derece onurlandırıyorsa da, pek hızlı gitme! Senden özellikle üzerine dövülmüş ceviz dökülmüş, miskle kokulandırılmış şu havuç şekerlemesi üzerindeki görüşlerini açıklamanı istiyorum!" demiş. Kardeşim Şakalik, "Oh! Bu tatlı benim tüm düşüncelerimin ötesindedir ve damağım onun verdiği tatların tapınağıdır. Ama benim zevkime göre, içine konan misk biraz fazla kaçmış!" demiş. İhtiyar da ona, "Yo, hayır, hayır! Ben öyle bulmuyorum; aksine! Ben bu kokuya alışkınım, ambere de! Ve aşçılarım ve tatlıcılarım, bol bol katmak için emir almışlardır. Misk ve amber ruhumu uyanık tutan iki destektir" diye yanıt vermiş.

İhtiyar, "Ama sakın bu meyveleri unutma! Zira anlıyorum ki midende daha yer var. İşte limonlar, muzlar, incirler, taze hurmalar, elmalar, ayvalar, üzümler ve daha niceleri karşında! Ve yine işte taze bademler, fındıklar, taze cevizler ve diğerleri! Ye, benim değerli misafirim!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Ama kardeşim, hava çiğnemekten yorulan çenelerini artık oynatamaz olmuş; midesi de bütün bu güzel şeylerin durmadan hatırlatılmasından görülmedik şekilde tahrik edilmiş olarak, "Efendim size doyduğumu ve gırtlağımdan bir lokma daha bir şey geçmeyeceğini itiraf etmek zorundayım!" demiş. İhtiyar da, "Senin bu kadar tez doymuş olmana çok şaştım! Öyleyse içelim! Henüz içmeye başlamadık!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine el çırpmış, yenleri ve giysilerinin uçları özenle kıvrılmış genç çocuklar koşup gelmişler ve her şeyi kaldırır, sonra da sofraya iki bardak, sürahiler, kulpsuz testiler ve ağır ve değerli çömlekler koyar gibi hareketler yapmışlar. Ve ihtiyar, sanki bardaklara şarap doldurur gibi yaparak bunlardan birini kendi eline almış, diğerini de kardeşime sunmuş. O da bunu memnunlukla alıp ağzına götürmüş ve içer gibi yapmış ve "Allah! Ya Allah! Ne hoş bir şarap bu!" demiş. Ve duyduğu zevkle göğsünü okşar gibi bir hareket yapmış. Ve yıllanmış şarap dolu büyük bir testiyi eline alır gibi yapmış ve oradan zarif bir hareketle güya bardağına şarap doldurmuş. Kardeşim de güya yeniden içmiş. Kardeşim bütün bu içtiklerinin verdiği sarhoşlukla iyice başı dönmüş gibi davranasıya kadar bu şekilde içmeye uzun süre devam etmişler. O duruma gelmiş gibi olunca da başını sallamaya ve biraz fazla neşeli konuşmaya başlamış. Ve kendi

kendine, "İşte şimdi bu ihtiyardan bana çektirdiği sıkıntıların intikamını alma zamanı geldi!" diye düşünmüş.

Bunun üzerine kardeşim, tamamen sarhoş olmuş gibi, birdenbire ayağa fırlamış; elini öylesine yukarı kaldırmış ki, koltukaltı görünmüş; kolunu şiddetle indirirken elinin ayasıyla ihtiyarın ensesine öyle şiddetli bir tokat vurmuş ki salon çınlamış ve kolunu yeniden yukarı kaldırarak bu kez ilkinden de şiddetli ikinci bir tokat indirmiş. O zaman ihtiyar büyük bir hiddete kapılmış ve "Ey tüm yeryüzü yaratıklarının en sefili! Ne yapıyorsun sen?" diye haykırmış. Kardeşim Şakalik, "Başımın tacı efendim! Ben senin lütuflarınla donattığın, evine kabul ettiğin; hükümdar sofralarında bile tadılamaz en nefis yemeklerle sofranda ağırladığın; şekerlemeler, hoşaflar, hamur işleriyle ağzını tatlandırdığın, en eski ve en değerli şaraplarla ateşli susuzluğunu yatıştırdığın itaatkâr kölenim! Ama bu kölen ne yapsın efendim? Sunduğun şaraplardan o kadar çok içti ki sarhoş oldu ve istemeyerek elini efendisine kaldırdı. Ama, sen bu kölene acı! Ve ruhun onunkinden yüksek olduğu için bu çılgınlığını bağışla!" diye yanıt vermiş.

Kardeşimin bu sözlerini duyunca, ihtiyar öfkeleneceği yerde, yüksek sesle ve uzun uzun gülmüş; sonunda Şakalik'e, "Uzun zamandır, tüm yeryüzünde, çok tuhaf ve çok hoş diye tanınmış insanlar arasında, senin gibi şakadan anlar, senin kadar dayanıklı birini arıyordum! Kimse benim şakalarıma ve latifelerime bu denli uzun süre dayanamadı. Sen, bugüne kadar, benim doğama ve zevkime uyabilen, münasebetsizliklerime sonuna kadar sabreden ve şakanın tadına vararak oyuna katılmasını bilen tek kişisin! Böylece, sadece seni bağışlamakla kalmıyor, hemen şimdi gerçek bir sofrada benimle birlikte adını andığımız tüm yemekleri, tüm tatlıları ve tüm meyveleri gerçekten yemeni istiyorum. Ve bundan sonra da asla senden ayrılmayacağım!" diyerek sözlerini bitirmiş.

Ve bu sözleri söyleyerek ihtiyar, genç kölelerine, gerçekten hiçbir şeyi noksan bırakmadan, hemen her şeyi getirmelerini emretmiş. Bu emri de gecikmeksizin yerine getirilmiş.

Yemekleri yiyip tatlılarla, şekerlemelerle de ağzı tatlandırdıktan sonra, ihtiyar kardeşimi kendisiyle birlikte sırf içki içmek

üzere kullanılan ikinci bir salona geçmeye davet etmiş. Ve daha oraya girdikleri anda düzenli çalgı sesleriyle ve hepsi aydan güzel beyaz esirelerin şarkılarıyla karşılandıkları gibi; bu genç şarkıcılar, kardeşim ve ihtiyar en nefis şarapları ağız tadıyla içerlerken, çeşitli makamlarda türlü şarkılar söylemişler; yapılan ara taksimleriyle seslere değer kazandırmışlar ve hayranlık uyandırıcı bir üslûp ortaya koymuşlar. Sonra, kimileri hafiften, kanatları kıvrak ve kokulu kuşlar gibi dansetmişler. Ve o günün şenliği, öpücükler ve bir rüyadakinden daha nefis zevkler tadılarak sona ermiş.

O günden sonra, ihtiyar kardeşime sağlam bir dostlukla bağlanmış; onu en gönülden, en ayrı kalınmaz dostu bilmiş ve onu hatırı sayılır bir sevgiyle sevmiş; ona her gün yeni ve her defasında daha kıymetli armağanlar vermiş. Birlikte yiyip içmekten, zevk içinde yaşamaktan bıkmamışlar; bu, böylece yirmi yıl sürmüş.

Ama bahtın yazısı yerine getirilmek içindir. Bu yirmi yıl sonunda, ihtiyar ölmüş ve mirasçı bırakılmadığından vali hemen ihtiyarın tüm malını zoralımına uğratmış ve gelirine el koymuş. Bunun üzerine kardeşim valinin kötü niyetlerinden ve kovuşturmaya uğramaktan korkarak kaçmak zorunda kalmış; selameti kentimiz Bağdat'tan ayrılmakta bulmuş.

Kardeşim Şakalik böylece Bağdat'tan çıkarak gezilere koyulmuş ve Mekke'ye gidip hac görevini yerine getirmek için çölü geçmeye karar vermiş. Ancak bir gün, bu maksatla katıldığı topluluk, Bedevi Arapların, yol kesen haydutların, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamber'in önerilerine uymayan kötü Arapların saldırısına uğramış. Hepsi soyulmuş ve esir edilmiş ve kardeşim bu Bedevi haydutların en belalısının eline düşmüş; bu Arap onu alıp uzaktaki kabilesine götürmüş ve kölesi yapmış. Her Allah'ın günü onu dövüyor ve ona her türlü işkenceyi yapıyor ve ona, "Sen kendi ülkende çok zengin olmalısın! Fidyeni getirt! Yoksa sana en kötü işkenceleri yaparım; ölümün de benim elimden olur!" diyormuş. Kardeşimse inliyor ve ağlayarak, "Vallahi! Benim hiçbir şeyim yok, ey Arap Şeyhi! Ben zenginliğe giden yoldan bile haberli değilim! Her şeyden yoksunum! Şimdi senin kölen ve malınım! Tüm olarak senin elindeyim. Bana istediğini yap!" diye yanıt veriyormuş.

Öte yandan, Bedevinin çadırında, kadınlar arasında seçkin, siyah kaşlı ve gece siyahı renginde gözleri olan bir eşi varmış. Kadın çiftleşmede sıcak ve yakıcı imiş. Böylece kocası Bedevi çadırından her uzaklaştığı sırada, kardeşimi çağırıp, Arap çöllerinin bir ürünü olan tüm bedenini kendisine sunma önerisinde bulunmakta kusur etmezmiş. Kardeşim Şakalik'e gelince, hepimizin tersine, kısrağa binmekte ve üzerinde takla atmakta pek ünlü değildir. Bundan dolayı, Bedevi kadının önerilerini Allah korkusundan hep geri çevirmiş. Bununla birlikte, günlerden bir gün, bu alev saçan Bedevi güzeli, kardeşim Şakalik'in cinsel direncini, kalçalarının kıvrak hareketleriyle, göğüslerinin ve karnının ahenkli kıvrılışlarıyla yöresinde dolaşarak kırmış. Kardeşim onu almış, onunla işin koşullarına uygun oynaşmalarda bulunmuş, sonra da kucağına çekivermiş. Ve bu durumda birlikte öpüşüp dururlarken belalı Bedevi çıkagelmiş ve tüm manzarayı gözleriyle görmüş. O zaman korkunç Bedevi belinden bir devenin boynunu tek vuruşta bedeninden ayıracak kadar keskin bir bıçak çıkararak ilkin kardeşimin zina öpüşmelerini yapmış dudaklarını kesip ağzına sokmuş ve, "Allah belanı versin, alçak hain, sonunda karımı yoldan çıkardın!" diye haykırmış. Bu sözleri söylerken, Bedevi, kardeşim Şakalik'in hâlâ sıcak olan zebbini yakalamış, onu ve iki yumurtalığını bir vuruşta dibinden kesmiş. Sonra Şakalik'i ayaklarından sürükleyerek bir devenin sırtına atmış ve bir dağın tepesine götürerek oraya bırakmış; ve onu ölüme terk ederek ayrılmış.

Bu dağ hacca gidenlerin yolunun üstünde bulunduğundan, Bağdat'tan yola çıkan hacı namzetleri, oradan geçerlerken, onu bulmuşlar; onun şakalarıyla kendilerini güldüren "Çatlak Çömlek" Şakalik olduğunu anlamışlar. Ona, yiyecek, içecek verdikten sonra hemen bana gelip haber verdiler.

Bunun üzerine, ben ey Emirü'l-Müminin, onu aramaya koyuldum; bulup omzumda taşıyarak Bağdat'a getirdim. Sonra yaralarını iyileştirdim ve ömrünün sonuna kadar yetecek imkân sağladım.

Ve işte böylece ben, ey Emirü'l-Müminin, senin ellerindeyim ve sana altı kardeşimin öykülerini az sözcük kullanarak büyük bir aceleyle anlattım. Oysa pekâlâ uzun uzadıya anlatabilirdim.

Ama senin sabrını kötüye kullanmamak için çekingen davranmayı yeğ tuttum. Sonra da sana konuşmayı ne kadar az sevdiğimi göstermek ve kardeşlerim için sadece bir kardeş değil, aynı zamanda bir baba olduğumu kanıtlamak istedim. Zaten, suskun anlamında Es-Sâmit derler bana! Başka türlü davransaydım, bu ismin sakladığı erdem yitip giderdi.

Bu hikâyeyi duyunca, diye berber çağrılılara anlattıklarını sürdürdü, Halife Muntasır Billah katıla katıla güldü ve bana, "Gerçekten ey Sâmit! Sen çok az konuşan birisin! Densizlik yapmaktan, meraklı davranmaktan ve kötü niteliklerden çok uzaksın! Ama benim de kendimce uygun gördüğüm nedenlerden ötürü, senin hemen Bağdat'ı terk edip başka bir yere gitmeni istiyorum. Özellikle bu dileğimi hemen yerine getir!" dedi. İşte halife, beni böylece sürgün etti; haksızca ve bana böylesi bir cezanın nedenini açıklamadan!

Bunun üzerine, ben, efendiler, tüm ülkeleri ve tüm iklimleri dolaştım. Bu böylece Halife Muntasır Billah'ın ölümüne ve onu izleyen Halife El-Mustasım'ın saltanatı başlayıncaya kadar sürdü. Bunun üzerine Bağdat'a döndüm; ama gördüm ki, tüm kardeşlerim ölmüş. İşte tam bu sırada biraz önce bizi bahtsızca bırakıp giden genç adam beni başını tıraş ettirmek üzere evine çağırdı. Ve, söylediklerinin tam tersine, sizi temin ederim ki efendiler, ona çok büyük iyilikte bulundum; öylesine ki ona sağladığım yardım olmasaydı belki de genç kızın babası olan kadı tarafından cezalandırıp öldürülmüş olacaktı. Onun benimle ilgili olarak söyledikleri tamamen iftiradır ve benim meraklı, densiz, geveze, kaba kişilikli ve nezaket ve zevkten mahrum olduğum üstüne söylediklerinin hepsi tümüyle yanlış, yalan ve hayalidir; burada bulunanlar, bunu böyle bilmelidir.

"İşte, ey bahtıgüzel şah, Çinli terzinin hükümdarına yedi bölümde anlattığı öykü böyleymiş" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad. Sonra da eklemiş:

Berber Es-Sâmit öyküsünü bitirince, biz tüm çağrılılar bu insanı şaşırtan berberin gerçekten ne kadar geveze olduğunu anladık ve yeryüzünde görülen tüm berberlerin en densizi oldu-

ğuna inanmak için daha fazla onu işitmek lüzumunu duymadık; ve işittiklerimizden başka hiçbir kanıta gerek görmeden, Bağdatlı topal gencin bu berberin kurbanı olduğuna da kanaat getirdik. Bunun üzerine, anlattığı tüm öykülerin bizi çok eğlendirmesine karşın, yine de bu berberin hemen cezalandırılması gerektiğine hükmettik. Bağırıp çağırmalarına karşın onu tuttuk, farelerin cirit attığı karanlık bir odaya hapsettik. Ve biz, çağrılılar, kendi şenliğimize ve yiyip içmemize ikindi ezanı okunasıya kadar devam ettik. Ve ancak o zaman her birimiz çekildik ve ben, karıma yiyecek bir şeyler vermek üzere eve döndüm.

Ama, eve geldiğimde, karım bana sırtını çevirdi; kötü bir ruhsal durumdaydı ve bana, "Bütün gün beni bırakıp gitmen içine sindi mi? Sen orada zevkten dört köşe eğlenir ve ferahlarken beni evde böylece tek başına, mahzun ve acınacak halde bırakman doğru mu? Bunun için, beni hemen evden çıkarıp günün geri kalan bölümünde gezdirmezsen, artık meselenin sen, ben ve kadı arasında çözümlenmesi gerekir! Geciktirmeden senden boşanma talebinde bulunacağım!" dedi.

Bunun üzerine ben, kötülüğü ve ev içinde kavgayı sevmediğimden, barışı sağlamak için, yorgunluğuma karşın, karımı gezdirmek üzere dışarı çıktım. Gün batıncaya kadar sokakları ve bahçeleri dolaştık.

İşte tam o sırada, eve dönerken, sana ait olan küçük kamburu gördük, ey kudretli ve hamiyetli şah! Son derece sarhoş ve neşeli olan kambur, yöresini çevirenlere güzel laflar etmekte ve şu iki dizeyi söylemekteydi:

> Damıtılmış, lal renkli şarapla şeffaf ve rengin kadeh arasında tercihte bulunamam ve ne diyeceğimi bilemem! Çünkü bardak, damıtılmış ve lal renkli şarap gibidir! Şarap da, şeffaf ve rengin bardak gibi!

Sonra küçük kambur, ya orada bulunanlara eğlendirici bir şaka yapmak ya da kendisini çaldığı küçük tefin ahengine kaptırıp dans etmek için arada bir susuyordu. Ben ve karım da bu kamburun bize hoş bir sofra arkadaşı olabileceğini düşündük; yemeğimizi birlikte paylaşmak üzere onu evimize davet ettik.

Sonra oturup birlikte yemek yedik, karın da bizimle birlikte kaldı; çünkü bu küçük kamburla bir arada kalmanın, tam bir erkeğin yanında kalmakla bir olmadığını düşünüyordu; yoksa bir yabancıyla birlikte yemek yemek üzere orada kalmazdı.

Ve işte o sırada, karın kamburla eğlenme fikrine kapıldı ve ağzına koca bir balık lokması soktu ve onu boğdu.

Ve o zaman, ey kudretli hükümdar, ölü kamburu aldık ve burada bizimle olan hekimin evine bırakarak ondan kurtulduk. Ve Yahudi hekim, kendince, onu saraya azık sağlayan zatın evine atmış; o da kendince Kıpti simsarı sorumlu kılmış.

Ve işte, ey hamiyetli şahım, bugün huzurunda söylenen öykülerin en harikası budur. Ve kuşkusuz, bu berberin ve altı kardeşinin öyküleri, kambur öyküsünden daha şaşırtıcı ve daha zevk vericidir.

Terzi anlatısını bitirince, Çin hükümdarı ona, "Gerçekten, kabul etmeliyim ki, ey terzi, senin öykün, benim zavallı kamburumun öyküsünden daha ilginç ve daha anlamlıdır. Ama bu insanı şaşırtan berber, o nerede? Siz dördünüz hakkında bir karar almadan önce, ilkin onu görmek ve dinlemek istiyorum. Dünden beri ölü bulunduğuna göre, kamburumuzu gömmeyi ondan sonra düşüneceğim. Ve yaşarken bizi o kadar eğlendirdiği, öldükten sonra bile, bu topal gencin, berber ile altı kardeşinin öykülerini ve öteki üç öyküyü işitmek fırsatını bana sağlayarak neşelenmeme neden olduğu için, ona güzel bir mezar yaptıracağız!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, mabeyincilerine, terziyi alıp berberi aramaya gitmelerini emretmiş. Ve bir saat sonra, terzi ile mabeyinciler, gidip berberi atıldığı karanlık odadan kurtarmışlar, saraya getirip hükümdarın huzuruna çıkarmışlar.

Hükümdar, berberi incelemiş ve onun yüzü kapkara, sakalı ve kaşları bembeyaz, kulakları delik ve sarkık, burnu şaşırtıcı uzunlukta, kasıntılı ve mağrur tavırlı, en az doksan yaşında biri olduğunu görmüş. Bunu görünce, Çin hükümdarı, kahkahalarla gülmeye başlamış ve ona, "Ey sessiz kişi! Bana, senin harika öyküler anlatmasını bildiğini söylediler. Bu kadar iyi bildiğin bu öykülerin birkaçını bana da anlatmanı istiyorum!" demiş. Berber, "Ey zamanın hükümdarı, benim niteliklerimi anlatırken

seni aldatmamışlar. Ama, her şeyden önce, hepsi bir araya toplanmış olan bu Hıristiyan simsar, bu Yahudi, şu Müslüman ve şu yerde yatan kambur, burada ne arıyorlar, onu öğrenmek isterdim. Ve de bu garip toplantının nedenini..." demiş. Çin hükümdarı da pek çok gülerek ona, "Senin tanıdığın kimseler olmayan bu kişiler hakkında neden bana soru soruyorsun?" deyince, berber, "Sadece densiz bir konuşmacı olmadığımı, benimle ilişkisi olmayan şeylerle asla ilgilenmediğimi, hakkımda anlatılan son derece geveze olduğum iftirasından ve diğer iftiralardan tamamen uzak bulunduğumu hükümdarıma göstermek için soruyorum. Ve bil ki, üzerimde taşıdığım bu Es-Sâmit unvanına layık bir kişiyim ben! Şairin dediği gibi:

> "Birinin bir lakapla anıldığını görür de, iyice araştırırsan, bu lakabın ona boşuna verilmediğini anlarsın!"[1]

Bunun üzerine hükümdar, "Bu berberden çok hoşlandım. Bundan dolayı ona kamburun öyküsünü, sonra Hıristiyanın anlattığı öyküyü, Yahudinin anlattığını, azık sağlayıcının anlattığını ve de terzinin anlattığını yeniden anlatmak istiyorum!" demiş ve hiçbir ayrıntısını atlamadan berbere tüm bu öyküleri anlatmış. Ancak burada tekrarlamanın yararı yok.

Berber bu öyküleri işitip kamburun ölüm nedenini de anlayınca, başını ağır ağır sallayarak, "Vallahi! Bu duyduklarım beni çok şaşırttı. Şu ölü kamburun üstündeki örtüyü kaldırın da, onu bir de ben göreyim!" demiş. Ve berber, kamburun cesedinin üstü açılınca, yaklaşıp yere oturmuş, kamburun başını dizlerine koymuş, yüzüne dikkatle bakmış. Ve birdenbire öyle bir kahkaha koparmış ki, bu gülüşün patlamasının etkisiyle arka üstü yere düşmüş. Sonra da, "Gerçekten, herkes bir nedenle ölür; bu kamburun ölüm nedeni ise, şaşırtıcı şeylerin en şaşırtıcısı olsa gerek! Ve de altın suyuna batırılmış kalemlerle yazılıp hükümdarın arşivlerinde saklansa yeridir, böylece gelecek kuşaklar bilgi edinirler!" demiş.

1 Mardus'ün İngilizceye çevirisinde, *"If any man earned a name / I deem him worthy of the same"* şeklindedir (Â.Ş.O.)

Hükümdar, berberin bu sözlerini işitince çok şaşırmış ve "Ey berber, ey Sessiz Kişi! Bu sözlerinin anlamını bize açıkla!" demiş; o da, "Ey hükümdarım, senin lütufkâr ve hayırsever varlığına yemin ederim ki, kamburun henüz hayatta! Ve şimdi bunun böyle olduğunu göreceksin!" diye yanıt vermiş. Ve hemen belindeki kemerden içinde merhem bulunan küçük bir şişe çıkarmış, merhemi kamburun ensesine sıvamış ve boynunu yün bir kumaş parçasıyla sarmış ve terleme sağlayasıya kadar beklemiş. Bunun ardından kemerinden uzun bir demir kıskaç çıkarmış ve bunu kamburun boğazına sokmuş ve oradan kamburun boğulmasına neden olan koca bir balık eti parçasını kılçığıyla birlikte çıkarmış. Ve o anda, kambur şiddetli bir aksırıkla gözlerini açmış, tamamen kendine gelmiş; yüzünü iki elleriyle sıvazlamış ve iki ayağı üzerine sıçrayarak, "Allah'tan başka Tanrı yoktur! Allah'ın duası ve selamı üzerine olası Muhammed onun elçisidir!" diye haykırmış.

Bunu gören, orada bulunan herkes çok şaşırmış ve berbere büyük bir saygı duymuşlar. Sonra, bu şaşkınlıktan kurtulup eski hallerine gelince, hükümdar ve oradaki herkes kamburun yüzüne bakıp kahkahalarla gülmekten kendilerini alamamış. Hükümdar da, "Vallahi! İnanılmaz bir serüven bu! Tüm yaşantımda, bu derece garip ve olağanüstü bir şey görmedim!" demiş; sonra da, "Ey burada bulunan siz Müslümanlar, içinizde hiç öldükten sonra dirilen adam gören var mı? Doğrusu, Allah'ın yardımıyla, şu berber Şeyh es-Sâmit bulunmasaydı, kambur bugün gömülecekti. Ve bu hayranlık uyandıran, marifetli berberin bilgi ve niteliği sayesinde kamburumuzun hayatını kurtardık!" diye eklemiş. Ve orada bulunanların hepsi, "Doğru söylüyorsun hükümdarım! Bu serüven, harikaların harikası ve mucizelerin mucizesidir!" demiş.

Bunun üzerine Çin hükümdarı, neşe içinde, kamburun ve berberin öykülerinin, hemen altın harflerle yazılarak devlet arşivinde saklanmasını emretmiş; bu emri hemen yerine getirilmiş. Sonra, hükümdar suçlanan Yahudi hekime, Hıristiyan simsara, saray azık sağlayıcısına ve terziye birer hilat armağan etmiş; ve bunların dördünü de kendine ve saraya hizmet etmek üzere alıkoymuş; kambur ile de dost olmalarını sağlamış. Kambura

da şahane hediyeler vererek, onu zenginliğe boğmuş ve sarayın yüksek müstahdemleri arasına sokarak sofra ve içki arkadaşı yapmış. Berbere gelince, ona büsbütün başka davranmış; onu şahane bir hilatla donattığı gibi, onun için altın bir usturlap, inciler ve değerli taşlar kakılmış makaslar, usturalar yaptırmış ve onu kendisinin ve devletinin berberi ve de en candan arkadaşı yapmış.

Ve hep birlikte en tatlı, en rahat bir hayatı, tüm zevkleri kaçıran, tüm bağlılığı çökerten ölüm gelip çatana dek yaşamışlar.

"Fakat" demiş Şehrazad, Hint adalarının ve Çin'in hükümdarı Şehriyar'a: "Bu öykünün Güzel Enisü'l-Celis'in öyküsünden daha hayranlık uyandırıcı olduğunu sanmayın!" Sultan Şehriyar, "Nasıl bir Enisü'l-Celis'miş bu böyle?" diye sormuş. Bunun üzerine Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Enisü'l-Celis ile Ali-Nur'un Öyküsü

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, vaktiyle Basra tahtında Halife Harun Reşid'e bağlı bulunan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni adlı bir sultan varmış. Fakirleri ve dilenenleri kollar, bahtsız tebaasına merhametle davranır ve servetini, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz Muhammed'e inananlar arasında bölüştürürmüş. Her bakımdan, erdemleri ve yiğitliği üstüne bir şairin yazdığı kasidenin başlangıcındaki şu dizelere layıkmış:

> Mızrağının demiri kalemidir; düşmanlarının yüreği de üzerine yazdığı kâğıt! Ve kanları her zaman kullandığı mürekkep!

Bu hükümdarın iki veziri varmış: Birinin adı El-Muin ibn Sâvi, diğerininki ise, El-Fazl ibn Hakan imiş. Ama bilmelisiniz ki, El-Fazl ibn Hakan, zamanının en cömert adamıymış, onu tüm gönüllerin sevgilisi yapan hayran olunacak bir ahlakı, çok hoş bir kişiliği ve bilim adamlarının gelip zor sorunları çözümlemek için ona danışacak kadar görüşlerine değer verdiği üstün nitelikleri varmış ve ülkenin tüm halkı, ayrıklık olmadan, ömrünce iyilik yapması ve kötülük yapmaktan ya da adaletsizlikten sakınması için ona dualar eder; uzun ömür ve mutlu bir yaşam dilerlermiş. Vezir El-Muin ibn Sâvi'ye gelince, o bambaşka biriymiş: İnsanlardan nefret eder, iyilikten dehşet duyar ve kötülük ekip biçermiş; öylesine ki, onu tanıyan bir şair, hakkında bize şunları anlatmıştı:

> Onu gördüm! Yaklaşmasının getirdiği kirlilikten sakınmak için toparlandım ve iğrençliğin dokunuşundan kaçınmak için giysimin eteklerini kaldırdım. Atımdan beni bu kirli öğeden uzaklaştırıp selamete kavuşturmasını istedim!

Ve yine bu birbirinden farklı iki vezire, bir başka şairin değişik bir dizesini uygulamak olasıdır:

> Soylu kişiden olma, soylu ruhlu, soylu kişiyle olunca duyduğun zevki yudum yudum tat! Zira her zaman soylu bir babanın oğlu doğuştan soyludur!
> Ama, soyu sopu aşağılık, ruhu çirkin, kendisi aşağılık insan ile ilişki kurmaktan kaçın! Zira kötü tohumdan dünyaya gelmiş kişinin kendisi de kötüdür!

Halk, Vezir El-Muin ibn Sâvi için ne denli kin ve nefret doluysa, Vezir Fazlüddin ibn Hakan için de o denli sevgi ve bağlılık gösteriyormuş. Bundan dolayı Vezir Sâvi, iyi yürekli Vezir Fazlüddin'e büyük düşmanlık besliyor ve hükümdarın kafasında onun hakkında aykırı fikirler uyandırmaya yarayacak hiçbir fırsatı kaçırmıyormuş.

Böylece, günlerden bir gün Basra hükümdarı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni, adalet dağıttığı salondaki tahtında, yöresi tüm emirler ve sarayının belli başlı ve büyük unvanlı kişileriyle çevrili oturuyormuş. O gün Basra'ya, esir pazarına, çeşitli ülkelerden bir yığın genç esirenin geldiği öğrenilmiş. Hükümdar da, veziri Fazlüddin'e dönerek, ona "Bana dünyada eşi olmayan güzellikte, mükemmel olduğu kadar aynı zamanda üstün nitelikleri ve tatlı bir kişiliği de olan genç bir esire bulmanı istiyorum" demiş.

Vezir Fazlüddin'e yöneltilen bu sözleri duyunca, Vezir Sâvi, hükümdarın güvenini daha çok Vezir Fazlüddin'e gösterdiğini anlayıp kıskançlık duyarak şahı önerisinden vazgeçirmek niyetiyle, "Ama böylesi bir cariye bulunabilmesi kabul edilirken, değer olarak hiç değilse on bin altın dinar harcanması göze alınmalıdır!" diye haykırmış. Bunu duyan hükümdar, bu güçlük karşısında daha da hırslanarak hemen haznedarını çağırtmış ve

ona, "Hemen şimdi on bin altın dinar al ve vezirim Fazlüddin ibn Hakan'a teslim et!" demiş. Haznedar da hemencecik emri yerine getirmiş. Aynı anda Vezir Fazlüddin, hükümdarın arzusunu tatmin etmek üzere saraydan çıkmış.

Vezir Fazlüddin hemen esirler çarşısına gitmiş. Fakat, satın alırken gözetilecek koşullara uyan hiçbir esire bulamamış. Bunun üzerine esirler çarşısındaki siyah ve beyaz esirelerin alım ve satımıyla uğraşan tüm simsarları çağırtıp hükümdarın istediği nitelikte genç bir esire bulmaları için tüm araştırmaları yerine getirmelerini onlara emretmiş ve "Pazara en az on bin altın dinar değerince bir esirenin getirildiği her seferinde, bana hemen haber vermelisiniz! Gelip uygun olup olmadığını göreyim!" demiş.

Ve gerçekten o günden sonra, her gün iki üç simsar gelerek vezire, ellerindeki güzel esireler hakkında haber verir olmuşlar; ancak vezir bunları beğenmeyip simsarı da esireyi de geri çeviriyormuş. Böylece, bir ay kadar bir zaman geçmiş; bin kudretsiz ihtiyarın nefsini canlandıracak, birbirinden güzel bin kadar genç kız görmüş. Ama vezir bunların hiçbiri hakkında karar verememiş.

Hal böyle olunca, günlerden bir gün, Vezir Fazlüddin, hükümdarın sarayına gidip ondan görevini gereğince yerine getirebilmesi için biraz daha beklemesini rica etme niyetiyle atına binmek üzereyken simsarlardan birinin yaklaştığını ve atının üzengisini tutarak kendisine saygılar sunduktan sonra, onuruna şu iki dizeyi okuduğunu duymuş:

> Ey devletin parlaklığını arttıran ve ecdadın kurduğu eski binayı canlandıran, her zaman muzaffer büyük vezir!
> Cömertliğin ve iyiliklerinle yoksullara, kahrolmuşlara can verirsin!
> Ve her yaptığın Yüce Allah'ın katında daima kabul görür!

Ve bu dizeleri okuduktan sonra, vezire, "Ey soylu İbni Hakan! Yenilmez Fazlüddin! Bana tanımlamakla onur verdiğin esire bulundu; emrinizi beklemektedir!" demiş. Vezir de simsara,"Hemen onu sarayıma getir! Göreyim!" demiş. Ve vezir sarayına geri

dönerek esirenin getirilmesini beklemiş; simsar, bir saat sonra, söz konusu ettiği esirenin elinden tutarak geri gelmiş. Onu tanımlamak için "Göğüsleri dik ve mağrur! Gece rengi gözlerini kapatan kahverengi göz kapaklı, düz ve kaygan yanaklı, belli belirsiz bir gamzesi olan güler çeneli, zengin ve kıvrımlı bir kalçası ve de bir arınınki kadar ince beli olan narin ve güzel endamlı bir kız" olduğunu söyleyebilirim. Nadir ve seçkin kumaşlara bürünmüş olarak içeri girmiş. Ey Şahım! Sana onun ağzının çiçek gibi, tükürüğünün şuruptan tatlı, yanaklarının misket cevizinin taze halindeki kırmızılıkta ve tüm vücudunun bir söğüt dalı kadar narin ve tatlı eğilimli olduğunu söylemeyi unuttum. Sesine gelince, meltemin türküsünden daha ahenkli, bahçenin çiçeklerini yalayarak geçerken koku yüklenen meltemden daha hoşmuş.

Onu tanımlayan şairin söylediklerine her bakımdan layıkmış:

> Onun ipek gibi yumuşak bir cildi vardır; vücudu su gibi kıvrımlıdır; su gibi temiz ve dinlendirici!
> Gözleri! Allah, "Güzel olsun!" demiş ve olmuşlar! Tanrı'nın eseri olduğu besbelli! Bir bakışıyla akılları bulandırır! Şarap bile o kadar etkili olamaz!
> Onu sevmek! Geceleyin onu düşünmek! Ruhumu altüst ediyor, bedenimi tutuşturuyor! Gece gibi siyah, uzun, gür saçlarını, sabahın muştucusu şafağı andırır alnını düşlüyorum!

Ve bundan dolayı, çiçek gibi taze ve genç olduğundan, ona Enisü'l-Celis[1] adını vermişler imiş.

Vezir onu görünce, büyük bir hayranlık duymuş ve simsara, "Bu esirenin değeri nedir?" diye sormuş. O da, "Sahibi benden on bin altın dinar istedi. Bu değeri fazla bulmayarak kendisiyle anlaştık. Ancak, esirci bana, saydığı ve senin onun ağzından duymanı istediğim birçok nedenlerden dolayı bunun kendisinin zararına olduğuna yemin etti" demiş; bunun üzerine vezir, "Çağır onu bana!" demiş.

1 Mardrus, "Enisü'l-Celis" yerine "Douce-Amie" (Tatlı Dost) olarak ismin Fransızca karşılığını kullanıyor ve bunu okuyucuya kolaylık olsun diye yaptığını söylüyor. Fransız okuyucu için sağlanan bu kolaylık Türk okuyucu için gerekli olmadığından, biz Arapça metinlerdeki özgün başlığı kullanmayı yeğledik. Khawam ise "Compagne au Doux Langage" (Tatlı Dilli Dost) adını yeğliyor (Â.Ş.O.)

Simsar hemen esirciyi aramaya koşmuş ve biraz sonra onunla birlikte vezirin huzuruna çıkmış. Vezir, harika esirenin sahibinin, çok yaşlı, bir deri bir kemik kalmış, tıpkı şairin dediği hale gelmiş bir Acem olduğunu görmüş:

> Zaman ve baht beni yaşlandırdı; başım sallanıyor, bedenim kırılıyor!
> Zamanın kudretine ve şiddetine kim karşı koyabilir ki?
> Vaktiyle, dimdik ayakta idim, güneşe doğru öylece yürürdüm.
> Şimdiyse, kibirli tavırlarım yok oldu; hastalık yoldaşım, durağanlık sahibemdir!

Adam vezire selam vermiş; o da, "Nasıl anlaştık mı, bu esireyi bana on bin altın dinara satıyor musun?" diye sormuş. "Zaten ben kendime değil, hükümdara satın alıyorum onu!" diye eklemiş. Yaşlı adam, "Mademki hükümdar için satın alınıyor, ben onu, hiçbir değer önermeden armağan etmeyi yeğlerdim. Fakat, ey cömert yürekli vezir! Mademki bana soruyorsun, sana yanıt vermek boynumun borcudur. Ve sana, söyleyeyim: Bu on bin altın dinar, çocukluğundan beri ona yedirdiğim piliçlerin, her zaman donandığı değerli giysilerin ve eğitilmesi için harcadığım paraların bile karşılığı değildir. Çünkü onu şetiştirmek için pek çok hocalar tuttum: Güzel yazı yazmayı, Arap ve İran dillerinin kurallarını, sarf ve nahvini, Kur'an tefsirini, hukukun esaslarını ve kaynaklarını, ahlak ve felsefeyi, geometriyi, tıbbı, kadastroyu öğrendi; özellikle şiir sanatında, eğlendirici çeşitli musiki aletlerini çalmada ve şarkı söyleyip raksetmede üstünlük kazandı ve de tüm şairlerin ve tarihçilerin kitaplarını okudu. Ama bütün bunlar, onu daha soylu bir niteliğe ve daha zarif bir ruha yöneltmekten başka etki yapmadı: ve bundan dolayı ona Enisü'l-Celis adını verdim" demiş. Vezir ona, "Hiç kuşku yok, sen haklısın! Ama ben on bin altın dinardan fazla ödeyemem ve de onu sana tartıp hemen burada ödeyeceğim!" yanıtını vermiş. Gerçekten, Vezir Fazlüddin, ihtiyar Acemin önünde hemen altınları tarttırmış; o da paraları almış. Ama, oradan ayrılmadan önce, yaşlı esir taciri vezire yaklaşmış ve ona, "Vezir Hazretlerinden, kendisine

bir tavsiyede bulunmak üzere izin vermesini rica etmekteyim!" demiş. Fazlüddin de "Tabii, söyle bakayım ne diyeceksen!" demiş. O saman ihtiyar ona, "Efendimiz vezire, Enisü'l-Celis'i hükümdarımız Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin huzuruna hemen çıkarmamasını öneririm; çünkü daha bugün yorucu bir yolculuktan sonra kente ulaştı; yorgunluk, hava ve su değişimi onu biraz yıprattı. On gün süreyle onu kendi sarayında tutmakla ona dinlenme fırsatı ve güzelliğini yüceltme şansı vereceksin; sonra hamama girer, giysi değiştirir ve hazır olur. Böylesi senin ve onun hayrınadır. Ancak bu durumda iken onu Sultana sunabilirsin! Ve bu, sana, Sultan'ın gözünde daha çok onur ve saygınlık sağlar!" demiş. Vezir ihtiyarın aklı başında bir adam olduğunu anlamış ve onun görüşüne uymuş; Enisü'l-Celis'i kendi sarayına götürmüş, orada dinlenmesini sağlayabilmek için kendisine ait bir oda ayırtmış.

Öte yandan, Vezir Fazlüddin ibn Hakan'ın hayran olunacak güzellikte, ufukta yükselen ay gibi bir oğlu varmış. Yüzü harika beyazlıkta; yanakları gül gibiymiş; bir yanağında bir amber damlası gibi bir ben; yüzünde taze ve ipek gibi yumuşak ayva tüyleri varmış; tüm görünümüyle tıpkı şairin şu dizelerle övdüğü gibiymiş:

> Yanaklarının gülleri! Sakında salkımlanmış kızıl hurmalar kadar nefistir! Onları koparmak isterdim.
> Ama ellerimi uzatmak cüretinde bulunabilecek miyim? Kabul görmemekten öylesine korkuyorum ki! Zaten dokunsam neye yarar? Onu ben bütünüyle gözüme yerleştirdim bile! Bu da bana yetiyor!
> Boyu fidandan ince ve narin! Ama yüreği ulaşılmaz ve de katı! Neden sanki yüreği, boyunun inceliğinden ve narinliğinden nasibini almamış?
> Böyle olsa, narin boyu, yüreğini biraz etkileseydi, bana bunca acı çektirmezdi.
> Ve sen, tutkunu olduğum aşk yüzünden beni bu kadar kınayan dostum! Beni biraz mazur tut, ne olursun! Çünkü kendi üzerimde egemen olan ben kendim değilim; ve bedenim ve tüm gücüm bu dertlerin altındadır.

> Ve bil ki, tek suçlu, ne odur ne de sen! Sadece yüreğimdir. Ve, genç zorbam bağışlayıcı olsaydı, şimdi bu denli bitkin olmazdım ben![1]

Ve Ali-Nur adıyla anılan bu genç adam, Enisü'l-Celis'in satın alınmış bulunduğundan haberli değilmiş. Oysa, vezir, Enisü'l-Celis'e her şeyden önce kendisine vermiş olduğu nasihatları unutmamasını tavsiye etmiş imiş. Gerçekten vezir ona, "Bil ki, kızım, seni ben hükümdarımız Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni için satın aldım; sen onun seçkin gözdesi olacaksın. Bundan dolayı, kendine çok dikkat etmelisin! Ve de gerek kendini, gerek beni kusurlu kılabilecek her durumdan sakınmalısın! Benim haylaz, fakat yakışıklı bir oğlum bulunduğu konusunda seni uyarmalıyım! Çevremizde kendi gönlüyle ona teslim olmayan ve çiçeğini ona yoldurtmayan tek bir kız bile yok. Ondan kendini koru ve ona rastlamaktan sakın! Hatta sesini bile duyurmamaya ve yüzünü açıkça ona göstermemeye çalış! Yoksa, hiç kuşkusuz mahvolursun!" demiş imiş. Enisü'l-Celis de vezire, "Duydum ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş imiş. Bunun üzerine vezirin gönlü yatışmış, onu bırakıp kendi işlerini görmeye başlamış.

Oysa, Allah'ın yazılı iradesi olarak, işler iyi yürekli vezirin düşündüğünden çok başka türlü gelişme göstermiş. Gerçekten birkaç gün sonra, Enisü'l-Celis vezirin konağında bulunan hamama girmiş ve küçük esir kızlar, ona yaşantısının en mükemmel banyosunu yaptırmışlar. Tüm uzuvlarını ve saçlarını yıkadıktan sonra, onun her yanını mıncıklayıp ovuşturmuşlar ve hazırladıkları ağdayla tüylerini almışlar, miskle kokulandırılmış hoş suları saçlarına dökmüşler, el ve ayak parmaklarını kınalamışlar; sonra da kaş ve kirpiklerine sürme çekmişler; ayaklarının ucunda ödağacı ve akamber yakmışlar ve tüm bedenine hafif kokular sürmüşler. Sonra bedenini gülsuyu ve portakal çiçeği suyu kokulu büyük bir havluyla; başını da sıcak bir baş havlusuyla sarmışlar, onu hamamdan çıkarıp kendi dairesine

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde bu son dize: "Beni suçlayamazsın! Zaten çıldırmışım ben! Sevgilimi de suçlama! Tutuklayacaksan kalbimi tutukla! Ama onu cezalandırmak için ne bir yer ne de bir zincir bulabilirsin" şeklindedir (Â.Ş.O.)

götürmüşler. Orada, vezirin karısı, Ali-Nur'un annesi hatun, ona hamamdan çıkınca söylenmesi âdet olan sözleri söylemek için beklemekteymiş. Vezirin karısını görünce, Enisü'l-Celis ilerleyip elini öpmüş; vezirin karısı da iki yanağından öperek ona, "Ey, Enisü'l-Celis, sağlık suları olsun! Ey Enisü'l-Celis şimdi ne kadar güzel, ışıltılı ve kokulusun! Evimizi öylesine aydınlatıyorsun ki, sen oldukça meşaleye falan gerek yok!" demiş. Enisü'l-Celis bundan çok duygulanmış, elini göğsüne bastırıp başını eğmiş ve "Hanımım ve annem olan sana teşekkür ederim! Allah seni iki dünyada da aziz kılsın! Nimetlerini senden esirgemesin! Gerçekten, bu yıkanmayla rahatladım; keşke sen de benim ile olsaydın da birlikte yıkanaydık!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi Enisü'l-Celis'e şerbetler, kurabiyeler getirtmiş, ona sağlık ve afiyet dileyerek kendi de gidip hamamda yıkanmak üzere oradan uzaklaşmış.

Ama, tam hamama gireceği sırada, vezirin karısı Enisü'l-Celis'in yalnız kalmasından çekinerek, tedbir olsun diye, iki küçük esireyi onun yanında bırakmış ve Enisü'l-Celis'in dairesinin kapısında nöbet tutmalarını sıkı sıkıya tembih ederek onlara, "Hangi nedenle olursa olsun, çırçıplak olan ve kolayca soğuk alabilecek olan Enisü'l-Celis'in yanına kimseyi sokmayın!" demiş. İki küçük zenci saygıyla, "Duyduk ve itaat ettik!" yanıtını vermişler.

Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi, kendisine sağlık dileğinde bulunan Enisü'l-Celis'i bir kez daha öptükten sonra, öteki kadınlar yanında olduğu halde, hamama girmiş. Oysa, bütün bunlar olurken, Ali-Nur eve gelmiş; her zaman yaptığı gibi, elini öpmek için annesini aramış ama onu bulamamış. Bunun üzerine odaları araştırarak Enisü'l-Celis'in bulunduğu odanın önüne gelmiş. Kapıyı koruyan ve kendisine gülümseyen iki küçük cariyeyi görmüş; bunlar da onu yakışıklı buluyor ve gizli gizli seviyorlarmış. Ali-Nur, bu kapının böylesine muhafaza edilmesine şaşırmış; küçük esirelere, "Annem içerde mi?" diye sormuş; onlar da küçük elleriyle iterek onu kapıdan uzaklaştırmaya çalışarak, "Hayır yok! Hayır yok! Hanımımız burada değil! Evet, burada değil! Hamama girdi, evet hamama girdi, Ali-Nur efendimiz!" demişler. O da bunlara, "Öyleyse siz bura-

da ne yapıyorsunuz, benim kuzucuklarım? Çekilin de içeri girip biraz dinleneyim!" demiş. Kızlar, "İçeri girme, ey Ali-Nur, sakın içeri girme! İçerde genç hanımımız Enisü'l-Celis'ten başka kimse yok!" diye çığrışmışlar. Ali-Nur, "Hangi Enisü'l-Celis?" diye sorunca; "Baban efendimiz Vezir Fazlüddin'in, Sultan ez-Zeyni için on bin altın dinara satın aldığı güzel Enisü'l-Celis hamamdan çıktı. Üzerinde sadece beden havlusuyla çırçıplak! Sakın girme, sakın girme içeri ey Ali-Nur! Yoksa soğuk alır, hanımımız da bizi dövdürür. Sakın girme Ali-Nur!" diye çığrışmışlar. Oysa, onların böyle çığrışmalarını, Enisü'l-Celis içerden, dairesinden duyuyor ve şöyle düşünüyormuş: "Ya Allah! Bana babasının marifetlerini saydığı bu Ali-Nur da nasıl bir insan acaba? Tüm mahallede, dokunmadık hiçbir genç kız, saldırmadık hiçbir kadın bırakmayan bu yakışıklı çocuk ne mene şeydir? Onu görmezsem, ölürüm vallahi!" Ve artık dayanamayarak ayağa kalkmış ve baştan aşağı koku saçarak, hamamın tüm kokuları bedeninden fışkırarak ve de taptaze ve gözenekleri yaşama açık, kapıya doğru ilerlemiş ve yavaşça aralayarak dışarı bakmış. Ve onu görmüş. Gerçekten bu Ali-Nur tam da dolunay gibi imiş. Sırf bu bakışla Enisü'l-Celis, heyecanla çarpılmış ve tüm vücudunun titrediğini hissetmiş. Kendi bakımından Ali-Nur da, kapı aralığından çabucak göz atarak Enisü'l-Celis'in tüm güzelliğinin farkına varmış.

Ali-Nur da duyduğu arzudan etkilenerek iki küçük cariyeye öylesine yüksek sesle bağırmış ki, ellerini yüzlerine kapayıp ağlayarak kaçışmışlar ve kapısı açık olan ikinci odaya girmişler. Ali-Nur'un arkalarından kapatmak zahmetini duymadığı kapının aralığından, onun Enisü'l-Celis'in odasına daldığını görmüşler. Böylece ne olup bittiğini fark etmişler.

Gerçekten Ali-Nur, kendini korkuyla divana atan, titremeler içinde, gözleri iri iri açılmış, tüm çıplaklığı içindeki Enisü'l-Celis'in yanına yaklaşmış ve elini göğsüne bastırmış, Enisü'l-Celis'in önünde dize gelmiş ve ona tatlı bir sesle, "Ey Enisü'l-Celis, babamın on bin altın dinara aldığı cariye sen değil misin? Seni, değerini anlamak için altınla mı tarttılar? Ey Enisü'l-Celis! Sen erimiş altından çok daha değerlisin! Ve senin saçların arslan yelelerinden daha gösterişli! Çıplak gerdanın ise, akarsuların

köpüğünden daha tatlı ve serinletici!" demiş. Kız da, "Ali-Nur! Sen benim gözlerime çöl arslanlarından da korkunç, seni arayan etime parstan daha güçlü, solan dudaklarıma sert kılıçtan daha öldürücü görünüyorsun! Ali-Nur, sen benim sultanımsın! Beni kucakla, gel!" diye yanıt vermiş.

Zaten sarhoş olan Ali-Nur da, ilerlemiş; divanın üzerine Enisü'l-Celis'in yanına atlamış. Ve ikisi birbirini kucaklamış. Dışarıda kalan iki küçük cariye de şaşırıp kalmış. Çünkü bu olan bitenler onlar için oldukça garipmiş. Bir türlü sırrını çözememişler. Gerçekten, Ali-Nur, karşılıklı ateşli öpüşlerle birbirlerini kucakladıktan sonra, divanın altından elini kaydırarak, Enisü'l-Celis'in iki bacağını kavramış. Enisü'l-Celis de onu kollarıyla sarmış, ikisi sıkı sıkıya kucaklaşmışlar. Ve bir süre için öpüşmüşler ve çeşitli hareketlerden başka bir şey düşünmez olmuşlar; Ali-Nur, Enisü'l-Celis'in dilini emmiş, o da Ali-Nur'unkini...

Bunu gören iki küçük esire, büyük bir korkuya kapılmışlar. Dehşet içinde, haykırarak oradan kaçıp Ali-Nur'un annesinin bulunduğu hamama sığınmak istemişler. Tam o sırada, hatun yıkanmasını bitirmiş, gövdesinden fışkıran terler yüzünden pespembe olmuş, hamamdan çıkıyormuş. Karşısında gördüğü küçük esirelere, "Niye böyle bağırıp duruyor, ağlayıp konuşuyorsunuz, benim küçük kızlarım?" diye sormuş. Onlar da, "Ah, hanımımız!" deyip duruyorlarmış. Hatun, "Felaket! Ne oldu bakalım, küçük sefiller?" diye sormuş. Kızlar daha fazla ağlayarak, "Ah hanımımız! Genç efendimiz Ali-Nur çıkageldi, bizi dövdü, bizi cezalandırdı. Sonra da onu hanımımız Enisü'l-Celis'in yanına girerken gördük. Onun dilini emdi, o da onunkini! Bundan sonra ne olduğunu bilmiyoruz. Çünkü nefes nefese kalmışlardı; sonra Ali-Nur onun üzerine çıktı; biz de korkup kaçtık!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri işitince vezirin karısı, hamam için yüksek nalınlar giymiş olmasına ve ileri yaşta bulunmasına karşın, ardında tüm cariyeleriyle koşmaya başlamış ve Enisü'l-Celis'in dairesine ulaşmış; tam o sırada Ali-Nur, Enisü'l-Celis'in bekâretini yeni gidermiş bulunuyorken küçük cariyelerin haykırışlarını duyunca, çok acele olarak oradan kaçmış.

Bunun üzerine vezirin karısı, heyecandan yüzü sapsarı, Enisü'l-Celis'e yaklaşmış ve ona, "Kim geldi buraya?" diye sormuş. Kız, o çapkın Ali-Nur'un eğer annesi sorarsa, ne yolda yanıt vereceğini kendisine öğrettiği şekilde, "Hanımım, banyodan çıkmış, divana uzanmış dinlenirken, hayatımda hiç görmediğim genç bir adam içeri girdi. Çok yakışıklıydı, hanımım! Gözleri ve kaşları tıpkı sizinki gibiydi! Bana, 'Babamın on bin dinara satın aldığı Enisü'l-Celis sen misin?' diye sordu. Ona, 'Evet, vezirin on bin dinara satın aldığı Enisü'l-Celis benim! Ancak Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni için satın alındım!' dedim. O zaman gülerek bana, 'Hayır, ey Enisü'l-Celis! Belki babamın eskiden maksadı buydu; ama fikir değiştirdi ve seni tüm olarak bana armağan etti!' dedi. O zaman çocukluğumdan beri itaatkâr olan ben ona itaat ettim! Ve iyi yaptığımı düşündüm. Doğrusu Bağdat'ta saltanat sürmekte olan halifenin karısı olmaktansa, cariye olarak oğlun Ali-Nur'a ait olmayı yeğlerdim" demiş. Bunu duyan Ali-Nur'un annesi, "Ah kızım! Hepimiz için ne büyük felaket bu! Oğlum olacak bu Ali-Nur vicdansızın biridir! Seni kandırmış! Ama anlat bakayım bana kızım, neler yaptı sana?" diye sormuş. Enisü'l-Celis, "Kendimi ona verdim; tüm gücüyle beni kucakladı, bana sahip oldu" diye yanıt vermiş. Ali-Nur'un annesi sormuş, "Tüm olarak mı sana sahip oldu?" diye. Kız da, "Evet öyle! Hem de üç kez sahip oldu anneciğim!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Ali-Nur'un annesi, haykırarak, "Bu haylaz seni kırıp parçaladı desene!" demiş; sonra ağlamaya, ellerini yüzüne çarpmaya başlamış; bütün esireler de onunla birlikte ağlıyor ve "Aman yarabbi, ne felaket!" diye haykırıyorlarmış. Çünkü Ali-Nur'un annesi ile yöresindeki kadınları asıl korkutan şey, Ali-Nur'un babasının yapacakları imiş.

Gerçekten, vezir aslında iyi ve gani gönüllü bir adamsa da, böylesi çılgınca bir davranışa, hükümdarın ve kendisinin onuru söz konusu olduğundan hoşgörüyle bakmayacağı kesinmiş. Ve hiddetiyle oğlu Ali-Nur'u bile kendi elleriyle öldürebilirmiş. Tüm bu kadınlar, o anda şefkatlerine ve aşklarına artık yanıt veremeyeceği için bu genç adama ağlıyorlarmış.

Tam bu sırada, Vezir Fazlüddin ibn Hakan içeri girmiş; tüm kadınları gözyaşları ve keder içinde görmüş ve "Size ne oldu çocuklarım?" diye sormuş.

Bunun üzerine Ali-Nur'un annesi gözlerinin yaşını silerek sümkürmüş ve "Ey Ali-Nur'un babası! İlkin bana, sana söyleyeceklerime her bakımdan uygun olarak davranacağına dair, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamberimiz üzerine yemin ver! Yoksa, konuşmaktansa ölmeyi yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine vezir yemin vermiş ve karısı ona Ali-Nur'un kızı kandırarak nasıl bir düzen kurduğunu ve Enisü'l-Celis'in bekâretinin onarılmaz şekilde nasıl felakete uğradığını anlatmış.

Ali-Nur, buna benzer başka yaramazlıklar yaparak ana ve babasının başını daha önce de derde sokmuş imiş; ama bu sonuncu ahlaksızca hareketini duyunca Vezir Fazlüddin, kendini yere atmış; sonra giysilerini yırtmaya başlamış ve yüzüne yumruklar indirerek ellerini ısırmış, sakalını yolmuş ve kavuğunu çıkararak yere çalmış. Bunu gören Ali-Nur'un annesi onu yatıştırmaya çalışarak, ona, "Dertlenip durma! On bin dinarı düşünüyorsan, elimdeki parayla, yetmezse mücevherlerimi satarak, bunu sana tümüyle sağlarım" demiş. Ama Vezir Fazlüddin, "Hey kadın, sen neler söylüyorsun? Lekelenenin benim onurum olduğunu ve yaşamımı kaybedebileceğim için kahrolduğumu anlamıyor musun?" diye haykırmış. Karısı ona, "Fakat hiçbir şey kaybolmuş değil ki! Hükümdar Enisü'l-Celis'in varlığından bile haberli değil, bundan dolayı onun bekâretinin bozulmuş olması kendisi bakımından bir anlam taşımaz. Sana vereceğim on bin dinarla, hükümdar için çok güzel bir esire satın alabilirsin ve biz, Enisü'l-Celis'i onu seven ve onda hangi cevheri bulduğumuzu bilen oğlumuz Ali-Nur için saklayabiliriz; çünkü kız, her bakımdan mükemmeldir" demiş. Vezir de karısına "Fakat, ey Ali-Nur'un annesi! Ardımızdaki düşmanımız El-Muin ibn Sâvi denen ikinci vezirin bir gün her şeyi öğrenerek bizi mahvedeceğini unutuyorsun!" demiş; "O gün, Es-Sâvi Sultan'ın huzuruna çıkarak ona..."

Fakat anlatısının tam burasında Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça öykü anlatmayı bırakmış.

Fakat otuz üçüncü gece gelince, sözünü sürdürmüş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel hükümdarım! Vezir Fazlüddin, karısına şöyle demiş: "O gün düşmanımız Vezir Es-Sâvi, Sultan'ın

huzuruna çıkarak ona diyecek ki: 'Ey hükümdarım, her zaman size olan sadakatini övdüğünüz bu vezir sizden on bin altın alarak güya size bir cariye satın alacaktı. Gerçekten, dünyada eşi menendi bulunmayan bir esire satın aldı. Ama onu o denli harika buldu ki, o ahlaksız oğlu Ali-Nur'u çağırarak, "Bunu sen al, oğlum! Bu ihtiyar sultan onun zevkini süreceğine, sana daha layıktır. Zaten şimdiye kadar kaç cariyeye sahip olmuş, birinin bile bekâretini gidememiştir!" demiş. Ve Ali-Nur denen, bekâret gidermeyi meslek haline getirmiş olan bu haylaz da, güzel esireyi almış; kaşla göz arasında, bir yandan öbür yana delip geçmiş. Ve de şimdi babasının sarayında, dairelerini asla terk etmediği bir sürü kadın arasında, bu alçak, bu namussuz, bu genç delici, onunla çeşitli oyunlar düzenleyerek hoşça vakit geçirmeyi sürdürüp duruyor.' "

"Düşmanım Sâvi'nin bu sözlerini duyan Sultan" diye sözünü sürdürmüş Vezir Fazlüddin, "ki bana değer verir, ona inanmayı kabul etmeyecek! Ve ona, 'Sen yalan söylüyorsun El-Muin ibn Sâvi!' diyecek. Fakat Sâvi de ona, 'Bana izin ver, gidip Fazlüddin'in evini bir müfrezeyle sarayım! Esireyi hemen sana getireyim! Meseleyi kendi gözlerinle görüp anlayacaksın!' diyecek; Sultan da, davranışlarında oynak olduğu için, ona izin verecek ve Sâvi, muhafızlarla birlikte buraya çıkıp gelecek ve Enisü'l-Celis'i hepinizin içinde çekip alacak ve Sultan'ın huzuruna çıkaracak. Ve Sultan soruşturmaya başlayınca, Enisü'l-Celis itirafa zorlanacak! Bunu görünce düşmanım Es-Sâvi zafer kazanacak ve Sultanımıza 'Efendim sizin için ne denli sadık bir danışman olduğumu görüyorsunuz! Ama ne yapayım ki, sizin nezdinizde daima daha az ağırlıklı sayılmak benim kaderim; oysa şu hain Fazlüddin sizin hep gözdeniz olmuştur!' diyecek. Bunun üzerine Sultan hakkımdaki düşüncelerini değiştirecek ve beni şiddetle cezalandıracak! Ben de, bugün beni sevip sayan kimseler için alay konusu olacağım! Ve yaşamımı da servetimi de kaybedeceğim" demiş.

Bu sözleri duyan Ali-Nur'un annesi, kocasına, "Bana inan, bu meseleden kimseye söz etmezsen, hiç kimse bir şey bilmeyecektir. Ve de bahtını Allah'ın iradesine emanet et! Olacak olandan başkası başına gelmez!" demiş. Vezir bu sözleri duyunca yatış-

mış, ilerde başına gelebilecekler hakkında içine huzur sinmiş; ama oğlu Ali-Nur'a duyduğu öfke, içinden çıkmamış.

Ali-Nur'a gelince, iki küçük esirenin kopardığı haykırışları duyunca, acele Enisü'l-Celis'in odasından çıkmış. Ve bütün gün orada burada dolaşıp durmuş, saraya ancak geceleyin dönmüş; gizlice annesinin dairesine sokulmuş ve olup bitenlere rağmen, sonunda anası onu bağışlamış ve kucaklamış; kadın, bu eşsiz geyiğin onu kollarında tutmuş olmasından dolayı Enisü'l-Celis'in gizlice kıskanan kadınların da desteğiyle Ali-Nur'u dikkatle saklamış. Ve hepsi de babasının gazabından sakınması için hep birlikte ona tembihte bulunmuş.

Böylece Ali-Nur, bir ay süreyle, geceleri döndüğü sarayda, annesinin dairesine sessizce girerek kadınlar tarafından saklanmış ve hatta annesiyle anlaşarak Enisü'l-Celis ile gizlice buluşmuş.

Sonunda, bir gün, Ali-Nur'un annesi, vezirin her zamankinden daha az tedirgin göründüğü bir sırada, ona, "Oğlumuz Ali-Nur'a karşı duyduğun öfke daha ne zamana kadar sürecek? Efendim, doğrudur, esireyi yitirdik artık! Ama sen oğlumuzu da mı yitirmek istiyorsun? Çünkü, öyle hissediyorum ki, eğer bu durum böyle sürüp giderse, oğlumuz ana baba ocağından bir daha dönmemecesine kaçıp gidecek; ve bu tek çocuk, vücudumuzdan kopup gelen bu tek ürün için yine bizler ağlayacağız!" demiş. Vezir de duygulanarak ona, "Ama ne yapabiliriz ki!" demiş. Kadın, "Bu gece, akşamı bizimle geçir, Ali-Nur gelince sizi barıştırayım! İlkin onu cezalandırmak, hatta öldürmek niyetindeymişsin gibi davranırsın, sonunda da bağışlar ve onu Enisü'l-Celis ile evlendirirsin! Çünkü, Enisü'l-Celis, onda görebileceğim kadarıyla, hayran olunacak meziyetlere sahip! Ali-Nur'u da seviyor; Enisü'l-Celis'i satın almak için harcadığın parayı bulup sana vereceğim!" demiş.

Vezir, karısının görüşünü kabullenmiş ve Ali-Nur annesinin dairesine girer girmez üzerine saldırıp onu önünde yere yıkmış, sanki öldürecekmiş gibi hançerini çekip havaya kaldırmış. Bunu gören annesi, bıçakla oğlunun arasına girmiş ve "Ne yapıyorsun?" diye haykırmış. Vezir de, "Onu geberteceğim!" diye yanıt vermiş. Kadınsa, "Pişman oldu o!" demiş; Ali-Nur da, "Babacı-

ğım, beni kurban etmeye yüreğin razı olur mu?" diye inlemiş. Bunun üzerine vezir, gözleri yaş içinde, "Ama sen, ey bedbaht, benim malımın ve belki de canımın tehlikeye girmesini nasıl yüreğine sindirdin?" demiş. Ali-Nur da, "Dinle bak baba, şair ne demiş" diyerek yanıt vermiş:

> Bir an için benim çok kötü davrandığımı ve tüm suçları işlediğimi kabul et! Ama bilmez misin ki, seçkin kişiler bağışlamayı, tüm evrensel bir barış sağlamayı severler!
> Ve bilmez misin ki, özellikle düşmanın önünde diz çökmüşken ya da sen tepelerden ona hükmederken, o dağın eteğinde bir çukurun dibinde sana yalvarırken böyle davranman gerekir!

Bu dizeleri işitince, vezir, dizlerinin dibinde başı eğik duran oğlunu serbest bırakmış; yüreğine merhamet girmiş ve onu bağışlamış. Bunun üzerine Ali-Nur ayağa kalkmış, babasının ve anasının ellerini öpmüş ve itaatkâr bir vaziyet almış. Babası da ona, "Hey oğlum, bana Enisü'l-Celis'i gerçekten sevdiğini ve bunun her zamanki gibi gelip geçici bir heves olmadığını söyle! Enisü'l-Celis'imize karşı dürüst davranmaya hazırsan, ben de onu sana sunmakta tereddüt etmem!" demiş. Ali-Nur, "Fakat, tabii babacığım! Enisü'l-Celis hakkında ne gerekliyse yapmaya hazırım!" diye yanıt vermiş. Vezir de ona, "Bu durumda, sevgili yavrum, kutsamalarımın hep senin üzerine olmasını istiyorsan, bana Enisü'l-Celis'ten gayrı bir kadını nikahın altına almayacağına ve ona hiçbir zaman kötü davranmayacağına ve de satmak yoluyla ondan yakanı sıyırmayacağına söz vermelisin!" demiş. Ali-Nur da, "Peygamberimizin hayatı ve Kutsal Kuran üzerine sana yemin ederim ki, ona asla kötü davranmayacağım, yaşadığı sürece Enisü'l-Celis üzerine yasal ikinci bir eş edinmeyeceğim ve onu asla yeniden satmayacağım!" diye yanıt vermiş.

Bundan sonra, tüm konak neşeye gömülmüş; ve Ali-Nur özgürce Enisü'l-Celis'e sahip olmuş ve onunla tam bir uygunluk içinde bir yıl yaşamış. Hükümdara gelince, kendisine güzel bir cariye satın alması için Fazlüddin'e on bin dinar vermiş bulunduğunu tamamıyla unutmuş. Kötü vezir İbni Sâvi'ye gelince,

öyküyü her yönüyle öğrenmekte gecikmemiş; ama hükümdarın ve tüm Bağdat halkının, Ali-Nur'un babası veziri nasıl hoş tuttuğunu bildiği için hiçbir girişimde bulunmamış.

Ama işler böylesine sürüp giderken, bir gün, Vezir Fazlüddin hamama girmiş; acelesi olduğundan terinin kurumasını beklemeden oradan çıkmış; dışarıda da, havada büyük bir değişiklik olmuş bulunduğundan, şiddetli bir soğuk algınlığına uğramış; ve hastalık onu yatağa mahkûm etmiş. Sonra durumu ağırlaşarak, ne gece ne gündüz gözünü kapayamaz olmuş; bedeni eski durumunun gölgesi bile sayılamayacak kadar erimiş, zayıflamış. Bunun üzerine, son görevlerini daha fazla geciktirmek istemediğinden, yanına oğlu Ali-Nur'u çağırtmış ve gecikmeden gelen gözü yaşlı oğluna, "Yavrum, her mutluluğun bir sonu, her iyiliğin biteceği bir zaman vardır; her faturanın ödeneceği bir gün ve her bardakta içilecek bir acı içki vardır. İşte bugün de benim ecel şerbetimi içeceğim gündür" demiş. Sonra da şu dizeleri okumuş:

> Ölüm seni bugün unutabilir; ama yarın hatırlayacaktır.
> Ve her birimiz acele adımlarla kayıplar çukuruna doğru yol alırız.
> Yüce Allah'ın nazarında ne alçaklık ne de yükseklik mevcuttur.
> Tüm yükseklikler alçaklıklarla aynı düzeye getirilmiştir; ve kimse ne ezilmiştir, ne de ezendir.
> Ve asla, ne bir şahın, ne bir hakanın ne de bir peygamberin ölümün yasasına karşı durup sonsuza dek yaşadığı görülmüştür.

Sonra vezir sözünü "Ve şimdi, oğlum, sana verilecek bir tek nasihatım kaldı: Kendini Allah'a teslim et, insanoğlunun sonunun nerelere varabileceğini gözden uzak tutma! Ve özellikle karın olan kızımız Enisü'l-Celis'e her zaman büyük itina göster!" diyerek sürdürmüş. Bunu duyan Ali-Nur, "Benim iyi yürekli babacığım, görüyorum ki bizi terk ediyorsun! Senden sonra kime güveneceğiz biz? Sen ki, tüm iyiliklerinle nam salmıştın, kutsal cuma günleri, camilerde vaizler seni kutsar ve senin

ömrünün uzun olmasına dua ederlerdi" demiş. Fazlüddin de sözünü sürdürerek, "Çocuğum, Allah'tan beni geri çevirmemesini, kabul etmesini dilerim!" demiş. Sonra da dinimizin emrettiği kelime-i şahadeti tekrarlamış: "Eşhedü en lâ ilâhe ill'Allah! Ve eşhedü enne Muhammeden Resûlullah!" Sonra da son nefesini vererek sonsuza dek mutlu kaderiyle seçkin kutsanmışların arasına katılmış.

Ve hemen tüm saray haykırışlarla, inlemelerle sarsılmış; ölüm haberi Sultan'ın kulağına da erişmiş ve de tüm Bağdat halkı, Vezir Fazlüddin ibn Hakan'ın ölümünü öğrenmekte gecikmemiş; tüm halk, okuldaki çocuklara varıncaya kadar ona gözyaşı dökmüş. Öte yandan, Ali-Nur, tüm kederine karşın, babasının hatırasına uygun düşecek bir cenaze merasimi düzenlemek uğrunda hiçbir şeyi esirgememiş. Merasim sırasında bütün emirler, kötü İbni Sâvi dahil tüm vezirler, saltanatın tüm hatırı sayılır kişileri ve büyük unvan sahipleri ve Basra'nın tüm halkı, istinasız herkes, cenazeyi sırtlarında taşımış. Ve ölümün ortaya çıktığı evden ayrılırken, merasimi yürüten baş imam, ölünün onuruna şu dizeleri okumuş:

> Ölenin cesedini kaldırmakla görevli kişiye dedim ki: Emrime uy ve bil ki, ölmeden önce bu kişi de benim nasihatlerime kulak varirdi. İstiyorsan kutsal suyla yanını yöresini yıka! Ama asıl onun uğrunda ağlayan Şan ve Şeref'in gözlerinden dökülen yaşlarla bedenini yıkamaya itina göster! Ölüye sürülen merhemler ve tüm kokular ondan uzak olsun! Onu gereğince tahnit etmek için, gökten şanlı melekler inecek, ona saygı sunacaklar! Ve bol bol gözyaşı dökecekler! Tabutunun ağırlığını taşıyıcıların omuzlarına yükleyerek onları yormak nafile! Çünkü zaten tüm halkın omuzları, yaşadığı sürece ağır bir yük oluşturan, onun yaptığı iyiliklerin ağırlığıyla yorgun ve bitkindir!

Bu cenaze töreninden sonra da, Ali-Nur uzun süre matem tutmuş ve birilerini görmeyi ya da birilerince görülmeyi reddederek uzun süre evinde kapalı kalmış ve oldukça uzun bir süre bu üzüntülü durumu sürdürmüş. Ama günlerden bir gün öyle-

ce mahzun oturup dururken, birinin kapıyı çaldığını duymuş; gidip açınca, gelenin, rahmetli babası vezirin çok yakın dostlarından birinin oğlu, kendi yaşında genç bir kimse olduğunu görmüş. Bu genç adam Ali-Nur'un elini öpmüş ve ona, "Efendim, tüm insanlar kendi soyundan gelen nesillerde yaşar ve senin gibi bir oğul da, ünlü babasının oğlu olarak yaşamını sürdürmelidir! Böyle olunca sonsuza dek kederlenmek sana yakışmaz! Sonra, eski ve çağdaş bilgelerin kutsal sözlerini, özellikle Allah'ın barış ve duası üzerine olası Peygamberimizin 'Ruhunu şifaya kavuştur ve matemden yüz çevir!' deyişini hatırdan çıkarma!" diyerek onu teselli etmiş.

Bu sözleri duyan Ali-Nur, söyleyecek bir şey bulamamış; ve hemen kederlerine, hiç değilse dış görünüşüyle, bir son vermeyi kararlaştırmış. Ayağa kalkmış, toplantı salonuna geçmiş ve ziyaretçileri kabul etmek üzere gerekli her şeyi oraya taşıtmış. Ve o andan başlayarak evinin kapısını açmış; genç ihtiyar tüm dostlarını kabul etmeye başlamış. Ama özellikle Basra'nın ünlü tacirlerinin oğulları olan on gence bağlanmış ve onları dost bilerek zamanını eğlenceyle ve sürekli şenlik halinde geçirmeye başlamış; ve çok değerli bir eşyayı sakınmadan hediye etmediği hemen kimse kalmamış; ve onuruna bir şenlik düzenlemeden yeni tanıdığı bir kimseyi meclisine kabul etmemiş. Bütün bunları öylesine bir savurganlıkla yapıyormuş ki, Enisü'l-Celis'in onu bilgelikle uyarmalarına karşın gidişini değiştirmemesinden ürken kâhyası, bir gün, ona gelerek, "Ey efendim, aşırı cömertliğin zarar vereceğini ve gereğinden fazla hediye vermenin zenginliği eritip bitireceğini bilmez misin? Vermekten hiç endişe duymayanın fakirleşmeye mahkûm olduğunu hiç düşünmez misin? Şu dizeleri söyleyen şair ne kadar gerçekçidir!" demiş.

> Param! Onu titizlikle saklarım! Uçup gittiğini görmektense, onu erimiş külçelere dönüştürmeyi yeğ tutarım! Param benim kılıcımdır ve de kalkanım! Ve de düşmanlarımı, en kötü düşmanlarımı parayla donatmak ne mene çılgınlıktır! Bunu yaparak insanlar arasında mutluluğumu mutsuzluğa çevirmiş olmuyor muyum? Çünkü düşmanlarım zevk duyarak yiyip içecekler ve bahtsızca yarım mangır bile

> sadaka vermeyi düşünmeyeceklerdir! Öyleyse kötü ve acımasız ve de türdeşlerinin dertlerine eğilmeyi hiç bilmeyen kişiden paramı dikkatle sakınmalıyım! Paramı sakınacağım! Çünkü yalaktan beş gün uzakta kalan deve gibi susuz, yarım mangırlık sadakaya muhtaç fakirin durumu ne acıdır! Ruhu, köpeğin ruhundan da aşağılıktır. Çünkü parasız, kaynaksız kalan adam, bilgelerin içinde en bilgesi de olsa, güneşten de parlak meziyetlerin sahibi de olsa, acınacak haldedir.

Kâhyası tarafından okunan bu dizeleri duyunca Ali-Nur, ona tuhaf tuhaf bakmış ve "Söylediğin hiçbir söz benim üzerinde herhangi bir etki yapmadı. Bir kez daha kesin olarak bil ki, sana söyleyecek sadece bir sözüm var: Hesaplarını yapıp da kahvaltı yapacak hâlâ birkaç kuruşum kaldığını gördükçe, akşam yemeği için kaygılanıp zihin yorarak beni desteklemekten sakın! Şu dizeleri yazan şair ne kadar haklıdır bir bilsen!" demiş.

> Bir gün fakirliğe düşersem ve baht beni terk ederse, ne yaparım? Sadece geçmişte şehvetle bağlı olduğumuz şeylerden kendimi yoksun kılarım, ve de başkaca ne kolumu kıpırdatırım ne de ayağımı!
> Ve hepinize, benim hasislikten yana hakkında yergiler düzülen bir kimse olduğumu söylemeyi yasakladığım kadar; savurganlığından mahvolacak kadar düşüncesiz olduğumu söylemeyi de yasaklarım!

Ali-Nur'a gelince, o günden sonra bile, doğasındaki cömertlik ve iyiliğin gereği olarak tutumunu sınırlayamamış ve dostlarına olduğu kadar yabancılara da nesi var, nesi yoksa vermiş. Çağrılılarından birinin ona sadece, "Şu eşya ne kadar güzel!" demesi, Ali-Nur'un hemencecik ona, "Senin olsun!" diye yanıt vermesi için yeterliymiş; ya da bir başkası, "Ey değerli efendim! Bu mülkünüz ne kadar harika!" derse, Ali-Nur ona hemen, "Şimdi gidip onu senin adına kaydedeceğim!" deyip hemen kâğıdı kalemi alıp ev ya da başka bir mülkü hemen bu dostuna verdiğine dair bir belge düzenler, altını da mührüyle damgalar-

mış. Bu şekilde davranmayı bir yıl daha sürdürmüş. Sabahleyin tüm dostlarına bir ziyafet vermişken, akşamleyin bir başka ziyafet sunuyor, bunu yaparken de en iyi şarkıcıları ve en ünlü rakkaseleri getirtiyormuş.

Karısı Enisü'l-Celis'e gelince, artık onu da eskisi gibi dinlemiyor, hatta bazen Ali-Nur onu biraz savsaklıyormuş; o da hiç şikâyet etmiyor, okuduğu şiirler ve kitaplarla oyalanıyormuş. Ve bir gün Ali-Nur onun kendine ait dairesine girince, karısı ona, "Ey Nur, gözümün nuru! Bak şairin şu dizesini dinle!" demiş.

> Kuşkusuz ne kadar çok iyilik yapılmışsa, mutlu olmak için o kadar çok fidan dikilmiş olur! Ama bahtın kör darbelerinden de kork! Gece uyku ve rahatlık için konulmuştur, gece ruhun huzuru içindir; ama sen, bu dinlendirici saatleri başını yastığa koymadan harcıyorsun, ne yararı var? Ve de sabahleyin, felaket ansızın gelip seni çökertirse, sakın şaşma!

Enisü'l-Celis bu dizeleri henüz okuyup bitirmişken, dış kapının çalındığı duyulmuş.

Ali-Nur karısının dairesinden çıkmış ve gidip kapıyı açmış. Gelen kâhyası imiş. Ali-Nur, onu artık kendisini hemen hemen hiç terk etmeyen dostlarının ziyafette bulunduğu toplantı salonunun yanıbaşındaki odaya almış; ve kâhyasına "Hayrola, ne var? Yüzün böyle allak bullak olmuş?" diye sormuş; kâhya da, "Efendim, senin için o kadar korktuğum şey sonunda başımıza geldi!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur, "Nasıl yani?" diye sormuş; kâhya da, "Bil ki artık senin hizmetinde olamayacağım, çünkü elimin altında sana ait idare olunacak hiçbir şey kalmadı; mal mülk olarak yarım mangırlık, hatta bundan daha az değerde bir varlık kaldı. Ve işte sana yaptığım masrafları gösteren defter ile sermaye defterlerini getirdim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işitince, Ali-Nur, başını önüne eğmekten başka bir şey yapamamış ve "Allah tek kudretli ve de tek güçlü varlıktır!" diye yanıt vermiş.

Oysa, toplantı salonunda bulunan dostlarından biri onları dinlemekteymiş ve konuşulanları duyunca, tez elden içeri girip ötekilere de durumu bildirmiş; ve onlara, "Haberi dinleyin! Ali-

Nur'un artık yarım mangırlık bile değer tutacak malı kalmamış!" demiş. Tam o sırada, sanki verilen haberin gerçekliğini doğrular gibi, yüzü tamamıyla değişmiş ve allak bullak olmuş durumda, Ali-Nur içeri girmiş.

Bu durumu görünce çağrılılardan biri ayağa kalkmış ve Ali-Nur'a dönerek, ona, "Efendim, çekilmem için iznini rica ediyorum; çünkü bu gece karım doğuracak, onu kendi başına bırakamam! Hemen gidip görmem gerek!" demiş. Ali-Nur da ona izin vermiş. Bunun üzerine ikinci bir çağrılı ayağa kalkarak, "Ey Ali-Nur efendimiz, benim de bugün oğlunun sünnet düğününü yapan kardeşimi ziyaret etmem gerek!" demiş. Ali-Nur ona da izin vermiş. Sonra her bir çağrılı bir özür bularak izin istemiş; bu böylece sonuncu çağrılıya kadar sürmüş. Öyle olmuş ki, Ali-Nur, toplantı salonunda kendini yapayalnız bulmuş. O zaman Enisü'l-Celis'i çağırmış ve ona, "Ey Enisü'l-Celis! Sen daha başıma geleni bilmiyorsun!" demiş. Ve ona olup biteni anlatmış. Karısı, "Ali-Nur efendim, bugün olacaklardan korkuyor ve uzun zamandır sana hatırlatıyordum. Ama sen beni hiç dinlemedin ve hatta bir gün yanıt olsun diye şu dizeleri okudun:

> "Bir gün talih kapının önünden geçerse, onu yakala ve korkmadan keyfince ondan yararlan! Ve de tüm dostlarının yararlanmasını sağla! Çünkü ellerinden kayıp gidebilir. Ama evinde mesken tutmayı yeğlerse, ondan en geniş şekilde yararlan! Çünkü senin cömertliğin asla onu tüketmez; ve bırakıp gitmeyi kararlaştırırsa, onu alıkoymak için asla hasislik sökmez!"

"Bu dizeleri okuduğunu duyunca, benim de dilim tutuldu ve sana yanıt verecek gücü kendimde bulamadım" demiş. Ali-Nur ona, "Ey Enisü'l-Celis! Sen benim dostlarımdan hiçbir şey sakınmadığımı bilirsin; benim tüm varlığımı onlar için harcadığım doğrudur. Nitekim şimdi de, beni felakete terk etmeyeceklerine güvenim var!" demiş. Enisü'l-Celis de ona, "Vallahi! Onların sana hiçbir yarar sağlamayacağını dinim gibi biliyorum!" demiş. Ali-Nur da, "Pekâlâ! Şu dakikada kalkıp birer birer onları görmeye

gideceğim; kapılarını çalacak ve onların her birinden sağlayacağım parayla sermaye oluşturacak ve kendimi ticarete vereceğim ve de eğlence ve sefahatı, bir daha hiç dönmemek üzere bir yana bırakacağım" demiş. Ve gerçekten hemen ayağa kalkmış ve Basra'da dostlarının oturduğu mahalleye gitmiş; dostlarının hemen hepsi, çok güzel bir semt olduğundan burada oturuyorlarmış. İlk kapıyı çalınca, onu bir zenci kadın karşılamış ve ona, "Kimsin?" diye sormuş; kadına, "Git efendine Ali-Nur'un geldiğini ve kendisine 'Kölen Ali-Nur ellerini öpüyor ve cömertçe davranışını bekliyor!' dediğimi söyle!" demiş. Zenci kadın haber vermek üzere içeri girdiğinde, efendisi ona, "Git ona benim evde olmadığımı söyle!" diye haykırmış; zenci kadın da dönüp Ali-Nur'a, "Efendim, ev sahibi burada değil!" demiş. Ali-Nur da kendi kendine, "İşte bir zina çocuğu! Benden gizleniyor! Ama bunların hepsi böylesine ahlaksız değildir ya!" diye düşünmüş. Ve ikinci bir dostunun evinin kapısını çalmış, ona da aynı haberi uçurmuş; ama bu ikinci dost da ona aynı olumsuz yanıtı göndermiş. Bunun üzerine Ali-Nur şu dizeyi okumuş:

> Daha henüz kapının önündeydim ki, boşluğun sesini duydum; içinde oturanların hepsi kaçmıştı, cömertlikleri benim yüzümden sınanır diye!

Sonra da, "Vallahi! Gidip hepsini birer birer ziyaret etmem gerek! Belki içlerinden biri bu hainlerin yapmadığını yapar" demiş kendi kendine. Ancak kendisini görmeye gelen, hatta yiyecek bir lokma ekmek veren hiç kimse bulamamış. O zaman şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

> Rahata kavuşmuş insan, ağaç gibidir; meyveli iken herkes onu çevreler; ama meyveleri düşünce, daha iyi bir ağaç aramak üzere herkes dağılır. Çağımızın tüm çocukları aynı derde uğramıştır; çünkü bulaşmaktan korunmuş bir tekine bile rastlamadım.

Bundan sonra, gidip Enisü'l-Celis'e, kaygılı bir yüzle, "Vallahi! İçlerinden biri bile çıkıp benim ile görüşmedi!" demiş. O da ken-

disine, "Efendim, onların sana hiçbir yardım yapmayacağını söylemedim mi ben? Şimdi sana tavsiyem, evde elimizde bulunan değerli eşyayı ve mobilyaları satmandır. Bununla bir süre daha yaşantımızı sürdürebiliriz" demiş. Ali-Nur da kendisine önerileni yapmış. Ama, belli bir sürenin sonunda, evde satılacak hiçbir şey kalmamış. Bunun üzerine Enisü'l-Celis gözyaşı döken Ali-Nur'u kollarına almış ve ona, "Efendim, niye ağlıyorsun? Ben hâlâ senin yanında değil miyim? Ve sen bana her zaman Arap güzelleri arasında en güzelinin ben olduğumu söylediğin aynı ve her zamanki Enisü'l-Celis değil miyim? Öyleyse, al beni esir pazarında sat! Yoksa benim rahmetli baban tarafından on bin dinara satın alındığımı unuttun mu? Umarım ki Tanrı, sana bu satış dolayısıyla yardım eder ve beni iyi bir fiyatla satarsın! Hatta belki de ilk seferinkinden de yüksek bir ücretle satılırım. Ayrılmamız konusuna gelince, sen çok iyi bilirsin ki, eğer Allah bizim bir gün yeniden buluşmamızı alnımıza yazmışsa, buluşuruz!" demiş. Ali-Nur ona, "Ey Enisü'l-Celis, senden sadece bir saatliğine bile olsa asla ayrılmam!" diyerek yanıt vermiş. O da ona, "Ben de öyle, Ali-Nur efendim! Ama bazen zorunluk yasadır, şairin dediği gibi:

> "İhtiyaç seni zorluyorsa, her şeyi yapmaktan kaçınma! Utanç duygusunun sınırına kadar gelmediysen, hiçbir şey önünde de irkilme! Ciddi bir neden olmadan kafanı hiçbir şeyle yorma! Ve nedeni ciddi olan pek az dert vardır!"

Bu dizeleri duyan Ali-Nur, Enisü'l-Celis'i kollarına almış, saçlarını okşamış; yanakları gözyaşlarıyla ıslak, şu dizeleri okumuş:

> Ne olursun, lütfen sus! Ve bırak beni, gözlerinden bir bakış koparayım! Tek bir bakış ki benim yol azığım olsun! Yıpranmış yüreğime, ölümcül ayrılık anında ilaç yerine geçsin! Ama bu bile sana abartılmış bir dilek gibi görünüyorsa, verme zararı yok! Beni tek başıma çekeceğim dertlere ve ıstıraplara bırak!

Bunun üzerine Enisü'l-Celis, Ali-Nur ile konuşmaya ve öylesine tatlı sözcükler kullanmaya başlamış ki, ona önerdiği şeyi

yapmaya karar verdirmiş; Fazlüddin ibn Hakan'ın oğlu olarak Ali-Nur'un kendisine yaraşmaz bir fakirliğe düşmemesi için yapacak başka bir şey kalmadığına onu inandırmış. Bunun üzerine Ali-Nur onunla evden çıkmış ve birlikte esir pazarına gitmişler; orada saygın bir simsara giderek ona, "Ey simsar, pazarda satışa çıkardığın kişilerin değerini bilmen gerekir! Bu konudaki herhangi bir hatanı kabul etmem!" demiş. Simsar da ona, "Ey efendimiz Ali-Nur! Ben senin hizmetçinim ve kendi görevlerimi bildiğim gibi, senin yararının ne olduğunu da takdir ederim!" diyerek onları alıp bir han odasına götürmüş ve Enisü'l-Celis'in yüzündeki peçeyi kaldırınca, "Ya Allah! Ama, bu rahmetli babanıza daha iki yıl önce on bin altın dinara sattığım esire Enisü'l-Celis'miş!" diye haykırmış. Ali-Nur da ona, "Evet, ta kendisi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine simsar, "Efendim, her yaratık kendine özgü bahtı boynunda taşır ve bundan kurtulamaz! Ama sana yemin ederim ki, esireni en iyi şekilde değerlendirmek ve çarşının en yüksek fiyatıyla satmak için elimden geleni yapacağım!" demiş.

Ve simsar, tüm simsarların toplanmak âdetinde olduğu yere koşarak gitmiş ve orada hepsinin bir araya gelmesini beklemiş; çünkü bunların her biri çarşının çeşitli yerlerinde o sırada esirler satın almak ve bunları, çarşının belli bir yerinde toplayarak Türk, Rum, Çerkes, Gürcü, Habeş ve diğer ırklardan esirler olarak satmak için meşgul bulunuyorlarmış. Simsar, bütün öteki simsarların orada bulunduğunu ve de tüm meydanın simsar ve alıcı kalabalığıyla dolduğunu anlayınca, canlı bir hareketle ayağa kalkmış; büyücek bir taşın üstüne çıkmış ve "Ey tacirler ve ey mal mülk sahibi zengin kişiler! Bilin ki her yuvarlak olan ceviz değildir; uzun olan her şey de muz değildir; tıpkı her kırmızı şeyin et, her beyaz şeyin yağ olmadığı gibi. Nitekim, her kırmızı şey şarap, her esmer şey de hurma değildir. Ey Basra'nın ve Bağdat'ın tacirleri içinde en ünlüleri! Bugün sizin takdirinize, değerlendirmeniz ve öneride bulunmanıza, eğer insaflı davranılırsa bir araya getirilmiş tüm zenginliklerden de değerli, soylu ve eşsiz bir inci sunuyorum. Satışa konmak için ilk fiyatı sizin önermenizi istiyorum! Ama her şeyden önce, gelin onu gözlerinizle görün!" diye haykırmış. Ve hepsini sürükleyerek Enisü'l-Celis'i onlara

göstermiş; ve hepsi birden hemen açılış fiyatının dört bin dinar olmasını kararlaştırmışlar; bunun üzerine simsar, "Beyaz esirelerin bu incisi için dört bin dinar öneriyorum!" diye bağırmış ve hemen bundan sonra bir tacir; "Benden dört bin beş yüz!" diyerek fiyat arttırmış. Ama tam o sırada, Vezir İbni Sâvi, atıyla esir pazarından geçiyormuş, Ali-Nur'u simsarın yanında dururken, simsarı da haykırarak fiyat önerirken görmüş. Kendi kendine, "Ali-Nur denen bu haylaz, eşyalarının sonuncusundan sonra, şimdi de esirlerinin sonuncusunu satıyor olmalı; çünkü sanıyorum ki artık yarım mangır bile parası kalmadı" diye düşünmüş. Bunun üzerine tellalı çağırtmış; veziri çok iyi tanıyan tellal koşarak gelmiş ve huzurunda yeri öpmüş. Vezir de ona, "Bağırarak satmaya çalıştığın bu esireyi ben almak istiyorum. Acele onu buraya getir de göreyim!" demiş. Simsar da vezirin emrinden yakasını sıyıramayacağını bildiğinden, hemen Enisü'l-Celis'i vezirin yanına getirmiş; o da yüzünü açarak vezire göstermiş. Vezir, bu eşsiz güzellikteki yüzü ve genç kadının tüm üstün niteliklerini ve endamını görünce hayran kalmış; ve "Satışta hangi fiyata ulaşıldı?" diye sormuş; simsar da "Dört bin beş yüz dinar olarak ikinci öneride bulunuldu" demiş. Vezir de, "Peki, ben onu bu fiyata alıyorum" demiş. Bu sözleri duyunca, işe karışan birine vezirin neler yapabileceğini çok iyi bilen tacirler fiyat arttırmaya cesaret edememiş, sadece gözlerini dikerek yüzüne bakmışlar. Bunu izleyerek, vezir, "Ey simsarbaşı, neden öyle dondun kaldın? Haydi getir bakalım esireyi! Onu dört bin dinara satın aldım. Beş yüz dinarı da sen simsarlık ücreti olarak alıkoyarsın!" demiş. Simsar nasıl yanıt vereceğini bilememiş; başını eğerek gidip biraz ötede bulunan Ali-Nur'u bulmuş ve ona, "Efendim, başımıza gelen ne beladır? Esire elimizden çok düşük bir fiyata çıktı gitti. Buradan da görebileceğin gibi, bunun nedeni babanın düşmanı kötü vezir İbni Sâvi'nin çıkagelmesidir. Esirenin senin malın olduğunu sezinleyince, bizi gerçek fiyatı bulma çabamızda engelledi. Sadece ikinci öneride bulunanın fiyatını ödeyerek onu almak istiyor. Ve de onun bu parayı hemen burada sayarak cariyeyi alacağından emin değiliz. Yoksa buna da razı olur ve daha kötüsü olmadığı için Allah'a şükreder ve biraz teselli bulurduk. Ama biz, bu alçak vezirin dünyanın en kötü ödeyicisi olduğunu

biliriz, onu uzun zamandan beri tanır ve tüm hile ve kötülüklerini sezinleriz. Size, adamlarına başvurulduğunda ödenecek olan bir borç senedi yazar; öte yandan başvuruda bulunulduğu zaman kesinlikle ödenmemesini de gizlice onlara duyurur. Ve sen, senedin ödenmesi için ilgililere her başvurduğunda, bu kimseler seni, 'Yarın öderim' diyerek atlatır. Bu 'Yarın' bir türlü gelmez ve sen sonunda ödemedeki bu gecikmeden öylesine bıkar ve yorulursun ki, onlarla yeni bir anlaşmaya girmek için senedi ellerine verirsin! Onlar da yırtar atarlar. Ve böylece sonunda, cariyenin bedelini sonsuza dek yitirmiş olursun!" demiş.

Simsarın bu sözlerini duyunca Ali-Nur kendini zor tutup müthiş bir hiddete kapılmış ve simsara, "Şimdi ne yapmamı önerirsin?" diye sormuş. O da, "Sana uygulamakla en iyi sonuç alabileceğin bir öneride bulunmak istiyorum: Ben Enisü'l-Celis'i alıp çarşının ortasına getireceğim. O sırada sen ona, 'Bedbaht! Nereye gidiyorsun böyle? Bilmiyor musun ki, ben evdeki kötü davranışlarını düzeltmek için pazara getirip satar gibi yaparak seni utandırmak ve doğru davranmaya zorlamak için yemin etmiştim' dersin; sonra ona bir iki tokat atar, alır gidersin! Bunu gören herkes, bu arada vezir, esireni pazara yeminini yerine getirmek için çıkardığına inanır" demiş. Ali-Nur bu görüşü benimsemiş ve "Gerçekten en iyi fikir bu olmalı!" demiş. Bunun üzerine simsar oradan uzaklaşmış, çarşının ortasına ilerlemiş ve Enisü'l-Celis'i elinden tutarak Vezir El Muin'in önüne getirmiş ve ona, "Efendim, bu esirenin sahibi bizden biraz uzakta bulunan şu genç adamdır. İşte bize doğru geliyor!" demiş. Gerçekten Ali-Nur yanlarına gelmiş ve Enisü'l-Celis'in kolundan şiddetle çekerek suratına iki tokat aşk etmiş ve "Allah'ın belası! Seni pazara sadece yeminimi yerine getirmek için sürüklediğimi bilmiyor musun? Haydi şimdi hemen eve dön! Bundan sonra, daha önceki gibi söz dinler ol! Ve senin uydurma satışından alacağım paraya da ihtiyacım yok! Zaten ihtiyaç duysam seni pazara getirmektense, en son eşyamı ve döküntüleri ve de bana ait başka ne varsa onları katardım!" diye haykırmış.

Ali-Nur'un bu sözlerini duyan Vezir İbni Sâvi, "Allah belanı versin, genç çılgın! Sanki evinde satacak başka bir şey kalmış gibi konuşuyorsun! Hepimiz senin yarım mangıra muhtaç

olduğunu biliyoruz!" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra da, onun yanına yaklaşıp şiddet göstererek onu yakalamak istemiş. Bunu görünce, tüm simsarlar ve tacirler, hepsi tarafından tanınan ve çok sevilen ve vaktiyle hepsini açık ve iyi şekilde korumuş olan babasını da hâlâ hatırladıkları Ali-Nur'un yüzüne bakmışlar. Bunun üzerine Ali-Nur, onlara, "Hepiniz bu adamın hakaret dolu sözlerini işittiniz; hepinizi şahit tutuyorum!" demiş. Kendi bakımından vezir de, "Ey tacirler, size duyduğum saygıdan bu küstah herifi dövüp öldürmüyorum!" demiş. Fakat tacirler kaçamaklı olarak birbirlerinin yüzüne gizlice bakmışlar ve birbirlerine işaret ederek, adeta, "Ali-Nur'u destekleyelim!" demek istemişler. Ve de yüksek sesle, "Aslında bu bizi hiç de ilgilendirmeyen bir iş! Siz nasıl uygun görürseniz aranızda çözümleyin!" demişler. Ve aslında gözüpek ve yiğit bir kişi olan Ali-Nur, ilerleyip vezirin atının dizginini tutmuş, öteki eliyle de vezirin yakasına sarılarak onu eyerden çekip yere düşürmüş. Sonra göğsüne dizini dayayıp, başını, karnını, her yerini yumruklamaya başlamış. Sonra da suratına tükürüp ona, "Köpek, köpoğlu köpek! Zina çocuğu, Allah senin babanın da, babanın babasının da, ananın babasının da belasını versin! Ey lanet olası! Ey özü-çürük!" demiş. Sonra çenesine daha da kuvvetli bir yumruk vurarak birkaç dişini kırmış; vezirin sakalından kan sızmaya başlamış ve de bir çamur yığını içine düşmüş.

Bunu görünce, vezirin maiyetindeki on köle, kılıçlarını çekip Ali-Nur'a saldırmak ve onu öldürerek parçalamak istemişler. Ama bütün halk onları engellemiş ve onlara, "Siz ne yapıyorsunuz ve neden karışıyorsunuz? Efendiniz bir vezirdir, doğru! Ama bilmiyor musunuz ki, öteki de bir vezir oğludur! Yarın bunlar yeniden barışırlarsa, sizleri suçlayacaklarını bilmiyor ve başınıza geleceklerden endişe edip korkmuyor musunuz?" diye haykırmışlar. Köleler de çekilmekle ihtiyatlı davranacaklarını anlamışlar.

Ama Ali-Nur, dövmekten yorulunca, veziri bırakmış; o da çamura, kana ve toza bulanmış, yerden kalkarak ona acımaktan uzak halkın gözü önünde, sultanın sarayına doğru yollanmış.

Vezire gelince, o acıklı haliyle Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin sarayına ulaşmış; sarayın önünde durmuş ve

"Ey hükümdarım! Zulüm gördüm, zulüm gördüm!" diye haykırmış. Hükümdar onu hemen huzuruna getirtmiş ve yüzüne bakıp getirilenin veziri El-Muin ibn Sâvi olduğunu görmüş. Ve çok şaşarak ona, "Seni bu hale sokmaya kim cesaret etti?" diye sormuş. Vezir de ağlamaya başlamış ve ona şu dizeleri okumuş:

> Sen kendin yeryüzü canlıları arasında ömür sürerken ve benim gözüpek savunucum olarak yaşarken zamanın beni kurban seçmesi, vahşi köpeklerin acınası avı olmam olası mı? Ey yağmurunu bize sunan hayırlı bulut! Senin koruman altındaki ben susuzluktan kırılırken, her susuzun seni canlı kaynağında susuzluğunu gidermesi mümkün mü?

Sonra, "Ey efendim, bütün gücüyle sana hizmet eden, seni seven tüm hizmetkârlarının nasibi böyle mi olmalı? Senin hoşgörünü kötüye kullanarak onlara karşı böylesi utanç verici davranışlarda bulunulması reva mıdır?" diye eklemiş. Hükümdar da ona, "Ama kim seni bu hale koydu?" diye sormuş. O da, "Efendim, şimdiki aşçımın boyuna yemek yakmasından bıkarak bana doğru dürüst yemek yapacak bir aşçı köle satın almak üzere, bu sabah esirciler çarşısında bir gezinti yapıyordum; çarşıda bütün ömrümde bugüne kadar hiç rastlamadığım güzellikte genç bir esire gördüm. Hakkında bilgi edinmek üzere başvurduğum simsar bana, bu esirenin rahmetli Vezir İbni Hakan'ın oğlu genç Ali-Nur'a ait olduğunu söyledi. Sanırım ki değerli hükümdarım, size üstün nitelikli güzel bir esire satın almak üzere Vezir Fazlüddin ibn Hakan'a, evvelce on bin dinar verdiğini hatırlıyordur! Vezir İbni Hakan, söz konusu olan esireyi bulup sana almada pek gecikmedi. Ama harika bir yaratık olduğu ve çok hoşuna gittiği için, onu oğlu Ali-Nur'a armağan olarak sundu. Ali-Nur da, babasının ölümü üzerine, savrukluk ve çılgınlıklar yaptı ve bunda o kadar ileri gitti ki sonunda tüm mal ve mülkünü, hatta tüm eşyayı satmak zorunda kaldı. Ve yaşamak için artık yarım mangıra bile ihtiyaç duyacak bir duruma düşünce, satmak maksadıyla, esireyi pazara götürmüş ve onu simsara teslim etmiş; o da cariyeyi açık arttırmaya sokmuş. Ve hemen tüm tacirler, arttırmaya katılmışlar. Öylesine arttırmışlar ki, esirenin fiyatı dört

bin dinara ulaşmış. O sırada ben esireyi görerek bunu esasen ilk sermayeyi sağlayan devletli sultanım için satın almaya karar verdim; simsarı çağırdım ve ona, 'Evladım, ben sana bu dört bin dinarı ödeyeyim!' dedim. Ama simsar bana genç esirenin sahibini gösterdi; o da beni görür görmez, kudurmuş gibi koşup geldi ve bana, 'Allah'ın belası ihtiyar! Ey felaket habercisi kötü şeyh! Bana cariyenin başını örten büyük yeldirmeyi dolduracak kadar altın versen de, onu sana bırakmaktansa bir Yahudiye, bir Hıristiyana satmayı yeğlerim!' dedi. Bunu duyunca ona, 'Fakat, ey genç adam, onu ben kesinlikle kendim için değil, hepimizin iyilik kaynağı değerli efendimiz sultan için satın alıyorum' diye yanıt verdim. Ama bu sözlerimi işitip esireyi teslim edecek yerde, daha da hiddetlendi ve atımın dizginine yapışarak bacağımı yakaladı ve çekerek beni yere düşürdü; sonra da ilerlemiş yaşıma aldırmadan ve beyaz sakallarıma saygı duymadan, bana vurmaya ve her türlü kötü davranışta bulunmaya başladı; sonunda da şu anda gördüğünüz acınası hale getirdi. Ey adil hükümdarım! Ve bütün bunlar sultanımı hoşnut etmek, aslında yasal olarak da kendisine ait bulunan bir esireyi, yatağına layık görerek satın almak istememden dolayı başıma geldi!" diye sözünü sürdürmüş.

Ve vezir, bu sözleri söyledikten sonra, sultanın ayaklarına atılıp ağlamaya ve ondan adalet dilemeye koyulmuş. Onun iddiası ve anlattıklarından sonra sultan, öylesine bir hiddete kapılmış ki, alnından kaşlarının arasına ter akmış ve hemen maiyetini oluşturan emirlerine ve sarayının ileri gelenlerine dönüp bir işaret yapınca huzurunda kılıçlarını çekmiş kırk muhafız belirmiş. Sultan onlara, "Hemen şimdi eski vezirim El-Fazl ibn Hakan'ın evine gidin! Evi yağmalayın ve de yerle bir edin! Sonra da cani Ali-Nur'u ve cariyesini yakalayın, kollarını bağlayarak huzura getirin!" demiş. Kırk muhafız, işittikleri ve itaat ettikleri yanıtını verdikten sonra, hemen Ali-Nur'un evine doğru yollanmışlar.

Oysa sultanın sarayındaki mabeyinciler arasında daha önce rahmetli Vezir İbni Hakan'ın kölesi olup büyük bir sevgiyle bağlandığı eski genç efendisi Ali-Nur ile birlikte yetiştirilmiş bulunan Sancar adında genç bir mabeyinci varmış. Talihin uğuru olarak, Vezir Es-Sâvi'nin saraya geldiği ve sultan tarafından o

kıyıcı emir verildiği sırada orada bulunuyormuş. Hemen aceleyle kestirme yollardan Ali-Nur'un evine koşmuş; kapının çalındığını işiterek koşup gelen Ali-Nur'u bulmuş; Ali-Nur onun eski dostu Sancar olduğunu görünce kendisi ile selamlaşıp kucaklaşmak istemiş. Ama Sancar, fazla oyalanmadan ona "Sevgili efendim, şimdi dostluk sözleri söylemenin ve selamlaşmanın sırası değil!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

> Özgür ruhun için, bağlanıp zulüm göreceğine ve sert köleliğin acısını çekeceğine inanıyorsan, onu kökünden sök ve kaç! Uzaklara uç, bırak kentlerde binalar onları inşa ettirenlerin üzerlerine çöksün! Hey dostum, Allah'ın geniş ve sonsuz toprakları üzerinde kendi ülkenden başka ülkeler bulursun! Ama başka can bulamazsın!

Ali-Nur da "Hey Sancar dostum, bana ne gibi bir haber getirdin?" diye sormuş. Sancar ona, "Hemen ayağa kalk, kendini ve cariyen Enisü'l-Celis'i kurtar! Çünkü El-Muin ibn Sâvi, içine düşersen seni acımadan öldürecek bir ağ atmaya geliyor. Ve de sultan onun tahrikleriyle kılıçlarını çekmiş kırk muhafızını ikiniz için yola çıkardı. Başınıza felaket gelmeden, hemen kaçıp kurtulmanızı öneririm!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, bir kese altın çıkararak Ali-Nur'a vermiş ve ona, "Efendim, hacet halinde kullanabilmen için işte kırk adet altın dinar! Daha fazla cömert davranamadığım için beni bağışlamanı dilerim. Ama zaman kaybediyoruz! Kalk, hemen kaç!" demiş.

Ali-Nur koşup Enisü'l-Celis'e durumu bildirmiş, o da hemen çarşafına bürünmüş; ikisi birlikte evden, sonra da kentten çıkmışlar; Allah'ın yardımıyla deniz kenarına ulaşmışlar ve tam o sırada yelkenlerini açmış yola çıkmak üzere olan bir gemi bulmuşlar.

Ali-Nur, güvertede, "Birbirlerine henüz veda etmemiş olanlar etsin! Henüz yol tedariklerini tamamlayamayanlar tamamlasın, evinde bir şey unutan varsa gidip alsın! Çünkü yola çıkmak üzereyiz!" diye haykıran kaptanı görmüş. Tüm yolculardan, "Yapacak başka işimiz kalmadı kaptan, her şey yolunda!" yanıtını alınca kaptan adamlarına, "Haydi! Yelken açın, palamarları çözün!" diye haykırmış. O anda Ali-Nur kaptana, "Ne yana

doğru yol alıyorsunuz, kaptan?" diye sormuş; o da, "Barış kenti Bağdat'a!" yanıtını vermiş.

Anlatısının bu anında, Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve otuz dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, kaptan, Ali-Nur'a, "Barış kenti Bağdat'a!" deyince, Ali-Nur da, "Bekleyin! Biz de geliyoruz!" demiş ve peşinde kendisini izleyen Enisü'l-Celis ile geminin güvertesine çıkmış, gemi de hemen tüm yelkenlerini açarak büyük beyaz bir kuş gibi deryaya kanat açmış; şairin dediği gibi:

> Şu gemiye bak! Görünüşü seni baştan çıkarır. Telaşlı rüzgâr, onun rakibidir ve tezlik yarışında başka galip tanımaz! Yüksek maviliklerden kanadını yaymış denize dalan ve dengesini sağlayan bir kuş gibidir.

Ve gemi, uygun bir rüzgârla, tüm yolcularını taşıyarak yola koyulmuş. Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'in başına gelenler bunlar!

Ali-Nur'u yakalamak üzere Sultan'ın gönderdiği kırk muhafıza gelince: Ali-Nur'un evine gelmişler; evi dört bir yandan kuşatmış, kapıları kırıp içeriye girmiş ve her bir yanı inceden inceye araştırmışlar. Ama hiç kimseyi bulup yakalayamamışlar. Bunun üzerine, evi çılgınca tahrip etmiş ve dönüp sultana semeresiz araştırmalarını bildirmişler. Sultan da, "Onları her yerde arayın, tüm kenti tarayın!" emrini vermiş. Ve tam o sırada Vezir İbni Sâvi çıkagelince, sultan onu teselli etmiş; bir hilat hediye ederek "Senin öcünü hiç kimse değil ben alacağım, sana söz veriyorum!" demiş. Vezir de ona uzun bir ömür ve mutluluğun huzurunu dilemiş. Sonra sultan, tellallarına şu bildiriyi yaymalarını emretmiş: "Ey ahali! Eğer içinizden biri rahmetli Vezir İbni Hakan'ın oğlu Ali-Nur'a rastlarsa, onu yakalasın ve sultanın huzuruna getirsin! Mükâfat olarak güzel bir hilat ile bin dinar verilecek! Lakin, kim onu görür de, gizlerse, ibret oluşturacak bir ceza çekecek!" Ama tüm araştırmalara karşın hiç kimse Ali-Nur'a ne olduğunu bilememiş.

Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'in ne olduğuna gelince, sapasağlam Bağdat'a ulaşmışlar ve kaptan onlara "İşte burası tatlılık yuvası Bağdat şehridir. Kış kıyametin sertliğini hiç tanımayan, gül ağaçlarının gölgesinde, çiçekler arasında şırıldayarak akan sularının sesleri ve baharın ılıklığı içinde yaşayan mutlu bir kenttir burası!" demiş. Ali-Nur, kaptana, yolculukları boyunca kendilerine gösterdiği iyi davranıştan ötürü teşekkür etmiş ve ona kendisi ve Enisü'l-Celis'in yolculuk masrafı olarak beş altın dinar vermiş, sonra gemiyi terk edip ardında Enisü'l-Celis olduğu halde Bağdat'ın içine girmiş.

Talih, Ali-Nur'un herkesin gittiği bir yol yerine, Bağdat'ı çevreleyen bahçelere doğru giden bir başka yolu izlemesini istemiş. Yöresi yüksek duvarlarla çevrili bir bahçeye ulaşıncaya kadar yürümüşler. Bu bahçenin giriş yeri iyice süpürülmüş, sulanmış ve iki yanına oymalı birer sıra konulmuş imiş; çok güzel olan kapısı kapalı imiş; ama yukarısında, her renkten güzel lambalar varmış; kapının yöresinde de suları berrak bir havuz bulunuyormuş. İçeriden bu kapıya ulaşan yola gelince, iki yanında üzerine güneşte dalgalanan işlemeli şahane bayraklar çekilmiş direklerle donatılmış imiş.

Bunu gören Ali-Nur, Enisü'l-Celis'e "Vallahi! Burası çok güzel bir yer!" demiş. O da "Öyleyse burada, şu sıraların üstünde bir saat kadar dinlenelim!" diye yanıt vermiş. Ellerini ve yüzlerini havuzun taze suyuyla yıkadıktan sonra büyük sıralardan birinin üzerine çıkmışlar ve esen tatlı rüzgârla temiz havayı içlerine çekerek dinlenmeye koyulmuşlar. Hava öylesine tatlı, rüzgâr öylesine hafiften esiyormuş ki, çok geçmeden yüzlerini örtüp uyuyakalmışlar.

Oysa kapısında uyuyakaldıkları bu bahçe Zevkler Bahçesi diye anılırmış ve bu bahçenin ortasında da Harikalar Sarayı diye anılan bir saray varmış; bahçenin ve sarayın sahibi Halife Harun Reşid imiş. Halife, göğsünün sıkıştığını hissedince, ferahlamak, eğlenmek ve kaygılarını unutmak için bu bahçeye ve bu saraya gelirmiş. Bu saray bütünüyle, seksen pencerenin açıldığı büyük bir salondan oluşmuş imiş, her pencerede de parlak birer lamba asılı imiş; ve salonun ortasında som altından yapılmış bir avize varmış ki, güneşten de fazla parlarmış. Bu salon ancak halife ora-

ya geldiği zaman açılırmış ve o zaman tüm lambalar ve büyük avize yakılır; tüm pencereler açılır ve halife ipek ve altın işlemeli kadifeden büyük divana oturur; şarkıcılarına musikileriyle onu mest etmelerini emredermiş; ama sesini en çok işitmek istediği kimse, şarkıcı ve şair ünlü İshak imiş; onun şarkıları ve doğaçtan söylemeleri tüm dünyada ünlenmiş imiş. Ve böylece gecelerin sakinliği ve bahçenin çiçeklerinden saçılan kokuyla dolu havasının tatlı ılıklığı ortasında, halifenin göğsü ferahlarmış.

Halifenin bu bahçenin ve bu sarayın bakıcısı olarak seçtiği adam, Şeyh İbrahim olarak anılan iyi yürekli, yaşlı birisiymiş. Gece gündüz uyanık bir denetimle, densiz ziyaretçilerin, özellikle kadın ve çocukların bahçeye girip zarar vermelerini veya çiçek ve meyve çalmalarını önlermiş. O akşam da bahçenin yöresini ağır ağır dolaşarak denetlerken, dışa açılan büyük kapıya gelmiş ve orada büyük sıranın üstünde aynı örtüye bürünmüş iki kişinin yatmakta olduğunu görmüş. Buna çok kızmış ve "Nasıl oluyor bu! Halife hazretlerinin bana, Şeyh İbrahim'e tanıdığı: kim olursa olsun bu saraya yaklaşanları cezalandırma yetkisini hiçe sayan, onun kesin emirlerine karşı çıkan iki gözüpek kişi! Halifenin adamlarının dinlenmesi için konulan bu sıralarda tünemenin neye mal olacağını onlara birazdan tattırayım bari!" demiş. Ve Şeyh İbrahim, bir ağaçtan esnek bir dal koparak uykuculara yaklaşmış ve dalı sallayarak onlara hatırı sayılır bir ders vermek üzereyken birdenbire, "Ey İbrahim, sen ne yapıyorsun? Tanımadığın ve belki de yabancı ya da Allah'ın garibi dilenciler olup talihin bu yakalara sürüklediği kimseleri böylesine dövmek sana yakışır mı? Hele bir kez yüzlerini gör bakalım!" demiş. Ve Şeyh İbrahim, gençlerin yüzlerini örten örtüyü kaldırmış ve uyurken yanakları birbirine dokunan, belki bahçesindeki bütün çiçeklerden de güzel bu iki harika yüzü görünce adeta büyülenmiş. Ve kendi kendine, "Ne yapıyordum ben? Ne yapıyordun sen ey iki gözü kör İbrahim! Asıl haksız hiddetinden dolayı cezalandırmak için seni dövmeli!" demiş, sonra da uyuyanların yüzlerini yeniden örtmüş ve ayak uçlarına oturmuş ve birdenbire ani bir şekilde kanının ısındığı Ali-Nur'un ayaklarını ovuşturmaya başlamış. Ve Ali-Nur, ayaklarını ovuşturan ellerin dokunuşunu duyarak uyanmakta gecikmemiş; ve ayaklarını

ovuşturanın saygın bir ihtiyar olduğunu görmüş ve onun tarafından böyle bir davranışta bulunulmasından utanmış ve hemen ayaklarını geri çekmiş; hemen kalkıp uygun bir tavır takınarak şeyhin elini yakalayıp dudaklarına götürmüş, sonra da alnına koymuş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, ona "Evladım, siz ikiniz nereden geliyorsunuz?" diye sormuş. Ali-Nur, "Efendim bizler yabancıyız!" demiş ve bu sözleri söyler söylemez gözlerinden yaşlar boşalmış. Şeyh İbrahim de ona, "Çocuğum, ben Tanrı'nın barış ve duası üzerine olası Peygamberimize vahyolunan ve kutsal kitabın birçok yerlerinde görülen 'Gurbette bulunanlara konukseverlik gösterin, onları samimi ve iyi yürekle karşılayın!' şeklindeki sözlerini unutanlardan değilim. Bundan dolayı, benimle birlikte gelin çocuklarım! Sizi bahçemde ve sarayımda gezdireyim! Böylece dertlerinizi unutur, gönlünüzü ferahlatırsınız!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, "Efendim, bu bahçe kimindir?" diye sormuş; Şeyh İbrahim de, onu korkutmamak için, biraz da kendisini onurlandırmak maksadıyla, "Bu bahçe ve bu saray benimdir; bana da miras yoluyla ailemden kaldı!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur ve Enisü'l-Celis ayağa kalkmışlar ve Şeyh İbrahim'in ardından, bahçenin kapısından içeri girmişler.

Ali-Nur Basra'da birçok bahçe görmüş imiş; ama böylesini görmek değil, düşlemesi bile olası değilmiş. Büyük kapı, en iyi etkiyi yaratacak yan yana dizilmiş kemerlerle donatılmış imiş; bunların üzerine şahane üzüm salkımlarının bütün ağırlığıyla sarktığı asmalarla kaplıymış ve bunların bazıları yakut gibi kırmızı, bazıları abanoz gibi siyahmış. Girdikleri yolu olgun meyvelerinin ağırlığıyla dalları eğilmiş meyve ağaçları gölgeliyormuş. Dallarda kuşlar, havai nağmelerden oluşmuş kendi dillerinde cıvıldaşıyormuş. Bülbül ötüşünü dalgalandırıyor; kumru aşktan şikâyet eden dem çekişlerini, ardıçkuşu insansı bir edayla çaldığı ıslığını, boynu gerdanlıklı güvercin de sanki şarapla başı dönmüşçesine ortaya koyduğu ötüşlerini tekrarlayıp duruyormuş. Orada, her meyve ağacı, en iyi iki cinsiyle temsil olunuyor; hatta Horasan kayısıları da görülüyormuş. Güzel dudak renginde erikler, başdöndürücü sarı erikler ile görünüşü hayranlık uyandıran kırmızı incirler, beyaz incirler ve yeşil incirler

varmış. Çiçeklere gelince inciler ve mercanlara benziyorlarmış; güller en güzel yanaklardan daha güzelmiş; menekşeler yanmış kükürt alevi gibi koyu renkliymiş; ortalıkta beyaz mersin çiçekleri, şebboylar, karanfiller, lavanta çiçekleri, gelincik çiçekleri görülüyormuş. Taçyaprakları bulutların gözyaşlarıyla parlıyor; papatyalar tüm dişlerini göstererek nergislere gülüyor; nergisler güllere, derin siyah gözlerle bakıyormuş. Yuvarlak ağaçkavunu, kulpsuz, boyunsuz kupalara benziyormuş; limonlar yuvarlak altın toplar gibi sarkıyormuş. Tüm toprak, rengârenk çiçeklerin binlercesinden oluşmuş çiçekli bir halıyla kaplanmış gibiymiş; çünkü bahar saltanat sürüyormuş; çünkü gür ırmaklar kabarmış ve kaynaklar fokurduyor ve kuşlar birbirine sesleniyor ve birbirlerini dinliyorlarmış; çünkü meltem bir ney gibi ses veriyor, saba rüzgârı ona tatlı tatlı yanıt veriyor ve hava sevince boğulmuş olarak çınlıyormuş.

İşte, Ali-Nur ve Enisü'l-Celis, Şeyh İbrahim ile birlikte bu durumdaki Zevkler Bahçesi'ne girmişler; bu sırada Şeyh İbrahim, hiçbir şeyi yarım bırakmak istemediğinden, onları Harikalar Sarayı'na girmeye çağırmış. Onlara kapıyı açmış ve onlar da içeri girmişler. Ali-Nur ve Enisü'l-Celis'in, bu görülmedik güzellikteki salonun şaşaasıyla ve içindeki olağanüstü, şaşkınlık yaratan ve hoşa gidici eşyanın varlığıyla gözleri kamaşmış; ve bu eşsiz güzelliği uzun uzun seyredip hayran olmuşlar. Sonra, bütün bu şaşaadan kamaşmış gözlerini dinlendirmek için, gidip bahçeye bakan bir pencerenin kenarına oturmuşlar. Ve Ali-Nur, ay ışığının aydınlattığı ağaçlar karşısında, geçmiş dertlerini düşünmeye başlamış ve Enisü'l-Celis'e, "Ey sevgilim, gerçekte bu yer benim için sihirle dolu. Bana ne kadar çok şey hatırlatıyor! Ve ruhuma barış sunuyor, beni yiyip bitiren ateşi söndürüyor, yoldaşım hüznü uzaklaştırıyor!" demiş.

Bu ziyaret dolayısıyla Şeyh İbrahim, onlara yiyecek şeyler çıkarmış; iyice karınlarını doyurmuşlar ve sonra ellerini yıkamış ve yeniden pencereye yaslanıp güzel meyvelerle donanmış ağaçlara bakmışlar. Bir süre geçtikten sonra, Ali-Nur Şeyh İbrahim'e dönüp ona, "Ey Şeyh İbrahim, bize içirecek bir şeylerin yok mu! Zira bana öyle geliyor ki, yemek yedikten sonra bir şeyler içmek âdettendir!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim onlara,

içi tatlı ve temiz suyla dolu porselen bir sürahi getirmiş. Fakat, Ali-Nur ona, "Bu getirdiğin nedir? Benim istediğim içki bu değildir!" demiş. O da, "Yoksa sen şarap mı istiyorsun?" diye sorunca Ali-Nur, "Tabii ya, iyi bildin!" demiş. Şeyh İbrahim yeniden sözü alarak "Allah beni ondan ırak tutsun ve korusun! On üç yıldır içkiden elimi ayağımı çektim; zira, Allah'ın barışı ve duası üzerine olası Peygamber hangi mayalanmış içki olursa olsun, içeni, imal edeni ve satanı lanetlemiştir!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur ona, "Ey Şeyh izin ver de sana bir iki çift söz edeyim!" demiş; o da, "Söyle bakalım!" deyince, "Sana, şarap içici, yapıcı ya da taşıyıcı olmadan, istediğim şeyi yapmanın yolunu gösterirsem, kitabın kavlince suçlu ya da lanetlenmiş olur musun?" diye sormuş; o da, "Sanırım ki hayır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur yeniden söze başlayıp, "Öyleyse şu iki dinar ve iki dirhemi al! Şu eşeğe bin! Dükkânının dip tarafında her zaman şarap da bulunduran gül ve çiçeksuyu damıtan tacirlerden birinin kapısında dur! Kapı önünden geçen ilk yolcuyu durdur! Ona biraz para vererek içki satın almasını söyle! İçki parası iki dinar tutar; iki dirhemi de ona bahşiş olarak ver! Yine bu kimse iki testi şarabı eşeğe yüklesin! Şarabı eşek taşıyacağına, yoldan geçen kişi satın alacağına ve biz içeceğimize göre, bu işe senin bir katılımın olmuyor: böylece ne içici, ne yapıcı, ne de taşıyıcı oluyorsun! Ve de kitabın kutsal yasasına aykırı davranmış olmaktan korkman gerekmiyor!" demiş. Bu sözleri duyan şeyh, kahkahalarla gülmeye başlamış ve Ali-Nur'a "Vallahi! Ben ömrümde senin kadar nazik, zeki ve de sevimli kimse görmedim!" demiş; Ali-Nur da "Vallahi! Biz ikimiz de sana çok minnettarız ey Şeyh İbrahim! Ama kesinlikle senden bu ricamızdan başka bir hizmet beklemiyoruz!" demiş. Bunun üzerine, o ana kadar sarayda her türden içkinin bulunduğunu açıklamak istemeyen Şeyh İbrahim, Ali-Nur'a "Dostum, işte sana kilerimin ve şarap mahzenlerimin anahtarları. Burası, sarayıma geldiğinde varlığıyla beni onurlandıran Emirü'l-Müminin'in emrine amade olmak üzere her zaman doludur. İçeri girer ve oradan hoşuna giden her şeyi alabilirsin!" demiş.

Bunun üzerine Ali-Nur mahzene girmiş ve gördüğü şeyler onu şaşkınlığa düşürmüş; tüm duvarlar boyunca raflar dolusu

som altından, gümüşten ve kristalden sürahiler düzenli biçimde sıralanmış; ve bu sürahilerin üzerine her türlü taşlar kakılmış bulunuyormuş. Ali-Nur, karar vererek istediğini seçmiş ve büyük salona geri dönmüş; değerli sürahileri halının üstüne koymuş; Enisü'l-Celis'in yanına oturmuş ve altın yaldızlı şahane cam bardaklara şarap doldurmuş ve Enisü'l-Celis ile birlikte, bu saraydaki her şeyi hayranlıkla seyrederek içmeye başlamış. Biraz sonra Şeyh İbrahim yanlarına yaklaşarak onlara kokulu çiçekler sunmuş; sonra, bir erkek karısıyla otururken âdet olduğu üzere, yanlarından ayrılarak uzakta bir yere çekilmiş. Onlar da başbaşa kalarak şarap onları tüm etkisi altına alıncaya kadar birlikte içmiş durmuşlar; o vakit yanakları renklenmiş, gözleri gazellerinki gibi parlamış; ve Enisü'l-Celis saçlarını çözmüş. Bunu gören Şeyh İbrahim büyük bir hevese kapılmış ve kendi kendine, "Onlarla birlikte eğleneceğime neden böyle uzakta duruyorum? Böylesine bir şenliği bir daha ömrümce görebilecek miyim acaba? Öyle bir şenlik ki, gökyüzünde iki aya benzetilebilecek bu iki güzel ve hayranlık uyandıran gencin bende uyandırdığı duygu kadar büyüleyici!" demiş. Ve Şeyh İbrahim bulunduğu yerden kalkarak ilerleyip toplantı salonunun öteki ucuna oturmuş. Bunu gören Ali-Nur ona, "Efendim, senden yaklaşıp bizimle oturmanı rica ediyorum!" demiş. Şeyh İbrahim de kalkıp onların yanına oturmuş. Ali-Nur da bir bardak almış, doldurup Şeyh İbrahim'e sunmuş ve ona "Ey Şeyh, al bunu iç! Onda tüm tatları bulacaksın! Çünkü zevk bardağın dibindedir!" demiş. Ama Şeyh İbrahim, "Allah göstermesin! Delikanlı, ben on üç yıldır ağzıma içki koymadım; bu süre içinde iki kez de hac görevini yerine getirdim!" diye yanıt vermiş. Ne yapıp edip Şeyh İbrahim'i sarhoş etmek isteyen Ali-Nur da ikna yoluyla maksadına erişemeyeceğini anlayınca, daha fazla ısrar etmemiş; dolu bardağı kendisi içmiş; doldurup yeniden içmiş ve birkaç dakika sonra, bir sarhoşun tüm davranışlarını taklit ederek sonunda kendini yere atmış uyuyor gibi yapmış. Bunun üzerine Enisü'l-Celis çaresiz kalmış gibi üzgün ve karmaşık bir bakışla Şeyh İbrahim'e bakmış ve ona, "Ey Şeyh İbrahim, bak şu adamın bana yaptığını gördün mü?" demiş. O da, "Bu ne perişanlık böyle! Ama böyle davranması için bir neden var mı?" diye konuş-

muş. Kadın, "Bu ilk kez olmuyor ki! Her zaman böyle yapıyor! Hep böyle içiyor da içiyor; sonra da sarhoşlanıp sızıyor; ve beni birlikte içecek dosttan mahrum ediyor, yapayalnız bırakıyor! Kimse benim ile kadeh arkadaşlığı yapmayınca, artık içmekten zevk almaz oluyor, beni dinleyecek kimse olmayınca şarkı söyleme arzusu bile duymuyorum!" demiş. Bunun üzerine, bu ateşli bakışların ve bu büyüleyici sesin etkisi altında kalan Şeyh İbrahim, tüm adalelerinin titrediğini duyumsayarak ona, "Gerçekten böyle içki içmenin hiçbir neşesi olmaz!" demiş. Bunu duyan Enisü'l-Celis de, bir bardak şarap doldurmuş; baygın gözlerle bakarak bunu Şeyh İbrahim'e uzatıp "Hatırım için şu bardağı al ve beni sevindirmek istiyorsan iç! Sana minnettar olurum!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim bardağı onun elinden almış ve şarabı içmiş. Enisü'l-Celis de ikinci kez doldurmuş, şeyh onu da içmiş; sonra Enisü'l-Celis üçüncü kez doldurmuş ve ona, "Oh! Değerli efendim, bunu da iç! Başka ısrar etmeyeceğim" demiş. Ancak şeyh, "Vallahi! Artık içecek halim kalmadı. İçtiğim bana yeter de artar bile!" demiş. Ama kadın o kadar ısrar etmiş, ona doğru eğilerek, "Vallahi! Bunu mutlaka içmelisin!" diyerek öyle incelikle yalvarmış ki, şeyh, bardağı alıp dudaklarına götürmüş; ama tam o sırada Ali-Nur bir kahkaha koparak ansızın yerinden kalkıp oturmuş...

Ama anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve öyküsünün devamını ertesi gün anlatmak üzere ansızın susmuş.

Otuz beşinci gece gelince, sözünü şöyle sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah! İşittim ki, Ali-Nur bir kahkaha koparak yattığı yerden kalkıp oturmuş ve Şeyh İbrahim'e, "Sen orada ne yapıyorsun? Senden, daha bir saat önce, bana arkadaşlık etmeni rica etmiş, sen de beni reddetmemiş miydin? Ve de 'On üç yıl var ki, böyle bir şey yapmadım!' dememiş miydin?" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim, epeyce utanmış. Sonra düşünce değiştirip acele acele "Vallahi! Benim sitem edilecek bir yanım yok! Tüm suç içmem için beni sıkıştıran bu kızda!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur öylesine gülmüş ki, Enisü'l-Celis eğilip

onun kulağına, "Sen işi bana bırak ve alay etmekten vazgeç! Göreceksin ne kadar çok eğleneceğiz!" demiş. Sonra kendine bir bardak şarap doldurup içmiş; Ali-Nur'a da bir bardak doldurmuş, o da içmiş, sonra böylece bir kendisine, bir Ali-Nur'a şarap doldurarak Şeyh İbrahim'e en küçük bir ilgi göstermeden içmeyi sürdürmüşler. Onların bu yaptıklarını şaşkınlıkla izleyen Şeyh İbrahim, sonunda dayanamayıp "Birilerini içmeye çağırıp da sonra bu tür davranışta bulunmak ne mene iştir? Yani oturup sizin ne yaptığınızı seyretmem için mi beni davet ettiniz?" diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur ile Enisü'l-Celis öylesine gülmeye başlamışlar ki neredeyse bayılıyorlarmış. Bunun üzerine onun kendileriyle birlikte içmesine rıza gösterip gecenin üçte biri geçinceye kadar böylece içip durmuşlar.

Enisü'l-Celis, Şeyh İbrahim'e "Ey Şeyh İbrahim, bana şu lambalardaki mumlardan birini yakmam için izin verir misin?" diye sormuş. O da, o sırada bile yarı sarhoş, "Olur ama, sadece birini, sadece birini yak!" diye yanıt vermiş. Enisü'l-Celis hemen ayağa kalkmış, ama sadece bir tane değil, salondaki seksen lambanın tümünü yakmış ve dönüp yerine gelmiş. Bunun üzerine, Ali-Nur, Şeyh İbrahim'e "Ey Şeyh! Seninle birlikte olmak bilsen bana ne çok keyif veriyor. Ama bilmem bana şu meşalelerden birini yakmama izin verir misin?" demiş. Şeyh İbrahim de ona, "Öyle olsun! Kalk şu meşalelerden birini yak! Ama sadece birini! Beni kandıracağını sanma!" demiş. Ali-Nur da kalkıp sadece bir tane değil, Şeyh İbrahim zerrece fark etmeden, yirmi dört avizenin içindeki yirmi dört meşalenin hepsini yakmış. Bu durumda, tüm salon, tüm saray ve tüm bahçe ışığa boğulmuş. Şeyh İbrahim de "Gerçekten, siz ikiniz benden çok hovardasınız!" demiş. Ve bu sırada adamakıllı sarhoş olduğundan ayağa kalkmış ve bir yandan öbür yana yürüyerek, toplantı salonunun seksen penceresinin hepsini açmış; sonra dönüp yeniden oturmuş ve iki gençle içki içmeyi ve onlarla birlikte salonu kahkahalar ve şarkılarla çınlatmayı sürdürmüş.

Ama her şeyi bilen, her şeyi işiten, nedenlerin ve sonuçların yaratıcısı Allah'ın ellerinde bulunan Talih, tam o saatte Harun Reşid'in hava almak için, ay ışığında, sarayının Dicle'ye açılan pencerelerinden birinde oturmasını istemiş; ve Harun Reşid'in

oradan, nehrin öte yakasında bulunan yazlık saraya doğru bakarken, havada parlayan ve suya yansıyan bu ışıkların farkına varmasını uygun görmüş. Bu durumda halife, ne düşüneceğini bilemeden, sadrazamı Cafer el-Bermeki'yi çağırtmış. Ve Cafer huzuruna gelince, ona, "Ey vezir denen köpek! Sen benim hizmetimde olursun da, Bağdat'ta benim kentimde olup bitenden bana nasıl haber vermezsin?" diye haykırmış. Cafer de ona, "Bu sözlerle bana ne demek istediğinizi anlamadım" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Tamam! Şu saatte Bağdat düşman saldırısına uğrayıp işgal edilse, bundan daha kötü olmazdı! Ey lanet olası! Harikalar Sarayı'nın ışığa boğulmuş olduğunu görmüyor musun! Böyleyken sen, tüm büyük salonu aydınlatabilecek, tüm fenerleri ve avizeleri yakabilecek ve tüm pencereleri açabilecek kadar küstah ve kudretli olan kişiyi bilmezden geliyorsun! Allah belanı versin! Artık benim halife sıfatım da bana ait değil, mademki, her şey benim bilgim dışında olup bitiyor!" diye haykırmış. Cafer de bir an titremeler içinde kalarak, "Sana Harikalar Sarayı'nın tüm pencerelerinin açıldığını, tüm fener ve avizelerinin yakıldığını kim söyledi?" diye sormuş. Halife, "Şuraya gel de bak bakalım!" demiş. Cafer halifenin yanına yaklaşarak ve bahçelerden yana bakarak, sarayı, ay ışığından da parlak, adeta yanıyor gibi gösteren tüm aydınlanmayı görmüş.

Bunun üzerine Cafer, bu durumun Şeyh İbrahim'in bir densizliğinden ileri gelebileceğini anlamış ve yaradılış bakımından iyi ve merhametli olduğundan, olasılıkla bu işten bir yarar sağlamak üzere bir girişimde bulunduğunu sandığı sarayın ve bahçenin ihtiyar bakıcısı Şeyh İbrahim'i bağışlatacak bir özür bulmak için düşünmüş; ve halifeye "Ey Emirü'l-Müminin! Şeyh İbrahim geçen hafta bana geldi ve bana, 'Ey efendimiz Cafer, sizin ve Emirü'l-Müminin'in sağlığında ve de sizlerin korumanız altında çocuklarımın sünnet düğünlerini kutlamak en büyük dileğimdir' dedi. Ona, 'Peki, benden ne istiyorsun, ey şeyh' diye sordum. Bana, 'Sadece, senin aracılığınla Harikalar Sarayı'nda çocuklarımın sünnet düğünlerini kutlamak için halifeden izin almak istiyorum!' dedi. Ben de ona, 'Ey Şeyh! Bu düğün için gerekli her şeyi şimdiden hazırlayabilirsin! Bana gelince, Allah izin verirse halife ile ilk buluşmamızda, ona dileğini bildirece-

ğim!' dedim. Bunun üzerine Şeyh İbrahim yanımdan ayrıldı. Bana gelince, Ey Emirü'l-Müminin! Söz konusu meseleyi sana açmayı tümüyle unuttum!" demiş. Halife buna "Ey Cafer, bir tek suç işleyecek yerde cezalandırılacak iki suç birden işlemişsin! Ben de seni iki noktadan cezalandırmalıyım: İlki, söz konusu dileği gelip bana bildirmemen; ikincisi ise, Şeyh İbrahim sana gelerek ricada bulunurken, ihtiyaç içinde bulunduğunu anlamanı istemiştir. Harcamalarını giderecek bir şeyler vermek gerekirdi ona! Oysa sen bir yandan ona bir şey vermediğin gibi, öte yandan, gelip haber vermediğinden benim de kendisine yardım etmemi önlemiş oldun!" diye yanıt vermiş. Cafer de, "Ey Emirü'l-Müminin! Unutmuşum işte!" demiş. Bunun üzerine halife "Öyle olsun! Seni bu kez bağışladım! Ama şimdi, babalarının ve sülalemin şanına yaraşır şekilde, şu andan başlayarak gecemizi gidip Şeyh İbrahim'in yanında tamamlamamız gerekir; çünkü iyi bir adamdır o, onu sık sık ziyaret eden Bağdat'ın bellibaşlı şeyhlerinin çok saydığı vicdanlı bir adamdır. Biliyorum ki, fakirleri korur, ihtiyaç içinde olanları kollar; ve şimdi Allah rızası için birçok kişiyi evinde yatırıp beslediğinden eminim. Biz de, böylece oraya giderek, belki bu fakirlerden birinin bizden isteyeceğini yerine getirerek, hem bu dünyada hem de ötekinde bize yarar sağlayacak bir sevap işlemiş oluruz; kim bilir, belki de ziyaretlerimizle mutluluğunun doruğundaki bu iyi yürekli şeyhe ve tüm dostlarına, fikrimce, bir yarar sağlamış oluruz!" demiş. Ancak Cafer, "Ey Emirü'l-Müminin! Gecenin büyük bir bölümü çoktan geçip gitti; ve şeyhin tüm çağrılıları şu anda oradan ayrılmak üzeredir!" diye yanıt vermiş. Halife de "Kesinlikle onlara katılmamız gerek!" demiş. Cafer de susmak zorunda kalmış; fakat çok şaşırmış ve ne yapacağını bilememiş.

Bu sırada halife ayağa kalkmış ve Cafer huzurunda eğilmiş, ikisi, yanlarında Cellat Mesrur olduğu halde, her zamanki gibi, üçü de tacir kılığına girerek gerekli tedbirleri aldıktan sonra, Harikalar Sarayı'na doğru yollanmışlar.

Bağdat sokaklarından geçerek Zevkler Bahçesi'ne ulaşmışlar. Halife önden ilerlemiş ve büyük kapının açık olduğunu görmüş; şaşıp kalarak Cafer'e, "Bak! Şeyh İbrahim kapıyı açık bırakmış! Gerçekte, asla böyle bir şey yapmazdı!" demiş. Bununla birlikte

üçü birden içeri girmişler ve bahçeyi geçip sarayın önüne gelmişler ve halife, "Ey Cafer! Yanlarına ulaşmadan önce, ilkin gizlice ve ses etmeden onları gözetlemem gerek! Böylece Şeyh İbrahim'in çağrılı olarak kimleri kabul ettiğini, çağrılılar arasında bulunan kentin ileri gelen şeyhlerinin miktarını ve bunların Şeyh İbrahim'e sunduğu armağanları ve hangi cömertliklerle onu donattıklarını görmem gerek! Şimdi onların hepsi, her biri kendi köşesinde, merasimin dinsel gereklerine dalmış olsa gerektir! Çünkü hiç ses işitmiyor ve varlıklarını sezinleyemiyorum!" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, halife, yöresine bakıp büyük bir ceviz ağacı görmüş ve "Ey Cafer! Bu ağacın üzerine çıkmak ve oradan içeriyi görebilmek istiyorum. Hele bana yardım et!" demiş. Ve halife, ağacın üzerine çıkmış, bir daldan öbürüne sıçrayarak sonunda pencerelerin tam karşısına gelen bir dala ulaşıncaya kadar tırmanmasını sürdürmüş. Bunun ardından dala oturmuş ve pencereden içeri bakmış.

Ve oracıkta bir erkek, bir dişi, ikisi de birer ay gibi, yaradanın överek yarattığı iki genç ile bu ikisinin arasına oturmuş bahçesinin bekçisi Şeyh İbrahim'i görmüş; ve de onun, bardağı elinde, kıza,"Ey güzeller sultanı! İçki ancak değerini şarkıyla desteklenirse ortaya koyar! O harika sesinle bizi büyülemen için seni yüreklendirme uğrunda, şairin söylediklerini okuyacağım. Dinle:

> "Ya Leyli! Ya Ayni![1]
> Sevgilinin şarkısını duymadıkça, asla içki içme! Çünkü ben, atın ıslık sesi duymadıkça su içmediğinin farkına vardım.
> Ya Leyli! Ya Ayni!
> Sonra, gönlünü hoş tut sevgilinin! Ôv onu! Okşa onu! Sonra, onun üzerine gömül! Uzan onun üzerine! Sen büyüdükçe o küçülsün![2]
> Ya Leyli! Ya Ayni!"

1 "Ey gece! Ey gözler (sevgilinin gözleri)" anlamındaki bu sözler, tüm Arap şarkılarının *leitmotiv*'idir. Şarkının her yerinde: giriş olarak, eşlik etmek için, final olarak, okunur (J.C.M.)

2 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde "Sadece kendileri küçük olduğu halde, senin tutkunu büyüten kızlarla içki iç!" şeklindedir (Â.Ş.O.)

Şeyhi İbrahim'i bu durumda gören ve ağzından daha çok çapkınca sayılabilecek ve sarayın ihtiyar bakıcısı olarak yaşına asla uygun düşmeyen bu şarkısını işiten halife, hiddetinden terinin iki kaşı arasından aktığını duyumsamış ve aceleyle ağaçtan aşağı inmiş ve Cafer'e bakıp ona, "Ey Cafer, ömrümce sünnetin dinsel merasimini lâhuti bir revişle[1] yerine getirmek üzere bu salonda toplanmış bu saygın şeyhlerinki kadar örnek oluşturacak hiçbir manzara görmedim. Bu gece, gerçekten, kutsamayla dolu bir gece! Sen de ağaca çık, salona acele bir göz at! Bu saygın cami şeyhlerinin hayır duaları sayesinde kutsanma fırsatını kaçırma!" demiş. Cafer, Emirü'l-Müminin'in bu sözlerini duyunca çok şaşırmış; fakat uzun boylu kararsızlık duymadan, hemen ağaca çıkmış ve pencerenin karşısındaki daldan içerisini gözetlemiş ve içki içen üç kişiden: kadeh elinde, şarkı söylerken başını sallayan Şeyh İbrahim'den, ona bakıp dinlerken alabildiğine gülen Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'ten oluşan grubun manzarasını seyretmiş.

Bu manzarayı gören Cafer'in, mahvolduğuna hiç kuşkusu kalmamış. Bununla birlikte, ağaçtan inmiş ve Emirü'l-Müminin'in huzuruna gelmiş. Halife de ona, "Ey Cafer, Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi, anmaların dışsal merasimlerini tüm gücüyle izleyenlerden yaratmış; ve bu gece gördüklerimizin düştüğü baştan çıkaranların kötü yolundan ve akılsızların hata ve görüşlerinden ırak eylemiş!" demiş. Cafer de, şaşkınlığının büyüklüğü dolayısıyla ne yanıt vereceğini bilememiş. Halife, Cafer'e bakarak, "Ama mesele bu değil! Ben asıl, gözlerime yabancı gibi görünen bu iki genci buralara kadar kimin sürüklediğini bilmek isterdim. Gerçekte, ey Cafer, güzellikten, mükemmellikten, boy inceliğinden ve her türden hayranlık uyandıran niteliklerden yana gözlerimin bu iki genç gibisini hiç görmediğini sana söylemeliyim!" diyerek sözlerini sürdürmüş. Bunun üzerine Cafer, halifeden özür dilemiş ve kusurunu bağışlatmış; sonra da ona, "Ey halife! Gerçekten, doğruyu söylüyorsun: Bunlar sahiden çok güzel gençler!" demiş. Halife de bunun üzerine, "Ey Cafer! Seninle bir kez daha birlikte ağaca çıkalım! Ve bindiğimiz daldan onları gözetlemeyi sürdürelim!" demiş. Ve ikisi birlikte ağaca çıkıp pencerenin karşısındaki dalın üzerine oturmuş ve içeri bakmışlar.

1 *Lâhuti:* Tanrı âlemine ait olan; *reviş:* tarz, üslup (Â.Ş.O.)

Tam o sırada Şeyh İbrahim, "Ey sultanım, güney bağlarının[1] bu şarabı, ahlakın ve onun çirkin taassubunun kısır ağırlığını benden alıp götürdü. Ama mutluluğum senin uyum tellerini tıngırdattığını işitmeden tam olmayacak!" diyormuş. Enisü'l-Celis de ona, "Fakat, ey Şeyh İbrahim, telli bir saz olmadıkça, uyum tellerini nasıl tıngırdatırım?" yanıtını veriyormuş. Şeyh İbrahim, Enisü'l-Celis'in bu sözlerini işitince, ayağa kalkmış; halife de Cafer'in kulağına, "Bu yaşlı hovarda kim bilir şimdi ne yapacak?" diye fısıldamış. Cafer de, "Bilinmez ki!" diye yanıt vermiş. Bu sırada, birkaç dakika için ortalıkta görülmeyen Şeyh İbrahim elinde bir utla salona geri dönmüş. Halife bu uda dikkatle bakmış ve bunun, salonda eğlence olduğu ya da kendisini eğlendirdiği zaman gözde şarkıcı İshak'ın her zaman çaldığı udun ta kendisi olduğunu görmüş. Bunu gören halife, "Vallahi! Bu kadarı da fazla! Yine de bu harika kızın şarkı söylemesini dinlemek isterdim; ama kötü şarkı söylüyorsa, ey Cafer, hepinizin elimden çekeceği var; eğer makamları bilerek ve uyumlu şarkı okursa, şu üç kişiyi nimetlere boğarım! Ama, Ey Cafer, yine de senin, elimden çekeceğin var!" demiş. Bunu duyan Cafer, "Allahümme!" diye haykırmış: "Bu durumda, onun doğru dürüst şarkı söylemeyi bilmemesini dilerim!" Halife bunu duyunca şaşırmış ve "Neden birinci durumu ikinciye yeğledin?" diye sorunca, Cafer, "Çünkü onlarla birlikte ceza görürsem, çekeceğim işkence saatlerini daha neşeli bulacağımı sanıyorum" diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife içinden gülmüş.

Bu sırada genç kadın udu bir eline almış; ötekiyle de işten anladığını belli eden bir tavırla düzen tutturmuş. Çok uzaktan ve tatlı bir taksim yaptıktan sonra, telleri titreterek onlara tüm ruhlarıyla, adeta demiri eritecek ve ölüyü diriltecek, kayanın ve çeliğin ruhuna nüfuz edecek şekilde ses verdiren mızraplar vurmuş. Sonra ansızın sesiyle uda eşlik ederek şarkı söylemeye başlamış:

> Ya Leyl!
> Düşmanım beni görünce, aşkın çeşmesiyle susuzluğumu ne çok gidermek istediğimi anlar!

1 "Güney bağlarının" sözlerini Mardrus'ün İngilizceye çevirisinden aldım (Â.Ş.O.)

Ya Ayn!
Dostum böylesi haykırışlara kulak verirse, çok uzaklara kaçmaktan başka çare bulamaz! Ama, tadılan zevkleri ve aşkımızın çılgınlıklarını bana borçlu olduğunu hiç unutabilir mi? Ey aşkımızın zevkleri ve çılgınlıkları!
Ya Leyl!

Enisü'l-Celis, şarkısını bitirdikten sonra telleri inleterek uttan uyumlu sesler çıkarmayı sürdürmüş. Halife de, bir "Ah!" ya da bir "Ya Ayn!" ünlemine yanıt olarak duyduğu zevkle kendinden geçerek haykırmamak için tüm gücünü kullanmış. Ve de "Vallahi! Ey Cafer! Tüm yaşantımda bu genç esirenin sesi kadar harika ve hayranlık uyandıran bir ses işitmedim" demiş. Cafer de gülmüş ve "Umarım ki şimdi halifenin hizmetkârına karşı duyduğu hiddet yok olmuştur" demiş. Bu konuşmayı izleyerek halife ve Cafer ağaçtan inmişler ve halife Cafer'e "Şimdi salona girmek, onların meclisinde bulunmak ve genç esirenin benim önümde şarkı söylediğini işitmek istiyorum" demiş. Cafer ona, "Ey Emirü'l-Müminin! Şayet onların meclisine katılırsan, onları çok tedirgin edersin; Şeyh İbrahim'e gelince, hiç kuşkusuz, korkudan ölür!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine halife, 'Öyleyse, ey Cafer, senin bana, onların dikkatlerini çekmeden, kendimizi de tanıtmadan bütün bu işlerin tam anlamıyla aslına ulaşmak için bir tertip bulman gerekiyor!" demiş.

Orada halife ve Cafer, nasıl bir tertip düzenleyeceklerini derin derin düşünürken, bahçenin ortasından ağır ağır akan büyücek bir dereye doğru yol almışlar. Dicle'ye bağlantılı olan bu derede Dicle'den kaçıp buraya sığınan ve burada onlara atılan yemle beslenen pek çok balık varmış. Ve de halife, daha önceleri balıkçıların burada toplandıklarını fark etmiş, hatta bir gün, Harikalar Sarayı'nın penceresinden dışarıya bakarken balıkçıları görüp seslerini işitmiş; bunun üzerine Şeyh İbrahim'e balıkçıların bahçeye girip derede balık avlamalarına kesinlikle müsaade etmemesi ve yakaladığı her suçluyu şiddetle cezalandırması için emir vermiş imiş.

Oysa, o akşam, bahçenin kapısını açık bırakılmış bulan bir balıkçı içeri girmiş ve kendi kendine, "Bol bol balık avlamak için

işte iyi bir fırsat!" demiş. Bu balıkçının adı Kerim'miş ve Dicle balıkçıları içinde epeyce tanınmış biriymiş. O sırada ağını suya atmış, bekliyormuş; bir yandan da şu harika dizeleri okumaya koyulmuş imiş:

> Ey su üzerindeki yolcu! Tehlikeleri ve yitip gitmeyi unutarak yolculuğa çıkmışsın! Ne zaman yolculuğu bırakıp evinde oturacaksın! Ve ne zaman, onu arasan da, servetin sana hiç gelmeyeceğini anlayacaksın?
> Denizin kudurganlığını ve balıkçının yorgunluğunu hiç görmüyor musun? Gece yıldızlarla doluyken, geceleri yorgun ve bıkkındır o!
> Oysa gece sakin, yıldızlar parlaktır.
> Ağlarını suya fırlatınca, gözleri ağının kabaran göğsünden başka bakılacak ve görülecek göğüs aramaz!
> Asla ey yolcu, balıkçı gibi davranma! Bak! Yaşamın ve dünyanın değerini bilen, yeryüzünün günlerinden de, gecelerinden de keyiflenmeyi bilen adam, işte sarayında oturuyor! Mutlu, ruhu huzur içinde; yeryüzünün tam meyvelerini tadıyor.
> Bak! Zevkle geçen bir geceden sonra işte uyanıyor! Genç bir dişi ceylanın gülüşü altında ve ona ait olan, ona gülen bir ceylanın iki gözünün bakışı altında uyanıyor!
> Şükürler olsun Allah'a! Birine vereceğini verir; ötekini her şeyden mahrum eder. Biri balık tutar ve öteki bu balığı yer! Şükürler olsun Allah'a!

Balıkçı Kerim şarkı söylemeyi bitirince, halife tek başına onun yanına doğru ilerlemiş, onun arkasında durmuş, onu tanımış ve birdenbire ona, "Ey Kerim!" diye seslenmiş. Kerim de adının anıldığını işitince ardına dönmüş ve ay ışığında halifeyi tanımış; korkudan eli ayağı tutulmuş. Sonra biraz kendine gelip, "Vallahi, ey Emirü'l-Müminin! Bu işi senin emirlerine karşı gelmek için yaptığımı asla düşünme! Sadece fakirliğim ve ailemin kalabalık oluşu, bu akşam, beni böyle davranmaya yöneltti!" demiş. Halife de ona, "Pekâlâ, ey Kerim! Ben bu akşam seni görmemiş olayım! Acaba, sen de benim adıma ağını suya atıp

talihimi anlamam için bir denemede bulunmak ister misin?" demiş. Bunu duyan balıkçı, büyük bir sevince kapılmış ve Allah'ın adını anarak hemencecik ağını suya atmış; ve ağ suyun dibine ulaşıncaya kadar sabırla beklemiş. Sonra da ağını geri çekmiş ve her türden ve sayılamayacak kadar çok balıkla dolu olduğunu görmüş. Halife bundan çok memnun olmuş ve ona, "Ey Kerim, şimdi tüm olarak soyun!" demiş. Kerim de giysilerini, geniş kollu, kötü nitelikli, baştan aşağı rengârenk kumaşlarla yamalı içgömleğini ve donunu, rasgele toplanmış çeşitli tülbentlerden oluşmuş, siyah beyaz ve öteki türlerden irili ufaklı bitlerle dolu, üç yıldır çözülmemiş sarığını birer birer çıkararak aceleyle soyunmuş. Sonra urbasını ve sarığını yere koymuş ve halifenin önünde çırılçıplak kalmış. Bunun üzerine halife de soyunmaya başlamış. İlkin İskenderani ipekten urbasını, sonra Baalbeki ipekten ikinci urbasını, sonra da ceketi ile yeleğini çıkarmış ve balıkçıya, "Kerim, al bu giysileri ve üstüne giyin!" demiş. Sonra da halife balıkçının geniş kollu urbasını ve sarığını alıp giyinmiş; boynuna Kerim'in atkısını atmış ve ona, "Şimdi sen gidip kendi işlerine bakabilirsin!" demiş. Adam halifeye şükranlarını sunmaya koyulmuş ve ona şu dizeleri okumuş:

> Sen beni sonsuz bir zenginliğin sahibi kıldın! Şükranlarım da öylesine sonsuz olacak! Beni saymakla tükenmez armağanlara boğdun!
> Yaşayanlar arasında yaşadıkça seni hep öveceğim! Ölünce de, kemiklerim kabrimde sana hâlâ şükranlarını sunacak!

Ancak Kerim bu dizeleri henüz bitirmiş ki halife, zavallı balıkçının paçavralarında mekân tutmuş tüm tahtakuruları ve bitlerin bedenini sardığını ve tüm bu böceklerin bedeninde enine boyuna harıl harıl dolaşmaya başladığını duyumsamış. Bunun üzerine düzensiz ve şaşkın hareketlerle onları bir sağ eliyle, bir sol eliyle boynunda, göğsünde ve her yanında avuç dolusu yakalamaya ve dehşetle uzağa fırlatmaya koyulmuş. Sonra balıkçıya, "Sefil Kerim! Nasıl oldu da bunca kötü böceği, giysilerinde sarığında topladın?" demiş. Kerim de ona, "Sultanım, hiç korkma ve bana inan! Bu bitlerin ısırığını şimdi duyarsın! Ama, benim gibi sabre-

dersen, bir hafta içinde alışır, hiçbir şey duymaz olursun! Ve de ısırmaları vız gelir, artık hiç dikkatini çekmezler" demiş. Halife duyduğu tüm dehşete karşın gülmeye başlamış; yine de "Allah'ın belası! Bu giysileri nasıl olur da o kadar sırtımda taşırım?" demiş. Balıkçı da, "Ey Emirü'l-Müminin! Sana bir çift söz etmek isterim. Ama yüce halifenin huzurunda bunları söylemekten utanç duymaktayım!" demiş; o da "Ne söyleyeceksen söyle bakalım!" demiş. Kerim de, "Ey Emirü'l-Müminin! Hayatını kazandıracak bir meslek olarak balıkçılığı öğrenmek istersin fikri aklımdan geçti. Eğer böyleyse, bu giysilerle, bu sarık çok işine yarar!" diyerek yanıt vermiş.

Halife balıkçının bu sözlerine çok gülmüş ve onu oradan savmış. Kerim kendi yoluna gitmiş; halife de bir seleyi hurma yapraklarıyla örtüp üzerine avlanan balıkları dizmiş, üzerlerini de itinayla güzel taze otlarla örtmüş ve seleyi yüklenerek biraz uzakça bir yerde onu bekleyen Cafer ile Mesrur'u bulmaya gitmiş. Onu görünce Cafer ile Mesrur balıkçı Kerim'i gördüklerini sanmışlar ve Cafer balıkçının halifenin gazabına uğrayacağından korkarak ona, "Ey Kerim! Sen buraya ne yapmaya geldin? Acele et de kurtul! Çünkü halife bu gece bahçede bulunuyor!" demiş. Halife, Cafer'in bu sözlerini duyunca öylesine bir kahkaha atmış ki, sırtüstü yere düşmüş. Cafer de, "Vallahi! Bu bizim sultanımız, efendimiz Emirü'l-Müminin'in ta kendisi!" diye haykırmış. Halife de, "Elbette, ey Cafer! Sen de benim sadrazamımsın ve seninle birlikte şuraya geldim; ve de sen beni tanıyamadın! Bu durumda şimdi adamakıllı sarhoş olan Şeyh İbrahim'in de beni tanımasını bekleyemezsin! Öyleyse yerinden kıpırdama ve beni geri dönünceye kadar burada bekle!" demiş.

Bunun ardından halife, sarayın kapı tarafına gidip kapıyı çalmış; birdenbire büyük salonda oturmakta olan Şeyh İbrahim ayağa kalkıp, "Kapıda kim var?" diye haykırmış; o da, "Benim ey Şeyh İbrahim!" diye yanıt vermiş, Şeyh de, "Sen kimsin?" demiş; halife, "Ben balıkçı Kerim! Bu akşam misafirlerin olduğunu öğrendim. Sana taptaze ve hâlâ canlı balıklar getirdim!" diye yanıt vermiş.

Meğer Ali-Nur ile Enisü'l-Celis balığı pek severlermiş. Çok taze ve hâlâ canlı oldukları lafını duyunca, ikisi de çok sevinmiş

ve Enisü'l-Celis, "Ey Şeyh İbrahim, hemen kapıyı aç! Getirdiği balıkları görelim!" demiş. Bunun üzerine Şeyh İbrahim kapıyı açmaya karar vermiş ve balıkçı kılığındaki halife rahatça içeri girmiş; âdet üzere selamlaşmalar başlamış. Ama Şeyh İbrahim, bir kahkaha atarak onun sözünü kesmiş ve "Aramıza hoş geldin hırsız, hoş geldin soyguncu! Hele şu ünlü balıklarını bize bir göster!" diye haykırmış. Balıkçı da, üzerlerindeki taze otları kaldırıp seledeki balıkları onlara göstermiş; onlar da balıkların hâlâ canlı olduğunu ve kıpır kıpır kıpırdadıklarını görmüşler. Bunu gören Enisü'l-Celis, "Vallahi! Ey efendilerim! Bu balıklar harika! Ama kızarmış olmamaları yazık!" diye haykırmış. Şeyh İbrahim, "Ey balıkçı! Bu balıkları kızartmadan getirdiğine yazık etmişsin! İyisi mi, sen bunları al, çabucak mutfakta kızart! Sonra da bize getir!" diye yanıt vermiş. Hepsi bir ağızdan, "Evet! Acele pişir onları ve bize getir!" diye yanıt vermişler.

Halife koşarak dışarı çıkmış ve Cafer'i bularak, ona, "Ey Cafer! Balıkların kızartılmasını istediler" demiş. O da, "El Emirü'l-Müminin! Onları bana ver! Ben kendim kızartırım!" demiş. Halife, "Babamın ve cetlerimin mezarları üstüne yemin ederim ki, onları ben kızartacağım. Benden başka hiç kimse bu balıkları kızartamaz, hem de kendi ellerimle!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Şeyh İbrahim'in bahçe bakıcısı olarak oturduğu saz kulübeye gitmiş; her yanı araştırmaya başlamış ve balık kızartmaya yarayacak tüm gereçleri ve unu bulmuş ve de tuz, kekik, mersin yaprağı ve diğer benzeri şeyleri de sağlamış. Ocağın başına gidip kendi kendine, "Ey Harun! Çocukluğunda mutfağa girip oradaki kadınlara yemek yaparken yardım etmeyi ne kadar sevdiğini hatırla! Şimdi marifetini ortaya koymanın zamanı geldi işte!" demiş. Bunun üzerine tavayı almış; ateş üzerine koymuş; içine yağ koyup beklemiş. Yağ iyice kızarınca, iyice pulları alınmış, temizlenmiş, yıkanmış, tuzlanmış ve hafifçe una bulanmış balıkları alarak tavaya koymuş. Bir yanları iyice kızarınca, marifetli elleriyle öbür yanlarını çevirmiş; ve balıklar tam istediği gibi kızarınca, onları tavadan çıkarmış; bunları kesip aynı şekilde hurma yapraklarını üzerine dizip salondaki çağrılılara götürmüş, önlerine koymuş. Bunu gören genç Ali-Nur, genç Enisü'l-Celis ve Şeyh İbrahim ellerini uzatıp yemeye baş-

lamışlar ve yiyip bitirdiklerinde, ellerini yıkamışlar ve Ali-Nur, "Vallahi! Ey balıkçı! Bu gece sen bizi ihya ettin!" demiş. Sonra elini cebine sokmuş ve babasının genç mabeyincisi Sancar'ın Basra'da kendisine cömertçe verdiği paralardan üç altın dinar çıkarmış; bunları balıkçıya vermiş ve ona, "Ey balıkçı! Sana daha fazla veremediğim için beni bağışla! Seni başıma gelen son olaylardan önce tanımış olsaydım, vallahi daha fazlasını verir ve gönlünden fakirliğin acısını giderirdim. Sen artık bugünkü durumumun sağladığı bu dinarları al!" demiş. Halife de bunları alıp elini ilkin dudaklarına, sonra da alnına götürerek bu bağıştan ötürü Allah'a ve hayırsever kuluna teşekkürde bulunmuş ve parayı cebine koymuş.

Ancak, halifenin her şeyden önce istediği, genç esirenin kendi önünde şarkı söylemesini işitmek imiş. Dolayısıyla Ali-Nur'a, "Ey benim genç efendim, senin hayrın ve cömertliğin başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ama, eşsiz iyilikseverliğiniz sayesinde benim gerçekleşmesini dilediğim en büyük arzum, bu esirenin şuradaki udu biraz çalması ve harika olduğunu düşündüğüm sesiyle şarkı söylemesidir. Çünkü şarkılar ve ut çalınması beni adeta kendimden geçirir; dünyada en zevk aldığım şey bunlardır!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, "Ey Enisü'l-Celis!" diye seslenmiş; o da, "Buyurun efendim!" deyince, "Senin için bir değer ifade ediyorsa, başım için, seni dinlemeyi şiddetle arzu eden şu balıkçıyı hoşnut etmek üzere, bize birkaç şarkı söyle!" demiş. Enisü'l-Celis, sevgili efendisinin bu sözleri üzerine, hemen udu eline almış ve sazı denemiş olmak için tellere bir iki dokunmuş, küçük bir taksim yapmış, sonra mızrap vurarak dinleyenleri kendinden geçirmiş; sonra da şu iki dizeyi okumuş:

> Genç, uysal, ince genç kadın parmaklarının narin dokunuşlarıyla ut çaldı ve ruhum göz açıp kapayasıya kadar bir zamanda bedenimden uçup gitti! Sesi duyulunca sağıra bile işitmek nasip oldu; ve dilsizler, çaresiz, ansızın, "Bu ses insanı nasıl da coşturuyor!" diye bağırdılar!

Sonra Enisü'l-Celis, çalgının tellerine mızrap vurmayı sürdürmüş; öylesine bir sanatla ki, orada bulunanların hepsinin

akıllarını başlarından almış; sonra gülmüş ve yeniden şu iki dizeyi okumuş:

> Gencecik ayaklarınla toprağımıza ayak basarak, onu zevklerle ve ışığa boğarak titrettin! Gözlerinin aydınlığı da gecenin karanlığını uzaklara kovaladı. Seni yeniden görmek için ey genç çocuk! Barınağımı miskle, gülsuyuyla ve çeşnilendirilmiş reçineyle kokulandırmaya hazırım, işte!

Ve Enisü'l-Celis öylesine harika bir sesle şarkı söylemiş ki, halife zevkin doruğuna çıkarak ve tutkunun sürüklemesine kapılarak, ruhunun coşkusunu artık tutamamış ve "Ah! Ah! Ya Allah! Ya Allah!" diye haykırmaya başlamış. Bunu duyan Ali-Nur, ona, "Ey balıkçı! Esirenin sesi ve tellerden çıkardığı uyumlu sesler seni çok mu etkiledi?" diye sormuş. Halife de, "Evet, vallahi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine her zaman misafirlerinin beğendiği bir şeyi hiç tereddüt etmeden hemen onlara vermeyi âdet edinmiş olan Ali-Nur ona, "Ey balıkçı, mademki esireyi çok beğendin, öyleyse onu sana armağan ediyorum. Bir şeyi bir kez verdikten sonra bir daha geri almayan cömert bir yüreğin armağanı olarak! Al, esire bundan böyle senindir" demiş. Ve Ali-Nur, o anda ayağa kalkmış; üstlüğünü canlı bir hareketle omuzlarına almış ve Enisü'l-Celis'ten izin bile almadan, toplantı salonunu terk etmeye hazırlanmış ve balıkçı kılığındaki halifenin özgürce Enisü'l-Celis'e sahip çıkmasına imkan vermiş. Bunu gören Enisü'l-Celis ona yaşlı gözlerle bir an bakıp, "Ey Ali-Nur efendim, gerçekten beni bırakıyor ve son kez veda bile etmeden terk ediyor musun? Lütfen biraz eğleş! Sana bir çift söz edecek kadar zaman bağışla bana! Dinle ey Ali-Nur!" demiş; ve ona şu iki şikâyet dolu dizeyi okumuş:

> Benden uzaklara mı kaçıyorsun, sen ey yüreğimin saf kanı! Sen ki, yerin kaburgalarımla ciğerim ardındaki şu yaralı yüreğimdir!
> Sana yalvarırım, ey merhameti sınırsız olan Allahım! Ne olursun, ayrılanları birleştir! Sen ki cömertlikle insanoğulları arasında iyiliklerini istediğince dağıtırsın!

Enisü'l-Celis şikâyetlerini bitirince Ali-Nur ona biraz yaklaşmış ve şu dizeleri okumuş:

> Ayrılık gününde o sevgili bana vedalar etti; ve ayrılığın yakıcı gözyaşlarıyla, bana "Şimdi ne yapacaksın, benden uzak, benim yokluğumda?" diye sordu. Ben de ona, "Ah, bunu bana değil, senin yanında kalacak olana sor!" dedim.

Bu sözleri işitince, halife bu iki gencin ayrılmasına neden olduğunu acıyla duyumsamış ve öte yandan, Ali-Nur'un bu harika kadını kendisine bu kadar kolaylıkla armağan olarak sunmasına da çok şaşırmış; ve ona, "Söyle bana delikanlı! Ve de baban kadar yaşlı birisi olduğumdan, bana itiraf etmekten korkma! Sen bu kadını belki de kaçırmış olduğundan dolayı yakalanmak ve cezalandırılmak korkusuyla mı böyle davranıyorsun? Yoksa onu bana bırakarak borçlarından kurtulmayı mı düşlemektesin?" diye sormuş. Bunu duyan Ali-Nur, ona "Vallahi, ey balıkçı! Ben ve bu esire öylesine şaşırtıcı bir serüven yaşadık ve öyle inanılmayacak felaketler geçirdik ki! Gözlerin iç köşelerine iğnenin ucuyla yazılsa, onu saygıyla okuyanlara bir ders oluştururdu!" demiş. Halife de ona, "Bize acele öykünü anlat ve de ayrıntıları ihmal etme! Belki de bu senin için bir teselli kaynağı olur, hatta yardım görebilmeni sağlar! Çünkü Allah'ın tecellisi ve de yardımı her zaman yakınımızdadır" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ali-Nur, "Ey balıkçı, sana bunu, ölçülü, uyaklı olarak mı, konuşma diliyle mi anlatmamı istersin?" diye sormuş. Halife, de, "Düz konuşma ipek üzerine işlemedir; dizeler ise inci dizileridir!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur da gözleri yarı kapalı, alnını eğerek yavaş sesle, oracıkta, şu dizeleri içine doğduğu gibi okumuş:

> Dostum, rahat yatağımdan kaçtım! Ve doğduğum yerden öylesine uzaklaştım ki, ruhumu keder doldurdu!
> Bilesin ki, bir babam vardı çok sevdiğim, bence babaların en tatlısı!
> Artık yanımda değil o! Ve sadece mezar ona sığınak olmuş!
> O zamandan beri, dertler ve felaketler beni öylesine ezdi ki, bundan içim parçalandı ve yüreğim unufak oldu.

Sağlığında babam bana, güzeller içinden bir güzel seçti: dal gibi narin, hafif bir rüzgârın eğip büktüğü, dalgalandırdığı dal gibi usul boylu!
Onu sevdim, tutkuyla sevdim ve onun uğrunda babamın bana bıraktığı serveti yiyip tükettim; onu, hızlı koşan atlarımdan en sevdiğime yeğlercesine sevdim.
Ama her şeyimi tükettiğim günün birinde, esir pazarının yolunu tuttum. Ben ki ayrılık acısını tüm kederlerden üstün tutardım.
Tellallar pazarda onu övdüler, ona değer biçtiler! Ama birden yaşlı bir sefih, ona sahip olmak için fiyat arttırmak isteyenleri engelledi.
Bu nefret uyandıran ihtiyarı görünce, hiddet beni pençesine aldı ve esiremi elinden tutup pazardan uzaklaştırmak istedim.
Ama ihtiyar sefih hırsını doyurmak için yüreği cehennem ateşiyle dolu karşı çıkınca kendimi tutamayıp sağ elimle suratına bir yumruk indirdim, sol elimle de tekrarladım. Beni yiyip bitiren hiddeti onda yatıştırdım.
Sonra da yakalanmak korkusuyla, düşmanımın belasından kurtulmak için acele evime sığındım.
Kentin hükümdarı, tutuklanıp hapse konulmam için emir verdi. İşte tam o sırada değerbilir genç ve yakışıklı bir mabeyinci koşup geldi; ve bana, beni kıskananların düzeninden kurtulmak için, hemen uzağa kaçmamı bildirdi.
Ben de, dostumu yanıma alarak gecenin kanatlarına sığındım; birlikte kentimizden kaçtık ve Bağdat'a doğru yol aldık.
Ve şimdi ey balıkçı! Bu güzel dostumdan başka hiçbir hazinem yok!
Onu da sana armağan ediyorum, ey balıkçı!
Ey balıkçı, bil ki, sana yüreğimin sevdiceğini veriyorum ve onunla birlikte yüreğimi de alıp götürüyorsun, ey balıkçı!

Ali-Nur bu inci dizilerinin sonuncusunu da ortaya koyup sözünü bitirince halife, ona "Ey efendim, bütün bu inci dizilerini ortaya döküp beni hayran ettikten sonra, şimdi bu hayranlık verici öykünün, üstüne nakış işlenmiş ipek ayrıntılarından da

biraz söz eder misin?" diye sormuş. Bunu duyan ve boyuna balıkçı Kerim'e meram anlattığını sanan Ali-Nur, öyküsünün başından sonuna kadar oluşumu üstüne tüm ayrıntıları anlatmış.

Halife, öyküyü tümüyle kavrayınca, "Peki, şimdi nereye gitmeyi düşünüyorsun, ey Ali-Nur efendimiz?" diye sormuş. Ali-Nur da, "Ey balıkçı, Allah'ın toprakları sonsuza dek geniştir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, ona "Beni dinle, ey delikanlı! Ben meçhul bir balıkçıyım, ama sana hemen şimdi, Basra Sultanı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin kendi eline teslim edilmek üzere bir mektup yazacağım. O bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!" demiş.

Ancak anlatısının tam burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve öyküsünün akışını daha fazla sürdürmemiş.

Ve otuz altıncı gece olunca, Şehrazad, yeniden öyküsünü ele almış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife Ali-Nur'a "Ben Basra Sultanı Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye bizzat götüreceğin bir mektup yazacağım; o bunu okuyunca, mutlu sonuçlara ulaşacaksın!" deyince; Ali-Nur ona, "Ama bu dünyada balıkçıların hükümdarlara özgürce mektup yazmaları görülmüş şey midir?" diye sormuş. Halife de ona, "Ey Ali-Nur efendim, doğru söyledin! Ama böyle davranmama izin veren nedeni sana hemen açıklayacağım: Bil ki, ben daha çocukken, bu Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni ile aynı okulda, aynı hocadan okuyup yazma öğrendim. Hatta ben ondan daha ileride idim, hüsn-i hatta elime su dökemezdi. Ve de şiir dizelerini olduğu kadar kutsal kitabın ayetlerini de ondan kolay ezberlerdim. İkimiz çok iyi dosttuk. Ama, daha sonra Allah, bahttan yana onu gözetti; onu hükümdar yaparken, beni basit bir balıkçı yaptı. Ancak o, Allah'ın nezdinde kibirli olmanın geçerli bulunmadığını bilerek benimle ilişkilerini sürdürdü ve ben, ondan bir şey isteyip de hemen yerine getirmediğini hiç görmedim; hatta her gün bin dilekte bulunsam, hiç kuşkusuz hemen hepsini yerine getirir!" diye yanıt vermiş. Ali-Nur bu sözleri işitince, "Öyleyse söylediklerini bir yaz da göreyim!" demiş.

Bunun üzerine halife yere oturmuş; bir ayağını ötekinin üzerine atmış ve bir hokka ile bir kalem ve kâğıt almış; kâğıdı sol avcunun içine, kalemi sağ eline alıp şu mektubu yazmış:

> Esirgeyen, sonsuz merhametiyle Bağışlayan Allah'ın adıyla!
> Ve dahi bu mektup Harun Reşid ibn Mehdi el-Abbasi tarafından Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye yollanmıştır. Sana lütuflarımın seni kucakladığını ve bu sayede saltanatımın hüküm sürdüğü ülkelerden birinde temsilcim olarak bulunduğunu hatırlatırım!
> Ve şimdi, sana kendi elimle yazdığım bu mektubu getirenin vaktiyle senin vezirin olmuş, şimdi yüce Allah'ın rahmetine kavuşmuş Fazlüddin ibn Hakan'ın oğlu Ali-Nur olduğunu bildiririm. Yazdıklarımı okuduğun andan itibaren tahtından hemen ayrılacak ve saltanatı senin yerine hükmedecek olan Ali-Nur'a terk edeceksin! Çünkü, vaktiyle sana verdiğim kudreti, şimdi ona bağışlıyorum!
> İrademi yerine getirmeyi ertelemeyesin! Allah'ın barışı üzerine olsun!

Mühürleyerek ona vermiş. Ali-Nur da mektubu almış ve önce dudaklarına, sonra alnına götürerek onu sarığına sokmuş ve o anda, terk edilerek gözyaşlarına boğulmuş olan Enisü'l-Celis keder içindeyken, Basra'ya gitmek için gemiye binmek üzere oradan ayrılmış.

İşte o an için Ali-Nur'un durumu böyleymiş. Halifeye gelince, onunki de şöyle!

O dakikaya kadar hiç sesini çıkarmayan Şeyh İbrahim, olup biteni görünce, daima balıkçı Kerim yerine koyduğu halifeye doğru dönmüş ve "Ey balıkçıların en sefili! Bize ancak on mangır edecek birkaç balık getirdin ve üç altın dinarı cebine atmakla yetinmeyip şimdi de genç esireyi kendine almak istiyorsun! Sefil! Şimdi hiç durmadan aldığın altının en az yarısını bana vereceksin! Esireye gelince, onu da bölüşeceğiz. İlkin ben onunla iş tutacağım; sonra da sen!" demiş.

Bu sözleri duyunca, halife kıvrak bir hareketle pencerelerden birine yaklaşmış ve Şeyh İbrahim'e müthiş bir bakış fırlat-

tıktan sonra, ellerini çırpmış. Zaten bu işareti beklemekte olan Cafer ile Mesrur koşarak salona gelmişler ve halifenin bir işareti üzerine Mesrur, Şeyh İbrahim'in üzerine atılıp onu kımıldamaz hale getirmiş. Cafer'e gelince, hizmetçilerinden biriyle acele getirttiği şahane bir giysi elinde olduğu halde halifeye yaklaşmış ve balıkçının paçavralarını sırtından alarak tezhipli ipek urbayı ona sunmuş.

Bunu görünce, Şeyh İbrahim halifeyi tanıyarak dehşete düşmüş, utancından parmak uçlarını kemirmeye başlamış; ama hâlâ bunun gerçek olduğuna inanımakta kararsızlık geçiriyor ve kendi kendine, "Bu bir rüya mı, yoksa gerçek mi?" diyerek söylenip duruyormuş. Bunu gören halife her zamanki sesiyle, ona, "Pekâlâ Şeyh İbrahim! İçine düştüğün bu hal nedir senin?" diye sormuş. Şeyh İbrahim de, bu sözleri duyunca bütünüyle sarhoşluktan kurtulup kendine gelmiş ve uzun sakallarıyla halifenin ayaklarına kapanmış ve şu iki dizeyi okumuş:

> Ey tüm yaratıklar üstünde önceliği olan sen, hatamı affeyle!
> Kölesini bağışlamak efendisine düşer!
> İtiraf derim ki, beni buna çılgınlık itti. Hoşgörüyle bağışlamak da senin şanına yakışır.

Bunun üzerine halife, Şeyh İbrahim'e, "Seni bağışladım!" demiş. Sonra utangaç Enisü'l-Celis'e dönerek ona, "Ey Enisü'l-Celis! Şimdi kim olduğumu anladığına göre, seni saraya götüreyim!" demiş. Sonra hepsi birden Harikalar Sarayı'nı terk etmişler.

Enisü'l-Celis saraya ulaşınca, halife ona tek başına oturabileceği bir daire ayırtmış; emrine hizmetçiler, köleler vermiş. Sonra onu görmeye gitmiş ve ona, "Ey Enisü'l-Celis! Şimdilik benimsin! Bir yandan seni arzuladığım, öte yandan da Ali-Nur tarafından cömertçe bana bırakılmış olduğun için! Ben de bu bağışı dengelemek için Ali-Nur'u Basra'ya sultan yaptım. Ve, Allah isterse, ona görkemli bir hilat yollayacağım; bunu ona sen götüreceksin ve onunla birlikte saltanat süreceksin!" demiş. Sonra halife, Enisü'l-Celis'i kollarına almış ve o geceyi sevişerek geçirmişler. İşte ikisinin başına gelenler bunlarmış!

Ali-Nur'un başına gelenler şöyle imiş: Ali-Nur ibn Hakan, Allah'ın lütfuyla Basra kentine ulaşınca, doğru Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'nin sarayına gitmiş, huzuruna çıkmak için büyük bir haykırış koparmış. Sultan bu haykırışı duyunca kimin kopardığını öğrenmiş ve ilgilinin huzuruna getirilmesini emretmiş. Ali-Nur da Sultan'ın huzuruna çıkmış; sarığından halifenin mektubunu çıkarıp kendisine sunmuş. Sultan mektubu açınca halifenin yazısını tanımış. Hemen ayağa kalkıp içeriğini dikkatle okumuş ve okumasını bitirince, mektubu üç kez dudaklarına ve alnına götürmüş ve "İşitip Yüce Allah'a ve Emirü'l-Müminin halifeye itaat ettim!" demiş ve tahttan feragat ederek halifenin emrini yerine getirmek kararında olduğunu onlara açıklamak üzere hemen kentin dört kadısını ve belli başlı emirlerini huzuruna getirtmiş.

Fakat tam bu sırada, Ali-Nur'un ve babası Fazlüddin ibn Hakan'ın eski düşmanı Sadrazam El-Muin ibn Sâvi içeri girmiş. Bunu gören Sultan, Emirü'l-Müminin'in mektubunu ona vermiş ve "Oku!" diye emretmiş. Vezir Sâvi mektubu almış, okumuş, yeniden okumuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış; ama birdenbire ve ustaca bir manevrayla, halifenin siyah renkli mührünü taşıyan alt kısımını yırtmış ve ağzına sokup çiğnemiş, sonra da uzağa fırlatmış. Bunu gören Sultan büyük bir hiddete kapılarak, "Allah belanı versin! Ey Sâvi! Böylesi bir davranışta bulunmak için hangi şeytan seni dürttü?" diye haykırmış. Sâvi de, "Ey şahım, şunu bilin ki, bu kopuk, halifeyi de veziri Cafer'i de asla görmüş değil! Bu açıkça bir sahtekârlıktır; oğlan da içini kötülük kemiren bir sahtekârdır! Kötülük ve hile sarmış ruhunu! Herhalde bir yerlerden tesadüfen, üzerinde halifenin el yazısı bulunan bir kâğıt bulmuş; yazıyı taklit etmiş ve sahtekârlık yapmış; dolayısıyla istediklerini bu yoldan kâğıda geçirmiş olacak! Böyle olunca sultanım, nasıl olur da tahttan feragat edersin? Eğer mektubu halife yollasaydı, bunu saray kâtiplerine yazdırmaz mıydı? Ve bu adamı buraya halife gönderseydi, yanına bir mabeyinci ya da bir vezir katmaz mıydı? Oysa, bu kişinin buraya yapayalnız geldiğini biliyoruz!" demiş. Bunu duyan Sultan, "Peki, bu durumda nasıl davranalım, ey Sâvi?" diye sormuş; o da "Ey sultanım, sen bu adamı bana teslim et! Ben işin gereğinin

ne olduğunu anlarım! Olayların gerçek yönünü öğrenecek bir mabeyinci ile onu Bağdat'a gönderirim. Eğer anlattıkları doğruysa, bu genç adam, bu kez bize halifenin mührüyle donanmış bir ferman getirir. Ama doğru değilse, bu genç adamı mabeyinci geri getirir; ben de ondan şaşaalı bir tarzda intikam alır ve geçmişte de, bugün de işlediği suçların cezasını veririm!" demiş.

Vezir Sâvi'nin bu sözleri üzerine Sultan, sonunda Ali-Nur'un gerçekten suçlu olduğuna inanmış; artık sabır göstermeksizin müthiş bir şekilde hiddetlenmiş ve muhafızlarına "Yakalayın şunu!" diye emir vermiş. Muhafızlar da Ali-Nur'u yakalamış ve yere yıkarak bayıltıncaya kadar dövmüşler. Sonra sultan Ali-Nur'un ellerini ve ayaklarını zincirlemeleri için emirler vermiş; sonra zindancıbaşını çağırtmış; o da sultanın huzuruna gelmekte gecikmemiş.

Bu zindancının adı Kutait imiş. Vezir onu görünce, kendisine "Ey Kutait! Efendimiz sultanın emriyle, şu gördüğün adamı alacak, zindanın en derin çukurlarından birine atacaksın! Ve gece gündüz işkence edeceksin!" demiş. Kutait, "Duydum ve itaat ettim!" demiş ve Ali-Nur'u zindana götürmüş.

Kutait, Ali-Nur ile zindana girince, kapıyı kapatıp hemen dikkatle yerleri süpürtmüş ve kapının ardına koydurttuğu bir kereveti temizletmiş; bu kerevetin üzerini halıyla örtüp onun üzerine de bir minder koydurmuş. Sonra Ali-Nur'a yaklaşmış, bağlarını çözmüş ve kerevete çıkıp dinlenmesini rica etmiş ve ona, "Ey efendim, ben birçok kez baban rahmetli vezirin nimetlerinden yararlandığımı hiç unutmam! Bundan dolayı asla korkuya kapılma!" demiş. Ve hemen Ali-Nur'a saygı ve iyilikle davranmaya koyulmuş, elinden geleni ardına bırakmamış. Öte yandan vezire her gün rapor göndererek Ali-Nur'un en müthiş cezalara çarptırıldığını bildirmiş. Bu böylece kırk gün sürmüş.

Kırk birinci gün, saraya Sultan için halife tarafından yollanan görkemli bir armağanın geldiği görülmüş. Ve Sultan bu armağanın zenginliğine şaşakalmış; ancak, halifenin bunu göndermesinin nedenini asla anlayamadığından emirlerini toplamış ve onlara görüşlerini sormuş. İçlerinden kimileri bu armağanı, halifenin yeni sultanı kutlamak için göndermiş olabileceği fikrini ileri sürmüşler. Bunu duyan Vezir Sâvi hemen ileri atılıp, "Ey

Şahım! Bu Ali-Nur'dan kurtulmanın iyi olacağını size söylememiş miydim?" diye haykırmış. Bunun üzerine, Sultan da, "Vallahi! Sen şimdi bana tam da bu kişiyi hatırlattın! Hemen git onu bul ve acımadan başını vurdur!" diye haykırmış. Sâvi de, "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. "Ancak onun cezasını tellallara 'Ali-Nur ibn Hakan'ın idamını görmek isteyenler sarayın önüne gelsin!' diye bağırtarak daha önce tüm kente duyurmak isterdim. Böylece bütün kent halkı gelip idamın infaz edildiğini görür; ben de öcümü almış olurum; gönlüm ferahlar, öfkem yatışır!" demiş. Sultan da ona, "Sana ne uygun görünüyorsa onu yapabilirsin!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Vezir İbni Sâvi çok memnun olmuş ve valinin yanına koşarak gitmiş ve ona kentin her yanında Ali-Nur'un idam edileceği yerin ve saatin ayrıntılarıyla kentin her yanında tellallarla ilan edilmesini emretmiş. Ve bu emir, hemen yerine getirilmiş. Ve de, tellalları işitenler, kentin tüm halkı, üzüntüye kapılıp mateme bürünmüş ve okullardaki küçük çocuklardan çarşılardaki dükkâncılara kadar hepsi ağlamaya başlamış; sonra kimileri Ali-Nur'un geçişini görmek ve öldürülüşünün acıklı temaşasında bulunmak için birer uygun yer tutmak üzere koşuşmaya başlamışlar; kimileri de çıkışından başlayarak Ali-Nur'a kortej oluşturmak üzere, hapishanenin kapısında toplanmışlar.

Vezir İbni Sâvi'ye gelince, muhafızlarından onunu yanına alarak, neşe dolu, acele hapishaneye koşmuş; kapının açılmasını ve içeriye alınmasını emretmiş. Bunun üzerine zindancı Kutait, onu buraya getiren nedeni bilmez görünerek, ona, "Ey vezirimiz efendimiz, ne dilersiniz?" diye sormuş. Vezir de, "O ahlaksız kopuğu hemen huzuruma getirin!" demiş. Zindancı, "Şimdi o, yediği dayaklardan ve uğradığı işkencelerden dolayı çok kötü bir durumda bulunuyor. Böyle de olsa, emrin hemen yerine getirilecektir!" demiş. Ve zindancı oradan uzaklaşarak Ali-Nur'un bulunduğu yere doğru yönelmiş ve onun yavaşça şu dizeleri okuduğunu duymuş:

> Ne yazık ki beni felaketlerden kurtaracak kimse yok!
> Ağrılarımsa yoğunlaşıp çoğalıyor; çareleri de gittikçe daha nadir ve daha pahalı oluyor!

> Acımasız yokluk, kanımın en temiz bölümünü tüketti ve yaşantımın son soluğunu aldı götürdü! Talih de dostlarımı, en kıyıcı düşmanlarım yaptı!
> Ey beni gören tüm kişiler! İçinizde bana acıyacak, uzayıp giden sefaletimi düşünecek ve çağrıma yanıt verecek kimse yok mu?
> Bütün dehşetine karşın ölüm şimdi bana, tüm aldatıcı umutları terk ettiğim bu yaşamdan daha tatlı geliyor!
> Allahım! Ey iyi haber getirenlere yol gösteren Varlık! Teselli sağlayanların efendisi! Ey Cömertlik Denizi!
> İşte sana üzgün bir ruhun tüm yaralarıyla yalvarıyorum! Beni bu felaketlerden ve bunların tehlikelerinden kurtar! Kusurlarımı ve günahlarımı bağışla! Hatalarımı ve yanılgılarımı affet!

Ali-Nur sızlanmalarını bitirince, Kutait ona yaklaşmış ve meseleyi çabucak açıklamış ve kendisine özel olarak gizlice verdiği giysileri sırtından çıkarmasına ve onun yerine aşağılık mahkûmların giydiği gibi paçavra halindeki eski bir urbayı sırtına geçirmesine yardım etmiş, sonra da onu, öfkeden tepinerek bekleyen Vezir Sâvi'nin huzuruna götürmüş. Ali-Nur da veziri görmüş ve babasının bu eski düşmanının kendisi hakkında da nasıl bir düşmanlık duyduğunu anlamış. Yine de ona şöyle demiş: "İşte geldim ey Sâvi! Tüm inancınla bağlandığın talihin hep senden yana mı olacağını sanıyorsun? Şairin şu sözlerini anlamazdan mı geliyorsun?

> "Kudreti elinde tutup hükmedenler bundan yararlanıp yetkilerini aşarak Adaleti yaralar! Bilmezler ki verdikleri hüküm, yakında boşa çıkar ve hiçlikte erir!"

Ve Ali-Nur, "Ey vezir, şunu iyi bil ki, sadece Allah kudret sahibidir ve Tek Gerçekleştiricidir!" diye eklemiş. Bunu duyunca vezir, ona, "Ey Ali, bütün bu söylediklerinle beni korkutacağını mı sanıyorsun? Oysa, bil ki, ben senin boynunu, sana ve Basra'nın bütün halkının karşı çıkmasına rağmen, koparacağım. Senin tarzına uyarak, ben de şairin şu sözlerine uygun davranacağım:

"Bırak zaman keyfince hareket etsin! Sen bildiğince Adalet dağıtarak doyum sağla!"

"Hele bir başka şairin şu dizeleri ne kadar hayranlık vericidir:

"Düşmanının ölümünden sonra yaşayan kişi, istenen maksada ulaşmış sayılmaz mı?"

Bunun üzerine, vezir birdenbire muhafızlarına, Ali-Nur'u yakalayıp bir katırın sırtına atmalarını emretmiş. Ama muhafızlar Ali-Nur'u görmek için toplanan ve ona, "Emret! Hemencecik bu adamı taşa tutup parça parça edelim! Canımız bu uğurda feda olsun!" diye haykıran halkı düşünerek tereddüt etmişler.

Fakat Ali-Nur halka şöyle demiş: "Oh, hayır! Bunu sakın yapmayın! Yo, hayır! Şairin şu sözlerini hiç işitmediniz mi?

"Her insanın yeryüzünde payidar olacağı belli bir zamanı vardır! Bu süre geçince ölümü mukadderdir! Hatta arslanlar ormanlarında beni parçalamak için sürükleseydiler bile, zamanın dolmadığını hissettikçe, hiç korkmazdım!"

Bunun üzerine muhafızlar, Ali-Nur'u yakalayıp onu bir katırın sırtına bindirmişler ve sarayın önüne, Sultan'ın penceresinin altına gelinceye kadar bütün kenti dolaştırmaya başmışlar. Bu arada da, boyuna, "Yazıda sahkekârlık yapanı bekleyen ceza işte budur!" diye haykırıyorlarmış. Sonra da Ali-Nur'u siyaset meydanında celladın döktüğü kanın kokuştuğu yere getirmişler. Ve elinde baltasıyla cellat, Ali-Nur'a doğru ilerleyip, ona, "Ben senin itaatkâr kölenim! Eğer bir şey yapılmasını istiyorsan, söyle yapayım! Sadece emretmen yeter! Bir şey yemek ya da içmek istiyorsan, emret, hemen getireyim! Çünkü yaşayacak çok zamanın kalmadı! Sultan'ın başı pencerede belirir belirmez, hüküm yerine getirilecek!" demiş. Bunun üzerine Ali-Nur, sağına soluna bakmış ve şu dizeleri okumuş:

Lütfen bana yanıt verin! İçinizde bana yardım edecek insaflı bir dost yok mu? Yaşamım sona erdi, bahtım tüken-

> di! Beni kurtaracak ve bu hayırlı davranışıyla ödüllendirilmeye layık olacak, sefaletime bir bakış fırlatıp, kederimi görecek ve çektiğim cezanın acılarını hafifletmek için bir yudum su verecek kimse yok mu?

Bunu duyan oradaki herkes hıçkırmaya başlamış ve cellat hemen bir su testisi alarak Ali-Nur'a sunmuş. Ama hemen Vezir İbni Sâvi yerinden fırlayarak testiyi kırmış ve öfkeyle cellada, "Boynunu koparmak için ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Bunun üzerine cellat bir sargı alarak Ali-Nur'un gözlerini bağlamış. Bunu gören halk vezire karşı ayaklanmış ve ona küfretmeye, her türlü kötü söz söylemeye başlamış. Koparılan gürültü doruğuna ulaşmış ve kıpırdamalar ve haykırışlar tarif edilemez hale gelmiş ve birdenbire, bu kargaşa süregiderken, bir toz bulutu yükselmiş; havada ve boşlukta yankılanan, karmakarışık sesler gelmiş.

Bu gürültü patırtıyı duyup bu toz dumanı görünce Sultan dikkat kesilmiş; sarayının penceresinden bakarak yöresindekilere, bunun ne olduğunu gidip anlamalarını emretmiş. Ama Vezir Sâvi, "Şimdi bunun sırası değil! Her şeyden önce şu adamın kafasının kesilmesi gerek!" diye yanıt vermiş; ama Sultan "Sen sus, ey Sâvi! Ve bırak, neyin ne olduğunu görelim!" demiş. Oysa, bu toz, halifenin sadrazamı Cafer'in ve maiyetindeki süvarilerin atlarının yerden kaldırdığı tozmuş.

Ve bu ani gelişlerinin nedeni şöyleymiş: Halife, Enisü'l-Celis'in kollarında geçirdiği geceden sonra, onu bir daha aramaksızın otuz gün geçmiş; Ali-Nur ibn Hakan'ın anlattığı tüm öyküyü de unutmuş ve ona bunu hatırlatacak kimse de olmamış. Fakat, halife gecelerden bir gece, Enisü'l-Celis'e ayrılmış dairenin önünden geçerken ağlama sesleri işitmiş ve tatlı ve ince bir sesin hafifçe, şairin şu dizelerini okuduğunu duymuş:

> Ey Mutluluk! Sen uzağımda da, yakınımda da olsan, gölgen beni hiç terk etmedi. Ve dilim, sevinçle, senin adını anmayı zevk edindi, ey tatlı varlık!

Ve bu şarkıdan sonra, hıçkırıklar iki kat yoğunluk kazanınca, halife kapıyı açıp bu özel daireye girmiş; ve görmüş ki, ağlayan

Enisü'l-Celis imiş. Enisü'l-Celis, halifeyi görünce, ayaklarına atılarak üç kez öpmüş; sonra şu iki dizeyi okumuş:

> Ey ırkının, neslinin ünlü hükümdarı! Meyveleriyle zengin dalların eğildiği, ey ünlü bir kanın tatlı ürünü!
> İzin ver de iyiliğinin ve eşsiz cömertliğinin eseri olarak verdiğin sözü sana hatırlatayım! Ah! Onu unuttun mu yoksa?

Ama halife hâlâ Enisü'l-Celis'i ve Ali-Nur'u hatırlayamamış ve ona, "Sen kimsin ey genç kız?" diye sormuş. O da "Ben, Ali-Nur ibn Hakan'ın sana armağan ettiği cariyeyim. Ve şimdi sana yaraşır bir onurla cariyeni onun yanına göndermek için ettiğin vaadi yerine getirmeni diliyorum. İşte otuz gündür bir saat bile uykunun nimetini tatmaksızın, burada beklemekteyim" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, halife acele olarak Cafer el-Bermeki'yi çağırtmış ve ona "Otuz gün oluyor ki, Ali-Nur ibn Hakan'dan haber alamadım. Ve de Basra Sultanı'nın onu öldürtmesinden endişe ediyorum. Ama, kendi başıma ve cetlerimin mezarları üzerine yemin ediyorum ki, bu gencin başına bir felaket gelmişse, neden olanı, dünyada en çok sevdiğim kişi de olsa, öldürteceğim! Bundan dolayı, Cafer, hemen şimdi senin Basra'ya doğru yola koyulmanı ve Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye ve onun Ali-Nur ibn Hakan'a karşı nasıl davranmış olduğuna dair haberler getirerek geri dönmeni istiyorum!" demiş. Cafer de hemen yola koyulmuş.

Cafer Basra'ya gelip bütün bu gürültü ve patırtıyı ve haykıran kalabalığı görünce, "Bu kargaşalık da nedir?" diye sormuş. Ve hemen halkın içinden bin ağız birden ona yanıt vererek Ali-Nur ibn Hakan'ın başına gelenlerin hepsini anlatmış. Cafer onların bu sözlerini işitince, saraya ulaşmak için büsbütün acele etmiş ve Sultan'ın huzuruna çıkarak ona selam vermiş ve oraya gelmesinin nedenini açıklamış ve de ona, "Ali-Nur'un başına bir felaket gelmişse neden olanların öldürülmesi ve işlenen suçun hesabının senden sorulması hakkında emir aldım. Ey Sultan! Ali-Nur şimdi nerede?" demiş.

Bunun üzerine, Sultan muhafızlar gönderip siyaset meydanından Ali-Nur'u bulup getirmelerini emretmiş. Ali-Nur daha

içeri girer girmez Cafer ayağa kalkmış ve muhafızlara, Sultan'ı ve El-Muin ibn Sâvi'yi tutuklamalarını emretmiş; ve Ali-Nur'u veziri ile birlikte hapsettirdiği Muhammed ez-Zeyni'nin yerine tahta oturtmuş.

Sonra Cafer, düzenlenen şenlikler dolayısıyla Basra'da üç gün daha kalmış. Ama, dördüncü gün, Ali-Nur Cafer'e yönelip ona, "Gerçekten, Emirü'l-Müminin'i yeniden görmeyi candan arzuluyorum!" demiş. Cafer de onun bu arzusunu yerinde görerek, "Sabah namazımızı kılalım, sonra hemen Bağdat'a doğru yola çıkarız!" demiş. Sultan da, "Duyduk ve itaat ettik! yanıtını vermiş. Sabah namazını kılmışlar ve ikisi muhafız ve süvarilerin eşliğinde ve beraberlerinde eski sultan Muhammed ez-Zeyni ve Vezir Sâvi olduğu halde, Bağdat yolunu tutmuşlar. Ve tüm yol boyunca Vezir Sâvi düşünecek ve pişmanlıkla yumruklarını ısıracak vakit bulmuş.

Böylece yolculuğu sürdürmüşler. Ali-Nur da, barış kenti Bağdat'a ulaşıncaya kadar Vezir Cafer'in yanıbaşında at sürmüş. Hep birlikte halifenin huzuruna çıkmak için acele etmişler; Cafer, Ali-Nur'un öyküsünü halifeye anlatmış. Bunun üzerine halife, Ali-Nur'u yanına çağırmış ve ona, "Al şu kılıcı ve kendi elinle düşmanın, şu sefil İbni Sâvi'nin başını kes!" demiş. Ali-Nur da kılıcı alıp İbni Sâvi'ye yaklaşmış. Fakat Sâvi, ona bakarak, "Ey Ali-Nur! Ben kendi doğam icabı seninle çatıştım; ona boyun eğmek zorunda kaldım. Ama sen şimdi kendi doğana göre hareket et!" demiş. Bunu duyan Ali-Nur, elindeki kılıcı fırlatmış, halifeye bakıp ona, "Ey Emirü'l-Müminin! Benim silahımı elimden aldı!" demiş ve şairin şu dizelerini okumuş:

> Düşmanımı gördüm, onu nasıl yeneceğimi anladım. Ama, saf insan, iyilik sözleriyle her zaman yenik düşer.

Fakat halife, "Peki! Sen onu bize bırak!" demiş ve Mesrur'a, "Ey Mesrur! Kalk, şu sefilin başını kes!" emrini vermiş. Mesrur da kılıcını kaldırıp bir vuruşta Vezir El-Muin ibn Sâvi'nin kellesini uçurmuş. Bunun üzerine halife, Ali-Nur'a dönmüş ve ona, "Şimdi, dile benden ne dilersen! Mükâfatı sen tayin et!" demiş. Ali-Nur ona, "Ey efendim, ben saltanat istemiyorum. Basra tah-

tında da hiç gözüm yok! Halife hazretlerinin yanında ömrümün sonuna kadar yaşasam, benim için bundan büyük mutluluk olamaz!" diye yanıt vermiş. Halife de ona, "Ey Ali-Nur, bu teklifini tüm dost yüreğimle ve gerekli saygıyla kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra Enisü'l-Celis'in getirtilmesini istemiş ve onu Ali-Nur'a iade ederek kendilerine birçok mal ve zenginlikler bağışlamış; ayrıca Bağdat'ın en güzel saraylarından birini onlara tahsis ettiği gibi, geçimleri için de yüksek maaş bağlamış; ve de Ali-Nur ibn Hakan'ın yakını ve nedimi olmasını istemiş ve en sonra da bundan böyle vezirlerini seçerken daha dikkatli olması kaydıyla affettiği Muhammed ez-Zeyni'nin Basra sultanlığında yeniden görev almasını uygun görerek devletiyle bütünleşmesini sağlamış. Ve hepsi, ölüm gelip kapılarını çalıncaya kadar, neşe içinde yaşamış.

"Fakat" diye güzel konuşmasını sürdürmüş Şehrazad, "Ey Şah, ne kadar hoş olsa da, Ali-Nur ile Enisü'l-Celis'in bu öyküsünün Ganim bin Eyüb'ün ve kız kardeşi Fitne'nin öyküsünden daha harika ve şaşırtıcı olduğunu düşünme!" Şah da, "Bu öyküyü daha önce hiç duymamıştım" demiş.

Ganim Bin Eyüb ve Kız Kardeşi Fitne'nin Öyküsü

Ve Şehrazad anlatmaya başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki evvel zamanlarda ve asırlar ve çağlar öncesinde tacirler arasında iki çocuk babası çok zengin bir tacir varmış. Kendisine Eyüb derlermiş. Oğlu, "Aşkın Dalgın Esiri"[1] namıyla tanınan Ganim bin Eyüb[2] imiş. Geceleyin doğan dolunay kadar güzel, konuşma ve sözcükleri telaffuzdan yana emsalsiz yeteneklere sahipmiş. Ganim'in kardeşi olan kız ise, Fitne[3] adını taşırmış; o da güzellik ve büyülemeden yana üstün niteliklere sahipmiş.

Babaları Eyüb'ün ölümü üzerine onlara büyük bir servet miras kalmış.

Fakat, anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama otuz yedinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Babaları tacir Eyüb, öldüğünde onlara büyük bir servet, başka pek çok şey arasında yüz yük ipekli, işlemeli ve değerli kumaş, sırf miskle dolu yüz torba bırakmış; mallar tümüyle balyalanmış ve her balyanın üzerine okunaklı bir yazıyla "Bağdat'a gidecek" yazılmış imiş; çünkü tacir Eyüb, bu kadar erken öleceğini

1 Resimli Ay Yayınevi'nin çıkardığı fasiküllerde böyle anılıyordu. Arapçası *El-Mutim el-Meslub* (Derde Düşerek Mahkûm Olmuş) şeklindedir (Â.Ş.O.)

2 *Ganim* (Arapça; uzun "a" ile): "Ganimet alan" (Â.Ş.O.).

3 *Fitne:* Arapçada "baştan çıkarıcı" anlamına gelen bu isim, aynı zamanda güzel kokan bir çiçeğin (Latincesi: *acacia farnesiana*) de adıdır (J.C.M.)

ummuyor ve bizzat kendisi Bağdat'a gidip bu değerli malları satmak istiyormuş.

Ama bir kez Allah tacir Eyüb'ü sonsuz rahmetine çağırıp da, yas günleri de tamamlanınca, genç Ganim, babası yerine, kendisi Bağdat'a gitmeye karar vermiş. Bunun üzerine annesine, kız kardeşi Fitne'ye, yakınlarına ve mahallesinde ve civarda oturanlara veda etmiş; sonra da çarşıya giderek gerekli develeri kiralamış ve tüm mallarını develere yükletmiş ve Bağdat'a gitmek için yola çıkmak üzere bulunan başka tacirlerin varlığından yararlanmış; ve bahtını Yüce Allah'a emanet ederek yola koyulmuş. Ve Allah onun yazgısını öylesine güven dolu yazmış ki, tüm mallarıyla birlikte sağ salim Bağdat'a ulaşmakta gecikmemiş.

Bağdat'a ulaşır ulaşmaz, acele çok güzel bir ev kiralamış; onu şatafatlı şekilde döşemiş; her yana şahane halılar, divanlar ve yastıklar koymuş; kapılara ve pencerelere perdeler asmayı unutmamış. Sonra da deve ve katırların üzerindeki malları indirtmiş ve yolculuğun yorgunluklarını gidermek üzere istirahata çekilmiş. Daha sonra da, sakin bir şekilde, birbiri ardına gelip kendisine "Hoş geldin!" diyen ve barış ve mutluluk dileyen Bağdatlı tacirleri ve ileri gelenleri kabul etmiş.

Bunu izleyerek mallarını satmak maksadıyla pazara gitmeyi düşünmüş. Yanına her birinin üzerinde saptanmış fiyatlarını belirleyen etiketler bulunan en güzel kumaşların ve en ince ipeklilerin örneklerinden oluşmuş bir balya almış ve büyük tacirlerin barındığı çarşıya doğru yollanmış. Ve hemen onun yanına gelip, ona barış dileyen ve serin şerbetler ısmarlayıp büyük bir içtenlikle karşılayan tacirlerle tanışmış. Sonra bunlar onu alıp çarşı şeyhine götürmüşler. O da Ganim'in elindeki örneklere bir göz attıktan sonra, hemen orada, Ganim'e, bin dinarlık malına iki misli kâr getirecek şekilde fiyat teklif etmiş. Ganim bu pazarlıktan çok memnun kalmış; ve her gün çarşıya gelerek daima bir misli kârla birkaç top mal ve birkaç torba misk satmış. Bu böylece bir yıl sürmüş.

İkinci yılın başlangıcında bir gün, âdeti üzre çarşıya gitmiş. Ama çarşıdaki tüm dükkânları kapalı bulmuş. Çarşının büyük kapısı da aynı şekilde kapalı imiş. Bayram günü falan olmadığından, Ganim çok şaşırmış ve bunun nedenini sormuş. Ona

çarşının bellibaşlı tacirlerinden birinin ölmüş bulunduğunu ve herkesin cenazede bulunmak üzere çarşıdan ayrıldığını söylemişler. Yoldan geçenlerden biri de, "Sen de gitsen ve cenaze alayına katılsan iyi edersin, çok da makbule geçer!" demiş. Ganim de onlara "Pek tabii! Yalnız, cenaze merasiminin nerede yapıldığını öğrenmek isterim" demiş. Bunun üzerine bu yeri kendisine tarif etmişler; o da hemen civardaki bir cami avlusunda yer alan merasime katılmış; havuzdaki sudan itinayla abdest almış ve gösterilen yere aceleyle seğirtmiş; ve orada tüccar kalabalığına katılmış ve onlara cenaze namazı kılınan büyük camiye kadar yoldaşlık etmiş. Sonra da cenazeyi gömmek üzere Bağdat'ın kapıları dışındaki mezarlığa giden cenaze alayına katılmış. Mezarlığa girmiş ve mezar taşları arasından ilerleyerek ölünün gömüleceği kubbe şeklinde yapılmış mezara ulaşmış.

Ölünün yakınları mezarın yanı başına büyük bir çadır kurdurmuşlar. İçini, ışıklar, meşaleler ve fenerlerle donatmışlar. Cenazeye katılanların hepsi çadır içinde yer bulabilmiş. Bunun üzerine mezar açılmış ve cenaze çukura konup üzeri kapatılmış. Sonra imamlar ve öteki din adamları ile Kur'an okuyucular, kabir üzre kutsal kitabın böyle bir merasimle ilgili ayet ve surelerini okumaya başlamışlar ve tüm tacirler ve de ölünün tüm yakınları, çadıra serili halının yöresine çepeçevre oturmuş ve kutsal sözleri dinsel bir vecdle dinlemişler. Ve Ganim bin Eyüb, kendi evine dönmek için büyük bir istek duysa da, ölünün yakınlarından utandığından kendi başına kalkıp oradan ayrılamamış.

Merasimler gün batıncaya kadar sürmüş. Bunun ardından köleler tatlı dolu büyük tabaklar getirmişler; orada bulunanlara bu tatlılardan bol bol dağıtmışlar; onlar da tüm cenaze merasimlerinde âdet olduğu gibi, doyuncaya kadar yiyip içmişler; sonra önlerine ibrik ve leğen getirilmiş; ellerini yıkamışlar ve âdet olduğu üzere sessiz olarak yine çepeçevre oturmuşlar.

Ancak, belli bir süre sonra, Ganim bu merasimin ertesi sabaha kadar sürüp gideceğini anlayarak, başında bekleyen birini bırakmadığı evdeki mallarından dolayı kaygılanarak ve de yolda hırsızların kendisini soyabileceğinden korkarak endişeye kapılmış ve kendi kendine, "Ben bir yabancıyım, bir de zengin biri

olarak tanınıyorum. Böyleyken, evimden uzakta geceyi dışarıda geçirirsem, hırsızlar tüm servetimi yağmalarlar ve tüm paramla geri kalan mallarımı alıp götürürler" demiş. Ve endişeleri gittikçe arttığından, oradan kalkıp merasime katılanlara çok acele bir ihtiyacını gidermek zorunda olduğunu söyleyerek hemencecik oradan ayrılmış; ve karanlıkta kentin kapısına ulaştıran patikayı izleyerek yola koyulmuş. Ama, geceyarısı gelip geçtiğinden kentin kapısının kapatılmış olduğunu anlamış ve gelip giden tek bir kimseyi görememiş ve köpek haykırmalarından ve kurt ulumalarına karışan uzak çakal bağırtılarından gayrı bir ses duyamamış. O zaman, düşkırıklığına uğrayarak ve korkarak, "Allah'tan gayrı güç ve kudret yoktur! Daha önce malım yüzünden kaygılanıyordum; şimdiyse canımdan endişe ediyorum!" diye haykırmış. Bunun üzerine geri dönmüş ve sabah oluncaya kadar geceleyin barınacak bir yer aramaya başlamış. Hemen o civarda dört duvarla çevrili ve içinde bir hurma ağacı bulunan bir türbe görmüş. Bu türbenin açık bulunan granit bir kapısı varmış. Ganim, türbeye girmiş ve uyumak için oracığa uzanmış; ama gözlerine uyku girmemiş; mezarların ortasında yapayalnız bulunmasından dolayı duyduğu korku ruhunu sarmış. Bunun üzerine ayağa kalkmış ve kapıyı açıp dışarı bakmış; ve uzakta, kentin kapısının yanında parlayan bir ışık görmüş. O ışığa doğru yönelmeye koyulmuş; ancak bu ışığın da kendi bulunduğu türbenin yolu üzerinde yaklaşmaya başladığını görmüş. Bunu gören Ganim, korkuya kapılmış ve acele geri dönerek yeniden türbeye girmiş ve ağır kapıyı dikkatle kapatmış ve kol demirini indirmiş. Ama yine de hurma ağacının üzerine tırmanmadıkça ve dallarının arasına sokulup gizlenmedikçe huzur bulamamış. Oradan, ışığın türbeye yaklaştığını ve gelenlerin üç zenci köle olduğunu; bunlardan ikisinin büyük bir sandık, birisinin de elinde bir fener ve omzunda kazmalar taşıdığını fark etmiş. Bunlar türbeye iyice yaklaşınca, taşıyıcılardan birinin, fener taşıyan arkadaşının kapıda şaşkın durduğunu görünce, ona "Ey Savvab, hayrola ne oldu?" diye sorduğunu duymuş. Savvab da, ona, "Görmüyor musun?" diye yanıt vermiş; öteki, "Neyi görmüyormuşum?" diye sorunca; Savvab "Ey Kâfur! Akşam açık bıraktığımız türbe kapısının şimdi kapatılmış ve içeriden iyice

kilitlenmiş olduğunu görmüyor musun?" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, Bukait[1] adını taşıyan üçüncü zenci, onlara, "Ne kafasız kişilersiniz siz! Kırlarda arazisi olanların, her gün kentten çıkıp tarlalarını gördükten sonra buraya gelip dinlendiklerini bilmez misiniz? Buraya girer ve akşam olunca, bizler gibi çok dehşet duydukları zencilerin onları burada bulacağından ve yakalayınca onları bir güzel kızartıp beyaz etlerini yiyeceklerinden korkup çekindikleri için kapıyı dikkatle kaparlar."

Bunu işiten Savvab ve Kâfur, zenci Bukait'e, "Gerçekten ey Bukait, içimizde akıldan yana fukara biri varsa, o da sensin!" demişler.

Ama, Bukait onlara "Anlıyorum ki, türbeye girip orada birini bulmadıkça benim sözlerime inanmayacaksınız! Ben de size peşinen bildiriyorum ki, eğer şu anda türbede biri varsa, bu kimse bizim ışığımızın yaklaştığını görünce, korkarak hurma ağacının en tepesine tırmanmıştır. Ve onu ancak orada buluruz" demiş.

Zenci Bukait'in bu sözlerini duyunca şaşıran Ganim, kendi kendine, "Ne kadar kötü bir zenci bu böyle! Allah kötü ve hayın Sudanlıları kahretsin!" demiş. Sonra gittikçe daha fazla korkuya düşerek, "Yüce ve tüm gücü elinde bulunduran Allah'tan başka kudret ve güç sahibi yoktur! Acaba şimdi beni bu uçurumdan kim kurtaracak?" demiş.

Bundan sonra, sandık taşıyan iki zenci köle, fener ve kazmaları taşıyana, "Ey Savvab, duvara çık da türbenin içine atla ve bize içerden kilitlenmiş olan şu kapıyı aç! Çünkü ağırlığı omuzlarımıza ve ensemize çöken bu sandık bizi çok yordu! Ve de bize kapıyı açarsan, içeride yakalayacağımız kişilerin en irisini ve en semizini sana ayırmayı, ve üstü kıpkırmızı oluncaya kadar ve bir damlacık yağını bile ziyan etmeden en nefis şekilde pişirmeyi vaat ederiz!" demişler. Fakat Savvab onlara, "Ben zekâca içinizde en fukara olduğumdan, bize verilmiş olan bu sandıktan, türbeye bırakmamız emredildiğine göre, duvardan fırlatarak kurtulmamızı öneririm!" demiş. Ama öteki iki zenci, "Bu sandığı duvarın üzerinden öylesine fırlatırsak, hiç kuşkusuz kırılır!" demiş. Sav-

1 Mardus'te bu zencinin adı *Bakhita*. Ben, İngilizce çeviride ve Littmann'ın Almanca çevirisinde geçen *Bukait* adını kullandım (Â.Ş.O.)

vab da, "Evet ama, türbenin içine girersek gelip geçeni öldürmek ve yolcuları soymak maksadıyla oraya saklanmış olabilecek haydutlarla karşılaşmaktan korkarım! Bunlar türbede buluşmak ve ganimetlerini paylaşmak için birbirleriyle sözleşirler!" demiş. Ama sandığı taşıyan iki zenci, "Akılsız herif! Böyle deli saçması şeylere inanacak kadar budala mısın sen?" diye yanıt vermişler.

Sonra da yüklerini yere koyarak duvara tırmanmış ve kapısını açmak için türbenin içine atlamışlar; bu sırada üçüncü zenci, onlara ışık tutuyormuş. Üçü birden sandığı türbeye sokmuş. Granit kapıyı artlarından kapamışlar ve dinlenmek için türbenin içinde oturmuşlar. İçlerinden biri, "Gerçekte, ey kardeşlerim, bu uzun yürüyüşten çok yorgun düştük ve duvara tırmanıp kapıyı açmak için de gayret sarf ederek çok yorulduk. Vakit de geceyarısını buldu. En iyisi biz, çukur kazıp içinde ne olduğunu bilmediğimiz bu sandığı gömmek için verilen emri yerine getirmeden önce, sakin birkaç saat geçirelim! Bir kez iyice dinlendikten sonra işe koyuluruz. Bu durumda size şu öneride bulunurum: Bu dinlenme saatlerini hoşça geçirmek için, her birimiz, üç zenci haremağası olarak, nasıl ve hangi nedenle hadım olduğumuz hakkındaki serüvenlerimizi sırasıyla anlatalım! Bu anlatımız, başından sonuna kadar ayrıntılarla süslensin! Böylece bu geceyi hoşça geçirelim!" demiş.

Ama anlatısının tam burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama otuz sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Sudanlı kölelerden biri, hadım edilişlerinin öykülerini önerince, feneri ve gereçleri taşıyan zenci Savvab, ilk sözü almış ve "Önce benim anlatmamı ister misiniz?" diye sormuş. Öteki ikisi, "Tabii, hemen anlat bakalım!" demişler.

Bunun üzerine Sudanlı haremağası Savvab söze başlamış:

Birinci Sudanlı Haremağası Zenci Savvab'ın Öyküsü

Bilirsiniz ki, ey kardeşlerim, esir tacirleri beni bulup Bağdat'a getirdikleri zaman ancak beş yaşındaydım. Beni saray içindeki sahibü's-seyf[1] birine sattılar. Bu zatın, o zamanlar üç yaşında olan küçük bir kızı vardı. Ben bu kız ile birlikte yetiştirildim. Küçük kızı eğlendirirken, tüm ev halkının da neşe kaynağı olurdum! Onun için tuhaf danslar yapıyor, bildiğim şarkıları okuyordum ve küçük bir zenci olarak beni herkes seviyordu.

Böylece birlikte büyüdük; ben on iki, küçük kız on yaşına ulaştık. Bizi birbirimizden ayırmadan hâlâ birlikte oynamamıza ses çıkarmıyorlardı. Böylece günlerden bir gün tenha bir yerde onu bir köşede oturur bulunca, her zamanki gibi yanına yaklaştım.

Oysa, tam o sırada küçük kız, evin hamamında baştan ayağa yıkandıktan sonra çıkmış istirahat ediyordu. Uzaktan bile koku saçıyor, çok tatlı ve de parlak bir görünümde bulunuyordu. Yüzüne gelince, ayın on dördündeki haline benziyordu. Beni görünce, bana doğru koştu ve birlikte oynamaya, birbirimize vurmaya, binlerce küçük yaramazlıklar yapmaya koyulduk. O beni ısırıyor, ben onu tırmalıyordum; o beni çimdikliyor, ben de karşılık veriyordum. Bu, böylece sürüp giderken benim küçük zebbim dikleşti, kabardı ve büyük bir anahtar oldu ve de giysilerimin altından göze çarpar şekilde dışarı fırladı. Bunu gören küçük kız gülmeye başladı ve benim üzerime atılıp beni sırt üstü yere yıktı ve ata biner gibi karnımın üstüne oturdu. Orada ileri geri kıpırdayarak, sürtünerek zebbimi ortaya çıkardı. Şişkin ve dikilmiş olan zebbimi görünce, onu eliyle tuttu ve çekiştirmeye ve fercinin küçük dudaklarına sürtmeye başladı; ama sadece taşıdığı içdonunun üzerinden... Ama bu tarz davranışı benim ateşimi arttırdı ve beni o hale getirdi ki, küçük kızın boynuna sarıldım, o da bana sarıldı ve boynuma asıldı; bütün gücüyle beni kucakladı. İşte tam bu sırada, nasıl olduğunu bilmiyorum, demir gibi katılaşan zebbim küçük kızın içdonunu yırttı ve fercinin dudaklarından içeri girdi ve bir darbede kızlığını alıp götürdü.

1 *Sahibü's-seyf*: "Kılıç sahibi", yani ordu mensubu (Â.Ş.O.)

Her şey olup bittikten sonra, küçük kız yeniden gülmeye ve beni kucaklamaya ve bana yaltaklanmaya başladı; ama ben, başımıza gelenlerden çok korkmuş ve daha fazla gecikmeden küçük hanımımın ellerinden sıyrılarak koşmaya başlamış ve dostlarımdan genç bir zencinin evine saklanmaya gitmiştim.

Küçük kıza gelince, eve dönmekte gecikmemiş; annesi giysisinin buruşmuş ve içdonunun baştan aşağı yırtılmış olduğunu görünce, büyük bir feryat koparmış ve kızının bacakları arasında bulunan şeyi muayene etmiş; ve göreceğini görmüş. Sonra da kendini arka üstü yere atmış ve heyecan ve hiddetten bayılmış. Ama yeniden kendine gelmiş ve yapılan işin onarılması olanaksız olduğundan, sakinleşmekte gecikmemiş ve işi bir düzene sokmak için, sorunu özellikle küçük kızın babası olan kocasından gizlemek için her türlü önlemi almış. Bunda da başarı sağlamış ve iki ay sabretmiş; bu süre içinde bu işte benim oynadığım rolü saptamış, beni pohpohlayarak efendimin evine geri dönmem için küçük armağanlar vermekten geri kalmamıştı. Ve ben, bir kez eve dönünce, kadın bu işten hiç kimseye söz etmemeyi sürdürdü ve hiç kuşkusuz duyarsa beni öldürecek olan kızının babasından da dikkatle gizledi; ne kızın annesi ne de bir kimse bana zarar gelmesini istiyordu, çünkü beni çok seviyorlardı.

Bu iki ayın sonunda, anası küçük kızı, babasının berberi olan, bu sıfatla eve gidip gelen bir berberle nişanlamakta başarı sağladı. Kızın çeyizini kendi servetinden oluşturdu ve bu uğurda epeyce emek harcadı. Sonra düğün günü geldi çattı. İşte tam o sırada genç berber gereçleriyle birlikte geldi; hayalarımı sıkıp iki yumurtamı çıkardı, bir darbede beni bir hadım yaptı. Sonra da evlilik merasimi yapıldı. Ve beni genç hanımıma haremağası yaptılar; artık, ister çarşıya ister başka bir yere, isterse ana baba evini ziyarete, nereye giderse onun önünde giderek yürümek zorunda bulunuyordum. Anası bütün bunları öylesine bir gizlilikle yaptı ki, öyküden hiç kimse, ne yeni evlenen koca, ne akrabalar ne de dostları herhangi bir şey öğrenebildi. Ve kızın bekâreti konusunda çağrılılara güven vermek için annesi bir güvercin boğazladı ve kanını yeni gelinin gömleğine buladı ve âdet olduğu üzere gömlek toplantı salonunda bulunan tüm kadınlar önünde elden ele aktarıldı; hepsi de heyecandan ağladılar.

O zamandan beri, genç hanımımla birlikte, kocası berberin evinde yaşıyorum ve böylece, hiç belaya uğramadan, onun güzelliğinden ve nefis bedeninin mükemmelliğinden kudretim ölçüsünde keyfimce yararlanıyorum. Zira, her ne kadar yumurtalarım alındıysa da, zebbim bana kalmıştı. Böyle olunca, tehlikesizce, kuşku duyulmaksızın, küçük hanımımı kucaklamayı ve öpmeyi, kendisinin, kocasının ve annesi ile babasının ölümüne kadar sürdürüp gittim. O zaman hukuk bakımından Hazine'nin malı ve saray hadımlarından biri oldum. Sizin ile arkadaşlığım da buradan kaynaklanıyor ey zenci kardeşlerim!

Benim iğdiş edilişimin ve haremağası olmamın öyküsü işte böyle! Artık, barış sizin üzerinize olsun.

Bu sözleri söyledikten sonra, zenci Savvab susmuş; ve ikinci zenci Kâfur sözü alarak demiş ki:

İkinci Sudanlı Haremağası Zenci Kâfur'un Öyküsü

Bilesiniz ki kardeşlerim, öyküm başladığında, ben henüz sekiz yaşındaydım. Ama yalan söyleme sanatında oldukça deney kazanmıştım; her yıl, ama yılda ancak bir kez, efendim olan esir tacirine bir yalan uydurarak onu hırstan kaskatı ediyor ve düşüp bayılmasına neden oluyordum. Bu yüzden, sonunda esir taciri benden mümkün olduğu kadar çabuk kurtulmak istedi ve beni tellala teslim ederek çarşıda, "Bir zenci yavrusunu kusuruyla birlikte kim satın almak ister?" diye bağırttı. Tellal benimle birlikte tüm çarşıları bu şekilde bağırarak dolaştı. Çarşıdaki tacirlerden yürekli bir kişi bir ara yaklaşıp tellala sordu: "Bu küçük zencinin kusuru nedir?" diye... O da, "Senede fazla değil, sadece bir tek kez bir yalan söylemek!" diye yanıt vermiş. Tacir, yeniden, "Peki, bu zenci için kusuruyla birlikte ne kadar fiyat biçiyorsun?" diye sorunca da, "Sadece altı yüz dirhem!" yanıtını almış. Tacir, "Onu satın alıyorum. Senin için de yirmi dirhem tellallık ücreti ödüyorum!" demiş. Ve oracıkta, tanıklar huzurunda çarşı taciri ile tellal arasındaki işlemler tamamlanmış. Bunun üzerine tellal beni yeni sahibimin evine götürdü; parayı ve tellallık ücretini aldı ve çekip gitti.

Yeni sahibim beni güzelce ve bana yakışan bir tarzda giydirdi; ben de hiçbir olay olmaksızın senenin kalan bölümünü onunla geçirdim. Ama yeni yıl gelince, bu yılın mübarek bir yıl olduğunu, ürünün umut verici bulunduğu, meyvelerin bol olacağı söylendi. Bundan dolayı tacirler, karşılıklı olarak bahçelerde birbirlerine şölen vermekten geri kalmadılar; ve her biri sırası geldikçe harcamaları göze alarak üzerlerine düşeni yaptılar; sonunda sıra efendime geldi. Efendim de tacirleri kentin dışındaki bir bahçede ağırlamak üzere çağrıda bulundu; ve yiyip içmek bakımından gerekli her şeyi oraya taşıttı ve herkes oturup sabahtan öğle vaktine kadar yiyip içti. Tam o sırada, efendim evde unuttuğu bir şeye ihtiyaç duydu ve bana, "Ey köle, katırıma bin de çabuk eve git ve hanımından falan şeyi iste! Ve acele geri dön!" dedi. Ben de bu emre itaat ettim ve acele eve doğru yollandım.

Eve ulaştığımda, büyük haykırışlar kopardım ve iri gözyaşları döktüm; ve hemen yöremde, sokakta ve mahallede oturanlardan oluşan büyük bir kalabalık toplandı. Kadınlar kapılardan, pencerelerden başlarını çıkarmaya başladılar. Efendimin hanımı da, ardında kızları olduğu halde, haykırışlarımı duyup bana kapıyı açmaya geldi; ve hepsi benden, beni buraya sürükleyen olayı öğrenmek istediler. Onlara ağlayarak "Çağrılılarla bahçedeyken, efendim bir ara hacet görmek üzere ayrılıp bir duvara yaklaştı. Birdenbire duvar çöktü ve efendim yıkıntı altında kayboldu. Bunu görünce şaşırdım ve hemen katırla gelerek size durumu bildirmek istedim" diye yanıt verdim. Hanımım ve kızları bu sözlerimi işitince büyük feryatlar koparmaya, giysilerini yırtmaya ve yüzlerini başlarını dövmeye başladılar; tüm komşular da koşup gelerek yörelerini sardılar. Sonra efendimin hanımı, büyük bir yas alameti olarak, evin efendisinin beklenmedik ölümü duyulunca her zaman yapıldığı gibi, evi alt üst etmeye, rafları ve mobilyaları kırıp dökmeye, eşyayı pencerelerden atmaya, kırılabilecek her şeyi kırmaya ve kapı ve pencereleri sökmeye başladı. Daha sonra tüm dış duvarları maviye boyattı ve tabaka halinde çamurla sıvadı ve bana da "Sefil Kâfur, öyle nasıl hareketsiz duruyorsun! Gel de şu dolapları kırmada, tüm bu gereçleri imha etmede ve bütün bu porselenleri parçalamada bana yardımcı ol!" diye haykırdı. Bunun üzerine ben de, ikinci

kez tekrarlamasına hacet bırakmadan, tüm yüreğimle yardıma koştum ve her şeyi; dolapları, değerli mobilyaları ve porselenleri kırmaya, sokağa atmaya, halıları, yatakları, perdeleri, değerli kumaşları, şilte ve yastıkları yakmaya başladım; bu iş bitince evin kendisinin imhasına koyuldum; tavanlara, duvarlara saldırıyor, her şeyi tepeden tırnağa imha ediyordum. Ve bunları yaparken de boyuna, "Ah benim zavallı efendim! Ah benim bahtsız efendim!" diye haykırıp dövünmekten geri kalmıyordum.

Bundan sonra, hanımım ve kızları başörtülerini kaldırdılar ve yüzlerini açıp saçlarını yoldular; sokağa çıkıp bana da, "Ey Kâfur! Önümüze düş de bize yol göster ve bizi efendinin çöküntü altında kaldığı yere götür! Çünkü onu tabuta koyup gerekli cenaze törenini yapmamız gerek!" dediler. Bunu duyunca önlerine düşüp onlara yol gösterdim; bir yandan da, "Vah zavallı efendim!" diye haykırmayı sürdürüyordum. Herkes de beni izliyordu; kadınlar yüzleri açık, saçları dağınık, haykırışlar ve iniltiler kopanyorlardı; ve yavaş yavaş bu acılı kalabalık, geçtiğimiz her sokaktan bize katılan kadın ve erkekler, çocuklar, genç kızlar ve yaşlı kadınlarla çoğalıyordu. Ve ben, onları kentin her yöresinde böylece dolaştırmaktan, her sokağından geçirmekten büyük bir zevk alıyordum. Ve yoldan her geçen, tüm bunların nedenini öğreniyor ve benden duydukları onlara anlatılınca, "Mutlak kudreti elinde bulunduran Yüce Allah'tan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur" diye haykırıyorlardı.

Bu durum böylece sürüp giderken, birileri efendimin hanımına gidip valiyi görmesini ve ona bu felaketi anlatmasını salık verdi. Hepsi birden kalkıp valiye gittiler; bense onlara, kendilerinden önce bahçeye gidip efendimin altında kaldığı yıkıntıyı bulmam gerektiğini söyledim.

Fakat anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Otuz dokuzuncu gece olunca, sözünü şöyle sürdürmüş:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, haremağası Kâfur öyküsünü şöyle sürdürmüş:

O sırada ben bahçeye koştum; kadınlar geride kalan herkesle birlikte valinin huzuruna çıktılar ve olup biteni ona anlattılar. Bunu duyan vali, ayağa kalkıp atına bindi ve araç gereçleriyle donanmış, çuvallarını ve küfelerini sırtlamış toprak işçilerini yanına aldı ve hep birlikte kendilerine vermiş olduğum tarife göre bahçe yolunu tuttular. Ben de kendimden yana, saçlarımı topraklarla kapladım, yüzümü ellerimle dövdüm ve "Ah zavallı hanımım! Ah zavallı küçük hanımlarım! Zavallı efendilerim benim!" diye haykırarak bahçeye ulaştım. Ve bu durumumla çağrılıların arasına girdim. Efendim beni bu halimle: başım topraklar içinde ve yüzümü döverek, "Ah! Bundan böyle bana kim sahip çıkacak? Acaba hangi kadın hanımım kadar iyi yürekli olabilir?" diye haykırırken görünce, rengi attı ve sapsarı oldu; bana da, "Neyin var senin, ey Kâfur? Söyle bakalım başına geleni?" dedi. Ben de ona, "Ey efendim, istediğin şeyi gidip getirmek üzere beni eve yollayınca, oraya gittim; ama evi yıkılmış ve hanımımla çocuklarını yıkıntı altında kalmış buldum!" dedim. Bunu duyunca, "Hanımın kurtulamamış mı?" diye sordu. Ben de "Ne yazık ki, hayır! Hiçbirisi kurtulamamış. İlk ölen de büyük kızınız olan hanımım olmuş" dedim. Bana, "Peki, ya küçük kızım olan hanımın, kızlarımın en küçüğü, o da kurtulamamış mı?" diye sordu. "Hayır efendim, çünkü ahırın duvarları da evin duvarları da yıkılmış; ne kadar yaşayan varlık varsa, hatta koyunlar, kazlar ve tavuklar dahil, hepsini ezip öldürmüş! Ve bütün hepsi şekilsiz bir et yığını halinde yıkıntı altında gözden kaybolmuş. Tek bir canlı bile kalmamış!" diye yanıt verdim. Bana, "Peki, oğullarımın en büyüğü olan efendin de mi kurtulamamış?" deyince; kendisine, "Ne yazık ki, hayır! Canlı kimse kalmamış ki! Kısacası artık ne ev ne de evde oturan var. En ufak bir iz bile görünmüyor. Koyunlara, kazlara ve tavuklara gelince, şu anda kedilerin ve köpeklerin azığı olmuş!" dedim.

Efendim benim bu sözlerimi duyunca, gözlerindeki ışık karanlığa dönüştü; tüm duygu ve ifadesini yitirdi ve bacakları üzerinde zor tutundu; ve kaslarına inme indi, sırtı büküldü. Sonra giysilerini yırtmaya ve sakalını yolmaya, yüzünü elleriyle dövmeye ve sarığını başından alıp yere çalmaya koyuldu. Bu tarzda hareket etmeyi ve yüzüne kan oturasıya kadar dövünme-

yi kesmedi. Ve de "Ah! Çocuklarım! Karım! Ah! Ne felaket! Ah! Benim felaketimin bir benzeri var mıdır?" diye haykırdı. Sonra tüm tacirler ve eşi dostu onunla birlikte sızlanmaya ve ağlamaya başlayıp aynı şekilde giysilerini yırttılar.

Bundan sonra, efendim, tüm çağrılılar ardında olarak, çoğu yüzüne rastlayan büyük darbelerle dövünmeyi sürdürerek, bahçeden çıktı. Ama henüz bahçe kapısını aşmıştı ki, büyük bir toz bulutu gördü ve acı feryatlar koparıldığını duydu ve biraz sonra valinin peşinde birçok kimse ile ev halkı ve de mahallenin tüm oturanları ve yolda gelirken merak edip onlara katılanlar tarafından izlenerek geldiğini gördü. Herkes gözyaşı dökü yor, ağlayıp inliyorlardı.

Efendimin yüz yüze geldiği ilk kişi eşi olan hanımımdı; onun ardından da çocuklar... Onları görünce efendim şaşırıp kaldı ve aklını yitirecek gibi oldu. Sonra gülmeye başladı ve tüm ailesi, ağlayıp, "Oh babamız! Kurtulduğun için Allah'a şükürler olsun!" diyerek kollarına atılıp boynuna sarıldılar. O da onlara, "Ama sizler nasılsınız, evde başınıza ne geldi?" diye sordu. Karısı ona, "Allah'a şükürler olsun! Yeniden tüm güvenlik içinde bize senin yüzünü gösterdi! Ama nasıl oldu da onca yıkıntının altından kurtuldun! Bizler, Kâfur'un gelip bize senin kötü haberini bildirmesinden duyduğumuz sarsıntının dışında, iyiyiz!" dediler. O da, "Nasıl bir haber?" diye haykırdı. Kadın da, "Kâfur eve gelip başı açık, giysileri yırtık, 'Zavallı efendim! Benim bahtsız efendim!' diye haykırıyordu; kendisine, 'Ne var Kâfur?' diye sorunca bize, 'Efendim, ihtiyaç gidermek için önünde çömeldiği duvar ansızın yıkılınca altında kalıp canlı olarak toprağa gömüldü' dedi" diye anlattı.

Efendim sözü alarak onlara, "Aman yarabbi! Ama daha biraz önce Kâfur bana geldi ve 'Ah hanımım! Ah efendimin zavallı çocukları!' diyerek beni buldu. Kendisine, 'Hayrola, ne var Kâfur?' diye sorunca, bana 'Hanımım yıkılan evin altında kalarak öldü!' dedi' diye yanıt verdi.

Bunun üzerine efendim benden yana döndü ve benim hâlâ saçlarıma toprak saçıp inlemeyi sürdürdüğümü ve giysilerimi yırtıp sarığımı uzağa fırlattığımı gördü. Bunun üzerine büyük bir haykırış koparark yanına yaklaşmamı istedi. Yanına yakla-

şınca da bana, "Ah, sefil köle! Kötü tıynetli zenci! Bin köpeğin artığı orospu çocuğu! Ah! Lanetli bir ırkın uğursuz tohumu! Bunca derde neden olmanın ve bunca belayı başımıza getirmenin sebebi nedir?" diye sordu, ardından "Vallahi, suçunun büyüklüğüne göre seni cezalandırmam ve derini etinden ve etini kemiğinden ayırmam gerek!" dedi. Bunu duyunca, hiç korkmadan, ona "Vallahi! Bana en küçük bir kötülük yapmana bile karşı çıkarım. Çünkü sen beni kusurumla, hem de tanıklar önünde, kabul ettin. Tanıklar bu koşulu kabul ederek beni satın aldığına tanıklık edeceklerdir. Ve de benim kusurumun her yıl bir yalan söylemek olduğunu pekâlâ biliyorsun. Ve bunun böyle olduğunu tellallar da ilan ettiler. Oysa, ben sana, daha bunun bir yarım yalan olduğunu ve yıl sona ermeden yalanın ikinci yarısını da yerine getireceğimi bildirmeliyim!" dedim. Bu sözleri duyunca, efendim, "Ne dedin, ne dedin? Ey en belalı zencilerin en kötüsü! Bütün bu yaptıkların sadece bir yalanın yarısı mı yani? Gerçekten, ne büyük bir uğursuzluk bu böyle! Defol, ey köpekoğlu köpek! Seni kovuyorum! Bundan böyle tüm köleliklerden özgürsün!" dedi. Ben de ona, "Vallahi! Sen beni bıraksan da, ben seni bırakmam! Yıl sona erip de yalanımın öteki yarısını tamamlamadan asla seni bırakmak istemiyorum. Ancak o zaman sen beni çarşıya götürebilir; kusurumla birlikte beni aldığın fiyata satabilirsin! Beni de bir kenarda bırakamazsın, çünkü yaşamımı sürdürmek için yapacak başka mesleğim yok. Ve benim sana bütün bunları söylemem yasal hakkımdır, satışımla ilgili olarak yargıçların tanıdığı yasal hakkım!" diye yanıt verdim.

Biz böyle konuşurken, cenazede bulunmak üzere oraya gelmiş bulunan bütün halk, olan bitenden haber almış oldular. Onlara ve onlarla birlikte valiye, tüm tacirlere ve tüm dostlara benim eserim olan yalan açıklandı ve onlara, "Ve bütün bunların bir yalanın ancak yarısını karşıladığı" anlatıldı.

Bu açıklama üzerine, orada bulunanların hepsi şaşıp kaldı ve yarım yalanın bile epeyce büyük bir yalan olduğunu kabul ettiler. Ve beni lanete boğdular; her biri ötekinden berbat, her türden küfürler yağdırdılar. Ama ben hiç tınmadım ve gülerek onlara, "Siz beni nasıl suçlarsınız, bu kimse beni kusurumla satın almış değil midir?" dedim.

Biraz sonra, efendimin oturmakta olduğu evin bulunduğu sokağa ulaştık; efendim evinin bir harabe yığınına dönmüş olduğunu görünce; özellikle para eden kıymetli eşyanın büyük kısmının benim tarafımdan tahrip edildiğini öğrenince; çünkü hanımım ona, "Bütün mobilyaları, vazoları ve porselenleri kıran, her şeyi mahveden Kâfur'dur!" demişti, efendimin hiddeti adamakıllı arttı ve "Hayatımda bu sefil zenci gibi bir orospu çocuğu, bir piç görmedim! Bir de kalkmış bana, bunun sadece yarım bir yalan olduğunu söylüyor. Ya tam bir yalan olsaydı ne olurdu acaba? Herhalde o vakit, bir ya da iki kentin yıkımına neden olurdu!" dedi. Bunun üzerine beni tutup valinin huzuruna çıkardı, o da beni öylesine dövdürdü ki, şuurumu yitirip bayılmışım.

Ben bu durumdayken, araç gereçleriyle bir berber çıkageldi ve beni tümden iğdiş etti; yaramı da kızgın demirle dağladı. Uyandığımda artık yumurtalarımın bulunmadığını ve ömrümün sonuna kadar hadım kalacağımı öğrendim.

Bunun üzerine efendim bana, "Benim için en değerli olan şeyi yakarak gönlümü nasıl üzdünse, ben de senin en değerli şeyini aldırarak senin yüreğini yaktım" dedi. Sonra da beni yanına alarak çarşıya gitti, artık hadım olduğum için daha da değerlendiğimden, beni satın aldığı fiyatın da üstünde bir fiyatla sattı.

O zamandan beri, beni haremağası olarak satın alan her efendimin evinde karışıklık ve bela çıkarmaktan geri durmadım ve boyuna, bir efendiden bir diğerine, bir emirden bir başka emire, bir ünlü kişiden bir başkasına alınıp satılarak yer değiştirdim; sonunda da, Emirü'l-Müminin'in sarayına haremağası oldum. Ama şimdi yeteneğimden epeyce yitirdim. Çünkü yumurtalarımı almalarından sonra gücümden epeyce kaybettim.

Ve de kardeşlerim, benim de iğdiş edilişimin ve haremağası oluşumun öyküsü bu kadar vesselam.

İki zenci arkadaşı Kâfur'un öyküsünü dinleyince ona epeyce gülmüş ve alay ederek, ona, "Sen bir alçağın oğlu kötü bir alçakmışsın! Yalanın da korkunç bir yalanmış!" demişler.

Bunun ardından, adı Bukait olan üçüncü zenci, sırasının geldiğini anlayıp iki arkadaşına hitap ederek söze başlamış ve onlara şunları söylemiş:

Üçüncü Sudanlı Haremağası Zenci Bukait'in Öyküsü

Bilin ki, ey amcamın oğulları! Dinlediğimiz iki öykü de gülünç ve boştur. Ben size, iğdiş edilişimin ve haremağası olmamın öyküsünü anlatınca, sizden daha berbat olarak buna layık olduğumu anlayacaksınız. Çünkü, ben hanımımı öptüm ve hanımımın oğlu olan çocukla zina ettim.

Ama bu zinanın ayrıntıları öylesine harika ve öylesine sefih olaylarla doludur ki, bu an için, onları size anlatmam çok uzun sürer. Çünkü, ey yeğenlerim! İşte sabah olmakta ve çukur kazıp buraya kadar getirdiğimiz şu sandığı gömme işini bitirmeden günışığı bizi yakalamak üzre bulunmaktadır. Bu durumda ağır bir tehlikeye düşer ve canlarımızı yitirme belasıyla karşı karşıya kalırız. En iyisi mi, biz, buraya yollanmamızın nedenini oluşturan işi görelim; sonra da, size zinamın ayrıntılarını ve hadım edilişimin nedenlerini geniş şekilde anlatırım, demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, zenci Bukait ayağa kalkmış, öteki iki zenci de artık iyice dinlenmiş olarak ayağa kalkmış ve üçü birden, fenerin saçtığı ışık altında, toprağı kazmaya ve sandığın büyüklüğüne uygun bir çukur açmaya başlamışlar; Kâfur ile Bukait kazmayı sallıyor, Savvab da toprakları küfelere dolduruyor, sonra da dışarıya atıyormuş; ve böylece yarım adam boyunda bir çukur kazmışlar, sandığı buraya yerleştirmişler ve üzerini toprakla örtmüşler; sonra da toprağı düzlemişler. Bunu izleyerek araç gereçlerini, fenerlerini toparlamışlar, türbeden çıkmışlar; kapıyı yeniden kapayıp oradan aceleyle uzaklaşmışlar.

Hep hurma ağacına gizlenmiş olarak bütün bunları görüp işiten Ganim bin Eyüb, hadımların iyice uzaklaştıklarını anlayınca ve yapayalnız kaldığından emin olunca sandığın içinde ne olabileceği konusunda fikir yürütmeye başlamış ve kendi kendine, "Bu sandığın içinde kim bilir ne var!" demiş. Ama gecenin getirdiği korkuyla hurma ağacından aşağı inmeyi göze alamamış ve sabahın ilk ışıklarının belirmesini beklemiş. Sabah olunca hurma ağacından inmiş ve elleriyle toprağı kazmaya başlamış; bu çabasını sandık ortaya çıkıncaya ve kendisi de onu oradan çıkarıncaya kadar sürdürmüş.

Bunun üzerine Ganim eline büyük bir taş parçası almış ve sandığın kapağındaki kilide vurmaya başlamış; sonunda onu kırmış. Kapağı kaldırmış. Sandığın içinde genç bir kızın yatmakta olduğunu, ama ölü değil, sadece baygın olduğunu görmüş. Çünkü alıp verdiği nefesle göğsü tatlı ve düzenli bir şekilde hareket ediyormuş. Anlaşılan beng etkisi altında bulunuyormuş.

Bu genç kız eşsiz bir güzellikte olup teni narin, tatlı ve nefis imiş. Üzerinde mücevherler, değerli taşlar ve ziynetler varmış; boynunda üzerine değerli taşlar kakılmış bir kolye, kulaklarında harika tek taş küpeler; ayak ve el bileklerinde elmas kakmalı altın bilezikler varmış; ve bütün bunlar bir sultanın tüm ülkesinden bile üstün bir değer taşıyormuş.

Ganim bin Eyüb, kızı iyice inceleyince, onu buraya getirip canlı olarak gömen şehvet düşkünü zencilerin hiçbir saldırısına uğramamış olduğunu anlamış. Kızın üzerine eğilerek onu kollarına almış ve ardında bulunan toprağa yavaşça bırakmış; burnundan ciğerlerine dolan temiz havayı soluyunca genç kızın rengi canlanmış ve büyük bir soluk bırakarak öksürüp aksırmış ve bu davranışıyla ağzından bir fili bile bir geceden öbür geceye kadar uyutabilecek büyüklükte iri bir beng parçası düşmüş. Bunun üzerine gözlerini yarı yarıya açmış ve aman yarabbi, bunlar ne gözlermiş öyle! Ve hâlâ bengin etkisinde, tapılası gözlerini Ganim bin Eyüb'e çevirmiş ve mırıl mırıl bir sesle ve tatlı ve ince bir telaffuzla, "Nerdesin sen benim küçük Riha'm? Ne kadar susadığımı görmüyor musun? Çabuk beni serinletecek bir şeyler getir! Ya sen neredesin Zehre, sen Sabiha, sen Şeceretü'd-Dür ve sen Nurü'l-Hüda ve sen Necme, sen Subhiye, ve özellikle sen Nüzhet?[1] Ey tatlı, ey kibar Nüzhet? Hepiniz neredesiniz, bana niye cevap vermiyorsunuz?" demiş. Ve kendisine hiç kimse yanıt vermeyince, gözlerini tümüyle açıp yöresine şaşkınlıkla baktıktan sonra, genç kız, "Benim için ne felaket! İşte yapayalnız mezarlıklar ortasındayım! Kim beni buralara getirmiş? Beni sarayımdan, içi güzel perdelerle ve halılarla döşeli odamdan alıp, buraya getirip mezar taşlarının arasına atan kim? Ama yüreğin derinliğinde gizlenen sırrı acaba Allah'ın hangi yaratığı bilebilir?

1 Yani: Meltem, Bahçenin Çiçeği, Sabah Tanı, İnci Dalı, Yol Işığı, Gecenin Yıldızı, Sabah Yıldızı, Bahçenin Zevkleri (J.C.M.)

Ey en gizli sırları bile bilen Yüce Tanrı! Ey zamanı gelince bütün suçları ödeten varlık! Diriliş gününde, Hesap gününde iyilikleri de, kötülükleri de endazeye vurursun! Beni bu hale koyanları cezalandır yarabbi!"[1] diye haykırmış.

Bütün bu söylenenleri izleyen Ganim, iki ayağı üzerinde kıpırdamadan dururken, artık dayanamayarak genç kıza doğru ilerlemiş ve "Adının hurma usaresinden de tatlı olduğunu, boyunun hurma dalından da eğimli olduğunu düşündüğüm, ey güzeller sultanı! Ben Ganim bin Eyüb'üm! Ve burada, gerçekte ne saray, ne güzel perdelerle döşeli bir oda ne de ölülerin yattığı mezarlar var. Ama, seni her türlü kederden sakınmak için her şeyi bilen ve her yerde bulunup bizi gözeten Tanrı'nın özel olarak görevlendirdiği kölen var. Seni tüm dertlerinden kurtaracak ve ulaşmak istediğin yere ulaştıracağım! O zaman elbet sen de benden lütuflarını esirgemezsin!" demiş. Sonra da susmuş.

Genç kız işittiklerinin gerçekliğini fark edince, "Allah'tan başka Tanrı bulunmadığına ve Muhammed'in onun resulü olduğuna tanıklık ederim!" demiş. Sonra Ganim'e doğru dönerek ışıldayan gözleriyle ona bakmış, elini yüreğine bastırmış ve tatlı bir sesle, "Ey kutsanmış genç adam! Burada bilmediğim bir yerde uyandım! Beni buraya kimin getirdiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da, "Ey sultanım! Seni buraya bir sandık içinde üç zenci getirdi!" diye yanıt vermiş. Sonra Ganim, genç kıza tüm öyküsünü, geceleyin nasıl kentin dışında kaldığını, sonra nasıl olup da onun sandıktan çıkarılmasına yardımcı olduğunu, yoksa toprağın altında boğulup gideceğini anlatmış; sonra da ondan kendi öyküsünü anlatmasını ve böylesi bir serüven yaşamasının nedenini sormuş. Ama, o kendisine "Ey genç adam! Allah'a şükürler olsun ki, beni senin gibi mert bir kişinin ellerine düşürdü! Şimdilik senden kalkıp beni yeniden sandığa koymanı rica ediyorum; sonra yola çıkıp herhangi bir katırcı ya da hayvan kiralayıcısı bulup bu sandığı yükler, beni evine taşırsın! Ancak o zaman, bunun senin için ne denli yararlı olduğunu ve benim sayemde, ne tür zevkler ve mutluluklar yaşayacağını göreceksin! O zaman sana tüm öykümü anlatırım ve geçirdiğim serüveni öğrenirsin!" demiş.

1 Son cümle Mardrus'ün İngilizceye çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Bu sözleri duyunca Ganim çok tuhaf olmuş ve çabucak bir katırcı bulmaya koşmuş ve gün henüz doğmuş olduğundan, sorunu çözümlemesi güç olmamış; birkaç dakika sonunda, bir katırcıyla çıkıp gelmiş ve zaten genç kızı yeniden sandığa yerleştirmiş bulunduğu için, sandığı katıra yüklerken katırcıya yardım etmiş ve aceleyle evinin yolunu tutmuş. Ve yol boyunca, Ganim genç kızın sevgisinin yüreğini bürüdüğünü hissedip durmuş; ve bir süre sonra kendisinin olacağını düşündüğü bu genç kızın, esir pazarına götürülürse on bin altın dinardan fazla değer tutacağını hesaplayarak umutlanmış. Ayrıca üzerindeki değerli taşların, değerli giysilerin ne kadar servet sağlayacağını da düşünmüş ve bütün bu neşeli düşüncelerle oyalanarak evine epeyce yaklaşmış. Katırcıyı izleyerek güvenlikle evine ulaşınca, evinin iç kapısına kadar sandığı taşırken katırcıya yardım etmiş.

Ama anlatısının tam burasında, Şehrazad, günün belirdiğini görerek ansızın susmuş ve sözlerine son vermiş.

Ama kırkıncı gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Ganim bin Eyüb, sandıkla birlikte güvenlik içinde evine ulaşmış, orada sandığı açmış ve genç kızı içinden çıkarmış. Genç kız evi incelemiş ve canlı renklerle örülmüş güzel halılar, zengin perdeler ve mobilyalarla göze çarpan pek güzel bir ev olduğunu düşünmüş. Sonra da büyük balyaları, değerli kumaşları ve işlemeli ipeklileri ve de misk dolu torbaları görmüş. O zaman Ganim'in pek çok serveti bulunan büyük bir tacir olduğunu anlamış. Bunun üzerine yüzünü itinayla örttüğü küçük peçeyi kaldırmış, bu kez genç Ganim'i daha büyük bir dikkatle süzmüş, onun yakışıklı ve kalbe çok yakın bir kişi olduğunu görmüş; onu sevmiş ve ona, "Ey Ganim, görüyorsun ki senin önünde peçemi örtmüyorum! Ama karnım çok aç, senden hemen yiyecek bir şeyler getirmeni rica ediyorum!" demiş. Ganim de, "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine Ganim çarşıya koşup fırında kızarmış bir kuzu, Bağdat tatlıcıları içinde en ünlü tacir olan Hacı Süleyman'dan aldığı en iyi türden bir tepsi tatlı, bir tepsi helva ve

badem, fıstık ve her türden meyveler, eskimiş şarapla dolu testiler ve nihayet her çeşitten çiçekler satın almış. Ve bunların hepsini eve taşıtmış; meyveleri porselen kaplara sıralamış, çiçekleri de en değerli vazolara! Ve hepsini genç kızın önüne koymuş. Bunu gören kız, ona gülümseyip sokulmuş ve kollarını boynuna atmış ve onu öpmeye ve ona yaltaklanmaya ve ona zevk dolu birçok şey söylemeye başlamış. Ve Ganim, aşkın derisine işlediğini ve yüreğine yerleştiğini hissetmiş. Sonra ikisi birlikte akşam oluncaya kadar yemeye ve içmeye koyulmuşlar; ve tüm bu zaman süresince aynı yaşta ve eşit güzellikte olmakla, birbirlerine alışmak ve birbirlerini sevmek için bol bol zaman bulmuşlar.

Gece olunca, Ganim bin Eyüb, ayağa kalkmış ve ışıkları ve meşaleleri yakmış ve salon mum ışığından daha çok yüzlerinin parıltısından aydınlanmış. Sonra zevk için çalınan sazlar getirmiş, sonra gelip genç kızın yanına oturmuş ve içmek için kendi bardağını ve kızın bardağını doldurmaya ve onunla birlikte içmeye koyulmuş, sonra da onunla binlerce en hoş oyunları oynamaya ve gülmeye ve en yakıcı şarkıları ve en uyumlu şiirleri okumaya başlamış. Ve bütün bunlar, birbirlerine karşı duydukları tutkunun daha da artmasına neden olmuş. Birbirini sevenlerin yüreklerini bağlayan ve sevgilileri birleştiren Tanrı'ya şükürler olsun! Ganim ve genç kız, sabahleyin şafak sökünceye kadar oynaşmalarını ve şenliklerini sürdürmüşler. Ve sonunda uyku, göz kapaklarını ağırlaştırınca, birbirinin kollarında uyumuşlar; ama o gün, kesin bir birleşmeye ulaşmamışlar.

Uyanır uyanmaz Ganim, iyi alışkanlıklarını savsaklamak istemediğinden hemen çarşıya koşmuş, o gün için ihtiyaç duyabilecekleri her şeyi satın almış: etten, meyveden, çiçeklerden ve de şaraptan yana; ve hepsini eve taşıtmış ve genç kızın yanına oturmuş; ve bunları doyuncaya kadar zevkle yemeye koyulmuşlar; bunu izleyerek Ganim içecekleri getirmiş ve bu kez de ikisi birden içmeyi ve yüzleri alev gibi tutuşuncaya ve gözleri daha parlak ve daha siyah oluncaya kadar birbirlerini okşamayı sürdürmüşler. Bu durumda Ganim bin Eyüb'ün gönlü genç kızı tutkuyla öpmek ve onunla yatmak istemiş. Ve Ganim, "Ey Sultanım, izin ver de dudaklarından öpeyim ve bu öpüş içimdeki ateşi söndürsün!" demiş. Kız da, "Ey Ganim, ben sarhoş oluncaya

ve tüm tutarlılığımı ve düşüncelerimi terk edinceye kadar biraz bekle! O zaman sana, gizlice bu buseyi almana izin verir, dudaklarımı emdiğini bile duymayabilirim!" demiş. Bunu söyledikten sonra da, biraz sarhoşlamaya ve ayağa kalkarak tüm giysilerini çıkarmaya başlamış; üzerinde sadece ince bir gömlek ve saçları üzerinde altın işlemeli beyaz bir örtü kalmış.

Bunu görünce, Ganim'in içinde arzular kıpırdamış ve ona, "Ey hanımım, şimdi bana dudaklarını tatmak iznini veriyor musun?" diye sormuş. Genç kız, "Vallahi! Benim gerçekten izin veremeyeceğim bir şey bu ey sevgili Ganim! Çünkü içdonumun uçkurunda yazılı bulunan bir şey beni engelliyor! Ve şimdi ben onu sana gösteremem!" demiş. Bunun üzerine Ganim, çok istediği halde, arzusunu gerçekleştirmede onu engelleyen bu güçlük yüzünden yüreğinden tutkunun taştığını hissederek, eline aldığı utla, şu dizeleri okumuş:

> Dudaklarından bir buse istedim, yüreğimi tedirgin eden dudaklarından! Bir buse ki derdime derman olacaktı!
> Bana, "Oh, hayır! Oh, hayır! Bu olmaz! Asla!" dedi; ona, "Olsun! Olsun!" dedim.
> Bana, "Bir buse! Ama bu yürekten koparcasına verilmeli! Ve sen, istemediğin halde, gülen dudaklarımdan bir buse koparabilir misin?" diye sordum.
> Ona, "Ama zorla koparılmış bir busede bile, ey saf kişi, hâlâ biraz şehvet vardır!" dedim. O da bana, "Hayır! Hayır! Benden yana hayır! Ey kaçak güreşen! Zorla alınan bir buse ancak dağ çobanlarının ağzına yaraşır!" dedi.

Bu şarkıyı okuduktan sonra Ganim, çılgınlığının ve içindeki atılımın ve ruhunda kıvılcımlanan ateşin daha da yoğunlaştığını hissetmiş. Bütün bunlara ve paylaşılan bir tutkunun bütün alametlerini göstermeye devam etmesine karşın, genç kız ona hiçbir şey bağışlamamış. Ve böylece, Ganim'in epeyce içi yanarak, kız da onun arzularını yanıtlayamadan akşama kadar uğraşıp durmuşlar. Bunun üzerine Ganim, ayağa kalkmış ve meşaleleri yakmış, lambaları tutuşturmuş ve salonu ışığa boğmuş. Sonra gidip genç kızın ayaklarına kapanmış ve dudaklarını harika

bacaklarına yapıştırmış ve onları süt gibi, taze tereyağı gibi yumuşak ve eriyici bulmuş; başını ayaklarının arasına sokmuş, sonra da bacaklarına doğru daldırmış ve süratle daha yukarılara, kalçalara doğru uzanmış ve bu lezzetli ve ılık, misk, gül ve yasemin kokulu eti ısırmaya başlamış. Kız da tıpkı yumuşak başlı bir pilicin titrediği gibi, kanat çırparcasına titremiş. Ve Ganim, şaşkına dönerek, "Ey Sultanım, aşkının esiri ve gözlerinin mağlubu olan ve etinin lezzetinden ölen ben kuluna acı! Sen olmasaydın, sen gelmeseydin ben sakin ve dingin olacaktım!" diye haykırmış. Sonra Ganim gözyaşlarının tutkusuyla göz kapaklarının köşelerini ıslattığını hissetmiş. Bunun üzerine genç kız ona, "Vallahi! Ey efendim, ey gözlerimin nuru! Sana yemin ederim ki, aşkının tutkunuyum ve tüm etimin özüyle sana bağlıyım! Ama şunu iyi bil ki, sana asla kendimi sunamam! Ve bana derinlemesine yaklaşmana izin veremem!" demiş. Ganim, "Ama seni engelleyen nedir?" diye haykırmış. Kız da ona, "Bu gece bunun nedenini sana söyleyeceğim! Belki de o zaman beni mazur görürsün!" demiş. Bu sözleri söyleyerek kendini onun kucağına atmış ve kollarıyla onu sararak öpmeye ve okşamaya ve binlerce vaatte bulunmaya başlamış! Ve bu oyunlarını ve oynaşmalarını sabah yaklaşıncaya kadar sürdürmüşler; ama genç kız, Ganim'in kendisini sevmesine neyin engel olduğunu söylememiş.

Her gün aynı yarım kalmış sevişmeyi sürdürmekten geri kalmamışlar ve bu böylece tam bir ay sürmüş. Birbirlerine karşı duydukları sevgi, gittikçe daha fazla keskinleşmeye ve artmaya yüz tutmuş. Ama gecelerden bir gece, Ganim boylu boyunca genç kızın yanında uzanmış yatarken ve ikisi de şaraptan ve doygunluktan mahrum bir sevgiden sarhoş bulundukları bir sırada, Ganim, elini ince gömleğin altına doğru uzatmış; sonra da yavaşça genç kızın karnına doğru kaydırmış ve titreyen düzgün tenini okşamaya başlamış ve yavaş yavaş elini bir kristal kupa gibi açılan aşk deliğine indirmiş ve parmaklarıyla uyumlu kıvımlarını gıdıklamış. Bu dokunuş üzerine, genç kız titremiş ve ayılarak kendini toparlamış ve elini telaşla içdonuna doğru götürerek onun sırma püsküllü uçkurla, her zamanki gibi iyice bağlı bulunduğunu anlamış. Bu onu rahatlatmış ve yeniden yarı uykulu durumuna geçmiş. Bunun üzerine Ganim yeniden elini

bu harika bedenin genç karnı boyunca dolaştırmış ve içdonunun uçkuruna ulaşmış ve onu çözmek için ansızın çekmiş ve bu zevk bahçesini hapseden içdonunu aşağı düşürmüş. Bunu anlayan genç kız tamamen uyanmış ve toparlanarak oturmuş ve Ganim'e, "Sen ne yapmak istiyorsun, ey canımın içi Ganim?" diye sormuş. O da "Artık sana sahip olmak ve tümden sevmek ve de zevklerimi seninle paylaşmak istiyorum!" demiş. Bunu duyan genç kız ona, "Ey Ganim, beni dinle! Sana nihayet durumumu açıklayacağım ve sırrımı öğreneceksin. Belki de o zaman benim özrümü ve bedenime erkekçe girişimini neden engellediğimi kabullenirsin!" demiş. Ganim de, "Pekâlâ, seni dinliyorum!" demiş. Bunun üzerine genç kız, gömleğinin uçlarını kaldırmış ve içdonunun uçkurunu eline alarak ona, "Ey efendim Ganim, bu uçkurun ucunda ne yazılı olduğunu gel de oku!" demiş. Ganim uçkurun ucunu tutmuş ve görmüş ki, uçkura altın işlemeli olarak: "Sen benimsin, ben de senin, ey Peygamber'in amcasının soyundan gelen!" sözcükleri yazılı.

Ganim uçkurun ucuna işlenmiş olan altın harflerle yazılı bu ibareyi okuyunca, elini aceleyle geri çekmiş ve içini rahatlatmak üzere genç kıza, "Bana bunun anlamını hemen açıkla!" demiş. Genç kız da ona şöyle demiş:

"Bil ki, ey Ganim, ben Halife Harun Reşid'in gözdesiyim; ve içdonumun uçkuruna yazılı olan bu sözcükler, benim Emirü'l-Müminin'in malı olduğumu sana kanıtlar ve de ben, dudaklarımın tadını ve etimin gizini ona saklamak zorundayım. Benim adım, ey Ganim, Kuvvetü'l-Kulûb'dur.[1] Çocukluğumdan bu yana halifenin sarayında yetiştirildim, büyüdüm ve büyüdükçe öyle güzelleştim ki, halife beni fark etti ve bendeki nitelikleri, Allah'ın cömertlikle bağışladığı üstünlükleri ve verileri gördü. Ve güzelliğim onu öylesine çarpıcı biçimde etkiledi ki, bana karşı büyük bir sevgiyle bağlandı ve sarayda sırf bana ait bir daire ayırttı ve emrime hoş, kibar ve güzel yüzlü on köle kız verdi. Sonra bana sandıkta kapalıyken gördüğün bütün o mücevherleri, o ziynetleri ve güzel şeyleri armağan etti. Ve beni sarayındaki tüm kadınlar-

1 *Kuvvetü'l-Kulûb*: Yüreklerin Gücü. (J.C.M.)
Bu Arapça ad, Burton'ın çevirisinde, Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde ve Littmann'da *Kutü'l-Kulûb*, yani "Yüreklerin Gıdası" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

dan üstün tuttu ve benim uğrumda aynı zamanda akrabası olan sevgili karısı Sitti Zübeyde'yi bile ihmal etti. Böylece Sitti Zübeyde de bana karşı etkilerini kısa zamanda gösterecek bir kin duydu.

"Halifenin kendisine karşı ayaklanan bir komutana karşı savaş açmak için Bağdat'tan ayrıldığı bir sırada, Sitti Zübeyde, bana karşı kurduğu hileli düzeni yerine getirmek üzere bunu fırsat bildi. Ve hizmetimde bulunanlardan birini kandırmakta başarı sağladı ve bir gün onu huzuruna çağırarak ona 'Hanımın Kuvvetü'l-Kulûb uyuduğu sırada, ilkin içeceğinde ıslattıktan sonra, ağzına şu bengi koy! Ben de seni ödüllendirir, sana bir servet bağışlayıp özgürlüğünü veririm!' dedi. Ve genç köle, daha önce Zübeyde'nin kölesi olduğundan, ona, 'Tabii yaparım efendim, çünkü size büyük saygım var, sevgim var' diye yanıt verdi. Ve bana bengle karıştırılmış bir içecek verdi. Bu içki bedenime girer girmez külçe gibi yere yığıldım, bedenim titreyişler içinde kaldı ve topuğum alnıma geldi, sanki başka bir dünyaya doğru yol aldığımı hissettim. Beni böyle uyuşmuş görünce, esire gidip Sitti Zübeyde'yi buldu ve o da gelip beni bu sandığa koydu. Sonra gizlice, o üç zenciyi çağırttı, onları ve sarayın kapıcılarını büyük bir cömertlikle ödüllendirdi ve sandığı zencilerin omuzlarına yükleterek geceleyin beni kaçırttı ve kurtulmam için Allah'ın seni getirip hurma ağacında tünettiği türbeye taşıttı. Ve ancak senin sayende, ey gözümün nuru Ganim, türbenin çukurunda boğularak ölmekten kurtuldum. Ve yine, şimdi cömertlikle karşılandığım evinde beni güvenlikle koruduğun için sana şükran borçluyum.

"Ama kafamı işgal eden ve zihnimi bulandıran şey: Halife, sarayına dönüp de beni artık orada göremeyince ne düşüneceği, ne yapacağıdır. Bir endişem de, ey Ganim, içdonumun uçkuruyla halifeye bağlı bulunduğum için, sana kendimi tümüyle verememek ve seni içimde kıpırdarken hissedememektir. İşte benim öyküm budur. Senden de susmanı, sırrımı saklamanı dilerim."

Ganim bin Eyüb, Kuvvetü'l-Kulûb'un öyküsünü işitip onu hangi bağların Emirü'l-Müminin'e bağladığını anlayınca ve de onun halifenin gözdesi ve malı olduğunu öğrenince, halifenin adına duyduğu saygıdan ötürü, yere çöküp kalmış. Artık bundan sonra onu kutsal bir varlık sayarak gözlerini kaldırıp genç

kıza bakamamış ve gidip bir köşeye oturarak kendine binlerce sitem yağdırıp neredeyse nasıl bir cinayet işleyeceğinin, hatta genç kızın Sultan'a ait tenine sadece dokunmakla bile ne denli küstahlık ettiğinin pişmanlığını yaşamaya başlamış; ve tutkusunun ne denli mutsuz ve bahtının ne denli acılı olduğunu düşünmüş. Ve Talihe, haksız darbelerinden ve layık olmadığı felaketlere yol açtığı için sitemler etmiş. Ama yine de Tanrı'ya sığınmaktan ve, "Soylu yürekleri acı içinde kıvrandırmak ve kötü ve alçak kişilerin yüreklerinden tüm derdi kaldırmak için kendine göre nedenleri olan Tanrı'ya şükürler olsun!" demekten geri durmamış. Sonra da şairin şu dizelerini okumuş:

> Âşığın yüreği asla huzurun sevincini tatmaz, aşk onu avucunda tuttuğu sürece... Âşığın aklı asla dokunulmamış kalamaz, güzellik bir kadın görünümünde gizlenmiş kaldıkça! Bir dostum bana "Aşk nedir?" diye sordu. Ona, "Aşk bir tatlıdır ki, şurubu lezzetli, hamuru acıdır" dedim.

Bunun üzerine genç kız Ganim'e yaklaşıp onu bağrına basmış, öpmüş, bir gerdanlık oluştururcasına kollarıyla sarmış ve biri hariç her yola başvurarak onu teselli etmeye çalışmış ama Ganim, Emirü'l-Müminin'in gözdesinin okşayışlarına yanıt vermeye artık cesaret edememiş; ses çıkarmadan onun okşayışlarına katlanmış ama öpüşe karşı öpüş, kucaklamaya karşı kucaklama olmaksızın... Ve gözde, biraz önce o kadar yanıp tutuşurken, şimdi böylesine saygılı davranan Ganim'den bu denli bir değişiklik beklemediğinden; okşayışlarını, cilvelerini iki katına çıkarmış ve Ganim'in çekingenliğiyle kendisinde yeniden canlanan tutkunun ateşine onu da çekmek için elleriyle onu kışkırtmaya çalışmış. Fakat Ganim, bir saat süreyle, hiçbir şeye kulak asmak istememiş. Ama sabah, onları bu ateşlenmiş, fakat hapsedilmiş tutkulu durumda bulunca, Ganim bir anda sokağa çıkıp çarşıdan günün ihtiyaçlarını sağlamakta acele etmiş. Ve dışarıda bir saat kadar kalarak öteki günlerden de bol, her türden alışverişte bulunmuş. Çiçek satıcılarından her türlü çiçekler, kebapçılardan en iyi kebaplar, tatlıcılardan en iyi şuruplandırılmış, en taze tatlılar ve has undan en nefis, en pişkin, en mayalı ekmekler; nefis kaymaklar ve bol

miktarda meyve almış ve hepsini taşıyıp genç kızın önüne koymuş. Ama eve döner dönmez, genç kız ona yaklaşmış ve bitkinlikle ve tutkulu ve arzulu, hafifçe ıslanmış siyah gözlerle bakarak ona sürtünmüş ve dudaklarının bir gülüşüyle, "Vallahi! Benden ne çok uzakta kaldın! Sevdiğim, gönlümün arzuladığı! Vallahi! Bana sanki bir saat değil, bir gün gibi geldi senden ayrı kaldığım süre! Şimdi artık kendimi tutamayacağımı anlıyorum! Tutkum dayanılmaz, önüne geçilmez hale geldi; bütün varlığım yandı, tutuştu. Ey Ganim! Tut beni, al beni! Al beni ey Ganim! Ölüyorum!" demiş. Ama Ganim, onu hafifçe iterek, "Ey Sultanım Kuvvetü'l-Kulûb! Allah beni bundan korusun! Bunu asla yapamam! Nasıl olur da köpek, arslanın yatağını gasp eder? Çünkü efendiye ait olan, kölenin olamaz!" demiş. Sonra kendini onun ellerinden kurtararak bir köşeye çömelmiş, tüm hüznüyle, tüm kaygısıyla... Ama kız gidip onun elini tutmuş, halının üzerine çekip yanıbaşına oturtmuş ve kendisiyle birlikte yiyip içmeye zorlamış. Ve o kadar çok içmişler ki, sonunda Ganim sarhoş olmuş; kız Ganim'in üzerine atılmış, boynuna sarılmış ve haberi olmadan Allah bilir neler yapmış! Sonra da udu eline alarak şu dizeleri okumuş:

> Sevgi dolu kalbimi öğüttü, un ufak etti! Doyumsuz ve itilmiş, uzun süre böylesine kalabilir miyim?
> Sen ey dostum, benden yana bir kusur ve neden olmadan kendini sakınan gazel! Bilmez misin ki, gazeller bile bakmak için başını çevirir?

Bu dizeleri duyunca, Ganim bin Eyüb, kendine gelmiş ve duyduğu heyecandan ağlamış; kız da onu böyle ağlar görünce, aynı şekilde ağlamaya başlamış. Ama yeniden içmeye ve gün batıncaya kadar şiirler okumaya koyulmakta gecikmemişler.

Bunun üzerine Ganim ayağa kalkmış ve her akşam yaptığı gibi, duvardaki büyük dolaptan şilteleri çıkarmış ve yatak yapmak üzere yere sermiş ve her akşam yaptığı gibi bunları tek bir yatak halinde birleştirecek yerde, birbirinden ayrı iki yatak olmasına itina göstermiş. Kuvvetü'l-Kulûb buna karşı çıkarak ona "Bu ikinci yatak kimin için?" diye sormuş. O da, "Bir yatak senin için, bir yatak da benim için! Bu geceden başlayarak bu tarzda

uyumak zorundayız; çünkü efendiye ait olan şeye köle dokunmamalıdır, ey Kuvvetü'l-Kulûb!" diye yanıt vermiş. Ama genç kız yeniden söze başlayarak, "Ey sevgili efendim, bu eskimiş ahlak âdeti bizden ırak olsun! Geçip giden şehvetten zevk almalıyız, çünkü yarın çoktan uzaklaşmış olacak! Ve zaten, ne olacaksa olacaktır ve bahtın yazdığı yazı mutlaka yerine gelir!" demiş. Fakat Ganim, bunu kabul etmek istememiş. Kız da en tutkulu, en ateşli sesiyle, "Vallahi! Birlikte yatıp sevişmezsek, bu gece geçmek bilmez!" diye haykırmış. Ama Ganim, "Allah bizi bundan korusun!" demiş. Kız da yeniden söze başlayarak, "Gel ey Ganim, işte sana tüm etimi açıyorum; ve arzum sana sesleniyor, sana haykırıyor! Ey ciğer köşem Ganim'im! Çiçek açan bu ağzı, sana duyulan sevgiyle olgunlaşmış bu bedeni al!" diye haykırmış. Ganim ise, "Allah beni bundan korusun!" demiş. Kız, "Ey Ganim, işte tenim, yaseminden daha kokulu! Tut ve duy ve sarhoş ol!" demiş. Ama Ganim, "Ey Kuvvetü'l-Kulûb, efendiye ait olan şey, kölenin olamaz!" deyip durmuş. Bunun üzerine genç kız gözlerinden yaşlar dökmüş ve udunu eline alarak şu dizeleri söylemiş:

> Güzel ve narinim! Benden niye kaçıyorsun? Güzelim ve duygu kesilmişim, görüyorsun! Ve harikalarla doluyum! Niye beni yüzüstü bırakıyorsun?
> Tutkumla tüm yürekleri yakıyorum ve tüm göz kapaklarından uykuyu kaçırmışım! Ve ateşten bir çiçeğim, kimse beni koparmadı!
> Ben bir gazelim ve gazeller avlanmak için yaratılmışlardır; incecik, âşık bir gazel! Ben ince ve âşık bir gazelim, ey avcı! Ağlarını kur, neden beni ağ kurup avlamıyorsun. Ben çiçeğim, kokulu çiçekler koklamak için yaratılmışlardır, narin ve kokulu çiçekler! Ah! Neden sen beni koklamak istemiyorsun?

Fakat Ganim, her zamankinden daha tutkun olduğu halde, halifeye duyduğu saygıyı göstermekten geri durmamış ve genç kızın tüm arzulu davranışlarına karşın, bir ay daha bu tarzda davranmayı sürdürmüş. İşte Ganim ile Emirü'l-Müminin'in gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'un başına gelenler bunlar!

Zübeyde'nin durumuna gelince, şöyle olmuş: Halife savaş için Bağdat'tan uzakta bulunduğu bir sırada, rakibesine yapacağını yaptıktan sonra, sonradan büyük bir şaşkınlığa düşmekte gecikmemiş ve kendi kendine, "Döndüğünde bana Kuvvetü'l-Kulûb'u sorarsa, halifeye ne diyeceğim? Onu hangi yüzle karşılayacağım?" demiş. Bunun üzerine, çocukluğundan beri tanıdığı ve görüşlerine çok güvendiği yaşlı bir kadını saraya getirtmeye karar vermiş; ve ona sırrını açarak, "Ne yapmalıyım şimdi, Kuvvetü'l-Kulûb'un başına gelenler geldikten sonra?" diye sormuş. Yaşlı kadın ona, "Her şeyi anladım hanımım! Ama zaman sıkışık! Çünkü halife dönmek üzere; ondan her şeyi gizlemek için pek çok yol var, fakat sana en kolay, en güvenli en kestirme yolu göstereceğim. Hemen bir marangoz getirt ve ona büyücek bir odundan ölü şeklinde bir yontu yapmasını emret! Bu yontu büyük bir merasimle mezara konur; yöresinde mumlar, meşaleler yakılır; tüm saraya, tüm kölelere ve Kuvvetü'l-Kulûb'un tüm cariyelerine matem giysisi giymelerini, siyahlara bürünmelerini emredersin! Yine bunlarla haremağalarına, halifenin gelişinden önce başlayarak saraya ve sarayın tüm geçitlerine de siyah bezler asmaları için buyruk verirsin. Halife gelip de şaşırarak, bunların nedenini sorunca, ona 'Ey efendimiz, cariyeniz Kuvvetü'l-Kulûb, Allah'ın rahmetine kavuştu! Allah onun ömrünü sana versin! Zaten sultanımız Zübeyde, ona yaraşır şekilde cenazeyi onurlu bir merasimle kaldırttı ve de onu özel hazırlanmış bir türbe yaptırarak saraya gömdürdü' derler. Bunu duyunca halife senin iyilikseverliğinden duygulanır ve sana minnettar olur. Sonra da Kur'an okuyanları çağırıp, kabir üzere onlara Kur'an okutmakta gecikmeyecektir. Ama halife, Kuvvetü'l-Kulûb'u sevmediğini düşünerek senden kuşkulanacak olur da kendi kendine, 'Kim bilir, amcamın kızı Zübeyde, Kuvvetü'l-Kulûb'u ortadan kaldırmak için belki de bir düzen kurmuştur!' diye düşünürse ve bu kuşku onda büyüyerek yer eder de, mezarı açtırmaya kalkar ve gözdesinin hangi nedenle öldüğünü anlamak isterse, o zaman sen hanımım, bu konuda hiç kuşkulanmamalısın! Çünkü çukuru kazıp da en değerli kumaşlara bürünmüş ve şaşaalı bir kefene sarılmış olarak gömülen insanoğlu kılığındaki bu yontu dışarı çıkarılırsa ve halife de son bir kez gözdesinin yüzünü görmek

üzere kefeni açtırmak isterse sen ve yörendeki herkes onu, 'Çıplak bir ölüyü görmenin günah olduğunu' söyleyerek engellersiniz. Bunun üzerine halife, gözdesinin gerçekten ölmüş olduğuna inanır ve yeniden gömülmesine izin verir. Sana da yaptıkların için teşekkür eder! Ve sen, böylece Allah'ın yardımıyla bu kaygıdan kurtulursun!" demiş.

Yaşlı kadının bu sözleri üzerine, Sitti Zübeyde harika bir görüş sağladığına güvenerek yaşlı kadına zengin armağanlar vermiş; ayrıca bir hilat ve çok miktarda para vermiş ve bu düzenin gereklerini yerine getirmesi için ona ruhsat vermiş; yaşlı kadın da marangozun hazırlayacağı yontunun gereğince yapılmasına büyük bir gayret sarf etmiş ve yontuyu Sitti Zübeyde'ye getirmiş. İkisi birlikte yontuyu, Kuvvetü'l-Kulûb'un gösterişli giysileriyle donatarak zengin bir kefene bürümüşler ve ona güzel bir cenaze merasimi hazırlamış ve de büyük masraflarla saray bahçesine yaptırılan bir türbeye koymuşlar. Kabrin yöresini de meşaleler ve mumlarla aydınlatmışlar ve gerekli merasimler için türbenin içine halı döşemişler. Sonra Zübeyde, sarayın her yanını siyah tüylerle kaplatmış ve tüm kölelere matem tutmalarının işareti olarak siyah giysiler giymelerini emretmiş. Kuvvetü'l-Kulûb'un ölüm haberi tüm saraya yayılmış; Mesrur dahil tüm haremağaları olayın gerçekliğine inanmışlar.

Bu düzenlemeler böylece yapılmışken, halife de uzaktaki gazasından geri dönmüş ve doğruca tek düşüncesi olan gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'un dairesine yollanmış. Ve orada hizmetçilerin, kölelerin ve de gözdesinin hademelerinin matem tutar gibi siyahlara bürünmüş olduklarını görmüş ve birdenbire korkudan titremeye başlamış ve ansızın önünde aynı matem giysilerine bürünmüş Sitti Zübeyde'nin belirdiğini görmüş. Bütün bunların nedenini sorunca, kendisine Kuvvetü'l-Kulûb'un ölmüş olduğunu söylemişler. Bu haberi duyunca halife bayılıp yere düşmüş. Yeniden kendisini gelince, ziyaret etmek üzere gözdesinin mezarının nerede olduğunu sormuş. Bunun üzerine Sitti Zübeyde, kendisine, "Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, Kuvvetü'l-Kulûb'a duyduğum sevgi dolayısıyla, kendisini saraya gömdürmek istedim!" demiş. Bunun üzerine halife, hâlâ gaza giysileri içinde, Kuvvetü'l-Kulûb'un mezarının bulunduğu yere doğrulmuş.

Kabrin yöresinde yakılmış bulunan meşaleleri ve mumları ve kabrin içine döşenmiş halıları görmüş. Bunu görmekle Zübeyde'ye takdire değer ilgisinden dolayı teşekkür edip onu övmüş; sonra da saraya dönmüş.

Ancak, doğası bakımından kuşkulanma eğiliminde olduğu için, halife, kuşkular duymaya ve tedirgin olmaya başlamış ve kendisini yıpratan bu kuşkulardan hemen kurtulmak için, mezarın açılmasını ve gözdesinin cesedinin kabirden çıkarılmasını emretmiş. Bu emir hemen yerine getirilmiş. Ve halife Zübeyde'nin düzeni sayesinde, insan şeklindeki örtü altındaki yontuyu görmüş ve onun gözdesi olduğuna inanmış. Ve onu yeniden gömdürerek hemencecik başucunda cenaze duaları okumak üzere din adamlarını ve hafızları getirtmiş; bu sırada kendisi de halının üzerine oturarak kanlı gözyaşları dökmüş; sonunda kederinden zayıf düşerek bayılmış.

Halife, bir ay boyunca, din adamlarını ve hafızları getirtip gözdesinin kabrinde Kur'an okutmuş; kendisi de oturup acı gözyaşları dökmüş.

Fakat anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susarak anlatısını kesmiş.

Fakat kırk birinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, halife tam bir ay gözdesinin mezarından ayrılmamış. Ve ayın son günü, dualar ve Kur'an okunması, o günün şafak vaktinden ertesi günün şafak vaktine kadar sürmüş. Ve ancak o saatten sonra her biri kendi yerine dönebilmiş. Ve halife, gözyaşlarından ve yorgunluktan bitkin, sarayına dönmüş, veziri Cafer'i ve eşi ve yakını olan Zübeyde dahil kimseyi görmek istememiş; halife, uykusu sırasında nöbetleşe başucunda yer alan iki esire, yelpaze sallayarak kendisinin hizmetinde bulunurken, hemen derin bir uykuya dalmış. Bu kadınlardan biri halifenin başucunda, diğeri ayak ucunda bulunuyormuş. Aradan bir saat geçince halifenin uykusu artık pek derin olmadığı bir sırada, başucundaki kölenin, ayak ucundakine, "Ne felaket! Değil mi dostum Subhiye?" diye seslendiğini duymuş. "Hayrola, ne var dostum Nüzhet?" diye yanıt vermiş

öteki köle. Nüzhet de ona, "Efendimizin hiçbir şeyden haberi yok! Oysa içinde bir marangozun ahşaptan yonttuğu bir yontudan başka bir şey bulunmayan kabrin başında bir ay matem tutup gecesini gündüzünü harcadı!" diye yanıt vermiş. Subhiye, ona "Sen ne diyorsun Nüzhet kardeşim! Öyleyse Kuvvetü'l-Kulûb'a ne oldu? Başına nasıl bir felaket geldi?" diye sormuş Nüzhet de ona,"Bil ki, ey Subhiye, hanımımız Zübeyde'nin sevgili kölesi olan kardeşimizden ben her şeyi öğrendim. Sitti Zübeyde, kendisini çağırtıp Kuvvetü'l-Kulûb'u uyutmak üzere beng vermiş; o da bengi Kuvvetü'l-Kulûb'a içirmiş ve hemen uyutmuş. Bunun üzerine, hanımımız onu bir sandığa koyup sandığı da uzakta bir çukura gömmelerini emrederek adları Savvab, Kâfur ve Bukait olan haremağalarına teslim etmiş" demiş. Bunun üzerine Subhiye, gözlerinde yaşlarla, "Ey Nüzhet, lütfen bana bizim tatlı hanımımız Kuvvetü'l-Kulûb'un müthiş bir ölümle ölüp ölmediğini söyler misin?" diye sormuş; Nüzhet de, "Allah onu genç yaşta ölmüş olmaktan korusun! Ama hayır, Subhiye! Çünkü Sitti Zübeyde'nin, seçkin kölesine, 'Öğrendim ki, ey Zehre! Kuvvetü'l-Kulûb, çukurdan kurtulmuş, şimdi Şam'dan gelen Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adlı bir tacirin evinde bulunuyormuş; dört aydan beri oradaymış!' dediğini duydum. Ey Subhiye, efendimiz halifenin, gözdesinin varlığından habersiz, ne denli bahtsız olduğunu görüyorsun! Oysa hâlâ geceleri içinde ölü bulunmayan bir mezarı gözleyip duruyor!" demiş. Ve bu iki esire aralarındaki konuşmayı bir süre daha sürdürmüşler.

Konuşmaları bitince ve halifeye artık öğreneceği başka bir şey kalmayınca, uzandığı yerden kalkmış, esireleri korkutup kaçıran müthiş bir sesle haykırmış ve gözdesinin dört aydan beri Ganim bin Eyüb adlı bir gencin evinde bulunduğunu düşünerek görülmedik bir öfkeye kapılmış; kalkıp tüm emirlerinin ve ileri gelenlerin ve de veziri Cafer el-Bermeki'nin huzuruna gelmelerini emretmiş; hepsi derhal huzuruna gelip önünde yer öpmüşler. Halife onlara büyük bir öfkeyle, "Ey Cafer, yanına muhafızları al ve Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adlı Şamlı bir gencin evini soruşturup öğren! Bundan sonra, sen ve yanındaki müfreze, eve saldırın, oradan gözdem Kuvvetü'l-Kulûb'u koparıp getirin! Bu saygısız genci de buraya getirin ki ilk gerekli işkenceleri uygu-

layalım" demiş. Cafer işitip itaat ettiğini bildirerek yanında muhafızlardan oluşan müfrezeyle saraydan ayrılıp Ganim bin Eyüb'ün evine doğru, kentin valisinin adamlarıyla birlikte yola çıkmışlar.

O sırada Ganim günün ihtiyaçlarını sağlayarak çarşıdan gelmiş, Kuvvetü'l-Kulûb'un yanında oturmakta imiş. Önlerinde içi doldurulmuş, kızartılmış bir koyunla başka yiyecekler varmış; ve keyiflerince elleriyle yemek yiyip duruyorlarmış. Dışarıda duydukları gürültüye kulak vererek Kuvvetü'l-Kulûb pencereden dışarıya bakmış ve bir bakışta evin üzerine gelmekte olan felaketin farkına varmış; evin her yanının muhafızlar, palalılar, köleler ve birlik komutanları tarafından sarıldığını, başlarında da vali ve Vezir Cafer'in bulunduğunu görmüş. Hepsi evin yöresini, gözün karasının göz kapağının yöresinde dolaşması gibi sarmış bulunuyormuş. Kuvvetü'l-Kulûb'un halifenin tüm öyküyü öğrenmiş bulunduğundan kuşkusu kalmamış; dört aydır kendisini evinde tutan Ganim'i de çok kıskanmış olacağını tahmin etmiş. Bu düşünce dolayısıyla, teni sararmış ve yüzündeki güzel çizgiler bozulmuş ve çok korkarak Ganim'e dönmüş ve ona, "Ey sevgilim, her şeyden önce kendini kurtarmaya bak! Kalk ve hemen kaç!" demiş. Ancak Ganim, "Ey dostum, ey gözümün nuru! Nasıl çıkıp gidebilir ve yöresi düşmanla çevrili bir evden kaçabilirim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kız, "Sakın korkma!" diyerek hemen kendisini baştan aşağı soymuş; üzerine dizlerine kadar inen kullanılmış ve yırtık pırtık eski bir giysi giydirerek ve büyük bir et tenceresi alıp bunu başına koyarak, tencerenin üstüne de içi ekmek ve başka yemeklerle dolu porselen tabaklarla dolu bir tepsi koyarak, "Şimdi bu halinle dışarı çık, seni aşçının çırağı sanırlar ve kimse kötülük etmez. Geri kalan şeyler için de merak etme! Ben her şeyi yoluna koyarım. halifeyi nasıl idare edeceğimi bilirim!" demiş.

Kuvvetü'l-Kulûb'un bu sözlerini duyan Ganim, veda etmek için bile vakit bulamadan, acele evden çıkmış ve başında mutfak gereçlerini taşıyarak muhafız ve köleler arasından geçmiş ve kendisine hiçbir kötülük gelmemiş; çünkü iyi niyetli kişileri tüm tehlikelerden ve kötü durumlardan kurtarmayı bilen Koruyucu Tanrı'nın koruması altında imiş.

O sırada Cafer, atından inmiş, eve girmiş ve hemen, bir yanında mal ve ipekli kumaş balyalarının bulunduğu salonun ortasında; kendisini daha güzel yapan makyajını tamamlamış, en zengin görünüşlü giysilerini giymiş ve kendisini en parlağı kadar ışıltılı kılan değerli mücevherlerini takmış, öteki değerli eşyalarını toplayıp büyücek bir sandığa yerleştirmeye vakit bulmuş olan güzeller güzeli Kuvvetü'l-Kulûb'u görmüş. Kuvvetü'l-Kulûb, Cafer'in daireye girdiğini görünce ayağa kalkmış, eğilip saygı duruşunda bulunduktan sonra, ona, "Ey efendimiz Cafer, Allah'ın emriyle kalem ne yazmışsa o olur! Kendimi size teslim ediyorum!" demiş. Cafer de, "Vallahi! Efendim, halife bana sadece Ganim bin Eyüb'ü yakalamam için emir verdi. Söyle nerede o?" diye yanıt vermiş. Genç kız ona, "Ey Cafer, malının büyük kısmını balyaladıktan sonra Ganim bin Eyüb, birkaç gün önce kendi kenti Şam'a, annesini ve kızdardeşi Fitne'yi görmeye gitti. Başka hiçbir şey bilmiyorum, dolayısıyla sana söyleyecek başka bir şey de yok. Bana gelince, şurada gördüğün sandığa tüm değerli eşyamı koydum; bunu iyice korumanı ve Emirü'l-Müminin'in sarayına taşıtmanı istiyorum!" demiş. Cafer de, "Duydum ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Sonra da sandığı alıp adamlarına taşımaları için emir vermiş; ve Kuvvetü'l-Kulûb'a gerekli saygı, itina ve onuru gösterdikten sonra, ona Emirü'l-Müminin'in nezdine gitmek üzere, kendisine eşlik etmesini rica etmiş; sonra da halifenin emrine uygun olarak Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'un evini baştan aşağı yağmalayarak hep birlikte yola çıkmışlar.

Cafer, halifenin huzuruna çıkınca, yaptıklarını ve Ganim'in Şam'a gitmiş olduğunu ve gözdesi Kuvvetü'l-Kulûb'un saraya dönmüş olduğunu bildirmiş. Ganim'in Kuvvetü'l-Kulûb'a, başkasına da ait olsa, güzel ve genç bir kadına yapılması mümkün her şeyi yaptığına inanan halife de korkunç bir hiddete kapılmış ve Kuvvetü'l-Kulûb'u görmek istememiş ve Mesrur'a onu karanlık bir odaya kapatmasını, resmen bu gibi işlerle görevlendirilen yanındaki yaşlı bir kadının da ona nezaret etmesini emretmiş.

Ganim'e gelince, halife onu atlı muhafızlarla her yerde aratmış ve de kendi eliyle Şam'daki vekili Muhammed ibn Süleyman

ez-Zeyni'ye bir ferman göndermek istemiş; eline kalemi hokkayı almış ve şu fermanı yazmış:

> Muzaffer Abbasi Oğulları'nın torunu beşinci halife Emirü'l-Müminin Harun Reşid'den Şam'daki vekili Sultan Muhammed ibn Süleyman ez-Zeyni'ye!
> Rahman ve Rahim olan Allah adıyla söze başlarım!
> Bizim için aziz olan sağlığını sorduktan ve Allah'tan mutluluk ve ferahlık içinde geçecek uzun bir yaşam diledikten sonra; ey vekilimiz, sana kentinden Ganim bin Eyüb adlı genç bir tacirin Bağdat'a geldiğini ve esirlerimden bir esireyi baştan çıkarıp tecavüz ettiğini bildiririm. Bunu izleyerek, benim öfkemden ve intikamımdan korkarak kaçıp senin kentine sığınmıştır; ve şimdi orada muhtemelen annesi ve kız kardeşi ile birlikte bulunmaktadır. Onu yakalayasın ve ona beş yüz kamçı vurdurasın! Sonra da onu bana gönderesin ki, gerekli işkenceyi uygulayayım ve yapılması gereken işlemleri yapayım!
> Ve de! Evini yağma edesin ve çatıdan temele yıkasın! Varlığından hiçbir iz kalmayasıya yerle bir edesin!
> Ve de! Ganim bin Eyüb'ün bir anası ve bir kız kardeşi olmakla, onları da tutasın ve çırçıplak yaparak, üç gün süreyle kent halkının gözleri önünde sergiledikten sonra kentten kovasın! Emrimizi yerine getirmek için büyük gayret ve emek sarf edesin! Vesselam!

Ve halifenin emri üzerine, hemen bir tatar Şam kentine doğru yola çıkmış ve öylesine hızla yol almış ki, yirmi günden fazla sürecek yolculuğu sekiz günde tamamlamış.

Sultan Muhammed, halifenin fermanını alınca, onu dudaklarına, sonra da alnına götürmüş; okuduktan sonra da hemen halifenin emrini yerine getirmiş. Kentin her yanına tellallar göndererek, "Kim yağmalamak istiyorsa, Ganim bin Eyüb'ün evine gitsin, istediği gibi yağmalasın!" diye bağırtmış.

Ve hemen kendisi de yanında muhafızları olduğu halde Ganim bin Eyüb'ün evine gitmiş; kapıyı çalıp Ganim'in kız kardeşi Fitne de kapıya gelerek, "Kim o?" diye sorunca, "Benim!"

diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kapıyı açan Fitne de, daha önce Sultan Muhammed'i hiç görmediğinden hemen yüzünü başörtüsünün ucuyla örtmüş ve annesine haber vermeye koşmuş.

Ganim'in annesi, o anda, bir yıldan artık bir zaman süresince kendisinden haber alamadığı için öldü sandığı oğlu Ganim'in hatırasına yaptırdığı mezarının bulunduğu türbede oturuyormuş; gözyaşları içindeymiş ve ne yiyor ne içiyormuş. Kızı Fitne'ye konukları içeri almasını söylemiş; Sultan Muhammed de içeri girmiş ve mezarı görüp anasının Ganim için gözyaşı döktüğünü anlamış ve ona, "Buraya oğlun Ganim'i görmek ve onu alıp halifeye yollamak için geldim!" demiş. Kadın,"Bahtsız bir kişiyim ben! Canımın bir parçası olan oğlum Ganim, bir yıl önce bizi terk etti, beni ve kızımı! Başına ne geldi bilmiyoruz!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Sultan Muhammed, cömert yürekli bir adam olmasına rağmen, halifenin emrini yerine getirmek zorunda kalmış; tüm evi, halıları, vazoları, porselenleri ve tüm değerli eşyayı yağma ettirmiş; sonra da evi yıktırmış; tüm taşlarını kent dışına taşıtmış. Sonra da yaptığı işten nefret etmesine rağmen Ganim'in annesini ve güzel ve genç Fitne'yi çırılçıplak soymuş ve kolsuz bir gömlek bile giymelerine izin vermeden onları üç gün süreyle kentte teşhir etmiş ve de Şam'dan kovmuş. İşte halifenin hıncına kurban edilen Fitne ile annesi, böylece Şam'dan kovulmuşlar.

Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'a gelince, Bağdat'tan çıktıktan sonra, yüreğinin derdi dağılasıya kadar ağlayarak yol almış; ve hiçbir şey yiyip içmeden, böylece bütün günü tamamlamış; duyduğu açlık ve acı onu halsiz bırakmış. Sonunda, yorgunluktan ölü gibi, bir köye ulaşmış; köyün camisine gidip avlusuna girmiş ve bitkin, bir hasır üstüne düşmüş ve sırtını bir duvara dayamış. Böylece bilinçsizce yüreği düzensiz bir biçimde çarparak herhangi bir şey istemek için kıpırdayacak mecali olmaksızın, sabaha kadar orada kalmış. Sabahleyin, köyde oturanlar, ibadet etmek için camiye gelmiş ve onu bulunduğu yerde ölü gibi bulmuşlar, aç ve susuz olduğunu anlayarak ona bir kâse bal, iki ekmek getirmişler; yedirip içirmişler, sonra giysin diye kolsuz bir gömlek getirmişler; ama bu gömlek yamalı ve bit doluymuş. Sonra da ona "Kimsin sen,

nereden geliyorsun, ey yabancı?" diye sormuşlar. Ganim de gözlerini açarak onlara bakmış, ama herhangi bir söz söyleyememiş; bir yanıt verememiş; sadece ağlamaya başlamış. Bunun üzerine bir süre onun yanında kaldıktan sonra, her biri kendi işine gitmiş.

Duyduğu acıların ve yoksulluğun etkisiyle Ganim, hasta düşmüş ve bir ay daha caminin eski hasırı üzerinde yatmayı sürdürmüş; bedeni güçsüz kalmış ve yüzünün rengi değişmiş; bedenini bitler, pireler yemiş; öylesine sefil bir hale gelmiş ki, camiin cemaatı aralarında konuşarak, orada hiçbir şifaevi bulunmadığından, onu Bağdat'taki hastaneye kaldırmayı kararlaştırmışlar. Gidip bir deveci bulmuşlar ve ona, "Bu genç adamı devene bindir ve Bağdat'a götürüp onu hastanenin kapısına bırak! Böylece hava değiştirerek ve hastanede bakım görerek kuşkusuz şifa bulacaktır. Sana gelince, ey deveci! Yolculuk masraflarıyla deveyle taşımanın karşılığını gelip bizden alırsın!" demişler. Deveci de, "Duydum ve itaat ettim!" demiş. Sonra halkın yardımıyla Ganim'i yatmakta olduğu hasırdan kaldırıp devenin sırtına bindirmiş ve düşmesin diye sıkıca hamuduna bağlamış.

Ganim'in Bağdat'a doğru yol aldığı ve sefaletine ağladığı sırada, çok fakirce giyinmiş iki kadın, ona bakan kalabalığa karışmış; hastayı görüp "Bu zavallı genç bizim Ganim'imize ne kadar benziyor! Ama bu zavallının o olması mümkün değil! Bu genç adeta gölgeye dönüşmüş!" demişler. Ve üstü başı toz içinde olarak oraya ulaşmış bulunan bu iki kadın, Ganim'i düşünerek ağlamaya başlamışlar. Zira bu iki kadın Şam'dan kovulmuş, şimdi de Bağdat'a doğru yola çıkmış olan Ganim'in annesi ile kız kardeşi Fitne imiş.

Deveciye gelince, eşeğine binmekte gecikmemiş ve deveyi yularından tutarak Bağdat'a doğru yol almış. Ve çok geçmeden oraya ulaşmış, doğru hastaneye giderek Ganim'i devenin sırtından indirmiş ve daha sabahın er saati olduğundan ve hastane de açılmamış bulunduğundan, onu kapının merdivenleri üzerine bırakmış ve köyüne dönmüş.

Ganim, hastane kapısında, kentte oturanlar evlerinden çıkıncaya kadar kalmış; onu orada, hasır üstünde ve gölgeye dönüşmüş olarak bulmuşlar; yöresini çevirip ona bakarak binlerce

tahminde bulunmaya başlamışlar. Karşılıklı olarak görüşlerini birbirlerine aktarırken, çarşının baş efendisi olan şeyh, oradan geçmekte bulunmuş ve halkı aralayarak hasta genç adamı görmüş ve kendi kendine, "Vallahi! Bu genç adam hastaneye girerse, gereğince bakılmayacağından ölür gider. En iyisi ben onu alıp kendi evime götüreyim! Tanrı da beni Cennet'inde[1] ağırlayarak ödüllendirir!" demiş. Bunun üzerine çarşı şeyhi kölelerine genç adamı alıp evine taşımalarını emretmiş; kendisi de onlara eşlik etmiş ve eve ulaşır ulaşmaz onun için yepyeni bir şilte ve yastıkla donattığı bir yatak serdirmiş, sonra eşini çağırmış ve ona, "Hanım, Tanrı'nın bize yolladığı bir misafirimiz var. Ona büyük bir itina göstermelisin!" demiş. Kadın da, "Kuşkusuz! Başım üstüne geldi, gözüm üstüne geldi!" diye yanıt vermiş. Sonra hemen kollarını sıvamış, büyük bir kazanda su kaynatmış ve hastanın ellerini ayaklarını giydirmiş ve ona lezzetli bir şerbet içirmiş, yüzüne gülsuları serpmiş. Bunun üzerine Ganim, daha rahatlıkla nefes almaya ve kuvveti yavaş yavaş yerine gelmeye başlamış; böyle olunca da geçmişinin ve sevgili Kuvvetü'l-Kulûb'un anısı da belleğinde yeniden uyanmış. İşte Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'un durumu böyleymiş.

Halifenin büyük bir öfke duyduğu Kuvvetü'l-Kulûb'a gelince...

Anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaşmakta olduğunu görmüş ve kendisine tanınan sürenin bittiğini düşünerek susmuş.

Ama kırk ikinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, bahtıgüzel şah, halifenin gazabına uğrayarak saraydan yaşlı bir kadının gözetiminde karanlık bir odaya hapsolunan Kuvvetü'l-Kulûb, saraydan herhangi bir kimse ile ilişki kurmaksızın orada öylece seksen gün kalmış. Onu tamamıyla unutmuş olan halife de günlerden bir gün Kuvvetü'l-Kulûb'un hapsolunduğu odanın önünden geçerken, dizeler okuyan bir sesin bir aralık durup sonra da yüksek sesle, kendi kendine, "Ey dostum, ey Ganim bin Eyüb! Senin ne güzel bir ruhun ve ne

1 Mardrus, cennet için *Jardin des Délices* (Zevkler Bahçesi) deyimini kullanıyor (Â.Ş.O.)

kadar cömert ve temiz bir yüreğin vardı! Seni ezenler karşısında ne kadar büyük kalabildin ve senin evinin hanımlarına saldıranların hanımına sen saygı gösterdin! Senin ve yakınlarının onurunu kıranların eşlerini utançtan kurtardın! Ama bir gün gelecek ki, sen ve halife, Tek Yargıç Yüce Allah'ın huzurunda olacaksınız! Ve Peygamber'in şefaati ve meleklerin tanıklığıyla aranızdaki çatışmadan sen haklı ve muzaffer çıkacaksın!" diyormuş.

Halife, hiç kimsenin orada bulunmadığı sanısıyla söylenen bu sözcükleri duyunca ve anlamının farkına varınca, Ganim hakkında yanılmış olduğunu anlamış. Çabucak sarayına dönmüş ve baş haremağasına gidip Kuvvetü'l-Kulûb'u aramasını emretmiş. Kuvvetü'l-Kulûb gelip de gözleri yaş dolu, kalbi kırık saygı duruşunda bulunarak sessizce önünde durunca, halife ona, "Ey Kuvvetü'l-Kulûb, seni beni haksızlıkla itham ederken ve baskı yapmam dolayısıyla sitemlerde bulunurken duydum; ve de beni, bana iyilik gösterenlere kötü davranmakla, bana ait olan bir kadına saygı gösterilmişken, karşılığında bu kimsenin yakınlarını utandıracak işler yapmakla itham ettiğini işittim. Güya bu kimse benim ev halkımı korurken, ben onun ev halkını onursuzluğa uğratmışım!" demiş. Kuvvetü'l-Kulûb, "Bu kimse Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'dur. Ey halife! Sana, vaktiyle bana gösterdiğin sevecenlik adına yemin ederim ki, Ganim bana tecavüz etmeye yeltenmedi; bana herhangi iğrenç bir harekette bulunmaktan hep kaçındı! Oh! Kabalık ve edepsizlik ondan ne kadar uzaktır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, artık hiçbir kuşkusu kalmadığından,"Ne felaket, ey Kuvvetü'l-Kulûb! Gerçekte, sağduyu ve kudret sadece Yüce Tanrı'ya mahsustur! Mademki böyle, Kuvvetü'l-Kulûb, söyle benden ne istersin, bütün dileklerin yerine getirilecektir!" diye haykırmış. Bunu duyan Kuvvetü'l-Kulûb da, "Ey Emirü'l-Müminin! Öyleyse senden Ganim bin Eyüb'ü isterim!" diye haykırmış. Halife de seçkin gözdesine duyduğu tüm sevgi hâlâ içinde olmasına karşın, ona, "Allah'ın takdiri buysa, öyle olsun! Sana, vaat edileni geri almayacak cömert bir yüreğin samimiyetiyle onu bulacağıma söz veriyorum. Bulunduğunda da onurla karşılanacaktır!" demiş. Kuvvetü'l-Kulûb, "Ey Emirü'l-Müminin, senden Ganim bulununca, onun sevgili karısı olabilmem için beni ona arma-

ğan etmeni istiyorum!" demiş. Halife de, "Ganim döndüğünde sana bağışlanacak ve sen onun malı ve eşi olacaksın!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulûb, "Ey Emirü'l-Müminin, Ganim'in nerede bulunduğunu kimseler bilmiyor, Şam Sultanı bile onun ne olduğunun bilinmediğini söyledi. Bundan dolayı araştırma yapmak için bana izin vermeni diliyorum, belki de Allah onu bana bağışlayacaktır!" demiş. Halife, "Sana ne uygun geliyorsa, onu yapman için izin verilmiştir!" yanıtını vermiş. Bu sözler üzerine, Kuvvetü'l-Kulûb, sevinçten bağrının ferahladığını ve yüreğinin rahatladığını hissetmiş ve bin altın dinar içeren bir kese para sağladıktan sonra, hemen saraydan çıkmış.

İlk gün, tüm Bağdat kentini dolaşmış ve mahalle şeyhlerini, sokak şeyhlerini ziyaret etmiş; onlara sorular sormuşsa da, hiçbir sonuç elde edememiş.

İkinci gün, tacirlerin bulunduğu çarşılara gitmiş ve tüm dükkânları ziyaret etmiş; sonra da gidip çarşının baş efendisi şeyhi görmüş; ona durumu anlatıp kendi adına gariplere dağıtsın diye ricada bulunarak büyük paralar vermiş.

Üçüncü gün, yanına yeniden bin dinar alarak kuyumcular ve cevahirciler çarşısına gitmiş; buraların şeyhlerine de gariplere dağıtılmak üzere para bırakmış; çarşının şeyhi, bu "garip" sözünü duyunca ona, "Hanımım! Benim evimde adını ve sıfatını bilmediğim hasta ve garip bir kişi var. Ancak büyük bir tacirin oğlu ve soylu bir kişi olduğu anlaşılıyor. Çünkü her ne kadar bir gölge kadar zayıflamışsa da, güzel bir yüzü ve kendini sevdirecek mükemmel meziyetleri var. Bu duruma herhalde ya büyük borçlara gidip ödeyememekten ya da bahtsız bir aşka düşüp sevdiğini yitirdiğinden düşmüştür" demiş. Bu sözleri duyan Kuvvetü'l-Kulûb yüreğinin düzensiz bir biçimde çarpmaya başladığını ve heyecandan içinin ezildiğini duymuş. Kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine, "Ey şeyh, sen bu saatte dükkânını bırakamayacağın için, birisini bul da bana evini göstersin!" demiş. Şeyh de ona, "Başım üstüne, gözüm üstüne!" demiş. Ve çarşıdan evini bilen küçük bir çocuk bulmuş ve ona, "Ey Felfel! Bu hanımı çabuk benim evime götür!" demiş. Küçük Felfel de, Kuvvetü'l-Kulûb'un önüne geçerek onu hasta yabancının bulunduğu çarşı şeyhinin evine götürmüş.

Kuvvetü'l-Kulûb eve girdiği zaman, şeyhin karısını selamlamış. Şeyhin karısı onu tanımış, çünkü Bağdat'ın tüm soylu kadınlarını tanır, onları zaman zaman ziyaret edermiş; ve ayağa kalkarak gerekli saygıyı göstermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulûb, gerekli hatır sormalardan sonra, ona, "Ey iyi yürekli anne, evinize kabul ettiğiniz hasta yabancıyı nerede bulabilirim, bana söyler misiniz?" diye sormuş. Bunu duyan şeyhin karısı ağlamaya başlamış ve orada bulunan yatağı ona göstererek, "İşte şu yatakta yatmakta! Soylu bir aileden geldiğine kuşku yok! Çünkü her hali bunu belli ediyor!" demiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulûb, genç yabancının yatmakta olduğu yatağa doğru dönmüş ve ona dikkatle bakmış; zayıf ve mecalsiz ve gölge gibi kalmış bir genç olduğunu görmüş; bunun Ganim olduğunu anlamaktan çok uzakta kalmış; ama, yine de, ona karşı büyük bir acıma duyarak ağlamaya başlamış ve kendi kendine, "Ah! Kendi yurtlarında emir bile olsalar, yabancılar gurbette ne kadar bahtsız oluyorlar!" demiş; sonra getirdiği bin altın dinarı kuyumcular şeyhinin karısına vermiş ve ondan genç hastanın iyileşmesi için hiçbir şeyden sakınılmamasını istemiş; sonra da kendi eliyle hastanın alacağı ilaçları vermiş; başucunda bir saat kadar kaldıktan sonra da, çarşı şeyhinin karısına barış dileyip katırına binerek saraya dönmüş.

Ve her gün ayrı bir çarşıya giderek zamanını araştırmakla geçirirken, bir gün, şeyh onu bulmaya gelerek, "Ey benim Kuvvetü'l-Kulûb hanımım, Bağdat'tan gelip geçen tüm yabancıları gelip sana bildirmemi istediğinden, senin cömert ellerine bugün iki kadın teslim edeceğim, bunlardan birisi evli bir kadın, öteki de bir kızdır; ve muhtemelen ikisi de soylu kişilerdir; çünkü davranışları ve yüzleri bende bu izlenimi yaratıyor; ama keçi derisinden yapılmış kötü giysilerle sefilcesine giyinmişler ve her birinin boynunda dilencilerde olduğu gibi bir fukara torbası asılı. Gözleri hüzün, gönülleri acı dolu! İşte onları sana getirdim; çünkü ancak sen, ey iyilikler sultanı, onları teselli edebilir, onları güçlendirebilir ve utandıracak ve gücendirecek sorulardan kaçınabilirsin! Çünkü bunlar olur olmaz sorular karşısında incinebilecek kimseler gibi görünüyorlar. Umarım ki, onlara yapacağımız iyilik yüzünden Allah da bizi koruyacak ve kısmetlerin dağıtıldığı gün Cennet'inde bir yer ayıracaktır!" demiş. Kuvvetü'l-Kulûb da,

"Vallahi! Efendim, sen onları görmek için yüreğimde büyük bir arzu uyandırdın. Nerede şimdi bunlar?" diye sormuş. Bunun üzerine şeyh dışarı çıkmış, kadınları arayıp bularak onları Kuvvetü'l-Kulûb'un ellerine teslim etmiş.

Genç Fitne ve anası, Kuvvetü'l-Kulûb'un yanına getirilince, kız onlara bakmış ve güzellikleri ve soylulukları yanında giydikleri paçavraları görmüş; ağlamaya başlayarak, "Vallahi, bunlar doğuştan soylu kişiler ve hiç de sefalete layık değiller! Çünkü yüzlerinden onurlu olup zenginlik içinde doğduklarını anlıyorum!" diye haykırmış. Ve çarşı şeyhi de, "Evet efendim, söylediğiniz doğru! Felaket evlerini başına yıkmış ve zulme uğrayıp evleri yağmalanmış. Onlara yardım edelim! Çünkü, Rahman ve Rahim olan Allah'ın lütfuna uğramak için fakirleri ve sefilleri korumalıyız!" demiş. Bu sözleri duyunca ana kız ağlamaya ve Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'u düşünmeye başlamışlar. Onları ağlar görünce Kuvvetü'l-Kulûb da birlikte ağlamış. Bunu gören Ganim'in anası ona, "Ey cömert hanım, Allah bizim acılı bir yürekle aradığımız kişiyi bulabilmemizi sağlasın! Bizim aradığımız, bünyemizin ürünü, yüreğimizin ateşi, oğlumuz Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub'dur!" demiş.

Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub adını duyunca, genç kız büyük bir feryat koparmış; çünkü bunların Ganim'in anası ve kız kardeşi olduklarını anlayıvermiş ve düşüp bayılmış. Yeniden kendine geldiğinde, gözyaşları içinde onların kucağına atılmış ve onlara, "Allah'a ve biraz da bana güveniniz, ey kardeşlerim! Çünkü bugün sizin mutluluğunuzun ilk günü ve felaketlerinizin de son günü! Artık tüm dertleri unutun!" demiş.

Anlatısının tam burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görerek, anlatmasına izin verilen öyküyü sürdürmekten vazgeçmiş.

Fakat kırk üçüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kuvvetü'l-Kulûb, Ganim'in anası ve kız kardeşine, "Tüm dertleri unutun artık!" demiş. Sonra da kuyumcular ve cevahirciler çarşısının şeyhine doğru dönerek ona bin dinar vermiş ve "Ey şeyh, şimdi sen bunları al, evine götür! Karına söyle, kendilerini alıp hamama götürsün! Onlara

güzel giysiler satın alsın; onlara itina ve kibarlık göstersin, rahata ulaşmaları için hiçbir şey esirgenmesin!" demiş.

Ertesi gün Kuvvetü'l-Kulûb, bizzat kendisi çarşı şeyhinin evine gitmekte kusur etmemiş ve önerdiği şeylerin yapılıp yapılmadığını kendi gözleriyle görmek istemiş. İçeri girer girmez, şeyhin karısı onu karşılamış ve ellerini öperek gösterdiği cömertliklerden dolayı şükranlarını sunmuş ve birlikte hamama gitmiş ve oradan tamamen değişerek gelmiş, yüzleri soyluluk ve güzellikle parlayan Ganim'in anası ile kız kardeşini çağırmış. Kuvvetü'l-Kulûb, onlarla çok kibar bir edayla bir saat kadar konuşmuş ve sonra şeyhin karısına hastasının durumunu sormuş. Şeyhin karısı da, "Hep aynı durumda!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Kuvvetü'l-Kulûb, "Haydi hep birlikte gidelim de onu yüreklendirelim!" demiş. Ve harem kısmında kaldıkları için, selamlıkta yatan hastayı daha önce görmemiş olan iki kadını da yanına alarak hep birlikte genç adamın yanına gitmişler ve ona büyük bir sevecenlik ve acımayla bakmışlar ve oturup yöresinde konuşmaya başlamışlar ve konuşmaları sırasında, Kuvvetü'l-Kulûb'un adı telaffuz edilmiş. Genç hasta, Kuvvetü'l-Kulûb adının anıldığını duyar duymaz, solgun yüzü renklenmiş, bitap bedeni kuvvetlenmiş ve gözleri yaşam dolu, "Nerdesin ey Kuvvetü'l-Kulûb?" diye haykırmış.

Kuvvetü'l-Kulûb, genç adamın ilk kez ağzını açarak adını andığını duyunca, Ganim bin Eyüb'ün sesini tanımış ve canla başla üzerine eğilerek, ona, "Ey sevgilim, sen Ganim bin Eyüb'sün!" demiş. O da, "Evet, ben Ganim'im!" demiş. Bu sözleri duyunca, genç kız ardına düşüp bayılmış. Ganim'in anası ve kız kardeşi Fitne'ye gelince, bu sözleri işiterek onlar da birer feryat koparıp bayılmışlar. Bir süre geçtikten sonra, hepsi kendilerine gelmiş ve Ganim'in üzerine atılmış; gözyaşından, sevinç haykırışından ve öpüşmelerden yana ne olacaksa hepsi olmuş.

Sonra Kuvvetü'l-Kulûb, sonunda sakinleşerek ona, "En sonunda hepimizi, beni, anamı, kız kardeşini sana kavuşturan Allah'a şükürler ve övgüler sunarım!" demiş. Sonra da bütün öyküyü anlatıp, "Halife, tüm bunlardan sonra, benim sözüme inandı ve bağışlamasını esirgemedi, bana da seni görmek arzusunda olduğunu açıkladı; ve de armağan olarak beni sana verdi!" demiş. Bu sözleri

duyan Ganim, sevincinin doruğuna ulaşmış ve o da, kendisinin başını gözlerini öpen Kuvvetü'l-Kulûb'un ellerini öpmüş durmuş. Sonra Kuvvetü'l-Kulûb, hepsine birden, "Beni burada bekleyin! Birazdan geleceğim" demiş ve aceleyle saraya gidip değerli eşyalarının bulunduğu kasayı açmış; oradan birçok altın dinar çıkarıp çarşıya gitmiş ve bunları çarşı şeyhine vererek ona,"Bu iki kadının her biri ve Ganim için en iyi kumaştan dörder takım giysi, yirmişer mendil, onar kemer ve onar takım iç çamaşırı al!" demiş. Ve Ganim ile diğerlerinin bulunduğu eve dönerek onların hepsini hamama götürmüş. Sonra onlara piliçler, haşlama etler, en iyisinden süzülmüş şarap hazırlamış ve kendi de aralarında bulunarak üç gün boyunca onları yedirip içirmiş; böylesine bollukla yiyip içtikleri bu üç günden sonra, hayata yeniden döndüklerini ruhlarının yeniden canlandığını hissetmişler. Sonra Kuvvetü'l-Kulûb, onları bir kez daha hamama götürmüş ve giysilerini değiştirmiş ve kendilerini çarşı şeyhinin evine götürmüş. Kendisine gelince, artık halifeyi gidip bulmanın zamanı geldiğini düşünmüş; halifenin huzuruna çıkarak saygı duruşunda bulunmuş ve ona Ganim bin Eyüb'ün, anasının ve kız kardeşi Fitne'nin dönüşlerini; ve de genç Fitne'nin ne denli güzel, taptaze ve çarpıcı olduğunu anlatmış. Bunu duyan halife, bir kölesine, "Git bana Cafer'i bul!" emrini vermiş. Cafer gelince, halife ona, "Git bana Ganim bin Eyüb'ü bul!" demiş. Cafer de şeyhin evine gitmek üzere yola çıkmış. Orada, kendisinden önce eve gelmiş bulunan ve Ganim'e onun geleceğini bildiren ve "Ey Ganim, özellikle şimdi seni almaya gelecek olan Cafer ile halifenin huzuruna çıkınca, konuşmadaki marifetini ve yürek bütünlüğünü ve sözlerinin saflığını göstermen gerekiyor!" diye ikaz etmiş bulunan Kuvvetü'l-Kulûb, bu sözleri söyledikten sonra, Ganim'i çarşıda satılan giysilerin en gösterişlileriyle donatmış ve ona birçok altın dinar vererek,"Saraya gidince, merasim duruşundaki haremağaları ile hizmetkârların önünden geçerken avuç dolusu para saçmaktan kaçınma!" demiş bulunuyormuş.

Bu hazırlıklar bittiği sırada, Cafer, katırına binmiş olarak eve ulaşmış; Ganim, hemen koşup onu karşılamış ve saygı duruşunda bulunmuş ve şimdi eskiden olduğu gibi yakışıklı, parlak yüzlü ve çekici kişiliği olan Ganim'miş. Cafer ondan kendisine eşlik etmesini rica ederek onu halifenin yanına götürmüş. Ve Ganim,

emirleri, mabeyincileri, vekilleri ve saltanatının önemli kişileri ve muhafızları ve ordu komutanları ile çevrili Emirü'l-Müminin'i görmüş. Ganim'in güzel konuşma, yürek bütünlüğü, öykü anlatmada ve şairlikte marifeti ve hazırcevaplık bakımlarından gerçekten üstün nitelikleri varmış. Halifenin huzurunda saygı duruşunda bulunduktan sonra, bir an düşünerek yere bakmış ve halifeye doğru başını kaldırarak doğaçlamayla şu dizeleri okumuş:

> Ey zamanın hükümdarı, iyilik dolu bir bakışla toprağa bakıp onu yağmur yağmış gibi[1] münbit kılan, şeref dolu saltanatı altında hepimizi mutlu yaşatan ulu kişi!
> İşte eşiğinde, sakalları toz içinde, sultanlar, emirler eğiliyor; taşlarla süslü taçlarını büyüklüğüne sunu olarak getiriyorlar!
> Senin şaşılası ordularının tümünü içine almaya ne arz ne de arş yeterli genişlikte değildir! Ey zamanın hükümdarı, çadırlı ordugâhını fır dönen gezegenlerde kur!
> Uyumlu yıldızlar ve yıldız kümeleri senin zaferine katılsınlar ve mevkibine eşlik etsinler, ey ruhani hükümdar!
> Senin adaletinin güneşi dünya aydınlatsın, suçluları kötülüklerden alıkoysun, sadık kullarını ödüllendirsin!

Halife, okunan dizelerin güzelliğinden, renkli ritminden, dil sadeliğinden ve okunuş tarzından büyülenmiş.

Ama, anlatısının tam burasında, Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve sözünü uzatmak istemeyerek yavaşça susmuş.

Ama kırk dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Ganim Halife Harun Reşid'i böylesine büyüleyince, halife ona, tahtına doğru yaklaşmasını söylemiş; Ganim de tahta yaklaşmış; halife, "Gerçeği hiç saklamadan bana öykünü tüm ayrıntılarıyla anlat!" demiş. Bunun üzerine Ganim oturmuş ve halifeye tüm öyküsünü başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada yeniden anlatmanın

1 "Yağmur yağmış gibi" ibaresi Mardrus'ün İngilizceye çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

hiçbir yararı yok. Halife de Ganim'in masumluğuna ve niyetinin temizliğine; özellikle onun gözdesinin uçkurundaki yazıları okuduktan sonra gösterdiği saygıya bütünüyle inanmış ve ona, "Sana karşı yaptığım haksızlıktan dolayı vicdanımdaki sızıdan beni kurtarmanı senden rica ediyorum" demiş. Ganim de, "Ey Emirü'l-Müminin! Seni kusurdan masum tutuyorum. Çünkü kölesine ait olan şey efendisinindir aslında!" demiş.

Halife memnunluğundan dolayı, Ganim'i devletinin en yüksek mevkilerine getirmekte kusur etmemiş ve ona bir saray bağışlayarak hatırı sayılır bir maaş bağlamış ve hizmetinde bulunmak üzere oldukça fazla miktarda erkek ve kadın köleler vermiş. Ganim de, yeni sarayına, hemen anasını, kız kardeşi Fitne'yi ve sevdiceği Kuvvetü'l-Kulûb'u, birlikte yaşamak üzere getirtmiş. Daha sonra Ganim'in harika güzellikte ve hâlâ bakire ve gepegenç olan Fitne adında bir kız kardeşi bulunduğunu öğrenmiş bulunan halife onu Ganim'den istemiş; o da, "O senin hizmetkârındır, ben de senin kölen!" diye yanıt vermiş. Halife bundan dolayı ona teşekkür etmekte, kendisine de yüz bin dinar vermekte kusur etmemiş; sonra kadıyı ve şahitleri getirtmiş ve Fitne'nin nikâh sözleşmesini yazdırmış. Öyle olmuş ki, aynı gün ve aynı saatte, bir yandan halife, öte yandan Ganim, gerdeğe girmişler: Fitne halife ile, Kuvvetü'l-Kulûb da Ganim bin Eyüb el-Mutim el-Meslub ile...

Ve halife, ertesi sabah uyandığında, bakire Fitne'nin kollarında geçirdiği geceden ve elde ettiği sonuçtan öylesine memnun olmuş ki, en iyi hüsn-i hat düzenleyen kâtipleri çağırtarak Ganim'in öyküsünü, arşivde saklanarak gelecek kuşaklara örnek oluşturmak ve gündüz ile gecenin Yaratıcı'sının eseri olarak onu okumaya çağrılacak bilge kişilerin zevk ve hayranlıklarını sağlayacak şekilde, başından sonuna kadar yazdırmış.

"Fakat", diyerek sözünü sürdüren ve Şah Şehriyar'a hitap eden Şehrazad, "Ey yüzyılların nadir yetiştirdiği Şahım! Bu harika öykünün Ömerü'n-Neman ve oğulları Şarkân ve Davü'l-Mekân'ın savaşla ilgili yiğitlik öyküsünden daha hoş ya da daha şaşırtıcı olduğunu sanmayın!" demiş; Şah Şehriyar da, ona "Benim hiç bilmediğim bir savaş öyküsünü tabii ki anlatabilirsin!" demiş.

ÜÇÜNCÜ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

José-Maria de Hérédia'ya

J.C.M.

Şah Ömerü'n-Neman ve Şaşırtıcı Güzellikteki İki Oğlu: Şarkân ve Davü'l-Mekân'ın Öyküsü

Bunun üzerine Şehrazad Şah Şehriyar'a demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Bağdat kentinde birçok halifenin saltanatından önce ve birçoklarının saltanatından sonra Ömerü'n-Neman[1] adlı bir hükümdar varmış.

Tüm keyhüsrevleri yenmiş ve düşlenebilen tüm sezarlara boyun eğdirmiş, müthiş kudretli bir hükümdarmış. Öylesine tutkuluymuş ki, yarış alanlarında gösterdiği beceriye eşit bir beceri gösterilmesi olanaksız, savaş alanlarında gösterdiği pekyüreklilik de eşsiz imiş; hiddetlendiği zaman burun deliklerinden çıkan soluğu, kıvılcımlı alevlere dönüşürmüş. Tüm ülkeleri zaptetmiş ve egemenliğini tüm kentlere ve başkentlere yaymış; Tanrı'nın yardımıyla, tüm yaratıklara baş eğdirmiş ve muzaffer ordularını en uzaktaki topraklara kadar yollamış. Doğu'yu olduğu kadar Batı'yı; öteki ülkeler arasında Hint'i, Sint'i, Çin'i, Yemen'i, Hicaz'ı Habeşistan'ı, Sudan'ı, Suriye'yi, Yunanistan'ı, Diyarbakır yörelerini, aynı zamanda deniz üzerindeki adaları ve Seyhun ve Ceyhun ile Fırat ve Nil'in suladığı toprakları egemenliği altına almış. Olan bitenlerin gerçek yanlarını ve imparatorluğunun haberlerini duyurmak için dünyanın en uzak ülkelerine posta tatarları yollarmış ve bu posta tatarları, dönüp ona, tüm

1 Mardrus, Avrupalı okuyucuyu şaşırtmamak için bu adı (Batı dillerinde genellikle uygulandığı gibi) "Omar Al-Némân" (Ömer el-Neman) biçiminde yazmış ve notunda Arap gramerindeki *huruf-i kameriyye* ile *huruf-i şemsiyye*'ye bakılmasını önermiş (Â.Ş.O.)

dünyanın onun egemenliğine boyun eğdiğini ve emri altında bulunan ülkelerdeki emirlerin onu saygıyla andığını ve üstünlüğünü tanıdığını bildirirlermiş. O da kendi bakımından, tüm tebaası ve tabilerini, cömertliğinin lütuflarıyla donatır, onları adeta büyüklüğünün dalgalarında boğar ve aralarında tatlı bir anlaşma ve güvenlik oluşmasına gayret edermiş, çünkü gerçekte, ruhunun büyüklüğü onu böyle davranmaya yöneltirmiş.

Bundan dolayı, onun tahtına her yandan hediyeler, armağanlar yağarmış; genişliğine ve uzunluğuna dünyanın her yerinden ona vergi ve haraç gelirmiş. Çünkü gerçekten dürüstmüş ve uyrukları tarafından çok sevilirmiş.

Şah Ömerü'n-Neman'ın bir oğlu varmış, adı Şarkân imiş. Ve Şarkân'ın bu isimle anılmasının nedeni, zamanında yaşayan üstün nitelikli kimselerin en üstün niteliklisi olması ve yarışmalarda boy gösteren en yiğit kişilerin bile sırtını yere getirerek değerce hepsinden ileri geçmiş olması imiş. Mızrağını, kılıcını ve okunu görülmedik bir ustalıkla kullanırmış. Bundan dolayı babası onu aşılmaz ve eşsiz bir sevgiyle sever ve onu saltanatının varisi olarak tanımlarmış. Gerçekte, ergenlik çağına ulaşıp daha yirmisini doldurmadan, bu hayranlık uyandıran emir, Allah'ın yardımıyla tüm başları zaferi önünde eğdirdiği yiğitlik ve gözüpeklikte olduğu kadar, gazalarının şaşaasıyla gözleri kamaştırdığı için de bunun böyle olması pek doğalmış. Ve de birçok tahkim edilmiş yeri saldırarak almış, birçok ülkeyi ele geçirmiş ve ününü evrenin tüm yüzeyine yaymış bulunuyormuş. Bu yüzden gururu ve kudreti gittikçe artıyormuş.

Ama Şah Ömerü'n-Neman'ın Şarkân'dan başka çocuğu yokmuş. Kur'an ve sünnet[1] gereği dörde kadar eş edinmişse de bunlardan sadece birisi döllenmiş, öteki üçü kısır çıkmış. Bununla birlikte, sarayda yaşayan bu dört meşru eşten gayrı, Şah Ömer'in, eski Mısır takviminin günlerine eşit olarak 360 cariyesi varmış ve bu kadınların her biri ayrı birer ırktanmış; ve Şah, bunların her birine ayrı ve bağımsız birer daire vermiş; ve bu daireler yılın aylarına eşit olarak on iki bina içinde toplanmış; ve tümü sarayın çevresindeki alanda yer alıyormuş; böylece her binada otuz

1 *Sünnet*: Peygamber'in davranışlarından oluşan gelenekler, ortaya koyduğu yasalar, kararlar ve sözsel öğütleri ile yaşamının ayrıntılarının tümü (J.C.M.)

cariye, her biri kendine özgü dairesinde yaşayarak yer alıyormuş; yani birbirinden bağımsız üç yüz altmış daire varmış. Şah Ömer, adaleti elden bırakmayarak sıraya bindirme yoluyla her gece bir cariyesiyle kalıyormuş; yani bir yılda her cariyeyle ancak bir gece kalıyor; ancak ertesi yıl onu yeniden görüyormuş. Ve Şah Ömer, uzun bir süre bu tarzda davranarak yaşamış; yani bütün ömrünü böyle geçirmiş. Böylece, erkekliğini hayranlık verici bir akıllılıkla kullanmasından dolayı da ün sağlamış.

Böylece, günün birinde, her şeyi düzenleyen Yüce Tanrı'nın izniyle Şah Ömer'in cariyelerinden biri hamile kalmış ve vücudundaki gelişme bir süre sonra tüm sarayda anlaşılmış; haber Şah'ın kulağına da gelince, sevincin sınırına ulaşırcasına sevinmiş ve "İnşallah tüm sülalem bundan böyle sadece erkek evlatla nasiplenir!" diye haykırmış. Sonra cariyenin hamilelik tarihini bir yere kaydettirmiş ve cariyesine iltifatlar ve armağanlar yağdırmış.

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve sessizce öyküsünü bir gün sonraya ertelemiş.

Ama kırk beşinci gece gelince, demiş ki:

Bu sırada Şah'ın oğlu Şarkân, herkes gibi cariyenin hamileliğini öğrenmiş ve yeni doğacak çocuğun onunla saltanat konusunda anlaşmazlığa düşeceğinden korkarak büyük bir üzüntüye kapılmış ve kendi kendine cariyenin çocuğu erkek olursa hata yapmaksızın telef etme kararı almış. Şarkân'ın durumu böyle!

Cariyenin durumuna gelince: Bu kadın, Kayseriyye[1] Rumlarının kralının Şah Ömer'e armağan olarak gönderdiği göz kamaştırıcı pek çok hediye arasında bulunan Safiye[2] adlı genç bir Rum cariye imiş. Saraydaki tüm genç cariyeler arasında, hiç kuşkusuz, en güzel yüzlüsü ve usul boylusu imiş; kalçaları ve omuzları da güçlüymüş. Bunlarla birlikte Tanrı onu çok az rast-

1 *Kayseriyye*: Olasılıkla Kapadokya'daki Kayserilik'in adı (J.C.M.) Bugünkü Kayseri ilindeki tarihsel bir krallık (Â.Ş.O.)

2 *Safiye*: Su gibi saydam ve temiz (J.C.M.). Rum cariyenin gerçek adı olan Sofia'nın Arapçalaştırılmış hali (Â.Ş.O.)

lanır bir zekâ ve herkeste pek bulunmayan niteliklerle de donatmış; Şah Ömer'in onunla geçirdiği gecelerde, Şahın duygularını büyüleyen ve gururunu okşayan etkileyici ve coşturucu tatlı sözler söylemesini çok iyi biliyormuş. Bu tutumunu çocuğunu doğuracak duruma gelinceye kadar sürdürmüş. Vakti gelince, doğum ağrılarının pençesinde, sağ salim kurtulması için büyük bir bağlılıkla Allah'a dualar etmiş; kuşkusuz Allah da onun yakarmalarını dinlemiş.

Kendi bakımından Şah Ömer de, bir haremağasını görevlendirerek, kendisine çocuğun doğumunu ve cinsiyetini bir an önce bildirmesini istemiş; Şarkân da kendince bir başka haremağasını aynı maksatla görevlendirmekten geri kalmamış. Safiye doğum yapar yapmaz, ebe kadınlar çocuğu ele alıp kız olduğunu görünce, tüm yardımcılara ve haremağalarına bir kız çocuğu doğduğunu bildirmişler: "Bir kız doğdu; yüzü tıpkı ay gibi" diyerek... Şahın haremağası hemen gidip efendisine durumu bildirmek üzere oradan ayrılmış; Şarkân'ın haremağası da koşup aynı şekilde durumu kendi efendisine bildirmiş. Bunu duyan Şarkân çok sevinmiş.

Ancak haremağaları oradan henüz ayrılmışken, Safiye, ebe kadınlara "Oh! Durun biraz! İçimde hâlâ bir şeylerin olduğunu hissediyorum!" demiş. Sonra yeniden "ah"lara, "uf"lara başlamış; ve doğum ağrıları çekmiş; sonunda ikinci bir çocuk daha doğurmuş. Ebe kadınlar eğilip dikkatle bakınca: bunun alnı apak, yanakları çiçek açmış güle benzer, dolunay güzelliğinde bir oğlan olduğunu görmüşler. Buna tüm köle kızlar, tüm hizmetçiler ve tüm çağrılılar çok sevinmiş; ve Safiye ikinci doğumu yapar yapmaz, bütün kadınlar, ağız birliğiyle, yüksek perdeden sevinç çığlıklarıyla sarayın havasını çınlatmışlar; öyle ki bu çığlıkları tüm öteki cariyeler de duyup nedenini anlamışlar ve kıskançlık ve hasetten çatlamışlar.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, haberi işitir işitmez, neşeye boğularak Allah'a şükretmiş ve ayağa kalkarak Safiye'nin dairesine koşmuş ve ona yaklaşarak başını elleri arasına almış ve alnını öpmüş; sonra da oğlanın üzerine eğilerek onu kucaklamış ve hemen tüm esirler tef çalmış, çalgıcılar sazlarının tellerine dokunmuş ve şarkıcılar günün şarkılarını okumuşlar.

Bunu izleyerek Şah, yeni doğan oğluna Davü'l-Mekân, kıza da Nüzhetü'z-Zaman[1] adını vermiş; orada bulunanlar baş eğerek, bu isimlerin onlara ne denli yakıştığını belirtmişler.

Sonra Şah, yeni doğan iki çocuğu için sütanalar ve hizmetçiler seçmiş; maiyetlerine köleler ve bakıcılar atamış; sonra herkes için saraya şaraplar ve kokular ile dilin tanımlayamayacağı ve sayamayacağı çeşitte daha birçok şey getirtmiş.

Bağdat halkı bu çifte doğum haberini alınca kenti süslemiş ve ışıklandırmış, büyük mutluluk gösterileri yapmışlar. Sonra emirler, vezirler ve ülkenin diğer büyükleri gelmişler ve oğlu Davü'l-Mekân ile kızı Nüzhetü'z-Zaman'ın doğumları dolayısıyla Şah Ömerü'n-Neman'a saygılarını ve tebriklerini sunmuşlar. Şah da onlara teşekkür edip her birine hil'atlar vermiş; iltifatlar ve lütuflarla donatmış onları, soyluları olduğu kadar halkı da açık elle armağanlara boğmuş. Ve de bu olayı izleyen dört yıl boyunca bu eli açıklığı sürdürmüş. Ve bütün bu sürede, Safiye'den ve çocuklardan haber almadık bir gün bile geçirmemiş, ayrıca Safiye'ye birçok değerli mücevherat, takı, giysi ve ipekliler ve de altın ve gümüş eşya ve değerli hediyeler göndermekten geri durmamış; çocukların gerekli eğitimi almalarını sağlamış ve onlarla ilgilenmek üzere hizmetkârlarından en sadık ve en uyanık olanları görevlendirmiş.

Hepsi bu! Ve bir süre savaşıp vuruşmak üzere uzaklarda bulunan, kentler alıp kavgaya girişen, en yiğit savaşçıları bile dize getiren Şarkân, yola çıkmadan önce haremağasının ağzından sadece kız kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ın doğumunu öğrenmiş imiş. Haremağasının ayrılmasından sonra doğan kardeşi Davü'l-Mekân'ın varlığından hiç haberi yokmuş.

Günlerden bir gün Şah Ömerü'n-Neman tahtında otururken, sarayın mabeyincileri içeri girip huzurda yer öpmüşler ve "Ey Şahım, Büyük Konstantiniyye ve Rum ülkelerinin kralı Afridonyos'un adamları ülkemize geldiler; huzurunuza kabul edilmeleri ve saygılarını sunmaları için bizden ricada bulundular; izin verirseniz, kendilerini huzurunuza çağıracağız. Kabul buyurmazsanız, geri çevireceğiz" demişler. Şah gerekli izni vermiş.

1 *Davü'l-Mekân*: Yörenin ışığı. *Nüzhetü'z-Zaman*: Zamanın zevki (J.C.M.)

Elçiler içeri girince, Şah onları hoş karşılamış; yanına çağırarak sağlıklarını sormuş ve ziyaretlerinin nedenini öğrenmek istemiş. Bunun üzerine elçiler huzurda yer öpüp söz almışlar.

"Ey büyük ve saygın hükümdar, ey yüksek ruhlu ve sonsuz cömertlik timsali Şah, bil ki, bizi, size Rum ellerinin, İyonya'nın ve tüm Hıristiyan ülkelerinin silahlı kuvvetlerinin hükümdarı, makamı Konstantiniyye'de bulunan Kral Afridonyos yolladı. Kendisi, bizi, yakında müthiş bir savaşa girişeceği Kayseriyye'nin hâkimi yırtıcı tiran Kral Hardobyos[1] ile korkunç bir savaşa girişmek üzere bulunduğunu size bildirmek üzere görevlendirdi.

"Bu savaşın nedeni şudur: Bir Arap kabilesinin başı, yeni zaptettiği bir ülkede İskender-i Zülkarneyn[2] zamanından kalmış bir define bulmuş; bu define, değerlendirilmesi olanaksız, dolayısıyla bizim de değerlendirmemiz mümkün olmayan zenginlikler içeriyormuş. Ancak şunu söyleyebiliriz ki, bu değerler arasında bir devekuşu yumurtası iriliğinde, yuvarlak ve saydam üç taş varmış ki, lekesiz ve kusursuz; güzellikten ve değerden yana tüm karalarda ve sularda bulunan taşları aşan bir değerde imiş. Bu üç değerli taş, ortalarından delinerek birer gerdanlık oluşturacak hale sokulmuş. Üzerlerinde İyonya harfleriyle yazılmış büyülü ibareler varmış; fakat bunlarda pek çok erdem saklıymış; bu erdemlerden pek önemli olmayan biri, üzerinde taşıyanlara her türlü hastalıktan, özellikle de ateşli hastalıklardan ve kabızdan korunma olanağı kazandırması imiş. Özellikle yeni doğan çocuklar bu erdemlere karşı daha duyarlı imiş.

"Böylece Arap kabile reisi, bu harika etkilerin farkına varınca ve daha nice erdemlerinin bulunabileceğini de düşünerek, bizim kralımızın lütuflarını kazanabilmek için eline eşsiz bir fırsat geçtiğini düşünmüş ve bu üç değerli taşı, definedeki öteki değerlerle birlikte, ona hemen armağan etmek üzere göndermeyi kafasına koymuş. Bu maksatla, iki gemi hazırlatarak bunlardan birine çok değerli eşya arasında bu üç değerli taşı da kralımız Afridonyos'a armağan edilmek üzere yüklemiş; diğerini de bu değerleri taşıyan

1 Arapça ve Türkçe metinlerde "Hardup" olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

2 *İskender-i Zülkarneyn*: Öküzbaşlı ya da iki boynuzlu İskender. Araplar Büyük İskender'i, savaş atı Öküzbaşlı'dan (Yunanca *Bukephalos*: iri başlı) dolayı bu adla anarlar (Â.Ş.O.)

gemiye eşlik etmek ve hırsızlar ve düşmanlara karşı savunmak üzere adamlarla doldurmuş. Bununla birlikte kabile reisi, kudretli kral Afridonyos'a yollanmış eşyaya kimsenin dokunmayacağından güven duyduğu gibi, Konstantiniyye'ye ulaşan deniz yolunun da güvenli sular olduğunu düşünüyormuş.

"Böylece, iki gemi de yola çıkacak duruma geldiğinde, bizim yakaya doğru yelken açmışlar. Ancak, bir gün, ülkemize pek uzak olmayan bir körfezde dinlenirlerken, bize bağımlı olan Kayseriyye Kralı Hardobyos'un askerlerinin hücumuna uğramışlar ve gemilerdeki tüm değerler, definenin tüm içeriği, bütün o harika eşya, üç değerli taşla birlikte bu askerler tarafından alınmış ve korumayla görevli adamlar öldürülerek gemilere de el konulmuş.

"Bu olup bitenler kralımızın kulağına erişince, Kral Hardobyos üzerine hemen bir ordu gönderildi, ama bu ordu yenildi; sonradan gönderilen ikinci ordu da yenildi, bunun üzerine kralımız Afridonyos büyük bir hiddete kapıldı ve kendisi tüm ordusunu toplayarak başa geçip savaşmaya ve tüm Kayseriyye kentini tüm yöreleriyle yakıp yıkıp Hardobyos'un tüm krallığını yerle bir etmedikçe geriye dönmemeye yemin etti.

"Ve şimdi ey yaşamı zaferlerle dolu hükümdar, biz de huzuruna senin yardımını dilemek ve etkili ve kahredici desteğini sağlamak üzere geldik. Kuvvetlerin ve askerlerinle bize yardım ederek şanını arttırasın ve gazalarını taçlandırasın istedik.

"Bunu fırsat bilerek kralımız sana âlicenaplığına bir karşılık olmak üzere çeşitli hediyeler gönderdi ve kendisinden bunları hoşgörüyle karşılama ve büyük bir yürekle kabul buyurma lütfunu esirgememeni ısrarla rica etti."

Bu sözleri söyledikten sonra elçiler susmuş, yerlere kadar eğilerek Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde yer öpmüşler. Konstantiniyye'nin hâkimi Kral Afridonyos'un armağanları arasında...

Anlatısının burasında, Şehrazad, güneşin doğmak üzere olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat kırk altıncı gece gelince, söze başlamış:

Konstantiniyye'nin hâkimi Kral Afridonyos'un armağanları arasında şunlar varmış: Rum kızları içinde en güzellerinden elli

bakire genç kız, Rum ellerinde en iyi şekilde yetiştirilmiş elli delikanlı, bu gençlerin her biri, geniş yenli bol döküm urbalarla donanmış; bu urbalar renkli figürlerle ve tezhiplerle süslenmiş olup bellerinde eşit boyda olmayan biri diba, diğeri kadife iki etekliği tutan altın ve gümüş işlemeli kemerler varmış; kulaklarındaki küpelere her biri bin altın değerinde inciler kakılı imiş. Aynı şekilde kızlar da üzerlerinde bunlara eşit değerde, hesaplanamaz ihtişamda eşyalar taşıyorlarmış.

En önemli iki armağan bunlarmış. Ama sayılan hediyelerin değerinden aşağı olmayan büyük zenginlikte başka armağanlar da varmış.

Şah Ömer, bunları mutlanarak kabul etmiş ve elçilere gereken her türlü rahatlığın sağlanmasını emretmiş. Sonra da Konstantiniye Kralı Afridonyos'un yardım dileği üzerindeki görüşlerini almak üzere vezirlerini toplamış. Vezirlerin içinde herkesin saydığı ve sevdiği yaşlı biri varmış; başvezir olan bu zatın ismi Dendan imiş.

Başvezir Dendan fikri sorulunca şunları söylemiş:

"Ey azametli sultanım! Gerçekte, bu büyük Konstantiniye'nin sahibi Kral Afridonyos Allah'ın ve dua ve barış ondan yana olası Peygamber'in yasalarına inanmaz bir imansızdır ve tebaası da inancı olmayan bir topluluktur. Bizden yardım istemelerine neden olan karşılarındakiler de aynı şekilde kâfir ve inançsızdırlar. Bundan dolayı onların meseleleri sadece kendilerini ilgilendirir, iman sahiplerini ilgilendirmez. Ama, yine de, Kral Afridonyos'a dostluk göstermeni ve başlarında şanlı bir savaştan yeni dönmüş olan oğlun Şarkân olmak üzere kalabalık bir orduyu yardıma göndermeni öneririm. Sana önerdiğim bu görüş, iki nedenle yerinde olacaktır: İlki, Rum Kralının elçileriyle yollayıp kabul buyurmuş olduğun armağanlar; ikincisi de, bu küçük Kayseriyye Krallığı'ndan korkacak bir şeyimiz olmadığı gibi, Kral Afridonyos'a düşmanını yenmede yardım ederek bu davranışınla büyük sonuçlara ulaşacağın ve zaferin gerçek sahibi olarak tanınmış olacağındır. O zaman Batı kralları senin dostluğunu arayacak ve her türden armağanlar ve olağanüstü hediyeler taşıyacak pek çok ulak göndereceklerdir."

Sultan Ömerü'n-Neman büyük vezirinin bu sözlerini işitince, bunlardan çok hoşnut olmuş; bu görüşleri tüm kalbiyle onayla-

mış ve ona bir hil'at vererek, "Gerçekten, bir Şah'ın ilham vericisi ve danışmanı olarak çok değerlisin!" diye iltifatta bulunmuş ve eklemiş: "Ordunun başında da öncü olarak senin bulunman gerekir. Oğlum Şarkân'a gelince, o sadece gerideki kuvvetlere komuta edecektir!"

Bunun üzerine Şah Ömer, oğlu Şarkân'ı çağırtmış, meseleyi ona da açmış; kendisine elçilerin getirdiği haberi, Başvezir Dendan'ın önerdiklerini ve kendi görüşünü bildirmiş; ve hemen yola çıkma hazırlıklarının yapılmasını, orduyu oluştururken tüm ordu içinden askerlerin birer birer seçilmesini ve askere maaşlarıyla birlikte bahşiş de dağıtılmasının unutulmamasını; böylece mahrumiyet ve yorgunluklara dayanıklı, tüm donanımları sağlanmış on bin atlıdan oluşmuş bir birlik meydana getirilmesini emretmiş. Şarkân, babası Ömerü'n-Neman'ın sözlerini saygıyla karşılamış ve hemen kalkarak erleri arasından donanımları yerinde on bin atlı ayırarak onlara bol bol altın dağıttıktan sonra "Şimdi size üç günlük bir istirahat ve özgürlük veriyorum!" demiş. On bin atlı önünde yer öpüp iradesine boyun eğdiklerini açıkladıktan sonra, cepleri dolu, yolculuk için hazırlanmak ve donanım düzmek üzere oradan ayrılmışlar.

Bunun üzerine Şarkân, hazine kasalarının ve ordu yedek parçalarının ve silahlarının bulunduğu salona girmiş ve oradan üzerlerinde fildişi ve abanoz kabzalarında yazılar bulunan altın savatlı en güzel silahları seçmiş ve kendi zevkine ve tercihine uygun gerekli her şeyi almış. Sonra sarayın ahırlarına doğru yollanmış; burada, firuzeyle süslenmiş altın ve ipekten mahfaza ve muskalar içinde soy kütükleri boyunlarında asılı Arabistan'ın ve Necid'in en güzel atları bulunuyormuş; buradan soyca en ünlü olan atları; kendisi için de donu parlak, gözleri koyu duru, başında çiçek gibi duran toynakları iri, kuyruğu şahane biçimde kalkık, kulakları bir gazelinki kadar ince ve dik bir at seçmiş. Bu at, kudretli bir Arap kabile şeyhinin Şah Ömerü'n-Neman'a armağanı imiş; seclavi-cedran[1] ırkından bir atmış bu...

Üç günlük süre geçince, asker, kentin dışında düzenli biçimde toplanmış, Şah Ömerü'n-Neman da Şarkân'a ve büyük

1 *Seclavi-cedran*: Arabistan'ın kuzey ve merkez kesiminden en güzel at neslinden biri (J.C.M.)

vezir Dendan'a selamet dilemek üzere oraya gelmiş; önünde eğilip toprağı öpen Şarkân'a yaklaşmış; ona içi para dolu yedi sandık vermiş; ve daima bilge Vezir Dendan'a danışmaktan geri kalmamasını önermiş. Şarkân saygıyla dinleyip babasının dediğine uyacağını vaat etmiş. Vezir, önünde yer öperek ona "Duyduk ve itaat ettik!" diye yanıt vermiş. Sonra Şarkân, Şah'ın ve vezirin önünde, seclavi-cedran soyundan atına binmiş ve önünden ordusunun başlıca komutanlarının ve on bin atlının geçişini izlemiş. Sonra Şah Ömerü'n-Neman'ın elini öpmüş, sonra vezirin eşliğinde atını dörtnal sürmüş. İlerlenilmiş, savaş davulları, zurna ve boru sesleri arasında yola çıkılmış. Başlarında sancaklar ve birliklerin nişaneleri yükseliyor, sancaklar rüzgâra karşı dalgalanıyormuş.

Rum elçilerin yol gösterdiği ordu, yürüyüşe geçip böylece bütün gün yol almış; aynı şekilde ertesi gün ve daha ertesi günler de yol alarak beş günü doldurmuşlar. Sadece geceleri durup dinlenerek aldıkları yolun sonunda fısıldayan sularla ve ormanlarla kaplı geniş bir vadiye ulaşmışlar. Gece vakti olduğundan, Şarkân kamp kurulmasını emretmiş ve burada üç gün dinlenileceğini bildirmiş. Attan inilmiş, çadırlar kurulmuş, herkes sağa sola dağılmış. Vezir Dendan otağını vadinin tam ortasına kurdurmuş, hemen yöresinde de Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un elçilerinin çadırları yer alıyormuş.

Şarkân'a gelince, tüm askerlerinin dağılmasını beklemiş; muhafızlarına da kendisini yalnız bırakmalarını emretmiş ve Vezir Dendan'ın yanına gitmelerini söylemiş. Sonra atına binerek dizginlerini serbest bırakmış; ağır ağır yol alırken vadiyi kendince tanımak, böylece babasının, dost düşman Rum ülkelerine yaklaşırken her türlü güvenceyi almasını titizlikle önerdiği öğütlerini uygulamaya sokmak istiyormuş. Böylece gecenin dörtte biri geçesiye kadar atının sırtından inmeden yol alıp vadinin yöresini dolaşmış. O sırada göz kapaklarına uykunun ağırlığı çökmüş, dörtnal at sürmenin olanaksızlığı içinde, daha önceleri yaptığı gibi, kendi bildiğince yol alan atının sırtında ilerlemeyi sürdürmüş.

Böylece at, geceyarısına kadar yol almış ve birdenbire, tenha bir ağaçlıkta durmuş ve toynaklarını şiddetle yere vurmuş. Şar-

kân uyanmış ve kendisinin o sırada ayın aydınlattığı ormanlık bir yerde bulunduğunu görmüş. Şarkân böylesine tenha bir yerde bulunmasından çok heyecanlanmış; ancak imanı kuvvetlendiren, "Yüce Allah'tan daha kudretli ve güçlü varlık yoktur" sözlerini yüksek sesle haykırmaktan da geri kalmamış. Ve birdenbire mucize yaratan mehtabın aydınlattığı ormanın ağaçsız bir bölümünde ruhunun sükûnet bulduğunu ve ormanın vahşi hayvanlarından korkmadığını hissetmiş. Mehtap burasını öylesine aydınlatıyormuş ki, sanki cennetin meydanlarından birinde sanmış Şarkân kendini... Ve de hemen yanıbaşında harika bir sesin tatlı sözlerini ve gülüşlerini duymuş. İnsanoğlu, bu sesleri işitmekle ince bir şehvet içinde kaybolmak ve o dudaklardan dökülen arzuyu içerek ölmek çılgınlığına kendini kaptırıyormuş.

Bunun üzerine Şarkân, atından sıçrayarak yere atlamış ve bu seslerin sahibini arayıp bulmak üzere ormana dalmış; ve neşeli bir coşkuyla akan ve şarkı söyleyen bir ırmağın beyaz kıyısına ulaşıncaya kadar yürümüş; ırmağın bu şarkısına kuşların doğal sesleri ve gazellerin iç bayıltan iniltileri ve tüm hayvanların tek ağızdan konuşmaları yanıt veriyormuş; ve bunların hepsi birden neşe dolu bir şarkıya dönüşüyormuş. Ve o mevki de, şairin tanımladığı şekilde çiçek ve bitkilerle dolu imiş:

> Çiçekler renklenmese toprak güzel olur muydu? Çiçeklerle evlenip yanyana yatmasaydı su güzelleşir miydi?
> Toprağı yaratan ve onu çiçeklerle ve sularla donatana şükürler olsun!
> Ve de seni yeryüzünün çiçekleri ve sularının yanına ulaştırana!

Ve Şarkân, karşı kıyıya baktığında, havaya yükselmiş, yüksek kulesiyle insanı etkileyen belirgin beyaz bir manastırın ayışığında aydınlanan duvarını görmüş. Bu manastır ayaklarını ırmağın akan sularında serinletiyor ve önünde, ortalarındaki on birincisini çevreleyen on kadını barındıran bir çimenlik uzanıyormuş. Bu on kadın ay kadar parlak ve güzel, giysileri de hafif, geniş ve hoşmuş; hepsi de bakire ve başdöndürücü imiş, tıpkı şairin şu dizelerde tanımladığı gibi:

> Ay ışıldadı! Ve işte çimenler de ışıldadı. El dokunmamış bedenlerinin beyazlığıyla saf ve bembeyaz genç kızlar raks ederlerken, çimenler irkildi ve titredi!
> Doğaüstü güzel kızlar! İnce, kıvrak bedenleri salınıp yumuşak ve ahenkli yürürlerken, çimenler irkildi ve titredi.
> Ve dağınık saçları, bağ kütüğünde sarkan üzüm salkımları gibi, omuzlarına düşüyordu. Sarışın ve esmer, tıpkı sarı ve kara üzüm salkımları gibi! Ah bu güzelim saçlar!
> Çekici, baştan çıkarıcı kızlar! Ve gözleriniz! Gözlerinizin ateşi, gözlerinizin okları beni bağrımdan vurdu, öldürdü!

On beyaz esirenin çevrelediği genç kıza gelince, tıpkı ayın on dördü gibiymiş, sanki çimenliği o aydınlatıyormuş. Kaşları şahane bir yay gibi gerilmiş, alnı sabahın ilk ışıkları gibi aydınlıkmış, kirpikleri ince bir kadife gibi göz kapaklarını çevreliyor, saçları şakaklarında nefis bir kıvrımla bükülüyormuş; nitelikleri şairin şu dizelerde tanımladığı üstünlükteymiş:

> Gururla bana baktı, ne kadar hayranlık uyandırıcı bakışlardı onlar! Boyu dimdik ve sert! Ey dik ve sert olan mızraklar! Şaşkına dönüp onun önünde eğilin!
> İlerledi ve işte! Ve işte yanakları, yanaklarının pembe çiçekleri! Ben onların tatlılığını ve tüm yumuşaklığını bilirim.
> İşte saçları! Saf alnının üzerine yayılan bukleleriyle! Gündüzün sükûtunda dinlenen gecenin kanadı gibi!

Ve işte Şarkân'ın sesini duyduğu bu kızmış. Ve şimdi gülerek konuşuyor ve yöresindeki genç esirelere "Mesih aşkına, küçük utanmazlar, siz ne yapıyorsunuz bakayım orada? Yaptığınız hoş değil, hatta korkunç! İçinizden biri bir daha böyle bir şey yaparsa, onu kemeriyle bağlayıp popolarını döveceğim!" diyormuş; sonra da gülüp, "Bakın kızlar, içinizden hanginiz beni yenebilir? Hanginiz, ay batıp gün doğmadan gelip benimle güreşecek?" diye sormuş.

Bunun üzerine genç kızlardan biri ayağa kalkmış ve hanımıyla güreşmek istemiş; ama kız onu hemen yere devirmiş; sonra bir ikinciyi ve bir üçüncüyü... ve de hepsini... Genç kız galip

olarak ve galipliğin ödülü olarak genç kızlara ne isterse onu yapabilecek durumda iken, birdenbire ormandan yaşlı bir kadın çıkıp güreşen genç kızların oluşturduğu topluluğa yaklaşmış ve galip genç kıza dönerek ona, "Ey sapık inançsız! Sen bu genç kızlarla ne uğraşıyorsun? Bu narin genç kızları yere çalarak parlak bir zafer kazandığını mı sanıyorsun? Gerçekten dövüşmeyi biliyorsan, işte ben karşında duruyorum! Yaşlıyım ama hâlâ seni yenebilirim! Haydi gel, dövüşelim!" demiş. Bunu duyan genç kız, çok kızmasına karşın kendini tutarak gülmüş ve yaşlı kadına, "Ey Felaketler Anası![1] Doğru mu söylüyorsun; sen benimle gerçekten dövüşmek mi istiyorsun, yoksa şaka mı ediyorsun?" diye sormuş. Yaşlı kadın "Kesinlikle! Ben çok ciddiyim!" diye yanıtlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmak üzere olduğunu görerek susmuş.

Ama kırk yedinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı Felaketler Anası "Kesinlikle! Çok ciddiyim!" deyince genç kız, ona "Ey Felaketler Anası, eğer gerçekten dövüşecek gücün varsa, kolum seni deneyecektir!" diye cevap vermiş. Ve bunu söyler söylemez, hiddetten tüyleri kirpi gibi diken diken olan yaşlı kadına doğru fırlamış. Yaşlı kadın ona "Mesih aşkına! Tamamıyla soyunmadan dövüşemeyiz!" diye seslenmiş. Ve yaşlı sefih kadın, çabucak tüm giysilerinden soyunmuş; hatta donunu da çıkarmış ve böylece tüm çirkinliğini sergilemiş ve siyah beyaz lekeli bir yılana dönüşmüş. Sonra da genç kıza dönerek "Benim gibi yapmak için ne bekliyorsun?" diye sormuş.

Bunun üzerine genç kız, yavaş yavaş gevşemiş ve zarif bir edayla birer birer giysilerini çıkarmış; en sonra da lekesiz ipekten donunu çıkarmış. Bunun üzerine mermerden dökülmüş gibi bacakları tüm gözkamaştırıcılığı içinde belirmiş; bunların hemen yukarısında sütten ve kristalden yapılmış gibi iki tepecik

1 Arapça tam adı *Şavahi Zatü'd-Devâhi* olan ve kısaca "Musibetler, Felaketler" anlamına gelen *Devâhi* adını taşıyan bu yaşlı kadını Mardrus *Mère-des-Calamités* yani "Felaketler Anası" olarak tanımlıyor (Ā.Ş.O.)

olanca tatlılığı, parlaklığı, yuvarlaklığıyla belirmiş; pembe bir çukuru olan ve lale tarhı gibi bir karın, ikiz narlar gibi bağrında yer etmiş ve uçları iki goncayla taçlandırılmış şahane göğüsler belirmiş.

Ve birdenbire iki dövüşçü, eğilerek güreşe başlamışlar.

Bütün bunlar olup biterken Şarkân, bir yandan yaşlı kadının çirkinliğine gülüyor; öte yandan da uyumlu bedeniyle genç kızın güzelliğine bakıyormuş. Ve de başını göğe kaldırarak genç kızın yaşlı kadını yenmesi için Tanrı'ya bütün kalbiyle yakarıyormuş.

Ve işte ilk karşılaşmada, genç dövüşçü hamleden sıyrılarak geriden yaşlı kadının boynunu sol koluyla sarmış ve sağ elini de bacaklarının arasından sokarak, onu yukarı kaldırmış ve yere ayaklarının ucuna fırlatmış; yaşlı kadın sırtüstü yere düşünce kıvranmaya başlamış. Bacakları havaya kalktığı için gülünesi bir iğrençlikle tüylü ve gizli yerleri tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkmış. Bunun üzerine yaşlı kadın iki şiddetli yellenme koparmış; birisi yerden toz bulutu kaldırmış; öteki de dumanlı bir sütun halinde göğe yükselmiş. Ve yukarıda ay, tüm sahneyi aydınlatmış.

Bunu gören ve duyan Şarkân, pek çok gülmüş ama, gülüşünün şiddetiyle yere düşmüş. Sonra doğrularak kendi kendine "Gerçekten bu yaşlı kadın, Felaketler Anası adına çok layıkmış. Ve bu kadın, anladığıma göre, galip genç kız ile öteki kızlar gibi Hıristiyan olacak!" demiş. Sonra dövüşün yapıldığı yere biraz daha yaklaşmış ve genç kızın yaşlı kadının çıplak bedenine ince ipek bir örtü fırlattığını ve giysileriyle yeniden donanmasına yardım ettiğini görmüş; bir yandan da kız ona "Oh efendim, ne olur, beni bağışla, seninle güreş ettimse, bunu sırf senin önerini geri çevirmemek için yaptım. Ama ondan sonra olanlar benim hatam değil! Eğer düştünse, elimden kaydığın içindir. Ama, Tanrı'ya şükürler olsun ki, hiçbir yerinde bir incinme yok!" diyormuş. Ama yaşlı kadın hiçbir yanıt vermemiş ve şaşkınlıkla dolu, acele oradan uzaklaşmış ve manastırda kaybolmuş. Ve çimenlikte hanımlarını çevrelemiş genç kız topluluğundan başka kimseler kalmamış.

Şarkân da içinden, "Bahtın gereği ne olursa olsun, her zaman bir şeye yaradığı görülmüştür. Atımda uyuyup kalmak, sonra da

burada uyanmak bahtımda varmış; bu da benim hayrıma oldu. Çünkü kasları mükemmel bu güreşçi kız ve daha az başdöndürücü olmayan on arkadaşı arzumun çimenliğini ateşe verdiler!" demiş ve seclavi-cedran atına atlayarak onu çimenliğe doğru sürmüş; elinde de kınından sıyırdığı kılıcı varmış; at usta elden atılmış bir ok gibi fırlamış ve Şarkân, çimenliğe ulaşır ulaşmaz, "Allahu Ekber!" diye haykırmış.

Bunu gören genç kız, şiddetle ayağa fırlamış; ırmağın altı kulaç derinliğindeki kıyısına koşmuş ve kıvrak bir atla karşı kıyıya geçmiş; iki ayağı üzerinde dikilmiş. Yüksek ama ince bir sesle "Sen kimsin? Gelip kendi başımıza eğlenirken bizi tedirgin ettin ve de sanki karşında askerler varmış gibi kılıcını sıyırmış bize saldırıyorsun! Söyle bize nereden gelip nereye gidiyorsun? Ve söylediklerin gerçek olsun, çünkü yalan söylemen sana zarar getirebilir; ve de bil ki, sağlam olarak kurtulman çok kuşkulu olan bir yerde bulunuyorsun; çünkü bir çığlık atmam, yardımımıza başlarında komutanlarıyla dört bin Hıristiyan savaşçının gelmesine neden olabilir! Böylece, ne istediğini söyle bize! Şayet sırf ormanda kaybolmuş biri isen, sana yolunu gösteririz. Konuş bakalım!" demiş.

Şarkân, güzel dövüşçünün sözlerini duyunca, ona "Ben yabancının biri, Müslümanlar içinde bir Müslümanım! Yolumu falan şaşırmış değilim; aksine bu gece ayışığında sadece arzumun ateşini söndürmeye yarayacak bir kadın arıyorum. Ve işte on genç esire ki, işimi görür ve ateşimi söndürür! Ve eğer memnun olurlarsa, onları yanımda dostlarıma götürürüm" demiş. Bunu duyan genç kız ona, "Küstah asker! Bil ki, üzerinde konuştuğun yer, henüz senin ellerine geçmiş değil! Ve de zaten, senin asıl arzun bu değil! Bence sen yalan söylüyorsun!" demiş. O da "Ey hanımım, sadece Allah'a bağlılıkla yetinen ve başkaca hiçbir arzusu olmayan kişi mutludur; sizce de öyle mi?" diye yanıt vermiş. Kız da "Mesih aşkına! Savaşçıları çağırıp seni onlara yakalatsam iyi olacak! Ama ben yabancılarla, özellikle genç ve çekici oldukları zaman uyuşmayı severim. Sen arzularının çimenliğinden söz ettin, peki, ben razı oluyorum; şu koşulla ki, atından inecek ve kendi inancına göre bize karşı silahlarını kullanmadan benimle dövüşmeye hazır olduğuna yemin edeceksin!

Eğer beni yere yıkabilirsen, ben ve bu genç kızlar senin olacağız. Hatta beni de atının terkisine alarak götürebilirsin! Ama sen yenilirsen, sen benim emirlerime boyun eğen bir esir olacaksın. Kendi dinince yemin et bakalım!" demiş.

Ve Şarkân, kendi kendine şöyle düşünmüş: "Bu kız benim gücümün derecesini bilmediğine göre, dövüş eşit koşullarda olacak mı, acaba?" Sonra da genç kıza, "Sana söz veriyorum ki, ey genç kız, silahlarıma asla dokunmayacağım. Ve seninle ancak senin istediğin koşullarda dövüşeceğim. Şayet yenilirsem, kurtarmalığımı saklayacak yeter param var; ama eğer yenersem sana sahip olacağım. Krallara layık bir ganimetsin sen! Bunu sana Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimizin şanı üzerine yemin ediyorum" demiş. Genç kız da, ona "Bedenlere ruhları üfleyen ve insanoğlunu yasalarına boyun eğdiren adına da yemin et!" demiş. Şarkân da kızın istediği yemini etmiş. Genç kız bunun üzerine, hızını alarak, kıvrak bir sıçrayışla ırmağın öteki kıyısına geçmiş ve çimenlik yakınındaki kıyıya gelerek, kahkahalar atarak Şarkân'a "Efendim, senin gittiğini görmekle gerçekten üzüleceğim. Fakat senin iyiliğin için söylüyorum: Çek, git! Çünkü sabah yaklaşıyor, savaşçılar gelecek, sen de ellerine düşeceksin. Sen ki, benim kadınlarımın bir tekinin karşısında tutunamazken, savaşçılarıma nasıl dayanabilirsin?" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra güreşçi kız, sözünü ettiği güreşe girişmeksizin manastır doğrultusunda uzaklaşmaya başlamış.

Bunu gören Şarkân, şaşkınlığın son sınırına ulaşmış ve genç kızı alıkoymak umuduyla ona, "Ey hanımım, istersen, benim ile güreşmekten vazgeçebilirsin; ama, lütfen uzaklaşıp beni burada kendi başıma bırakma! Ben ki yüreği üzgün bir yabancıyım!" demiş. Kız da gülerek ona "Peki ne istiyorsun sen, ey genç yabancı? Konuş, dileğin yerine getirilecektir" demiş. Şarkân da, "Toprağına ayak bastıktan sonra, misafirliğinin sofrasını bana açmadan uzaklaşacak mısın?" diye sormuş; "Ben ki, ancak senin esirlerinin arasında bir esirim!" demiş sonra da. Kız da gülümsemesini sürdürerek "Gerçeği söylüyorsun, ey genç yabancı, konukseverliği reddetmek için yüreği katı ve cömertlikten nasibi olmamak gerekir! Öyleyse lütfen efendim,

benim çağrımı kabul et; yerin başımın, gözümün üstünde olacaktır. Yeniden atına bin ve ırmağı izleyerek benden yana gel! Şu andan başlayarak benim konuğumsun!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Şarkân neşeyle dolmuş ve atına binerek genç kızın yanına gelmiş; ve kızları izleyerek hep birlikte söğüt ağacından yapılmış ve manastırın cümle kapısı ile ırmak arasında bulunan ve zincirlerle makaralarla indirilip kaldırılan bir çekme köprüye ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân attan inmiş, genç kız da yanındaki kızlardan birini çağırarak ona Rum diliyle "Atı al ve ahıra götür, ona çok iyi bakmalarını da tembih et!" demiş. Bunun üzerine Şarkân, genç kıza, "Ey güzeller sultanı, şimdi benim için kutsal bir şeyken, iki kat kutsal bir şey oldun: güzelliğin ve konukseverliğin bakımından. Daha fazla ilerlemeden, geri dönüp Müslüman ülkelerine, benim kentim Bağdat'a gitmek üzere bana eşlik etmek ister misin? Orada birçok harika şey ve yiğit dövüşçüler göreceksin! Ve benim kim olduğumu öğreneceksin. Gel, genç Hıristiyan, Bağdat'a gidelim!" demiş. Şarkân'ın bu sözlerini duyan güzel kız ona, "Mesih aşkına! Ben seni aklı başında biri sanıyordum, genç adam! Oysa sen beni buralardan kaçırmak istiyorsun. Hem de Bağdat'a götürmek üzere... Orada, yılın aylarına ve günlerine göre düzenlenmiş on iki sarayda oturan üç yüz altmış cariyesini yatağına çeken müthiş Ömerü'n-Neman'ın ellerine düşeyim diye... Ve de sonradan terk edilmek üzere yılda bir kez onun arzularına boyun eğeyim diye... ve de gençliğimi böylece harcasın diye, öyle mi? Siz Müslümanların kabul ettiği görenekler bunlar! Boşuna böyle konuşup da beni kandırmaya çalışma! Sen kişi olarak ordularının topraklarımızda olduğunu bildiğim Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân da olsan, sana kulak asmam! Gerçekte, başlarında Şarkân ve Vezir Dendan'ın bulunduğu on bin Bağdatlı atlının, Konstantiniyye Kralı Afridonyos'un ordusuna kavuşmak üzere, şu anda sınırlarımızı geçmekte olduklarını biliyorum. Eğer isteseydim, kendi başıma karargâhlarına gider ve kendi ellerimle Şarkân'ı ve Vezir Dendan'ı öldürürdüm; çünkü bunlar bizin düşmanlarımızdır. Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!" demiş.

Anlatısının bu anında Şehrazad, sabahın ışıldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama kırk sekizinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç kız Şarkân'a, önerisini geri çevirdikten sonra, "Ve sen şimdi benimle birlikte gel, ey yabancı!" demiş. Şarkân da bu sözleri duyunca, bu genç kızın kendisine, Vezir Dendan'a ve kendi tarafındakilere duyduğu düşmanlığı öğrenmekten son derece üzüntü duymuş. Ve kuşkusuz, onun kötü niyetini öğrenmemiş olsa, kendini tanıtıp genç kızın kalbini kazanırmış; ama misafirliğin gereği olarak ve de özellikle kızın güzelliğinden büyülendiği için, bundan sakınmış ve şu dizeleri okumuş:

> Tüm suçları işlesen de, ey genç kız, güzelliğin hepsi affettirir ve bunları yeni bir zevke dönüştürebilir!

Bunun üzerine kız, çekme köprüyü geçmiş ve manastıra doğru yönelmiş. Şarkân da onu izlemiş, ona sırtından bakarken, şahane kalçalarının deniz dalgaları gibi yükselip alçaldığını görmüş. Ve Vezir Dendan'ın yanında olup da bu harika durumu görmediğine esef etmiş. Ve kendi kendine şairin şu dizelerini okumuş:

> Gümüş göğüslerinin saflığına bak şu kızın, hayran gözlerine iki dolunay gibi görünecekler!
> Şu kutsal kalçalarının yuvarlaklığına bak, gökte yan yana iki hilal görmüş gibi olacaksın!

Sonra hep birlikte parlak mermerden kemerleri olan büyük bir cümle kapısına ulaşmışlar. Buradan girip iki yanında kaymaktaşından sütunlardan oluşmuş on kemerin bulunduğu uzun bir geçitten geçmişler. Her bir kemerde güneş gibi ışık saçan kristal taştan yapılma lambalar asılı imiş. Orada, ellerinde tutuşmuş hoş kokular saçan meşaleler bulunan genç cariyeler, hanımlarının önünde yol göstermeye başlamışlar. Alınlarında değerli taşlarla işlenmiş ipek alınlıklar varmış. İki genci

yol göstererek manastırın büyük salonuna getirmişler. Şarkân burada, salon çevresinde duvarların kenarına şahane şilteler serilmiş olduğunu görmüş; kapılarda ve duvarlarda da üzerlerine birer altın tacın işlenmiş olduğu büyük perdeler varmış ve tüm yerler, ince kesilmiş renkli mermerlerle kaplı imiş; salonun ortasında da yirmi dört altın musluktan akan sularla beslenen bir havuz varmış. Salonun dip tarafında da, ancak kral saraylarında görülebilecek ipekten bir yatak serili imiş. Buraya ulaşınca, genç kız, Şarkân'a, "Bu yatağın üstüne çıkın efendim, istirahat edin!" demiş. Şarkân bu yatağa çıkıp keyfince yaslanmış; kız salondan çıkmış ve alnında değerli taşlarla süslenmiş alınlıklar bulunan genç esirelerle onu yalnız bırakmış.

Ama hanımlarının geri dönmesi gecikince, Şarkân, genç kızlara onun nereye gittiğini sormuş. Onlar da "Uyumaya gitti. Biz de onun emirlerine uygun şekilde sana hizmet etmek üzere işte buradayız!" diye yanıt vermişler. Bu durumda Şarkân ne düşüneceğini bilememiş. Bunun üzerine genç kızlar değerli kuyumişi tepsilerde her türden lezzetli yemekler getirmişler; o da iyice yiyip karnını doyurmuş. Bundan sonra, önüne üzeri gümüş işlemeli altın leğen ve ibrik getirmişler; gül ve portakal çiçeği suyuyla kokulandırılmış sular dökmüşler. Ama tam o sırada Şarkân vadide kendi başına bıraktığı askerlerinden dolayı endişe duymaya başlamış; ve babasının öğütlerini dinlemediği için pişmanlık duymuş. Kaygıları, genç evsahibinin kim olduğunu ve kendisinin nerede bulunduğunu bilmemesinden dolayı daha da artmış. Ve bu durumda şairin şu dizelerini okumaya başlamış:

> Metanetimi ve cesaretimi yitirdiysem eğer, hatam önemli değildir; çünkü pek çok şey beni kandırmış ve bana ihanet etmiştir!
> Ey dostlarım, beni derdimden, tüm gücümü, tüm sevincimi yitirten bu dertten kurtarın!
> İşte kalbim aşk yolunda şaşırmış; şaşırmış ve tükenmiş. Tükenmiş, evet; ve ben, felaketimi kime haykırayım, bilemiyorum!

Şarkân, bu dizeleri okuyup bitirince, uyuyakalmış ve ancak sabahleyin uyanmış ve uyandığında hanımlarını çevrelemiş, aylar gibi yirmi genç kızın oluşturduğu bir güzeller topluluğunun salona girdiğini görmüş; genç kız onların ortasındaymış ve sanki yıldızlar ortasındaki aya benziyormuş. Üzeri desen ve figürlerle işlenmiş şahane ipek kumaşlarla bürülü imiş; boyu daha ince ve kumaşları sıkan kemerle kalçaları daha görkemli görünüyormuş; ve bu kemer altın tellerden örülmüş imiş, üzeri de elmas taşlarla kaplıymış; öyle ki, bu kalça ve bu usul boyla pırıl pırıl bir kristal kitle içinde narin, gümüş bir dal gibiymiş. Göğüsleri de dik ve mağrur görünüyormuş. Saçlarına gelince, her türlü değerli taşlarla karıştırılmış incilerden örülmüş bir fileyle sarılı imiş. Sağında solunda giysilerinin eteğini tutmuş yirmi genç kız arasında salınarak göz kamaştıran bir edayla yürüyormuş.

Bunu gören Şarkân'ın heyecandan aklı başından fırlar gibi olmuş; askerlerini de, veziri de, babasının öğütlerini de unutmuş; ve iki ayağı üzerinde dinelip bu denli güzelliklerle büyülenerek şu dizeleri okumuş:

> Bacakları ağır, engin, dengeli; bedeni yumuşak ve narin; boynu tatlı, kaygan ve parlak.
> Ey güzeller güzeli, içinde hazineler gizliyorsun! Benimse ışık geçirmeyen her şeyi delmesini bilen gözlerim var![1]

Bunu duyan genç kız onun yanına gelmiş ve ona uzun uzun bakmış. Sonra ansızın ona "Sen Şarkân'sın! Hiç kuşkum yok! Ey Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân! Ey yiğit, ey yüce gönüllü kişi! Bu meydanı aydınlatıyor ve buraya onur veriyorsun! Söyle ey Şarkân, gecen sakin ve iyi geçti mi? Söyle bana ve de özellikle başka türlü görünmeye çalışma! Bırak yalanları yalan ustaları

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde, bu dizeler çok daha güzel bir anlatım değeri kazanmıştır: *I have those eyes of magic fire / That pierce through silk / To find desire. / Balancing hips, like sailing ships. / Dimpled and dancing and white as milk; / Wavering breasts / With crimson crests, / Like golden birds that shake their nests!* (İpeği delen sihirli ateşten oluşmuş gözlerim var / Arzuyu bulmak için. / Sallanan kalçalar / Tıpkı yelken açmış gemiler gibi / Kırmızı uçlu dalgalanan göğüsler / Yuvalarını sarsan altın kuşlar gibi!) (Â.Ş.O.)

kıvırsın! Yalan hükmedenlerin kârı değildir: özellikle de hükmedenler arasında en büyüklerinin!" demiş.

Şarkân bu sözleri duyunca, inkâr etmenin kendisine hiçbir yararı olmayacağını anlamış ve "Ey sen, en tatlı varlık! Evet, ben Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân'ım! Aslında ben, savunmasız ve kahırlar içinde beni senin ellerine fırlatan bahttan acı çeken biriyim. Bana keyfince ve arzunca istediğini yap, ey siyah gözlü meçhule!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine "meçhule" bir an için gözlerini yere eğmiş; sonra da Şarkân'a bakarak, ona "Ruhunu yatıştır, bakışlarını tatlılaştır! Konuğum olduğunu ve aramızda ekmek ve tuz olduğunu unuttun mu yoksa? Dahası, aramızda geçen dostça görüşmeleri hatırlamıyor musun? Bundan dolayı artık benim korumam altındasın ve bağlılığım sana yarar sağlayacaktır. Artık korkma! Çünkü Mesih aşkına! Bütün âlem sana karşı çıksa da, canım tenimden ayrılmadıkça, seni savunmak için çaba göstereceğim!" demiş. Bunu söyledikten sonra da, kibar bir salınışla Şarkân'ın yanına gelmiş ve tatlı bir gülümsemeyle onunla konuşmaya başlamış. Sonra esirelerinden birini çağırarak onunla Rumca görüşmüş; esire çıkıp biraz sonra başlarının üzerinde çeşitli yiyeceklerle donanmış büyük siniler taşıyan hizmetkârlarla geri dönmüş; bunlardan kimileri de her çeşitten içki sürahisi ve testi taşıyorlarmış. Ama Şarkân, bu yiyeceklere dokunmakta kararsızlık göstermiş ve genç kız bunun farkına varınca, ona "Ey Şarkân, kararsızsın! Bir ihanetten korkuyorsun galiba! Bilmez misin ki, istesem, dünden bu yana senin yaşamını çoktan sona erdirirdim!" demiş. Sonra da, ilkin kendisi el uzatarak her tabaktan birer lokma almış. Şarkân kuşkularından dolayı utanmış, sonra da doyuncaya kadar onunla birlikte yemeyi sürdürmüş. Bunu izleyerek, eller yıkandıktan sonra, altın, gümüş ve kristal kaplar içinde çiçekler ve içecekler getirmişler; bunlar her renkten ve her çeşidin en iyilerinden imiş. Bunu gören genç kız, ilkin kendisi bir altın kupa doldurmuş ve içmiş; sonra bunu yeniden doldurarak Şarkân'a sunmuş, o da bunu alıp içmiş. Kız ona "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş.

Anlatısının tam burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama kırk dokuzuncu gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç meçhule Şarkân'a, "Ey Müslüman, yaşamın ne denli kolay ve hoş yanları olduğunu görüyorsun!" demiş. Sonra ikisi birden, aynı tarzda, içki zihinlerini bulandırıncaya ve aşk Şarkân'ın yüreğine işleyesiye kadar içmeyi sürdürmüşler. Bunun üzerine genç kız, Mercane adlı gözde bir hizmetçisine "Ey Mercane, koş bize eğlenecek çalgılar getir!" demiş. Mercane de "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt vermiş. Bir an için ortadan kaybolmuş, sonra da Şam udu, Acem harpı, Tatar sazı ve Mısır kitarası taşıyan kızlarla geri dönmüş. Genç kız udu eline almış; ustaca akordunu yaptıktan sonra, halıların üzerine oturmuş üç kızın eşliğinde meltemden daha tatlı ve kaynak sularından da hoş ve zevk dolu bir sesle şu şarkıyı okumuş:

> Ey katı yürekli sevgili, kaç kişinin gözlerinin kurbanı olduğunu biliyor musun, acaba? Bakışlarının fırlattığı oklar kaç yüreğin kanını dökmüştür, biliyor musun?
> Ama gözlerin uğrunda acı çeken yürekler ne denli mutluysa, aşkına esir düşenler onlardan bin kez daha mutludur!

Şarkı bitince kız susmuş. Bunun üzerine, daha ağır aksak bir sesle, sazlardan birini çalan bir genç kız, Şarkân'ın ne olduğunu bilemediği Rumca bir şarkı okumaya başlamış. Ve genç hanımı, zaman zaman aynı tonda ona karşılık vermiş. Birinin bırakıp ötekinin aldığı bu karşılıklı söylenen hazin şarkı sanki bir flütün bağrından kopmuşçasına tatlıymış. Genç kız, Şarkân'a "Ey Müslüman, bu şarkıyı anladın mı?" diye sormuş. Şarkân da, "Gerçeği söylemek gerekirse, sözlerinden hiçbir şey anlamadım, fakat müziği ve ritmi beni çok etkiledi; ve gülen dişlerin parlaklığı ve çalgıda dolaşan parmakların çevikliği beni sınırsız mutlandırdı" demiş. Kız bunu duyunca gülmüş ve Şarkân'a "Peki, Şarkân ben sana bir Arap şarkısı söylersem, ne yaparsın, ha? Söyle bakayım ne yaparsın?" diye yanıt vermiş. O zaman kız udunun tonunu ve ritmini değiştirmiş; bir iki mızrap vurduktan sonra, şairin şu dizelerini şarkı halinde söylemiş:

> Ayrılığın tadı acıdır! Öyleyken sabırlı olmayı da öğreten odur! Üç şeyden birini seçmemi istedi benden: uzaklaşma, ayrılma, terk edilme... Üçü de korkutucudur oysa...
> Bana egemen olan güzel bir varlığın aşkıyla böylesine erimişken, nasıl bu denli katı deneylere boyun eğmemi ve seçmemi ister ki benden?

Şarkân bu şarkıyı işitince ve zaten pek çok içki de içmiş bulunduğundan, tam anlamıyla sarhoş olmuş ve kendinden geçmiş. Yeniden kendine geldiğinde, genç kızın orada bulunmadığını fark etmiş. Esirelere sorup şu yanıtı almış: "Uyumak için kendi dairesine çekildi, baksana gece oldu!" Şarkân, buna çok kırılmışsa da, tam tersine, onlara "Allah onu muhafaza buyursun!" demiş. Ama ertesi sabah, gözde esire Mercane, uyanır uyanmaz onu almaya gelmiş ve doğruca hanımının dairesine götürmüş. Tam eşiği geçerken, Şarkân, kendisine hoş geldin der gibi, çalgılarla şarkılarla karşılanmış. Üstüne inci ve değerli taşlar kakılmış som fildişi bir kapıdan içeri girmiş; ve her yanı Horasan'ın ipek halılarıyla kaplı bir salonda bulunduğunu görmüş; bu salon büyük pencerelerden gelen ışıklarla aydınlanıyor; bu pencereler de gür çiçekler ağaçlar ve akarsularla donanmış bir bahçeye bakıyormuş. Duvarların önüne dizilmiş ve sanki canlıymış gibi giydirilmiş heykeller varmış; ve bunlar gizli bir tertiple şaşırtıcı bir tarzda kol ve bacak oynatıp canlı âdemoğulları gibi şarkı söyleyip konuşuyorlarmış.

Ev sahibesi Şarkân'ı görünce, ayağa kalkmış ve yanına gelerek onu elinden tutup yanına oturtmuş ve ona ilgiyle geceyi nasıl geçirdiğini sormuş, sonra başka sorular da sormuş; bunlara Şarkân uygun yanıtlar vermiş. Sonra konuşmaya başlamışlar, kız Şarkân'a "Şairlerin âşıklara ve aşk esirlerine dair söylediği şiirleri biliyor musun?" diye sormuş; o da "Evet, hanımım, bazılarını bilirim" demiş. Kız da "Onları işitmek isterdim" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân, "İşte örneğin ince ruhlu Kusair'in sevdiceği İzzet'in üstün güzelliği hakkında söyledikleri:

> "Oh hayır! İzzet'in büyülü yanlarını asla dile getiremem! İzzet'e olan aşkımı sözle tanımlayamam! Zaten bunları dile

> getirmeyeyim diye bana o kadar çok yeminler ettirmiş ve de o kadar çok vaatlerde bulunmuştur ki! Ama onun büyülü yanlarını bir bilseydiniz! Çile çekenler toza bulanıp ağlarlar ve aşk acılarından sakınırlar kendilerini; ama benim tanıdığım cıvıltıları işitseydiler, koşar gelir, İzzet'in önünde diz çökerek ona taparlardı! Ah! Eğer İzzet'in büyülü yanlarını bilseydiler!"

Genç kız, "Gerçekte, güzel söz söyleme sanatı ona Allah vergisidir. Bu Kusair'in şöyle bir eklemesi de vardır" demiş:

> "Eğer İzzet, ona ve onun güzelliğine yaraşır bir yargıç önüne sabahın tatlı güneşini rakibi olarak getirse, kuşkusuz yargıcın hak verdiği İzzet olurdu! Bununla birlikte, benim önümde kimi kadınlar İzzet'in güzelliğinin ayrıntıları üzerine eleştiri yapmaya yeltendiler. Allah onları utandırsın ve yanaklarını İzzet'in ayağının çiğnediği halılara dönüştürsün!"

Ve konutun genç hanımı, "Bu İzzet ne çok sevilmiş! Ve sen Emir Şarkân, eğer Cemil'in bu İzzet hakkında söylediklerini hatırlıyorsan, bize onları söylemek nezaketini de gösterir misin?" sözlerini de eklemiş. Şarkân da "Cemil'in onun hakkında söylediklerinden gerçekte ancak şu kıtayı hatırlıyorum" demiş:

> "Ey güzel kandırıcı, sen sadece benim ölümümü istiyorsun! Ve tüm arzun orada tükeniyor! Böyle de olsa, her şeye karşın, kabilenin tüm kızları içinde istediğim tek kişi sensin!"

Ve Şarkân "Çünkü, bilmem anlıyor musun, ey sultanım, ben aynen Cemil'in durumundayım şimdi! Sen de bakışların altında benim ölmemi isteyen İzzet gibisin!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca genç kız gülümsemiş, ama hiçbir şey söylememiş. Ve sabah oluncaya kadar içmeyi sürdürmüşler. Bu durumda kız kalkmış ve ortadan yok olmuş. Şarkân da o geceyi yine yatağında tek başına geçirmiş. Ama sabah olunca, hizmetçiler, her zaman olduğu gibi, onu çalgılarının sesleri ve teflerinin vuruşlarıyla almaya gelmişler; önünde dize gelip yer öptükten sonra,

ona "Bizden, seni bekleyen hanımımızın yanına birlikte gitmek lütfunu esirgeme!" demişler. Bunun üzerine Şarkân, ayağa kalmış, çalgılarını çalan ve teflerini çırpan esirelerle birlikte odasından çıkmış ve ilkinden de harika bir başka salona götürülmüş; heykellerin dışında buranın duvarlarında hayvan ve kuşların çizildiği tablolar ve de tüm tanımlamaların ötesinde başlıca değerli eşya varmış. Şarkân gördüklerinin etkisiyle hayranlık duymuş ve şu dizeler dudaklarından dökülmüş:

> Yedi yıldızlı Süreyya'nın altın meyveleri arasında yükselen yıldızı koparacağım.
> Gümüşlü şafakların habercisi soylu incidir o, takım yıldızların altın tanesidir!
> Bir su gözesidir o, gümüş köpüklü sular akıtan; canlı yanakların pembe gülü; yanan bir yakut, altından bir simadır!
> Gözleri! Koyu menekşe rengindedir, mavi sürmeyle çevrili o güzelim gözleri!

Bunu duyan genç kız yerinden kalkmış, Şarkân'ın yanına gelerek elinden tutmuş ve yanına oturtarak ona "Emir Şarkân, kuşkusuz sen satranç oynamasını bilirsin!" demiş. Şarkân da, "Kuşkusuz sultanım, ama lütfedin! Şairin sızlandığı şeyi yapmayın bana" demiş:

> Boşuna konuşuyorum! Aşkla öğütülmüşken, mutlu ağzıyla susuzluğumu gideremiyorum; oysa dudaklarının bir dokunuşuyla yeniden hayata dönebilirim!
> Beni savsaklıyor ya da aldırış etmiyor değil; beni oyalamak için de satranç tahtasını getirmiyor; ama ruhumun oyalanmak istediği asıl satranç onun gönlü değil mi?
> Ve zaten, gözlerinin derinliklerinde yitip gitmiş ve ciğerime işleyen bakışlarının oyununa yenilmişken, başımı nasıl dik tutabilirim?[1]

1 "Satrancı nasıl izleyebilirim?" anlamında (Â.Ş.O.)

Ama genç kız, gülerek satranç tahtasını ileri sürmüş ve oyun başlamış. Şarkân, kendisine her sıra geldiğinde, kızın yüzüne dalıp gidiyor, ve hep tersine: filin yerine atı, atın yerine fili koyarak oynuyormuş. Bunun farkına varan kız, gülerek ona "Mesih aşkına! Sen ne marifetli oyuncuymuşsun öyle!" diyerek takılmış. O da, "Oh, bu daha birinci parti! Genellikle pek önemli sayılmaz!" diye yanıt vermiş. Oyun için taşları yeniden dizmişler. Ama kız ikinci kez de kazanmış, sonra üçüncü, dördüncü ve beşinci kez de... Sonra da Şarkân'a "Ey efendim, sen bütün oyunları kaybettin!" demiş. O da "Ey sultanım, senin gibi bir rakibe yenilmek zaferdir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kız sofra örtüsünü serdirmiş; yemek yenmiş, sonra da el yıkanmış; en sonunda da her türden içki içilmiş. Bunun üzerine genç kız eline bir harp almış; ve harp çalmakta çok usta olduğundan, ağır ve bağımsız birkaç notayla peşrev yaptıktan sonra şu dizeleri okumuş:

> İnsan bahtından asla kaçamaz, ister açık ister gizli olsun!
> İster yüzü rahat, ister sarkık olsun! Öyleyse her şeyi unut dostum!
> Ve güzelliğe iç, eğer yapabilirsen! Yaşama iç! Ben, yeryüzünde hiçbir erkeğin kayıtsızca bakamayacağı kadar yaşayan bir güzelliğim!

Kız susmuş ve sadece kristal parmaklarının dokunduğu harp ses vermiş. Ve Şarkân hayran, sonsuz arzular içinde kaybolduğunu duyumsamış. Bunun üzerine, yeni bir peşrevden sonra kız şu dizeleri okumuş:

> Pek içten olmayan bir dostluk sadece ayrılığın acısını getirir. Yeryüzünü terk etmek zorunda kaldığı zaman güneş bile sararır.

Ama bu şarkı söylenip henüz bitmişken, dışarıdan müthiş gürültüler ve haykırışlar duymuşlar; bakıp görmüşler ki, ellerinde yalın kılıçlarıyla büyük bir Hıristiyan savaşçı topluluğu yaklaşmakta ve "İşte elimize düştün Şarkân ve işte senin kah-

rolacağın gün geldi!" diye haykırmaktaymış. Şarkân bu sözleri duyunca, ilkin ihanete uğradığını sanmış ve kuşkuları genç kız üzerinde toplanmış ve ondan yana dönüp sitemlerde bulunmak üzere iken onun, sapsarı kesilmiş, dışarı fırlayarak, savaşçıların karşısına çıkıp, onlara "Ne istiyorsunuz?" diye haykırdığını duymuş. Bunun üzerine topluluğun başında bulunan komutan ilerlemiş; önünde eğilip yer öptükten sonra, ona, "Ey şanlı ecemiz! Efendimiz Ebrize! Suların incileri arasında en parlağı olan sen, bu manastıra girip huzurunuzda bulunan kimsenin kim olduğunu bilmiyor musun?" demiş. Bunun üzerine Ebrize Ece, onlara "Siz kimden söz ediyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Yiğitlerin efendisi, kentlerin yıkıcısı, Ömerü'n-Neman'ın müthiş oğlu Şarkân'dan söz ediyoruz. O ki, yıkılmadık tek bir kule bile bırakmamış, yerle bir etmedik bir kale bile bağışlamamıştır. Dolayısıyla ey Ebrize Ece, babanız ve efendimiz Kral Hardobyos, kenti Kayseriyye'de, yaşlı Felaketler Anası'nın ağzından Emir Şarkân'ın burada bulunduğunu öğrenmiş. Çünkü Felaketler Anası, krala Şarkân'ı ormanda, manastıra doğru yürürken gördüğünü söyledi. Böylece, ey ecemiz, arslanı kendi ağına düşürerek Müslüman ordusu karşısında kazanacağımız zaferimizin nedeni olarak büyük yarar gösterdin!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyunca, Kayseriyye'nin hâkimi Kral Hardobyos'un kızı genç ece Ebrize, savaşçıların komutanına hiddetle bakmış ve ona "Söyle bakayım, senin adın ne?" diye sormuş. Komutan da "Yurttaş Kaşerda'nın oğlu Masura'nın oğlu Masura köleniz!" diye yanıt vermiş. Kız ona, "Nasıl oluyor da sen, ey saygısız Masura, bana haber vermeden ve izin almadan bu manastıra girebiliyorsun?" diye sormuş. O da, "Ey efendim, beni hiçbir kapıcı engellemedi, aksine, hepsi beni sizin dairenize kadar getirdi. Ve şimdi babanız kralın emrine uyarak Müslümanlar arasında en korkunç savaşçı olan bu Şarkân'ı bize vermenizi bekliyoruz!" demiş. Bunun üzerine Ebrize Ece, "Sen ne söylüyorsun? Sen yaşlı Felaketler Anası'nın ihanetle dolu bir yalancı olduğunu bilmez misin? Mesih aşkına! Evet benim yanımda, burada, bir erkek var; ancak senin sözünü ettiğin Şarkân olmaktan ne kadar uzak! Bu, bizden misafir edilmek dileyen bir yabancıdır; biz de kendisini geniş bir yürekle misafir ettik. Ve zaten bu yabancı Şarkân olsa

bile, misafir etmenin yüklediği görevler onu yeryüzünde herkese karşı savunmamı gerektirmez mi? Bana hiç kimse, 'Ebrize, aralarında ekmek ve tuz hakkı doğduktan sonra misafirine ihanet etti' diyemez. Bundan dolayı sana ey yurttaş Masura, gidip kral babamı bularak, önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra, yaşlı Felaketler Anası'nın yalan söyleyip kendisini aldattığını bildirmekten başka yapacak şey kalmıyor!" demiş. Yurttaş Masura "Ebrize Ece, babanız Kral Hardobyos'un yanına yakalanmasını emrettiği kişiyi birlikte götürmedikçe dönemem!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Ece, hiddetlenerek "Sen ne demek istiyorsun ey asker? Sen elinden geldiğince dövüşmekle görevlisin! Madem ki dövüşmek için sana para ödeniyor! Ama seni ilgilendirmeyen şeylere burnunu sokmaktan vazgeç! Zaten, Şarkân'a, bu yabancının Şarkân olduğunu düşünerek, saldırmaya cesaret edersen, bunu hayatın ve burada seninle birlikte bulunan tüm savaşçıların hayatı bahasına ödersin! İşte kılıcı ve kalkanıyla onu buraya getiriyorum" demiş. Yurttaş Masura, "Felaket! Senin gazabından kurtulsam, kralın hiddetinden yakamı sıyıramam! Oysa eğer Şarkân burada ise, onu savaşçılarımla hemen yakalar ve boynu eğik bir esir olarak baban Kayseriyye Kralı'nın ellerine teslim ederim!" demiş. Bunu duyan Ebrize, ona "Bir savaşçıya yakışmayacak kadar çok konuşuyorsun, ey Yurttaş Masura! Ve sözlerin küstahlık ve kendini beğenmişlikle dolu! Burada tek kişiye karşı yüz savaşçıyla bulunduğunu unutuyor musun? Eğer yurttaşlık haysiyetin seni gerekli cesaretle donatmışsa, onunla teke tek savaşmak zorundasın! Yenilirsen, yerini bir başkası alır ve onunla dövüşür ve bu böylece Şarkân yenilip elinize geçesiye kadar sürer gider! Böylece içinizden kimin yiğit olduğu da ortaya çıkar!" demiş.

Fakat anlatısının tam bu anında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ancak ellinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç ece Ebrize "Ve hepinizin içinde kimin yiğit olduğunu görürüz!" demiş. Yurttaş Masura da, "Mesih aşkına! Doğru söylüyorsun! Öyleyse dövüş alanına ilk çıkan ben olayım!" demiş. Kız da "Bekle biraz gidip kendisine

bildireyim ve görüşünü alayım! Kabul ederse, mesele bitmiştir; reddederse, onurlu ve korunan misafirim olarak durumunu sürdürecektir" demiş. Ve Ebrize aceleyle gidip Şarkân'ı bulmuş ve kendisinin kim olduğunu belli etmeden olup biteni anlatmış, o zaman Şarkân, genç kızın davranışları hakkında ne denli yanlış değerlendirmeler yaptığını anlamış ve kendi kendini iki bakımdan suçlamış: Genç kızın hakkında yanlış düşündüğü ve düşünmeksizin kendini Rum ülkelerine atmış bulunduğu için... Sonra da, "Ey sultanım, ben hiç böyle teke tek dövüşme âdetini edinmedim, hep on kişiye karşı dövüşürüm; dövüşten benim anladığım tarz budur" demiş; ve bunu dedikten sonra iki ayağı üzerine sıçrayarak Hıristiyan savaşçıların karşısına çıkmış. Elinde de kılıcı ve kalkan varmış.

Yurttaş Masura, Şarkân'ın yaklaştığını görünce, bir sıçrayışta yanına gelmiş ve saldırıya girişmiş. Ama Şarkân bu saldırıyı savuşturmuş ve rakibinin üzerine bir arslan gibi atılmış ve kılıcıyla rakibinin omzuna öyle bir darbe indirmiş ki, parlak kılıcı boydan boya rakibinin bedenini yarıp bağırsaklarını delerek kalçasından dışarı uğramış.

Bunu görünce, genç ecenin gözünde Şarkân'ın değeri daha da artmış ve kendi kendine, "İşte ormanda dövüşebileceğim gerçek bir yiğit!" diye düşünmüş. Sonra dövüşçülere dönmüş ve onlara "Dövüşü sürdürmek için ne bekliyorsunuz? Yurttaşın ölümünün öcünü almak istemiyor musunuz yoksa?" diye haykırmış. Bunun üzerine korkunç görünüşlü ve yüzü gücünü dışarıya vuran dev gibi bir güreşçi iri adımlarla ortaya çıkmış; bu savaşçı Yurttaş Masura'nın kardeşi imiş; ama Şarkân onun gösteriş yapmasına zaman bırakmadan, omzuna indirdiği bir darbeyle yine yarıp bağırsaklarını dökerek kılıcını kasığından çıkartmış. Bunu izleyerek, birer birer öteki savaşçılar da ilerlemişler; ama Şarkân hepsini aynı tarzda haklamış ve kılıcı, başlarında uçurma oyunları yapmış. Böylece bunlardan ellisini öldürmüş. Geri kalan ellisi de arkadaşlarının başına gelenleri görünce, toplanıp bir araya gelmişler ve hep birlikte Şarkân'a saldırmışlar; fakat onlara da olacak olmuş; Şarkân tarafından taştan daha sert bir yürekle karşılanmış ve değirmen taşı altında ezilen taneler gibi ezilerek ruhları bedenlerinden sonsuza dek ayrılmış.

Bunun üzerine Ebrize Ece, hizmetçilerine, "Manastırda hâlâ başka erkekler var mı?" diye haykırmış. Onlar da "Kapıcılardan başka adam kalmadı" yanıtını vermişler. Bunun üzerine Ebrize Ece, Şarkân'a doğru ilerlemiş, onu kollarına alarak ateşli öpüşlerle öpmüş; sonra ölüleri saydırmış; seksen adet olduklarını saptamışlar; diğer yirmi savaşçıya gelince, yaralanmalarına karşın kaçıp gözden kayboldukları anlaşılmış. Bunun üzerine Şarkân, kılıcının keskin tarafındaki kanı silmiş ve Ebrize tarafından manastıra götürülürken şu yiğitlemenin dizelerini okumuş:

> Yiğitlik günümde, benim ile dövüşmek için bir topluluk öfkeyle bana saldırdı. Ama ölüp başıboş kalan doru atlarını arslanlar, kardeşlerim arslanlar parçaladı! Haydi delikanlılar, istiyorsanız, gelin beni giysilerimin ağırlığından kurtarın! Yiğitlik günümde, geçip giderken yoluma çıkan tüm bu savaşçılar, şimdi çölümün yakıcı toprağında uzanmış yatıyorlar!

Manastırın büyük salonuna geldiklerinde, genç Ebrize, zevkten sevinç içinde, Şarkân'ın elini tutmuş ve onu dudaklarına götürmüş; sonra giysisini kaldırmış ve altından vücudunu sıkı sıkıya saran örme zırha bağlı halis Hint çeliğinden yapılmış bir kılıç belirmiş; şaşırıp kalan Şarkân, "Ey sultanım, bu örme zırh ve bu kılıcın bulundurulma nedeni nedir?" diye sormuş; kız da "Ey Şarkân, sen dövüşünün en ateşli safhasını sürdürürken, gidip acele bunları donanarak yardımına koşmayı düşündüm; ama kolumun yardımına senin hiç ihtiyacın olmadı!" demiş.

Sonra Ebrize Ece, manastırın kapıcılarını çağırtmış ve onlara, "Nasıl oldu da benim haberim olmadan kralın adamlarının içeri sızmasına izin verdiniz!" diye sormuş; onlar da, "Kralın adamlarının, özellikle başlarında büyük yurttaşlardan biri bulundukça, içeri girmeleri için izin almak âdetten değildir" diye yanıt vermişler. O zaman ece, "Sizden beni utanca düşürmek istediğiniz ve misafirimi öldürtmek niyetinde olduğunuz hakkında kuşkularım var" demiş ve Şarkân'dan bunların kafasını uçurması için ricada bulunmuş; Şarkân da onların kafalarını uçurmuş. Bunun üzerine Ebrize, öteki kölelerine dönüp, "Bundan daha da kötü bir cezayı

hak etmişlerdi!" demiş. Sonra Şarkân'a dönüp ona "İşte ey Şarkân, bu âna kadar sana açıklamadığım bir şeyi açıklıyorum!" deyip sözünü şöyle sürdürmüş:

"Bil ki ey Şarkân, ben, Kayseriyye hükümdarı Hardobyos'un tek kızıyım, adım da Ebrize'dir. Ve de babamın sütanası olan ve sarayda sözü dinlenen ve korkulan acımasız Felaketler Anası benim düşmanımdır. Benimle onun arasındaki bu düşmanlığın nedenini de sana anlatmaktan beni bağışlayacağını umarım. Çünkü ayrıntılarını kuşkusuz zamanla öğreneceğin bu öyküye kimi genç kızlar karışmıştır. Bundan dolayı Felaketler Anası'nın beni kahretmek için her fırsatı değerlendireceğinden kuşku duymuyorum; hele şimdi yurttaşların komutanı ile savaşçıların ölümüne neden olmuş bulunduğuma göre... Babama da Müslümanların davasına baş koyduğumu söyleyecektir. Böylece, benim için, tutulacak tek yol, Felaketler Anası beni sıkıştırdıkça, yurdumdan ve ana babamdan uzaklaşmaktır. Senden, buradan ayrılmama yardım etmeni; bana karşı, ben sana nasıl davrandı isem, senin de bana öyle davranmanı istiyorum; çünkü olan bitenin nedeni biraz da sensin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Şarkân, sevinçten aklını kaçırmakta olduğunu, göğsünün ferahladığını ve bütün varlığının ışıldadığını duyumsamış ve "Vallahi! Canım bedenimde kaldıkça sana yaklaşmaya kim cesaret edebilir acaba? Ama sen, babandan ve öteki yakınlarından ayrılmaya dayanabilecek misin?" demiş. Kız da "Elbet dayanırım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona, bunu yapabileceğine dair yemin ettirmiş; Ebrize yemin verip "Şimdi yüreğim ferahladı. Ama senden istediğim bir şey daha var" diye eklemiş. Şarkân "Nedir?" diye sorunca, "Tüm askerlerinle birlikte, kendi yurduna, Bağdat'a dönmen!" demiş. Şarkân "Ey Sultanım, babam Ömerü'n-Neman beni Rum ülkelerine baban ile savaşmam ve onu yenmem için gönderdi. Çünkü Konstantiniyye kralı Afridonyos bu konuda bizden yardım istemişti. Zira baban, kendisine ait zenginliklerle, genç esirelerle dolu ve sihirli erdemleri olan üç değerli mücevheri de taşıyan üç gemiyi zaptetmiş!" yanıtını vermiş. Bunu duyan Ebrize, "Ruhunu yatıştır ve bakışlarını yumuşat! Çünkü şimdi sana Kral Afridonyos ile düşmanlığımızın gerçek öyküsünü anlatacağım!" demiş:

Biz Hıristiyan Rumların, bu manastırda her yıl kutladığımız bir şenliği vardır. Ve her yıl, belli bir tarihte, tüm Hıristiyan krallar, bütün ülkelerden gelerek burada toplanırlar; onlarla birlikte tüm soylular ile tüm büyük tacirler de gelirler; krallar ile öteki ziyaretçilerin karıları ve kızları da gelirler; bu şenlik yedi gün sürer. Yılın birinde gelen ziyaretçiler arasında Konstantiniyye hükümdarı Afridonyos'un kızı da vardı; şimdi babanız Ömerü'n-Neman'ın cariyelerinden olan ve ona bir de erkek evlat veren Sofia idi bu kız. Ama o sırada henüz genç bir kızdı.

Şenlik sona erince, ayrılış günü olan yedinci gün, Sofia "Konstantiniyye'ye kara yoluyla dönmek istemiyorum, deniz yoluyla döneceğim!" dedi. Bunun üzerine kendisi için bir gemi hazırlandı, arkadaşlarıyla birlikte gemiye bindi; kendisine ait tüm eşyalar da yüklendi; yelken açıp ayrıldılar.

Ancak, gemi yola çıkar çıkmaz ters rüzgârlar esmeye başlamış ve gemi rotasını kaybetmiş. Her halde Tanrı öyle istemiş olacak ki, o sularda bulunan ve içi Kâfur Adası'nın Hıristiyanlarından beş yüz Frenk[1] ile dolu bir gemi bulunuyormuş; bunların hepsi de silahlı ve zırha bürünmüş imiş; ve yağmada bulunmak için denize açıldıklarından beri böylesi bir fırsat gözlüyorlarmış. İçinde Sofia'nın bulunduğu gemiyi görür görmez, ona yaklaşmışlar ve abırda kancalarını atarak gemiyi zaptetmişler; sonra onu da yedeğe alıp yelken açmışlar. Ama, o sırada müthiş bir fırtına kopmuş ve onları yollarını şaşırtarak bizim kıyılarımıza atmış. Bunu gören adamlarımız onların üzerine atıldılar; korsanları öldürdüler; bu kez de bizimkiler aralarında Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı ve gemide bulunan serveti ele geçirdiler. Sonra da, altmış genç kızı armağan olarak babama sundular; serveti kendilerine sakladılar. Bunun üzerine babam, kendisi için on genç kız seçip geri kalanının maiyetine dağıttı. Ve elinde bulunan on genç kızdan en güzel beşini ayırarak baban Ömerü'n-Neman'a gönderdi; bunların arasında Afridonyos'un kızı Sofia da vardı; ama bundan bizim haberimiz yoktu; ne kendisi ne de bir başkası onun adını ve durumunu bize açıklamıştı. Ve böylece ey Şarkân, Sofia baban Ömerü'n-Neman'ın cariyesi oldu; babam Sofia ile

1 *Frenk (Efrengi)*: Müslümanların, Fransızları göz önünde tutarak, tüm Avrupalılara verdiği ad (J.C.M.)

birlikte ipekliler, yünlü kumaşlar ve Yunan işi gergef işlemeler gibi başka birçok şey de yollamıştı.

Ancak bu yılın başında hükümdar babam, Sofia'nın babası Kral Afridonyos'tan bir mektup aldı. Bu mektupta, burada tekrarlamayacağım hakaretler yazılı idi; ama şu satırlar özellikle önem taşıyordu:

> İki yıl önce korsanlar eliyle, aralarında kızım Sofia'nın da bulunduğu altmış genç kızı zaptetmişsin, bunu ancak şimdi öğrendim. Sen ise ey Kral Hardobyos, bunu bana asla bildirmedin! Bu, bence, gerek bana, gerekse yakınlarıma en büyük hakaret ve en büyük lekedir. Benim düşmanlığımı kazanmak istemiyorsan, mektubumu alır almaz, kızım Sofia'yı dokunulmamış olarak ve beden bütünlüğü içinde bana göndermelisin! Aksi takdirde, onu göndermekten kaçındığın için, layık olduğun muameleyi göreceksin! Ve sana karşı hiddetimin ve hıncımın gereği korkunç misillemeler yapılacaktır!

Babam bu mektubu alınca, büyük bir şaşkınlığa ve büyük bir helecana kapıldı; çünkü genç Sofia, armağan olarak baban Ömerü'n-Neman'a yollanmış bulunuyordu; ve dokunulmamış ve beden bütünlüğü içinde olması da mümkün bulunmadığından ve esasen hükümdar Ömerü'n-Neman'dan bir de çocuğu bulunduğundan, konunun arzettiği güçlük bakımından Kral Afridonyos'un isteğinin yerine getirilmesi mümkün değildi.

Bunun bizim için ne denli bir felaket olduğunu o anda anladık. Ve babam, Kral Afridonyos'a bir mektup yazarak durumu açıklamaktan ve Sofia'nın kimliğini bilememiş olmasından dolayı ve bunu binlerce yeminle destekleyerek özürler dilemekten başka çözüm yolu bulamadı.

Babamın mektubunu alınca Kral Afridonyos tanımlaması imkânsız bir hiddete kapılmış; hop oturup hop kalkmış, kaynayıp coşmuş. Bütün Hıristiyan krallarının evlenmeye can attığı kızının bir Müslümanın esirleri arasında olması ve onun arzularına boyun eğmesi ve de evlilik sözleşmesi olmadan, onun yatağına mahkûm bulunması mümkün müdür? Ama, "Mesih

üzerine yemin ederim ki, bunca kadının doyumsuz binicisi bu Müslümandan, Doğu'da ve Batı'da uzun yıllar sözü edilecek bir intikam alacağım!" demiş.

İşte bu böylece, Kral Afridonyos, babana zengin armağanlar ile elçiler göndermeyi ve ondan yardım istemeyi düşünmüş. Ama, ey Şarkân gerçekte, asıl maksadı, bu yoldan seni ve on bin atlı askerini bir tuzağa düşürüp önceden tasarladığı intikamı almaktır.

Şimdi, bunca erdemin bağlı bulunduğu üç değerli taşa gelince, bunlar elimizdedir. Aslında bunlar Sofia'ya ait olup sonradan korsanların, daha sonra da babamın eline geçti ve o da bana armağan etti. Yani şimdi bunlar benim elimdedir ve sana bunları göstereceğim. Ama şu an için senin askerlerinin yanına dönüp, sizler için tüm haberleşme imkânları kesilip Konstantiniyye Kralı'nın ağına düşmeden önce hep birlikte Bağdat yolunu tutmanız gerek!" demiş.

Şarkân bu sözleri işitince, Ebrize'nin elini tutmuş, onu dudaklarına götürüp öpmüş ve ona "Kullarının bahtına hükmeden Tanrı'ya şükürler olsun! Beni ve savaş arkadaşlarımı kurtarmak için seni yoluma çıkardı. Ama, ey narin ve yardımsever ece, artık ben senden ayrılamam, hele bütün bu olup bitenlerden sonra... Burada yapayalnız kalmana asla dayanamam. Gel Ebrize, Bağdat'a gidelim!" demiş.

Ama Ebrize, biraz düşündükten sonra, ona "Ey Şarkân, ilkin sen acele yola çıkarak çadırlarının yöresinde bulunan Kral Afridonyos'un yolladığı öncüleri yakala ve onlara gerçeği itiraf ettir!" Böylece sözlerimi de sınamış olursun! Ben de aradan üç gün geçmeden, sana ulaşacağım; Bağdat'a birlikte gireriz!" demiş.

Sonra ayağa kalkarak ona yaklaşmış ve başını elleri arasına alarak onu öpmüş; Şarkân da onu öpmüş. Sonra da üstüne düşse taşı bile eritecek sıcak göz yaşları dökmüş. Şarkân da, onu gözü yaşlı görünce, yüreği daha fazla üzülüp kederlenmiş; o da çok ağlamış ve şu iki dizeyi okumuş:

> Ona veda ettim, sağ elim gözyaşlarını kuruttu, sol kolum boynuna sarıldı. Bana korku dolu "Kabilemin kadınlarının gözünde saygınlığımı yitireceğimden korkma!" dedi. Ben

de ona, "Yo, korkmuyorum! Çünkü veda günü zaten âşıkların ihanet günü değil midir?" dedim.[1]

Ve Şarkân, Ebrize'den ayrılıp manastırdan çıkmış, iki kızın dizginlerini tuttuğu savaş atına binip oradan uzaklaşmış. Çelik zincirli köprüden geçmiş, ormanın ağaçları arasından geçerek ağaçların seyreldiği bir meydanlığa ulaşmış. Oraya henüz ulaştığı sırada üç atlının karşısına çıktığını ve onu görür görmez anında dörtnal gidişi kestiklerini görmüş. Bunu görünce, bunların niyetlerinin düşmanca olabileceğini düşünerek şimşek çakan kılıcını çekmiş. Ama birden onları tanımış; onlar da Şarkân'ı tanımışlar. Çünkü bu üç atlı Vezir Dendan ile maiyetindeki iki önemli köle imiş. Bunun üzerine üç atlı hemen canlı bir hareketle yere atlamışlar ve Şehzade Şarkân'ı saygıyla selamlamışlar; ve onun yokluğunun orduyu ne denli kedere boğduğunu anlatmışlar. Şarkân da, baştan sonuna kadar yaşadığı macerayı tüm ayrıntılarıyla onlara anlatmış ve yakında geleceğini söylediği Ebrize Ece'nin Afridonyos'un öncülerinin tasarladığı ihanet hakkındaki sözlerini aktarmış; ve onlara "Bir ihtimal, bu öncüler, sizin yokluğunuzdan yararlanarak kaçıp ordularına bizim kendi topraklarına ayak bastığımızı söylemeye gitmişlerdir. Ve şimdi onların orduları bizimkini imha etmiş midir, kim bilir? Bundan dolayı hemen gidip askerlerimize katılalım!" demiş.

Ve hemen, atlarını dörtnal sürerek çadırların kurulduğu vadiye gelmişler; orada düzen ve sakinlik varmış; ama Kral Afridonyos'un öncüleri ortada görülmüyormuş. Bunun üzerine ordugâhı bozmuşlar ve Bağdat'a dönmek üzere yola çıkmışlar. Birkaç gün geçince, bilinen ilk sınırlara ulaşmışlar; ve böylece güvenliğe kavuşmuşlar. Ve ülkenin tüm halkı, onlara yiyecek ve atlarına yem getirmek için âdeta yarış etmiş. Orada bir süre dinlendikten sonra, yeniden yola çıkmışlar. Ama Şarkân, tüm öncü

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde, bu şiir şöyle çevrilmiş: *"My tears are bitter an the lips that kisses me / Though they are honey-sweet in their good-bye; / For though they mourn for me and say they miss me, / Only not all lips lie."* (Gözyaşlarım beni öpen dudaklarda acıdır / O dudaklar ayrılık anında bal tadında olsalar bile; / Çünkü benim için üzülseler ve özleyeceğini söyleseler de / Dudaklar yalan söylemez mi böyle bir günde?) (Â.Ş.O.)

kuvvetlerin yönetimini Vezir Dendan'a bırakmış, kendine artçı olarak atlıların en seçkinleri arasından seçtiği yüz atlı ayırmış. Bir gün önce ordunun yola çıkmasını sağlamış. Bir gün sonra yüz savaşçıyla kendisi de yola koyulmuş. İki fersah ilerledikten sonra, iki yüksek dağ arasındaki çok dar bir geçide ulaşmışlar ve tam buraya ulaştıkları sırada geçidin öteki ucundan süratle yaklaşan oldukça yoğun bir tozun yükseldiğini görmüşler; bu toz dağıldığında, arslanlar kadar gözüpek, zırhları ve çelik başlıkları altında bedenleri gözden kaybolan yüz atlı belirmiş. Ve bu atlılar seslerinin olanca gücüyle, "Müslümanlar, atlarınızdan inin; atlarınızı ve silahlarınızı mesele çıkarmadan bize teslim edin! Yoksa Meryem ve Yahya adına ruhlarınız bedenlerinizi terk etmede gecikmeyecektir" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyunca Şarkân'ın gözünde dünya kararmış, sonra da hiddet şimşekleri çakmış ve yanaklarını ateş basmış; ve "Ey Hıristiyan köpekleri, sınırlarımızı geçip topraklarımızı çiğnedikten sonra bizi tehdit etmeye nasıl cesaret ediyorsunuz? Bununla da kalmayıp bize ağza alınmayacak sözlerle hitap ediyorsunuz ha?" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra, kendi savaşçılarına "Ey iman ehli! Saldırın bu köpeklere!" diye haykırmış. Ve ilkin kendisi düşman üzerine saldırmış. Bunun üzerine Şarkân'ın yüz atlısı atlarını dört nala geçirerek yüz Frenk atlısının üzerine saldırmışlar; ve iki tarafın insan kitlesi kaya kadar sert yürekleriyle birbirine katışmışlar; çelik çeliğe sürtmüş, kılıç kılıca; çatırtı koparak darbeler yağmur gibi yağmış, beden bedene sarılmış; şahlanan atlar öteki atların üzerine tüm ağırlıklarıyla düşmüş ve artık silah çatışmasından ve madenin maden ile gürültülü çarpışmasından başka ses duyulmaz olmuş; ve savaş gecenin yaklaşmasına ve karanlığın çökmesine kadar sürmüş. Ancak o zaman iki düşman kuvvet birbirinden ayrılmış ve kayıplarını saymaları mümkün olmuş. Şarkân adamları içinde ciddi şekilde yaralanmış tek kişi bile bulamamış. Bunun üzerine:

"Ey arkadaşlar, biliyorsunuz ki, tüm yaşamım, kılıç ve mızrakların çatıştığı savaş denizinde yüzerek geçti; birçok yiğit ile dövüştüm; ama henüz bu hasımlar gibi gözüpek adamlar, böylesi yiğit savaşçılar ve de bu denli çetin vuruşanlar görmedim!" demiş.

Bunu duyan askerleri ona, "Emir Şarkân, sözleriniz gerçektir. Fakat dahası, bilesin ki, bu Hıristiyan savaşçılar arasında hayranlık uyandıran, hepsinden yiğit bir de komutanları var. İçimizden herhangi biri onunla çatıştığında, onu öldürmemek için yönünü değiştiriyor ve ölümden kurtulmasını sağlıyor!" diye yanıt vermişler.

Bu sözleri duyan Şarkân büyük bir şaşkınlığa düşmüş. Sonra da "Yarın gün doğunca, tek bir cephe oluşturarak onlara saldıracağız; çünkü yüz kişiye karşı biz de yüz kişiyiz. Tanrı'dan zafer umarız!" demiş. Bu karar alındıktan sonra, hepsi o gece uykuya dalmış.

Hıristiyanlara gelince, komutanlarının yöresinde toplanmışlar ve ona "Bugün gerçekten oyunu sonuçlandıramadık!" demişler. Komutanları da onlara, "Yarın cephemizi oluşturur ve onları birbiri ardından yerle bir ederiz!" demiş. Bu kararı aldıktan sonra onlar da uyumuşlar.

Böylece sabahın ilk ışıkları belirince –ve güneş ışığıyla dünyayı aydınlatıp barışçı olsun, savaşçı olsun tüm insanların yüzünde ayrım gözetmeden yansıyınca ve de Doğa, tüm güzelliklerin övünç kaynağı Muhammed'i selamlayınca– Emir Şarkân, atına binmiş, iki sıra halinde dizilmiş atlılarının arasında ilerleyerek onlara "İşte düşmanlarımız savaş düzenine geçmişler. Üzerlerine atılalım! Ancak her birimiz sadece bir kişiyi gözeterek! İlkin biriniz sıradan ayrılıp Hıristiyan savaşçılarından birini teke tek vuruşmaya çağırsın. Sonra her biriniz sırası geldikçe aynı biçimde savaşı göze alsın!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân'ın atlılarından biri sıradan ayrılmış, atını düşmanına doğru sürerek "Ey siz hepiniz! İçinizde herhangi bir savaşçı ve gözüpek bir yiğit çıkıp bugün benimle dövüşmeyi göze alabilir mi?" diye haykırmış. Bu söz ağzından çıkar çıkmaz, Hıristiyanlar arasından silahlar ve zırhlar kuşanmış ve de ipek ve altınla donanmış bir atlı ayrılmış; kır bir ata binen bu savaşçının tüyden arınmış, pembe bir yüzü varmış. Atını savaş alanının ortasına sürerek kılıcını havaya kaldırarak Müslüman savaşçının üzerine atılmış ve çevik bir mızrak darbesiyle onu attan düşürmüş ve onu teslim olmaya zorlamış; ve onu, Hıristiyan savaşçılarının zafer ve neşe çığlıkları arasında boyun eğmiş

bir esir olarak alıp götürmüş. Bunu izleyerek hemen sıradan bir başka Hıristiyan ayrılmış; bir başka Müslüman ile karşılaşmak üzere savaş alanına doğru ilerlemiş; esir edilenin kardeşi olan bu İslam savaşçısı zaten onu beklemekteymiş; iki yiğit savaşa başlamışlar ve savaş Hıristiyanın zaferiyle sonuçlanmakta gecikmemiş, çünkü bu savaşçı, Müslüman savaşçının bir hatasından yararlanarak mızrağının kabzasıyla vurup onu silahsız bırakarak esir etmiş. Bu durum, böylece her seferinde bir Hıristiyan tarafından yenilen bir Müslümanın esir alınmasıyla sonuçlanan bire bir dövüşlerle ve Müslümanlardan yirmi savaşçının kaybetmesiyle akşama kadar sürmüş.

Şarkân bu sonuca ulaşıldığını görünce, bundan çok üzüntü duymuş; arkadaşlarını bir araya getirerek onlara "Şu başımıza gelenler, son derecede olağandışı değil midir? Bu durumda, yarın sabah, ben düşmanın karşısına tek başıma çıkacak ve bu Hıristiyanların komutanını savaşa çağıracağım; ve ondan toprağımıza girip bize saldırmasının nedenini öğreneceğim. Bunu açıklamayı reddederse, onu öldürürüz; önerilerimizi kabul ederse, onunla barış yaparız!" demiş. Bu kararı aldıktan sonra hepsi, sabaha kadar uyumuş.

Sabahleyin, Şarkân hemen atına binerek düşman hatlarına doğru tek başına ilerlemiş ve atlarından inmiş elli savaşçının ortasında bizzat Hıristiyanların komutanı olan kişiden başkası olmayan bir atlı görmüş. Sıkı sıkıya bedenini saran bir zırh üzerinde omuzlarından kopçalanmış mavi ipek satenden bir pelerin taşıyormuş. Hint çeliğinden bir kılıç çekmiş olarak alnında yıldız gibi durup bir gümüş dirhem gibi parlayan beyaz bir leke bulunan yağız bir ata binmiş imiş. Bu atlının da çocuk gibi taze bir yüzü ve kılsız pembe yanakları varmış. Doğu ufkunda yükselen bir ay kadar da güzelmiş.

Savaş alanının ortasına gelince, genç atlı Şarkân'a Arapça olarak en temiz lehçeyle hitap ederek "Ey kentler, kasabalar, kaleler, kuleler üzerinde hüküm süren Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân! Savaşa hazırlan; çünkü bu savaş çetin olacak! Sen kendi tarafının, ben de bizim tarafın komutanı olduğumuza göre, bu andan başlayarak, aramızda, bu savaşta yenenin, yenilenin ordusuna egemen olması ve efendi olarak tanınması kararına varalım!" demiş.

Ama yüreği kin dolu olan Şarkân, hiddete kapılmış bir arslan gibi atını Hıristiyana doğru sürmüş bulunuyormuş. Yiğitçe bir çatışma ile birbirlerine saldırmışlar; ve karşılıklı darbeler indirilmiş; görenler sanki iki dağın birbirine saldırdığını ya da iki denizin kaynayarak birbirine katıldığını sanırmış; ve de sabahtan ortalığın kararmasına kadar dövüşmeyi kesmemişler. Bunun üzerine birbirlerinden ayrılmışlar ve her biri kendi yandaşlarının yanına dönmüş.

Şarkân, arkadaşlarına dönerek "Tüm yaşamımda böylesi dövüşen bir savaşçıya rastlamadım. Ama onda asıl şaşırtıcı bulduğum şey, rakibinin açık verdiği her defasında, onu yaralamamak yolunu seçmesi; sadece açık verdiği yerden mızrağının kabzasıyla hafifçe vurmakla yetinmesidir. Bütün bu olup bitenden hiçbir şey anlamıyorum. Ama, bizim savaşçılarımızın da benzeri bir yiğitlik göstermelerini çok isterdim!" demiş.

Ertesi gün de aynı savaş sürdürülmüş; ama yine hiçbir sonuç alınamamış. Ama üçüncü gün, olan olmuş. Savaşın ortasında yakışıklı genç Hıristiyan, atını dört nala kaldırmış iken onu ansızın durdurmuş ve beceriksizce dizginleri çekmiş; at şaha kalkmış ve sanki doğalmış gibi binicisini yere düşürmüş. Bunun üzerine Şarkân, atından aşağı sıçramış ve kılıcını kaldırarak düşmanının üzerine atılıp onu delik deşik etmek istemiş. Yakışıklı Hıristiyan ise: "Yiğitler böyle mi davranırlar? Ya da kadınlara karşı yiğit bir savaşçının tutumu böyle mi olmalıdır?" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Şarkân şaşırmış, dikkatle genç savaşçıya bakmış ve iyice inceledikten sonra Ebrize Ece'yi tanımış. Çünkü gerçekten bu savaşçı, manastırda birlikte yaşadığı serüvende tanıdığı Ebrize Ece imiş.

O zaman kılıcını uzağa fırlatmış ve genç kızın önünde yerlere kadar eğilerek yeri öpmüş ve ona, "Ama ey ece, bütün bunlar ne demek oluyor?" diye sormuş. Kız da ona "Ben seni savaş alanında kendim denemek ve dayanma gücünü ve yiğitliğini ölçmek istedim. Bil ki, seninkilerle dövüşen benim yüz savaşçımın hepsi genç kızlardır ve bakiredirler. Bana gelince atım şaha kalkmasaydı, başına başka şeyler de gelecekti, ey Şarkân!" demiş. Şarkân gülmüş ve "Ey Ebrize Ece, ey zamanın sultanı, bizi birleştiren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye yanıt vermiş. Ve

ece, yandaşlarına hemen hareket emri vermiş ve yirmi esiri Şarkân'a birbiri ardından iade etmiş. Bunların her biri Ebrize'nin önünde diz çöküp yer öpmüşler. Şarkân da güzel genç kızlara dönerek onlara "Hükümdarlar sizler gibi yiğit savaşçılara sahip olabilmekle övünürler!" demiş.

Sonra çadırlar sökülmüş, iki yüz atlı Bağdat'a doğru yol almışlar; ve böylece altı gün gitmişler; bu sürenin sonunda, uzakta, Barış Kenti'nin görkemli minarelerinin ışıldadığını görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli birinci gece olunca, yeniden söze başlamış:

Uzaktan Barış Kenti'nin görkemli minarelerini görmüşler. Bunun üzerine Şarkân, Ebrize Ece'den arkadaşlarının savaşçı giyimlerini üzerlerinden çıkartıp Rum kadınlarının gerçek giysilerine bürünmelerini sağlamasını rica etmiş. Onlar da öyle yapmışlar. Sonra kimi arkadaşlarını öncü olarak babası Ömerü'n-Neman'a, kendisiyle Ebrize Ece'nin gelişini gösterişli bir merasimle karşılanmalarını sağlamak üzere Bağdat'a göndermiş. Sonra o akşam, geceyi konaklayarak geçirmek üzere çadırlar kurulmuş ve sabaha kadar uyunmuş.

Böylece, gün doğmasından başlayarak Emir Şarkân ile atlıları, Ebrize Ece ve savaşçıları savaş atlarına binip kentin yolunu tutmuşlar. Kentin çıkış kapısında Vezir Dendan bin atlıdan oluşan maiyetiyle onları karşılamaya gelmiş; ve genç kız ile Şarkân'a yaklaşmış ve önlerinde toprağı öpmüş; sonra hep birlikte kente girmişler.

Babası Ömerü'n-Neman'ı görmek üzere saraya ilk giren Şarkân olmuş. Babası onu görünce ayağa kalkarak oğlunu kucaklamış ve ona ne haberler getirdiğini sormuş; Şarkân da Kayseriyye Kralı Hardobyos'un kızı genç Ebrize ile yaşadığı tüm serüveni; Konstantiniyye Kralı'nın ihanetini ve aslında Kral Afridonyos'un kızından başkası olmayan, sonradan babasına cariye olan Sofia dolayısıyla bu kralın duyduğu hıncı anlatmış; ve de Ebrize'nin konukseverliğini, yerinde görüşlerini ve son kahramanca davranışını ve de değerli yanlarını ve güzelliğini vurgulamış.

Ömerü'n-Neman bu son sözleri işitince, bu harika genç kızı görmek arzusunu belirtmiş ve tüm varlığı işittiği ayrıntılarla ışıldamış. Kendi kendine, bu denli savaşa alışkın, bakire ve savaşçı arkadaşları tarafından çok sevilen bu genç kızın tıkız ve uyumlu incelikteki bedenini yatağında sarmanın zevklerini düşünmüş. Savaş donanımı içinde, tüy ve kıldan arınık taze yanaklarıyla bir oğlan çocuğunun yüzüne sahip olan öteki savaşçı kızlara gösterdiği ilgi de daha az olmamış. Çünkü Şah Ömerü'n-Neman, bedenindeki kasları gençlerinkinden de üstün nitelikte, hayranlık uyandıran bir yaşlı kişiymiş. Cinsellik savaşımından hiç korkmaz, en ateşli kadının kolları arasında bile her zaman galip çıkarmış.

Böylece, Şarkân, babasının genç Ece hakkında ne gibi görüşlere sahip olduğunu düşünmezlik edememiş ve gidip onu arayarak babasının huzuruna çıkarmak için acele etmiş. Şah da haremağaları hariç tüm mabeyincilerini ve tüm kölelerini savarak tahtında otururken genç Ebrize huzuruna çıkmış ve önünde yer öpmüş. Şah'a tatlı bir saflık ve zarafet belirleyen bir sesle hitap etmiş. Şah Ömerü'n-Neman da hayranlığın sınırlarını zorlayarak ona teşekkür edip oğlu Emir Şarkân'a karşı davranışından dolayı onu övmüş ve yanına oturmaya davet etmiş. Ebrize de otururak yüzünü örten peçeyi kaldırmış; bu ışıldayan yüz karşısında Ömerü'n-Neman'ın neredeyse aklı başından gidiyormuş. Gerek Ece, gerekse arkadaşları için sarayında en görkemli daireleri ayırtmış; ve emrine şanına yaraşır sayı ve nitelikte hizmetçiler atamış; ve ancak o zaman erdem dolu üç değerli taş hakkında sorular yöneltmiş.

Bu konuda Ebrize kendisine, "Ey zamanın şahı, bu üç değerli taş bendedir ve yanımdan hiç ayırmam! Onları size göstereyim!" demiş. Bir kasa getirterek içinden bir kutu çıkarmış ve kapağını açmış; bu kutudan da altın işlemeli bir mücevher kutusu çıkarmış ve bunu da açmış. Ebrize bunları alıp birer birer dudaklarına götürerek öpmüş. Sonra da bunları gösterdiği konukseverlik dolayısıyla armağan olarak Şah Ömerü'n-Neman'a sunmuş ve dışarı çıkmış.

Şah Ömerü'n-Neman da yüreğinin onunla birlikte sürüklenip gittiğini hissetmiş. Yine de değerli taşlar parıldayarak önünde durduğundan, oğlu Şarkân'ı çağırtmış ve ona bunlardan

birini armağan olarak vermiş; Şarkân da ona öteki iki mücevheri ne yapacağını sormuş. Şah babası da ona, "Bunlardan birini kız kardeşin Nüzhet'e, ötekini de küçük kardeşin Davü'l-Mekân'a vereceğim!" demiş.

Varlığından kesinlikle haberli olmadığı kardeşi Davü'l-Mekân'a dair duyduğu bu sözler, Şarkân'ı hoş olmayan bir tarzda etkilemiş; çünkü sadece Nüzhetü'z-Zaman'ın doğduğunu biliyormuş. Bunun üzerine babası Ömerü'n-Neman'a dönerek, "Baba, benden başka bir oğlun daha mı var?" diye sormuş. O da "Tabii ya! Altı yaşında; Nüzhetü'z-Zaman'ın ikizi! İkisi de cariyem Konstantiniyye Kralının kızı Safiye'den olma!" diye yanıt vermiş. Bu haberden sarsılan Şarkân, o zaman, canı sıkılarak ve öfkelenerek giysilerinden tozları silkmekten kendini alamamış; yine de kendini tutarak "İkisini de Yüce Tanrı kutsasın!" demiş. Ama babası onun tedirginliğinin ve can sıkıntısının farkına varmış ve ona "Oğlum niye böyle sarsıldın? Bilmez misin ki ölümümden sonra tahta yalnız sen geçeceksin! Ve erdem dolu üç mücevherden en güzelini ilkin sana vermedim mi?" diye sormuş. Ama Şarkân, yanıt verecek durumda olmayıp, babasına karşı çıkarak onu üzmek de istemediğinden, başını eğerek taht salonundan dışarı çıkmış; ve Ebrize'ye ayrılan daireye doğru yönelmiş; Ebrize de hemen ayağa kalkarak onu karşılamış; kendi hakkında yaptıklarına nezaketle teşekkür etmiş ve yanına oturmasını rica etmiş. Sonra da onun yüzünü üzgün ve kederli görerek tatlı bir edayla nedenini sormuş; Şarkân da ona derdinin nedenini anlatmış ve "Benim düşüncemi en çok meşgul eden, ey Ebrize, babamın kuşkuya pek yer vermeyecek şekilde senin hakkında bazı niyetleri olduğunu ve gözlerinde sana sahip olma arzuları bulunduğunu sezinlemem olmuştur. Sen buna ne dersin?" diye sormuş; o da "Ruhunu sakinleştirebilirsin ey Şarkân! Çünkü baban bana ancak ölünce sahip olabilir. Üç yüz altmış kadını ve de diğerleri ona yetmiyor olacak ki, hiç de onun dişlerine göre olmayan benim bakireliğime göz dikmiş! Sen canını üzme ey Şarkân ve de dertlerini sav gitsin!" diye yanıt vermiş. Sonra yiyecek içecek getirtmiş; ve oturup ikisi yiyip içmişler, ve Şarkân, ruhu daima keder içinde, o gece kendi dairesine uyumaya gitmiş. Şarkân'ın durumu böyle imiş.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, Şarkân yanından ayrılınca, kendi dairesinde cariyesi Safiye'nin yanına gitmiş; birer altın zincire bağlı iki değerli taşı da elinde tutuyormuş. Onun içeri girdiğini görünce, Safiye ayağa kalkmış ve Şah ilkin oturmadıkça, kendisi de oturmamış. O sırada iki yavrusu; küçük kız Nüzhetü'z-Zaman ile küçük Davü'l-Mekân yanına gelmiş. Şah onları öpmüş, sonra da her birinin boynuna değerli taşlardan birini takmış. İki küçük çocuk buna çok sevinmiş; anneleri de Şah'a refah ve mutluluk dilemiş. Bunun üzerine Şah ona "Ey Safiye, sen Konstantiniyye Kralı'nın kızıymışsın. Öykeyken bana hiç bunun sözünü etmedin! Bunu neden benden gizledin ve böylece sana şanına layık bir davranışta bulunmamı ve değer ve onur vermemi engelledin?" diye sormuş. Safiye de ona "Ey eliaçık şahım, gerçekte sizden daha fazla ne isteyebilirdim? Beni zaten hediyelerin ve lütuflarınla donatmadın mı? Ve bana ay parçası gibi iki evlat vermedin mi?" demiş. O zaman Şah Ömerü'n-Neman, çok hoş, zevk ve incelik ve de nezaket ve zerafet dolu bulduğu bu yanıttan çok etkilenmiş ve Safiye'ye ilkinden de daha güzel bir saray bağışlamış; hizmetçilerini ve saray masraflarını arttırmış, sonra da kendi sarayına çekilmiş; âdet olduğu üzere hükmetmek, atamak ve azletmek gibi görevlerini yerine getirmiş.

Ama aklı ve yüreği, genç Ece Ebrize'nin varlığıyla doluymuş; geceleri onun yanında geçirerek onunla konuşuyor ve arzularını ima yoluyla ona duyurmaya çalışıyormuş. Ama Ebrize, her defasında, cevap olarak ona "Ey zamanın şahı, gerçekten erkeklere karşı hiçbir arzu duymuyorum!" diyormuş. Ama bu yanıt Şah'ın duygularını daha çok kamçılıyor, içini daha çok üzüyormuş. Sonunda bu yüzden hasta düşmüş. Bunun üzerine Dendan'ı çağırmış; ve ona hayranlık duyduğu Ebrize'ye olan aşkını, girişimlerinden sonuç alamadığını, ona asla sahip olamayacağını bilmenin yarattığı düş kırıklığını açıklamış.

Vezir onun bu sözlerini duyunca, Şah'a, "Bunun çaresi şu: Gece olunca, yanına keskin etkisi olan şu uyku ilacı bengden bir parça alırsın ve Ebrize'yi görmeye gidersin ve oturup onunla içki içmeye koyulursun! Son bardağı içerken bu beng parçasını farkına varmadan onun bardağına koyarsın! Ve yatağına girince ona sahip olarak arzunu doyurmaya ve ateşini söndürmeye ait ne

gerekiyorsa yerine getirirsin! Benim görüşüm budur" demiş. Şah da ona "Çok iyi ve uygulanabilir tek görüş!" diye yanıt vermiş.

O zaman ayağa kalkıp dolaplarından birini açmış ve bir parça saf beng almış; bu uyuşturucu öylesine etkiliymiş ki kokusunu duymakla bile bir yıldan öbür yıla kadar bir fili uykuya daldırırmış. Bu beng parçasını cebine koyup gecenin gelmesini beklemiş. O zaman Ebrize Ece'yi bulmaya gitmiş; o da Şah'ı görünce kendisini karşılamak üzere ayağa kalkmış ve Şah oturmadıkça ve kendisine izin vermedikçe yerine oturmamış. Şah da onunla konuşmaya koyulmuş ve içki içme arzusunu göstermiş; genç kız da hemen içecek ve içecekle birlikte yenecek meyveler, badem, fındık, fıstık ve benzeri şeyler getirtmiş ve bunların hepsi altın ve kristalden yapılmış büyük bardaklara ve kaplara konulmuş bulunuyormuş. İkisi birlikte içmeye koyulmuşlar ve sarhoşluk Ebrize'nin başını iyice döndürünceye kadar karşılıklı ikramda bulunmayı sürdürmüşler. Bunu gören Şah, cebinden beng parçasını çıkarmış ve onu parmakları arasında gizlemiş; sonra bir bardak içki doldurarak yarısına kadar içmiş ve gizlice içine beng parçasını kaydırıvermiş; bunu genç kıza sunarak ona "Ey şahane genç kız, şu bardağı al ve benim hatırım için iç!" demiş. Ebrize Ece de içine konulanı bilmeden bardağı alarak ve gülerek içmiş. İçmiş ama, hemencecik de dünya gözünün önünde dönmeye başlamış ve ancak yatağına sığınacak zaman bulabilmiş, kendini tüm ağırlığıyla sırtüstü yatağına atmış; kolları yanlarında ve bacakları ayrık biçimde uzanıvermiş. Yatağının biri başucunda, öteki ayakucunda iki meşale yanmakta bulunuyormuş.

Bunun üzerine Şah Ömerü'n-Neman, Ebrize'ye yaklaşıp geniş şalvarının ipek uçkurunu çözmeye başlamış ve üzerinde hafif ince bir gömlek kalasıya kadar onu soymuş; bu gömleğin ucunu da kaldırınca, altından kalçalarının arasında meşalelerin ışığı altında ayrıntılarıyla aydınlanmış, aklı ve ruhu bulandıran bir şey ortaya çıkmış. Ama Şah, yine de kendi giysi ve şalvarını çıkaracak zamana sahip olmak için kendini tutma gücünü bulabilmiş ve ancak o vakit, onu saran müthiş ateşi özgürce söndürme olanağını bulmuş; uzanan genç bedenin üzerine atılmış ve onun üzerini kaplamış. Ve olan bitenin ölçüsünü artık kim bilebilir! İşte genç Ece Ebrize'nin bekâreti böylesine giderilip yok olmuş.

Bu iş bir kez tamamlanınca Şah Ömerü'n-Neman ayağa kalkıp yan odadaki Ebrize'nin gözde kölesi sadık Mercane'yi bulmaya gitmiş ve ona, "Çabuk sana ihtiyacı olan hanımının yanına git!" demiş. Mercane de hemencecik hanımının yanına gitmiş ve onu sırtüstü yatmış ve perişan durumda, gömleği kaldırılmış, bacakları kana bulanmış ve yüzü sararmış olarak bulmuş. Mercane, göstereceği ilginin acele olduğunu anlamış; ve hemen eline bir mendil alarak, hanımının saygıdeğer uzvunun üstüne bastırmış; sonra ikinci bir mendil alarak karnını ve bacaklarını özenle temizlemiş; sonra yüzünü, ellerini ve ayaklarını yıkamış ve gülsuları serpmiş; dudakları ve ağzını da portakal çiçeği suyuyla yıkamış.

O sırada Ebrize Ece aksırmış; sonra gözlerini açarak yattığı yerden kalkmış ve gözdesi Mercane'yi karşısında görmüş ve ona "Ey Mercane, bana ne oldu? Söyle bana! Nerdeyse bayılacak gibiyim" demiş. Mercane de onu sırtüstü uzanmış, bacaklarından kan sızar durumda bulduğunu anlatmak zorunda kalmış. Ebrize, o zaman Şah Ömerü'n-Neman'ın kendi üzerinde arzularını doyurduğunu ve onarılmaz biçimde şeyini delip geçtiğini anlamış. Istırabı ve kederi öylesine ağır basmış ki, Mercane'ye dairesine hiç kimseyi sokmamasını emretmiş; ondan haber almaya gelecek Ömerü'n-Neman'a da "Hanımım hasta; bu yüzden kimseyi görmek istemiyor!" demesini tembihlemiş.

Şah Ömerü'n-Neman bu haberi alınca Ebrize'ye her çeşit yiyecek ve içecekle dolu büyük tepsiler, meyve ve reçellerle dolu tabaklar ve kaymak ve tatlıyla dolu porselen kâseler taşıyan esireler göndermeye başlamış. Ancak o, bir gün karnının şişmeye başladığını; ve gövdesinin ağırlaştığını görünceye, dolayısıyla hamile kaldığını anlayıncaya kadar dairesinde kapalı kalmaya devam etmiş. Bunu anlayınca kederi hatırı sayılır derecede artmış ve dünya gözünde daralmış; Mercane'nin teselli edici sözlerini de duymaz olmuş; sonra ona "Ey Mercane, kendimi bu duruma sokmamın sorumlusu ben kendimim; çünkü anamı, babamı, ülkemi terk ederek kendimi felaketle karşı karşıya bıraktım! Şimdi kendimden de, yaşamdan da nefret ediyorum. Cesaretim tükendi, gücüm beni terk etti. Bekâretimle birlikte tüm dayanma gücümü de yitirdim; gebeliğim beni bir çocuğun

vuruşuna bile dayanamayacak kadar güçsüz bırakıyor. Hatta bir savaş atının dizginine bile egemen olamam. Ben ki, Ebrize, genç Ebrize olarak bir zamanlar hırslıydım ve güçlüydüm. Bundan böyle ne yapmalı? Eğer bu sarayda doğum yaparsam, burada oturan ve benim bekâretimi ne şekilde yitirdiğimi bilen tüm Müslümanların maskarası olurum. Babamın yanına dönersem, ona hangi yüzle bakmaya cesaret ederim? Oh! Şairin şu sözleri ne kadar doğruymuş:

> Dostum! Şunu iyi bil ki, felakete uğrayınca, artık ne anan baban, ne ülken ne de hoş karşılanacağın bir evin vardır!

Bunu duyan Mercane ona, "Ey efendim, ben ki senin kölenim ve her zaman senin emirlerine itaat edeceğim! Ne istiyorsan emret!" demiş. O da "Öyleyse ey Mercane, iyi dinle! Hiç kimse kuşkulanmadan benim saraydan çıkıp gitmem ve her şeye karşın babamla anamın yanına dönmem kesinlikle zorunlu! Çünkü ey Mercane, eğer bir ceset kokuşmuşsa, onunla yakınları ilgilenmelidir ve ben artık yaşamını tüketmiş bir ölüden başka bir şey değilim. Gerisi Allah'ın bileceği iştir!" demiş. Mercane de ona, "Ey sevgili ecem, galiba senin yapmak istediğin en doğru olandır!" diye yanıt vermiş ve o andan başlayarak gizli gizli yolculuk hazırlıkları yapmaya başlamışlar. Ama uygun bir fırsat gözleyerek sabrediyorlarmış. Bu fırsat da, Şah'ın ava, Şarkân'ın da asker güçlerinin bulunduğu imparatorluk sınırlarını yoklamaya gitmeleri dolayısıyla çok geçmeden ortaya çıkmış. Ama, bunca gecikmeyi göze almalarından dolayı doğum zamanı iyice yaklaşmış ve Ebrize Mercane'ye, "Bu gece hemen yola çıkmamız gerek! Ama bahtın alnıma yazdığı yazıya karşı çıkılır mı? Üç ya da dört gün sonra doğum yapacağım. Böyle de olsa yola çıkalım; çünkü sarayda doğum yapmaktansa, başka her şeyi yeğlerim. Böyle olunca, bizi yolculuğumuzda gözetecek bir erkek bulmamız gerekiyor; çünkü artık en hafif silahı bile taşıyacak gücüm yok!" demiş. Mercane de "Vallahi! Ey efendim, bize yoldaşlık edip savunabilecek bir tek kişi tanıyorum; o da zenci Ağlayık'tır;[1] çünkü kendisini birçok

1 Zencinin adı Mardrus'te "Morose", Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde ise "Sullen" olarak geçiyor; biz "Ağlayık" diye isimlendirdik (Â.Ş.O.)

kez minnettar bıraktım; kendisine birçok kez lütufta bulundum, dahası bana bir zamanlar haydut ve yolkesen olduğunu anlattı; kendisi saray kapıcılarından biri olduğundan onu gidip bulabilir ve ona altın vererek ülkemize ulaştığımızda Kayseriyye'nin en güzel kızı ile onu evlendireceğimizi söylerim!" demiş.

Bunu duyan Ebrize, ona, "Ey Mercane, ona sen bir şey söyleme, onu buraya getir, ben konuşayım!" demiş.

Bunun üzerine Mercane, gidip zenciyi bulmuş ve ona, "Ey Ağlayık! İşte bahtının açıldığı gün sonunda geldi. Ama bunun için sana hanımım ne söylerse yerine getirmen gerek! Haydi gel!" demiş. Onu elinden tutup Ebrize Ece'nin yanına getirmiş.

Zenci Ağlayık, genç kadını görünce, ilerleyip elini öpmüş.

Ama kadın zenciyi görünce, gönlünün onu ittiğini duyumsamış, görünüşü hiç hoşuna gitmemiş; bununla birlikte kendi kendine "İhtiyaç duymanın getirdiği zorunluluklar vardır!" diye düşünmüş ve duyduğu tüm dehşete karşın ona "Ey Ağlayık, yardımımıza gelerek zamanın ve bahtsızlığın darbelerine karşı bizi savunsan kendini suçlu bulur musun? Ve sana sırrımı açarsam, onu kimseye açmayacak kadar ağzı sıkı davranabilir misin?" demiş.

Ebrize'yi ilk görüşte yüreğinin tutuştuğunu duyumsayan zenci Ağlayık, bu sözleri işitince, ona "Ey efendim, bana ne emredersen yaparım!" demiş. Ebrize de ona "Bu durumda, senden hemen eşyalarımızı taşımak üzere iki katır, bizim için de iki at hazırlamanı ve bizi, beni ve esirem Mercane'yi buradan çıkartmanı istiyorum. Ben de sana, üçümüz birlikte ülkemize ulaşınca, seni Rum kızlarından kendi seçeceğin en güzeli ile evlendirmeyi vaat ediyorum. Ayrıca sana altınlar vererek seni servete boğacağım! Eğer yeniden ülkene dönmek istersen, seni ödüllerle geri göndeririz!" demiş.

Bu sözleri duyan zenci Ağlayık'ın içi içine sığmaz olmuş ve "Ey efendim, sizin ikinize de iki gözümle hizmet edeceğim. Kuşkusuz sizinle birlikte gideceğim. Ve şimdi hemen gidip binek hayvanlarını ve diğer gerekli şeyleri hazırlayacağım!" diye haykırmış. Sonra kendi kendine "Bu ne ganimet, bu ne talihtir! Kuşkusuz bu iki ay parçasının etinden nasiplenip keyfime bakacağım! İçlerinden biri beni reddecek olursa, onu öldürürüm! Tüm zenginlikleri de benim olur!" diye düşünerek dışarı çıkmış. Ve bu düşüncesin-

de kararlı olarak gerekli tüm hazırlıkları yapmış ve üçü birden kimse farkına varmadan ve Ebrize Ece'nin durumuna karşın yola çıkabilmişler.

Ama Ebrize Ece, çocuğa yüklü olmanın verdiği ağrıyla dördüncü gün, yolculuğu bırakmak zorunda kalmış ve daha fazla dayanma gücü olmadığından zenciye, "Ey Ağlayık, attan inmeme yardım et, çünkü ağrılarım dayanılmaz oldu, galiba doğuracağım!" demiş. Mercane'ye de "Ey Mercane, sen de attan in! Yanıma gelerek doğumuma yardım et!" demiş.

Ama, bir kez, üçü de attan inince, zenci Ağlayık, Ece'nin çekiciliğine kapılarak son derece tahrik edilmiş duruma gelmiş ve cinsel organı dehşet verecek biçimde dikilerek giysisini kabartmış. Ancak kendisine egemen olamayarak onu meydana çıkarıp dehşet ve nefretten bayılmak üzere olan kadına doğru yaklaşmış ve ona "Ey efendim, lütfen bana izin ver, sana yakın olayım!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini fark etmiş ve yavaşça susarak öykü anlatmayı ertesi geceye bırakmış.

Ve elli ikinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, korkunç zenci Ağlayık, eceye "Ey efendim, bana izin ver, sana yakın olayım!" demiş. Bunu duyan Ebrize Ece, "Ey bir kölenin oğlu olan zenci köle, hangi cesaretle böyle önümde açık saçık görünüyorsun? Şimdi benim savunmasız, zenci kölelerin en alçağının elinde bulunmam ne denli utanç vericidir. Sefil mahluk! İçinde bulunduğum durumdan kurtulmam ve beni güçsüz kılan kadınsı yanlarımın iyileşmesi için Allah bana yardımcı olsun da, küstahlığını kendi ellerimle cezalandırayım! Bana dokunmuş olmanı görmektense, kendimi öldürmeyi ve yaşamımdaki acılara ve felaketlere son vermeyi yeğ tutarım" demiş. Ve şu dizeleri okumuş:

> Peşimi izlemekten vazgeçmeyen sen, ne zaman buna son vereceksin?
> Bahtımın ve talihimin yol açtığı denemelerin acısını yeterince tatmadım mı? Ama umarım ki, hiç değilse Tanrı beni kaba saldırılardan koruyacaktır.

> Neden ısrar ediyorsun? Alçakça ahlaksızlıklara ne arzum ne de eğilimim olduğunu sana hiç söylemedim mi? O halde, bana açgözlü sefahatın obur gözleriyle bakmaktan vazgeç!
> Ve ilkin beni Yemen çeliğinden yapılmış bir kılıçla kesip parçalamadıkça bana dokunmayı umma sakın!
> Asla unutma ki, ben tertemiz olanlardan, soylular ve kanı en yüce olanlardan biriyim! Öyleyse ey köle, sen nasıl gözlerini kaldırıp bana bakmaya cesaret ediyorsun? Sen ki zarif ve gelişmiş bir ırktan olmaktan uzaksın!

Zenci Ağlayık, bu dizeleri duyunca büyük bir hiddete kapılmış, yüzü öfkeden kızarmış ve yüz hatları kızgınlıktan gerilmiş, burun delikleri şişmiş ve kalın dudakları büzülmüş ve tüm varlığı sarsılmış ve şu dizeleri okumuş:

> Ey kadın! Aşkının kurbanı, muzaffer bakışlarınla kıyıma uğramış olan beni, asla böyle reddetme! Yüreğim senin arzunla zaten paramparça! Ve bende sabırdan yana geriye kalanla tüm bedenim ezilmiştir.
> Sesin sadece duyulmakla beni büyülüyor, esir ediyor! Ve ben arzuyla ölüp giderken, aklının da uçup gittiğinin farkına varıyorum. Ey acımasız kadın, yeryüzünü muhafızlarınla, askerlerinle kapladığını görsem de; arzularımın gayesine ve beni kandıracak olan mahrum olduğum suya, doğal suya ulaşmayı sağlayacağım!

Bu dizeleri işitince Ebrize öfkeden ağlamış ve "Ey utanmaz köle, ey zenci piçi! Sen bütün kadınların birbirine benzediğini mi düşünüyorsun ve benimle bu tarzda konuşmayı sürdürmeye cesaret edebileceğini mi sanıyorsun?" demiş. Bunu duyan zenci Ağlayık, Ebrize'nin onu kesinlikle reddettiğini anlayınca, artık hiddetini dizginleyemez olmuş; kılıcı elinde olduğu halde onun üzerine atılmış ve onu saçlarından yakalayarak kılıcını gövdesine daldırmış. İşte Ebrize Ece'nin ölümü bu tarzda, bir zencinin eliyle olmuş.

Bunun üzerine zenci Ağlayık, Ebrize Ece'nin zengin eşyalar ve mallarıyla yüklü katırlarını almış ve onları önünde sürerek dağlık yerlerden telaşla kaçmış.

Ebrize Ece'ye gelince, can verirken, kederi içinde başını tozlarla kaplayan ve giysilerini yırtarak yüzünü dövüp kanlar fışkırtan ve "Ey bahtsız efendim, senin gibi savaşçı ve yiğit olan bir kimse nasıl olur da, sefil bir zenci kölenin darbeleri altında böylesine yaşamını yitirir?" diye haykıran sadık cariyesi Mercane'nin ellerine bir oğlan çocuğu doğurmuş.

Ama Mercane tam ağlayıp sızlanmalarını dindirdiği sırada, göğü bir bulutun sardığını ve süratle yaklaştığını görmüş; ve birdenbire bu bulut dağılınca, altından atlı, yaya askerler belirmiş; bunların hepsi Kayseriyye'nin askeri kılığına bürünmüş bulunuyormuş. Gerçekte de, bunlar, Ebrize'nin babası Kayseriyye Kralı Hardobyos'un ordusu imiş. Çünkü söylentiler, Ebrize'nin manastırdan kaçtığını öğrenen Kral Hardobyos'un kulağına da gelmiş, hemen askeri birliklerini toparlamış ve bunların komutasını kendi üzerine almış ve Bağdat üzerine yürümüş; ve böylece kızı Ebrize'nin öldürülmüş bulunduğu yere gelmiş.

Kızının kanlar içindeki bedenini görünce, kral atından yere atlamış ve yerde uzanmış yatan gövdeyi kucaklarken baygın yere düşmüş; Mercane de sıcak gözyaşlarıyla ağlayıp sızlanmaya başlamış. Sonra kral yeniden kendine gelince, ona tüm öyküyü anlatmış ve ona "Kızını öldüren, kızına yapacağını yapan şehvetle dolu Şah Ömerü'n-Neman'ın kölelerinden bir zenci köledir" demiş. Kral Hardobyos da, bu sözleri işitince, gözünde tüm dünyanın karardığını görmüş ve korkunç bir intikam almaya karar vermiş. Ama, bu onu acele olarak kızının cesedini yerleştirdiği bir sedye getirtmekten alıkoymamış ve ilkin cenaze kaldırma ve gömme görevlerini yerine getirmek üzere Kayseriyye'ye dönmek zorunda kalmış.

Kral Hardobyos Kayseriyye'ye ulaşınca, sarayına girmiş ve sütanası Felaketler Anası'nı getirtip ona "Sütana, Müslümanların kızıma ne yaptıklarına bak! Şah bekâretini gidermiş ve kölesi de tecavüz etmek isteyerek onu öldürmüş! Ve ondan Mercane'nin ilgilendiği şu çocuk doğmuş! Bu yüzden Mesih üzerine yemin ederim ki, kızımın öcünü alacak ve içine düştüğüm utançtan arınacağım. Yoksa, kendimi, kendi ellerimle öldürmeyi yeğlerim!" demiş. Ve sıcak gözyaşlarıyla ağlamaya başlamış. Bunun üzerine Felaketler Anası, ona "Öç alma konusuyla kafanı yorma,

ey kralım! Bu Müslümana suçlarının cezasını ben tek başıma ödetirim. Çünkü onu ve çocuklarını, gelecek zamanlarda, dünyanın tüm ülkelerinde, tarihin uzun süre söz konusu edeceği bir tarzda öldürürüm. Ama senin, asıl sana söyleyeceklerimi iyice dinleyip sadakatle yerine getirmen gerek! Önerim şudur: Sen sarayına, Kayseriyye'nin en dolgun göğüslü ve bekâretine dokunulmamış en güzel beş kızını; aynı zamanda krallığının yöresinde bulunan İslam ülkelerinin en büyük bilginlerini ve en değerli aydınlarını getirtmelisin! Ve bu İslam bilginlerine, bu genç kızların kendi usullerine göre yetiştirilmelerini salık verirsin. Bunlar, onlara, böylece İslam yasalarını, Arap tarihini, halifelerin ve tüm İslam hükümdarlarının yazdırdıkları yıllıkları; dahası, onlara, davranış sanatını, nezaketi ve hükümdarlarla konuşma tarzını, bunlara sakilik ederken nasıl dostça davranılacağını, en güzel şiirleri ve onları en güzel tarzda okumayı, şiir yazma ve konuşma yöntemlerini; ve de musiki sanatını da öğretsinler. Ve de bu eğitim, on yıl sürme tehlikesi taşısa da, tam olmalıdır; zira, sabır göstermen ve 'İntikam, kırk yıl geçse de, gerçekleştirilir!' diyen çöl Araplarının sözlerini hatırlaman gerekir. Zira tasarladığım intikam, bu kızların eğitimi tamamlanmadan gerçekleşemez; ve seni iyice aydınlatmak için, şunu da söyleyeyim ki, ölen ecemiz Ebrize'nin geride bıraktığı yüz yoldaşı ve her yandan haraç olarak gelen kadınlar dışında, üç yüz altmış cariyeye de sahip olduğu halde Müslüman hükümdarın kadınlarla çiftleşmek için yine de büyük bir doyumsuzluğu vardır. İşte onun için bu eğiliminden yararlanarak onu öldürteceğim!" demiş.

Bu sözleri işiten Kral Hardobyos, büyük bir sevinç duymuş ve Felaketler Anası'nı kucaklamış ve hemen İslam bilginlerinin ve güzel göğüslü ve bekâretlerine dokunulmamış genç kızların bulunması için emir vermiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat elli üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kral Hardobyos, hemen İslam bilginlerinin ve göğsü dolgun ve bekâretlerine dokunulmamış

genç kızların bulunması için emir vermiş. Bulunan bilginleri ağırlayıp ve armağanlar vermiş ve onları büyük bir iyimserlikle kabul etmiş. Sonra da birer birer seçilmiş güzel genç kızları onlara teslim etmiş; ve onlara bu genç kızlara büyük bir itinayla İslam eğitimi vermelerini önermiş. Aydın bilginler buna itaat etmiş ve kralın kendilerine yaptığı öneriyi aynen yerine getirmişler. Kral Hardobyos'un durumu böyle imiş.

Ömerü'n-Neman'a gelince, avdan döndüğü ve sarayına girip Ebrize'nin kaçışını ve kaybolduğunu öğrendiği zaman buna çok üzülmüş ve "Kimsenin haberi olmadan sarayımdan bir kadın nasıl çıkabilir? Eğer ülkem de sarayım gibi korunuyorsa, gerçekten kaybımız hepimiz için yeri doldurulamaz boyutlara ulaşır. Bir başka sefer ava gittiğimde kapılarımı iyice korumam gerek!" diye haykırmış. Şah bu konuşmayı yaparken Şarkân da görevden dönmüş ve yanına geldiği babasından Ebrize'nin ortadan yok olduğunu öğrenmiş. Şarkân da, o günden sonra, babasının sarayını görmeye tahammül edemediği kadar, küçük Nüzhetü'z-Zaman ve küçük Davü'l-Mekân'ın Şah'ın büyük ilgi gösterdiği varlıklar oluşuna da dayanamamış. Gün geçtikçe kederi artmış ve öyle bir dereceyi bulmuş ki, Şah ona "Yüzün sararıp bedenin böyle zayıfladığına göre, senin neyin var oğlum?" diye sormuş. Şarkân da ona "Ey pederim, çeşitli nedenlerden ötürü bu sarayda oturmam çekilmez hale geldi. Bu nedenle senden bir lütuf olarak, geri kalan günlerimi gidip geçireceğim Bağdat'tan uzak bulunan bir kente beni vali tayin etmeni rica ediyorum!" demiş. Sonra da usta şairlerden birinin şu dizelerini okumuş:

> Bence, uzaklaşıp gitmek, oturmaktan daha hoş olur; böylece yitirdiğim tatlı dostu bana hatırlatacak şeyleri gözlerim görmeyecek ve kulaklarım işitmeyecektir.

Bunu duyan Şah Ömerü'n-Neman, oğlu Şarkân'ın derdinin nedenlerini anlamış ve onu teselli etmeye çalışarak ona "Ey çocuğum. İstediğin yerine getirilecektir! Ve imparatorluğun en önemli eyaleti Şam olduğundan seni şu andan başlayarak Şam'a vali tayin ediyorum" demiş. Ve hemen saray kâtiplerini ve ülkesinin tüm önemli kişilerini çağırtarak onların huzurunda, Şarkân'ı Şam

eyaletine vali tayin etmiş. Tayin kararnamesi oracıkta yazılmış ve resmen ilan edilmiş; o da yola çıkmak üzere gerekli her hazırlığı yapmış; ana babasına ve son öğütlerini verdiği Vezir Dendan'a veda etmiş. Daha sonra, emirlerin, vezirlerin ve diğer ileri gelen kişilerin tebrik ve saygı gösterilerini kabul etmiş ve muhafızlarının başına geçerek Basra'ya ulaşıncaya kadar durmaksızın yolculuğunu sürdürmüş; kent halkı onu davul zurnalarla, zil ve çığırtmalarla karşılamış; onun uğruna kent süslenmiş ve aydınlatılmış ve halk biri sağda, biri solda iki sıra halinde büyük bir mevkip oluşturarak kente girinceye kadar ona öncülük etmiş. Şarkân'ın durumu böyleymiş.

Şah Ömerü'n-Neman'a gelince, valilik yapmak üzere Şarkân'ın Şam'a ulaşmak için yola çıkmasından bir süre sonra, iki çocuğu Nüzhet ile Davü'l-Mekân'ın bakımı ve eğitimi için görev almış bulunan bilginlerin ziyaretini kabul etmiş. Bu bilginler Şah'a, "Ey efendimiz size çocuklarınızın öğrenim ve çalışmalarını tüm olarak bitirdiklerini bildirmeye gelmiş bulunuyoruz; artık onlar bilgeliğin ve nezaketin temel kurallarını, edebiyatı ve iyi davranış kuramlarını çok iyi biliyorlar" demişler. Bu haberi alan Şah Ömerü'n-Neman'ın duyduğu neşe ve keyiften yüreği ferahlamış ve bilginlere şahane armağanlar vermiş. Ve özellikle şimdi on dört yaşını doldurmuş olan oğlu Davü'l-Mekân'ın gerçekten gittikçe nasıl yakışıklı ve zarif olduğunu ve hayranlık verici ve güçlü bir erkek olduğunu, aynı zamanda dinsel uygulamalara pek bağlı olduğu kadar merhametli ve fakirleri koruyucu olduğunu ve dünyada en çok bilginler ve şairlerle düşüp kalkmayı ve fıkıh ve Kur'an üstüne bilgili olan kimselerin topluluğunu aramayı yeğ tuttuğunu iyice anlamış. Bağdat'ın tüm halkı da onu seviyor ve Tanrı'dan onun hakkında kutsamalar diliyormuş.

O sırada, Irak'ın dört yanından gelerek yıllık hac görevlerini tamamlayıp Medine'den, Allah'ın dua ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini de ziyaret etmek için Mekke'ye gitmek isteyen hacıların Bağdat'a ulaştıkları bir vakitte bulunuluyormuş. Davü'l-Mekân onların oluşturduğu kutsal kervanı görünce dindarlık duygusu canlanmış ve koşup babasını bularak ona "Babacığım, senden kutsal hac farizasını eda etmek üzere izin almaya geldim" demiş. Ama Şah Ömerü'n-Neman onu bundan

vazgeçirmeye çalışmış ve izin vermeyi reddederek ona, "Sen daha çok gençsin oğlum. Ama, inşallah gelecek yıl, ben kendim de hacca gideceğim. Hiç kuşkun olmasın, seni de yanımda götürürüm!" demiş.

Ama Davü'l-Mekân, bu süreyi çok uzun bulmuş ve ikiz kız kardeşi Nüzhet'in yanına koşmuş ve onu ibadet ederken bulmuş. Onun ibadetini bitirmesini bekleyerek sonra kendisine "Ey Nüzhetü'z-Zaman, hacca gitmek ve Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaret etme arzusuyla yanıp tutuşuyorum. Bunun için babamdan izin istedim; bunu benden esirgedi. Bu durumda, şimdi yanıma bir miktar para alıp gizlice, özellikle de babama haber vermeden, hacca gitmek niyetindeyim!" demiş. Bunu duyan Nüzhetü'z-Zaman da heyecanlanarak "Allah senden razı olsun! Ama ne olursun beni de birlikte götür! Beni burada bırakma ve Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberin kabrini ziyaretten beni mahrum etme, ey kardeşim!" diye haykırmış. O da kız kardeşine "Peki, öyle olsun! Gece olunca, gel beni bul! Ve de özellikle kim olursa olsun, hiç kimseye bundan söz etme!" demiş.

Böylece gece yarısında, Nüzhet, yatağından kalkıp tanınmamak için kendi yaşında ve boyunda olan kardeşinin kendisine vermiş olduğu erkek giysileriyle donanarak ve yanına bir miktar para alarak çıkıp saray kapısına doğru yollanmış; orada, kardeşi Davü'l-Mekân'ı bulmuş. Kendisini iki deveyle bekleyen Davü'l-Mekân onu görünce, çökmüş develerden birine binmesi için ona yardımcı olmuş, kendisi de ötekinin üzerine binmiş ve ayağa kalkıp yola koyulan develer, gecenin lütfu sayesinde hiç kimse onların farkına varmadan hacıların kafilesine katılmışlar ve Iraklılardan oluşan tüm kervan Mekke yoluna düşerek Bağdat'tan ayrılmış. Ve Allah onlara güvenlik nasip ettiğinden hepsi birlikte selametle kutsal Mekke'ye ulaşmışlar.

Orada Davü'l-Mekân ve Nüzhet, Arafat Dağı'na ulaşarak ve merasim gereğince kutsal görevlerini tamamlayarak neşe dolmuşlar ve Kâbe'yi de tavaf ederek mutluluklarını bütünlemişler. Ama Mekke'yi ziyaretle yetinmeyip dinsel bağlılıklarını Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamber'in Medine'deki kabrini ziyaret etmek istemişler.

Bunun üzerine, hacıların ülkelerine dönüşü söz konusu olduğunda, Davü'l-Mekân Nüzhet'e, "Ey kardeşim, şimdi, Tanrı'nın dostu İbrahim'in kutsal kenti, Yahudi ve Hıristiyanların Jerusalem adını verdikleri Kudüs kentini de ziyaret etmek istiyorum" demiş. Nüzhet de "Ben de!" demiş. Bunun üzerine, bu konuda tam bir uyuma vardıktan sonra, İbrahim'in kutsal kentine doğru yola çıkmakta olan küçük bir kervana katılmışlar. Oldukça zorlu bir yolculuktan sonra, sonunda Kudüs'e ulaşmışlar; fakat yolda, Davü'l-Mekân ve Nüzhet üşüterek ateşli bir hastalığa kapılmışlar. Kız birkaç gün içinde iyileşmiş; fakat Davü'l-Mekân'ın hastalığı sürmüş ve durum gittikçe ağırlaşmış. Böyle olunca Kudüs'te hanlardan birinde bir oda kiralamışlar ve Davü'l-Mekân hastalığın pençesinde kıvranarak bir köşede yatıp kalmış ve bu hastalık öylesine ağır biçimde sürüp gitmiş ki, Davü'l-Mekân sonunda tüm bilincini yitirmiş ve sayıklama durumuna gelmiş. Ve iyi yürekli Nüzhet, kendisini teselli edecek ve yardımına koşacak kimseyi bulamadığı yabancı bir ülkede böylece tek başına kaldığı için çok kuşkulu ve çok dertli olduğu halde, onu bir an bile terk etmemiş.

Hastalık henüz uzaklaşmadığı ve epeyce bir zamandan beri süregeldiğinden, Nüzhet, son kaynaklarını da tüketmiş bulunuyormuş. Ve elinde tek bir dirhem bile yokmuş. Bunun üzerine handa gezginlere ayak hizmetleri gören çocuğa, kendi giysilerinden birini vererek, kendisine bir miktar para getirmesi için onu çarşıdaki tellallara göndermiş.

Handaki hizmetçi de onun istediği şekilde görevini yerine getirmiş. Nüzhet kardeşine bakabilmek için, her gün bir eşyasını satarak bu yoldaki davranışını sürdürmüş ve en sonunda, varlık olarak büründüğü eski giysilerinden ve kendisi ve kardeşinin yatak gibi kullandıkları eski bir hasırdan başka bir şey kalmamış. Bunun üzerine zavallı Nüzhet, bu denli yoksulluktan dolayı sessizce ağlamaya başlamış.

Ama, o akşam, Allah'ın iradesiyle Davü'l-Mekân kendine gelmiş ve biraz daha iyileştiğini duyumsamış ve kız kardeşine dönerek, ona "Ey Nüzhet! Gücümün yeniden yerine geldiğini hissediyorum ve bir kuzu şiş kebabı yiyecek kadar da iştahlıyım" demiş. Nüzhet de ona "Vallahi! Ey kardeşim, et satın

almanın yolu nasıl olacak? Gidip hayır sahibi kişilerden sadaka dilenmeyi bir türlü göze alamıyorum. Ama merak etme, yarın gidip zengin ve hatırlı kimselerin yanında hizmetçilik yaparım. Böylece gerekli parayı kazanırım ve bunu yaparken de beni kaygılandıran tek şey, seni bütün gün tek başına bırakacağımdır. Ama başka yolu var mı? Ey kardeşim, Yüce Tanrı'dan başka kuvvet ve güç yoktur! Ve ancak o, bizi ülkemize geri gönderebilir!" demiş. Ve Nüzhet, bu sözleri söyledikten sonra, hıçkırıklarla ağlamaktan kendini alamamış.

Böylece ertesi gün, şafak vakti, Nüzhet yataktan kalkmış ve başını handaki iyi yürekli bir devecinin kendilerine verdiği deve tüyünden eski bir kumaş parçasıyla örterek ve kardeşinin başını öperek ve gözyaşları içinde boynuna sarılarak tam olarak nereye gideceğini bilmeksizin ağlayarak hanı terk etmiş.

Ve bütün gün Davü'l-Mekân kız kardeşinin dönmesini beklemiş; ama gece olmuş Nüzhet geri dönmemiş; kardeşi bütün gece gözlerini kırpmadan beklemeyi sürdürmüş; ama Nüzhet yine gelmemiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân kız kardeşi için büyük bir korkuya kapılmış; yüreği titremeye başlamış; dahası iki gün hiçbir şey yemeden orada öylece kalakalmış. Bunun üzerine küçük odanın kapısına kadar sürünerek gelmiş ve hanın hizmetkârına seslenmiş ve sonunda ona sesini duyurabilmiş; Davü'l-Mekân ondan kendisine çarşıya ulaşıncaya kadar yardım etmesini rica etmiş. Bunun üzerine çocuk onu omuzlarına almış; çarşıya kadar götürerek harap bir dükkânın kapalı kapısı önüne bırakarak oradan ayrılmış.

Onu gören tüm yoldan geçenler ve çarşı esnafı yöresine toplanmışlar ve onu böyle aciz ve zayıf durumda görünce, ona üzülüp acıyarak hayıflanmışlar. Davü'l-Mekân da konuşma gücü bulamayarak aç olduğunu onlara işaretle anlatmış. Bunun üzerine çarşı esnafına başvurarak bakır bir tas içinde onun için aralarında para toplamışlar ve ona hemen yiyecek bir şeyler satın almışlar. Topladıkları para otuz dirhemi bulduğundan geri kalan kısmını hastanın yararına ne tarzda kullanabileceklerini tartışmışlar. Aralarında bulunan çarşının saygın kişilerinden biri onlara "En iyisi bu zavallı genç için bir deve kiralamak ve onu, halifenin hayırlı düşüncesiyle kurulan hastaneye konulmak

üzere Şam'a göndermektir. Çünkü, burada sokakta, bakımsız kalarak öleceği kuşkusuz!" demiş. Bu görüşe herkes katılmış; ama, gece bastırdığından, sorunun çözümünü ertesi güne ertelemişler ve Davü'l-Mekân'ı bir yana bırakarak elinin ulaşabileceği bir yere bir testi ile yiyecek bir şeyler koymuşlar. Ve çarşının kapanması dolayısıyla herkes, hasta genç adamın bahtına çok acıyarak kendi evine gitmiş. Ve Davü'l-Mekân, kardeşi Nüzhet'in ne olduğunu da merak ederek gözünü kırpmadan bütün geceyi geçirmiş; yorgun ve aç olduğu halde yiyeceğe içeceğe pek elini süreməmiş.

Böylece, ertesi gün, çarşının namuslu esnafı, bir deve kiralayarak sürücüsüne "Ey deveci, bu hastayı devene bindirecek ve onu Şam'a götürüp hastaneye yatıracaksın ki iyileşebilsin!" demişler. Deveci de onlara, "Başım üstüne, efendiler!" yanıtını vermiş. Ama alçak herif, kendi kendine de "Kudüs'ten Şam'a ölmek üzere bulunan biri nasıl taşınır?" diyormuş. Deveyi ıhtırıp yere oturtmuş ve hastayı hamuduna yerleştirmiş ve çarşı esnafının hayır dualarını alıp yularını çekerek devesini dehlemiş; deve de kalkıp yola koyulmuş. Ama birkaç cadde geçer geçmez, deveyi durdurmuş; ve bir hamamın önüne gelmiş bulunduklarından yöresinin farkında olmayan Davü'l-Mekân'ı hamamı ısıtmak üzere yığılmış bulunan odunların üzerine bırakmış ve hemencecik çekip gitmiş.

Böylece hamamın külhancısı şafak vakti gelip işine koyulacakken, kapının önünde sırtüstü ve kıpırdamadan yatan Davü'l-Mekân'ı görünce, onu ölü sanmış ve kendi kendine "Bu cesedi, götürüp gömeceğine kim böyle hamamın önüne atıvermiş?" demiş. Ve tam cesedi alıp kapının önünden taşımak üzereyken Davü'l-Mekân bir hareket yapmış. Bunu gören külhancı "Burada ölü falan yok, hiç kuşkusuz bir esrarkeş bu! Geceleyin gelip benim odun yığınımın üstüne atmış kendini!" diye haykırmış ve "Hey sarhoş esrarcı! Kalk bakalım!" diye seslenmiş. Sonra eğilip yeniden aynı şeyleri yüzüne haykıracakken; onun, daha yüzünde tüy bitmemiş ve çehresinden geçirdiği hastalığın verdiği zayıflık ve çöküntüye karşın büyük bir seçkinlik ve güzellik taşan genç bir adam olduğunu anlamış. Bunu gören külhancı büyük bir acıma hissine kapılmış ve "Allah'tan başka

güç ve kudret yoktur! İşte hasta ve garip bir genç adam olduğunu irkilmeden söyleyebileceğim birisi! Oysa Tanrı'nın duası ve barışı üzerine olası Peygamberimiz, bize, acele karar vermekten sakınmamızı ve garip yabancılara karşı merhametli ve koruyucu olmamızı tavsiye eder!" diye haykırmış ve hamam külhancısı, bir an bile kararsızlık göstermeden, genç adamı omuzlarına almış ve evine dönmüş ve karısını görerek onu kendisiyle ilgilenmesi için kadının ellerine teslim etmiş. Bunun üzerine külhancının karısı yere bir halı sermiş, onun üzerine yepyeni ve temiz bir yastık koymuş ve hasta konuğu yavaşça yatırmış. Sonra mutfağa koşup ateş yakmış ve su ısıtmış; sonra dönüp genç adamın ellerini, ayaklarını ve yüzünü yıkamış. Kendi bakımından külhancı da çarşıya gidip gülsuyu ve şeker satın almış; ve dönüp genç adamın yüzüne gülsuyu serpmiş ve şeker karıp gülsuyuyla kokulandırdığı şerbeti içirmiş. Sonra büyücek bir sandıktan yasemin çiçeği kokan tertemiz bir gömlek çıkarmış ve onu kendi elleriyle genç adamın bedenine giydirmiş.

Bütün bunlar yapılıp bitince Davü'l-Mekân, bedenine bir ferahlığın yayıldığını ve tatlı bir meltem esmişçesine onu canlandırdığını hissetmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça sesini kesmiş.

Ama elli dördüncü gece olunca, yeniden söze başlamış:

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, Davü'l-Mekân bir ferahlığın içine dolduğunu ve kendisini tatlı bir meltem esmişçesine canlandırdığını hissetmiş ve başını biraz kaldırarak yastıklara dayanabilmiş. Bunu görünce külhancı mutlulanmış ve "Onu sağlığına kavuşturan Tanrı'ya şükürler olsun! Sonsuz merhametine sığınarak bu genç adamın benim elimle şifa bulması için Yarabbi, sana ne çok yalvardım!" diye haykırmış. Ve daha üç gün süreyle onun iyileşmesi için dua etmeyi sürdürmüş ve kendisine serinletici bitki özleri içirmiş, gülsuları serpmiş ve en ince bakımı göstererek ilgilenmiş. Böylece yavaş yavaş Davü'l-Mekân'ın bedenine güç gelmiş; sonunda gözünü ışığa açabilmiş ve rahatça soluk almaya başlamış. Ve kendini daha iyi hissettiği anda külhancı

içeri girmiş ve onu canlı bir çehreyle keyfince oturur bulmuş ve ona "Şimdi oğlum, kendini nasıl hissediyorsun?" diye sormuş. Davü'l-Mekân da "Kendimi sağlıklı ve güçlü buluyorum" yanıtını vermiş. Bunu duyan külhancı Tanrı'ya şükretmiş ve çarşıya koşarak orada bulduğu en iyisinden on piliç satın almış, dönerek bunları karısına vermiş ve ona "Ey amcamın kızı, işte sana on piliç getirdim. Bunlardan her gün ikisini, birini sabah, ötekini akşam, kesip bu çocuğa yedirmek gerek!" demiş.

Ve külhancının karısı hemen ayağa kalkıp bir piliç boğazlamış ve kaynatmış; sonra bunu getirerek çocuğa yedirmiş; suyunu da içirmiş. Yemesi bitince, ellerini yıkasın diye sıcak su getirmiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân yastıklara dayanarak sakince, dinlenmiş; külhancının karısı da soğuk almasın diye onu iyice örtüp bastırmış. O da öylece ikindi oluncaya kadar uyumuş. Bunun üzerine külhancının karısı kalkmış, ikinci pilici de kaynatmış ve ona getirmiş; dikkatle parçalara ayırdıktan sonra, ona "Ye çocuğum! Bu sana sağlık ve dirlik getirecek!" demiş. Ve çocuk pilici yerken, hamam külhancısı içeri girmiş ve karısının söylediklerini yerine getirmiş olduğunu görmüş. Genç çocuğun başucuna oturarak ona "Kendini nasıl hissediyorsun çocuğum?" diye sormuş. O da "Tanrı'ya şükürler olsun ki, gücüme ve sağlığıma kavuştum. Allah senden razı olsun ve seni ödüllendirsin!" diye yanıt vermiş. Külhancı da, bu sözleri duyunca, pek çok sevinmiş; ve çarşıya gitmiş ve oradan menekşe şurubu ve gülsuyu getirmiş ve bunları ona içirmiş.

Oysa, külhancı hamamdan her gün ancak beş dirhem para kazanıyormuş ve bu beş dirhemden ikisini piliç, şeker, gülsuyu, menekşe şerbeti almak için Davü'l-Mekân'a harcıyormuş. Ve bu şekildeki harcamaları bir ay daha sürdürmüş, bu sürenin sonunda Davü'l-Mekân tüm olarak sağlığına kavuşmuş ve hastalığının bütün izleri kaybolmuş. Bunu gören külhancı ve karısı çok sevinmiş ve Külhancı Davü'l-Mekân'a, "Oğlum, şimdi benimle yıkanmak için hamama gelir misin? Bunca zamandan sonra yıkanmak sana iyi gelir!" demiş. Davü'l-Mekân da "Tabii, çok iyi olur!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine külhancı çarşıya gidip bir eşekçi ve bir eşek ile birlikte geri dönmüş. Davü'l-Mekân'ı eşeğe bindirtmiş ve hamama gidinceye kadar yol boyunca büyük bir dikkat

ve özenle onu tutarak yanında yürümüş. Onu hamama sokmuş ve Davü'l-Mekân soyunduğu sırada, külhancı banyo için gerekli her şeyi satın almış ve hamama geri dönerek, "Bismillah! Başlayalım artık!" diyerek, ayaklarından başlayıp Davü'l-Mekân'ın bedenini ovuşturmaya başlamış. Böylece yıkamayı sürdürdüğü sırada, hamamın tellağı içeri girmiş ve külhancının, tellak olarak kendine özgü görevleri üstlenmesine şaşırıp kalmış; ve külhancıdan hamamın göbeğine zamanında gelip işe girişememesinden dolayı pek çok özür dilemiş; ama külhancı ona "Gerçekte, kardeşim, ben senin sırtından bir parça yük kaldırmış olmamdan dolayı memnun olduğum gibi, evimde misafir ettiğim bu genç adama hizmet etmiş bulunmaktan da sevinçliyim!" demiş. Bunun üzerine tellak berberi ve kılyolucuyu çağırmış; onlar da Davü'l-Mekân'ı tıraş edip kıllarını almışlar; sonra onu bir güzel yıkamışlar; sonra da külhancı onu kerevete çıkarmış ve sırtına ince bir gömlek ve giysileri arasından bir giysi ve çok zevkli bir sarık giydirmiş; bunu izleyerek beline çok renkli yün bir kuşak sarmış ve sözü edilen eşeğe yeniden bindirerek eve getirmiş. Külhancının karısı da onu gereğince karşılamak için her şeyi hazırlamış. Ev baştanbaşa yıkanmış; hasırlar, halılar ve yastıklar iyice temizlenmiş imiş. Bunun üzerine külhancı Davü'l-Mekân'ı rahatça yatırmış ve ona içmesi için şeker ve gülsuyundan yapılmış serin bir şerbet vermiş; sonra da yemesi için etinin en iyi parçalarını didikleyerek söz konusu piliçlerden birini yedirmiş; suyunu da içirmiş; bu, böylece doyuncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân sağladığı nimetlerden ve sağlığına kavuştuğundan ötürü Tanrı'ya şükretmiş ve külhancıya, "Oh! Benim için yaptıklarından dolayı sana ne kadar şükran borçluyum!" demiş. Ama külhancı ona "Bunu bir yana bırak oğlum! Şimdi sana bir şey söylemek istiyorum; bu da, artık bana adını ve nerden geldiğini söylemendir. Çünkü senin yüzünü ve davranışlarını görmekle senin seçkin ve yüksek tabakadan birisi olduğunu kuşku duymadan anladım" demiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân, ona "Sen ilkin beni nasıl ve nerede bulduğunu söyle; ondan sonra ben de kendi serüvenimi sana anlatayım!" demiş.

Bunun üzerine hamam külhancısı, Davü'l-Mekân'a "Benden yana sorarsan, bir sabah işime başlamak üzere gittiğim hama-

mın önündeki odun yığınının üzerinde seni terk edilmiş olarak buldum. Seni oraya öylece kimin attığını hiç bilmiyorum; ancak alıp evime getirdim. Hepsi bu kadar!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Davü'l-Mekân "Kuru kemiklere can veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ve sen, ey babalık, bir nanköre iyilik yapmış değilsin; ve umarım ki, çok yakında bunun kanıtlandığını göreceksin! Ama, senden rica ediyorum, şimdi hangi ülkede bulunuyorum, söyler misin?" diye haykırmış. Külhancı da ona "Sen Kutsal Kudüs kentindesin!" demiş. Bunu duyan Davü'l-Mekân, ülkesinden ne kadar uzakta olduğunu ve kız kardeşi Nüzhet'den ayrı bulunduğunu acı acı duyumsamış ve ağlamaktan kendini alamamış ve serüvenini külhancıya anlatmış, sonra da şu dizeleri okumuş:

> Sırtıma taşınamayacak ağırlıkta bir yük koydular; ağırlığı beni ezdi ve boğdu. Derdimin nedenini, tüm ruhumun sahibi sevgilime anlattım ve 'Ey hanımım! Çaresiz, derdim karşısında bir parça sabredemez misin?' dedim; bana, 'Ne diyorsun, sen? Sabretmek mi? Sabır benim alışkın olduğum bir şey değildir!' dedi.[1]

Bunu duyan külhancı ona "Ağlama, çocuğum, aksine kurtulman ve sağlığına kavuşmandan dolayı Tanrı'ya şükret!" demiş. Davü'l-Mekân da ona "Şam'dan ne kadar uzakta bulunuyoruz?" diye sormuş. Külhancı "Buradan oraya yürüyerek gitmek altı gün tutar!" diye yanıt vermiş. Davü'l-Mekân da "Oraya gitmeyi ne kadar isterdim!" demiş. Ama külhancı ona "Ey genç efendim, senin nasıl olur da yalnız başına Şam'a gitmene razı olurum; sen ki, genç bir çocuksun! Senin için çok endişe duyarım! Ama bu geziyi yapmak için çok dayatırsan, ben de senin ile birlikte gelirim; belki eşimi de birlikte alırız; gider hep birlikte Şam'ı görürüz. Orayı gören gezginler sularını ve meyvelerini çok övüyorlar!"

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: *"My burden is more grave than I can bare; / For when I asked in parting from my fair, / 'Can you not wait a while, delighful creature?' / She said: 'Oh, waiting is not in my nature.'* " (Yükûm taşıyabileceğimden daha ağır; / Çünkü sevgilimden ayrılırken ona / 'Ey tatlı sevgilim, biraz bekleyemez misin?' diye sordum; / Bana, 'Beklemek âdetim değildir!' diye yanıt verdi.) (Â.Ş.O.)

demiş. Sonra da eşine dönerek, ona "Ey amcamın kızı, bu güzelim Şam kentini görmek için bizimle gelir misin? Yoksa burada kalıp beni beklemeyi mi yeğlersin? Benim, konuğuma oraya giderken eşlik etmem gerekiyor. Çünkü ondan burada ayrılmak ve bu genç çocuğa halkının, söylendiğine göre, çürümüşlüğe ve ifratlara düşkün olduğu bir kentin tanımadığı sokaklarında tek başına dolaşmasına müsaade etmek bana çok zor geliyor!" demiş. Bunu duyan külhancının karısı "Ama doğallıkla ben de sizinle gelirim!" diye haykırmış. Külhancı buna çok sevinmiş ve "Böyle uyum içinde olduğumuzdan dolayı Tanrı'ya şükürler olsun! Ey amcamın kızı!" demiş. Bunun üzerine hemen orada külhancı ayağa kalkmış ve evin, hasırlar, kazanlar, siniler, şilteler gibi eşya ve mobilyalarını toplamış ve bunları tellalların bulunduğu çarşıya götürmüş ve haraç mezat sattırmış. Bunların tümü elli dirhem tutmuş. Bu paranın bir bölümüyle gezi için gerekli bir eşek kiralamış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, külhancı üzerine Davü'l-Mekân'ı bindirdiği bir eşek kiralamış ve kendisi ile karısı ardından yürümüşler ve kutsal şehri, Şam'a gitmek üzere terk etmişler; ve gezilerine bu kente ulaşıncaya kadar ara vermemişler. Oraya gece olduğu sırada varıp bir hana yerleşmişler; ve külhancı üçü için yiyecek ve içecek bir şeyler satın almak üzere çarşıya gitmiş.

Ve bu durumu sürdürerek handa beş gün kalmışlar; bu sürenin sonunda, külhancının karısı, gezinin yorgunluklarıyla ezgin, soğuk alarak ateşlenmiş ve birkaç gün içinde ölmüş; ve Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş.

Davü'l-Mekân bu ölümden büyük üzüntü duymuş; çünkü kendisine büyük bir bağlılıkla hizmette bulunmuş olan bu merhametli kadına çok alışmış bulunuyormuş; ama ruhunda mateme yer vermemiş; derde boğulmuş olan zavallı külhancıya dönerek ona, "Üzülme sakın babalık, çünkü hepimiz aynı yolun yolcusuyuz ve er geç aynı kapıdan geçeceğiz!" demiş. Külhancı da Davü'l-Mekân'a dönerek ona "Allah merhametli

yüreğini ödüllendirsin! Ey çocuğum! Ve bir gün dertlerimizi sevince çevirsin ve kederi bizden uzaklaştırsın! Doğru söylüyorsun, uzun boylu dertlenmenin ne yararı var? Yazılan başa gelir! Öyleyse kalkıp henüz görmek fırsatını bulamadığımız bu Şam kentini biraz dolaşalım. Çünkü senin içinin biraz ferahlamasını ve ruhunun mutlanmasını istiyorum!" demiş.

Bunun üzerine külhancı kalkmış ve elele tutuşarak Davü'l-Mekân ile dışarı çıkmış ve Şam'ın çarşılarını ve caddelerini ağır ağır dolaşmaya başlamışlar. Sonunda Şam valisinin ahırlarının önüne gelmişler ve kapıda, hatırı sayılır sayıda at, katır ve üzerlerine devecilerin şilteler, yastıklar, denkler, sandıklar ve her türden yükler yükledikleri çökmüş deve görmüşler; ve de orada birçok genç ve ihtiyar köle ve hizmetçi varmış; ve bütün bu kalabalık bağırıp çağırıyor, gürültü patırtı içinde bulunuyormuş. Davü'l-Mekân kendi kendine "Kim bilir bu köleler, bu develer ve bu sandıklar kimindir?" demiş. Sonra, hizmetkârlardan birine yaklaşarak bilgi edinmeye karar vermiş; kendisine "Bu Şam valisinin, Şah Ömerü'n-Neman'a yolladığı bir armağan kervanıdır. Bütün bunlar her yıl Şah Ömerü'n-Neman'a Şam kentinin yolladığı haracı oluşturmaktadır!" demişler.

Davü'l-Mekân bu sözleri işitince gözleri yaşla dolmuş ve yavaşça şu dizeleri okumaya başlamış:

> Uzaktaki dostlar susmanı suçlar ve kötüye yorarsa, nasıl karşılık verebilirim onlara?
> Susma kötüye yorumlanır ve onlarda yaşayan eski dostluğumuzu öldürürse, bana yapacak ne kalır?
> Ve dertlerime sabırla katlanmak istesem de her şeyi ve de gücümü yitirmişken, sabrımdan hâlâ bir şeyler kaldığından söz edebilir miyim?

Sonra bir an susmuş ve şu dizeler aklına gelmiş:

> Çadırını topladı ve çekip gitti; ona tapınan gözlerimden çok uzaklara.
> Ona tapınan gözlerimden kaçtı. Oysa tüm varlığımı titretiyordu.

> Güzelim uzaklaşıp gitti; yaşamım soldu! Ama arzum şurada kaldı, o da uzaklaşıp gitmedi ki!
> Yazık, yazık ki! Seni bir daha göremeyeceğim. Öyleyse, hangi uzun ve ayrıntılı sitemleri yapayım sana?

Davü'l-Mekân bu dizeleri okuyup bitirince ağlamış. Bunu gören temiz yürekli külhancı, ona "Ey çocuğum, aklını başına topla! Senin sağlığını yeniden kazanmak için ne kadar üzüntü çektik. Şimdi, döktüğün bunca gözyaşı yüzünden yeniden hasta olacaksın! Lütfen sakin ol, ağlama artık! Zaten başım dertte, senin de yeniden elden ayaktan düşmenden korkuyorum!" demiş. Ama Davü'l-Mekân bir türlü kendini tutamamış ve kız kardeşi Nüzhet'i ve babasını hatırlayarak gözyaşlarına boğulmuş ve şu harika dizeleri okumuş:

> Dünyadan ve yaşamdan yararlanmaya bak! Çünkü dünya kalsa da yaşam kalmıyor.
> Yaşamı sev, yaşamdan yararlan: mutluluk bir zaman için vardır, acele et! Ve düşün ki, geriye kalan hiçtir.
> Çünkü geriye kalan hiçlikten başka bir şey değildir; çünkü yaşamda aşkın dışında, yeryüzünde, boşluktan ve ıssızlıktan başka bir şey yoktur!
> Çünkü dünya gezgin atlının konukevi gibidir. Dostum, yeryüzünün atlı gezgini ol sen de!

Hamam külhancısının kendinden geçercesine dinlediği ve birçok kez tekrarlayarak öğrenmeye çalıştığı bu dizeleri okumayı bitirince, Davü'l-Mekân belli bir süre düşünmeye koyulmuş. Bunun üzerine onu tedirgin etmek istemeyen külhancı, sonunda "Ey genç efendim, sanırım ki, boyuna ülkeni ve ana babanı düşünüyorsun!" demiş. Davü'l-Mekân da "Evet babacığım; ve de artık bu ülkede bir dakika daha kalamayacağımı da hissediyorum. Ve sana veda edip, kendimi çok yormadan, şu kervanla dinlene dinlene yol alarak gitmek istiyorum; böylece kendi kentim Bağdat'a ulaşırım inşallah!" demiş. Bunun üzerine hamam külhancısı da, ona "Ben de seninle gelirim! Çünkü artık seni yalnız bırakamayacağım gibi, ben de senden ayrılamam ve de senin bakıcın olmaya

çoktan soyunduğumdan dolayı, şimdi artık yarı yolda durmak istemiyorum" demiş. Davü'l-Mekân da "Tanrı senin bu bağlılığını kutsasın ve ödüllendirsin!" diye onu yanıtlamış ve bunca bahtlı olduğundan dolayı son derece sevinmiş.

Bunun üzerine külhancı, Davü'l-Mekân'ı eşeğe bindirmiş ve ona "Sen yolculuk boyunca istediğin süre eşek üzerinde kal! Oturmaktan yorulduğun zaman istersen iner, yürüyebilirsin!" demiş. Davü'l-Mekân da ona coşkuyla teşekkür etmiş ve "Gerçekte, senin benim için yaptıklarını kardeş kardeşe yapmaz!" demiş. Sonra ikisi birden kervanla yola koyulmak ve Bağdat doğrultusunda Şam'dan çıkmak için güneşin batmasını ve gecenin serinliğini beklemişler. Davü'l-Mekân ile hamam külhancısının durumu böyleymiş.

Davü'l-Mekân'ın ikiz kız kardeşi genç Nüzhet'e gelince; hali vakti yerinde bir ailenin yanında hizmetçilik görevi bulabilmek ve bu yoldan biraz para kazanarak kardeşine bakmak ve onun arzuladığı şiş kebabını yapmak üzere et satın alabilmek için Kudüs'teki handan dışarı çıkmış. Başını da eski devetüyü kumaşla örtmüş ve nereye gideceğini bilmeden rasgele yürümeye başlamış; ruhu ve yüreği kardeşi için endişe doluymuş; ikisinin birlikte ülkelerinden ve ana babalarından uzak olmalarından ötürü kaygılar içinde kıvranıyormuş. Düşüncelerini esirgeyici Tanrı'ya doğrultarak dudaklarına gelen şu dizeleri okumuş:

> Karanlıklar çöküyor ve her yandan ruhumu kaplıyor ve acımasız alevler beni çökertiyor ve elimi ayağımı kırıyor; arzu içimde acıyla yankılanıyor ve içimdeki dertleri yüzüme yansıtıyor.
>
> Ayrılık acısı, içimde, çörekleniyor; ve hiçbir şeyin yatıştıramadığı sürekli bir çile, bir uçurum gibi, kötü şekilde içimde derinleşiyor.
>
> Uykusuzluk matemimin yoldaşı olmuş; arzunun ateşi de gıdamı oluşturur. Böyleyken ruhumun gizini nasıl saklarım?
>
> Ben ki, yüreğimdeki acıyı gizlemek yollarını ve sanatını hiç bilmiyorum.
>
> Eriyik ateşiyle aşk kalbimde sel gibi akıp beni boğuyor.

> Ey gece, sen onu tanırsın! Geçen saatlerin sükûnu içinde ey haberci, git ona derdimin yoğunluğunu bildiğini, kollarında gözümü kırptığımı hiç görmediğini söyle!

Ve genç Nüzhet, böylece caddeler boyunca avare dolaşırken, yanındaki beş Bedevi ile birlikte kendisine doğru bir Bedevi kabile reisinin gelmekte olduğunu görmüş; reis ona uzun uzun bakmış ve hemen başı eski bir kumaş parçasıyla örtülü olan ve paçavra halindeki kaba kumaşın güzelliğini daha da belirgin kıldığı bu güzel kıza şiddetle sahip olma arzusu duymuş. Ve çekinmeden onu izleyerek ve onun tenha ve dar bir sokağa girmesinden yararlanarak, önüne geçip kıza, "Ey genç kız, sen özgür müsün, köle misin?" diye sormuş. Bedevinin bu sözü üzerine genç Nüzhet hareketsiz kalmış; sonra da "Lütfen ey yolcu, bana dertlerimi ve felaketlerimi hatırlatan sorular sorma!" demiş. O da "Ey genç kız sana bu soruyu soruyorsam, benim de altı kızım varken, bunlardan beşini yitirdiğim ve geri kalan tek kızımın da evimde hüzünlenerek yaşadığı içindir. Bu küçük kızım için ona yoldaşlık edecek ve zamanını hoşça geçirtecek bir dost bulmak istiyorum. Senin özgür olup da evimde konukluğu kabul edip edemeyeceğini ve evladım olarak, küçük kızımın kardeşlerinin ölümüyle tuttuğu matemini unutturmak üzere aileme katılıp katılmayacağını sormak isterdim" demiş.

Nüzhet bu sözleri duyunca, kafası karmakarışık olmuş ve ona "Ey Şeyh, ben bu kentte garip bir genç kızım. Hicaz'dan birlikte geldiğim bir de hasta erkek kardeşim var. Aslında evine gidip kızına arkadaşlık etmeyi çok isterdim, ama her akşam gidip kardeşimi görmek koşuluyla olur bu!" demiş. Bunu duyan Bedevi ona "Olabilir, ey genç kız. Sen kızım ile sadece gündüzleri ilgilenirsin. Ve de istersen kardeşini de evime taşırız. O da yalnız kalmamış olur" demiş. Ve Bedevi öylesine kandırıcı görünmüş ki, kız onunla gitmeye karar vermiş. Ama bu alçak herif, aslında bütün bu konuşmalarla onu baştan çıkartmaktan başka şey düşünmüyormuş; çünkü kendisinin hiçbir çocuğu olmadığı gibi, evi barkı da yokmuş. Kendisi ile Nüzhet ve öteki beş Bedevi, kentin dışına çıkmakta gecikmemişler ve hareket etmeye hazır durumda yüklü develerin ve su dolu tulumların

bulunduğu bir yere ulaşmışlar. Bedevi kabile reisi, devesine binmiş, Nüzhet'i de ardında terkisine oturtmuş ve hareket işareti vermiş. Oradan hemen uzaklaşmışlar.

O zaman zavallı Nüzhet kandırıldığını ve kaçırıldığını anlamış. Ve kendisinin ve yardımsız tek başına bıraktığı kardeşinin talihine ağlayıp sızlanmaya koyulmuş. Ama Bedevi onun yalvarıp yakarmalarından etkilenmeksizin, durup dinlenmeden, bütün gece, şafak sökünceye kadar yol almış ve çölde gözden ırak güvenli bir yer bulunca durmuş. Nüzhet'in hâlâ ağlamakta olduğunu görünce, Bedevi adamlarını durdurarak deveden inip Nüzhet'i de indirerek kızgınlıkla yanına yaklaşıp ona "Ey tavşan yürekli, evinden dışarı çıkmamış kötü şehirli kız, ağlamayı keser misin, yoksa geberinceye kadar kamçılanmayı mı yeğ tutarsın?" demiş. Kaba Bedevinin bu kıyıcı sözlerini duyunca zavallı Nüzhet yüreğinin isyan ettiğini duyumsamış ve artık ölümden korkmayarak "Ey çöl haydutlarının reisi, felaket saçan adam, cehennem zebanisi! Sen benim güvenimi kötüye kullanmaya nasıl cesaret edersin ve kendine ihanet edercesine sözünden nasıl dönersin? Ey alçak hain, bana ne yapmak istiyorsun?" diyerek haykırmış. Bu sözleri duyunca Bedevi çok kızarak ona yaklaşmış, kırbacını kaldırarak ona "Kötü şehirli, görüyorum ki kamçıyı sırtında duymak istiyorsun. Bak sana eğer hemen canımı sıkan ağlamalarını ve küstah dilinle yüzüme karşı haykırdığın konuşmaları kesmezsen, parmaklarımla dilini tutarak koparacağımı ve bacaklarının arasındaki şeyine sokacağımı haber veriyorum! Ve bunu sana külahım üzerine yemin ederek söylüyorum!" diye haykırmış. Böyle kaba konuşmalar duymaya alışık olmayan genç kız, bu müthiş tehdidi duyunca titremeye başlamış ve susmuş; ve korkudan başını örtüsünün altında saklayarak hıçkırıklarını önleyemeyerek şu şikâyet dolu şiiri okumuş:

> Oh! Bir zamanlar oturduğum o sevgili eve kim gidip gözyaşlarımı ulaşmak istediğim yere götürür?
> Acaba, acı ve ıstırap dolu bir yaşamda bahtsızlığıma daha uzun süre katlanabilecek miyim?
> Yazık ki, şimdi böyle acınası bir sefalete düşmek için uzun süre mutlu ve sevilerek yaşamışım!

> Ah! Acaba kim bir zamanlar oturduğum eve gidip gözyaşlarımı ulaştırmak istediğim kimseye götürür?

Hayranlık verecek kadar uyumlu bu dizeleri duyan Bedevi, sözlerin etkisine kapılarak bahtsız güzel kıza acımış ve yanına yaklaşarak gözyaşlarını silmiş, ona yemesi için bir arpa peksimeti vermiş ve de "Bir başka sefer, öfkelendiğim zaman bana karşılık vermeye kalkmamalısın! Çünkü buna dayanacak tıynette değilim! Ve de, sana ne yapacağımı sorduğundan dolayı, işte söylüyorum: Şunu bil ki, ben sana ne cariye ne de köle olarak sahip olmak istiyorum. Sana iyi davranacak ve sana, benim sağlayacağım gibi, mutlu bir yaşam sağlayacak herhangi zengin bir tacire satmak istiyorum. Bu maksatla seni Şam'a götüreceğim" demiş. Nüzhet de "İstediğini yap!" yanıtını vermiş. Böylece yeniden deveye binilmiş ve Nüzhet daima Bedevinin ardına oturmuş olarak Şam doğrultusunda yola çıkılmış ve kız çok acıktığından Bedevinin kendisine verdiği arpa peksimetinden yemiş.

Anlatısının burasında sabahın belirdiğini gören Şehrazad yavaşça susmuş.

Ama elli altıncı gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, Nüzhet kendisini kaçıranın verdiği arpa peksimetinden bir parça yemiş. Bir süre sonra Şam'a gelinmiş ve Bab-ül-Malik yakınında bulunan Sultan Hanı'na yerleşilmiş. Nüzhet, çok kederli ve duyduğu acıdan sararmış olduğu için ve de ağlamayı sürdürdüğünden, Bedevi ona öfkeli bir sesle "Ağlamayı hiç kesmezsen, güzelliğini ve değerini yitirirsin; o zaman seni berbat bir Yahudiden başkasına satamam! Bunu iyi düşün ey şehirli!" demiş. Sonra Bedevi Nüzhet'i hanın odalarından birine dikkatle kapatmış ve esir tacirlerini görmek üzere aceleyle pazara gitmiş ve onlara kaçırdığı güzel kızı önermiş; onlara "Yanımda Kudüs'ten getirdiğim genç bir esire var. Bu kızın ardımızda bırakmak zorunda kaldığım, ailemin baktığı hasta bir kardeşi var. İçinizden onu kim almak isterse, bu kıza, hasta kardeşinin Kudüs'te bulunan kendi evinde bakılmakta olduğunu söylemeyi unutmasın! Bu koşulla onu size ucuza satarım!" demiş.

Bunu duyan tacirlerden biri ayağa kalkmış ve ona "Bu esire kaç yaşında?" diye sormuş. Bedevi de "Bu, henüz bakire olan, ancak evlenme çağında bir genç kızdır. Zekâ, nezaket ve ince fikirlilik kadar güzellik ve kusursuzluktan yana da nasibi var. Ne yazık ki, kardeşinin hasta oluşundan beri, kederi onu zayıflattı, gücünü tüketti ve bedeninin biçimini bozdu. Ama buna karşın, ona biraz ilgi gösterip kederi unutturulursa, kendine gelmesi kolaylaşır!" demiş. Bunu duyan tacir ona "Niteliklerini sayıp döktüğün esireyi seninle gidip göreceğim. Ancak, onu kendimce uygun bulmazsam, aramızda hiçbir şey geçmemiş olmak koşuluyla... Ama, gerçekten senin anlattığın gibiyse, üzerinde anlaşacağımız bedelden onu satın alacağım; ama bu parayı sana esireyi kendim yeniden sattığım zaman ödeyeceğim. Zira sana niyetimi açıkça söyleyeyim: Bil ki, ben onu, oğlu kentimizin valisi Emir Şarkân olan Bağdat ve Horasan Sultanı Şah Ömerü'n-Neman'a götürülmek üzere satın alıyorum. Dolayısıyla beni tanıyan Emir Şarkân'a giderek kızı ona göstereceğim. O da bana, genç esireler için duyduğu zevkle tanınan Şah Ömerü'n-Neman'a sunulmak üzere bir mektup verecek; o da bu esireyi çok üstün bir bedelle satın almakta gecikmeyecektir. İşte ancak o zaman aramızda kararlaştırdığımız bedeli sana ödeyeceğim!" demiş. Bedevi de "Senin koşullarını kabul ediyorum" cevabını vermiş.

Bunun üzerine ikisi birden Nüzhet'in kapalı bulunduğu Sultan Hanı'na doğru yönelmişler ve Bedevi, bir bölmenin ardına gizlenmiş olan genç kızı "Naciye, hey Naciye!" diye seslenerek yüksek bir sesle çağırmış. Çünkü Bedevinin esiresine uygun gördüğü isim buymuş. Ama, kendisi için yeni olan bu ismi duyunca zavallı genç kız ağlamaya başlamış ve yanıt vermemiş. Bunun üzerine Bedevi esir tacirine "Bak, işte şu bölmenin ardında! Sana yaklaşıp ona orada ürkütmeden bakmanı öneririm; ama benim yaptığım gibi onunla yumuşak bir sesle konuş!" demiş. Tacir de bölmenin ardına geçip kıza doğru ilerleyerek ona "Tanrı'nın barışı senin üstüne olsun! Ey genç kız!" demiş. Nüzhet de şeker gibi tatlı ve vurgulamaları hoş bir sesle Arapça olarak "Tanrı'nın barışı ve kutsaması senin üzerine olsun!" diyerek yanıt vermiş. Bu sesi duyunca tacir son derece etkilenmiş ve başı o kaba örtüyle kapalı genç esireye dikkatle bakmış ve kendi kendine, "Aman Allah'ım!

Ne zarif ve dili ne kadar temiz bir kız bu böyle!" demiş. Kız da tacire bakmış ve "Bu ihtiyarın çok tatlı bir yüzü, saygın bir görünüşü ve insanda iyi etki bırakan bir hali var. Bu öfkeli ve nefret verici Bedeviden kurtulur, inşallah onun esiri olurum! Bunun için ona zekâmı kullanarak ve hoş yanlarımı göstererek ve de kibarca konuşarak yanıt vermem gerekir! Çünkü kendisi buraya beni tanımak için gelmiş olmalı!" diye düşünmüş. Tacir ona, "Nasılsın, ey genç kız?" diyerek soru yönelttiğinde, başını alçakgönüllülükle yere eğip "Ey saygın ihtiyar, nasıl olduğumu soruyorsun. Benim durumuma Allah en kötü düşmanlarımı bile düşürmesin! Ama herkes boynuna asılı olan bahtını taşır der Tanrı'nın dua ve barışı üzerine olası Peygamberimiz!" diyerek yanıtlamış.

Tacir bu sözleri işitince hayranlığın sınırına yaklaşırcasına hayran ve sevinçten aklı başından uçar gibi olmuş ve kendi kendine, "Kuşkusuz şimdi eminim ki, çok güzel olması gereken hatlarını görmemiş olsam da, Ömerü'n-Neman'dan bu kız için istediğim parayı alacağım!" demiş.

Sonra, Bedeviye dönüp ona "Bu esire harika! Buna ne istiyorsun?" demekten kendini alamamış. Bu sözleri duyan Bedevi, hiddetle "Yaratıkların en çirkini iken, onun harika olduğunu söylemeye nasıl cesaret ediyorsun? Şimdi kalkıp kendinin gerçekten güzel olduğuna inanacak; onun üzerine hiçbir egemenliğim kalmayacak. Defol! Onu sana satmak istemiyorum!" diye haykırmış. Bunu duyan tacir, Bedevinin budala biri olduğunu anlamış ve ne yapsa onu inandıramayacağının farkına varmış. Bunun üzerine sorunu başka türlü çözümlemeyi düşünerek güçlüğü yenmeyi denemiş ve ona "Ey Bedevi şeyhi, yaratıkların en çirkini de olsa, onu kusurlarına karşın satın almak isterdim!" demiş. Bunun üzerine Bedevi biraz yatışmış olarak "Öyle olsun! Sen ne veriyorsun, bakalım?" diye sormuş. Tacir, "Atasözü, 'Oğluna adını babası koyar!' der. Sen uygun gördüğün fiyatı önce kendin söyle bakalım!" diyerek yanıt vermiş. Ama Bedevi, buna kulak asmayarak "Öneride bulunmak sana düşer!" demiş. Tacir de "Bu Bedevi budala ve inatçı biri. Bu genç kız, konuşması ve sözgenliğiyle benim beğenimi kazanmışken, ne gibi bir bedel önersem acaba? Allah ona bu kadar şey bağışladığına göre, sanırım ki kesinlikle okuma yazma da bilir. Ama bu Bedevinin onun gerçek bedelini

bilmediği de belli!" diye düşünmüş. Sonra Bedeviye dönmüş ve ona "Sana bu kız için iki yüz altın dinar öneriyorum. Üstelik pey akçesi ve satış dolayısıyla Hazine payları da bana ait olacak!" demiş. Ama Bedevi, kızarak "Ey tacir, sen bırak git! Ben onu satmıyorum. Çünkü iki yüz dinara ben onun başını örten paçavrayı bile satmam! Bu iş bitmiştir. Onu satmak istemiyorum ve de onu kendime saklayıp çöle götürmek, deve çobanı yapmak ve değirmende tohum öğütmek için kullanmak istiyorum" diye haykırmış. Sonra da genç kıza dönerek "Gel bakayım buraya, ey kötü kız, gidiyoruz!" demiş. Tacirin yerinden kıpırdamadığını görünce de, Bedevi ona doğru dönüp "Külahım üzerine yemin ederim ki, onu satmayacağım. Arkanı dön, bas git, yoksa ağzımdan hiç de hoşuna gitmeyecek kötü sözler çıkacak!" diye haykırmış.

Bunu duyan tacir, kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, külahı üstüne yemin eden bu Bedevi olağanüstü deli. Böyle de olsa, bu genç kızın bir hazine değerinde olduğunu bildiğinden, onu yola getirmem gerek! Ve değer biçme işi bana kalsaydı, bu budalaya ne verilecekse verir, işi bitirirdim" diye düşünmüş. Sonra, sırtındaki harmaniyenin ucundan tutarak sakin bir sesle, "Ey Bedevilerin şeyhi, lütfen sabırsızlanma! Görüyorum ki, alım satım konusunda pek alışkınlığım yok. Bu konularda, sabır ve yol yordam bilmek gerek! Merak etme, sana istediğin parayı vereceğim. Ama, her şeyden önce bu gibi işlerde esirenin yüzünü ve endamının hatlarını görmek gerektiğini bilmelisin!" demiş. Bedevi de "Pekâlâ! İstediğin kadar onu seyret, eğer hoşuna gidecekse, onu baştan aşağı soy, yokla ve her yanına dokun" demiş. Ama tacir ellerini gökyüzüne kaldırmış ve "Allah beni böylesi işlerden sakınsın! Ben sadece yüzünü görmek istiyorum!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama elli yedinci gece olunca, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir, "Ben sadece yüzünü görmek istiyorum" demiş; ve Nüzhet'e doğru ilerleyip kendini mazur tutarak ve zihni karışarak kızın karşısına oturmuş ve ona tatlı bir sesle "Ey hanım kız, senin adın ne?" diye sormuş. Kız da

iç çekerek "Şimdiki adımı mı, geçmişteki adımı mı soruyorsun?" demiş; adam şaşarak "Demek ki senin bir yeni bir de eski adın var, öyle mi?" demiş. Kız da "Evet, ey ihtiyar! Benim eski adım Nüzhetü'z-Zaman, yeni adımsa Gussatü'z-Zaman'dır[1]" diye yanıt vermiş. Çok hüzünlü bir sesle söylenmiş olan bu sözleri duyan ihtiyar tacir, gözlerinin yaşla ıslandığını duyumsamış. Genç Nüzhet de, artık gözyaşlarını tutamayarak şikâyetçi bir edayla şu dizeleri okumuş:

> Yüreğim sana bakıyor, ey yolcu! Hangi ülkelere gidecek, hangi kimselerle tanışacak, hangi hanelerde oturacaksın diye! Hangi kaynaktan içeceksin ey avare! Bense burada senin için ağlıyor, anılarının gülleriyle donanıyorum ve gözlerimin coşkulu kaynağından susuzluğumu dindiriyorum.
> Ve düşünceme göre, zor ve katı olan senin uzaklaşmandır. Geri kalanı, bir yerde, basit ve dayanılır şeydir!

Ancak Bedevi bu konuşmanın çok uzun sürdüğünü düşünerek Nüzhet'e yaklaşmış ve kamçısını kaldırarak ona "Böyle zevzeklik edip duracak ne var? Yüzündeki örtüyü kaldır, bu iş bitsin!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, tacire bakmış ve ona üzgün bir edayla "Ey saygın ihtiyar, lütfen! Beni bu Tanrı tanımaz, inançsız haydudun elinden kurtar! Yoksa hemen bu gece, kendimi gözümü kırpmadan öldüreceğim!" demiş. Bunun üzerine tacir, Bedeviye dönerek ona "Ey Bedevilerin şeyhi, gerçekte bu genç kız, senin için bir sıkıntıdır. Öyleyse kendi istediğin bedelle onu bana sat!" demiş. Fakat Bedevi "Sana yeniden söylüyorum: Öneride bulunmak senin işin. Yoksa onu alıp çöle götürecek, deve çobanı yapacağım; hayvan dışkılarını toplayacak!" diye haykırmış. Bunun üzerine tacir, ona "Pekâlâ! İşi bitirmek için, beni iyi dinle! Sana elli bin altın dinarlık bir bedel öneriyorum!" demiş. Ama bu kaba ve inatçı herif, ona, "Ah, hayır! Yukarıda Allah var, böyle iş tutulmaz!" demiş. Bunun üzerine tacir, "Altmış bin dinar!" demiş. Ama Bedevi "Yukarıda Allah var! Bu, onu beslemek için sarfettiğim parayı, satın aldığım arpa peksimetini bile karşılamaz! Çünkü, bil ki, onu beslemek için sadece arpa pek-

1 *Gussatü'z-Zaman* (Arapça): "Zamanın Dertleri" (Â.Ş.O.)

simetine doksan bin dinar harcadım!" demiş. Bunun üzerine bu kaba herifin çılgınlığına şaşıp kalarak tacir ona "Fakat, ey Bedevi, sen anan baban ve kabilendeki bütün Bedeviler, tüm yaşamınızda, herhalde yüz dinarlık arpa yememişsinizdir! Öyle de olsa, ben sana, son bir öneride bulunuyor ve son sözümü söylüyorum. Bunu da reddedersen gidip Şam Valisi Emir Şarkân'ı görecek ve hiç kuşkusuz çaldığın bu genç esireye gösterdiğin kötü davranışı kendisine bildireceğim, ey soyguncu haydut!" demiş. Bu sözleri duyunca, Bedevi "Hele önerini bir duyalım!" demiş. Tacir de, ona "Yüz bin dinar!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Bedevi, "Esireyi sana bu fiyata bırakıyorum. Zira pazara gidip tuz almam gerek!" demiş. Bunu duyan tacir gülmekten kendini alamamış; Bedeviyi ve genç kızı yanına alarak onları kendi evine götürmüş; ve Bedeviye resmi terazide dikkatle tarttıktan sonra sözü edilen miktardaki altın parayı dinar be dinar ödemiş. Bunun üzerine Bedevi oradan ayrılmış; devesine binerek, Kudüs yolunu tutmuş; kendi kendine de "Kız kardeşi bana yüz bin dinar kazandırdıysa, oğlan da, en az onun kadar kazandırır. Gidip onu da arayayım!" demiş. Ve Kudüs'e ulaşarak tüm hanlarda Davü'l-Mekân'ı aramış; ama çocuk daha önce anlatıldığı gibi hamam külhancısı ile birlikte oradan ayrılmış bulunduğu için aç gözlü Bedevi onu bulamamış. Bedevinin öyküsü böyle! Genç Nüzhet'e gelince...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Genç Nüzhet'in durumuna gelince, o da şöyle: İyi yürekli tacir, onu bir kez evine götürünce, en iyi cinsten çok zengin ve çok zarif giysilerle donatmış: sonra onu cevahirciler ve kuyumcular çarşısına götürerek zevkine göre, mücevherler ve ziynetler seçmesine yardımcı olmuş; ve bütün bunları ipek saten bir bohçaya koyarak eve taşımış; ve kızın ellerine teslim etmiş. Sonra da, ona "Şimdi, buna karşılık senden dilediğim, seni sarayına götürdüğüm zaman Emir Şarkân'a seni satın aldığım gerçek bedeli söylemeyi unutmamandır. O da zamanı gelince, Bağdat'taki Şah Ömerü'n-Neman'a umduğun tavsiye mektubu-

nu yazarken, bunların sözünü etmeyi unutmasın! Ve, dahası, umarım ki, Emir Şarkân, Bağdat'ta satmak niyetinde olduğum mallar için de helal olduklarına ve Bağdat'ta geçerli olmak üzere vergiden bağışık bulunduklarına dair bir belge verir!" demiş.

Bu sözleri duyan Nüzhet iç çekmiş ve gözleri yaşarmış. Bunu gören tacir de, ona "Ey kızım, niçin Bağdat'ın her sözünü ettiğimde böyle iç çekiyorsun ve gözlerin yaşarıyor? Orada sevdiğin biri, ya da ana baban ya da bir tacir mi var? Söyle, hiçbir şeyden korkma! Çünkü ben Bağdat'taki ya da öteki ülkelerdeki tüm tacirleri tanırım!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, "Vallahi! Ben Bağdat'ın Sultanı olan Şah Ömerü'n-Neman'dan başka hiç kimseyi tanımam!" demiş.

Şamlı tacir, bu umulmaz şeyi işitince, büyük bir mutluluk ve hoşnutluk soluğu bırakmaktan kendini alamamış ve kendi kendine "İşte ulaştığım hedef!" demiş; sonra da genç kıza "Bundan önce bir başka esir taciri mi seni Şah'a sundu?" diye sormuş; Kız, "Ama ben sadece onun kendi sarayında yetiştirildim. Beni çok sever; ve ondan dileyeceğim herhangi bir şeyi mutlaka sağlar. Eğer ondan herhangi bir lütuf bekliyorsan, bunu bana söylemen ve bir kalem, bir hokka ve bir kağıt vermen yeter; sana bir mektup yazıp vereyim! Götür Şah Ömerü'n-Neman'ın kendi ellerine teslim et! Ve kendisine 'Senin alçakgönüllü kölen Nüzhet, bahtın felaketlerine uğramış ve gecelerin ve günlerin acısını tatmış ve alınıp satılmış; efendi ve hane değiştirmiş olup şimdi de Şam'daki temsilcinin sarayında bulunmaktadır. Ve dahası, sana sağlık ve barış dileklerini yollamaktadır!' dersin" demiş.

Bu şaşırtıcı ve sözgenlik dolu sözleri işitince tacir sevinç ve şaşkınlığın doruğuna ulaşmış ve Nüzhet için duyduğu sevgi, yüreğinde hatırı sayılır derecede artmış ve ona saygıyla "Kuşkusuz, ey üstün değerli genç kız, sen sarayından kaçırılmış ve aldatılarak satılmış olmalısın! Ve yine kuşkusuz edebiyat konusunda ve Kuran okumada derin bilgi sahibisindir, değil mi?" diye sormuş. Nüzhet de ona "Gerçekten, ey saygın şeyh, Kur'an'ı bilirim. Ve dahası tıp bilimleri, simyaya giriş kitabı, Hipokrat Hekim'in ve Bilge Galien'in eserlerinin yorumları üzerinde de eğitim gördüm; felsefe ve mantık kitaplarını okudum; İbni Bitar'ın vurguladığı erdemleri ve bunların açıklamalarını inceledim; bilginlerle

İbni Sina'nın yasalarını tartıştım, alegorik anlatımların çözümlemesini yaptım; geometrinin tüm şekillerini çizdim; mimarlıktan esaslarını bilerek söz ettim; sağlık konusunu inceledim. Ve tedaviyle ilgili kitapları okudum ve gramer ve sentaks ve dilin gelişmeleri konularını öğrendim; her daldaki bilginler ve uzmanların toplantılarında bulundum. Kendim de sözgenlik, belagat, aritmetik, kıyas konularında pek çok kitap yazdım; ve öğrendiğim her şeyi aklımda tuttum! Ve şimdi sen bana kalemi, kağıdı ver, sana tüm mektubu manzum olarak yazayım. Böylece, Şam'dan Bağdat'a giderken, yolda, tekrarlayarak okur, zevk alırsın; ve de yanına yolda okunmak üzere alınacak kitaplar taşımana gerek kalmaz; çünkü bu mektup senin için yalnızken bir tatlılık, boş geçen saatlerde sır saklayan bir dost olacaktır!" demiş.

Bunu duyan zavallı tacir, büsbütün şaşırmış, "Ya Allah! Ya Allah! Sana barınak oluşturan konut, ne kadar mutludur! Ve seninle birlikte oturanlar ne kadar kıvançlıdır!" demiş. Ve ona saygıyla yazı yazmak için gerekli gereçleri getirmiş. Nüzhet de kalemi eline alıp hokkaya batırarak ilkin tırnağında denemiş; sonra şu dizeleri yazmış:

> "Bu yazılar, fikirlerinin karmaşası şikâyetçi dalgalara eşit olan birinin elinden çıkmıştır. Uykusuzluğun göz kapaklarını yaktığı ve uyuyamamanın güzelliğini yıprattığı; duyduğu acıyla geceyi gündüzden ayıramayan; yalnız yatağında inleyerek üzgün kıvrılıp yatan; ve sırdaş olarak gecelerin uğursuz karanlığında sessiz yıldızlardan başka kimsesi olmayan bir kişinin parmaklarından süzülen ölçülü uyaklı şikâyetlerdir bunlar; gözlerinin anısına adadığım! Yaşamın zevklerinin ruhumun tellerinde titrediğini hiç hissetmedim ben! Ve gençliğim gözlerime hiç kapanmamayı ve uykuyu sonsuza dek unutmayı öğretti. Meltem rüzgârlarına iç çekişlerimi emanet ettim; ama rüzgâr onları soluyacak kişilere asla taşımadı. Böylece, umutsuzum, daha fazla dayanacak yürek kalmadı bende. Ancak şikâyetimi ve imzamı belirtmek istiyorum. Dertli, ana babasından ve yurdundan uzak, yüreği ve ruhu işkencede,
>
> *Nüzhetü'z-Zaman*"

Nüzhet yazı yazmayı bitirince, üzerine ince kum dökerek kağıdı kurutmuş; özenle katlayıp tacire vermiş; o da saygıyla mektubu almış; ilkin dudaklarına, sonra da alnına götürmüş, ipek saten bir mendile sarıp "Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Fakat elli dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, tacir "Seni böylesine harika yaratana şükürler olsun!" diye haykırmış! Ve konuğuna gerekli saygıyı gösterebilmek için ne yapacağını bilememiş ve tüm saygı ve hayranlığını belirten davranışlarını abartarak belirtmiş ve ilkin kendisine yıkanmayı önermenin, bu ihtiyacı duymuş olabileceğinden uygun bulunduğunu düşünmüş; ve gerçekten, bunu genç kız hemencecik kabul etmiş; bunun üzerine, banyodan sonra bürünmeye yarar ne varsa kadife bir bohçaya koyarak ve kızın önünde yürüyerek onu hamama götürmüş; hamamın en iyi natırını tutmuş ve ona genç kızı teslim ederek "Yıkanma işi bitince gel bana haber ver!" demiş. Ve natırın yardımıyla, Nüzhet, yıkandığı sırada, yaşlı tacir çarşıya gidip her türden meyve ve şerbet satın almış ve getirip Nüzhet'in giyineceği yerde peykenin üstüne koymuş.

Yıkanması bitince, natır, Nüzhet'e eşlik ederek ve onu kokulu havlulara sararak giyineceği bölmeye getirmiş; ve orada ikisi birlikte meyveler yiyip şerbetler içmişler; ve doyunca geri kalanını hamam bakıcısı kadına vermişler.

Ve bu sırada, iyi yürekli tacir gelmiş; elinde sandal ağacından bir kutu taşıyormuş. Bu kutuyu peykenin üzerine koymuş ve Allah'ın adını anarak açmış ve natırın yardımıyla, onu daha sonra, Emir Şarkân'ın huzuruna götürmek üzere Nüzhet'in giydirilmesi işine girişmiş ve giyim kuşam başlamış.

Tacir, Nüzhet'e ilkin beyaz ipekten ince bir gömlek ve saçlarını örtmesi için, sadece bunun için bin dinar ödediği altın işlemeli bir yazma vermiş. Sonra da kesimi Türk tarzında, kenarları altın iplikle işlenmiş bir giysi, ayakları için miskle kokulandırıl-

mış kırmızı deriden pabuçlar sunmuş; bu pabuçlar altın pullarla kaplı ve inci ve değerli taşlarla işlenmiş çiçeklerle süslenmiş imiş. Sonra kulaklarına her biri bin altın dinar değerinde bir çift inci küpe takmış; boynuna altından örülmüş bir kolye, göğsüne değerli taşlardan örülmüş bir gerdanlık geçirmiş; sonra da göğüslerine değerli taşlardan örülmüş ağlar ve göbek deliğinin üstünden belini saran on dizi yuvarlak amber ve altın hilallerden oluşmuş bir kemer takmış; her bir amber yuvarlağına bir yakut taş ve her hilale dokuz inci ve on elmas kakılı imiş. Ve genç Nüzhet işte böyle süslenmiş; böylece üzerinde en azından yüz bin dinarlık mücevher ve ziynet taşıyormuş.

Bunun üzerine tacir ona kendisini izlemesini rica etmiş ve onunla birlikte hamamdan çıkıp ciddi ve saygın, yoldan gelip geçenleri aralayarak önünde yol göstermiş. Ve yoldaki herkes kızın güzelliğinden şaşkına dönmüş ve görünüşüne hayran kalmış ve "Ya Allah! Maşallah! Yaradanına kurban olayım! Ona sahip olan erkeğe ne mutlu!" diye haykırmış. Tacir de yürümesini sürdürmüş, ardından da, Şam Valisi Emir Şarkân'ın sarayına ulaşıncaya kadar Nüzhet onu izlemiş.

Ve tacir, Emir Şarkân'ın nezdine ulaşınca, önünde saygı duruşunda bulunmuş ve "Bak sana eşsiz bir armağanı, zamanımızın en güzel ve en harika şeyini, kendisinde tüm güzelliklerin ve tüm verilerin toplandığı ve de tüm niteliklerin ve zevklerin birleştiği bir varlığı getirdim!" demiş. Bunu duyan Emir Şarkân ona "Onu bana acele göster!" demiş. Tacir de dışarı çıkıp elinden tuttuğu Nüzhet'i birlikte getirerek onu emirin huzuruna çıkarmış. Ama Emir Şarkân, bu harika varlıkta, Bağdat'ta çok gençken bıraktığı ve onun ve kardeşi Davü'l-Mekân'ın doğuşuna karşı duyduğu kıskançlıktan dolayı, o zamandan beri hiç görmediği kız kardeşi Nüzhet'i tanıyamamış. Onun endamı ve şaşkınlık verici biçimleri karşısında hayranlığın doruğuna ulaşmış ve özellikle tacir, "İşte bu eşsiz varlık, yüzyılımızın en bulunmaz güzelliğidir. Ama, doğal bir veri olan güzelliğinin yanında, tüm erdemleri nefsinde taşıyor ve bütün dinsel, medeni, siyasal ve matematiksel bilimlerde de bilgi sahibi... Ve de Şam'ın ve tüm imparatorluğun en büyük bilginlerinin soracağı tüm soruları yanıtlamaya hazırdır!" diye eklemiş.

Böylece Emir Şarkân, bir an kararsızlık göstermeden tacire, "Git hazinedara söyle, sana bedelini ödesin, kızı da bana bırak! Haydi sağlıcakla git!" demiş. Bunun üzerine tacir ona, "Ey yiğit emir, bu genç kız, baban Şah Ömerü'n-Neman'a yollanacağı düşünülerek hazırlanmıştır; ben sana Şah'a sunulmak üzere bir tavsiye mektubu almak üzere gelmiştim; ama madem ki senin hoşuna gitti; burada kalsın! Ve senin arzun, başım üzerinedir, gözüm üzerinedir! Ancak, buna karşılık, bana sadece, bundan böyle tüm mallarımın özgürce geçiş ve herhangi bir vergi ödemekten kesinlikle muaf olma hakkını bağışlamanı rica ediyorum" demiş. Bunu duyan Şarkân ona "Bu hakları sana bağışladım. Ama, genç kızın sana ne kadara mal olduğunu da ayrıca bilmek isterim. Ona göre ödeme yapılsın!" demiş. Tacir de "Kızı yüz bin dinara satın aldım; üzerinde de yüz bin dinarlık ziynet var" demiş.

Şarkân da hemen hazinedarını çağırtmış ve ona, "Bu saygın şeyhe hemen iki yüz bin dinar altın öde! Fazladan da yüz yirmi bin altın ver. Ayrıca, benim dolabımdaki en güzel hil'atı kendisine ver. Ve bundan sonra da benim korumam altında bulunduğunu ve bundan böyle kendisinden herhangi bir vergi alınmayacağını da bil!" demiş.

Bunu izleyerek Emir Şarkân, Şam'ın dört büyük kadısını getirtmiş ve onlara...

Ama anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ve altmışıncı gece olunca, sözünü sürdürmüş:

"Şahit olun ki, bu andan başlayarak yeni satın aldığım bu genç esire, benim eşim olacaktır" demiş. Bunun üzerine dört kadı, özgürlük belgesini yazmakta acele etmişler; ondan sonra da evlilik sözleşmesini yazıp mühürlemişler. Emir Şarkân da cömertlik göstermeden yana, orada bulunan herkese, kıvancını kutlamak için büyük miktarda altın dağıtmaktan geri durmamış; ayrıca avuç dolusu gümüş dirhemler saçılarak hizmetkâr ve kölelerce toplanmış.

Bunun üzerine Emir Şarkân tüm yardımcılarına yol vermiş ve salonda sadece dört kadı ile tacir kalmış; o da kadılara döne-

rek onlara "Şimdi, bu genç kızın sözgenliğinin ve bilgisinin bir kanıtını sunması ve bu yaşlı tacirin bu konuda anlattıklarının sınanması için bize söyleyeceklerini dinlemenizi istiyorum!" demiş. Kadılar da "İşittik ve itaat ettik!" demişler. Bunu üzerine Emir Şarkân, salonun ortasına tavandan aşağıya büyük bir perde indirtmiş ve sıkılmasın ve yabancı erkeklere görünmeden keyfince oturup konuşsun diye genç kızı bunun öte yanına oturtmuş.

Böylece araya perde konulunca, hizmet gören kadınlar gelip yeni hanımlarının çevresini sarmışlar; rahatça oturması için giysilerinin fazlasını üstünden alarak onu hafifletmişler ve onun üstün güzelliklerini görerek hayran olup şaşırmışlar; sevince kapılarak ellerini, ayaklarını öpmüşler. Ve kendi bakımlarından emirlerin ve vezirlerin eşleri de haber almakta gecikmeyerek saygılarını sunmak ve onun Emir Şarkân'ın ve Şam'ın büyük kadılarının önünde söyleyeceklerini dinlemek üzere Nüzhet'in yanına gelmekte gecikmemişler.

Ve, onun yanında yer almadan önce, kocalarından izin almayı da unutmamışlar.

Nüzhet, vezir ve emirlerin eşlerinin içeri girdiklerini görünce, onları karşılamak üzere ayağa kalkmış ve onları gönülden kucaklayarak öpmüş ve perdenin gerisinde yanına oturtmuş; onlara kibarca gülerek, iyi dilekleri ve saygı sunuşları dolayısıyla hoş sözler söylemiş; ve öylesine nazik ve kibar davranmış ki, hepsi onun nezaketine, güzelliğine, tavırlarının inceliğine ve zekâsına hayran olmuş ve kendi aralarında, "Bize bunun azatlı bir köle olduğunu söylemişlerdi. Oysa, aslında, doğuştan bir ece, bir şah kızı!" diye konuşmuşlar ve ona da "Ey sultanımız, varlığınla kentimizi aydınlattın ve ülkemizi onurlandırdın! Bu ülke artık senin ülkendir ve bu saray senin sarayın! Bizler de senin kölelerinizi!" demişler.

Bu sözlerinden ötürü, o da kendilerine en tatlı, en hoş edasıyla teşekkür etmiş.

Ama tam o sırada, Şarkân, perdenin öte yanından seslenerek ona "Ey zamanımızın mücevheri, değerli genç kız! Biz hepimiz burada senin birkaç tatlı söz söylemeni bekliyoruz; sen ki hakkında tüm bilimlerde ve de dilimizin çok güç kuramları üzerin-

de geniş bilgi sahibi olduğun söyleniyor" demiş. Bunun üzerine genç Nüzhet, şekerden tatlı bir sesle perde ardından, "Dileğin benim için emirdir; ve başım üzerine, gözüm üzerinedir! Senin dileğini yerine getirmek üzere yaşamın üç konusu üstüne hayranlık uyandıran deyişler söyleyeceğim!" diyerek yanıt vermiş.

Üç Konu Üstüne Deyişler

Ve Nüzhet, perde ardından demiş ki:

Ey yiğit emir, sana ilkin birinci konu olarak *Davranış Sanatı*'ndan söz edeceğim.

Bil ki yaşamın bir ereği vardır ve yaşamın ereği ateşin gelişmesidir.

Ve de başlıca ateş, inançtaki güzel tutkudur.

Ancak bu ereğe ateşli ve tutkulu bir yaşamla ulaşılır. Ve tutkulu yaşam, insanlığın dört büyük yolundan herhangi biri tutularak gerçekleştirilir ve yaşanır, bunlar da: yönetim, ticaret, ziraat ve zenaatlardır.

Yönetim ele alınınca; bu iş için, yani dünyayı yönetmek için nadir kişiler işbaşına çağrılır. Bunlar siyasal bilimle derinlemesine donanmış, mükemmel bir zekâya ve dört başı mamur bir ustalığa sahip olmalıdır. Ve herhangi bir durumda, öfkeye kapılmamalı, ama sonu Yüce Tanrı'ya ulaşan yüksek bir maksada göre yönetim sağlamalıdırlar. Davranışlarını bu maksada uygun olarak düzenlerlerse, insanlar arasında adalet hüküm sürer ve yeryüzünden uyumsuzluk kalkar. Fakat çoğunlukla, ancak kendi eğilimlerini izlerler ve onarılmaz hatalara düşerler. Çünkü bir yönetici tarafsız ve haksever oldukça ve kudretlilerin zayıfları ve küçükleri ezmesini önledikçe yararlı olur; yoksa gereksizdir.

Zaten Farisilerin üçüncü şahı Sasani hanedanından Ardeşir, şu sözleri söylemiştir: "İnanç bir hazine, yetki de onun muhafızıdır."

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz de "Dünyayı iki şey yönetir; bunlar doğruluk ve saflık içinde yürütülürse, dünya işleri iyi gider; çürümüşlük ve kötülük içinde yürütülürse, dünya da çürümüşlüğe düşer. Bunlar da; yetki ve bilimdir!" demiştir.

Ve bilge kişi: "Hükümdar, inancın, kutsal olan her şeyin, hukukun ve uyrukların koruyucusu olmalıdır" der. Ama her şeyden önce, kalem tutanlar ile kılıç tutanlar arasında uyumu sürdürmeyi gözetmelidir. Çünkü kalem tutanlardan mahrum olan kimsenin ayağı kayar ve doğrulduğunda kendini kambur bulur!

Büyük bir fatih olan Şah Ardeşir de, imparatorluğunu dört bölgeye ayırmış ve parmaklarına taktığı dört yüzük üzerine dört mühür kazdırmış ve her bir mühür dört bölgeden birine aitmiş. İlk mühür deniz bölgelerinin yüzüğü üzerinde imiş ve diğerleri de böylece sıralanıyormuş. Ve ülkesinin her yanında düzeni sağlamak için böyle yapılmışlarmış. Onun bu yöntemi İslam Çağı'na kadar böylece sürmüş.

Ve Farisi şahı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin başında bulunan oğluna şöyle bir mektup yazmış: "Ey oğlum..."

Ama anlatısının burasında Şehrazad günün ışıldadığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Fakat altmış birinci gece olunca, söze başlamış:

Farisi şahı Büyük Keyhüsrev, ordularından birinin yönetimini kendisine bıraktığı oğluna şu mektubu yazmış: "Ey oğlum, kendini merhametten sakın, senin kudretini zayıflatır; ama çok sert de davranma, çünkü askerlerin arasında başkaldırıyı mayalandırır!"

Bu durumun benzeri bizim ülkemizde de görülmüştür. Bir Arap, Halife Ebu Cafer Abdullah el-Mansur'u bulmaya gelmiş ve ona "Seni izlemesini istiyorsan, köpeğini aç bırak!" demiş. Bunu duyan halife Arap'a sinirlenmiş; Arap da ona "Ama yoldan gelip geçen birinin köpeğine ekmek vermesini engellemeye de özen göster! Çünkü bu durumda köpeğin seni terk ederek kendisine ekmek vereni izler!" demiş. Bunu duyan El-Mansur, Arap'ın ne demek istediğini anlamış ve bundan yarar sağlamış; ve Arap'a bir ödül verdikten sonra yanından uzaklaştırmış.

Yine anlatırlar ki, Halife Abdülmelik bin Mervan, Mısır'daki ordusunun başında bulunan kardeşi Abdülaziz bin Mervan'a yolladığı bir mektupta şunu yazmıştır: "Danışmanlarının ve kâtiplerinin söylediklerine kulak asmayabilirsin, çünkü onlar

sana zaten bildiğin şeyleri anlatacaklardır; ama düşmanın sana ordunun gerçek kuvvetini öğretecek tek kaynak olacağı için, onu asla savsaklama!"

Denir ki, ünlü Halife Ömer ibnü'l-Hattab, şu dört koşula olumlu olarak uymadıkça hiç kimseyi hizmetine almazmış; asla bir yük hayvanına binmeyeceksin, asla düşmandan ganimet almayacaksın, gösterişli giysiler giymeyeceksin ve ibadet saatinde asla gecikmeyeceksin! Ve de şu sözleri tekrarlamayı da severmiş: "Zekâya dayanmayan hiçbir servet yoktur; zekânın kültürle beslenmesi en iyi dayanak noktasıdır ve de bilimle eğitilmekten üstün galibiyet yoktur."

Yine (Allah ondan razı olsun) aynı Ömer "Üç tür kadın vardır:" der, "Kocasıyla ilgilenmekten başka bir şey yapmayan ve iki gözünü onun üstünden ayırmayan iyi yürekli Müslüman kadın; evlilikte çocuk sahibi olmaktan başka şey aramayan Müslüman kadın ve âlemin boynuna gerdanlık olmaktan başka işe yaramayan orospu. Erkekler de aynı şekilde üç türlüdür: Düşünen ve düşündükten sonra eyleme geçen adam; düşünen, ancak aydın kişilerin görüşlerini de alan ve büyük bir çekinceyle düşüncesini eyleme geçiren daha bilge adam; ve hiçbir düşüncesi olmayan ve hiçbir bilgeden görüş almayan beyinsiz adam."

Ve yüce Ali bin Ebu Talib (Allah ondan razı olsun!) "Kadınların ihanetine karşı dikkatli olun! Ve asla onların görüşünü almayın! Ama hile ve ihanetlerini azdırmak istemiyorsanız, onları ezmeyin de! Çünkü ılımlılığın sınırlarını bilmeyen çılgınlığa doğru yol alır. Ve her durumda, adaletten ayrılmayın, özellikle kölelerinize karşı!" demiştir.

Nüzhet, bu konudaki görüşlerini ileri sürmeye devam ederken, perdenin arkasından kadınların "Maşallah! Bu sözdenlikle dolu genç kızın söylediği sözler kadar güzel sözler hiç duymamıştık; ama şimdi diğer iki konudaki görüşlerini de işitmek isterdik!" diye haykırdıklarını işitmiş. Bunun üzerine Nüzhet, büyük bir ustalıkla geçiş yaparak demiş ki:

Bir başka gün, insanlığın öteki uç yolunda gösterilen gayretten söz edeceğim. Zira şimdi ikinci konu üzerinde söz etmenin zamanıdır.

Bu ikinci konu, *İyi Davranışlar ve Zekânın Kültürü* üzerinedir.

Bu konu, ey zamanın emiri, hepsinden daha geniştir; çünkü olgunlukların kapısıdır. Bu alanda ancak doğuştan Tanrı'nın kutsamasına sahip olanlar alabildiğine özgürce dolaşabilir.

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış ikinci gece gelince, demiş ki:

Ben size sadece bazı belirgin noktaları anlatacağım.

Bir gün Halife Muaviye'nin mabeyincilerinden biri yanına gelip hoşsohbet topal Ebu Bahr bin Kays'ın kendisiyle görüşmek üzere kapıda beklediğini söylemiş. Bunun üzerine halife "Onu içeri al!" demiş. Topal Ebu Bahr da içeri girmiş ve Halife Muaviye ona "Ey Ebu Bahr, hele yanaş, biraz daha yanaş da söyleyeceklerini iyice anlayayım!" demiş. Sonra da ona, "Ey Ebu Bahr, benim hakkımda ne düşünüyorsun?" diye sormuş. Topal "Ben mi? Ama, ey Emirü'l-Müminin, benim zenaatım, başları tıraş etmek, bıyıkları kırpmak, tırnakları kesip ayıklamak, koltuk altı kıllarını almak, kasıkları tıraş etmek, dişleri temizlemek ve hacet halinde diş etlerini kanatmaktır; ve bütün bunları da cumadan başka gün yapmam; çünkü günahtır" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Halife Muaviye ona, "Peki, kendi hakkındaki fikrin nedir?" diye sorunca topal Ebu Bahr ona, "Bir ayağımı ötekini izleyerek atarım ve gözlerimin güdümünde ağır ağır ilerlerim!" demiş. Bunun üzerine halife "Senden üstün kişiler hakkındaki görüşün nedir?" diye sorunca, "Meclislerine girince abartılı bir hareket yapmadan selam veririm; sonra da selamımı karşılamalarını beklerim" diye yanıt vermiş. Bu kez halife "Karın hakkındaki fikrin nedir?" diye sormuş. Bunu duyan Ebu Bahr "Beni buna cevap vermekten bağışla, ey Emirü'l-Müminin!" diye haykırmış. Halife de "Bana cevap vermeni rica ediyorum, ey Ebu Bahr!" demiş. Bunun üzerine, "Karım, bütün kadınlar gibi, son kaburga kemiğinden yaratılmıştır. Bu kemik de kötü nitelikli ve tamamen çarpıktır" demiş. Halife "Peki onunla yatmak isteyince ne yapıyorsun?" deyince; "Onu yumuşatmak için önce hoş söz-

ler söylerim. Sonra da hemen her yanını tahrik etmek için, ateşli öpücüklerle öperim; sonra da anlayacağın duruma gelince, ey Emirü'l-Müminin, onu yüzüstü devirir ve dolduruş yaparım. Ve sedef damlası derinliğine gömülünce, 'Hey Tanrım, bu tohumu kutsa, kötü biçim almasın, onu güzellikle biçimle!' diye haykırırım. Bu iş bitince, kalkar, gusül aptesti almaya koşarım. Suyu iki avcuma alır ve bedenim üzerinden akıtırım. En sonunda Allah'a verdiği nimetlerden dolayı şükrederim!" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyan halife "Gerçekten, hoş cevaplar verdin! Benden ne istiyorsan söyle, yerine getireyim!" diye haykırmış. Topal Ebu Bahr da "Sadece, herkese eşit biçimde adalet sağlamanı dilerim!" demiş ve çekip gitmiş. Halife Muaviye de "Eğer bütün Irak'ta tek bilge bu olsa bile, yeter de artar!" demiş.

Yine aynı şekilde Halife Ömer ibnü'l-Hattab'ın saltanatı sırasında hazinedar yaşlı Muaikip imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç Nüzhet "Halife Ömer ibnü'l-Hattab'ın saltanatı sonrasında yaşlı Muaikip hazinedar imiş" diyerek sözünü sürdürmüş:

Bir gün Ömer'in genç oğlu, yanında sütanası olduğu halde, Muaikip'i görmeye gelmiş ve Muaikip, çocuğa bir gümüş dirhem vermiş. Ama bir süre sonra, halife onu çağırtmış ve kendisine "Ey savurgan kişi! Sen ne yaptın öyle?" demiş. Doğruluktan ayrılmayan bir kişiliği olan ihtiyar, "Ne yapmışım ben, ey Emirü'l-Müminin?" diye haykırmış. Ömer de ona "Ey Muaikip, oğluma verdiğin bu gümüş dirhem, bütün Müslüman ümmetinden çalınmıştır!" demiş. Muaikip de bunun bir kusur olduğunu ve tüm ömrünce ağırlığını duyumsayacağını anladığından, "Yeryüzünde Ömer kadar namuslu bir adam nerede bulunur?" diye haykırmış.

Yine anlatırlar ki, Halife Ömer, yanında saygın bir kişi olan Eslem ebu Zeyd olduğu halde, bir gece gezintiye çıkmış.[1] Ve

1 Bu öykünün daha derli toplu ve manzum bir anlatımı için bkz. Mehmet Akif Ersoy, "Kocakarı ile Ömer", *Safahat*, 1. Kitap (Â.Ş.O.)

uzaktan titreyen bir ışık görmüş ve bu ışığa yaklaşarak ve onun yayıldığı yerde varlığının yararlı olacağına inanarak fakir bir yaşlı kadının tutuşturduğu bir ateş üzerinde bir tencere kaynattığını görmüş. Yanında inleyerek sızlayıp duran iki cılız çocuk varmış. Ömer kadına, "Barış üstüne olsun ey kadın! Bu soğuk gecede orada ne yapıyorsun?" diye sormuş. Kadın yemek pişiriyormuş gibi yaparak "Efendim, açlıktan ve soğuktan ölecek gibi olan çocuklarıma su kaynatıyorum; ama günün birinde Tanrı, Halife Ömer'den bizi sürüklediği bu sefaletin hesabını soracaktır!" diye yanıt vermiş. Kılık değiştirerek dolaşan halife de bu sözlere son kertede şaşmış ve kadına, "Fakat ey hatun, halife senin sefaletini bilse gidermeye çalışmaz mıydı sanıyorsun?" demiş. Kadın 'Eğer halkının ve tebaasından her birinin sefaletini böyle bilmeyecekse, neden halife olmuş Ömer?" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyanca halife susmuş ve Eslem ebu Zeyd'e, "Çabuk buradan ayrılalım!" demiş. Ve evinin kilerine ulaşıncaya kadar hızlı hızlı yol almış; ve kilere girerek un çuvallarından birini ayırarak ve içyağıyla dolu bir de küp alarak "Ebu Zeyd, şunları sırtıma yüklememe yardım et!" demiş. Ama Ebu Zeyd haykırarak "Ey Emirü'l-Müminin, bırak bunları ben sırtımda taşıyayım!" demiş. Halife sükûnetle "Ya Ebu Zeyd, kıyamet gününde benim günahlarımın yükünü taşıyan da sen olacak mısın?" diye yanıt vermiş. Ve böylece sırtında yüküyle, halife fakir kadının yanına ulaşıncaya kadar yol almış; undan ve yağdan yeterince ayırarak, bunları ateş üzerindeki tencereye koymuş ve kendi elleriyle yemek hazırlamak üzere eğilerek ateşi üflemiş; uzun bir sakalı olduğundan odunun dumanı sakalının içine dolmuş. Aş pişip hazır olunca, Ömer bunu kadına ve çocuklara sunmuş; Ömer'in kendi soluğuyla üfleyip elinden geldiğince soğuttuğu aştan doyuncaya kadar yemişler. Bunun üzerine Ömer onlara un çuvalını ve yağ küpünü bırakarak ve yoldaşına "Ey Ebu Zeyd, gördüğüm bu ateş şimdi ışığıyla beni aydınlattı" diyerek oradan ayrılmış!

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış dördüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Nüzhet sözünü şöyle sürdürmüş:

Yine aynı Halife Ömer, efendisinin sürüsünü otlağa götüren bir köle görünce, bir keçi satın almak üzere onu durdurmuş. Ama çoban ona "Bu sürü benim değil!" demiş. Bunu duyan halife, çobana "Ey değerli köle, ben seni satın alıp özgürlüğünü sağlayacağım!" demiş. Ve köleyi efendisinden satın alarak azat etmiş. Çünkü Ömer kendi kendine, "İnsanın karşısına her zaman dürüst bir kimse çıkmaz!" diyormuş.

Bir başka gün Ömer'in hısmı Hafsa, onu bulmaya gelmiş ve kendisine "Ey Emirü'l-Müminin, öğrendim ki yolladığın kervan sana çok gelir sağlamış; bunu duyunca hısımlık hakkı olarak senden biraz harçlık istemeye geldim" demiş. Ömer de ona, "Ey Hafsa, Allah beni Müslümanların malının gözcüsü yaptı ve kazanılan tüm bu paralar Müslümanların ortak malıdır. Buna senin keyfin için ve babamla olan yakınlığın dolayısıyla dokunamam; bunu yaparsam halkımın toplu yararına zarar vermiş olurum!" demiş.

Bu sırada Nüzhet, perde ardından doyumun doruğuna ulaşan görünmeyen dinleyicilerinin haykırışlarını duymuş ve bir an için sözünü kestikten sonra, "Şimdi de üçüncü konu olan *Erdemler Konusu*'ndan söz edeceğim!" demiş.

"Ve bunu, Tanrı'nın barış ve duası üzerine olası Peygamberin yoldaşlarının yaşamından alınmış örneklerle açıklamak istiyorum!" diye eklemiş:

Hasanü'l-Basri der ki: "Hiç kimse yoktur ki, Tanrı'ya ruhunu teslim etmeden önce, şu dünyada üç fırsatı kaçırdığına esef etmesin: Ömrü boyunca topladığı serveti gereğince harcayıp safa süremediğine; ısrarla aradığı şeye kavuşamadığına ve uzun süre öngördüğü bir tasarıyı gerçekleştiremediğine."

Ve bir gün birisi, Sufyan'a sormuş: "Zengin bir adam erdemli olabilir mi?" diye. Sufyan da "Eğer bahtın kötülüklerine sabır gösterebilir ve kendisine cömertlik gösterdiği birisi ona teşekkür ettiğinde, 'Benim yaptığımı kabul etmekle Tanrı'ya koku saçan bir eylem göstermiş oldun!' diyebilirse mümkündür!" diye yanıt vermiş.

Ve Abdullah bin Şeddad, ölümünün yaklaştığını anlayınca oğlu Muhammed'i yanına çağırıp ona "İşte ey Muhammed, son

öğütlerim şunlardır: Bütün yaşamında Tanrı'ya iman yolundan ayrılma! Konuşmalarında her zaman gerçekçi ol! Ve, verdiği nimetler için Tanrı'yı her zaman yücelt ve onu şükranla an! Çünkü şükran başka nimetler getirir. Ve bil ki oğlum, mutluluk servet toplamakta değil, merhamettedir; Allah da sana her şeyi sağlayacaktır" demiş.

Bana anlatıldı ki, sofu Ömer bin Abdülaziz, sekizinci Ümeyye halifesi olduğu zaman ailenin en zenginlerini bir araya toplamış ve onları tüm zenginliklerini ve mallarını hemen devlet hazinesine dahil etmek üzere kendisine bırakmaya zorlamış. Bunun üzerine onlar da gidip Ömer'in çok saygı duyduğu halifenin halası Mervan kızı Fatıma'yı bulmuşlar ve ondan kendilerini bu felaketten kurtarmasını rica etmişler. Halife de ona "Ey halam! Söyle bakalım ne istersin?" diye sormuş. Fakat Fatıma "Ey Emirü'l-Müminin, saltanat senindir. Sana karşı ilkin ben nasıl sesimi yükseltebilirim! Zaten, her şey sana malumdur. Burada bulunmamın nedeni bile!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ömer bin Abdülaziz ona "Yüce Tanrı, barış ve dua üzerine olası Peygamberi, insanların yüreğine su serpsin ve gelecek kuşaklara bir umut olsun diye göndermiştir. Bu durumda barış ve dua üzerine olası Muhammed ancak gerekli gördüğü şeyleri alıp toplamış; ama ümmetine yüzyıllar boyunca susuzluklarını giderecek bir ırmak bırakmıştır. Ve halife olarak bana bu ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir" demiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altmış beşinci gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, genç Nüzhet perdenin arkasından, Emir Şarkân dört kadı ve tacir onu dinlerken, sözünü şöyle sürdürmüş:

"Ve bana halife olarak ırmağın kurumaması ve çöllerde yitip gitmemesi için görev düşmektedir!" deyince, halası Fatıma ona "Ey Emirü'l-Müminin, senin konuşmanı duyduktan sonra artık benim söyleyeceklerim gereksiz oldu" demiş ve kendisini bekleyen Ümeyye Oğulları'nı görerek onlara "Ey Ümeyye Oğulları,

halife olarak Ömer ibn Abdülaziz'in başınızda bulunmasından dolayı ne denli talihli olduğunuzu bilmiyorsunuz!" demiş. Bu her zaman dürüst Halife Ömer ibn Abdülaziz ölümünün yaklaştığını hissederek tüm çocuklarını yöresine toplamış ve onlara, "Fakirliğin kokusu efendilere hoş gelir" demiş. Orada bulunanlardan Müslim ibn Abdülmelik, ona "Ey Emirü'l-Müminin, nasıl oluyor da sen onların babası ve ulusun çobanı iken ve hazinenden onları zenginleştirebilecekken, çocuklarını böyle fakirlik içinde bırakabiliyorsun? Seni izleyecek olana tüm servetini bıraksan daha iyi olmaz mı?" demiş. Bunu duyan halife, ölüm halinde yatağında uzanırken, büyük bir öfke ve büyük bir hayretle "Ey Müslim, son anlarımda, ben bütün ömrümce doğru yolu izlemelerini önerdiğim halde, sen onlara nasıl oluyor da böyle bir kokuşmuşluk örneği verebiliyorsun? Ey Müslim, ben yaşamımda, benden önce saltanat süren Mervan Oğullarından birinin cenaze merasiminde bulundum; gözlerim bazı şeyler gördü ve onları kavradı. Bunun üzerine halife olursam onun sağlığında yaptığı şeyleri yapmamaya yemin ettim!" demiş.

Yine aynı Müslim bin Abdülmelik, bir gün demiş ki: "Kendini çileye çekmiş biri olan bir şeyhin toprağa gömülmesinden sonra eve dönüp uyumaktayken, bu saygın şeyh, bir yasemin den daha beyaz giysilere bürünmüş olarak rüyamda belirdi; akar suların suladığı ve çiçek açmış limon ağaçlarının arasından estiği için sarhoş olmuş bir rüzgârın serinlettiği bir yerde dolaşıyordu. Bana, 'Ey Müslim, böylesi bir sonuca ulaşmak için, yaşamında insan neleri göze almaz?' diye sordu."

Bana ulaşan bir öyküye göre: Ömer ibn Abdülaziz'in saltanatı sırasında, mesleği sütçülük olan genç bir adam, tanıdığı çobanlardan birini görmeye gittiği zaman sürünün ortasında köpek olduklarını sandığı iki kurt görmüş; vahşi görünüşlerinden büyük dehşete düşmüş ve çobana "Bu korkunç köpeklerle ne yapıyorsun?" diye sormuş; çoban da, ona "Ey sütçü, bunlar köpek değil, eğitilmiş kurtlardır. Ve de sürüye zararları yoktur, çünkü onları ben yönlendiriyorum. Kafa sağlıklı olunca, beden de sağlıklı olur!" demiş.

Ve bir gün Halife Ömer ibn Abdülaziz, kurutulmuş çamurdan inşa edilmiş bir yükseltide, yöresine toplanan halkına

sadece üç sözcükle ifade edilmiş bir şiir okumuş; sonra da konuşmasını şu sözlerle bitirmiş: "Abdülmelik öldü; selefleri de halefleri de öldü; tüm onlar gibi ben Ömer de öleceğim!" Bunu duyan Müslim ona, "Ey Emirü'l-Müminin, bu yükselti bir halifeye yakışır değildir. Yöresinde bir korkuluk zinciri bile yok. Hiç değilse izin ver de, bir korkuluk zinciri koyalım!" demiş. Fakat halife ona, sakin bir sesle, "Ey Müslim, Ömer'i kıyamet gününde bu zincirin bir parçasını boynunda taşırken görmek ister misin?" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, genç Nüzhet bunun ardından demiş ki:

Aynı halife bir gün, "Tanrı'nın beni ölümsüz kılmasını hiç istemezdim; çünkü ölüm, Tanrı'nın gerçek inanç sahibine bağışladığı son nimettir" demiş.

Ve Halid bin Safvan, bir gün Halife Hişam'ın ziyaretine gitmiş, çadırında yöresinde kâtipleri ve hizmetkârlarıyla oturan halifenin huzuruna ulaştığında ona "Allah seni lütuflarıyla donatsın, ey Emirü'l-Müminin! Ve mutluluğuna hiçbir acılık katmasın! Sana hiç de yeni olmayan, ama eskiliğinden ötürü değer taşıyan sözler sarf edeceğim!" demiş. Halife Hişam, "Söyleyeceğini söyle, ey ibn Safvan" demiş. O da, "Bir zamanlar ey Emirü'l-Müminin, yeryüzünde yaşanan yıllardan birinde yaşamakta olan, senden önce gelen hükümdarların arasında bir hükümdar varmış; ve bu hükümdar, yöresinde oturanlara 'İçinizde, benim servetime denk serveti olan bir hükümdar tanımış bulunan var mı?' diye sormuş. Orada bulunanların içinde, hac farizasını yerine getirerek kutsanmış ve gerçek bilgelikle donanmış birisi bulunuyormuş; ona 'Ey Şah, bize oldukça ağır bir soru yönelttin; buna yanıt verme izni istemeye cesaret etmek isterdim!' demiş. Şah da 'Cevap verebilirsin!' demiş. Bu kimse de 'Sözünü ettiğiniz servet sürekli mi, yoksa her şey gibi geçici mi?' diye sormuş. Şah 'Geçicidir' diye yanıtlamış. Bu kimse 'Öyleyse bu denli geçici ve

bir gün hesabını vereceğin bir şey için nasıl bunca ağır bir soru yöneltebiliyorsun?' diyerek cevap vermiş. Şah 'Doğru söylüyorsun, ey saygın kişi! Öyleyse ne yapmalıyım ben?' diye sormuş. Bu kimse 'Kendini kutsamalısın!' demiş. Bunun üzerine Şah tahtını terk edip hacı giysilerine bürünmüş ve Kutsal Kent'e gitmek üzere yola çıkmış." Ve ibn Safvan "Ya sen, ey Allah'ın Halifesi, sen ne yapmayı düşünüyorsun?" diyerek sözünü sürdürmüş. Halife Hişam da heyecanın doruğuna ulaşmış ve çok ağlamış; öylesine ki, sakalları gözyaşından ıslanmış ve sarayına dönüp orada kapanarak kendisini ibadete vermiş.

Bu anda perdenin gerisinden, kadılar ve tacir, "Ya Allah! Bu ne harika şey böyle!" diyerek haykırmışlar.

Bunun üzerine Nüzhet susmuş ve "Bu ahlak konusu, bunlardan üstün daha nice örnekler içerir. Ama bütün bunları size, ey efendiler, bir oturumda anlatmam mümkün değil! Ama Tanrı bize daha çok günler görmek nasip ederse, ben size tüm bunları anlatma fırsatı bulurum!" demiş.

Sonra Nüzhet susmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad da, güneşin doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, bu sözleri söyledikten sonra Nüzhet susmuş. Bunun üzerine dört kadı, "Ey zamanın emiri, gerçekten bu genç kız, yüzyılımızın ve bütün yüzyılların bir harikasıdır. Bize gelince, onunla kıyaslanabilecek birine hiç rastlamadık ne de çağlar içinde herhangi bir çağda eşi bulunduğunun söylendiğini işittik" diye haykırmışlar. Ve bu sözleri söyledikten sonra, yavaşça ayağa kalkmışlar ve Emir Şarkân'ın önünde yeri öpüp yollarına gitmişler.

Bunun üzerine Şarkân hizmetkârlarını çağırmış ve onlara, "Düğün hazırlıkları yapmanız ve şenlik için yiyecek ve içecek bulmanız gerekmekte!" demiş. Hizmetkârlar da onun emirlerini yerine getirmekte acele etmişler ve kendilerine emredilen her şeyi derhal hazırlamışlar. Şarkân da Nüzhet'in sözlerini dinlemek üzere saraya gelmiş bulunan emirlerin ve vezirlerin eşlerini düğün

dolayısıyla alıkoymuş ve onları gelinin düğün alayında bulunmaya davet etmiş.

Böylece ikindi olur olmaz şenlik başlamış; sofralar serilmiş ve duyguları doyuma ulaştırabilecek ve gözleri şenlendirebilecek her şey sunulmuş ve tüm konuklar doyuncaya kadar yiyip içmişler. Bunun üzerine Şarkân, Şam'ın en ünlü şarkıcılarını getirtmiş ve sarayın tüm çengi esirlerini çağırtmış ve düğün salonu mutlulukla çınlamış ve tüm göğüsleri sevinç doldurmuş ve tüm saray, gece gelince, binanın içinden dış kapılara kadar ve bahçenin tüm yolları sağlı sollu, ışığa boğulmuş.

Şarkân hamamdan çıkınca ona saygılarını sunmak ve mutluluk dileklerini bildirmek üzere emirler ve vezirler de gelmişler.

Ve Şarkân yeni evlilerin kerevetine çıkınca, saraydaki kadınlar ağır ağır iki sıra halinde ansızın içeri girerek yeni gelin Nüzhet'in iki sağdıç kadının arasında yol almasını sağlamışlar; merasimden (yedi kat giysi donanma)[1] sonra, Nüzhet'i zifaf odasına sokmuşlar ve onu soyup bedenini zifafa hazırlamışlar. Ama bu lekesiz aynaya, doğal olarak mis kokulu bedene tuvalet yapmanın gereksizliğini de anlamışlar. Bunun üzerine sağdıç kadınlar, yengelerin düğün gecesi yeni gelinlere söylemeleri âdet olan şeyleri açıklamışlar; üzerinde sadece ince bir gömlek kalıncaya dek soyarak ona her türlü zevk ve mutluluğu dilemişler ve onu yatak üzerinde tek başına bırakmışlar.

Bunun ardından Şarkân zifaf odasına girmiş. Bu harika genç kızın kendi kız kardeşi Nüzhet olduğundan kuşku duymaktan çok uzaklarda imiş; kız da aynı şekilde, Şam Emiri Şarkân'ın kendi öz kardeşi Şarkân olduğundan habersizmiş. Böylece, Şarkân, o gece genç Nüzhet'e sahip olmuş ve duydukları zevk, ikisi bakımından da çok büyük olmuş ve aralarındaki işlem o denli başarılı olmuş ki, Nüzhet hemen o gece hamile kalmış ve bunu Şarkân'a açıklamakta kusur etmemiş. Bunu duyan Şarkân son derece sevinmiş ve sabah olunca, hekimlere bu hamilelik tarihini kaydetmelerini emretmiş ve ülkesinin emirlerinin, vezirlerinin tebriklerini kabul etmek üzere tahtına oturmuş.

Bunlar olup bitince, sır kâtibini çağırarak, babası Ömerü'n-Neman'a, kendisinin söylediği şekilde, bir tacirden satın aldığı

1 Mardrus'un İngilizceye çevirisine eklenmiş (Â.Ş.O.)

güzellikten ve bilim ve kültürden yana büyük bir nasibi olan genç kızla evlenmiş bulunduğunu; kendisinin meşru eşi olması için ilkin onu azat ettiğini ve ilk geceden hamile bıraktığını ve ilk fırsatta babası Ömerü'n-Neman'ın ve kardeşlerinin onu tanıması için karısını Bağdat'a göndereceğini yazdırmış. Sonra yazılan mektubu kapayıp mühürlemiş ve ayağına çevik bir tatar ağasına teslim ederek hemen Bağdat'a yollamış ve bu kimse yirmi gün sonra dönerek Ömerü'n-Neman'ın yanıtını getirmiş; ve mektupta...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Şah Ömerü'n-Neman'ın, Tanrı'ya yakarma faslından sonra, bu mektupta verdiği yanıt şöyleymiş:

> Bu mektup üzgün, kederli, acı ve ıstıraplarla beli bükülmüş, gönül hazinesini ve çocuklarını yitirmiş, bahtsız Şah Ömerü'n-Neman'dan oğlu sevgili Şarkân'a yollanmıştır.
>
> Ey çocuğum, dertlerime aşina ol ve bil ki, senin Şam'a gidişinden sonra, saray ruhumu öylesine sıktı ki, artık başka türlü kederimi yatıştıramadığımdan, soluk almak ve biraz derdimi dağıtmak için ava çıktım. Ve av yerlerinde bir ay kadar eğlendim; bu sürenin sonunda sarayıma döndüm ve kardeşin Davü'l-Mekân ile kız kardeşin Nüzhet'in Kutsal Mekke'ye yol alan hacılar ile birlikte Hicaz'a gitmiş olduklarını öğrendim. Böylece kaçmak için benim burada bulunmayışımdan yararlanmışlar; çünkü henüz genç olduğundan Davü'l-Mekân'ın bu yıl hac farizasını eda etmesine izin vermemiştim; ama bir yıl sonra birlikte gitmek için söz vermiştim. Ama o bir türlü sabretmek istemedi ve kız kardeşi ile birlikte, yol masraflarını ancak karşılayacak bir miktar para sağlayarak dediğim şekilde kaçtı ve o tarihten bu yana onlardan haber alamadım. Çünkü hacılar kardeşlerin yanlarında olmaksızın geri döndüler ve hiçbiri bana olup bitenleri söyleyemedi. Şimdi onların

yasını tutmak için karalara büründüm ve gözyaşlarımda ve dertlerimde boğuldum.
Ben de sana ve seninle oturanlara barış dileklerimi yollarım.

Böylece Şarkân, bu mektubu aldıktan birkaç ay sonra, hamileliğinden dolayı gönlünü bulandırmamak için açıklayamadığı babasının bahtsızlığını, karısına anlatmaya karar vermiş. O sırada bir kız çocuğu doğurmuş olan karısının yanına girip ilkin kızcağızı kucaklamış. Karısı da ona "Kızımız bugün yedi günlük oldu, âdet üzre senin ona bu yedinci günde bir isim vermen gerek!" demiş. Bunun üzerine Şarkân bebeği kollarına almış ve ona bakarken boynunda bahtsız Kayseriyye Ecesi Ebrize'nin harika mücevherlerinden birinin ince bir altın kolyeyle bağlı olarak asılı bulunduğunu görmüş.

Bunu gören Şarkân, büyük bir heyecana kapılmış ve "Ey köle, bu mücevheri nereden buldun sen?" diye haykırmış. Nüzhet bu köle sözünü duyunca duyduğu hakaretten boğulur gibi olmuş ve "Ben senin karın ve bu sarayda oturanların hanımıyım! Sen nasıl olur da senin ecen olduğum halde, bana köle dersin? Sırrımın artık saklanacak yanı kalmadı. Evet, ben bir eceyim, bir Şah kızıyım! Ben Şah Ömerü'n-Neman'ın kızı Nüzhetü'z-Zaman'ım!" diye haykırmış.

Şarkân bu sözleri duyunca...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama altmış dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Şarkân bu sözleri işitince, tüm bedeni titremeler içinde kalmış ve başını eğmiş; yıldırım çarpmış gibi olmuş ve büyük bir üzüntüye kapılmış, sonra yavaş yavaş sararak bayılıp yere düşmüş. Sonradan kendisine gelince, işittiğine hâlâ inanamamış ve Nüzhet'e "Ey sultanım, sen Şah Ömerü'n-Neman'ın kendi kızı mısın?" diye sormuş. O da "Ben onun kızıyım!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Emir ona "Bu değerli mücevher zaten doğru söylediğini gösteriyor; ama bana başka kanıtlar da gös-

ter!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet, Şarkân'a tüm öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamak gereksiz.

Bunun üzerine Şarkân, kesin kanıya varmış ve kendi kendine, "Ben ne yapmışım, nasıl kendi öz kardeşim ile evlenmişim! Bütün bu beladan kurtulmanın tek çaresi, onun için başka koca bulmak; bu maksatla onu mabeyincilerimden biriyle evlendiririm; ve olay duyulursa onunla yatmadan önce boşandığım haberini yayarım!" demiş. Sonra Şarkân kız kardeşine dönmüş ve ona "Ey Nüzhet, sen de bilesin ki, sen benim kız kardeşimsin; çünkü babamızın sarayında herhalde adından söz edildiğini duymadığın Şah Ömerü'n-Neman oğlu Şarkân'ım! Tanrı bizi bağışlasın!" demiş.

Nüzhet bu sözleri işitince büyük bir feryat koparmış ve düşüp bayılmış. Sonra kendine gelerek, dövünmeye, sızlanıp ağlamaya başlamış; ve "Müthiş bir hataya düştük biz! Bundan sonra ne yapmalı acaba? Ve bana, 'Bu bebeği nerden buldun?' diye soracak olan anama ve babama ne cevap vereceğim?" demiş. Şarkân da "Benim her şeyi düzeltmek için en iyi çözüm yolu olarak, seni başmabeyinci ile evlendirmek gibi bir fikrim var. Çünkü bu yolla, onun evinde yavrumuzu kendi kızımız gibi kolayca büyütebilirsin; kimse de olaydan kuşkulanmaz. Emin ol ki, ey Nüzhet, durumu kurtarmanın en iyi yolu budur. Sırrımız kulaktan kulağa yayılmadan önce başmabeyinciyi hemen çağırtacağım!" demiş. Sonra Şarkân kız kardeşini avutmaya koyulmuş ve başını sevecenlikle okşamış. Bunun üzerine Nüzhet, ona "Pekâlâ Şarkân! Ama söyle bana ey Şarkân, zamanı geldiğine göre kızımız için hangi adı seçtin?" diye sormuş. Şarkân da "Ona Talihin Kudreti[1] adını koyacağım!" demiş.

Ve Şarkân hemen başmabeyinciyi çağırtmış ve Nüzhet'i ona nikâh yoluyla vermiş ve merasimden sonra mabeyinciye birçok armağan sunmuş ve Nüzhet ile küçük kızı onun evine yollamış. Başmabeyinci Nüzhet ile kızını evine almış; kadına saygı ve eli açıklık göstermekte kusur etmemiş; küçük kızı da sütanaların ve hizmetçilerin bakımına emanet etmiş.

Onların durumu böyleyken Nüzhet'in kardeşi Davü'l-Mekân

1 Littmann'da ve Powys Mathers'in Mardrus'ten İngilizceye çevirisinde kızın adı "Kudiye Feka" (Oldu Bitti) olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

ve iyi yürekli hamam külhancısı Şam'dan ayrılan kervanla Bağdat'a doğru yola koyulmak üzere bulunuyorlarmış.

Oysa bu sırada, Emir Şarkân'a, babası Şah Ömerü'n-Neman'dan ikinci bir tatar ağası gelerek yeni bir mektup getirmiş. Bu mektubun Tanrı'ya yakarmayla ilgili satırlardan sonra içeriği şöyleymiş:

> Ey sevgili oğlum, bu mektup benim hâlâ zavallı çocuklarımdan ayrılmış olmamdan ötürü duyduğum acı ve ıstırabın pençesinde olduğumu sana bildirmek içindir.
> Bir de, mektubumu alır almaz, Şam Eyaleti'nin yıllık vergisini göndermeli ve tanımayı çok istediğim genç karını bana göndermek için, yola koyulmak üzere olan kervandan yararlanmalısın! Böylece onun bilgisini ve kültürle beslenen zekâsını da denetlemiş olurum. Çünkü sarayıma Rum ülkelerinden saygın yaşlı bir hanım ile yanında göğüsleri gösterişli ve bekâretlerine dokunulmamış beş genç kız geldiğini sana söylemem gerek! Ve bu beş genç kız bilimde ve insan doğasını değerlendirmede bir erkek kadar marifetli! Bu genç kızların niteliklerini ve yaşlı kadının bilgeliğini anlatmakta dil aciz kalır; çünkü eksiksiz durumda görünüyorlar. Bunlar için büyük bir saygı duydum ve onları elimin ulaşacağı şekilde sarayımda ve ülkemde alıkoymak istedim. Çünkü dünyada hiçbir hükümdar, sarayında benzer ziynete sahip değildir, dolayısıyla yaşlı kadına bunların değerini sordum; bana "Şam Eyaleti'nin bir yıllık vergisi karşılığında onları size satarım!" dedi. Ben, Allah da biliyor ya, bu bedeli yüksek değil, onların değerinden aşağı bile buldum; çünkü bu genç kızlardan her biri, tek başına, bundan da fazla değerdeydi. Böyle olunca önerilen satış bedelini kabul ettim ve ey çocuğum, senin halledeceğini düşünerek bu yıllık vergiyi ilk kervanla yollamanı beklerken, onları sarayımda oturmaları için çağırdım. Çünkü yaşlı kadın sabırsızlanıyor; bir an önce ülkesine dönmek istiyor.
> Ve özellikle, oğlum, aynı zamanda, genç karını da yollamayı unutma! Çünkü beş genç kızın bilgisini öğrenmek

için onun görüşünü almak yararlı olacaktır. Eğer genç kızın, bilgi ve zekâyı besleyen kültür bakımından onlardan üstün gelirse, bu genç kızları ödül olarak sana yollamaya söz veririm; ve dahası, Bağdat'ın yıllık vergi gelirini de sana armağan ederim.
Barış senin ve evinde oturanların üzerine olsun, ey oğlum!

Şarkân babasının bu mektubunu okuyunca...

Anlatısının burasında Şehrazad şafak söktüğünü görmüş ve yavaşça susmuş.
Ama yetmişinci gece olunca, söze başlamış:

Şarkân babasının mektubunu okuyunca, eniştesi mabeyinciyi çağırtmış ve ona "Seninle evlendirdiğim genç esireyi hemen bana gönder!" demiş. Nüzhet geldiğinde de, Şarkân ona "Ey hemşirem, babamızın şu mektubunu oku ve hakkında ne düşündüğünü söyle!" demiş. Nüzhet de mektubu okuyarak "Senin düşüncen her zaman üstündür ve tasarladıkların en iyisidir! Ama bana sorarsan, sana en ateşli arzumun ana babamı ve ülkemi görmek olduğunu söylerim; ve senden kocam başmabeyincinin eşliğinde, beni gidip babama, Bedevi ile geçirdiği serüveni ve Bedevinin beni tacire, tacirin de sana sattığını; senin de beni birlikte yatmaksızın nasıl başmabeyinci ile evlendirdiğini anlatabilmem için yollamanı rica ediyorum" demiş. Şarkân da ona, "Peki, öyle olsun!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân, kendisinin Emir'in eniştesi olduğunu bilmekten uzak olan başmabeyinciyi çağırtmış ve ona "Şam'ın yıllık gelir vergisini götüren kervanın başında Bağdat'a gideceksin; sana evlenme yoluyla verdiğim genç esireyi de yanına alacaksın!" demiş. Başmabeyinci de ona, "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş. Bunun üzerine Şarkân, güzel bir devenin üzerine, onun için, büyük bir tahterevan hazırlatmış bir diğerini de, yolculuğa çıkacak Nüzhet için hazırlatmış; ve başmabeyincinin eline Şah Ömerü'n-Neman için bir mektup vermiş ve bahtsız Ebrize'nin üç değerli mücevherinden biri olan altın zincire takılı taşın boynunda kalmasına özen göstererek küçük kız Talihin

Kudreti'ni yanında sarayda alıkoyduktan sonra, onlarla vedalaşmış; çocuğu da saraydaki sütana ve hizmetçilerin bakımına bırakmış ve Nüzhet, çocuğunun hiçbir şeyden yoksun kalamayacağından güven duyunca, kocası mabeyinci ile kentten ayrılmış; ve her biri iki değerli hecin devesi üzerine yerleşerek kervanın başında yol almışlar.

Öte yandan tam o gece, hamam külhancısı ile Davü'l-Mekân gezinti yapmak üzere dışarı çıkıp Şam'da valinin sarayına doğru ilerlemiş bulundukları sırada develeri, katırları ve meşale taşıyıcıları görmüşler. Bu sırada Davü'l-Mekân hizmetçilerden birine, "Bütün bu yükler kime ait?" diye sormuş; adam da ona "Bu kervan Şah Ömerü'n-Neman'a Şam Kenti'nin vergisini götürecek!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine Davü'l-Mekân, "Peki, kervanbaşı kim?" diye sormuş; adam da "Bilimden ve bilgelikten yana çok üstün nitelikle olan genç cariyenin kocası başmabeyinci!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Davü'l-Mekân, dolu dolu ağlamış; çünkü kız kardeşi Nüzhet'in ailesinin ve ülkesinin anısı gönlüne dolmuş; ve iyi yürekli külhancıya, "Ah babacığım,[1] biz de bu kervanla gitsek!" demiş. Külhancı da ona "Ben de seninle gelirim! Kudüs'te senin yanında bulunduktan sonra, Bağdat'a da yalnız gönderemem!" demiş. Davü'l-Mekân da "Ey babacığım. Seni seviyor, sana saygı duyuyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine külhancı her şeyi hazırlamış; eşeğin üzerine semer ve heybe, heybeye de azık koymuş. Giysinin eteklerini beline toplamış, bir kemerle de iyice sıkıştırmış; Davü'l-Mekân'ı da eşeğin üzerine bindirmiş; Davü'l-Mekân da ona, "Sen de arkama bin!" demiş. Fakat külhancı, "Sen beni merak etme, efendim! Ben yürüyerek tüm hizmetinizde bulunmak istiyorum!" diyerek onun önerisini geri çevirmiş. Davü'l-Mekân da "Hiç değilse bir saat kadar eşeğin terkisine binip dinlenmen gerek!" demiş; o da "Olur da çok yorulursam, bir saat kadar biner, dinlenirim!" demiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân ona, "Ey babacığım, gerçekte şimdi sana bir şey söyleyecek

1 Daha önce Davü'l-Mekân külhancıya "baba" diye seslendiği, külhancı da ona "oğlum" diye hitap ettiği için, Fransızca metinde burada ve bundan sonra Davü'l-Mekân'ın külhancıya seslenirken kullandığı "kardeşim" hitaplarını "babacığım" şeklinde çevirdik (Â.Ş.O.)

durumda değilim; ama aileme kavuşur kavuşmaz senin iyiliklerini ve bağlılığını nasıl karşılayacağımı göreceksin!" demiş.

Ve kervan, gecenin serinliğinden yararlanarak yola koyulunca, külhancı yürüyerek, Davü'l-Mekân eşek sırtında onu izleyerek kervana katılmışlar. Bu sırada başmabeyinci ve eşi Nüzhet, sayıca kalabalık izleyicileriyle her biri cins bir hecin devesine binmiş; kervanın önünde gidiyorlarmış.

Ve böylece bütün gece gün doğuncaya kadar yol almışlar. Sıcaklık çok fazla olduğundan, başmabeyinci bir hurma ağacı kümesinin gölgesinde durup mola verilmesini buyurmuş. Bineklerden inilip istirahat edilmiş ve develere ve yük hayvanlarına su verilmiş. Ondan sonra yola çıkılarak daha beş gece yol almışlar; bu sürenin sonunda bir kente ulaşılıp orada üç gün kalınmış; sonra yeniden yola çıkılıp Bağdat Kenti'nin yakınlarına gelinceye kadar yolculuklarını sürdürmüşler. Bunu da, ancak Bağdat'tan esebilecek olan serin yelin esintisinden anlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek susmuş. Ama yetmiş birinci gece olunca, sözünü sürdürmüş:

Davü'l-Mekân, ülkesinin bu serin yelini duyumsayınca, aldığı soluk, göğsünü kız kardeşi Nüzhet'in, babasının ve anasının anılarıyla doldurmuş; ve hemen kız kardeşi Nüzhet'in yokluğunun farkına varıp Nüzhet'siz döndüğünü gören ana babasının duyacağı kederi düşünmüş ve ağlamış; son derece sıkıntıya düşerek şu dizeleri okumuş:

> Sevdiğim şey! Sana bir daha hiç ulaşamayacak mıyım? Sevdiğim şey!
> Bu sessizlik hep böyle galip, sürüp gidecek mi?
> Ah! Kavuşmanın saatleri ve zevkleri ne kadar kısa! Ayrılık günleriyse ne denli uzun!
> Gel! Gel! Tut elimi! İşte arzumun tüm ateşiyle eriyen bedenim, karşında!
> Gel! Ve bana unutmamı söyleme! Allah rızası için, kendi kendimi avutmamı söyleme bana! Benim tek avuntum seni kollarımda hissetmektir!

Bunu duyan iyi yürekli külhancı, ona "Çocuğum, bunca ağladığın yeter! Sonra unutma ki, mabeyinci ile eşinin çadırının çok yakınında oturuyoruz!" demiş. O da "Bırak beni ağlayayım ve beni yatıştıran ve yüreğimin ateşini biraz söndüren şiirler söyleyeyim!" diye yanıt vermiş ve artık külhancıyı dinlemeyerek ay ışığında yüzünü Bağdat'a doğru çevirmiş.

Tam o sırada, yanıbaşında, çadırında uzanmış bulunan Nüzhet, bütün yitirdiklerini düşünerek uyuyamamış; gözleri yaşlı, hüzünlü hayaller kuruyormuş; o sırada çadırında pek uzakta olmayan bir yerden tutkulu bir sesin şu şarkıyı okuduğunu duymuş:

> Bir an ışıldadı o, mutluluğun şimşeği! Ama şimşekten sonra, gece, her zamankinden karanlık, sürdü gitti. İşte benim için de sevdiğimin zevkle bana içirdiği tatlı içki, böylesine değişti.
> Uzaklarda kaldı yüreğimin sükûnu, bahtın yüzü belirince! Ve sevgili ile beklenen buluşmadan önce ruhum öldü!

Ve bu şarkıyı bitirince Davü'l-Mekân bayılıp yere düşmüş.

Mabeyincinin eşi genç Nüzhet'e gelince; bu şarkıyı işitince, geceleyin, yatağından kalkmış; tedirginlikle dikilmiş; ve çadırın kapısında uyuyan haremağasını çağırmış; o da hemen koşup "Ne arzu edersiniz sultanım?" diye sormuş. Nüzhet ona "Koş git, o şarkıyı okuyan adamı bul ve hemen buraya, bana getir!" demiş. Bunun üzerine haremağası ona "Ama ben uyuyordum ve hiçbir şey işitmedim! Ve de uyuyan bütün hizmetkârları uyandırmadan geceleyin onu bulamam!" demiş. Nüzhet ona "Bulman gerek! Senin uyanık bulacağın kişi, kuşkusuz, sesini işittiğim kimse olacaktır" demiş. Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş; ve sesin sahibini aramaya çıkmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş ikinci gece olunca, sözünü sürdürmüş:

Bunun üzerine haremağası ısrara cesaret edememiş ve sesin sahibini aramaya çıkmış. Ama her yanı iyice aradığı ve tüm

doğrultularda yürüdüğü halde, yaşlı hamam külhancısından başka uyanık adam bulamamış; çünkü Davü'l-Mekân baygın yatıyormuş. Ve, zaten, iyi yürekli külhancı, ay ışığında, çok kötü izlenim bırakan haremağasını görünce, Davü'l-Mekân'ın mabeyincinin karısının uykusunu tedirgin etmiş bulunmasından çok korkarak hiç sesini çıkarmamış. Ama haremağası onun çoktan farkına varmış ve ona "Hanımımın şarkı söylerken sesini duyduğu kimse sensin, değil mi?" demiş. Bunu duyan külhancı, mabeyincinin karısının tedirgin edilmiş olduğuna iyice inanmış ve "Oh, hayır! Ben değilim!" diye haykırmış. Haremağası, "Fakat öyleyse kim? Onu bana göster; zira uyumadığına göre onu mutlaka görüp işitmiş olmalısın!" demiş. İyi yürekli külhancı, Davü'l-Mekân için gittikçe daha fazla korkarak "Fakat hayır! Ben onu tanımıyorum ve hiçbir şey işitmedim" demiş. Haremağası da "Vallahi! Sen utanmadan yalan söylüyorsun. Uyanık, hatta şurada oturur durumda olduğuna göre, hiçbir şey işitmediğine beni inandıramazsın!" demiş. Bunun üzerine külhancı "Sana gerçeği söyleyeyim: Bu şarkıyı söyleyen, buradan, devesine binmiş, geçip giden bir göçebe idi. Beni de kötü sesiyle uyandıran odur. Allah belasını versin!" demiş. Bunun üzerine haremağası pek de inanmamış gibi başını sallayarak homurtularla dönüp hanımına "Devesinin üzerinde uzaklaşıp gitmiş olan bir göçebe imiş!" demiş. Nüzhet de bu beklenmedik tersliğe üzülerek haremağasının yüzüne bakmış, başka bir şey söylememiş.

Bu sırada Davü'l-Mekân ayılmış ve başucunda, göğün derinliklerinde, mehtabın ışıldadığını görmüş ve ruhunda uzak anıların büyülü rüzgârı esmiş; yüreğinde sayısız kuşların ve ruhun görünmeyen flütlerinin nağmeleri şakımış; ve onu kanatlanmış gibi yapan candan arzuları şarkıya dökmenin dayanılmaz büyüsüne kapılmış. Ve külhancıya, "Dinle!" demiş. Fakat külhancı ona, "Ne yapmak istiyorsun, yavrum?" diye sormuş. O da "Yüreğimi yatıştıracak birkaç dize okumak istiyorum!" demiş. Külhancı "Sen neler olup bittiğini bilmiyorsun. Başımızı beladan kurtarmak için tatlı sözler kullanıp haremağasını, kandırmasaydım, kim bilir ne olurdu?" demiş. Davü'l-Mekân "Ne diyorsun sen, hangi haremağası?" diye sormuş. Külhancı da "Ey efendim, başmabeyincinin eşinin haremağası, sen baygın yatarken, berbat

bir suratla buraya geldi ve badem ağacından büyük bir sopayı sallayarak ve tüm uyuyanları yoklayarak sadece benim uyanık olduğumu gördü; ve öfkeli bir sesle, sesini yükseltenin ben mi olduğumu sordu. Ona, 'Oh, Yok! Kesinlikle! Yoldan geçen bir göçebe idi!' dedim. Haremağası da bana pek inanmadığını belli eden bir edayla, 'Bu sesi rastlantıyla bir daha işitirsen, adamı tut, bana getir ki, onu hanımımın yanına götüreyim! Seni sorumlu tutuyorum!' dedi. Bu kuşkucu zencinin dikkatini çelebilmek için ne çok zahmet çektim, bilemezsin!" demiş.

Davü'l-Mekân, bu sözleri işitince çok etkilenmiş ve "Beni sevdiğim şiirleri kendi kendime okumaktan alıkoymaya yeltenecek adam kimmiş bakalım?" diye haykırmış. "Sevdiğim tüm şiirleri okumak istiyorum, ne olursa olsun! Ve zaten, şimdi böyle ülkeme iyice yaklaşmışken korkmaya ne gerek var; artık beni hiçbir şey tedirgin edemez!" diye haykırmış. Bunu duyan zavallı külhancı ona "Şimdi anlıyorum ki, sen belanı arıyorsun!" demiş. O da, "Mutlaka şarkı söylemem gerek!" diye yanıtlamış. Külhancı "Beni senin yanından ayrılmaya zorlama, çünkü senin başına bela geldiğini görmektense uzaklaşmayı yeğ tutarım! Unutuyor musun ki çocuğum, bir buçuk yıldır benimle birliktesin ve bende kusur bulacak hiçbir durum olmadı. Peki, şimdi neden beni uzaklaşmaya zorluyorsun? Düşün ki, burada herkes, yorgana sarılmış uyuyor. Çok güzel şeyler söylediğini biliyorum ama, lütfen bizi tedirgin etme!" demiş. Ama Davü'l-Mekân, daha fazla kendini tutamamış ve üzerlerindeki sık yapraklı hurmalardan esen hafif rüzgâr kendi şarkısını söylerken, o da, tüm sesiyle haykırmış:

> Ey zaman! Bahtın gözdeleri olduğumuz ülkelerin en güzelinde, sevgili yuvamızda bir araya geldiğimiz günler nerede?
> Ah! Davü'l-Mekân'ın Nüzhetü'z-Zaman adlı çiçeğinin yanında içinin açıldığı günler nerede?

Ve bu şarkıyı bitirince üç büyük haykırış koparmış ve baygın düşmüş. Bunu gören iyi yürekli külhancı ayağa kalkmış ve çabucak onun üstünü kendi harmaniyesiyle örtmüş.

Nüzhet'e gelince, kendisinin ve kardeşinin adlarının anıldığı bu dizeleri duyunca, bunlarda, geçirdikleri felaketler içindeki kendini bularak hıçkırıklarla boğulmuş; sonra da aceleyle haremağasını çağırarak ona "Allah belanı versin! O şarkı söyleyen adam, işte yine söylüyor. Çünkü onu, şuracıkta yakından duyuyorum. Bak, onu hemen bana getirmezsen vallahi gidip çadırında kocamı bularak seni iyice dövdürecek ve kovduracağım. Şimdi al şu yüz dinarı ve bunu şarkı söyleyen adama ver. Ve onu tatlılıkla buraya gelmeye kandır! Reddederse, içinde bin dinar olan şu keseyi ver kendisine; bunu da reddederse ısrar etme; nerede kaldığını, ne iş yaptığını ve nereli olduğunu öğren; ve hemen dönüp bana haber ver. Ve de sakın geç kalma!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yetmiş üçüncü gece olunca, söze başlamış:

"...Ve de sakın geç kalma!" diye bağırmış.

Bunun üzerine haremağası hanımının çadırından çıkmış; şarkı söyleyen adamı aramaya gitmiş; ve uyuyanların bacaklarının arasında dolaşmaya koyularak, hepsini birer birer yoklamış; ama uyanık halde bulunan hiç kimseye rastlamamış. Bunun üzerine sırtında harmaniye bulunmayan ve başı açık oturan külhancıya yanaşmış; onu kolundan yakalayarak "Şarkı söyleyen sensin!" diye haykırmış. Ama külhancı, dehşete düşerek "Vallahi ben değilim! Ey haremağalarının başı!" diyerek haykırmış. Haremağası "Şarkı okuyanı bana söylemedikçe seni bırakmam! Çünkü onu birlikte götürmeden hanımımın yanına dönmeyi göze alamam!" diye haykırmış. Bu sözleri işitince zavallı külhancı, Davü'l-Mekân için büyük bir korkuya kapılmış; sızlanmaya başlayarak haremağasına "Vallahi! Sana şarkıcının yoldan geçen biri olduğunu söylüyorum! Bana daha fazla işkence yapma! Yoksa Tanrıya bunun hesabını verirsin! Ben Tanrı'ya yakın olan İbrahim'in kentinden geldim!" demiş; fakat haremağası ona "Öyle olsun! Ama yine de benimle gelip bana inanmayan hanımıma, kendi ağzından bunları anlatacaksın!" demiş. Bunu duyan külhancı, ona "Ey yüce ve hayranlık uyandıran hizmetkâr, bana

inan ve gönül rahatlığıyla çadırına dön ve eğer o ses bir daha duyulursa, bu kez tüm olarak beni sorumlu tutarsın. Bu durumda sadece ben suçlu olacağım!" demiş. Sonra da, haremağasını yatıştırmak ve geçip gitmesini sağlamak için çok hoş sözler bulup söylemiş ve birçok iltifatlar ederek başından öpmüş.

Bunun üzerine haremağası, inanmış görünerek ve külhancıyı kendi başına bırakarak ama huzuruna çıkmaya artık göze alamadığı hanımının yanına gideceğine yarı yoldan dönerek külhancının pek uzağında olmayan bir yerde gizlenmiş.

Bu sırada, Davü'l-Mekân ayılıp kendine gelmiş. Külhancı da, ona "Şimdi kalk bakalım, senin şarkın yüzünden başımıza gelenleri sana anlatayım!" demiş ve olan biteni ona anlatmış. Ama Davü'l-Mekân, kendisini pek can kulağıyla dinlemeyerek ona "Oh! Artık hiçbir şey bilmek istemiyorum. Hele şimdi ülkeme bu kadar yakınken, duygularımı bastırmakta haklı olacağımı sanmıyorum!" demiş. Bunun üzerine külhancı korkuya düşerek ona, "Ey çocuğum, şeytanın bu kötü kışkırtmasına kulak asma artık! Ben, hem kendim, hem senin için bunca korkuyla doluyken, sen nasıl böyle güven duyuyorsun? Allah aşkına, ülkene tamamen dönmedikçe, yalvarırım, artık şarkı söyleme! Gerçekten çocuğum, senin bu kadar dik kafalı olduğunu hiç bilmiyordum. Artık mabeyincinin karısının seni cezalandırmak istediğini iyice kafana sok. Çünkü onu uyutmadın; oysa yolculuktan yorgun düşmüş ve rahatsız olmalı ki, seni aratmak için haremağasını iki kez gönderdi!" demiş.

Ama Davü'l-Mekân külhancının sözlerine kulak asmadan, üçüncü kez sesini yükselterek şu dizeleri okumuş:

> Uzakta! Artık ruhumu tedirgin eden bu kınamaları ve gözlerimde uykusuzluğu istemiyorum.
> Bana, "Ne çok değiştin!" diyorlar. Onlara, "Siz bilemezsiniz!" diyorum.
> Bana "Aşk yüzündendir!" diyorlar. Ben de onlara, "Artık aşkı da, aşk bardağını da, aşk hüzünlerini de istemiyorum!" diyorum.
> Ah! Ben artık sadece kalbimi yatıştıran, işkence gören yüreğime merhem olacak şifa veren şeyler istiyorum!

Ama Davü'l-Mekân, bu dizeleri henüz söyleyip bitirdiği sırada haremağası önünde belirmiş. Onu görünce zavallı külhancı, öyle korkmuş ki, uzaklara kaçmış ve olup biteni uzaktan izlemiş.

Bunun üzerine haremağası saygıyla Davü'l-Mekân'a yaklaşmış ve "Barış senin üstüne olsun" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş dördüncü gece olunca, söze başlamış:

Ey bahtıgüzel şah, işittim ki, haremağası, "Barış senin üstüne olsun!" demiş. Bunu duyan Davü'l-Mekân "Tanrı'nın barışı ve acıması ve kutsaması da senin üstüne olsun!" diyerek cevap vermiş.. Köle de, "Ey efendim, işte üçüncü kez, hanımım, beni seni bulmaya gönderiyor. Çünkü seni görmek istiyor" demiş. Ama Davü'l-Mekân "Senin hanımın mı! Ama, beni aratmak küstahlığında bulunan bu dişi köpek de kim oluyor? Allah onun ve onunla birlikte kocasının belasını versin!" diye yanıtlamış. Ve bu çıkışla da yetinmeyerek, durup dinlemeden, epeyce uzun süre haremağasına hakaretler yağdırmış.

Haremağası ona hiçbir yanıt vermek istememiş; çünkü hanımı ona, şarkı söyleyen kişinin tatlılıkla ve kendi gönlünün isteğiyle yanına getirilmesini önermiş imiş. Dolayısıyla haremağası elinden geldiğince ona yumuşak sözler söylemiş ve davranışını tatlılaştırmış; öteki konuşmaları arasında, ona "Yavrum, sana karşı davranışımda asla seni kızdıracak ya da sana üzüntü verecek bir maksat yok; sadece şiddetle seni görmek isteyen hanımımla görüşmeni sağlamak üzere, bizim tarafa teşrif etmen için ricada bulunuyorum! Ve zaten, kendisi, ona göstereceğin iyi davranışı değerlendirmeyi de çok iyi bilir!" demiş.

Bunun üzerine Davü'l-Mekân etkilenmiş ve ayağa kalkıp haremağası ile çadıra gitmeye rıza göstermiş; bu sırada zavallı külhancı, Davü'l-Mekân için gittikçe daha fazla korkuya düşüp titremekte iken, onu uzaktan izlemeye karar vermiş ve kendi kendine, "Gençliğine yazık! Kuşkusuz, yarın sabah, gün doğarken, onu asarlar!" diye düşünüyormuş. Sonra aklına, onu daha

da korkutan bir şey gelmiş ve kendi kendine "Acaba Davü'l-Mekân, kendisini kurtarmak için, suçu benim üzerime yıkıp şarkıları okuyanın ben olduğumu söyler mi ki! Oh! Ama bu, onun adına, çok alçakça bir şey olurdu!" diye düşünmüş.

Oysa bu sırada Davü'l-Mekân ile haremağası uyuyan insanlar ve hayvanların arasından güçlükle geçerek sonunda Nüzhet'in çadırının kapısına gelmişler. Bunun üzerine haremağası, Davü'l-Mekân'dan beklemesini rica temiş ve tek başına çadıra girerek ona "İşte söz konusu olan adamı getirdim. Halinden yüksek ve soylu bir kökeni olduğu belli olan güzel yüzlü gepegenç bir adam bu!" diyerek hanımına durumu bildirmiş. Bu sözleri duyunca, Nüzhet yüreğinin vuruşlarının çabuklaştığını duyumsamış ve haremağasına "Onu çadırın hemen yanına oturt ve biraz daha yakından dinlemem için, kendisine, bize o dizelerden birkaçını daha okumasını rica et! Ondan sonra adı ve ülkesi hakkında bilgi edinirsin!" demiş. Bunun üzerine haremağası dışarı çıkmış ve Davü'l-Mekân'a "Hanımım senden, şarkılarından birkaçını daha söylemeni rica ediyor; çadırdan seni dinleyecek. Senden adını ve doğduğun ülkenin adını da öğrenmek istiyor" demiş. O da "Yüreğimin tüm cömertliğiyle ve gerekli saygıyla! Adıma gelince, çok zaman var ki silindi gitti; yüreğimin tükendiği ve bedenimin uçuruma yuvarlandığı gibi... Ve benim öyküm, iğneyle gözün içine yazılsa yeridir. Ben çok içilen şarapla sarhoş olup yaşam boyunca sakat kalmış biri gibiyim. Ve de bir uyurgezer ya da çılgınlığa gömülmüş birini andırmaktayım!" demiş.

Nüzhet, çadırından bu sözleri işitince hıçkırmaya başlamış ve çağırdığı haremağasına, "Sor bakalım kendisine, acaba, anası gibi, babası gibi kardeşi gibi çok değerli bir varlığını yitirmiş mi?" demiş. Haremağası çadırdan çıkıp Davü'l-Mekân'a hanımının buyurduğu gibi soru sormuş. O da "Ne yazık ki evet! Ben bunların hepsini yitirdim. Dahası, beni seven ve artık kendisinden haber alamadığım bir kız kardeşimi de! Çünkü kader bizi ayırdı!" diye yanıt vermiş. Nüzhet de, haremağasının kendisine ulaştırdığı bu sözleri duyunca "Tanrı bu genç adama, içine düştüğü felaketler için teselli versin ve sevdiklerine ulaştırsın!" demiş. Sonra haremağasına...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yetmiş beşinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, mabeyincinin karısı Nüzhet, haremağasına, "Şimdi git, kendisine söyle, bize ayrılığın acısı üzerine bir şarkı okusun!" demiş. Haremağası da gidip hanımının buyurduğu şekilde ricada bulunmuş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân çadırından pek de uzak olmayan bir yere oturup yanağını avcuna yaslayarak, ay uyuyan insanları ve hayvanları aydınlatırken, sesini sessizlikte eritmiş:

> Kulağa hoş gelen uyumlu şiirlerimde yokluğun acısını, zulmün zaferini ve uğrunda kahrolduğum ayrılığı yeterince şarkıya döktüm.
> Şimdi altın tozlarının hayranlık uyandıran şekilde işlendiği şiirlerimle, artık kıvanç ve ışıltıdan başka şey anlatmak istemiyorum.
> Kokulu güllerle dolu bahçeleri, siyah gözlü ceylanları ve ceylanların yelelerini anlatmak istiyorum.
> Zevklerimin bahçesini, bahçenin gülleri olan yanaklarını; armutlar, narlar gibi göğüslerini; bal ve şebnem gibi cildini... hâlâ zulüm saçsa da..
> Ben, bundan böyle, gecikmeden, bağlanmadan, ömrümü sükûn içinde geçirmek istiyorum!
> Kırılgan taze dallar gibi, kırılgan ince bakireler arasında, delinmemiş inciler gibi dokunulmadık güzellikler arasında...
> Utların ve kitarların tatlı sesleriyle; güllerin, nergislerin donattığı çimenliklerde sakilerin ellerinden içerek...
> Ve bedenin tüm kokularını içime çekeceğim; dudaklardan bal gibi tükrüğü emeceğim; etli, koyu kızıl renkli dudakları seçerek...
> Ve gözlerimi ılık göz kapaklarında dinlendireceğim ve bahçelerimin şarkı söyleyen akarsuyu yöresinde oturacağım!

Davü'l-Mekân, bu yüce şiiri şarkı halinde okuyunca, onu, kendinden geçercesine dinleyen Nüzhet, artık kendini tutama-

mış ve çadırın perdesini şiddetle açarak başını dışarı uzatmış ve ay ışığı altındaki şarkıcıyı bakmış. Ve kardeşini tanıyarak büyük bir haykırış koparmış: "Ey kardeşim! Ey Davü'l-Mekân!" diye haykırarak ve kollarını açarak kendini dışarı atmış. Bunu gören Davü'l-Mekân, genç kadına bakmış ve o da aynı şekilde kız kardeşi Nüzhet'i tanımış. Birbirinin kollarına atılmış, kucaklaşmışlar; sonra ikisi de bayılmış. Haremağası bu durumu görünce, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış, iyice afallamış; ama hemen çadırdan büyük bir örtü alıp saygıdan ve rasgele geçenlerden korumak için üzerlerine örtmüş ve düşe dalmış gibi başlarında oturup ayılmalarını beklemiş. Gerçekten, kısa bir süre sonra, ilkin Nüzhet, sonra da Davü'l-Mekân ayılmış. Ve Nüzhet o andan başlayarak geçmiş bütün dertlerini unutmuş ve mutluluğun doruğuna çıkmış; ve şu dizeleri okumuş:

> Ey talih, sen bana dertlerimin hiç geçmeyeceğine dair yemin etmiştin. İşte seni yeminini bozmaya zorladım.
> Çünkü mutluluğum tam ve dostum yanımdadır. Ve sen kendin ey talih, giysinin eteklerini toplayıp bize hizmet eden köle olacaksın!

Bunu işiten Davü'l-Mekân, kız kardeşini bağrına basmış ve sevinç gözyaşları göz kapaklarından taşmış ve şu dizeleri okumuş:

> Mutluluk içime işledi, öyle şiddetle ki gözlerimden yaşlar fışkırdı.
> Ey gözlerim! Ağlamayı huy edinmişsiniz; dün dertler sizi ağlatıyordu, bugünse mutluluk!

Bunu duyan Nüzhet, kardeşini kendisi ile birlikte çadıra gelmeye davet etmiş ve ona, "Ey kardeşim, şimdi bana başından geçen her şeyi anlat; sıram gelince ben de sana kendi öykümü anlatayım!" demiş. Ama Davü'l-Mekân "İlkin sen bana tüm öykünü anlat!" demiş.

Bunun üzerine Nüzhet, kardeşine, başına gelen her şeyi hiçbir ayrıntıyı ihmal etmeden anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Sonra da eklemiş: "Kocam mabeyinciye

gelince, onu sana hemen tanıtacağım. Seni kabullenecektir; çünkü çok iyi bir insandır. Ama ilkin sen bana seni Kutsal Kent'in hanında hasta bıraktığım günden bu yana başından geçenleri hemencecik anlat!" Bunun üzerine Davü'l-Mekân onu doyuma ulaştırmakta kusur etmemiş ve öyküsünü ona "Özellikle, ey Nüzhet, bu eşsiz hamam külhancısının bana karşı iyiliğini sana asla yeterince anlatamam; çünkü bakmak için bir yana ayırdığı bütün parasını harcayıp gece gündüz bana hizmet etti; ve benden yana bir babanın, bir kardeşin ve fedakâr bir dostun bile yapamayacağı her şeyi yaptı; ve çıkarlarından vazgeçmeye, kendisi beni kollayarak yanımda yürürken, bana ve üzerine bindirdiği eşeğine bakmak için kendini beslenmekten mahrum etmeye kadar vardırdı; ve gerçekte, ben bugün hâlâ yaşıyorsam, bunu ona borçluyum!" diyerek öyküsünü tamamlamış. Bunu duyan Nüzhet, "Allah nasip ederse, gücümüz yettiğince, iyiliklerini karşılamaya çalışırız" demiş.

Bunu izleyerek Nüzhet haremağasını çağırmış; o da koşarak gelmiş ve Davü'l-Mekân'ın elini öpmüş ve önünde eğilmiş; Nüzhet ona, "Hayırlı simalı iyi hizmetkâr; iyi haberi bana müştulayan ilk sen olduğundan, içinde bin dinar bulunan keseyi kendine saklayabilirsin. Ama şimdi koş efendine, kendisini görmek istediğimi haber ver!" demiş. Bunu duyan haremağası çok sevinerek hemencecik efendisi mabeyinciye haber vermeye gitmiş; o da karısının çadırına ulaşmakta gecikmemiş ve onun yanında yabancı bir genç adamı görmekle şaşkınlığın doruğuna ulaşmış; hem de geceyarısında... Fakat Nüzhet, ona her birinin öyküsünü başından sonuna kadar anlatmakta gecikmemiş ve de "İşte böylece ey saygın mabeyinci, sandığın gibi bir köle ile evleneceğin yerde, Şah Ömerü'n-Neman'ın kızı Nüzhetü'z-Zaman ile evlenmiş bulunuyorsun! Kardeşim Davü'l-Mekân da karşında bulunuyor!" demiş.

Başmabeyinci, gerçekliğinden bir an bile kuşku duymadığı bu şaşılası öyküyü duyunca bizzat Şah Ömerü'n-Neman'ın damadı olmanın verdiği ferahlığın sınırına ulaşmış; ve kendi kendine "Bu, hiç değilse, benim eyaletlerden birine vali olmamı sağlar!" diye düşünmüş. Sonra saygıyla Davü'l-Mekân'a yaklaşmış ve kendisine iltifatlarını ve bütün belalardan kurtul-

muş bulunması ve kız kardeşine kavuşmuş olması dolayısıyla tebriklerini sunmuş. Ve hemen hizmetkârlara yeni misafirine barınak sağlamak üzere ikinci bir çadır hazırlamaları için emir vermek istemiş; ama Nüzhet ona "Buna şimdi gerek yok; çünkü ülkemize ulaşmamıza pek az bir mesafe kaldı; sonra zaten ben ve kardeşim birbirimizi görmeyeli uzun bir zaman geçtiği için, aynı çadırda barınmakla ve kente ulaşıncaya kadar birbirimizi doyasıya görmekle mutluluk duyacağız" demiş. Mabeyinci de "Arzuladığın gibi olsun!" yanıtını vermiş. Sonra rahatça dertleşsinler diye onları özgür bırakmış ve onlara meşaleler, Şam'da yola çıkmadan önce Bağdat'ın ileri gelenlerine, kendilerine ziyarete geldiklerinde sunmak niyetiyle iki katır ve bir deveye yüklemeye özen gösterdiği şuruplar, meyveler ve her türden tatlılar ve reçeller göndermiş. Ve de Davü'l-Mekân'a en gösterişlilerinden üç takım giysi yollamış ve onun için, hamudu çeşitli renkten iplerle örülmüş ve sarkan süslerle bezenmiş şahane cins bir hecin devesi hazırlatmış. Sonra göğsü ferahlamış, Tanrı'nın kendisine bağışladığı onuru düşünerek ve de şimdiki önemini ve gelecekteki itibarını düşünerek kendi çadırının önünde enine boyuna dolaşmaya koyulmuş.

Sonra sabah olunca, kayınbiraderini selamlamak üzere, mabeyinci, eşinin çadırına gitmekte acele etmiş. Nüzhet de ona "Hamam külhancısını da unutmamak ve haremağasının ona da iyi bir binek sağlamasını bildirmeyi ihmal etmemek ve de kahvaltı ve akşam yemeklerinde kendisine özen göstermek gerek! Özellikle de yanımızdan uzaklaşmamasına dikkat edilsin!" demiş. Bunu duyan mabeyinci, haremağasına gerekli emirleri vermiş, o da bu emri, "İşittim ve itaat ettim!" yanıtıyla karşılamış.

Ve gerçekten, yanına hemen mabeyincinin hizmetindeki birkaç kişiyi de alarak onlarla birlikte külhancıyı aramaya gitmiş. Ve sonunda, onu kervanın art yanında, korkudan titreyerek, elinden genç dostu Davü'l-Mekân'ı kaptırmış bulunduğu bu yerden, en kısa yoldan kaçmak için eşeğine semer vurmakta iken bulmuşlar. Kendisine doğru koşan ve yöresini saran haremağası ve köleleri görür görmez, külhancı ölür gibi olmuş, rengi sararmış, dizleri birbirine çarpmış; tüm kasları dehşetten titremiş ve

Davü'l-Mekân'ın, mabeyincinin eşinin öfkesine karşı kendini bağışlatmanın yolunu ancak külhancıyı ele vermekte bulduğundan kuşku duymamış. Çünkü haremağası onu görür görmez "Yalancı!" diye haykırmış.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş altıncı gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, haremağası dehşet içinde olan külhancıya, "Ey yalancı! Neden bana şarkıları söyleyenin kendin olmadığını söylemekle kalmayıp onları söyleyeni de bilmediğini söyledin? Oysa, biz şimdi şarkıcının senin has arkadaşın olduğunu biliyoruz. Bir de şunu iyi bil ki, burada Bağdat'ta artık senin yanından bir adım bile uzaklaşmayacağım. Ve sen, oraya ulaştığımızda arkadaşınla aynı işlemi göreceksin!" demiş. Şaşkın külhancı, haremağasının bu sözlerini işitince, kendi kendine dövünmeye ve içinden "İşte bunca kaçınmak istediğim şeyle sonunda karşılaşıyorum" diye düşünmeye başlamış. Haremağası da kölelere "Şu eşeği alın ve kendisine şu atı verin!" demiş. Köleler de, zavallı külhancının gözyaşlarına karşın, eşeği almışlar ve onu mabeyincinin atları arasından çok güzel bir ata binmeye zorlamışlar. Sonra, haremağası, onlara özellikle "Tüm yolculuk boyunca bu külhancıya siz göz kulak olacaksınız ve başından eksilecek bir tek saç içinizden birisinin kellesinin uçurulmasıyla karşılanacak! Bundan dolayı ona gereken ilgiyi gösterin ve en küçük arzusunu bile yerine getirmek için tetik durun!" demiş.

Böylece külhancı, tüm bu köleler tarafından korunduğunu görünce, artık öldürüleceğine dair hiçbir kuşkusu kalmamış; sonra haremağasına, "Ey merhametli başefendi, sana yemin ederim ki, bu genç adam benim ne kardeşim, ne yakınımdır; çünkü ben dünyada kimsesi olmayan biriyim ve hamam külhancıları arasında zavallı bir külhancıyım. Bu genç adamı hamam artıkları ve kapıdaki odun yığınları üzerinde ölüm halinde uzanmış yatarken buldum ve Allah rızası için ilgilendim. Bu cezaya layık olmak için hiçbir şey yapmadım!" demiş. Ve sonra ağlamaya ve kervan yol aldıkça biri ötekinden daha akıl almaz bin düşün-

ceyle kafasını yormaya koyulmuş. Harem ağası da onun yanında yürüyor ve zaman zaman ona "Kötü sesinle hanımımızın uykusunu berbat ettin, sen ve şu genç adam... O sırada korktuğun falan yoktu" diyerek kendi bakımından eğleniyormuş. Bununla birlikte, her mola verilişte, haremağası, külhancıyı aynı sofrada yemeğe ve ilkin kendisi içtikten sonra aynı testiden şarap içmeye davet etmede kusur göstermiyormuş. Ama her şeye karşın, haremağasının sözünü etmekten kaçındığı dostu Davü'l-Mekân'dan haber alamadığından ötürü külhancının gözünden yaş eksilmiyor ve her zamankinden daha perişan durumda bulunuyormuş.

Nüzhet, Davü'l-Mekân ve mabeyinciye gelince, bunlar kervanın baş tarafında Bağdat doğrultusunda yolculuğu sürdürüyorlarmış. Ve bunca arzuladıkları gayeye ulaşmak için önlerinde sadece bir günlük yol kalmış. Ve son konakladıkları geceden sonra, ertesi sabah, yol almaya hazırlanırlarken, birdenbire, karşılarında göğü kararan ve yörelerini geceye döndüren yoğun bir toz bulutu görmüşler. Bunun üzerine mabeyinci onları yatıştırmaya çalışmış ve yerlerinden kıpırdamamalarını söyleyerek yanındaki elli kadar Memluk ile tozun bulunduğu yana doğru ilerlemiş.

Oysa, pek az bir zaman sonra, önlerindeki toz bulutu dağılmış ve gözlerinin önünde sancakları ve alametleri rüzgârda dalgalanan ve davul sesleri arasında savaş düzeninde ilerleyen müthiş bir ordu belirmiş ve birdenbire ordudan bir müfreze ayrılarak onlara doğru dörtnal at koşturmaya başlamış mabeyincinin her bir Memluku beş atlı savaşçı tarafından sarılmış.

Bunu gören mabeyinci çok şaşırarak onlara "Bize böylesine davranan sizler kimlersiniz?" diye sormuş. Onlar da "Asıl sizler kimlersiniz? Ve nereden gelip nereye gidiyorsunuz?" diye sormuşlar. Mabeyinci "Ben, Bağdat ve Havran ülkelerinin sultanı Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şam Emiri Şarkân'ın başmabeyincisiyim. Beni Emir Şarkân, Bağdat'a, babasına, Şam'ın yıllık vergisini ve armağanları götürmek üzere görevlendirdi" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan tüm savaşçılar mendillerini çıkararak gözlerini silmişler ve hıçkırıklarla ağlamaya başlamışlar. Mabeyinci buna çok şaşırmış. Savaşçılar, ağlamalarına son verince, komutanları mabeyinciye doğru ilerleyerek, ona "Yazık ki, Şah Öme-

rü'n-Neman artık yok! Ömerü'n-Neman öldü!" demiş. Sonra da "Fakat sen ey saygın mabeyinci bizimle gel, seni ordunun orta yerinde olan Büyük Vezir Dendan'a götürelim! Kendisi sana bu felaketin tüm ayrıntılarını anlatır!" demişler.

Bunu duyan mabeyinci de ağlamaktan kendini alamamış ve "Oh! Ne felaketli bir yolculuk yaptık" diyerek haykırmış. Sonra da Büyük Vezir Dendan'a götürülmüş; o da istenen görüşmeyi kendisine bağışlamış. Mabeyinci Vezir Dendan'ın çadırına girmiş; o da kendisini oturmaya davet etmiş. Mabeyinci vezire, kendisine verilen görevi ve Şah Ömerü'n-Neman için getirdikleri armağanların ayrıntılarını anlatmış.

Ancak kendisine efendisi Şah'ı anımsatan bu sözleri duyan Büyük Vezir Dendan ağlamaya başlamış; sonra da mabeyinciye "Şimdilik bilin ki, Şah Ömerü'n-Neman zehirlenerek öldürüldü ve sana hemen bunun ayrıntılarını anlatacağım" demiş. "Ama önce şimdiki durumdan söz etmeliyim! Şöyle ki:

"Şah, Allah'ın rahmetine ve onun sınırsız bağışlayıcılığına kavuşunca, halk tahta onun yerine geçecek kimseyi bilmek için başkaldırdı. Büyükler ve ileri gelenler onları engellemeseydi, taraflar birbirini kıracaktı. En sonunda Bağdat'ın dört kadısının görüşünü almak ve kararlarına uymak için uzlaştılar. Kendilerine başvurulan dört kadı, tahta Şam Valisi Şarkân'ın geçmesi gerektiğine karar verdi. Ben de bu kararı öğrenir öğrenmez, Şam'a gidip Emir Şarkân'ın huzuruna çıkmak ve babasının ölümünü bildirerek kendisinin tahtın varisi seçildiğini bildirmek üzere yola koyuldum.

"Ama sana şunu da söylemeliyim ki, ey saygın mabeyinci, Bağdat'ta, Davü'l-Mekân'ın seçimini uygun gören bir kısım da var. Ama, hiç kimse onun ve kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ın çoktandır ne olduğunu, nerede bulunduğunu bilmiyor. Çünkü Hicaz'a gitmek için ayrılmalarından bu yana nerdeyse beş yıl geçtiği halde, onlardan haber alınamadı!"

Büyük Vezir Dendan'ın bu sözlerini duyan Nüzhet'in eşi mabeyinci, Şah Ömer'in ölümüne çok üzülmüş olmasına karşın Davü'l-Mekân'ın Bağdat'a hükümdar olması ihtimalini düşünerek sevincin doruğuna ulaşırcasına kıvanç duymuş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan'a dönerek ona...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah; mabeyinci, Büyük Vezir Dendan'a dönerek, ona "Gerçekte bana anlatmış olduğun öykü, çok garip ve şaşırtıcı. Ben de kendimce bana tam bir güven göstermiş olduğundan dolayı, yüreğini ferahlatacak ve kaygılarını sona erdirecek bir haber vereyim! Bil ki, ey büyük vezir, Tanrı Emir Davü'l-Mekân'ı ve kız kardeşi Nüzhetü'z-Zaman'ı bağışlayarak bize tutacağımız yolu kolaylaştırıyor!" demiş.

Bu sözleri duyan Vezir Dendan, büyük bir sevince kapılmış ve "Ey saygın mabeyinci, çabuk bana beni sevince boğan bu beklenmedik haberin ayrıntılarını anlat!" diye haykırmış. Bunun üzerine mabeyinci ona, iki kardeşin tüm öyküsünü anlatmış; Nüzhetü'z-Zaman'ın kendi eşi olduğunu bildirmeyi de savsaklamamış.

Bunun üzerine Vezir Dendan, mabeyincinin önünde eğilmiş, ona saygılarını sunmuş ve onu eşiti olarak kabullenmiş. Sonra ordunun bütün komutanlarını ve ülkenin orada bulunan ileri gelenlerini toplamış ve onlara durumu açıklamış. Hepsi de gelip mabeyincinin önünde yeri öperek saygılarını ve bağlılıklarını sunmuşlar ve böylesi mucizeleri yaratan Baht'a hayran olarak işlerin bu yola dökülmesinden dolayı sevinç duymuşlar.

Bunu izleyerek mabeyinci ve Büyük Vezir Dendan, birer kerevet üzerine hazırlanmış yerlerine oturmuşlar ve ileri gelenler ile emirleri ve öteki vezirleri toplayarak durum üzerinde danışmada bulunmuşlar. Bu danışma toplantısı bir saat kadar sürmüş ve Şam'a gidip Emir Şarkân'ı aramaktansa, Davü'l-Mekân'ın Şah Ömerü'n-Neman'dan sonra tahtın varisi olmasına oybirliğiyle karar vermişler. Vezir Dendan da, ülkesinin artık en göze çarpan kişiliği olmuş bulunan mabeyinciye saygı göstermek için hemen yerinden kalkmış ve onun gözüne girmek için kendisine şahane armağanlar sunmuş ve mutluluklar dilemiş; aynı şeyi bütün vezirler, emirler ve ileri gelenler de yapmışlar. Vezir Dendan da, hepsi adına ona "Ey saygın mabeyinci, senin gönül yüceliğine güvenerek her birimiz yeni sultanın yönetimi

altında görevlerimizi sürdürmeyi ümit ediyoruz. Bize gelince, sen gidip aldığımız kararla hükümdar seçildiğini kendisine bildirirken, genç sultanımızı gereğince karşılamak üzere acele Bağdat'a dönüyoruz!" demiş. Mabeyinci de onlara hepsini koruyacağını ve görevlerini sürdüreceklerini vaat etmiş; ve Büyük Vezir Dendan ile tüm ordu Bağdat'a dönerken o da Davü'l-Mekân'ın çadırına ulaşmak için onlardan ayrılmış. Ama Vezir Dendan'ın sunduğu görkemli çadırlar ve her türden süsler ve şahane giysilerle halıları taşıyan köleler ile develeri de yanına almaktan geri kalmamış.

Ve Nüzhet ve Davü'l-Mekân'ın çadırlarına doğru yol alırken, mabeyinci, kendisinde karısı Nüzhet'e karşı saygısının artmakta olduğunu duyumsamış ve kendi kendine "Ne kadar mübarek ve hayırlı bir yolculuk yaptık!" demiş. Ve oraya ulaşarak, kendisinden izin almadıkça eşinin yanına girmek istememiş; ama bu izin de hemen verilmiş.

Bunun üzerine mabeyinci, çadıra girmiş ve alışılageldik selamlaşmalardan sonra, tüm duyduklarını ve gördüklerini ve de Şah Ömer'in ölümünü ve Şarkân'dan üstün görülerek Davü'l-Mekân'ın seçilmesini onlara anlatmış. Sonra da "Ve şimdi, ey yüce yürekli Şah, sana kararsızlık göstermeden artık tahtı kabullenmek kalıyor, çünkü korkarım ki, reddetme durumunda, senin yerine seçilecek kişinin yanlıları sana kötülük eder" demiş.

Bu sözleri işiten Davü'l-Mekân ve Nüzhet, babaları Ömer Şah'ın ölümüne her ne kadar üzülmüşler ve gözyaşları dökmüşlerse de Davü'l-Mekân, mabeyinciye "Ondan kaçmak mümkün bulunmadığı ve senin konuşmaların mantık ve bilgelikle dolu olduğu için, Baht'ın getirdiği ikbali kabul ediyorum" demiş. Ve "Fakat ey saygın enişte, kardeşim Şarkân'a karşı davranışım nasıl olacak? Onun için ne yapmalıyım?" diye eklemiş. O da "En adil çözüm yolu, saltanatı aranızda bölüşmenizdir; sen Bağdat Sultanı olursun, o da Şam Sultanı. Bu karara sıkı sıkıya sarıl; her şey barış ve anlayış içinde sonuçlanacaktır" diye yanıtlamış. Davü'l-Mekân da eniştesi mabeyincinin tavsiyesini kabul etmiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan'ın kendisine vermiş olduğu şahane giysiyi alıp Davü'l-Mekân'a giydirmiş ve saltanatın

büyük altın kılıcını ona vermiş ve önünde yer öperek çekilmiş ve hemen Vezir Dendan'dan almış olduğu saltanat çadırını kurduracağı yüksek bir yer bulmaya gitmiş. Bu, yüksek tavanlı, içi her renkten ağaç ve çiçek suretleriyle donanmış ipek kumaşla duble edilmiş, büyük bir çadırmış. Çadırın yöresi iyice süpürülüp sulandıktan sonra, zeminine büyük halılar sermeleri için emir vermiş. Ve hemen gidip Şah'a, gelip o geceyi burada geçirmesi için ricada bulunmuş. Ve Şah orada sabaha kadar uyumuş.

Böylece, şafak söker sökmez, uzaktan savaş davullarının ve diğer çalgıların sesleri duyulmuş ve az sonra, bir toz bulutu arasından, başında Bağdat'ta her şeyi yoluna koyup Şah'ı karşılamaya gelen Vezir Dendan'ın bulunduğu Bağdat ordusunun belirdiği görülmüş.

Bunu gören Şah Davü'l-Mekân...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Fakat yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören Şah Davü'l-Mekân, saltanat giysileri içinde, yüksek tavanlı çadırın ortasına konulmuş tahta çıkmış; iki elini üzerine koyduğu büyük komutanlık kılıcını dizlerinin arasına yerleştirmiş; hareket etmeden beklemiş. Mabeyincinin kendisi tahtın sağ yanında ayakta saygıyla dururken Şam Memlukları ve mabeyincinin eski muhafızları, ellerinde yalın kılıçlarıyla Şah'ın yöresinde yer almış.

Ve hemen mabeyincinin verdiği emre uyarak saygı sunmak isteyenlerin geçit töreni başlamış. Ve Şah'ın çadırına ulaşan bir geçiş yerinin perdesi kaldırılarak ordu ileri gelenleri, onar kişilik topluluklar halinde ve unvanlarına göre, en aşağı kademelerden başlamak üzere sıralanarak, içeri girip Şah Davü'l-Mekân'ın önünde sadakat yemini etmişler ve sessizce yeri öpmüşler. En sonunda da dört büyük kadı ile Büyük Vezir Dendan'a sıra gelmiş. Dört büyük kadı içeri girip sadakat yemini ederek Şah Davü'l-Mekân'ın önünde yeri öpmüşler. Ama Büyük Vezir Dendan içeri girince Şah Davü'l-Mekân ona duyduğu saygıdan ötürü

tahtından kalkmış, kendisi ona doğru yürüyerek ona "Davranışları yüksek bilgeliğin kokusuna bürünmüş ve marifetli elleri her şeyi inceden inceye düzenlemiş olan hepimizin babası, çok saygın ve çok değerli Büyük Vezir! Hoş geldin!" demiş. Bunun üzerine Büyük Vezir Dendan, kutsal kitap ve inancın gerekleri üzre yemin etmiş ve Şah'ın önünde yer öperek saygı duruşunda bulunmuş.

Ve mabeyinci, şenlik hazırlıklarında bulunulmasını, sofralar serilip en seçkin yemekler hazırlanmasını ve sakilerin hizmette kusur etmemelerini sağlamak üzere gerekli emirler vermek için dışarı çıkmışken, Şah Büyük Vezir'e "Her şeyden önce, benim tahta çıkışımı kutlamak üzere, tüm askerlere ve onların tüm komutanlarına cömertçe ulufeler dağıtılsın! Bu maksatla, hiç kısıntıda bulunmaksızın, Şam'dan getirdiğimiz verginin tümünü onlara dağıtın! Ve de kendilerine doyuncaya kadar yiyecek içecek verin! Ancak bundan sonra, ey Büyük Vezir, babamın ölümünü ve bu ölümün nedenini ayrıntılarla bana anlatmaya gel!" demiş. Vezir Dendan Şah'ın bu emirlerini yerine getirmiş ve eğlenebilmeleri için askerlere üç gün izin vermiş ve komutanlarına bu üç günlük süre içinde Şah'ın hiçbirini kabul etmek istemediğini bildirmiş. Bunu işiten tüm ordu, Şah'ın ömrüne dua etmiş ve saltanatının mutlu geçmesini dilemiş. Vezir Dendan da çadıra dönmüş. Ama Şah, bu sırada kız kardeşi Nüzhet'i gidip bulmuş ve ona "Ey kardeşim, babamız Ömer Şah'ın ölümünü öğrendim ama, henüz bu ölümün nedenini bilmiyorum! Benimle birlikte gel de Büyük Vezir'in ağzından anlattıklarını dinle!" demiş. Ve Nüzhet'i kendi çadırına götürüp onunla yanında bulunanlar arasına büyük bir ipek perde çekmiş ve Nüzhet ipek perdenin ardında kendi başına yer alırken gelip tahtına oturmuş.

Bunun üzerine Vezir Dendan'a, "Şimdi ey vezir, şahların içinde en değerlisi olan babamızın ölümünün ayrıntılarını bize anlat!" demiş.

Vezir Dendan da, ona "İşittim ve itaat ettim!" demiş ve bu ölümü şöylece anlatmış:

Şah Ömerü'n-Neman'ın Ölümünün Öyküsü ve Bundan Önce Yer Alan Hayranlık Uyandırıcı Anlatımlar

Günlerden bir gün, Şah Ömerü'n-Neman, sizin yokluğunuzun verdiği acıyla göğsünün daraldığını hissederek kendisini eğlendirmeye çalışmamız için bizi yöresine toplamış bulunuyordu ki, yüzünde azizliğin işaretleri damgalanmış gibi olan yaşlı bir kadının içeriye girdiğini gördük; yanında da göğüsleri yuvarlak, yüzleri ay gibi beş genç kız vardı; bu kızlar, gerçekten o kadar güzel idiler ki, onların tüm üstün niteliklerini tanımlamaya hiçbir dil yetmezdi; ve tüm güzellikleriyle birlikte, şaşırtıcı ölçüde Kur'an'ı ve tüm İslam bilginlerinin bilim kitaplarını ve kelamını biliyorlardı. Saygın yaşlı kadın Şah'ın önüne kadar gelip yeri öperek saygı duruşunda bulundu ve ona "Ey Şah, sana yeryüzünde hiçbir hükümdarın sahip olmadığı beş mücevher getirdim. Senden ricam, onların güzelliklerini değerlendirmek üzere deneye tabi tutmandır. Çünkü güzellik, ancak onu aşkla arayana görünür!" dedi.

Bu sözleri duyan Ömer Şah, son derece büyülendi ve yaşlı kadının görünümü onda büyük bir saygı uyandırdı ve beş genç kızı görmekle de sonsuz bir haz duydu. Ve bu genç kızlara...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ey bahtıgüzel şah, işittik ki, Ömer Şah genç kızlara "Ey sevimli genç kızlar, geçmiş zamanların hoş olaylarını öğrenmekten yana, söylendiği kadar bilgi sahibi iseniz; her biriniz sırayla ortaya çıkıp kulaklarımı okşayacak anlatılarda bulunun!" demiş.

Vezir Dendan sözünü sürdürmüş: Bunun üzerine alçakgönüllü ve çok tatlı bir bakışı olan ilk genç kız ilerleyip Şah'ın önünde yeri öperek ona anlatmaya başladı:

Birinci Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey zamanın şahı, yaşam, yaşam içgüdüsü olmaksızın var olmazdı. Ve bu içgüdü, insan Tanrı'nın yardımıyla kendine egemen olabildikçe ve bundan Yaradan Allah'a yaklaşmaktan yana yarar sağlayabildikçe, o insanın içinde yerini alır. Yaşam da, insanoğluna, tüm yanılgıları ayak altına alarak güzelliği geliştirsin diye verilmiştir. Ve insanlar içinde birinci gelen hükümdarlar, soylu erdemler ve çıkar gütmeme yollarında da birinci olmalıdırlar. Ve kafası kültürlü, bilge insan, her koşulda, özellikle de dostlarına karşı tatlılıkla davranmalı ve cana yakın düşünceler beslemelidir. Ve düşmanlarından özenle sakınmalı ve dostlarını titizlikle seçmelidir; ve de bir kez onları seçince, artık kendisi ile onlar arasına kimseyi sokmamalıdır; ve aralarındaki tüm sorunları iyilikle çözümlemelidir; bunun için de dostlarını ya bu dünyayla ilişiğini kesmiş, kendini Tanrı'ya bağlamış kimselerden seçmeli, böylece onları art düşüncesi olmadan dinlemeli ve görüşlerine uygun davranmalı ya da dünya mallarına bağlı olanlar arasından seçmeli, o zaman da onların çıkarlarına zarar vermemeye dikkat etmeli ve alışkanlıklarında onlara karşı çıkmamalı ve sözlerine aykırı davranmamalıdır; çünkü karşı çıkış, ana baba sevgisini bile yozlaştırır; ve yüzeyseldir; oysa bir dost, bir başkasını yerine koymak üzere boşanılacak bir kadın değildir; ve bir dosta açılan yara, asla kapanmaz; şairin dediği gibi:

> Düşün ki dostun yüreği çok kırılgandır ve tüm kırılgan şeyler gibi gözetilmelidir; çünkü dostun yüreği, bir kez kırılırsa, ince bir bardağın kırılması gibi, bir daha hiç onarılamaz!

Şimdi bana izin verin, size bilgelerin bazı sözlerini aktarayım. Bil ki, ey Şah, gerçekten doğru bir hüküm vermek için, bir kadı, belirgin bir tarzda kanıt sağlamalıdır ve davalı taraflara, soylu suçluya, fakir suçludan daha fazla saygı göstermeden eşitlikle davranmalı; ve özellikle de Müslümanlar arasındaki dirlik düzenliği her zaman sürdürmek için iki tarafı uzlaştırmaya meyil etmelidir ve kuşkulu durumlarda, ayrıca, uzun süre düşünmeli ve alacağı

kararı birkaç kez zihninden geçirmeli ve eğer kuşku hâlâ sürüyorsa karar almaktan çekinmelidir. Çünkü adalet görevlerin birincisidir ve haksız bulunmuş olan hakkında yeniden adalete yönelmek, her zaman adil hareket etmiş olmaktan daha soyludur ve Yüce Tanrı nazarında daha geçerlidir. Ve yine unutulmamalıdır ki, Yüce Tanrı, sadece açıkça belirgin hususlar bakımından karar almaları için yargıçlara yer vermiştir; gizli şeyler hakkında hüküm vermeyi kendine saklamıştır. Bir suçluyu işkenceye ve açlığa bağlı tutarak itiraf ettirme yoluna asla başvurmamak bir kadının mutlak görevidir. Ve zaten Ez-Zahiri "Bir kadı üç şeye tenezzül etmemelidir: Yüksek tabakadan bir suçluya karşı alçakgönüllü ve saygılı davranmak, övülmeyi sevmek ve makamını yitirmekten korkmak!" demiştir. Ve Halife Ömer, görevden uzaklaştırdığı bir kadı, kendisine "Beni niçin görevden affettin?" diye sorunca, ona "Çünkü sözlerin eylemlerini aşıyor!" diye yanıt vermiş. Ve Büyük İskender-i Zülkarneyn, bir gün kadısını, aşçısını ve başkâtibini bir araya getirerek kadısına "Kral olarak bana ait olan ayrıcalıklarımdan en yükseğini sana verdim. Dolayısıyla krallık ruhuna sahip ol!" demiş; aşçısına da "Bedenimin bakımını sana bıraktım; bundan böyle senin marifetine bağlı kalacak. Dolayısıyla sağlığımı bozmayan bir zanaatla onu besle!" demiş; başkâtibine de "Sana gelince, ey kalemin kardeşi, sana da zekâmın belirlenmesi işini verdim. Senden, kalemin aracılığıyla, gelecek kuşaklara beni bütünümle iletmeni rica ediyorum!" demiş.

Ve genç kız bu sözleri söyledikten sonra, örtüsünü yüzüne kapatarak arkadaşlarının arasına döndü. Bunun üzerine ikinci genç kız ileri çıkıp...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama sekseninci gece gelince, söze başlamış:

Vezir Dendan sözünü sürdürmüş: Bunun üzerine, parlak bakışları, alaycı bir çenesi olan ikinci genç kız ileri çıkıp rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde yedi kez toprağı öptü ve dedi ki:

İkinci Genç Kızın Anlatısı

Bil ki, ey bahtıgüzel şah, Lokman Bilge oğluna "Ey oğlum, ancak üç koşul içinde değerlendirilebilir üç şey vardır: Bir insanın gerçekten iyi olduğu ancak hiddetlendiği zaman, bir adamın yiğitliği savaş sırasında ve bir adamın dostluğu ona muhtaç olunduğu zaman anlaşılır!" demiş. Bir zorba ya da baskıcı hükümdar, Hesap Günü, saraylılarının övmelerine karşın, gösterdiği haksızlıklardan dolayı işkence görüp adaletsizliğinin cezasını çeker; baskıya uğrayansa, gördüğü haksızlığa karşın, her türlü işkenceden kurtulur. Ve de insanları söyledikleriyle değerlendirmeyin, yaptıklarıyla değerlendirin! Ve zaten eylemler, bunları esinleyen niyetlere göre değer kazanır; ve her bir kişi, eylemlerine göre değil, niyetlerine göre hüküm giyer. Yine bilin ki, ey Şah, bizde en çok hayranlık uyandıran şey, yüreğimizdir. Bir gün bir bilgeye, "İnsanların en kötüsü kimdir?" diye sorulunca "Yüreğini kötü arzuların bürümesine izin veren kişidir! Çünkü tüm yiğitliğini kaybeder!" yanıtını vermiş. Ve şairin çok haklı olarak dediği gibi:

> Tek zenginlik göğüslerde gizlidir. Ama yol bulup ona ulaşmak ne kadar güçtür!

Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimiz "Gerçek bilge ölümsüz olanları ölümcül şeylere yeğleyendir!" demiştir. Çilekeş Sabit'in çok ağlamaktan gözlerinin hastalandığı anlatılır; dolayısıyla bir hekim çağrılmış; o da kendisine "Bana bir şey vaat etmedikçe seni iyileştiremem!" demiş; "Nedir o?" diye sorunca, hekim, "Ağlamayı bırakmak!" diye yanıt vermiş. Ama çilekeş "Ağlamayacaksam gözlerim neye yarar?" diye cevap vermiş.

Fakat ey Şah, yine de bilin ki, en güzel eylem, çıkar gütmeyenin eylemidir. Anlatırlar ki, İsrail ülkesinde iki kardeş varmış. Bir gün bunlardan biri ötekine, "Yaşam boyunca yapmış olduğun en korkunç eylem nedir?" diye sormuş; öteki de, "Şudur: Bir gün bir kümesin önünden geçiyordum; kolumu uzatıp bir tavuk yakaladım; onu boğduktan sonra yeniden kümese fırlattım; işte benim yaşamımdaki en korkunç şey budur" yanıtını vermiş; ve "Peki

kardeşim, sen, en korkunç eylem olarak ne yaptın?" diye sorunca, kardeşi de "İbadetimi Allah'tan bir lütuf elde etmiş olmak için yapmış olmamdır. Çünkü ibadet, ruhun göklere katıksız bir yükselişi şeklinde olursa güzeldir!" diye yanıt vermiş. Ve zaten...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen birinci gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, ikinci genç kız sözünü şöyle sürdürmüş:

Ve zaten, şair şu dizeleri ne kadar eşsiz biçimde yazmıştır:

> İki şey vardır ki, asla yapmamalısın: Tanrı'ya şirk koşmak[1] ve yakınlarına kötülük etmek!

Vezir Dendan sözünü şöyle sürdürmüş:

İkinci genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının yanına çekildi. Bunun üzerine, kendisinde ilk ikisinin üstün niteliklerini toplayan üçüncü kız ilerleyerek Şah Ömerü'n-Neman'a saygı gösterdikten sonra dedi ki:

Üçüncü Genç Kızın Anlatısı

Bana gelince, ey bahtıgüzel şah, bugün sana pek az söz söyleyeceğim; çünkü bir parça rahatsızım ve zaten, bilgeler, bize konuşmalarımızın kısa olmasını öğütler.

Bilin ki, ey Şah, Süfyan, "Eğer ruh, insanın yüreğinde mekân tutsaydı, âdemoğlu kanatlanır ve uçup cennete giderdi!" demiştir.

Ve yine aynı Süfyan, "Yüzü çirkin olan birine sadece bakmak eylemi, ruha karşı işlenen en büyük suçu oluşturur!" demiştir.

Ve bu iki hayranlık verici cümleyi söyledikten sonra genç kız arkadaşlarının arasına çekildi. Bunun üzerine harika kalçaları olan dördüncü genç kız ilerledi ve dedi ki:

1 *Şirk koşmak*: Tanrı'nın varlığına karşın puta tapmak (Â.Ş.O.)

Dördüncü Genç Kızın Anlatısı

Ve ben, ey bahtıgüzel şah, ben de, dürüst insanların tarihçesinden bana ulaşmış bazı öyküleri size aktarmak üzere karşınızdayım. Anlatırlar ki Yalınayak Bişr, "En nefret uyandıran şeyden kendinizi sakının!" demiş. Onu dinleyenler kendisine "Peki en nefret uyandıran şey nedir?" diye sormuşlar. O da "İbadeti bir geçit resmine benzetmek için uzun süre diz üstünde kalma eylemidir. Çünkü bu, sofuluk gösterisi yapmaktır!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine içlerinden biri, ona "Ey baba, bana gizli gerçekleri ve eşyanın sırrını öğret!" demiş. Ama Yalınayak, kendisine "Ey oğul, bu gibi şeyler asla sürü için değildir. Biz de onu sürünün önüne koyamayız. Çünkü yüz dürüst kişiden ancak gümüş gibi saf beş kişi çıkar" demiş.

Ve Şeyh İbrahim anlatır: "Bir gün küçük bir bakır sikke kaybetmiş olan fakir bir adama rastladım. Bunu anlayınca, ona doğru ilerleyip kendisine gümüş bir dirhem uzattım; ama adam bunu reddetti ve bana 'Bütün bu para benim neyime yarayacak? Ben ki sadece ölümsüz mutluluklar gözetirim!' dedi."

Yine anlatırlar ki, Yalınayak'ın kız kardeşi bir gün gidip...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Yine anlatırlar ki, Yalınayak'ın kız kardeşi, bir gün, İmam Ahmed bin Hanbel'i bulmaya gitmiş ve ona, "Ey iman sahiplerince ermiş bilinen İmam! Bana bir şeyi açıklaman için ziyaretine geldim. Geceleyin uyanıp evimizin taraçasında yoldan geçenlerin tuttuğu meşalelerin ışığında yün eğirmeyi âdet edindim. Çünkü evimizde hiç ışık yok. Gündüzün de çalışıyor ve evin yiyeceğini hazırlıyorum. Şimdi söyleyin, bana ait olmayan bir aydınlığı kullanma hakkım var mı, benim?" diye sormuş. Bunun üzerine İmam, ona "Sen kimsin, ey Hatun?" diye sormuş. O da, Yalınayak Bişr'in kız kardeşiyim!" demiş. Ermiş İmam ayağa kalkarak genç kızın önünde toprağı öpmüş ve ona "Ey ermişlerin içinde en güzel kokan hemşire, keşke bütün ömrümce yüreğinin saflığını soluyabilsem!" demiş.

Yine anlatırlar ki, bilgeler içinde bir bilge şu sözleri söylemiş: "Tanrı kullarından birinin iyiliğini isterse, onun önünde ilham kapılarını açar!"

İşittim ki, Malik bin Dinar, çarşılardan geçerken ve hoşuna giden şeyleri seyrederken, "Nefsim, boşuna çabalıyorsun! Seni dinlemeyeceğim!" diyerek kendi kendini azarlıyormuş. Çünkü, kendisi "Nefsini kurtarmanın tek yolu ona hiç itaat etmemektir" demeyi tekrarlamayı pek severmiş.

Ve Mansur bin Ömer bir olayı bize şöyle aktarmıştı: "Bir zamanlar Kûfe kentinden geçerek hac için Mekke'ye gitmiştim. Kapkaranlık bir gece, gecenin bağrında, hemencecik yakınımda, nereden geldiğini pek seçemediğim bir sesin şu duayı okuduğunu duydum: 'Ey yüce Tanrım, ben, senin yasalarına karşı çıkanlardan ve de iyiliklerini görmezlikten gelenlerden değilim. Bununla birlikte, Tanrım, geçmiş zamanlarda, belki de pek ağır günahlar işlemişimdir; senden bağışlanmayı ve hatalarımın hoşgörülmesini diliyorum. Zira niyetlerim kötü değildi; eylemlerim bana hayınlık etti!'

"Ve bu dua bitince, bir gövdenin olanca ağırlığıyla toprağa düştüğünü duydum ve bu sesin, gecenin sessizliği içinde ne olabileceğini bilmiyor, bu duanın anlamını da kavrayamıyordum; bunları okuyan ağzı da karanlıkta seçemiyordum, dolayısıyla olanca ağırlığıyla toprağa düşen gövdenin de ne olduğunu keşfedemedim. Bunun üzerine, kendi bakımımdan, 'Ben bir hac yolcusu olan Mansur bin Ömer'im! Bir yardıma ihtiyaç duyan kim var orada?' diye haykırdım. Bana hiçbir cevap gelmedi. Ben de işi oluruna bıraktım. Ama ertesi sabah bir cenaze alayı gördüm ve tabutu taşıyan cemaata karıştım; önümde dertle ezilmiş bir yaşlı kadın yürüyordu. Ona, 'Bu cenaze kim?' diye sordum. Bana 'Dün oğlum, ibadetini bitirdikten sonra Tanrı'nın kitabından, *Tanrı sözüne inanan kişiler! Ruhunuzu sağlamlaştırın* sözcükleriyle başlayan ayetleri okumuş. Oğlum, bu dizeleri okuyup bitirince, şimdi tabutta bulunan bu âdem, ruhunun aydınlandığını hissetmiş ve düşüp ölmüş. Size söyleyeceklerimin hepsi bu kadar!' diyerek yanıt verdi."

Ve dördüncü genç kız, bu sözleri söyledikten sonra, arkadaşlarının arasına geri döndü. Bunu izleyerek tüm genç kızların başında taç olan beşinci genç kız ilerledi ve dedi ki:

Beşinci Genç Kızın Anlatısı

Ben, ey bahtıgüzel şah, sana, işittiğim geçmiş zamanların ruhla ilgili öykülerinden söz edeceğim.

Bilge Müslime bin Dinar "Seni Tanrı'ya yöneltmeyen tüm zevkler birer felakettir" demiş.

Anlatırlar ki, barış üzerine olası Musa, Midyan Irmağının kaynağında otururken, babaları Şuayb'ın sürüsü ile iki çoban kızı, ona yaklaşmış. Barış üzerine olası Musa da iki kardeş olan bu çobanlara ve bir hurma ağacının oyulmuş gövdesinden yapılma yalaktan sürüye içecek su vermiş. Ve bu iki genç kız eve dönünce, olayı babaları Şuayb'a anlatmışlar; o da içlerinden birine "Bu genç adamın yanına git ve bize gelmesini söyle!" demiş. Genç kız da ırmağa gitmiş ve Musa'nın yanına yaklaşınca yüzündeki örtüyü açmış ve ona "Babam, bize yaptığına karşılık olarak yemeğimizi paylaşman için seni evimize davet ettiğini söylemekle görevlendirdi beni!" demiş. Musa bundan çok duygulanmış; ama bu kadar önemsiz bir şey için ilkin onunla gitmek istememiş; sonradan razı olmuş ve onun ardından yürümüş; ama genç kızın iri bir kıçı varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, beşinci genç kız sözlerini şöyle sürdürmüş:

Gerçekten, genç çoban kızının iri bir kıçı varmış; ve rüzgâr bazen ince giysisini yuvarlarına yapıştırıyor, bazen de eteğini uçurarak genç kızın kıçını çırçıplak gösteriyormuş. Fakat Musa, bu kıçın her ortaya çıkışında onu kesinlikle görmemek için gözlerini kapatıyormuş ve baştan çıkmaya kapılmaktan çok korktuğu için genç kıza "İzin ver de ben senin önünden yürüyeyim!" demiş. Genç kız da çok şaşırarak Musa'nın ardından yürümeye başlamış. Sonunda ikisi de Şuayb'ın evine ulaşmışlar. Ve, barış ve dualar ikisinin üzerine olsun, Şuayb, Musa'nın içeriye girdiğini görünce saygıyla ayağa kalkmış ve yemek hazır

olduğundan ona, "Ey Musa, kızlarıma gösterdiğin ilgiden dolayı sofram sana gönülden açıktır!" demiş. Ama Musa "Ey baba, ben ancak hesap gününde değerlendirilecek iyi davranışlarımı şu dünyanın altını ya da gümüşü karşılığında satmıyorum!" diyerek yanıt vermiş. Şuayb da yeniden söz alarak "Ey genç adam, sen benim konuğumsun; ben de konuklarıma karşı konuksever ve cömert davranmak âdetini edinmişim; zaten geçmişteki bütün büyüklerimizin âdeti böyleydi; onun için otur ve bizimle yemek ye!" demiş. Musa da oturmuş ve onlarla yemek yemiş. Yemeğin sonunda Şuayb, Musa'ya "Ey genç adam, istersen bizimle kalabilir ve sürüyü otlatabilirsin! Ve sekiz yıl sonunda, hizmetlerinin karşılığı olarak seni kızlarımdan pınarda seni bulmaya gelenle evlendireyim!" demiş. Musa da, bu kez, öneriyi kabul etmiş ve kendi kendine "Şimdi genç kız ile aramızdaki ilişkinin yasal bir dayanağı olduğuna göre, onun kutsal kıçını çekinmeden düşünebilirim!" demiş.

Anlatırlar ki, İbni Bitar'ın yolda rastladığı dostlarından biri ona "Çoktandır nerelerdeydin, hiç görünmedin" diye sormuş. İbni Bitar "Dostum İbni Şehab'ın işleriyle uğraşıyordum. Onu tanır mısın?" demiş. O da "Evet tanırım! Otuz yıldan beri komşumdur. Ama onunla hiç konuşmadım!" cevabını vermiş. Bunun üzerine İbni Bitar "Ey zavallı adam, bilmez misin ki, komşularını sevmeyen kişiyi Tanrı da sevmez? Ve yine bilmez misin ki, bir kimse komşusuna kendi ana babasına baktığı gözle bakmalıdır!" demiş.

Bir gün İbni Edhem kendisiyle birlikte Mekke'den dönen bir dostuna "Nasıl geçiniyorsun?" diye sormuş. O da, "Yiyecek bir şey bulursam yiyorum; acıkıp da yiyecek bulamazsam sabrediyorum!" yanıtını vermiş. İbni Edhem de yanıt olarak "Aslında Belh ülkesinin köpeklerinin yaptığından başka bir şey yapmıyorsun! Bize gelince, Tanrı bize ekmeğimizi verirse şükrederiz; yiyecek bir şey bulamayınca, yine şükrederiz!" demiş. Bunu duyan adam "Aman yarabbi!" diye haykırmış; başka bir şey de söylememiş.

Derler ki Muhammed bin Ömer, çetin bir yaşam süren bir kimseye bir gün, "Tanrı'dan beklenmesi gereken ümit hakkında ne düşünürsün?" diye sormuş. Bu kimse ona "Tanrı'ya inancım

bütünse, iki şeyden ötürüdür: Tecrübeyle öğrendim ki, yediğim ekmeği başka biri yememiştir;[1] ve ikincisi, dünyaya gelmişsem, Tanrı'nın iradesiyledir!" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, beşinci genç kız arkadaşlarının yanına döndü. Bunun üzerine yaşlı kadın, ağır adımlarla ilerledi ve rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın önünde dokuz kez yeri öperek dedi ki:

Yaşlı Kadının Anlatısı

Ey şahım, bu genç kızların, şu dünyanın aşağılanması gereken ibret verici şeyleri hakkında söylediklerini işitmiş bulunuyorsun. Ben, cedlerimizin en yüceleriyle ilgili olay ve davranışlardan bildiklerim hakkında konuşacağım.

Anlatırlar ki, Tanrı'nın lütfu üzerine olası Büyük İmam Şafi, geceyi üçe bölermiş. İlk bölümü okumak için, ikinci bölümü uyku için, üçüncü bölümü de ibadet için olmak üzere... Ve yaşamının sonuna doğru, artık uykuya hiç yer vermeden bütün gece uyanık kalmış.

Tanrı'nın koruması üzerine olası aynı İmam Şafi demiştir ki: "Yaşamımın on yılı süresince, acıkınca arpa ekmeğinden başka hiçbir şey yemedim. Çünkü çok yemek, her durumda, zararlıdır; beyni kütleştirir, yüreği katılaştırır, zihinsel melekeleri yok eder, uyku ve tembellik getirir ve geri kalan tüm gücü ortadan kaldırır!"

Genç ibni Fuad bize şu öyküyü anlatmıştı: "İmam Şafi'nin orada eğleştiği sırada, Bağdat'ta bulunuyordum. Bir gün abdest almak için ırmak kıyısına gitmiştim. Öylece çömelmiş abdest aldığım sırada, peşindeki sessiz bir kalabalıkla bir adam ardımdan geçti ve bana 'Ey genç adam, abdest almaya özen göster; Tanrı da sana özen gösterir!' dedi. Dönüp ardıma bakınca, uzun bir sakalı olan yüzü nurlu genç bir adam gördüm. Hemen aceleyle abdest almayı tamamlayıp ayağa kalktım ve onu izledim. Beni görünce bana doğru yönelip 'Bana herhangi bir şey sormak ihtiyacı mı duydun?' diye sordu. Kendisine 'Evet, ey saygın

1 Yani: Yediğim ekmek benim nasibimdir! (Â.Ş.O.)

baba! Tanrı'ya bağlanma yolunun ne olduğunu bana öğretmeni isterdim!' dedim. Bana 'Kendini tanımayı öğren! Ancak o zaman davranışında özgür olursun! Ve ancak o zaman tüm arzularını yerine getirebilirsin. Ancak komşuna zarar vermemek koşuluyla...' dedi. Ve yoluna devam etti. Bunun üzerine onu izleyenlerden birine 'Kim bu zat?' diye sordum. Bana, 'İmam Muhammed bin İdris eş-Şafi'dir' dedi."

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen dördüncü gece olunca, söze başlamış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı kadın sözünü şöyle sürdürmüş:

Anlatırlar ki, Halife Ebu Cafer el-Mansur, Ebu Hanife'yi kadı atamak ve kendisine yıllık on bin dirhem maaş bağlamak istemiş. Ancak Ebu Hanife, halifenin maksadını anlayınca, sabah namazını kılmış, sonra beyaz bir giysiye bürünmüş ve hiç söz etmeden oturmuş. O sırada halifenin adamı içeri girip kendisine peşin olarak on bin dirhem ödemek ve atanma haberini vermek istemiş. Ama, görevli kişinin bütün konuşmalarına Ebu Hanife hiçbir yanıt vermemiş. Bunun üzerine görevli ona "Sana getirdiğim bu paranın tümünün yasal ve Kitap'ın kavlince edinilmiş bulunduğundan güvenin olsun!" demiş. Bunun üzerine Ebu Hanife, ona "Gerçekten bu para yasaldır, ama Ebu Hanife, asla zorbaların uşağı olamaz!" demiş.

Vezir Dendan sözlerine şöyle devam etmiş:

Ve bu sözleri söyleyen yaşlı kadın "Ey şah, bizim eski bilgelerimizin yaşamlarından daha pek çok dikkate değer örnekler aktarmak isterdim. Ama, işte gece yaklaşıyor ve de kullar için Tanrı'nın daha pek çok günleri vardır!" diye eklemiş. Ve saygın yaşlı kadın geniş yeldirmesini yeniden omuzlarına örtmüş ve beş genç kızın oluşturduğu topluluğa katılmış.

Burada Vezir Dendan, Şah Davü'l-Mekân'a ve perdenin ardındaki kız kardeşi Nüzhet'e yaptığı anlatısını bir an için kesmiş. Fakat birkaç saniye sonra yeniden söze başlamış:

Rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman, bu öğretici anlatıları

işitince bu kadınların çok güzel ve bedence de, ruhca da gelişmiş bulunmalarının yanında, çağlarının en kusursuz kişileri olduğunu anlamış ve onlara yakışık alacak hangi yaklaşımda bulunacağını bilemedi ve tüm olarak güzelliklerinin büyüsü altında kalmış ve aynı zamanda onları yanında getiren saygın yaşlı kadına büyük bir saygı duydu. Ve bu arada, onlara, oturmaları için, vaktiyle Kayseriyye Ecesi Ebrize Ece'ye ait olan daireyi verdi. Ve bunu izleyen on günlük süreyi, haberlerini almak ve hizmette kusur edilip edilmediğini kendi gözleriyle görmek için dairelerine uğramakla geçirdi; ve her gidişinde, yaşlı kadını gündüzlerini oruç tutarak, itikâfa çekilerek[1] ibadet ederken buldu. Onun kutsallığından o denli etkilendi ki, bir gün bana "Ey vezirim, sarayımda böylesine hayranlık uyandıran bir azizenin bulunması ne hayırlı bir olaydır! Ona karşı saygım sonsuzdur ve de bu kızlara duyduğum sevgi sınırsızdır. Konukseverliğimizi göstereli on gün geçtiğine göre, benimle birlikte gel de, bu yaşlı kadını görelim ve iş üzerinde görüşerek; bu genç kızlar, göğüsleri yuvarlak bu bakireler için bize ne gibi bir bedel önerdiğini öğrenelim!" dedi.

Bunun üzerine konuklara ayrılan daireye gittik, baban yaşlı kadına meseleyi açtı, o da kendisine "Ey şah, bil ki bu genç kızların değeri sıradan alım satım koşullarının dışında koşullara bağlıdır. Zira değerleri altınla, gümüşle ya da mücevherle karşılanmaz" dedi.

Bu sözleri duyan baban çok şaşırdı ve kendisine "Ey saygın hatun, bu kızların satış değeri neye bağlı öyleyse?" diye sordu. Kadın da "Sana bunları ancak tek bir koşulla, gündüzlerini itikâfa çekilerek ve oruç tutarak, gecelerini de uyanık ve ibadetle geçirerek bir aylık bir süreyi tamamlarsan satarım. Ve tam bir riyazetle[2] geçecek bu ayın sonunda, bedenin arınıp bu kızlardan herhangi birinin bedeni ile birleşmeye layık olunca, onların tatlılıklarından tüm olarak yararlanabilirsin!" diyerek yanıtladı.

Bunun üzerine babanın yaşlı kadın için duyduğu saygı ve etkilenme doruğuna ulaştı ve sınır tanımaz oldu. Ve hemen onun koşullarını kabullendi. Yaşlı kadın da ona "Kendi bakımımdan,

1 Derin dinsel düşüncelere dalmak için bir kenara çekilmek (Â.Ş.O.)

2 Her şeyden sakınarak (Â.Ş.O.)

riyazete dayanman için, ben de dualarım ve dileklerimle sana yardımcı olacağım. Şimdi bana su dolu bakır bir maşrapa getir!" dedi. Bunun üzerine baban ona içi saf suyla dolu bir maşrapa sundu. O da bakışlarını bu maşrapaya yönelterek, bir saat kadar hiçbirimizin tek bir sözcüğünü anlamadığı bilinmeyen bir dilde dualar okuyup üfledi. Sonra maşrapanın ağzını ince bir kumaş parçasıyla sardı ve bunu kendi mührüyle mühürledi. Ve ona "Riyazetinin ilk on günü sona erince, kumaşın mührünü çözüp seni güçlendirecek ve geçmiş tüm kirlerinden arındıracak olan bu kutsal suyu içerek oruç bozarsın. Ve şimdi ben gidip Göze Görünmeyen Kişiler olan kardeşlerimi bulacağım; çünkü çok var ki onları görmedim; ve on birinci günün sabahında gelip seni göreceğim" diyerek bunu babanın önüne koydu.

Ve yaşlı kadın, bu sözleri söyledikten sonra babana barış dileyip oradan ayrıldı.

Bunun üzerine baban, maşrapayı alıp ayağa kalktı ve saraydan tüm olarak soyutlanmış, içinde eşya olarak sadece o bakır maşrapa bulunan bir hücre seçti ve riyazet ve itikâf için ve bu genç kızların bedenlerine yaklaşabilmek üzere gerekli saygınlığı kazanabilmek için kendini buraya kapattı. Sonradan anladığımıza göre, kapıyı da içeriden kilitleyip anahtarı cebine sokmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve kapıyı içeriden kapayıp anahtarı cebine sokmuş ve hemen oruç tutmaya başlamış.

Ve on birinci günün sabahı gelince, Şah baban, maşrapayı almış, ağzındaki hafif kumaşın mührünü çözmüş ve onu dudaklarına götürüp bir dikişte içmiş. Ve hemen bedeninde genel bir ferahlık ve içinde büyük bir tatlılığın etkileşimini duymuş ve henüz maşrapadan suyu içip bitirmişken, hücresinin kapısı vurulmuş; ve kapı açılınca, yaşlı kadın elinde muz ağacının taze yapraklarından yapılmış bir paketle içeri girmiş.

Bunun üzerine baban, ona saygı sunmak üzere ayağa kalkmış ve kendisine, "Hoş geldin, sayın anamız!" demiş. Kadın da ona

"Ey Şah, Göze Görünmeyen Kişiler selamlarını bildirmek üzere beni sana yolladı; çünkü onlara senden söz ettim; seninle dostluğumuzdan çok sevinç duydular. Ve iyi dileklerinin bir belirtisi olarak, sana, cennetin siyah gözlü bakirelerinin parmaklarıyla yapılmış lezzetli reçeller içeren muz yapraklarıyla örtülü bu paketi yolladılar; yirmi birinci gün geldiği zaman, muz yapraklarını kaldırıp bu reçelleri yiyerek orucunu bozarsın!" demiş.

Bu sözleri işitince baban, son kertede kıvanç duymuş ve "Göze Görünmeyen Kişiler arasından bana kardeşler sağlamış olan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Sonra yaşlı kadına çok teşekkür edip ellerini öpmüş ve hücrenin kapısına kadar gelerek büyük bir saygıyla onu selametlemiş.

Böylece yaşlı kadın, daha önce ona söylediği gibi, yirmi birinci gün de gelmekte kusur etmeyerek babana "Ey Şah, bil ki Göze Görünmeyen Kardeşlerime genç kızları sana armağan olarak sunmak niyetinde olduğumu bildirdim; şimdi sana duydukları dostluktan ötürü buna çok sevindiler ve de senin ellerine teslim etmeden önce, onları, soluklarını onların üzerine üflesinler ve senin başını döndürecek hoş kokular saçsınlar diye Göze Görünmeyen Kişiler'in yanına götüreceğim; onlar da sana Göze Görünmeyen Kardeşlerim tarafından kendilerine verilmiş olacak arzın bağrından kopmuş bir hazine getirecekler!" demiş.

Baban bu sözleri işitince, üstlendiği tüm zahmetler için ona teşekkür etmiş ve ona "Gerçekte bu biraz fazla oluyor! Arzın bağrından kopmuş hazineye gelince, onu kötüye kullanmaktan gerçekten korkarım!" demiş; ama kadın buna gerektiği gibi bir yanıt vermiş; baban da ona "Kızları bana ne zaman getirmeyi düşünüyorsun?" diye sorunca kadın "Otuzuncu günün sabahında, orucunu tamamlayıp bedence bu riyazetle paklanmış olunca... Her biri senin imparatorluğun değerince olan bu genç kızlar, onlar da kendi bakımlarından bir yasemin saflığına bürünüp tamamen senin olacaklar!" demiş; o da "Oh, bu doğru işte!" diye yanıt vermiş. Kadın ona "Haremdeki kadınlarının içinde en çok beğendiğin başka bir kadın varsa, onu da benim ellerime teslim edersen, genç kızlarla birlikte onu da yanıma alır ve Göze Görünmeyen Kişiler olan kardeşlerimizin saflaştırma lütuflarından onun da nasiplenmesini sağlarım!" demiş. Bunun üzerine

Şah baban, ona "Sana ne çok teşekkür borçluyum! Gerçekten sarayımda sevdiğim Safiye adlı Rum asıllı bir kadın var; Konstantiniyyeli Afridonyos'un kızıdır kendisi. Allah bana ondan iki çocuk bağışladı; ama ne yazık ki, yıllar var ki, onları yitirdim. Onu da birlikte al ey saygın hatun, böylece Göze Görünmeyen Kişiler'in lütfu ona da nasip olsun ve o da onların delaletiyle izlerini tüm olarak yitirdiğimiz çocuklarını yeniden elde etsin!" demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın ona "Kuşkusuz, ona yardım ederim. Bana acele Safiye Ece'yi getirt!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine yaşlı kadın, "Bana hemen Safiye Ece'yi getirt!" demiş. Şah da, derhal annen Safiye Ece'yi getirtmiş; ve onu hemen genç kızlara katan yaşlı kadın bir an için kendi dairesine gitmiş ve geriye üstü mühürlenmiş bir bardakla dönmüş ve bu bardağı Şah Ömerü'n-Neman'a vererek ona "Otuzuncu günün sabahında, orucun biter bitmez, hamama yıkanmaya git ve bu hücreye dinlenmek üzere geri döndüğünde, ruh temizliğini tamamlayacak ve şahane genç kızları bağrına basman için uygun duruma gelmeni sağlayacak olan bu bardaktakini iç! Şimdilik Tanrı'nın barışı, bağışlaması ve kutsaması senin üzerine olsun, ey oğlum!" demiş; ve yaşlı kadın genç kızlar ile anneni alarak uzaklaşmış.

Böylece, Şah orucunu otuzuncu güne kadar sürdürmüş ve otuzuncu günün sabahında kalkmış, hamama gitmiş ve yıkanması bitince, hücresine dönmüş ve kendisini kimsenin rahatsız etmemesini tembih etmiş. Ve hücresine girdikten sonra kapısını kendi üzerine içeriden kilitlemiş ve bardağın ağzındaki mührü kaldırmış ve içindekini dudaklarına götürerek içtikten sonra dinlenmek üzere uzanmış.

Bizlere gelince, o günün riyazetin son günü olduğunu bildiğimizden akşama kadar ve sonra geceleyin ve ertesi gün öğleye kadar bekledik. Kendi kendimize, "Muhtemelen Şah geçirdiği bunca uykusuz geceden sonra derin bir uykuya dalmıştır" diye

düşündük. Ama Şah kapıyı açmamakta direnince kapıya yaklaştık ve seslendik. Kimse yanıt vermedi. Bu sessizlikten çok korkarak kapıyı kırmaya ve içeri girmeye karar verdik. Ve de girdik.

Şah ortalıkta görünmüyordu. Sadece parçalanmış etlerini ve dağılmış ve kararmış kemiklerini bulduk. Bunu görünce hepimiz bayılmışız.

Yeniden kendimize geldiğimizde, bardağı elimize alıp inceledik ve kapağındaki bir kâğıtta şunların yazılı olduğunu gördük:

> Kötü adam üzüntü esinlemez! Ve bu kâğıdı okuyan her kişi bilmelidir ki, hükümdar kızlarını baştan çıkarıp onların ırzına geçenlerin cezası böyle olacaktır! Bu adamın durumu da böyledir. Oğlu Şarkân'ı kralımızın kızı bahtsız Ebrize'yi ülkemizden kaçırtsın diye yolladı! Ve onu alıp bakire bedenini kirletti! Sonra da onu kara bir köleye verdi; o da en kötü hakaretlerde bulunduktan sonra onu öldürdü. Ve şimdi bir Şah'a yakışmayan bu davranışından ötürü Şah Ömerü'n-Neman artık yok oldu! Ve, onu öldüren ben, adı Felaketler Anası olan yürekli ve intikamcı kişiyim! Bunu okuyan kâfirler olarak, ey sizler hepiniz, biliniz ki, sadece şahınızı öldürmekle kalmadım. Konstantiniyyeli Afridonyos'un kızı olan Safiye Ece'yi de yanıma aldım; onu da babasına geri vereceğim. Sonra da silahlanarak geri gelecek, size saldıracak, evlerinizi yıkıp son bireyinize kadar hepinizin kökünü kazıyacağız! Ve yeryüzünde haça tapan biz Hıristiyanlardan başka kimse olmayacak!

Bu kâğıdı okuyunca, felaketimizin tüm dehşetini kavradık; ve ellerimizle yüzlerimizi dövdük, uzun uzun ağladık. Ama gözyaşlarımız neye yarardı artık? Çünkü onarılmaz olan olup bitmişti.

Ve o zaman, ey Şah, ordu ve halk, rahmetli Şah Ömerü'n-Neman'ın yerine tahta geçecek kimsenin seçiminde anlaşmazlığa düştü. Ve bu anlaşmazlık bütün bir ay sürdü; bu sürenin sonunda, senin varlığından hiç haber alınamadığı için, Şam'da bulunan Emir Şarkân'ın hükümdar seçilmesi kararlaştırıldı. Ama Allah seni yolumuza çıkardı ve olması gereken oldu! Ve de ey Şah, baban Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümü böyle oldu.

Büyük Vezir Dendan, Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümünün öyküsünü bitirince, mendilini çıkarmış ve ağlamaya başlamış. Şah Davü'l-Mekân da ipek perdenin ardında bulunan Nüzhet Ece de ağlamaya koyulmuşlar.

Ama ilk olarak mabeyinci gözyaşlarını kurutup Davü'l-Mekân'a "Ey Şah, aslında bu gözyaşları hiçbir şeye yaramaz. Artık sen cesaretini toplayıp yüreğini pekiştirerek ülkenin yararlarını gözetmelisin! Ve zaten rahmetli baban, sende yaşamını sürdürecek, çünkü babalar, kendilerine yaraşan çocuklarda yaşarlar!" demiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân ağlamayı kesmiş ve saltanatının ilk toplantısını yapmaya hazırlanmış.

Bu münasebetle kubbe altında tahtına oturmuş; mabeyinci yanında ayakta; Vezir Dendan önünde; silahlı kişiler de tahtın gerisinde; emirler ve ülke ileri gelenleri de, her biri mevkiine göre yöresinde yer almışlar.

Bunun üzerine Şah Davü'l-Mekân, veziri Dendan'a "Babamın kasalarında ne varsa, bana sayımını yap!" demiş. Vezir Dendan da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve hazinenin kasalarında para, değerli eşya ve mücevher olarak ne varsa sayımını yapmış ve ayrıntılı listeleri kendisine sunmuş. Bunun üzerine Şah Davü'l-Mekân ona "Ey babamın veziri, benim idaremde de aynı şekilde büyük vezir olarak görevini sürdüreceksin!" demiş. Vezir Dendan da şahın önünde yeri öpmüş ve ona uzun ömürler dilemiş. Bunu izleyerek Şah, mabeyinciye "Şam'dan birlikte getirdiğimiz servete gelince, bunu orduya dağıtmamız gerekir" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine mabeyinci Şam'dan getirilen serveti ve görkemli şeyleri içeren kasaları açmış ve içlerinde hiçbir şey bırakmayarak ve de en güzel şeyleri komutanlara ayırarak tamamını orduya dağıtmış; ve tüm komutanlar, önünde yer öperek Şah'ın yaşamı üstüne hayırlı dileklerde bulunmuşlar ve kendi aralarında "Asla böylesi cömertlik görmemiştik!" demişler.

Ve işte ancak o zaman Şah Davü'l-Mekân hareket işareti vermiş; ve hemen çadırları kaldırmışlar ve Şah, ordusunun başında, her yanı süslenmiş olan Bağdat'a girmiş; tüm halk kapı ve pencerelere çıkmış; ve Şah'ın geçtiğini gören kadınlar keskin sevinç çığlıkları koparmış; ve Şah sarayına çıkmış; orada ilk yaptığı iş saray katibini çağırtıp ona Şam'daki kardeşi Şarkân'a hitap eden bir mektup yazdırmak olmuş. Bu mektup baştan sona kadar her şeyin ayrıntılı anlatımını içeriyormuş; ve sonunda da mektubu, sözcüğü sözcüğüne şöyle bağlamış:

> Ve senden, ey kardeşim, mektubumu aldığında gerekli hazırlıkları yapıp ordunu geliştirerek kuvvetlerini bizimkilerle birleştirmeni rica ediyoruz; böylece bizi tehdit eden kâfirlerin üzerine kutsal bir savaş açar ve babamızın öcünü alır ve yıkanması gereken kanı yıkarız!

Sonra mektubu katlamış ve kendi mührüyle mühürlemiş; Vezir Dendan'ı çağırarak, "Ey Büyük Vezir, kardeşim nezdinde bunca önemli bir görevi yerine getirmeye yetenekli ancak sen varsın. Sen onunla çok nazik ve çok tatlı bir edayla konuş ve benden yana da ona, 'Bağdat tahtını kendisine bırakmaya ve Şam Valiliğini onun yerine üzerime almaya hazır bulunduğumu da' söylersin! diyerek mektubu ona vermiş. Bunun üzerine Vezir Dendan hemen harekete hazırlanmış ve o akşam Şam'a gitmek üzere yola çıkmış.

Oysa, onun yokluğu sırasında, Şah Davü'l-Mekân'ın sarayında son derecede önemli iki olay yer almaktaymış: İlki, Davü'l-Mekân yaşlı hamam külhancısı dostunu çağırtmış ve onu onurlar ve unvanlarla donatmış; ve Acem ve Horasan'ın en güzel halılarını yaydırdığı, tek başına yaşayacağı bir saray vermiş. Bu öykünün anlatılması boyunca, bu iyi yürekli külhancıdan uzun uzadıya söz edilecektir.

İkinci olaya gelince, o da şu: Şah Davü'l-Mekân'a, tabilerinden biri tarafından on güzel esireden oluşan bir armağan yollanmış. Bu kızların arasından güzelliği tüm tanımlamalara meydan okuyan biri, Şah Davü'l-Mekân'ın hoşuna gitmiş ve onu alarak hemen birlikte yatmış; o da bu birleşmeden o anda hamile kal-

mış. Bu öykünün akışı içinde bu olaya yeniden döneceğiz. Vezir Dendan'a gelince, bir süre sonra geri dönmüş; ve Şah'a, yapılan çağrıyı kardeşi Şarkân'ın çok uygun biçimde dinlediğini; ve bu çağrıya cevap olarak ordusunun başında yola çıkmış olduğunu bildirmiş. Ve de "Şimdi çıkıp onu karşılamak gerekir!" diye eklemiş. Şah da "Hiç kuşkusuz ey vezirim!" yanıtını vermiş. Ve Bağdat'tan çıkarak bir günlük yol alıp konaklamasını yapmadan, Emir Şarkân'ın ordusu, keşif kolu önde olmak üzere belirmiş.

Bunun üzerine Davü'l-Mekân, daha önce davranarak kardeşini karşılamaya çıkmış ve onu görür görmez atından inmek istemiş. Fakat Şarkân, uzaktan, ona bunu yapmaması için ricada bulunmuş ve ilkin kendisi yere atlayarak yine de atından inmiş olan Davü'l-Mekân'ın kollarına atılmaya koşmuş. Uzun uzadıya, ağlayarak birbirlerine sarılmışlar ve birbirlerine babalarının ölümü dolayısıyla teselli edici sözler söyledikten sonra, birlikte Bağdat'a dönmüşler.

Ve zaman yitirmeksizin, ülkenin her yanından savaşçılar çağrılmış; bunlar kendilerine vaat edilen ganimet ve lütufları da göz önünde tutarak çağrıya yanıt vermekte gecikmemişler. Ve savaşçıların akını bir ay sürmüş. Bu süre içinde Şarkân, Davü'l-Mekân'a tüm öyküsünü anlatmış; Davü'l-Mekân da kendi öyküsünü... Şarkân, özellikle hamam külhancısının hizmetlerini iyice belirterek, ona, "Bütün bu bağlılığından ötürü bu erdemli adamı herhalde çoktan ödüllendirmişsindir, değil mi?" diye sormuş. Davü'l-Mekân da...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama seksen sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Davü'l-Mekân ona "Tam değil. Ama inşallah savaştan sağ salim dönersem tamamlayacağım" demiş. Ve böylece Şarkân kız kardeşi olduğunu bilmeden karısı olmuş bulunan ve kendisinden küçük kızı Talihin Kudreti'ni edindiği Nüzhet'in anlattıklarının doğruluğunu denetleyebilmiş; ve bu kendisine onlardan haber sorması gerektiğini hatırlatmış ve başmabeyinciye de kendinden yana ona selamlarını bildirmesini rica etmiş. Mabeyinci

de dönüşte Nüzhet'in aynı şekilde selamlarını getirmiş ve ayrıca ondan, kızı Talihin Kudreti'nin sağlığını sorduğunu söylemiş. Şarkân da merak etmemesini, zira Talihin Kudreti'nin Şam'da oldukça sağlıklı bulunduğunu söylemesini bildirmiş.

Tüm birliklerin toplanmasından ve Arap kabileleri de katkılarını sağladıktan sonra iki kardeş toplanan kuvvetlerin başına geçmişler; ve Davü'l-Mekân, hamile bıraktığı genç esireye veda ettikten ve onun uğruna kendisine yaraşır hizmetkârlar sağladıktan sonra kâfirlerin ülkesine doğru yola çıkılmış.

Ordunun öncüsü, komutanları Behrimen adını taşıyan Türk savaşçılarından; artçısı komutanları Rüstem adını taşıyan İranlılardan[1] oluşmuş imiş. Sağ kanat Emir Şarkân'ın, sol kanat başmabeyincinin emrindeki göçlerden oluşurken; orta bölüm, Davü'l-Mekân'ın komutası altında imiş. Büyük Vezir Dendan da, ordunun baş komutan yardımcılığına atanmış imiş.

Ve böylece, her hafta sonunda üç gün dinlenerek Rumların ülkesine ulaşıncaya kadar bir ay süreyle kesintisiz yol almışlar. Onların yaklaştığı görülünce korkuya düşen halk her yandan kaçışmaya başlamış ve Konstantiniyye'ye sığınarak Kral Afridonyos'a Müslümanların saldırı için yaptıkları yürüyüşü haber vermişler.

Bu haberi işiten Kral Afridonyos ayağa kalkmış ve kendisine kızı Safiye'yi geri getiren ve sütoğlu Kayseriyye Kralı Hardobyos'u tüm ordusu ile birlikte Kral Afridonyos'un ordusuna katılmaya razı eden yaşlı Felaketler Anası'nı çağırtmış. Zaten, Kayseriyye Kralı, Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümüyle yetinmeyip kızı Ebrize'nin öcünü almak, hatta daha fazlasını yapmak istediğinden, Konstantiniyye'ye giden Felaketler Anası'na, ordusunun başına geçerek, eşlik etmek üzere acelecilik göstermiş bulunuyormuş.

Kral Afridonyos yaşlı kadını çağırtınca kadın hemen huzura gelip saygı duruşunda bulunmuş; kral ona Şah Ömerü'n-Neman'ın ölümünün ayrıntılarını sormuş; o da krala hemen her şeyi anlatmış. Bunun üzerine kral ona, "Ve şimdi düşman yak-

1 Mardrus bunlara Deylemliler ["les Deïlametes"] diyor ve Deylem'in İran'da Hazar Denizinin kuzeyinde bulunduğunu, halkının da Acem'den çok Türk-Tatar asıllı olduklarını açıklıyor (Â.Ş.O.)

kaşlarını çatarak onları dinleyen yaşlı Felaketler Anası, ayağa kalkmış ve Kral Afridonyos ile Kral Hardobyos'a ve orada bulunanlara "Ey savaşçılar, ruhlar kutsanmadıkça, bedensel savaş, feci sonuçlar ortaya çıkarmaktan başka işe yaramaz! Ey Hıristiyanlar, savaşmadan önce Hıristos'a[1] yaklaşmanız ve kurutulmuş patriklik dışkısının tütsüsüyle ruhunuzu arıtmanız gerek!" demiş. İki kral ile savaşçılar "Sözlerinizi saygıyla karşılarız, ey saygıdeğer anne!" demişler. Patrikliğin dışkısının yakılmasıyla ortaya çıkan bu tütsünün nelerden oluştuğuna gelince: Konstantiniyye'nin Büyük Patriği büyük aptesini yapınca dışkısı toplanıp misk, amber ve aselbent ile karıştırılarak pasta haline getirilip kuruduktan sonra toza dönüştürülüp altın kutulara konularak, tüm Hıristiyan krallarına ve tüm Hıristiyan kiliselerine gönderilirmiş. Böylece patriğin dışkısının tozu her törensel vesileyle Hıristiyanları kutsamak ve özellikle yeni evlileri, yeni doğan çocukları tütsülemek ve yeni din adamlarının duasını yapmak için üstün vasıflı bir buhurdanlık gereci oluştururmuş. Ama büyük patriğin dışkısı ancak on eyalete yettiğinden ve bütün Hıristiyanların ihtiyaçlarını karşılamadığından, papazlar bu tozu, azizliği daha düşük derecedeki, örneğin daha düşük seviyedeki patriklerin ve patrik yardımcılarının dışkılarını da bunlarla karıştırıyormuş. Bu sahtekârlığı saptamak da pek öyle kolay değilmiş. Yine de bu toz erdemlerinden ötürü bu Rum domuzlarınca pek değerli tutuluyor, tütsülenmenin ötesinde göz hastalıklarında, ayrıca damla ve bağırsak hastalıklarında mide ilacı olarak da kullanılıyormuş. Fakat bu kullanımı ancak kral ve kraliçelerin en varlıklı olanları sağlayabiliyormuş; çünkü fiyatı çok yüksekmiş ve bir dirhem ağırlığındaki miktarı, bin altın dinara satılıyormuş. Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş.

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksanıncı gece olunca, demiş ki:

Ve işte patriklik dışkısından çıkan tütsünün esası buymuş. Kral Afridonyos ve Hıristiyanlara gelince, onlar da şu durumdaymış:

1 İsa'ya (Â.Ş.O.)

laşmakta iken ne yapmak gerekir, ey Felaketler Anası?" diye sormuş. O da "Ey Büyük Kral, ey yeryüzünde İsa'nın temsilcisi! Sana tutulacak yolu göstereyim; Şeytan'ın kendisi bile tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanları içine düşüreceğim ağdan kurtaramaz!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ve de Şeytan'ın kendisi bile, tüm marifetleriyle ortaya çıksa, düşmanlarımızı içine düşüreceğim ağdan kurtaramaz! Onları kahretmek için önerdiğim plan şudur:

"Eteklerinde düşmanlarımızın konakladığı Duman Saçan Dağ'a gitmek için yelken açacak gemilere bindirerek elli bin savaşçı gönder! Öte yandan da, kara yoluyla, geri kalan tüm ordunu bu imansızları ansızın bastırmak için yollarsın! Böylece, her yandan sarılmış olurlar ve içlerinden hiçbiri kahrolmaktan kurtulamaz. Benim planım budur" diye yanıt vermiş.

Kral Afridonyos da, yaşlı kadına "Gerçekten, görüşün üstün bir görüş, ey yaşlıların kraliçesi ve bilgelerin imparatoriçesi!" demiş.

Böylece savaşçı yüklenmiş gemiler yelken açmış ve Duman Saçan Dağ'a ulaşmışlar; ve yüksek kayalıkların ardında gürültü çıkarmadan toplanan adamları kıyıya çıkarmışlar. Ve karayoluyla gelen ordu da düşmanın karşısına çıkmakta gecikmemiş.

Böylece, o sırada, çarpışan kuvvetlerin durumu şu şekilde imiş: Bağdat ve Horasan'dan gelen Müslüman orduları Şarkân'ın komutasında yüz yirmi bin atlıdan oluşuyor; dinsizlerin ordusu ise; biri bir milyon, diğeri altı yüz bin savaşçıdan oluşan iki kol halinde bulunuyormuş. Böylece dağlara ve ovalara gece inince, ordugâhı aydınlatan ışıklarla yöre, koca bir mangala benziyormuş.

Ve o sırada Kral Afridonyos ve Kral Hardobyos, prenslerini ve ordu komutanlarını toplayarak büyük bir danışma kurulu oluşturmuş ve ertesi günden başlayarak Müslümanlara karşı her yandan aynı zamanda savaşa girişilmesini kararlaştırmışlar. Ama

Sabah olunca, Kral Afridonyos, Felaketler Anası'nın önerisi üzerine ordunun başlıca komutanlarını ve bunların yardımcılarını toplamış ve hepsine büyük bir tahta haçı öptürmüş. Ve gerçek Büyük Patrik'in, hiçbir sahte yanı olmayan katıksız dışkısından oluşan üstün nitelikli bir tütsüyle onları tütsülemiş. Bunun kokusu o denli müthişmiş ki, Müslüman ordusundaki bir fili öldürebilirmiş; ama Rum domuzları buna alışıklarmış.

Bunun üzerine yaşlı Felaketler Anası ayağa kalkmış ve "Ey Kral, bu inançsızlara savaş açmadan önce, zaferimizi sağlamak için, insan kılığına girmiş Şeytan'ın kendisi olan ve tüm orduya hükmeden Emir Şarkân'dan kurtulmak gerek! Çünkü tüm askerlerin ruhuna egemen olan ve onları yüreklendiren odur. O ölürse ordusu bizim için kolay bir av olur! Savaşçılarımızın içinde en yiğit olanını onu teke tek bir kavgaya sürüklemek için meydan okuması ve de onu öldürmesi için ortaya çıkaralım!" demiş.

Kral Afridonyos, bu sözleri işitince hemen Samlutos'un[1] oğlu ünlü savaşçı Lukas'ı çağırtmış ve kendi elleriyle onu dışkısal tütsüyle tütsülemiş; sonra da bu dışkıdan bir parça alıp onu tükürükleyerek diş etlerine, burun deliklerine merhem gibi sürmüş ve birazını da enfiye gibi burnuna çektirmiş ve geri kalanı da kirpiklerine ve bıyıklarına sürmüş. Bu lanet olası Lukas, Rum ülkelerinin en korkulan savaşçısı imiş ve Hıristiyanlar arasında hiç kimse onun gibi mızrak savurmayı, kılıç sallamayı ve kargıyla beden delmeyi bilmezmiş. Yiğitliği ne denli büyükse, görünüşü de o denli nefret uyandırıcı imiş. Gerçekten yüzü son derece çirkinmiş; çünkü suratı kötü cinsten bir eşek suratı gibiymiş. Ancak iyice dikkat edilirse, aslında bir maymuna benzermiş; daha da yakından bakılırsa, çirkin bir kurbağa ya da en berbat yılanlardan biri gibiymiş. Ve onun yaklaşması bir dosttan ayrılmak kadar dayanılmazmış. Sanki gece karanlıklarını çalıp yüzüne yaymış ve kenefin pis kokusu nefesine sinmişmiş. Ve bütün bu nedenlerle onu Hristos'un Kılıcı diye adlandırmışlarmış.

Dolayısıyla bu lanetli Lukas, Kral Afridonyos tarafından tütsülenip dışkısal merhemden süründükten sonra, onun ayaklarını öpmüş ve önünde ayakta durmuş. Bunun üzerine Kral ona "Se-

1 Arapça metinlerde Şamlut (Â.Ş.O.)

nin teke tek bir güreşe girişerek Şarkân denen şu ite saldırmanı ve bizi onun uğursuzluklarından kurtarmanı istiyorum!" demiş. Lukas da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Kral da ona haçı öptürdükten sonra, Lukas oradan ayrılmış ve gösterişli kızıl bir örtü üzerine değerli taşlarla süslenmiş kabartma deriden bir eyer vurulmuş görkemli bir al ata binmiş. Üç başlı bir mızrakla silahlanmış haliyle pekâlâ Şeytanın kendisi sayılabilirmiş. Sonra bir silah taşıyıcı ile savaşçıyı tanıtmakla görevli bir cazgır önünde yol alırken Müslümanların karargâhına doğru yollanmış.

Lanetli Lukas'ın önünde yürüyen cazgır, Arapça olarak sesinin olanca gücüyle "Ey Müslümanlar, Türk, Kürt ve Acem ordularından nicelerini kaçırtan yiğit kişi, Samlutos'un oğlu ünlü Lukas karşınızda! Şam Ülkesi'nin Emiri olan sizin yiğidiniz Şarkân saflarınızdan ayrılıp ileri çıksın! Ve cesareti varsa, bizim devimizle savaşsın!" diye haykırmış.

Bu sözler henüz haykırılarak duyulur duyulmaz havada yankılar uyandıran bir sarsıntı ve toprağı titreten bir dörtnal sesi duyulmuş ve bu ses lanetli imansızı bile korkuya salmış; ve bütün başları sesin geldiği yana döndürmüş; ve birden Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu Şarkân'ın ta kendisi ortaya çıkmış; ve gazellerden de hafif olan atını, öfkeye kapılmış bir arslan gibi, doğrudan doğruya bu imansızların üzerine sürmüş. Elinde şiddetle kavradığı mızrağı, şu dizeleri okumuş:

> Altımdaki, havadan geçen bulutlar kadar hafif al atım, bana yeter!
> Elimdeki keskin Hint işi kılıcımı savurur; dalgalar gibi yayılan şimşekler çaktırırım.

Ama aslında bilinmeyen ülkelerden gelmiş kültürsüz bir vahşi olan Lukas, tek bir Arapça sözcük bile bilmediğinden ve bu dizelerin güzelliğinden ve düzenlenişinden zevk alamadığından, sadece dövme bir haç işlenmiş olan alnına eliyle dokunmakla, sonra da bu garip işarete duyduğu saygı içinde bu eli dudaklarına götürmekle yetinmiş.

Ve birdenbire, bir domuzdan daha iğrenç, atını Şarkân'ın üzerine sürmüş. Sonra birdenbire dörtnal gidişi keserek elinde

tuttuğu mızrağı havaya fırlatmış. Mızrak öylesine yükselmiş ki, gözlerden kaybolmuş. Ama sonra geriye gelmiş; yere düşmeden önce, onu lanetli bir büyücü gibi havada yakalamış. Ve de üç sivri uçlu mızrağını Şarkân'ın üzerine fırlatmış ve silah yıldırım gibi süratle yol almış; ve Şarkân'a çarpmak üzere imiş.

Ancak, Şarkân, ıslık çalarak gelip kendisine çarpacağı ve onu delip geçeceği sırada, şanına yaraşır şekilde kolunu uzatıp mızrağı havadayken yakalamış. Ve güçlü bir elle yakaladığı mızrağı, yeniden gökyüzüne fırlatmış; mızrak o kadar yükselmiş ki, gözle görünmez olmuş! Ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede onu yeniden sol eliyle yakalamış; ve de "Yedi kat göğü yaratan adına! Bu lanetliye unutulmaz bir ders vereceğim!" diye haykırmış ve mızrağı Lukas'a fırlatmış.

Bunun üzerine şaşakalmış olan Lukas, Şarkân'ın yaptığını yapmak istemiş ve elini uçan silahı durdurmak için uzatmış. Ama Şarkân Hıristiyanın savunmasız kaldığı bu durumdan yararlanarak ikinci bir mızrak savurarak onu alnından, döğmeli haçın bulunduğu yerden vurmuş; ve bu Hıristiyanın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşlerine gömülmeye gitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Ve bu Hıristiyanın imansız ruhu uçmuş ve cehennem ateşlerine gömülmeye gitmiş.

Hıristiyan ordusunun erleri, Lukas'ın yanında gidenlerin ağzından yiğitlerinin ölümünü öğrenince çok dövünmüşler; sonra da ölüm ve intikam çığlıkları atarak hepsi de silahlarını kuşanmış.

Bunun üzerine savaş cazgırları, adamlarına seslenmişler; onlar da hemen savaş düzenine girmişler ve iki kralın verdiği işaret üzerine, kitle halinde, Müslüman ordusunun üzerine atılmışlar. Ve iki ordu birbirine katışmış; savaşçı savaşçıya karşı gelmiş; tarlalardaki ekinler kan içinde kalmış; haykırışlar haykırışları izlemiş ve gövdeler at nalları altında ezilmiş. Erlerin şarapla değil, kanla başları dönmüş ve sarhoşlar gibi sendele-

mişler. Ölüler ölülerin, yaralılar yaralıların üzerine yığılmış. Ve savaş böylece dövüşenleri ayıran gece gelinceye kadar sürmüş.

Davü'l-Mekân, kardeşi Şarkân'ı, adını yüzyıllar boyunca şanlı kılacak uğraşından dolayı kutladıktan sonra, Vezir Dendan'a ve başmabeyinciye "Ey büyük vezir ve sen, ey saygıdeğer mabeyinci, yanınıza yirmi bin savaşçı alın ve yedi fersah aralıkla denize doğru gidin! Oradan Duman Tüten Dağ'ın vadisine gitmek üzere gemilere binin! Bir yeşil sancak kaldırarak size işaret verdiğimde, kesin savaşa girişirsiniz! Biz de buradan kaçar gibi yaparak bir harekâta girişeceğiz. Bunu gören kâfirler bizi izleyecekler. Tam bu anda, siz de, onları izlersiniz; biz de bir yerde, geri dönerek onlara saldırırız; böylece iki yandan da sarılmış olurlar; 'Allah, Allah!' diye saldırınca, kâfirlerin biri bile kılıçlarımızdan kurtulamaz!" demiş.

Vezir Dendan ve başmabeyinci, işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve hemen emrolunan planın uygulanmasına koyulmuşlar. Geceleyin yürüyüşe geçerek Duman Tüten Dağ'ın vadisinde yer almaya gitmişler; orada daha önce denizden yol alarak gelip pusuya yatan ve sonra karadan gelen askerle birleşen Hıristiyan ordusu varmış. Eğer Felaketler Anası'nın ilk planı düşündüğü gibi çıksa yitip gitmeleri kesinmiş.

Oysa, sabahla birlikte tüm savaşçılar, silahlarını kuşanmış, ayaktaymışlar. Her yanda çadırların üstünde sancaklar dalgalanıyor, haçlar parlıyormuş. Müslümanlar Kur'an'ın ilk suresi olan Bakara Suresi'nin okunmasını dinliyor; imansızlarsa Meryem'in oğlu Mesih'i anıyor ve patriğin dışkısıyla ruhlarını arındırıyorlarmış; ancak tütsülenecek erlerin miktarının fazlalığından bu dışkı karışıkmış. Bu yüzden, bu tütsüler onları kılıçtan geçmekten kurtaramayacakmış!

Gerçekten işaret verilince müthiş bir savaş başlamış. Kafalar kurşunlar gibi uçuşuyormuş; kollar bacaklar yerleri kaplamış ve kan seller gibi akmış. Öylesine ki, atların göğsüne kadar yükselmiş.

Ama ansızın, sanki bir paniğe kapılmış gibi, o ana kadar yiğitçe savaşan Müslümanlar, sırtlarını çevirip hepsi birden kaçmaya başlamışlar.

Böylesine kaçan Müslüman ordusunun bu görünümü üzerine, Konstantiniyye Kralı Afridonyos, o zamana kadar birlikleri

savaşa katılmamış olan Kral Hardobyos'a hemen bir haberci göndermiş ve onlara "İşte Müslümanlar kaçıyor; çünkü patriğimizin kutsal dışkısıyla tütsülenerek sakal ve bıyığımızı merhemledik ve yenilmez hale geldik. Şimdi bu Müslümanları kovalayarak ve son bireyine kadar imha ederek zaferi tamamlamak size düşüyor. Yiğit savaşçımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan ikinci gece gelince, söze başlamış:

"Ve böylece yiğit savaşçımız Lukas'ın da öcünü almış oluruz!" haberini vermiş.

Bunun üzerine hayranlık uyandıran kızı Ebrize'nin ölümünün öcünü almak için fırsat gözetmekten başka düşüncesi olmayan Kral Hardobyos ordu birliklerine "Ey savaşçılar! Bakın şu Müslümanlara nasıl karılar gibi kaçıyorlar!" diye haykırmış. Oysa, bu kaçışın, yiğitler yiğidi Emir Şarkân ile kardeşi Davü'l-Mekân'ın bir taktiği olduğunu kesinlikle bilmiyormuş.

Gerçekten, Hardobyos'un Hıristiyanları onları izleyip tam yanlarına geldikleri sırada, Müslümanlar uydurma kaçışlarını durdurmuşlar ve Davü'l-Mekân'ın sesini duyunca, "Allahüekber!" diye haykırarak takipçilerinin üzerlerine atılmışlar ve Davü'l-Mekân, onları savaşa özendirmek için şu söylevi vermiş: "Ey Müslümanlar, işte din günü geldi. Cenneti kazanacağınız gün, bu gündür! Zira cennet, kılıçların gölgesine sığınmadan kazanılmaz!" Bunu duyunca Müslümanlar arslanlar gibi ileri atılmışlar. Ve o gün Hıristiyanlar için asla yaşlı ölemeyecekleri bir gün olmuş. Çünkü saçlarının beyazlanmasını görmeyi vakit bulamayacak şekilde biçilmişler.

Şarkân tarafından ani bir çatışmayla tamamlanmış olan bu harekât, sözle tanımlamaların tamamen dışında kalıyormuş. Ve o, yollarına çıkan herkesi böyle param parça ederken, Davü'l-Mekân yeşil sancağı kaldırmış ve kendisinin de savaşa katılacağını bildirmiş. Ama Şarkân, onun bu işaretinin anlamını kavrayıp hemen atını sürerek yanına gelmiş ve ona, "Ey kardeşim,

sen gövdeni savaşın talihine terk etmemelisin! Çünkü ülkenin yönetimi için gereklisin! Böylece, şu andan başlayarak senin yanından hiç uzaklaşmayacağım ve sadece senin yanında savaşacağım, tüm saldırılara karşı seni savunacağım!" demiş.

Bu zaman süresince, Vezir Dendan ve başmabeyinci tarafından yönetilen Müslüman savaşçıları, kararlaştırılan işareti görünce, yarım daire şeklinde açılmışlar ve Hıristiyan ordusunun deniz üzerindeki gemilerinden yana güvenlik olanaklarını kesmişler. Böylece bu koşullar altında girişilen savaşın sonucu artık kuşkulu olmaktan çıkmış ve Hıristiyanlar; Kürtler, Acemler, Türkler ve Araplardan oluşan Müslüman askerleri tarafından feci şekilde kırıma uğramışlar. Kaçabilenlerin sayısı pek azmış. Çünkü içlerinden yüz yirmi bin domuz ölüme kavuşurken, geriye kalanlar ancak, Konstantiniyye doğrultusunda kaçmayı başarabilmişler. İşte Kral Hardobyos'un Rumları bu durumdaymış. Kralları ile birlikte, baştan, Müslümanları imha edeceklerinden emin olarak dağlık yerlere çekilmiş bulunan Kral Afridonyos'unkilere gelince; kendi yanlılarının kaçışını görmekten büyük acı duymuşlar. İman sahipleri, o gün, kazanılan bu zaferin ötesinde, büyük miktarda ganimet elde etmişler: İlkin, kaçanların, felaketi haber vermek üzere Konstantiniyye'ye kavuşabilmek için bindikleri yirmi gemi dışındaki bütün gemiler; sonra da bu gemilerde bulunan tüm servet ve değerli eşya; ve koşum takımları ile elli bin at; ve içindeki silahlar ve yiyecekler ile tüm çadırlar ve nihayet sayılamayacak kadar çok miktarda eşya... Böylece büyük bir sevinç duymuşlar ve kazanılan zafer ve ganimetler için Tanrı'ya şükretmişler. Müslümanların durumu da böyle imiş.

Kaçaklara gelince, sonunda, ruhlarını felaket kargaları sarmış olarak Konstantiniyye'ye ulaşmayı başarmışlar. Onlardan durumu öğrenen tüm kent, derde boğulmuş ve binalar ve kiliseler matem bayrakları çekmişler; ve tüm halk ayaklanan gruplar halinde toplanmış ve başkaldırı feryatları koparmışlar. Hepsinin duyduğu acı, tüm filodan ancak yirmi geminin ve ordudan, ancak yirmi bin savaşçının geri dönmüş bulunduğunu görmekle daha da artmış. Bunun üzerine halk krallarını ihanetle suçlamışlar. Ve Afridonyos'un duyduğu şaşkınlık ve

korku o dereceyi bulmuş ki, burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan üçüncü gece gelince, söze başlamış:

Afridonyos'un burnu ayaklarına kadar uzamış, midesi alt üst olmuş, bağırsakları gevşemiş ve altına pislemiş. Bunun üzerine nasihat almak için Felaketler Anası'nı çağırtmış, yaşlı kadın da hemen gelmiş.

Tüm bu felaketlerin asıl nedeni olan bu Felaketler Anası, hilebaz, hain, felaketle yoğrulmuş, gerçekten korkunç bir yaşlı kadın imiş. Ağzı kokuşmuş, göz kapakları kızarmış ve kirpiksiz; yanakları donuk ve tozlu, suratı gece gibi karanlık; gözleri çapaklı; bedeni uyuz, saçları kirli; sırtı kambur, cildi pörsük imiş. En berbat çıbanlardan daha berbat bir çıban, en zehirli yılanlardan daha zehirli bir yılan imiş. Ve bu korkunç yaşlı kadın zamanının büyük bir bölümünü Kayseriyye'de Kral Hardobyos'un yanında geçirirmiş; ve kadın olduğu kadar erkek olarak da, büyük sayıda genç kölenin bulunmasından dolayı orada keyfince yaşarmış; çünkü genç erkek köleleri üzerine çeker; ve kendisi de genç kadın kölelerin üzerine binmeye bayılırmış; ve bu genç bakireleri gıdıklamayı ve genç bedenlerinin kendisininkine sürtünmesini de her şeyden çok severmiş. Ve bu gıdıklama işinde müthiş bir uzmanmış; ve bir gulyabani gibi narin yanlarını emer, hoşlanacakları şekilde meme başlarını ovuşturur; ve boşalıma ulaşmaları için ferçlerine daha önce hazırlanmış safran emiştirirmiş; bu onları, şehvetle kocakarının kollarına attırırmış. Bu sanatını da saraydaki tüm esirelere, daha önce de Ebrize'nin nedimelerine öğretmiş imiş; ama narin Mercane'yi kazanmakta başarı gösterememiş ve Ebrize'ye karşı bütün marifetleri yetersiz kalmış; çünkü Ebrize, onun nefesinin kokuşmuşluğundan, koltukaltı ve kasıklarından çıkan mayalanmış sidik kokusundan ve çürük sarmısak gibi kokan sık yellenmelerinden ve muz ağacının elyafından da sert, bir kirpininkinden de kıllı derisinin pürtüğünden dehşet duyarmış. Zira, aslında, şairin şu dizeleri bu yaşlı kadına çok uygun düşüyormuş:

> Cildine sürdüğü gülyağı, asla sessiz yellenmelerinin pis kokusunu gideremez![1]

Ancak Felaketler Anası'nın kendilerini okşamalarına terk eden esirelere son derece cömert, kendisine karşı çıkanlara ise kinle dolu olduğunu da söylemek gerek! Ve işte ona karşı çıkmasından dolayıdır ki, Ebrize de bu yaşlı kadının nefretini kazanmıştı.

Yaşlı Felaketler Anası, Kral Afridonyos'un yanına gelince, kral onun onuruna ayağa kalkmış; Kral Hardobyos da onu izlemiş. Yaşlı kadın da, "Ey kral, artık başımıza felaketler getiren bütün bu dışkısal tütsüleri ve kutsamaları bir yana bırakmamız gerek! Daha çok gerçek bilgeliğin ışığında hareket etmeyi düşünelim! İşte şöyle: Müslümanlar zorlu bir yürüyüşle, kentimizi kuşatmak için yol almakta bulunduklarından, imparatorluğun her yanına tellallar gönderip bağırtarak tüm halkın, şehri kuşatanların saldırısını bizimle birlikte def etmek için Konstantiniyye'de toplanmalarını sağlayalım! Karargâhlardaki bütün askerler de acele gelip duvarlarımızın gerisine çekilsinler, çünkü tehlike çok yakın! Bana gelince, ey Kral, beni kendi halime bırakırsan, çok geçmeden, ileri gelen kimseler huzuruna çıkarak hilelerimin sonucunu ve Müslümanlara yapacağım kötü işlerin yankılarını sana anlatırlar. Çünkü, şu andan başlayıp işe girişerek Konstantiniyye'yi terk ediyorum. Meryem'in oğlu Hıristos bizi korusun!" demiş.

Bunun üzerine Kral Afridonyos, dediği gibi Konstantiniyye'den çıkıp giden Felaketler Anası'nın nasihatlarını acele yerine getirmeye koyulmuş. Hilebaz yaşlı kadının tasarladığı düzen gereği şunlar yapılmış: Yanına Arap dilini iyi bilen elli seçkin savaşçı aldıktan sonra, kentten dışarı çıkınca, ilk yaptığı iş, bunları Şamlı Müslüman tacirler kılığına sokmak olmuş. Çünkü aynı şekilde yanına elli katır yükü her türden kumaş, Antakya ve Şam ipeklileri, madensi yansımalar yapan satenler ve değerli

1 Mardrus'ün İngilizceye çevirisinde bu dizeler şöyle yorumlanmış: *"All her perfumers with their scented arts / Could not disguise the fetor of her farts!"* (Tüm kokucuları, marifetli kokularıyla / Onun yellenmelerinin pis kokusunu gideremez!) (Â.Ş.O.)

dibalar ve daha birçok şahane giysi almış bulunuyormuş. Ve de Kral Afridonyos'tan serbestçe geçiş sağlayan bir mektup almaya da özen göstermiş. Bu mektupta şunlar yazılı imiş:

> *Falan* ve *falan* tacirler, ülkemize ve Hıristiyan dinimize yabancı kimselerdir; ülkemize sadece ticaret maksadıyla geldiklerinden ve ticaret bir ülkenin refahı ve zenginliğini oluşturduğundan ve bunlar savaş erleri olmadıklarından ve barışsever kimseler bulunmakla, kendilerine bu serbest geçiş belgesini, kişiliklerine ve yararlarına zarar verilmemesi ve kendilerinden hiçbir vergi veya malları için giriş ve çıkış parası alınmaması için verdik!

Bunu izleyerek, elli savaşçı bir kez Müslüman tacirler gibi giyininceye, hain yaşlı kadın da beyaz yünden uzun bir giysiye bürünerek bir Müslüman çilekeş gibi kılık değiştirmiş; ve alnını, ona eşsiz bir ermiş görüntüsü veren kendi tertibi bir merhemle ovuşturmuş; sonra da ayaklarını öyle bir tarzda bağlatmış ki, bağların baskısıyla ayağından kan çıkmış ve kaybolmaz izler belirmiş. Sonra yol arkadaşlarına şu hitapta bulunmuş:

"Şimdi beni kırbaçlarla dövmeniz ve bıraktığı yara izleri kaybolmayacak şekilde bedenimi kan içinde bırakmanız gerek! Ve bunun için hiç kaygılanmayın, çünkü ihtiyaç gidermenin yasaları vardır. Sonra beni, şu mal sandıklarına benzer bir sandığa koyun, sandığı da şu katırlardan birine yükleyin! Sonra komutanı Şarkân olan Müslüman karargâhına ulaşıncaya kadar yol almayı sürdürün! Yolunuzdan alıkoymak isteyenler olursa, sizi Şamlı tacirler olarak tanıtacak olan Kral Afridonyos'un mektubunu gösterin ve Emir Şarkân'ı görmek istediğinizi söyleyin; ve huzuruna götürüldüğünüzde, size devletinizi ve Rum kâfirlerinin diyarında gerçekleştirdiğiniz yararları sorarsa ona 'Ey bahtıgüzel şah, bu inançsız Hıristiyanlar ülkesindeki ticari yolculuğumuzun en büyük kârı, on beş yıldan beri barış ve dua üzerine olası Muhammed Peygamberin kutsal dininden döndürülmek için bir yeraltı mahzeninde işkence gören yaşlı bir çilekeş azizin işkencecilerin elinden kurtarılması olmuştur' dersiniz ve bu kurtarmanın öyküsünü şöyle anlatırsınız:"

Alım satımda bulunmak üzere bir müddet önce Konstantiniyye'ye gitmiştik; bir gece oturmuş, o gün ne kadar kazançlı olduğumuzun hesabını yaparken, oturduğumuz salonun duvarında, gözyaşları gözlerini doldurup saygıdeğer beyaz sakallarından süzülen kederli bir ihtiyara ait olan büyük bir gölge gördük. Kederli ihtiyarın dudakları ağır ağır kıpırdadı ve bize şu sözleri söyledi: "Ey Müslümanlar! Eğer içinizde Allah korkusu olan ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin öğütlerine sözcüğü sözcüğüne uyan kişiler varsa, kalkıp bu imansızların ülkesinden çıksın ve bahtı bir gün Konstantiniyye'yi Rumların elinden almak üzere çizilmiş olan Emir Şarkân'ın ordugâhına doğru gitsin! Ve yolunuz üzerinde, üç günlük bir yürüyüşten sonra bir manastıra rastlayacaksınız. Bu manastırda on beş yıldan beri, erdemleri Yüce Tanrı yanında hoş karşılanan Abdullah adında Mekkeli bir çilekeş azizin kapalı tutulduğu bir mahzen bulacaksınız. Hıristiyan keşişlerin eline düşmüş bulunmakta ve bu mahzene kapatılıp dinine duyulan nefretten dolayı işkence görmektedir bu aziz. Bu azizin kurtarılması Yüce Tanrı'nın katında makbul davranış olacaktır; ayrıca kendiliğinden de çok güzel bir harekettir! Bu konuda size daha fazla bir şey söylemeyeceğim. Barış üzerine olsun!" Bunu söyledikten sonra da kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan dördüncü gece gelince, sözünü sürdürmüş:

Ve bunu söyledikten sonra kederli ihtiyarın görüntüsü gözlerimizden kayboldu. Bunun üzerine tereddüt etmeden, hemen ne kadar malımız kaldıysa ve Rumların ülkesinden ne kadar mal satın aldıysak toparladık ve Konstantiniyye'den çıktık. Bir köyün ortasında bulunan söz konusu manastırı bulduk. Kuşku uyandırmamak için, köyün orta yerinde tacirlerin âdet edindikleri gibi balyalarımızın bir bölümünü çözdük ve akşam oluncaya kadar satmaya koyulduk. O zaman, karanlığın yardımıyla, manastıra gizlice girdik. Bize ihtiyarın görüntüsünün bildirdiği gibi aziz çilekeş Abdullah'ı bulduk; şimdi kendisi şu sandıklardan birinin içindedir ey Şah ve onu sana getirdik!

Bu sözleri yoldaşlarına bellettikten sonra, çilekeş kılığındaki yaşlı Felaketler Anası, "O zaman ben, bütün bu Müslümanların kökünü kuruturum!" diye eklemiş.

Yaşlı kadın sözlerini bitirince, yol arkadaşları işitip itaat ettiklerini söylemişler ve onu bedeninden kan sızıncaya kadar kırbaçlamışlar. Sonra da boş bir sandığa kapatmışlar, onu da bir katıra yüklemişler ve bu hain kadının planını uygulamak üzere yola koyulmuşlar.

İman sahiplerinin muzaffer ordusuna gelince, Hıristiyanların bozguna uğramasından sonra ganimeti paylaşmışlar ve iyiliklerinden dolayı Tanrı'ya şükretmişler. Sonra Davü'l-Mekân ile Şarkân, birbirlerini kutlamak için elele tutuşmuş ve sarmaşmışlar; Şarkân sevinç duyarak Davü'l-Mekân'a "Ey kardeşim, dilerim ki Tanrı, hamile eşinden sana bir erkek evlat nasip eder; onu benim kızcağızım Talihin Kudreti ile evlendirebilirim!" demiş. Ve birlikte sevinçlerini sürdürürlerken, Vezir Dendan yanlarına gelip onlara "Ey şahlarım, zaman yitirmeden ve kendilerini toparlamadan yenilenlerin peşine düşmemiz akıllıca ve uygun olur; onları Konstantiniyye'de sararız ve yeryüzünden tamamen yok ederiz. Çünkü şairin dediği gibi:

> Zevklerin en hası, düşmanı kendi elleriyle yok etmek, ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusunu yaşamaktır.
> En hoş zevk, sevgiliden gelen bir habercinin, sevgilinin gelmekte olduğunu bildirmesidir.
> Ama zevklerin asıl en hası: haberci gelmeden önce sevgilinin gelmesi değil midir?
> Ve ondan sonra gelsin: düşmanı kendi elleriyle öldürme zevki; ve de ateşli bir savaş atı üzerinde uçup gitme duygusu!

Vezir Dendan'ın, bu dizeleri okuması üzerine iki şah onun görüşünü kabul etmiş ve Konstantiniyye için hareket emri vermişler. Ve tüm ordu, başlarında komutanları olduğu halde yola koyulmuşlar.

Ve aralıksız yol alınmış; sarı otlardan başka bitkinin yetişmediği kavrulmuş büyük ovaları ve sadece Tanrı'nın varlığının yer aldığı ıssız yerleri geçmişler. Bu susuz çöllerde altı günlük yıpratıcı bir

yürüyüşten sonra Yaradan'ın kutsadığı bir kente ulaşmışlar. Kentin önünde, uğultulu suların aktığı, meyve ağaçlarının çiçek açtığı taze çayırlar uzanıyormuş. Gazellerin oynaştığı, kuşların ötüştüğü bu ülke, dallarını süsleyen şebnemlerle, avare rüzgâra gülümseyen çiçekleriyle bir cennete benziyormuş; şairin dediği gibi:

> Bak çocuğum! Bahçenin yosunu, uyuyan çiçeklerin okşayışı altında mutlu uzanıyor. Tapınılası yansımaları olan zümrüt renkli büyük bir halı gibi.
> Kapa gözlerini çocuk! Kamışların ayak ucunda şarkı söyleyen suyu dinle! Ah! Kapa gözlerini!
> Bahçeler! Çimenler! Dereler! Size tapıyorum! Ey güneş altındaki dere! Salkım söğütlerin gölgesindeki bir yanakta beliren gözyaşı gibi parlıyorsun!
> Ve akarken sıçrattığın sular, kenarındaki parlak renkli çiçeklerde gümüş damlalar oluşturuyor. Ve siz çiçekler! Sevgilimin başına taç olun!

Duyularını bu zevklerle doyuran iki kardeş, burada bir süre dinlenmeyi düşlemişler. Gerçekten, Davü'l-Mekân, Şarkân'a "Ey kardeşim, Şam'da senin bu kadar güzel bahçeler gördüğünü sanmıyorum. Burada birkaç gün kalalım ve askerlerimize biraz taze hava solumak ve bu tatlı sudan içmek için zaman bağışlayalım! Böylece kâfirlere karşı daha iyi savaş versinler!" demiş. Şarkân da bu fikri çok yerinde bulmuş.

Oysa, orada iki gün kalıp yola çıkmak için çadırları toparlamak üzere iken; uzaklardan sesler işitmişler; soruşturunca, kendilerine, kâfirler ülkesinde alışveriş yaptıktan sonra yurtlarına dönmekte olan Şamlı tacirlere ait bir kervanın gelmekte olduğunu; askerlerin de kâfirler ile alış veriş yaptıklarından ötürü onları cezalandırmak üzere yollarını kesmiş olduğunu söylemişler.

Fakat, tam o sırada, askerlerle çevrilmiş bulunan tacirler, itiraz ederek ve çırpınarak yaklaşmışlar ve kendilerini Davü'l-Mekân'ın ayaklarına atıp ona "Kâfirlerin ülkesinde bulunuyorduk; bize saygı gösterdiler. Ne canımıza ne de malımıza zarar verdiler. Şimdi İslam ülkelerinde kardeşlerimiz olan müminler arasında, yağmaya uğrayarak kötü muamele görüyoruz!" demişler. Son-

ra, Konstantiniyye Kralı'nın serbest geçiş belgesini çıkarmışlar ve Davü'l-Mekân'a vermişler. O da Şarkân ile birlikte mektubu okumuş. Şarkân da onlara "Sizi yakalamış olanlar hemen bırakacaklar. Ama siz Müslüman olarak neden gidip kâfirler ile alışveriş ettiniz?" demiş. Bunun üzerine tacirler, "Ey efendimiz, Tanrı bizi, tüm orduların zaferlerinden, hatta sizin kazandığınız tüm zaferlerden de önemli bir zafer kazanmış olmak için bu Hıristiyanlar ülkesine yolladı!" diye yanıt vermişler. Şarkân da "Nedir bu zafer, ey tacirler?" demiş. Onlar da "Bundan ancak sır sızdırmayacak tenha bir yerde sözedebiliriz. Çünkü söyleyeceklerimiz eğer duyulup yayılırsa, hiçbir Müslüman, barış zamanında bile, artık Hıristiyan ülkelerine ayak basamaz!" diye yanıtlamışlar.

Bu sözleri işiten Davü'l-Mekân ve Şarkân, tacirleri alıp densiz kulaklardan uzaklarda, tenha bir çadıra götürmüşler. Bunun üzerine tacirler...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan beşinci gece olunca sözünü sürdürmüş:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, tacirler, bunun üzerine, iki kardeşe Felaketler Anası'nın düzenleyip onlara öğrettiği öyküyü anlatmışlar. Ve iki kardeş çilekeş ihtiyarın çektiği acıların ve manastırın mahzenlerinden kurtarılışının öyküsünü işitmekle çok duygulanmış. Tacirlere "Peki nerede şimdi bu aziz çilekeş? Onu yine manastırda mı bıraktınız?" diye sormuşlar. Onlar da "Manastırın bekçisi keşişi öldürünce, hemen, azizi bir sandığa kapattık ve katırlardan birine yükledik ve büyük bir hızla oradan kaçtık. Şimdi onu size bırakıyoruz. Ama, manastırdan kaçmadan önce orada yüzlerce kilo altın, gümüş ve her türden mücevher saklandığını saptadık; zaten birkaç dakika sonra görüşeceğiniz çilekeş aziz size bunu daha iyi açıklar" demişler.

Ve bu tacirler, hemencecik gidip katırın yükünü çözmüşler ve sandığı açarak çilekeş azizi iki kardeşin önüne getirmişler; Hıyarşembe çiyesi kadar kara, zayıf ve pörsük imiş; ve sırtında kamçı darbelerinin yara yerleri ve de cildinde vurulduğu zincirin etine gömülmüş izleri varmış. Aslında Felaketler Anası olan bu kişinin

görünümü karşısında iki kardeş önlerinde çile çekenlerin en azizinin bulunduğuna inanmış; özellikle çilekeşin alnının, hain yaşlı kadının derisine sürdüğü gizemli merhem dolayısıyla, güneş gibi parladığını görünce, ona doğru ilerleyerek ve ondan kutsanma dileyerek el ve ayaklarını öpmüşler ve hatta çilekeş bir aziz sandıkları bu kimsenin katlandığı acılardan etkilenerek ağlamaya başlamışlar. Bunun üzerine kadın onlara, ayağa kalkmaları için işaret etmiş ve kendilerine, "Şimdi ağlamayı bırakın ve benim sözlerime kulak verin!" demiş. Bunun üzerine iki kardeş hemen itaat etmiş ve o da kendilerine:

"Bilin ki, ben efendimin iradesine sessizce boyun eğmekteyim; çünkü biliyorum ki, onun başıma getirdiği felaketler sadece benim sabrımı ve alçakgönüllülüğümü denemek içindir. Şükürler olsun ona, şükürler olsun! Yüce Tanrı'nın denemelerine dayanamayanlar asla cennetin zevkini tadamazlar. Ve eğer ben şimdi kurtuluşumdan dolayı mutluysam bu, acılarımın sona erdiğinden değil, Müslüman kardeşlerimin arasına katıldığımdan ve İslam davası için dövüşen savaşçıların atlarının ayakları altında ölmek ümidindendir! Çünkü kutsal savaşta ölen insanlar ölmezler, ruhları ölümsüzdür!" demiş.

Bunun üzerine iki kardeş azizin ellerine uzanıp yeniden öpmüş ve ona yiyecek getirsinler diye emir vermek istemişler; ama o, "Neredeyse on beş yıldır oruç tutmaktayım; ve şimdi Tanrı bunca nimet sağlamışken, bu orucu bozacak ve imsaktan uzaklaşacak kadar dine aykırı davranmak istemem! Ama gün batarken, bir parça ekmek yerim!" diyerek reddetmiş. Bunun üzerine ısrar etmemişler; fakat, akşam olunca, sofra kurdurmuşlar; kendileri ona ikramda bulunmak istemişler; ama hain kadın, onlara "Şimdi yemek yeme zamanı değil, Yüce Tanrı'ya yakarma zamanıdır!" diyerek onları geri çevirmiş; ve hepsi birden mihraba yönelerek namaz kılmaya başlamışlar. O da bütün gece ve onu izleyen iki gece, öylece hiç istirahat etmeden ibadet etmiş durmuş. Bunun üzerine iki kardeş, ona karşı, onu her an çilekeş bir âdem, bir aziz sanarak büyük bir saygı duymuş; ve ona kendisine ait hizmetçiler ile aşçıların oturacağı büyük bir çadır vermişler; ve üçüncü günün sonunda, hâlâ beslenmek için hiçbir şey almamakta ısrar edince, iki kardeş bizzat hizmet etmeye gelmiş ve çadırına gözün

ve gönlün dileyebileceği hoş şeyler getirmişler. Ama o, hiçbir şeye dokunmak istememiş ve bir parça ekmek ile biraz tuzdan başka hiçbir şey yememiş. Bu yüzden iki kardeşin ona karşı saygıları daha da artmış ve Şarkân, Davü'l-Mekân'a "Aslında, bu zat bu dünyanın nimetlerini kesinlikle reddediyor! Eğer benim kâfirlerle vuruşmak gibi bir görevim olmasaydı, onun kulu, kölesi olurdum; ve kutsamasını üzerimde duymak için tüm hayatımı ona bağlardım. Haydi gidip ondan, bize biraz nasihatta bulunması için ricada bulunalım! Zira yarın Konstantiniyye üzerine yürümek zorundayız; onun sözlerinden yararlanmak için bundan iyi fırsat bulamayız!" demiş.

Bunu duyan Büyük Vezir Dendan da "Ben de bu çilekeş azizi görmek ve benim için de hayır duada bulunmasını dilemek isterim; zira bu kutsal savaşta ölümü tatmak ve Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak isterim; çünkü bu hayattan alacağımı aldım artık!" demiş.

Bunun üzerine üçü birden bu hain yaşlı kadın, Felaketler Anası'nın oturmakta olduğu çadıra yollanmış ve onu orada ibadetten kendinden geçmiş halde bulmuşlar. Bu durumda, onun ibadetini bitirmesini beklemişler; ama, üç saatlik bir bekleyiş sonunda, döktükleri hayranlık gözyaşlarına ve hıçkırıklarına karşın, yaşlı kadın, bu diz üzerinde ibadet halindeki duruşundan ayrılmamış ve onlara en küçük bir ilgi bile göstermemiş; yine de ona doğru ilerleyip önünde yeri öpmüşler. O zaman ayağa kalkmış ve onlara barış dileyip hoşgeldiklerini söyledikten sonra "Bu saatte beni görmeye niçin geldiniz?" demiş. "Ey çilekeş aziz, buraya geleli birkaç saat oldu. Ağlayışlarımızı işitmedin mi?" diye yanıt vermişler. O da "Tanrı huzurunda bulunan kimse, bu dünyada olup bitenleri görüp işitemez!" diye yanıt vermiş. Onlar da kendisine, "Ey aziz çilekeş, biz seni büyük savaşa girişmeden önce kutsamanı dilemek ve senin ağzından, yarın Tanrı'nın yardımıyla sonuncusuna kadar kıracağımız kâfirlerin nezdinde geçirdiğin esirlik öyküsünü öğrenmek için görmeye geldik!" demişler. Bunu duyan lanetli yaşlı kadın, "Vallahi! Eğer siz müminlerin komutanları olmasaydınız, şimdi size anlatacaklarımı asla anlatmış olamazdım! Çünkü siz bundan sonuç olarak çok büyük bir yarar sağlayacaksınız!"

"Dinleyin öyleyse!" demiş.

Manastırın Öyküsü

Bilin ki, ben kutsal yerlerde sofular ve maneviyatı yüce kişilerle birlikte uzun süre kaldım ve onlarla birlikte, hiçbir zaman kendimi onlardan üstün görmeyerek, alçakgönüllülükle yaşadım; çünkü Yüce Tanrı bana tevazu ve her şeyden el etek çekme huyunu vermiştir. Ve de geri kalan günlerimi dinsel görevlerimi tamamlayarak ve olaysız bir yaşamın sakinliği içinde geçirmeyi düşünüyordum. Ama bahtı hesaba katmadan düşünüyordum bunları...

Bir gece, daha önce hiç görmediğim denizi görmeye gitmiştim, içimde su üzerinde yürümek için dayanılmaz bir istek duydum; ve kararlı olarak denize yöneldim; ve büyük bir şaşkınlık duyarak içine batmadan, hatta çıplak ayaklarım bile ıslanmadan su üzerinde yürümeye koyuldum. Ve deniz üzerinde belli bir süre yürüdükten sonra kıyıya geri geldim. O zaman, bilmeden sahip olduğum bu doğaüstü yetenekten aklım karışarak, içimden kibirlendim ve "Kim benim gibi deniz üzerinde yürüyebilir?" diye düşündüm. Bu düşünceyi zihnimde ancak oluşturmuştum ki, Tanrı, yüreğime yolculuk aşkını sokarak beni cezalandırdı.

Ve kutsal yerleri terk ettim. O zamandan beri, dünya yüzünde orada burada avare dolaşıp durmaya koyuldum.

Böylece, kutsal dinimizin görevlerini titizlikle yerine getirerek Rum ülkelerinde dolaştığım bir gün, tepesinde Hıristiyan bir keşişin gözettiği bir Hıristiyan manastırı bulunan yüce bir dağa ulaştım. Matruna adındaki bu keşişi daha önce kutsal yerlerde tanımıştım. Beni görür görmez saygıyla karşılamak için koşup geldi ve dinlenmem için manastıra çağırdı. Oysa, hain kefere, beni mahvetmek istiyormuş; çünkü manastıra girer girmez, beni sonu karanlıkta kalan bir kapıya ulaşan uzun bir dehlize soktu. Ve beni birdenbire bu karanlığın dibine itiverdi ve kapıyı kapatıp beni hapsetti. Bana yiyecek, içecek bir şey vermeden orada kırk gün bıraktı; böylece dinime karşı duyduğu kinle benim orada açlıktan öleceğimi düşünüyordu.

Bunu izleyerek, olağanüstü bir gezi dolayısıyla manastıra keşişlerin en yüce rütbelisi geldi; bu gibi yüksek rütbeli kişile-

rin âdeti olduğu üzere, yanında çok yakışıklı on genç keşiş ile bunların güzelliğine eş güzellikte bir kızdan oluşan bir maiyeti vardı; bu genç kız kalçalarını ve göğüslerini belirten bir rahibe giysisine boydan boya bürünmüştü. Tamasil adındaki bu genç kız ve genç keşiş arkadaşlarının bu başkeşiş ile olan ilişki ve korkunç davranışların ne olduğunu ancak Tanrı bilirdi.

Amirinin böylece geldiğini gören Keşiş Matruna, benim hapsedilmemi ve kırk gündür aç bırakıldığımı ona anlatmış olacak ki, adı Dekyanos olan başkeşiş, bahçenin kapısını açmasını ve ona "Bu Müslüman, şu saatte, alıcı kuşların bile yaklaşmak istemeyeceği kadar etten soyunup iskelet haline gelmiş olmalıdır!" diyerek kemiklerimi atılmak üzere dışarı çıkarmasını emretmiş. Bunun üzerine Matruna ile genç keşişler mahzenin kapısını açtılar ve beni dizüstü dua ederken buldular.

Bunu görünce Keşiş Matruna, "Ah! Alçak büyücü! Şunun kemiklerini kıralım!" diye haykırdı. Ve hepsi birden üzerime baston ve kamçılarla üşüşüp öylesine dövdüler ki, ölüyorum sandım. Ama şimdi anlıyorum ki, yüce Tanrı beni bu deneylerden geçirerek kendisinin elinde bir gereçten başka bir şey olmadığım halde geçmişte deniz üzerinde yürüyebildiğimi görerek kibir duyduğumdan ötürü cezalandırmak istiyordu.

Keşiş Matruna ve öteki genç köpoğulları beni bu acınacak hale koyduktan sonra zincirlediler ve karanlık yeraltı mahzenine attılar. Eğer Tanrı'nın yüreğini merhametle doldurduğu genç Tamasil, başkeşişin manastırda kaldığı sürece, her gün beni gizlice ziyaret ederek bir arpa ekmeği ve bir testi su vermeseydi, kuşkusuz orada açlıktan ölecektim. Başkeşiş de pek hoşlandığı bu manastırda uzun süre kaldı; hatta sonunda burayı sürekli ikametgâh seçti; ve burasını terk etmek zorunda kalınca genç Tamasil'i Keşiş Matruna'nın himayesine terk etti.

Mahzende hapsedilmiş olarak beş yıl kaldım. Kendi bakımından genç kız da büyüyor ve zamanın en güzel kızlarına meydan okuyacak bir güzel oluyordu. Sizi temin ederim ki, ey şahlar, ne bizim ülkemizde ne de Rum ülkelerinde onun eşini bulmak mümkündür. Ancak bu manastıra kapatılmış olan tek mücevher o değildi. Çünkü, altın gümüş, mücevherat ve her türden hesaba sığmaz sayısız zenginliklerden oluşan hazineler vardı orada.

Bundan dolayı sizin acele bu manastıra saldırarak genç kıza ve hazinelere sahip olmanız gerekir! Ve bildiğim gizli yerlerin ve dolapların, özellikle altınla işlenmiş en güzel vazoları içeren, keşişlerinin başı Dekyanos adlı olan kişinin dolabının kapılarını açmanız için ben size rehberlik edeceğim. Ve size krallara layık harika genç Tamasil'i teslim edeceğim; zira güzelliğinin ötesinde güzel şarkı söylemek yeteneğine de sahip olup; kentlerde yaşayan Araplar ile Bedevilerin tüm şarkılarını bilir; size ışıklı günler ve tatlı mutlu geceler geçirtecektir.

Benim yeraltı mahzeninden kurtuluşuma gelince, bunu beni kendilerini ve gelecek kuşakları Kıyamet Gününe kadar Tanrı kahredesi Hıristiyanların ellerinden çekip almak için yaşamlarını ortaya koyan bu iyi yürekli tacirlerin ağzından dinlemiş bulunuyorsunuz.

İki kardeş bu öyküyü işitince, sahip olacakları bunca şeyi ve özellikle yaşlı kadının, gençliğine karşın, zevk sanatında çok uzman olduğunu söylediği genç Tamasil'i düşünerek çok sevinmişler. Ama Vezir Dendan, bu öyküyü büyük bir güvensizlik duygusuna kapılmadan dinleyememiş ve şayet oradan kalkıp gitmediyse bunu, sadece iki şaha duyduğu saygıdan dolayı yapmamış. Çünkü bu garip çilekeşin sözleri asla kafasına girmemiş ve onu inandırmak ve doyurmaktan uzak kalmış imiş. Bununla birlikte bu izlenimini kendine saklamış ve yanılmış olma korkusuyla hiçbir şey söylememiş.

Davü'l-Mekân'a gelince, ilkin ordusunun başında manastır üstüne yürümek istemiş; fakat yaşlı Felaketler Anası, ona "Korkarım ki, Başkeşiş Dekyanos, bütün bu savaşçılardan korkarak ve genç kızı da birlikte alarak manastırdan kaçar" diyerek onu bundan vazgeçirmiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân başmabeyinciyi, Emir Rüstem'i ve Emir Behrimen'i çağırmış ve onlara "Yarın gün doğumunda, size katılmakta gecikmeyeceğimiz Konstantiniyye üzre yola çıkacaksınız. Sen, ey mabeyinci, ordunun başkomutanlığını, benim yerime, üstleneceksin; sen Rüstem, kardeşim Şarkân'ın yerini dolduracaksın ve sen Behrimen, Büyük Vezir Dendan'ın yerini alacaksın! Özellikle de orduda bizim yokluğumuzu duyurmamak için çok özen gösterin! Zaten bizim yokluğumuz ancak üç gün sürecek" demiş. Sonra Davü'l-Mekân,

Şarkân ve Vezir Dendan en yiğitlerinden yüz savaşçı ve manastırın hazinelerini yükleyecekleri yüz katır seçmişler ve daima Tanrı'nın sevgili bir çilekeşi olduğuna inandıkları o hain yaşlı kadın Felaketler Anası'nı da birlikte almışlar ve onun tarifine uyarak manastırın yolunu tutmuşlar.

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad günün belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama doksan altıncı gece olunca, söze başlamış:

Başmabeyinci ve Müslüman birliklerine gelince, Şah Davü'l-Mekân'ın emrine uyarak, ertesi gün şafak sökerken, çadırları sökmüşler ve Konstantiniyye'ye ulaşmak üzere yola koyulmuşlar.

Kendi bakımından, yaşlı Felaketler Anası, hiç zaman yitirmemiş. Hepsi birden çadırlardan ayrılır ayrılmaz, katırının üzerinde bulunan sandıklardan birinden kendisi tarafından yetiştirilmiş iki güvercin çıkarmış. Bu güvercinlerin her birinin boynuna Konstantiniyye Kralı Afridonyos'a seslenen birer mektup bağlamış ve bu mektuplarda yaptığı her şeyi anlatmış ve şunları bildirerek mektubu sonuçlandırmış:

> "Böylece, ey kral, Rum ülkelerinde yetişmiş en yiğit kişilerden denenmiş on bin savaşçıyı hemen manastıra yollamanız gerek! Bunlar, dağın eteğine ulaştıklarında beklesinler; ben gelmeden yerlerinden kıpırdamasınlar; benim gelmemi gözlesinler! O zaman bunlara, iki Şah ile veziri ve yüz Müslüman savaşçısı teslim ederim. Bununla birlikte, ey kral, benim bu düzenimin manastırın muhafızı Keşiş Matruna ölmüş olmadıkça tamamlanamayacağını söylemeliyim; Hıristiyan ordusunun ortaklaşa yararı için onu feda edeceğim; çünkü bir keşişin yaşamı, Hıristiyanlığın selameti karşısında bir hiçtir. Ve Efendimiz Hıristos'a şimdi ve her zaman şükürler olsun!"

Ve mektup taşıyıcı güvercinler yükseklerden uçarak Konstantiniyye'ye ulaşmışlar ve kuşbazlar güvercinlerin boynuna asılı

mektupları alıp hemen Kral Afridonyos'a götürmüşler. Ve kral mektubu okur okumaz gerekli on bin kişiyi toparlamış ve her birine birer at vermiş ve ayrıca düşmandan sağlanacak ganimeti taşımak için birer hecin devesi ile birer katır bunlara eklemiş. Ve bunları hemen manastır doğrultusunda yola çıkarmış.

Şah Davü'l-Mekân ve Şarkân ile vezir Dendan'a ve yüz savaşçıya gelince; bunlar bir kez dağın eteğine gelince; kendi başlarına manastıra tırmanmak zorunda kalmışlar; çünkü Yaşlı Felaketler Anası, yolculuktan dolayı son derece yorgun bulunduğundan "İlkin sizler dağa çıkın, ben daha sonra, siz manastırı elinize geçirince, gizli hazineleri göstermek üzere dağı tırmanırım!" diyerek dağın eteğinde kalmış.

Böylece, kendilerini gizleyerek birer birer manastıra ulaşmışlar; ve duvarların altına gelince, kaşla göz arasında merdiven dayayarak hep birden bahçeye sıçramışlar. O sırada gürültüyü duyan Keşiş Matruna bahçeye koşmuş ama bu onun yaptığı tek hareket olmuş; onun farkına varan Şarkân, savaşçılarına "Gebertin şu köpeği!" diye haykırmış ve keşiş birdenbire yüz mızrakla birden delik deşik olmuş; inançsız ruhu kıçından çıkmış ve cehennemin ateşlerine gömülmeye gitmiş. Ve buyruk üzere manastır yağma edilmeye başlanmış. İlkin Hıristiyanların bağışlarının toplandığı kutsal mahalle girilmiş; orada duvarlara baştan aşağı asılmış, yaşlı çilekeşin kendilerine söylediğinden de fazla, büyük miktarda mücevherat ve çok değerli eşya bulmuşlar. Sandık ve torbaları bunlarla doldurup katır ve develere yüklemişler.

Ama, çilekeşin kendilerine anlattığı Tamasil adlı genç kıza gelince, ne ondan, ne onun kadar güzel diğer on genç keşişten, ne de iğrenç başkeşiş Dekyanos'tan bir iz bulabilmişler. Bunun üzerine genç kızın ya dolaşmak için dışarı çıktığını ya da bir odaya saklanmış bulunduğunu düşünmüşler; ve tüm manastırı araştırmışlar; ve onu beklemek üzere orada iki gün kalmışlar; fakat genç Tamasil bir daha görünmemiş; Şarkân da sabırsızlanarak, sonunda "Vallahi! Ey kardeşim, yüreğim ve düşüncem Konstantiniyye'de kendi başlarına bıraktığımız ve kendilerinden hiçbir haber alamadığımız İslam savaşçılarıyla çok uğraşıyor" demiş. Davü'l-Mekân da "Ben de, Tamasil adlı bu kız ile genç yoldaşlarından el çekmemiz gerektiğine inanıyorum; çünkü

bundan bir şey çıkmayacağını anlıyorum. Ve şimdi zaten yeterince boşu boşuna beklediğimiz ve develerimize ve katırlarımıza manastırdaki servetin büyük bir bölümünü yüklediğimiz için, Tanrı'nın bize bağışladığıyla yetinelim ve Tanrı'nın yardımıyla kâfirleri kahretmek ve başkentleri Konstantiniyye'yi almak için hazırlanan ordumuza katılalım!" demiş.

Bunun üzerine, dağın aşağısında bulunan yaşlı çilekeşi almaya gitmek ve ordularına doğru yol almak üzere manastırdan aşağı inmişler. Ancak vadiye henüz ulaşmışlarken, yüksekliklerde, her yanda, Rum savaşçıları boy göstermiş; ve savaş haykırışları koparak, her yandan birden aynı zamanda onları sarmak üzere aşağı doğru inmeye koyulmuşlar. Bunu görünce, Davü'l-Mekân "Bizim manastırda bulunduğumuzu Hıristiyanlara kim bildirmiş olabilir?" diyerek haykırmış. Ama Şarkân, sözünü sürdürme olanağı tanımadan, ona "Ey kardeşim, tahminler yürüterek kaybedeceğimiz zaman yok; yiğitçe kılıçlarımızı çekelim ve yerlerimizde sağlamca tutunarak bu lanetli köpekleri bekleyelim ve onları öylesine kıyıma uğratalım ki, içlerinden hiçbiri kurtulup, ocağının ateşini yeniden canlandırma olanağı bulamasın!" demiş. Davü'l-Mekân da "Eğer daha önce haberli olsaydık biraz daha etkin dövüşebilmek için savaşçılarımızdan daha büyük bir bölümünü yanımıza alırdık!" demiş. Ama Vezir Dendan "Yanımızda on bin adam da olsa, bu dar boğazda bize hiçbir yarar sağlamazdı. Ancak, Tanrı bize bütün güçlükleri aştıracak ve bu kötü durumdan kurtaracaktır. Zira, buralarda Rahmetli Şah Ömer–ün-Neman ile dövüştüğümüz zamanlarda, bu vadinin bütün çıkış yerlerini ve içerdiği tüm buzlu sularının kaynaklarını öğrendim. Bu kâfirler tarafından tüm çıkış yerleri tutulmadan beni izleyin!" demiş.

Ama tam bir sığınacak yer bulmaya giderlerken, önlerinde çilekeş aziz belirmiş ve onlara "Böyle nereye koşuyorsunuz, ey müminler? Düşman görünce kaçıyor musunuz? Hayatınızın sadece Tanrı'nın elinde bulunduğunu, başınıza ne gelirse gelsin, onu kaybetmenin veya saklamanın kendi kudretinde olduğunu bilmiyor musunuz? Benim mahzende, hiçbir şey yemeden, sırf Tanrı istediği için yaşadığımı unuttunuz mu? Öyleyse, ileri Müslümanlar! Şayet ölüm mukadderse, cennet sizi bekliyor!" diye haykırmış.

Çilekeş azizin bu sözlerini duyunca, yüreklerine yiğitlik dolduğunu hissetmişler ve acımasızca üzerlerine çöken düşmanı dimdik ayakta karşılamışlar. Oysa, tüm varlıkları ancak yüz üç kişiymiş; ama bir mümin, bin kâfire bedel değil miymiş? Gerçekten, Hıristiyanlar mızrak ve kılıç mesafesine gelir gelmez başlarının uçurulması Müslümanlar için bir oyun haline gelmiş ve Davü'l-Mekân ile Şarkân, kılıçlarının her savruluşunda havaya beş kafa birden uçuruyorlarmış. Bunun üzerine kâfirler iki kardeş üzerine onar onar atılmaya başlamışlar; ama bir an sonra on kelle birden havaya fırlamış ve kendi bakımlarından, yüz savaşçı da üzerlerine saldıran bu köpekleri unutulmaz bir kıyıma uğratmış; bu böylece çarpışanları ayıran gece gelinceye kadar sürmüş.

Bunun üzerine müminlerle başlarındaki üç komutan, geceleyin korunmak üzere dağın yamacındaki bir mağaraya sığınmışlar; ve çilekeş azizin ne olduğunu düşünmeye başlamışlar; ve onu boşu boşuna aramışlar; sonra aralarında sayım yapıp canlı olarak ancak kırk beş kişi kaldıklarını anlamışlar. Davü'l-Mekân "Şimdi bu aziz kişi, bu kargaşada, imanının şehidi olarak ölmüş müdür, kim bilir?" demiş. Ama Vezir Dendan, "Ey Şah, çarpışma sırasında ben onu, o azizi gördüm. Bana savaşırken kâfirleri yüreklendiriyor gibi geldi; ve de bana, en korkunç türden kara bir ifrit gibi göründü!" demiş. Ancak Vezir Dendan tam bu fikrini söylerken, çilekeş mağaranın kapısında görünmüş; elinde de gözleri ölürken dehşetle fırlamış; saçlarından tuttuğu bir kesik kafa varmış; ve bu kafa, korkunç bir savaşçı olan Hıristiyan ordusunun başkomutanının kellesi imiş.

Bunu görünce, iki kardeş, hemen ayağa kalkmış ve "Ey çilekeş aziz, seni kurtaran ve ululayayım diye bize geri gönderen Tanrı'ya şükürler olsun!" demişler. Bunun üzerine bu lanetli hain "Değerli oğullarım, ben kendimce, o kargaşada ölmek isterdim ve kendimi binlerce kez çarpışanların ortasına attım; ama bu kâfirler, kendileri, bana saygı duydular ve kılıçlarını göğsümden uzakta tuttular. Ben de, onlara esinlediğim güvenden yararlanarak komutanlarının yanına yaklaşabildim ve tek bir kılıç vuruşuyla, Tanrı'nın yardımı sayesinde, kafasını uçurdum! Ve bu kafayı size, şimdi, başsız kalmış olan bu orduya karşı savaşı sürdürürken yüreklendirmek için getirdim! Bana gelince..."

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, yaşlı Felaketler Anası, sözünü şöyle sürdürmüş: "Bana gelince, elimden geldiğince acele, Konstantiniyye surları önündeki ordumuza gidecek ve kâfirlerin elinden sizi kurtarmak için destek arayacağım. Dolayısıyla Müslüman kardeşlerimizin gelmesini beklerken ruhlarınızı kuvvetlendirin ve orduların Yüce Efendisi Tanrı'ya hoş görünmek için kılıçlarınızı kâfir kanında ısıtın!" diyerek sözünü sürdürmüş. Bunun üzerine iki kardeş saygıdeğer çilekeşin ellerini öpmüş ve ona özverisi için teşekkür etmişler ve ona "Ama ey aziz çilekeş, bütün çıkış yerleri Hıristiyanlarca tutulmuş ve bütün tepeler, üzerine yağdıracakları taş yağmuruyla seni öldürebilecek düşman savaşçılarıyla dolu iken bu boğazdan nasıl olup da çıkacaksın?" diye sormuşlar. Ama hain ihtiyar "Allah beni onların gözünden korur, görünmeden geçer giderim. Ve şayet görecekleri tutarsa, bana hiçbir kötülük yapmazlar; çünkü gerçek kullarını korumayı ve onu tanımazlıktan gelen imansızları kahretmeyi bilen Tanrı'nın ellerinde olacağım!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Şarkân ona "Sözlerin gerçeği ifade ediyor, ey aziz çilekeş. Çünkü seni savaş alanında, kendini yiğitçe savaşmaya verdiğini ve bu köpeklerin hiçbirinin sana bakmak için bile yanına yaklaşmaya cesaret edemediğini gördüm. Şimdi artık, bizi ellerine alıp kurtarmaktan başka sana yapacak iş kalmıyor; ne kadar çabuk gidip bize yardım sağlarsan, o kadar iyi olur. İşte gece oldu. Karanlıktan yararlanarak Yüce Tanrı'nın koruması altında, yola çık!" demiş.

Bunun üzerine lanetli ihtiyar kendisi ile birlikte düşmanlara teslim etmek üzere, Davü'l-Mekân'ı da götürmek istemiş. Ancak bu garip davranışlı çilekeşe karşı içinde pek güven duymayan Vezir Dendan, Davü'l-Mekân'a bunu yapmaktan sakınması gerektiğini söylemiş ve lanet olası kadın, Vezir Dendan'a bir yan bakış fırlatarak tek başına çekip gitmiş.

Zaten, ihtiyar kadının Hıristiyan ordusunun başkomutanının kellesini, bu korkunç savaşçıyı kendisinin öldürerek ele geçir-

diğini söylemesi de yalanmış. Çünkü dövüşmenin kızıştığı bir sırada yüz seçkin Müslüman savaşçıdan biri tarafından zaten öldürülmüş olan bu kimsenin sadece başını kesmekten başka bir şey yapmamış imiş. Ve bu Müslüman savaşçı da bu yiğitliği hayatıyla ödemiş bulunuyormuş; çünkü Hıristiyan komutan ruhunu cehennem zebanilerine teslim ederken, Hıristiyan erler, Müslümanın mızrağıyla komutanlarının vurulup düştüğünü görünce kılıç darbeleriyle onu delik deşik etmişler ve parçalamışlar. Ve bu iman sahibinin ruhu, ödüllendirilerek Tanrı'nın ellerinde hemen cenneti boylamış.

Geceyi mağarada geçirmiş olan iki Şah'a, Vezir Dendan'a ve kırk beş savaşçıya gelince, şafak vakti uyanmışlar ve sabah ibadetlerini yerine getirmek üzere gerekli abdesti aldıktan sonra namaza durmuşlar. Sonra yürekleri ferahlamış ve savaşa hazır olarak ayağa kalkmışlar. Ve o gün, kalabalık düşmanlarını epeyce bir kıyıma uğratmışlar; kılıçlar kılıçlarla tokuşmuş ve kargılar kargılarla... Mızraklar zırhlara çarpmış ve savaşçılar, kana susamış kurtlar gibi savaşa atılmışlar. Şarkân ile Davü'l-Mekân da o kadar kan akıtmışlar ki, vadinin ırmağı kanla dolup taşmış, vadinin kendisi de ölü yığınlarının altında kaybolmuş. Yeniden gece olunca...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Yeniden gece olunca, savaşçılar birbirlerinden ayrılmak zorunda kalmışlar; ve her bir taraf kendi karargâhına çekilmiş; Müslümanların karargâhı, her zaman mağaradaki o gizli yermiş ve bir kez mağaraya girince, aralarında sayım yapmışlar ve anlamışlar ki içlerinden otuz beş kişi o gün savaş alanında kalmış; bu da sayılarını iki Şah ile vezirin dışında on savaşçıya indirmiş; bu durum onları, her zamankinden daha fazla, sadece kılıçlarının üstünlüğüne ve Tanrı'nın yardımına sığınmaya zorlamış.

Bununla birlikte Şarkân, bu durumu görünce, göğsünün hatırsayılır derecede daraldığını duyumsamış ve büyük bir feryat koparmaktan kendini alıkoyamayarak "Şimdi ne yapacağız?"

demiş. Ama bütün inanç sahibi savaşçılar kendisine, hep bir ağızdan "Allah'ın iradesi olmadıkça hiçbir şey yapılamaz!" diye yanıt vermişler. Ve Şarkân, o geceyi hiç uyumadan geçirmiş.

Fakat, ertesi sabah, ayağa kalkmış ve arkadaşlarını uyandırarak onlara "Arkadaşlar, kardeşim Davü'l-Mekân, Vezirimiz Dendan ve ben dahil hepimiz ancak on üç kişiyiz. Düşünüyorum da, bu durumda, düşmana karşı bir çıkış yapmamız, önceden yaptığımız gibi yiğitçe dövüşsek de, ölümcül olacaktır; düşmanlarımızın sayılamayacak kadar çok olmasından dolayı uzun süre dayanmamız mümkün değil! Hiçbirimiz canımızı kurtaramayız. Bu durumda, kılıç elde, bu mağaranın ağzında beklemeli ve düşmanlarımızı kendiliklerinden gelip bizi burada aramaları için tahrik etmeliyiz. İçeri girip bize saldırmayı kim göze alırsa, bizim kuvvetli olduğumuz bu mağara içinde kolayca parçalarız. Bu da düşmanlarımızı kırıp geçirirken, saygıdağer çilekeşin vaat ettiği destek kuvvetin gelişini beklemek üzere bize zaman kazandırır" demiş.

Bunun üzerine hepsi "Fikir, tam anlamıyla güzel ve biz bunu hemen uygulamaya koymalıyız" demiş. Aralarından beş savaşçı mağaradan çıkmış ve düşman karargâhından yana dönmüş ve büyük haykırışlarla onları tahrik etmeye başlamış. Sonra, bir müfrezenin kendi yanlarına doğru gelmeye başladığını görerek mağaraya çekilmişler ve girişin iki yanını tutarak beklemişler.

Böylece, her şey Şarkân'ın öngördüğü şekilde olmuş. Çünkü Hıristiyanlar mağaranın girişini aşma denemelerinden her birinde, yakalanmış ve ikiye bölünmüşler ve hiçbiri dışarı çıkıp geride kalanları bu tehlikeli saldırıya karşı dikkatlerini çekme olanağı bulamamış. Böylece, o günkü Hıristiyan kırımı öteki günlerden çok daha fazla olmuş; ve bu kırım, ortalık kararıncaya kadar sürüp gitmiş. İşte Tanrı kullarının yüreğine yiğitlik yerleştirmek için imansızları böyle kör eder.

Ama, ertesi gün Hıristiyanlar toplanıp görüşlerini tartışmışlar ve "Müslümanlar ile bu savaş, onları sonuncuya kadar kırmazsak bitmek bilmeyecek. Bu durumda saldırıp bu mağarayı almak yerine, onu her yanından askerlerimizle saralım ve oldukça bol miktarda kuru odun toplayarak yöresine bunları yerleştirelim! Bu odunları ateşe vererek hepsini canlı canlı yakalım! O durum-

da, kendilerini yanmaya terk edeceklerine, sessizce teslim olurlarsa onları esir alır ve Konstantiniyye'de Kralımız Afridonyos'un huzuruna çıkarırız. Aksi taktirde, onları cehennem ateşlerini canlandırmak üzere yanmış kömüre dönüşmeye bırakırız. Böylece Hıristos da onları dumana boğar ve kendilerini, gelmişlerini, geçmişlerini lanetler ve Hıristiyanlığın ayakları altında ezilen halı yapar!" demişler.

Ve bunu söyleyip, mağara ağzının yöresine odun yığmaya başlamışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama doksan dokuzuncu gece gelince, söze başlamış:

Mağara ağzının yöresine büyük miktarda odun yığmaya başlamışlar; ve odunları ateşe vermişler.

Bunun üzerine mağara içindekiler, gittikçe artan sıcaklığı duyumsayarak bundan kurtulmayı kararlaştırmışlar. Hepsi bir araya gelerek büyük bir kitle oluşturup hepsi birden dışarı atılmış ve alevler arasından kendilerine süratle bir çıkış sağlamışlar. Fakat ne yazık ki, alevlerden ve dumandan gözleri körelmiş durumdayken; baht onları, canlı canlı, kendilerini hemen öldürmek isteyen düşmanların eline düşürmüş. Ama Hıristiyanların komutanı onları engellemiş ve onlara, "Hıristos adına! onları hemen öldürmeyelim! Bunun yerine, Konstantiniyye'de Kral Afridonyos'un huzuruna çıkaralım. Kuşkusuz onları esir almamızı görmekten pek sevinecektir. Boyunlarına zincir vuralım ve atların arkasında sürükleyerek Konstantiniyye'ye götürelim!" demiş.

Bunun üzerine iplerle onları bağlamışlar ve birkaç savaşçının nezaretine terk etmişler. Sonra bu esir alışı kutlamak için tüm Hıristiyan ordusu yiyip içmeye koyulmuş; ve öylesine içmişler ki, gece yarısına doğru, hepsi ölü gibi sırtüstü yatıp sızmış.

O anda Şarkân, tüm yöresine bakınmış ve yerlere serilmiş bütün bu bedenleri görünce, kardeşi Davü'l-Mekân'a "Bizi bu kötü durumdan kurtaracak bir çare var mı, acaba?" demiş. Ama Davü'l-Mekân "Ey kardeşim, gerçekten bilmiyorum; çünkü

burada kafeste kuşlar gibiyiz" diye yanıt vermiş. Şarkân da öylesine bir hiddete kapılmış ve öylesine derinden soluk almış ki, gösterdiği aşırı gayretle göğsünü saran ipleri koparmış. Bunun üzerine ayağa fırlamış; kardeşine ve Vezir Dendan'a koşmuş ve onları da bağlarından kurtarmak için acele etmiş; sonra kendilerini gözetmekle görevli müfrezenin komutanına yaklaşmış; öteki on Müslüman savaşçının zincirlerini açacak anahtarları üzerinden almış; onları da kurtarmış. Bunun üzerine, zaman yitirmeden, sarhoş Hıristiyanların silahlarını kuşanmışlar ve atlarını alarak kurtulmalarından dolayı Tanrı'ya şükredip yavaşça oradan uzaklaşmışlar.

Ve çok süratli bir gidişle dağın tepesine ulaşmışlar. Bunun üzerine Şarkân, onları bir an durdurup kendilerine "Şimdi Tanrı'nın yardımıyla güven içinde olduğumuza göre, size aktarılacak bir fikrim var" demiş. Hepsi birden "Neymiş bu fikir?" diye sorunca "Bu dağın tüm yamaçlarında dağılarak her birimiz ayrı bir tepede yer tutalım! Ve sesimizin olanca gücüyle, 'Allahüekber!' diye haykıralım! Bu durumda bütün dağlar ve vadiler ve de kayalıklarda sesimiz yankılanır ve kâfirler, hâlâ sarhoş olduklarından, tüm Müslüman ordusunun yetişerek üzerlerine saldırmak üzere olduklarını sanırlar. Bu durumda, şaşkınlıkla, karanlıkta birbirlerine saldırırlar ve sabaha kadar iyice birbirlerini kırarlar!" demiş.

Bu sözleri işitince, diğerleri işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve Şarkân'ın kendilerine önerdiği her şeyi yapmışlar. Ve de dağlardan gelen ve karanlıkta bin kez yankılanan bu sesleri duyunca, kâfirler korkuyla ayağa kalkmışlar ve "Hıristos adına! Müslüman ordusu yöremizi tüm sarmış!" diye haykırarak hemen zırhlarını kuşanmışlar. Ve şaşkınlıkla, birbirlerinin üzerlerine atılmışlar ve kendi kendilerini büyük bir kıyıma uğratmışlar ve ancak sabahleyin savaşı terk etmişler; o zaman da küçük müminler topluluğu süratle Konstantiniyye doğrultusunda oradan uzaklaşmış.

Davü'l-Mekân, Şarkân ve Büyük Vezir ile savaşçılar sabaha doğru böylece yürüyüşe geçtikleri zaman önlerinde çok yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Önlerinde yoğun bir tozun yükselmekte olduğunu görmüşler ve "Allahüekber!" diye haykıran sesler duymuşlar ve birkaç saniye sonra, dalgalanan sancaklarıyla bir Müslüman ordusunun kendilerine doğru süratle yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Üzerlerinde "Eşhedü en-lâilahe ill'Allah! Ve eşhedü enne Muhammeden Resul'Allah!" şeklindeki inançla ilgili sözlerin yazılı olduğu büyük sancakların altında, at üzerinde, savaşçıların başında Rüstem ve Behrimen emirler görülmüş. Onların ardında da, sayısız dalgalar halinde, Müslüman savaşçıları ilerliyormuş.

Rüstem ve Behrimen emirler, Şah Davü'l-Mekân'ı görür görmez, hemen attan inmişler ve saygılarını sunmak üzere onlara doğru ilerlemişler. Davü'l-Mekân, onlara "Konstantiniyye surları önündeki Müslüman kardeşler nasıllar?" diye sormuş. Onlar da "Sağ ve salimdirler. Bizi, size yardım getirmek için, yirmi bin savaşçıyla ivedi yola çıkaran başmabeyinci oldu" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine Davü'l-Mekân onlara "Peki, içinde bulunduğumuz tehlikeyi nasıl haber aldınız?" diye sorunca da "Gece gündüz uzun bir yürüyüşten sonra bize ulaşan saygıdeğer çilekeş bildirdi ve buraya koşmamız için bizi sıkıştırdı. Şimdi başmabeyincinin yanında güven içinde bulunuyor. Ve müminleri Konstantiniyye surları içine kapanmış kâfirler ile savaşa yüreklendiriyor!" cevabını vermişler.

Bunun üzerine iki kardeş bu haberi almakla çok sevinmiş ve aziz çilekeşin sağ salim oraya ulaşmış olmasından dolayı Tanrı'ya şükretmişler ve iki emire, manastıra ulaşmalarından sonra başlarına gelen her şeyi anlatmışlar; ve onlara "Şimdi bütün gece birbirini kıran kâfirler, hatalarını anlamanın kargaşası ve şaşkınlığı içinde olmalıdırlar. Böylece kendilerini toparlamak için onlara zaman bırakmadan, dağın tepelerinden üzerlerine inelim ve onları tüketelim ve manastırdan kaldırdıklarımızla birlikte onların tüm servetlerini ganimet olarak alalım!" demiş.

Ve hemen o anda Davü'l-Mekân ile Şarkân'ın komutasında bulunan tüm müminler ordusu, dağın tepesinden yıldırım gibi

atılmış ve kâfirlerin karargâhı üzerine saldırmış; ve küffar bedenlerinde kılıç ve kargıların deliciliğini denemişler. Ve o günün sonunda, kâfirler arasında, Konstantiniyye surları içinde kapalı bulunan lanetlilere bu felaketi anlatabilecek tek bir kişi bırakmamışlar.

Bir kez Hıristiyan savaşçıların kökü kurutulunca, Müslümanlar tüm zenginlikleri ve ganimeti almışlar ve Tanrı'ya yardımlarından dolayı şükrederek ve birbirlerini karşılıklı olarak kutlayarak o geceyi dinlenmeyle geçirmişler.

Sabah olunca, Davü'l-Mekân, yola çıkmaya karar vermiş ve ordunun komutanlarına, "Bizim şimdi kenti kuşatan, ama yanında fazla bir birlik bulunmayan başmabeyinciyi desteklemek üzere çabucak Konstantiniyye'ye ulaşmamız gerek! Çünkü sarılı bulunanlar sizin burada olduğunuzu bilseler, surların önündeki Müslümanların küçük bir miktara indiğini anlarlar ve müminler için uğursuz bir çıkış yaparlar" demiş.

Bunun üzerine karargâh bozulmuş ve Konstantiniyye üzerine yürünmüş; bu sırada Davü'l-Mekân, savaşçıları yüreklendirmek için, yürüyüş sırasında şu yüce şükran duasını okuyormuş:

> Ey Tanrı! Sana övgüler sunarım, sen ki övgü ve şükranın kendisisin!
> Ey Tanrı! Dikenli yollarda elimden tutarak beni yönlendirmekten geri durmazsın!
> Bana servet verdin; bir taht verdin ve lütuflarını!.. Kolumu yiğitlik kılıcıyla ve zaferlerle silahlandırdın!
> Ve beni büyük gölgesi her yana yayılan bir imparatorluğun sahibi kıldın ve cömertliğin aşırılığıyla sardın!
> Başka ülkelerde yabancı olarak dolanırken beni besledin!
> Bilinmezliklerin ortasında karanlıklar içindeyken benim güvencem oldun!
> Şükürler olsun sana! Zaferle alnımı süsledin benim! Yardımınla, senin kudretini bilmezlikten gelen Rumları ezip geçtik ve onları bozguna uğramış bir sürü gibi darbelerimiz altında kovaladık.
> Şükürler olsun sana! Dinsizlerin safları üzerine öfkenin sözünü telaffuz ettin! Ve işte, şarabın cömert mayalanmasıyla değil, ama ölüm bardağıyla sonsuza dek sarhoş oldular.

> Ve eğer sana inananlardan birileri savaş alanında kalmışsa, ölümsüzlük onları, cennetin kokulu bal akan ırmakları karşısında, mutlu çimenler üzerinde otururken bulacak!

Davü'l-Mekân, birliklerin yürüyüşü sırasında okuduğu bu dizeleri bitirince karşılarında kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler: toz dağılınca...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz birinci gece olunca, söze başlamış:

Kara bir toz yığınının yükseldiğini görmüşler: Toz dağılınca, her zaman saygıdeğer bir çilekeş görünümündeki yaşlı lanetli Felaketler Anası ortaya çıkmış, bunu görünce hepsi birden ellerini öpmek için telaş ederken o, gözleri yaşlı ve sesi kederli olarak onlara "Ey müminler topluluğu, felaketi öğrenin! Ve de acele edin! Konstantiniyye surları altında karargâh kurmuş olan Müslüman kardeşlerimiz, çadırlarında iken, içerde bulunanların hatırısayılır kuvvetleri tarafından ansızın baskına uğradılar; şimdi hepsi darmadağın oldular. Hemen yardımlarına koşun, yoksa mabeyincinin de, savaşçıların da izlerini bile bulamazsınız!" demiş.

Davü'l-Mekân ve Şarkân, bu sözleri işitince, çarpıntının şiddetinden yüreklerinin kopar gibi olduğunu duyumsamışlar; ve şaşkınlığın doruğunda, aziz çilekeşin önünde diz çökmüş ve onun ayaklarını öpmüşler; ve tüm savaşçılar acı haykırışlar koparmaya ve hıçkırıklarla boğulmaya koyulmuşlar.

Ama Büyük Vezir Dendan için aynı şey olmamış. Çünkü attan inmeyen ve bu felaketli çilekeşin el ve ayaklarını öpmeyen tek kişi oymuş. Ve yüksek sesle, toplanmış bulunan bütün komutanların önünde, "Vallahi! Ey Müslümanlar, yüreğim bu garip çilekeş için tuhaf bir nefret duyuyor; onun lanetlenmiş, Tanrısal bağışlanmanın kapılarından kovulmuş kimselerden olduğunu hissediyorum. İnanın bana Müslümanlar ve bu lanetli büyücüyü yanınızdan kovun! Rahmetli Şah Ömerü'n-Neman'ın eski yoldaşları, inanın bana! Ve bu lanetlinin sözlerine artık

kulak asmayın! Hep birlikte süratle Konstantiniyye'ye doğru gidelim!" demiş.

Ve bu sözleri duyan Şarkân, Vezir Dendan'a "Benim gibi, bu çilekeşin kargaşa içinde Müslümanları ne denli yüreklendirdiğini ve kılıç ve kargıları korkusuzca karşıladığını görmedin sen; kafandan bu nankörce kuşkuları kov. Ve de bundan böyle bu aziz için kötü şeyler söylemekten kaçın. Çünkü kötü söz etmek utanç vericidir ve iyilik timsali kişilere karşı yöneltilen saldırı mahkûm edilir. Ve de iyi bil ki, Tanrı onu sevmeseydi; ona bu gücü ve bu dayanıklığı vermezdi ve daha önce de mahzende gördüğü işkencelerden kurtarmazdı!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, Şarkân, binmesi için bu aziz çilekeşe, süslü koşumları olan acar ve güzel bir katır verdirmiş ve ona "Bu katıra bin ve yaya yürümeyi bırak ey pederimiz, ey çilekeşler içinde en aziz kişi!" demiş. Ama hain yaşlı kadın "Müslümanların ölüleri Konstantiniyye surları altında mezarları bile belli olmadan yatarken, nasıl rahatımı düşünebilirim?" diye haykırmış. Ve kesinlikle katıra binmek istememiş; ve yöresi yayalar ve atlılar ile çevrili, av peşindeki bir tilki gibi savaşçıların arasında dolaşmaya başlamış. Ve böylece dolaşırken bir yandan da yüksek sesle Kuran'dan ayetler okuyor, Tanrı'ya yakarıyormuş; sonunda başmabeyincinin yönettiği ordunun geri kalan bölümünün düzensiz olarak kaçıştıkları görülmüş.

Davü'l-Mekân, mabeyinciyi yanına çağırmış ve ondan uğranan felaketin ayrıntılarını anlatmasını istemiş. Başmabeyinci de, yüzü bozulmuş, ruhu azap içinde olup biten her şeyi ona anlatmış.

Oysa, bütün bunlar, lanetli Felaketler Anası tarafından düzenlenmiş imiş. Gerçekten Türklerin ve Acemlerin Behrimen ve Rüstem adlı emirlerinin Davü'l-Mekân ile Şarkân'ın yardımına koşmuş oldukları sırada, Konstantiniyye surlarının önünde karargâhı bulunan ordu, miktarca epey azalmış bulunuyormuş; bu durumun Hıristiyanlar tarafından öğrenilmesinden korkulduğu için başmabeyinci aralarında bir hain bulunmasından kuşku duyarak askerlerine bundan hiç söz etmemiş.

Ama yaşlı kadın, birçok zahmetlerle ve istekle düzenlemiş bulunduğu bu durumdan yararlanmak fırsatını aradığı ve bu

anı beklediği için, hemen yöresi çevrilenlere koşup surlar üzerinde bulunan komutanlardan birine seslenmiş; kendisine bir ip uzatmışlar; yaşlı kadın buna, Kral Afridonyos'a seslenen şöyle bir mektup bağlamış:

> Bu mektup, Doğu ve Batı'nın en korkunç felaketi, uyanık, düzenci ve müthiş Felaketler Anası'ndan Hıristos'un lütufları üzerine olası Kral Afridonyos'a yazılmıştır.
> Bil ki, ey Kral, bundan böyle ruhunda huzur hüküm sürecektir. Çünkü Müslümanların ebedi yitikliğini gözeten bir plan hazırladım. Şah'ları Davü'l-Mekân'ı ve kardeşi Şarkân'ı ve Vezir Dendan'ı tutsak edip Matruna Keşiş'in manastırını yağma eden ordu ile birlikte imha ettikten sonra, surları çeviren ordularını, üçte ikisini vadiye yollamaya karar verdirerek zayıflattım. Vadideki askerleri, Hıristiyan askerlerinin oluşturduğu muzaffer ordu tarafından kıyıma uğratıldılar. Artık sana askerlerini toplayıp surları çevirenler üzerine kitle halinde bir çıkış yaparak, onlara karargâhlarında saldırmak ve çadırlarını yıkarak sonuncusuna ulaşıncaya kadar kıyıma uğratmak kalıyor. Bu da efendimiz Hıristos ve annesi Bakire'nin yardımlarıyla senin için kolay olacaktır. Bir gün, umarım, benim bütün Hıristiyanlar için yaptığım hizmetleri de ödüllendirirler!

Bu mektubu okuyanca Kral Afridonyos, büyük bir sevinç duymuş ve hemen Kayseriyye birliklerinden bir bölümüyle katkı sağlamak üzere gelip Konstantiniyye'ye yerleşmiş bulunan Kral Hardobyos'u çağırtmış ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz ikinci gece olunca, söze başlamış:

Ve ona Felaketler Anası'nın mektubunu okumuş. Bunun üzerine Kral Hardobyos ferahlığın doruğuna ulaşmış ve "Ey kral, benim sütanam Felaketler Anası'nın akla durgunluk veren

hilelerine hayran ol! Gerçekten o bize tüm Hıristiyan ordusundan daha yararlı olmuştur. Sadece düşmanlarımıza bakışını fırlatmakla bile, kıyamet gününde tüm cehennem zebanilerinin bakışlarından fazla felaket üretir!" diye haykırmış. Kral Afridonyos da "Hıristos bizi bu değer biçilmez kadının bakışından hiç mahrum etmesin; ve onun hileden ve düzenden yana üretkenliğini sürdürsün!" demiş.

Ve hemen ordusunun komutanlarına, askerlerine çıkış ve saldırı saatinin bildirilmesi buyruğunu vermiş. Bunun üzerine her yandan askerler, Haç'a ve Kutsal Kemer'e yakarmışlar; küfrederek, lanet ederek, bağırıp çağırmışlar; ve Konstantiniyye'nin büyük kapısından hep birlikte dışarı çıkmışlar.

Hıristiyanların savaş düzeninde ve yalın kılıç ilerlediğini görünce başmabeyinci tehlikeyi kavramış; hemen adamlarını silah başına çağırmış ve onlara şu sözleri haykırmış: "Ey Müslüman savaşçılar, inancınıza güvenin! Ey askerler, eğer geri çekilirseniz, mahvolursunuz; ama sıkı tutunursanız, zafer sizindir! Ve zaten, cesaret, bir an süren sabırdan başka bir şey değildir; ve dünyada Tanrı'nın genişletemeyeceği darlık yoktur. Onun için Yüce Tanrı'dan sizi kutsamasını ve size bağışlayıcı bir gözle bakmasını dilerim!"

Müslümanlar bu sözleri işittikleri zaman, artık cesaretleri sınır tanımaz olmuş ve hep bir ağızdan, "Lâ ilâhe ill'Allah!" diye haykırmışlar ve kendi bakımlarından, Hıristiyanlar da papazları ve keşişlerinin seslerine uyarak Hıristos'a yakarmışlar. Haç ve Kutsal Kemer üstüne ant içmişler ve birbirine karışan haykırışlarla iki ordu dehşetle savaşa girişmiş; seller halinde kan akmış; kafalar gövdelerden uçurulmuş. O sırada iyilik melekleri Müslümanlardan yanaymış; kötülük melekleri de imansızların davasına sarılmışlar; ve korkakların ne yanda, gözüpek olanların ne yanda olduğu seçilmiş; kargaşada yiğitler sıçrayıp kendilerini göstermişler; kimi öldürmüş, kimi atlarının üzerinden düşürülmüş; savaş alabildiğine kanlı olmuş, ölüler yeri kaplayarak atların göğüslerine gelecek kadar yığın oluşturmuşlar. Ama müminlerin büyük yiğitliğinin, lanetli Rumların adetçe büyük üstünlüğü karşısında ne hükmü olabilirmiş ki! Böylece, gece bastırıncaya kadar Müslümanlar geri püstürtülmüş; çadırları yağma edilmiş ve karargâhları Konstantiniyye yanlılarının eline geçmiş.

İşte tam bozguna uğrayıp geri çekilirken, Davü'l-Mekân'ın manastırdan dönerken Hıristiyan ordusunu bozguna uğratıp vadiden çıkagelen muzaffer ordusu ile karşılaşmışlar. Bunun üzerine Davü'l-Mekân başmabeyinciyi çağırmış ve yüksek sesle, toplanan birlik komutanlarının önünde, dayatmadaki tutarlığı, geri çekilmedeki yerindeliği ve yenilirken bile sabrını yitirmezliği dolayısıyla onu tebrik edip kutsamış. Sonra, bütün Müslüman savaşçılar, şimdi, kitlesel bir ordu halinde birleşmiş olduklarından, artık öç alma umudundan başka şey düşünmeksizin, sancaklarını dalgalandırarak Konstantiniyye'ye doğru yola çıkmışlar. Hıristiyanlar bu müthiş ordunun, üzerlerinde inanç sözcükleri yazılı sancaklarını dalgalandırarak yaklaştığını görünce yüzleri safran gibi sararmış ve Hirstos'a, Meryem'e, Hanna'ya ve Haç'a sızlanıp yakarmışlar; ve utanmaz patrikleri ve keşişlerine azizler indinde kendilerine şefaatte bulunsunlar diye yalvarmışlar.

Müslüman ordusuna gelince, Konstantiniyye surlarına ulaşmışlar ve savaşa girişmeyi düşünmüşler. Bunun üzerine Şarkân, kardeşi Davü'l-Mekân'a, doğru ilerlemiş ve ona "Ey zamanın şahı, Hıristiyanlar savaşı reddetmeyecekler; biz de büyük bir heyecanla bunu dilemekteyiz. Yöntemin, düzenin candamarı niteliği taşıdığını düşünerek bir görüş bildirmek arzusundayım" demiş. Şah da ona, "Bildirmek istediğin görüş nedir, ey hayranlık verici fikirlerin üstadı?" diye sormuş. Şarkân da "Savaş için en uygun durum: Benim ortada, düşmanın tam karşısında; Büyük Vezir Dendan'ın ortanın sağında; Emir Türkeş'in ortanın solunda, Emir Rüstem'in sağ kanatta; Emir Behrimen'in sol kanatta yer almasıdır. Sana gelince, bütün harekâtı gözetmek üzere büyük sancağın altında korunmuş olarak kalacaksın! Çünkü sen bizim direğimiz ve Tanrı'dan sonra tek umudumuzsun! Ve biz hepimiz, sana siper oluşturmak için orada olacağız!" demiş. Bunun üzerine Davü'l-Mekân, kardeşine bu görüşünden ve bağlılığından dolayı teşekkür etmiş ve bu planın yürürlüğe konulması için emir vermiş.

Durum böyleyken, Rum savaşçıların safları arasından uçarı bir binici Müslüman tarafına ilerlemiş; ve iyice yakına gelince beyaz ipekle bezenmiş olan eyeri ince bir Kaşmir halısıyla örtülmüş, çok tıkız ve çok yürük bir katıra binmiş olduğu görülmüş;

ve bu binici beyaz sakallı, güzel yüzlü, saygın görünümlü, beyaz yünden bir harmaniyeye bürünmüş bir ihtiyarmış. Davü'l-Mekân'ın bulunduğu yere yaklaşmış ve "Size bir haber ulaştırılmak üzere gönderildim; ben sadece elçi olduğum ve elçiler tarafsızlıktan yararlandığı için, tedirginliğe kapılmadan konuşmama izin verin ki, ben de görevimin konusunu size aktarayım!" demiş.

Bunun üzerine Şarkân, ona "Çekinmeden konuşabilirsin!" demiş. Bunun üzerine haberci bineğinden inmiş ve boynunda asılı haçı çıkarmış ve onu Şah'a vermiş ve de ona "Tanrı'nın bunca kulunun öldüğü bu felaket dolu savaşı kesmesi için kendisine ettiğim nasihatı dinleyip kabullenen Kral Afridonyos tarafından size gönderilmiş bulunuyorum. Dolayısıyla onun adına size, Kral Afridonyos ile Müslüman savaşçıların komutanı Emir Şarkân arasında teke tek bir dövüşe girişilerek bu savaşa son verilmesini önermeye geldim!" demiş.

Bu sözleri işiten Şarkân, "Ey ihtiyar, Rum Kralı'nın yanına dön ve ona, Müslümanların baş dövüşçüsü Şarkân'ın dövüşü kabul ettiğini söyle! Ve yarın sabah, bu uzun yürüyüşün yorgunluğunu çıkardıktan sonra, silahlarımız çatışacaklar ve eğer ben yenilirsem, savaşçılarımız için selameti kaçmakta bulmaktan başka yapacak şey kalmayacaktır!" demiş.

Bunun üzerine ihtiyar, Konstantiniyye Kralı'nın yanına dönmüş ve aldığı yanıtı ona aktarmış. Ve kral, bunu öğrenince, neredeyse sevincinden uçacakmış; çünkü Şarkân'ı öldüreceğine güven duyuyormuş; ve bu bakımdan her türlü hazırlığı yapmış. O geceyi, yiyip içmekle, tapınıp dua etmekle geçirmiş. Ve sabah olunca, yüksek bir savaş atına binmiş olarak meydanın ortasına ilerlemiş; göğüs bölümünün ortasında değerli taşlarla süslenmiş bir ayna bulunan altın bir örme zırh giymiş; elinde hafif kıvrık uzun bir kılıç tutuyor ve omuzlarının birinden Batılıların dolambaçlı tarzda imal ettiği bir yay sarkıyormuş. Ve Müslümanların saflarına iyice yaklaşınca siperini kaldırmış ve "İşte karşınızdayım! Benim kim olduğumu bilen, neden çekineceğini bilir; kim olduğumu bilmeyense, çok geçmeden beni tanır! Ey sizler hepiniz, ben başı kutsanmış Kral Afridonyos'um!" diye haykırmış.

Ama daha sözünü bitirmemişken, karşısında, eyeri inci ve değerli taşlarla süslenmiş kabartma deriden, bin kırmızı altın-

dan değerli al bir ata binmiş Emir Şarkân belirmiş; elinde Hint işi, altın kaplı; ağzı, çeliği bile kesecek keskinlikte ve tüm zorlu şeyleri yarabilecek nitelikte bir kılıç tutuyormuş. Atını tam Afridonyos'unkinin karşısına sürerek ona "Sıkı dur, ey kâfir! Sen beni genç kız yanaklı ve yeri savaş alanlarından çok orospuların yatağı olan delikanlılardan birine mi benzettin, yoksa? Benim kim olduğumu iyi tanı, ey melun!" diye haykırmış. Ve bu sözler üzerine Şarkân, fır dönen kılıcıyla, atının bir dönüşüyle kendini korumayı başaran düşmanının üstüne müthiş bir darbe savurmuş. Sonra ikisi birden, birbiri ile çatışan iki dağ ya da birbirine katışan iki deniz gibi çatışmışlar. Sonra ayrılmışlar, sonra yeniden çatışıp ayrılmışlar ve yeniden çatışmışlar; ve bazan galibiyetin Şarkân'da, bazen de Rum Kralı'nda kalacağını düşünerek haykıran iki tarafın ordularının bakışları karşısında, birbirlerine darbeler vurup savuşturmayı kesmeden ve hiçbiri kesin sonuç alamadan gün batıncaya kadar savaşmışlar.

Ama, tam güneş batıp gözden kaybolacağı sırada, ansızın Afridonyos, Şarkân'a "Hıristos aşkına! Ey yenilginin yiğidi, kaçmanın ustası, arkana bak! Ben hep aynı atla savaşırken, bana karşı üstünlük sağlayasın diye sana yeni bir at getiriyorlar! Bu bir kölelik töresidir; yiğit savaşçılara yaraşmaz! Hıristos tanık olsun ki, ey Şarkân, sen kölelerden de aşağılıkmışsın!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Şarkân, hiddetin doruğunda, Hıristiyanın sözünü ettiği bu atın ne olduğunu anlamak için arkasına dönmüş. Oysa, bu lanetli Hıristiyanın Şarkân'ı kendi insafına terk edecek bu hareketten yararlanmak üzere düzenlediği bir hileymiş. Hemen mızrağını fırlatıp onu sırtından vurmuş.

Bunun farkına varan Şarkân, müthiş ama tek bir haykırış koparmış ve eyerinin ön çıkıntısı üzerine düşmüş ve lanetli Afridonyos, onu ölüme terk ederek, zaferinin ve hainliğinin haykırışını koparark Hıristiyanların saflarına doğru dörtnal uzaklaşmış.

Fakat Müslümanlar, Şarkân'ın düştüğünü görür görmez yardımına koşmuşlar; ona ilk ulaşanlar...

Anlatısının burasında Şehrazad gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ona ilk ulaşanlar Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler olmuş. Onu kollarına almışlar ve acele; hiddetin, acının ve intikam arzusunun son sınırına ulaşmış olan kardeşi Davü'l-Mekân'ın çadırına taşımışlar; ve hemen hekimleri çağırtıp Şarkân'ı onlara emanet etmişler; sonra orada bulunan herkes hıçkırıklara boğulmuş ve bütün geceyi baygın yiğidin uzanıp yattığı yatağın yöresinde geçirmişler.

Fakat sabaha doğru aziz çilekeş gelip yaralının yanına yaklaşmış ve başı üzre Kuran ayetleri okumuş ve ellerini birbiri üstüne koydurtmuş. Bunun üzerine Şarkân derin bir soluk vermiş ve gözlerini açmış; ağzından çıkan ilk sözler, ona yaşamını bağışlayan Yüce Tanrı'ya şükretmek olmuş. Sonra, kardeşi Davü'l-Mekân'a dönerek, ona "Alçak beni aldatarak yaraladı. Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, ölümcül bir vuruş değildi. Aziz çilekeş nerede?" demiş. Davü'l-Mekân "İşte, başucunda!" demiş. Bunun üzerine Şarkân, çilekeşin ellerini tutarak öpmüş; çilekeş de ona yeniden iyileşmesi için dileklerde bulunmuş ve ona, "Oğlum acına sabırla katlan. Ödüllendirici Tanrı ödülünü verecektir!" demiş.

Tam bu sırada, bir an için dışarı çıkmış bulunan Davü'l-Mekân çadırına dönmüş ve kardeşi Şarkân'ın yanaklarını ve çilekeşin ellerini öpmüş ve "Ey kardeşim, Tanrı seni korusun! İşte şimdi Rumların Kralı Afridonyos denen bu köpeoğlu köpeği, bu lanetli haini öldürerek senin öcünü almaya gidiyorum!" demiş. Bunu duyan Şarkân, onu alıkoymaya çalışmış; ama boşuna; ve Vezir Dendan, iki emir ve mabeyinci, lanetliyi kendileri öldürmeyi önermişler. Fakat Davü'l-Mekân çoktan atına atlayarak "Zemzem kuyuları adına söylüyorum ki, bu köpeği cezalandıran ancak ben olacağım!" diye haykırmış; ve atını meydana sürmüş. Onu böyle rüzgârdan da şimşekten de hızlı yağız atının üzerinde görenler, çatışma ortasındaki Antere'nin[1] ta kendisi sanırlarmış.

Öte yandan, kendi bakımından, lanetli Afridonyos da atını meydana sürmüş bulunuyormuş. Her iki tarafın, bu iki seçkin savaşçısı karşılaşmışlar ve karşısındakine kim son darbeyi vurursa galibiyet onun olacakmış; çünkü bu kez, dövüş, ancak ölümle

1 *Antere:* İslamiyet öncesinde yaşamış ünlü Arap savaşçı ve şair Antere bin Şeddad (Ā.Ş.O.)

bitebilecekmiş. Ve ölüm, gerçekte, hain lanetliyi vurmuş; çünkü intikam arzusuyla gücü çoğalmış olan Davü'l-Mekân, sonuç vermeyen birçok hamleden sonra, düşmanının boynuna ulaşmayı başarmış ve bir vuruşta siperinden içeri dalarak boynunu ve belkemiğini yarıp başını gövdesinden uçurmuş.

Bunu bir işaret sayan Müslümanlar, Hıristiyanların saflarına bir yıldırım gibi atılmışlar ve görülmedik bir kıyım yapmışlar; böylece akşam oluncaya kadar elli bin kişi öldürmüşler. Bunun üzerine, karanlığın sağladığı lütufla, imansızlar Konstantiniyye'ye geri çekilebilmişler; ve muzaffer Müslümanların kente sızmasını önlemek üzere artlarından kapıları kapatmışlar. Ve böylece Tanrı, inanç sahibi savaşçılara zafer nasip eylemiş.

Bunun üzerine Müslümanlar, Rumların terk ettiği ganimetlerle yüklü çadırlarına çekilmişler. Sonra, Şah, kardeşi Şarkân'ın yanına girmiş. Ve ona iyi haberi vermiş; Şarkân da birdenbire bedeninin sağlık yolunda olduğunu duyumsamış ve kardeşine "Bil ki, ey kardeşim, kazanılan zafer, savaş boyunca göklere başvuran ve Tanrı'nın kutsamasının inançlı savaşçılarımız üzerine olması için durmadan yakaran bu aziz çilekeşin dualarıyla yerini bulmuştur" demiş.

Oysa, lanetli yaşlı kadının Kral Afridonyos'un ölüm haberini ve kendi ordusunun bozgununu işiterek rengi atmış; sarı benzi yeşile dönüşmüş ve gözyaşlarına boğulmuş; ama kendini toparlamış ve gözyaşlarının Müslümanların galibiyetinden dolayı duyduğu sevinçten dolayı olduğunu söylemiş. Ama içinde, Davü'l-Mekân'ın yüreğini acıyla yakacak en kötü tertipleri düzenlemiş. Ve hemen o gün, âdet olduğu üzre Şarkân'ın yaraları üzerine merhem ve yağlar sürmüş ve büyük bir istekle, orada bulunan herkesin hastanın rahatça uyuması için dışarı çıkmasını istemiş. Bunun üzerine herkes çadırdan çıkmış ve Şarkân'ı felaket saçan çilekeş ile yalnız bırakmışlar.

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz dördüncü gece olunca, söze başlamış:

Şarkân tüm olarak uykuya dalınca, yırtıcı bir dişi kurt ya da kötü bir yılan gibi, korkunç yaşlı kadın, ayağa kalkmış ve hastanın başucuna son derece korkunç bir şekilde kayarak gitmiş ve giysisinin içinden sadece bir kaya üzerinde bırakılsa, onu eritecek kadar müthiş bir zehire bulaştırılmış bir hançer çıkarmış. Uğursuz elinde tuttuğu bu hançeri şiddetle Şarkân'ın boynuna vurarak kafasını gövdesinden ayırmış. Ve işte Ömerü'n-Neman'ın oğlu eşi bulunmaz yiğit Şarkân, bahtın kudreti ve lanetli bir ihtiyar kadının ruhuna sokulan İblis'in tertipleriyle böyle ölmüş.

Ve intikamını alan yaşlı kadın kestiği başın yanına bıraktığı kendi eliyle yazdığı bir mektupta şunları açıklamış:

> Bu mektup, yaptığı işlerden dolayı Felaketler Anası adıyla tanınan soylu Şavahi tarafından, Hıristiyan ülkesinde bulunan Müslümanlara yazılmıştır.
>
> Siz hepiniz, bilin ki, sarayının ortalık yerinde evvelce Şah'ınız Ömerü'n-Neman'ı ortadan kaldırma sevincini tadan da bendim; daha sonra sizin manastır vadisinde yenilgiye ve kırına uğramanızın nedenini de ben hazırladım; ve en sonunda bugün komutanınız Şarkân'ın başını da, kendi ellerimle ve çok iyi düzenlenmiş tertiplerle kesen benim. Göklerde mekân tutan Hıristos'un yardımıyla şahınız Davü'l-Mekân'ın ve veziri Dendan'ın aynı şekilde kafalarını keseceğim! O zaman bizim ülkemizde kalmanın mı, yoksa kendi ülkenize dönmenizin mi sizin için yararlı olacağını bilmek bakımından düşünmek şimdi size kalıyor. Her durumda, iyi biliniz ki, gayelerinize asla ulaşamayacaksınız ve Konstantiniyye surları altında, Efendimiz Hıristos sayesinde benim kolum ve düzenlerimle son savaşçınıza kadar can vereceksiniz!

Ve bu mektubu bıraktıktan sonra, yaşlı kadın çadırdan yavaşça çıkmış ve yaptığı kötülükleri Hıristiyanlara haber vermek üzere Konstantiniyye'ye dönmüş. Sonra dua etmek, Kral Afridonyos'un ölümüne ağlamak ve Emir Şarkân'ın ölümü dolayısıyla Şeytan'a şükretmek için kiliseye girmiş.

Şarkân'ın öldürülmesiyle ilgili olaylara gelince; bunlar da

şöyle gelişmiş: Bu cinayetin işlendiği sırada, Büyük Vezir Dendan'ı uyku tutmamış ve bir tedirginlik duyumsamış; sanki dünya âlem üzerine oturmuş gibi göğsü daralmış. Bunun üzerine yatağından kalkmaya karar vermiş; ve hava almak üzere çadırından dışarı çıkmış; ve dolaşırken, epeyce uzaklaşmış olan çilekeşin karargâhtan ivedi ayrılmakta bulunduğunu görmüş. Bunun üzerine kendi kendine "Emir Şarkân, şimdi herhalde yalnız olmalıdır. Yanına gidip onu gözeteyim ya da uyandıysa kendisiyle görüşeyim!" demiş.

Vezir Dendan, Şarkân'ın çadırına ulaşınca, ilk gördüğü şey yerin bir kan gölüne dönüşmesi olmuş; sonra, yatak üzerinde, öldürülmüş olan Şarkân'ın başının ve gövdesinin farkına varmış.

Bunu gören Vezir Dendan, öylesine müthiş bir feryat koparmış ki, uyuyanların hepsini uyandırmış ve tüm karargâhı ve tüm orduyu ayağa kaldırmış; bu arada Şah Davü'l-Mekân da uyanıp hemen çadıra koşmuş ve kardeşi Emir Şarkân'ın yaşamını tüketmiş bedeninin yanında ağlayan Vezir Dendan'ı görmüş. Bu görünüm üzerine Davü'l-Mekân, "Ya Allah! Be ne beladır?" diye haykırmış ve baygın düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz beşinci gece gelince, söze başlamış:

Bu görünüm üzerine Davü'l-Mekân, "Ya Allah! Bu ne beladır!" diye haykırmış ve baygın yere düşmüş. Bunu gören Vezir ve emirler onun çevresine toplanmışlar ve giysilerini sallayarak ona hava vermişler; Davü'l-Mekân sonunda kendine gelmiş ve "Ey kardeşim Şarkân, ey yiğitlerimizin en yücesi! Hangi şeytan seni bu onarılmaz duruma soktu?" diye haykırmış. Sonra da gözyaşlarına, hıçkırıklara boğulmuş ve Vezir Dendan ve Rüstem ve Behrimen emirler, özellikle de başmabeyinci ona katılmışlar.

Ve ansızın Vezir Dendan mektubu görmüş, onu eline alıp orada bulunan herkesin önünde Şah Davü'l-Mekân'a okumuş; ve "Ey Şah, şimdi bu lanetli çilekeşin görünüşünün bana neden o kadar nefret esinlediğini anlıyorsun!" demiş. Şah Davü'l-Mekân da gözyaşlarına gömülmüş; "Vallahi! Bu yaşlı

kadını kendi ellerimle yakalayacak; fercine eritilmiş kurşun akıtacak, kıçına da sivri bir kazık soracağım; sonra da onu saçlarından tutarak Konstantiniyye'nin büyük sur kapısına çivileyeceğim!" diye haykırmış.

Bunu izleyerek Davü'l-Mekân, kardeşi Şarkân için büyük bir cenaze merasimi hazırlatmış ve cenaze alayını gözünün tüm yaşlarını dökerek izlemiş ve onu bir tepenin eteğinde alçı ve altınla yapılmış büyük bir türbeye gömdürmüş.

Sonra, uzun günler boyunca, ağlamayı öylesine sürdürmüş ki, kendisi de bir gölge gibi kalmış. Oysa Vezir Dendan, kendi acısını bastırarak, onu görmeye gelmiş ve ona "Ey Şah, acılarını artık yatıştır ve gözlerini sil! Kardeşinin şu anda Yüce Yargıç Tanrı'nın ellerinde bulunmakta olduğunu bilmez misin? Ve zaten zamanı gelince, yazılı olan her şeyin yerini bulacağı bu âlemde onarılmaz olana karşı bu matemin ne yararı var? Öyleyse ayağa kalk, ey Şah, yeniden silah kuşan; bu inançsızların başkentinin kuşatılmasını olanca gücümüzle sürdürmeyi düşünelim! Tam olarak öcümüzü almanın en iyi yolu budur!" demiş.

Oysa, Vezir Dendan'ın Şah Davü'l-Mekân'ı bu tarzda yüreklendirdiği sırada, Nüzhet'in kardeşi Davü'l-Mekân'a yazdığı bir mektubu ulaştıran bir ulak çıkagelmiş, mektupta şunlar yazılı imiş:

> Ey kardeşim, sana haberi bildiririm.
> Burada hamile bıraktığın karın genç cariye, sağlıkla doğum yaparak Ramazan ayındaki ay kadar ışık saçan bir oğlan çocuğu dünyaya getirdi. Bu çocuğa Kânmekân[1] adının verilmesinin hayırlı olacağını düşündüm. Bilginler ve müneccimler, doğumu mucizeler ve olağanüstü olaylarla birlikte gerçekleşen bu çocuğun unutulmayacak şeyler yapacağı kehanetinde bulunuyorlar. Bu münasebetle bütün camilerde senin adına çocuk için ve senin düşman üzerindeki zaferlerin için dualar ettirmekten ve hayırlı dileklerde bulundurmaktan geri durmuyorum. Burada, hepimizin, özellikle ferahlık ve barışın doruğunda bulunan ve bizim gibi senden haber bekleyen dostun hamam

1 *Kânmekân:* "Olan oldu" (il fut ce qu'il fut) anlamında Arapça isim (J.C.M.)

> külhancısının, sağlık içinde bulunduğumuzu bilmeni isterim. Burada, bu yıl, çok yağmur yağdı; ürünün bol olduğu söyleniyor. Ve dahi barış ve güvenlik senin ve yörendekiler üzerine olsun!

Davü'l-Mekân, mektubu gözden geçirdikten sonra, uzun uzun soluk almış ve "Şimdi ey vezir, Tanrı'nın oğlum Kânmekân'ı bana lütfetmesiyle matemim yatıştı; ve yüreğim yeniden canlanmaya başladı! Ve artık rahmetli kardeşimin bu matemine âdetlerimize göre kendisine yaraşır bir merasimle son vermeyi düşünmemiz gerekiyor" diye haykırmış. Vezir de ona "Doğru düşünüyorsun!" diye yanıt vermiş. Ve hemen Şarkân'ın mezarının çevresine, Kuran okuyanlar ve imamların yerleştiği büyük çadırlar kurdurmuş ve büyük miktarda koyunlar ve develer kurban edilerek etleri askerlere dağıtılmış; ve o gece, tüm ibadetle ve Kur'an okumakla geçmiş.

Ama sabah olunca, Davü'l-Mekân Şarkân'ın yattığı Acemistan ve Keşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altıncı gece olunca, söze başlamış:

Davü'l-Mekân Şarkân'ın yattığı ve Acemistan ve Kaşmir'in değerli kumaşlarıyla donatılmış olan kabre yaklaşmış ve tüm ordunun önünde, bol bol gözyaşları akıtarak rahmetlinin anısına şu dizeleri doğaçtan söylemiş:

> Ey Şarkân, ey kardeşim, işte yanaklarımda gözyaşlarım düzgün çizgiler çiziyor; onları okuyacak olanlara, derdimi anlatan şiirlerin düzenli ahenginden de anlamlı, üzgün ve etkileyici çizgiler, ey kardeşim!
> Senin tabutunun ardında, ey Şarkân, tüm savaşçılar ağlayarak yürüyor. Ve Tur Dağı'ndaki Musa'nın haykırışlarından da yüksek sesle acı haykırışlar kopanyorlar.
> Ve çukuru senin yattığın topraktakinden de derin savaş-

> çılarının yüreğindeki çukurdaki mezarına geldik, ey kardeşim!
> Ne yazık ki, ey Şarkân! Tabutta kefene bürülü yatarken ve taşıyıcıların omuzlarında giderken, senin ile birlikte ölüp koyun koyuna gömülmeye gidebilmek mutluluğundan mahrumum!
> Göğün tüm yıldızlarını toz içinde yitmiş gibi gösteren Şarkân'ın yıldızı, sen neredesin?
> Ey mücevher, en son kavuştuğumuz toprak ananın bağrında seni saklayan mezarın derin uçurumu senden taşan ışıkla kendiliğinden aydınlanıyor.
> Ve seni örten kefen, kefenin kıvrımları, senin dokunuşunla yaşam kazanıyor ve kanatlar gibi seni koruyor!

Davü'l-Mekân, bu dizeleri okuyup bitirince gözyaşlarına boğulmuş ve onunla birlikte tüm ordu büyük iç çekişlerle sarsılmış. Vezir Dendan ilerlemiş ve Şarkân'ın mezarına atılarak onu kucaklamış ve gözyaşlarıyla boğulmuş bir sesle şairin şu dizelerini okumuş:

> Ey bilge! Sen ölümlü şeyleri ölümsüzlere dönüştürdün. Ölümde senden önce gelenlerin hepsinin verdiği örneği sürdürdün böylece!
> Duraksamadan yükseklikere atılım yaptın! Orada hurilerin ayakları altında kokulu halılar oluşturan güllerin dingin beyazlığına doğru!
> Orada bulduğun tüm yeni şeylerin zevkine varabileceksin!
> Yüce Taht'ın Sahibi cennetinin en iyi yerini nurlandırarak sana ayıracak ve yeryüzünün hayırlı kişilerine ayırdığı zevkleri dudaklarına kadar getirecek!

Ve Şarkân'ın matemi işte böylece tamamlanmış.

Fakat, her şeye karşın, Davü'l-Mekân, Konstantiniyye'nin kuşatılmasının uzun süreceğinin anlaşılması kadar, kardeşinden ayrıldığından dolayı üzgünlüğünü sürdürmüş; ve bir gün bu konuyu, Veziri Dendan'a açmış ve ona "Beni perişan eden bu dertleri unutmak ve ruhumda ağırlığını duyduğum sıkıntıyı kovmak için ne yapmalı ey vezirim?" demiş.

Vezir Dendan "Ey Şah, dertlerine tek bir ilaçtan başkasını

bilmiyorum. Bu da, geçmiş zamanda yaşamış ve salnamelerin sözünü ettiği ünlü hükümdarların bir öyküsünü anlatmaktır. Bu da benim için hiç zor değil; çünkü rahmetli baban Şah Ömerü'n-Neman'ın saltanatı sırasında, benim en önemli uğraşlarımdan biri, ona her gece hoş bir öykü anlatmak ve Arap şairlerinden ve kendi doğaçlamamdan şiirler okumaktı. Bu gece de, tüm karargâh uyurken, Allah nasip ederse, seni hayran edip göğsünü ferahlatacak ve kuşatma zamanını son derece kısalmış gibi hissettirecek bir öykü anlatacağım. Şimdiden bunun başlığının 'İki Âşık: Aziz ve Azize'nin Öyküsü' olduğunu söyleyebilirim" diye yanıt vermiş.

Veziri Dendan'ın bu sözleri üzerine Şah Davü'l-Mekân yüreğinin sabırsızlıkla çarptığını duyumsamış ve gece gelince söz verilen ve başlığı bile onu zevkten titreten öykünün anlatılmasından başka kaygısı kalmamış.

Böylece gece olup ortalık kararmaya başlar başlamaz, Davü'l-Mekân, tüm meşaleleri ve tüm fenerleri yaktırmış; ve her türlü yiyecek, içecek ve günlük, amber ve hoş kokularla dolu buhurdanlar konulmuş büyük tepsileri getirtmiş; sonra da Behrimen, Rüstem ve Türkeş emirleri ve başmabeyinciyi çağırtmış.

Ve hepsi birden toplandığında, Vezir Dendan'a haber salmış; Vezir Dendan huzura gelince, ona "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz yedinci gece olunca, sözünü şöyle sürdürmüş:

Şah Davü'l-Mekân, Veziri Dendan'a "Ey vezirim, işte gece başımıza geniş urbasını ve saçlarını yaydı; şimdi bizi zevklendirmek için, söz verdiğin öyküler içinden o seçkin öyküyü dinlemek istiyoruz" demiş. Vezir Dendan da "Tüm cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Çünkü bil ki, ey bahtıgüzel şah, size anlatacağım Aziz ve Azize ve onların başına gelen her şey hakkındaki öykü, yüreklerdeki tüm üzüntüleri dağıtmak ve bir matemi teselli etmek için, Yakup'unkinden de büyük bir öyküdür."

Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk Öyküsü

Geçmiş zamanlarda ve yüzyıllar öncesinde, Acem kentleri içinde Isfahan dağlarının ötesinde bir kent varmış. Ve bu kentin adı Yeşil Kent imiş. Bu kentin sahibinin adı da Süleyman Şah imiş. Kendisi, adaletten, cömertlikten, tedbirlilikten ve bilgiden yana çok nasipliymiş. Şöhreti uzaklara yayıldığından ve tacirlere ve kervanlara güven esinlediğinden dolayı pek çok ülkeden yolcular onun kentine akarmış.

Ve Süleyman Şah, uzun bir zaman, refah içinde ve halkının sevgisiyle sarılmış olarak yönetimini sürdürmüş. Ama mutluluğunu bir kadın ve çocuklar bütünleştirememiş; çünkü bekârmış.

Süleyman Şah'ın cömertlik ve iyilikten yana kendisine çok benzeyen bir veziri varmış. Yalnızlığının ruhunu her zamankinden fazla sıktığı bir gün, Şah vezirini çağırtmış ve ona, "Vezirim, göğsüm daralıyor, sabrım tükendi ve gücüm azaldı; böylece bir süre daha geçerse bir deri, bir kemik kalacağım. Çünkü şimdi bekârlığın doğal bir durum olmadığını anladım; özellikle tahtını kendi soyundan gelenlere bırakacak hükümdarlar için... Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz de, 'Evlenin! Ve soyunuzdan gelenleri çoğaltın! Zira, tüm ırklara karşın, kıyamet gününde, sizlerin çokluğuyla övüneceğim!' demiştir. Ey vezirim, bu durumda, ne düşündüğünü söyle bana!" demiş.

Bunun üzerine vezir ona, "Gerçekten ey Şah, bu çok güç ve son derece ince bir sorundur. Ben seni, daha önce izlenen yoldan ayrılmayarak doyuma ulaştırmaya çalışacağım. Dolayısıyla bil ki, ey Şah, tanınmamış bir kölenin efendimizin eşi olmasını gönül rızasıyla kabul etmekten yana değilim; zira bu kölenin kökeninin ne olduğu, geçmişteki soyluluğu ve kanının temizliği ve ırkının dayandığı temeller nasıl bilinebilir? Dolayısıyla kendi cetlerinin kanının kirlenmemiş bütünlüğünü bozulmadan saklamış bulunduğu nasıl anlaşılabilir? Böylesine bir birleşmeden doğacak çocuğun, gelecekteki nefret uyandıracak davranışlarının ortaya koyacağı gibi, her zaman, kötülükle dolu bir hayırsız, yalancı, kıyıcı, yaratıcısı Tanrı'nın lanetine uğramış biri olacağını bilmez misin? Ve böylesi bir döl, tıpkı tuzlu ve kokuşmuş batak bir toprakta yetişen ve tam anlamıyla gelişip büyümeden çürüyen bir

bitkiye benzer. Bundan dolayı ey Şah, sen vezirinden, dünyanın en güzel kızı da olsa, bir köle satın almak görevini asla bekleme! Çünkü böylesi felaketlerin nedeni olmak ve teşvikçisi olabileceğim günahların ağırlığını çekmek istemem! Ama, sakalıma saygı duyarak beni dinlemek istersen, soy kütüğü belli ve güzelliği bütün kadınlara örnek oluşturacak hükümdar kızları arasından bir eş seçmeni sana salık veririm" demiş.

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, "Ey vezirim, böylesine bir kadın bulabilirsen, Yüce Tanrı'nın kutsamasını neslimin üzerine çekmek için onu yasal eş olarak almaya hazırım!" demiş. Bunun üzerine, vezir, ona "Senin işin, Allah'ın inayetiyle olup bitmiş sayılır!" demiş. Şah da "Nasıl oluyor bu?" diyerek haykırmış. O da "Bil ki, ey Şah, eşim bana Beyaz Kent'in hükümdarı Zehr Şah'ın[1] eşsiz güzellikte bir kızı olduğunu, onun tanımlanmasının sözcüklerin çok üzerinde bulunduğunu, öyle ki onun hakkında en ufak bir fikir vermeye kalkışacak dilin tüylenip ağızda dolaşamaz olduğunu söyledi!" demiş. Bunu duyan Şah "Ya Allah!" diye haykırmış.

Ve vezir "Zira ey Şah," demiş, "size onun gözlerinin esmer renkli göz kapakları altındaki güzelliğini, saçlarını, inceliğinden dolayı neredeyse görünmez hale gelen boynunu, kalçalarının ağırlığını, bu kalçaların üzerinde yükseldiği bacakları ve ardından beliren yuvarlakları gereğince nasıl anlatayım bilmem! Vallahi! Ona ne kadar yaklaşmaya çalışsanız geri kalırsınız ve ölümü içinizde hissetmeden gözlerine bakamazsınız! Ve de tıpkı şairin tanımladığı gibidir!":

> Ey uyumlu hatlarla güzel karınlı bakire! Usul boyun genç söğüdün kıvrılan dalı gibidir ve cennet kavaklarının narinliğinde!
> Tükrüğün yaban balıdır! Ah! Tükrüğün bardağı ıslatır ve şarabı tatlılandırır; ver onu bana ey huri! Fakat özellikle sana yalvarırım, aç dudaklarını, gözlerim incilerinin[2] güzelliklerine doymasın!

1 *Zehr Şah:* Çiçek Şah (Â.Ş.O.)
2 Dişlerinin (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri duyunca, Şah zevkten titremiş ve gırtlağının derinliklerinden "Ya Allah!" diye haykırmış. Ama vezir "Ve de ey Şah'ım, mümkün olan en erken zamanda, emirlerinden senin güvenini kazanmış birinin, Zehr Şah'a gönderilmesi fikrindeyim. Bu kimse, deneyimli, sözünü ve davranışını ölçebilir, konuşmadan önce söyleyeceği şeylerin nasıl etki sağlayacağını anlar birisi olmalı! Böyle birine sen tam yetki verirsen, sonunda babasını, kızını sana vermeye ikna edebilir. Ve sonunda, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin 'Kendilerini saf ve temiz tanıtan kimseleri İslam âleminden kovun! Çünkü bunlar halkı aldatır; İslamda ruhban sınıfı için bekârlık yoktur!' sözlerine uygun olarak onunla evlenirsin! Ve de, aslında, bu sultan sana uygun en iyi kısmettir; yeryüzünün altında ya da üstünde bulunan tüm değerli taşlardan daha güzeldir!" demiş.

Bu sözleri duyan Süleyman Şah, yüreğinin ferahladığını duymuş ve rahat bir soluk alarak vezire "Bu kadar incelik isteyen bir görevi senden iyi yerine getirecek kim var acaba? Ey vezirim, bu işi gidip sen halledeceksin, sen ki bilgelik ve nezaketle yoğrulmuşsun! Öyleyse kalk, evine git ve evindekilerle vedalaş, askıda olan işlerini gayret edip tamamla; sonra da git Beyaz Kent'e ve Zehr Şah'tan benim için kızını iste! Zira yüreğim ve aklım bu konuyla uğraşıp duruyor ve de tedirgin!" demiş. Vezir de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Ve hemen gidip işlerini bitirmiş, kucaklayıp veda edeceği yakınlarıyla kucaklaşmış ve yol hazırlığı için gerekli girişimlerde bulunmuş. Yanına, ancak hükümdarlara doyum sağlayacak mücevherler, kuyumişleri, ipek halılar, değerli kumaşlar, kokular, tüm katıksızlığıyla gül yağları ve yükte hafif pahada ağır başka türden zengin armağanlar almış. Ayrıca Arabistan'ın en temiz ve en güzel ırklarından seçilmiş on at almayı da ihmal etmemiş. Ve de sapı yakut kakılmış yeşimden, altınla savatlanmış hançerler, hafif çelikten yapılmış zırhlar, altın kaplama örmelerle yapılmış zincirli zırhlar gibi silahlar da almış; ayrıca birçok göz alıcı armağanla dolu sandıklar ve gül reçeli, dilim halinde kayısı reçeli, kokulu kuru şekerlemeler, sıcak adaların aselbentte kokulandırılmış badem ezmeleri ve genç kızların zevkle tadıp yutmaları için hazırlanmış çeşitli tatlılar gibi yenmesi hoş şeyler

de götürmüş. Ve bunları içeren sandıkları da katırların ve develerin sırtına yüklemiş; ayrıca yanına yüz genç Memluk ve yüz genç zenci ile dönüşte evlenecek kıza maiyet oluşturmak üzere yüz genç kız almış. Ve vezir olarak, kervanın başına geçip bayrak açarak hareket emri vermekteyken, Süleyman Şah, kendisini bir an durdurarak ona "Sakın genç kızı birlikte alıp getirmeden geri dönme; sonra geç de kalma, zira ateş üzerinde kızarıyor gibiyim; gece gündüz fikrimden çıkmayan ve daha şimdiden aşkından tutuştuğum bu gelin gelmedikçe rahat yüzü görmeyeceğim ve uyuyamayacağım!" demiş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş. Ve tüm kervanı ile oradan ayrılarak acele bir gidişle, gece gündüz demeden, dağlar, vadiler, ırmaklar, şelaleler, kuru çöller, verimli ovalar aşmış; Beyaz Kent'e ancak bir günlük yol kalacak bir yere gelinceye kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Ve tam orada, bir akarsuyun kıyısında, dinlenmek için durmuş ve öncü olarak gelişlerini Zehr Şah'a duyurmak üzere ayağına çabuk bir haberci yollamış.

Oysa, habercinin kapılarına ulaşıp içeri gireceği tam o sırada Zehr Şah, o yöredeki bahçelerinden birinde hava alıyormuş; bu haberciyi görüp bunun bir yabancı olduğunu anlamış ve hemen kendisini çağırtarak kim olduğunu sormuş. Haberci de ona, "Ben *falan* ırmağın kıyısında dinlenmekte olan *falan* vezirin elçisiyim; kendisi size İsfahan Dağları'nın ve Yeşil Kent'in hükümdarı efendimiz Süleyman Şah tarafından gönderilmiştir" diyerek yanıt vermiş.

Bu haberi almakla Zehr Şah, son derece hoşnut olmuş ve vezirin habercisine serin şerbetler içirtmiş ve Beyaz Kent'te olduğu kadar en ıssız ülkelerde bile hükümdarlığı saygı gören Süleyman Şah'ın büyük elçisini gidip karşılamaları için emirlerini görevlendirmiş. Haberci de Zehr Şah'ın önünde saygı duruşunda bulunarak kendisine "Vezir yarın buraya gelecek. Şimdilik Tanrı'nın sana lütufta bulunmayı sürdürmesini ve rahmetli ana babana şefaat ve merhamet göstermesini dilerim!" diyerek oradan ayrılmış.

Süleyman Şah'ın vezirine gelince, ırmağın kenarında geceyarısına kadar dinlenmek üzere kalmış. Sonra da Beyaz Kent'e doğru yürüyüşe koyulmuş; ve gün doğarken kentin kapılarına ulaşmış.

Tam o sırada, kendisini sıkıştıran bir ihtiyacı yerine getirmek üzere yolda durmuş ve keyfince işemiş. Bu işi bitirince Zehr Şah'ın başvezirinin yanında mabeyinciler ve saltanatın ileri gelenleri ile emirleri ve ünlüleri olduğu halde kendisini karşılamaya geldiğini görmüş. Bunu görünce kölelerinden biriyle getirttiği ibrikle acele el yıkamış; ve yine aceleyle ata binmiş. Ve karşılamaya gelenler ile âdet olduğu üzere selamlaşılıp hal ve hatır sorulduktan sonra kervan ve alay Beyaz Kent'e girmiş.

Şah'ın sarayının önüne gelinince, vezir attan inmiş ve başmabeyincinin yol göstermesiyle taht salonuna girmiş.

Bu salonda duru mermerden, üzerine inci ve değerli taşlar kakılmış her biri fildişinden dört dayanak üzerinde dört ayak[1] yükseklikte bir taht görmüş. Bu tahtın üzeri, kenarları kırmızı altın pullarla, saçak ve püsküllleri altın nakışlarla işlemeli, hareli yeşil satenden geniş bir şilteyle döşeli imiş. Bu tahtın üzerinde altın, değerli taşlar ve fildişinden kakmalarla ışıldayan bir gölgelik bulunuyormuş. Sözü edilen tahtta da Zehr Şah oturmakta imiş...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görerek, yavaşça susmuş.

Ama yüz sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Sözü edilen tahtta da ülkesinin ileri gelen kişiler ve emirlerini yerine getirmek üzere kımıldamadan bekleyen muhafızlarla çevrili Zehr Şah oturuyormuş.

Bunu gören Süleyman Şah'ın veziri, esinlemenin zekâsını aydınlattığını ve güzel konuşma melekesinin dilini çözüp onu güzel şeyler söylemeye ittiğini duyumsamış. Ve hemen, hoş bir davranışla Zehr Şah'a yönelerek onuruna doğaçtan şu dizeleri söylemiş:

> Seni görünce, yüreğim sana doğru uçmak üzere beni terk etti; uyku da beni acılara gömerek, gözlerimden uzaklara kaçtı.
>
> Ey kalbim, pekâlâ! Madem ki sen artık onun yanındasın, olduğun yerde kal! Seni ona terk ettim, benim için en değerli ve en gerekli şey olsan da!

1 Ayak, 30,48 cm. uzunluğunda bir ölçü birimidir. (Â.Ş.O.)

> Dünyada hiçbir şey, tüm yüreklerin hükümdarı olan Zehr Şah'ı övmeyi bilenlerin sesleri kadar kulaklarda hoş etkiler bırakamaz!
>
> Şayet tüm ömrümce, onun yüzüne bir kez bakmış olduktan sonra, ikinci bir kez bakmak mutluluğuna erişemesem de, bu beni sonsuza dek zengin kılardı.
>
> Ey bu şahane hükümdarı çevreleyen sizler, hepiniz, bilin ki, nitelikleri bakımından Zehr Şah'ı geçen bir hükümdarın bulunduğunu kim söylemeye yeltenirse, yalan söylüyordur ve asla imanı bütün bir Müslüman olamaz!

Ve bu şiirin dizelerini okuduktan sonra, daha fazla bir şey söylemeksizin susmuş. Bunun üzerine Zehr Şah, onu tahtının yanına yaklaştırmış ve yanına oturtmuş; ona iyi yüreklilikle gülümsemiş; epeyce bir süre onu, dostluğunun ve cömertliğinin en belirgin işaretleriyle hoşça ağırlamış. Sonra Şah, vezirin onuruna sofralar serdirmiş; hepsi birden oturup doyuncaya kadar yiyip içmişler. Ancak bundan sonra Şah, vezir ile yalnız kalmak istemiş ve başmabeyinciler ve devletin başvezirinden gayri herkes dışarı çıkmış.

Bunun üzerine Süleyman Şah'ın veziri ayağa kalkmış ve Zehr Şah'ın huzurunda eğilerek ona "Ey görkemli yüce Şah'ım, ben sana, sonucu hepimiz için hayırlı, mutlu ürünler ve ferahlık getirecek bir işten söz açmak için geldim! Gerçekte, işlevimin nedeni, soylu ve alçakgönüllü olan değerli ve zarif kızını, başımın üstünde yeri olan Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın ünlü hükümdarı Süleyman Şah için evlenmek üzere istemektir! Ve bu maksatla sana birçok zengin armağan ve görkemli eşya getirerek, seni kayınpeder olarak görmek üzere duyduğu arzunun ne denli sıcak olduğunu sana göstermek istedik! Dolayısıyla senin ağzından, senin de, aynı şekilde bu arzuyu paylaştığını ve dileklerini uygun buluyorsan, bunu açıkça bildirmeni duymak isterdim" demiş.

Zehr Şah, vezirin bu konuşmasını işitince ayağa kalkmış ve yerlere kadar eğilmiş; mabeyincileri ve emirleri, Şah'larının basit bir vezire gösterdiği bunca saygıyı büyük bir şaşkınlıkla izlemişler. Ama Şah, vezirin önünde ayakta kalmayı sürdürerek, ona "Ey zekâ ve bilgelikle, sözgenlik ve yücelikle donanmış vezir,

sana söyleyeceklerimi dinle! Ben kendimi, Süleyman Şah'ın bir tabisi sayarım ve onun soyuna katılıp ailesinden sayılabilmeyi en büyük onur bilirim! Kızım da artık onun esirelerinden başka bir şey değildir; şu andan başlayarak onun malıdır! İşte benim, Yeşil Kent'in ve İsfahan Dağları'nın hükümdarı ve hepimizin efendisi olan Süleyman Şah'ın isteğine yanıtım budur!" demiş.

Ve hemen kadıları ve tanıkları getirterek kızı ile Şah Süleyman'ın evlenme sözleşmesini hazırlatmış. Ve Şah, bu sözleşmeyi sevinçle dudaklarına götürerek öpmüş ve kadı ve tanıkların kutlamalarını ve hayırlı dileklerini kabul etmiş ve hepsine lütuflarda bulunmuş ve vezirin onuruna büyük şenlikler yaptırmış; kentin tüm oturanlarının gözlerini kamaştıran ve yürek ferahlatan büyük eğlenceler düzenlemiş ve fakirlere olduğu kadar zenginlere de yiyecekler ve armağanlar dağıtmış. Sonra ayrılma hazırlıkları yaptırmış ve kızı için Rumlardan, Türklerden, siyah ve beyaz ırktan esireler ayırtmış. Ve inci ve değerli taşlar kakılmış, som altından büyük bir tahtırevan yaptırmış ve bunu iyi bir düzenle sıralanmış on katırın sırtına koydurmuş. Ve tüm kafile yürüyüşe koyulmuş. Sabah ışıltısında tahtırevan ecinli saraylarının en büyüklerinden biri gibi, genç kız da, örtülerinin altında, cennet hurilerinin en güzellerinden biri gibi görünmüş.

Zehr Şah da, kafileye üç fersahlık bir mesafede eşlik etmiş; sonra kızına, vezire ona eşlik edenlere veda etmiş ve sevincin doruğunda, geleceğe güven duyarak kendi kentine dönmüş.

Vezire ve kafileye gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz dokuzuncu gece olunca, söze başlamış:

Vezire ve kafileye gelince, güven içinde yolculuk yapmışlar ve Yeşil Kent'e yaya üç günlük mesafe kalınca Süleyman Şah'a haber ulaştırmak için ayağına çabuk bir ulak göndermişler.

Şah, karısının gelmekte olduğunu öğrenince zevkten yerinde duramaz olmuş ve haberci ulağa güzel bir hil'at vermiş. Ve ordusuna, tüm sancakları açarak yeni gelini karşılamaya gitmeleri için emir vermiş ve tellallar, tüm kenti: tek bir kadın, tek bir

genç kız, hatta tek bir ihtiyar, yaşlılığından ya da çaresizliğinden yürüyemeyecek halde olsalar bile, evde oturmayarak, alaya katılmaya çağırmışlar. Ve hiç kimse yeni gelinin önünü çekmekte kusur etmemiş. Ve herkes Şah'ın kızını tahtırevanının yöresine ulaşınca, kente girişin, büyük bir merasimle geceleyin olmasına karar verilmiş.

Gece olunca, kentin ileri gelenleri kendileri masraf görerek tüm sokakları ve Şah'ın sarayına ulaşan büyük caddeyi ışıklarla donatmışlar. Herkes iki sıra halinde, yol boyu dizilmişler; ve geçit yerinde askerler, sağda solda yer alarak, halkın önünde engel oluşturmuşlar; ve tüm güzergâhta, duru havada ışıklar göz kamaştırmış ve büyük davullar derin yankılar yaparak dövülmüş, borular yüksek sesle çalınmış, bayraklar başlar üzerinde dalgalanmış ve buhurdanlıklarda kokular yakılmış; sokaklarda ve meydanlarda atlılar kargı ve mızrak fırlatarak cirit oynamışlar. Bütün bunların ortasında önünde zenci köleler ve Memluklar olduğu halde, babasının kendisine sağladığı görkemli giysilere bürünmüş yeni gelin, kocası Süleyman Şah'ın sarayına ulaşmış.

Bunun üzerine genç köleler katırları çözmüşler ve tüm halkın ve tüm ordunun keskin sevinç çığlıkları arasında tahtırevanı omuzlarına alarak onu harem kapısına kadar taşımışlar. Bunun üzerine, genç kadınlar ve nedimeler kölelerin yerini almışlar ve içeri girerek gelini kendisine ayrılan daireye sokmuşlar. Bu daire hemen onun gözlerinin parlaklığıyla aydınlanmış ve yüzünün güzelliği salondaki ışıkları soldurmuş. Bütün bu kadınların ortasında, yıldızlar arasındaki ay da bir gerdanlığın ortasındaki tek inci gibi görünmüş. Sonra genç kadınlar ve nedimeler genç kızı inci ve taşlarla zenginleştirilmiş büyük yatağa yatırdıktan sonra, daireden çıkmışlar ve kapıdan geçidin ucuna kadar iki sıra halinde dizilmişler. Bunun üzerine Süleyman Şah, bu canlı yıldızlardan oluşmuş geçidi aşarak baştan aşağı süslenmiş ve kokular sürünmüş olarak genç kızın fildişi yatakta uzanmakta olduğu daireye girmiş.

Tanrı hemen o anda Şah'ın yüreğinde büyük bir tutku uyandırmış ve bu bakire kız için sevgi yaratmış.

Şah, bu bekârete sahip olmuş ve mutluluktan büyülenmiş

ve bu yatakta kalçalar ve kollar arasında sabırsızlığının ve aşkı bekleyişinin tüm acılarını unutmuş.

Ve Şah, bir ay boyunca, genç karısının dairesinde, onu bir an bile terk etmeden, sıkı sıkıya birleşmelerinde onunla bedensel olduğu kadar ruhsal bakımdan da uygunluk içinde bulunmanın mutluluğunu duymuş. Ve eşi, daha ilk geceden hamile kalmış.

Bunu izleyerek Şah, çıkıp adalet dağıttığı tahtına oturmuş ve uyruklarının iyiliği uğrunda devlet işleriyle uğraşmış; akşam olunca da eşinin dairesini ziyarete gitmeyi savsaklamamış, bu böylece dokuzuncu aya kadar sürüp gitmiş.

Dokuzuncu ayın son gecesinde, ece doğum ağrılarına tutulmuş ve doğum yaptığı yatakta şafak vakti, Allah ona doğumu kolaylaştırmış ve dünyaya talih ve servetin damgasıyla damgalanmış bir erkek çocuğu doğurmuş.

Şah, bu doğumu haber alır almaz, ferahlığın doruğuna ulaşırcasına ferahlamış ve büyük bir sevinçle mutlulanmış ve haberi getirene büyük değeri olan armağanlar vermiş; sonra eşinin yatağına koşmuş ve yeni doğan çocuğu kollarına alarak onu iki gözünün arasından öpmüş ve güzelliğine hayran olmuş ve şairin şu sözlerinin ona ne kadar uyduğunu görmüş:

> Doğduğu anda, Tanrı ona görkemi ve yüceliğin doruğunu sağlamış ve onu yeni bir yıldız gibi yükseltmiş.
> Ey görkemli ve narin göğüslü sütanaları, siz onu eğik sırtınıza binmeye alıştırmayın; onun bineceği arslanların ve şahlanan atların katı sırtlarıdır.
> Ey sütü çok tatlı ve çok beyaz olan sütanaları, onu çabucak memeden kesin! Çünkü düşmanlarının kanı onun için en lezzetli içecektir!

Bunun üzerine hizmetçiler ve sütanaları bebeğin bakımını üstlenmişler ve ebe kadınlar göbek bağını kesmişler ve gözlerine sürme çekmişler. Ve çocuk bir Şah'ın oğlu Şah olarak doğduğundan ve de çok güzel ve çok parlak olduğundan kendisine Tacü'l-Mülûk[1] adı verilmiş.

1 *Tacü'l-Mülûk:* Melikler Tacı. Mardrus, *diadème* (hükümdar tacı) olarak çevirmiş. (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz onuncu gece olunca, söze başlamış:

Kendisine Tacü'l-Mülûk adı verilmiş. Bu çocuk öpücüklerle ve en güzel sütanaların göğsünde yetiştirilmiş; ve böylece günler, yıllar akıp geçmiş ve çocuk yedi yaşına ulaşmış.

Bunun üzerine, babası Süleyman Şah, en bilgili hocaları tutarak çocuğa güzel yazı yazma, edebiyat ve davranış ve nezaket kuralları ve nahiv ile fıkıh öğretmelerini emretmiş.

Ve bu hocalar çocuk on dördüncü yaşına ulaşasıya kadar onu eğitmişler. O zaman, babası öğrenmesini arzu ettiği her şeyi öğrenmiş bulunduğundan, onun bir hil'at giymeye layık olduğunu düşünmüş ve Şah onu bilginlerin ellerinden alarak bir binicilik hocasına emanet edip ona at binmeyi, kargı ve mızrak atmayı ve atmaca ile alageyik avlamayı öğretmesini sağlamış. Ve böylece Emir Tacü'l-Mülûk çok iyi yetiştirilmiş bir binici olmuş; ve de kendisi o kadar üstün bir güzelliğe sahipmiş ki, atlı ya da yaya gezmeye çıktığı vakit ona bakıp görenleri cehennemlik edecek kadar günaha sokarmış.

Delikanlı on beş yaşına ulaşınca, çekiciliği o denli etkili olmuş ki şairler en aşkla dolu güzellemelerini ona adamışlar; bilgelerin en saf ve en temiz olanları, ondaki büyüleyici sihri görerek yüreklerinin parçalanıp unufak olduğunu ve imanlarının dağıldığını duyumsamışlar. İşte onun gözlerine duyduğu sevgiyle bir şairin yazdığı şiirlerden biri:

> Onu öpüp sarmak, tüm bedeninden yayılan misk kokusuyla bayılmak demektir! Sadece meltem ve şebnemle beslenen narin nemli bir dal gibi vücudunu, sıkı bükülüşü altında duyumsamak demektir!
>
> Onu kucaklamak! Ama bu, hiç şaraba dokunmadan sarhoş olmak demektir! Bunu bilmez miyim hiç? Ben ki, bütün bir gece onun tükürüğünden mayalanan misk kokulu şarapla sarhoş olmuşum! Güzelliğin kendisi bile, sabahleyin uyanınca, aynasına bakmış ve efendi ve kölenin kim olduğunu görmüştür! Öyleyse, nasıl, ey çılgınlı-

ğım! Onun güzelliğinden ölümcül yürekler kaçıp kendini kurtarabilsin?
Vallahi! Vallahi! Yaşamam hâlâ mümkünse, yüreğimde onun yangınıyla yaşayacağım! Ama bu tutkum ve onun aşkı beni öldürecekse, ah! Ne mutluluktur bu!

Oysa, bütün bu esinlenme o daha on beş yaşındayken olmuş! On sekiz yaşına ulaştığında ise, her şey bambaşka olmuş! O zaman yeni çıkan ayva tüyleri yanağının gülpembeliğini kadife yumuşaklığına dönüştürmüş ve siyah amber, çenesinin beyazlığında bir ben haline gelmiş. Bu durumda, her bakımdan, tüm akılları ve tüm gözleri, bir şairin onun hakkında yazdığı gibi bulandırmış:

Bakışı! Yanmaksızın ateşe yaklaşmak, onun bakışı yanında pek öyle şaşırtıcı bir şey değildir! Ey büyücü, nasıl hâlâ yaşıyorum, ben ki yaşamımı senin bakışlarınla sürdürüyorum!
Yanakları! Eğer saydam yanaklarını ayva tüyleri bürümüşse, bunlar tüm yanaklardaki tüyler gibi değil, yaldızlı ve uçucu ipektendir!
Ağzı! Bana gelip safça, "Yaşam iksiri ve kaynağı nerededir, yaşam iksiri ve kaynağı hangi topraklarda akar?" diye soranlara
"Yaşam iksiri mi? Onu da, kaynağını da tanıyorum, tanıyorum onu!" derim.
O, boynu narin ve eğik bir genç alageyik gibi ince ve tatlı bir delikanlının ağzıdır, boyu bükülgen bir delikanlının!
O, ince ve canlı bir alageyiğin nemli ve yosunlu dudağı gibi, bir delikanlının koyu kırmızı renkte nemli, tatlı dudağıdır!

Bütün bunlar on sekiz yaşının verdiği esinlermiş; ama, erkeklik yaşına ulaşınca, Emir Tacü'l-Mülûk o kadar yakışıklı olmuş ki, enine boyuna tüm Müslüman ülkelerde anılan bir örnek haline gelmiş. Dostlarının ve yakın arkadaşlarının sayısı da gittikçe artmış ve yöresini çevreleyen herkes onun yüreklerde hüküm sürdüğü gibi sonunda ülkede de hükmettiğini görmek için candan dileklerde bulunuyorlarmış.

O dönemde, Emir Tacü'l-Mülûk, babası ile anasının yokluğunda duydukları kaygılara karşın, av yapmayı ve ormanlarda dolaşmayı tutku haline getirmiş. Ve bir gün kölelerine on günlük bir azık hazırlayarak kendisiyle birlikte sürek avına gelmelerini buyurmuş. Dört günlük bir yürüyüşten sonra, avı bol, her türlü vahşi hayvanların mekân tuttuğu ve birçok kaynak ve dereyle sulanan bir yere gelmişler.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk, av işareti vermiş. Hemen tıkız bir toprak üzerinde geniş bir ağ kurmuşlar ve kışkırtıcılar yöreye dağılarak, şaşıran hayvanları ürküterek merkeze doğru sürmeye başlamışlar; ve vurulması güç olan hayvanları panterler, köpekler ve şahinlerle izlemek üzere bunları salıvermişler. O gün, gazeller ve öteki av hayvanları bakımından çok verimli olmuş. Bu da av panterleri, köpekleri ve şahinleri için çok şenlikli bir gün olmuş. Ve av bir kez sonuçlanınca, Emir Tacü'l-Mülûk dinlenmek üzere bir ırmak kıyısına oturmuş ve av ürününü avcılar arasında dağıtmış, en güzel bölümünü de babası Süleyman Şah'a ayırmış.

Sonra, o gece aynı yerde, sabaha kadar uyumuş.

Ertesi sabah uyanır uyanmaz, yanlarındaki arazide geceleyin gelen büyük bir kervanın konakladığını görmüş; ve biraz sonra da tacirlerden ve zenci kölelerden oluşan bir cemaatin çadırlarından çıkarak ırmak kıyısına indiklerini ve abdest aldıklarını görmüş. Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk adamlarından birini göndererek, bu kimselerin ülkelerinin ve niteliklerinin öğrenilmesini istemiş. Ve yolladığı ulak dönünce, Emir Tacü'l-Mülûk'a, "Bu kişiler bana 'Biz buranın kadife yeşilliğini ve akarsuyunun hoşluğunu görerek konaklamış tacirleriz. Ve bilgeliği her ülkede ünlenmiş ve tüm yolculuğa çıkanlara ferahlık sağlamış olan Süleyman Şah'ın yönetimindeki güvenli topraklarda bulunmakla burada korkulacak bir şey olmadığını biliyoruz. Ve zaten kendisine ve özellikle oğlu Emir Tacü'l-Mülûk'a pek çok güzel ve değerli armağan da getirmiş bulunuyoruz!' dediler" demiş.

Bu sözleri duyunca Şah'ın oğlu yakışıklı Tacü'l-Mülûk "Fakat, vallahi! Bu tacirler yanlarında benim için sakladıkları bunca değerli şeyi bulunduruyorlarsa, niçin gidip bunları kendimiz görmeyelim? Günümüzü hoş geçirmeye de katkıda bulunur

bunlar!" demiş. Ve hemen Emir Tacü'l-Mülûk, dostu avcılar ile birlikte kervanın eyleştiği çadırlara doğru yol almış.

Tacirler Şah'ın oğlunun geldiğini görüp onu tanıyınca, hepsi onu karşılamaya koşmuş ve onu çadırlarına davet etmiş. Onun için, hemen üzerlerine çeşitli renklerde kuş ve hayvan suretleri resmedilmiş kırmızı satenden bir otağ kurmuşlar; içini Hint ve Keşmir ipeklileriyle süslemişler ve kenar suları lekesiz zümrüt karıştırılarak örülmüş bir ipek halı sererek, onun üzerine de şahane şilteler koymuşlar. Emir Tacü'l-Mülûk da halılara oturmuş, şiltelere yaslanmış ve tacirlere mallarını önünde açmalarını emretmiş. Ve tacirler onun önünde bütün mallarını sergileyince, bu yığın içinde en çok hoşuna giden şeyleri seçmiş ve tekrarladıkları para almama önerilerine karşın, onları bol miktarda para kabul etmeye zorlamış.

Sonra, aldığı şeyleri kölelere taşıtarak, atına binip yeniden ava dönmek istemiş; ama birdenbire önünde, tacirler arasında, genç bir...

Anlatısının burasında Şehrazad günün doğmakta olduğunu görerek yine yavaşça susmuş ve öyküsünü bir gün sonraya ertelemiş.

Ama yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

Emir Tacü'l-Mülûk, birdenbire karşısında, tacirler arasında, şaşırtıcı güzellikte ve çekici bir solgunluğu olan, kendisine çok yakışan bir giysiye bürünmüş genç bir adam olduğunun farkına varmış. Güzel olduğu kadar solgun yüzü, bir ana, bir baba ya da çok değerli bir dostun yitirilmesi gibi büyük bir derdin damgasını taşıyormuş.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk, yüreğinin kendisine karşı eğilim duyduğu bu genç adamı tanımadan asla oradan ayrılmak istememiş ve ona yaklaşarak selam vermiş; ve ilgilenerek kim olduğunu ve neden böyle kederli olduğunu sormuş. Ama yakışıklı genç adam, bu soruya, gözleri yaşla dolarak ancak şu iki sözcükle "Ben Aziz'im!" diyerek yanıt verebilmiş. Sonra öylesine hıçkırıklara boğulmuş ki, düşüp bayılmış.

Kendine geldiği zaman, Emir Tacü'l-Mülûk ona "Ey Aziz, bil ki ben senin dostunum. Haydi bana dertlerinin nedenini söyle!"

demiş. Ama genç Aziz, cevap yerine geçmek üzere, dirseğine dayanarak şu dizeleri okumuş:

> Onun gözlerinin büyüleyici bakışından sakın! Çünkü gözevinin çemberinden hiç kimse kurtulamamıştır.
> Siyah gözler baygın baktıklarında müthiştir. Çünkü siyah ve baygın gözler, yürekleri ince uzun kılıçların parlak çeliği gibi deler.
> Özellikle de dilinin tatlılığına kapılmayın, çünkü bir ateş şarabı gibi, en bilge kişilerin bile aklını karıştırır.
> Onu bir tanısaydınız! Öyle hoş bakışları vardır ki! Ve ipek cildi! Dokunduğu bedeni tatlılığıyla ölümsüz kılan!
> Altın bir halhalla çevrelenmiş topuğundan kara sürmeyle çerçevelenmiş gözlerine kadar olan mesafe dikkat çekicidir.[1]
> Ah! Nerde onun ipekli giysilerinin ince kokusu! Gül esansı damıtan nefesi nerde?

Emir Tacü'l-Mülûk, bu şarkıyı işitince, o an için daha fazla ısrar ederek onu konuşmaya zorlamak istememiş ve ona "Niçin, ey Aziz, bütün öteki tacirler gibi sen bana mallarını göstermedin?" diye sormuş; o da "Ey efendim, benim mal yüküm, aslında, bir şehzadeye uygun gelebilecek nitelikte değildir!" diyerek yanıtlamış. Ama yakışıklı Tacü'l-Mülûk, güzel Aziz'e "Vallahi! Yine de bana onu göstermeni isterdim!" demiş. Ve genç Aziz'i yanıbaşında ipek halı üzerinde oturmaya ve kendisine, birer birer, tüm mal yükünü göstermeye zorlamış. Ve Emir Tacü'l-Mülûk, güzel kumaşları gözden geçirmeye bile gerek görmeden, hepsini olduğu gibi satın almış ve ona, "Şimdi Aziz, bana dertlerinin nedenini anlatır mısın? Gözlerini yaşlı ve yüreğini üzgün görüyorum. Oysa, seni bir köşeye sıkıştıran varsa, bunu yapanları cezalandırmak isterim; borç

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde, bu dizeler *"Between neck-gold and ankle-gold / So fair is to be seen / That half the valleys in between / May not be told"* (Boynundaki altın gerdanlık ile ayaklarındaki halhallar arasındaki bedeni / Görülmeye değer güzelliktedir / Ama tam orta yerdeki vadilerden / Söz edilmemelidir) şeklindedir (Â.Ş.O.)

içinde isen, rahat bir gönülle boçlarını öderim. Çünkü, sana karşı büyük bir yakınlık duyuyorum ve senin için yüreğim yanıyor!" demiş.

Ama genç Aziz, bu sözleri duyunca, yeniden hıçkırıklara boğulmak üzere olduğunu duyumsamış ve şu dizeleri okumaktan kendini alamamış:

> Ah! Senin mavi sürmeyle çarpıcı kılınmış siyah gözlerinin cilvesi! Ah!
> Kıvrak kalçaların üzerinde vücudunun salınışı! Ah! Dudaklarının şarabı ve ağzının balı! Göğüslerinin kıvrımı ve onları çiçekleyen kor gibi uçları! Ah! Ah!
> Seni özlemek, bana bir hükümlünün kurtuluş ümidi beslemesinden daha tatlı gelir! Ya leyl!

Bu şarkıyı duyunca, Emir Tacü'l-Mülûk, oyalanmak için birer birer güzel kumaşları ve ipeklileri gözden geçirmeye başlamış. Ama birdenbire, kumaşlar arasından, genç Aziz'in hemen atılıp telaşla toplamaya kalkıştığı ipekle işlenmiş kare şeklinde bir kumaş parçası elleri arasından kaymış. Aziz kumaşı titreyerek katlamış ve dizinin üzerine koymuş. Ve "Ey Azize, sevgilim benim! Süreyya yıldızına ulaşmak sana ulaşmaktan daha kolay! Sensiz böyle kırgın ben nerelere gideyim! Giysilerimin ağırlığını bile güçlükle taşımaktayken, senin yokluğunun ağırlığını nasıl taşırım?" diye haykırmış.

Emir, güzel Aziz'in bu şaşkın davranışını ve bu sonuncu dizeleri duyunca, pek çok şaşırmış ve merakın doruğunda, haykırmış...

Ama anlatısının burasında vezirin kızı Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Bunun üzerine bütün bu öyküyü nefesini tutarak izleyen kız kardeşi küçük Dünyazad, kıvrılarak oturduğu yerden "Ey kardeşim Şehrazad, sözlerin ne kadar tatlı, ince, temiz ve zevk duyuran lezzette ve de tazelikleriyle hoşa gidici! Hele bu öykü ne büyüleyici ve tüm bu dizeler ne kadar hayranlık uyandırıcı!" demiş.

Şehrazad da ona gülümsemiş ve "Evet, kardeşim! Ama yarın eğer

Allah'ın lütfu ve Şah'ın selim zevkiyle yaşamımı sürdürürsem, ikinize anlatacağım öykü yanında bunun ne hükmü olur?" demiş.

Şah Şehriyar da içinden, 'Vallahi! Anlattığı, gerçekten şaşırtıcı ve akla durgunluk veren öykünün sonunu işitmedikçe onu asla öldürtmeyeceğim!" demiş.

Sonra Şehrazad'ı kollarına almış. Ve ikisi, gecenin kalan bölümünü sevişerek sabaha kadar birlikte geçirmişler.

Sonra Şah Şehriyar, adalet sarayına ulaşmak üzere dışarı çıkmış ve Divan vezirler, emirler, mabeyinciler, muhafızlar ve saray halkıyla dolmuş. Başvezir de, kolunun altında o sırada ölmüş olduğunu sandığı kızı Şehrazad için hazırlanan kefenle içeri girmiş. Ama Şah, ona bu konuda hiçbir şey söylememiş ve yargılamaya, memurlar atamaya veya işten aldırmaya, yönetmeye ve askıda olan işleri bitirmeye gayret göstermiş; ve bu böylece akşama kadar sürmüş. Sonra Divan dağılmış ve Şah sarayına dönmüş. Vezir de şaşkınlığın ve perişanlığın doruğuna ulaşmış.

Ama gece olur olmaz, Şah Şehriyar, dairesine girip Şehrazad'ı bulmuş ve her gece yaptığı gibi sevişmeyi de sürdürmüş.

Ve gecelerden yüz on ikinci geceymiş.

Onların bu durumları sona erince, küçük Dünyazad, halı üzerinde kıvrıldığı yerden ayağa kalkmış ve Şehrazad'a "Ey kardeşim, sana rica ediyorum, Vezir Dendan'ın Konstantiniyye surları altında Şah Davü'l-Mekân'a anlattığı o güzelim yakışıklı Emir Tacü'l-Mülûk'un ve Aziz ile Azize'nin öyküsünü anlatmaya devam et!" demiş.

Şehrazad da kardeşine gülümsemiş ve ona "Evet kuşkusuz! Tüm cömert yüreğim ve gerekli saygıyla! Ama, bu yüce ve iyi huyla donanmış Şah izin verirse!" demiş.

Bunun üzerine, heyecanla beklediği sonucu öğrenmedikçe uyuyamayacak olan Şah Şehriyar "Konuşabilirsin!" diyerek izin vermiş.

Ve Şehrazad demiş ki:

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, Emir Tacü'l-Mülûk "Ey Aziz! Öyle ne saklıyorsun bakalım!" diye haykırmış. Aziz de "Ey efendim, bu sakladığım şey yüzünden baştan beri sana mallarımı göstermek istemiyordum. Şimdi ne yapmalı acaba!" diyerek yanıtlamış. Ve ta ruhundan kopup gelen bir soluk bırakmış. Ama Emir Tacü'l-Mülûk o denli ısrar etmiş ve nezaketle

ağzından laf almaya çalışmış ki, sonunda genç Aziz şu öyküyü anlatmak zorunda kalmış:

"Bil ki ey efendim, bu kumaş parçası konusundaki benim öyküm, oldukça gariptir; ve bu benim için çok tatlı anılarla doludur. Çünkü aslında iki kat olan bu kumaşın bana sağladığı büyü gözlerimden hiç silinmeyecektir. İlk kumaş parçasını bana verenin adı Azize'dir; öbürüne gelince, şimdi onun adını anmak benim için çok acı olacaktır! Çünkü, o beni kendi elleriyle bugün ne isem, o hale getirmiştir. Ama madem ki, bunlardan sana söz etmeye başlamış bulunuyorum, bunun ayrıntılarını da anlatacağım. Kuşkusuz anlattıklarım seni büyüleyecek ve onu saygıyla dinleyeceklere ibret oluşturacaktır!" demiş.

Sonra genç Aziz kumaşı dizinin altından çekip çıkarmış ve ikisinin oturmakta oldukları halının üzerine yaymış. Emir Tacü'l-Mülûk da, bu kumaş parçasının aslında birbirinden ayrı kare şeklinde iki kumaş olduğunu görmüş; bu kumaşlardan birinin üzerine kırmızı altın tellerle karışık, her renkten ipek ibrişimle işlenmiş bir gazel sureti örüldüğünü; öbüründe ise, bu kez simden tellerle ibrişim karıştırılarak işlenmiş, boynunda üç zebercet takılı bulunan bir kızıl altın kolye asılı bir başka gazel bulunduğunu görmüş.

İpek üzerine akla durgunluk verecek şekilde işlenmiş bu kare şeklindeki ipek parçalarını görünce, Emir "Yarattıklarının ruhuna bunca sanat yapma yeteneğini veren Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmış. Sonra yakışıklı genç adama, "Ey Aziz, lütfen bize hemen Azize ile ikinci gazeli işleyen hanımın öyküsünü anlat!" demiş. Güzel Aziz de, Emir Tacü'l-Mülûk'a, "Bil ki benim genç efendim..." diyerek cevap verirken...

DÖRDÜNCÜ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

Dostum André Gide'e: "Dedin ki..." (Dünya Nimetleri)

J.C.M.

Ömerü'n-Neman Öyküsünün Sonu; Güzel Aziz'in Öyküsü

Genç Aziz, yakışıklı emir Tacü'l-Mülûk'a öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüş:

Bil ki, ey genç efendim, babam büyük tacirlerden biriydi; ve benden başka oğlu yoktu. Ama babası ölmüş olduğu için, babamın evinde benimle birlikte yetiştirilmiş bir kız yeğenim vardı.

Ölmeden önce amcam; babam ile annemden büyüdüğümüz zaman bizi evlendirmeleri için söz almıştı.

Bundan dolayı bizi her zaman birlikte olalım diye serbest bırakırlardı; ve biz böylece birbirimize bağlanmıştık; geceleyin de bizi birbirimizden ayırmaksızın aynı yatakta yatırırlardı. Bunun sonucunda ortaya çıkabilecek uygunsuz durumlardan hiç kuşkulanmıyorduk; ancak yeğenim bu gibi durumları benden çok daha iyi biliyordu. Onun beni kollarıyla nasıl kucakladığını ve arkası bana dönük uyurken kalçalarıyla beni nasıl sardığını düşünerek bunu, sonradan anlamıştım.

Beklenen yaşa ulaştığımızda, babam anneme "Artık bu yıl, daha fazla beklemeden, oğlumuz Aziz'i yeğeni Azize ile evlendirmemiz gerek!" dedi. Ve sözleşme düzenleme gününü aralarında kararlaştırıp düğün için hazırlıklara başladılar; ve de yakınlarını ve dostlarını "Bu cuma, namazdan sonra, Aziz ile Azize'nin evlenme sözleşmelerini düzenleyeceğiz" diyerek çağırdılar. Annem de kendi bakımından, tanıdığı tüm kadınlar ile tüm yakınlarına gidip konuyu anlattı. Çağrılıları gereğince karşılamak için, evdeki diğer kadınlarla birlikte, kabul salonunu baş-

tan aşağı yıkadı, döşemedeki mermerleri parlattı, yerlere halılar serip duvarları büyük sandıklarda saklanan güzel kumaşlar ve kanava işleriyle süslediler.

Babama gelince, o da büyük bir istekle tatlıcılara ve şekercilere ısmarlamalar yaptı ve içki tepsilerinin hazırlanması için gerekli buyrukları verdi. Sonunda, annem çağrılıların gelmesi için saptanan saatten önce, yıkanmam için beni hamama yolladı; ardıma da banyodan sonra giyeyim diye ayırdığı yeni bir giysiyi taşıyan bir köle taktı.

Hamama gidip yıkandıktan sonra, söz konusu gösterişli urbayı giydim. Bu giysi kokulara bulanmıştı; ve öylesine koku saçıyordu ki, gelip geçenler, havaya yayılan kokuyu burunlarına çekmek için caddede duraklıyorlardı.

Böylece o mübarek cuma gününde düğünden önce namaz kılmak üzere camiye doğru yol aldım; tam o sırada düğüne çağırmayı unuttuğum bir dostum aklıma geldi. Gidip onu bulmak ve gecikmeden geriye dönmek için çabucak yürümeye koyuldum; bu yüzden yolumu şaşırarak kendimi hiç bilmediğim dar bir sokakta buldum. Sıcak hamamdan yeni çıktığım ve sırtımdaki kumaşı kalınca olan yeni urba dolayısıyla ter içinde kaldığımdan bu gölgeli, serin sokakta bir duvar önünde yer alan bir kanepeye biraz oturarak soluklanmak istedim; ama oturmadan önce cebimden altın işlemeli bir mendil çıkararak altıma serdim. Bir yandan da alnımdan kopan ter yüzüme doğru akıyordu, sıcak yoğundu; ve mendilim altıma serili olduğuna göre terimi silecek üzerimde başka mendil de yoktu; buna canım sıkıldı; sıkılınca da terlemem arttı. Sonunda, bu cansıkıcı şaşkınlıktan kurtulmak için, yeni urbamın ucunu kaldırarak yanaklarımdan akmakta olan iri ter damlalarını onunla kurulamak isterken, ansızın önüme, sanki bir rüzgâr esintisiyle gelmiş olan, ipekli kumaştan beyaz bir mendilin düştüğünü gördüm; onun sadece belirmesi bile ruhumu serinletmiş, kokusu ferahlık vermişti. Çabucak onu kavradım ve nereden geldiğini anlamak için başımı çevirip yukarıya baktım; ve gözlerim, ey efendim, bana verdiği dört köşe kumaşa ilk gazeli işleyecek olan genç hanımın gözleriyle karşılaştı. Ve onu...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın yaklaştığını görerek yavaşça susmuş.

Fakat yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve onu, üst katın bronz penceresinden eğilmiş bana gülerken gördüm. Doğrusu, dilim çok yetersiz kalacağından, onun güzelliğini anlatmaya kalkışmayacağım.

Sadece şunu bil ki, benim kendisine dikkatle baktığımı gören genç kız, bana şu işaretleri yaptı: İlkin işaret parmağını dudaklarına bastırdı; sonra orta parmağını indirip sol elinin işaret parmağıyla birleştirdi; sonra da onları iki memesinin arasına götürdü. Bunu yaptıktan sonra, başını çekti, pencereyi kapatarak gözden kayboldu.

Tüm tutkunluğum ve şaşkınlığımla, birdenbire arzuyla tutuştuğumu duyumsadım ve ruhumu yücelten o görüntüyü yeniden yakalamak umuduyla gözlerimi pencereden alamadım; pencere ısrarla kapalı kaldı. Ve düğün sözleşmesini ve evleneceğim kızı unutarak orada, o kanepenin üstünde, gün batıncaya kadar umudumu yitirmeden bekledim. Ancak o zaman bekleyişimin nafile olduğunu anladım.

Bunun üzerine kalktım; yüreğim kederli, evime doğru yollandım. Yolda, sadece kokusu bile beni yoğun zevklere boğan ve beni cennette olduğuma inandıran söz konusu mendili açarak köşelerinden birinde harfleri birbirine giren güzel bir yazıyla şu şiirin yazılı olduğunu gördüm:

> Bu ince ve karmaşık yazı aracılığıyla gönlümün tutkusunu ona duyurmak için dert yanmaya çalıştım. Çünkü her yazı, onu tasarlayan ruhun kendi damgasını taşır.
> Ama dostum, bana "Senin yazın neden böyle, benim bakışlarımı incitecek kadar ince ve dolambaçlı?" dedi.
> Ona "Ben kendim, sıkıntılı ve azap içindeyim! Sen aşkın gösterdiği yolu anlayamayacak kadar saf mısın yoksa?" diye yanıt verdim.

Ve mendilin öteki köşesinde de, düzgün iri harflerle şu dizeler yazılı idi:

Ambere bağlanmış inciler ve kıskanç yapraklar altında utanarak pembeleşen elmalar, dişlerinin ve ayva tüyleri altındaki yanağının aydınlığını ancak anlatabilirler.
Ve eğer sen ölümü arıyorsan, onu, sayısız kurbanlar verdirmiş olan siyah gözlerinin ağır bakışında bulacaksın. Ama aradığın sarhoşluksa, sakinin dağıttığı şarabı bir yana bırak! Asıl sakinin kızaran yanağıyla sarhoş ol!
Ve şayet onun tazeliğini tanımak istiyorsan, mersinler onu sana verecekler ve kırılganlığını dalların kırılganlığında bulacaksın!

Tam o sırada, ey efendim, şaşkın şaşkın yürürken, yine de sonunda, ortalık kararınca eve ulaşmış olduğumu anladım. Ve amcamın kızını, gözyaşlarına boğulmuş olarak otururken buldum; ama, beni görünce, hemen gözyaşlarını sildi ve yanıma gelerek soyunmama yardım etti; ve tatlı bir sesle gecikmemin nedenlerini sordu ve bana, tüm çağrılıların, emirlerin, büyük tacirlerinin ve diğerlerinin ve de kadı ve şahitlerin uzun süre gelmemi beklediklerini; ama kimsenin gelmediğini görerek doyuncaya kadar yiyip içtikten sonra çıkıp gittiklerini söyledi. Sonra da "Babana gelince, bu durum onu büyük bir hiddete sürükledi; ve evlenmemizin gelecek yıla kadar geri bırakılacağına yemin etti! Ama sen ey amcamın oğlu, söyle bana, neden böyle davrandın?" diye ekledi.

Bunun üzerine ona "*Şunlar şunlar* başıma geldi" dedim. Ve ona serüveni tüm ayrıntılarıyla anlattım. Bunun üzerine, kendisine uzattığım mendili eline aldı ve üzerinde yazılı olanları okuyunca, pek çok gözyaşı döktü. Sonra da bana "Seninle hiç konuşmadı mı bu kız?" dedi. Kendisine "Sadece işaretler yaptı; bense bunlardan bir şey anlamadım. Senin beni aydınlatmanı isterdim" diye yanıt verdim. Ve söz konusu işaretleri ona tekrarladım. Bana "Ey benim sevgili yeğenim, benden gözlerimi isteseydin, senin uğruna onları yerinden söker çıkarırdım! Bundan dolayı, bil ki, ruhunu rahatlatmak için, tüm varlığımla sana hizmette bulunmaya ve senin zihnini kurcalayan ve kuşkusuz sana tutulmuş bulunan bu kadın ile buluşmanı kolaylaştırmaya hazırım. Çünkü biz kadınlar için hiçbir gizi bulunmayan

bu işaretler onun seni tutkuyla arzuladığını ve iki gün içinde seninle buluşmak istediğini ortaya koyuyor: iki memesi arasına götürdüğü parmaklar iki sayısını saptıyor; dudaklarına bastırdığı parmağı ise, senin, bedenine yaşam sağlayan ruhuna denk olduğunu gösteriyor. Bu yüzden sana olan aşkım dolayısıyla, ne türden olursa olsun, hizmetinde bulunacağıma güven! İkinizi de kanatlarım altına alarak koruyacağım!" dedi. Bunun üzerine ona, bağlılığından ve bana umut veren güzel sözlerinden ötürü teşekkür ettim ve buluşma saatini beklemek üzere iki gün evde kaldım. Çok hüzünlüydüm; ve başımı, beni yüreklendirmeyi ve yüreğimi pekiştirmeyi hiç bırakmayan yeğenimin dizlerine koydum. Ve buluşma saati yaklaşınca, yeğenim giyinmeme yardım etti; ve ellerime kokular sürdü...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

Güzel Aziz, öyküsünü, genç emir Tacü'l-Mülûk'a anlatmayı şöyle sürdürmüş:

Ve ellerime kokular sürdü ve giysilerimi aselbentle tütsüledi; beni sevgiyle kucaklayarak bana "Ey benim sevgili yeğenim, işte huzura ulaşacağın saat geldi. Cesaretini topla ve bana yatışmış ve doygun olarak geri dön! İşte ben sana, ruhsal barış diliyorum ve sen mutlu olmadıkça mutlanmayacağımı söylüyorum. Ama serüvenini anlatmak üzere bana çabucak geri dön! İkimiz için daha nice güzel ve kutsanmış geceler olacak!" dedi. Bunun üzerine çarpan yüreğimi yatıştırmaya ve heyecanımı bastırmaya çalıştım; ve yeğenimden izin alarak evden çıktım. O gölgeli sokağa ulaşınca, heyecanın doruğuna ulaşarak söz konusu kanepeye gidip oturdum. Ve de oturur oturmaz pencerenin açıldığını gördüm; ve hemen başımın döndüğünü duyumsadım. Ama kendimi toparladım ve pencereye doğru baktım; ve genç kızın belirdiğini gördüm. Bu tapınılası yüzü görünce sarsıldım ve titreyerek kendimi kanepenin üzerine bıraktım. Genç kız, gözlerinde belirli bir parlaklıkla bana bakmayı sürdürdü; elinde de göze batar şekilde bir ayna ile al bir mendil tutuyordu. Ama birdenbire, hiçbir söz

söylemeden, giysisinin yenlerini kaldırdı ve omuzlarına kadar kollarını açtı; sonra elini açarak beş parmağını aralayıp göğüslerine dokundu; sonra aynayı ve al mendili tutarak ellerini pencereden dışarıya uzattı; ve kaldırıp indirerek mendili üç kez salladı; sonra mendiliyle burma ve katlama hareketleri yaptı; ve başını bana doğru eğerek uzun uzadıya baktı ve canlı bir hareketle geri çekilerek pencereyi kapayıp gözden kayboldu. Hepsi bu kadar! Hem de tek bir söz bile söylemeden! Aksine! Beni öyle tahmin edilemez bir şaşkınlık içinde bıraktı ki, orada kalayım mı, gideyim mi bilmiyordum; ve kuşku içinde, saatlerce o pencereye bakarak geceyarısına kadar orada kaldım. O zaman, tedirgin bir halde eve döndüm; gözleri ağlamaktan kızarmış, keder ve boyun eğmenin damgası yüzüne vurulmuş zavallı yeğenimi, beni beklerken buldum. Ve de kudretim tükenmiş olarak, acınacak bir halde, yere düştüm. Ve yeğenim, hemen yanıma koşarak beni kollarına alıp gözlerimi öptü; giysisinin yenleriyle gözyaşlarımı sildi ve ruhumu yatıştırmak için bana, çiçek suyuyla hafifçe kokulandırılmış bir bardak şurup içirdi; sonra sakin bir edayla bütün bu gecikmemin ve kederli halimin nedenlerini sordu.

O zaman ben, hüzünlü yorgunluğumla kırgın olduğum halde, o bilinmeyen hoş kadının hareketlerini tekrarlayarak ona her şeyi anlattım. Ve yeğenim Azize bana "Ey canım Azizim! Bu işaretlerden, özellikle beş parmak ile aynadan çıkan anlam bence şudur ki genç kız, beş gün içinde sokağın köşesindeki dükkâna bir haber bırakacak!" dedi. Bunu duyunca "Ey kalbimin kızı, acaba sözlerin gerçek midir? Ama, ben de sokağın köşesinde bir dükkânın bulunduğunu fark ettim. Gerçekten bir Yahudi esnaf var orada!" diye haykırdım. Ve artık anılarımın çalkantısına daha fazla dayanamayarak, beni teselli etmek için tatlı sözler ve çok hoş okşamalarla destekleyen yeğenim Azize'nin bağrında gözyaşlarıyla hıçkırmaya başladım; o da bana "Düşün ki, ey Aziz, aslında âşıklar yıllar yılı beklemenin acısını duyarlar, yine de dayanma güçlerini yitirmezler; sense, yürek işkencelerini tadalı bir hafta geçmediği halde, görülmedik bir heyecana ve üzüntüye kaptırdın kendini! Biraz yüreğini bütün tut, ey amcamın oğlu! Ve kalk biraz bir şeyler ye ve sana sunduğum şu şaraptan iç!" dedi.

Ama ben, ey genç efendim, ne bir lokma ekmek yiyebildim ne de bir yudum şarap içebildim; ve de tüm uykumu yitirdim; yüzüm sapsarı oldu ve mutlu çizgilerini yitirdi. Çünkü, ilk kez tutkunun sıcaklığını duyuyor ve aşkın acı ve tatlı yanlarını tadıyordum.

Böylece, bekleyişimin sürdüğü beş gün içinde, son derece zayıfladım ve benim yüzümden üzüntüye kapılan yeğenim, bir an bile yanımdan uzaklaşmadı ve gece gündüz dizimin dibinden ayrılmadan bana âşıkların öykülerini anlattı; ve uyuyacağı yerde, bana göz kulak oldu; hatta onu bazen kaçamak gözyaşlarını çabucak silerken yakaladım. Sonunda, bu beş gün bitince, beni ayağa kalkmaya zorladı ve su ısıtıp beni evin hamamına soktu; sonra da giyinmeme yardım ederek bana "Koş çabuk buluşma yerine git! Allah seni beklentilerine kavuştursun ve merhemiyle ruhunu iyileştirsin!" dedi. Bunun üzerine, çabucak evden çıktım ve Yahudi esnafın dükkânına koştum.

O gün cumartesiydi; ve ne yazık ki, Yahudi dükkânını açmamıştı. Her şeye karşın, dükkânın kapısının önüne oturdum; ve akşam güneş batarken müezzinin sesi minareden duyulasıya kadar orada bekledim. Hiçbir sonuç alamadan gecenin ilerlemekte olduğunu görünce eve dönmeye karar verdim. Ve artık ne dediğini ve yaptığını bilmeyen sarhoş bir adam gibi oraya ulaştım. Ve zavallı yeğenim Azize'yi orada, odada, ayakta, yüzü duvara dönmüş ve bir kolunu bir mobilyaya dayamış, bir elini de yüreğinin üzerine bastırarak dururken ve üzgün bir edayla bahtsız aşklar üzerine şikâyetçi dizeler okurken gördüm.

Ama benim varlığımın farkına varır varmaz, yeninin ucuyla gözlerini silip önüme geldi, acısını benden gizlemek için gülümsemeye çalışarak, "Ey sevgili yeğenim, Tanrı mutluluğunu daim kılsın! Geceleyin boş sokaklardan böylesine yalnız başına geri döneceğine, niçin gecenin geri kalan kısmını da sevdiğin genç kızla geçirmedin?" dedi. O zaman ben, sabırsızlıkla ve bir an için yeğenimin benimle alay ettiğini düşünerek onu sertçe ve kaba bir tarzda ittim, kanapenin üzerine düştü, başı kanepenin kenarına çarptı ve alnında derin bir yara açıldı ve bol bol kan aktı. Bunun üzerine benim zavallı yeğenim, benim kabalığımla üzülecek yerde, tek bir başkaldırı sözü etmeden, sakince kalktı

ve bir parça kav tutuşturarak yarasını temizledi ve mendiliyle alnını sardı; mermerlere bulaşmış kanı sildi, sonra da hiçbir şey olmamış gibi sakin bir gülümsemeyle yanıma geldi ve bana olanca tatlılığıyla dedi ki...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş; izin almış olmasına karşın yavaşça susmuş.

Ama yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

Ve sanki hiçbir şey olmamış gibi, sakin bir gülümseyişle yanıma geldi ve sesinin olanca tatlılığıyla bana "Ey amcamın oğlu, nahoş sözlerle sana ıstırap vermiş olmaktan dolayı çok üzüldüm. Lütfen beni bağışla ve olup biteni bana anlat da sana bir yardımım olup olmayacağını anlayayım!" dedi. Bunun üzerine kendisine başıma gelen ters durumu ve o bilinmeyen kadından haber almanın tüm olanaksızlığını anlattım. Azize de bana "Ey gözümün nuru Aziz, hiç kuşku duymadan, senin gayelerine ulaşmakta olduğunu söyleyebilirim; çünkü bütün bunlar genç kızın senin aşkının derecesini ve kendisi hakkında ne denli sabır göstereceğini anlamaktan öte bir anlam taşımaz. Böyle olunca da sen, yarından tezi yok, gidip yine pencerenin altındaki o kanepenin üzerine otur; kuşkusuz beklentilerine bir çözüm bulursun!" dedi. Sonra yeğenim bana, yemek dolu tabaklarla donanmış bir tepsi getirdi; ama hepsini kaba bir davranışla ittim; tüm porselen tabaklar havaya fırladı ve halının üstünde yuvarlandı. Böyle davranarak hiçbir şey yiyip içmek istemediğimi açığa vurdum. Bunun üzerine zavallı yeğenim dikkatle ve sessizce yere yayılan ve halıyı kirleten dökküntüleri topladı ve uzandığım şiltenin ayak ucuna gelip oturdu; ve bütün gece, sonsuz bir tatlılıkla kibar ve okşayıcı söz söyleyerek bir yelpazeyle beni serinletti durdu. Bense "Âşık olmak ne büyük delilik!" diye düşünüyordum. Sonunda sabah belirdi ve çabucak ayağa kalktım ve gidip dar sokaktaki kanepenin üzerine oturdum.

Kanepeye ancak oturmuştum ki, pencere açıldı ve kamaşan gözlerimin önünde tüm ruhumu kaplayan kişinin o güzelim başı belirdi. Tüm dişlerini açığa vuran hoş bir gülüşle bana gülümsedi. Sonra bir an için kayboldu ve elinde bir torba, bir ayna, bir

çiçek saksısı ve bir fenerle geri döndü. Ve de yaptığı şey şu oldu: İlkin aynayı torbaya koydu, torbanın ağzını büzdü, sonra hepsini birden odaya fırlattı; sonra da tapılası bir hareketle saçlarını çözdü, tüm ağırlığıyla yöresine saçıp tüm yüzünü örttü; sonra feneri saksının ortasına, çiçeklerin arasına koydu; en sonunda da hepsini alıp gözden kayboldu. Pencere de kapandı. Ve yüreğim, kızla birlikte uçup gitti. Durumum da durum olmaktan çıktı.

Bunun üzerine, tecrübemle beklemenin yararsız olduğunu bildiğimden, oradan ayrılıp kederli ve kahrolmuş bir halde, eve doğru yollandım. Orada zavallı yeğenimi ağlarken buldum. Başına iki sargı dolamıştı. Biri yaralı alnını, öteki benim yokluğumda ve tüm kederli günlerde döktüğü gözyaşlarından hasta olmuş gözlerini sarıyordu. Beni fark etmeden, başını eğmiş ve bir eline dayamış olarak, yavaşça, şu hayranlık verici dizeleri okuyordu:

> Ah! Seni düşünüyorum Aziz! Benden uzağa, nerelere kaçtın? Cevap ver, Aziz! Nerede mesken tuttun, ey tapınılan avare?
> Sen de kendince düşün Aziz! Bil ki, mutluluğumu kıskanan Baht, seni nereye sürüklerse sürüklesin, Azize'nin zavallı yüreğinin sana sakladığı sıcak sığınağı oralarda bulamazsın!
> Sen beni dinlemiyorsun Aziz! Ve uzaklaşıp gidiyorsun! Ve işte boyna akan bu gözyaşlarıyla gözlerim sana olan acımasını dile getiriyor.
> Oh! Temiz bir suyun saydamlığında susuzluğunu gider; ya da daha iyisi, bırak kederim, derin göz çukurlarımda biriken acı gözyaşlarının tuzunu, güç kazanmak için içsin!
> Ah! Ağla yüreğim ağla, sevgilinin yokluğunda... Seni düşünüyorum Aziz! Benden uzağa, nerelere kaçtın? Cevap ver, Aziz! Nerede mesken tuttun, ey tapınılan avare?

Bu dizeleri okuyup bitirince, dönüp beni gördü; ve hemen benden acısını ve gözyaşlarını saklamaya gayret etti; ve yanıma gelerek bir an, tek bir hece bile söylemeksizin ayakta durdu; sonunda bana "Ey yeğenim, otur ve bana bu kez başına ne geldiyse anlat!" dedi. Ben de ona, gizem dolu genç kızın davranış-

larını tüm ayrıntılarıyla anlatmakta gecikmedim. Azize de bana "Sevin ey yeğenim, çünkü dileklerin yerine geldi! Bil ki, torbaya sokulan ayna, gözden yiten güneş anlamındadır; bu davranışıyla seni yarın akşam evinde bulunmaya çağırmaktadır; çözülen siyah saçı ve onunla yüzünü örtmesi karanlıklarıyla yeryüzünü kaplayan gece anlamındadır; bu davranış, ilkinin bir tekrarlanmasıdır. Saksıdaki çiçekler senin sokağın ardındaki evin bahçesine girmeni anlatmakta; saksının orta yerine konan fenere gelince, bir kez bahçeye girdikten sonra, yanmış bir fenerin bulunduğu doğrultuda yürümeni ve oracıkta seni sevenin gelmesini beklemeni açıkça bildirmektedir" dedi. Ama ben, düş kırıklığının doruğunda "Hatalı açıklamalarınla kaçıncı kez bana umut vermeye çalışıyorsun! Allah! Aman Allahım! Ne kadar bahtsızım ben!" diye haykırdım. Bunun üzerine Azize, her zamankinden daha okşayıcı bir tavırla benim için tatlı ve yatıştırıcı sözler söylemeye başladı. Ama yerinden kıpırdamaya cesaret edemiyor ve kızgınlığımın aşırılığını görerek bana, yiyecek içecek de getirmeyi göze alamıyordu.

Bununla birlikte ertesi gün, akşama doğru, serüveni göze almaya karar verdim ve özellikle gizlice ağlamasına karşın bana, çıkar gözetmeme ve tam bir feragat konusunda bunca örnekler vermiş olan Azize'nin esinlendirdiklerinden cesaret alarak ayağa kalktım, boydan boya yıkandım; ve Azize'nin yardımıyla en güzel giysimi giydim. Ama dışarı çıkmadan önce, Azize bana perişan bir bakış fırlattı ve sesi hıçkırık dolu "Ey amcamın oğlu, bu saf misk tanesini al ve bununla dudaklarını kokulandır. Sonra, sevdiğini görüp ondan keyfince doyurucu bir sevgi aldıktan sonra, lütfen bana, şimdi sana söyleyeceğim dizeleri ona okuyacağını vaat et!" dedi. Ve kollarını boynuma atarak uzun uzun hıçkırdı. Bunun üzerine ona istediği yemini vererek genç kıza o dizeleri okuyacağımı söyledim. Azize yatışarak niyetini pek iyi anlamadığım ve gelecekteki kerametini kavrayamadığım şu dizeleri bana okudu ve ayrılmadan önce bana da tekrarlattı:

Ey siz, tüm âşıklar!
Allah için, söyleyin bana:
Aşk hiç terk etmeden kurbanını yüreğinde yer tutarsa,
Kurtuluşu ne yoldan olur bunun?

Sonra, oradan çabucak uzaklaştım ve söz konusu bahçeye gelerek kapısının açık olduğunu gördüm; ve bahçenin ta dibinde bir fenerin yanmakta bulunduğunu fark ettim; ve karanlıkta ona doğru yürüdüm.

Bu ışığın bulunduğu yere ulaşınca, kızın orada bulunmayışına şaştım kaldım! Aslında orada, kemerlerle çevrili kubbeleri fildişi ve abanozla işlenmiş; altından yapılma büyük meşaleler ve altın zincirlerle tavana bağlı billur avizelerle çok hoş ışıklandırılmış harika bir salon gördüm. Ve bu salonun ortasındaki birbirine girmiş renkli kakma desenlerle süslenmiş olan havuz, müziği insanı yenileyen bir su sesi veriyordu. Havuzun yanıbaşında, sedef kakmalı büyük bir taburede üzerine ipek örtü konulmuş gümüş bir tepsi; halı üzerinde de, pişirilmiş topraktan sırla parlatılmış bir testi; bunun ince uzun kulpunda da altın yaldızlı billur bir bardak asılıydı.

Bunları görünce, ey genç efendim, yaptığım ilk iş büyük gümüş tepsinin üzerindeki örtüyü kaldırmak oldu. Örtünün altında bulunan lezzetli şeyler hâlâ gözümün önündedir. Gerçekten orada...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve izin alarak, söylemekte olduğu sözlere son vermiş.

Ama yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

Vezir Dendan, Şah Davü'l-Mekân'a anlatmakta olduğu öyküyü şöyle sürdürmüş.

Gerçekten, orada, baharla çeşnilendirilmiş, kokular saçan, altın sarısı renginde dört kızarmış piliç; ilkinde portakal suyuyla kokulandırılmış, dövülmüş fıstık ve tarçınla bezenmiş muhallebi; ikincisinde, gülsuyuyla ezilerek lezzetlendirilmiş kuru üzüm; üçüncüsünde –ah, hele bu üçüncüsü!– her bir yufkası sanat eseri olan eşkenar dörtgen biçimindeki baklava; dördüncüsünde, üzerine cömertçe dökülen ağır şurupla neredeyse patlayacak hale getirilmiş kadayıfla dolu dört büyük porselen tabak bulunuyordu. Tepsinin öbür yarısında, benim çok beğendiğim meyveler: arzu uyandırdıklarının âdeta bilincinde olan, olgunluktan hafifçe buruşmuş incirler; ağaç kavunları, limonlar, taze üzümler ve muz vardı. Ve bunların hepsi, aralarına renkli çiçek-

ler: güller, yaseminler, laleler, leylaklar ve nergisler konularak birbirinden ayrılmıştı.

Bunları görünce, içim ferahladı, dertlerimin dağıldığını ve sevincin yüreğimi kapladığını duyumsadım. Ancak, bu yerde, Tanrı'nın yaratıkları arasından herhangi canlı bir yaratığın izine rastlamamaktan da tedirginlik duydum. Ve gelip bana hizmet görecek ne bir hizmekkâr ne de bir köle görebildiğimden bunlara elimi sürmeyi göze alamadım; ve gönlümün sevdiceğinin belirmesini sabırla bekledim. Ama bir saat geçti, gelen olmadı; ikinci, üçüncü saatler de geçti, hâlâ görünen yoktu. Yatıştırılamayan tutkum nedeniyle, çoktandır bir şeyler yememiş bulunduğumdan, sonunda açlığın ezikliğini içimde duymaya başladım; bunun bilincine varınca da Tanrı'nın lütfuyla, iştahım yeniden açıldı ve zavallı Azize'min bu buluşmaların başarısı ve gizemi üstüne yaptığı açıklamaları düşünemez oldum.

İçimi ezen büyük açlığa artık dayanamayarak ilkin hepsinden üstün tuttuğum o tapılası kadayıfa saldırdım; ve bu lezzetli tatlıdan kim bilir ne kadarını boğazımdan geçirdim. Sanki cennet hurilerinin saydam parmaklarından akıtılmış ruhsal kokularla donatılmış gibiydiler. Sonra da şuruplandırılmış gevrek eşkenar baklava dilimlerine saldırdım ve Tanrı'ya sığınarak midemin boş kalan yanlarını bunlarla doldurdum; ve de üzeri dövülmüş fıstıkla donatılmış beyaz muhallebinin tümünü yutarak gönlümü ferahlattım; sonra da piliçlere yaklaşmaya karar verdim; ve bunlardan bir, iki, üç, belki de dördünü yedim. Doldurulmuş içleri nar tanelerinin mayhoşluğuyla öylesine lezzetlendirilmişti ki, doğrusu kaç tane yediğimi hatırlamıyorum. Bundan sonra ağzımı tatlandırmak için meyvelere yöneldim; damağımı okşarcasına onları ağır ağır yedim; sonra da bir, iki, üç ya da dört kaşık nar reçeli yiyerek yemek işini tamamladım. Ve Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükrettim. Gereksiz bardağı bir yana iterek susuzluğumu sırlanmış toprak testiyi başıma dikerek giderdim.

Bir kez karnım doyunca, üzerime büyük bir ağırlığın çöktüğünü ve tüm kaslarımın gevşediğini hissettim; ancak ellerimi yıkayacak kadar güç harcadıktan sonra, halının üzerindeki şiltelere uzanıp ağır bir uykuya daldım.

O gece boyunca neler oldu? Bütün bildiğim, sabahleyin, güneşin kızgın ışıkları altında artık o harika yumuşaklıktaki halılar üzerinde değil, doğrudan doğruya çıplak mermerler üzerinde uzanmış olarak uyandığım ve karnımın üstünde bir tutam tuz ile bir avuç dolusu kömür tozu bulduğumdur. Bunun üzerine kıvrak bir hareketle ayağa kalktım; silkinip sağıma soluma bakındım; ama yöremde ve çevremde tek bir canlı yaratığın izini bulamadım. Şaşkınlığım da, heyecanım da aynı eşitlikte oldu; kendime karşı büyük bir öfke duydum; sonra bedenimin zayıflığından ve uykusuzluğa ve yorgunluğa karşı dayanıksızlığımdan pişmanlık duydum. Kederlenerek evime doğru yol aldım; orada zavallı Azize'yi yavaşça sızlanır ve ağlayarak şu dizeleri okurken buldum:

> Raksederek meltem ayağa kalkar ve çayırlardan eserek bana yaklaşır.
> Onu kokusundan tanırım, okşayışı saçlarıma dokunmadan da önce...
> Ey tatlı meltem, gel! Kuşlar ötüşüyor. Gel! Tüm akışlar kendi yolunu izler.
> Seni, ey sevgili, seni kollarıma alabilseydim! Tıpkı sevgilisinin başını göğsüne hapseden bir âşık gibi!
> Oh! Kedere dalmış olan bu yüreğin acısını senin nefesinde tatlılaştırmak isterdim.
> Sen gittin ey Aziz, bu dünyanın hangi sevinci kaldı benim için ve hangi zevk, bundan böyle yaşam bulacak?
> Ah! Bana kim, sevgilinin yüreğinin benimki gibi aşkın ateşinden ve alevlerinden eriyip bittiğini söyleyecek?

Ama, beni görür görmez, Azize canlılıkla ayağa fırladı ve gözyaşlarını silerek çok tatlı sözlerle beni karşılayıp giysilerimi çıkarmakta yardımcı oldu ve bana şunları söylemek üzere birçok kez burnunu çekti ve "Vallahi! Ey amcamın oğlu, giysilerinden kalan koku, hiç de seven bir kadının kokusu değil! Haydi bana olan biteni anlat!" dedi. Ben de acele onu hoşnut ettim. Bunun üzerine yüzü çok endişeli bir hal aldı ve bana korkulu bir edayla "Vallahi! Ey Aziz, artık senin sorununu sakin karşılayamıyorum. Şimdi,

bu bilinmeyen kadının seni büyük sıkıntılara sokarak denemeye kalkıştığından korkmaktayım. Bil ki, gerçekten, çıplak karnına koyduğu tuz, tutkulu bir âşık olarak seni, uykuya ve yorgunluğa yenildiğin için pek yavan bulduğu anlamındadır. Böylece, sevgili Azizim, bu kadın konuğuna kibarlık gösterecek ve onu yavaşça uyaracak yerde, böylece küçümseyerek tavır alıyor ve onun yiyip içmek ve uyumaktan başka şeye yaramadığını göstermek istiyor. Ah! Tanrı seni acımasız ve kalpsiz olan bu kadının aşkından korusun!" dedi. Ben, bu sözleri duyunca, göğsümü dövdüm ve "Suçlu olan benim; çünkü Allah da biliyor ya, bu kadın haklıdır, âşıklar uyumazlar. Ah! Hatamla, bu uğursuzluğu kendi üzerime çeken benim. Lütfen, söyle bana ey amcamın kızı, şimdi ne yapayım? Ah! Söyle bunu bana!" diye haykırdım.

Zavallı yeğenim Azize, beni öylesine seviyordu ki, böylesine üzüldüğümü görünce, acımanın son sınırlarına ulaştı ve...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve ansızın susmuş.

Ama yüz on yedinci gece olunca, Şah Şehriyar'a demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Vezir Dendan, Davü'l-Mekân'a anlatmakta olduğu öyküyü şöyle sürdürmüş:

Zavallı yeğenim Azize, beni öylesine seviyordu ki, böyle üzüldüğümü görünce, acımanın son sınırına ulaştı ve bana "Başım üzerine, gözüm üzerine! Ama, ey Aziz, eğer koşullar benim dışarı çıkmama ve gidip gelmeme izin verseydi, yararlı olmak benim için ne kadar kolaydı! Geleneklere göre evlenmeye hazırlanırken, kesinlikle evde kalmak zorundayım. Bununla birlikte, seninle bu kadın arasındaki ilişkide bir bağlantı kuramadığıma göre, uzaktan da olsa, başarı sağlayabilmem için beni iyi dinle! Ey Aziz, bu durumda, bu gece gene aynı yere dön! Ve de uykunun cazibesine kendini kaptırma! Bundan dolayı da yiyip içmekten el çek, çünkü beslenmek duyguları ağırlaştırıp yumuşatır. Bundan dolayı uyumamaya gayret et, gecenin ilk çeyreği geçtikten hemen sonra sana doğru geldiğini göreceksin! Allah seni sakınsın ve ihanetlerden korusun!" diyerek cevap verdi.

Bunun üzerine ben, gecenin çabucak gelmesi için dileklerde bulundum. Ve tam çıkmak üzere iken Azize, bir an beni durdurarak "Her şeyden önce, genç kız, arzularına doyum sağlayınca, sana öğrettiğim dizeleri ona okumayı ihmal etme!" dedi. Ve ben de "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıtladım. Sonra da evden ayrıldım.

Bahçeye ulaşınca, bir gün önceki gibi, salonun çok güzel bir şekilde aydınlatılmış olduğunu ve bu salonda, yiyecekler, tatlılar, meyveler ve çiçeklerle donatılmış büyük bir tepsi bulunduğunu gördüm. Bu çiçeklerin, yiyeceklerin ve tüm bu lezzetli şeylerin kokusu burnuma ancak ulaşmıştı ki, kendimi tutamadım ve her şeyle karnımı iyice doyurdum ve sırlı testiden içtim. Ruhum son derece hoşlaştığından, karnım şişinceye kadar yeniden içtim. O zaman doyuma ulaştım. Ama bunu hemen izleyerek göz kapaklarım kapanmaya başladı; uykuyla savaşmak için parmaklarımla onları açık tutmaya çalıştım, ama boşuna! O zaman kendi kendime "Uyumayacağım!" dedim. Ve bir yastık alıp başımı yasladım. Ama bu, benim ertesi sabaha kadar uykuya dalmam için yetti; ve kendimi o harika salonda değil, herhalde seyislerin kullanmalarına ayrılmış sefil bir odada uzanmış buldum; ve karnımın üzerinde de bir koyunun aşık kemiğini, yuvarlak bir topu ve hurma çekirdekleri ile keçiboynuzu tanelerini; yanıbaşımda da iki dirhem ve bir bıçak buldum. Bunu görünce, şaşkınlık içinde ayağa kalktım ve bütün bu artıkları üzerimden şiddetle silkerek ve başıma gelenlerden hiddete kapılmış olarak hemen eve döndüm ve orada şu dizeleri şikâyetçi bir edayla okuyan Azize'yi buldum:

> Gözlerimden dökülen yaşlar! Yüreğimi erittiniz ve bedenimi sürükleyip götürdünüz.
> Ve sevgilim gittikçe daha fazla kıyıcı oldu! Ama onca güzel olan sevgili için ıstırap çekmek tatlı değil midir?
> Ey Aziz, yeğenim! Ruhumu tutkuyla doldurdun ve içimde ıstırap uçurumları açtın!

O zaman, içim hâlâ küskünlükle dolu, birkaç küfür savurarak onun dikkatini çektim. Ama sabrı bundan etkilenmedi ve hayran

olunacak bir tatlılıkla gözlerini kuruttu ve yanıma yaklaşarak kollarıyla boynumu sardı ve beni sıkı sıkıya bağrına bastı; ben onu itmeye çabalarken, bana "Oh! Benim zavallı Azizim! Görüyorum ki, bu gece de kendini uykuya kaptırmışsın!" dedi. Ben de artık başka bir şey yapamayarak ve hiddetten boğularak kendimi halıların üzerine attım ve getirdiğim bıçağı da uzağa fırlattım. Bunun üzerine Azize eline bir yelpaze aldı ve yanıma otururak beni serinletmeye çalıştı ve bana yüreğimi bütün tutarsam, sonunda her şeyin yoluna gireceğini söyledi. Onun isteği üzerine, uyandığımda karnımın üzerinde bulduğum çeşit çeşit şeyleri ona saydım. Sonra da ona "Allah aşkına! Bütün bunların anlamını bana açıkla!" dedim. Bana "Ah! Azizim, sana uykudan sakınmanı, yiyeceklerin çekiciliğine kendini kaptırmamanı tavsiye etmedim mi?" diye cevap verdi. Ama, ona "Oh! Sen bana sorduklarımı acele açıkla!" diye haykırdım. Bana dedi ki "Bilesin ki yuvarlak top..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve ansızın susmuş.

Ama yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Bilesin ki, yuvarlak top, senin yüreğin anlamındadır. Sevgilinin evinde bulunmana karşın havalarda gezen, ne denli az tutuştuğunu gösteren yüreğinin... Hurma çekirdekleri, kalbin meyvesi olan tutkunun sende kesinlikle bulunmamasından ötürü yüreğinin onlar gibi kuru olduğu anlamındadır. Sabır timsali Hazreti Eyüb'ün ağacı olan keçiboynuzunun taneleri, âşıklar bakımından onca değerli olan bu erdemi sana, hatırlatmak için oraya konmuştur; koyunun aşık kemiğine gelince, bunu açıklamaya bile gerek yoktur!" dedi. Bunu duyunca "Fakat, ey Azize, bıçağı ve iki gümüş dirhemi unuttun!" diye haykırdım. Azize de titremeler içinde bana "Ey Aziz, senin için çok korkuyorum! İki gümüş dirhem gözlerinin timsalidir. Bunlarla sana 'İki gözüm üzerine yemin ederim ki, bir daha gelip uyuyakalırsan, acımaksızın seni bıçakla doğrarım!' demek istiyor. Ey amcamın oğlu, çok korkuyorum!" dedi. Bunu duyunca yüreğim onun acısını paylaştı ve ona "Ey amcamın kızı, Allah aşkına bunun çaresi nedir? Bu umarsız felaketten kurtulmam için bana yardım et!" dedim. O

da bana "Dostlukla ve saygıyla! Ama benim sözlerimi dinlemen ve onlara uyman gerek! Yoksa yapılacak başka şey yok!" dedi. "İşittim ve itaat ettim! Babamın başı üzerine yemin ederim!" diye cevap verdim.

Bunun üzerine Azize, vaadime güvenerek mutlulandı ve beni kucaklayarak dedi ki: "Pekâlâ! İşte anlatıyorum: Bütün gün burada uyumalısın; böylece gece orada iken, kendini uykuya kaptırmazsın! Uyandığında, ben sana yiyip içmek için ne gerekirse vereceğim; böylece korkacak bir şey kalmaz" dedi. Gerçekten, Azize beni yatmaya zorladı ve beni tatlı tatlı ovuşturmaya koyuldu; ben bu tatlı ovuşturmaların etkisiyle uyumakta gecikmedim; akşama doğru uyandığımda, onu yanımda otururken ve elindeki yelpazeyle beni serinletirken buldum. Onun ben uyurken boyna ağlamış olduğunu anladım; çünkü giysileri gözyaşlarının izlerini taşıyordu. Bunun üzerine Azize, bana yiyecek şeyler getirip lokmaları kendi eliyle ağzıma sokarak yedirdi; bana sadece yutmak ve doyuncaya kadar yemek zahmeti kaldı. Sonra bana içmek için bir tas şekerli gülsuyunda erimiş çiğde şerbeti verdi; bu da beni adamakıllı serinletti. Sonra ellerimi yıkadı ve miskle kokulandırılmış bir peşkirle kuruladı ve ellerime kokulu sular serpti. Sonra hatırı sayılır güzellikte bir urba getirdi ve bunu bana giydirdi; ve bana "Eğer Allah isterse, bu gece, senin için beklentilerinin gecesi olacak!" dedi. Sonra beni kapıya kadar götürerek "Ama, özellikle tavsiyelerimi unutma!" diye ekledi. Ona "Hangilerini?" diye sordum. Bana "Ey Aziz! Sana öğrettiğim dizeleri!" dedi.

Böylece, daha önceki gecelerde olduğu gibi bahçeye ulaştım. Kemerli kubbenin bulunduğu salona girip görkemli halıların üzerine oturdum. Gerçekten tıka basa karın doyurmuş olduğumdan, tabaklara ilgisizlikle baktım ve böylece geceyarısı gelinceye kadar bekledim. Kimseler görünmüyordu; bir çıtırtı bile yoktu. Bu durumda geceyi bir yıl geçmişçesine uzun buldum; ama sabrettim ve biraz daha bekledim. Böylece gecenin üç çeyreği akıp gitmiş ve şafağın muştucusu horozların ötme zamanı gelmişti. Bir yandan da açlık beni sarmaya başladı; ve gittikçe o kadar kuvvetle kendini duyurdu ki, içim tabaklardaki yiyecekleri tatmak arzusuyla doldu; ve artık içimden geçenlere dayanamaz oldum; hemen ayağa kalktım; tepsinin üzerindeki büyük örtüyü kaldır-

dım ve doyuncaya kadar yedim; sonra bir bardak, sonra iki bardak, sonunda da onuncu bardağa ulaşıncaya kadar şarap içtim. Başım ağırlaştı; ama ben, canla başla direniyor, kendimi kasıyor ve başımı her yana sallayarak uykuyu defetmeye uğraşıyordum; ama, artık dayanamayacak ve kendimi koyverecek bir hale geldiğim sırada bir gülme ve bir etek hışırtısı duyar gibi oldum. Kıvrak bir şekilde ayağa kalkmak ve ellerimi ve ağzımı yıkamak için ancak zamanım oldu; o sırada dipteki perdenin kaldırıldığını gördüm. Ve gülerek, yöresinde yıldızlar kadar güzel on genç esire olduğu halde, kız içeri girdi. Gökteki ayın ta kendisi gibi idi. Kenarı tamamıyla kırmızı altın tellerle işlenmiş yeşil satenden bir giysiye bürünmüştü. Onun hakkında sana sadece bir fikir vermiş olmak için, ey genç efendim, şairin şu dizelerini okuyacağım:

> İşte karşında! Yüksekten bakan, harika kız! Düğmesiz yeşil giysileri arasından göz kamaştıran göğüsleri neşeyle beliriyor; saçları da çözülmüş. Ve ben, hayran, adını soracak olsam, bana 'Ben âşıkların yüreklerini ölümsüz bir ateşle yakan kişiyim!' der. Ve ona, aşk işkencelerinden söz edersem, bana 'Ben sağır bir kaya ve yankısız bir gökyüzüyüm! Ey gafil! Kayanın sağırlığından ve gökyüzünün yankısızlığından şikâyet edilir mi hiç!' der. Ama, ben, yine de ona 'Ey kadın! Yüreğin kayaysa, bilesin ki benim parmaklarım, bir zamanlar Musa'nınkilerin yaptığı gibi, kayadan bir kaynağın berraklığını fışkırtırlar!' derim.

Ve gerçekten, ey genç efendim, bu dizeleri ona okuyunca, bana güldü ve dedi ki: "Çok güzel dizeler bunlar! Ama bu kez nasıl oldu da kendini uykunun pençesinden kurtarabildin?" Ona "Senin gelişinin rüzgârı ruhumu canlandırdı da ondan!" diyerek yanıt verdim.

Bunun üzerine kölelerine dönüp onlara göz kırptı; bunu görünce uzaklaşarak salonda bizi yalnız bıraktılar. O da iyice yakınıma gelerek oturdu; göğsünü bana yaslayarak kollarını boynuma sardı. Ben de dudaklarımı dudaklarına bastırdım; ve üst dudağını emdim; o sırada o da benim alt dudağımı emiyordu; sonra beline sarıldım ve büktüm; ve ikimiz birden halının üze-

rine yuvarlandık. Bunun üzerine bacaklarının arasındaki narin açıklığa kayarak girdim ve tüm giysilerini soydum. Ve öpüşlerin, okşamaların, çimdiklemelerin ve ısırmaların, bacakların ve kalçaların havalanıp inmelerinin ve salon boyunca çılgınca kaçıp kovalamacaların birbirine karıştığı bir sevişme çabasına giriştik. Öyle ki sonunda kız, tükenmişçesine ve arzudan ölürcesine kollarıma düştü; o gece, âdeta gönlümce tatlılıklar getiren ve duygularım için şenlik oluşturan bir gece oldu. Şairin dediği gibi:

> Neşe doluydu o gece ve bahtımın tüm geceleri içinde kolay ve tadına doyum olmaz letafetteydi! Şarap bardağı da bir an bile al rengini terk etmedi! O gece, uykuya 'Çek git! Sanıyor musun ki, göz kapaklarım seni arzulayacak?' Bacaklara ve gümüş kalçalara da 'Yaklaşın bakalım!' dedim.[1]

Ama sabah olunca, ondan izin istemekteyken, beni bir an durdurdu ve bana "Biraz bekle! Sana göstermek istediğim bir şey var..." dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Aziz öyküsünü anlatmayı şöyle sürdürmüş:

Beni bir dakika durdurdu ve bana "Biraz bekle! Sana göstereceğim bir şey ve vermek istediğim bir öğüt var!" dedi. Bunun üzerine, biraz şaşırmış, yeniden onun yanına oturdum; bir bohça açtı ve içinden şurada karşında gördüğün, üzerinde ilk gazelin işlenmiş olduğu dört köşe ipek kumaşı çıkardı, genç efendim. Ve bunu bana verirken "Bunu titizlikle sakla! Bu, dostlarımdan bir genç kızın, Kâfur ve Billûr Adaları Sultanı'nın elinden çıkmadır. Bu bergüzarın[2] senin için, yaşamda, büyük

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde bu şiir şöyle çevrilmiş: *"On this preferred and easy night / The cup was never empty of its red; / I said to sleep: /' We know you not' and / I said 'I knou you' to her tights of silver white."* (Bu seçkin ve rahat gecede / Bardak, şaraptan yana hiç boş kalmadı. / Uykuya: 'Seni tanımıyorum' dedim: / Gümüş beyazlığındaki kalçalara ise, 'Sizi tanıyorum' dedim. (Â.Ş.O.)

2 *Bergüzar:* Hatıra eşyası. (Â.Ş.O.)

bir önemi olmalı; ve de sana bunu vereni hatırlatmalıdır!" dedi. O zaman ben de, şaşkınlığın doruğunda, ona sevgi gösterileriyle teşekkür ettim ve yanından ayrılmak için ondan izin aldım. Ama başıma gelen tüm harika şeylerin etkisi altında, Azize'nin bana ezberlettiği dizeleri okumayı unuttum.

Eve ulaştığımda, zavallı yeğenimi yatmış buldum; yüzü yakın bir tehlikeyi gösteren izler taşıyordu; ama benim içeri girdiğimi görünce, ayağa kalkmak için epeyce gayret sarf etti; beni bağrına bastı ve uzun uzadıya göğsünün üzerinde tuttu; ve bana "Sana öğrettiğim dörtlüğü okudun mu?" diye sordu. Bunu duyunca şaşırdım ve ona "Ah! Unuttum okumayı! Bunun nedeni de, ipek kumaş üzerine işlenmiş olan şu gazeldir!" dedim. Ve onun önünde kumaşı açıp söz konusu gazeli gösterdim. Bunu görünce artık Azize kendini tutamadı ve önümde hıçkırıklar kopardı ve gözyaşları arasında bana şu dizeleri okudu:

> Ah! Zavallı yürek, söylesene: Tüm bağlılıkların sonunun bıkkınlık olması kaide ve tüm dostlukların sonu kopukluk değil midir?

Sonra da "Ey yeğenim, Allah aşkına, gelecek sefer ona dörtlüğü okumayı unutma!" diye ekledi. Kendisine "Onu bana bir kez daha tekrarla, çünkü hemen hemen unuttum" diye yanıt verdim. Bunun üzerine bana dörtlüğü tekrarladı ve ben de iyice kafama soktum; sonra da, akşam olunca, bana "İşte saati geldi! Allah seni güvenlikle kollasın!" dedi.

Bahçeye ulaşınca, salona girdim ve orada sevgilimi beni bekler buldum; beni hemen karşılayıp kucakladı ve beni kucağına oturttu; sonra, yiyip içmemizi bitirince, tam bir cinsel doyum sağlayarak birbirimize sahip olduk. Burada sabaha kadar olan sevgi savaşımızın ayrıntılarını anlatmak yararsız. O zaman, bu kez, Azize'nin dizelerini ona okumayı unutmadım:

> Ey siz, tüm âşıklar! Allah için söyleyin bana: Aşk hiç terk etmeden kurbanının yüreğinde yer tutarsa, kurtuluşu ne yoldan olur bunun?

Bu dizelerin, dostumun üzerindeki etkisini sana asla anlatamam efendim; heyecanı öylesine büyük oldu ki, yeğenimin çok katı olduğunu söylediği yüreği âdeta göğsünde eridi; ve bol bol gözyaşı dökerek doğaçlamadan şu dizeleri okudu:

> O yüce yürekli rakip onurlansın! Tüm sırları biliyor ve sessizce saklıyor! Bölüşmeksizin ıstırap çekiyor ve mırıldanmadan sunuyor. Sabrın hayranlık verici değerini biliyor!

Ben de dikkatle dinleyerek, sonradan Azize'ye tekrarlamak için bu dizeleri aklımda tutmaya çalışıyordum. Ve eve döndüğümde Azize'yi şilte üzerinde oturmuş beni beklerken buldum; ona bakan annem de yanında oturuyordu. Zavallı Azize de, yüzünde büyük bir solgunluk taşıyordu; ve öylesine zayıftı ki, sanki bayılacakmış gibi bir hal vardı üstünde... Acıyla gözlerini bana doğru kaldırdı ve kımıldamadan baktı.

Bunun üzerine annem bana şiddetle bakarak başını salladı ve bana "Ey Aziz, yazıklar olsun sana! İnsan nişanlısını böyle yüzüstü bırakır mı?" dedi. Ama Azize, annemin elini tutarak öptü; ancak işitilebilir bir sesle bana "Ey amcamın oğlu, benim tavsiyemi unuttun mu?" diye sormak üzere onun sözünü kesti. Bunun üzerine ona "Sakin ol, ey Azize! Onu heyecandan heyecana sürükleyen dizeleri kendisine okudum. O da bana şu dizeleri okudu" diyerek kendisine söz konusu dizeleri okudum. Azize de bunları işitince sessizce ağladı ve şairin şu sözlerini mırıldandı:

> Sırrı saklamayı bilmeyen ve de felaketi sabırla karşılamayan kişinin ölümü paylaşmayı dilemekten başka bir şeyi kalmamıştır.
> Böyle de olsa! Benim tüm yaşamım her şeyden el etek çekmekle geçip gitmiştir. Dost sözünden mahrum ölüyorum! Ah! Ben ölünce, yaşamımın felaketi olana selamlarımı ulaştırın!

Sonra da "Amcamın oğlu, sevdiğin kızı yeniden gördüğün zaman, ona bu dizeleri oku! Ve yaşam sana tatlı ve kolay olsun, ey Aziz!" diye ekledi.

Gece olunca, âdetim üzere bahçeye geri döndüm ve salonda bekleyen sevgilimi buldum; ikimiz yan yana oturup yedik içtik ve birbirimizle her türden oynaştık; sonra da birbirimize sarılarak sabaha kadar yattık. O zaman Azize'ye bulunduğum vaat aklıma geldi, öğrendiğim dizeleri dostuma okudum.

Bu dizeleri işitir işitmez birdenbire büyük bir feryat kopardı ve korku içinde irkilerek "Vallahi! Bu dizeleri söylemiş olan kişi, şimdi kuşkusuz ölmüş bulunmaktadır!" diye haykırdı. Sonra da "Umarım ki, bu kişi senin bir yakının, bir kız kardeşin ya da bir yeğenin olmasın! Çünkü, hiç tereddüt etmeden sana, şimdi onun ölülere katılmış bulunduğunu tekrarlayarak söylüyorum!" diye ekledi. Bunun üzerine ona "Bu kız, benim amcamın kızıdır ve de nişanlımdır" dedim. Ama o "Ne dedin?" diye haykırdı. "Niye bu tür bir yalan söylüyorsun? Doğru olamaz bu! O gerçekten senin nişanlın olsaydı, onu başka türlü severdin!" diye haykırdı. Ona "Gerçekten nişanlımdır ve de amcamın kızı Azize'dir o!" diyerek sözümü tekrarladım. Bunu duyunca, "Öyleyse bana neden söylemedin? Vallahi bu bağlantıyı bilseydim, asla onun elinden nişanlısını almazdım. Felaket bu! Ama, söyle bana, o bizim bütün aşk buluşmalarımızı biliyor muydu?" dedi. Ben de "Kesinlikle! Ve bana belirttiğin alametlerin anlamını çözen de oydu! Onsuz sana asla ulaşamazdım! Onun yararlı nasihatları ve hayırlı yol göstericiliği sayesinde maksadıma ulaşabildim!" dedim. Bunu duyunca, "Pekâlâ! Onun ölümüne sen neden olmuşsun! Zavallı nişanlının yaşamını mahvettiğin gibi Tanrı da senin yaşamını mahvetsin! Haydi şimdi çabuk git, bak bakalım ne olmuş?" diye haykırdı.

Bunu duyunca, aklımı bu kötü haberle yorarak acele oradan çıktım. Ve evimizin bulunduğu sokağın başına ulaşırken, evin içinde dövünen kadınların yas belirtisi olan haykırışlarını duydum. İçeri girip çıkan komşulardan soruşturdum; biri bana "Azize'yi odasının kapısı ardında ölü bulmuşlar!" dedi. Bunun üzerine evin içine daldım; beni ilk gören kimse annem oldu ve bana "Tanrı önünde onun ölümünün sorumlusu sensin! Ve bunun vebali senin boynunadır! Ah! Oğlum, çok kahredici bir nişanlı oldun, sen!" diye haykırdı.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

"Ah! Oğlum, çok kahredici bir nişanlı oldun, sen!" diye haykırdı. Ve beni sitemlere boğup, itham etmeyi sürdürürken içeri babam girdi; bunun üzerine bir an sustu. Babam da cenaze hazırlıklarına başladı; ve tüm dostlarımız ve yakınlarımız gelip hepsi hazır olunca, cenazeyi kaldırdık ve kabir üzerine gidip kurulan çadırlarda üç gün kalarak ve kutsal kitabı okuyarak büyük gömme merasimi için gerekeni yaptık.

Bunun üzerine eve, annemin yanına geldim; rahmetli bahtsız yeğenim hakkında yüreğimin acıyla dolu olduğunu duyumsadım. Annem de yanıma gelip bana "Oğlum, zavallı Azize'nin yüreğini parçalayacak kadar ona karşı seni kusurlu kılan nedenleri artık bana anlatmanı istiyorum. Çünkü, ey oğlum, ona her ne kadar hastalığının nedenini sordumsa da asla bana açıklamak istemedi ve özellikle sana karşı tek bir acı söz bile sarf etmedi; aksine, senin için, sonuna kadar, hayır duaları okudu. Ey Aziz, Tanrı rızası için bu bahtsızı böyle ölüme sürükleyen şeyin ne olduğunu bana anlat!" dedi. Ona "Ben mi? Hiçbir şey yapmadım" dedim. Ama annem ısrar ederek bana "Tam can vereceği sırada onun başucundaydım. O sırada bana döndü ve bir an için gözlerini açarak bana 'Ey amcamın eşi, benim kanımın bedelini kimseden sormaması için Tanrı'ya yakarılarda bulundum ve yüreğimi kıyıma uğratanları bağışlamasını diledim! İşte artık gerçekten fani bir âlemden ebedi bir âleme geçiyorum!" dedi. Ben de ona "Kızım, ölümden söz etme! Tanrı yakında şifanı verir!' dedim. Ama bana acı bir gülümseyişle baktı ve 'Ey amcamın eşi, senden oğlun Aziz'e, unutmamasını dileyerek son vasiyetlerimi nakletmeni rica ediyorum. Gittiği yere her ulaştığında orayı terk etmeden önce şu sözleri söylesin: *Ölüm ihanetten daha tatlı ve yeğdir!*' dedi. Sonra da 'Beni böylece mutlulandırır ve öldükten sonra da, tıpkı yaşarken yaptığım gibi, onu gözetirim!' sözlerini ekledi. Sonra yastığını kaldırıp altından, sana vermekle beni görevlendirdiği bir şey çıkardı; ama bunu sana, en has duygulara ulaşıp, ölümüne gerçekten üzülüp

gönülden pişman olduğunu görmeden vermeyeceğime dair de yemin ettirdi. Ben de oğlum, bu şeyi senin için titizlikle sakladım ve ileri sürdüğü koşulun yerine geldiğini gördüğüm zaman onu sana vereceğim!" dedi.

Bunun üzerine anneme "Öyle olsun! Ama bana pekâlâ bu şeyi gösterebilirsin!" dedim. Ama annem sert bir şekilde reddederek yanımdan ayrıldı.

Sen, efendim, yüreğimin sesine kulak asmak istemeyişimden, benim o sırada ne denli düşüncesiz ve ne kadar aklı kıt bir dönem geçirdiğimi anlayabilirsin. Zavallı Azize'nin ölümüne ağlayacak ve matemini içimde taşıyacak yerde, eğlenmekten ve hoşça vakit geçirmekten başka bir şey düşünmüyordum. Ve hiçbir şey, sevgilimin yanında bulunmayı sürdürmekten daha lezzetli gelmiyordu bana. Böylece, akşam olur olmaz, onun evine gitmek için acele ettim; onu da beni yeniden görmek için diken üstünde oturur gibi, sabırsız buldum. İçeri girer girmez yanıma koştu, boynuma sarılarak bana, yeğenim Azize'den haber sordu; ben de kendisine onun ölümünün ve cenazesinin kaldırılmasının ayrıntılarını anlatınca, yüreği acıyla sızladı ve "Ah! Ölümünden önce sana yaptığı iyilikleri ve hayranlık verici özverisini bilseydim! Ona ne çok teşekkür eder, onu her bakımdan ne çok ödüllendirirdim!" dedi.

Bunun üzerine ona "Ve de özellikle, bana vasiyet ettiği, sırası gelince benim de sana açıklamam için, son olarak anneme söylediği şu dize var: *Ölüm ihanetten daha tatlı ve yeğdir!*" dedim.

Genç kız bu sözleri duyunca, "Allah ondan merhametini esirgemesin. Bak öldükten sonra bile hâlâ sana yardımda bulunmakta! Çünkü bu sade sözcüklerle senin için düşündüğüm yok etme tasarısından ve içine düşürmeyi kararlaştırdığım tuzaktan seni kurtarıyor!" diye haykırdı.

Bu garip sözleri işitince, şaşkınlığın doruğuna ulaştım ve "Sen ne diyorsun? Nasıl! Biz birbirimize sevgiyle bağlıyız! Oysa sen beni öldürmeyi tasarladığından söz ediyorsun! Beni içine düşüreceğin bu tuzak da neymiş bakalım?" diye haykırdım.

O "Ey çocuk! Ey gafil! Görüyorum ki senin, biz kadınların yapabileceği tüm ihanetlerden hiç haberin yok! Ama bunun üzerinde durmak istemiyorum. Yalnız bil ki, benim ellerimden kur-

tuluşunu yeğenine borçlusun. Bununla birlikte, genç olsun, yaşlı olsun, bundan böyle, benden başka hiçbir kadına ne bir bakış ne de bir sözle hitap etmemen kaydıyla seni bağışlıyorum. Yoksa, başına çok felaketler, evet, pek çok felaket gelir! Çünkü seni nasihatlarıyla destekleyen kişi öldüğüne göre, artık seni benim ellerimden çekip kurtaracak kimsen olmayacak. Bu koşulu unutmamaya çok dikkat et! Bir de senden bir ricam olacak!" dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

"Bir de senden bir ricam olacak!" deyince ben de "Ne gibi?" dedim. "Gidip ziyarette bulunmak ve üzerini örten taşa birkaç kederli söz yazmak üzere zavallı Azize'nin mezarına götürmeni istiyorum" dedi. Ona "Allah nasip ederse yarın gideriz!" diye yanıt verdim. Sonra geceyi birlikte geçirmek üzere onunla yattım; ama geçirdiğimiz saatler boyunca, boyna bana Azize hakkında sorular sordu ve bana "Ah, niçin bana onun amca kızın olduğunu söylemedin?" deyip durdu; ben de kendimce ona "Sırası gelmişken, 'Ölüm, ihanetten daha tatlı ve yeğdir' sözlerinin anlamını bana açıklar mısın?" diye sordum. Ama o, bu konuda bana bir şey söylemek istemedi.

Sabahın ilk saatinde, yataktan kalktı ve içi dinarlarla dolu büyük bir kese aldı ve bana "Haydi! Kalk ve beni onun mezarına götür! Çünkü orada bir türbe yaptırmak istiyorum" dedi. Kendisine "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdim. Ve dışarı çıkarak onun önünde yol aldım; o da fakirlere yol boyunca sadakalar dağıtarak beni izledi; ve her sadaka verişinde "Bu sadaka, Azize'nin ruhunun dinlenmesi içindir!" diyordu. Böylece Azize'nin mezarına ulaştık. O zaman, mezara bir göz attı ve bol bol gözyaşı döktü. Sonra ipek bir torbadan çelik bir makas ve altın bir çekiç çıkardı; ve parlatılmış mermer üzerine güzel bir yazıyla şu zarif dizeleri kazıdı:

> Bir gün yolumda giderken, ağaçların gölgesinde yer almış bir mezar önünde durdum; yedi lale boyun bükmüş ağlaşıyordu.

'Kim yatmış olabilir bu mezarda?' diye sordum. Yerin altından gelen bir ses bana 'Ey yolcu! Alnını saygıyla eğ! Burada, sessizliğin barışı içinde bir sevgili yatmaktadır' diye yanıt verdi. Bunu duyunca 'Ey aşk uğrunda ölen, sessizce burada uyuyan kadın! Tanrı dertlerini unuttursun ve seni Cennetin en yüce doruğuna koysun!' diye haykırdım

Bahtsız âşıklar, sizler ölmüş yatarken bile yüzüstü bırakılmışsınız, çünkü mezarınızın tozunu almaya kimseler gelmez! Ben şuracıkta güller ve aşk çiçekleri dikmek istiyorum; daha güzel çiçekler açsın diye de onları gözyaşlarımla sulayacağım.

Sonra ayağa kalktı ve Azize'nin mezarına bir veda bakışı fırlattı ve benimle birlikte sarayının yolunu tuttu. Ansızın çok duygusallaşarak ve boyna tekrarlayarak, bana "Beni asla bırakma!" dedi. Ben de kendisine çabucak, işitip itaat ettiğimi söyledim. Ve düzenli biçimde, her gece, onu ziyaret etmeyi sürdürdüm; beni her zaman büyük bir ferahlık ve sıcaklıkla karşıladı ve bana zevk vermek için hiçbir şeyi esirgemedi. Böylece, onunla yiyip içmekten, sarmaşıp yatmaktan ve her gün birbirinden güzel giysiler ve birbirinden ince gömlekler giymekten geri durmadım. Öyle ki, sonunda epeyce şişmanladım ve keyiflenmenin son sınırına ulaştım; artık hiçbir derdim ve kaygım kalmamıştı; zavallı amca kızımın hayalini bile hatırlamayacak kadar her şeyi unuttum. Ve bu zevkli yaşantı bir yıl kadar sürdü.

Yeni yılın başlangıcında bir gün, hamama gitmiş ve gösterişli bir urba giymiş bulunuyordum, hamamdan çıkınca bir bardak şerbet içmiş; içine koku sinmiş giysilerimden taşan ince kokuları içime çekerek ve kendimi her zamankinden de ferah, yöremdeki her şeyi de bembeyaz görerek ve de yaşam sevincini sonuna kadar duyumsayarak, sanki şarap içmiş birisi gibi kendi ağırlığımdan kurtulmuşçasına yürümekteydim. Bu durumdayken, dostumun göğsünde yatarak ruhumu daha da ferahlatmak arzusu duydum.

Onun evine doğru yönelmiş, Flavta Çıkmazı denen bir sokaktan geçmekte iken, yaşlı bir kadının yolunu aydınlatmak için elinde bir fener ve yenine soktuğu bir mektup olduğu hal-

de, bana doğru yaklaşmakta olduğunu gördüm. Bunun üzerine durdum; o da beni selamladıktan sonra, bana...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi ikinci gece olunca, söze başlamış:

O da beni selamladıktan sonra, bana "Yavrum, okuma bilir misin?" dedi. Ona "Evet, halacığım!" diye yanıt verdim. O da "Öyleyse, senden rica ediyorum, şu mektubu al! Açıp içindekini bana oku!" deyip mektubu bana uzattı. Aldım, açıp içindekileri okudum. Mektupta, yazanın sağlığının yerinde olduğu, dostça duygular sunup kız kardeşi ile ana-babasına selam yolladığı yazılı idi. Mektubun içeriğini öğrenince, yaşlı kadın ellerini gökyüzüne kaldırdı ve ona iyi haberler duyurduğumdan dolayı bana hayır dualarında bulundu ve bana "Gelip yüreğimi ferahlattığın için Allah da senin tüm dertlerini yok etsin!" dedi. Sonra yeniden mektubu aldı ve yolunu sürdürdü. O sırada şiddetli bir çiş yapma ihtiyacı duydum ve bir duvar dibine çömelerek ihtiyacımı giderdim; sonra iyice silkinip giysimi toparladım ve oradan ayrılmak isterken, yaşlı kadının dönüp geldiğini gördüm; elimi tuttu ve alıp dudaklarına götürdü ve de bana "Beni bağışla, efendim, ama senden bana bir iyilik yapmanı dileyeceğim; bunu bana sağlayarak yaptığın iyilikleri tamamlayacak ve Tanrı tarafından ödüllendirileceksin. Senden, buraya çok yakın olan evimizin kapısına kadar gelmeni ve kapının ardından, bu mektubu bu kez de evimdeki hanımlara okumanı rica ediyorum; çok iyi biliyorum ki, bu hanımlar, bu mektubun içeriğini kendilerine özetlememle yetinmeyeceklerdir. Çünkü, bu mektubu yazan, on yıl önce ticaret amacıyla aramızdan ayrılıp, o günden beri kendisinden haber alamadığımız ve ölmüş olduğunu sanarak uğrunda ağlayıp durduğumuz, benim bir başka kızım, onların da öz kardeşidir. Bunu benden esirgememeni rica ediyorum! İçeri girmek zahmetine bile katlanmayacaksın, bu mektubu onlara dışarıdan da okuyabilirsin! Zaten, dua ve barış üzerine olası Peygamberin soydaşlarını rahatlatanlar hakkındaki 'Kim ki bu dünyanın dertlerinden bir derde uğramış Müslüman kardeşini kurtarırsa,

Allah, öbür dünyada onun günahlarından yetmiş ikisini siler!' sözlerini de bilirsin!" dedi. Bunu duyunca onun isteğini çabucak yerine getirmek üzere ona "Yolu aydınlatmak ve kılavuzluk etmek üzere önümden yürü!" dedim. Yaşlı kadın da önüme geçti; ve birkaç adım sonunda, bir konağın kapısına ulaştık.

Bu kapı anıtsal büyüklükteydi ve kızıl bakırdan olup işlemeli bronzla kaplanmıştı. Kapının önünde durdum; yaşlı kadın içeriye Farsça seslendi. Ve hemen, nasıl geldiğini anlayamadan, ivedi bir hareketle, çıplak ayaklarıyla yıkanmış mermerlere basarak ve ıslatmak korkusuyla şalvarının uçlarını elleriyle dizinin üzerine kadar kaldırmış olan güleç yüzlü, kıvrak ve tombul bir kız önümdeki yarı açık kapıda belirdi. Beyaz kollarını da omuzlarına kadar, kuytusunda koltuk altları görünür şekilde sıvamıştı. Ben artık onun, alçıdan sütunlar gibi baldırlarına mı, yoksa billur gibi kollarına mı hayran olayım bilemiyordum. İnce topukları değerli taşlarla zenginleştirilmiş altın halhallarla çevriliydi ve narin bilekleri ışık saçan bir çift ağır bilezikle donanmıştı; kulaklarında hayran olunacak güzellikte inci küpeler; boynunda, değer biçilmez mücevherlerden üç katlı bir gerdanlık; saçlarının üzerinde serpiştirilerek elmaslar işlenmiş ince kumaştan bir başörtüsü vardı. Her halinden, özellikle farkına vardığım gömleğinin gevşek uçkurlu şalvarından çıkan uçlarına bakarak, bize kapıyı açmadan önce, oldukça hoş bir çaba içinde bulunmuş olabileceğini düşündüm. Her ne olursa olsun, güzelliği ve harika kalçaları beni alabildiğine düşündürdü; ve kendime karşın şairin şu sözlerini hatırladım:

> Ey genç bakire, ey duygularımın neşesi! Senin gizli hazinelerini keşfetmek için giysini kalçalarının belirdiği yere kadar aç! Sonra bana zevkin verimli bardağını sun!

Genç kız beni görünce çok şaşırdı ve iri gözlerinin saf bakışıyla ve tüm yaşamımda işitmediğim kadar tatlı bir sesle "Anneciğim, bize mektubu okuyacak olan genç bu mu?" diye sordu. Yaşlı kadın da yanıt olarak "Evet!" dedi. Genç kız annesinden almış bulunduğu mektubu bana uzattı. Ama mektubu almak üzere ona doğru uzandığım sırada, ansızın, kapıdan iki ayak

boyu bir mesafede bulunurken, sırtıma yaşlı kadından gelen bir kafa darbesiyle aniden öne doğru tökezleyerek evin içine girmiş oldum; beni izleyerek yaşlı kadın da şimşek gibi ardımdan eve girdi ve şiddetle sokak kapısını kapattı. Birdenbire kendimi bana ne yapacaklarını düşünmeye vakit bulamadan bu iki kadın arasında hapsedilmiş buldum. Ama bu konuda fikir sahibi olmakta gecikmedim. Gerçekten...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Gerçekten, kendimi evin içinde bulunca, genç kız, büyük bir beceriyle ayağıma çelme takarak beni yere düşürdü ve boylu boyunca üzerime atılıp beni kollarıyla boğarcasına sıktı. Kuşkusuz, ölüyorum sandım. Ama öyle olmadı. Birkaç değişik hareketten sonra genç kız, üzerimden yarı yarıya kalktı, karnıma oturdu ve elleriyle öyle şiddetle ve öyle uzun zaman ve de görülmedik şekilde bedenimi ovuşturdu ki, aklımı kullanamaz oldum ve bir budala gibi gözlerimi kapattım. Bunun üzerine genç kız ayağa kalktı; benim de ayağa kalkmama yardım etti; elimden tutarak annesi de peşimizde olduğu halde, beni yedi kadar koridordan geçirdikten sonra, kendi odasına götürdü. Müthiş becerikli parmaklarının üzerimde yaptığı etkinin sonucu olarak, sarhoşa dönmüşçesine, ben de onu itirazsız izliyordum. Odaya girince durdu ve beni oturtarak "Gözlerini aç!" dedi. Gözlerimi açtı ve kendimi dört büyük ark lambasıyla aydınlatılmış büyük bir salonda buldum; bu salon öyle büyüktü ki, içinde cirit oynayan atlılara alan oluşturabilirdi ve baştan başa mermer döşeliydi. Duvarlar da canlı renkleri son derece ince ve uyum sağlayan desenler oluşturmuş kaplamalarla süslenmişti. Hoş şekilli ve kabartma süslemeli kadifelerle kaplı mobilyalar ve aynı kumaştan divanlar ve yastıklarla döşenmişti. Ve bu salonun dibinde, som altından, üzeri inci ve diğer taşlarla işlemeli büyük bir yatak görülüyordu. Ve bu yatak senin gibi emirlere, şahlara layıktı.

Bunun üzerine genç kız, kendi adımla çağırarak beni şaşırttı: "Ey Aziz, neyi yeğlersin sen: ölümü mü, yaşamı mı?" diye sor-

du. Ona "Yaşamı!" diye yanıt verdim. O da "Madem ki öyledir, benimle evlenmelisin!" diye yanıt verdi. Fakat ben "Hayır, vallahi! Çünkü senin gibi utanmaz bir kızla evleneceğime, ölümü yeğlerim!" diye haykırdım. Bana "Ey Aziz, bana inan! Gel benimle evlen ve Düzenbaz Delile'nin kızından yakanı kurtar!" dedi. Ben de "Bu Düzenbaz Delile'nin kızı da kim?" diye sordum. "Bu adı taşıyan hiç kimse tanımıyorum." Bunun üzerine gülerek bana "Nasıl olur, Aziz! Düzenbaz Delile'nin kızını tanımıyor musun, sen? Ama bir yıl dört aydır sevgilin o senin! Zavallı! Sakın kendini, hem de çok sakın, bu Tanrı kahredesi alçağın hainliklerinden! Gerçekten, yeryüzünde, onunki kadar kokuşmuş bir varlık yoktur! Kendi elleriyle pek çok kişiyi kurban etmiştir. Sayısız âşığından ne kadar çok öldürmüştür! Doğrusu seni tanıdığından bu yana epeyce zaman geçtiği halde hâlâ sağ kalmana şaşıyorum!" dedi.

Genç kızın bu sözlerini duyunca, son kertede şaştım kaldım; ve ona "Ey hanımım, onu nasıl tanıdığını ve benim bile bilmediğim ayrıntıları nasıl öğrendiğini bana açıklar mısın?" dedim. Bana "Baht kendi tertiplerini ve neden olduğu felaketleri nasıl biliyorsa ben de onu o denli bilirim. Ama bunları sana açıklamadan önce, senin ağzından onunla geçen serüvenini öğrenmek isterdim. Çünkü, bir kez daha, onun ellerinden sıyrılıp canını kurtarmış olmana çok şaşırdığımı söylemeliyim!" dedi.

Bunun üzerine genç kıza, bahçedeki sevgilim ve amcamın kızı zavallı Azizem ile geçen serüvenimi anlattım; ve o, Azize adına, çektiği acılardan dolayı çok esef etti ve sıcak gözyaşları döktü; ve karşı durulmaz bir umutsuzluk işareti olarak ellerini birbirine çarptı ve bana "Allah seni iyilikleriyle korumuş ey Aziz! Şimdi açıkça görüyorum ki, sen ancak zavallı Azize'nin araya girmesiyle Düzenbaz Delile'nin kızının ellerinden kurtulabilmişsin! Ama şimdi onu yitirdiğine göre, ihanet tuzaklarından kendini koru! Ama bu konuda sana daha fazla açılmama izin verilmemiştir. Bu sır bizi birbirimize bağlıyor!" dedi. Ben de "Evet, doğru! Bütün bunları Azize yaptı!" dedim. O da "Ah! Gerçekten, bugün artık Azize gibi hayran olunacak kadınlar yok!" dedi. Ona "Bir de şu var: Ölmeden önce, sevgilime, senin şu Delile'nin kızı dediğine 'Ölüm ihanetten tatlı ve yeğdir' dememi tavsiye etmişti" dedim. Benden bu sözleri

duyar duymaz, haykırarak "Ey Aziz, işte bu sözlerin etkisidir ki seni yok olmaktan kurtardı; ölü ya da canlı, Azize seni korumayı sürdürüyor. Ama ölüleri bir yana bırakalım; onlar Allah'ın rahmetine kavuşmuşlardır. Biz bu günü düşünelim! Bil ki, ey Aziz, uzun zamandır, seni kendime bağlama arzusu beni gece gündüz baştan ayağa sardı; ve ancak bugün seni elime geçirebildim. Ve görüyorsun ki başarı sağladım!" dedi. Kendisine "Evet, Allah için!" diye yanıt verdim. O da sözünü sürdürerek "Ama sen gençsin, ey Aziz ve annem gibi yaşlı bir kadının yapabileceği her türden düzenbazlıklardan hiç haberin yok!" dedi. Ben de "Hayır, vallahi!" dedim. O "Öyleyse kendini bahtına terk et ki, hükmünü yürütsün: kendini eşine bağlaman yeter. Çünkü, bir kez daha söylüyorum, ben Tanrı ve dua ve barış üzerine olası Peygamber önünde senin nikâh sözleşmeli karın olmaktan başka bir şey istemiyorum. O zaman bütün dilekler yerine gelecek ve bundan fazlası da olacaktır. Zenginlikler, giysilerin için güzel kumaşlar, lekesiz ve hafif sarıklar, senden yana hiçbir harcama olmaksızın her şey... ve asla keseni çözmene izin vermeyeceğim; çünkü benim evimde ekmek her zaman tazedir ve bardak doludur. Buna karşılık ey Aziz, senden sadece tek bir şey isteyeceğim!" dedi. Ben de "Nedir o?" diye sorunca, "Bana tam da bir horozun yaptığını yapmanı!" dedi. Şaşırarak ona "Horoz da ne yapıyor ki?" diye sordum.

Bu sözleri duyunca, genç kız, çınlayan bir kahkaha kopardı; bu gülüş öylesine şiddetliydi ki sırtüstü düştü; ve ellerini birbirine vurarak neşeyle çırpındı. Sonra da bana "Ne dedin? Sen horozun mesleğini bilmiyor musun?" dedi. "Yok vallahi! Bu mesleği bilmiyorum! Nedir?" dedim. O da "Horozun mesleği, ey Aziz, yiyip içmek ve çiftleşmektir!" dedi.

Onun böyle konuşmasına çok şaşırdım ve "Yok, vallahi, bunun bir meslek olduğunu hiç bilmiyordum!" dedim. O da "Bu, dünyanın en güzel mesleğidir, ey Aziz! Ayağa kalk! Ha gayret! Kuşağını sar, böbreklerini güçlendir, sonra da zebbini sert, kuru ve dayanıklı kıl!" diyerek yanıt verdi. Sonra annesine dönüp "Anneciğim, çabuk buraya gel!" diye haykırdı.

Annesinin, her biri elinde bir meşale tutan dört resmi şahit ile hemen koşup geldiğini gördüm; âdet olan selamlaşmalardan sonra, bunlar ilerleyip çepeçevre oturdular.

Bunun üzerine genç kız, göreneğe göre çabucak örtüsünü yüzüne indirip izarına[1] büründü; ve şahitler çabucak sözleşmeyi kaleme aldılar; kız cömertçe benim muaccel ve müeccel mehrler[2] için on bin dinar ödediğimi yazdırdı; ve bu miktar parayı aldığına dair vicdanı ve Tanrı'sı önünde ikrarda bulundu. Ve geldikleri şekilde selam verip giden şahitlere geleneklere göre belirli ücretlerini ödedi. Annesi de ortadan kayboldu.

O zaman dört kemeri camla donanmış büyük salonda ikimiz yalnız kaldık.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

Dört kemeri camla donanmış büyük salonda ikimiz yalnız kaldık. O zaman genç kız ayağa kalktı, soyundu ve üzerinde sadece ince bir gömlekle yanıma geldi. Ne gömlekti o öyle! Ve ne işlemeleri vardı! Üzerinde şeffaf donu da vardı; ama onu çabucak sıyırıp attı; ve beni elimden tutarak yatağın bulunduğu köşeye götürdü; birlikte altın yatağın üzerine atıldık; nefes nefese bana "Şimdi buna hakkımız var. Yasal olan şeyde hiçbir utanç yoktur" dedi. Ve beni üzerine çekti; sonra uzun uzadıya inledi; bunu büyük bir titreme izledi, sonra da çapkınca kırıtkanlıklar... Sonunda, ince gömleğini belinin üzerine doğru kaldırdı.

O zaman ben de artık uzun süredir tuttuğum arzumu engelleyemedim; ve dudaklarını emdikten sonra, yarı kendinden geçmiş, geriye doğru kaykılmış ve göz kapakları açılıp kapanırken, derinden derine içine işledim. Ve şairin şu deyişlerinin sihirli kesinliğini kanıtladım:

> Genç yavru bahçede giysisinden soyununca, bakışlarım karnının üzerinde rahatça dolaştı, ey bahçeler! Sabrım ve yaşamım kadar dar ve aşılması güç olan giriş yerini buldum. Yine de gücümü kullanarak oraya girdim, ama ancak yarıya kadar. Bunu görünce, derinden iç çekti, ona sordum: 'Ne-

1 *İzar:* Kadınların üstlerine giydiği çarşaf, zar. (Â.Ş.O.)

2 Şimdiki ve gelecekteki evlilik tazminatları. (Â.Ş.O.)

den böyle iç çekiyorsun?' diye; 'Öbür yarısı için, ey gözümün nuru!' diye cevap verdi.

Gerçekten, bu iş bir kez yerine getirilince bana "İstediğin gibi davran, ben senin boynu eğik kölenim. Git! Gel! Al onu! Ver onu! Ya da başka şekilde! Yaşamım sana bağlı! İstersen ver onu bana, kendi elimle içime sokayım; içimdeki ateş yatışsın!" dedi. Ve öpüşlerin, çırpınışların, hareketlerin ve birçok kez çiftleşmenin içinde iç çekişlerini, inlemelerini sürdürdü. Öyle ki, haykırışlarımız sadece evi doldurmakla kalmadı, tüm sokağı velveleye verdi. Bundan sonra, sabaha kadar uyuduk.

O zaman, sokağa çıkmaya hazırlanırken, çapkınca bir gülüşle bana "Nereye gidiyorsun? Yoksa, çıkış kapısının, giriş kapısı kadar tamamen açık olduğunu mu sanıyorsun? Aziz, yanılıyorsun sen, saf ruhlu Aziz! Sen beni Hilebaz Delile'nin kızı yerine mi koyuyorsun? Evet, öyle galiba! Hemen aklından bu zararlı fikri at! Yoksa, Sünnet'in belirttiği şekilde benimle bir evlenme sözleşmesi yapıp birleştiğini unuttun mu? Eğer sarhoşsan, ayıl Aziz! Ve aklını başına topla! Bu evin kapısı ancak senede bir kez ve bir gün açılır. İstersen, kalk bak sözlerimin doğru olup olmadığını denetle!" dedi.

Bunun üzerine, şaşırmış olarak kalktım ve cümle kapısına doğru yürüdüm; kilitlenmiş, kol demiri vurulmuş, çivilenmiş ve kesinlikle kapatılmış olduğunu gördüm. Ve genç kıza dönerek ona, söylediklerinin doğru olduğunu bildirdim. Mutlanarak güldü ve bana "Aziz, bil ki burada, bol bol un, tahıllar, yaş ve kuru meyveler, kabuğunda kurumuş narlar, tereyağ, şeker, şekerleme, koyun ve piliç etleri ve bize bir yıl yetecek kadar benzeri her şey var. Dahası, senin burada benimle bütün bir yıl kalacağına, bütün bunların varlığı kadar inanmaktayım. Bundan dolayı bu ters tavrını terk et ve suratını asıp durma!" dedi. O zaman içimi çekerek "Allah'tan başka güç ve yardım kaynağı yoktur!" dedim. O da "Ama sen, neden şikâyetçi oluyorsun, hey budala? Dün üzerinde anlaştığımız horozun mesleği konusundaki bilginin kanıtlarını bana gösterdiğin halde, dertlenecek ne var?" dedi. Sonra da gülmeye başladı. Ben de gülmekten kendimi alamadım. Artık ona itaat etmekten ve onun emirlerine uymaktan başka yapacak şey kalmamıştı.

Böylece, o evde kalarak, yiyip içmek ve sert, kuru ve uzun boylu sevişmekten oluşan horozluk görevini bir yılın on iki ayı sürdürdüm. Bir yılın sonunda, iyice döllendi ve bir çocuk doğurdu. Ve ancak o zaman, ilk kez, menteşelerinden çatırdayan kapının açılış sesini duydum. Ve ta içimden "Ya Allah!" diyerek bir şükran haykırışı kopardım.

Kapı bir kez açılınca, gelecek senenin hamur işleri, şeker ve her türden yeni besini taşıyan birçok hizmetkâr ve hamalın içeriye girdiğini gördüm. Bunun üzerine sıçrayarak, elimden geldiğince çabuk, sokağa ve özgürlüğe atılmak istedim. Ama o beni giysimin eteğinden tutarak durdurdu ve bana "Aziz, nankör Aziz, hiç değilse akşama kadar, bir yıl önce evime girdiğin saate kadar bekle!" dedi. Ben de biraz daha sabretmek zorunda kaldım. Ama akşam olur olmaz, ayağa kalkıp kapıya yöneldim. Bana kapı eşiğine kadar eşlik etti ve ancak kapı sabahleyin yeniden kapanmadan dönmek üzere yemin ettirdikten sonra, ayrılmam için izin verdi. Bunu yerine getirmekten başka çarem olmadığından, barış ve dua üzerine olası Peygamberin kılıcı, Kur'an ve Sünnet-i Şerif üzerine, boşanmayacağıma dair yemin verdim.

Ve sonunda evden çıkabildim ve ivedi anamla babamın evine yollandım; ama ilkin yeni eşimin Kurnaz Delile'nin kızı dediği sevgilimin bahçesine uğrayarak... Ve çok şaşırarak, bahçenin her zamanki gibi, açık olduğunu ve dip tarafta fener yanmakta bulunduğunu gördüm.

Bunu görünce ıstırap çekercesine duygulandım ve de epeyce kızdım; ve içimden...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

Bunu görünce ıstırap çekercesine duygulandım ve de epeyce kızdım; ve içimden "Buraya gelmeyeli bir yıl geçtiği halde rasgele uğruyorum ve her şeyi geçmişteki gibi görüyorum! Öyleyse, Aziz, seni öldü sanarak ağlamakta olan anneni görmeye gitmezden önce, eski sevgilinin ne halde olduğunu anlaman gerek! O zamandan bu yana neler olmuştur, kim bilir!" dedim. Çabuk

çabuk yürüyerek kubbesi abanoz ve fildişinden yapılmış kemerli salona ulaştım ve acele içeri girdim. Ve sevgilimi bükülmüş, başı dizine eğik ve bir eli yanaklarından birine yaslanmış, otururken buldum. Rengi ne kadar da değişmişti! Gözleri yaşlarla ıslak ve yüzü mahzundu. Ve birdenbire beni karşısında gördü. İrkildi; ayağa kalkmaya çalıştı; ama heyecandan oturduğu yere düştü. Sonunda konuşabildi ve insanın içine işleyen bir edayla "Tanrı'ya şükürler olsun ki geri döndün, Aziz!" dedi.

Ben de, gerçekten, sadakatsizliğimi bilmezlikten gelen bu sevinç karşısında çok şaşırdım ve başımı yere eğdim; ama sevgilime doğru ilerlemekte gecikmeyerek ve onu kucaklayarak "Benim bu akşam geleceğimi nasıl bilebildin?" dedim. Bana "Vallahi! Senin gelişin hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Ancak, bir yıldan beridir, her gece seni burada bekliyorum, tek başına ağlıyor ve kendi kendimi avutuyorum. Yolunu gözlemekten ve uykusuzluktan bak nasıl değiştim. Sana yepyeni ipek bir urba verdiğim günden ve sana döneceğin hakkında yemin ettirdiğimden beri böylece seni beklemekteydim. Ah! Seni benden bunca uzun süre ayıran nedeni söyle bana Aziz!" dedi.

O zaman, ey Emir Tacü'l-Mülûk, tüm budalalığım içinde ona serüvenimi ve güzel kalçalı genç kızla evlenmemi ayrıntılarıyla anlattım. Sonra da ona "Zaten, seninle sadece bir gece geçireceğimi önceden söylemeliyim; yarın sabah olmadan karıma döneceğim; çünkü bunun için üç kutsal şey üzerine yemin ettim" dedim.

Genç kadın benim evlenmiş olduğumu öğrenince, sarardı; sonra öfkelenerek hareketsiz kaldı. En sonunda "Sefil! Seni ilk tanıyan ben oldum ve sen bana bir gecenin tamamını bile vermiyorsun; anneni bile görmeyeceksin, her halde! Sen, benim, Allah rahmet eyleyesi Azize'den de sabırlı olduğumu mu sanıyorsun? Ve senin sadakatsizliğin uğruna ben de kederden ölür giderim diye mi düşünüyorsun? Ah! Hain Aziz! Şimdi seni benim elimden kimse kurtaramaz! Bir karın ve bir çocuğun olduğuna göre, artık kimseye yaramayacaksın; seni korumam için de bir neden kalmıyor. Çünkü ben, evli erkeklerden dehşet duyarım; ve ancak bekârlarla düşer kalkarım. Vallahi! Artık benim işime yaramazsın; artık benim değilsin; kim olursa olsun, başkasının olmanı da istemiyorum! Hele biraz bekle!" diye haykırdı.

Müthiş bir hiddetle söylenen bu sözleri duyunca, zaten genç kadının gözleri ruhumu delip geçtiğinden, başıma gelecekler-den epeyce korkuya kapıldım. Çünkü, ansızın, düşünmeme fırsat bile bırakmadan, zenci erkeklerden de daha yapılı on köle kadın üzerime atıldı ve beni yere fırlatarak hareketsiz bıraktı. Bunun üzerine genç kadın ayağa kalktı ve eline korkunç bir saldırma alıp bana "Seni, fazla ateşli tekeleri boğazladıkları gibi boğazlayacağım! Böylece hem kendimin hem de dertle yüreğini çatlattığın zavallı Azize'nin intikamını alacağım! Öleceksin Aziz! Şimdi inançlı biri olarak salavat getir!" dedi. Ve bana bunları söyleyerek köleleri bana nefes alma fırsatı bile vermezken, o da dizini alnıma dayadı. Bu durumda ölümden kurtulmama hiçbir olanak bulunmadığına kuşkum kalmamıştı; özellikle...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu durumda ölümden kurtulmama hiçbir olanak bulunmadığına kuşkum kalmamıştı; özellikle kölelerin bana karşı davranışlarını görünce buna tüm olarak inanmıştım. Gerçekten, onlardan ikisi karnıma oturdu; ikisi ellerimi tutu; diğer ikisi de dizlerime oturdu. O da ayağa kalktı ve diğer iki kadın köle ile birlikte beni ayağının tabanlarıyla öylesine tekmeledi ve sopalarla öylesine dövdü ki acıdan bayılmışım. Ayılıp da dinlenmekte olduklarını görünce "Ölümü, bu işkenceye bin kez yeğ tutarım!" diye haykırdım.

Bunun üzerine, sanki beni sevindirecekmiş gibi, korkunç saldırmayı yeniden eline aldı; onu terliğinde biledi ve kölelere "Şunun boynunu tutun!" diye seslendi.

Tam o anda, ansızın Allah bana Azize'nin son sözlerini anımsattı ve *"Ölüm, ihanetten tatlı ve yeğdir!"* diye haykırdım. Bu sözleri duyunca, büyük bir korku çığlığı attı; sonra da haykırarak "Allah senin ruhuna acısın, ey Azize! Amcanın oğlunu yine çaresiz bir ölümden kurtardın!" dedi.

Bunu izleyerek bana baktı ve "Azize'nin sözleriyle yakanı kurtaran sana gelince, bununla tüm olarak kurtuldun sanma;

kesinlikle senden ve seni benden uzaklaştıran alçak utanmazdan öç alacak ve bu ikili amaca ulaşmanın gerçek ve tek yoluna başvuracağım! Hey! Oradakiler!" diye seslendi. Ve kölelerine böylece seslenerek onlara "Onu sıkı tutun ve kıpırdamasına meydan vermeyin, ayaklarını da sıkı sıkıya bağlayın!" dedi. Söyledikleri hemen yapıldı.

Bunun üzerine ayağa kalktı ve ocağın üzerine, içine yağ ve yumuşak peynir koyduğu kızıl bakırdan bir tencere koymaya gitti; peynirin kaynar yağda erimesini bekledikten sonra bunu alıp benim köle kadınların nezaretinde yatmakta olduğum yere döndü. Yaklaşıp eğildi ve şalvarımı çıkardı; onun bu davranışıyla korku ve utanca büründüm; ve beni büyük bir titreme aldı; başıma gelecekleri anlayıverdim. Karnımı açıkta bırakarak yumurtalarımı yakaladı ve mumlanmış bir iple ta kökünden bağladı; uçlarını iki köleye verdi; ve onlara kuvvetle çekmelerini emretti; kendisi de, eline bir ustura alarak keskin bir vuruşla, özellikle hasretini çektiği erkeklik organımı kesiverdi.

Emir Tacü'l-Mülûk, sen, benim, acı ve umutsuzlukla bayılmış olduğumu kestirebilirsin. Bütün bildiğim, bundan sonra, yani ayıldığımda, karnımın altının bir kadınınki gibi dümdüz olduğunu gördüğümdür; köleler de yaramın üzerine içinde yumuşak peynirin kaynadığı yağı sürmekte idiler; böylece kanımın akışı dinmekte gecikmedi. Bu iş yapıldıktan sonra, genç kız bana yaklaştı ve susuzluğumu dindirmek için bir bardak şerbet verdi ve aşağılar gibi bir edayla "Şimdi geldiğin yere dön artık! Benim için hiçbir şey ifade etmiyorsun, hiçbir işe yaramazsın; çünkü ihtiyaç duyduğum tek şeyi senden almış bulunuyorum! Arzum da yatıştı!" dedi. Ve beni ayağa kaldırdı ve "Hâlâ başının omuzlarının üzerinde bulunduğunu görmekle mutlu sayabilirsin kendini!" diyerek evinden kovdu.

Bunun üzerine ben, dertle dolu, adım adım ilerleyerek genç eşimin evine kadar sürüklendim; açık bulduğum kapıya ulaşınca, sessizce içeri girdim ve büyük salondaki şiltelerin üzerine olanca ağırlığımla düştüm. Hemen koşup gelen eşim, beni solgun görerek dikkatle yokladı ve beni, serüvenimi ona anlatmaya ve kesilmiş olan organ yerini kendisine göstermeye zorladı. Uğradığım kaybı, yeniden anlayınca, bir kez daha baygın düştüm.

Ayıldığım zaman, kendimi büyük kapının alt yanında, sokakta, uzanmış yatar buldum; çünkü karım da, bir kadına benzer durumumu görünce, beni evinden dışarı attırmıştı.

O zaman, bu sefil durumda, kendimi toparladım ve kendi evime doğru yollandım; orada kendimi, çoktandır uğrumda ağlayıp duran ve nerelerde dolaştığımı bilmeyen annemin kollarına attım. Beni hıçkırarak bağrına bastı ve solgun ve son derece zayıf bir halde bulunduğumu gördü...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

Annem beni hıçkırıklarla karşıladı ve beni bitkin ve son kertede zayıf bir halde görünce, daha da fazla gözyaşı döktü. Ben de, kendimden yana, zavallı, tek bir sitem sözcüğü etmeden kahrından ölen tatlı Azize'nin anısını yaşadım; ve ilk kez, onun uğruna üzüldüm ve umutsuzluk ve pişmanlık yaşları döktüm.

Sonra, bir an için sükûn bulduğumda, annem bana, gözleri yaşla dolu "Zavallı yavrum, evimizde felaketler barınıyor; ben sana olanların en kötüsünü söyleyeyim: Baban da öldü!" dedi. Bu haberi duyunca, boğazımı hıçkırıklar sardı ve hareketsiz kaldım; sonra yüzüstü yere düşerek bütün gece öylece durdum.

Sabahleyin, annem beni kalkmaya zorladı ve yanıma oturdu; ama ben oturduğum yerde çivilenmiş gibi kaldım ve zavallı Azize'min oturmayı âdet edindiği köşeye gözlerimi diktim durdum; gözyaşlarım sessizce yanaklarımdan süzülüyordu; annem de bana, "Baban on gün önce Hakkın rahmetine kavuştu!" dedi. Ona "Anneciğim, bunu konuşmayı şimdi bir yana bırakalım! Şimdi ben baştan aşağı Azize'nin anısıyla doluyum; ve onun anısından gayrısına kederlenemiyorum. Ah! Zavallı Azize, beni gerçekten seven seni bıraktığımdan ötürü şimdi hata ve ihanetlerinin cezasını çekmiş olan bu sefili affet ne olursun!" diye haykırdım.

Annem acılarımın büyüklüğünün ve gerçekliğinin farkına vardı; ama susuyordu; tez davranıp yaralarımı timar etti ve kuvvetimi yerine getirecek şeyleri bana ulaştırdı. Sonra, bir kez elin-

den geleni yapınca, sevecenliğinin öteki belirtilerini göstermekte gecikmedi; ve yanıma oturarak bana "Allah'a şükürler olsun yavrum, başına daha ağır felaketler gelmesinden seni koruduğundan ve de yaşamını kurtarmış olduğundan ötürü!" dedi ve bu sözleri ben tamamen yatışıncaya kadar sürdürdü durdu, ama ruhumun tedirginliği bir türlü dinmedi.

Bunun üzerine, bir gün, annem, yemekten sonra, gelip yanıma oturdu ve etkileyici bir sesle bana "Oğlum, sanırım ki, zavallı Azize'nin sana verilmek üzere bana bıraktığı veda hatırasını sana vermenin artık zamanı geldi; ölmeden önce, sende onun uğruna matem tuttuğunun gerçek işaretlerini gördüğümde ve kapıldığın yolsuz ilişkiden kesinlikle kurtulduğunu anladığımda verilmesini vasiyet etmişti" dedi. Sonra da bir kutu açıp içinden bir paket, onun içinden de, Emir Tacü'l-Mülûk, şimdi önünde bulunan ikinci gazelin işlendiği değerli kumaşı çıkardı. Kenarına işlenmiş olan dizeleri görüyorsun:

> Üzerine oturup ezmen için yüreğimi arzunla doldurdun; gözlerimi, sen yatıp uyurken başucunda gözetlemekle görevlendirdin!
> Gözlerimin önünde ve yüreğim çarparak, senin aşkına yabancı düşler yaşamanı izledim; oysa benim gözlerim ve yüreğim senin arzunla eriyordu!
> Hemşirelerim, Allah için! Ölümden sonra mezar taşıma şöyle yazın:
> 'Ey Allah'ın yollarından geçen kişi, bu toprakta bir aşk kölesi yatmaktadır!'

Bu dizeleri okuyunca, efendim, dolu dolu gözyaşları döktüm ve kederli yanaklarımı dövdüm; kumaş parçasını açınca üzerinde Azize'nin elinden çıkma şu satırların yazılı bulunduğu bir kâğıdın düştüğünü gördüm:

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi sekizinci gece olunca, söze başlamış:

Kumaş parçasını açınca üzerinde Azize'nin elinden çıkma şu satırların yazılı bulunduğu bir kâğıdın düştüğünü gördüm:

> Ey sevgili yeğenim, bil ki sen, benim için kendi canımdan ve kanımdan daha değerliydin. Ölümümden sonra da senin, seçtiğin kişilerin yanında mutlu ve başarılı olmanı Tanrı'dan yakarmayı sürdüreceğim. Başına, Düzenbaz Delile'nin kızının getireceği felaketleri biliyorum! Umarım ki bunlar sana ders olur ve yüreğinden hain kadınlara olan kötü aşkı söker atar ve bir daha böylelerine bağlanmamayı öğretir! Tanrı'ya şükürler olsun ki, önce benim canımı alarak senin acılarına tanıklık etmek zorunluluğundan beni kurtardı. Senden Tanrı adına rica ediyorum! Üzerine bir gazelin işlenmiş bulunduğu bu mendili bir veda hatırası olarak sakla. Senin yokluğunda o, bana yoldaşlık etmişti. Bunu bana, bir hükümdarın kızı olan Kâfur ve Billûr Adaları'nın Sultanı Sitti Dünya yollamıştı.
>
> Felaketler üzerine yığılınca, Sultan Dünya'yı babasının saltanat sürdüğü Kâfur ve Billûr Adaları'na aramaya gidersin. Ama ey Aziz, bil ki, bu sultanın güzelliği ve eşsiz sihirli yanları sana yönelik değildir. Dolayısıyla onun aşkıyla yüreğini tutuşturmaya kalkma! O sadece seni dertlerinden kurtarmak ve ruhunun üzüntülerine son vermek için yardımcı olur.
>
> Vesselam, ey Aziz!

Ey Emir, Azize'nin bu mektubunu okuyunca, içimdeki sevecenlik arttı; ve gözlerimin olanca yaşını döktüm, annem de benimle birlikte ağladı; bu böylece akşam oluncaya kadar sürdü. Ve ben bu matem dolu kederden kendimi kurtaramayarak bir yıl geçirdim.

Ve ancak o zaman Kâfur ve Billûr Adaları'nda Dünya Hatun'u aramak üzere yola çıktım. Annem de "Çocuğum, gezi seni oyalayacak ve kederlerini dağıtacaktır. Ve tam da şimdi kentimizde yola çıkmak üzere bir tacirler kervanı bulunmakta; ona katıl, buradan mal sağlayarak yola çık. Sonra, üç yıl bitince, aynı kervanla geriye dönersin. Ruhunu ezen her şeyi unutmuş olursun!

Göğsünün rahatladığını görerek ben de sevinirim!" diyerek beni geziye çıkmak için epeyce yüreklendirdi.

Bunun üzerine annemin bana söylediğini yaptım ve değerli mallar satın alarak kervana katıldım; ve onun uğradığı her yanda gezimi sürdürdüm; ama yoldaşlarım gibi mallarımı sergileme yürekliliğini gösteremedim. Aksine! Her gün bir köşeye çekilip, bu iki mendili önüme koyarak onlara bakıp bakıp ağlamayı âdet edindim. Ve bu durum böylece gezilerle bir yıl geçinceye, sonunda Dünya Hatun'un babasının hüküm sürdüğü ülkenin sınırlarına ulaşıncaya kadar sürdü. Burası yedi adadan oluşan Kâfur ve Billûr Adaları idi.

Ey Emir Tacü'l-Mülûk, bu toprakların hükümdarı Şehriman adında biriydi. Ve gerçekte, bu kimse, o denli beceriyle ipek parçası üzerine söz konusu gazelleri işleyip dostlarına gönderen Sitti Dünya'nın babası idi.

Ama ben, bu ülkeye ulaşınca, kendi kendime "Ey Aziz, zavallı hasta adam! Sultanlar ve yeryüzünün tüm genç kızları, bir kadınınki gibi dümdüz olan karnınla, bundan böyle sana ne yarar sağlayabilir?" diye düşündüm.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"...Ey Aziz! Sultanlar ve yeryüzünün tüm genç kızları, bir kadınınki gibi dümdüz olan karnınla, bundan böyle sana ne yarar sağlayabilir?" dedim.

Bununla birlikte Azize'nin sözlerini anımsayarak kendi kendime, hükümdarın kızına başvurduğumda bana ne yolda yararlı olabileceğine dair gerekli araştırmalar yapmaya başlamak için karar aldım. Ama tüm çabalarım boşuna oldu; kimse bana aradığım yolu gösteremedi. Tüm ümitlerimi yitirmek üzere idim ki, bir gün, kenti çevreleyen bahçelerde dolaşırken ve bunların birinden çıkıp diğerine girerken, yeşilliklere bakıp dertlerimi unutmaya çalıştığım bir sırada, sırf harika görünüşüyle dertli gönülleri avutan, şahane ağaçlarla donanmış bir bahçe kapısına ulaştım. Kapı önündeki peykede bahçenin yaşlı bekçisi oldu-

ğu anlaşılan, iyilik taşan yüzüyle saygın bir ihtiyar gördüm. Bunun üzerine ona doğru ilerledim; alışılagelen selamlaşmadan sonra, ona "Ey şeyh, bu bahçe kimindir?" diye sordum. Bana "Hükümdarın kızı Sitti Dünya'nındır! Ey güzel delikanlı, istersen girip biraz gezebilir, çiçek ve bitkilerin kokusunu soluyabilirsin!" dedi. Ben de ona "Sana çok teşekkür ederim! Ama, ey şeyh, yoğun çiçeklerle donanmış bir tarhın ardında bekleyerek, hükümdarın kızı gelince kirpiklerim arasından bir tek bakışla sadece bir an için onu görerek gözlerimi şenlendirmeme olanak sağlayabilir misin?" diye sordum. Bana "Olmaz vallahi!" dedi. Bunu duyunca kendisine öylesine yalvardım ki, bana sevecenlikle bakıp, sonra da elimi tutup benimle bahçeye girdi.

Böylece birlikte yürümeye koyulduk; beni ıslak yapraklarla gölgelenmiş çok hoş bir yere götürdü; ve meyvelerin en olgun ve en lezzetlilerini topladı. "Al bunları ye! Sadece Dünya Hatun bunların lezzetini bilir!" diyerek meyveleri bana verdi. Sonra da bana "Otur şuraya! Birazdan dönerim!" dedi. Bir an için yanımdan ayrılıp kızartılmış bir kuzuyla geri döndü ve beni kendisiyle yemek yemeye çağırdı; en lezzetli parçaları benim için ayırarak ve büyük bir iyilikseverlikle bana sundu. Ben onun bunca iyiliğinden şaşırmış, ona nasıl teşekkür edeceğimi bilememiştim.

Oturup yemeğimizi yer ve dostça konuşurken, bahçe kapısının tatlı bir sesle açıldığını duyduk. Bunu duyan ihtiyar bekçi, canlı bir konuşmayla bana "Çabuk! Ayağa kalk, şu sık yaprakların arasına saklan! Ve de hiç kıpırdama!" dedi. Çabucak onun dediklerini yaptım.

Gizlendiğim yere henüz sinmiştim ki, bahçenin yarı açılan kapısından zenci bir haremağasının başının belirdiğini ve yüksek sesle "Ey ihtiyar bekçi, buralarda kimse var mı? Dünya Hatun geliyor!" diye bağırdığını duydum. İhtiyar da "Ey saray başefendisi, bahçede kimseler yok!" dedi. Sonra koşup kapıyı ardına kadar açtı.

O zaman, efendim, kapıdan Sitti Dünya'nın girdiğini gördüm ve birden gökyüzünden ayın dünyaya indiğini sandım. Öylesine bir güzelliği vardı ki, beni şaşkın, kımıltısız, ölü gibi olduğum yere çiviledi. Onunla konuşmak için duyduğum arzuya karşın soluk bile almadan, onu çölde susuz kalmış birinin güçlükle bir

gölün kenarına gelebildiği halde berrak suya dokunamamasına benzer bir şekilde yalnızca bakışlarımla izledim; ve sultanın tüm gezintisi süresince yerimden kıpırdamadan orada kaldım.

O zaman anladım ki, efendim, benim bulunduğum durumda, ne Dünya Hatun'un ne de herhangi bir kadının bundan böyle tehlikeye düşmesi söz konusu olamazdı!

İhtiyar bekçiden izin alıp ayrılmak için Sitti Dünya'nın bahçeden çıkıp gitmesini bekledim; ve çabucak gidip kervandaki tacirlere katıldım; kendi kendime "Ey Aziz! Sen ne oldun ey Aziz? Böylesine düz bir karınla hiçbir kızın hırçınlığını yatıştıramazsın! Haydi git! Annenin yanına dön de artık bir efendiden yoksun olan boş evde zavallı annenin yanında ölmeyi bekle! Çünkü bundan böyle senin için yaşamın hiçbir anlamı yok!" dedim. Bu ülkeye ulaşmak için yolda çektiğim onca zahmete karşın, umutsuzluğum o kerteye ulaştı ki, Dünya Hatun'un benim için bir mutluluk nedeni olacağına dair bana kesinlikle söz verdiği halde, Azize'nin söylediklerini uygulamaya koyamadım.

Ve kervanla birlikte ülkeme dönmek üzere yola çıktım. Ve baban Süleyman Şah'ın egemenliğindeki bu topraklara da böyle ulaştım, ey Tacü'l-Mülûk! İşte benim öyküm budur! demiş.

Emir Tacü'l-Mülûk hayran olunası bu öyküyü işitince...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, büyük vezir Dendan, Konstantiniyye kuşatması sırasında Şah Davü'l-Mekân'a anlattığı öykünün genç Aziz'in serüveniyle ilgili bölümünü bitirince, öykünün şimdi göreceğimiz gibi, Aziz'in karışmadan edemediği geri kalan bölümünü de şöyle anlatmış:

Dünya Hatun ile Emir Tacü'l-Mülûk Öyküsü

Emir Tacü'l-Mülûk, bu harika öyküyü işitince ve o gizemli Dünya Hatun'un ne denli arzulanır ve güzellikten yana nitelik-

li ve de ipek üzerine işleme sanatında ne kadar usta olduğunu öğrenince, o saatte, yüreğini olanca gücüyle çarptıran bir tutkuya kapılmış. Ve ona ulaşmak için ne gerekirse yapmaya karar vermiş.

Aynı nedenle, artık kendisinden hiç ayırmak istemediği genç Aziz'i de yanına almış; bir ata atlayarak hemen babası Yeşil Kent'in ve Isfahan Dağları'nın hükümdarı Süleyman Şah'ın kentine yollanmış.

Yaptığı ilk iş, dostu Aziz'in emrine, içinde hiçbir şeyin eksik olmadığı güzel bir ev ayırmak olmuş; Aziz'in kendine uygun gelen her şeyi edindiğine kanaat getirince, babasının sarayına dönmüş; ve kim olursa olsun, gelenleri kabul etmeye ve tutkuyla ağlayarak kendi dairesine kapanmaya başlamış. Çünkü bazen işitilen şeyler, görülen ve duyulanlar kadar etki yapar.

Babası Süleyman Şah, onu böyle benzi atmış durumda görünce, Tacü'l-Mülûk'un ruhunda kederler ve kaygılar olduğunu anlamış. Bunun üzerine ona "Yavrum, böyle benzini attıracak ve seni kederlere boğacak neyin var?" diye sormuş.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk ona, sırf Aziz'in, zarif yürüyüşünü, gözlerini, üstün niteliklerini ve çiçek ve hayvanları nakşetmekteki şaşılası ustalığını tanımlamasıyla, kendisini hiç görmediği halde, Sitti Dünya'ya âşık olduğunu anlatmış.

Bu haberi alan Süleyman Şah son kertede şaşırmış ve oğluna, "Çocuğum, Kâfur ve Billûr Adaları denen bu ülke, bizimkinden çok uzaktır; Sitti Dünya harika bir kadın olsa da, bizim burada, kendi kentimizde ve annenin sarayında görkemli kızlar ve dünyanın her yanından gelmiş güzel esireler var. Hareme gir hele, yavrum, aylar kadar güzel beş yüz esire arasında hoşuna gidecek olanlardan istediğini seç. Ve eğer, buna karşın, bu kadınların hiçbiri hoşuna gitmezse, senin için eş olarak komşu ülkelerin hükümdar kızları arasından birini sağlarız; onun, Sitti Dünya'nın kendisinden bile güzel ve daha becerikli olacağına inanabilirsin!" demiş. O da "Babacığım, ben, eş olarak, kumaş üzerine gazeller işlemekte becerisi olan Dünya Hatun'dan başkasını istemem. Bana sadece o gerekli; yoksa ülkemden, dostlarımdan ve evimden ayrılacak ve kendimi öldüreceğim" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine babası ona karşı durmanın zararlı olacağını görerek kendisine "Öyleyse, oğlum, biraz sabret ki, Kâfur ve

Billûr Adaları hükümdarına bir heyet göndereyim ve kendisinden yasal olarak kızını isteteyim ve sizi, tıpkı vaktiyle annenle evlenirken yapılan merasime benzer bir merasimle evlendireyim. Kabul etmezse, onun ayağının altındaki toprağı çökertir ve tüm ülkesini, öncüleri Kâfur ve Billûr Adaları'na ulaşırken artçıları imparatorluğumuz sınırlarındaki Isfahan Dağları'nda olacak büyük bir orduyla çiğnedikten sonra harabeye çevirir, başının üstüne yıkarım!" demiş.

Bunu söyledikten sonra, Şah, Tacü'l-Mülûk'un dostu, genç tacir Aziz'i çağırtmış ve ona "Kâfur ve Billûr Adaları'na giden yolu biliyor musun?" diye sormuş. O da "Bilirim" cevabını vermiş. Şah, "Senden, bu ülkenin hükümdarı nezdine yollayacağım büyük vezirime, oraya giderken eşlik etmeni istiyorum" demiş. Aziz de, "Ey zamanın Şah'ı, işittim ve itaat ettim" cevabını vermiş.

Bunun üzerine Süleyman Şah, büyük vezirini çağırtmış ve ona, "Oğlumun bu hacetini uygun gördüğünce hallet; ancak bunun için Kâfur ve Billûr Adaları'na gidip hükümdarın kızını, eş olarak, oğlum Tacü'l-Mülûk için istemen gerekecek" demiş. Vezir de işitip itaat ettiği cevabını vermiş; o sırada, sabırsız emir Tacü'l-Mülûk, kendi dairesine çekilmiş, şairin aşk elemleri üzerine yazdığı şu dizeleri okuyormuş:

> Geceye sor! Sana derdimi ve hüznümü yüreğim üzre terennüm ettiği gözyaşlarıyla dolu ağıtımsı şiiri söyleyecek.
> Geceye sor! Sana, gözyaşları yanaklarından akarken, gözleri geceleyin yıldızları gözeten çoban olduğumu söyleyecek.
> Yüreğimden arzular taşarken, yeryüzünde kendimi yapayalnız hissediyorum; tıpkı döllenebilir bir rahmi olduğu halde zafer tohumunu bulamayan kadınlar gibi!

Ve bütün geceyi yemeyi ve uyumayı reddedip düşlere dalarak geçirmiş.

Ama gün doğar doğmaz babası, çabucak onu bulmaya gelmiş ve yüzünün bir gün öncekinden de solgun olduğunu ve değişikliğin daha belirgin hale geldiğini görünce, onu teselli etmek ve sabırla beklemesini sağlamak için, Aziz ile vezirin yola koyulma hazırlıklarını çabuklaştırmış; ve Kâfur ve Billûr Adaları hüküm-

dan ve yöresindekiler için zengin armağanlar götürmelerini sağlamayı da unutmamış. Heyet hemen yola koyulmuş.

Günler ve geceler boyunca yol almışlar ve bu böylece Kâfur ve Billûr Adaları'na ulaşıncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine bir ırmağın kenarına çadırlarını kurmuşlar; ve vezir bir ulak göndererek oraya ulaştıklarını ülkenin hükümdarına haber vermiş. Ve henüz gün sona ermeden, onları karşılamak üzere hükümdarın mabeyincilerinin ve emirlerinin geldiğini görmüşler; alışılagelen selamlaşmalardan ve hoşça karşılamalardan sonra onları hükümdarın sarayına götürmüşler.

Bunun üzerine Aziz ve vezir saraya girip hükümdara efendileri Süleyman Şah'ın armağanlarını sunmuşlar; ve o da "Tüm dost yüreğimle ve başım üzerine, gözüm üzerine koyarak onları kabul ettim" demiş. Ve hemen Aziz ile vezir huzurdan ayrılmış, gelenek üzere sarayda beş gün kalıp yolculuk yorgunluğunu gidermişler.

Ama beşinci günün sabahında, vezir onur giysilerini giymiş ve bu kez tek başına Şah'ın huzuruna çıkmış; ve kendisine efendisinin dileğini bildirmiş ve sonra saygıyla susarak yanıt beklemiş.

Vezirin sözlerini işiten hükümdar, birdenbire çok telaşlanmış ve başını eğmiş; ve şaşkınlık içinde düşünerek Yeşil Kent'in ve Isfahan Dağları'nın kudretli hükümdarının ulağına ne diyeceğini bilemeden epeyce vakit harcamış. Çünkü, tecrübe, kızının evlenmekten ne denli ürktüğünü; ve Şah'ın isteğini, daha önce komşu ülkelerin belli başlı emirlerinin ve uzak yakın her yandan gelen soyluların isterlerine karşı davrandığı gibi nasıl nefretle reddedeceğini biliyormuş.

Sonunda hükümdar, başını kaldırarak baş haremağasına yaklaşmasını işaretle bildirmiş ve ona "Hemen gidip hanımın Sitti Dünya'yı bul ve ona vezirin saygılarıyla bize getirdiği armağanları sun ve söylediklerini duyduğun gibi kendisine aktar" demiş. Haremağası hükümdarın önünde yeri öpüp uzaklaşmış.

Bir saat sonra, burnu sanki yerlere kadar uzamış olarak geri gelmiş; ve hükümdara "Ey yüzyılların ve zamanın hükümdarı, gidip hanımım Sitti Dünya'nın huzuruna vardım; ancak kendisine vezir efendimizin isteklerini anlatır anlatmaz, gözleri

hiddetle dolarak oturduğu yerden ayağa kalktı ve hemen eline bir tokmak alarak kafamı kırmak üzere ardımdan koştu. Bunu görünce olanca hızımla kaçıp kurtuldum; ama kapılar boyunca ardımdan koşuyor ve bana, "Babam, her şeye karşın beni zorla evlendirmek istiyorsa, bilsin ki, evleneceğim kişi, yüzümü asla açık olarak göremeyecektir; onu kendi ellerimle öldürür; sonra da kendi yaşamıma son veririm!" diye haykırıyordu.

Baş haremağasının bu sözlerini işitince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın yaklaştığını görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, baş haremağasının bu sözlerini işitince Sitti Dünya'nın babası olan hükümdar, vezir ve Aziz'e "İşte kendi kulağınızla işittiniz. Dolayısıyla Süleyman Şah'a selamlarımı götürün ve kızımın evlenmekten duyduğu dehşeti kendisine açıklayarak durumu anlatın. Allah tüm güvenlikle yurdunuza ulaşmanızı sağlasın!" demiş.

Bunun üzerine vezir ile Aziz, kutsal görevlerinin olumsuz sonucunu görerek Yeşil Kent'e dönüp Süleyman Şah'a işittiklerini bildirmek için çabucak yola çıkmışlar.

Bu haberi alan Şah, büyük bir hiddete kapılmış ve emirleriyle naiplerine, hemen birlikleri toplayıp Kâfur ve Billûr Adaları ülkelerini işgal etmeleri için emir vermek istemiş.

Ancak vezir, konuşma izni istemiş ve "Ey Şah, bunu yapmaya gerek yok, çünkü kusur babasının değil, kızının; ve engel sadece ondan geliyor. Babası da bizim hepimiz gibi onun davranışına karşı. Zaten korkudan ödü kopmuş haremağasına kızın söylediği sözleri de sana anlattım" demiş.

Süleyman Şah, vezirinin anlattıklarını duyunca, ona hak vermiş ve Hatun'un oğlundan alacağı intikamdan çok çekinmiş. Ve kendi kendine "Ülkelerini işgal etsem ve genç kızı esir etsem de kendini öldüreceğine yemin ettiğine göre işe yaramayacak!" demiş.

Bunun üzerine Emir Tacü'l-Mülûk'u huzuruna çağırtmış ve kendisine vereceği haberden peşinen üzüntü duyarak, ona olup biteni anlatmış. Emir Tacü'l-Mülûk, umudu kırılmaktan

uzak, kararlı bir edayla babasına "Babacığım, her şeyi olduğu gibi kabul edeceğimi sanma! Tanrı önünde yemin ederim ki, ya Sitti Dünya benim karım olacaktır; ya da ben artık senin oğlun Tacü'l-Mülûk olarak kalmayacağım. Yaşamım karşılığında da olsa, ona ulaşacağım!" demiş. Şah da ona "Bu nasıl olacak?" diye sorunca "Tacir kılığına girerek onu gidip bulacağım" diye yanıt vermiş. Şah da "Bu durumda, yanına vezir ile Aziz'i al" demiş. Ve hemen onun için yüz bin dinarlık tüccar malı satın alarak kendisine vermiş; ve kendi hazinesindeki çekmeceleri de boşaltarak, ona, yüz bin dinar altın ile atlar, develer, katırlar ve hoş renkli ipeklerle astarlanmış gösterişli çadırlar sağlamış.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, babasının elini öpmüş ve yolculuk giysilerini giyerek annesini bulmaya gitmiş; onun da elini öpmüş; annesi de ona yüz bin dinar vermiş ve ağlayarak Tanrı'dan ona hayırlar dilemiş ve ruhunun doyumluluğu ve güvenlikle yeniden aralarına dönmesi için iyi dileklerde bulunmuş. Saraydaki beş yüz kadın da hüngürdeyerek, saygı ve sevecenlikle baktıkları Tacü'l-Mülûk'un annesinin yöresinde ağlamaya koyulmuşlar.

Ama Tacü'l-Mülûk hemen annesinin dairesinden çıkmış ve dostu Aziz'i ve yaşlı vezir yanında olduğu halde, yola çıkma emri vermiş. Aziz'i ağlar görünce, ona "Niçin ağlıyorsun kardeşim Aziz?" diye sormuş. O da "Kardeşim, iyice hissediyorum ki, artık senden ayrılamam; ama zavallı annemin yanından ayrılalı da epey zaman oldu. Ve katıldığım kervan ülkeme döndüğünde, annem de beni öteki tacirler arasında göremeyince ne yapacak acaba?" demiş. Tacü'l-Mülûk "Sakin ol, Aziz! Amacımıza ulaşma yolunu bulduktan sonra Allah'ın izniyle ülkene dönersin!" demiş. Ve yola koyulmuşlar.

Tacü'l-Mülûk'u oyalamak için onlara hayranlık uyandıran öyküler anlatan bilge vezirin yoldaşlığında durup dinlenmeden yol almışlar. Aziz de Tacü'l-Mülûk'a üstün değerde şiirler okumuş ve aşk özlemi ve âşıklar üzerine yakılmış bin kadar dize arasında şunların da bulunduğu, sihir dolu doğaçlamalar söylemiş:

> Sana çılgınlığımı anlatmaya geliyorum sevgili ve aşkın beni çocuksu ve yaşam uğrunda delikanlı kıldığını...

> Ey yolunda gözyaşı döktüğüm sen! Geceleyin, ruhumda hatıranı canlandırıyorum; ve sabah, uykuyu hiç tatmamış alnımdan fışkırıyor. Oh! Bunca ayrılıktan sonra dönüş ne zaman olacak?

Böylece bir aylık bir yolculuktan sonra Kâfur ve Billûr Adaları'nın başkentine ulaşmışlar ve büyük tacirlerin bulunduğu çarşıya girmişler. Tacü'l-Mülûk daha o andan başlayarak kaygılarının hafiflediğini duyumsamış ve neşeli vuruşlar yüreğini canlandırmış. Aziz'in görüşüne uyarak büyük hana inmişler; vezirin kentte onlar için bir ev tutmasını beklerken, kendileri için alt kattaki bütün dükkânları ve yukarı kattaki tüm odaları kiralamışlar; ve denkleri dükkânlara sıralamışlar. Handa dört gün dinlendikten sonra, büyük ipekçiler çarşısındaki tacirleri görmeye gitmişler.

Yolda giderlerken vezir, Tacü'l-Mülûk ile Aziz'e "Her şeyden önce yapmamız gereken ve onsuz asla beklenen amacımıza ulaşamayacağımız bir şey düşünüyorum" demiş. Onlar da "Seni dinlemeye hazırız, çünkü yaşlıların esinlemeleri boldur, özellikle, senin gibi tecrübeli olurlarsa!" diye yanıtlamışlar. Vezir de "Fikrim şudur ki, mallarımızı müşterilerin gözünden uzak bir handa kapalı tutacak yerde, ey Emir Tacü'l-Mülûk, tacir olarak sana ipekçiler çarşısında büyük bir dükkân açalım. Mallarını göstermek ve satmak için sen dükkânın giriş bölümünde oturursun; Aziz de dükkânın dip tarafında kumaşları çıkarıp göstermek üzere yer alır. Böylece, sen çok yakışıklı olduğundan, Aziz de daha aşağı durumda olmadığından, kısa sürede dükkân çarşının müşterisi en bol tecim yeri haline gelir" demiş. Tacü'l-Mülûk da "Hayran olunacak bir fikir!" diye yanıtlamış. Ve onu zengin bir tacire dönüştüren güzel giysilerine bürünmüş, ardında Aziz, vezir ve tüm hizmetçileri olduğu halde, büyük ipekçiler çarşısına dalmış.

Tacirler Tacü'l-Mülûk'u geçerken görünce, güzelliğinden gözleri kamaşmış ve müşterileriyle ilgilenmeyi terk etmişler; kumaş kesmekte olanların makasları havada kalmış, satış yapmakta olanlar müşterilerini savsaklamış. Ve hepsi birden birbirlerine "Acaba, gökyüzü cennetinin anahtarlarını elinde tutan

kapıcı Rıdvan kapıyı kapamayı unuttu da, bu gökyüzü yaratığı kaçıp yeryüzüne mi indi?" diye sormuş. Kimileri de o geçerken "Ya Allah! Senin meleklerin ne kadar güzelmiş!" diye haykırmış.

Tacü'l-Mülûk, Aziz ve vezir çarşının ortasına ulaşınca, tacirlerin büyük şeyhinin nerede bulunduğunu sormuşlar ve çabucak kendilerine gösterilen dükkâna doğru yollanmışlar. Oraya ulaşınca, oturmakta olan herkes onlara saygı duyarak ve "Bu sayın ihtiyar, herhalde bu iki güzel delikanlının babası olacak" düşüncesiyle ayağa kalkmış. Vezir de, selam alınıp verildikten sonra "Ey tacirler, içinizden hanginiz çarşının büyük şeyhidir?" diye sormuş. Onlar da "İşte!" diyerek tavrı saygı uyandıran beyaz sakallı, güleç yüzlü bir taciri göstermişler. Vezir, kendilerine gösterilen tacire bakmış; iri kıyım bir ihtiyarmış bu. Onlara gerekli saygıyı göstererek çabucak dükkânına çağırmış ve yürekten bir konuşmayla "Dilediğiniz tüm hizmetleri görmeye hazırım!" demiş.

Bunun üzerine vezir "Ey nazik şeyh, yıllar var ki ben, şu iki çocukla birlikte kentleri ve ülkeleri, onlara çeşitli halkları tanıtmak üzere ve eğitimlerini tamamlamak, mal alıp satmayı öğretmek ve her ülkenin gelenek ve göreneklerine göre kâr sağlamak üzere gezer dururum. Ve de bu maksatla bu ülkeye belirli bir süre kalmak üzere geldik; çocuklarım bu kentin tüm güzelliklerini görerek yararlansınlar ve kent halkının tavırlarındaki tatlılığı ve nezaketi öğrensinler diye... Bundan dolayı bize çarşıda, durumu iyi, büyücek bir dükkân kiralamamız ve burada uzak ülkemizden getirdiğimiz mallarımızı sergilememiz için yardımda bulunmanı senden rica ediyoruz" demiş.

Bu sözleri işiten çarşı şeyhi "Kuşkusuz! Sizin dileğinizi yerine getirmek benim için zevktir" diye yanıt vermiş. Ve onları daha iyi görebilmek için delikanlılara dönmüş ve güzelliklerinin etkisiyle bir bakışta sınırsız bir bağlanma duygusuna kapılmış. Daha doğrusu, çarşı şeyhi, açıktan açığa ve çılgınca, güzel delikanlıların güzel gözlerine vurulmuş. Zaten genç kızlardan çok genç delikanlıları sevmeyi yeğler ve körpe çocukların kekremsi tadını üstün görürmüş.

Bundan dolayı kendi kendine "Onları yaratana ve şekil verene ve cansız bir maddeden böylesine güzellik sağlayana zaferler

ve övgüler olsun!" diye düşünmüş. Ve ayağa kalkarak bir kölenin efendilerine yapacağı hizmetten daha âlâsını yapmak üzere kendisini tüm olarak onlara bağlamış. Ve hemen üçünü de yanına alarak elverişli dükkânları göstermiş; sonunda aynı çarşının ortasında bir dükkân seçmişler. Bu dükkân tüm gördüklerinin en güzeli, en aydınlığı, en genişi ve bakışlara en açık olanı imiş; neşeli ve gösterişli bir tarzda inşa edilmiş ve ön cephesi tahta oymalarla bezenerek; üst üste ve yan yana olan rafları abanoz ve billurdan yapılmış; üzerinde bulunduğu sokak da, iyice süpürülmüş ve sulanmış imiş; geceleyin, çarşı bekçisi de, bu dükkânın kapısı önünde durmayı yeğlermiş. Kirası kararlaştırılınca, çarşı şeyhi "Allah bu tertemiz günün hürmetine burasını bereketli ve kutsanmış bir dükkân kılsın! Ve gençlerin de bahtı gür olsun!" diyerek anahtarları vezirin eline teslim etmiş.

Bunun üzerine vezir, değerli malları; güzel kumaşları, dibaları ve Süleyman Şah'ın hazinesinden çıkan değer biçilmez eşyayı dükkâna taşıtıp dizdirmiş. Ve bu iş bir kez bitince, iki delikanlıyı yıkanmak üzere yöredeki temizliği ve parlak mermerleriyle ünlü bir hamama götürmüş. Hamama çıkılan beş basamaklı merdivenin iki yanında düzgün bir şekilde sıralanmış kütükler varmış.

İki dost, çabucak yıkandıktan sonra, vezirin yıkanmasının bitmesini beklemeden acele gidip dükkândaki yerlerini almak istemişler. Hamamdan neşeyle çıkınca rastladıkları ilk kişi onların çıkışını merdivenlerde tutkuyla bekleyen yaşlı çarşı şeyhi olmuş. Yıkanmaları, güzelliklerine ve tenlerinin tazeliğine çok daha fazla parlaklık vermiş; ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Yıkanmaları, güzelliklerine ve tenlerinin tazeliğine çok daha fazla parlaklık vermiş; ve yaşlı adam, içinden onları, narin ve kibar iki geyik yavrusuyla kıyaslamış. Ve yanaklarının ne denli pembeleştiğini ve siyah gözlerinin nasıl koyulaştığını ve yüzlerinin ne kadar aydınlandığını görmüş; meyveleriyle renklenmiş

iki dal gibi narin ya da süt beyazlığında ve tatlı iki ay gibiymişler; ve yaşlı adam şairin şu dizelerini anımsamış:

> Sadece onun eline dokunmakla tüm duygularım yüceldi ve titredim. Ya suyun saydamlığı ile ışığın altınının birleştiği bedenini görsem ne olurdum?

Bunun üzerine onların önüne çıkmış ve onlara "Çocuklar, nasıl, yıkanmaktan zevk aldınız mı? Allah bu zevkten sizi esirgemesin ve her zaman yeniden yıkanın!" demiş. Tacü'l-Mülûk da, en hoş haliyle ve kibar bir vurgulamayla "Seninle aynı zevki paylaşmak isterdik!" diye yanıt vermiş. Ve ikisi birden onu saygıyla çevirmişler ve yaşını ve çarşı şeyhi olarak mertebesini göz önünde tutarak yol gösterip onun önünde yürümüşler ve dükkânlarının yolunu tutmuşlar.

Onun önünde yürüdükleri için de ihtiyar şeyh, yürüyüşlerinin ne denli zarif olduğunun ve giysilerinin altında kalçalarının adım atarlarken nasıl titrediğinin farkına varmış. Artık içinden gelen duyguları gemleyemeyerek ve gözleri kıvılcımlar saçarak nefes nefese kalmış ve karmaşık duygular içinde şu beyti okumuş:

> Yüreklerimizi büyüleyen şekilleri gözleyerek, ağırlıkları yoğun da olsa, onları titrerken görürsek, asla şaşmamak gerekir.
> Çünkü, göklerin tüm küreleri dönerken titrerler ve tüm gök yuvarlakları devinirken sarsılırlar.

İki delikanlı bu dizeleri işitince, anlamlarını anlayıp yaşlı şeyhin hiç de şehvet duyduğuna yormamışlar. Tersine! Bunu, kendi önerilerinin zarif bir övgüsü gibi anlamış ve bundan çok duygulanarak ve de dostluğun büyük bir göstergesi sayarak, onu sevindirmek üzere kendileriyle birlikte hamama sürüklemek istemişler. Ve çarşı şeyhi, nezaket olsun diye ilkin reddeder gibi göründükten sonra öneriyi, ruhunda arzular kıvılcımlanarak kabul etmiş ve onlarla birlikte hamamın yolunu tutmuş.

İçeri girdiklerinde, vezir, özel odalardan birinde kurulanmaktayken, onları görmüş; ve şeyhin de farkına vararak önle-

rine çıkmış ve onların durdukları orta havuza doğru ilerleyerek şeyhi kendi odasına davet etmiş; fakat ihtiyar, bunca iyiliklerini kötüye kullanmak istemediğini açıklayarak ve zaten Tacü'l-Mülûk ile Aziz, her biri birer elini tutarak onu kendilerine ayrılmış bulunan odaya götürmekte bulunduklarından bu çağrıyı yerine getirememiş. Bunun üzerine vezir ısrar etmemiş ve kurulanmak üzere kendi odasına dönmüş.

Bir kez yalnız kalınca, Aziz ile Tacü'l-Mülûk saygın ihtiyarı soymuşlar; kendileri de soyunup ihtiyar kaşının altından onlara gizlice bakışlar fırlatırken, onun bedenini bastıra bastıra ovmaya başlamışlar; sonra Tacü'l-Mülûk, onu sabunlama onurunun sadece kendisine düştüğünü yeminle ifade etmiş; Aziz de, ona bakır tasla su dökme zevkinin kendisine ait olduğunu yeminle teyit etmiş; ihtiyar şeyh kendisinin cennete girdiğini sanmış.

Ve böylece büyük vezir gelip ihtiyar şeyhin keyfini bozasıya kadar, onu ovuşturmaya, sabunlamaya, başından aşağı su dökmeyi sürdürmüşler. Bunun üzerine onu sıcak havlularla silerek, sonra da serin ve kokulu havlularla kurulayarak giydirmişler ve onu kerevete oturtarak gülsuyundan yapılmış misk kokulu şerbetler sunmuşlar.

Şeyh, vezirin konuşmalarına ilgi duyar gibi görünüyor, ama aslında, ona hizmet için gidip gelen iki gencin zarif hareketlerine bakmaktan ve ilgilenmekten başka bir şey yapmıyormuş. Ve vezir, ona, banyodan sonra âdet hükmünde olan dileklerde bulununca "Sizlerin gelmesiyle kentimize Tanrı'dan hayırlar ulaşmıştır! Gelişinizle ne kadar mutluluk getirdiniz!" diye yanıtlamış. Ve onlara şu kıtayı okumuş:

> Gelişleriyle tepelerimiz yeniden yeşerdi ve toprağımız titredi ve yeniden çiçeklendi. Yeryüzü ile yeryüzünde oturanlar, hep birlikte, 'Büyüleyici konuklarımıza hoş geldin der, dostluklar sunarız!' diye haykırmışlar.

Üçü de onun bu hoş kibarlığına teşekkür etmiş, o da "Tanrı size mutlu bir ömür sürdürsün ve ey ünlü tacir, iki yavrunu kem gözlerden sakınsın!" diyerek cevap vermiş. Vezir de "Yıkanmakla sen de, Tanrı'nın lütfuyla, iki kat güç ve sağlık kazanırsın

inşallah! Çünkü ey saygın şeyh, yeryüzünde sudan daha değerli bir şey var mıdır? Ve hamam bir mutluluklar evi değil midir?" demiş. Çarşı şeyhi de "Kuşkusuz, vallahi! Ve hamam, büyük şairlere az mı hayranlık veren şiirler esinlemiştir? Bunlardan hatırladıklarınız var mı?" demiş. Tacü'l-Mülûk, ilkin "Ben bazılarını hatırlıyorum" demiş; hele şunu dinleyin:

> Hamam âlemi, senin tatlılığına doyum olmaz! Oysa sen, ne kadar kısa sürersin! Senin bağrında yaşamım akar gider! Hayran olunası hamam, duygularımın hamamı!
> Sen var olunca, Cennet'in kendisi bile çekilmez olur; ve sen Cehennem olsan da büyük bir mutlulukla bağrına atılırdım!

Tacü'l-Mülûk bu şiiri okuyup bitirince, Aziz de "Ben de hamam üzerine dizeler biliyorum!" diye haykırmış. Çarşı şeyhi "Oku da zevklerimiz okşansın!" diye haykırmış. Aziz de uyumlu bir sesle şu dizeleri okumuş:

> Burası çiçekli kayaları süs olarak almış bir yerdir. Sıcaklığı bir cehennem kovuğundan alınmış izlenimi verir; eğer hemen zevkini çıkarmazsan ve ortamında ayları ve güneşleri görmezsen!

Bu dörtlüğü bitirince, Aziz Tacü'l-Mülûk'un yanına oturmuş. Bunun üzerine çarşı şeyhi, onların inceliğinden ve yeteneklerinden son kertede hayranlık duyarak "Vallahi! Siz kendinizde sözgenlik ile güzelliği birleştirmişsiniz! Şimdi ben de size, kendimce, bazı zevk verici dizeler söylemek ya da daha çok şarkı halinde sunmak istiyorum; çünkü ancak bizim şarkılarımız, bu uyumlu dizelerin güzelliğini ortaya koyabilir!" demiş. Ve çarşı şeyhi, elini yanağına bastırarak, gözlerini yarı yarıya kapatıp başını sallayarak şu şarkıyı okumuş:

> Hamamın ateşi, senin sıcaklığın bizim yaşamımızdır. Ey ateş, sen bedenimize güç verirsin; ruhlarımız da hafifler ve yeniden sağlık kazanır.

> Ey hamam, dostum! Ah! Havanın ılıklığı, kurnaların serinliği, su şırıltısı, tavandan gelen ışık, temiz mermerler, gölgeli odalar, tütsü kokusu ve koku sürünmüş gövdeler, sizlere tapıyorum!
> Sen hiç sönmeyecek bir alevle yanar tutuşursun, yüzeyde serin kalırsın tatlı karanlığınla! Gölgesin sen, hamam, ateşe karşın, tıpkı ruhum ve arzularım gibi, ey hamam!

Sonra delikanlılara bakmış, bir an için ruhunu onların güzellik bahçelerinde avare dolaştırmış ve bundan esinlenerek, onları kastederek şu iki kıtayı söylemiş:

> Evlerine gittim; daha kapıdan girerken, ince bir yüz ve gülücüklerle dolu bir gözle karşılandım.
> Konukseverliklerinin tüm zevklerini tattım ve ateşlerinin tatlılığını hissettim! Nasıl olur da çekiciliklerinin kölesi olmam!

Bu dizeleri ve şarkıyı işitince, son kertede etkilenmişler ve şeyhin sanat anlayışına hayran kalmışlar. Ve ona coşkuyla teşekkür etmişler; akşam olduğundan dolayı da ona hamam kapısına kadar eşlik etmişler; ve kendilerinden evinde bir akşam yemeği yemeleri için pek çok ısrar ettiği halde, özür dilemişler; ve kendisinden izin alarak, ihtiyar şeyh hâlâ onlara bakarak hareketsiz kaldığı bir sırada, oradan uzaklaşmışlar.

Sonra handaki odalarına gelerek yiyip içmişler ve tam bir mutluluk içinde, sabaha kadar uyumuşlar. Sabahleyin kalkınca apdest alıp namaz borçlarını yerine getirmişler; sonra da, çarşının açılışı dolayısıyla ilk kez açacakları dükkânlarına doğru yol almışlar.

Hizmetkârları zaten dükkânı iyice düzene koymuş bulunuyorlarmış; çünkü yeterince işi biliyorlarmış; ipek kumaşları duvarlara asmış ve uygun yerlere her biri bin dinar değerinde iki şahane halı ile kenarları altın işlemeli her biri yüzer dinar değerinde iki örme yastık sergilemişler. Fildişi, abanoz ve billur raflara iyi bir düzenlemeyle değerli mallar ve değer biçilmez mücevherler dizmişler.

Bunu gören Tacü'l-Mülûk halılardan birinin, Aziz de ötekinin üzerine oturmuş; vezir de ikisinin arasında ve tam da dükkânın ortasında yer almış; hizmetkârlar yörelerini çevirerek emirlerini yerine getirmek için acele davranmakta rekabete girmişler.

Kısa sürede o kentin halkı bu hayranlık verici dükkândan söz edildiğini işitmiş ve her yandan müşteriler akın etmeye başlamış; satın aldıkları şeyleri, güzelliğinin ünü bütün başları kendisine çevirten ve tüm akılları uçuran Tacü'l-Mülûk adlı gencin elinden almak gayretine düşmüşler. Kendi bakımından vezir de, işlerin son kertede yolunda gittiğini görerek Tacü'l-Mülûk ile Aziz'e bir kez daha büyük bir ağız sıkılığı göstermelerini öğütlemiş ve dinlenmek üzere sakin bir şekilde odasına girmiş.

Bu durum böylece bir süre devam etmiş; bu sürenin sonunda Tacü'l-Mülûk, Dünya Hatun hiç ortaya çıkmadığından, sabırsızlanmaya ve uykularını yitirinceye dek meraklanmaya başlamış; sonunda, bir gün, dostu Aziz ile dükkânlarının önünde kaygılarını paylaşırken, yaşlı bir kadın...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğmakta olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz üçüncü gece olunca, söze başlamış:

Bir gün, dostu Aziz ile dükkânlarının önünde kaygılarını paylaşırken, siyah satenden büyük bir çarşafa ağırbaşlılıkla bürünmüş yaşlı bir kadın, çarşıdan geçiyormuş; bu harika dükkân ve halı üzerinde oturan genç tacir dikkatini çekmekte gecikmemiş. Ve öylesine heyecana kapılmış ki, donunu ıslatmış. Sonra bakışlarını genç adama çevirmiş ve içinden "Bu kuşkusuz bir âdemoğlu değil; ya bir melek ya da bir rüya ülkesi hükümdarı!" diye düşünmüş. Bunun üzerine dükkâna yaklaşıp genç taciri selamlamış; o da karşılık vermiş; ve Aziz'in dükkânın dip tarafından yaptığı bir işaret üzerine, kadının onurunu gözeterek ayağa kalkmış ve en tatlı gülüşüyle gülmüş. Sonra da onu halı üzerine oturmaya çağırmış ve de onun yanına oturarak, kadına, serinliği hissederek rahatlayıncaya kadar yelpazeyle hava sağlamaya koyulmuş.

Bunu gören yaşlı kadın, Tacü'l-Mülûk'a "Yavrum, sen ki tüm güzellikleri, tüm incelikleri kendinde toplamışsın, sen buralı mısın?" diye sormuş. Tacü'l-Mülûk da konuşmasındaki tüm incelik, temizlik ve çekicilikle "Vallahi! Ey hanımım, sırf ziyaret ederek eğlenmek üzere geldiğim bu ülkeye bundan önce hiç ayak basmamıştım. Zamanımın bir parçasını alıp satmakla dolduruyorum" demiş. Yaşlı kadın da "Kentimizin zarif konuğu, hoş geldin! Uzak ülkelerden mal olarak neler getirdin? En güzellerini bana göster, çünkü güzellik güzelliği çeker!" demiş. Tacü'l-Mülûk, onun tatlı sözlerinden çok etkilenmiş, teşekkür anlamında gülümsemiş ve "Dükkânımda senin hoşuna gidecek mallardan başka bir şey yok; bunlar hükümdar kızlarına ve senin gibi kimselere layık şeylerdir!" demiş. Yaşlı kadın "Ben de tam hükümdarımız Şehriman'ın kızı Dünya Hatun'a bir urba için güzel bir kumaş satın almak arzusundaydım!" demiş.

Uğruna onca yolu kat ettiği kişinin adının anıldığını işitince Tacü'l-Mülûk, artık kendini tutamayarak Aziz'e "Aziz, mallarımız arasında en güzel, en zengin olanları çabuk bana getir!" diye haykırmış. Bunun üzerine Aziz, duvara gömülü olan bir dolabı açmış ve oradan tek bir bohça çıkarmış. Ama nasıl bir bohçaymış bu, bir bilseniz! Bohçayı oluşturan kumaş, altın saçakları olan, üzerine yumuşak renklerle kuş ve çiçek desenleri, ortasına da dans eden sarhoş bir fil işlenmiş, Şam kadifesindenmiş. Ve bu bohçadan insanın ruhunu sarhoş edici bir koku yayılıyormuş. Aziz bunu Tacü'l-Mülûk'a getirmiş; o da bohçayı açmış ve buradan tek parça halinde, ancak bir huri ya da göz kamaştıran bir sultan için tek giysi oluşturacak bir kumaş çıkarmış. Ancak Tanrı'dan esinlenerek uyumlu dizeler söyleyen şairler onu tanımlayabilir ya da onu zenginleştiren taşları ya da argacını örten işlemelerini sayabilirmiş. Kendisini saran bohça dışında, sadece kumaş, en azından yüz bin altın dinar edermiş.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, kumaşın güzelliğine mi yoksa siyah gözlü delikanlının tapılası yüzüne mi bakacağını bilemeyerek şaşıran yaşlı kadının önünde kumaşı açmış. Kadın, tacirin gençliğinden gelen sihrin etkisiyle kartlaşmış gövdesinin canlandığını ve kalçalarının ateşlendiğini duyumsamış; ve hemen oracıkta apış arasında hatırı sayılır bir kaşınma arzusu duymuş.

Sonunda konuşabilecek duruma gelince, tutkuyla ıslanmış gözlerini Tacü'l-Mülûk'a dikerek ona "Uygun bir kumaş bu. Sana ne kadar ödeyeceğim?" diye sormuş. O da eğilerek "Seni tanımış olmanın mutluluğuyla malımın karşılığını gereğinden fazla almış oldum" diyerek cevap vermiş. Bunu duyan yaşlı kadın "Ey güzel çocuk, senin kucağına uzanan ve kollarıyla seni saran kadına ne mutlu! Ama sana layık olabilecek kadınlar nerede? Bana kalırsa, yeryüzünde buna layık ancak tek kişi var! Söyle bana ey genç karaca, senin adın nedir?" diye haykırmış. O da "Benim adım Tacü'l-Mülûk'tur" deyince, yaşlı kadın "Ama bu ancak hükümdar oğullarına verilecek bir isimdir. Nasıl olur da bir tacir, Hükümdarların Tacı[1] adını alabilir?" demiş.

Bu sözleri duyan ve o ana kadar hiçbir şey söylememiş bulunan Aziz, dostunu sıkıntıdan kurtarmak için söze karışarak yaşlı kadına "Anası ile babasının çok sevdikleri tek oğulları olduğundan ona, hükümdar çocuklarına verilecek bir isim vermişler!" demiş. Kadın da "Kuşkusuz! Eğer güzellik bir hükümdar seçecek olsa, Tacü'l-Mülûk'u seçerdi! Pekâlâ! Ey Tacü'l-Mülûk, bil ki, bu yaşlı kadın artık senin kölendir. Allah da, sana olan bağlılığımın tanığıdır! Yakında senin için neler yapabileceğimi göreceksin! Tanrı seni korusun ve kem gözlerden sakınsın!" demiş. Sonra değerli bohçayı alıp oradan ayrılmış. Ve hâlâ heyecanlar içinde çocukken kendisine sütanalık ettiği için onu anası gibi tutan Sitti Dünya'nın yanına ulaşmış. İçeri girdiğinde bohçayı ağırbaşlılıkla kolunun altında tutuyormuş. Bunu gören Dünya Hatun ona "Sütanne, bana ne getirdin? Göster bakayım!" demiş. O da "Dünya Hatun, al bak bakalım!" demiş; ve kumaşı birdenbire açıvermiş. Dünya Hatun, mutluluk içinde ve gözleri sevinç dolu "Benim güzel kalpli dadım, bu ne güzel kumaş böyle! Her halde ülkemizin kumaşı değil!" diye haykırmış. Yaşlı kadın da "Kuşkusuz, çok güzel! Ama acaba, onu bana senin için veren genç taciri görseydin ne derdin? Aman Allah'ım! Ne güzellikti o! Herhalde Cennet'in kapıcısı Rıdvan, onun yeryüzüne inerek Tanrı'nın kullarının yüreklerini ferahlatması için, kapıları kapamayı unutmuş olacak! Ah hanımım, ışık saçan bu gencin senin göğsünde uyuduğunu görmeyi ne kadar isterdim ve..." Ancak, Dünya "Sütana, yeter!"

1 Tacü'l-Mülûk'un sözcük anlamı. (Â.Ş.O.)

diyerek onun sözünü kesmiş ve "Nasıl oluyor da bir erkekten böylesine söz ediyorsun? Hangi duman aklını karartmış acaba? Ah! Sus bakayım! Ve de bana şu kumaşı ver bir dokunayım ve de yakından göreyim!" diye haykırmış. Kumaşı eline alıp okşamaya başlamış ve üzerinde nasıl duracağını anlamak için omzundan aşağı sarkıtmış ve sütanasına doğru dönmüş; bunun üzerine yaşlı kadın "Hanımım, sana pek yaraştı, ama güzellik tek olmaktansa çift olmalıdır. Ey Tacü'l-Mülûk..." deyince, Sitti Dünya "Peri tutkunu dadı, hain dadı! Artık konuşma! Hemen git, o taciri bul; ve dilediği bir şey ya da yerine getirilmesini istediği bir hizmet varsa, öğren! Hemen Şah babam yerine getirsin!" diye haykırınca, yaşlı kadın gülmeye başlamış ve göz kırparak "Bir dilek mi dedin? Doğru söylüyorsun! Kimin bir dileği yoktur ki?" demiş. Ve çabucak ayağa kalkıp Tacü'l-Mülûk'un dükkânına koşmuş.

Tacü'l-Mülûk onun geldiğini görerek yüreğinin sevinçten kanatlandığını duyumsamış ve göğsü rahatlayıp ferahlamış; içinden "Bu iş oldu!" demiş. Yaşlı kadına da "Tek bir isteğim var: Kendisine yazacağım bir mektubu Sitti Dünya'ya götür ve bana cevabını getir!" demiş; kadın da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk Aziz'e "Bana bakır hokkayı, kâğıt ve kalemi ver!" diye seslenmiş. Aziz, istediklerini getirince, şu mektubu uyumlu dizeler halinde kaleme almış:

> Bu mektup, bekleyiş derdiyle yanan bir yüreğin külleri arasından eşeleyerek bulduğum pek çok ve çeşitli şeyler getirecek sana, ey yüce varlık! İlk satıra içimi yakan ateşin işaretlerini koyuyorum; ikincisine arzumu ve sevgimi; üçüncü satıra yaşamımı ve sabrımı; dördüncüye tüm sıcaklığımı; beşincisine sevindirilmeye muhtaç yüreğimin sonsuz tutkusunu; ve altıncı satıra bir buluşma dileğini!

Sonra, mektubun altına imza yerine geçmek üzere şunları yazmış:

> Güzelliğine adanarak uyumlu dizeler halinde yazılan bu mektup, derin arzularının esiri olan ve derdinin kafesinde tutuklu bulunan, işkencelerinden hasta düşen ve bakışlarının özlemini çeken tacir Tacü'l-Mülûk'un elinden çıkmıştır.

Sonra mektubunu okumuş; onu kumla kurutmuş, katlamış, hizmetinin karşılığı olarak eline içinde bin dinar bulunan bir kese sıkıştırarak yaşlı kadına vermiş. Yaşlı kadın da, onun başarısını dileyerek çabucak hanımının yanına gelmiş; o da kendisine "Pekâlâ! Benim iyi kalpli dadım, söyle bakayım, tacir, gidip babamdan yerine getirilmesini isteyeceğim ne gibi bir dilekte bulundu?" diye sormuş. Yaşlı kadın da "Aslında, ey hanımım, ne istediğini ben de bilmiyorum, içeriğini bilmediğim şu mektubu verdi bana!" demiş. Ve mektubu kendisine vermiş.

Dünya Hatun mektubun içeriğini anlayınca "Ah, küstah tacir! Nasıl olur da gözlerini benim seviyeme yükseltmeye cesaret edersin?" diye haykırmış. Sonra hiddetle ellerini yüzüne çarparak "Bu alçağı, dükkânının önünde astırmalıyım!" demiş. Bunun üzerine yaşlı kadın, masum bir tavırla "Bu mektupta seni bu kadar kızdıracak ne var ki? Yoksa tacir, söz konusu kumaş için olmayacak bir bedel mi istiyor?" diye sormuş. O da "Felâket! Aşktan ve tutkudan başka bir şey yok bu mektupta" demiş. Yaşlı kadın "Gerçekten pek küstahmış; sen de bu davranışını sürdürürse, neler yapabileceğini sert bir yanıtla ona anlat!" demiş. O da "Evet ama, bu onu daha fazla yüreklendirmez mi?" demiş. Yaşlı kadın da "Yok canım! Ancak aklını başına getirir!" diye yanıtlamış. Bunun üzerine Sitti Dünya "Bana hokkamı, kâğıt kalemimi ver!" demiş ve koşuklu ve uyaklı olarak şunları yazmış:

> Gecelerin yıldızına hiçbir ölümlünün ulaşamayacağı belliyken, sen o yıldıza ulaşmayı düşleyen bir körsün!
> Ve ben senin gözlerini açmak için, seni topraktan bir testi olarak şekillendiren ve el dokunmamış yıldızların sonsuz bakirliğini yaratanın gerçekliği üzerine yemin ederim.
> Küstahça önerini bir daha tekrarlarsan, lanetli bir ağacın gövdesinden yapılma bir darağacına astırırım seni! Böylece tüm küstahlara örneklik etmiş olursun!

Sonra mektubu kapatarak yaşlı kadına vermiş; o da bunu hemencecik bekleyişle yanıp tutuşan Tacü'l-Mülûk'a götürmüş; Tacü'l-Mülûk da, ona teşekkür ettikten sonra, mektubu açmış ve

göz geçirir geçirmez, büyük bir üzüntüye kapılmış ve kederli bir tavırla yaşlı kadına "Beni ölümle tehdit ediyor; ama ben ölümden korkmuyorum; çünkü yaşam bana daha çekilmez geliyor. Ve ölümü göze alarak, ona cevap vermek istiyorum!" demiş. Yaşlı kadın da "Benim için çok değerli olan yaşam üzerine yemin ederim ki, sana yardım edecek ve tüm tehlikeleri seninle paylaşacağım! Haydi mektubunu yaz ve bana ver!" demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, Aziz'e "Anamıza bin dinar ver! Biz de kendimizi Gücü Büyük Tanrı'ya emanet edelim!" diye haykırmış. Ve kâğıt üzerine aşağıdaki dizeleri yazmış:

> İşte, benim akşamki dileğime karşılık, o beni ölümle ve ağıtla tehdit ediyor; bilmiyor ki, ölüm huzurdur, ve Baht'ın çizdiği yol neyse, ancak o olur.
> Allah için! Acıması, aşkın insan gözünün bakmaya yüreklenemeyeceği çok yükseklerde olduğunu ve çok temiz olanlara özgü bulunduğunu sanmaktan biraz daha öteye geçemez mi?
> Ey arzularım! Boşuna harcanan arzularım! Artık başka şey dilemeyin! Ve bırakın ruhum, umutsuz tutkusunda gömülsün!
> Ama sen ey taş yürekli kadın, gönül üzüntüsünün bana hükmetmesine razı olacağımı sanma! Ve bundan böyle maksatsız bir ömrün acısına katlanmaktansa, umutlarımla birlikte ruhumun da uçup gitmesini yeğ tutacağım!

Ve gözleri yaşla dolu "Boşu boşuna tedirgin olma! Artık ölmekten öte bir şey kalmadığını hissediyorum!" diyerek mektubu yaşlı kadına vermiş. O da kendisine "Bu kederli ve yanlış önsezileri bir yana bırak ve ey güzel delikanlı, sen güneş gibi değil misin, o da ay gibi değil mi? Öyleyse, nasıl olur da tüm yaşamı aşk düzenleriyle geçmiş benim gibi birinden sizin güzelliklerinizi birleştirmeyi beceremeyeceğimi beklersin? Haydi ruhunu sakinleştir! Seni üzen kaygıları yatıştır! Yakında sana sevineceğin haberler getireceğim!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek yanından ayrılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve bu sözleri söyleyerek, yanından ayrılmış; mektubu saçlarının arasında gizleyerek hanımını bulmaya gitmiş. Huzuruna çıkıp elini öpmüş ve hiçbir söz söylemeden oturmuş. Ama aradan birkaç saniye geçince "Sevgili kızım, yaşlı saçlarım dağıldı; onları düzeltecek gücüm yok. Senden rica ediyorum, esirelerinden birine emir ver de gelip tarasın!" demiş. Ama Sitti Dünya "Benim iyi yürekli dadıcığım, onları ben sana tarayayım; sen şimdiye kadar benim saçlarımı ne çok taramıştın, unuttun mu?" diye haykırmış. Ve Dünya Hatun, sütanasının beyaz saçlarını çözmüş ve taramaya davranmış; o sırada mektup kayarak yere düşmüş.

Bunun üzerine Sitti Dünya, şaşarak onu yerden almak istemiş; ama yaşlı kadın "Kızım, sen o kâğıdı bana ver! Herhalde genç tacirin yanında iken saçlarımın üzerine düşmüş olacak. Gidip hemen kendisine geri vereyim!" diye haykırmış. Ama Dünya mektubu çabucak açmış ve okumuş; ve de kaşlarını çatarak "Ah sen, kötü kalpli sütanne, bu yine senin düzenlerinden biri! Ama bu uğursuz ve küstah taciri tedirgin etsin diye bana kim yolladı? Hangi Allah'ın belası ülkeden kopup bana kadar geldi? Ve ben nasıl olur da, ne benim ırkımdan ne de benim kanımdan olan bu adama bakmaya karar veririm? Ah, dadı, ben sana bu saygısız kişinin daha da yüzsüzleşeceğini söylememiş miydim?" diye haykırmış. Yaşlı kadın da "Gerçekten, bu sahici bir Şeytan'mış! Ve gözü pekliliği de cehennemlik bir gözü peklilikmiş. Ama, ey kızım ve hanımım, sen ona son bir kez daha yaz; senin iradene boyun eğeceğine söz veriyorum! Yoksa bırak kahrolsun, ben de onunla birlikte kahrolayım!" demiş. Bunun üzerine Dünya Hatun hemen eline kalemi almış ve şu uyaklı sözleri yazmış:

> Soluduğun havada felaket ve tehlike fır dönerken, duyarsızca uyursun!
> Tersine akışı yasaklanmış ırmaklar olduğunu ve hiçbir insanoğlunun ayak basmadığı ıssız, yasak yerler bulunduğunu bilmezlikten mi geliyorsun?

Herkes bir araya gelse de gecenin ilk yıldızlarına bile ulaşamazken; sen sonsuzluktaki yıldızlara dokunmayı mı kuruyorsun?
Öyleyse! Hâlâ düşlerinde, hurileri kollarınla sarıp okşamaktan vazgeçmeyecek misin?
Aldanıyorsun, ey saf kişi, sultanına inan! Yoksa korkunç karanlıkların kargaları yakında, kara kanatlarını çırparak seni bekleyen mezarın yöresinde döne döne ölümü haykıracaklar!

Sonra kâğıdı katlayıp zarfa soktuktan sonra, onu yaşlı kadına teslim etmiş; o da, ertesi sabah onu Tacü'l-Mülûk'a vermek için çabucak saraydan ayrılmış.

Bunca acı sözleri içeren mektubu okuyunca, Tacü'l-Mülûk, artık bir daha umudun yüreğinde hiçbir zaman canlanamayacağını anlamış ve Aziz'e doğru dönerek ona "Kardeşim Aziz, söyle bana, şimdi ne yapayım? Ona kesin bir yanıt vermek üzere yazmak için esinim yok!" demiş. Aziz de "Ben, senin yerine ve senin adına bir deneyeceğim!" demiş. Tacü'l-Mülûk, ona "Evet Aziz, tüm sanatını kullanarak ona sen yaz!" demiş. Bunun üzerine Aziz bir kâğıt alıp şu dizeleri sıralamış:

Yüce Tanrım, acılarım artınca bana yardımcı ol, kaygılarımın isiyle kararan yüreğimi yatıştır!
Beni yakan içimdeki alevin sırrını sen biliyorsun ve de merhameti reddeden bir genç kızın kıyıcılığını!
Gözlerim kapalı, başımı sallıyor, hiç kurtuluş umudu olmayan daldığım düşmanlık denizini düşünüyorum.
Sabrım ve cesaretim sona erdi, reddedilen bir aşkın beklentisi içinde tükenerek!
Ey gece saçlı acımasız, Baht'ın darbelerine ve Talihin cilvesine karşın, sana seslenen bahtsıza işkence etmekten böylesine hoşlanacak kadar kendinden emin misin?
Senin güzelliğin uğruna felakete uğrayanın babasını, yuvasını, ülkesini ve sevdiklerinin gözlerini terk ettiğini anla artık!

Sonra Aziz, Tacü'l-Mülûk'a bu uyaklı düzenlemeleri yaptığı kâğıdı uzatmış, Tacü'l-Mülûk da uyumluluklarını değerlendirmek üzere dizeleri okuyarak genel gidişinden memnunluğunu bildirmiş ve Aziz'e "Harika olmuş!" demiş. Ve mektubu yaşlı sütanaya vermiş; o da hemen Dünya Hatun'a götürmüş.

Hatun, mektubun içeriğini öğrenince, yaşlı kadına duyduğu kızgınlıkla köpürmüş ve "Lanetli dadı, uğursuz sütana! Uğradığım tüm aşağılamaların nedeni sensin! Ah! Felaketler anası yaşlı kadın, bir daha gözlerime görünmeni istemiyorum. Çek git! Yoksa esirleri dövdürdüğüm kamçılarla bedenini parça parça edeceğim! Ve de kendi ökçelerimle kemiklerini kıracağım!" diye haykırmış. Bunun üzerine yaşlı kadın Dünya Hatun'un istediği gibi çabucak dışarı çıkmış; ve iki dostuna başına gelen felaketi anlatmış ve kendini onların korumalarına terk etmiş.

Ondan durumu öğrenen Tacü'l-Mülûk çok etkilenmiş ve yavaşça çenesini tuttuğu yaşlı kadına "Vallahi! Ey anamız, benim hatam yüzünden başına gelenlere katlanmak zorunda kalmandan dolayı şu saatte derdimin iki kat olduğunu hissediyorum!" demiş. Ama kadın ona "Sakin ol, oğlum, ben başarıdan yüz çevirmiş değilim. Çünkü hiçbir zaman benim için, yaşamımda bir kez bile, 'Sevdalıları birleştirmekten yana başarı gösteremedi!' diyemeyecekler. Ve bu güç durum, seni arzularının gayesine ulaştırmak için daha da fazla hileler düşünmeme yol açıyor!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk "Ama, ey anamız, Sitti Dünya'yı erkeklere karşı bunca dehşet duymaya iten nedeni bana söyler misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın "Gördüğü bir rüya!" diye haykırmış. Ve sözünü "Dinle bak!" diyerek sürdürmüş:

Bir gece, Dünya Hatun uyurken, düşünde, bir ormanın açıklık yerinde ağlarını germiş olan bir kuşbaz görmüş; yöresindeki toprağa buğday taneleri serptikten sonra, uzaklaşıp gizlenerek kısmetini beklemeye koyulmuş.

Biraz sonra ormanın her yanından kuşlar gelip ağa konmuş. Tohum gagalayan bütün bu kuşların arasında, biri erkek, öteki dişi iki de güvercin varmış. Erkeğin gagalayıp dururken, zaman zaman da dişisinin yöresinde, kurulan tuzağın farkına varmadan, dönüp duruyormuş. Böylece, bir hareketi sırasında, ayağı tuzağa tutulmuş; tuzak onu kendine çekip tutsak etmiş; tüm

kuşlar, onun kanat çırpışını görüp korkup, gürültü koparark çekip gitmişler.

Ama eşi, tohum gagalamayı bırakarak yürekli bir çırpınışla eşini kurtarmaktan başka şey düşünmez olmuş. Ve gagasıyla ve başıyla, tüm gayretini harcayarak dikkatsiz eşini avcı gelip yakalamadan ağdan kurtarma başarısını göstermiş. Ve onunla birlikte uçarak havada bir gezinti yapmış, sonra yeniden gelip ağın yöresindeki tohumları gagalamaya başlamış.

Yeniden erkek güvercin, dişisinin yöresinde dolaşmaya başlamış; durup dinlenmeden üzerine binmek isteyen erkeğinden sakınmak isterken dişi, farkına varmadan tuzağa epeyce yaklaşmış ve sonunda o da tuzağa kapılmış. Bunu gören erkek güvercin dişisinin durumuyla ilgilenmekten uzak, öteki kuşlarla birlikte kanat açıp uçmuş; ve dişisini öylece bırakıp kuşbazın gelip onu yakalayarak boynunu koparmasına neden olmuş.

Bu düşü gören ve heyecanla uyanan Dünya Hatun, beni çağırıp gözyaşları içinde ve titreyerek gördüklerini anlattı; ve sözünü bitirirken 'Tüm erkekler birbirine benzer; ve insanlar hayvanlardan da beterdir; bir kadının onların bencilliklerinden bekleyebileceği hiçbir şey yoktur! Böyle olunca, ben de Tanrı önünde, asla, evet asla onların bana yaklaşmalarının dehşetini duymayacağıma yemin ettim' dedi."

Emir Tacü'l-Mülûk yaşlı kadının bu sözlerini işitince, ona "Ama, ey anamız, sen ona bütün erkeklerin bu hain güvercin gibi olmadıklarını ve bütün kadınların da onun sadık ve bahtsız eşi gibi davranmadığını söylemedin mi?" demiş. Kadın da "Hiçbir şey onu yumuşatamadı; ve o zamandan beri kendi güzelliğine hayran, tek başına yaşadı" diyerek cevap vermiş. Tacü'l-Mülûk "Ey annemiz, senden rica ediyorum, benim hemen, ölüm pahasına da olsa, hiç değilse bir kez onu görmem ve bir tek bakışıyla ruhuma işlediğini duymam gerek! Bunu bana sağla!" demiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın ona "Bil ki, ey gözümün nuru, Dünya Hatun'un oturduğu sarayın alt katında, sadece onun gezintilerine özgü bir bahçe vardı: oraya kendisi, sadece ayda bir kez, nedimeleriyle gelir; ve gelip geçenlerin gözlerinden kendini sakınmak için gerekli önlemleri aldıktan sonra, oraya gizli bir kapıdan girer. Hatun'un bu ziyaretine tam bir hafta kaldı. Seni

oraya ulaştırmak için ben kendim yol göstereceğim ve sevgilini sana göstereceğim. Şuna da inanıyorum ki, tüm önyargılarına karşın Hatun seni bir kez görünce, senin güzelliğine yenilmekten başka bir şey yapamayacaktır: çünkü, aşk bir Allah vergisidir ve onun istediği zaman doğar!" demiş.

Bunu duyan Tacü'l-Mülûk biraz rahat nefes almış ve yaşlı kadına teşekkür ederek onu, artık hanımının huzuruna çıkamayacağına göre, evinde konuklamaya çağırmış; ve üçü birden eve gitmek üzere yola koyulmuşlar.

Yolda Tacü'l-Mülûk Aziz'e dönerek ona "Kardeşim Aziz, dükkâna gidip uğraşacak vaktim olmadığından, onu tüm olarak sana bırakıyorum. Sana ne uygun gelirse, onu yaparsın!" demiş. Aziz de işitip itaat ettiğini bildirmiş.

Böylece oturmakta oldukları hana gelmiş ve vezire tüm olup bitenleri anlatmışlar ve de Hatun'un düşünden ve ona rastlamak üzere içine girilecek bahçeden söz ederek görüşünü sormuşlar.

Bunun üzerine vezir epeyce düşünmüş, sonra başını kaldırarak onlara "Çözüm yolunu buldum! Şimdi ilkin gidip bahçenin durumunu görelim!" demiş. Yaşlı kadını handa bırakarak, hemen Tacü'l-Mülûk ve Aziz ile birlikte Hatun'un bahçesine gitmiş. Oraya ulaştıklarında, kapıda ihtiyar bir bekçinin oturmakta olduğunu görmüşler. Selam verip selam almışlar. Bunun üzerine vezir, her şeyden önce, yaşlı bekçinin eline yüz dinar içeren bir kese sıkıştırmış ve ona "İyi yürekli amca, bu güzel bahçeye girip biraz ferahlık duymak ve çiçekler arasında ve su kenarında biraz bir şeyler yemek istiyoruz. Çünkü bizler, her yanda zevk alınabilecek güzel yerler arayan yabancılarız!" demiş. Yaşlı adam parayı alarak "Girin öyleyse, benim misafirim olun! Yemek için gerekeni size sağlamamı beklerken, keyfinizce dinlenin!" demiş. Ve onları bahçeye sokmuş; kendisi de çarşıdan yenecek şeyler satın almaya gitmiş; biraz sonra da kuzu kebabı ile hamur işleriyle geri dönmüş. Bir çayın kenarına çepeçevre oturarak, midelerini iyice doyurmuşlar.

Bunun üzerine vezir, bekçiye "Ey şeyh, karşımızda bulunun şu saray oldukça kötü bir durumda görülüyor. Niçin bunu onartmıyorsun?" demiş. Bunu duyan bekçi, "Vallahi! Bu saray Dünya Hatun'a aittir; o da bununla uğraşacağına, bırakıyor

harap olsun diye! Bu gibi şeylere kafa yormaktan uzak, kendi kabuğuna çekilmiş yaşıyor" diye haykırmış. Vezir ona "Ne kadar yazık! Ey iyi yürekli şeyh! Şu birkaç basamakla çıkılan bölme, hiç değilse sırf senin gözlerinin zevki için olsa da, badana edilmeliydi. Eğer bunu düşünürsen, onarım için gerekli tüm harcamaları ben öderim!" demiş. Bekçi "Allah senden razı olsun!" demiş. Vezir de "Katlanacağın zahmet için şu yüz dinarı al, git duvarcıları çağır, bir de renk zevki olan bir nakkaş bul!" demiş.

Bunun üzerine bekçi, duvarcılar ve bir nakkaş bulmak üzere çabucak dışarı çıkarak, bunları bulup getirmiş; vezir bunlara gerekli talimatları vermiş. Gerçekten, ilk katın büyük salonu bir kez onarıldıktan sonra, iyice badanalanmış; sonra da nakkaş işe koyulmuş ve vezirin buyruklarına uyarak, bir orman, ormanın bağrında da tuzağa tutulmuş kanat çırpan bir güvercin nakşetmiş. Bunun çizimi bitince, vezir ona "Şimdi de öteki yana aynı şeyi çiz, ama eşini kurtarmaya gelen bir de erkek güvercin olsun; ve de kuşbaz tarafından yakalanarak bağlılığının cezasını çekmek üzere kafası koparılmış olarak görülsün!" demiş. Nakkaş da söz konusu edilen deseni çizmiş; sonra da yüklü bir ücret alarak oradan ayrılmış.

Bunun üzerine vezir, iki genç ve bekçi, nakışların etki ve tonlamaları üstüne değerlendirmeler yaparak bir süre daha oturmuşlar. Tacü'l-Mülûk, her şeye karşın, hüzünlüymüş; nakışlara dalgın dalgın baktıktan sonra Aziz'e "Kardeşim, düşüncelerimin işkencesinden kurtulmam için bana birkaç dize daha söyler misin?" demiş; Aziz de şunları söylemiş:

> Tıp bilimi üzerine yazdıklarında İbni Sina, şunlardan üstün bir şifa aracı olarak söz ediyor:
> Aşk acılarının uyumlu bir şarkıdan ve bahçelerde şarap içmekten başka ilacı yoktur!
> İbni Sina'nın sözlerini tuttum, ama sonuç alamadım, ne yazık ki! O zaman, başka aşklara başvurarak bir denemede bulundum; Baht'ın bana güldüğünü ve şifa sunduğunu gördüm.
> İbni Sina! Sen yanıldın! Aşkın tek ilacı, yine aşktır!

Bunu duyan Tacü'l-Mülûk, Aziz'e "Şairin belki de hakkı var. Ama, irade olmayınca, böylesine bir iyileştirme zordur!" demiş. Sonra ayağa kalkarak yaşlı bekçiyi selamlamış ve yaşlı sütanayı bulmak üzere hana geri dönmüşler.

Bir haftalık süre akıp geçince, Sitti Dünya, alışkanlığı gereği, bahçede gezintisini yapmak istemiş. Ama, gezinirken, yaşlı sütannesini ne kadar özlediğini fark edip kederlenmiş ve onu düşünmeye başlamış; o zaman, anası yerine koyduğu bu kişi hakkında insanlığa yaraşmaz şekilde davrandığını anlamış; ve hemen çarşıya bir köle, dadının tanıdıklarına uğramak üzere de bir başka köle göndererek onu bulup getirmelerini söylemiş. O sırada dadı da, Tacü'l-Mülûk'a o gün bahçede ne yapacağı hakkında gerekli bütün tavsiyelerde bulunduktan sonra, kendi başına saraya doğru yürüyormuş; kölelerden biri onu görerek saygıyla yanına sokulmuş ve kendisinden uğrunda ağlamakta olan hanımı adına barışmak üzere geri dönmesini rica etmiş; şekil bakımından ortaya çıkan bazı güçlükler yenildikten sonra istenen olmuş; Dünya Hatun yanaklarından öperek onun gönlünü almış; dadı da onun ellerini öpmüş; ve ikisi birlikte, artlarında esireler olduğu halde, gizli kapıdan geçerek bahçeye çıkmışlar.

O sırada, kendi bakımından, Tacü'l-Mülûk da, koruyucusunun tavsiyesine uymuş. Dadının ayrılmasından sonra, vezir ve Aziz ayağa kalkarak onu, en az beş bin dinar değerinde, gerçekten şahane bir giysiyle donatmış ve beline telkâri altınla işlenmiş bir kemer takmışlar; başına ince altın tellerle işlenmiş desenli beyaz bir sarık dolamış, bunu da elmas bir sorguçla süslemişler; sonra kendisine Tanrı'dan hayırlar dilemiş ve bahçenin göründüğü bir yere kadar ona eşlik ettikten sonra, daha kolay içeri girmek üzere onu orada bırakarak ayrılmışlar.

Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, kapıya ulaşarak orada iyi yürekli bekçiyi oturur bulmuş; bekçi onu görünce saygıyla ayağa kalkmış ve yürekten selam vermiş. Ve Dünya Hatun'un gizli kapıdan bahçeye inmiş bulunduğunu bilmediğinden, Tacü'l-Mülûk'a, "Bahçe senin bahçendir, ben de senin kölenim!" demiş. Ve ona kapıyı açarak içeri girmesini rica etmiş. Sonra da kapıyı kapatıp her zamanki yerini almış ve Tanrı'ya yarattıklarından ötürü övgülerde bulunmuş.

Tacü'l-Mülûk'a gelince, yaşlı kadının tavsiyelerine uymakta gecikmemiş, kendisine gösterilen sık çalılıkların ardına gizlenmiş ve hatunun geçişini beklemeye koyulmuş. Ve Sitti Dünya ile dadısı birdenbire ortaya çıkmışlar.

Yaşlı kadın yürürlerken, Sitti Dünya'ya "Hanımım, sana bu güzel ağaçların, bu meyvelerin ve çiçeklerin görünüşünü daha dinlendirici kılmaya yardımcı olacak bir şey söylemek istiyorum" diyormuş. Dünya da ona "Seni dinlemeye hazırım, benim iyi yürekli dadıcığım" demiş. Kadın da "Havadaki tatlılığı ve bu güzel tazeliği keyfince tatmanı engelleyen bütün bu hizmetkârları saraya geri yollamalısın! Gerçekte, senin için bir sıkıntı olmaktan öteye geçmiyorlar" demiş. Dünya "Doğru söylüyorsun sütanneciğim!" demiş ve hemen, bir işaretle nedimelerini uzaklaştırmış. Ve böylece, sadece yaşlı kadın kendisini izlemekte iken, Tacü'l-Mülûk'un görülmez biçimde gizlendiği yoğun çalılığa doğru ilerlemiş.

Tacü'l-Mülûk da Dünya Hatun'u görmüş; ve bir bakışta güzelliğinin farkına varmış ve öylesine etkisi altında kalmış ki, oracıkta bayılmış. Dünya Hatun yolunu sürdürmüş ve vezirin kuşbaz olayını nakşettirdiği salona doğru ilerlemiş; dadısının önerisine uyup yaşamında ilk kez içeri girmiş; çünkü o güne kadar saray hizmetçilerine ait bu yeri ziyaret merakına hiç düşmemiş imiş.

Bu nakışı görünce, Sitti Dünya, şaşkınlığın doruğuna ulaşmış ve "Dadı, baksana! Bu benim daha önce gördüğüm rüya, ama baştan aşağı tersine çevrilmiş! Yarabbi! Aman Yarabbi! İçim nasıl titredi!" diye haykırmış. Ve eliyle yüreğini bastırarak halının üzerine oturmuş ve "Dadı, aldanmıyorum değil mi? Melun İblis, benim düşlere inanacak kadar saf oluşumla âdeta alay ediyor galiba!" demiş. Dadısı da, ona "Zavallı yavrum, yaşımın tecrübesiyle sana daha önce hatanı açıklamamış mıydım ben?" demiş ve "Ama artık çıkıp biraz daha dolaşalım; güneş batmak üzere ve çiçek kokularıyla dolu havanın tatlı sertliği şimdi daha güzel!" demiş; ve bahçeye çıkmışlar.

O sırada Tacü'l-Mülûk, kendine gelmiş ve dadının kendisine tavsiye ettiği gibi, sanki saf bahçenin güzelliğini izler gibi ilgisiz bir tavırla ağır ağır bahçede gezmeye başlamış.

O sırada, bir bahçe yolunu dönerken Dünya Hatun, onu görmüş ve "Dadı! Şu genç adamı görüyor musun? Ne kadar yakışıklı; boyu posu, yürüyüşü ne güzel! Acaba onu tanımışlığın var mı?" diye haykırmış. Kadın da "Hiç tanımıyorum, ama haline bakılırsa, bir şehzade olmalı! Ah, hanımım, ne harika insan bu böyle! Ve ah, ne kadar da ruhu okşayıcı!" diye yanıt vermiş. Sitti Dünya "Son derece yakışıklı!" demiş. Yaşlı kadın da "Son derece! Sevdiği kimse, ne mutlu ona!" demiş; ve gizlice Tacü'l-Mülûk'a hemen bahçeyi terk etmesini işaret etmiş. Tacü'l-Mülûk da anlayarak yolunu dışarı yöneltmiş; bu sırada Dünya Hatun, onu gözleriyle izliyor ve dadısına "Dadıcığım, bende oluşan bu değişikliği fark ediyor musun? Ben, Dünya'nın, bir erkek görünce böyle bir tedirginlik duyması mümkün mü? Bana akıllıca görüşlerini açıkla, dadı!" demiş. Yaşlı kadın da "Allah seni Şeytan'ın şerrinden korusun! İşte hanımım, sen de bir tuzağa kapıldın! Ama bir erkeğin gelip seni kurtarması ne güzel olur, değil mi?" demiş. Dünya "Dadıcığım, benim iyi yürekli sütannem! Sen beni bu genç adama götürmelisin! Bunu senden, sadece senden bekliyorum sevgili dadıcığım! Çabuk koş, lütfen onu ara, bul! Ve işte sana bin dinar ve de bin dinarlık bir giysi! Beni reddedersen ölürüm!" demiş. Yaşlı kadın "Saraya dön, bırak ben kendi bildiğim gibi davranayım! Sana bu hayranlık uyandırıcı birleşmeyi gerçekleştireceğime yemin ediyorum!" demiş.

Ve hemen Sitti Dünya'yı terk ederek yakışıklı Tacü'l-Mülûk'u bulmak için dışarı çıkmış; kendisini gören Tacü'l-Mülûk da ona bin dinar vererek sevincini belli etmiş. Yaşlı kadın da ona *"Şunlar şunlar oldu!"* diyerek Sitti Dünya'nın duyduğu heyecanı ve aralarında geçen konuşmaları anlatmış. Tacü'l-Mülûk da "Ama ne zaman buluşacağız?" diye sorunca, kadın "Kuşkusuz yarın!" cevabını vermiş. Bunun üzerine kadına bir urba ile bin altın dinar daha vermiş; kadın da bunları alarak ona "Seni uygun saatte kendim gelip alacağım!" demiş. Ve hemen kendisini merakla bekleyen hanımını bulmaya gitmiş; hanımı da ona "Dadı, bana dosttan ne haberler getirdin?" diye sormuş. Kadın "Onun izini bulmayı başardım ve onunla konuştum. Yarın elinden tutar sana getiririm" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Sitti Dünya sevincin doruğuna ulaşmış ve sütanasına bin altın dinar

ile ayrıca bin dinar değerinde armağanlar vermiş. Ve o gece, üçü de, tatlı umutlar ve mutluluklarla dolu gönülleriyle uyumuşlar.

Böylece sabah olur olmaz, yaşlı kadın kendisini bekleyen Tacü'l-Mülûk'un oturduğu yere gelmiş. Getirdiği bir bohçayı açmış ve içinden çıkardığı bir kadın giysisini Tacü'l-Mülûk'a giydirmiş, baştan aşağı bir çarşafa bürümüş; yüzünü de yoğun bir peçeyle örtmüş; sonra da ona "Şimdi sağa sola salınan bir kadın gibi kalçalarını oynatarak yürümeyi taklit et! Ve genç bakireler gibi küçük adımlar at! Ve rastladıklarımızla konuşmayı tümüyle bana bırak! Hangi nedenle olursa olsun, kimseye sesini duyurma!" demiş. Tacü'l-Mülûk da işitip itaat ettiğini söyleyerek onu yanıtlamış.

Bunun üzerine ikisi birlikte, doğrudan doğruya baş haremağasının nöbet tuttuğu sarayın kapısına ulaşıncaya kadar ilerlemişler. Tanımadığı yeni bir kimsenin geldiğini gören baş haremağası, yaşlı kadına "Benim bu güne kadar görmediğim bu genç hanım da kim?" diye sormuş; ve "Onu biraz yaklaştır da, bir yoklayayım; buyruk buyruktur; ve de her anlamda yerine getirilmelidir; ve gerekiyorsa, sorumluluğum altına girecek olan bütün yeni esireleri çırılçıplak soyarım. Bu kızı da tanımıyorum. Bırak da ellerimle yoklayayım ve gözlerimle göreyim onu!" demiş. Ama yaşlı kadın "Sen ne diyorsun, ey sarayın başefendisi!" diye haykırmış; "Bu esirenin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

"Sen ne diyorsun, ey sarayın başefendisi!" diye haykırmış. "Bu esirenin Sitti Dünya'nın kumaş üzerine nakış yaptırmak üzere getirttiği esire olduğunu bilmiyor musun? Bu kız, sultanımıza ipek üzerine güzel nakışlar işleyenlerden biridir!" demiş. Ama haremağası homurdanmış ve "Ben kumaş üzerine nakıştan falan anlamam. Benim her yeni gelenin yüzünü, sırtını, yanını yöresini baştan aşağı ellerimle yoklamak görevimdir!" demiş.

Bu sözleri işiten yaşlı sütana, büyük bir hiddete kapılmış gibi davranarak haremağasının önüne dikilmiş ve ona "Vay

bana ki, bugüne kadar seni nezaket ve görgü kurallarının canlı timsali sanmıştım. Sana birdenbire ne oldu? Seni saraydan kovdurmamı mı istiyorsun?" demiş. Sonra da kılık değiştirmiş Tacü'l-Mülûk'a dönerek ona "Kızım, başefendimizi hoş gör! Şaka ediyor olmalı! Çekinmeden gir haydi!" diye seslenmiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk, kalçalarını oynatarak ve peçesinin ince kumaşının arasından beliren güzelliğiyle donup kalmış olan haremağasına bir gülüş fırlatarak kapıyı aşıp geçmiş. Ve yaşlı kadının güdümüyle, önce bir aralığa sonra da bir koridora; sonra da başka aralıklar ve başka koridorlara girmiş; sonunda, yedinci koridorun bitiminde, indirilmiş perdelerin ardındaki altın kapıdan büyük bir avluya çıkan bir salona ulaşmış. Yaşlı kadın, ona "Birbiri ardından kapıları say ve yedincisine gir; orada ey genç tacir, yeryüzü zenginliklerinin hepsinden üstün değerde, bakır bir çiçek, genç bir ten ve tatlılık olan Sitti Dünya adlı hatuna rastlayacaksın!" demiş.

Bunun üzerine, kadın giysilerine bürünmüş olan Tacü'l-Mülûk, kapıları sayıp yedincisinden içeri girmiş. Ve örtülerini çıkarak yüzünü gizleyen peçeyi kaldırmış. Tam o sırada Sitti Dünya, divan üzerinde uyumaktaymış. Ve üzerinde yasemin cildinin saydamlığından başka örtüsü yokmuş. Ve bedeninden bilinmeyen okşayışlara bir çağrı taşıyormuş. Bunu gören Tacü'l-Mülûk, üzerindeki giysileri kıvrak bir hareketle sıyırmış, narin bir atılışla divana sıçramış ve uyuyan sultanı kollarına almış. Ansızın uyanan genç kızın şaşkınlık haykırışı onu yutan dudaklarla boğuntuya uğramış. Ve işte yakışıklı Emir Tacü'l-Mülûk ile Dünya Hatun'un ilk buluşmaları, birbirine dolanan kalçalar ve sarsıntı içindeki ayaklar ortamında böylece gerçekleşmiş. Bu böylece, bir yandan ya da öte yandan sesli öpüşler ve tüm güzel şeylerin yaratıcısı Tanrı'nın kutsadığı gülüşler kesilmeksizin bir ay sürmüş. Onların durumu böyleymiş.

Vezir ile Aziz'e gelince, akşam oluncaya kadar merakla Tacü'l-Mülûk'un dönmesini beklemişler. Dönmediğini görünce ciddi bir şekilde kaygı duymaya başlamışlar; sabah olunca, tedbirsiz dostlarından haber almamaları, onun yitip gittiği kuşkusunu uyandırmış ve tüm dirençlerini yitirmişler. Ve Aziz, boğuk bir sesle "Sarayın kapıları bir daha efendimize açılmayacak.

Şimdi ne yapmalıyız, acaba?" demiş. Vezir "Hiçbir şey yapmadan burada böylece bekleyeceğiz!" diye yanıt vermiş. Ve bütün bir ay hiçbir şey yapmadan orada öylece, yiyip içmeden beklemişler; ve bu çaresiz felaketten sızlanıp durmuşlar. Ve ayın sonunda da Tacü'l-Mülûk'un yaşadığına dair hiçbir alamet belirmediğinden, vezir "Çocuğum, bu ne berbat ve içler acısı durumdur! Sanırım ki yapılacak en iyi şey, bu felaketten Şah'ı haberdar etmektir. Yoksa bizi, haber vermeyi savsakladığımızdan ötürü suçlu tutabilir" demiş. Ve hemen o saatte, yola çıkmak üzere bütün hazırlıkları tamamlayıp Süleyman Şah'ın başkenti olan Yeşil Kent'e ulaşmak üzere yola çıkmışlar.

Oraya ulaşır ulaşmaz, çabucak saraya çıkıp serüvenin felaketli sonunun öyküsünü Şah'a anlatmışlar. Sonra da hıçkırıklar içinde susmuşlar.

Bu müthiş haberi alınca, Süleyman Şah, tüm dünyanın ayağının altında çöktüğünü sanmış ve kendisi de bilinçsizce çökmüş. Ama artık gözyaşlarının ve pişmanlıkların ne yararı olabilir ki? Süleyman Şah da, yüreğini kemiren ve ruhunu ve gözlerinin önündeki dünyayı karartan acıyı bastırarak oğlu Tacü'l-Mülûk'un yitmesinin öcünü, görülmedik bir intikam duygusuyla alacağına yemin etmiş. Ve hemen, tellarlarla, kılıç ya da mızrak tutacak yetenekteki bütün erkekleri; ve başlarında komutanlarıyla tüm orduyu göreve çağırmış; ve tüm savaş makinesini çadırları ve filleriyle birlikte harekete sokmuş; cömertliği ve adaleti dolayısıyla ona saygı ve sevgi besleyen askerlerden oluşan kudretli ordusu ardında olduğu halde Kâfur ve Billûr Adaları'nı hedef tutarak yola koyulmuş.

Bu süre içinde, mutluluğun aydınlattığı sarayda, iki sevgili: Tacü'l-Mülûk ile Dünya, gittikçe daha hızla sevişmekten geri durmamışlar ve halı üzerinden ancak birlikte içmek ve şarkı söylemek için kalkmışlar. Ve bu böylece altı ay sürmüş. Dostunun sevgisi, her şeyin ötesinde ruhunda tutuşurken, Tacü'l-Mülûk, Dünya'ya "Ey yüreğimin tapındığı! Aşkımızın hayranlık uyandırıcı aşamaya ulaşmasına engel olan bir şey eksik!" demiş. Kız da şaşırarak ona "Ey Tacü'l-Mülûk, gözümün nuru, daha ne dileyebilirsin? Dudaklarım, göğüslerim, kalçalarım ve tüm etim ve seni saran kollarım ve seni arzulayan ruhum sana yetmiyor

mu? Eğer benim bilmediğim başkaca bir şey varsa, neden bana açıklamıyorsun? Söyle, hemen yerine getireceğimi göreceksin!" demiş. Tacü'l-Mülûk da "Kuzucağım, böyle bir şey söz konusu değil. İzin ver de ben sana kim olduğumu açıklayayım! Bil ki, ey sultanım, ben bir şehzadeyim, bir çarşı taciri değil. Babam Yeşil Kent'in ve Isfahan Dağları'nın hükümdarı Süleyman Şah'tır. Kendisi, zamanında, vezirini baban Şah Şehriman'a yollamış; eşim olmak üzere seni babandan istemişti. Bilmem hatırlar mısın? Sen o zaman bu birleşmeyi reddetmiş ve elindeki tören asasıyla sana bundan söz eden haremağasını tehdit etmiştin! Pekâlâ, bugün artık, geçmişte bizden esirgeneni gerçekleştirelim ve birlikte Yeşil Isfahan'a doğru yol alalım!" demiş.

Bu sözleri duyan Dünya Hatun, güzel Tacü'l-Mülûk'un boynuna daha da sevinçle sarılmış ve işitip itaat ettiğini kuşku duyurmayacak biçimde açıklayan alametler göstermiş. Sonra ikisi birlikte, o gece, ilk kez kendilerini uykunun kollarına terk etmişler. Oysa birlikte oldukları altı aydır sabahın beyazlığı onları sarmaşmış, öpüşler ve benzeri şeylerle meşgulken yakalıyor imiş.

İki âşık böylece uyurlarken, güneşin henüz doğduğu bir saatte, tüm saray ayağa kalmış ve Hatun'un babası Şah Şehriman, tahtında yastıklara yaslanmış oturuyor ve yöresi emirleri ve ülkenin ileri gelenleriyle sarılı bulunuyormuş; ve tam o gün, başlarında başkanları olduğu halde cevahirciler loncasının üyelerini kabul etmiş bulunuyormuş. Cevahirciler çarşısının şeyhi de saygı nişanesi olarak Şah'a içinde yüz bin dinardan fazla değerde elmas, yakut ve zümrüt bulunan harika bir kutu sunmuş bulunuyormuş. Şehriman Şah, bu sunuştan son kertede sevinç duymuş ve baş haremağasını çağırtarak ona "Al Kâfur, bunu hanımın Sitti Dünya'ya götür! Ve dönerek bana, bu armağanın onun hoşuna gidip gitmediğini söyle!" demiş. Haremağası Kâfur da hemen Dünya Hatun'un tek başına oturması için ayrılmış bulunan köşke doğru yol almış.

Oraya ulaşınca Haremağası Kâfur, bir halı üzerine uzanmış, hanımının kapısını bekleyen sütana dadıyı görmüş; köşkün kapısı da tüm olarak kapanmış ve perdeler de çekilmiş bulunuyormuş. Haremağası "Nasıl olur da bu denli ilerlemiş bir saate

kadar hiç de âdetleri olmadığı halde uyurlar?" diye düşünmüş. Sonra, hiçbir sonuç almadan Şah'ın huzuruna çıkmak istemediğinden, kapı boyunca uzanan yaşlı kadının gövdesi üzerinden atlayarak kapıyı itmiş ve salona girmiş. Ve orada, Sitti Dünya'nın, olağanüstü bir zinanın kuşku götürmez birçok alametleri belirgin olduğu halde, genç bir adamın kolları arasında çırılçıplak yatmakta olduğunu görünce hayret ve şaşkınlığı sonsuz olmuş.

Bu görünüş karşısında haremağası Kâfur, Sitti Dünya'nın tehdit ederek gösterdiği kötü davranışı anımsamış ve haremağası ruhuyla "Demek ki, erkek milletinden böyle nefret ediyormuş ha? Şimdi de Allah biliyor ya, beni alçaltmasının öcünü alma sırası bende!" diye düşünmüş. Ve ardından kapıyı kapatarak yavaşça dışarı çıkmış ve Şah Şehriman'ın huzuruna çıkmış. Şah ona "Hanımın ne dedi, bakalım?" diye sorunca, haremağası "İşte kutu!" demiş. Şaşıran Şah, ona "Kızım, koca istemediği gibi, değerli taşları da mı istemiyor?" diye sorunca; zenci "Bütün bu topluluk önünde beni yanıt vermekten bağışlayın Şah'ım!" demiş. O zaman Şah, yanında sadece vezirini alıkoyarak taht salonunu boşaltmış; bunun üzerine haremağası "Hanımım Dünya *şöyle şöyle* bir durumda! Ama, gerçekte, genç adam çok yakışıklı!" demiş. Bu sözleri duyunca Şah Şehriman ellerini birbirine çırpmış, gözlerini iri iri açarak "Korkunç bir şey bu!" diye sormuş. Haremağası da "Şu ve şu gözlerimle gördüm!" demiş. Bunun üzerine Şah "Bu, inanılmayacak kadar korkunç bir şey!" demiş ve haremağası da emri derhal yerine getirmiş.

İki âşık, Şah'ın önüne getirilince, Şah, boğuk bir sesle onlara "Demek ki doğruymuş!" demiş. Ama daha fazla bir şey söyleyememiş ve büyük kılıcını kaldırarak Tacü'l-Mülûk'a fırlatmak istemiş. Ama Sitti Dünya, âşığını kollarıyla sarmış ve dudaklarını kendi dudaklarına yapıştırmış, sonra da babasına "Madem ki öyle, ikimizi birden öldür!" diye haykırmış. Bunun üzerine Şah, yeniden tahtına oturmuş ve haremağasına Sitti Dünya'yı dairesine götürmesini emretmiş; sonra da Tacü'l-Mülûk'a "Sefil baştan çıkarıcı! Kimsin sen? Baban kim? Kızıma ulaşmaya nasıl cesaret ettin? demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk "Bil ki, ey Şah, arzuladığın benim ölümümse, seninki de, hemen bunu izleyecektir

ve saltanatın yıkılacaktır!" demiş. Şah da, kendini kaybederek "Nasıl olur bu?" diye haykırmış. Emir "Ben Süleyman Şah'ın oğluyum! Yazılı olana uyarak, vaktiyle benden esirgeneni aldım! Benim öldürülmemi emretmeden önce gözlerini açsan iyi olur, ey Şah!" demiş. Bu sözleri işitince, Şah, şaşmış kalmış ve vezirine danışarak ne yapılacağını sormuş. Ama vezir "Bu sahtecinin sözlerine sakın inanmayın Şah'ım! Böylesine bir orospu çocuğunun yaptığı kötülük ancak ölümle cezalandırılır. Allah belasını versin!" demiş. Bunun üzerine Şah, cellada "Boynunu vur!" emrini vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Şah, cellada "Boynunu vur!" emrini vermiş. Celladın emri yerine getireceği anda, Şah'a, Süleyman Şah'ın iki ulağının gelip huzura kabul edilmeyi diledikleri bildirilmeseymiş, Tacü'l-Mülûk'un hakkındaki hükmün yerine getirileceğine kuşku yokmuş. Bu iki ulak Süleyman Şah'ın kendisinin tüm ordusuyla birlikte ulaşmakta olduğunu öncülük ederek bildirmekle görevli imiş. Ve bunlar Vezir ile Aziz'den başkaları değilmiş. Girişlerine izin verilip de orada şahlarının oğlu Emir Tacü'l-Mülûk'un bulunduğunu görünce sevinçten bayılacak gibi olmuşlar ve ayaklarına atılıp ona sarılmışlar. Tacü'l-Mülûk da onları ayağa kalkmaya zorlayıp kucaklamış ve birkaç sözcükle onlara durumu anlatmış; onlar da olup biteni kendisine anlatmışlar; Şah Şehriman'a da Süleyman Şah'ın tüm kuvvetleriyle yakında geleceğini bildirmişler.

Şah Şehriman, kimliği artık ortaya çıkmış olan genç Tacü'l-Mülûk'un ölümüne hükmetmekle geçirmiş olduğu tehlikeyi anlayınca, ellerini göğe kaldırıp celladın kolunu durdurmuş olduğu için Tanrı'ya şükürler etmiş. Sonra da Tacü'l-Mülûk'a "Oğlum, ne yapacağını bilememiş olan benim gibi yaşlı bir kişiyi bağışla! Ama kabahat benim uğursuz vezirimindir; şimdi onu şuracıkta kazığa oturtacağım!" demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk onun elini öpmüş ve ona "Ey Şah, seni babam sayarım! Asıl

ben senden, uyandırdığım heyecan için özür dilerim!" demiş. Şah da "Hata bu namussuz haremağasınındır; onu da iki dirhem etmeyen şu çürük tahta üzerinde çarmıha gereceğim!" demiş. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk "Haremağası gerçekten bunu haketti! Vezire gelince, ikinci bir kusuru görülünceye kadar onu bağışlasanız iyi olur!" demiş. Bunun üzerine Aziz ile vezir araya girerek korkudan altını berbat etmiş olan haremağasının da bağışlanması için ricacı olmuşlar. Şah da vezirin hatırı için haremağası Kâfur'u bağışlamış. Bunun üzerine Tacü'l-Mülûk "Yapılacak asıl önemli iş, benim canım ciğerim olan kızın Sitti Dünya'nın uğramış olduğu korkudan bir an önce kurtarılmasıdır!" demiş. Şah da "Bunu, yanına gidip ben sağlayacağım!" demiş. Ama daha önce veziri, emirleri ve mabeyincilerine Emir Tacü'l-Mülûk'a eşlik edip hamama götürmelerini ve yıkanarak ferahlamasını sağlamalarını emretmiş. Sonra Sitti Dünya'ya ait köşke gidip onu orada kabzasını yere dayadığı bir kılıcı bağrına saplamak üzereyken bulmuş. Bunu görünce Şah, aklını uçurur gibi olmuş ve kızına "Kurtuldu o! Babana acı kızım!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Sitti Dünya kılıcı kendinden uzağa fırlatmış ve babasının elini öpmüş; babası da olanı biteni ona anlatmış. Bunun üzerine kız "Sevdiğimi görmedikçe rahatlamayacağım!" demiş. Bunun üzerine Şah da Tacü'l-Mülûk hamamdan dönünce, onu çabucak Dünya Hatun'un yanına getirmiş. O da sevgilisinin boynuna atılmış; iki sevgili öpüşürlerken, Şah yavaşça üzerlerine kapıyı kapatmış. Sonra sarayına dönüp Süleyman Şah'ın karşılanması için gerekli emirleri vermiş. Vezir ile Aziz'i de işlerin mutlu bir dönüşüm gösterdiğini bildirmek üzere ivedi kendisine göndermiş ve de armağan olarak yüz görkemli at, yüz hecin devesi, yüz genç çocuk ve yüz genç kız, yüz zenci ve yüz zenciye göndermekte de özen göstermiş.

Ve Şah Şehriman, ancak bütün bu önlemler alındıktan sonra, Emir Tacü'l-Mülûk'u da yanına almayı savsaklamadan, kalabalık bir maiyetle Süleyman Şah'ı karşılamak üzere yola çıkmış. Onların yaklaştığını gören Süleyman Şah da kendilerini saygıyla karşılamış ve "Tanrı'ya şükürler olsun ki, oğlum sonunda dileklerine kavuştu!" diye haykırmış. Sonra iki şah sevecenlikle öpüşmüşler; Tacü'l-Mülûk sevinçten ağlayarak babasının boynuna

atılmış. Babası da mutluluk gözyaşları dökmüş. Sonra yemeye içmeye ve büyük bir mutluluk içinde konuşmaya koyulmuşlar. Bunu izleyerek kadılar ve şahitler çağrılmış; yapılan toplantıda, Tacü'l-Mülûk ile Sitti Dünya'nın evlenme sözleşmeleri düzenlenmiş. Sonra da, bu vesileyle, askerlere ve halka büyük bahşişler dağıtılmış ve kırk gün kırk gece kent süslenip aydınlatılmış. Bütün bu sevinç ve şenlik içinde Tacü'l-Mülûk ile Dünya aşkın son sınırlarına ulaşırcasına keyifle sevişip durmuşlar. Tacü'l-Mülûk, dostu Aziz'in gösterdiği üstün hizmetleri de unutmamış. Oğlunu uğrunda gözyaşları dökmekte olan annesini aramak üzere Aziz ile birlikte bir kafile yollamış. Babası Süleyman Şah'ın ölümünü izleyerek sırası gelen Tacü'l-Mülûk Yeşil Kent'in ve Isfahan Dağları'nın hükümdarı olunca, kendisinden ayrılmak istemediği Aziz'i başvezir olarak atamış; yaşlı bahçıvanı sarayın genel simsarı, çarşı şeyhini de bütün loncaların genel başkanı yapmış. Ve hepsi, çaresiz tek felaket ölüm kapılarını çalıncaya kadar, mutluluk içinde yaşamışlar.

Aziz ile Azize ve Tacü'l-Mülûk ile Dünya Hatun öykülerinin anlatılmasını bitirince, Vezir Dendan, Şah Davü'l-Mekân'dan bir gülsuyu şerbeti içmek için izin istemiş. Şah Davü'l-Mekân da ona, "Ey vezirim, yeryüzünde emir ve şahlara arkadaşlık edecek senden daha değerli kişi var mıdır acaba? Gerçekte, anlattığın öyküyü çok beğendim; hoş olduğu kadar, dinlemesi de zevk veriyordu!" demiş. Ve Şah Davü'l-Mekân, vezirine şahlık hazinesindeki en güzel hil'atı armağan etmiş.

Konstantiniyye'nin kuşatılmasına gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

Konstantiniyye'nin kuşatılmasına gelince, kesin bir sonuç alınamadan, o sırada, dört yıl geçmiş bulunuyormuş; askerler ile komutanlar da ana–babalarından ve dostlarından uzakta bulunmaktan çok sıkılıyorlarmış; ve başkaldırı eli kulağında gibi görünüyormuş.

Bu yüzden Şah Davü'l-Mekân da karar almakta elini çabuk tutarak üç büyük komutanı Behrimen, Rüstem ve Türkeş'i

çağırtmış; ve veziri Dendan'ın yanında onlara "Siz olan bitenin ve bu Allah'ın belası kuşatma yüzünden uğranan yorgunluğun, kardeşimiz yiğit Şarkân'ın ölümüyle başlayan yaşlı Felaketler Anası'nın başımıza yağdırdığı onarılmaz felaketlerin tanığısınız. Bu yüzden yapılacak ne kaldığını düşünerek bana yanıt verin!" demiş. Bunu duyan ordunun üç komutanı başlarını önlerine eğmiş ve uzun uzun düşünmüşler; sonra da "Ey Şah, Vezir Dendan bizim hepimizden daha tecrübelidir ve bilgelikle yaşlanmıştır!" demişler. Şah Davü'l-Mekân da Vezir Dendan'a dönüp ona "Hepimiz senin görüşünü bekliyoruz!" demiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan Şah'ın huzuruna gelmiş ve "Bil ki ey zamanın Şah'ı, bundan böyle, bizim için, Konstantiniye duvarlarının dibinde daha uzun kalmak zararlıdır. İlkin sen, ey Şah, yeni doğan yavrun Kânmekân'ı ve de Şam'daki sarayda kadınlarla kalan genç yeğenin rahmetli emirimiz Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'ni görmek arzusuyla yanıp tutuşmaktasın. Sonra biz, buradaki herkes, ülkemizden ve evlerimizden bu denli uzak kalmanın acısını şiddetle duymaktayız. Benim fikrim odur ki, Bağdat'a dönelim ve bu inançsızlar kentini kargaların ve akbabaların yuvası olmaktan kurtarmak üzere daha sonra yeniden buraya gelelim!" demiş. Şah da "Gerçekten, ey vezirim, benim görüşlerime uygun yanıt verdin!" demiş ve hemen bütün karargâha, tellallar aracılığıyla, üç gün içinde yola çıkılacağını duyurmuş. Ve gerçekten, üçüncü gün, rüzgârda sancaklar dalgalanırken ve borular çalarken ordu konaklama düzenini bozmuş ve Bağdat yolunu tutmuş. Geceler ve günler geçtikten sonra, Barış Kenti'ne ulaşmışlar; orada bütün oturanların büyük sevinç gösterileriyle karşılanmışlar.

Şah Davü'l-Mekân için yapılacak ilk iş, yedi yaşına ulaşmış bulunan oğlu Kânmekân'ı gidip görerek onu bağrına basmak olmuş; yaptığı ikinci iş de, eski dostu yaşlı hamam külhancısını çağırtmak olmuş. Ve onu karşısında görünce, onuruna, tahtından ayağa kalkmış ve onu yanına oturtmuş ve tüm emirlerin ve orada bulunan öteki kişilerin önünde onu övmüş. Geçen bunca zaman içinde, hamam külhancısı tanınmaz bir hale gelmiş bulunuyormuş; yiyip içmek ve rahat bir yaşam yüzünden epeyce şişmanlamış; boynu bir filinki gibi kalınlaşmış, karnı da bir balinanın

karnına dönmüş; yüzü ise fırından çıkan yuvarlak bir ekmek gibi parıldıyormuş.

Dolayısıyla Şah'ın yanına oturması için yaptığı öneriyi kabul etmemek için ilkin Davü'l-Mekân'dan özür dilemiş ve ona "Ey efendim, Tanrı beni böyle bir yolsuzluktan korusun! Senin huzurunda oturmak yürekliliğini göstermek için izin verileliden beri aradan çok zaman geçti" demiş. Fakat Şah Davü'l-Mekân ona "Ey babacığım, o günlerin senin için şimdi yeniden başlaması gerekir. Çünkü benim yaşamımı kurtaran sensin!" demiş. Ve külhancıyı tahtın büyük şiltesinde birlikte oturmak zorunda bırakmış.

Bunun üzerine Şah, külhancıya "Benden bir dilekte bulunmanı istiyorum, zaten istediğin her şeyi sana vermeye hazırım; hatta saltanatımı seninle paylaşmaya bile! Haydi konuş ve Tanrı da tanığın olsun!" demiş. Bunun üzerine yaşlı külhancı ona "Çoktan beri içimden geçen bir şeyi senden dilemek istiyorum; ama münasebetsiz görünmekten de çok korkuyorum!" demiş. Şah da çok üzülerek ona "Kesinlikle bana bundan söz etmelisin!" demiş. Külhancı "Emirlerin başım üzerinedir. Ey Şah, senin elinden, kendi kentim Kutsal Kent'te tüm hamam külhancılarının genel başkanlığı beratını almak isterdim!" demiş. Bu sözleri duyunca Şah ve tüm orada bulunanlar çok gülmüşler; külhancı da dileğinin aşırı bulunduğunu sanmış; ve bundan çok üzülmüş. Ama Şah ona "Allah aşkına! Benden başka bir şey dile!" demiş. Vezir Dendan da aynı şekilde, külhancının yavaşça yanına yaklaşarak bacağını çimdiklemiş ve göz kırparak sanki "Başka bir şey dile!" demek istemiş. Bunun üzerine külhancı da "Öyleyse ey zamanın şahı, kendi kentim Kutsal Kent'te, tüm çöpçüler derneğinin şeyhi olmayı dilemekteyim!" demiş. Bu sözleri duyunca, Şah ve orada bulunanlar öylesine gülmüşler ki, bacakları havaya fırlamış; ve Şah külhancıya "Bak, babacığım, benden, sana layık ve gerçekten zahmete değer bir istekte bulunmalısın!" demiş. Külhancı da "Korkarım ki, bunu bana sağlayamazsın!" yanıtını vermiş. Şah "Tanrı sayesinde her şey mümkündür!" demiş. Külhancı da "Öyleyse beni, rahmetli Şarkân'ın yerine Şam Sultanı ata!" demiş. Şah Davü'l-Mekân da "Başım gözüm üstüne!" diyerek yanıt vermiş. Ve hemen oracıkta

külhancının Şam Sultanı olarak atanma fermanını yazdırmış ve kendisine yeni sultan olarak El-Mücahit ez-Zablakân adını vermiş. Sonra da Vezir Dendan'ı yeni sultana Şam'a kadar, görkemli bir alayla eşlik etmek, sonra da rahmetli kardeşi Emir Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'ni birlikte getirmekle görevlendirmiş. Ve yola çıkmadan önce, külhancıyla vedalaşmış; onu kucaklayarak yeni uyruklarına karşı iyi ve adaletli olmasını tavsiye etmiş; sonra orada bulunanlara "Burada bulunup da benden sevgi ve saygılarını esirgemeyenler, Sultan Ez-Zablakân'a armağanlar vererek sevinçlerini kanıtlasınlar!" buyurmuş. Ve hemen Davü'l-Mekân'ın kendi eliyle sultanlık urbasını giydirdiği yeni sultanın yöresi armağanlarla dolmuş; ve tüm hazırlıklar bittikten sonra, Şah Davü'l-Mekân ona, özel korunması için beş bin memluk ve kırmızı deri ve altınla donanmış bir tahtırevanı taşımak için hamallar sağlamış. Ve böylece, adı Sultan el-Mücahit ez-Zablakân olmuş olan hamam külhancısı, muhafızları, Vezir Dendan, Rüstem, Türkeş ve Behrimen emirler tarafından izlenerek Bağdat'tan çıkmış ve saltanat süreceği Şam'a ulaşmış.

Yeni sultanın ilk işi, Bağdat'a götürülecek olan küçük ece rahmetli emir Şarkân'ın kızı Talihin Kudreti'nin hizmetinde bulunmak üzere on genç kız ve on zenci köle kız ayırmak olmuş; ve aralarında saf gülyağları, büyük kutulara konulup ağızları rutubete karşı iyice mühürlenmiş kayısı reçelleri ve de Bağdat'a kadar bozulmadan götürülmesi çok güç, ince bir zevkle yapılmış tatlılar bulunan başka pek çok armağan hazırlatmış. Bunlar arasında, karanfil taneleriyle kokulandırılmış bir şuruba yatırılarak billurlaşmış hurmalarla dolu yirmi büyük küp ve ayrıca Şam'ın en iyi tatlıcılarına özellikle yaptırılmış yirmi kutu yaprak halinde hamur işi tatlı ve yirmi kutu da başka çeşit tatlı varmış. Ve bunların hepsi, Şam kentinin en usta dokumacılarının altın tellerle süsleyerek dokuduğu ipek kumaşları içeren yükler, değerli silahlar, üzeri altın işlemeli bakır küpler hariç, kırk deve yükü tutmuş.

Bütün bu hazırlıklar bittikten sonra Sultan Ez–Zablakân, Vezir Dendan'a da, gümüş işi zengin bir armağan vermek istemiş; ama vezir "Ey Sultan, sen bu ülkede henüz yenisin, bu gümüşleri bana armağan etmekten daha iyi işlerde kullanabilir-

sin!" diyerek kabul etmek istememiş. Sonra kervan yola çıkmış ve bir ay sonunda, Allah'ın sağladığı güvenle, hepsi sağ salim Bağdat'a ulaşmış. Şah Davü'l-Mekân genç Talihin Kudreti'ni sevinç içinde karşılamış ve onu annesi Nüzhet'in ve Nüzhet'in kocası büyük mabeyincinin ellerine teslim etmiş. Ve ona da Kânmekân'ın hocalarını tutmuş; ve bu iki çocuk birbirinden ayrılmaz olmuş ve zamanla artan büyük bir sevgiyle birbirlerine bağlanmışlar. Her şey bu çizgide, sekiz yıl sürmüş; bu süre içinde şah Davü'l-Mekân da, inançsız Rumlara karşı savaş açmak için gerekli silahlanma ve hazırlıkları gözden ırak etmemiş.

Ama, yiten gençliği boyunca tüm yorgunluklar ve katlanılan güçlükler sonunda, Şah Davü'l-Mekân'ın günden güne gücü ve sağlığı eriyormuş. Durumu gözle görülecek kadar kötüleyince, bir gün, Vezir Dendan'ı çağırtmış ve ona "Ey vezirim, seni gerçekleştirmek istediğim bir tasarıyı görüşmek üzere çağırdım. Bana olanca dürüstlüğünle cevap ver!" demiş. Vezir "Hayrola, ey zamanın şahı?" diye sormuş. Şah "Henüz sağken, tahttan vazgeçmek ve kendi yerime tahta oğlum Kânmekân'ı geçirmek ve ölmeden önce onun başarısıyla hükmetmekte olduğunu görerek sevinç duymak istiyorum! Sen buna ne dersin? Söyle bakalım, benim gönlü bilgelikle dolu vezirim!" demiş. Bu sözleri işiten Vezir Dendan Şah'ın huzurunda yer öpmüş ve çok heyecanlı bir sesle, ona "Bana açıkladığın tasarı, ey bahtıgüzel şahım, ey tedbir ve hakkaniyetle donanmış hükümdarım, ne gerçekleştirilebilir ne de uygunluk taşır. İki nedenden ötürü: Bir kere oğlun Emir Kânmekân, henüz pek gençtir; sonra daha sağken oğlunu kendi yerine geçiren hükümdar, meleklerin defterinde günlerinin sayısının azalmasına neden olur" demiş. Ama Şah "Yaşantımdan yana söylediklerin, yaşamım zaten bitmekte olduğundan pek geçerli değil; ama oğlum Kânmekân'ın henüz pek genç olduğu hakkındaki görüşünü doğru bulduğumdan, kız kardeşim Nüzhet'in kocası büyük mabeyinciyi ona vasi atayacağım!" demiş.

Ve Şah hemen emirlerini, vezirlerini ve ülkenin tüm ileri gelenlerini toplayarak büyük mabeyinciyi onların önünde oğlu Kânmekân için vasi atamış; ve ona yüce bir öneri olarak gerekli yaşa ulaşınca Talihin Kudreti ile Kânmekân'ı evlendirmelerini önermiş. Büyük mabeyinci de "Ben senin lütuflarınla ezilmiş ve

iyiliklerinin denizinde boğulmuşum!" diyerek yanıtlamış. Sonra Davü'l-Mekân, oğluna dönmüş ve ona, yaşlı gözlerle "Ey oğlum, bil ki, benim ölümümden sonra büyük mabeyinci senin vasin ve danışmanın olacak; ama Başvezir Dendan benim yerime baban olacak. Çünkü, bu ölümlü dünyadan ebedi âleme göçmekte olduğumu hissediyorum. Ama, bundan önce, ey oğlum, ölmeden önce dünyada dilemekte olduğum bir tek şey var: Büyükbaban Şah Ömerü'n-Neman'ın ve amcan Emir Şarkân'ın ölümüne neden olan ve Felaketler Anası adlı bedbahtlık ve lanet saçan yaşlı kadından intikam alınması" demiş. Genç Kânmekân da "Ruhun rahat etsin, babacığım! Kolumun gücüyle intikamını almama Tanrı yardım edecektir!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine Şah Davü'l-Mekân, ruhunu ferahlatan büyük bir rahatlık duymuş ve sakin bir şekilde bir daha kalkamayacağı yatağına uzanmış.

Gerçekten bir süre geçtikten sonra Şah Davü'l-Mekân tüm yaratıklar gibi onu yaratanın elinde yokluktan geldiği gibi yokluğa dönmüş; sanki hiç yaratılmamış gibi olmuş. Zira zaman, her şeyi biçer ve sonra unutur!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

...Sanki hiç yaratılmamış gibi olmuş. Zira zaman, her şeyi biçer ve sonra unutur!

Kendi varlıklarının gelecekte ulaşacağı yeri bilmek isteyenler, kendilerinden önce ölenlerin ulaştığı yeri öğrenerek bundan kendilerine pay çıkarabilirler.

Ve Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlu ve Emir Şarkân'ın kardeşi Davü'l-Mekân'ın, Allah cümlesinden tükenmez rahmetini esirgemesin; öyküsü böyleymiş.

Ama, bu günden başlayarak "Ardında hayırlı evlat bırakanlar ölmezler!" atasözünü yalan çıkarmamak için size şu öyküyü anlatacağım:

Davü'l-Mekân'ın Oğlu Genç Kânmekân'ın Serüveni

Genç Kânmekân ve yeğeni Talihin Kudreti gerçekten büyüdükçe öylesine güzelleşmişler ki, Ya Allah!.. Endamlarının biçimi gittikçe daha hoş olmuş, gelişen bedenlerinde eşsiz bir orantı belirmiş; ve gerçekte, onları ancak meyveyle yüklü iki dala ya da göz kamaştıran iki aya benzetebiliyorlarmış. Ve her birinden ayrı ayrı, özellikle Talihin Kudreti'nden söz ederken insanın aklını başından alacak her şeyin bulunduğunu söylemek gerekirmiş. Şahane yalnızlığında, tüm gözlerden uzak, teninin beyazlığı soylu, boyu tam da gerektiği gibi incecik ve elif harfi gibi dimdik; kalçaları, yoğun ağırlığında kesinlikle tapınılası; tükürüğü sütten, şaraptan tatlı ve tüm tatlıları kıskandıracak kadar lezzetli imiş. Ve nar rengindeki dudaklarından çıkan sözleri, olgun meyveler dile gelse o denli tatlı söyleyemezmiş. Yanaklarına gelince, yanakları için güller bile kendilerinden üstün olduğunu itiraf edermiş. Onun hakkında şairin yazdığı şu dizeler ne kadar doğruymuş:

> Yüreğim, sarhoş ol! Çukurlarınızda raks eden ey gözlerim!
> İşte O! Onu yaratanın tüm zevklerini dile getiriyor!
> Göz kapakları, onları daha da koyulaştıracak sürmeye meydan okuyor! Ay! Ay! Bakışları yüreğimi Emirü'l-Müminin'in kılıcıymışçasına, aynı keskinlikle yarıp geçiyor.
> Ah! Ah! Dudaklarını ne zaman tadacağım! Ezilmeden önce olgun üzümlerin çeşnisindeki! Ve incilerinin sıkmacı altında süzülüp şuruplaşan!
> Size gelince, saçlarınızın sarkan salkımlarını meltemde silkeleyen hurma ağaçları, onun saçları da böyledir!

Nüzhet'in kızı, genç sultan Talihin Kudreti işte böyleymiş. Genç yeğeni Kânmekân'a gelince, o da bambaşka bir şeymiş. Beden eğitimi ve av; binicilik, mızrak ve kargıyla cirit oynama, okçuluk ve at yarışları bedenine esneklik kazandırmış ve ruhunu pekiştirmiş. İslam ülkelerinin en yakışıklı binicisi ve kent ve kır savaşçılarının en gözü pek yiğidi olmuş. Ve tüm bunlarla birlikte, yüzü bir bakire kızınki kadar taze kalmış ve yanakları güller ve nergislerden daha fazla görülesi ve sevilesi hale gelmiş; onun hakkında şairin dediği gibi:

> Sünnet olduğunda, sakallarının hafif ipeği, çenesinin tatlılığını sevgiyle arttıran ayva tüyleri halindeydi; yaşı ilerledikçe, daha sıkı bir dokuyla siyah bir kadife gibi yanaklarını gölgeledi.
> Ona bakanları, gözleri sevince boğar; tıpkı anasının bacakları arasında oynamaya niyetlenen bir karaca yavrusu gibidir o!
> Onu izleyen uyanık ruhlara yanakları, sarhoşluğun dağıtıcılarıdır; tükrüğünün doğal balı kadar tatlı bir kanın kırmızılığının yavaşça aktığı yanakları.
> Ama ben ki, yaşamımı onun güzelliklerine tapmaya bağlamışım, yine de ruhumu en çok okşayan şeyin özellikle iç donunun yeşil rengi olduğunu söylerim.

Ancak, belirli bir zamandan beri, Kânmekân'ın vasisi büyük mabeyinci, eşi Nüzhet'in tüm uyarılarına ve Kânmekân'ın babasına borçlu bulunduğu tüm lütuflara karşın, iktidarı tümüyle ele geçirmeyi başarmış; hatta bir kısmı halk ve orduyla ilişkili kimseler tarafından Davü'l-Mekân'ın ardılı olarak tanınmış bulunuyormuş. Ordunun ve halkın geri kalan bölümüne gelince, bunlar Ömerü'n-Neman'ın adına ve ardıllarına sadık kalmışlar ve yaşlı Vezir Dendan'ın işlerin yürütülmesinde danışmanlık yapmasına yönelmişler. Ama, Vezir Dendan büyük mabeyincinin tehditleri karşısında, Bağdat'tan ayrılmak durumunda kalmış ve Baht'ın, hakkı yenmiş yetimin yeniden haklarına kavuşması için bir dönüşüm göstermesini bekler olmuş.

Böylece, büyük mabeyinci, artık hiç kimseden korkusu kalmadığı için, Kânmekân'ı ve annesini dairelerinde kapalı kalmaya zorlamış ve hatta kızı Talihin Kudreti'ne de Kânmekân ile ilişki kurmayı yasaklamış. Böylece ana oğul geri planda yaşayarak Tanrı'nın hakkı olana hakkının iade edeceği günü bekler olmuşlar.

Bununla birlikte, büyük mabeyincinin gözetimine karşın Kânmekân, birçok kez yeğeni Talihin Kudreti'ni görebilmiş; gizlice de olsa, onunla konuşabilmiş. Ve günün birinde, onu göremeyince ve de aşk gönlünü alışmadığı bir işkenceyle sarstığından, bir kâğıt alarak dostuna şu tutkulu dizeleri yazmış:

> Sen yürüyüp gittin, ey sevgili, kadınlar arasında, tüm güzelliklerine bürünmüş! Güller, sen geçerken, saksılarında kıskançlıklarından kurudular, kendilerini senin yanaklarınla kıyaslayarak. Zambaklar senin beyazlığına bakarak göz kırpar; ve çiçek açmış papatyalar senin dişlerinin gülüşüyle güler! Ah! Bu sürgün ne zaman bitecek ve kalbim yokluğun acılarından nasıl arınacak? Mutlu dudaklarım, sonunda, sevgiliminkilerle birleşsin diye! Bir gece bile olsa, birleşme ihtimali doğacak mı? Benim varlığımdan taşan duygulanmanın bir parçasını yaşadığını görmek bana nasip olacak mı? Allah derdime katlanmama yardımcı olsun, şifa bekleyen hastanın dağlanmaya katlandığı gibi!

Ve mektubu zarflayarak onu hizmet görmekte olan haremağasına vermiş; o ise, ilk iş olarak bunu büyük mabeyincinin ellerine teslim etmiş. Bu aşk ilanını okuyan büyük mabeyinci hiddetten coşup köpürmüş ve genç küstahı cezalandırmaya yemin etmiş. Ama, hemen, işin dallanıp budaklanmaması için, bunu sadece eşi Nüzhet'e açmanın uygun olacağını düşünmüş. Bunun üzerine kendisini bulmak üzere Nüzhet'in dairesine gitmiş ve bahçeye gidip hava alması bahanesiyle genç Talihin Kudreti'ni uzaklaştırdıktan sonra eşine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Büyük mabeyinci eşi Nüzhet'e "Genç Kânmekân'ın epey zamandır ergenlik yaşına ulaşmış bulunduğunu biliyorsun herhalde! Şimdi de kızın Talihin Kudreti üzerinde erkekliğini denemek istiyor. Bu durumda onları, buluşma umutlarını kıracak şekilde birbirinden ayırmak gerek! Çünkü çıranın ateşe yaklaşması çok tehlikelidir. Bundan böyle kızının yüzünü örtülü tutup haremden dışarı çıkmaması gerekir. Çünkü artık kızların örtünmeden dışarı çıkamayacağı yaşa ulaştı! Özellikle de ikisinin haberleşmelerini önlemek için ne gerekiyorsa yap! En küçük bir nedenle, genç adamın sapıklık eğilimlerine kapılmaması için önlem almaya kararlıyım!" demiş.

Bu sözleri duyan Nüzhet, ağlamaktan kendini alıkoyamamış ve kocası çıkıp gidince, yeğeni Kânmekân'ı bulmaya gitmiş ve büyük mabeyincinin öfkesinden onu haberli kılmış. Sonra da onu "Ey kardeşimin oğlu, bununla birlikte bil ki, senin gizlice Talihin Kudreti ile buluşman, ama sadece kapıdan görüşmeniz şartıyla olanaklar sağlayacağım. Bundan dolayı Tanrı sana yardımcı olana kadar sabretmelisin!" demiş. Ama Kânmekân, bu haberi işitince tüm ruhunun alt üst olduğunu duyumsamış ve "Tek başıma kendi hükmümde olması gereken bir sarayda artık bir an bile yaşayamam! Bu sarayın benim alçaltılmama tanıklık eden taşlarına artık katlanmayacağım!" diye haykırmış. Sonra hemen oracıkta giysilerinden soyunmuş, başına bir derviş takkesi, omuzlarına da eski bir Bedevi harmaniyesi geçirerek annesi ve teyzesine veda edecek zaman bile ayıramadığı bir çabuklukla saraydan ayrılıp kentin kapılarına doğru yollanmış; torbasında da tüm yol azığı olarak üç günlük bayat bir ekmekten başka bir şey yokmuş. Kentin kapıları açılınca, kentin dışına çıkan ilk kişi o olmuş; tüm ayrıldıklarına veda oluşturacak şekilde, şu dizeleri okuyarak büyük adımlarla oradan uzaklaşmış:

> Artık hiç korkmuyorum, ey kalbim; çarpabilirsin, hatta kırılabilirsin göğsümde; gözlerim artık hüzünlenmeyi unutacak, ruhumda da merhamet yer bulamayacak!
> Aşkla ağırlaşmış yüreğim, iradem, sana karşın bükülmeyecek, alçaltılmayı kabul etmeyecek; katılığım karşısında bedenim eriyip gitse bile!

> Bağışla beni kalbim! Sana acırsam, kudretim ne olur ki! Ateşli gözlerin etkisiyle yolunun değiştirilmesine katlanan kişi, sonradan ölümcül yaralar almaktan şikâyet edemez.
> Sınırsız yeryüzünü vahşi sıçrayışlarla dolaşmak istiyorum, güzelim anaç, geniş dünyayı; biricik ruhumu, canlılığını ortadan kaldırabilecek her şeyden kurtarmak için!
> Yiğitlerle, kabilelerle dövüşeceğim; galibiyetlerimden sağladığım ganimetlerle zenginleşeceğim ve geri döneceğim: ve tüm kapılar bana açılacak!
> Çünkü, iyi bil ki ey saf yürek, hayvanın değerli boynuzlarına sahip olmak için, ya hayvanı boyun eğdirmek ya da onu öldürmek gerek!

Genç Kânmekân, kentinden ve yakınlarından böylece kaçtığı sırada anası, oğlunu bütün gün göremeyince, onu, boş yere arayıp durmuş. Sonra oturup ağlayarak en kıyıcı düşüncelerin pençesinde dönüşünü beklemiş. Ama, ikinci, üçüncü ve dördüncü günler geçmiş; hiç kimse Kânmekân'dan haber alamamış. O zaman annesi kendi dairesine kapanarak ağlayıp sızlamış ve derdinin olanca derinliğiyle "Yavrum, sana ne yandan sesleneyim? Seni aramak için hangi ülkelere gideyim? Uğruna dökülen bu gözyaşlarının yararı ne, çocuğum? Nerdesin sen? Nerdesin sen, ey Kânmekân?" diye haykırmış. Sonra, zavallı kadın, ne yemek ne de içmek istemiş; tuttuğu yas, kentin her yanında duyulmuş ve genç adam ile rahmetli babasını seven tüm halk tarafından paylaşılmış. Hepsi de "Neredesin sen, ey zavallı Davü'l-Mekân, ey halkına karşı o denli dürüst ve iyi olan şah? İşte oğlun da kayboldu ve senin lütuflarınla donanan hiç kimse onun izlerini nasıl yeniden bulacağını bilemiyor! Ah! Ömerü'n-Neman'ın zavallı ardılı, ne oldun sen?" diye haykırmış.

Kânmekân'a gelince, gün boyunca yol almış ve ancak kara gece bastırınca dinlenmiş. Ertesi gün ve onu izleyen günler yolculuğu sürdürmüş; yolda topladığı bitkilerle karnını doyurarak, ırmakların ve kaynakların suyunu içerek... Dört gün geçtikten sonra, ormanlarla kaplı bir vadiye ulaşmış; orada kıvrak sular akıyor, kuşlar ve vahşi güvercinler uçuşuyormuş. Orada durmuş ve usulüne uygun olarak abdest alıp namaz kılmış; böylece

gerekli görevleri yerine getirdikten sonra, gece bastırdığından, büyük bir ağacın altına uzanmış ve uyumuş. Orada öylece geceyarısına kadar uyuyakalmış. O sırada vadinin sessizliğinin ortasında yöredeki kayalardan çıkan bir ses onu uyandırmış. Bu sesin söylediği şarkı şöyleymiş:

> İnsanoğlunun yaşamı! Sevgilinin dudaklarındaki gülüşün aydınlığı, sakin yüzünün verdiği şifa olmayınca senin ne değerin var?
> Ey ölüm! Bana, tehditleri, sürgünleri unutturacak sevgilinin uzağında günlerim akıp giderken, arzulanır olacaksın sen!
> Ey sakinin elinden nefis şaraplar içmek için çayırda toplanmış dostların neşesi! Sakinin elinden bardağı aldıklarında tutkuyla yanarlarken duydukları neşe!
> Bahar! Sevgilinin yanındayken, senin çiçeklerin, kör bahtın geçmişteki katılıklarından yaralanan ruhumu iyileştirirdi! Ey baht, çayırdaki çiçeklerin...
> Ve sen, kırmızı ve kokulu şarabını içen dostum, baksana! Elinin altında sularıyla, renkleriyle, doğurganlığıyla kıvançlı bir toprak uzanıyor!

Gecenin koynunda böylece yükselen bu hayranlık uyandırıcı şarkıyı duyunca, Kânmekân ayağa kalkmış, kendinden geçmişçesine ilerleyerek, sesin geldiği yöne doğru bakarak, karanlıkları delmeye çalışmış. Ama vadinin dibinde akan ırmağın üstünde yükselen ağaçların belli belirsiz gölgelerinden başka şekil ayırt edememiş. Bunun üzerine aynı doğrultuda biraz daha yürümüş ve böylece aşağıdaki ırmağın kıyısına kadar inmiş. Bu kez ses, gecenin koynunda, şu şiiri okurken, daha belirgin ve daha dokunaklı olarak duyulmuş:

> Kendimle onun arasında aşk yeminleri var. Bundan dolayı onu kabilede bırakabildim!
> Çöldeki kabilem kusursuz atlardan ve siyah gözlü kızlardan yana en zenginidir. Taim kabilesi derler ona.
> Meltem! Soluğun beni, Beni-Taim'lerin nezdine götürüyor!

> Karaciğerimi yatıştırıyor ve beni son kertede mest ediyor. Söyle bana, köle Sâat, topuğu çınlayan çıngırakla dolanmış, bazen bizim aşk yeminimizi hatırlıyor mu ve ne diyor? Ah! Yüreğim, bir akrep seni soktu. Gel, dostum! Dudaklarının panzehiriyle iyileşeyim: tükürüğünü yutarak ve tazeliğini soluyarak!

Kânmekân, söyleyeni görmeden, bu şarkıyı ikinci kez işitince, karanlıkta hâlâ onu görmeye çabalamış ama bunda başarı sağlayamadığından, bir kayanın tepesine çıkmış ve sesinin bütün gücüyle haykırmış...

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:

...Bir kayanın tepesine çıkmış ve sesinin bütün gücüyle "Ey gecenin karanlığında geçip giden kişi, lütfen, benim öyküme benzediğini hissettiğim öykünü yakından işiteyim. Ve karşılıklı birbirimizi eylemeye çalışalım!" diye haykırmış. Sonra da susmuş.

Birkaç saniye geçtikten sonra, şarkı söyleyen ses yanıt vermiş: "Ey beni çağıran kişi, sen kimsin? Bu dünyadan bir insanoğlu mu yoksa toprak altının cinlerinden biri mi? Eğer bir ecinni isen, yolunu sürdür! Ama, bir insanoğlu isen, burada ışığın belirmesini bekle! Zira gece tuzaklar ve ihanetlerle doludur!"

Bu sözleri duyunca, Kânmekân, kendi kendine "Kuşkusuz, sesin sahibi, serüveni garip şekilde benimkine benzeyen bir kimse olmalı!" demiş. Ve sabahın belirmesine kadar orada kıpırdamadan beklemiş.

O zaman, ormanın ağaçları arasından, çöl Bedevileri gibi giyinmiş, bir kılıç ve bir kalkanla donanmış iri yarı bir adamın kendisine doğru gelmekte olduğunu görmüş; ayağa kalkıp onu selamlamış; Bedevi de selamına karşılık vermiş; ve her zamanki hatır sormalardan sonra, Bedevi, ona yaşını sorup öğrenince, şaşırmış ve "Ey tanımadığım genç adam, kimsin sen? Ve de hangi kabilenin adamısın? Araplar nezdinde ailene kim derler? Sen

gerçekte, geceleyin silahlı birliklerden başkasının görülmediği ülkelerde tek başına yolculuk yapacak yaşta bulunmuyorsun. Haydi bana öykünü anlat!" demiş. Kânmekân "Benim büyükbabam Şah Ömerü'n-Neman idi; babam da Davü'l-Mekân; ben de yeğeni Talihin Kudreti'ne duyduğu aşkla yanıp tutuşan Kânmekân'ım!" demiş. Bunun üzerine Bedevi ona "Ama nasıl oluyor da şahların neslinden bir şah oğlu olduğun halde, bir derviş gibi giyiniyor ve yanına yakışır bir maiyetin olmaksızın yolculuk yapıyorsun?" diye sorunca; o da "Bundan böyle kendim kendimin maiyetiyim ve yanımda olacakların ilki olmanı senden rica ediyorum!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca Bedevi, gülmeye başlamış ve ona "Ey genç adam, sen sanki şimdiden yirmi savaş geçiren ünlü bir yiğit, dört başı bayındır bir savaşçı gibi konuşuyorsun! Oysa sana yetersizliğini göstermek için seni tutup bana köle olarak hizmet görmeni sağlayacağım! Ve o zaman, eğer gerçekten senin babaların şah ise, senin kurtarmalığını ödeyecek kadar zengin olduklarını göstereceklerdir!" demiş. Kânmekân, öfkenin göz kapaklarından fırlar gibi olduğunu duyumsamış ve Bedeviye "Vallahi! Benim kurtarmalığımı kendimden başkası ödemez, kolla kendini, ey Bedevi! Senin söylediğin dizeleri işitince, seni kibar tavırlı biri sanmıştım" demiş.

Ve Kânmekân, bu çocukla oynamaktan öte bir şey yapılamayacağına inandığı için onu gülerek bekleyen Bedeviye doğru ilerlemiş. Ama Bedevi ne kadar yanlış düşünüyormuş! Gerçekten, Kânmekân, Bedevi ile göğüs göğüse bir savaşa hazırlanarak, dağlardan güçlü, minareden dik ayaklarıyla yere çakılarak onun karşısında yer almış. Sonra Bedeviyi yakalayıp kollarıyla sıkarak sanki kemiklerini çatırdatır ve bağırsaklarını boşaltır gibi olmuş. Sonra onu kollarında tuttuğu halde yerden kaldırmış, bu haldeyken büyük adımlarla ırmağa doğru koşmuş. O zaman Bedevi, bu çocuktaki bunca gücün bulunmasının şaşkınlığını üzerinden atmaya zaman bulamadan haykırarak "Böylece koşarak suya götürüp bana ne yapacaksın sen?" diye seslenmiş. Kânmekân da "Seni ırmağın akışına terk ederek Dicle'ye kadar sürüklenmeni sağlayacağım; Dicle seni İssa nehrine, İssa nehri de Fırat'a kadar ulaştırır Fırat da kabilene götürür seni! O zaman kabilendekiler, senin yiğitliğini ve gözü pekliliğini iyice anlarlar, ey Bedevi!"

demiş. Bedevi de, Kânmekân'ın onu havaya kaldırıp ırmağa atmasından doğacak tehlikeyi anlayınca "Ey yiğit genç, sevdiğin yeğenin sultan Talihin Kudreti adına bana hayatımı bağışla! Bundan böyle senin en boynu eğik kölen olacağım!" diye haykırmış. Kânmekân da hemen kollarını gevşeterek onu yavaşça yere bırakmış ve "Bu sözünle elimi kolumu bağladın!" demiş. Bunun üzerine ikisi birlikte ırmağın kıyısına oturmuşlar ve Bedevi heybesinden bir arpa ekmeği çıkarmış; ortasından kırıp yarısını bir parça tuzla birlikte Kânmekân'a vermiş. Ve o andan başlayarak dostlukları içtenlikle pekişmiş. Bunun üzerine Kânmekân ona "Yoldaş, şimdi artık sen benim kim olduğumu biliyorsun. Sen de bana adını ve kimlerden olduğunu söyler misin?" diye sormuş. Bedevi de "Ben, Şam çöllerinde Taim kabilesinden Sabah bin Remah bin Hemam'ım. Ve birkaç sözcükle öyküm şöyledir:

Babam öldüğü zaman henüz pek gençtim. Amcam bana sahip çıktı ve kızı Necma ile birlikte kendi evinde büyüttü. Necma'yı sevdim; o da beni sevdi. Evlenecek yaşa gelince onun eşim olmasını istedim; ama babası, beni fakir ve geliri olmayan herhangi birisi olarak gördüğünden evlenmemize razı olmadı. Bununla birlikte, kabilenin ileri gelen ihtiyarlarının görüşlerine uyarak amcam Necma'yı bana ancak kendisine elli at, elli cins deve, on dişi köle ve en azından elli ölçek de arpa sağlamak koşuluyla evlendirmeye razı oldu. Bunun üzerine Necma uğruna bu başlığı sağlamanın en iyi yolunun kabilemden ayrılarak gidip uzaklarda tacirlere saldırmak ve kervanları soymak olduğuna karar verdim. Ve bu gece, beni şarkı söylerken duyduğun yerde bulunmamın nedeni de budur. Ama, ey yoldaşım, Necma'nın güzelliğiyle karşılaştırsan, bu şarkının ne denli değersiz olduğunu anlardın! Çünkü, Necma'yı yaşamında bir kez gören, geri kalan günler için ruhunun beklenmedik bir mutlulukla dolduğunu hisseder!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek Bedevi susmuş.

Bunun üzerine Kânmekân ona "Yoldaşım, senin öykünün benimkine benzediğini iyice biliyordum! Öyleyse bundan sonra, yan yana çarpışarak kılıçlarımızın hakkı olarak sevdiklerimizi kazanalım!" demiş.

Ve tam bu sözleri söyledikten sonra, uzaklarda bir toz bulu-

tu yükselmiş ve çabucak kendilerine yaklaşmış; bir kez toz dağılınca, önlerinde yüzü ölen bir kimseninki gibi sapsarı bir atlı belirmiş; giysileri kana bulanmış olan bu atlı "Ey müminler, yaralarımı yıkamak için biraz su verin! Ve beni tutun, neredeyse ölmek üzereyim! Bana yardım ederseniz, ölürsem atım sizin olur!" diye haykırmış. Ve gerçekten, yaralı sürücünün bindiği at, kabilenin tüm atları arasında eşi bulunmaz ve güzellikten yana, bakan herkesi şaşkınlığa uğratan bir atmış; çünkü bir çöl atının tüm nitelikleri bakımından en üst düzeyde bulunuyormuş. Ve kendi ırkından gelen herkes gibi atlardan anlayan Bedevi "Gerçekten, ey atlı, senin atın zamanımızda pek görülmeyen cins atlardan birisi!" demiş; Kânmekân da ona "Ey atlı, kolunu bana uzat da inmene yardım edeyim!" demiş. Kendini bayılacakmış gibi duyumsayan atlının kolundan tutarak onu yavaşça çimenliğe indirmiş ve ona "Senin neyin var kardeş, bu yara ne tür bir yara böyle?" demiş. Bedevi de giysisini yarı açarak sırtındaki boyuna kanamakta olan büyük yarayı göstermiş. Bunun üzerine Kânmekân yaralının yanına diz çökerek dikkatle yarasını yıkayıp üzerini yavaşça taze otla kaplamış; ve ölmekte olan bu kişiye su içirmiş ve ona "Seni bu duruma kim soktu, ey bahtsız kardeşim?" demiş; adam da şunları anlatmış:

"Bil ki, sen ey yardım elini uzatan kişi, tüm güzelliğiyle şurada gördüğün at, benim bu duruma düşmemin nedenidir. Bu at, Konstantiniyye hükümdarı Kral Afridonyos'un bizzat sahibi olduğu bir attı; ve ünü çöl Arapları olarak hepimizce biliniyordu. Ve de bu cinsten bir at, kâfir bir kralın ahırında kalmamalıydı; onu, bakıp gözeten ahır uşakları ve muhafızları arasından kaçırmak için, kabilemin ileri gelenlerince görevlendirildim. Ve hemen yola çıkarak geceleyin atın barındırılmakta bulunduğu çadıra ulaştım; sonra, atın yüce nitelikleri üzerinde görüşümü almak istedikleri ve onu bir kez yoklamamı rica ettikleri andan yararlanarak üzerine bindim ve bir kamçı darbesiyle onu dörtnal sürüp kaçırdım. Bunun üzerine muhafızlar, şaşkınlıkları geçer geçmez, ardımdan oklar, mızraklar fırlatarak atlarıyla beni izlediler; ve gördüğünüz gibi beni sırtımdan yaraladılar. Ama at beni gittikçe artan bir hızla, düşen bir yıldızdan daha ivedi alıp götürdü ve sonunda tamamıyla onların ulaşamaya-

cağı bir duruma getirdi. Üç gündür durmaksızın at sırtında yol aldım! Ama kanım akıp durdu ve gücüm tükendi; ölümün göz kapaklarımı kapatmak üzere olduğunu hissediyorum!

"Siz de beni kurtarmış bulunduğunuz için, ölümümde, at sizindir. Bu at, El-Kaatul el-Mecnun adıyla anılır ve El-Acuz ırkının en güzel örneğidir!

"Ama daha önce, ey giysileri düşkün, yüzü soylu genç adam, atının terkisine alıp, doğduğum çadırın altında ölmem için, beni kabileme ulaştırarak son bir yardımda bulun!" demiş.

Bu sözleri işiten Kânmekân ona "Ey çölden gelen kardeşim; ben de, soyluluğun ve iyiliğin gelenek olduğu bir soydan gelmekteyim. Bundan dolayı, atı bana vermesen de, istediğin hizmeti senden esirgemeyeceğim!" demiş. Ve onu ayağa kaldırmak üzere Arabın yanına yaklaşmış; ama Arap derin derin içini çekerek "Hele biraz bekle! Sanırım buracıkta canım bedenimden çıkmak üzere! İman tazelemek istiyorum!" demiş. Sonra gözlerini hafifçe kısıp göğe avuç açmış; ve "Tanrı'dan başka Tanrı olmadığına ve Muhammed'in Tanrı'nın elçisi olduğuna tanıklık ederim!" demiş.

Sonra, ölmeye hazırlanmış ve son sözleri olarak şu şarkıyı söylemiş:

> Atımı dörtnala sürerek dünyayı dolaştım, yolumda dehşet saçarak ve kan dökerek, şelaleler ve dağlar aştım uçar gibi, cinayet ve sefahatle.
> Yaşadığım gibi öldüm, yollar boyunca başıboş dolaşarak ve galibiyet kazandıklarımca yaralanarak! Ve acılarımın meyvesi olan yaşamımı, bir şelalenin kıyıcığında, altında doğduğum göklerden uzakta, terk ediyorum!
> Bununla birlikte, bil ki, ey Bedevinin tek hazinesine sahip olacak yabancı, benim değerli atım Kaatul'un güzelliğine yaraşan bir binici bulduğuna inanmasam, ruhum kederinden kahrolurdu!

Ve Arap bu şarkıyı okur okumaz ağzını, çırpınarak açıp kapamış; derin bir hırıltı koparmış ve gözlerini sonsuza dek kapamış. Bunun üzerine Kânmekân ve yoldaşı, bir çukur kaz-

dıktan ve gerekli duaları yerine getirdikten sonra ölüyü oraya gömmüşler; ve Allah'ın yolu üzerinde bahtlarını yaşamak üzere oradan ayrılmışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk birinci gece olunca, söze başlamış:

...Bahtlarını yaşamak üzere oradan ayrılmışlar. Ve Kânmekân, yeni atı Kaatul'a binmiş, Bedevi Sabah da, onu yürüyerek izlemekle yetinmiş; çünkü ona dostluk ve itaat yemini etmiş ve de onu, Tanrı'nın evi Kutsal Kâbe üzerine yemin vererek sonsuza kadar efendisi olarak tanımış bulunuyormuş!

Bundan sonra onlar için, serüvenlerle ve yiğitliklerle, hayvanlara olduğu kadar haydutlara da karşı mücadeleyle geçecek; avlanma ve yolculukla, vahşi hayvanlara kurdukları tuzaklarla bezenmiş, kabilelerle savaşmak ve ganimet toplamakla dolu bir yaşam başlamış. Böylece, canları pahasına, sayılamayacak kadar çok hayvanı bakıcılarıyla birlikte, atları esirleriyle ve çadırları halılarıyla birlikte toparlamışlar. Ve Kânmekân, yoldaşı Sabah'ı, akınlarında önlerine katıp götürdükleri tüm ganimetlerle ilgili genel gözetmen olarak görevlendirmiş. Dinlenmek üzere ikisi birlikte bir yere oturdukları zaman, birbirlerine biri yeğeni Talihin Kudreti'nden, diğeri yeğeni Necma'dan söz açarak aşk acıları ve umutlarını anlatırlarmış. Böylece iki yıl gibi bir zaman geçmiş. Şuracıkta size, genç Kânmekân'ın başından geçen binlerce serüvenden birini anlatayım:

Bir gün Kânmekân, atı Kaatul üzerinde sadık adamı Sabah ile birlikte bir serüvene atılmış bulunuyormuş. Sabah önde gidiyor ve yalın kılıcı elinde, zaman zaman gözlerini mağara ağzı gibi açarak, çölde tam bir ıssızlık olduğu halde, dehşetli haykırışlarla bağırıyor ve "Yol açın! Sağdan soldan yol açın!" diyormuş. O sırada avladıkları bir karacayı kızartarak yiyip kaynağın serin ve yeğni suyunu içtikten sonra yola koyulmuş ve bir süre sonra, altında yeşil bir çayırın bulunduğu ve dişi ve erkek develerle koyunların, ineklerin ve atların otladığı bir tepeye ulaşmışlar; biraz ötede, bir çadır altında, sessizce

oturan silahlı köleler bulunuyormuş. Bunu gören Kânmekân, Sabah'a "Sen burada kal! Ben kendi başıma gidip bütün sürüyü ve köleleri ele geçireceğim" demiş. Ve bu sözleri söyleyip atının üzerinde tepeden aşağı tıpkı çatlayan bir buluttan ansızın çıkan bir yıldırım gibi dört nala inmiş ve şu savaş ezgisini söyleyerek kölelerle hayvanların üzerine saldırmış:

> Ömerü'n-Neman'ın ırkındanız biz, istikbali yüce, yiğit kişileriz!
> Bizler, savaş günü, gün doğarken, düşman kabilelerin yüreğini vuran soylu kişileriz!
> Güçsüzleri güçlülere karşı koruruz, mızraklarımızın bezeği olarak yendiklerimizin kellesini kullanırız.
> Kellelerinizi koruyun, ey düşman bildiklerimiz! Yiğitler geliyor!
> İstikbali yüce, Ömerü'n-Neman'ın ırkından!

Bunu gören ürkmüş köleler, tüm çöl Araplarının ansızın saldırdıklarını sanarak büyük feryatlar koparmaya, yardım istemeye koyulmuşlar. Bunun üzerine çadırlardan, sürülerin sahipleri olan üç savaşçı çıkmış; atlarına sıçrayıp Kânmekân ile karşılaşmak üzere ileri atılmışlar; bir yandan da, "Kaatul atın hırsızı bu! Sonunda onu bulduk! Saldırın hırsıza!" diye haykırıyorlarmış. Bu sözleri duyunca Kânmekân, onlara "Gerçekten Kaatul at bu! Ama asıl hırsız sizlersiniz, orospu çocukları!" diye haykırmış. Ve Kaatul'un kulağına eğilerek onu yüreklendirecek sözler söylemiş ve Kaatul, av üzerine atılan bir canavar gibi sıçramış; ve Kânmekân, mızrağını bir zafer oyunu oynarcasına kullanmış; ve önüne ilk çıkanın karnını delen mızrak, ardından ucunda bir böbrek olduğu halde dışarı çıkmış. Aynı olay öteki iki atlının da başına gelmiş; ve karınlarını delip geçen mızrak artlarından çıkarken birer böbrekle donanmış. Sonra kölelere doğru dönmüş. Ama bunlar efendilerinin başına gelenleri görünce, yerlere kapanmışlar ve canlarının bağışlanmasını dilemişler. Kânmekân da onlara "Haydi kalkın! Hiç vakit geçirmeden önüme düşerek bu sürüleri sürüp onları benim çadırlarımın ve kölelerimin bulunduğu *falan* yere yöneltin!" demiş. Önünde hayvanları ve köleleri güderek yolunu sür-

dürmüş; ve buyruklarına uyarak, savaş süresince yerinden kıpırdamamış olan yoldaşı Sabah'ın çabucak yanına ulaşmış.

Önlerinde, köleler ve sürüyle böylece yol alırlarken, ansızın karşıdan bir toz bulutunun yükseldiğini görmüşler; toz dağılınca, bunun Konstantiniyye Rumlarının giysileri içinde silahlı yüz atlı olduğunu anlamışlar. Bunu gören Kânmekân, Sabah'a "Sen sürüleri ve köleleri gözet! Bu inançsızlara karşı ben tek başıma savaşacağım!" demiş. Bedevi de, hemen uzağa bir tepenin ardına çekilmiş; ve verilen buyruktan başka bir işle uğraşmamış. Ve Kânmekân tek başına Rum atlılarının üzerine atılmış; bunlar hemen onun dört yanını sarmışlar; bunun üzerine başlarındaki komutan ona doğru ilerleyerek "Ey güzel genç kız! Gözlerin tatlı, yanakların parlak ve çiçek gibi taze olduğu halde, bir savaş atının dizginlerini böylesine ustaca kullanmasını bilen ey güzel genç kız, sen kimsin? Yaklaş da, seni dudaklarından öpeyim! Sonrası da gelsin! Gel! Seni kabilelerin dolaştığı tüm bu toprakların ecesi yapayım!" demiş.

Bu sözleri duyan Kânmekân, büyük bir utancın yüzünü büründüğünü duyumsamış ve "Sen kiminle konuştuğunu sanıyorsun, ey köpoğlu köpek? Eğer yanaklarımda tüy yoksa, kollarım sana haddini bildirecek güçtedir. Ey savaşçılardan genç kızları ayırt etmeyi bilemeyen kör Rum!" diye haykırmış. Bunun üzerine yüz atlının komutanı Kânmekân'a daha da yaklaşmış ve gerçekten, teninin tatlılığı ve beyazlığına karşın yanaklarındaki yeni çıkmış tüylerin kadifemsi görünümünü fark etmiş; ve gözlerindeki alevden, kolayca alt edilemeyecek bir savaşçıyla karşılaştığını anlamış.

Bunun üzerine yüz atlının komutanı Kânmekân'a "Bu sürü kimin? Ve sen de, böyle küstah ve meydan okur bir tavır takınmış nereye gidiyorsun? Kendi rızanla teslim ol! Yoksa ölürsün!" diye haykırmış. Sonra maiyetindeki atlılardan birine, genç adama yaklaşıp esir almasını buyurmuş. Ama atlı, Kânmekân'ın yanına henüz ulaşmışken; Kânmekân, kılıcının bir vuruşuyla sarığını, başını ve gövdesini ve de eyeriyle atının karnını ikiye ayırmış. Sonra yaklaşan ikinci, üçüncü ve dördüncü atlılar da aynı kaderle karşılaşmışlar.

Bunu gören yüz atlının komutanı, atlılarına geri çekilmelerini buyurmuş ve Kânmekân'ın çok daha yakınına gelerek "Güzel bir

genç olduğun kadar, yiğit bir savaşçısın sen, ey delikanlı! Ben, yiğitliği tüm Rum ülkelerinde ünlenmiş Kahrudaş, cesaretine duyduğum saygıyla seni bağışlamak istiyorum! Barış içinde geri çekilirsen, güzelliğinin hatırı için, öldürdüğün adamlarımdan dolayı seni bağışlarım!" diye haykırmış. Ama Kânmekân, ona "Kahrudaş değil, kim olursan ol, beni ilgilendirmez! Önemli olan, senin bütün bu sözleri bir yana bırakıp benim mızrağımın ucunu denemendir. Ve de bil ki, sen Kahrudaş'san, ben de Ömerü'n-Neman'ın oğlu Davü'l-Mekân'ın sulbünden gelme Kânmekân'ım!" diye haykırmış. Bunu duyan Hıristiyan ona Davü'l-Mekân'ın oğlu, babanın savaş alanlarındaki yiğitliğini gördüm! Sen de, görüyorum ki, babanın kuvvetini tam bir zarafetle birleştirmişsin! Tüm ganimetlerini toplayarak çek git, öyleyse! Bu, bana zevk verecektir!" demiş. Ama, Kânmekân, ona "Ey Hıristiyan, atımın dizginini çekip geri dönmek benim âdetim değildir. Kolla kendini!" diye haykırmış. Bunu söyledikten sonra, sahibinin ne istediğini anlayan atı Kaatul'u okşamış, o da kulaklarını düşürerek, kuyruğunu kaldırarak ileri atılmış. Bunun üzerine iki savaşçı dövüşmeye başlamışlar; atları da boynuzlarıyla çatışan iki koç gibi ya da göğüs göğüse gelen iki boğa gibi karşılaşmış. Ve karşılıklı giriştikleri birkaç hamle sonuçsuz kalmış. Sonra ansızın Kahrudaş, tüm gücüyle, mızrağını Kânmekân'ın göğsüne fırlatmış; ama Kânmekân, atının kıvrak dönüşüyle, zamanında sakınmayı bilmiş ve sert bir dönüşle kolunu gerip mızrağını ileri atmış. Bu vuruşla Hıristiyanın karnı delinmiş ve mızrağın ucu ardından ışıldayarak çıkmış. Ve Kahrudaş, artık inançsız savaşçılar arasında bir daha sayılmayacak hale gelmiş!

Bunu görünce, Kahrudaş'ın atlıları, atlarının hızlarına güvenerek kaçıp onları maskeleyen toz duman içinde gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Kânmekân, yerde uzanan ölüler üzerinde mızrağının kanını silerek, Sabah'a işaretle sürüleri ve köleleri öne sürmesini anlatarak yeniden yola koyulmuş.

Ve işte tam bu serüvenden sonra, adından söz edildiğini çok işittiği çöllerin gezgin zenci kadınına rastlamış. Bu kadın, kabileden kabileye dolaşarak çadırlar altında öyküler ve yıldızlar altında destanlar anlatırmış. Kânmekân da, ona çadırında kala-

rak kendisine hoşça vakit geçirtecek ve gönlünü ferahlatarak ruhunu şenlendirecek bir öykü anlatmasını rica etmiş. Yaşlı gezgin kadın "Dostlukla ve saygıyla!" cevabını vermiş; sonra, hasır üzerinde onun yanına oturarak kendisine şu öyküyü anlatmış:

Haşhaş Yutanın Öyküsü

Bil ki, kulağımın hoşlandığı en güzel öyküyü, ey efendim, bana haşhaş yutanlar arasından bir haşhaş yutucu anlatmıştır!

Bir zamanlar bakirelerin etine tapınan bir adam vardı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

Bir zamanlar bakirelerin etine tapınan bir adam vardı ve tek kaygısı buydu. Ama, bu etin değeri, hele seçilmiş ve ısmarlanmış olunca çok yüksek olduğundan ve hiçbir servet, sonsuza dek dayanamayacağından; söz konusu adam, bu konuda durmayı bilememiş ve kendini arzularının ölçüsüzlüğüne kaptırmış ve de her yanlış davranışta sadece aşırılık kınanır olduğundan, sonunda tam bir iflasa sürüklenmiş.

Günün birinde, sırtında kötü giysilerle ve çıplak ayaklarla çarşıda yürüyüp yiyeceği ekmeğini dilenirken, ayağına bir çivi batmış ve oldukça fazla kanını akıtmış. Bunun üzerine yere oturmuş ve kanını durdurmaya ve ayağını bir bez parçasıyla sarmaya çalışmış. Ama, kan durmadığından, kendi kendine "Hamama gidip ayağımı yıkayıp suya daldırayım. Herhalde iyi gelir!" diye düşünmüş ve hamama gidip fakirlerin ortaklaşa yararlandığı, ama yine de temiz ve aydınlık olan bölümüne girmiş ve orta havuzun kenarına oturmuş bir adamın dişleri arasında bir şeyler geveleyiğini görmüş. Yaralı kişi, ötekinin çiğneyip durmasından çok etkilenmiş; o da ağzına bir şeyler alıp çiğnemek için büyük bir arzu duymuş. Bunun üzerine yanındaki adama "Komşum, sen ne çiğniyorsun?" diye sormuş. O da kendisini kimsenin duymasını istemediğinden alçak sesle "Sussana sen! Haşhaş bu! İstiyorsan,

sana bir parça verebilirim!" demiş. O da "Kuşkusuz! Zaten çoktandır tatmak istiyordum!" demiş. Bunun üzerine haşhaş çiğneyen kişi, ağzından bir parçasını çıkarıp yaralıya vermiş ve "Tüm kaygılarından kurtulacaksın!" demiş.

Adamımız parçayı almış ve çiğneyip sonra da tamamını yutmuş. Ve haşhaşa alışkın olmadığından, ilacın kanda dolaşıp beyne ulaştığında yarattığı etkiyle, ilkin görülmedik bir neşeye kapılmış ve hamamda müthiş kahkahalar koparmış! Birkaç dakika sonra, mermerin üzerine çökerek en hoşlarından birini şimdi anlatacağım sanrıların tuzağına düşmüş.

İlkin kendini korkunç bir tellağın ellerinin egemen bulunduğu ve iki berbat zencinin kişiliğine tümüyle sahip olduğu bir çıplaklık içinde ve kendini bu ellerin elinde bir oyuncak gibi görmüş; onu her anlamda elle yoklayarak boğum boğum parmaklarını etlerine daldırarak, ama son kertede ustaca evirip çevirmişler; beceriyle bedenini ovuşturmak için karnına dayadıklarında dizlerinin ağırlığıyla inlemiş. Bunu izleyerek onu, bakır leğenlerde büyük bir rahatlık sağlayarak yıkamışlar ve gövdesini bitkisel liflerle ovuşturmuşlar; sonra, iri kıyım tellak, bedeninin nazik yanlarını yıkamak istemiş, ama bu onu çok huylandırdığından "Bu işi kendim yapacağım!" demiş.

Yıkanma faslı bittikten sonra, iri kıyım tellak, başını, omuzlarını ve belini yasemin gibi bembeyaz havlularla sarmış ve ona "Şimdi, efendim, seni bekleyen karının yanına girme zamanıdır!" demiş. Ama o "Hangi kadın, ey tellak? Ben bekâr bir kişiyim! Böyle saçmalaman yoksa haşhaş yutmuş olmandan falan mı geliyor?" diye haykırmış. Ama tellak "Böyle şakalar yapmaktan vazgeç! Haydi sabırsızlıkla beklemekte olan karının yanına gidelim!" demiş. Ve onun omuzlarına ipekten büyük siyah bir örtü koyarak, sırf şaka olsun diye, iki zenci omuzlarından tutup zaman zaman kıçını gıdıklayarak ilerlerken; önden yürüyüp yol açmış. Adam da, kendini tutamayarak gülüyormuş.

Böylece, onunla birlikte, yarı karanlık, sıcak ve tütsüyle kokulandırılmış bir salona ulaşmışlar; salonun ortasında, içine tatlılar, şerbetler ve meyve doldurulmuş bir tepsi ve çiçek dolu vazolar varmış; onu bir abanoz tabureye oturttuktan sonra, tellak ile iki zenci, çekilme izni isteyip gözden kaybolmuşlar.

O sırada genç bir oğlan çocuğu içeri girip ayakta dikilmiş ve ona "Ey zamanın şahı, ben senin kölenim!" demiş. O ise, genç oğlanın inceliğine aldırış etmeden, tüm salonu sarsan müthiş bir kahkahayla gülmüş ve "Vallahi! Buraları hep haşhaş yutanlarla dolu yerler! İşte birisi de seni şah yerine koyuyor!" diye düşünmüş. Sonra dönüp oğlana "Sen, buraya yaklaş bakayım! Bana kırmızı ve sulu bir karpuz kesip yarısını getir! Benim en çok sevdiğim şeydir bu! İçimi ferahlatacak bir karpuzdan değerli şey yoktur!" demiş. Genç çocuk hayran olunacak dilimler halinde kestiği karpuzu ona getirmiş. Bunun üzerine çocuğa "Artık sen git bakalım! Senin burada işin kalmadı. Koş git, bana güzel bir karpuzla iyi gidecek en iyi cinsten bakir et bul!" demiş. Çocuk da gözden kaybolmuş.

Ve hemencecik salona gepegenç bir kız girmiş. Ve kız, henüz çocukluktan kurtulmamış olduğundan, ancak belirmiş olan kalçalarını kıvırarak ona doğru yürümüş. O da, bu görüntü karşısında neşeyle burnundan solumuş; küçük kızı kollarına alarak kalçalarının arasına oturtmuş ve şehvetle öpmüş. Onu biraz aşağı kaydırarak erkeklik organını çıkarmış ve kızın eline vermiş; kim bilir daha neler yapacakken, birdenbire, yoğun bir soğukluk duyarak, düşünden ayılmış.

Ve hemen o anda, bütün bunların haşhaşın beyninde yarattığı etkiden ortaya çıktığını düşünüp hamamda tüm yıkananların yöresini sararak gırtlaklarını yırtarcasına ve ağızlarını fırın gibi açarak güldüklerini görmüş. Birbirlerine, çıplak ve havaya alabildiğince dikilmiş, âdeta bir eşeğin ya da bir filinki kadar müthiş görünen zebbini gösteriyor ve içi soğuk suyla dolu kovalarla onu ıslatıyor ve hamamda yıkananlar arasında âdet olduğu gibi, kıyaslama yoluyla organlarından söz edenlerin yaptıkları türden şakalar yaparak ona takılıyorlarmış.

Bunu görünce zihni karmakarışık olmuş; ve beline havlusunu sarıp gülenlere şikâyet eder gibi bir sesle "Tam da her şeyi yerli yerine koyacakken neden kızı alıp götürdünüz, ey saygın kişiler?" diye sormuş. Bu sözleri duyunca, yöresindekiler neşeyle tepinmiş ve el çırpmışlar ve ona "Ey haşhaş yutucu, yuttuğun otun etkisiyle sadece havayla çiftleştiğin halde, hâlâ da uyumsuz sözler söylemekten utanmıyor musun?" diye haykırmışlar.

Zenci kadının bu sözlerini duyan Kânmekân artık daha fazla dayanamamış ve öylesine gülmüş ki, neşeden katılmış kalmış. Sonra da zenci kadına "Bu ne hoş öykü böyle! Lütfen, kulaklara hoş gelen ve ruhu şenlendiren bu öykünün gerisini bana hemen anlat!" demiş. Zenci kadın da "Kuşkusuz, efendim, öykünün sonu öylesine güzeldir ki, gerçekte, işittiğin bölümü sana unutturur; ve öylesine temiz, tatlı ve gariptir ki, sağırlar bile zevkten sıçrarlar" demiş. Kânmekân da "Ah! Öyleyse sözünü sürdür! Sonsuz bir hayranlık içindeyim!" demiş.

Tam zenci kadın öyküsünün sonunu anlatmak üzereyken, Kânmekân, atlı bir ulağın gelerek çadırının önünde durduğunu görmüş; ulak, atından inmiş; yanına gelerek selam vermiş; Kânmekân da onun selamını almış. Bunun üzerine ulak ona "Efendim, ben, Vezir Dendan'ın dört bir yana salıp üç yıldan beri Bağdat'tan uzakta bulunan genç Emir Kânmekân'ın izini buldurmaya çalıştığı yüz ulaktan biriyim. Zira büyük vezir, Ömerü'n-Neman'ın tahtını zorla ele geçirenlere karşı tüm orduyu ve tüm halkı ayaklandırmakta başarı gösterdi; ve zorbayı yakalattı ve yeraltının en derin yerinde bir zindana kapattı. Ve şimdi, açlık, susuzluk ve utanç, onun canını çıkarmış olmalı! Acaba efendim, bana, tesadüfen babasının tahtındaki hakkı elinden alınmış olan Emir Kânmekân'ı, bir gün, bir yerlerde görüp görmediğini söyler misin?" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Emir Kânmekân bu hiç beklenmedik haberi işitince, sadık yoldaşı Sabah'a dönmüş ve sakin bir sesle ona "Görüyor musun, ey Sabah, her şey saptanan zamanda yerine ulaşıyor. Haydi kalk bakalım! Bağdat'a gidiyoruz!" demiş.

Bu sözleri duyunca, ulak, yeni hükümdarının karşısında bulunduğunu anlamış ve hemen yere eğilerek Sabah ve zenci kadının yaptığı gibi önünde toprağı öpmüş. Kânmekân da, zenci kadına "Sen de benimle birlikte Bağdat'a geleceksin. Orada benim için bu çöl öyküsünü tamamlarsın!"demiş. Sabah da

"Öyleyse, ey Şah'ım, bana izin ver de, senin gelişini Vezir Dendan'a ve Bağdat halkına bildirmek için ben önden gideyim!" demiş. Kânmekân da, ona bu izni vermiş. Sonra, getirdiği iyi haberden dolayı ulağı ödüllendirmesi için, armağan olarak üç yıl boyunca savaşıp ele geçirdiği tüm çadırları, tüm hayvanları ve tüm köleleri ona terk etmiş. Sonra, Bedevi Sabah önde, bir deveye tünemiş zenci kadın ardında olduğu halde, atı Kaatul'un tırıs bir gidişiyle Bağdat'a doğru yol almış.

Emir Kânmekân, sadık yoldaşı Sabah'ın kendinden bir gün önce Bağdat'a ulaşmasını sağlayacak şekilde geride kalmaya dikkat ettiğinden Sabah, kente ulaşınca verdiği haberler tüm Bağdat kentini birkaç saat içinde heyecana boğmuş. Kentte oturanların hepsi ve tüm ordu, Vezir Dendan başta olmak üzere, üç komutan: Rüstem, Türkeş ve Behrimen ile birlikte, kentin kapılarından dışarı çıkarak sevdikleri ve artık görmekten umut kestikleri Kânmekân'ın gelişini görmek üzere beklemeye koyulmuşlar; ve Ömerü'n-Neman'ın neslinin refah ve utkusu için dileklerde bulunmuşlar.

Emir Kânmekân da atı Kaatul'un tırıs gidişiyle gelirken, görülür görülmez, hükümdarları olarak, ona alkış tutan binlerce kadın ve erkeğin sevinç ve yakarma çığlıkları tüm gökyüzüne yükselmiş. Vezir Dendan da, yaşlı olmasına karşın, çeviklikle yere atlamış ve birçok hükümdarın mirasçısı olan genç emiri karşılamak ve önünde sadakat yemini etmek üzere öne çıkmış. Sonra hep birlikte Bağdat'a girmişler; bu sırada hatırı sayılır bir kalabalığın çevrelediği devenin üzerinde zenci kadın sürekli öyküler anlatıyormuş.

Kânmekân'ın saraya ulaşınca yaptığı ilk iş, hükümdarlarının anısına en çok bağlı olan büyük Vezir Dendan'ı, sonra da Rüstem, Türkeş ve Behrimen emirleri kucaklamak; ikinci işi de gidip sevinçten hıçkırıklara boğulmuş olan annesinin elini öpmek olmuş; üçüncü iş olarak da annesine "Anneciğim, söyle bana lütfen, benim sevgili yeğenim Talihin Kudreti ne haldedir?" demiş. Annesi de ona, "Yavrum, sana bu konuda cevap verecek durumda değilim; çünkü seni yitireliden beri, senin yokluğunun acısından başka bir şey düşünmedim!" diyerek yanıtlamış. Kânmekân da "Sana yalvarırım anneciğim, ondan ve halam Nüzhet'ten haberler getir bana!" demiş. Bunun üzerine annesi çıkıp Nüzhet'in ve

kızı Talihin Kudreti'nin bulunmakta oldukları daireye gitmiş; ve onlarla birlikte Kânmekân'ın beklemekte olduğu salona gelmiş. Ve o anda büyük bir sevinç ortalığı kaplamış ve binlercesi arasında şunun da bulunduğu en güzel şiirler söylenmiş:

> Ey sevgilinin dudakları üzerindeki incilenmiş gülüş, inciler üzerinde su gibi akan gülüş!
> Sevgililerin yanakları! Tanımadığınız öpüşler mi kalmıştır, ipeksi duyuşlarla okşayışlar mı?
> Sabahleyin dağınık saçların okşayışları, kıpırdayan bir dolu parmağın okşayışları!
> Ve sen, ateşten çıkmış çelik gibi parlak kılıç, durmak bilmez kılıç, gecenin kılıcı...

Böylece, mutlulukları Tanrı'nın lütfuyla son sınırına ulaşınca, artık söylenecek bir şey kalmamış. Ve artık, Ömerü'n-Neman'ın ardıllarının yaşadığı yerlerden uzaklaşan felaket, tüm düşmanlarının başına üşüşmüş!

Gerçekten, Şah Kânmekân, bir kez, eşi olmuş bulunan Talihin Kudreti'nin kollarında uzun mutluluk ayları geçirdikten sonra, bir gün, büyük Vezir Dendan'ı, tüm emirlerini, birlik komutanlarını ve devletin ileri gelenlerini bir araya getirmiş; ve onlara "Babalarımızın kanının öcü henüz alınmadı ve artık bunun zamanı gelmiştir!" demiş; "İşittim ki, Afridonyos ölmüş, Kayseriyye hükümdarı Hardobyos ölmüş. Ama yaşlı Felaketler Anası henüz yaşamakta. Ve savaşçılarımızın dediklerine bakılırsa, tüm Rum ülkelerini yöneten ve bu ülkelerin işlerini düzenleyen oymuş. Kayseriyye'de de yeni kral, Rumzan adını taşıyan ve anası babası belirsiz biriymiş."

"Dolayısıyla, ey siz hepiniz, benim savaşçılarım, inançsızlara karşı savaşımız yarından tezi yok başlayacaktır! Ve barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin anısı üzerine yemin ederim ki, bu felaket saçan yaşlı kadının yaşamına son vermedikçe ve savaş alanlarında ölmüş bunca şehidimizin öcünü almadıkça kentimiz Bağdat'a dönmeyeceğiz!"

Orada bulunanların hepsi, uygun görüş bildirmişler. Ve ertesi gün ordu Kayseriyye üzerine sefere çıkmış.

Düşman kentinin duvarları dibine geldiklerinde ve inançsız kentte her şeyi ateşe ve kana boğmaya hazır bir durumda bulundukları sırada; Şah'ın çadırına doğru bir kral oğlundan başkası olmadığını düşündürtecek kadar güzel bir delikanlının, ardında yüzü örtülü ve saygın tavırlı bir kadınla birlikte geldiğini görmüşler. Tam o sırada, Şah'ın çadırında Vezir Dendan ve iman ehlinin ordusuyla birlikte gelmiş bulunan ve yolculuğun yorgunluğuna alışık olan Kânmekân'ın halası Nüzhet Sultan toplanmış bulunuyormuş.

Genç adam ile kadın, huzura çıkmak istemişler, onlara hemen izin verilmiş. Ama henüz içeri girdikleri sırada Nüzhet bir feryat koparmış ve bayılmış; kadın da büyük bir feryat koparmış ve o da bayılmış. Ve yeniden kendilerine geldiklerinde, birbirlerinin kollarına atılarak öpüşmüşler. Zira bu kadın Ebrize Ece'nin eski kölesi sadık Mercane'den başkası değilmiş.

Sonra Mercane, Şah Kânmekân'a dönmüş ve ona "Ey Şah, görüyorum ki, boynunda parlak ve yuvarlak, değerli bir mücevher taşıyorsun; Nüzhet Sultan da benzeri bir mücevheri boynuna asmış. Biliyorsunuz ki, Ebrize Ece de bunların üçüncüsüne sahipti. İşte bu üçüncü mücevher burada!" demiş. Ve sadık Mercane, kendisiyle birlikte içeri giren genç adama dönerek onun boynunda asılı bulunan üçüncü mücevheri göstermiş; sonra gözleri neşeden şimşek gibi parlayarak "Ey Şah ve sen Nüzhet Sultanım, bu genç adam, benim bahtsız sultanım, Ebrize Ece'nin oğludur. Ve doğduğundan beri onu ben yetiştirdim. Ve o, kendisi, beni dinleyen ey sizler, bilin ki Kayseriyye'nin şimdiki kralı, Ömerü'n-Neman'ın oğlu Rumzan'dır. Dolayısiyle, ey Nüzhet Sultan, senin de kardeşindir ve ey Şah Kânmekân, senin de amcandır!" diye haykırmış.

Mercane'nin bu sözlerini duyan Şah Kânmekân ve Nüzhet ayağa kalkmışlar ve neşeden gözyaşları dökerek genç kral Rumzan'ı kucaklamışlar; Vezir Dendan da aynı şekilde, efendisi Tanrı'nın sonsuz rahmetine kavuşası Şah Ömerü'n-Neman'ın oğlunu kucaklamış. Sonra, Şah Kânmekân, Kayseriyye Kralı Rumzan'a "Söyle bana, ey babamın kardeşi, sen ki bir Hıristiyan ülkesinin hükümdarısın; ve Hıristiyanlar arasında yaşıyorsun! Sen de Nasrani oldun mu?" diye sormuş. Ama Kral Rumzan eli-

ni uzatmış ve şahadet parmağını kaldırarak "Lâ İlâhe ill'Allah ve Muhammeden Resul'ûllah!" diye haykırmış.

Bunun üzerine, Kânmekân'ın, Nüzhet'in, Vezir Dendan'ın sevinçleri sonsuz olmuş ve "Kendisini tanımış olanları bir araya getirdiğinden ötürü Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırmışlar. Sonra Nüzhet, "Ama sen, Tanrı'yı ve yalvacını tanımayan bunca inançsız arasında nasıl oldu da doğru yolu bulabildin?" diye sormuş. O da "Bizim inancımızın sade ve hayran olunacak ilkelerini bana öğreten, iyi yürekli Mercane'dir! Zira kendisi vaktiyle Bağdat'ta babamın sarayında kaldıkları sırada annem Ebrize ile birlikte Müslüman olmuştu. Böylece Mercane, doğduğum sırada, beni alarak yetiştiren ve her bakımdan annelik eden kişi olmaktan öte, bahtı hükümdarların hükümdarı Tanrı'nın ellerinde bulunan gerçek bir Müslüman yapan kişi oldu!" demiş

Bu sözleri işitince, Nüzhet, Mercane'yi, oturmakta olduğu halı üzerine yanı başına oturtmuş ve bundan sonra onu bir hemşire saymış.

Kânmekân'a gelince, amcası Rumzan'a "Ey amcam, büyük oğlun hukukuna göre, İslam imparatorluğunun tacı senin hakkındır. Şu andan başlayarak ben kendimi senin sadık uyruğun saymaktayım" demiş. Ama, Kayseriyye Kralı, "Ey yeğenim, Allah ne yaparsa güzel yapar! Tanrı'nın düzenlediği bir düzeni sarsabilecek bir öneriyi kabul etmeyi düşünmeye nasıl cesaret edebilirim?" demiş. O sırada araya giren büyük Vezir Dendan, "Ey şahlarım, en doğru fikir, ikiniz de şahlığınızı elde bulundurarak her birinizin bir gün, sırayla, hükmetmenizdir!" demiş. Onlar da "Senin fikrin harika, ey babamızın saygın veziri!" diye yanıt vermişler.

Anlatısının burasında, Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve onlar da "Senin fikrin harika, ey babamızın saygın veziri!" demişler. Ve bu konuda aralarında uyuşmuşlar. Ve bu mutlu olayı kutlamak için, Kral Rumzan, ayağa kalkıp kendi kentine girmiş ve kentin kapılarını İslam ordularına açtırmış.

Sonra tellallar aracılığıyla, bundan böyle İslam dininin, halkın dini olacağını, ama isteyen kimsenin yanlış da olsa, kendi dinine bağlı kalmakta özgür olabileceğini duyurmuş. Bununla birlikte halktan hiç kimse inançsız kalmayı sürdürmek istememiş; ve tek bir günde, binlerce iman ehli inanç akdi yapmış! Bu yolda, Doğu'da olduğu kadar Batı'da da tüm yaratılanlar arasında barış simgesi olmak için yalvacını göndermiş olan Yüce Tanrı'ya sonsuza dek şükürler olsun!

Bu nedenle, iki hükümdar, her biri büyük sevinçler ve büyük şenliklerle, kendi gününde hükümdarlığının gereklerini yerine getirerek bir süre Kayseriyye'de kalmış.

Ve işte bu süre içinde yaşlı Felaketler Anası'ndan öç almayı da planlamışlar. Bu maksatla Kral Rumzan, Şah Kânmekân'ın da onayıyla, işlerin yeni durumunu bilmeyen ve Kayseriyye Kralının anası Ebrize'den yana büyükbabası olan toprağı bol olası Hardobyos gibi Hıristiyan olduğunu sanan Felaketler Anası'na çabucak bir ulakla Konstantiniyye'ye yollanmak üzere bir mektup hazırlamış. Bu mektup şöyle kaleme alınmış bulunuyormuş:

> Muzaffer ve saygın, müthiş ve korkunç, düşman kafaları üzerinde felaketin topuzu, Hıristiyan kenti üzerinde gözetici göz, erdem ve bilgeliğin kokusu, büyük patriğin gerçek ve üstün dışkısının tütsüsüyle tütsülenmiş ve İstanbul içre İsa'nın dikilitaşı, soylu bayan Şavahi Ümmü'd-Devahi!
>
> Ey hepimizin anası, Yer ve Göklere hükmeden Yüce Tanrı'nın bize ordularımızla Müslümanlar üzerinde zafer nasip ettiğini; tüm İslam ordularını kahrettiğimizi ve şahlarını Kayseriyye'de tutsak tuttuğumuzu, aynı biçimde Ömerü'n-Neman ile Konstantiniyye'nin toprağı bol olası kralı Afridonyos'un kızı Kraliçe Sofia'dan olma Nüzhet Sultanı ve Vezir Dendan'ı da tutsak aldığımızı bildiririz.
>
> Bundan dolayı bizlere katılarak zaferlerimizi birlikte kutlamak ve senin gözlerinin önünde Şah Kânmekân'ın, vezir Dendan'ın ve tüm Müslüman komutanlarının başlarını vurmak üzere sizi aramızda görmek istiyoruz.
>
> Kayseriyye'ye kalabalık bir maiyetiniz olmaksızın gelebilirsiniz; zira bundan böyle tüm yollar: Irak'tan Sudan'a,

> Musul ve Şam'dan Doğu ve Batı'daki ülkelerin sınırlarına kadar güvenlik içindedir. Gelirken birlikte Konstantiniye'den Kraliçe Sofia'yı da getirmeyi savsaklamayın; böylece ona, sarayımızda onurla konuk etmekte bulunduğumuz kızını yeniden görme sevincini tattırmış oluruz.
> Meryem'in oğlu İsa, tıpkı niteliği değişmeyen altın bir kutuda özenle saklanan saf bir koku gibi seni kollasın ve korusun!

Sonra mektubu Rumzan adıyla imzalamış ve zarfına krallık mührünü vurarak kapatmış; ve bunu hemencecik Konstantiniye'ye gönderilen bir ulağa vermiş.

Ve yaşlı Felaketler Anası'nın kurtuluşu olmayan ölüm anını beklerken, iki hükümdarın, iyilik ve kötülükle ilgili eski hesapları neşeyle gözden geçirdikleri birkaç gün geçmiş.

Gerçekte olup bitenler şunlarmış:

Bir gün, iki hükümdar, Vezir Dendan ve veziri baba bildiğinden huzurunda yüzünü örtmeyen tatlı Nüzhet oturmuş, uğursuz yaşlı kadının gelmesiyle onu nasıl bir bahtın beklediği üzerindeki ihtimalleri görüşürlerken, içeri bir mabeyinci girip dışarıda haydutların soyduğu yaşlı bir tacirin ve de zincire vurulmuş haydutların beklediğini bildirmiş ve "Ey hükümdarlarım, bu tacir sizlerden huzura kabul edilmesi için ricada bulunuyor; elinde size verilecek iki mektubu da varmış" demiş. İki hükümdar birden "Gelsin bakalım!" demişler.

Bunun üzerine yüzü Tanrı'dan yana kutsanmışlığın izlerini taşıyan ve ağlayan yaşlı bir adam içeri girmiş; iki hükümdarın huzurunda yeri öperek "Ey zamanın hükümdarları, uyum ve adalet içinde yönetilen gerçek inananların ülkesinde, kâfirler nezdinde saygın bir kişinin Müslümanlarca soyulup kötü işlem görmesi mümkün müdür?" demiş. İki hükümdar da ona "Ey saygın tacir, ne oldu sana, anlat!" demişler. O da "Ey efendilerim, üzerimde, tüm İslam ülkelerinde bana her zaman saygınlık sağlayacak iki mektup var. Bunlar bana güvenle yolculuk edebilme ve mallarımdan vergi ve mürüriye alınmaksızın her kente girme hakkı tanımaktadır. Bu mektuplardan biri, efendilerim, bu değerli erdemin dışında, yalnızlığımda bana teselli olmakta

ve yolculuğumda bana yoldaşlık etmektedir; çünkü hayranlık uyandıran dizelerle kaleme alınmıştır; ve gerçekte, o denli güzeldir ki, bundan ayrılmaktansa canımı yitirsem yeğdir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine iki hükümdar ona "Ama ey tacir, sen ya bu mektubu bize göstermeli ya da içeriğini okumalısın!" demişler. Yaşlı tacir de, titreyerek, iki mektubu da hükümdarlara uzatmış; bunlar da mektupları alıp Nüzhet'e vermişler ve ona, "Sen ki en karmaşık yazıları çözebilir ve şiirleri gerekli vurgulamaları yaparak okuyabilirsin; lütfen çabucak bu zevki bize sağla!" demişler.

Nüzhet, tomarı açıp bu iki mektuba göz atar atmaz, bir feryat koparak rengi safran gibi sararmış. Bunu görünce yüzüne gülsuları serpmişler; yeniden ayılınca, hemen ayağa fırlamış, tacire doğru koşup gözleri yaşla dolarak onun elini öpmüş. Bunu gören oradaki herkes, hükümdarların ve Müslümanların geleneklerine tümden aykırı buldukları bu durum karşısında son kertede şaşırmışlar; ve yaşlı tacir de sarsılıp sırtüstü yere düşmüş. Ama Nüzhet Sultan, onu tutarak düşmesine engel olmuş ve ona "Ey babacığım, beni tanımadın mı? O zamandan bu yana çok mu yaşlanmışım?" demiş.

Bu sözleri duyunca yaşlı tacir, düş gördüğünü sanmış ve "Sesini tanıdım! Ama, ey hanımım, gözlerim çok yaşlandı, artık hiçbir şeyi seçemiyorum!" diye haykırmış. Sultan da ona "Ey babacığım, sana dizeler halindeki mektubu yazıp veren benim! Ben Nüzhetü'z-Zaman'ım!" demiş. Yaşlı tacir de, bu kez, tüm olarak bayılmış. Bunun üzerine, Vezir Dendan, yaşlı tacirin yüzüne gülsuyu serperken Nüzhet, kardeşi Rumzan'a ve yeğeni Kânmekân'a dönerek onlara "Kutsal Kent'in sokaklarında beni kaçıran o kaba Bedevinin esiri iken beni kurtaran iyi yürekli tacir işte budur!" demiş.

Tacir baygınlıktan ayılınca, iki hükümdar ona duydukları saygıyla ayağa kalkıp onu kucaklamışlar; o da kendince Nüzhet Sultan'ın ve yaşlı Vezir Dendan'ın ellerini öpmüş; ve hepsi birden bu mutlu olayı karşılıklı kutlamışlar ve hepsini böylesine birleştiren Tanrı'ya şükretmişler; tacir de ellerini havaya kaldırarak "İnsan yüreğini unutmaz kılan ve minnettarlığın hayranlık verici kokusuyla dolduran Yüce Tanrı'ya övgüler ve şükürler olsun!"

diye haykırmış.

Bundan sonra, iki hükümdar, yaşlı taciri, Kayseriyye ve Bağdat'taki tüm hanların ve tüm çarşıların büyük şeyhi olarak atamış ve ona saraya gece gündüz özgürce girme hakkını bağışlamışlar. Sonra da ona "Ama nasıl oldu da kervanınla gelirken saldırıya uğradın?" diye sormuşlar. O da "Çölde oldu bu! Silahlı haydutlar, kötü nitelikli Araplar, silahtan yoksun tacirleri soyanlar, ansızın bana saldırdı. Yüzden fazla idiler! Ama başlarındaki reisleri üç kişiydi; biri korkunç bir zenci, diğeri dehşet saçan bir Kürt, üçüncüsü de akıl almaz kertede kuvvetli bir Bedevi! Beni bir deveye bağlayıp artlarında sürüklediler; ama Tanrı'nın yardımıyla düzenli savaşçı birlikler yollarına çıkıp bunlara saldırarak benimle birlikte tutsak ettiler" diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan hükümdarlar, mabeyincilerden birine "İlkin zenciyi içeri al!" demişler. Zenci de içeri girmiş. Bu kişi, yaşlı bir maymunun kıçından daha çirkin görünümlüymüş; gözleri de bir kaplanınkinden daha kötü bakıyormuş. Vezir Dendan ona, "Senin adın ne ve niçin haydutluk yapıyorsun?" diye sormuş. Ama daha zenci yanıt vermeye vakit bulmadan, Ebrize Ece'nin eski cariyesi, hanımı Nüzhet'i çağırmak üzere içeri girmiş; gözleri tesadüfen zencinin gözlerine takılmış ve birdenbire müthiş bir feryat koparark bir dişi aslan gibi zencinin üzerine atılmış ve parmaklarını gözlerine daldırarak bir saldırıda çıkarmış ve "Benim zavallı Ebrize'mi öldüren korkunç Ağlayık bu işte!" diye haykırmış. Zencinin göz çukurlarından çıkarıp yere fırlattığı iki kanlı gözü çekirdek gibi sıçrattıktan sonra "Adaletli, Yüce Tanrı'ya şükürler olsun ki, kendi ellerimle hanımımın öcünü aldım!" diye eklemiş. Bunun üzerine Kral Rumzan tek bir işaret yapmış; yaklaşan cellat bir vuruşta zenciyi ikiye ayırmış; sonra haremağaları ayaklarından sürükledikleri cesedi dışarıya götürüp köpeklere atmışlar.

Bunu izleyerek hükümdarlar, "Kürt getirilsin!" demişler. Ve Kürt içeri girmiş. Bir limondan daha sarı ve bir değirmenci eşeğinden daha uyuz ve kuşkusuz bir yıl suya girmemiş bir manda kadar kıllı imiş. Vezir Dendan ona "Senin adın ne ve neden haydutluk yapıyorsun?" diye sormuş. O da "Ben, meslek olarak Kutsal Kent'te deveci idim. Bir gün hasta genç bir adamı Şam'daki

hastaneye taşımam için bana verdiler..." Bu sözleri duyunca Şah Kânmekân ve Nüzhet ve de Vezir Dendan, sözünü sürdürmesine zaman bırakmadan "Bu, Şah Davü'l-Mekân'ı hamamın önündeki çöplüğe atan hain devecidir!" diye haykırmışlar. Ve birdenbire Şah Kânmekân ayağa kalkıp "Kötülük kötülükle karşılanmalıdır, hem de iki katıyla! Yoksa yasaları hiçe sayan namussuzların, kötü kişilerin, acımasızların sayısı artar! Kötülerden öç alınırken acımanın yeri yoktur; çünkü acıma, sadece haremağalarına, hastalara ve güçsüz kişilere gösterilmelidir!" demiş. Ve Şah Kânmekân, kendi elleriyle, kılıcının bir vuruşuyla Kürdü, eskiden bir deveci iken, iki deveci haline getirmiş. Ama sonra da kölelere, cesedi dinin gereklerine göre gömmelerini emretmiş.

Bunun üzerine iki hükümdar, mabeyinciye "Şimdi de Bedeviyi getir!" demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine iki hükümdar, mabeyinciye "Şimdi de Bedeviyi getir!" demişler. Bedevi de getirilmiş. Ama haydudun başı daha kapıdan belirir belirmez Nüzhet Sultan "Beni bu iyi yürekli tacire satan Bedevi budur!" diye haykırmış. Bunu duyan Bedevi "Ben Hâmid'im! Ve seni tanımıyorum!" demiş. Bunun üzerine Nüzhet gülmeye başlamış ve "Bu, gerçekten odur! Çünkü onun benzeri çılgın yoktur! Öyleyse bana dikkatle bak, ey Bedevi Hâmid! Ben, Kutsal Kent'in caddelerinden kaçırdığın ve o denli kötülük ettiğin kişi değil miyim?" diye haykırmış.

Bedevi Hâmid, bu sözleri işitince "Vallahi! Ta kendisi! Sanırım ki, artık başım boynuma veda etmeli!" diye haykırmış. Nüzhet de yanında oturan tacire dönerek ona "Şimdi onu tanıdın mı, ey iyi yürekli babacığım?" diye sormuş Tacir de "Evet, bu o alçaktır! Ve kendi başına dünyadaki tüm çılgınlardan daha çılgındır!" demiş. Ama Nüzhet "Bu Bedevinin, tüm kabalıklarına karşın, iyi bir yanı vardır; güzel dizeleri ve güzel öyküleri sever!" demiş. Bunu duyan Bedevi "Ey efendim, Allah için doğrusu budur! Kendi başımdan geçen son derece garip bir öykü

biliyorum. Size bunu anlatır ve burada bulunan herkesi hoşnut kılarsam, beni affeder ve kanımı bağışlar mısınız?" diye haykırmış. Tatlı Nüzhet de gülerek ona "Öyle olsun! Anlat bize öykünü, ey Bedevi!" demiş.

Bunun üzerine Hâmid de anlatmaya başlamış:

Bedevi Hâmid'in Öyküsü

Gerçekten ben büyük bir haydut, tüm haydutların başına taç olabilecek bir haydudum! Tüm kentlerdeki ve çöllerdeki yaşamımın en şaşırtıcı olayı şu olmuştur:

Bir gece, atımın yanında, çölde, kum üzerinde yalnız başıma uzanmışken, düşmanım olan büyücülerin ağırlığı altında, ruhumun sıkıldığını hissettim. O gece, benim için, bütün gecelerimin en dehşetlisi oldu; çünkü bazen bir çakal gibi ürüyor, bazen bir arslan gibi kükrüyor, bazen de sessizce salyası akan bir deve gibi geviş getirircesine sızlanıp duruyordum! Ne geceydi o öyle! Ve ne tür titremelerle bitmesini ve sabahın belirmesini bekliyordum! Sonunda gök aydınlandı ve ruhum rahatladı; bu tutkulu düşlerin son dumanlarını da dağıtmak için çabucak kalktım, kılıcımı kuşandım, mızrağımı ele aldım ve atıma atlayarak bir ceylandan da uçarı dörtnal sürmeye başladım.

Böylesine at sürer dururken, ansızın tam karşımda, bana bakmakta olan bir devekuşu gördüm. Tam karşımda dikilmiş duruyor, öyleyken beni görmemişe benziyordu. Üzerine gidip mızrağımla onu vurmayı kararlaştırdığım anda, ayağını şiddetle yere vurup sırtını döndü ve gür kanatlarını alabildiğine açarak çölde bir ok gibi uçup gitti. Bunu görünce, durmaksızın ben de onu izledim; böylece sadece Tanrı'nın ve çıplak taşların bulunduğu korku dolu tenha bir yere ulaşıncaya kadar beni ardından sürükledi. Orada, çıngıraklı yılanların tıslamasından, hava ve kara ecinnilerinin yankılı çağrışmalarından ve av bekleyen gulyabanilerin ulumalarından başka ses duyulmuyordu! Devekuşu da gözlerimin seçemediği bir deliğe ya da göremediğim uzaklıktaki bir yerlere kaçıp kaybolmuştu! Etimin tüm zerreleriyle titriyordum; atım da durmuş, ter içinde nefes nefese kalmıştı!

Bunun üzerine tam bir şaşkınlık ve büyük bir dehşet içine düştüm, atın başını çevirip eski yolumu tutmak istedim. Ama yorgun atımın boynundan terler sızarken ve öğle sıcağı beni kıpırdayamaz hale getirmişken nereye gidebilirdim? Ve de kahredici bir susuzluk boğazımı kavramıştı ve atımın karnı bir demirci körüğü gibi kabarıp iniyor, onu soluk soluğa bırakıyordu. İçimden "Ey Hâmid! Sen burada öleceksin! Ve etin yavru gulyabanilerin ve korku saçan hayvanların beslenmesine yarayacak! İşte ölüm karşında, ey Bedevi!" diye düşünüyordum.

İman tazeleyip kendimi ölüme terk edeceğim sırada, uzakta, dağınık hurma ağaçlarını fark edip ufukta bir umut çizgisinin belirdiğini gördüm; atım da kişneyip başını salladı ve kendiliğinden ileri atıldı! Ve bir süre dörtnal giderek o kayalık yörenin korku veren ve yakan dehşetinden kurtulduğumu anladım. Ve önümde, hurma ağaçlarının önünden akıp giden bir kaynağın yakınında, şahane bir çadırın kurulmuş olduğunu gördüm; yöresinde de bacakları birbirine bağlı iki üstün nitelikli tay, ıslak ve nefis çimenlerde otluyordu.

Bunun üzerine yere atlayıp burnu ateş saçan atımın susuzluğunu gidermek, kendim de bu duru ve son derece tatlı sudan içmek için acele ettim; heybemden uzunca bir urgan çıkardım ve bu çayırın yeşilliğinden istediği gibi yararlansın diye atımı bağladım. Sonra da bir merak beni işin ne olduğunu anlamak için, çadıra doğru iteledi. Ve orada şunu gördüm:

Beyaz bir hasırın üstünde, yüzü henüz tüylenmemiş, hilal kadar güzel bir genç, keyfince uzanmıştı; sağında da nefis, kaygısız, usul boylu, narin ve taze bir söğüt dalı kadar esnek bir genç kız, güzelliğinin tüm göz kamaştırıcılığı içinde uzanmış yatıyordu.

Bunun üzerine ben o saat ve o anda, tutkunun son kertesinde âşık oldum; ama bu aşkımın genç kıza karşı mı, yoksa genç oğlana karşı mı olduğunu tam olarak kestiremedim! Çünkü, Allah için! Dolunayın mı, hilalin mi daha güzel olduğunu bilemiyordum.

Bu görünüm karşısında, sesimi yükselterek onlara "Barış üzerinize olsun!" dedim. Genç kız hemen yüzünü örttü, genç adam da bana dönerek ayağa kalktı ve "Senin üzerine de barış olsun!" diye yanıtladı. Ona "Ben, Fırat boylarının ünlü bir kabilesinden Hâmid

bin el-Fezari'yim! Şöhretli bir savaşçı, korkunç bir atlı, Araplar arasında cesaret ve gözü peklikten yana beş yüz atlıya bedel değerde sayılan biriyim! Bir devekuşunu izlerken, Baht beni buralara kadar sürükledi; sizden bir yudum su istemeye geldim!" dedim. Bunun üzerine genç adam, genç kıza döndü ve ona "Ona yiyecek, içecek bir şeyler getir!" dedi. Genç kız da ayağa kalktı ve yürüdü! Attığı her adım ayak bileklerindeki altın çıngırakların uyumlu sesiyle belirginleşiyordu; ardına dökülen uzun saçları sırtını tümüyle kaplıyor ve güzel bir ağırlıkla dökülüyordu. Ne denli ağırlığı yerinde bir genç kızdı, bilemezsiniz! Bu durumda ben, genç adamın bakışlarına karşın, genç kıza diktiğim gözlerimi bir türlü üzerinden alamıyordum. Biraz sonra kız, sağ elinin ayasında taze su dolu bir kap, sol elinin ayasında da hurma, yoğurt ve geyik eti bulunan bir tepsiyle geri geldi.

Ama ben, tutku beni âdeta tükettiğinden, ne elimi uzatabiliyor ne de bütün bu şeylere dokunabiliyordum. Sadece genç kıza bakıyor ve o anda aklıma gelen şu dizeleri söylemekten öte ne yapacağımı bilmiyordum:

> Cildinin kar beyazlığı, ey genç kız, ah! Ve parmakların ve
> el ayaların da kınanın boyasının koyuluğu ve tazeliği!
> Hayran gözlerimin önünde, ellerinin beyazlığı üzerine
> koyu tüylü parlak bir kuşun çizildiğini hatırlatıyor bana!

Genç adam benim bu dizelerimi duyunca ve bakışlarımdaki ateşin farkına varınca öylesine güldü ki, neredeyse bayılacaktı. Sonra bana "Gerçekten, senin eşsiz bir savaşçı ve olağandışı bir binici olduğunu görüyorum!" dedi. Kendisine "Öyle derler! Ama söyle bana sen kimsin?" diye yanıt verdim. Ve onu korkutmak ve kendimi saydırmak için sesimi yükselttim. Genç adam da bana "Ben, Beni Talaba Kabilesi'nden, İbat bin Tamim bin Talaba'yım. Bu genç kız da benim kız kardeşimdir" dedi. Bunu duyunca "Öyleyse çabuk kız kardeşini bana eş kıl, çünkü onu tutkuyla sevdim, ben de soylu bir ırktan gelmedeyim!" dedim. Ama o bana "Bil ki, ne ben ne de kız kardeşim asla evlenmeyeceğiz. Çünkü çöl ortasındaki bu verimli toprağı seçmiş ve burada tüm yaşamımızı sessizlik içinde, kaygılardan

uzak yaşamak istiyoruz!" diyerek yanıt verdi. Ona "Bana kız kardeşin eş olarak gerekli, yoksa şu anda bu kılıcın keskin ağzıyla ölüler arasında yerini alacaksın!" dedim.

Bu sözleri duyunca, çadırının en üst ucuna kadar sıçradı ve bana "Geri çekil, ey konukseverliği hiçe sayan vicdansız! Aramızdaki dövüş, yenileni boyun eğmeye zorlayacaktır!" dedi. Ben, atımın otlamakta olduğu yana fırlayıp üzerine sıçrayarak savaşa hazırlanırken o da kınından kılıcını çıkarıp kalkanını eline aldı. Ve genç adam böylece silahlanarak o da atına atlayıp tam savaşa girişmek üzere iken, kız kardeşi şu dizeleri okuyarak onu kucakladı:

> Ey kardeşim, narin kız kardeşini korumak için, kendini savaşa atıyor ve tanımadığın bir düşmanın darbelerine terk ediyorsun!
> Bense, Zaferler Sağlayıcı'dan senin utkunu dilemekten; böylece tüm kirlerden arınık, yüreğimin kanını sırf senin için saklamaktan başka ne yapabilirim?
> Ama vahşi Baht seni ruhumdan uzaklaştırırsa, sanma ki, herhangi bir ülkede yaşar, barınabilirim! Dünyanın en güzel ülkesi de olsa, topraklarından ürünler taşsa bile!
> Ve bir an bile, senden sonra bir an bile yaşayabileceğimi sanma; çünkü yaşamda olduğu gibi ölümde de mezar, birleşmiş bedenlerimizi içinde saklayacaktır!

Genç adam kız kardeşinin bu üzgün dizelerini işitince, gözleri yaşlarla doldu ve genç kıza eğilerek yüzünü örten örtüyü kaldırdı ve iki gözünün arasını öptü; bu bana ilk kez kızın yüzünün çizgilerini görme fırsatını verdi: tıpkı bulutlardan sıyrılan bir güneşin güzelliğindeydi! Sonra genç adam bir an için atının başını genç kızdan yana çevirerek ona, şu dizeleri okudu:

> Dur da, ey kız kardeşim, kolumun gücünün yaratacağı harikaları seyret!
> Senin için, ey kardeşim, dövüşmezsem, silahlarım ve atım ne işe yarar?
> Ve seni savunmak için savaşmazsam, yaşamın ne değeri kalır?

> Ve senin güzelliğinin söz konusu olduğu yerde geri çekilirsem, bundan böyle bu, ruhsuz bir bedene alıcı kuşların üşüşmesi için bir işaret sayılmaz mı?
> Şurada durmuş, ne denli korkunç bir savaşçı olduğunu söyleyen ve cesaretinin katılığıyla övünen kişiye gelince, senin gözlerinin önünde, bir vuruşta, yüreğini topuğundan çıkartacağım!

Sonra bana doğru döndü ve şu dizeleri okudu:

> Sen ki, ölümümden sonra süreceğin sefayı düşünüyorsun; şimdi geleceğin kitaplarında yer alacak bir yenilgiyi tadacaksın!
> Çünkü, bu dizeleri savaşçı bir edayla düzenleyen ben, sen daha nasıl olduğunu anlamadan, ruhunu bedeninden ayıracağım!

Sonra da atını benimkinin üzerine sürdü ve bir vuruşta, kılıcımı elimden uçurup uzaklara fırlattı ve kaçıp çöl yollarına düşmeme fırsat vermeden; beni boş bir çuval gibi atın eyeri üzerinden kaldırarak bir top gibi havaya fırlattı ve sol eliyle yeniden yakalayarak ehlileştirilmiş bir kuşu elinde tutar gibi tuttu. Bana gelince, bütün bunların kara bir rüya mı, yoksa bu tüysüz ve pembe yanaklı oğlanın, bir huriyle birlikte o çadırda yaşayan bir ecinni mi olduğunu artık bilemez olmuştum. Ve zaten sonradan başıma gelenler, bu ikinci düşüncemin daha doğru olduğunu kanıtlayacaktı.

Gerçekten, genç kız, kardeşinin zaferine tanıklık edince, ona doğru ilerleyip alnını öptü ve neşeyle atının boynuna asılı kalarak onu çadıra doğru götürdü. Orada genç adam, kolunun altında bir paket taşırcasına attan inerek beni yere bıraktı, beni ayakları altında ezecek yerde, ayağa dikerek elimden tutup çadıra soktu; sonra da kız kardeşine "Artık bu kişi, bizim korumamız altında bir konuktur; bundan dolayı kendisine saygı ve tatlılıkla davranacağız" dedi. Sonra beni sofraya oturttu; genç kız da iyice rahat edeyim diye arkama bir yastık dayadı, sonra kalkıp kardeşinin silahlarını yerlerine koymakla uğraştı; sonra da

kokulu sular getirip elini yüzünü bununla yıkattı; ve ona beyaz bir urba giydirerek kendisine "Ey kardeşim, Tanrı seni, kabilemizin muzaffer yüzüne bir ben gibi yerleştirsin!" dedi; delikanlı da ona şu dizelerle cevap verdi:

> Duru kanlı, Beni Talaba ırkından kız kardeşim benim! Beni savaş alanında, gözlerinin uğrunda dövüşürken gördün!

Kız da yanıtladı:

> Alnındaki saçlarının parlaklığı, başında taç oluşturuyor, ey kardeşim!

Oğlan yeniden söz alarak şunları söyledi:

> İşte sonsuz yalnızlıkların arslanları! Ey kız kardeşim, söyle onlara çekip gitsinler! Utançlarını toprağı ısırarak, kaldırdıkları toza bürümelerini istemem asla!

Kız şöyle cevap verdi:

> Ey sizler, hepiniz, bu benim kardeşim İbat'tır! Tüm çölde yaşayanlar onu, yiğitliğiyle, gözü pek serüvenleriyle ve atalarından gelen soyluluğuyla tanır! Görüp irkilin! Ve sen, Bedevi Hamid, sen de, sana ölümü, avına saldırmaya hazır bir yılanın üzerine gelmesi gibi duyuran bir yiğit kişiye karşı dövüşmeye kalktın!

Bütün bunları görüp bu dizeleri duyan ben de, büyük bir şaşkınlığa kapıldım; ve kendime geldim ve kendi gözümde ne kadar küçüldüğümün ve de bu iki gencin güzelliği yanında ne denli çirkin olduğumun farkına vardım! Ama o sırada genç kızın bana, varlığı görmezden gelinmesi gereken bir köpekmişim gibi tek bir bakış bile fırlatmadan, kardeşine üzeri yiyecek ve meyvelerle dolu bir tepsi getirdiğini gördüm. Bununla birlikte, her şeye karşın, onu özellikle kardeşine yiyecek sunmaya koyulup sanki hiçbir şeye ihtiyacı yokmuşçasına kendisini savsaklayarak

ona hizmet eder görünce, daha da harika bulmayı sürdürüyordum. Fakat, sonunda genç adam benden yana dönüp kendisiyle yemeği paylaşmamı istedi. Bunun üzerine rahat bir nefes aldım; çünkü o anda yaşamımı kurtardığıma güven duydum. Kendisi bana bir kâse yoğurt ve kokulu suda kaynatılmış bir tabak hurma uzattı. Başımı eğik tutarak yiyip içtim ve ona bundan böyle en sadık kölelerinden biri ve en gönülden bağlı kişi olacağım konusunda bin bir yemin ettim. Ama o, güldü ve yaptığı bir işaret üzerine kız kardeşi hemen ayağa kalkıp büyük bir sandık açtı ve içinden birer birer, hepsi birbirinden güzel on hayranlık uyandırıcı urba çıkardı; bunlardan dokuzunu bir bohçaya koyup beni bunları kabul etmeye zorladı; onuncusunu da sırtıma giydirmek için beni sıkıştırdı. İşte, şimdi sizler, o denli gösterişli olan bu onuncu urbayı üzerimde görüyorsunuz!

Bunun üzerine genç adam ikinci bir işaret daha yapınca, genç kız dışarı çıkıp derhal geri döndü; sonra ikisi birlikte, beni, üzerine yaşam için gerekli her türlü eşya ve bugüne kadar sakladığım değerli armağanlar yüklenmiş bir dişi deve vermek üzere çağırdılar. Böylece, bunlara layık olmak için hiçbir şey yapmadığım, hatta aksine davrandığım halde, beni onurlandırarak armağanlara boğdular ve istediğim kadar yanlarında konuk olarak kalabileceğimi söylediler. Ama onların davranışlarını daha fazla kötüye kullanmak istemediğimden, kendilerinden izin istedim ve önlerinde yedi kez yer öperek, al atıma binerek ve deveyi yularından tutarak geldiğim çöl yoluna yeniden dönmek için acele ettim.

Ve böylece, kabilemin en zengin adamı olarak kurduğum yollar kesen bir haydut çetesinin başına geçtim. Ve sonunda olan oldu! İşte size söylemeyi vaat ettiğim ve hiç de ağırlığı azımsanamayacak suçlarımın, hiç kuşku duymadan, bağışlanmasını sağlayacağını umduğum öykü budur!

Bedevi Hâmid öyküsünü bitirince, Nüzhet, iki hükümdara ve vezire "Delilere saygı göstermek gerek, ama onları zarar vermeyecek hale de getirmeli! Bu Bedevinin kafası onarılmaz derecede sakat; güzel dizelere duyarlığı ve şaşılası belleği dolayısıyla yaptığı kötülükleri bağışlayalım!" demiş. Bu sözleri duyan Bedevinin yüreği öylesine rahatlamış ki, halının üzerine yığılıp kalmış. Haremağaları onu kaldırıp götürmüşler.

Bedevi henüz gözden kaybolmuşken, bir ulak gelip hükümdarların önünde yere kapanmış ve "Felaketler Anası, kentin kapılarına yaklaşmış bulunuyor; ancak bir fersahlık yolu kaldı!" demiş.

Çoktandır bekledikleri bu haberi alınca, iki hükümdar ile vezir sevinçten kaplarına sığamaz olmuşlar ve ulağa haberin ayrıntılarını sormuşlar; o da kendilerine "Felaketler Anası kralımızın mektubunu açınca ve altında imzasını görünce, son derece sevindi; hemen o saat ve o anda, yol hazırlıklarına koyuldu ve kendisiyle birlikte yola çıkmak üzere Safiye Sultanı ve Konstantiniyye Rumlarının en seçkinlerinden yüz savaşçı çağırdı. Sonra gelişini haber vermek üzere benden öncülük etmemi istedi" demiş.

Bunun üzerine Vezir Dendan ayağa kalkmış ve hükümdara "İnançsız yaşlı kadının düzenleyebileceği tuzakları ve nankörlükleri bozmak yerinde olacaktır. Batılı Hıristiyanların giysilerine bürünerek kılık değiştirdikten sonra onu karşılamaya gidelim; yanımıza da yine Kayseriyye'nin eski geleneklerine göre giyinmiş bin seçkin savaşçı alalım!" demiş. İki hükümdar işitip itaat ettiklerini söyleyerek onu yanıtlamışlar ve büyük vezirin kendilerine önerdiği yolda davranmışlar. Nüzhet onları bu tuhaf kılık içinde görünce "Gerçekten, sizleri daha önce tanımış olmasaydım, Frenk olduğunuza inanırdım!" demiş. Bunun üzerine saraydan çıkarıp bin savaşçının başına geçerek Felaketler Anası'nı karşılamaya gitmişler.

Ve bir süre sonra kadın belirmiş. Bunun üzerine Rumzan, Vezir Dendan ile Kânmekân'a "Yaşlı hainin önüne ilk benim çıkmama izin ver; çünkü beni zaten tanır ve benden sakınmaz!" demiş. Ve atını ileri sürmüş. Ve birkaç dakika sonra Felaketler Anası'nın yanına ulaşmış.

Bunun üzerine Rumzan, hemen atından yere atlamış; yaşlı kadın da onu tanıyarak, atından aynı şekilde inip boynuna atılmış. Bunun üzerine Kral Rumzan onu kollarına almış, gözlerini gözlerine dikmiş; onu sarıp öylesine kuvvetle ve uzun süre sıkmış ki kadın, tüm atları ürküten ve yoldaki taşları kaldırıp atlıların başlarına yağdıran müthiş bir yellenme koparmış!

Aynı anda, bin savaşçı atlarını dörtnal sürerek daireyi sıklaştırmışlar ve yüz Hıristiyana silahlarını yere atmalarını haykır-

mışlar; ve göz açıp kapayıncaya kadar kısa bir sürede, hepsini tutsak etmişler; Vezir Dendan da Safiye Sultan'a doğru ilerleyerek önünde saygı duruşunda bulunmuş; ve birkaç saniyede durumu kendisine açıklamış; bu sırada Felaketler Anası sımsıkı bağlanmış; sonunda mahvolduğunu anlamış ve uzun uzun giysilerine işemiş.

Sonra hepsi birden Kayseriyye'ye geri dönmüş; oradan da hemen Bağdat doğrultusunda yola çıkılmış; ve olaysız ve süratle oraya ulaşmışlar.

Bunun üzerine hükümdarlar tüm kenti ışıklandırıp süslemişler ve tellallar bağırtarak bütün halkı saray önünde toplanmaya çağırmışlar. Ve tüm meydanlar ve tüm sokaklar kadın erkek ve çoluk çocukla dolunca uyuz bir eşek, sırtında tersine bindirilmiş olarak bağlanmış Felaketler Anası olduğu halde, saray kapısından çıkmış. Başında üstüne dışkı yığılmış bir kızıl taç varmış. Önünde yürüyen bir tellal, Doğu ile Batı üzerindeki uğursuzlukların ilk nedeni olarak belirttiği alçak yaşlı kadının yaptığı başlıca kötülükleri yüksek sesle anlatıyormuş.

Tüm kadın, erkek ve çocuklar yüzüne tükürdükten sonra, onu ayaklarından Bağdat'ın büyük kapısına asmışlar! Ve kıçından çıkan iğrenç ruhunu İblis'e teslim eden felaket dolu pislik, efsanevi yellenmeleriyle ünlü, kurnaz, politikacı, sapık, inançsız Şavahi Ümmü'd-Devahi böylece can vermiş. Onun ihanetlerine karşılık Baht da ona ihanet etmiş ve onun ölümü, iman ehlinin Konstantiniyye'yi almasına ve gelecekte İslam'ın Doğu'daki kesin zaferine ve genişlik ve uzunluğu içinde Tanrı'nın topraklarında İslamın barış içinde yaşamasına yol açan olayların muştucusu olmuş!

Yüz Hıristiyan savaşçı da kendi ülkelerine geri dönmek istemediklerinden Müslümanların sade inançlarına kendi arzularıyla özgürce bağlanmışlar.

Ve hükümdarlar ile Vezir Dendan en usta kâtiplere, gelecek kuşaklara sağlam birer ibret oluştursun diye, tüm ayrıntılarıyla olayları yıllıklara geçirmeleri için emirler vermişler.

"Ve ey bahtıgüzel şah" diyerek Şehriyar'a seslenip sözünü sürdürmüş Şehrazad; "Ömerü'n-Neman'ın ve iki harika oğlu Şarkân ile

Davü'l-Mekân'ın, Ebrize Ece'nin, Sultan Talihin Kudreti'nin ve Sultan Nüzhet'in, Büyük Vezir Dendan'ın ve Rumzan ile Kânmekân'ın öyküleri böyleymiş!" demiş.

Bunun üzerine, ilk kez, Şah Şehriyar, masalları söyleyen Şehrazad'a sevecenlikle bakarak ona "Ey Şehrazad, Allah için! Seni dinleyen şu küçük kız kardeşin, sözlerinin kulağa ne kadar hoş geldiğini ve tazelikleri içinde ne denli zevkli olduklarını söylediğinde ne kadar da haklıymış! Gerçekte, sen bana, bunca genç kızı öldürmekten dolayı pişmanlık duyurmaya başladın; ve sanırım sonunda, öbürleri gibi seni de öldürmek yolunda ettiğim yemini bana tümüyle unutturacaksın!" demiş.

Küçük Dünyazad da, sokulduğu halının üzerinden kalkarak "Ablacığım, bu öykün ne kadar hayranlık uyandırıcı idi. Nüzhet'i ve onun söylediği sözleri ve genç kızların söylediklerini ne kadar çok sevdim! Hele Felaketler Anası'nın ölümüne ne çok sevindim! Bunların hepsi harikaydı!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad, kız kardeşine bakıp gülümsemiş. Sonra da ona "Fakat, ya konuşan hayvanların ve kuşların öykülerini işitince ne diyeceksin bakalım?" demiş. Dünyazad da "Abla, sana rica ediyorum, hayvanlar ve kuşlar üzerine de bana biraz söz et! Her halde çok zevkli olacak, özellikle senin ağzından anlatılınca!" diye haykırmış. Ama Şehrazad "Tüm dostça yüreğimle! Ama efendimiz şahın buna izin vermesinden sonra ve de uykusuz kalmaya dayanabilirse!" demiş. Şah Şehriyar da, çok şaşırarak ona "Ama hayvanlar ve kuşlar nasıl konuşabilirler? Sonra hangi dilde konuşurlar?" demiş. Şehrazad da "Sırf Arapça ve nesir ya da kafiyeli ve ölçülü olarak!" demiş. Bunu duyan Şah Şehriyar "Gerçekte, ey Şehrazad, senin bahtın üzerine bilmediğim bu şeyleri bana anlatmadan önce hiçbir kararda bulunmak istemiyorum. Çünkü ben bugüne kadar insan konuşmasından başkasına tanıklık etmedim; ve insanların çoğunun anlamadıkları varlıkların ne düşündüğünü öğrenmek de canımı sıkmaz!" demiş.

Bunun üzerine, gecenin akıp gitmekte olduğunu gören Şehrazad, şaha, ertesi güne kadar beklemesini rica etmiş. Şehriyar da, duymakta olduğu sabırsızlığa karşın buna uymayı yeğ tutmuş. Güzel Şehrazad'ı kollarına almış ve sabaha kadar sarmaşmışlar.

Ama yüz kırk altıncı gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Hayvanların ve Kuşların Hoş Öyküleri

Kaz, Tavus ve Dişi Tavus Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, eski zamanlarda ve çağın ve anın gerilerindeki yıllarda, eşi ile birlikte, deniz kıyılarında bulunmaktan ve oralara kadar uzanan içi akarsularla dolu ve kuş sesleriyle şenlenen ormanlarda dolaşmaktan hoşlanan bir tavuskuşu varmış. Gündüzün, iki kuş sessizce yiyecek arar; gece gelince de, genç dişinin güzelliğine hayranlık duymada aşırı hevesler besleyebilecek herhangi bir komşudan sakınmış olmak için sık yapraklı bir ağaçta tünerlermiş.

Ve yaşamlarını Tanrı'ya şükrederek barış ve hoşnutluk içinde böylece sürdürmekteymişler.

Günün birinde, erkek tavus, hava ve çevre değiştirmek için, dişisine, kıyıdan görülmekte olan karşı yakadaki bir adanın yöresinde gezinti yapmalarını önermiş. Dişi tavus da işitip itaat ettiğini bildirince, ikisi birlikte uçarak adaya gitmişler. Bu ada, güzel meyve ağaçlarıyla ve pek çok akarsuyla donanmış bulunuyormuş. Tavus ile eşi, bu serinlik içinde gezmekten son kertede büyülenmişler ve bir zaman tüm meyvelerden tadarak ve tatlı ve yeğni sudan içerek oyalanmışlar.

Tam artık kendi yerlerine dönmeye karar verdikleri bir sırada, kendilerine doğru, kanat çırparak, korku içinde bir kazın yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bütün tüyleri ürpererek, kaz, onlara yaklaşmış, onlara sığınmak ve korunmak istemiş; tavus ile eşi de, onu tüm içtenlikleriyle kabullenmekten geri durmamışlar; dişi tavus da olanca kibarlığıyla onunla konuşmaya başlayarak kaza "Bizim yöremize hoş geldin! Aramızda dostluk ve

yakınlık bulacaksın!" demiş. Bunun üzerine kaz, sakinleşmeye başlamış; ve erkek tavus, bu kazın şaşırtıcı bir öyküsü olabileceğini düşünerek, ona babacan bir tavırla "Hayrola, ne oldu da, bu kadar korktun?" diye sormuş. Kaz da "Başıma gelen olaydan ve âdemoğlunun esinlediği müthiş korkudan ötürü şimdi bile hasta gibiyim! Ah! Allah korusun bizi! Allah sakınsın bizi âdemoğlundan!" diye yanıt vermiş. Tavus da, çok üzülerek ona "Sakin ol, iyi yürekli kaz, sakin ol!" demiş. Dişi tavus da "Nasıl olur da ademoğlu denizin ortasında kurulu bir adaya ulaşabilir?" diye sorunca, kaz onlara "Korkularımı unutturmak ve yüreğime su serpmek için sizi yoluma çıkarana şükürler olsun!" demiş. Dişi tavus da "Ey kız kardeşim, Beni Âdem'in sana esinlediği korkunun nedenini ve başına gelmiş olan olayı bize anlat!" demiş. Kaz da şu öyküyü anlatmış:

Ey göz kamaştırıcı tavus ve sen onun konuksever tatlı eşi, bilin ki, ben çocukluğumdan beri bu adada oturur ve hiçbir hoşnutsuzluk ve kaygı duymadan, ruhumu tedirgin edebilecek ya da yaşamımı gölgeleyebilecek hiçbir olay olmadan yaşar dururum. Ancak, önceki gece, başım kanatlarım arasında uyurken, rüyada bir Beni Âdem'in benimle konuşmak üzere yanıma yaklaştığını gördüm; konuşma girişimine yanıt vermek üzere idim ki, bana bir sesin "Dikkat et, ey kaz, dikkat et! Kendini âdemoğlundan ve onun dilinden ve davranışının hainliğinden sakın! Ve bu konuda şu şiirin anlattıklarını da unutma:

> O sana dilin ucundaki bir tadı tattırır; ama bu, sinsi tilki gibi, seni ansızın bastırmak içindir.

Çünkü ey zavallı kaz, iyi bil ki, Beni Âdem, hilede öyle bir dereceye ulaşmıştır ki, isterse, suların koynunda yaşayanları çekmeyi ve denizden en vahşi canavarları bile çıkarmayı bilir; gökyüzünde sakince uçan kartalları, sadece kurutulmuş çamurdan yaptığı bir topakla vurarak bir kitle halinde yükseklerden tepe taklak düşürebilir; ve de öylesine haindir ki, tüm zabınlığına karşın fili yenebilir ve gereç yapmak üzere savunma araçlarını sökerek ehlileştirir. "Ah kaz, kaç! kaç!" dediğini duydum.

Bu etkiyle uykumdan sıçrayarak uyandım ve ardıma bakmaksızın, korkuya kapılarak, boynumu uzatıp kanatlarımı gererek kaçtım. Ve orada, burada, gücümü yitirdiğimi hissedinceye kadar avare dolaşıp durdum; bu sırada bir dağ eteğine ulaşarak bir kaya ardında yüreğim korku ve yorgunluktan çarparak bir an durdum. Göğsüm, Beni Âdem'in korkusuyla fena halde sıkışmıştı! Ve bundan ötürü, ne bir şey yiyebiliyor ne de bir şey içebiliyordum; ve açlık ve susuzluk içimi kıyıyordu! Ne yapacağımı bilemiyor ve yerimden kıpırdayamıyordum. Tam o sırada, karşımda bir mağaranın girişinde, bende güven ve sevecenlik uyandıran, iyi ve tatlı bakışlı, al yeleli genç bir arslanın karşıma çıktığını gördüm. Genç arslan da beni fark etti; mahcupluğum ve görünüşümün onda uyandırdığı izlenimle büyük bir neşeye kapıldığının işaretlerini gösterdi. Ve de bana seslenip "Ey kibar çocuk, yaklaş da benimle biraz konuş!" dedi. Beni çağırmasından duygulandım, alçak gönüllülükle ona doğru ilerledim; o da bana "Senin adın ne? Ve hangi cinstensin?" diye sordu; ona "Bana kaz derler! Ve kuş cinsindenim!" diye yanıt verdim. Bana "Seni titrerken ve korkmuş görüyorum, nedenini de bilmiyorum!" dedi. O zaman kendisine, rüyamda görüp işittiklerimi anlattım. Bana "Ben de benzeri bir rüya gördüm ve rüyamı arslan babama anlattım; bana âdemoğlundan korunmamı ve onun hile ve hainliklerinden son derece sakınmamı öğütledi! Ama bu güne kadar şu Beni Âdem denen varlıkla hiç karşılaşmadım!" dedi.

Genç arslanın bu sözlerini işitince, korkum daha da arttı ve "Artık yapılacak şeyde kararsızlık göstermenin yeri yok! Bu felaketten kurtulmamızın zamanıdır; ve ey hayvanların sultanının oğlu, Beni Âdem'i öldürmenin onurunu tatmak senin şanına düşer! Bunu yaparak tüm gökyüzünde, yeryüzünde ve suda yaşayan yaratıkların gözlerinde ünün yükselecektir!" diye haykırdım. Bu tutumla onu yüreklendirmeye ve ortak düşmanımızı araştırmaya karar verinceye kadar genç arslanı övmeyi sürdürdüm.

Bunun üzerine genç arslan mağaradan çıktı ve beni kendisini izlemeye çağırdı; ve kuyruğuyla sırtını döverek gururla yürürken onu ardından izledim. Ve böylece, ben onun ardında olduğum halde adımlarını izlemekte güçlük çeksem de, birlikte

yürüdük. Sonunda önümüzde yükselen bir toz dağılınca, atlayıp zıplayarak, bazen de yere atılıp nalları havada yuvarlanan semersiz, yularsız, çırçıplak bir eşek gördük. Bunu görünce, dostum genç arslan çok şaşırdı; çünkü ana babası onun o güne kadar mağaradan çıkmasına hiç izin vermemişlerdi; ve söz konusu eşeğe uzaktan seslenerek, ona "Hey sen! Buraya gel!" diye haykırdı. Öteki de hemen onun istediğini yerine getirdi; dostum ona "Akılsız hayvan, neden böyle davranıyorsun? Ve de sen hayvanlar içinde hangi cinstensin?" diye haykırarak sordu. O da "Ben, eşek cinsinden senin kölen eşeğim!" diye yanıt verdi. Arslan ona "Peki buralara niçin geldin?" diye sordu. O da "Ey sultanımızın oğlu, Beni Âdem'den kaçmak için!" diye yanıt verdi. Bunu duyan genç arslan gülmeye başladı ve ona "Nasıl, bunca boyun ve iriliğinle Beni Âdem'i korkutamıyor musun?" dedi. Eşek, bilgiç bir tavırla başını sallayarak "Ey sultanımızın oğlu! Görüyorum ki, sen bu kötü varlığı tanımıyorsun! Ben eğer ondan korkuyorsam, ölümümü istemesinden değil! Bundan da kötüsünü ister o! Korkum bana göstereceği davranıştan ötürüdür. Gerçekte, ben genç ve sağlam oldukça onu sırtımda taşırım; ve bu maksatla sırtıma semer diye bir şey vururlar; karnıma kolan diye bir şey sararlar; kuyruğumun ardına şimdi adını unuttuğum, ama en narin yerlerimi acımasızca inciten bir halka koyarlar; ağzıma da, dilimi damağımı kan içinde bırakan gem dedikleri bir demir parçası geçirirler. Ve de bundan sonra sırtıma binerler ve takatımın üstünde bir hızla beni sürerler; boynumu dürterler, kıçıma çuvaldız batırırlar. Yorgunluktan hızımı keser gibi olsam, korkunç lanetler ve eşek halimde bile tüylerimi ürperten kaba küfürler savururlar; çünkü herkesin önünde beni: 'Pezevenk! Orospu çocuğu! Oğlancının oğlu! Kız kardeşinin kıçı! Kancık budalası! Ve daha neler neler!' diye adlandırırlar. Ve şayet, kötü bir rastlantıyla, göğsümün darlığını gidermek için yellenmeye kalkarsam, artık hiddetleri sınır tanımaz hale gelir; sana saygımdan ötürü, ey sultanımızın oğlu, benzer durumlarda bana tüm yaptıklarını ve tüm söylediklerini burada tekrarlamayayım! Ancak ferahlamak üzere en sevdiğim davranışta bulunmak için, onun çok uzaklarda, benimse tek başıma bulunduğumdan emin olduğum zamanı kollamak zorundayım! Ama hepsi bu kadar

değil! Yaşlandığımda, beni, sırtıma tahta bir semer yerleştirerek koca su küpleri yükleyen sucuya satar; bu duruma da çok geçmeden açlıktan ölünceye kadar katlanırım. O zaman da cesedimi çöplüklerdeki sokak köpeklerine atarlar! İşte, ey sultanımın oğlu, Beni Âdem'in bana uygun gördüğü uğursuz yaşam budur. Ah! Yaratıklar arasında benimkine benzer bahtı olan başkası var mıdır? Sen söyle, ey iyi yürekli ve nazik kaz!" demiş.

Bunun üzerine, ben, ey efendilerim, dehşetten ve acımadan titrediğimi hissettim. Heyecan ve titremenin son sınırında "Ey efendimiz arslan, gerçekten, bu eşeğin özrü geçerlidir! Çünkü, anlattıklarını dinlemek bile beni öldürecekti!" diye haykırdım. Genç arslan da eşeğin bırakıp gitmek üzere olduğunu anlayınca ona "Neden acele ediyorsun, arkadaş! Hele biraz daha kal! Çünkü benim çok ilgimi çektin! Senin Beni Âdem'e gitmek için bana kılavuzluk etmenden memnun olacağım!" diye haykırmış. Ama eşek "Özür dilerim, efendim! Ama ben onunla kendi aramda bir günlük ara bulunmasını yeğlerim; çünkü zaten kendime onun hainliklerinden ve düzenlerinden korunmak için güvenli bir yer aramak üzere idim. Ve sonra, izninle, şimdi, onun duymayacağından emin bulunduğum bir yerde keyfimce rahatlamak ve havadan yararlanmak istiyorum!" diye yanıt verdi. Ve bu sözleri söyledikten sonra, eşek uzun uzadıya anırdı ve bunu izleyerek birbirini izleyen üç yüz kadar şahane yellenme kopardı. Sonra epeyce bir süre çimenler üzerinde yuvarlandı ve uzaktan bir toz görerek ayağa kalkıp ilkin bir kulağını, sonra ikincisini dikti ve gözlerini çevirip baktıktan sonra bize çabucak sırtını dönerek çekip gitti ve gözden kayboldu.

Toz dağılınca, alnı bir gümüş dirhem büyüklüğünde ak tüyle damgalı ve ayaklarının nal kesiminin hemen üstü yine beyaz tüylerin oluşturduğu halkalarla süslü ve çok hoş bir sesle kişneyen güzel, dengeli ve mağrur, yağız bir at göründü; ve bize doğru geldi. Dostum genç arslanı görünce, onun onuruna saygıyla durdu ve yavaşça çekilmek istedi. Ama arslan, onun zarafetiyle son kertede büyülenmiş ve görünümüyle başı dönmüş olduğundan, kendisine "Sen kimsin, ey güzel hayvan? Ve bu sonsuz tenhalıkta neden böyle koşuyorsun? Ve de bu tedirgin halin nedir?" diye sordu. O da "Ey hayvanların sultanı, ben

atlar içinden bir atım! Yaklaşan Beni Âdem'den sakınmak için kaçıyorum!" diye yanıtladı.

Bu sözleri duyan arslan, son kertede şaşırmış ve ata "Böyle konuşma, ey at! Senin Allah vergisi gücünle, geniş sağrın ve de boy bosunla Beni Âdem'den korkmuş olman gerçekten çok ayıp! İstersen bir tek çiftenle onu yere serersin! Bana baksana! Ben senin kadar da iri kıyım değilim; öyleyken bu titreyen kibar kaza, Beni Âdem'e saldırıp onu öldürerek ya da yiyip bitirerek korkularından kurtarmayı vaat ettim. Böylece bu zavallı kazı evine yollayıp ailesine kavuşmasını sağlayarak zevk duyacağım!" dedi.

At, dostunun bu sözlerini işitince, mahzun bir gülümsemeyle bakıp ona "Bu tür fikirleri kafandan çıkar, ey sultanımın oğlu ve de benim cinsim, kudretim, boyum ve hızım üzerine hayaller kurma! Zira bütün bunlar Beni Âdem'in kurnazlıkları yanında birer hiçtir. Ve bil ki, bir kez eline düşersem, keyfince beni evcilleştirmenin yollarını bulacaktır. Bu maksatla, ayaklarıma kıldan ve kenevirden bukağılar koyar; ve başımı duvardaki boyumdan yüksek bir halkaya bağlar; öyle ki artık ne kıpırdayabilir, ne oturabilir ne de yatabilirim. Hepsi bu kadar da değil! Üzerime binmek isteyince, sırtıma eyer denilen bir şey koyar ve karnıma beni öldürürcesine sıkıştıran iki kolan sarar; ağzıma bir çelik parçası sıkıştırarak istediği yöne doğrultmak için dizginler aracılığıyla onu çekiştirir; ve bir kez sırtıma binince, üzengi denen şeyle yanımı yöremi delerek kanımı akıtır! Ama bununla da yetinmez! Yaşlanıp da boynum yeterince bükülgen ve dayanıklı olamayınca ve kaslarımı kendi isteğince hız sağlamak üzere kullanamayınca, çökünceye kadar, gece gündüz değirmen taşı çevirmek üzere beni değirmenciye satar. O da beni at kasabına satar! İşte Beni Âdem'in elinde benim bahtım budur!" dedi.

Bunun üzerine genç arslan işittiklerinden çok etkilendi ve ata "Benim hepinizin Beni Âdem diye adlandırdığınız bu felaket saçan yaratıktan kesinlikle kurtulmam gerektiğini anlıyorum. Öyleyse, söyle bana ey at, bu Beni Âdem nerededir ve nasıl tanınır?" diye sordu; at da "Onu ben öğleye doğru terk ettim. Şimdi benim peşimdedir, şu yandan koşar gelir!" dedi.

Gerçekten, daha bu sözler onun ağzından henüz çıkmışken, yükselen bir toz ona öylesine korku verdi ki, özür dilemeye bile

vakit bulamadan at, müthiş bir dörtnalla bizi terk etti. Tozun belirdiği yanda da, bize doğru iri adımlar atarak korkmuş, boynunu uzatarak çılgınca böğüren bir devenin belirdiğini gördük.

Ölçüyü aşarcasına iri olan bu hayvanın görünümüyle arslan onun Beni Âdem olabileceğine hükmetti ve bana danışmadan, ona doğru gidip tam üzerine sıçrayarak boğacağı sırada tüm sesimle ona "Ey sultanımın oğlu, dur! Bu, Beni Âdem değil! Zavallı bir devedir, hayvanların da en zararsızıdır! Ve de kuşkusuz Beni Âdem'in yaklaşmasını sezerek kaçmaktadır!" Bunun üzerine genç arslan tam zamanında durdu ve çok afallayarak deveye "Gerçekten, sen de mi, ey iri kıyım hayvan, bu yaratıktan korkuyorsun? Eğer onu altında ezemiyorsan bu iri ayaklarınla ne iş görüyorsun?" diye sordu. Deve de ağır ağır başını salladı ve gözleriyle kâbus görüyormuşçasına kederle "Ey sultanın oğlu, burun deliklerime bak! Hâlâ ademoğlunun beni evcilleştirmek ve yönetmek için burnuma geçirdiği kıldan halka yüzünden delik deşik! Bu halkanın bağlı bulunduğu ipi Beni Âdem küçük bir çocuğun eline verir; o da küçük bir eşeğe binerek beni ve bir sürü deveyi birbirine bağlı olarak keyfince güder! Sırtıma bak! Yüzyıllardan beri yüklemekten bıkmadıkları yüklerle kambur! Bacaklarıma bak! Çöllerde uzun yolculuklar sırasında kumlarda ve taşlarda zorlanmaktan ötürü nasırlaşmış ve eğri büğrü! Ama hepsi bu kadar değil! Bil ki, yaşlanınca, bunca uykusuz geceler ve bunca durup dinlenme bilmeden geçen günler sonunda, yaşlılığıma ve sabrıma saygı gösterilecek yerde, hâlâ da, kocamış derimden ve kemiklerimden yararlanmak için beni kasaplara satar; onlar da etimi fakirlere, derimi debbağlara, tüylerimi örücülere, bükücülere satar! İşte Beni Âdem'in bana düzenli olarak uyguladığı işlem budur!" diye yanıt verdi.

Devenin bu sözlerini duyunca, genç arslan, sınırsız bir nefret duydu; ve kükreyerek çenelerini oynattı ve pençeleriyle toprağı dövdü; sonra da deveye "Çabuk bana Beni Âdem'i nerede bıraktığını söyle!" dedi. Deve de "Beni aramaya çıkmıştır; çok geçmeden görünür. Ve de lütfen, ey sultanın oğlu, beni bırak, buradan göçerek doğduğum yerden başka ülkelere kaçayım! Zira ne çölün sessizliği ne de en bilinmeyen topraklar onun araştırmalarından beni gizleyebilir!" dedi. Bunun üzerine arslan ona "Ey

deve, inan bana! Biraz daha bekle, Beni Âdem'e nasıl saldıracak ve onu yere yıkıp kemiklerini ezecek ve kanını içerek etinden gıdalanacağım, göreceksin!" dedi. Ama deve, bütün gövdesini örten tüyleri bütünüyle titrerken "İzin ver, ey sultanın oğlu! Ben yine de buradan gitmeyi yeğlerim! Çünkü şair demiştir ki:

> İçinde barındığın çadır altında veya ait bulunduğun ülkede bile, hoşa gitmeyen bir yüz görürsen; yapılacak tek bir şey vardır: Çadırını ona ver, ülkeni de; ve düzen bozup yola çık!"

Ve çok doğru olan bu dizeleri okuduktan sonra, iyi yürekli deve, arslanın önünde saygı duruşunda bulundu ve ayağa kalktı; onun hemen uzaklara doğru sallanarak uzaklaştığını gördük. Deve henüz gözden kaybolmuştu ki, birdenbire nereden çıktığını bilemediğim ufak tefek cılız görünümlü, kurnaz tavırlı, derisi buruşuk bir yaşlı kişi belirdi; sırtında, marangozluk gereçleri koyduğu, bir sepet, başında da altı büyük tahta parçası taşıyordu.

Onu görünce, ey efendilerim, yol arkadaşımı uyaracak bir feryat bile koparacak güç bulamadım ve elden ayaktan kesilerek yere yuvarlandım, genç arslana gelince, bu garip görünüşlü adamın görünümünden çok zevklenerek, onu daha yakından incelemek üzere yanına yaklaştı; marangoz onun önünde yerlere kadar eğilerek alçak gönüllü bir sesle "Ey kudretli ve şanlı sultan, ey yaratıklar arasında en yüce sırada bulunan sen! Sana hayırlı akşamlar diler ve Tanrı'dan evrendeki yerini daha da yüceltmesini, kudretini, erdemlerini arttırmasını dilerim! Ben, düşmanım yüzünden beni felaketlerden korunmak için senden yardım istemeye gelmiş baskı altında bulunan biriyim!" dedi. Ve ağlamaya başladı.

Bunu gören genç arslan, onun gözyaşlarından ve felakete uğramış halinden çok etkilenerek sesini tatlılaştırdı ve "Seni kim baskı altında tutuyor? Ve sen, ey tanıdığım tüm hayvanlar içinde en konuşkanı ve hepsinin en çirkini olsan da en temizi de olan, kimsin sen?" diye sordu. Öteki "Ey hayvanların efendisi, benim cinsimi sorarsan, ben marangoz taifesindenim! Beni baskı altında tutansa, Beni Âdem'dir! Ah! Sultan Arslan, Tanrı seni, Beni Âdem'in hainliklerinden korusun! Her gün, şafaktan başlayarak

kendi rahatı için beni çalıştırır ve karşılığını hiç ödemez; ben de açlıktan imanım gevrediğinden; onun adına çalışmayı reddettim; ve oturduğu kentlerden kaçarak uzaklaştım!"

Bu sözleri duyan genç arslan hatın sayılır bir hiddete kapıldı; kükredi, sıçradı, soluk soluğa, köpük köpüğe kaldı; ve gözlerinden kıvılcımlar saçarak "Ama, bu uğursuz Beni Âdem nerede? Söyleyin ki, dişlerimle parçalayayım ve tüm kurbanlarının öcünü alayım!" diye haykırdı. Adam "Neredeyse belirdiğini göreceksin! Çünkü evinin doğramasını yapacak kimseyi bulamayınca kızgın bir halde benim peşime düştü" dedi. Arslan da "Ama sen, doğramacı hayvan, böyle ufak adımlarla ve pençelerinden güven duymaksızın, ne yana kaçıp kurtulacaksın?" diye sordu. Adam da "Doğruca, ulaklarından bir hayvan göndererek kendisine sağlam bir kulübe yapmam ve böylece içine girip bu yörelerden çıkıp geleceği haberleri duyulmuş olan ademoğlundan kurtulması için beni çağıran baban arslanın veziri pars hazretlerini bulmaya gidiyorum. Bundan dolayıdır ki, beni bu keresteleri ve gereçleri taşırken görüyorsun!" dedi.

Genç arslan bu sözleri işitince, parsı çok kıskandı ve marangoza "Vallahi! Babamın vezirinin, bizimkilerden önce siparişlerini vermesi, çok büyük küstahlık! Şu anda burada kalacak, ilkin benim ihtiyacım olan kulübeyi yapacaksın! Vezir hazretlerine gelince, bekleyebilir!" dedi. Ama marangoz gidecekmiş gibi davranarak genç arslana "Ey sultanın oğlu, parsın buyurduğu işi bitirir bitirmez geri geleceğime dair sana söz veririm; çünkü onun hiddetinden korkarım! O zaman sana bir kulübe değil, bir saray yaparım!" dedi. Ama arslan hiçbir şey işitmek istemedi; hatta hiddete kapılarak onu sadece korkutmak için şaka tarzında marangozun üzerine atıldı; ve pençesini göğsüne dayadı. Sırf bir okşayıştan başka bir şey olmayan bu davranışla küçük adam dengesini yitirdi ve keresteleri ve gereçleriyle yere yıkıldı. Arslan da onu korku içinde ve zavallı adamın yüzünü bozuma uğramış görerek kahkahalar kopardı. Marangoz bundan dolayı içinden duyduğu büyük can sıkıntısına karşın, bunu belli etmedi, hatta dalkavukça bir gülümseyişle durumu idare ederek ağır ağır işe koyuldu. Aslında, onun dilediği ve uğrunda buraya geldiği maksadı da buydu!

Arslanın her yönden istekle ölçülerini aldı ve birkaç dakikada sadece dar bir çıkış yeri olan sağlam bir kafes yaptı; ve dışarıdan içeriye doğru büyük çiviler çakarak; orada burada da pek büyük olmayan delikler bıraktı; ve bu işi bitince, arslanı, saygıyla, malına sahip olması için çağırdı. Arslan ilkin kararsız davrandı ve adama "Aslında, bu bana dar göründü ve içine nasıl girebileceğimi hiç kestiremedim!" dedi. Adam da "Başını eğ ve sürünerek gir; bir kez içine girsen, orada rahat edeceksin!" dedi. Bunun üzerine arslan eğildi ve bükülgen bedeni kayarak ve dışarıda sadece kuyruğunu bırakarak içeri girdi. Ama marangoz bu kuyruğu çabucak sarıp sarmalayarak geri kalan kısımla birlikte içeri sokuverdi; ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda kapıyı kapayıp sıkı sıkıya çiviledi.

Arslan ilkin kıpırdayıp gerilmeye çalıştı, ama çivilerin keskin uçları derisine girdi ve her yanda şişlendi; o da duyduğu acıdan haykırmaya başladı ve "Hey marangoz, inşa ettiğin bu dar ve her yanıma batıp acıtan bu sivri uçlar ne oluyor?" diye haykırdı.

Bu sözleri duyan adam bir zafer çığlığı atıp arslana "Bunlar Beni Âdem çivileridir! Ey çöl köpeği, artık öğrenmelisin ki, ben Beni Âdem, tüm çirkinliğim, korkaklık ve zayıflığıma karşın cesaretin, kuvvetin ve güzelliğin üzerine zafer kazanabilirim!" dedi. Ve bu korkunç sözleri söyleyerek bir meşale yaktı ve kafesin yöresine çalı çırpı yığarak hepsini ateşe verdi. Ve ben, korku ve dehşetten elim ayağım tutulmuş, zavallı dostumun canlı canlı yanarak en feci şekilde can verdiğini gördüm. Ve Beni Âdem, toprağa serilip yattığımdan beni fark etmeden zafer çığlıkları atarak oradan uzaklaştı.

Bunun üzerine ben de, uzun süre sonra, içim korku dolu ayağa kalkıp ters doğrultuda oradan uzaklaşabildim. Ve böylece bahtım beni buraya getirerek sizinle karşılaştırdı, ey merhametli efendilerim, demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz kırk yedinci gece olunca, söze başlamış:

Tavusla eşi, kazın bu öyküsünü duyunca, duyarlığın son kertesinde duygulanmışlar ve dişi tavus kaza "Kardeşim, biz burada güven içindeyiz; sen de istediğin kadar ve Tanrı'nın sağlıktan sonra en değerli nimeti olan yürek ferahlığına kavuşuncaya kadar bizimle kal ve iyi de olsa, kötü de olsa kısmetimizi paylaş!" demiş. Ama kaz ona "Çok korkuyorum ben, çok korkuyorum!" demiş. Dişi tavus "Gerekmez! Ama aslında, alnına yazılı olan bahttan ne bahasına olursa olsun kaçmak isteyerek talihi zorluyorsun! Tüm borçlar ödenmelidir! Süremiz saptanmışsa, hiçbir şey bunu yok edemez! Ama seni rahatlatacak ve teselli edecek bir şey varsa, o da Adaletli Dağıtıcı'nın sağladığı mutluluk tükenmedikçe hiçbir ömrün tükenmeyeceğine olan inançtır!" demiş.

Onlar böyle birbirleriyle konuşurlarken, yörelerindeki dallar çatırdamış ve duyulan bir ayak sesi, titreyip duran kazı öylesine endişelendirmiş ki, kanatlarını çılgınca germiş ve "Kendinizi sakının! Kendinizi sakının! Yoksa bahtınız kapanacaktır kuşkusuz!" diye haykırarak denize atılmış.

Ama bu, gereksiz bir korkuymuş; çünkü dallar aralanınca, gözü nemli güzel bir karacanın başı görünmüş. Dişi tavus da kaza "Kardeşim, böyle korkma! Çabuk geri dön! Yeni bir konuğumuz var! Senin kuş cinsinden olduğun gibi, hayvan ırkından olan kibar bir karaca! Asla kanlı et yemez o; yerin otlarını ve bitkilerini yer! Gel! Artık kendini böyle durumlara sokma! Zira keder ve kaygılardan çok hiçbir şey bedeni bitirip yok etmez!" diye haykırmış.

Bunun üzerine kaz, kalçalarını oynata oynata geri gelmiş; karaca da, alışılagelen selamlaşmalardan sonra, onlara "Bu yerlere ilk kez geliyorum; buradan daha verimli toprak ve daha taze ve daha imrenilesi otlar görülmemiştir! Sizinle arkadaşlık etmeme ve Tanrı'nın nimetlerinden sizinle birlikte yararlanmama izin verin!" demiş. Üçü birden ona "Başlarımız, gözlerimiz üstüne, ey görgülü karaca! Burada rahatlık, aile ilgisi ve kolaylık bulacaksın!" demişler. Sonra hep birden uzun bir süre yiyip içmeye ve güzelim havayı solumaya koyulmuşlar.

Ama sabah ve akşam ibadetlerini yerine getirmeyi de savsaklamamışlar; yalnız kaz, artık barışa kavuşmakla Adalet Dağıtıcı'ya karşı görevlerini unutmuş.

Dolayısıyla Tanrı'ya karşı bu nankörlüğünü yaşamıyla ödemiş.

Gerçekten, bir sabah, kazaya uğramış bir gemi kıyıya vurmuş; ve içindeki tayfalar adaya çıkmışlar ve tavus, eşi, kaz ve karacadan oluşan topluluğun farkına varınca, çabucak yaklaşmışlar. Bunu gören iki tavus uçup bir ağacın tepesine konmuş, karaca kaçıp birkaç sıçrayışta gözden kaybolmuş; sadece kaz şaşırmış kalmış ve oraya buraya kaçmaya çalışmış; fakat bunu hemencecik fark edip adadaki ilk yemekleri olsun diye kazı yakalamışlar.

Tavus ile eşine gelince, kendi doğdukları ormana yeniden kavuşmak üzere adayı terk etmeden önce, gizlice yaklaşıp kazın başına gelenleri öğrenmek istemiş ve onu, boğazlanırken görmüşler. Bundan sonra dostları karacayı yörede arayıp bulmuş ve selamlaşıp yakalarını sıyırdıkları tehlikeden ötürü birbirlerini kutladıktan sonra karacaya zavallı kazın başına gelen son felaketi anlatmışlar. Ve üçü birden onun anısına gözyaşı dökmüş ve dişi tavus "O ne kadar tatlı, alçakgönüllü ve kibardı!" demiş. Karaca da "Çok doğru! Ama son zamanlarda Tanrı'ya karşı görevlerini savsaklıyor, onun verdiği nimetler için şükretmeyi unutuyordu!" demiş. Üçü birden yeri öperek Tanrı'ya saygı göstermişler ve şöyle haykırmışlar:

> Adil, Nasip Dağıtan, Kudretli Hükümdarların Efendisi, Her Şeyi Bilir, Yücelerin Yücesi Tanrı!
> Tüm varlıklarımızın yaratıcısı, tüm varlıklarımızın her biri üzerinde gözetici olana, herkese değim ve yeteneğine göre nasibini verene şükürler olsun!
> Gökleri açan, üzerimize yükselten ve aydınlatan Yaradan'a şükürler olsun! Toprağı yeryüzüne yayan, toprağın her yanını denizlerle kuşatan ve tüm güzelliklerle Donatan'a övgüler olsun!

Bu öyküyü anlattıktan sonra Şehrazad bir an sözünü kesmiş; Şah Şehriyar "Bu dua ne kadar hayranlık verici ve bu hayvanlar ne kadar nasipli! Ama, ey Şehrazad, hayvanlar üzerinde bildiklerin bu kadar mı?" diye haykırmış. Şehrazad da "Anlatma izni verilirse, şimdi

anlatacağımın yanında bu bir şey değil, ey şahım!" demiş. Şehriyar da "Öyleyse neden anlatmıyorsun?" demiş. Şehrazad "Hayvan öykülerini sürdürmeden önce, ey şahım, bir öncekinin sonunu bağlayacak olan ve edilen duanın Tanrı'nın ne denli hoşuna gitmiş olduğunu açıklayan bir öykü anlatmak istiyorum!" demiş. Şah Şehriyar da "İyi olur!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Çoban ile Genç Kız

Anlatırlar ki, bir zamanlar, Müslüman ülkelerde, dağlar arasında bir dağda, büyük bir bilgelik sahibi ve ateşli bir imanı olan bir çoban varmış; ve bu çoban kendi halinde ve köşesinde bahtından memnun ve sürüsünün yün ve süt ürünüyle yetinerek yaşam sürüyormuş. Kendi varlığındaki sıcaklık ve kutsanmışlık dolayısıyla tüm vahşi hayvanlar onun sürüsüne asla saldırmıyor ve kendisine o denli saygı gösteriyorlarmış ki, onu daha uzaktan görünce, haykırışları ve ulumalarıyla onu selamlıyorlarmış. Ve bu çoban, acunun kentlerinde olup bitenlerden kaygı duymadan, büyük bir mutluluk ve huzur içinde böylece uzun yıllar yaşamını sürdürmüş.

Yüce Tanrı, bir gün, onun bilgeliğinin derecesini ve erdemlerinin değerini ölçmek istemiş; ve onu sınamak için güzel bir kadını göndermekten daha kuvvetli bir yol bulamamış. Bunun üzerine meleklerinden birini kadın kılığına sokarak görevlendirmiş ve ermiş çobanı yoldan çıkarmak için bu yaratığa her çareye başvurmasını emretmiş.

Böylece, çoban, günün birinde, bir süre hasta yattıktan sonra mağarasında uzanmış dinlenirken ve içinden Yaradan'ına şükürler ederken, birdenbire pekâlâ bir oğlan çocuğu yerine de konabilecek siyah gözlü ince bir genç kızın gülerek yanına geldiğini görmüş. Birdenbire mağara kızdan yayılan kokuyla dolmuş ve çoban yaşlı etlerinin tirediğinin farkına varmış. Ama kaşlarını çatmış ve köşesinde surat asmış ve çağrılmadan gelen konuğa "Ey tanımadığım kadın, buraya ne yapmaya geldin? Ben seni çağırmadım ve sana da hiç ihtiyacım yok!" demiş.

Bunun üzerine genç kız yaklaşıp yaşlı çobanın yanına oturmuş ve ona "Yüzüme bak! Ben kadın falan değilim, henüz kızım! Ve sırf kendi zevkim ve senin erdem sahibi olduğunu işittiğim için kendimi sana vermeye geldim!" demiş. Ama yaşlı çoban, ona "Ey cehennem baştançıkarıcısı, uzaklaş buradan! Ve bırak beni ölümsüz Rabbimin ibadeti içinde yok olayım!" diye haykırmış. Ama genç kız, vücudunu tüm kıvraklığıyla oynatmış ve geri geri çekilmeye çalışan ihtiyara bakmış ve "Söyle! Niçin beni istemiyorsun? Sana boyun eğen bir ruh ve arzudan erime haline gelmiş bir beden sunuyorum! Bak bakalım gerdanım senin koyunlarının sütünden ak, çıplaklığım kaynak suyundan daha taze değil mi! Dokun saçlarıma, ey çoban! Parmaklarına anasının karnındaki kuzunun tüyünden daha yumuşak gelecektir! Çiçek açan gençliğimle ancak belirmiş olan kalçalarım ılık ve kaygandır. Ve küçük göğüslerim, çabucak gezindireceğin parmaklarınla bir yoklasan titrerler! Gel!.. Titreşen dudaklarım ağzında erisin! Gel! Gel!.. Isırınca ölmekte olan ihtiyarlara can verebilecek dişlerim var ve derimin tüm gözeneklerinden damla damla düşmeye hazır ballar dökülüyor! Gel!" diyerek iç çekmiş.

Ama yaşlı çoban, sakallarının tüm tüyleri titremekte iken "Çekil, ey şeytan! Yoksa seni şu boğumlu sopayla kovalayacağım!" diye haykırmış. Bunu gören göklerden inmiş genç kız, çılgın bir davranışla kollarını onun boynuna dolamış ve kulağına "Ben ancak tatlılaşmaya başlamış mayhoş bir meyveyim; onu ye ki, iyileşesin! Sen yasemin kokusunu bilir misin? Benim bakireliğimi koklarsan, sana yasemin kokusu kaba gelir!" diye fısıldamış.

Ama yaşlı adam "İbadetin kokusu, hiç dağılmayan tek kokudur! Defol buradan, ey baştançıkarıcı!" diye haykırmış. Ve boynundaki iki kolu sıyırıp kızı itmiş! Bunun üzerine genç kız ayağa kalkmış hafifçe ve baştan aşağı soyunup çırçıplak ve dimdik, saçlarının dalgalarında yıkanan bembeyaz vücuduyla karşısında durmuş. Ve mağaranın tenhalığında, sessizliğin çağrısı, tüm çılgınlık haykırışlarından daha müthiş imiş. Ve yaşlı adam inildemekten kendini alamamış ve bu canlı zambağı artık görmemek için başını giysisiyle örtmüş ve "Defol! Gözleri ihanet dolu

kadın! Dünya yaratıldığından beri sen bizim felaketlerimizin nedeni oldun! İlk çağların insanlarını mahvettin ve yeryüzünün çocukları arasına nifak soktun! Sana kendini kaptıranlar, ancak seni yaşamlarından atanların tadabileceği sonsuz sevinçlerden tümüyle vazgeçerler!" diye haykırmış. Ve yaşlı adam başını daha da fazla giysisinin kıvrımlarına saklamış.

Ama genç kız yeniden söze koyularak "Eskilerden kimin sözünü ediyorsun? Onların en erdemlileri bana tapınırdı ve en ağırbaşlıları bana şarkı söylerdi! Ve benim güzelliğim onları doğru yoldan saptırmazdı, ama yollarını aydınlatır ve yaşamlarına zevk katardı! Ey çoban, gerçek bilgelik, her şeyi benim bağrımda unutmaktır. Erdeme geri dön! Sana açılmaya ve gerçek bilgeliğin nimetleriyle doyurmaya bütün varlığımla hazırım!" demiş.

Bunun üzerine yaşlı adam, bütün bedeniyle duvara doğru dönmüş ve "Geri çekil, ey kötülükle dolu kişi! Senden kusarcasına nefret ediyorum! Kim bilir ne harika kimselere ihanet ettin ve ne kadar kötüleri bağrında korudun! Güzelliğin yalancı! Çünkü ibadet etmesini bilenlere, senin gösterdiğinden üstün gizli bir güzellik görünür! Çekil geriye!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan genç kız "Ey ermiş çoban! Koyunlarının sütünü iç, yününden giysilerle donan! Ve barış içindeki yüreğinle kendi köşende Tanrı'na dua et!" diye haykırmış. Ve görüntü kaybolmuş. O zaman, dağın her yanından, çobana doğru vahşi hayvanlar koşuşmaya başlamış ve önünde yer öperek ona saygı göstermişler!

Anlatısının burasında, Şehrazad durmuş ve Şah Şehriyar, ansızın hüzünlenerek ona "Ey Şehrazad, gerçekte, çoban örneği beni düşünceye saldı! Bir mağaraya çekilmemin ve saltanatımla ilgili tüm kaygılardan sonsuza dek kurtulmamın ve tüm çabamın kuzu yetiştirmek olmasının benim için daha iyi olup olmayacağını düşünüyorum. Ama daha önce Hayvanların ve Kuşların Öyküsü*'nün devamını işitmek istiyorum!" demiş.*

Yüz kırk sekizinci gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Kaplumbağa ile Balıkçılın Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, eski kitaplarımdan birinde anlatılmaktadır ki, bir balıkçıl, bir gün, bir nehir kenarında bulunuyor ve boynunu uzatmış dikkatle suyun akışını izliyormuş. Çünkü ona yaşamını sağlayan ve çocuklarını beslemeye olanak veren mesleği bunu gerektiriyormuş. Ve bunu, üzerine düşen görevi çok dürüstçe yerine getirerek durup dinlenmeden yapıyormuş.

Böylece sudaki en küçük kıpırtıyı ve en hafif dalgalanmayı gözden kaçırmayarak tünemekte olduğu kayadan bakınıp dururken, karşısında, insan ırkından irice birinin ölü gövdesinin durduğunu görmüş. Bunun üzerine cesedi incelemiş ve her yanında pek çok yaralar, kılıç ve mızrak darbelerinin izleri bulunduğunu fark etmiş. Kendi kendine "Bu, herhalde bu yoldan kötülüklerinin cezasını çekmiş bir haydut olsa gerek!" diye düşünmüş. Sonra kanatlarını kaldırmış ve "Hayırlı kullarının yaşamı için, kötülerin öldükten sonra da yararlı olmalarını sağlayan Tanrı'ya şükürler olsun!" diyerek nimetler sunucu Tanrı'ya şükretmiş. Ve ölünün üstüne konarak, birlikte yemek üzere çocuklarına götürmek için didikleyerek parçalar koparmaya başlamış. Ama birdenbire üzerindeki gökyüzünün akbaba ve atmaca gibi iri alıcı kuşların bulutuyla karardığını görmüş. Bunlar büyük daireler çizip fır dönerek gittikçe daha fazla yaklaşmaya başlamışlar.

Bunu görünce, balıkçıl, bu hava kurtları tarafından kendisinin de yenilip yutulacağı korkusuna kapılmış ve kanatlarını açarak uçup gitmiş. Birkaç saat geçtikten sonra da, nehrin ortasındaki bir adacıkta bulunan bir ağacın tepesine konmuş; ve nehrin ağzında olan bu yerde, suların akıntısıyla cesedin oraya kadar sürüklenmesini beklemiş. Ve kendi kendine dertlenerek yaşamın belirsizliğini ve talihin oynaklığını düşünmeye başlamış; ve "Çocuklarımın ve eşimin bulunduğu ülkemden ve doğumuma tanıklık eden kıyıdan uzaklaşmak zorunda kaldım! Ah, bu dünya ne boş! Hele kötü günü düşünerek bir yere bir şeyler koyacak yerde, kadere güvenerek yarınından kaygı duymayanlar için daha da boş! Daha aklı başında biri olsaydım, bu günler için yiyecek toplamış olurdum; ve hava kurtlarının, avıma sahip çıkma-

ları bana pek tedirginlik vermezdi! Ama bilgeler bize sabretmeyi öğütler. Sabredelim, bakalım!" demiş.

O, böylece düşünüp dururken, tünediği ağacın altına doğru ağır ağır yüzüp sudan çıkan bir kaplumbağanın yaklaşmakta olduğunu görmüş. Bu kaplumbağa başını kaldırınca, onu ağaç üzerinde görmüş; hemen selam verip kendisine "Nasıl oldu da ey balıkçıl, seni her zaman gördüğüm kıyıdan ayrılıp da buralara geldin?" demiş. O da "Oturduğun çadırın altına ve sana ait olan toprağa hoş olmayan bir kişi gelip orada oturmak isterse, sana yapacak tek şey kalır: çadırını ve toprağını ona bırakıp oradan tez elden ayrılmak!" demiş.

"Ve ben, ey iyi yürekli kaplumbağa, kıyımın hava kurtları tarafından işgal edilmiş bulunduğunu gördüm ve onların nahoş yüzlerinden tedirgin olmamak için, her şeyi bırakıp Tanrı bahtıma acıyasıya kadar oradan ayrılmayı yeğledim!" diye devam etmiş.

Kaplumbağa bu sözleri işitince, balıkçıla "Sorun buysa, işte ben, tüm bağlılığımla sana hizmet etmeye, gönüllü sürgünlüğün ve yoksulluğunda sana yoldaşlık etmeye hazır, karşındayım; çünkü, garibin yurdundan, sevdiklerinden uzakta ne kadar kederli olduğunu ve bilmediği kişilerin yanında sıcak bir yakınlık ve ilgi bulmasının ne denli tatlı geldiğini bilirim. Bundan dolayı, senin için ilgili ve candan bir dost olacağım!" demiş.

Bunun üzerine balıkçıl ona "Ey sıcak yürekli kaplumbağa, ey dışı sert, içi yumuşak olan! Önerinin içtenliği karşısında heyecandan ağlayacağımı duyumsuyorum. Sana çok teşekkür ederim! Ve de ilgiden yoksun olmasınlar diye gariplere konukseverlik göstermek ve bahtsız insanlara gösterilen dostluk üzerine söylediklerin ne kadar doğru! Zira, gerçekte, yaşamın, dostlar olmadan, dostlarla dertleşmek olmadan ve dostlarla gülüşüp şarkılar söylemeden ne anlamı olurdu? Bilge, o kişidir ki, yaradılışına uygun dostlar bulmasını bilir ve mesleğinin gereği düşüp kalkmak zorunda olduğu, benim kendi cinsimden olup beni kıskanan ve tuttuğum avlara ve bulduklarıma imrenen balıkçıllar gibi varlıklara bağlı kalmaz! Hele şimdi, avlarından başka şeyden söz etmeyen ve küçük yararlarını dile getiren, ama ruhlarını Tanrı'ya yöneltmeyi hiç düşünmeyen bu aşağılık, budala

arkadaşlar, benim uzaklaşmamdan kim bilir nasıl sevinmişlerdir! Onlar gagalarını hep yere dikerek yaşar dururlar. Kanatları varsa da bunları asla kullanmazlar! Ve içlerinden çoğu da, isteseler de artık uçamazlar. Ancak suya dalabilir ve çoğunlukla suyun dibinde kalırlar!" demiş.

Bu sözleri duyunca, onu sessizce dinlemekte olan kaplumbağa "Ey balıkçıl, aşağı in de seni öpeyim!" diye haykırmış. Balıkçıl da ağaçtan inmiş, kaplumbağa da onu iki gözünün arasından öpmüş ve ona "Gerçekte, ey kardeşim, incelikten tümüyle yoksun olan ve görgü kurallarından zevk almayan kendi cinsinden kuşlarla ortak yaşam için yaratılmamışsın. Sen benimle kal! Sular ortasında yitip gitmiş bu toprak köşesinde, bu ağacın altında, dalgaların sesini duyarak yaşamak bize hoş gelecek!" demiş. Ama balıkçıl ona "Ey kaplumbağa kardeşim, sana teşekkür ederim. Ama, çocuklarım, karım ne olacak?" demiş. Kaplumbağa da ona, "Allah büyük ve kayırıcıdır! Onları buraya taşımakta bize yardımcı olacaktır! Ve de burada tüm kaygılardan uzak sakin günler geçiririz!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan balıkçıl "Ey kaplumbağa, bizi birbirimize kavuşturan Yüce Tanrı'ya birlikte şükredelim!" demiş. Ve ikisi birden şöyle haykırmışlar:

> Efendimiz olan Tanrı'ya övgüler olsun! Birini zengin, ötekini fakir kılan! Düşündükleri bilgece ve hesaplı olan!
> Efendimiz Tanrı'ya övgüler olsun! Fakiri gülmeden yana zengin; zengini sevinçten yana fakir kılan!

Anlatısının burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş. Bunu gören şah ona "Ey Şehrazad, sözlerin daha az acımasız düşüncelere doğru yönelmekte kararlı olmama yardım etti. Bir de senin, örneğin kurtlar ya da başka yırtıcı hayvanlar üzerine öyküler bilip bilmediğini merak ediyorum!" demiş. Şehrazad da "Bunlar tam da çok iyi bildiğim öykülerdir!" demiş. Bunun üzerine Şah Şehriyar ona "Öyleyse hemen onları bana anlat!" demiş. Şehrazad da, ertesi gece için anlatmaya söz vermiş.

Ve yüz kırk dokuzuncu gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Kurt ile Tilkinin Öyküsü

Bil ki, ey bahtıgüzel şahım, tilki, sonunda, efendisi kurdun sürekli öfkelerinden ve her bakımdan yırtıcılığından ve tilki olarak kendine özgü haklarına saldırmasından dolayı bıkmış, bir gün bir ağaç gövdesine oturarak düşünmeye koyulmuş. Sonra birdenbire aklına gelen bir fikirle çözüm bulduğunu sanarak sevinç içinde sıçramış. Ve hemen kurdu aramaya koyulmuş ve sonunda onu, tüyleri diken diken olmuş, yüzü çarpılmış ve kötü bir ruh halinde iken bulmuş. Daha uzaktan onun farkına varınca, yeri öpmüş ve gözleri yere eğik, alçak gönüllülükle yanına ulaşmış ve kendisine seslenmesini beklemiş. Kurt da ona "Senin neyin var, köpoğlu?" diye haykırmış. Tilki ona "Efendim, cesaretimi bağışla, ama bana bir fırsat tanırsan, sana açmak istediğim bir fikrim ve de senden bir ricam var!" demiş. Kurt da ona "Sözünü kısa tut, sonra çabucak sırtını çevir, git! Yoksa kemiklerini kırarım!" demiş. Bunun üzerine tilki "Farkına vardım ki, efendim, bir süreden beri Beni Âdem, durup dinlenmeden bize bir savaş açmış bulunuyor; ormanın her yanında artık sadece tuzaklar, pusular ve her türden kapandan başka şey görülmüyor! Bu tutum biraz daha sürerse artık ormanda yaşanmaz olacak. Bundan dolayı, tüm kurtlarla tilkiler arasında bir anlaşma yaparak kitle halinde Beni Âdem'in saldırılarına karşı koysak ve onun bizim çevremize yaklaşmasını yasaklasak diyorum!" demiş.

Bu sözleri işitince kurt tilkiye "Benimle anlaşma yapmak, dostluğumu kazanmak için, ey sefil, hilebaz ve cılız tilki, planlar kurmaya mı cesaret ediyorsun? Küstahlığından ötürü al bakalım şunu!" diyerek, onu yarı ölü toprağa serecek bir pençe vurmuş.

Bunun üzerine tilki, sendeleyerek kendini toparlamış, ama kızgınlığını göstermekten sakınmış, aksine, en güleç, en pişmanlık belirten yüzünü takınarak kurda "Efendim, köleni görgü noksanlığından ve densiz davranışından dolayı bağışla! Hatalarının büyüklüğünün farkında! Hatta onların farkında olmasa da, bir fili bile öldürebilecek şiddetteki müthiş ve yerinde vuruşun, ona kolayca öğretirdi!" demiş. Kurt da, tilkinin davranışıyla biraz yatışmış; "Öyle olsun! Ama bu sana, seni ilgilendirmeyen

sorunlara asla burnunu sokmamayı öğretecektir!" demiş. Tilki de "Ne kadar doğru söyledin! Gerçekten, bilgeler, 'Senden istenmedikçe konuşma ve fikrini söyleme! Sana sorulmadıkça cevap verme! Ve tüm dikkatini seni ilgilendirebilecek sorunlara yönelt! Ve de özellikle anlamayacak kimselere nasihat vermekten ve yapmak istediğin iyiliği kötülükle karşılayanlardan sakın!' derler" demiş.

Tilkinin kurda söylediği sözler bunlarmış; ama kendi kendine de şöyle düşünüyormuş: "Elbet benim de sıram gelecek ve bu kurt bana olan borcunu son mangırına kadar ödeyecek; çünkü, kasılma, küstahlık, kışkırtıcılık ve kaba saldırı, er geç cezasını bulur! Bizim de güçlü olacağımız zamana kadar boyun eğmeliyiz!" Sonra tilki, kurda "Ey efendim, adalet ve insafın kudretlilerin erdemi olduğunu ve tavırlardaki iyilik ve tatlılığın kudretlilerin verileri ve süsleri olduğunu bilirsiniz! Tanrı bile pişmanlık gösteren kulunu bağışlar. Ben de, suçumun ne kadar büyük olduğunu biliyorum; ama pişmanlığım da o kadar büyük! Zira acı veren o vuruşun, iyilik olsun diye indirildiğinden, tenimi incittiyse de, aslında, ruhum için bir ilaç olmuş ve beni sevince boğmuştur. Bize bilgelerin öğrettiği gibi 'Eğiticinin elinden gelen cezanın ilk tadı, baştan biraz acıdır, ama sonradan duyurduğu tat duru baldan daha lezzetlidir!'" demiş.

Bunun üzerine kurt, tilkiye "Özrünü kabul ediyor ve beni pençe vurmaya zorlayan yanlış davranışınla neden olduğun can sıkıntısından dolayı seni bağışlıyorum! Ama yine de diz çöküp başını toza bulaman gerek!" Tilki boyun eğip tereddüt etmeden kurdun önünde diz çökmüş ve saygı göstermiş. "Tanrı seni her zaman muzaffer kılsın ve egemenliğini pekiştirsin!" demiş. Bunun üzerine kurt ona "Çok iyi! Şimdi önümde yürü ve kılavuzluk et! Ve gördüğün herhangi bir avı hemen dönüp bana bildir!" demiş. Tilki de işitip itaat ettiği cevabını vermiş ve öne atılmış.

Böylece, üzüm ekili bir toprağa ulaşmışlar; tilki buradan geçerken, bir tuzak olduğunu anladığı kuşkulu bir yerden geçmiş; ve bundan sakınmak için tuzağın yöresinden dolaşmış ve kendi kendine "Ayağının altındaki deliklere dikkat etmeksizin yürüyen birisi tutulup yakalanır! Zaten bir süredir Beni Âdem'in bana

kurduğu tuzaklarla ilgili tecrübem bana dikkatli olmayı öğretti. Böylece, örneğin, bir bağda, bir tür tilki şekli gördüğümde, ona yaklaşacağıma olanca hızımla kaçarım; çünkü bunun oraya ibni Âdem'in hainliğinin diktiği bir tuzak olduğu kuşkusuna kapılırım! Bu bağlık yerin ortasında, pek de hayra alamet sayılmayacak bir yer gördüğüme göre 'Dikkat!' diyerek bunun ne olduğunu inceleme tedbirliliğini gösteririm. Zaten tedbirli olmak cesaretin yarısıdır!" demiş. Ve böylece akıl yorarak, tilki, zaman zaman duyumsayarak, her adımı burnuyla koklayarak, yavaş yavaş oraya yaklaşmış; sürünerek gelip kulak kabartmış; sonra duyumsayıp yeniden ilerlemiş; sonra kazasız belasız, bu denli kuşkulu olan o yerin kenarına ulaşmış. Bakmış ki, bu yer, üzeri yeğni dallarla örtülmüş ve bunların da üzeri toz toprakla kapatılmış derin bir çukurmuş. Bunu görünce "Beni tedbirlilikle ve gerçeği gören gözlerin hayran olunası erdemiyle donatan Tanrı'ya övgüler olsun!" diye haykırmış. Sonra da, kurdu biraz sonra başı eğik görmek düşüncesiyle, sanki bağın tüm üzümlerinin şarabıyla sarhoş olmuşçasına dans etmeye koyulmuş ve şu şarkıyı söylemiş:

> Kurt, acımasız kurt! Çukurun kazılmıştır, toprak seni yutmaya hazır!
> Kurt, kötü, kız çocuklarının peşinde dolaşan, oğlanları yiyip yutan kurt! Bundan böyle kıçımın çukurdayken ağzına yağdıracağı pislikleri yiyeceksin!

Ve hemen geri dönerek, kurdu bulmuş ve ona "Sana iyi bir haber getirdim! Bahtın yüce ve mutluluk üzerine durmadan yağmur gibi yağıyor! Evinde sevincin ve neşen sürekli olsun!" demiş. Kurt ona "Sen bana ne bildirmek istiyorsun? Bunu bana tüm ayrıntılarıyla anlat!" demiş. Tilki de "Bağ bugün güzel, her şey neşe içinde; çünkü bağın sahibi ölmüş. Tarlasının ortasında onu örten dalların altında boylu boyunca yatıyor!" demiş. Kurt da ona "Kötü aracı, öyleyse, beni oraya götürmek için ne bekliyorsun? Yürü bakalım!" diye haykırmış. Tilki de onu bağın ortasına çekmek için ivedilik göstermiş ve söz konusu yeri kurda göstererek, ona "İşte burası!" demiş. Bunun üzerine kurt büyük bir uluma koparak dalların üzerine atılmış ve dallar onun

ağırlığıyla çökmüş. O da deliğin dibini boylamış. Tilki düşmanının düştüğünü görünce, öylesine bir sevince kapılmış ki, çukura koşmadan önce, zaferinden coşarak sıçramaya başlamış ve sevincin doruğuna ulaşarak şu dizeleri okumuş:

> Ruhum, coşkuyla dol! Tüm arzularıma kavuştum, sonunda Baht bana güldü.
> Bütün onurlar bana! Ormanda öncülük ve egemenliğin tüm zaferi de!
> Güzel bağlar ve verimli avlar hep bana: kazların en yağlısı, ördeklerin esnek butları, tavukların yumuşak gerileri ve horozların kızıl başları!

Ve çukurun kenarında, yüreği çarparak birkaç kez sıçramış. Çukura düştüğü için inleyip ağlayan ve mutlak yitişini anlayarak umutsuzluğa kapılan kurdu görmenin zevkine kapılmış. Tilki de belirgin şekilde ağlayıp inlemeye koyulmuş, kurt başını kaldırarak onun da ağladığını görünce, ona "Ey tilki arkadaş, benimle birlikte böyle ağlamakla ne kadar iyi kişi olduğunu gösterdin! Şimdi sana karşı zaman zaman kötü davrandığımı anlıyorum; ama lütfen, şimdilik gözyaşlarını bir yana bırak! Git, karımla çocuklarıma içinde bulunduğum tehlikeyi, beni tehdit eden ölümü haber ver!" demiş. Bunun üzerine tilki ona "Ah! Haydut, senin uğruna gözyaşı döktüğüme inanacak kadar budalasın demek! Aldanıyorsun ey alçak! Eğer ağlıyorsam, bugüne kadar güven içinde yaşadığından ve bu felaketin senin başına bugünden önce gelmemiş olmasından dolayı duyduğum acı yerinmeden ötürüdür! Geber artık, felaket saçan kurt! Mezarının üstüne işeyeyim ve yeryüzendeki tüm tilkilerle birlikte gömüldüğün yerin üstünde dans edeyim!" demiş.

Bu sözleri duyunca, kurt kendi kendine "Artık onu tehdit etmek söz konusu olamaz; ama ancak beni o, bu çukurdan çıkarabilir!" diye düşünmüş. Sonra da ona "Ey arkadaş, daha bir süre önce, bana bağlılık yemini etmiş ve kulluğun adına binlerce işaret göstermiştin! Şimdi bu değişiklik niye? Sana biraz kaba davrandığım doğrudur! Ama bana kin besleme ve şairin şu dizelerini hatırla:

> Cömertçe iyiliğinin tohumlarını saç, sana verimsiz görünen topraklara bile! Tohum saçan, er geç, verim sağlayan tohumunun ürünlerini umutlarının ötesinde toplayacaktır!"

Ama tilki, alayla gülerek ona "Ey tüm kurtların ve tüm vahşi hayvanların en akılsızı, davranışının yarattığı onca dehşeti unuttun mu? Ve de şairin çok bilgece söylediği şu dizeleri bilmiyor musun?

> Baskı yapmayın hiç, çünkü tüm baskılar intikamı çağırır; tüm haksızlıklar da geri tepmeyi.
> Çünkü siz, işlediğiniz eylemin üzerine yatar uyurken; baskıya uğrayan, bir gözü boyna gözetmekteyken, ancak tek gözüyle uyur; Allah'ın gözü de hiç kapanmaz!

Sen de beni o kadar uzun bir süre baskı altında tuttuktan sonra, şimdi senin felaketinden zevk duymam ve alçalmandan keyiflenmem doğal hakkımdır!" demiş. Bunun üzerine kurt "Ey verimli düşüncelere sahip, yaratıcı ruhlu, bilge tilki! Sen bütün bu sözlerin üstündesin ve kuşkusuz bunları düşünmezsin, sırf şaka olsun diye konuşuyorsun. Oysa, aslında, hiç de bunun sırası değil! Senden bir urgan bulup bir ucunu ağaca bağlayarak öteki ucunu da bana sarkıtmanı rica ediyorum; bu araçla tırmanır, bu çukurdan çıkarım!" demiş. Ama tilki, yeniden gülmeye başlamış ve ona "Çok tatlı dillisin, ey kurt, çok tatlı dilli! Oradan ilkin canın çıkacak, sonra da bedenin! Ve üzerine taşlar ile çakıllar yağdırılınca, bu ayrılık kolayca sağlanacak! Ey fikirleri durgun ve kavrayışı kıt kaba hayvan, senin durumunu Şahin ile Keklik'in durumuna çok benzetiyorum" demiş.

Bu sözleri duyan kurt "Bununla bana ne söylemek istediğini anlamıyorum" diye haykırmış. Bunun üzerine tilki kurda "Bil ki ey kurt, bir gün bir bağa girip birkaç üzüm tanesi yemek istemiştim. Ben orada bulunurken, birdenbire yükseklerden iri bir şahinin küçük bir kekliğe saldırdığını gördüm. Ama keklik şahinin pençelerinden kurtulmayı başardı ve çabucak yuvasına sığınmaya koştu. Bunun üzerine, onu izleyen, ama yakalamayı başaramayan şahin, yuvanın girişini oluşturan küçük deliğin

önünde durarak kekliğe 'Benden kaçan küçük çılgın! Benim seni nasıl gözettiğimi ve iyiliğini istediğimi bilmezlikten mi geliyorsun? Seni yakalamak istememin tek nedeni, uzun süredir aç olduğunu bilerek seni düşünüp biriktirdiğim taneleri sana vermek istememdi. Haydi küçük kekliğim, benim ince ruhlu küçük kekliğim, korkmadan yuvandan çık, bu taneleri yemeye gel! Çok hoşuna gidecek ve kursağını rahatlatacaktır; gözümün nuru, ruhum kekliğim!" diye haykırmış. Keklik bu şekilde konuşulduğunu işitince, güven duyup saklandığı yerden çıkmış; ama o daha görünür görünmez şahin üzerine saldırmış ve korkunç pençelerini etlerine batırmış ve de bir gaga vuruşuyla karnını deşmiş. Bunun üzerine keklik, can vermeden önce, ona "Ey alçak hain! inşallah Tanrı karnında benim etimi zehire dönüştürür!' demiş ve ölmüş. Şahine gelince, göz açıp kapayasıya kadar bir sürede onu yutmuş; ama bu, Tanrı iradesiyle onun cezası olmuş; çünkü keklik hainin midesine iner inmez, sanki içinden yanan bir ateş kavurmuş gibi bütün tüylerini yitirmiş ve cansız yere düşmüş!

"Ve sen, ey kurt" diye sözünü sürdürmüş tilki: "Benim hayatımı çekilmez hale getirdiğin ve yaşamımı alçalmanın son sınırına kadar alçalmış olduğun için çukura düştün!"

Bunun üzerine kurt tilkiye "Ey arkadaşım, lütfen! Anlattığın bütün bu örneklemeleri bir yana bırak! Geçmişi unutalım! Bunun için, bu çukurda olduğuma ve bir bacağımın kırılması ya da iki gözümün çıkması tehlikesini geçirdiğime göre, zaten gereğince ceza görmüş bulunuyorum! Şimdi bu kötü durumdan kurtulmanın yolunu arayalım; unutma ki, sağlam dostluk bir felaketten kurtulduktan sonra doğar! Ve gerçek dost, bir kardeşten daha çok kalbe yakındır! Haydi gel, beni buradan çıkar; senin için dostların en iyisi ve danışmanların en bilgesi olacağım!" demiş.

Ama tilki tüm neşesiyle gülmüş ve kurda "Görüyorum ki, 'Bilgelerin Sözleri'ni bilmezlikten geliyorsun sen!" demiş. Kurt da ona "Hangi bilgeler?" diye sormuş. Tilki de ona demiş ki:

"Ey kötülük saçan kurt; bilgeler, bize, senin gibi çirkinlik maskesine bürünenlerin, görünüşü kaba, bedeni çarpık olanların, ruhlarının da kaba olduğunu ve incelikten bütünüyle

yoksun bulunduğunu öğretirler! Bu söz senin bakımından düşünülürse, gerçekten doğrudur! Senin bana dostluk üzerine söylediklerin yerindedir ve bir terslik göstermez. Ama sen bunu hain ruhunu gizlemek için kullanarak güzel sözlerle beni tavlamak istiyorsun! Çünkü, ey budala kurt, öğüt vermede o denli usta isen, oradan çıkmak için tek çareyi neden kendine öğütlemiyorsun? Ve dediğin gibi kudretli biriysen, mutlak bir ölümden canını kurtarmayı neden denemiyorsun? Ah! Nasıl da bana 'Hekimin Öyküsü'nü hatırlatıyorsun!" demiş. Kurt "Bu hekim de nereden çıktı?" diye haykırmış. Tilki de ona şu öyküyü anlatmış:

Bir zamanlar sağ elinde büyücek bir ur çıkmış bir köylü varmış; bu durum onu çalışmaktan alıkoyuyormuş. Çare bulmak üzere, tıp bilimlerinde uzman olduğu söylenen bir hekim çağırtmış. Bu bilgili adam, bir gözünde bir bağ olduğu halde hastayı görmeye gelmiş. Hasta ona "Ey hekim, gözünde ne var?" diye sormuş. O da "Görmemi engelleyen bir ur!" diyerek cevap vermiş. Bunu duyan hasta ona "Gözünde bu ur var da sen onu iyi edemiyorsun, öyle mi? Sonra da gelip benim urumu iyileştirmeye kalkıyorsun! Sırtını dön de, bana omuzlarının genişliğini göster!" demiş.

"Sen de, ey hain kurt, bana nasihatler vermeyi ve bana incelikler öğretmeyi düşünmeden önce, kendini çukurdan çıkarmak için gayret göster de başına yağacaklardan kendini koru! Yoksa bulunduğun yerden hiç kurtulamazsın!"

Bunun üzerine kurt ağlamaya başlamış ve umudu tamamen kırılmadan önce tilkiye "Arkadaşım, senden rica ediyorum, beni şu çukurdan çek, al! Bunun için örneğin çukurun kenarına yaklaş, bana kuyruğunu sarkıt! Ben de ona yapışarak bu delikten çıkayım! Sana, geçmişteki tüm kötülüklerimden pişmanlık duyduğumu Tanrı önünde açıklıyorum; ve de pençelerimi törpüleyeceğime ve iri dişlerimi kıracağıma, böylece komşularıma saldırmak için tüm araçları ortadan kaldıracağıma söz veriyorum; bundan böyle bir çilekeşin kaba giysilerine bürünecek ve artık ottan başka bir şey yemeyerek ve sudan başka bir şey içmeyerek günah çıkartacağım!" demiş. Ama tilki, bu acındırmalara kendini kaptırmadan, kurda "Bu kadar kolaylıkla doğa nasıl değişebilirmiş? Sen kurtsun, kurt kalacaksın ve pişmanlık

getirdiğine inandırmayı başaracağın kişi de ben olmayacağım! Sana kuyruğumu emanet edecek kadar da saf değilim! Ben senin öldüğünü görmek istiyorum, çünkü bilgeler, 'Kötünün ölümü, hayırlıdır; çünkü dünyayı pislikten arıtır!' demişlerdir."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

"Kötünün ölümü hayırlıdır, çünkü dünyayı pislikten arıtır!"

Bu sözleri duyan kurt, kapıldığı hırs ve umutsuzluktan pençesini kemirmiş; ama yine, sesini daha da tatlılaştırarak tilkiye "Ey tilki, senin ırkın dünyanın her yanındaki hayvanlar nezdinde zarif davranışları, güzel konuşması ve huyunun tatlılığıyla ünlüdür. Senden yana, hiç de ciddi olmayan bu oyunu kes ve ailenin geleneklerini hatırla!" demiş. Ama tilki, bu sözleri duyunca, bayılıncaya kadar gülmüş. Ama kendine gelmekte gecikmemiş ve kurda "Görüyorum ki, ey bulunmaz kabalıktaki hayvan, seni yeni baştan eğitmek gerek! Lakin böylesine bir çabaya girişmeye vaktim yok! Ama gebermeden önce, sadece, bilgelerin bazı sözlerinin kulağında küpe olmasını istiyorum. Bil ki, ölümden başka her şeyin çaresi vardır; elmas dışında her şey bozulur; ve bir de insan bahtından gayrı her şeyden kaçar kurtulur!

Sana gelince, sanırım, biraz önce, bana, çukurdan kurtulursan, beni ödüllendireceğini, bana dostluk göstereceğini söylemiştin. Oysa ben, cahilliğinden dolayı bildiğini sanmadığım 'Yılanın Öyküsü'ndekine benzer şekilde senden kuşkulanıyorum!" demiş. Kurt da bu konudaki cahilliğini kabul edince, tilki ona şu öyküyü anlatmış:

"Evet, ey kurt, bir zamanlar bir yılan oynatıcısının elinden kaçıp kurtulmuş bir yılan varmış. Ve yılancının sepetinde uzun süre barınmaktan dolayı bedeni hareket yeteneklerini yitirdiğinden, toprakta güçlükle sürünüyormuş; ve kuşkusuz ya yeniden yılancı tarafından yakalanacak ya da ezilecekken, yoldan geçen iyiliksever biri onu görmüş ve hasta sanarak, merhamet duygusuyla, yerden kaldırmış ve ovuşturarak gövdesini ısıtmış.

Yeniden canlılığını kazanan yılanın ilk işi kurtarıcısının en can alacak noktasını bulup ısırarak zehirini akıtmak olmuş. Ve adam hemen ölerek yere düşmüş! Zaten şair şöyle söylemiştir:

> Kolla kendini, yılancı! Engerek dokunuşunu tatlılaştırır ve sevimli bir edayla çöreklenirse, geri kaç! Gevşeyecek ve seni sokacak; zehri kanına bulaşarak ölümü getirecektir!

Ve sonra ey kurt, benim durumuma uyan şu harika dize de var:

> Genç bir oğlan çocuğu sana karşı çok kibar davranır ve sen ona kaba davranırsan, yüreğinin derinlerinde sana kin duymasına ve bir gün kolu tüy tutunca seni sakatlamasına şaşma!

Ve ben, ey alçak, cezanı başlatmak ve seni bekleyen tatlılıkların bir ön-çeşnisini duyurmak ve de başını okşayacak güzelim taşların çukurdayken seni bulmasından önce, mezarına cimrilik göstermeden serpmek için sana ne sunuyorum, başını kaldır da bak!"

Bu sözleri söyledikten sonra tilki, sırtını çevirmiş ve iki art ayağını çukurun kenarına dayayarak kurdun suratına, son anlarını yağlayıp kokulara bürüyecek maddeleri yağdırmış. Bunu yaptıktan sonra, bir bayıra tırmanmış, bağ sahiplerini ve bekçilerini çağırmak için haykırmaya başlamış; onlar da koşup gelmekte gecikmemişler; onların yaklaştığını görünce tilki, acele çekip gitmiş ve gizlenmiş; yine de durumdan memnun bağ sahiplerinin büyük kayaları çukura attıklarını görerek ve düşmanı kurdun ulumalarını işitecek kadar yakındaymış.

Öykünün burasında küçük Dünyazad'ın sunduğu bir tas şerbeti içmek için, Şehrazad bir an susmuş; Şah Şehriyar da "Ah! Kurdun ölümünü işitmek için sabırsızlıktan yanıp duruyorum! Şimdi, bunun böyle olacağı kesin olduğuna göre, senden, safça ve düşünülmeden gösterilen güvenin ve bunun sonuçlarının anlatıldığı bir öykü işitmek isterdim!" diye haykırmış.

Şehrazad da "İşittim ve itaat ettim!" demiş.

Fare ile Gelincik Öyküsü

Bir zamanlar mesleği susamı kabuğundan ayırmak olan bir kadın vardı. Günün birinde, ona en iyi cinsten bir ölçek susam getirdiler; ve kendisine "Hekim, bir hastaya, sırf susam yiyerek iyileştirme yolunda bir beslenme öngördü! Badıcını ayıklayıp dikkatle temizlemen için sana getirdik" demişler. Kadın da susamı alıp işe koyulmuş ve günün sonunda, temizleyip badıcını ayırmış; bembeyaz ve iştah açıcı oluşunu görmek pek hoşmuş! Nitekim, orada aylak aylak dolaşan bir gelincik onu görüp durumundan oldukça iştahı kabarmış ve gece olunca, susamları, içinde bulunduğu tepsiden gizlendiği yere taşımaya koyulmuş. Ve bu işi öylesine güzel yapmış ki, sabah olunca tepsi üzerinde susamdan hemen hemen hiçbir şey kalmamış.

Bu durumda, gelincik, deliğine gizlenmiş, susam ayıklayıcının içindekinden arınmış tabağı görünce nasıl şaşırıp kızacağını düşünebiliyormuş. Nitekim onun "Ah! Hırsızı bir görebilseydim! Kedinin ölümünden beri evi yağma eden şu alçak fareler olmasın yine bunlar! Bunların bir tekini yakalasam, tüm benzerlerinin yaptığını ona ödeteceğim!" diye haykırdığını duymuş.

Gelincik bu sözleri işitince, kendi kendine "Kendimi bu kadının hıncından tamamen korumam ve onu fareler hakkındaki kuşkularında haklı olduğuna inandırmam gerek! Yoksa beni yakalaması ve boynumu koparması işten bile değil!" demiş. Ve hemen gidip komşusu fareyi bularak ona "Kardeşim, her komşunun komşusuna hayrı dokunur. Yanıbaşında oturanlar için hiçbir ilgi duymayan, neşelenmek için fırsat doğduğunda pişirmiş olduğu nefis yemeklerden ya da şenlik günlerinde hazırladığı tatlı ve hamur işlerinden yakınında oturanlara tattırmayan bir komşu kadar nefret uyandıran başka bir şey yoktur!" demiş. Fare de "Çok doğru söylüyorsun benim güzel kalpli dostum. Tanışmamızdan bu yana henüz pek fazla zaman geçmediği halde, senin komşuluğundan ve bana gösterdiğin iyi niyetten ne kadar hoşnudum bilsen! Tanrı tüm komşuları senin kadar cömert ve anlayışlı kılsın! Bana açıklayacağın bir şey var mı?" diye yanıt vermiş. Gelincik "Şurada oturan iyi yürekli kadın, evine bir ölçek taze ve iştah açıcı susam almış. Çocukları öylesine oburca susamları

yiyip bitirmişler ki, bir iki avuç bir şey kalmış. Gelip sana durumu bildiriyorum. Zira bu obur çocuklardan çok senin bunlardan yararlanmanın bin kez daha iyi olacağına inanıyorum!" demiş.

Bu sözleri duyunca, fare öylesine sevinmiş ki, kıpır kıpırdamaya ve kuyruğunu oynatmaya koyulmuş. Düşünmeye hiç zaman ayırmadan, gelinciğin riyakâr havasının farkına varmadan, sessizce gözetlemekte olan kadına da dikkat etmeden ve gelinciği böylesi cömertçe bir davranışa iten nedeni kendi kendine sormadan, tüm hızıyla koşup parlamakta olan badıcından ayrılmış göz kamaştıran susamların bulunduğu tepsiye saldırmış. Ve açgözlülükle ağzına susam doldurmuş. Ama tam o sırada kadın kapının ardından belirmiş ve bir sopayla farenin kafasını yarmış.

Ve böylece zavallı fare, tedbirsizce güvenmekten dolayı, başkasının yaptığı kötülük yüzünden yaşamını yitirmiş!

Bu sözleri işitince Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bana, önlem almanın büyük değeri konusunda ders verdin. Bu öyküyü daha önce duysaydım, ellerimle öldürdüğüm sefih karıma ve ihanette yardımcı olan hain haremağalarına duyduğum sonsuz güvenden sakınırdım!.. Ama sen bana sadık dostluk üzerine bir öykü anlatamaz mısın?" demiş.

Şehrazad da demiş ki:

Karga ile Misk Kedisinin Öyküsü

İşittim ki, bir karga ve bir misk kedisi birbirlerine karşı büyük bir dostluk besliyor ve boş saatlerini konuşarak ve çeşitli oyunlar oynayarak geçiriyorlarmış. Böylece, bir gün, kuşkusuz ilginç olan şeylerden konuşurlarken yörelerinde olup bitenin farkına varamamış, birdenbire bir kaplanın ormanı çınlatan korkunç haykırışıyla gerçeğe dönmüşler.

Dostunun yanında bir ağacın alt dallarında tünemekte olan karga, çabucak uçup yüksek dallara konmuş; misk kedisine gelince, korkarak nereye saklanacağını bilememiş; çünkü av peşinde olan hayvanın haykırışlarının nereden geldiğini kestiremiyormuş. Bu şaşkınlık içinde kargaya "Dostum, ben ne yapayım? Söyle

bana, göstereceğin bir çare ya da bana yapabileceğin etkili bir yardım var mı?" demiş. Karga "İyi yürekli dostum, senin için yapmayacağım şey yoktur. Seni bu sıkıntıdan kurtarmak için işte her şeyi karşılamaya hazır durumdayım; ama uçup yardım getirmeden önce, bu konuda şairin söylediklerini sana aktarayım:

> Gerçek dostluk, ölüm pahasına, sevdiği şeyi kurtarmak için tehlikeye atılmaktır; o şey ki, kendi seçtiğin dostunu yeniden bulmak için, malını, ana-babanı ve aileni terk ettirir sana!"

Bu dizeleri okuduktan sonra, karga kanatlarını açarak çabucak uçmuş ve oradan geçmekte olan arslanlardan daha güçlü köpeklerle korunan bir sürüye doğru uçmuş ve doğruca bu köpeklerden birine saldırarak başını oldukça şiddetli gagalamış ve sonra öteki köpeğe saldırıp onu da gagalamış. Sonra da onları ardından çekerek oldukça uzak bir yere uçmuş, dişlerinden sakınarak kendini izletmiş. Sanki onları önemsemezmiş gibi kaba seslerle haykırmış. Bunu duyan köpekler, gittikçe daha fazla kızarak, önlerinde uçan kargayı kovalamayı sürdürmüşler; ve böylece ormanın ortasına kadar sürüklenmişler. Dolayısıyla, köpeklerin havlamaları tüm ormanı sardığından, karga, kaplanın bu seslerden ürkerek kaçtığını anlayınca, köpeklerin önünden yükselerek uzaklara uçmuş; köpekler de homurdanarak sürülerinin başına dönmüşler. Sonra karga, gelip yakın bir tehlikeden kurtulmuş olan dostu misk kedisini bulmuş ve onunla barış ve.güvenlik içinde birlikteliğini sürdürmüş.

"Ama, ey bahtıgüzel şahım" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad ve "Çabucak sana Karga ile Tilki *öyküsünü de anlatmaya başlıyorum" demiş.*

Karga ile Tilki Öyküsü

Anlatırlar ki, vicdanı birçok kötü olay ve çapulculukla yüklü yaşlı bir tilki, birlikte eşini de getirerek avı bol bir boğazın

dibine çekilmiş. Küçük av hayvanlarını, orada, öylesine kırıma uğratmış ki, bir süre sonra dağın yöresinde barınan tek bir hayvan kalmamış. Daha sonra da, açlıktan ölmemek için, ilkin kendi çocuklarını, sonra bir gece de hain bir tertiple boğazladığı karısını bir anda yiyip bitirmiş. Bunu da yapınca, artık dişlerinin arasına koyacak hiçbir şey kalmamış.

Oysa, yer değiştiremeyecek kadar yaşlıymış ve tavşan avlayacak ya da sıçrayıp keklik yakalayacak kıvraklığını da yitirmiş bulunuyormuş. Dünyayı gözlerinde karartan bu fikirlere dalmış bulunduğu bir sırada, bir ağacın tepesinde yorgun bir karganın tünediğini görmüş. Ve birdenbire içinden, "Bu karganın benimle dost olmasını sağlayabilirsem, ne büyük bir fırsat yakalamış olurdum! Onun, benim kötürümleşen yaşlı bacaklarımın artık yerine getiremediği çalışmayı yapmasına olanak sağlayacak sağlam kanatları var! Bana yiyeceklerimi sağlar ve dahası, canımı sıkmaya başlayan bu ıssız yerde bana arkadaşlık eder!" düşünceleri geçmiş. Ve bunu, düşünür düşünmez yerine getirmek istemiş. Karganın tünemekte olduğu ağacın altına gelmiş ve kendini daha iyi işittirmek için alışılagelmiş selamlaşmalardan sonra, en gönülden sesiyle ona "Ey komşum, iyi bir Müslümanın, Müslüman komşularına karşı iki değerli erdemi söz konusudur: Müslüman olma erdemi ve komşu olma erdemi! Ben de, bana karşı tutumun dolayısıyla, hiç tereddüt etmeden bu erdemleri sende gördüğümü söyleyebilirim; ve dahası, şurada bağrımda, senin kibarlığının altedilmez çekiciliğini duymakta ve tüm yüreğimle sana karşı kardeşçe bir yakınlık beslemekteyim! Ya sen, ey karga, bana karşı ne duymaktasın?" demiş.

Bu sözleri işitince karga, öylesine bir kahkaha koparmış ki, neredeyse ağaçtan düşecekmiş. Sonra tilkiye "Gerçekten, son derece şaştım! Ne zamandan beri, ey tilki, bu alışılmadık dostluk ortaya çıktı? Ve ne zamandan beri dilinin ucuna bile gelmeyen bu içtenlik yüreğinde yer etti? Ve ne zamandan beri bizimkiler gibi birbirinden bunca farklı ırklarımız bu kadar büyük bir kaynaşma gösterebildi? Sen ki dört ayaklılar ırkındansın, ben ise kuş ırkından! Ve özellikle ey tilki, madem ki bunca güzel konuşuyorsun; söyle bakalım, senin ırkından olanların yiyici ve benim ırkımdan olanların yenilen olması ne zamandan

beri ortadan kalktı? Bu seni şaşırttı mı? Aslında gerçekten böyle bir şey yok! Haydi! Yaşlı, kurnaz tilki, bütün bu güzel sözleri heybene koy ve hiçbir kanıtı bulunmayan bu dostluktan beni bağışla!" demiş.

Bunun üzerine tilki, ona "Ey doğru sözlü karga, kafan mükemmel işliyor! Ama iyi bil ki, kullarının yüreklerini düzenleyen Tanrı için olanaksız hiçbir şey yoktur; benim de yüreğimde birdenbire sana karşı bu duygu uyandı. Ayrı ırklardan kişilerin de kendi aralarında pekâlâ anlaşabileceğine dair benden istediğin kanıt yerine geçecek olan, Pire ile Fare Öyküsü'nü eğer, dinlemek istersen, sana anlatayım!" demiş. Karga da "Kanıttan söz ettiğine göre ben daha önce hiç işitmediğim bu 'Pire ile Fare Öyküsü'nü dinlemeye hazırım!" demiş. Tilki de şunları anlatmış:

Ey kibar dostum, eski ve yeni kitapları okumuş bilginler anlatırlar ki, bir pire ile bir fare zengin bir tacirin evini, her biri kendine uygun yerde oturmak üzere, mesken olarak seçmişler.

Bir gece pire, boyuna evin kedisinin acı kanını emmekten bıkarak tacirin karısının yatmakta olduğu yatağa sıçramış ve giysilerinin arasına sokulmuş ve oradan gömleğinin altına kayarak kalçasını bulmuş; oradan da kasığının kıvrımından tam da nazik organının bulunduğu yere gelmiş. Burasını gerçekten çok narin, tatlı, beyaz ve zevkine yatkın bulmuş; hiçbir pürtük ve uygunsuz hiçbir kıl yokmuş orada, ey karga! Aksine, zevkine yatkın kaygınlıkta bulmuş. Kısacası, pire artık orada yer tutarak kadının tatlı kanını doyuncaya kadar emmeye koyulmuş! Ama gıdasını sağlarken, pek o kadar insaflı davranmadığından, ısırığın acısıyla genç kadın uykudan uyanmış ve elini çabucak ısırılan yere götürmüş. Eğer pire ustalıkla kaçıp kadınlara özgü bu giysinin sayısız kıvrımları arasından geçip yere atlamasa ve önüne çıkan ilk deliğe koşup sığınmasaymış kadın onu hiç kuşkusuz ezecekmiş. Pirenin başına gelenler bunlar!

Genç kadına gelince, duyduğu acıyla tüm köleleri başına üşüştüren bir feryat koparmış; bunlar hanımlarının çektiği acının nedenini öğrenince, yenlerini sıvamışlar ve giysiler arasında pireyi aramaya koyulmuşlar: ikisi urbaları, biri gömleği, diğer ikisi tüm kıvrımlarını birbiri ardından aralayarak içdonuyla ilgilenmişler; bu sırada genç kadın, meşalelerin ışığında çırçıplak,

gövdesinin önünü yokluyor; en gözde kölesi de dikkatle arkasını gözden geçiriyormuş. Ama, senin de tahmin edeceğin gibi, ey karga, hiçbir şey bulamamış! Kadının durumu da böyle!

Karga "Ama, tüm bunlara karşın, bana sözünü ettiğin kanıt nerede?" diye haykırmış. Tilki de "Şimdi tam oraya geliyoruz!" demiş.

Ve sözünü sürdürmüş: "Gerçekte, pirenin sığındığı delik, farenin de sığınağıymış..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

Gerçekte, pirenin sığındığı delik, farenin de sığınağı imiş. Fare pirenin kaygısızca kendi yerine geldiğini görünce, son kertede tedirgin olmuş ve ona "Ey pire, sen benim yanıma ne yapmaya geldin, sen ki ne benim cinsimden ne de yakınımdan birisin! Bir asalak olduğuna göre can sıkıntısından başka şey de beklenemez senden!" diye haykırmış. Ama pire "Ey konuksever fare, böyle uygunsuz şekilde senin evine sığınmışsam, bil ki, elimde olmaksızın, evin hanımı tarafından öldürülmek korkusuyla kaçmamdan dolayıdır! Ve de bütün bunların nedeni, emmiş olduğum bir parça kan yüzündendir! Bu kanın tatlı, hayranlık uyandıracak kadar ılık ve sindiriminin harika olduğu doğrudur! Ben de, senin iyiliğine güvenerek koşup sana geldim; tehlike geçinceye kadar yanında barınmama izin vermeni rica ediyorum. Ve de seni tedirgin edip evinden kaçmaya zorlayacak yerde, sana öylesine belirgin bir hizmette bulunacağım ki, birlikteliğimizi sağlayan Tanrı'ya şükürler edeceksin!" demiş. Bunu duyan fare, pirenin konuşmasındaki içtenliğe güvenerek ona "Eğer böyleyse, ey pire, sığınağımı seninle bölüşebilirim ve burada sakince yaşayabilirsin; ve de Baht'ın iyi ve kötü dönüşümlerinde benim yoldaşım olursun! Evsahibinin eşinin kalçasından emdiğin kana gelince, bırak, bunun için endişelenme! Ve gönül rahatlığı içinde ve zevkle onu sindirmeye bak! Çünkü herkes besinini olanak sağladığı yerde bulur; bundan dolayı da eleştirilemez ve Tanrı bize ömür vermişse, açlıktan ve susuzluk-

tan ölmeyelim diyedir! Ve zaten, bir gün dervişin birinin, bu konuda sokaklarda okuduğunu duyduğum şu dizeler de bunu gösteriyor:

> Yeryüzünde, üzerimde ağırlığı olan ya da bağlı bulunduğum hiçbir şey yok; ne ev eşyası ne hırçın bir karı ne de evim var! Ey yüreğim, ne kadar hafifsin!
> Bir parça ekmek, bir yudum su, bir tutam tuz beslenmeme yeter, çünkü tek başımayım! Yıpranmış bir urba bana giysi oluşturur ve bu bile fazladır!
> Ekmeği nerede bulursam orada alırım, Baht'ı da geldiği gibi kabul ederim! Alınıp götürülecek bir şeyim yok! Yaşamak için başkasından aldıklarım onların artıklarıdır! Yüreğim, ne kadar hafifsin!

Pire farenin bu sözlerini duyunca, son kertede etkilenmiş ve ona "Ey fare, kardeşim! Bundan böyle birlikte ne hoş bir yaşamımız olacak! Tanrı, sana minnetimi ödeyebileceğim anı bir an önce yaşatsın!" demiş.

Bu ana ulaşmaları pek gecikmemiş. Gerçekten, aynı akşam, tacirin odasında bir şeyler kemirmekte olan fare, madeni bir çınlama işitmiş ve bunun tacirin küçük bir kasada sakladığı altınlarını birer birer sayarken çıkan ses olduğunu anlamış; tacir paranın tamam olduğunu anlayınca keseyi yatağının altına koyarak yatağa uzanıp uyumuş.

Bunu gören fare hemen koşup pireyi bulmuş ve ona gördüklerini anlatmış ve "İşte sonunda bana yardıma koşma fırsatı çıktı karşına; bu paraları seninle birlikte tacirin yatağından benim barınağıma taşıyacağım!" demiş. Bu sözleri duyan pire, heyecandan düşüp bayılacak gibi olmuş; önerilen şey ona oldukça aşırı görünmüş ve üzülerek fareye "Alay mı ediyorsun, ey fare! Benim boyumu görmezlikten mi geliyorsun? Bin pire bir araya gelse, onu yerinden kıpırdatamazken, sırtımda bir dinarı nasıl taşırım? Ama yine de sana büyük bir yararım dokunabilir. Bir pire olarak bir cırcımle, taciri odasından, hatta evinden dışarı çıkarabilirim; ve sen de bu durumda o yerin sahibi olur, keyfince hareket eder ve kendini sıkıntıya sokmadan altınları barınağına taşıyabilirsin!"

demiş. Bunu duyan fare "Doğru, yürekli pire, gerçekten bunu düşünmemiştim! Barınağım da tüm o altınları alacak genişliktedir; ve dahası, beni kıstırmak ve kapatmak isteseler bile yetmiş çıkış kapısı bulabilirim! Öyleyse, acele et de bana vaat ettiğin düzeni yerine getir!" diye haykırmış.

Bunun üzerine pire, birkaç sıçrayışta uyuyan tacirin yatağına ulaşmış, doğruca kıçına doğru yol alarak hiçbir pirenin o güne kadar insanoğlunun kıçını ısırmadığı şekilde ısırmış. Bu ısırış ve onu izleyen sancıyla tacir uyanmış ve elini çabucak pirenin ısırdıktan sonra hemen terk ettiği saygın yerine götürerek evin sessizliğinde çınlayan binlerce küfür savurmuş. Sonra bir o yana, bir bu yana dönerek yeniden uyumaya çalışmış. Ama düşmanın uyumadığını hesaba katmamış! Gerçekten, pire, tacirin, yatağından ayrılmamakta direttiğini görünce, son kertede kızarak yeniden saldırıya geçmiş ve bu kez apışarası denen duyarlı bölgeyi tüm gücüyle ısırmış.

Bu kez tacir bağırarak sıçramış ve üstünden örtüleri ve giysilerini atarak evin alt katına, kuyu başına, koşmuş; ve soğuk suyla yıkanmış ve yeniden odasına dönmek istemeyerek, gecenin geri kalan bölümünü avludaki kanepede uzanarak geçirmiş.

Bu durumda fare, tacirin tüm altınını kolayca barınağına taşımış ve sabah olunca kesede bir tek altın bile kalmamış. Ve böylece pire, farenin konukseverliğini karşılamayı bilmiş ve yüz kat fazlasıyla ödemiş.

"Ve sen, ey karga" diye sözünü sürdürmüş tilki: "Senden yana olan özverimin ölçüsünü aramızda yapmayı istediğim dostluk anlaşmasının karşılığında hemen göreceksin umudundayım!"

Ama karga ona "Gerçekte, bay tilki, senin öykün beni inandırmaktan uzak! Ve sonra, bir kimse, kendisi için bir felaket nedeni olabilecekse, bir iyiliği yapıp yapmamakta özgürdür. Buradaki durum da böyledir. Gerçekten, uzun zamandır ihanetler ve verdiği sözü tutmama bakımından senin ünlü olduğun bilinmektedir; böyle olunca ben nasıl olur da bu denli kötü yürekli olan, hele daha yenilerde yeğeni kurda ihanet edip ölümüne neden olmanın yolunu bulan bir kimseye güven duyarım? Zira ey hain, tüm hayvan milleti arasında her bakımdan yağ çektikten sonra, kendi cinsinden, hatta kendi ailesinden sayıla-

bilecek birini hiç tereddüt etmeden harcayan birinin, kendinden farklı ve düşman bir ırktan olana karşı kötü bir düzene girişmesi pek mümkündür! Bu, bana, içinde bulunduğumuz şimdiki duruma çok uyan bir öyküyü hatırlattı!" demiş. Tilki "Hangi öykü?" diye haykırınca, karga "Akbabanın Öyküsü'nü!" yanıtını vermiş. Ama tilki "Ben bu 'Akbabanın Öyküsü'nü hiç bilmiyorum. Anlat bakalım biraz!" deyince karga şu öyküyü anlatmış:

Bir zamanlar bilinen bütün sınırları aşan kıyıcılığıyla tanınmış bir akbaba varmış; büyük olsun küçük olsun, hiçbir kuş, onun verdiği sıkıntıdan yakasını kurtaramamış; ve tüm hava kurtları arasında korku saçmış; öylesine ki, bu yırtıcı kuşlar ellerindeki her şeyi bırakıp onun korkunç gagasından ve diken diken olmuş tüylerinden korkarak kaçar olmuşlar. Ama zaman ilerleyip yıllar tepesindeki tüyleri tümüyle döküp pençelerini yıpratarak belalı gagasını kırıp bedenini kötürüm etmiş ve kanatlarını yararsız hale getirmiş. Bu durumda öylesine acınacak bir hale düşmüş ki, eski düşmanları, kıyıcılığının öcünü bile alma gereğini duymayarak onu horlamışlar. Ve beslenmek için, kuşların ve hayvanların artıklarıyla yetinmek zorunda bırakılmış!

"Ve sen, tilki, sen de gücünü yitirdin, ama görüyorum ki, hâlâ hainliğinden hiçbir şey yitirmemişsin! Çünkü böylesine güçsüzken bile, Tanrı'nın yardımıyla sakladığım kanatlarımın gücünden, gözümün parlaklığından ve gagamın keskinliğinden yararlanmak için benimle anlaşmak istiyorsun. Sana, Serçe gibi davranmamanı öneririm!" demiş. Tilki birdenbire şaşırarak ona "Hangi serçeden söz ediyorsun, sen?" diye sorunca; karga "Dinle!" demiş.

İşittim ki, bir serçe, bir koyun sürüsünün geçtiği bir çayırda bulunuyor ve bir yandan geçen sürüyü izlerken gagasıyla toprağı eşip duruyormuş; o sırada ansızın müthiş bir kartalın küçük bir kuzuya saldırdığını ve onu pençelerine alarak uzaklara uçup kaybolduğunu görmüş. Bunu gören, serçe, sonsuz bir gururla yöresine bakmış ve kanatlarını yeterince gererek kendi kendine "ama ben de uçmasını bilirim ve koca bir koyunu pençelerimle havaya kaldırabilirim!" demiş. Ve uçarken gözüne kestirdiği, eskimiş yünleri karnının altında yumak olmuş ve geceleyin işeyerek ıslattığı için kirlenmiş ve katı bir kitle haline gelmiş en

iri koyunu seçmiş! Serçe bu koyunun yün yumağına takılmış ve kendisi koyunun esiri olmuş. Bunu gören çoban koşarak gelmiş ve onu yakalayarak kanatlarını yolmuş ve bir sicimle ayağını bağlayarak çocuklarına oynasınlar diye vermiş ve onlara "Bu kuşa iyi bakın! Bu, felaketi pahasına, kendinden güçlülerle benzeşmeye kalkıştı! Sonunda da böyle esir düşmekle cezalandırıldı" demiş.

"Ve sen, ey kötürüm tilki, şimdi sen beni kendinle kıyaslıyorsun; onun için bana anlaşma önerme küstahlığını gösteriyorsun! Haydi bakalım, yaşlı kurnaz, sırtını dön ve çabuk buradan uzaklaş!" demiş. Bunun üzerine tilki, karga gibi uyanık birini aldatmanın artık olanağı bulunmadığını anlamış. Ve kızgınlık içinde, çenesini öylesine şiddetle gıcırdatmış ki iri bir dişi kırılmış. Ve alaycı karga ona "Önerini geri çevirmemden ötürü dişini kırmana doğrusu çok üzüldüm!" demiş. Ama tilki, ona, sonsuz bir saygıyla bakıp "Bu dişi önerimi geri çevirdiğin için kırmadım; seni benden kurnaz bulmuş olmamın utancıyla kırdım!" demiş.

Ve bu sözleri söyleyerek tilki, gidip saklanmak için oradan çabucak ayrılmış.

"Ve ey bahtıgüzel şah" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad: "Karga ile tilkinin öyküsü işte böyle! Belki biraz uzun sürdü; ama yine de, Allah bana yarına kadar yaşam bağışlar, sen de bunu hoş karşılarsan, sana, Güzel Şemsü'n-Nehar ile Emir Ali ibni Bekkar Öyküsü'*nü anlatırım."*

Ama Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, hayvanların ve kuşların öykülerinin beni büyülemediğini ve bana uzun geldiğini sakın sanma! Aksine! Eğer başkalarını da biliyorsan, onları dinlemekten sıkılmam! Yeter ki onlardan çıkarılacak yararlar olsun! Ama madem ki bana daha adını işitmekle büyük bir hayranlığa düştüğüm bir öykü anlatmayı vaat ediyorsun, onu dinlemeye hazırım!" demiş.

Lakin Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Ali ibni Bekkar ve Güzel Şemsü'n-Nehar Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şahım, bir zamanlar Bağdat'ta, Halife Harun Reşid'in saltanat sürdüğü yıllarda, Ebü'l-Hasan ibni Tahir adlı genç ve yakışıklı bir tacir yaşarmış. Kendisi hiç kuşkusuz Büyük Çarşı tacirleri arasında en yakışıklısı, en seveceni ve en iyi giyineniymiş. Ve de sarayın baş haremağası tarafından gözdelere, ihtiyaç halinde kumaş ve ziynet gibi eşyayı sağlamak bakımından seçilmiş bulunuyormuş; ve bu kadınlar birçok kez deneyip güvendikleri için zaman zaman yaptıkları siparişler bakımından onun selim sevkine ve özellikle sır tutma hasletine körü körüne bağlanmış bulunuyorlarmış. O da kendisine bu siparişler için gelen haremağalarına her türlü serinletici şerbetler sunmaktan asla geri kalmaz ve onlara, hanımlarının yanında edindikleri mevkilere göre, her seferinde armağanlar verirmiş. Bundan dolayı genç Ebü'l-Hasan, sarayın tüm cariyeleri ve haremağaları tarafından tapınılırcasına sevilirmiş; öyle ki, halifenin kendisi bile sonunda bunun farkına varmış; ve ona gece ya da gündüz günün her saatinde saraya serbestçe girme izni vermiş; ve genç tacir tüm niteliklerine şarkı ve şiir söylemekteki yeteneğini de kattığından, güzel bir sesle güzel konuşmayı her şeyin üstünde tutan halife, onu, çoğu zaman sofrasına çağırır ve uyumdan yana eksiksiz güzellikte doğaçlama dizeler söyletirmiş.

Ebü'l-Hasan'ın dükkânı da, Bağdat'ın emirleri ve başka ünlü kişilerinin oğulları arasında en ünlülerinin ve soylu kişilerin ve mabeyinci eşlerinin de uğrağı olan yerlerin en tanınmışı imiş.

Ebü'l-Hasan'ın dükkânına en çok uğrayanlardan biri, onun en iyi dostlarından biri olan yakışıklı ve gözalıcı genç bir efendi imiş. Adı Ali ibni Bekkar olan bu kişi, eski İran şahlarının soyun-

dan geliyormuş. İnsanı büyüleyen bir endamı, taze ve pembe yanaklı bir yüzü, eksiksiz bir çizgi oluşturan kaşları, gülen dişleri ve zevk saçan bir konuşması varmış.

Bir gün genç Emir Ali ibni Bekkar dostu Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in yanında otururken ve ikisi konuşup gülüşürlerken, ay gibi güzel on genç kızın altın saçaklı kabartma kumaştan koşumları olan bir at üzerindeki on birincisini çevrelemiş olarak dükkâna doğru geldiklerini görmüşler. Bu on birinci genç kız pembe renkli saydam bir peçeyle örtülü imiş; gözleri bu örtü arasından olanca parlaklığıyla beliriyormuş! Ellerinin cildi, öylesine tatlı bir görünüm sağlıyormuş ki, beyazlığı içinde öylece dururken ipek sanılırmış; elmas yüzükler takılı parmakları iğ gibi inceymiş. Boyu bosuna gelince, görülür görülmez harika olduğu anlaşılabiliyormuş.

Kafile, dükkânın kapısına ulaştığında genç kadın, kölelerinin omzuna dayanarak yere ayak basmış ve Ebü'l-Hasan'a selam vererek dükkâna girmiş; o da selamını karşılayarak oturması için gösterdiği divanı ve üzerindeki yastıkları çabucak düzeltmiş; ve buyrukları almak üzere hemen bir parça geriye çekilerek ayakta durmuş. Genç kadın da savsaklar bir tavırla altın işlemeli birkaç kumaş ve birkaç kuyumişi seçmiş ve bir miktar gülyağı ayırtmış. Ve Ebü'l-Hasan'dan çekinmediğinden bir an için yüzünü örten küçük örtüyü kaldırmış ve doğal güzellikteki yüzünü parıldatmış.

Genç emir Ali ibni Bekkar bu güzel yüzü görünce büyük bir hayranlığa kapılmış ve içini ta derinlerden bir alev yakmış; sonra edebini takınarak dükkândan uzaklaşır gibi yapmış; bunu gören ve kendisi de aynı biçimde gizlice etkilenmiş olan güzel genç kız, hayranlık uyandıran sesiyle Ebü'l-Hasan'a "Müşterilerinin dağılmasına neden olmak istemem. Çağır şu genç adamı, içerde kalsın!" demiş. Ve çok tatlı bir edayla gülümsemiş.

Bu sözleri duyan emir Ali ibni Bekkar arzularının zirvesine ulaşmış ve zarafette geri kalmak istemezcesine, genç kıza "Vallahi! Ey hanımım, ayrılmak istememin nedeni, sadece nezaketsizlik etmek korkusundan değil, seni görünce, şairin şu dizelerini hatırlayışımdandı:

> Sen ki güneşe bakmaktasın! Görmez misin ki, onun yeri insan gözünün ölçemeyeceği yükseklerdedir!
> Yoksa kanat takınmadan ona ulaşabileceğini mi sanıyorsun,ya da ey saf kişi, sana kadar ineceğini mi?

Genç kız umutsuz bir vurgulamayla okunan bu dizeleri duyunca, onları esinleyen duygu inceliğinden büyülenmiş ve kendisine tutulan gencin sihirli havasından etkilenmiş. O da gence gülen gözleriyle uzun bir bakış fırlatmış; sonra da genç tacire yaklaşmasını işaret ederek kısık bir sesle "Ebü'l-Hasan, bu genç adam kimdir ve nerelidir?" diye sormuş; o da "İran şahlarının soyundan gelen emir Ali ibni Bekkar'dır! Yakışıklı olduğu kadar da soyludur. Ve benim en iyi dostumdur!" diye yanıtlamış. Yeniden söz alan genç kız "Çok nazik! Ey Ebü'l-Hasan, ayrılmamdan hemen sonra, sana kölelerimden birinin geldiğini ve seni ve dostunu, beni görmeniz için saraya çağırdığını duyarsan hiç şaşma! Zira ona, Bağdat'ta da İran şahlarının sarayındakinden daha güzel sarayların, daha güzel kadınların ve daha usta çengilerin bulunduğunu kanıtlamak isterim!" demiş. Onu anlamak için zamana ihtiyaç duymayan Ebü'l-Hasan da eğilerek "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek cevap vermiş.

Bunun üzerine genç kadın küçük peçesini yeniden yüzüne örtmüş; ardından sandal ağacı ve yasemin kokulu bohçalardan çıkarılan giysilerinden güzel kokular saçarak çıkıp gitmiş.

Ali ibni Bekkar'a gelince, ne diyeceğini bilemeden epeyce bir süre olduğu yerde kalmış; öyle ki Ebü'l-Hasan müşterilerin onun sarsıldığını anlayarak şaşırmaya başladıklarını kendisine duyurmak zorunda kalmış. Ali ibni Bekkar da "Ey İbni Tahir, ruhumun bedenimden çıkarak aklıma danışmadan, gönlümün kapıldığı bu ay parçasına ulaşma yolunu aradığını görür de nasıl sarsılmam!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Ey İbni Tahir, lütfen! Tanır gibi göründüğün bu genç kız kim? Çabuk bana söyle!" diye eklemiş.

Ebü'l-Hasan da "Emirü'l-Müminin'in en seçkin gözdesidir! Adı da Şemsü'n-Nehar'dır![1] Halife kendisine nikâhlı eşi Sitti Zübeyde'ye gösterdiği saygıdan bile fazla saygı ve sevgi gösterir.

1 *Şemsü'n-Nehar:* "Günün güneşi" (Â.Ş.O.)

Sadece kendine özgü bir sarayı vardır. Ve orada haremağalarının gözetiminden uzak, başına buyruk yaşar; çünkü halife ona sonsuz güven duyar ve haklıdır da! Çünkü en güzeli olduğu halde, sarayda, cariyeler ve haremağalarının işmar ederek, hakkında konuştukları kadınlara benzemez" demiş.

Ebü'l-Hasan, dostu Ali ibni Bekkar'a bu açıklamaları yapıp sözünü henüz bitirdiği sırada küçük bir köle kız dükkâna girmiş ve Ebü'l-Hasan'a yaklaşarak kulağına, "Hanımım Şemsü'n-Nehar, seni ve arkadaşını bekliyor!" diye fısıldamış. Ebü'l-Hasan da hemen ayağa kalkmış, Ali ibni Bekkar'a işaret etmiş ve dükkânını kapısını kapamış; sonra da, Ali ile birlikte, önlerinde yürüyen ve onları Harun Reşid'in sarayına götürmekte olan küçük köle kızı izlemişler.

Ve birdenbire Emir Ali, insanoğlunun anlatmak istese de dilinin tüyleneceği güzellikte olan şeylerin bulunduğu ecinnilerin oturduğu yere götürüldüklerini sanmış. Ama küçük köle, hayranlıklarını belirtmeye zaman bırakmadan, iki elini birbirine vurmuş; bir zenci kız, üzeri yiyecekler ve meyvelerle dolu bir tepsiyi getirip bir taburenin üzerine koymuş; ve tepsiden tüten koku, burunlara ve yüreklere hayranlık veren bir nefaset saçmış.

Küçük köle de onlara, sonsuz bir saygıyla hizmet etmekte eksiklik göstermemiş ve tam olarak karınları doyunca, ellerini yıkamaları için onlara altın bir leğen ile içi kokulu su dolu altın bir ibrik getirmiş; sonra da onlara içi gülsuyu dolu, üzeri yakut ve elmas kakmalı harika bir gülabdan[1] sunarak bir elleriyle sakallarını, ötekiyle yüzlerini sıvazlamaları için avuçlarına dökmüş. Sonra da küçük bir altın buhurdanda sarısabır kokusu getirmiş; bununla âdet olduğu üzere giysilerini kokulandırmış. Bu da bitince, bulundukları salonda bulunan bir kapıyı açmış ve kendisini izlemelerini rica etmiş. Ve onları hayran olunacak güzellikte büyük bir salona sokmuş.

Burası, gerçekten, en temiz kaymaktaşından yapılmış yirmi dört saydam sütunun üstünde yükselen bir kubbeyle taçlanıyormuş; bu sütunların dipleri baş tarafları başları ince bir sanatla yapılmış altın kuşlar ve dört ayaklı hayvanlarla süslenmiş bulunuyormuş. Ve bu kubbede, altın zemin üzere renkli ve göze hoş

1 *Gülabdan:* Gülsuyu serpmek için kullanılan küçük ibrik (Â.Ş.O.)

gelen hatlarla yere serili büyük halının desenine uygun desenler çizili imiş. Ve sütunlar arasındaki açıklıklara, hayranlık verici çiçeklerle dolu iri küpler ya da sadece kendine özgü güzellikleriyle yetinen alacalı donuk akikten ya da billurdan iri vazolar bulunuyormuş. Ve bu salon baştan aşağı, önündeki halının desenlerine uygun küçük renkli çakıllarla yapılmış bir girişin bulunduğu bir bahçeye açılıyormuş; böylece kubbe, salon ve bahçe çıplak ve mavi bir sakinlik içindeki göğün altında uzanıp gidiyormuş.

Emir Ali ibni Bekkar ve Ebü'l-Hasan bu narin düzenlemeye hayran oldukları sırada, çepeçevre oturmuş, kıpırdayan göğüsleri, siyah gözleri ve pembe yanaklarıyla, her biri elinde birer telli çalgı tutan on genç kadın görmüşler.

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

...Ve pembe yanaklarıyla her biri elinde birer telli çalgı tutan on genç kadın görmüşler. Ve küçük kölenin bir işaretiyle, hepsi birden büyük bir tatlılıkla bir peşrev çalmaya başlamış; öylesine ki, yüreği güzel Şemsü'n-Nehar'la dolu olan Emir Ali, gözlerinin yaşardığını duyumsamış. Ve dostu Ebü'l-Hasan'a "Ah! Kardeşim, ruhumun heyecanla dolduğunu hissediyorum. Ve bu sesler bana, nedenini pek bilemediğim, ruhumu ağlatan bir dille konuşuyorlar!" demiş. Ebü'l-Hasan da ona "Benim genç efendim, ruhun sakin olsun! Belki de biraz sonra çıkıp gelecek olan güzel Şemsü'n-Nehar sayesinde hayranlık uyandıracağı anlaşılan şu musiki ziyafetine kulak ver!" demiş.

Gerçekten, Ebü'l-Hasan daha bu sözleri söyler söylemez, on genç kadın hep birlikte ayağa kalkmış ve birileri tellere vururken, öbürleri küçük zilli teflerini uyumla tıngırdatmış ve sevgilinin gelişini bildiren şu şarkıyı çalıp söylemişler:

> Mavi gök, memnun bir gülüşle ansızın bize bakarsın! Ey ay! İşte buluttan giysilerine bürünüyorsun ve utançla örtünüyorsun! Ve sen güneş, ey muzaffer güneş, kaçıyor ve ışıldamaz oluyorsun.

Ve hep bir ağızdan söylemeyi, on kişiden birinin yanıt vermesini bekleyerek kesmişler:

> Ey gözlerim! İşte bizim kendi Ay'ımız ilerliyor. Çünkü güneş bizi ziyaret etti, Şemsü'n-Nehar'a saygılarını sunmaya gelen şahane güneş!

Bunun üzerine şarkıdaki güneşi simgeleyen Emir Ali, karşı tarafa bakmış ve gerçekten, on iki genç zenci kızın omuzlarının üzerinde kadife gölgelikle örtülü som gümüşten bir taht taşıyarak tahtın önü dalgalanan yeğni ipekten büyük bir örtüyle kapalı bulunduğundan içindeki kadın ayırt edilmeksizin, yaklaştığını görmüş ve bu zenci kızların göğüsleri açık, başları açıkmış; taşıyıcıların zengin kıçlarını belirten bedenlerine sımsıkı sarılmış altın işlemeli ipekli eteklikleri varmış. Bunlar şarkıcıların arasına geldikleri zaman, yavaşça gümüş tahtı yere indirmişler ve bahçedeki ağaçların altına çekilmişler.

Bunun üzerine bir el örtüleri aralamış ve aydan bir çehre üzerinde parlayan bir çift göz belirmiş; bu, yeğni kumaştan, sayısı çok olmasa da değerce yüksek inci, elmas ve yakutla süslenmiş altın işlemeli mavi bir pelerine bürünmüş olan Şemsü'n-Nehar'mış. Kumaşlar aralanıp yüzündeki peçesini kaldıran Şemsü'n-Nehar Emir Ali'ye gülerek bakmış ve hafifçe başını eğmiş. Emir Ali de ona iç çekerek bakmış ve sessiz bir dille birbirleriyle konuşmuşlar; ve bu yoldan birkaç saniyede, uzun bir sürede anlatılamayacak kadar çok şey söylemişler.

Ama Şemsü'n-Nehar bakışlarını sonunda, kadınlara şarkı söylemelerini buyurmak üzere Ali ibni Bekkar'ın gözlerinden ayırabilmiş. Bunun üzerine içlerinden biri udunu akort ederek şu şarkıyı söylemiş:

> Ey Baht! Biri diğerini çeken iki âşık, birbirini sever ve bir busede birleşirlerse, senin değilse, hata kimindir?
> 'Ey kalbimin sahibi', der sevgili, 'başım için, bana bir buse ver! Onu sana olduğu gibi geri veririm, aynı sıcaklıkla! Daha fazlasını da istiyorsan, benim için zor değildir bunu sağlamak!'

Bunu duyan Şemsü'n-Nehar ile Ali ibni Bekkar içlerini çekmişler; ve bir ikinci şarkıcı, güzel gözdenin bir işareti üzerine, ayrı bir uyumla şu şarkıyı okumuş:

> Ey sevgili! Çiçekler gibi saçılan yıldızların bulunduğu evreni aydınlatan ışık, senin gözlerindir bence!
> Ey dudaklarımın içkiyi sızdıran gözenekli eti, ey dudaklarıma o denli tatlı gelen gözenekli et!
> Ey sevgili! Seni bulduğumda, güzellik fısıltısıyla konuşmak için beni durdurdu.
> İşte! Tanrısal parmaklarla şekillenmiş olan sevgili, zengin bir nakış gibi gözleri okşamakta!

Bu dizeleri duyunca, Emir Ali ibni Bekkar ve güzel Şemsü'n-Nehar uzun uzun bakışmışlar; ama bir üçüncü şarkıcı da şunları okumuş:

> Mutlu saatler, ey genç kişiler, su gibi akar gider, su kadar çabuk! Bana inanın, âşıklar beklemeyin sakın!
> Mutluluğun kendisinden yararlanın! Vaatleri boşunadır! Yılların güzelliğini ve sizi birleştiren anı kullanın!

Şarkıcı bu şarkıyı söyleyip bitirince, Emir Ali uzun uzun iç çekmiş ve artık heyecanını bastıramayarak hıçkırıklarla gözyaşlarını akıtmış. Bunu gören Şemsü'n-Nehar da aynı şekilde ağlamaya başlamış; ve tutkusuna dayanamayarak tahtından aşağı inmiş ve canlı bir hareketle salonun kapısına doğru ilerlemiş. Ali ibni Bekkar da aynı doğrultuda ilerlemiş ve kapının büyük perdesinin yanına ulaşınca, sevgilisiyle buluşmuş; kucaklaşırlarken duygulanmaları o denli büyük ve çılgınlıkları o denli yoğunmuş ki, birbirlerinin kollarında bayılır gibi olmuşlar; belli bir mesafeden hanımlarını izleyen kadınlar tutmasa ve ikisini de bir divana götürüp çiçek suları serperek onları canlandırmasalar ve canlandırıcı kokular koklatmasalarmış belki de düşüp bayılacaklarmış.

Böylece Şemsü'n-Nehar'ın kendini toparlayınca yaptığı ilk iş, yöresine bakınmak olmuş; Ali ibni Bekkar'ı yeniden görünce, yüzünü mutlu bir gülüş kaplamış. Ama, Ebü'l-Hasan ibni

Tahir'i göremeyince, meraklanarak ondan haber sormuş. Oysa, Ebü'l-Hasan, halden anlayan biri olarak yavaşça daha uzağa çekilmiş; ve bu serüvenin neden olabileceği cansıkıcı sonuç hakkında korku duymaktan kendini alamıyormuş. Ama gözdenin kendini toparladığını görünce, ona doğru ilerleyip ve önünde saygıyla eğilmiş. Şemsü'n-Nehar da ona "Ey Ebü'l-Hasan, senin gördüğün hizmetin değerini nasıl ölçebilirim, bilmiyorum! Senin sayende, dünyadaki yaratıkların en sevimlisini buldum ve ruhumun mutluluğun yoğunluğuyla ezildiği eşsiz anları yaşadım! Şundan emin ol ki, ey İbni Tahir, Şemsü'n-Nehar bir nankör değildir!" demiş. Ebü'l-Hasan da, gözdenin önünde derin bir saygıyla eğilerek, onun için Tanrı'dan gönülden dilediği tüm arzuları yerine getirmesini yakarmış.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar dostu Ali ibni Bekkar'a dönmüş ve ona "Ey efendim, senin benim için duyabileceğin tüm dostça duygulardan, yoğunluk bakımından benimkiler onları aşsa da kuşku duymam. Ama ne yazık ki! Benim bahtım bu saraya bağlanmayı ve sevecenliğime dolu dizgin yol vermemeyi gerektiriyor!" demiş. Ali ibni Bekkar da "Ey hanımım, gerçekten senin sevgin, içime öylesine işledi ki, âdeta ruhumun bir parçası oldu! Artık ölsem de ruhum bu birlikteliği terk etmez. Ah! Özgürce sevişemediğimize göre ne kadar bahtsız kişileriz, biz!" diye yanıt vermiş. Ve bu sözleri bitirince, Emir Ali'nin yanaklarına bir sağanak gibi gözyaşları inmiş ve bunun etkisiyle de Şemsü'n-Nehar'ınkilere de! Ama Ebü'l-Hasan yanlarına yavaşça yaklaşarak onlara "Vallahi! Böyle birlikteyken ağlamanızı bir türlü anlamıyorum! Ya ayrılırsanız ne olacak? Gerçekten, şimdi birbirinizi üzme zamanı değil; açılıp saçılma, uyum ve neşe içinde eğlenme zamanıdır" demiş.

Ebü'l-Hasan'ın bu sözlerini duyunca, onun görüşlerine değer vermeye alışmış olan güzel Şemsü'n-Nehar gözyaşlarını kurutmuş ve kölelerinden birine bir işaret yapmış; o da hemen dışarı çıkarak, yanında, başlarında içi her türlü hoş görünüşlü yiyeceklerle dolu tepsiler taşıyan birçok hizmetkârla birlikte geri dönmüş. Ve bu tepsiler bir kez halı üzerinde oturan Ali ibni Bekkar ile Şemsü'n-Nehar arasına konunca, hizmetkârlar duvara doğru çekilmişler ve orada kıpırdamadan durmuşlar.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, Ebü'l-Hasan'ı karşılarında oturmaya çağırmış. Ve kendi parmaklarıyla her tabaktan aldığı lokmaları ilkin dostu Ali ibni Bekkar'ın, sonra da Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in ağzına sokmuş. Doyuncaya kadar yenilince, altın tabaklar kaldırılmış ve gümüş işlemeli bir leğen içinde ince bir altın ibrik getirilmiş; ve ellerini dökülen kokulu sularla yıkamışlar. Bunu izleyerek yeniden oturmuşlar ve genç zenci kızlar, parlak kırmızı renkli tabaklara oturtulmuş renkli akik bardaklarda, görünüşleri bile gözleri kamaştıran ve ruhu şenlendiren nefis şaraplar getirmişler. Ve birbirlerine uzun uzadıya bakarak bunları içmişler; ve bir kez bardaklar boşalınca, Şemsü'n-Nehar tüm kölelerini göndererek yanlarında sadece şarkıcıları ve çalgı çalanları alıkoymuş.

Bunun üzerine, kendini tam olarak şarkı söyleyecek durumda bulmakla, Şemsü'n-Nehar, ilkin bir giriş sağlamak ve ses perdesi göstermek üzere şarkıcılardan birine buyruk vermiş; şarkıcı da uduna düzen verdikten sonra tatlı bir sesle şu şarkıyı okumuş:

> Ruhum, tükeniyorsun! Aşkın elleri tüm doğrultulardan sana uzanıyor ve senin sırrını tüm rüzgârlara fırlatıyorlar. Ruhum! Seni içimin ılık ikliminde incitmeden saklıyorum! Ama sen, dertlerimin nedeni olan kişiye koşmak için oradan kaçıp gidiyorsun. Akın gözyaşlarım! Ah! O acımasıza doğru akmak için gözlerimden kaçıyorsunuz! Tutkulu gözyaşları, siz de benim sevgilime âşıksınız demek!

Bunu duyan Şemsü'n-Nehar kolunu uzatmış ve bir bardak şarap daha doldurup yarısına kadar içmiş; gene kalanını Emir Ali'ye uzatmış. O da bunu alıp dudaklarını dostunun dudaklarının bardakta dokunduğu yere değdirerek içmiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

Dudaklarını, dostunun dudaklarının bardakta dokunduğu yere değdirerek içmiş. O sırada, çalgının telleri, çalgıcıların parmaklarının dokunuşuyla titriyorlarmış. Şemsü'n-Nehar da,

biraz daha pesten bir sesle bir şarkı daha söylenmesi için yine kızlardan birine işarette bulunmuş. Genç köle de, hafifçe şu şarkıyı mırıldanmış:

> Evet... Yanaklarım durmadan gözlerimin sarhoşluğuyla kızarıyor.
> Evet... Dudaklarımı ıslatan bardak, sakinin şarabından çok, gözyaşlarımla dolu.
> Vallahi! Ey kalbim, sen yine de bu karışık içkiyle boğul! Sana, gözlerimden kaçan ruhumun artıklarını geri getirsin diye.[1]

O anda, Şemsü'n-Nehar, şarkıların dokunaklı notalarıyla başının döndüğünü duyumsamış ve ardında oturan kadınların birinden bir ut alarak ve gözlerini yarı yarıya kapatarak şu hayranlık verici dizeleri okumuş:

> Ey gözlerinin ışığı! Ey genç bir dişi ceylanın güzelliği! Sen uzaklaşırsan eğer, ben ölürüm! Sen yaklaşırsan, sarhoş olurum! Böylece yanarak yaşarım ve duyarak sönerim.
> Nefesinin soluğundan kokulu meltem doğar, çöl akşamları da ondan aldığı güzel kokularla dolar; neşeli hurmalar altındaki ılık akşamlar!
> Dikkat et! Ey ona dokunup sarhoş olan meltem! Dudaklarının gülüşünden ve yanaklarının gamzelerinden aldığın buseyi kıskanıyorum! Çünkü senin okşayışın, tüm bedenini titreten bir zevktir!
> İnce giysiler altındaki karnının kokulu yasemin cildi, bir aytaşı kadar sütümsü cildinin yasemini!

1 Powys Mathers'in Mardrus çevirisinde, bu dizeler şöyle: *"My lips are wet with tears / Again and yet again, / My cup is filled with tears / More often than wine, / And yet I think / I ought to take this mingled drink of mine; / For it appears / To fortify my heart for pain, / Because the tears are from my soul / and if / I drink I shall be whole / Again.* "(Dudaklarım gözyaşlarıyla ıslanıyor / Tekrar ve tekrar / Bardağım gözyaşlarıyla dolu / Şarapla dolmaktan ziyade çoğu zaman; / Yine düşünüyorum / Bu karışık içkimi içmeliyim diye, / Çünkü öyle anlaşılıyor ki / Acılara karşı yüreğimi pekiştiriyor bu içki, / Çünkü gözyaşları ruhumdan koptu / Ve bunu içersem / Yeniden tamamlanacağım!) (Â.Ş.O.)

> Tükürük! Ey ağzının sevdiğim tükürüğü ve ey pembe dudaklarının çiçek açmış goncaları![1]
> Ey kalbim! Kıymetli taşlar kadar değerli bedeninin kıvrımlarında yolunu şaşırmışsın sen! Kolla kendini! Aşk oklarını sana doğru çevirmiş, yolunu gözlüyor!

Ali ibni Bekkar ve Ebü'l-Hasan ibni Tahir, Şemsü'n-Nehar'ın bu şarkısını işitince, neredeyse kendilerinden geçip bayılacaklarmış; sonra zevkten titreyerek alışılmadık bir derinlik taşıyan bir feryatla "Allah!" diye haykırmışlar; sonra da gülüp ağlamışlar; ve Emir Ali, heyecanının doruğuna ulaşarak eline bir ut alıp Ebü'l-Hasan'a vermiş ve kendisi şarkı söylerken eşlik etmesini rica etmiş. Bunun üzerine gözlerini kapamış ve başını eğip eline yaslayarak ve alçak sesle, ülkesinin şu şarkısını söylemiş:

> Dinle ey sâki!
> Sevdiceğim o denli güzeldir ki, tüm kentlerin sahibi olsam, düşman yanaklarının üzerindeki güzellik damlasına dudaklarımla sadece bir kez dokunmak için hepsini armağan ederdim!
> Yüzü öylesine güzeldir ki, beni fazla geliyor! Çünkü bu yüz kendine özgü güzelliğiyle o denli güzeldir ki, ne güllerin ne de ayva tüylerinin ona yeni bir büyü katması mümkündür!

Ve bu şarkı Emir Ali ibni Bekkar tarafından duyulmadık güzellikteki bir sesle okunmuş. Ve tam bu şarkının biteceği sırada, Şemsü'n-Nehar'ın gözde kölesi titreyerek ve şaşkın bir halde içeri girmiş ve Şemsü'n-Nehar'a "Ey hanımım, Mesrur, Afif ve sarayın öteki haremağaları kapıda bulunuyor ve seninle görüşmek diliyorlar!" demiş.

Bu sözleri işiten genç Ali, Ebü'l-Hasan ve tüm esireler, çok heyecanlanıp hepsi yaşamları için korkuya düşmüş. Ama tek başına sakin kalmış olan Şemsü'n-Nehar, rahat bir gülüşle gülmüş ve hepsine birden "Rahat olun ve işi bana bırakın!" demiş.

1 Powys Mathers'in çevirisinde: *"The crimson flowers of his lips / Are watered with water of his mouth..."* "(Dudaklarının kırmızı çiçekleri / Ağzının suyuyla sulanır) şeklindedir (Â.Ş.O.)

Sonra da sadık cariyesine "Git Mesrur'u, Afif'i ve diğerlerini, onları durumlarına uygun olarak ağırlamamız için hazırlanmak üzere zaman bağışlamalarını söyleyerek oyala!" demiş. Sonra da cariyelerine salonun tüm kapılarını kapamalarını ve büyük perdeleri özenle çekmelerini buyurmuş. Bunlar yapılınca, Emir Ali ile Ebü'l-Hasan'ı salondan ayrılmamaya ve hiçbir şeyden korkmamaya çağırmış; sonra ardında bütün şarkıcılar olduğu halde, bahçeye açılan kapıdan geçerek salondan dışarı çıkmış; ve ardından kapıyı kapattırmış; sonra ağaçların altına doğru ilerleyerek oraya taşıtmaya özen gösterdiği bir tahta oturmuş. Orada bitkin ve yorgun bir edayla oturmuş, esire kızlardan birini çağırarak bacaklarını ovmasını, ötekilere de, oradan uzaklaşmalarını buyurmuş; sonra da genç bir zenci esireyi Mesrur'a ve öteki haremağalarına kapıyı ivedi olarak açtırmaya yollamış.

Bunun üzerine Mesrur, Afif ve yirmi haremağası, ellerinde yalın kılıçlar ve bellerinde geniş kemerlerle ilerlemişler ve yerlere kadar eğilip gözdeyi büyük saygı gösterileriyle selamlamışlar. Şemsü'n-Nehar da "Ey Mesrur, Allah'tan hayırlı haberler getirmiş olmanı dilerim!" demiş. Mesrur da "İnşallah! Ey hanımım!" diyerek yanıt vermiş. Sonra gözdenin tahtının yanına yaklaşarak ona "Eminü'l-Müminin barış dileklerini yolladı ve seni görmeyi çok arzuladığını bildirdi! Ve bugünün kendisine neş'e dolu ve tüm günler içinde kutsanmış bir gün olarak göründüğünü bilmeni istedi; ve bugünü, tümüyle hoş sonuçlanması için senin yanında bitirme arzusunu gösterdi. Ama ilkin bu konudaki düşüncelerini ve senin saraya gitmenin mi, yoksa kendisinin buraya gelmesinin mi uygun olacağı üstüne görüşlerini öğrenmek istedi!" demiş.

Bu sözleri duyan güzel Şemsü'n-Nehar ayağa kalkmış ve yerlere kadar eğilmiş ve halifenin arzusunu bir emir saydığını göstermek için toprağı öpmüş ve "Ben Emirü'l-Müminin'in itaatkâr ve mutlu kölesiyim. Bundan dolayı senden rica ediyorum Mesrur, efendimize onu ağırlamaktan ne denli memnun olacağımı ve onun teşrifiyle bu sarayın ne denli aydınlanmış olacağını kendisine bildir!" demiş.

Bunun üzerine baş haremağası ve maiyeti çekilmek için acele etmişler ve Şemsü'n-Nehar, hemen salona koşarak orada sevgi-

lisini bulmuş ve gözlerinde yaşlarla onu bağrına basmış ve tatlı bir edayla öpmüş; sonra da hiç istemediği halde ona veda etmek zorunda olduğu için ne denli üzüldüğünü bildirmiş. Ve ikisi de birbirlerinin kollarında ağlamaya başlamışlar. Emir Ali de sonunda sevdiceğine "Ey hanımım, lütfen! Bırak beni, bırak da seni sarayım, seni bağrıma basayım ve tapılası dokunuşunu duyayım; çünkü ayrılığın uğursuz saati gelip çattı! Senin bu sevgili dokunuşunu etimde saklayacağım, anısını da ruhumda! Uzakta iken bu benim için bir teselli ve mahzunluğumda bir tatlılık olacak!" demiş. Kız da "Ey Ali, Vallahi! Hüznün dokunacağı kişi sadece benim! Ben ki, bu sarayda, sadece senin hatıranla var olacağım! Sen ey Ali, oyalanmak için çarşılarda dolaşırsın ve sokaktaki küçük kızlar ve diğerleri senin içindir! Onların zarafeti ve çekik gözleri sana sevdiceğin üzüntülü Şemsü'n-Nehar'ı unutturur; ve billur bileziklerinin tıkırtısı belki de görüntümü bile gözlerinden silecektir! Ey Ali! Artık bundan sonra acımın patlayışlarına nasıl dayanabilecek ve boğazımda haykırışları nasıl boğabileceğim ve onların yerine Emirü'l-Müminin'in buyuracağı şarkıları nasıl yerleştirebileceğim? Dilim nasıl olacak da uyumlu notaları söyleyecek, sönen ruhumu sadece sen canlandırabilecekken, onları gülerek şarkıya dökeceğim? Yanımda oturduğun yere gözümü dikerek bakışlarımla seni nasıl arayıp duracağım, ey Ali! Ve özellikle, can vermeden, Emirü'l-Müminin'in bana sunacağı bardağı dudaklarıma götürüp onunla nasıl paylaşacağım? Kuşkusuz, onu içmekle, acımasız bir zehir kanıma karışacak! O zaman da, ölüm, bana çok yeğni gelecek!" diyerek yanıtlamış.

Ebü'l-Hasan ibni Tahir onlara sabır dileyerek teselli etmekte olduğu sırada, sırdaş esire koşup gelerek halifenin yaklaşmakta olduğunu hanımına bildirmiş.

Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, âşığını son bir kez öpecek zamanı ancak bulmuş ve sırdaşına "Konuklarımızı çabucak bir yandan Dicle'ye, öte yandan bahçeye bakan geçide götür! Ortalık kararınca, nehir yakasından gizlice dışarı çıkarırsın!" demiş. Ve bu sözleri söyleyerek Şemsü'n-Nehar, onu boğmak üzere olan hıçkırıklarını yutmuş ve öte yakadan gelmekte olan halifeyi karşılamak üzere koşmuş. Genç esire, Emir Ali ile Ebü'l-Hasan'ı söz konusu geçide götürmüş ve onlara güven verip arkaların-

dan kapıyı dikkatlice kapattıktan sonra oradan ayrılmış. İki genç orada koyu bir karanlık içinde kalmışlar; ama aradan biraz zaman geçince pencerenin kepenkleri arasından büyük bir ışığın parıldadığını görmüşler; yaklaştıkça bunun bir kafile oluşturan yüz genç siyah kölenin ellerinde taşıdığı meşalelerden geldiğini anlamışlar; bu yüz genç köleyi, saraydaki kadınların muhafızı olan yüz yaşlı haremağası izliyor ve her biri de elinde birer yalın kılıç taşıyorlarmış; ve onların ardında da, yirmi adım geriden aya benzer yirmi genç beyaz cariyenin arasında Halife Harun Reşid varmış.

Halife, önünde Mesrur olduğu halde ilerlemiş; sağında baş haremağası Afif, solunda ikinci haremağası Vasıf varmış. Ve aslında, kendiliğinden son kertede görkemli ve yakışıklı olduğu kadar, kölelerin tuttuğu meşalelerin ışığı ve saraylı kadınların mücevherlerinden yansıyan parıltıyla büsbütün görkemli görünüyormuş! Ve böylece, esirelerin birdenbire çalmaya koyulduğu çalgıların sesi duyulurken, halife, kendisine saygı göstermek üzere yerlere kadar eğilmiş bulunan Şemsü'n-Nehar'ın yanına gelmiş; ve çabucak elini uzatarak onu ayağa kaldırmış ve tuttuğu elini dudaklarına götürmüş; sonra da kendisini görmekten dolayı mutlu, ona "Ey Şemsü'n-Nehar, saltanat kaygıları uzun zamandır gelip seni görmeme engel oldu! Ama Tanrı bu akşam, gözlerimin senin güzelliğinle mutlanması için bana fırsat verdi!" demiş. Sonra gidip gümüş tahtın üzerine oturmuş, gözdesi de önünde oturarak yer almış; yirmi cariye de birileri diğerlerinden eşit aralıkla yerleşerek ikisinin yöresinde bir daire oluşturmuşlar. Çalgı çalanlara ve şarkı söyleyenlere gelince, gözdenin hemen yanında yer alarak bir başka topluluk oluşturmuşlar; yaşlı ve genç haremağaları da, âdet olduğu üzere, uzaklaşıp yanar haldeki meşaleleri ellerinde tutarak ağaçların altında yer almışlar; böylece halifenin zevklerini daha rahatça doyurmasını sağlamışlar.

Hepsi birden oturup herkes kendi yerini aldıktan sonra, halife şarkıcılara işaret etmiş ve hemen içlerinden biri, ötekilerin eşliğinde, halifenin kendisine okunan tüm gazeller içinde uyumunun güzelliği ve son bölümündeki zengin havasından ötürü yeğlediği ünlü bir gazeli okumaya başlamış:

> Sabahın âşık şebnemleri yarı açık çiçekleri ıslatır ve güney rüzgârı saplarını iki yana sallar! Ama yavrum, senin gözlerin...
> Senin gözlerin, yavrucuğum, dudaklarımın kadehini doldurarak uzun uzadıya kandıran saydam kaynaktır. Ve ağzın... ey genç dost, ağzın: Arıları kıskandıran bir tükürüğü barındıran inciden kovandır!

Ve bu harika dizeler tutkulu bir sesle okunduktan sonra, şarkıcı susmuş. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar Ali'ye olan aşkını bilen sırdaşı gözde cariyesine bir işaret yapmış; o da ayrı bir makam üzre halifenin gözdesinin Ali ibni Bekkar'a olan gönülden duygularına pek uyan şu dizeleri okumuş:

> Genç Bedevi kız, yolunda yakışıklı bir atlıya rastlayınca, yanakları kızarır! Tıpkı Arabistan'da yetişen defne çiçeği gibi...
> Ey serüveni seven Bedevi kızı, yanağına renk veren ateşi söndür! Ruhunu, onu yakıp bitirmek için doğan bir tutkudan sakın! Kendi çölünde kaygısız yaşa, çünkü aşkın acıları yakışıklı atlıların sunuşlarıdır!

Güzel Şemsü'n-Nehar bu şarkıyı işitince, öylesine büyük bir heyecana kapılmış ki, oturduğu yerde sarsılmış ve hemen yardımına koşan cariyelerinin kollarında bayılmış. Bir pencereye sokulmuş, arkadaşı İbni Tahir ile birlikte içeriye bakarlarken, bu durumu gören Emir Ali de, içtenlikli bir acıyla öyle sarsılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

İçten bir acıyla öyle sarsılmış ki, boylu boyunca dostu Ebü'l-Hasan ibni Tahir'in kollarına baygın düşmüş. Bunu gören Ebü'l-Hasan, bulundukları yer bakımından son kertede şaşırmış kalmış; boşu boşuna su arayıp dostunun yüzüne serpmeyi düşünürken, geçidin kapılarından birinin açıldığını ve içeriye nefes

nefese, Şemsü'n-Nehar'ın gözde esiresinin girerek kendilerine korku dolu bir sesle "Ey Ebü'l-Hasan, sen ve arkadaşın çabuk ayağa kalkın; sizi hemen buradan çıkarmam gerekiyor; zira, her şey bizim için iyi olmayacağını gösteren bir kargaşa içinde; sanıyorum ki, bugün bizim uğursuz bir günümüz! Bundan dolayı ikiniz de beni izleyin, yoksa hepimiz mahvolacağız!" demiş. Ama Ebü'l-Hasan ona "Ey yardımsever genç kız, arkadaşımın durumunu görmüyor musun sen? Yaklaş da bir bak!" demiş.

Esire, Emir Ali'nin halı üzerinde baygın yatmakta olduğunu görünce, yerini bildiği, üzeri çeşitli şişelerle dolu bir masaya yaklaşmış ve çiçek suyu içeren bir serpecek bularak getirip genç adamın yüzüne serperek onu serinletmiş; o da hemen ayılmış. Bunun üzerine Ebü'l-Hasan omuzlarından, kız da ayaklarından tutarak, ikisi birlikte, onu geçitten çıkarmışlar ve sarayın alt yanına Dicle kenarına indirmişler. Ve onu orada bulunan bir sıranın üzerine yavaşça yatırmışlar; ve genç kız ellerini çırpmış; nehir üzerinde hemen içinde sadece tek bir kürekçi bulunan bir kayık belirmiş; ve kayık hemen kıyıya yanaşıp önlerinde durmuş. Sonra, tek bir söz söylemeden, sırdaşın bir işaretiyle kürekçi Emir Ali'yi kollarına alıp onu kayığa taşımış; arkalarından Ebü'l-Hasan da kayığa binmekte gecikmemiş. Genç cariyeye gelince, daha ileriye kadar yoldaşlık yapamadığı için onlardan özürler dileyerek, çabucak içeri dönerken, son derece kederli bir sesle onlara barış dilemiş.

Kayık karşı kıyıya ulaşınca, rüzgârın ve suyun etkisiyle iyice kendine gelen Ali ibni Bekkar, bu kez dostunun desteğiyle karaya ayak basmış. Ama hemencecik bir rıhtım taşına oturmuş; sanki ruhu kendisini terk ediyormuş gibi bir duyguya kapılmış. Ve Ebü'l-Hasan, bu sıkıntıdan onu nasıl kurtaracağını bilemeyerek ona "Ey dostum, yüreğini bütün tut ve gücünü toparla; çünkü aslında burası pek güvenli bir yer değil; bu kıyılar haydutlarla ve namussuz kişilerle doludur. Birazcık cesaretini topla da, buraya yakın bir yerde şu gördüğüm ışığın yöresinde oturan bir dostumun evine gidelim!" demiş. Sonra da "Bismillah!" deyip arkadaşının ayağa kalkmasına yardım etmiş ve onunla birlikte yavaş yavaş sözünü ettiği eve doğru yol almış; ve çok geçmeden evin kapısına ulaşmış. Sonra ilerlemiş bir saatte bulunmalarına

karşın evin kapısını çalmış; hemen biri gelip kapıyı açmış; ve Ebü'l-Hasan, kendini tanıtarak büyük bir içtenlikle dostuyla birlikte içeri alınmış. Böylesine uygunsuz bir saatte varlıklarının ve orada bulunmalarının nedenini açıklayan sözler bulmakta noksanlık göstermemiş. Ve bu evde, hiçbir can sıkıcı soru sorulmadan, onlara, en hayran olunacak ölçüde konukseverlik gösterilmiş. Ve ikisi de oldukça kötü bir gece geçirmişler: Ebü'l-Hasan evinden dışarıda yatma alışkanlığında olmadığından ve kendi bakımından tedirginlikler duyduğundan ötürü; Emir Ali de, halifenin ayakları dibinde, kederden baygın ve solgun yatan Şemsü'n-Nehar'ın hayali gözlerinin önünden gitmediğinden ötürü.

Ve sabah olur olmaz, ev sahibinden izin alarak kente doğru yol almışlar ve çok geçmeden, Ali ibni Bekkar'ın yürümekte gösterdiği büyük güçlüğe karşın, evlerinin bulunduğu sokağa ulaşmışlar. Ama ulaştıkları ilk kapı Ebü'l-Hasan'ınki olduğundan, genç tacir, dostunu böyle berbat bir durumda yalnız başına bırakmış olmamak için ilkin gelip kendi evinde dinlenmesi için birçok kez çağrıda bulunmuş. Ve ev halkına evin en güzel odasını ona hazırlamalarını ve böylesi durumlarda kullanılmak üzere büyük dolaplarda dürülü yeni yatakları sermelerini söylemiş. Ve Emir Ali, gün boyu yürümekten pek yorulmuş olduğundan, yatağın üzerine kendini atacak gücü ancak bulmuş ve orada gözlerini kapayarak birkaç saat uyumuş. Uyandığında, abdest almış ve namazını kılmış ve dışarı çıkmak üzere giyinmiş; ama Ebü'l-Hasan kolundan tutarak ona "Ey efendim, bugünü ve bu geceyi de benim evimde geçirmen yeğdir; böylece sana yoldaşlık eder, derdini avuturum!" demiş. Ve onu kalmaya zorlamış. Ve gerçekten, bütün gün arkadaşıyla görüştükten sonra akşam olunca, Bağdat'ın en ünlü şarkıcı kadınlarını çağırtmış; ama hiçbir şey Ali ibni Bekkar'ın kederli düşüncelerini dağıtamamış; aksine, şarkıcılar, derdini ve kederini azdırmaktan başka işe yaramamışlar; ve birlikte bir gece öncekinden de kötü bir gece geçirmişler; ve ertesi sabah, durumu o kadar kötülemiş ki, dostu Ebü'l-Hasan onu daha fazla tutmak istememiş. Kölelerinin ahırdan getirdikleri katıra binmesine yardımcı olduktan sonra, evine kadar ona yoldaşlık etmeye karar vermiş. Ama onu kendi adam-

larına teslim ettikten sonra, o arada kendisine ihtiyaç olmadığını anlayarak, yeniden onu yüreklendirecek sözler söyleyip haber almak üzere elinden geldiğince erken bir saatte yeniden geleceğini vaat ederek ondan izin almış. Sonra evden çıkmış ve bütün bu zaman içinde kapalı tuttuğu dükkânını açmak üzere çarşıya doğru yönelmiş.

Oysa, dükkânını düzene sokmayı ancak bitirip müşteri beklemeye koyulduğu bir sırada, bir de bakmış ki...

Öyküsünün burasında Şehrazad, sabah olduğunu anlayarak yavaşça susmuş.

Ama yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

Müşteri beklemeye koyulduğu bir sırada, bir de bakmış ki, Şemsü'n-Nehar'ın sırdaş genç cariyesi geliyor. Kız ona selam vermiş; Ebü'l-Hasan da selamına karşılık vermiş ve tavrının ne kadar kederli ve dalgın olduğunun farkına varmış ve de birden yüreği eskisinden de beter çarpmaya başlamış. Ve kıza "Gelişin benim için ne denli değerli oldu bilsen, ey yardımsever genç kız! Ah! Lütfen bana hanımının durumundan çabucak haber ver!" demiş. Kız da ona "Ama, ben senden rica edeyim, bana ilkin, o kötü durumda bırakmak zorunda kaldığım Emir Ali'den haber ver!" diye yanıt vermiş. Ve Ebü'l-Hasan ona, dostunun acıklı durumundan ve onarılmaz bitkinliğinden söz etmiş. Ve sözlerini bitirince, sırdaş kız, öncekinden de fazla kederlenmiş ve birkaç kez iç çekmiş; ve dokunaklı bir sesle Ebü'l-Hasan'a "Bizim başımıza gelen ne büyük felakettir! Bil ki, ey İbni Tahir, benim zavallı hanımımın durumu, daha da acıklıdır! Ben, sana, üzerine gelen fenalığın nedenini bilmediği halde çok üzülen halifenin ayakları dibinde hanımım bayıldığı sırada, dostunla salondan çıktığınız andan bu yana kesinlikle neler olduğunu anlatacağım!"

"Ben sizi kayıkçının ilgisine terk ettikten sonra, çabucak ve büyük bir endişeyle, Şemsü'n-Nehar'ın yanına döndüm; ve onu hâlâ baygın ve sapsarı buldum; gözyaşları boyuna dağınık saçları üzerine damla damla düşmekteydi. Emirü'l-Müminin, büyük bir üzüntüye kapılarak yanı başında oturmakta idi; kendisinin gös-

terdiği büyük ilgiye karşın, onun kendine gelmesine yardımcı olamadı. Ve hepimiz kolayca tahmin edebileceğin bir perişanlığa düşmüştük; ve halifenin tedirginlik duyarak bize sorduğu sorulara, gözyaşları dökmekten ve önünde yüzümüze topraklar saçmaktan başka yanıt veremiyorduk; ve bilmediği sırrı ondan saklamaya çalışıyorduk. Ve bu anlatılamaz işkence, geceyarısına kadar sürdü. Ancak o zaman, şakaklarını gülsuyu ve çiçek suyuyla ovduktan ve yelpazelerle ferahlık sağladıktan sonra, yavaş yavaş kendine gelmesinin neşesini yaşadık. Ama ayılır ayılmaz halifenin kesin şaşkınlığına neden olan ve sonunda kendisini de ağlamaya zorlayan bir gözyaşı seli kopardı. Olup bitenler öylesine hazin ve olağandışıydı!

"Halife, sonunda, gözdesine soru yöneltebileceğini anlayınca, ona 'Gözümün nuru Şemsü'n-Nehar, konuş benimle; bana derdini söyle ki, sana yararım dokunabilsin! Bak, ben de bir şey yapamadığımdan ne kadar üzüntü duyuyorum!' dedi. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar, halifenin ayaklarını öpecek gücü buldu; ama halife buna izin vermedi; onu elinden tutarak yavaşça sorular sormaya başladı. Bunun üzerine, Şemsü'n-Nehar kırık bir sesle ona, 'Ey Emirü'l-Müminin, bana acı çektiren rahatsızlık geçicidir! Gündüzün yediğim bazı şeyler dokunmuş olacak!' dedi. Halife de, 'Ne yemiştin, ey Şemsü'n-Nehar?' diye sordu. Hanımım da, 'İki ekşi limon, altı yeşil elma, bir çanak yoğurt, büyük bir parça künefe; onun üzerine de açlığımı gideremediğimden bir okka tuzlu fıstık ve kabak çekirdeği ve bir avuç dolusu fırından henüz çıkmış haşlanmış şekerli nohut!' diye yanıtladı. Bunu duyan halife 'Seni ihtiyatsız sevgili seni, doğrusu beni çok şaşırttın! Bütün bu şeylerin lezzetli ve iştah açıcı olduğuna kuşkum yok; ama, birazcık yiyerek idare etmen ve canını, o kadar çok çektiği şeylerin üzerine düşünmeden atılmaktan alıkoyman gerekirdi! Böylece, kendini bu duruma sokmazdın!' diye haykırdı. Ve halife, aslında, öteki kadınlar için söz ve okşayıştan yana pek savurgan olmayan halife, gözdesiyle, pek çok ilgi göstererek uzun uzun konuştu ve sabaha kadar başının ucundan ayrılmadı. Ama durumunun pek düzelmediğini görerek sarayın ve kentin tüm hekimlerini çağırttı; onlar da, hanımımın rahatsızlığının gerçek nedenini ve halifenin orada bulunmasının ve gösterdiği baskının bunu

arttırdığını açıklamayı incelik göstererek gizlediler. Ve kendisine öylesine karmaşık bir reçete yazdılar ki, tüm iyi niyetime karşın, ey İbni Tahir, bir tek sözcüğünü bile söylemeyi beceremem!

"Sonunda halife, tüm hekimleri ve diğerlerini peşine takarak oradan ayrıldı; ancak o zaman özgürce hanımımın yanına yaklaştım; ve ellerini öpücüklere boğarak yüreklendirecek sözler söyledim ve onu Emir Ali ibni Bekkar'ı yeniden gösterme işini üzerime alacağım konusunda güvence vererek kendisine bakmama izin vermesini sağladım. Ve ona hemen içinde biraz çiçek suyu da olan bir bardak soğuk su içirdim; iyi geldi. Ve işte o zaman, kendi derdini unutarak ve kendisini bir süre bırakarak, gidip ona çekmekte olduğu derdinden kısaca söz ettiğim dostundan haber getirmemi istedi."

Sırdaş cariyenin bu sözleri üzerine Ebü'l-Hasan ibni Tahir, ona "Ey genç kız, şimdi ben sana dostumun durumu hakkında hiçbir şey söyleyemem! Sen şimdi doğru hanımının yanına koş ve ona, benim barış dileklerimi ve başına gelenleri öğrenmekle ne çok üzüldüğümü bildir; ve kendisine bu durumun zorlu bir sınav olduğunu anlamakta gecikmediğimi; ancak onu sabretmeye çağırdığımı, özellikle halifenin kulağına erişeceği korkusuyla, sözlerini sakınmakta çok özen göstermesi gerektiğine inandığımı da söyle! Yarın dükkânıma gelirsen ve Tanrı isterse, karşılıklı olarak birbirimize vereceğimiz haberler teselli edici olacaktır!" demiş.

Bunun üzerine genç kız ona bu sözlerinden ve gördüğü hizmetten ötürü çok teşekkür etmiş ve oradan ayrılmış. Ebü'l-Hasan da, günün geri kalan bölümünü çarşıda geçirmiş ve gidip evinde dostu Ali ibni Bekkar'ı görmek üzere dükkânını alışılmış saatten önce kapatmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

... Dostu Ali ibni Bekkar'ı görmek üzere dükkânını alışılmış saatten önce kapatmış. Kapıyı çalınca kapıcı gelip açmış; girip içeride dostunun yöresini her türden birçok hekimin ve yakınları ile dostlarının sarmış bulunduğunu görmüş; bunların kimisi nabzını yokluyor, diğerleri de her biri diğerinden farklı ve birbirine aykırı

reçeteler yazıyorlarmış; yaşlı kadınlar da işi abartıyor ve hekimlere kuşkuyla bakıyorlarmış; sonunda genç adam sabrını tüketmiş; ve artık hiçbir şey görmek ve duymak istemeyerek başını örtülerin altına sokmuş ve kulaklarını iki eliyle tıkamış.

Tam o sırada Ebü'l-Hasan başucuna gelmiş, yavaşça arkadaşının başındaki örtüyü çekerek yüreklendirici bir sesle "Barış üzerine olsun, ya Ali!" demiş. O da "Senin üzerine de barış olsun ve Tanrı'nın iyilikleri ve lütufları saçılsın, ya Ebü'l-Hasan! İnşallah yüzün kadar ak haberler getirmişsindir, ey dostum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Ebü'l-Hasan bunca ziyaretçinin önünde konuşmak istemeyerek İbni Bekkar'a göz kırpmakla yetinmiş; ve oradaki herkes çekildikten sonra, onu kucaklamış ve sırdaş cariyenin kendisine anlattığı her şeyi bildirmiş ve "Ey kardeşim, her zaman güven duyabilirsin ki, sana bütün varlığımla bağlıyım; ve senin yüreğini rahatlatmadıkça duracak dinlenecek değilim!" demiş. İbni Bekkar da, dostunun hayırlı girişimlerinden öylesine duygulanmış ki, tüm yüreğiyle ağlayarak "Senden rica ediyorum, bu geceyi benimle geçirerek iyiliklerini tamamla; böylece seninle konuşur ve bana işkence veren düşüncelerimi oyalarım!" demiş. Ve Ebü'l-Hasan onun bu dileğine uymakta kusur etmemiş; ve kulağının dibinde dokunaklı bir sesle şiirler söyleyerek, aşk gazelleri okuyarak yanında kalmış. Bu dizeler bazen şairin dostuna seslenişi şeklinde, bazen de sevgili üzerine söylenmiş bulunuyormuş. İşte, binlercesi içinden, bunlardan sevgilinin onuruna söylenmiş olanların birkaçı şöyleymiş:

> Bakışının kılıcıyla çelik başlığımın siperini deldi ve ruhumu endamının esnekliğine sonsuza dek bağladı.
>
> Gözlerime bembeyaz görünen sevgilinin çenesinin kâfurunu süsleyen tek bir misk tanesi var!
>
> Şayet, ansızın korkarak titrerse, yanaklarının kırmızı akiği, incinin temiz solgunluğuna ya da şeker kamışının donukluğuna dönüşür!
>
> Eğer, derde düşer de, elini çıplak göğsüne dayar ve iç çekerse, ey gözlerim! Gördüğünüz manzarayı anlatın, ne olur!

Gözlerim, 'Biz, üzerine her birinin ucuna mercan renkli güller iliştirilmiş beş kamışın konulduğu bir temiz masa örtüsü görüyoruz!' dediler.
Ey savaşçı, sanma ki çifte su verilmiş çelik kılıcın, seni, onun baygın bakışlarından koruyabilir!
Doğrudur, seni delip geçmek için mızrağı falan yok; ama dimdik boyundan kork! Göz açıp kapayasıya kadar seni köleden beter eder!
Bedeni altın bir daldır ve göğüsleri devrilmiş dinlenen iki yuvarlak ve saydam kupadır! Ve nar dudakları nefesiyle kokulanmıştır!

Ancak, Ebü'l-Hasan, bu dizelerle dostunun son kertede duygulandığını görerek ona "Ey Ali, şimdi sana, çarşıda benim yanımdayken fısıldamayı pek sevdiğin o şarkıyı okuyacağım! Belki de senin yaralı gönlüne bir merhem olur, ya Ali! Bak dinle, dostum, şairin şu hayranlık verici sözlerini:

Gel! Bu şarabın yakut rengi altında bardağın yeğni altını hayranlık vericidir, ey sâki!
Yarını düşünmeden, geçmişin tüm kederlerini uzaklara savur, al bu kadehi, unutmak üzere içmem için doldur, kendi elinle, beni baştan aşağı sarhoş et!
Gözüme çarpan buradaki herkesten çok sadece sen anlayışlı görünüyorsun! Gel! Sana bir yüreğin kıskançlıkla gizlediği sırları açıklayayım!
Ama acele et! Bakirelerin dudaklarından alınacak buseden de tatlı yanakları olan çocuk, benim için neşe yaratan, o unutuşun içkisini sun!

Bu şarkıyı işitince, Emir Ali, hâlâ takatsiz olduğundan, başına üşüşen yoğun anıların etkisiyle öyle bir bitkinliğe kapılmış ki, yeniden ağlamaya başlamış; ve Ebü'l-Hasan, onu yatıştırmak için ne söyleyeceğini bilememiş; ve o geceyi de, bütünüyle, baş ucunda, gözlerini bir an bile kapamadan onu gözetlemekle geçirmiş. Sonra, sabaha doğru, her şeye karşın gidip bir süredir savsakladığı dükkânını açmaya karar vermiş. Ve orada akşama

kadar kalmış. Ama alışverişini bitirip kumaşları içerdeki yerlerine yerleştirdikten sonra, tam gitmeye hazırlanırken, başı örtülü olarak Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı cariyesinin geldiğini görmüş. Alışılagelen selamlaşmalardan sonra, cariye ona "Hanımım, size, sana ve Ali ibni Bekkar'a selamlarını gönderdi ve beni, kararlaştırdığımız gibi, onun sağlığı hakkında bilgi edinmek üzere buraya gelmekle görevlendirdi! Durumu nasıl? Söyle bana!" demiş. O da "Ey kibar kız, bunu bana sorma! Çünkü yanıtım çok hüzünlü olacaktır! Dostumuzun durumu parlak olmaktan uzaktır! Hiç uyumuyor! Hiçbir şey yemiyor, içmiyor! Onu bitkin halinde ancak şiirler biraz oyalıyor! Ah! Renginin solgunluğunu bir görsen!" diye yanıt vermiş. Kız da "Üzerimizde bir felaket esiyor! Ondan daha iyi durumda olmayan hanımım, beni sevgilisine şuraya, saçlarımın arasına sıkıştırdığım şu mektubu ulaştırmakla görevlendirdi. Ve de yanıtını almadan geri dönmemeni tembihledi. Beni evini bilemediğim dostumuzun yanına götürür müsünüz" demiş. Ebü'l-Hasan da "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Ve çabucak dükkânını kapatarak kendisini izleyen sırdaş cariyenin on adım önünde ilerlemeye başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ebü'l-Hasan, kendisini izleyen sırdaş cariyenin on adım önünde ilerlemeye başlamış. Ve İbni Bekkar'ın evine ulaştıklarında, giriş bölümündeki halının üzerinde oturmaya çağırdığı genç kıza "Birkaç saniye beni burada bekle! İçeri girip yabancılar olup olmadığına bakayım!" demiş. Ve İbni Bekkar'ın yanına girip ona göz kırpmış. İbni Bekkar bu göz kırpışın anlamını kavramış ve yöresindekilere "İzninizle! Karnımda bir ağrı var!" demiş. Onlar ne demek istediğini anlamışlar ve selam verdikten sonra, onu Ebü'l-Hasan ile yalnız bırakarak çekilmişler. Onlar ayrılır ayrılmaz, Ebü'l-Hasan çıkıp sırdaş cariyeyi bulmuş ve onu içeri almış. Onun kendisine Şemsü'n-Nehar'ı anımsatan görünüşü bile İbni Bekkar'ı oldukça yüreklendirmiş ve ona "Hoş geldin! Allah senden razı olsun!" demiş. Genç kız da eğilerek ona teşekkür etmiş ve hemen çıkarıp

Şemsü'n-Nehar'ın mektubunu kendisine vermiş. İbni Bekkar da onu alıp dudaklarına, sonra da alnına götürmüş ve okumak için yeterince güçlü olmadığından, mektubu Ebü'l-Hasan'a vermiş. O da, mektupta, gözdenin el yazısıyla, dokunaklı deyimlerle tüm aşk acılarının dizeler halinde anlatılmış olduğunu görmüş. Ebü'l-Hasan bu mektubun dostunu daha da kötü bir duruma sokacağını düşünerek içeriğini çok güzel birkaç sözcük yoluyla özetlemekle yetinmiş ve ona "Ey Ali, şimdi derhal bir yanıt hazırlamam gerek; sen de imzalarsın!" demiş. Bu söylenilen en güzel şekliyle yerine getirilmiş ve İbni Bekkar, bu mektubun genel anlamının şunu anlatmasına özen göstermiş: "Eğer sevgiler acılardan yoksun olsaydı, sevgililer birbirine yazma zevkini tadamazlardı!" Ve sırdaş cariyeye, izin alıp ayrılmadan önce, görmüş olduğu kederli halini hanımına anlatmasını önermiş. Sonra da yazdırdığı mektubu gözyaşlarını tutamayarak cariyeye vermiş; cariye bundan öylesine duygulanmış ki, o da kendini tutamayarak açıkça ağlamaya başlamış; sonra da barış dileyerek oradan ayrılmış. Ebü'l-Hasan da, sırdaş cariyeye sokakta, yoldaşlık yapmak üzere onunla birlikte evden ayrılmış; ve ona dükkânına ulaşıncaya kadar yoldaşlığını sürdürmüş; orada kızdan ayrılarak evine yollanmış.

Ebü'l-Hasan, evine ulaşınca, durum üzerinde ilk kez derin derin düşünmeye başlamış ve divan üzerine uzanarak kendi kendine, "Ey Ebü'l-Hasan, görüyorsun ki, durum gittikçe daha da ağırlaşmaya başlıyor! Ya bu işi halife öğrenirse ne olacak? Ya Allah! Ne olur acaba? Kuşkusuz, İbni Bekkar'ı, ona verilmesi için bir gözümü feda edecek kadar seviyorum! Ama, Ebü'l-Hasan! Senin bir ailen var, bir annen, kız kardeşlerin ve küçük kardeşlerin var! Senin önlem almayışın onları sonunda nasıl bir bahtsızlığa sürükler acaba? Aslında, bu zaten böyle uzun boylu sürüp gidemez! Yarından tezi yok, gidip İbni Bekkar'ı bulacak, sonu çok acı bitecek bu aşktan vazgeçirmeye çalışacağım! Beni dinlemek istemezse, Allah elbet tutacağım yolu bana gösterecektir!" demiş. Ve Ebü'l-Hasan, bağrı düşünceleriyle daralmış, sabahtan gidip dostu İbni Bekkar'ı bulmuş ve onu selamladıktan sonra kendisine "Ya Ali! Nasılsın bakalım?" diye sormuş. O da "Her zamankinden berbat!" yanıtını vermiş. Ebü'l-Hasan da ona "Vallahi, hayatımda, ne seninkine benzer bir serüvenden söz

edildiğini duydum ne de seninki kadar garip bir aşk gördüm! Biliyorsun ki, Şemsü'n-Nehar da seni, senin onu sevdiğin kadar seviyor; buna karşın sen acı çekiyorsun ve durumun günden güne ağırlaşıyor! Ya bunca sevdiğin, aynı duyguyu seninle paylaşmasa ve aşkına gönülden bağlı olacağı yerde, âşık kadınların çoğu gibi yalan ve hile yoluna sapsaydı ne olurdu? Ama özellikle, ey Ali, bu serüveni halife öğrenecek olursa başımıza gelecek felaketlerin büyüklüğünü ancak Allah bilebilir! İnan bana, ey Ali, çıkış yolu olmayan bu aşkta ısrar edersen, ilkin kendin yitip gidecek; ve Şemsü'n-Nehar'ı da birlikte sürükleyeceksin! Ben kuşkusuz kendim de göz açıp kapayasıya kadar geçecek bir sürede canlılar arasından ailemle birlikte izim silineceği halde, kendimden söz etmiyorum!" demiş.

Ama İbni Bekkar, bu nasihatından dolayı dostuna teşekkür edip ona iradesinin kendi elinde olmadığını ve zaten başına gelebilecek tüm felaketlere karşın, kendisine duyduğu sevdadan ötürü yaşamını yitirmekten korkmayan Şemsü'n-Nehar'dan hiçbir şekilde vazgeçmeyeceğini bildirmiş.

Bunun üzerine Ebü'l-Hasan, bundan sonra söyleyeceği her sözün boş olacağını anlayarak dostundan izin almış ve ilerde olacakları düşünerek evinin yolunu tutmuş.

Ebü'l-Hasan'ın sık sık kendisini görmeye gelen dostları arasında adı Emin olan genç ve kibar bir cevahirci varmış; kendisi onun sır saklama huyunu çok takdir edermiş. Ebü'l-Hasan, yastıklarına yaslanmış, gelecekte ne yapacağını şaşkınlıkla düşünürken, tam o anda, dostu çıkagelmiş. Karşılıklı selamlaşmalardan sonra, divanın üzerine onu yanına oturmuş. Bu sevgi dolambacından bir parça haberi olan tek kişi olarak ona "Ey Ebü'l-Hasan, Ali ibni Bekkar ile Şemsü'n-Nehar'ın aşkları ne durumda?" diye sormuş. Ebü'l-Hasan "Ey Emin, Allah bizi korusun! İçimde ilerde başımıza bir şeyler gelecekmiş gibi bir önsezi var!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"...Başımıza bir şeyler gelecekmiş gibi bir önsezim var! Seni güvenilir ve sadık bir kişi olarak bildiğimden, bu tehlikeli serüvenden kendimi ve ailemi kurtarmak için kararlaştırdığım tasarımı sana açıklamak istiyorum!" demiş. Cevahirci de ona "Tüm güvenirliğinle konuşabilirsin, ey Ebü'l-Hasan! Bende, sana hizmet için can atmaya hazır bir kardeş bulacaksın!" demiş. Ebü'l-Hasan da ona "Bağdat ile olan tüm ilişkilerimi koparmak istiyorum, ey Emin! Borçlarımı ödemek, alacaklarımı toplamak, tüm mallarımı düşük fiyatlarla elden çıkarmak, yapabileceğim her şeyi yapmak ve buradan uzaklara, örneğin Basra'ya gitmek ve oradan olacakları sessizce izlemek istiyorum. Zira, ey Emin, olup bitenler benim için çekilmez oldu ve artık burada yaşamımı sürdürmek olanaksız; çünkü halifeye bu aşk dolambacında yerim olduğunun belirtileceği korkusuna tutuldum. Çünkü bu olayın, sonunda halife tarafından öğrenilmesi çok mümkündür!" demiş.

Bu sözleri işitince, genç cevahirci, ona "Aslında, ey Ebü'l-Hasan, aldığın karar çok yerinde! Ve planın aklı başında bir adamın düşünmesi gereken tek yoldur! Bu kötü durumdan kurtulmak için Tanrı sana zihin açıklığı versin ve yollarından en hayırlısını göstersin! Eğer vicdan azabı çekmeden ayrılma kararında sana yardımım dokunabilecekse, senin yerini almaya ve dostun İbni Bekkar'a hizmet etmeye hazırım!" demiş. Ebü'l-Hasan da ona "Ama Ali ibni Bekkar'ı tanımadığına, sarayla ve Şemsü'n-Nehar ile de bir ilişkin bulunmadığına göre, bunu nasıl yaparsın?" demiş. Emin "Saraydan yana kuşkun olmasın. Çünkü Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı aracılığıyla oraya mücevherler satmış olmak bakımından bir ilişkim var; ancak İbni Bekkar'a gelince, onu tanımak ve güven uyandırmak bakımından ilişki kurmak benim için pek güç değildir. Dolayısıyla için rahat etsin, eğer gitmeyi kafana koydunsa, geri kalanla kafanı yorma. Çünkü Tanrı, isterse, tüm kapalı kapıları açar!" demiş. Bu sözleri söyleyerek cevahirci Emin, Ebü'l-Hasan'dan izin alarak kendi yoluna gitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmışıncı gece olunca, şöyle demiş:

Ebü'l-Hasan'dan izin alarak kendi yoluna gitmiş.

Ama, üç gün sonra, ondan haber almak üzere geri dönmüş ve evin tümüyle boşaltılmış olduğunu görmüş. Bunun üzerine durumu komşularından öğrenmek istemiş; onlar da kendisine "Ebü'l-Hasan bir iş gezisi için Basra'ya gitti ve hepimize yokluğunun pek uzun sürmeyeceğini ve uzaktaki müşterilerinin kendisine olan borçlarını toplar toplamaz Bağdat'a geri dönmekte kusur etmeyeceğini söyledi" demişler. O zaman Emin, Ebü'l-Hasan'ın korkuya kapılarak bu aşk serüveninin halifenin kulağına eriştiği sırada gözden yitmiş olmanın daha güvenli olduğunu düşünmüş bulunduğunu anlamış. Ama, kendisi ilkin hangi tarafı tutacağını bilememiş; sonra İbni Bekkar'ın evinin bulunduğu semte yönelmiş. Orada, kölelerden birini bularak, kendisini efendisinin yanına götürmesini rica etmiş; ve köle onu İbni Bekkar'ın yastıklara dayanmış sapsarı uzandığı toplantı salonuna sokmuş. Burada Emin barış dileklerinde bulunmuş; İbni Bekkar da dileğini ona iade etmiş. Bunun üzerine ona "Ey efendim, gözlerimin seni bu günden daha önce tanıma sevincini tatmamış olmasına karşın sağlığını sormak üzere yanına gelmekte gecikmiş olmamdan dolayı, ilkin, özür dilerim. Sonra da pek hoşuna gitmeyeceği kesin olan bir şey bildirmek ama yine de sana her şeyi unutturacak bir çare bulucu olarak yanına gelmiş bulunduğuma seni inandırmak isterim" demiş. İbni Bekkar da, heyecandan titreyerek, ona "Allah aşkına! Hoşuma gitmeyecek başka ne kaldı ki?" diye sormuş. Genç cevahirci de ona "Bil ki, ey efendim, ben senin dostun Ebü'l-Hasan'ın her zaman yakın bir sırdaşı olmuşumdur. Ve benden başına gelen hiçbir şeyi gizlemezdi. Ama her akşam gelip beni aradığı halde, üç gündür ortalıkta görünmedi; ben de kendisinin bana daha önceki açıklamalarından, senin de onun dostlarından biri olduğunu bildiğimden, sana, onun nerede bulunduğunu ve nereye gittiğini ve de dostlarına hiçbir şey söylemeden ortadan böyle niçin kaybolduğunu sormaya geldim!" demiş.

Bu sözleri duyunca, zavallı İbni Bekkar, son kertede sararmış ve neredeyse bayılacak gibi olmuş. Sonra güçlükle "Söylediklerini ben de ilk kez duyuyorum. Ve İbni Tahir'in bu üç günlük yokluğunu neye dayandıracağımı gerçekten bilmiyorum! Ama kölelerimden birini göndererek ondan haber sorabilirim; belki

de olan bitenin aslını öğreniriz!" demiş. Sonra da kölelerinden birini çağırarak "Çabucak Ebü'l-Hasan İbni Tahir'in evine git ve burada mıdır, yoksa bir geziye mi çıkmıştır, öğren! Sana gezide olduğu yanıtını verirlerse, nereye gitmiş bulunduğunu sormayı da ihmal etme!" demiş. Ve hemen köle, haber getirmek üzere gitmiş ve bir süre sonra geri dönerek efendisine "Ebü'l-Hasan'ın komşuları, onun Basra'ya gitmiş olduğunu söylediler. Ama orada Ebü'l-Hasan hakkında bilgi edinmek isteyen bir genç kız da gördüm; bana 'Sen kuşkusuz emir İbni Bekkar'ın sarayından birisin, değil mi?' diye sordu. Kendisine olumlu yanıt verince, sana bildireceği bir haberi olduğunu söyledi ve bana buraya kadar eşlik etti. Yanına girme dileğinde bulunuyor" demiş. İbni Bekkar da ona "Onu hemen içeri al!" diye cevap vermiş.

Böylece, birkaç saniye sonra, genç kız içeri girmiş ve İbni Bekkar, Şemsü'n-Nehar'ın sırdaşı cariyeyi tanımış. Kız yaklaşmış ve selam verip aldıktan sonra, kulağına fısıldadığı sözler, İbni Bekkar'ın yüzünü kâh aydınlatmış, kâh karartmış.

Bunun üzerine genç cevahirci, söze karışması gerektiğine inanarak "Ey efendim ve sen ey genç hanım, bilin ki, Ebü'l-Hasan, gitmeden önce, bildiği her şeyi bana açıkladı ve sizi ilgilendiren işi halifenin öğrenmesi düşüncesinden duyduğu korkuyu anlattı. Ama benim, ne karım, ne bir çocuğum ne de bir ailem var; tüm ruhumla size karşı onun görevini üstlenmeye hazırım; çünkü İbni Tahir'in bahtsız aşkınız üzerine bana açıkladığı ayrıntılardan derinden derine etkilendim. Benim hizmet önerimi reddetmezseniz, dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimiz üzerine yemin ederim ki, size dostum İbni Tahir kadar sadakatle bağlanırım, hatta daha da sağlam ve daha da güvenilir olarak! Ve de önerimi kabul etmemeniz halinde bile bana açıklanmış bulunan bir sırrı kimseye söylemeyecek kadar yüce bir ruhum olduğundan emin olun!.."

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

"Kimseye söylemeyecek kadar yüce bir ruhum olduğundan emin olun! Aksine, eğer sözlerim ikinizi de inandırmışsa, size hoş gelebilecek her türlü özveriden kaçınmayacağımı bilin! Zira, istediğiniz doyumu sağlamak için elimden gelen tüm olanakları kullanmaya hazırım; hatta evimi, güzel Şemsü'n-Nehar ile buluşma yeriniz yapabilirim, ey efendim!" demiş.

Genç cevahirci bu sözleri söyleyip bitirince, Emir Ali öylesine bir sevince kapılmış ki, birdenbire ruhunun canlandığını duyumsamış ve oturduğu yerden ayağa kalkarak cevahirci Emin'i öpmüş ve ona "Seni Allah gönderdi ey Emin! Ben de sana tamamen güveniyorum ve senin ellerinle sağlık bulacağıma inanıyorum" demiş. Sonra ona uzun uzadıya teşekkür etmiş ve sevinçten ağlayarak vedalaşmış.

Bunun üzerine cevahirci, genç kızı da birlikte alarak oradan ayrılmış; onu kendi evine götürmüş; ve bundan böyle burasının ikisinin olduğu kadar, kararlaştırdıkları gibi Emir Ali ile Şemsü'n-Nehar'ın da buluşma yeri olacağını söylemiş. Genç kız da, böylece evin yolunu öğrenerek durumdan hanımını haberli kılmak için daha fazla oyalanmak istememiş. Cevahirciye de ertesi gün geri dönüp Şemsü'n-Nehar'ın cevabını getireceğini vaat etmiş.

Ve gerçekten, ertesi gün, Emin'in evine gelmiş ve ona "Ey Emin, hanımım Şemsü'n-Nehar, hakkımızdaki güzel düşüncelerini öğrenince çok sevindi. Ve sana içten gelen gönül yüceliğine ve arzularına hizmet için hiçbir zorunluğun olmadığı halde gösterdiğin ilgiye kendi ağzıyla teşekkür etmek üzere, seni, saraya, onun yanına götürmem için beni görevlendirdi!" demiş.

Bu sözleri duyan genç cevahirci, gözdenin bu arzusunu yerine getirmek üzere acele edeceği yerde, aksine tüm bedenini bir titreme kaplamış ve sapsarı kesilerek, genç kıza "Ey kız kardeşim, görüyorum ki, Şemsü'n-Nehar ve sen, yapmamı istediğiniz girişim üzerinde hiç düşünmemişsiniz. Ama benim sıradan bir adam olduğumu ve Ebü'l-Hasan'ın tanınmış olmasının, kendine emredileni yapıyor gibi görünüp sarayda keyfince dolaşarak haremağalarını gereği gibi yönetmesini sağlayan bir zekâya sahip olmasının üstünlüğünü unutuyorsunuz; ben ne onun güvenliğine ne de görmeye gittiği kimselerin âdetlerini benimsemedeki hayranlık verici

alışkanlığına sahibim. Ebü'l-Hasan'ın gözdeyi ziyareti üstüne bana anlattıklarını işitmekle bile sarsılan birisi olarak saraya girmeye nasıl cesaret edebilirim? Aslında, böylesine bir tehlikeyi göze alacak yürek yok bende! Ama, hanımına, benim evimin buluşmalar için, hiç kuşkusuz, en uygun yer olduğunu söyleyebilirsin; ve eğer buraya gelmeye razı olursa, herhangi bir tehlikeye uğramaksızın istediğimiz gibi konuşabiliriz" demiş. Ve genç kız her ne kadar onu, birlikte gitmek için yüreklendirmeye çalışmış, hatta ayağa kalkmaya karar verdirmişse de, cevahirci, birdenbire öylesine bir titremeye kapılmış ki, bacakları üstünde duramamış ve genç kız onu tutmak ve yeniden oturmasına yardım ederek sakinleşmesi için bir bardak su vermek zorunda kalmış.

Bunun üzerine, ısrarda bulunmanın doğru olmayacağını anlayan genç kız, Emin'e "Hakkın var! Hepimizin yararına olarak Şemsü'n-Nehar'ın kendisinin buraya gelmeye karar vermesi daha iyi olacak. Onu kandırmaya çalışacağım ve de buraya gelmesini sağlayacağım. Bizi, hiç ayrılmaksızın burada bekle!" demiş.

Ve gerçekten, öngördüğü gibi, genç cevahircinin saraya gelmesinin olanaksızlığını hanımına anlatınca, Şemsü'n-Nehar kendisini o zamana kadar yatakta hareketsiz bırakan düşkünlüğünü unutarak, bir an bile düşünmeden, ayağa kalkmış ve geniş ipek çarşafına bürünerek sırdaşını izlemiş. Sırdaşı cariye ilkin eve giderek, hanımının evdeki köle ya da yabancılar tarafından görülmeyeceğine kanaat getirmek istemiş ve Emin'e "Hiç değilse, evde bulunanları uzaklaştırdın mı?" diye sormuş. O da "Ben burada, ev işlerini gören yaşlı bir zenci kadınla oturuyorum" diye yanıt vermiş. Kız da "Yine de onu içeri girmekten men etmek gerek!" demiş. Ve gidip tüm kapıları içeriden kapatmış, sonra da gidip hanımını aramış.

Şemsü'n-Nehar içeri girmiş ve geçitler ve salonlar, geçerken saçtığı kokuyla dolmuş. Ve tek bir sözcük söylemeden ve de yöresine bakınmadan gidip divana oturmuş ve genç cevahircinin çabucak düzelttiği ardındaki yastıklara yaslanmış. Ve bir süre, bitkinliğine kapılarak ve güçlükle soluk alarak öylece kımıldamadan kalmış. Ve o denli alışılmadık bir koşuşmanın verdiği yorgunluğu giderince, peçesini kaldırmış ve geniş yeldirmesini çıkarmış. Genç cevahirci, gözleri kamaşmış ve sanki güneşi ken-

di evinde görür gibi olmuş. Şemsü'n-Nehar da biraz ilerisinde saygıyla ayakta dururken onu bir ara süzmüş ve sırdaşının kulağına "Bana sözünü ettiğin kişi bu mu?" diye sormuş; genç kız da "Evet, efendim!" dedikten sonra genç adama dönerek "Nasılsın ya Emin?" diye sormuş. O da "Tanrı'ya şükür ki, sağlığım iyidir! Tanrı seni korusun ve altın içine gizlenmiş bir koku gibi saklı tutsun!" demiş. Şemsü'n-Nehar ona "Sen evli misin, bekâr mı?" diye sorunca, "Vallahi, bekârım, ey hanımım! Ne anam, ne babam ne de bir yakınım var. Sana hizmet etmekten başka da yapacak bir işim yok; senin en küçük arzun başım, gözüm üstünedir..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış ikinci gece olunca, şöyle demiş:

"... Ve senin en küçük arzun başım, gözüm üstünedir! Bir de, bil ki, İbni Bekkar ile buluşmanız için oturmakta olduğum bu evin tam karşısındaki kimsenin oturmadığı bir evi tüm olarak emrinize vereceğim. Onu gereğince karşılayabilmeniz için hemen eşyayla donatacağım; böylece hiçbir noksanınız olmayacak!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar ona çok teşekkür etmiş ve "Ya Emin, ne mutlu bir bahtım varmış ki, senin gibi sadık bir dosta rastlamak talihine eriştim! Şimdi, çıkar gütmeyen bir dostun yardımının ne denli etkili olduğunu ve de azaplar ve acılar çölünde süründükten sonra rahatlık veren bir vahada bulunmanın ne denli zevkli olduğunu anlıyorum! Şuna da inan ki, Şemsü'n-Nehar, bir gün, dostluğun değerini bildiğini sana kanıtlayacaktır. Benim sırdaşıma bir bak, Emin! Gençtir, tatlıdır, hoştur; ondan ayrılmanın tüm acılarına karşın ışıklı geceler ve hoş günler geçirtmesi için onu sana armağan edeceğimden emin olabilirsin!" demiş. Emin de genç kıza bakarak onun, gerçekten çok çekici ve çok güzel gözleri bulunmasının ötesinde kesinlikle harika kalçaları olduğunu fark etmiş.

Ama Şemsü'n-Nehar, sözünü sürdürerek, "Ona sonsuz güvenim vardır; bundan dolayı Emir Ali'nin sana söyleyeceği her şeyi ona bildirmekten çekinme! Ve onu sev, çünkü onda yüreği serinleten duyarlı nitelikler var!" demiş. Ve Şemsü'n-Nehar, cevahirciye daha pek çok incelikle dolu sözler söylemiş ve sırdaşı

kendisini izlerken ve yeni dostuna gülen gözlerle veda ederken çekilip gitmiş.

Onlar ayrılınca, cevahirci Emin dükkânına koşmuş ve oradan tüm değerli vazoları, altın yaldızlı bardakları, gümüş tasları almış ve iki âşığın buluşmaları tasarlanan eve taşımış. Sonra tüm tanıdıklarına uğrayarak, kiminden halılar, kiminden ipekli döşekler, yastıklar; kiminden porselen eşya, kiminden de tepsiler ve ibrikler ödünç almış. Ve böylece evi şahane bir tarzda döşemiş.

Her şeyi bu tarzda düzene soktuktan sonra, uzaktan bir göz atmak için oturmakta iken, içeriye Şemsü'n-Nehar'ın genç sırdaşı olan dostunun yavaşça girdiğini görmüş. Kız, kalçalarını tatlı tatlı oynatarak yaklaşmış ve selamlar alınıp verildikten sonra "Ey Emin, hanımım duyduğu üzüntüsünden artık kurtulduğunu söylememi istedi. Sonra da sevdalısına, halifenin sarayda bulunmadığını ve kendisinin bu akşam buraya gelebileceğini sana bildirmek görevini bana verdi. Bunu hemen Emir Ali'ye bildirmelisin; ve bu haber, hiç kuşku duymuyorum, onun kendine gelmesini, güç ve sağlık kazanmasını sağlayacaktır!" demiş.

Ve bu sözleri söyleyerek, genç kız, içi dinar dolu bir kese çıkararak Emin'e vermiş ve "Hanımım hiç çekinmeden tüm harcamaları yapmanı senden rica ediyor!" demiş. Ama Emin, keseyi geri çevirmiş ve ona "Değerim onun gözünde bu kadar düşük mü ki, hanımın, ey genç kız, ödül olarak bu altınları veriyor? Ona, Emin'in, bütün bunların ötesinde, onun sözlerinin altını ve gözlerinin bakışlarıyla karşılığını aldığını söyle!" diye haykırmış. Bunun üzerine genç kız keseyi geri almış ve Emin'in çıkar sağlamayı reddetmesinden çok mutlu olarak ondan duyduklarını ve evde her şeyin hazırlanmış bulunduğunu Şemsü'n-Nehar'a anlatmak üzere koşup gitmiş. Sonra yıkanırken, taranırken, koku sürünürken ve en güzel urbalarını giyerken ona yardım etmeye koyulmuş.

Kendi bakımından, cevahirci Emin de, çabucak vazolara taze çiçekler koyduktan, her türden yiyecekler, tatlılar, şekerlemeler ve içkilerle dolu tepsiler donattıktan ve duvar kenarına utları, gitaraları ve öteki uyum sazlarını özenle dizdikten sonra, emir Ali ibni Bekkar'ın yanına gitmiş. Emir Ali'nin yanına girince, bir gün önce yüreğine saçtığı ümitle onu biraz neşeli bulmuş.

Genç adamın neşesi, kısa bir süre sonra, uğrunda bunca gözyaşı döktüğü sevgilisine kavuşacağını öğrenince daha çok artmış. Birdenbire, tüm dertlerini, tüm kederlerini unutmuş ve benzi de bundan etkilenmiş; zira baştan aşağı aydınlanmış ve sevginin tatlı sıcaklığı da eklenince çok daha güzel olmuş.

Bunun üzerine, dostu Emin'in yardımıyla, en şahane giysilerini giymiş; sanki daha önce mezarın kapılarına hiç yaklaşmamışçasına sağlıklı, cevahirciyle birlikte evinin yolunu tutmuş. Ve içeri alındıklarında, Emin, emiri oturmaya çağırmış ve ardına yumuşak yastıklar koymuş ve sağ ve sol yanlarına çiçekle dolu birer billur vazo yerleştirmiş ve eline de bir gül vermiş. Ve ikisi birlikte, tatlı tatlı konuşarak, gözdenin gelmesini beklemişler.

Böylece, henüz birkaç dakika geçmeden, kapı çalınmış ve Emin koşup açmış; içeriye, biri bütünüyle siyah ipekten kalın bir çarşafa bürünmüş iki kadınla geri dönmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... İçeriye, biri bütünüyle siyah ipekten kalın bir çarşafa bürünmüş iki kadınla geri dönmüş. Zaman, tam da minarelerden akşam ezanı okunduğu bir saatmiş. Ve dışarıda, akşamın ılıklığında müezzinin etkileyici sesi, yeryüzünde Tanrı'nın kutsamasını yayarken, Şemsü'n-Nehar peçesini kaldırmış ve Ali ibni Bekkar'ın yüzüne bakmış.

Ve iki âşık, birbirini görünce, baygın düşmüşler ve bir saatlik bir zaman geçtikten sonra kendilerine gelebilmişler. Sonunda gözlerini açtıklarında, tutkularını birbirine anlatmanın başka yolunu bulmaksızın sessizce uzun uzun bakışmışlar. Sonra, konuşabilmek için kendilerine yeterince egemen olunca, birbirlerine öylesine tatlı sözler söylemişler ki, sırdaş cariye ile genç Emin, köşelerinde ağlamaktan kendilerini alamamışlar.

Ama cevahirci Emin hemen konuklarını ağırlamanın tam zamanı olduğunu düşünerek, genç kızın yardımıyla, ilkin, bolca ortaya konmuş en iyi cinsten yemeklere, meyvelere ve içkilere dokunmak üzereyken, onlara hoş kokular saçmış. Bunu izleye-

rek, Emin, ellerine ibrikten su dökmüş ve kurulanmaları için ipek saçaklı peşkirler sunmuş. Ancak bundan sonra, tümüyle canlanmış ve heyecanlarını yenmiş olarak birlikte oluşlarının tadını çıkarmaya gerçekten başlayabilmişler. Şemsü'n-Nehar da, daha fazla beklemeyerek, genç kıza "Bana şu udu ver de, ruhumda hıçkıran büyük tutkuyu ona anlatmaya çalışayım!" demiş. Sırdaşı ona udu verince, alıp dizine koymuş ve çabucak düzen tutturduktan sonra ilkin sözsüz bir şarkıyla açış yapmış. Ve çalgı, parmakları altında, bazen hıçkırmış bazen gülmüş; ve ruhu hepsini duygulandıran ezgisel atılımlar göstermiş. O zaman kendilerinden geçmişler. Ve ancak o zaman, gözleri dostunun gözlerinde yitip gitmiş olan Şemsü'n-Nehar şu şarkıyı okumuş:

> Ey âşık bedenim, sen sevgiliyi beklerken saydamlaştın! Ve dökülen gözyaşları altında, yanaklarımın tutuşması, gelişinin meltemini tatlılaştırdı!
> Ey dostumun bulunduğu yerdeki kutsal gece, sen bahtımın tüm gecelerinden daha çok yüreğime tatlılık veriyorsun!
> Ey beklediğim, yolunu gözlediğim gece! Sevgilim beni sağ koluyla sarıyor, ben de onu sol kolumla mutlanarak sarıyorum!
> Onu sarıyorum ve dudaklarımla, onun dudakları beni tamamıyla tüketirken, ağzının şarabını içiyorum! Böylece hem testiyi, hem de içindeki balı elde ediyorum!

Bu şarkıyı işittikleri zaman, üçü birden öylesine büyük bir zevk ve neşe duymuşlar ki, yüreklerinin ta dibinden "Ya Leyl! Ya Selam! İşte! Ah, işte zevk dolu sözler bunlar!" diye haykırmışlar. Sonra cevahirci Emin, artık varlığının gerekli olmadığını düşünerek ve zevkin doruğundaki iki sevgiliyi birbirinin kollarında görerek ve onları sıkıntıya sokmamak için, kendilerini bu evde yalnız başlarına bırakma kararını alarak yavaşça oradan ayrılmış. Ve her zaman oturmakta olduğu evin yolunu tutmuş ve ruhu artık rahat, dostunun mutluluğunu düşünerek yatağına uzanmakta gecikmemiş ve sabaha kadar uyumuş.

Uyandığında, karşısında, yaşlı zenci kadının yüzünün korkudan kasılmış, yanaklarını elleriyle döverken ağladığını görmüş.

Başına ne gelmiş olduğunu sormak üzere ağzını açarken, ürkmüş zenci kadın kendisine, sessiz bir işaretle uyanmasını anlatmış ve kapıda beklemekte olan komşusunu göstermiş.

Emin'in ricası üzerine, komşusu yaklaşmış ve selamlaşmalardan sonra, ona, "Ey komşum, bu gece evinin üzerine çöken korkunç felaketten dolayı seni teselli etmeye geldim!" demiş. Cevahirci, "Sen hangi felaketten söz ediyorsun, Allah aşkına?" diye haykırmış. Adam "Henüz öğrenmediğine göre, bilesin ki, bu gece senin öteki evden çıkıp kendi evine ancak ulaştığın bir sırada, işlerinin ustası oldukları anlaşılan hırsızlar, bir gün önce senin ikinci evine değerli eşyalar taşımış olduğunu görmüş olacaklar ki, orada kimse bulunmadığı inancıyla içeri dalmışlar. Ama orada senin konuk ettiğin kimseleri görünce, onları herhalde öldürmek zorunda kalmışlar ya da ortadan kaldırmayı düşünmüşler; çünkü artık onların hiçbir izine rastlanılmıyor. Evine gelince, hırsızlar onu baştan aşağı soymuşlar; bir hasır, bir şilte bile bırakmamışlar. Şimdi sanki hiç döşenmemiş gibi tertemiz ve boş durumda" demiş.

Bu haberi alınca, genç cevahirci, ellerini umutsuzlukla göğe kaldırarak, "Ya Allah! Ne felaket bu böyle! Bana ait olan eşyayla, dostlarımdan ödünç aldıklarım, yerine getirilmez biçimde yok oldu, ama konuklarımın kaybı yanında bunun sözü mü olur?" diye haykırmış. Ve şaşkın, yalın ayak ve gömlekle, felaketine acıyan komşusu yakından onu izlerken ikinci eve doğru koşmuş. Ve görmüş ki, salonlar tüm boşluklarıyla çınlamakta! Bunu görünce ağlayarak ve hıçkırıklar koparark yere çökmüş ve sonra "Ah! Şimdi ne yapmalı, ey komşum?" diye haykırmış.

Komşusu yanıt oluşturmak üzere...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

Komşusu yanıt olarak ona "Sanıyorum ki, ey Emin, tutulacak en iyi yol, sabırla felakete katlanmak ve er ya da geç yakalanmaları kesin olan hırsızların ele geçmesini beklemektir; çünkü valinin muhafızları, yalnız bu hırsızlık için değil, şu son zamanlarda

işledikleri daha pek çok suçlar için onları izlemekte!" demiş. Zavallı cevahirci de "Ey Ebü'l-Hasan ibni Tahir, bilge adam! Çekilip yavaşça Basra'ya gitmek için ne kadar doğru esinlenmişsin! Ama... İnsan başına gelecekten sakınamaz ki!" diye haykırmış. Ve Emin, tüm öyküyü öğrenen ve geçerken ona acıyan bir kalabalık ortasında üzülerek yeniden evinin yolunu tutmuş.

Böylece, evinin kapısına ulaşınca, cevahirci Emin, evin girişinde, hiç tanımadığı birinin kendisini beklediğini görmüş. Adam, onu görünce ayağa kalkmış ve onu selamlamış; Emin de selamına yanıt vermiş. Bunun üzerine adam ona "Sana söyleyeceğim, sadece ikimizi ilgilendiren gizli şeyler var!" demiş. Emin de onu eve sokmak istemiş. Ama adam ona "İkimizin tamamıyla yalnız kalması daha iyi olur; en iyisi senin öteki evine gidelim!" demiş. Emin de şaşırarak ona "Ama ben seni tanımıyorum, sen beni ve evlerimi nasıl tanıyorsun?" diye sormuş. Yabancı gülerek "Sana hepsini açıklarım! Ve eğer Allah isterse, sana derdini hafifletecek bir şeyler de sağlayabilirim!" demiş. Bunun üzerine Emin, bu yabancıyla evden çıkmış ve ikinci eve ulaşmış; ama orada bilinmeyen kişi, evin kapısının hırsızlar tarafından kırılmış bulunduğunu; dolayısıyla, gizli konuşmalara elverişli olmadığını söylemiş. Sonra da ona "Beni izle! Seni bildiğim güvenli bir yere götüreyim!" demiş.

Bunun üzerine adam yürümeye başlamış; Emin de bir sokaktan diğerine, bir çarşıdan ötekine ve bir kapıdan bir başkasına adamın ardından girerek akşam oluncaya kadar onu izlemiş; ve böylece Dicle nehrinin kenarına kadar gelince, adam, Emin'e, "Öteki kıyıya geçsek kuşkusuz daha fazla güven içinde olurduk!" demiş. Ve birdenbire, bilinmeyen bir yerden bir kayıkçı belirerek onlara yaklaşmış ve Emin, daha öneriyi reddetmeyi düşünmesine vakit kalmadan, kendini yabancı kişiyle birlikte kayığın içinde buluvermiş; kayıkçı da birkaç güçlü kürek çekişle onları karşı kıyıya taşımış.

Bunun üzerine adam, elinden tutarak, Emin'in karaya çıkmasına yardım etmiş; onu dar ve dolambaçlı sokaklardan geçirmiş. Ve artık hiçbir şeyden güven duymayan Emin, kendi kendine "Yaşamım boyunca buralara ayak basmamıştım! Benimki de ne serüven ya!" diye düşünmüş.

Ama sonunda adam, baştan aşağı demirden yapılmış olan alçak bir kapıya ulaşmış ve cebinden paslı büyük bir anahtar çıkarmış, onu kilide sokmuş; müthiş bir gıcırtı koparan anahtarla kapıyı açmış. Adam içeri girmiş, Emin'i de içeri sokmuş. Sonra yeniden kapıyı kapatmış; ve elleri ayakları üzerinde yürümek zorunda kaldıkları dar bir geçide girmişler. Ve bu geçidin sonunda, kendilerini ansızın, tam ortada tek bir meşalenin aydınlattığı bir salonda bulmuşlar. Bu meşalenin yöresinde, aynı giysileri kuşanmış ve sanki tam bir irikıyım suret aynalarla on kez yansıtılmış gibi birbirine tıpkı tıpkısına benzeyen on erkeğin kıpırdamadan oturduklarını görmüşler.

Sabahtan beri yaptığı yürüyüşle zaten yorgun düşmüş olan Emin, bunu görünce, büyük bir güçsüzlük duymuş ve yere düşmüş. Bunun üzerine onu bu yere getirmiş olan adam, yüzüne biraz su serpmiş ve onu kendine getirmiş. Sonra, zaten hazır edilmiş bulunan sofraya, birbirine benzer on adam oturmuşlar ve tek ve benzer bir sesle Emin'i de yemeklerini paylaşmaya çağırmışlar. Emin de, bunların bütün tabaklardan yemeye başladıklarını görerek, kendi kendine "Yemeklerde zehir olsaydı, bunlar yemezlerdi!" diye düşünmüş ve korkusuna karşın sofraya yaklaşmış; sabahtan beri aç olduğu için alabildiğine yemiş.

Yemek bitince, on ağızdan çıkan tek bir sesle "Bizi tanır mısın?" diye sormuşlar. Emin de "Yok, vallahi!" cevabını vermiş. Onu birden "Geçen gece evine girip soyan ve konuğun olan genç erkek ile şarkı okuyan genç kadını kaçıran haramileriz! Ama ne yazık ki, hizmet eden kız, taraçadan kaçmayı başardı!" demişler. Bunun üzerine Emin "Allah sizden razı olsun efendilerim! Lütfen bana bu iki konuğun nerede olduğunu gösterir misiniz? Açlığımı gidermeme yardım ettiğiniz gibi, ruhumun sakinliğine kavuşmasını da sağlayınız! Ve benden çaldığınız her şeyle Allah hepinizi barış içinde yaşatsın! Bana sadece dostlarımı gösteriverin!" demiş. Bunun üzerine hırsızlar, hepsi birden, aynı anda kollarını uzatarak kapalı bir kapıyı göstermişler ve ona "Onların bahtı için bundan böyle korkma; bizim yanımızda, valinin evindekinden daha güven içindedirler ve zaten sen de öylesin! Bil ki, seni buraya, güzel yüzleri ve soylu davranışları

bizi şaşırtan ve bu durumlarını bir kez kestirdikten sonra sorguya çekmeye cesaret edemediğimiz bu iki genç hakkında tutarlı bilgi almak üzere getirdik!" demişler.

Bunun üzerine cevahirci Emin'in korkusu epeyce yatışmış ve maksadına ulaşmak için haramileri kazanmaktan başka bir şey düşünmemiş ve onlara "Ey efendilerim, şimdi açıkça görüyorum ki, yeryüzünde insanlık ve incelik yok olsa da, el dokunmadık halleriyle sizin evinizde yeniden bulunurlar. Yine de aynı açıklıkla görüyorum ki, sizler kadar güvenli ve cömert kişilerle iş görülünce, onların güvenini kazanmak için tutulacak en iyi yol, kendilerinden gerçeği asla saklamamaktır! Öyleyse, benim öykümle onların, şaşırmanın son sınırına ulaştıracak kadar şaşırtıcı olan öyküsünü dinleyin!" demiş.

Ve cevahirci Emin, haramilere, hiçbir ayrıntıyı atlamadan başından sonuna kadar, Şemsü'n-Nehar ile Ali ibni Bekkar'ın öyküsünü ve kendisinin bununla ilgili öyküsünü anlatmış. Ama gerçekten onu burada tekrarlamanın hiçbir yararı yok!

Haramiler bu garip öyküyü işitince, gerçekten, son kertede şaşırmışlar ve "Aslında, evimizin şu anda güzel Şemsü'n-Nehar ile Ali ibni Bekkar'ı barındırması, ne büyük mutluluktur! Ama ey cevahirci, sen bizimle alay falan etmiyorsun ya? Bunlar gerçekten anlattığın kişiler mi?" diye haykırmışlar. Emin de "Vallahi! Ey efendilerim, ta kendileridir!" diye haykırmış. Bunun üzerine haramiler, tek bir kişiymişler gibi, ayağa kalkmışlar ve söz konusu olan kapıyı açmışlar ve emir Ali ile Şemsü'n-Nehar'ı, kendilerinden bin kez özür dileyerek dışarı çıkarmışlar ve onlara "Davranışımızın uygunsuzluğu dolayısıyla bizi bağışlamanızı sizden yalvararak diliyoruz. Zira cevahircinin evinde sizin mevkinizdeki kişileri yakaladığımızın kuşkusunu gerçekten hiç duymamıştık!" demişler. Sonra Emin'e doğru dönüp ona "Sana gelince, senden çaldığımız bütün eşyaları hemen sana geri vereceğiz; ancak, her yanda, arttırma yoluyla sattırarak dağıtmış bulunduğumuz bazılarını aynı şekilde geri veremediğimizden dolayı üzülüyoruz!" demişler.

Ve gerçekten, büyük bir balya halinde toparlayarak değerli eşyayı bana geri vermekte çabukluk gösterdiler; ben de, onlara, cömertçe davranışlarından ötürü pek çok teşekkürde bulun-

makta kusur etmedim.[1] Bunun üzerine üçümüze dönerek "Şimdi artık sizi daha uzun süre burada tutmak istemiyoruz; yeter ki, bizlerle kendi gönlünüzle kalmak istediğinizi açıklayarak büyük bir onur verin!" dediler.

Ve hemen sadece onları ele vermemizi ve geçen nahoş olayları unutmamızı vaat ettirerek bize hizmet etmeye koyuldular.

Bizi nehir kıyısına götürdüler. Soluk alamayacak hale getiren heyecanımızı ve tedirginliklerimizi birbirimize aktarmaktan hâlâ kaçınıyor ve tüm olayları bir düş gibi kabullenmek eğiliminde bulunuyorduk. Sonra, bütün saygı gösterileriyle, on kişi bizi kayıklarına binerken yardımda bulundular ve hepsi birden öylesine gayretle kürek çektiler ki, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede karşı kıyıya ulaştık. Ama, tam kayıktan çıktığımız sırada, birdenbire her yandan hükümet muhafızlarıyla sarıldığımızı ve derhal tutuklandığımızı görmek bizim için müthiş bir şey oldu! Hırsızlara gelince, onlar kayıkta kalmış bulunduklarından, birkaç kürek vuruşuyla tüm ulaşımların ötesinde kalmayı sağlayacak zaman buldular.

Bunun üzerine muhafızların başında bulunan amir, yaklaşarak, tehdit savuran bir sesle, bizi "Kimsiniz siz ve nereden geliyorsunuz?" diye sordu. Biz de, korkuya kapılarak, konuşmaktan çekindik; bu durum, muhafızların komutanının güvensizliğini daha da arttırdı ve bize "Bana doğru cevap verin; yoksa, hemen elinizi, ayağınızı bağlatır ve adamlarıma sizi alıp götürmelerini söylerim! Haydi nerede, hangi sokak, hangi mahallede oturduğunuzu bana söyleyin!" dedi. Bunun üzerine ben, ne pahasına olursa olsun durumu kurtarmak için konuşmak gerektiğini anladım ve "Efendim, biz çalgıcıyız, bu kadın da meslekten bir şarkıcıdır. Bu akşam, bizi kayıklarıyla buraya kadar getiren bu kişilerin evinde bizim de bulunmamızı istedikleri bir şenlik vardır. Bu kişilerin adını size açıklama isteğinize gelince, bu ayrıntıları hiç bilmiyoruz, bizi ilgilendiren sadece iyi bahşiş almış olmamızdır!" diyerek yanıtladım. Ama muhafızların komutanı bana sert sert baktı ve "Sizin şarkıcıya benzer yeriniz yok; aksine, bir şenlikten çıkıp gelen kimselere göre, çok tedirgin ve çok

1 Bu andan başlayarak, öykünün, aktarılmasından vazgeçilip cevahircinin ağzından anlatılmakta olduğu görülmektedir (J.C.M.)

korkmuş bir haliniz var! Bunca güzel ziynetleri olan bu kadın arkadaşınızda da çengi havası yok! Hey, muhafızlar! Bu kişileri toparlayın ve hemen hepsini hapse atın!" dedi.

Bu sözleri duyunca, Şemsün-Nehar, kişiliğiyle işe karışmak kararını verdi ve muhafızların komutanına doğru ilerleyerek, onu bir yana çekti ve kulağına birkaç söz söyleyerek, onda öylesine bir etki bıraktı ki, komutan, birkaç adım geri çekilip saygılarını çok güzel ifade edilmiş sözlerle, ama kekeleyerek açıklarken yerlere kadar eğildi. Ve adamlarına, hemen iki kayık çağırmaları buyruğunu verdi; birine Şemsü'n-Nehar'ın girmesine yardımcı olurken, ötekine de beni ve Emir ibni Bekkar'ı yerleştirdi. Sonra kayıkçılara, bizi, nereye istiyorsak, oraya götürmelerini buyurdu. Ve kayıklardan her biri hemen iki ayrı doğrultuda yol aldı; Şemsü'n-Nehar sarayına doğru, biz ikimiz de kendi mahallemize doğru.

İlkin bizden yana olanları anlatacak olursak, emirin evine henüz yaklaşmıştık ki, onu, uzayıp giden heyecanların tüketmesinden ve gücünün sonuna ulaşmasından dolayı, bilinçsizce, evindeki kadınların ve hizmetkârlarının kollarına düşerken gördüm...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğmakta olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

Evindeki kadınların ve hizmetkârlarının kollarına düşerken gördüm. Zira, yolda konuşurken bana anlattıklarından, artık bu olup bitenlerden sonra, sevgilisi Şemsü'n-Nehar ile bir kez daha buluşmasının bütün ümitlerini yitirmiş olduğu anlaşılıyordu.

Evin kadınları ve hizmetkârları, emiri yeniden ayıltmaya çalıştıkları sırada, ana babası da bir türlü anlayamadıkları bütün bu felaketlerin nedeninin ben olabileceğimi düşünmüşler ve her türlü ayrıntıyı onlara anlatmam için beni zorlamak istemişlerdi. Ama olup bitenleri onlara anlatmaktan sakınmış ve kendilerine "Ey saygın kişiler, emirin başına gelen öylesine olağandışıdır ki, bunu ancak kendisi size anlatabilir!" dedim. Ve mutlu kişiymişim ve de şansım varmış ki, o anda emir kendine geldi; ana

babası da onun önünde beni sorgulamayı daha fazla göze alamadılar; ve ben, yeni soruşturmalardan korkarak ve ibni Bekkar'ın durumundan biraz daha güvenli olduğumdan dolayı, balyamı aldım ve olanca çabuklukla evimin yolunu tuttum.

Oraya ulaşınca, zenci kadını, yüzünü döverek, en keskin ve en ümitsiz çığlıklar atarken buldum; tüm komşular da onun yöresinde toplanmış, kesinlikle inandıkları ölümümden dolayı onu teselli ediyorlardı. Böyleyken çıkıp geldiğimi gören zenci kadın, koşup ayaklarıma kapandı; o da beni yeni bir soruşturmaya sokmak istedi. Ancak kendisine, o an için, uyumaktan başka bir şey düşünmediğimi söyleyerek kestirip attım; ve kendimi, bitkin bir halde şilteler üzerine bıraktım. Yüzümü yastıklara gömerek sabaha kadar derin bir uykuya daldım.

Uyandığımda, zenci kadın yanıma geldi ve bana sorular sormaya başladı; ona "Bana çabuk bir çanak su getir!" dedim; onu bir dikişte içtim; zenci kadın soru sormayı sürdürünce, kendisine "Olan, olup bitmiştir!" dedim. Bunun üzerine yanımdan ayrılıp gitti. Ben de, yeniden uykuya daldım ve bu kez ancak iki gece uyuduktan sonra uyandım.

O zaman yataktan kalkıp oturarak, kendi kendime "şimdi gerçekten bir hamama gidip yıkansam iyi olur!" dedim. Ve hemen, sürekli hiç kimseden haberlerini alamadığım İbni Bekkar ile Şemsü'n-Nehar'ın durumuyla kafamı yorarak hamama gittim. Orada yıkandıktan sonra hemen dükkânımın yolunu tuttum; ve tam cebimden anahtar çıkarıp kapıyı açmak üzereyken, küçük bir elin omzuma dokunarak birinin bana "Ya Emin!" diye seslendiğini duydum. Dönüp bakınca, Şemsü'n-Nehar'ın sırdaşı, benim genç sevgilimle göz göze geldim.

Ama ben, onunla karşılaşmaktan sevineceğime, kendisinin halifenin gözdesinin işlerine bakan sırdaş cariyesi olduğunu bildiğimden, onunla görüşürken dükkân komşularımın tarafından görüleceğimi düşünerek büyük bir korkuya kapıldım. Bundan dolayı anahtarı hemen yeniden cebime koydum ve başımı çevirmeden tamamıyla şaşırmış, ardımdan koşan genç kızın beni durdurmak için yalvarmalarına kulak asmadan burnumun diki doğrusuna yürüyüp gittim; ve ardıma düşen ve beni yakından izleyen sırdaş cariyeye ilgi göstermeden, orada

burada dolandım durdum; sonunda pek fazla cemaati olmayan bir camiin kapısına ulaştım. Ve çabucak pabuçlarımı dışarıda bırakarak içeri girdim; ve en karanlık bir köşeye giderek hemen namaza durdum. Ve ancak o zaman, her zamandan daha çok, bütün bu üzücü karmaşıklıklardan sakınmak için kaçmış ve sessizce Basra'ya çekilmiş olan eski dostum Ebül-Hasan ibni Tahir'in ne denli büyük bir bilgelik gösterdiğini anladım. Ve kendi kendime "Şurası kesin ki, Tanrı beni kazasız belasız bu serüvenden kurtarırsa, bir daha böylesine belalı işlere girmeyeceğim ve böylesine işleri, kesinlikle üstlenmeyeceğim!" dedim.

Bu karanlık köşeye henüz çekilmiştim ki, yanıma...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu karanlık köşeye henüz çekilmiştim ki, yanıma, sırdaş cariyenin geldiğini gördüm; ortalıkta tanıklık edecek kimse bulunmadığından, bu kez, onunla özgürce konuşmaya karar verdim. İlkin bana "Sen nasılsın?" diye sordu. Ben de "Sağlığım çok iyi! Ama, hepimizin yaşadığı bu sürekli korkuyu yaşayacağıma ölsem yeridir!" diye cevap verdim.

Bana "Yazık! Ya zavallı hanımımın durumunu bilsen ne derdin acaba? Ah! Ya Rabbi! Senin evinden kaçarak, damdan dama atlayarak, sonuncu evden sokağa atlayıp ilkin kendimin ulaştığı sarayda onu yeniden gördüğüm anı hatırlamakla bile elim ayağım kesiliyor. Ya Emin! Onu bir görseydin! Şemsü'n-Nehar'ın o ışık saçan yüzü yerine, mezardan çıkmış birininki gibi solgun yüzüyle onu kim tanıyabilirdi? Ben de, onu görünce, ayaklarına kapanarak ve onu öperek hıçkırıklara gömülmekten kendimi alamadım. Ama o bu durumunu unutmuş görünerek, ilkin, bana yardımlarından ötürü kayıkçıya hemen verilmek üzere bin altın dinar dolusu bir kese verdi! Bu iş görüldükten sonra, gücü tükendi ve baygın kollarıma düştü; onu çabucak yatağına taşıdık; orada yüzüne çiçek suları serpmeye koyuldum; ve gözlerini sildim, ellerini ayaklarını yıkadım ve tüm giysilerini değiştirdim. O zaman yeniden kendine geldiğini ve biraz soluk aldığını görerek çok sevindim; ona

hemen içmesi için gül şerbeti sundum ve yasemin ruhu koklattım ve kendisine, 'Ey hanımım, Tanrı aşkına, kendini toparla! Böyle sürüp giderse, halimiz ne olur?' dedim. Ama o, bana 'Ey benim sadık sırdaşım, artık benim yeryüzünde bağlanacağım kimse kalmadı! Ama, ölmeden önce, sevgilimden haber almak isterdim. Git hemen cevahirci Emin'i bul ve ona altınla dolu şu keseyi ver ve ona varlığımızın neden olduğu zararların onarılması için bunları kabul etmesini rica et!' dedi."

Ve sırdaşı cariye sözünü keserek, bana içinde beş bin altın dinardan fazla para bulunduğu anlaşılan oldukça ağır bir torba verdi; nitekim sonradan bunun böyle olduğunu anladım. Sonra da "Şemsü'n-Nehar sonuncu bir rica olarak, iyi de olsa kötü de olsa, senden Ali ibni Bekkar'a dair haberler almakla beni görevlendirdi!" diyerek sözünü sürdürdü.

Bunu duyunca gerçekten, bu tehlikeli öyküye bir daha karışmamak konusunda verdiğim kesin karara karşın, bir lütuf olarak benden istenen şeyi reddedemeyeceğimi anladım; ve ona akşamleyin evime gelirsen, gidip öğreneceğim gerekli ayrıntıları kendisine anlatmakta kusur etmeyeceğimi söyledim. Ve genç kıza evime uğrayıp torbayı oraya bırakması için ricada bulunduktan sonra, ben de camiden çıktım; ve İbni Bekkar'ı görmeye gittim.

Orada, kadınlar ve hizmetkârların hepsinin, üç günden beri beni beklediklerini ve derin iniltiler koparark beni sorup duran Emir Ali'yi yatıştırmak için ne yapacaklarını bilemediklerini gördüm. Gözleri hemen hemen sönmüş gibi görünen emiri de canlıdan çok ölüye benzer durumda buldum. Bunun üzerine yanına yaklaşıp gözlerim yaşla dolu onu bağrıma bastım.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

Ve onu bağrıma bastım ve ona, kendisini bir parça avutmak için birçok incelikli sözler söyledim; ama bu kez başarı sağlayamadım; çünkü bana "Ey Emin, ruhumun beni terk etmek üzere olduğunu iyice hissediyorum. Ama ölmeden önce, hiç değilse, senin dostluğuna duyduğum minneti karşılamak için bir şükran

hatırası bırakmak istiyorum" dedi. Ve kölelerine "Bana şu ve şu eşyayı getirin!" dedi. Ve köleler hemen bir sepetin içine koydukları her türden değerli eşyayı: vazoları, gümüşleri ve yüksek değerde ziynetleri getirdiler. Bana "Evinden çalınan eşyaların yerine bunları kabul etmeni senden rica ediyorum!" dedi. Sonra hizmetkârlarına hepsini evime taşımalarını emretti. Sonra da bana "Ey Emin, bil ki bu âlemde her şeyin bir sonu vardır! Aşkta gayesini bulamamak felakettir! Bunu ancak ölüm paklar. Ben de, barış üzerine olası Peygamberimizin yasalarına saygı göstermediğim için, yaklaştığını hissettiğim bu ölümün geleceği anı bekliyorum! Ah! Emin, derdimden ne çok acı çektiğimi bir bilsen! Ruhumu dolduran bunca acıları çeken başka biri olduğunu sanmıyorum!" dedi.

Bunun üzerine, ona, biraz oyalansın diye, ilkin gidip Şemsü'n-Nehar'ın gönderdiği ve beni evimde bekleyen sırdaş cariyeyi bulacağımı söyledim. Ve gidip genç kızı bularak emirin durumunu, sonunun geldiğini sezdiğini ve sevdiceğinden ayrılmış olmanın hüznünü taşıyarak yeryüzünden ayrılacağını söylemek üzere onu terk ettim.

Ve gerçekten, eve ulaşmadan birkaç dakika sonra, genç kızın inanılmaz kertede heyecan ve şaşkınlık içinde ve gözlerinden seller halinde gözyaşı dökerek geldiğini gördüm. Ben de, gittikçe daha fazla korkarak ona "Allah aşkına! Bütün olan bitenlerin ötesinde daha kötü bir şey mi var?" diye sordum. Bana, titreyerek "Sonunda korktuğumuz başımıza geldi! Artık kurtulmamız ihtimali bulunmazcasına mahvolduk! Halife her şeyi öğrendi. Dinle bak: Köle kızlardan birinin ağız gevşekliği dolayısıyla baş haremağası kuşkulara kapıldı ve Şemsü'n-Nehar'ın kadınlarının hepsini, ayrı ayrı dinleyerek sorguya çekti. Ve inkârlara karşın, birbirine aykırı açıklamaları ve edindiği bilgileri bir araya getirerek gerçeği saptamanın yolunu buldu. Ve meseleyi halifenin bilgisine sundu; o da hemen, alışılagelene aykırı olarak Şemsü'n-Nehar'ı karşısına getirmeleri için yirmi haremağası gönderdi. Hepimiz korkunun sınırlarına dayanacak kadar dehşete düştük! Ben bir ara gizlice kaçtım ve bizi tehdit eden son felaketi sana bildirmek için koşup geldim. Git, hemen Emir Ali'ye haber ver, bu durumda alınması gereken tüm önlemleri alsın!" diyerek cevap verdi!

Ve bu sözleri söyleyerek genç kız saray doğrultusunda koşarak uzaklaştı. Bunları duyunca, yöremdeki evrenin tamamıyla karardığını gördüm ve "Tüm gücün sahibi Yüce Tanrı'dan başka güç alınacak ve baş vurulacak varlık yoktur!" diye haykırdım. Bahtın bu dönüşümü karşısında daha fazla ne söyleyebilirdim! Kendi kendime, henüz yanından yeni ayrıldığım halde, Ali ibni Bekkar'ın yanına dönüp ve daha o, en küçük bir bilgi isteminde bulunmadan, kendisine "Ey Ali, şimdi hemen beni izlemen gerek! Yoksa, en iğrenç şekliyle ölüm seni bekliyor! Her şeyi öğrenmiş olan halife, seni yakalatmak için adamlarını göndermek üzere! Bir an bile kaybetmeden buradan ayrılalım ve ülkenin sınırlarını aşarak, seni arayanların ulaşamayacağı bir yere gidelim!" diye haykırdım. Ve hemen, emrin adına, kölelerine üç deveye evdeki değerli eşyayı ve yol azığını yüklemelerini buyurdum; bir deveye de emiri bindirerek, arkasına da ben oturdum. Ve zaman kaybetmeden, emir çabucak anasına veda eder etmez yola koyulduk ve çöl yolunu tuttuk.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Yola koyulduk ve çöl yolunu tuttuk.

Oysa, yazılı olan her şey gerçekleşir ve bahtın gerekleri, hangi gök altında olursa olsun, yerine gelir! Gerçekten felaketlerimizin devamı kaçınılmazdı ve felaketten kaçınmamız bizi daha beter bir felakete düşürmüştü.

Çölde yol alıp dururken, akşama doğru ve tam da bir vahada hurma ağaçları arasında bir minare gördüğümüz sırada, birden sol yanımızdan bir haydut çetesi belirip bizi, hemen dört yanımızdan sardı. Hayatımızın kurtulmasının, hiçbir direnişe geçmememize bağlı olduğunu çok iyi bildiğimizden, silahlarımızın alınmasına ve soyulmamıza ses çıkarmadık. Haydutlar da üzerindeki tüm yükleriyle hayvanlarımızı ele geçirdiler ve üzerimizde taşıdığımız giysilerimizi bile soydular ve sırtımızda sadece gömleklerimizi bıraktılar. Sonra da başımıza ne geleceğiyle hiç ilgilenmeden uzaklaşıp gittiler.

Zavallı dostuma gelince, tekrarlanan heyecanlar onu öylesine bitkin hale getirmişti ki, benim elimde bir kuklaya dönmüştü! Her şeye karşın, yavaş yavaş vahada farkına vardığımız camiye doğru sürüklenmesine yardım edebildim; ve geceyi geçirmek üzere içeri girdik. Orada Emir Ali, yere düştü ve bana "Şu saatte artık Şemsü'n-Nehar yaşamış olamayacağına göre, işte sonunda ben de burada öleceğim" dedi.

Oysa tam o sırada, camide adamın biri namaz kılmaktaydı. İbadetini bitirince, bize doğru döndü ve bir an yüzümüze baktı ve sonra bize doğru yaklaştı; iyimser bir edayla "Ey genç kişiler, siz kuşkusuz yabancısınız ve geceyi geçirmek için buraya girmiş olacaksınız!" dedi. Ona "Ey şeyh, biz çöl haydutlarının üzerimizdeki gömleklerden başka bir şey bırakmadan tepeden tırnağa soydukları yabancılarız!" diye cevap verdim.

Bu sözleri duyunca, yaşlı adam bize çok acıdı ve "Ey zavallı gençler, burada beni bekleyin, biraz sonra geri geleceğim!" dedi. Ve biraz sonra yanında bir bohça taşıyan bir oğlan çocuğu olduğu halde geri döndü; yaşlı adam bu bohçadan giysiler çıkardı ve bunları giymemizi rica etti; sonra da bize "Benimle birlikte, bu camiden daha iyi dinlenebileceğiniz evime gelin, herhalde acıkmış ve susamış olmalısınız!" dedi. Ve bizi evine gitmek üzere kendisini izlemeye zorladı; orada Emir Ali, halıların üzerine soluksuz düştü! O zaman, uzaktan, hurmalar arasından vahada esen rüzgârla birlikte zavallı bir kadının şu kederli dizelerle söylediği şarkıyı duyduk:

> Gençliğimin sonunun geldiğini görerek ağlıyorum! Ama hemen bu yaşları kurutuyor ve onları artık sadece sevgilimden ayrılmamın uğruna döküyorum!
> Eğer ölümün gelişi ruhuma acı veriyorsa, bu: korkulu bir yaşamı bıraktığımdan dolayı değil, sevgilimin gözlerinden uzağa düşeceğim içindir!
> Ah! Ayrılık anlarının bu denli yakın olduğunu ve sevdiğimden sonsuza dek ayrılacağımı bilseydim: yol azığı olarak, yanıma, tapınılası gözlerine bir an dokunduğumda elimde kalanı alırdım!

Ali ibni Bekkar bu şarkıyı işitmeye başlar başlamaz başını kaldırıp kendinden geçerek dinlemeye koyuldu. Ve ses dindiği zaman, onun, büyük bir hıçkırık koparark yere düştüğünü gördük; ölmüştü...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ali ibni Bekkar'ın büyük bir hıçkırık koparark yere düştüğünü gördük: ölmüştü.

Bunu görünce, yaşlı adam ile ben hıçkırıklara boğulduk ve sabaha kadar öylece kaldık; ve ben, gözyaşları arasında, yaşlı adama, bu hazin öyküyü anlattım. Sonra, sabahleyin, ana babasına haber verip dönünceye kadar ölüyü gereğince saklamasını kendisinden rica ettim. Ve bu iyi yürekli adamdan izin alarak yola çıkan bir kervandan da yararlanarak bütün çabukluğumla Bağdat'a döndüm. Giysilerimi bile değiştirmeden doğruca İbni Bekkar'ın evine yöneldim; orada annesini görüp hüzünle barış dileğinde bulundum.

İbni Bekkar'ın annesi benim yalnız döndüğümü görünce ve kederli halime de bakınca, bir önseziyle titremeye başladı. Kendisine "Ey Ali'nin saygıdeğer annesi, Allah buyurur ve kulları boyun eğmekten başka bir şey yapamaz! Ve bir ruh üzre çağrı mektubu yazılmışsa, bu ruh, geciktirmeden, efendisinin önüne çıkmalıdır!" dedim.

Bu sözleri duyan Ali'nin annesi acı bir feryat kopardı ve yüzü koyun toprağa düşerek "Aman yarabbi! Oğlum öldü mü yoksa?" diye haykırdı.

Bunun üzerine, başımı eğdim ve başkaca bir şey söyleyemedim. Ve zavallı kadının hıçkırıklara boğularak bayıldığını gördüm. Ben de, yüreğimden kopan tüm gözyaşlarıyla ağladım; o sırada eve doluşan kadınlar korkunç çığlıklar atıyorlardı.

Sonunda Ali'nin annesi beni dinleyecek hale gelince, ona oğlunun ölümünün bütün ayrıntılarını anlattım ve ona "Ey Ali'nin annesi, Tanrı onurunun yüceliğini takdir etsin ve seni hayırları ve merhametiyle kuşatsın!" dedim. Bunun üzerine bana

"Ama annesine duyurulmak üzere hiçbir vasiyeti olmadı mı?" diye sordu. Ona "Oldu tabii! Bana, son dilek olarak cesedinin Bağdat'a taşınmasını sağlamanı istediğini söyledi!" diyerek yanıt verdim. Bunu duyunca, giysilerini yırtarak yeniden gözyaşlarına boğuldu ve oğlunun cesedini taşıtmak üzere bir kervanla hemen vahaya gideceğini söyledi.

Ve gerçekten, birkaç dakika sonra, onun yol hazırlığına giriştiğini görerek, kendi kendime "Ey Ali ibni Bekkar, bahtsız âşık, gençliğinin en güzel çiçekleri açtığı bir sırada solmuş olması ne hazin!" diyerek evimin yolunu tuttum.

Ve böylece evime ulaştım ve elimi cebime atıp anahtarımı çıkarırken, birinin yavaşça koluma dokunduğunu duydum; dönüp bakınca, matem giysilerine bürünmüş olan Şemsü'n-Nehar'ın sırdaşı cariyesinin kederli yüzünün farkına vardım. Bunu görür görmez kaçmak istedim; ama beni durdurdu ve birlikte evime girmeye zorladı. O zaman ben, her şeye karşın, henüz hiçbir şey bilmediğim halde, onunla birlikte müthiş bir gözyaşı seline kapıldım. Sonra da ona "Kederli haberi öğrendin demek?" diye sordum. Bana "Hangisini ya Emin?" diye yanıt verdi. Ona "Ali ibni Bekkar'ın ölümünü!" dedim. Ve bu kez daha da çok ağladığını görünce, bundan henüz haberli olmadığını anladım. Ve kendisine, onunla birlikte uyumlu büyük iç çekişlerle olan biteni anlattım.

Öyküyü anlatıp bitirdim, o da kendi sırası gelince "Ve sen ya Emin, görüyorum ki sen de benim felaketimden haberli değilsin!" dedi. Ben de "Yoksa, halifenin buyruğuyla Şemsü'n-Nehar da mı öldürüldü?" diye haykırdım. Bana "Şemsü'n-Nehar öldü, ama hiç de senin düşündüğün gibi değil! Ey efendim!" diyerek yanıt verdi. Ve biraz daha ağlamasını sürdürmek için sözlerine ara verdikten sonra, sonunda bana "Dinle bak, Emin!" dedi.

"Şemsü'n-Nehar yirmi haremağasının eşliğinde halifenin huzuruna ulaşınca, halife bir işaretle onların hepsini uzaklaştırdı, sonra kendisi Şemsü'n-Nehar'a yaklaşarak onu yanına oturtmuş ve hayranlık verici bir iyilik taşıyan sesiyle 'Ey Şemsü'n-Nehar, sarayımda senin düşmanların olduğunu biliyorum ve bu düşmanlar davranışlarını saptırarak, bana ve sana uygun olmayan bir görünüme sokup senin ruhundaki varlığına zarar vermek

istiyorlar! Bil ki seni her zamandan daha çok seviyorum ve bunu tüm sarayın önünde kanıtlamak için, senin hizmetçilerinin, kölelerinin ve ev masraflarının arttırılmasını buyurdum! Senden de, beni çok kederlendiren bu dertli halini üstünden atmanı rica ediyorum! Ve seni eğlendirmek için hemen sarayımın çalgıcılarını; meyveler ve içeceklerle dolu tepsiler getirteceğim!' dedi.

"Ve hemen çalgıcılar ve şarkıcılar geldiler; ve her şeyi içeren ağır tepsilerle köleler içeri girdiler. Ve her şey hazır olunca, halife, bunca iyiliğe karşın gittikçe daha fazla bitkin görünen Şemsü'n-Nehar'ın yanına oturarak şarkıcılara işe başlamalarını emretti. Bunun üzerine, bunlardan biri, arkadaşlarının eşlik ettiği utların sesine uyarak şu şarkıyı okumaya başladı:

> Ey gözyaşları, siz benim ruhumun sırlarına ihanet ediyorsunuz ve sessizce içimde büyüttüğüm bir derdi kendi başıma saklamamı engelliyorsunuz!
> Yüreğimin sevdiği dostumu yitirdim ben...

"Ama birdenbire, okunan bu şarkı henüz sona ermemişken Şemsü'n-Nehar hafif bir feryat kopardı ve sırt üstü yere düştü. Halife de, son derece üzülerek onun üzerine atılır gibi eğildi; onu sadece bayılmış sanıyordu; ama kollarında onun ölüsüyle ayağa kalktı!

"Bunun üzerine elindeki bardağı fırlatıp attı ve tepsileri devirdi ve hepimiz feryada başladığımızdan, şenlik yerindeki çalgıcıları dışarı çıkardıktan sonra herkesi oradan uzaklaştırdı; salonda sadece ben kaldım. Bunun üzerine Şemsü'n-Nehar'ı dizlerine aldı ve bütün gece onun uğrunda gözyaşı döktü; bana da salona kimseyi sokmamamı tembihledi.

"Ertesi sabah, halife, cesedi, yıkayıcılara ve matem tutuculara teslim etti; ve onlara, gözdesi için, nikâhlı karısına yapılması gereken merasimden de güzel bir merasim yapmalarını emretti. Sonra da gidip kendi dairesine kapandı. Bundan sonra hiç kimse onun Adalet Divanı'na geldiğini görmedi!"

Cevahirci Emin sözlerini şöyle bitirmiş:

Anlatısının sonunda, genç kızla birlikte, iki âşığın ölümüne bir süre daha ağladıktan sonra, onunla birlikte Ali ibni Bek-

kar'ın Şemsü'n-Nehar'ın yanına gömülmesi için anlaştık. Gidip anasının çölden getireceği cesedi bekledik ve ona güzel bir cenaze merasimi yaptık ve Şemsü'n-Nehar'ın kabrinin yanına gömdürmeyi başardık! O zamandan beri ben de sonradan eşim olan genç kız da, bir zamanlar dostlarımız olan genç âşıkların mezarlarını ziyarette hiçbir zaman kusur etmedik!

Ve "Ey bahtıgüzel şahım" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad. "İşte Halife Harun Reşid'in gözdesi Şemsü'n-Nehar'ın öyküsü böyledir!"

O sırada, küçük Dünyazad artık kendini daha fazla tutamayarak bir hıçkırık koparmış ve başını halılara gömmüş. Şah Şehriyar da "Ey Şehrazad, bu öykü beni de çok kederlendirdi!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad "Evet, ey Şah! Ben de ötekilere benzemeyen bu öyküyü, sana, içerdiği güzel şarkı dizelerinden dolayı aktardım; ve de özellikle, eğer izin verirsen, şimdi aktaracağım öykünün neşesiyle seni teselli etmek isterim" demiş. Şah Şehriyar da "Evet, ey Şehrazad, bana kederimi unutturacak vaat ettiğin öykünün adını bağışla!" diye haykırmış. Şehrazad da "Bu öykü, Ayların En Güzeli Olan Prenses Büdur'un[1] Pericelik Öyküsü*'dür" demiş.*

Küçük Dünyazad, başını yerden kaldırarak "Ey kız kardeşim Şehrazad, bir incelik gösterip bunu bize hemen anlatsana!" diye haykırmış. Ama Şehrazad "Tüm dost yüreğimle ve bu yüksek ruhlu ve erdemli şaha duyduğum saygıyla!" demiş. "Ama bu arzunu ancak gece olunca yerine getirebilirim!" diye eklemiş. Ve sabahın belirdiğini gören Şehrazad, yavaşça susmuş.

1 *Büdur*: "Dolunayların Dolunayı" anlamına gelen Bedrü'l-Büdur'un kısaltılmış şekli (Â.Ş.O.)

BEŞİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1900)

Kitabın tümünü değilse de, sevinç ve gülüşlerden örülmüş bu kitabı, Şehrazad'ın Doğu için yaptığını, hatta daha fazlasını, yarın Batı toprakları için yapacağına inandığım Fransız genç kadın dostum Lucie Delarue'nün (Mme. J.C.M.) ellerine bırakıyorum.

J.C.M.

Kamerü'z-Zaman ile Prenses Bedrü'l-Büdur Öyküsü

Artık sabrı kalmamış olan küçük Dünyazad, büzüldüğü halıdan kalkarak Şehrazad'a:

"Kardeşim, senden vaat ettiğin, sadece adını işitmekle bile zevk ve heyecandan titrediğim öyküyü bize anlatmakta acele etmeni rica ediyoruz" demiş.

Şehrazad da kız kardeşine gülmüş ve ona "Olur! Ancak başlamak için, şahın uygun karşılamasını bekliyorum" demiş.

Bunun üzerine Şah Şehriyar, o da bu öyküyü merakla beklediğinden, Şehrazad ile evlilik gereği her zaman yaptığı şeyi o gece de ivedi tamamlayarak kendisine:

"Ey Şehrazad, kuşkusuz, memnunlukla bana vaat ettiğin pericelik öyküye başlayabilirsin!" demiş.

Şehrazad da hemen şu öyküyü anlatmış:

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda Haledan ülkesinde adı Şehriman olan, kudretli bir orduya ve hatırı sayılır zenginliklere sahip bir şah varmış. Ama bu şahın, dıştan bakılınca mutlu görünmesine ve yasal dört karısı dışında yetmiş gözdesi bulunmasına karşın, çocuktan yoksun olduğundan yüreği sızlıyormuş; çünkü, yaşı epeyce ilerlemiş ve kemiği iliği kurumaya başlamış ve Allah ona saltanat tahtında ardılı olacak bir oğul vermemiş imiş.

Şah bir gün, büyük vezirine gizli acılarını açmaya karar vermiş ve onu çağırtarak kendisine "Ey vezirim, bunca şiddetle acısını çektiğim bu kısırlığı neye bağlayacağımı bilmiyorum!"

demiş. Büyük vezir bir saat kadar düşünmüş; sonra başını kaldırarak şaha "Ey şah, gerçekte, çok ince bir sorun var önümüzde ve bunu ancak tüm güçlerin sahibi Tanrı çözebilir! İyice düşündükten sonra, soruna ancak tek bir yoldan çare bulunduğunu anladım!" demiş. Şah da, ona "Nedir o?" diye sorunca; vezir "Şu: Bu gece, hareme girmeden önce, ibadetin gereklerini dikkatle yerine getirmeye özen göster. Tutkuyla abdest aldıktan sonra ve yüreğini iyiliksever Tanrı'nın iradesine terk ederek ibadetini tamamla! Bunu izleyerek seçeceğin eşlerinden biriyle birleşince Tanrı'nın yardımıyla verimlilik sağlarsın!" demiş.

Vezirin bu sözlerini işiten Şah Şehriman "Ey bilgelikle konuşan vezir, bu sözlerinle bana hayran olunacak bir çare gösteriyorsun!" demiş. Ve bu önerisinden dolayı büyük vezire çok teşekkürler ederek ona bir onur giysisi armağan etmiş. Akşam olunca, dini görevini dikkatle yerine getirdikten sonra, haremde, eşlerinin içinden en gösterişli kalçalı, bakire ve de en genç olanını seçmiş; ve o gece onunla birlikte yatmış. O anda ve o saatte birdenbire onu hamile bırakmış. Ve günü gününe dokuzuncu ayın sonunda, eşi ona, büyük sevinçler içinde borular ve fifreler ve ziller çalarken, bir erkek çocuk doğurmuş.

Çocuk öylesine güzel bulunmuş ve öylesine aya benziyormuş ki, babası hayran olarak ona Kamerü'z-Zaman[1] adını vermiş.

Ve gerçekten bu çocuk, yaratılan şeyler içinde en seçkini imiş! Özellikle, delikanlı olup da güzellik tüm çiçeklerini on beş yaşının üstüne serpince, onu gören herkes büyülenmiş. Yaşını aldıkça, gerçekten, eşi bulunmazlığın son sınırlarına ulaşmış; gözleri Harut ve Marut meleklerinkinden daha büyüleyici, bakışları Tağut'unkinden daha baştançıkarıcı, yanakları da lalelerden daha hoş olmuş. Boyu posuna gelince, şekerkamışının sapından daha bükülgen ve ipek bir iplikten daha inceymiş. Kalçaları ise, öylesine belirgin biçimde ağırmış ki, kıpırdayan bir kum yığınını andırırmış ve bülbüller onu görünce, ötmeye koyulurlarmış.

Bundan dolayı onun, bunca narin olan boyuna karşın onu izleyen bu ağırlıktan dolayı şikâyette bulunmasından ve bu ağırlıktan bıkarak, çoğu zaman, kaba etinin yuvarlarına dargın bakmasına şaşmamalıymış.

1 *Kamerü'z-Zaman:* Çağın Ayı (J.C.M.)

Bununla birlikte, güllerin tüveyci kadar taze ve akşam rüzgârı kadar tatlılığını sürdürüyormuş; ve zamanın şairleri, gözlerine çarpan güzelliği, uyum içindeki dizelere dökmeye çalışıyorlar; bunların binlercesi arasında aşağıda örneklerini verdiklerimizi besteleyerek şarkıya döküp söylüyorlarmış:

> İnsanlar onu görünce "Ah! Ah!" diye haykırırlar; onu gördüklerinde alnında güzelliğin çizdiği "Tek güzelliğin kendisi olduğuna tanıklık ederim!" sözcüklerini okurlar.
> Dudakları, gülerse, kırmızı akiktir; tükürüğü erimiş baldır; dişleri bir inci dizisi; saçları, âşıkların yüreğini sokan akrepler gibi şakaklarında siyah kıvrımlar yaparak yuvarlanırlar.
> Ayın hilali, tırnaklarının bir kıpırtısından oluşur! Ama titreyen gösterişli kalçası ama ardındaki yuvarların üstündeki çukurlar; ama boyunun bükülgenliği! Bunlar tüm sözcüklerin üstündedir!

Dolayısıyla Şah Şehriman da oğlunu çok severmiş; öylesine ki, ondan bir an bile ayrılamazmış. Ve onun, niteliklerinin ve güzelliğinin fazlalığında dağılıp gitmesinden korkar, bu yüzden daha yaşarken onu evermeyi ve ardından geleceklerin varlığından güven duymayı istermiş. Bu düşünce, günün birinde, her zamankinden fazla zihnini yormuş; ve fikrini açtığı büyük veziri ona "Üstün bir görüş! Çünkü evlilik, huyu tatlılaştırır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Şah Şehriman, baş haremağasına "Git, oğlum Kamerü'z-Zaman'a benimle konuşmaya gelmesini söyle!" demiş. Ve haremağası buyruğu kendisine ulaştırır ulaştırmaz, Kamerü'z-Zaman babasının huzuruna gelmiş ve kendisine saygıyla barış diledikten sonra babasına itaat eden bir çocuğa yaraşır biçimde başını alçakgönüllülükle eğip saygı duruşunda bulunmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

Babasına itaat eden bir çocuğa yaraşır biçimde, alçakgönüllülükle gözlerini yere eğmiş.

Bunun üzerine Şah Şehriman, ona "Ey Kamerü'z-Zaman, oğlum, senin mürüvvetini görmek ve düğün kurarak yüreğimi ferahlatmak için seni evlendirmek istiyorum!" demiş.

Babasının bu sözlerini duyunca Kamerü'z-Zaman'ın son kertede rengi atmış ve değişik bir sesle, ona şöyle demiş: "Bil ki, baba, evlilik için içimde hiçbir eğilim duymuyorum ve ruhum kadınlara hiçbir yakınlık hissetmiyor. Çünkü, onlara karşı içimden gelen bir nefretin ötesinde, bilgelerin kitaplarında kadınların kötülüklerinden ve hainliklerinden söz eden öyle şeyler okudum ki, şimdi, onlara yaklaşmaktansa ölmeyi yeğlerim! Ve zaten, onlar hakkında en değerli şairler de şöyle demiştir:

> "Bahtın bir kadını kendisine bağladığı kişi, ne kadar talihsizdir! İçine girip kapanacağı çelikle perçinlenmiş bin kalesi olan bile yenik düşmüştür! Bu yaratığın hileleri onu kamışlar gibi silkip atar!
> "Ah! Ne talihsizdir bu adam! İhanetin siyah sürmeyle irileştirilmiş güzel gözleri ve ağır örgülerle örülmüş güzel saçları vardır; ama ruhuna, boğazına kadar yükselen o kadar çok acılar yığar ki, nefesi kesilir!

"Bir diğeri de şöyle demiştir:

> "Kadınlar diye anılan bu yaratıkları soruyorsunuz benden! Siz beni ne yazık ki onun verdiği zararların bilincinde ve edindiğim tüm deneyleri kullanarak bilgi ve görgü kazanmış görüyorsunuz!
> "Ne söyleyeyim size ey genç kişiler?.. Kaçın onlardan! Başıma karlar yağdı, görüyorsunuz! Onların sevdasının bende başarılı olup olmadığını artık kendiniz bulun!

"Ve bir başkası da şöyle demiştir:

> "Taptaze olduğu söylenen bakireler bile, akbabaların reddettiği bir cesetten başka bir şey değildir!

"Geceleyin ona sahip olduğunu sanırsın, çünkü narin bir edayla asılsız gizemler fısıldar sana! Hatadır, ona inanmam! Ertesi gün kalçaları ve en iyi saklanmış yerleri senden başkasına ait olacaktır!

"O bir han gibidir, ey dostum, inan bana! Her gelene açıktır! İstersen onun içine gir; ama ertesi gün çık ve bir daha dönmeksizin yoluna git! Eğer akılları başlarındaysa, sırası gelince başkaları da orada yer tutup sonra da bırakır giderler!

"Dolayısıyla baba, davranışımın seni çok üzeceğini bilmeme karşın, beni evlendirmeye zorlarsan, kendimi öldürmekte tereddüt etmem!"

Şah Şehriman, oğlunun bu sözlerini işitince, şaşırıp kalmış ve son kertede üzülmüş; ve gözünün önünde ışık karanlığa dönüşmüş. Ama oğluna karşı büyük bir sevgi beslediğinden ve onun dertlenmesine neden olmak istemediğinden, ona sadece "Kamerü'z-Zaman, bu konuda asla ısrar etmek istemiyorum, görüyorum ki senin hiç hoşuna gitmedi. Ama sen henüz genç olduğundan, düşünmek ve seni evlenmiş ve çoluk çocuk sahibi olmuş görmenin bende yaratacağı sevinci de göz önüne almak için vaktin var!" demiş.

Ve o gün, ona bu konuda artık başka şey söylememiş; ama onu pehpehlemiş ve güzel armağanlar vermiş; ve bir yıl süresince böyle davranmış.

Ama bir yıl geçtikten sonra, yeniden oğlunu çağırtmış; ve ilk defasında olduğu gibi, ona "Benim önerimi hatırlıyor musun, Kamerü'z-Zaman; ve senden istediğim meseleyi ve evlenerek beni ne denli sevindireceğini düşündün mü?" demiş. Bunu duyan Kamerü'z-Zaman babasının önünde yerlere kadar eğilmiş ve ona "Baba, senin nasihatlarını nasıl unutur ve Allah bana itaati ve saygıyı emrederken, sana itaat göstermekten nasıl ayrılırım? Ama uygun bir evlilik için, bu sürede uzun boylu düşündüm; ve her zamankinden fazla, eskilerin ve çağdaşların kitaplarının ne olursa olsun kadından sakınılmasını, çünkü onların hilebaz, budala ve nefret uyandırıcı olduklarını açıklayarak sağladıkları destekle bu fikre yakın bulmadım kendimi! Allah, eğer gerekiyorsa, ölüm yoluyla da olsa beni onlardan korusun!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Şah Şehriman, bu kez de, daha fazla ısrar etmenin ya da çok sevdiği oğlunu itaatsizliğe zorlamanın zararlı olacağını anlamış. Ama duyduğu acı öylesine büyük olmuş ki, kırılmış olarak ayağa kalkmış, büyük vezirini çağırtmış ve ona "Ey vezirim, çocuk sahibi olmak isteyen babalar ne kadar çılgındır! Sadece dert toplarlar ve düş kırıklığına uğrarlar! İşte Kamerü'z-Zaman da, geçen senekinden de fazla, kadınlardan ve evlenmekten kaçmaya kararlı! Başıma gelen ne felakettir, ey benim vezirim! Bunun çaresi var mıdır acaba?" demiş.

Bunun üzerine vezir, başını eğmiş ve uzun uzun düşünmüş; sonra başını kaldırıp şaha "Ey zamanın şahı, işte başvurulacak çare: Bir sene daha sabret; o zaman, meseleden ona gizlice söz edecek yerde, tüm emirlerini, vezirlerini ve mahkemenin ileri gelenleriyle sarayındaki görevlileri topla! Ve hepsinin önünde, gecikmeksizin onu evlendirmeye karar verdiğini açıkla! O zaman bu saygın topluluk önünde sana itaatsizlik etmeyi göze alamaz; ve işitip itaat ettiği cevabını verir!" demiş.

Anlatısının burasında, Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

"... ve sana işitip itaat ettiği cevabını verir!" demiş.

Büyük vezirin bu konuşmasını duyan şah, öylesine memnun olmuş ki "Vallahi! İşte gerçekleşebilir bir fikir!" diye haykırmış. Ve vezire en güzel onur giysilerinden birini vererek kıvancını kanıtlamış. Bundan sonra da belirli bir zamana kadar sabır göstermiş, o zaman da söz konusu toplantıyı yaparak oğlu Kamerü'z-Zaman'ı çağırtmış ve delikanlı, kendisiyle aydınlanan salona girmiş; ve çenesinde de nasıl bir ben varmış, bilseniz. Ve geçip giderken nasıl bir koku saçıyormuş! Babasının önüne gelince, eğilerek elleri arasındaki yeri üç kez öpmüş; ve ayağa kalkarak ilkin babasının kendisine seslenmesini beklemiş. Şah ona "Çocuğum, bil ki, seni bu topluluğun ortasına, şanına layık bir hatunla evermek ve ölmeden önce torunuma kavuşma zevkine ulaşmak kararında olduğumu bildirmek üzere getirttim!" demiş.

Kamerü'z-Zaman babasının bu sözlerini işitince, büyük bir hiddete kapılarak orada bulunanların hepsinin şaşkınlık içinde gözlerini yere dikmelerine ve şahın son sınırına kadar onurunun kırılmasına neden olan hakaret dolu bir yanıt vermiş; şah da herkesin içinde böylesi bir hakareti duymazlıktan gelemeyeceğinden, korkunç bir sesle oğluna "Babalarına saygı göstermeyip itaatsizlik etmenin çocuklara neye mal olduğunu göreceksin!" diye haykırmış. Ve hemen muhafızlara, oğlunun kollarını arkadan bağlayarak huzurundan çıkarmalarını ve onu sarayın bitişiğindeki harap kaledeki eski kuleye kapatmalarını buyurmuş. Bu buyruk hemen yerine getirilmiş. Ve muhafızlardan biri, emiri gözetlemek ve ihtiyaç halinde çağrısını yanıtlamak üzere kapıda kalmış.

Kamerü'z-Zaman böyle kapatıldığını görünce, çok kederlenmiş ve kendi kendine "Babama itaat edip sırf onun hoşuna gitsin diye evlensem daha iyi olmaz mıydı? O zaman, hiç değilse, dertlenmekten ve bu eski kulenin üstündeki zindana atılmaktan kurtulurdum! Ah lanetli kadınlar, hâlâ benim bahtsızlığımın başlıca nedeni olmaktasınız!" demiş. Kamerü'z-Zaman'ın başına gelenler buymuş.

Şah Şehriman'a gelince, dairesine çekilmiş ve bunca sevdiği oğlunun o anda yalnız, mahzun ve mahpus, belki de umutsuz olduğunu düşünerek, sızlanmaya ve ağlamaya başlamış. Çünkü oğluna duyduğu sevgi çok büyükmüş ve bu sevgi ona kendisini halk önünde suçlu duruma düşüren hakareti unutturuyormuş. Bu yüzden, kendisine bu toplantı fikrini veren vezire alabildiğince kızmış; ve de onu çağırtarak kendisine "Suçlu olan sensin! Senin felaket getiren önerin olmasaydı, çocuğuma karşı sert davranmaya zorlanmayacaktım! Hadi şimdi konuş bakalım! Ne yapmalı bundan sonra? Söyle? Çünkü, şimdi yüreğimin ateşi olan oğluma ıstırap çektiren ceza fikrine kendimi alıştıramıyorum!" demiş.

Bunun üzerine vezir ona "Ey şah, onu içeride sadece on beş gün bırakma sabrını göster! Göreceksin, senin arzuna nasıl boyun eğecek!" demiş. Şah da "Emin misin?" diye sormuş. Vezir "Hiç kuşkusuz!" diye cevap vermiş. Bunun üzerine şah birçok kez iç çekmiş ve gidip yatağına uzanmış; orada uykusuz bir gece geçirmiş; çünkü onun en büyük sevinci olan bu tek oğul için

yüreği atıp duruyormuş; oğlunun yanında yatarak kollarını ona yastık edip uyurken yüzüne bakmaya alıştığından zaten çok az uyurmuş. O gece de boyuna bir o yana, bir bu yana yatağında dönüp durmuş; ama gözlerini yummayı başaramamış. Ve işte Şah Şehriman'ın durumu da böyleymiş.

Yeniden Emir Kamerü'z-Zaman'a dönersek, onun durumu da şöyleymiş:

Gece olunca, kapıyı tutan köle elinde yanan bir meşaleyle içeri girmiş, onu yatağın ayak ucuna koymuş; zaten odaya şahın oğlu için rahat bir yatak yerleştirmeye özen göstermiş imiş; ve bunu yapınca, çekilip gitmiş. Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman ayağa kalkmış, abdest almış, Kur'an'dan bazı sureler okumuş ve geceyi geçirmek üzere soyunmaya başlamış. Üstünde sadece bir gömlek kalacak şekilde tamamen soyunmuş, alnını da mavi ipekten bir atkıyla çevrelemiş. Ve bu haliyle, her zamankinden fazla, on dördüncü gecesindeki ay kadar güzel olmuş; yatağına uzanmış ve babasını ne denli üzdüğünü düşünecek yerde, derin bir uykuya dalmakta gecikmemiş.

Oysa, yer ve gök ecinnilerinin yerleşmiş bulunduğu bu eski kulede, o gece başına gelecekleri bilmiyor, hatta kuşku bile duymuyormuş! Gerçekte...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz yetmiş altıncı[1] *gece olunca, demiş ki:*

Gerçekte, Kamerü'z-Zaman'ın kapatıldığı kule, uzun yıllardan beri terkedilmiş ve eski Romalılar zamanından kalmış bulunuyormuş; ve bu kulenin altında, aynı şekilde çok eski ve yine Romalılar döneminden kalma bir kuyu bulunuyormuş; ve işte bu kuyu Meymune adlı genç bir ifriteye barınak oluşturuyormuş.

Yeraltı cinlerinin belli başlılarından olan Meymune kudretli ifrit Dimriyat'ın kızıymış; iblisin torunlarından olan yaratık ken-

1 Bundan önceki gecelerde anlatılanlar Arapça metinde birkaç satırı geçmediğinden, öyküyü sırf sık sık ve birbirine yakın aralıklarla kesmemek için, aradaki geceleri kaldırdım. Bundan böyle aynı durumun ortaya çıktığı her kez, aynı şey yapılacaktır (J.C..M.)

disine özgü ve ailesinden gelen erdemleriyle tüm ecinni kızları içinde bilinmez bölgelerde ünlü, Müslüman dinine inançlı ve çok hoş bir ifrite imiş.

O gece, geceyarısına doğru, ifrite Meymune, âdet edindiği üzere hava almak için kuyudan çıkmış; oradan gönlünü çeken herhangi bir yere gitmek üzere gök katlarına doğru hafifçe uçmaya başlamış. Ve tam kulenin tepesini aşmak üzere iken, oradan bir ışık sızdığını görerek çok şaşırmış; oysa o mevkide yıllardan beri hiçbir şey görmüyormuş. Bu durumda kendi kendine "Bu ışığın orada nedensiz olarak bulunmadığı kesin! İçeri girip ne olduğuna bakmak gerek!" demiş. Sonra bir dönüş yaparak kuleye girmiş. Yatakta uyuyan yarı çıplak delikanlıyı görünce uğradığı tutkulu şaşkınlığı anlatmaya kelimeler yetersiz kalır! İlkin ona daha iyi bakmak için parmak uçlarında yükselerek ayakta durmuş; sonra bu dar odada kendisine sıkıcı gelen kanatlarını toparlayarak yavaş yavaş yaklaşmış. Delikanlının yüzünü örten örtüyü kaldırmış ve güzelliğine şaşıp kalmış. Bir saatlik sürede, onu saran tüm incelikleri keyfince seyredebilmek için uyandırmaktan korkarak soluk almadan öylece kalmış. Çünkü, gerçekte, ondan yayılan sihir, yanaklarının narin kırmızılığı, solgun ve uzamış gölgelerle dolu kirpiklerle donanmış göz kapaklarının ılıklığını görünce; ve kaslarının tapılası biçimde yay gibi oluşu; tüm bunlara cildinin sarhoş edici kokusu ve bedeninin tatlı yansımalarını da katınca; insanoğlunun yaşadığı bütün topraklarda tüm yaşamında yaptığı gezilerde hiç böylesine eşsiz bir güzelliğe rastlamamış olan kibar Meymune çok heyecanlanmış. Şairin şu haykırışı aslında sırf ona uygulanmak içinmiş:

> Dudaklarımın dokunuşuyla beni çıldırtan gözbebeklerinin karardığını ve tüm ruhumla sevdiğim yanaklarının kızardığını görürüm.
> Kendi kendime "Ey kalbim, tutkunu kınamayı göze alacaklara, 'Ey yasaklayıcılar, benim sevgilim kadar güzel olan bir varlık gösterin bana!' de!" diyerek haykırırım!

Böylece, Dimriyat'ın kızı ifrite Meymune, bu harika görünüşle iyice gözlerini doyurduktan sonra "Bu mükemmelliği yaratan

Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırarak Tanrı'yı övmüş. Sonra "Nasıl oluyor da bu delikanlının anası babası harabe halindeki bu kulede onun tek başına kapatılması için ondan ayrılmayı göze almışlar? Yıkıntı yerlerde ve çöllük yörelerdeki benim ırkımdan gelen kötü cinlerin fenalıklarından korkmamışlar mı? Ama, vallahi! Onlar çocukları için kaygı duymamışlarsa, ben Meymune, yemin ederim ki, onu kendi korumama alacağım ve büyüsüne kapılarak bunu kötüye kullanmak isteyen tüm ifritlere karşı onu savunacağım!" diye düşünmüş. Sonra Kamerü'z-Zaman'ın üzerine eğilmiş ve onu yavaşçacık dudaklarından, gözlerinden ve iki yanağından öpmüş; onu uyandırmadan örtüyü yeniden üzerine çekmiş ve kanatlarını gererek üst pencereden göklere doğru uçup gitmiş.

Temiz hava soluyup süzülerek uçarak bölgenin ortalık yerine geldiğinde, uyuyan genç adamı düşünüyormuş ki, ansızın yakınında bir yerlerde, hızlı çırpışlardan oluşan kanat sesleri duymuş ve dönüp sesin geldiği yana bakmış. Ve bu gürültüyü çıkaranın, Davud'un oğlu Süleyman'ın üstünlüğünü tanımak istemeyen ve ona inanmayan asi ve kötü türden Dehnaş adlı bir ifrit olduğunu görmüş. Bu Dehnaş, hava uçuşlarında en hızlı ifritlerden biri olan Şamhuraş'ın oğlu imiş.

Meymune, kötü Dehnaş'ı görünce, bu alçağın kuledeki ışığı görerek, gidip orada yapabileceği şeylerden çok korkmuş! Ve hemen, ancak bir atmacanın kıvraklığıyla onun üzerine doğru uçarak gitmiş ve ona saldırıp mahvetmek üzere iken, Dehnaş ona teslim olduğuna dair bir işaret yapmış ve korkudan titreyerek "Ey ecinniler şahının kızı kudretli Meymune, Hazreti Süleyman'ın kutsal yüzüğü ve yüce Tanrı adına, kudretini kullanarak beni mahvetmemeni rica eder, benden yana da hiçbir kınanacak davranış görmeyeceğini sana vaat ederim!" demiş. Bunun üzerine Meymune, Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş'a "Peki öyle olsun! Seni bağışlıyorum. Ama çabucak bana bu saatte nereden geldiğini, burada ne yaptığını ve buradan nereye gideceğini söyle! Ve de özellikle sözlerinde doğruluktan şaşma, ey Dehnaş! Yoksa kendi ellerimle kanatlarını yolar, derini yüzer ve kemiklerini kırarak bir yığın halinde seni fırlatır atarım! Yalanlarla benden kurtulabileceğini sanma ey Dehnaş!" demiş.

Bunun üzerine ifrit ona "Ey hanımım Meymune, bana tam da çok olağandışı bir şeyin farkına vardığım bir anda rastlamış bulunuyorsun! Ama hiç değilse, arzunu doyurursam, beni barış içinde salıvereceğini ve bana, havada, denizde ve karadaki, düşmanım olan tüm ifritlerin kötü niyetlerinden beni koruyacak bir izin belgesi vereceğini vaat et, ey hepimizin şahı korkunç Dimriyat'ın kızı!" demiş.

Bunun üzerine Dimriyat'ın kızı Meymune "Sana, ikisine de dua ve barış dilediğim Davud'un oğlu Süleyman'ın yüzüğündeki mühür üzerine yemin ederim! Ama konuş artık! Çünkü senin serüveninin çok garip olduğunu seziyorum!" demiş. Bunun üzerine Dehnaş ifrit uçuşunu ağırlaştırmış, dönüp Meymune'nin yanına yaklaşmış. Sonra ona serüvenini şöyle anlatmış:

"Ey görkemli Meymune, şu anda epey uzaklardaki, Çin'in uç sınırlarında El-Buhur ve El-Kusur'da saltanat süren Büyük Gayyur'un ülkesinden geliyorum. Orada dört bir yandaki birçok kulenin ortasında bulunan sarayda, cariyeler ile kadınları ve ülkesini koruyan muhafızlarıyla yaşar bu hükümdar! İşte orada, gözlerim, tüm gezilerimde ve dolaşmalarımda hiç görmediğim güzellikteki bir varlığa rastladı. Bu, hükümdarın tek kızı, Sitti Büdur idi!

"Bu hatunun güzelliğini anlatmak için, tüylerin korkusuyla dilimi kullanmam imkânsızdır; bundan dolayı sadece onun niteliklerini yaklaşık olarak saymakla yetineceğim. Şimdi dinle, ey Meymune!

"Sana onun saçlarından söz edeceğim! Sonra da yüzünden! Sonra yanaklarından, sonra dudaklarından, tükürüğünden, dilinden, göğsünden, memelerinden, karnından, kalçalarından, sağrısından, ortasından, oyluklarından ve de ayaklarından!

"Saçı, ey hanımım! Âşıkların ayrılış anı kadar siyahtır! Ve üç örgü halinde topuklarına kadar inerken aynı zamanda üç geceyi birden yaşar gibi olurum! Yüzü! Dostların buluştuğu gün kadar beyazdır! Dolunayın parladığı anda ona bakarsam, aynı anda iki ay görürüm!

"Yanakları iki taç yapraklı lale şeklindedir; elmacık kemikleri altındaki cildi kızıl şaraplar rengindedir. Burnu da seçkin bir bıçağın ağzından daha keskindir.

"Dudakları, renkli akikten ve mercandandır; dili ki, oynatınca sözsellik sızdırır; tükürüğü üzüm suyundan da daha çok arzu duyurur: En ateşli susuzlukları giderir! Böylesinedir ağzı!

"Hele göğsü! Onu yaratan öğünsün! Canlı bir ayartıdır! En has fildişinden, yuvarlak ve elin beş parmağıyla kavranacak çifte göğüsler taşır!

"Karnında gölge dolu ve Mısırlı bir Kıpti kâtibin özenli yazısındaki Arap harflerinde görüldüğü kadar uyumla düzenlenmiş çukurlar vardır! Ve karnı bükülgen ve, ya Allah! İğ gibi ince bir boya doğum sağlar! Kalçasına gelince...

"Kalçası! He, hey! Hatırlayınca titriyorum! Öylesine ağır bir kütledir ki, sahibini, ayağa kalkmak istese oturmaya, yatınca kalkmaya zorlar! Ve ey hanımım, sana ancak şairin şu sözleriyle onun hakkında bir fikir verebilirim:

> "Gösterişli ve şatafatlı kıçı, destek oluşturduğundan daha narin bir gövdenin özlemindedir!
>
> "Benim için olduğu kadar onun için de sürüp giden bir işkence ve heyecan nesnesidir; çünkü ayağa kalkınca onu oturmaya zorlar ve onu düşününce zebbimi daima ayağa kaldırır!
>
> "Kalçaları böyledir işte! Ve onlardan, övünülecek iki beyaz mermer halinde tıkız oyluk çıkar; sonra da bacaklar, kibar ayaklar üzerindeki o kadar ağırlığı nasıl taşıdığına akıl erdiremediğim ayaklar gelir.
>
> "Orta yerdeki organına ve onun derinliğine gelince, onlardan söz ederken umutsuzluğa düşerim; yine de birinin mükemmel, öbürünün eksiksiz olduğunu söyleyebilirim. Şimdilik dilimin sana açıklayabileceği şeyler bu kadar! Ellerimle tarif etmeye kalksam da, anlattıklarımın görkemini gereğince değerlendirmem mümkün değil!

"Ve ey Meymune, Şah Gayyur'un kızı Sitti Büdur adlı bu genç hatunun durumu aşağı yukarı böyledir, işte!"

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça öyküsünü anlatmayı ertelemiş.

Böylece yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ve Şah Gayyur'un kızı Büdur Hatun adlı genç kızın durumu aşağı yukarı böyledir, işte!

"Ama aynı zamanda ey Meymune, şunu da söylemem gerekir ki, Şah Gayyur, sana sadece üstün niteliklerini saydığım kızı Sitti Büdur'u çok severmiş ve de öylesine canlı bir sevgiyle ki, ona her gün bir başka oyalama türü bulmak yaşamının tek zevki olmuş. Ama, bir süredir, onun için, her türden eğlentiyi deneyip bitirmiş bulunuyor, göz kamaştıran saraylar yaptırarak ona değişik sevinçler sağlamayı düşünüyormuş. Bir seri halinde yaptırmayı düşündüğü bu saraylardan yedisini inşa ettirerek işe başlamış; bunlardan her biri ayrı üslupta ve ayrı ayrı değerli malzemeden yapılmış imiş. Gerçekten, ilk sarayı tüm olarak billurdan, ikincisini yarı saydam kaymak taşından, üçüncüsünü porselenden, dördüncüsünü tüm olarak mozaik ve değerli taşlardan, beşincisini gümüşten, altıncısını altından ve yedincisini de tüm olarak inci ve elmastan yaptırmış. Ve Şah Gayyur, her sarayı, inşa edildikleri tarza en iyi uyan süslemelerle donatmaktan geri kalmamış; orayı en hoş oturulacak yere dönüştürecek şeylerle, örneğin havuzlar ve bahçelerle donatmış.

"Ve işte, kızı Büdur Hatun'u eğlendirmek için, onu her yıl bir başka sarayda oturtur; böylece bıkacak zaman bulamamasına ve araya yorgunluk girmeden bir zevkten ötekine geçmesine olanak sağlarmış. Ve bunca güzelliğin ortasında genç kızın güzelliği de, öylesine gelişmiş ve üstün bir düzeye gelmiş ki görünce ben de büyülendim! İşte böyle olunca ey Meymune, Şah Gayyur'un ülkesinin yöresindeki ülkelerin şahlarının, görkemli kalçaları olan bu genç kızla evlenmek için ateşli arzular beslemelerine hiç şaşmamak gerek!

"Bununla birlikte, sana, onun bekâreti üstüne güvence vermekte acele etmeliyim; çünkü bugüne kadar babasının kendisine aktardığı tüm önerileri dehşetle reddetmiş; ve her seferinde, yanıt olarak, sadece 'Ben kendimin sultanı ve tek sahibiyim! İpekli kumaşların dokunuşuna bile güç katlanan bedenime bir erkek bedeninin sürtünmesini görmeye nasıl katlanırım?' dermiş.

"Şah Gayyur da, Büdur'a karşı gelmektense ölmeyi yeğ tuttuğundan, ona hiç ses çıkarmaz; ve de komşuları şahların, kendi ülkesinin çok uzaklarından bu maksatla gelen emirlerin dilek-

lerini geri çevirmek zorunda kalırmış! Hatta bir gün ötekilerden daha genç ve daha kudretli genç bir şah, birçok nişan armağanıyla birlikte onu istemeye gelince, Şah Gayyur ona bundan söz eder etmez; bu kez de aşağılanmış gibi sitemlerde bulunmuş ve 'Bu bitmez işkenceleri ortadan kaldırmak için, anlıyorum ki, bana yapacak tek bir şey kalıyor: Şuradaki kılıcı alıp sivri ucunu yüreğime bastırarak sırtımdan çıkarmalıyım! Vallahi! Başvuracak başka kurtuluş yolu yok!' diye haykırmış. Ve gerçekten kendi üzerinde bu şiddetli davranışı yerine getirme niyeti belli olunca, Şah Gayyur öylesine korkmuş ki, dilini tutmuş, ellerini silkelemiş ve gözlerini, beyazını ortaya çıkararak döndürmüş; ve hemencecik Büdur'u, biri kendi sütanası olan çok bilge ve deneyimli on kadına emanet etmiş. Ve o andan başlayarak on yaşlı kadın onu bir an bile terk etmemiş ve dairesinin kapısını da nöbetleşe gözetlemişler.

"Ve işte, ey Meymune efendimiz, şimdi durum böyle... Ben de her gece gidip hatunun güzelliğini seyretmekten kendimi alamıyor ve onun görkemli güzelliği karşısında duygularımı geliştiriyorum. Ama, inan ki, üzerine binip eşsiz kalçalarından büyük bir zevk alma ayartılarından da kendimi zorla alıkoyuyorum; ama gerçekten, bu kadar güzel korunmuş bir görkemliliğe, sahibinin rızası olmadan saldırmanın yazık olacağını düşünüyorum. Yalnız, ey Meymune, onu geceleyin uyurken, gizlice seyrediyor, örneğin iki gözünün arasından, hatın sayılır bir istek bunu şiddetle yapmaya beni itiyorsa da, yavaşça öpüyorum. Kendimi tutuyor, bu kıza zarar vermektense tüm olarak yoksun kalmayı yeğliyorum.

"Sana benimle birlikte gelip hiç kuşkusuz seni büyüleyecek ve üstün nitelikleri başını döndürecek olan dostum Büdur'un güzelliğini görmeni öneriyorum, bana güvenmeni dileyerek... Haydi ey Meymune, Şah Gayyur'un ülkesine gidelim! Sitti Büdur'un güzelliğine hayran olalım!"

Hızlı Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş ifrit işte böyle konuşmuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve âdeti gereği yavaşça susmuş.

Ama yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Hızlı Şamhuraş'ın oğlu Dehnaş ifrit işte böyle konuşmuş.

Genç ifrite Meymune bu öyküyü işitince, yanıt verecek yerde, alaycı bir gülüş tutturmuş, ifritin karnına kanadıyla vurarak yüzüne tükürmüş ve ona "Bu sidikli kız hakkındaki görüşlerinle pek iğrençsin! Kendi kendime senin benimle nasıl böyle konuşmaya cesaret edebildiğini soruyorum! Oysa, şunu iyi bil ki, bu kız benim sevdiğim gençle bir an bile karşılaştırılmayı kaldıramaz!" demiş. İfrit de yüzündeki tükürüğü silerek "Ama, ey efendim, ben senin genç dostunun varlığından bütünüyle habersizim ve senden özür dileyerek, benim hatunumun güzelliğine denk bir durumu olmadığından hiç kuşkum olmasa da, onu görmekten başka çare de göremiyorum!" demiş. Bunu duyan Meymune "Sen susar mısın alçak! Ben sana dostumun o denli güzel olduğunu söylüyorum ki, onu rüyanda bile görsen, sara nöbetine tutulursun ve bir deve gibi ağzından salyalar saçarsın!" diye haykırmış. Dehnaş da "Ama nerededir ve kimdir bu kişi?" diye sormuş. Meymune "Ey alçak, bil ki o da senin hatununla aynı durumdadır. Benim yeraltı meskenimin bulunduğu yerin üstündeki kulede hapsedilmiş bulunuyor. Ama sakın gidip ben yanında olmadan onu seyredebilme ümidine kapılma; çünkü ben senin bayağılığını bilirim ve sana bir dervişin kıçının korunmasını bile emanet edemem! Ama ben kendim seni götürüp fikir edinmen için onu göstereceğim; yalnız şunu bil ki, gerçeğe karşı çıkıp yalan söyleme küstahlığını gösterirsen, gözlerini çıkarır ve seni ifritlerin en sefili yaparım! Dahası, eğer benim dostumun senin hatunundan daha güzel olduğu anlaşılırsa, bana büyük bir haraç ödeyeceksin! Ve dürüst olmak için, ben de, tersi durumda sana haraç vermeyi kabul ediyorum!" demiş. Dehnaş da "Bu koşulu kabul ediyorum. Gel benimle, babası Şah Gayyur'un ülkesinde Sitti Büdur'u görelim!" diye haykırmış. Ama Meymune "Ayağımızın altında bulunan kuleye gitmek daha az vakit alır; ilkin gidip benim dostumun güzelliğini değerlendirelim! Sonra bir de karşılaştırma yaparız!" demiş. Bunun üzerine Dehnaş "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş. Ve hemen ikisi birden göğün yüksekliğinden, doğru bir çizgi izleyerek kulenin tepesine inip pencereden içeri, Kamerü'z-Zaman'ın odasına girmişler.

O zaman, Meymune, Dehnaş ifrite "Sakın kıpırdama! Ve de özellikle uygun biçimde davran!" demiş. Sonra uyuyan gence yaklaşmış ve o sırada üstünü örten örtüyü kaldırmış. Sonra da Dehnaş'tan yana dönmüş ve ona "Bak, ey alçak! Ve de boylu boyunca yere devrilmemek için dikkat et!" demiş. Dehnaş da başını uzatmış ve şaşkınlıkla donakalmış, sonra yeniden boynunu uzatmış, güzel delikanlının yüzünü ve bedenini uzun uzun incelemiş; sonra da başını sallamış ve "Ey hanımım Meymune, şimdi senin, dostunun güzellikten yana eşsiz olduğunu düşünmekle ne denli bağışlanabilir olduğunu anlıyorum. Çünkü, gerçekten, hiçbir delikanlının bedeninde bu kadar eşsiz bir güzellik görmedim ben; ve sen benim insanoğulları içinde en güzellerini tanımış olduğumu bilirsin! Ama, ey Meymune, onu imal etmiş olan kalıp bir dişi örnek de ortaya koymadan kırılmaz; bu da tastamam Büdur Hatun'dur!" demiş.

Bu sözleri duyan Meymune, Dehnaş'ın üzerine saldırmış ve başına indirdiği kanat darbeleriyle bir boynuzunu kırmış ve ona "Ey ifritlerin içinde en çirkin olanı, senin hemen şimdi Şah Gayyur'un ülkesine, Sitti Büdur'un sarayına gidip Büdur Hatun'u buraya getirmeni emrediyorum; çünkü bu küçük kızın yanına sana eşlik ederek gitme rahatsızlığına katlanmak istemiyorum. Bir kez sen onu buraya getirince, kendisini benim genç dostumun yanına yatırırız ve kendi gözlerimizle karşılaştırma yaparız. Ve de çabuk geri dön Dehnaş; yoksa, gövdeni parçalar, sırtlanlar ve kargalar yesin diye kırlara fırlatırım!" diye haykırmış. Bunun üzerine Dehnaş ifrit, kırılan boynuzunu yerden almış, inleyerek ve kıçını kaşıyarak oradan uzaklaşmış. Sonra uzayı mızrak gibi delerek geçmiş ve bir saatlik bir sürede yükü sırtında geri dönmekte gecikmemiş.

Dehnaş'ın sırtında uyumuş olan Hatun'un üstünde sadece bir gömlek varmış ve içinde beyaz bedeni çırpınmaktaymış. Ve çeşitli renkte ipek ipliklerle ve altın tellerle nakışlanmış bu gömleğin geniş yenlerinde birbirine hoş bir şekilde bağlanmış harflerle şu şiir yazılı imiş:

> Hayranlarına, "Evet" anlamında bir bakış fırlatmasından onu alıkoyan üç şey vardır: Bilinmeyenin korkusu, bilinenin dehşeti ve onun güzelliği!

Bunu gören Meymune, Dehnaş'a "Öyle sanıyorum ki sen yolda bu kızla biraz oyalanmışsın, çünkü geç kaldın! Çin'in dip taraflarındaki Haledan ülkesine gidip en kestirme yoldan dönmek için yetenekli bir ifrit bir saat bile harcamaz! Zarar yok! Ama bu küçük kızı, dostumun yanına uzatmakla acele et ki incelememizi yapalım!" demiş. Dehnaş ifrit de, sonsuz bir dikkatle hatunu yavaşça yatağın üzerine uzatmış ve üzerinden gömleğini sıyırmış.

Gerçekten genç kız çok güzelmiş ve tıpkı Dehnaş ifritin tanımladığı gibi imiş. Meymune de inceleyerek iki genç arasındaki benzerliğin, ikiz olduklarını sandıracak kadar kusursuz olduğunu anlamış; aralarındaki ayrım, sadece göğüslerindeki ve bedenlerinin orta yerindeki organlardaymış. Ama ikisinde de aynı ay gibi yüz, aynı usul boy, aynı yuvarlak ve zengin kalça varmış; yine fark etmiş ki, şayet genç kız, bedeninin orta yerinde delikanlının süsünü oluşturan organdan yoksunsa da, kendi kazancına sayılacak olan ve cinsiyetini vurgulayan göğsündeki hoş görünümlü iki meme başıyla donanmış bulunuyormuş.

Bunun üzerinde Dehnaş'a "Anlıyorum ki, bir an için dostlarımızın birinin diğerinden üstünlüğünü kabulde kararsızlık gösterilmesi mümkündür; ama, aynı eşitlikte güzellik taşıdıklarını söylemek için ya kör ya da senin gibi budala olmak gerek çünkü bunların biri erkek, öbürü de dişidir; ve de erkek daima kadından üstündür! Sen ne dersin, ey alçak?" demiş. Ama Dehnaş "Ben, bildiğim şeyi iyi bilirim; ve gördüğümü iyi görürüm; ve zaman gözümle gördüğüm şeyin tersini bana inandıramamıştır! Ama, ey hanımım, sen benim yalan söylememi istiyorsan, seni memnun etmek için yalan söyleyeyim!" diye yanıtlamış.

İfrite Meymune, Dehnaş'ın bu sözlerini işitince, öylesine bir hiddete kapılmış ki, çılgın kahkahalar atmış. Ama basit bir incelemeyle işin içinden çıkılamayacağını anlayınca, inatçı Dehnaş ile uyuşmak üzere, ona "İkimizden hangimizin haklı olduğunu anlamak için belki bir yol vardır; o da esinlenmemize başvurmaktır! İçimizden hangimiz beğendiğimiz kişiyi övmede en iyi şiiri söylerse, kuşkusuz gerçeği kendi yanında bulacaktır! Buna katılıyor musun: Yoksa sen sadece yürek inceliği bulunanlara özgü bu nitelikten yoksun musun?" demiş. Ama Dehnaş ifrit "Bu, tam anlamıyla benim de sana önermek istediğim

şeydir! Çünkü babam Şamhuraş bana şiirsel düzenlemeler yapma kurallarını ve en güzel uyum içinde yeğni dizeler söyleme sanatını öğretti. Ama öncelik sende, ey büyüleyici Meymune!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Meymune uyuyan Kamerü'z-Zaman'ın yanına yaklaşmış ve dudaklarının üzerine eğilip onu yavaşça öpmüş ve elleri saçlarında ona bakarak şu dizeleri söylemiş:

> Ey dalların esnekliğini aktardığı, yaseminlerin demetlerini sunduğu aydınlık beden! Hangi bakirenin bedeni seninki gibi koku saçar? Gözlerine elmaslar ışığını vermiş; gece yıldızlarını saçmıştır; hangi kadının gözü seninkiler kadar ateşlidir?
> Ağzının kokulu baldan da tatlı öpüşü! Hangi dişinin öpüşü sendeki tazeliğe ulaşabilir?
> Oh! Saçını okşamak, etinin üzerinde etimin titreştiğini duymak; sonra da gözlerinde yıldızların yükseldiğini görmek ne güzel!

Dehnaş ifrit, Meymune'nin bu dizelerini duyunca, ifritenin yeteneğine duyduğu saygı kadar, duygularını en uygun ölçeklerde vermiş olmasından dolayı da kendinden geçmenin sınırlarına ulaşırcasına kendinden geçmiş; sonra çırpınmanın son sınırına yaklaşırcasına çırpınmış; ama sonra o da dostu Büdur'un üzerine, açık göğüslerine doğru eğilmiş ve incitmeyen bir okşayışla dokunmuş; ve onun büyüsünden esinlenerek ve de ona bakarak şu dizeleri okumuş:

> Şam'ın mersinleri, ey genç kız, gülerken ruhumu şenlendirirler; ama senin güzelliğin...
> Bağdat'ın gülleri, ay ışığında ve şebnemle beslenmiş olarak güldüklerinde ruhumu sarhoş ederler; ama senin çıplak dudakların...
> Senin çıplak dudakların, ey sevgili ve çiçek açmış güzelliğin, gülümsediklerinde beni deli eder! Ve geri kalan her şey gözden yok olur!

Meymune bu güzelim gazelciği işitince, Dehnaş'ta bunca çirkinliğe karşın bunca yeteneğin nasıl bulunduğuna...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu güzelim gazelciliği işitince, Dehnaş'ta bunca çirkinliğe karşın bunca yeteneğin nasıl bulunduğuna çok şaşmış; ve kadın olmasına karşın, belli ölçüde anlayışla donanmış olduğundan, Dehnaş'a bununla ilgili iltifatlarda bulunmayı savsaklamamış; o da buna çok sevinmiş. Ama Meymune ona "Gerçekte, ey Dehnaş, bu garip görünüşün altında oldukça ince bir ruhun olmakla birlikte ne şiir sanatında alabildiğine marifet sahibi olduğuna hükmet ne de Sitti Büdur'un Kamerü'z-Zaman'dan daha güzel olduğuna!" demiş. Dehnaş da, bozulur gibi "Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?" diye haykırmış. Kız da "Evet, öyle!" demiş. İfrit "Ben sanmıyorum!" demiş. Kız "Al öyleyse!" diyerek bir kanat darbesiyle gözünün üstüne vurmuş. İfrit "Bu, hiçbir şey kanıtlamaz!" demiş. İfrite, "Al kıçıma bak, öyleyse!" deyince de "Pek de cılızmış!" yanıtını vermiş.

Bu sözleri duyunca, iki kat hiddetlenen Meymune, Dehnaş'ın üzerine atılmak ve ona gerçekten müthiş bir kötülükte bulunmak istemiş; ama durumu hemencecik fark eden Dehnaş pire kılığına girmiş ve sessizce iki gencin yatmakta olduğu yatağa gizlenmiş, Meymune de onları uyandırmaktan korkarak bir çözüm bulmak üzere Dehnaş'a, bir kötülük yapmayacağına dair yemin etmek zorunda kalmış; ve Dehnaş, bu yemin karşısında, kendini korumaya özen göstererek yeniden eski şekline dönmüş. Bunun üzerine Meymune, ona "Dinle beni Dehnaş, ben bu tartışmayı sona erdirmek için bir üçüncü kişinin hakemlik etmesinden başka çözüm yolu göremiyorum!" demiş. O da "Bence de uygun!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Meymune, ayağıyla yeri tepmiş, açılan topraktan müthiş çirkinlikte korkunç bir ifrit çıkmış. Başında her biri dört bin dört yüz seksen arış[1] uzunlukta altı boynuzu, ayrıca

1 *Arış:* Dirsekten orta parmağın ucuna değin uzunlukta eski bir ölçü (Â.Ş.O.)

aynı uzunlukta üç çatal kuyruğu varmış; topal ve kamburmuş; ve gözleri burnunun olması gereken yerde, yani yüzünün tam ortasındaymış; iki kolundan biri beş bin beş yüz elli beş arış, öteki sadece yarım arış boyundaymış; kazandan daha geniş olan ellerinin uçları da arslan pençesi şeklindeymiş; ve tahtadan nalınlara sokulu ayakları topallıyor; ve bir filinkinden kırk kez büyük olan zebbi bacaklarından sarkıyor ve zaferle ortaya çıkıyormuş! Ona İblis Ebu Hanfaş'ın oğlu Kaşkaş bin Fahraş bin Atraş derlermiş.

Toprak yeniden kapandığında, Kaşkaş ifrit, Meymune'yi görmüş ve hemen önünde yere kapanmış, kollarını birbirine kavuşturarak alçakgönüllükle önünde durmuş ve ona "Ey efendimiz Dimriyat Şah'ın kızı Meymune, ben senin buyruklarını bekleyen kölenim!" demiş. O da "Kaşkaş, istiyorum ki, şu kötü Dehnaş ile aramızda çıkan tartışmada hakem olasın! Şöyle şöyle bir durum var. Şu yatağa baktıktan sonra tam bir tarafsızlıkla, benim dostumun mu yoksa şu genç kızın mı daha güzel olduğunu söyle!" demiş. Bunun üzerine Kaşkaş, başını iki gencin sessizce ve çıplak yatmakta olduğu yataktan yana çevirmiş ve onları görünce öylesine bir heyecana kapılmış ki, sol eliyle başının üzerine kadar dikilen organını kavramış, sağ eliyle de üç çatallı kuyruğunu tutarak raksetmeye koyulmuş. Bundan sonra Meymune'ye ve Dehnaş'a "Vallahi! Dikkat ederek, bunların cinsiyetlerinin ayrılığı dışında güzellikte birbirine denk olduklarını görüyorum! Bununla birlikte, aradaki uzlaşmazlığı gidermek için bir çözüm yolu biliyorum!" demiş. Onlar da "Nedir bu, çabuk söyle bize!" demişler. Kaşkaş "Ama önce izin verin de beni bunca heyecanlandıran şu kız üstüne bir şarkı söyleyeyim!" cevabını vermiş. Meymune "Bunun için zaman yok. Ama şu delikanlı için bir şey söylemek istiyorsan, o başka!" demiş. Kaşkaş da "Bu biraz olağandışı bir şey olur!" deyince; Meymune "Yine de sen bir şeyler söyle, yeter ki söylediklerin kısa ve doğru olsun!" diye yanıtlamış. Bunun üzerine Kaşkaş şu karmaşık ve güç anlaşılır dizeleri okumuş:

> Delikanlı, sen bana, tek bir aşkla bağlanınca, çabalar ve kaygıların ateşi söndüreceğini hatırlatıyorsun! Ey kalbim, dikkatli ol!

> Bakir dudaklardaki öpücüklerin tadını sev; ama gelecekte uygun bir fırsat yakalarsan, çıkış kapısını asla paslandırma: tuz tadı, kolay kazanılmayan dudaklarda lezzetlidir!

Bunu duyan Meymune, ona "Seni anlamak için kafa yormayacağım. Ama gerçeğin nerede olduğunu bilmenin yolunu söyle bize!" demiş. İfrit Kaşkaş da, ona "Fikrimce, tutulacak tek yol, birbiri ardından onları uyandırmak. Bizim kendilerine görünmediğimiz bir sırada, ikisinden hangisi arkadaşının büyüsüne kapılıp ötekine daha ateşli bir sevgi gösterisinde bulunur ve davranışlarında ve hareketlerinde daha büyük bir tutku gösterirse, onu tutanın bahsi yitirdiğine karar verebilirsiniz" demiş. İfrit Kaşkaş'ın bu sözleri üzerine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen üçüncü gece olunca, söze başlamış:

İfrit Kaşkaş'ın bu sözleri üzerine, Meymune "Ne harika fikir!" diye haykırmış. Dehnaş da aynı şekilde "Çok iyi bir fikir bu!" diye bağırmış. Ve hemen yeniden, ama bu kez güzel Kamerü'z-Zaman'ın boynunu ısırmak üzere, pire haline geçmiş.

Oldukça şiddetli olan bu ısırma üzerine, genç sarsılarak uyanmış ve elini ısırılmış bulunan yere götürmüş; ama doğallıkla bir şey yakalayamamış; çünkü Meymune'nin sessizce katlandığı tüm hakaretlerinin acısını bu yoldan biraz çıkarmış olan ayağına tez Dehnaş, olup biteceğe tanık olmak için hemen göz görünmez ifrit haline dönmüş.

Olup bitenler de hayret uyandıracak şekilde gelişmiş.

Gerçekten, Kamerü'z-Zaman, hâlâ uykusu dağılmamış olarak, pireyi yakalayamadığı elini aşağı indirirken, bu el, tam da genç kızın çıplak kalçaları üzerine düşmüş.

Bu tatlı dokunuş üzerine, genç adam gözlerini açmış, ama duyduğu heyecandan hemen tekrar kapamış. Ve yanı başındaki tereyağından yumuşak bedeni ve misk kokusundan hoş soluğu duyumsamış. Son kerteye ulaşmış ama yatıştırılmaz olan şaşkın-

lığı içinde, başını kaldırarak yanı başında uyuyan bu bilinmeyen genç kızın güzelliğini seyretmeye başlamış.

Dirseğini yastığa dayayarak ve cinselliğe karşı o güne kadar duyduğu nefreti anında unutarak büyülenmiş gözlerle genç kızın üstün niteliklerini tüm ayrıntılarıyla izlemeye koyulmuş. Onu ilkin, üzeri güzel bir kubbeyle örtülü güzel bir hisara, sonra bir inciye, daha sonra da bir güle benzetmiş; çünkü kadınlara göz atmayı hep reddettiğinden ve onların biçimleri ve zarafetlerinin cahili olduğundan ilk bakışta doğru dürüst kıyaslamalar yapamıyormuş. Ama sonunda son kıyaslamasının en doğrusu olduğunu anlamakta gecikmemiş; ikinci kıyaslamasını hoş, ilk kıyaslamasını ise gülünç bulmuş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman gülün üzerine eğilmiş ve etinin kokusunu çok tatlı bulmuş; öylesine ki burnunu yüzünün her yanına sürterek dolaştırmış. Bu ona o kadar hoş gelmiş ki, kendi kendine "Bir dokunsam nasıl olur, acaba?" düşüncesine kapılmış. Ve parmaklarını incinin çevresinde dolaştırmış ve bu dokunuşun onu ateşlere saldığını ve bünyesinin şu ya da bu yanında kıpırtılar ve çarpıntılar uyandırdığını fark etmiş; ve böylece birdenbire uyanan özgürce doyum sağlama ihtiyacını şiddetle duymuş. Ve de "Her şey Tanrı'nın iradesiyle olur!" diye haykırmış; ve Büdur ile çiftleşmeye niyet etmiş.

Sonra genç kızı kollarına alarak "Ayağında içdonunun olmaması garip!" diye düşünmüş. Onu bir o yana, bir bu yana çevirmiş ve eliyle yoklamış, sonra, hayranlıkla "Ya Allah! Bu ne iri kalçalar böyle!" diyerek haykırmış. Sonra karnını okşamış ve "Bu, bir yumuşaklık harikası!" diye haykırmış. Sonra kızın memelerini yoklamış, eline alıp okşamış ve iki elini bunlarla doldurmuş; sonra bir şehvet titreyişiyle "Vallahi! Her şeyi olanca tadıyla tatmak için onu kesinlikle uyandırmalıyım! Ama ona bunca dokunduğum halde, nasıl oluyor da hâlâ uyanmamış bulunuyor?" diyerek haykırmış.

Oysa, kızı uyandırmaktan alıkoyan, Dehnaş ifritin, Kamerü'z-Zaman'ın işini kolaylaştırmak için onu böylesine ağır bir uykuya daldırma iradesiymiş.

Kamerü'z-Zaman dudaklarını Sitti Büdur'un dudakları üzerine koymuş ve onları uzun bir öpücükle öpmüş; kız uyanmadı-

ğından ikincisi ve üçüncü kez öpmüş; ama ondan en küçük bir heyecanlanma belirtisi görmemiş. Bunun üzerine kendi kendine konuşarak "Ey kalbim! Ey gözüm! Ey ciğerim! Uyansana! Ben Kamerü'z-Zaman'ım!" demiş. Ama genç kız en ufak bir kıpırtı göstermemiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman, çağrısının yararsızlığını görerek kendi kendine "Vallahi! Artık daha fazla bekleyemem! Ona sahip olmam, tüm varlığımla içine dalmam gerek! Uyurken bunu sağlayabilir miyim, bir bakacağım!" demiş.

Hepsi bu kadar! Meymune, Dehnaş ve Kaşkaş da onu izliyorlarmış. Meymune, kendince meraklanmaya ve başarısızlık halinde, bunun sayılamayacağını iddia etmenin bir yolunu bulmaya hazırlanıyormuş!

Böylece, Kamerü'z-Zaman sırtüstü yatmakta olan genç kızın üzerine uzanmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

Böylece, Kamerü'z-Zaman sırtüstü yatmakta olan ve üzerinde dağınık saçlarından başka bir şey bulunmayan genç kızın üzerine uzanmış; onu kollarıyla sarmış; yapmak istediği şeyin ilk denemesini yapmaya kalkışmış; ama birdenbire irkilerek kollarını çözmüş ve başını sallayarak "Kuşkusuz bu genç kızı yatağıma sokarak kadınların bende yaratacağı etkiyi denemek isteyen babamın marifetidir bu durum; herhalde kendisi de şu duvarın ardında gözünü bir deliğe uydurarak bunun başarı sağlayıp sağlayamayacağını görmek için beni izlemektedir. Sonra da yarın yanıma gelecek ve bana 'Kamerü'z-Zaman, sen evlenmekten ve kadınlardan nefret ettiğini söylüyordun! Peki, bu gece o genç kızla neler yaptın bakalım? Ah! Benim bütün mutluluğumun ardılını sağlamak ve tahtımın çocuklarıma geçmesini görmek olduğunu bildiğin halde, evlenmek istemiyor, ama gizlice pekâlâ zina işliyorsun!' diyecek. O zaman bana herkes bir hilekâr ve yalancı gözüyle bakacak! İyisi mi ben bu gece duyduğum bunca arzuya karşın çiftleşmekten kaçınayım, yarına kadar bekleyeyim;

o zaman da bu güzel kızla beni evlendirmesi için babama ricada bulunayım! Böylece babam mutlu olur ve ben de arzumca bu kutsanmış bedene sahip olurum!" diye düşünmüş.

Ve orada, müthiş tedirginlikler duymaya başlamış olan Meymune'nin büyük sevincine karşılık, delikanlının çiftleşeceğini sanarak, sevincinden oynamaya başlamış bulunan Dehnaş'ın hatırı sayılır düş kırıklığına uğramasına neden olacak şekilde Kamerü'z-Zaman bir kez daha Sitti Büdur'un üzerine eğilmiş ve onu ağzından öptükten sonra, üzerine elmas kakılmış güzel bir yüzüğü küçük parmağından çıkararak genç kızın küçük parmağına geçirmiş ve bundan böyle onu nişanlısı olarak düşünmüş. Kendisine ait yüzüğü genç kızın parmağına geçirdikten sonra da, büyük bir pişmanlık duymasına karşın, sırtını çevirip uyumakta gecikmemiş. Genç kızın parmağındaki yüzüğü de çıkararak kendi parmağına takmış.[1]

Bunu gören Meymune çok sevinmiş. Dehnaş ise perişan olmuş; ama Meymune'ye de "Bu, işin yarısı! Şimdi sıra sende!" demiş.

Bunun üzerine Meymune hemen pire kılığına girmiş ve Sitti Büdur'un kalçası üstüne sıçramış, oradan da göbek deliğinin üstüne; oradan da dört parmak aşağıda güller vadisinin üstündeki küçük tepeciğe ulaşıp tüm kıskançlığını ve öcünü topladığı tek bir ısırışla genç kızın canını acıtarak, gözlerini açmasına ve iki elini önüne götürerek şiddetle kıçüstü oturmasına neden olmuş! Yanıbaşında yan yatmış bir genç adamın varlığını fark edince müthiş bir korku ve şaşkınlık feryadı koparmış. Ama, ona doğru fırlattığı ilk bakışla birlikte, korkusunun hayranlığa, hayranlığının zevke ve zevkin de onu çılgınca saran bir sevince dönüşmesini engelleyememiş.

Gerçekten, ilk korkusu geçince "Bahtsız Büdur, can ve onurun sonsuza dek tehlikede! İşte yatağında, bugüne kadar hiç görmediğin genç bir adam yatıyor! Nasıl bir gözü peklik bu! Koşup gelmeleri ve onu pencereden ırmağa atmaları için haremağalarını çağıracağım! Yine de, ey Büdur, bunun, baban tarafından seçilen kocan olmadığını kim bilebilir? Şiddete başvurmadan önce, ilkin ona dikkatle bak, ey Büdur!" diye düşünmüş.

1 Öykünün akışına uygun olarak bu cümle metne tarafımdan eklenmiştir (Â.Ş.O.)

Ve işte o zaman Büdur delikanlıya alıcı gözle bakmış ve onun güzelliğiyle gözleri öylesine kamaşmış ki "Ah! Yüreğim! Ne kadar kibar!" diye haykırmış. Ve o anda, kendini tümüyle kaptırarak, delikanlının uyurken gülümseyen ağzı üzerine eğilmiş ve dudaklarına bir öpücük kondurarak "Ne güzel şey Tanrım! Evet, şu uzanıp yatan genci koca olarak istiyorum! Babam onu bana tanıştırmaktan neden bu kadar çok gecikti acaba?" diye haykırmış. Sonra titreyerek, genç adamın ellerini kendi ellerinin içine almış ve "Ey kibar dost, ey gözümün nuru, ey ruhum, uyan! Gel, gel de beni kucakla! Gel sevgilim! Hayatım senin olsun! Uyan!" diyerek onu incitmeden uyandırmaya çalışmış.

Ama, Kamerü'z-Zaman, intikamcı Meymune'nin üzerine saçtığı büyünün etkisiyle, hiçbir uyanma belirtisi göstermemiş; genç Büdur, bunun, çağrısına yeterince sıcaklık katmadığını düşünerek kendi kusuru olduğunu sanmış ve kendisini birilerinin seyredip seyretmediğine aldırmaksızın, uyandığında çabucak sırtına giydiği ipek gömleği aralayarak, genç adamın koynuna girip onu kollarıyla sarmış ve kalçalarını onunkilerle sıkı sıkıya sarmış; ve kulağına, çılgınca "Haydi beni her şeyimle sar! Ne kadar uyumlu ve kibar davranacağımı göreceksin! İşte göğüslerimin nergisi ve karnımın çimliği! Bak ne kadar beğeneceksin! İşte ince okşayışlardan zevk alan göbek deliğim, gel onun zevkine ulaş! Ben de ilk beliren meyveleri tatmak istemez misin? Gece, oynaşmalarımız için yeterince uzun değil! Ve sabaha dek birbirimize ne zevkler veririz, kim bilir?.."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve her zamanki gibi yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ve sabaha dek birbirimize ne zevkler veririz kim bilir?" demiş.

Ama Kamerü'z-Zaman, hiç uyanmazcasına uykuya dalmış bulunduğundan, cevap vermemeyi sürdürmüş; bunu gören güzel Büdur da, bir an için bunun kendisini şaşırtmak için delikanlının bir hilesi olduğunu düşünerek ve gizlice gülerek, ona "Haydi! Haydi genç dostum! Hile yapmayı bırak! Sakın benim

gururumu kırmak için bu dersleri sana babam öğretmiş olmasın! Bu gerçekten boşuna bir çaba! Çünkü senin güzelliğin, ey narin ve sihirli alageyik, beni aşk esirlerinin en uysalı yaptı zaten!" demiş.

Ama Kamerü'z-Zaman boyuna hareketsiz kaldığından, Sitti Büdur, gittikçe daha fazla etki altında kalarak, yeniden "Ey güzelliğin hükümdarı! Bak, ben de güzel sayılırım; yöremde benim sakin ve soğuk güzelliğime hayranlık duyanlar soluk almaktadır! Ve sadece sen, Büdur'un sakin bakışında alevler tutuşturmayı bildin! Ey tapınılası çocuk, artık uyanmaz mısın? Uyanmaz mısın artık, söyle bana! İşte ölecek gibi bir halde karşındayım!" diye haykırmış.

Ve genç kız başını delikanlının kollarına dayamış, pek fazla incitmeden boynunu ve kulağını ısırmış; ama sonuç alamamış. Ve ilk kez ruhunda tutuşan aleve artık karşı duramayarak ellerini genç adamın bacakları ve kalçaları arasında dolaştırmış ve oraları o denli kaygan ve dolgun bulmuş ki, elinin bunların yüzeyinde dolaşmasını engelleyememiş. O zaman, rastlantısal olarak, yolu üzerinde, ara yerde, kendisi için yepyeni bir şeye ulaşmış ve gözleri hayretle açılıp bunun, elinin altında her an şekil değiştirmekte olan bir niteliği olduğunu anlamış. İlkin pek korkmuş, ama gecikmeksizin onun neye yarayacağını kavramış; çünkü kadınlarda arzunun belirmesi, erkeklerdekinden yoğundur ve zekâları güzelim organlar arasındaki ilişkileri kavramakta daha kıvraktır. Bunun üzerine, dudaklarıyla genç adamı olanca ateşiyle öperken, onun zebbini eliyle sarmış ve olacak olan olmuş.

Bundan sonra Sitti Büdur uyuyan dostunu öpücüklerle donatmış; dudaklarının üzerinde öpülmedik yer bırakmamış. Sonra, bir parça ateşi yatışarak, ellerini tutmuş ve ayalarını birbiri ardından öpmüş, sonra onu göğsüne bastırarak kollarıyla boynunu dolamış ve cinsel organları karşılıklı bir durumda ve solukları birbirine karışmış olarak, bu kucaklaşma durumunda, gülümseyerek uykuya dalmış.

Bütün bunlar olup biterken, görünmeden onları izleyen ifritler hiçbir hareketi gözden kaçırmamışlar! Ve her şey böylece tartışmaya yer vermeden olup bitince, Meymune, sevincin doruğuna ulaşmış ve Dehnaş da, Büdur'un ilgisini en ateşli şekilde belirtmekten geri kalmadığını söyleyip bahsi yitirdiğini de güç-

lük çıkarmadan kabul etmiş. Ama Meymune, *zaferinden* emin olunca, bağışlayıcı olmuş ve Dehnaş'a "Bahsi yitirmekle bana vereceğin şeyi sana bağışladım, ey alçak! Ve bundan böyle hava gezilerinde sana tüm güvenliğini sağlayacak özgür geçiş iznini de veriyorum. Ama sakın bunu kötüye kullanma ve uygun biçimde davranmaktan sakın uzaklaşma!" demiş.

Bundan sonra genç ifrite, Kaşkaş'a dönmüş ve ona, kibarca "Kaşkaş, verdiğin fikirden dolayı sana çok teşekkür ederim. Bundan dolayı seni, ulaklarımın başkanı yaptım; ve bu kararımı onaylaması için babam Dimriyat'ı da göreceğim!" demiş. Sonra da "Şimdi ikiniz, genç kızı alarak onu çabucak babası El-Buhur ve El-Kusur hükümdarı Gayyur'un sarayına taşıyın! Gözlerimin önünde o denli çabuklukla gösterdiği gelişmeden sonra, ona dostluğumu verecek ve bundan böyle geleceğini garanti altına alacağım! Göreceksiniz bu kız güzel şeyler yapacak!" demiş. Ve iki ifrit de "İnşallah!" diye yanıtlamışlar. Sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve iki ifrit de "İnşallah!" diye yanıtlamışlar. Sonra yatağa yaklaşarak genç kızı kaldırıp omuzlarına yüklemişler ve onunla birlikte pek gecikmeden ulaştıkları Şah Gayyur'un sarayına uçmuşlar; ve onu yavaşça yatağına yatırıp her biri kendi yoluna gitmiş.

Meymune'ye gelince, dostunun gözlerini son bir kez öperek kendi kuyusuna dönmüş.

Ve işte bu üçlünün başından geçenler böyleymiş.

Kamerü'z-Zaman'a gelince, sabahla birlikte, sonunda, başı hâlâ geceki serüvenle tutkulu olarak uykusundan uyanmış. Sağına dönmüş, soluna dönmüş; fakat genç kızı bulamamış. Bunun üzerine kendi kendine "Gördüğümün, beni denemiş olmak ve de evliliğe itmek için davranan babamın marifeti olduğunu anlamıştım. İyi bir oğul olarak, bekleyip, zamanı gelince onun onayını almalıyım!" demiş. Sonra kapıda yatan köleye seslenmiş; ve ona "Hey! Serseri, uyan!" diye haykırmış. Köle sıçrayarak ayağa kalkmış ve hâlâ yarı uykulu, efendisine çabucak ibrik ve leğen

getirmiş. Kamerü'z-Zaman da ibrik ve leğeni alarak ihtiyacını gidermek için helaya girmiş, özenle abdest alıp sabah namazını kılmış; bir parça bir şeyler yedikten sonra oturup Kur'an'dan bir bölüm okumuş. Sonra sakin bir halle ve ilgisiz bir tavırla köleye "Savvab, gece gelen genç kızı nereye götürdün?" diye sormuş. Köle afallayarak "Hangi genç kız, ey Kamerü'z-Zaman efendimiz?" diye sormuş. O da sesini yükselterek "Senin kıvırtmadan cevap vermeni istiyorum, rezil herif! Geceyi, yatağımda benimle geçiren genç kız nerede?" diye haykırmış. O da "Vallahi! Efendimiz, ben ne genç kız gördüm ne de genç oğlan! Zaten, ben burada, kapı önünde yatarken içeriye hiç kimse giremez!" diye cevap vermiş. Kamerü'z-Zaman da "Allah'ın belası haremağası, sen şimdi bana karşı çıkıyor ve kanımı kaynatıyorsun, ha? Ah! Alçak! Sana nasıl hile yapılacağını ve yalan söyleneceğini öğretmişler! Sana bir kez daha bana doğruyu söylemeni ihtar ediyorum!" diye haykırmış. Bunu duyan köle ellerini gökyüzüne kaldırarak "Allah tek yüce varlıktır! Ey Kamerü'z-Zaman efendim, bana sorduğundan hiçbir şey anlamıyorum!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman ona "Yaklaş yanıma alçak!" diye bağırmış. Ve haremağası yaklaşınca onu yere yıkıp ayağının altında öylesine çiğnenmiş ki haremağası yellenmiş! Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman onu tekmelerle yumruklarla yarı ölü haline gelinceye kadar dövmeyi sürdürmüş. Haremağası yanıt olarak anlaşılmaz feryatlar koparmaktan öte bir şey söylemeyince Kamerü'z-Zaman ona "Dur biraz!" demiş ve koşup kuyudan su çekmek için kullanılan kalın kenevir urganı getirerek kölenin koltuk altlarından geçirmiş; iyice düğümlemiş ve onu kuyunun deliğine getirip aşağı sarkıtmış ve tüm bedenini suya sokmuş.

Oysa, vakitlerden kış zamanıymış, su hoş olmadığı gibi, hava da çok soğukmuş. Haremağası çılgınca hapşırarak af dilemeye başlamış. Ama Kamerü'z-Zaman, her defasında ona "Bana gerçeği söylemeden oradan çıkamazsın ve de boğulur gidersin!" diye haykırarak onu birkaç kez suya daldırıp çıkarmış. Bunun üzerine haremağası "Hiç kuşkusuz söylediğini yapacak!" diye düşünmüş ve "Ey Kamerü'z-Zaman efendimiz, çıkar beni buradan gerçeği söyleyeceğim!" demiş. Bunun üzerine emir onu kuyudan çıkarmış ve onun soğuktan çok, korkudan rüzgârdaki

bir kamış gibi titrediğini ve dişlerinin birbirine vurduğunu görmüş; üzerinden sular süzülür ve burnundan kan akarken nefret uyandıran bir görünümü varmış.

O an için tehlikeden kurtulmuş olmanın sevincini tadan haremağası, bir an bile yitirmeden emire "İlkin izin ver de gidip giysilerimi değiştireyim ve burnumun kanını dindireyim!" demiş. Kamerü'z-Zaman da ona "Defol! Ama zaman yitirme! Hemen geri dönüp bana bilgi ver!" demiş. Haremağası da koşarak çıkıp gitmiş; saraya ulaşarak Kamerü'z-Zaman'ın babasını bulmuş.

Şehriman Şah o anda "Ey vezirim, yüreğim oğlum Kamerü'z-Zaman'ın durumuyla tedirgin, çok kötü bir gece geçirdim. Narin yapılı oğlumun, berbat durumda olan bu eski kulede başına bir felaket gelmesinden korkuyorum!" demiş. Ama vezir ona "Merak etme! Orada ona hiçbir şey olmaz! Çalımının yatışması ve gururunu terk etmesi için onun orada öylece kalması daha doğrudur" diyerek yanıt vermiş.

Ve tam o sırada haremağası perişan haliyle yanlarına girmiş ve şahın ayaklarına kapanarak "Ey sultanımız efendim! Felaket senin evine girmiştir! Efendim Kamerü'z-Zaman, bu sabah tamamen çıldırarak uyandı! Ve sana onun çılgınlığının bir örneğini vermek üzere bana, şu şu sözleri söylediğini bildiririm! Ve ben Vallahi! Emirin yanına ne bir genç kızın ne de bir genç oğlanın girdiğini gördüm!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca Şah Şehriman artık önsezilerinden kuşku duymamış ve vezirine "Allah belanı versin! Bu hata senindir ey köpeklerin veziri! Bana, yüreğimin ateşi olan oğlumu hapsetmek gibi uğursuz bir fikri veren sensin! Ah! Köpek soyu, ayağa kalk ve hemen gidip ne olup bittiğini öğren ve bana derhal hesap ver!" diye haykırmış.

Büyük vezir hemen huzurdan çıkmış; yanında haremağası olduğu halde, tedirginlikler içindeki köleden tüm ayrıntıları öğrenerek kuleye doğru yol almış. Son kertede önlemler aldıktan sonra vezir, ilkin başını, sonra da gövdesini sokarak ağır ağır odaya girmiş. Kamerü'z-Zaman'ı yatağında, sakin bir şekilde oturmuş, dikkatle Kur'an okurken görünce çok şaşırmış!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Kamerü'z-Zaman'ı yatağında sakin bir şekilde oturmuş, dikkatle Kur'an okurken görmüş. Yaklaşıp en saygılı şekilde selam verdikten sonra, yatağının yanında yere oturmuş ve ona "Bu zift renkli haremağası bilsen bizi nasıl bir tedirginliğe uğrattı! Düşün bir kez: Bu orospu çocuğu, karmakarışık ve uyuz bir köpek halinde gelip senin önünde söylemeye utandığım şeyler söyleyerek bizi ürküttü! Sükûnetimizi öylesine bozdu ki, hâlâ gördüğünüz gibi helecan içindeyim!" demiş. Kamerü'z-Zaman "Gerçekte, sizin, beni tedirgin ettiği kadar, canınızı sıkmamıştır herhalde! Acaba size gelip ne anlattı?" demiş. Vezir "Allah gençliğini korusun! Allah anlayışını pekiştirsin! Allah ölçüsüz davranışlardan beni ırak eylesin! Ve tatsız tuzsuz sözlerden dilini arıtsın! Bu ahlaksız herif senin birdenbire delirdiğini iddia ediyor; güya sen ona, geceyi bir kızla birlikte geçirdiğini, bunun etkisi altında bulunduğunu ve buna benzer saçma sapan şeyler söyleyerek onu dövdüğünü ve kuyuya sarkıttığını söylüyor! Ey Kamerü'z-Zaman efendimiz, bu sefil zenci adına ne büyük bir edepsizlik değil mi?" demiş.

Bu sözleri duyunca, Kamerü'z-Zaman, anlamlı bir edayla gülmüş ve vezire "Sen gevezeliklerini bitirdin mi pis ihtiyar, yoksa sen de mi hamam yerine geçecek olan kuyu suyundan yıkanmak istiyorsun? Sana bildiriyorum ki, babam ve sen sevgilimi, o güzel siyah gözlü gül yanaklı genç kızı ne yaptığınızı hemen söylemezsen, hilekârlığını bu haremağasından da ağır şekilde ödeyeceksin!" demiş. Bunun üzerine vezir, yeniden sonsuz bir tedirginliğin pençesine düşerek geri geri çekilmiş ve "Tanrı'nın adı senin üstünde ve yörende olsun! Ya Kamerü'z-Zaman! Neden böyle konuşuyorsun? Şayet hazımsızlık çekip de bir rüya gördüysen, lütfen onu çabucak kafandan at! Ya Kamerü'z-Zaman, gerçekten söylediklerin aklı başında bir insanın söyleyecekleri şeyler değil!"demiş.

Bu sözleri duyan genç adam "Sana bunları kanıtlamak için ey Allah'ın belası şeyh, genç kızı kulaklarımla değil, şu ve şu gözlerim-

le gördüğümü ve vücudunun güllerine şu parmaklarımla dokunup onları şu burnumla kokladığımı söylerim. Şunu da al bakalım!" diyerek, vezire savurduğu bir baş vuruşuyla onu yere yıkmış sonra da vezirin oldukça uzun olan sakalını yakalayarak bileğine dolamış ve gücü elverdiğince, gittikçe artan vuruşlarla onu dövmüş.

Zavallı büyük vezir, sakalının bir bir yolunduğunu görünce, ruhu da kendisine veda ediyor sanmış ve kendi kendine "Şimdi galiba yalan söylemem gerekiyor! Bu genç delinin elinden kurtulmanın tek çaresi bu!" diye düşünmüş; ve ona "Ey efendimiz, seni aldattığım için özür dilerim. Fakat kusur, beni hemen astırmak tehdidi altında söz konusu genç kızın nereye konulmuş olduğunu açıklamamı kesinlikle yasaklayan babana aittir. Ama beni özgür bırakırsan, babana gider ve seni bu kuleden çıkarmasını rica ederim; ve senin bu genç kızla evlendirilmek istediğini anlatırım; hiç kuşkusuz bu haber onu sonsuz sevince boğacaktır!" demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman onu bırakmış ve kendisine "Bu durumda, çabuk git babama haber ver ve aldığın cevabı da hemen geri dönerek bana bildir!" demiş. Vezir özgür kalınca, hemen odadan fırlamış, kapıyı iki kez çevirdiği anahtarla kilitlemiş, kendinden geçmişçesine yırtık giysileriyle taht salonuna koşmuş.

Şah Şehriman vezirini bu acınacak durumda görünce, ona "Seni acınacak halde ve sarıksız görüyorum! Onuru kırılmış bir durumdasın! Anlaşılan başına hiç hoşa gitmeyecek haller gelmiş!" demiş. Vezir de "Benim başıma gelen, senin oğlunun başına gelene bakınca daha az can sıkıcı, ey şah!" demiş. Şah "Ne olmuş, anlatsana!" diye sorunca: "Kesinlikle delirmiş olduğu açıkça görülüyor!" cevabını vermiş.

Bu sözleri duyan şah, gözünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve "Allah yardımcım olsun! Çocuğumun uğradığı deliliğin ne biçim bir şey olduğunu bana anlat!" demiş. Vezir de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve şaha, yaşadığı sahnenin tüm ayrıntılarını, Kamerü'z-Zaman'ın elinden ne tarzda kurtulabildiğini de açıklayarak anlatmış.

Bunun üzerine, şah büyük bir hiddete kapılmış ve ona "Ey vezirlerin en uğursuzu! Bana getirdiğin bu haber senin başına

bedeldir! Vallahi! Eğer çocuğumun durumu gerçekten böyleyse, bu felaketin ilk nedeni olmuş olan o nefret uyandırıcı nasihatları bana vermiş bulunmanın ne demek olduğunu öğrenmen için seni en yüksek minarede çarmıha germeliyim!" diye haykırmış. Ve vezir ardından gelirken, kuleye doğru ilerlemiş ve Kamerü'z-Zaman'ın bulunduğu odaya girmiş.

Kamerü'z-Zaman babasının içeriye girdiğini görünce, onuru uğruna hemen ayağa kalkmış, yataktan sıçrayarak onun yanına gelmiş ve iyi bir oğul olarak elini öptükten sonra kolları önünde birbirine kavuşmuş olarak karşısında yer almış. Şah da, oğlunu bunca yumuşak başlı görünce çok mutlanmış ve kollarını boynuna sararak, gözleri sevinç yaşlarıyla dolu, onu, iki gözünün arasından öpmüş.

Sonra yatağın üzerinde onu yanına oturtmuş; ve de nefretle vezirden yana bakarak, ona "Şimdi vezirlerin içinde sonunculardan da sonuncu olduğunu anlıyorsun, değil mi? Nasıl gelip de bana oğlumun böyle böyle olduğunu söylersin ve yüreğime korku salar ve yüreğimi sızlatırsın!" demiş. Sonra da "Zaten şimdi sevgili oğlumun bana vereceği sağduyulu yanıtları kendi kulaklarınla işiteceksin!" diye eklemiş. Sonra baba sevgisiyle genç adama bakarak, ona "Kamerü'z-Zaman, bu günün hangi gün olduğunu biliyor musun?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz! Cumartesidir!" diye yanıt vermiş. Şah, hiddet ve zafer dolu bir bakışla vezire bakmış ve "Duydun, değil mi?" demiş ve sonra sözünü sürdürmüş:

"Ve yarın, Kamerü'z-Zaman, hangi günde olacağız, biliyor musun?" deyince oğlu "Kesinlikle!" yanıtını vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Kesinlikle! Yarın pazar olacak! Sonra pazartesi; sonra da: salı, çarşamba, perşembe ve nihayet mübarek gün cuma!" demiş. Şah, mutluluğun doruğunda "Çocuğum, tüm kötü gözler senden ırak olsun! Bir de bana Arapçada içinde bulunduğumuz aya ne denir, onu söyle!" demiş. O da "Arapçada bu

aya Zilkade denir, sonra Zilhicce ayı gelir; sonra da Muharrem gelir; onu da Sefer, Rebiülevvel, Rebiülâhir, Cemaziyülevvel, Cemaziyülâhir, Recep, Şaban ve Ramazan, en sonra da Şevval izler!" diye yanıtlamış.

Bunu duyan şah, sevincin son sınırına ulaşmış ve oğlunun durumundan dolayı kaygıları dağılıp vezire doğru dönerek suratına tükürmüş ve ona "Senden gayrı deli yok burada! Allah'ın belası ihtiyar!" demiş. Vezir başını eğip cevap vermek istemiş; ama kendini tutup içinden "Hele işin sonunu bekleyelim!" demiş.

Bunu izleyerek şah oğluna "Evladım, biliyor musun ki, şu vezir ile şu ziftten dökülmüş haremağası bana gelip, *şu şu* sözleri taşıyıp bir genç kızın güya geceyi burada seninle geçirmiş olduğunu söylediler! Haydi onların yüzüne yalan söylediklerini haykır!" demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, acı bir gülüşle şaha "Baba, bil ki aslında benim artık bu denli uzayıp gitmiş olan şakalara katlanacak halim kalmadı! Lütfen, beni bu azaptan kurtar artık; bu konuda tek bir sözcük bile söyleme! Çünkü zaten bana çektirmiş olduğun şeylerden bedenimde dayanacak güç kalmadı! Bununla birlikte, baba, artık sana itaatsizlik etmek istemiyorum; yatakta bana eşlik etmesi için yolladığın o güzel genç kızla evlenmeye boyun eğiyorum. Onu tam anlamıyla arzulanır buldum ve onun bir kez görünüşü kanımı hareketlendirdi!" demiş.

Oğlunun bu sözleri üzerine, şah "Tanrı'nın adı senin üzerinde ve yörende olsun, oğul! Seni kötülüklerden ve çılgınlıktan korusun! Ah! Oğlum, böyle bir dil kullanmak için nasıl bir kâbus gördün acaba? Dünün uzun süren gündüzü ve gecesinde ne yedin ki seni hazımsızlığa uğrattı ve beynine bu kadar kötü etki yaptı? Lütfen çocuğum, sakinleş! Bundan sonra kesinlikle sana karşı çıkmayacağım! Allah evliliğin, evlilik saatinin ve evlilikten bir daha söz edenin belasını versin!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman babasına "Sözlerin başım üzerinedir, baba! Benim üzerimde paylaşılmış bir eylemin izlerinden çok daha fazla etki bıraktığını sana kanıtlayacağım. Ama, ilkin bana, bu güzel kızla geçirdiğim serüvenle senin hiçbir ilişkin olmadığına dair yemin ver!" demiş. Şah Şehriman da "Musa ile İbrahim'in Tanrı'sı, barış ve sağlıkları için güvence olarak

yarattıkları arasına elçi olarak Muhammed'i gönderen Allah'ın yüce adına yemin ederim! Amin!" diye haykırmış. Kamerü'z-Zaman da "Amin!" diyerek onun sözünü tekrarlamış. Ama babasına da "Şimdi, genç kızı kollarıma alarak yaşadığım olayın kanıtlarını sana sunarsam, ne buyurursun?" diye sormuş. Şah da "Seni dinliyorum!" demiş. Kamerü'z-Zaman sözünü şöyle sürdürmüş:

"Baba, eğer biri sana gelir de 'Geçen gece sıçrayarak uyandım ve benimle kan dökünceye kadar savaşmaya hazır birini karşımda gördüm. Bunun üzerine, delip geçmek niyetiyle olmadığı halde, kendime karşın, kılıcımı onun çıplak karnına daldırdım. Ve sabahleyin uyandığımda kılıcımın da kan ve köpüğe bulanmış olduğunu gördüm!" dese: Bu konuşmayı yaptıktan sonra sana kanlı kılıcını gösteren bu kimseye ne derdin sen, baba?" diye sormuş. Şah ona "Düşmanının gövdesini görmeden sadece kanın ortada olmasının, bir kanıtın yarısını oluşturduğunu söylerdim ona!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman "Baba, ben de bu sabah uyandığımda karnımın alt yanını kan içinde gördüm: Şimdi bile helada bulunan leğen sana bunun kanıtını verecektir. Ama daha da inandırıcı olan kanıt olarak işte sana kızın yüzüğü! Benimkine gelince, gördüğün gibi, artık parmağımda yok!" demiş.

Bu sözleri duyunca şah, helaya koşmuş ve gerçekten söz konusu leğenin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Şah helaya koşmuş ve gerçekten söz konusu leğenin oldukça büyük miktarda kan içerdiğini görmüş ve kendi kendine "Bu, sevistiği dişinin harika bir sağlığı olduğunun, temiz ve soylu bir kanı bulunduğunun işaretidir!" diye düşünmüş. Sonra çabucak yine Kamerü'z-Zaman'ın yanına dönerek "Şimdi hele yüzüğü görelim!" diye haykırmış. Ve onu eline almış; evirmiş, çevirmiş; sonra da "Bu gerçekten kafamı karıştıran bir kanıt!" demiş. Ve bir saatlik bir süre hiçbir şey konuşmadan öylece kalmış. Sonra birdenbire vezirin üzerine saldırarak ona "Bütün bu karmaşık

işler senin başının altından çıkıyor pezevengin oğlu!" diyerek haykırmış. Ama vezir şahın ayaklarına düşmüş ve Kutsal Kitap ve İman üzerine yemin ederek bu işle bir ilişiği olmadığını söylemiş. Haremağası da aynı yemini etmiş.

Bunun üzerine şah, artık bütün olan bitenleri anlamaktan umudunu keserek oğluna "Bu gizi sadece Allah çözümleyebilir!" demiş. Ama Kamerü'z-Zaman, çok heyecanlanarak, ona "Baba, senden araştırma ve soruşturmalar yaparak anısı ruhumu heyecanlara boğan o çok hoş kızı bana bulmanı yalvararak istiyorum, yoksa ölürüm!" demiş. Şah ağlamaya başlamış ve oğluna "Ya Kamerü'z-Zaman, tek yüce varlık Allah'tır ve gizli olanı sadece o bilir! Bizlere gelince, sen bu umutsuz aşk uğruna, ben de bunun karşısında çaresiz kalmama ağlamaktan başka ikimizin de elinden bir şey gelmez!" demiş.

Sonra şah, oğlunu elinden tutup saraya götürmüş ve orada onunla birlikte bir odaya kapanmışlar. Şah saltanat sürdüğü ülkenin işleriyle ilgilenmeyi reddediyor; birçok belirgin sevgi kanıtları gösterdikten sonra garip şekilde ortadan kaybolan bir genç kıza karşı ruhunda duyduğu aşktan ötürü sonsuz düş kırıklığı duyarak yatağa düşen Kamerü'z-Zaman ile ağlayıp duruyormuş.

Daha sonra şah, saraydaki kişilerden ve eşyadan uzakta kalmak için ve sadece çok sevdiği oğlunun derdiyle uğraşmak için denizin ortasında, karaya sadece yirmi arış uzunluğunda bir dalgakıranla bağlı bir saray yaptırmış ve sarayın içini kendisinin ve oğlunun kullanımı için, eşyayla doldurmuş. Orada ikisi birlikte, gürültü ve tedirginliklerden uzakta ve sadece bahtsızlıklarını düşünerek tek başlarına oturmuşlar. Ve bir parça teselli bulmak için Kamerü'z-Zaman aşk üstüne güzel kitaplar okumaktan ve esinle dolu şairlerin şiirlerini söylemekten başka yol bulamamış. İşte onlardan biri:

> Ey güllerin savaşında usta dişi savaşçı, muzaffer alnını süsleyen narin ganimetlerin kanı, saçlarını derinliğine kızıla boyar; ve tüm çiçeklerin açtığı toprak, çocuksu ayaklarını öpmek için uzanır önünde!
>
> Ey hatun, ey huri, doğaüstü bedenin öyle tatlıdır ki, ona

dokunan hava, kokusundan büyülenir; eğer meraklı rüzgâr gömleğinin altına sokulursa, orada ebedileşir.
Boyun bosun, ey huri, öyle güzeldir ki, çıplak gerdanındaki gerdanlık kemerin olmadığı için şikâyet eder! Topuklarını çıngırakların kavradığı narin bacakların, bileklerindeki bilezikleri kıskandırarak çınlatır!

İşte Kamerü'z-Zaman'ın ve babası Şah Şehriman'ın durumları böyleymiş!

Büdur Hatun'a gelince, o da şöyle! İki ifrit onu babası Şah Gayyur'un sarayındaki yatağına yerleştirdikleri sırada gece neredeyse tükenmek üzere imiş. Aradan üç saat geçince şafak sökmüş ve Büdur uyanmış. Birlikte olduğuna inandığı sevgilisinin yanında yarı uyanışın o tatlı anını yaşadığını sanıp zevkten gerinerek gülümsüyormuş. Gözlerini açmadan önce, boynuna sarılmak üzere kolunu belli belirsiz uzatınca havadan başka bir şeye ulaşamamış. Bunun üzerine tamamıyla uyanmış ve geceleyin sevиştiği genç adamın yanında olmadığını görmüş. Yüreği titremiş, aklı neredeyse başından uçar gibi olmuş, büyük bir feryat koparınca içlerinde dadısı da bulunan, ona hizmet etmekle görevlendirilmiş on kadın koşup gelmiş. Çok merak ederek yatağını çevrelemişler ve dadısı korkuyla, ona "Hanımım, neyin var senin?" diye sormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

Dadısı korkuyla, ona "Hanımım, neyin var senin?" diye sormuş. Büdur "Bilmiyor gibi bana soruyorsun ha, ey kurnazın teki! Bana, dün gece kollarımda yatan ve tüm gücümle sevdiğim o tapınılası genç adamın ne olduğunu çabuk söyle!" diye haykırmış. Son derecede utanç duyan sütana, söyleneni daha iyi anlamak için boynunu uzatmış ve "Ey hatun, Tanrı seni tüm uygunsuz şeylerden korusun! Bunlar senin için konuşmaya alışık olduğun sözler değil! Lütfen biraz daha açık konuş! Ve eğer bunlar eğlenmek için söylediğin sözlerse, bunu da çabucak

açıkla!" demiş. Büdur, yataktan yarı doğrularak, tehdit eder bir tavırla "Allah'ın belası sütana, dün gece kendi gönlümle bedenimi, yüreğimi ve bekâretimi verdiğim o güzel delikanlının nerede olduğunu hemen söylemeni emrediyorum sana!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca, sütana, tüm dünyanın gözlerinin önünde daraldığını görmüş; yüzünü elleriyle şiddetle dövmeye başlamış ve öteki dokuz yaşlı kadınla birlikte kendini yerlere atmış; ve hepsi birden açıkça "Ne karanlık bir sabah bu böyle! Ey korkunç talih! Ey yitirdiğimiz mutluluk! Ey katran dünya!" diye haykırmaya başlamışlar. Ama, sütana, bir yandan yanıp yakınırken "Ya Sitti Büdur Allah aşkına! Aklını başına topla, soyluluğuna hiç yaraşmayan bu tür konuşmalardan vazgeç" demiş. Ama Büdur, ona "Sen susar mısın, lanetli ihtiyar ve siz hepiniz söyler misiniz bana, benimle bütün geceyi geçiren ve göbeğinin altında bende olmayan bir şey bulunduran o siyah gözlü, uçları kalkık yay gibi siyah kaşlı sevgilimi ne yaptınız?" diye haykırmış.

Sütana ile öteki dokuz kadın onun bu sözlerini işitince, ellerini göğe kaldırmışlar ve "Bu ne utanç! Hanımımızı çıldırmaktan, kötü tuzaklardan ve kem gözlerden koru yarabbi! Sen, bu sabah, şaka sınırlarını pek aştın!" diye haykırmışlar. Sütana da elleriyle göğsünü döverek "Ey Büdur efendimiz, bu nasıl konuşma! Allah seni korusun! Bu alaylı sözler şahımızın kulağına erişirse hepimizi o saat öldürür! Ve hiçbir kudret bizi onun öfkesinden kurtaramaz!" demiş. Ama Sitti Büdur, dudakları titreyerek "Sana bir kez daha soruyorum, evet ya da hayır diyerek, bana, bedenimde hâlâ izlerini taşıdığım o genç erkek şimdi nerede bulunuyor? Hemen açıkla!" diye haykırmış. Ve Büdur gömleğini yarı açar gibi bir hareket yapmış.

Bu durumu gören kadınlar yüzükoyun yere kapanmışlar "Bu genç yaşta aklını oynatması ne yazık!" diye haykırmışlar. Bu sözleri duyan Büdur öylesine bir öfkeye kapılmış ki, hemen duvardaki bir kılıcı yerinden alarak bedenlerine sokmak üzere kadınların üstüne saldırmış. Bunun üzerine, şaşıran kadınlar, itişip kakışarak ve uluyarak dışarı fırlamış, karmakarışık bir halde ve yüzleri bozguna uğramış olarak şahın dairesine koşuşmuşlar. Ve Sütana, gözleri yaşla dolu, Sitti Büdur'un söylediklerini şaha

anlatmış ve "Eğer kaçıp kurtulmasaydık hepimizi vurup öldürecekti!" diye eklemiş. Şah da "Anlattığınız müthiş bir şey! Ama siz kaybettiğini söylediği şeyi gerçekten yitirdiğini gözlerinizle gördünüz mü?" diye haykırmış. Sütana yüzünü parmaklarıyla kapatarak ve ağlayarak "Gördüm! Pek çok kan vardı!" demiş. Bunun üzerine şah "Bu büsbütün berbat!" demiş. Ayakları çıplak ve başı sadece gece takkesiyle örtülü olduğu halde, Büdur'un odasına doğru fırlamış.

Şah kızına çok sert bir bakışla bakmış ve ona "Büdur, bu budala ihtiyarların dediğine bakılırsa, sen, bu gece biriyle mi yattın ve üzerinde hâlâ onun izlerini mi taşıyorsun?" diye sormuş. Kız da "Evet, kesinlikle babacığım. Çünkü bunu herhalde sen istemiştin ve de genç adam tam anlamıyla seçkin birisiydi. Sonra onu alıp nereye götürdüğünü bilmek için yanıp tutuşuyorum! İşte benimkini aldıktan sonra parmağıma taktığı yüzük de burada!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Büdur'un babası olan ve artık kızının yarı deli olduğuna inanan şah, kendi kendine "Artık deliliğin sınırına ulaşmış bu kız!" demiş. Ve ona "Büdur, bana artık bunca garip ve mevkiine hiç yaraşmayan davranışının anlamını söyler misin?" demiş. Bunun üzerine Büdur artık kendini tutamamış ve gömleğini baştan aşağı yırtarak ve elleriyle yüzünü döverek hıçkırıklarla boğulmuş.

Bunu gören şah, haremağalarına ve kadınlara kendine kötülük yapmaması için onun ellerini tutmalarını, yeniden aynı hal olursa zincirlemelerini ve boynuna lale takarak onu odasında pencere kenarına bağlamalarını buyurmuş.

Sonra Şah Gayyur, umutsuzluğa kapılarak ve kızının uğradığı bu deliliği iyileştirmek için ne yapması gerektiğini düşünerek odasına çekilmiş. Çünkü her şeye karşın, kızını eskisi kadar sevmeyi sürdürüyor ve sonsuza dek böyle çılgın kalacağına inanmıyormuş.

Bunun üzerine sarayında, ülkesinin tüm bilgilerini, tabiplerini, yıldızbilimcilerini, sihirbazlarını toplamış ve eski kitapları okuyarak bilgi ve görgü kazanmış kişileri ve de eczacıları bir araya getirmiş ve hepsine "Kızım Sitti Büdur *şu şu* durumdadır. İçinizden hanginiz onu iyileştirirse, onu kendisiyle evlendi-

receğim ve ölümümden sonra tahtımı ona bırakacağım! Ama kızımın yanına girip de iyileştirmeyi başaramayanların başını kestireceğim!" demiş. Sonra da durumu kentin her yanında ilan ettirmiş ve aynı şekilde yayınlanması için tüm devletlere de ulaklar göndermiş.

Böylece, birçok bilgin, tabip, yıldızbilimci, sihirbaz ve eczacı gelmiş; fakat bunu izleyen bir saat sonra kesilmiş başları sarayın kapısında asılı görülmüş. Ve böylece bir süre sonra sarayın dış duvarında kırk adet tabibin ve eczacının kellesi dizilmiş. Bunun üzerine ötekiler birbirlerine "Kötüye alamet bu! Hastalığın iyileştirilmesi imkânsız!" demişler. Boyunlarını vurdurmak istemediklerinden artık kimse de ortaya çıkmaya cesaret edememiş. Ve işte tabiplere, başarı sağlayamadıkları için uygulanan ceza böyleymiş.

Büdur'un durumuna gelince, onun, sütanasının oğlu olan bir süt kardeşi varmış; adı da Marzavan imiş. Bu Marzavan her ne kadar imanı sağlam, tutarlı bir Müslüman imişse de, sihir ve büyücülük de öğrenmiş ve Hintli ve Mısırlıların bu konudaki kitaplarını okumuş, tılsımlı harfleri ve yıldızbilimi öğrenmiş bulunuyormuş; bunu izleyerek artık kitaplardan öğreneceği hiçbir şey kalmayınca, yolculuklara koyulmuş ve en uzak ülkeleri dolaşmış bulunduğu gibi gizli bilimlerde en bilgili kişilerle de görüşmüş; ve böylece insanlıkla ilgili tüm bilimleri öğrenmiş. Marzavan tam bu sırada ülkesine sağ salim ulaşmış bulunuyormuş.

Kente girerken Marzavan'ın ilk gördüğü şey, sarayın kapısına asılmış olan kırk hekimin kesilmiş başı olmuş; bunun nedenini sorunca, yoldan geçenler ona tüm öyküyü ve bilgisizliklerinden ötürü hekimlerin hak ettikleri ölüme nasıl mahkûm olduklarını anlatmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

... bilgisizliklerinden ötürü hekimlerin hak ettikleri ölüme nasıl mahkûm olduklarını anlatmışlar.

Bunun üzerine Marzavan annesinin yanına girmiş ve dönüşünden dolayı duyulan sevgi gösterileri geçtikten sonra, kendi-

sine meselenin ayrıntılarını sormuş; annesi de öğrendiklerinin doğruluğunu onaylamış; duydukları Marzavan'ı çok üzmüş; çünkü birlikte yetiştirildikleri Büdur'u, erkek kardeşlerin kız kardeşleri hakkında duyumsadıkları sıradan sevgilerin çok üstünde bir sevgiyle severmiş. Bir saatlik bir süre bu konu üstünde düşünmüş; sonra da başını kaldırarak annesine "Beni onun yanına gizlice sokabilir misin?" Böylece derdinin kaynağını öğrenir ve bir çare olup olmadığını anlarım!" demiş. Annesi de ona "Bu güç bir şey Marzavan! Ama madem ki bunu ne olursa olsun, istiyorsun, öyleyse çabucak kadın kılığına gir ve beni saraya giderken izle!" demiş. Marzavan da hemen orada hazırlanmış ve saraya giderken anasını izlemiş.

Dairenin kapısına ulaşınca, kapıya gözetleyici olarak konan haremağası tanımadığı bu iki kişinin içeri girmelerini engellemek istemiş; ama yaşlı kadın onun eline değerli bir armağan sıkıştırmış ve ona "Ey sarayın başefendisi, hasta bulunan Büdur Hatun, bana, şu karşında gördüğün ve onun süt kardeşi olan kızımı görmek arzusunu belirtti! Ey nezaket ehlinin babası, bizi bırak da geçelim!" demiş. Haremağası da armağandan hoşnut kaldığı kadar bu övücü sözlerden de keyiflendiğinden onlara "Çabuk girin! Ama pek fazla içerde kalmayın!" yanıtını vermiş. İkisi de içeri girmiş.

Marzavan, Büdur Hatun'un yanına girince, yüzünü kapatan peçeyi kaldırmış, yere oturmuş ve çarşafının altından bir usturlap, bir büyü kitabı ve bir mum çıkarmış. Büdur'u sorguya çekmeden önce yıldız falına bakmak isterken, birdenbire genç kız boynuna atılmış ve onu sevecenlikle öpmüş; çünkü onu kolayca tanımış imiş. Sonra da ona "Ey kardeşim Marzavan, buradaki herkes gibi, sen de mi benim delirdiğime inanıyorsun? Şairin ne dediğini bilmiyor musun yoksa? Şu sözleri dinle, sonra da bunların anlamını düşün:

> "Derler ki, 'Delidir o! Gençliği yitip gitmiştir!' Onlara derim ki, 'Mutludur o deliler! Yaşamdan başka türlü zevk alırlar! Ve onların davranışlarına gülen önemsiz kişilerin bu konudaki tutumlarından farklıdırlar!' Onlara başkaca derim ki, 'Benim deliliğim bir kurtuluş yoludur ve de sevgilime yaklaşma biçimidir!'"

Marzavan bu dizeleri işitince hemen Büdur'un sadece âşık olmuş bulunduğunu ve de bunun tek derdi olduğunu anlamış. Ona "Tez kavrayan kişinin anlamak için bir tek alamet görmesi yeter! Bana çabucak öykünü anlat! Allah isterse, senin için bir teselli nedeni ve iyileştirme aracısı olurum!" demiş.

Bunun üzerine Büdur serüveninin tüm ayrıntılarını anlatmış ki burada yeniden anlatmak bir şey kazandırmaz; sonra da gözyaşlarında boğularak "İşte benim hüzünlü nasibim bu, ey Marzavan; ve artık gece gündüz ağlamaktan başka kârım yok; ve ancak okuduğum aşk şiirleri ciğerimin yangınını biraz serinletiyor!" demiş.

Bu sözleri duyan Marzavan düşünmek için başını eğmiş ve bir saat kadar düşüncelere gömülmüş. Sonra başını kaldırmış ve üzüntülü Büdur'a "Vallahi! Açıkça görüyorum ki, senin öykün her bakımdan doğru! Ama, gerçekte, durumu anlamam çok güç! Ama arzuladığın doyumu sağlayarak yüreğini iyileştirebileceğim ümidindeyim. Yalnız, Allah için! Ben dönünceye kadar sabrın sana destek sağlamasına gayret et! Ve şundan emin ol ki, yeniden senin yanında olduğum gün, sevgilini elinden tutup sana getireceğim gün olacaktır!" demiş. Ve bu sözleri söyledikten sonra, Marzavan, süt kardeşi Büdur'un yanından birdenbire ayrılmış ve aynı gün Şah Gayyur'un kentini terk etmiş.

Bir kez kentin duvarları dışına çıkınca, Marzavan, kentten kente, adadan adaya bütün bir ay süresince dolaşmaya koyulmuş ve her yanda halkın, konuşma konusu olarak, sadece Sitti Büdur'un garip serüvenini yeğlediğini işitmiş. Ama bu bir aylık gezi sonunda, Marzavan, deniz kıyısında kurulmuş ve adı Tarap olan büyük bir kente ulaşmış ve artık halkın Sitti Büdur'dan söz etmediğini görmüş; ama, orada da, aksine, o ülkelerin hükümdarının oğlu, adı Kamerü'z-Zaman olan bir emirin başından geçen garip serüvenden başka bir şeyden söz edilmiyormuş. Marzavan bu serüvenin ayrıntılarını anlattırmış ve bunların her bakımdan Sitti Büdur konusunda bildiklerine uyduğunu görmüş; ve hemen bu hükümdarın oğlunun nerede bulunduğunu öğrenmiş. Ona bu yerin epeyce uzak olduğunu ve oraya iki yoldan gidildiğini söylemişler: Biri karadan, öbürü denizden! Kamerü'z-Zaman'ın bulunduğu Haledan denen bu ülkeye kara yolundan altı ayda ulaşılırmış; deniz yolundan ise

sadece bir ayda gidilirmiş. Bunun üzerine Marzavan kararsızlık duymadan doğruca Haledan ülkesinin adalarına gitmek üzere yola çıkan bir gemiyle deniz yolunu yeğlemiş.

Marzavan'ın bindiği gemi tüm yolculuk boyunca uygun bir rüzgârla yol almış; ama ülkenin merkezi olan kentin karşısından göründüğü gün, hatırı sayılır bir fırtına denizi karıştırmış ve gemiyi havaya kaldırarak sivri bir kayaya vurup onarılmaz biçimde parçalamış. Ama Marzavan, öteki yetenekleri arasında yüzmeyi de çok iyi biliyormuş; böylece, tüm yolculara karşın, geminin kırılarak denize düşen direğine yapışarak kurtulan tek kişi olmuş. Ve güçlü bir akıntı onu, doğruca, Kamerü'z-Zaman'ın babasıyla birlikte oturmakta olduğu sarayın bulunduğu kara parçasına doğru sürüklemiş.

Baht, tam o sırada şaha ülkenin durumu üzerine bilgi vermeye gelen büyük vezirin denize bakan pencereden deryayı izlemesini istemiş. Vezir bir direğe tutunarak öylece karaya yaklaşan genci görmüş; kölelerine gidip ona yardım etmelerini ve genci, üstünü değişecek giysiler verildikten ve içine ferahlık versin diye bir bardak şerbet içirildikten sonra, kendisine getirmelerini buyurmuş.

Böylece, kurtuluşundan biraz sonra Marzavan vezirin bulunduğu salona girmiş. Gösterişli ve kibar görünüşlü olduğundan, büyük vezir ondan hemen hoşlanmış; soruşturmaya koyularak kendisinin bilgiden yana nasibini ve bilgeliğinin derecesini anlamış. Ve kendi kendine "Bu genç herhalde tabiplikten de anlar!" diye düşünmüş ve ona "Allah herhalde seni buraya, babasının çok sevdiği ve bizim için sürekli kaygı konusu olan bir genci kurtarmak için gönderdi!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

"... bizim için sürekli kaygı konusu olan bir genci kurtarmak için gönderdi!" demiş. Marzavan da ona "Sen hangi hastadan söz ediyorsun?" diye sormuş. O da "Burada oturan Şah Şehriman'ın oğlu Kamerü'z-Zaman'dan" diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan Marzavan, kendi kendine "Baht bana dilediğimden fazla yardımcı oluyor!" demiş; sonra da vezire "şahın oğlunun ne hastalığı var?" diye sormuş. Vezir de "Bana kalırsa, ben onun tam anlamıyla çıldırdığını sanıyorum; ama babası, kem göz ya da benzeri bir şeyin buna neden olduğunu düşünüyor ve oğlunun kendisine anlattığı garip öyküye inanmaktan kendini alamıyor!" demiş. Ve vezir, Marzavan'a, başlangıcından sonuna kadar serüveni anlatmış.

Marzavan bu öyküyü işitince, sevincin sınırına ulaşmış; çünkü artık Emir Kamerü'z-Zaman'ın, Sitti Büdur ile o ünlü geceyi geçiren ve sevgilisi üzerinde canlı bir etki bırakan genç adam olduğundan kuşku duymamış. Ama bunu büyük vezire açıklamaktan kaçınmış ve ona sadece "Ancak genç adamı gördükten sonra kendisine uygulanacak tedavi hakkında daha iyi fikir sahibi olacak ve bu durumda Allah isterse onu iyileştireceğim!" demiş. Vezir de, gecikmeksizin onu, Kamerü'z-Zaman'ın yanına sokmuş.

Emire bakarken, Marzavan'ın dikkatini çeken şey, onun Sitti Büdur'a olağanüstü benzerliği olmuş. Bu onu o denli şaşırtmış ki, "Ya Allah! Onlara aynı nitelikleri ve aynı üstünlükleri vererek böyle benzer güzellikler yaratana şükürler olsun!" diye haykırmaktan kendini alamamış.

Eriyip bitmiş ve gözleri yarı kapalı olarak yatağında uzanmakta olan Kamerü'z-Zaman, bu sözleri işiterek gözlerini tümüyle açmış ve kulak kabartmış. Ama Marzavan, delikanlının bu ilgisinden yararlanarak, kapalı bir tarzda ve Şah Şehriman[1] ile büyük vezirin anlayamayacağı şekilde, ona, varlığının nedenini bulmasına yarayacak şu dizeleri okumuş:

> Dertlerimin nedeni olan ve eski sihirlerin anısını canlandırmak için, bir güzelliği övmeye çalışacağım.
> Bana "Ey aşk okuyla yaralanmış kişi, ayağa kalk! İşte dolu bardak ve seni eğlendirecek saz elimde!" diyorlar. Onlara "Onu seviyorum diye nasıl neşelenebilirim? Aşkın neşesinden de, kederinden de büyük sevinç var mıdır?" derim.

1 Vezir, Marzavan ile Kamerü'z-Zaman'ın yanına yalnız girdiği halde öykünün bu bölümünde şah da devreye sokulmuş (Â.Ş.O.)

Dostumu öylesine seviyorum ki, o güzelim ve kutsanmış göğüslerini dar gömleği biraz fazla sıksa, gömleğini bile kıskanırım!
Onu bunca tutkuyla sevdiğim için beni kınamayın! Zaten aşkım yüzünden yeterince ıstırap çekiyorum!
Ah! Onun üstün niteliklerini bir bilseydiniz! O firavunun nezdindeki Yusuf kadar baştan çıkarıcı, Saul'a şarkılar okuyan Davud kadar tatlı sesli, İsa'nın anası Meryem kadar alçakgönüllüdür.
Ben de oğlundan uzakta kalmış Yakub kadar hüzünlüyüm, balinanın karnındaki Yunus kadar bahtsızım, saman üzerindeki Eyüb kadar çok çekmiş, meleğin izlediği Âdem kadar günahkârım!
Ah! Beni hiçbir şey dostun yaklaşması kadar iyileştiremez!

Kamerü'z-Zaman bu dizeleri işitince, içinde büyük bir ferahlık doğduğunu duyumsamış ve ruhu yatışmış; babasına genç adamı yanına oturtmasını ve kendisini onunla yalnız bırakmasını işaretle anlatmış. Şah da oğlunun artık bir şeylerle ilgilendiğini görmekten çok hoşlanmış olarak Marzavan'ı Kamerü'z-Zaman'ın yanında yer almak için çağırmakta acele etmiş ve vezire kendisini izlemesini anlatmak için göz kırparak salondan dışarı çıkmış.

Bunun üzerine Marzavan emirin kulağına eğilerek ona "Allah, seninle sevdiğin kimse arasında arabuluculuk yapmak için beni buralara getirdi. Sana bunun kanıtını da vereceğim!" demiş; ve Kamerü'z-Zaman'a genç kızla geçirdiği gece hakkında hiçbir kuşku bırakmayacak ayrıntılar anlatmış; ve de "Bu genç kızın adı Büdur'dur ve El-Buhur ve El-Kusur hükümdarı Gayyur Şah'ın kızıdır. Benim de süt kardeşimdir!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman'ın iç çöküntüsü hafiflemiş ve ruhsal gücünün yeniden canlandığını duyumsamış; yataktan kalkarak Marzavan'ın kolunu yakalamış ve ona "Seninle hemen Şah Gayyur'un ülkesine doğru yola çıkalım!" demiş.

Ama Marzavan da ona "Orası biraz uzaktır; senin ilkin sağlığını tam anlamıyla kazanman gerek! Sonra birlikte oraya gideriz ve ancak sen Sitti Büdur'u iyileştirebilirsin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"... ve ancak sen Sitti Büdur'u iyileştirebilirsin!" demiş.

Tam bu sırada, şah, merak ederek salona girmiş ve oğlunun ışık saçan yüzünü görmüş. Bunun üzerine, sevince kapılmış, soluğu boğazında düğümlenmiş; oğlunun kendisine "Hamama gitmek için hemen giyineceğim!" demesi üzerine, bu sevinç coşkunluğa ulaşmış.

Bunun üzerine şah, kısa sürede böylesine bir sonuç almak için ne gibi bir çare bulunduğunu sormayı düşünmeksizin Marzavan'ın boynuna atılıp onu kucaklamış. Ve Marzavan'ı armağanlar ve onur verici şeylerle donattıktan hemen sonra, kentin bir sevinç alameti olarak baştan aşağı ışıklandırılmasını buyurmuş; soylulara ve sarayındaki tüm kişilere birçok gösterişli hil'atlar ve bahşişler dağıtmış ve hapiste bulunan mahkûmları salıvermiş. Böylece bütün kent ve tüm ülke sevinç ve mutlulukla dolup taşmış.

Marzavan, emirin sağlığının tam olarak yerine geldiğini anlayınca, onu bir kenara çekmiş ve kendisine "Artık beklemek istemediğine göre, yola çıkma zamanı gelmiş. Hazırlıklarını yap, buradan ayrılalım!" demiş. O da "Ama babam gitmeme izin vermez, beni öylesine sever ki, benden ayrılmaya bir türlü karar veremez. Ya Allah! O zaman benim derdime, perişanlığıma kim çare bulacak? Hiç kuşkusuz yeniden, eskisinden de beter hasta olacağım!" diye yanıt vermiş. Ama Marzavan "Ben bu güçlüğü önceden düşündüm; öyle bir yol bulacağım ki, bizi hiçbir şey yolumuzdan alıkoyamayacak. Bunun için şöyle düşündüm: Hayırlı bir yalan uyduralım! Şah babana, uzun zaman odanda kapalı kalmakla göğsünün daraldığından dolayı benimle birlikte birkaç günlük bir av partisine katılarak soluk almak hevesinde olduğunu söylersin. Şah kuşkusuz sana bu izni verecektir!" demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, son derece sevinç duymuş ve hemen gidip babasından izin istemiş; babası da onu üzmemek için önerisini reddetmeyi göze alamamış. Ama yine de "Sadece bir gece için! Çünkü daha çok sürerse, senin yokluğun bana

öldüresiye acı verir!" demekten kendini alamamış. Bunu izleyerek şah, oğlu ve Marzavan için iki görkemli at, yedek olarak da altı at hazırlatmış; gereçlerle yüklü bir hecin devesini, yiyecek ve su güğümleri yüklenmiş bir deveyi de bunlara ekletmiş.

Bundan sonra, şah, oğlu Kamerü'z-Zaman'ı ve Marzavan'ı kucaklamış ve ağlayarak onları birbirine emanet etmiş; ve en dokunaklı veda sözleri söyledikten sonra, tüm konaklama takımıyla onların kentten uzaklaşmasına izin vermiş.

Bir kez kentin duvarları dışına çıkınca, iki yoldaş, seyisleri ve av sürenleri aldatmak için bütün gün av izler gibi görünmüşler; gece olunca da, çadırlarını kurdurmuşlar; yiyip içip gece yarısına kadar uyumuşlar. O sırada Marzavan, Kamerü'z-Zaman'ı yavaşça uyandırmış ve ona "Buradan ayrılmak için adamlarımızın uyumasından yararlanmamız gerek!" demiş. Ve her biri atına binmiş, bir de yedek atın yularından çekerek dikkat çekmeden yola koyulmuşlar.

Gün doğuncaya kadar çok rahat bir gidişle yol almışlar. O anda Marzavan, atını durdurup emire "Sen de atını durdur ve aşağı in!" demiş. Attan inince de "Çabucak gömleğini ve donunu çıkar!" demiş. Kamerü'z-Zaman hiç cevap vermeden, gömleğini ve donunu çıkarmış. Marzavan da ona "Şimdi onları bana ver ve burada biraz beni bekle!" demiş. Ve gömlekle donu alarak yolun dörde ayrıldığı bir mevkiye kadar uzaklaşmış. Bunun üzerine birlikte getirmiş bulunduğu bir atı alıp oralara kadar uzanan bir ormanın içine sokmuş, onu öldürerek kanıyla gömleği ve donu kana bulamış. Sonra yol kavşağına dönmüş ve giysileri yolun toprağına bulamış. Sonra kıpırdamaksızın kendisini bekleyen ve ona "Senin planlarını öğrenmek isterdim" diyen Kamerü'z-Zaman'ın yanına dönmüş. O da "Hele önce bir lokma bir şey yiyelim!" yanıtını vermiş. Yiyip içtikten sonra, Marzavan emire "İşte şöyle! Şah sen dönmeksizin iki gün geçtiğini görünce ve sürücüler ona bizim geceleyin yanlarından ayrıldığımızı söyleyince, bizi aratmak için adamlar yollamakta gecikmeyecek ve bunlar da yolun dörde ayrılan kesiminde senin kanlı gömleğini ve donunu görecekler onların üzerinde benim bir önlem olarak koyduğum birkaç parça at eti ve kırılmış birkaç parça kemiği de bulacaklar. Ve hiç kim-

se bir vahşi hayvanın seni parçalayıp yuttuğundan benim de korkudan kaçtığımdan kuşku duymayacaktır" demiş. Sonra da "Hiç kuşku yok ki, bu korkunç haber, baban için öldürücü bir darbe olacak; ama sonradan canlı olduğunu ve Sitti Büdur ile evlendiğini işitince pek çok sevinecek!" diye eklemiş. Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, yanıt verecek söz bulamamış ve ona "Ey Marzavan, senin fikrin harika ve kurduğun düzen de ustaca! Ya yolculuğumuzun giderlerini nasıl karşılayacağız?" demiş. O da "Sen buna kafa yorma! Ben, yanıma, en düşük değerlisi bile iki yüz bin dinar edecek güzel taşlar aldım" diye yanıtlamış.

Ve böylece uzun bir süre yol almışlar; sonunda Şah Gayyur'un kenti uzaktan görünmüş. Bunun üzerine atlarını dört nal sürmüşler; duvarları aşarak kervanlara özgü büyük kapıdan içeri girmişler.

Kamerü'z-Zaman hemen saraya girmek istemiş; ama Marzavan ona biraz daha sabretmesini söylemiş ve onu zengin yabancıların konakladığı bir hana götürmüş; onunla orada yol yorgunluklarından arınmak için tam üç gün kalmış. Ve Marzavan, bu süreden, emirin kullanması için, tümü altın ve değerli maddelerden, bir yıldızbilimcinin eksiksiz takımını hazırlatmak için yararlanmış; sonra onu hamama götürmüş; yıkandıktan sonra da bir yıldızbilimci giysisiyle donatmış. Ancak o zaman, kendisine gerekli bilgileri de verdikten sonra, onu şahın sarayına götürmüş ve gidip Büdur Hatun'a bildirmesi için kızın sütanası olan annesini bulmak üzere yanından ayrılmış.

Kamerü'z-Zaman'a gelince, sarayın büyük kapısına kadar ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüzüncü gece olunca, demiş ki:

... Sarayın büyük kapısına kadar ilerlemiş, oradaki meydanda toplanan kalabalık, muhafızlar ve kapıcılara karşı, yüksek sesle şöyle bağırmış:

Ben ünlü bir yıldızbilimciyim ve de unutulmayacak bir sihirbazım!
Ben en karanlık perdeleri bile çeken ipim! Dolapları, çekmeceleri açan anahtarım!
Muskalara ve büyü kitaplarına harfler çizen kalemim!
Kumda fala bakan ve hokkanın dibinden şifa sağlayan elim!
Tılsımlara erdemlerini veren ve sözcüklerle tüm zaferleri elde edenim!
Hastalıkları salgı kanallarından akıtırım; ne ateş düşürücü, ne kusturucu, ne aksırtıcı, ne haşlayıcı ne de deri kabartıcı tertiplere başvururum!
Sadece kısa ve ateşli dualar okur; çağrıştırıcı sözcükler, Tanrısal cümleler kullanırım ve kesin ve övgüye değer tedavi elde ederim.
Ben, anılmaya layık, ünlü bir sihirbazım! Hepiniz koşun, beni görün!
Ne bahşiş beklerim, ne yarın mangırlık ödüllerden medet umarım; çünkü yaptığımı şan için yaparım!

Kent halkı, muhafızlar ve kapıcılar bu saçma sapan sözleri işitince, şaşırıp kalmışlar; zira kırk kadar hekim idam edildikten sonra artık hekim ve sihirbaz olarak kimseler ortada görünmez olunca, bu tür mütetabbiplerin[1] kökünün kuruduğunu sanıyorlarmış.

Bu yüzden hepsi genç yıldızbilimcinin yöresine toplanmış; ve onun güzelliğini ve teninin tazeliğini ve öteki üstün niteliklerini görünce, büyülenmişler ve çok da üzülmüşler; çünkü onun da kendinden öncekilerin başına gelenlere uğramasından korkmuşlar. İçinde oturduğu kadife kaplı arabaya en yakın olanlar kendisinden saray kapısından uzaklaşmasını rica etmişler ve ona "Ey sihirbaz efendi, vallahi! Burada böylece biraz daha oyalanırsan, başına gelecekler var! Şah, senden, mesleğini kızının üzerinde uygulamanı isteyecek. Yazık değil mi sana? Tam başının üstünde gördüklerin gibi kafanı kesip kapının üstüne asacaklar!" demişler.

Ama onların bütün bu uyarılarına karşın, Kamerü'z-Zaman daha yüksek sesle "Ben ünlü bir sihirbazım, anılması gereken!

1 *Mütetabbip:* Sahte tabip, hekimlik taslayan (Â.Ş.O.)

Ne tenkıye yaparım, ne askıya alırım ne de buğu yaparım! Ey sizler hepiniz! Gelin, beni görün!" diyerek haykırıp duruyormuş. Bunun üzerine orada bulunan herkes, bilgisine inanmış olsalar da, bu ümitsiz hastalık karşısında başarısız kalması ihtimaliyle titremekten kendilerini alamamışlar. Ve de ellerini öteki ellerinin ayalarına çarparak "Gençliğine yazık!" diyerek hayıflanmışlar.

Bu sırada, şah, sarayının önündeki kargaşayı duymuş ve yıldızbilimcinin yöresindeki kalabalığı görmüş. Vezirine "Git, bana şuradaki kişiyi getir!" demiş. Vezir de hemen buyruğunu yerine getirmiş.

Kamerü'z-Zaman taht salonuna girince, şahın önündeki iki eli arasından yeri öpmüş; ilkin "Sende, en bilge kişilerin alnını huzurunda eğdirecek sekiz nitelik birleşmiş: Bilgi, güç, kudret, cömertlik, sözgenlik, incelik, servet ve utku" diyerek övgülerde bulunmuş...

Şah Gayyur bu övgüleri duyunca çok etkilenmiş ve yıldızbilimciye dikkatle bakmış. Güzelliği öylesine çarpıcı imiş ki, bir an kamaşan gözlerini kapatmış, sonra yeniden açarak ona "Gel yanıma otur!" demiş. Sonra da ona "Bak, evladım, bu tabip kılığından çıksan senin için daha iyi olur! Ve eğer kendisini iyileştirebilirsen, seni kızımın kocası olarak görmekten gerçekten çok sevinirim! Ama başaracağından pek kuşkuluyum! Ve Hatun'un yüzünü görüp de evlilik hakkını elde edecek yerde onu iyileştiremeyenlerin hiçbirinin sağ bırakılmaması için yemin ettim! Senden önce kırk kişiye verdiğim cezayı sana da vermek zorunda kalacağım! Haydi bana cevap ver! Konulan koşullara katlanacak mısın?" demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, ona "Ey bahtıgüzel şah, bu refah içindeki ülkeye çok uzaklardan sanatımı uygulamak için geldim, susmak için değil! Neyi göze aldığımı biliyorum, ama geriye dönmeyeceğim!" demiş. Bunu duyan şah, baş haremağasına: "Madem ki ısrar ediyor, onu mahpusun yanına götür!" demiş.

Bunun üzerine ikisi birlikte Hatun'un yanına gitmişler ve haremağası, genç adamın hızlı adımlar attığını görerek, ona "Sefil! Şahın senin kayınpederin olacağını mı sanıyorsun?" demiş. Kamerü'z-Zaman da "Bunu ümit etmedeyim! İşimden o denli güven

duymadayım ki, bütün cihana becerimi ve hünerimi göstermek için Hatun'u görmeden hemen buracıkta iyi edeceğim" demiş.

Bu sözleri işiten haremağası, şaşırmanın sınırına ulaşmış ve ona "Nasıl! Gerçekten onu görmeden iyi edebilir misin? Eğer böyleyse sana ne verilse hakkın ödenmez!" demiş. Kamerü'z-Zaman da "Eşim olabilecek olan Hatun'u görmek arzusu beni onun yanına girmek için âdeta itiyorsa da; ben onun iyileşmesini odasındaki perdenin ardında kalarak yerine getirmeyi yeğlerim!" demiş. Haremağası da ona "Yapacağın şeye şaşmamak elde değil!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman, Sitti Büdur'un odasındaki perdenin ardında yere oturmuş, kuşağından bir kâğıt çıkarmış ve şu mektubu yazmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... kuşağından bir kâğıt parçası çıkarmış ve aşağıdaki mektubu yazmış:

> Haledan adalarındaki İslam ülkelerinde toprakların ve denizlerin hükümdarı Sultan Şehriman'ın oğlu Kamerü'z-Zaman'ın elinden çıkan bu satırlar: El-Buhur ve El-Kusur'un hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı Sitti Büdur'a, aşk acılarını anlatmak için kaleme alınmıştır.
>
> Ey hatun, sana tutulan bu yüreğin tüm yangınını anlatmaya kalksam, yeryüzünde bunca güç bir çabayı kâğıt üzerine dökmeye yarayacak kamış bulunmazdı. Ama ey tapınılası varlık, şunu iyi bil ki, mürekkep kurusa da kanım kurumaz; ve rengini dökerek içimdeki ateşi anlatır; o ateş ki, uykumda bana görünüp sonsuza dek esir kıldığın o büyülü geceden beri beni yiyip bitirmektedir!
>
> İşte kıvırdığım kâğıdın arasına senin yüzüğünü koyuyorum. Gözlerinle yanıp tutuşan, rengi safrana dönmüş, yanardağ gibi kaynayan, felaketler ve kasırgalarla sarsılmış, senden aman dileyen ve adını Kamerü'z-Zaman olarak imzalayan kişiden kesin bir delil olsun diye!

Kamerü'z-Zaman yazdığı bu mektubu katlamış ve arasına da yüzüğü ustaca yerleştirmiş; sonra mühürleyip haremağasına vermiş; o da içeri girip hemen "Ey hanımım, şurada, perdenin arkasında genç bir yıldızbilimci var; o kadar gözü pek ki, herkesi görmeden iyi edebileceğini iddia ediyor. İşte bunu da bana senin için verdi" demiş.

Büdur Hatun mektubu açar açmaz yüzüğünü tanımış ve büyük bir feryat koparmış; sonra, şaşkın, haremağasını iterek gidip perdeyi açmış; ve bir bakışta, uykusunda kendini tüm varlığıyla vermiş bulunduğu güzel delikanlıyı tanımış. Sevinci o denli büyük olmuş ki, neredeyse bu kez gerçekten çıldıracakmış. Aşığının boynuna atılmış ve ikisi, çoktandır birbirinden ayrı bulunan iki güvercin gibi öpüşmüşler.

Bunu gören haremağası, şahın yanına koşup gördüklerini anlatmış ve ona "Bu genç yıldızbilimci tüm yıldızbilimcilerin en bilgilisi! Kızını, onu görmediği halde, perde arkasında durarak ve başka hiçbir şey yapmayarak iyileştirdi!" demiş. Şah da "Bana söylediklerin gerçekten doğru mu?" diye haykırmış. Haremağası da "Efendimiz, gelip olanı biteni gözünle gör!" demiş.

Bunun üzerine şah, hemen kızının dairesine koşmuş ve kendisine anlatılanın doğru olduğunu görmüş. Buna o kadar sevinmiş ki, kızını iki gözü arasından öpmüş, çünkü onu çok severmiş; aynı şekilde Kamerü'z-Zaman'ı da öpmüş ve ona nereli olduğunu sormuş. Kamerü'z-Zaman da "Haledan adalarından! Ben Şah Şehriman'ın oğlunun ta kendisiyim!" diye yanıtlamış.

Ve bunu izleyerek Şah Gayyur'a, tapınılası Sitti Büdur ile olan uzun öyküsünü baştan sonuna dek anlatmış.

Şah bu öyküyü işitince "Vallahi! Bu öykü öylesine şaşırtıcı ve harika ki, iğnenin ucuyla gözün içine yazılsa, onu dikkatle okuyanlar için bir hayranlık konusu oluşturur!" diye haykırmış. Ve sarayın en usta kâtipleri eliyle, yüzyıldan yüzyıla aktarılarak tüm gelecek kuşakların yararlanması için hemen yıllıklar yazdırtmış.

Bundan sonra da, kadı ve tanıkları çağırtmış ve hemen oracıkta Sitti Büdur ile Kamerü'z-Zaman'ın evlenme sözleşmesini yazdırtmış. Kent de yedi gün yedi gece süslenmiş ve ışıklandırılmış; yenilip içilmiş ve eğlenilmiş; ve Kamerü'z-Zaman ile Sitti Büdur dileklerine kavuşmuşlar ve uzun bir zaman süresince,

sevişerek, şenlikler içinde ve Hayırsever Tanrı'ya şükürler ederek yaşamışlar!

Bir gece, dışardaki ve içerdeki adaların başlıca soylularının çağrılı bulunduğu bir şöleni izleyerek, her zamankinden de daha harika şekilde eşinin güzelliklerini değerlendirdikten sonra, Kamerü'z-Zaman derin bir uykuya dalmış ve rüyasında babası Şah Şehriman'ı, yüzü gözyaşlarıyla ıslanmış olarak ona, kederli bir sesle "Ya Kamerü'z-Zaman, beni böyle terk edip gidecek miydin? Şu halime bak! Çektiğim acıyla ölüyorum!" diye seslenirken görmüş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman sıçrayarak uyanmış ve eşini de uyandırmış; ve büyük hıçkırıklar koparmaya başlamış. Sitti Büdur da, tedirgin, ona "Neyin var, ey gözümün nuru? Karnın ağrıyorsa, hemen sana anason ve asma yaprağı kaynatayım. Başın ağrıyorsa, başına sirkeye batırılmış bez sarayım. Ve geçen akşam fazlaca yemek yemişsen, sana biraz çiçek suyuyla karıştırılmış gülsuyu içireyim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

"... Sana biraz çiçek suyuna karıştırılmış gülsuyu içireyim!" demiş. Kamerü'z-Zaman da "Ey Büdur, yarından tezi yok babamın rahatsız bulunduğu ülkeme doğru yola çıkmamız gerek! Rüyada bana göründü; orada ağlayarak bekliyor!" diye yanıt vermiş. Büdur "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve daha ortalık iyice ağarmamışken, kalkmış ve hemen hareminde bulunan babası Şah Gayyur'u bulmaya gitmiş ve haremağası aracılığıyla kendisiyle görüşmek istediğini bildirmiş.

Şah Gayyur, böyle bir saatte haremağasının başını uzatarak kendisini çağırdığını görünce şaşırmış ve haremağasına "Ey katran suratlı, bu saatte bana acaba nasıl bir felaket haberi vereceksin?" diye sormuş. Haremağası da "Büdur Hatun seninle görüşmek istiyor!" yanıtını vermiş. Şah da "Bekle, kavuğumu başıma geçireyim!" demiş. Bunu izleyerek dışarı çıkıp Büdur'a "Kızım, ne tür bir biber yedin ki, bu saatte ayağa fırlamışsın?" diye sormuş. O

da "Baba, senden şafak sökerken eşim Kamerü'z-Zaman'la babasının ülkesi Haledan'a gitmek için izin istemeye geldim!" demiş. Babası da "Buna kesinlikle karşı durmak istemem; yeter ki bir yıl içinde geri dön!" demiş. Kız "Hiç kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Ve izin verdiğinden ötürü babasının elini öperek teşekkür etmiş ve çağırdığı Kamerü'z-Zaman da aynı şekilde teşekkürde bulunmuş.

Ve ertesi gün şafak vakti, hazırlıklar tamamlanmış ve atlar koşumlandırılmış ve hecin develerine yük yüklenmiş. Bunun üzerine Gayyur Şah, kızı Büdur'a veda ederek onu kocasına emanet etmiş, sonra onlara armağan olarak altın ve elmastan yapılmış çeşitli ziynetler vermiş ve belli bir süre onlara yollarında eşlik etmiş. Sonra kente dönmüş, ama ayrılmadan önce gözyaşları içinde kendilerine son tavsiyelerde bulunmuş ve yollarını sürdürmelerine izin vermiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman ve Sitti Büdur, veda gözyaşlarını izleyerek, artık Şah Şehriman'ı görmek sevincinden başka şey düşünmemişler. Ve böylece ilk günün yolculuğunu tamamlamışlar. Günün sonunda çok hoş bir çayır görerek burayı beğendiklerinden, konaklamaya karar vermişler ve burada iki üç gün dinlenmişler. Bir hurmanın gölgesinde kurulan çadır hazır olunca Sitti Büdur yorgun olduğundan hemen içeri girmiş; bir lokma bir şey yemiş ve çok geçmeden uyumuş.

Kamerü'z-Zaman buyruklarını verip öteki çadırları da, kendi başlarına sessiz ve sakin kalmaları için daha uzaklara kurdurduktan sonra; o da çadıra girmiş ve genç karısının uyuyup kaldığını görmüş. Ve bu görünüm, ona, kulede onunla geçirdiği olağanüstü geceyi hatırlatmış.

Gerçekten Sitti Büdur, o anda, kıpkırmızı ipekten bir yastığa başını dayamış, çadırın halısının üzerine uzanmış yatıyormuş. Üzerinde de kayısı renkli ince tül bir gömlekten ve Musul kumaşından yapılma bol bir şalvardan başka bir şey yokmuş. Meltem estikçe gömleği, göbek deliği görünecek bir şekilde açılıyormuş; böylece kar gibi beyaz, o güzelim karnı ve narin bölgelerinde bir ölçü[1] Hindistan cevizi tozu alacak derinlikte iki çukur görülüyormuş.

1 Buradaki "bir ölçü" deyimiyle bir ons, yani 30,56 gramlık bir ağırlık ölçüsü vurgulanmaktadır (Â.Ş.O.)

Bunu gören Kamerü'z-Zaman öylesine etkilenmiş ki, şairin şu tatlı şiirlerini hatırlamadan edememiş:

> Lal renkli yataklarda uyurken, aydınlık yüzün şafak gibidir; gözlerin gök mavisi, dudakların gülümser![1]
> Nergislere ve güllere bürünmüş bedenin, gerinerek yükselir ya da çözülmüş uzanırken Arabistan'da yetişen hurma ağacı onun yerini tutamaz!
> Değerli taşlarla süslü siyah saçların ağırlığıyla dökülür ya da hafifçe dağılırken, onların doğal dokusuna ipek bile denklik sağlayamaz!

Sonra da aynı şekilde onu esrimenin sınırlarına ulaştıran şu hayranlık verici şiiri hatırlamış:

> Uyuyan kadın! Yayılan hurma ağaçlarının aydınlığı içtiği saat şahanedir! Öğle, nefes nefesedir! Bir altın arı, kendinden geçmiş bir gülü emer! Sen düş görürsün. Gülersin. Kıpırdama sakın!
> Kıpırdama sakın! Narin ve altın renkli bedenin ince tülden yansır; ve güneşin ışıkları, hurma yapraklarından sızarak, içine işler ey elmas, ve seni saydamlaştırır! Ah! Ne olursun kıpırdama!
> Kıpırdama sakın! Ama bırak memelerin denizin dalgaları gibi yükselip alçalsın! Ah o kar gibi memelerin! Onları deniz köpüğü gibi soluyor, beyaz tuz gibi tadıyorum. Ah! Bırak memelerin solusun!
> Bırak solusun memelerin! Gülen dereler, gülüşünü tutar; çiçek üzerindeki arı vızıltısını keser; ve gözlerim göğüslerinin iki Süleymani taşa[2] benzer uçlarıyla yanar! Oh! Bırak yansın gözlerim... Bırak yansın gözlerim! Ama yüreğim, mutlu hurmalar altında, güller ve sandal ağacı kokularıyla emişmiş bedeninden, ıssızlığın tüm lütfundan ve sessizliğin tazeliğinden ferahlık duysun!

1 Son ibare ("dudakların gülümser"), Powys Mathers çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

2 *Süleymani taş:* Kemer tokalarını süslemek için kullanılan değerli bir taş (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri okuduktan sonra, Kamerü'z-Zaman, tıpkı susuz kalmışın damağına saydam su nasıl her zaman lezzetli gelirse, öylesine, hiç bıkmadığı uyuyan eşinin arzusuyla içinin yandığını duyumsamış. Ve üzerine eğilerek iç donunu tutan ipek uçkuru çözmüş; elini kalçalarının sıcak gölgeliğine soktuğu sırada parmakları küçük sert bir cisme takılmış. Onu çekip bakınca, güller vadisinin altına ipek bir iplikle bağlanmış bir akik parçası olduğunu görmüş. Bunu gören Kamerü'z-Zaman son kertede şaşırmış ve kendi kendine "Eğer bu akiğin olağanüstü erdemleri yoksa ve Büdur'un gözünde değerli bir nesne olmasa, Büdur onu bunca kıskançlıkla saklamazdı ve vücudunun en nazik yerinde gizlemezdi! Bu, herhalde ayrılmaya hiç kıymadığı bir şey olsa gerek! Sihirbaz olan kardeşi Marzavan ona bu taşı, kem gözlerden sakınması ve çocuk düşürmekten koruması için vermiş olmalı!" diye düşünmüş.

Sonra Kamerü'z-Zaman, başlattığı okşayışları daha ileri götürmeden önce, taşı daha iyi inceleme merakına öyle kapılmış ki, onu tutan ipliği çözmüş, onu alıp ışıkta bakmak için çadırdan dışarı çıkarmış. Ve dört yüzlü olarak kesilmiş olan bu akiğe tılsımlı harflerle anlaşılması güç şekiller çizilmiş olduğunu görmüş. Ve onu, ayrıntılarını daha iyi görebilmek için gözünün hizasına kadar kaldırınca, ansızın havada yükseklerde uçan bir kuş yere doğru süzülmüş ve yıldırım gibi bir dalışla taşı elinden kapmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... ve yıldırım gibi bir dalışla, taşı elinden kapmış. Sonra biraz ileride, büyük bir ağacın üzerine konarak ve tılsımı gagasında tutarak kıpırdamadan, alaycı bir tavırla ona bakmış.

Bu uğursuz aksaklığı görünce, Kamerü'z-Zaman'ın şaşkınlığı o kadar büyük olmuş ki, ağzı açık olarak bir zaman kıpırdamaksızın kalakalmış; çünkü kuşkusuz kendisi için çok değerli olan bir şeyin kaybolduğunu öğrenince Büdur'un duyacağı üzüntü gözünde canlanıyormuş. Böylece, Kamerü'z-Zaman tutkusundan

kurtulup kendine gelince, karar almakta gecikmemiş. Eline bir taş alıp kuşun tünediği ağaca doğru koşmuş; ve hırsız kuşa taş atacak mesafeye ulaşınca onu hedefleyerek kolunu kaldırmış; ama kuş silkinip uçmuş ve biraz daha uzaktaki bir başka ağaca konmuş. Kamerü'z-Zaman da kendi kendine "Herhalde benim elimde taş olduğunu gördü. Ona kendisini yaralamak niyetinde olmadığımı göstermek için taşı ondan uzağa fırlatayım!" demiş. Ve taşı uzağa fırlatmış.

Kuş, Kamerü'z-Zaman'ın taşı bu şekilde fırlattığını görünce, yere inmiş; ama yine de ondan belli bir uzaklıkta kalmış. Kamerü'z-Zaman da kendi kendine "İşte, beni bekliyor!" demiş ve ona doğru atılmış ve tam elini uzatmışken, kuş biraz daha öteye fırlamış; Kamerü'z-Zaman da ardından sıçramış. Ve kuş sıçramış Kamerü'z-Zaman sıçramış, kuş sıçramış Kamerü'z-Zaman sıçramış; böylece saatler geçmiş; vadiden vadiye, tepeden tepeye geçilmiş; bu böylece akşam oluncaya kadar sürmüş. Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman "Tüm güçlerin sahibi Tanrı'dan başka başvurulacak varlık yoktur!" diye haykırmış. Ve nefes nefese kalarak durmuş. Kuş da durmuş; ama biraz uzakta, bir tepeciğin üstünde...

O anda Kamerü'z-Zaman yorgunluktan çok umutsuzluktan alnının ter içinde olduğunu duyumsamış ve artık konaklama yerine dönmesinin daha uygun olacağını düşünmeye başlamış. Ama kendi kendine "Sevdiceğim Büdur, ona, erdemini bilemediğim, ama herhalde kendisi için önemli olan bu tılsımın sonsuza dek yitirildiğini bildirirsem, kederinden ölebilir. Ve şimdi, karanlığın bu denli yoğun olduğu bir sırada çadırlara doğru yönelirsem, yolumu yitirmek ve gecenin yırtıcı hayvanlarınca parçalanmak ihtimali vardır" demiş. Bu keder verici düşüncelerin uçurumuna düşmüşken, artık ne yana gideceğini bilemeyerek, şaşkınlık içinde, bitkinliğin sınırında yere uzanıp yatmış.

Bir yandan da geceleyin gözleri garip bir şekilde parıldayan kuşu gözetlemekten de geri durmuyormuş; ama her kıpırdanışında ve onu baskına uğratmak için her ayağa kalkışında kuş kanat açarak sanki bunu sezinlediğini anlatan bir haykırış koparmış. Kamerü'z-Zaman da, yorgunluk ve heyecana yenik düşerek sabaha kadar kendini uykuya terk etmiş.

Sabahleyin uyanır uyanmaz Kamerü'z-Zaman, ne olursa olsun taşı kaçıran kuşa saldırmaya karar vermiş ve onu izlemeye koyulmuş. Ve aynı koşuşturma yeniden başlamış; ama bir gün öncekinden de başarısız olarak... Ve Kamerü'z-Zaman, akşam olunca, bağrına yumruklar indirerek "Bir nefeslik soluğum kalıncaya kadar onu izleyeceğim!" diye haykırmış. Ve yerden, beslenmek için, biraz bitki ve ot toplamış. Bir yandan kuşu gözeterek, uyumaya hazırlanmış; ama kuş da onu geceleyin parlayan gözleriyle gözetip duruyormuş.

Ertesi gün aynı izleyiş yeniden başlamış; ve bu böylece, sabahtan akşama kadar, on gün sürmüş; ama on birinci günün sabahında boyna kuşun uçuşunun çekiciliğine kapılarak deniz üzerine kurulu bir kentin kapılarına ulaşmış.

O anda, koca kuş durmuş; tılsımlı akiği önüne koymuş; "Kamerü'z-Zaman" demek istermişçesine üç kez ötmüş; akiği yeniden gagasına almış, göklere kanat açmış ve gittikçe daha fazla yükselerek, deniz üzerinde gözden kaybolmuş.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman, öylesine bir öfkeye kapılmış ki, kendini yerlere atmış, yüzü toprağın içinde, uzun zaman ağlamış, hıçkırıklarla sarsılmış.

Bu iç sıkıntısıyla birkaç saat geçirdikten sonra, ayağa kalkmış, yakında akmakta olan bir ırmaktan elini yüzünü yıkamaya ve abdest almaya gitmiş; ve bir yandan kederini ve sevdiceği Büdür'u ve kendisinin ve tılsımın ortadan kayboluşunu onun nasıl yorumladığını düşünerek kente doğru yol almış; ve binlercesi arasında şunlar bulunan ayrılık ve aşk acıları üstüne şiirler okumuş:

> Beni suçlayan, bana "Bahtına boyun eğ, ey çok güzel bir varlığa bağlanan! Güzel olunca, onun gibi, aşk her şeye yeğlenir!" diyen kıskançları dinlememek için, kulaklarımın tüm açık yerlerini kapattım ve onlara "Benim binlercesi arasında onu seçtiğim doğrudur" Baht bizi kudreti altına alınca, gözlerimiz kör oldu ve tercihlerimiz karanlıklara gömüldü!" dedim.

Sonra Kamerü'z-Zaman kapıyı açıp kente girmiş. Ve Müslümanların yabancılara baktığının aksine, rastladığı birçok kişiden

hiçbiri kendisine gönül okşayan bir gözle bakmaksızın sokaklarda yürümeye başlamış. Böylece yolunu sürdürerek bahçelere ulaşmak için çıkmaya yarayan kentin öte yakasındaki kapısına ulaşmış.

Ötekilerden daha büyük bir bahçesinin kapısı açık bulunduğundan içeri girmiş ve bahçıvanın kendisine doğru geldiğini ve ilkin, Müslümanlara has sözcükleri kullanarak selam verdiğini görmüş. Kamerü'z-Zaman da onun barış dileklerine yanıt vermiş ve Arapça konuştuğunu duyarak rahat bir soluk almış. Karşılıklı olarak selamlaştıktan sonra, Kamerü'z-Zaman yaşlı bahçıvana "Lakin, tüm bu halkın, böylesine asık suratla ve buz gibi soğuk bir tavırla görünmeleri ve de konukseverlikten uzak davranmaları nedendir?" diye sormuş. İyi yürekli ihtiyar "Allah'a şükürler olsun ki, oğlum, seni onların elinden sağ salim kurtarmış! Bu kentte oturanlar Batı'nın kara topraklarından gelmiş işgalcilerdir; bir gün deniz yakasından gelerek birdenbire karaya çıktılar ve kentimizde oturan tüm Müslümanları kıyıma uğrattılar. Bunlar olağanüstü ve anlaşılmaz şeylere taparlar, karanlık ve garip bir dil konuşurlar ve kötü kokan, örneğin kokmuş peynir ve bayat av eti gibi çürümüş şeyler yerler; ve asla yıkanmayı bilmezler; çünkü, doğdukları zaman karalar giyinmiş çok çirkin kişiler tarafından başları suyla yıkanır ve garip tavırlara eşlik eden bu yıkanış, ömürlerinin geri kalan günleri için öteki her türlü yıkanmaları ortadan kaldırır. Böylece bu kişiler, asla yıkanma hevesi uyandırmasın diye ilkin hamamları ve meydan çeşmelerini yıkmakla işe başladılar; ve bunların yerine orospuların işlettiği ve güya içecek görünümündeki mayalanmış sidiğe benzer, hatta daha da kötü, köpüklü sarı bir sıvı satan dükkânlar yaptılar! Karılarına gelince, oğlum, bunlar en nefret uyandırıcı felaketlerdir! Erkekleri hiç yıkanmadığından, onlar da hiç yıkanmazlar; ama sadece yüzlerini sönmüş kireçle ve toz haline getirilmiş yumurta kabuğuyla boyarlar; dahası, hiç çamaşır giymezler; örneğin alt yanlarını tozdan korumaya yarayacak don bile giymezler. Bu yüzden yaklaştıklarında, oğlum, pis koku saçarlar; ve cehennem ateşi bile onları temizlemeye yetmez! Ve işte, ey oğlum, bu türden insanlar arasında felakete uğramaktan korunmak için büyük gayretler harcayarak ömrümü tüketmekteyim. Zira, senin de gördüğün gibi, ben burada hayatta kalan

tek Müslümanım! Ama Yüce Tanrı'ya, bizi gökler kadar ve yine göklerden inmiş temiz bir inanç içinde yarattığı için şükredelim!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, bahçıvan, genç adamın yüzündeki yorgunluğu görerek onu beslenmeye ihtiyaç duyduğunu düşünmüş; ve onu bahçenin gerisindeki gösterişsiz evine götürmüş ve kendi elleriyle yiyecek, içecek vermiş. Sonra, gelişinin nedenleri hakkında onu usulca soruşturmaya başlamış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Onu gelişine neden olan olay hakkında usulca soruşturmaya başlamış.

Bahçıvanın cömertçe davranışından minnet duyarak etkilenen Kamerü'z-Zaman, ondan hiçbir şey gizlemeden tüm öyküsünü anlatmış ve anlatışını gözyaşlarıyla tamamlamış.

Yaşlı adam onu teselli etmek için elinden geleni yapmış ve kendisine "Çocuğum, Büdur Hatun kesinlikle babanın hükümdarlık ettiği Haledan ülkesine senden önce ulaşacak. Sen, benim evimde, bir gün Tanrı bir gemi gönderip seni buradan en yakın adaya, Abanoz Adaları'na taşıyasıya kadar, barınman ve dinlenmen bakımından sıcak bir ilgi göreceksin! O zaman, Abanoz Adaları'ndan Haledan ülkesine kadar mesafe pek fazla değildir; ve orada seni ülkene taşıyacak pek çok gemi bulursun. Dolayısıyla ben bu günden başlayarak limana uğrayacak ve her gün, seni Abanoz Adalar'ına götürmeyi kabul eden bir kaptan buluncaya kadar orada olacağım; çünkü, Haledan ülkesine gidecek birini bulmak için yıllar ve yıllar gerekir!" demiş.

Ve bahçıvan söylediklerini yerine getirmekte kusur etmemiş; ama Abanoz Adaları'na gidecek bir gemi bulabilmeksizin günler ve aylar geçmiş.

Kamerü'z-Zaman'ın durumu böyleymiş!

Sitti Büdur'un durumuna gelince, onun başına da öyle harika ve şaşılacak şeyler gelmiş ki, ey bahtıgüzel şah, bunları anlatmak için çabucak ona dönüyorum. İşte dinleyin!

Gerçekten, Sitti Büdur uyanınca, ilk önce dönüp Kamerü'z-Zaman'ı kollarıyla sarmak istemiş. Ama onu yatarken bulmaması kendisinde büyük bir şaşkınlık yaratmış; şaşkınlığı, içdonunun çözülmüş ve ipek ipliğin ucundaki tılsımlı akikle birlikte yok olmuş bulunduğunu anlamasıyla büsbütün artmış. Ama bu taşı da önce görmemiş olan Kamerü'z-Zaman'ın onu daha iyi görebilmek için dışarı çıkarmış olduğunu düşünmüş. Ve sabırla beklemiş.

Bir süre geçtikten sonra, Kamerü'z-Zaman'ın yanına dönmediğini görünce, çok meraklanmış ve hemen acayip bir kedere kapılmış. Ve Kamerü'z-Zaman akşam olunca da dönmeyince, bu ortadan yok oluş hakkında artık ne düşüneceğini bilememiş ve kendi kendine "Ya Allah! Acaba ne gibi olağandışı bir olay Kamerü'z-Zaman'ın buradan uzaklaşmasına neden oldu; o Kamerü'z-Zaman ki, bir saat bile benim yanımdan ayrılmaya katlanamazdı! Ama nasıl oluyor da tılsımı da birlikte götürmüş oluyor? Ah! Uğursuz tılsım, sen bizim felaketimizin nedenisin. Ve sen, ey alçak Marzavan, böyle lanetli bir şeyi bana armağan ettiğin için Allah seni kahretsin" demiş.

Ama, Sitti Büdur, iki gün geçip de kocasının dönmediğini görünce, aynı koşullar içinde olabilecek bütün kadınların yaptığı gibi şaşıracak yerde; felaket karşısında, kendi cinsiyetindeki kadınların genellikle yoksun bulunduğu bir dayanıklılık göstermiş. Bu kaybolma konusunda ihanete uğramak ya da köleler tarafından kötülük görmek kaygısıyla hiç kimseye bir şey söylememiş; acısını bağrına gömmüş; ve kendisine hizmet eden genç cariyeye, bu konuda konuşmasını yasaklamış. Sonra, kendisinin Kamerü'z-Zaman'a benzeyişinin ne denli eksiksiz olduğunu bildiğinden, hemen kadın giysilerini terk ederek sandıktan Kamerü'z-Zaman'ın giysilerini çıkarmış ve onları giymeye başlamış.

İlkin boyuna tam uyan ve boynunu açık bırakan, çizgili, güzel bir giysiyle donanmış; sonra kabzası, üzerine yakut kakılmış yeşim taşından bir hançer takılı altın iplikle örülmüş bir kemer kuşanmış; başına da çok renkli ipekten bir poşu sarmış, bunu deve torununun yününden yapılmış üç katlı yumuşak bir alınlıkla sıkıştırmış; ve bu hazırlıkları yaptıktan sonra, eline bir kamçı almış; göğsünü şişirmiş, genç kölesine de sırtından

çıkardığı giysileri giymesini ve ardından yürümesini buyurmuş. Böylece herkesin, kölesini görünce "Bu Sitti Büdur'dur!" diyebileceği koşulları sağlamış. Bunu izleyerek çadırdan çıkmış ve yola koyulma emri vermiş.

Sitti Büdur, Kamerü'z-Zaman'ın kılığına bürünerek ardında muhafızlarıyla yola çıkmış; beş gün sonra deniz kıyısında kurulu bir kentin kapısına gelinceye kadar gece gündüz yolculuk etmiş. Bunun üzerine orada, kentin kapısı önüne, çadır kurdurmuş; ve "Bu kent hangi kenttir?" diye sorunca, kendisine "Abanoz Adaları'nın başkentidir!" yanıtını vermişler. "Peki buranın hükümdarı kimdir?" diye sorunca da "Şah Armanus'tur!" demişler. "Çocuğu var mı?" diye sormuş; "Sadece bir kızı vardır, ülkenin en güzel bakiresi olan bu kızın adı da Hayatü'n-Nüfus'tur![1]" demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"... ülkenin en güzel bakiresi olup adı Hayatü'n-Nüfus'tur!" demişler.

Bunun üzerine Sitti Büdur, oraya geldiğini bildirmek üzere bir mektup yazarak bunu bir ulakla Şah Armanus'a göndermiş; ve bu mektupta da adını Haledan ülkesinin hükümdarı Şah Şehriman'ın oğlu Kamerü'z-Zaman olarak belirtmiş.

Şah Armanus bu haberi alınca, kudretli Şah Şehriman ile her zaman iyi ilişkiler içinde olduğundan, Emir Kamerü'z-Zaman'ı ülkesine gelmiş olmasından dolayı onurlandırarak mutlulanmak istemiş. Ve hemen sarayının başlıca kişilerinden oluşmuş bir maiyet, alayı hazırlayarak çadır kurulan yere gidip Sitti Büdur'u bulmuş; ve onu bir dost şahın oğluna gösterdiğini sandığı saygınlık ve onurla karşılaşmış. Ve Büdur, kararsızlık göstererek kendisine sarayda bir daire ayrılması bakımından zarafetle yapılan öneriyi kabul etmemeye çalışmışsa da, şah onu ikna etmiş ve birlikte törenle kente dönmüşler. Ve üç gün süreyle ve görülmedik bir şaşaayla tüm sarayda harika şölenler verilmiş.

1 *Hayatü'n-Nüfus:* Nefslerin (canların, insanların) hayatı; insanlara hayat veren, cana can katan anlamında (Â.Ş.O.)

Ve ancak o zaman, Şah Armanus Sitti Büdur ile buluşarak onunla yolculuğu üzerinde konuşmuş ve bu yolculuğun nedenini sormuş. Oysa, o gün, her zaman Kamerü'z-Zaman'ın kılığıyla görünen Sitti Büdur, sarayın hamamına gitmiş bulunuyormuş; ve orada herhangi bir tellakın hizmetini kabul etmek istememiş. Ve hamamdan öylesine şaşılacak kertede güzel ve parıldayarak çıkmış ve bu delikanlı görünüşü altında çekiciliği öylesine doğaüstü hale gelmiş ki, herkes, o geçerken soluğunu tutuyor ve Yaradan'a şükürler ediyormuş.

Şah Armanus da gelip Sitti Büdur'un yanıbaşına oturmuş ve uzun bir süre onunla görüşmüş. Ve güzelliğinin ve sözgenliğinin öylesine etkisinde kalmış ki, ona "Oğlum, gerçekte, seni Tanrı benim ülkeme yaşlılık günlerimde avuntu olasın ve tahtımı devredeceğim oğlumun yerini tutasın diye göndermiş olacak! Benim tek kızım olan Hayatü'n-Nüfus ile evlenerek bu avuntuyu bana bağışlamak ister misin? Dünyada hiç kimse senden fazla onun bahtına hükmetmeye ve güzelliğine layık değildir! Ergenlik yaşına ancak erişti; çünkü geçen ay on beşini yeni doldurdu. Senin soluduğunu görmesini istediğim hoş bir çiçektir! Onu kabul et, oğlum; yaşım ağır devlet yükünü kaldırmama artık izin vermediği için hemen senin lehine tahttan çekileyim!" demiş.

Birdenbire ortaya çıkan bu öneri ve bu cömert teklif, Büdur Hatun'un canını çok sıkmış. İlkin onu tedirgin eden sıkıntısını açığa vurmamak için ne yapacağını bilememiş; ve gözlerini yere indirerek biraz düşünmüş ve alnında buz gibi ter belirmiş. Kendi kendine düşünerek "Şayet ona, Kamerü'z-Zaman olarak, halen Sitti Büdur ile evli bulunduğumu söylersem; bana, Kitap'ın dört eş edinilmesini meşru gördüğünü söyleyecek, cinsiyetim üzerine gerçeği söyleyecek olsam, bu kez kendisiyle evlenmem için beni zorlayacak; veya haber herkesçe öğrenilecek ve ben büyük bir utanca düşeceğim; bu babaca önerisini reddedersem, sevecenliği bana karşı vahşi bir nefrete dönüşecek; ve bu kez sarayından ayrılınca, beni yok etmek için tuzaklar kurdurma yoluna gidecek. İyisi mi, ben onun önerisini kabul edeyim, gerisini baht yoluna koysun! Geleceğin bağrında neler saklı olduğunu kim bilebilir? Her durumda, hükümdar olunca, dönüşünde Kamerü'z-Zaman'a bırakmak için büyük bir ülkeye sahip olmuş bulunacağım. Ama

eşim olacak genç Hayatü'n-Nüfus ile sözleşme yapılması sorununa gelince, bunun da bir yolunu bulmak için düşüneceğim" demiş.

Bunun üzerine başını kaldırmış ve şaha, alçakgönüllülüğünü ve saf bir delikanlıda doğal olduğunu düşündüren, yüzünün kızarmasını önleyemeyerek "Ben şahının en küçük dileğini bile duyarak ona itaat ettiği yanıtını veren söz dinler oğluyum!" diye yanıtlamış.

Bu sözleri duyan Şah Armanus, ferahlığın son sınırına ulaşmış ve evlenme merasiminin aynı gün olmasını istemiş. İşe, tüm emirlerin, ileri gelenlerin ve önemli memurlar ile mabeyincilerin önünde, Kamerü'z-Zaman lehine tahttan feragat ettiğini bildirmekle başlamış; ve bu haberi tellallarla tüm kente ve ülkesinin her yanına ulaklar göndererek tüm halka duyurmuş.

Bunun üzerine kentte ve sarayda göz açıp kapayasıya kadar geçen bir süre de görülmedik bir şenlik düzenlenmiş; sevinç çığlıkları ve davul ve zurnalarla yeni şah ile Hayatü'n-Nüfus'un evlilik sözleşmeleri yazılmış.

Akşam olunca, yaşlı sultan hanım "Lu-lu-lu" diye sevinç çığlıkları atan kadınlarla çevrili olarak genç evli Hayatü'n-Nüfus'u Sitti Büdur'un dairesine götürmüş; çünkü onu her zaman Kamerü'z-Zaman yerine koyuyorlarmış. Ve Sitti Büdur, genç şah görünümü altında, eşine doğru incelikle ilerleyerek, ilk kez olarak, yüzündeki peçeyi kaldırmış.

Bunun üzerine orada bulunan herkes, bunca güzel olan çifti görünce, öylesine büyülenmişler ki, arzu ve heyecandan sararıp solmuşlar.

Merasim bitince, Hayatü'n-Nüfus'un annesi ve tüm yanındakiler, binlerce mutluluk dileğinde bulunduktan ve tüm meşaleleri tutuşturduktan sonra, yavaşça çekilmişler ve yeni evlileri zifaf odasında yalnız bırakmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz onuncu gece olunca, söze başlamış:

Yeni evlileri zifaf odasında yalnız bırakmışlar.

Sitti Büdur, genç Hayatü'n-Nüfus'un taptaze görünümüy-

le büyülenmiş ve ürkek iri siyah gözleriyle, saydam teniyle, tül altındaki çocuksu küçük göğüsleriyle gerçekten arzulanır olduğuna hükmetmiş. Ve Hayatü'n-Nüfus kocası tarafından beğenildiğini anlayarak gizlediği heyecanıyla titremesine karşın mahcup gülümsemiş; ve örtüleri ve ziynetleri altında güçlükle kıpırdamaya çalışarak gözlerini yere dikmiş.

O da her şeye karşın, ona saraydaki en güzel kızlardan da kusursuz görünen tüysüz yanaklı delikanlının üstün güzelliğini ayırt etmiş. Kocasının yavaşça yanına yaklaşıp halı üzerindeki büyük şiltede yanına oturduğunu görünce de, ruhunda bir şeylerin kıpırdadığını duyumsamış.

Sitti Büdur küçük kızın minik ellerini ellerine almış; yavaşça eğilip ağzını öpmüş. Hayatü'n-Nüfus bu tatlı öpüşü geri çevirme yürekliliğini gösterememiş, ama gözlerini tümüyle kapayarak derin bir mutlulukla iç geçirmiş. Sitti Büdur da onu kolunun üzerine yatırmış, başını göğsüne yaslayıp hafif bir sesle bir ninni söylemeye başlamış; çocuk da yavaş yavaş, dudaklarında mutlu bir gülüşle uyuyakalmış.

Bunun üzerine Sitti Büdur üstündeki giysileri ve ziynetleri çıkararak onu yatırmış ve kollarına alarak yanına uzanmış. Ve ikisi birlikte böylece sabaha kadar uyumuşlar.

Hemen hemen tüm giysileri, hatta kavuğu üzerinde olduğu halde yatağa yatmış bulunan Sitti Büdur, uyanır uyanmaz, daha önce foyası ortaya çıkmasın diye birçok kez gizlice yıkanmış bulunduğundan, çabucak kısa yoldan bir aptes aldıktan sonra hükümdarlık giysileriyle donanmış ve tüm sarayın saygılarını kabul etmek, işleri düzenlemek, kötülükleri cezalandırmak ve atama ve işten el çektirme işlemlerini yerine getirmek üzere Adalet Sarayı'na gitmiş. Acele gördüğü bu işlerin dışında, gümrük resimlerini, vergileri kaldırmış, mahpusları affetmiş ve askerlere, halka ve camilere büyük paralar dağıtmış. Tüm yeni uyrukları onu çok sevmişler ve refahı ve uzun ömrü için dualarda bulunmuşlar.

Şah Armanus ile eşine gelince, kızları Hayatü'n-Nüfus'tan haberler almak üzere çabucak onun yanına koşmuşlar; ve ona kocasının kendisine nazik davranıp davranmadığını ve çok yorgun olup olmadığını sormuşlar; çünkü birdenbire en önemli

sorun üzerinde konuşmak istemiyorlarmış. Hayatü'n-Nüfus onlara "Kocam harikaydı! Beni ağzımdan öptü, kollarına aldı; söylediği şarkıların yumuşak havasında uyuyup kalmışım! Ah! Ne kadar nazikti bilseniz!" diye yanıtlamış. Bunun üzerine Armanus, ona "Aranızda geçenler sadece bunlar mıydı, kızım? diye sorunca; "Elbette!" diye cevap vermiş. Annesi "Öyleyse tam olarak soyunmadın, değil mi?" diye sorunca "Hayır!" diye cevap vermiş. Bunu duyan ana babası birbirlerinin yüzüne bakmışlar, ama bir şey söylememişler sonra da oradan uzaklaşmışlar. Ve bunların durumu da işte böyleymiş.

Sitti Büdur'a gelince, bir kez işlerini gördükten sonra, Hayatü'n-Nüfus'u bulmak üzere dairesine dönmüş ve ona "Annen, baban gelip sana ne sordular güzelim?" diye sormuş; o da "Bana niçin soyunuk bulunmadığımı sordular!" diye yanıt vermiş. Büdur "Sorun buysa, sana yardım edeyim de hemen soyun" demiş. Ve teker teker, tenindeki gömleğine kadar, tüm giysilerini soymuş ve onu çırçıplak kollarına almış ve onunla birlikte yatağa uzanmış.

O zaman, yavaşça, Büdur, çocuğun güzel gözlerine bir öpücük kondurmuş ve ona "Hayatü'n-Nüfus, kuzucağız, söyle bana, sen erkekleri çok sever misin?" diye sormuş. O da "Saraydaki haremağalarından başkasını görmedim ki! Zaten onlar da yarı erkek sayılır! Tam erkek sayılmaları için acaba neleri eksik?" diye yanıtlamış. Büdur da "Sende eksik olan şey, gözümün nuru!" demiş. Hayatü'n-Nüfus şaşarak "Bende eksik olan mı? Allah aşkına bende ne eksik var ki?" diye sormuş. Büdur da "Bir parmak!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan küçük Hayatü'n-Nüfus, dehşet içinde, boğuk bir çığlık koparmış ve örtünün altından iki elini çıkararak parmaklarını aralamış ve onlara korkuyla açılmış gözleriyle bakmış. Ama Büdur onu bağrına basmış ve saçlarını öperek "Vallahi! Ya Hayatü'n-Nüfus, ben sadece şaka yaptım!" demiş. Ve tam olarak sakinleşinceye kadar onu öpmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine kız ona "Kibar sevgilim, beni öp!" demiş. Hayatü'n-Nüfus taze dudaklarını Büdur'un dudaklarına yaklaştırmış ve ikisi birlikte böylece kucak kucağa, sabaha kadar uyumuşlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

... ve ikisi birlikte, böylece kucak kucağa, sabaha kadar uyumuşlar. O vakit, Büdur, ülkesinin işlerini görmek üzere dışarı çıkmış; Hayatü'n-Nüfus'un anası ile babası da kızlarından haber almak üzere içeri girmişler.

Şah Armanus, ilkin "E, çocuğum, Tanrı seni korusun! Görüyorum ki hâlâ örtü altındasın! Sanırım çok incinmedin?" diye sormuş. O da "Yo, kesinlikle! Güzel kocamın kolları arasında çok rahattım, bu kez beni tüm olarak soydu ve bedenimin her yanını hoş öpücüklerle öptü. Ya Allah! Ne kadar güzeldi bu öpüşler! Her yanımda karıncalanmalar ve titreyişler duydum! Ama bir aralık bana bir parmağımın noksan olduğunu söyleyince çok korktum! Ama şaka yapıyormuş sadece! Okşayışları da bana çok zevk verdi; ellerinin çıplak derimde öylesine tatlı dokunuşları vardı ki! Ve dudaklarımın üzerindeki dudakları öylesine sıcak ve doluydu ki, kendimden geçerek ve kendimi cennette sanarak sabaha kadar uyudum!" diyerek yanıtlamış.

Bunun üzerine annesi "Ama mendillerin nerede? Çok kan yitirdin mi, sevgili çocuğum?" diye sormuş. Genç kız da, şaşırarak "Hiçbir şey yitirdiğim falan yok!" cevabını vermiş.

Bu sözleri duyan ana babası, umutsuzluğun sınırında, elleriyle yüzlerine vurmuşlar ve "Ne utanç, ne felaket Yarabbi! Kocan bizi neden küçümsüyor ve seni niye bu kadar hor görüyor?" diye haykırmışlar.

Sonra şah, yavaş yavaş büyük bir öfkeye kapılmış, oradan ayrılırken, küçük kızının da duyacağı şekilde, karısına, oldukça yüksek bir sesle "Eğer bu gece de Kamerü'z-Zaman, kızımın bekâretini alarak görevini yerine getirmez ve böylece hepimizin onurunu kurtarmazsa, onun bu hakaretlerini cezalandırmanın bir yolunu bulacağım! Bağışladığım tahttan indirdikten sonra, saraydan kovacağım. Gazabımın şiddetiyle daha ne gibi müthiş cezalar da veririm bilinmez!" demiş. Bu sözleri söyledikten sonra, Şah Armanus, burnu ayaklarına kadar uzamış olan karısı da kendisini izleyerek büyük bir üzüntüye kapılan kızının odasından dışarı çıkmış.

Böylece, gün geçip gece olunca, Sitti Büdur, Hayatü'n-Nüfus'un odasına girmiş ve onu kederlerle kahrolmuş, başını yastıkların altına sokarak hıçkırırken görünce, yanına yaklaşmış, alnından öpmüş, gözyaşlarını silip derdinin nedenini sormuş; Hayatü'n-Nüfus da heyecanlı bir sesle "Ey sevgili efendim, babam sana bağışladığı tahtı geri almak ve seni saraydan kovmak istiyor; ve daha neler yapmak istiyor, bilmem! Bütün bunların nedeni de senin bekâretimi almak, böylece ırkının ve kendisinin onurunu kurtarmak istememen! Ve ben sevgili efendim, bunları sana almak zorunda olduğun şeyi ille de alasın diye söylemiyorum; sadece seni tehdit eden bu tehlikeden kurtarmak istiyorum. Çünkü bütün gün, babamın sana karşı tasarladığı intikamı düşünerek ağlamaktan başka bir şey yapmadım. Ah! Ne olursun, bekâretimi al benim, böylece annemin dediği gibi beyaz mendilleri kana bulayayım! Sana tüm varlığımla inanıyorum ve bedenimi ve ruhumu ellerine teslim ediyorum! Bu konuda ne yapmam gerekiyorsa, buna sen karar vereceksin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Sitti Büdur kendi kendine "Artık zamanı geldi! Artık yapacak başka şey yok! Tanrı'ya güveniyorum!" diye düşünmüş. Genç kız da "Gözümün nuru, beni çok seviyor musun?" diye sormuş. Kız da "Cenneti sevdiğim kadar!" demiş. Büdur onu ağzından öpmüş ve ona "Daha ne kadar?" diye sormuş. Kız, öpüşün etkisiyle titreyerek "Bilmiyorum! Ama pek çok!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca yeniden "Madem ki beni bu kadar seviyorsun; eğer senin kocan olacak yerde erkek kardeşin olsaydım, bundan mutlulanır mıydın?" diye sormuş. Çocuk, ellerini çırpmış ve "Mutluluktan ölürdüm!" yanıtını vermiş. Büdur "Ve eğer, güzelim, ben erkek kardeşin değil de, kız kardeşin olsaydım; genç bir erkek olacağıma senin gibi genç bir kız olsaydım, beni hâlâ sever miydin?" diye sorunca, Hayatü'n-Nüfus "Daha da fazla, çünkü birbirimizden hiç ayrılmaz, seninle her zaman birlikte olur, her zaman seninle birlikte oynar, seninle aynı yatakta yatardım!" demiş. Bunun üzerine Büdur, genç kızı kendine doğru çekmiş, gözlerini öperek kapatmış ve ona "Pekâlâ Hayatü'n-Nüfus, bir sırrı saklayarak beni sevdiğini kanıtlayabilir misin?" demiş. Genç kız "Seni sevdiğime göre, bu çok kolay!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Büdur çocuğu kollarına almış ve ikisi soluk-ları kesilesiye kadar öpüşmüşler; sonra Büdur ayağa kalkmış "Bak bana Hayatü'n-Nüfus ve bundan böyle kız kardeşim ol!" demiş.

Ve aynı zamanda ivedi bir davranışla üzerindeki giysiyi, boy-nundan kemerinin olduğu yere kadar yarı yarıya açmış; tepeleri gülleriyle taçlanmış iki gözalıcı memeyi dışarı uğratmış; sonra da "Sevgilim, ben de senin gibi kadınım, görüyorsun! Şayet erkek kılığına bürünmüşsem, bu son derecede garip bir serüvenden dolayıdır; ve ben bu serüveni vakit geçirmeden sana anlatacağım!" demiş.

Sonra yeniden oturmuş, genç kızı dizlerine almış ve ona tüm öyküsünü, başından sonuna kadar anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Küçük Hayatü'n-Nüfus bu öyküyü işitince, hayranlığın sınırlarına ulaşmış. Sitti Büdur'un kucağına oturup göğsüne yaslanmışken, çenesini küçük ellerine alarak ona "Ey kız karde-şim, sevgilin Kamerü'z-Zaman'ın dönüşünü beklerken, seninle birlikte ne kadar tatlı bir yaşam süreceğiz! Tanrı onun gelişini çabuklaştırsın da mutluluğumuz tamamlansın!" demiş. Büdur da ona "Tanrı dileğini işitmiştir, kız kardeşim; ben de seni ona ikinci eş olarak vereceğim ve üçümüz birlikte ne kadar tatlı bir yaşam süreceğiz!" demiş. Sonra uzun süre kucaklaşmışlar ve birlikte binlerce oyun oynamışlar ve Hayatü'n-Nüfus, Sitti Büdur'da bulduğu güzelliğin ayrıntılarına şaşmış kalmış. Meme-lerini ellerine almış ve "Ey kız kardeşim, göğüslerin ne kadar güzel! Bak! Benimkilerden daha büyük! Benimkilerse, bak ne kadar küçük! Acaba büyürler mi?" diyormuş. Sonra Büdur'un her tarafını yokluyor ve bulduğu şeyler üzerine sorular soruyor-muş; Büdur da, binlerce öpücük arasında, büyük bir açıklıkla sorduklarını yanıtlıyormuş; ve Hayatü'n-Nüfus "Ya Allah! Şimdi anlıyorum! Beni kölelere '*Bu* neye yarar? *Şu* neye yarar? diye sorarken düşünebiliyor musun? Bu durumda göz kırparlar ve bana hiçbir yanıt vermezlerdi! Kimileri de, damak çatlatırlar, ama yanıt veremezlerdi! Ben de, öfkemden, yüzlerini tırmalar ve gittikçe sesimi yükselterek 'Söyle bana *şu* neye yarar?' diye haykırırdım; o zaman annem koşar gelir; durumu sorunca, tüm

köleler 'Bizi *şunun şunun* neye yaradığını açıklamaya zorlamak için haykırıyor!' derlerdi. O zaman sultan annem, aşağılamanın sınırına ulaşarak pişmanlık göstermeme karşın, küçük kıçımı açtırır ve 'İşte *bu* buna yarar!' diyerek kızgınlıkla kaba etlerime vururdu; ben de *şunun* ya da *şunun* ancak kaba etlerime dayak atılacağı anlamına geldiğini öğrenirdim; ve bu iş böyle sürer giderdi" demiş.

Sonra ikisi birlikte binlerce çılgınlıklar yapmışlar; öyle ki sabah olunca Hayatü'n-Nüfus'un öğrenmedik hiçbir şeyi kalmamış; ve artık tüm narin organlarının ne denli hoş işlevleri olduğunun bilincine varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve artık tüm narin organlarının ne denli hoş işlevleri olduğunun bilincine varmış.

O sırada, ana babanın içeri girme saatleri yaklaştığından, Hayatü'n-Nüfus Büdur'a "Kardeşim, gelip bana durumu ve bekâretimin giderildiğinin kanıtı olan kanı sorunca anneme ne diyeyim?" diye sormuş. Büdur da gülmüş ve "Bu iş kolay!" demiş. Ve gizlice gidip bir piliç bulmuş, onu boğazlayıp kanını genç kızın kalçalarına ve mendillerine bulamış ve ona "Onlara bunları göster, yeter! Çünkü âdet orada biter ve daha derinleri araştırmaya izin vermez!" demiş. Kız ona "Kardeşim, ama onu sen kendin örneğin parmağını kullanarak niçin gidermiyorsun?" diye sorunca; Büdur "Ama, gözümün nuru, ben seni, daha önce söylediğim gibi, Kamerü'z-Zaman için saklıyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu yanıt Hayatü'n-Nüfus'u tam anlamıyla doyurmuş; ve Sitti Büdur adalet dağıtmak üzere işinin başına gitmiş.

O sırada kızlarının yanına şah ile sultan girmişler; şah yapılacak şey yerine getirilmemişse, kızına ve eşine öfkeden patlamaya hazırmış. Ama kanı ve kana bulanmış kalçaları görünce, ikisi de ferahlamış, çok sevinmişler ve dairenin tüm kapılarını açmışlar. Bunu gören bütün saray kadınları içeri girmiş, sevinç çığlıkları

atmışlar ve zafer "Lu-lu-lu"ları çağırmışlar; ve annesi, gururun sınırına ulaşarak, kanlı mendilleri bir kadife yastık üzerine koymuş ve ardında bir mevkip oluşturarak haremde dönüp durmuş. Böylece herkes mutlu olayı öğrenmiş; şah da, büyük bir şenlik yaparak fakirler için hatırı sayılır miktarda koyun ve torun deve kurban etmiş.

Sultan hanıma ve çağrılılara gelince, genç Hayatü'n-Nüfus'un yanına dönmüşler ve her biri ağlayarak iki gözünün arasından öpmüşler ve onunla akşama kadar bir arada kalmışlar; sonra onu hamama sokup soğuk almasın diye iyice sarıp sarmalamışlar.

Sitti Büdur'a gelince, her gün Abanoz Adaları tahtına oturmayı ve onun her zaman erkek olduğunu sanan uyruklarına kendini sevdirmeyi sürdürmüş ve ömrünün uzun olması hakkında dualar almış. Ama, akşam olunca, gidip mutlulukla genç dostu Hayatü'n-Nüfus'u bulur ve onu kollarına alarak birlikte yatağa uzanırmış. Ve ikisi birlikte, sabaha kadar karı koca gibi sarmaşıp her türlü çılgınca eğlenceler ve incelikli oyunlarla oyalanırlar; sevgilileri Kamerü'z-Zaman'ın dönüşünü bekler dururlarmış. Ve işte herkesin durumu böyleymiş.

Kamerü'z-Zaman'a gelince, onun durumu da şöyle: Kendisi, Batı ülkelerinden gelmiş olan konuktan hoşlanmıyor ve pasaklı kişilerin işgal ettiği kentin duvarları dışında yapılmış iyi yürekli Müslüman bahçıvanın evinde kalıyormuş. Babası Şehriman Şah da, Haledan ülkesinde, ormanda, kanlı organları gördükten sonra, artık sevgili oğlu Kamerü'z-Zaman'ın yitip gittiğinden kuşku duymamış; ve gerek kendisi, gerekse tüm ülkesi yasa bürünmüş; bir kabir yaptırıp kendini buraya kapatarak çocuğunun ölümüne sessizce ağlar olmuş.

Ve kendi bakımından, Kamerü'z-Zaman da, onu oyalamak için elinden geleni yapan ve onu Abanoz Adaları'na götürecek geminin gelmesini bekleterek umutlandıran yaşlı bahçıvanın arkadaşlağına karşın, kederle yaşıyor ve geçmiş zamanı acıyla anıyormuş.

Böylece, günün birinde, bahçıvan âdeti üzre, konuğunu alıp götürmeye razı olacak gemi bulmak maksadıyla liman yöresinde dolaşmaya gitmişken; Kamerü'z-Zaman da bahçede mahzun oturmuş, kuşların oynaşmalarına bakarak şiirler söylerken; dikkatini birdenbire iki büyük kuşun kaba seslerle haykırışı çekmiş.

Başını bu seslerin geldiği ağaca doğru kaldırmış ve gagalar, pençeler ve kanatlarla girişilmiş müthiş bir çarpışmaya tanık olmuş. Ama birdenbire tam önüne kuşlardan birinin yaşamını tüketerek düştüğünü görmüş; galip gelen kuş da uçup uzaklaşmış.

Ama, aynı anda, yakındaki bir ağaca tünemiş ve çarpışmayı görmüş olan daha büyük iki kuş, ölen kuşun yanına gelip biri ölü kuşun başına, öteki de ayaklarının olduğu tarafa konmuş; sonra ikisi birlikte başlarını kederle eğmişler ve açıkça ağlamaya başlamışlar.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman son kertede duygulanmış ve eşi Sitti Büdur'u düşünmüş; ve kuşların gözyaşlarından etkilenerek o da aynı şekilde ağlamaya koyulmuş.

Bir süre geçtikten sonra, Kamerü'z-Zaman, iki kuşun pençeleri ve gagalarıyla bir çukur kazdıklarını ve ölü kuşu buraya gömdüklerini görmüş. Sonra uçup gitmişler ve bir süre geçtikten sonra, yine çukurun olduğu yere gelmişler; ama bu kez biri kanatlarından, öteki ayaklarından tutarak kendilerinden kaçıp kurtulmak için büyük gayret gösteren ve korkunç çığlıklar koparan katil kuşu da birlikte getirmişler. Onu, kaçmasına izin vermeden, ölü kuşun kabrinin üzerine yatırmışlar ve birkaç sert gaga darbesiyle, işlediği cinayetin öcünü almak üzere karnını yarmışlar; bağırsaklarını çıkarmışlar ve onu acıyla toprak üzerinde çırpınırken bırakıp gitmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

...Ve onu acıyla toprak üzerinde çırpınırken bırakıp çekip gitmişler.

Hepsi o kadar! Ve Kamerü'z-Zaman, böylesine olağanüstü bir gösteriyi görmekle şaşkınlıktan hareketsiz kalmış. Kuşlar uçup gittikten sonra, merak ederek öldürülen suçlu kuşun yatmakta olduğu yere yaklaşmış ve kuşun ölüsüne bakarken, delinmiş olan kursağının ortasında dikkatini çeken kırmızı bir cismin parıldamakta olduğunu görmüş. Eğilip onu eline alınca, heyecandan düşüp bayılmış çünkü bu, Sitti Büdur'un akik tılsımı imiş.

Yeniden kendine geldiği zaman, bunca kaygı, üzüntü, yerinme ve acıya neden olan değerli tılsımı göğsüne bastırmış ve "Tanrı'dan umarım ki, bu bir mutluluk muştusu ve bunu bulduğum gibi sevdiceğim Büdur'u da aynı şekilde bulacağımın bir alametidir!" diye haykırmış. Sonra tılsımı öpüp alnına koymuş; sonra onu yeniden yitirmenin tüm tehlikesini önlemek için bir parça beze sararak kolunun çevresine bağlamış. Ve sevinçten sıçramaya başlamış.

Sakinleştiği zaman, iyi yürekli yaşlı bahçıvanın, kendisinden, yaprak açmayan ve meyve vermeyen bir keçiboynuzu ağacını köklemesini rica ettiğini anımsamış. Beline bir kenevir kuşak bağlamış; giysisinin yenini kıvırmış; eline bir balta ve bir küfe alarak ve hemen işe koyularak yaşlı ağacın köklerini büyük darbelerle sökmeye başlamış. Ama birdenbire gerecin demirinin sert bir madensi cisme çarptığını işitmiş ve toprağın altından gelen boğuk bir gürültü duymuş. O zaman hızlı hızlı toprağı ve taşları ayıklamış ve ortaya büyük bronz bir levha çıkmış; bunu hemen olduğu yerden kaldırmış ve bir merdiven görmüş. Bu, taştan on basamaklık bir merdivenmiş. Tanrı rızası için söylenen "Lâ ilâhe İll-Allah" sözlerini söyledikten sonra; çabucak merdivenden aşağı inmiş; kendisini çok eskilerde Âd ve Semud zamanında yapılmış dört köşe geniş bir mahzende bulmuş; ve bu tonozlu büyük mahzende her bir yana çok büyük bir düzenle sıralanmış müthiş büyüklükte yirmi küp görmüş. Birinci küpün kapağını açınca ağzına kadar kızıl altın külçeleriyle dolu olduğunu görmüş; bunun üzerine ikinci küpün kapağını açmış, bunu da ağzına kadar altın tozuyla dolu bulmuş. Sonra geri kalan on sekiz küpü açarak bunların da birbiri ardından külçe ve toz altınlarla dolu olduğunu görmüş.

Kamerü'z-Zaman, şaşkınlıktan kurtulur kurtulmaz mahzenden çıkmış; levhayı yerine oturtmuş, işini tamamlamış, bahçıvana yardım ettiği zaman öğrendiği şekilde ağaçları sulamış ve akşam olup yaşlı dostu dönünceye kadar işini sürdürmüş.

Bahçıvan geldiğinde ilk yaptığı şey, Kamerü'z-Zaman'a hayırlı haberi vermek olmuş. Ve gerçekten ona "Evladım, yakında Müslüman ülkelerine döneceğini sana bildirmekle sevinç duymaktayım. Gerçekten, zengin tacirler tarafından kiralanmış ve üç gün

içinde yelken açacak bir gemi buldum; kaptanıyla konuştum; sana Abanoz Adaları'na kadar yolculuk olanağı sağlamayı kabul etti" demiş. Kamerü'z-Zaman buna çok sevinmiş ve bahçıvanın elini öperek ona "Babacığım, sen bana bu iyi haberi verdiğin gibi, ben de sana kendimce, seni sevindirecek bir başka haber vereceğim..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Seni sevindirecek bir başka haber vereceğim. Her ne kadar bu çağın insanlarının açgözlülüğü sende olmasa da ve yüreğin tüm hırslardan arınmış bulunsa da!.. Sadece benimle bahçeye kadar gelmek zahmetine katlan; babacığım, sana, merhametli Tanrı'nın yolladığı büyük serveti göstereyim!" demiş.

Bunun üzerine bahçıvanı kökünü söktüğü keçiboynuzu ağacının büyüdüğü yere götürmüş, büyük levhayı kaldırmış; şaşkın ve korkmuş olmasına karşın, onu merdivenlerden mahzene indirmiş ve onun gözleri önünde külçe ve toz halinde altınla dolu küpleri açmış. Yaşlı bahçıvan, ağzı bir karış açık, kollarını göğe kaldırmış, her küp açıldıkça, gözlerini dört açarak "Ya Allah! diye haykırmış. Sonra Kamerü'z-Zaman ona "İşte konukseverliğini Tanrı böyle bir armağanla karşıladı" demiş. "Düşmandan korunmak için, yabancı da olsa, sana elini uzatan birini koruduğundan ötürü aynı elin yardımıyla evine altınlar aktığını görüyorsun! Bu, güzellik ve sevecenlikle renklenmiş eylemleri seven Baht'ın bir cilvesidir!" diye eklemiş.

Bu sözleri duyan yaşlı bahçıvan, tek bir söz söylemeksizin, ağlamaya koyulmuş; ve gözyaşları sessizce uzun sakalı üzerinden göğsüne kadar kaymış; sonra biraz konuşabilmiş ve "Evladım, benim bir yaşlı kişi, bunca altını ve zenginliği neylesin? Aslında, fakirim ben, ama mutluluğum bana yeter; ve sen bana kefen almak için bir veya iki dirhem vermek istersen, mutluluğum tamamlanır. Yalnız başıma ölürken, onu yanıma koyarım; yoldan geçen merhametli biri, kıyamet günü için onu sırtıma geçirir!" demiş.

Ve bu kez ağlamak sırası Kamerü'z-Zaman'a gelmiş. Sonra da yaşlı adama "Ey bilgelik sahibi babacığım, ey elleri kokulu şeyh, sakin yıllarını geçirdiğin kutsal yalnızlık, senin gözünde Âdem'in tohumundan gelenlerin eylemlerini haklı haksız, doğru yanlış diye ayıran yasaları silmiş! Ama ben hemen hırslı fanilere dönüyor ve onları yöneten yasaları unutmam gerektiğini, yoksa yutulup gideceğimi düşünüyorum! Bu altın, babacığım, Tanrı nezdinde bu toprak senin olduğuna göre bütünüyle senindir! Ama istiyorsan, paylaşırız! Yarısını ben alırım, öbür yarısını da sen! Yoksa, kesinlikle hiçbir şey almam!" demiş.

Bunun üzerine yaşlı bahçıvan "Oğlum, annem beni, doksan yıl önce burada doğurdu; o öldü, sonra da babam öldü. Tanrı'nın gözü adımlarımı izledi, durdu; ve ben bu bahçenin gölgeliklerinde ve doğal ırmağının kenarında büyüdüm. Bu bahçeyi ve bu ırmağı severim yavrum ve bu fısıldayan yaprakları, bu güneşi, gölgenin özgürlükle uzandığı ve tanındığı bu ana toprağı ve geceleyin ağaçlar üzerinde sabaha kadar bana gülümseyen ayı severim. Bütün bunlar benimle konuşur, çocuğum! Sana bunları, beni burada tutan nedeni bildiğin için ve seninle birlikte İslam ülkelerine doğru gitmekten beni alıkoyanın ne olduğunu da bilesin diye söylüyorum. Ben, ataları bu ülkede yaşamış son Müslümanım! Bırak kemiklerim burada beyazlaşsın ve sonuncu Müslümanın yüzü, şimdi kirlenmiş karanlık Batı'nın barbar kuşakları tarafından pislenmiş olan bir toprağı aydınlatan güneşe dönük ölsün!" demiş.

Elleri titreyerek yaşlı adam böyle konuşmuş. Sonra da eklemiş: "Zihnini oyalayan bu değerli küplere gelince, madem ki istiyorsun, sen bunların onunu al! Geri kalan on küp de yerinde kalsın! Onlar da beni bulup kefene sararak toprağa gömen kimseye armağan kalsın!

"Ama her şey bununla bitmiyor! Güçlük burada değil; güçlük bu küpleri kimse fark etmeden ve kentte yaşayan kara vicdanlı adamların hırsını uyandırmadan gemiye yüklemektedir. Bahçemdeki şu zeytin ağaçları meyveyle ağırlaşmıştır; oysa, senin gideceğin Abanoz Adaları'nda zeytin bulunmaz ve çok değerlidir! Bundan dolayı gidip yirmi büyük küp satın alacağım; bunların yarısını altınla, geri kalan kısmını da ağzına kadar bah-

çemdeki zeytinle doldururuz! Ancak bu şekilde ayrılacak olan gemiye korkusuzca yükleyebiliriz!"

Bu öneriyi hemen yerine getiren Kamerü'z-Zaman bütün günü satın alınan küpleri hazırlamakla geçirmiş. Ve artık doldurulacak ancak tek bir küp kalınca, kendi kendine "Bu akıl almaz tılsım, benim koluma sarılı durumda pek güvenli değil; uyurken pekâlâ çalınabilir; ya da bir başka şekilde yitebilir. En iyisi, ben bunu, şu sonuncu küpün dibine koyayım; sonra onu altın tozları ve külçeleriyle örterim; hepsinin üzerine de zeytin yerleştiririm!" demiş. Ve hemen düşüncesini uygulamış; iş tamamlanınca, sonuncu küpün ağzına beyaz tahtadan kapağını kapatmış ve bu küpü gerektiğinde diğerlerinden ayırt etmek için, dibine doğru bir çentik koymuş; sonra da kendini işe kaptırarak bıçakla "Kamerü'z-Zaman" olarak birbirine katılmış güzel harflerle adını tam olarak kazımış.

Bu iş bitince, yaşlı dostuna gidip geminin tayfalarına ertesi gün küpleri almalarını söylemesini rica etmiş. İhtiyar da işi görüp sonra da biraz yorgunca evine dönmüş; ve hafif bir ateşle ve titremelerle yatağa düşmüş.

Ertesi sabah, bütün ömrünce hastalanmamış olan yaşlı bahçıvan, bir gün önceki rahatsızlığının arttığını duyumsamış; ama ayrıldığı sırada üzülmesin diye bunu Kamerü'z-Zaman'a söylemek istememiş. Büyük bir bitkinlik duyumsayarak yatağında kalmış ve artık ömrünün tükenmekte olduğunu anlamış.

Gündüzün tayfalar küpleri almak üzere bahçeye gelmişler ve onlara kapıyı açmaya gelen Kamerü'z-Zaman'a götürecekleri şeyi göstermesini istemişler. Onları küplerin sıralandıkları çitin kenarına götürmüş ve kendilerine "İçlerinde en iyi cinsten zeytin vardır. Onları yere düşürmemeye dikkat etmenizi rica ediyorum!" demiş. Sonra adamların başında bulunan kaptan, Kamerü'z-Zaman'a "Ve özellikle, efendim, tam zamanında gemide bulunmayı ihmal etmeyin! Yarın sabah kara yeli esmeye başlayınca hemen yelken açıp yola çıkacağız!" demiş ve küpleri alıp uzaklaşmışlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve küpleri alıp uzaklaşmışlar.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman bahçıvanın yanına girmiş, onu büyük bir sakinlik içinde olsa da, yüzü sapsarı yatarken bulmuş. Durumunu sorarken dostunun çektiği rahatsızlığı fark etmiş; ve hastanın, kendisine sağlığı hakkında güvence vermesine karşın, oldukça endişelenmiş. Ona birçok kez kaynatılmış bitki suyu içirmiş, ama bir sonuç alamamış. Sonra oturup bütün gün ona arkadaşlık etmiş ve bütün gece de başında durmuş hastalığının gittikçe arttığını görmüş. Böylece, sabah olunca, iyi yürekli bahçıvan, onu yanına çağırmaya ancak güç bulabilmiş ve elini tutarak ona "Kamerü'z-Zaman, yavrum, dinle! Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Peygamberimiz onun elçisidir!" demiş, sonra can vermiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman gözyaşlarına boğulmuş ve başında oturup uzun uzadıya ağlamış. Sonra kalkıp ölünün gözlerini kapamış ve ona karşı son görevlerini yapmış: Onu ak bir kefene sarmış. Çukurunu kazıp bu putperest ülkenin sonuncu Müslümanını toprağa gömmüş. Ve ancak o zaman gemiye binmeyi düşünmüş.

Yol azığı sağlayarak bahçenin kapısını kapatmış, anahtarı yanına almış ve güneşin epeyce yükseldiği bir saatte limana koşmuş; ama bu çabasına karşın, geminin tüm yelkenlerini açmış, rüzgârın etkisiyle çoktan denize açılmış bulunduğunu görmekten başka bir şey yapamamış.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman'ın kederi çok büyük olmuş; ama, limandaki ayak takımının kendi haline gülmelerinden sakınmak için bu kederi açığa vurmamış ve hüzünle yeniden yaşlı adamın ölümünden sonra tek mirasçısı ve sahibi olduğu bahçenin yolunu tutmuş. Böylece, bir kez küçük eve ulaşınca, yatağın üzerine uzanıp kendi haline, Büdur'un haline ve ikinci kez yitirdiği tılsım için ağlamış.

Bahtın kendisini bilinmeyen bir tarihe kadar bu konuksevmez ülkede kalma zorunda bıraktığını anlayınca, Kamerü'z-Zaman'ın kederi sınır tanımaz olmuş. Ve Sitti Büdur'un tılsımını sonsuza dek yitirmiş bulunduğu düşüncesi onu daha da çok kahretmiş; ve kendi kendine "Benim felaketlerim tılsımı yitirmemle başlamıştı ve onu bulmadıkça da bahtım açılmamıştı; şimdi onu

yeniden yitirdiğime göre, kim bilir başıma daha ne gibi felaketler gelecek!" demiş. Bununla birlikte, sonunda "Yüce Tanrı'dan başka güvenilecek varlık yoktur!" diye haykırmış. Sonra yeraltı definesini oluşturan öteki küpleri de yitirmek korkusuyla ayağa kalkıp yirmi yeni küp satın almaya gitmiş; altın külçe ve tozlarını bunlara koymuş; üzerlerini de tepesine kadar zeytinle örtmüş ve kendi kendine "Tanrı yeniden yola çıkmamı sağlayasıya kadar böylece hazır dururlar!" demiş. Ve Büdur'a olan aşkı üstüne şiirler okuyarak sebzeleri ve meyve ağaçlarını sulamaya koyulmuş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Gemiye gelince, uygun rüzgârlarla, Abanoz Adaları'na ulaşmakta gecikmemiş; ve gidip limanın, Büdur Hatun'un Kamerü'z-Zaman adı altında yaşamakta olduğu sarayın bulunduğu kesiminde demir atmış.

Tüm yelkenleri fora edilmiş ve bayrakları rüzgârda dalgalanırken limana giren bu gemiyi gören Sitti Büdur, her zaman kocası Kamerü'z-Zaman'ın uzaklardan gelen gemilerden birinin güvertesinde şu veya bu gün çıkıp geleceği umudunu beslediğinden, gidip onu görmek için büyük bir arzu duymuş. Mabeyincilerinden kimilerinin kendisine eşlik etmesini buyurmuş ve kendisine, çok değerli mallarla gelmiş bulunduğu söylenen bu geminin bordasına çıkmış.

Gemiye girince kaptanı çağırtmış ve ona gemisini ziyaret etmek istediğini söylemiş. Ve Kamerü'z-Zaman'ın gemideki yolcular arasında bulunmadığından emin olunca, kaptana "Geminde yük olarak neler var ey kaptan?" diye sormuş. O da "Sultanım, yolcu olarak binen tacirler dışında, çok güzel kumaşlar ve her ülkeden ipekliler, kadife üzerine işlemeler ve dibalar, güzel görünümlü yeni ve eski kumaşlar, ayrıca başka değerli eşya var; ayrıca Çin ve Hint ilaçları, toz ya da yaprak halinde ecza, merhemler, pomatlar, göz ilaçları, değerli belsemler[1] var; kıymetli taşlar, inciler, sarı amberler ve mercanlar da var; her türden hoş kokular ve seçkin baharatlar, misk, akamber ve günlük, saydam damlalar halinde sakız, ham aselbent ve her türlü çiçek ruhu da getirdik; kâfur, kişniş, kakule, karanfil taneleri, Serendip tarçınları, Hint hurması ve zencefil de yükledik; en sonunda da, son

1 *Belsem:* Kokulu merhem (Â.Ş.O.)

limandan "kuş zeytini" denen kabuğu ince, eteni tatlı, sulu ve sarı yağ renginde en iyi cins zeytin yükledik...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Kabuğu ince, eteni tatlı, sulu ve sarı yağ renginde en iyi cins zeytin yükledik!" diye yanıt vermiş.

Büdur Hatun zeytinden söz edildiğini işitince, zeytini çok sevdiğinden, kaptanın sözünü kesmiş ve ona, gözleri istekle parlayarak "Öyle mi? Peki bu kuş zeytininden sizde ne kadar var?" diye sormuş. O da "Yirmi büyük küp!" diye yanıt vermiş. Hatun "Söyle bakayım, çok mu büyük bunlar? Tümü iyi cins zeytinle mi dolu? Bilirsin, bazen çekirdeklerini çıkarıp ortasına ekşi kapariyle[1] dolduruyorlar, ben çekirdekli olanları yeğlerim!" demiş. Kaptan şaşkın bir bakışla, ona "Sanırım bu küplerin bazılarında onlardan da var!" demiş.

Bu sözleri duyan Büdur Hatun ağzının doyurulmamış bir istekle sulandığını duyumsamış ve ona "Bu küplerden birini satın almayı çok isterdim!" demiş. Kaptan da "Malların sahibi, gemi kalkacağı sırada bordada bulunmadıysa ve benim de istediğim gibi onu elden çıkarma yetkim yoksa da, efendimiz şahın istediğini alma yetkisi vardır!" diye yanıt vermiş. Ve adamlarına "Hey, buraya bakın! Gidip ambardan zeytin küplerinden birini buraya getirin!" diye haykırmış. Ve gemiciler, yirmi küpten birini ambardan çıkarmışlar.

Sitti Büdur küpün kapağını kaldırtmış ve bu kuş zeytinlerinin harika görünüşüne bayılmış ve "Yirmisini de satın almak istiyorum! Pazar fiyatlarına göre ne tutar acaba?" diye haykırmış. Kaptan "Abanoz Adaları'ndaki çarşıda sanıyorum ki bu zeytinler, küpü yüz dirheme satılıyor!" yanıtını vermiş. Sitti Büdur mabeyincilerine "Kaptana her bir küp için bin dirhem ödeyin!" demiş. Sonra da "Tacirin ülkesine döndüğünde, zeytinlerinin bedelini böylece ödersin!" diye eklemiş. Ve zeytin küplerini taşıyan hamallar kendisini izlerken, oradan uzaklaşmış.

1 *Kapari*: Gebreotu (Â.Ş.O.)

Sitti Büdur'un saraya ulaşınca ilk yaptığı iş, dostu Hayatü'n-Nüfus'un yanına girerek zeytinler hakkında bilgi vermek olmuş. Ve verilen buyruklara göre küpler, haremden içeri sokulunca, Büdur ve Hayatü'n-Nüfus, sabırsızlığın sınırında, pekmez kaynatmaya yarayan leğen büyüklüğünde tavaların en büyüğünü getirtmiş; ve köle kadınlara ilk küpü dikkatle kaldırıp tüm içeriğini çekirdekli zeytinler ile ekşi kapari doldurulmuşları ayırmaya yarayacak bir şekilde tavaya dökmelerini buyurmuş.

İşlem sırasında zeytinlerin altın külçeleri ve tozlarıyla karıştırılmış bulunduğunu görünce Büdur ile dostu büyük bir şaşkınlığa düşmüşler! Bu şaşkınlıkta, zeytinlerin bu şekilde karıştırılmasından dolayı bozulması olasılığının doğurduğu düş kırıklığının da payı varmış. Bunun üzerine Büdur başka tavalar da getirtmiş ve tüm küpleri birbiri ardından yirmincisine değin boşalttırmış. Ama köleler yirmincisini boşaltınca, dibinde Kamerü'z-Zaman'ın adı ve dökülmüş zeytinler arasında tılsımın parıldadığı görülünce Büdur bir haykırış koparmış; yüzü sapsarı, Hayatü'n-Nüfus'un kucağına düşmüş! Çünkü içdonunun ipek uçkuruna bağlı akiği tanımış! Hayatü'n-Nüfus'un bakımıyla Sitti Büdur baygınlıktan kurtulunca, tılsımlı akiği eline almış ve mutluluk hıçkırıkları kopararak dudaklarına götürmüş; sonra kılık değiştirmiş olduğu köleler tarafından anlaşılmasın diye, hepsini oradan uzaklaştırmış; ve dostuna "İşte, değerli sevgilim, tapındığım kocamdan beni ayıran tılsım budur! Ama, artık bunu bulduğuma göre, dönüşü ikimizi de mutlu kılacak olan Kamerü'z-Zaman'ı da yeniden bulacağımızı düşünüyorum" demiş.

Ve hemen geminin kaptanını çağırtmış; o da gelip iki elinin arasında yere kapanarak saygı duruşunda bulunmuş ve kendisinden sorulacak şeyi beklemiş. Bunun üzerine Büdur, ona "Ey kaptan, bu zeytin küplerinin sahibinin ülkesinde ne iş gördüğünü bana söyleyebilir misin? diye sormuş. O da "Bahçıvan yardımcısıdır, gemiyi kaçırmasaydı, bu zeytinleri getirip burada satacaktı herhalde!" yanıtını vermiş. Büdur "Pekâlâ, bil ki, ey kaptan, en iyilerinin içi doldurulmuş bulunanlar olduğunu anladığım zeytinleri tadarken, bu işi yapanın benim eski aşçımdan başkası olamayacağını düşündüm; çünkü doldurulmuş zeytine bu denli mayhoş ve aynı zamanda bu denli yumuşak çeşniyi vermeyi sade-

ce o bilir. Ve bu alçak aşçı, mutfaktaki aşçı yamağını biraz sert ve ölçüsüz kucaklayıp berelemesinden dolayı kendisini cezalandıracağımdan korkarak bir gün kaçıp gitti. Şimdi senden hemen yelken açıp mümkün olduğunca süratli bana, narin yapılı yardımcısının berelenmesine neden olan bu bahçıvan yardımcısını getirmeni istiyorum. Emirlerimin yerine getirilmesinde büyük bir gayret gösterirsen, seni akıl almaz şekilde ödüllendiririm; yoksa, bu ülkeye gelmene bir daha izin vermem! Ve yanılır da gelirsen, tüm adamlarınla birlikte seni öldürtürüm!

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Tüm adamlarınla birlikte seni öldürtürüm!" demiş.

Bu sözleri duyunca, kaptan işitip itaat ettiğini bildirmekten başka bir cevap verememiş; her ne kadar bu zorunlu yola çıkışın gemideki yüklere zarar verebileceğini düşünmüşse de, dönüşlerinde bununla ilgili zararın şah tarafından giderilebileceğini düşünerek hemen yelken açıp yola koyulmuş. Ve Tanrı öylesine mutlu bir yolculuk yapmak nasip etmiş ki, birkaç gün içinde inançsızların ülkesine ulaşmışlar ve tayfalarının en güçlülerinin yardımıyla karaya çıkmışlar, kaptan yanındakilerle birlikte Kamerü'z-Zaman'ın oturmakta olduğu bahçeye ulaşıp kapısını çalmış.

O anda Kamerü'z-Zaman, günlük işini bitirerek kederli bir halde oturmuş, gözleri yaş dolu ayrılık üzerine şiirler okuyormuş. Ama kapının çalındığını duyunca, ayağa kalkmış ve "Kim o?" diye sormuş. Kaptan hüzün dolu bir sesle "Tanrı'nın bir fukarası!" diye yanıt vermiş. Arapça söylenmiş bu yardım dilenen sözleri işitince, Kamerü'z-Zaman yüreğinin acıyla dolduğunu duyumsamış; ve kapıyı açmış. Ama kendisini hemen yakalayıp sımsıkı bağlamışlar; bahçe de, ilk kez olduğu gibi yirmi küpün sıralandığını gören ve çabucak bunları taşımaya kalkışan gemicilerle dolmuş. Sonra hepsi birden gemiye dönmüşler ve hemen yelken açmışlar.

Bunun üzerine kaptan, yöresinde tayfalarıyla Kamerü'z-Zaman'a yaklaşmış ve ona "Ah! Şahın mutfağında çocukları zede-

leyen o densiz sensin demek! Gemiye ulaşınca, seni aynı işlemle cezalandıracağımız kazığı göreceksin; ama o sırada hırslarını yenemeyen kimi delikanlılar tarafından şişlenmeyi yeğlersen, o da senin bileceğin iştir!" demiş. Ve ona bakarken göz kırpan gemicileri kendisine göstermiş; çünkü bunlar onu dişlerine uygun bir kısmet gibi görüyorlarmış.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, geminin bordasına çıkıp bağlarından kurtulalı beri hiç sesini çıkarmamış ve kendini bahtın gidişine bırakmışken artık böylesine bir suç yüklenmesi karşısında dayanamayıp "Tanrı'ya sığınırım sizin elinizden! Ve de Peygamberden yardım dilerim! Ey kaptan, bu tarzda konuşmaya utanmıyor musun?" diye haykırmış. Kaptan da "Tanrı'nın kutsaması Peygamberinin ve kullarının üzerine olsun! Ama çocuğa saldıran da sensin pekâlâ!" demiş.

Bu sözleri duyan Kamerü'z-Zaman, yeniden "Tanrı'ya sığınırım!" diye haykırmış; kaptan da "Tanrı hepimizi korusun! Kötülüklere karşı ona sığınırız!" diye yanıt vermiş. Kamerü'z-Zaman da "Tanrı'nın barış ve duası üzerine olası Peygamber üzerine yemin ederim ki, yüklediğimiz suçlarla hiçbir ilişkim yok ve ben bu Abanoz Adaları'na ve şahın sarayına ömrümde bir kez bile ayak basmadım! Peygambere dua edin, ey iyi yürekli kişiler!" demiş. Bunu duyunca âdet olduğu üzere hepsi birden "Tanrı'nın kutsaması onun üzerine olsun!" diye dua etmişler.

Ama kaptan, yeniden "Demek ki sen hiç aşçılık yapmadın ve de yaşamında hiçbir çocuğa zarar vermedin, öyle mi?" diye sormuş. Kamerü'z-Zaman, nefretin son kertesinde, yere tükürmüş ve ona "Tanrı'ya sığınırım! Bana ne istersen, onu yap, artık bu konuda sana söyleyecek başka lafım yok!" demiş. Ve ondan sonra da tek bir söz söylemek istememiş. Bunun üzerine kaptan da "Benim işim seni şaha teslim etmekle bitecektir. Masumsan eğer elinden geldiğince bunu kanıtla ve kurtul!" diye yanıt vermiş.

Durum böyle sürüp giderken, gemi Abanoz Adaları'na selametle ulaşmış; ve kaptan hemen karaya çıkarak Kamerü'z-Zaman'ı saraya götürmüş ve şahın yanına girme isteminde bulunmuş. Zaten beklendiklerinden, onları hemen taht salonuna almışlar.

Sitti Büdur, kendi adına ve Kamerü'z-Zaman adına, durumu kurtarmak için, özellikle bir kadın için oldukça akıllıca bir düzen uygulamış.

Ve de kaptanın birlikte getirdiği kişiye bakan Büdur, hemen onun sevgilisi Kamerü'z-Zaman olduğunu anlamış; yüzü iyice solmuş, âdeta safran gibi olmuş. Herkes onun bu durumunu çocuğun zedeleme konusundaki hiddetine bağlamış. Hiç konuşmadan ona uzun uzadıya bakmış; Kamerü'z-Zaman da, eskimiş bahçıvan giysisi altında, şaşkınlığın sınırına ulaşarak titremekte imiş. Ve de onun, uğrunda bunca gözyaşı döktüğü, bunca eziyet ve üzüntü duyduğu ve kötü işlem gördüğü kimse olduğundan kuşkulanmaktan çok uzakmış.

Sitti Büdur sonunda kendini toparlayabilmiş ve kaptana dönerek ona "Bağlılığının bedeli olarak, zeytin için ödediğim para sende kalsın!" demiş. Kaptan da yeri öperek ona "Ya bu kez birlikte getirdiğim öteki yirmi zeytin küpü ne olacak?" deyince, Büdur "Eğer yanında yirmi küp daha varsa, onları bana yolla! Bin altın dinar alacaksın!" demiş ve onun ayrılmasına izin vermiş.

Sonra gözlerini yere eğmiş bulunan Kamerü'z-Zaman'a dönmüş ve mabeyincilere "Bu genç adamı alın, hamama götürün..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Bu genç adamı alın, hamama götürün! Sonra onu görkemli bir şekilde giyindirin! Ve yarın sabah Divan'ın ilk toplantısında benim yanıma getirin!" demiş.

Sitti Büdur'a gelince, gidip dostu Hayatü'n-Nüfus'u bulmuş ve ona "Kuzucağızım, sevgilimiz döndü! Allah rızası için, onun uğruna hayranlık uyandıracak bir düzen hazırladım. Bu düzen, birbirimizi tanımanın sonucu, onu bahçıvan iken, ara vermeden, birdenbire şah oluvermenin şaşkınlığına uğramaması için düşünülmüştür. Ve bu düzen, öylesine ince tertiplenmiştir ki, eğitilmek isteyenler için iğneyle gözün iç köşesine yazılsa yeridir!" demiş. Hayatü'n-Nüfus da öyle sevinmiş ki, kendini Sitti Büdur'un kollarına atmış; ikisi birden, o gece, yüreklerinin sev-

gilisini olanca tazeliğiyle kabule hazırlanmak için pek taşkınlık yapmamışlar.

Ertesi sabah, Divan'ın toplandığı sırada, görkemli biçimde giydirilmiş Kamerü'z-Zaman huzura getirilmiş. Hamam da yüzüne tüm parıltısını vermiş bulunuyormuş; bedenine tam oturmuş olan hafif giysiler, boyuna ince ve kalçalarına kabarık bir güzellik veriyormuş. Oradaki tüm emirler, ülkenin ileri gelenleri ve mabeyinciler, şahın vezire "Bu genç adama hizmet etsinler diye yüz köle ver ve hazineden, şimdi kendisine vereceğim payeye uygun düşecek maaşı bağlat!" buyruğunu verdiğini duyunca hiç şaşırmamışlar. Ve Büdur, ona, vezir unvanı vererek Kamerü'z-Zaman'ı vezirleri arasına katmış; ayrıca emrine hizmetçiler vermiş; dolu sandıklar ve dolaplar dışında atlar, katırlar ve develer bağışlamış. Sonra Divan'dan çekilmiş.

Ertesi gün, Sitti Büdur, her zamanki gibi Abanoz Adaları Hükümdarı unvanı altında, yeni vezirini huzuruna çağırtmış; büyük veziri görevinden bağışlayarak Kamerü'z-Zaman'a büyük vezir unvanını vermiş. Kamerü'z-Zaman da hemen Divan'a katılmış ve Divan'ı yönetmiş.

Bununla birlikte, Divan toplandığı zaman, Kamerü'z-Zaman derin derin düşünmüş ve kendi kendine "Bu genç şahın bana herkesin önünde gösterdiği dostluk ve onurun elbette bir nedeni vardır! Ama bu neden nedir? Gemiciler beni buraya ve şahın aşçısı iken bir çocuğa saldırdığım töhmetiyle getirdiler. Şah da, beni cezalandıracağı yerde, hamama gönderdi, bana görev verdi ve de nimetlere boğdu. Ey Kamerü'z-Zaman, böylesine garip bir olayın ardında ne olabilir acaba?" diyormuş.

Böylece epeyce bir süre düşündükten sonra "Vallahi! Nedenini buldum ve de şeytansı bir tertip bu! Kuşkusuz, bu şah, çok genç ve de çok yakışıklı! Beni gençlere düşkün biri sanıyor olmalı! Bana bunca dostluğu ancak bu nedenle gösterebilir! Ama, Vallahi! Bu gibi işlere alet olamam ben! Ve de onun düzenini ortaya çıkaracağım; eğer böyle bir görevi benden ya da kendisinden umuyorsa, bana verdiği her şeyi kendisine geri çevirecek ve büyük vezir görevinden ayrılacak, kendi bahçeme döneceğim!" diye haykırmış.

Ve Kamerü'z-Zaman hemen gidip şahı bulmuş ve ona "Ey bahtıgüzel şah, gerçekte köleni ancak sakalı ağarmış yaşlı say-

gın kişilere tanınabilecek onur ve ilgiyle donattın; bense, birçok genç çocuk arasında herhangi bir gençten başkası değilim. Eğer bütün bunların bilinmeyen bir nedeni yoksa, tüm mucizeler içinde en inanılmaz mucizedir!" demiş.

Bu sözleri duyan Sitti Büdur gülmüş ve baygın gözlerle Kamerü'z-Zaman'a bakmış ve ona "Doğrudur, benim yakışıklı vezirim! Bütün bunların bir nedeni var. O da benim yüreğimde senin güzelliğinin birdenbire tutuşturduğu dostluktur. Çünkü, aslında, ben senin bunca ince ve bunca sakin olan yüzünün rengine baştan aşağı tutuldum!" demiş. Ama Kamerü'z-Zaman "Allah şahın ömrünü uzatsın! Ama kölenin sevdiği bir eşi var ve garip bir serüven onu kendisinden uzaklaştıralı beri uğrunda ağlayıp duruyor. Bundan dolayı ey şah, kölen kendisine tanıdığın bunca görevleri size iade ederek senden yolculuğa çıkmak için izin istiyor!" demiş.

Ama Sitti Büdur genç adamın elini tutmuş ve ona "Ey benim değerli vezirim, otur hele! Yolculuktan ve ayrılmaktan söz etmenin nedeni nedir? Sen burada gözlerin için yanıp tutuşan ve bu tahtta seninle birlikte hükmetmek için her şeyi vermeye hazır olanın yanında kal! Çünkü bil ki, ben de, eski şahın bana gösterdiği sevecenlik dolayısıyla ve de kendimce hakkında gösterdiğim incelik nedeniyle şah atandım. Sen de artık bu çağda geçerli olan güzel olmanın hukukça öncelliğini tanıyan âdetlerimize uy, ey son derece kibar genç; ve ince zevkli şairlerimizden birinin çok doğru olan şu sözlerini unutma...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ve ince zevkli şairlerimizden birinin çok doğru olan şu sözlerini de unutma:

> Çağımız, Tanrı'nın dostu İbrahim'in atası, saygın Lut'un yaşadığı narin çağları hatırlatıyor.
> Yaşlı Lut'un güllerin soluduğu genç bir yüzü çevreleyen tuz beyazı bir sakalı vardı; meleklerin ziyarete geldiği ateşli kentinde, onları konukladı ve karşılığında kızlarını halka sundu.

Gökler onu kızgın karısının belasından, kadını soğuk ve yaşamsız bir tuza dönüştürerek kurtardı!
Gerçekte; şimdiki tatlı çağın da küçüklere ve zevki incelere[1] ait olduğunu sana söyleyeyim!"

Kamerü'z-Zaman bu dizeleri duyunca ve anlamlarını kavrayınca, son kertede şaşırmış ve yanakları bir alev gibi kızarmış ve "Ey şah, kölen, alışık olmadığı bu şeylerden ötürü zevk noksanı bulunduğunu sana itiraf eder. Ve de dahası, yaşını başını almış bir hamalın sırtının kaldırabileceği ağırlık ve yükü taşıyamayacak kadar küçüğüm!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Sitti Büdur, pek çok gülmüş; sonra da Kamerü'z-Zaman'a "Gerçekten, ey hoş çocuk, senin bu ürkekliğinden hiçbir şey anlamıyorum! Bak sana, ister küçük ol ister büyük, bu konuda ne diyeceğim: Eğer hâlâ küçüksen ve sorumluluk yaşına ulaşmamışsan, sana kimsenin sitem etmeye hakkı olamaz; çünkü hiç kimse küçüklerin üzerinde durulmaya değmez davranışlarını ayıplamaz ya da onlara sert ve kızgın bir gözle bakmaz; ama sorumlu bir yaşta isen, ki konuşmandan böyle olduğunu sanıyorum, o zaman, kararsız olmana ya da ürkmene neden yok; çünkü bedenini istediğin gibi kullanmakta özgürsün ve yeğlediğin şekilde onu kullanabilirsin; ve de insanın yazılı bahtının ötesinde başına hiçbir şey gelmez! Özellikle asıl benim ürkmem gerektiğini bir düşünsene! Çünkü yaşça ben senden daha küçüğüm; ama ben şairin şu üstün duyarlı dizelerini uygulamak istiyorum:

Çocuk bana bakarken, zebbim kıpırdadı; bunu görünce: "Ne müthiş!" diye bağırdı; ben de ona "Böyle olarak tanınır!" dedim.
"Bana, onun yiğitliğini ve dayanıklılığını göster!" diye cevap verdi. Ama ben ona "Bu yasal olmaz" dedim. O ise "Fikrimce pekâlâ yasaldır! Haydi elini çabuk tut!" dedi.
O zaman, sırf itaat etmiş olmak için ve nezaket icabı onun dediğini yaptım.

1 "Zevki incelere" ibaresi, Powys Mathers'in çevirisinden esinlenerek eklenmiştir (Ā.Ş.O.)

Kamerü'z-Zaman bu dizeleri ve bu sözleri işitince, yüzünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve başını eğerek, Sitti Büdur'a "Ey şöhretli şah, senin sarayında pek çok genç kadın ve genç köle ve de çok güzel bakireler var; ve böylelerine bu zamanda hiçbir şah sahip değildir! Sadece beni elde etmek için mi bütün bunları terk ediyorsun? Tüm dileklerini yerine getirmek ya da merakını gidermek veya denemelerini kışkırtmak için bunları kullanmanın elverişli olduğunu bilmiyor musun?" demiş.

Ama Sitti Büdur gözlerini yarı kapayarak gülmüş ve ondan yana bakarak "Benim güzel vezirim, söylediklerin kadar hiçbir şey doğru olamaz! Ama zevk arzuyu değiştirir, duygularımız incelir ve şekil değiştirirse ve de mizacımız doğrultu değiştirirse, yapılacak ne kalır ki? Evet, bize yapacak ne kalır ki? Ama hiçbir yere ulaşmayacak bu tartışmayı bir yana bırakalım? Bu konuda en değerli şairlerimiz ne demiştir, ona bakalım! Onların dizelerinden işte birkaçı:

Biri şöyle demiştir:

> İşte meyveciler çarşısındaki iştah açan tablalar! Bir yanda, hurma dalıyla bezenmiş tablalarda esmer kışlı ve cana yakın incirler. Oh! Seçkin bir yere konmuş şu büyük tablaya bak! İşte Mısır incirinin meyveleri! Mısır incirinin pembe kışlı meyveleri!

Bir ikinci kişi şöyle demiştir:

> Genç kıza sor: Neden küçük memeler sertleşir ve de meyvesi olgunlaşır; tatlı karpuzlara ve narlara, ekşi limonları yeğlerler?

Bir başkası da şöyle demiştir:

> Ey benim tek güzelliğim, ey genç çocuk, aşkın inancımdır! O, benim için, tüm inançlar arasında yeğlenen bir dindir! Senin uğrunda kadınları yüzüstü bıraktığımı gören dostlarım, beni hiç anlamadan bu çekinmemi keşişliğe ve dindarlığa soyunmama yordular!

Bir diğeri de şöyle demiştir:

> Ey esmer memeli Zeyneb, ey saç örgüleri ustaca boyanmış Hint, siz benim uzun süredir neden ortadan kaybolduğumu bilemezsiniz!
> Ben, genellikle genç kızların yanaklarında görülen gülleri; hiç de genç kızların yanaklarında bulmadım ve Zeyneb, ama dostumun ayva tüylü kıçında buldum.
> İşte bunun içindir ki ey Hint, sen boyalı saçlarınla ve sen Zeyneb, ustura tuttuğun ön bahçenle ya da ayva tüyü görülmeyen ve de pütürden arınmış dümdüz arka yanınla beni çekmeyi hiç beceremiyorsunuz!

Bir başkası da demiştir ki:

> Bu genç alageyiği, tüyü çıkmadığı için, düpedüz bir kadınla kıyaslamaktan sakın! Böylesine bir şeye inanmak ve bunu söylemek için vicdansız olmak gerek! Fark vardır pekâlâ!
> Gerçekte, bir kadına yaklaşım yaparken, bunu ön kesimden yaparsın; ve seni yüzünden öper! Ama genç alageyik, yanına yaklaşınca o biçim önünde eğilir, düşünsene! Ve toprağı kucaklar! Fark vardır pekâlâ!

Bir başkası da demiştir ki:

> Şirin çocuk, sen benim kölemdin ve belli bir niyetle, verimsiz saldırılara hizmet etmen için seni özgür bıraktım. Zira sen hiç değilse, böğründe yumurtalarla kuluçkaya yatmazsın!
> Benim için gerçekten, geniş kalçalı erdemli bir kadına yaklaşmak ne korkunç şeydir; saldırır saldırmaz, ülkenin barındıramayacağı kadar çocuk verir bana!

Bir başkası da demiştir ki:

> Eşim bana o kadar çok anlamlı göz kırpmalarla baktı ve o kadar esneklikle kalçalarını kıvırdı ki, çoktandır boşladı-

ğım yatağa sürüklenmeye razı oldum. Ama kendine çektiği değerli yavruyu uyandırmakta başarı sağlayamadı!
Bunu görünce, kızarak, bana "Eğer onu, hemen görevini görmek üzere sertleştiremez ve içeri daldıramazsan, yarın kendini boynuzlanmış görürsen, şaşma!" dedi.

Bir başkası da şöyle demiştir:

Genellikle, Tanrı'dan lütuf ve hayır kollar kaldırılarak dilenir! Kadınlarsa bambaşka şekilde! Âşığının lütuflarını sağlamak için, bacaklarını ve kalçalarını kaldırırlar! Bu davranış onların derinliklerine doğru yol gösterdiği için kuşkusuz çok övülmeye değer!

Son olarak bir diğeri de şunu söylemiştir:

Kadınlar bazen ne kadar saftırlar! Bir art yanları olduğunu düşünerek gerektiğinde bunu, benzeşim yoluyla, bize sunabileceklerini düşünürler! Onlardan birine ne denli yanıldığını kanıtladım!
Bu genç kadın, gerçekte, olabildiğince nitelikli tatlı bir ferçle beni bulmaya geldi. Ama ona "Bu tarzda iş göremem!" dedim.
Bana "Evet, biliyorum; bu çağda eski tarz terk edildi! Ama hiç önemi yok! İşin farkındayım!" dedi. Ardını dönüp bakışlarıma denizin uçurumu kadar derin bir delik sundu!
Ona "Gerçekten sağ olasın, ey hanımım, çok teşekkür ederim sana! Konukseverliğin, görüyorum ki çok fazla! Saldırılarak alınmış bir kenttekinden bile müthiş açılmış bir gediğin bulunduğu bir yolda yitip gitmekten korkarım!" dedim.

Kamerü'z-Zaman, tüm bu dizeleri işitince, daima şah olarak algıladığı Sitti Büdur'un niyetleri hakkında kendini aldatmanın hiç de mümkün olmadığını anlamış ve daha fazla dayatmanın da ona hiçbir yararı olmayacağını görmüş ve sonra şairin sözünü ettiği bu yeni tarzın neye yaradığını öğrenmek merakına kapılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... şairin sözünü ettiği bu yeni tarzın neye yaradığını öğrenmek merakına kapılmış. Ve "Ey yüzyılın şahı, bu denli ısrar ettiğine göre, bana bu işi ikimiz birlikte ve sadece bir kez yerine getirmeyi vaat etmeni diliyorum. Ve buna rıza göstersem de, bu deneyden sonra sana eski tarza dönmenin çok daha uygun olduğunu kanıtlamış olmak içindir! Her durumda, bana, ilkin merhameti sonsuz olan Yüce Tanrı'nın affına sığınarak, bu eylemin tekrarlanmasının benden asla istenmeyeceğinin kesinlikle vaat edilmesini duymak istiyorum" demiş. Sitti Büdur da "Bunu sana kesinlikle vaat ediyorum! Ben de merhameti sonsuz olan Tanrı'dan, gerçek bilgeliğin ışığı altında bizi bağışlamasını ve hata işlemenin karanlığından ışığa çıkarmasını diliyorum!" demiş; sonra da "Ama gerçekten şöyle söyleyen şaire hak vermiş olmak için bir kez de olsa bunu denemek gerek:

> Herkes, dostum, bizi bilmediğimiz şeylerden dolayı itham ediyor, düşündükleri tüm kötülükleri bize yüklüyorlar.
> Gel dostum! Düşmanlarımıza hak vermiş görünmek için yeterince cömert davranalım! Madem ki bizden falan konuda kuşkulanıyorlar; onu bir kez yerine getirelim! İstersen, sonradan pişman oluruz! Gel yumuşak başlı dost, bizi itham edenleri vicdan yüklerinden kurtarmak için bana yardım et!"

Ve bunu söyleyerek ayağa kalkmış, onu halılar üzerine serilmiş geniş yatağa doğru sürüklemiş; emir kendini savunmak için biraz çabalamış ve iç çekerek "Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur! Her şey onun iradesiyle olur!" diyerek başını olumsuz biçimde sallamış. Ve sabırsız Sitti Büdur çabuk davranması için onu sarsınca, ayağındaki geniş şalvarı, sonra da keten donunu çıkarmış ve birdenbire kendisini, genç şahın içine çektiği yatakta, onun yanında ve kollarında yatarken bulmuş. Şah ona "Göreceksin ki, melekler bile sana böylesi bir gece bağışlayamaz!" demiş; sonra da

"Ah! Sarıl bana!" diye eklemiş ; ve iki bacağını onun kalçalarının üzerine atmış ve "Oh! Elini ver bana! Ve bacaklarımın arasına uzat da, uyuyan küçük çocuğu uyandır! Kim bilir ne zamandan beri uyuyor!" diye eklemiş. Kamerü'z-Zaman, yine de biraz kendine güvensiz "Cesaret edemem!" demiş. Şah "Ben sana yardım edeyim!" demiş ve elini tutup bacaklarının arasına götürmüş.

O zaman Kamerü'z-Zaman, şahın bacaklarının arasına bu dokunuşun çok zevkli ve tereyağına dokunuştan daha yumuşak ve ipekten de tatlı olduğunu duyumsamış. Ve bu onun çok hoşuna gitmiş ve onun, kendi başına, daha yukarılarını ve daha aşağılarını keşfetmeye yöneltmiş; sonunda eli son derecede hareketli ve gerçekten Tanrı'nın lütfu olan bir kubbeye rastlamış. Ama orayı burayı kurcalayarak epeyce aradığı halde bir minareye rastlamamış! Bunun üzerine kendi kendine "Ya Allah! Hikmetinden sual olunmaz! Minaresiz nasıl bir kubbe olabilir?" diye düşünmüş. Sonra yine kendi kendine "Anlaşılan bu şah, ne tam kadın ne de tam erkek! Beyaz ırktan bir hünsa olsa gerek! Bu da pek ilginç değil!" demiş. Ve de şaha "Ey şah, bilmiyorum nasıl oluyor ama, çocuğu bulamıyorum!" demiş.

Bu sözleri işiten Sitti Büdur öylesine gülmüş ki, neredeyse düşüp bayılıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

Sitti Büdur öylesine gülmüş ki, neredeyse düşüp bayılacakmış. Sonra ansızın ciddileşmiş, yeniden eski tatlı ve büyüleyici sesiyle, Kamerü'z-Zaman'a "Ey benim sevgili kocacığım, birlikte geçen o güzel geceleri ne çabuk unuttun!" demiş. Ve hemen hızla ayağa kalkmış ve üzerinde bulunan erkek giysilerini ve sarığı çıkararak omuzlarına dağılmış saçlarıyla çırılçıplak kalmış.

Bunu gören Kamerü'z-Zaman, karısı El-Buhur ve El-Kusur Hükümdarı Gayyur Şah'ın kızı Büdur'u tanımış; onu tekrar tekrar kucaklamış ve sardıkça sarmış, sonra ikisi birlikte, sevinçten ağlayarak yatağın üzerinde öpüşlere boğulmuşlar. Ve Sitti Büdur binlercesi arasında ona şu şiirleri okumuş:

İşte sevgilim karşımda! Uyumlu bedeni olan bir rakkastır o! Bükülgen ve narin ayağını ileri atarken bak ona!
İşte! Sanma ki ayakları üzerindeki müthiş ağırlıktan sızlanır, aslında bir deve kadar ağır olsa da!
İşte benim sevgilim! Yoluna halı olsun diye yanaklarımın çiçeklerini seriyorum, ey mutluluğum! Ve ayağının kaldırdığı toz, gözlerim için şifa veren merhem oluşturur!
Ey Arabistan'ın kızları, şafağın sevgilimin yüzü üzerinde raks ettiğini gördüm! Onun büyüleyici yanlarını ve tatlılığını nasıl unutabilirim?

Bunu izleyerek, Sultan Büdur, Kamerü'z-Zaman'a, başından sonuna kadar geçirdiği serüveni anlatmış; o da sevgilisine kendi serüvenini aktarmış; ama bir yandan da ona sitemler ederek "Bu gece bana yaptığın şey gerçekten müthişti!" demiş. Sonra, gün doğuncaya kadar çabalarını kalçalar ve kollar arasında yeniden sürdürmüşler.

O zaman Sultan Büdur, Hayatü'n-Nüfus'un babası Şah Armanus ile yeniden buluşmuş ve ona gerçek öyküsünü anlatmış ve kızı Hayatü'n-Nüfus'un tıpkı önceleri olduğu gibi hâlâ bakire olduğunu açıklamış.

Abanoz Adaları'nın hükümdarı Şah Armanus, Şah Gayyur'un kızı Sitti Büdur'un bu sözlerini işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşırcasına şaşırmış; ve bu harika öykünün seçkin parşömenler üzerine altın harflerle yazılmasını buyurmuş. Sonra Kamerü'z-Zaman'a dönerek, ona "Ey Şehriman Şah'ın oğlu, henüz hiçbir sarsıntıyla zedelenmemiş ve bakire olan kızım Hayatü'n-Nüfus'u ikinci eşin olarak kabul edip benim aileme katılmak ister misin?" diye sormuş. Kamerü'z-Zaman da "İlkin, kendisine saygı ve sevgiyle bağlı olduğum eşim Sitti Büdur'a sormam gerek!" diye yanıt vermiş. Sonra Sultan Büdur'a dönerek, ona "İkinci eş olarak Hayatü'n-Nüfus ile evlenmek için senin rızanı alabilir miyim?" Büdur "Tabii ki! Zaten, ben, senin dönüşünü kutlamak için bir armağan olarak onu saklamıştım! Ona tüm nezaketi ve konukseverliğinden dolayı o denli borçluyum ki, kendimi ikinci derece bir eş saymakla mutlu olabilirim!" demiş.

Bunun üzerine Kamerü'z-Zaman, Şah Armanus'a dönerek, ona "Eşim Sitti Büdur, bana, derhal rızasını bildirdi ve gerekirse, Hayatü'n-Nüfus'a cariyelik etmekten mutlu olacağını söyledi!" demiş.

Bu sözleri duyan Şah Armanus, sevincin sınırına dayanırcasına sevinmiş ve koşulların gereği hemen gidip adalet dağıttığı tahtına oturmuş ve vezirlerini, emirlerini, mabeyincilerini ve ülkesinin ileri gelenlerini toplayarak Kamerü'z-Zaman ile eşi Sitti Büdur'un öykülerini baştan sona kadar anlatmış. Sonra onlara, Hayatü'n-Nüfus'u Kamerü'z-Zaman'a ikinci eş olarak verme tasarısını aktarmış ve bu durum dolayısıyla, eşi Büdur sultan yerine onu Abanoz Adası şahlığına getirdiğini bildirmiş. Hepsi önünde yeri öperek, ona "Kamerü'z-Zaman, daha önce bu tahtta hükmetmiş Sitti Büdur'un eşi olduğuna göre onu şahımız olarak mutlulukla kabul ediyoruz ve onun sadık kulları olmakla sevinç duyacağımızı bildiriyoruz" demişler.

Bu sözleri işitince, Şah Armanus çırpınmanın sınırına dayanırcasına sevinçten çırpınmış ve hemen kadıları, tanıkları ve ilgili öteki kişileri çağırtmış ve Kamerü'z-Zaman ile Hayatü'n-Nüfus'un evlilik sözleşmesini yazdırmış. Bu olay, birçok harika şenliğe ve büyük coşkunluklara neden olmuş ve fakirlerle bahtsızlar için binlerce hayvan kurban edilmiş ve de halka bahşişler ve tüm orduya ulufeler dağıtılmış. Böylece ülkede, Kamerü'z-Zaman ile iki eşi, Büdur ve Hayatü'n-Nüfus'a uzun yaşam ve mutluluk dileğinde bulunmayan kimse kalmamış.

Ve Kamerü'z-Zaman, kendi bakımından, gerek tüm ülke halkına, gerekse mutlu ettiği iki eşine karşı adaletle davranmış; çünkü her biriyle iki günde bir sırayla birer gece geçiriyormuş. Sitti Büdur ile Hayatü'n-Nüfus'a gelince, ikisi birlikte büyük bir uyum içinde yaşıyorlar; gecelerini kocalarına verseler de, gündüzlerini birbirine bağışlıyorlarmış.

Bunu izleyerek, Kamerü'z-Zaman, babası Şah Şehriman'a, kendisine bütün bu mutlu olayları bildirmek üzere ulaklar göndermiş, ve Müslüman halkını kıyıma uğratarak deniz kıyısındaki bir kenti ele geçiren kâfirler üzerine bir sefer açıp orayı ele geçirdikten sonra gelip kendisini ziyaret etmeyi kararlaştırdığını bildirmiş.

Bu durum dolayısıyla Sultan Büdur ve Sultan Hayatü'n-Nüfus Kamerü'z-Zaman'dan hamile kalmışlar ve her biri kocasına ay gibi güzel birer erkek evlat vermişler. Ve günleri tamamlanıncaya kadar tam bir mutluluk içinde yaşamışlar. Ve Kamerü'z-Zaman ile Sitti Büdur'un olağanüstü öyküsü işte böyleymiş.

Ve Şehrazad, gülerek susmuş.

Her zaman bembeyaz yanaklı olan Dünyazad, özellikle bu öykünün sonunda, son kertede kızarmış ve gözleri zevkten, meraktan ve de şaşkınlıktan irileşmiş ve sonunda yüzünü iki eliyle örtmüşse de, parmaklarının arasından bakmayı sürdürmüş.

Şehrazad da bir yandan sesini ayarlamaya çalışırken, öte yandan kaynatılarak elde edilmiş kuru üzüm suyundan soğuk bir bardak içerek dudaklarını ıslatıyormuş. Dünyazad el çırpıp "Ablacığım bu harika öykünün bu kadar çabuk bitmesi ne yazık! Bu türden bir öyküyü senin ağzından ilk kez işitiyorum! Ve neden böyle kızardığımı bilemiyorum!" diye haykırmış.

Şehrazad da, şerbetinden bir yudum içtikten sonra, göz ucuyla kız kardeşine gülerek, ona Benli'nin[1] Öyküsü'*nü işitince bakalım ne olacak? Ama onu sana, ancak* Nimet ile Na'mâ'nın Zarif Öyküsü'nü[2] *anlattıktan sonra aktaracağım!" demiş.*

Bu sözleri duyan Dünyazad sevinç ve heyecandan sıçramış ve "Ablacığım, lütfen bana isimlerini duyar duymaz sonsuz bir sevgiyle bağlandığım Nimet ile Na'mâ'nın öyküsünü anlatmadan önce, kimdir şu Benli, anlatır mısın?" diye haykırmış.

Şehrazad da "Ama, sevgili kardeşim, Benli, bir delikanlının adıdır!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine, baştan aşağı büyük bir merakla dinlediği Sitti Büdur öyküsünün daha ilk sözcüklerini duyunca kederi dağılmış

1 *Benli:* Mardrus'te Ben ya da Benli anlamında "Grain-de Beaute" olarak geçen öykünün kahramanı, Selâmi Münir Yurdatap'ın çevirisinde "Benli Alaaddin" olarak geçiyor; biz, Powys Mathers gibi Arapça özgün adını, yani Alaaddin ebu Şâmât adını kullandık (Â.Ş.O.)

2 Mardrus ve onu İngilizceye çeviren Powys Mathers, öykünün kahramanlarını "Bel-Heureux", "Belle-Heureuse" ve "Happy Handsome", "Happy Fair" şeklinde alıp öyküyü "Mutlu Güzel Delikanlı ile Mutlu Güzel Kızın Öyküsü" olarak çevirmişler. Biz Arapça özgün adlarıyla "Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü" şeklinde çevirdik. Nitekim Yurdatap çevirisinde de bu başlık kullanılmış (Â.Ş.O.)

olan Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bu Büdur öyküsü, sana itiraf etmek zorundayım ki, beni büyüledi ve çok eğlendirdi; dahası, bende, Büdur'un nesir ve şiir halinde sözünü ettiği yeni tarz sevişmenin ne olduğunu anlama merakı uyandırdı. Eğer bu yeni tarz bize vaat ettiğin öykülerde de benim bilmediğim başkaca ayrıntılarla açıklanıyorsa, hemen bunları anlatmaya başlayabilirsin!" demiş.

Ama anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve önceki gecelerde olduğu gibi susmuş.

Şah Şehriyar da içinden "Vallahi! Şimdiye kadar bana biraz karanlık ve karmaşık gelen bu yeni tarzın başka ayrıntılarını işitmeden onu öldürtmeyeceğim!" demiş.

Ama iki yüz otuz yedinci gece olunca...

Dünyazad "Ey Şehrazad, kardeşim, lütfen öyküye başla!" diye haykırmış. Şehrazad da kız kardeşine gülmüş, sonra başını Şehriyar'a çevirmiş ve şu öyküyü anlatmış:

Nimet ile Na'mâ'nın Öyküsü

Anlatırlar ki, ama ancak Tanrı doğrusunu bilir, Kûfe kentinde, bir zamanlar, o kentin en zenginlerinden ve en saygınlarından Rebi[1] adında biri yaşarmış.

Evliliğinin ilk yılında, gülerek dünyaya gelen güzel bir oğlan çocuğunun doğumuyla tacir Rebi evinin üzerine Yüce Tanrı'nın kutsamasının indiğini duyumsamış. Bu nedenle çocuğun adını Nimet koymuş.

Oğlunun doğumundan yedi gün sonra, tacir Rebi, karısına bir hizmetçi almak üzere esir pazarına gitmiş. Çarşının orta yerine gelince, satışa çıkarılmış kadınlara ve genç oğlanlara baştan aşağı bir göz atmış ve gözü bir yerde toplu duran köleler içinde yüzü hoş görünüşlü ve uyuyan bir kız çocuğunu geniş bir kuşakla sırtına bağlamış bir esire görmüş.

Tacir Rebi, onu görünce "Allah kerimdir!" demiş ve simsara doğru ilerleyerek, ona "Küçük kızıyla birlikte şu köleye ne istiyorsun?" diye sormuş. Simsar da "Ne fazla, ne eksik elli dinar!" diye yanıt vermiş. Rebi de "Aldım gitti! Sözleşmeyi yaz ve paranı al!" demiş. Bu işlemler tamamlandıktan sonra, o saatte, tacir Rebi, genç kadına yavaşça "Beni izle, kızım!" demiş. Ve onu alıp evine götürmüş.

Karısı, Rebi'nin bir köle ile geldiğini görünce, ona "Ey amcamın oğlu, neden gerçekten gereksiz olan bu harcamayı yaptın; çünkü ben, lohusa yatağımdan henüz kalkmama karşın eskisi gibi evin işlerini görebilirdim!" demiş. Tacir Rebi de cana yakın bir konuşmayla "Ey amcamın kızı, bu esireyi, sırtında taşıdığı

1 *Rebi*: "Bahar". Mardrus ve Mathers de aynı anlamda "Printemps" ve "Spring" olarak çevirmişler (Â.Ş.O.)

kız çocuğu dolayısıyla satın aldım, onu oğlumuz Nimet ile birlikte büyütelim diye! Çünkü onun yüzüne bakarak, büyüyünce tüm Irak, İran ve Arabistan'da eşi bulunmayan bir güzelliğe sahip olacağını düşündüğümü bil!" diyerek yanıtlamış.

Bunun üzerine Rebi'nin eşi başını çevirerek esireye bakmış ve ona iyiliksever bir tavırla "Senin adın ne?" diye sormuş. Kadın da "Bana Tevfik[1] derler, ey hanımım!" diye cevap vermiş. Tacirin eşi bu addan çok hoşnut olmuş ve "Allah için sana yaraşıyor! Ya kızının adı ne?" demiş. O da "Saad!"[2] diye yanıt vermiş. Bunu duyan Rebi'nin karısı neşenin sınırlarına ulaşmış olarak "İnşallah öyle olur! Ve Tanrı, senin gelişinle, seni satın alanların refah ve mutluluğunu sürdürür, ey uğurlu yüzlü kadın!" demiş.

Bunun ardından, kocası Rebi'ye dönmüş ve ona "Madem ki satın aldığı kölelere istediği adı vermek efendileri için âdet olmuştur, sen küçük kıza ne ad vermek istersin?" diye sormuş. Rebi de "Sen ne istersin!" diye yanıt vermiş. Kadın "Ona Na'mâ[3] adını verelim!" cevabını vermiş.

Böylece çocuk, Na'mâ adıyla anılır olmuş ve Nimet ile birlikte, hemen hemen aynı seviyede tutularak yetiştirilmiş. Ve ikisi birlikte her gün güzellikleri artarak büyümüşler; ve Nimet, esir kızı "Kız kardeşim!" diye çağırmış; kız da ona "Kardeşim!" diye seslenmiş.

Nimet beş yaşına girince, sünnet şenliğinin yapılması düşünülmüş. Bunun için değerli merasime gereken tüm güzellikleri sağlamak üzre dua ve sağlık üzerine olası Peygamberin doğum gününün kutlandığı gün beklenmiş. Ve merasimle Nimet'in sünneti yapılmış ve çocuk ağlamak şöyle dursun, yapılan işten hoşlanmış ve tatlı tatlı gülmüş. Bunun üzerine, tacir Rebi'nin ve karısının tanıdığı tüm ana ve babalardan, dostlardan, kalabalık ve görkemli bir mevkip oluşmuş; sonra sancaklar ve çalgılar başta olmak üzere Kûfe'nin bütün sokaklarından geçilmiş; Nimet de, kabartma derilerle zengin şekilde koşumlandırılmış bir katır üzerinde kurulan tahtırevanda oturmuş; yanında da ipek bir mendille ona serinlik veren Na'mâ bulunuyormuş. Tahtırevanın

1 *Tevfik:* Uygun, yatkın. Mardrus, *Prospérité* (Refah) diye çevirmiş.(Â.Ş.O.)
2 *Saad:* Mutluluk (Â.Ş.O.)
3 *Na'mâ:* İnsanı refaha kavuşturan şey (Â.Ş.O.)

gerisinden "Lu-lu-lu" sesleriyle havayı büyüleyen dostlar, komşular ve çocuklar onu izliyormuş. O sırada saygın Rebi, son kertede mutlu, önem kazanmış ve yumuşak başlı katırı dizgininden çekerek götürüyormuş.

Yeniden eve dönülünce, çağrılılar ayrılmadan önce art arda gelip tacir Rebi'yi tebrik ederek "Tanrı'nın kutsaması üzerine olsun! Sana gönül sevinciyle dolu uzun bir yaşam dileriz!" demişler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Gönül sevinciyle dolu uzun bir yaşam dileriz!" demişler. Sonra yıllar mutluluk içinde akıp gitmiş ve iki çocuk on iki yaşına ulaşmışlar.

Bunun üzerine Rebi, Na'mâ ile evcilik oynayan oğlu Nimet'i gidip görmüş ve onu bir kenara çekerek "İşte çocuğum, Allah'ın lütfuyla on iki yaşına eriştin! Bugünden sonra, Na'mâ'yı kız kardeş olarak çağırma, çünkü Na'mâ'nın, her ne kadar onu seninle aynı beşikte büyütüp kızımız gibi davrandıksa da, kölemiz Tevfik'in kızı olduğunu sana söylemenin zamanı geldi. Bundan böyle, onun yüzünü peçeyle örtmesi gerek; çünkü geçen hafta annen bana Na'mâ'nın evlenme çağına ulaştığını söyledi. Şimdi ona bizim için sadık bir köle olacak bir koca bulma gayretine düşecektir!" demiş.

Bu sözleri duyan Nimet, babasına "Artık Na'mâ, benim kız kardeşim olmadığına göre, onu ben eş olarak almak istiyorum!" demiş. Rebi "Bunun için annenin izni gerek!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Nimet gidip annesini bulmuş, elini öpüp alnına götürmüş; sonra ona "Kölemiz Tevfik'in kızı Na'mâ'yı gizli eşim[1] olarak almak istiyorum!" demiş. Nimet'in annesi de, ona "Na'mâ senindir çocuğum! Çünkü baban onu senin için satın aldı" demiş.

Ve hemen Rebi'nin oğlu Nimet, eski kız kardeşini bulmaya gitmiş ve elinden tutarak ona meseleyi açıklamış; kızı sevmiş, kız da onu sevmiş; ve hemen o akşam mutlu eşler olarak birlikte yatmışlar.

1 *Gizli eş:* Burada "cariye" anlamında (Â.Ş.O.)

Sonra, bu durum hiç kesilmeksizin, ikisi birlikte mutluluğun sınırına ulaşarak beş mutlu yıl yaşamışlar. Ve de tüm Kûfe kentinde, Rebi'nin oğlunun genç karısından daha güzel, daha tatlı ve daha hoş bir genç kadın yokmuş. Ve dahası onun kadar bilgili ve alçakgönüllü[1] kimse de yokmuş. Gerçekten, Na'mâ, tüm boş zamanlarını Kur'an okumaya ve bilimleri öğrenmeye, Kûfi ve öteki harflerle güzel yazı yazmaya, edebiyat ve şiire, telli ve vurmalı sazlar çalmaya ayırmış imiş. Ve şarkı söyleme sanatında öylesine usta olmuş ki, on beş ayrı türdeki makam üzerine şarkı söyleyebilir ve bir şarkının sözlerinin bir tek satırı verilse, bundan, saatlerce, hatta bütün gece izlenecek bollukta, uyum ve güzellikten yana hayranlık verici nitelikte söz üretebilirmiş.

Nimet ile güzel esiresi Na'mâ sıcak saatlerde, bahçelerindeki havuzun kenarındaki mermerler üzerinde, suyun ve taşın verdiği serinliğin zevki içlerine sızarak otururlarmış. Orada yumuşak ve hoş karpuzlar, bademler, fındıklar; kavrulmuş, tuzlu diğer kuruyemişler ve başkaca hoşa giden şeyler yerlermiş. Arada bir gülleri koklamak en güzel şiirleri okumak için yiyip içmeyi kesiyorlarmış.

Ve işte o zaman Nimet, cariyesinden, kendisine, saz çalıp şarkı söylemesini rica ediyor, Na'mâ da sazını eline alarak kimsenin benzerini sağlayamayacağı güzellikte mızrap vuruyormuş. Ve ikisi birlikte karşılıklı olarak, binlercesi arasında şunların da bulunduğu dizeler okuyorlarmış:

> — Çiçekler ve kuşlar yağıyor, genç kız! Haydi rüzgârla birlikte pembe kubbeli sıcacık Bağdat'a gidelim!
>
> — Hayır, emirim! Altın hurmaların ışıltısı altında yine burada kalalım! Ve ellerimiz ensemizde kenetli, zevkli düşlere dalalım!
>
> — Gel genç kız! Yeşil yapraklar üzerine elmaslar yağıyor ve dalların bükülüşü mavilikler üzerinde güzel görünümler veriyor! Ayağa kalk ey yeğnilik sultanı! Ağlayan küçük damlaları saçlarından silkele!
>
> — Hayır, emirim! Oracıkta otur ve başını dizlerime yasla! Çiçek açmış göğsümün giysilerimden taşan kokusuyla sarhoş ol! Sonra *Ya Leyl* çeken tatlı rüzgârı dinle!

1 "Alçakgönüllü" sözcüğü Powys Mathers çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

Bir başka kez, iki genç, sadece tefin yol göstermesiyle şu dizeleri okumuşlar:

> — Ben yeğni bir rakkase gibi mutlu ve yeğniyim! Ey flavtalar üzerindeki dudaklar, titreyişlerinizi kesin! Parmakların altındaki sazlar, hurmaların şarkılarını duymak için durun biraz!
> Tıpkı genç kızlar gibi ayakta salınıyor hurmalar; saydam gece içinde yavaşça mırıldanıyorlar; ve uyumlu saçlarının burgacı musikişinas rüzgâra cevap veriyor. Ah! Mutlu ve yeğniyim ben, tıpkı yeğni bir rakkase gibi!
> — Saflıkla örülmüş, koku saçan eşim! Sesinin notalarını duyan taşlar ayağa kalkıp raksediyor ve uyumlu bir bina inşa etmek için yanına geliyorlar. Aşkın güzelliğini yaratan Tanrı, saflıkla örülmüş, koku saçan eşim, bize mutluluk sunuyor!
> — Ey gözümün karası, ben senin için göz kapaklarımı billur çubuklarla mavileştiriyor ve ellerini karılmış kınaya batırıyorum! Böylece parmaklarım iğde ağacının meyvelerine benziyor ya da senin daha çok hoşuna gidecekse, ince hurmalara! Sonra, narin günlükle göğüslerimi, karnımı ve tüm bedenimi kokulandırıyorum, tenim ağzının içinde tatlı tatlı erisin diye! Ey gözümün karası!

Ve Rebi'nin oğlu ve Tevfik'in kızı gecelerini ve gündüzlerini böylesi bir tatlılık ve gizlilik içinde geçiriyorlarmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... tatlılık ve gizlilik içinde geçiriyorlarmış.

Ama ne yazık ki Tanrı'nın eliyle bir insanın alnına yazılı olan şey, insan eliyle silinemez! Ve yaratılanlar kanatları olsa bile, bahtlarından kaçıp kurtulamazlar!

İşte bu yüzden, Nimet ve Na'mâ bir süre için bahtın kötülüklerine uğramışlar. Fakat yine de yaratılışlarındaki kutsanmışlık, onları kurtuluşu olmaz sanılan felaketlerden kurtarmış.

Gerçekten, Kûfe kentini halife adına yöneten vali, tacir Rebi'nin oğlunun eşi Na'mâ'nın güzelliğini işitmiş ve içinden "Güzelliği ve şarkı söylemekteki becerisi bana bunca övülen Na'mâ'yı kaçırmanın bir yolunu bulmam gerek! Efendim Emir Abdülmelik ibni Mervan'a görkemli bir armağan olur!" demiş.

Ve sonunda bir gün Kûfe Valisi tasarısını uygulamaya karar vermiş; ve bu maksatla, işi genç esireleri toplamak ve yetiştirmek olan çok kurnaz bir yaşlı kadını yanına çağırtmış.

Ve ona "Senden tacir Rebi'nin evine gitmeni ve oğlunun esiresi Na'mâ adlı genç kızla tanışmanı istiyorum. Onun çok güzel olduğunu ve şarkı söylemekte eşi bulunmadığını söylüyorlar! Ve şu ya da bu yoldan, onu buraya, benim yanıma getirmen gerek! Çünkü onu armağan olarak Halife Abdülmelik'e göndereceğim!" demiş. Yaşlı kadın da "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş ve hemen bu maksatla hazırlanmaya gitmiş.

Ertesi sabah, erken saatte, bir aba giyinmiş, boynuna binlerce taneli büyük bir tespih asmış, beline bir asma kapağı takmış, eline de bir koltuk değneği alarak yorgun adımlarla tacir Rebi'nin evine doğrulmuş; arada bir durarak iç ezikliğiyle soluklanıyor ve "Tanrı'ya şükürler olsun! Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Tanrı yücedir!" diyormuş. Ve tüm yıl boyunca sesini gelip geçene duyurarak Rebi'nin evine gelinceye kadar, böyle davranmaktan geri kalmamış. "Allah kerimdir! Ey hayır sahipleri, ey iyiliksever kişiler!" diyerek kapıyı çalmış.

Kapıyı, Rebi'nin emektar hizmetkârı, saygın bir yaşlı kişi olan kapıcı gelip açmış. Sofu yaşlı kadını görmüş ve onu inceleyerek yüzünde dindarlığına dair bir iz görememiş! Aksine, kendisine kaçamak bir bakış fırlattığını gördüğü yaşlı kadından hiç hoşlanmamış. Ve kapıcı bu bakışta, bir kem göz bularak içinden "Sol elimin beş parmağı sağ gözüne, sağ elimin beş parmağı sol gözüne olsun!" diye söylenmiş. Sonra da, yüksek sesle, ona "Ne istiyorsun, ey yaşlı hala?" diye sormuş. O da "Ben tek kaygısı ibadet etmek olan yaşlı bir kadınım! Na'mâz saatinin yaklaştığını anlayarak bu mübarek günde ibadetimi yerine getirmek üzere içeri girmek isterdim!" diye yanıt vermiş. İyi yürekli kapıcı ona karşı çıkarak sert bir sesle "Yürü bakalım! Burası ne bir camidir ne de bir mescit! Tacir Rebi'nin ve oğlu Nimet'in evidir!" demiş. Yaşlı

kadın "Bunu pekâlâ biliyorum! Ama Rebi'nin ve oğlu Nimet'in evinden daha kutsanmış başkaca bir yer var mıdır acaba? Bil ki, ey kuru yüzlü kapıcı! Ben, Şam'da, Emirü'l-Müminin sarayınca bilinen bir kadınım. Oradan kutsal yerleri gezip görmek ve saygı duyulan yerlerde ibadet etmek için ayrıldım!" diye yanıtlamış. Ama kapıcı "Senin sofu biri olduğunu biliyorum, ama bu, içeri girmen için bir neden değil! Haydi yürü, yoluna git!" demiş. Ama yaşlı kadın diretmiş ve o kadar uzun zaman orada kalmış ki, sesinin gürültüsü Nimet'in kulaklarına kadar gelmiş; ve çıkıp bu ağız dalaşının nedenini anlamak istemiş; yaşlı kadının kapıcıya "Benim koşullarımdaki bir kadının, emirlerin ve yüce kişilerin en kapalı kapıları bile kendisine her zaman ardına kadar açıkken, sen nasıl oluyor da Rebi'nin ve oğlu Nimet'in evine girmesini önlüyorsun?" diyormuş.

Bu sözleri duyan Nimet, âdeti üzere gülmüş ve yaşlı kadına içeri girmesini rica etmiş. Bunun üzerine yaşlı kadın onu izlemiş ve onunla birlikte Na'mâ'nın dairesine girmiş. En duygulu sesiyle onu selamlamış ve bir bakışla fark ettiği güzelliğiyle şaşkına düşmüş.

Na'mâ, yaşlı kadının içeri girdiğini görünce, hemen ayağa kalkmış ve selamını saygıyla iade etmiş ve "Gelişin bize hayır getirsin, ey iyi yürekli anneciğim! Buyur dinlen!" demiş. Ama kadın "Neredeyse ezan okunacak, kızım. İzin ver de namazımı kılayım" demiş. Ve hemen Kâbe doğrultusunda dönüp dizleri üzerine oturarak beklemiş. Ve orada, öylece, hiç kıpırdamaksızın akşama kadar kalmış; bunca ciddi bir görev içinde bulunduğundan ötürü onu kimse rahatsız etmemiş. Ve zaten o da, o kadar kendinden geçerek ibadet ediyormuş ki, yöresinde ki olup bitene dikkat etmiyormuş.

Sonunda, Na'mâ biraz yüreklenip utanarak sofu kadının yanına yaklaşmış, tatlı ve saygılı bir sesle "Anneciğim, hiç değilse bir saatçik dizlerini dinlendir!" demiş. Yaşlı kadın "Bu dünyada bedenini yormayan kişi, gelecekte temiz kişiler ile seçkinlere ayrılan dinlenmeden ümidini kessin!" diye yanıt vermiş. Bundan son derece etkilenmiş olan Na'mâ "Lütfen, ey annemiz, varlığınla soframızı onurlandır, bizimle ekmek ve tuz paylaşmayı kabul et!" demiş. Kadın da "Ben oruca niyetliyim kızım. Niyetimi

bozamam. Sen benimle artık ilgilenme, kocanın yanına git. Sizler, genç ve güzel kişilersiniz; yiyin, için, mutlu olun!..

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:

"Sizler, genç ve güzelsiniz; yiyin, için, mutlu olun!" demiş.

Bunun üzerine Na'mâ gidip kocasını bulmuş ve ona "Efendim, senden bu yaşlı azizenin, bundan böyle bizim evimize yerleşmesini sağlamanı rica ediyorum. Böylece nurlu yüzü evimizi aydınlatır!" demiş. Nimet de ona "Merak etme! Ben zaten ona çoktan bir oda hazırlatarak temiz yataklar ve çarşaflar serdirdim; bir ibrik ile bir de leğen koydurttum. Kimse onu rahatsız etmez!" demiş.

Yaşlı kadına gelince, bütün geceyi ibadetle ve yüksek sesle Kur'an okuyarak geçirmiş. Sonra gün doğarken, ayağa kalkmış ve gidip Nimet'i ve dostunu bularak, onlara "Sizlerden izin almaya geldim. Allah sizi korusun!" demiş. Ama Na'mâ, ona "Ey anamız, nasıl için sızlamadan bizi bırakıyorsun? Oysa biz senin varlığınla evimizin kutsandığını görerek sevinmiştik ve de rahatsız edilmeksizin ibadetini yerine getirmen için evimizin en iyi odasını sana ayırmıştık!" demiş. Yaşlı kadın da "Allah ikinizi de korusun ve lütuf ve hayrını üzerinizden eksik etmesin! Müslümanlara özgü merhametin yüreğinizde seçkin bir yer tutmuş bulunduğunu anladığımdan beri, konukseverliğinize sığınmakla mutlu oldum. Sizden sadece, o kuru ve nahoş yüzlü kapıcınıza, döndüğümde benim içeri girmemi engellememesini tembih etmenizi rica ediyorum! Şimdi gidip Kûfe'nin kutsal yerlerini ziyaret edeceğim ve oralarda dua ederken, Allah'a sizi ödüllendirmesi için yalvaracağım; sonra dönüp gelir sizin konukseverliğinizden yararlanırım!" diye yanıtlamış. Sonra ikisi de ellerini alıp öperek alınlarına götürürlerken onları terk etmiş.

Ah! Zavallı Na'mâ, eğer sen bu zift suratlı yaşlı kadının evine ne maksatla girdiğini ve senin mutluluğuna ve huzuruna karşı aklından geçirdiği kara tasarıları bir bilseydin! Ama hangi yaratık gizli olanı görüp geleceğin tüllerini kaldırabilir?

Alçak yaşlı kadın evden çıkıp doğruca valinin konağına yollanmış; ve hemen huzura varmış. Onu gören vali "Ne yaptın bakalım? Ey örümcek ağlarının toparlayıcısı! Ey kurnaz ve yüce düzenbaz!" diye sormuş. Yaşlı kadın da ona "Ne yapmamı beklerdin ey efendim; ben ki sadece senin çırağınım ve bakışlarının korumasındayım. Anlatayım: Gidip Rebi'nin oğlunun esiresi Na'mâ kızı gördüm! Üreten kadınlardan hiç böylesine güzellik doğmamıştır!" demiş. Vali "Ya Allah!" diye haykırmış. Yaşlı kadın "Âdeta zevkle yoğrulmuş. Saf tatlılıkların ve sihirlerin akıp duran bir ırmağı gibi!" diye sözünü sürdürmüş. Vali "Ey gözlerim! Ey atıp duran yüreğim!" diye haykırmış. Yaşlı kadın yeniden söze başlayıp "Ya çınlayan bir kubbedeki su sesinden daha taze olan sesinin tınısını duysan ne dersin acaba? Ya karaca gibi ürkek gözlerini, alçakgönüllü bakışlarını görseydin hele!" demiş. Vali "Hayranlık göstermekten başka bir şey yapamazdım. Çünkü, yeniden söylüyorum, onu, halife efendimize göndermek için istiyorum! Bir an önce başar şu işi!" diye haykırmış. Kadın da "Bunun için senden tastamam bir aylık bir süre istiyorum" demiş. Vali de "Bu süreyi sana tanıdım. Ama kesinlikle sonuç almalısın! O zaman benden yana seni doyuracak bir cömertlik göreceksin! İşte, başlangıç olarak benim iyi niyetimin pey akçesi, bin dinar sana!" demiş.

Yaşlı kadın da bin dinarı kemerine sıkıştırıp o günden tezi yok, düzenli biçimde Nimet ile Na'mâ'yı evlerinde ziyaret etmiş ve onların nazarında gün geçtikçe daha büyük saygınlık kazanmış ve onlardan ilgi görmüş.

Bu durum böylece sürüp gitmiş, sonunda yaşlı kadın evin vazgeçilmez bir danışmanı olmuş. Ve bir gün Na'mâ'ya "Kızım, üretkenlik henüz senin genç kalçalarını ziyaret etmemiş. Benimle birlikte gelip saygın çilekeşlerin, Allah'ın sevgilisi şeyhlerin, azizlerin ve Yüce Tanrı'yla ilişki halindeki valilerin hayırlı dualarını sağlamak ister misin? Bu valileri, kızım, ben tanırım ve onların mucizelerini ve Tanrı adına olmayacak şeyler yapmalarını sağlayan büyük güçleri olduğunu biliyorum. Körleri ve sakatları iyi ederler, ölüyü diriltirler, havada yüzerler, su üzerinde yürürler. Kadınların döllenmesine gelince Tanrı'nın onlara sağladığı ayrıcalıkların en önemsizidir bu! Ve sen bu sonucu sadece onla-

rın giysilerinin eteğini tutmakla ya da tespih tanelerini öperek elde edeceksin!" demiş.

Yaşlı kadının bu sözlerini duyunca, Na'mâ, ruhunda döllenme arzusunun kıpırdadığını duyumsamış ve yaşlı kadına "Efendim Nimet'den dışarı çıkma izni istemem gerek! Onun dönüşünü bekleyelim!" demiş. Ama yaşlı kadın "Sadece kaynanana haber ver, bu yeter!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kadın Nimet'in annesi olan kaynanasını görmeye gitmiş ve ona "Senden, ey efendim, Allah rızası için, gidip Tanrı dostu valiyi bu azize hatunla birlikte görmeye gitmek ve kendisinden kutsal mekânında kutsanma sağlamak için izin rica ediyorum! Sana kocam Nimet eve dönmeden geri geleceğime söz veriyorum!" demiş. Bunu duyan Rebi'nin karısı "Kızım, kocanın gelip de seni bulamaması halinde duyacağı üzüntüyü düşün! O zaman bana 'Benim iznim olmadan nasıl oldu da evden çıkıp gitti? İlk kez böyle bir şey oluyor' demez mi?" diye cevap vermiş.

O anda, yaşlı kadın araya girmiş ve Nimet'in annesine "Vallahi! Kutsal yerlerde ivedi bir tur yapacağız, hatta onu oturtup dinlendirtmeyeceğim bile ve gecikmeden geri getireceğim!" demiş. Bunu duyan Nimet'in annesi, içini çekerek istenene razı olmuş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Na'mâ'yı alıp doğruca sarayın bahçesinde tenha bir köşke götürmüş; onu bir süre orada yalnız bırakmış ve koşarak kızın geldiğini valiye haber vermiş; o da hemen köşke gelmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

Vali hemen köşke gelmiş ve gördüğü güzellik karşısında gözleri kamaşmış, eşikte kalakalmış.

Na'mâ bu tanımadığı adamın içeri girmek üzere olduğunu görünce, hemen yüzünü örtmüş ve birden hıçkırıklar koparark ağlamış; ve gözleriyle oradan bir çıkış yolu aramış. Ama nafile!

Bunun üzerine, artık yaşlı kadın da görünmez olduğundan, Na'mâ, alçak kadının ihanetine uğradığını anlamış; ve iyi yürekli

kapıcının bu sofu kadının sahtecilikle dolu gözleri konusunda söylemiş olduğu sözleri anımsamış.

Valiye gelince, Na'mâ'nın gözlerinin önünde duran kişi olduğundan emin olunca kapıyı kapayarak oradan uzaklaşmış ve hemen buyruklar vermiş, Halife Abdülmelik ibni Mervan'a bir mektup yazmış, mektubu ve genç kadını, muhafızlarının başına teslim etmiş ve hemen Şam'a doğru yola çıkılmasını buyurmuş.

Bunun üzerine muhafızlarının başı Na'mâ'yı zorla alıp hızlı bir hecin devesine bindirmiş; kendisi de aynı devenin üzerinde yer alarak birkaç köle ile birlikte çabucak Şam yoluna koyulmuş.

Na'mâ'ya gelince, tüm yol boyunca, başını örtüsüne gizlemiş ve yol almalara, sarsılmalara, durmalara ve yeniden yola koyulmalara ilgisiz, sessizce hıçkırıp durmuş. Ve muhafızların başı onun ağzından ne tek bir söz ne de bir işaret almış; bu böylece Şam'a ulaşıncaya kadar sürmüş. Oraya ulaşınca, gecikmeksizin Emirü'l-Müminin'in sarayına doğrulmuş ve mektup ile köleyi başmabeyinciye teslim etmiş, buna dair belgeyi alarak Kûfe'ye geri dönmüş.

Ertesi gün, halife hareme girmiş; eşine ve kız kardeşine yeni esirenin geldiğini, onlara "Kûfe valisi armağan olarak bana genç bir cariye göndermiş bulunuyor; bana mektubunda, benim için satın aldığı bu esirenin, esir tacirleri tarafından ülkesinden kaçırılan bir şah kızı olduğunu yazıyor" diyerek bildirmiş. Karısı da ona "Tanrı sevincini ve lütuflarını arttırsın!" diyerek cevap vermiş.

Bunun üzerine adı Sitti Dahiye olan halifenin kız kardeşi, genç kızın bulunduğu daire hakkında bilgi edinmiş ve hemen gidip onu görmüş. Kızı ikiye katlanmış, yüzü güneşten yanmış ve gözyaşları içinde ve hemen hemen bilincini yitirmiş bir halde bulmuş.

Bunu görünce, Sitti Dahiye, yüreği çok yufka olduğundan ona acımış ve genç kızın yanına yaklaşarak, ona "Niçin ağlıyorsun kardeşim? Bilmiyor musun ki, artık burada güven içindesin, yaşamın hoş ve kaygısız geçecek? Sen Emirü'l-Müminin'in sarayından daha iyi nereye düşebilirdin?" diye sormuş. Bu sözleri duyan Tevfik'in kızı, gözlerini şaşkınlıkla kaldırarak "Ama, ey hanımım, burası Emirü'l-Müminin'in sarayı olduğuna göre, öyleyse ben hangi kentteyim?" diye sormuş. Sitti Dahiye "Şam

kentinde. Nasıl! Bilmiyor muydun yoksa? Seni satan tacir, Halife Abdülmelik ibni Mervan adına alındığını sana söylemedi mi? Elbette ki, kardeşim, bundan böyle sen burada, benim erkek kardeşim olan Halife Abdülmelik ibni Mervan'ın malı olarak kalacaksın. Haydi gözyaşlarını kurut ve bana adını söyle!" demiş.

Bu sözleri söyler söylemez içeri halife girmiş; iyilik dolu bir gülümsemeyle Na'mâ'ya doğru ilerlemiş, yanına oturup ona "Yüzünün peçesini kaldır, ey genç kız!" demiş. Fakat Na'mâ, yüzünü açacak yerde, duyduğundan dehşete düşerek titreyen elleriyle sırtındaki giysiyi çenesine kadar çekmiş. Halife bu garip davranış üzerine öfkesine hâkim olup Sitti Dahiye'ye "Bu genç kızı ben sana emanet ediyorum; umarım ki birkaç gün içinde kendine alıştırır, yüreklendirir ve daha az mahcup hale getirirsin!" demiş. Sonra Na'mâ'ya bir bakış daha fırlatmış, sıkı sıkıya giyindiği giysiler yüzünden ancak ince bileklerinin bitişme yerini görebilmiş. Ama sadece bu görünüş bile onun kıza karşı büyük bir sevgi duymasına yetmiş. "Bu denli hayranlık verici dökümü olan bileklerin üstün bir güzelliğin parçası olmaması mümkün değil!" diye düşünmüş; ve çekilmiş.

Bunun üzerine, Sitti Dahiye, Na'mâ'yı alıp sarayın hamamına götürmüş ve yıkandıktan sonra onu çok güzel giysilere bürümüş ve saçlarını inciler ve değerli taşlarla süslemiş; ve günün geri kalan bölümünde de, onu kendine alıştırmak için arkadaşlık etmiş. Ama Na'mâ, halifenin kız kardeşinin kendisine gösterdiği ilgiden çok şaşırdığı halde, gözyaşlarını kesememiş ve kederlenmesinin nedenini de açıklamak istememiş. Çünkü kendi kendine bunun asla bahtını değiştirmeyeceğini söylüyormuş. Dolayısıyla acısının yoğunluğunu kendi içine sindirmiş ve gece gündüz kendini yiyip bitirmeyi sürdürmüş. Öyle ki pek az bir zaman sonunda hasta düşmüş; ve Şam'ın en ünlü hekimlerinin bilgilerini onda denemelerinden sonra, sonuç alınamayınca sağlık durumundan ümit kesmişler.

Rebi'nin oğlu Nimet'e gelince, onun durumu da söyleymiş; Akşama doğru evine dönmüş ve âdeti üzere divana uzanmış ve "Ey Na'mâ!" diye seslenmiş. Ama, ilk kez, kimse ona yanıt vermemiş. O zaman hızla ayağa kalkmış ve ikinci kez haykırmış "Ey Na'mâ!" diyerek. Ama hiçbir yanıt gelmemiş. Kimseler de

yanına girmemiş. Çünkü bütün köleler saklanmış bulunuyor ve içlerinden hiçbiri kıpırdamaya cesaret edemiyormuş. Bunun üzerine Nimet annesinin dairesine doğru yollanmış ve çabucak içeri girmiş; annesini, elini yüzüne dayamış, kederler içinde düşüncelere dalarak yitip gitmiş bir halde bulmuş. Bunu görünce, tedirginliği daha da artmış ve korku içinde annesine "Na'mâ nerede?" diye sormuş.

Ama, Rebi'nin karısı, yanıt olarak sadece gözyaşlarına boğulmuş ve sonra iç çekerek "Tanrı bizi korusun, çocuğum! Senin yokluğunda Na'mâ, gelip benden yaşlı kadınla birlikte çıkmak için izin istedi, güya mucizeler yaratan bir valiyi ziyaret etmek istiyorlarmış. Ve hâlâ dönmedi. Ah! Oğlum, bu yaşlı kadın evimize geldi geleli bir türlü yüreğim sakinleşmedi. Kapıcımız da, hepimizin yetiştiğini gören o sadık hizmetkâr da ona barışçıl bir gözle bakmadı! Bu ihtiyarın uzayıp giden dualarıyla ve hilekâr gözleriyle felaket getireceği önsezisi vardı bende!" demiş. Ama Nimet, annesinin sözünü keserek, ona "Na'mâ, kesin olarak ne zaman dışarı çıktı?" diye sormuş. Kadın da "Bu sabah, erkenden, sen çarşıya gitmek üzere evden çıktıktan hemen sonra!" diye yanıt vermiş. Nimet de "Anne, alışık olduğumuz yaşamı değiştirip kadınlara nasıl kullanacaklarını bilmedikleri ve üzüntüden başka bir şey getirmeyen özgürlükler tanımanın bize neye mal olduğunu görüyorsun değil mi? Ah! Anneciğim, niye Na'mâ'nın evden ayrılmasına izin verdin? Nerelerde avare dolaştığını, bir suya düşüp düşmediğini ya da devrilen bir minarenin altında kalıp kalmadığını kim bilir? Ama koşarak gidip valiyi göreceğim ve hemen araştırmalar yaptırması için onu zorlayacağım!" diye haykırmış.

Ve Nimet, kendinden geçercesine saraya koşmuş; vali, kentin en seçkin kişilerinden olan babası Rebi'nin hatırı için onu bekletmeden kabul etmiş. Nimet de, selam verip almanın zorunluluğunu bile düşünmeden, valiye "Bu sabahtan beri esirem, evimizde barındırdığımız yaşlı bir kadınla birlikte kayboldu. Buraya onu araştırmakta bana yardım etmeniz için ricaya geldim" demiş. Vali sesine ilgileniyormuş gibi bir eda vererek "Tabii ki, oğlum! Babanın hatırına sizin için yapamayacağım şey yoktur. Git, benim gönderdiğimi söyleyerek kollukçubaşını bul ve ona,

meseleni aç! Bu çok uyanık ve tecrübeli bir kişidir; hiç kuşkusuz birkaç gün geçmeden sana esireni bulur" demiş.

Bunun üzerine Nimet, kollukçubaşının yanına koşmuş ve ona "Evden kaybolan esiremin bulunması için vali beni sana yolladı" demiş. Bağdaş kurarak oturmakta olan kollukçubaşı, bir iki kez pufladıktan sonra "Kiminle çıkmış bu kız?" diye sormuş. Nimet "Görünüşü *şöyle şöyle* olan yaşlı bir kadınla! Bu yaşlı kadın sırtında bir aba taşıyor ve boynuna da binlerce tanesi olan bir tespih asmış bulunuyordu!" yanıtını vermiş. Kollukçubaşı da "Vallahi! Bana bu yaşlı kadının nerede bulunduğunu söylersen, hemen gidip esireyi ararım!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Nimet "Ama yaşlı kadının nerede olduğunu bilsem, ben kendim gider onu bulurdum!" diye yanıtlamış. Kollukçubaşı ayaklarının durumunu değiştirmiş, bu kez ayaklarını eski durumunun tersine bağdaştırarak oturmuş ve "Oğlum, gözle görülmeyen şeyleri bulmak ancak tüm güçleri kendinde toplayan Tanrı'ya özgüdür!" demiş. Bu sözleri duyan Nimet, son kertede hiddetlenerek "Peygamber üzerine ant içerim ki, meseleden sadece sen sorumlusun! Ben gerekirse, gider valiyi, hatta Emirü'l-Müminin'i görür ve senin bu davranışını anlatırım!" diye haykırmış. Ötekiyse "Sana nasıl uygun geliyorsa öyle davranırsın! Gizli şeyleri ortaya çıkarmak için büyücülük öğrenecek değilim, herhalde!" demiş.

Bunun üzerine Nimet, valinin yanına dönmüş ve ona "Kollukçubaşıyı gidip gördüm ve aramızda *şunlar şunlar* geçti" demiş. Vali de "Olamaz bu! Hey! Muhafızlar, gidip bana şu köpoğlunu bulup getirin!" demiş. Ve kollukçubaşı gelince, vali ona "Sana, Rebi'nin oğlu Nimet'in esiresini bulmak için en sıkı araştırmalar yapmanı emrediyorum! Atlılarını her yana yolla; sen de koş her yanı ara ve mutlaka onu bul!" demiş; bir yandan da hiçbir şey yapmak gerekmediğini ona göz kırparak anlatıyormuş. Sonra Nimet'e doğru dönmüş ve "Sana gelince oğlum, işin içinde ben olduğuma göre esireni bulunmuş bil! Ve şayet, olağanüstü bir durum olur da, çünkü her şey olabilir, esiren bulunmazsa, onun yerine, ben kendim, sana, sıkı göğüslü, kıçı taştan mikap[1] gibi oturmuş ve ağır, huriler gibi genç ve bakire

1 *Mikap:* Küb (Â.Ş.O.)

on cariye veririm! Ve kollukçubaşıyı da kendi hareminden, sana, gözüm kadar dokunulmadık, on genç cariye vermesi için zorlarım! Sen yeter ki içini ferah tut, çünkü bil ki talih senin için ne saklıyorsa, onu verecektir; ve öte yandan, Baht'ın sana vermek istemediği şeyi de asla elde edemezsin!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

"Bahtın sana vermek istemediği şeyi de asla elde edemezsin!" demiş.

Bunun üzerine Nimet validen izin istemiş ve bütün gece Na'mâ'yı aradıktan sonra ümidi kırık, evine dönmüş. Ertesi gün de ileri derecede bir kırıklık ve ateşle yatağa düşmüş. Hastalığı, vali tarafından düzenlenen araştırmalardan ümidini kestiği oranda, günden güne artmış. Başvurduğu tabipler ona "Derdinin karının geriye dönmesinden başka ilacı yoktur!" yanıtını vermişler.

Tam bu sırada, Kûfe kentine, tıpta, eczacılıkta, yıldızbiliminde ve kum falına bakmakta çok bilgili bir İranlı hekim, Rebi'nin kendisine gösterdiği büyük saygıyla onurlandıktan sonra Nimet'i görmeye gitmiş ve ona "Bana elini ver!" demiş. Ve bu eli bir süre avucunda tuttuktan sonra uzun bir süre de nabzını yoklamış; sonra gencin yüzüne dikkatle bakıp gülmüş; sonra tacir Rebi'ye dönerek, ona "Oğlunun rahatsızlığı yüreğinde yatıyor!" demiş. Rebi de ona "Vallahi! Doğru söylüyorsun, ey hekim!" diye yanıt vermiş. Hekim de "Ve bu dert çok sevilen bir varlığın yitirilmesinden kaynaklanıyor! İşte böyle olunca, ben şimdi size, gizli güçlerin yardımıyla, bu kişinin şimdi nerede ve nasıl bir yerde olduğunu söyleyeceğim!" diye sözünü sürdürmüş.

Ve bu sözleri söyleyip bitirince, İranlı yere oturmuş ve bir torbadan bir paket kum çıkarıp önüne saçmış; sonra kumların arasına beş beyaz çakıl ile üç siyah çakıl, iki çubuk, bir kaplan pençesi koymuş ve bunları ilkin belli bir düzende, sonra da ikinci bir düzende, en sonunda da bir başka düzende sıralamış; onlara, Acem dilinde birkaç sözcük fısıldayarak bakmış ve "Ey

beni dinleyen sizler, bilin ki, bu kişi şu anda Basra sarayında bulunuyor!" demiş. Sonra yeniden söze başlayarak "Yo, hayır! Şurada gördüğüm üç ırmak beni yanılttı. Bu kişi şu anda Şam'da büyük bir sarayda bulunuyor ve ey ünlü tacir, tıpkı şimdi senin oğlunun bulunduğu bitkinlik içinde!" demiş.

Bu sözleri duyan Rebi "Peki, bize ne yapmak düşer, ey saygın tabip? Lütfen, bizi aydınlat! O zaman Rebi'nin eli sıkı bir kişi olduğundan şikâyet edecek hiçbir nedenin olamayacaktır! Çünkü, Tanrı tanığım olsun ki, üç kişiye ömür boyunca yetecek bollukta ödüllendireceğim seni!" diye haykırmış. İranlı da "İkiniz de yüreğinizi serin tutun! Ve göz kapaklarınız rahatlasın ve gözlerinizi tedirginlik duymadan kapatsın. Çünkü bu iki genci birleştirme işini ben üzerime alacağım ve bu iş sizin düşünemeyeceğiniz kadar kolay olacak!" diye yanıt vermiş. Sonra, Rebi'ye hitap ederek "Cebinden dört bin dinar çıkar!" diye eklemiş. Ve Rebi, hemen dört bin dinarı İranlının önüne sermiş. İranlı da ona "Şimdi tüm harcamalara yetecek kadar paraya sahip olduğuma göre, oğlunu da yanıma alarak hemen Şam'a gitmek üzere yola çıkıyorum! Ve eğer Allah isterse, sevdiği kişiyle birlikte geri döneceğiz!" demiş. Sonra, uzanmış yatakta yatmakta olan delikanlıya dönerek, ona "Ey saygın Rebi'nin oğlu, adın ne senin?" diye sormuş. O da "Nimet!" diye yanıtlamış. İranlı "Pekâlâ Nimet, kalk bakalım ve ruhun bundan böyle tüm tedirginliklerden kurtulsun, çünkü bu andan başlayarak kendini cariyene kavuşmuş bil!" demiş. Nimet de hekimin olumlu etkisiyle birdenbire kıpırdamış, kalkıp yatakta oturmuş. Hekim de "Cesaretini topla ve yüreğini bütün tut! Tüm kaygılarını kafandan kov! Ye, iç ve uyu! Bir hafta içinde, bir kez kendini toparlayınca, gelip birlikte yola çıkmak üzere seni alacağım!" diye sözünü sürdürmüş. Ve Rebi ile Nimet'ten izin alarak kendisi de yola çıkmaya hazırlanmak üzere oradan ayrılmış.

Bunun üzerine Rebi, oğluna beş bin dinar daha vermiş ve ona zengin mallar, zengin renkli Kûfe ipeklileri yüklemek üzere develer, kendisi ve birlikte götüreceği kişiler için atlar satın almış. Sonra, hafta sonunda Nimet, bilginin öğütlerini tutmuş bulunduğundan kendini çok iyi bulduğu için, Rebi, oğlunun hiçbir uygunsuz durum olmaksızın Şam'a yolculuk yapabileceğine karar vermiş. Nimet, anasına, babasına, Tevfik'e ve yaşlı kapıcıya veda

etmiş; ve tüm ev halkının ellerini başına koyup iyi dileklerde bulunmasını kabullenip İranlı bilginle birlikte Kûfe'den ayrılmış.

O sıralarda Nimet, delikanlılığın en güzel çağına ulaşmış imiş; ve on yedi yaşı, hafif kızarmış yanaklarını ipeksi ayva tüyleri donatmış; bu da onun çekiciliğini daha baştan çıkarıcı kılıyor ve onu görenler hayranlıkla durup ona bakmaktan kendilerini alamıyorlarmış.

İranlı bilgin de, delikanlının büyüsünün zevkli etkisine çok geçmeden kendini kaptırmış; onu tüm ruhuyla sevmiş ve yolculukları boyunca tüm rahatlıklardan, sırf o yararlansın diye kendini esirgemiş. Ve onu mutlu görünce sonsuz sevinçlere kapılmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve onu mutlu görünce, sonsuz sevinçlere kapılmış.

Bu koşullar altında yolculuk hoş ve yorgunluk duyulmadan geçmiş ve böylece Şam'a gelinmiş.

İranlı bilgin Nimet ile birlikte büyük çarşıya gitmiş ve orada çabucak bir dükkân kiralamış; ve bu oldukça büyük dükkânı yeniletmiş. Sonra da zarif raflar yaptırmış; bunları kadifelerle kaplatmış ve üzerlerine değerli şişelerini, merhemlerini, belsemlerini, tozlarını, cam şişelerde saklanan şuruplarını, saf altın içinde saklanan ince tiryaklarını, içinde üç yüz güç bulunur bitki özsuyunun olgunlaştığı metalsi yansımaları olan Acem fayansından çömlekleri düzgün biçimde sıralamış; ve büyük şişeler arasına, imbik ve karni gibi damıtma gereçleri ve bir de altın usturlap koymuş.

Bunu izleyerek sırtına hekim esvabını, başına da sarığını yedi kez doladığı külahını geçirmiş; sonra da kendisine ilaç tertiplemek, havan dökmek, ilaç paketlemek ve kendi gözetimi altında reçeteleri kaleme almak üzere yardımcı olmasını düşündüğü Nimet'i giyindirmeyi tasarlamış ve bu maksatla onu da, kendi eliyle, mavi ipekten bir gömlek ve kaşmirden bir yelekle donatmış; önüne de aralarına altın teller sokularak örülmüş, kalçalarını saran pembe bir önlük takmış. Sonra da ona "Ey Nimet, şu andan

başlayarak bana baba demen gerekecek, ben de seni oğlum diye çağıracağım; yoksa Şam halkı aramızda senin de pekâlâ anlayacağın bir ilişki olduğunu sanır!" demiş. Nimet de "İşittim ve itaat ettim!" demiş.

İranlının hasta bakacağı dükkân açılır açılmaz, kentte oturanlar, her yandan, kalabalıklar oluştururcasına sökün etmiş; kimi derdini anlatıyor, kimi de sırf delikanlının güzelliğini seyre geliyormuş; ve hepsi de Nimet'in hekimle, kendilerinin bilmediği ve güzel yardımcının ağzından çok zevkli buldukları Acem diliyle konuşmalarını işitince aynı zamanda hem şaşıyor hem de büyüleniyorlarmış. Ama ziyaretçileri şaşkınlığın son sınırına ulaştıran asıl şey, İranlı hekimin hastalıklarını büyük bir ustalıkla ortaya çıkarmasıymış.

Gerçekten, tabip, kendisine başvuran hastanın gözünün beyazlarına bakıyor; sonra da eline büyük bir cam bardak veriyor ve ona "İşe" diyormuş. Hasta bardağa işiyor, Acem de şişeyi gözünün hizasında havaya kaldırarak inceliyor sonra da, "Senin şu ve şu derdin var!" diyormuş. Hasta da her zaman "Aman Allah'ım! Doğru!" diyormuş. Ve herkes kollarını havaya kaldırarak "Ya Allah! Ne büyük bir hekim! Daha önce böylesine bir şeyden söz edildiğini hiç duymamıştık! Nasıl oluyor da insanın sidiğine bakarak hastalığını teşhis edebiliyor?" diyorlarmış.

Böylece, İranlı hekimin birkaç günde, olağanüstü bilgisi yönünden, kentin ileri gelenleri ve zengin kimselerince tanınmasına ve bunca marifetinin halifenin ve kız kardeşi Sitti Dahiye'nin kulaklarına erişmesine şaşmamak gerekirmiş.

Ve günlerden bir gün, hekim dükkânın ortasında oturmuş, yanında bulunan ve elinde bir kalem tutan Nimet'e bir reçete yazdırırken, saygın bir hanım, üzerine değerli taşlar işlenmiş kırmızı deriden koşumlu bir eşeğe binmiş olarak gelip dükkânın kapısında durmuş ve eşeğin dizginini semerin üzerinde bulunan bakır bir halkadan geçirerek düğümledikten sonra bilgine bir işaret yaparak gelip eşekten inmesine yardım etmesini istemiş. Bilgin çabucak yerinden kalkarak kadının elini tutmuş ve eşekten inip dükkâna girmesine yardım etmiş; orada, Nimet belli belirsiz gülerek bir yastık getirirken, kendisinden oturmasını rica etmiş.

Bunun üzerine kadın, giysisinin altından içi idrar dolu bir şişe çıkararak hekime "Irak'ın Acem yakasından gelip Şam'da o şaşılası tedavileri yapan tabip, herhalde sensin değil mi, ey saygın şeyh?" diye sormuş. O da "Kölen, kendisidir!" diye yanıt vermiş. Kadın "Kimse Tanrı'dan başkasının kölesi değildir! Bil ki, ey bilimin ulu üstadı, bu şişenin içinde senin anlayacağın şey var, sahibesi de henüz bir bakire olmasına karşın efendimiz Emirü'l-Müminin'in gözdesidir. Buradaki tabipler onun saraya ulaştığından beri çektiği rahatsızlığın nedenini bulamadılar. Efendimizin kız kardeşi Sitti Dahiye de beni, bilemediğimiz nedeni bulman için bu şişeyle sana yolladı" demiş.

Bu sözleri duyan hekim "Ey hanımım, ilaçların ölçülerini saptamak ve hangi saatlerde içileceğinin tanımlanmasını yapabilmek için, hastanın adını bana söylemen gerek!" demiş. Kadın da "Adı Na'mâ'dır!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine hekim eline bir kâğıt parçası alarak bazıları kırmızı, bazıları yeşil mürekkeple birçok hesap düşürmüş. Sonra kırmızı rakamlar ile yeşil rakamların toplamını yapmış ve bunları da toplamış; ve "Ey hanımım, hastalığı buldum! Bu hastalığa 'Yürek yelpazelerinin titreyişi' diyorlar!" demiş. Bu sözleri duyan kadın "Aman yarabbi!" Gerçek bu olsa gerek! Çünkü yüreğinin yelpazeleri öylesine bir şiddetle titriyor ki, biz işitebiliyoruz!" diye haykırmış. Hekim "Ama, reçete yazmadan önce hangi ülkeden geldiğini öğrenmem gerek! Ve bu çok önemlidir; çünkü, ancak bu şekilde, bir kez hesaplarımı yaptıktan sonra, havanın hafifliğinin ya da ağırlığının onun yüreğinin yelpazeleri üzerindeki etkisini bilebilirim. Dahası, bu narin yelpazelerin korunmasını sağlamak için, ne zamandan beri Şam'da bulunduğunun ve yaşının ne olduğunun da aynı şekilde bana bildirilmesi gerek!" demiş. Kadın da "Anlaşıldığına göre, Irak'ın bir kenti olan Kûfe'de büyümüş; yaşı da on altı olsa gerek! Çünkü bize Kûfe yangınının çıktığı sene doğduğunu söyledi. Şam'daki bulunduğu süreye gelince, sadece birkaç haftadır...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

"... sadece birkaç haftadır!" demiş.

Bu sözleri duyunca İranlı hekim, yüreği bir değirmen gibi ses veren Nimet'e "Oğlum, İbn-i Sina'nın tertibinin yedinci maddesine göre şu ve şu ilaçları hazırla!" demiş.

Bu sırada kadın dönüp delikanlıya bakmış ve yüzünü daha dikkatle, uzun uzun inceledikten sonra "Aman yarabbi! Çocuğum, hastamız sana çok benziyor, onun yüzü de seninki kadar güzel ve tatlı!" demiş. Sonra bilgine "Söyle bana, ey soylu İranlı, bu genç senin oğlun mu yoksa kölen mi?" diye sormuş. O da "Oğlumdur, ey saygın kişi ve de senin kölendir!" diyerek yanıt vermiş. Yaşlı kadın da bu saygı gösterisinden pek çok hoşlanarak "Gerçekte, burada ben, senin bilgine mi, ey yüce hekim, yoksa oğluna mı hayran olayım, bilemiyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra da, Nimet, küçük ilaç paketlerinin hazırlanmasını bitirip, bunları bir kutuya koyup İranlı hekimle birlikte Şam'a gelmiş bulunduğunu birkaç sözcükle Na'mâ'ya bildiren bir mektubu da aynı kutunun içine kaydırıverdiği sırada kadın tabiple konuşmasını sürdürüyormuş. Bunu izleyerek, kutuyu kapatmış ve üzerine Şam'da oturanlar için okunmaz ama Arap yazısını Kûfi harflerle de yazılsa çok iyi okuyan Na'mâ için çözülebilir şekilde Kûfi harflerle adını ve adresini yazmış. Kadın da kutuyu alarak ve hekimin tezgâhına on altın dinar bırakarak ikisinden izin alıp çabucak hastanın yanına ulaşmak için doğruca saraya gitmek üzere yola koyulmuş.

Onu her zamanki gibi gözleri yarı kapalı ve gözlerini uçları yaşlarla ıslanmış olarak bulmuş. Yanına yaklaşarak ona "Ah! Kızım bu ilaç umarım ki, tertipleyeni gördüğümde bende uyanan zevk kadar sana sağlık sağlasın! Bir melek kadar güzel bir delikanlıydı bu kişi ve onun çalıştığı dükkânda bir mutluluk ortamı oluşturmuştu! İşte senin için bana verdiği kutu da şu!" demiş. Bunun üzerine Na'mâ, kendisine sunulan şeyi reddetmiş olmamak için elini uzatıp kutuyu almış ve kapağına dalgın bir bakış fırlatmış; ama birdenbire, kapağın üzerinde, Kûfi harflerle yazılmış "Ben Nimet'im, Kûfeli Rebi'nin oğlu!" sözcüklerini okuyunca rengi değişmiş. Ama içinde bayılmasını ya da heyecanını belirtmesini önlemek için yeterince güç bulmuş. Ve gülerek yaşlı kadına "Onun güzel bir delikanlı olduğunu

söylüyorsun ha? Nasılmış bakalım?" demiş. Kadın da "Öylesine çeşitli zevklerin bir karışımı ki, onu tanımlamam mümkün değil! O gözleri! O kasları! Ya Allah! Ama asıl ruha hoş gelen yanı, dudağının sol köşesi üzerindeki bir ben ile gülünce sağ yanağında beliren bir gamzedir" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Na'mâ'nın bu kişinin kendi sevgilisi Nimet olduğundan hiç kuşkusu kalmamış; ve yaşlı kadına "Madem ki öyle, bu yüz bir iyilik alameti olabilir! İlaçları bana ver!" demiş. Ve gülerek onları almış ve bir defada yutmuş. Ve aynı anda mektubu görmüş, açıp gözden geçirmiş. Bunu izleyerek yatağından sıçrayarak kalkmış ve "Benim iyi yürekli anacığım iyileşmeye başladığımı hissediyorum. Bu ilaç mucizeler yaratıyor. Oh! Bu ne kutsanmış gün böyle!" diye haykırmış. Yaşlı kadın da "Evet! Vallahi bu Yüce Tanrı'nın bir kutsamasıdır!" diye haykırmış. Na'mâ da "Lütfen, bana yiyecek, içecek bir şeyler getir! Çünkü bir ay var ki önüme konan yiyeceklere dokunmadığım için neredeyse açlıktan ölmek üzereyim!" diyerek haykırmış.

Bunun üzerine yaşlı kadın, köleler aracılığıyla Na'mâ'ya her türden kebaplar, meyveler, içeceklerle dolu tepsiler getirttikten sonra koşarak halifeye de İranlı tabibin işitilmedik bilimiyle genç esirenin iyileştiğini haber vermeye gitmiş. Halife de "Git ona benim tarafımdan bin dinar götür!" demiş. Yaşlı kadın da kendisine kapalı bir kutuda tabibe götürmek üzere aynı şekilde bir armağan veren Na'mâ'nın yanına uğradıktan sonra, halifenin emrini yerine getirmek üzere acele etmiş.

Yaşlı kadın dükkâna ulaştığı zaman, halife tarafından gönderilen bin dinarı tabibe, kutuyu da Nimet'e vermiş; o da kutuyu açıp içinde bulduğu mektubu okumuş. Ama heyecanı öyle büyük olmuş ki, hıçkırıklara boğulmuş ve düşüp bayılmış; çünkü Na'mâ, bu mektupta ona, tüm serüvenini: nasıl valinin buyruğuyla kaçırıldığını ve armağan olarak Şam'daki Halife Abd-ül-Malik'e gönderildiğini ana hatlarıyla anlatıyormuş.

Bunu gören, iyi yürekli yaşlı kadın, tabibe "Acaba oğlun, neden birdenbire gözyaşlarında boğulduktan sonra böyle bayıldı?" diye sormuş. O da "Ey saygın hatun, nasıl olur da başka türlü olmasını isteyebilirsin? Çünkü esire Na'mâ, benim oğlum sandığın bu gencin malıdır ve Kûfe'nin ünlü bir tacirinin

oğlundan başkası değildir. Ve bizim Şam'a gelişimizin, gözleri ihanet saçan bir lanetli kocakarı tarafından kaçırılarak ortadan kaybolan genç Na'mâ'yı aramaktan başka nedeni yoktur. Ve de ey anamız, bundan böyle en değer verdiğimiz umudumuzu senin ellerine bırakıyoruz ve malik olunan en kutsal şeyin bulunmasında bize yardımcı olacağından kuşku duymuyoruz!" diye yanıt vermiş. Sonra da "Ve minnettarlığımızın bir güvencesi olarak da, işte, başlangıç olarak, halifenin bin dinarı! Bunlar senindir! Gelecek de, sana, iyiliklerine karşı beslediğimiz minnettarlığın yüreğimizde seçkin bir yeri olduğunu gösterecektir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

"...iyiliklerine karşı beslediğimiz minnettarlığın yüreğimizde seçkin bir yeri olduğunu gösterecektir!" demiş. Bunun üzerine iyi yürekli soylu kadın bayılmış olan Nimet'i kendine getirmeye uğraşan hekime yardım etmeye koşmuş; ve ona "Benim iyi niyetimin ve bağlılığımın içtenliğine güvenebilirsiniz" demiş. Ve onları bırakarak hemen Na'mâ'yı görmeye gitmiş; ve onu yüzü sevinç ve sağlıktan ışık saçarken bulmuş. Yanına gülerek yaklaşmış ve ona "Kızım, niçin daha başlangıçta annene güven duymadın? Ama yine de, Kûfeli Rebi'nin oğlu tatlı ve güzel Nimet olan efendinden ayrılmış olduğun için ruhundan kopan tüm yaşları dökmekte haklı idin!" demiş. Ve genç kadının şaşırdığını görerek, çabucak "Benim ağzı sıkılığıma ve senin için beslediğim annelik duygularıma güvenebilirsin, kızım! Sana, yaşamımı tehlikeye soksam da seni sevgilinle birleştireceğime yemin ederim! Artık ruhun ferah olsun ve bırak yaşlı annen kendi bildiğince senin iyiliğin adına davransın!" diye eklemiş.

Bunun üzerine sevinçten ellerini öpen Na'mâ'yı orada bırakmış ve içine kadın giysileri, mücevherler ve tam bir kılık değiştirmek için gerekli her şeyi koyduğu bir bohça hazırlamaya koyulmuş; ve hekimin dükkânına giderek orada, Nimet'e kendisiyle bir kenara çekilmesi için işaret etmiş. Bunun üzerine Nimet de onu dükkânın arkalarında bir yere götürmüş ve orada bir

perdenin ardında planını öğrenmiş; bunu mükemmel bulmuş ve kendisine açıklanan tertibe göre davranmaya karar vermiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Nimet'i getirdiği esvaplarla giyindirmiş, sürmeyle gözlerini ve yanağındaki beni belirginleştirmiş; sonra bileklerine bilezikler geçirmiş ve mücevherlerle donattığı saçlarını Musul tülüyle örtmüş; ve Nimet'i bu haliyle halifenin sarayında bulunan bütün kadınlardan çok daha güzel ve hayranlık verici bulmuş. Bunun üzerine ona "Yaratan Allah'ına kurban olayım! Şimdi, senin henüz bakire olan kızlar gibi bir yürüyüş tutturman gerek! Bunun için sağ kalçanı sol kalçan üzerine devirerek küçük adımlarla yürümeli ve kıçını da bilerek yeğni sıçramalarla oynatmalısın! Burdan çıkmadan önce hele bu türlü yürüyüşün bir denemesini yap bakalım!" demiş.

Bunun üzerine Nimet dükkânda söz konusu tavırları uygulamış ve bunu o denli başarıyla yerine getirmiş ki, yaşlı kadın "Maşallah! Artık bundan böyle kadınlar övünmekten kaçınmalılar! Bunlar ne harika kıç kıvırmalar ve ne göz kamaştırıcı kalça sallamalar! Bununla birlikte, yaptığın şeyin hayranlık uyandırıcı olması için, başını biraz daha eğerek ve gözlerinin ucuyla bakarak görünüşünü daha baygın bir hale getirmen gerek! Evet! Bu şekilde çok iyi! Şimdi beni izleyebilirsin!" diye haykırmış. Ve onunla birlikte sarayın yolunu tutmuş.

Birlikte hareme ayrılan köşkün girişindeki kapıya yaklaştıklarında, başharemağası onlara doğru ilerleyerek "Hiçbir yabancı kişi, Emirü'l-Müminin'in özel buyruğu olmadan buraya giremez! Bu genç kızla birlikte çekil bakalım! Ya da yalnız başına içeri gir!" demiş. Ama yaşlı kadın ona "Senin o bilgeliğine ne oldu, ey muhafızların tacı! Sen her zaman kibarlığın ve uygarlığın ta kendisi idin. Şimdiyse o çok hoş görünüşüne hiç uymayan bir tavır takınıyorsun! Bilmiyor musun ki, ey kibar tavırlı kişi, bu cariye, efendimiz halifenin kız kardeşi Sitti Dahiye'nin malıdır ve Sitti Dahiye senin, gözde cariyesine saygından uzak davrandığını öğrenirse işinden, hatta başından olursun? Böylece sen kendi felaketini kendin hazırlamış olacaksın!" demiş. Sonra soylu kadın kılığındaki Nimet'e dönerek ona "Gel, esire! Bizim başefendinin bu saygı noksanlığını tümüyle unut! Hanımına da sakın bir şey söyleme! Haydi, gel!" demiş. Ve onu elinden tuta-

rak içeri sokmuş; o da, başını zarafetle sağa sola sallayarak gülen gözleriyle haremağasına baş sallatan işveli bir bakış fırlatmış.

Bir kez harem avlusuna girince, soylu kadın, Nimet'e "Oğlum, sana haremin arka taraflarında bir oda hazırlattık; oraya bu edalı yürüyüşle ve yalnız başına gideceksin! Orayı bulmak için, şuradaki kapıdan girersin, önüne çıkan geçitten yürürsün, sonra sola döner, sonra sağa ve tekrar sağa! Sırayla beş kapı sayarsın ve altıncıyı açarsın! İşte gidip kendisine haber vereceğim Na'mâ ile buluşacağın oda orasıdır. Ben de daha sonra ikinizi, muhafızların ve haremağalarının dikkatini çekmeden saraydan çıkartmanın yolunu arayacağım!" demiş.

Bunun üzerine Nimet, geçide girmiş, ama şaşkınlığı içinde gideceği yönü şaşırmış; sağa dönmüş, sonra ötekine koşut bir geçide çıkan sola doğru yürümüş ve altıncı odaya girmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

Yürümüş ve altıncı odaya girmiş.

Böylece küçük bir kubbe oluşturacak şekilde yapılmış, yüksek tavanlı, duvarları, hat sanatının en güzel örneğini oluşturan altın harflerle yazılmış ayetlerin süslediği bir salona ulaşmış; burada duvarlara pembe ipekten kumaşlar asılmış, pencereler ince tüllerle donanmış, yerde de Horasan ve Kaşmir halıları serili imiş; taburelerde, içi meyve dolu meyvelikler varmış; yerdeki halı üzerinde üstü ipek örtülü tepsiler, içlerinde şekilleri ve hayranlık uyandırıcı kokularıyla en güç beğenir boğazlara bile lezzet verebilecek ve Doğu kentlerinde, hatta tüm dünyada sadece Şam'ın o denli cana yakın nitelikleri vermeyi bildiği ünlü hamur tatlıları bulunduğunu düşündürtüyormuş.

Oysa, Nimet, bu salonda başına geleceklerden kuşkulanmadan bulunuyormuş.

Salonun ortasında, göze batan eşya olarak üzeri kadife kaplı bir taht varmış; Nimet, geçitlerde görülmek korkusuyla dolaşmaktan kurtulmuş olduğundan gidip tahta oturmuş ve alın yazısını beklemiş.

Orada bulunalı birkaç dakika olmadan, kulaklarına kubbede yankılanan bir ipekli hışırtısı gelmiş; ve içeriye, yan kapılardan birinden, üstünde iç giysilerinden başka esvap bulunmayan ve yüzünde peçe ve saçlarında örtü olmaksızın, şahane görünüşlü bir kadın girmiş; onun ardında da ayakları çıplak, başının üstünde çiçekler ve elinde firavun incirinden yapılmış bir ut bulunan küçük sevimli bir köle varmış. Ve bu kadın, Emirü'l-Müminin'in kız kardeşi Sitti Dahiye'den başkası değilmiş.

Sitti Dahiye, salonda yüzü peçeli olarak oturan kişiyi görünce onun yanına zarafetle yaklaşmış ve ona "Ey tanımadığım yabancı, sen kimsin? Ve hiçbir uygunsuz gözün göremeyeceği haremde niçin böyle peçene bürünmüş oturuyorsun?" diye sormuş. Ama, çabucak ayağa kalkmış bulunan Nimet, hiçbir şey söylemeye cesaret edememiş ve sessiz kalmayı yeğlemiş. Sitti Dahiye de ona "Ey güzel gözlü genç kız, bana neden cevap vermiyorsun? Eğer kardeşim Emirü'l-Müminin tarafından saraya yollanmış bir esire isen, bunu bana çabuk söyle, gidip senin için yardımda bulunayım; çünkü benden hiçbir şey esirgemez" diye sormuş. Ama Nimet, yanıt vermeyi göze alamamış. Sitti Dahiye de genç kızın suskunluğunu orada bulunan ve gözlerini fal taşı gibi açmış, bu denli mahcup olan peçeli kıza şaşkınlıkla bakan küçük köleden kaynaklandığını düşünmüş. Bunun üzerine "Haydi, nonoşum, sen git de kapının ardında dur ve içeri hiç kimsenin girmesine izin verme!" demiş. Böylece küçük köle dışarı çıkınca, Nimet'in iyice yanına gelmiş; o da büyük yeldirmesine daha sıkı sarılmaya kalkışmış; Dahiye "Şimdi söyle bana, ey genç kız, kimsin sen ve adın nedir ve Emirü'l-Müminin'in buyruğuyla yalnız benim girebileceğim bu salona gelişinin nedeni nedir? Benimle özgürce konuşabilirsin, zira seni çok güzel buldum, gözlerin de çok hoşuma gitti! Evet! Gerçekten sana hayran oldum, yavrum!" demiş. Beyaz ve zarif bakireleri aşırı derecede seven Sitti Dahiye, yanıt beklemeden genç kızı belinden tutup kendine çekmiş ve elini, okşamak için göğüslerine götürmüş; öteki eliyle de giysisinin düğmelerini çözüyormuş. Ama genç kızın göğsünün bir delikanlının bağrı kadar düz olduğunu görünce şaşırıp kalmış! İlkin irkilmiş, sonra yaklaşıp işi açıklığa kavuşturmak için esvabını kaldırmak istemiş.

Nimet, onun bu davranışını görünce, konuşmanın daha doğru olacağını düşünmüş ve Sitti Dahiye'nin elini dudaklarına götürerek, ona "Ey hanımım, kendimi tümüyle senin iyilikseverliğine terk ediyorum ve beni kanatlarının altına alarak koruman için yalvarıyorum!" demiş. Sitti Dahiye "Tüm gücümle bunu yapacağım. Haydi konuş!" demiş. Nimet de "Ey hanımım, ben genç kız falan değilim; adım Kûfeli Rebi'nin oğlu Nimet'tir; ve buraya yaşamımı tehlikeye sokarak gelmişsem, Kûfe valisinin benden kaçırdığı ve cariye olarak Emirü'l-Müminin'e gönderdiği karım Na'mâ'yı görebilmek içindir. Peygamberlerimizin yaşamı üzerine, hanımım, senden, esirene ve eşine acımanı diliyorum!" demiş. Ve gözyaşlarına gömülmüş.

Sitti Dahiye, hemen küçük köleyi çağırmış ve ona "Çabuk nonoşum, Na'mâ'nın dairesine koş ve ona 'Hanımım Dahiye seni çağırıyor!' de" demiş. Sonra da Nimet'e dönüp...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Sonra da Nimet'e dönüp ona "Ruhunu serin tut delikanlı; seni ancak mutluluklar bekliyor!" demiş.

Bu sırada yaşlı kadın Na'mâ'yı bulmaya gitmiş ve ona "Çabuk beni izle kızım! Kocan kendisi için hazırladığım odada!" demiş. Ve onu heyecandan sapsarı, Nimet'i bulacağını sandığı odaya götürmüş. Ama onu orada bulamayınca dehşete düşmüşler ve çok kederlenmişler; yaşlı kadın "Kesinlikle geçitlerde yolunu kaybetmiş olmalı! Sen, kızım, hemen dairene dön, ben gidip onu arayayım!" demiş.

İşte tam bu sırada küçük köle Na'mâ'nın dairesine girmiş, onu titrerken ve iyice sararmış olarak bulmuş; köle ona "Ey Na'mâ, hanımım Sitti Dahiye seni istiyor!" demiş. Bunu duyan Na'mâ, kendisinin de sevgilisinin de mahvolduklarından hiç kuşku duymamış ve sarsılarak çıplak ayaklı narin küçük kızı izlemiş. Ama salona henüz girdiği sırada, halifenin kız kardeşi yanına gelmiş ve dudaklarında gülümsemeyle elini tutup onu hep peçeli olarak bekleyen Nimet'in yanına götürmüş ve ikisine

birden "Mutlu olun!" demiş. Ve iki genç o anda birbirlerini tanımışlar ve birbirinin kollarına baygın düşmüşler.

Bunu gören halifenin kız kardeşi yüzlerine gülsuyu serpmiş, onları yeniden kendilerine getirmiş ve yalnız bırakıp dışarı çıkmış. Bir saat sonra da geri dönmüş, onları oturmuş, birbirine sımsıkı sarılmış ve kendi iyiliğinden dolayı gözleri mutluluk ve minnet yaşlarıyla dolu olarak bulmuş. Bunun üzerine onlara "Şimdi bize, mutluluğunuzun sonsuza dek sürmesi dileğiyle hep birlikte içerek şenlik yapmak gerekir!" demiş. Ve hemen, bir işaretle, gülüp duran küçük köle, bardakları nefis bir şarapla doldurup onlara sunmuş. İçmişler ve Sitti Dahiye onlara "Birbirinizi ne çok seviyorsunuz! Herhalde aşk üzerine çok güzel şarkılar biliyor olmalısınız! Bunlardan birkaçını okumanızı çok isterdim. Alın şu udu! Ve karşılıklı olarak, onun ağacının ruhundan kopan tatlı sesleri duyurun bana!" demiş.

Bunun üzerine Nimet ve Na'mâ, halifenin kız kardeşinin elini öpmüşler ve düzen verdikleri utla, karşılıklı olarak şu harika dizeleri okumuşlar:

— Sana ince örtümün altında Kûfe'den çiçekler, güneşin altınıyla daha da tozlanmış meyveler getirdim!

— Sudan'ın tüm altını senin tenindedir, ey sevgili, güneşin ışığı saçlarında ve Şam'ın kadifesi gözlerindedir!

— İşte karşısındayım! Ilık akşamların uygun kıldığı saati sana getiriyorum! Hava yeğnidir, gece yumuşacık ve saydamdır ve bize yaprakların ve suların sesi gelmektedir.

— Karşımdasın, karşımdasın, ey benim gece dolaşan ceylanım! Gece tümüyle gözlerinin ışığıyla boğuldu! Ah! Deniz üzerinde sarhoş bir kuş gibi gözlerine dalıyorum!

— Biraz daha yaklaş bana ve gel dudaklarım üzerindeki gülleri derle! Sonra bırak beni çeneğime yavaşça kayayım, omuzlarımdan topuğuma kadar senin için çırçıplak kalayım!

— Oh! Sevgilim!..

— İşte karşındayım! Ayışığından oluşmuş etimin gizli meyvesi, bildiğin olgun şeklini alıyor. Gel!.. Tüm deniz gözünde belirecek! O deniz ki, çalkanması kuşları sarhoş eder!

Bu şarkının son nağmeleri mutluluktan baygın Na'mâ'nın dudaklarında sönerken, birdenbire perdeler açılmış ve halife salona girmiş.

Onu görünce, üçü birden derhal ayağa kalkmışlar ve önünde yeri öpmüşler. Halife hepsine gülerek bakmış ve gelip halının üzerine ortalarına oturmuş ve küçük köleye bardakları getirmesini ve şarap koymasını buyurmuş. Sonra "Hep birlikte Na'mâ'nın sağlığına kavuşmasını kutlamak için içelim!" demiş ve altın kupayı kaldırıp "Gözlerinin aşkı uğruna ey Na'mâ!" demiş; ve içkiyi ağır ağır içmiş. Sonra bardağı yere koymuş ve tanımadığı, örtünmüş esirenin varlığını fark ederek kız kardeşine "İpek örtüsünün altında yüzü bana güzel görünen bu genç kız da kim?" diye sormuş. Sitti Dahiye de "Bu Na'mâ'dan ayrılmayan bir arkadaşıdır; çünkü o olmadan kız ne ağız tadıyla yemek yiyebiliyor ne de bir şey içebiliyor!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine halife, delikanlının yüzündeki peçeyi kaldırmış ve güzelliğini görerek şaşkına dönmüş! Gerçekten, Nimet'in yanaklarında henüz sakal yokmuş, çenesi üzerinde tatlı bir gülümsemeyle beliren misk damlası[1] dışında, sadece beyaz tenine tapılası bir gölge oluşturan ayva tüyleri varmış.

Halife, bunu görünce, son derece keyiflenerek "Aman yarabbi! Ey Dahiye, bu akşamdan tezi yok bu yeni genç kızı da odalık olarak alacağım ve Na'mâ'ya olduğu gibi ona da, güzelliğine yaraşır bir daire ve nikâhlı eşim olarak birçok ev bağışlayacağım!" diye haykırmış. Sitti Dahiye de "Tabii ki, kardeşim, bu genç kız senin şanına yaraşır bir parçadır!" diye cevap vermiş. Sonra da "Birdenbire aklıma bilginlerimizden birinin yazdığı bir kitapta okuduğum bir öyküyü anlatma fikri geldi" diye eklemiş. Halife de "Neymiş o öykü?" diye sorunca, Sitti Dahiye, şunları anlatmış:

"Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, Kûfe kentinde adı Rebi'nin oğlu Nimet olan bir genç yaşarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

1 Misk damlası deyimiyle "ben" kastediliyor (Â.Ş.O.)

"...Rebi'nin oğlu Nimet adlı bir genç yaşarmış. Onun da sevdiği ve kendisini seven güzel bir cariyesi varmış; çünkü ikisi birlikte, aynı beşikte yetiştirilmiş ve ergenlik çağının ilk günlerinden başlayarak birbirlerini sahiplenmiş bulunuyorlarmış. Bir gün gelip de zaman onları birbirinden ayırasıya kadar yıllarca birlikte mutlu olmuşlar. Acımasız bahtın felaket aracı olarak hizmet gören bir kocakarı buna neden olmuş. Genç esireyi kaçırmış ve onu kentin valisine teslim etmiş, o da kızı zamanın hükümdarına armağan olarak göndermiş.

"Ama Rebi'nin oğlu, sevdiği kişinin kaybolduğunu görünce bu hükümdarın sarayında, haremde, onu buluncaya kadar rahat edememiş. Ama tam ikisi birlikte yeniden buluşmalarını kutlarken ve sevinç gözyaşları dökerlerken, buluştukları saraya hükümdar girivermiş ve onları birlikte yakalamış. Hiddeti son sınırına ulaşmış ve durumlarını anlatmalarına fırsat vermeden, hemen orada, ikisinin de kafasını kestirmiş! Oysa" diye sözünü sürdürmüş Sitti Dahiye, "Bu öyküyü yazan bilgin, sonuç hakkındaki görüşlerini açıklık getirmeden, öyküyü bitirdiğinden; ey Emirü'l-Müminin, bu hükümdarın davranışı hakkında senin görüşünü ve onun yerinde olsaydın, aynı koşullar altında nasıl davranacağını öğrenmek isterdim!" demiş.

Emirü'l-Müminin Abdülmelik ibni Mervan, hiç tereddüt etmeden "Bu hükümdar o denli acele davranacağı yerde iki genci bağışlasaymış daha iyi olurmuş; bunun da üç dayanağı olurdu: İlki iki gencin birbirini uzun zamandır has duygularla sevmeleri, ikincisi sarayda bulunduklarına göre bu hükümdarın konuğu sayılmaları ve üçüncü de, bir hükümdarın ihtiyatlı ve ölçülü davranması gerektiğinden! Sonuç olarak bu hükümdarın gerçek bir hükümdara yaraşır biçimde davranmadığını söyleyebilirim!" demiş.

Bu sözler üzerine Sitti Dahiye, kardeşinin ayaklarına kapanmış ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, bilmeden, kendiliğinden, gelecekte yerine getireceğin bir hükümde bulunmuş oldun! Sana, atalarımızın kutsal anısı ve yüce pederimiz adına, şimdi açıklayacağım konuda da aynı adaleti göstermeni dilerim!" diye haykırmış. Halife de, çok şaşırarak, kız kardeşine "Bana tam bir güven besleyerek konuşabilirsin! Ama önce ayağa kalk!" demiş.

Halifenin kız kardeşi de ayağa kalkarak iki gence doğru dönmüş ve onlara "Ayağa kalkın!" demiş. Onlar da ayağa kalkmışlar ve Sitti Dahiye kardeşine "Ey Emirü'l-Müminin, peçe altındaki bunca güzel ve tatlı olan bu genç kız, aslında Rebi'nin oğlu genç Nimet'ten başkası değildir. Na'mâ da onunla birlikte yetiştirilen ve sonradan onun eşi olan kimsedir! Onu kaçırtan da, adı Yusuf et-Tekafi[1] olan Kûfe valisinden başkası değildir. Sana yazdığı mektupta esireyi on bin dinara satın aldığını bildirerek yalan söylemiştir. Senden onun cezalandırılmasını ve bağışlanmaya bunca layık bulunan bu iki genci de bağışlamanı dilerim. Benim hatırım için, senin konuğun olduğunu, senin gölgende barınmakta bulunduklarını da düşünerek onları affet!" demiş. Kız kardeşinin bu sözlerini duyan Halife "Kesinlikle! Benim verdiğim sözden döndüğüm hiç görülmemiştir!" demiş.

Sonra Na'mâ'ya dönerek ona "Ey Na'mâ, şurada duran kişi senin efendin Nimet midir?" diye sormuş. O da "Söylediğin gibi ey Emirü'l-Müminin!" diye cevap vermiş; halife de "sizi birbirinize bağışladım!" diye sözünü bağlamış.

Bundan sonra Nimet'e bakıp ona "Aman bana hiç değilse buraya nasıl girdiğini ve Na'mâ'nın benim sarayımda bulunduğunu nasıl öğrendiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş. Nimet de "Ey Emirü'l-Müminin, kölene biraz zaman ayırırsan, sana tüm öyküsünü anlatacaktır!" diye yanıtlamış. Ve hemen halifeye, başından sonuna kadar, tek bir ayrıntıyı bile atlamadan tüm serüvenini anlatmış.

Halife son kertede şaşırmış ve bunca inanılmaz bir düzeni kuran İranlı hekimi görmek istemiş. Ve onu Şam'daki sarayına hekimbaşı olarak atamış ve onu onurlar ve ödüllerle donatmış. Sonra Nimet ile Na'mâ'yı sarayında yedi gün yedi gece ağırlamış; bu süre içinde onurlarına büyük şölenler düzenlenmiş ve onları Kûfe'ye armağanlarla yolcu etmiş. Eski valiyi de görevinden alarak onun yerine Nimet'in babası Rebi'yi vali tayin etmiş. Böylece, hepsi, uzun ve zevk dolu bir yaşam geçirerek mutluluğun sınırına ulaşmışlar.

1 Valinin adı Yurdatap ve Karadağ çevirilerinde Haccac-ı Zalim olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Şehrazad anlatısını kesince, Şah Şehriyar "Ey Şehrazad, bu öykü beni büyüledi, özellikle şiirler son kertede hoşuma gitti. Ama, aslında, bana anlatacağını önceden bildirdiğin sevişme biçimleri üzerinde ayrıntılar bulamadığım için düş kırıklığına uğradım!" diye haykırmış.

Şehrazad da hafifçe gülüp "Ey bahtıgüzel şah, anlatmayı vaat ettiğim bu ayrıntılar, eğer hâlâ uykun yoksa, sana anlatacağım Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü'*nde bulunacaktır!" demiş.*

Şah Şehriyar da "Sen ne diyorsun, ey Şehrazad? Ama vallahi! Uykusuzluk pahasına da olsa, Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü'*nü işitmek isterim! Hemen anlatmaya başla!" diye haykırmış.*

Ama o anda Şehrazad günün doğmakta olduğunu görmüş ve öykünün anlatımını ertesi güne bırakmış.

Böylece iki yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

Alaaddin ebu Şâmât'ın Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Kahire'de kentin tacirlerinin kâhyası olan saygın bir şeyh varmış. Dürüstlüğünden, ağır ve kibar davranışlarından, ölçülü konuşmasından, zenginliğinden, köle ve hizmetkârlarının çokluğundan dolayı tüm çarşı tarafından saygı görürmüş. Adı Şemseddin imiş.

Bir cuma günü, namazdan önce, hamama gitmiş; sonra da berbere giderek kutsal tanımlamalara göre, bıyıklarını üst dudağının kenarına kadar kestirmiş ve özenle başını kazıtmış. Sonra eline berberin uzattığı aynayı alıp durumu hakkında çok belirgin bir hoşnutluktan sakınmak için kibirlenmeye karşı bazı ayetler okuduktan sonra, kendine bakmış. Ve sonsuz bir üzüntüyle sakallarındaki beyaz kılların siyahlarından daha fazla olduğunu, bunların da beyaz tutamlar arasında fark edilemeyecek kadar dağılmış bulunduğunu görmüş. Ve kendi kendine "Beyazlaşan sakal, yaşlılığın alametidir, yaşlılık da ölümün habercisidir! Zavallı Şemseddin! İşte sonunda mezarın kapısına yaklaştın ve hâlâ da neslini sürdürecek çocuğun yok! Sönüp gideceksin ve sanki dünyaya hiç gelmemiş gibi olacaksın!" diye düşünmüş. Sonra, bu üzücü düşüncelerle yüklü olarak namaz kılmak üzere camiye girmiş, oradan da evine dönmüş. Evinde, dönüşünün saatini bilen karısı, yıkanıp koku sürünmüş ve büyük bir dikkatle bedenindeki kılları almış olarak onu bekliyormuş. Ve onu güler bir yüzle karşılayıp "Akşamın mutluluğu üzerine olsun!" dileğinde bulunmuş.

Ama kâhya, karısının dileklerine yanıt vermeksizin, ona, ekşi bir yüzle "Hangi mutluluktan söz ediyorsun sen bana? Benim için hâlâ mutlu olma olanağı var mı?" demiş. Karısı şaşırarak

ona "Allah'ın yüce adı senin üzerine ve yörene olsun! Bu kötü düşüncelere neden kapılıyorsun? Mutluluğunun nesi eksik? Ve de derdinin nedeni nedir?" demiş. O da "Sadece sensin! Dinle öyleyse beni, ey kadın! Çarşıya her gittiğimde duyduğum kederi ve üzüntüyü bir düşün! Dükkânlarda tacirleri, yanlarında, gözlerinin önünde büyümüş bir, iki, üç, bazen de dört çocukları olduğu halde oturduklarını görüyorum. Onlar artlarında evlat bıraktıklarından ötürü gurur duyuyorlar. Sadece ben bu avuntudan yoksunum! Ve çoğu zaman bu avuntusuz yaşamdan kurtulmak için ölümü dilediğim oluyor! Ve atalarımı bağrına çekmiş olan Tanrı'dan benim için de acılarımı bitirecek bir sonuç hazırlamasını diliyorum!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince kâhyanın karısı, ona "Bu üzücü düşünceler üzerinde durma ve gel senin için hazırladığım sofrayı onurlandır!" demiş. Ama tacir "Hayır! Vallahi! Ne yemek, ne içmek ne de bundan böyle senin elinden çıkan bir şeyi kabul etmek istiyorum! Bizim verimsizliğimizin nedeni sadece sensin! Evliliğimizden bu yana işte kırk yıl geçti ve hiçbir sonuç alamadık! Ve sen, benim başkalarını eş edinmeme her zaman engel oldun ve ilgili kadın olarak, etimin zayıflığından yararlanıp daha ilk gerdek gecemizde, eve senden başka hiçbir kadın sokmayacağıma ve de senden başka herhangi bir kadınla yatmayacağıma dair bana yemin ettirdin. Ben de safça, bütün bunları sana vaat ettim. Bundan da daha kötüsü, vaadimi tuttuğumu ve kısır olduğunu gördüğün halde, beni yeminimden kurtaracak gönül yüceliğini de göstermedin! Ama, vallahi! Şimdi yemin ediyorum ki, bundan böyle içine girmemi, hatta okşamanı görmektense, zebbimi dibinden kesmeyi yeğlerim. Çünkü daha şimdiden görüyorum ki, seninle uğraşmak boşuna bir zahmettir; gerecimi bir kaya kovuğuna sokmakla seninki kadar verimsiz bir toprağa ürün almak üzere sokmak arasında bir fark görmüyorum! Evet! Vallahi, senin dipsiz kuyuna cömertlikle akıttığım bunca tohum boşa gitmiştir!" diye haykırmış. Kâhyanın karısı, biraz dokunaklı olan bu sözleri işitince, gözlerinin önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş, öfkeli ve olabildiğince acı dolu bir sesle kocası kâhyaya "Ah! Yaşlı soğuk yaratık! Konuşmadan önce ağzına koku sür! Tanrı'nın adı üzerime ve yöreme olsun! Bütün bu çirkin-

liklerden ve yanlış suçlamalardan korusun! Sen, ikimizden sırf benim mi yetersiz olduğumu sanıyorsun? Aldanıyorsun sen, yaşlı amca! Sen kendini ve soğuk yumurtalarını suçlamalısın! Evet, Allah için, soğuk olan senin çok duru ve verimsiz bir sıvı sızdıran yumurtalarındır! Onları ısıtacak ve sıvılarını koyulaştıracak ne gerekse satın al! O zaman benim meyvemin güzel tohumlar mı taşıdığını, yoksa verimsiz mi olduğunu anlarsın!" diye haykırmış.

Öfkelenmiş karısının bu sözlerini işiten tacirler kâhyası, tereddüte kapılmış ve kararsız bir vurgulamayla "Senin söylediklerini kabul ederek, yumurtalarımın soğuk ve saydam, sıvısının da duru ve verimsiz olduğunu varsaysak, acaba, koşup satın almam için sıvı yoğunlaştırıcı ilacın nerede satıldığını söyleyebilir misin?" diye sormuş. Karısı da ona "Gidip ilk rastladığın aktarda erkek yumurtasını yoğunlaştıracak ve onları kadını aşılayacak hale getirecek tertibi bulursun."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

"... erkek yumurtasını yoğunlaştıracak ve onları kadını aşılayacak hale getirecek tertibi bulursun!" demiş. Bu sözleri işitince kâhya kendi kendine "Vallahi! Yarından tezi yok aktara gidecek ve yumurtalarımı yoğunlaştırmak için bu tertibi satın alacağım!" demiş.

Ve ertesi gün olup çarşı açılır açılmaz, kâhya yanına boş bir çini kap alarak bir aktara gitmiş ve ona "Barış üzerine olsun!"demiş. Aktar selamını iade etmiş ve ona "İlk müşteri olarak seni kapıma getiren sabaha şükürler olsun! Buyur!" demiş. Kâhya "Bana, bir ölçü erkek yumurtasını yoğunlaştıran tertipten satmanı istemeye geldim" demiş. Ve ona çini kabı uzatmış. Bu sözleri duyan aktar, ne düşüneceğini bilememiş ve kendi kendine, her zaman o kadar ağırbaşlı olan bizim kâhya, kuşkusuz benimle şakalaşmak istiyor. Ben de ona aynı tarzda yanıt vereyim!" demiş. Ve ona "Yok vallahi! Daha dün üretmiştim; ama bu tertip o kadar çok aranıyor ki, elimdekiler çoktan tükendi! Git komşumdan sor!" demiş.

Bunun üzerine kâhya, ikinci aktara gitmiş, sonra bir üçüncüsüne, sonra da çarşıdaki tüm aktarlara! Hepsi de kendilerinden böyle olağanüstü bir dilekte bulunmasına gülerek ve aynı yanıtı vererek onu uzaklaştırmışlar.

Kâhya, araştırmalarının sonuçsuz kaldığını görünce, dükkânına dönmüş; orada düşüncelere dalarak ve varlığından tiksinerek oturmuş. Böyle, içi karamsarlıkla dolu otururken, tipik bir haşhaş yutucu, bir sarhoş, bir afyon tüketici, tam deyimiyle çarşının rezil ve sefihlerinin en canlı örneği olan Samsam adlı tellal, şeyhin kapının önünde oturduğunu görmüş.

Bununla birlikte tellal Samsam, Kâhya Şemseddin'e çok saygı duyar ve dükkânın önünden en seçkin deyimleri bulup yerlere kadar eğilerek selam vermeden geçmezmiş. O sabah da oldukça kötü bir mizaçla selamını iade etmekten kendini alamayan kâhyayı selamlayarak saygılarını sunmaktan geri kalmamış. Bunu fark eden Samsam, ona "Nasıl bir felaket ruhunda bu denli tedirginlik yarattı da seni sardı, ey saygın kâhyamız?" diye sormuş.

O da "Bak, Samsam! Gel şuraya otur da sana diyeceklerimi dinle! Üzülmeye değer bir şeyim var mı, yok mu, sen karar ver! Düşün ki, Samsam, kırk yıldır evliyim ve de henüz bir evlat kokusu almadım! Sonunda bana bu gecikmede, saydam yumurtalarım, duru ve verimsiz özsuyum olduğu için, kusurun bende olduğu söylendi! Ve gidip aktarlardan yumurtalarımı yoğunlaştıracak bir tertip aramam tavsiye edildi. Şimdi beni burada, kişiliğim için çok değerli olan özsuyumu katılaştırmak için gerekli çareyi bulamamaktan ötürü bahtsız otururken görüyorsun!" demiş.

Tellal Samsam, kâhyanın bu sözlerini işitince, şaşkınlık gösterecek ya da aktarlar gibi gülecek yerde, elini ayası yukarı gelecek şekilde uzatarak ona "Avcuma bir dinar koy ve bana şu çini kâseyi ver. Senin derdinin çaresi bende!" demiş. Kâhya da ona "Acaba mümkün mü bu? Ama, ey Samsam, bil ki, eğer bu işte başarı sağlarsan, zengin oldun gitti! Peygamberin yaşamı üzerine yemin ederim! İşte başlamak için de, bir dinar yerine, sana iki dinar!" diyerek yanıt vermiş. Ve iki parça altını eline koyarak çini kâseyi ona uzatmış.

Bunun üzerine ünlü bir rezil olan bu Samsam, çarşının bütün aktarlarından daha marifetli olduğunu göstermiş. Gerçekten, çarşıdan kendisi için gerekli her şeyi satın aldıktan sonra, evine giderek aşağıdaki tertibi hazırlamış:

İki ölçü Çin kebabesi,[1] bir ölçü Yunan kendir otu yağı, bir ölçü taze karanfil, bir ölçü kızıl Serendip tarçını, on dirhem Malabar'ın beyaz kakulesi, beş dirhem Hint zencefili, beş dirhem beyaz biber, beş dirhem Ada karabiberi, bir ölçü Hint yıldız anasonu tanesi ve yarım ölçü dağ kekiği almış. Bunların hepsini ustaca birbirine karıştırıp öğüterek elekten geçirdikten ve üzerine saf bal döküp iyice karıştırdıktan sonra buna beş misk tanesi ve bir ölçü havanda dövülmüş balık yumurtası ekleyerek yeniden ustalıkla birbirine karıştırmış. Bunların üzerine de gülsuyuyla oluşturulmuş bir şurup dökmüş ve hepsini birden çini kâseye koymuş.

Kâseyi, çabucak kâhya Şemseddin'e götürmüş ve "İşte erkeğin yumurtalarını sertleştiren ve çok duru olan sıvısını yoğunlaştıran üstün tertip!" diyerek ona vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

"İşte erkeğin yumurtalarını sertleştiren ve çok duru olan sıvısını koyulaştıran üstün tertip!" diyerek ona vermiş. Sonra da "Bu macunu cinsel yaklaşımdan iki saat önce yemen gerek! Ama, önceden, ilkin üç gün gıda olarak, sadece baharatla çeşnilendirilmiş keklik kebabı, içindeki sütüyle erkek balık ve de hafifçe ızgarası yapılmış koç yumurtası yemen gerek! Ve bütün bunlarla duvarları delip çıplak bir kayayı bile dölleyemezsen, ben Samsam, sakallarımı ve bıyıklarımı kazıtıp suratıma tükürülmesine razıyım!" diye eklemiş. Ve bu sözleri söyleyerek kâhyaya çini kâseyi vermiş ve uzaklaşmış.

Bunun üzerine kâhya "Kuşkusuz bu Samsam, tüm yaşamını sefahatle geçirdiğinden, sertleştirici ilaçları iyi biliyor olmalı! Dolayısıyla Tanrı'ya ve ona güvenmeliyim!" diye düşünmüş. Ve

1 *Kebabe:* Hint biberi tohumu (Â.Ş.O.)

evine dönüp çabucak zaten sevdiği ve onun tarafından sevildiği karısıyla arasını düzeltmiş ve birbirlerinden geçici bir öfkeyle ortaya koydukları davranışlarından dolayı karşılıklı özür dilemişler; ve birbirlerine anlamsız sözler söyledikten sonra bütün gece kendilerini nasıl yiyip bitirdiklerini anlatmışlar.

Bundan sonra, Şemseddin, üç gün boyunca büyük bir özenle Samsam'ın önerdiği yiyecekleri ve tadını harika bulduğu macunu yemiş. Bunun üzerine kanının gençlik yıllarında kendi yaşındaki ufaklıklarla iddialara girdiği zamanki gibi coşkuyla kaynadığını duyumsamış. Ve karısına yaklaşarak üstüne çıkmış; o da kendini kocasına vermiş; ikisi de süre, tekrarlama, sıcaklık, atılım, yoğunluk ve kararlılık bakımlarından harika sonuç almışlar.

Ve de o gece kâhyanın karısı tartışılmaz biçimde döllenmiş; ve âdet görmeden üç ay geçince, bundan tam anlamıyla emin olmuşlar.

Hamilelik doğal yolunu izlemiş; ve günü gününe dokuzuncu ayın sonunda, kadın, mutlu, ama korkulu bir güçlükle doğum yapmış; çünkü doğan çocuk sanki bir yaşındaki bir çocuk kadar iriymiş. Ve ebe kadın, âdet olan duaları okuduktan sonra, ömründe bu kadar güçlü ve güzel çocuk görmediğini açıklamış. Samsan'ın harika macunu düşünülünce, buna pek öyle şaşmamak gerekirmiş!

Bunun üzerine ebe kadın çocuğu alıp Allah'ın, Muhammed'in ve Ali'nin adlarını anarak yıkamış ve kulağına Müslümanların âdeti gereği kelime-i şahadet getirerek kundaklayıp annesine teslim etmiş; annesinin memesini doyuncaya kadar emen bebek uyuyakalmış. Ebe kadın annenin yanında üç gün daha kalmış ve ancak her şeyin yolunda olduğunu anlayınca oradan ayrılmış ve tüm komşulara bu münasebetle hazırlanmış tatlılar dağıtılmış.

Yedinci gün odaya tuzlar dökülmüş ve kâhya içeri girerek karısını tebrik etmiş. Sonra ona "Tanrı vergisi nerede?" diye sormuş. O da bebeği kendisine uzatmış. Kâhya Şemseddin, yedi günlük olduğu halde bir yaşındaymış gibi gösteren ve yüzü yeni doğmuş aydan da parlak olan çocuğun güzelliğine hayran kalmış. Ve karısına "Buna ne ad koyacaksın?" diye sormuş. O da "Kız olsaydı, ona ben ad koymak isterdim; ama bir oğlan olduğuna göre, seçme önceliği senin!" diye yanıt vermiş.

Tam o anda, çocuğu kundaklayan cariyelerden biri, yavrunun kıçının sol kanadında şekli ve rengiyle geri kalan kısmının beyazlığıyla çelişen misk tanesi gibi bir ben görerek heyecan ve zevkten ağlamış. Ve zaten çocuğun iki yanında da aynı şekilde ama daha küçük, zarif, siyah, üzerleri hafif tüylü birer tanecik halinde benler varmış. Bundan dolayı saygın kâhya, bu durumdan esinlenerek "Ona Alaaddin ebu Şâmât[1] adını koyalım!" demiş.

Böylece çocuk Alaaddin ebu Şâmât olarak çağrılmış; ama kısa süre sonra bu ad uzun bulunduğundan sadece Ebu Şâmât denilmiş. Ve Ebu Şâmât'a dört yıl boyunca iki ayrı sütana ve kendi anası tarafından süt verilmiş; böylece bir genç arslan kadar güçlü, yasemin kadar beyaz, gül gibi pembe olmuş. O kadar yakışıklıymış ki, komşuları olan tüm küçük kızlar ve ana ve babaları ona çılgınca tapınıyorlarmış; o da onların sevgi gösterilerini kabulleniyor, ama onlara kendini öptürmüyor ve yanına çok yaklaşırlarsa, yüzlerini acımadan tırmalıyormuş; bundan dolayı küçük kızlar, hatta genç kızlar, onu incitmeden ancak uykudayken öpücüklere boğuyor, güzelliği ve tazeliğine hayranlık duyuyorlarmış.

Ebu Şâmât'ın anasına ve babasına gelince, oğullarının ne denli hayranlık uyandırıp beğenildiğini görüyor ve onun kem göze uğramasından korkuyorlarmış; sonunda, onu bu kötü etkiden korumaya karar vermişler. Bunun için, öteki ana ve babalar gibi sinek ve kirliliğin yüzünde kalmasına aldırmayarak onun daha az güzel görünmesine ve bu yoldan kendi üzerine kem gözü çekmesine engel olacak yerde; Ebu Şâmât'ın ana ve babası, çocuğu, evin alt bölümünde bulunan odalara kapatmışlar ve onu böylece tüm gözlerden ırak büyütmüşler. Ebu Şâmât da, böylece her şeyden habersiz, ama köleler ve haremağalarıyla çevrili olarak büyümüş. Ve daha ileri yaşlara ulaşınca, kendisine güzel yazı, Kur'an ve fen bilimlerini öğreten çok bilgili hocalar tutmuşlar. O da sırası gelince güzel ve güçlü olduğu kadar bilgili bir kişi olmuş. Ana ve babası sakalları çıkıp iyice büyüyünceye kadar onu yeraltındaki bölmeden çıkarmamaya karar vermişler.

1 *Alaaddin ebu Şâmât:* Benli Alaaddin (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli üçüncü gece olunca, söze başlamış:

... sakalı çıkıp iyice büyüyünceye kadar onu yeraltındaki bölmeden çıkarmamaya karar vermişler.

Bir gün Ebu Şâmât'a yiyecek tepsileri taşıyan kölelerden biri, yeraltındaki odanın kapısını kapatmayı unutmuş; yeraltı kesimi oldukça geniş birçok perde ve kapılarla dolu olduğundan daha önce farkına varmadığı bu kapının açık olduğunu gören çocuk, çabucak oradan çıkarak kendisini ziyarete gelmiş birçok soylu kadınla oturmakta olan annesinin bulunduğu üst kata çıkmış.

O sıralarda Ebu Şâmât, sarhoş bir melek kadar güzel, yanaklarında bir meyvedeki gibi ayva tüyleri olan, görünmeyenler hesaba katılmaksızın dudaklarının kenarında birer ben bulunan, on dört yaşında bir delikanlı imiş.

Kadınlar, birdenbire yanlarına giren tanımadıkları bu delikanlıyı görünce şaşırarak hemen yüzlerini örtmüşler ve Şemseddin'in karısına "Allah aşkına! Yanımıza yabancı bir gencin girmesine neden olmaya utanmıyor musun? Yoksa, utanma duygusunun İslam inancının esaslarından biri olduğunu bilmiyor musun?" demişler.

Ama Ebu Şâmât'ın annesi "Maşallah deyin misafirlerim! Bu gördüğünüz çocuk, benim bedenimden kopup gelen, Kahire çarşısı tacirlerinin kâhyasının oğlu sevgili yavrumdan başkası değildir. Kendisi, güzel cariyelerin kollarında ve memelerinin cömert sütleriyle, seçkin bakirelerin omuzlarında ve en saf, en soylularının göğüslerinde yetişmiştir. Annesinin gözbebeği, babasının gururudur. Adı da Ebu Şâmât'tır! Maşallah deyin ey misafirlerim!"diye yanıt vermiş. Emirlerin ve zengin tacirlerin hanımları da "Sana da, ona da maşallah! Ey Ebu Şâmât'ın annesi, nasıl oldu da oğlunu bugüne kadar bize göstermedin?" diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine Şemseddin'in eşi, ilkin ayağa kalkmış ve oğlunun gözlerinden öpmüş ve onu, misafirleri daha fazla huzursuz etmesin diye oradan uzaklaştırmış; sonra da onlara "Babası onu, kem gözlerden esirgemek için evimizin alt bölümünde yetiştir-

di. Güzelliği başına bela getirmesin ve kötü etkilerden korunsun diye sakalları çıkıncaya kadar onu ortaya çıkarmamaya karar verdi. Eğer şimdi çıkmışsa, kuşkusuz haremağalarından birinin kapıyı kapatmayı unutmuş olmasındandır" demiş.

Bu sözleri duyunca, misafirler, kâhyanın karısını böyle güzel bir oğula sahip olduğundan dolayı tebrik ederek Yüce Tanrı'nın kutsamasının onun üzerine olmasını dilemişler ve sonra oradan ayrılmışlar.

Bunun üzerine Ebu Şâmât annesinin yanına gelmiş ve kölelerin bir katıra koşum taktıklarını görerek "Bu katır kimin için hazırlanıyor?" diye sormuş. Kadın da "Gidip çarşıdan babanı getirmek için!" diye yanıt vermiş. O da "Babamın mesleği nedir?" diye sorunca, kadın "Baban, ey gözümün nuru, büyük bir tacirdir ve de Kahire'nin tüm tacirlerinin kâhyasıdır; ve kendisi, tüm Arap sultanlarının ve tüm Müslüman hükümdarların hacetlerini görür. Babanın işinin önemi üstüne bir fikir vermek için, bilesin ki, ona ancak bin dinarı geçen büyük işler için başvururlar; bundan daha küçük işlerle, dokuz yüz doksan dinarlık bir sipariş bile olsa, onu rahatsız etmeksizin, babanın yetki verdiği görevliler ilgilenirler. Ve Kahire'ye girebilecek veya dışarı çıkarılabilecek hiçbir tecimsel eşya ya da yük babanın haberi olmadan ya da onun görüşü alınmadan işlem göremez. Bundan dolayı, yavrum, Tanrı, babana, hesaba gelmez zenginlikler ihsan etmiştir. Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş.

Ebu Şâmât "Evet! Beni tacirler kâhyasının oğlu olarak yarattığı için Tanrı'ya şükürler olsun! Artık yaşamımı da bundan böyle, tüm gözlerden ırak, kapalı odalarda geçirmek istemiyorum; ve yarından tezi yok, babamla birlikte çarşıya gitmem gerek!" demiş. Annesi de ona "Allah seni duymuş olsun, oğlum! Baban gelir gelmez bu meseleyi kendisiyle konuşurum!" diyerek cevap vermiş.

Ve de Şemseddin eve döndüğü zaman, karısı olan biteni anlatmış ve ona "Oğlumuzu artık çarşıya götürmenin zamanı geldi!" demiş. Kâhya da "Ebu Şâmât'ın annesi! Kem gözün gerçek bir şey olduğunu, bu gibi ciddi konuların şakaya gelmeyeceğini bilmez misin? Ve de *falan falan* komşumuzla *falan falan* komşumuzun oğullarının kem göze uğrayarak öldüklerini

unuttun mu? İnan ki, zamanımızda mezarların yarısı kem göze uğrayanların ölüleriyle doludur!" diye yanıt vermiş.

Kâhyanın karısı "Ey Ebu Şâmât'ın babası, gerçekten, insanoğlunun bahtı boynunda asılıdır. Ondan nasıl kaçılabilir? Ve yazılan bozulmaz; oğul, yaşamda da, ölümde de babasının yolunu izler. Ve bugün var olan yarın yok olacaktır! Böylece olunca, bir gün oğlumuzun senin hatan yüzünden kurban olmasının kötü sonuçlarını düşün! Gerçekten uzun ve kutsanmış olmasını dilediğim bir yaşam sürdükten sonra ölünce, hiç kimse oğlumuzu, bugün herkes varlığından habersiz olduğuna göre, bunca zenginliğinin ve mülkünün yasal mirasçısı olarak tanımak istemeyecektir! Böyle olunca da, devletin hazinesi tüm servetini ele geçirecek ve çocuğunu başvuracak yer bulmaksızın perişan bırakacaktır. Yaşlı kişilere tanıklık etmek üzere baş vurduğumda, bana, sadece 'Biz kâhya Şemseddin'in herhangi bir erkek ya da kız çocuğu olduğunu duymadık!' diyeceklerdir!" diye cevap vermiş.

Bu anlamlı sözler kâhyayı düşünmeye zorlamış ve birkaç dakika sonra "Vallahi! Sen haklısın, ey karı! Yarından başlayarak Ebu Şâmât'ı yanımda götürerek ona, alış veriş yapmayı, pazarlık etmeyi ve mesleğin tüm özelliklerini öğreteceğim!" diye yanıt vermiş. Sonra bu haberle sevinen Ebu Şâmât'a dönerek ona "Biliyorum ki, benimle birlikte gelmeye can atıyorsun! Çok iyi! Ama bil ki, çocuğum, çarşıda çok ciddi olman ve gözlerini alçakgönüllülükle her zaman eğik tutman gerekir! Ve de umarım ki, orada, ustalarının bilgece derslerini ve edinmiş olduğun temel kuralları uygulamaya koyarsın!" demiş.

Ertesi gün, kâhya Şemseddin, oğlunu çarşıya götürmeden önce, onu hamama sokmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli dördüncü gece olunca, söze başlamış:

... onu hamama sokmuş ve yıkandıktan sonra, sırtına, dükkânda bulunan ince satenden bir esvap giydirmiş. Başına da, altın işlemeli çizgili ince kumaştan bir sarık sarmış. Bundan sonra

ikisi birden biraz bir şeyler yiyip birer bardak şerbet içmişler; böylece serinledikten sonra, hamamdan çıkmışlar. Kâhya, kölelerin kendisi için bulundurdukları beyaz katıra binmiş ve arkasına da, teninin tazeliği daha da belirgin hale gelen ve parlak gözleri melekleri bile baştan çıkarabilecek olan oğlu Ebu Şâmât'ı almış. Sonra önlerinde ve arkalarında yeni giysileriyle köleler olduğu halde çarşı yolunu tutmuşlar.

Bunu gören tacirler ve tüm alış veriş edenler hayran kalmışlar; ve birbirlerine "Ya Allah! Şu çocuğa bakın! On dördüncü gecesindeki ayın ta kendisi!" demişler. Bir diğerleri de "Kâhya Şemseddin'in ardındaki bu çok hoş çocuk kim? Onu hiç görmemiştik!" demişler.

Onlar böylece, kâhya ile Ebu Şâmât'ın bindiği katır geçtiği sırada hayranlıklarını belirtirken, tellal Samsam çarşıdan geçiyormuş; genç çocuğu görmüş. Sefih bir kimse olduğundan, haşhaş ve afyonu da biraz fazla kaçırmış bulunduğundan belleğini tümüyle yitirmiş ve süt, misk, kebabe özsuyu ve öteki yüksek nitelikli şeylerden oluşturduğu mucizevi macun aracılığıyla sağaltma sağladığını da hatırlamıyormuş.

Bu durumda, kâhyayı bu genç çocukla birlikte görünce, bilgiç bir tavırla gülmeye başlamış ve onu dinleyen tacirlere "Bakın hele şu aksakallı ihtiyara! Tıpkı pırasa gibi! Dışı beyaz, içi yeşil!" diyerek kendi hesabına rezilce eğlenmeye yeltenmiş. Ve bir tacirden diğerine giderek, her birine şakalarını ve zevzekliklerini tekrarlayarak hemen hemen çarşıda herkesin Şemseddin Kâhya'nın, dükkânında çıtı pıtı bir memluk tuttuğuna inanasıya kadar çaba göstermiş. Bu dedikodu, tacirlerin şeyhlerinin ve ünlülerin kulağına erişince, kâhyalarının durumunu karara bağlamak üzere, en yaşlı ve en saygın tacirlerden oluşan bir kurul toplanmış. Ve kurulun toplantısı sürerken, Samsam söz alıp yakışıksız işaretlerle "Bundan böyle başımızda, çarşı kâhyası olarak, halkın gözü önünde gençlerle düşüp kalkan bu sakallı ahlaksızın bulunmasını istemiyoruz! Ve her sabah dükkânlarımızı açmadan önce kâhyanın huzurunda Fatiha süresinin yedi kutsal ayetinin okunmasından da bugünden başlayarak çekilmek istiyoruz. Ve gündüzün, bu yaşlı kişi kadar gençlere düşkün olmayan bir başka kâhya seçelim!" demiş.

Samsam'ın bu nutkunu duyan tacirler, söyleyecek başka şey bulamamışlar ve önerilen tasarıyı oybirliğiyle kabul etmişler.

Saygın Şemseddin'e gelince, tacir ve simsarların gelip kendi önünde Fatiha suresinin ayetlerini okuma merasimine katılmakta geciktiklerini görünce, bu ağır ve geleneğe aykırı ihmali neye bağlayacağını bilememiş. Gözünün ucuyla kendisine yakın bir yerlerden bakmakta olduğunu gördüğü Samsam'a bir çift söz etmek üzere yaklaşmasını işaret etmiş. Zaten bu işareti beklemekte olan Samsam da, ağır ağır, zamanı kollayarak ve ayağını sürüyerek ve de ondan gözünü ayırmayan, bu sorunun çözümünü ondan bekleyen tacirlere, sağdan sola bilgiçce gülüşler fırlatarak yaklaşmış.

Samsam, tüm bakışların kendi üzerinde olup genel ilgiyi çektiğini bilerek ve salına salına yürüyerek dükkânın tezgâhına dayanmış, Şemseddin ona "Samsam, nasıl oluyor da tüm tacirler şeyhleri başlarında olduğu halde gelip önümde Kur'an'ın ilk süresinin ayetlerini okumuyorlar?" diye sormuş. Samsam "Höh, höh! Ben ne bilirim? Yalnız çarşıda bazı söylentiler var, yani işte öylesine söylentiler! Ama, her durumda bildiğim bir şey varsa, o da belli başlı şeyhlerden oluşmuş bir kurul toplanmış ve seni işinden alıp kâhyalık görevlerini bir başkasına vermek üzere karar almışlar!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan saygın Şemseddin'in rengi atmış ve yine de ağır başlı bir edayla "Hiç değilse bana, bu kararın neye dayandığını söyleyebilir misin?" diye sormuş. Samsam göz kırparak kalçalarını oynatmış ve "Bak, yaşlı şeyh, kurnazlık yapma! Pekâlâ sen herkesten daha iyi biliyorsun! Şu dükkânına getirdiğin genç çocuk herhalde orada sadece sinekleri kovmak için bulunmuyor! Her durumda, bilmelisin ki, o biçim olan genç oğlanların ham cinsiyetini üstün tutan alışkanlıktaki birçok kimseyle düşüp kalktığım için herkesten önce benim haberim olacağını söyleyerek seni, her şeye karşın savundum ve senin oğlanlara düşkün biri olmadığını açıkladım. Hatta bu oğlanın karının herhangi bir yakını olabileceğini ya da Tanta, Mansura veya Bağdat'tan iş için gelmiş bir dostunun oğlu olabileceğini de söyledim. Ama tüm kurul bana karşı çıktı ve senin çekilmen yolunda karar aldı. Allah büyüktür ey şeyh! Seni avutacak olan ve izin verirsen, aramızda

kalmak koşuluyla zevkinden dolayı seni kutlamak istediğim şu güzel oğlan var. Gerçekten harika bir şey...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli beşinci gece olunca, söze başlamış:

"... İzin verirsen, aramızda kalmak kaydıyla, zevkinden dolayı seni kutlamak istediğim şu güzel oğlan var!" demiş.

Samsam'ın bu sözlerini işitince, kâhya Şemseddin artık öfkesini tutamamış ve "Sus, ey sefihlerin en kokuşmuşu! Onun benim çocuğum olduğunu bilmiyor musun? Aklın nerede senin, ey haşhaş yutucu?" diye haykırmış. Ama Samsam "Yapma bunu bana! Ne zamandan beri bir oğlun var senin? On dört yaşındaki bu oğlan böylece olduğu gibi anasının karnından mı çıktı yani?" diye yanıt vermiş. Şemseddin "Ama, Samsam, sen kendin, on dört yıl önce yumurtaları katılaştıran ve özsuyunu yoğunlaştıran ve mucizevi macunu bana getirmedin mi? Vallahi! Bu ilaç sayesinde üretkenlik kazanabildim ve Allah bana bu oğulu bağışladı! Ve sen de gelip bana tedavinin işe yarayıp yaramadığını sormadın! Bana gelince, kem gözden sakındığım için, bu çocuğu evimin altındaki geniş toprakaltı bölmesinde yetiştirdim; bugün de ilk kez benimle birlikte dışarı çıktı. Aslında benim ilk niyetim, sakalı ele gelecek kadar büyümeden onu dışarı çıkarmamaktı. Ama annesi, kendisine mesleğini bir an önce öğretebilmem ve işlerin oluşumundan haberli kılmam için onu alıp götürmem konusunda beni ikna etti" diyerek yanıt vermiş.

Sonra da "Sana gelince Samsam, borcumdan kurtulmam için sana rastlamış olmamdan mutluyum! O harika ilaçla bana yaptığın hizmet karşılığı işte bin dinar!" diye eklemiş.

Samsam, bu sözleri işitince, doğruluğundan kuşkuya düşmemiş; gidip tüm tacirleri yanılgıdan kurtarmış; onlar da hemen kâhyalarını tebrik etmişler sonra da kendisinden açılış duası yapmakta geciktikleri için özür dilemişler ve orada onun önünde bu gereği yerine getirmişler. Bundan sonra, Samsam, hepsi adına söz almış ve "Ey saygın kâhyamız, Tanrı bizim sevecenliğimizi ağacın gövdesi ve dallarından yana saklı tutsun! Ve

onların da sırası gelince çiçek açıp koku saçan ve altın yaldızlı meyveler vermesini nasip etsin! Ama, ey kâhyamız, içimizden en fakirleri bile, bir doğum dolayısıyla, tatlılar yaptırıp bunu eşe dosta dağıtır; oysa biz henüz yağlı ballı asideyi tatmadık; ve de yeni doğan çocuğa dualar edilerek yenmesi ne kadar hoştur bunun! Bu harika asidenin büyük kazanı ne zaman kaynayacak bakalım!" demiş.

Kâhya Şemseddin "Ne demek yani? Bundan daha çok istediğim şey yoktur. Ancak size sadece aside kazanıyla ikramda bulunmakla yetinemem! Kahire kapılarının yöresindeki bahçeler arasındaki yazlık evimde büyük bir şölen vereceğim! Hepiniz dostlarım, yarın sabah, bildiğiniz bu bahçede vereceğim şölene çağrılısınız. Ve orada, eğer Tanrı isterse, gecikmiş olanı gideririm!" diye yanıt vermiş.

Ve eve döner dönmez saygın kâhya, ertesi sabah için hazırlıklara başlamış ve erken saatte pişsin diye, fırına, altı ay yeşil yaprakla beslenmiş koyunlar ve bol yağ sıvanmış bütün kuzular göndermiş; sayısız tepsi dolusu tatlı ve diğer benzeri şeyler hazırlatmış ve bunun için de, katkıda bulunmak üzere tatlı yapmakta usta tüm kölelerini ve Zeyni caddesinin tatlıcı ve hamurişi ustalarını işe koşturmuş. Ama bunca zahmete karşılık, doğruyu söylemeli, arzulanıp da yerine getirilmedik hiçbir şey kalmamış.

Ertesi gün erken saatte, Şemseddin oğlu Ebu Şâmât ile birlikte bahçeye gitmiş; ve köleler aracılığıyla birbirinden epeyce uzakta iki adet çok büyük sofra örtüsü serdirmiş; sonra Ebu Şâmât'ı çağırmış ve ona "Oğlum, görüyorsun ki, iki ayrı örtü serdirdim; bunlardan biri erkekler için, öteki de babalarıyla gelecek olan senin yaşıtın oğlanlar içindir. Ben sakalı bulunan erkekleri kabul edeceğim; sen de oğlum, sakalı bulunmayan gençleri karşılamakla yükümlüsün!" demiş. Ebu Şâmât, şaşırarak babasına "Bu ayrım ve bu iki ayrı hizmet neden? Uygulamada bu ayrım, kadınlar ile erkekler arasında yapılır. Ve benim gibi oğlanların sakallı erkeklerden korkacak nesi var ki?" diye sormuş. Kâhya "Oğlum, henüz sakalı çıkmamış genç çocuklar yalnız başlarına olurlarsa daha özgür davranırlar ve kendi aralarında babalarının yanında olduklarından daha iyi eğlenirler!" diye yanıt vermiş. Ebu Şâmât da, doğal bir saflıkla bu yanıtla doyum sağlamış.

Böylece, çağrılılar gelince, Şemseddin yaşlı başlı erkekleri, Ebu Şâmât da çocukları ve gençleri kabul etmeye başlamış. Ve yenilmiş, içilmiş, şarkı söylenmiş ve elden geldiğince eğlenilmiş; ve neşe ve sevinç tüm yüzlerde ışımış; buhurdanlıklarda tütsü tütmüş ve güzel kokulu otlar yakılmış. Sonra, şölen bitince konuklara karlı şerbetler dağıtılmış. Erkekler kendi aralarında yarenlik ederken, öte yandan gençler aralarında bin çeşit eğlenceli oyunlar sürdürüyorlarmış.

Çağrılıların arasında, kâhyanın en iyi müşterilerinden bir tacir bulunuyormuş; ama bu kişi ünlü bir oğlancı imiş ve çevredeki hiçbir güzel oğlan onun hovardalığından zarar görmeden kurtulamamışmış. Adı Mahmud imiş ama, sadece "İkiyanlı" takma adıyla tanınırmış.

İkiyanlı Mahmud öte yandaki çocukların haykırışlarını işitince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görmüş ve Şah Şehriyar'ın izniyle anlatmakta olduğu öyküsünü kesmiş.

Ama iki yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

İkiyanlı Mahmud öte yandaki çocukların haykırışlarını işitince, son kertede heyecanlanmış ve kendi kendine "O yanda herhalde benim için iyi bir fırsat olsa gerek!" diye düşünmüş. Ve genel dikkatsizlikten yararlanıp, sanki bir ihtiyacını gidermek için, sıkışmış gibi yaparak bulunduğu yerden ayrılmış; ağaçlar arasından yavaşça genç çocukların topluluğuna dalmış; ve onların zarif hareketleri ve güzel yüzleri karşısında zınk diye durmuş. Ve çok zaman geçmeden onların en güzellerinin içinde kuşkusuz en güzelinin Ebu Şâmât olduğunu fark etmiş. Ve onunla konuşabilmek ve onu bir kenara çekebilmek için kafasında binlerce tasarı geliştirmeye başlamış ve "Hay Allah! Arkadaşlarının arasından bir parça uzaklaşabilseydi!" diye düşünmeye başlamış. Talih de, ona, dileklerinin ötesinde yardımda bulunmuş.

Gerçekten, bir an için Ebu Şâmât, oyunun coşkusuna kapılarak ve koşuşmadan ötürü yanakları pespembe, su dökmek ihtiyacını duymuş. Ve iyi yetiştirilmiş bir çocuk olduğundan,

herkesin önünde diz çöküp işemek istemediğinden, ağaçların altına doğru uzaklaşmış. İkiyanlı da hemen "Kuşkusuz şimdi yanına yanaşırsam, onu ürkütürüm. Başka bir fikir üretmeliyim!" demiş. Ve saklandığı ağacın altından ayrılıp genç oğlan çocuklarının arasına karışınca onu tanımışlar ve yuh çekmeye ve bacaklarının arasına saldırmaya başlamışlar. O da, bundan memnun, onlara gülmüş; ve sonra, onlara "Beni dinleyin çocuklar! Eğer Ebu Şâmât'ta yolculuk sevdası ve Kahire'den uzaklaşma arzusu uyandırabilirseniz, yarın her birinize birer yeni giysi ve her türlü hevesinizi doyuracak kadar para vereceğim" demiş. Onlar da "Ey İkiyanlı, bu çok kolay!" diye yanıtlamışlar. Bunun üzerine çocukları bırakmış ve gidip sakallı erkeklerin arasına dönmüş.

Ebu Şâmât çişini bitirip yerine dönünce, arkadaşları, aralarında göz kırpmışlar ve içlerinden en konuşkanı, Ebu Şâmât'a seslenerek, ona "Sen yokken, aramızda, yolculuğun harikalarından ve uzaktaki şahane ülkelerden söz ediyorduk: Şam'dan, Halep'ten ve de Bağdat'tan... Sen, ey babası bunca zengin olan Ebu Şâmât, hiç kuşkusuz birçok kere, kervanlarla bu gezilere katılmışsındır! Bize gördüğün en harika şeylerden söz et biraz!" demiş. Ama Ebu Şâmât "Ben mi? Ama siz benim yeraltında yetiştirildiğimi ve oradan ancak dün çıktığımı bilmiyor musunuz? Nasıl olur da bu koşullarda geziye çıkmış olduğumu düşünürsünüz? Şimdi de bütün yaptığım gezi, babam izin verirse evden dükkâna kadar onun yanında yürümemden ibarettir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine aynı çocuk şunları söylemiş: "Zavallı Ebu Şâmât, desene ki sen, daha onları tadamadan, en zevkli sevinçlerden yoksun bırakılmışsın! Eğer dostum yolculuğun ne harika bir tadı olduğunu bilseydin, babanın evinde artık bir dakika bile oturmak istemezdin! Şairlerin hepsi, avare dolaşmanın zevklerini dile getirmişlerdir; işte bu konuda bize kadar gelmiş şiirlerinden sadece birisi:

> "Yolculuk, senin harikalarını kim anlatacak! Ey dostlarım, tüm güzel şeyler değişmeyi özler! İnciler bile denizin karanlık derinliklerinden çıkar ve şahların taçlarını ve hatunların boyunlarını süslemek için sonsuz mesafelerde yol alırlar!"

Bu dörtlüğü işiten Ebu Şâmât "Haklı olabilirsiniz! Ama insanın kendi evinde oturmasının da hoş yanları vardır!" demiş. Bunu duyan çocuklardan biri gülmeye başlamış ve arkadaşlarına "Hele şu Ebu Şâmât'a bir bakın! Tıpkı suyu terk eder etmez ölen balıklar gibi!" demiş. Bir başkası da biraz daha abartarak "Hayır! Herhalde yanağının güllerinin solmasından korkuyor!" demiş. Bir üçüncüsü de "Görmüyor musunuz, tıpkı sokağa çıkarken yalnız başlarına tek bir adım bile atamayan kadınlar gibi!" diye eklemiş. Ve en sonra bir başkası da "Ne oluyor Ebu Şâmât? Bir erkek gibi davranamadığından utanmıyor musun?" diye haykırmış.

Bütün bu çıkışmaları işiten Ebu Şâmât'ın o denli onuru kırılmış ki, hemen konuklarını terk etmiş ve katıra binerek kentin yolunu tutmuş ve yüreğinde öfke, gözünde yaşlarla annesinin yanına ulaşmış; o da çocuğunu bu halde görünce korkmuş. Ebu Şâmât ona arkadaşlarının yanında nasıl alay konusu olduğunu anlatmış ve nereye olursa olsun hemen yola çıkmak istediğini söylemiş. "Ama hemen!" Ve eklemiş: "Şu bıçağı görüyorsun değil mi? Eğer bana yolculuk için izin vermezsen, göğsüme saplayacağım!"diye eklemiş.

Bu hiç beklenmedik karar karşısında, zavallı kadın, gözyaşlarını içine akıtmış ve onun bu isteğine boyun eğmiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât'a "Oğlum, sana tüm gücümle yardım edeceğime söz veriyorum! Ama daha baştan babanın buna karşı çıkacağından emin olduğum için, ben kendi hesabıma sana bir yük dolusu eşya hazırlatacağım" demiş. Ebu Şâmât da "Ama bunun hemen, babam gelmeden, yapılması gerek!" demiş.

Şemseddin'in karısı, kölelere çabucak malların saklandığı ambarlardan birini açtırmış ve balya yapanlara on deve yükü olacak kadar mal hazırlatmış. Kâhya Şemseddin'e gelince, çağrılılar ayrılınca, bahçede oğlunu boşu boşuna aramış, sonunda onun oradan ayrılıp erkenden eve döndüğünü öğrenmiş. Kâhya da, yolda oğlunun başına bir felaket gelebileceği endişesiyle, katırını dört nal sürerek nefes nefese avluya dalarak ancak orada heyecanını bastırabilmiş ve Ebu Şâmât'ın kazasız belasız gelişini kapıcıdan öğrenmiş. Ama avluda hazırlanmış, yüklenmek üzere bulunan birçok balyayı ve üzerlerine iri harflerle bunların Şam,

Halep ve Bağdat gibi çeşitli kentlere yollanması için yazılar yazılmış olduğunu görünce çok şaşırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

İri harflerle, bunların, Şam, Halep ve Bağdat gibi çeşitli kentlere yollanması bakımından yazılmış olduğunu görünce çok şaşırmış.

Bunun üzerine çabucak karısının yanına çıkmış ve ondan olup bitenin tümünü ve Ebu Şâmât'a karşı çıkmanın getirebileceği ağır sakıncaları öğrenmiş. Kâhya da "Yine de onu caydırmaya çalışacağım!" demiş. Ve Ebu Şâmât'ı çağırarak ona "Çocuğum, Allah'ın seni aydınlatmasını ve bu uğursuz tasarıdan vazgeçilmesini dilerim! Dua ve barış üzerine olası Peygamberimizin 'Kendi toprağının meyvesiyle beslenen ve yaşamının doyumunu kendi ülkesinde bulan kimseye ne mutlu!' dediğini bilmez misin?" demiş. "Eskiler de 'Sakın yolculuğa girişmeyin, bir millik bir mesafede de olsa!' demiştir. Bu durumda çocuğum, bana hâlâ kararında direnmek isteyip istemediğini söylemeni bekliyorum!" demiş. Ebu Şâmât "Bil ki, baba, sana asla karşı çıkmak istemem. Ama isteğimi reddedip yola çıkmamı engelleyecek olursan giysilerimden soyunacak ve fakir dervişlerin urbalarına bürünecek ve yeryüzünün tüm ülkelerini yalınayak dolaşacağım!" diye yanıt vermiş.

Kâhya, oğlunun ne pahasına olursa olsun yola çıkmaya karar vermiş olduğunu anlayınca, tasarısına karşı durmak fikrinden vazgeçmek zorunda kalmış ve ona "Öyleyse, oğlum, sana kırk yük daha verelim; böylece, annenin sana sağladığı diğer on yükle birlikte, elli deve yükü malın olur. Bunların içinde gittiğin her kentin ihtiyacı için ayrı mallar olacak. Çünkü, örneğin, Şam'da oturanların hoşlanacağı kumaşları Halep'te satmaya kalkışmamalısın; bu, hatalı bir girişim olur! Bu durumda yola çık oğlum ve Tanrı seni esirgesin ve yolunu düz etsin! Özellikle Arslan Çölü adlı bölgedeki Köpekler Vadisi'nden geçerken çok dikkat et! Çünkü burası yolkesen haydutların yatağıdır; başlarında da akın ve saldırıları ansızın olduğu için 'Hızlı' lakabıyla anılan bir Bede-

vi vardır" demiş. Ebu Şâmât da "Kötü olaylar da, hayırlı olaylar da bize Tanrı'dan gelir! Ben ne yapsam, olacak olan olur!" diye yanıtlamış.

Bu sözler karşılık gerektirmediğinden kâhya da artık hiçbir şey söylememiş; fakat karısı bin dilekte bulunup fakirlere de elli koyun adadıktan ve oğlunu yolcuların koruyucusu Es-Seyyid Abdülkadir Geylani'nin kutsal korumasına terk ettikten sonra ancak huzur bulmuş.

Bunu izleyerek, kâhya, yüreğinin tüm gözyaşlarıyla ağlayan zavallı annesinin kollarından güçlükle ayırdığı oğluna arkadaşlık ederek gidip yola çıkmaya hazır durumdaki kervanı bulmuş; deveci ve katırcıların yaşlı yöneticisi Şeyh Kemal'i bir yana çekerek, ona "Ey saygıdeğer mukaddem,[1] gözümün bebeği olan bu çocuğu sana emanet ediyorum ve onu senin nezaretinde Tanrı'nın kanatları altına sokuyorum! Ve de sen oğlum!" diyerek bu kez Ebu Şâmât'a seslenmiş: "Benim yokluğumda sana babalık edecek kişi budur! Ona itaat et ve ona sormadan hiçbir iş tutma!" demiş. Sonra Ebu Şâmât'a bin altın dinar vererek ve son bir nasihat olarak, ona "Oğlum bu bin dinarı sana, mallarını en yararlı zamanda satmak için bekletirken sabredip o arada bunları harcayabilesin diye veriyorum! Çünkü onları fiyatların düşük olduğu zaman satmaktan kaçınmalı ve kumaşlarla öteki malların en yüksek değer kazandığı sırada ortaya çıkan fırsatı kullanmalısın! Böylece onları en iyi koşullarda değerlendirmiş olursun!" demiş. Sonra, birbirlerine veda etmişler ve kervan yola koyulmuş ve kısa bir süre sonra Kahire kapılarının dışına çıkmış.

İkiyanlı Mahmud'a gelince, onun da durumu şöyleymiş: Ebu Şâmât'ın yola çıkacağını öğrenerek o da bir yandan hazırlıklara başlamış; ve birkaç saatte, katırlarını ve develerini yüklemiş ve atlarını eyerlemiş. Ve zaman kaybetmeksizin, yola koyulup Kahire'den birkaç mil ötede kervana ulaşmış. Ve kendi kendine "Şimdi, çöle gelinince, ey Mahmud, kimse seni ele vermez ve kimse gelip seni gözetleyemez! Ve başının derde gireceğinden korkmadan bu çocukla keyfini bulursun!" demiş.

Böylece, daha ilk merhalelerden sonra, İkiyanlı, çadırlarını Ebu Şâmât'ın çadırlarının yanına kurmuş ve Ebu Şâmât'ın aşçı-

1 *Mukaddem:* Yönetici (Â.Ş.O.)

sına ateş yakmak zahmetine katlanmamasını; çünkü kendisinin Ebu Şâmât'ı kendi çadırında yemeye çağıracağını söylemiş. Ve gerçekten, Ebu Şâmât, Mahmud'un çadırına gelmiş, ama devecilerin mukaddemi Şeyh Kemal ile birlikte... Böylece, zahmetlerinin yorgunluğu Mahmud'un yanına kâr kalmış; ertesi gün ikinci dinlenme sırasında da, ondan sonraki molalarda da, ta Şam'a ulaşıncaya kadar bu hep böyle olmuş; çünkü, Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın her çağrısını kabul ettiğinde yanında devecilerin mukaddemini de götürüyormuş. Ama Şam'a gelindiğinde, Halep'te ve Bağdat'ta olduğu gibi, burada da İkiyanlı'nın dostlarını kabul ettiği bir evi bulunduğundan...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Halep'te ve Bağdat'ta olduğu gibi, burada da İkiyanlı'nın dostlarını kabul ettiği bir evi bulunduğundan, kentin girişinde bir çadırda kalmak üzere olan Ebu Şâmât'a bir köle göndererek onu, ama sadece onu, varlığıyla onur vermek üzere evine çağırtmış. Ebu Şâmât da "Biraz bekle de, Şeyh Kemal'in görüşünü alayım!" demiş. Ama devecilerin mukaddemi bu öneriyi duyunca kaşlarını çatmış ve ona "Hayır oğlum, bu öneriyi reddet!" demiş. Ebu Şâmât da çağrıyı geri çevirmiş.

Şam'da kalmak uzun sürmemiş ve hemen Halep'e doğru yola çıkılmış. İkiyanlı oraya geldikleri anda, Ebu Şâmât'ı çağırmak için adam göndermiş; fakat, Şam'da olduğu gibi, Şeyh Kemal çekinmesini söylemiş; ve Ebu Şâmât, mukaddemin niçin bu denli sert davrandığını anlamadığı halde ona karşı çıkmak istememiş. Bu kez de İkiyanlı'nın harcamaları boşa gitmiş. Ama Halep'i terk ettiklerinde, İkiyanlı bir dahaki sefere işlerin böyle olmayacağına dair kendi kendine yemin etmiş. Ve Bağdat doğrultusundaki ilk molada, eşi görülmedik bir şölenin hazırlıklarına girişmiş ve birlikte gelmesini sağlamak için Ebu Şâmât'ın yanına kendisi gitmiş. Ve bu kez, Ebu Şâmât, karşı çıkacak ciddi bir nedeni olmadığından, çağrıyı kabul etmek zorunda kalmış; ve uygun bir şekilde giyinmek üzere ilkin çadırına

girmiş. O sırada Şeyh Kemal onu görmeye gelmiş ve durumu öğrenince şöyle demiş: "Ne kadar düşüncesizsin, ey Ebu Şâmât! Mahmud'un çağrısını niye kabul ettin? Onun niyetlerinin ne olduğunu bilmiyor musun? Ve ona neden İkiyanlı adı takılmış, anlamıyor musun? Ama ne olursa olsun, benim gibi bir ihtiyarın görüşünü almalı ve şairin şu sözlerine kulak vermelisin:

> "İhtiyara sordum 'Neden sırtın eğik yürüyorsun?' diye; bana 'Çünkü nemli toprakta gençliğimi yitirdim! Eğilmiş, onu arıyorum! Ve sırtıma aldığım deney o denli ağır ki, artık belimi doğrultmama engel oluyor!' dedi.""

Ama Ebu Şâmât "Ey saygıdeğer mukaddem, İkiyanlı olarak çağrılmasının nedenini bilmemekle birlikte, dostumuz Mahmud'un çağrısını geri çevirmek pek uygun olmayacak! Zaten, onunla arkadaşlık ederek ne kaybedeceğimi de anlamıyorum. Herhalde beni yemeyecektir!" diye yanıt vermiş. Mukaddem de ona hızla "Allah korusun! Elbette seni yemeyecektir! Zaten daha önce pek çoklarını yedi o!" yanıtını vermiş. Bu sözleri işitince Ebu Şâmât bir kahkaha koparmış ve gidip sabırsızlıkla onu bekleyen İkiyanlı'ya ulaşmış. Ve ikisi birlikte şölen için hazırlanmış çadırın içine girmişler.

Gerçekten, İkiyanlı, harika delikanlıyı karşılamak için hiçbir şey esirgememiş; onun gözlerini okşamak ve duygularını pohpohlamak için her şey hazırmış; böylece şölen neşe ve canlılık dolu geçmiş; ve ikisi birlikte iştahla ve doyuncaya kadar yemek yemişler ve aynı bardaktan içmişler. Şarap başlarını döndürmeye başlayınca köleler sessizce çekilince; İkiyanlı'nın şaraptan ve tutkudan başı dönmüş. Ebu Şâmât'a doğru eğilmiş ve yanaklarını iki eli arasında tutarak bir öpücük almak istemiş. Ama Ebu Şâmât, bundan sıkılarak içgüdüyle elini kaldırmış; ve İkiyanlı'nın dudakları delikanlının avcunun içiyle karşılaşmış. Bunun üzerine, Mahmud kolunun biriyle onun boynunu, ötekiyle de belini sardığında; "Sen bana ne yapmak istiyorsun?" diye soran Ebu Şâmât'a "Sadece, şairin şu dizelerini uygulamaya koymak için açıklamada bulunmak istiyordum!" demiş:

"Ruhumu sarsan o gözlerin bakışlarıyla nasıl titriyorum! Ey çocuksu yumurtalarını şişiren ilk arzunun verdiği zevk! İşte, ey gözümün nuru! Kavrayabileceğini kavra, kaldırabileceğini kaldır! Bir avuç, iki avuç, üç avuç al! Bir karış ya da daha fazla sok! Ama seni hiç üzmesin! Tadını almaya bak, sadece!"

Bu dizeleri belli bir tarzda okuduktan sonra, İkiyanlı Mahmud, bunları anlaşılır bir uygulamayla delikanlıya anlatmaya koyulmuş. Fakat, Ebu Şâmât, durumu hemen fark ederek onun bu tavırlarından, davranışlarından ve hareketlerinden çok sıkıldığını duyumsamış ve oradan ayrılmak istemiş. Ama İkiyanlı onu alıkoymuş ve neyin söz konusu olduğunu sonunda ona açıkça anlatmış.

Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın niyetinin ne olduğunu iyice tartıp istediği şeyi kavrayınca...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın niyetinin ne olduğunu iyice tartıp istediği şeyi kavrayınca; derhal ayağa fırlamış ve ona "Yok, vallahi! Ben bu malı satmıyorum! Ama, her durumda, seni teselli etmek için, başkalarına altın karşılığı bir şey satarsam, sana karşılığını almadan veririm!" demiş. Ve İkiyanlı'nın yalvarmalarına karşın, Ebu Şâmât, o çadırda bir saniye daha kalmak istememiş; oldukça hızlı dışarı çıkıp mukaddemin çok tedirgin olarak kendisini beklemekte olduğu konaklama yerine ulaşmış.

Mukaddem Kemal de, Ebu Şâmât'ın garip bir tavırla geldiğini görünce, ona "Allah aşkına! Ne olup bittiğini bana anlat!" demiş. O da "Ama, kesinlikle bir şey olmadı! Yalnız hemen hiç gecikmeden konaklamayı bozup Bağdat yoluna koyulmalıyız! Çünkü artık İkiyanlı ile birlikte yolculuk etmek istemiyorum! Abartılı ve çok sıkıcı niyetleri var!" diye yanıt vermiş. Devecilerin şeyhi "Sana söylememiş miydim, oğlum? Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki başına bir şey gelmemiş! Yalnız böylece tek başına yolculuk yapmanın çok tehlikeli olacağını sana belirtmeliyim.

Bu topraklarda kaynaşan Bedevi haydutlarının saldırılarına karşı çıkabilmek için tıpkı bizimki gibi bir kervanla birlikte bulunmak gerek!" demiş. Ama Ebu Şâmât hiçbir şey dinlemek istememiş ve yola çıkma emri vermiş.

Böylece küçük kervan tek başına yola koyulmuş ve bir akşam gün batarken Bağdat'ın kapılarına gelinceye kadar yolculuğunu sürdürmüş.

Devecilerin mukaddemi, bunun üzerine gelip Ebu Şâmât'ı bulmuş ve ona "Oğlum, burada mola vermektense, yolumuzu sürdürerek bu gece Bağdat'a ulaşalım! Çünkü şimdi üzerinde bulunduğumuz yer yolculuğumuzun en tehlikeli bölgesidir. Buraya Köpekler Vadisi derler! Geceyi burada geçirmeye kalkarsak büyük bir tehlikeyi göze almış oluruz! Çabuk davranıp kapılar kapanmadan Bağdat'a ulaşalım! Çünkü, oğlum, bilmelisin ki, halife, bağnaz kişilerin gizlice içeri girip okulların salonlarında saklanan bilim kitaplarını ve el yazmalarını ele geçirip Dicle'ye atmamaları için kentin kapılarını özenle kapattırır!" demiş.

Ebu Şâmât, bu öneriden hoşlanmayarak ona "Hayır, vallahi! Kente geceleyin girmek istemiyorum, çünkü Bağdat'ı gün doğarken görüp zevk almak istiyorum! Geceyi burada geçirelim, çünkü benim pek öyle acelem yok; zaten ben iş gezisi yapmıyorum, sadece zevk almak ve tanımadığım yerleri görmek için geziyorum!" yanıtını vermiş. Ve yaşlı mukaddem, Şemseddin'in oğlunun bu denli tehlikeli inatçılığından canı sıkılarak boyun eğmek zorunda kalmış.

Ebu Şâmât'a gelince, bir parça yemek yemiş; sonra köleler yatmaya gitmişler, o da çadırdan çıkmış ve vadinin içinde biraz ilerlemiş ve ayışığında bir ağacın altına oturmuş. Ve yeraltında yaşarken hocalarından öğrendiği bazı şiirler aklına gelmiş ve düş kurmaya uygun böylesi bir yerden etkilenerek şairin şu dizelerini okumaya başlamış:

> Irak'ın yeğni zevkli gecesi ey Bağdat! Halifelerin ve şairlerin kenti, seni uzun zaman düşledim, ey dingin...

Ama birdenbire, daha ilk dörtlüğü okuyup bitirmeden, sol yanında korkunç bir çatırtı ve nal sesleri duymuş; ve de yüz ağızdan

birden çıkan bağırıp çağırmalar işitmiş! Ve geriye dönüp konaklama yerinin sanki yerden fışkırmış gibi her yandan birden kalabalık bir Bedevi topluluğu tarafından sarılmış olduğunu görmüş.

Onun için pek yeni olan bu görüntü kendisini olduğu yere çivilemiş; ve kendini savunmak isteyen kervandakilerin genel bir kıyıma uğradığına ve kervanın yağma edildiğine tanık olmuş. Ve Bedeviler ortada canlı hiçbir kimsenin kalmadığını görünce, bütün develeri ve katırları birlikte götürerek göz açıp kapayasıya kadar bir sürede geldikleri gibi kaybolmuşlar.

Uğradığı şaşkınlık bir parça dağılınca, Ebu Şâmât konakladıkları yere doğru ilerlemiş ve orada herkesin kıyıma uğratılmış olduğunu görmüş. Ve devecilerin mukaddemi Şeyh Kemal de, saygı uyandıran yaşına karşın, diğerlerinden ayırt edilmeden göğsüne saplanan çeşitli mızraklarla delik deşik edilerek öldürülmüş bulunuyormuş. Ebu Şâmât bu denli korkunç bir manzaraya daha fazla dayanamayarak, ardına bakmaya cesaret edemeden oradan kaçmış.

Böylece bütün gece kaçarak rastlayabileceği başka haydutların hırsını uyandırmamak için, tüm zengin giysilerinden soyunmuş ve bunları uzağa fırlatmış ve üzerinde gömleğinden başka şey bırakmamış. Ve işte bu kılıkta, gün doğarken adeta yarı çıplak Bağdat'a girmiş.

Yorgunluktan bitkin bir halde ve artık ayakta kalmaya gücü yetmeksizin, kente girince karşısına çıkan ilk meydan çeşmesinin önünde durmuş. Ellerini, yüzünü ve ayaklarını yıkamış ve çeşmenin üzerindeki mermer düzlüğe çıkmış ve oraya boylu boyunca uzanıp pek fazla zaman geçmeden uyumuş.

İkiyanlı Mahmud'a gelince, o da aynı şekilde yola koyulmuş; ama kestirme bir yoldan gelerek haydutlara rastlamaktan sakınabilmiş; ve dahası, Bağdat'a tam da Ebu Şâmât'ın kapıları açıp çeşmenin üzerinde yatıp uyuduğu bir sırada girmiş.

Aynı çeşmenin önünden geçerken, İkiyanlı, hayvanların sulandığı mermer yalağa yaklaşıp susamış atına su içirmek istemiş. Ama at, uzanıp yatan gencin suya vuran gölgesini görerek irkilmiş. Bunu gören İkiyanlı başını kaldırıp bakınca düzlükte yarı çıplak yatan gencin Ebu Şâmât olduğunu anlamış; o an neredeyse atından düşüyormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

... düzlükte yarı çıplak yatan gencin Ebu Şâmât olduğunu anlamış; o an neredeyse atından düşüyormuş. Hemen attan atlayarak çeşmenin düzlüğüne çıkmış ve başını kollarından birine yaslamış, uykusunda bitkin bir halde uzanmış Ebu Şâmât'ı görünce hayranlıktan donmuş kalmış. Ve ilk kez olarak, bedeninin geri kalan beyazlığının üstünde belirgin halde olan benlerinin yer aldığı saydamsı genç gövdesinin çıplak güzelliğini sonunda seyredebilmiş. Ve aşkı uğruna bu yolculuğu göze aldığı meleğin nasıl bir nedenle bu halde yoluna çıkmış ve bu çeşme üzerinde uyumakta olduğunu asla kavrayamamış. Ve o anda keşfettiği sol kaba etini süsleyen bir misk damlası gibi yuvarlak benden bir türlü bakışlarını ayıramamış. Ve nasıl bir davranışta bulunacağını bilemeden kendi kendine "Ne yapsam acaba? Onu uyandırayım ve olduğu gibi atımın terkisine atarak çöle mi kaçayım? Yoksa uyanmasını bekleyip onunla konuşarak ve onu yumuşatarak benimle Bağdat'taki evime gelmesi için kandırayım mı?" diye düşünmüş.

Sonunda bu sonuncu fikrin yerinde olduğuna inanarak gencin ayakları dibinde düzlüğün kenarına oturmuş; çocuksu bedeni üzerinde güneşin getirdiği tüm pembemsi durulukta gözlerini yıkayarak uyanmasını beklemiş.

Ebu Şâmât, uykusuna kandıktan sonra, bacaklarını gererek gözlerini yarı açmış; ve aynı anda İkiyanlı onun elini tutmuş ve çok tatlı bir sesle, ona "Korkma, çocuğum, güvenli ellerdesin, benim yanımda! Ama lütfen acele bana bütün bunların nedenini anlat!" demiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât kalkıp kızının üzerine oturmuş ve her ne kadar kendisine hayran olan kişinin huzurunda bulunmaktan sıkılıyorsa da, ona serüvenini tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Mahmud da ona "Tanrı'ya şükürler olsun ki, benim genç dostum, senden servetini almışsa da, yaşamını korumuş! Çünkü şair 'Baş kurtulmuşsa, yitirilen servet zarar vermeden kesilen tırnağın kıpırtısı gibidir!' demiştir. Ve zaten

senin servetin hiç de kaybolmuş sayılmaz. Çünkü benim sahip olduğum her şey senindir. Haydi benimle eve gel de yıkan ve giyin! Ve şu andan başlayarak Mahmud'un tüm varlığını kendi malın sayabilirsin, Mahmud'un yaşamı da sana hayranlık duymak içindir!" demiş. Ve Ebu Şâmât ile konuşmasını babacan bir tavırla böylece sürdürerek onu kendisiyle birlikte gitmeye razı etmiş.

İlkin onu düzlükten indirmiş ve kendi arkasında atın üzerine oturmasına yardım etmiş; sonra arkasına büzülmüş olan çocuğun bedeninin sadece sıcak ve çıplak dokunuşuyla bile zevkten titreyerek evine doğru yol almaya başlamış. İlk yaptığı iş, Ebu Şâmât'ı hamama götürmek ve herhangi bir tellak ya da hizmetkâr araya sokmadan onu kendi elleriyle yıkamak olmuş; ve ona değerli bir urba giydirdikten sonra, çocuğu genellikle dostlarını kabul ettiği bir salona götürmüş.

Burası serinlik ve gölgelikten yana çok hoş, sadece mine ve çinilerin mavimtrak yansımalarıyla ve yukardaki yıldızların ışıltılarıyla aydınlanan bir salonmuş. Seçkin tütsü kokuları, insanın ruhunu kâfur ve tarçın bahçelerine sürüklüyor, orta yerde, fıskiyeli bir havuz şarkı söylüyormuş. Orada dinlenmek oldukça güvenli imiş; ve bu sakin havada insanı kendinden geçiren bir şeyler varmış.

İkisi birlikte halı üzerine oturmuşlar ve Mahmud kolunu dayasın diye Ebu Şâmât'a bir yastık uzatmış. Tepsiler üzerinde yiyecekler getirilmiş ve bunlardan yemişler; sonra da testilere konmuş kaliteli şaraplar içmişler. Bunun üzerine o ana kadar pek aceleci davranmayan İkiyanlı, artık kendini tutamamış ve şairin şu dizelerini okuyarak haykırmış:

> Arzu! Ne gözlerin tatlı bakışının okşayışı ne de saf dudakların öpüşü seni yatıştırır! Ey arzum! Üzerinde, fışkırmadıkça azalmayan bir tutkunun ağırlığını duyuyorsun!

Ama Ebu Şâmât, İkiyanlı'nın dizelerine epeyce alışmış olduğundan; bazen kapalı olan anlamlarını bile kolayca kavradığından, birdenbire ayağa fırlamış ve ev sahibine "Gerçekte, bu konudaki direnmeni anlayamıyorum. Sana daha önce de söyle-

diğimi tekrarlamaktan başka bir şey söyleyemem: Bu malı başkalarına altın karşılığı satarsam, sana karşılıksız veririm" demiş.

Ve İkiyanlı'nın açıklamalarını daha fazla dinlemek istemeyerek onu sert bir tavırla terk edip oradan ayrılmış.

Dışarı çıkınca, kentin orasında burasında dolaşmaya başlamış. Ama tam o sırada karanlık bastırdığından ve de Bağdat'ta yabancı olduğu için, ne yana gideceğini bilemediğinden geceyi yoluna çıkan bir camide geçirmeye karar vermiş. Avluya girmiş ve sandallarını çıkararak caminin içine dalmak üzere iken, ellerinde yanan fenerleriyle önlerinde iki kölenin yol aldığı iki adamın geldiğini görmüş. Onların geçmesi için kenara çekilmiş; fakat iki kişiden yaşlı olanı onun önünde durmuş ve ona uzun uzun dikkatle baktıktan sonra "Barış üzerine olsun!" diyerek selam vermiş. Ebu Şâmât da onun selamını iade etmiş. Öteki söz alarak "Sen burada yabancı mısın çocuğum?" diye sormuş. O da "Ben Kahireliyim. Babam, kent tacirlerinin kâhyası Şemseddin'dir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan yaşlı adam, arkadaşına dönerek ona "Allah dileklerimizin ötesinde bizi gözetiyor! Aradığımız ve bizi sıkıntımızdan kurtaracak olan yabancıyı bu denli çabuk bulacağımızı umar mıydık?"

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

"Aradığımız ve bizi sıkıntımızdan kurtaracak olan yabancıyı bu denli çabuk bulacağımızı umar mıydık?" demiş. Sonra Ebu Şâmât'ı bir kenara götürüp ona "Seni yolumuza çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Senden karşılığında beş bin dinar, bin dinarlık mal ve bin dinar değerinde bir at vererek bir hizmet görmeni isteyeceğiz. Şöyle:

"Herhalde biliyorsundur, oğlum, yasalarımıza göre bir Müslüman eşine bir kez 'Boş ol!' derse, onu başkaca hiçbir işleme ihtiyaç duyulmadan üç ay on gün sonra yeniden alabilir; ve eğer ikinci bir kez boşarsa, yine gerekli zaman geçtikten sonra onunla evli kalabilir; ama üçüncü kez 'Boş ol!' derse, ya da bunları ayrı

ayrı söylemeksizin, bir kez 'Üç kez boş ol!'[1] derse ya da 'Benim için artık hiçbir şey değilsin, bunu üç kez boşayarak yeminle söylüyorum!' derse; bu durumda, yasa, erkek yeniden karısına sahip olmak isteyince, ancak ilkin yasal olarak bir başka erkeğin boşanmış olan kadını alıp bir gece için bile olsa gerdeğe girdikten; ve o da kendince kadını üç kez boşadıktan sonra, onu yasal eşi olarak yeniden almasına olanak sağlar.[2]

İşte yanımda gördüğün genç adamın durumu da böyledir. Geçen gün kötü bir ruhsal durumda iken, kendini öfkeye kaptırarak benim kızım olan karısına 'Evimden çek git! Artık seni tanımıyorum! Benden üç kez boş ol!' diye haykırmış. Bunu duyar duymaz kızım olan karısı, peçesini başına örterek kocasının artık kendisi için bir yabancı olduğunu söyleyip ve ertelenmiş mehrini[3] alıp hemen o gün baba evine döndü! Ama şimdi şurada gördüğün kocası, ona yeniden sahip olmayı büyük bir azuyla istiyor. Gelip benim elimi öptü ve eşiyle arasını bulmamı benden rica etti. Ben buna razı oldum. Ve hemen birlikte çıkıp bir gece için onun yerini alacak olan adamı aramaya koyulduk. Ve işte böylece, oğlum, sana rastladık. Sen kentimizde yabancı olduğundan işi gizlice geçiştiririz, sadece kadı bilir durumu, dışarıya da bir şey sızmaz!" demiş.

İçinde bulunduğu yoksunluk hali dolayısıyla, Ebu Şâmât tüm yüreğiyle bu öneriyi kabul etmiş; ve kendi kendine "Elime beş bin dinar, bin dinarlık mal ve bin dinar değerinde bir at geçecek; üstelik bütün bir gece de bir kadınla çiftleşeceğim! Aman yarabbi! Hemen kabul edeyim!" diye düşünmüş. Ve yanıtını merakla bekleyen iki adama "Vallahi! Hülleci olmayı kabul ediyorum!" demiş.

Bunun üzerine o zamana kadar hiç konuşmamış olan kadının kocası, Ebu Şâmât'a dönmüş ve ona "Bizi gerçekten büyük bir sıkıntıdan kurtarıyorsun, çünkü sana karımı büyük bir aşkla sevdiğimi söylemeliyim! Ancak yarın sabah karımı zevkine uygun bularak boşamaktan vazgeçip bana geri vermekten kaçınmandan

1 İslam'da şeriat hükmü olan "talâk-ı selâse" (üç kez boşama). (Â.Ş.O.)

2 Bu durumda şeriata göre "hülle" denen işlem yerine getirilmiş oluyor (Â.Ş.O.)

3 *Ertelenmiş mehr:* Arapça: *Mehr-i müeccel.* İslam hukukuna göre ayrılınca erkeğin kadına verdiği ödence (Â.Ş.O.)

korkuyorum. Bu durumda, yasa, sana hak tanıyor. Bunun içindir ki, kadı önünde yarın onu boşamaya yanaşmadığın takdirde hemen bana on bin dinar tazminat ödeyeceğini taahhüt etmen gerek!" demiş. Ebu Şâmât da bu koşulu kabul etmiş; çünkü söz konusu kadınla bir geceden fazla yatmamaya kararlı imiş. Bu durumda üçü birden kadıya gitmişler ve onun önünde, yasal koşullara uygun olarak sözleşme düzenlemişler. Ve kadı, Ebu Şâmât'ı görünce, son kertede heyecanlanmış ve onu çok sevmiş.

Onu bu öykünün akışı içinde yeniden karşımızda bulacağız.

Böylece, sözleşme yapılarak kadının huzurundan ayrılmışlar; ve boşanmış olan kadının babası, Ebu Şâmât'ı alıp evine götürmüş; ondan evin giriş bölümünde beklemesini rica etmiş ve gidip kızına durumu bildirerek ona "Sevgili kızım, senin için hoşuna gidecek yakışıklı bir genç buldum; umarım beğenirsin; ve sana onu tam anlamıyla tavsiye ederim. Onunla hoş bir gece geçir ve kendini hiçbir şeyden yoksun kılma! İnsan her gece böylesine harika bir genci kollarıyla saramaz!" demiş. Kızına böylece nasihatlar verdikten sonra, iyi yürekli baba, gidip Ebu Şâmât'ı bulmuş ve ona da aynı şeyleri söylemiş. Ve ondan yeni karısının onu kabullenmek üzere hazırlıklarını tamamlaması için biraz daha beklemesini rica etmiş.

İlk kocaya gelince, gidip kendisini de yetiştirmiş olan çok kurnaz yaşlı bir kadını bulmuş ve ona "İyi yürekli anacığım, senden boşadığım karımla bu gece birlikte kalmak üzere bulduğumuz hüllecinin ona dokunmasını engelleyecek bir çare bulmanı rica ediyorum!" demiş. Yaşlı kadın da "Yaşamın kadar güven duy, benim için bundan kolay bir şey olamaz!" demiş; ve çarşafına bürünmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

... ve çarşafına bürünmüş, boşanmış olan kadının evine gitmiş; orada ilkin evin girişinde beklemekte olan Ebu Şâmât'ı görmüş. Selam vererek ona "Boşanmış olan genç hanımı, her gün yaptığım gibi, tutulduğu cüzamdan sağaltmak için zavallının

bedenine merhem sürmek üzere görmeye geldim!" demiş. Ebu Şâmât da "Allah beni korusun! Demek ki, ey iyi yürekli anacığım bu kadın cüzama tutulmuş ha? Ben de kalkıp bu gece onunla çiftleşecektim! Çünkü ben onun eski kocasının bulduğu hülleciyim!" diye haykırmış. Yaşlı kadın da "Evladım, Allah senin güzel gençliğini korusun! Evet doğrusu, çiftleşmekten kaçınsan iyi olur!" diye yanıt vermiş. Ve onu şaşkın halde bırakıp boşanmış kadının yanına girmiş. Hüllecilik yapacak genç hakkında, ona da aynı şeyleri söyleyerek onu da inandırmış. Ve kadına, hastalığın kendisine de bulaşmaması için dikkat etmesini önermiş. Sonra da çekip gitmiş.

Ebu Şâmât'a gelince, yanına girmeden önce genç kadından bir işaret beklemeye başlamış. Ama, uzun zaman beklediği halde, ona, üstü yiyecekle dolu bir tepsi getiren bir köleden başka kimse görünmemiş. Yiyip içmiş, sonra zaman geçirmek için Kur'an'dan bir sure okumuş; sonra da genç Davud'un Kral Saul'ün önünde mezmur[1] okurken duyulan sesinden de tatlı bir sesle içli dörtlükler okumaya başlamış.

Genç kadın, içerden, bu sesi duyunca, kendi kendine "Bu yaşlı alçak kadın, ne demek istiyordu öyle! Hiç cüzama tutulmuş bir erkek böylesine güzel bir sesle şarkı söyler mi? Vallahi, onu çağırtacak ve bu yaşlı kadının bana yalan söyleyip söyleyemediğini kendi gözlerimle görüp anlayacağım. Ama ilkin ben de ona seslenmeliyim!" diyerek bir Hint udunu eline alıp ustaca düzen tutturmuş ve gökte uçan kuşları göğün derinliklerinde öylece tutacak etkide bir sesle şu şarkıyı okumuş:

> Baygın güzel gözlü genç bir alageyiği sevdim. Endamı öylesine narindir ki, bükülgen dallar onun salındığını görerek bükülgenliği öğrenirler!

Ebu Şâmât, bu şarkının daha ilk notalarını işitince, mırıldanmayı bırakmış ve büyülenmiş gibi bir dikkatle dinlemeye koyulmuş. Ve de "Bu yaşlı merhem satıcısı bana ne saçma şeyler söyledi! Aman yarabbi! Herhalde bana yalan söylemiş olacak! Bu

1 *Mezmur*: Davud Peygamber'in ahenkle okuduğu Zebur surelerinden her biri (Ā.Ş.O.)

güzel ses, bir cüzamlının sesi olamaz!" diye düşünmüş. Ve işittiği şarkının son notasına uygun düşürerek kayaları bile yerinden oynatacak bir sesle şu şarkıyı söylemiş:

> Selamım avcıdan saklanan o ince karacaya doğru akıp gitti
> ve yanaklarının tarhlarında biten güllere saygılarımı iletti!

Ve bu dizeler öylesine bir vurgulamayla okunmuş ki, genç kadın, heyecanla sarsılarak onu genç adamdan ayıran perdeleri açmak üzere koşmuş ve kendini tıpkı bir buluttan ansızın çıkan bir mehtap gibi, onun bakışlarına sunmuş. Ve çabucak içeri girmesi için işaret etmiş ve kalçalarını, kudreti tükenmiş bir ihtiyarın bile nefsini uyandıracak biçimde oynatarak önünde yürümüş. Ebu Şâmât da onun güzelliği, tazeliği ve gençliği karşısında şaşmış kalmış. Ama, hastalığının bulaşması korkusuyla ona yanaşmaya cesaret edememiş.

Ama birdenbire genç kadın, tek bir söz bile söylemeden, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede gömleğini ve donunu çıkarmış ve bir yana fırlatarak çırılçıplak ve gümüş kadar saf, taze bir hurma ağacının gövdesi kadar tığ gibi ve narin görünmüş. Bunu gören Ebu Şâmât, bacakları arasında taşıdığı saygıdeğer babasının mirası gönül çekici küçük yavrunun kıpırdadığını duyumsamış. Yavrunun kendisini zorlayan isteminin iyice farkına vardığından, onu, yatıştırmak için, neresine koyacağını bilmesi gereken genç kadına geçirmek istemiş. Ama kadın ona "Bana yaklaşma! Bedenindeki cüzama yakalanmaktan korkuyorum!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, tek bir söz söylemeden, tüm giysilerinden soyunmuş; sonra da gömleğini ve içdonunu çıkarmış ve uzağa fırlatmış; ve tüm çıplaklığı içinde, kaynak suyu kadar saydam, bir çocuğun gözü kadar tertemiz görünmüş. O zaman genç kadın yaşlı arabulucunun, ilk kocasının kışkırtmasıyla kullandığı düzenden artık kuşku duymamış ve gencin sihriyle gözleri kamaşmış, ona doğru koşmuş ve onu kollarıyla sararak yatağına doğru sürüklemiş ve onunla birlikte yatağa yuvarlanmışlar. Arzudan soluk soluğa kalarak, ona "Kendini kanıtla, ey Şeyh Zekeriye, ey büyük sihirlerin kudretli babası!"

demiş. Bu kesin çağrı üzerine, Ebu Şâmât genç kadını kalçalarından kavramış ve büyük tatlı çubuğunu yengiler kapısına dayatmış. Sonra ana yoldan saparak kestirmeden binici kapısına şiddetle saldırmış; ama, bu kapının darlığı yüzünden kararsızlığa düşmüş ve çömleğin kapağını delerek geçide dalmış; ve kendini sanki mimarın iki tarafın ölçülerini alarak yapmışçasına rahat bir ortamda bulmuş. Bundan sonra, yolculuğunu pazartesi çarşısını, salı pazarını, çarşamba pazarını ve perşembe sergisini ziyaret ederek sürdürmüş. Sonra, gevşetilecek ne varsa hepsini gevşeterek, cuma gününe erişen iyi yürekli bir Müslüman gibi dinlenmeye çekilmiş.

Ebu Şâmât'ın ve yavrusunun genç kadının bahçesindeki ilk yolculuğu böyle olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Ebu Şâmât'ın ve yavrusunun genç kadının bahçesindeki ilk yolculuğu böyle olmuş.

Bundan sonra, Ebu Şâmât, mutluluk içinde, yatışmış yavrusuyla bahçe tarhları darmadağın olmuş genç kadına sevecenlikle sarılmış; üçü birlikte sabaha kadar uykuya dalmışlar.

Uyandıklarında, Ebu Şâmât geçici eşine "Senin adın ne, ciğer köşem?" diye sormuş. Kadın "Zübeyde" diyerek yanıt vermiş. O da kadına "Pekâlâ, Zübeyde! Seni bırakacağımdan ötürü çok üzgünüm!" demiş. Kadın heyecanlanarak "Peki, neden beni terk ediyorsun?" diye sorunca; "Ama biliyorsun ki ben sadece hülleciyim!" demiş. Kadın "Yo! Aman yarabbi! Ben, mutluluğum içinde, seni babamın bana ötekinin yerini almak üzere sağladığı harika bir armağan sanmıştım!" demiş. O da "Ey cana yakın Zübeyde, ben elbette baban ve kocan tarafından seçilmiş bir hülleciyim. Ve benim tarafımdan kötü bir davranış ortaya konur da bu sabah seni boşamazsam düşüncesiyle, kadı huzurunda beni, kendilerine on bin dinar ödemeye zorlayan bir sözleşme imzalattılar. Doğrusu, böyle bir durumda, onlara bu akıl almaz miktardaki parayı nasıl ödeyeceğimi bilmiyorum; ben ki cebim-

de sadece bir dirhem parası olan biriyim. İyisi mi, ben çekip gideyim; yoksa, parayı ödeyemeyeceğime göre, hapsedilmem gerekir!" demiş.

Bu sözleri duyan, genç Zübeyde bir an düşünmüş; sonra, delikanlının gözlerinden öperek, ona "Senin adın ne gözümün nuru?" diye sormuş; o da "Ebu Şâmât!" demiş. Kadın "Ya Allah! Duruma uygun isim ancak bu kadar olur! Pekâlâ! Ey sevgili Ebu Şâmât, tüm şekerkamışlarına, bütün gece bahçeme tatlılıklar saçan bu zevk verici beyaz tatlı çubuğunu yeğlediğimden, sana yemin ederim ki, birbirimizden ayrılmamak için bir çare bulacağım; çünkü seni tattıktan sonra artık başkasına ait olmaktansa ölmeyi yeğ tutarım!" diye haykırmış. O da "Peki öyleyse, ne yapacağız?" diye sormuş. Kadın "Yapılacak şey çok basit. İşte şöyle: Babam biraz sonra gelip seni arayacak ve seni kadıya götürerek sözleşmenin koşullarını yerine getirmeni isteyecek. O zaman sen, kadıya yavaşça sokularak ona 'Artık boşanmak istemiyorum!' dersin. O da sana 'Nasıl, bir kadın için beş bin dinardan ve bin dinarlık attan vaz mı geçiyorsun?' diye soracak; sen de 'Bu kadının her bir saç teli bin dinar eder! Bundan dolayı bu değerli saçın sahibini bırakmıyorum' yanıtını verirsin. Bunun üzerine kadı, sana 'Bu senin hakkındır! Ama ilk kocaya ödence olarak on bin dinar ödeyeceksin!' diyecek. Bu durumda, sevgilim, ne diyeceğimi iyi dinle! Yaşlı kadı, her bakımdan harika bir insan olmakla birlikte genç çocuklara çılgınca tutkundur. Senin de, onun üzerinde hatırı sayılır bir etki bırakmış olacağından hiç kuşku duymuyorum!" demiş.

Ebu Şâmât "Sen, kadının da İkiyanlı olduğunu mu düşünüyorsun yani?" diye haykırmış. Zübeyde bir kahkaha patlatmış ve "Kuşkusuz! Bunu duymak neden seni bu kadar şaşırttı?" demiş. O da "Öyle anlaşılıyor ki, Ebu Şâmât'ın bütün ömrünce bir İkiyanlı'dan öbürüne gitmesi alnında yazılı! Ama ey akıllı Zübeyde, ilkin bana fikrini iyice açıkla! Diyordun ki 'Yaşlı kadı, her ne kadar harika bir insansa da, genç çocuklara çılgınca tutkundur' Bu sözlerle herhalde malımı ona satmayı önermiyorsun bana!" demiş. Kadın da "Hayır! Bekle, göreceksin!" demiş.

"Ve de, kadı sana 'On bin dinarı ödemen gerek!' deyince, sen şöyle belli bir tarzda ona bakarsın, kalçalarını da hafifçe

sallarsın! Çok değil ama, onu oturduğu halı üzerinde erir gibi hale getirecek şekilde! Ve o sana, ancak bu durumda, bu borcu ertelemek için belli bir süre tanıyacaktır!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, bir an düşünmüş ve "Bu, olabilir!" demiş. Tam o sırada bir köle kız gelmiş ve perdenin ardından, sesini duyurarak "Hanımım Zübeyde, içerde baban, efendimi bekliyor!" demiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât ayağa kalkmış ve çabucak giyinerek Zübeyde'nin babasını görmeye gitmiş. Ve ikisi birden, sokakta bekleyen birinci kocanın yanına varmışlar ve kadı huzuruna çıkmışlar.

Orada, Zübeyde'nin düşündükleri harfi harfine yerine gelmiş; ama burada Ebu Şâmât'ın onun verdiği değerli fikirlere olduğu gibi uyduğunu da söyleyelim!

Kadı da, Ebu Şâmât'ın kendine fırlattığı bakışlardan tam anlamıyla tükenip gencin kendisinden alçakgönüllükle istediği üç günlük erteleme süresini tanımakla kalmamış; verdiği kararı şu hükümle bağlamış; "Dinsel yasalarımız ve içtihatlarımız boşanmayı bir zorunluk olarak görmemektedir! Ve dört mezhebimizin görüşü de kesinlikle bu noktada uyum halindedir. Öte yandan hülleci, yasal olarak koca sıfatını taşıdığına ve yabancı olduğuna göre böyle bir yararlanmaya layık görülmüştür. Biz borcunu ödemesi için ona on gün süre tanıdık!"

Bunu duyan Ebu Şâmât, saygıyla kadının elini öpmüş; o da kendi bakımından "Vallahi! Bu genç delikanlı on bin dinardan da fazla değerli! Ben kendim bile ona bunu gönül hoşluğuyla sağlayabilirim!" diye düşünmüş.

Sonra Ebu Şâmât çok kibar bir tavırla izin istemiş ve koşarak eşi, akıllı Zübeyde'yi bulmaya gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... çok kibar bir tavırla izin istemiş ve koşarak eşi akıllı Zübeyde'yi bulmaya gitmiş.

Zübeyde de yüzü sevinçten ışıyarak ve onu aldığı sonuçtan dolayı kutlayarak karşılamış ve ona sırf ikisi için bütün gece

sürecek bir şölen hazırlamak üzere yüz dinar vermiş. Ebu Şâmât, karısının parasıyla söz konusu şöleni hazırlamış. İkisi birden doyuncaya kadar yiyip içmeye başlamışlar. Böylece, sevincin sınırlarını zorlayan bir sevince kapılarak uzun boylu çiftleşmişler. Sonra, soluklanmak için kabul salonuna inmişler, meşaleleri tutuşturmuşlar ve kayaları raksettirecek ve uçan kuşları havada uçmaktan alıkoyacak etkinlikte ikisine özgü bir musiki şöleni düzenlemişler. O sırada birdenbire sokak kapısının çalındığını duymuşlar. Ve bu sesi ilk duyan Zübeyde, Ebu Şâmât'a "Git, bak bakalım kim kapıyı çalıyor?" demiş. Ebu Şâmât da gidip kapıyı açmak için aşağıya inmiş.

Oysa, o gece, Halife Harun Reşid göğsünün daraldığını duyumsayarak veziri Cafer'e, celladı Mesrur'a ve gözde şairi zevk sahibi Ebu Nuvas'a "Biraz göğsümün daraldığını hissediyorum. Haydi gidip Bağdat sokaklarında dolaşalım! Belki ruhumuzu şenlendirecek bir şeyler buluruz!" demiş bulunuyormuş. Dördü de Acem dervişlerinin kılığına bürünerek eğlenceli bir serüven yaşamak ümidiyle, Bağdat sokaklarında dolaşıyormuş. Böylece Zübeyde'nin evinin önüne kadar gelmişler ve çalınan sazları ve söylenen şarkıları duyunca, dervişlerin mizaçlarına uygun olarak hiçbir sıkıntı duymadan kapıyı çalmışlar.

Ebu Şâmât dervişleri görünce, konukseverlik görevlerini pekâlâ bildiğinden ve de çok mutlu bir durumda olduğundan, onları içtenlikle karşılamış ve evin giriş bölümüne sokmuş ve kendilerine yiyecek getirmiş. Ama onlar yiyecekleri geri çevirerek "Vallahi! Narin ruhların duygularını doyurmak için yiyeceğe ihtiyaç yoktur, sadece musikinin uyumu yeter! Oysa, dışarıdan duyduğumuz ahengin tam da biz içeri girince kesildiğini görüyoruz! Acaba bu denli güzel şarkı söyleyen kadın, meslekten bir şarkıcı mıdır?" demişler. Ebu Şâmât da "Yo, efendilerim! Benim kendi eşimdir!" diye yanıt vermiş. Ve onlara, tek bir ayrıntıyı atlamadan, başından sonuna kadar öyküsünü anlatmış. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Bunun üzerine aslında halifenin ta kendisi olan dervişlerin başı, onu çok sevimli bularak ve birdenbire onun için yüreğinde bir sevecenlik duyarak, Ebu Şâmât'a "Oğlum, karının eski kocasına borçlu olduğun on bin dinar konusunda tedirginlik

duyma! Ben, Bağdat'taki kırk üyesi olan derviş tekkesinin başında bulunuyorum; Tanrı sayesinde, rahat bir yaşam sürüyoruz; on bin dinar bizim için hiç de fedakârlık sayılmaz. Bunu sana on gün içinde sağlayacağımıza söz veriyorum. Ama şimdi git de eşine, ruhumuzu şenlendirmesi için, bize, perdenin arkasından, birkaç şarkı söylemesini rica et! Zira, oğlum, musiki kimilerine şölen yerine geçer; kimileri için ilaç, kimileri için de ruhlarını serinleten yelpazedir. Bizim için her üçü de geçerlidir" demiş.

Ebu Şâmât, onları daha fazla söyletmemiş; ve karısı Zübeyde de bu dervişler için şarkı söylemeyi kabullenmiş. Böylece sonsuz bir neşe yaşanmış ve nefis bir gece geçirmişler: Bazen kadın şarkı söylerken, onlar da "Ah! Ah!" diyerek iç geçiriyorlar; bazen hoşça yarenlik ediyorlar; bazen de, şair Ebu Nuvas'ın, gencin güzelliğinin onu da coşkunluktan coşkunluğa sürüklemesi nedeniyle söylediği neşe veren doğaçlama şiirlerini dinliyorlarmış...

Sabahla birlikte, düzmece dervişler ayağa kalkmışlar ve halife, ayrılmadan önce yaslandığı yastığın altına, başlangıç olmak üzere, o anda üzerinde bulunan yüz altın dinar içeren bir kese koymuş. Sonra genç ev sahibinden izin alarak ona doğaçlama hoş bir şiirle veda eden ve içinden kendi kendisine onu bir daha hiç gözünden ırak etmeyeceğine söz veren Ebu Nuvas'ın ağzıyla teşekkür etmişler.

Günün ortasına doğru, Ebu Şâmât, Zübeyde'nin yastık altında bularak kendisine verdiği yüz altınla alış veriş yapmak için pazara gitmek üzere evden çıkmakta iken, kapıyı açınca evin önünde teleme kumaş yüklü elli katırın durduğunu görmüş. Ve çok iyi koşumlanmış bir katırın üstünde de, çizgileri çok sevimli, bedeni esmer bir Habeş kölenin elinde kıvrılmış bir mektupla beklediğini görmüş.

Kibar küçük köle, Ebu Şâmât'ı görünce, canlı bir hareketle yere atlamış ve delikanlının önünde yeri öperek, ona mektubu vermiş; ve kendisine "Ey efendim, Ebu Şâmât! Şu anda Kahire'den gelmiş bulunuyorum, beni kentin tacirlerinin kâhyası olan baban efendim Şemseddin, elli bin dinar değerindeki malla ve de annenin hediyesi olan ve eşin Zübeyde'ye verilmek üzere değerli taşlarla süslenmiş bir ibrik ve işlemeli bir altın leğenden oluşan bir paketle birlikte gönderdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

"..Değerli taşlarla süslenmiş bir ibrik ve işlemeli bir altın leğenden oluşan bir paketle birlikte gönderdi" demiş.

Ebu Şâmât, bu mucizevi olaya hem sevinmiş hem de şaşırmış ve ilkin açmayı bile unuttuğu mektubu açıp okuyunca içeriğinin şöyle olduğunu görmüş:

> Oğlu Alaaddin Ebu Şâmât'a babası Şemseddin en iyi mutluluk ve sağlık dileklerini yerine getirdikten sonra der ki:
> Bil ki, sevgili oğlum, kervanın uğradığı felaketin ve mallarını yitirişinin gürültülü haberi bana kadar ulaştı. Ve hemen senin için elli bin dinar değerinde mal yüklü elli katırdan oluşan bir kervan hazırlattım. Buna ek olarak annen de kendi eliyle işlediği güzel bir giysi ve eşin için de beğeneceğini umduğumuz bir ibrik ile bir leğen gönderiyor.
> Gerçekte, biraz şaşırarak senin üç kez boşanma andıyla boşanmış bir kadınla hülleci olarak evlenmiş bulunduğunu öğrendik. Ama deneyerek, genç karını zevkine uygun bulduğun anda, pekâlâ onunla evli kalabilirsin. Sana küçük Habeş Selim aracılığıyla ulaşacak olan mallar da, bunun ötesinde, karının ilk kocasına ödence olarak vereceğin on bin dinarlık borcunu ödemeye yarayacaktır.
> Annen ve hanemizdeki herkes mutluluk ve sağlık içinde bulunmakta; ve senin yakında dönmeni ummakta ve de candan selamlarını ve olanca sevgilerini yollamaktadırlar.
> Uzun ve mutlu bir ömür dileğiyle!

Bu mektubun ve bu servetin gelişi Ebu Şâmât'ı öylesine bir sevince boğmuş ki, olayın gerçek olmayışını bir an için bile düşünmemiş. Ve hemen yukarı çıkıp eşine durumu anlatmış. Daha açıklamalarını anlatıp bitirmeden kapı çalınmış ve Zübeyde'nin babası ile eski kocası evin giriş bölümüne girmişler. Gelişlerinin nedeni Ebu Şâmât'ı gönül rızasıyla karısını boşamaya ikna etmekmiş.

Zübeyde'nin babası Ebu Şâmât'a "Oğlum, eski karısını çok seven ilk damadıma acı! Allah sana pazardaki en güzel esirleri ve de emirler içinde en hatırı sayılanların kızlarını bile nikâhla alabilecek kadar servet verdi. Artık bu zavallı gence eski karısını geri ver, o da senin kölen olmaya razıdır!" demiş. Ama Ebu Şâmât "Tanrı bana bütün bu serveti borçluma olan borcumu rahatça ödeyeyim diye yolladı. Ben kendisine annemin eşime armağan olarak gönderdiği ibrik ile leğen dışında, üzerindeki yükleriyle birlikte elli katırı ve de sevimli Habeş köle Selim'i bile vermeye hazırım!" demiş. Sonra da "Ama kızın Zübeyde, eski kocasına dönmek isterse, ben de bana düşen boşanma işini yerine getiririm!" diye eklemiş.

Bunun üzerine babası, Zübeyde'nin yanına girmiş ve ona "Söyle bakayım! İlk kocana dönmek ister misin?" diye sormuş. Kadın, abartılı el hareketleriyle "Ya Allah! Ya Allah! Ama o benim bahçemin tarhlarının değerini hiç bilmedi! Her zaman yarı yolda kaldı! Yo, vallahi! Ben her yeri dolaşmasını bilen delikanlıyla kalacağım!" diye yanıtlamış.

İlk koca kendisi için tüm umutların yok olduğunu anlayınca, öylesine bir acı duymuş ki, o saat, karaciğeri patlamış ve ölmüş. İşte onun başına gelen!

Ebu Şâmât'a gelince, o, büyüleyici ve akıllı Zübeyde ile yaşamını sürdürmüş; ve her akşam, şölenden ve çeşitli şakalaşmalardan, çiftleşmelerden ve benzeri durumlardan sonra, taşları bile oynatacak ve kuşları uçarken gökyüzünde durduracak kadar güzel saz ve şarkı âlemleri yapmışlar.

Evlenmesinden on gün geçtikten sonra, Ebu Şâmât, ansızın, dervişlerin başının kendisine on bin dinar vermek üzere yaptığı vaadi anımsamış ve karısına "Şu yalancıların başını hatırlıyor musun? Eğer onu, sözünü yerine getirsin diye bekleseydim, çoktan hapiste açlıktan ölmüştüm! Vallahi! Ona bir kez daha rastlarsam, hakkında ne düşündüğümü kendisine söylerim!" demiş.

Sonra, akşam olurken, kabul salonunun meşalelerini tutuşturmuş ve her geceki gibi musiki düzenini hazırlamış ve tam o sırada kapı çalınmış. Gidip kapıyı kendisi açmak istemiş ve ilk geceki dört dervişi yeniden karşısında görünce çok şaşırmış. Ve yüzlerine bir kahkaha fırlatarak, onlara "Hoş geldiniz yalancı-

lar, hoş geldiniz kötü niyetli kişiler! Ama ben yine de sizi davet ediyorum; çünkü Tanrı bana sizin yardımlarınıza muhtaç olmadan olanak sağladı. Ve sizler yalancı ve riyakâr olsanız da, çok sevimli ve iyi yetiştirilmiş kişilersiniz!" demiş. Ve onları kabul salonuna sokmuş ve Zübeyde'ye, onlara perde arkasından bir şeyler okumasını rica etmiş. O da bunu akıllara durgunluk verecek, taşları oynatacak ve kuşları uçarken gökte durduracak bir şekilde yerine getirmiş. Bir aralık dervişlerin başı ayağa kalkmış ve bir ihtiyaç yerine getirmek için ortadan yok olmuş. Bunun üzerine düzmece dervişlerden biri olan şair Ebu Nuvas, Ebu Şâmât'ın kulağına eğilmiş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Şair Ebu Nuvas, Ebu Şâmât'ın kulağına eğilerek ona "Ey sevimli ev sahibimiz, sana bir soru sormama izin ver! Nasıl oldu da bir an için baban Şemseddin'in sana servet yüklü elli katırı yolladığına inanabildin? Söyle bakalım! Bağdat'tan Kahire'ye kaç günde haber ulaştırılır?" diye sormuş. O da "Kırk beş gün!" diye yanıt vermiş. Ebu Nuvas "Ya, dönüp gelmek için?" diye sormuş; o da "En az kırk beş gün!" diye yanıt vermiş. Ebu Nuvas gülmeye başlamış ve "Öyleyse nasıl oluyor da o günden az bir sürede baban senin kervanı yitirdiğini öğrenip sana ikinci bir kervan gönderebiliyor?" demiş. Bunu duyan Ebu Şâmât "Hay Allah! Sevincim o denli büyüktü ki, bütün bunları düşünecek zaman bulamadım! Ama, söyle bana, ey derviş! Ya onun yazdığı mektup ne olacak? Bu mektup nereden geliyordu?" diye sormuş. Ebu Nuvas da "Ah! Ebu Şâmât, güzel olduğun kadar anlayışlı olsaydın, bizim başımızdaki kişinin, efendimiz halifenin ta kendisi Emirü'l-Müminin Harun Reşid, ikinci dervişin bilge vezir Cafer el-Bermeki, üçüncünün cellat Mesrur ve dördüncünün de ben, kölen ve hayranın şair Ebu Nuvas olduğunu anlardın!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, şaşkınlık ve karmaşıklığın sınırına ulaşmış ve utanarak "Ama, ey büyük şair Ebu Nuvas,

halifeden yana üzerime bunca iyi eylemleri çeken bende ne gibi bir değer var?" diye sormuş. Ebu Nuvas gülmüş ve "Güzelliğin!" demiş; sonra da "Onun gözünde genç, cana yakın ve güzel olmak değerlerin en yücesidir! Ve sadece güzel bir varlığın temaşası ve güzel bir yüzün görünüşünün bedelinin yeterince pahalı olmadığına inanır!" diye eklemiş.

Bütün bunlar konuşulurken, halife dönüp yeniden halı üzerindeki yerini almış. O zaman Ebu Şâmât gelip onun önünde eğilmiş ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, Allah seni bizim saygı ve sevgimize bağışlasın ve senin cömertliğinden bizleri yoksun kılmasın!" demiş. Halife de ona gülüp yavaşça çenesini okşayarak "Seni yarın sarayda bekliyorum!" demiş. Sonra oturduğu yerden kalkmış ve Cafer, Mesrur ve Ebu Şâmât'a ertesi gün gelmeyi unutmaması uyarısında bulunan Ebu Nuvas kendisini izlediği halde oradan ayrılmış.

Ertesi gün, karısının da desteğiyle Ebu Şâmât, küçük Habeş Selim'in kendisine getirdiği en değerli eşyayı seçip bunları güzel kölenin başında taşıdığı küçük bir sandığa koymuş ve kendisi de karısı Zübeyde'nin özenle giydirip düzene sokmasıyla hazırlanarak, küçük köleyi de yanına alarak Divan'a doğru yol almış. Ve Divan'a çıkarak sandığı halifenin ayak ucuna bırakmış ve ona uyumlu bir kasideyle övgüler sunmuş ve "Ey Emirü'l-Müminin, dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimiz, sunanların üzüntüsüne neden olmamak için sunulan armağanları kabul edermiş. Kölen de, minnettarlığının bir işareti olarak bu küçük sandığı kabul buyurursan mutluluk duyacaktır!" demiş. Halife delikanlının bu ilgisinden etkilenerek ona "Bu biraz fazla ey Ebu Şâmât, çünkü zaten sen kendin bizim için en büyük armağansın! Sarayıma hoş geldin ve bugünden başlayarak sana burada önemli bir görev vermek istiyorum" demiş. Ve hemen Bağdat kentinin tacirler kâhyasını görevden alarak onun yerine Ebu Şâmât'ı atamış.

Sonra, bu atamanın herkes tarafından bilinmesi için, durumu açıklayan bir ferman kaleme almış; bu fermanı valiye göndermiş, o da bunu tellala vererek Bağdat'ın tüm çarşılarında ve sokaklarında ilan ettirmiş.

Ebu Şâmât'a gelince, o günden başlayarak kendine hemen hiç zaman ayırmadan, her gün düzenli olarak halifenin yanında

bulunmaya başlamış ve açtığı güzel bir dükkânın başına, orada bu ince mesleği beceriyle yürüten küçük esmer köleyi getirmiş.

Aradan ancak iki ya da üç gün geçmişken, halifeye baş sakisinin öldüğü haberi gelmiş. Halife de hemen orada Ebu Şâmât'a baş sakinin görevini vermiş ve bu önemli göreve yaraşır bir onur giysisi de armağan etmiş ve ona görkemli bir maaş bağlamış. Ve böylece artık birbirlerinden hiç ayrılmamışlar.

Ertesi gün de, Ebu Şâmât, halifenin yanında bulunurken, içeriye büyük mabeyinci girmiş ve tahtın önünde yer öperek "Tanrı Emirü'l-Müminin'in ömrünü arttırsın! Ölen saray komutanının eksik ömrünü de onunkine katsın!" demiş. Ve de "Ey Emirü'l-Müminin, saray komutanı öldü!" diye eklemiş. Emirü'l-Müminin de "Allah rahmetini ondan esirgemesin!" demiş; ve hemen oracıkta ölen saray komutanının yerine Ebu Şâmât'ı atamış; ve ona daha da görkemli bir maaş bağlamış. Ve böylece Ebu Şâmât sürekli olarak halifenin yanında bulunmak zorunda kalmış. Bu yeni görev sarayda ilan edildikten sonra, Harun Reşid âdeti gereğince Divan'ın dağıldığını anlatmak üzere mendilini sallayarak ayağa kalkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış yedinci gece olunca, söze başlamış:

... Âdeti gereğince Divan'ın dağıldığını anlatmak üzere, mendilini sallayarak ayağa kalkmış ve yanında Ebu Şâmât'tan başka kimseyi bırakmamış.

Ve de, o günden başlayarak Ebu Şâmât bütün günlerini sarayda geçirmiş; ve evine ancak geceleyin geç vakit dönmeye ve o günün olaylarını anlattığı karısıyla mutlu bir yaşam sürmeye başlamış. Halifenin Ebu Şâmât'a olan sevecenliği günden güne artıyormuş; öyle ki, sonunda, gencin en küçük bir arzusunu doyurmak için, sahip olduğu her şeyi severek feda edecek hale gelmiş. Anlatacağım olay bunun bir kanıtıdır.

Bir gün halife, yanında her zamanki has adamları: Cafer, şair Ebu Nuvas, Mesrur ve Ebu Şâmât olduğu halde bir musiki şöleni düzenlenmiş. Perdenin ardında, cariyelerinin içinde en güzeli

olan halifenin gözdesi şarkı söylüyormuş. Ama birdenbire halife, Ebu Şâmât'a dikkatle bakarak, ona "Dostum, gözdem senin hoşuna gitti galiba, bunu gözlerinden okuyorum" demiş. Ebu Şâmât da "Efendisinin hoşuna giden kölesinin de hoşuna gider!" diye yanıt vermiş. Ama halife "Başım üzerine ve atalarımın kabri üzerine, ey Ebu Şâmât, bu andan başlayarak gözdem sana aittir!" diye haykırmış. Ve hemen baş haremağasını çağırarak, ona "Saray komutanımın evine tüm eşyasıyla ve kırk cariyeyle Kutü'l-Kulub'u[1] bir tahtırevanla taşı!" demiş. Ama Ebu Şâmât "Ey Emirü'l-Müminin, sefil köleni, efendisine ait bir şeyi almaktan affeyle!" demiş. Bunun üzerine halife, Ebu Şâmât'ın düşüncesini anlayarak ona "Belki hakkın var. Herhalde karın benim soylu bir kişiliği olan gözdemi kıskanacaktır! Öyleyse o, burada, sarayda kalsın!" demiş. Sonra Cafer'e doğru dönerek ona "Ey Cafer, şimdi hemen esir pazarına git, çünkü bugün oranın günüdür, on bin dinara çarşının en güzel esiresini satın al. Sonra da onu hemen Ebu Şâmât'ın evine yolla!" demiş.

Cafer o saatte ayağa kalkarak, Ebu Şâmât ile esir pazarına gitmiş ve ondan cariyeyi kendisinin seçmesini rica etmiş. O sırada, kentin valisi Emir Halid de, ergenlik çağına erişmiş bulunan oğlu için bir cariye satın almak üzere çarşıya inmiş bulunuyormuş. Ancak bu oğlan, hamile bir kadını kusturarak çocuk düşürtecek kadar çirkinmiş. Gövdesi çarpık, bedeni ve ağzı pis kokulu, gözleri şaşı ve ağzı yaşlı bir ineğin ferci kadar büyükmüş. Bu yüzden ona Habzalam[2] derlermiş. Bir gece önce Habzalam, tam on dört yaşına girmiş bulunuyormuş ve epey zamandan beri gerçek erkekliğin hiçbir işaretini göstermemesi annesini tedirgin etmekte imiş. Ama o gecenin sabahında, yatak çarşafında, gördüğü bir rüyanın etkisiyle Habzalam'ın en

1 *Kutü'l-Kulub:* "Kalplerin Gıdası" anlamında, Raif Karadağ çevirisinde "Kuvvetü'l-Kulub" (Kalplerin Gücü); Mardrus çevirisinde "Delice des Coeurs" (Kalplerin Zevki), Powys Mathers çevirisinde de aynı anlamda "Delight of Heart"; Selami Münir Yurdatap ve Ahmed Nazif çevirilerinde ise "Kutü'l-Kulub" olarak geçiyor. Biz de Kutü'l-Kulub olarak çevirdik (Â.Ş.O.)

2 *Habzalam* ya da *Habzalam Bezaza:* Dağınık, perişan, kılıksız anlamında. Yurdatap "Habzalam", Karadağ "Bezaza", Littmann "Habzalam Bezaza" biçiminde çevirmişler. Mardrus, "Gros-Bouffi" (Koca Şişko), Mathers ise aynı anlamda "Big-Bloat" olarak almış (Â.Ş.O.)

sonunda çiftleşmenin anlamını öğrenmiş bulunduğunu belirten şaşmaz lekeleri görünce yüreği ferahlamış. Bu gözlem, Habzalam'ın annesinin son kertede hoşuna gitmiş ve hemen kocasının yanına koşarak mutlu haberi ona duyurmuş ve ona, oğlunu da yanına alıp çabucak pazara giderek oğlunun beğendiği güzel bir cariye satın almaya zorlamış.

Böylece, sadece Tanrı'nın elleri arasında bulunan Talih esir pazarında Cafer ve Ebu Şâmât'ın, Emir Halid ve oğlu Habzalam ile karşılaşmasını takdir etmiş. Alışılageldik selamlaşmalardan sonra hep birlikte bir topluluk oluşturarak simsarların her birinin sahibi bulundukları beyaz, esmer ya da siyah esirelerle önlerinden geçmesini istemişler. Böylece Rum, Habeş, Çinli, İranlı birçok genç kızı görmüşler ve o gün hiçbiri üzerinde karar veremeyerek çekilmek üzereler iken, sonunda simsarların başı, yüzü açık ve Ramazan ayındaki dolunaydan daha güzel bir genç kızı elinden tutarak önlerinden geçirmiş.

Onu görünce Habzalam, arzusunu anlatmış olmak için şiddetle fosurdamaya başlamış ve babası Emir Halid'e "İşte bana gerekli olan kız bu!" demiş. Kendi bakımından da Cafer "Nasıl bu sence uygun mu?" diye Ebu Şâmât'a sormuş. O da "Uygundur!" yanıtını vermiş. Bunun üzerine Cafer kıza "Senin adın ne ey sevimli esire?" diye sormuş. Kız da "Yasemin efendim!" diye yanıt vermiş. O zaman vezir simsara "Yasemin'e ne gibi bir fiyat koydun?" diye sorunca; o da "Beş bin dinar, efendim!" demiş. Bunu duyan Habzalam "Ben altı bin öneriyorum!" diye haykırmış.

O anda, Ebu Şâmât ileri çıkmış ve "Benden sekiz bin!" demiş. Bunu duyan Habzalam kudurmuş gibi soluyarak "Sekiz bin bir dinar!" demiş. Cafer de "Dokuz bin bir!" demiş. Ama Ebu Şâmât "On bin dinar!" demiş. Bunun üzerine simsar, iki taraf arasında bir çatışmadan korkarak, çabucak "On bin dinara esire Yasemin satıldı!" diyerek kızı Ebu Şâmât'a teslim etmiş. Bunu gören Habzalam, yere yatıp el ve ayaklarıyla havayı dövmeye başlamış; onun çirkinliğinden ve budalalığından nefret eden ve karısının zoruyla onu pazara getirmiş bulunan Emir Halid çok üzülmüş.

Ebu Şâmât'a gelince, Vezir Cafer'e teşekkür ettikten sonra, Yasemin'i alıp götürmüş ve onu sevmiş; o da kendisini sevmiş. Bundan dolayı, onu cana yakın bularak seçiminden dolayı öven

karısı Zübeyde ile tanıştırdıktan sonra, kızla ikinci bir eş olarak yasal tarzda yaşamlarını birleştirmiş. Ve hemen o gece onunla yatmış ve öykünün sonunda görüleceği gibi o anda kızı hamile bırakmış.

Habzalam'a gelince, onun durumu şöyleymiş:

Vaatler ve pehpehlemeler yoluyla kandırılıp eve getirilince, yatağa atlamış ve ne yemiş ne de içmiş ve hemen hemen aklını yitirir gibi olmuş. Evin tüm kadınları, üzgün, şaşkınlığın sınırına gelmiş olan Habzalam'ın annesinin yöresinde toplanmış otururlarken, tüm Bağdat'ta Güve Ahmed[1] olarak tanınan ve o sırada hüküm giydiğinden hapishanede bulunan ünlü bir hırsızın anası olan yaşlı bir kadın içeri girmiş.

Bu Güve Ahmed, hırsızlık sanatında o denli usta imiş ki, onun için kapıcının gözü önünde bir kapıyı söküp kaldırmak ve göz açıp kapayıncaya kadar sanki onu yutmuşçasına ortadan yok etmek; çiş yapar gibi görünerek sahibinin gözleri önünde bir duvarı delmek; fark etmeden bir kimsenin gözlerinden kirpiklerini sökmek ve duyumsatmadan bir kadının gözündeki sürmeyi silmek onun için çocuk oyunu gibiymiş.

Güve Ahmed'in anası, Habzalam'ın annesinin yanına girmiş; selamlaştıktan sonra, ona "Ey hanımım, derdinin nedeni nedir? Ve benim genç efendim oğlunuz, Allah korusun, ne gibi bir kederle acı çekiyor?" diye sormuş. Bunun üzerine Habzalam'ın annesi, kendisine uzun zamandan beri hizmetçi bulmada aracılık eden yaşlı kadına, onları bu duruma getiren tersliği anlatmış. Güve Ahmed'in anası da "Ey hanımım, sana yaşamım üzerine yemin ederim ki, sizi bu sıkıntıdan kurtaracak oğlum Ahmed'den başkası yoktur. Onun hapisten çıkmasını sağlarsan, O da güzel Yasemin'i oğlumuz olan genç efendimizin ellerine yollamanın bir yolunu bulur. Çünkü biliyorsun ki benim zavallı oğlum, ayakları bukağılı, boynunda üzerinde 'Müebbet' yazılı bir demir laleyle hapiste yatmaktadır. Bütün bunların nedeni de sahte para basması!" diye haykırmış. Habzalam'ın annesi de oğlunu kollayacağını ona vaat etmiş.

1 Güve Ahmed adlı kişi, Mardrus'ta aynı anlamda "Ahmed-La-Teigne", Mathers'te "Ahmed-the-Moth", Littmann'da "Ahmed Kamakim", Yurdatap'ta "Kumkum Ahmed" olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

Gerçekten, akşam olup da kocası vali, eve dönünce, yemekten sonra onu görmeye gitmiş; takıp takıştırmış, kokular sürünmüş ve en sevimli tavrını takınmış. Aslında yaradılış itibarıyla iyi olan Emir Halid, karısını görünce içinde kabaran arzuya kapılmaktan kendini alamamış ve ona sahip olmak istemiş; ama kadın "Senden istediğimi benden esirgemeyeceğine nikâhın üzerine yemin et önce!" diyerek karşı durmuş. O da yemin etmiş. Kadın hırsızı yaşlı anasının kaderi üzerinde konuşarak onu acındırmış ve oğlunun salıverilmesi vaadini almış. Bunun üzerine kocasının üzerine çıkmasına izin vermiş.

Böylece, ertesi sabah Emir Halid abdestini alıp namaz kıldıktan sonra, Güve Ahmed'in kapalı bulunduğu hapishaneye gelmiş ve ona "Söyle bakayım haydut, geçmişteki kötülüklerinden pişman oldun mu?" diye sormuş; o da "Pişman oldum ve içimden gelerek bunu sana sözle açıklıyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine vali, onu hapisten çıkarmış ve onun hâlâ hayatta olduğunu görünce şaşıran halifenin huzuruna çıkarmış. Halife, Güve Ahmed'e "Nasıl oldu da ey haydut, sen daha ölmedin?" diye sormuş. O da "Vallahi, ey Emirü'l-Müminin! Kötü kişinin yaşamı hapiste uzar!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan halife kahkahalarla gülmüş ve "Demirciyi getirin, şunun bukağılarını kırsın!" diye buyurmuş. Sonra da ona "Senin yaptıklarının farkında olduğumdan, duyduğun pişmanlığı sürdürmen için sana yardım etmek istiyorum ve hırsızları senden iyi hiç kimse bilmediğinden, seni Bağdat'a kollukçubaşı atıyorum" demiş. Ve halife hemen bir ferman çıkararak Ahmed'i kollukçubaşı atadığını halka duyurmuş. Bunun üzerine Ahmed, halifenin elini öpmüş ve hemen görevini uygulamaya başlamış.

Kurtuluşunu ve yeni görevine başlayışını kutlamak için ilkin eskiden yaptıklarının tanığı Yahudi Abraham'ın işlettiği meyhaneye giderek en sevdiği ve tadı olağanüstü olan İyonya şarabından iki üç testi boşaltmış. Anası oraya geldiğinde; onu, yarı sarhoş, eski Güve Ahmed olan şimdiki kollukçubaşının ürkülen görevine gösterdiği saygıdan dolayı karşı çıkmayan Yahudinin sakalını çekiştirip dururken bulmuş. Buna karşın onu, meyhaneden çıkarmayı başarmış ve bir kenara çekerek Habzalam'ın annesi Emir Halid'in karısına minnettar olmasını ve kurtuluşuna

yol açan tüm konuşulanları ona aktararak saray komutanı Ebu Şâmât'ın esiresini en kısa sürede kaçırmak için bir yol bulması gerektiğini söylemiş.

Bu sözleri duyan Güve Ahmed, anasına "Bu akşam meseleyi hallederim. Bundan kolay şey yok!" demiş. Ve bir düzen hazırlamak için onu terk etmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ve bir düzen hazırlamak için onu terk etmiş.

Öte yandan, aynı gece Halife Harun Reşid eşinin dairesine gitmiş; çünkü ayın ilk günüymüş; ve her ayın ilk gününü eşini ziyaret ederek onunla günün olaylarını konuşmayı ve ülkesinin genel ve özel sorunları hakkında görüşünü almayı âdet edinmiş bulunuyormuş. Gerçekten, onun kişiliğine sonsuz güven duyuyor ve onu bilgeliği ve her zaman canlı kalan güzelliği için seviyormuş. Ama şunu da bilmek gerekir ki, halifenin, karısının dairesine girmeden önce, giriş yerindeki yuvarlak masa üzerine: amber ve firuze tanelerin birbirini izlemesinden oluşmuş tespihini, kabzasına güvercin iriliğinde yakutlar kakılmış yeşimden yapılmış kılıcını, Hilafet mührünü ve geceleyin sarayda gizli teftişler yaptığı sırada aydınlanmak için kullandığı taşlarla zenginleştirilmiş altından yapılmış küçük lambasını bırakmak gibi bir âdeti varmış.

Bu ayrıntıları Güve Ahmed çok iyi bilirmiş. Tasarısını uygulamaya koymak için de bundan yararlanmış. halifenin karısının dairesini oluşturan köşkün duvarına ip merdivenini dayamak, yukarı tırmanmak ve bir gölge gibi sessiz giriş bölümüne girmek için geceleyin ortalığın kararmasını ve kölelerin yatmasını beklemiş. Orada göz kapayıp açıncaya kadar geçen bir sürede, dört değerli eşyayı ele geçirmiş; ve geldiği yoldan aşağı inmiş. Sonra doğru Ebu Şâmât'ın evine gitmiş ve aynı biçimde avluya girmiş; orada en ufak bir gürültü çıkarmadan, döşemedeki dört köşe mermerlerden birini çıkarmış, çabucak bir çukur kazarak değerli eşyayı oraya gömmüş. Sonra, her şeyi yine yerli yerine koyarak

Yahudi Abraham'ın meyhanesinde içmeyi sürdürmek üzere gözden kaybolmuş.

Bununla birlikte, Güve Ahmed, dörtbaşı bayındır bir hırsız olduğundan, dört değerli eşyadan birine sahip çıkma arzusunu yenememiş. Küçük altın lambayı ötekilerle birlikte çukurun dibine gömecek yerde, cebine atmış ve kendi kendine "Simsarlık bedeli almadan iş tutmak benim kitabımda yazılı değildir. Bu işte de kendi, kendime ödüyorum" demiş.

Ama, biz halifeye dönersek, ertesi sabah dört değerli eşyayı bıraktığı yerde bulamayınca çok şaşırmış. Haremağalarını soruşturmaya kalkınca, bunların kendilerini yere atarak hiçbir şeyden haberleri olmadığını söylemeleri üzerine, halife sınırsız bir öfkeye kapılmış ve hemen gidip öfkelendiği zaman giydiği urbasına bürünmüş. Bu urba, baştan aşağı kızıl ipekten yapılmış imiş; ve halife, bunu giydiği zaman, bunun anlamı, onun yöresinde olanlar için belirli bir felaketin ve korkunç bir uğursuzluğun söz konusu olduğu imiş.

Halife, bu kızıl giysiye bir kez büründükten sonra, Divan'a gitmiş ve salonda tek başına tahtına oturmuş. Ve tüm mabeyinciler, sapsarı kesildiği halde, başını dik tutup gözlerini halifenin ayaklarına yönelten Cafer dışında hepsi öylece kalakalmışlar. Halife, bir saat süren korkunç bir sessizlikten sonra, soğukkanlılıkla karşısında duran Cafer'e bakmış ve ona yavaşça "Kazan kaynıyor!" demiş; Cafer de "Allah tüm kötülüklerden korusun!" diye yanıt vermiş. Tam o sırada yanında Güve Ahmed olduğu halde vali içeri girmiş. Halife de ona "Yaklaş bakalım, ey Emir Halid! Ve bana Bağdat'ta kamu güvenliğinin ne âlemde olduğunu söyle!" demiş. Habzalam'ın babası olan vali "Bağdat'ta güvenlik tamdır, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Halife "Sen yalan söylüyorsun!" diye haykırmış. Vali şaşırarak bu öfkeyi nasıl açıklayacağını bilemediğinden, yanında bulunan Cafer kulağına eğilerek iki sözcükle halifeyi öfkeye sürükleyen nedeni fısıldamış. Sonra halife ona "Eğer geceyarısı olmadan benim için olduğu kadar ülkem için de değerli olan çalınmış eşyayı bulamazsan, kafanı kestirip sarayın kapısına asacağım!" demiş.

Bu sözleri duyan vali, halifenin önünde yeri öpmüş ve "Ey Emirü'l-Müminin! Hiç kuşku yok ki, hırsız saraydan biridir;

çünkü ekşiyen şarap kendine özgü mayalanır. Ve de kölene, burada tek sorumlu kişinin sarayı da gözetmekle görevli olduğu kadar Bağdat'ın ve tüm ülkenin hırsızlarını da tanıyan kollukçubaşı olduğunu söylemesine izin ver! Kaybolan eşya bulunmadığı takdirde, onun öldürülmesi benimkinden önce yerine getirilmelidir" diye haykırmış.

Bunun üzerine kollukçubaşı Güve Ahmed ilerlemiş ve gerekli saygıları sunduktan sonra, halifeye "Ey Emirü'l-Müminin, hırsız bulunacaktır. Ama halifemden tüm sarayda oturanlarla buraya girenler üzerinde: kadı, büyük Vezir Cafer ve saray komutanı Ebu Şâmât dahil, araştırma yapmama izin verilmesini sağlayan bir ferman yazmanı rica ederim!" demiş. Halife de hemen söz konusu fermanı hazırlayıp ona vermiş; ve "Her durumda, birinin kafasını kesmem gerek! Bu ya seninki olur ya da hırsızınki! Kendin seç artık! Ve yaşamım üzerine, atalarımın kabri üzerine yemin ederim ki, hırsız, tahtımın varisi kendi öz oğlum da olsa kararım aynı olacaktır: siyaset meydanında asılarak ölüm!" demiş.

Bu sözleri duyan Güve Ahmed, elinde ferman olduğu halde, araştırma yapmak için kadıya iki muhafız, valiye iki muhafız göndermiş ve hemen Cafer'in, kadının ve valinin evlerini ziyaret ederek araştırma yapmış. Sonra olup bitenden henüz haberi bulunmayan Ebu Şâmât'ın evine ulaşmış. Güve Ahmed, bir elinde ferman, ötekinde ağır bir tunç çubuk olduğu halde evin giriş bölümüne dalmış ve Ebu Şâmât'a durumu anlatmış ve ona "Efendim, ben, halifenin sadık sırdaşının evinde araştırma yapmaktan çekinirim! Dolayısıyla araştırma yapmış sayılarak ayrılmam için izin ver!" demiş. Ebu Şâmât, ona "Ey kollukçubaşı, Tanrı böyle bir şeyden beni korusun! Görevini gereğince yapmanı isterim!" demiş. Bunu duyan Güve Ahmed "Bunu sadece usulen yapacağım!" demiş. Ve ihmalkâr bir tavırla avluya çıkmış ve her bir mermer parçasını ağır tunç çubuğuyla yoklayarak, darbe altında boşluktan ses veren söz konusu parçaya gelinceye kadar dolaşmaya başlamış.

Bu sesi işiten Güve Ahmed "Aman yarabbi! Efendim, bu taşın altında herhalde geçmiş zamanlara ait içinde define gizleyen eski bir mahzen olsa gerek!" diye haykırmış. Ebu Şâmât da dört

muhafıza "Haydi, şu mermeri kaldırın da altında ne olduğunu görelim!" demiş. Ve hemen muhafızlar elindeki gereçleri mermerler arasındaki aralıklara sokmuşlar ve mermeri kaldırmışlar. Ve herkesin gözleri önünde, çalınmış eşyadan üçü, yani kılıç, mühür ve tespih belirmiş! Bunu gören Ebu Şâmât "Aman yarabbi!" diye haykırarak bayılmış.

Bunun üzerine Güve Ahmed, kadı ile valiyi ve tanıkları çağırarak çabucak bulunan eşya üzerine bir tutanak hazırlatmış; ve hepsi kâğıdı mühürlemişler ve muhafızlar Ebu Şâmât'ı gözaltına alırken, kadı bizzat halifeye giderek belgeyi ve çalıntı eşyayı kendisine sunmuş.

Halife lamba dışında çalınan üç eşyayı eline alınca, bunların en sadık dostu, kendine yakın bildiği, bunca lütufta bulunduğu ve saray komutanı yaptığı ve sonsuz güven duyduğu kimsenin evinde bulunduğunu öğrenince, bir saat kadar tek bir söz söylemeden kalakalmış; sonra muhafızların komutanına dönerek, ona "Asın onu!" demiş.

Muhafızların komutanı hemen huzurdan çıkarak buyruğu tüm Bağdat sokaklarında duyurmuş; sonra da Ebu Şâmât'ın evine giderek, kendisini tutuklamış, karılarını ve mallarını o saat zoralımına uğratmış. Mallar hazineye mal edilmiş; ve iki kadın esir pazarına götürülerek tellala teslim olunmuş; o zaman, Habzalam'ın babası olan vali, bunlardan birini, Cafer tarafından satın alınan eski esireyi getirmelerini bildirmiş; muhafızların komutanı da güzel sesli Zübeyde'yi kendi evine götürmüş.

Oysa, muhafızların komutanı, Ebu Şâmât'ın en iyi dostuymuş, ve ona katıksız bir baba sevgisiyle bağlıymış. Ve halk içinde halifenin gazabını üzerine çekmemek için Ebu Şâmât'a sert davranıyorsa da, manevi oğlunun başını kesilmekten kurtarmaya da yemin etmiş bulunuyormuş ve kendi evine onun eşlerinden birini, felaketin tükettiği güzel Zübeyde'yi almakla işe başlamış.

O akşam, o anda zincirlenmiş olarak zindanda bulunan Ebu Şâmât'ın asılması gerekiyormuş. Ama muhafızların komutanı onu gözetip duruyormuş. Gidip hapishane muhafızlarının komutanını görmüş ve ona "Bu hafta durumu kesinleşmiş idam edilecek ne kadar mahkûm var hapishanede?" diye sormuş. O

da "Bir noksanı bir fazlasıyla, kırk kadar!" diye yanıt vermiş. Muhafızların komutanı, "Onları görmek istiyorum" demiş. Ve onları birer birer ve birçok kez gözden geçirmiş; sonunda içlerinden Ebu Şâmât'a şaşılacak kertede benzeyen birini seçmiş ve hapishane muhafızına "Bu kişi, bana, oğlu İsmail yerine kurban edilmek üzere daha önce İbrahim'e gönderilen koçun yerini tutmaya yarayacaktır!" demiş.

Ve mahpusu alıp idamın infazı için kararlaştırılan saatte, âdet olmuş gerekli dini işlemlerden sonra, toplanmış olan çok büyük bir halk kitlesi önünde hemen idam edilmek üzere meydana getirmiş; ve düzmece Ebu Şâmât'ın boynuna ipi geçirmiş ve bir hareketle onu asılmış olarak havada sallandırmış.

Bunu yaptıktan sonra, muhafızların komutanı, Ebu Şâmât'ı hapisten çıkarmak için ortalığın kararmasını beklemiş ve onu oradan gizlice alıp kendi evine götürmüş. Ve ancak o zaman kendisine ne yapmak istediğini açıklamış ve "ama, Allah aşkına! Ey oğlum, niye bu değerli eşyayı çalma hevesine kapıldın, sen ki halifemizin büyük güvenini kazanmıştın?" demiş. Bu sözleri duyan Ebu Şâmât, heyecandan yeniden bayılmış ve birçok özen gösterilerek kendine geldikten sonra "Tanrı'nın yüce adına ve Peygamber üzerine yemin ederim ki, baba, bu hırsızlığın tümüyle dışındayım, nedenini ve kimin bu işi yaptığını da bilmiyorum!" diye haykırmış. Muhafızların komutanı da ona inanmakta hiç tereddüt etmemiş ve "Oğlum, er ya da geç suçlu bulunacaktır! Sana gelince, artık Bağdat'ta bir an bile kalma, çünkü bir insanın düşmanının hükümdar olması büyük bir beladır. Tanrı yüce bilgeliğiyle bu durumu değiştirinceye kadar karın Zübeyde'yi evimde, eşimin yanında alıkoyarak ben de seninle birlikte geleceğim!" diye haykırmış. Sonra, Ebu Şâmât'ı, karısına veda etmek için bile zaman tanımaksızın, alıp götürmüş ve "Buradan Tuz Denizi üzerinde Ayas limanına gideriz; oradan da İskenderiye'ye! Orada seni sakin bir yaşam bekliyor; çünkü bu İskenderiye kenti, oturmak için çok hoş, yöresi yeşil ve verimlidir!" demiş.

Ve gece olunca, ikisi birden hemen yola koyulmuşlar ve çabucak Bağdat'ın dışına çıkmışlar. Ama binecek hayvanları yokmuş ve bunu nasıl sağlayacaklarını birbirine sorarlarken, Bağdat'ta sarraflık eden, çok zengin ve halifenin tanıdığı iki

Yahudi görmüşler. Muhafızların komutanı kendisini canlı olarak rastladıkları Ebu Şâmât ile birlikte gördüklerini gidip anlatırlar diye korkmuş.

Onlara doğru ilerleyerek, kendilerine "Katırlarınızdan inin!" diye haykırmış. Ve iki Yahudi titreyerek bineklerinden inmişler ve muhafızların komutanı, bunların kafalarını kesmiş, paralarını almış; katırlardan birinin üzerine binmiş, ötekini de Ebu Şâmât'a vermiş, ikisi birlikte denize doğru yol almaya başlamışlar.

Ayas'a ulaşınca, katırlarını, onlara iyi bakmasını tembihleyerek, dinlenmek üzere indikleri hanın sahibine emanet etmişler; ve ertesi gün İskenderiye'ye gidecek bir gemi aramışlar; ve sonunda yelkenlerini açıp yola çıkmaya hazırlanmış bir gemi bulmuşlar. O zaman muhafızların komutanı, iki Yahudiden aldıkları tüm altınları Ebu Şâmât'a vermiş ve ona, İskenderiye'de, kendisine Bağdat'tan göndereceği haberleri ve de gerçek suçlu bulunduğu zaman onu yeniden Bağdat'a götürmek üzere kendisinin gelişini sakince beklemesini söylemiş. Sonra ağlayarak onu kucaklamış ve gemi yelkenlerini şişirmiş bulunduğundan yanından ayrılmış. Ve oradan Bağdat'a dönmüş.

Ve de orada şunları öğrenmiş.

Düzmece Ebu Şâmât'ın asılmasının ertesi günü, halife, daha fazla sarsılmış olarak Cafer'i çağırtmış ve ona "Ey vezirim, görüyor musun şu Ebu Şâmât bunca iyiliğimi gördükten sonra, nasıl benim güvenimi kötüye kullandı? Nasıl olur da bu kadar güzel bir kişi, bunca çirkin bir ruh taşıyabilir?" demiş. Vezir Cafer, mantığa sığmayan bu eylemin nedenlerini bir türlü kavrayamadığından, hayranlık verici bir bilgelikle "Ey Emirü'l-Müminin, en garip eylemler, nedeni bizim gözümüzden kaçmadıkça, sanıldığı kadar garip değildir. Her durumda, biz, sadece ortaya çıkan olayın etkilerinden başka bir şey düşünemeyiz. Oysa, eyleme girişen kişi bakımından bu etki, onu idam sehpasına götürecek kadar kötüdür! Bununla birlikte, Emirü'l-Müminin, Mısırlı Ebu Şâmât, gözlerinde öyle bir ruhsal güzelliğin yansımalarını taşımaktaydı ki, benim sağduyum, gözlerimin denetlediği olaya inanmayı kabul etmiyor!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan halife, bir saat kadar düşünmüş; sonra Cafer'e "Gerçekte, ne olursa olsun, gidip suçlunun darağacında

sallanan gövdesine bakmak istiyorum!" demiş. Ve kılık değiştirerek Cafer ile birlikte dışarı çıkmış ve düzmece Ebu Şâmât'ın yer ile gök arasında asılı bulunduğu yere ulaşmış. Gövde, kendisini bütünüyle saran bir kefene bürülü bulunuyormuş. Halife, Cafer'e "Kefeni aç!" demiş. Cafer de açmış ve halife asılan kişiye bakınca, birden şaşırarak irkilmiş, ve "Ey Cafer, bu kesinlikle Ebu Şâmât değil!" diye haykırmış. Cafer gövdeyi inceleyerek bunun kesinlikle Ebu Şâmât'a ait olmadığını saptamış; ama bunu belli etmeyerek, sakin "Ey Emirü'l-Müminin, bunun Ebu Şâmât olmadığını neye göre söylüyorsun?" diye sormuş. O da "Onun boyu bundan daha kısaydı, bununki ise uzun" demiş. Cafer "Bu bir kanıt sayılamaz. Asılınca uzamıştır" diye yanıt vermiş. Halife "Sarayın eski komutanının yanaklarında iki ben vardı, bunda bir tane bile yok!" deyince Cafer "Ölüm bünyeyi değiştirir, çehreyi de alt üst eder!" demiş. Ama halife "Olabilir! Ama Cafer, şu asılmışın ayak tabanlarına bak; aykırı mezhepli Ali yanlılarının âdetlerine uygun olarak, dövmeyle kazınmış iki büyük şeyhin adını taşıyor! Oysa, sen de pekâlâ biliyorsun ki, Ebu Şâmât Şii değil, Sünni idi!" diye haykırmış. Bu gözlem üzerine Cafer "Sadece Allah eşyanın sırrını bilir!" diyerek sözünü tamamlamış. Sonra ikisi birden saraya dönmüşler, halife cesedin gömülmesi emrini vermiş. Ve o günden sonra Ebu Şâmât'ın anısını bile belleğinden silip atmış.

Ama, Ebu Şâmât'ın ikinci karısı olan esireye gelince, Emir Halid'in buyruğuyla oğlu Habzalam'ın yanına götürülmüş. Satış gününden beri yatağından kıpırdamamış olan oğlan, onu görünce burnundan soluyarak ayağa kalkmış ve ona yaklaşmak, onu kollarına almak istemiş. Ama budalanın görünümünden iğrenmiş ve nefret duymuş olan güzel esire, birdenbire kemerinden bir hançer çıkararak kolunu kaldırmış ve "Uzaklaş benden, yoksa şu hançerle seni öldürür, sonra da kendimi vururum!" diye haykırmış. Bunu gören Habzalam'ın annesi, kollar havada ilerleyip "Sen oğlumun arzusuna nasıl karşı koyarsın, ey küstah esire?" diye haykırmış. Ama genç kadın "Ey yolsuz kadın, bir kadının aynı zamanda iki erkeğe ait olmasına izin veren yasa var mı? Ve söyle bana, ne zamandan beri köpekler arslanların ininde barınıyor?" demiş.

Bu sözleri duyan Habzalam'ın annesi "Pekâlâ! Madem ki öyledir, burada geçireceğin yaşamın senin için çok zor olduğunu göreceksin!" demiş. Genç kadın da "İster yaşamakta, ister ölmüş olsun; kocamın sevgisini reddetmektense ölmeyi yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine valinin karısı onu soyundurmuş ve üzerindeki ipek giysiler ile ziynetleri almış ve üzerine keçi kılından kötü bir aşçı esvabı giydirmiş ve onu "Bundan böyle senin burada köle olarak görevin soğan soymak, tencereleri kaynatmak için ateş yakmak, domatesin suyunu sıkmak ve ekmek hamuru yoğurmaktan ibaret olacak!" demiş. Genç kadın da "Bu tür kölelik görevlerini yapmayı, oğlunun yüzünü görmeğe yeğlerim!" demiş. Ve o günden sonra mutfakta çalışmış; ama öteki tüm esirlerin gönlünü kazanmakta gecikmemiş; onlar da çalışırken onun yerini alarak kendisinin bu işleri yapmasını engellemişler.

Habzalam'a gelince, güzel esire Yasemin'e artık hiç ulaşamayacağını anlayınca yatağa düşmüş ve bir daha da hiç kalkmamış.

Öte yandan da Yasemin'in daha evliliğinin ilk gecesinden Ebu Şâmât'tan hamile kalmış bulunduğunu hatırlamak gerek! Bundan dolayı, valinin evine gelmesinden birkaç ay sonra doğum yaparak ay kadar güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş; ve adını Arslan koymuş. Kendisiyle birlikte bütün esirler sıcak gözyaşlarıyla ağlayarak babasının çocuğuna ad koyamamasından dolayı üzüntülerini belirtmişler.

Küçük Arslan, iki yıl boyunca ana sütüyle beslenerek sağlam ve güzel bir çocuk olmuş. Ve artık tek başına yürüyebildiğinden, bir gün, Baht onun, annesinin meşgul bulunduğu bir sırada, mutfağın merdivenlerinden çıkarak, Habzalam'ın babası Vali Emir Halid'in oturup amber tespihini çekmekte olduğu salona ulaşmasını istemiş.

Babası Ebu Şâmât'a benzerliği besbelli olan küçük Arslan'ı görünce, Emir Halid, gözlerinin yaşardığını duyumsamış; çocuğu çağırıp onu dizlerine alarak okşamaya başlamış ve kendi kendine "Bunca güzel varlıkları yaratan ve onlara can ve yaşam sağlayana şükürler olsun!" demiş.

O sırada, esire Yasemin, çocuğun gözden kaybolduğunu fark etmiş, şaşırarak onu her yerde aramış; sonunda, içeri girmek için uygun bir durumu bulunmamasına karşın, gözleri afallamış,

Emir Halid'in bulunduğu salona girmiş; küçük Arslan'ın valinin kucağında oturmakta olduğunu görmüş; çocuk, küçük parmaklarını valinin saygıdeğer sakallarına sokarak eğleniyormuş. Ama, annesini görünce, küçük kollarını ona doğru uzatmış; Emir Halid onu alıkoyarak Yasemin'e, iyi yürekli bir yaklaşımla "Yaklaş bana ey esire! Bu çocuk senin mi?" diye yanıt vermiş. Vali "Ya babası kim? Benim hizmetkârlarımdan biri mi?" diye sormuş. O da şelale halinde gözyaşları dökerek "Babası benim kocam olan Ebu Şâmât'tır! Ama şimdi, ey efendim, senin oğlundur!" demiş. Vali, bundan çok duygulanarak, esireye "Allah için! İyi söyledin! Bundan böyle benim oğlumdur!" ve o saat çocuğu evlat edinmiş ve anasına da "Bu durumda, bugünden başlayarak oğlunu benim sayabilirsin, ona da bunu inandırırsın ve her şeyi anlayacak bir yaşa ulaşınca da, benden başka bir babası olduğunu bilmesin!" demiş. Yasemin de "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Emir Halid, Ebu Şâmât'ın oğlunun gerçek babası olmayı üstlenmiş; ve onun özenli bir öğrenim görmesini sağlamış onu çok bilgili birinci sınıf bir hattat olan bir hocanın ellerine teslim etmiş; o da çocuğa güzel yazmayı, Kur'an'ı, hendeseyi ve şiir sanatını öğretmiş. Sonunda genç Arslan biraz daha büyüdüğünde, babalığı Emir Halid, ona, at binmeyi, silah kullanmayı, mızrak atmayı ve yarışmalarda güreşmeyi öğretmiş. Ve böylece çocuk, on dört yaşına ulaşınca vali olan babası gibi dörtbaşı bayındır bir silahşor olmuş ve kendisine halife tarafından emir unvanı verilmiş.

Oysa, Baht, bir gün genç Arslan'ın Yahudi Abraham'ın meyhanesinin kapısında Güve Ahmed ile buluşmasını istemiş. Ve Güve Ahmed emirin oğlunu içeri girip bir şeyler içmeye çağırmış. Öylece oturmuşlarken, Güve Ahmed, alışık olduğu gibi sarhoş oluncaya kadar içmeye koyulmuş. O sırada cebinden birzamanlar çalmış bulunduğu değerli taşlarla zenginleştirilmiş küçük altın lambayı çıkarmış ve o sırada ortalık kararmaya başladığından onu yakmış. Bunu gören Arslan ona "Ya Ahmed, bu çok güzel bir lamba. Onu bana versene!" demiş. Kollukçubaşı "Allah bundan beni korusun! Birçok canların alınmasına neden olmuş bir eşyayı sana nasıl verebilirim? Bil ki, gerçekten, bu lamba eski saray komutanı olan Ebu Şâmât adlı bir Mısırlının

ölümüne neden olmuştur!" diyerek yanıt vermiş. Arslan da çok ilgilenerek "Anlat bunu bana!" diye haykırmış.

O zaman Güve Ahmed, bütün öyküyü, başından sonuna kadar ona anlatmış ve sarhoşluğu dolayısıyla, bu düzenin kendisi tarafından yerine getirildiğini de övünerek açıklamış.

Genç Arslan, eve dönünce, annesi Yasemin'e Güve Ahmed'den işitmiş olduğu öyküyü anlatmış ve ona, bu lambanın hâlâ onun elinde bulunduğunu da bildirmiş. Bu sözleri duyan Yasemin, bir çığlık atarak baygın yere düşmüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bu sözleri duyan Yasemin, bir çığlık atarak baygın yere düşmüş. Ve sonra kendine gelince, hıçkırıklarla ağlamaya başlamış ve oğlu Arslan'ın boynuna atılarak ona gözyaşları arasında "Evladım, Allah artık gerçeği ortaya çıkarıyor. Artık senden sırrımı daha fazla saklamayacağım! Bil ki, ey küçük Arslan, Emir Halid senin sadece babalığındır; kan bağınla bağlı olduğun babana gelince, senin anlayacağın gibi gerçek suçlu yerine cezalandırılmış olan benim sevgili kocam Ebu Şâmât'tır. Bu durumda, oğlum, babanın eski ve büyük bir dostu olan halifenin muhafızlarının sayın komutanını gidip bulman ve ona öğrendiğin şeyi anlatman gerek! Sonra ona 'Ey büyüğüm, babam Ebu Şâmât'ın ölümüne neden olandan öcümü alacağıma Tanrı huzurunda yemin ederim!' dersin!" demiş.

Ve genç Arslan hemen koşup vaktiyle Ebu Şâmât'ın başını da kurtarmış olan muhafızların komutanını bulmaya gitmiş ve ona Yasemin'in kendisinden anlatmasını istediği şeyleri anlatmış. Bunu duyan muhafızların komutanı, şaşkınlığın ve sevincin sınırına ulaşarak, Arslan'a "Örtüleri yırtıp karanlıkları aydınlatan Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Ve "Yarından tezi yok, ey oğlum, Tanrı senin öcünü alacaktır!" diye eklemiş.

Gerçekten, o gün; halife, bir yarışma açarak bütün emirleri ve Bağdat'ın en ünlü silahşorlarını katılmaya çağırmış; bu yarışma sırasında at üzerinde top oynama oyunu da düzenlenmiş. Arslan,

oyun için gerekli tulumu giymiş, babalığı Emir Halid'in ahırının en güzel atına binmiş. Ve gerçekten bu haliyle göz kamaştırmakta imiş; halife de onun duruşundaki zarafetten ve canlı gençliğinde son kertede etkilenmiş. Ve onu kendi takımına seçmek istemiş.

Ve oyun başlamış. Şu yandan, bu yandan oyuncular davranışlarıyla ve ellerindeki tokmaklarla topa vururken gösterdikleri beceriyle dörtnal giden atlarının üstünde büyük bir gösteri sergilemişler.

Ama birdenbire halifenin yönettiği takımın karşısındaki takımdaki oyunculardan biri topu doğrudan doğruya halifenin yüzüne fırlatmış; bu öylesine ustaca ve şiddetli bir vuruşmuş ki, eğer genç Arslan, hayranlık verici bir beceriyle, elindeki tokmakla topu zamanında uzaklaştırmasa, top halifenin gözleri, belki de yaşamı için büyük bir tehlike oluşturacakmış. Arslan, topu karşı tarafa doğru öylesine bir vuruşla geri yollamış ki, topu fırlatmış olan silahşorun sırtına çarpmış ve onu attan düşürmüş!

Bu parlak eylemi yapan genç Arslan'a bakan halife, onu "Ey Emir Halid'in oğlu, yaşayasın!" demiş. Sonra da hemen attan inerek ve yarışmaya son verdirerek emirlerini ve oyuna katılan tüm silahşorları bir araya toplamış; ve de genç Arslan'ı çağırarak orada bulunanların önünde kendisine "Ey Bağdat valisinin yiğit oğlu, seninkine benzer bir oyun çıkarana verilebilecek ödülü senin takdir etmeni istiyorum! Ne istersen hemen yerine getirmeye hazırım! Söyle bakalım!" demiş.

Bunun üzerine genç Arslan halifenin önünde yeri öperek, ona "İman ehlinin komutanından intikam diliyorum! Babamın kanı henüz yerde duruyor, oysa katil yaşamakta!" demiş.

Bu sözleri duyan halife, şaşkınlığın sınırına ulaşmış ve "Ey Arslan, babanın öcünden söz ederek ne demek istiyorsun? Baban, Emir Halid, işte yanında duruyor ve Tanrı'ya şükürler olsun ki canlı!" diye haykırmış. Ama Arslan "Ey Emirü'l-Müminin, Emir Halid beni evlatlık almış olan babamdır ve benim için babalıkların en değerlisidir. Bil ki, aslında ben, kan bağıyla onun değil, senin eski saray komutanın Ebu Şâmât'ın oğluyum!" diye yanıt vermiş.

Halife bu sözleri işitince, gözlerinin önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş; ve değişik bir sesle "Oğlum, bilmi-

yor musun ki, baban, Emirü'l-Müminin gözünde bir haindir?" demiş, ama Arslan "Tanrı babamı bir ihanette bulunmuş olmaktan korusun! Hain senin sol yanında durmaktadır, ey Emirü'l-Müminin! Kollukçubaşı Güve Ahmed'dir suçlu! Onun üstünü yokla, cebinde ihanetinin kanıtını bulacaksın!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan halifenin rengi atmış, safran gibi sararmış; ve korkunç bir sesle muhafızların komutanını çağırmış ve ona "Benim önümde kollukçubaşının üzerini ara!" demiş. Bunun üzerine Ebu Şâmât'ın eski dostu olan muhafızların komutanı, Güve Ahmed'in yanına yaklaşmış ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede elini cebine sokup birdenbire oradan halifeden çalınan küçük altın lambayı çıkarmış.

Bunun üzerine halife, kendini zor tutarak Güve Ahmed'e "Yaklaş buraya! Bu lamba nereden eline geçti?" demiş; O da "Ey Emirü'l-Müminin, satın aldım!" diyerek yanıt vermiş. Halife de muhafızlara "Hemen onu itiraf edinceye kadar sopalamaya başlayın!" demiş.Ve muhafızlar hemen Güve Ahmed'i yakalamışlar, sırtını soymuşlar ve her şeyi itiraf edip tüm öyküyü başından sonuna kadar anlatıncaya kadar kırbaçlayıp delik deşik etmişler.

Bunu gören halife, genç Arslan'a dönmüş ve ona "Şimdi sıra sende. Onu senin ellerine teslim ediyorum!" demiş. Ve hemen muhafızlar ipi Güve Ahmed'in boynuna geçirmişler; Arslan da onu iki elleriyle tutmuş ve muhafızların komutanının yardımıyla yarış alanının ortasına dikilmiş darağacının yukarısına çekmiş.

Adalet böylece yerine getirilince, halife Arslan'a "Oğlum, gösterdiğin cesaret için benden hâlâ bir şey dilemedin!" demiş. Arslan da "Ey Emirü'l-Müminin, madem ki benden bir dilekte bulunmamı istiyorsun, öyleyse bana babamı geri ver!" demiş.

Onun bu sözlerini duyan halife, son kertede duygulanmış ve ağlamaya koyulmuş; sonra iç çekerek "Ama bilmiyor musun ki oğlum, senin zavallı baban, haksız yere mahkûm edilmiş ve asılarak ölmüştür? Ya da ölmüş olmalı; ama konu tümüyle açıklık kazanmamıştır. Bundan dolayı sana atalarımın değerli anıları üzerine yemin ederim ki, bana baban Ebu Şâmât'ın ölmemiş olduğunu bildiren kimseye ödüllerin en büyüğünü bağışlayacağım!" demiş.

Bunun üzerine muhafızların komutanı ilerlemiş ve halifenin önünde yeri öperek "Bana güven sözü ver!" demiş. Halife "Güvenlik üzerine olsun! Konuş!" diye yanıtlamış. Muhafızların komutanı da "Sana hayırlı haberi veriyorum, ey Emirü'l-Müminin: Senin eski sadık hizmetçin Ebu Şâmât hayattadır!" demiş. Halife "Ah, ne diyorsun sen?" diye haykırmış. O da "Başın üzre yemin ederim ki söylediğim gerçektir! Ve onun yerine, kendisine bir kardeş kadar benzeyen sıradan bir mahkûm astırarak Ebu Şâmât'ı ben kurtardım. Şimdi kendisi güven içinde, muhtemelen İskenderiye'de bir dükkâncı olarak yaşamaktadır!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan halife, sevince kapılmış ve muhafızların komutanına "Senin gidip onu araman ve en kısa sürede bana getirmen gerek!" demiş. Muhafızların komutanı da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, yolculuk harcamaları için ona on bin dinar vermiş ve muhafızların komutanı da hemen İskenderiye'ye gitmek üzere yola çıkmış. Ve orada Allah isterse Ebu Şâmât'ı bulacakmış.

Ebu Şâmât'ın ne durumda olduğuna gelince, şöyleymiş:

Onu İskenderiye'ye ulaştıracak olan gemi, harika bir yolculuktan sonra, Yüce Tanrı'nın alnına yazmış olduğu gibi Ebu Şâmât hemen sahile çıkmış ve kendisi Kahireli olduğu halde ömründe hiç görmediği İskenderiye'nin görünümüyle büyülenmiş. Ve hemen çarşıya gidip orada yeni hazırlanmış ve tellalın satışa çıkarıldığını ilan etmekte olduğu bir dükkânı olduğu gibi tutmuş. Burası, sahibi ansızın ölen bir dükkânmış; hemen kullanılabilecek şekilde halılar ve yastıklarla doluymuş; mal olarak da içinde denizciler için yelkenler, halatlar, sağlam sandıklar, işporta malları, her türden ve her fiyattan silahlar ve özellikle önemli bir miktarda, denizdeki kaptanların çok değer verdikleri ve Batı'da bulunanlara satmak üzere aldıkları tahta parçaları ve eski püskü şeyler varmış. Çünkü oradaki kişiler eski zamanlardan kalma döküntü şeyleri pek sever ve bunların karşılığında karılarını ve kızlarını vererek değiş tokuş ederlermiş; örneğin çürümüş bir tahta ya da tılsımlık bir taş ya da paslı bir kılıç gibi...

Böylece, Ebu Şâmât'ın Bağdat'tan uzakta uzun yıllar sürgün kaldığı zaman, ticaret hayatında bire karşı on aldığı bu satışlardan dolayı hayran olunacak kadar başarı sağlamasında şaşılacak

bir şey yokmuş. Çünkü eski zamanlara ait döküntü şeyleri, örneğin bir dirheme alınan bir malı, meraklılarına, on dinara satmak pekâlâ mümkünmüş.

Dükkânda bulunan her şeyi sattıktan sonra, Ebu Şâmât, onu boş olarak yeniden satmak isterken, kesinlikle boşaldığını sandığı raflardan birinde parlak ve kırmızı bir madde bulunduğunu görmüş. Onu eline alarak bunun tılsım değeri yüksek, alt yüzü tıraş edilerek zincire takılmış eski, iri bir mücevher olduğunu görmüş; üzerinde karınca gibi ya da benzeri aynı boydaki böceklere çok benzer harflerle yazılmış isimler varmış. Ebu Şâmât bulduğu şeyi dikkatle incelerken ve bunun kendisine ne miktarda kazanç sağlayacağını düşünürken; birdenbire dükkânın önünde elinde tuttuğu şeyi sokaktan geçerken görüp daha yakından incelemek isteyen bir kaptanın durmakta bulunduğunu görmüş.

Kaptan, selam verip aldıktan sonra, Ebu Şâmât'a "Üstat, bana bu mücevheri satar mısın, yoksa satılık değil mi?" diye sormuş; o da "Burada her şey satılıktır, dükkân bile!" diyerek yanıt vermiş; kaptan da "Öyleyse bu mücevheri bana bin dinara satar mısın?" diye sormuş.

Bu sözleri duyunca, Ebu Şâmât, kendi kendine "Aman yarabbi! Bu taş herhalde çok değerli olmalı! Biraz güçlük çıkarmalıyım!" diye düşünmüş. Ve "Herhalde şaka yapıyor olmalısın, ey kaptan! Zira, Allah tanığımdır, ben bunu kendim yüz bin dinara satın aldım!" demiş. Öteki de "Öyleyse yüz bin dinar mı istiyorsun?" diye sormuş. Ebu Şâmât da "Öyle olsun! Ama sırf senin hatırın için!" demiş. Kaptan da ona teşekkür edip, kendisine "Üzerimde bu kadar para yok çünkü İskenderiye'de bu denli çok parayla dolaşmak çok tehlikelidir. Ama benimle gemiye kadar gelirsen, yalnız malın bedelini değil, fazladan iki parça çuha, iki parça kadife, iki parça da saten kumaş alırsın!" demiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât ayağa kalkmış, dükkânının kapısını kilitlemiş ve gemiye giden kaptanı izlemiş. Kaptan da ona güvertede beklemesini rica etmiş ve parayı bulmak üzere oradan uzaklaşmış. Ama bir daha görünmemiş ve yelkenler fora edilerek gemi martı gibi denize açılmış. Ebu Şâmât böylece denizde hapsedilmiş olduğunu anlayınca, son kertede şaşırıp kalmış.

Ortalıkta kendisinden açıklama isteyebileceği hiçbir gemici göremediğinden, kime başvurabileceğini bilememiş ve gemi deniz üzerinde âdeta uçar gibi, görünmez bir güçle itilircesine yol alıyormuş. Böylece şaşkın ve korku içinde dururken, sonunda kaptanın çıkıp geldiğini görmüş, kendisine sakalını sıvazlayarak ve alaycı birt avırla bakıyormuş; sonunda "Sen Bağdat'ta, halifenin sarayında bulunmuş olan tacir Şemseddin'in oğlu Müslüman Ebu Şâmât değil misin?" demiş. O da "Şemseddin'in oğlu benim!" diye yanıt vermiş. Kaptan "Pekâlâ! Birkaç gün içinde bizim Hıristiyan ülkemizdeki Cenova'ya ulaşmış olacağız. Ve ey Müslüman, orada seni bekleyen bahtı göreceksin!" demiş. Sonra ayrılıp gitmiş.

Ve gerçekten çok mutlu bir deniz yolculuğundan sonra, gemi, Hıristiyanların kenti Cenova limanına ulaşmış. Ve hemen yaşlı bir kadın, yanında iki erkek olduğu halde, kendisini nasıl bir serüvenin beklediğini anlamayan Ebu Şâmât'ı bulmaya gelmiş. Bununla birlikte, ister iyiye, ister kötüye yöneltsin, diyerek kendini bahtına terk etmiş; kendisini kentin içinden geçirerek bir keşiş topluluğuna ait bir manastırın kilisesine götüren yaşlı kadını izlemiş.

Kilisenin kapısına ulaşınca, yaşlı kadın Ebu Şâmât'a dönerek ona "Bundan böyle kendini bu kilisenin ve bu manastırın hizmetkârı olarak düşünebilirsin. Hizmetin, her sabah şafak sökerken kalkıp ilkin odun toplamak üzere ormana gitmek, sonra çabucak dönüp kilisenin ve manastırın döşeme taşlarını yıkamak; sonra buğdayı kalburdan geçirmek, öğütmek, unu hamur haline getirmek, ekmeği fırında pişirmek; sonra bir ölçek mercimek alıp öğüterek pişirmektir. Sonra pişirdiğin yemeği üç yüz yetmiş çanağa dolduracak, her birini manastırın üç yüz yetmiş keşişinin önüne birer birer koyacaksın; sonra keşişlerin hücrelerinde bulunan çöp tenekelerini boşaltmaya gideceksin; sonra bahçeyi sulayarak ve dört havuzu ve duvar dibinde sıralanmış fıçıları doldurarak işini bitireceksin! Ve bütün bu günlük işler öğleden önce bitmiş olmalıdır. Çünkü bütün öğleden sonraları, yoldan geçenleri ister istemez kilisede vaizi dinlemeye zorlamakla meşgul olacaksın! Reddederlerse, şurada duran ucuna ağır bir haç eklenmiş demir topuzla, kralın emri gereğince,

onları tepelersin! Böylece, kentte sadece buraya gelip keşişlerce kutsanmak isteyen sofu Hıristiyanlar kalır. Ve şimdi, işe başla ve sana söylediklerimi aklından çıkarma!" demiş.

Ve ona bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı kadın, gözünü kırparak ona bakmış ve uzaklaşmış gitmiş.

Bunun üzerine Ebu Şâmât kendi kendine "Vallahi! Bütün bunlar müthiş!" demiş. Ve artık ne karar vereceğini bilemeden, o sırada bomboş olan kiliseye girmiş ve darbe üstüne darbeyle gelen bütün bu şeyler üzerinde düşünmeye gayret etmek üzere bir sıraya oturmuş.

Bir saat kadar oturup orada öylece düşünürken, direkler arasından ona kadar ulaşan tatlı bir kadın sesi duymuş; ve hemen tüm üzüntülerini unutarak kendinden geçercesine onu dinlemiş. Ve bu sesten öylesine duygulanmış ki, ruhundaki tüm kuşlar hep bir ağızdan ötmeye başlamışlar; ve üzerine bu musikinin sunduğu kutsanmış tazeliğin indiğini duyumsamış. Ve kalkıp sesin sahibini aramağa koyulunca, bu ses duyulmaz olmuş.

Ama ansızın, sütunlar arasından başı örtülü bir kadın şeklinin kendisine doğru geldiğini görmüş, kadın, tatlı bir sesle ona, "Ah! Ebu Şâmât, çok uzun zamandır seni düşünüyordum! Sonunda Tanrı'ya şükürler olsun ki bizi buluşturdu! İşte! Artık şimdi evlenebiliriz!" demiş.

Bu sözleri duyan Ebu Şâmât "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Kuşkusuz, benim başıma gelen, bir rüyadan başka bir şey olamaz! Ve bu rüya dağılınca, ben yine İskenderiye'deki dükkânıma döneceğim!" diye haykırmış. Ama genç kadın ona "Ama, yo! Ey Ebu Şâmât, gerçek bu! Seni kentin kralı olan babamın emrindeki deniz kaptanının girişimiyle getirttiğim Cenova kentindesin! Evet, bil ki ben, aslında, bu kentin kralının kızı, Hüsn-Meryem Ece'yim! Daha küçücük çocukken öğrendiğim büyücülük, senin varlığını ve güzelliğini önüme serdi; sana öylesine âşık oldum ki, seni bulması için kaptanı İskenderiye'ye yolladım. Ve işte, dükkânında bulduğun ve kaptanın kendisinin raflardan birine bıraktığı ve bu yoldan seni gemiye çektiği tılsımlı mücevher boynumda. Ve birkaç saniye sonra, bu mücevherin bana sağladığı mucizevi gücü kendi gözünle göreceksin! Ama her şeyden önce, benimle evleneceksin! O zaman tüm arzuların yerine gele-

cek!" demiş. Ebu Şâmât ona "Ey Ece, bana hiç değilse, yeniden İskenderiye'ye geri yollanacağımı vaat edemez misin?" demiş. Kadın da "Bu en kolay şey!" demiş. Bunun üzerine o da kadınla evlenmeye razı olmuş. Ve hemen Meryem Ece, ona "Demek ki çabucak İskenderiye'ye geri dönmek istiyorsun, öyle mi? demiş. O da "Evet, Allah rızası için!" diye yanıt vermiş. Kadın "Haydi gidelim!" deyip kırmızı akiği eline alarak üzerine bir yatak sureti çizilmiş yüzünü göğe çevirerek "Ey akik, Süleyman'ın adına, bana bir yolculuk yatağı sağlamanı senden istiyorum!" demiş.

Bu sözler daha söylenir söylenmez, örtüleri ve yastıklarıyla bir yolculuk yatağı önlerinde belirmiş. İkisi birlikte üzerine binmişler, keyiflerince uzanmışlar. Bunun üzerine Meryem Ece, akiği parmakları arasına almış ve üzerinde kuş sureti olan yüzeylerinden birini göğe çevirmiş ve "Akik, ey akik, Süleyman'ın adını anarak sana emrediyorum: Bizi, en kestirme yolu izleyerek sağ salim İskenderiye'ye götür!" demiş.

Daha bu buyruk ağzından çıkar çıkmaz yatak hiç sarsıntı yapmadan kendiliğinden havalanmış, kubbeye kadar yükselmiş, büyük pencereden dışarı çıkmış, kuşların içinde en hızlı uçandan daha hızlı, hayranlık verici bir biçimde uzaya dalmış, çiş yapacak kadar bile gerekmeyen bir zaman içinde onları İskenderiye'ye indirmiş.

Oysa, karaya ayak bastıkları o anda, Bağdat usulünce giyinmiş bir adamın kendilerine doğru geldiğini görmüşler; Ebu Şâmât onu hemen tanımış: Bu, muhafızların komutanı imiş. O da, tam o sırada, bir gemiden çıkarak eski hükümlüyü aramak üzere İskenderiye'ye gelmiş imiş. Birbirlerinin kollarına atılmış ve muhafızların komutanı Ebu Şâmât'a gerçek suçlunun bulunuşunun ve asılışının öyküsünü anlatmış; ayrıca on dört yıldan bu yana Bağdat'a geçmiş olan tüm olayları da anlatmış; böylece ona oğlu Arslan'ın doğuşunu ve şimdi Bağdat'ın en yakışıklı silahşoru olduğunu açıklamış.

Ebu Şâmât da, muhafızların komutanına kendi bakımından tüm serüvenini, başından sonuna kadar anlatmış. Ve bir kez heyecanı yatıştıktan sonra biraz kendini toparlayan muhafızların komutanı, ona "Emirü'l-Müminin seni en kısa zamanda görmek istiyor!" demiş. O da "Çok doğal! Ama ilkin bana izin verir-

sen Kahire'ye giderek babam Şemseddin'in ve annemin ellerini öpmek ve onların Bağdat'a bizimle birlikte gelmelerini sağlamak istiyorum" demiş.

Bunun üzerine muhafızların komutanı onlarla birlikte yatağın üzerine binmiş ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zamanda Kahire'ye ulaşıp Şemseddin'in evinin bulunduğu Sarı Sokak'a ulaşmışlar. Kapıyı çalmışlar. Kimin çaldığını görmek üzere Ebu Şâmât'ın annesi kapıya gelmiş ve "Kim o?" diye sormuş. O da "Ben, oğlun Ebu Şâmât!" diye yanıt vermiş.

Annenin sevinci sonsuz olmuş, uzun yıllardır büründüğü matem elbiseleri içinde oğlunun kollarına bayılarak düşmüş. Saygıdeğer Şemseddin'in de ondan kalır yeri yokmuş.

Evde üç gün dinlendikten sonra, hepsi birden yatağın üzerine oturmuşlar ve Hüsn-Meryem Ece'nin emri üzerine, yatak onları sağ salim Bağdat'a taşımış; orada halife, Ebu Şâmât'ı bir evlat gibi kucaklayarak karşılamış ve onu ve onunla birlikte babası Şemseddin'i, oğlu Arslan'ı armağanlar ve onurlarla donatmış. Bundan sonra Ebu Şâmât, servetinin ilk kaynağının, onu saflıkla yoluculuğa çıkarmak için düzen kuran, sonra da yarı çıplak bir çeşmenin mermerleri üzerinde yatarken oradan toparlayıp götüren İkiyanlı Mahmud olduğunu hatırlamış. Ve onu hemen her yerde aratmış; ve sonunda bir bahçede, bir genç topluluğunun ortasında yiyip içer ve şarkı söylerken buldurmuş. Ve onu saraya getirtip İkiyanlı da olsa, Güve Ahmed'in yerine kollukçubaşı olarak atanmasını sağlamış.

Bu da olup bittikten sonra, Ebu Şâmât, genç Arslan gibi güzel ve yiğit bir oğul bulmaktan mutlu, Tanrı'ya lütuflarından dolayı şükretmiş. Ve Bağdat'ta, mutluluğun sınırında, üç karısı: Zübeyde, Yasemin ve Hüsn-Meryem arasında, zevkleri yıkan ve dostları birbirinden ayıran ölüm onu buluncaya kadar yıllarca ve yıllarca yaşamış. Tüm yaratılmışların bir gün Kendisine döneceği kesin olan Değişmez Varlığa şükürler olsun!

Ve Şehrazad, bu öyküyü anlatmayı bitirince, kendini biraz yorgun hissetmiş ve susmuş.

Bunun üzerine, onu dikkatle dinlerken hiç kıpırdamamış olan Şah Şehriyar "Bu Ebu Şâmât Öyküsü, ey Şehrazad, gerçekten olağan-

dışı! Ve İkiyanlı Mahmud ve soğuk yumurtaları ısıtan Samsam, beni hayran bıraktı. Ama bu öyküde pek az şiir bulunduğunu görmekle şaşırdığımı da sana söylemeliyim; oysa sen beni görkemli şiirler dinlemeye alıştırmıştın! Ve dahası şunu da söylemeliyim ki, İkiyanlı'nın davranışları benim için hâlâ pek belirgin değil, bana, elinden geldiğince daha belirgin açıklamalar yapsaydın daha çok hoşlanacaktım!" diye haykırmış.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyan Şehrazad hafifçe gülmüş ve son derece eğlenmiş olduğunu gördüğü kız kardeşi Dünyazad'a bakmış; sonra şaha "Şimdi, ey bahtıgüzel şah, bu küçüğün her şeyi işitebilmesi için sana Şair Ebu Nuvas'ın Serüvenleri'*nin bir ya da ikisini anlatmak istiyorum!" demiş.*

Küçük Dünyazad da üzerinde büzülmüş olduğu halıdan kalkmış ve kız kardeşinin kollarına atılmış; onu yavaşça öperek "Oh! Lütfen Şehrazad, hemen anlatmaya başla! Ne olursun kardeşim!" demiş.

Şehrazad da ona "Tüm dost yüreğim ve bu yüce ruhlu şaha duyduğum saygıyla!" diyerek yanıtlamış.

Ama sabahın belirdiğini görmekle, her zamanki gibi, susarak öykü anlatmayı ertesi geceye bırakmış.

Ama iki yüz yetmişinci gece olunca...

Küçük Dünyazad Şehrazad'ın Şah Şehriyar ile her zaman yaptığı şeyi bitirmesini beklemiş; sonra başını kaldırarak "Ey kız kardeşim, İran'ın ve Arabistan'ın şairlerinin en büyüleyicisi olan halifenin dostu harika şair Ebu Nuvas'ın yaşamıyla ilgili serüvenleri şimdi anlatmak için ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Şehrazad da, kız kardeşine gülerek bakıp ona "Gerçekten harika bir şair olduğu kadar büyük bir hovarda da olan Ebu Nuvas'ın serüvenlerinden bazılarını anlatmak için şahın izin vermesini bekliyorum!" demiş.

Bunun üzerine küçük Dünyazad sıçramış ve koşup "Oh! Neler yapmış, rica ederim, hemen anlat bize!" diyerek kız kardeşini kucaklamış.

Ama Şah Şehriyar, Şehrazad'a dönerek, ona "Gerçekten, Şehrazad, çok hoş olduğunu düşlediğim bu serüvenlerin birkaçını anlatman bana da zevk verecektir. Ama bu gece kendimi daha yüce düşüncelere doğru yönelmiş buluyorum. Ve de senin ağzından bilgece sözler işitmek istiyorum. Eğer bilgelerin ve bilginlerin tecrübelerinden ruhumun yararlanabileceği ve öğrenmekle beni güçlendirebilecek

güzel öğütler içeren öyküler biliyorsan, bunun beni ilgilendirmeyeceğini sanma! Ve de eğer sabrım sonuna erişmemişse Şehrazad, Ebu Nuvas'ın serüvenlerinden de söz edebilirsin!" demiş.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyunca Şehrazad, hemen "Ey bahtıgüzel şah, ben de gün boyunca hayranlık uyandıran güzel ve bilgili Canayakın adlı bir genç kızın öyküsünü anlatmayı düşündüm, durdum. Onun davranışları ve bildikleri üstüne ne biliyorsam anlatmaya hazırım!"diye cevap vermiş.

Şah Şehriyar da "Allah aşkına! Bu açıkladığın konuda beni aydınlatmak için artık daha fazla gecikme! Çünkü, hiçbir şey, güzel genç kızların söylediği bilgece sözleri dinlemek kadar hoşuma gitmez. Ve dilerim ki, vaat ettiğin öykü beni tam anlamıyla doyursun ve aynı zamanda yarar sağlasın; ve de her gerçek Müslüman kızın edinmek istediği eğitimin bir örneğini oluştursun!" demiş.

Bunun üzerine Şehrazad bir an düşünmüş ve bir parmağını havaya kaldırarak demiş ki:

ALTINCI KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Maurice Maeterlinck'e ithaf olunmuştur.

J.C.M.

Bilgili Canayakın'ın Öyküsü[1]

Anlatırlar ki, ama her şey üzerinde bilgi ve hikmet sahibi ancak Tanrı'dır, Bağdat'ta, çok zengin, geniş ticaret olanakları olan bir tacir varmış. Her bakımdan onurlu, saygın ve ayrıcalıkları olan bu kişi hiç de mutlu değilmiş. Çünkü Tanrı ona, kız çocuğu bile olsa, bir evlat vermemiş. Böylece keder içinde yaşlanmış ve birçok karısı ve cariyesi olduğu halde teselli edici bir sonuç alamadan kemiklerinin günden güne saydamlaştığını, sırtının kamburlaştığını fark etmiş. Ama günün birinde çok miktarda sadaka dağıtıp sofu kişileri ziyaret etmiş; sonra da oruç tutup ibadet ettikten sonra tam bir inançla dua etmiş; ve eşlerinden en genciyle yatmış; ve bu kez, Yüce Tanrı'nın lütfuyla, o an ve o saatte karısını hamile bırakmış.

Günü gününe dokuz ay sonra tacirin karısı mutluluklar içinde ay parçası gibi güzel bir oğlan çocuğu doğurmuş. Tacir de, Tanrı'ya duyduğu minnetle, duaları kabul olunduğunda yerine getirmeyi düşündüğü gibi fakirlere, dullara ve yetimlere yedi gün boyunca sadaka dağıtmış; yedinci günün sabahında da oğluna bir ad vermeyi tasarlayarak onu Ebü'l-Hasan olarak adlandırmış.

Çocuk aklı başına gelip ergenliğe ulaşıncaya kadar sütanalarının göğüslerinde, güzel esirelerin kollarında taşınmış ve değerli bir varlık olarak evdeki kadınlar ve hizmetçiler tarafından özenle

1 Bu öykünün kahramanının adı Mardrus'te "La Docte Sympathie", Mathers'in çevirisinde "Sympathy the Learned" (ikisi de "Bilgili Canayakın" olarak çevrilebilir) biçiminde geçer; Littmann ise kahramanın Arapça özgün adı olan "Teveddüd"ü (çok derin sevgiyle duyulan bağlılık) tercih etmiştir. Biz Mardrus'ten esinlenerek "Canayakın" biçiminde çevirdik (Â.Ş.O.)

bakılmış. O zaman da onu en bilgili hocalara emanet etmişler; onlar da kendisine Kur'an okumayı ve onun yüce anlamını kavramayı, güzel yazı yazmayı, şiiri, riyaziyeyi ve özellikle ok atmayı öğretmişler. Böylece öğrenimi, kendi kuşağının ve kendi çağının sınırlarını aşmış; bu kadarla da kalmamış, gerçekte, bütün bu niteliklerine büyüleyici bir güzelliğe sahip olma üstünlüğünü de katmış. Çağının şairleri onun delikanlılık inceliklerini ve yanaklarının tazeliğini, çiçek açan dudaklarını ve onları süsleyen ayva tüylerini şöyle tanımlamışlar:

> Yanaklarının tarhındaki açılma çabası veren gül goncalarını görüyor musun? Oysa bahar, gül fidanlarına uğrayıp çoktan geçip gitti!
> Yine de güllerin açmakta olduğunu ve dudaklarının gölgeli bir köşesinde yapraklar altındaki menekşeler gibi ayva tüylerinin belirdiğini görerek şaşırma!

Genç Ebü'l-Hasan böylece bahtın daha önceden saptadığı oldukça uzun bir süre babasının sevinci ve gözbebeklerinin zevki olmuş. Ama yaşlı adam kendisine bağışlanan ömrün tükenmekte olduğunu anlayınca, günlerden bir gün, oğlunu karşısına alıp ona "Oğlum, işte artık ömrüm bitiyor; ve artık bana Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkmak üzere hazırlanmaktan başka yapacak şey kalmadı. Sana büyük bir servet; birçok zenginlikler ve mallar, köyler, verimli topraklar ve meyve bahçeleri bırakıyorum; bunlar sana da yeter, senin çocuklarının çocuklarına da! Sana sadece abartıya kaçmadan bunlardan yararlanmanı ve Nimet Dağıtıcısı olan Tanrı'ya şükredip ona gerekli saygıyı göstererek yaşamanı öneriyorum!" demiş. Sonra yaşlı tacir hastalığı dolayısıyla ölmüş. Ebü'l-Hasan bundan son derece kederlenmiş. Gerekli her türlü cenaze görevlerini yerine getirdikten sonra, yasa bürünmüş ve acısını bir yere kapanarak sürdürmüş.

Ama arkadaşları onu arayarak kendisini oyalamayı ve derdinden arındırmayı başarmışlar; onu ferahlaması için hamama götürmüşler; sonra da giysilerini değiştirmişler; onu tam olarak avutmak için "Senin gibi evlat yetiştirenler ölmezler! Kederden uzaklaş, gençliğinden ve servetinden yararlanmaya bak!" demişler.

Böylece Ebü'l-Hasan, babasının nasihatlarını unutarak ve sonunda servetin ve mutluluğun bitmeyeceğini sanıp o andan başlayarak tüm heveslerini doyurmaya ve kendini her türlü zevkin kollarına atmaya ve çalgı çalınan ve raksedilen yerlere gitmeye ve de her gün epeyce bol miktarda piliç yemeye başlamış. Çünkü piliç yemeyi pek severmiş; bir yandan da sarhoş edici içki testilerini boşaltıyor, birbirine çarpan kadehlerin sesinden keyif alıyormuş. Böylece, yıpratılacak şeyleri yıpratmış, çökertilecek şeyleri çökertmiş, devrilecek şeyleri de devirmiş; sonuçta bir gün uyanarak elinde avcunda o eski varlığından hemen hemen hiç bir şey kalmadığını anlamış. Babasından kendisine kalan bütün o kadınlardan, hizmetçilerden ve esirelerden geride bir tek cariye kalmış.

Ama bahtın bir cilvesi olarak sanki mutluluğunun sürmesi sağlansın diye, Canayakın adıyla anılan bu cariye rahmetli tacirin oğlu Ebü'l-Hasan'ın artık parlaklığını yitirmiş olan evinde yaşayan Doğu'dan ve Batı'dan gelmiş birçok cariye içinde en harikası imiş.

Gerçekten, bu esire, hiç kimsenin üzerinde bulunan niteliklere bu denli uyamayacağı kadar adının sahibiymiş. Canayakın adlı cariye "elif" harfi kadar dik vücutlu ve ölçüleri birbirine uygun imiş; öyle ince narin bir bedeni varmış ki, gölgesini yere düşürmek isteyen güneşe âdeta meydan okuyabiliyormuş; yüzünün güzelliği ve tazeliği harikaymış; tüm çizgileri âdeta iyi düşünceleri ve hayırlı haberleri yansıtıyormuş; ağzı da sanki içindeki incilerden oluşmuş hazineyi saklamak için Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş gibiymiş; dişleri birbirine eşit inci gerdanlıklar gibiymiş; bağrındaki iki nar en büyüleyici bir aralıkla birbirlerinden ayrılmış bulunuyormuş; göbek deliği bir ölçü Hindistan cevizi yağını içine alacak kadar derinmiş. Anıtsal kalçalarına gelince, burada endamının inceliği bitiyor ve oturduğu her koltuk ve şiltede derin izler bırakacak önemde irilik oluşturuyormuş. Şairin şu şarkısında söz konusu olan da onunla ilgiliymiş:

> O güneşle, ayla ilgilidir; güneş kadar, ay kadar, gül fidanı kadar kederin renklerinden uzaktır.
> O görününce, varlığı derinden derine yürekleri oynatır; ayrılınca da yürekler yok olur.

> Gökyüzü üzerindedir; aralarında yaşam kaynağının aktığı Cennet çayırları, gömleğinin altında uzanır; ay, örtüsünün altında ışıldar.
> Büyüleyici bedeni üzerinde tüm renkler uyumlaşır: güllerin pembeliği, gümüşün göz alan beyazlığı, olgun üzümün siyahlığı ve sandal ağacının rengi. Güzelliği öylesine büyüktür ki, onu arzuya karşı bile savunur.
> Güzelliği onun üzerine saçan Tanrı'ya şükürler olsun! Sözlerinin zevklerinden tat alabilen âşık da ne mutludur!

Savurgan Ebü'l-Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine esire Canayakın işte böyleymiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Savurgan Ebü'l-Hasan'ın hâlâ elinde bulunan tek hazine esire Canayakın işte böyleymiş.

Ve Ebü'l-Hasan, bir daha geri dönmeksizin dağılıp giden mal varlığının durumunu düşünerek, onu uykudan eden ve yiyip içmekten alıkoyan bir perişanlığa düşmüş; ve de yiyip içmeksizin ve uyumaksızın üç gün, üç gece geçirmiş; öyle ki, esire Canayakın onun ölümünü görür gibi olmuş ve ne pahasına olursa olsun onu kurtarmaya karar vermiş.

Giyilmeye değer durumdaki giysileriyle, elinde kalan mücevher ve süs eşyalarıyla donanmış ve dudaklarında ümit veren bir gülüşle efendisinin yanına gelerek onu "Tanrı, benim aracılığımla seni sıkıntılarından kurtaracaktır. Bunun için, beni, Abbasi Hanedanı'ndan gelen beşinci halife Emirü'l-Müminin Harun Reşid'in huzuruna çıkarman ve benim için, satış bedeli olarak, on bin dinar istemen yeter! Eğer bu bedeli yüksek bulursa, ona 'Ey Emirü'l-Müminin, bu genç kız daha da fazla eder, bunu deneyerek anlayabilirsin! O zaman gözünde değeri yükselecek ve benzeri olmadığını göreceksin; ve gerçekten halife efendimize hizmet etmeye layıktır!' dersin!" demiş. Ve de çok ısrar ederek, fiyatı düşürmekten kaçınmasını öğütlemiş. O ana kadar

güzel cariyesindeki nitelik ve yetenekleri fark etmemiş olan Ebü'l-Hasan, onda bulunabilecek değerleri artık takdir edebilecek durumda değilmiş. Sadece ileri sürdüğü fikrin fena olmadığını ve başarılması ihtimali bulunduğunu anlamış. Ve hemen o saatte ayağa kalkmış ve Canayakın'ı peşine takarak halifenin huzuruna götürmüş ve orada cariyenin kendisine söylemeyi önerdiği sözleri tekrarlamış. Bunun üzerine halife kıza doğru dönerek ona "Senin adın ne?" diyerek sormuş. Kız da "Bana Canayakın derler!" demiş. Bunun üzerine halife "Ey Canayakın, bilgi alanında uğraşmışlığın var mı? Bana ilgilendiğin bilgi alanlarının çeşitli dallarını sayabilir misin?" diye sormuş. Kız da "Ey efendim, nahiv, şiir, medeni hukuk, şer'i hukuk, musiki, yıldızbilim, hendese, miras hukuku ve içtihatları, büyü kitaplarının ve eski elyazmalarının çözümlemeli okunuş konularını inceledim. Kur'an-ı Kerim'i ezbere bilirim ve yedi ayrı makamdan okuyabilirim; surelerin, ayetlerin ve bölümleriyle çeşitli kısımlarının adedini bilir ve de her birinin kaç satır, kaç sözcük ve kaç harften oluştuğunu, bunların ne kadarının sesli, ne kadarının sessiz olduğunu, hangi surelerin Mekke'de indiğini ve yazıldığını, hangilerinin Medine'de indiğini ve yazıldığını kesinlikle belirleyebilirim; yasaları ve nasları,[1] bunların geleneklere göre ayrımlarını ve doğruluk derecelerini bilirim; mantık, mimarlık ve felsefeye yabancı değilim; sözsellik, dili iyi kullanma, hitabet ve şiir kuramlarından da anlarım; güçlüğe uğramadan şiir düzenleme ve uyumlu olarak yapılandırmada becerim vardır; sıradan kişiler için basit ve akıcı dizeler ortaya koyduğum gibi, sırf zevkleri ince olanların anlayışlarına da doyum sağlayacak karmaşık ve anlaşılması güç dizeler de yazabilirim; ve bunları bazen karanlığa boğarak veriyorsam, bu dikkati daha iyi çekmek, ince ve narin konuları çözecek ruhlarda hayranlık uyandırmak içindir. Sonuç olarak yaşamda pek çok şey öğrendim; öğrendiklerimi de unutmadım diyebilirim. Tüm bunlarla birlikte, mükemmel şarkı söylerim ve bir kuş gibi raksederim; ut ve flavta çaldığım gibi, tüm telli sazları da ustalıkla kullanabilirim; ve elli çeşitli makam üzerinden icrada bulunabilirim. Ve de, şarkı söyleyip oynadığım zaman, beni görüp işitenler âdeta çarpılırlar; giysilerime

1 *Nas:* İnak, dogma (Â.Ş.O.)

bürünmüş, kokularımı sürünmüş, salınarak yürürken, göreni kahrederim; kalçalarımı sallarsam, yıkarım; göz kırparsam, deler geçerim; bileziklerimi oynatarak kör ederim; dokunursam eğer, yaşam veririm; çeker gidersem, öldürürüm! Tüm sanatlara kendimi vermişimdir; bu konuda o denli ileri gitmişimdir ki, ancak bilgelik kazanmak için uzun yıllar emek vermiş ender kişiler sanat ufkumun derinliğini fark edebilir!" demiş.

Halife Harun Reşid bu sözleri işitince, şaşırmış kalmış ve bunca sözsellik ile birlikte bunca güzelliğin bir arada bulunmasından ve bunca bilgiyle, önünde gözleri saygıyla yere eğilmiş duran genç kızın tazeliğinin bağdaşmasından büyülenmiş. Sonra Ebü'l-Hasan'a dönmüş ve ona "Esirenin bilgisini denetlemek ve bundan güven duymak ve de güzel olduğu kadar gerçekten bilgili olup olmadığını herkesin içinde ve kesin bir tarzda anlamak için şimdi emir verip bütün üstat bilginleri çağırtacağım. Bu deneyde başarı sağlarsa, sana sadece on bin dinar vermekle kalmayacak, böylesine bir harikayı bana getirmiş olduğun için seni onurlandıracağım. Ama tersi çıkarsa, hiçbir şey olmayacak ve kız sende kalacaktır!" demiş.

Sonra, toplantı sürerken, çağının en büyük bilgini olan ve insanla ilgili tüm bilimlerde yetki sahibi bulunan İbrahim bin Seyyar'ı ve onunla birlikte tüm şairleri, dilbilimcileri, Hafız-ı Kur'an'ları,[1] yıldızbilimcileri, tabipleri, feylesofları, müçtehitleri[2] ve ilahiyatçıları da çağırtmış. Hepsi de sarayda bulunmak için acele etmişler ve kendilerinin ne gibi bir nedenle çağrıldıklarını bilmeksizin sarayın toplantı yerinde bir araya gelmişler.

Halife onlara buyruk verince, hepsi birden çepeçevre halı üzerine oturmuş; orta yere yerleştirilen bir altın iskemlede de yüzü ince bir örtüyle örtülü olduğu halde aradan parlayan gözleri ve gülen dişleri sezilen Canayakın adlı genç kız yer almış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

1 *Hafız-ı Kur'an:* Kur'an'ı ezbere okuyan hafızlar (Â.Ş.O.)

2 *Müçtehit:* Dinsel konularda içtihat (çığır açıcı bilimsel yorum) yapan bilginler (Â.Ş.O.)

... aradan parlayan gözleri ve gülen dişleri sezilen genç kız yer almış.

Sessizlik, bir iğne yere düşse, sesi işitilebilecek hale gelince; Canayakın, tüm zarafeti ve nezaketiyle hepsini selamlamış; ve hoş bir seslenişle halifeye "Ey Emirü'l-Müminin, emir buyur! Bu bilginlerin ve saygın felsefecilerin, Hafız-ı Kur'an'ların, müçtehitlerin, mimarların, yıldızbilimcilerin, hendesecilerin, ilahiyatçıların ve şairlerin sormak isteyecekleri soruları yanıtlamaya hazırım!" demiş. Bunun üzerine Halife Harun Reşid tahtına oturmuş olarak, yöresindekilere dönmüş ve onlara "Sizi buraya bu genç kızı çeşitlilik ve derinlik boyutlarında bildiklerini denetleyesiniz diye çağırdım. Hem kendi bilginizi ortaya koyarak hem de onun bildiklerini aynı zamanda ortaya çıkararak tam bir değerlendirme yapmak için hiçbir şeyden kaçınmayın!" demiş. Tüm bilginler, yerlere kadar eğilerek ellerini gözlerine, sonra dalınlarına götürerek "İşitip Tanrı'ya ve sana itaat ettik, ey Emirü'l-Müminin!" demişler.

Bu sözleri duyan genç Canayakın, düşünerek birkaç saniye başı önüne eğik kalmış; sonra başını kaldırarak "Ey siz, üstatlarım, içinizde Kur'an'dan ve barış ve dua üzerine olası Peygamberin hadislerinden yana en bilgiliniz hanginizdir?" demiş. Bunun üzerine hepsinin parmağıyla gösterdiği bir bilgin ayağa kalkmış ve "Bu kişi benim!" demiş. Kız da "İstediğin gibi beni sorgula!" demiş.

Bilgin hafız, ona "Ey genç kız, Tanrı'nın Kutsal Kitabı'nı derinliğine incelediğine göre, içerdiği surelerin, sözcüklerin ve harflerin âdetini ve inancımızın temellerini biliyor olmalısın! Başlangıç olarak, bana, senin Efendin kimdir, tanıdığın iman hangisidir, yönelimin nedir ve yaşam kuralın, yolundaki kılavuzun ve kardeşlerin kimlerdir?" diye sormuş.

Kız "Efendim, Tanrı'dır; dua ve barış üzerine olası Muhammed Peygamberimdir; Kur'an yasam, dolayısıyla imanımdır; yönelimim, İbrahim tarafından yüceltilmiş Allah'ın evi Kâbe'dir; kutsal Peygamberimin yaşamında verdiği örnekler benim yaşam kuralımdır; geleneklerin toplamı anlamında Sünnet, yolumun kılavuzudur; ve tüm inanç sahipleri benim kardeşlerimdir!" diye yanıt vermiş.

Halife, bu kadar ince bir genç kızın ağzından bu denli açıklık ve kesinlikle yanıtlar çıktığını görmekle hayranlık duymaya başlamışken bilgin yeniden söz alarak "Söyle bana! Bir Tanrı olduğunu ne biliyorsun?" demiş.

Kız "Aklımla" demiş.

Bilgin "Akıl nedir?" deyince de; kız "Akıl, iki yanlı bir veridir: doğuştan varolan ve sonradan elde edilen. Doğuştan akıl, Tanrı'nın doğru yolda yürütebilmek için seçkin kullarının yüreğine yerleştirdiğidir. Sonradan elde edilen akıl ise yetenekli kimselerde, gayretli bir çalışmanın ve eğitimin ürünüdür" demiş.

Yeniden söz alan bilgin "Çok güzel. Peki, aklın bedendeki yeri neresidir?" demiş.

Kız da "Yüreğimizdir! Ve oradan esinleri beynimize yükselir ve orada mekân tutar" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Mükemmel! Acaba bana şimdi dua ve barış üzerine olası Peygamberi tanımayı nasıl öğrendiğini söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Kız da "Tanrı'nın kitabını okuyarak, orada bulunan hükümlerden ve bu kutsal işlevin kanıtları tanıklıklarıyla!" diye yanıtlamış.

Bilgin "Çok iyi! Peki, bizim dinimizin kaçınılmaz görevleri nelerdir, bana söyleyebilir misin?" deyince:

"Dinimizde beş kaçınılmaz görev vardır" diye yanıt vermiş; "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir! diyerek imanın açıklanması, sadaka ve fıtır, Ramazan ayında oruç, imkân buldukça Mekke'de hac" diye yanıt vermiş.

Bilgin "En çok beğenilen eylemler hangileridir?" diye sorunca, kız "Bunlar altı adettir: İbadet, sadaka, oruç, hac, kötü eğilimlere ve meşru olmayan şeylere karşı savaş ve nihayet din uğrunda savaş!" diye yanıtlamış.

Bilgin "Doğru cevap verdin! Peki, hangi maksatla ibadet edersin?" demiş.

Kız "Sadece efendimiz Tanrı'ya hayranlığımı ifade etmek, kutsallığını övmek ve ruhumu yüceltmek için!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Ya Allah! Bu cevap harika! Ama ibadetin kaçınılmaz bir ön hazırlığı yok mudur?" diye haykırmış.

Kız da "Kuşkusuz vardır! Usulünce yerine getirilen bir abdest almakla bedeni tümüyle temizlemek, hiçbir kirlilik alameti göstermeyen giysilerle donanmak, ibadet için temiz ve sakin bir yer seçmek, bedenin dizler ile göbek deliği arasındaki bölümünü örtmek, temiz niyetler taşımak ve kutsal Mekke doğrultusunda Kâbe'ye yönelmek gerekir!" diye yanıt vermiş.

"Namazın değeri nedir?"

"Dine temel oluşturan imanın desteğidir. En has ibadetin dünya için geçerliği yoktur. O, sadece Tanrı ile kulu arasında bir dini bağdır! Nesnel olmayan, o denli de güzel on ürün verir: yüreği aydınlatır, yüzü aydınlatır, Yüce Tanrı'nın hoşuna gider, şeytanın hiddetini uyandırır, acıma duygusu sağlar, belayı def eder, kötülükten uzak tutar, düşmanın girişimlerine karşı korur, sarsılan ruhu pekiştirir ve köleyi efendisine yaklaştırır!"

"Namazın anahtarı hangisidir? Bu anahtarın anahtarı nedir?"

"Duanın anahtarı abdesttir; abdestin anahtarı da birincil düstur olan 'Bağışlayan, esirgeyen Tanrı'nın adıyla!'[1] sözcükleridir."

"Abdestin koşulları nelerdir?"

"İmam eş-Şafi bin İdris'in gelenekçi esaslarına göre altıdır: Sadece Allah rızası için abdeste niyet etmek; ilkin yüzü yıkamak, sonra dirseklere kadar el ve kolları yıkamak; başın belirli bir kısmına su değdirmek; ayakları topuklarına ve parmak aralarına kadar yıkamak; ve bunca çeşitli hareketleri belli bir sıra ve düzenle yerine getirmek. Böylece, bu düzen on iki koşulu kesinlikle gözetmeyi öngörür; ilkin besmele çekmek; su kabına sokmadan el ve ayakları yıkamak; avucun içine alınan suyu çekmek suretiyle burnun içini yıkamak; su dolu avuçla başı bütünüyle sıvazlamak; ve yeniden su alarak kulakların iç ve dış kısımlarını yıkamak; parmaklarla sakalı tarazlamak; el ve ayak parmaklarını iyice ovuşturmak; sol ayağı sağ ayağın önüne yerleştirmek; her yıkamayı üç kez tekrarlamak; her kısmı yıkadıktan sonra inancı telaffuz etmek; ve abdest alma işi bittikten sonra fazladan şu dini ibareyi okumak: "Ey Tanrım! Benim pişmanlık duyanların, temiz ve sadık hizmetkârlarının arasına kat! Tanrıma şükürler olsun! Senden başka Tanrı olmadığını itiraf ederim! Sığınağım sensin! Ancak senden, pişmanlıkla dolu olarak, hatalarımın bağışlan-

1 Bismillâhirrahmanirrahim (Â.Ş.O.)

masını dilerim! Amin!' Ve gerçekten, dua ve barış üzerine olası Peygamber 'Bunları okuyana cennetin sekiz kapısını ardına kadar açacağım; istediği kapıdan rahatça girsin diye!' sözleriyle bizi bu deyişleri okumaya teşvik eder" demiş.

Bilgin "Gerçekten, bunu çok mükemmel ifade ettin! Peki, abdest almakta olana melekler ve şeytanlar ne yapar?" diye sormuş.

Canayakın "Bir kişi abdest almaya hazırlanırken, melekler gelir sağında yer alırlar, şeytanlar da solunda; ama o kişi 'Bismillah' der demez, şeytanlar kaçar gider, melekler onun yanına yaklaşarak, başına, dört köşeyi tutsun diye dört köşeli bir ışık sancağı açarlar ve Tanrı'yı öven ilahiler söylerler; ve bu kişinin günahlarının bağışlanması için yalvarırlar. Ama Tanrı'nın adını anmayı unutursa, şeytanlar döner gelirler..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

"... şeytanlar sürü halinde döner gelirler ve ruhuna tedirginlik sokmak için her türlü gayreti gösterirler; onu kuşkuya düşürür ve ruhunun ateşini söndürürler! Gusül abdesti alan her kişi için, suyla tüm vücudunu yıkaması, suyu gizli ya da açık tüm kılların ve cinsel organların üzerinden geçirmesi, her yanını suyla iyice ovuşturması, en sonunda da ayaklarını yıkaması zorunludur!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "İyi cevap verdin! Şimdi bana teyemmüm denen abdest alma şeklinden de söz eder misin?" deyince:

Kız "Teyemmüm denen abdest alma şekli, kum ya da toprakla abdest alınmasıdır" demiş. "Bu tür abdest alma, Peygamberden bu yana süregelen geleneklere göre yedi durumda yapılır; ve de Kitap'ın öğretisiyle öngörülen dört koşula göre yerine getirilir."

"Bu tür abdeste olanak sağlayan yedi koşul şunlardır: Suyun bulunmaması, su sağlanan kaynağın tükenmesi korkusu; bu suyun içecek için kullanılması gerekliliği; taşırken bir kısmını yitirilmesi korkusu; su kullanımını tehlikeli hale sokan hastalıklar; güçlenmesi için dinlenmeyi gerektiren kırıklar olması; suyun değmemesi gereken yaraların bulunması.

"Kum ya da toprakla böylesi bir abdest almayı yerine getirmek için gerekli dört koşula gelince; onlar da şunlardır: İlkin imanı gür olmak; sonra kumu ele alıp yüzü bununla ovuşturur gibi yapmak; sonra da kolları dirseklere kadar bununla ovuşturur gibi yapmak ve elleri kumdan temizlemek.

"Şu iki uygulama da aynı şekilde Sünnet-i Şerif'e uygun olduğu için tavsiye edilir: Abdeste beslemeyle başlamak ve her kısmı yıkarken ilkin vücudun sağından başlayıp sonra soluna geçmek."

Bilgin "Bu çok doğru! Peki ibadete gelelim. Bana bunun nasıl yerine getirileceğini söyleyebilir misin? Örneğin, ne gibi hareketler söz konusudur?" diye sormuş.

Kız da buna "İbadet için gerekli hareketler onu tutan sütunlar gibidir. Bu ibadet sütunları da şunlardır: İlkin niyet etmiş olmak; ikinci olarak 'Tanrı yücelerden yücedir!'[1] sözcükleriyle tekbir getirmek; üçüncü olarak Kur'an'ın ilk suresi olan Fatiha suresini okumak; dördüncü olarak yüzü yere değdirmek; beşinci olarak yeniden ayağa kalkmak; altıncı olarak inancı belirtmek; yedinci olarak topuklar üzerine oturmak; sekizinci olarak da 'Tanrı'nın barışı ve duası onun üzerine olsun!' diyerek Peygamber için dilekte bulunmak; dokuzuncu olarak her zaman aynı temiz niyet içinde bulunmak. İbadetin hasının öteki koşulları Sünnet-i Şerif olarak şunlardır: Mekke doğrultusunda ayakta durup avuç içi yukarıya dönük olarak iki kolu kaldırmak, ilkin Fatiha okumak, sonra da Kur'an'dan bir başka sure, örneğin Bakara suresini okumak; birçok başka dini ibareler telaffuz etmek; sonra da dua ve barış üzerine olası Peygamberimiz hakkındaki dileklerle ibadeti bitirmek!" diye cevap vermiş.

Bilgin "Gerçekte, buna mükemmel cevap verilmiştir! Şimdi bana, zekât yükümlülüğünden nasıl kurtulunabilir, söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Kız da "Zekât yükümlülüğünden on dört türde ödeme yapılarak kurtulunur: Altınla, gümüşle, deveyle, inekle, koyunla, buğdayla, arpayla, darıyla, mısırla, baklayla, nohutla, pirinçle, kuru üzümle ve hurmayla.

1 "Allahu Ekber!" (Â.Ş.O.)

"Altın söz konusu ise yirmi dirhemden az Mekke altınına sahip olanın hiçbir zekât ödemesine gerek yoktur; ama bu miktarın üzerinde altına malik olan servet sahipleri bunun yüzde üçünü zekât olarak ödemelidirler; gümüş içinde aynı oranlar geçerlidir.

"Hayvan söz konusu ise, beş devesi olan zekât olarak bir koyun vermeli; yirmi beş devesi olan bir deve vermeli; ve bu böylece tüm oranlar saklı tutularak sürer gider.

"Koyun ve kuzu sahiplerine gelince, kırk adedine karşılık bir adet zekât vermeli; ve geri kalan miktarlar da buna göre hesaplanmalıdır" diye yanıtlamış.

Bilgin "Mükemmel! Şimdi bana oruçtan söz et!" deyince Canayakın "Oruç, gündüzün, güneş batıncaya kadar Ramazan ayında, yeni ay görülesiye kadar yemeden, içmeden ve cinsel ilişkiden el çekmektir. Oruç sırasında, tüm boşuna konuşmalardan ve Kur'an'dan başka bir şey okumaktan da kaçınılması tavsiye olunur" diye cevap vermiş.

Bilgin "Ama, ilk bakışta orucu etkisiz bırakır gibi görünen, ama Kitap'ın öğretisine göre, gerçekte, değerinden hiçbir şey götürmeyen bazı şeyler yok mudur?" diye sorunca;

Kız da "Gerçekte, orucu bozmayan bazı şeyler vardır; bunlar: Merhemler, belsemler, göz için sürme ve göz damlası, toz, tükrüğü yutma eylemi; erkek tohumunun gece ya da gündüz irade dışında akması, kanama ve hacamat ve kupa çekilmesidir. Orucu bozmayan şeylerin hemen tümü bunlardır" diye yanıtlamış.

Bilgin "Çok güzel. Ya itikâfa çekilmek hakkında ne düşünüyorsun?" deyince de:

Kız "İtikâfa çekilmek, ancak bir ihtiyacı yerine getirmenin dışında, uzun bir süre bir camide oturmak; bu süre içinde kadınlarla cinsel ilişki kurmayı reddetmek ve konuşmaktan sakınmaktır. Sünnet-i Şerif'çe tavsiye olunmuştur; ama asla kesin bir zorunluk değildir!" demiş.

Bilgin "Harika! Şimdi senin hacdan söz ettiğini duymak istiyorum" deyince:

Kız "Mekke'ye hac, her Müslümanın akıl yaşına ulaşmasından sonra, hiç değilse ömründe bir kez yerine getirmesi gereken bir görevdir. Bunun yerine getirilmesi için birçok koşulun göze-

tilmesi gereklidir: İhram denilen bir örtüye bürünmek, kadınlarla alış verişten çekinmek, vücuttaki kılları yok etmek, tırnakları kesmek, başı ve yüzü örtmek gibi. Ayrıca Sünnet gereği kabul edilmiş başka koşulları da gözetmelidir" diye cevap vermiş.

Bilgin "Çok iyi! Şimdi Cihad-ı Mukaddes'e geçelim!" deyince:

Kız "Kutsal Savaş, İslam tehlikeye düşünce kâfirlere karşı açılan savaştır. Bu savaş savunmanın dışında yapılmamalıdır. Ve mümin bir kez silahlanınca, bir daha geri dönmeksizin hemen savaşa girmelidir!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Alışveriş konusunda bana bazı ayrıntılar verebilir misin?" diye sormuş.

Canayakın "Alışverişte, iki taraf da özgür olmalı ve önemli durumlarda, bir rıza ve kabul sözleşmesi yapılmalıdır. Ama Sünnet'in alışverişini yasakladığı bazı şeyler vardır. Örneğin..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek, yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

"Örneğin, kuru hurmanın taze hurmayla, kuru incirin taze incirle, kuru ve tuzlanmış etin taze etle, tuzlu tereyağının taze tereyağıyla ve genel bir deyimle aynı cinsten tüm taze gıdanın eski ve kurularıyla değiştirilmesi kesinlikle yasaktır" diye yanıt vermiş.

Kutsal Kitap'ın şerhini yapan bilgin, Canayakın'ın bu yanıtlarını işitince, onun, bu konuları kendisi kadar bildiğini düşünmekten kendini alamamış; ama bir noksanını yakalamakta aciz kaldığının düşünülmesini istememiş. Ve de ona çok ince bir soru sormaya karar vererek "Dil bakımından abdest sözcüğü ne anlama gelir?" diye sormuş.

Kız da "İç ve dıştan tüm kirliliklerden arınma yoluyla kurtulmaktır!" diye yanıt vermiş.

"Ya oruç sözcüğünün anlamı nedir?" diye sormuş.

Kız "Çekinmek" demiş.

Bilgin "Vermek[1] ne anlama gelir?" diye sormuş.

Kız da "Zenginleşmek" demiş.

1 Zekât (Â.Ş.O.)

"Ya hacca gitmek?" diye sorunca;

Kız "Gayeye ulaşmak" diye yanıt vermiş.

"Ya savaş yapmak?" deyince;

"Savunmak" yanıtını vermiş.

Bu sözleri duyan bilgin ayağa kalkmış ve "Doğrusu, artık sorulacak soru ve ileri sürülecek kanıt bulamıyorum. Bu esirenin bilgiden ve bildiğini açıkça anlatmaktan yana şaşılası bir durumu var, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

Ama Canayakın, hafifçe gülmüş ve onun sözünü keserek "Ben de kendi adıma sana bir soru sormak isterdim. Ey bilgin hafız, bana İslam'ın temellerini söyler misin?" diye sormuş.

Bilgin bir an düşünüp "Bunlar sayıca beştir: sağlıklı bir zihinle aydınlanmış inanç; dürüstlük; görevlerin ve kesin haklarının bilincinde olmak; ketum olmak; verilen sözlerin yerine getirilmesi!" demiş.

Kız yeniden söz alarak "Sana bir soru daha sormama izin ver! Bunun cevabını veremezsen, Hafız-ı Kütüp[1] olarak seni seçkinleştiren giysini sırtından alacağım!" demiş.

O da "Kabul ediyorum. Sor sorunu ey esire!" demiş.

Kız "İslam'ın dalları hangileridir?" diye sormuş.

Bilgin, bir süre düşünmüş; sonra da ne yanıt vereceğini bilemediğinden susmuş.

Bunun üzerine bizzat halife söze girişmiş ve Canayakın'a "Soruyu sen kendin cevapla, bu bilginin giysisi senin olsun!" demiş.

Canayakın, saygıyla eğilerek "İslam'ın dalları yirmi adettir: Kur'an öğrenimini kesinlikle gözetmek; Peygamberimizin geleneklerine ve sözlü öğretilerine uymak; asla haksızlık yapmamak; izin verilen yiyecekleri yemek; yasak edilen yiyecekleri asla yememek; iyilerin hoşgörüleriyle kötülerin fenalıklarının artmaması için, kötülükleri mutlaka cezalandırmak; hatalarından pişmanlık getirmek; dinin incelenmesini derinleştirerek yerine getirmek; düşmanına iyi davranmak; yaşamında alçakgönüllü olmak; Allah'a hizmet edenlerin yardımına koşmak; tüm yeniliklerden ve değişmelerden kaçınmak; çarpışmalarda yiğitlik göstermek ve denenirken gücünü yitirmemek; güçlü ve kudretliyken

1 *Hafız-ı Kütüp*: Kitapları hıfz eden, saklayan; bir bakıma Kur'an'ı ezbere bilen kişi (Ā.Ş.O.)

bağışlamak; felaket halinde sabırlı olmak; Yüce Tanrı'yı tanımak; barış ve dua üzerine olası Peygamberi tanımak; kötünün ayartılarına karşı durmak; ruhunun tutkularına ve kötü eğilimlere karşı durmak; tam bir güven ve tam bir sadakatle kendini Tanrı'nın hizmetine bağlamak!" diye yanıt vermiş.

Halife Harun Reşid bu yanıtı işitince, haremağalarına hemen bilginin üzerindeki giysiyi çıkarmalarını ve onu Canayakın'a vermelerini emretmiş; ve bu emir hemen yerine getirilmiş; buna şaşıp kalan bilgin, başı eğik salondan çıkmış.

Bunun üzerine ilahiyat üzerindeki bilgisiyle seçkinleşmiş ikinci bir bilgin ayağa kalkmış; ve bütün gözler onun genç kızı sorgulama görevini üstlenmesini saygıyla izlemiş. Bilgin, Canayakın'a dönmüş ve "Sana ey esire, çok az ve çok kısa sorular soracağım. İlkin bana yemek sırasında gözetilecek ne gibi görevler vardır, onu söyle!" demiş.

Kız da "İlkin eller yıkanmalıdır, sonra Tanrı'nın adı anılmalı ve ona şükredilmelidir. Sonra sol kalça üzerine oturmalı; yemek için sadece baş parmak ile ondan sonra gelen iki parmak kullanılmalıdır; sadece küçük lokmalar alınmalıdır; alınan lokma iyice çiğnenmelidir ve yanındakine onu sıkma ya da iştahını kaçırma pahasına bakmamalıdır" diye yanıt vermiş.

Bilgin "Şimdi, ey esire, bana, bir şeyin ne olduğunu o şeyin yarısının ne olduğunu ve o şeyin eksiğinin ne olduğunu söyleyebilir misin?" diye sormuş. Kız da tereddüt etmeden "İman ehli bir şeydir; riyakâr bir şeyin yarısıdır; ve inançsız bir şeyin noksanıdır" diye yanıtlamış.

Bilgin yeniden söz alarak "Söylediğin doğru! Söyle bana! İnanç nerede bulunur!" demiş.

Kız "İnanç, dört yerde bulunur: yürekte, kafada, dilde ve organlarda. Böylece, yüreğin kuvveti sevinçte, kafanın kuvveti gerçeği bilmede, dilin kuvveti içtenlikte ve öteki öğelerin kuvveti teslimiyettedir"[1] diye yanıt vermiş.

Bilgin "Kaç tür yürek vardır?" diye sormuş.

Kız da "Pek çok yürek vardır: Temiz ve lekesiz olan inananın yüreği; ilkine tam karşıt olan kâfirin yüreği..."

1 Yani: İtaattedir (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"İlkine tam karşıt olan kâfirin yüreği; dünya mallarına bağlı yürek; ruhsal sevinçlere bağlı yürek; tutku ve kinin ya da cimriliğin egemen olduğu yürek; alçağın yüreği; aşkla tutuşan yürek; kibirle şişmiş yürek vardır; ve sonra bizim aziz Peygamberimizin eshabının yürekleri gibi aydınlık yürekler vardır ve nihayet bizzat Peygamberimizin yüreği gibi seçkin bir yürek vardır!" diye yanıt vermiş.

İlahiyat bilgini bu yanıtı işitince "Seni tüm yüreğimle tasdik ediyorum, ey esire!" diye haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın halifeye bakmış ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, beni denetleyene, izin ver de bir tek soru sorayım! Ve cevap veremezse, üzerindeki harmaniyeyi alayım!" demiş. Kendisine izin verilince de, bilgine "Bana söyleyebilir misin ey saygın şeyh, daha önemli gibi olmasa da, tüm görevlerden önce yerine getirilmesi gereken görev nedir?" diye sormuş.

Bu soruya bilgin ne yanıt vereceğini bilememiş; ve genç kız çabucak onun üzerindeki harmaniyeyi almış ve şu yanıtı vermiş: "Abdest alma görevidir; çünkü en küçük dini bir görevi yerine getirmeden ve Kitap'ın ve Sünnet'in öngördüğü her türlü eylemden önce temizlenmek gerektiği kesinlikle buyurulmuştur!"

Bundan sonra Canayakın yöresindekilere doğru dönerek bakışlarıyla yeni bir bilgin arar gibi davranmış; bu bakışa Kur'an bilgisinden yana o çağda eşi bulunmadığı söylenen bilginlerden biri karşılık vermiş; ayağa kalkıp Canayakın'a "Ey ruhu yüce ve güzel kokular saçan genç kız, Tanrı'nın kitabını bildiğine göre, bilginin kesinliğinden bize bir nişane ver!" demiş.

Kız "Kur'an yüz on dört sureden yada fasıldan oluşmuştur; bunlardan yetmişi Mekke'de, kırk dördü de Medine'de inmiştir. Bunlar 'aşar' denilen altı yüz yirmi bir bölüme ayrılmıştır; bunların tümü altı bin iki yüz otuz altı ayet oluşturur: tümünde de, üç yüz yirmi üç bin harf vardır; bunların her birinin de özel bir erdemi vardır. Ayetlerde, dua ve barış tümünün üzerinde olası Âdem, Nuh, İbrahim, İsmail, İshak, Yakub, Yusuf, Yuşa, Yunus,

Lut, Salih, Hud, Şuayb, Davud, Süleyman, Zülküfl, İdris, İlyas, Yahya, Zekeriya, Eyyub, Musa, Harun, İsa ve Muhammed'den oluşan yirmi beş Peygamberin adı anılır. Sivrisinek, arı, sinek, çavuşkuşu, karga, çekirge, karınca, ebabil kuşu, aslında baykuştan başka bir şey olmayan dua ve barış üzerine olası İsa Kuşu'ndan[1] oluşan dokuz kuş ve hayvanın da adı bulunur."

Şeyh "Saptamalarındaki kesinlik hayranlık verici. Senden aziz Peygamberimizin kâfirleri yargıladığı ayetin hangisi olduğunu da öğrenmek isterdim!" demiş.

Kız "Bu, içinde, 'Yahudiler, Hıristiyanların hataya düştüklerini, Hıristiyanlar da Yahudilerin gerçeği bilmezlikten geldiğini söylüyorlar. Oysa, bu konuyu açıklarken, iki tarafın da suçlamalarında haklı bulunduklarını bilin!' sözleri bulunan ayettir" diye cevap vermiş.

Şeyh bu sözleri işitince, fazlasıyla ikna olduğunu açıklamış; ama sorgulamayı daha da sürdürmek istediğini bildirmiş. Ve de "Kur'an gökten yeryüzüne nasıl ulaştı? Gökyüzünde levh-i mahfuz'a[2] geçirilerek tümüyle mi indi; yoksa parça parça ve ayrı ayrı zamanlarda mı indi?" diye sormuş.

Kız "Evrenin sahibinin emri üzerine Cebrail melek, Tanrı elçilerinin emiri olan Peygamberimiz Muhammed'e onu taşıdı ve yirmi yıllık bir sürede koşullara uygun olarak ayetler halinde indi" diye yanıt vermiş.

Bilgin, "Kur'an'ın dağınık ayetlerini toparlamak için Peygamber uğrunda gayret gösteren arkadaşları kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar dört kişidir: Ebu bin Kâab, Zeyd bin Tabet, Ebu Ubeyde bin el Cerrah ve Osman bin Affan, Allah dördünden de razı olsun" demiş.

Bilgin "Bize bunları aktaran ve Kur'an'ın doğru olarak okunmasını sağlayanlar kimlerdir?" diye sormuş.

Kız da "Bunlar da dört kişidir: Abdullah bin Mesud, Ebu bin Kâab, Maaz ibni Cebbal ve Salim bin Abdullah" diye yanıt vermiş.

1 Mardrus'te "Issa", Mathers'ta "Bird of Jesus" (İsa Kuşu) olarak geçen kuş, bir adı da bataklık baykuşu olan ishakkuşu olacak (Â.Ş.O.)

2 *Levh-i mahfuz:* Allah tarafından takdir edilen şeylerin yazılı bulunduğu manevi levha (Â.Ş.O.)

Bilgin "Ey inananlar, yeryüzü nimetlerinden olanca genişliğiyle yararlanın!' sözlerinden oluşan ayet gökten ne gibi bir vesileyle inmiştir?" diye sormuş.

Kız da "Birkaç kişi, sofuluğa gerektiğinden fazla ağırlık vererek iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"... iğdiş olmaya ve kıldan giysilere bürünmeye karar verdiklerinde" diye cevap vermiş.

Bilgin, Canayakın'ın verdiği bu yanıtları işitince "Ey Emirü'l-Müminin, bu kızın bilgiden yana eşi bulunmadığına tanıklık ederim!" diyerek haykırmış.

Bunun üzerine Canayakın şeyhe bir soru sorma izni istemiş ve ona "Bana Kur'an'ın hangi ayetinin kaf harfini yirmi üç kez içerdiğini, hangisinin mim harfini on altı kez, hangisinin de ayın harfini yüz kırk[1] kez tekrarladığını söyleyebilir misin?" demiş.

Bilgin, en küçük bir açıklama yapmaksızın, ağzı açık öylece bakakalmış; ve Canayakın, onun da harmaniyesini aldıktan sonra, hemen, sorduğu ayetleri, oradakilerin hepsinin şaşkınlığını uyandırarak belirtmiş.

Bunun üzerine toplantının orta yerinde tıp alanındaki bilgisiyle seçkinleşmiş ve yazdığı kitaplarda ünlenmiş bir bilgin ayağa kalkmış. Canayakın'a dönmüş ve "Dinsel konularda harika konuşmalar yaptın. Şimdi bedensel konulara geçmenin sırasıdır. Ey güzel esire, bana, insan bedenini, oluşumunu, sinirlerini, kemiklerini ve omurgalarını ve Âdem'in neden Âdem diye anıldığını açıklayabilir misin?" demiş.

Kız "Âdem'in adı Arapçada deri ve yeryüzünün kabuğu anlamına gelen adim'den gelir[2] ve dünyanın çeşitli kısımları-

1 Mathers'in Mardrus çevirisinde "kırk kez" denilmiş (Â.Ş.O.)

2 Burada "Âdem" ile yokluk anlamına gelen "adem" karıştırılıyor. "Adem" sözcüğü "adim" kökünden gelir. Ama, Âdem peygamberin adı İbraniceden gelmektedir (Â.Ş.O.)

nın toprağından oluşmuş çamurdan yaratılmış ilk insana bu ad verilmiştir. Gerçekten, Âdem'in kafası Doğu toprağından, göğsü Kâbe toprağından, ayakları Batı toprağından oluşmuştur. Tanrı insan bedenini yedi giriş kapısı ve iki çıkış kapısı oluşacak şekilde düzenlemiştir: iki göz, iki kulak, iki burun ve bir ağız olarak giriş kapıları ve biri karnın altında ön kısımda, öteki bedeni ardında olarak iki çıkış kapısı. Sonra Yaradan, Âdem'e belirli bir mizaç ve huy vermek için dört öğeyi: su, toprak, ateş ve havayı onda birleştirmiş. Böylece, ateşin doğasında olan, ateş gibi çabuk kızar; toprağın doğasında olan, toprak gibi kurudur; soğuk ve nemli suyun doğasında olan, ağır kanlıdır; sıcak ve kuru hava doğasında olan, kanlı canlıdır. Bundan sonra Tanrı, insan bedeninin yapısını tamamlamış. Üç yüz altmış damar ve iki yüz kemik yerleştirmiş bedene. Ve ona üç yetenek tanımış: yaşam yeteneği, üretim yeteneği ve iştah yeteneği. Sonra bu bedene bir yürek, bir dalak, akciğerler, altı kulaç bağırsak, karaciğer, iki böbrek, bir beyin, iki yumurta, bir sinir zebb ve bir deri katmış. Tanrı yüreği göğsün sol tarafına oturtmuş, onun altında mide yer almış, yürek için yelpaze oluştursun diye akciğerler, yüreğin bekçiliğini yapsın diye sağ yanda karaciğer, yine aynı maksatla birbirine katışan bağırsaklar ve kaburga kemikleri koymuş. Baş için yaptıklarına gelince, baş, kırk sekiz kemikten oluşmuştur; göğse gelince, erkeklerde yirmi dört kaburga kemiğinden, kadınlarda yirmi beş kaburga kemiğinden oluşmuştur: bu fazla kaburga kemiği, sağda bulunur ve çocuğun ana rahminde tutunmasına ve onu desteklemeye yarar" diyerek yanıt vermiş.

Tabip bilgin, şaşkınlığını engelleyemeyerek sormaya devam etmiş: "Şimdi bana hastalık belirtilerinden söz edebilir misin?"

Kız "Hastalık belirtileri dışsal ve içsel olarak ikiye ayrılır; ve hastalığın türünün tanınmasına ve ağırlığının derecesini bulmaya yarar. Mesleğinde uzman olan, aslında, sırf hastanın nabzını tutmakla tanı koyar: aynı şekilde ağzının kuruluğuna, ateşine, karnın katılığına, bedenin soğukluğuna ve nemliliğine bakar; gözlerinin sarılığından karaciğerinin bozuk olduğunu; sırtının eğikliğinden akciğerlerine ağır şekilde hastalık bulaşmış olduğunu anlar. Hekimin gözlemlerine yol açan içsel belirtilere gelince, bunlar da: kusmalar, ağrılar, ödemler, dışkı ve idrardır" diyerek yanıt vermiş.

Hekim "Baş ağrısının nedenleri nedir?" diye sormuş.

Kız "Baş ağrısı esas olarak beslenmeye bağlıdır; daha önce yenmiş olan gıda öğütülmeden mide doldurulduğunda ya da acıkmamış durumdayken yemek yendiğinde yanlış beslenme dolayısıyla başağrısı olur. Yeryüzünü saran tüm hastalıkların nedeni oburluktur. Yaşamını uzatmak isteyen kişi, tokgözlü, azla yetinir olmalı; ve dahası, erken kalkmalı, uykusuzluktan kaçınmalı, kadınlara fazla düşkün olmamalı, sülük tutma ve hacamatı kötüye kullanmamalı ve nihayet karnını gözetmelidir. Bunun için karnı üç bölge olarak ele almalı, bir bölümünü beslenmek için, diğerini su için kullanmalı; üçüncü bölümü ise rahat soluk almak ya da ruhun orada rahatça var olması için boş olarak kullanmalı! Aynı şey, uzunluğu on sekiz karış olan bağırsaklar için de söz konusudur!" diye yanıtlamış.

Hekim "Sarılığın belirtileri nelerdir?" diye sormuş.

Kız "Sarılık, ateşli bir hastalık olup benzin sararması, ağzın acılık duyması, baş dönmeleri, nabız atışında düşüklük, kusmalar ve kadına karşı cinsel isteksizlikle belirginleşir. Bu hastalığa tutulanlarda büyük sakatlıklar görülür: Bağırsaklarda ülser, zatülcenp, bedende su toplanması ve ödemler ve bedeni zayıflatan ağırlıkta can sıkıntısı gibi... Bu sonuncusu cüzam yapabilir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Çok güzel! Peki, tıp kaça ayrılır?" demiş.

Kız "İkiye ayrılır: hastalığın incelenmesi ve tedavinin incelenmesi" diye yanıt vermiş.

Hekim "Görüyorum ki, bilginin hiç eksiği yok. Peki, bana, en iyi suyun hangisi olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "İçine bazı harika kokular serpilmiş ya da sadece tütsü dumanıyla kokulandırılmış ve gözenekli bir testiye konmuş olan saf ve taze su en iyisidir. Bu da yemek yendikten epeyce sonra içilmelidir. Böylece her tür hastalıktan korunulabilir ve Peygamberimizin, 'Mide, tüm hastalıkların kabul yeridir ve peklik her tür hastalığın nedenidir ve temizlik tüm tedavilerin birincisidir' sözleri uygulamaya konulabilir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Tüm yiyeceklerin içinde en mükemmel yemek hangisidir?" diye sormuş.

Kız "Pek uzun hazırlıklar yapılmadan ve rahat bir vicdan-

la yenen, bir kadının eliyle yapılmış yemektir. Bütün yemekler içinde 'tarit' diye anılan ve et ile et suyuna batırılmış ekmekten oluşan yemek,[1] Peygamberimizin üçüncü karısı ve bütün kadınların en erdemlisi olan Ayşe'nin yaptığı gibi, en iyi yemektir" diye yanıt vermiş.

Hekim "Meyveler hakkında ne düşünürsün?" diye sormuş.

Kız "Koyun eti ile birlikte en sağlıklı besin maddesidir. Ama mevsimi geçince yenmemelidir" demiş.

Hekim "Bize şaraptan söz et!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Canayakın "Kitap'ın bu konudaki açık hükümleri karşısında nasıl oluyor da şarap hakkında bana soru soruyorsun? Birçok yararlarına karşın şarap içmek yasaklanmıştır; çünkü, aklı bulandırır ve kanı kaynatır. Şarap ve kumar, iman ehlinin en kötü felaketleri getireceği korkusuyla kaçınması gereken iki şeydir!" diye yanıt vermiş.

Hekim "Bilgece bir yanıt verdin! Şimdi kan aldırmaktan söz eder misin?" demiş.

Kız da "Kan aldırmak fazla kanı olan herkes için zorunludur: Aç karnına ve baharda, rüzgârın ve yağmurun olmadığı bulutsuz bir havada alınmalıdır. Eğer o gün bir pazartesi günüyse ve ayın da on yedisine rastlıyorsa, kan aldırma en iyi sonuçlar verir. Gerçekte, baş, gözler ve kan için, kan aldırmak kadar yararlı başka şey yoktur. Ama, kan aldırmak çok sıcak ya da çok soğuk havalarda, tuzlu ya da ekşi yenmişken ve de bir çarşamba veya cumartesi günü uygulanırsa, ondan daha kötü şey olamaz" diye yanıt vermiş.

Bilgin bir an düşünmüş ve sonra "Buraya kadar mükemmel yanıtlar verdin ama şimdi sana, bilginin, yaşamla ilgili tüm temel bilgileri kapsayıp kapsamadığını bize gösterecek önemli bir soru sormak istiyorum. Bize çiftleşmeden açık yürekle söz eder misin?" demiş.

1 Açıklama Mathers'ten alınmıştır. *Tarit:* Bizde et ya da kelleyle yapılan tirit (Ā.Ş.O.)

Genç kız soruyu işitince, kızarmış ve başını önüne eğmiş; bu durumu halifede, buna yanıt veremeyeceği izlenimini uyandırmış. Ama cariye, başını yeniden kaldırmakta gecikmemiş ve halifeye dönerek ona "Vallahi, ey Emirü'l-Müminin, susmama bakarak, yanıtı dilimin ucuna kadar geldiği halde, efendimiz halifeye duyduğum saygıdan dolayı dudaklarımdan çıkarmak istemediğim bu soruyu bilmediğime hükmetme!" demiş. Ama halife ona "Bu yanıtı senin ağzından duymak bana büyük bir zevk verecektir. Bundan dolayı çekinme, açıkça konuş!" demiş.

O zaman bilgili Canayakın "Çiftleşme kadın ile erkeğin cinsel bakımdan birleşmesidir. Harika bir şeydir ve iyilikleri ve erdemleri pek çoktur. Çiftleşme bedeni yeğnileştirir ve zihni yatıştırır, kederi uzaklaştırır, tutku ateşini söndürür, aşkı çeker, yüreği ferahlatır, yoklukta teselli eder ve yitirilen uykuyu buldurur. Tabii ki, anlattıklarım bir erkeğin genç bir kadınla çiftleşmesi üzerinedir; lakin kadın yaşlıysa sonuç bambaşkadır; çünkü o durumda, bu eylemin ortaya çıkaramayacağı kötülük yoktur. Yaşlı bir kadınla çiftleşmek, aralarında göz ağrıları, böbrek ağrıları, kalça ağrıları ve sırt ağrıları da bulunan, pek çok rahatsızlıklara neden olur. Bir tek sözcükle, korkunçtur! Böyle olunca, ondan panzehiri olmayan bir zehir gibi sakınmalıdır! Böylesi bir eylem için, bir bakışta işi kavrayan, elleri ve ayaklarıyla konuşan ve sahibini bahçe ve tarhları aramak zahmetinden kurtaracak bir uzman yeğlenmelidir!

"Her tam çiftleşmeyi bir nemlilik izler; bu nemlilik kadında saygın yerlerinde, duyduğu heyecanla ortaya çıkar; erkekte ise, iki yumurtanın sızdırdığı özsuyuyla oluşur. Bu özsuyu, oldukça karmaşık bir yol izler. Gerçekten, erkeğin tüm öteki damarlara yaşam sağlayan bir damarı vardır. Bütün bu damarları sulayan kan, dolaşırken kazandığı güçle, sonunda yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuyunu hatırlatan beyaz bir sıvıya dönüşür.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

"... Yumurtanın sıcaklığıyla koyulaşıp saydamlaşan, kokusu hurma ağacının özsuyunu hatırlatan bir sıvıya dönüşür" demiş.

Bilgin "Büyük bir anlayışla verilmiş bir yanıt bu!" diye haykırmış. "Ama, benim sana sormak istediğim iki soru daha var ve başka da olmayacak. Bana, ancak hapsedildiği zaman yaşayan ve özgür havayı soluyunca hemen ölen canlı varlığın ne olduğunu söyleyebilir misin? Ve de en iyi meyveler hangileridir?" diyerek sözünü sürdürmüş.

Kız "İlki, zehirdi; ikinciler ise limon ve nardır" diye yanıtlamış.

Güzel Canayakın'ın tüm bu yanıtlarını işiten hekim, bilgi noksanlığını gösteren bir durum saptayamadığını itiraf etmekten kendisini alamamış ve eski yerini almak istemiş. Ama Canayakın bir işaretle onu durdurarak kendisine "Sıram geldiğine göre, benim de sana bir soru sormam gerek! Bana, ey bilgin, dünya gibi yuvarlak olan ve bir gözde yer eden, bazen bu gözden ayrılan, bazen de gözün içine sığınan ve erkek organı olmadığı halde çiftleşen, eşinden gündüzün onunla birleşmek için geceleyin ayrılan ve uçlarda mekân tutmayı âdet haline getiren şeyin ne olduğunu söyleyebilir misin?" demiş.

Bu soru bilginin zihnini epeyce bulandırmış ve ne yanıt vereceğini bilememiş. Canayakın da onun harmaniyesini üzerinden aldıktan sonra, halifenin izni üzerine, buna kendi yanıt vermiş: "Bu, düğme ile iliktir" demiş.

Bundan sonra, saygın şeyhler arasından, ülkenin tüm yıldızbilimcileri içinde en ünlüsü olan bir yıldızbilimci ayağa kalkmış; ve kendisine gülerek bakan güzel Canayakın'ın gözlerini hiç kuşkusuz gökyüzündeki bütün yıldızlardan daha etkileyici bulmuş.

Yıldızbilimci gelip Canayakın'ın karşısına oturmuş ve âdet edinilen ön konuşmalardan sonra, ona "Güneş nereden doğar ve gözden yitince nereye gider?" diye sormuş.

Kız "Bil ki, güneş Doğu'nun pınarlarından doğar ve Batı'nın pınarlarında batar. Bu kaynakların sayısı yüz seksendir. Güneş, günün sultanıdır, ayın gecelerin sultanı olduğu gibi. Ve Tanrı'nın Kitap'ında 'Güneşe ışığını veren Ben'im; aya parıltısını veren Ben olduğum gibi; ve onları gerekli yerlere yerleştirdim; böylece günleri ve yılları hesaplayasınız diye... Yıldızların dolaş-

masına bir sınır saptayan da Ben'im ve de ayın kesinlikle güneşe ulaşmasını engelleyen de... Geceyi, gündüzü aşmasını engellediğim gibi...' yazılıdır. Böylece gece ve gündüz, karanlıklar ve ışık, varlıklarını birbirine karıştırmadan, sürekli bir şekilde birbirlerini tamamlamayı sürdürürler" diyerek yanıt vermiş.

Yıldızbilimci "Büyük bir kesinlikle verilmiş harika bir yanıt! Ama, ey genç kız, bize başka yıldızlardan da söz edip bunların kötü ve iyi etkilerinden de bilgi verebilir misin?" diye haykırmış.

Kız "Eğer tüm öteki yıldızlardan söz etmem gerekiyorsa, bir oturumdan daha fazla bir zaman ayırmaya ihtiyaç duyulacaktır. Bundan dolayı konuyu birkaç sözcükle özetleyeceğim. Güneşten ve aydan öte, beş gezegen vardır ki, bunlar da: Utarit, Zühre, Merih, Müşteri ve Zühal'dir.[1]

"Ay, soğuk ve nemlidir, iyi etkilidir; Yengeç burcunda eğleşir; Boğa burcuna çıkar; Akrep burcuna yaklaşır; Oğlak burcuyla bağdaşır.

"Zühal yıldızı, soğuk ve kurudur; kötü etkilidir; Oğlak ve Kova burçlarında eğleşir; Terazi burcuna çıkar; koç burcuna yaklaşır; Oğlak ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

"Müşteri yıldızı iyi etkilidir; sıcak ve nemlidir; Balık burcunda ve gerdanlık takım yıldızlarında eğleşir; Yengeç burcuna çıkar; Oğlak burcuna yaklaşır; İkizler ve Arslan burçlarıyla bağdaşır.

"Utarit yıldızı bazen iyi bazen kötü etkilidir; İkizler burcunda eğleşir; Başak burcuna çıkar; Balık burcuna yaklaşır; Boğa burcuyla bağdaşır.

"Zühre yıldızı ılımlıdır; iyi etkilidir; Boğa burcunda eğleşir; Balık burcuna çıkar; Terazi burcuna yaklaşır; Koç ve Akrep burçlarıyla bağdaşır.

"Ve nihayet Merih yıldızı, sıcak ve nemlidir; kötü etkilidir; Koç burcunda eğleşir; Oğlak burcuna çıkar; Yengeç'e yaklaşır; Terazi burcuyla bağdaşır."

Yıldızbilimci bu yanıtı işitince, Canayakın'ın bilgisinin derinliğine büyük bir hayranlık duymuş. Yine de onu daha zor bir soruyla şaşırtmak istemiş ve ona "Ey genç kız, bu ay yağmur görecek miyiz?" diye sormuş.

1 *Utarit:* Merkür; *Zühre:* Venüs (Çobanyıldızı); *Merih:* Mars; *Müşteri:* Jüpiter; *Zühal:* Satürn (Ed.N.)

Bu soruyu duyunca, bilgili Canayakın başını eğmiş, uzun uzun düşünmüş; bu da halifede, onun buna yanıt vermekte yeteneksiz olduğu fikrini uyandırmış. Ama o sırada kız başını kaldırmış ve halifeye "Ey Emirü'l-Müminin, bütün düşüncelerimi söylemem için özel bir izin almadıkça konuşmam mümkün değil!" demiş. Halife, şaşırarak "İzin verildi!" demiş. Kız da "Öyleyse, Ey Emirü'l-Müminin, bir an için kılıcını, kuvvetli bir inancı olmayan ve bir kâfir olan bu yıldızbilimcinin kafasını kesmem için ödünç vermeni rica edeyim!" demiş.

Bu sözleri duyan halife ve bütün bilginler topluluğu gülmekten kendilerini alamamışlar. Ama Canayakın "Aslında, bil ki, ey yıldızbilimci, sadece Tanrı'nın bileceği beş şey vardır: Ölüm saati, yağmur yağması, ananın rahminde yatan çocuğun cinsiyeti, bir sonraki günün olayları ve herkesin öleceği yer!" diye sözünü sürdürmüş.

Yıldızbilimci gülmüş ve ona "Sorum sadece seni denemek için sorulmuştu. Konudan pek ayrılmış olmamak için, yıldızların haftanın günlerine etkisini bize söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "Pazar güneşe bağımlıdır. Yıl pazarla başlarsa, halkın, sultanlarının, şahlarının ya da yöneticilerinin zulmünden ve baskısından çok acı çekeceğinin; kıtlık olacağının, hiç mercimek bitmeyeceğinin; bağlarda üzümlerin çürüyeceğinin; şahlar arasında korkunç savaşlar çıkacağının alametidir. Ama bütün bunların en doğrusunu Tanrı bilir!

"Pazartesi aya bağımlıdır. Yıl bir pazartesi günüyle başladığı zaman, iyiye alamettir. Bol yağmurlar olur, üzüm ve ürün bol olur; ama veba çıkar ve dahası, keten bitmez ve pamuk kötü ürün verir; ve de hayvan sürülerinin yarısı salgına uğrayıp telef olur. Ama Tanrı daha iyi bilir!

"Salı Merih'e bağımlıdır. Yıl salı günü başlarsa, ülkede büyükler ve kudretliler ölüme uğrarlar; tahılın fiyatı yükselir; az yağmur olur, az balık çıkar, bal ucuzlar, mercimekler hemen hemen bedavaya satılır; keten taneleri çok değer kazanır, arpadan çok bol ürün alınır. Ama çok kan dökülür; eşekler arasında salgın hastalık çıkar; bundan dolayı fiyatları alabildiğine yükselir: Ama Tanrı daha iyisini bilir!

"Çarşamba Utarit'e bağımlıdır: Yıl bir çarşamba günüyle başlarsa, deniz üzerinde büyük kıyımlar ve de pek çok fırtınalı ve şimşekli günler olacağı, tahılın ucuzlayacağı ve turp ve soğan fiyatlarının artacağı ve de çocukları kırıp geçiren bir salgın hastalığın çıkacağı anlaşılır: Ama Tanrı, daha iyisini bilir!

"Perşembe Müşteri'ye bağımlıdır. Yıl bu günle başlarsa, halk arasında uyuşma olacağına, vali ve vezirlerin adaletle hükmedeceklerine, kadıların dürüst yargıda bulunacağına, insanlara büyük iyilikler geleceğine; bunlara ek olarak bol yağmur yağacağına, bol meyve, tahıl, pamuk, keten, bal, üzüm ve balık olacağına alamettir. Ama Tanrı daha iyisini bilir!

"Cuma Zühre'ye bağımlıdır. Yıl cumayla başlarsa, çiyin bol olacağına, baharın çok güzel geçeceğine alamettir. Ancak, iki cinsten de çok miktarda çocuk doğacağının, çok karpuz, balkabağı, patlıcan, domates ve yer elması biteceğinin de alametidir. Ama Tanrı daha iyisini bilir.

"Ve nihayet cumartesi Zühal'e bağlıdır. O günle başlayan yıl, uğursuz bir yıldır. Lanet olsun o yıla! Göklerden de, yerden de kaynaklanan genel bir cimrilik olacaktır; savaşı izleyerek açlık çıkacaktır, açlığı hastalıklar izleyecektir, Mısır ve Suriye'de oturanlar uğrayacakları baskılardan ve yönetenlerin zulmünden büyük feryatlar koparacaklar demektir! Ama daha doğrusunu Tanrı bilir!" diye yanıtlamış.

Yıldızbilimci bu cevabı işitince "Bütün sorduklarıma ne kadar hayranlık uyandırıcı yanıtlar verdin! Ama yine de yedi gezegenin göklerin hangi noktasında veya hangi katında asılı bulunduklarını bize söyleyebilir misin?" diye haykırmış.

Canayakın "Kuşkusuz! Zühal yıldızı tastamam yedinci kat gökte asılıdır; Müşteri göğün altıncı katında; Merih beşinci katında; Güneş dördüncü katında; Zühre üçüncü katında; Utarit ikinci katında; Ay birinci katında asılıdır!" diye yanıt vermiş; sonra da "Şimdi soru sorma sırası bende..." diye eklemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Şimdi soru sorma sırası bende! Yıldızların ayrıldığı üç sınıf hangileridir?" diye eklemiş.

Bilgin, epeyce düşünmüş ve gözlerini gökyüzüne kaldırmış; ama sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine Canayakın, onun harmaniyesini sırtından aldıktan sonra, kendi sorusunu yine kendi yanıtlamış: "Yıldızlar, kendilerinden hangi maksatla yararlanılacakları göz önünde tutularak üç sınıfa ayrılırlar: Bazıları meşaleler gibi gök kubbede asılıdır ve yeryüzünü aydınlatırlar; bazıları görünmeyen bir destekle havada yer alır ve denizleri aydınlatırlar; bazıları da Tanrı'nın parmaklarına dayanan bir iradeyle hareket halindedirler; geceleyin akıp gittiklerini görürüz; bunlar da Yüce Tanrı'nın buyruklarına karşı gelen şeytanları kahrederek cezalandırmaya yararlar!"

Bu sözleri duyan yıldızbilimci, kendisinin güzel genç kızın çok altında bilgi sahibi olduğunu itiraf ederek salondan çekilmiş. Bunun üzerine, halifenin buyruğuyla, bir felsefeci onun yerini almış ve gelip Canayakın'ın önünde yer alarak ona "Bize sadakatsizlikten ve bunun insanla birlikte doğup doğmadığından söz edebilir misin?" diye sormuş.

Kız "Bunun hakkında sana, barış ve dua üzerine olası Peygamberimizin söylediği 'Sadakatsizlik, tıpkı kanın damarlarda dolaştığı gibi, âdemoğulları arasında dolaşıp durur, böylece toprağa, toprak ürünlerine ve toprağın zamanlanmasına karşı lanet etmiş olurlar çünkü zaman Tanrı'nın kendisi olduğu gibi, dünya da Tanrı tarafından yaratılmıştır! sözlerini aktarabilirim" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci "Bu sözler çok doğru ve çok kesindir! Şimdi söyle bakayım bana, bedenlerinden, karınlarından ve de sırtlarından herhangi bir şey çıkarmadan Tanrı'nın yiyip içen beş yaratığı hangileridir?" diye haykırmış.

Kız "Bu beş yaratık: Âdem, Simeon,[1] Salih'in hecin devesi, İsmail'in koçu ve aziz Ebubekir'i mağarada gören kuştur!" diye yanıt vermiş.

Felsefeci ona "Mükemmel! Şimdi de bana, ne insan, ne ecinni ne de melek olan Cennetin dört yaratığı hangileridir, onu söyle!" demiş.

1 *Simeon:* 390-459 yılları arasında yaşamış Suriyeli bir aziz. Uzun yıllar bir sütun üzerinde yiyip içmeden yaşayarak çile doldurduğu söylenir (Â.Ş.O.)

Kız "Bunlar: Yakub'un kurdu, Yedi Uyurlar'ın köpeği, El-Aziz'in eşeği, Salih'in hecin devesi ve dua ve barış üzerine olası aziz Peygamberimizin Düldül'üdür[1]" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "İbadetini ne yeryüzünde ne de gökte yapan kişi kimdir? Bana söyleyebilir misin?" diye sormuş.

Genç kız " Gök ile yer arasında serili bir seccadede ibadette bulunan Süleyman'dır!" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "Bana şu olayı açıkla: Sabahleyin bir esireye bakan adam, hemen yasal olmayan bir işlemde bulunduğu halde; aynı esireye öğleyin bakınca yasal; öğleden sonra bakınca yeniden yasadışı; gün batarken bakmasında bir sakınca yok; ama geceleyin bakmasıyla yeniden yasadışı; ertesi sabah ona yaklaşmakta tümüyle özgür oluyor! Birbirinden çok farklı olan bu koşullar, nasıl oluyor da sadece bir gece ve bir gün geçmesiyle bu kadar çabuk değişebiliyor?" demiş.

Kız da "Bunun açıklaması çok kolay!" demiş. "Bir kişi sabahleyin kendisine ait olmayan bir esireye göz atıyor; Kitap'ın kavlince, bu yasadışıdır. Ama öğleyin onu satın alıyor, bu durumda ona isteği kadar bakar ve zevkini doyurabilir; öğleden sonra, şu veya bu nedenle, ona özgürlüğünü verir ve artık ona göz atmaya hakkı yoktur. Ama güneş batarken, onunla evlenir ve her şey onun için yasal olur; geceleyin, onu boşamayı düşünür ve artık ona yaklaşamaz; ama sabahleyin, âdet hükmünde olan merasimden sonra yeniden onu eş edinir ve de onunla olan ilişkilerini yeniden kurabilir!" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci "Doğru! İçine aldığı kişiyle kıpırdamaya başlayan mezar hangisidir, bana söyleyebilir misin?" demiş.

Kız "Yunus'u yutup karnında barındıran balina!" diye yanıtlamış.

Felsefeci "Güneşin bir kez aydınlattıktan sonra, bir daha ancak Kıyamet gününde yeniden aydınlatacağı vadi hangisidir?" diye sormuş.

Kızda "Huruç[2] halindeki halkının geçmesi için Musa'nın değneğiyle denizi yararak açtığı vadi" diyerek yanıt vermiş.

1 *Düldül:* Hazreti Muhammed'in Hazreti Ali'ye verdiği kır katır (Â.Ş.O.)

2 *Huruç:* Çıkış (Exodus). Hazreti Musa'nın İsrailoğullarını Mısır'dan çıkarışı (Â.Ş.O.)

Felsefeci "Toprağın üzerinde sürünen ilk etek hangisidir?" diye sormuş.

Kız "İsmail'in anası Hacer'in Sara'nın önünde yeri süpürürken urbasının yere değen uçlarıdır!" diye yanıt vermiş

Felsefeci "Canlı olmadığı halde soluk alan şey hangisidir?" diye sormuş.

Kız da "Sabahtır! Çünkü Kitap'ta, 'Sabah soluyunca...' denmiştir" diye yanıt vermiş.

Felsefeci "Anlatacağım şu sorun karşısında sen olsan ne yapardın, söyle bakalım: Bir grup güvercin ağaca üşüşmüşler; bazıları üst dallarda tünemiş; bazıları da alt dallarda. Ağacın tepesinde bulunanlar, aşağıdakilere, 'İçinizden biri şayet bize katılırsa, bizim topluluğumuz sizinkinin iki katı olacak! Ama bizden biri sizin topluluğunuza katılırsa eşit olacağız' demiş. Acaba ağaçta kaç güvercin varmış?" diye sormuş.

Kız "Tümüyle on iki güvercin varmış. Gerçekten, ağacın tepesinde yedi güvercin varmış, alt kısmında da beş. Eğer aşağı dallardaki güvercinlerden biri yukarıdakilere katılırsa, bunların toplamı sekiz olur; bu da dördün iki katıdır; ama yukarıdakilerden biri aşağıdakilere katılırsa, iki taraftakilerin de adedi altışar olur. Ama Tanrı daha iyisini bilir!" diyerek yanıt vermiş.

Felsefeci bu yanıtları işitince, genç kızın onu sorgulamasından çekinerek, harmaniyesine sahip çıkıp gözden kaybolmak için acele etmiş.

İşte o vakit, zamanın en büyük bilgini Bilge İbrahim ibni Seyyar ayağa kalkmış ve felsefecinin yerini alarak güzel Canayakın'a "Senin peşinen yenilmiş olduğunu itiraf etmeni isterdim; o zaman soru sormama hiç gerek kalmazdı!" demiş.

Kız "Ey saygıdeğer, ben de size sırtınızda bulunanlardan başka giysiler getirtmenizi öneririm. Çünkü kısa bir süre sonra onları sırtınızdan alacağım!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Göreceğiz bakalım! Yüce Tanrı'nın Âdem'den önce yarattığı beş şey nedir?" demiş.

Kız "Su, toprak, ışık, karanlıklar ve ateş!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Diğer bütün şeyler sırf iradesinden oluştuğu halde, doğrudan doğruya Tanrı eliyle şekil almış olan eserler hangileridir?" diye sormuş.

Kız "Taht, Cennet ağacı Tuba, Cennet ve Âdem! Evet, bu dört şey Tanrı'nın kendi elleriyle vücut bulmuştur; tüm öteki şeyler için, Tanrı, 'Ol!' demiş ve olmuşlardır!" diye yanıt vermiş.

Bilgin "İslam olarak senin baban kimdir, babanın babası kimdir?" diye sormuş.

Kız "İslam'da babam, dua ve barış üzerine olası Muhammed'dir. Muhammed'in babası da Tanrı'nın sevgilisi İbrahim'dir!" diyerek yanıt vermiş.

"İslam inancı nelerden oluşur?"

"Sadece 'Lâ İlâhe ill'Allah ve Muhammeden Resulullah!' diyerek imanını açıklamaktan oluşur."

"Odun olarak varlık kazanıp sonradan yaşam kazanan şey nedir?"

"Musa'nın fırlatıp yılan haline soktuğu asadır. Yine bu asa, duruma göre, bir keresinde toprağa sokulup bir meyve ağacı olmuş; bir keresinde Musa'yı güneşin sıcaklığından koruyan büyük tıkız bir ağaç, bir keresinde de geceleyin sürüyü gözeten iri bir köpek olmuştur."

"Bir ananın rahminde yatmaksızın bir erkek tarafından doğurulan kadın kimdir ve de bir babanın katılımı olmaksızın bir kadının doğurduğu erkek kimdir?"

"İlki, Âdem'den halkolan Havva'dır; ikincisi de Meryem'in doğurduğu İsa!"

Bilgin sözünü...

Anlatısının burasında, Şehrazad, gün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bilgin sözünü "Bana ateşin çeşitlerinden söz et!" diyerek sürdürmüş.

Kız "Ateş vardır yer, ama su içmez; bu yeryüzünün ateşidir; bir de cehennem ateşi vardır; içen ama asla yemeyen ateş de güneşin ateşidir; bir de yemeyen içmeyen ateş vardır; bu da ayın ateşidir!" diye yanıt vermiş.

"Şu bilmecenin yanıtı nedir: İçtiğim zaman, sözsellik dudaklarımdan akar; ve gürültü yapmadan yürürüm, konuşurum. Bunun-

la birlikte, bu niteliklere karşın, tüm yaşamımda hiç onurlanmadım; ve ölümden sonra da kimse benim için kaygılanmayacak!"

Kız "Kuş teleğinden kalem!" diyerek yanıt vermiş.

"Peki, ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ben kuşum; ama ne etim var, ne kanım, ne tüylerim ne de ayva tüylerim var; beni kızartarak, kaynatarak ya da olduğum gibi yerler. Benim canlı mı ölü mü olduğumu bilmek çok zordur; rengime gelince, gümüşten ve altındandır."

Kız "Gerçekte, bunun sadece bir yumurta olduğunu bana anlatmış olmak için, doğrusu çok şey söylenmiş oluyor. Daha zor bir şey sormaya gayret edemez misin?" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Tanrı, Musa'ya tümüyle kaç sözcükle hitap etti?" diye sormuş.

Kız "Tanrı Musa ile tam bin beş yüz sözcükle konuştu!" diyerek yanıt vermiş.

Bilgin "Yaratılışın kökeni nedir?" diye sormuş.

Kız "Tanrı Âdem'i kurumuş çamurdan yarattı; çamur köpükten şekil aldı; köpük denizden çekildi; deniz, karanlıklardan, karanlıklar da ışıktan; ışık, bir deniz canavarından; deniz canavarı da bir yakuttan; yakut bir kayadan; kaya, sudan; su da Tanrı'nın 'Ol!' demesiyle olmasından ortaya çıktı" demiş.

"Ya şu bilmecenin karşılığı nedir: Ağzım da, karnım da olmadığı halde yerim; bitkilerle hayvanlarla beslenirim. Beni tüm içtiklerim öldürürken yediklerim yaşam sağlar."

"Ateş!"

"Ya şu bilmecenin çözümü nedir: Tüm geceleri birbirlerinin kollarında geçirdikleri halde, sevinç belirtisi göstermeyen iki dostturlar; evin bekçileri bunlardır ve ancak sabahla birbirlerinden ayrılırlar!"

"Bunlar bir kapının iki kanadıdır!"

"Şunun anlamı nedir: Ardımdan daima uzun kuyruklar sürüklerim; hiçbir şey işitmeyen kulaklarım vardır ve de hiç taşımayacağım giysiler yaparım!"

"İğnedir bu!"

"Sırat Köprüsü'nün uzunluğu ve genişliği ne kadardır?"

"Kıyamet gününde herkesin üzerinden geçeceği Sırat Köprüsü'nün uzunluğu üç bin yıllık yoldur. Bunun bin yılı üzerine

çıkmak, bin yıl boydan boya üzerinde yürümek, bin yıl da inmek içindir. Bir kılıcın ağzından daha keskindir ve bir saç teli kadar incedir."

Bilgin: "Bana şimdi söyleyebilir misin, dua ve barış üzerine olası Peygamberin her bir inanç sahibi için kaç kez bağışlama hakkı vardır?" diye sormuş.

Kız "Üç kez, ne bir fazla ne bir eksik!" diyerek yanıt vermiş.

"İslam dinini ilk kabul eden kimdir?"

"Ebubekir'dir!"

"Böyle olunca Ali'nin Ebubekir'den önce Müslüman olduğuna inanmıyorsun, öyle mi?"

"Ali, Yüce Tanrı'nın lütfuyla asla puta tapmamıştır; yedi yaşındayken, Tanrı onu hak yoluna soktu ve dua ve barış üzerine olası Muhammed'in imanıyla donatarak yüreğini aydınlattı."

"Evet! Ama doğrusu senin gözünde Ali'nin mi Abbas'ın mı daha üstün değeri olduğunu bilmek isterdim!"

Gayet kurnazlıkla sorulan bu soruyu duyduğunda Canayakın, bilginin kendisinden başını derde sokucu bir yanıt beklediğini anlamış; çünkü Peygamberin damadı olan Ali'ye üstünlük tanısa, barış ve dua üzerine olası Muhammed'in amcası Abbas'ın soyundan gelen halifenin hoşuna gitmeyeceğini biliyormuş. İlkin kızarmış, sonra sararmış; kısa bir süre düşündükten sonra "Bil ki ey İbrahim, her biri ayrı ayrı üstün nitelikler taşıyan ikisi arasında hiçbir öncelik söz konusu olamaz!" diye cevap vermiş.

Halife bu yanıtı işitince, heyecanın sınırına dayanmış ve iki ayağı üzerinde ayağa kalkarak "Kâbe'nin efendisi üzerine ant içerim ki, harika yanıt verdin, ey Canayakın!" diye haykırmış.

Ama bilgin "Şu bilmecede neyin söz konusu olduğunu bana söyleyebilir misin: Narindir, yepelektir ve de ince zevklidir o; mızrak gibi dimdiktir; ama keskin çelikle hiçbir ilgisi yoktur; tatlılığı içinde yararlıdır ve Ramazan ayında seve seve yenir!" diye sormuş.

Kız "Şekerkamışıdır bu!" diye yanıtlamış.

Bilgin "Sana soracak birkaç sorum daha var, çabucak sorup geçeceğim. Senin de bana birkaç sözcükle yanıt verebilmeni isterdim: Baldan daha tatlı olan kimdir? Kılıçtan daha keskin olan kimdir? Etkilerinde zehirden de hızlı olan nedir? Bir anlık

zevk nedir? Üç gün süren mutluluk nedir? En mutlu gün hangisidir? Bir haftanın sevinci nedir? Kötü kişinin bile ödemekten kendini alıkoyamadığı borç hangisidir? Bizi mezara kadar izleyen işkence hangisidir? Yüreğin sevinci nedir? Ruhun ıstırabı nedir? Yaşamdaki yıkım nedir? Çaresi olmayan dert nedir? Hiç silinmeyen utanç hangisidir? Çöllük yörelerde yaşayan, kentlerden uzaklarda oturan, insandan kaçan ve yedi hayvanın şeklini ve doğasını kendisinde birleştiren hayvan hangisidir?" demiş.

Kız da "Konuşmadan önce, peşinen harmaniyeni bana vermeni istiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Halife Harun Reşid, Canayakın'a "Kuşkusuz hakkın var. Ama yaşına bakarak, belki de önce sorularını yanıtlasan iyi olur" demiş.

Kız "Çocukların sevgisi baldan daha tatlıdır! Dil kılıçtan daha keskindir! Kem göz zehirden daha çabuk etki gösterir! Aşkın zevki ancak bir an sürer! Üç günlük mutluluk kocanın karısının âdet gördüğü aylık dönemlerde yaşadığı mutluluktur; çünkü bu süre içinde dinlenir! En mutlu gün, bir işte kazanç sağlandığı gündür! Bir hafta süren sevinç düğün haftasıdır! Herkesin ödemek zorunda olduğu borç, ölümdür! Çocukların kötü davranışı bizi mezara kadar izleyen işkencedir! Yüreğin sevinci, kocasına itaat eden kadındır! Ruhun ıstırabı, kötü bir hizmetkârdır! Fakirlik yaşamdaki yıkımdır. Kötü mizaç çaresiz hastalıktır! Silinmeyen utanç, bir kızın kötü yola düşmesidir. Çöllük yörelerde yaşayıp insandan nefret eden hayvana gelince çekirgedir bu; zira yedi hayvanın şekil ve doğasını kendinde birleştirmiştir: Gerçekten, atın başına, boğanın boynuna, kartalın kanatlarına, devenin ayaklarına, yılanın kuyruğuna, akrebin karnına ve karacanın boynuzlarına sahiptir!" demiş.

Bunca kavrayış ve bunca bilgi karşısında Halife Harun Reşid son kertede aydınlanmış ve İbrahim ibni Seyyar'a, harmaniyesini genç kıza vermesini buyurmuş. Bilgin, harmaniyesini verdikten sonra, sağ elini kaldırmış ve herkesin içinde genç kızın bilgiden yana kendisini aşmış ve çağının harikası olduğuna tanıklık etmiş.

Bunun üzerine halife Canayakın'a "Uyumlu çalgı çalmasını ve çalarken şarkı söylemesini bilir misin?" diye sormuş. Kız da "Ta-

bii ki!" demiş. Hemen ucunda sarı ipekten bir püskül bulunan ve altın bir kancayla kapatılmış kırmızı satenden bir kılıf içinde bir ut getirmişler. Canayakın udu kılıfından çıkarmış; çiçekler arasında birbirine birleştirilmiş harflerle her yanı donatılmış saza şu yazıların işlenmiş olduğunu görmüş:

> Daha yeşil bir dal iken üstüme kuşlar konar ve bana şarkılarını belletirlerdi!
> Şimdi genç kızların dizlerinde, parmaklar altında ses veriyor ve kuşlar gibi şakıyorum!

Bunun üzerine udu göğsüne yaslamış, çocuğunu besleyen bir ana gibi üzerine eğilmiş ve saza on iki tür makama yatkınlık sağlayacak biçimde düzen vermiş ve genel bir hayranlık havasında, tüm yürekleri titreten bir sesle şarkı söylemiş ve tüm gözlerden içtenlikle yaşlar akıtmış.

Şarkısını bitirince, halife ayağa kalkmış; ve "Canayakın, Tanrı sende verilerini arttırsın ve sana hocalık edenleri ve seni yeryüzüne getirenleri kutsasın!" diye haykırmış. Ve hemen, yüz torba içinde on bin altın dinar hazırlatıp Ebü'l-Hasan'a vermiş; ve Canayakın'a da "Söyle bana, ey şaşılası genç kız, haremime girip kendine özgü bir saray ve birçok eve sahip olmak mı istersin, yoksa eski sahibin olan genç adamla birlikte gitmeyi mi istersin?" diye sormuş.

Bu sözleri işitince, Canayakın, halifenin önünde eğilip yeri öpmüş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Canayakın halifenin önünde eğilip yeri öpmüş ve "Tanrı halife efendimiz hakkındaki lütuflarını arttırsın! Ama kölesi, eski efendisinin evine dönmeyi dilemektedir!" diyerek yanıt vermiş.

Halife, seçime hiç kızmadan, hemen onun isteğine boyun eğmiş; ve armağan olarak ona, fazladan beş bin dinar vermiş ve

"Manevi bilimlerde ustalık gösterdiğin gibi, aşk konusunda da başarılı olmanı dilerim!" demiş.

Sonra, Ebü'l-Hasan'a sarayda yüksek bir görev vererek yüceliğinin doruğuna ulaşmış; ve onu en yakın nedimleri arasına katmış. Sonra toplantıdan ayrılmış.

Canayakın, bilginlerin harmaniyelerinin ağır yüküyle; Ebü'l-Hasan ise, altın dinar dolu torbalarla, gördükleri ve işittiklerinden hayranlık duyup kollarını havaya kaldırıp "Abbasoğullarınınkine benzer bir cömertlik bu âlemde görülmüş müdür?" diye haykıran topluluğun bakışları altında, birlikte salondan çıkmışlar.

Şehrazad "İşte ey bahtıgüzel şah, bilgili Canayakın'ın bilginler topluluğu ortasında söylediği sözler böyleymiş; ve bu sözler olduğu gibi ülkenin yıllıklarına geçirilerek o zamandan beri tüm Müslüman kadınların eğitimine hizmet etmiş" diyerek sözünü sürdürmüş.

Sonra Şehrazad, Şah Şehriyar'ın kaşlarını çattığını ve tedirgin bir halde düşündüğünü görünce, Şair Ebu Nuvas'ın Serüvenleri'*ni ele almakta acele edip, Ebu Nuvas'ın adını duyan yarı uykulu Dünyazad gözlerini faltaşı gibi açıp dinlemeye hazırlandığında, hemen öyküyü anlatmaya başlamış.*

Şair Ebu Nuvas'ın Serüveni

Anlatırlar ki, ancak Tanrı doğrusunu bilir, gecelerden bir gece uykusu kaçan ve ruhu tedirgin olan Halife Harun Reşid, sarayından tek başına dışarı çıkmış ve can sıkıntısını gidermek için bahçelerin bulunduğu yörede bir gezinti yapmaya gitmiş. Böylece, kapısı açık, ama eşiğinde uyuyan bir haremağasının gövdesiyle önü kesilmiş bir köşke ulaşmış. Kölenin üzerinden atlayarak bu köşkün oluşturduğu tek salona girmiş; ve orada perdeleri indirilmiş, sağdan soldan iki büyük meşaleyle aydınlanmış bir yatak görmüş; yatağın yanında, üzerinde ağzı bir bardakla kapatılmış bir şarap testisi olan bir tepsinin bulunduğu küçük bir masa varmış.

Halife bu köşkte varlığından habersiz olduğu bu şeyleri bulmaktan dolayı şaşırmış; yatağa doğru ilerlemiş, perdeyi kaldırmış ve bakışına çarpan güzellik karşısında şaşkın durakalmış. Bu, dolunay halindeki ay kadar güzel ve tek örtüsü dağınık saçları olan genç bir cariye imiş.

Bu görünüş karşısında son derece büyülenmiş olan halife, testinin ağzındaki bardağı almış, içine şarap doldurmuş ve içinden "Gül yanaklarının uğruna, ey genç kız!" diyerek, ağır ağır içmiş. Sonra genç kızın yüzüne eğilmiş, sol dudağının kenarında gülümseyen siyah küçük bir lekeye bir öpücük kondurmuş.

Bu öpüş, ne denli hafif olsa da, genç kızı uyandırmış; kız Emirü'l-Müminin'i tanıyarak hemen korku içinde, yataktan fırlamış. Ama halife onu yatıştırmış ve ona "Ey genç esire, işte yanında bir ut duruyor! Herhalde bunun nasıl çalındığını biliyorsundur. Seni tanımasam da, bu geceyi seninle geçirmeye karar verdiğime göre, onun tellerine dokunup sesinle eşlik etmen pek fena olmaz!" demiş.

Bunun üzerine genç kız udu eline almış ve düzen verdikten sonra, yirmi bir değişik makamdan sesler veren bir icraya girişmiş; çalışıyla o denli hayranlık uyandırmış ki, halife, kendinden geçmenin sınırına ulaşırcasına kendinden geçmiş; ve genç kız, bunun farkına vararak bundan yararlanmakta gecikmemiş. Ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, bahtın çekilmezliğinden acı duymaktayım!" demiş. Halife "Nasıl oluyor bu?" diye sorunca; "Oğlun El-Emin, ey Emirü'l-Müminin, sana armağan edebilmek için birkaç gün önce beni on bin altına satın aldı. Ama eşin Seyyide Zübeyde, bu tasarıyı haber alarak beni satın almak için harcadığı on bin altını ona ödedi ve beni bu ıssız köşkte kapalı kalayım diye kara bir haremağasının ellerine teslim etti" demiş.

Halife bu sözleri işitince, çok öfkelenmiş ve genç kadına, ertesi günden başlayarak sırf kendisi için bir saray ile güzelliğine yaraşan bir hizmetkâr takımı ayırmayı vaat etmiş. Sonra, toparlanarak çabucak dışarı çıkmış ve uyuyan haremağasını uyandırarak ona, hemen gidip şair Ebu Nuvas'ı saraya çağırmasını buyurmuş.

Bu, gerçekte, halifenin her canı sıkıldıkça, şairi aratarak, onun anlattığı bir serüveni şiire dökmesini ya da doğaçlamadan şiirler okumasını işitmek için başvurduğu bir yolmuş.

Haremağası, Ebu Nuvas'ın evine gitmiş ve kendisini orada bulamayınca, Bağdat'ta halkın eğlendiği yerlerde aramaya koyulmuş; sonunda onu Yeşil Kapı mahallesinin dip taraflarında kötü şöhretli bir meyhanede bulmuş. Ona yaklaşarak "Ey Ebu Nuvas, halife efendimiz seni istiyor!" demiş. Ebu Nuvas kahkahalar koparmış ve "Ey beyazlıklar babası, dostlarımdan genç bir oğlan yüzünden rehin tutulduğum bu yerden kıpırdamamı nasıl isteyebilirsin?" diye cevap vermiş. Haremağası da "Kimdir o ve nerededir?" diye sormuş. O da "Hoştur, sakalı çıkmamıştır ve güzeldir. Ona bin dirhemlik bir armağan vaat ettim; ama üzerimde bu para olmadığından, borcumdan kurtulmadan buradan alnımın akıyla ayrılamıyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan haremağası "Allah aşkına! Ebu Nuvas, bana bu çocuğu göster, bana anlatmaya çalıştığın gibi gerçekten tatlı bir çocuksa, mazur tutulursun; hatta bundan da öteye geçersin!" diye haykırmış.

Onlar aralarında böyle konuşurlarken, şirin çocuk, kapı aralığından güzel başını göstermiş ve Ebu Nuvas, ondan yana dönerek "Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?"[1]...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Dal bu denli hoş salınırsa, kuşların şakıması da o denli güzel olmaz mı?" diye haykırmış.

Bunun üzerine genç çocuk salona girmiş. Gerçekten çok güzel bir çocukmuş ve üstüste ve değişik renklerde üç urba giyinmiş bulunuyormuş: ilki tamamıyla beyaz, ikincisi al, üçüncüsü kara.

Ebu Nuvas ilkin beyaz giysiyi görerek ruhunda esin ateşinin tutuştuğunu duyumsamış ve onun onuruna şu şiiri doğaçlamadan söylemiş:

> Süt beyazı bir keten giysiye bürünmüş olarak göründü, mavimtrak göz kapaklarının altında baygındı gözleri ve yanaklarının taze gülleri kendilerini yaratana şükrediyordu! Ona 'Neden bana bakmadan geçip gidiyorsun, oysa ben boynunu cellada teslim eden bir kurban gibi, kendimi ellerine teslim etmeye razı olmuşum!' dedim.
> Bana 'Bırak bu konuşmaları ve sessizce Tanrı'nın yarattığı eseri seyret! Bedenim beyazdır, giysim de beyaz; yüzüm beyazdır, bahtım da beyaz; bu, beyaz üstüne beyaz, beyaz üstüne beyaz demektir!' diye yanıt verdi.

Genç çocuk bu dizeleri işitince gülmüş ve kıpkızıl görünmek için, üstündeki beyaz urbayı çıkarmış. Bunu görünce, Ebu Nuvas, ruhunu tamamıyla şiirsel heyecanın sardığını duyumsamış ve hemen şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

1 Şair Ebu Nuvas'ın sözlerindeki ayrıntılar Mathers'in çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

> Kıyıcı davranışları gibi kızıl bir urbaya bürünmüş olarak göründü!
> Ve ben, şaşkınlık heyecanıyla 'Nasıl oluyor da ay beyazlığına sahip olduğun halde, sanki yüreklerimizin kanıyla kızarmış gibi iki al yanağınla ve de lalelerden alınmış al renkli urbanla görünebiliyorsun?' diye haykırdım.
> Bana 'Şafak giysisini bana ödünç verdi; ama, şimdi de güneş alevini armağan etti. Alevlidir yanaklarım ve kızıldır giysim; alevlidir dudaklarım ve onları renklendiren şarap kızıldır; bu kızıl üstüne kızıl, kızıl üstüne kızıl demektir!' diye yanıt verdi.

Şirin çocuk bu sözleri işitince, aceleyle üstündeki kızıl giysiyi sıyırıp atmış ve bedeninin hemen üzerine giymiş bulunduğu kara urbaya bürünmüş olarak görünmüş. İpekten bir kuşak da sıkı sıkıya gövdesini sarmış imiş. Ve Ebu Nuvas, bunu görünce, kendinden geçmenin sınırlarına dayanmış ve onun onuruna şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Gece gibi siyah bir urbaya bürünmüş olarak göründü; ve bana şöyle bir bakış fırlatmakla yetindi! Ona 'Senin beni boşlamanla düşmanların ve beni kıskananların nasıl sevindiğini görmüyor musun?' diye sordum.
> 'Ah! Şimdi çok iyi anlıyorum: giysilerin siyah ve saçların siyah; gözlerin siyah ve bahtım siyah. Bu, siyah üstüne siyah, siyah üstüne siyah demektir!' dedi.

Halifenin yolladığı haremağası genç adamı görüp bu dizeleri işitince, içinden Ebu Nuvas'ı mazur tutmuş; ve hemen saraya dönerek Ebu Nuvas'ın başına gelen serüveni halifeye anlatmış; ve şairin güzel genç adama vaat ettiği parayı ödeyemediğinden meyhanede nasıl rehin tutulduğunu açıklamış.

Bunun üzerine halife, aynı zamanda hem kızmış hem de zevklenmiş; ve meyhanede rehin tutulanın kurtarılması için gerekli parayı haremağasına vermiş; ve onu gidip hemen kurtarmasını ve kendi rızasıyla ya da zorla huzuruna getirmesini buyurmuş.

Haremağası, emri yerine getirmekte acele etmiş ve hemen içkili olarak sallanmakta olan şairi güçlükle de olsa alıp geriye dönmüş. Halife de, sesine hiddetlenmiş izlenimi vererek onu azarlamış; sonra, Ebu Nuvas'ın gülmekten katıldığını görerek yanına yaklaşmış, elinden tutmuş ve onunla birlikte genç kadının bulunduğu köşke doğru yol almış.

Ebu Nuvas, mavi ipek satene bürünmüş, yüzü de yine ince mavi bir örtüyle kapanmış olarak yatağa oturmuş gülen iri siyah gözlü genç kızı görünce, sarhoşluğundan ayıldığını duyumsamış; ama, buna karşılık, heyecanlanıp o saat esinlenerek şu şiiri onun onuruna doğaçlamadan söylemiş:

> Mavi örtülü güzele, güzelliğin arzusuyla yanan birine acıması için ona yalvardığımı söyleyin! Ona deyin ki 'Ne taze güllerde, ne yaseminlerde bulunan güzel teninin beyazlığından ve incileri ve yakutları solduran gülüşünden dilerim ki, bana bir bakış fırlatarak kıskançların yağdıracağı uğursuzlukların izlerini okuyabilmemi sağlasın!'

Ebu Nuvas doğaçlamasını bitirince, genç kız halifeye, bir tepsi üzerinde içki sunmuş; o da eğlenmek isteyerek, şairi bardaktaki bütün şarabı tek başına içmeye davet etmiş. Ebu Nuvas, bunu buyrulduğu gibi yerine getirmiş ve sarhoş edici içki, beyni üzerinde etkisini göstermekte gecikmemiş. O anda, halife, Ebu Nuvas'ı korkutmak için, ansızın ayağa kalkıp kılıcını eline alıp sanki kafasını koparmak istermiş gibi onun üzerine atılmış.

Bunu gören Ebu Nuvas salon boyunca koşmaya başlamış; halife de onun ardından koşmuş ve sıkıştırdığı her köşede rasgele orasına burasına kılıcın ucuyla dokunmuş. Sonunda ona "Bu kadar yeter! Yerine dön de bir bardak daha iç!" demiş. Ve aynı zamanda, genç kıza da bardağı gizlemesini işaret etmiş; kız da onu giysisinin altına sokarak hemen gözden yok etmiş. Ama Ebu Nuvas, sarhoşluğuna karşın bunu fark etmiş ve doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

> Ne garip serüvendir, benim serüvenim! Safdil bir genç kız, hırsıza dönüşüyor ve şarap bardağını giysinin altına, benim

kendimi saklamak istediğim yere saklıyor! Ama bu öyle bir yer ki, halifeye saygımdan adını söyleyemiyorum!

Bu dizeleri duyan halife gülmeye başlamış; ve şaka olsun diye Ebu Nuvas'a "Vallahi, şu andan başlayarak seni yüksek bir göreve getirmek istiyorum. Bundan böyle, sen Bağdat'taki tüm muhabbet tellallarının unvan sahibi başkanısın!" demiş. Ebu Nuvas sırıtmaya başlamış ve hemen "Bu durumda, ey Emirü'l-Müminin, kendimi buyruklarına arzediyor ve hemen aracılığıma ihtiyaç duyup duymadığını söylemeni rica ediyorum" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, halife, büyük bir hiddete kapılmış ve haremağasına hemen gidip çabucak, adaletini yerine getiren cellat Mesrur'u çağırmasını haykırmış. Ve birkaç dakika sonra Mesrur gelmiş ve halife ona Ebu Nuvas'ı giysilerinden sıyırmasını buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün doğduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

... ve halife ona, Ebu Nuvas'ı giysilerinden sıyırmasını ve sırtına bir semer vurmasını, boynuna bir yular, karnına da bir mahmuz takmasını; ve onu böylece koşumlanmış olarak gözdelerin ve öteki cariyelerin bulunduğu tüm köşklerin önünden geçirmesini; böylece sarayda bulunan herkesin gülme konusu olmasını; sonra da kente götürüp kentin kapısına ulaştırmasını ve tüm Bağdat halkının önünde başını kesip bir tepsiye koyarak kendisine getirmesini buyurmuş. Mesrur da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve hemen halifenin buyruğunu yerine getirmeye başlamış. Halifenin öfkesini dindirmeyi denemenin tamamıyla boşuna olacağını düşünen Ebu Nuvas'ı alıp götürmüş ve yukarıda tanımlanan duruma soktuktan sonra, ağır ağır sayısı bir yılın günleri kadar çok olan çeşitli köşklerin önünden geçirmeye başlamış.

Oysa, tuhaflıktaki ünü sarayda herkesçe bilinen Ebu Nuvas, tüm kadınların yakın ilgisini çekmekte gecikmemiş; bunlar

ona ne denli acıdıklarını daha iyi anlatmak için her biri kendi bakımından, başından altın ve mücevher yağdırmaya, sonunda da onun yöresini sarıp güzel sözler söyleyerek onu izlemeye başlamışlar. Öyle ki, önemli bir konuyu görüşmek üzere saraya gelmiş bulunan Cafer el-Bermeki oradan geçerken onu bazen gülerken, bazen de sızlanırken görmüş; ve ona yaklaşarak "Ebu Nuvas, bu ne hal? Ne gibi bir suç işledin ki böyle cezalandırılmışsın!" demiş. O da "Vallahi! Ben bir cinayetin kokusunu bile koklamadım! Sadece halifenin önünde en güzel şiirlerimi okudum; o da memnunluğundan bana en güzel giysilerini armağan etti!" diye yanıt vermiş.

O sırada, oldukça yakın bir yerde bulunan ve köşklerden birinin kapısı ardına saklanmış olan halife, Ebu Nuvas'ın yanıtını duymuş ve gülmekten kendini alıkoyamamış. Ebu Nuvas'ı bağışlamış ve ona gerçekten bir onur giysisi armağan etmiş ve de büyük miktarda gümüş vermiş; ve önceleri olduğu gibi, kötü ruh hallerini yaşarken ayrılmaz dostu yapmış.

Şehrazad, şair Ebu Nuvas'ın bu serüvenini anlatmayı bitirince, küçük Dünyazad sessiz gülüşlerini boşu boşuna yatıştırmaya çalışarak büzüldüğü halının üzerinden kalkmış ve kız kardeşinin yanına koşarak ona "Vallahi! Kardeşim Şehrazad, bu öykü çok eğlenceli ve Ebu Nuvas'ın eşeğe dönüştürülmesi görünümce çok gülünç idi! Onun konularını ele alarak bize başka şeyler de anlatmak nezaketini göster!" demiş.

Ama Şah Şehriyar "Ben bu Ebu Nuvas'ı hiç sevmedim! O saatte başı kesilseydi, zaten başka serüveni de olmazdı. Öyleyse, bu geceyi hoşça geçirmemiz için bize çabucak bir gezi öyküsü anlat; zira, kardeşim Semerkandü'l-Acem hükümdarı Şahzaman ile birlikte, başını kestirdiğim lanetli karımla geçirdiğim serüveni izleyerek, uzak ülkelere bir gezide bulunduğumdan beri, eğitici gezilere ilişkin her şeye karşı büyük bir ilgi duyuyorum. Dinlenmesi gerçekten çok hoş bir öykü biliyorsan, hemen anlatmaya başlamakta gecikme! Çünkü bu gece uykusuzluğum her zamankinden daha çok!" diye haykırmış.

Şah Şehriyar'ın bu sözlerini duyunca, güzel konuşan Şehrazad, "Şimdi anlatacağım gezi öyküleri, tüm anlattıklarımın içinde en şaşırtıcı ve de en zevkli olanlardır. Ey bahtıgüzel şahım, zaten sen

kendin de hemen buna karar vereceksin; çünkü, aslında, kitaplar içinde, Gemici Sindbad[1] *adıyla anılan gezginin gezileriyle kıyaslanabilecek başka hiçbir kitap yoktur. İşte ben de izin verdiğin andan başlayarak şimdi size bu öyküyü anlatacağım, ey bahtıgüzel şahım!" diye haykırmış.*

Ve Şehrazad hemen şu öyküyü anlatmaya başlamış:

1 *Sindbad:* Fransa'daki kullanım şekli. Arapçadaki Sindabad yerine (J.C.M.)

Gemici Sindbad'ın Öyküsü

Bana kadar ulaşan anlatılara göre, Bağdat kentinde Halife Harun Reşid zamanında, Hamal Sindbad diye bir adam yaşarmış. Bu adam, koşulları bakımından fakir, yaşamını kazanmak için başının üzerinde eşya taşıyan birisiymiş. Günlerden bir gün, oldukça ağır bir yük taşımak zorunda kalmış; o gün de hava çok sıcakmış; bundan dolayı hamal, üzerindeki yükten ötürü yorulmuş ve terlemiş. Havanın dayanılmayacak kadar sıcak olduğu bu sırada zengin bir tacire ait bir evin kapısı önünden geçiyormuş; ve evin yöresindeki her yer iyice süpürülmüş ve gülsuyuyla sulanmış duruyormuş. Yöreden çok hoş bir meltem esiyormuş; kapının yanında da oturmaya yarayan bir sıra bulunuyormuş. Bunu gören Hamal Sindbad, dinlenmek ve biraz taze hava almak üzere, yükünü bu sıranın üstüne yerleştirmiş; ve kapının içinden hoş bir kokuyla karışmış saf bir rüzgârın kendisine doğru estiğini duyumsamış; bundan büyük bir zevk almış ve sıranın ucuna doğru gidip oturmuş. O zaman musiki sanatında ustalaşmış, zevk veren seslerin şarkılarına eşlik eden çeşitli sazlardan oluşmuş bir çalgı takımının nağmeleri kulağına gelmiş; ve de büyüleyici makamlarla Yüce Tanrı'yı ululayan ötücü kuşların seslerinin varlığını sezinlemiş; ve ötekiler arasında, kumruların, bülbüllerin, ardıç kuşlarının, gerdanlıklı güvercinlerin ve vahşi kekliklerin seslerini ayırt etmiş. Bunları duyunca ruhunda bir hayranlık uyanmış ve duyumsadığı büyük zevkten ötürü, başını aralık kapıya sokarak dip tarafta, genç hizmetkârlar, köleler ve uşakların gidip geldiği ve her türden kimselerle dolu ve ancak şahların ve sultanların saraylarında bulunabilecek şeylerin yer aldığı büyük bir bahçe görmüş.

Bunun ardından, kendisine doğru gelen, kuşkusuz harika ve lezzetli bir yemek kokusu genzini doldurmuş; bu kokuda her türden yiyecek ve iyi nitelikli içeceklerin lezzetli tadı birbirine karışmış bulunuyormuş. Bunu duyumsayınca gözlerini gökyüzüne kaldırarak "Sana şükürler olsun ey Yaradan, ey âlemin rızkını sağlayan! Hoşuna gidene hesapsız ihsanda bulunursun! Ey Tanrım! Sana haykırıyorum, yaptıklarından hesap sormak için ya da adaletin ve iraden üstüne sorguda bulunmak için değil; çünkü kul olarak yaratılanlar, kudretli efendilerine hiçbir şey soramazlar! Sadece gözlemlerimi söylüyorum. Şükürler olsun sana! Dilediğine servet verir, dilediğini fakirleştirirsin; arzuna göre kimini yüceltir, kimini alçaltırsın; biz anlayamasak da her zaman bunun bir mantığı vardır! Böylece, işte bu zengin hanenin sahibi... Mutluluğun son sınırlarına dayanırcasına mutludur! Bu büyüleyici kokuların, bu lezzetli yemeklerin, bu hoş dumanların ve bu üstün lezzetteki içkilerin zevki içinde yaşamaktadır. Mutludur, ama o, rahat ve memnun bir kişiyken, benim gibi kimileri de, yorgunluğun ve sefaletin sınırlarında yaşarlar!" diye haykırmış.

Sonra elini şakağına dayayarak tüm gücüyle doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

> Çoğu zaman barınaksız bir zavallı, bahtının yarattığı bir sarayın gölgesinde uyanır. Bense, ne yazık ki, her sabah bir gün öncekinden daha sefil uyanırım!
> Savurgan bahtın önlerine yığdığı varlıkların bağrında başkaları mutlu ve memnun yaşarken; bahtsızlığım, sırtıma yüklenip beni yoran ağır yükle her an daha fazla artır.
> Talih, acaba bir başkasının sırtına benimkine benzer bir yük yüklemiş midir? Bununla birlikte, başkaları, onur ve refahla gırtlaklarına kadar yüklüdür; ama eşit görülse de çeşitli ağırlıklar taşırız.
> Yüzlerine bakılsa bana benzerler; ama boşuna bu görünüş; baht onlarla benim arama ayrımlar koymuştur; benim onlara benzeyişim ekşi ve kekremsi sirkenin şaraba benzemesi gibidir.
> Ama senin cömertliğinden hiç yarar sağlamamışsam da, ey Tanrım, seni suçluyorum sanma! Sen yücesin, muazzamsın ve adilsin! Ve bilgelikle hükmettiğini bilirim!

Hamal Sindbad bu dizeleri okuyup bitirince, ayağa kalkmış ve yükünü başına koyup oradan ayrılmak istemiş; o sırada sarayın kapısı açılmış ve oradan ince yüzlü, güzel yapılı, giysileri çok hoş küçük bir köle çıkararak gelip onun elini tutmuş ve "Gel de içeri gir ve seninle konuşmak isteyen efendimi gör!" demiş. Çok korkan hamal, kendisini genç köleyi izlemekten alıkoyacak bir özür bulmaya çalışmışsa da, başarı sağlayamamış. Yükünü giriş yerindeki kapıcıya emanet ederek çocukla birlikte hanenin içine girmiş.

Hanenin içini, ağırbaşlı ve saygın kişilerle dolu şahane bir mekân olarak görmüş; avlunun orta yerinden kendisini bir salona almışlar. Orada saygın görünüşlü ve hatırlı kişilerden oluşmuş birçok çağrılıyı fark etmiş. Ve yine her türden çiçekler, her türden kokular, her çeşitten reçeller, hamurişi tatlılar, badem tatlıları, harika meyveler, olağanüstü miktarda kuzu kebabı ve gösterişli yemeklerle dolu tabaklar, üzüm suyundan çekilmiş nefis içkilerle dolu tepsiler görmüş. Ve her biri kendisine bağışlanmış mevkiye göre sıralanmış, dizelerinde musiki araçları bulunan güzel esireler bulunuyormuş.

Salonun ortasında, öteki çağrılıların arasında bulunan yüz çizgileri güzel, görünüşü çok hoş ve ağırbaşlı, iyilik, soyluluk ve büyüklük taşıyan, yılların geçmesiyle sakalları beyazlamış bir kişi görmüş. Bütün bunları gören Sindbad...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

Bütün bunları gören Sindbad, öylece kalakalmış ve kendi kendine "Vallahi! Bu hane, kudretli ecinnilerin ülkesinde bir saray ya da büyük bir şahın ya da sultanın ikamet yeri olmalı!" demiş. Ve hemen nezaket ve görgünün gerektirdiği durumu takınmış ve orada bulunan herkese barış dilemiş,onların durumlarına uygun dileklerde bulunmuş, elleri arasından yeri öpmüş, sonra başı önüne eğik saygıyla ve alçakgönüllülükle ayakta beklemiş.

O zaman hane sahibi, ona, yaklaşmasını ve yanlarına oturmasını söylemiş; ve çok sevimli bir edayla ona "Hoşgeldin!"

dedikten sonra, tepsilerde bulunan tüm yemekler içinde en zevkli, en lezzetli ve en güzel hazırlanmış olanlardan yemesi için ona ikramda bulunmuş. Hamal Sindbad, davet lafı ağızdan çıkar çıkmaz bu çağrıyı onurlandırmakta gecikmemiş. Doyuncaya kadar yemek yemiş ve Tanrı'ya "Verdiğin nimetlerden ötürü sana şükürler olsun!" diyerek teşekkür etmiş. Bunu izleyerek kalkıp el yıkamış ve gösterdikleri dostluktan ötürü tüm çağrılılara da şükranlarını bildirmiş.

Ve, önce yedirip içirtmeden misafiri sorgu suale boğmamak gerektiği hakkındaki âdete uymuş olan ev sahibi, ancak o zaman hamala "Buraya hoşgeldin, şöyle rahatça otur, keyfine bak! Günün kutlu olsun! Ama, ey konuğum, bana adını ve mesleğini söyler misin!" demiş. O da "Ey efendim, bana Hamal Sindbad derler, mesleğim ücret karşılığı başım üzerinde yük taşımaktan ibarettir" diyerek yanıt vermiş. Hane sahibi gülmüş ve ona "Bil ki, ey hamal, senin adınla benimki aynı, bana da Gemici Sindbad derler!" demiş.

Sonra "Yine bil ki, ey hamal, senden buraya gelmeni rica ettiysem, dışarıda sırada otururken okuduğun güzel dizeleri sana tekrarlatmak içindir!" diyerek sözünü sürdürmüş.

Bu sözleri duyunca hamal çok şaşırmış ve "Tanrı senden razı olsun! Bu düşüncesizce davranışımdan dolayı beni suçlama; çünkü, çekilen acılar, uğranılan yorgunluklar ve sefalet, adama, nezaketsizlik, budalalık ve küstahlıktan kurtaracak başka şey öğretmeye olanak bırakmıyor!" demiş.

Ama Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a "Söylediğin dizelerden hiçbir utanç duyma ve sıkıntıya kapılmadan burada kal; çünkü bundan böyle benim kardeşimsin sen! Yalnız, şimdi bana, işittiğim ve beni hayran bırakan o dizeleri yeniden okumanı rica ediyorum!" demiş.

Bunun üzerine hamal, Gemici Sindbad'ı hayran bırakan söz konusu dizeleri yeniden okumuş.

Dizeler okunup bitince, Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a dönerek, ona "Ey hamal, bil ki benim de bir öyküm var; hem de pek şaşırtıcı. Yaşadığım bütün serüvenleri ve bu sarayda oturma mutluluğuna erişmeden önce başıma gelen tüm felaketleri sana anlatacağım. O zaman, yaşlılığımda içinde yaşamakta bulundu-

ğumu gördüğün bu serveti ne müthiş ve ne garip çabalar, ne gibi felaketler ve hangi kötülük ve bahtsızlıklar pahasına elde ettiğimi anlayacaksın. Çünkü, sen kuşkusuz başımdan geçen yedi olağandışı geziyi bilmemektesin; bu gezilerin her birinin öylesine işitilmedik yanları vardır ki, onları sadece düşünmek bile insanı şaşkınlıkların sınırına ulaştıracak kadar hareketsiz bırakır. Ama sana ve buradaki tüm saygın çağrılılara anlatacağım her şey, kısaca bahtın daha önce böyle alnıma yazdığından dolayı başıma gelmiştir; ve insanın alnına yazılan da sakınılması ve kaçınılması olanaksız şekilde yaşanır."

Birinci Gezi

Sizler hepiniz bilin ki efendiler, ey çok ünlü kişiler ve sen, benim gibi adı Sindbad olan sayın hamal, kentteki kişiler ve tacirler arasında büyüklerden sayılan tacir bir babam vardı. Ondan dağıtmayı âdet edindiği, akıllıca bir dağıtımla fakirlere sadaka vermek için boyuna kullandığı pek çok servet vardı. Bu yüzden öldüğü zaman miras olarak, henüz ergenlik yaşıma ulaşmadığım bir sırada bana, mallar, topraklar, köyler bıraktı.

Ergenlik çağıma ulaştığımda, bütün bunlar benim üzerimdeydi; ben de olağandışı yemekler yemek ve olağandışı içkiler içmek, gençlerle düşüp kalkmak, son kertede pahalı giysilerle donanmak ve dost ve arkadaş edinmekten zevk alıyordum; ve benim her zaman yararımı oluşturacak şekilde bunun böylece sürüp gideceğine inanıyordum. Bu tarzda uzun bir süre yaşamımı sürdürdüm; sonunda zenginliğimin dağılıp gittiğini, koşullarımın değiştiğini ve mallarımın elimden çıktığını görerek şaşırıp kaldım ve aklımı başıma devşirdim. O zaman, içinde bulunduğum uyuşukluktan sıyrılıp korkunun pençesine düştüm ve bir gün yaşlandığımda yoksulluğa düşeceğim endişesiyle dondum kaldım. Tam o sırada rahmetli babamın tekrarlamaktan hoşlandığı, dua ve barış üzerine olası efendimiz Davud oğlu Süleyman'ın şu sözleri aklıma geldi: "Üç başka şeye yeğ tutulacak üç şey vardır: Ölüm günü, doğum gününden daha üzücüdür; canlı bir köpek ölü bir arslandan daha iyidir, mezar da yoksulluğa yeğlenir."

Bu düşüncelere kapılarak o saatte ve o anda ayağa kalktım; eşya ve giysi olarak elimde ne kalmışsa toparladım; vakit geçirmeden bunları sattım; ve elimdeki mal mülk ve toprak olarak kalan ufak tefek varlığı da açık arttırmaya çıkardım; böylece, üç bin dirhem para edindim.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

Böylece, üç bin dirhem para edindim; ve hemen görmediğim, bilmediğim ülkeleri gezme fikri aklıma geldi. Çünkü şairin şu dizelerini hatırlamıştım:

> Güçlükler, kazanılan zaferi daha da güzelleştirir! İnsanoğlunun zaferi, uykusuz geçen uzun gecelerin ölümsüz kızıdır!
> Denizin beyaz, boz ya da pembe incilerinin eşsiz hazinesini bulmak isteyen kişi, bu güzel şeylere ulaşmadan önce dalmayı bilmelidir.
> Çabasız zafer kazanmak isteyen, ölünceye kadar imkânsız bir umudu izleyecektir!

Böylece, daha fazla ertelemeden, hemen çarşıya koştum, oradan bol miktarda çeşitli mal ve her türden döküntü eşya satın aldım ve bunları hemen önceden birçok tacirin yer tuttuğu, kalkmak üzere bulunan bir gemiye taşıdım; ve içim deniz yolculuğuna ısındığı bir sırada gemi Bağdat'tan ayrıldı ve nehirden aşağı deniz üzerindeki Basra'ya doğru yol almaya başladı.

Gemi Basra'dan açık denize doğru yelken açtı ve gece gündüz yol alarak birçok ada geçtik ve denizler aştık; ve bir kara parçasından bir diğerine ulaştık. Her indiğimiz yerde, yeni mallar almak üzere elimizdeki malları satıyor, değiş tokuş yapıyor ve büyük kâr sağlıyorduk.

Kara görmeden günlerce yol aldıktan sonra bir gün, denizin ortasında, üzerindeki bitkilerden cennet bahçelerinden birine ulaştığımızı düşündüren bir adanın belirdiğini gördük. Bunu gören geminin kaptanı, karaya çıkmak istedi; ve önce demir attı-

rıp merdivenleri indirttikten sonra bizi karaya çıkardı. Hepimiz gemiden indik; tacirler yanlarında, yenecek şeyler ve mutfak kap kacağı da indirdiklerinden, kimileri ateş yakmaya ve çamaşır yıkamaya girişti. Kimileri de dolaşmakla, oyalanmakla ve denizin yorgunluğunu gidermekle yetindi. Ben, yiyip içmeyi unutup dolaşmayı, bu yöreleri kaplamış bulunan bitkilerin güzelliğinden yararlanmayı yeğleyenlerdendim.

Böylece üzerimizden yorgunluğu atarak dinlenirken, birdenbire adanın tümüyle sarsıldığını ve bizi birkaç adım öteye fırlatacak şiddette salladığını duyumsadık. Ve aynı anda, geminin önünde kaptan belirerek bize, korkulu bir ses ve ürkmüş tavırlarla "Ey yolcular, kurtarın kendinizi, acele edin! Çabuk gemiye binin! Her şeyi orada bırakın! Eşyalarınızı terk edip canınızı kurtarın! Sizi bekleyen uçurumdan kaçın! Çabuk koşun! Çünkü üzerinde bulunduğunuz ada, ada falan değil; dev bir balina! Denizin bu kesiminde eski çağlarda mekân tutmuş olduğu anlaşılıyor; öylesine ki, denizin kumu sayesinde üzerinde bitkiler bitmiş! Siz onu uykusundan uyandırdınız! Rahatını bozdunuz ve sırtında ateş yakarak tedirgin ettiniz! Bakın işte kıpırdıyor! Yoksa bir daha dönmeksizin sizi denizin derinliğine sürükleyecek! Kurtulun! Her şeyi bırakın! Ben de hemen demir alıyorum!" diye haykırdı.

Kaptanın bu sözlerini işitince korkan yolcular; bütün mallarını, giysilerini, kap kacaklarını orada bırakıp henüz demir almış olan gemiye koştular. Kimileri tam zamanında yetişebildi, diğerleri yetişemedi. Çünkü balina çoktan harekete geçmiş ve birkaç sıçrayıştan sonra, sırtında bulunanların hepsini denize dökmüştü. Tekrar tekrar üzerlerine gelen dalgalar da hepsini boğmuştu.

Ben balinanın üzerinde kalıp denize dökülenler arasındaydım. Ama yüce Tanrı, beni korudu, boğulmaktan esirgedi ve elimin altına oyuk bir tahta parçası, gemideki yolcuların çamaşır yıkamalarına yarayan büyük bir gerdel göndererek kurtardı. İlkin ona tutundum, sonra tehlikenin bana verdiği güç ve canımın kıymetini bildiğimden büyük bir çabayla üzerine çıkmakta başarı sağladım! Bunun üzerine ayaklarımı çarparak, dalgalar beni bazen sağa, bazen sola savururken yol almaya başladım.

Kaptana gelince, oradan kurtarabildikleriyle pupa yelken uzaklaşmakta acele etmiş; geride kalan ve canını kurtarmak için çırpınanlarla ilgilenmemişti. Bunlar da kısa bir süre sonra can vermekte gecikmediler. Bense ayaklarımı kullanarak var gücümle gemiye yetişmeye çalıştım. Ama onun uzaklaşıp gittiğini gördüm. O sırada deniz üzerinde gece olmuş, kaybolma ve terk edilme durumum kesinleşmişti. Böylece gecenin beni yutmasına karşı bir gün bir gece savaştım. Sonunda rüzgârın ve akıntıların sürüklemesiyle, uçurum halindeki kayalardan bitkilerin denize sarktığı ya da yukarı tırmandığı ve de denizde ıslandığı sarp bir adanın kıyılarına kadar sürüklendim. Bu dallara tutunarak, ellerimin ve ayaklarımın yardımıyla sarp kıyının yukarılarına kadar çıkmayı başardım.

Böylece kesin bir yok oluştan kurtulunca, bedenimi yoklamayı düşündüm; onu kaplayan yara bereleri, ayaklarımın şiştiğini ve koparabildikleri etimle karınlarını doyuran balıklardan arta kalan bedenimdeki ısırık yerlerini gördüm. Bununla birlikte hiçbir acı duymuyordum; geçirdiğim tehlike ve yorgunluktan âdeta duyarsız hale gelmiştim. Adanın toprağına karın üzeri bir ceset gibi uzandım; tam bir sersemleme içinde bayılmışım. Bu durumda ertesi güne kadar kaldım; üzerime dikine düşen güneşle uyandım. Ayağa kalkmak istedim; ama şişmiş ve ağrılı ayaklarım bana yardımı reddetti; yeniden toprağa düştüm.

Bunun üzerine, içine düştüğüm durumdan dolayı çok üzülerek, bazen ellerim ve ayaklarımla sürünerek, bazen de dizlerim üzerinde yürüyerek ilerlemeye koyuldum ve beslenecek bir şeyler aradım. Sonunda, yöresinde meyve ağaçları bulunan, temiz ve harika bir suyu olan bir kaynakla sulanan bir düzlüğe ulaştım. Orada meyve yiyerek, su içerek birkaç gün dinlendim. Böylece ruhum yeniden canlanmakta gecikmedi ve uyuşmuş bedenim hayat bularak daha kolay hareket etmeye başladı. Tam anlamıyla olmasa da organlarımı da kolayca oynatabildim. Çünkü, yürüyebilmek için hâlâ beni ayakta tutacak bir çift değneğe ihtiyaç duyuyordum. Böylece, düşleyerek ve meyveler yiyerek, ağaçlar arasında ağır ağır ve bu ülkeyi hayranlıkla seyrederek tüm kudretlerin sahibi Tanrı'nın bu eseri önünde kendimden geçerek uzun uzun dolaştım.

Bir gün kıyıda dolaşırken, uzaktan vahşi bir hayvan ya da deniz canavarlarından bir canavar gibi gözüme çarpan bir şey gördüm. Bu şey öylesine kafamı karıştırdı ki, içimde kıpırdanan çeşitli duygulara karşın bazen ilerleyerek bazen durarak ona yaklaştım. Sonunda bunun bir kazığa bağlanmış harika bir kısrak olduğunu anladım. Kısrak o kadar güzeldi ki, daha yakından görmek için yanına yaklaşmak istedim. Ama birdenbire korkunç bir kişnemeyle beni dehşete düşürdü ve olduğum yerde kaldım; o zaman oradan en çabuk şekilde uzaklaşmaktan başka bir şey istemedim; ve tam o sırada, yer altından bir adam çıkarak iri adımlarla bana doğru ilerleyip "Sen kimsin? Ve nereden geliyorsun? Seni buraya kadar sürükleyip getiren sebep nedir?" diye haykırdı.

Kendisine "Efendim, bil ki ben garip bir kimseyim; bir geminin üzerindeyken diğer yolcularla birlikte boğulmak üzereydim. Ama Tanrı bana bir tahta gerdel lütfetti de tutundum ve dalgaların beni bu kıyılara atmasıyla karaya çıktım!" diye yanıt verdim.

Benim bu sözlerimi işitince, adam benim elimden tuttu "Beni izle!" dedi. Ben de onu izledim. O zaman beni bir yeraltı mağarasına götürdü; ve beni büyük bir salona sokarak onur mevkiine oturttu ve yenecek bazı şeyler getirdi; çünkü açtım. Doyuncaya kadar yemek yedim ve yeterince doyunca ruhum yatıştı. Bunun üzerine bana geçirdiğim serüven üzerine sorular sordu; ben de ona başından sonuna kadar bu serüveni anlattım; duyduklarına inanmazcasına şaşırdı. Sonra ekledim: "Tanrı seni korusun efendim, sana sormak istediğim şey için beni ayıplama! Ben sana serüvenimle ilgili gerçeği anlattım; şimdi de ben senden, senin kim olduğun ve bu yeraltı salonunda oturmanın nedenini ve deniz kıyısında tek başına olan bu kısrağa bağlılığını öğrenmek arzusundayım!"

Bana "Bil ki bu adada çeşitli yerlerde bulunan kişileriz biz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Bil ki bu adada, çeşitli yerlerde bulunarak Şah Mihrican'ın atlarına bakmakla görevli kişileriz biz. Her ay, yeni ay belirdiğinde, her birimiz buraya henüz el sürülmemiş cins bir at getiririz ve onu sahilde bir yerlere bağlarız. Kendimiz de mağarada gizleniriz. O sırada dişinin kokusunu alan deniz aygırlarından bir aygır sudan çıkar; sağına soluna bakınarak kimseyi görmeyince kısrağın üzerine biner ve onunla çiftleşir. Sonra kısrakla işini bitirince, sırtından iner ve onu birlikte götürmek ister. Ama, kısrak kazığa bağlı olduğundan onu izleyemez; bunu gören aygır yüksek sesle kişner ve başına ve ayaklarına çifteler atmaya başlar; ve gittikçe daha yüksek sesle kişner. O zaman, biz onu işitir ve kısrakla işinin bittiğini anlayarak her yandan birden fırlayıp dışarı çıkarız; büyük feryatlar koparark aygırı ürkütür ve onu denize geri dönmeye zorlarız! Kısrağa gelince, gebe kalır ve tüm yeryüzünde eşi bulunmaz ve bir hazineye bedel dişi ya da erkek bir tay doğurur; ve işte tam bugün deniz aygırının geleceği gündür. Ve ben, sana, bir kez bu iş bitince, şahımız Mihrican ile seni tanıştıracağıma ve de ülkeyi tanıtacağıma söz veririm. Seni bana rastlattığı için Tanrı'ya şükürler olsun! Çünkü, ben olmasaydım, asla yakınlarını ve ülkeni göremeden ve senin ne olduğunu kimseler asla bilmeksizin bu ıssız yerde kederden ölür giderdin!" dedi.

Bu sözleri duyunca, at bakıcısına çok teşekkür ettim; ve onunla konuşmayı sürdürdüm. Tam o sırada deniz aygırı sudan çıktı, kısrağın üzerine bindi ve onunla çiftleşti. Bitirilecek şeyi bitirince kısrağın üzerinden indi ve onu götürmek istedi; ama kazığı yerinden sökemediğinden çifte atmaya ve kişnemeye başladı. Ama kısrağın bakıcısı mağaradan dışarı fırladı; haykırarak arkadaşlarını çağırdı; ve hepsi birden ellerinde palaları, mızrakları ve kalkanlarıyla deniz aygırının üzerine atıldılar; o da korkuya kapılarak kısrağı bıraktı ve bir manda gibi denize daldı ve suların içinde kayboldu.

Bunun üzerine tüm öteki at bakıcıları, her biri kendi kısrağıyla benim yöremde toplandılar ve bana binlerce incelik gösterdiler; yiyecek daha başka şeyler de sunup benimle birlikte yedikten sonra, bana güzel bir binek atı verdiler; ve ilk at bakıcısının çağrısı üzerine efendileri şahın yanına gitmek üzere

kendilerine eşlik etmemi istediler. Ben de hemen kabul ettim; ve hep birlikte yola çıktık.

Kente ulaştığımızda, yoldaşlarım bana sarayın önünde beklememi söylediler ve şahın huzuruna çıkarak benden, başıma gelenlerden söz ettiler. Bundan sonra, beni saraya götürdüler; bana verilen izne uyarak taht salonuna girdim ve Şah Mihrican'ın önünde saygı duruşunda bulundum; ve kendisine barış diledim. Şah dileğime barış dilekleriyle yanıt verdi; "Hoş geldin!" diyerek serüvenimi bir kez de benim ağzımdan duymak istedi. Hemen itaat ettim; hiçbir ayrıntıyı atlamadan başıma gelenleri anlattım.

Bu öyküyü duyunca, Şah Mihrican, çok şaştı ve bana "Oğlum, demek ki, uzun bir ömür yaşamak alnında yazılıymış; yoksa hiç kuşkusuz oracıkta bunca felaket ve yıkıma dayanamayıp ölürdün. Seni kurtaran Tanrı'ya şükürler olsun!" dedi. Bunu izleyerek iyi dileklerle dolu daha birçok söz ettikten sonra o günden başlayarak beni yanında alıkoydu; hakkımda iyi niyetinin bir kanıtı olarak ve de denizcilik konusundaki bilgime güvenerek beni, hemen orada, adasının liman ve rıhtımlarının yöneticisi ve bütün gemilerin geliş gidişlerini düzenleyen yetkili kişi yaptı.

Yeni görevlerim beni her gün saraya uğrayıp şaha iyi dileklerimi sunmaktan alıkoymuyordu; zamanla şah bana öylesine alıştı ki, beni tüm yakınlarına yeğledi. Bunu sayısız armağan ve şaşırtıcı bağışlarda bulunarak ve hemen her gün tekrarlayarak kanıtladı. Ve ben onun üzerinde öyle bir etki bıraktım ki, devletle ilgili tüm dilekçeler ve halkın hayrına olacak tüm işler benim aracılığımla işleme konulur ve yerine getirilir oldu.

Ama bütün bu özen, bana bir türlü ülkemi ve bir gün oraya dönme ümidimi unutturamıyordu. Bundan dolayı adaya gelen tüm yolculara ve denizcilere sorular sormaktan geri durmuyor ve onlardan Bağdat'ı görüp görmediklerini ve Bağdat'ın nerede bulunduğunu bilip bilmediklerini öğrenmek istiyordum. Ama bu konuda hiç kimse bu soruları yanıtlayamıyordu; hemen hepsi bana bu kentten söz edildiğini duymadıklarını, nerede olduğunu da bilmediklerini söylüyorlardı. Kendimi yabancı bir ülkede mahkûm gibi görmekten dolayı kederim günden güne artıyor ve kentimin varlığından bile kuşku duyan ve oraya nasıl

gidileceğini bilmeyen kimseleri görmekten doğan şaşkınlığım son sınırına ulaşıyordu.

Bu adada oturduğum sürede, şu anlatacaklarım, binlercesinden bazıları olan pek çok şaşırtıcı şey gördüm:

Her zamanki gibi bir gün Şah Mihrican'ın huzurunda iken Hindistan'dan gelen birkaç kişiyle tanıştım; selam verip aldıktan sonra sorularıma yanıt verdiler ve bana ülkeleri olan Hindistan'da çok çeşitli sınıftan insan bulduğunu; bunlardan başlıca ikisinin soylu ve dürüst kişilerden oluşan ve asla haksızlık ve suçlu eylemlerde bulunmamış olan Kşatriya'lar ile asla şarap içmeyen, neşenin dostu olan ve tavırlarındaki incelikle seçkinleşen, atlara, görkemliliğe ve güzelliğe düşkün Brahmanlar olduğunu anlattılar. Yine bu bilgin Hintliler bana aslında başlıca kastların yetmiş iki alt kasta bölündüğünü ve bunların hiçbirinin diğerleriyle ilişkisi bulunmadığını anlattılar. Bu beni şaşkınlığın sınırlarına dek şaşırttı.

Bu arada, Şah Mihrican'a ait bulunan ve adı Kâbil olan bir başka adayı da ziyaret etme fırsatını buldum. Orada bütün gece davul ve dümbelek sesleri duyuluyordu. Bura halkının mantıksal düşünceye ve güzel fikirlere sahip olduğunu gördüm. Zaten, onların bu konudaki şöhretleri gezginler ve gemiciler tarafından da biliniyordu. Bir gün yüz arış boyunda bir balık, başka günlerde de yüzü baykuşa benzeyen başka balıklar gördüm.

Gerçekte, efendilerim, başkaca olağandışı daha birçok şey de gördüm; ve harika olaylara tanık oldum; ama anlatması beni konudan uzaklaştırır. Sadece, bu adada birçok şeyler öğrenmek ve değiştokuştan ve alışverişten epeyce zenginleşmek için gerekli bir süre daha kaldığımı eklemem yetecektir sanırım.

Günün birinde, âdetim gereği ve işimin icabı olarak her zamanki gibi koltuk değneğime dayanmış, deniz kıyısında bulunuyordum; rıhtıma içi tacirle dolu büyük bir geminin girdiğini gördüm. Geminin sağlam şekilde demir attığını işittim ve merdiven indirdiğini gördüm; merdiveni tırmanıp geminin bordasına çıktım; ve gidip yükünü kayda geçirmek üzere kaptanını buldum. Benim gözümün önünde tayfalar bütün yükü indirdiler; elimden geldiğince doğru saptamalarda bulundum; ve işleri bitirince, kaptana "Geminde bunlardan başka şeyler var mı?" diye

sordum. Bana "Efendim, geminin orta ambarında biraz daha yük var ama orada depo edilmiş olarak duruyor; çünkü sahibi, gezideyken bizimle birlikteydi; ama denizde yüzerken boğuldu; şimdi onun buradaki mallarını satmak ve bedelini rahmetlinin barış kenti Bağdat'taki ailesine götürmek istiyoruz!" dedi. Bunu duyunca, heyecanın son sınırına ulaşırcasına heyecanlandım ve "Bu tacirin adı ne, kaptan?" diye sordum. Bana "Gemici Sindbad!" diye yanıt verdi! Bu sözler üzerine, kaptana daha dikkatle baktım ve onun bizi balinanın sırtında terk etmek zorunda kalan gemi kaptanı olduğunu anladım. O zaman olanca sesimle "Gemici Sindbad benim!" diye haykırdım.

Sonra da "Balina sırtında yakılan ateş dolayısıyla harekete geçince, orada kalıp gemiye yetişmeyenler ve boğulanlar arasında ben de vardım. Ama elime geçen, tacirlerin çamaşır yıkamak için kullandıkları tahta bir gerdel sayesinde kurtuldum. Gerçekten, bu gerdelin üstüne binerek ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak bunu başardım. Ve Yüce Düzenleyici'nin izniyle olacak olan oldu!" diyerek sözümü sürdürdüm. Ve kaptana kendimi nasıl kurtarabildiğimi ve birçok çelişkili durumdan sonra Şah Mihrican'ın nezdinde deniz görevlisi olarak nasıl yüksek mevkilere ulaştığımı anlattım.

Kaptan benim sözlerimi işitince "Yüce Tanrı'dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur!" diye haykırdı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Yüce Tanrı'dan başka başvurulacak üstün kudretli varlık yoktur! Bu Âlemin hiçbir yaratığında ne vicdan ne de dürüstlük gördüm! Sen nasıl oluyor da, ey düzenbaz yönetici, gözümün önünde tüm tacirlerle birlikte Sindbad'ın boğulduğunu gördüğümüz halde denizci Sindbad olduğunu ileri sürebiliyorsun! Böyle sıkılmadan yalan söylemen ne kadar utanç verici!" diye haykırdı.

Bunu duyunca "Kuşkusuz, ey kaptan, yalan hilenin silahıdır. Oysa beni dinlersen, sana boğulmuş sandığınız Sindbad olduğumun kanıtlarını veririm!" diye yanıt verdim. Ve kaptana, bu

belalı gezi sırasında başıma gelen ve yalnız kendimin bilebileceği çeşitli olayları anlattım. O zaman kaptan benim kimliğimden artık kuşku duymadı ve yolcu tacirleri çağırdı; hepsi benim kurtuluşumdan dolayı kutlamalarda bulundular ve bana "Vallahi! Senin oradan kurtulacağına hiç ihtimal vermiyorduk! Ama Tanrı sana adeta ikinci bir yaşam bağışlamış!" dediler.

Bunun ardından, kaptan mallarımı çabucak bana iade etti; ben de üzerinde adım ve damgam bulunan mallarımda hiçbir eksik olmadığını gördükten sonra, onları çarşıya taşıttım.

Bir kez çarşıya gidince, balyaları açtım ve mallarımın büyük bir kısmını bire karşı yüz kârla sattım; bazı değerli eşyayı da elimde tutmaya özen göstererek bunları götürüp Şah Mihrican'a armağan ettim.

Kendisine, yitirdiğim geminin ve kaptanın geldiğini bildirdiğim şah, bu beklenmedik rastlantıya çok şaşırdı; ve beni çok sevdiğinden, cömertlikte benden geri kalmak istemeyerek, o da kendi bakımından, beni zenginleştirmekte katkısı olan armağanlar verdi. Böylece bütün bunları satarak hatırı sayılır bir servete sahip oldum.

Bu işler bitince gidip Şah Mihrican'dan izin aldım ve ona tüm cömertlikleri ve koruyuculuğu için teşekkür ettim. Bana dokunaklı sözler söyleyerek istediğim izni verdi; ve yanından ayrılırken, bana yeniden göz kamaştırıcı armağanlar ve değerli şeyler verdi; ama artık bunları elden çıkarmaya gönlüm elvermedi; ve işte onları salonun şu tarafında görüyorsunuz! Ey saygıdeğer konuklarım! Yanımda ayrıca, yük olarak, burada kokusunu duyduğunuz kokular ve o uzak adanın ürünü olan sarısabır, kâfur, günlük ve sandal ağacı getirdim.

Çabucak gemiye bindim; ve gemi de Allah'ın izniyle hemen yelken açtı. Günlerce ve gecelerce süren bu seferi bahtın yardımı ve talihin yüzümüze gülmesiyle tamamladık. Sonunda bir sabah sağ salim Basra'ya ulaştık; burada pek az bir vakit geçirerek hemen nehir yolunu izleyip en sonunda içimiz sevinç dolu, ülkeme, barış kenti Bağdat'a girdik. Böylece, zenginlikle donanmış, ellerim bağışta bulunmaya hazır, mahalleme ulaştım ve evime girdim; orada ailemi ve dostlarımı, hepsini sağlık içinde gördüm. Ve çabucak, babamın ölümünde sahip olduğumdan

daha fazlasını, iki cinsten olmak üzere büyük miktarda köleler, memluklar ve cariyeler satın aldım.

Bu yeni yaşamımda, geçirmiş olduğum değişik ve kararsız yaşantıyı, uğradığım tehlikeleri ve çektiğim acıları, sürgündeki kederli günleri ve gezinin verdiği dertleri ve yorgunlukları unuttum. Yöremde birçok candan dost vardı; ben de, uzun bir süre, hoşlukla dolu, zevkle dolu ve kaygı ve tedirginliklerden uzak, tüm ruhumla sevdiğim şeylerden keyif duyarak, harika yemekleri yiyerek ve değerli içkileri içerek bir yaşam sürdürdüm.

İşte birinci gezim böyle oldu!

Ama, yarın Tanrı izin verirse, ey çağrılılarım, size giriştiğim yedi geziden, ilkinden de şaşırtıcı olan ikincisini anlatacağım! demiş. Ve Gemici Sindbad, Hamal Sindbad'a dönerek, onu birlikte yemek yemek üzere yanına almış. Sonra, kendisine pek çok ilgi gösterip incelikle davrandıktan sonra, ona, ayrılmadan önce bin altın vermiş ve "Nazik tavırlarınla benim için bir sevinç kaynağı ve ince davranışlarınla bir zevk olacaksın!" diyerek ertesi günde gelmesini istemiş. Hamal Sindbad "Başım üstüne, gözüm üstüne! Evinden mutluluk eksilmesin, efendim!" diyerek yanıt vermiş.

Bunun üzerine, yeniden teşekkür ettikten ve kendisine verilen armağanları yanına aldıktan sonra oradan ayrılmış ve evine dönerek bütün gece hayranlığın sınırında hayran kalarak işittikleri ve gördüklerini düşünmüş. Ve ertesi gün sabah olur olmaz, Gemici Sindbad'ın evine ulaşmak için acele etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

... Gemici Sindbad'ın evine ulaşmak için acele etmiş; o da kendisini sevecen bir ilgiyle ve "Burada candan bir dostluk bulacaksın! Ve ferahlık kârın olacak!" diyerek karşılamış. Hamal onun elini öpmek istemişse de, Sindbad buna razı olmamış; o da kendisine "Tanrı günlerini ağartsın ve iyiliklerini pekiştirsin!" demiş. Zaten eski çağrılıları da gelmiş bulunduğundan, serilen sofra bezinin yöresinde toplanmaya başlamışlar ve kuzu kebap-

ları, içine fıstık, üzüm ve cevizle yapılmış pilav doldurulmuş kızarmış tavuklar yemişler! Yenilmiş, içilmiş, eğlenilmiş ve çalgıcıların usta parmakları altında coşan sazlar ve söylenen şarkılarla ruhlara ferahlık gelmiş.

Bütün bunlar bittikten sonra, Sindbad, sessiz çağrılıların ortasında şunları anlatmış:

İkinci Gezi

Gerçekten çok zevkli bir yaşam sürmekte iken, günlerden bir gün başka ülkelere doğru geziye çıkma arzusu yeniden içimde uyandı; ve ruhumda gidip dolaşmak, değişik ülkeler ve adalar görerek eğlenmek ve bilinmeyen şeyleri merakla seyretmek, bu arada çeşitli ülkelerde mal satmak ve almaktan da geri durmamak hevesi dolup taştı.

Bu tasarım üzerinde ısrarla durdum ve hemen uygulamaya koyuldum. Çarşıya gidip oldukça büyük para harcayarak yapmak istediğim ticaretle ilgili mallar satın aldım; bunları balya haline getirip nehir kenarına taşıttım; orada iyi cinsten yelkenlerle donanmış; içi tayfa dolu ve diğer her türden donatımla güçlendirilmiş güzel ve yeni bir gemi görmekte gecikmedim. Geminin görünüşü bana güven verdi ve tanıdığım ve kendileriyle yola çıkmaktan mutluluk duyacağım birçok tacirin yaptığı gibi hemen mallarımı içine taşıttım.

Aynı gün yola çıktık; ve harika bir deniz yolculuğu yaptık. Adadan adaya, denizden denize gece gündüz yol aldık ve indiğimiz her limanda yörenin tacirleriyle ilişki kurarak mal satıp yeniden mal edindik ve yarar sağlayan değiş tokuşlar yaptık. Ve böylece deniz yolculuğunu sürdürdük; ve talihin güdümünde, üzeri güzel ağaçlarla örtülü, çiçekten yana zengin, meyveleri bol, kuş ötüşlerinin yer aldığı, saf suların aktığı, ama üzerinde hiçbir ev ve hiçbir canlının bulunmadığı çok güzel bir adaya ulaştık.

Kaptan, bizim arzularımıza uyarak karaya yakın bir yerde demir atıp birkaç saat geçirmemizi sağladı. Hemen karaya çıktık ve kuşların barındığı ağaçların gölgesindeki çimenlerde güzel havayı solumaya başladık. Ben, yanıma yenecek bir şeyler

alarak, sık yapraklarından güneşin sızmadığı ağaçların gölgesinde, duru suları olan bir kaynağın yakınına oturdum. Bir şeyler yiyerek ve bu tadına doyum olmaz sudan içerek büyük bir zevk duydum. Hemen yanıbaşımda, belli belirsiz bir rüzgâr, sanki hafif seslerle dolu bir ninni söylüyor; insanı tam bir dinlenmeye çağırıyordu. Ben de çimenlere uzanarak o taptaze çevrenin ve mis kokulu havanın ortasında kendimi uykuya terk ettim.

Uyandığımda, yolculardan hiçbirini göremedim; benim yokluğumu kimseler fark edemeden, gemi ayrılıp gitmişti. Dönüp sağıma soluma bakındım; kendimden başka adada hiç kimseyi göremedim. Uzakta, deniz üzerinde, yelken açmış olan gemi uzaklaşıyor ve gözden kayboluyordu. O zaman, eşi bulunmaz, aşılması olanaksız bir şaşkınlığa kapıldım, acı ve kederden karaciğerimin üzerindeki safra kesemin patlamak üzere olduğunu duyumsadım. Bütün mal varlığımı ve eşyamı gemi üzerinde bırakmış olan ben, bu ıssız adada ne yapacaktım? Bu kederli düşüncelere kapılarak "Senin için bütün ümitler sönmüştür Gemici Sindbad! İlk seferinde mutlu bir talihin yarattığı koşullarla yakanı sıyırdınsa da, her zaman aynı şeyin olacağını sanma ve atasözü, 'İkinci kez düşen testi kırılır' demiştir!" diye haykırdım.

Sonra oturup ağlamaya, inlemeye başladım; daha sonra da korkunç feryatlar kopardım; çünkü umutsuzluk yüreğimde iyice kök salmıştı. Bunu duyumsayınca ellerimle yüzümü dövdüm ve de "Ey sefil, senin yeniden geziye çıkman nene gerekti? Bağdat'ta zevk içinde yaşayamıyor muydun? Yiyeceğin nefis yemekler, içeceğin harika içkiler ve donandığın güzel giysilerin yok muydu? Mutluluğunun nesi eksikti? Birinci yolculuğun sana istediğin verimliliği sağlamamış mıydı?" diyerek haykırdım. Bunun üzerine yere yüzükoyun kapanıp öleceğime inanarak ağladım ve "Hepimiz Tanrı'nın kullarıyız ve sonunda elbet ona döneceğiz" dedim. O gün neredeyse çıldıracaktım.

Ama sonunda tüm üzüntülerimin nafile olduğunu anladım ve gecikmiş pişmanlıklardan sıyrılıp kendimi bahtıma terk ettim. Ayağa kalktım; birkaç dakika öylece maksatsız durduktan sonra vahşi bir hayvanla ya da bilinmeyen bir düşmanla karşılaşma korkusuna kapıldım; sağa sola daha iyi bakabileceğim yüksek bir ağaca tırmandım; ama gök, toprak, deniz, ağaçlar, kuşlar,

kumlar ve kayalardan başka bir şey göremedim. Bununla birlikte, ufukta bir noktayı daha da dikkatle incelediğimde, beyaz renkli dev gibi bir hayalet gördüğüme inandım. Bunun üzerine merak ederek, ağaçtan indim; ama yeniden korkuya kapılarak o yöne doğru ağır ağır ve çok büyük bir ihtiyatla ilerlemeye başladım. Bu beyazlığa oldukça yaklaştığımda bunun, göz kamaştıran bir beyazlıkta altı geniş, boyu yüksek, büyük bir kümbet olduğunu keşfettim. Daha da yaklaşarak yöresini dolaştım; ama epeyce araştırdımsa da, hiçbir giriş kapısı bulamadım. O zaman bunun üstüne çıkmaya karar verdim; ama öylesine kaygan ve parlaktı ki, tırmanmak için gerekli beceriyi ve kıvraklığı gösteremedim. Bunun üzerine sadece onu ölçmekle yetindim: kum üzerindeki ayak izlerim arasındaki mesafeyi ölçü tutarak, adımlarımı sayarak kümbetin yöresini dolaştım; ve böylece çevresinin uzunluğunun yüz elli adımdan az olmadığını anladım.

Bu kümbete giriş ya da çıkış sağlayan bir kapı bulmak için ne yapmak gerektiğini düşünürken, birdenbire güneşin gözden kaybolduğunu ve gündüzün yerini karanlık bir geceye terk etmekte olduğunu fark ettim. Her ne kadar yaz günü pek ihtimali yoksa da ilkin iri kara bir bulut geçiyor sandım; ve beni şaşırtan bu bulutu görmek üzere başımı yukarı kaldırdım; şaşılası genişlikteki kanatlarıyla güneşi örterek ve böylece adayı karanlığa boğarak uçan bir kuş olduğunu gördüm.

Bunu anlayınca şaşkınlığım son sınırına ulaştı; ve gençliğimde gezginlerin ve gemicilerin "Ruh" adını verdikleri şaşılası irilikte bir kuştan söz ettiklerini hatırladım: Bu kuş uzak bir adada yaşıyor ve pençeleri bir fili havalandıracak kadar güçlü bulunuyormuş. O zaman bu gördüğüm kuşun, Ruh olabileceği kanısına vardım ve dibinde bulunduğum kümbetin bu Ruhun yumurtalarından biri olduğuna iman ettim. Ama ben tam bu fikre ulaştığım sırada kuş, onu örtmek üzere, yumurtanın üstünde tünemiş bulunuyordu. Gerçekten, geniş kanatlarını yumurtanın üzerine gerdi; ve iki yandan ayaklarını yere değdirdi; ve öylece uyudu! Sonsuza dek uyumayan Tanrı'ya şükürler olsun.

O zaman yüzükoyun yatarak yere yapışmış olan ve de gözüme ağaç gövdesinden de iri görünen ayaklarından birinin hemen yakınında bulunan ben, hemen ayağa fırladım ve sarığımı çözerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

... Hemen ayağa fırladım ve sarığımı çözerek ikiye katladım ve kalın bir ipliğe dönüşecek şekilde kıvırdım ve onu bedenime iyice sardım ve iki ucunu kuşun pençesine iyice bağladım ve kolay çözülmeyecek şekilde düğümledim. Çünkü içimden "Bu koca kuş sonunda nasıl olsa uçacak! Beni de alıp bir yerlere götürür, orada insanoğullarına rastlayabilirim. Her durumda, gideceğim yer, tek yaşayanı ben olduğum bu ıssız adada kalmaktan yeğdir!" diye düşünüyordum.

Hareket etmeme karşın, kuş, sanki önemsiz bir sinekmişim ya da dolaşmakta olan kendi halinde bir karıncaymışım gibi benim varlığımı fark etmemişti.

O durumda bütün geceyi uyur kalır da kuş beni de birlikte götürmeden havalanır korkusuyla uyumadan geçirdim. Ama gün doğuncaya kadar kuş hiç uyanmadı. Ve ancak o zaman uyanıp yumurtanın üzerinden kalktı; korkunç bir çığlık kopardı ve beni de birlikte götürerek uçtu. Uçup uçup öylesine yüksek-lere çıktı ki, göğün kubbesine eriştiğimi sandım; sonra öylesine bir hızla aşağıya doğru inmeye başladı ki, artık kendi ağırlığımı duymaz oldum; ve benimle birlikte yere kondu. O zaman, kendimi bağlarımdan kurtarmaya zaman bulamadan yeniden havalanır düşüncesiyle müthiş bir korkuya kapılarak, daha fazla beklemeden, çabucak sarığı çözmeye koyuldum. Herhangi bir güçlükle karşılaşmadan bağlardan kurtuldum ve silkinip giysilerimi üzerime çektikten sonra, canlı canlı koşarak kuşun erişemeyeceği bir yere ulaştım; zaten kuş da o sırada yeniden havalandı. Bu kez pençesine görülmedik uzunlukta ve iğrenç görünüşlü bir yılandan başka şey olmayan siyah iri bir nesne takmıştı. Uçarak denize doğru yol alıp hemen gözden kayboldu.

Ben, başıma gelenden son kerte şaşırmış, yöreme bakındım; ve orada korkudan çivilenmiş gibi kalakaldım. Ve, kendimi tüm yanları yüksek kayalarla çevrilmiş geniş ve derin bir vadide buldum. Bu kez kayalar öylesine yüksekti ki, gözümle ölçmek için başımı yukarıya kaldırınca sarığım başımdan kayıp sırtıma da

çarpıp yere düştü; ve de bu kayalar o denli sarptı ki, yukarı tırmanmak imkânsızdı; bu bakımdan her türlü girişimin yararsız olduğunu anladım.

Bunu anlayınca da, üzüntüm ve umutsuzluğum sonsuz oldu; ve "Ah! Benim için o ıssız adadan hiç ayrılmamak ne kadar iyi olacakmış; orası, yenecek içecek hiçbir şey bulunmayan bu ıssız ve kuru tenhalığa bin kez yeğ tutulurdu. Burada, aralarında açlıktan, susuzluktan öleceğim korkunç çıplak kayalardan başka bir şey yok. Vay başıma gelenler! Yüce Tanrı'dan başka sığınacak bir güç yoktur! Her defasında bir felaketten, ancak daha kötü ve daha kesin bir başkasına düşmek için kurtuluyorum!" diye haykırdım.

Oturduğum yerden kalkıp biraz yöreyi tanımak için vadiye yürümeye başladım; ve her yanın elmas taşlarla dolu olduğunu gördüm. Bastığım her yer kayalardan kopmuş ve bazı yerlerde insan boyunda yığın oluşturmuş irili ufaklı elmaslarla kaplanmıştı. Tam ilgiyle bunlara bakmaya başladığım bir sırada, daha önce başıma gelen tüm felaketleri aşan korkunçlukta bir görüntüyle karşılaştım; ve korkudan donup kaldım. Elmas kayaların ortasında, bu hazinenin bekçileri olan, hurma ağaçlarından daha iri ve daha büyük ve her biri kuşkusuz rahatça bir fili yutacak güçte sayısız kara yılanın oynaştığını gördüm. O anda, yuvalarına çekilmeye başlamışlardı. Çünkü gündüzün düşmanları Ruhun pençesine düşüp havalanmaktan kurtulmak için saklanıyorlar; ancak geceleri dolaşıyorlardı.

Ben de, sonsuz bir tedbirle, nereye basacağımı düşünerek ve kendi kendime "İşte, ey Sindbad, bahtın yüceliğini kötüye kullanıp doyumsuz ve her zaman açgözlü oluşunun karşılığında ne kazandığını görüyorsun!" diyerek oradan uzaklaşmaya çalıştım; ve bunca korkunun pençesinde, amaçsız, bana daha korunaklı görünen bazı yerlerde arada bir dinlenerek, gece oluncaya kadar elmas vadisi boyunca dolaştım, durdum.

Bütün bu zaman süresince yiyip içmeyi tümüyle unutmuştum. Kendimi bu kötü durumdan kurtarmak ve canımı yılanlardan esirgemenin yollarını bulmaktan başka bir şey düşünmüyordum. Sonunda kuşun beni ilk indirdiği yere çok yakın bir mevkide, giriş yeri çok dar, ama yine de benim girmeme yetecek genişlikte

bir mağara buldum. İlerleyip içeri girdim; giriş yerini de oraya kadar sürüklemekte başarı sağladığım bir kayayla kapattım. Böylece kendimi emniyete alınca, içeriye doğru ilerledim ve sabahı beklerken rahat rahat uyuyabileceğim bir yer aramaya koyuldum. Kendi kendime "Yarın gün doğar doğmaz, bahtın bana ne sakladığını görmek için buradan çıkarım!" diye düşünüyordum.

Bu düşüncelerle yatıp uzanmak isterken, ilkin büyük kara bir kaya sandığım bir köşedeki şeklin, yumurtaları üzerinde kuluçka yatan korkunç bir yılan olduğunu anladım. Bunu anlayınca etim, görüntünün dehşetiyle ürperdi ve cildim kuru bir yaprak gibi kıvrıldı ve olanca varlığıyla titredi; kendimden geçerek yere düştüm, orada sabaha kadar öylece kalmışım. Sabahleyin yılan tarafından yutulmadığımı anlayınca, mağaranın çıkış yerine kadar sürüklendim ve kendimde kayayı çekerek dışarı atacak gücü bulabildim. Uyku ve gıda noksanlığı kadar ardı arkası kesilmeyen dehşet yüzünden de, ayakları üzerinde tutunamayan bir sarhoş gibiydim.

Yöreme bakındım ve ansızın burnumun doğrultusunda birkaç adım ilerde toprağa büyük bir gürültüyle düşen kocaman bir et parçası gördüm. İlkin şaşıp kaldım ve ansızın sıçradım; sonra başıma böylesine bir şey atanın kim olduğunu anlamak üzere yukarıya baktım; ama hiç kimseyi göremedim. O zaman, daha önce gezgin tacirlerin ağzından işittiğim bir öyküyü hatırladım: Elmas arayıcıları bu ulaşılmaz vadiye inemediklerinden, buradaki değerli taşları ele geçirmek için garip bir yola başvururlarmış. Koyunları kesip dört parçaya ayırırlar ve bunları elmas yığınlarının üzerine atarak bunların ete saplanmalarını sağlarlarmış. O sırada Ruhlar ve iri kartallar gelerek bunların üzerine konar ve yukarıdaki kayalarda kurulu yuvalarına taşıyıp yavrularını beslemek üzere pençelerine geçirirlermiş. Bunun üzerine elmas arayıcıları kuşun üzerine atılıp ellerini kollarını sallayarak, bağırıp çağırarak onu ürkütür ve pençesindeki et parçasını atmak zorunda bırakırlarmış. Ardından etin başına üşüşür ve ona bulaşmış olan elmasları toplarlarmış.

Birdenbire aklıma aynı yolu izleyebileceğim fikri geldi; böylece bana mezar olacak gibi görünen bu vadiden kurtulabilecektim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve büyük miktarda elmas

toplamaya başladım; ve bunların en irilerini ve en güzellerini seçtim. Bunları her yanıma doldurdum: ceplerime, külahıma ve donuma, hatta giysilerimin astarlarına yerleştirdim. Ardından, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

Ardından, ilk kez olduğu gibi sarığımı çözüp bunu et parçasıyla birlikte gövdeme sardım ve sarığın iki ucunu göğsümde bir araya getirip bağladım.

Epeyce bu durumda kaldıktan sonra, birdenbire koyunla birlikte bir Ruhun kuvvetli pençeleriyle bir tüy gibi havaya kaldırıldığımı duyumsadım; ve göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, vadinin dışına, dağın tepesine yükseldim; ve Ruhun yuvasına götürüldüm; orada kuş beni ve üzerimdeki etleri parçalayarak yavrularına yedirmekte ivedilik gösterdi. Ama birdenbire bir feryat yükseldi ve ürken kuş beni orada bırakarak uçup gitti. O zaman ben de bağlarımdan kurtuldum ve giysilerim ve yüzüm kan içinde iki ayağımın üzerine dikildim.

O zaman bulunduğum yere, beni görünce düş kırıklığına uğramış olduğu ve çok korktuğu yüzünden anlaşılan bir tacirin yaklaşmakta olduğunu gördüm. Ama benim ona kötülük yapmak niyetinde olmadığımı anlayınca, zaten hiç kıpırdamadığımdan et parçasını yokladı ve aramakta olduğu elmasları bulamadı. O zaman ellerini gökyüzüne kaldırarak ve "Ey düş kırıklığı! Ey kaybım benim! Allah'tan başka başvurulacak kimse yoktur! Kötü ve lanetli şeytandan Tanrı'ya sığınırım!" diye sızlanarak haykırdı. Ve derin bir kederle iki elinin ayasını birbirine vurdu.

Bunu görünce, selam verip yanına yaklaştım. Ama o benim selamıma karşılık vermeksizin hiddetle başını çevirip "Kimsin sen? Ne hakla gelip burada benim malımı çalıyorsun?" diye haykırdı. Kendisine "Korkma, ey saygıdeğer tacir, çünkü ben hırsız falan değilim. Ve malında da eksilme olmamıştır. Ben de bir âdemoğluyum; senin sandığın gibi hiç de kötü bir niyetim yok. Hatta namuslu insanlar arasında adı geçen namuslu bir kişiyim.

Son derece garip serüvenlere uğramadan önce ben de meslek bakımından bir ticaret erbabıydım. Bu yere gelişimin nedenine gelince, sana hemen anlatacağım; şaşırtıcı bir öyküdür bu. Ama, daha önce, iyi niyetimi kanıtlamak için, insan gözüyle ölçülemeyecek derinlikte bu çukurun dibinde kendi ellerimle topladığım birkaç elması sana sunmak istiyorum!" dedim.

Ve hemen kuşağımın arasından birkaç güzel elmas alıp "İşte, ömrünce düşlemeye yüreklenemeyeceğin bir kazanç sana!" diyerek kendisine verdim. Bunun üzerine çeyrek gövdelik etin sahibi düşlenemez bir sevince kapıldı ve bana çok teşekkür etti. Ve binlerce sevgi gösterisiyle bana "Efendim, Tanrı seni kutsasın! Bu elmaslardan bir tanesi, en yaşlı yıllarıma kadar zengin yaşamak için bana yeter! Çünkü, tüm ömrümde, bunların benzerlerini sultanların ve şahların saraylarında bile görmedim!" dedi. Sonra yeniden teşekkür ederek orada bulunan öteki tacirleri çağırdı; onlar da gelip yöremi çevirdiler; bana selam verip rastlaşmamızdan memnunluklarını bildirdiler. Ve ben, onlara başından sonuna kadar, garip serüvenimi anlattım. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Şaşkınlıkları geçip kendilerine gelen tacirler, kurtulmamdan dolayı beni kutladılar ve "Vallahi! Bahtın seni, senden önce kimseye nasip olmamış bir felaketten kurtarmış!" dediler. Sonra beni, yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan bitkin bir durumda görünce; bana bol bol yiyecek içecek verdiler; ve beni bir gün bir gece süren uykumda gözettiler.

Sabahleyin, tacirler beni kendileriyle birlikte götürdüler. Ben de, bu eşi görülmedik felaketten kurtulduğum için yoğun bir sevince kapıldım. Oldukça kısa bir yolculuktan sonra, çok hoş bir adaya ulaştık; burada üzerinde on kişinin rahatlıkla mesken tutabileceği kadar büyük ve gölgesi yaygın ağaçlar vardı. Bu ağaçlardan hoş ve sıcak kokulu, kâfur denen beyaz bir madde çıkarılıyordu. Bu maksatla, ağacın gövdesi baştan aşağı yarılıyor; sakız damlaları halinde sızarak akan ve ağacın balından başka bir şey olmayan özsuyu alınıyordu.

Ve yine bu adada, gergedan denilen, bizim çayırlarımızda yaşayan inek ve sığırlara benzer korkunç hayvanı gördüm. Bu hayvanın gövdesi, devenin gövdesinden de iriydi; burnunun ucunda on arış uzunluğunda bir boynuz taşıyordu; bunun üze-

rine de bir insan sureti resmedilmişti. Bu boynuz, gergedanın bir fille dövüşüp onu yenmesini ve onu boynuzuna takarak öldürünceye kadar yerden kaldırmasını sağlayacak kadar güçlüydü. O vakit ölen filin yağları gergedanın gözlerine akıyor ve onu öldürerek yere seriyordu. Bu durumda göklerden bu iki yaratığın üzerine iki korkunç Ruh konuyor ve yavrularına yedirmek üzere onları yuvalarına taşıyorlardı. Bu adada, çeşit çeşit büyükbaş hayvanlar da gördüm.

Bir süre orada kalarak güzel havayı içimize çektik; bu sırada elimdeki elmasları bir geminin sintinesine sığacak kadar altın ve parayla değiştirdim. Sonra oradan ayrıldık, ve adadan adaya, ülkeden ülkeye, kentten kente giderek ve Tanrı'nın güzelim eserlerine hayran olarak ve şurada burada alış veriş yapıp değiş tokuşta bulunduktan sonra, kutsal ülke Basra'ya, oradan da barış kenti Bağdat'a geldik.

O zaman hemen sokağımı buldum ve hatırı sayılır bir servet, altın dinarlar ve satmaya kıyamadığım en güzel elmaslarla evime ulaştım. Böylece, ailemin ve dostlarımın dönüşüm dolayısıyla coşkulu karşılamalarını izleyerek, yöremdekilere, hemen hiç kimseyi unutmaksızın bol bol bahşiş dağıtarak cömertlikten yana noksanlık göstermedim.

Bunu izleyerek, en nefis yemekleri yiyerek, en güzel içkileri içerek ve en zengin giysileri donanarak, neşeli bir yaşam sürdürdüm. Böylece, her gün birçok seçkin konuk ağırlıyor; bunlar benim serüvenlerimi başkalarından dinledikten sonra bana onur vermek üzere geldiklerinde, onlara kendi ağzımdan başımdan geçenleri anlatmamı ve uzak ülkeler hakkında bilgi edinmeyi istiyorlardı. Ve ben, bütün bunlar hakkında onları aydınlatmaktan gerçek bir mutluluk duyuyordum; anlattıklarımı duyunca, bunca korkunç tehlikelerden sıyrılmış bulunmamdan dolayı beni kutluyorlar; ve anlattıklarımdan hayranlığın sınırına ulaşmışçasına hayranlık duyuyorlardı. İşte ikinci yolculuğum da böylesine son buldu. Ama yarın, ey dostlarım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ama yarın, dostlarım, Tanrı isterse, size, ilk iki gezimden daha ilginç ve daha şaşırtıcı bulacağınız üçüncü yolculuğumu anlatacağım! demiş.

Sonra Sindbad susmuş. Bu sırada köleler, işittiklerinden olağanüstü şaşırmış olan tüm çağrılılara, yiyecekler içecekler getirmişler. Bunun üzerine Gemici Sindbad, karadaki Sindbad'a[1] yüz altın vermiş; o da bunu teşekkür ederek almış ve evsahibinin başı için Tanrı'dan hayırlar dileyerek ayrılmış ve görüp işittiklerinden hayranlık duyarak evine ulaşmış.

Sabahleyin, Hamal Sindbad kalkmış, sabah namazını kılmış ve kendisinden istendiği şekilde zengin Sindbad'ın evine gelmiş. Orada içtenlikle karşılanmış, saygı görmüş; ve bütün gün sürecek olan şölene ve eğlentiye katılmaya çağrılmış. Bunu izleyerek, Gemici Sindbad, ağır başlı ve dikkatli konuklarının ortasında, öyküsünü aşağıdaki şekilde anlatmaya başlamış:

Üçüncü Gezi

Bilin ki, ey dostlarım, ikinci gezimden döndükten sonra yaşamımı zenginlik ve neşe içinde sürdürmekteyken, sonunda, uğradığım kötülüklerin ve başıma gelen tehlikeli serüvenlerin anısını bütünüyle unuttum ve Bağdat'taki yaşantımın tekdüze başıboşluğundan sıkılmaya başladım. Ruhum da, gezerek yeni şeyler görme arzusu içindeydi. Benliğimde yeniden tecim yapıp alışverişte bulunmak, kazanç ve kâr sağlamak aşkı depreşti. Oysa, felaketlerimin nedeni hep bu hırs olmuştur. Ve hemen en korkunç tarzda bir deneyim geçirmeye zorlandım.

Kafamdaki tasarıyı eyleme geçirdim; ve ülkenin değerli mallarından oluşturduğum bir yükle, Bağdat'tan Basra'ya geçtim. Orada daha önce yolcu ve tacirlerin binmiş olduğu bir geminin bulunduğunu öğrendim; bu tacirlerin iyi tanınmış, namuslu, yürekleri merhametli, aklı başında ve birlikte yaşanacak kişiler olduğu söyleniyordu. Dolayısıyla ben de bu kişilerle birlikte yolculuk

1 Hamal Sindbad'a burada "Karadaki Sindbad" deniyor. Arapça metinlerde *Sindbad-ı Berri* olarak geçer. Nitekim Gemici Sindbad'a da *Sindbad-ı Bahri* (Denizci Sindbad) denmektedir (Â.Ş.O.)

yapmakta kararsızlık göstermedim; ve gemiye binmemi izleyerek hemen kendi adımıza ve yolculuğumuz için Tanrı'dan hayır dileyerek yelken açtık.

Gerçekten, gemiyle yolculuğumuz mutlu koşullarda başladı. Geminin yanaştığı her yerde harika işler gördük; o arada geziniyor ve durmadan gördüğümüz yeni şeylerle bilgimizi, görgümüzü arttırıyorduk. Ve doğrusu mutlu olmak için hiçbir eksiğimiz yoktu ve biz de ferahlığın ve mutluluğun sınırlarına ulaşmıştık.

Günlerden bir gün, Müslüman ülkelerden epeyce uzakta, açık denizde yolculuk ederken, birdenbire kaptanın ufku uzun uzadıya inceledikten sonra sakallarını yolduğunu ve giysilerini yırtarak elleriyle yüzünü dövdüğünü ve sarığını yere çaldığını gördük. Sonra sızlanmaya, inlemeye ve umutsuzca feryatları koparmaya başladı. Bunu görünce, hepimiz kaptanın yöresini sardık ve ona "Hayrola, ne var kaptan?" diye sorduk. Bize "Bilin ki, ey barışa gönül vermiş yolcular, aykırı rüzgârlar bizi bastırdı ve yolumuzdan saptırarak uğursuz denizlere doğru sürükledi. Ve bu bahtsızlığımızı alabildiğine arttırmak için de kader bizi önümüzde gördüğünüz ve hiç kimsenin oraya çıktıktan sonra hayatını kurtaramadığı şu adaya sürükledi. Bu ada, Maymunlar Adası'dır! İçimin ta derinlerinden hissediyorum ki, biz hepimiz kurtulma ihtimali bulunmaksızın mahvolduk!" diyerek yanıt verdi.

Kaptan daha bu sözleri söyleyip tamamlamadan, gemimizin dört yandan çekirge sürüsü gibi kalabalık, bir maymun gibi tüylü yaratıklarla kuşatıldığını gördük; o sırada, adanın kıyısında, düşlenemez sayıda maymun, bizi dehşet içinde bırakan haykırışlar koparıyorlardı. Ve biz hiçbirimiz, onlara kötü davranma, onlara saldırma, hatta aralarından herhangi birini kovma yürekliliğini gösteremiyorduk. Çünkü bize saldırarak, sayıca üstünlüklerinden dolayı, sonuncuya kadar hepimizi öldürürler korkusuna kapılmıştık. Bundan dolayı hiçbir harekette bulunmuyor, böylece bize ait her şeye yöremizi saran bu maymunların el koyduklarını görüyorduk. Çok çirkindiler. Yaşamımda o güne kadar gördüğüm en çirkin kimselerden de çirkindiler. Tüylü ve kıllıydılar, siyah yüzlerinde sarı gözleri vardı; gövdeleri küçüktü; dört karış var veya yoktu; yüz buruşturmaları ve haykırışları, bu anlamda düşünülebilecek her şeyden daha korkunçtu! Dille-

rine gelince, çenelerini birbirine vurarak bizimle konuşmak ve ağızlarına geleni söylemek istiyorlardı; tüm gayretimizi harcadığımız halde, onları bir türlü anlayamıyorduk. Ve birdenbire harekete geçtiklerini gördük. Direklere tırmandılar, yelkenleri yırttılar, dişleriyle tüm halatları kemirip dümeni ele geçirdiler. O zaman gemi, rüzgârla sürüklenerek kuma saplandı. Ve küçük maymunlar hepimizi yakalayıp birer birer kıyıya çıkardılar; bizi kıyıda bırakıp ve artık bizimle ilgilenmeksizin gemiye çıkıp denize açılarak gözden kayboldular.

O zaman, biz, şaşkınlığın sınırında, öylece kıyıda durup denizi seyretmenin boşluğunu anladık ve adanın içine doğru ilerledik; sonunda bazı meyve ağaçları ve bir akarsuyun bulunduğu bir yer bulduk. Bu, bize, artık kaçınılmaz görünen ölümü olabildiğince geciktirmek için bir parça dinlenme olanağı sağladı.

Biz bu durumda iken, ağaçlar arasında, terk edilmiş gibi görünen bir bina bulunduğunu fark ettik. İçimizde ona yaklaşma merakı uyandı; ve oraya ulaşınca, bunun bir saray olduğunu anladık...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama iki yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Bunun dörtgen şeklinde, sağlam duvarlarla çevrili ve iki kanatlı büyük bir abanoz kapısı bulunan bir saray olduğunu algıladık.

Bu kapı açık olduğundan ve hiçbir kapıcı tarafından korunmadığından, içeri dalıp düzayak bir avludan geniş bir salona girdik. Bu salonda eşya olarak, sadece alışılmadık büyüklükte mutfak gereçleri ve ölçülemez uzunlukta şişler vardı; tabanda halı yerine, bazıları beyazlamış, bazıları henüz taze kemik yığınları vardı. İçerde, burunlarımızın dayanamayacağı kadar kötü bir koku hüküm sürüyordu. Ama yorgunluk ve korkudan tükenmiş olduğumuz için boylu boyunca yerlere serildik ve derin bir uykuya daldık.

Güneşin daha yeni battığı bir sırada bir gök gürültüsü sesi bizi ansızın uyandırdı; ve yüzü kara, boyu bir hurma ağacı kadar yüksek, görünüşü tüm kara maymunlar bir araya gelse onun

kadar korkutucu olamayacak kadar müthiş bir adamın tavandan inerek önümüzde durduğunu gördük. Gözleri iki tutuşmuş odun parçasının yanar tarafı gibi kırmızı, ön dişleri bir yaban domuzununki gibi uzun ve ileri fırlamış, ağzı bir kuyunun ağzı kadar geniş, dudakları göğsüne kadar uzamış, kulakları fil kulağı gibi omuzlarına kadar yayılan irkiticilikte, eğri parmak tırnakları arslan pençesi gibi idi.

Bu manzarayı görünce, ilkin dehşetten irkildik; sonra ölü gibi kaskatı kaldık. O ise, duvara dayalı bir kanepeye yaklaşıp oturdu ve oradan gözlerini dikerek bizi birer birer incelemeye koyuldu. Bunu izleyerek bize doğru ilerleyip, tüm öteki tacirlere yeğleyerek, bana elini uzattı ve beni küçük bir kumaş paketi gibi ensemin derisinden yakaladı. Bir kasabın bir koyunun başını yoklaması gibi yoklayarak beni kendine doğru, sonra da her yana doğru çevirdi. Ama herhalde korkudan çökmüş ve gezi yorgunlukları ve dertlerle bedenimin yağı erimiş olduğundan, beni pek dişine uygun bulamamış olacak ki, beni yere savurduktan sonra en yakınımda bulunan bir diğer yoldaşımı yakaladı; beni incelediği gibi onu da yokladı; sonra onu da itip bir diğerini eline aldı. Böylece birbiri ardından bütün tacirleri yokladı; sonunda gemi kaptanına sıra geldi.

Kaptan, yağlı ve adaleli biriydi; ve tüm gemi adamlarının hepsinden daha tıkız yapılı ve sağlıklı idi. Böyle olunca da korkunç dev, gözlerini ona dikti; boynunu ayağıyla bastırdı ve tek bir hareketle kırıverdi. Eline sözünü ettiğimiz uzun şişlerden birini alarak kaptanın ağzından sokup kıçından çıkardı. Salonda bulunan fırında büyük bir odun ateşi yakıp şişe geçirilmiş kaptanı ateşin ortasına yerleştirdi ve pişinceye kadar ağır ağır ateşte çevirdi. Sonra onu ateşten çekti, sonra tırnaklarını kullanarak tıpkı bir piliç gibi parçalara ayırdı. Bu iş bitince, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede bütün parçaları yuttu. Bunu izleyerek kemikleri emip iliklerini boşalttı ve geri kalanı salondaki yığının ortasına fırlattı.

Yemesi bitince, korkunç dev, sindirim için gidip sıranın üzerine uzandı; tıpkı boğazlanmış bir öküz ya da anırmaya kışkırtılmış bir eşek gibi sesler vererek horlamaya başladı. Ve böylece sabaha kadar uyudu. O zaman onun yerinden kalktı-

ğını ve bizi korkudan donmuşa döndürerek geldiği gibi çekip gittiğini gördük.

Onun gözden kaybolduğundan emin olunca, bütün gece sürdürdüğümüz suskunluktan çıktık ve birbirimize düşüncelerimizi açıklayıp bizi bekleyen bahtı düşünerek ağlayıp inledik.

Ve birbirimize, kederlenerek "Keşke denizde boğulsak ya da maymunlar tarafından parçalansaydık da, şişte kızartılmasaydık! Vallahi! Böylesi bir ölüm kadar korkunç ölüm yoktur! Ama elimizden ne gelir? Tanrı'nın istediği yerine getirilmelidir! Ve tüm güçleri elinde bulunduran Tanrı'dan başka başvurulacak kimsemiz yoktur!" dedik.

O binadan çıktık; ve bütün gün adanın her yanında korunabileceğimiz bir yer arayarak aylak aylak dolaştık durduk, ama boşuna! Çünkü bu adanın toprağı dümdüzdü ve arandığımız zaman korunabileceğimiz ne bir mağara ne de başka bir yer vardı. Böylece, akşam olunca, saraya sığınmanın biraz daha ihtiyatlı olacağını anladık. Ama oraya henüz ulaşamamıştık ki, bir gök gürültüsü sesiyle korkunç kara adam çıkageldi; ve yoklayıp değerlendirdikten sonra arkadaşım tacirlerden birini aldı ve acele şişe geçirdikten sonra, kızartıp midesine indirdi; sonra gidip sıraya uzandı ve hayvansı homurtularla sabaha kadar uyudu; ve sabahleyin sanki bizi görmüyormuş gibi, artık bizimle ilgilenmeksizin, çekip gitti.

O gidince, bu hazin durumumuz üzerine düşünecek zamanımız olduğundan, her bir ağızdan "Kızartılıp yutulmaktansa gidip kendimizi denize atalım, boğulalım! Çünkü böylesi ölüm çok korkunç!" diye haykırdık. Bu tasarıyı uygulamaya hazırlanırken, içimizden biri ayağa kalkarak "Beni dinleyin arkadaşlar! Bizi tüketmeden, bu kara herifi öldürmek daha doğru olmaz mı?" dedi. O zaman ben, sıram gelince, parmağımı kaldırarak "Beni dinleyin, arkadaşlar! Kara adamı gerçekten öldürmeye karar verdiğimizde, önce kıyılarda bol bol görülen ağaçlardan keseceğimiz odunlarla kendimize bir sal yapmamız gerekir. Bununla, Müslümanları yiyen barbar yaratıktan kurtulduktan sonra bu lanetli adadan kaçabiliriz! Böylece bir başka adaya çıkarak orada talihin bir lütfu olarak bizi ülkemize götürecek bir gemi gelmesini bekleriz. Her durumda, eğer sal batacak

olur da boğulursak, kızartılmaktan kurtulur ve kendimizi kendi irademizle öldürerek pek kötü bir iş de yapmış olmayız. Ölümümüz bir kurban edilme olayı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüzüncü gece olunca, demiş ki:

"Ölümümüz bir kurban edilme olayı olur ve kıyamet gününde göz önünde tutulur!" dedim. Bunun üzerine bütün tacirler "Vallahi! Bu harika bir fikirdir ve uygulanması akıllıca bir davranış olur!" diye haykırdılar.

Hemen kıyıya gittik ve söz konusu salı yaptık; üzerine de, meyve ve yenilebilecek ot türü gıdalar koyduk; sonra saraya dönüp titreyerek kara adamın gelişini bekledik.

Bir gök gürültüsü koparak geldi; sanki kudurmuş bir köpeğin içeri daldığını gördüğümüzü sandık. Yine de, ses çıkarmadan, onun içimizden en yağlı ve en sağlıklı arkadaşlarımızdan birini yoklayıp seçmesine katlanmak zorunda kaldık. Ama korkunç yaratık uyuyunca ve gök gürler gibi horuldamaya başlayınca, bundan, onu bir daha zarar vermeyecek hale getirmek üzere yararlandık. Bu maksatla iki uzun şiş alarak, bunları kor haline gelinceye kadar ateş üzerinde tuttuk; sonra ağır olduğu için her birinin soğuk ucunu birkaçımız ellerimizle iyice kavradık. O zaman yavaşça yaklaşarak hep birlikte aynı zamanda iki şişi uyuyan kara adamın gözlerine soktuk ve kesinlikle kör oluncaya kadar bütün gücümüzle üzerine bastırdık.

Müthiş bir acı duymuş olmalı ki, kopardığı korkunç feryadın etkisiyle oldukça uzak bir yerde toprağa yuvarlandık. Yattığı yerden fırlayarak, artık görmeksizin ellerini boşluğa uzatıp, bağırarak her yana koşuşarak içimizden birilerini yakalamaya çalıştı. Ama, ondan sakınacak kadar zaman bulduk, kendimizi karın üzerine yere atarak her defasında ellerini boşa çıkaracak şekilde sağa sola saçıldık. Böylece, başarı sağlamayacağını anlayarak el yordamıyla kapıyı buldu ve korkunç haykırışlar koparak dışarı çıktı.

O zaman biz, kör devin duyduğu acıdan ölüp gideceğine inanarak birbirimizi yatıştırmaya çalıştık; ve ağır ağır denize doğru ilerledik. Salı biraz daha iyi düzenledik ve üzerine yerleştik; onu kıyıdan çözdük; uzaklaşmak üzere kürek çekmeye başlamıştık ki, o korkunç kör devin, ondan daha korkunç ve dehşet uyandıran dişi bir devle birlikte bize doğru koşmakta olduğunu gördük. Kıyıya gelip bizi uzaklaşırken görmekle korku uyandıran feryatlar kopardılar; sonra her biri eline iri kayalar alarak bunları salın üzerine fırlatıp bizi öldürmek istedi. Sonunda attıkları taşlarla isabet sağlayıp iki kişi dışında tüm arkadaşların boğulmasında başarı gösterdiler. Ve biz üçümüz, onların fırlattıkları kayaların menzili dışında kalacak kadar oradan uzaklaşabildik. Çabucak denizin ortalık yerine ulaştık; orada bizi fırtına yakaladı; ve rüzgâr bizi, neredeyse yakalanıp şişte kızartılarak can vereceğimiz ilk adadan iki günlük uzaklıkta bulunan başka bir adaya doğru sürükledi. Orada bizi ölümden kurtaracak olan meyveler bulduk; sonra da gecenin ilerlemiş bir saatine ulaşmış bulunduğumuzdan büyük bir ağaca tırmanarak geceyi orada geçirdik.

Sabahleyin uyandığımızda, şaşkın gözlerimize takılan ilk şey, sığındığımız ağaç kadar iri ve müthiş bir yılan oldu; ağzını bir fırın gibi açarak alev saçan gözleriyle bize bakıyordu. Birdenbire yılan uzanarak başını ağacın tepesindeki bizim bulunduğumuz yerle bir düzeye getirdi. İki arkadaşımdan birini yakalayarak onu omuzlarına kadar; sonra ikinci bir yutkunmayla tamamen yuttu. Ve hemen bahtsız arkadaşımızın bizi korku ve acı içinde bitkin bırakarak, kemiklerinin ağaçtan inen yılanın karnında çatırdadığını duyduk. Kara yüzlü adamın şişinden kurtulmuş olmanın sevinci şimdiye kadar uğradığımız tüm felaketlerden en ağırına düşmenin korkusuna dönmüştü! "Allah'tan gayrı sığınacak varlık yoktur!" diyerek düşünmeye başladık.

Yine de ağaçtan inerek yemek için meyve toplayacak gücü kendimizde bulabildik; susuzluğumuzu da çayın suyuyla giderdik. Sonra adayı, sığınmak için bir önceki gece bindiğimiz ağaçtan daha korunaklı bir yer aramak üzere dolaştık; sonunda bizi yeterince koruyacak gibi görünen çok yüksek bir ağaç bulduk. Gece olunca oraya tırmandık ve rahat bir nefes almak üzere yerleştiğimiz bir sırada bir ıslık sesi ve kırılan dallarla uyandık,

kaçmaya fırsat bulamadan yılan, benden aşağıdaki bir dalda yerleşmiş bulunan arkadaşımı yakaladı ve tek bir yutkunmayla gövdesinin dörtte üçünü yuttu; sonra kemiklerini kırmak için ağaca sıkı sıkıya sarılarak, son arkadaşımın geri kalan bölümünü de yuttu. Ve beni korkudan ölü gibi bırakarak çekip gitti.

Ben, ağacın üzerinde, sabaha kadar kıpırdamaksızın kaldım; ve ancak o zaman ağaçtan inmeye karar verdim. İlk işim birbirinden müthiş korkularla dolu sefil yaşamımı bitirmek, kendimi denize atmak üzere yola çıkmak oldu; ama yarı yolda durdum; çünkü can çok değerli olduğundan içim buna razı olmuyordu; ve o sırada aklıma, sağlığımı borçlu olduğum bir fikir geldi.

İşe, gidip odun aramakla başladım; bunlardan epeyce sağlayınca, uzun bir tanesini tabanlarım boyunca iki ayağıma, sonra bir başkasını sol böğrüme, birisini sağ böğrüme, bir dördüncüsünü de karnımın üzerine bağladım. Böylece birçok odun parçasıyla her yandan kendime bir duvar örerek, ne yandan saldırırsa saldırsın, yılana karşı kendimi korumaya almış oldum. Bu işi bitirince, toprağa uzandım ve bahtın bana sakladığı sonucu görmek üzere beklemeye başladım.

Akşam olunca, yılan gelmekte gecikmedi. Beni görür görmez üzerime atılıp beni gövdesine indirmek istedi; ama odun parçaları buna engel oldu. Bunun üzerine en yanaşılabilir yerimden beni yakalamak için yöremde dönüp dolaşmaya başladı; ama tüm gayretlerine karşın, her yandan yaklaşıp çekiştirdiği halde bunda başarı sağlayamadı. Ve bütün geceyi beni heyecanlara boğarak orada geçirdi ve ben, kendimi her an ölecek gibi duyumsayıp onun pis kokulu soluğunu yüzümde hissettim. Sonunda gün doğarken beni oracıkta bırakarak, bana karşı hiddet dolu kudurganlığın ve öfkenin son sınırında çekip gitti.

Onun gerçekten uzaklaşmış bulunduğundan emin olunca...

Anlatısının burasında Şehrazad, gün doğduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz birinci gece olunca, demiş ki:

Onun gerçekten uzaklaştığından emin olunca, elimi uzatıp beni odun parçalarına bağlayan bağlardan kurtuldum. Ama o

denli bitkindim ki, parmağımı kımıldatacak gücü kendimde bulamadım ve bir süre öylece kaldıktan sonra, bana yeniden yaşam kazandıracak gücü bulacağımdan ümidimi kestim. Ama sonunda ayağa kalktım ve yavaş yavaş yürüyerek ada boyunca dolaştım durdum. Deniz kıyısına henüz ulaşmıştım ki, uzaklardan pupa yelken bütün hızıyla geçmekte olan bir gemi gördüm. Bunu görünce, elimi kolumu oynatarak bir çılgın gibi haykırmaya başladım; sonra sarığımın tülbentini çözüp, uzun bir ağaç dalına bağlayıp gemidekilerin görmesi için sallamaya başladım. Talih, bütün bu çabalarımın boşuna çıkmasını istememiş olacak ki, geminin adaya yönelip kıyıya yaklaşmaya başladığını gördüm; ve biraz sonra, kaptanla adamları tarafından alınıp götürüldüm.

Bir kez geminin bordasına çıkınca, bana giysiler verip çıplaklığımı örtmemi sağladılar; çünkü üzerimdeki giysiler parçalanmıştı. Sonra bana yiyecek bir şeyler verdiler; geçmiş yoksunluklarımdan dolayı epeyce acıkmış olduğumdan bunları büyük bir iştahla yedim, ama ruhumu asıl ferahlatan şey, doyuncaya kadar içtiğim çok taze ve lezzetli olan suyu bulmam oldu. Böylece yüreğim yatıştı ve ruhum huzur buldu ve sonunda bitkin bedenimin sağlığına kavuştuğunu duyumsadım.

İki gözümle ölümü gördükten sonra yeniden yaşama kavuştuğum ve çektiğim üzüntülerden kurtulduğum için Tanrı'ya şükürler ettim. Böylece, çok geçmeden tüm heyecanlarımdan ve yorgunluklarımdan sıyrılmakta gecikmedim; öylesine ki, bütün bu belalı olayları rüyada görmüş olabileceğime inanmaya başladım.

Gemi yolculuğumuz çok iyi geçti; Allah'ın izniyle rüzgâr bizim için her zaman uygun esti ve bizi mutlulukla Salahat adlı bir adanın kıyısına sürükledi; orada demir attık ve kaptan tacirlerin limana çıkmaları ve kendi işleriyle uğraşmalarına izin verdi. Yolcular karaya çıkınca, satacak ya da değişecek malım olmadığından dışarı çıkmayıp geminin bordasında yalnız başıma dolaşırken, kaptan yanıma yaklaştı ve bana "Bak sana ne diyeceğim! Sen garip ve fakir bir adamsın; ve yaşamında ne çok felaketlerle karşılaştığını bize anlattın! Bundan dolayı sana bir iyilik yapmak ve yurduna dönmek için yardım etmek istiyorum.

Böylece, ilerde bunun senin için bir sevinç kaynağı olmasını ve beni hayırla yâd etmeni dilemekteyim!" dedi. Ben de "Kuşkusuz, ey kaptan! Bundan dolayı sana minnettarım!" dedim. O da, bana "Bil ki, bu gemiyle birkaç yıl önce yaptığım bir yolculukta, yolculardan biri kıyısına yaklaştığımız bir adada kaybolmuştu. O zamandan beri kendisinden hiçbir haber alamadık. Bundan dolayı öldü mü, yoksa hâlâ yaşıyor mu bilemiyoruz. Bu yolcunun gemide bıraktığı mallar ambarda duruyor; benim bir fikrim var; bunları sana vereyim, simsarlık ücreti olarak belli bir yüzde almak kaydıyla onları bu adada sat, malların bedelini Bağdat'a dönünce götürür ailesine ya da sağ salim kente dönmüşse kendisine veririm" dedi. Ben de "İşitip itaat ettim efendim! Sana da namusluca bir kazanç sağlamama aracı olduğun için teşekkür ederim!" diye yanıtladım.

Bunun üzerine kaptan, tayfalara, malları ambardan çıkarıp kıyıya indirmelerini buyurdu. Sonra gemi kâtibini çağırıp her bir balyanın içindekileri birer birer sayıp kaydetmesini istedi. Kâtip de "Bu mallar kime aittir, kimin adına kaydetmem gerek?" diye sordu. Kaptan "Bu malların sahibi Gemici Sindbad'dır. Ama sen şimdi bunları fakir yolcu adına kaydet ve de ona adını sor" dedi. Kaptanın bu sözleri üzerine kulaklarıma inanamadım ve "Ama, Gemici Sindbad benim!" diye haykırdım. Ve dikkatle kaptana bakınca, onun, beni uyurken adada bırakmış olan ikinci yolculuğumun başlangıcında bindiğim geminin kaptanı olduğunu anladım.

Heyecanım da son sınırına ulaştı; ve sözlerime "Ey kaptan, beni tanımadın mı? Ben Bağdat halkından Gemici Sindbad'ım! Hele öykümü bir dinle! Yıllarca önce adaya indiğimi ve geri dönmediğimi hatırla! Orada bir şeyler yedikten sonra, nefis bir kaynağın kıyıcığında uyuyakalmıştım ve geminin denize epeyce açılmasından sonra uyanabilmiştim. Zaten, elmas dağının tacirlerinden çoğu beni gördüler ve sana benim Gemici Sindbad olduğuma tanıklık edebilirler!" diye sözümü sürdürdüm.

Daha bu sözlerimi bitirmeden, mallarını almak üzere geminin bordasına çıkan tacirlerden biri yanıma yaklaşarak beni dikkatle inceledi; ve konuşmam bittiği sırada, ellerini yüzüne çarptı ve "Vallahi! Elmas Dağı'nda başıma gelen garip serüvenimi ve bir

koyun buduna sarılmış olarak Ruh denen kuşun pençelerinden vadiden çıkarılan birisine rastladığımı anlattığım zaman bana inanmamış olan sizler, işte bakın, o adam şurada karşınızda! O güzel elmasları bana armağan eden cömert Gemici Sindbad işte budur!" diye haykırdı. Ve bu tarzda konuşarak adam bana yitirip yeniden bulduğu bir kardeşine sarılır gibi sarıldı.

Bunun üzerine, kaptan beni bir an süzerek Gemici Sindbad olduğumu anladı. Ve sanki evladına sarılır gibi bana sarıldı; ve beni hâlâ yaşamakta olduğumdan dolayı kutladı ve bana "Vallahi! Efendim, senin öykün çok şaşırtıcı ve serüvenin görülüp işitilmedik bir şey! Ama Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi yeniden birleştirdi ve seni de mal varlığına kavuşturdu!" dedi. Sonra benim gemideki yüklerimi, bu kez tüm kârı bana ait olmak üzere satmam için karaya çıkarttı. Ve gerçekten, bunların satışından elde ettiğim kâr çok büyük oldu ve zamanın bana o güne kadar yitirtmiş olduğu zararımı giderdi. Bunu izleyerek Salahat Adası'nı terk ettik ve oradan da aynı şekilde mal satıp yeni mallar aldığımız Sint ülkelerine ulaştık.

Bu uzak denizlerde, size ayrıntılarıyla anlatamayacağım birçok şaşırtıcı şey ve sayısız mucizevi olay gördüm: Öteki şeyler arasında, bir inek büyüklüğünde bir balık ve yine eşeğe benzer bir başka balık gördüm; denizdeki sedeften doğan, yavruları su yüzünde yaşıyan ve asla karada uçmayan bir de kuş gördüm.

Bunu izleyerek, Tanrı'nın izniyle yolculuğumuzu sürdürdük ve Basra'ya ulaşarak orada birkaç gün kaldık ve Bağdat'a döndük.

O zaman oturduğum sokağa doğru yöneldim; anamı, babamı, dostlarımı ve eski arkadaşlarımı selamladım. Dullara ve yetimlere büyük sadakalar verdim. Gerçekten, getirdiğim malları satarak ve eskisinden de büyük bir servet yaparak geri dönmüştüm.

Ama yarın, eğer Tanrı isterse, size, işitmiş olduğumuz ilk üç yolculuğumu, ilgi çekiciliği bakımından geçen dördüncü yolculuğumun öyküsünü anlatacağım! demiş.

Bunu izleyerek, Gemici Sindbad, daha önceki günlerde olduğu gibi, ertesi gün de gelmesini dileyerek Hamal Sindbad'a yüz altın verdirmiş.

Hamal Sindbad itaatte kusur etmemiş ve ertesi gün, gelip yemek yedikten sonra, Gemici Sindbad'ın anlattıklarını dinlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Dördüncü Gezi

Gemici Sindbad sözüne şöyle başlamış:

Bağdat'ta tattığım zevkle, yaşamın tatlılığı ve dostlarım, bana gezilerimi unutturamadı. Aksine, çektiğim sıkıntıları ve uğradığım felaketleri unutturdu. Ve içimdeki hain ruh yeni ülkeler, yeni insanlar tanıyarak elde edebileceğim yararları göstermekte gecikmedi. Artık ben de bu ayartılara daha fazla dayanamadım ve bir gün, evimi ve servetimi orada bırakarak, yanıma daha önceki yolculuklarımda edindiklerimden daha fazlasıyla değerli mal alarak Bağdat'tan Basra'ya geçtim; orada yörenin tanınmış birçok ünlü taciriyle birlikte büyük bir gemiye bindim.

Deniz üzerindeki yolculuğumuz, Tanrı'nın izniyle, başlangıçta çok iyi geçti. Adadan adaya, ülkeden ülkeye mallarımızı satarak, yeni mallar alarak epeyce kâr sağlamıştık. Ta ki, bir gün, açık denizde yol alırken, geminin kaptanı demir atılmasını emredip ve "Kurtulma olanağı bulunmaksızın mahvolduk!" diye haykırana dek.

Ve birdenbire müthiş bir kasırga koparak denizi alt üst etti; dalgalar gemiyi sarıp her yanından parçalamaya başladı ve kaptan dahil beni ve tüm yolcularla tayfaları denize döktü. Ben de dahil hepimiz suya gömüldük.

Ama ben Tanrı'nın lütfuyla, o kargaşada parçalanan geminin tahtalarından birini ele geçirdim ve el ve ayaklarımla buna sarıldım; tahta üzerinde benimle birlikte canlarını kurtaranlarla beraber yarım gün kadar sallandım ve sonra rüzgârın ve akıntının yardımıyla el ve ayaklarımızı kürek gibi kullanarak, sonunda soğuktan ve korkudan yarı ölü, bir adanın kıyısına ulaştık. Bu adanın kıyısında bütün bir gece bitkin, kıpırdamaksızın kaldık.

Ertesi gün ayağa kalkabildik ve adanın içerlerine doğru ilerledik; ve orada gördüğümüz bir eve doğru yöneldik.

Oraya ulaştığımızda, bu evin kapısında, tamamen çıplak, kapkara adamlardan oluşmuş bir topluluk gördük; bize tek bir söz söylemeksizin yöremizi çevirdiler ve bizi bir yükseltide bir şahın oturduğu bir salona götürdüler.

Şah bize oturmamızı emretti; biz de oturduk. Bunun üzerine önümüze, tüm yaşamımızda benzerlerini görmemiş olduğumuz üzeri yiyeceklerle dolu tepsiler getirdiler. Onların görünüşü, boğulma tehlikesi geçirdiğimizden beri hiçbir şey yemedikleri için açlıklarını bastırmak üzere yiyeceklere iştahla saldıran arkadaşlarıma rağmen bende yeme hevesi uyandırmadı. İşte bu çekingenliğim, bugüne kadar yaşamamın nedeni oldu.

Gerçekte, daha ilk lokmaları yer yemez, müthiş bir açlık arkadaşlarımı sardı ve saatlerce kendilerine ne sunulduysa, çılgınca ve olağandışı soluyarak, hepsini yutmaya koyuldular.

Onlar bu durumlarını sürdürürken, şahın adamları bize bir tür merhemle dolu bir kavanoz getirdiler; bununla konukların bedenlerini sıvadılar; ilacın karın üzerindeki etkisi olağandışı oldu. Gerçekten, arkadaşlarımın karınlarının, yavaş yavaş ve her yönden genişlemeye başladığını ve bunun bir tulum gibi şişmelerine kadar sürdüğünü gördüm; iştahları da aynı oranda arttı ve durmaksızın yemeyi sürdürdüler; ben de şaşkınlıkla karınlarının neden bir türlü doymadığına bakıp duruyordum.

Ben de arkadaşlarım üzerindeki etkilenmeyi görerek, bu yiyeceklerin hiçbirine dokunmamakta ısrar ediyor ve bana merhem sürülmesine de izin vermiyordum; ve gerçekten, uyanıklığım hayrıma oldu; çünkü bu çıplak adamların insan eti yiyen kimseler olduğunu anladım ve bu çeşitli araçları kullanarak ellerine düşen kimseleri beslediklerini ve etlerini daha yumuşak ve daha ağız sulandırıcı kıldıklarını fark ettim. Ve bu yamyamların hükümdarının da insan yiyen bir gulyabani olduğunu keşfettim. Ona her gün bu yöntemle beslenmiş ve kızartılmış bir kişi getiriliyordu; çıplak insanlara gelince, bunlar, kızarmış et sevmiyorlar; hiçbir çeşni vermeden olduğu gibi çiğ insan eti yiyorlardı.

Bu hüzün verici durumu anlayınca, hem kendim hem de arkadaşlarım hakkındaki tedirginliğim, onların karınları şiştikçe

zekâlarının da azaldığını ve kişiliklerinin yok olduğunu görmekle daha da arttı. Sonunda yediklerinin etkisiyle tam anlamıyla mankafa oldular ve kasaplık hayvanlara dönüşerek onları her gün çayıra götüren çobanlara terk edildiler.

Bana gelince, bir yandan açlık, öte yandan korkuyla kendimin gölgesi haline geldim; ve etim kemiklerimin üzerinde kurudu. Bu adanın yerlileri beni böylesine zayıflamış ve çökmüş görünce artık benimle ilgilenmediler ve kebap edilip hükümdarlarına sunmaya hatta ızgara yapılmaya kuşkusuz layık görmeyerek beni tamamen unuttular.

Adadaki çıplak ve kara adamların bu ilgisizlikleri bana onların oturdukları yerden uzaklaşma ve ters bir doğrultuda yürüme fırsatını verdi. Yolumun üzerinde, karınlarına doldurdukları yiyecekleri yüzünden mankafa olmuş bahtsız arkadaşlarımdan oluşmuş sürüyü otlatan çobanlara rastladım. Çabucak yüksek otlar arasına saklanarak görünümleri benim için bir keder ve işkence konusu olduğundan, onları gözden yitirinceye kadar gizlenerek yürüdüm ve koştum.

Güneş henüz batmıştı ve ben yürümeyi hâlâ sürdürüyordum ve bütün gece de sürdürdüm. Çünkü bu siyah derili yamyamların ellerine düşme korkusu, bende uyku bırakmamıştı. Ertesi gün de bu yürüyüşü sürdürdüm ve de altı gün daha yürüdüm; bilinmeyen bir yöreye yaptığım bu yürüyüşü açlığımı gidermek için arada bir durmanın dışında hiç kesmiyordum. Ve yiyecek olarak da, otlar topluyor, açlıktan düşüp ölmemek için bunları yiyordum.

Sekizinci günün sabahında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Sekizinci günün sabahında, adanın ters yönündeki kıyısına ulaştım ve orada benim gibi beyaz ve giyimli kişiler gördüm; bu yöreyi örtmüş gibi görünen ağaçlardan biber taneleri toplamakla meşgul bulunuyorlardı. Beni gördüklerinde, gelip yöremi çevirdiler ve benimle çoktan beri işitmediğim kendi dilimde, Arapça

konuştular. Bana kim olduğumu, nereden geldiğimi sordular. Onlara "Ey iyi yürekli kişiler, ben garip ve yoksul bir kişiyim!" diyerek yanıt verdim. Ve felaketten ve tehlikelerden yana başıma gelenleri onlara anlattım. Öyküm onları çok şaşırttı; ve insan eti yiyenlerin elinden kurtulmuş bulunduğum için beni kutladılar, bana yiyecek içecek verdiler; beni bir saatlik bir süre dinlenmek üzere orada bıraktılar; sonra oralarda bir başka adada oturmakta olan hükümdarlarıyla tanıştırmak için sandallara götürdüler.

Bu hükümdarın saltanat sürdüğü adanın merkezi çok kalabalık, yaşam için gerekli her şeyin bol bulunduğu, çarşıları zengin ve dükkânları değerli şeylerle dolu; açılan güzel yollarda harika atlar üzerinde birçok atlının görüldüğü, ama bindikleri atların eyer ve mahmuzdan yoksun olduğu bir kentti. Beni hemen hükümdara tanıttılar; selam alınıp verildikten sonra kendisine binicilerinin eyer ve mahmuzdan yoksun atlar üzerinde dolaşmalarından dolayı duyduğum şaşkınlığı "Hangi nedenle, ey hükümdar hazretleri, burada eyer kullanılmıyor; oysa at üzerinde rahatlık sağlayan bir nesnedir bu! Ve biniciyi de atına daha çok egemen kılar!" diyerek açıkladım.

Bu sözlerimi duyan hükümdar çok şaşırdı ve bana "Ama bir eyer neden oluşur? Böyle bir şeyi biz ömrümüzde görmedik!" diye sordu. Kendisine "Rahatlıkla görebilmen ve hoşluğunu deneyerek hissetmen için sana bir eyer yapmama izin verir misin?" diye sordum. Bana "Tabii ki!" diyerek yanıt verdi.

Usta bir marangoz buldurdum ve gözümün önünde, tanımlamalarıma göre tahtadan bir eyer yapmasını sağladım. Ve işi bitirinceye kadar yanından ayrılmadım. Sonra kendim, bu tahta eyeri yün, pösteki ve bakırla örttüm ve yöresini de altın telle işlenmiş kordonlar ve püsküllerle donattım; sonra da bir demirci getirterek gemler, mahmuzlar ve üzengiler yaptırdım; bu şeyleri gayet güzel yaptı; çünkü başından bir an bile uzaklaşmamıştım.

Her şey en iyi durumda bitirildikten sonra, hükümdarın ahırındaki en güzel atı seçtim; eyeri, dizginleri yerleştirip uzun etekler, ipek ve altın tellerle örülmüş püsküller, mavi boncuktan gerdanlıklar gibi süsten yana da hiçbir şeyi unutmadan binilmeye hazır hale getirdim. Ve beni büyük bir sabırsızlıkla bir-

kaç gündür beklemekte olan hükümdara sunmaya götürdüm. Hükümdar hemen ata bindi, atın üzerinde kendisini o denli dengeli duyumsadı ve bu buluşumdan dolayı öylesine doyuma kavuştu ki, sevincini belirtmek için bana görkemli armağanlar verdi ve büyük bir cömertlik gösterdi.

Büyük vezir bu eyeri gördüğü zaman, bunun eski tarza göre üstünlüğünü anlayarak, bu eyerin bir benzerini kendisine de yapmam için ricada bulundu. Ben de hemen olurumu bildirdim. Böylece ülkenin tüm ileri gelenleri ve yüce makam sahiplerinin her biri bir eyere sahip olmak istedi ve bana siparişte bulundu. Ve bana armağanlar vererek kısa sürede beni kentin en zengin ve en hatırı sayılır adamı yaptılar.

Hükümdarın dostu oldum ve bir gün, âdet üzere huzuruna çıktığımda, bana doğru dönerek "Biliyorsun ki, Sindbad, seni çok severim! Sen, benim sarayımda, yakınlarımdan biri gibi oldun, senden hiç vazgeçemez ve bir gün gelip de bizi terk edebileceğin fikrine dayanamaz oldum. Bundan dolayı senden, beni reddetmeyeceğin umuduyla bir şey isteyeceğim!" dedi. Kendisine "Ey hükümdarım, emret! Benim üzerimdeki kudretin, iyiliklerinle ve bu ülkeye geldiğimden beri karşılığını ödemek istediğim minnettarlıkla pekişmiştir!" diye yanıt verdim. O da "Seni ülkemizden güzel, hoş, mükemmel, parası bol ve nitelikli bir kadınla evlendirerek onun seni kentimize ve sarayımıza bağlamasını istiyorum. Dolayısıyla senden bu isteğimi ve sözlerimi reddetmemeni diliyorum!" diye yanıt verdi.

Ben, bu sözleri duyunca çok şaşırdım; başımı eğdim ve yanıt vermedim; utangaçlık beni öylesine sarmıştı. Bunu gören hükümdar "Niçin bir yanıt vermiyorsun, çocuğum?" diye sordu. Kendisine "Ey zamanın şahı, emrin başım üzerinedir: ben senin kölenim!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine hemen kadıyı ve tanıkları çağırdı ve beni, oracıkta, ailece yüksek, çok zengin, toprak sahibi, taşınır taşınmaz birçok malı olan ve de güzellikten yana nasibi bol, soylu bir kadınla evlendirdi. Aynı zamanda bana içi donanmış büyük bir saray armağan etti; hizmetçiler, erkek ve kadın köleler ve gerçekten şahane bir dizi ev bağışladı.

Böylece, tam bir refah içinde yaşamaya başladım ve mutluluk ve yürek genişliğinin sınırına ulaştım. Ama, bir gün bu kentten

kaçıp birlikte eşimi de götürerek Bağdat'a dönme fikrini hiçbir zaman terk etmedim; çünkü onu çok seviyordum; o da beni seviyordu; ve aramızdaki uyum eksiksizdi. Ama bir şey bahtın eliyle saptanmışsa, onu hiçbir insan varlığı yolundan çeviremez. Ve hangi yaratık geleceğin bizim için ne sakladığını bilebilir? Ama bahtın iradesi karşısında tüm tasarılarımızın çocuk oyunu olduğunu bir kez de deneyerek anlamak bana nasipmiş.

Günün birinde, bir komşunun karısı, Allah'ın takdiriyle öldü. Bu komşu benim dostum olduğundan, kendisini ziyaret ettim ve kendisine "Komşum, bize izin verilenden daha fazla dertlenme! Allah yakında sana daha kutsanmış bir kadın sağlayarak kaybettiğinin yerini doldurur! Allah ömrünü uzatsın!" diyerek onu teselliye çalıştım. Ama komşum, bu sözlerime şaşarak, bana "Yaşayacak sadece bir saatim kaldığı halde, nasıl oluyor da bana uzun ömür diliyorsun?" dedi. Bu kez, şaşırmak sırası bana geldi ve ona "Komşum, neden böyle konuşuyorsun ve de neden böylesine önseziler taşıyorsun? Sen, Tanrı'ya şükür, sağlıklısın ve seni tehdit eden bir şey de yok! Yoksa intihar etmek niyetinde misin?" dedim. Bana "Ah! Görüyorum ki, sen bizim ülkemizin âdetlerini bilmiyorsun. Bil ki, geleneklerimiz, ölen bir kadının kocasıyla birlikte gömülmesini gerektirir; ve de tüm kadınlar ölen kocalarıyla birlikte gömülürler. Bu kural hiç değişmez. Ben de ölen karımla birlikte gömüleceğim! Burada herkes, hükümdar bile olsa, atalarımızın koyduğu bu yasaya uymak zorundadır!" diye yanıt verdi. Bu sözleri duyunca "Vallahi! Bu âdet çok nefret uyandırıcı! Ben asla buna uyamam!" diye haykırdım.

Biz böylece konuşurken, komşumun ana babası ve dostları içeri girdiler ve ellerinden geldiğince onu, kendi ölümü ve karısının ölümü konusunda teselli ettiler. Bunu izleyerek cenaze hazırlıklarına başlandı. Kadının cesedi en güzel giysilerle giyindirildikten ve en değerli ziynetlerle donatıldıktan sonra açık bir tabuta kondu; sonra cenaze alayı düzenlendi ve gömüleceği yere doğru yollandı.

Kentin dışında denize bakan bir tepeye ulaştık. O yörede bir yerde, taştan kapağı ivedilikle açılan derin bir kuyu gördüm. İçine mücevherleriyle ölü kadının cesedi konulmuş tabutu buraya indirdiler; sonra hiçbir direnme göstermeyen komşumu yakala-

dılar ve yanına azık olarak büyük bir su testisi ve yedi somun koyarak bir ip aracılığıyla kuyunun dibine sallandırdılar. Bu iş bitince, kuyunun ağzını, kapak olarak kullanılan büyük kayalarla yeniden kapattılar; ve geldikleri yere döndüler.

Oysa, bütün bunları gören ben tasarlanamayacak kadar büyük bir korkuya kapılmıştım; içimden "Bu durum, bugüne kadar gördüğüm şeylerin hepsinden daha kötü!" diye düşündüm. Ve saraya döner dönmez, gidip hükümdarı buldum ve ona "Efendim, bugüne kadar pek çok ülke gezdim, ama hiçbirinde karısı ölen erkeğin canlı canlı onun cenazesiyle birlikte gömülmesi gibi barbarca bir âdet görmedim! Bundan dolayı, ey zamanın hükümdarı, bir yabancı olsa da, kocanın mutlaka ölen karısıyla birlikte gömülmek zorunda olup olmadığını öğrenmek isterdim!" dedim. Bana "Hiç kuşkusuz! O da karısıyla birlikte gömülür!" diye yanıt verdi.

Bu sözleri işitince, karaciğerim üzerindeki safra kesemin patladığını duyumsadım; ve oradan korkudan çıldırmış gibi ayrıldım, benim yokluğumda karımın ölüvermesi ve kendimin de tanıklık ettiğim korkunç cezaya çarpılmam ihtimalinden korku içinde evime döndüm. Kendi kendime "Sindbad, sakin ol! Kuşkusuz ilkin sen ölürsün! Ve böyle canlı canlı gömülmekten kurtulursun!" diyerek boşu boşuna kendimi avutmaya çalışıyordum. Bunun bana hiç yararı olmadı; çünkü kısa bir süre sonra eşim hasta düştü; birkaç gün yatakta kaldıktan sonra, benim yöresinde dört dönüp gece gündüz gösterdiğim ilgiye rağmen öldü.

Bunu görünce, sınırsız bir acıya kapıldım; çünkü, aslında, diri diri gömülmenin, insan eti yiyenler tarafından yutulmaktan daha az kötü olmadığını düşünüyordum. Hükümdarın kendisinin evime gelip bana başsağlığı dilediğini görünce, artık bahtımın kesinleştiğinden kuşkum kalmadı. Kendisi, sarayının tüm ileri gelenleriyle, alayın başında, yanı başımda yürüyerek, tüm ziynetleri ve süs eşyalarıyla donanmış olan ölen karımın tabutu çukura yerleştirildikten sonra, benim de gömülmeme onur vermek üzere birlikte gelmek istedi.

Denize bakan sözü geçen çukurun üzerinde bulunduğu tepenin eşiğine geldiğimizde, eşimin cesedi çukurun dibine indirildi; bunu izleyerek orada bulunanların hepsi bana yaklaştılar ve beni

teselli ederek vedada bulundular. Bunu görünce, hükümdarın ve orada bulunanların ruhları üzerinde etkileyici bir girişimde bulunup beni bu felaketten beri kılmaları için ağlayarak "Ben bir yabancıyım; benim sizin yasalarınıza bağlı tutulmam haksızlıktır! Zaten kendi ülkemde de yaşayan ve bana ihtiyaç duyan başka bir eşim ve çocuklarım var!" diye haykırdım.

Ama ne kadar bağırıp hıçkırıklara gömülsem de, beni dinlemeyerek yakaladılar; kolumun altından ipler geçirerek bir direğe bağladılar ve âdet üzere bir su testisi ve yedi somun ekmekle birlikte beni kuyunun dibine sallandırdılar. Çukurun tam dibine ulaşınca "Bağlarını çöz de, ipi yukarı çekelim!" diye haykırdılar. Ama ben kendimi bağlardan kurtarmak istemedim; beni yukarı çekmek üzere karar almaları için ipi çekip durdum. Bunun üzerine ipi üstüme fırlatarak kuyunun ağzını büyük kayalarla kapatıp benim feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler...

Anlatısının burasında Şehrazad sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

... feryatlarıma kulak asmadan çekip gittiler.

Bu yeraltı mevkiinin pis kokusu beni hemen burnumu tıkamak zorunda bıraktı. Ama bu, yukarlardan sızan ışık sayesinde içi eski ve yeni cesetlerle dolu bu ölüm mağarasını incelememe engel olmadı. Burası çok geniş bir yerdi ve bakışımın derinliğini kavrayamayacağı kadar uzaklara yayılıyordu. O zaman kendimi yere attım ve ağlayarak "Sen bu bahtsızlığı çekmeye layıksın, ey ruhu doyumsuz Sindbad! Ve sonra, sanki bu kentte bir kadınla evlenme zorunluluğun mu vardı? Keşke Elmaslar Vadisi'nde ölseydin! Ya da yamyamlar seni yeseydiler! Denizde felakete uğradığın seferlerden birinde ölsen, bu korkunç ölüme mahkûm edilmenden çok daha iyi olurdu!" diye kendi kendime hayıflandım. Ve orada başıma, karnıma ve her yanıma şiddetli yumruklar indirdim. Yine de, açlık ve susuzluk duyunca, ölümü açlığa yeğleyecek yerde üzerime iple bağlanmış su testisini ve ekmekleri çözdüm, gelecek günleri de düşünerek tutumlulukla yiyip içtim.

Böylece, bu çukurun dayanılmaz kokusuna burnum alışmış olarak ve üzerinde bulunan kemikleri kaldırıp toprak üzerinde bir köşede uyuyarak birkaç gün geçirdim. Ama çok geçmeden, susuz ekmeksiz kalacağım anın yaklaşmakta olduğunu anladım. Ve sonunda bu an geldi. O zaman kesin bir umutsuzluğa kapılarak iman tazeledim ve gözlerimi kapatarak ölümün gelmesini beklemekte idim ki, birdenbire başımın üzerindeki çukurun kapağının açıldığını ve tabutuna konmuş bir erkek ölünün; ardından da, bir testi su ve yedi somunla birlikte eşinin indirildiğini gördüm.

Sonra da, yukarıdaki adamların hiç gürültü yapmadan yeniden çukurun ağzını kapatmalarını bekledim; elime büyük bir ölü kemiği aldım; ve bir sıçrayışta kadının yanına ulaşarak tek vuruşta onu öldürdüm; ve ölümünden güven duymak için, bütün gücümle bir daha, bir daha vurdum. O zaman üzerindeki testi ile yedi somunu aldım; böylece beni birkaç gün daha yaşatacak azığı sağlamış oldum. Bu sürenin bitiminde, çukurun ağzı yeniden açıldı; bu kez ölen bir kadın ile bir erkek aşağı sarkıtıldı. Can değerli olduğu için yaşam uğruna erkeği öldürerek somunlarını ve suyunu almakta kusur etmedim. Ve böylece canlı olarak gömülen kişileri öldürerek ve üzerinden azığını çalarak epeyce uzun bir süre yaşadım.

Günlerden bir gün, her zamanki yerimde uyurken, alışık olmadığım bir gürültüyle sıçrayarak uyandım. Bu, sanki bir insan soluması ve bir adam sesiydi. Ayağa kalkıp diri gömülenleri öldürmek için kullandığım o kemiği elime aldım ve gürültünün geldiğini sandığım yöne doğru yollandım. Kuvvetle soluyarak kaçan bir varlığı şöyle böyle gördüğümü sandım. Bunun üzerine, elimdeki kemikle silahlanmış olarak, uzun süre onu kovaladım; ve karanlıkta her adımda ölülerin kemikleri üzerinde sendeleyerek ardından koşup durdum; o sırada birdenbire, tam karşımda, mağaranın dibinde, bazen yanan, bazen sönen bir yıldız gördüğümü sandım. O doğrultuda yürümeyi sürdürdüm; ilerledikçe yıldızın büyüdüğünü ve genişlediğini görüyordum. Ama, bunun dışarıya çıkmamı sağlayacak bir açık kapı olduğunu asla düşünemiyordum; ve kendime "Burası herhalde, adamların cesetleri indirdikleri bir başka kuyu ağzı olacak!" diyordum.

Oysa, bir hayvandan başka bir şey olmayan kovaladığım varlık bir atılım yapıp bu çıkış yerinden sıçrayarak geçince, çok heyecanlandım. O zaman bu deliğin hayvanların gelip mağaradaki ölülerin bedenlerini yemek için girip çıktıkları bir yarık olduğunu anladım. Ben de hayvanın arkasından sıçrayarak kendimi birdenbire göğün altında bir açıklıkta buldum. Bunu görünce, kurtuluşumdan dolayı, diz üstü gelerek Tanrı'ya şükrettim; ve ruhumu yatıştırarak sakinleştim. Bu durumda yöremi inceledim; ve deniz kıyısında bir dağın eteğinde bulunduğumu anladım; ve bu dağın kentle hiçbir ulaşım olanağı bulunmadığını da fark ettim. Daha çıkmaya çalıştım, ama başaramadım. O zaman, açlıktan ölmemek için, söz konusu delikten yeniden mağaraya döndüm; gidip su ve ekmek aldım; ve bunlarla beslenmek üzere yeniden gökkubenin altına döndüm; ve burada ölüler arasında kaldığım zamankinden daha fazla iştahlı olduğumu gördüm.

Böylece her gün gidip diri diri gömülenleri öldürerek mağaradan ekmek ve su getirdim. Sonra aklıma ölülerin üzerindeki bütün ziynetleri; elmasları, bilezikler, gerdanlıkları, incileri, yakutları, işlenmiş madenleri, değerli kumaşları ve tüm altın ve gümüş eşyayı toplama fikri geldi. Ve bir gün tüm bu ziynetlerle birlikte kurtulma umudu içinde ganimetimi deniz kıyısına taşıdım. Ve her şey hazır olsun diye, mağarada bulunan kadın ve erkeklerin giysileri ya da kumaşlarıyla bunları, iyice sarıp sarmalayarak denk haline getirdim.

Bir gün denizin kıyısında oturmuş başıma gelenleri ve o günkü durumumu düşünürken, dağın yakınından bir geminin geçtiğini gördüm. Çabucak ayağa kalktım, sarığımın tülbentini çözüp sallamaya, sıçramaya ve bağırarak kıyıda koşmaya başladım. Tanrı'nın lütfuyla, gemidekiler benim işaretlerimi gördüler ve gelip beni almak ve geminin güvertesine çıkarmak için bir kayık indirdiler. Beni birlikte alıp hazırladığım denklerle de ilgilendiler.

Geminin güvertesine çıkınca, kaptan, yanıma yaklaştı ve bana "Sen kimsin, yöreden uzun süredir gemiyle geçtiğim ve hiçbir insan varlığına rastlamadığım halde, nasıl oldu da seni bu dağın eteğinde buldum?" dedi. Kendisine "Efendim, ben bu ülkelerin yabancısı, zavallı bir tacirim. Mallarımı bu kıyıda batan büyük bir gemiye yüklemiştim; ve tüm arkadaşlarım için-

de sadece ben Tanrı'nın yardımıyla ve cesaretim ve dayanıklılığım sayesinde boğulmaktan kurtulabildim ve kendimle birlikte gemi parçalandığı zaman elime geçirebildiğim büyük bir tahta parçasına yükleyerek mallarımı da kurtarabildim. Tanrı benim açlıktan ve susuzluktan ölmemi istememiş olacak ki, talihin bir lütfu olarak geminize rastladım" diye yanıt verdim. Ama kaptana, evlenmem ve canlı canlı gömülmem konusundaki gerçeği, gemide neredeyse kurbanı olacağım o korkunç âdetin hüküm sürdüğü ülkeden bir yolcu bulunabilir korkusuyla söylemekten çekinerek kaptana sadece bu kadar açıklamada bulundum.

Ve kaptanla olan konuşmamı bitirince, yüklerden birinden çok değerli güzel bir eşya çıkararak yolculuğum boyunca beni gereğince gözetmesi için kendisine armağan olarak sundum. Ama kaptan, ilgisizlikle, armağanımı kabul etmek istemedi ve bana, iyiliksever bir edayla "İyi bir harekette bulunmanın karşılığında armağan almak gibi bir âdetim yok. Denizden kurtardığımız ilk kişi sen değilsin! Başka kazaya uğrayanları da Allah rızası için kurtardık ve ülkelerine götürdük; bize ödemede bulunmalarını istemediğimiz gibi, çoğu zaman her şeylerini yitirdiklerinden, kendilerine karşılıksız olarak yiyecek içecek sağladık ve giyilecek eşya verdik; ve bunu her zaman Allah rızası için yaptık ve adam adama, insanlık adına yardımda bulunulursa Tanrı hoşnut olur diye düşündük!" dedi. Bu sözleri duyunca kaptana teşekkür ettim ve ona uzun ömürler diledim; o da yelkenlerin açılmasını buyurdu ve gemiyi yola çıkardı.

Günler boyunca, adadan adaya, denizden denize geçerek gemide yolculuğu sürdürdük; bu sırada rahatça uzanarak geçirdiğim garip serüvenleri düşündüm ve kendi kendime "Gerçekten bütün bu felaketleri yaşadım mı, yoksa rüya mı gördüm?" diye sordum. Hatta bazen, ölü eşimle yeraltı mağarasında geçirdiğim günleri düşünerek korkudan çıldıracak gibi oldum.

Ama sonunda, Yüce Tanrı'nın gücüyle, sağlıklı olarak Basra'ya ulaştık; oradan da, birkaç gün eğleştikten sonra, Bağdat'a geldik.

O zaman, ben de, yanımda sonsuz servetlerle, kendi mahallemin yolunu tuttum ve evime ulaştım. Orada, anama, babama ve dostlarıma kavuştum; onlar da benim dönüşümü şenliklerle

ve sağ salim döndüğüm için sonsuz sevinç duyarak kutladılar. Ben de, özenle servetimi dolaplara yerleştirdim; dost ve tanıdıklarıma da büyük bağışlarda bulunmayı unutmadım. O zamandan sonra da, hoşça vakit geçireceğim kimselerle birlikte tüm eğlencelerden ve tüm zevklerden nasip almaktan geri kalmadım.

Ama bütün bu anlattıklarım, size, Allah isterse yarın anlatacaklarımla kıyaslanınca, gerçekten hiçbir şey değildir.

İşte Sindbad o gün böyle konuşmuş! Ve hamala yüz altın vermekte de kusur etmemiş ve orada bulunan hatırısayılır kişilerle birlikte onu da yemeğe çağırmış. Sonra herkes duyduklarına hayran kalarak evine dönmüş.

Hamal Sindbad'a gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

Hamal Sindbad'a gelince, o da evine ulaşmış ve orada bütün gece duyduğu şaşırtıcı öyküyü düşünmüş. Ve ertesi gün, Gemici Sindbad'ın evine gittiğinde hâlâ, ev sahibinin gömülüşü öyküsünün etkisi altındaymış. Ama sofra örtüsü çoktan serilmiş bulunduğundan, ötekilerle birlikte sofraya oturmuş ve yiyip içerek Tanrı'ya şükürler etmiş. Bunu izleyerek, genel sessizliğin ortasında, Gemici Sindbad'ın anlattığı şu öyküyü dinlemişler:

Beşinci Gezi

Sindbad "Bilin ki dostlarım" diye söze başlamış ve sözünü şöyle sürdürmüş:

Dördüncü gezimden dönüşümden sonra, neşe içinde zevklere ve eğlencelere daldım; öyle ki, kısa sürede geçmiş acılarımı unuttum ve olağandışı serüvenlerimin bana sağladığı hayranlık verici kazançlardan başka şey hatırlamaz oldum. Size, insanoğlunun yaşadığı öteki ülkelere doğru yeni gezilere beni kışkırtan ruhumun isteklerine itaat etmekten asla kaçınmadığımı söylersem sakın şaşmayın!

O zaman kalkıp satışı kolay, kazanç getirmekten yana güvenli ve verimli olduğunu bildiğim mallar satın aldım; onları denk haline getirtip yanıma alarak Basra'ya gittim.

Orada, rıhtımda gezinirken hoşuma giden yepyeni bir gemi gördüm; ve hemen oracıkta satın aldım. Sonra da hizmetimde bulunmak üzere bir kaptanla tayfalar tuttum; mallarımı, sonradan hizmetimde bulunmak üzere kalacak kölelerle gemiye yüklettim. Yolcu olarak da yüzlerinden iyi kimseler olduğunu sezinlediğim, bana namusluca yolculuk bedellerini ödeyen kimi tacirler aldım. Böylece, bu kez bir geminin sahibi olarak, denizin sorunları hakkında edindiğim deneyimler sayesinde, kaptana görüşlerimi aktararak yardımcı oldum.

Yüreğimiz yeğni ve sevinçli ve birbirimize hayırlı yolculuklar dileyerek Basra'dan ayrıldık. Yolculuğumuz da ılımlı bir deniz üzerinde, uygun bir rüzgârla, sürekli olarak istenen düzeyde ve mutlu geçti. Alışveriş için birçok iskeleye uğradıktan sonra, bir gün, oturulacak yere benzer, üstünde sadece beyaz bir kümbetin görüldüğü, insansız ve boş bir adaya yaklaştık. Ama ben, bu beyaz kümbeti daha yakından inceleyince, bunun bir Ruh yumurtası olduğunu anladım. Bununla birlikte yolculara hiçbir şey söylemedim; onlar da kıyıya çıkınca bu yumurtanın üstüne iri taşlar atmaktan başka yapacak daha tutarlı bir iş bulamamışlar. Sonunda da onu kırmışlar ve büyük bir şaşkınlıkla, yumurtadan pek çok sıvı aktığını görmüşler; birkaç saniye sonra da Ruh yavrusu yumurtadan bir ayağını çıkarmış.

Bunu görünce, tacirler yumurtayı kırma işini sürdürmüşler; sonra da gövdesini parçalayarak yavru Ruhu öldürmüşler. Sonra da gelip bana serüvenlerini anlattılar.

Söylediklerini işitince, korkunun sınırlarına ulaştım ve onlara, "Mahvolduk! Biraz sonra Ruhun anası, babası gelip bize saldırır ve de bizi gebertirler! Bundan dolayı bu adadan elden gelen hızla ayrılmamız gerek!" diye haykırdım. Ve hemen yelkenleri açtık ve rüzgârın yardımıyla enginlere açıldık.

Bütün bu süre içinde, tacirler Ruhun etlerini kızarttılar; ama daha bunları yemeye başlamak için zaman bile bulamadan, güneşi tüm olarak maskeleyen iki iri bulutun belirdiğini gördük. Bu bulutlar biraz daha yakınımıza gelince, bunların öldürülen

yavrunun ana babası olan iki dev gövdeli Ruhtan başka bir şey olmadıklarını anladık. Onların kanat çırpıp gök gürültüsünden de dehşetli haykırışlar kopardıklarını duyduk. Ve birdenbire tam tepemize, ama epeyce yüksekte uçarak dikildiklerini gördük; her biri pençelerinde bizim gemimiz kadar büyük birer kaya tutuyordu.

Bunu görünce, Ruhların alacakları öcün sonunda yitip gideceğimizden hiçbir kuşkumuz kalmadı. Ve birdenbire Ruhlardan biri göğün yücelerinden, geminin üstüne pençesindeki taşı bıraktı. Ama kaptan çok deneyimliydi; dümen kırarak bizi rotamızın dışına çıkardı ve taş, gemiyi kıl payı sıyırarak denize gömüldü; açtığı gedikten âdeta denizin dibini gördük; gemi de korkunç biçimde bir yükselip bir sulara batarak yeniden bir kez daha yükseldi. Ama, aynı anda, bahtımız, ikinci Ruhun, ondan sakınmamıza zaman bulamadan, pençesindeki kayayı üzerimize atmasını takdir etmiş olmalı ki kaya, geminin art bölümüne düşerek dümeni yirmi parçaya ayırdı ve geminin yarısını da parçalayarak sulara gömdü. Birdenbire, tacirler ve tayfaların kimileri ezildi, kimileri sulara gömüldüler. Ben sulara gömülenler arasındaydım. Ama, birkaç saniye sonra, değerli canımı kurtarmak içgüdüsüyle ölüme karşı savaşarak suyun yüzüne çıktım; ve mutlu bir rastlantıyla, batan geminin kalaslarından birine tutundum.

Sonra gayret gösterip bu kalasın üzerine çıktım ve ayaklarımı kürek gibi kullanarak, rüzgâr ve akıntının etkisiyle, artık yorgunluktan, açlıktan ve susuzluktan soluğum kesilmek üzere iken bir adaya ulaştım. Kendimi ilkin kumsala atarak, orada ruhum ve bedenim dinlenip sakinleşinceye kadar bitkin halde, bir saat kadar uzandım. Sonra ayağa kalkıp yöreyi tanımak üzere adada yürümeye başladım.

Bu kez, bahtın beni cennet bahçeleriyle kıyaslanabilecek güzellikte bir bahçeye ulaştırdığını anlamam için uzun boylu yol almama gerek kalmadı. Hayran gözlerimin önünde, her yanda, yıldızlı meyve ağaçları, akar çaylar, bin bir cıvıltılı kuşlar ve şaşılacak güzellikte çiçekler vardı. Ben de bu meyvelerden yemekten, bu suyu içmekten ve bu çiçekleri koklamaktan geri durmadım; ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... ve her şeyi olabildiğince yücelikte buldum. Ve de bulunduğum yerden artık hiç kıpırdamadım ve akşama kadar yorgunluklarımdan sıyrılmaya çalıştım.

Ama gece olunca, kendimi bu adada, bu ağaçların ortasında yapayalnız buldum; beni çevreleyen güzellik ve barış havasına karşın dayanılmaz bir korkuya düşmekten kendimi alamadım; ve ancak bir gözümü kapayarak uyuyabildim; ve uykum, bu sessizlik ve yalnızlık içinde, müthiş bir karabasana dönüştü.

Sabahla birlikte, daha sakin kalktım; ve araştırmalarımı biraz daha ötelere doğru sürdürdüm. Böylece bir kaynağın suyunun döküldüğü bir gölete ulaştım; bu göletin kıyısında, ağaç yapraklarından oluşmuş büyük bir harmaniyeye bürünmüş olarak yaşlı, saygın bir kişinin hareketsiz oturmakta olduğunu gördüm. Ve içimden "Bu yaşlı kişi, herhalde, benden önce batan bir gemiden kurtularak bu adaya sığınan biri olmalı!" diye düşündüm.

Yanına yaklaşarak selam verdim. O da hiçbir şey söylemeden sadece işaretle benim selamıma yanıt verdi. Kendisine "Ey saygın şeyh, nasıl oluyor da böylesi bir yerde bulunuyorsun?" diye sordum. Bana hiçbir yanıt vermedi; ancak başını kederle sallayarak "Beni omuzlarına almanı ve şu çayı geçirmeni senden rica ediyorum; öte yandaki meyveleri koparmak istiyorum!" anlamında bir işaret yaptı.

Bunu görünce "Sindbad, hiç kuşkusuz şu yaşlı kişiye bu hizmeti sağlayarak hayırlı bir iş görmüş olursun!" diye düşündüm; ve eğilip bacaklarını göğsüme sallandırarak onu omuzlarıma aldım; o da baldırlarıyla boynumu, kollarıyla da başımı sıktı. Onu çayın öteki yakasına, bana gösterdiği yere kadar taşıdım; sonra yeniden eğilerek "Yavaşça sırtımdan in, ey saygın şeyh!" dedim. Ama yerinden kıpırdamadı. Aksine, boynumu bacaklarıyla daha çok sıktı ve tüm gücüyle omuzlarıma kenetlendi.

Bunu görünce, şaşkınlığın sınırına ulaştım ve büyük bir dikkatle ayaklarına baktım. Bunlar bana, tıpkı bir öküzün ayağı gibi

kara ve kıllı göründü ve beni çok korkuttu. Ve de, birdenbire sonsuz bir korkunun pençesinde onu sırtımdan sıyırmak ve yere atmak istedim; ama o zaman gırtlağımı öylesine kuvvetle sıktı ki, beni yarı yarıya boğdu. Gözümün önünde dünya karardı. Bunun üzerine son bir gayret gösterdim; ancak bu, benim soluğumu yitirerek toprağa baygın düşmeme neden oldu.

Bir süre, geçtikten sonra, kendime geldim ve baygınlığıma karşın, yaşlı adamı hâlâ sırtımda kenetlenmiş olarak buldum; boğazımdan hava girsin diye sadece ayaklarını biraz aralamıştı. Soluk aldığımı görünce, ayağa kalkmaya zorlamak için karnımı iki ayağıyla tepti. Duyduğum acı beni itaate zorladı; ve o, her zamankinden daha fazla sıkarak boynuma kenetlenirken, ben de ayağa kalktım. Elleriyle ağaçların altına doğru ilerlememi işaret etti; ve orada meyve toplamaya ve bunları yemeye koyuldu. Ona karşı koyduğumda ya da biraz hızlı yürüdüğümde, beni itaate zorlayıp çok şiddetli tekmeler indiriyordu. O gün, beni bir yük hayvanı gibi koşturarak omuzlarımda kaldı ve uyuyabilmek için de daima omuzlarımda kalarak benimle birlikte yere uzandı. Ve sabahleyin, kendisini bir gün önceki gibi taşımam için karnıma vurduğu bir tekmeyle beni uyandırdı. Böylece kenetli olarak, durup dinlenmeden, gece gündüz omzumda kaldı. Ve üzerimde olduğu halde her türlü sulu ya da katı ihtiyacını gördü. Tekmelerle, yumruklarla, acımaksızın beni yürüttü.

Aynı zamanda bir genç adamdan daha güçlü ve bir eşek sürücüsünden daha merhametsiz olan bu yaşlı adamın ruhumda uyandırdığı alçalmanın ve bedenimde yarattığı ıstırabın benzerini bütün ömrümce hiç duymadığımı söyleyebilirim. Ondan kurtulmak için ne yapmam gerektiğini de kestiremiyordum ve beni merhamete sevkedip onu sırtıma almaya razı eden iyi duygularıma lanet edip duruyordum. Ve gerçekte, o anda, yüreğimin en derin arzusuyla ölmek istiyordum.

Epeyce uzun bir süre bu berbat durumu sürdürmekteyken, bir gün, beni iri balkabaklarının asılı bulunduğu bir ağacın altına doğru yönelttiği sırada, aklıma bu yemişleri bir kap olarak kullanma fikri geldi. O zaman ağaçtan düşmüş bulunan büyücek bir balkabağını alıp içini temizledim; sonra gidip en güzel üzüm salkımlarını topladım ve iyice ezerek sularını ağzına kadar

bunun içine doldurdum. Sonra ağzını daha önce kestiğim kapağıyla yeniden özenle kapattım ve güneşte bıraktım; orada birkaç gün kaldı ve içindeki üzüm suları şaraba dönüştü.

O zaman asma kabağını elime aldım; beni yeniden güçlendirecek ve yükün yorgunluğuna dayanmamı sağlayacak miktarda içtim; ama kendimi sarhoşluğa kaptıracak kadar değil... Ve kendimi güçlenmiş ve büyük bir sevince kapılmış buldum; öylesine ki, ilk kez, artık bana pek ağır gelmeyen sırtımdaki yükle atlayıp zıplamaya ve ağaçlar arasında şarkı söyleyerek raksetmeye başladım. Hatta tutturduğum raksın havasına uyarak ellerimi çırpıyor ve hançerimin olanca gücüyle gülüyordum.

Yaşlı adam beni bu alışılmadık durumda görünce, gücümün onu zahmetsizce taşıyacak kadar arttığını anladı ve işaretlerle balkabağını kendisine vermemi istedi. Ben, önce onun bu isteğine karşı çıktım; ama ondan o denli korkuyordum ki, isteğini reddetmeyi göze alamadım; dolayısıyla içimden gelmese de çabucak şarap kabını ona verdim. Onu elleriyle aldı ve dudaklarına götürdü; önce denemek için tadına baktı; içki hoşuna gittiğinden, balkabağının içindekini son damlasına kadar içti ve boşalan kabı fırlatarak attı.

Şarabın etkisi çok geçmeden beynini sardı; ve sarhoş olmasına yetecek kadar çok içki içtiğinden, o da ilkin kendi tarzına göre raksetmekte ve omuzlarımda sıçrayıp durmakta gecikmedi; sonra zayıf düşerek tüm kasları gevşedi ve omuzlarımda, düşmemek için dik durmaya çalışarak sağa sola sallanmaya başladı.

O zaman ben, artık önceki kadar sıkı sıkıya sarılmadığını anlayarak çabuk hareket edip bacaklarını boynumdan çözdüm ve bir omuz darbesiyle onu birkaç adım öteye fırlattım; toprakta yuvarlanarak hareketsiz kaldı. O zaman üzerine sıçradım ve ağaçlar arasında bulduğum iri bir taşla birçok kez başına vurdum; sonunda yerini bulan vuruşlarla kafası ezildi ve kanı derisine bulaştı ve öldü! Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Tanrı hiçbir zaman ruhuna huzur vermesin!

Onun öldüğünü görünce, bedenim kadar ruhumun da artık sakinliğe kavuştuğunu duyumsadım; sevinçten koşmaya başladım ve böylece gemi battıktan sonra denizin beni attığı kıyıya ulaştım. Baht, tam o anda, demir atmış olan bir geminin karaya çıkmış tayfalarının su ve meyve aramak üzere orada bulunmalarını istemişti. Beni görerek, şaşkınlığın sınırına ulaştılar; yöremi çevirip benden ve onlardan yana selamlar alınıp verildikten sonra soru sormaya başladılar. Ben de onlara, tüm başımdan geçenleri; boğulmaktan nasıl kurtulduğumu ve sonra nasıl sonunda öldürmek zorunda kaldığım yaşlı kişi tarafından sürekli olarak bir yük hayvanı durumuna sokulduğumu anlattım.

Öykümü dinleyince, tayfalar şaşıp kaldılar ve "Ne inanılmaz şey senin bu şeyhten kurtuluşun! Ona tüm gemiciler Denizin Yaşlı Kişisi adını verirler! Onun altında boğulmaktan kurtulan ilk kişi sensin; çünkü egemen olduğu herkesi kalçalarının arasında sıkarak öldürür o! Seni kurtaran Tanrı'ya şükürler olsun!" diye haykırdılar.

Bunu izleyerek, beni alıp kaptanlarının samimiyetle kabul ettiği ve bana çıplaklığımı örten giysiler verdiği gemilerine götürdüler; kaptan bana serüvenimi anlattırdıktan sonra kurtuluşumdan dolayı beni kutladı ve yelken açtırıp gemiye yol verdi.

Gemide yolculukla geçen pek çok gün ve geceden sonra, deniz kenarında kurulmuş, çok güzel evleri olan bir kentin rıhtımına ulaştık. Bu kente, yöresindeki ağaçlarda şaşılacak kadar çok maymun yaşadığı için Maymunlar Kenti deniyordu. Gemideki tacirlerden biriyle birlikte bu kenti gezmek ve biraz iş yapmayı denemek üzere karaya indim. Benimle dostça ilgilenen tacir, bana bir pamuklu torba verdi ve "Bu torbayı al, çakılla doldur ve duvarlardan dışarı çıkacak olan kent halkına katıl! Onlar ne yapıyorlarsa, sen de aynısını yap! Böylece oldukça bereketli şekilde yaşamını kazanırsın!" dedi. Bunun üzerine, kendisinin bana önerdiği şekilde davrandım, torbamı çakılla doldurdum ve bu işi bitirince, her biri benim gibi çakıl dolu torbalar yüklenmiş bir topluluğun kentten dışarı çıktıklarını gördüm. Dostum tacir beni onlara överek tanıttı ve onlara "Bu garip ve fakir bir kişidir. Yaşamını sağlaması için onu da birlikte götürün! Ona bu hizme-

ti sağlayarak hizmet sunucu Tanrı tarafından bol bol armağan kazanırsınız!" dedi. Onlar da duyup itaat ettiklerini söylediler ve beni de aralarına aldılar.

Bir süre yürüdükten sonra, kimsenin çıkamayacağı kadar yüksek ağaçların bulunduğu bir vadiye ulaştık; bu ağaçlarda sözü edilen maymunlar mekân tutmuştu; ağaçların dalları hindistancevizi olarak adlandırılan kabuğu sert ve iri meyvelerle ağırlaşmıştı. Bu ağaçların dibinde durduk, yol arkadaşlarım torbalarını yere koydular ve maymunları içinden çıkardıkları çakıllarla taşlamaya başladılar. Ben de, onlar gibi yaptım. Bunun üzerine maymunlar kızdılar; ağaçlardan kopardıkları hindistancevizlerini atarak bize yanıt verdiler. Ve biz böylece yeterli zaman geçtiğine inanarak bu meyveleri topladık ve torbalarımıza doldurduk.

Torbalarımız bir kez dolunca, onları omuzlarımıza yükledik ve kentin yolunu tuttuk; orada tacir benden torbayı aldı ve bedelini ödedi. Ben de artık hemen her gün hindistancevizi toplayıcılara yoldaşlık ederek topladığım meyveleri kente getirdim ve bunları kentte satarak çokça para kazandım. Bununla çeşitli alışverişte ve mal değişiminde bulunarak servetimi arttırdım ve bir gün İnciler Denizi'ne giden bir gemiyle o kentten uzaklaştım.

Yanımda bol miktarda hindistancevizi götürdüğümden, uğradığımız her adada bunlara karşılık karabiber ve tarçın alarak; bunları da başka yerde satarak ve kazandığım parayı yanıma alarak İnciler Denizi'ne ulaştım; orada kendi hesabıma dalgıçlar tuttum. Talihim yaver gitti. İnci avı verimli geçti. Bu dalışlar, bana kısa sürede pek çok para kazandırdı. Artık dönüşümü ertelemek istemediğimden, kendi kişisel kullanımım için, bu putperest ülkesinde pek bol bulunan en nitelikli sarısabır ağacından satın aldıktan sonra, Basra'ya gitmekte olan bir gemiye bindim; ve harika bir deniz yolculuğundan sonra mutlulukla oraya ulaştım. Oradan da, gecikmeksizin Bağdat'a geçtim; kendi mahalleme ve evime kavuşarak, orada anam, babam ve dostlarım tarafından büyük bir sevinçle karşılandım.

Daha öncekilerden de zengin olarak geri dönmüş bulunduğum için, ihtiyacı olanlara büyük sadakalar dağıtarak yöremdekilere ferahlık verdim. Kendim de sevinç ve zevkle geçen günler boyunca tam bir dinlenme sağladım.

Ama sizler, ey dostlarım, bu akşam benimle birlikte yemeğe buyrun ve yarın altıncı gezimin öyküsünü dinlemek üzere yine gelmeyi ihmal etmeyin! Çünkü bu öykü, gerçekten şaşırtıcıdır ve ne denli olağandışı olsalar da, size daha önce anlattıklarımı unutturacaktır!

Sonra Gemici Sindbad, bu öyküyü bitirerek, âdeti üzere, öteki çağrılılarla birlikte akşam yemeği yedikten sonra hayranlık içinde çekip gitmek üzere olan hamala yüz altın dinar verdirmiş. Ve ertesi gün, aynı kişiler hazır bulunduğu halde, bir gün önceki kadar gösterişli bir ziyafetten sonra, Gemici Sindbad şu sözlerle öyküsünü anlatmış:

Altıncı Gezi

Dostlarım ve değerli konuklarım, sizler, hepiniz bilin ki, beşinci yolculuğumdan dönüşümde, bir gün, temiz hava almak üzere evimin kapısı önünde, kendimi gerçekten ferahlığın sınırlarında hissederek otururken; bir yolculuktan yeni dönmüş havasındaki kimi tacirin bizim sokaktan geçtiğini gördüm. Onları görünce, geziden döndüğüm günü, yeniden ana babama, eski dostlarıma kavuşmaktan dolayı sevincimi ve doğduğum yeri görmenin daha da büyük sevincini mutlulukla hatırladım; ve bu anı, ruhumda da yeniden geziye çıkıp ticaret yapma çağrısında bulundu. Böylece yeniden geziye çıkmaya karar verdim; denize dayanıklı değerli mallar satın aldım; onları denk haline getirttim ve Bağdat kentinden çıkıp Basra'ya doğru yol aldım. Orada, yanlarında göz kamaştırıcı malları olan tacirler ve tanınmış kimselerle dolu büyük bir gemi buldum. Denklerimi onlarınkiyle birlikte gemiye yüklettim ve barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... barış içinde Basra kentinden ayrıldık.

Yolculuğumuzu bir yerden öbür yere, bir kentten öbür kente satış yaparak, mal alarak, birçok ülke ve insan görerek ve her zaman mutlu bir seferle zamanın değerlendirdiği inancını pekiştirerek sürdürdük. Ama günlerden bir gün, tam bir güvenlik içinde yol alırken, umutsuzluk çığlıkları duyduk. Bu çığlıkları koparan kaptanın ta kendisiydi. Aynı zamanda sarığını yere çaldığını, yüzünü yumrukladığını, sakallarını yolduğunu ve tarif edilemez kederin pençesinde geminin ortasında yığılıp kaldığını gördük.

Bunu gören bütün yolcular ve tacirler yöresini sardılar ve ona "Ey kaptan, kötü bir şey mi var?" diye sordular. Kaptan da onların "Burada toplanmış olan iyi kişiler, bilin ki, gemimiz rotadan çıktı. Ve yol almakta olduğumuz denizden ayrılıp bilmediğimiz bir denize girdik. Ve eğer Tanrı bizim bu denizden kurtulmamız için bir şey yollamazsa, hepimiz olduğumuz gibi mahvolacağız. Bundan dolayı Yüce Tanrı'ya bizi bu felaketten kurtarması için yalvaralım!" diye yanıt verdi.

Bunu izleyerek, kaptan kendini toparladı ve direğe çıktı, yelkenleri düzenlemek istedi. Ama ansızın rüzgâr öylesine şiddetle esti ve gemiyi geriye doğru öylesine sert bir şekilde sarstı ki, dümen kırıldı; biz de o sırada yüce bir dağın yakınından geçiyorduk. Bunun üzerine kaptan direkten indi ve bize "Yücelerden Yüce, güçlülerden güçlü olan Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur. Kimse Talihe karşı duramaz! Korkunç bir girdaba düştük, buradan kurtulma ihtimalimiz yok!" diye haykırdı.

Bu sözleri duyan yolcuların hepsi bahtına ağladı; her biri yaşamının tükendiğini ve umudunun kırıldığını görmeden önce birbirine veda etti. Ve gemi, birdenbire, söz konusu dağa doğru yönelip çarptı ve her yandan tahtalar parçalanarak döküldü; ve içinde bulunan her şey battı; ve tacirler denize döküldü. Kimileri boğuldu, kimileri de sözü edilen dağın eteğine tırmanarak yaşamlarını kurtardılar. Ben dağın eteğine tırmananlar arasındaydım.

Bu dağ, etekleri batan gemilerin enkazı ve her türden batık eşyayla örtülü büyük bir adanın üzerinde bulunuyordu. Ayak bastığımız yerde yakınımızda akıl almaz çoklukta denizin attığı her türden değerli eşya içeren denkler gördük; ve ben, bu dağınık eşya arasında yürümeye koyuldum; birkaç adım sonra

da, denize dökülen tüm öteki nehirlere karşın; dağdan çıkıp denizden uzaklaşarak epeyce ötelerde yine bu dağın aşağılarında bulunan bir yerdeki mağaraya dökülen suyu tatlı bir ırmak gördüm. Ama hepsi bu kadar değildi! Bu ırmağın kıyılarında yakutlar ve her renkten mücevherler ve her biçimde taşlar ve değerli madenler serpilmiş bulunduğunu fark ettim; ve bütün bu değerli taşlar, bir ırmağın yatağındaki çakıllar kadar çoktu. Yöredeki tüm topraklar da bu yansımalarla parıldıyor ve bu parıltılarla gözler kamaşıyordu.

Yine farkına vardım ki, bu adada en iyi nitelikli Çin ve Komarin sarısabırı[1] vardı; ve bu adada, yine güneşin etkilemesiyle, kumsalda, erimiş balmumu gibi sıvı halde bir ham amber kaynağı ve denizden çıkan ve bunları yutan iri balıklar vardı; balıklar bu amberleri karınlarında ısıtıyorlar ve belli bir süre sonra suyun yüzüne çıkararak kusuyorlardı; o zaman bunlar sertleşiyor, renk ve nitelik değiştiriyorlardı; dalgalar da bunları güzel kokulara bürünen kıyılara taşıyorlardı. Balıkların yutmadığı amberlere gelince, bunlar da gün ışığının etkisiyle eriyor ve tüm adaya misk kokusuna benzer bir koku yayıyordu.

Size aynı zamanda şunu da söylemeliyim ki, tüm bu zenginliklerin kimseye yararı yoktu; çünkü bu adaya hiç kimse yanaşıp buradan canlı ya da ölü çıkamazdı; çünkü yanaşan her gemi dağa çarpıp parçalanıyordu; ve hiç kimse de bu dağa çıkamazdı. Bundan dolayı boğulmaktan kurtulmuş olan gemimizin yolcuları ve de ben, çok şaşırdık ve servet olarak gözlerimizin önünde bulunan her şeyi hayretle izleyerek ve gene aynı şekilde bu göz kamaştıran şeylere karşın bizi bekleyen sefaleti düşünerek kıyıda şaşkın kalakaldık.

Orada ne yana gideceğimizi bilemeden epeyce bir süre kaldıktan sonra, biraz yiyecek bir şeyler bularak bunu aramızda eşit olarak paylaştık; serüvene alışık olmayan arkadaşlarım, bir veya iki oturuşta ellerinde ne varsa yediler; ve belli bir süre geçtikten sonra, her birinin dayanıklılığı değişik olduğundan, gıda noksanlığından dolayı peşpeşe ölmeye başladılar. Ama ben azığımı sakınarak ve günde ancak bir kez yedim; ve de arkadaşlarıma sözünü etmediğim başka azıklar da bulup sakladım.

1 Hint Okyanusu kıyılarında yetişen zambakgillerden bir tür sarısabır (Â.Ş.O.)

Aramızda ilk ölenler, yıkanıp kıyıdan toplanmış kumaşlardan oluşturulan kefenler içinde ötekiler tarafından gömüldü.

Gıdadan yoksunluğa, denizin rutubetli ikliminin neden olduğu bir karın ağrısı salgını da eklendi; böylece arkadaşlarım, sonuncusuna kadar ölmekte gecikmedi; ve arkadaşlarımın sonuncusunu ellerimle kazdığım çukura ben kendim gömdüm.

O sırada, sakınarak yediğim halde, benim elimde de pek az azık kalmıştı; ölümümün yaklaşmakta olduğunu gördüğümden çaresizlikten ağlamaya başladım ve "Neden sanki, beni yıkayıp gömerek son görevlerini yapacak arkadaşlardan önce ölmedim! Güçlülerin Güçlüsü Tanrı'dan başka başvurulacak varlık yoktur!" diye düşündüm; ve oracıkta umutsuzluktan ellerimi ısırmaya başladım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

Umutsuzluktan ellerimi ısırmaya başladım.

Bunun üzerine ayağa kalmaya karar verdim ve kendi kendime "Sonumun geldiğini hissettiğim zaman, buraya kadar sürünür ve ölmek için bir çukura yerleşirim! Rüzgâr yavaş yavaş kumları üzerime savurur ve çukuru doldurur!" diye düşünerek derin bir çukur kazmaya koyuldum. Ve bütün bu işleri yaparken, aklımın kıtlığından ve geçmiş gezilerimde ve birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci yolculuklarımda geçirdiğim felaketlere ve her bir felaketin bir öncekinden daha beter olmasına karşın, ülkemden ayrılışımdan dolayı pişmanlık duydum; ve kendi kendime "Kaç kez pişman olup yine yeniden başladın! Yeniden yolculuğa çıkman için ne eksiğin vardı? Bağdat'ta yeter zenginliğin yok muydu? Tükeneceğinden korkmadan ve saymadan harcayabileceğin paran yok muydu ve senin gibi iki kişiye yetecek servetin tükenmiş miydi sanki?" dedim.

Bu düşüncelere, ırmağı görünce, çok geçmeden, bir başka fikir eklendi. Kendi kendime "Vallahi! Bu ırmağın kuşkusuz bir başı bir sonu olmalı! Görüyorum ki, başı burada; ama sonu görünmüyor! Böyle de olsa dağın altına gömüldüğüne göre, hiç

kuşku yok ki, öte yandan bir yerden çıkıyor olmalı! Anlaşılan benim buradan kurtulmam için tutarlı olan tek fikir, içine yerleşeceğim bir tekne bularak suyun akıntısının beni dağdaki yarığa sokmasını sağlamaktır. Eğer bahtımda yazılı ise, o yoldan kurtulmamı sağlarım; yoksa burada ölüp gideceğim ve bu yolculuk, bu kumsalda açlıktan ölmekten yeğdir!" dedim.

Bunun üzerine, bu fikirle biraz yüreklenmiş olarak ayağa kalktım ve tasarımı uygulamaya koyuldum. Birçok Çin ve Komari sarısabırı çubuğu topladım; ve bunları iple bağlayarak birbirine kenetledim. Bunları denizden topladığım, batan gemiden kopmuş tahta parçalarının üzerine koyup hepsini birden, ırmağa sığacak ya da biraz daha az genişlikte bir sal haline getirerek birleştirdim. Bu iş olup bitince, sala, dereden ve kenarından çakıl toplar gibi toplanan yakut, inci ve her çeşitten taşların en irileriyle doldurduğum birkaç büyük torba koydum; en iyi durumdaki ve kabalıklarından arınmış küçük birkaç akamber dengi de aldım; azık adına ne kalmışsa, onu da birlikte götürmekte kusur etmedim; ve bütün bunları sal üzerine dengeli biçimde yerleştirdim; sonra da kürek gibi kullanabileceğim iki tahta parçası aldım. Ve Tanrı'nın iradesine güvenerek ve şairin şu dizelerini hatırlayarak kendim de sala yerleştim:

> Dostum, baskının hüküm sürdüğü yerleri terk et, onu inşa edenler hakkında matem feryatları çınlayan evi bırak git!
> Kendi toprağından başka topraklar bulursun, ama canın bir tanedir ve yitirirsen onu bir daha bulamazsın!
> Gecenin olayları seni üzüntüye sürüklemesin; çünkü felaketlerin en büyüklerinin bile tükeneceği bir süre vardır.
> Ve bil ki, herhangi bir yerde ölümü daha önce belirlenmiş olan kişi, ondan başka bir yerde ölemez!
> Ve felaket içinde yaşarken, herhangi bir öğütçüye haber yollama! Sana kendi canından daha üstün bir öğütçü olamaz!

Böylece sandal akıntıya kapılarak dağın içindeki kovuğa girdi ve oradaki kaya duvarlarına şiddetle çarparak ilerlemeye başladı; başım da arada bir tavana çarparak yaralar aldı; ve ansızın içine

daldığım tam bir karanlıkta korkuya kapılarak yeniden kumsala dönmek istedim. Ama geri dönme olanağı yoktu; çok güçlü olan akıntı beni gittikçe daha fazla içeriye doğru sürüklüyordu; ve yöremdeki karanlık gittikçe daha fazla yoğunlaşırken ırmağın yatağı bazen genişliyor, bazen daralıyordu; ve dayanılmaz biçimde beni yoruyordu. O zaman, zaten pek işime yaramayan kürekleri bırakarak, karın üstü salın üzerine uzandım; nasıl oldu bilmiyorum, duygularımı yitirerek derin bir uykuya daldım. Uykum, ona neden olan sıkıntılar göz önünde tutulursa, kuşku duymadan kesinlikle bir yıl, hatta daha uzun sürmüştür diyebilirim. Uyanınca, kendimi gün ışığı içinde buldum. Gözlerimi iyice açtım ve kendimi geniş bir kırda, çimene uzanmış bir halde buldum; sandalım da ırmağın kenarında bağlı bulunuyordu; ve tüm yöremi Hintliler ve Habeşiler sarmıştı. Bunlar benim uyandığımı görünce, benimle konuşmaya başladılar; ama dillerini anlamadığımdan, onlara yanıt veremiyordum. Hatta bütün bunların bir rüyadan başka bir şey olmadığına inanmaya başlamıştım ki o sırada bana doğru ilerleyip Arapça olarak "Barış üzerine olsun kardeşim! Kimsin sen, nereden geliyorsun ve seni hangi neden bu ülkeye getirdi? Bize gelince, bizler buraya ekinlerimizi, tarlalarımızı sulamaya gelen çiftçileriz. Üzerinde uyumakta olduğun salı gördük ve onu tutup ırmak kenarına bağladık; sonra seni korkutmamak için sessizce uyanmanı bekledik. Haydi şimdi sen, nasıl bir serüvenle burada bulunuyorsun, anlat!" dedi. Ben de ona "Allah senden razı olsun, efendim; ama önce bana yiyecek bir şeyler ver; çünkü açım; sonra beni istediğin gibi sorguya çek!" diye cevap verdim.

Bu sözleri duyunca, adam, koşup bana yiyecek şeyler getirdi; ben de doyuncaya kadar yedim; açlığım giderildi ve cesaretim yerine geldi. O zaman ruhumun canlandığını duyumsadım ve Tanrı'ya bu beklenmedik durumdan ötürü şükrettim; kendimi de yeraltında akan bu ırmak yoluyla kurtulmuş olmamdan dolayı kutladım. Bunu izleyerek yöremi çevirenlere başından sonuna kadar başıma gelenlerin hepsini anlattım. Öykümü işitince çok şaşırdılar ve kendi aralarında konuşmaya başladılar; ve Arapça konuşan kişi, daha önce söylediklerimi kendilerine anlattığı için ne konuştuklarını bana; çok büyük bir hayranlık içinde oldukla-

rından beni şahlarına götürmeyi ve serüvenimi ona da anlatmamı istedikleri şeklinde açıkladı. Ben buna hemen razı oldum; onlar da beni alıp götürdüler. Aynı şekilde içindeki amber denkleri ve değerli taşlarla dolu çuvalları da almakta kusur etmediler.

Kendisine kim olduğumu anlattıkları şah, büyük bir içtenlikle beni kabul etti; ve selamlaştıktan sonra bana serüvenimi kendi ağzımdan dinlemek istediğini söyledi. Ben de hemen itaat gösterip ona, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, başıma gelen her şeyi anlattım. Ama onu burada tekrarlamanın yararı yok.

Öykümü işitince, adı Serendip olan bu adanın şahı, şaşkınlığın sınırına ulaştı ve başıma gelen bunca tehlikeye karşın yaşamımı kurtarmış olmamdan dolayı beni kutladı. Bunu duyunca, ona, gezilerin, her şeye karşın, bana bir şeyler kazandırmış bulunduğunu göstermek istedim ve onun huzurunda çabucak torbaları ve denkleri açtım.

Değerli taşlar hakkında esaslı bilgi sahibi olduğu anlaşılan şah, derlediğim taşları görünce, büyük hayranlık duydu; ve ben, ona duyduğum saygıdan ötürü, her tür taştan en güzel örnekleri ve de birçok iri inciyi ve tamamıyla altın ve gümüşten yapılmış pek çok parça seçerek kendisine armağan olarak sundum. Bunu memnunlukla kabul etti ve karşılığında, bana, mallar ve onurlar bağışladı ve kendi sarayında oturmam için ricada bulundu. Ben de öyle yaptım.

Ve o günden sonra şahın dostu ve adanın ileri gelenlerinden biri oldum. Herkes bana ülkemi soruyor, ben de yanıtlıyordum. Ben de kendi bakımımdan onlara ülkeleri hakkında sorular soruyordum, bana yanıt veriyorlardı. Böylece Serendip Adası'nın uzunluğunun da, genişliğinin de seksen fersah[1] olduğunu ve de yeryüzünün en yüksek dağlarından birinin orada bulunduğunu ve Âdem babamızın belli bir süre bunun zirvesinde oturduğunu, benim denklerimde bulunanlardan daha az güzel olsalar da inci ve değerli taşlar da içerdiğini öğrendim.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görüp yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

1 *Fersah:* Üç millik mesafe (Â.Ş.O.)

Bir gün, Serendip Şahı, Bağdat'taki kamu işlerinin ne durumda olduğu ve Halife Harun Reşid'in yönetim tarzı hakkında bana sorular sordu. Ben de halifenin ne denli adaletli ve yüce gönüllü olduğunu kendisine anlattım ve onun erdemleri ve güzel nitelikleri üzerinde uzun uzadıya durdum. Serendip Şahı hayran oldu ve bana "Vallahi! Halifenin gerçekten bilge bir kişi olduğunu ve geniş topraklarını yönetme sanatını iyi bildiğini anlıyorum. Ve sen de bana onu çok sevdirdin. Kendisine şanına layık armağanlar hazırlayıp seninle yollamayı çok istiyorum!" dedi. Ben de kendisine hemen "İşittim ve itaat ettim efendim. Kuşkusuz! Armağanlarını halifeye götürüp sadakatle sunarım. Kuşkusuz çok memnun olacaktır. Ayrıca kendisine senin ne büyük dostluk duyduğunu ve birlikteliğine güvenebileceğini söylerim!" diye yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, Serendip Şahı, mabeyincilerine buyruklar verdi; onlar da bunları çabucak yerine getirdiler. Bana Halife Harun Reşid için getirdikleri armağanlar şunlardı: İlkin, bir tek yakuttan yontulmuş yarım ayak uzunluğunda ve bir parmak kalınlığında harika renkli büyücek bir vazo vardı. Bir kupa biçimindeki bu vazo, her biri bir fındık iriliğinde yuvarlak ve beyaz incilerle doluydu. İkinci olarak, iri bir yılan derisinden yapılma ve her biri bir altın dinar iriliğinde pullarla kaplı bir halı vardı ki, üstüne çıkıp yatanları her türlü dertten kurtaran bir büyüye sahipti. Üçüncü olarak, en hoşundan iki yüz kâfur topağı vardı ki, her bir topak fıstık büyüklüğündeydi. Dördüncü olarak, her biri on iki arış uzunluğunda ve tabanı iki arış olan iki fildişi vardı. Dahası, değerli taşlara bürünmüş Serendipli güzel bir genç kız da bu armağanlar arasındaydı.

Aynı zamanda, şah, Emirü'l-Müminin için bana "Halife Hazretleri nezdinde, kendisine bunca az armağan yolladığım için mazur tutulmamı sağlayacak ve kendisini çok sevdiğimi söyleyeceksin!" diyerek bir de mektup verdi. Ben de kendisine "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt verdim; ve elini öptüm. Bunun üzerine "Bununla birlikte, Sindbad, benim ülkemde kalmak istersen, yerin başımız üzerinedir, gözümüz üzerinedir; ve bu durumda Bağdat'a, halifenin nezdine senden başkasını yollarım!" dedi. Bunu duyunca "Vallahi! Ey zamanın şahı, cömertli-

ğin büyük bir cömertlik ve iyiliklerinle âdeta beni boğdun, ama Basra'ya yola çıkmak üzere olan bir gemi var ve bu gemiye binip giderek ailemi, çocuklarımı ve ülkemi görmeyi çok arzu etmekteyim!" diye haykırdım.

Bu sözleri duyunca, şah, beni orada kalmak için daha fazla sıkıştırmadı; ve hemen söz konusu geminin kaptanını ve benimle birlikte yola çıkacak tacirleri çağırttı; ve onlara benim hakkımda bin bir tavsiyede bulunarak bana her türlü saygıyı göstermekte kusur etmemelerini buyurdu. Benim yolculuk navlunumu da ödedi; ve bana, hâlâ saklamakta olduğum birçok değerli eşya armağan etti; onları Serendip'in bu yüce hükümdarının anısı uğruna satmaya kıyamadım.

Şaha ve büyüleyici adada oturduğum sırada dostluk kurduğum herkese veda ettikten sonra gemiye bindim; gemi de hemen yelken açtı. Uygun bir rüzgârla yol aldık; ve Tanrı'nın merhametine sığınarak adadan adaya, denizden denize geçtik; sonunda Tanrı'nın lütfuyla, güvenlik içinde Basra'ya ulaştık; ben oradan çabucak tüm servetim ve halifeye yollanan armağanlarla birlikte Bağdat'a geçtim.

Böylece, her şeyden önce, Emirü'l-Müminin'in sarayına gittim; ve kabul salonuna alındım. Bu durumda halifenin önünde yeri öperek saygı duruşunda bulundum. Kendisine mektubu ve armağanları verdim ve tüm ayrıntılarıyla serüvenimi anlattım. Halife, Serendip Şahı'nın mektubunu okuyup armağanları inceledikten sonra bana şahın, mektubunun ve armağanlarının belirttiği kadar zengin olup olmadığını sordu. Ben de, kendisine "Ey Emirü'l-Müminin, sana, Serendip Şahı'nın abartmadığına tanıklık ederim. Dahası, gücüne ve servetine ek olarak adalet duygusuna bağlı olduğunu ve halkını büyük bir bilgelikle yönettiğini de söyleyebilirim. Ülkesinin tek kadısıdır o; zaten halk o denli ağırbaşlıdır ki, aralarında asla çatışma olmaz! Gerçekte, bu şah senin dostluğuna layıktır, ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt verdim.

Halife söylediklerimden doyum sağladı ve bana "Okuduğum mektup ve anlattıkların, Serendip Şahı'nın bilgeliği ve görgü kurallarını bilen yüce bir kişiliği olduğunu kanıtladı. Onun yönettiği halk ne mutludur!" dedi. Sonra halife bana bir hil'at

ve zengin armağanlar verdi; ve beni saygınlık ve ayrıcalıklarla donattı ve öykümün en marifetli kâtiplerin eliyle yazılıp devlet arşivlerinde saklanmasını istedi.

Bunun üzerine oradan ayrılarak mahalleme ve evime koştum ve orda, çektiğim belaları unutarak ve yaşamdan, bana verebileceği tüm yararı sağlamaktan başka bir şey düşünmeksizin anam babam ile dostlarım arasında zenginlik ve şeref içinde yaşadım.

İşte bu altıncı gezim sırasında, başımdan geçenler bunlar... Ama yarın, ey konuklarım, Allah isterse, size öteki altısı bir araya gelse bile denk sayılmayacak, gezilerimin en harikası, en şaşırtıcısı ve en inanılmazı olan yedincisinin öyküsünü anlatacağım.

Ve Gemici Sindbad şölen sofrasını kurdurmuş ve Hamal Sindbad da dahil tüm konuklarını ağırlamış; ayrılmadan önce ona daha önce olduğu gibi yüz altın dinar vermiş. Hamal da işittiklerine duyduğu hayranlıkla kendi evine çekilmiş. Sonra, ertesi gün, sabah namazını kılmış ve Gemici Sindbad'ın sarayına geri dönmüş. Tüm çağrılılar toplanınca, yiyip içmişler; aralarında konuşup gülüşmüşler; ve çalgılar ve şarkılar dinlemişler; sonra, sessizce ve ciddi, daire şeklinde oturmuşlar ve Gemici Sindbad şöyle konuşmuş.

Yedinci Gezi

Bilin ki dostlarım, altıncı yolculuğumdan döndükten sonra, artık başka gezi yapma fikrini kesinlikle bir yana bırakmıştım; sadece yaşımın uzak seferler yapmaya izin vermemesinden dolayı değil; gerçekten geçirdiğim tüm tehlikeler ve yaşadığım tüm felaketlerden sonra artık yeni serüvenlere atılmayı hiç istemiyordum. Zaten Bağdat'ın en zengin adamı olmuştum ve halife çoğu zaman gezilerim sırasında gördüğüm olağanüstü şeyleri kendi ağzımdan dinlemek için beni yanına çağırtıyordu.

Halifenin âdeti üzere beni çağırttığı bir gün, kendisine serüvenlerimden birini, ikisini ya da üçünü anlatmaya hazırlanırken, bana "Sindbad, Serendip Şahı'na birini gönderip ona ayırdığım armağanları yollamak gerektiğini düşünüyorum. Hiç kimse, şahının seni görerek sevineceği kesin bulunan bu ülkeye giden

yolu senin kadar bilemez! Hemen bugün yola çıkmaya hazırlan; çünkü bizim bu adanın hükümdarına borçlu kalmamız yakışık almayacak ve kendisine yanıtımızı ve ulağımızı yollamayı daha fazla ertelemek şanımıza uygun düşmeyecektir!" dedi.

Halifenin bu sözlerini duyunca, dünya gözümün önünde kararadı; ve beklenmedik bir şaşkınlığa kapıldım. Ama halife hoşnutsuzluk duymasın diye kendime egemen olmanın üstesinden geldim; ve Bağdat'tan bir daha hiç çıkmamak arzusunda olduğum halde, halifenin önünde saygı duruşunda bulunduktan sonra "İşitip itaat ettim", yanıtını verdim. Bunu duyunca halife bana yol harçlığı olarak bin altın dinar ve kendi eliyle yazdığı bir mektupla Serendip Şahı'na yollamak istediği armağanları verdi.

Bu armağanların içinde bakın neler vardı: İlkin, kızıl kadifeden şahane bir yatak takımı vardı ki, herhalde müthiş miktarda altın dinar ederdi; bir başka renkten bir başka yatak takımı daha vardı ve yine bir diğer renkten bir başkası... Kûfe ve İskenderiye'nin işlemeli ince kumaşlarından yüz giysi ve Bağdat kumaşından ayrıca elli giysi, beyaz akikten, çok eskilerden kalmış ve üstünde bir arslana karşı gerilmiş yayıyla bir savaşçının sureti bulunan bir vazo vardı. Bunların yanıbaşında saymakla bitip tükenmez diğer şeyler ve de Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

... Arabistan'ın en güzel ırkından iki de at vardı.

Bu kez kendime karşın yola çıkmak zorunda kalmıştım; ve limandan ayrılmak üzere bulunan bir gemiye binerek Basra'ya gittim.

Baht bize öylesine lütufta bulundu ki, günü güne ekleyerek iki ay sonra güven içinde Serendip'e ulaştık. Ben çabucak şaha Emirü'l-Müminin'in mektubunu ve armağanlarını taşıdım.

Şah, beni görerek çok sevindi ve ferahlık duydu ve halifenin nezaketine hayran oldu; benim de uzun süre yanında kalmamı istedi. Ama ben orada dinlenmek üzere sadece kısa bir süre

kalmak istiyordum. Bunu izleyerek, kendisinden izin istedim. Gerekli saygıyı görüp armağanlar aldıktan sonra geldiğim gibi yeniden Basra yolunu tutmak üzere çabucak gemiye bindim. Rüzgâr ilkin uygun esti ve ilk uğrak yerimiz Sin Adası adı verilen bir ada oldu. Ve gerçekten orada, tam bir mutluluk duyduk; ve yeniden yola çıkıp yolculuğumuzu, aramızda tatlı tatlı konuşup yarenlik ederek çok neşeli bir şekilde sürdürdük.

Ama bir gün, tacirlerin birçok değiş tokuş ve alışveriş yaptığı adayı terk edeli henüz bir hafta olmuş ve âdetimiz üzere gemide rahatça uzanmışken; birdenbire başımızın üstünde müthiş bir fırtına koptu; ve bardaktan boşanır gibi yağan yağmurun altında kaldık. Bunu görünce, denklerimiz ve mallarımız sudan zarar görmesin diye üzerlerine kenevir örtüler serdik; ve yolumuzdan tüm tehlikeleri uzaklaştırması için Tanrı'ya yalvarmaya koyulduk.

Biz bu durumda iken, geminin kaptanı kalkıp bedenini kemeriyle sıktı; yenlerini kıvırdı ve giysisinin eteklerini toparladı; sonra direğin tepesine tırmandı; oradan uzun uzadıya sağa sola bakınmaya başladı. Sonra benzi sapsarı direkten indi; tam bir umutsuzlukla bize baktı; sonra sessizce yüzüne büyük darbeler indirmeye ve sakallarını yolmaya koyuldu. Bunu görünce, bizler, çok korkarak, ona doğru koştuk ve kendisine "Ne var?" diye sorduk. Bize "Tanrı'ya bizi içine düştüğümüz uçurumdan kurtarması için dua edin! Ya da oturun bahtınıza ağlayın ve birbirinize veda edin! Bilin ki, akıntı bizi yolumuzdan saptırdı ve dünya denizlerinin en ucuna attı!" diyerek cevap verdi.

Sonra, böylece konuşarak, kaptan kasasını açtı ve çıkardığı bir pamuklu torbanın düğümünü çözerek içinde küle benzer bir toz çıkardı. Bunu biraz suyla ıslattıktan sonra karıştırdı; birkaç saniye sabırla bekledi; sonra karışımı koklamaya başladı. Bunu izleyerek, kasadan küçük bir kitap çıkardı, mırıldanarak birkaç sayfa okudu; sonra bize dönüp "Bilin ki, ey yolcular, bu harika kitap düşündüklerimi doğruluyor. Uzaklarda, karşınızda gördüğünüz kara parçası, Şahlar İklimi diye anılan yerdir. Dua ve barış üzerine olası efendimiz Süleyman bin Davud'un kabri ordadır. Yine orada, korkunç görünüşlü canavarlar ve yılanlar vardır. Dahası, üzerinde yol almakta olduğumuz bu deniz de, bir yutuşta en büyük gemileri, yükleri ve yolcularıyla birlikte gövdelerine

indirebilecek güçte deniz canavarlarıyla doludur! İşte ne söylenecekse söyledim! Elveda!" diyerek sözünü tamamladı.

Kaptanın bu sözlerini işitince, sonsuz bir telaşa düştük; başımıza ne gibi felaketler geleceğini birbirimize sorup dururken, birdenbire gemimizle birlikte havaya doğru kaldırıldığımızı duyumsadık; sonra şiddetle aşağıya düştük; o sırada denizden gök gürültüsünden de müthiş bir feryat yükseldi. Öylesine korktuk ki, son duamızı yaptık ve ölüler gibi hareketsiz kaldık. Birdenbire önümüzde, kaynayan suyun üzerinde gemiye doğru bir canavarın bir dağ gibi ilerlemekte olduğunu fark ettik; birkaç saniye sonra daha da büyük bir canavarın, sonra da ikisinin birleşmiş halinden de büyük bir üçüncüsünün onu izlediğini gördük. Bu sonuncusu, bir uçurum gibi açılan deniz üzerinde ansızın sıçradı ve yine bir uçurum kadar korkunç ağzını açarak gemimizin dörtte üçünü, içindekilerle birlikte, yuttu. Ben, geminin yukarılarına çekilip denize atlayacak zaman bulabildim; o sırada canavar geminin sonuncu çeyreğini de yutup iki arkadaşı ile birlikte derinliklerde kayboldu.

Bana gelince, deniz canavarının dişlerinde çatırdayarak parçalanmış bulunan geminin tahtalarından birine sımsıkı sarıldım; ve bin bir güçlükle, çok şükür ki, meyve ağaçlarıyla örtülü, suyu nefis bir ırmakla sulanan bir adaya çıkabildim. Bu ırmağın büyük bir hızla ve çok uzaklardan bile duyulan bir gürültüyle aktığının farkına vardım. O zaman, değerli taşlar bulunan adada ölümden nasıl kurtulduğumu anımsayarak, önceki gibi bir sal yapmak ve kendimi akıntıya bırakmak fikrine kapıldım. Gerçekten, bu yeni adanın gönlü okşayan durumuna karşın yeniden ülkeme kavuşmayı denemek istiyordum; ve kendi kendime "Eğer kurtulmayı başarırsam, her şey yoluna girer; bir daha da yolculuk sözünü ağzıma almam ve artık ömrümün geri kalan bölümünde bunu kesinlikle düşünmem. Şayet, aksine, girişimim sırasında can verirsem, yine aynı şekilde her şey yoluna girmiş olur; böylece belaların ve tehlikelerin kesinlikle sonu gelir!" diyordum.

Bunun üzerine hemen ayağa kalktım; biraz meyve yedikten sonra, o zaman türünü bilmediğim fakat sonradan seyrek bulunduğu için tacirlerin pek beğendiği nitelikteki sandal ağacı oldu-

ğunu öğrendiğim ağaçlardan dallar topladım. Bu iş bitince ip ve sicim aramaya koyuldum; ilkin bulamadım; sonradan, ağaçlara sarılarak tırmanan ve eğilir bükülür ve de çok güçlü bitkilerin varlığını fark ederek ve de bunların işimi göreceğini düşünerek, bana yarayacak miktarda bunlardan topladım; ve bunları sandal ağacının iri dallarını birbirine bağlamakta kullandım. Böylece büyücek bir sandal hazırladım; bunun üzerine pek çok meyve yerleştirdim; kendim de "Kurtulacaksam Allah'tan olacaktır!" sözlerini dile getirerek üzerine çıktım.

Sandalın üzerine çıkar çıkmaz, onu kıyıdan çözüp ırmağa sürdüm; akıntı korkunç bir hızla sandalı sürükledi; başım döndü ve sandala yerleştirdiğim meyve yığınının üzerine tıpkı sarhoş bir tavuk gibi düştüm. Yeniden kendime geldiğimde, yöreme bakındım ve her zamandan fazla korkudan kımıldamadan kaldım ve bir gökgürültüsü sesiyle sağırlaştım. Irmak, rüzgârdan bile hızlı, kayalara gürültüyü çarparak ve girmekten çok sesini işittiğim kuyu gibi derin bir uçuruma atılarak kaynayan bir köpük şelalesine dönüşmüştü. Kim bilir nasıl bir yükseklikten düşerek hiç kuşkusuz yok olup gidecektim.

Bu müthiş fikre kapılınca, tüm gücümle sandalın dallarına sarıldım; ve parçalanıp lapa haline geldiğimi görmemek için elimde olmayarak gözlerimi kapadım ve ölmeden önce Allah'ın adını andım. Birdenbire uçuruma düşecek yerde, sandalın ansızın suyun üzerinde durduğunu hissettim; bir an için gözlerimi açıp ölüme nerede kavuştuğumu görmek ve kayalarda parçalanmak üzere mi bulunduğumu anlamak istedim; ama böyle olacağına, sandalın, birilerinin beni tutmak üzere ırmağa fırlattığı büyük bir ağa takılmış olduğunu gördüm. Böylece yakalanarak kıyıya sürüklendim ve sandalım ırmak üzerinde sürüklenip giderken beni ağın ilmikleri arasında, yarı ölü, karaya çektiler.

Orada öylece devinimsiz ve titreyerek uzanırken, beyaz sakallı saygın bir şeyh bana doğru yaklaşarak "Hoş geldin!" dedi; ve beni çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... çok rahatlatan sıcak giysilerle donattı.

Yaşlı adamın bedenime uyguladığı ovuşturma ve sürtünmeyle bir kez canlanınca, kalkıp kıçüstü oturdum; ama hâlâ söz söyleyecek durumda değildim. Bunun üzerine yaşlı kişi beni kolumdan tutup yavaşça hamama götürdü; orada ruhumu yeniden canlandıran harika bir banyo yaptırdı; ve nefis kokular koklattı ve bedenime de sürdü; sonra beni alıp evine götürdü.

Bu yaşlı kişinin evine girince, tüm ailesi benim gelişimi sevinçle karşıladı; ve bana büyük bir sevecenlik ve dostluk gösterdiler. Yaşlı adamın kendisi beni kabul salonunun ortasına oturttu ve bana en iyisinden yiyecekler sundu ve çiçeklerle hoş bir şekilde kokulandırılmış bir su içirdi. Bunu izleyerek, yöremde günlük yaktılar, köleler bana el yıkamam için kokulu sıcak su getirip parmaklarımı, sakalımı ve dudaklarımı kurulamam için kenarları işlenmiş peşkirler sundular. Bundan sonra, yaşlı adam beni güzel eşyalarla donanmış bir odaya götürdü; orada beni tek başıma bırakıp sessiz olmaya büyük bir özen göstererek çekilip gitti. Ama emrime verdiği köleler zaman zaman gelerek yapabilecekleri bir hizmet olup olmadığını soruyorlardı.

Üç gün boyunca, bana kimse herhangi bir soru sormadan böylece ağırlandım. Hiçbir şeyim eksik olmadı; büyük bir özenle bakıldım; en sonunda gücüm tamamıyla yerine geldi; ruhum ve yüreğim sakinleşti ve yenilendi. Bunun üzerine, dördüncü günün sabahı, yaşlı adam gelip yanıma oturdu ve selamlaşmadan sonra, bana "Ey konuğumuz, varlığın bize mutluluk ve zevk verdi. Seni uçurumdan kurtarmak için bizi yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Sen kimsin ve nereden geliyorsun?" dedi. Bunun üzerine, ben de yaşlı adama, yaşamımı kurtararak, sonra da beni en iyi şekilde yedirip içirip ve yıkayıp harika kokulara bürüyerek göstermiş olduğu değer biçilmez hizmetten ötürü çok teşekkür ettim; ve kendisine "Bana, denizler üzerinde uzun yolculuklar yapmamdan ve başıma, iğnenin ucuyla gözün köşesine yazılsa ibret almasını bilen okuyucuya ders oluşturacak akıl almaz şeyler geldiğinden dolayı Denizci Sindbad derler!" dedim; ve yaşlı adama öykümü başından sonuna kadar, hiçbir ayrıntıyı atlamadan, anlattım.

Bunu duyan yaşlı adam çok şaşırdı ve bir saatlik bir süre hiç konuşmadan öylece kalakaldı; çünkü işittiklerinden çok etki-

lenmişti. Bundan sonra başını kaldırdı ve kurtulmuş olmamdan ötürü sevincini tekrarlayarak, bana "Şimdi, ey konuğum, benim önerilerimi dinlemek istersen, güç bulunurlukları ve nitelikleri bakımından kuşkusuz epeyce kazanç sağlayacak mallarını burada sat!" dedi.

Yaşlı adamın bu sözlerini duyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştım; ne söylemek istediğini de, hangi maldan söz ettiğini de anlamamıştım; çünkü her şeyden yoksun bulunuyordum; ilkin birkaç saniye susarak bekledim; sonra beklenmedik bir sırada beliren böylesine olağanüstü bir öneriyi kaçırmak istemediğimden, anlamış gibi bir tavır takınarak "İyi olur!" diyerek yanıt verdim. Bunun üzerine yaşlı adam "Malın hakkında hiç kaygılanma, evladım! Ayağa kalkıp çarşıya kadar benimle gelmen yeter! Geri kalanla ben uğraşırım. Şayet tellal bize uygun gelecek bir öneri getirirse kabul ederiz; yoksa, malı, fiyatlar yükselesiye kadar benim dükkânlarımda saklarız; o zaman daha kârlı bir fiyat üzerinden satış yapabiliriz!" dedi.

Bunu duyunca, kendimi tümüyle gittikçe artan bir şaşkınlığa kaptırdım; ama bunu hiç belli etmedim; kendi kendime de "Sabret biraz daha Sindbad, neyin söz konusu olduğunu yakında anlarsın!" diyordum. Yaşlı adama da "Ey saygın amca, işittim ve itaat ettim! Sen neyin yapılmasını uygun görüyorsan, ben kabul ederim! Benden yana, benim iyiliğim için yaptığın bunca şeyden sonra, irademi sana bağlamaktan başka şey düşünmem!" diyerek hemen ayağa kalktım ve birlikte çarşıya gittik.

Çarşının orta yerine geldiğimizde, tellalı ve oraya getirilmiş bulunan sandalı ve yöresine toplanmış ve ona saygıyla ve başlarını sallayarak bakan simsar ve tacir kalabalığını gördüm. Her yandan hayranlık haykırışları duyuyordum: "Aman yarabbi! Ne bulunmaz nitelikte sandal bu böyle! Dünyanın hiçbir yerinde buna denk nitelikte mal bulunmaz!" diyorlardı. O zaman, söz konusu malın ne olduğunu anladım ve satış dolayısıyla saygın ve ihtiyatlı bir havaya girmenin doğru olacağına hükmettim.

Ama, koruyucum olan yaşlı adamın, simsarbaşına yaklaşarak, birdenbire ona "Arttırmayı aç!" dediğini duydum. Sandala bin dinar değer biçilerek arttırma açıldı. Simsarbaşı "Ey alıcılar, sandal ağacından yapılmış sal, bin dinara!" diye haykırdı. Bunu

duyan yaşlı adam "Ben iki bin öneriyorum!" diye seslendi. Ama bir başkası "Benden üç bin!" diye haykırdı. Ve tacirler arttırmayı on bin dinara kadar yükselttiler. Bunun üzerine simsarbaşı, benden yana bakarak bana "On bin veriyorlar! Daha fazla arttıran yok!" dedi. Ama ben "Onu bu fiyata satmam!" dedim.

O zaman koruyucum yanıma yaklaştı ve bana "Yavrum, çarşı bu sıralar pek refah içinde değil; ve mal da neredeyse değerini bulmuş durumda. Sunulan bedeli kabul etsen iyi olur. Ama istiyorsan, ben kendi adıma, biraz daha arttırayım ve yüz dinar fazlasını önereyim! Bana malı on bin yüz dinara bırakır mısın?" dedi. Kendisine "Vallahi! Ben, iyi yürekli amcacığım, bunu, sadece, yaptığın iyiliklere duyduğum minnetin karşılığı olarak kabul ederim!"diyerek yanıt verdim. Bunu duyan yaşlı adam, kölelerini çağırdı ve sandalı saklasınlar diye dükkânına taşıttı; beni de evine götürerek önerisini kabul ettiğimden dolayı teşekkür ederek orada hemen on bin yüz dinarı önümde sayıp anahtarını bana verdiği sağlam bir kutuya yerleştirdi.

Bunu izleyerek sofrayı kurdurdu; yiyip içerek keyif içinde sohbet ettik. Sonra da elimizi, ağzımızı yıkadık. Sonra bana "Çocuğum, sana kabul etmeni dileyerek bir öneriden bulunacağım!" dedi. Kendisine "İyi yürekli amcacığım, senin önerilerini gözümü kırpmadan kabul ederim!" diye yanıt verdim. O zaman "Görüyorsun ki oğlum, ben yaşı oldukça ilerlemiş bir kimseyim; ve günü geldiğinde mirasımı bırakacağım erkek evladım da yok. Ama, henüz pek genç yaşta, güzellikten yana nasibi olan ve ben ölünce servetime sahip olacak bir kız çocuğum var. Onu sana nikâhla vermeyi düşünmekteyim; şu koşulla ki, bizim ülkemizde oturacak ve bizim yaşamımızı benimseyeceksin. Böylece neyim var, neyim yoksa ve elimin altında tuttuğum her şey senin olacak! Bu durumda benim yetkim ve mallarımın sahipliği sana geçer!" dedi. Yaşlı kişinin bu sözlerini duyunca sessizce başımı önüme eğdim; ve hiçbir şey söylemeden bir süre öylece kaldım. Bunu görünce yeniden söze başlayıp "Bana inan oğlum ve dilediğimi yerine getir! Sana iyilik getirecektir! Ruhunu teskin etmek üzere, ölümümden sonra, kızım olan karını da yanına alarak kendi ülkene gidebileceğini buna eklemek isterim! Senden sadece burada toprağa verileceğim zamana kadar kalmanı

istiyorum!" dedi. O zaman kendisine "Vallahi şeyh amcacığım, sen zaten benim babam gibisin! Sana uygun gelenden başka ne fikrim ne de aldığım karar var; zira, ben, yaşamımda ne zaman bir tasarıyı uygulamak istemişsem, felaket ve düş kırıklığıyla karşılaşmışımdır! Bundan dolayı senin iradene uymaya hazırım!" diye yanıt verdim.

Benden aldığı cevaba pek sevinen yaşlı adam, kölelerine, hemen gidip kadı ve tanıkları çağırmalarını buyurdu; onlar da gelmekte gecikmediler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Kadı ve tanıklar gelmekte gecikmediler. Yaşlı adam da beni kızıyla everdi ve bizim için büyük bir şenlik ve göz kamaştıran bir düğün düzenledi. Sonra elimden tuttu ve beni henüz görmediğim kızının yanına götürdü. Onu güzellikten, terbiyeden, boy ve beden inceliği ve orantısı bakımından mükemmel buldum. Dahası, göz kamaştıran bir ihtişamla ve ziynetlerle donanmış, güzel ipekliler ve kabartma işlemeli, değerli taşlarla süslü kumaşlarla bürünmüştü; üzerinde taşıdıkları, binlerce ve binlerce altın para değerindeydi; ve hatta hiç kimse de bunların tam değerlendirmesini yapamazdı.

Böylece onu görünce hoşlandım; birbirimize tutulduk; ve uzun süre birbirimizi okşayıp sevdik ve mutluluğun sınırına ulaştık.

Bir süre sonra eşimin babası olan yaşlı adam, Yüce Tanrı'nın barış ve acıması bol âlemine göç etti. Ve ben, onun sahibi olduğu her şeye el koydum ve onun tüm köleleri ve hizmetçileri yalnız benim yetkime bağlı köleler ve hizmetçiler oldu.

Dahası, kentin tacirleri beni onun yerine başkan seçtiler; böylece o kentte oturanların ahlak anlayışlarını ve yaşam tarzlarını inceleme fırsatını buldum.

Gerçekten, bir gün, şaşırarak, bu kentte oturanların, bahar döneminde, bir değişime uğradıklarını ve bir günden öbürüne şekil ve görünüm değiştirerek, omuzlarından kanatlar çıktığını

ve uçan yaratıklara dönüştüklerini gördüm. Böylece göğün boşluğunda epeyce yükseklere kadar uçabiliyorlar; ve yeni durumlarından yararlanarak bu kanatlanma yeteneğinden yoksun karılarını ve çocuklarını aşağıda bırakarak kentin üstünde istedikleri gibi uçabiliyorlardı.

İlkin bunu anlamam beni şaşırttı; ama zamanla bu geçici değişime ben de alıştım. Yalnız, öyle bir gün geldi ki, kanadı olmayan tek erkek olmaktan ve kadınlar ve çocuklarla birlikte kentte kalmak zorunda bulunmaktan utanç duydum. Ve omuzlardan çıkan kanatlara sahip olma olanağı üstüne kentte oturanlardan bilgi almak istedim. Ama hiç kimse bu konuda beni aydınlatmaya yanaşmadı. Ve ben, adıma Havacı sözcüğünü de ekleyemeden sadece Gemici Sindbad olarak kalacağımı anlayarak kahroldum.

Günün birinde, onların bu kanat çıkarma olayının gizemini asla anlayamayacağımdan umutsuzluğa düşmüşken; içlerinden kendisine pek çok iyiliklerim dokunmuş olan birini görüp kolundan tutarak ona "Allah'ın rızası üstüne olsun, sana bağışladığım şeylerin hatırına, hiç değilse bir kez, senin bedenine sarılarak, havada uçtuğun sırada beni de birlikte uçurmanı istiyorum. Bu tür bir gezintiye çok heves duymaktayım ve denizde geçirdiğim serüvenlere bir yenisini katmak istiyorum!" dedim. Adam ilkin beni dinlemek istemedi; ama ricalarımı tekrarlayarak sonunda onu razı ettim. Bu girişimden o denli büyülenmiştim ki, eşime ve ev halkına bile durumu açıklayacak zaman bulamadım. Beline sarılarak onunla birlikte havalandım; kanatlarını geniş geniş açarak, beni, havada uçarken taşıdı.

Hava içindeki uçuşumuz doğru bir çizgide yükselerek gerçekleşti ve hatırı sayılır bir zaman sürdü. Gök boşluğunda öylesine yüksek bir noktaya ulaştık ki, gök kubbenin altında meleklerin şarkılarını ayırt edip işittim. Bu harika şarkıları dinlerken, dinsel duyarlanmanın sınırına ulaştım ve "Göklerin derinliğindeki Tanrı'ya şükürler olsun! Tüm yaratıklar ona şükredip onu kutsasın!" diye haykırdım. Bu sözler henüz ağzımdan çıkmıştı ki, benim kanatlı taşıyıcım korkunç bir küfür savurdu; ve öylesine bir hızla aşağı inmeye başladı ki, soluk alamaz oldum ve baygın düşerek derinliği ölçülemeyecek bir uçuruma yuvarla-

nacağımı sandım. Ama, göz açıp kapayıncaya kadar geçen bir sürede, bir dağ tepesine ulaştık ve beni taşıyan kişi, yüzüme cehennemi bir bakış fırlatarak beni orada bıraktı ve uçuşunu sürdürerek gözden kayboldu.

O zaman ben, bu çıplak dağda tek başıma kalarak, ne hangi durumda bulunduğumu ne de beni eşimin yanına döndürecek yönün hangisi olduğunu bildim; ve şaşkınlığın doruğunda "En yüce ve en yetkin olan Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Felaketten kurtulduğum her kez, yeniden daha kötü bir felaketle karşılaşıyorum. Ama bütün bu olup bitenleri aslında hak ediyorum ben!" diye haykırdım. Bunun üzerine içinde bulunduğum duruma bir çare düşünmek üzere bir kayanın üzerine oturdum; ve tam o sırada ansızın iki ay gibi birbirine benzeyen göz kamaştıran güzellikte iki genç oğlanın bana yaklaşmakta olduğunu gördüm. Her biri elinde kızıl altından bir baston tutuyor ve yürürken buna dayanıyordu. Bunu görünce, olanca canlılığımla ayağa fırladım ve onları karşılamaya gidip kendilerine barış diledim. Nazikçe selamımı karşıladılar; bu da bana konuşma cesareti verdi; ve kendilerine "Tanrı sizi korusun ey harika gençler, bana kim olduğunuzu ve ne yaptığınızı söyler misiniz?" dedim. Bana "Biz gerçek Tanrı'ya tapınanlarız!" diyerek yanıt verdiler. Sonra içlerinden biri, daha fazla bir söz eklemeden, eliyle bana bir doğrultuyu gösterdi ve adımlarımı bu yana yöneltirken altın bastonunu ellerim arasına bırakarak ve yakışıklı arkadaşının elinden tutarak onunla birlikte gözlerimin önünden kayboldu.

Bunun üzerine ben, söz konusu altın bastonu alarak, bu iki güzel çocuğu anımsamanın hayranlığı içinde, bana işaret olunan doğrultuda yürüdüm. Belli bir süre böylece yürürken, birdenbire bir kayanın ardından dev gibi bir yılanın çıktığını ve ağzında dörtte üçünü yuttuğu ve ancak başıyla kollarını gördüğüm bir adam bulunduğunu fark ettim. Adamın kolları umutsuzlukla çırpınıyor ve "Ey yolcu, beni şu yılanın ağzından kurtar, yaptığın işten pişmanlık duymayacaksın!" diye haykırıyordu. Ben, bunun üzerine, yılanın ardından koştum ve elimdeki kırmızı altından bastonla sırtına öylesine tutarlı bir vuruşla vurdum ki, yılan o anda ve o saatte cansız yere serildi ve ben elimi uzatarak yutulmuş olan adamın yılanın karnından çıkmasına yardım ettim.

Adamın yüzüne dikkatle bakınca, onun, bana gökyüzündeki geziyi sağlayan; beni uçuruma düşme tehlikesi ile yüzyüze getirdikten sonra göğün boşluğundan dağın tepesine silkeleyen ve orada bırakarak açlık ve susuzluktan ölmeye terk eden kanatlı adam olduğunu anlayınca şaşkınlığın sınırına ulaştım. Ama her şeye karşın kötü davranışından ötürü ona kin beslemekte olduğumu göstermek istemeyerek tatlı bir sesle kendisine "İnsan dostuna böyle mi davranır?" demekle yetindim. O da bana "Ben ilkin yaptığın bu iyilik için sana teşekkür ederim. Ama, Tanrı'nın adını ağzına alarak ve uygun olmayan çağrışımlarda bulunarak, beni, kendime karşın, göklerin yukarılarından düşürdüğünü pek bilmiyor gibisin! O ad anılınca bizde bu etkiyi yaratıyor! Onun için o ismi asla ağzımıza almayız!" diyerek yanıt verdi. O zaman ben, beni bu dağdan çekip kurtarsın diye ona "Beni bağışla ve beni kusurlu bulma! Çünkü ben Tanrı'ya saygı sunmanın böyle kötü sonuçları olabileceğini bilmiyordum! Eğer beni evime taşımaya razı olursan, yol aldığımız sürece sana, artık o adı anmamaya söz veriyorum!" dedim.

Bunun üzerine uçan adam eğildi ve beni sırtına alarak göz açıp kapayıncaya kadar evimin damına bıraktı ve kendi evine döndü.

Karım beni uzunca bir zaman sonra damdan inerken görünce; neler olup bittiğini anladı ve beni yitmekten bir kez daha kurtaran Tanrı'ya şükretti. Sonra, dönüşümden dolayı duyduğu coşku yatışınca, bana "Bundan böyle bu kentte oturanlarla düşüp kalkmaya gerek yok. Bunlar şeytanın kardeşleridir!" dedi. Ben de ona "Ama, baban nasıl oluyor da onlarla birlikte yaşıyordu?" dedim. Bana "Babam onların topluluğuna dahil değildi ve asla onlar gibi davranıp onların yaşamını paylaşmıyordu. Her durumda, babam ölmüş bulunduğuna göre, yapacak bir şey yok...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Babam ölmüş bulunduğuna göre, fikrimce, mallarımızı, evlerimizi ve topraklarımızı satar satmaz bu inançsız kenti

terk etmekten başka yapacak bir şey yok. Bütün bunları elinden geldiğince çabuk gerçekleştirirsin; eline geçen paranın bir bölümüyle de güzel mallar satın alırsın; ve ikimiz birlikte kendi ülken olan Bağdat'a gider; ananı, babanı ve dostlarını görür; barış ve güvenlik içinde, Yüceler Yücesi Tanrı'ya gerekli saygıyı göstererek yaşarız!" dedi. Ben de işitip itaat ettiğimi bildirdim; ve hemen deneyimin bana sağladığı tüm bilgiye güvenerek, parça parça ve her birini zamanında değerlendirerek, karımın babası olan, Tanrı'nın bağışlaması ve acıması üzerine olası amcam şeyhten kalan tüm malları sattım. Ve bize ait tüm eşya ve taşınmaz malları altına çevirdim; böylece bire yüz kâr sağladım.

Bundan sonra karımla, seçerek aldığım malları götürüp kendi adıma kiraladığım bir gemiye taşıdım; Tanrı'nın yardımıyla mutlu ve verimli bir yolculuk yaptık; öyle ki, adadan adaya, denizden denize geçerek, sonunda güvenle Basra'ya ulaştık. Orada pek az bir süre kaldık. Nehir boyu yukarıya doğru yol alarak Barış Kenti Bağdat'a girdik.

O zaman ben, karım ve servetimle birlikte mahalleme ve evime gittim; orada annemle babam beni büyük sevinç gösterileriyle karşıladılar; şeyhin kızı olan karımı çok sevdiler.

Bana gelince, çabucak işlerimi yoluna koydum; güzel mallarımı depolara yerleştirdim, servetimi kilit altına aldım; ve sonunda, barış içinde, yokluğumda geçen zamanı hesaplayarak gezilerimin sonuncusu olan bu yedinci gezimin başından sonuna tam yirmi yedi yıl tuttuğunu hesaplayan dost ve yakınlarımın kutlamalarını kabul ettim. Ve ben, onlara bu uzun süren yokluk yıllarımda başımdan geçenleri tüm ayrıntılarıyla anlattım; ve kendi kendime söz verdiğim şekilde, ömrümün geri kalan bölümümde ne denizde ne de karada bir yolculuğa çıktım. Ve birçok kez, sözümü de tutmadığım halde, beni tehlikelerden kurtarıp ailemin ve dostlarımın arasına katılmamı sağlayan Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükretmeyi de hiç ihmal etmedim!

Ve işte, ey çağrılılarım, bu yedinci ve sonuncu gezi, benim serüven hastalığımın kesin ilacı oldu!

Gemici Sindbad, öyküsünü sessiz ve hayran çağrılılarının ortasında böylece bitirince; Hamal Sindbad'a dönmüş ve ona "Ve şimdi, ey Karacı Sindbad, yerine getirdiğim işleri ve Tan-

rı'nın lütfuyla alt ettiğim güçlükleri düşün ve bana söyle: Hamal olarak senin yaşamın, bahtın bana ayırdığından çok daha rahat ve yeğlenir değil mi?" demiş. Bu sözleri duyan Hamal Sindbad gelip Denizci Sindbad'ın elini öpmüş ve ona "Tanrı seninle birlikte olsun, efendim; benim kapında söylediğim şarkıdaki bilinçsizliği bağışla!" demiş.

Bunun üzerine Gemici Sindbad konuklarını sofraya çağırmış ve onlara otuz gece süren bir şölen vermiş. Sonra da evin kâhyası olarak Hamal Sindbad'ı yanında bulundurmuş; ve ikisi birlikte tam bir dostluk içinde ve ferahlık duyarak, zevkleri yok eden, dostlukları kıran, sarayları yıkıp mezarları yücelten acı ölüm gelinceye kadar birlikte yaşamışlar!

Vezirin kızı Şehrazad, Gemici Sindbad'ın öyküsünü anlatıp bitirince, kendisini hafifçe yorgun hissetmiş ve zaten sabah yaklaşmakta bulunduğundan, âdeti uyarınca yavaştan alarak, verilen izni kötüye kullanmamak için gülümseyerek susmuş.

Bunun üzerine gözlerini hayranlıkla açarak bu harika öyküyü dinlemiş olan küçük Dünyazad, üzerine büzülmüş bulunduğu halıdan kalkmış ve kız kardeşini koşup kucaklayarak ona "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar tatlı, kibar, temiz ve zevk verici ve tazeliği içinde güzel! Ve bu Gemici Sindbad ne kadar müthiş, dayanılmaz ve gözü pek biri!" demiş.

Şehrazad da ona "Evet, kardeşim! Ama önümüzdeki gece, eğer Tanrı'nın ve şahımızın yüce iradesiyle sağ kalırsam, ikinize anlatacağım öyküyle kıyaslanınca, bunun pek hükmü yok!" demiş.

Sindbad'ın gezileriyle ilgili öyküyü, kendisinin, kardeşi Şahzaman ile birlikte deniz kenarında, omzunda sandıkla beliren ecinniyi gördükleri çayırda geçirdikleri serüvenden de uzun bulmuş olan şah Şehriyar da Şehrazad'a dönerek ona "Gerçekte, Şehrazad, bana hangi öyküyü anlatacağın pek umurumda değil! Yeter ki şiirle süslenmiş olsun! Sen zaten bunu bana vaat etmiştin! Şayet vaadini yerine getirmekten kaçınırsan, başının senden öncekilerin kafalarının bulunduğu yere gideceğinden hiç kuşkun olmasın!" demiş. Şehrazad da ona "Gözüm üstüne! Ey bahtıgüzel şah, sana söylemek üzere sakladığım öykü, tam bir doyum sağlayacaktır; ve dahası, daha önce işittiklerinden çok daha sürükleyici! Bunu, Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü *olan adını duymakla bile anlayabilirsin!" demiş.*

Bunu duyunca Şah Şehriyar, içinden "Bunu dinlemeden onu öldürmeyeceğim!" demiş. Sonra onu kollarına alarak gecenin geri kalan bölümünü onunla birlikte geçirmiş.

Sabahleyin kalkıp adalet dağıttığı salona gitmek üzere saraydan çıkmış. Divan, vezirlerin, emirlerin, mabeyincilerin, muhafızların ve sarayda yaşayanların katılımıyla kurulmuş. Katılan son kişi, koltuğunun altında, bu kez öldüğüne ve göçüp gittiğine inandığı kızı için hazırladığı kefenle gelen Şehrazad'ın babası vezir olmuş. Ama şah, ona, bu konuda hiçbir şey söylememiş; ve Divan'da kararlar vererek, memurları atayarak veya işten alarak, yöneterek, askıda olan işleri bitirerek ve tüm bu işleri bütün gün sürdürerek uğraşıda bulunmuş. Sonra Divan dağılmış ve şah sarayına dönmüş; vezir de kararsızlık içinde şaşkınlığın en uç sınırına ulaşmış.

Sonra, gece olunca, Şah Şehriyar, Şehrazad'ın yanına girmiş ve her zaman birlikte yaptıkları o bilinen şeyi yerine getirmişler.

Ve üç yüz on altıncı gece olunca...

Küçük Dünyazad, şah ile Şehrazad arasındaki o şey bir kez tamamlanınca; büzülmüş bulunduğu yerden "Ey kız kardeşim, senden rica ediyorum: Vaat ettiğin Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü*'ne başlamak için hâlâ ne bekliyorsun?" diye haykırmış. Şehrazad da gülerek "Yüce şahımızın eşsiz zarafetiyle izin vermesini bekliyorum!" diyerek yanıt vermiş. Bunun üzerine Şah Şehriyar "Anlatabilirsin!" diye buyurmuş ve Şehrazad da söze başlamış.*

Güzel Zümrüt ile Şöhret'in Oğlu Alişar'ın Öyküsü

Anlatırlar ki, eski zamanlarda ve geçmiş zamanlardaki yaşanmış günlerde, Horasan kentinde adı Şöhret[1] olan, ay kadar güzel Alişar adlı bir oğlu bulunan, çok zengin bir tacir yaşarmış.

Günün birinde, yaşı epeyce ilerlemiş olan zengin tacir Şöhret ölümcül bir hastalığa kapıldığını duyumsamış ve oğlunu yanına çağırarak ona "Oğlum bahtımın çizdiği yolun bitmesine pek bir şey kalmadı; dolayısıyla sana bir tavsiyede bulunmak istiyorum!" demiş. Üzüntü içinde olan Alişar "Nedir bu nasihatın babacığım?" diye sormuş. Tacir Şöhret "Sana asla kimseyle ilişki kurmamanı ve herkesle düşüp kalkmamanı öneririm; çünkü bu dünya demirci dükkânına benzer; şayet ocağın ateşiyle bir yerini yakmış ya da sıçrayan kıvılcımla bir ya da iki gözünü yitirmemişsen seni kuşkusuz dumanıyla boğar! Zaten şair demiştir ki:

> Boş hayal! Siyah çizilmiş yolunda, bahtın sana ihanet edince, bir dost yüreği bulacağını sanma!
> Ey yalnızlık! Kutsanmış değerli yalnızlık! Seni yüreğinde üretenlere hiç sapmayan gücü sağlar ve sadece kendine güvenme sanatını öğretirsin!

1 Littmann'da "Mecdeddin". *Mecd*, büyüklük, ululuk, şan ve şöhret demektir. Mardrus "Gloire", Mathers "Glory" olarak aldığından biz de bunun karşılığı olarak "Şöhret" şeklinde çevirdik (Â.Ş.O.)

Bir başkası da şöyle demiştir:

> İki yakası da kötü! Dikkatle incelersen dünyanın böyle olduğunu görürsün!
> Bir yakası riyakârlıktır, öbür yakası ihanet!

Ve bir başkası da şöyle demiştir:

> Kofluk, budalalık ve tuhaf öneriler... İşte dünyanın zengin verileri bunlardır! Ama baht yoluna ayrıksı bir varlık çıkarırsa, onunla bir zaman düşüp kalk! Sadece kendini düzeltmek için!

Genç Alişar ölmekte olan babasından bu sözleri işitince "Baba, ben senin itaatli dinleyicinim! Daha başka ne nasihatın var!" diye sormuş. Tacir Şöhret de ona "Kimi vakit yapabileceğin bir şey olursa, onu iyi yap! Karşılığında minnetin getireceği bir armağan ya da benzeri bir iyilik bekleme, oğlum! Ne yazık ki, her gün iyilik yapma fırsatı çıkmaz!" demiş. Alişar da "İşittim ve itaat ettim! Ama tüm nasihatların bu kadar mı?" diye yanıt vermiş. Tacir Şöhret de "Sana bıraktığım serveti saçıp savurma! Elinin altında para bulunduğu müddetçe sayılırsın! Ve şair demiştir ki:

> Fakirlik zamanımda hiçbir dost tanımamıştım; şimdiyse kapımda kum gibi kaynıyorlar ve iştahımı kesiyorlar!
> Oh! Ne çok yırtıcı düşman kazanmıştım servetimi yaparken... Bugün servetim azalırken, daha da çok düşman kazanacağım!"

Sonra yaşlı adam sözünü sürdürmüş: "Tecrübeli kişilerin nasihatlarını almayı ihmal etme! Ve sana nasihat edebileceklerden bunu istemenin, nafile olduğuna asla inanma!

"Ve şair demiştir ki:

> "Kendi fikrini, nasihatçının fikrine ekle, daha iyi sonuç sağlamak için! Yüzünü görmek istiyorsan bir tek ayna

> yeter! Ama iki aynanın katkısı olmadan onu gereğince aydınlatamazsın![1]

"Oğlum, sana son bir nasihat daha vereyim:

"Kendini şaraptan sakın! Şarap tüm kötülüklerin nedenidir. Aklını başından alma tehlikesini taşır ve seni gülünç ve hor görülen bir nesneye dönüştürür.

"Ölümün eşiğinde sana vereceğim son nasihatlar bunlar, çocuğum! Sözlerimi unutma! Üstün nitelikli bir oğul ol! Ve kutsamam, sana tüm ömrünce arkadaşlık etsin!"

Ve yaşlı tacir Şöhret, böyle konuşarak ve bir an için gözlerini kapayarak kendini toparlamış; sonra işaret parmağını gözleri hizasına kaldırarak iman tazelemiş ve Yüce Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş.

Ailesi ve oğlu onun uğrunda gözyaşı dökmüş; ona, en büyüklerin de, en küçüklerin de, en fakirlerin de, en zenginlerin de katıldığı bir cenaze merasimi düzenlenmiş; ve toprağa verildikten sonra mezar taşına şu dizeler yazılmış:

> Topraktan doğdum ben, toprağa dönüyorum, toprak olarak! Sanki hiç yaşamamış gibi!

İşte tacir Şöhret'in durumu böyleymiş. Şöhret'in oğlu Alişar'a gelince; onun durumu da şöyle:

Babasının ölümünden sonra, Alişar çarşının bellibaşlı büyük dükkânlarından biri olan dükkânlarında, ticaret yapmayı sürdürmüş; ve babasının nasihatlarını, özellikle başkalarıyla ilişki kurmakla ilgili olanını bilinçli olarak izlemiş. Ama, saati saatine bir yıl bir gün sonra, bir bölük hain genç, orospuçocuğu ve utanmaz piç tarafından baştan çıkarılmış; ve bunlarla düşüp kalkmaya başlamış; ve bunların yoldan çıkmış, köpek gibi çiftleşen analarını ve kız kardeşlerini tanımış; ve doğru yolun tam karşısında olan bir yolda gırtlağına kadar sefahate batmış, şaraba ve masrafa gömülmüş; ve artık sağlıklı düşünemediğinden "Babam bana

1 Mathers'in Mardrus çevirisinde bu dizeler şöyle: *"If you your face would find / One glass will do; / But you need two / To see yourself behind"* (Yüzünü görmek için / Tek ayna yeter / Ama onun ardındaki kimliğini görmek için / İki ayna gerekir!) (Â.Ş.O.)

bütün bu serveti bıraktığına göre, benden sonra başkasının eline geçmesi için onu kullanmalı, yitip giden zamandan ve geçip giden zevkten yararlanmalıyım! Çünkü iki kez yaşayacak değilim!" şeklindeki hüzünlü mantıksızlığı benimsemiş.

Ve bu tarz düşünüş ona öylesine hoş gelmiş ki, Alişar, her abartıyı hoşgörüyle karşılayarak ve gün ile geceyi düzenli şekilde birleştirerek uç uca yaşamış; kısa bir zaman sonra, dükkânını, evini, eşyalarını ve tüm giysilerini satacak kadar servetini tüketmiş; ve kendisine ancak üzerinde bulunan giysileri kalmış.

Ve ancak bu duruma gelince tüm ayrıntılarıyla hatalarını açıkça görebilmiş ve babası Şöhret'in nasihatlarının yüceliğini anlayabilmiş; cömertlikle para yedirdiği dostları, kendilerine sıra gelip Alişar kapılarına uğrayınca, onu baştan savmak için her biri bir başka bahane bulmuşlar. Böylece artık fakirliğin son sınırına dayandığından, günün birinde, bir gün önceden beri ağzına lokma girmediğinden, barınmakta olduğu sefil han odasından çıkıp kapıdan kapıya dilenerek sokaklarda dolaşmak zorunda kalmış.

Böylece dolaşıp dururken, pazar yerine gelmiş; orada daire halinde toplanmış bir kalabalığa rastlamış. Ne olup bittiğini anlamak için aralarına yaklaşmaya çalışmış; ve tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında...

Anlatısının burasında Şehrazad, günün belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

... Tacirlerin, simsarların ve müşterilerin oluşturduğu kalabalığın ortasında zarif ve tatlı bir görünüşü olan genç beyaz bir esire görmüş; boyu beş ayak, yanakları güller gibi, göğüsleri yerinde, hele art yuvarlarının güzelliği şahane imiş. Hiç yanılma ihtimali olmaksızın ona şairin şu sözleri pekâlâ uygulanabilirmiş:

> Güzellik âleminden kusursuzca fırlamış! Oranları hayranlık verici: Ne çok büyük, ne çok küçük! Ne çok yağlı, ne çok zayıf! Ve her yanı kıvrımlarla örülmüş!

> Güzelliğin kendisi bile, aynı zamanda hem alçakgönüllü hem de mağrur olan hatlarını belirten yeğni tülün ortaya çıkardığı görüntüsünün tutkunudur.
> Ay yüzüdür; dalgalanan eğrilir bükülür dal boyudur; miskin ince kokusu nefesidir.
> Sanki erimiş inciden oluşmuş gibidir göğüsleri; öylesine parlaktır ki, yüzünde ayı yansıtırlar; onlar da, kendilerince, aydan oluşmuş gibi görünürler.
> Ama, bu aydınlanma mucizesini anlatacak dil nerede? Parlayan art yanı için neler bulup söylesem?

Alişar güzel genç kıza göz attığı zaman, son kerte hayranlık duymuş; ve hayranlıktan kıpırdayamaz olmuş; güzelliğini seyrederek bir an için sefaletini unutmak istemiş; ve toplanarak pey sürmeye başlamış olan halkın arasına katılmış; orada bulunan tacirler ve simsarlar onun henüz iflas ettiğini bilmediklerinden, oraya esireyi satın almak üzere gelmiş olamayacağını düşünmemişler bile; çünkü kendisine babası çarşı kâhyasından büyük bir miras kaldığını biliyorlarmış.

Ama birdenbire esirenin yanıbaşında tellalbaşı belirmiş ve sabırsız başlar üzerinden "Ey tacirler, ey zengin kişiler, yurttaşlar ya da çölün özgür göçebeleri herkes açık arttırmaya katılabilir! Haydi, yüreklenin! İşte karşınızda tüm ayların sultanı, incilerin incisi, utançla dolu bakire, soylu Zümrüt, tüm arzuların kamçılayıcısı ve tüm çiçeklerin bahçesi olarak duruyor! Haydi, açık arttırmaya başlayın, ey ahali! Hiç kimse arttırmayı açtığı için kınanamaz! İşte önünüzde tüm ayların sultanı, utanç dolu bakire Zümrüt, tüm çiçeklerin bahçesi!" diye haykırmış.

Ve hemen tacirler arasından biri "Beş yüz dinarla arttırmayı açıyorum" diye haykırmış; bir diğeri "On daha!" demiş. O sırada çirkin ve nefret uyandırıcı, mavi şaşı gözlü Reşideddin diye anılan bir yaşlı kişi "Yüz daha!" diye haykırmış. Ama aynı anda başka bir ses de "On daha!" demiş. O anda mavi gözlü o çirkin adam "Bin daha!" diye haykırarak birdenbire yüksek bir artırma yapmış.

Bunun üzerine tüm öteki müşteriler dillerini tutup seslerini kesmişler ve tellal da genç esirenin efendisine dönmüş ve yaşlı

adamın önerdiği bedeli yerinde buluyorsa pazarlığı kapatacağını söylemiş. Esirenin efendisi de "Tamam. Ama daha önce esiremin de bunu kabul etmesi gerek. Çünkü kendisine satın alan kişiden hoşlanmadıkça onu satmayacağıma söz verdim. Bu durumda ey simsar, ona bunu sormam gerek!" diye yanıt vermiş. Simsar da güzel Zümrüt'ün yanına yaklaşmış ve ona "Ey ayların sultanı, bu saygın yaşlı kişi, Şeyh Reşideddin'e satılmak ister misin?" diye sormuş.

Güzel Zümrüt, bu sözleri duyunca, simsarın kendisine işaret ettiği kişiye bir göz atmış ve onu tanımladığımız gibi bulmuş. O zaman dönüp yüzünde bir tiksinti belirtisiyle "Bu yaşlı kişi kadar nefret uyandırıcı da olmayan yaşlı bir şairin ne dediğini, ey simsarbaşı, bilmiyor musun?" diye haykırmış:

> Ondan bir öpücük istedim. Bana şöyle bir baktı. Bakışı ne kindar ne de küçümseyici, fakat ilgisizdi! Beni zengin ve saygın biliyordu ama, yine de geçip gitti! Ağzından bir kıvrılışla şu sözler döküldü: 'Beyaz saçları benim hiç hoşuma gitmez; dudaklarımın arasında ıslak pamuklu bez bulmayı da hiç sevmem!'[1]

Bu dizeleri duyan simsar Zümrüt'e "Demek ki reddediyorsun ve de haklısın! Zaten bin dinar da önemli bir para değil! Benim ölçülerime göre on bin dinar edersin!" demiş. Sonra müşteri kalabalığına doğru dönerek önerilen bu fiyata başka alıcı bulunup bulunmadığını sormuş. O zaman bir tacir yaklaşıp "Ben varım!" demiş. Güzel Zümrüt ona da bakmış ve onun yaşlı Reşideddin gibi tiksindirici olmadığını görmüş; gözleri de mavi ve şaşı değilmiş. Ama olduğundan genç görünmek için sakalını kızıla boyamış olduğunu anlamış. O zaman "Utan! Yaşlı bir yüze böyle boya sürmek yakışır mı?" diye haykırmış. Ve hemen orada, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

> Ey sen ki, benim endamıma ve boyuma tutulmuşsun; ödünç aldığın renkler altında istediğin kadar kılığını değiştirebilirsin; ama benim saygımı kazanamazsın!

1 Tükürüklü beyaz sakallar kastediliyor (Â.Ş.O.)

> Saçlarının beyazını utanmadan boyarsın, başka kusurlarını gizleyemeden!
> Yüz değiştirir gibi sakal değiştirirsin, öylesine korkunç hale gelirsin ki, sana bakan kadın doğurganlığını yitirir!

Simsar başı bu dizeleri işitince Zümrüt'e "Vallahi! Gerçek senden yana!" demiş. Ama henüz bu ikinci öneri kabul görmemişken, bir üçüncü kişi simsara yaklaşmış ve ona "Bedeli ben ödüyorum!" demiş. Ve simsar söz konusu adama bakmakta olan güzel genç kıza fikrini sormuş. Kız onun sokur[1] olduğunu görmüş ve kahkahalar koparark "Ama sen şairin sokurlar için söylediklerini bilmez misin ey simsar?" demiş.

> Dostum, inan bana, bir sokuru asla arkadaş edinme! Ve onun yalanlarından kendini koru ve de ikiyüzlülüklerinden! Onunla düşüp kalkmanın sağlayacağı pek az kazanç vardır. Zaten Tanrı, onun bir gözünü alarak ondan sakınılmasının işaretini koymuştur!

Bunun üzerine simsar ona bir dördüncü müşteriyi göstermiş ve "Bunu ister misin?" diye sormuş. Kız bu sonuncuyu da incelemiş ve onun göbeğine kadar inen sakalıyla bir cüce olduğunu görmüş; ve hemen "Bu cüce sakallıya gelince şair onu da şöyle tanımlamıştır" demiş:

> Harika bir sakalı var, nafile ve sıkıcı bir bitki gibi. Ama kendisi uzun bir kış gecesinin soğuk ve karanlık havası kadar hüzünlü.

Simsar, kendiliklerinden pey sürenlerin hiçbirinin kabul edilmediklerini görünce, Zümrüt'e "Ey hanımım, tüm bu tacirlere ve de şu soylu müşterilere bak! Senin hoşuna gitme şansına kimin sahip olduğunu bana göster ki, ben de, satış için seni ona önereyim!" demiş.

Bunun üzerine güzel genç kız, orada bulunanları birer birer ve büyük bir dikkatle incelemiş; ve bakışları Şöhret'in oğlu Ali-

1 *Sokur:* Tek gözlü (Â.Ş.O.)

şar'ın üzerinde takılı kalmış. Genç adamın görünüşü, ansızın onun içinde şiddetli bir aşkın tutuşmasına neden olmuş; çünkü, Şöhret'in oğlunun gerçekten olağandışı bir güzelliği varmış; ve hiç kimse ona içinde ateşli bir yaklaşma arzusu uyanmadan bakamazmış. Genç Zümrüt de onu simsara göstermekte gecikmemiş; ve "Ey simsar, işte şuradaki genci istiyorum; şu kibar yüzlü endamı dalgalı olanı! Çünkü onu çok hoş ve cana yakın buluyorum; ve o, tıpkı şairin tanımladığı gibidir:

> Ey delikanlı, seni bunca güzelliğinle görenler seni nasıl unutabilirler?
> Yüreklerine doldurduğu acılardan yakınanlar, sana bakmaktan kendilerini alıkoysunlar bakalım!
> Senin belalı gizemlerini saklamak isteyenler büyüleyici yüzünü bir tülle örtmezler mi?

Ve yine başka bir şair onun hakkında şöyle söylemiştir:

> Ey efendim, anlasana! Nasıl olur da sevilmezsin sen? Narin boyunla, gürbüz görünüşünle?..
> Ey delikanlı, ey efendim benim; seni seyrediyorum ve gücüm tükeniyor!
> Anla efendim! Bu niteliklere duyulan aşk bilgelerin, zevk sahiplerinin ve ince ruhluların kârı değil midir?
> Şayet dizlerime otururşan, kabahatlerin ağır basar; ama bırakır giderken, onların yokluğu bana ağır gelir!
> Ah! Bakışınla beni öldürme! Hiçbir din öldürmeyi hoş görmez. Ah! Yüreğin ince olsun ve boynun gibi bükülgen!
> Gözlerin benim için tatlılıklar saçsın, yanağının parlaklık saçtığı gibi!

Ve bir üçüncü şair de şöyle demiştir:

> Yanakları dolgun ve parlaktır; tükürüğü içilecek tatlı bir süttür, hastalara şifa veren! Bakışı şairlere ve nasirlere[1] düşler gördürür; ve bedeninin oranları mimarları şaşırtır!

1 *Nasir:* Nesir, düzyazı yazan (Â.Ş.O.)

Bir diğeri de şöyle demiştir:

> Dudakları baş döndüren bir şaraptır: nefesi amber kokar, dişleri kâfur topaklarıdır.
> Cennetin kapıcısı Rıdvan da, seni başından savmak ister; bir huriyi baştan çıkarırsın korkusuyla!
> Kaba ruhlu kaba kişiler, onun davranışlarından, hareketlerinden şikâyet ederler: sanki ay, tüm yörelerde güzel değilmiş, sanki göğün tüm bölümlerinde dolaşırken aynı uyumla salınmazmış gibi!

Başka bir şair de şöyle söylemiş:

> Bu genç tavuskuşu kıvırcık saçları, güllerin donattığı yanakları, büyüleyici bakışıyla bir buluşmaya razı oldu. Ben de, duyarlı yüreğim ve tedirgin gözlerimle işte dipdiri ayaktayım.
> Bana bunu, bu buluşmayı, gözlerini kapayarak 'Evet' deyip vaat etti! Ama gözleri örtülüyken verdiği söze nasıl güvenebilirim?

Bir başkası da onun hakkında demiştir ki:

> Bana, 'Daha şimdiden yanağı oldukça belirgin ayva tüyleriyle gölgelenmiş bir genç adamı nasıl böyle tutkuyla sevebilirsin?' diye soran pek incelik bilmeyen dostlarım var.
> Onlara, 'Sizin bilmezliğiniz ne kadar büyük! Cennet bahçesinin meyveleri onun güzel yanaklarından toplanır! Nasıl olur da bu denli güzel meyveler sağlarken, bu yanakların belirgin tüyleri olmaz?' derim."

Simsar, bu kadar genç bir esirede bunca yetenek görmekten son derece hayranlık duymuş ve sahibine bu şaşkınlığını belirtince; o da kendisine "Anlıyorum ki, bunca güzellik ve bunca ruh inceliğine hayranlık duyuyorsun. Ama bil ki, yıldızları ve güneşi utandıran bu mucizevi genç kız, sadece en ince ve en güç anlaşılır şairlerin dizelerini bilmekle ve kendisi de güzel dizeler

söylemekle yetinmeyip başkaca, yedi kamışla yedi ayrı tarz kullanarak yazı yazmasını bilir ve elleri bir hazine kadar değerlidir. Gerçekten, bu kız, nakış yapmayı, ipek dokumayı bilir. Kendi eliyle ördüğü örtü ve perdeler çarşıda elli dinardan satılmaktadır. Ve de bil ki, en güzel örtüyü örmesi ve en görkemli perdeyi tamamlaması için ona sadece yedi gün yeter! Onu satın alacak kişinin, bu bakımdan, parasını birkaç ay içinde geri alması olanca kesinliğiyle ortadadır!" demiş.

Bu sözleri işitince, simsar, kollarını hayranlıkla havaya kaldırmış ve "Bu inciyi alıp evine götürecek ve gizli bir hazine gibi saklayacak olana ne mutlu!" diye haykırmış. Ve kızın kendisine gösterdiği Şöhret'in oğlu Alişar'a yaklaşarak onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona demiş ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Onun önünde yere kadar eğilmiş, elini tutup öpmüş ve sonra da ona "Gerçekte, ey efendim, bu hazineyi değerinin ancak beşte biri kadarıyla satın alabilmek büyük bir talih eseri! Tanrı sana karşı cömertliğini esirgemesin! Ve bu genç kız kendisiyle birlikte sana da mutluluk getirsin!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar başını önüne eğmiş ve bahtın bu alaycılığından ötürü için için gülmekten kendini alamamış ve kendi kendisine "Vallahi! Benim bir parça ekmek alabilecek kadar zengin sanıyorlar. Her durumda, tüm tacirlerin önünde utanca düşmemek için ne evet ne de hayır diyeceğim!" demiş. Ve gözlerini önüne indirerek bir tek sözcük bile söylememiş.

Onda hiçbir kıpırtı görmeyince, Zümrüt, satın alınması için yüreklendirmek üzere ona bakmış; ama Alişar, gözleri önüne eğik olduğu için onu görmüyormuş; kız, bunun üzerine simsara "Elimi tut, beni onun yanına götür; onunla kendim konuşacak ve beni satın almasına azmettireceğim; çünkü ondan başkasının olmamakta kararlıyım, başkasının olamam!" demiş. Simsar da onu elinden tutmuş ve Şöhret'in oğlu Alişar'ın yanına götürmüş.

Genç kız, güzelliğinin olanca canlılığı içinde genç adamın

önüne dikilmiş ve ona "Sevgili efendim, ey içimi yakan delikanlı, beni satın almak için öneride bulunmayacak mısın? Hatta kendince uygun gördüğün bir bedeli bile önermeyecek misin? Önerdiğin bedel ne olursa olsun, senin esiren olmak istiyorum!" demiş. Alişar başını kaldırmış ve hüzünle sallayarak kıza "Satışı yapmak ve satın almak zorunlu değil!" demiş. Zümrüt "Görüyorum ki, sevgili efendim, bin dinarlık öneriyi pek yüksek buluyorsun! Peki, dokuz yüz dinarlık bir öneride bulun, senin olayım!" diye haykırmış. Alişar başını sallamış ve tek bir söz söylememiş. Kız, yeniden söz alarak "Sekiz yüze beni satın al!" demiş. Oğlan başını sallamış. Kız "Yedi yüze!" demiş. Oğlan hâlâ başını sallıyormuş. Kız, önerisini azalta azalta, sonunda "Sadece yüz dinar olsun!" demiş. Bunun üzerine Alişar ona "Peki ama, bu yüz dinar tümüyle yanımda bulunmuyor!" demiş. Kız gülmeye başlayarak ona "Bu yüz dinarı tamamlamak için ne kadar eksiğin var? Çünkü, şimdi ödeyecek durumda değilsen, geri kalanı bir başka gün ödersin!" demiş. Oğlan da "Ey hanımım, bil ki, bende ne yüz ne de tek bir dinar var! Vallahi! Bende, ne beyaz ne de kırmızı bir madeni para, yani ne bir altın dinar ne de bir gümüş dirhem var. Dolayısıyla benimle zamanını yitirme ve bir başka alıcı ara!" diye yanıt vermiş.

Zümrüt, genç adamın hiçbir kaynağı olmadığını anlayınca, ona "Öyle de olsa beni satın al! Elimin içine vur, beni pelerininle sar ve kolunu belime dola! Bütün bunlar, senin de bildiğin gibi, kabul ettiğinin işaretidir!" demiş. Bunun üzerine, Alişar, artık reddetmek için nedeni olmadığından, Zümrüt'ün kendisine söylediklerini çabucak yerine getirmiş; kız da aynı anda, cebinden bir kese çıkararak, bunu Alişar'a vermiş ve ona "Bunun içinde bin dinar var; bunun dokuz yüzünü efendime önermen ve geri kalan yüz dinarı, en çok ihtiyaç duyduğumuz şeyleri satın almak için saklaman gerek!" demiş. Ve Alişar hemen tacire dokuz yüz altın dinarı saymış ve esireyi çabucak elinden tutup evine götürmüş.

Eve geldiklerinde, Zümrüt, konutun birçok yeri yırtık eski bir hasırdan başka bir eşyası bulunmayan tek bir sefil odadan başka bir şey olmadığını görünce pek şaşırmış. Ve hemen ikinci bir kese içinde bin dinar daha çıkararak Alişar'ın eline vermiş

ve ona "Çabucak çarşıya koş da, gerekli olan eşya ve halılar ile yenecek içecek satın al! Ve de çarşıdaki en güzel şeyleri seç! Ve bana büyük bir Şam kumaşı getir, en iyisinden ve nar kırmızısı olsun! Sonra altın iplik makaraları ve gümüş iplik bobinleri al ve de yedi renkten ipek masuralar getir! Uzun iğneler ve orta parmağıma denk gelecek bir de altın yüksük al!" demiş. Alişar da hemen bu buyruklara uyarak Zümrüt'e tüm istediklerini alıp getirmiş. Bunun üzerine kız, yerlere halılar sermiş, şilte ve divanları sıralamış, her şeyi düzene sokmuş ve meşaleleri tutuşturduktan sonra sofrayı kurmuş.

O zaman ikisi birlikte oturmuşlar, yiyip içerek mutlulanmışlar. Bunu izleyerek, yeni yatağın üzerine uzanmışlar ve karşılıklı birbirini doyurmuşlar. Ve bütün geceyi, en temiz zevkler ve en neşeli oynaşmalarla sabaha kadar birbirlerine sıkı sıkıya sarılarak geçirmişler. Ve sevgileri kuşku götürmez kanıtlarla pekişmiş ve yüreklerine değişmez bir biçimde yerleşmiş.

Hiç zaman yitirmeksizin, gayretli Zümrüt, hemen işe koyulmuş. Ve nar kırmızısı Şam kumaşını alarak birkaç gün içinde, bundan bir perde yapmış ve üzerini ince bir sanatla kuş ve hayvan suretleriyle donatmış; ve dünyada iri ya da küçük ne kadar hayvan varsa, hiçbirini savsaklamadan bu perdeye işlemiş. Yaptığı nakışlar öylesine aslına benzer ve öylesine canlı olmuş ki, dört ayaklı hayvanlar deviniyorlarmış, kuşlar ötüyorlarmış gibi geliyormuş insana... Perdenin ortasına işlediği meyve dolu bir ağacın gölgesi o denli güzelmiş ki, büyük bir serinlik hissi veriyor ve gözleri dinlendiriyormuş. Ve bütün bunlar, ne fazla ne eksik, sekiz günde tamamlanmış! Yarattıklarının parmaklarına bunca marifet bağışlayan Tanrı'ya şükürler olsun!

Perde bitmiş. Zümrüt onu parlatmış, perdahlamış, dürmüş ve "Bunu çarşıya götür ve elli dinardan aşağı olmamak üzere çarşıdaki esnafa sat. Ama sakın, çarşıda dükkânı bulunmayan gelip geçici kimselere satma! Yoksa aramıza zalim bir ayrılığın girmesine neden olursun. Aslında bizi gözetleyip duran düşmanlarımız var; gelip geçici olandan sakın!" diyerek Alişar'a vermiş. Alişar da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek yanıt vermiş. Ve çarşıya gidip dükkân sahibi bir tacire sözü geçen harika perdeyi elli dinara satmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

... Sözü geçen harika perdeyi elli dinara dükkânı olan bir tacire satmış. Sonra yeniden yeni bir perde hazırlamak için yeterli miktarda ipekli kumaş, altın ve gümüş teller ve birkaç güzel kanaviçe satın almış; bunları Zümrüt'e getirmiş; o da hemen işe koyulup sekiz günde ilkinden de güzel bir örgü örmüş. Alişar, bunu da götürüp, elli dinara satmış. Ve böylece yiyip içerek ve hiçbir şeyden yoksun olmayarak yaşamışlar; bir yıl geçtiği halde günden güne daha da ateşlenen sevgilerini karşılıklı olarak doyurmayı da ihmal etmemişler.

Bir gün Alişar evden çıkıp âdeti gereğince Zümrüt'ün ördüğü bir duvar örtüsünü sarılı olarak taşıyıp her zamanki gibi tellallar aracılığıyla malı tacirlere önermek için çarşının yolunu tutmuş. Çarşıya gelince, onu tellala verip dükkânların önünde dolaştırırken, o sırada yoldan bir Hıristiyan geçiyormuş; çarşıya gelip elindeki malı rahatsız edercesine satan ya da iyi bir mal görürse satın almak için her türlü çabayı göstermekten kaçınmayan kişilerden biri imiş bu. Hıristiyan Alişar'a yaklaşmış; bu işlemeli örtü için ilan edilmekte olan elli dinar yerine altmış dinar önermiş. Ama, bu tür kişilerden nefret eden ve sakınan Alişar, Zümrüt'ün tavsiyelerini hatırlayarak malı ona bırakmak istememiş. Bunun üzerine Hıristiyan teklifini yükselterek en sonunda yüz dinar önermiş; tellal da Alişar'ın kulağına "Aman, bu harika fırsatı kaçırma!" demiş. Çünkü tellal daha önce on dinar aldığından Hıristiyana bağlanmış bulunuyormuş. Ve Alişar'ın üzerinde öylesine bir etki bırakmış ki, sonunda Alişar önerilen bedel karşılığı işlemeli örtüyü Hıristiyana bırakmaya karar vermiş; içindeki büyük tedirginlik bir türlü geçmediği halde satışı bitirmiş ve parayı alarak evinin yolunu tutmuş.

Böylece yürümekte iken, bir ara, bir yol dönemecinde Hıristiyanın kendisini izlediğini fark etmiş. Durup ona "Senin inancında olan birinin girmediği bu mahallede ne yapıyorsun sen, ey Hıristiyan?" diye sormuş. O da "Beni bağışla efendim, ama bu sokakta görmem gereken bir iş var. Tanrı seni korusun!"

demiş. Alişar yolunu sürdürüp evinin kapısına ulaşmış; orada bakmış ki, Hıristiyan yolunu değiştirdikten sonra, dönüp sokağın öteki başından kendisiyle aynı anda kapısının önüne gelmiş. Hiddete kapılarak, ona "Kötü Hıristiyan, beni niye her yerde izleyip peşimden geliyorsun?" diye haykırmış. O da "Efendim, bana inan ki, rastlantı kabilinden burada bulunuyorum, ama senden bana bir bardak su vermeni rica ediyorum. Allah senden razı olsun; çünkü susuzluktan içim yanıyor!" diye yanıt vermiş. Alişar da içinden "Vallahi! Bir Müslümanın susuz bir köpeğe su vermeyi reddetmesi görülmemiştir. Ona su versem iyi olur!" diye geçirmiş. Ve evine girmiş, bir su testisi alarak Hıristiyana vermek üzere dışarı çıkmış; tam o sırada Zümrüt uzayan yokluğuyla tedirgin, kapı sesini duyarak onu karşılamak üzere koşmuş; ve ona "Bugün neden bu kadar geciktin? Örtüyü sattın mı? Kime sattın? Çarşıdaki babacan bir tacire mi, yoksa gelip geçici birine mi?" diye sorunca; o da, belirli bir tedirginlikle "Biraz geciktim, evet... Çünkü çarşı çok kalabalıktı. Onu bir tacire sattım!" diye yanıt vermiş. Kadınsa, sesindeki titremeyle "Vallahi! Yüreğim hiç de rahat değil. Bu testiyi de nereye götürüyorsun?" demiş. O da "Benimle buraya kadar gelen çarşıdaki tellallardan birine su içsin diye vereceğim!" demiş. Ama bu yanıt kadını doyurmadığından, Alişar dışarı çıkarken, çok meraklanarak şu dizeleri okumuş:

> Ey sevgiliye bağlanan yüreğim, öpüşün sonsuzluğuna inanan zavallı yüreğim! Görmüyor musun ki, başucunda, kollarını uzatmış ayrılık getiren kötülük seni gözetmekte ve gölgeye sığınmış ihanet seni izleyip duruyor?

Alişar dışarı çıkmak için ilerlerken, açık bıraktığı kapıdan Hıristiyanın içeri girdiğini görmüş. Bunu görünce, gözlerinin önünde dünya kararmış ve "Sen burada ne yapıyorsun köpoğlu köpek? Ve nasıl cesaret ediyor da rızam olmadan evime giriyorsun?" diye haykırmış. O da "Lütfen, efendim, beni bağışlayın! Bütün gün yürümekten bitkin olduğum için ayakta durmaya halim kalmadı. Kapının dışında durmakla içinde durmak arasında ayrım gözetmediğimden eşiği geçiverdim. Zaten sadece biraz soluklanıncaya kadar kalacak ve hemen çekip gideceğim!

Beni dışarı atma! Allah da seni dışlamasın!" diye yanıt vermiş. Ve çok şaşırmış olan Alişar'ın elinden testiyi alarak gerektiği kadar içtikten sonra geri vermiş. Alişar da orada ayakta durup ona bakarak çekip gitmesini beklemiş. Ama böylece bir saat geçtiği halde, Hıristiyan yerinden kıpırdamamış. O zaman Alişar, boğulurcasına, ona "Buradan hemen çıkıp yoluna gider misin?"diye haykırmış. Ama Hıristiyan ona "Efendim, hiç kuşkusuz sen, birine iyilik yapıp onu tüm yaşamı boyunca başına kakanlardan ve şairin belirlediği şu kişilerden değilsin:

> Yok olmuş artık, elini uzatmadan fakirin avcuna saymaksızın para dolduran o cömert kişiler!
> Şimdi, yoldaki fakirin içtiği suyun karşılığını hesaplayan kötü tefeciler gündemde!

Bana gelince, ey efendim, evinden getirdiğin suyla susuzluğumu giderdim; ama açlık şu anda benim için öylesine bir işkence haline geldi ki, yediğin yemeğin artığıyla; bundan daha fazlasını aramadan, bir parça kuru ekmek, bir baş soğan da olsa yetineceğim!" demiş. Gittikçe daha fazla hiddetlenen Alişar, ona "Haydi bakalım! Defol buradan! Bu ağızları yaptığın yeter! Evde sana verecek hiçbir şey yok!" diye haykırmış. Hıristiyan yerinden kıpırdamadan "Efendim, beni bağışla! Ama evde hiçbir şey yoksa, işlemeli örtüden kazandığın yüz dinar var sende. Senden rica ediyorum; Allah için en yakın çarşıya gidip bana biraz peksimet al ki, senin evini aramızda sanki hiçbir ekmek ve tuz ilişkisi yokmuşçasına terk ettiğimi söylemesinler!" diyerek yanıt vermiş.

Alişar bu sözleri işittiği zaman, kendi kendine "Hiç kuşku yok ki, bu kötü Hıristiyan delinin ve dengesizin biri! Onu sokağa atıp ardından da köpekleri salayım!" diye düşünmüş. Ve onu sokağa itmeye hazırlanırken, yerinden kıpırdamayan Hıristiyan kendisine "Efendim, istediğim sadece bir parça ekmek ve bir tek soğan; bunlarla açlığımı gideririm! Benim için fazla masrafa girmene gerek yok, öylesi biraz fazla olur! Çünkü bilge azla yetinir; ve şair de şunu söylemiştir:

Bilgeye işkence veren açlığı kovmak için bir kuru ekmek yeter. Oysa dünya âlem, oburun sahte açlığını nasıl yatıştıracağını bir türlü bilemez!"

Alişar, onun bu dileğini yerine getirmekten başka türlü davranamayacağını anlayınca, Hıristiyana "Sana yiyecek bir şeyler almak için çarşıya gidiyorum. Sen burada kıpırdamadan kal, beni bekle!" demiş.

Ve kapıyı kapatıp kilitten çıkardığı anahtarı cebine koyduktan sonra evden çıkmış. Çabucak çarşıya gitmiş; oradan balda kızartılmış peynir, hıyar, muz, fırından yeni çıkmış taze ekmek satın almış; bunların hepsini Hıristiyana getirerek, ona "Ye bakalım!" demiş. Ama Hıristiyan "Efendim, bu seninki ne büyük cömertlik! Senin bana getirdiklerinle on kişi doyar! Bu, gerçekten fazla! Hiç değilse bana birlikte yeme onurunu bağışla!" diyerek yemekten kaçınmış. Alişar "Ben tokum, tek başına ye!" diye yanıt vermiş. Hıristiyan "Efendim, ulusların bilgeliği bize öğretmiştir ki, konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi hiç kuşkusuz zina ürünü bir soysuzdur...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

"Konuğuyla yemek yemeyi reddeden kişi, hiç kuşkusuz, zina ürünü bir soysuzdur!" Yanıt vermeye olanak bırakmayan bu sözleri duyan Alişar, reddetmeyi göze alamamış ve Hıristiyanın yanına oturarak dalgın dalgın onunla birlikte yemeye başlamış. Hıristiyan, ev sahibinin dalgınlığından yararlanarak bir muz soymaya başlamış onu bölmüş ve içine bir fili yere devirmeye yetecek ve bir yıl uyutacak miktarda afyon ruhuna bulandırılmış beng koymuş. Bu muzu, içinde harika bir şekilde kızartılmış peynir yüzmekte olan bala batırmış ve kendisine "Efendim, senin için soyduğum şu lezzetli muzu elimden kabul et!" diyerek Alişar'a sunmuş. Bu işin artık bittiğini sanan Alişar, muzu almış ve yutmuş.

Muz midesine ulaşır ulaşmaz, Alişar sırtüstü yere düşmüş. Bunu gören Hıristiyan, tüyü dökülmüş bir kurt gibi sıçramış ve

dışarı fırlayarak karşı sokakta pusuda olan ve başlarında Zümrüt'ün satılmak istemediği, ama ne olursa olsun ona güç kullanarak sahip olmaya yemin etmiş bulunan yeşil gözlü sefil yaşlı kişi Reşideddin'in durduğu adamlarla bir katırı olduğu yere ulaşmış. Bu Reşideddin, tacirler nezdinde ayrıcalık kazanmak için kendisini Müslüman olarak tanıtmış alçak bir Hıristiyanmış; ve adı Barsum olan ve Alişar'a ihanet etmiş bulunan Hıristiyanın da öz kardeşi imiş.

Bu Barsum, koşup sefil kardeşine hilesinin başarısını duyurmuş ve ikisi birlikte, adamları peşlerinde olduğu halde, Alişar'ın evine girmişler; Alişar'ın Zümrüt için harem dairesi olarak ayırmış bulunduğu yandaki odaya dalarak güzel genç kadının üzerine atılmışlar; ağzını tıkaçlayıp göz açıp kapayana kadar katırın sırtına atmışlar ve birkaç dakikada onu yaşlı Reşideddin'in evine taşımışlar.

Gözleri yeşil ve şaşı olan sefil, Zümrüt'ü, evin en gerilerindeki bir odaya taşıtmış ve ağzından tıkacı çıkardıktan sonra, yanıbaşında oturmuş ve ona "İşte sonunda benim iradem altındasın güzel Zümrüt ve şu rezil Alişar gelip seni benim ellerimden kurtaramayacak. Kollarımda yatıp sana sevişmedeki gücümü kanıtlamadan önce, kâfir inancından vazgeç ve benim gibi bir Hıristiyan olmaya razı olmak üzere hazırlan! Mesih ve Bakire Meryem adına! Ve de hemen benim bu ikili isteğime boyun eğmezsen, sana dayanılmaz işkenceler yaptırırım ve köpekten beter ederim!" demiş.

Sefil Hıristiyanın bu sözlerini duyunca, genç kadının gözleri yanaklarından akıttığı yaşlarla dolmuş ve dudakları titremiş: "Ey ak sakallı kötü kişi, vallahi beni parça parça edebilirsin, ama imanımdan edemezsin; hatta bedenime kızgın tekenin keçi yavrusuna saldırdığı gibi, zor kullanarak sahip olabilirsin, ama ruhumu paylaşılmış bir ahlaksızlığa boyun eğdiremezsin! Ve Tanrı, er geç sana alçaklığının hesabını soracaktır!" diye haykırmış.

Yaşlı adam onu sözle ikna edemeyeceğini anlayınca, kölelerini çağırmış ve onlara "Devirin şunu ve karın üstü yatırın!" demiş. Onu yıkıp karın üstü yatırmışlar. Bunun üzerine bu sefil yaşlı kişi eline bir kamçı alarak zalimce Zümrüt'ün güzelim yuvarlak yanlarını kamçılamaya başlamış; öylesine ki her

vuruşu kaba etinin beyazlığı üzerinde kızıl bir iz bırakmış. Ve Zümrüt aldığı her darbeyle, imanında zayıflık duymaktan uzak "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur ve Muhammed onun elçisidir!" diye haykırıyormuş. Yaşlı kötü kişi de kolunu kıpırdatamayacak hale gelinceye kadar onu kamçılamayı sürdürmüş. O zaman kölelerine kızı mutfağa, hizmetçilerin yanına atmalarını ve ona yiyecek içecek hiçbir şey vermemelerini emretmiş. Onlar da bu emri hemen yerine getirmişler. İşte onların durumu böyleymiş.

Alişar'a gelince, ertesi güne kadar, evinin giriş bölümünde, duygudan yoksun, uzanıp kalmış. Ancak o zaman bengin esrikliği geçip afyon dumanları başından dağılınca kendine gelebilmiş ve gözlerini açmış; kalkıp kıçüstü oturmuş; ve sesinin tüm gücüyle "Ya Zümrüt!" diye seslenmiş. Ama ona kimse yanıt vermemiş. Tedirgin ayağa kalkmış; boş ve sessiz olan harem bölümüne girmiş; orada, Zümrüt'ün çarşafının ve peçesinin yerde süründüğünü görmüş. O zaman Hıristiyan aklına gelmiş; o da ortadan kaybolmuş bulunduğundan, sevgilisi Zümrüt'ün kaçırılmış olduğundan; kuşkusu kalmamış. O zaman başını döverek ve hıçkırarak kendini yere atmış, yerden iki taş almış; her birini avuçlarına koymuş ve şaşkın, bu taşları bağrına vurarak ve "Ya Zümrüt! Zümrüt!" diye haykırarak tüm sokakları dolaşmış. Onu tanıyıp bu halde gören kimseler ona acıyarak bakıyor ve "Bu Şöhret'in oğlu değil mi? Zavallı Alişar!" diyerek onun aklını yitirmesine ağlıyorlarmış.

Böylece, bağrını döven iki taş yankılar yaparak dolaşmayı sürdürürken, iyilik yapmayı seven kadınlar içinden bir yaşlı kadına rastlamış; kadın ona "Evladım, güvenlik ve akıl sağlığı senden yana olsun! Ne zamandan beri sen böyle aklını yitirdin?" diye sormuş. Alişar da ona şu dizelerle yanıt vermiş:

> Birinin yokluğu bana aklımı yitirtti! Ey benim çıldırdığıma inananlar, buna neden olanı bana geri getirin! Ruhuma bir merhemin ferahlığını getirmiş olursunuz!

Bu dizeleri işitip Alişar'a dikkatlice bakan iyi yürekli yaşlı kadın, ıstırap çeken bir âşıkla karşı karşıya bulunduğunu düşünmüş; ve ona "Yavrum, bana acılarını ve bahtsızlığını açık-

lamaktan korkma! Belki de Allah beni senin yoluna sana yardım edeyim diye çıkardı!" demiş. Bunun üzerine Alişar, Hıristiyan Barsum ile geçirdiği serüveni ona anlatmış.

Anlatılanı duyan iyi yürekli yaşlı kadın, bir saatlik bir süre düşünmüş; sonra başını kaldırarak Alişar'a "Ayağa kalk, çocuğum ve hemen git bana bir ayak satıcısı sepeti bul; bunun içine çarşıdan alacağın renkli camdan bilezikler, gümüş kaplama bakır yüzükler, küpeler, incik boncuk ve yaşlı satıcı kadınların evden eve dolaşarak kadın müşterilere sattığı öteki şeylerden koyarsın. Ve ben bu sepeti başıma koyacak ve kentin tüm evlerini dolaşacağım. Böylece bizi doğru yola götürebilecek olan soruşturmalar yapacağım ve Allah isterse, senin sevdiceğin Sitti Zümrüt'ü bulacağız...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

"Sevdiceğin Sitti Zümrüt'ü bulacağız!" demiş. Ve Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının elini öptükten sonra sevinçten ağlamaya başlamış ve onun istediği şeyleri hemen pazara giderek alıp getirmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın giyinmek için kendi evine gitmiş. Yüzünü koyu bal rengi bir peçeyle örtmüş ve başını kaşmir bir atkıyla örtmüş ve geniş siyah ipekli bir çarşafa bürünmüş; sonra başına sözü edilen sepeti koyarak, eline saygın yaşlılığına dayanak sağlayacak bir baston alarak, çeşitli mahallelerdeki tacirlerin ve ileri gelen kişilerin haremlerine uğramak üzere ağır ağır dolaşmaya başlamış; ve sonunda kendisini Müslüman olarak gösteren ve Tanrı'nın cehenneminde sonsuza dek yakıp kavurası lanetli sefil Hıristiyan yaşlı Reşideddin'in evine ulaşmakta gecikmemiş.

Oraya tam da bahtsız genç kadının, mutfaktaki köleler ve hizmetçiler ortamına atıldığı anda ve yediği kamçılarla ıstırap içinde kötü bir hasırın üzerinde yarı ölü uzanmış olduğu sırada ulaşmış. Kapıyı çalmış, esirelerden birisi gelip kapıyı açmış ve onu dostça selamlamış; yaşlı kadın da ona "Kızım, yanımda satılmak üzere güzel şeyler getirdim. Sizde satın almak isteyen

kimseler bulunur mu?" demiş. Hizmetçi "Sanırım bulunur!" demiş. Ve onu mutfağa sokmuş; yaşlı kadın, ağırbaşlılıkla bir yere oturmuş ve hemen yöresini esireler sarmış. Yaşlı kadın, satış dolayısıyla uysal davranmış ve onlara en ucuz bedellerle bilezikler, yüzükler ve küpeler satmaya başlamış; böylece onların güvenini kazanmış; yumuşak dili ve davranışlarının tatlılığı dolayısıyla onu sevmişler.

Ama, başını çevirerek uzanıp yatmış olan Zümrüt'ü görmüş; esirelerden onun hakkında bilgi edinmek istemiş; onlar da bildiklerini kadına anlatmışlar. O da hemen aradığı kişinin yanında olduğunu anlamış. Genç kadına yaklaşmış ve ona "Kızım, bütün dertler senden ırak olsun! Tanrı beni sana yardım edeyim diye gönderdi! Sen Şöhret'in oğlu Alişar'ın sevgili cariyesi Zümrüt'sün, değil mi?" demiş. Ve oraya satıcı kadın kılığında niçin gelmiş bulunduğunu anlatmış; ve ona "Yarın akşam buradan alınmak için hazır ol; mutfağın sokağa bakan penceresine otur; ve karanlıkta ıslık çalan birini görünce, bu bir işaret olduğundan sen de ona ıslıkla yanıt ver; ve hiç korkmadan sokağa atla. Alişar'ın kendisi orada olacak ve seni kurtaracaktır!" demiş. Zümrüt de yaşlı kadının elini öpmüş; o da hemen oradan çıkarak gidip Alişar'ı bularak gördüklerini anlatmış ve "Yarın akşam gidip o lanetli herifin mutfağının penceresi altında yer alacaksın; ve *şöyle şöyle* yapacaksın!" diye eklemiş.

Bunu duyan Alişar, yaşlı kadına yaptığı iyilik için teşekkür etmiş ve ona bir şey armağan etmek istemişse de yaşlı kadın bunu reddederek ona mutluluk ve başarı dileyerek, delikanlıyı, ayrılığın acıları üzerine dizeler okurken bırakarak oradan ayrılmış.

Ertesi akşam Alişar, iyi yürekli yaşlı kadının tanımladığı eve giden yolu tutmuş ve sonunda orayı bulmuş. Gelip duvarın dibine oturmuş; ve orada ıslık çalacağı zamanı beklemiş! Ama orada bir süre oturduktan sonra, iki gecedir uykusuz kalmış bulunduğundan; birdenbire yorgunluğa yenilerek uyuyakalmış. Asla uyumayan Tek Varlığa hamdolsun!

Alişar öylece mutfak dibinde çömelmişken, o gece, talih, iyi bir fırsat yakalamak üzere hırsızlar arasında gözü pek bir hırsızı o yakalara doğru itmiş, bu hırsız evi, neresinden girebilirim diye

incelerken, Alişar'ın uyumakta olduğu yere gelmiş. Giysilerinin zenginliğine kapılarak onun üzerine eğilmiş ve yavaşça güzel kavuğunu ve harmaniyesini çalmış ve göz açıp kapayasıya kadar bir zamanda kendi sırtına geçirivermiş. Ve aynı anda pencerenin açıldığını birinin ıslık çaldığını işitmiş. Bakmış ve kadına benzer bir şekil görmüş. Bir kadın ona ıslık çalıyor ve onu çağırıyormuş. Bu kadın onu Alişar sanan Zümrüt'müş.

Bunu görünce, hırsız, bundan pek bir şey anlamadan, kendi kendine "Acaba ona yanıt versem mi?" demiş. Ve o da ıslık çalmış. Bunun üzerine Zümrüt pencereye çıkmış ve bir ipin yardımıyla sokağa atlamış. Zaten oldukça güçlü bir kabadayı olan hırsız, onu sırtından kavrayarak, şimşek hızıyla oradan uzaklaşmış.

Zümrüt, kendisini taşıyanda böylesi bir gücün farkına varınca, çok şaşırmış ve ona "Alişar, sevgilim, yaşlı kadın bana, senin ıstırap ve endişelerden zayıf düştüğünü, kendini zor taşıdığını söylemişti. Ama görüyorum ki, bir beygirden daha güçlüsün!" demiş. Ama hırsız yanıt vermeyip daha çabuk yol almaya başlamış. Zümrüt, elini onun yüzünde gezdirmiş ve sakalının bir hamam süpürgesinden daha sert ve diken gibi olduğunu anlamış; sanki domuzun biri tavuk yutmuş da tüyleri ağzında kalmış gibi... Bunu anlayınca, müthiş bir korku duymuş ve "Sen kimsin? Kimsin sen?" diye haykırarak yüzüne yumruklar indirmeye başlamış. O sırada, evlerin bulunduğu yerlerden uzak, gece ve tenhalığın sardığı kırsal bir yörede bulunduklarından, hırsız bir an için durmuş, genç kadını yere indirmiş ve ona "Ben, Ahmedü'd-Denef çetesinin en berbat yoldaşlarından biri olan Kürt Civan'ım! Biz, çoktandır körpe et yüzü görmemiş kırk kabadayıyız! Bu gece bizim en mutlu gecemiz olacak! Çünkü, hepimiz sırayla senin üzerine bineceğiz; göbeğinde keyif çatacak, kalçalarının arasında keyfimizce debeleneceğiz ve sabaha kadar bızırınla oynayıp duracağız!" diye haykırmış.

Zümrüt kendini kaçıranın bu sözlerini işitince, durumunun dehşet verici olduğunu anlamış. Ve onu bu şiddet kullanan haydudun ve de daha sonra kırk yoldaşının eline düşüren hatasından dolayı yakınarak elleriyle yüzünü dövmeye başlamış. Sonra kötü talihin yaşamına çökmüş olduğunu ve ona karşı savaşmanın bir yararı olmadığını anlayarak, kendisini kaçırana

karşı durmayarak, kendini bırakmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Kötülüklerden ona sığınırım! Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne yaparsa yapsın, ondan kurtulamaz.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Herkes boynuna asılı olan bahtını taşır ve ne olursa olsun, ondan kurtulamaz!" diyerek içini çekmekle yetinmiş.

Korkunç Kürt Civan, yeniden genç kadını omzuna almış ve kırk haydut ile reislerinin oturma yeri olarak seçtikleri kayalar arasında gizli bir mağaraya ulaşıncaya kadar koşmasını sürdürmüş. Orada Zümrüt'ü kaçıran kişinin anası olan bir yaşlı kadın hırsızlara bakıyor ve onlara yiyecek hazırlıyormuş. Uygun işareti alınca, mağaranın giriş bölümüne gelip oğlunu ve kaçırdığı kızı karşılayan da o olmuş. Civan Zümrüt'ü anasına teslim etmiş ve ona "Bu ceylanı benim arkadaşlarla dönüşüme kadar göz önünde tut; çünkü gelip benimle birlikte bu kız üzerinde nefislerini körletmeleri için onları aramaya gidiyorum. Ama, yarın yapılacak bir iş çıkar da öğle üzerine kadar gelemeyecek olursak, bizim saldırılarımıza ve dolduruşlarımıza dayanabilmesi için onu iyi besle!" demiş ve çekip gitmiş.

Bunun üzerine yaşlı kadın Zümrüt'e yaklaşmış ve ona içmesi için su vermiş ve ona "Kızım, sana ne mutlu ki, içlerinde en kabadayısı olan reisleri hariç kırk genç yiğidin senin orta yerine nüfuz ettiklerini duymakla doyum sağlayacaksın! Vallahi! Genç ve arzulanır bir kişi olmakla sevinmelisin!" demiş. Zümrüt buna yanıt vermemiş ve başını peçesiyle örterek yere uzanmış ve sabaha kadar orada öylece kalmış.

Böylece, gece, ona düşünmek için zaman kazandırmış; yüreklenmiş ve kendi kendine "Böylesine bir zamanda, kendime karşı yakışıksız bir ilgisizlik duymanın bir anlamı yok! Yani şimdi kıpırdamadan oturup bu kırk delicinin gelerek içime işleyip beni, batan bir geminin suyun dibine ininceye kadar suyla dolması gibi doldurmalarını mı bekleyeyim! Yo, vallahi! Ruhumu kurtaracağım, bedenimi de onlara teslim etmeyeceğim!" demiş.

Ve de sabah olmuş bulunduğundan ayağa kalkmış, yaşlı kadına yaklaşarak, ona "Bu gece iyice dinlendim, iyi yürekli anacığım! Kendimi yüreklenmiş ve ev sahiplerimi her bakımdan doyuracak güçte hissediyorum! Şimdi onlar gelinceye kadar ne yapmamız gerekiyor acaba? Örneğin benimle gelip, güneşe oturup ve başında bit ayıklayayım ve saçını tarayayım ister misin?" diye sormuş. Yaşlı kadın da "Vallahi! Bu fikrini beğendim, kızım! Çünkü uzun zamandır bu mağaradayım ve başımı yıkamadım; şimdi başım insanın saçlarına ve hayvan tüyünün arasına yerleşen her türden böceklerin yuvası oldu; gece geldi mi başımdan çıkıp sürü halinde bedenimin her yanını dolaşıyorlar; siyahı var, beyazı var; irisi var, yavşağı var; hatta, kızım, tersine dolaşan ve uzun kuyruğu olanı da var. Yaşlı kadınların sessiz osuruğundan da, en pis kokan yelden de kötü kokanları var! Beni bu kötü yaratıklardan kurtarabilirsen, burada benimle birlikte geçireceğin yaşamda mutlu olursun!" diye yanıt vermiş. Ve Zümrüt ile birlikte mağaradan çıkmış ve başının üzerindeki örtüyü kaldırarak güneşe oturmuş; o zaman Zümrüt, gerçekten orada tanınmış her tür bit çeşitlerinin tümünün ve de diğer böceklerin bulunduğunu görebilmiş. Cesaretini yitirmeden, ilkin onları avuç dolusu toplayarak; sonra kaba dikenlerle kökünden tarayarak toplamaya koyulmuş; ve sonunda ancak bu bitlerden doğal sayılabilecek küçük bir miktar kaldığını anlayınca, marifetli parmaklarıyla onları arayarak, âdet olduğu üzere, tırnaklarıyla ezmeye koyulmuş. Bu iş bitince, kadının saçlarını ağır ağır tarazlamış; öylesine ki, yaşlı kadın teninin bitten arıtılmasının ferahlığını duymuş ve sonunda derin bir uykuya dalmış.

Zümrüt zaman yitirmeden ayağa kalkmış ve mağaranın içine girerek orada bulduğu erkek giysilerini almış ve bunları giyinmiş; başına da kırk haydudun yaptığı hırsızlıklardan birinden kalmış güzel bir sarık sarmış; ve aceleyle oradan çıkarak yine çalıntı atlardan iki ayağı bağlı olan birini gözüne kestirmiş; onu eyerleyip dizginlerini takmış ve üzerine binip ve süratle, Esirgeyici Tanrı'nın adını anarak doğruca yola koyulmuş.

Böylece, durup dinlenmeden, gece bastırıncaya kadar yol almış; ve ertesi sabah, şafak söker sökmez, ancak arada bir soluk almak, kök yemek ve atını otlatmak için biraz durarak yolunu

sürdürmüş. Böylece on gün, on gece yol almış. On birinci gün, sabaha doğru, sonunda geçmiş bulunduğu çölden çıkmış ve güzel suların aktığı ve büyük ağaçların gölgelerini gören gözlerin, bahar ikliminin binlercesini fışkırttığı güllerin ve öteki çiçeklerin varlığıyla şenlendiği yemyeşil bir çayıra ulaşmış; orada Tanrı'nın yarattığı kuşlar oynaşıyor; gazeller ve en güzel hayvanlar sürü halinde dolaşıyormuş.

Zümrüt bu çok hoş yerde bir saat kadar dinlenmiş, sonra yeniden atına atlayarak ve yöresini koyu çimenlerin sardığı güzel bir yolu izleyerek, uzaktan güneş altında minareleri parıldayan bir kente gelmiş.

Kentin duvarlarını izleyerek kapısına yaklaşmış; orada kendisini görünce sevinç ve utkuyla çılgın kahkahalar koparan büyük bir kalabalığa rastlamış; ve hemen at üzerindeki emirler ve kentin ileri gelenleri ile askerlerin komutanları kapıdan çıkarak onu karşılamaya gelmişler; önünde eğilerek ona saygı göstermişler ve ancak kullarının şahlarına gösterdikleri saygınlıkla önünde yeri öpmüşler; ve her yandan âdeta çıldırmış gibi halk "Tanrı sultanımızı muzaffer kılsın! Gelişin Müslüman halka uğur getirsin! Allah saltanatını daim kılsın! Ey evrenin şahı!" diye haykırmışlar. Ve aynı zamanda, binlerce atlı savaşçı, iki yanlı sıra oluşturarak heyecanın doruğunda olan halkın taşkınlığını engellerken, bir tellal da zengin koşumlu bir devenin üzerinde tüneyerek, sesinin tüm gücüyle, halka yeni şahlarının mutlu gelişini bildiriyormuş.

Ama Zümrüt, erkek kılığında, bütün bunların ne anlama geldiğini anlayamıyormuş, sonunda, her yandan atının dizginlerine yapışmış olan büyük saygınlığı belirgin kişilere "Ey saygın kişiler, kentinizde neler olup bitiyor?" diye sormuş. O zaman, bunların içinden bir büyük mabeyinci yerlere kadar eğildikten sonra ilerleyerek "Efendimiz, Tanrı nimetlerini verirken cömert davranır! Tüm övgüler onun olsun! Senin de elinden tutup getirircesine, bu ülkenin tahtına şahımız olarak gelmeni sağladı. Bunca genç ve bunca yakışıklı ve de Türk ırkının soylu çocuklarından yüzü parıldayan birini bize şah olarak gönderdiği için Tanrı'ya şükürler olsun! Zafer onun olsun! Çünkü bize bir dilenciyi ya da daha önemsiz birini de gönderebilirdi! Onu da şahımız olarak baştacı etmek ve saygı sunmak zorunda kalırdık. Bil ki, gerçekte...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Bil ki, gerçekte, bu kentte oturanlar olarak, bizim âdetimiz, erkek bir evlat bırakmaksızın şahımız ölürse, bu yola çıkmak ve bahtın bize göndereceği ilk yolcunun gelişini, onu şah yapmak ve bu sıfatla selamlamak için beklemektir! Ve biz, bugün, ey yeryüzünün tüm hükümdarlarının en yakışıklısı, çağının ve tüm çağların biricik kişisi, sana rastlamak mutluluğuna kavuştuk!" demiş.

Zümrüt, kafası yerinde ve yüksek fikirlere sahip bir kadın olarak, bu olağandışı haberi alınca soğukkanlılığını yitirmemiş ve baş mabeyinciye ve öteki ileri gelenlere "Sizler, bundan sonra benim sadık uyruklarım olacak kişiler, benim kökeni bilinmeyen sıradan bir Türk olduğumu ya da sıradan herhangi bir kişinin sulbünden geldiğimi sanmayın! Aksine! Karşınızda soylu bir aileden gelen; ama, ana babasıyla arası bozulduktan sonra ülkesini ve evini terk eden bir Türk görüyorsunuz! Bu olaydan sonra serüven arayarak dünyayı dolaşmaya karar verdim. Yeni bir yaşamı denemek için talih bana bu güzel fırsatı verdiğine göre, şahınız olmayı kabul ediyorum!" demiş.

Ve hemen mevkibin başına geçmiş ve tüm halkın sevinç çığlıkları ve alkışları arasında kente muzaffer girişini yapmış.

Sarayın büyük kapısının önüne gelince, emirler ve mabeyinciler atlarından inmişler, gelip onu kollarından yakalayarak attan inmesine yardım etmişler ve onu kollarının üstünde büyük kabul salonuna götürmüşler, şahlık alametlerine bürüyerek, eski şahlarının altın tahtına oturtmuşlar. Hepsi sadakat yemini vererek yerlere kadar eğilip önündeki toprağı öpmüşler.

Bunun üzerine Zümrüt, yüzyıllardan beri birikmiş saray hazinelerini açtırarak saltanat sürmeye başlamış; ve hazineden önemli miktarda para çektirerek askerlere, fakirlere ve yoksullara dağıtmış. Halk da onu sevmiş ve saltanatının sürmesi dileklerini sunmuşlar. Ve öte yandan, büyük bir miktarda onur giysilerini saray ileri gelenlerine vermeyi ve emirlere, mabeyincilerine ve de bunların eşleriyle haremdeki tüm kadınlara da lütuflarda bulun-

mayı ihmal etmemiş. Dahası, vergi ve rüsum borçlarını bağışlamış, cezaları kaldırıp hükümlüleri bağışlamış. Böylece, onu bir erkek sanan ve hareme girip kadınlarıyla hiç yatmamasına onun kişilik bütünlüğüne ve namus anlayışına bağlayan büyük küçük herkesin sevgisini kazanmış. Gerçekten, geceleyin hiçbir özel ilişki kurmayıp kapısının önünde yatan iki küçük ve narin haremağasından başkasıyla düşüp kalkmamış.

Bütün bu koşullardan mutlu olması gerekirken Zümrüt, gizlice yaptırttığı tüm araştırmalara karşın, bir türlü bulamadığı sevgilisi Alişar'ı düşünmekten kendini alamıyormuş. Ve kendi başına kalınca ağlayıp duruyor. Tanrı'nın kutsamasını Alişar'ın üzerine çekmek, bunca yokluktan sonra, onu sağ olarak yeniden bulabilmek için ibadet ediyor, oruç tutuyormuş. Böylece bir yıl geçmiş; ve sarayın tüm kadınları umutsuzluktan kollarını kaldırıp "Şahın bunca sofu ve nefsine egemen olması bizim için ne kadar kötü!" diye haykırıyorlarmış.

Yılın sonunda, Zümrüt bir fikre kapılmış ve bunu hemen uygulamaya koymak istemiş. Vezirleri, mabeyincileri çağırtmış ve onlara, mimar ve mühendislere bir fersah eninde ve yine bir fersah boyunda bir meydan planı çizdirmelerini ve ortasına da şahane kubbeli bir köşk kondurmalarını; içini de zengin eşyayla süsletmelerini ve saraydaki âdetlerine göre soylu kişiler için oturacak yerler ve şah için de bir taht koydurmalarını buyurmuş.

Zümrüt'ün buyruğu, en kısa zamanda yerine getirilmiş. Ve meydan düzenlenip yükseltilmiş; taht ve oturulacak yerler ilgililerin ünvan ve rütbe sıralarına göre tertiplenmiş. Zümrüt de oraya tüm saraydaki ve kentteki ileri gelenleri çağırmış ve öylesine bir şölen vermiş ki, yaşlılar böylesine hiçbir zaman rastlamadıklarını söylemişler. Ve bu şölenin sonunda, Zümrüt, çağrılılara dönerek, onlara "Bundan böyle, tüm saltanatım boyunca, her ayın başında bu köşke çağrılacak ve yerlerinize oturacaksınız. Aynı şekilde tüm halkımı da, şenlikte yer almaları, yiyip içmeleri ve Tanrı'ya verdiği nimetlerden ötürü şükretmeleri için çağıracağım!" demiş. Hepsi de işitip itaat ettiklerini bildirmişler. Şah da "Tellallar halkımı şölene çağırsınlar ve de kim gelmeyecek olursa asılacağını bildirsinler!" diye eklemiş.

Ve böylece ayın başlangıcında, tellalar kentin sokaklarında dolaşarak "Ey ahali! Tacir ve müşteriler, zenginler ve fakirler, açlar ve toklar, efendimiz şahın emriyle, Meydan Köşkü'ne koşunuz. Orada yiyip içecek ve Tanrı'ya şükredeceksiniz. Kimse gelmezlik etmesin! Dükkânlarınızı kapatın, alış verişi kesin! Kim bunu yerine getirmezse asılacaktır!" diye haykırmış.

Bu çağrıyı duyanlar, köşke koşmuşlar ve hükümdar tahtına kurulmuş ve ileri gelenler unvan ve mevkilerine göre kendilerine uygun görülen yerlerde oturmuşlarken, sıkışık dalgalar halinde köşkte toplanmışlar. Ve herkes kızarmış koyun eti, tereyağlı pilav ve özellikle keşkek denilen buğday ezmesi ve tereyağdan yapılan nefis yemeklerden ve her türden diğer harika yemeklerden yemeye başlamışlar. Ve onlar yiyip dururlarken, şah birinden diğerine göz atarak onları dikkatle süzüp duruyormuş; bu öylesine uzun sürmüş ki, herkes yanındakine "Vallahi! Bilmiyorum şah hangi nedenle bana ısrarla bakıp duruyor!" diyormuş. İleri gelenler ile soylular da, halka "Sıkılmadan yiyin, karnınızı doyurun! Şaha, iştahınızı göstermekle vereceğiniz hazda daha büyük haz veremezsiniz!" diyorlarmış. Onlar da kendi kendilerine "Vallahi! Ömrümüzde halkını bu denli seven onun bu denli iyiliğini isteyen hükümdar görmemiştir!" diyorlarmış.

Koca bir tabağı boğazına tıkarak yemek yiyen en ateşli oburlar arasında, Alişar'ı uyutup kardeşi Reşideddin'in yardımıyla Zümrüt'ü kaçıran sefil Hıristiyan Barsum da varmış. Bu Barsum et ve tereyağlı ya da iç yağlı yiyecekleri bitirince, elinin erişeceği yerden epece uzağa konmuş, üstüne toz şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tabağını gözüne kestirmiş; yöresindeki herkesi itip kakarak tabağa erişip kendine çekmiş; elinin altına almış; büyük bir lokma alarak ağzına doldurmuş. Bunu gören ve böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

Böylesi bir rezilliği ayıplayan yanındakilerden biri, ona "Ulaşamayacağın bir yerde bulunan yiyeceklere el atmaktan utanmıyor

musun? Nezaketin bize, herkesin önündekini yemesini öğrettiğini bilmiyor musun?" demiş. Bir başkası da "İnşallah yediğin bu tatlı sana dokunur da mideni altüst eder!" diye eklemiş. Ve ünlü bir haşhaş yutucu olan çok şakacı birisi de "Hey, evlat! Onu paylaşalım! Bana getir de bir, iki ya da üç lokma alayım!" diye takılmış. Ama Barsum ona nefret dolu bir bakışla bakarak "Ah lanetli haşhaş yutucu! Bu soylu yiyecek senin ağzın için yapılmamıştır; emirlerin ve kibar kişilerin saraylarında yenilsin diye yapılmıştır!" diye şiddetle haykırmış. Ve çabucak parmaklarını bu lezzetli tatlıya daldırmaya hazırlanmış. İşte tam o sırada, onu bir süreden beri gözetlemekte olan Zümrüt, kendisini tanımış ve "Çabuk koşup sütlacı yiyen şu herifi yakalayıp bana getirin!" diyerek dört muhafız göndermiş. Dördü birden Barsum'un üzerine atılmışlar ve parmaklarından yemeye hazırlandığı lokmayı alıp yüzüstü yere yıkmışlar ve bacaklarından sürükleyerek, yemek yemeyi bırakıp birbirleriyle "İşte başkalarının gıdasına göz diken pisboğazları böyle yaparlar!" diye fısıldaşan seyircilerin ortasından geçirerek şahın önüne getirmişler. Haşhaş yutucu da yöresinde bulunanlara "Vallahi! İyi ki onunla bu tarçınlı sütlacı paylaşmamışım! Şimdi kim bilir ona ne ceza verecekler?" demiş. Ve herkes ne olup biteceğini merakla izlemeye koyulmuş.

Gözleri içten içe ışıltılı, Zümrüt, adama "Sen, söyle bana bakalım, ey kötü bakışlı, mavi gözlü adam, adın ne senin? Ve bizim ülkemize geliş nedenin nedir?" diye sormuş. Sadece Müslümanlara has olan beyaz sarık sarınmış bulunan sefil Hıristiyan "Ey efendimiz, sultanımız, benim adım Ali'dir. Mesleğim de şeritçiliktir. Bu ülkeye mesleğimi yerine getirmek üzere ve el emeğimle yaşamımı sağlamaya geldim!" demiş.

Bunun üzerine Zümrüt, haremağalarından birine "Git benim kum falına baktığım tablayı ve kumda çizgi çekmeme yarayan bakır kalemimi getir!" demiş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş. Zümrüt, özenle kumu tablaya yaymış ve üzerine bir işaretle birkaç anlaşılmaz harf yazmış. Bunu izleyerek, bir süre düşünmüş, sonra ansızın başını kaldırarak tüm kalabalığın duyacağı müthiş bir sesle, sefil herife "Ey köpek, sen nasıl olur da hükümdarlara yalan söylersin? Sen Hıristiyan değil misin ve de adın Barsum değil midir? Ve bu ülkeye, evvelce kaçırmış bulunduğun bir

esireyi aramaya gelmedin mi? Ah köpek! Ah alçak! Şimdi bana hemen, benim kum falımda açıkça ortaya çıkan gerçekleri itiraf edeceksin!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca dehşete düşen Hıristiyan, elleri birbirine kenetlenmiş olarak yere çökmüş ve "Bağışla! Ey zamanın hükümdarı! Yanılmıyorsun, evet! Ben gerçekten, Tanrı seni tüm kötülüklerden korusun, rezil bir Hıristiyanım ve buraya kaçırdığım, sonra da evimden kaçan bir Müslüman kızı bulmak amacıyla geldim!" demiş.

Bunun üzerine Zümrüt, hayranlık içinde şaşıp kalan ve "Vallahi! Bizim şahımız gibi yeryüzünde kum falına bakan kimse yoktur!" diyerek mırıldanan halkın önünde, celladı ve yardımcılarını çağırtmış ve onlara "Bu sefil köpeği kent dışına çıkarın ve canlı canlı derisini yüzün, içini en kötü cinsten samanla doldurun, sonra geri dönüp bu deriyi meydanın kapısına çivileyin; ölüsünü kurutulmuş tezekte yakın; geri kalanları da çöp çukuruna atın!" demiş. Onlarda işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve Hıristiyanı alıp götürmüşler ve halkın adalet ve bilgelikle dolu olduğunu kabul ettiği hükmü yerine getirmişler.

Sefil herifi sütlaç yerken gören çağrılılara gelince, birbirlerine izlenimlerini anlatmaktan kendilerini alamamışlar. Biri "Vallahi! Çok sevdiğim halde, ben bu tatlının ayartısına kendimi bir daha hiç kaptırmayacağım. İnsana uğursuzluk getiriyor!" demiş. Haşhaş yutucu da, korkudan ağrılar girmiş olan karnını tutup "He, vallahi! Güzel talihim beni bu tarçınlı sütlaca el sürmekten alıkoydu!" diye haykırmış. Ve hepsi de bir daha tarçınlı sütlacın sözünü etmemek için yemin etmişler.

Gerçekten, ertesi ay geldiğinde ve halk yeniden şahın önünde şölene katılmaya çağrılınca; sütlaç çanağının bulunduğu tepsinin yöresinde büyük bir boşluk görülmüş; ve hatta kimse o tarafa bakmamış bile! Sonra herkes, her çağrılıyı büyük bir dikkatle izleyen şahın hoşuna gitsin diye, yemeye, içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; ama hepsi de önlerine konan yemekten başka bir şeye el sürmemişler.

Durum böylece sürüp giderken, korkunç görünüşlü bir adam içeri girmiş ve herkesi itip kakarak ilerlemiş ve sütlacın bulunduğu yerden başka her yerin tutulduğunu görerek bu

tatlının konulduğu masaya, herkesin şaşkın bakışları arasında, yaklaşmış ve yemek için elini uzatmış.

Zümrüt, bu kişinin, hemen, kendisini kaçıran Ahmedü'd-Denef'in kırk kişilik çetesinden korkunç Kürt Civan olduğunu anlamış. Onu bu kente getiren neden, tam kendisiyle arkadaşlarının bedeninden yararlanacağı sırada kaçtığı için müthiş bir öfkeye kapılmasına neden olan genç kızı aramak imiş. Ve ellerini umutsuzluktan ısırarak, Kaf Dağı'nın ardına kaçmış ya da fıstık kabuğunun içine gizlenmiş bile olsa, bu kızı yeniden bulmaya yemin etmiş imiş. Bu nedenle onu aramaya çıkmış ve sonunda yolu bu kente düşmüş ve asılmamak için ötekilerle birlikte köşke gelmiş bulunuyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ve asılmamak için köşke gelmiş bulunuyormuş.

Ve de sözü edilen sütlaç tepsisinin karşısına oturmuş ve elini olduğu gibi tatlının tam ortasına daldırmış. Bunu görenler her yandan, ona "Hey! Sen ne yapıyorsun! Dikkat et! Canlı canlı derini yüzdüreceksin! Sakın bu felaket getiren tatlıya dokunma!" diye haykırmışlar. Ama adam korkunç gözlerini döndürerek, onlara "Sizler, susun bakayım!" Ben bu tatlıdan yemek ve karnımı sevdiğim bu sütlaçla doyurmak istiyorum!" diye haykırmış. Ama, ona, hâlâ "Derin yüzülerek asılacaksın!" diye bağırıyorlarmış. Ama o yanıt verecek yerde, tepsiyi, içine daldırdığı eliyle daha çok kendine doğru çekmiş ve üzerine eğilmiş. Bunu gören ve ona çok yakın olan haşhaş yutucu, korkarak ve haşhaş dumanıyla sarhoş bir durumda onun başına gelecekle ilgisi olmaması için oradan uzaklaşmış ve gidip uzak bir yere oturmuş.

Kürt Civan, kara elini bir karga gibi tabağa daldırdıktan sonra, onu iri ve ağır bir deve ayağı gibi tabaktan çıkarmış. Ve eline aldığı parçayı avucunun içinde yuvarlamış, bir limon büyüklüğünde iri bir lokma haline getirmiş ve onu boğazının derinliğine atmış ve sanki bir mağarada yankılanan bir şelale sesi çıkarırcasına köşkte yankılanan bir ses yayarak yutmuş; bu

ses âdeta tekrarlanarak duyulmuş. Ve bu durum oradaki kalabalıkta, aldığı lokmayla sanki koca tabağın dibi görünmüş gibi bir duygu yaratmış!

Bunu görünce, haşhaş yutucu kollarını havaya kaldırarak "Tanrı bizi korusun! Tabağı tek bir yutuşla boşalttı. Tanrı'ya şükürler olsun ki, beni, ellerinde yoğurup sütlaç, tarçın ya da benzeri bir şey olarak yaratmamış!" diye haykırmış. Ve de "Bırakın onu keyfince yesin, çünkü daha şimdiden alnında gelecekteki derisi yüzülmüşün ve asılmışın suretini görüyorum" diyerek eklemiş. Ve Kürdün elinin ulaşamayacağı daha da uzak bir yerlere çekilmiş ve ona "Öğütürken tıkan ve boğul, ey uçurum mideli herif!" diye haykırmış. Ama Kürt, yöresinde konuşulanlara aldırmadan, ikinci kez bir cop iriliğindeki parmaklarını, yeğni bir hışırtıyla açılan yumuşak kitleye sokmuş ve oradan bir kabak kadar iri bir topak çıkarmış; ve elinde biraz daha yuvarlayıp yutmak isterken Zümrüt, muhafızlara "Çabuk şu adamı, sütlacı yutmadan önce bana getirin!" demiş. Bedeninin yarısıyla tepsi üzerine eğilmiş olduğundan göremediği muhafızlar Kürdün üzerine atılmışlar. Ve çevik bir davranışla onu yere yıkmışlar ve şahın önüne getirmişler. O sırada orada bulunanlar, birbirlerine "Kendi felaketini kendisi istedi. Biz ona bu kötülük saçan sütlaçtan uzak durmasını çok söyledik" diyorlarmış.

Zümrüt, huzuruna getirilen hayduda "Senin adın ne? Mesleğin nedir? Ve seni hangi neden kentimize getirdi?" diye sormuş. O da "Bana Osman derler, mesleğim bahçıvanlıktır. Buraya gelişimin nedenine gelince, boğazımı kurtarmak için çalışacak bir bahçe aramaktır!" diye yanıt vermiş. Zümrüt "Bana kum tablası ve bakır kalemim getirilsin!" diye haykırmış. İstediği gereçler elinin altında olunca, düzgün kum üzerine kalemle işaretler yapmış; bir saat kadar hesap yapıp düşündükten sonra da, başını kaldırıp "Allah belanı versin, sefil yalancı! Kum tablası üzerinde yaptığım hesaplar bana senin gerçek adının Kürt Civan, mesleğinin de hırsızlık ve katillik olduğunu gösteriyor! Ah, Domuz! Bir köpekle bin orospunun oğlu! Hemen gerçeği itiraf et! Yoksa sopalar aklını başına getirir!" demiş.

Şahın bu sözlerini işitince, kendisinin kaçırmış olduğu genç kadınla karşılaşmış bulunduğunu hiç tahmin etmeyen haydut,

sapsarı olmuş; çeneleri birbirine vurmuş ve bir kurdun ya da herhangi bir vahşi hayvanın kazma dişlerine benzer dişleri arasına dudaklarını sıkıştırmış. Sonra gerçeği söyleyerek başını kurtarmak düşüncesiyle "Doğru söyledin, şahım! Ama şu andan başlayarak, önünde, pişmanlık duydum; gelecekte doğru yolda olacağıma söz veririm!" demiş. Ama Zümrüt ona "Kötülük saçan bir hayvanın Müslümanlar arasında yaşamasına izin verilemez!" demiş. Sonra da "Alın bunu götürün, diri diri derisini yüzün, içini saman doldurup meydana açılan kapıya asın! Ölüsünü de Hıristiyana yaptığınız gibi yapın!" buyruğunu vermiş.

Haşhaş yutucu, sözü edilen kişiyi muhafızların alıp götürdüklerini görünce ayağa kalkmış, sırtını sütlaca çevirerek "Ey sütlaç, ey üzerine toz şeker ve tarçın serpilmiş tatlı! Seni bakışıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

"... Çünkü, ey felaket saçan tatlı, seni bakışlarıma layık görmüyor, ancak geri yanımla selamlıyorum! Senin üzerine tükürüyor ve senden iğreniyorum!" demiş. Ve onun durumu işte böyleymiş.

Üçüncü şölene gelince, o da şöyle sonuçlanmış: Daha önceki iki şölende olduğu gibi tellalar aynı haberi yaymışlar ve aynı hazırlıklar yapılmış; sonra halk köşkteki kubbeli salonda toplanmış; büyükler ünvanlarına göre yer almış ve şah da tahtına oturmuş. Ve herkes yiyip içmeye ve eğlenmeye koyulmuş; halk salonun her yerinde oturmuş da, salonun ortasında dokunulmadan durmakta olan sütlacın bulunduğu yerlere yaklaşmamış; ve herkes ona sırtını çevirmiş. O sırada beyaz sakallı bir adam içeri girerek, sütlaç tepsisinin yöresini boş gördüğünden, o yana yönelmiş; asılmak korkusunu dağıtmak üzere yemek yemek için oraya oturmuş. Zümrüt de ona bakarak kendisini kardeşi Barsum aracılığıyla kaçırtan sefil Hıristiyan yaşlı Reşideddin olduğunu anlamış.

Gerçekten, bir ay geçtiği halde, Reşideddin, kaçan kızın ardına saldığı kardeşinin geri dönmediğini görünce, gidip kendisi

onu bulmaya karar vermiş ve talih, onu bu kente ve bu köşke ve de sütlaç kâsesinin önüne sürüklemiş.

Zümrüt, alçak Hıristiyanı tanıyarak, içinden "Vallahi! Şu sütlaç tatlısı, kutsanmış bir yiyecek! Çünkü bütün kötü kişileri tuzağa düşürüyor! Bir gün gelecek, kentin tüm oturanlarına bunu yenmesi zorunlu bir gıda olarak ilan ettireceğim. Onu sevmeyenleri de idam ettireceğim! Hele şimdilik, şu kötü ihtiyarın defterini dürelim!" diye düşünmüş. Ve muhafızlarına "Şu sütlacın başındaki adamı bana getirin!" diyerek haykırmış. Muhafızlar da, artık o yeri iyi belleddiklerinden, adamı hemen saptamışlar ve üzerine atılıp sakalından sürüyerek şahın önüne getirmişler; o da, kendisine "Adın ne senin? Mesleğin nedir? Aramıza karışmanın nedeni nedir?" diye sormuş. O da "Ey bahtıgüzel şahım, benim adım Rüstem'dir, hiçbir mesleğim yoktur; kendi halinde fakir bir dervişim!" diye yanıt vermiş. Zümrüt, "Çabuk kum tablasıyla kalemi getirin!" diye haykırmış. Bunları kendisine getirmişler. O da, kumları yaydıktan sonra, üzerine rakamlar, şekiller çiziktirmiş; bir saat kadar düşünmüş; sonra başını kaldırıp "Sen bir şahın huzurunda yalan söylüyorsun, alçak köpek! Senin adın Reşideddin; mesleğin haince Müslüman kadınları kaçırtıp onları evine kapatmaktır; dış görünüşünle İslam inancını tanımış gibi görünsen de, içten içe kötülükle kokuşmuş bir Hıristiyansın! Çabuk gerçeği itiraf et, yoksa başın hemen ayaklarının ucuna yuvarlanacak!" demiş. Ve sefil kişi, dehşete düşüp başını kurtaracağı umuduyla suçlarını ve kabahatlarını itiraf etmiş. Bunun üzerine Zümrüt, muhafızlara "Alın bunu götürün, her bir ayak tabanına bin sopa vurun!" demiş. Ve bu buyruk hemen yerine getirilmiş. Bunun üzerine Zümrüt "Şimdi bunu alın, derisini yüzerek saman doldurun ve ötekiler gibi, meydanın kapısına asın! Ve ölüsünü de öteki iki köpeğe yaptığınızı yapın!" demiş. Ve dedikleri hemen oracıkta yerine getirilmiş.

Bu iş bitince herkes şahın bilgeliğine hayran olarak ve adaletini ve insafını överek yeniden yemeye koyulmuş.

Şölen bitince, halk çekilip gitmiş ve Sultan Zümrüt sarayında kalmış. Ama içten içe hiç de sevinçli değilmiş ve kendi kendine "Bana kötülük edenlerden öcümü alarak yüreğimi sakinleştirmeme yardım eden Tanrı'ya şükürler olsun! Ama

bütün bunlar bana sevgilim Alişar'ı geri getirmiyor! Ama Yüceler Yücesi olan Tanrı aynı zamanda Kesin Güç sahibidir ve ona tapınan ve onu tek Tanrı bilenler hakkında kendisine hoş geleni yapar!" demiş. Sevgilisinin anısıyla duygulanarak bütün gece bol bol ağlamış; sonra derdiyle tek başına bir yere kapanmış ve ertesi ayın başına kadar orada kalmış.

Bu süre sona erince, halk alışılmış şölende hazır bulunmak üzere yeniden düzenli şekilde toplanmış; ve şah ile ileri gelenler, önceleri olduğu gibi, salondaki kubbenin altında yerlerini almışlar. Şölen sürüp giderken, Zümrüt de sevgilisini asla bulamayacağına inanarak, içinden "Yusuf'u yaşlı babası Yakub'a geri getiren, aziz Eyüb'ün iyileşmez yaralarına şifa veren Tanrım, beni de iyiliklerine uğratarak sevdiğim Alişar'a kavuştur. Sen her şeyi yapacak kadar güçlüsün, ey evrenin sahibi! Sen ki, yolunu şaşıranları doğru yola sokarsın, sen ki her sesi duyarsın, tüm dilekleri yerine getirirsin, sen ki gecenin ardından gündüzü getirirsin, Alişar'ı da kölene kavuştur!" diyerek dua etmiş.

Bu duayı Zümrüt içten içe söyler söylemez, meydana açılan kapıdan, bedeni rüzgârda sallanan bir söğüt dalı gibi bükülgen genç bir adam köşke girmiş. Işık kadar güzel ışıldıyor; ama narin, bir parça da solgun ve yorgun görünüyormuş. Her yanda oturacak bir yer aramış, ama söz konusu sütlacın bulunduğu tepsinin yöresinden başka boş yer bulamamış. Gelip oraya oturmuş; ve tüm çağrılılar onu şimdiden yaşamını yitirmiş, derisi yüzülmüş ve asılmış gibi görerek korkulu gözlerle izlemişler.

Zümrüt, daha ilk bakışta Alişar'ı tanımış; yüreği göğsünde hızlı hızlı çarpmaya başlamış ve nerdeyse bir sevinç çığlığı atacakmış. Ama bu düşüncesizce davranışı engellemeyi başarmış. Ama yine de büyük bir heyecana kapılmış ve içi burkulmaya, halkının önünde sırrını ele vermemek, kendine ihanet etmemek için yüreği gittikçe daha fazla çarpmaya başlamış. Ve Alişar'ı huzuruna getirtmeden önce tamamıyla sakinleşmiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyleymiş: Uyandığı zaman...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

Uyandığı zaman, güneş yükselmiş ve tacirler artık dükkânlarını açmaya başlamış bulunuyorlarmış. Alişar, kendini sokakta uzanmış yatar görünce şaşırmış, elini alnına götürmüş ve sarığının ve pelerininin yok olduğunu anlamış. O zaman gerçeği kavramaya başlamış ve heyecan içinde koşup iyi yürekli yaşlı kadına başına gelenleri anlatmış; ve kendisinden eve gidip haber getirmesini rica etmiş. Kadın buna olanca iyi yüreğiyle rıza göstermiş ve bir saat sonra, yüzü ve saçları darmadağın, Zümrüt'ün kaybolduğunu ona anlatmış ve kendisine "Sanıyorum ki çocuğum, bundan böyle senin sevdiğini bulma ümidini tümüyle terk etmen gerekiyor. Yüceler Yücesi Tanrı'nın takdir ettiği felaketlerden kurtuluş yoktur! Başına gelenler de hep senin kusurundan dolayıdır!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Alişar, gözünün önünde ışığın karanlığa dönüştüğünü görmüş ve yaşamdan umudunu kesmiş; ölmek arzuları duymuş ve yaşlı kadının kollarında öylesine ağlayıp hıçkırmış ki sonunda bayılmış. Sonra, yaşlı kadının özenli bakımından yararlanarak aklını başına toplamış; ama yine de uyku zevkini yitirerek hasta olmuş ve yatağa düşmüş; yaşlı kadının bakımı, sevgisi ve yüreklendirmesi olmasa belki de ölüp gidecekmiş. Böylece bir yıl boyunca ağır hasta olarak yatakta kalmış; ama yaşlı kadın onu bir an bile terk etmemiş; ona şuruplar içiriyor, piliçler haşlıyor, canlandırıcı kokular koklatıyormuş. O da, son derece zayıf ve bezgin, ayrılık üzerine çok hüzünlü şiirler okuyarak kendini öylece salmış. İşte bu şiirlerin binlercesinden birkaçı:

> Kaygılar toplanıyor, sevgi dağılıyor, gözyaşları akıyor ve yürek yanıyor. Derdin yükü onu taşıyamayacak bir omuza, sevmek arzusuyla yolunu bulamamış tutkuyla ve sürekli uykusuzlukla tükenmiş bir yüreğe yükleniyor; yüce Tanrı, hâlâ bana yardım etmenin bir yolu var mı? Öyleyse, tükenmiş bir bedenden son soluk çıkmadan bana yardım et!

Alişar, böylece, Zümrüt'ü görmek umudu olmadığı için, iyileşmekten de umut keserek uzanıp yatmış. İyi yürekli yaşlı kadın da onu bu uyuşukluktan kurtarmak için ne yapacağını bilemiyormuş; sonunda bir gün "Evladım, evinden çıkıp dos-

tunu aramaksızın böyle yatıp yaşamından şikâyet etmekle eline hiçbir şey geçmez. Bana inanırsan, kalk, gücünü topla ve çık git, onu kentlerde ve kırlarda ara! Selametin nereden geleceğini kimse bilemez!" demiş. Ve onu bu tarzda yüreklendirmekten ve umut vermekten hiç geri durmamış; sonunda Alişar kalkıp hamama girmek zorunluluğunu duymuş; kadın kendi eliyle onu yıkamış, ona şerbetler içirmiş ve bir piliç yedirmiş. Ve bir ay süresince böylece baktıktan sonra Alişar yola çıkabilecek hale gelmiş. Bunun üzerine yaşlı kadına veda etmiş ve hazırlıklarını yaptıktan sonra, Zümrüt'ü aramak üzere yola çıkmış. Ve böylece sonunda, Zümrüt'ün saltanat sürdüğü kente ulaşmış ve şölen köşküne gelerek üzerine şeker ve tarçın serpilmiş sütlaç tepsisinin önüne oturmuş.

Çok acıkmış bulunduğundan, yenlerini dirseklerine kadar sıvamış, besmele çektikten sonra yemeye başlamış. Bunu gören yakınındakiler, onun nasıl bir tehlike geçireceğini anlayıp acı duyarak, eğer bu yiyeceğe dokunursa başına gelecek felaketi ona haber vermişler. Yemekte ısrar edeceğini anlayan haşhaş yutucu da ona "Derin yüzülecek ve asılacaksın, dikkat et!" demiş. O ise "Beni felaket dolu bir yaşamdan kurtaracak ölüm hoş gelir, sefa gelir! Ama daha önce bu sütlacı yemek istiyorum!" diye yanıt vermiş. Ve elini uzatarak büyük bir iştahla yemeye koyulmuş.

Hepsi bu kadar! Zümrüt de heyecan içinde, onu izliyor ve kendi kendine "Bırakayım da açlığını gidersin!" diyormuş. Ve onun yemeği tamamladığını gördükten ve "Tanrı'ya şükürler olsun!" dediğini duyduktan sonra, muhafızlara "Gidip sütlaç tepsisinin yanında oturan şu genç adamın yanına yavaşça yaklaşın ve ona olanca nezaketinizle, 'Şah size tek bir soru sormak istiyor, fazla değil' diyerek gelip benimle konuşması için ricada bulunun!" demiş. Muhafızlar yaklaşıp Alişar'ın önünde saygıyla eğilmişler ve ona "Efendim, efendimiz şah, size, bir soru sorup bir yanıt almak ve o kadarla yetinmek üzere yanına çağırıyor!" demişler. Alişar da "İşittim ve itaat ettim!" diyerek ayağa kalkıp şahın yanına ulaşmak üzere onlarla birlikte yürümüş.

Bu sırada, orada bulunan halktan kişiler, aralarında binlerce tahminde bulunuyorlarmış; kimileri "Gençliğine yazık! Kim bilir başına neler gelecek!" diyorlar; kimileri de "Eğer başına bir

felaket gelecek olsaydı, şah onu doyuncaya kadar yemesi için rahat bırakmazdı! Daha ikinci lokmada durdururdu!" diye yanıt veriyorlarmış. Kimileriyse "Muhafızlar da onu ayaklarından ve giysilerinden tutarak sürüklemedi! Onu mesafeli olarak izleyip birlikte götürdüler!" diyorlarmış.

Bütün bunlar, Alişar, şahın huzuruna gelinceye kadar konuşulmuş. Orada Alişar eğilip şahın önünde yeri öpmüş; şah ona titrek ve çok kutlu bir sesle "Senin adın ne, ey narin yapılı genç? Mesleğin ne senin? Ve bu uzak ülkeye gelmek için seni ülkenden ayıran neden nedir?" diye sormuş; o da "Ey bahtıgüzel şah, benim adım Şöhret oğlu Alişar'dır ve ben Horasan kentinin tacir çocuklarından biriyim. Mesleğim babamın mesleğinin aynısı idi; ama uzun süredir başıma gelen felaketler beni bu mesleği bırakmaya zorladı. Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Bu ülkeye gelişimin nedenine gelince, görmemden de, işitmemden de, hatta canımdan da değerli olan, çok sevip de yitirdiğim birisini aramak içindir! Onu benden çaldıklarından beri, uyur gezer gibi yaşamaktayım! Benim hüzünlü öyküm budur işte!" diye yanıt vermiş. Ve Alişar, bu sözleri söyleyip bitirince, gözyaşlarına boğulmuş ve öylesine bir hıçkırığa tutulmuş ki, düşüp bayılmış.

Bunu gören Zümrüt, kederlenmenin doruğunda iki küçük haremağasına onun yüzüne gülsuyu serpmelerini buyurmuş. Ve iki küçük köle, emri hemen yerine getirmişler ve Alişar, gülsuyunun kokusuyla yeniden kendine gelmiş. Bunun üzerine Zümrüt "Şimdi bana kum tablasını ve bakır kalemi getirsinler!" demiş ve tablayı önüne alarak kum üzerine rakamlar ve harfler çiziktirmiş; sonra da bir saatlik bir süre düşünmüş; ve sonra yavaşça, ama yine de herkesin işitebileceği bir sesle "Ey Şöhret'in oğlu Alişar, sırları açıklayan kum, sözlerini tasdik ediyor. Gerçeği söyledin sen! Bende sana şimdiden, bir gün, Tanrı'nın seni sevdiğine kavuşturacağını muştuluyorum! Ruhun yatışsın, yüreğin ferahlasın!" demiş. Sonra şölenin bittiğini bildirerek ayağa kalkmış;

iki küçük köleye Alişar'ı hamama götürmelerini ve yıkandıktan sonra, saraydaki dolaplardan bir hil'at alarak ona giydirmelerini ve saray ahırındaki atlardan birine bindirerek akşamla birlikte geri getirmelerini buyurmuş! Ve iki küçük haremağası işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler ve şahlarının buyruklarını hemen yerine getirmeye koşuşmuşlar.

Bütün bu sahneleri görmüş ve verilen buyrukları işitmiş olan halktan kişilere gelince, birbirlerine "Acaba hangi gizli neden şahı bu yakışıklı gence karşı bu denli saygıyla ve tatlılıkla davranmaya itmiştir?" diye sormuşlar. Kimileri, bu soruyu "Vallahi! Nedeni besbelli: delikanlı çok yakışıklı!" diye yanıtlamış; kimileri de "Şahın ona tepsideki yemeği bitirmeden dokunmadığını görerek, ne olup biteceğini size daha önce söylemiştik. Vallahi! Pirincin bu kadar işitilmedik durumlar yarattığını hiç duymamıştık!" demişler. Ve her biri görüşünü belirterek ya da hayırlı bir söz söyleyerek oradan ayrılmışlar.

Zümrüt'e gelince, düşlenemez bir sabırsızlıkla yüreğinin sevdiceğiyle herkesten uzakta buluşabilmek için gecenin bastırmasını beklemiş. Ve güneş batar batmaz ve müezzin inananları akşam namazına çağırınca, Zümrüt soyunmuş, üzerinde sadece ipek gömleğini bırakarak yatağına uzanmış. Gölgede kalmak için perdeleri indirmiş. İki haremağasını kapının dışında bekleterek, Alişar gelince içeri sokmalarını buyurmuş.

Sarayın mabeyincilerine ve saygın kişilerine gelince, şahın, güzel Alişar'a bu alışılmadık tarzda davranışını görerek, niyetinden hiç de kuşku duymamışlar. Ve birbirlerine "Şimdi açıkça belli oluyor ki, şah, bu genç adama tutuldu. Ve kuşkusuz, yarın, bu geceyi onunla geçirdikten sonra, onu ya mabeyinci ya da ordunun başkomutanı yapacak!" demişler. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Alişar'a gelince, onun durumu da şöyle: Şahın yanına girince, eğilip elleri arasından yeri öpmüş; ve ona saygılarını ve iyi dileklerini sunmuş; ve kendisine sorulacak soruyu beklemiş. O zaman Zümrüt, içinden "Kim olduğumu ona hemen açıklamayayım! Çünkü beni hemen tanırsa, heyecandan ölebilir!" diye düşünmüş. Ve de ona doğru dönerek, kendisine "Ey kibar genç, biraz daha yakınıma gel! Söyle bakayım, hamama gittin mi?" demiş. O

da "Evet, iyi yürekli efendim!" diyerek yanıt vermiş. Kız yeniden "Her yanını yıkayıp koku sürünerek rahatladın mı?" deyince; "Evet, efendim!" diye yanıt vermiş. Kız "Herhalde hamam iştahını uyandırmıştır ey Alişar! İşte, elinin ulaşacağı yerde, şu küçük masada, piliç ve tatlılarla dolu sahanlar var; isteğin kadar ye ve karnını doyur! Hele ilkin açlığını yatıştır!" demiş. Alişar da işitip itaat ettiğini söylemiş, iyice karnını doyurarak hoşnut olmuş. Zümrüt de ona "Şimdi de susamış olacaksın! İşte ikinci masada içki tepsisi var. Susuzluğunu gider, sonra da yanıma sokul!" demiş. Alişar da her içki testisinden bir bardak içtikten sonra büyük bir utangaçlıkla şahın yatağına yaklaşmış.

Bunu gören şah, onun elinden tutmuş ve ona "Ey genç adam, benim çok hoşuma gidiyorsun! Çok güzel bir yüzün var, ben de güzel yüzleri severim! Eğil de ayaklarımı ovuştur!" demiş. Alişar da eğilmiş, yenlerini kaldırarak, şahın ayaklarını ovuşturmaya başlamış.

Bir zaman geçince şah ona "Şimdi bacaklarımı ve kalçalarımı ovuştur!" demiş. Şöhret'in oğlu Alişar da, onun bacaklarını ve kalçalarını ovuşturmaya koyulmuş. Ve de bir yandan onların yumuşaklığıyla şaşkınlığa düşerken, öte yandan beyazlığına hayran olmuş. Ve kendi kendine "Vallahi! Şahın kalçaları çok beyazmış! Tüyleri falan da yok!" diyormuş.

O anda, Zümrüt, ona "Ey elleri ovuşturma sanatında bunca marifetli olan güzel genç, ellerini orta yerden geçirerek göbek deliğime kadar sürdür!" demiş.

Ama Alişar birdenbire ovuşturmasını kesmiş ve çok utanarak "Bağışlayan beni efendim, ben kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulacağını bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Kalçalardan yukarısının nasıl ovuşturulduğunu bilmiyorum. Bildiğim her şeyi yaptım zaten" demiş.

Bu sözleri duyan Zümrüt, öfkeli bir sesle "Nasıl! Bana karşı mı çıkıyorsun? Biraz daha kararsız davranırsan, gecen, başının

üzerine kötülük yağdıran bir gece olacak! İyisi mi sen eğil de, benim arzumu yerine getir! Bende, bunun karşılığı olarak, seni unvan verdiğim bir sevgili yapar, seni emirler içinde bir emir olarak tanır ve ordularımın komutanları arasına katılacak bir komutan yaparım" diye haykırmış. Alişar "Ey şah, senin gerçekten ne istediğini anlamıyorum! Sana itaat etmiş olmak için ne yapmam gerek?" diye sormuş. Genç kadın da "Donunu çıkar ve yüzüstü yat!" diye yanıt vermiş. Alişar "Bu benim ömrümde yaptığım iş değil! Eğer beni buna zorlarsan, Kıyamet gününde senden hesap sorarım. İyisi mi sen beni bırak, buradan çıkayım ve kendi ülkeme gideyim!" diye yanıt vermiş. Ama Zümrüt yeniden söze başlayarak daha da öfkeli bir sesle "Sana donunu çıkarmanı ve yüzüstü yatmanı emrediyorum, yoksa şimdi başını uçurturum! İyisi mi, gel, ey genç, benimle yat! Hiç de pişman olmayacaksın!" demiş.

Bunun üzerine Alişar, umutsuz, itaat etmekten başka bir şey yapamamış. Donunu indirmiş ve yüzüstü yatmış. Zümrüt onu kollarıyla sarmış; üzerine çıkarak, boylu boyunca Alişar'ın üzerine uzanmış.

Alişar, şahın böylesine azgınlıkla sırtına çıktığını görünce, kendi kendine "Çaresiz beni mahvedecek!"demiş. Ama, üzerinde, hafifçe onu okşayan sanki ipek ya da kadife gibi bir şeyin temasını duymuş; aynı zamanda yumuşak ve de yuvarlak olan, tereyağ dokunuşlu ama yine de sert bir şeymiş bu... Kendi kendine "Vallahi! Bu şahın tüm kadınlarınkine yeğlenir bir vücudu var!" demiş. Ve o korkulu anın gelmesini beklemiş. Ama, içine giren ya da korkulu bir şey duyumsamadan bir saat böylece geçince, birdenbire şahın sırtından ayrıldığını ve yanıbaşında sırtüstü yattığını görmüş. Kendi kendine "Tanrı'ya şükürler olsun ki, zebbi dikilmedi! Ya öyle olsaydı ne yapardım!" diye düşünmüş. Ve artık keyfince soluk alıp vermeye başlamış; tam o sırada şah ona "Bil ki, ey Alişar, benim zebbim ancak ovalanırsa dikilir! Dolayısıyla senin onu ovalaman ya da ölmen gerekir! Haydi! Ver bakayım elini bana!" demiş. Ve öylece sırtüstü uzanmış olan Zümrüt, Şöhret'in oğlu Alişar'ın elini tutarak, onu, organının dolgunluğuna ilerletmiş! Ve Alişar, bu dokunuşla, bir taht gibi yüksek bir yuvarlaklık ve bir piliç gibi yağlı ve

bir güvercin boğazından daha sıcak ve de tutkuyla alev alev bir yürek gibi yanan bir organa dokunduğunu duyumsamış; ve bu yuvarlaklık, kaygan ve beyaz, eriğik ve müthiş imiş! Ve onun, parmakları altında, birdenbire, burun deliğine dokunulmuş bir katır ya da sırtına sivri bir şey sokulmuş bir eşek gibi baş kaldırdığını duyumsamış!

Bunun farkına varan Alişar, şaşkınlığın doruğunda, içinden "Bu şahın bir yarık yeri var, hiç kuşkusuz! Bu da şaşılası şeylerin en şaşılanı!" diye düşünmüş. Ve Alişar, son kararsızlığını ortadan kaldıran bu buluşla yüreklenerek, zebbinin son sınırına kadar dikildiğini hissetmiş.

Oysa, Zümrüt de, tam bu anı bekliyormuş! Gırtlağına kadar yükselen kahkahayı artık tutamamış ve öylesine gülmüş ki, zaten sırtüstü yatmasaymış, sırtüstü düşecekmiş. Sonra da Alişar'a "Ey sevgili efendim, nasıl oluyor da sen köleni tanıyamıyorsun?" demiş. Ama Alişar hâlâ bir şey anlamayarak "Hangi köle, hangi efendi, ey zamanın şahı?" diye sormuş. Genç kadın da "Ey Alişar, ben senin kölen Zümrüt'üm! Bütün bu işaretlere karşın beni tanımadın mı?" diye sormuş.

Bu sözleri duyunca, Alişar, şaha dikkatle bakmış ve onda kendi sevgilisi Zümrüt'ü tanımış. Ve onu kollarına olarak büyük bir sevinçle öpmüş. Zümrüt de ona "Peki şimdi yine bana karşı çıkacak mısın?" diye sormuş. Alişar da, yanıt olarak, bir arslanın bir kuzuya saldırması gibi, ona saldırmış; ve yolu bularak çoban sopasını azık torbasına sokmuş ve keçi yolunun darlığına aldırmadan kaygısızca ileri itmiş. Yolun sonuna ulaşarak, orada uzun uzadıya dik ve katı, bu kapının kapıcısı ve bu mihrabın imamı olarak kalmış. Ve kadın da kendi bakımından, bir an bile onu bırakmamış, onunla kalkmış onunla diz dize gelmiş ve yuvarlanmış ve bu hareketleri izleyerek soluk soluğa kalmış. Ve okşayıp sevmelere okşayıp severek, çalkantıya ikinci bir çalkantıyla ve çeşitli kırıtmalar, cilveler ve işvelerle yanıt vermiş. Ve öylesine iç çekişler, haykırışlarla birbirlerine yanıt vermişler ki, gürültüyle koşup gelen iki küçük haremağası, şahın bir ihtiyacı olup olmadığını anlamak için perdeleri aralamışlar. Ve şaşkın gözleri önünde sırtüstü yatmış olan şahlarının ve onu çeşitli hareketli durumlarla örtmüş olan gencin boğuk

seslerine boğuk sesle, saldırılarına mızrak darbeleriyle, kakmalarına makas darbeleriyle ve kıpırdanmalarına çalkantılarla yanıt verdiğini görmüşler.

Bunun üzerine iki haremağası...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz birinci gece olunca, demiş ki:

Bunu gören iki haremağası, kendi kendilerine "Şahın bu tarzdaki davranışı, bir erkeğinkine benzemiyor; bir kadınınkine benziyor" diye düşünerek yavaşça oradan uzaklaşmakta acele etmişler. Ama bu sırrı başkalarına söylemeye de çekinmişler.

Sabah olunca Zümrüt, yeniden şahlık giysilerine bürünmüş ve sarayın büyük salonuna vezirlerini, mabeyincilerini, danışmanlarını, emirlerini ve kentte oturan ileri gelenleri toplamış ve onlara "Ey benim sadık uyruklarım, bugünden tezi yok yeniden bana rastladığınız kentin dışındaki yola çıkın ve benim yerime şah olarak bir başkasını seçin! Ben saltanattan feragat etmeye ve yaşam boyunca dost olarak seçtiğim bu delikanlının ülkesinde yaşamaya karar verdim; çünkü, tüm sevgimi ona verdiğim gibi, tüm zamanlarımı da ona bağışlamak istiyorum!" demiş.

Bu sözleri duyan orada bulunanlar, işitip itaat ettikleri yanıtını vermişler; ve köleler, gayrette birbirleriyle yarışarak hemen yola çıkma hazırlıklarına başlamışlar; yol ihtiyaçları için birçok değerli eşya, mücevherat, giysiler, gösterişli eşya, altın ve gümüş ayırıp bunları sandıklara koyarak katırlara ve develere yüklemişler. Ve bunlar hazırlanır hazırlanmaz, Zümrüt ile Alişar bir hecin devesinin üzerine konmuş kadife ve işlemeli kumaştan bir tahtırevana binmişler ve sadece iki küçük haremağasınca izlenerek, evlerinin ve ana babalarının bulunduğu Horasan kentine geri dönmek üzere yola çıkmışlar. Ve oraya tüm bir güvenlik içinde ulaşmışlar; ve Şöhret'in oğlu Alişar yoksullara, dullara ve yetimlere büyük sadakalar dağıtmakta ve dostlarına, tanıdıklarına ve komşularına hediyeler vermekte kusur etmemiş. Ve ikisi birlikte ve Tanrı'nın kendilerine bağışladığı çocuklarıyla başbaşa uzun

yıllar yaşamışlar. Zevkleri bozan, sevgilileri ayıran ölüm gelip onları ziyaret edinceye kadar sevincin sınırında ve mutlu yaşamışlar! Varlığı sonsuza kadar süren ve her durumda yardımını esirgemeyen Tanrı'ya şükürler olsun!

"Ama" diye şaha hitap ederek Şehrazad sözünü sürdürmüş: "Bir an için bile bu öykünün Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü*'nden daha hoş olduğunu sanmayın! Ve eğer içinde geçen dizeler, bu öyküde işitmiş olduklarınızdan daha az hayranlık verici ise, daha fazla ertelemeden başımı kestirin!"*

Ve Şehrazad demiş ki:

Altı Ayrı Nitelikteki Genç Kadının Öyküsü

Anlatırlar ki, günlerden bir gün, Emirü'l-Müminin El-Memun, sarayının salonunda tahtına oturmuş, huzuruna yalnız vezirlerini, emirlerini ve imparatorluğunun başlıca yöneticilerini değil, samimiyetle yanına kabul ettiği tüm şairleri ve ince ruhlu kimseleri de çağırtmış. Toplananların içinde en gönülden bağlandığı kişi Muhammed el-Basri imiş. Ve Halife El-Memun ona doğru dönüp kendisine "Ey Muhammed, şu saatte bana hiç duymadığım bir öykü anlatmanı çok isterdim!" demiş. O da "Ey Emirü'l-Müminin, bu kolay bir şey! Ama sen benim kulaklarımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimin tanık olduğu bir olayı mı anlatmamı istersin?" diye yanıt vermiş. El-Memun da "Ey Muhammed, hiç önemi yok! Ama en hayranlık uyandıranı olsun!" demiş. Bunun üzerine Muhammed el-Basri "Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, şu son zamanlarda, Yaman'ın yerlisi olup kentimiz Bağdat'a, hoş ve sakin bir yaşam sürmek üzere gelmiş, hatırı sayılır serveti olan birisini tanıdım" diye söze başlayıp öyküyü sürdürmüş:

Adı Ali el-Yemeni idi. Ve bir süre geçip Bağdat'ın törelerini tam anlamıyla kendine uygun bulunca, Yaman da nesi var, nesi yoksa, ay kadar güzel altı cariyesi de dahil, getirtmiş. Bu genç kadınlardan birincisi beyaz, ikincisi esmer, üçüncüsü şişman, dördüncüsü zayıf, beşincisi sarışın ve altıncısı siyah imiş. Ve altısı birden, doğrusu, mükemmelliğinin sınırındaymış. Ve ruhları edebiyat bilgisiyle donanmış, raks ve çalgı sanatlarında üstatmışlar. Beyaz genç kadının adı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Beyaz genç kadının adı Ay Yüzlü, esmerinki Ocağın Alevi, şişmanınki Dolunay, zayıfınki Cennet Hurisi, sarışınınki Gündüz Güneşi, siyahınki Gözbebeği imiş.[1]

Bir gün, Ali el-Yemeni, hoş havalı Bağdat'ın sakinliğiyle mutlu, ruhunu her zamankinden de iyi durumda bularak, oturma salonuna cariyelerinin altısını birden çağırıp kendisine eşlik ederek, zamanı kendisiyle birlikte içerek, söyleşerek ve şarkı söyleyerek geçirmelerini istemiş. Esirelerin altısı birden dileğini yerine getirmişler; ve her çeşit oyunlar, eğlenceler ve şakalaşmalarla, birlikte çok hoş vakit geçirmişler. Bu eğlence aralarında kusursuz olarak sürüp giderken, Ali el-Yemeni eline bir bardak alıp onu şarapla doldurmuş ve Ay Yüzlü'ye dönerek, ona "Ey beyaz ve sevgili esire, ey Ay Yüzlü, o hayran olunacak sesinle bize bir şarkı okusana!" demiş. Ve Ay Yüzlü, eline bir ut alarak düzen sağlamış ve taşları yerinden kaldırıp raksettirecek bir taksim geçmiş! Ve içinden geldiği gibi sözlerini donattığı şu şarkıyı okumuş:

> Sevdiğim dost, uzak da olsan, yakın da olsan, hayalin her zaman gözlerimdedir; ve adın sonsuza dek sana sadık organlarıma yazılmıştır.
> Onun anısını saygıyla sarmak için tepeden tırnağa yürek kesiliyorum ve onu seyre dalmak için baştan aşağı göz haline geliyorum!
> Durmaksızın beni suçlayıp eleştiren biri, bana 'Sonunda seni yakan bu aşkı unutuyor musun?' diye sordu. Ben de ona 'Ey insafsız eleştirmen, beni kendi halime bırak ve çek git! Benden imkânsızı isteyerek beni nasıl oyalarsın?' dedim.

1 Bu öyküdeki genç kadınların adları İngilizce çevirisinde de Türkçede belirttiklerimizin karşılığı olarak verilmiştir. Ancak Mathers çevirisinde Ay Yüzlü'ye Ayışığı, Gözbebeği'ne Gözün Karası adını vermiş. Arapça karşılıklarının sırasıyla: Vechetü'l-Kamer, Lehebü'n-Nar, Bedrü't-Tam, Huriyetü'l-Cenne, Şemsü'n-Nehar ve Mukletü'l-Ayn olabileceğini varsayıyoruz (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri işitince Ay-Yüzlü'nün efendisi zevkle dolmuş ve dudaklarını şarap bardağıyla ıslattıktan sonra, onu genç kıza sunmuş; kız da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve elinde tutarak esmer cariyeye dönmüş ve ona "Ey Ocağın Alevi, ey ruhların ilacı, seçeceğin bazı dizeleri şarkıya dökerek sesinin tınısını bana duyur!" demiş. Ocağın Alevi de udu eline almış ve başka bir makam üzere düzen sağlamış; sonra, taşları da, yürekleri de oynatacak bir peşreve girişmiş; ve ardından şu şarkıyı okumuş:

> Bu güzel yüz uğruna yemin ederim ki, seni seviyorum ve ölünceye kadar da senden başkasını sevmeyeceğim; ve asla aşkına ihanet etmeyeceğim!
> İnceliğinle tüm yürekleri fethettin; çünkü sen Yaradan'ın parmaklarının halk ettiği katıksız yapıtsın!

Bu dizeleri işitince, Ocağın Alevi'nin efendisi, zevk içinde ve dudaklarını bardaktaki şarapla ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da içmiş. Onu ikinci kez doldurup elinde tutmuş ve hatırı sayılır tombulluktaki şişman esireye dönmüş ve ona "Dolunay, yüzeyde ağır, ama kanı sevecen ve yeğni olan! Bize cildin kadar parlak güzel dizelerle donatılmış bir şarkı okumak ister misin?" demiş. Aşırı tombul kız, udu eline almış, ona düzen vermiş. Ruhları ve en sert kayaları titretecek tarzda bir peşrev tutturmuş ve birkaç hoş mırıltıdan sonra, saf bir sesle şu şarkıyı okumuş:

> Hoşuna gitmeyi başarabilseydim, ey sen, arzumun ereği, tek gülüşüne karşılık tüm evrene ve evrenin öfkesine meydan okurdum.
> Acı çeken ruhuma doğru, dengeli mağrur yürüyüşünle ilerleseydin, dünyanın tüm hükümdarları, ben farkına varmadan, gözden yok olurlardı.
> Aşkımın alçakgönüllülüğünü kabul etseydin, tüm günlerin mutluluğumu ayaklarına sermekle geçerdi. Ey tüm güzelliklerin simgelerini ve süslerini yüklenip özümleyen varlık!

Bu dizeleri işiten tombul Dolunay'ın efendisi, zevkle dolmuş ve dudaklarını şarapla doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına sunmuş; o da içmiş. Bunun üzerine bardağı ikinci kez doldurmuş ve onu elinde tutarak ince yapılı genç kadına dönmüş ve ona "Ey narin Cennet Hurisi! Şimdi güzel şarkılarla bizi mest etme sırası sende!" demiş. Ve narin genç kadın, bir annenin çocuğunun üzerine eğilmesi gibi, udun üzerine eğilerek şu dizeleri okumuş:

> Sana olan tutkum sonsuz; aldırmazlığın da ona eşit! Bu denli karşıt duygulara salık veren yasa nerede?
> Gönül davasında da başvurulacak yargıç var mıdır? Olsaydı eğer, benim tutkumun fazlasını sevgilime, onun aldırmazlığının fazlasını da bana vererek her yanda eşitlik sağlardı!

Bu dizeleri işitince, ince ve narin Cennet Hurisi'nin efendisi zevkle dudaklarını şarap doldurduğu bardakta ıslattıktan sonra, onu genç kadına vermiş; o da içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yeniden doldurmuş ve eline alarak sarışın esireye doğru dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Sarışın esireye doğru dönmüş ve ona "Ey Gündüz Güneşi, ey bedeni amber ve altınla yoğrulan! Bir aşk nağmesine bürünmüş dizelerle sen de ruhumuzu şenlendirmek ister misin?" demiş. Sarışın genç kadın da altın başını sazının üzerine eğmiş ve şafak gibi aydınlık gözlerini yarı kapamış ve içten de dıştan da ruh ve bedenleri titreten uyumlu vurgulamalarla bir peşrev geçtikten sonra, bir girizgâh yaparak hazinelerin hazinesi sesinin olanca gücüyle şu dizeleri okumuş:

> Dostum, önünde belirince, beni süzer ve yüreğime bakışlarının keskin kılıcını saplar. Delik deşik olmuş zavallı

yüreğime: 'Yaralarından şifa bulmayı neden istemezsin? Ona karşı kendini neden korumazsın?' dedim.
Ama yüreğim bana yanıt vermedi ve her zamanki gibi, kendisini onun ayakları altına sürükleyen yola koyuldu?

Bu dizeleri işitince, sarışın esire Gündüz Güneşi'nin efendisi dudağını bardağı değdirip ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş ve o da şarabı içmiş. Bunu izleyerek, bardağı yeniden doldurmuş ve eline alarak siyah esireye dönmüş ve ona "Ey Gözbebeğim, ey dışı kara, içi bembeyaz, bedeni matem rengini taşırken yüzü eşiğimizin mutluluğunu oluşturan sen! Güneş kadar parlak şiirlerinden bir demet sun bize!" demiş. Bunu duyan siyah renkli Gözbebeği, udu eline almış ve yirmi kadar değişik makamda mızrap oynattıktan sonra ilk iki makama dönerek aksak bir zamanlaması olan çok sevdiği bu şarkıyı okumuş:

Gözlerim, bırakın yaşlarınız bol bol aksın.
Aşkının ateşiyle yanan yüreğimin üstüne!
Beni tutuşturan tüm bu ateşi ve beni tüketen tüm bu tutkuyu,
Bana acı çektiren o kıyıcı dosta borçluyum.
Rakiplerimi neşeye boğan o kıyıcıya!
Beni eleştirenler ayıplıyorlar;
Beni, çiçek açan yanaklarının gülünden
Yüz çevirmeye kışkırtıyorlar!
Ama çiçeklere, güllere duyarlı bir yüreğe söz geçiremezsin ki!
Şimdi işte ortada dönüp duran şarap bardağı
Ve telli saz, ruhumuzu zevklenmeye çağırıyor,
Bedenimizi de şehvete...
Ben, sadece onun soluğunu seviyorum!
Yanaklarım ne yazık ki! Arzularımın ateşiyle soldu.
Ama ne önemi var!
Cennetin gülleri, yani yanakları işte karşımda!
Ne önemi var, madem ki ona tapınıyorum!
Ne de olsa, suçum böyle harika bir yaratığı sevmekten öteye geçmez!

Bu dizeleri işitince Gözbebeği'nin efendisi, zevkten bayılmış ve bardakta dudağını ıslattıktan sonra onu genç kadına sunmuş; o da şarabı içmiş.

Bunu izleyerek altısı birden ayağa kalkmış ve efendilerinin önünde yeri öpmüş ve ondan, en çok kimden etkilendiğini ve hangisinin sesinden ve şarkısından en çok hoşlandığını açıklamasını istemişler. Ali el-Yemeni de şaşırmanın sınırına ulaşarak kararsız bakışlarla onlara uzun uzadıya bakmaya koyulmuş ve güzelliklerine ve yeteneklerine hayranlık duymaktan kendini alıkoyamamış; ve ruhunda, biçimlerinin ve renklerinin aynı hayranlığı uyandırdığını anlamış. Sonunda konuşmaya karar vererek "Bana her türlü üstünlüğe sahip sizin gibi altı harika kadın veren, güzellik ve zarafetin dağıtıcısı Tanrı'ya şükürler olsun! Madem ki sordunuz, işte fikrimi söylüyorum: Ben sizin hiçbirinizi ötekinden üstün görmüyorum. Ve içinizden birisini ötekilerden üstün görmeyi vicdanıma sığdıramıyorum. Haydi gelin, kuzucuklarım, hepiniz birden beni sarın!" demiş.

Efendilerinin bu sözlerini işitince, altı genç kadın, kollarına atılmışlar. Ve onu bin kez öpmüşler; o da bir saat süreyle aynı şekilde onları öpüp koklamış; sonra önünde yarım daire şeklinde sıralamış ve onlara "İçinizden birini özellikle seçip beğenimi belirtmek ve onu ortaklarından üstün tutmak haksızlığını göstermeyi hiç istemem! Ama benim kaçındığım şeyi, siz aranızda kendiniz yerine getirebilirsiniz. Siz hepiniz, gerçekten, Kur'an okumada ve edebiyat bilgisinden yana üstün düzeydesiniz; eski salnameleri[1] ve Müslüman cetlerimizin tarihini okudunuz; hitabetten yana marifetlisiniz; harika bir konuşma üslubunuz var. Böyle olunca, her birinizin, kendisinin layık olduğuna inandığı övgüyü yapmasını, üstünlüklerini ve niteliklerini belirtmesini ve rakibinin üstünlüklerini azımsamasını istiyorum. Böylece örneğin; beyaz ile siyah, zayıf ile tombul, sarışın ile esmer olarak iki ayrı renk ve biçimdeki iki rakip arasında savaşıma girişilir. Ama bu savaşım sırasında, birbirinizi güzel sözler, güzel deyimler, bilge ve bilginlerden alıntılar, şairlerin yetkinliği ve Kur'an'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız...

1 Yıllıkları (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

"... şairlerin yetkinliği ve Kur'an'ın desteğinden başka kanıtlarla yıpratmamalısınız!" demiş. Altı genç kadın da işitip itaat ettikleri cevabını vermişler ve bu çok hoş savaşıma girişmişler.

İlk ayağa kalkan beyaz esire Ay Yüzlü olmuş; ve siyah esire Gözbebeği'ne önünde yer alması için işaret etmiş; ve hemen ona şöyle demiş:

"Ey siyahi, bilginlerin kitaplarında, beyazlığın, kendini şöyle anlattığından söz edilir:

> Ben, göz kamaştıran bir ışığım! Ben, ufukta yükselen bir ayım!
> Benim rengim açık ve belirgindir! Alnım gümüş parlaklığında ışıldar!

"Güzelliğim de şairlere şu dizeleri esinlemiştir:

> Beyaz düzgün, parlak ve tatlı yanaklarıyla, özenle saklanmış bir güzellik incisidir.
> Boyu, elif gibi diktir; mim harfi ağzıdır, kaşları devrik iki nun gibidir; ve bakışları kaşlarının müthiş yayıyla atılmış oklardır.
> Ama yanaklarını ve endamını tanımak istiyorsan, sana derim ki: 'Yanakları gül, mersin ve nergis çiçeklerinin yapraklarıdır. Boyu, bahçede zarafetle salınan bükülgen bir narin daldır. Onlar uğruna çiçek tarhlarıyla bezeli tüm bir bahçeden vazgeçebilir.'

"Ama ey siyahi, sözümü sürdürür ve sana, rengim günün rengidir; ve de portakal çiçeğinin ve incilerle süslenmiş sabah yıldızının rengidir, derim!

"Bil ki, Yüce Tanrı, Kutsal Kitap'ında, elini cüzam bürümüş dua ve barış üzerine olası Musa'ya 'Elini cebine sok, çıkardığında, onu bembeyaz, yani temiz ve hastalıktan arınmış bulacaksın!' der.

"Yine inancımızın kitabında, aynı şekilde 'Yüzünü ak tutmayı, yani tüm kirlerden arınık tutmayı bilenler, Allah'ın rahmetine ulaşacak seçkinler arasına katılacaklardır!' yazılıdır.

"Böylece, benim rengim renklerin sultanıdır; ve güzelliğim, benim üstünlüğümdür; üstünlüğüm de benim güzelliğimdir. Güzel giysiler ve güzel süsler her zaman rengime uygun düşer; ve ruhlara ve yüreklere boyun eğdiren parlaklığıma çok yatkınlık sağlar!

"Bilmez misin ki, gökten yağan kar daima beyazdır! Bilmez misin ki, inanç sahipleri sarıklarına sarmak için tülbent olarak beyaz muslin kullanırlar? Benim rengim üstüne daha ne harika şeyler söyleyeyim! Ama değerlerim üstünde daha fazla durmak istemiyorum. Çünkü gerçek, ışığın gözlere vurduğu gibi kendisini ortaya koyar.

"Ey mürekkep ve duman renkli demir kırıntısı! Kuşların en kötüsü olan karga suratlı siyahi! Şimdi de seni eleştirmeye başlıyorum:

"İlkin siyah ve beyazdan söz eden şairin şu sözlerini hatırla:

> Bilmez misin ki bir incinin değeri beyazlığına bağlıdır; ve bir çuval kömür ancak bir dirhem eder?
> Bilmez misin ki, beyaz yüzler iyiye alamettir ve cennetten izler taşır; ama kara yüzler ziftten ve cehennem ateşine oturtulacak kazan için hazırlanmış katrandan başka şeyler değildir.

"Yine bil ki, dürüst insanların salnameleri anlatırlar ki: Mübarek Nuh bir gün uyurken, oğulları Sam ve Ham yanındaymış. O sırada bir rüzgâr esmiş ve giysisini havalandırarak gizli yerlerini açığa çıkarmış. Bunu gören Ham gülmeye başlamış ve gördüğü şeyden çok zevklenmiş; çünkü insanoğlunun ikinci babası olan Nuh, zengin ve katı bir görkemlilik içinde olduğundan, gülünç hale düşsün[1] diye babasının çıplaklığını örtmek istememiş. Bunun üzerine Sam ciddiyetle ayağa kalkmış ve hemen gidip eteği indirerek her şeyi kapatmış. Bu sırada Nuh uyanmış; Ham'ın güldüğünü görerek onu lanetlemiş; ve Sam'ın ciddi yüzünü görünce de, onu kutsamış. O anda Sam'ın yüzü bem-

1 "Gülünç hale düşsün" ibaresi tarafımızdan eklenmiştir (Â.Ş.O.)

beyaz olmuş; Ham'ınki ise simsiyah. Ve o zamandan beri Sam, sulbünden peygamberler gelen ata, halkların, hükümdarların ve bilgelerin güdücüsü olmuş; babasının huzurundan kaçarak ayrılan Ham ise, zencilerin ve Sudanlıların çoğaldığı gövde olmuş! Ve de iyi bilirsin ki, ey siyahi, tüm bilginler ve genellikle tüm insanlar kabul ederler ki, zenci ırkından ya da zencilerin yaşadığı ülkelerden bir tek bilge çıkmamıştır!"

Beyaz esirenin bu sözlerini işitince, efendisi, ona "Şimdi seni susturmalıyım! Sıra siyah tenlinin!" demiş. Bunun üzerine hareketsiz oturmakta olan Gözbebeği, Ay Yüzlü'ye bakmış ve ona, "Bilmez misin ki, ey beyaz cahil," demiş; "Yüceler Yücesi Tanrı, Kur'an'da, Karanlık Gece ve Göz kamaştıran Gündüz üzerine yemin eder? Böylece, Yüceler Yücesi Tanrı, bu yeminiyle, ilkin geceyi anmakla söze başlar, sonra gündüzden söz eder. Eğer geceyi gündüze yeğlemeseydi, hiç de böyle yapmazdı. Ve sonra! Tüylerin ve saçların siyah rengi gençliğin işareti ve süsü, beyaz renk de yaşlılığın ve yaşamın zevklerinin son bulmasının işareti değil midir? Ve eğer siyah renk, renklerin en beğenileni olmasaydı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ve eğer siyah renk renklerin en beğenileni olmasaydı, Tanrı onu gözbebeği ve yüreğin özü bakımından o denli değerli kılar mıydı? Aynı şekilde, şairin bu sözleri de doğru değil midir:

> Bir abanoz bedeni çok seviyorsam, genç olduğundan ve sıcak bir yüreği ve ateşli gözbebeklerini içerdiğindendir.
> Beyaz olana gelince, yumurtanın beyazını yutmaya sık sık zorlansam ya da daha iyisi bulunmadığından, sığır etinin ender de olsa, beyaz renklisini yemekle yetinmek zorunda kalsam, ne feci olurdu!
> Ama siz benim beyaz bir kefene bürünmek için büyük bir heves duyduğumu ve de aynı renkteki saçların hoşuma gittiğini görmeyeceksiniz!

"Bir başka şair demiş ki:

> Şu parlak bedenli zenci kadının aşkıyla çılgına dönüyorsam, sakın şaşmayın, ey dostlarım. Çünkü, hekimler bize anlatırlar ki, tüm çılgınlıklar kara fikirlerden doğar!

"Bir başkası da aynı şekilde demiştir ki:

> Cildi tükürükle un sıvanmış izlenimi veren beyaz kadınları hiç sevmem!
> Sevdiğim dost, rengi geceninki gibi bu yüzü ay gibi olan bir siyah tenlidir; renk ve yüz birbirinden ayrılmaz! Çünkü gece olmasaydı, ayın parlaklığı da olmazdı!

"Ve dahası, gece olmasaydı, dostlar, içtenlikli toplantılarını ne zaman yaparlardı? Ve âşıklar, onları densizlerden koruyan ve suçlamalara karşı sığınak oluşturan gecenin karanlığı olmasaydı çılgınca sevişmelerinden dolayı neye minnet duyarlardı? Ama, buna karşılık, onları tedirgin eden ve onları tehlikeye düşüren densiz gündüze karşı nefret duyguları beslemezler mi? Bu tek ayrım, ey beyaz, yetmez mi? Ama yine de şairin şu dediğini dinle:

> Beyaz rengi tıkındığı yağla ağırlaşmış şu beyaz oğlanı hiç sevmem ama şu narin ve ince, tıkız adaleli genç zenciyi severim.
> Çünkü ben, doğam gereği cirit oynarken binek olarak ince sağrılı karayağız bir küheylanı yeğlerim, başkaları varsın fillere binsin!

"Bir başkası da demiştir ki:

> Bu gece dost beni görmeye geldi; zevk içinde yan yana yattık. Sabah bizi hâlâ kucak kucağa buldu!
> Tanrı'ya bildireceğim bir dileğim varsa, bu, dostum beni hiç terk etmemesi için bütün günlerimi geceye çevirmesidir.

"Ey beyaz tenli kız, siyah rengin değerlerini ve övgülerini saymak zorunda kalsam 'Açık ve kısa sözler uzun bir nutuktan daha çok değer taşır' özdeyişine karşı çıkmış olurdum. Yalnız sana şunu da bildirmeliyim ki, benimkilerin yanında senin değerlerin pek sönük kalır. Sen beyazsın, gerçekte, cüzamın beyaz, pis kokulu ve boğucu olduğu gibi... Kendini karla karşılaştırıyorsan, cehennemde sadece ateşin olmadığını, bazı köşelerinde karın, korkunç bir soğuk ortaya çıkararak alevin yakmasından çok cehennemliği kahrettiğini unutuyor musun? Eğer beni mürekkeple kıyaslıyorsan, Tanrı'nın Kitabı'nın siyah mürekkeple yazıldığını unutuyor musun? Ve şahların armağan ettiği değerli misk, siyah değil midir? Ve nihayet, kendi iyiliğin için, sana şairin şu sözlerini hatırlamanı öğütlerim:

> Fark ettin mi hiç, misk siyah olmasaydı, kesinlikle misk olmazdı ve de alçı, beyaz olduğundan o denli nefret uyandırmaktadır.
> Ve gözün siyahına, beyazı için bu kadar az kaygılanılırken, çok değer verilir!"

Gözbebeği'nin bu sözlerini duyan efendisi Ali el-Yemeni, ona "Kuşkusuz, ey siyahi ve sen beyaz esire, her ikinizde çok harika konuştunuz! Şimdi sıra diğer ikisinde" demiş.

O zaman beyaz ile siyah yeniden yerlerini alırken, çokça tombul olanla zayıf ve ince olan ayağa kalkmışlar; ve ayakta birbirlerinin karşısında yer almışlar. Önce, iri yapılı Dolunay konuşmaya hazırlanmış. Ama ilkin bileklerini, topuklarını ve kalçalarını açarak soyunmakla işe girişmiş. Ve sonunda üst üste gelen şahane kıvrımlarıyla karnının ferahlığını, gölgeli göbek deliğini ve iri kaba etkilerin zenginliğini değerlendirecek şekilde hemen hemen tümüyle soyunmuş; ve üzerinde, yuvarlak organlarını gizlemeksizin onları hoş bir şekilde tülleyen ince saydam kumaştan yapılmış gömleğinden başka hiçbir şey kalmamış ve ancak o zaman, şişman Dolunay birkaç ürpertiyi izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi'ne doğru dönmüş ve ona...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Ancak o zaman şişman Dolunay birkaç ürpertiyi izleyerek rakibi incecik Cennet Hurisi'ne doğru dönmüş ve ona şöyle demiş: "Tanrı'ya şükürler olsun ki benim her yanıma ve yöreme yastıklar koyarak, derimi uzaktan yakından aselbent kokusu veren yağla doldurarak ve buna ek olarak gerekince düşmanımı bir yumruk darbesiyle ayva reçeline dönüştürecek yeterli kas gücü sağlamayı da unutmayarak beni böyle sağlıklı yaratmış. Oysa, sen ey zayıf hatun, bilesin ki bilgeler 'Yaşam sevinci ve şehvet üç şeyden oluşur: Et yemek, et üzerine yüklenmek ve eti ete sokmak!' derler.

"Kim, zevkten titremeden, bol dökümlü biçimlerimi seyredebilir? Allah bile, Kitap'ında, kurban için besili koyun ve kuzuların ya da besili danaların kesilmesini buyurarak yağın övgüsünü yapar. Bedenim, nar gibi memelerim, şeftali gibi yanaklarım, karpuz gibi kaba etlerimle bir meyve bahçesi gibidir. Beni-İsrail'in Mısır'dan kaçıp çölde gezindiğinden en çok özlemini çektiği eti yenir kuş hangisidir? Lezzetli ve yağlı etli bıldırcın değil mi? Birinin gidip de kasaptan cılız et istediği görülmüş müdür? Ve kasap en iyi müşterilerine en dolgun parçaları vermez mi?

"Ve de, dinle, ey zayıf hatun, şair, benim gibi şişman kadınlar konusunda neler söylemiştir:

> İki dengeli tulumu iki yana oynatarak şehvet içinde ağır ve dehşet saçarak yürüyüşüne bak!
> Oturduğu zaman ona bak; kalkınca, ayrıldığı yerde, oturuşunun anısı olarak, kaba etinin baskısı nasıl çıkmış
> Raksederken ona bak: kalçasının bir kıvrılışıyla ruhlarımızı nasıl soldurduğuna, yüreklerimizi ayaklarının ucuna nasıl düşürdüğüne!

"Sana gelince, ey zayıf hatun, sen tüyü dökülmüş bir serçeye benzemiyorsan, neye benziyorsun? Ve bacakların karga bacağından başka türlü mü yaratılmıştır? Baldırların fırın küreğinden

başka bir şeye mi benziyor? Ve de bedenin asılanlardan darağacı gibi kuru ve sert değil mi? Ey et yoksulu kadın, şairin şu dizelerinde senden söz edilmektedir:

> Tanrı beni şu zayıf kadının boynuna sarılmaktan ve çakıllarla engellenmiş geçidinde sürtünerek çabalamaktan korusun! Her bir organında inciten ve kemiklerime çarpan bir boynuz var.
> Öylesine ki, uyandığımda tenimi morarmış ve çatlamış buluyorum?"[1]

Ali el-Yemeni şişman Dolunay'ın bu sözlerini duyunca, ona "Sen şimdi susabilirsin! Sıra Cennet Hurisi'nde!" demiş.

O zaman zayıf ve narin olan genç kadın gülerek, şişman Dolunay'a bakmış ve ona şöyle demiş: "Bana söğüt dalının bükülgen şeklini, servi gövdesinin esnekliğini ve zambağın salınımını veren Tanrı'ya şükürler olsun! Ayağa yeğnilikle kalkarım, oturunca kibarca otururum; şaka yapınca, tatlıyımdır. Soluğum hoş ve güzel kokuludur. Çünkü ruhum sade ve her tür yoğun dokunuştan arınıktır. Ey şişman hatun, ben bir âşığın sevgilisini 'Bir fil kadar iridir, bir dağ yüceliğinde dolgundur!' diyerek övdüğünü asla işitmedim.

"Aksine, sevgilisini tanımlamak isteyen âşığın 'Boyu bosu ince ve zariftir. Yürüyüşü öyle yeğnidir ki, ayakları toprakta hemen hemen iz bırakmaz! Beslenmesi için pek az bir şey yeter ona! Birkaç damla su susuzluğunu giderir. Cilveleri ve okşayışları taşkın değildir; öpüşleri şehvet doludur. Serçeden daha kıvraktır, sığırcık kuşu gibi canlıdır. Kamışın gövdesi gibi bükülgendir! Gülüşü zarif, tavırları zariftir. Onu kendime doğru çekersem, zahmetsizce kollarıma gelir. Ve bana doğru eğildiğinde bunu incelikle yapar; ve dizlerime otururbut, ağırlığını duyurmaz, bir kuş tüyü gibi hissedilir!' dediğini her zaman işitmişimdir.

1 Mathers çevirisinde bu dizeler şöyle: *"God grant I never have to mount a thin one / And bruise my staff upon her stony way / Even if I found a little pleasure in one / I could be black and blue at down of day."* (Tanrı beni zayıf biriyle yatmaktan / Ve onun taşlı yolunda bastonumu kırmaktan korusun / Böyle birinde bir parçacık zevk bulsam da / Şafak vakti uyandığımda kara ve mavi olacağım) (Oramı, buramı çürümüş bulacağım anlamında) (Â.Ş.O.)

"Bil ki, ey şişman hatun, tüm yürekleri tutuşturan, narin ve ince sevgili benim! En şiddetli tutkuları esinlendiren, en aklı başında erkekleri çıldırtan benim! Ve de hurma ağacının gövdesine dolanarak tırmanan, kaygısızca bu gövdeyi saran asmayla kıyaslanan ben'im! Nemli ve baygın güzel gözleriyle bakan narin ceylan ben'im! Ve adımın Huriye olması da boşuna değildir! Sana gelince, ey şişman hatun, şimdi izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim!"

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

"Sana gelince, ey şişman hatun, izin ver de senin hakkındaki tüm gerçekleri söyleyeyim!

"Ey et ve yağ yığını, sen yürüyünce, ördek gibisindir; yemek yiyince, fil gibisindir; çiftleşmede doymak bilmezsin, dinlenmede uzlaşılmazsın!

"Sonra, senin karnın ve kalçalarının dağları arasına gizlenmiş çukuruna ulaşacak uzunlukta organı olan erkek kimdir acaba? Sana dalabilecek böylesi bir erkek bulunca da, şişkin karnının bir vuruşuyle devrilir gider.

"Hiç kuşkun olmasın ki, böyle yağlı halinle, kasaplık et olmaktan başka şeye yaramazsın! Ruhun da bedenin gibi kabadır. Şakaların öylesine ağırdır ki, insanı boğar. Cilvelerin öyle kabadır ki, insanı öldürür; gülüşün öyle korkunçtur ki, kulağın kıkırdağını çatlatır. Eğer âşığın kollarında iç çekerse, sen güçlükle nefes alabilirsin; eğer seni kucaklarsa, sen tükürük ve ter saçarsın!

"Uyurken horlarsın uyanınca manda gibi solursun; güçlükle yerinden kalkarsın; otururken de kendin için yük oluşturursun. Yaşamın inek gibi boyna çeneni oynatmakla ve deve gibi geviş getirmekle geçer.

"İşersen giysilerini ıslatırsın; zevkten dört köşe olup altına yaparsan şilteleri berbat edersin; ayakyoluna gidersen boynuna kadar içine dalarsın; hamama gidersen, fercine ulaşamadığından akıntısını gideremez ve yolunmamış tüylerle onu allak bullak edersin!

"Sana önden bakanlar file benzetirler; yandan bakanlar için deve gibisindir; ardından bakanlar şişmiş bir tulum görürler.

"Ve de hiç kuşkusuz şu dizeleri şair senin için söylemiştir:

> İdrar dolu bir sidik torbası gibi ağırdır, o! Oylukları karşılıklı iki dağ gibidir; yürüyüşü zelzelede gibi yeri sarsar. Batı'da yellenirse, sesi tüm Doğu'da yankılanır."

Cennet Hurisi'nin bu sözlerini duyan Ali el-Yemeni, ona "Gerçekte, ey Huriye, konuşkanlığın çok çarpıcı; ve sen, Dolunay, senin dilin de hayranlık verici! Ama şimdi sarışın ile esmerin konuşmaları için yerlerinize dönmenin zamanıdır!" demiş.

O zaman Gündüz Güneşi ile Ocağın Alevi birbirlerinin karşısına geçmişler. İlkin, sarışın genç kadın rakibine şöyle demiş: "Kur'an'da uzun uzadıya tanımlanan sarışın benim! 'Sarı, gözleri şenlendiren renktir!' diyen Tanrı'nın nitelediği benim! Böylece, tüm renklerin en güzeli benimkidir! Rengim bir harikadır, güzelliğim sınırsızdır; ve sevimliliğim, sevimli olmanın en son ulaştığı yerdir. Benim rengim altına değerini, güneşe ve yıldızlara güzelliklerini sağlar. Elmaları, şeftalileri süsleyen bu renktir; safrana da o renk verir. Değerli taşlara, olgun buğdaylara o renk verir. Güzler tüm süslerinin altınını bana borçludur ve güneşin ışınlarıyla sarıya boyanmasa, toprağın yaprak örtüsü o denli güzel olmazdı!

"Ama sen, ey esmer, senin rengin herhangi bir şeyde görülürse, onun değerini yitirmeye yeter! Hiçbir renk seninki kadar bayağı ve çirkin değildir. Mandalara, eşeklere, kurtlara ve köpeklere bak: Hepsi esmerdir! Bana senin renginde olup da gözlerimize zevk saçacak bir tek yiyecek göster! Ne çiçekler, ne değerli taşlar esmerdir. Sadece kirli bakır senin rengindir. Ne beyazsın sen ne de kara. Bundan dolayı bu iki rengin değerli yanları sende bulunmaz ve de söylenen hiçbir söz seni övmez!"

Sarışının bu sözlerini duyan efendisi, ona "Şimdi izin ver de Ocağın Alevi konuşsun!" demiş.

Bunun üzerine esmer genç kadın, gülüşüyle dişlerinin iki inci dizisini parıldatmış ve bal renginin ötesinde uyumlu bir bedene, harika bir boya, sevimli bir güzelliğe, zarif davranışlara ve beline

kadar inen hayranlık verici saç örgülerine sahip olduğundan, ilkin sessizce bütün bu güzelliklerini ortaya koymuş, sonra rakibi sarışına dönerek şöyle demiş: "Tanrı'ya şükürler olsun ki, beni, ne şekilde bir şişmanlıkta, ne de hastalıklı bir cılızlıkta, ne alçı gibi beyaz, ne ishal kakası gibi sarı, ne kömür tozu gibi kara yaratmış; bende, hayranlık uyandıran bir sanatla en hoş renkleri ve en çekici şekilleri birleştirmiş.

"Tüm şairler, hemen her dilde beni öven dizeler söylemişlerdir. Bütün ağaçların ve bütün bilgelerin seçtikleri kişiyim ben! Ama, ben, oturup kendimi övecek yerde, zaten buna gerek yok, benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım.

"Şairin biri demiştir ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Benim onuruma düzenlenmiş birçok şiirden sadece birkaçını sunayım:

"Şairin biri demiştir ki:

> Esmerlerde gizli bir anlam vardır.
> Bunu bulursan, artık gözlerin başka kadınlara bakmak zahmetine katlanmaz.
> O büyüleyici kadınlar, tüm dönüşümleriyle sevmek sanatını bilirler; ve onu melek Harut'a bile öğretirler!

"Bir başkası da demiştir ki:

> Rengi beni büyüleyen, boyu bir mızrak gibi dimdik, sevimli bir esmer severim.
> Çok sevilen, çok öpülen ve de boynunu süsleyen yumuşacık siyah beni, kaç kez başımı döndürmüştür?
> Parlak cildinin rengiyle, ondan yayılan narin kokuyla, sarısabırın kokulu sakına benzer.
> Ve gece gölgeden yelkenlerini açınca, o esmer beni görmeye gelir!

> Gölgelerin kendisi düşlerimizin rengine dönüşünceye kadar onu bağrıma basarım!
> Ama sen, ey sarı hatun, sen, Babü'l-Luk'ta derlenen kötü nitelikteki mülukiyye[1] yaprakları gib sararıp solarsın!
> Sen, koyun başı satan tacirin pişmiş topraktan tenceresinin rengindesin!
> Sen, tüy ağdalamaya yarayan sarızırnık rengindesin, ayrıkotu rengindesin!
> Sarı bakırdan bir yüzün var. Zakkum ağacının meyvelerine benzer ki, cehnem de biter ve şeytanın kafasına benzer meyveleri taşır.

"Ve yine şairin biri senden şöyle söz eder:

> Talih bana sarı renkli bir kadın verdi; sesi öyle cırlak ki, başımı ağrıtıyor; yüreğim ve gözlerim sıkıntıdan yerinden fırlıyor.
> Eğer ruhum onu sonsuza dek görmeyi reddetmezse, kendimi cezalandırmak için azı dişlerimi sökercesine şiddetle vurarak yüzümü döveceğim!"

Ali el-Yemeni, bu sözleri işitince, zevkten sıçrayıp durmuş ve öylesine gülmüş ki, sırtüstü yere düşmüş. Bunu izleyerek iki genç kadına, geçip yerlerine oturmalarını söylemiş; ve tümünü dinlemiş olmakla ne denli eğlendiğini göstermek için, onlara aynı değerde güzel giysiler, yeryüzü ve deniz ürünü değerli taşlar vermiş!

"Ve işte ey Emirü'l-Müminin" diyerek Muhammed el-Basri, Halife El-Memun'a seslenerek sözünü sürdürmüş; "Artık kendi aralarında iyi koşullar içinde ve efendileri Ali el-Yemeni'nin kentimiz Bağdat'taki evinde yaşamlarını sürdüren bu altı kadının öyküsü böyledir!" demiş.

Halife bu öyküden son derece etkilenmiş ve "Ama, ey Muhammed, hiç değilse bu genç kadınların efendisinin evi nerededir, bilmiyor musun? Ve acaba ona bu kadınları satmak

1 *Mülukiyye:* Zambakgiller ailesinden, Mısır'da çok sevilen yeşil renkli bir çorba pişirmekte kullanılan bir bitki, mercimek (Â.Ş.O.)

isteyip istemediğini sorabilir misin? Eğer istiyorsa, onları satın alıp bana getirebilir misin?" diye sormuş. Muhammed de "Ey Emirü'l-Müminin, sana şunu söyleyebilirim ki, bu esirelerin sahibi onlardan ayrılmak istemez: Çünkü hepsine birden büyük bir aşkla bağlıdır!" diyerek yanıt vermiş. El-Memun da "Yanına her birinin satın alınma değeri olarak on bin, yani tümüyle altmış bin dinar al. Bu parayı benim adıma Ali el-Yemeni'ye ver ve bu altı cariyeyi istediğimi söyle!" demiş.

Halifenin bu sözlerini işitince, Muhammed el-Basri, sözü edilen parayı alıp hemen esirelerin efendisini görmeye gitmiş ve ona Emirü'l-Müminin'in arzusunu anlatmış. Ali el-Yemeni, halifenin dileğini geri çevirmeye cesaret edememiş; ve altmış bin dinarı alarak altı cariyeyi Muhammed el-Basri'ye teslim etmiş; o da bunları hemen El-Memun'un huzuruna çıkarmış.

Halife onları görünce, renklerinin çeşitliliğinden olduğu kadar zarif davranışlarından, kültürlerinden, zekâlarından ve de diğer hoş hallerinden etkilenerek büyülenmenin sınırına ulaşmış. Ve her birine, hareminde, seçkin birer yer vermiş. Ve günlerce onların üstün nitelikleri ve güzelliklerinden yararlanmış.

Bu sırada, altı güzelin ilk sahibi Ali el-Yemeni, ruhunda yalnızlığın ağırlığını duymuş ve halifenin arzusuna boyun eğmiş bulunduğundan pişman olmaya başlamış.

Sonra, günün birinde, sabrı tükenerek halifeye gönderdiği umutsuzluk dolu bir mektupla birçok kederli şeyler yazdıktan sonra, şu dizeleri de sıralamış:

> Umutsuz selamım ayrı düştüğüm güzellere ulaşsın! Onlar benim gözlerim, kulaklarım, besinim, içkim, bahçem ve hayatımdı.
> Onlardan uzaklaştığımdan beri derdimi hiçbir şey avutmuyor; gözkapaklarımı da uyku terk etti!
> Hiç olmadığım kadar kıskançlıkla, onların altısını da gözlerimin içinde saklıyorum. Gözkapaklarımı da örtü gibi üzerlerine kapamak istiyorum!
> Ey kader! Ey mutsuzluk! Bakışlarının öldürücü oklarıyla yaralı düşecek yerde, hiç doğmayarak bu yaralardan kurtulmayı yeğlerdim!

Halife El-Memun mektubu okuduktan sonra, yüce bir ruhu bulunduğundan, altı genç kadını çağırtmış; her birine on biner dinar ve görkemli giysiler ve başkaca hayranlık uyandıran armağanlar vermiş; ve onları hemen eski efendilerine geri göndermiş. Ali el-Yemeni onların geldiğini görünce, sevincin sınırına ulaşmış ve onlarla birlikte zevk ve eğlence içinde son ayrılık gününe kadar yaşamını sürdürmüş!

"Ama" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad "Ey bahtıgüzel şah, sanma ki, bugüne kadar işitmiş olduğun tüm öyküler, uzaktan yakından, eğer anlatmamı dilersen bir sonraki gece anlatmak istediğim Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü *değerindedir!" demiş. Küçük Dünyazad da "Ah, Şehrazad, bu öykünün anlatılmasını beklerken, bize ilk sözcüklerini söylemekle ne kadar incelik göstermiş olursun, bilsen!" diye haykırmış.*

Bunun üzerine Şehrazad gülmüş ve demiş ki:

Anlatırlar ki, tek Hükümdar Tanrı'dır ama yine de, bir ülkede bir zamanlar bir hükümdar varmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

YEDİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Henri de Régnier'mize:
"Doğru ses veren flütlerimle
Uzun zaman canlandırdım"
(Les Jeux Rustiques et Divins)

J.C.M.

Tunç Kentinin Olağanüstü Öyküsü

Anlatırlar ki, Şam'da Emevi halifelerinin tahtında, bir zamanlar, Tanrı tek hükümdar olsa da, Abdülmelik bin Mervan adlı bir hükümdar varmış. Bu hükümdar ülkesinin bilgeleriyle, efendimiz dua ve barış üzerine olası Süleyman bin Davud'dan, onun erdemlerinden, gücünden ve tenha yerlerin vahşi hayvanları, havada yaşayan ifritler, deniz ve yeraltı ecinnileri üzerindeki yetkisinden söz etmeyi pek severmiş.

Günün birinde, halife, kendisine, içi şeytansı şekillerde garip bir dumanla dolu eski bakır sürahiler hakkında anlatılan bir öyküyü büyük bir merakla ama kesinliğinden kuşkuya düşmüş bir havada dinlerken, orada bulunanlardan Talib ibni Sehl ayağa kalkıp işittikleri öykünün doğruluğunu açıklamış ve "Gerçekten, ey Emirü'l-Müminin, bu bakır sürahiler, eski zamanlarda, Süleyman'ın emriyle başkaldıran ecinnilerin içine kapatılıp onun müthiş mührüyle ağızları mühürlendikten sonra Batı Afrika'da Magrip[1] sınırlarında gürüldeyen deniz dibine atılanlardan başkaları değildir. Sürahiden sızan duman, sadece, bir kez açık havaya ulaşınca ilk iğrenç biçimlerini almaktan geri kalmayacak olan ifritlerin yoğun biçimde sıkıştırılmış ruhlarıdır" diye eklemiş.

Bu sözleri işiten Halife Abdülmelik'in şaşırması hatırı sayılır kertede artmış; ve Talib ibni Sehl'e "Ey Talib, içlerine ifritlerin duman halinde kapatıldıkları bu bakır sürahilerden birini görmeyi çok isterim. Acaba imkânı var mıdır, dersin? Eğer imkânı varsa, gerekli araştırmaları ben kendim yaptırmaya hazırım!"

1 *Magrip*: Kâbe'ye göre Batı'da kalan İslam ülkeleri. Doğu'da kalanlara da "Maşrık" derlerdi (Â.Ş.O.)

demiş. Talib de "Ey Emirü'l-Müminin, sen yerinden kıpırdamaksızın ve saygın kişiliğini yormadan ona buracıkta sahip olabilirsin. Bunun için Magrip ülkelerindeki vekilin emir Musa'ya bir mektup yollaman yeter! Çünkü eteğinde bu sürahilerin içinde bulunduğu denizin uzandığı dağ, ayaklar ıslanmadan yürünen uzun ve dar bir toprak parçasıyla Magrip'e bağlıdır. Emir Musa, mektubunu alınca, halife efendimizin emirlerini yerine getirmekte kusur etmeyecektir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözler halifeyi inandıracak veriler taşıdığından halife o an Talib'e dönmüş ve "Magrip ülkelerine acele gidip oradaki vekilim Emir Musa'ya mektubumu ulaştırabilecek senden uygun ulak var mıdır Talib? Sana gezi harcamaları için gerekli gördüğüm miktarda parayı hazineden almak ve seni izleyecek maiyetini oluşturmak üzere yetki veriyorum. Ama acele davran ey Talib!" demiş. Ve o saatte, halife, Emir Musa'ya kendi eliyle bir mektup yazarak onu mühürleyip Talib'e vermiş; o da elleri arasından yeri öperek hazırlıklarını tamamladıktan sonra, büyük bir gayretle Magrip yoluna koyulmuş ve hiçbir güçlükle karşılaşmadan oraya ulaşmış.

Emir Musa, Emirü'l-Müminin'in ulağını gerekli saygı ve sevinçle karşılamış; Talib de mektubu vermiş; Emir mektubu okuyup içeriğini anladıktan sonra, onu dudaklarına, sonra da başına sürüyüp "İşittim ve itaat ettim!" demiş; ve hemen yanına o yöredeki içinde insan yaşayan tüm araziyi bilen ve şimdi yaşlılığında durup dinlenmeden gerçekleştirdiği gezilerinden edindiği bilgileri gelecek kuşaklara bırakmak için özenle kaleme alan Şeyh Abdüssamed'i çağırtmış; şeyh geldiği zaman, Emir Musa, onu saygıyla selamlamış ve kendisine "Ey Şeyh Abdüssamed, Emirü'l-Müminin'den, efendimiz Süleyman bin Davud tarafından başkaldıran ecinnilerin tıkıldığı eski bakır sürahileri arayıp bulmam için verdiği buyrukları içeren bir mektup aldım. Bunlar Magrip'in uç sınırlarında bulunan bir dağın eteğindeki denizin dibinde öylece durmaktaymış. Ben epeyce uzun bir süredir burada bulunup ülkeyi tanımaktaysam da, bu yöreden ve bu yöreye giden yoldan söz edildiğini hiç işitmedim; ama sen, ey Şeyh Abdüssamed, tüm âlemi dolaştın; kuşkusuz bu dağın ve bu denizin yerini bilirsin!" demiş.

Şeyh, bir saat kadar düşündükten sonra, ona "Ey Musa bin Nusayr, bu dağ ve bu deniz belleğime yabancı değildirler; ama bugüne kadar, çok işitmeme karşın gidip orayı görmedim; çünkü oraya giden yolun, su kuyularının yokluğu dolayısıyla aşılması zordur; ve iki yıl ve birkaç ay tutan bir sürede oraya gidilir ve eğer içinde oturanların varlıklarına ve o dağın tepesinde hiçbir yabancının henüz girmediği Tunç Kenti denen kentlerinde yaşadıklarına dair herhangi bir işaret bulunmayan o ülkeden dönmek mümkün olursa, dönüşü de daha fazla zaman alır!" diyerek yanıt vermiş.

Ve bu sözleri söyleyerek yaşlı adam susmuş; sonra bir süre daha düşünerek "Dahası, senden, ey Emir Musa, bu yolun tehlikeler ve korkunç şeylerle dolu olduğunu ve çok eski zamanlardan beri insan ayağı değmemiş bu bakir toprakların bekçisi ifritlerin ve ecinnilerin mekân tuttuğu bir çölün geçileceğini saklamamam gerekir! Gerçekten, bil ki, ey İbni Nusayr, Uzak Batı Afrika'nın bu ülkeleri insanoğullarına yasak edilmiştir; insanların sadece ikisi: Süleyman bin Davud ile İskender-i Zülkarneyn buralardan geçebilmiştir. Ve bu geçip gitmiş çağlardan sonra, buradaki geniş çölsü alanların tedirgin edilmeyen tek egemeni sessizlik olmuştur! Böyle olunca, sen, gizemli engelleri ve tehlikeleri küçümseyerek halifenin emirlerini yerine getirmek, belirli bir yolu olmayan bir ülkede bu geziyi, kulundan başkasının kılavuzluğu olmaksızın gerçekleştirmek istiyorsan, su yüklü bin deve, ayrıca yiyecek ve besin maddeleriyle yüklü bin deve hazırlatmalısın! Yanına mümkün olduğu kadar az adam almalısın; çünkü yaşadıkları yerlere saldırıda bulunacağımız karanlık güçlerin öfkesinden bizi hiç kimse koruyamaz ve yararsız silahlar kullanarak onları tedirgin etmemiz de gerekmez. Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa, ve yola çıkalım!"...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırkıncı gece olunca, demiş ki:

"Her şey hazır olunca, vasiyetini hazırla, ey Emir Musa, ve yola çıkalım!" demiş.

Bu sözleri duyan Magrip yöneticisi Emir Musa, Allah'ın adını andıktan sonra, hiçbir kararsızlık göstermemiş; askerlerinin amirlerini ve ülkesinin belli başlı kişilerini çağırtmış; hepsinin önünde vasiyetini yapmış ve yerine oğlu Harun'u geçirmiş. Bunu izleyerek, söz konusu hazırlıkları yaptırmış; yanına da sadece birkaç seçkin adam almış; ve Şeyh Abdüssamed ile halifenin ulağı Talib'in yoldaşlığında bin tanesi su yüklü, bin tanesi de besin maddeleriyle yüklü iki bin deveyle çölün yolunu tutmuş.

Kervan günlerce ve aylarca, denizin sakin olduğu zamanlardaki haline benzeyen sessiz düzlüklerde, yollarında hiçbir canlı varlığa rastlamaksızın yol almış; ve yolculuk böylece sonsuz sessizlik içinde sürüp gitmiş; sonunda bir gün yöneldikleri ufkun sonunda parlayan bir bulut görmüşler. Bunun Çin çeliğinden yapılma dört altın sütunla desteklenmiş, çevresi dört bin adımlık, yüksek duvarla çevrili bir saray olduğunu anlamışlar. Ama bu sarayın çatısı kurşundanmış ve gökkubbenin altında tek göze çarpan varlıklar olan binlerce karganın tünek yeri imiş. Altın kakılmış abanoz cümle kapısının açıldığı yüksek duvarlar üzerindeki kırmızı madenden büyük bir levha üstünde, Şeyh Abdüssamed'in Emir Musa ile yoldaşlarına çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış şu cümleler varmış:

> Buradan içeri gir ve burayı yönetmiş bulunanların öyküsünü öğren! Onlar göçüp gittiler; benim kulelerimin gölgesinde dinlenecek zamanı ancak buldular!
> Ölümle gölgeler gibi dağıldılar! Rüzgâra kapılmış samanlar gibi gözden yok oldular!

Emir Musa, Abdüssamed'in kendisine çevirdiği bu sözleri işitince çok duygulanmış ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur!" diye mırıldanmış. Sonra da "İçeri girelim!" demiş ve yoldaşları peşinde olduğu halde, cümle kapısının eşiğini açmış ve saraya girmiş.

Önlerinde yüksek granit duvarların çıplaklığı içinde sessizce uçan iri kara kuşların ortasında tepesi gözden yiten bir kule belirmiş; bunun ayak ucunda, yöresi çepeçevre dört sıra halinde yüz gömütle sarılı bulunan parlak billurdan yontulmuş anıtsal tabanlıktaki yazıtta, taş kabartma olarak, Yunan harfleriyle kazınmış şu yazılar okunuyormuş:

Zevk âleminin sarhoşluğu ateşli hastanın sayıklamaları gibi geçer gider...
Birçok olaylara tanık olmadım mı ben?
Utkulu günlerim boyunca nice göz kamaştıran ünler sağlamadım mı?
Atımın ses veren nalları bir dolu başkentte çınlamadı mı?
Kahreden simun rüzgârı gibi nice kentleri yağma etmedim mi?
Yıldırım düşmüş gibi imparatorlukları yıkmadım mı?
Hükümdarlar savaş arabamın ardında sürüklenmediler mi?
Evrene birçok yasalar kabul ettirmedim mi?
Ve işte şimdi!
Zevk sarhoşluğum hastalık ateşi gibi geçti. Kum üzerinde bir köpük kadar bile iz bırakmadan...
Kudretim onu geri çevirmeden; silahlarım, sarayımdakiler beni ona karşı savunmayı beceremeden, ölüm beni gafil avladı!
Dinle ey yolcu, canlıyken dudaklarımın hiç telaffuz etmediği sözleri: "Ruhunu koru! Barış içinde yaşamın sakinliğinden yararlan! Yarın ölüm seni alıp götürecek!"
"Yarın seni çağıranlara, toprak 'O öldü! Kıskanç bağrım ona sonsuza dek gömülenleri geri vermez!' diye yanıt verecek!"

Şeyh Abdüssamed'in kendilerine çevirdiği bu sözleri işittiklerinde Emir Musa ve yoldaşları ağlamaktan kendilerini alıkoyamamışlar. Ve bu anıtsal gömütle yöresindeki gömütlerin önünde aynı ölümcül sözleri tekrarlayarak uzun süre ayakta kalmışlar. Sonra iki kanatlı abanoz bir kapıyla örtülü kuleye yönelip bu kapıda yine Yunan alfabesiyle taşa yontulmuş şu yazıtı görmüşler:

Sonsuza dek var olan, sürekli ve değişmez olan adına!
Kudret ve kuvvetin sahibi adına!
Bil ki, buralarda dolaşan yolcu, görünüşe kapılarak mağrurlanma!
Onun parlaklığı geçicidir!
Benim verdiğim örnekle: Hayallerle gözlerinin kamaşmasına izin vermemeyi öğren! Onlar seni uçurumlara fırlatır!

Sana ne denli güçlü olduğumu anlatayım:
Benim ahırlarımda on bin savaş atı vardı; bunlara silahlarımın esir ettiği krallar özenle bakardı.
Sarayımın özel bölümlerinde cariye olarak kral soyundan gelme, göğüsleri görkemli ve güzelliği ayı solduranlar arasından seçilmiş bin bakire vardı.
Eşlerim bana ardılım olarak arslanlar gibi pek yürekli bin oğlan çocuğu doğurdu.
Sonsuz hazinelere sahip oldum; egemenliğim önünde Doğu'dan Batı'dan uç sınırlarına kadar baş edilmez ordularıma halklar ve krallar boyun eğdiler.
Ve kudretimi sonsuz, yaşamımı yüzyıllarca sürecek sanıyordum; ama ansızın hiç ölmeyen o Yüce Varlığın geri çevrilmez buyruklarını bildiren bir ses duydum!
O zaman bahtım üstüne düşündüm; mızrakları ve kılıçlarıyla donanmış binlerce atlı ve yaya erimi topladım.
Ve de bana bağlı olan kralları, imparatorluğumun ileri gelenlerini ve ordunun komutanlarını topladım.
Ve hepsinin önünde, hazinelerimin kasalarını ve sandıklarını getirterek, onlara şunları söyledim:
'Bu servetleri, bu yüzlerce kental ağırlığındaki altın ve gümüşleri, eğer yeryüzündeki ömrümü sadece bir gün uzatırsanız size veririm!'
Ama başlarını eğdiler ve sessizliğe gömüldüler. O zaman öldüm ve sarayım ölüm sığınağı oldu.
Eğer benim adımı öğrenmek isterseniz, söyleyeyim: Bana Büyük Şeddad bin Avad'ın oğlu Kuş derler!

Bu yüce gerçekleri işiterek, Emir Musa ve yoldaşları hıçkırıklar koparmışlar ve uzun uzadıya ağlamışlar. Bunu izleyerek kuleye girmişler ve boşluğun ve sessizliğin yer aldığı geniş salonları dolaşmaya başlamışlar.

Sonunda ötekilerden daha büyük, tavanı yuvarlak kubbe şeklinde ve kule içinde döşenmiş tek mekân olan bir odaya ulaşmışlar. Orta yerde sandal ağacından harika işlemeleri olan çok büyük bir masa, onun üzerinde de daha öncekilere benzer güzel harflerle yazılı şu yazıt varmış:

> Çok önceleri bu masada tek gözlü bin kral ile gözleri sağlıklı bin kral otururdu.
> Şimdi hepsi kabirde eşit körlükle yatmaktadır!

Emir Musa'nın, bu gizem önünde şaşkınlığı iyice artmış, sonra buna bir çözüm bulamayarak, yazıttaki sözcükleri bir parşömene aktarmış. Sonra son kertede duygulanmış olarak saraydan çıkmış; ve yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

...yoldaşları ile birlikte Tunç Kenti'nin yoluna düşmüş.

Birinci, ikinci ve üçüncü günün akşamına kadar yürümüşler. O sırada, ufukta ışık saçan bir yıldız gibi, bir ayaklığın üzerinde, elinde tutuşan bir aleve benzer enli demirden bir mızrak tutmuş, kımıltısız bir atlının siluetinin batan güneşin ışıkları içinde belirdiğini görmüşler.

Bu görüntünün yanına iyice yaklaşınca, atlının ve atının ve de ayaklığın en has tunçtan yapılmış olduğunu ve günün son ışıklarıyla aydınlanan geniş kılıcının üzerinde ateşle oyularak ince harflerle şu sözlerin yazılı olduğunu görmüşler:

> Yasak topraklara kadar gelebilmiş bulunan gözü pek yolcu, artık geriye dönemezsin!
> Kentin yolunu bilmiyorsan, kol gücünü kullanarak ayaklığımın üzerinde beni döndür; durduğum zaman yüzümün çevrili bulunduğu yöne doğru yol al!

Emir Musa bunun üzerine, atlı yontusuna yaklaşmış ve onu eliyle itmiş. Ve hemencecik bir şimşek hızıyla atlı kendi ekseni yöresinde dönmüş ve başını yolcuların izlemekte olduğu doğrultunun tam karşıtında bulunan yana doğru çevirmiş; ve Şeyh Abdüssamed, gerçekten yanılmış olduğunu ve yeni doğrultunun doğrusu olduğunu anlamış.

Kervan, çabucak geri dönerek bu yeni yola koyulmuş ve yolculuklarını bu doğrultuda sürdürmüş. Günlerce yürüyerek sonunda, akşam olduğu sırada, bedeninin yarısı derinlemesine toprağa gömülmüş, ama öteki yarısı siyah bir taş sütun önüne zincirlenmiş bulunan garip bir varlığa rastlamışlar. Topraktan çıkan bu gövde sanki cehennemi güçlerin zoruyla oradan fışkırmış acayip bir oluşuma benziyormuş. Ve sanki dallarından arınmış yaşlı bir hurma ağacının gövdesi gibi iri ve kara imiş. İki büyük kanadı ve ikisi uzun ve kıvrık tırnaklı bir arslan pençesine benzeyen dört eli varmış. Korkunç başının üzerinde dağınık saçları, yaban eşeğinin kuyruğundaki kıllar gibi serpilip duruyormuş; göz çukurlarının içinde de ışık saçan iki kızıl gözden başka, alnında öküzünkine benzer iki boynuz arasında üçüncü bir göz görülüyor ve bu durağan göz bir kaplan ya da panter gözü gibi yeşil ışıklar saçıyormuş. Yolcuları görünce bu gövde korkunç çığlıklar atarak ve onu siyah sütuna bağlayan zinciri kırmak ister gibi umutsuz hareketler yaparak kollarını oynatmış. Ve kervan sonsuz bir korkuya kapılarak ne ileri ne de geri gitme gücü bularak olduğu yerde donmuş kalmış.

Bunun üzerine emir Musa, Şeyh Abdüssamed'e dönerek ona " Ey saygın kişi, bu varlığın ne olduğunu bize söyleyebilir misin?" diye sormuş. Şeyh de "Vallahi! Ey emir, bu benim bilgimin dışındadır!" yanıtını vermiş. Emir Musa da, ona "Öyleyse, biraz daha yaklaş da kendisine sor! Belki kendisi durumunu bize açıklar!" demiş, Şeyh Abdüssamed de, hiç tereddüt etmemiş. Acayip yaratığa yaklaşmış ve ona "Görünen ve görünmeyen ülkeleri buyruğu altında tutan göze görünmez Egemen adına yanıt vermeni diliyorum! Bana kim olduğunu ve ne zamandan beri burada bulunduğunu ve de bu garip cezaya çarptırılmanın nedenini söyle!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan gövde ulur gibi konuşmuş. Ve işte Emir Musa'nın, Şeyh Abdüssamed'in ve yoldaşlarının işittikleri sözler şunlur olmuş:

"Ben ecinnilerin babası İblis'in soyundan gelme bir ifritim. Adım, Dahiş İbn-el Amaş'tır. Buraya kıyamet kopuncaya kadar gizli güçler tarafından zincirlendim."

"Daha önceleri, Deniz Hükümdarı'nın yönettiği bu ülkede, Tunç Kenti'nin koruyucusu olarak hem muhafız hem de mukim[1]

olarak hizmetinde bulunduğum kızıl akikten yapılmış bir put vardı. Gerçekte, onun gövdesinin içini oturacak yer olarak seçmiştim. Ve bütün ülkelerden kitleler halinde insanlar gelerek benim aracılığımla ona dertlerini açıyor ve kendilerine naklettiğim ilahi esini ve kehaneti benim ağzımdan öğreniyorlardı.

"Benim bağlı bulunduğum Deniz Hükümdarı'nın buyruğu altında tümü Davud'un oğlu Süleyman'ın buyruklarına karşı çıkmış ecinnilerden oluşmuş bir ordu vardı; kendisi ile iman sahibi ecinnilerin bu korkulu hükümdarı arasında bir savaş çıkması halinde işi ele almak üzere beni bu ordunun başına getirmişti. Ve bu savaş çıkmakta gecikmedi.

"Deniz hükümdarının, ünü Süleyman'ın kulaklarına erişmiş bulunan güzel bir kızı vardı. Süleyman birçok eşinin arasında ona da sahip olmak arzusuyla bu kızla evlenmek için girişimde bulunmak, aynı zamanda akik putu kırıp Tanrı'dan başka Tanrı olmadığını ve Süleyman'ın Tanrı'nın elçisi olduğunu kabul ettirmek üzere Deniz Hükümdarı'na bir ulak gönderdi.

"Bunu anlayan Deniz Hükümdarı, vezirlerini ve ecinni ordusunun ileri gelenlerini toplayıp onlara 'Süleyman bana kızımı kendisine vermek ve komutanınız Dahiş ibnü'l-Amaş'ın içinde oturduğu akik yontuyu kırmak için her türlü felaketle tehdit ediyor. Bu tehditlere siz ne dersiniz? Boyun mu eğeyim, karşı mı çıkayım?' diye sordu.

"Vezirler 'Ey hükümdarımız, sen Süleyman'ın kudretinden korkuyor musun? Bizim kuvvetlerimiz en az onunkiler kadar ürkütücüdür. Ve biz bunları pekâlâ yok ederiz!' diye yanıt verdiler. Sonra bana döndü ve benim görüşümü sordu. Bunun üzerine ben de kendisine 'Süleyman'a vereceğimiz tek yanıt ulağını sopayla dövmektir!' dedim. Bu önerim orada hemen yerine getirildi. Ve bu ulağa 'Şimdi dön de efendine başına geleni anlat!' dedik.

"Süleyman ulağının nasıl karşılandığını anlayınca, öfkenin son sınırına ulaşmış ve kullanılabilecek ecinni, insan, kuş ve hayvanlardan oluşmuş tüm güçlerini bir araya getirmiş. İnsanların başına Asaf ibni Barkiya'yı; ifritler kralı Dimriyat'ı da tümü altmış milyonu bulan ecinniler ile evrenin her yanındaki kara ve

1 *Mukim:* İkamet eden, yanında kalan (Â.Ş.O.)

denizlerden toplanmış tüm hayvanların ve yırtıcı kuşların başına getirmiş. Bu işi tamamlayan Süleyman, bu müthiş ordunun başına geçerek benim efendim Deniz Hükümdarı'nın ülkesini zaptetmeye geldi. Ve bu ülkeye ulaşır ulaşmaz ordusunu savaş düzenine soktu.

"İşe iki kanada hayvanları dört sıra halinde yerleştirmekle başladı. Gökyüzüne, hareketlerimizi gözetmek ve savaşçılarımızın üzerine ansızın saldırıp gözlerini oymak üzere savaşçı olarak büyük yırtıcı kuşları yerleştirdi. İnsan gücünü öncü olarak sürdü, ecinnileri de geriden desteklemek üzere arka yana yerleştirdi; sağına veziri Asaf ibni Barkiya'yı, soluna hava ifritlerinin kralı Dimriyat'ı yerleştirdi; dört köşesinden dört somaki file yaslanan altın tahtı üzerinde otururak kendisi orta cenahta kaldı ve bu durumdayken savaş işareti verdi.

"Birdenbire ecinnilerin, insanların, yırtıcı kuşların ve savaşa yarar vahşi hayvanların koşuşmalarından ve kanat çırpmalarından oluşan ve gittikçe artan bir uğultu işitildi; ve göklerde binlerce kuşun kanat çırpışları ve ötüşleri duyulurken yeryüzünün kabuğu da müthiş ayak sesleriyle dövülerek bağırtılar ve haykırışlarla çınladı.

"Ben, kendi bakımımdan, Deniz Hükümdarı'na bağlı ecinni ordularının öncülerinin komutanı idim. Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

"Birliklerime buyruk verdim ve Kral Dimriyat'ın emrindeki düşman ecinnilerin birliklerine saldırdım. Kendim de düşmanlarımızın başındaki kişiye saldırmanın yollarını aradım. Tam o sırada alevler içinde kalan bir dağın kıpırdamaya başladığını ve şelaleler gibi ateş kusmaya koyulduğunu ve yakıcı bir örtü halinde lavlardan sıçrayıp başımıza yağan ateş kırıntıları altında kahrolup yanacağımı sandım. Ben, uzun süre, emrimdeki birlikleri yüreklendirerek kendimi savundum ve hırsla saldırıda

bulundum; ancak düşman birliklerinin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde bizi ezeceğini anlayınca geri çekilme emri verdim; kendim de kanatlarımın olanca gücüyle havada uçarak oradan kaçtım. Ama Süleyman'ın buyruğuyla, aynı zamanda düşmanlarımız ecinniler, âdemoğulları, hayvanlar ve gökten yağarak gözlerimizi oyan ve etimizi parçalayan kuşlar tarafından izlenip kuşatıldık. Ben üç ay süren kaçışım sonunda yakalandım. Beni alıp kıyamete kadar bu kara sütuna bağladılar, beni izleyenleri de dumana çevirip bakır kaplara kapatarak ağızlarını Süleyman'ın mührüyle mühürlediler ve Tunç Kenti'nin duvarlarına çarpan denize fırlattılar. O zamandan beri kuvvetlerimizi mahvedip beni böylece buraya zincirle bağladıklarından ötürü bu kentin halkının başına neler geldiğini bilemeyeceğim; ama Tunç Kenti'ne doğru girecek olursanız, belki onların izlerine rastlar ve öyküleri üstüne bir şeyler öğrenirsiniz!"

Yarım bedenli yaratık konuşmasını bitirince yeniden bağlı bulunduğu sütundan zincirlerini çözmek için çılgınca çırpınmaya başlamış. Emir Musa ve yoldaşları da onun zincirlerden kurtulabileceği ya da kurtulmak için kendilerini kullanabileceğinden korkarak orada daha fazla kalmak istememişler ve çabucak akşamın kızıllığı içinde uzaktan kulelerinin ve duvarlarının belirdiğini gördükleri kente doğru yollarını sürdürmüşler. Kente ulaşmak için pek az bir mesafe kaldığını anladıklarında ortalık kararıp yörelerindeki her şey düşman bir görünüme bürününce, kapılara yaklaşmak için sabahın gelmesini beklemeyi yeğlemişler; ve yorgunluktan bitkin düştüklerinden geceyi geçirmek üzere çadırları kurmuşlar.

Şafağın ilk ışıkları doğudaki dağların tepelerini aydınlatmaya başlar başlamaz, Emir Musa yoldaşlarını uyandırmış ve kentin giriş kapılarından birine ulaşmak üzere onlarla birlikte yola koyulmuş. O sırada, önlerinde, sabahın aydınlığı içinde, Tunç Kenti'nin duvarlarının, sanki döküldükleri kalıptan yeni çıkmış gibi parıldayarak belirdiğini görmüşler. Bu duvarlar öylesine yüksekmişler ki, sanki kendilerini çevreleyen tepelerin ilk kademelerini oluşturuyor; ve bunların yamaçlarına öylesine yerleştirilmiş bulunuyorlarmış ki, sanki tepelerin özgün madeninden yontulmuş gibi duruyorlarmış.

Bu görünümün kımıltısız bıraktığı şaşkınlıktan çıkabildiklerinde gözleriyle kente girebilecekleri bir kapı aramışlar. Ama bulamamışlar. Bunun üzerine duvarlar boyunca bir giriş kapısı bulmak amacıyla yürümeye başlamışlar. Ve böylece yürümeyi herhangi bir kapı ya da gedik bulmaksızın ve de kente girip çıkan herhangi bir kimse görmeksizin sürdürmüşler. Ve günün ilerlemiş saatine karşın ne duvarların içinde ne de dışında herhangi bir gürültü duymuşlar; ve duvarların üstünde ya da dibinde herhangi bir hareket görmüşler. Ama Emir Musa, umudunu yitirmeksizin, yoldaşlarını yürüyüşü sürdürmeye yüreklendirmiş; böylece akşama kadar yürümüşler ve her zaman önlerinde Tunç Kenti'nin katı duvarlarının, toprağın oluşumuna göre vadileri ve tepelerin eteklerini izleyerek, sanki toprağın bağrından çıkmış gibi uzayıp gittiğini görmüşler.

Bunu gören Emir Musa, yoldaşlarına dinlenmek ve beslenmek için durmalarını emretmiş. Kendisi de durumu düşünmek üzere bir süre için oturmuş. Dinlenince, yoldaşlarına orada kalıp dönüşüne kadar konaklama yerini gözetlemelerini söylemiş; Şeyh Abdüssamed ve Talib ibni Sehl kendisini izlerken, onlarla birlikte çevreyi denetlemek ve insansı girişimlerle içine girilmesine izin vermeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

...insansı girişimlerle içine girilmesine izin verilmeyen bu kenti tanımak üzere yüksek bir dağın tepesine çıkmış.

İlkin karanlıkta hiçbir şeyin farkına varamamışlar; çünkü gece o sırada ova üzerine gölgesini düşürmüş bulunuyormuş; ama ansızın doğuda ışık daha canlı bir hale gelmiş; ve dağın tepesinde harika bir ay belirip yükselmiş ve göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede yeri göğü aydınlatmış. Ve ayaklarının ucunda onları soluk almaktan alıkoyan bir görünüm oluşmuş.

Âdeta düşsel bir kenti izler gibiymişler. Yükseklerden süzülen beyaz örtü altında, gözün alabildiğince uzaklıkta gece içinde

boğulmuş ufukta Tunç Kenti'nin bağrında saray kubbeleri, evlerin düz damları, dingin bahçeler görünüyor; ayın aydınlattığı kanallarda binlerce ışıltılı devinim koyu karanlıkta birbirini izliyor ve o sırada batıya doğru yayılan uzaklardaki madensi deniz soğuk bağrında aydınlık göğün ışıklarını yansıtıyormuş; böylece: duvarların tuncu, kubbelerin aydınlanmış değerli taşları, evlerin beyaz damları; batıya doğru yayılan gölgelerle birlikte ayın sihri ve gece melteminin etkisiyle birbiriyle uyum sağlıyormuş.

Bununla birlikte bu enginlik, bir mezardaymış gibi evrensel sessizliğe gömülmüş bulunuyormuş. İçeride insan varlığından eser yokmuş. Ama her biri anıtsal oturtmalıklarında tunçtan yapılmış yüksek yontular, ama mermerden yontulmuş görkemli atlılar ve uçma erdeminden yoksun kanatlı hayvanlar; hepsi de aynı donuk yoksunluk içinde bulunuyorlar; binaların üzerinde yükselen gökte, bu durağanlık içinde binlerce iri yarasa, tek hareket eden yaratıklar olarak uçuşup duruyormuş. Bunların uçuşuna, ölü saraylar ve uyuyan damlardan, gecenin sessizliğini delen, göze görünmeyen baykuşların iniltileri eşlik ediyormuş.

Emir Musa'nın ve iki yoldaşının gözleri bu garip görünümle dolunca, bu koskoca kentte herhangi bir canlı insan varlığının izine rastlamamalarından dolayı çok şaşırarak dağdan aşağı inmişler. Ve üzerinde Şeyh Abdüssamed'in hemen çözüp kendilerine çevirdiği Yunan harfleriyle yazılmış dört yazıtın kazınmış bulunduğunu gördükleri bir mahalde tunç duvarların ayak ucuna ulaşmışlar. İlk yazıtta şöyle yazıyormuş:

> Ey insanoğlu, senin hesapların ne kadar boştur! Ölüm yanıbaşındadır. Geleceğin hesabını yapma! O, ulusları ve orduları dağıtan, ferahlık içinde yaşadıkları saraylardan kralları alıp mezarın dar barınağına fırlatan Evren'in efendisidir. Toprakta eşitlik içinde uyanan ruhları onları bir toz ve kül yığınına dönüşmüş görür.

Bu sözleri duyunca Emir Musa "Ey yüce gerçekler! Ey toprakta eşitlik içinde uyanan ruhlar! Bütün bunlar ne kadar çarpıcı!" diye haykırmış; ve hemen bu sözleri deri üzerinde yazıya dökmüş. Ama şeyh, hemen ikinci kitabeyi de çevirmiş:

> Ey insanoğlu! Sen niçin kendi ellerinin körüsün? Nasıl olur da bu denli boş bir dünyaya güven duyarsın? Bilmez misin ki, burada geçici oturmaktayız, geçici bir barınaktır burası? Söyle! İmparatorluklar kurmuş olan hükümdarlar nerede? Nerede o fatihler, o Irak'ın, Isfahan'ın, Horasan'ın sahipleri? Sanki dünyaya hiç gelmemişler gibi geçip gitmişler!

Emir Musa kitabedeki Arapçaya çevrilen sözleri de yazıya dökmüş; ve heyecan içinde üçüncü yazıtı çeviren şeyhe kulak vermiş:

> Ey insanoğlu! İşte günler geçip gidiyor; ve yaşamının kaygısızca son sınıra doğru yürüdüğünü görüyorsun. Efendin olan Yüce Tanrı'nın huzuruna çıkacağın Hüküm Gününü düşün! Hani nerede Hint'in, Çin'in, Sina'nın ve Nubya'nın[1] hükümdarları? Hepsi hiçliğe bürünmüşler!

Ve Emir Musa "Nerede Sina'nın ve Nubya'nın hükümdarları? Hiçliğe bürünmüşler!" diye haykırmış. Dördüncü yazıtta da şunlar yazılıymış:

> Ey insanoğlu! Ruhunu zevklerde boğuyorsun ve omuzlarına çöken ölümün, seni izlemekte olduğunu görmüyorsun! Dünya bir örümcek ağı gibidir ve bu narin dokunun ardından hiçlik seni gözetliyor! Hani o büyük umutları olan insanlar, onların geçici tasarıları nerede? Şimdi saraylarında, vaktiyle mezarlarında barınan baykuşlar ötüşüyor![2]

Emir Musa artık heyecanını tutamamış ve elleri şakaklarında uzun uzadıya ağlamış ve kendi kendine "Ey doğumun ve ölümün gizemi! Ölmek gerekiyorsa neden doğuluyor? Ölüm, yaşamın unutuluşuysa yaşamak neye yarar? Ama yalnız Allah ne olacağını bilir; bizim görevimiz de sessiz bir itaatle ona boyun eğmektir!" demiş. Bu düşüncelere kapıldıktan sonra, yoldaşlarıyla birlikte konakladıkları yerin yoluna düşmüş. Ve adamla-

1 Sudan'ın kuzeyinde eski bir Afrika ülkesi (Â.Ş.O.)

2 Son cümle Powys Mathers'in çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

rına dallar ve odunlarla kendilerini duvarın tepesine çıkarmaya yarayacak bir merdiven yapmalarını, oradan da kapısı bulunmayan bu kente inmelerini emretmiş.

Adamlar hemen odunlar ve kuru iri dallar aramaya koyulmuşlar; kılıçları ve bıçaklarıyla ellerinden geldiğince ağaçları devirmişler; onları sarıklarındaki kumaşlarla, kemerleriyle ve develerin dizginleri, kolanları ve koşumlarının sırımlarıyla birbirine bağlayarak duvarların tepesine ulaşacak yükseklikte bir merdiven yapmayı başarmışlar. Bunun üzerine onu en uygun yere taşımışlar ve her yanını büyük taşlarla desteklemişler. Ve Tanrı'nın adını anarak ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

...Emir Musa başta olduğu halde ağır ağır tırmanmaya koyulmuşlar. Ama kimileri de konaklama yerini ve yöresini gözetlemek için duvarların dibinde kalmış.

Emir Musa ve yoldaşları, çıktıkları duvarın üzerinde yürümeyi bir zaman sürdürmüşler ve sonunda ortalarında iki kanadı, aralarından bir iğne ucunun bile giremeyeceği kadar sıkı sıkıya kapatılmış bir tunç kapının bulunduğu yan yana iki kuleye ulaşmışlar. Bu kapının üzerinde, eli açık olarak bir kolunu uzatmış bir atlının altından yapılmış kabarık bir sureti kazınmış bulunuyormuş. Bu elin ayasında Yunanca harflerle birtakım sözler yazılıymış; Şeyh Abdüssamed bunları hemen çözerek şöyle çevirmiş: "Elini göbek deliğimdeki çiviye on iki kez sürt!"

Bunun üzerine Emir Musa, bu sözlerden epeyce şaşırmış olmasına karşın, atlıya yaklaşmış ve gerçekten göbek deliğinin ortasına altın bir çivinin kakılmış bulunduğunu görmüş. Elini uzatmış ve bu çiviye on iki kez sürtmüş. On ikinci sürtüşte kızıl granitten yapılmış olan kapının iki kanadı olanca genişliğiyle dönerek aşağıya doğru inen bir merdivene açılmış. Emir Musa ve yoldaşları, hemen, oklar ve kılıçlarla donanmış muhafızların bulunduğu aynı düzeydeki bir sokağa açılan bir hole ulaşmadan önce bu merdivenin basamaklarını inmişler. Emir Musa "Başı-

mıza dert açmalarına fırsat vermeden onlarla konuşalım!" demiş. Bunun üzerine kimileri ellerinde kalkan ve yalın kılıçlarıyla ayakta, kimi oturmuş, kimi uzanmış olan bu muhafızlara yaklaşmışlar; ve Emir Musa, komutanları olduğu izlenimini veren birine doğru dönerek incelikle selam vermiş; ama bu kişi yerinden kıpırdamamış; ve selama karşılık vermemiş. Öteki muhafızlar da onları görmüyorlarmış gibi yeni gelenlere ilgi göstermeksizin aynı şekilde durağan bakışlarla hareketsiz kalmışlar.

Bunun üzerine bu muhafızların Arapça anlamadıklarını kavrayan Emir Musa, Şeyh Abdüssamed'e "Ey şeyh, onlara bildiğin tüm dillerle seslen!" demiş. Şeyh de onlarla ilkin Yunanca görüşmeyi denemiş; sonra da girişiminin boşuna olduğunu görerek Hintçe, İbranice, Farsça, Habeş ve Sudan dilleriyle konuşmuş; ama içlerinden hiçbiri bu dillerden tek bir sözcük bile anlamamış; ve de anladığına dair bir belirti göstermemiş. Bunun üzerine Emir Musa "Ey şeyh, bu muhafızlar belki de ülkelerinin âdetlerine uygun olarak kendilerine yaklaşmadığımız için bozulmuşlardır; sanırım onları bildiğin ülkelerin âdetlerine göre geliştirilmiş şekilde selamlamak gerek!" demiş. Ve saygın Abdüssamed, o anda, dolaştığı bütün ülkelerin halklarında geçerli olan her türlü selamı yerine getirmiş. Ama muhafızlardan hiçbiri yerinden kıpırdamamış; her biri öylece, başlangıçtaki gibi hareketsiz kalmış.

Bunu gören Emir Musa, şaşırmanın sınırında, daha fazla üstelemek istememiş; yoldaşlarına kendisini izlemelerini söyleyip böylesine bir suskunluğu neye bağlayacağını bilmeden yolunu sürdürmüş. Şeyh Abdüssamed de kendi kendine "Vallahi! Yolculuklarım sırasında böyle olağandışı bir şey görmemiştim!" demiş.

Böylece, sonunda çarşı girişine ulaşıncaya kadar yürümüşler. Kapıları açık görüp içeri dalmışlar. Pazar alışveriş eden kişilerle doluymuş; ve dükkânların vitrinleri eşyalarla harika biçimde donatılmış imiş. Ama Emir Musa ve yoldaşları onları gördükleri andan başlayarak tüm satıcılar ve müşterilerin ve çarşıda bulunan herkesin ortaklaşa uyum sağlamış gibi donup kaldıklarını görmüşler; her zamanki uğraşlarını sürdürmek için sanki yabancıların çekip gitmelerini bekler gibi bir halleri varmış. Bununla

birlikte, onların varlıklarına da en küçük bir ilgi göstermez ve bu çağrısız ziyaretten hoşnutsuzluklarını küçümsemeyle görmezlikten gelerek anlatmakla yetiniyorlarmış gibi görünüyorlarmış; ve bu küçümseyici davranışın altını çizmek istercesine Emir Musa yoldaşları önlerinden geçip giderken yüzlerinde genel bir ifadesizlik görülüyormuş; öylesine ki koca çarşıda, yöredeki hareketsizliğin ortasında sadece yürüyenlerin çınlayan ayak sesleri duyuluyormuş. Ve böylece, ne onları hoşça karşılayana ne de düşmanca bir harekete rastlamadan; ne gülüşle ne alayla karşılanmadan cevahirciler çarşısını, ipekçiler çarşısını, saraçlar çarşısını, manifaturacılar çarşısını ve sonunda baharatçılar ve kokucular çarşısını dolaşmışlar.

Baharatçılar çarşısından çıkınca, birdenbire, bakışları yumuşaklığına alıştıkları bir ışıkla donanmış çarşıdakinden farklı bir güneşin olanca göz kamaştırıcılığıyla aydınlattığı bir meydana ulaşmışlar. Meydanın dip tarafında, kanatları gerilmiş iri hayvan heykellerine ayaklık oluşturan olağanüstü yükseklikte tunç sütunlar arasından, yanlardan tunç kulelerle berkitilmiş mermer bir saray görmüşler; sarayın yöresi mızrakları ve kılıçları hiç sönmeyen alevlerle parıldayan bir dizi muhafızla kuşatılmış bulunuyormuş. Bu saraya girilen altın bir kapıdan Emir Musa ve kendisini izleyen yoldaşları içeri girmişler.

İlkin, bina boyunca uzayan somaki mermer sütunların sıralandığı ve renkli mermerden havuzların serinlettiği bir koridor görmüşler; bu koridorun silah saklamaya yaradığı anlaşılıyormuş. Zira her yanda, sütunlara, duvarlara ve tavana asılı, üzerlerine değerli taşlar kakılmış ve yeryüzünün her yanından getirilmiş harika silahlar görülüyormuş. Bu oyma kafesli koridorun yöresinde, altın ve gümüşle savatlanıp harika bir işçilikle yapıldığı apaçık olan abanoz sıralarda oturmuş ya da uzanmış, geçit giysilerine bürünmüş savaşçılar, ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini sürdürmelerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

...Ne ziyaretçileri engelleyen ne de şaşkın yürüyüşlerini destekleyen bir harekette bulunmuşlar.

Bunu gören ziyaretçiler, üst bölümü mavi bir zemin üzerine altın harflerle Yunan dilinde yazılmış olup Şeyh Abdüssamed tarafından tıpkı tıpkısına çevirisi yapılan üstün nitelikli öğütler işli bir yazıt taşıyan çok güzel bir pervazla donanmış bu koridoru izlemişler. Yazıt şöyleymiş:

> Sürekli olan, bahtların hükümdarı adına! Ey âdemoğlu, başını çevir, ruhuna çökmek üzere olan ölümü göreceksin! İnsanoğlunun babası Âdem hani nerede? Nuh ve onun ardılları nerede? O korkunç Nemrut nerede? O hükümdarlar, o fatihler, keyhüsrevler, sezarlar, firavunlar, Hint'in ve Irak'ın hakanları, İran'ın ve Arabistan'ın sahipleri ve İskender-i Zülkarneyn nerede? Yeryüzü hükümdarları Harun ve Karun ve de Şeddad bin Avad ve Kenan'ın tüm ardılları nerede? Hepsi sonsuza dek varolanın buyruğuyla Ödeşme Günü'nde hesap vermek üzere yeryüzünü terk ettiler. Ey âdemoğlu! Kendini bu dünyaya ve onun zevklerine kaptırma! Tanrı'dan kork ve saf bir yürekle ona hizmet et! Ölümden kork! Tanrı'ya bağlılık ve ölüm korkusu tüm bilgeliğin temelidir. Böylece o korkunç Hüküm Günü'nde koku saçan güzel eylemlerinin hasadını biçeceksin!

Kendilerini çok etkileyen bu kitabeyi deri üzerine geçirdikten sonra, koridorun ortasına açılan büyük bir kapıdan geçmişler; ortasında saydam mermerden yapılmış su fışkırtan bir havuzun bulunduğu bir salona girmişler. Bu havuzun üstünde, hoş bir şekilde renklendirilmiş tavanı ipekli kumaştan, çeşitli renklerin büyük bir sanatla bağdaştırıldığı, altın yaldız işlemeli bir çadır varmış. Su, bu havuza ulaşmak için toprağın içinde çok hoş dönüşümlerle oluşturulmuş dört kanalı izliyor; ve her bir kanal, ayrı renkte bir yatakta uzanıyormuş: ilk kanalın suları pembe somaki, ikincisinin sarı yakut,[1] üçüncüsünün zümrüt, dördüncüsün firuze taş yatakta akıyormuş ve su, aktığı kanala göre renkleniyor ve yukarıdaki ipek örtüler arasından sızarak buraya

1 Sarı yakut, burada *topaz* karşılığı kullanılmıştır (Â.Ş.O.)

ulaşan ışıkla donanarak yöresindeki eşyaya ve mermer duvarlara deniz manzarasının tatlılığını veriyormuş.

Oradan bir başka kapıyı geçerek ikinci bir salona girmişler. Orada eski altın ve gümüş sikkeler, gerdanlıklar, ziynetler, inciler, yakut ve her türden değerli taşlar bulmuşlar ve bütün bunlar öylesine bir yığın oluşturuyormuş ki, bu salondan bir üçüncüsüne geçmek için yürümek ve dolaşmakta güçlük çekmişler. Burada da, değerli madenlerden yapılmış silahlar, değerli taşlarla zenginleştirilmiş kalkanlar, eski miğferler, Hint kılıçları, kargılar, mızraklar, Davud ve Süleyman zamanından kalma zırhlar varmış; ve bu silahlar öylesine iyi korunmuşlar ki, sanki onları yapan ellerden bir önceki gün çıkmış gibi görünüyorlarmış. Bunu izleyerek dördüncü bir salona girmişler; buradaki değerli ağaçlardan yapılmış dolaplar ve raflar: düzgün şekilde yerleştirilmiş zengin giysiler, gösterişli fistanlar, zor bulunur kumaşlar, hayranlık verici şekilde işlenmiş ipeklerle dolu imiş. Oradan, açık bulunan bir kapıdan beşinci bir salona geçmişler. Burada yerden tavana kadar sadece yiyip içmeye ve el yıkamaya özgü sürahiler, kadehler, sofra örtüleri ve peşkirler; altın ve gümüş kâseler, çeşitli renkte yeşim ve akikten tabaklar, billur kayalardan oyulmuş leğenler, değerli taşlardan kupalardan başka bir şey yokmuş.

Bütün bunları hayranlıkla izledikten sonra, oradan çıkıp geri dönmeyi düşünürlerken; salonun duvarlarından birini kaplayan ipek ve altın tellerle işlenmiş büyük bir örtü görüp açmak ayartısına kapılmışlar. Ve bu perdenin arkasında yine fildişi ve abanoz kakmayla işlenmiş som gümüşten kilidi olan büyük bir kapı görmüşler. Ortalarda görünür bir anahtar deliği bulunmadığından Şeyh Abdüssamed hemen bu kilidin işleyiş biçimini incelemeye başlamış; sonunda çabalarına boyun eğecek gizli bir zemberek bulmuş. Parmağını basınca kapı kendiliğinden açılmış ve çelik bir aynaya benzer şekilde parlatılmış bir mermerden oyularak tam bir kubbe oluşturmuş harika bir salon ortaya çıkmış. Bu salonun pencerelerindeki zümrüt ve elmas kafeslerden sızan bir ışık demeti eşyayı görülmedik bir şaşaaya boğuyormuş. Orta yerde, üzerine tünemiş gibi gümüş kanatlı ve yakut gagalı kuşların yerleştirildiği küçük altın sütunlarla desteklenmiş vaaz

kürsüsüne benzer bir tür yükselti ipek ve altın tellerle örülmüş kumaşla örtülü bulunuyor ve buradan fildişi eğilimiyle sarkan uçları, yerdeki göz kamaştırıcı renklerle örülmüş yün halıyla buluşuyor; halının desenlerinde özsuyu bulunmayan dallarda koku vermeyen çiçekler açılıyor; ve doğanın gerçek güzelliği ve kesin çizgileri içinde kuşlar ve hayvanlarla dolu ormanın yapay yaşamı yansıyormuş.

Emir Musa ve yoldaşları bu yükseltiye tırmanmışlar ve onları sessizce çivileyen bir şaşkınlık içinde kalakalmışlar. Değerli taşlar ve elmaslarla işlenmiş kadife örtülü bir sayvanda geniş bir ipek halı üstünde göz kamaştıran teni, yay gibi kaşları altındaki uykudan baygın gözleriyle hatlarının hayran edici sakinliğinden, saçlarını kavrayan altın taçtan, alnında yıldızlanan değerli taşlardan yapılmış alınlığından ve altın yaldızlı tenini okşayan inci gerdanlığından yükselen güzelliğiyle genç bir kız uzanmış yatmaktaymış. Yatağın sağında solunda biri beyaz öteki kara, birisi yalın bir kılıç, öteki çelik bir mızrak tutan iki köle bekliyormuş. Yatağın ayak ucundaki mermer levhada şu sözler yazılı bulunmakta imiş:

> Ben Kral Amelesites'in kızı bakire Tadmor'um. Bu kent benim kentimdir. Ey buraya kadar girebilmiş olan yolcu, zevkine uygun gelen her şeyi alıp götürebilirsin! Ama benim çekiciliğime ve cinselliğime kapılıp bedenime saldırgan bir el uzatmaktan sakın!

Emir Musa, uyuyan genç kızın neden olduğu heyecandan kurtulup kendine gelince, yoldaşlarına "Artık bütün bu şaşırtıcı şeyleri gördükten sonra, buralardan uzaklaşmamızın zamanı geldi. Şimdi denize doğru gidip bakır kapları bulmalıyız! Bu saraydan sizi ilgilendiren şeyleri alabilirsiniz; ama kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

"... Ama, kralın kızına ya da giysilerine dokunmaktan sakının!" demiş.

Bunun üzerine Talib bin Sehl "Ey emirimiz, bu saraydaki hiçbir şey bu genç kızın güzelliğiyle kıyaslanamaz. Onu alıp Şam'da halifeye götürmeksizin burada bırakmak yazık olur! Bu armağan, denizdeki içine ifrit kapatılmış bütün kaplardan daha değerli olacaktır!" demiş. Emir Musa "Sultana dokunamayız. Bu onu incitir ve bize bela getirir!" diye yanıt vermiş. Ama Talib "Ey emirimiz, sultanlar ister canlı olsunlar, ister uyur olsunlar, böyle saldırılardan asla incinmezler!" diye haykırmış. Ve bu sözleri söyledikten sonra, genç kıza yaklaşmış ve onu kollarına almak istemiş. Ama birdenbire, onu aynı zamanda yüreğinden ve alnından yaralayan iki kölenin kılıcı ve mızrağıyla vurularak ölmüş.

Bunu gören Emir Musa, bu sarayda bir saniye daha kalmak istemeyerek yoldaşlarına denize giden yola ulaşmak üzere oradan hemen ayrılmalarını buyurmuş. Kıyıya ulaştıklarında ağlarını kurutmak üzere sermiş kara derili birçok adam görmüşler; bunlar kendilerine selam verilince Arapça olarak Müslüman âdetlerine uygun şekilde yanıt vermişler. Emir Musa da, aralarında en yaşlı olan ve reisleri olduğu anlaşılan kişiye "Ey saygın şeyh, biz Halife Abdülmelik bin Mervan'ın ulağı olarak bu denizde, Süleyman Peygamber zamanında bakır kaplara konmuş ifritleri aramak üzere geldik! Araştırmalarımızda bize yardımcı olmak ister misiniz ve de tüm varlıkların hareket etmediği bu kentin gizemini de açıklar mısınız?" demiş. Yaşlı adam ona "Oğlum, önce bil ki biz hepimiz bu kıyının balıkçılarıyız. Biz Tanrı'ya ve dua ve barış üzerine olası Elçisine inanmaktayız; ama bu Tunç Kenti'ndekilerin hepsi çok eski zamanlardan beri büyülenmişlerdir; ve Hüküm Günü'ne kadar böyle kalacaklardır. İçinde ifritlerin bulunduğu kaplara gelince, bunları size sağlamaktan kolay şey olamaz. Çünkü bir kez ağızları açıldıktan sonra bunları balıklarımızı ve öteki yiyeceklerimizi pişirmek için kap olarak kullanmaktayız. Bunlardan size istediğiniz kadar verebiliriz.

Ama bunların ağzını açmadan önce, elleri üzerlerine çarparak çınlatmak ve Davud'un oğlu Süleyman'ın üstünlüğüne karşı gelerek işledikleri suçun kefaretini ödemeleri için, içlerinde bulu-

nanlardan Peygamberimiz Muhammed'in elçiliğini tanıdıklarına dair yemin almak gerek!" demiş. Sonra "Bize gelince, hepimizin efendisi olan Emirü'l-Müminin'e olan sadakatimizin kanıtı olarak biz de size, daha bu gün avladığımız ve tüm insan kızlardan çok daha güzel olan iki deniz kızını vermek istiyoruz!" diye eklemiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, yaşlı adam Emir Musa'ya ağzı Süleyman'ın mührüyle mühürlenmiş on iki bakır kap ile deniz dalgaları gibi dalgalı uzun saçlı, yüzleri ay gibi, memeleri harika ve denizin çakılları gibi sert ve yuvarlak, iki hayranlık uyandırıcı varlık olan deniz kızlarını sunmuş. Ama bunlar göbeklerinden başlayarak, insan kızlarına Tanrı'nın vergisi olan etsel görkemlilikten yoksunmuşlar; bunun yerine kadınların yürüyüşleriyle erkeklerin ilgisini çekmek için sağa sola kıvırmalarına benzer hareketlerle oynayan balıksı bedenleri varmış. Sesleri çok güzelmiş, gülüşleri büyüleyiciymiş; ve de bilinen dillerden hiçbirini ne anlıyor ne de konuşuyorlarmış. Ve sadece, kendilerine sorulan tüm soruları gözlerinin gülüşüyle karşılıyorlarmış.

Emir Musa ve yoldaşları yaşlı adama cömertçe davranışlarından ötürü teşekkür etmekten geri durmamışlar; ona ve birlikte olduğu tüm balıkçılara bu ülkeyi bırakmayı önerip Müslümanların ülkesi çiçekler, meyveler ve tatlı sular kenti Şam'a gelmeleri için kendilerine yoldaşlık etmeye hazır olduklarını bildirmişler. Yaşlı adam ile balıkçılar bu öneriyi kabul etmişler ve hep birlikte ilkin Tunç Kenti'ne uğrayıp değerli eşya, mücevherat, altın ve yükte hafif, pahada ağır taşıyabilecekleri ne varsa almışlar. Böylece torbaları ve sandıkları bu görülmedik ganimetle dolu olarak tunç duvarlardan aşağı inip Şam'a doğru yola çıkmışlar; uzun ve kazasız belasız geçen bir yolculuktan sonra güvenlik içinde oraya ulaşmışlar.

Halife Abdülmelik, Emir Musa'nın kendisine anlattığı bu geziyle ilgili öyküye hayran olmuş ve "Bu Tunç Kenti'ne sizinle birlikte gelmediğime çok üzüldüm. Ama Tanrı'nın izniyle ben kendim yakında oraya gidip bu büyülenmenin sırrını öğrenirim!" diye haykırmış. Sonra on iki mühürlü kabı kendi elleriyle açmak istemiş. Ve hepsini birbiri ardına açmış. Ve açtığı her kaptan yoğun bir duman içinde bir ifrit çıkmış ve halifenin ayaklarına kapanarak "Tanrı'dan ve senden, ey Süleyman efen-

dimiz, isyan ettiğimiz için bağışlanma dileriz!" demiş. Ve ifritler orada bulunanların hepsinin hayretini uyandırarak tavana doğru süzülüp kaybolmuşlar.

Halife bunun ardından iki deniz kızının güzelliğinden de aynı ölçüde etkilenmiş. Onların gülüşleri, sesleri ve bilinmeyen dilleri onu etkileyip heyecanlandırmakta eksiklik göstermemiş. Onları büyük bir havuza yerleştirmiş; orada bir süre yaşamışlar; sonra da veremden ve sıcaktan ölmüşler.

Emir Musa'ya gelince, halifeden kutsal kent Kudüs'e dönmek üzere izin almış; ve orada ömrünün geri kalan bölümünü özenle deri üzerine geçirdiği yazılardan öğrendiği eski sözlerin murakabesine dalarak geçirmiş ve bu kentte ölmüş; ve Yüceler Yücesi Tanrı'nın rahmetine kavuşarak huzur içinde yatarken türbesini ziyaret eden iman sahiplerinin saygı ve duasıyla kuşatılmış.

"Ve işte, ey bahtıgüzel şah," diye sözünü sürdüren Şehrazad, "Tunç Kenti'nin öyküsü de böyle!" demiş.

Bunun üzerine Şah Şehriyar "Bu öykü, ey Şehrazad, gerçekten olağanüstü!" demiş. O da "Evet, ey şah, ama İbnü'l-Mansur'un başına gelen çok hoş bir öyküyü anlatmadan bu gecenin geçip gitmesini istemem!" demiş. Şehriyar da, şaşırarak "Bu İbnü'l-Mansur da kim ola? Hiç adını duymadım!" demiş. Bunun üzerine Şehrazad, gülerek "İşte anlatıyorum!" demiş.

İbnü'l-Mansur ile İki Genç Kızın Öyküsü

Ey bahtıgüzel şahım, Halife Harun Reşid'in ülkesinin sorunlarından duyduğu kaygıyla, sık sık uykusuz kaldığı pek bilinen bir durumdur. İşte, yine bir gece, bir yandan öte yana dönüp durduğu halde bir türlü uyuyamamış; ve bu çabalarının nafileliğinden dolayı iyice bezmiş; o zaman üzerindeki örtüyü şiddetli ayak darbeleriyle atmış ve el çırparak celladı Mesrur'u çağırmış; ve ona "Mesrur, uyumadığıma göre bana bir eğlence aracı bul!" demiş. O da "Efendim, ruhu yatıştırmak ve duyguları uyutmak bakımından gece gezmelerine denk hiçbir şey yoktur! Dışarıda bahçede gece güzeldir! Ağaçların, çiçeklerin arasına inelim; yıldızları ve üzerlerindeki şahane süslemeleri seyredelim; ayın güzelliğine ve yıldızlar arasında ağır ağır ilerleyişine ve yıkanmak üzere suya düşmesine hayran olalım!" diye yanıt vermiş. Halife "Mesrur, ruhum böyle şeyler görmeyi istemiyor bu gece!" demiş. Mesrur da yeniden söz alarak "Efendim, sarayında üç yüz cariyen ve her bir cariyenin kendi başına bir odası var. Gidip onlara hazır olmalarını haber vereyim; sonra gider, her bir odayı perde arkasından gözetir ve varlığını sezdirmeden her bir cariyeni tüm sade çıplaklığı içinde hayranlıkla seyredersiniz!" demiş. Halife "Mesrur, bu saray benim sarayımdır ve bu kadınların sahibi benim; ama, ruhum bu akşam bütün bunları arzulamıyor!" demiş. O da yanıt vererek "Efendim, emir buyur, önünde Bağdat'ın bilgelerini, bilginlerini ve şairlerini toplayayım. Bilgeler sana güzel sözler söyler; bilginler yıllıklarda rastladıkları bilgileri aktarırlar; şairler de koşuklu dizeler okuyarak ruhunu büyüler!" demiş. Halife "Mesrur, ruhum bu akşam bütün bunları arzulamıyor!" diye yanıt vermiş. Mesrur yeniden söz alarak "Efendim, baş döndüren

sakiler, güzel görünüşlü hoş oğlanlar var. Ruhsatın olursa gidip sana arkadaşlık etmeleri için onlara haber vereyim!" demiş. Halife "Mesrur, ruhum bunu da arzulamıyor bu gece!" diyerek yanıt vermiş. Mesrur "Efendim, öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntını dağıtmak için galiba bundan başka çare yok...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

"Efendimiz öyleyse başımı vur, benim! Can sıkıntını dağıtmak için galiba bundan başka çare yok!" demiş. Bu sözleri duyan Harun Reşid kahkahalarla gülmeye başlamış; sonra da "Eh Mesrur, bir gün olabilir bu! Ama şimdilik git bakalım selamlıkta gerçekten görülüp dinlenmesi hoşa gidecek birileri var mı!" demiş.

Mesrur hemen bu buyruğu yerine getirmek üzere dışarı çıkmış; ve yine hemen geri dönerek halifeye "Ey Emirü'l-Müminin, dışarıda eski kulağı kesik İbnü'l-Mansur'dan başkasını bulamadım!" demiş. Harun Reşid de "Hangi İbnü'l-Mansur, Şamlı İbnü'l-Mansur olmasın?" diye sormuş. Haremağalarının başkanı "Ta kendisi, o ihtiyar şeytan!" demiş. Harun Reşid "Getir onu içeri!" demiş. Mesrur'un içeri soktuğu El-Mansur "Barış üzerine olsun ey Emir-ül- Müminin!" diyerek selam vermiş. Halife onun selamına karşılık vermiş ve "Ya İbnü'l-Mansur, bana serüvenlerinden birini anlatsana!" demiş. O da "Ey Emirü'l-Müminin, sana gözümün tanıklık ettiği bir olayı mı, yoksa işittiğim bir öyküyü mü anlatayım?" diye sorarak yanıt vermiş. Halife "Eğer şaşırtıcı bir olaya tanık olmuşsan onu anlat, çünkü gözle görülen şeyler, sadece anlatılırken duyulanlara yeğ tutulur!" diyerek yanıt vermiş. O da "Öyleyse, ey Emirü'l-Müminin, kulağını tam olarak bana ver ve candan bir ilgiyle izle!" demiş. Halife "Ya İbnü'l-Mansur, işte sırf kulak kesildim, gözümü sana diktim ve de candan bir yüreğin ilgisiyle seni izliyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine İbnü'l-Mansur şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, ey Emirü'l-Müminin, ben her yıl Basra'daki vekilin Emir Muhammedü'l-Haşimi'nin yanında birkaç gün geçirmek üzere bu kente giderim. Yine yılın birinde, âdetim gereği, Bas-

ra'ya gittim; saraya ulaşınca, emiri, sürek avına gitmek için atına binmek üzereyken gördüm. Hoş gelme selamlaşmalarından sonra, beni kendisine yoldaşlık etmeye çağırdı; ama ben ona "Beni bağışla, efendim; çünkü bir atı sadece görmek bile midemi bulandırır; ama eşeğe binersem sorun olmaz. Ama bir eşekle sürek avına gidilmez ki!" dedim. Emir Muhammed beni bağışladı ve bütün sarayı emrime vererek görevlileri tüm saygıyla iş görmek üzere hizmetime verdi; ve orada ikamet ettiğim sürece benim hiçbir şeyden mahrum edilmememi tembihledi. Ve de buyrukları yerine getirildi.

Emir saraydan ayrıldıktan sonra, kendi kendime "Vallahi! Ya İbnü'l-Mansur, işte yıllar ve yıllar var ki, Bağdat'tan Basra'ya düzenli şekilde gelmektesin! Ve bu güne kadar kentin içinde yaptığın tüm gezilerle, saraydan bahçeye, bahçeden saraya gidip gelmelerle yetindim! Ama bunlar, senin görerek eğitilmen için yeterli değil! Şimdi boş vaktin olduğuna göre, git, Basra sokaklarında ilginç bazı şeyler görmeyi dene! Zaten hazmı kolaylaştırmak için yürümekten daha çok yeğlenir şey yoktur; öte yandan hazımda da güçlük çekmekte; bir tulum gibi yağlanıp şişmektesin!" dedim. Böylece, ruhumun, sağlığım uğrundaki bu başkaldırısına boyun eğerek hemen ayağa kalktım; en iyi giysilerimi donandım; biraz dolaşmak, sağda solda oyalanmak üzere saraydan çıktım.

Sen çok iyi bilirsin, ey Emirü'l-Müminin, Basra'da yetmiş sokak vardır; ve her bir sokak, Irak ölçüsüyle yetmiş fersah uzunluğundadır. Böylece, belli bir süre sonunda, bunca sokak ortasında kaybolduğumu anladım; ve şaşkınlık içinde, gülünç olma korkusuyla yol sormayı göze almadan daha hızlı yürümeye koyuldum. Bu yüzden epeyce terledim; ve de o kadar da susadım; ve de müthiş güneşin cildimin duyarlı yağını sıvılaştıracağına inandım.

Bir parça gölgelik bir yer bulup sığınmak için ilk sokağa girmekte acele ettim; ve böylece çok güzel görünüşlü büyük bir evin girişinin bulunduğu bir çıkmaz sokağa saptım. Bu giriş yeri, kırmızı ipekten bir kapı perdesiyle yarı yarıya örtülü bulunuyor ve evin bahçesine açılıyordu; giriş bölümünün dışının iki yanında asma yapraklarının gölgesi altında kalmış mermer sıralar vardı; ve bunlar sanki soluklanmak için beni çağırıyor gibiydiler.

Alnımı silip sıcaktan pofurdayıp dururken, bahçeden hüzünlü bir musikiye uydurulmuş şu sözlerle şarkı söyleyen bir kadın sesi duydum:

> Beni o genç alageyik terk ettiği günden beri yüreğim keder sığınağı oldu.
> Yoksa, onun ileri sürdüğü gibi, genç kızlar tarafından sevilmeye razı olmak ağır bir suç mudur?

Şarkı söyleyen ses öyle güzeldi ve şarkının sözleri kafamı öylesine karıştırmıştı ki, kendi kendime "Eğer bu şarkının beni inandırdığı gibi, bu sesin sahibi söylediği şarkı kadar güzelse, harika bir yaratık olmalı!" dedim. Bunun üzerine ayağa kalktım ve giriş yerine yaklaşarak yavaşça perdeyi kaldırdım; kuşku uyandırmamak için görünmeden içeri baktım. Ve bahçenin ortalık yerinde biri hanım, öteki köleye benzeyen iki genç kız gördüm. İkisi de olağanüstü güzeldi; ve köle utla, şarkı söyleyene eşlik ediyordu. Ona baktığımda ayın on dördüncü günkü haliyle bahçeye indiğine inandım; ve bu konuda şairin şu dizelerini hatırladım:

> Kıvrık kirpikleriyle, büyük kılıçlardan ve çifte su verilmiş çelik mızraklardan kuşkusuz daha kesinlikle öldüren gözlerinde Babil'in şehveti parlar.
> Siyah saçları yasemin boynuna düşünce, acaba onu selamlamak üzere gelen gece midir bu, diye kendime sorarım!
> Ya göğsündeki iki fildişi yuvarlak nar mı, yoksa memeleri midir? Ve gömleğinin altında böyle dalgalanan şey nedir? Endamı mı, kıpırdayan kum mu?

Yine bana şairin şu dizelerini hatırlattı:

> Göz kapakları iki nergis taç yaprağıdır; gülüşü şafak gibidir; ağzı iki yakuta benzer leziz dudaklarıyla mühürlenmiştir; ve tüm cennet bahçeleri, gömleğinin altında soluk alır gibidir!

Bunun üzerine, ey Emirü'l-Müminin, içimden "Ya Allah! Ya Allah!" diye haykırmaktan kendimi alamadım. Ve orada öylece, bunca harika güzellikleri gözlerimle içerek hareketsiz kaldım. O sırada, genç kız, başını benden yana çevirerek beni gördü ve hemencecik yüzüne peçesini indiriverdi; ve sonra büyük bir öfkenin belirtileriyle udu çalan genç köleyi bana yolladı; o da yüzüme dikkatle baktıktan sonra, bana "Ey şeyh, evlerinde oturmakta olan kadınlara böyle bakmaktan utanmıyor musun?" dedi. Ve "Yaşlılığın ve beyaz sakalın, sayılması gereken şeyleri saymanı sana öğütlemiyor mu?" diye ekledi. Bahçede oturmakta olan genç kızın işitebileceği kadar yüksek sesle "Ey hanımım, hakkın var; yaşlılığım besbelli, ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

"... Ama utanmam gerektiğine gelince, bu başka şey!" dedim.

Genç kız bu sözleri işitince, ayağa kalktı ve yanımdaki kölenin yanına gelerek son derece heyecanlı bir sesle, bana "Senin haremin olmayan bir evin kapısında durarak içeri bakmaktan beyaz sakalına yaraşmayan daha büyük utanç var mıdır, ey şeyh?" dedi. Eğildim ve ona "Vallahi! Ey Hanımım, yaşamın üzerine yemin ederim ki, sakalıma düşen utancın pek önemi yok! Buraya girişimin bir özrü var, çünkü" diye yanıt verdim. Bana "Özrün nedir?" diye sordu. "Öldüğümü sandıracak kadar susuzluk duyan bir yabancıyım ben!" diye yanıt verdim. Bana "Bu özrü kabul ediyoruz; zira, vallahi! Geçerli bir özür bu!" diyerek hemen genç köle kıza dönüp ona da "Güzel kızım, koş içecek su getir!" dedi.

Küçük kız gözden kaybolup biraz sonra, üzerine altın tas konmuş bir testiyle ve yeşil bir peşkirle geri geldi. İçi saf miskle hoş bir şekilde kokulandırılmış taze su dolu tası bana sundu. Ben bunu aldım ve bazen evin hanımı olan genç kadına kaçamaklı hayran bakışlar, bazen ikisine birden açıkça minnet dolu uzun bakışlar fırlatarak suyu ağır ağır içtim. Böylece epeyce bir zaman geçince tası genç kıza iade ettim; o da bana ipek peşkiri

vererek ağzımı kurulamamı söyledi. Ağzımı kuruladım, kendisine sandal ağacıyla kokulandırılmış peşkiri geri verdim ve yerimden kıpırdamadım.

Güzel genç kız, benim hareketsizliğimin sınırı aştığını görünce, canı sıkılmış bir edayla bana "Ey şeyh, Tanrı'nın yoluna koyulmak için hâlâ ne bekliyorsun?" dedi. Ona, düşsel bir sesle, "Ey hanımım, benim ruhumu tedirgin eden bazı düşüncelerim var ve sen beni kendi başıma çözemediğim düşüncelere dalmış olarak görüyorsun!" diye yanıt verdim. Bana "Nedir bu düşünceler!" diye sordu. Ona "Ey hanımım, eşyanın ters tarafını ve zamanın meyveleri olan olayların gidişini düşünüyorum" diye yanıt verdim. O da bana "Kuşkusuz, bunlar ağır düşüncelerdir ve çağın getirdiği kötülüklerden hepimiz zaman zaman şikâyet ederiz! Ama, ey şeyh, böylesi düşüncelere bizim kapımızda kapılmaya seni iten şey nedir?" diye yanıt verdi. Ben de "Sadece, ey hanımım, bu evin sahibini düşünüyordum! Şimdi onu çok iyi hatırlıyorum. Bana bir zamanlar, bahçesi olan tek evin bulunduğu bu küçük sokaktan söz etmişti. Evet, vallahi! Bu evin sahibi benim en iyi dostumdu!" dedim. Bana "Herhalde dostunun adını hatırlıyor olmalısın, değil mi?" diye sordu. Ben de "Tabii ki hanımım! Adı Ali bin Muhammed idi; Basra'nın tüm cevahircilerinin kâhyası idi. Çok yıllar oldu onu görmeyeli; sanırım şimdi Tanrı'nın rahmetine kavuşmuştur. Bana ardında bir çocuk bırakıp bırakmadığını sormama izin ver, ey hanımım!" dedim.

Bu sözleri duyunca genç kızın gözleri yaşla ıslandı ve "Tanrı'nın barışı ve lütufları Kâhya Ali bin Muhammed üzerine olsun! Ey şeyh madem ki sen onun dostuydun, bil ki, rahmetli kâhya tek ardıl olarak Bedr adlı bir kız çocuğu bıraktı. Bu kız, onun mallarının ve büyük servetinin tek varisidir!" dedi. Bunu duyunca "Vallahi! Dostumun kutsanmış kızı belki de sensin, ey hanımım!" diye haykırdım. Gülerek "Vallahi! Çok iyi tahmin ettin!" diye yanıt verdi. O zaman "Tanrı tüm kutsamalarını sende toplasın! Ey Ali bin Muhammed'in kızı! Ama, yüzünü örten ipek örtüden sezinlediğime göre, ey ay parçası, yüzünde büyük bir hüznün çizgileri yer etmiş! Bunun nedenini bana açıklamaktan çekinme; zira belki de Allah beni, güzelliğini bozan bu derdine çare olmayı deneyeyim diye buraya yolladı!" dedim. Bana

"Ama sana nasıl olur da bu özel şeylerden söz ederim! Henüz ne adını ne de sıfatını bildirmişken!..." diye yanıt verdi. Eğilip ona "Ben, senin kölen, efendimiz Halife Harun Reşid'in dostluk onuru bağışladığı ve yakın arkadaşlarından biri seçtiği Şamlı İbnü'l-Mansur'um!" diye yanıt verdim.

Daha bu sözleri ancak bitirmişken, ey Emirü'l-Müminin, Sitti Bedr bana "Evine hoş geldin, ey Şeyh İbnü'l-Mansur, burada büyük ve dostça bir konukseverlik bulacaksın!" dedi. Ve beni kendisini izleyerek eve girip kabul salonunda oturmaya çağırdı.

Bunun üzerine üçümüz birlikte bahçenin dibinde bulunan kabul salonuna girdik; ve oturup çok hoş olan alışılagelmiş serinletici şerbetten içtikten sonra, Sitti Bedr bana "Madem ki ey şeyh İbnü'l-Mansur, yüzümdeki çizgilerden sezinlediğin derdimin nedenini öğrenmek istiyorsun; ilkin sadakatle sır saklayacağına dair yemin et!" dedi. Ona "Ey hanımım, sırrın, gönlümde anahtarı bulunamayan bir çelik kasada olduğu gibi kapalı kalacaktır!" diye yanıt verdim. O zaman bana "Öyleyse dinle öykümü, ey şeyh!" dedi. Genç köle bana incelikle bir kaşık dolusu gül reçeli de sunduktan sonra, Sitti Bedr "Bil ki, ey İbnü'l-Mansur ben aşka tutuldum ve sevdiğim kişi de benden uzakta bulunuyor. Bütün öyküm bu işte!" dedi.

Sitti Bedr, bu sözleri izleyerek büyük bir iç çekiş kopardı ve sustu. Ben de ona "Ey hanımım, sen mükemmel bir güzellikte yaratılmışsın; senin sevdiğin kişi de son derece yakışıklı olmalı! Adı ne onun?" dedim. Bana "Evet, İbnü'l-Mansur, sevdiğim kişi senin dediğin gibi tam anlamıyla yakışıklı! Kendisi Beni Şeyban kabilesinin reisi Emir Cubeyr'dir ve hiç kuşkusuz Basra'nın ve bütün Irak'ın en hayran olunacak gencidir!" dedi. Ben de "Ey hanımım, zaten başka türlü olamazdı. Ama karşılıklı aşkınız sadece sözlerde mi kaldı yoksa uzamış ya da zengin sonuçlar doğuran çeşitli buluşmalarla samimi kanıtlar oluşturacak kadar ileri gitti mi?" dedim. O da "Kuşkusuz, buluşmalarımızın zengin sonuçları olacaktı; şayet süresi yüreklerimizi bağlayacak kadar uzun olsaydı! Ama Emir Cubeyr, basit bir kuşku dolayısıyla bana sadakatsizlik etti!" dedi.

Bu sözleri duyunca, ey Emirü'l-Müminin, "Meltem onu toprağa doğru eğerse, zambağın çamuru sevmesi ayıplanabilir mi?

Hatta Emir Cubeyr'in kuşkularının temeli olsa bile, senin güzelliğin canlı bir özürdür, ey hanımım!" diye haykırdım. Güldü ve bana yeniden "Dahası, ey şeyh, keşke bir erkek söz konusu olsaydı! Ama Emir Cubeyr, beni bir genç kızı, şu gözlerinle gördüğün, bize hizmet eden ince, tatlı kızı sevmekle suçladı!" dedi. "Tanrı'dan Emir için mağfiret dilerim, ey hanımım! Allah şeytanı kahretsin! Nasıl olur da kadınlar kendi aralarında sevişir? Ama sen, hiç değilse, emirin hangi temele dayanarak bu kuşkuya düştüğünü bana söyleyebilir misin?" diye haykırdım. Bana şu yanıtı verdi:

"Bir gün evimdeki hamamda yıkandıktan sonra, yatağıma uzanmışken, kendimi, süslenmemle uğraşsın ve saçlarımı tarasın diye şu gördüğün gözde kölenin ellerine teslim etmiştim. Sıcak boğucuydu ve kölem, bana serinlik vermek üzere omuzlarımı ve göğüslerimi örten havluları aşağı kaydırmıştı, saçlarımın örgülerini düzenliyordu. Bu işi bitirince, yüzüme baktı ve beni o halimle güzel bularak boynumu kollarıyla sardı ve 'Ey hanımım, seni şu davranışımla yaptığımdan daha çok sevmek için erkek olmak isterdim!' diyerek yanağımdan öptü. Ve binlerce sevimli oyunla beni eğlendirmeye çalıştı bu hoş kız! İşte tam o sırada Emir içeri girdi; ikimize doğru garip bir bakış fırlattı; ve sert bir şekilde evi terk edip birkaç dakika sonra üzerinde şu sözlerin çiziktirildiği bir mektup gönderdi: 'Aşk ancak başkasıyla paylaşılmadığı zaman mutluluk sağlar!' Ve o günden sonra onu bir daha göremedim; ve bana haberlerini ulaştırmak istemedi, ya İbnü'l-Mansur!"

Bunu duyunca, kendisine "Ama aranızda bir nikâh sözleşmesiyle birleşmiştiniz, değil mi?" diye sordum; o da "Bir sözleşmenin yararı ne? Biz, kadıyı ve tanıkları işe karıştırmadan kendi irademizle birleşmiştik!" diye yanıt verdi. Ona "Öyleyse, ey hanımım, eğer bana izin verirsen, ben, sırf iki seçkin yaratığın yeniden bir araya geldiklerini görme zevki uğruna ikiniz arasında bir birleşme çizgisi oluşturayım!" dedim. O da "Bizi senin yoluna çıkaran Tanrı'ya şükürler olsun! Ey değerli şeyh! Bu iyiliğin değerini bilmeyecek unutkan birine yardımda bulunacağını sanma! Şimdi kendi elimle Emir Cubeyr'e yazacağım bir mektubu ona verip kendin de açıklamalar yapmaya gayret edersen

belki aklını başına toplar!" diye haykırdı. Sonra da gözdesine "Benim ince kızım, bana hokka kalem ve bir tabaka kâğıt getir!" dedi. Kız ona bunları getirdi ve Sitti Bedr şu mektubu yazdı:

> Sevgilim! Neden ayrılık bunca uzun sürdü? Bilmez misin ki, ayrılık acısı gözlerimden uykuyu kovar ve hayalin rüyamda görünse de artık tanınmaz olur; o denli değişmiştir!
> Söyle, sana yalvarırım, benim hakkımda kötü konuşanlara niçin kapını açık tuttun? Ayağa kalk, üzerinden kötü düşüncelerin tozunu silkele ve gecikmeksizin bana dön! Bizim barıştığımızı gören gün, bizim için şenlik günü olacaktır!

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp bana verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabah olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

Bu mektubu yazmayı bitirince, onu katlayıp mühürledi ve bana verdi; aynı zamanda cebime, onu engellememe zaman bırakmadan, bin altın dinar içeren bir kese koydu; bunları evvelce rahmetli babası saygın kâhyaya ettiğim hizmetlerin güzel anısı uğruna ve de geleceğimi düşünerek saklamaya karar verdim. Bunun üzerine Sitti Bedr'den izin alıp onun da uzun yıllar önce ölmüş olan babasını tanıdığım Beni Şeyban Emiri Cubeyr'in ikametgâhına doğru yollandım.

Emir Cubeyr'in sarayına ulaştığımda, onun da aynı şekilde avda bulunduğunu öğrendim; ve dönüşünü bekledim. Gelmekte gecikmedi. Benim adımı ve unvanlarımı öğrenir öğrenmez konukseverliğini kabul etmem ve evini kendi evim saymam için ricada bulundu.

Ve ben, ey Emirü'l-Müminin, genç adamın kusursuz güzelliğini görerek dondum kaldım. Ve tüm olarak aklım başımdan gitti; o da benim kıpırdamadığımı görünce, beni alıkoyanın mahcupluk olduğuna inanarak ve gülerek bana yaklaştı ve âdet gereğince beni öptü; ve ben onu kucaklarken o anda güneşi,

ayı ve tüm evreni içindeki her şeyiyle birlikte kucakladığıma inandım. Ve yemek zamanı gelince, Emir Cubeyr beni kolumdan tutarak şiltede yanına oturttu. Ve hemen köleler önümüze sofrayı getirdiler.

Bu sofranın üstü Horasan'ın altın ve gümüşten yapılmış sofra takımlarıyla örtülü ve gerçekten damağın, burnun ve gözlerin dileyebileceği pişirilmiş ya da kızartılmış yemeklerle doluydu. Orada diğer hayran olunacak şeyler arasında fıstık ve üzümle doldurulmuş av kuşları, yumurtalı unda kızarmış balıklar ve sırf görünüşüyle bile ağzımın suyunu akıtan bir semizotu salatası vardı. Manda sütüyle yapılmış ve elimi dirseklerime kadar içine daldırmaktan pek hoşlandığım sütlaçtan ve havuç ve cevizle yapılıp da benim pek çok sevdiğim, herhalde bir gün bu uğurda öleceğim, o tatlıdan ve meyvelerle içeceklerden söz etmiyorum bile.

Bununla birlikte, ey Emirü'l-Müminin, senden önce gelenlerin soyluluğu üzerine yemin ederim ki, ruhumun isteklerini bastırdım ve ağzıma bir lokma bile almadım. Aksine ev sahibinin beni yemeğe davet etmesini bekledim! Ve ona "Vallahi! Ey Emir Cubeyr, konukseverliğin gereği ortaya koyduğun yemeklere, evini ziyaret etmemin konusu olan bir dileği yerine getirmeden el sürmemeye yemin ettim!" dedim. Bana "Ey konuğum, hiç değilse, benim konukseverliğimi kabulünü engelleyecek kadar ağır bir duruma neden olan dileğini öğrenebilir miyim?" diye sordu. Bense, yanıt olarak, bağrımdan mektubu çıkararak ona verdim.

Bunu aldı, açıp okudu. Ama sonra hemen yırttı ve parçalarını yere savurdu. Ve üzerinde tepindi ve de bana "Ya İbnü'l-Mansur! İstediğin her şeyi benden dile! İstediğin anda yerine getirilecektir! Ama hiçbir yanıt vermek istemediğim bu mektup konusunda konuşma!" dedi.

Bunu duyunca hemen ayağa kalktım ve çekip gitmek istedim; ama giysilerime yapışarak beni alıkoydu ve "Ey konuğum! Benim bunu reddedişimin nedenini bilseydin, bir an bile ısrar etmezdin! Zaten, böylesi bir işlevi ilk kez yerine getiren kişinin kendin olduğunu da sanma! Ve eğer istersen, beni, seni bildirmekle yükümlü kılarken söylediği sözleri sana olduğu gibi tekrar edeyim!" diyerek ve hemen bana söz konusu sözcükleri söylendikleri sırada sanki kesinlikle orada bulunuyormuş gibi

harfi harfine tekrarladı. Sonra da "İnan bana! Bu işle artık kafanı yorma! Ve canının çektiği kadar evimde kalarak dinlen!" diyerek kalmam için ricada bulundu.

Bu sözler üzerine kalmaya karar verdim ve günün geri kalan bölümünü ve bütün geceyi yiyip içerek ve Emir Cubeyr ile konuşarak geçirdim. Bununla birlikte ne şarkı söyleyen ne de musiki icra eden kimseleri işittiğimden, ziyafet verilirken yerine getirilmesi âdet olan bu noksanlığın farkına vararak hayret ettim; ve sonunda şaşkınlığımı genç emire açıklamaya karar verdim. Sözlerimi duyunca hemen yüzünün kızardığını ve büyük bir sıkıntıya düştüğünü gördüm; sonra bana "Epey bir zaman var ki, ziyafetlerimde çalgı çalınıp şarkı söylenmesini kaldırdım. Bununla birlikte senin dileğin buysa, onu yerine getirmek isterdim!" dedi. Ve hemen haber yollayıp elinde saten bir kılıfa sokulmuş Hint yapısı bir utla esirelerinden birini getirtti; kız önümüzde oturup yirmi bir çeşit makam üstüne parmak oynattıktan sonra ilk makamda karar kılarak şu şarkıyı okudu:

> Bahtın kızları, saçları dağılmış, ağlar, inler, ey ruhum!
> Sofra yine de en lezzetli yemeklerle donatılmış bulunmakta; güller koku vermekte, nergisler bize gülümsemekte ve havuzda su gülmektedir.
> Ey ruhum, üzüntülü ruhum, cesareti kuşan! Bir gün umut, yeniden gözlerde ışıldayacak ve sen de mutluluğun bardağından içeceksin!

Sonra daha da şikâyetçi bir makamda şu şarkıyı okudu:

> Aşkın zevklerini, acılarını tatmamış olan kişi, bir dostu yitirmenin ne demek olduğunu bilmez!
> Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi; bir dostu yitirmenin ne demek olduğunu bilmez.
> Aşkın yaralarını bağrında taşımayan kişi; neden olduğu müthiş acıları bilemez.
> Dostumun yanında geçirdiğim o güzelim geceler, sevgi oyunlarımız, birleşen dudaklarımız, tükrüğünün balı nerede şimdi. Ah, ne tatlıydı onlar!

> Sabaha dek süren gecelerimiz, akşamlara dek süren günlerimiz! Ey geçip gitmiş zaman! Yabanıl bir bahtın hükümlerine karşı ne yapmalı, ey yaralı yürek?

Şarkıcı kız bu son şikâyetçi dizeleri söyler söylemez genç evsahibim acı bir feryat koparark bayıldı. Esire bana "Ey şeyh, bu senin suçun! Çünkü epey zamandır musikinin onu içine sokacağı duygusal durumu ve aşk şiirlerinin onu içine düşüreceği duyarlığı düşünerek emirin önünde şarkı söylemekten sakınıyorduk!" dedi. Ben de evsahibimi böyle bir sıkıntıya soktuğumdan ötürü çok pişman oldum ve esirenin çağrısı üzerine varlığımla daha fazla sıkıntı vermemek için kendi odama çekildim.

Ertesi gün, yola çıkma hazırlıkları içinde, hizmetçilerden birine gösterdiği konukseverlikten ötürü efendisine şükranlarımı bildirmesini söylerken; bir köle gelerek vedalaşma görevini üstlendiğini bildirdi ve emirin istemeden neden olduğu tedirginlik dolayısıyla özür dilediğini ve de kabul edilmesi ricasıyla bana bin dinarlık bir kese verilmesini buyurduğunu iletti. Ben de elçilik görevimi hiç de yerine getiremeden Cubeyr'in evini terk ettim ve beni göreve yollayanın evine döndüm.

Bahçeye ulaşınca, Sitti Bedr'i kapıda beni bekler buldum; ve daha bana ağız açmaya vakit bırakmadan "Ya İbnü'l-Mansur, biliyorum ki görevinde başarı sağlayamadın!" dedi. Ve bana noktası noktasına, benimle Emir Cubeyr arasında olup bitenleri anlattı. Hem de öyle kesinlikte ki, hizmet görsün diye tuttuğu bir casusun bilmek istediklerini öğrenip kendisine bildirdiğini düşündüm. Bununla birlikte ona "Nasıl oluyor da, hanımım, bu denli bilgi edinmiş bulunuyorsun? Yoksa görünmeksizin sen kendin mi orada bulunuyordun?" diye sordum. Bana "Ya İbnü'l-Mansur, bil ki, âşıkların yüreğinde başkalarının kuşku duyamayacağı şeyleri gören gözler vardır! Ama senin reddedilmende kendi kusurun yok, bunu biliyorum! Bu benim bahtımdır!" dedi. Sonra gözlerini göğe dikerek "Yüreklerin sahibi, ruhların hükümdarı olan Tanrım! Beni bundan böyle sevmeksizin sevilen biri yap! Bu yürekte Cubeyr'e duyduğum sevgiden kalan ne varsa akıp gitsin, onun gelip kendisini dinlemem için bana yalvarmasını sağla; ona acı çektirecek gücü ver bana!" diye ekledi.

Bunu izleyerek, onun için yapmak istediklerimden ötürü bana teşekkür etti; ve bana ayrılmam için izin verdi. Ben de Emir Muhammed'in sarayına geri gittim; oradan da Bağdat'a döndüm.

Geçen yıl, âdetim üzere, işlerimi görmek için yeniden Basra'ya gitmek zorunda kaldım; çünkü, ey Emirü'l-Müminin, sana Emir Muhammed'in bana borçlu olduğunu; ve bu düzenli yolculukları sadece onun bana olan para borcunu ödemesi için göze aldığımı söylemeliyim! Böylece, oraya ulaştığımın ertesi günü, kendi kendime, "Vallahi! İki âşığın serüveninin sonunu öğrenmeliyim!" dedim. Ve ilkin gidip Sitti Bedr'in evini ziyaret ettim.

Bahçenin kapısını kapalı buldum ve yöreden taşan sessizlikten huylandım. Ve kapının parmaklıkları arasından, bir salkım söğüdün dalları altında, henüz yepyeni görünen ve uzakta olduğum için üzerindeki yazıları okuyamadığım mermer bir kabir gördüm. Ve kendi kendime "Demek artık yaşamıyor! Gençliği bitip tükenmiş. Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

"Böylesine bir güzelliğin sonsuza dek yitmesi ne hazin! Onu keder kahretmiş ve yüreğini boğmuş olmalı!" dedim.

Bunun üzerine bağrım kederle daralmış, Emir Cubeyr'in sarayına gittim. Orada, beni çok kederli bir görünüm bekliyordu. Her yer bomboştu, duvarlar harap olmuştu, bahçe kurumuştu ve herhangi bir bakım gördüğüne dair izlere rastlanmıyordu. Sarayın kapısında muhafızlık yapan hiçbir köle yoktu; ve içerde oturmakta olanlar hakkında bana bilgi verebilecek hiçbir canlı varlık ortada görünmüyordu. Bu görünüm karşısında içimden "Onun da ölmüş bulunduğu anlaşılıyor!" dedim. Sonra, çok üzgün, iyice dertli, kapıya oturdum ve şu ağıtı doğaçlamadan okudum:

> Ey konut! Eşiğinde oturdum, taşlarınla birlikte, artık yaşamayan bir dostun anısına ağlıyorum!

Konukseverliği yolcular üzerinde alabildiğince yaygın o cömert ev sahibi nerede?
Şaşaalı günlerinde sende oturan neşe dolu dostlar nerde ey saray!
Geçip giden kişi, sen de onlar gibi yap! Ama hiç değilse zamanın yıkıntılarına karşın, izleri hâlâ var olan iyilikleri unutma![1]

Ben böylece içimdeki hüznü dökerken, bir zenci köle görünüp bana doğru ilerledi ve bana sert bir tavırla "Sussana sen yaşlı şeyh! Yaşamına mı doydun! Neden kapımızda durmuş, cenazeyle ilgili şeyler söylüyorsun?" dedi. Ona "Sadece bir vakitler bu evde oturan Beni Şeyban kabilesinin Emiri Cubeyr adlı dostlarımdan birinin anısına doğaçlamadan şiirler söylüyorum!" dedim. Köle "Tanrı'nın adı onun ve yöresindekilerin üzerine olsun! Peygamber için duada bulun, ey şeyh! Ama Emir Cubeyr'in öldüğünü neden söylüyorsun? Tanrı'ya şükürler olsun ki, efendimiz onurlar ve zenginlikler içinde her zaman hayatta kalmıştır!" diye yanıt verdi. "Ama eve ve bahçeye yayılan bu hüzünlü hava neden?" diye haykırdım. Bana "Aşk yüzünden! Emir Cubeyr hayatta, ama bir ölüden pek farkı yok! Kımıldamadan yatağında uzanıyor; acıktığı zaman asla, 'Bana yiyecek verin!', susadığı zaman asla 'Bana içecek verin!' demiyor!" dedi.

Zenci kölenin bu sözlerini duyunca, ona "Çabuk git, Allah rızası için onu görmek istediğimi kendisine bildir! Ona, 'Kapıda seni görmek isteyen İbnü'l-Mansur bekliyor!' de!" dedim. Zenci oradan ayrıldı, biraz sonra gelip efendisinin beni görebileceğini söyledi ve bana "Bazı sözcüklerle ona ulaşmayı bilmeksizin, kendisine söyleyeceğin hiçbir şeyi dinlemeyeceğini bilmeni önceden söylemeliyim!" diyerek beni içeri soktu.

Gerçekten, Emir Cubeyr'i, bakışı boşlukta yitip gitmiş, yüzü solgun ve incelmiş ve gerçekten tanınmaz bir halde yatağında uzanırken buldum. Onu hemen selamladım, ona seslendim;

1 Mathers'in çevirisi şöyle: *"Even the threshold brought tears to my eyes. / Where is the Prince of Hospitalities, / Where are the joyful guests sat with him? / The spider questions and the wind replies."* (Eşiği bile gözlerimi yaşartıyor / Nerede o Konukseverlik Sultanı, / Onunla birlikte meclis oluşturan misafirler nerede? / Örümcek soruyor, rüzgâr yanıt veriyor.) (Â.Ş.O.)

ama bana yanıt vermedi. Bunun üzerine köle, kulağıma "O, sadece dizelerin dilinden anlar! Başka söz kulağına girmez!" dedi. Doğrusu ben de onunla konuşmaya girmek için bundan fazla şey istemezdim. Bir anda kendimi toparladım; sonra, belirli bir sesle şu dizeleri doğaçlamadan söyledim:

> Sitti Bedr'in aşkı hâlâ ruhunda yer tutuyor mu, yoksa tutkunun cezbeleri geçtikten sonra huzura mı kavuştun?
> Geceleri boyuna uyanık mı geçiriyorsun, yoksa göz kapakların sonunda uykuyu tanıdı mı?
> Eğer hâlâ gözyaşları akışını sürdürüyorsa ve hâlâ ruhunda kederi besliyorsan, bil ki, çılgınlığın doruğuna ulaşacaksın!

Bu dizeleri işitince, gözlerini açtı ve "Hoş geldin, ey İbnü'l-Mansur! Olaylar bana ağır bir dönüşüm getirdi!" dedi. Ona hemen "Hiç değilse efendim, sana bir yarar sağladı mı?" diye yanıt verdim. Bana "Beni sadece sen kurtarabilirsin! Senin aracılığınla Sitti Bedr'e bir mektup göndermek niyetindeyim! Çünkü onu yanıt vermeye ikna edecek güç var sende!" dedi. Ben de ona "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek yanıt vedim. O zaman, yeniden canlanarak oturduğu yerden kalktı, elinin içine bir kâğıt parçası yerleştirdi ve bir kalem alarak şunları yazdı:

> Ey katı yürekli sevgili, aklımı yitirdim; mutsuzluk içinde yuvarlanıyorum. Bundan önce aşkın boş, kolay ve yeğni bir şey olduğuna inanırdım. Ama, ne yazık ki, dalgalarla boğuşarak geçirdiğim serüvenin müthiş ve dalgalı bir denize dönüştüğünü anladım. Yüreğim yaralı sana dönüyorum; ve geçmişin affolunması için sana yalvarıyorum. Bana acı ve aşkımızı hatırla! Ölümümü istiyorsan, bağışlamayı unut!

Mektubu mühürleyip elime verdi. Ben, Sitti Bedr'in bahtından habersiz olmama karşın, tereddüt etmeden, mektubu aldım ve bahçeye gittim. Avluyu geçip haber vermeksizin, kabul salonuna girdim.

On genç beyaz esirenin, ortalarında yaşam ve sağlık dolu, ama matem giysileri içinde tıpkı bir güneş gibi gözlerimi kamaş-

tıran Sitti Bedr olduğu halde, bir halıya oturmuş bulunduklarını görmek beni çok şaşırttı. İvedi önünde eğilerek ona barış diledim; o da benim içeri girdiğimi görünce gülümseyip selamımı iade etti ve bana "Hoş geldin İbnü'l-Mansur! Otur! Evim senindir!" dedi. Bunun üzerine ona "Tüm felaketler buradan ırak olsun, ey hanımım! Ama niçin seni matem giysilerine bürünmüş görüyorum?" dedim. Bana "Oh! Bana soru sorma, İbnü'l-Mansur! O ince kız öldü. Yattığı mezarı bahçede görebilirsin!" dedi. Yöresindeki tüm esireler onu avutmaya çalışırlarken gözyaşlarına boğuldu.

İlkin görevimin konuşmamak olduğunu düşündüm; sonra "Tanrı ona rahmet eylesin! Ve uğrunda gözyaşı döktüğün bu genç kızdan esirgediği yaşamı sana bağışlasın, şimdi kuşkusuz ölmüş bulunduğuna göre!" dedim; o da "Evet, öldü zavallı kız!" dedi.

Bunun üzerine onun bu duyarlı durumundan yaralanarak kuşağımdan çıkardığım mektubu kendisine verdim. Ve de "Onun yaşamı ya da ölümü senin vereceğin yanıta bağlıdır, ey hanımım! Çünkü, aslında, onu yeryüzüne bağlayan tek şey bu yanıtı beklemektir!" diye ekledim. Mektubu alıp açtı, okudu, güldü ve "Demek ki şimdi bu tutkulu hale düştü; oysa vaktiyle benim mektuplarımı okuma zahmetine bile katlanmıyordu. O zamandan beri her zamandan fazla tutkulu, beni görmeye gelmesini sağlamak için sessizliği ve hor görmeyi sürdürmek bana yetiyordu!" dedi; ben de ona "Kuşkusuz hakkın var! Evet kuşkusuz! Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

"Hatta daha acı bile konuşmaya hakkın var. Ama hataları bağışlamak, cömert ruhların vergisidir. Ve sonra bu sarayda tatlılığıyla seni avutan gözden öldüğüne göre, derdinle başbaşa ne yapacaksın?" dedim. Bu sözleri duyunca, gözlerinin yaşla dolduğunu gördüm; bir saat kadar dalgın düşündükten sonra, bana "İbn-ül Mansur, sanırım ki doğru söylüyorsun. Ona yanıt vereceğim!" dedi.

Bunun üzerine, ey Emirü'l-Müminin, kâğıdı eline aldı ve sarayının en iyi kâtibinin bile dokunaklı sözgenliğine asla ulaşamayacağı bir mektup yazdı; özet olarak şöyleydi bu mektup:

> Ey sevgilim, duyduğum arzuya karşın, ayrılığımızın nedenini hiç anlayamadım. İyi düşünülürse, geçmişte yanlış davranmış olmam mümkündür. Ama artık geçmiş yok. Ayırtan Gücün kurbanı olanın ölümüyle tüm kıskançlıklar da ölmüştür.
> Şimdi izin ver de uykunun yapamayacağı kadar iyilikle gözlerimi dinlendirmek için seni göz kapaklarımın altına yerleştireyim!
> Artık susuzluğu gideren yudumları birlikte içelim! Ve sarhoş olursak, kimse bizi ayıplamasın!

Sonra bu mektubu mühürleyip bana verdi; ben de ona "Vallahi! İşte susuzluğu yatıştırmanın ve hastanın dertlerinin tedavisi bu!" dedim. Ve bunu bekleyenin yanına gitmek üzere izin almaya hazırlanırken beni durdurup "Ve İbnü'l-Mansur, bu gecenin ikimiz için de bir kutsama gecesi olacağını da ona ek olarak söyleyebilirsin!" dedi. Ben de, sevinç dolu, Emir Cubeyr'in yanına koştum ve onu, içeri gireceğim kapıya gözlerini dikmiş beni bekler buldum.

Mektubu gözden geçirince, içeriğini kavradı ve büyük bir sevinç çığlığı koparark bayıldı. Ama kendine gelmesi pek gecikmedi ve hâlâ iyice tedirgin, bana "Söylesene, bu mektubu gerçekten yazan o mu, hem de kendi elleriyle mi yazdı?" diye sordu. Kendisine "Vallahi! Bugüne kadar ayaklarla yazılabildiğini hiç bilmiyordum!" diye yanıt verdim.

Böylece, ey Emirü'l-Müminin, bu sözleri söyler söylemez, kapının ardından bir çıngırak gürültüsü, bir bilezik şıngırtısı, bir ipekli hışırtısı duyduk; ve sonra genç kadının bizzat belirdiğini gördük.

Duyulan sevinç sözle gereğince tanımlanamayacağından, böylesi boş bir girişimde bulunmayacağım. Sadece, ey Emirü'l-Müminin, iki âşığın birbirinin kollarına atılarak sessizce birleşen ağızlarıyla kendilerinden geçercesine öpüştüklerini söyleyeceğim.

Bu sarhoşluk halinden çıkınca, Sitti Bedr, dostunun ısrarlarına karşın oturmayı reddederek ayakta kaldı. Bu beni çok şaşırttığından kendisine nedenini sordum. Bana "Ancak aramızdaki anlaşma yerine getirilince oturacağım!" dedi. Kendisine "Hangi anlaşma, hanımım?" dedim. "Bu, ancak âşıkları ilgilendiren bir anlaşmadır!" dedi. Ve âşığının kulağına eğilerek onunla alçak sesle konuştu. O da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını verdi. Sonra da kölelerinden birini çağırarak ona bir emir verdi; köle de gözden kayboldu.

Birkaç dakika sonra, kadı ile şahitlerin içeri girdiklerini, iki âşığın nikâh sözleşmesini düzenlediklerini; sonra da Sitti Bedr'in onlara verdiği bin dinarlık bir ödülle ayrılıp gittiklerini gördüm. Ben de aynı şekilde çekilmek istedim; ama emir, bana "Senin sadece bizim dertlerimize katılıp sevincimizi paylaşmayacağın söylenemez!" diyerek buna razı olmadı; ve beni şafak sökünceye kadar süren bir şölene çağırdılar. Ancak o zaman bana ayırdıkları odaya çekilmeme izin verdiler.

Sabahleyin, uyandığımda, küçük bir köle odama leğen ile ibrik getirdi; abdest alıp sabah namazını kıldım. Sonra gidip kabul salonuna oturdum ve biraz sonra da, evlilerin, hamamdan yeni çıkıp oraya girdiklerini gördüm. Onlara hayırlı bir sabah diledim ve mutluluk dileklerimi sundum; sonra da "Birleşmenizde katkım olmuş bulunduğundan dolayı mutluyum. Ama, Allah için, ey Emir Cubeyr, hakkımdaki iyiniyetini göstermiş olmak için seni önceleri o denli öfkelendiren ve bahtsızlığa düşürecek kadar sevgilin Sitti Bedr'den ayrılmaya iten nedeni açıkla! Sitti Bedr, bana, küçük esirenin saçını tarayıp ördükten sonra, kendisini kucaklayıp okşadığını gördüğünü anlatmıştı! Ama, Emir Cubeyr, şayet başka bir neden ya da başka kanıt ve kuşku yoksa, sadece bu kadar bir şeyin senin öfkene neden olabileceği bana kabul edilmez görünüyor!" dedim.

Emir Cubeyr, bu sözleri duyunca güldü ve bana "İbnü'l-Mansur, kavrayışın son kertede harika! Sitti Bedr'in gözdesi şimdi ölmüş bulunduğuna göre, hıncım sönüp gitti. Bu durumda sana sır saklamaksızın anlaşmazlığımızın nedenini söyleyebilirim. Bunun nedeni, sadece, bir şakanın, ikisinin arasında geçmiş olduğu şekliyle, kendilerini bir gün bir nehir

gezisine götürmüş olan bir kayıkçı tarafından bana bildirilmesinden ileri gelmektedir. Bu kayıkçı bana 'Efendim' dedi; 'Sen, sevdiği bir gözde köleyle seni alaya alan bir kadına nasıl tahammül ediyorsun? Benim kayığımdayken kaygısızca yan yana oturdular ve erkeklerin sevdası üstüne çok tedirgin edici şeyleri şarkıya döktüler; ve şarkılarının sonunu şu dizelerle getirdiler:

> Ateş benim içimin ateşinden daha az yakıcıdır. Ama ben efendime yaklaşırsam, yangın söner ve onun arzuları karşısında yüreğim buzdan daha soğuktur.
> Benim efendim, bambaşka bir şeydir! Onda sert olan yumuşaktır; yumuşak olması gereken de serttir; çünkü yüreği kaya gibi serttir, öteki şeyi de su gibi yumuşaktır!'

Ben kayıkçının bu öyküsünü duyunca, dünyanın gözlerimin önünde kararmakta olduğunu duyumsadım ve Sitti Bedr'in evine koşup göreceğim şeyi gördüm. Ve bu, benim kuşkularımın pekişmesine yetti...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Sitti Bedr'in evine koştum ve göreceğimi gördüm. Ve bu, kuşkularımın pekişmesine yetti. Ama Tanrı'ya şükür ki, şimdi her şey unutuldu!"

Bunun üzerine benim hayırlı hizmetlerimden duyduğu minnetin bir kanıtı olarak üç bin dinarlık bir ödül verdi; ben de ona, hayırlı dileklerimi tekrarladım.

İbnü'l-Mansur, ansızın öyküsünü kesmiş. Gerçekte, duyduğu bir homurtu sözünü kesmesine neden olmuş. Bu ses, dinlediği öykünün ona sağladığı ağırlıkla yeniden derin bir uykuya dalmış bulunan halifeden geliyormuş. El-Mansur da onu uyandırmaktan korkarak, Mesrur'un yavaşça ona açtığı kapıdan daha da yavaş sıvışmış.

Ve Şehrazad, konuşmayı keserek bir an susmuş; Şah Şehriyar'a bakmış ve ona "Gerçekte, ey bahtıgüzel şah, bu öykü dinlerken uykunun seni de neden sarmadığına şaşıyorum!" demiş. Şah Şehriyar "Kesinlikle! Yanılıyorsun sen Şehrazad! Bu gece hiç de uyuma hevesim yok; ve sen hemen bana öğretici bir öykü anlatmazsan, Harun Reşid'in celladına yaptığı tehdidi benim sana karşı yerine getirmemden sakın! Böyle olunca, acaba sen bana, örneğin, etlerinin arzusunu hiç doyurmayan kocalarına işkence eden ve böylece onlara mezarın kapılarını açan kadınlara karşı çare oluşturacak birkaç söz söyleyemez misin?" demiş.

Şehrazad, bu sözleri duyunca, bir an düşünmüş ve sonra "Ey bahtıgüzel şah, bu konuyu işleyen hiçbir öykünün ulaşamayacağı kadar güzel olduğu kesin bulunan bir öyküyü hemen sana anlatacağım!" demiş.

Ve Şehrazad demiş ki:

Kasap Vardan ile Vezir Kızının Öyküsü

Çeşitli öyküler arasından birinde anlatılır ki, vaktiyle Kahire'de mesleği kasaplık olan ve koyun eti satan Vardan adında birisi varmış. Hemen her gün, dükkânına vücudu ve yüzü güzel, ama gözlerinin altı mosmor, yüz çizgileri çok yorgun ve cildi oldukça solgun bir genç kızın geldiğini görürmüş. Her zaman dükkâna sırt küfesi dolu bir hamal peşinde olduğu halde gelir, etin en yumuşak olanını seçer ve koç yumurtası alır ve hepsini bir altın parçasıyla öder; satın aldığı şeyleri hamalın küfesine koydurur ve çarşıdaki dolaşmasını her dükkânın önünde durarak ve her tacirden bir şeyler alarak sürdürürmüş. Ve bu kız uzun bir süre bu tarzda davranmasına devam etmiş; sonunda, günün birinde, kasap Vardan, bu genç müşterinin halinden, sessizliğinden ve tavırlarından etkilenerek onun hakkında kafasını yoran düşüncelerden kurtulmak için kadının durumunu aydınlığa kavuşturmaya karar vermiş.

Ve aradığı bu fırsatı, genç kadına hizmet eden hamalın bir sabah dükkânın önünden geçtiğini görerek tam olarak bulmuş. Onu durdurmuş ve eline oldukça değerli bir koyun başı vermiş ve ona "Ey hamal, fırıncıya başı fazla kızartmamasını öner, yoksa tadını yitirir!" demiş. Sonra da "Her gün seni hizmet etmen için tutan bu genç kadının durumunu pek merak ettiğimi görüyorsun! Kimdir bu hanım ve nereden geliyor? Bu koç yumurtalarını ne yapıyor? Ve özellikle gözleri neden bunca yorgunluk izleri taşıyor?" diye eklemiş. Hamal "Vallahi! Bu konuda ben de senin kadar şaşkınım! Bildiğim şeyi, benim gibi fakirlere karşı çok cömert davrandığın için, sana, hemen söyleyeceğim. İşte! Bütün alışverişi bir kez bitirince, köşedeki Hıristiyan tacirden bir dinar

ya da biraz fazlası karşılığında eskimiş değerli şarap satın alıyor ve beni iyice yüklenmiş olarak büyük vezirin bahçelerinin giriş mahalline kadar götürüyor; orada gözlerimi bir tülbentle bağlıyor ve elimden tutarak benimle birlikte basamaklarını indiği bir merdivene kadar sevk ediyor; sonra da küfemi sırtımdan aldırıyor, zahmetim için yarım dinar veriyor ve benimkinin yerine boş bir küfe veriyor; ve daima gözlerim kapalı beni bahçe kapısına kadar götürüyor ve orada ertesi güne kadar bana izin veriyor. Ben de bu eti, bu meyveleri, bu bademleri, bu mumları ve yeraltına inen merdivene kadar taşıttığı diğer şeyleri ne yaptığını asla anlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. Kasap Vardan "Sen benim merakımı arttırmaktan başka bir şey yapmadın, ey hamal!" diye yanıt vermiş. Ve başka müşteriler geldiğinden hamalın yakasını bırakmış ve onlara hizmete koyulmuş.

Ertesi gün, son kertede zihnini yoran şeylerin durumunu düşünerek geçen bir geceyi izleyerek, aynı saatte, peşinde hamalı, genç kadının geldiğini görmüş. Ve kendi kendine "Vallahi! Bu kez, ne olursa olsun, öğrenmek istediğimi öğrenmem gerek!" demiş. Ve genç kadın aldığı çeşitli şeylerle uzaklaşınca, çırağına, alış veriş için dükkânını gözetmesini söyleyerek, görünmeyecek bir şekilde, kadını uzaktan izlemeye koyulmuş. Bu şekilde, onun ardından yürüyerek vezirin bahçelerinin giriş yerine kadar gelmiş; ve hamalın dönüşünü beklemek üzere ağaçların arkasına saklanmış ve gerçekten, hamalın gözleri bağlı olarak iki yanı ağaçlıklı yoldan getirildiğini, kadının yeniden giriş bölümüne girdiğini, hamalın gözlerinden örtüyü kaldırdığını, onu geri yolladığını, hamalın gözden kayboluşunu bekledikten sonra döndüğünü görmüş.

O zaman gizlendiği yerden ayağa kalkmış; çıplak ayakla ağaçların ardında saklanarak onu izlemiş. Böylelikle kadının bir kaya önüne geldiğini, eliyle belli bir tarzda ona dokunduğunu ve kendi ekseni üstünde döndüğünü ve basamakları yeraltına doğru inen bir merdivende yittiğini görmüş. Orada kısa bir süre beklemiş; sonra kayaya yaklaşmış ve aynı tarzda kayaya dokunmuş ve onu döndürmekte başarı sağlamış; bunun üzerine kayayı yerine yerleştirerek toprağın altına inmiş ve kendi sözcükleriyle anlattığı şunları görmüş:

İlkin karanlık yeraltında hiçbir şeyin farkına varmadım; sonra dibinden ışığın sızmakta olduğu bir dehliz gördüm; onu, daima çıplak ayakla ve soluğumu tutarak izledim ve ardında gülmeler ve homurtular duyduğum bir kapıya ulaştım. Gözlerimi bir ışık demetinin sızdığı bir yarığa uydurdum ve izlediğim genç kadının bir divanda çeşitli kıvrılma ve hareketler içinde insan yüzlü iri bir maymuna sarıldığını gördüm. Birkaç saniye geçince genç kadın ondan ayrıldı, ayağa kalktı ve tüm giysilerinden soyundu ve yeniden çırılçıplak divana uzandı. Maymun hemen onun üzerine gömüldü ve kadını kollarına alarak onun üzerini örttü. Ve onunla işini görünce ayağa kalktı; bir an dinlendi, sonra yeniden kadını örterek ona yeniden sahip oldu. Bunu izleyerek ayağa kalkıp yeniden dinlendi; sırf ona yeniden sarılıp sahip olmak için... Ve böylece aynı tarzda kadına on kez sahip oldu. Bu sırada kadın, kendi bakımından, ona, bir kadının en zarif, en ince bir erkeğe verebileceği her şeyi verdi. Bunu izleyerek, ikisi birden tükenip baygın düştüler. Ve artık kıpırdamaz oldular. Ben, şaşıp kaldım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

Ben şaşıp kaldım. Ve içimden "Fırsatı şimdi kullanmazsam, bir daha hiç kullanamam!" dedim. Ve bir omuz darbesiyle kapıyı çökerttim; ve etten önce kemiğe ulaşabilecek kadar keskin olan kasap bıçağını sallayarak salona atıldım.

Tek adalesi bile kıpırdamayan o hareketsiz iri yarı maymunun üzerine bütün gücümle saldırarak sert bir şekilde bıçağımı gırtlağına dayadım ve bir vuruşta başını gövdesinden ayırdım. O zaman ondaki yaşam gücü, titremeler hırıltılar içinde ve büyük bir çatırtıyla gövdesinden çıktı. O kadar büyük bir gürültü koptu ki, genç kadın ansızın gözlerini açtı ve beni elimdeki kanlı bıçakla gördü. O zaman öylesine bir feryat kopardı ki, onu bir an için geri dönmeksizin can verirken görür gibi oldum. Bununla birlikte, ona kötülük etmek istemediğimi anlayarak yavaş yavaş duygularını yeniden kazanarak beni tanıdı. Ve bana "Ey

Vardan, insan sadık bir müşteriye böyle mi davranır?" dedi. Ona "Ey kendi kendinin düşmanı! Geçerli olan bir erkek yok muydu da sen, böylesi bir yola başvurdun?" dedim. O da bana "Ey Vardan, önce bütün bunların nedenini dinle, belki o zaman beni bağışlarsın!" diye yanıt verdi ve şu öyküyü anlattı:

"Bil ki, gerçekte, ben büyük vezirin tek kızıyım. On beş yaşına kadar babamın sarayında sakince yaşadım; ama günün birinde, bir zenci köle öğrenmek istediğim şeyleri bana öğretti ve bende alınacak ne varsa aldı. Belki de; biz kadınların içinin ateşini söndürmek için, özellikle toprak bu siyah gübreyi ilk kez tanıyorsa, bir zenci gibisi yoktur. Ve de benim toprağımın o zamandan beri duyduğu susuzluğu zencinin hiç ara vermeden her saat sulaması gerektiğini bilmek seni şaşırtmasın! Belli bir zaman sonra zenci bu çabası uğrunda öldü; ve ben acımı, beni çocukluğumdan beri tanıyan saraydaki yaşlı bir kadına anlattım. Yaşlı kadın başını salladı ve bana 'Bundan böyle bir zencinin bıraktığı boşluğu dolduracak tek şey bir maymundur. Zira saldırı halinde bir maymundan daha dölleyici bir yaratık yoktur' dedi.

"Yaşlı kadının beni inandırmasına kendimi kaptırdım ve bir gün, sarayın penceresinden maymunlarla gösteri yapan, onlara taklalar attıran birisinin geçtiğini görerek bu maymunlardan bana bakan en irisinin karşısında başımı örttüm. Hemen zincirlerini kırdı, sokaklar boyunca kaçtı; bahçelerde uzun boylu dolaştı ve sonra saraya döndü; odama gelip beni kollarına aldı ve yaptığı işi ara vermeden on kez tekrarladı.

"Babam sonunda maymunla aramdaki ilişkiyi öğrendi ve neredeyse o gün beni öldürecekti. Bense artık maymunumdan vazgeçemeyeceğimden gizlice bu yeraltı odasını kazdırdım. Bahtın saklandığımız yeri buldurduğu ve seni, onu öldürmek için üstüne ittiği şu güne kadar kendim ona yiyecek içecek taşıdım! Şimdi ben ne olacağım, bilmiyorum."

Bunun üzerine onu teselli etmeye çalıştım ve onu yatıştırmak için "Emin ol ki, hanımım, sende maymunun bıraktığı boşluğu çok daha yararlı şekilde doldururum! Denersen görürsün, zira binici olarak ünlüyümdür, ben!" dedim. Ve gerçekten, o gün ve onu izleyen öteki günlerde, ona, gücümün toprağı bol olası

zenciden de, maymundan da üstün olduğunu gösterdim. Ama bu böylece uzun boylu sürüp gidemezdi; çünkü birkaç hafta sonunda; sınırsız bir uçuruma düşmüş gibi yitip gittim. Genç kadınınsa, aksine, günden güne arzusu artıyor, içindeki ateş körükleniyordu.

Bu belalı durumda, aşk iksiri hazırlamak ve en köklü hastalıklara çareler bulma sanatında eşi bulunmaz olarak tanıdığım bir kocakarının bilgisine baş vurdum. Öyküyü başından sonuna kadar ona anlattım ve ona "Şimdi, iyi yürekli halacığım, ben sana bu kadının arzularını söndürmeye ve şehvetini yatıştırmaya yarayacak bir tertip hazırlamanı istemek için geldim!" dedim. Bana "Bundan kolay şey yoktur!" diye yanıt verdi. Ben de "Tamamıyla senin bilgine ve bilgeliğine güveniyorum!" dedim. Bunun üzerine bir tencere aldı, içine bir tertip Mısır acı baklası, bir tertip saf sirke, iki tertip şerbetçiotu ve birkaç yüksükotu yaprağı koydu. Ve hepsini birden iki saatlik bir süre kaynattı: sıvıyı bir güzel süzdü ve bana "İlaç hazır" dedi. O zaman kendisinden yeraltı odasına kadar bana eşlik etmesini rica ettim; orada bana "İlkin elden ayaktan kesilinceye kadar onun üzerinden ayrılma!" dedi; ve buyruğunun yerine getirilmesini beklemek üzere koridora çekildi.

Ben söylediğini öylesine yerine getirdim ki, genç kadın, bayılıp kendisinden geçti. Bunun üzerine yaşlı kadın odaya girdi ve söz konusu sıvıyı ısıttıktan sonra, onu bir bakır leğene döktü ve bunu vezirin kızının bacakları arasına koydu. Kaynayan sıvıdan tüten dumanın temel bölümlerine sızmasını sağladı ve bunun etkisi oldu; çünkü ansızın kadının kalçaları arasından birbiri ardından iki şeyin düştüğünü ve kımıldamaya başladığını gördüm. Onları yakından izleyerek, biri sarı, biri kara iki yılanbalığı olduğunu görünce...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

... iki yılanbalığını görünce, yaşlı kadın sevincin sınırına ulaştı ve "Oğlum, Tanrı'ya şükret! İlacın etkisi yerini buldu!

Bil ki, gerçekte, bu iki yılanbalığı bana şikâyette bulunduğun doyumsuzluğun nedeniydi. Bu yılanbalıklarından biri zenciyle çiftleşmeden, öteki maymunla çiftleşmeden doğmuştur. Şimdi bunlar döküldüğüne göre, genç kadın artık ılımlı bir cinsel istekten yararlanacaktır ve arzularında yorucu ve düzensiz bir durum göstermeyecektir!" diye haykırdı. Ve gerçekten genç kadında, bir kez kendine gelince artık duygularını doyurmak için bir istekte bulunmadığını gözledim. Ve onu öylesine sakin buldum ki, artık evlenmekte mahzur görmedim. Buna razı oldu, zira bana alışmıştı. Ve o günden sonra bu şaşırtıcı tedaviyi bulan ve dengesiz arzuların çaresini böylece bize öğretmiş bulunan yaşlı kadını da ev halkına katarak ve tatlı bir yaşam sürdürerek en mükemmel zevkleri tattık. Hiç ölmeyip hep canlı kalan ve imparatorlukları ve krallıkları ellerinde tutan o Yüce Varlık'a şükürler olsun!

Ve Şehrazad "İşte, ey bahtıgüzel şah, benim, çok sıkı bir şehveti olan kadınlar için bulunan tedavi hakkında bildiğimin hepsi bu kadar!" diyerek sözünü sürdürmüş. Ve Şah Şehriyar "Bu reçeteyi geçen yıl bahçede zenci köleyle yakaladığım alçak kadını tütsületme için bilmek isterdim" demiş. Sonra da "Ama sen, Şehrazad, bilimsel öyküleri bir yana bırak da, bana bu gece eğer elinden gelirse, şimdiye kadar işittiklerimizden çok daha şaşırtıcı bir öykü anlat! Çünkü göğsümün her zamankinden daha fazla daraldığını hissediyorum!" diye eklemiş. Ve Şehrazad "Anlatayım!" demiş; ve hemen söze başlamış:

Yeraltı Sultanı Yemliha'nın Öyküsü[1]

Anlatırlar ki, eski zamanlarda, geçmiş çağlar ve yüzyıllarda Yunanistan'da bilgeler içinde adı Danyal olan bir bilge varmış. Bu bilgenin kendisini saygıyla dinleyen ve bilgisinden yararlanan pek çok öğrencisi bulunuyormuş; ancak kitaplarına ve elyazmalarına sahip çıkmak için mirasçısı olacak bir oğlu bulunmadığından dolayı derdinin avuntusu yokmuş. Bu sonucu elde etmek için başka çare olmadığından, bu dileğinin yerine gelmesi için Gökyüzü'nün Sahibi'ne dua etmek fikrine kapılmış. Böylece, cömertliğinin kapısında kapıcısı bulunmayan Tanrı bu duayı duymuş ve bilginin eşinin o saat ve o anda hamile kalmasını sağlamış.

Eşinin hamileliğinin sürdüğü aylar boyunca, kendinin artık yaşlandığını gören bilge Danyal, kendi kendine "Ölüm yakın, sahip olacağım oğul, kitaplarımı ve elyazmalarımı dokunulmadık bir şekilde bulabilecek mi bilmiyorum!" demiş. Ve hemen bu kitaplarda bulunan tüm bilgiyi birkaç yaprakta özetlemeye yönelmiş. Böylece, çok ince bir yazıyla tüm bilimini ve sahip olduğu beş bin elyazmasının özünü beş yaprağa sığdırmış. Sonra, bunu yeniden okuyarak düşünmüş; ve bu beş yapraktaki bilginin de özetlenebileceğini anlamış. Düşünerek bir ay daha geçirmiş ve sonunda bu beş yapraktaki bilgileri, ilkin doldurduklarından beş kez daha küçük tek bir yaprakta özetlemiş. Ve bu işi bitirince, sonunun yaklaştığını hissetmiş.

1 Mathers'de "Yılanlar Hükümdarı Sultan Yemliha'nın Öyküsü" olarak, Selâmi Münir Yurdatap'ın çevirisinde "Hasib Kerameddin ile Şahmaran Hikâyesi" olarak yer almaktadır. (Â.Ş.O.)

O zaman yaşlı bilgin, kitaplarına ve elyazmalarına başkasının sahip olmaması için, sonuncusuna kadar tümünü denize atmış. Ve söz konusu edilen küçük yapraktan başka bir şey alıkoymamış. Sonra hamile eşini çağırarak ona "Zamanım tükendi, ey kadın, göklerin bize bağışladığı, ama benim göremeyeceğim çocuğu yetiştirme olanağı bana verilmedi. Ama ona, sadece babasının varlığını sana sorduğu zaman verilmek üzere, miras olarak, şu küçük kâğıt parçasını bırakıyorum. Bunu çözebilir ve kapsamını kavramayı başarırsa, çağının en bilge kişisi olur. Adının da Hasib konmasını dilemekteyim" demiş.

Ve bu sözleri söyledikten sonra, bilge Danyal, Tanrı'nın rahmetine kavuşmuş. Ona tüm öğrencilerinin ve tüm kent halkının katıldığı bir cenaze töreni yapılmış.

Hepsi ağlayıp ölümüne matem tutmuşlar.

Ve de bundan birkaç gün sonra Danyal'ın eşi sağlıklı bir erkek çocuğu dünyaya getirmiş ve rahmetlinin önerisi üzerine kendisine Hasib adı konulmuş. Anası aynı zamanda yıldızbilimcileri çağırtmış; bunlar bir kez hesaplarını yapıp yıldızları gözetlemeyi tamamlayınca, çocuğun yıldız falına bakmışlar ve kadına "Ey hanım, oğlun gençliğinde başına gelecek bir kazayı atlatırsa uzun yıllar yaşayacak. Eğer bu kazayı başından savarsa, bilim ve servetten yana üstün bir dereceye yükselecek!" demişler. Sonra da kendi yollarına gitmişler.

Çocuk beş yaşına gelince, anası, bir şeyler öğrensin diye onu okula yollamış; ama çocuk orada hiçbir şey öğrenmemiş. Bunun üzerine onu okuldan çekmiş; ve onun bir meslek sahibi olmasını istemiş; ama çocuk hiçbir iş tutmaksızın ve yaşamını kazanmak ve anasına harcamalarda yardımcı olmak üzere hiçbir zanaat öğrenmeksizin on beş yaşına ulaşmış. Bunun üzerine anası ağlamaya başlamış ve komşuları ona "Onu işe yatkın kılmak için evlendirmekten başka çare yok; o zaman, karısı olan insanın, evine bakması için çalışması gerektiğini anlar!" demişler. Bu sözleri duyan kadın ayağa kalkıp tanıdığı kimseler arasında bir genç kız aramaya başlamış. Ve kendine uygun görünen birini bulmuş; ve bununla oğlanı evermiş. Genç Hasib de eşi için tam bir koca olmuş ve onu ihmal etmemiş; ama hiçbir şey yapmamayı ve herhangi bir işten zevk almamayı sürdürmüş.

Komşuları arasında oduncular varmış. Bunlar bir gün oğlanın anasına "Oğluna bir eşek, urganlar ve bir balta al, gelip bizimle dağda odun kırsın! Böylece harcamalarda sana yardımcı olur ve karısını da daha iyi geçindirir!" demişler. Bu sözleri işiten Hasib'in anası, neşe dolarak ona hemen bir eşek, urganlar ve bir balta satın almış ve onu gözetmelerini rica ederek oduncular emanet etmiş; oduncular da "Bu konuda hiçbir kaygın olmasın! O bizim üstadımız Danyal'ın oğludur. Onu korur, üstüne kol kanat gereriz!" diye yanıt vermişler. Ve onu alıp birlikte dağa götürmüşler; orada ağaç kesmeyi, odunları eşeğe yüklemeyi, sonra da pazarda satmayı öğrenmiş. Ve Hasib, bir yandan anası ve eşinin yardımına koşarken, bir yandan da ona dolaşıp gezme olanağı sağlayan bu meslekten çok büyük zevk almış

Günlerden bir gün dağda odun kesmekle uğraşırlarken yağmur ve gök gürültülerini izleyerek, onları oradan pek uzakta olmayan bir mağaraya sığınmaya zorlayan bir fırtınaya yakalanmışlar; ve orada ısınmak için ateş yakmışlar. Aynı zamanda Danyal'ın oğlu genç Hasib'i ateşi beslemek için odun yarmakla görevlendirmişler.

Hasib mağaranın dibine çekilip odun yarmakla uğraşırken, baltasının toprak üzerinde vurduğu yerin altında sanki bir boşluk varmış gibi tınlayan bir ses çıkardığını duymuş; bunun üzerine ayağının altındaki toprağı kazmış ve böylece üzerinde bakır bir halka bulunan eski mermer bir kapağı ortaya çıkarmış.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

... Üzerinde bakır bir halka bulunan eski bir mermer kapağı ortaya çıkarmış. Bunu görünce arkadaşlarına seslenmiş; onlar da koşup gelmişler ve mermer kapağı kaldırmayı başarmışlar. Bunun üzerine önlerinde açılan, içinde ve ağızları iyice mühürlenmiş, eski görünümlü sayılmaz miktarda küpün sıralanmış bulunduğu büyük ve derin bir mahzen görmüşler; ve urganlarla bunları bağlayarak yukarı çekmelerine olanak sağlaması için Hasib'i mahzene indirmişler.

Genç Hasib, bir kez mahzene inince, baltasıyla bu küplerden birini kırmakla işe başlamış; ve hemen bundan yüksek nitelikli sarı bir balın aktığını görmüş. Odunculara buldukları hakkında bilgi vermiş; onlar da, içlerinde eski zamanlardan kalma bir define bulacaklarını umdukları yerde bal bulmalarından biraz düş kırıklığına uğramışlarsa da, içindekilerle birlikte bunca sayısız küpü satmakla elde edecekleri kazancı düşünerek epeyce sevinmişler. Bunun üzerine genç Hasib bütün küpleri birbiri ardına bağlayıp hazır hale getirdikçe yukarı çekmişler. Odun yerine eşeklere bunları yüklemişler ve yoldaşlarını mahzenin dibinden çekmek istemeksizin, içlerinden "Onu mahzenden çıkarırsak satıştan doğacak kazancı onunla paylaşmak zorunda kalırız. Zaten yaşamaktansa ölmesi yeğ tutulacak haytanın teki!" diyerek kente doğru yol almaya başlamışlar.

Eşekleriyle böylece pazara ulaşınca içlerinden birini, ona "Biz dağda iken, fırtına koptuğu sırada oğlunun eşeği kaçtı; onu yakalamak için Hasib de ardından koşmak zorunda kaldığı sırada biz bir mağaraya sığındık. Bahtsızlık bu ya, ansızın ormandan bir kurt çıktı; oğlunu öldürüp eşekle birlikte yedi. Ve biz ondan kalıntı olarak biraz kanla birkaç kemik bulduk!" demesi için Hasib'in anasına göndermişler.

Bu haberi işitince Hasib'in bahtsız anası ve karısı dizlerini dövmüşler ve umutsuzluklarından gözyaşları dökerek başlarını tozla örtmüşler. Onların hali böyleymiş! Odunculara gelince, bal küplerini kârlı bir fiyatla satmışlar; ve öylesine bir kazanç sağlamışlar ki, her biri çarşıda alış veriş için birer dükkân açmış. Her gün en iyi şeyleri yiyip içerek hiçbir zevkten kendilerini mahrum etmemişler. Bunların durumu da böyleymiş.

Genç Hasib'e gelince, onunki de şöyle: Onu mahzenden çekip çıkarmadıklarını görünce bağırıp yalvarmaya başlamış; ama boşuna, çünkü oduncular çoktan oradan ayrılmış ve onu yardımına koşmaksızın ölüme terk etmiş bulunuyorlarmış. O zaman duvarlarda elleri ve ayaklarıyla tutunabilmek için delikler açmaya çalışmış; ama duvarların granitten olduğunu ve baltanın çeliğine karşı durduğunu görmüş. Bunu görünce umutsuzluğu sınırsız olmuş ve mahzenin dibine doğru yürüyerek kendini ölüme terk etmeye hazırlanmış. O sırada birdenbire yürüdüğü

yöredeki granit duvarın küçük bir aralığından iri bir akrebin çıktığını ve kendisini sokmak üzere ilerlediğini görmüş. Onu bir balta vuruşuyla ezmiş; ve söz konusu aralığa bakarak oradan bir ışığın sızmakta olduğunu görmüş. Bunu görünce aklına aralığa baltanın keskin ağzını sokup altından kuvvetlice bastırmak fikri gelmiş; ve büyük bir şaşkınlıkla, bu yoldan, burada yer almış bulunduğu anlaşılan bir kapının kendiliğinden açıldığını ve bir insan gövdesinin geçeceği kadar aralık sağladığını görmüş.

Bunu görünce, Hasib, bir an bile tereddüt etmeden, açıklığa dalmış ve böylece kendini dip tarafından ışık görünen uzun bir yeraltı dehlizinde bulmuş. Bir saat kadar bu dehlizi izlemiş ve üzerinde gümüş bir kilitle altın bir anahtar bulunan kara çelikten büyük bir kapıya ulaşmış. Bu kapıyı açmış ve kendini ansızın saf zümrütten bir tepenin eteklerindeki bir gölün kenarında açık havada bulmuş. Gölün kıyısında üzerindeki değerli taşların göz kamaştırdığı altın bir taht görmüş; onun da yöresinde çepeçevre: altın, gümüş, zümrüt, billur, çelik, abanoz ağacı ve beyaz sandaldan yapılmış iskemleler varmış. Bu iskemleleri saymış ve ne fazla ne eksik, on iki bin adet olduğunu görmüş. Bunları saymayı bitirince ve suya yansıyan manzaranın güzelliğini hayranlıkla seyrettikten sonra, gölün ve dağın doyumsuz görünümünden daha çok zevk almak için ortadaki tahta oturmaya gitmiş.

Hasib altın tahta oturur oturmaz zil ve gong sesleri duymuş ve birdenbire zümrüt tepenin yamaçlarının ardından çıkıp göle doğru açılan, yürümekten çok kayar gibi hareket eden bir sıra insan görmüş; mesafenin uzaklığından ötürü biçimlerini seçememiş. Bu insanlar daha fazla yaklaşınca, baş döndürücü güzellikte olduklarını, ama bedenlerinin alt yarılarının uzamış ve yılan gibi sürünmekte bulunduğunu görmüş. Sesleri pek hoşmuş ve şarkılarıyla Yunanca olarak onun göremediği bir kraliçenin övgüsünü yapıyorlarmış. Ve birdenbire tepenin ardından yılansı dört kadının oluşturduğu bir eşkenar dörtgenin başları üzerinde kollarıyla taşıdıkları bir altın leğende bulunan gülen ve incelikle dolu kraliçeleri belirmiş. Dört kadın Hasib'in çabucak uzaklaştığı altın tahta doğru ilerlemişler; örtülerinin kıvrımlarını düzelterek kraliçelerini oraya yerleştirmişler; o sırada öteki yılansı kadınlar da sürünerek gölün yöresinde yerleştirilmiş

birer oturacak yere yerleşmişler. O vakit kraliçe tınısı büyülü bir sesle yöresinde bulunanlara Yunanca olarak birkaç sözcük söylemiş; sonra hemen zillerle bir işaret verilmiş ve tüm yılansı kadınlar kraliçenin onuruna Yunanca bir kaside söylemişler ve yerlerine oturmuşlar.

Şarkılarını bitirince kraliçeleri Hasib'in varlığını fark etmiş ve başını incelikle ona doğru çevirmiş ve yaklaşması için ona işaret etmiş. Hasib ise çok heyecanlanmasına karşın yaklaşmış; kraliçe onu oturmaya çağırmış ve ona "Benim yeraltı ülkeme hoş geldin, güzel bahtının buraya kadar getirdiği ey genç adam! Tüm korkuları kendinden uzaklaştır ve bana adını söyle! Çünkü ben yeraltı ülkesinin kraliçesi Yemliha'yım; ve bütün bu yılansı kadınlar benim uyruklarımdır. Konuş, bana kim olduğunu söyle ve nasıl oldu da benim kışlık oturma yerim olan ve Kafkas dağlarındaki yazlık oturma yerimi terk ederek her yıl birkaç aylığına gelip vakit geçirdiğim bu gölün kenarına ulaşabildiğini anlat!" demiş.

Bu sözleri duyan genç Hasib Kraliçe Yemliha'nin önünde elleri arasından yeri öptükten sonra, sağındaki zümrüt bir iskemleye oturmuş ve "Adım Hasib'dir, ben rahmetli bilgin Danyal'ın oğluyum. Mesleğim odunculuktur; oysa âdemoğulları içinde tacirliğe soyunabilecek, hatta büyük bir bilgin olabilecektim. Ama ben kendi kendime 'Ölümden sonra mezarın dört duvarı arasına kapanmak için yeterli zamanım olacağını' söyleyerek ormanların ve dağların havasını solumayı yeğledim!" demiş.

Genç Hasib'in verdiği bu yanıt Yemliha'nın pek hoşuna gitmiş ve ona "Hasib, çukura terk edildiğin zamandan bu yana acıkmış ve susamış olmalısın!" demiş. Ve maiyetinden birine yaptığı işareti izleyerek, bu kişi, başının üzerinde üzüm, nar, elma, fıstık, fındık, ceviz, taze incir ve muz dolu bir altın tepsi olduğu halde kayarak genç adama yaklaşmış. Sonra, Hasib yiyip açlığını bastırınca, bir yakuttan yontulmuş bardakta getirilen lezzetli bir şerbet içmiş. Bunun üzerine hizmetçi tepsiyi alarak uzaklaşmış; Kraliçe Yemliha da Hasib'e seslenerek, ona "Şimdi, Hasib, şundan emin olmalısın ki ülkemde oturduğun sürece başına ancak hoş şeyler gelecektir. Aramızda bu gölün kenarında ve dağların gölgesinde bir ya da iki hafta kalmak niyetindeysen, zamanını

daha iyi geçirmen için sana, yeniden insanlar arasına döndüğünde eğitimine yarayacak bir öykü anlatacağım!" demiş.

Ve yeraltı ülkesinin hükümdarı Kraliçe Yemliha, yöresindeki altın ve zümrüt iskemlelere oturmuş on iki bin yılansı kadının dikkatle izledikleri bir çevrede, Yunanlı bilgin Danyal'ın oğlu Hasib'e şu öyküyü anlatmış:

Belkiya'nın[1] *Öyküsü*

Bil ki ey Hasib, Beni İsrail ülkesinde çok bilge bir hükümdar varmış; ölüm yatağında, tahtının varisi oğlunu çağırmış ve ona "Ey oğlum Belkiya, kudreti eline aldığında, sana, bu sarayda bulunan her şeyin bir sayımını yapmanı ve hiçbir şeyin dikkatle incelenmeksizin geçiştirilmemesini tavsiye ederim!" demiş.

Kral olduğunda, genç Belkiya'nın ilk özenli girişimi babasından kalan eşya ve hazineleri gözden geçirmek ve sarayda toplanmış tüm değerli eşyanın saklanmasına yarayan odaları dolaşmak olmuş. Böylece ıssız bir odanın tam ortasında küçük mermer bir sütun üzerinde abanoz ağacından yapılmış bir çekmece bulmuş. Belkiya bu abanoz çekmeceyi çabucak açmış ve içinde gördüğü bir parşömen tomarı alıp incelemiş. Bunun üzerinde Yunanca olarak şunlar yazılı imiş: "İnsanoğullarının, ecinnilerin, kuşların ve hayvanların efendisi olmak isteyen kimse, Hazret-i Süleyman'ın gömütünün bulunduğu Yedi Denizler Adası'ndaki yüzüğünü bulmalıdır. Bu sihirli yüzüğü insanoğlunun babası Âdem günaha girmeden önce Cennet'te parmağında taşımış; Cebrail Melek yüzüğü ondan alarak daha sonra bilge Süleyman'a vermişti. Ama denizleri geçip Yedi Deniz'in ötesinde bulunan Ada'ya gitmeyi hiçbir gemi göze alamamıştır. Bu girişimde başarı sağlayacak tek kişi, bir bitkiyi bularak onun özsuyunu ayak tabanına sürmekle deniz üzerinde yürüyebilme yetkinliğini kazanacak olandır. Bu bitki Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesinde bulunmaktadır ve sadece bu kraliçe bu bitkinin bittiği

1 Öykünün kahramanı olan Belkiya'nın adı Enno Littmann ve Mathers çevirilerinde Bulukiye, Mardrus'ta Belukiye olarak geçiyor. Selâmi Münir Yurdatap ise Belkiya olarak çevirmiş; biz de onunkine itibar ettik. (Â.Ş.O.)

yeri bilir; çünkü o bütün bitkilerin ve çiçeklerin dilinden anlar ve erdemlerinin hiçbiri bilgisinin dışında değildir. Bu yüzüğü bulmak isteyen kişi, ilkin Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine gitmelidir. Ve başarı sağlayıp yüzüğü alacak kadar mutluysa, sadece yaratılmış tüm varlıklara hükmetmekle kalmayacak; kendisine güzellik, gençlik, bilgi, bilgelik ve ölümsüzlük sağlayacak olan Karanlıklar Ülkesi'ne de girebilecektir!"

Sultan Belkiya bu yazıyı okuyunca, hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

... hemen Beni İsrail'in din adamlarını, büyücülerini, bilginlerini toplamış ve onlara içlerinden herhangi birinin kendisini Kraliçe Yemliha'nın yeraltı ülkesine götürecek yolu gösterme olanağı bulunup bulunmadığını sormuş; o zaman hepsi birden parmaklarıyla ortalarında bulunan bilge Affan'ı göstermişler. Bu bilge Affan, bilinen bütün bilimlerde derinleşmiş, büyünün gizemlerini bilen, yıldızbiliminin ve hendesenin anahtarlarına sahip ve kimya ve sihirbazlığın gizlerine aşina saygın bir yaşlı kişiymiş. Bunun üzerine genç Kral Belkiya'nın önüne gelmiş; Kral ona "Gerçekten, ey bilge Affan, beni yeraltı kraliçesinin ülkesine götürebilir misin?" diye sormuş; o da "Bunu yapabilirim!" cevabını vermiş.

O zaman genç Kral Belkiya, yokluğu sırada ülkesinin tüm işlerini yönetmek üzere yerine vezirini bırakarak hükümdarlığa özgü kılığını çıkarmış ve hacı harmaniyesine bürünerek yolculuk pabuçlarını giymiş. Bundan sonra bilge Affan'ı izleyerek sarayından ve kentinden çıkıp çöle dalmış.

Ancak o zaman bilge Affan ona "Bize yolu gösterebilecek büyüleri yapmanın en uygun yeri burasıdır!" demiş. Bunun üzerine orada durmuşlar ve Affan, kum üzerinde, kendi yöresinde büyük bir daire çizmiş; sihirli merasim duaları okumuş ve oralarda benim yeraltı ülkeme giriş yerini bulmakta gecikmemiş.

O zaman başka sihirler de yapmış ve toprak açılarak ikisini de, görmekte olduğun şu göle ulaştıracak geçit ortaya çıkmış.

Ben, ülkemi ziyarete gelmiş kimselere kim olursa olsun, gösterdiğim saygıyla onları kabul ettim. Bunun üzerine ziyaret nedenlerini açıkladılar; ben de hemen onları taşıyıcılarımın başının üzerindeki altın leğen üzerinde taşınarak, geçerken sağdan soldan yüksek ya da alçak sesle her biri kendi dilinde erdemlerini açıklayan çiçekler arasından bu zümrüt tepenin üzerine yönelttim. Bize doğru böylesine yükselen bu musiki dolu, özsularıyla kokulanmış uyumlu sesler ortasında, çiçeklerinin tüm taç yaprakları kızıl olup onu eğip büken rüzgâra uyum sağlayarak "Ayaklarını benim özsuyumla yıkayan kimseye ıslanmadan Yüceler Yücesi Tanrı'nın yarattığı denizler üzerinde yürümek erdemini sağlayan benim!" diye şarkı söyleyen bir bitki kümesinin önüne ulaştık.

Bunun üzerine iki ziyaretçime "İşte aradığınız bitki önünüzde bulunuyor!" dedim. Affan da bu bitkiden istediği miktarda kopardı. Tomurcuklarını ezerek özsuyunu çıkardı ve kendisine verdiğim büyücek bir şişeye doldurdu.

Bunun üzerine Affan'a sormak üzere kendisine "Ey bilge Affan, şimdi bana ikinizi denizleri aşmaya iten nedeni söyleyebilir misin?" dedim. Bana "Ey kraliçe, ecinnilerin, insanların, hayvanların ve kuşların efendisi Süleyman'ın sihirli yüzüğünü aramak üzere Yedi Deniz Adası'na gitmek için!" diyerek yanıt verdi. Ona "Nasıl, ey bilge, bilmez misin ki, Süleyman'dan sonra hiç kimse, ne yaptıysa da bu yüzüğün sahibi olamadı! İnanın bana Affan ve sen genç Belkiya! Beni dinlerseniz, Tanrı'nın yarattığı denizleri, kimsenin eline geçiremediği bu yüzüğü aramak üzere dolaşmak niyetiyle girişeceğiniz bu gözü pek, bu anlamsız tasarıdan vazgeçin! İyisi mi, siz, buradan, yiyenleri sonu gelmez gençliğe kavuşturan bitkiden koparın!" dedim. Ama beni dinlemek istemediler; ve benden izin alarak geldikleri yolda gözden kayboldular.

Burada Kraliçe Yemliha konuşmayı kesmiş; ve bir muz soyarak kendi eliyle genç Hasib'e uzatmış; kendisi de bir incir yiyerek ona "Ey Hasib, Belkiya'nın öyküsü ve Yedi Deniz üzerindeki ve diğer yerlerdeki serüvenleri üzerine anlattıklarımı sürdürmeden önce, bir kemer gibi toprağı saran Kafkas Dağı ayağındaki ülkemin durumu, canlı ve konuşkan bitkileri; ecinnileri ve uyruklarımız olan ve sayısını sadece Tanrı'nın bildiği yılansı kadınlar hak-

kında tam bir bilgi edinmek istemez miydin? Sana, renkleri mavi göklere yansıyan Es-Sakrat adlı harika zümrüt kayalıklar boyunca uzanan Kafkas Dağı'nı anlatmamı ister misin? Aynı fırsatı yakalayarak, Kral Can bin Can'a bağlı bulunan ecinnilerin başkenti Cinistan'ın kesinlikle Kafkasların neresinde bulunduğundan söz edeyim! Ve sana Elmaslar Vadisi'nde Ruh denen kuşun barındığı yeri açıklayayım; ve bu arada, ünlü yiğitlerin yaptıkları kahramanlıklarla çınlayan savaş alanlarını belirteyim!" demiş.

Ama genç Hasib "Ey Kraliçe Yemliha, ben daha çok Kral Belkiya'nın serüveninin sonunu dinlemeyi yeğlerdim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Kraliçe sözünü şöyle sürdürmüş:

Genç Belkiya ve bilge Affan, Süleyman'ın bedeninin yatmakta bulunduğu Yedi Deniz sonunda kurulmuş bulunan Ada'ya gitmek üzere beni terk ettikten sonra, ilk denizin kıyısına ulaşmışlar ve orada karaya çıkıp oturmuşlar ve büyük bir çabayla şişede toplamış bulundukları bitki özsuyunu ayaklarına ve topuklarına sürmeye başlamışlar. Sonra ayağa kalkıp büyük bir dikkatle deniz üzerinde ilerlemeye başlamışlar. Ama boğulmak korkusu olmaksızın, su üzerinde sağlam toprak üzerinde yürümekten bile iyi yürüdüklerini görerek yüreklenmişler ve zaman kaybetmemek için gittikçe daha fazla hızlanarak yola koyulmuşlar. Böylece bu deniz üzerinde üç gün üç gece yürümüşler; dördüncü günün sabahında, güzelliğine, onu cennet yerine koyduracak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Güzelliğine, onu cennet yerine koyacak kadar şaşırdıkları bir adaya ulaşmışlar. Üzerinde yürüdükleri toprak safranla örtülü; taşları yeşim ve yakuttanmış. Tarhlardan oluşan çayırlarda açan eşsiz çiçekler, kendilerini sallayan rüzgâra taç yapraklarıyla koku saçıyor; güllerin gülümsemesi nergislerin narin bakışlarıyla birleşiyor; zambaklar, karanfiller, menekşeler, papatyalar, laleler birbirine komşuluk ediyor; yaseminlerin beyaz güzellikleriyle donattıkları çitleri yeğni bedenleriyle sıçrayıp aşan

karacalar gülüp oynaşıyor; sarısabır ağacının ve iri çiçeklerin açtığı öteki ağaçların görüldüğü, derenin mırıldanmasına yanıt veren kumruların kuğurtularının duyulduğu; bülbüllerin güllere dokunaklı bir sesle aşka kurban edilişlerinin öyküsünü anlattığı sırada, güllerin onları dikkatle izlediği bahçede, dalların hışırtısı işitiliyor; şekerkamışlarının narin kümeleri altında uyumlu sesler çıkaran kaynaklar gizleniyor; doğal toprak keyfince genç zenginliklerini gösteriyor ve tüm bir bahar soluyormuş.

Kral Belkiya ile Affan akşama kadar koruluğun gölgeleri altında ruhlarını zevkle dolduran bu harikaları seyrederek hayranlıkla dolaşmışlar. Sonra gece olunca uyumak üzere bir ağaca çıkmışlar; tam gözlerini kapayacakları sırada, ada, hatırısayılır bir böğürtüyle yankılanarak temellerine kadar sarsılmış; ve denizin dalgalarından, ağzında meşale gibi parıldayan bir taş tutan korkunç bir hayvan ve onun hemen ardında yine her biri ağzında ışık saçan birer taş bulunduran bir sürü deniz canavarı çıkmış. Ve ada derhal bütün bu taşların ışığı altında gündüz gibi aydınlanmış. Aynı anda ve aynı zamanda her yandan arslanlar, kaplanlar, parslar, sayısını ancak Tanrı'nın bileceği miktarda gelmişler; ve kara hayvanları kıyıda deniz hayvanlarıyla buluşmuşlar ve hepsi birden sabaha kadar aralarında söyleşmiş, konuşmuşlar. Sabah olduğunda deniz canavarları denize, karadaki yırtıcılar da ormanlarına dönmüşler. Bütün gece korkuya kapılarak gözlerini kapayamamış olan Belkiya ile Affan da, çabucak ağaçtan inmişler, kıyıya koşup mümkün olduğu kadar çabuk deniz yolculuğunu sürdürmek için ayaklarına bitkinin özsuyundan sürmüşler.

Böylece İkinci Deniz üzerinde, ortasında tüm taşları ve tüm kayaları mıknatıs taşından olan, ama içinde yaban hayvanlarının ya da başka yırtıcı hayvanların bulunmadığı harika bir vadinin açıldığı bir dağ zincirinin eteğine gelinceye kadar gece gündüz yol almışlar. Burada da kurutulmuş balıkla beslenerek rasgele bütün gün dolaşmışlar; ve akşama doğru güneşin batışını görmek için kıyıda oturmuşlarken, birkaç adım arkalarında ansızın korkunç bir haykırma işitmişler. Dönüp bakınca üzerlerine sıçramak üzere olan bir kaplan görmüşler. Ve ayaklarına bitki özsuyunu sürecek ve ulaşılmayacak şekilde deniz üzerine kaçacak zamanı ancak bulmuşlar.

Böylece Üçüncü Deniz'e açılmışlar. Ve o gece, onlar için kara bir gece olmuş. Ve deniz, şiddetle esen bir rüzgâr altında çalkalanmış durmuş; bu da, özellikle uykusuzluktan zaten yıpranmış olan yolcular için yürüyüşü son kertede zorlaştırmış. Çok şükür ki, şafak vakti, ilkin uzanıp dinlenmekle işe koyuldukları bir adaya ulaşmışlar. Bunu izleyerek adayı dolaşmak üzere ayağa kalkmışlar ve burayı meyve ağaçlarıyla örtülü bulmuşlar. Ancak bu ağaçların meyvelerinin dallarda kendiliğinden reçel haline gelmesi gibi bir özellikleri varmış. İki yolcu, özellikle de reçel haline gelmiş meyveleri çok seven ve bütün günü bunlarla kendine ziyafet çekmekle geçiren Belkiya, bu adadan çok hoşlanmış. Hatta bilge Affan'ı buradaki lezzetli meyvelere doymak için zaman sağlamak üzere on gün kalmaya zorlamış. Bununla birlikte, onuncu günün sonunda, bu tatlıları öylesine kötüye kullanarak yemiş ki, karnı ağrımış ve utanç duyarak Affan ile birlikte, ayak ve topuklarına çabucak bitki özsuyu sürmüş ve Dördüncü Deniz üzerinde yola koyulmuşlar.

Dört gün dört gece bu Dördüncü Deniz'de yolculuk etmiş ve üzerinde her türlü sürüngenin yuva kurduğu ve yumurtalarını güneşte kuluçkaya bıraktıkları beyaz renkli ince kumla kaplı bir adada karaya çıkmışlar. Bu adada hiçbir ağaç ve de bir sap ot bile görmediklerinden orada ancak biraz dinlenip ayaklarını şişedeki özsuyuyla yıkayacak kadar kalmışlar.

Beşinci Deniz üzerinde sadece bir gün bir gece yolculuk etmişler, çünkü sabahleyin dağları geniş altın damarlı billurdan ve çiçekleri parlak sarı olan şaşırtıcı ağaçlarla örtülü küçük bir adaya ulaşmışlar. Bu çiçekler, gece olunca yıldızlar gibi ışık saçıyorlarmış ve billur dağların yansıttığı parıltılar adayı aydınlatıyor ve orayı gündüz kadar parlak gösteriyormuş. Affan da Belkiya'ya "Gördüğün Altın Çiçekli Ada'dır. İşte bu çiçeklerdir ki, bir kez ağaçtan düşüp kuruyunca, toza dönüşür ve karışımıyla, altın çıkarılan damarları oluşturarak sona ererler. Bu Altın Çiçek Adası güneşten kopmuş ve çok zaman önce buraya düşmüş bir yıldız parçacığından başka bir şey değildir" demiş. Böylece bu adada harika bir gece geçirmişler ve ertesi gün değerli özsuyla ayaklarını ovuşturmuşlar ve Altıncı Deniz üstünde oldukça uzun yolculuk etmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

... Altıncı Deniz üstünde büyük bir zevk duyarak altı gün yolculuk ettikten sonra, üzeri çok güzel bitki örtüsüyle kaplı bir adaya ulaşmışlar; orada kıyıda biraz dinlenebilmişler. Sonra ayağa kalkmışlar ve ada içinde dolaşmaya başlamışlar. Ama ağaçlarda meyve görünümünde saçlarından asılmış insan kafaları bulunduğunu görünce çok şaşırmışlar. Ama, bu insan başlı meyvelerin hepsi aynı ifadeyi taşımıyormuş: kimileri gülümsüyor, kimileri ağlıyor ya da gülüyormuş; ağaçtan düşenler ise toprakta yuvarlanıyor ve sonunda ormanı aydınlatan ve ay ve güneşi solduran ateş kürelerine dönüşüyorlarmış. Ve iki yolcu "Ne garip orman bu böyle!" demekten kendilerini alıkoyamamışlar. Ama bu garip meyvelere pek fazla yaklaşmaya cesaret edememişler; ve kıyıya dönmeyi yeğlemişler. Akşam olunca, bir kayanın ardına oturmuşlar ve ansızın sudan çıkıp kıyıda ilerleyen eşsiz güzellikte ve boyunları inci gerdanlıkla çevrili olan ve bir saat süreyle çember halinde raksetmeye, sıçramaya ve aralarında bin bir şakayla şen şakrak oyunlar oynamaya girişen on iki deniz kızı görmüşler. Bunlar daha sonra ay ışığında şarkı söylemeye başlamışlar ve su üzerinde yüzerek uzaklaşmışlar. Belkiya da Affan da, deniz kızlarının güzelliklerinden, rakslarından ve şarkılarından çok etkilenmelerine karşın, insan başlı korkunç meyveler yüzünden, bu adadaki eğleşmelerini daha fazla uzatmayı hiç istememişler. Ayaklarına ve topuklarına şişeye konmuş bitkinin özsuyunu sürmüşler ve Yedinci Deniz üzerinde yürümeye başlamışlar.

Bu Yedinci Deniz üstündeki yolculuk uzun sürmüş; çünkü, yollarında hiçbir karaya rastlamaksızın iki ay gece gündüz yürümüşler ve açlıktan ölmemek için arada bir su yüzüne çıkan balıkları yakalamak zorunda kalmışlar. Ve o zaman kendilerine verdiğim nasihatın ne denli bilgece olduğunu anlamaya ve onları tutmadıklarından ötürü pişmanlık duymaya başlamışlar. Bununla birlikte, sonunda, Süleyman'ın parmaklarından birinde sihirli yüzüğü taşıyan cesedinin bulunmuş olacağı Yedi Deniz Adası olduğunu tahmin ettikleri bir adaya ulaşmışlar.

Bu Yedi Deniz Adası'nı çok güzel meyve ağaçlarıyla kaplı ve pek çok akarsuyla sulandırılmış olarak bulmuşlar ve tüm gıdaları kurutulmuş balığa indirgenmiş olduğu zamandan bu yana çok acıkmış ve de boğazları kurumuş olduğundan, onlar için olgun elmaların salkımlar halinde dallarını eğdiği büyük bir elma ağacına yaklaşmaları eşsiz bir zevk olmuş. Ve Belkiya elini uzatıp bu meyveleri koparmak istemiş. Ama ansızın, ağacın ta içinden ikisine birden "Bu meyvelere dokunursanız ikiye bölünürsünüz!" diye haykıran müthiş bir ses duyulmuş ve aynı anda önlerinde o zamanın ölçüsüyle kırk kol uzunluğunda korkunç bir dev belirmiş! Belkiya, dehşetin sınırına ulaşmış olarak, ona "Ey devlerin başefendisi, açlıktan ölmekteyiz; bizi bu elmalara dokunmaktan alıkoymanın nedenini de bilmiyoruz!" demiş. Dev de "Bu alıkoymanın nedenini nasıl olur da bilmez görünürsünüz? Yoksa, ey âdemoğulları, ırkımızın babası olan Âdem'in Allah'ın emirlerine karşı gelerek bu yasak meyveleri yediğini unuttunuz mu? Böylece, o zamandan bu yana, bu ağacı korumakla ve bu meyvelere elini uzatanları öldürmekle görevlendirildim! Bundan ötürü buradan uzaklaşın; gidin başka yerde gıdanızı arayın!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan Belkiya ve Affan, bu mahalli hemen terk etmişler ve adanın içine dalmışlar. Ve başka meyveler bulup hepsini yemişler; sonra Süleyman'ın gövdesinin bulunabileceği yeri aramaya koyulmuşlar.

Ada'nın içinde bir gün bir gece başıboş dolaştıktan sonra, kayaları sarı amber ve miskten olan ve yamaçları, tavanı ve duvarları elmas bir mağaraya açılan bir tepeye ulaşmışlar. Ortalık sanki gün ortasındaymış gibi aydınlanmış olduğundan mağarada daha da derinlere doğru ilerlemişler; ve ilerledikçe, aydınlığın arttığını ve alanın genişlediğini görmüşler. Böylece, hayranlık duyarak yürümüşler ve bu mağaranın bir sonu bulunup bulunmadığını kendilerine sormaya başlamışlar; ve ansızın elmas içine oyulmuş büyük bir salona ulaşmışlar; bu salonun ortasında saf altından geniş bir yatakta, inci ve değerli taşlarla işlenmiş yeşil harmaniyesiyle ve sağ eline takılmış bulunan ve elmas salonun parlaklığını solduran kıvılcımlar saçan sihirli yüzüğüyle belirgenleşen Davud oğlu Süleyman uzanmış yatı-

yormuş. Küçük parmağında yüzüğün takılı bulunduğu sağ eli göğsünün üzerinde duruyor, öteki eli de yanına uzanmış zümrüt kakmalı hükümdarlık asasını tutuyormuş.

Bunu gören Belkiya ve Affan, büyük bir saygı duymuşlar ve daha fazla ilerlemeyi göze alamamışlar. Ancak Affan birdenbire Belkiya'ya "Bunca güçlükleri göğüslemiş ve bunca yorgunluğa katlanmışsak; bunlar, şimdi gayemize eriştiğimize göre, geri çekilmek için değildi herhalde... Ben kendi hesabıma Peygamberin uyuduğu yatak-tahtın yakınına tek başıma yaklaşacağım; sen de, kendi bakımından, sana öğreteceğim ve katılaşmış parmaktan yüzüğün çıkarılması için gerekli büyülü deyimleri telaffuz edersin!" demiş.

Bunun üzerine Belkiya, büyülü deyimleri okumaya başlamış; ve Affan, yatak-tahta yaklaşmış ve yüzüğü almak üzere elini uzatmış. Ama Belkiya, heyecana kapılarak, büyülü sözcükleri tersine okumuş; ve bu hata Affan için kahredici olmuş; zira hemen elmas tavandan sıvı halinde düşen bir damla onu baştan aşağıya tutuşturmuş ve birkaç saniyede, Süleyman'ın yatak-tahtının ayak ucunda bir avuç küle dönüştürmüş.

Belkiya, Affan'ın kutsallığa saygısızlık oluşturan girişiminden ötürü uğradığı belayı görünce, kendini kurtarmak için mağara boyunca koşarak doğruca denize ulaşmak üzere çıkış kapısına varmış. Orada ayaklarını özsuyla ovuşturmak ve adadan ayrılmak istemiş; ama artık bunu yapamayacağını anlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

... Ama, Affan yanmış ve mucizevi şişe de onunla birlikte yanmış bulunduğundan dolayı bunu yapamayacağını anlamış. Bunu anlayınca, çok üzülerek, bu girişimi dolayısıyla onu bekleyen felaketleri kendisine açıklayarak ona söylediğim sözlerin hepsinin doğruluğunu ve haklılığını anlamış; ve adada artık tek başına kaldığından ve kendisine yol gösterebilecek kimse bulunmadığından başına ne geleceğini bilmeden rasgele yürümeye koyulmuş.

Böylece yürümekteyken, büyük bir toz bulutunun, içinden gök görültüsüne benzer sağır edici bir gürültü çıkararak belirdiğini görmüş. Bu sesler mızrak ve kılıç çatışmalarından ve atların nal gürültüleri ve hiç de insansı olmayan haykırışların patırtısından oluşuyormuş. Ansızın, dağılan toz bulutunun içinde, tümüyle ifritlerden, ecinnilerden, gulyabanilerden, meretlerden, kotruplar, baaller ve bahariler gibi diğer ecinni taifelerinden; tek sözcükle hava, toprak, orman, su ve çöl ecinnilerinden oluşmuş bir ordunun belirdiğini görmüş.

Bu görünüm onu öylesine bir korkuya düşürmüş ki, kıpırdamaya bile mecali kalmamış ve oracıkta bu şaşırtıcı ordunun komutanı yanına kadar gelip ona "Sen kimsin? Bizim her yıl gelip hepimizin efendisi Süleyman bin Davud'un uyuduğu mağarayı gözettiğimiz bu adaya kadar nasıl gelebildin?" diye sormuş. Belkiya "Ey yiğitlerin komutanı, ben, Beni İsrail Kralı Belkiya'yım. Denizde yolumu yitirdim; işte bundan dolayı buradayım. Ama, sen de bana, senin ve bütün bu savaşçıların kim olduğunu sormama izin ver!" diyerek yanıt vermiş. O da "Bizler Can bin Can'ın ardılından ecinnileriz. Şu anda, önceleri Avad'ın oğlu Şeddad'ın hüküm sürdüğü Beyaz Toprak'ın hükümdarı kudretli kralımız Sahr'ın ikamet ettiği ülkeden geldik!" diye yanıtlamış. Belkiya "Ama, kudretli Sahr'ın hüküm sürdüğü bu Beyaz Toprak nerededir?" diye sormuş. O da "Buradan insan ölçüsüyle yetmiş beş ay uzak bir mesafede bulunan Kaf Dağı'nın ardındadır. Ama biz, göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede oraya gidebiliriz. Bir kral oğlu olduğuna göre, eğer istersen, seni oraya götürüp hükümdarımızla tanıştırırız!" diye yanıt vermiş. Belkiya bu öneriyi kabulde kusur etmemiş ve hemen ecinniler tarafından kralları Sahr'ın hükümdarlık konutuna götürülmüş.

Yukarlardan altın ve gümüş yataklı kanalların çizgi halinde belirdiği bir ova görmüş; toprağının misk ve safranla örtülü bulunduğu bu ova, dalları zümrüt ve meyveleri yakut olan yapay ağaçlarla gölgelenmiş imiş ve üzerine taşlar kakılmış altın direkler üstüne dayanan yeşil ipekten harika çadırlarla kaplı imiş. Bu ovanın ortasında ötekilerden daha yüksek kırmızı ve mavi ipekten bir çadır varmış. İçinde, sağında kendine bağlı öteki hükümdarlar, solunda vezirleri, vekilleri, soyluları

ve mabeyincileri olduğu halde kocaman bir tahta oturmuş Kral Sahr bulunuyormuş.

Hükümdarın huzuruna çıkınca, Belkiya, elleri arasından yeri öpmüş ve ona övgülerde bulunmuş. Bunu gören Kral Sahr, iltifatlar ederek onu yanıbaşındaki altın bir iskemleye oturmaya çağırmış. Sonra, ondan adını söylemesini ve serüvenini kendisine anlatmasını istemiş. Belkiya da, kim olduğunu bildirip hiçbir ayrıntıyı atlamadan ona başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış.

Kral Sahr ve yöresini çevirenler, bu öyküyü işitince, şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. Sonra, kralın bir işareti üzerine şölen için örtüler serilmiş; ecinni hizmetçiler tepsiler, tabaklar getirmişler; altın tepsilerde haşlanmış elli deve torunu, elli de kızarmış deve torunu; gümüş tabaklarda elli koyun kellesi varmış; ayrıca nitelik ve irilikten yana harika meyveler tabaklarda dizili bulunuyormuş. Ve her şey hazır olunca, bol bol yenilip içilmiş. Tepsi ve tabaklarda, onları dolduran nefis yiyeceklerden kesinlikle hiçbir şey kalmamış.

İşte ancak o zaman Kral Sahr, Belkiya'ya "Ey Belkiya, kuşkusuz sen bizim tarihimizi ve kökenimizi bilmezsin. Şimdi, sana insanların arasına döndüğünde, henüz onların yanıtlayamadığı sorular hakkındaki gerçeği çağlara aktarman için birkaç sözcükle anlatacağım:

"Bil ki ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

"Bil ki ey Belkiya, zamanın başlangıcında Yüceler Yücesi Tanrı, Ateş'i yarattı ve onu arz üzerinde yedi çeşitli bölgede, birini diğerinin üzerine yerleştirerek ve her birinin arasına insan ölçülerine göre bin yıllık mesafe koyarak hapsetti.

Kendi anlayışına göre, isyan edip pişmanlık getirmeyen yaratıklar için ayırdığı ilk bölgeye Cehennem ateşi adını verdi. Gelecekte ortaya çıkacak dua ve barış üzerine olası Hazreti Muhammed'e karşın, eski dinlerinden ayrılmayıp hata ve karanlıklarına gömülü kalmakta direnenlere ve iman sahibi olmayı reddedenlere ayırdığı ve uçurum halinde kazıldığı için, ikincisine Leza

adını verdi. Sonra üçüncü bölgeyi hazırladı ve ona kaynayan bir kazan şekli vererek içine Ecüc ve Mecüc[1] adlı şeytanları kapattı. Bundan sonra dördüncü bölgeyi yarattı; ve Âdem'i tanımayıp onu selamlamayı reddederek Yüceler Yücesi Tanrı'nın emirlerine karşı çıkan isyancı meleklerin başı İblis'in ikametine ayırdı. Sonra beşinci bölgenin sınırlarını saptadı; ona Sakar adını verdi; burayı imansızlar, yol göstericiler[2] ve kibirliler için ayırdı. Bu da yapılınca, derin bir mağara kazdı; yakıcı ve pis kokulu bir havayla doldurdu ve oraya Hıtma adını verdi; ve burayı Musevi ve Hıristiyanların işkence görmesi için ayırdı. Yedinciye gelince, buna da Haviye adını verdi; bunu da yedek olarak Yahudi ve Hıristiyanlara fazlası ve sadece görünüş bakımından iman sahipleri için ayırdı. Bu son iki bölge, ilkin biraz daha dayanılır gibi olsa da, en korkunç olanlardır. Yapıları hemen hemen birbirine denktir. Böylece ilkinde, yani Cehennem'de, yetmiş binden az olmamak üzere ateş dağı vardır ve her biri yetmiş bin vadide yer almıştır; her bir vadide yetmiş bin kent, her bir kentte yetmiş bin kale, her kalede yetmiş bin ev, her evde yetmiş bin peyke vardır. Her biri bütün bu sayıların çarpımıyla ortaya çıkacak olan bu peykeler, çeşitlilik, yoğunluk ve süresini sadece Tanrı'nın bileceği yetmiş bin eziyet ve işkence içerir. Ve bu bölge yedi bölgenin en az yakıcısı olduğundan sen artık, ey Belkiya, öteki altı bölgedeki işkenceyi kendin hesaplayabilirsin!

Sana şayet Ateş hakkında bu toplu bakışı ve bu açıklamaları veriyorsam, ey Belkiya, biz ecinnilerin Ateş'in oğulları olmamızdandır. Gerçekten, Tanrı'nın Ateş'ten yarattığı ilk iki varlık, özel muhafızı olarak görevlendirdiği ve Halit ve Malit adını verdiği iki ecinnidir; birine bir arslan görünümü, ötekine de bir kurt görünümü sağlamıştır. Arslana erkek organları, kurda kadın organları vermiştir. Halit arslanın kuyruğu[3] yirmi yılda dolaşılan bir mesafeye eşittir, dişi kurt Malit'in ferci bir kaplumbağa biçimindedir ve iriliği Halit'in kuyruğunun uzunluğuna göre oranlanmıştır.

1 Mardrus'te Gog ve Magog (Â.Ş.O.)

2 Cinsel konuda yol göstericiler (Â.Ş.O.)

3 Burada Mardrus'ün "kuyruk" sözcüğüyle erkek cinsel organını anlatmak istediği anlaşılıyor. Nitekim, Mathers bu sözcüğü "yard" olarak çevirmiştir ki, eski İngilizcede "penis" ya da "phallus" anlamına gelmektedir (Â.Ş.O.)

Bunlardan biri siyah-beyaz renklerle alaca, öteki pembe beyaz renklerle alaca idi; ve Tanrı, Halit ile Malit'i cinsel bakımından birleştirdi; bunların çiftleşmesinden ejderhalar, yılanlar, akrepler ve pis kokulu hayvanlar doğdu ve bunlar lanetlilerin işkence görmesi için yedi bölgeye yerleştirildi. Sonra Tanrı, Halit ve Malit'e ikinci kez çiftleşmelerini buyurdu ve bu ikinci çiftleşmeden itaat içinde büyüyen yedi erkek ve yedi dişi doğdu. Bunlar iyice büyüyünce, örnek davranışıyla en güzel ümitler veren içlerinden biri, Yüceler yücesi Tanrı tarafından seçilerek arslan ile dişi kurdun ardı kesilmeyen üretiminin oluşturduğu topluluğun başına getirildi. İşte adı İblis olan bu seçkin varlıktı. Ama, daha sonra, Âdem'in önünde secde etmesini buyuran Tanrı'nın emirlerine karşı gelmesinden ötürü, onu destekleyenlerle birlikte dördüncü bölgeye atıldı. Ve işte bu İblis ile onun ardılları Cehennem'in erkek ve dişi şeytanlarıdır. Öteki on oğlan ve on kıza gelince, bunlar boyun eğdikleri için, aralarında birleştiler ve bizim gibi ecinni taifesi oldu ey Belkiya! Ve işte, birkaç sözcükle anlattığım bizim soy kütüğümüz böyledir. Bizim bu kadar çok yemek yememize şaşma, çünkü kökenimiz arslan ile kurttan gelmektedir. Karnımızın genişliği hakkında bir fikir vermek için, sana, her birimizin, bir günde on deve, yirmi koyun yuttuğunu ve her bir kaşık bir kazanın içeriğine eşit olmak üzere, kırk kaşık dolusu et suyu içtiğini söyleyeyim!

Şimdi, ey Belkiya, insanoğullarının arasına katılmadan önce aydınlanmanın tam olması için, bilesin ki, oturduğumuz yer her zaman için bizi bir kemer gibi çevreleyen Kafkas Dağı'nın karlarıyla serinler. Böyle olmasaydı, yeraltı ateşinin etkisiyle toprağımız oturulması dayanılmaz halde olurdu. Bu ülke yedi kat olarak oluşturulmuş ve olağanüstü bir kudretle donanmış bir ecinninin omuzlarına yüklenmiştir. Bu ecinni bir boğanın omuzlarına dayanan bir kayanın üzerine durmaktadır; boğayı da çok büyük bir balık taşır; balık da Sonsuzluk Denizi'nde yüzer. Sonsuzluk Denizi'nin yatağı, Cehennem'in üst katıdır ki bu kat, yedi bölgesiyle birlikte Kıyamet Günü'ne kadar hareketsiz kalacak olan canavar bir yılanın ağzında bulunmaktadır ve bu yılan ağzından Cehennem'i ve içindekileri Tanrı'nın önünde kusacak ve Tanrı her şey üzerindeki son kararını o zaman verecektir.

İşte ey Belkiya...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

"İşte, ey Belkiya, kısaca, bizim tarihçemiz, kökenimiz ve dünyamızın oluşumu böyledir. Sana bu konudaki bilgini tamamlamak için aynı şekilde diyebilirim ki, yaşımız hep aynı kalır; asla yaşlanmayız. Oysa yeryüzünde, yöremizde Doğa ve insanlar ve tüm yaratılmış varlıklar değişmez biçimde çöküşmüşlüğe doğru yol alır. Bu erdemi, karanlıklar bölgesinin koruyucusu ve adı Kizir olan yaşam kaynağından içmemize borçluyuz. Ve işte bu saygın Kizir, mevsimleri denkleştirir, ağaçları yeşil bir taçla örter, akıp giden ırmaklara yol verir, çayırlara yeşil halılar serer, geceleri yeşil harmaniyesine bürünür, şafak vakti gökleri renklendiren yeğni renkleri birbirine karıştırır. Ve şimdi ey Belkiya, beni büyük bir dikkatle dinlediğinden dolayı seni ödüllendirmek için, eğer sen arzu ediyorsan, seni buradan taşıtıp ülkenin giriş yerine bıraktıracağım!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Belkiya ecinnilerin hükümdarı Kral Sahr'a, konukseverliğinden, öğretilerinden ve ikramlarından ötürü sevinçle teşekkür etmiş; o da bunu özenle kabullenmiş. Bunun üzerine kraldan, vezirlerinden ve öteki ecinnilerden izin almış; ve sırtına bindiği güçlü bir ifrit göz açıp kapayasıya kadar geçen bir zaman süresinde onu boşlukta uçurarak kendi ülkesinin sınırlarında bildiği bir yöreye yavaşça indirmiş.

Belkiya, bir kez yöneleceği doğrultuyu saptayınca başkentin bulunduğu yolu tutmakta gecikmemiş ve orada iki mezar arasında oturmuş acı gözyaşları döken hayran edici güzellikte, ama benzi solgun, havası hüzünlü bir gence rastlamış.

Ona yaklaşmış ve dostça selamlayarak "Ey güzel delikanlı, seni neden bu iki mezar arasında oturmuş, ağlar görüyorum? Neden böyle üzülüyorsun, bana söyle ki, seni avutmaya çalışayım!" demiş. Genç adam kederli gözlerini Belkiya'ya kaldırmış ve ona, yaşlı gözlerle "Ey yolcu, niçin yoluna giderken, durdun? Bırak gözyaşlarım, yalnızlığımda, ıstırabımın taşları üstüne aksın!" demiş. Ama Belkiya ona "Ey bahtsız kardeş, bil ki benim seni dinlemeye hazır merhametli bir yüreğim var.

Bundan dolayı korkmadan bana kederinin nedenini açıklayabilirsin!" demiş.

Ve onun tam karşısında mermere oturarak gencin ellerini kendi ellerinin içine almış ve onu konuşmaya yüreklendirmek için, ilkin baştan sona kadar kendi öyküsünü anlatmış. Sonunda da, ona "Ve sen, kardeşim, senin öykün nedir? Senden rica ederim, çabuk onu bana anlat; çünkü bu öykünün son kertede dokunaklı olduğunu sezinlemekteyim!" demiş.

Kederli Yakışıklı Delikanlının Öyküsü

İki mezar arasında ağlayan güzel ve kederli yüzlü genç, bunun üzerine genç Kral Belkiya'ya "bil ki, ey kardeşim, ben de bir kral oğluyum; benim öyküm de öylesine garip ve olağandışıdır ki, eğer iğneyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu sevecenlikle okuyanlara ders oluştururdu. Artık onu sana anlatmayı daha fazla geciktirmeyeceğim!" demiş:

Kardeşim, ben, Beni-Şalan ve Afganistan'da hüküm süren Şah Taygamus'un[1] Kâbil'de doğmuş oğluyum. Çok büyük ve çok adaletli bir şah olan babamın kendine bağlı dört sultanlığı vardı. Bunların her biri yüz kent ve yüz kaleye sahipti. Yiğit beş bin atlının ve yüz bin yiğit savaşçının komutanıydı. Anneme gelince Horasan hükümdarı Şah Bahravan'ın kızıydı. Benim adım Canşah'tır.

Çocukluğumdan beri, babam bana, bilimler, sanatlar ve beden eğitimi konularında öğretim sağladı; böylece on beş yaşıma geldiğimde ülkenin en iyi ata bineni sayıldım ve bir karacadan da çabuk at üzerinde avlar ve yarışlar yönettim.

Günlerden bir gün, şah babamın ve tüm maiyetinin bulunduğu bir av sırasında ormanlarda üç gün kalmış ve birçok hayvan avlamışken gece bastırdığı sırada, yedi memluğumla birlikte eğleştiğim yerin birkaç adım ötesinde son kertede zarif bir ceylanın belirdiğini gördüm. Ceylan bizi görünce ürktü ve sıçrayarak tüm yeğniliğiyle kaçtı. Bunun üzerine, ben, memluklarım peşimde olduğu halde, birkaç saat onu izledim; böylece çok

1 Mardrus ve Littmann'da Tigmus (Â.Ş.O.)

geniş ve çok derin bir nehre ulaştık; onu orada çevirip yakalayacağımızı sandık. Ama o, kısa bir kararsızlıktan sonra, suya atladı ve öteki kıyıya ulaşmak üzere yüzmeye başladı. Ve biz, kıvrakça atlarımızdan indik, bunları içimizden birine emanet ettik ve orada bağlı bulunan bir balıkçı kayığına sıçrayıp ceylana ulaşmak için dümenle kıvrak dönüşler yaptık. Ama nehrin orta yerine gelince, artık bindiğimiz kayığa egemen olamadık. Rüzgâr ve akıntı çok güçlü olduğundan, gittikçe artan karanlığın ortasında, gayretlerimizin bizi sağlıklı bir doğrultuya ulaştırma imkânı olmadan akıntıya kapıldık. Ve böylece bütün gece zorunlu yolculuğumuz sırasında herhangi bir engele çarpıp parçalanmak korkusu ve korkunç bir akıntıyla sürüklendik. Bu yarış aynı şekilde bütün gün ve bütün gece sürdü. Ve ancak ertesi sabah, akıntının bizi attığı bir kara parçasına yaklaşabildik.

Bu süre içinde, babam Şah Taygamus, atlarımızı gözeten memluğu sorguya çekerek bizim nehir üzerinde kaybolduğumuzu öğrenmiş. Ve bu haberi alınca, öylesine bir mutsuzluğa düşmüş ki, hıçkırıklarla sarsılmış; tacını yere çalmış, kederle ellerini ısırmış; ve hemen her yana bu keşfedilmemiş ülkeleri tanıyan ulaklar göndermiş. Anneme gelince, benim kaybolduğumu öğrenince, yüzünü şiddetli darbelerle dövmüş, giysilerini yırtmış, bağrını berelemiş, saçlarını yolmuş ve matem giysilerine bürünmüş.

Bize gelince, bu toprağa çıktığımızda, ağaçlar arasında akan güzel bir kaynak ve sakince oturmuş suda ayaklarını serinleten bir adam bulduk; onu nezaketle selamladık ve kendisine nerede bulunduğumuzu sorduk. Ama adam bize, selamımızı iade etmeden karga ya da bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Bize, karga ya da bir alıcı kuş bağırmasına benzer yapmacık bir sesle yanıt verdi. Sonra birdenbire ayağa kalktı; belinden aşağısı bölünerek, bedeninin sadece üst yanı bize saldırırken alt yarısı başka yöne atıldı. Ve aynı anda, ormanın her yanın-

dan kaynağa koşup bir irkilme hareketiyle ikiye ayrılıp sadece üst yanıyla bize saldıran buna benzer başka adamlar belirdi. Ve onlara en yakın bulunan üç memluğumun üzerine atıldılar; onları canlı canlı yutmaya koyuldular. Bunu görünce ben ve öteki üç memluk, korkunun sınırında kayığımıza atıldık ve suda boğulmayı bu canavarlar tarafından yutulmaya bin kez yeğ tutarak çabucak kıyıdan uzaklaşıp kendimizi akıntıya bıraktık. O sırada gövdeler üç bahtsız memluğumu yutarken, artık yetişme imkânları olmamasına karşın, bacak ve baldırların kudurgan bir dörtnalla ve düzensiz olarak bize ulaşma gayretleriyle kıyıda koşuştuklarını, onların erişemeyeceği bir yerde olan kayığımızdan dehşetle gördük. Bu bellerinden kesik gövdelerin vahşi iştahlarına çok şaşırdık ve bahtsız yoldaşlarımızın talihine üzülerek böyle bir şeyin nasıl olabileceğini düşündük.

Ertesi gün olduğunda, akıntı bizi büyük bahçeler, meyve ağaçları ve büyüleyici çiçeklerle kaplı bir kara parçasına sürüklemişti. Ama, kayığımız kıyıya bağlandığı sırada, ben, bu kez, karaya çıkmak istemedim. Ve üç memluğumu gidip yöreyi incelemekle görevlendirdim. Böylece ilkin onlar karaya çıktı ve yarım gün kadar ortadan yok olduktan sonra dönüp bana, sağa sola giderek, kuşkulu bir şey görmeksizin büyük bir mesafede dolaştıklarını; odaları sırf billurdan ve orta yerinde harika bir gölle donanmış şahane bir bahçesi bulunan beyaz mermerden bir saray gördüklerini; sarayda ve içinde elmas ve yakutla zenginleşitirilmiş altın bir tahtın yöresinde fildişi iskemlelerin bulunduğu geniş bir salonun olduğunu; ama ortalıkta, ne sarayda ne de bahçede kimselerin bulunmadığını anlattılar.

Bu güven verici haberi alınca, kayıktan çıkarak onlarla birlikte sarayın yolunu tuttum. İlkin bahçedeki ağaçların lezzetli meyvelerini yiyerek açlığımızı bastırdık; sonra, dinlenmek için saraya girdik. Ben, altın tahta oturdum, memluklarım da fildişi iskemlelere... Ve bu manzarayı görünce, şah babamı, anamı, yitirdiğim tahtı hatırladım ve ağlamaya koyuldum; memluklarım da duygulanarak ağladılar.

Bu hüzün verici anılara gömülmüş bulunduğumuz sırada, denizin uğultusuna benzer büyük bir gürültü duyduk; ve birdenbire içinde bulunduğum salona vezirler, emirler, mabeyin-

ciler ve ünlü kişilerden oluşan, ama hepsi maymun soyundan bir topluluğun girdiğini gördük. İçlerinde iri maymunlardan da, küçük maymunlardan da vardı. Bu kez artık sonumuzun geldiğine inandık. Ama en iri cinsten olan maymunların büyük veziri, çok belirgin saygı alametleriyle gelip benim önümde eğildi ve bana insan diliyle kendisinin ve tüm halkın beni kral ve üç memluğu da ordularının komutanları olarak tanıdıklarını söyledi. Daha sonra yemek için kızartılmış karacalar getirdiler; sonra, beni, yakın ülkede oturan eski düşmanları gulyabanilerle girişeceğimiz savaştan önce, uyruğum olan maymun ordusunun resmi geçitlerini izlemeye çağırdılar.

Bunun üzerine ben, oldukça yorgun, yanımda üç memluğu alıkoyarak, büyük veziri ve ötekileri uzaklaştırdım. Yeni durumumuz hakkında bir saat görüştükten sonra; mümkün olan en kısa zamanda bu saraydan ve bu kentten kaçmayı kararlaştırdık; ve kayığımıza doğru yöneldik; ama, nehre ulaşınca, onun yok olduğunu fark ettik ve saraya dönmek zorunda kalarak sabaha kadar uyuduk.

Uyandığımızda yeni uyruklarımın veziri, gelip beni selamlayarak gulyabanilerle savaşmak için her şeyin hazır olduğunu söyledi. Ve aynı zamanda, öteki vezirler, sarayın kapısına bize at görevi yapacak olan ve çelik zincirlerle gemlenmiş dört iri köpek getirdiler. Ben ve memluklar bu köpeklere binmek zorunda kaldık. Biz önde onları sürerken, korkunç uğultular ve bağırtılar koparan, büyük vezirimin yönettiği sayısız maymun uyruklarımın oluşturduğu tüm ordu bizi izliyordu.

Bir gün bir gecelik yürüyüş sırasında ortaya çıkmaları gecikmeyen gulyabanilerin inlerinin bulunduğu yüksek kara bir dağın karşısına ulaştık. Hepsi, her biri diğeri kadar korkunç olmakla birlikte, çeşitli görünümlerdeydiler. Bazılarının bir deve gövdesi üzerinde öküz kafaları vardı, bazıları sırtlana benzerken, bazıları da bir karşılaştırma sağlamak için kıyaslanabilecek bilinen herhangi bir şeye benzemeksizin tanımlanmaz kertede korkunç bir görünüm arzediyorlardı.

Gulyabaniler bizi görünce, dağdan aşağı indiler ve belli bir mesafede durarak, başımıza taşlar yağdırarak bizi tedirgin etmeye başladılar. Uyruklarım da aynı tarzda onlara yanıt verdiler.

Ve savaş birdenbire müthiş bir hal aldı. Ben ve memluklarım, yaylarımızı kuşanarak, gulyabaniler üzerine büyük miktarda ok yağdırarak epeycesini öldürdük. Bu görünüm uyruklarımın neşelenmesine neden oldu. Sonunda da zaferi kazandık ve kaçan gulyabanileri izlemeye koyulduk.

Bunun üzerine ben ve memluklarım maymun uyruklarımızdan kaçmak için savaşın kargaşasından yararlanarak köpeklerimize binip kimse görmeden karşı yakaya geçmeye karar verdik. Uzun bir koşudan sonra, bineklerimizi soluklandırmak için durduk ve karşımızda, yazıt biçiminde düzenlenmiş bir kaya gördük. Bu yazıtın İbrani dilinde yazılmış içeriği şöyleydi:

> Ey sen, maymunların kral yapmaları için bahtın seni bu bölgeye attığı esir, kaçarak krallıktan vazgeçmek istiyorsan, kurtuluşun için önünde iki yol açılacak; bu yollardan biri sağında bulunuyor. Seni, dünyayı kucaklayan okyanusun kenarına götürecek olan bu yol, en kısasıdır; ama canavarlar ve kötü niyetli ecinnilerle dolu vahşi çöllerden geçer. Solundaki öteki yol, dört aylık bir yolculuğu gerektirir uzunluktadır; ve Karıncalar Vadisi denen bir vadiden geçer. Bu yolu tutar ve karıncalardan kurtulursan sonunda eteğinde Yahudiler Kenti'nin bulunduğu bir ateş dağına ulaşırsın! Ben Davud'un oğlu Süleyman, bu yazıtı senin kurtuluşun için düzenledim!

Bu yazıtı okuyunca, şaşkınlığın sınırına ulaştık ve çabucak bizi Karıncalar Vadisi'nden geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

... Bizi çabucak Karıncalar Vadisi'ni geçerek Yahudiler Kenti'ne ulaştıracak soldaki yolu tuttuk. Ama henüz bir günlük yol almışken ayaklarımızın altında toprağın sarsıldığını duyduk ve hemen, ardımızda, tüm hızıyla, başlarında büyük vezir olduğu

halde uyruğum maymunların bize doğru geldiklerini gördük. Bize ulaştıklarında, bizi bulduklarından ötürü sevinç çığlıkları atarak her yandan sardılar; ve büyük vezir, sağlığımız için iyi temennilerde bulunarak hepsinin duygusuna tercümanlık eden bir nutuk çekti.

Bu rastlaşma bizi büyük bir düş kırıklığına uğrattı; ama duygularımızı göstermemeye çalışarak uyruklarımla birlikte saray yolunu tuttuğumuz sırada, geçmekte olduğumuz vadiden çıkarken, tam o anda her biri bir köpek iriliğindeki karıncalardan oluşan bir orduya rastladık. Ve göz açıp kapayasıya kadar çabuk geçen bir zamanda, uyruklarım ile canavar karıncalar arasında bir savaş başladı; karıncalar maymunları pençelerine geçirdiler ve bir vuruşta onları ikiye ayırdılar; maymunlar da her bir karıncanın üzerine onar onar atılarak onları öldürdüler.

Bize gelince, köpeklerimizin üzerinde kaçmak için savaşı fırsat bildik. Ama ne yazık ki, kaçma olanağını yalnızca ben buldum; çünkü üç memluğum, karıncalar tarafından yakalanmış ve o görülmedik pençelerle iki parçaya bölünmüşlerdi. Ve ben, son yoldaşlarımın da yok olmalarına üzülerek kendimi kurtardım ve binitimi terk ederek yüzerek geçtiğim bir ırmağa ulaştım; sağ salim karşı yakaya geçerek giysilerimi kurutmaya başladım; ve sonra, karıncalar ve uyruklarım maymunlarla arama nehri soktuğumdan, artık izlenmediğime emin olarak sabaha kadar uykuya daldım.

Uyandığımda, bitki ve kökler yiyerek günlerce süren bir yolculuğa koyuldum. Sonunda eteğinde bana yapılan tanımlamaya tümüyle uyan Yahudiler Kenti denilen büyük bir kentin bulunduğu, sözü edilen dağa ulaştım. Ama yazıtta sözü edilmeyen sonradan farkına vardığım bir ayrıntı beni bu kentte çok şaşırttı; gerçekten o tuhaf gün kente girerken, ayağım ıslanmadan geçtiğim bir ırmağın yatağı, haftanın geri kalan kısmında suyla dolmuştu; böylece öğrenmiş oldum ki, ırmak her gün suyla doluyken, Yahudilerin dinsel tatil günü olan cumartesi günleri akmıyordu.

Kente ilk girdiğim o gün sokaklarda hiç kimseyi görmedim. O vakit yolumun üzerindeki ilk kapıya yöneldim; kapıyı açtım ve içeri girdim. Kendimi daire şeklinde oturmuş pek çok saygın görünüşlü kişinin yer aldığı bir salonda buldum. Onların yüz-

lerinin anlatımından yüreklenerek saygıyla yanlarına yaklaştım ve selamlaşmalardan sonra, onlara "Ben Kâbil hükümdarı beni Şalan kabilesinin başkanı Taygamus'un oğlu Canşah'ım! Sizden efendilerim, bana kendi ülkemden ne kadar uzaklıkta bulunduğumu ve oraya ulaşmak için hangi yolu tutmam gerektiğini söylemenizi rica ediyorum!" dedim. Orada oturanların hepsi yanıt vermeksizin bana baktılar; ve içlerinden şeyhleri olduğu anlaşılan kişi, bana ağzından söz çıkmaksızın sadece işaretlerle "Ye ve iç, ama konuşma!" dedi. Ve bana, başka yerlerde hiç görmediğim, kokusundan anladığıma göre zeytinyağında pişirilmiş harika yemeklerle dolu bir tepsi gösterdi. Ben de yedim, içtim ve sessizliği sürdürdüm.

Yemeğimi bitirince Yahudilerin şeyhi yanıma yaklaştı ve yine işaretle bana "Kimsin? Nereden geliyorsun? Nereye gidiyorsun?" diye sordu. Ben de ona yine işaretle yanıt verip veremeyeceğimi sordum. Olumlu bir işaret ve bunu izleyen "Ancak üç sözcük sarf et!" anlamına gelen bir diğer işaret alınca "Kâbil kervanının vakti?" diye sordum. Bana "Bilmiyorum!" anlamında hiçbir sözcük sarf etmeden işaretle yanıt verdi; ve bana, yemeğimi bitirmiş olduğuma göre çıkmamı işaret etti.

Bunun üzerine onu ve orada bulunanları selamladım; bu garip davranışa son derece şaşarak dışarı çıktım. Sokağa ulaşınca bana bilgi verebilecek birilerini aramaya koyuldum; sonunda yüksek sesle "Bin altın dinar kazanmak ve eşsiz güzellikteki bir esireye sahip olmak isteyen kim varsa, bir saatlik bir iş görmek üzere beni izlesin!" diye haykıran bir tellal işittim. Ben, her şeyden yoksun olduğum için tellala yaklaştım ve ona "İşi, aynı zamanda bin dinarı ve genç esireyi kabul ediyorum" dedim. Bunu duyunca beni elimden tuttu; ve büyük bir zenginlikle donanmış bir eve götürdü; burada, abanoz bir iskemlede oturmakta olan yaşlı bir Yahudinin önünde eğilen tellal beni kendisine tanıtarak "İşte sonunda üç aydır haykırarak açıkladığım işi tek kabul eden kişi olan genç bir yabancı karşınızda!" dedi.

Bu sözleri işitince, evin sahibi yaşlı Yahudi beni yanına oturttu; bana iyi dileklerde bulundu; cömertlikle yiyip içmemi sağladı; yemek bitince sahte olmayan bin altın dinar içeren bir kese verdi; ve aynı zamanda hizmetçilerine ipek bir giysiyle

donatılmam, sonra da henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarıyı gerçekleştirmem karşılığında bana vaat ettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

Henüz ne olduğunu bilmediğim bir tasarıyı gerçekleştirmem karşılığında bana vaat ettiği genç esirenin yanına götürülmem için buyruk verdi.

Bunun üzerine köleler, söz konusu ipek giysiye bürüdükten sonra, yaşlı Yahudinin verdiği güvenceye göre bakire olması gereken genç kızın yanına götürdüler. Ben de, orada kölelerin geceyi başbaşa geçirmek üzere bizi buluşturduğu çok güzel bir genç kız gördüm. Ve bu kızla yatarak, onun gerçekten bakire olduğunu anladım. Onunla birlikte yiyip içerek ve yapılacak şeyi yaparak üç gün üç gece geçirdim. Dördüncü günün sabahında yaşlı adam beni çağırttı ve bana "Şimdi, uğrunda sana peşin olarak ücret ödediğim işi yapmaya hazır mısın?" dedi. Ben de neyin söz konusu olduğunu bilmediğim halde, görevi yerine getirmeye hazır olduğumu açıkladım.

Bunun üzerine yaşlı Yahudi kölelerine iki katır hazırlayıp getirmelerini buyurdu; köleler de iki katırı koşumlandırıp getirdiler. Birine bindi, ötekine de beni bindirdi ve kendisini izlememi söyledi. Tırıs bir gidişle yol aldık ve öğle saatine doğru, tepesine ulaşmak için üzerinde hiçbir kimsenin ya da binek hayvanının çıkabileceği herhangi bir keçi yolunun bulunmadığı yüksek bir dağın eteğine ulaştık. Bunun üzerine yere atladık. Ve yaşlı Yahudi bana bir bıçak vererek "Bunu katırın karnına daldır! Şimdi işe girişme zamanıdır!" dedi. Ben de ona uyup bıçağı katırın karnına daldırarak onu hemen öldürdüm; sonra yine Yahudinin buyruğuyla hayvanın derisini yüzdüm ve temizledim. O zaman bana "Şimdi yere bu derinin üzerine uzanman gerek; böylece seni sararak bir torbaya sokulmuş gibi dikerim!" dedi. Ben de önerisine boyun eğdim ve derinin üstüne uzandım; yaşlı adam da dikkatle deriyi üzerime dikti. Bunu izleyerek

bana "Sözlerimi iyi dinle! Biraz sonra iri bir kuş gelecek ve senin üzerine çökecek ve seni bu dik dağın tepesindeki yuvasına götürecek. Kendini göklerde hissettiğin zaman kıpırdamamaya özen göster; çünkü kuş seni bırakabilir, sen de düşüp kayalarda parçalanabilirsin; ama seni dağın üzerine götürürse, sana verdiğim bıçakla deriyi kes. Kuş ürkecek ve seni bırakacaktır. O zaman bu dağın zirvesini örten değerli taşları toplayıp bana atacaksın! Bu iş bitince, inip yanıma gelirsin" dedi.

Yaşlı Yahudi konuşmasını ancak bitirmişti ki, havaya kaldırıldığımı ve birkaç dakika sonra yeniden yere indirildiğimi hissettim. O zaman bıçağımla torbayı yardım ve başımı dışarı çıkardım. Bu görünümüm korkunç kuşu ürküttü ve kuş kanat açıp uçtu. Ben de hemen toprağı kaplayan yakutları, zümrütleri ve diğer değerli taşları toplamaya koyuldum ve bunları yaşlı Yahudiye attım. Ama dağdan inmek istediğimde ayağımı basacak hiçbir keçi yolunun bulunmadığını fark ettim; ve Yahudinin bir kez taşları topladıktan sonra katırına bindiğini ve hızla uzaklaştığını gördüm.

Bunun üzerine, mutsuzluğun sınırında, bahtımın kötülüğünü düşünerek ağlamaya başladım; ve hangi yana yönelmemin daha doğru olacağını araştırmaya karar verdim. Dikine önüme doğru rasgele yürümeyi yeğleyerek böylece iki ay yürüdüm ve dağ zincirinin sonuna gelince; içinde derelerin, ağaçların ve çiçeklerin kuş cıvıltıları arasında Tanrı'ya şükranlarını sunduğu bir vadinin giriş yerine ulaşmış oldum. Orada göklere yükselen büyük bir saray görerek ona doğru yöneldim. Kapısına gelince, giriş yerindeki bir sırada, yüzü ışıkla halelenmiş yaşlı bir kişinin oturmakta olduğunu gördüm. Elinde yakuttan bir asa tutuyor; başında da elmas bir taç bulunuyordu. Ona selam verdim. Selamımı iyi yüreklilikle yanıtladı ve bana "Gel yanıma otur, oğlum!" dedi. Ve yanına oturunca bana "Nereden geldin de âdemoğlunun hiç ayak basmadığı bu yerlere ulaştın? Ve de nereye gitmek istiyorsun?" diye sordu. Ben yanıt olarak hıçkırıklar kopardım ve gözyaşlarımla boğulmaktan kendimi kurtaramadım. Bunu gören yaşlı kişi bana "Böyle ağlamayı bırak çocuğum. Çünkü yüreğimi parçalıyorsun. Cesareti elden bırakma ve yiyip içerek güçlenmekle işe başla!" dedi. Ve beni, büyük bir salona sokarak yiyecek, içecek getirdi ve beni daha iyi bir durumda

görünce, bana öykümü anlatmamı rica etti; ben de isteğini yerine getirdim; sıram gelince de kendisinden kim olduğunu ve bu sarayın kime ait bulunduğunu sordum. Bana "Bil ki, oğlum, bu saray çok önceleri, beni kuşları gözetmek üzere vekil adayan efendimiz Süleyman tarafından inşa ettirilmiştir. Her yıl yeryüzünün bütün kuşları buraya gelip bana saygı sunarlar. Eğer ülkene dönmek istiyorsan, buyruklarımı almak üzere ilk kez geldiklerinde seni onlara öneririm; onlar da seni ülkene götürürler. Ama, onların gelişine kadar vakit geçirmek için, bu geniş sarayda her yanı dolaşabilirsin. Sana vereceğim tüm bu anahtarlar içindeki altın anahtarla açılan biri dışında bütün odalara girebilirsin!" diye yanıt verdi. Ve kuşların sorumlusu yaşlı adam anahtarları verip beni davranışlarımda özgür bıraktı.

İlkin sarayın büyük avlusuna bakan odaları ziyaret etmekle işe başladım; sonra kuşlara kafes olarak hizmet etmek üzere düşlenmiş odalara girdim ve böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

... Böylece altın anahtarla açılan odanın kapısı önüne geldim; ve yaşlı adamın bana yasaklamış olduğundan ötürü elimle bile dokunmayı göze alamadan uzun uzun bu kapıya baktım; ama sonunda ruhumu dolduran meraka dayanamadım ve altın anahtarı kilide sokarak kapıyı açtım ve korkuya kapılarak yasak yere sokuldum.

Oysa, gözlerimle korkunç bir görüntü izlemekten uzak, üzerine her çeşit değerli renkli taş kakılmış zemini olan ve ortasında, yöresinde bulunan ve her birinin ötüşü kenarlarına uyumlu seslerle yansıyan hoş cıvıltılı altın kuşların gagalarından su akıttıkları gümüş bir havuzun olduğu bir oda gördüm. Bu havuzun kenarında çepeçevre, baş döndüren çeşitlilikte renkleri olan ve serin gölgesi suya düşen ağaçlardaki meyvelerinkilerle uyuşan hoş kokulu çiçek tarhları vardı. Bastığım toprak, zümrüt ve elmas tozundan idi; ve o harika havuzun karşısında bulunan bir tahtın önüne

kadar uzanıyordu. Bu taht tek bir yakuttan yontulmuş olup bahçeden aşıp havuza yansıyan soğuk kızıl ışıltılar saçıyordu.

Ben, gidip öğelerinin saf birliğinden doğan bu sade şeylerin önünde kendimden geçerek durdum; ve tavanlığı kırmızı ipekten olan yakut taht üzerine oturdum; ve orada bu taze görüntünün hayranlık içindeki ruhuma sızması için bir an gözlerimi kapadım.

Gözlerimi yeniden açtığımda havuza doğru, beyaz tüylerini silkeleyerek üç zarif güvercinin yıkanmak üzere ilerlediklerini gördüm. Gümüş havuzun geniş kenarlarına sıçradılar ve hayran gözlerimin karşısında, kucaklaşıp binlerce öpücüklerle oynaştıktan sonra, sırtlarından bakır tüy giysilerini çıkarıp ay kadar güzel üç genç kız görünümünde yasemin çıplaklıklarıyla belirdiler. Ve hemen, kendi aralarında binlerce oyun ve çılgınlıklara girişmek üzere suya daldılar; bazen gözden kayboluyorlar, bazen de büyük parlak çalkantılar arasında yeniden ortaya çıkıyorlar; ve su üzerinde sadece bir alev gibi parlayan saçları görülerek yeniden gözden kaybolmak üzere kahkahalarla gülüyorlardı. Bu görünüm karşısında, ey Belkiya kardeşim, kafamın içinde aklımın yüzmekte olduğunu hissettim. Ve artık heyecanıma egemen olamayarak, şaşkın, havuza doğru koştum ve "Ey genç kızlar, ey ay parçaları, ey sultanlar!" diye haykırdım.

Genç kızlar beni görünce, birer korku çığlığı attılar ve yeğnilikle sudan çıkarak tüy giysilerine koştular ve çıplaklıklarını bunlarla örtüp havuza gölgesi düşen ağaçların en yükseği üzerine uçtular; ve oradan bana bakarak gülmeye başladılar.

Bunu görünce ağaca yaklaştım, başımı kaldırarak, onlara "Ey sultanlarım, size yalvarıyorum, söyleyin bana siz kimsiniz? Ben, Kâbil hükümdarı Beni Şeyban kabilesinin başı Şah Taygamus'un oğlu Canşah'ım!" dedim. O zaman içlerinden en genci ve de güzelliği beni en çok büyülemiş olanı, bana "Biz elmas sarayda oturan Şah Nâsır'ın kızlarıyız. Buraya sadece gezmek ve eğlenmek niyetiyle geldik!" dedi. Ben de "Öyleyse, ey hanımım, bana acı da oyunu benimle tamamlamak için ağaçtan aşağı in!" dedim. O da bana "Acaba ne zamandan beri genç kızlar genç delikanlılarla oynayabiliyorlar, ey Canşah! Her durumda, beni iyice tanımak istiyorsan babamın sarayına kadar izlemen gerek!" dedi. Ve bu sözleri söyleyerek, ta içime işleyen bir bakış fırlattı

ve iki kız kardeşiyle gözlerimin önünden uçup kayboldu. Bunu görünce, ben, umutsuzluğun sınırında, büyük bir feryat kopardım ve bayılarak ağacın dibine düştüm.

Orada ne kadar zaman kaldığımı bilmiyorum; ama, yeniden kendime gelince, kuşların sorumlusu yanı başımdaydı ve yüzüme çiçek suyu serpiyordu. Gözlerimi açtığımı görünce, bana "Çocuğum, benim sözüme uymamanın sana neye mal olduğunu görüyorsun! Ben sana bu odanın kapısını açmanı yasaklamamış mıydım?" dedi. Ben, yanıt olarak, hıçkırıklar koparmaktan başka bir şey söyleyemedim. Sonra doğaçlamadan şu dizeleri okudum:

> Yüreğim uyumlu bedeni olan bir genç kıza hayranlıkla dolu.
> Tüm endamlar içinde hayranlık uyandıran onunkidir. Güldüğü zaman, dudakları yakutları kıskandırır.
> Saçları, güzelim yuvarlak kalçaları üzerinde sallanır.
> Kaşlarının yayından fırlattığı oklar, uzaktan bile olsa bana ulaşır ve iyileşmez yaralar açar!
> Ey onun güzelliği! Sen rakipsizsin ve Hint'in tüm güzelliklerini siler geçersin!

Bu dizeleri okuyup bitirince, yaşlı kişi bana "Başına geleni anladım. Sen, buraya bazen yıkanmak üzere gelen güvercinler gibi giyinmiş genç kızları görmüşsün!" dedi. Ben de "Onları gördüm, baba; senden babaları Şah Nâsır ile oturdukları Elmas Saray'ın nerede olduğunu bana söylemeni rica ediyorum!" dedim. O da "Oraya gitmeyi düşlememen gerek, çocuğum; çünkü Şah Nâsır, ecinnilerin en güçlü başkanlarından biridir ve de sana evlenmek üzere kızlarından birini vereceğinden de büyük kuşku duymaktayım. Sen, kafanı ülkene dönme hazırlıklarına yorsan, daha iyi olur. Bu çabanı, bana saygılarını sunmak üzere yakında gelecek olan kuşlara seni tavsiye ederek ve sana yol göstermelerini sağlayarak kolaylaştıracağım" diyerek yanıt verdi. Ben de ona "Sana teşekkür ederim, baba; ama benimle konuşan genç kızı yeniden göremeyeceksem, ana babamın yanına dönmeyi reddederim!" diye yanıt verdim. Bu sözleri söyleyerek yaşlı adamın ayaklarına kapandım ve güvercin şeklinde giyinmiş genç kızları yeniden görmenin yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Güvercin şeklinde giyinmiş genç kızları yeniden görmenin yolunu bildirmesi için kendisine yalvardım. O zaman yaşlı adam bana elini uzattı ve ayağa kaldırarak "Görüyorum ki, yüreğin genç kızın ateşiyle yanıp tutuşuyor; ben sana onu yeniden nasıl bulacağını anlatacağım: Ağacın arkasına saklanarak genç kızların dönmesini sabırla bekleyeceksin. Onların soyunup havuza girmelerini izleyeceksin; ve hemen tüy giysilerini alıp saklayacaksın. O zaman, tatlı diller dökerek sana yaklaşacaklar, binlerce okşayışlarla ve son derece nazik sözlerle tüylerini geri vermen için sana yalvaracaklar. Ama sen, seni yumuşatmalarından kendini koru. Çünkü bu durumda bir daha genç kızları göremezsin; aksine! Onlara tüylerini geri vermeyi kesinlikle reddet! Ve onlara 'Size giysilerinizi vermek isterim, ama şeyh gelmeden bunu yapamam!' de! Ve gerçekten onları çapkınca oyalayarak benim gelmemi bekle; ben de her şeyin senin arzuna göre oluşmasının yolunu bulurum!" dedi.

Bu sözleri duyunca, kuşların saygın sorumlusuna çok teşekkür ettim ve o, uyruklarını kabul etmek üzere kendi odasına çekilirken, hemen koşup ağaçların ardına saklandım; ve orada onların gelişini oldukça uzun zaman bekledim. Sonunda kanat vuruşları ve havai gülüşler duydum; ve üç güvercinin havuzun kenarına indiklerini ve kendilerini gözeten birileri olup olmadığını anlamak için sağa sola bakındıklarını gördüm. Sonra, benimle konuşan, öteki ikisine döndü ve onlara "Kardeşlerim bahçede saklanmış biri olduğunu sanmıyorsunuz ya! Daha önce gördüğümüz genç adam ne oldu acaba!" dedi. Ama kız kardeşleri ona "Ey Şemsa, kafanı bu kadar yorma, haydi çabucak bizim gibi yap!" dediler. Ve üçü birden tüylerinden soyunup hemen gümüş gibi beyaz ve dokunulmadık bedenleriyle suya dalarak, bin bir delişmen oyun oynamaya başladılar. Ben de üç mehtabın suda yansıdığını gördüğümü sandım.

Onların havuzun ortalarına kadar yüzmelerini bekledim; sonra ayağa kalkıp yıldırım hızıyla ileri atıldım ve sevdiğim genç

kızın giysisini elime geçirdim. Benim bu kaçırma davranışıma üç korku çığlığı yanıt verdi; çılgınca eğlenmeleri sırasında üzerlerine gelinmesinden utanarak suya büsbütün girdiklerini ve sadece başlarını suyun üzerinde bıraktıklarını ve yalvaran bakışlarla bana doğru döndüklerini gördüm. Ama, o zaman ben de, bu kez onları ele geçirdiğimden, kendimden emin, havuzun kenarından geri çekilerek ve elimdeki tüy giysiyi muzaffer bir tavırla sallayarak onlara gülmeye başladım.

Bunu görünce ilk kez benimle konuşmuş olan ve adı Şemsa olan kız, bana "Nasıl oluyor da genç adam, sana ait olmayan bir şeyi ele geçirmeye cesaret ediyorsun?" dedi. Ben de "Ey güvercinim, havuzdan çık, gel yanıma konuşalım!" dedim. Kız "Ey güzel delikanlı, seninle pekâlâ konuşurum; ama çırılçıplağım ve bu halde havuzdan çıkamam! Bana giysimi verirsen, sudan çıkıp seninle konuşmayı vaat ederim; hatta beni okşamana ve istediğin kadar öpmene izin veririm!" dedi. Ona "Ey gözümün nuru, ey hanımım, ey güzeller sultanı, ey ciğer köşem! Eğer ben sana giysini geri verirsem, kendimi kendi elimle ölüme teslim etmiş olurum. Bunu yapamam, hiç değilse dostum kuşların sorumlusu şeyh gelinceye kadar beklemeliyim!" dedim. Bana "Peşinde olduğun sadece benim giysim olduğuna göre, biraz uzaklaş ve başını biraz öteye çevir de havuzdan çıkmama ve kardeşlerimin beni giyindirmesine fırsat ver; hiç değilse bana tüylerinden bir kısmını verirler de en gerekli yerlerimi örterim!" dedi. Ben de "Bak, bu olur işte!" dedim.

Ve uzaklaşıp yakut tahtın gerisine gizlendim.

O zaman iki büyük kız kardeş ilkin sudan çıktılar ve çabucak giysilerine büründüler; sonra en sık tüylü kanatlarından bazılarını koparark, bunlardan küçük bir önlük yaptılar; sonra da küçük kardeşlerinin sudan çıkmasına yardım edip bu önlükle en gerekli yerini örttüler; ve bana "Şimdi gelebilirsin!" diye seslendiler. Ben de bu ceylanların önlerine koşarak gittim ve alıp kaçmasın diye giysilerini sıkıca tutup kendimi sevimli Şemsa'nın önüne atarak ayaklarına sarıldım. Bunu görünce beni ayağa kaldırdı; giysilerini geri vermem için binlerce ince şey söyledi ve binlerce kez beni okşadı; ama ben onun arzusuna kendimi kaptırmamak için direndim; ve onu yakut tahta doğru götürüp dizlerime alarak oturdum.

Bunun üzerine o da, elimden kurtulamayacağını anlayınca, benim arzularımı yanıtlamaya karar verdi; ve kollarını boynuma atarak öpüşüme öpüşle, okşamalarıma okşayışla karşılık verdi; o sırada kız kardeşleri kimsenin içeri girmemesi için yörelerine bakınarak bize gülümsüyorlardı.

Biz bu durumda iken, koruyucum şeyh, kapıyı açıp içeri girdi. Bunu görünce ona duyduğumuz saygıyla ayağa kalktık; onu karşılamak için ilerledik ve saygıyla ellerini öptük. O vakit, bizden, oturmamızı rica etti ve sevgili Şemsa'ya doğru dönerek, ona "Kızım, seni çılgınca seven bu genç adamı seçmiş bulunduğundan ötürü çok sevindim. Bil ki, gerçekte, ünlü bir kökenden gelmektedir! Babası Afganistan hükümdarı Şah Taygamus'tur. Bu birleşmeyi kabul etmekle iyi ettin; inşallah baban Şah Nâsır da uygun görüşünü senden esirgemeyecektir!" dedi. Kız da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt verdi. Bunun üzerine şeyh ona "Eğer gerçekten bu birleşmeyi kabul ettinse, bana bu hususta yemin et ve eşine sadık kalacağını ve onu hiç bırakmayacağını vaat et!" dedi. Güzel Şemsa da, hemen ayağa kalktı ve saygın şeyhin önünde yemin etti. Bunu görünce şeyh bize "Yüceler Yücesi Tanrı'ya birbirinize bağlanmanızdan dolayı şükredelim, çocuklarım! İnşallah mutlu olursunuz! İkiniz için de dua ediyorum! Şimdi artık birbirinizi özgürce sevebilirsiniz. Ve sen, ey Canşah, şimdi ona giysisini geri verebilirsin; çünkü artık seni hiç terk etmeyecektir!" dedi. Ve bu sözleri söyledikten sonra şeyh bizi, halılar ve şiltelerin ve de güzel meyveler ve başkaca lezzetli şeylerle dolu tepsilerin bulunduğu bir salona soktu. Şemsa da kız kardeşlerine kendisinden önce babalarının sarayına dönüp ona evlendiğini ve benimle birlikte saraya dönmek üzere olduğunu haber vermelerini rica ettikten sonra, büyük bir nezaket gösterdi: hatta meyveleri kendi eliyle soyup benimle paylaşmak istedi. Bunu izleyerek sevincin son sınırlarına ulaşarak birbirimizin kollarında yattık...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Bunu izleyerek, sevincin son sınırına ulaşarak birbirimizin kollarında yattık.

Sabahleyin ayağa ilk kalkan Şemsa oldu. Tüyden giysisine büründü ve beni uyandırarak iki gözümün arasından öptü ve bana "Elmas Saray'a gidip babam Şah Nâsır'ı görmenin zamanıdır. Haydi kalk da çabuk giyin!" dedi. Hemen sözünü tuttum; hazır olunca gidip kuşların sorumlusu şeyhin elini öptük ve ona çok teşekkür ettik. Bunun üzerine Şemsa bana "Şimdi omuzlarıma bin ve sıkı tutun, çünkü tüm hızımla yol alacaksam da yolculuk biraz uzun sürecek!" dedi. Koruyucumuza veda ettikten sonra beni omuzlarına aldı ve havalardan şimşek hızıyla geçtik ve kısa sürede beni Elmas Saray'ın yakınında bir yere indirdi. Ve oradan yavaşça saraya doğru yol aldık. O sırada şahın görevlendirdiği ecinniler bizim gelişimizi gidip kendisine haber verdiler.

Şemsa'nın babası ve ecinnilerin hükümdarı Şah Nâsır, beni görünce büyük bir sevinç duydu; beni kollarına aldı ve göğsüne bastırdı. Sonra beni şahane bir onur giysisiyle donatmalarını buyurdu; ve başıma tek bir elmastan yontulmuş bir taç koydu; sonra da alıp eşimin anası melikenin yanına götürdü; o da bana memnunluğunu bildirdi; ve kızını, seçimini benim kişiliğimde yaptığı için tebrik etti. Sonra kızına epeyce büyük miktarda değerli taşlardan armağanlar verdi; zaten bunlardan sarayda bol miktarda vardı. Ve ikimizi de hamama yolladı; orada yıkanıp gülsuyu, misk, amber ve kokulu yağlar süründük; bütün bunlar bizi çok rahatlatmıştı.

O zaman, ben de karımı, kendi ana babama tanıtmak istediğimi söyledim. Şah ve melike, kızlarından ayrılacaklarına çok üzülmekle birlikte, planımı onayladılar; ama her yıl bir kez gelerek onlarla bir süre kalacağımız üstüne benden de söz aldılar. Sonra şah bize, üzerinde iki yüz erkek ve iki yüz dişi ecinninin yer alabileceği kadar büyüklükte şahane bir tahtırevan yaptırdı. İkimiz de bunun üzerine çıktık; bize hizmet vermek üzere ayrılan her iki cinsten dört yüz ecinni de basamaklarda yer aldı ve başka ecinnilerden oluşmuş büyük bir ordu da taşıyıcılık etti. Son vedalarda bulunduktan sonra, tahtırevanla birlikte göklere ağdılar ve gökyüzünü öyle bir hızla aştılar ki, iki yılık mesafeyi iki günde aldılar. Ve kazasız belasız, babamın Kâbil'deki sarayına ulaştık.

Annem babam beni yeniden bulma ümidini büsbütün yitirdikten sonra döndüğümü görünce ve eşimi hayranlıkla seyredip onunla hangi koşullar altında evlendiğimi öğrenince, sevincin son sınırına ulaştılar; beni ve sevgilim Şemsa'yı gözyaşlarıyla sarılarak öptüler. Ve hatta zavallı anneciğim öylesine duygulandı ki, düşüp bayıldı ve eşim Şemsa'ya ait olan bir büyük şişe gülsuyu sayesinde kendine geldi.

Dönüşümüz ve evlenmemiz dolayısıyla verilen bütün şenlikler ve şölenler bittikten sonra, babam Şemsa'ya "Seni hoşnut edebilecek ne yapabilirim kızım?" diye sordu. Zevkli ve alçakgönüllü olan Şemsa da ona "Ey bahtıgüzel şah, sadece ikimiz için derelerin aktığı bahçede bir köşküm olmasını isterdim!" diye yanıt verdi. Şah babam da, hemen gerekli emirleri verdi ve kısa bir zaman süresinde köşkümüze ve bahçemize sahip olduk ve orada mutluluğun son sınırında yaşamaya başladık.

Bir yıl, böylece bir zevk denizi ortasında geçtikten sonra, karım Şemsa, Elmas Saray'da ana babasını ziyaret etmek istedi ve bana oraya her yıl gidip onlarla birlikte bir süre kalmak üzere verdiğim sözü hatırlattı. Ben, ona karşı çıkmak istemedim. Çünkü onu çok seviyordum. Ama, ne yazık ki, bu lanetli yolculuk nedeniyle felaket bizi yerden yere vuracakmış.

Hizmetçi ecinnilerimizin taşıdığı tahtırevana bindik ve her gün bir aylık yol alarak ve geceleri bir kaynak yakınında ya da bir ağacın gölgesinde dinlenerek büyük bir hızla yolculuğa koyulduk. Böylece, bir gün, tam şu anda bulunduğumuz yere, geceyi geçirmek üzere indik; ve karım Şemsa, önümüzde akmakta olan şu nehirde gidip yıkanmak istedi. Onu alıkoymak için elimden geleni yaptım: akşamın serinliğinde suyun çok soğumuş olabileceğini; ve bunun sonunda da hasta olacağından söz ederek... Ama o beni dinlemedi ve esirelerden birkaçını da yanına alarak birlikte yıkanmaya gitti. Nehrin kıyısında soyundular ve suya girdiler. Şemsa, birçok yıldız arasında beliren bir ay gibi görünüyordu. Orada kendi aralarında şakalaşıp oynaştılar; ama ansızın Şemsa bir ıstırap çığlığı kopardı ve esirelerinin kollarına düştü; onlar da kendisini hemen sudan çıkarıp kıyıya taşıdılar. Ama onunla konuşup ilgilenmek isterken ölüverdi; esireler de bana topuğundaki bir suyılanının ısırık yerini gösterdiler.

Bu görünüm üzerine, baygın düştüm ve bu durumda o kadar uzun süre kalmışım ki, beni de öldü sanmışlar. Ama ne yazık ki, Şemsa'dan sonra onun uğrunda ağlamak ve gördüğün mezarı yaptırmak için yaşamam gerekliymiş. İkinci mezara gelince, zavallı sevgilimin mezarının yanında yaptırdığım benimkidir. Şimdi yaşamımı, gözyaşları içinde onun anılarına gömülerek ve reddettiğim saltanatımdan, benim için çöle dönmüş dünyadan uzak, bu ölümcül tenha sürgün yerinde eşim Şemsa'nın yanıbaşında uyuyacağım anı bekleyerek geçiriyorum!

Kederli yakışıklı delikanlı, Belkiya'ya öyküsünü anlatıp bitirince, yüzünü elleri arasında saklayarak hıçkırmaya başlamış. Bunu gören Belkiya ona "Vallahi! kardeşim, senin öykün öyle şaşırtıcı, öyle olağandışı ki, ben, tüm serüvenler arasında oldukça olağanüstü olan kendi serüvenimi unuttum. Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

"Allah acına dayanma gücü versin kardeşim ve ruhunu unutmakla zenginleştirsin!" demiş.

Belkiya onunla bir saat daha kaldıktan sonra, hava ve manzara değiştirsin diye kendisini ülkesine gelmesi için ikna etmeye çalışmışsa da boşuna zahmet etmiş. O zaman kendisini tedirgin etmekten korkarak onu terk etmek zorunda kalmış; onu kucaklayıp birkaç teselli sözü ettikten sonra başkentin yoluna koyulmuş ve beş yıllık bir uzaklaşmadan sonra, oraya kazasız belasız ulaşmış.

"O zamandan beri kendisinden haber alamadım! Ve zaten, şimdi, sen madem ki buradasın, ey Hasib, şu veya bu gün döneceğini umut ettiğim bu genç Kral Belkiya'yı tümüyle unuttum. Sen hiç değilse, beni o denli erken terk etmeyeceksin ve seni hiçbir şeyden yoksun etmeden uzun yıllar birlikte tutmayı düşünüyorum; bundan emin ol! Ve zaten sana anlatacak o kadar çok harika öykülerim var ki, Kral Belkiya ile kederli yakışıklı gencin öyküleri onların yanında her gün duyulan basit serüvenler gibi

kalır! Her durumda, beni her zaman büyük bir dikkatle izlemenden dolayı duyduğum memnunluktan ötürü, yapmak istediğim iyiliklerin bir kanıtı olmak üzere, kadınlarım yiyip içmek için bize sabaha kadar hizmet edecekler ve bizi hayran bırakmak ve ruhumuzu şenlendirmek için şarkı söyleyecekler!" diye sözünü tamamlamış yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha.

Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha, bilgin Danyal'ın oğlu Hasib'e Belkiya'nın ve kederli genç adamın öykülerini anlatmayı bitirince ve şölen, şarkılar ve yılansı kadınların raksı sona erince, hazırlıklar yapılmış ve öteki ikamet yerine dönmek için bir alay hazırlanmış. Ama anasını çok seven genç Hasib "Ey kraliçe Yemliha, ben fakir bir oduncudan başka bir şey değilim; sense burada bana zevk dolu bir yaşam öneriyorsun; ama evimde annem ve eşim var! Ve inan ki, ben onları uzun süre bekleterek yokluğumdan dolayı kedere düşürdüm. Ne olur bırak onların yanına döneyim; yoksa, hiç kuşkusuz, kederden ölecekler. Ama, tüm ömrümce, ülkende kalarak yaşantımı güzelleştireceğini umduğunu söylediğin öteki öyküleri dinleyemediğimden ötürü pişmanlık duyacağım da kesindir!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Kraliçe Yemliha, Hasib'in ayrılma nedeninin geçerli olduğunu anlamış ve ona "Ey Hasib, senin kadar beni dikkatle dinleyen birinden ayrılmak bana zor gelecekse de, senin ananın ve eşinin yanına dönmeni çok istiyorum. Yalnız, senden bana bir söz vermeni dilemekteyim. Yoksa senin buradan ayrılmana izin vermem mümkün olmaz. Bundan böyle tüm yaşamın boyunca asla hamamda yıkanmayacağına söz ver! Yoksa yok olup gideceksin. Şu an için sana bu konuda daha fazla bir şey söyleyemeyeceğim!" demiş.

Genç Hasib her ne kadar bu isteğe pek çok şaşmışsa da, Kraliçe Yemliha'ya karşı çıkmak istememiş ve sözü edilen konuda yemin etmiş; böylece tüm hayatı boyunca hamama gidip yıkanmayacakmış. Bunun üzerine Kraliçe Yemliha, vedalaşmalar bittikten sonra, yılansı kadınlarından birini yanına katarak, çıkış yeri Hasib'in yeraltı ülkesine girdiği mahzenin karşı yakasında, harap bir bina olan krallığından onun ayrılmasına izin vermiş.

Hasib evinin yolunu bulup kapısını çalarken güneş ufukta sararıyormuş. Anası kapıyı açmaya gelmiş ve onu tanıyarak

büyük bir feryat koparmış; ve sevinçten ağlayarak kollarına atılmış. Karısı da, kendi bakımından, annenin haykırışını ve hıçkırıklarını duyarak kapıya koşmuş; o da Hasib'i tanıyıp ellerini öperek onu saygıyla selamlamış. Bunu izleyerek eve girmişler ve kendilerini en canlı sevinç gösterilerine kaptırmışlar.

Biraz yatıştıkları zaman Hasib onlara, kendisini bal küplerinin bulunduğu delikte bırakan odunculardan haber sormuş. Annesi onların gelip kendisine bir kurdun dişlerinde öldüğüne dair haber verdiklerini; sonra onların, büyük servetlerin ve güzel dükkânların sahipleri olan zengin tacirler olduklarını ve dünyanın günden güne önlerinde nasıl büyümüş olduğunu anlatmış.

Bunu duyan Hasib bir an düşünüp annesine "Yarın çarşıda onları bulmaya gideceksin; onları bir araya getirecek ve kendilerine benim döndüğümü bildireceksin ve 'Oğlum sizi görmekle sevinç duyacaktır!' diyeceksin!" demiş.

Nitekim, ertesi gün Hasib'in anası, bu söylenenleri yerine getirmekte kusur etmemiş; ve oduncular, haberi alarak, renk değiştirmişler ve Hasib'e hoşgeldin demek için ziyaretine gitmeyi memnunlukla kabul ettiklerini söylemişler. Sonra aralarında toplanmış ve işi en iyi şekilde sonuca ulaştırmayı kararlaştırmışlar. İlkin Hasib'in anasına güzel ipekliler ve kumaşlar vermişler ve onu evine kadar götürmüşler ve yolda giderken Hasib'e her biri servetinin yarısını, köleler ve evler vermeyi düşünmüşler. Hasib'in yanına ulaşınca, onu selamlamışlar ve ellerini öperek bütün bunları ona önermişler; ve kabul ederek kendisine verdikleri zararı unutup bağışlanmalarını rica etmişler. Hasib onlara kin beslemediğinden önerilerini kabul etmiş ve "Geçen geçmiştir ve hiçbir önlem, olacağı olmaktan alıkoyamaz!" demiş. Bunun üzerine ona minnetlerini bildirerek kendisinden izin almışlar ve Hasib, o günden sonra zengin bir adam olmuş ve çarşıda dükkânlar içinde en iyisi olduğu kabul edilen bir dükkân açarak tacirler arasına katılmış.

Bir gün âdeti üzerine dükkânına giderken çarşının girişinde bulunan bir hamamın önünden geçiyormuş. O sırada hamamın sahibi tam da kapıya çıkmış, hava alıyormuş. Hasib'i tanıyarak onu selamlamış ve ona "Müsesseme girerek bana onur ver. Bir kez olsun müşteri olarak seni burada görmedim. Ama bugün

seni sırf kendi zevkim için ağırlamak istiyorum; tellaklar kıldan yapılmış keselerle seni ovarlar, kimse için kullanılmamış liflerle sabunlarlar!" demiş. Ama Hasib, yeminini hatırlayarak ona "Yok, vallahi! Senin davetini kabul edemem ey şeyh! Çünkü hamama hiç girmemek için yemin ettim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

"Çünkü hamama hiç girmemek için yemin ettim!" diye yanıtlamış. Bu sözleri işitince hamam sahibi, hiçbir erkeğin, ölüm tehlikesi bile olsa, karısına cinsel bakımdan yaklaştıktan sonra yıkanmaktan kendini akıkoyamadığını bildiğinden, bu tür bir yemine inanmamış; bundan dolayı "Efendim, neden beni reddediyorsun? Yoksa vallahi, kararında ısrar edersen, hemen üç karımı da boşayacağım. Hem de talâk-ı selâse ile!" demiş. Ama Hasib, işittiği yeminin ağırlığına karşın, daveti kabul etmemekte ısrarlı kalmış; hamam sahibi yeminini yerine getirmeye zorlanmamasını yalvararak kendini onun ayaklarına atmış; ağlayarak ayaklarını öpmüş ve ona "senin davranışının tüm sorumluluğunu ve tüm sonuçlarını üzerime alıyorum!" demiş. Ve onların yöresinde toplanan gelip geçenler, neyin söz konusu olduğunu soruşturup boşanma yemininin söz konusu olduğunu anlayınca, onlar da Hasib'e yalvarmaya; boşu boşuna, hem de kendisine bedava yıkanma öneren bir adamın felaketine neden olmamasını rica etmeye başlamışlar. Sonra, sözlerinin boşa gittiğini anlayarak hepsi birden zor kullanmaya karar vermişler ve Hasib'i yakalayarak müthiş feryatlar koparmasına aldırmaksızın onu hamamın içine taşımışlar, giysilerini soyarak bedenine otuz kırk leğen su boşaltmışlar; keseleyip ovuşturmuşlar, sabunlayıp kurutmuşlar ve bedenini sıcak havlulara sarmışlar; başına da kenarları işlemeli peşkirler dolamışlar. Sonra, hamam sahibi, boşanma yemininden kurtulduğu için sevincin sınırında Hasib'e bir tas amber kokulu şerbet getirmiş ve ona "Sıhhatler olsun! Sen beni nasıl rahatlattıysan, bu yıkanma da seni rahatlatsın!" demiş. Ama Hasib, olup bitenler onu gittikçe daha fazla dehşete düşür-

düğünden, bu sonuncu ikramı kabul etmesinin gerekli olup olmadığını bilmiyormuş ve tam yanıt vereceği sırada, hamam, hükümdarın muhafızları tarafından işgal edilmiş ve muhafızlar onun üzerine atılarak olduğu gibi, üzerindeki havlularla ve karşı durup direnmesine karşın onu yakalayıp hükümdarın sarayına götürmüşler; ve büyük bir sabırsızlıkla onları kapıda beklemekte olan büyük vezirin huzuruna çıkarmışlar.

Büyük vezir, Hasib'i görünce büyük bir sevince kapılmış; onu en belirgin saygı gösterileriyle karşılamış ve kendisine, hükümdarın yanına kadar gitmeleri için ricada bulunmuş. Hasib de, artık bu kez kendisini talihin gidişine bırakmaya kararlı, büyük veziri izleyerek, yöresinde aşama sırasına göre dizilmiş iki bin taşra valisi, iki bin yüksek rütbeli subay ve bir işaret üzerine kelle uçurmaya hazır iki bin pala taşıyan cellat bulunan hükümdarın huzuruna gelmiş. Hükümdarın kendisine gelince, altından büyük bir taht-yatağa uzanmış, başı ve yüzü ipek bir peşkirle örtülmüş bir halde, uyur gibiymiş.

Bütün bunları gören dehşet içindeki Hasib, kendini ölüyor gibi hissetmiş; ve masum olduğunu haykırarak yatağın ayakucuna düşmüş. Ama büyük vezir her türlü saygı gösterileriyle onu ayağa kaldırmış ve kendisine "Ey Danyal'ın oğlu, biz senden hükümdarımız Gerezdan'ın sağlığını kazanması için yardım bekliyoruz. Bugüne kadar bir cüzamlı olarak çaresiz kalmış olduğundan yüzü ve bedenini örterek yaşadı. Onu iyileştirirsin diye seni düşündük; çünkü sen bilgin Danyal'ın oğlusun!" demiş. Ve orada bulunan herkes, valiler, mabeyinciler, yüksek rütbeli subaylar ve cellatlar, hep bir ağızdan "Sadece senden hükümdarımız Gerezdan'ın şifasını umuyoruz!" diye haykırmışlar.

Bu sözleri duyan şaşkın Hasib, kendi kendine "Aman yarabbi! Bunlar beni bilgin sanıyorlar!" demiş. Sonra büyük vezire dönüp "Ben gerçekten Danyal'ın oğluyum. Ama bir cahilden başka bir şey değilim. Beni okula verdiler, ama hiçbir şey öğrenemedim; hekimlik öğretmek istediler, ama bir ay geçmeden, anlama yeteneğimin kötü olduğunu görerek vazgeçtiler. Ve annem, sonunda, bana bir eşek ve urganlar aldı ve beni bir oduncu yaptı. İşte benim bütün bildiğim bundan ibaret!" demiş. Ama büyük vezir ona "Ey

Danyal'ın oğlu, bildiklerini saklamak için boşuna uğraşıyorsun! Biz çok iyi biliyoruz ki, tüm Doğu'yu, tüm Batı'yı dolaşsak da, tıpta senin bir eşini daha bulamayız!" demiş. Şaşırıp kalmış olan Hasib "Ama, ey bilgelik dolu vezir, ne hastalığı ne de tedavi usulünü bilmeden bir hastayı nasıl iyileştirebilirim!" demiş. Vezir de yeniden söz alarak "Haydi, genç adam, daha fazla inkârın yararı yok. Biz hepimiz biliyoruz ki, hükümdarın iyileşmesi senin ellerindedir!" demiş. Hasib ellerini göğe kaldırmış ve "Bu nasıl olacak?" diye sormuş. Vezir "Evet, hiç kuşku yok, bu iyileştirmeyi başarabilirsin; çünkü sen Yeraltı hükümdarı Kraliçe Yemliha'yı tanıyorsun; onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!"...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

"Onun bakire bedeninin sütü aç karnına yutulur ya da merhem gibi kullanılırsa, en iyileşmez hastalığı bile iyi eder!" demiş.

Bu sözleri işitince Hasib, anlamış ki, bu bilgi, onun hamama girmesi dolayısıyla edinilmiştir. Yine de inkâra çalışmış ve "Ben bu sütü hiç görmedim, efendim. Kraliçe Yemliha da kimdir, hiç bilmem! Bu adı ilk kez işitiyorum!" diye haykırmış. Vezir gülmüş ve "İnkâr ediyorsun; ama sana bunun yararsızlığını göstereceğim! Sana ben, Kraliçe Yemliha'nın yanında bulundun, diyorum! Senden önce eski zamanlarda gidip onu görerek dönenlerin derileri kararmıştır. İşte şu gördüğün kitap bunu böyle yazıyor. Ve de ey Danyal'ın oğlu, Kraliçe Yemliha'nın ziyaretçilerinin karın derisi, ancak hamama girdikten sonra kararırmış. Hamama, tüm yıkananların karınlarını incelemek üzere yerleştirdiğim casuslar, bana hemen gelip senin yıkanırken birdenbire karnının kardığını gördüklerini söylediler. Bu durumda, inkârı sürdürmen yararsız!" demiş.

Bu sözleri duyan Hasib "Hayır, vallahi! Ben Yeraltı Kraliçesinin hiç yanında bulunmadım!" diye haykırmış. Bunun üzerine büyük vezir onun yanına yaklaşmış, onu saran havluyu kaldırmış, karnını ortaya çıkarmış. Bir mandanın karnı gibi kapkaraymış Hasib'in karnı... Bunu gören Hasib, korkudan az daha düşüp bayılacak-

mış; sonra aklına bir fikir gelmiş ve vezire "sana itiraf etmeliyim ki efendim, ben böyle karnı kara olarak doğdum!" demiş. Vezir gülmüş ve "Ama hamama girdiğin zaman böyle değilmiş. Casuslar bana öyle söylediler!" demiş. Ama Hasib, ne olursa olsun, Yeraltı Kraliçesine, bulunduğu yeri açıklayarak ihanet etmek istemediğinden onunla herhangi bir ilişiği bulunduğunu ya da onu herhangi bir şekilde gördüğünü inkâr etmeyi sürdürmüş. Bunun üzerine vezir, iki cellada işaret ederek onun yanına getirtmiş; öyle çıplak haliyle onu yere yatırmışlar ve ayaklarının tabanına öylesine kıyıcı vuruşlarla sopa atmışlar ki, haykırarak itiraf edeceğini söyleyip bağışlanmasına karar verdirmeseymiş ölecekmiş.

Vezir onu hemen ayağa kaldırtmış. Geldiği zaman sırtında olan havlular yerine şahane bir onur giysisiyle donattırmış; sonra onu bizzat kendisi sarayın bahçesine götürmüş ve saray ahırındaki en güzel ata bindirmiş; kendisi de bir ata binip kalabalık bir maiyetle, Hasib'in Kraliçe Yemliha'nın yanından ayrıldığında çıktığı harap evin yolunu tutmuşlar.

Orada vezir, büyücülük biliminin kitaplarından öğrendiği şekilde bazı kokulu çubuklar yakmış ve kapıları açan sihirli deyimler söylemiş; yanıbaşında Hasib de vezirin buyruğu üzerine kraliçeyi kendisine görünmesi için efsunlu dualar okuyormuş. Ve birdenbire orada bulunanların büyük bir çoğunluğunu yere deviren korkunç bir sarsıntı olmuş; ve bir delik açılarak, alevler kusan insan başlı dört yılanın taşıdığı altın bir tepsi üzerinde Kraliçe Yemliha ortaya çıkmış. Sitemli gözlerle Hasib'e bakmış ve "Ey Hasib, sen, bana ettiğin yemini böyle mi tutarsın!" demiş. Hasib de "Vallahi! Ey Kraliçe, suç, neredeyse beni sopalatarak öldürecek olan vezirdedir!" diye haykırmış. O da "Bunu biliyorum. Bundan dolayı da seni cezalandırmak istemiyorum. Seni buraya getirttiler ve hükümdarın iyileşmesi için beni konutumdan çıkmak zorunda bıraktılar. Sen de gelip bunun için benden süt istiyorsun. Ben de sana, konuk olarak yanımda geçirdiğin günlerin anısı uğruna ve de beni dikkatle dinlemiş olmandan dolayı, benden istediğini vermek istiyorum. İşte sütümden iki şişe dolusu! Kralın iyileşmesini sağlamak için bunun nasıl kullanılacağını sana tanımlamam gerek! Hele biraz daha yakına gel!" demiş. Kraliçe, yanına yaklaşan Hasib'e ancak onun işitebileceği kadar alçak sesle "Kızıl

bir çizgiyle işaretlenmiş olan bu şişelerden biri hükümdarın iyileşmesine yarayacaktır. Ama öteki, seni sopalatan vezire aittir. Gerçekten vezir hükümdarın iyileştiğini görünce, hastalıklardan korunmak için kendisi de öteki şişeyi içmek isteyecektir. Sen de ona içmesi için bu ikinci şişeyi ver!" demiş. Sonra Kraliçe Yemliha Hasib'e iki süt şişesini vermiş ve toprak kendi üzerine ve onu taşıyanlar üzerine kapanırken hemen ortadan kaybolmuş.

Hasib saraya ulaşınca, tıpkı kraliçenin kendisine söylediği gibi yapmış. Hükümdara yaklaşıp içmesi için ilk şişeyi ona vermiş; ve hükümdar bu sütü içer içmez, tüm vücudu terlemeye ve birkaç saniyede, bedenini saran cüzam yaraları pullar halinde dökülmeye başlamış ve yavaş yavaş gümüş gibi hoş ve beyaz bir deri onun yerini almış. Ve o saatte iyileşmiş. Vezire gelince, o da aynı şekilde bu sütten içmek istemiş; ikinci şişeyi almış ve bir içişte tüketmiş. Ve hemen yavaş yavaş şişmeye başlamış ve bir fil kadar irileşmiş; ve birdenbire patlayarak oracıkta can vermiş. Onu hemen gömülmek üzere oradan kaldırmışlar.

Hükümdar da bu yoldan iyileşince, Hasib'i yanına oturtmuş, ona çok teşekkürler etmiş ve gözlerinin önünde ölenin yerine onu büyük vezir atamış. Sonra da değerli taşlarla işlenmiş bir onur giysisiyle donattırmış; ve tüm sarayda vezir oluşunu ilan ettirmiş. Sonra kendisine armağan olarak üç yüz memluk, odalık olarak üç yüz genç kızdan gayrı kral soyundan üç sultan vermiş, ki kendi karısıyla birlikte böylece dört yasal eşe sahip oluyormuş; ayrıca yüz bin altın dinar, üç yüz katır, üç yüz deve ve birçok manda, inek ve koyun olarak pek çok hayvan vermiş.

Bundan sonra, tüm subaylar, mabeyinciler ve diğer hatın sayılır kişiler, kralın, onlara "Bana saygı gösterenler, ona da göstersin!" diyerek verdiği buyruk üzerine sırayla elini öpmüşler ve saygılarını sunarak bağlılıklarını bildirmişler. Sonra Hasib, eski vezirin sarayına el koymuş ve orada anası, karıları ve gözdeleriyle oturmuş. Böylece onurlar ve zenginlikler içinde orada uzun yıllar yaşamış; bu sırada okuyup yazmayı da öğrenmiş.

Okuyup yazma öğrenince Hasib, babası Danyal'ın büyük bir bilgin olduğunu hatırlamış ve anasına miras olarak babasının kitap ya da elyazması olarak bir şey bırakıp bırakmadığını sormuş. Hasib'in anası, ona "Oğlum, baban, ölmeden önce miras

olarak sana küçük bir kâğıt parçası bıraktı ve görmeyi arzu ettiğin zaman, beni onu sana vermekle görevlendirdi!" demiş. Hasib de "Ona sahip olmayı çok istiyorum, çünkü şimdi krallığın işlerini daha iyi yürütmek için bilgi edinmek gerek!" demiş. Bunun üzerine Hasib'in anası...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Hasib'in anası, mücevherleriyle birlikte sarıp sandığa koyduğu bilgin Danyal'ın tek mirası olan küçük kâğıt parçasını çıkarmış ve onu getirip Hasib'e vermiş; o da kâğıdı alıp açmış. Kâğıtta şu sade sözler varmış: "Tüm bilim boştur. Çünkü Tanrı'nın kullarına bilgeliğin kaynaklarını göstermek üzere seçtiği kişinin ortaya çıkmasının zamanı gelmiştir. Onun adı Muhammed'dir. Tanrı'nın barışı ve duası çağların tükenişine kadar onun ve onu izleyenlerin üzerine olsun!"

Ve "Ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad "Danyal'ın oğlu Hasib ile Yeraltı Kraliçesi Yemliha'nın öyküsü işte böyledir. Ama daha iyisini Tanrı bilir!"

Şehrazad bu olağandışı öyküyü anlatmayı bitirince Şah Şehriyar birdenbire "Ruhumu büyük bir sıkıntının sardığını hissediyorum. Şehrazad! Çok dikkat et, çünkü sanıyorum ki yarın sabah başın bir yanda, bedenin bir yanda olacaktır!" diye haykırmış. Bu sözleri duyunca küçük Dünyazad korkarak halının üzerinde daha fazla büzülmüş; ve Şehrazad, hiç tedirginlik duymadan "Bu durumda, ey bahtıgüzel şah, sırf bu geceyi tamamlamak için bir ya da iki küçük öykü anlatacağım. Bundan sonrasını Yüce Tanrı bilir!" diye yanıt vermiş. Şah Şehriyar da "Ama, nasıl olup da aynı zamanda hem kısa, hem de eğlendirici olan öyküyü bulacaksın?" diye sormuş. Şehrazad da, gülerek, ona "Ey bahtıgüzel şah, bu tür öyküler, tam da benim en iyi bildiğim öykülerdir. Şimdi, şu anda sana, Ruhun Çiçekli Tarhları *ve* Zarafet Bahçesi *adlı kitaplardan alınmış birkaç küçük öykü anlatacağım. Bundan sonra başım koparılabilir!" demiş.*

Ve hemen şu öyküleri anlatmış:

Ruhun Çiçekli Tarhları ve Zarafet Bahçesi

Harun Reşid ve Yel

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Halife Harun Reşid canı sıkılarak ve kendini bu sırada efendimizin tam da içinde bulunduğu durumda bularak, kendisiyle birlikte veziri Cafer el-Bermeki'yi ve gözde sakisi Ebu İshak'ı ve şair Ebu Nuvas'ı yanına alarak Bağdat'tan Basra'ya giden yolun üzerinde dolaşmaya çıkmış.

Dolaşırlarken ve halife gözleri gamlı ve dudakları kilitli iken, yollarının üzerinde, bir eşeğe binmiş geçmekte olan bir şeyhe rastlamışlar. Bunu gören halife, veziri Cafer'e dönerek, ona "Şu şeyhe nereye gittiğini sor!" demiş. Bir süredir halifeyi nasıl oyalayacağını bilmeyen Cafer de, dizginleri sırtında bulunduğu eşeğin boynuna atarak sakince yol almakta olan şeyhe takılarak, onunla eğlenmeye karar vermiş ve şeyhe yaklaşarak, ona "Ey saygın kişi, böyle nereye gidiyorsun?" diye sormuş. Şeyh de "Kendi kentim Basra'dan gelip Bağdat'a gidiyorum!" diye yanıt vermiş. Cafer "Peki hangi nedenle böylesine uzun bir yolculuğu göze aldın?" diye sormuş. O da "Vallahi! Bağdat'ta gözlerim için bir ilacın reçetesini almak üzere bir hekim bulmak için!" diye yanıt vermiş. Vezir "Talih ve şifa Tanrı'nın ellerindedir, ey şeyh! Seni araştırmak zahmetinden ve masrafından kurtarırsam bana ne verirsin? Ben sana şuracıkta göz ağrını bir gecede iyi edecek bir reçete yazayım!" demiş. Şeyh de "Böylesi bir iyiliği ancak Allah ödüllendirebilir!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Cafer, halifeye ve Ebu Nuvas'a dönerek, onlara göz kırpmış; sonra şeyhe dönerek "Madem ki öyle, iyi yürekli amca, sana açıklayacağım şu basit tarifi iyice aklında tut: Üç ölçü rüzgâr soluğu, üç ölçü gün ışığı,

üç ölçü ay ışığı, üç ölçü de fener ışığı al; bunları dikatle dipsiz bir havanda birbirine katarak döv; sonra üç ay açık havada bırak! Bu durumda karışımı yine üç ay süreyle dövmen, sonra da dibi delik bir çanağa dökmen gerek; bunu bir üç ay daha rüzgârda ve güneşte sergile! Bu iş bitince ilaç hazır olacak! Her seferinde üç tutam alarak ilk gece üç yüz kez gözüne ek ve uyu! Ertesi sabah Tanrı isterse, iyileşmiş olarak uyanırsın!" demiş.

Bu sözleri işiten şeyh, minnet ve saygı duyarak, Cafer'in önünde, eşeğinin üzerinde iyice eğilerek ansızın iki uzun sessiz yellenmeyi izleyerek müthiş bir sesli yellenme koparmış; ve Cafer'e "Çabuk ol da, ey hekim, dağılmadan şunları topla! Şimdilik sana, rüzgârlı tedavine duyduğum minnettarlığın tek yanıtı budur; ama ülkeme döner dönmez, Allah isterse, sana, ödül olarak, kıçı kuru bir incir kadar buruşuk bir esire göndereceğim; ruhunu teslim edinceye kadar sana alabildiğine zevk sağlasın diye! O zaman da esiren, o kadar keder ve heyecan duyacaktır ki, senin uğrunda ağlayarak o soğuk yüzüne çişini yapmaktan ve kuru sakalını ıslatmaktan kendini alıkoyamayacaktır!" demiş.

Ve şeyh sakince eşeğini okşayıp yolunu sürdürmüş. Halife de vezirinin yüzündeki sıkıntılı ve karşılık vermemekten dolayı çivilenip kalmış olan budala görünüşe bakarak kahkahadan boğularak sırtüstü yere düşmüş. Ebu Nuvas da, babacan bir tavırla şeyhe takdirlerini sunan işaretler yapmış.

Bu öyküyü işitince Şah Şehriyar, ansızın sakinleşmiş; ve Şehrazad'a "Şehrazad, bana bu gece hemen en az bu kadar eğlenceli bir öykücük daha anlat!" demiş. Küçük Dünyazad da "Ey Şehrazad, kardeşim, sözlerin ne kadar hoş ve tatlı!" diye haykırmış. Bunun üzerine kısa bir suskunluktan sonra, Şehrazad şu öyküyü anlatmış:

Genç ile Öğretmeni

Anlatırlar ki, Yemen Valisi Vezir Bedreddin'in yürüyüp geçerken erkeklere ve kadınlara onu seyretmek ve gözlerini onun sihriyle yıkamak için baş döndürüp baktıran eşsiz güzellikte genç bir kardeşi varmış. Vezir Bedr de onun başına hoş olmayan bir

olay gelmesinden korkarak kendisini insanların bakışlarından uzak tuttuğu gibi, kendi yaşındaki gençlerle düşüp kalkmasını da engellemiş. Gereğince gözetemeyeceği korkusuyla onu okula da göndermek istemediğinden, öğretmen olarak, eve, ahlakının temizliğiyle ünlü, saygın ve sofu bir şeyhi getirterek çocuğu onun ellerine teslim etmiş.

Şeyh de her gün gelerek, vezirin, ders verilmek üzere kendileri için hazırlattığı bir odada öğrencisiyle birlikte birkaç saat geçiriyormuş.

Belli bir süre sonunda, gencin güzelliği ve sihri şeyhin üzerinde her zamanki etkiyi bırakmakta gecikmemiş; sonunda öğrencisine çılgınca tutulmuş ve onu görünce, ruhunda tüm kuşların öttüğünü ve onların şarkılarıyla uyuyan her şeyin uyandığını duyumsamaya başlamış.

Böylece, duyduğu heyecanı nasıl bastıracağını bilmeden, bir gün ruhundaki tedirginliği gence açmaya ve ona artık onsuz yaşamasının mümkün olmadığını anlatmaya karar vermiş. Bunu duyan genç, öğretmeninin duyduğu heyecandan çok duygulanarak, ona "Ne yazık! Biliyorsun ki, ellerim bağlı ve tüm davranışlarım kardeşim tarafından gözetleniyor!" demiş. Şeyh de içini çekerek "Seninle başbaşa bir akşam geçirmeyi çok isterdim!" demiş; delikanlı "İyi söylüyorsun ya, benim gündüzlerim bu denli göz altında iken, gecelerimden ne hayır beklersin!" diye yanıt vermiş. Şeyh de "Çok iyi anlıyorum, ama benim evimin damı, araya başkası sokulmadan, içinde bulunduğumuz bu binanın damına bitişiktir; bu gece kardeşin uyuyunca, gürültü çıkarmadan yukarı çıkmak ve seni alıp götürmem için aradaki küçük duvarı geçip bizi kimsenin gözetmediği benim evimin damına gelmek senin için kolay olacaktır!" demiş.

Delikanlı ona "İşittim ve itaat ettim!" diyerek öneriyi kabul etmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Şah Şehriyar da kendi kendine "Kuşkusuz bu genç ile öğretmeni arasında ne geçtiğini öğrenmeden onu öldürtmeyeceğim!" demiş.

Böylece üç yüz yetmiş beşinci gece olunca, Şehrazad demiş ki:

Delikanlı öneriyi kabul etmiş ve gece olunca, uyur gibi yaparak, vezirin odasına çekildiğini görünce, dama çıkmış; ve orada şeyhi beklemiş; şeyh ortaya çıkınca, onu elinden tutmuş, dolu kadehleri ve meyveleri dizdiği kendi evinin damına götürmüş. O vakit ay ışığında beyaz örtünün üzerine oturmuşlar, esinlemenin ve güzel bir gecenin sakinliğinin desteğiyle; yıldızların tatlı ışıkları ruhlarını kedilerinden geçercesine aydınlatırken içip şarkı söylemeye koyulmuşlar.

Böylece vakit geçirip dururlarken, Vezir Bedr'in aklına yatmadan önce genç kardeşini gidip görmek fikri gelmiş; ve onu yerinde bulamayınca, çok şaşırarak evin her yanında aramaya başlamış; sonunda dama çıkarak iki evi ayıran alçak duvara yaklaşmış: O zaman kardeşi ile şeyhi, ellerinde bardaklar, oturmuş birbirlerinin karşısında şarkı söylerken görmüş. Ama şeyh de, onun uzaktan gelmekte olduğunu görecek zaman bulmuş imiş; hayranlık verici bir yerindelikle birden okuduğu şarkıyı kesip makam değiştirmeden aynı şarkıyı doğaçtan gelme şu sözlerle söylemeye başlamış:

> Ağzının tükürüğüyle karışmış bir şarap içirdiler bana; bardağın yakutu aynı zamanda utancın kırmızılığına renk veren yanakları üzerinde parlar.
> Ona hangi adı vereyim ben? Kardeşi zaten Dinin Dolunayı[1] adıyla çağırılıyor ve zaten şu anda bizi mehtap gibi aydınlatıyor. Ben de ona Güzelliklerin Dolunayı[2] adını vereyim!

Vezir Bedreddin, kendi bakımından da ince bir dokundurmayı içeren bu dizeleri duyunca, halden anlar ve çok zevk sahibi olduğundan ve zaten ortada uygunsuz bir şey de görülmediğinden kendi kendine "Vallahi! Onların keyiflerini bozmayayım!" diyerek çekilip gitmiş. Ve ikisi tam bir mutluluk yaşamışlar.

Bu küçük öyküyü anlatınca Şehrazad bir an soluklanmış; sonra şu öyküyü anlatmaya başlamış:

1 *Dinin Dolunayı:* Arapçası: *Bedreddin* (Â.Ş.O.)
2 *Güzelliklerin Dolunayı:* Arapçası: *Bedrü'l-Bedayi'* (Â.Ş.O.)

Olağanüstü Torba

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid sık sık geçirdiği uykusuz gecelerinden birinde, canı sıkılarak Veziri Cafer'i çağırtmış ve ona "Ey Cafer, bu gece bağrım uykusuzluktan dolayı aşırı kertede sıkışıyor; senden beni ferahlatmanı dilemekteyim!" demiş. Cafer de "Ey Emirü'l-Müminin, benim, dağarcığında en inatçı üzüntüleri bile silen ve öfkeli mizaçları huzura kavuşturan birçok nefis öykü bulunan Acem Ali adlı bir arkadaşım var!" demiş. Harun Reşid "Öyleyse hemen arkadaşını yanıma çağır!" demiş. Cafer de hemen onu halifenin huzuruna çağırtmış. O da oturtup, ona "Dinle, Ali! Bana senin derdi, kederi dağıtmaya yarayan, hatta uykusunu yitirenlere uyku sağlayacak nitelikte öyküler bildiğini söylediler. Senden bu öykülerden birini anlatmanı arzu etmekteyim" demiş. Ali de "İşittim ve itaaat ettim, ey Emirü'l-Müminin! Ama kulağımla işittiğim bir öyküyü mü, yoksa gözlerimle gördüğüm bir olayı mı anlatsam, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. Harun Reşid "ben, senin görmüş olduğun bir olayı anlatmanı yeğlerim!" demiş. Bunun üzerine Acem Ali şu öyküyü anlatmış:

Bir gün alışveriş yapmak üzere dükkânımda oturuyordum ki, Kürdün biri, bir şeyler satın almak üzere geldi; tam pazarlık yaparken, ansızın tezgâhın üzerinde bulunan bir torbayı sanki kesinlikle doğduğundan beri kendisine aitmiş gibi alıp götürmeye kalkıştı. Bunu görünce hemen dükkândan çıkıp sokağa fırladım; giysisinin eteğinden yakalayıp bana torbamı geri vermesini söyledim; ama omuzlarını silkti; ve bana "Bu torba, içinde olanlarla birlikte benimdir!" dedi. Bunun üzerine, âdeta boğulmanın sınırında "Ey Müslümanlar! Bu inançsızın elinden malımı kurtarın!" diye haykırdım. Benim bağırmamı duyan çarşının tüm esnafı yöremizde toplandı; tacirler bana, hemen gidip kadıya şikâyette bulunmamı önerdiler. Ben de kabul ettim; ve komşularımın yardımıyla kesemi çalan Kürdü kadının huzuruna çıkardım.

Kadının önüne geldiğimizde saygıyla el bağladık; o da bizi soruşturmaya başladı "İçinizden hanginiz şikâyetçisiniz ve de şikâyetin konusu nedir?" diyerek... Bunu duyan Kürt, bana vakit bırakmadan , ağzını açtı; bir iki adım öne çıkarak "Allah kadı efendimize destek sağlasın! Şu gördüğünüz torba, benim

torbamdır ve içinde bulunan her şey de benimdir. Onu kaybetmiştim; yeniden şu adamın tezgâhı üzerinde buldum!" diye yanıt verdi. Kadı da ona "Torbayı ne zaman kaybetmiştin?" diye sordu; Kürt "Dün gündüz vakti! Onun kayboluşu beni bütün gece uyutmadı!" diye yanıt verdi. Kadı ona "Madem ki öyle, içinde olan şeyleri say bakalım!" dedi. Kürt de, bir an bile kararsızlık göstermeden, "Torbamda, ey kadı efendimiz, içi kuhl[1] dolu iki billur hokka, sürmeyi yaymak için iki gümüş çubuk, bir mendil, ağız kenarı yıldızlı iki cam limonata bardağı, iki meşale, iki kaşık, bir yastık, oyun masası için iki halı, iki su kabı, iki leğen, bir tepsi, bir tencere, pişmiş topraktan bir su testisi, bir mutfak kepçesi, bir örgü tığı, iki alışveriş torbası, bir gebe kedi, iki dişi köpek, bir pirinç kavanozu, iki eşek, iki yatak takımı, bir yün giysi, iki kürk manto, bir inek, iki buzağı, bir kuzu, dişileriyle birlite iki hecin devesi, bir manda ve iki öküz, bir dişi arslan, iki arslan, bir dişi ayı, iki tilki, bir divan, iki yatak, iki büyük merasim odasıyla bir saray, yeşil tülden iki büyük cibinlik, iki tavanlık, iki kapılı bir mutfak ve bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık edecek benim cinsimden bir Kürt topluluğu!" demiş.

Bunun üzerine kadı bana doğru dönerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine kadı, bana doğru dönerek "Ve sen! Sen buna ne dersin?" diye sordu.

Ben, ey Emirü'l-Müminin, bütün bunlardan şaşırıp kalmıştım. Böyle de olsa, biraz ileri geçip "Tanrı kadı efendimizi yüceltsin! Ve onurlandırsın! Ben biliyorum ki, torbamda harap halde bir köşk, mutfağı olmayan bir ev, köpekler için geniş bir kulübe, bir oğlan çocuğu okulu, zar atan çocuklar, komutanlarıyla bir ordu, Basra kenti, Bağdat kenti, Emir Şeddad bin Avad'ın eski sarayı, bir demirci fırını, bir balıkçı ağı, bir çoban sopası, beş güzel çocuk, on iki bakire genç kız ve de bu torba-

1 *Kuhl:* Göze çekilen sürme. Arabistan'da gözü güçlendirdiğine inanıldığından erkekler de kullanırlardı (Ā.Ş.O.)

nın benim torbam olduğuna tanıklık etmeye hazır bir kervan sürücüsü!" dedim.

Kürt benim yanıtımı işittiği vakit gözyaşlarına ve hıçkırıklara boğuldu; sonra ağlamaklı bir sesle "Ey kadı efendimiz, bana ait olan torba tanınmış ve bilinmiştir; ve herkes kabul eder ki, o benimdir. İçinde ayrıca, iki güçlendirilmiş[1] kent ve on kule, iki kimya imbiği, dört satranç oyuncusu, bir kısrak ve iki tay, bir aygır ve iki iğdiş edilmiş beygir, iki uzun mızrak, iki tavşan, bir oğlancı genç, iki pezevenk, bir kör, iki keskin görüşlü, bir topal, iki kötürüm, bir kaptan, tayfalarıyla birlikte bir gemi, bir Hıristiyan papaz ve iki çömez, bir patrik, iki keşiş ve nihayet bir kadı ve bu torbanın benim torbam olduğuna tanıklık edecek iki şahit!" diyerek haykırdı.

Bu sözleri işiten kadı, bana döndü ve "Sen, bütün bunlara ne yanıt vereceksin?" diye sordu. Ben, ey Emirü'l-Müminin, burnuma kadar öfkeyle tıka basa dolu, öyleyken birkaç adım ilerleyerek, elimden geldiğince sakince "Kadı efendimizin hükmünü Tanrı açık ve sağlam kılsın! Ben de bu torbada fazladan: baş ağrısına karşı ilaç, aşk iksiri, büyü gereçleri, zırhlar, silah dolu dolaplar, dövüş için yetiştirilmiş birkaç bin kocabaş hayvan, kadınlara bağlanmış erkekler, oğlanlardan zevk alanlar, ağaç ve çiçekle dolu bahçeler, üzümle dolu bağlar, elmalar, incirler, hayaletlerin gölgeleri, şişeler, bardaklar, yeni evliler ve düğün alayı, haykırışlar ve şakalaşmalar, on iki utanç verici yellenme, o denli de kokusuz yellenme, bir çayırda oturmuş dostlar, sancaklar ve bayraklar, hamamdan çıkan bir evli kadın, yirmi şarkıcı, beş güzel Habeş esire, üç Hintli kadın, dört Yunanlı kadın, elli Türk kadını, yetmiş Acem kadını, kırk Keşmirli kadın, seksen Kürt kadın, bir o kadar Çinli kadın, doksan Çerkez kadını, tüm Irak ülkesi, Yer Cenneti, iki ahır, bir cami, birçok hamam, yüz tacir, bir ağaç kereste, bir çivi, klarnet çalan iki zenci, bir dinar, kumaş dolu yirmi sandık, yirmi rakkase, elli ambar, Kufe kenti, Gazze kenti, Damiyet, Assuan kentleri, Keyhusrev-Nuşirevan'ın sarayı, Süleyman'ın sarayı, Belh ve Isfahan arasındaki tüm kentler, Hintler ve Sudan, Bağdat ve Horasan; ve dahası, Allah kadı efendimizin ömrünü bağışlasın, bir kefen, bir tabut ve eğer kadı

1 Tahkim edilmiş anlamına (Â.Ş.O.)

benim haklarımı tanımayacak olursa ve bu torbanın benim torbam olduğuna hükmetmeyecekse, kadının sakalı için bir ustura bulunduğunu eklemeliyim!" dedim.

Kadı bütün bunları işitince, yüzümüze baktı ve bana "Vallahi! Ya siz yasayla ve onu temsil edenlerle alay eden iki haytasınız; ya da bu torba dipsiz bir uçurum, hatta Kıyamet Günü'nün Vadisi olmalı!" dedi.

Ve hemen kadı, sözlerimizi denetlemek için tanıklar önünde torbayı açtırdı. İçinde birkaç portakal kabuğu ve zeytin çekirdekleri vardı! Bunun üzerine ben, şaşırmanın sınırında şaşırıp kalmış olan kadıya torbanın Kürt'e ait bulunduğunu, benimkininse kaybolduğunu açıkladım ve oradan ayrıldım.

Halife Harun Reşid bu öyküyü işitince patlayan kahkahasının etkisiyle sırtüstü düşmüş. Ve Acem Ali'ye şahane bir armağan vermiş. Ve o gece, sabaha kadar derin bir uyku çekmiş.

Bunu izleyerek Şehrazad "Ama, ey bahtıgüzel şah, bu nükteli fıkranın, Harun Reşid'in aşkı uğrunda başının derde girdiğini anlatan fıkradan daha hoş olduğunu sanma!" demiş. Ve Şah Şehriyar "Benim bilmediğim bu fıkra hangisidir?" diye sormuş; o zaman Şehrazad demiş ki:

Harun Reşid Aşk Yargıcı

Anlatırlar ki, bir gece Harun Reşid aynı eşitlikte sevdiği biri Medineli, öteki Kûfeli iki güzel genç kadın arasında uzanmış yatarken, hangisini yeğlediğini açıklamak istememiş ve özellikle birini kazanırken, öbürünü yitireceğini düşünerek hangisiyle son ilişkiyi kuracağını kestirememiş.

Bu ödülün, en çok layık olana verilmesi gerekiyormuş. Böylece Medineli gözde, onun ellerini tutup tatlı tatlı okşamaya başlamış; o sırada Kûfeli gözde biraz daha aşağı tarafta yatarak ayaklarını ovuşturuyor; bundan yararlanarak elini yukarıdaki beytülmale kadar kaydırıyor; zaman zaman onu yokluyormuş. Bu narin yoklayışlarla Harun Reşid'in organı ansızın hatırı sayılır ağırlıkta büyümüş. Bunun üzerine Kûfeli esire, çabucak eline

geçirerek onu tümüyle kendine çekmiş ve avuçlarının çukurunda tutmuş; ama Medineli esire, ona "Görüyorum ki sermayeyi sırf kendin için saklıyorsun; faizini bile bana ödemeyi düşünmüyorsun!" demiş. Ve ivedi bir kıpırdanışla rakibini itmiş ve bu kez sermayeye kendisi egemen olarak iki elleri arasında özenle sıkmaya başlamış. O zaman yoksun bırakılan ve Peygamberin geleneklerini çok iyi bilen öteki esire, Medineli esireye "Barış ve dua üzerine olası Peygamber'in 'Ölü bir toprağı canlandıran oranın tek sahibi olur!' şeklindeki sözlerine göre, sermayeye sahip olması gereken benim!" demiş. Ama, beytülmali bırakmak istemeyen Medineli esire, sünneti bilmede en az rakibi Kûfeli esire kadar bilgili olduğundan, ona "Sermaye, barış ve dua üzerine olası Peygamberin, bize Sufiler tarafından aktarılan, 'Av hayvanı onu ürkütenin değil, yakalayanındır' sözüne göre, benimdir!" diye yanıt vermiş.

Halife bu alıntıları işitince, ikisini de o denli doğru bulmuş ki, o gece, iki gözdesini de eşit şekilde doyurmuş.

Sonra Şehrazad "Ama ey bahtıgüzel şah, bu fıkraların hiçbiri, aşkta üstünlüğü bir delikanlıya mı, yoksa olgun bir erkeğe mi tanıma gerektiği üstüne iki kadınla ilgili fıkranın yanında değerli sayılmaz!" diye eklemiş.

Üstünlük Kimin: Delikanlının mı, Olgun Erkeğin mi?

Aşağıdaki fıkra bize Ebü'l-Ayina tarafından aktarıldı:

Bir gün evimin damına çıkmış hava aldığım sırada, komşu damda konuşan kadın sesleri duydum. Bu konuşanlar komşumun iki eşiydi; bunların her birinin güçsüz yaşlı kocalarının yerine getiremeyeceği kadar onları doyuran dostları vardı. Ama, birinin dostu henüz taptaze, yanakları pembe ve tüysüz, güzel bir delikanlı; öbürünün dostu ise olgun ve sakalı tıkız gür bir erkekmiş. Benim iki komşum, dinlendiklerini bilmeden, dostlarının karşılıklı değerleri üzerinde tartışmaktaydılar. Biri diyordu ki...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

... Biri diyordu ki: "Kardeşim, âşığının sakalının sertliğine, bu sakallar göğsüne sürtünce ve bıyıkları dikenleriyle yanaklarına ve dudaklarına dokununca, nasıl dayanıyorsun? Her seferinde nasıl oluyor da derinin bu dokunuşlarla kıyıcılıkla yırtılmasından kendini koruyabiliyorsun? Bana inan da kardeşim sen âşık değiştir ve bir meyve gibi arzu uyandıran, öpüşürken ağzında eriyecek kadar eti yumuşak bir delikanlı bul. Emin ol ki, sakalının bulunmayışını pek çok hoş yanlarıyla kapatarak seni ödüllendirmiş olur."

Bu sözleri duyunca, ortağı, ona "Sen ne budalasın, kardeşim, incelik ve sağduyudan da pek yoksunsun! Bilmez misin ki, ağaç yaprakla donanmış olmadıkça güzel değildir; ve hıyar ancak tüyleri ve pürüzleriyle lezzetlidir! Dünyada sakalsız ve yerelması gibi kel bir erkekten daha çirkin ne vardır? Bil ki, kadın için saç örgüleri neyse, sakal ve bıyıklar da erkek için aynı şeydir. Ve bu, o denli kabul edilmiştir ki, Yüceler Yücesi Ululukla şanlı Tanrı, gökyüzünde, erkeğe sakal, kadına uzun saçlar verdiği için Yaradan'ı övmekten başka işi olmayan bir melek yaratmıştır. Öyleyse bana dost olsun diye sakalsız bir genç seçmemi önermenin ne anlamı var? Sanıyor musun ki, daha binmişken inmeyi düşünen, henüz gerilmişken yumuşamayı düşünen, henüz düğümlenmişken düğümü çözmeyi düşünen, henüz yerini bulmuşken çekilmeyi düşünen, henüz katılaşmışken erimeyi düşünen, henüz dikilmişken çökmeyi düşünen, henüz sarılmışken ayrılmayı düşenen, henüz yapışmışken kopmayı düşünen, henüz çekilmişken kurtulmayı düşenen birinin altına yatmayı kabul ederim? Sen yanılıyorsun benim zavallı kardeşim! Ben, asla, burnuyla koku alır almaz sarılan, içeri girince yerinden ayrılmayan, boşaldıkça kendini dolduran, bitirince yeniden başlayan, kıpırdayınca harika olan, saldırınca şahane olan, verdiği zaman cömert olan, dalınca delen bir erkeği bırakmam!" diye yanıt vermiş.

Bu açıklamayı işiterek, âşığı sakalsız olan kadın "Kutsal

Kâbe'nin sahibi adına! Kardeşim doğrusu bana sakallı erkeği tatma hevesi veriyorsun!" demiş.

Sonra Şehrazad, kısa bir suskunluğu izleyerek hemen demiş ki:

Hıyarın Değeri

Bir gün Emir Muin bin Zeyde av sırasında, eşeğine binmiş çölden gelen bir Araba rastlamış; ona yaklaşıp selamladıktan sonra, kendisine "Böyle nereye gidiyorsun Arap kardeş ve şu küçük torbada özenle toparlanmış olarak taşıdığın şey nedir?" diye sormuş. Arap "Bahçemde turfanda olarak zamanından önce yetişmiş olan bu hıyarları sunmak üzere Emir Muin'i aramaya gidiyorum. Tanıdığım en cömert kişi olduğundan hıyarlarıma karşılık cömertliğine yaraşır bir para öder diye!" şeklinde yanıt vermiş. O güne kadar Arabın hiç görmemiş olduğu Emir Muin, ona "Peki bu hıyarlar için Emir Muin'in sana ne kadar para vermesini bekliyorsun?" diye sormuş. Arap da "Hiç değilse bin altın dinar!" diye yanıt vermiş. Emir Muin "Ya emir, sana, bunun fazla olduğunu söylerse?" deyince; "Beş yüz dinar isterim!" diye yanıt vermiş. "Ya buna da çok derse? —Yüz. O da fazla derse? —Elli. Ona da çok derse? —Otuz. Bu da çoktur derse? —O zaman eşeğimi haremine sokar ve boş ellerle kaçar giderim."

Bu sözleri işiterek Muin gülmeye başlamış ve atını mahmuzlayarak maiyetine ulaşmış ve çabucak sarayına dönmüş; orada kölelerine ve mabeyincilerine, Arabın hıyarlarıyla saraya geldiği zaman içeri sokmalarını buyurmuş.

Gerçekten, aradan bir saat geçince, Arap saraya ulaşmış; mabeyinci onu çabucak emirin kendisini beklediği kabul salonuna götürmüş. Muin şahane bir tavırla salonun görkemi içinde ve yöresinde yalınkılıç muhafızlarıyla oturuyormuş. Arap onun kişiliğinde yolda rastlamış olduğu atlıyı tanımaktan pek uzakmış. Hıyar torbası elde dinelmiş; selamlaşmalardan sonra, emirin söze başlamasını beklemiş. Emir de ona "Arap kardeş, torbanda ne getirdin?" diye sormuş. O da "Emir efendimizin

cömertliğine güvenerek kendisine bahçemde yetişen turfanda taze hıyarlardan getirdim!" diyerek yanıtlamış.

"Ne güzel bir fikir. Peki, benim cömertliğime ne kadar biçtin? —Bin dinar. —Bu biraz fazla! —Beş yüz! —Çok! —Yüz. —Çok. —Elli! —Çok. —Öyleyse otuz. —Bu da çok!" O zaman Arap "Hay Allah! Bugün o cehennem kazanı kılıklı herife çölde rastlamam ne büyük talihsizlik oldu benim için! Yok vallahi! Hıyarlarımı otuz dinara bırakamam!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan Emir Muin gülmüş, hiçbir yanıt vermemiş. O zaman Arap ona dikkatle bakmış ve çölde rastladığı kişinin Emir Muin'den başkası olmadığının farkına vararak "Vallahi! Ey efendim, sen otuz dinarı getirt, razı olayım! Zaten eşek de aşağıda kapıda bağlı duruyor!" demiş. Bu sözleri işiten Emir Muin öylesine bir kahkaha koparmış ki, sırtüstü yere düşmüş; yaverini çağırtarak ona "Bu Arap kardeşe ilkin bin dinar, sonra beş yüz, sonra üç yüz, sonra yüz, sonra elli ve sonunda otuz dinar verin de eşeğini bulunduğu yerde bağlı tutmayı sürdürsün!" demiş. Arap da, bir torba hıyar için bin dokuz yüz seksen dinar almaktan dolayı şaşkınlığın sınırına ulaşmış. Ve işte Emir Muin'in cömertliği böyleymiş.

Sonra Şehrazad demiş ki:

Beyaz Saçlar

Ebu Suvayt anlatır ki:

Günün birinde meyve satın almak üzere bir meyve bahçesine gitmiştim ki, uzaktan, bir kayın ağacının gölgesine oturmuş saçlarını tarayan bir kadın gördüm. Hemen yanına yaklaştım: saçları bembeyaz olmuş yaşlı bir kadındı; ama yüzü çok kibar, cildi taze ve hoştu. Yanına yaklaştığımı görünce yüzünü örtmek için herhangi bir davranışta bulunmadığı gibi, fildişi tarağıyla saçlarını taramayı gülerek sürdürdü. Karşısında durarak, selamlaşmalardan sonra, ona "Ey yaşça ileri, yüzce genç hatun, neden saçını boyayıp tam anlamıyla bir genç kıza benzemiyorsun? Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?" diye sordum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Hangi neden bunu yapmanı engelliyor?" diye sordum. Başını kaldırıp bana iri gözleriyle bakarak şu dizelerle yanıt verdi:

> Onları bir zamanlar boyadım, boya kayboldu; ama zamanın boyası kaldı.
> Öyleyse onları neden boyamalı; madem ki istediğim zaman şatafatlı bir şekilde art yuvarlarımı sallayabiliyor ve önden de, arkadan da canımın istediği gibi işimi sürdürüyorum![1]

Ve Şehrazad, sonra demiş ki:

Çözülen Anlaşmazlık

Anlatırlar ki, Vezir Cafer bir gece Halife Harun Reşid'i evinde kabul etmiş; ve onu hoş bir şekilde eğlendirmek için hiçbir şeyi esirgememiş. Ansızın halife Cafer'e "Cafer, benim görüp satın almak istediğim bir esireyi senin kendin için satın almış bulunduğunu öğrendim. İsterim ki onu, kendince uygun gördüğün bir değer karşılığında bana bırak!" demiş. Cafer "Onu hiç de satmak niyetim yok, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse onu bana armağan et!" demiş. Cafer "Öyle bir niyetim de yok, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca halife kaşlarını çatmış ve "Eğer esireyi bana satmaz ya da vermezsen, üç kez tekrarlayarak eşim Zübeyde'yi hemen boşamış olayım!" demiş. Cafer de "Eğer bu esireyi sana satar ya da verirsem, çocuklarımın anası olan eşimi üç kez yemin ederek ben de boşamış olayım!" diyerek yanıt vermiş. İkisi de bu yemini edince, birdenbire, şarabın dumanıyla gönül gözleri köreldiğin-

1 Mathers, bunu koşuklu olarak şöyle çevirmiş: *"I used to dye my hair / But time undyed it. / Now I am sage, / I show my bottom bare / Which does not age."* (Evvelce saçlarımı boyardım / Ama zaman boyaları çıkarırdı / Şimdi akıllandım, / Art yuvarımı gösteriyorum / Yaşı yok onun / Oysa evvelce onu gizlerdim.) (Â.Ş.O.)

den, biraz fazla ileri gittiklerinin farkına vararak, ortaklaşa bir uyumla, bu beladan kurtulmak için nasıl bir araç kullanabileceklerini birbirine sormuşlar. Birkaç dakikalık bir şaşkınlık ve düşünmeden sonra Harun Reşid "Bu durumdan kurtulmak için, boşanma konusundaki içtihatları çok iyi bilen kadı Ebu Yusuf'a başvurup fikrini alalım!" demiş. Hemen onu çağırtmak için adam göndermişler; Ebu Yusuf da, düşünmüş ve "Halife gece yarısı beni çağırtmak için adam gönderdiğine göre, İslam âleminde çok önemli bir olay ortaya çıkmış olmalı!" demiş. Sonra çabucak evinden çıkmış, katırını mahmuzlamış ve katırı izleyen hizmetkârına "Yanına henüz tayınını bitirmemiş olan hayvanın yem torbasını al ve oraya gittiğimizde onu başına asmayı unutma ki, yemeyi sürdürsün!" demiş.

Halife ile Cafer'in kendisini beklemekte olduğu salona girince, halife onun onuruna ayağa kalkmış; ve onu yanına oturtmuş; bu ayrıcalığı asla Ebu Yusuf'tan başkasına göstermezmiş. Sonra ona, "Seni büyük ağırlığı olan bir sorun üstüne görüşünü almak üzere çağırttım!" demiş. Ve kendisine durumu açıklamış. Bunu öğrenen Ebu Yusuf "Ama, ey Emirü'l-Müminin, bunun çözümü çok basit!" demiş. Sonra da Cafer'e doğru dönerek, ona "Sen halifeye cariyenin sadece yarısını sat, yarısını da armağan et!" demiş.

Kadı'nın bu çözüm yoluna halife bayılmış; ve inceliğine hayran olmuş; çünkü yalnız ikisi de yeminlerinin vebalinden kurtulmuyor; aynı zamanda halife istediği esireye de sahip oluyormuş. Bunun üzerine hemen esireyi oraya getirmişler ve halife "Esireyi ilk sahibinden almak için bana olanak sağlayacak kesin özgürlüğü gerektiren yasal sürenin geçmesini bekleyemem. Bu durumda, ey Ebu Yusuf, benim için, bu özgürlüğü hemen kazandıracak bir yol da bulman gerek!" demiş. Ebu Yusuf "Bu daha da kolay bir şey! Genç bir memluk gelsin buraya!" diye yanıt vermiş. Hemen istenen memluk getirtilmiş ve Ebu Yusuf "Bu ivedi özgürlüğün geçerli olması için, kölenin yasaya uygun şekilde evlenmiş olması gerek. Ben de onu, bir kısım para da ödenince, kendisine dokunmaksızın kızı boşayacak olan bu memlukla evlendireceğim! Ve ancak o zaman, ey Emirü'l-Müminin odalık olarak esire senin olabilir!" demiş. Ve memluğa dönerek, ona "Bu esireyi yasal eş olarak kabul ediyor musun?" diye sormuş. O da "Kabul ediyo-

rum!" demiş. Bunun üzerine kadı, ona "Evlendin! Şimdi al sana bin dinar! Boşa bakalım onu!" demiş. Memluk "Şu anda yasal olarak onunla evlenmiş bulunduğuma göre, evliliğimi sürdürmek istiyorum; çünkü esire hoşuma gitti!" diye yanıt vermiş.

Memluğun bu yanıtını işiten halife öfkeyle kaşlarını çatmış ve kadıya "Atalarımın onuru üzerine yemin ederim ki, çözüm tarzın seni darağacına götürecek!" demiş. Ama Ebu Yusuf, rahatlıkla "Halife efendimiz bu memluğun ret etmesine kafasını yormasın, böylece çözüm yolunun çok daha kolay olduğuna inansın!" demiş. Sonra da "Sadece, ey Emirü'l-Müminin, bana, bu memluğu sanki benim kölemmiş gibi kullanmama izin ver!" demiş. Halife "İzin verildi, memluk senin kölen ve malındır!" demiş. Bunun üzerine Ebu Yusuf genç kıza dönmüş ve ona "Sana bu memluğu armağan ediyor, satın alınmış bir köle olarak sana veriyorum! Onu böylece kabul ediyor musun?" diye sormuş. Kız da "Kabul ediyorum!" diye yanıt vermiş. Ebu Yusuf "Bu durumda, seninle sözleşmesini yaptığım evlenme, kendiliğinden bozuluyor. Ve onunla bağlantın kopuyor! Evlilik yasası böyle buyuruyor! Hükmettim!" diye haykırmış.

Bu hükmü işiten Harun Reşid, hayranlığın sınırında ayağa kalkmış ve "Ey Ebu Yusuf, İslam âleminde senin gibi ikinci bir kişi yoktur!" diye haykırmış. Ve onun için üstü altın dolu büyük bir tepsi getirterek kabulünü rica etmiş. Kadı halifeye teşekkür etmiş; ama bu kadar altını nasıl taşıyacağını bilememiş. Ansızın katırın yem torbasını hatırlamış ve onu getirterek tepsideki bütün altınları içine boşaltmış ve oradan ayrılmış.

Böylece bu fıkra, bize içtihadın incelenmesinin onur ve servet getirdiğini kanıtlar. Tanrı'nın rahmeti hepsinin üzerine olsun!

Sonra Şehrazad demiş ki:

Ebu Nuvas ve Sitti Zübeyde'nin Yıkanışı

Anlatırlar ki, Halife Harun Reşid, karısı ve yeğeni olan Sitti Zübeyde'yi büyük bir aşkla sevdiğinden bir bahçe ortasında sırf onun için yöresi sık ağaçlıklı koruyla çevrili bir havuz yaptırmış;

böylece, koruluğun girilemez ve yapraklara bürünmüş olmasından ötürü insan gözünün ve güneş ışığının ulaşamayacağı bir yerde yıkanabilmesini sağlamış.

Oysa, sıcağın epeyce fazla olduğu bir gün Sitti Zübeyde tek başına koruluğa gelmiş; havuzun kenarında tamamıyla soyunmuş ve suya girmiş. Ama orada sadece dizlerine kadar ayaklarını yıkamış; çünkü eğer boylu boyunca suya girerse, suyun bedenine değmesinin yaratacağı ürpermeden korkuyor; dahası yüzme de bilmiyormuş. Ama yanında getirdiği bir tasla omuzlarından aşağı küçük dalgalar halinde su döküyor; onun serin ve gümüşsü etkisiyle titriyormuş.

Eşinin havuza doğru gittiğini gören halife, onu yavaşça, ayak seslerini duyurmamaya çalışarak izlemiş; ve tam soyunduğu sırada yanına ulaşmış. Yapraklar arasından onu gözleyerek su üzerindeki beyaz vücuduna hayranlık duyuyormuş. Elini bir dala dayamak isterken, ansızın dal kırılmış ve Sitti Zübeyde...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Ansızın dal kırılmış ve Zübeyde, korkuya kapılarak, içgüdüsel bir davranışla, bakışlardan kaçınmak, için, önündeki yeri iki eliyle kapatmış.

Oysa, Sitti Zübeyde'nin önündeki yer öyle hatırı sayılır imiş ki, iki eliyle ancak yarı yarıya kapayabilmiş; ve bu yer öylesine yağlı ve kayganmış ki, onu tutmayı başaramamış parmakları arasından kaydırmış ve halifenin gözüne olanca şaşaasıyla sunmuş.

O güne kadar yeğeninin hörekesini açık havada ve doğa içinde görme fırsatını bulamamış olan Harun Reşid, onun iriliğine ve göz kamaştırıcılığına şaşıp kalmış; ve geldiği gibi yine gizlice oradan uzaklaşmış. Ama bu görünüm ona esin sağlamış ve damarlarında doğaçtan söyleme eğilimi duymuş; yeğni bir uyumla şu dizeyi bulmakla işe girişmiş:

Havuzda saf gümüşü gördüm.

Ama başkaca uyum sağlayan dizeler bulmakta ruhunu zorladığı halde sadece şiiri tamamlamakta başarısız kalmamış; uyak sağlayacak ikinci bir dize de bulamamış; ve kendini mutsuzluğa kaptırarak boyna "Havuzda saf gümüşü gördüm" diyerek terleyip durmuş ve bir türlü sıkıntıdan kurtulamamış. Bunun üzerine şair Ebu Nuvas'ı çağırtmaya karar vermiş; ve ona "Bakalım, ilk dizesi 'Havuzda saf gümüşü gördüm' olan kısa bir şiir düzenleyebilecek misin?" demiş. Bunun üzerine, kendisi de havuzun yöresinde dolaşmış ve söz konusu manzarayı tümüyle görmüş olan Ebu Nuvas "İşittim ve itaat ettim!" demiş. Ve halifenin şaşkınlıkla karşıladığı şu dizeyi söylemiş:

> Havuzda saf gümüşü gördüm; gözlerim sütten sarhoş oldu.
> Bir ceylan kalçalarının gölgesinde ruhumu esir etti; parmakları o şeyinin üzerinden kayınca...
> Oh! El kaydıran bu narin şeyi okşamak için bir tas suyla üzerine dökülmek; ya da bir iki saat için balığa dönüşmek isterdim![1]

Halife, Ebu Nuvas'ın nasıl olup da dizelerine tam bir anlam verebildiğini bilmek istememiş ve memnunluğunu kanıtlamak için onu iyice ödüllendirmiş.

Sonra Şehrazad "Ama sanma ki, ey bahtıgüzel şahım, Ebu Nuvas'ın bu ruh inceliği şimdi anlatacağım fıkradaki hoş doğaçlama dolayısıyla ortaya çıkandan daha çok hayranlık verici olsun!" diye eklemiş.

1 Mathers bu dizeleri şöyle çevirmiş: *"I saw silver in the fountain / Still the picture lingers, / When the pale girl's little mountain / Slipped between her fingers / Sleek and pdominent and hairless. / If I had my wish / I'd be water, I'd be careless. / I would be a fish."* (Havuzda gümüşü gördüm, / Hâlâ görüntü gözlerimin önünde / Solgun kızın küçük tepesi / Parmakları arasından kaydığında / Gevşek, belirgin ve tüysüz... / Eğer dileğim yerine getirilse / Su olmak isterdim, kaygısız, / Balık olmak isterdim.) (Â.Ş.O.)

Doğaçlama Şiir Okuyan Ebu Nuvas

Bir gece Halife Harun Reşid direngen bir uykusuzluğun pençesinde sarayının geçitlerinde tek başına dolaşırken, pek çok sevdiği cariyelerinden birinin kendisine ayırdığı bölmeye girdiğini görmüş. Onu izleyip arkasından bölmeye girmiş. Orada onu kollarına alıp okşamaya ve onunla oynaşmaya başlamış; o sırada cariyenin başını saran tülbent düşmüş ve entarisi de omuzlarından kaymış.

Bunu görünce halifenin yüreğini arzu tutuşturmuş ve o anda güzel cariyesine sahip olmak istemiş; ama kız "Lütfen! Ey Emirü'l-Müminin, ziyaretinle onur vermeni beklemiyordum; ve buna hiç hazır değildim. Ama yarın, Tanrı isterse, yaseminlerle kokulandırılmış bir yatakta beni kokular sürünmüş olarak bulacaksın!" diyerek kendisini sakınmış. Bunun üzerine Harun Reşid ısrar etmemiş ve tek başına dolaşmasını sürdürmüş.

Ertesi gün, aynı saatte, haremağalarının başı Mesrur ile tasarlanmış ziyareti kıza hatırlatmış. Ama, o günün başlangıcında, genç kız bir yorgunluk belirtisi duyumsamış ve daha sonra kendini oldukça keyifsiz bulduğundan, ona, bir gün öncenin vaadini hatırlatan Mesrur'a yanıt olarak "Gündüz gecenin sözlerini siler!" şeklindeki bir atasözünü anmakla yetinmiş.

Mesrur halifeye genç kızın bu sözlerini bildirdiği anda içeriye Ebu Nuvas, Er-Rakaşi ve Ebu Musab adlı şairler girmiş. Halife de onlara doğru dönerek "Her biriniz bana 'Gündüz gecenin sözlerini siler' dizesiyle uyaklı olarak şu anda doğaçlamadan birer şiir söylesin!" demiş.

Bunun üzerine ilkin şair Er-Rakaşi şu şiiri okumuş:

> Kolla kendini kalbim, ne ziyaret etmeyi ne de edilmeyi seven, eğrilip bükülmez ve bir buluşma vaat ettiği halde sözünü tutmayıp "Gündüz gecenin sözlerini siler!" diyerek özür dileyen güzel bir kız çocuğundan!

Bunun ardından Ebu Musab ilerlemiş:

> Kalbim tüm hızıyla uçuyor; oysa o kız onun ateşiyle oynuyor. Gözlerim ağlıyor ve içim onun arzusuyla yanıyor. Ama

o gülmekle yetiniyor. Ve ona vaadini hatırlatırsam, bana "Gündüz gecenin sözlerini siler!" diye yanıt veriyor!

En son, Ebu Nuvas ilerlemiş:

Oh! Tedirginliği içinde o akşam ne güzeldi! Ve onun karşı durmasının nasıl bir sihri vardı!
Gecenin sarhoş rüzgârı boyunun fidanını ve kıvrılan art yanını titretiyor; ucunda iki küçük nar gibi memeleri bulunan göğsünü de kıpırdatıyor.
Sevimli oyunlar ve şiddetli okşayışlarla elim onu saran tülü kaldırıyor; ve omuzlarından, ey inciden oluşmuş yuvarlak omuzlar, entarisi de kayıyor.
O zaman yarı yarıya çıplak, giysisinden sıyrılmış, sakında bir çiçek gibi görünüyor.
O zaman gece üzerimize gölgeden perdelerini düşürünce, daha da gözü pek olmak istiyor; ve ona "Taçlanalım!" diyorum.
Ama o bana "Devamı yarın!" diyor.
Ertesi gün ona geliyorum ve ona "Vaadini tut!" diyorum. Gülerek dönüyor; ve bana "Gündüz gecenin sözlerini siler!" diyor.

Bu çeşitli doğaçlamaları dinledikten sonra, Harun Reşid, Ebu Nuvas dışında şairlerin her birine büyük birer kese dolusu para vermiş; Ebu Nuvas'ın ise, ona "Vallahi! Bu genç kızla haberleşiyorsun sen! Yoksa sırf benim içinde bulunduğum bir sahnenin bu denli doğru bir tanımlamasını nasıl yapabilirsin?" diye haykırarak o anda öldürülmesini buyurmuş. Ebu Nuvas gülmeye başlayarak "Halife efendimiz gerçek şairin kendisinden saklananı keşfetmesini, kendine söylenmiş olan sözlerden anlam çıkarmasını bilen bir kişi olduğunu unutuyor! Ve zaten dua ve barış üzerine olası Peygamber bizden söz ederken 'Şairler, tüm yolları, aklını yitirmişler gibi izlerler. Onlara sadece esinleri ve şeytan yol gösterir! Ve yapmadıkları şeyleri anlatır ve söylerler!' diyerek bizi en yüksek düzeyde tanımlamıştır!" diye yanıt vermiş.

Harun Reşid, bu sözler üzerine, bu gizemi daha fazla derinleştirmek istememiş ve Ebu Nuvas'ı bağışladıktan sonra, ona da, daha önce iki şairin aldığının iki katı para vermiş.

Şah Şehriyar, bu fıkrayı işitince "Hayır! Vallahi, ben olsam bu Ebu Nuvas'ı bağışlamazdım; bu gizemi derinlemesine incelerdim ve bu edepsizin başını vurdururdum. Artık bana halifelere ve yasalara saygı duymayan bir sefihten söz edilmesini istemiyorum Şehrazad, beni duydun değil mi?" diye haykırmış. Şehrazad da "Öyleyse, ey bahtıgüzel şah, sana eşek fıkrasını anlatayım!" demiş.

Eşek

Günün birinde, her zaman başkalarının aldatmalarına uğrayan adamlar arasından bir saf adam, hayvan için yular oluşturan basit bir urganla çektiği eşeği ardında, çarşıda yürüyormuş. Çok deneyimli bir hırsız onu fark etmiş. Ve eşeğini çalmayı kafasına koymuş. Fikrini açtığı bir arkadaşı ona "Ama bunu adamın dikkatini uyandırmadan nasıl yapacaksın?" diye sormuş. O da "Beni izle, görürsün!" diye yanıt vermiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

"Beni izle, görürsün!" diye yanıt vermiş. Böylece adama arkasından yaklaşmışlar ve hırsız yavaşça eşeğin yularını çözmüş; adam farkına varmadan, kendi boynuna geçirmiş ve bir yük hayvanı gibi onun ardından yürümeye başlamış; arkadaşı da kendi başına kalan eşeği alıp götürmüş.

Hırsız eşeğin epeyce uzaklaştırılmış olduğundan emin olunca, ansızın yürüyüşünü kesmiş; adam da başını çevirmeden onu yürümeye zorlamak için yuları çekip duruyormuş. Hayvanın yürümemek için inatlaştığını sanan adam, eşeği paylamak için geri dönünce, hayvan yerine, kendi boynuna yuları takan alçakgönüllü tavrıyla ve yalvaran gözleriyle kendisine bakan hırsızı görmüş. Öylesine şaşırmış ki, hırsızın karşısında öylece bakakalmış; ve bir an sonra, birkaç söz söyleyebilecek hale gelmiş ve "Sen de kimsin?" diye sormuş. Hırsız, ağlamaklı bir sesle "Senin eşeğinim ben, efendim! Ama başıma olmayacak şeyler geldi. Bil ki, aslında, genç

yaşlarımda, kendimi her türlü utanç verici kötülüklere kaptırmış bir serseri idim. Günün birinde, anamın yanına sırsıklam sarhoş ve nefret uyandıran bir halle girdim. Beni görünce hiddetine egemen olamadı ve birçok ağır sitemle beni evden kovmak istedi. Ama ben onu ittim; ve hatta kendimi sarhoşluğuma kaptırarak dövdüm. Kendisine karşı bu tür davranışımı görünce, bana lanet etti ve bu lanetlemesi sonucu hemen bir eşek oldum. Sonra sen, efendim, eşekçiler pazarından beni beş dinara satın aldın. O zamandan beri besledin ve bir yük hayvanı gibi hizmet gördürdün; ve bazen yorulup yürümek istemeyince, sırtımı ucu çivili sopayla dürttün; ve sana tekrarlamaya asla cesaret edemeyeceğim bin küfür savurdun. Hepsi bu kadar! Ben de, konuşmam mümkün olmadığından asla şikâyet edemedim. Ama ancak, arada bir söyleyemediğim sözler yerine geçmek üzere yellenmeyi başardım. Sonunda, bugün, zavallı anam beni hayırla hatırlamış ve yüreğine acıma duygusu girip ona Yüce Tanrı'nın merhametini benim üzerime çektirme gayreti vermiş olacak ki; hiç kuşkusuz bu acımanın etkisiyle beni eski insan halime dönmüş görüyorsun, efendim!" diye haykırmış.

Bu sözleri duyan zavallı adam "Ey benim cinsimden olan kişi, Allah rızası için, beni, sana yaptığım kötülüklerden ötürü bağışla! Bilmeksizin sana gösterdiğim kötü davranışları unut! Allah'tan başka sığınacak yer yoktur!" diye haykırmış. Ve hırsızın boynuna bağlı bulunan yuları çabucak çözmüş; ve yaptıklarından pişmanlık duyarak evine dönmüş; vicdan azabı ve tedirginlikle bütün gece uyuyamamış.

Birkaç gün sonra, zavallı adam eşekçiler pazarına gitmiş; ve orada, değişime uğramadan önceki haliyle eşeğini görerek şaşakalmış! Ve kendi kendine "Hiç kuşkusuz bu serseri yine bir suç işlemiş olmalı!" demiş. Ve onu görünce tanıyarak anırmaya başlayan eşeğe yaklaşarak kulağına eğilmiş; ve olanca sesiyle "Ey yola gelmez serseri! Sen yine anana hakaret etmiş ve onu dövmüş olmalısın! Yoksa yeniden böyle eşek olmazdın. Ama, vallahi, seni bir kez daha satın alacak değilim!" diye bağırmış. Ve kızgın, eşeğin suratına tükürmüş ve ana babasından yana eşek neslinden geldiği iyice bilinen bir başka eşek satın almak üzere oradan uzaklaşmış.

Ve aynı gece, Şehrazad, şu öyküyü de söylemiş:

Sitti Zübeyde'nin Suçüstü Yakalanması

Anlatırlar ki, Emirü'l-Müminin Harun Reşid, bir gün, öğle uykusuna dalmak için eşi Sitti Zübeyde'nin dairesine girmiş; gidip yatağın üzerinde uzanacağı sırada, tam orta yerde kökeni hiç kuşkusuz karısına ait bulunan henüz taze, büyük bir leke görmüş. Bunu görünce, yüzünde dünya kararmış ve hiddetin son sınırına ulaşmış. Hemen Sitti Zübeyde'yi çağırtmış ve gözleri öfkeden alevler saçarak ve sakalı titreyerek, ona "Yatağımızın üzerindeki bu leke de ne oluyor?" diye haykırmış. Sitti Zübeyde, başını söz konusu lekeye eğmiş. Koklamış ve "Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. O da öfkesinin şiddetini güçlükle tutarak "Peki, seninle bir haftadır yatmadığım bu yatakta henüz ılıklığını saklayan bu sıvının varlığını bana açıklayabilir misin?" demiş. Zübeyde, iyice heyecanlanarak "Bağlılık benim ve yöremin üstüne olsun, ey Emirü'l-Müminin! Yoksa beni zinayla mı itham ediyorsun?" diye haykırmış. Harun Reşid "Senden öylesine kuşkulanıyorum ki, hemen kadı Ebu Yusuf'u çağırtacak ve bu şeyi inceletip fikrini alacağım. Ve cetlerimizin onuru üzerine yemin ederim ki, ey amcamın kızı! Kadı tarafından suçlu bulunursan, hiçbir şey beni yapacağımdan geri çeviremez!" demiş.

Kadı gelince, Harun Reşid, ona "Ey Ebu Yusuf, şu gördüğün lekenin ne olduğunu bana söyle!" demiş. Kadı yatağa yanaşmış, parmağını lekenin ortasına sokmuş. Sonra da gözünün ve burnunun hizasına getirmiş ve "Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!" demiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

"Bu, erkek tohumudur, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Halife de "Peki, bunun hemen ortaya çıkan kökeni ne olabilir?" diye sormuş. Çok şaşıran ve Sitti Zübeyde'nin düşmanlığını üzerine çekecek bir şeyi doğrulamak istemeyen kadı, düşünür gibi başını tavana kaldırmış ve bir yarıkta oraya iyice sokulmuş bir yarasanın kanadını fark etmiş. Ve hemen kurtarıcı bir fikir,

anlayışını aydınlatmış ve "Bana bir mızrak ver, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Halife ona bir mızrak vermiş. Ebu Yusuf da bununla yarasayı vurarak olanca ağırlığıyla yere düşürmüş. Bunun üzerine "Ey Emirü'l-Müminin, tıp kitapları, bize, yarasa tohumunun, erkeğinkine garip şekilde benzediğini belirtiyor. Herhalde, Sitti Zübeyde uyurken bu suçu onu gören yarasa işlemiş olacak! Gördüğünüz gibi onu öldürerek cezasını verdim!" demiş.

Bu açıklama halifeyi tam anlamıyla doyurmuş; ve karısının suçsuzluğundan artık kuşku duymadığı için minnettarlığını belirtmek üzere kadıyı armağanlarla donatmış. Sitti Zübeyde de, sevincin sınırında, ona göz kamaştıran hediyeler vermiş ve halife ile kendi yanında kalıp getirtilen meyve ve turfandalıkları yemeye çağırmış. Kadı, halı üzerine halife ile Sitti Zübeyde'nin arasına oturmuş. Ve Sitti Zübeyde bir muz soymuş ve bunu "Bahçemde, yılın bu mevsiminde az bulunur başka meyveler de var. Sen bunları muza yeğler misin?" diyerek kadıya sormuş. O da "Hanımım, hatalı karar vermekten sakınmayı kural bilmişimdir. Buradaki turfandalarla kıyaslamak için o turfandaları da görmem gerek! Ondan sonra karşılıklı üstünlükleri üzerine görüş bildirebilirim!" diye yanıt vermiş. Sitti Zübeyde hemen bahçesindeki turfanda meyvelerden toplatıp getirtmiş ve bunları kadıya tattırarak ona "Şimdi bu meyvelerden hangisini yeğliyorsun?" diye sormuş. Kadı anlayışlı bir tavırla gülmüş ve ilkin halifeye, sonra Sitti Zübeyde'ye bakmış ve onlara "Vallahi! Bunun yanıtın vermek oldukça zor! Bu meyvelerden birini diğerine yeğlersem, ötekini kötülemiş olur ve onun bana karşı duyduğu intikamla hazımsızlığa uğrama tehlikesi geçirmiş olurum!" demiş.

Bu yanıtı işiten Harun Reşid ile Zübeyde öylesine gülmeye başlamışlar ki, sırtüstü yere devrilmişler!

Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'ın daha çok Zübeyde'yi, suçu ona yükleyerek acımaksızın mahkûm etme eğiliminde olduğunu görerek değişiklik olsun diye, çabucak şu öyküyü anlatmış:

Erkek mi, Dişi mi?

Anlatırlar ki, Acem Şahı Büyük Keyhüsrev hakkındaki pek çok fıkra arasında onun balıkları pek sevdiği üzerine de bir fıkra varmış. Günün birinde, eşi güzel Şirin ile sarayının taraçasında otururken bir balıkçı gelip ona büyük ve eşsiz güzellikte bir balık getirmiş. Şah da bu hediyeye çok sevinmiş ve balıkçıya dört bin dirhem para ödenmesini buyurmuş. Ama güzel Şirin, şahın cömert savrukluğunu doğru bulmadığından, balıkçının ayrılmasını beklemiş; ve "Bir tek balık için bir balıkçıya dört bin dirhem ödeyecek kadar savruk olmak doğru değil! Bu parayı geri aldırmalısın; yoksa sana her armağan getiren kişi, çıkış noktası olarak bu değeri elde etmeyi umut eder; ve sen onların bu davranışlarına karşı çıkmayı göze alamazsın!" demiş. Şah Keyhüsrev ona "Verdiği bir şeyi geri istemesi bir şah için yüzkarasıdır. Böyle olunca, olup biteni unutalım!" diye yanıt vermiş. Ama Şirin "Hayır! İşi böylesine oluruna bırakmak olanaksız! Ne balıkçının ne de başkasının kusur bulmasına meydan vermeden parayı geri almanın yolları vardır. Bunu yerine getirmek için, balıkçıyı çağırtmak ve ona 'Bana getirdiğin balık erkek mi, dişi mi?' diye sormak yeter! Eğer sana erkek olduğunu söylerse, ona balığı geri verir ve 'Ben bir dişi istemiştim!' dersin; yok, eğer dişi olduğunu söylerse, ona, 'Ben bir erkek istiyordum!' diyerek geri verirsin!" diyerek cevaplamış.

Güzel Şirin'i büyük bir aşkla seven Şah Keyhüsrev, ona karşı çıkmak istememiş ve içinden üzülse de, kendisine öğütlediği bu öneriyi çabucak yerine getirmiş. Ama balıkçı, ince zekâlı ve hazırcevap biriymiş; ve Keyhüsrev onu getirttikten sonra, kendisine "Balık erkek miydi, dişi miydi?" diye sorunca; yeri öpmüş ve "Bu balık hünsaydı!"[1] demiş.

Bu sözleri duyunca Keyhüsrev'in göğsü ferahlamış ve gülmeye başlamış; ve maiyet subayına balıkçıya dört bin yerine sekiz bin dirhem ödenmesini buyurmuş. Balıkçı subayla gidip kendisine ödediği sekiz bin dirhemi almış; balık taşımaya yarayan torbasına koymuş ve çekip gitmiş. Sarayın bahçesinden geçerken, dalgınlıkla torbadan bir gümüş dirhem düşürmüş. Bu dirhemi

1 *Hünsa:* Hermafrodit, yani iki cinsten herhangi birine ait olmayıp ikisinin özelliklerini de belirli ölçüde taşıyan (Â.Ş.O.)

aramak için torbayı yere bırakmış ve bulduğu parayı büyük bir memnunlukla yerden almış.

O sırada Keyhüsrev ile Şirin onu taraçadan gözlüyorlarmış ve olan biteni görmüşler. Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu, haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Şirin, çıkan bu fırsattan mutlu "İşte şu balıkçıyı gördün! Davranışı ne kadar nefret verici! Bir dirhem düşürüyor yere, onu herhangi bir fakir gelip alsın diye yerde bırakacağına, eğilip alacak kadar berbat davranıp yoksulu mahrum bırakıyor!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Keyhüsrev çok etkilenmiş ve balıkçıyı çağırtarak ona "Ey iğrenç yaratık! Bunca küçük bir ruhun olduğuna göre sen adam sayılmazsın, kuşkusuz! Bir torba gümüş paran olduğu halde, tesadüfen yere düşmüş ve bir fakir için nimet olacak bir dirhemi eğilip alacak kadar eli sıkı olman senin felaketin olacak!" demiş.

Bunu duyan balıkçı yeri öperek, ona "Tanrı şahımın ömrünü uzatsın! Eğer eğilip yerden bu dirhemi almışsam, benim için para bakımından değerli olduğundan değildir; ama manevi değerinin benim için fazla olmasındandır! Bu paranın bir yüzünde şahımın başı, ötekinde de adı yazılı değil midir? Ben onu yerde bırakıp gelip geçen birinin bilmeden ayaklarıyla çiğnemesini istemedim. Ve çabucak eğilip yerden kaldırdım; tıpkı şahımın beni, bir gümüş dirhem etmezken topraktan kaldırdığı gibi!.." diye yanıt vermiş.

Bu yanıt Keyhüsrev'in öylesine hoşuna gitmiş ki, balıkçıya dört bin dirhem daha verdirmiş ve tellalların, ülkenin her yanında "Hiç kimse kadınların görüşüne uyarak iş görmeye kalkışmasın! Çünkü bunu yapan, bir hatunun yarasından sakınmak isterken, iki hata daha işler!" diye bağırmalarını buyurmuş.

Şah Şehriyar bu fıkrayı işitince "Keyhüsrev'in davranışını ve kadınlara güvensizliğini çok uygun buldum. Onlar felaketlerin çoğunun nedenidir!" demiş. Ama Şehrazad gülerek demiş ki:

Pay

Bir gece Halife Harun Reşid, veziri Cafer'in ve celladı Mesrur'un önünde uykusuzluğundan şikâyet ederken, birdenbire Mesrur bir kahkaha koparmış. Halife kaşlarını çatarak ona bakmış ve "Neden böyle gülüyorsun? Delirdin mi sen, yoksa alay mı ediyorsun?" demiş. Mesrur "Yo, vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, seni Peygambere bağlayan ecdadın üzerine yemin ederim ki, gülüyorsam eğer, o iki nedenle değil! Dün kendisini dinlemek üzere Dicle kıyılarında yöresini çevirenlere katıldığım İbnü'l-Karabi adlı birinin söylediği hoş sözleri hatırlamamdandır!" diye yanıtlamış. Halife "Öyleyse, git çabucak bu İbnü'l-Karabi'yi bulup bana getir! Belki de göğsümün darlığını o giderir!" demiş.

Mesrur hemen koşup bu hoşsohbet İbnü'l-Karabi'yi bulmuş ve ona "Senden halifeye söz ettim, onu güldürmen için seni bulmak üzere beni görevlendirdi!" demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" cevabını vermiş. Bunun üzerine Mesrur "Evet! Seni alıp halifenin yanına götürmek istemekteyim; ancak karşılık olarak halifenin sana vereceğinin dörtte üçünü bana vermen koşuluyla!" diye eklemiş. İbnü'l-Karabi "Çok istedin! Sana pey olarak üçte ikisini veririm! Bu kadarı yeter!" demiş. Mesrur, şekil bakımından biraz zor kabullenmiş görünerek sonunda öneriyi uygun bulduğunu bildirmiş; ve adamı Halife Harun Reşid'in yanına götürmüş.

Harun Reşid, onun geldiğini görünce, kendisine "Senin çok hoş ve eğlendirici konuşmaların olduğu söyleniyor! Konuş bakalım da görelim! Ama bil ki, beni güldürmeyi başaramazsan, sopa seni bekliyor!" demiş.

Verilen bu gözdağı, İbnü'l-Karabi 'nin tüm eğlendirme yeteneğini dondurduğundan berbat etki bırakan bayağılıklardan başka güldürecek şey bulamamış, bundan dolayı Harun Reşid gülecek yerde hiddetinin kabardığını duyumsamış; sonunda "Kafasında donup kalmış olan kanı ayak uçlarına indirmek için şunun tabanına yüz sopa vurun!" diye haykırmış. Adamı hemen yere yıkmışlar ve ayağının tabanına sopa darbeleri indirmeye başlamışlar. Birdenbire, vuruşlar otuzu geçmekte iken, adam "Şimdi, aramızdaki anlaşmaya göre, geri kalan üçte iki darbe,

Mesrur'un payıdır!" diye haykırmış. Bunun üzerine muhafızlar halifenin bir işareti üzerine Mesrur'u yakalayıp yere yatırmışlar ve sopanın uyumlu vuruşlarını ayak tabanlarında hissettirmişler. Ama daha ilk vuruşlardan başlayarak, Mesrur "Vallahi! Üçte birine de razıyım ben, hatta dörtte birine de... Geri kalanını ona bırakıyorum!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan halife öylesine gülmeye başlamış ki, sırtüstü düşmüş ve sopalardan canı yanmış olan ikisine de biner altın verdirmiş.

Bunun üzerine Şehrazad aşağıdaki fıkrayı anlatmadan geceyi geçirtmek istememiş:

Okul Öğretmeni

Bir zamanlar, mesleği avarelik ve başkalarının sırtından geçinmek olan bir adam, ne okuma ne de yazma bildiği halde okul öğretmeni olmayı kafasına koymuş; hiçbir şey yapmaksızın ona para kazanma imkânı yaratacak tek mesleğin bu olduğunu sanıyormuş. Çünkü okul öğretmeni olunduğu halde dilin kuramlarını ve öncül öğelerini tümüyle bilmenin mümkün bulunmadığı sanısı yaygınmış; bunun için başkalarında büyük bir sarf[1] ustası olduğuna inandıracak kadar kurnaz olmak yetermiş; ve bir sarf bilgini, çoğu kez, dar kafalı, aşağılık, ruhen çökmüş, yeteneksiz ve cinsel bakımdan yetersiz olan bir zavallı imiş.

Böyle olunca, serserimiz, sadece sarığının sargı adedini ve hacmini çoğaltarak ve küçük bir sokağın dibinde açtığı bir odayı yazılı levhalar ve benzeri şeylerle donatarak okul öğretmeni oluvermiş ve orada müşterileri beklemiş.

Böylesine etkileyici bir sarıkla donanmış kişiyi gören mahallede oturanlar, komşularının biliminden bir an bile kuşku duymamışlar ve çocuklarını çabucak ona yollamışlar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

1 *Sarf:* Gramer, dilbilgisi (Â.Ş.O.)

... ve çocuklarını çabucak ona yollamışlar.

Ama öğretmen ne okuma ne de yazma bildiğinden işi yürütmek için oldukça ustalıklı bir yol bulmuş: bu da, bir parça okuyup yazma bilen öğrencileri hiçbir şey bilmeyenlere ders verdirtmekten ibaretmiş. O sırada kendisi de bunları gözetiyor, yaptıklarını doğru ya da yanlış buluyor gibi davranıyormuş. Bu yoldan, okul başarılı görünüyor ve öğretmenin işleri olağanüstü bir gelişme gösteriyormuş.

Bir gün değneği elinde, korkudan tir tir titreyen zavallı çocuklara korkunç bakışlar fırlatırken, elinde bir mektupla içeriye bir kadın girmiş ve öğretmene doğru yürüyerek, okuma bilmeyen kadınların âdetine uygun olarak, bunu kendisine okumasını rica etmiş. Onu görünce, öğretmen, böylesine bir durumdan nasıl kurtulacağını bilemeyerek çabucak ayağa kalkıp salonu terk etmiş. Ama kadın onu tutmuş ve çıkmadan önce mektubu okumasını kendisinden rica etmiş. O da "Daha fazla bekleyemem: müezzin öğle ezanını okudu; camide bulunmam gerek!" demiş. Ama kadın, onu bırakmak istememiş ve ona "Allah senden razı olsun! Bu mektup bana, beş yıldır burada olmayan kocamdan geldi. Ve mahallede sadece sen, bunu bana okuyabilirsin!" demiş ve onu mektubu almak zorunda bırakmış.

Okul öğretmeni mektubu almasına almış da, elinde ters tutmuş ve içindeki büyük sıkıntıyla yazıya bakarak kaşlarını çatmaya, alnını kaşımaya, sarığını yerinden oynatmaya ve güçlükle nefes almaya başlamış.

Bunu gören genç kadın "Hiç kuşku yok! Okul öğretmeni bu denli tedirgin olduğuna göre, mektuptan kötü haberler okumuş olmalı! Ne felaket! Belki de kocam ölmüştür!" diye düşünmüş. Sonra, kaygı dolu, okul öğretmenine "Allah aşkına, benden bir şey gizleme! Ölmüş mü yoksa?" diye sormuş. Öğretmen, yanıt olarak belirsiz bir işaretle başını yukarı kaldırmış ve sesini çıkarmamış. Bunu gören kadın "Vah başıma gelenler! Giysilerimi mi yırtsam yarabbi!" diye haykırmış. O da "Yırt!" diye yanıt vermiş; kadın tedirginliğin sınırında "Yüzümü dövüp yanaklarımı mı yırtsam?" diye sormuş. O da "Döv ve yırt!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca zavallı kadın, şaşkın bir halde okuldan dışarı fırlamış ve evine koşup matem giysilerine bürün-

müş. Bunu gören tüm komşuları onun evine koşup kendisini avutmaya çalışmışlar, ama boşuna! O sırada, zavallı kadının yakınlarından biri içeri girmiş; mektubu görerek onu okumuş ve kadına "kim sana kocanın öldüğünü söyledi? Mektupta bununla ilgili bir şey yok. İşte içinde yazılanlar: 'Selam ve iyi dileklerden sonra, ey amcamın kızı, çok iyi bir sağlık sürdürdüğümü ve on beş güne kadar yanına döneceğimi bildiririm. Ama, daha önce, sana olan bağlılığımı kanıtlamak için, bir bohçaya konmuş keten bir kumaş yolluyorum. Vesselam!'" demiş.

Bunun üzerine kadın mektubu alıp kendisini yanılgıya düşüren davranışından ötürü okul öğretmenine çatmak için okula dönmüş. Onu kapıda otururken bulmuş ve ona "Zavallı bir kadını böylesine aldatmak ve mektubunda dönmekte olduğunu bildiren ve ona bohça içinde bir kumaş gönderen kocasının öldüğünü söylemekten utanmıyor musun?" demiş. Bu sözleri duyan okul öğretmeni, ona "Ey zavallı kadın, bana böyle çatmakta haklısın! Ama, bağışla beni, çünkü mektubunu elimde tuttuğum sırada, zihnim çok dalgındı, biraz çabuk ve tersten okuduğum için gönderilen kumaş ve bohçayı ölen kocandan sana kalan eşyalar sandım!" demiş.

Şehrazad sonra şu fıkrayı anlatmış.

Yazılı Gömlek

Anlatırlar ki, Halife El-Memun'un kardeşi El-Emin, amcası El-Mehdi'nin evini ziyarete gitmiş bulunduğu bir sırada, ut çalan çok güzel bir genç esire görmüş ve ona hemen âşık olmuş. El-Mehdi de esirenin yeğeni üzerindeki etkisinin farkına varmakta gecikmemiş; ve ona hoş bir armağanda bulunmak üzere onun ayrılmasından sonra esireyi mücevher ve zengin giysilere bürünmüş olarak ardından göndermiş. Ama El-Emin amcasının cariyenin kızlığını almış olduğunu ve onu bu haliyle kendisine yolladığını sanmış; çünkü adam, henüz ekşi olan meyveleri severmiş. Bu yüzden esireyi kabul etmek istememiş ve onu bir

mektupla geri çevirerek; mektupta, olgunlaşmadan önce bahçıvan tarafından ısırılan bir elmanın, satın alanın ağzını asla tatlandıramayacağını yazmış.

Bunun üzerine El-Mehdi, kızı tümüyle soymuş ve eline bir ut vermiş; bu kez onu altın harflerle üzerine sadece şu yazının bulunduğu bir gömlek giydirerek yeniden El-Emin'e göndermiş:

> Benim eteğimin büklümlerinin gölgesine sokulmuş olan ganimet, hiç el sürülmemiş olan bir bakiredir.
> Sadece üstün güzelliğine hayran olunmak için göz düşmüştür üstüne!

Bu incelikli gömleğe bürünmüş olan esirenin büyüleyici güzelliğini gören ve yazıyı okuyan El-Emin, artık karşı durma nedeni olmadığından, özellikle kendisine onur veren bu armağanı kabul etmiş.

Bardak Üstündeki Yazı

Halife El-Mütevekkil, bir gün, hasta düşmüş ve tabibi Yahya'nın, yazdığı harika ilaçlarla tedavi olmuş ve sağlıklı duruma geçme dönemine girmiş. Bunun üzerine halifeye her yandan tebrik armağanları yağmaya başlamış. Böylece yollanan öteki şeyler arasında halife, İbni Hakan'dan göğüsleri döneminin tüm kadınlarınınkinden güzel biçimiyle meydan okuyan, el değmedik bir genç kız da alıp kabullenmiş. Güzelliğiyle birlikte, genç kız, kendini ona sunarken, halifeye seçkin bir şarapla dolu hayranlık uyandıran billur bir sürahi de getirmiş.

Genç kız bir eliyle sürahiyi tutuyor; ötekiyle de üzerine yakutla aşağıdaki yazı kakılmış olan bir altın bardağa şarap dolduruyormuş:

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

Genç kız bir eliyle sürahiyi tutuyor; ötekiyle de yakutla üzerine aşağıdaki yazı kakılmış olan altın bir bardağa şarap dolduruyormuş:

> Hangi aşk iksiri, hangi tiryak, hangi belsem ve hangi merhem, bu hoş kokulu kırmızı içki, bu bedenin dertlerinin ve sıkıntının evrensel ilacı değerindedir?

O sırada hekim Yahya, halife El-Mütevekkil'in yanında bulunuyormuş. Bu yazıyı okuyarak gülmeye başlamış ve halifeye "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, bu genç kız ve getirdiği ilaç, tüm eski ve çağdaş ilaçlardan fazla gücünün geri gelmesinde sana yararlı olacaktır!" demiş.

Sonra Şehrazad, durmaksızın, hemen şu fıkrayı anlatmış:

Sepetteki Halife

Şimdi söyleyeceğim öyküyü bize ünlü şarkıcı Musullu İshak anlatmıştı. Şöyle:

Bir gece, Halife El-Memun'un sarayındaki bir şölenden ayrılmış yürürken; derdini çektiğim bir idrar tutukluğundan çok sıkıntıda olduğum için, ışığın sızmadığı dar bir sokağa girdim; kendi sidiğimin sıçramasıyla ıslanmamak için pek fazla ileri gitmeksizin uygun biçimde çömeldim ve rahatlık verecek şekilde bol bol su döktüm. Tam işimi bitirdiğim ve silkindiğim sırada, karanlığın ortasında başıma bir şeyin düşmekte olduğunu hissettim ve yerimden sıçradım; çabuk davranıp bu şeyi yakaladım ve her yanını yoklayarak, son derece şaşkınlıkla, bunun dört tutamağından bir urganla bağlı olarak altında bulunduğum evden sarkıtılan bir sepet olduğunu anladım. Biraz daha yokladım ve içinin ipekle astarlandığını ve güzel kokan iki yastıkla donatıldığını gördüm.

Ben, o gece, alışık olduğumdan fazla içtiğim için, sarhoş kafamla, sanki rahat etmem için kendini sunar gibi görünen bu sepetin içine girip oturmak hevesine kapıldım. Bu ayartıya daya-

namayarak sepetin içine yerleştim; ama çıkıp yeniden toprağa basmaya zaman kalmadan hemen yukarı taraçaya çekildim ve orada, ağzımdan tek bir söz çıkmadan, beni sepetten çıkararak kendilerini izlememi söyleyen dört genç kız tarafından karşılandım. Bunlardan biri, elinde meşaleyle önümden yürüyor; diğer üçü ardımdan geliyordu; beni mermer bir merdivenden indirdiler; ancak halifenin sarayındakine eş değerde şahane bir salona soktular. Ben de içimden "Beni bu gece buluşmak üzere sözleştikleri bir başkası yerine koymuş olacaklar! Allah durumu düzenleyecektir!" diye düşünüyordum.

Ben böylesi bir şaşkınlık içindeyken, salonun bir bölümünü gizleyen büyük bir ipek perde kalktı ve ince bedenli, yürüyüşleri hoş, kimileri meşaleler, kimileri de içlerinde Hint sümbülü ve sarısabır yanan buhurdanlar taşıyan başdöndürücü on güzel kız gördüm. Bunların ortasında, bir ay gibi parlak ve tüm yıldızları kıskandıracak kadar güzel bir genç kız ilerliyordu. Yürürken en vurdumduymaz ruhları bile coşturacak şekilde salınıyor ve kibarca yan bakışlar fırlatıyordu. Ben onu görünce, yerimden fırladım ve önünde yere kadar eğildim. O da gülerek bana baktı ve "Hoş geldin, ziyaretçi!" dedi. Sonra oturdu ve büyüleyici bir sesle bana "İstirahat edin, efendim!" dedi. Ben de, artık şarabın verdiği sarhoşluk dağılmış ve yerini daha da büyük bir esriklik almış olarak oturdum. O zaman bana "Nasıl oldu da, efendim, sokağımıza gelip sepetin içinde yerini buldun?" dedi. Kendisine "Hanımım, beni sokağınıza iten idrar zorluğudur; sonra şarabın etkisiyle sepetin içine yerleştim; ve şimdi sihrinle kafamı sarhoşluk yerine başka bir esrikliğin sardığı bu salona, senin konukseverliğin getirdi!" diyerek yanıt verdim.

Bu sözleri işitince, genç kız, belirgin bir hoşnutluk gösterdi ve bana "Sen ne iş yaparsın?" diye sordu. Ben kendisine şarkıcı ve halifenin musiki sağlayıcısı olduğumu söylemekten sakınarak, ona "Bağdat'ta dokumacılar çarşısında dokumacıyım!" diyerek yanıt verdim. O da "Davranışların çok hoş ve sen, dokumacılar çarşısına onur veriyor olmalısın! Eğer bunları şiirden anlayışınla da birleştirebilirsen, seni aramıza almış olmamızdan dolayı hiçbir pişmanlık duymayız! Şiir dizeleri bilir misin?" dedi; ona "Biraz bilirim!" yanıtını verdim. O da "Birkaçını bize

okur musun?" dedi. Kendisine "Sultanım, ziyaretçi her zaman kendisine gösterilen iyi karşılamadan duygulanır. Böyle olunca ilkin sen, bize seçeceğin birkaç şiir söyle de yüreklenmemi sağla!" diyerek yanıt verdim. O da "Seve seve!" diyerek beni yanıtladı. Ve bana hemen İmriü'l-Kays Zübeyr, Antere, Nabiga, Amr ibni Külsüm, Tarefe ve Şenfere gibi en eski şairlerin ve Ebu Nuvas, Er-Rakaşi, Ebu Musab ve diğer çağdaş şairlerin en hayranlık verici şiirlerinden seçtiklerini okudu. Onun, başımı döndüren güzelliği kadar şiir okuyuşuna da hayran kaldım. Sonra bana "Umarın ki artık heyecanın geçmiştir" dedi. Ben de "Evet, vallahi!" dedim. Ve ben de bildiğim şiirler arasından sevdiğim en hoş olanlarından seçmeler yaparak çok duygulu bir şekilde okudum. Bitirdiğimde, bana "Vallahi! Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum" dedi.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

"Dokumacılar çarşısında bu kadar hoş kimseler bulunduğunu hiç bilmiyordum" dedi.

Bunu izleyerek ne meyvelerin ne de çiçeklerin esirgendiği bir şölen düzenlendi; ve o kendisi bana en iyi parçaları seçerek hizmette bulundu. Sonra, sofra kaldırıldı, içkiler ve bardaklar getirildi; ve içmem için kendi eliyle içki doldurup bana "İşte görüşmenin en iyi anı. Güzel öyküler bilir misin?" dedi. Önünde eğilerek kendisine hemen şahlar üzerine, onların sarayları ve yaşam tarzlarına dair birçok eğlendirici ayrıntı anlatmaktayken; ansızın beni durdurarak "Gerçekte, hükümdarların âdetleri üzerine bu denli bilgi sahibi bir dokumacıyı tanımak beni çok şaşırttı!" dedi. Kendisine "Bunda şaşılacak bir şey yok! Çünkü halifenin meclislerinde bulunan çok hoş bir komşum var; boş zamanlarında kendi anılarını anlatmaktan zevk duyar!" diyerek yanıt verdim. Bana "Bu durumda da, belleğinin bunca ayrıntıyı böylesine eksiksiz olarak saklamasındaki kesinliğe daha az hayran olunamaz!" dedi. Hepsi bu kadar! Ve ben salonu saran bu güzelliği seyrederek ve gözleriyle ve dudak-

larıyla konuşmasını dinleyerek hayranlığın sınırına ulaştığımı hissettim; ve içimden "Halife burada benim yerimde olsaydı, ne yapardı acaba? Kuşkusuz heyecanını bastıramaz ve duyduğu sevgiyle uçardı!" dedim.

Genç kız bunu izleyerek bana "Gerçekte, sen aşırı derecede şaşkın bir kimsesin, ruhun çok güzel tanıklıklarla bezenmiş ve davranışların son kertede ince! Artık benim sana soracağım tek bir soru kaldı!" dedi. Ona "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diye yanıt verdim. O da "Sana utla eşlik ederken bana bir şarkı söylemeni duymak arzusundayım!" dedi. Ben, meslekten musikişinas olduğumdan, kendi başıma şarkı söylemek hiç hoşuma gitmedi. Bundan dolayı "Eskiden şarkı söyleme sanatı üzerinde çalıştım ama iyi bir sonuca ulaşamadığımdan dolayı bırakmak yolunu seçtim. Keşke elimden gelse de söyleyebilseydim; ama, cahilliğim özrümdür. Sana gelince sultanım, her şey bana, senin sesinin çok güzel olması gerektiğini gösteriyor! Böyle olunca, gecemizi daha da tatlandırmak için bize birkaç şarkı söylersin herhalde!" diyerek yanıtladım.

Bunun üzerine bir ut getirtti ve şarkı söyledi. Tüm yaşamım boyunca tınısı bu kadar dolgun, bu kadar ağırlıklı ve mükemmel ses duymamış; vurgulamaları bu kadar başarıyla sağlayan bir uygulayım görmemiştim. Benim hayranlığımı gördü ve bana "Sözlerin ve musikinin kime ait olduğunu biliyor musun?" diye sordu. Kendisine, bu konuda kesin bilgi sahibi olduğum halde "Tümüyle bilgim dışında, sultanım!" diye yanıt verdim. O da "Bu şarkı hakkında bilgi sahibi olmayan birinin bulunması imkânsız! Peki ben söyleyeyim: Sözleri Ebu Nuvas'a ve hayran olunası musikisi büyük musikişinas Musullu İshak'a aittir!" diye haykırdı. Kendimi ele vermeden "Vallahi! İshak senin yanında hiçbir değer taşımaz!" diye yanıt verdim. "Bak, bak![1] Çok büyük hata işliyorsun! Acaba dünyada İshak'a eşit değerde biri var mıdır? Sen herhalde onu hiç işitmemiş olacaksın!" diye haykırdı. Sonra, arada bir herhangi bir ihtiyacımın olup olmadığına bakmak için keserek, yeniden şarkı söylemeye koyuldu; ve böylece şafak sökünceye kadar eğlenmeyi sürdürdük.

1 Fransızca özgün versiyonda ve İngilizce çevirisinde de aynen bu Türkçe sözcük kullanılmış (Â.Ş.O.)

O sırada, herhalde sütanası olacak, yaşlı bir kadın gelerek oturumun bitme saatinin geldiğini ona haber verdi; ve genç kız, çekilmeden önce, bana "Konuğuma sır saklamasını önermeme bilmem gerek var mı? Samimi toplantılar, çekilmeden önce kapıya bırakılan rehinler gibidir!" dedi. Önünde eğilerek "Böylesine tavsiyelere ihtiyaç duyanlardan değilim!" diyerek yanıt verdim. Ve kendisinden izin aldıktan sonra beni sepete koyup sokağa indirdiler.

Evime ulaşıp sabah namazımı kıldım ve yatıp akşama kadar uyudum. Uyandığımda çabucak giyinip saraya gittim; ama mabeyinciler, bana, halifenin dışarı çıktığını ve benden dönüşünü beklememi istediğini söylediler; çünkü o gece için bir şölen vereceğinden şarkı söylemem için benim varlığım gerekliymiş. Bir süre orada kaldım; sonra, halifenin dönmesi geciktiğinden, kendi kendime bir gün önceki gibi bir geceden yoksun kalmanın çılgınlık olacağını söyledim; ve o dar sokağa koşup sarkan sepeti buldum. İçine girdim ve bir kez çekilince, kendimi o güzel hanımın yanında buldum.

Beni görünce, gülerek "Görüyorum ki, Allah için, bizim yanımıza yerleşmek niyetindesin!" dedi. Önünde eğilip "Kim böylesine bir şeyi dilemez! Ancak çok iyi biliyorsun ki, ey sultanım, konukseverlik yasaları üç gün için geçerlidir; bense daha ikinci gündeyim. Eğer üçüncü günden sonra yine gelirsem, benim kanımı akıtma hakkına sahip olursun!" diye yanıt verdim.

O geceyi eğlenerek, öyküler anlatarak, şarkılar okuyarak bir önceki gibi çok hoş geçirdik. Ama sepetle inme zamanı gelince, halifenin duyacağı öfkeyi düşündüm ve kendi kendime "Ona bu serüveni anlatmadıkça hiçbir özür kabul etmeyecektir; ve kendisi denemedikçe de bu serüvene inanmaz!" dedim. Bunun üzerine genç kıza döndüm ve ona "Sultanım, görüyorum ki musikiyi ve güzel sesleri seviyorsun. Benim, yüzü benden kibar, tavırları daha ince ve de benden çok üstün yanları olan ve Musullu İshak'ın bestelediği bütün şarkıları bilen bir yeğenim var. Onu bu çok güzel konukluğumun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

"Bu çok güzel konukluğumun üçüncü ve son günü olan yarın birlikte getirmeme izin verir misin?" diye sordum. Bana "İşte daha şimdiden sır saklamaktan vazgeçtiğin görülüyor. Ama madem ki yeğenin bu kadar hoş bir adam, onu bana getirebilirsin!" diye yanıt verdi. Kendisine teşekkür ettim ve aynı yoldan oradan ayrıldım.

Evime gelince, halifenin muhafızlarını beni bekler buldum; küfürler savurarak beni yakaladılar ve tutuklayarak halifenin önüne sürüklediler. Onu, hiddet içinde tahtında oturur gördüm, gözleri dehşet içinde alevler saçıyordu. Beni görür görmez "Ah, köpoğlu, bana itaatsizliğe nasıl cesaret edersin!" diye haykırdı. Kendisine "Yo vallahi, ey Emirü'l-Müminin! Benim özrüm var!" dedim. "Nedir o?" deyince; "Bunu ancak gizlice söyleyebilirim!" diye yanıt verdim. O zaman, yöresinde bulunan herkesin çekilmesini istedi; ve bana "Konuş bakalım!" dedi. Bunun üzerine tüm ayrıntılarıyla geçirdiğim serüveni kendisine anlattım; ve "Ve şimdi, bu gece genç kız ikimizi de bekliyor; bunu ona vaat ettim!" diye ekledim.

El-Memun sözlerimi işitince yatıştı ve bana "Kuşkusuz, nedenin çok geçerli! Ve sen iyi etmişsin de bu gece için beni de düşünmüşsün!" dedi. Ve o andan başlayarak, gece olmasını nasıl bekleyeceğini bilemedi. Ben de ona kendisine ve bana, kızın önünde adımı söyleyerek ihanet etmemesini ısrarla önerdim. Bunu bana kesinlikle vaat etti; ve yola koyulma zamanı gelince, tacir kılığına girdi ve dar sokağa giderken bana eşlik etti.

Her zamanki mahalde bir yerine iki sepet bulduk; ve her birimiz bunlardan birinin içine girdik. Hemen çekildik ve taraçaya indirildik; oradan da söz konusu edilen o şahane salona indik; orada, o gece her zamankinden çok daha güzel olan genç kız, hemen yanımıza geldi. Kızı görünce halifenin ona çılgınca tutulduğunu fark ettim. Ama kız şarkı söylemeye başlayınca, bu tutkusu dayanılmaz hale geldi; zaten onun incelikle bize sunduğu şaraplar zihnimizi epeyce bulandırmıştı. Bu neşesi ve heyecanı içinde, halife ansızın almış olduğu kararı unuttu ve bana "Pekâlâ,

İshak! Son buluşlarınla bezenmiş yeni bir şarkıyla neden ona yanıt vermiyorsun?" dedi. O zaman ben, çok sıkılmış olarak "Buyruğunu işittim ve itaat ettim, ey Emirü'l-Müminin!" demek zorunda kaldım.

Genç kız, bu sözleri işitir işitmez bir an bize baktı ve Emirü'l-Müminin'in huzurunda bulunan herhangi bir kadının yapması gerektiği gibi yüzünü örtmek için odadan çıkmakta acele etti. El-Memun, unutkanlığı sonucu ortaya çıkan durum dolayısıyla onun ayrılıp gitmesinden biraz düş kırıklığına uğrayarak, bana "Hemen git, bu evin sahibinin kim olduğunu öğren!" dedi. O zaman yaşlı sütanayı çağırdım ve ondan halife adına bilgi edinmek istedim. Kadın bana "Üzerimize ne büyük bir felaket çöktü! Başımızdaki bu utanç nedir? Bu hanım, halifemizin veziri Hasan bin Sehl'in kızıdır!" diye yanıt verdi. O zaman El-Memun "Bana veziri çağırın!" dedi. Yaşlı kadın titremeler içinde gözden kayboldu; ve birkaç dakika sonra, şaşkınlığın sınırında bulunan Vezir Hasan bin Sehl, halifenin huzuruna geldi.

Onu görünce El-Memun gülmeye başladı ve ona "Senin bir kızın var mı?" diye sordu; o da "Evet! Ey Emirü'l-Müminin!" dedi. "Adı ne?" diye sorunca da "Hatice!" diye yanıtladı. "Evli mi, bakire mi?" diye sorunca "Bakiredir, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt verdi. Halife "Onu senden yasal eşim olarak istiyorum!" deyince de "Kızım ve ben, Emirü'l-Müminin'in kölesiyiz!" diye haykırdı. Halife "Onun için mehr olarak yüz bin dinar değer biçiyorum; yarın saraya gelip hazineden alabilirsin! Aynı zamanda, kızını evlilik merasiminin gerektirdiği tüm görkemlilikle donanmış olarak saraya getirecek ve gelin alayında bulunanlara, benim adıma, armağan olarak kendi mülkümden bin köy ve bin çiftlik dağıtacaksın!" dedi. Bunu izleyerek halife ayağa kalktı ve ben de onu izledim. Bu kez cümle kapısından dışarı çıktık; halife bana "İshak, kim olursa olsun, bu serüveni hiç kimseye anlatmamak için dikkatli bulun! Sırrı saklayamazsan başınla ödersin!" dedi.

Musullu İshak, sözlerini "Ben de bu sırrı halifenin ve bugüne kadar hiç kuşkusuz gözlerimin gördüğü en güzel kadın olan Siti Hatice'nin ölümüne kadar sakladım!" diye bitirmiş.

Şehrazad bu öyküyü anlatıp bitirince, küçük Dünyazad, büzülmüş olduğu yerden "Abla, sözlerin ne kadar tatlı, hoş ve kibar!" diye haykırmış. Şehrazad da gülerek "Ama İşkembe Temizleyicisinin Öyküsü*'nü duyunca bakalım ne diyeceksin!" demiş ve hemen öyküyü anlatmaya başlamış.*

İşkembe Temizleyicisi

Anlatırlar ki, Mekke'de, yıllık hac zamanında, bir gün, hac farizasını yerine getiren hacıların toplu olarak kutsal Kâbe yöresinde yedi kez dolandıkları sırada, kalabalıktan kopan bir kişi Kâbe'nin duvarına yaklaşmış ve tüm binayı kaplayan kutsal örtüyü tutarak dualar okumaya başlamış ve ta içinden gelen bir sesle "Tanrı bir kez daha bu adamın karısını kocasına karşı öfkeye kaptırsın da, onunla yatabileyim!" diye haykırmış.

Hacılar, bu kutsal yörede, bu garip duayı işitince, öylesine çok kızmışlar ki, adamın üzerine saldırıp onu yere yıkmışlar ve adamakıllı dövmüşler. Sonra onu, çok geniş haklarla donatılarak hacılar üzerinde yetki sahibi kılınmış Hac Emiri'nin huzuruna sürüklemişler ve ona "Ey Emir, biz bu adamı Kâbe örtüsünü tutarak en saygısızca sözler söylerken işittik!" demişler. Ve onun söylediklerini tekrarlamışlar. Bunun üzerine Hac Emiri "Asın onu!" diye buyurmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirmekte olduğunu görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Bunun üzerine Hac Emiri "Asın onu!" diye buyurmuş. Ama adam, emirin ayaklarına atılarak ona "Ey Emir, dua ve barış üzerine olası Tanrı Elçisi'nin yüzüsuyu hörmetine ilkin öykümü dinlemeni senden yalvarıyorum. Ondan sonra hakkımda uygun göreceğin her cezayı çekmeye razıyım!" demiş. Hac Emiri bir baş işaretiyle buna uyacağını bildirmiş ve asılmaya hükmettiği kişi demiş ki:

Bil ki, ey Emir, benim mesleğim, yollardan çöp toplamaktır; dahası, satarak hayatımı kazanmak üzere koyun işkembelerini

temizlerim. Günün birinde, henüz temizlenmemiş işkembeleri eşeğime yüklemiş, sakince yol alıp mezbahaya götürürken, birtakım şaşkın kişilerin her yandan kaçışıp kapı arkalarına saklandıklarına tanıklık ettim; ve biraz uzaktan, yoldan geçenleri sırıklarla önlerinden kovalayan birçok silahlı kölenin belirdiğini gördüm. Olup bitenin ne olduğunu soruşturdum; bana, büyük bir zatın yoldan geçeceğini söylediler; bundan dolayı sokağın gelip geçenlerden arınması gerekiyormuş. Bunu duyunca, yoluma devam edersem başıma büyük bir belanın gelebileceğini anlayarak eşeğimi durdurdum ve onunla birlikte, elimden geldiğince kendimi gizleyerek bir duvar köşesine sığındım; ve bu yüce kişinin karılarına bakma ayartısına uğramayayım diye yüzümü de duvara doğru çevirdim. Bakmaya cesaret edemediğim harem geçtikten sonra, dönüp yolumu sürdürmeyi düşünürken, bir zencinin kabaca kollarıma sarıldığını gördüm. Ben de, korku içinde, başımı çevirip yolda hepsi bana bakan, ortalarında baygın bakışlarıyla susuzluğun daha az vahşi kıldığı bir ceylanı, bükülgen ve zarif bedeniyle de muz ağacının bükülgenliğini andıran birinin bulunduğu otuz genç kız gördüm. Ben de, ellerim beni tutan zenci tarafından ardıma bağlanmış olarak, itirazlarıma, haykırışlarıma ve başımı duvara çevirdiğimi gören gelip geçenleri tanık göstermeme ve onların da beni tutanlara "O bir şey yapmadı! Bu, çöpçü ve işkembe temizleyicisi zavallı bir adamdır! Bir masumu, yakalayıp sımsıkı bağlamak Tanrı önünde yasal değildir!" demelerine karşın, öteki haremağaları tarafından zorla sürüklenerek götürüldüm. Onlar hiçbir şey işitmek istemeyerek beni haremin ardından sürüklemeyi sürdürdüler.

Bu süre içinde kendi kendime "Ben ne suç işledim ki? Herhalde işkembelerin hoş olmayan kokusu hamile olan hanımefendinin sürüngüğü kokuları bastırmış ve midesini bulandırmış olacak! Sanırım ki, nedeni budur; ya da nefret uyandıran görünüşüm veya pek saygın olmayan yanlarımı açık bırakan yırtık giysilerim buna neden olmuştur. Tanrı'dan başka sığınılacak varlık yoktur!" diye düşünüyordum.

Böylece haremağaları tarafından, bana acıyan gelip geçenlerin itirazlarını duyarak, sürüklenip götürülürken; sonunda büyük bir binanın kapısına ulaştık; beni buradan üstün niteliğini asla tanımlayamayacağım bir ön avluya soktular. Kendi kendime "İşte

bana ceza çektirecekleri yer! Herhalde ölümüme hükmedilecek ve ailemden hiç kimse yitişimin nedenini bilemeyecek!" dedim. Ve yine bu son anlarda, o denli hizmet gönüllüsü ve hiçbir zaman asla inatçılık etmeyen ve ne işkembeleri ne de çöp küfelerini deviren eşeğimi düşündüm. Ama birdenbire kederli düşüncelerimden güzel küçük bir kölenin gelip tatlı bir dille kendisini izlememi rica etmesiyle sıyrıldım ve onu izleyerek bir hamama götürüldüm; orada beni üç güzel esire karşıladı ve bana "Acele et de sırtındaki paçavralardan kurtul!" dediler. Dediklerini yaptım, beni hamamın sıcak salonuna götürdüler ve orada kimi başımla, kimi bacaklarımla, kimi karnımla uğraşarak beni kendi elleriyle yıkadılar; ovuşturup keselediler, koku sürdüler ve kuruladılar. Sonra bana şahane giysiler getirdiler ve giyinmemi rica ettiler. Ama ben, şaşkınlığım içinde, onları hangi ucundan tutacağımı ve tüm yaşamım boyunca böyle şeyleri hiç görmediğimden nasıl giyineceğimi bilemiyordum; ve genç kızlara "Vallahi, hanımlar, sanıyorum ki, ben böyle çıplak kalacağım; çünkü asla kendi başıma bu olağanüstü giysilerle donanmayı beceremeyeceğim" dedim.

Bunun üzerine kızlar yanıma yaklaştılar ve beni durmadan gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malımın tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Beni boyuna gıdıklayarak, çimdikleyerek ve müthiş iri ve iyi durumda buldukları malımın tüylerini çekiştirerek giyinmeme yardım ettiler. Onların ortasında, başıma ne geleceğini bilmeden beklerken beni giyindirmeyi bitirip avcuma gülsuları dökerek sanki yeni damatmışım gibi kollarımdan tuttular; ve çok hoş bir şekilde birbirine dolanmış renkli çizgiler halinde nakışlarla bezenmiş, dilimin asla anlatamayacağı incelikte eşyayla donatılmış bir salona götürdüler. Daha içeri girer girmez, Hint kamışı ve fildişinden bir yatağa kaygısızca uzanmış, Musul kumaşından yeğni bir giysiye bürünmüş ve yöresini kimi esirelerin çevirdiği bir kadın gördüm.

Beni görünce, yaklaşmamı işaret ederek bana seslendi. Yaklaşınca da oturmamı söyledi, oturdum. O zaman esirelerine bize yemek getirmelerini söyledi; hayatımda benzerini hiç görmediğim için adlarını asla bilemeyeceğim şaşkınlık verici yemekler getirdiler, bunlardan birkaç tabak yiyerek açlığımı giderdim; sonra meyve yemek için ellerimi yıkadım. O zaman, içkiler ve kokulu bitkilerin yakıldığı buhurdanlıklar getirdiler; ve sonra, bizi günlük ve aselbent dumanlarıyla tütsülediler; kadın bana kendi eliyle içki doldurdu ve ikimiz birlikte sarhoş oluncaya kadar aynı bardaktan içtik. O zaman esirelerine yaptığı bir işaretle hepsi ortadan çekilip; salonda ikimizi yalnız bıraktılar. Bunu görünce hemen beni kendine çekti; ve kollarına aldı. Ben de ona ağzını tatlandırmak için meyve dilimleri ve pelte veriyordum. Ve onu her bağrıma bastıkça bedeninin misk ve amber kokusundan başım dönüyor; kendimi bir cennet hurisini kollarımda tuttuğum bir rüyada sanıyordum.

Böylece sabaha kadar birbirimize sarılmış olarak kaldık; sonra bana çekilmem zamanı geldiğini söyledi; ama daha önce nerede oturduğumu sordu; ve ben ona bu konuda gerekli bilgileri verince uygun bir sırada beni çağırtacağını söyledi ve bana "Bu, eşeğine bir şeyler satın alman içindir" diyerek içinde birçok kez düğümlenerek yerleştirilmiş bir şeyler olan altın ve gümüşle işlenmiş bir mendil verdi. Ben de, tam aynı anda cennetten çıkıyormuşçasına onun yanından çıktım.

Oturduğum odanın bulunduğu mezbahaya gelince, kendi kendime "Bunun içinde kendime bir kahvaltı sağlayacak kadar bakır para olmalı!" diyerek mendili çözdüm. Oysa içinde elli miskal[1] altın bulunca sevincim sonsuz oldu. Hemen gidip bir çukur kazdım ve kötü günlerde harcamak üzere bunları oraya koydum; ve iki bakır mangır karşılığı ekmek soğan alıp mezbahanın kapısına oturarak ve başıma gelen serüveni düşünerek yedim.

Gece olunca, beni seven kimse adına küçük bir köle beni almaya geldi; ben de onu izledim. Onun beni beklediği salona ulaşınca, yeri öperek önünde saygı duruşunda bulundum; beni yerden kaldırdı ve benimle birlikte Hint kamışı ve fildişinden yapılmış yatağa uzandı; ve bana bir önceki gece olduğu kadar kutlu bir gece geçirtti.

1 *Miskal:* Yirmi dört kıratlık bir ağırlık ölçüsü (on dört kırat bir şer'i dirhemin karşılığıdır) (Ferit Devellioğlu, *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*) (Â.Ş.O.)

Sabahleyin de, bana, bir önceki günde olduğu gibi elli miskal altın içeren ikinci bir kese verdi ve ben bu tarzda, karşılıklı olarak kuru ve yaş tatlılarla şölen yaptığımız her gece sonunda elli miskal altın alarak onunla tam sekiz gün geçirdim.

Böylece bir akşam onun yanında bulunduğum bir sırada, yatağa henüz uzanmış, malımı âdetim üzere boşaltmak üzere iken, ansızın içeri bir esire girdi; hanımının kulağına birkaç söz fısıldadı; ve beni yukarı kata çıkarmak için salondan dışarı şiddetle sürükledi; beni oraya kilitledi ve ayrılıp gitti. O sırada sokakta at nallarından çıkan büyük bir gürültü duydum; ve avluya bakan pencereden eve yanında pek çok muhafız ve köleyle ay kadar parlak bir delikanlının girdiğini gördüm. Sonra bu genç, kadının bulunduğu salona girdi; ve onunla, çılgınca oynaşarak, saldırılar ve diğer şeyler yaparak tüm bir gece geçirdi. Ben de onların kıpırdanmalarını işitiyor ve her defasında çıkardıkları şaşırtıcı gürültüleri dinleyerek çaktıkları çivilerin adedini parmaklarımla sayabiliyordum. Ve içimden "Vallahi! Yatağın üzerine bir demirci tezgâhı kurdular! Ve örs bu kadar inlediğine göre demir çubuk pek kızgın olmalı!" diye düşündüm.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz seksen dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"Ve örs bu kadar inlediğine göre, demir çubuk pek kızgın olmalı!" diye düşündüm.

Sonunda sabahla birlikte gürültü kesildi; ve çınlayan çekiçli genç adamı, ardından gelenlerle birlikte cümle kapısından çıkarken gördüm. O kaybolur kaybolmaz, genç kadın beni bulmaya geldi ve bana "Kuşkusuz şimdi ayrılmakta olan genç adamı gördün, değil mi?" diye sordu. Ben de "Kuşkusuz!" diyerek yanıt verdim. Bana "Benim kocam o! Ama sana aramızda ne geçtiğini hemen anlatacak ve seni âşık seçmemin nedenini açıklayacağım! Bil ki, bir gün bahçede onun yanında oturmaktayken, beni ansızın terk ederek ve mutfağa doğru uzaklaşarak gözden kayboldu. İlkin onun kendisini sıkıştıran bir ihtiyacı yerine getirmek için ayrıldığını sandım; ama bir saatlik bir süre sonunda, geriye gelmediğini

görerek onu bulacağımı umduğum yerde aramaya gittim. Ama orada yoktu. Bunun üzerine geri döndüm ve hizmetçilerden haber almak üzere mutfağa doğru yöneldim. İçeri girince, onu, sofra örtüsü üzerinde, tabakları yıkayan hizmetçilerin en şişmanıyla sevişirken gördüm. Bunu görünce, çabucak oradan çekildim ve kendi kendime, ben de kendi hesabıma, en sefil koşullarda ve en nefret verici bir adama kendimi teslim etmedikçe onu yatağıma almamaya yemin ettim. Ve hemen kentin her yanında dolaşarak böylesi bir erkeği aramaya koyuldum. Böylece bu maksatla dört gündür sokaklarda dolaşmakta iken sana rastladım; ve senin pis görünüşün ve berbat kokun, bana, gördüklerim içinde en nefret verici erkek olarak seni seçmeye karar verdirdi. Şimdi artık olan olmuştur. Ancak sana kendimi verdikten sonra kocamla aramı düzelteceğime dair verdiğim yemini de yerine getirmiş oldum. Artık sen çekilebilir ve emin olabilirsin ki, kocam hizmetçilerinden birisiyle ikinci kez ilişki kurarsa, onunla denkleşmek için aynı şeyi yapmak üzere seni yeniden aramakta kusur etmeyeceğim!" dedi. Bunun üzerine yanından ayrıldım ve buraya gelip kocasını yeniden hizmetçiye itmesini; böylece kadının da beni yanına çağırmasını sağlasın diye Tanrı'ya dua ediyorum! İşte benim öyküm budur, ey Emirü'l-Hac.[1]

Bu sözleri işitince, Emirü'l-Hac, yardımcılarına dönüp onlara, "Kâbe'de sarf ettiği sözler için bu adamı bağışlamalıyız; çünkü öyküsü onun özrüdür!" demiş.

Sonra Şehrazad demiş ki:

Göznuru[2] *Adlı Genç Kızın Öyküsü*

Aşağıdaki fıkrayı bize Amr ibni Masada anlatmıştır:

Günün birinde Harun Reşid'in oğlu Ebu İsa, yeğeni Ali ibni Hişam'ın evinde Göznuru adlı genç bir esire görmüş ve ona

1 *Emirü'l-Hac:* Hac Emiri (Â.Ş.O.)

2 Mardrus'ün ve onu İngilizceye çeviren Mathers'in *Fraicheur-des-yeux* ve *Cool of the Eyes*, yani "Gözleri Serinleten; Gözlere Ferahlık Veren" şeklinde andıkları genç kızın adını Littmann aynı anlamda *Kurretü'l-Ayn* olarak almış. Devellioğlu bu sözü sözlüğünde "Nur-ı Dide" karşılığı olarak *Göznuru* şeklinde çeviriyor. Biz de ona bağlı kaldık (Â.Ş.O.)

şiddetle tutulmuş. Ebu İsa, aşkının gizini büyük bir dikkatle saklamış; duygularını hiç kimseye açmamış; ama Ali'yi bu esireyi kendisine satmaya ikna etmek için dolambaçlı olarak her yola başvurmuş. Epeyce bir zaman geçtikten sonra, bu yolda harcadığı tüm çabaların boşa gittiğini anlamış. Ve düzen değiştirmeye karar vermiş. Gidip Harun Reşid'in oğlu, kardeşi Halife El-Memun'u bulmuş; ve ondan, ziyaretleriyle Ali'yi şaşırtmak üzere birlikte onun sarayına gitmek için kendisine eşlik etmesini istemiş. Halife ona uymuş; atlar hazırlatılmış ve Hişam'ın oğlu Ali'nin sarayına gidilmiş.

Ali onların içeri girdiklerini görünce, şölen salonunu açtırıp onları orada kabul etmiş. Bunlar da kendilerini, üzerlerinde göze çok hoş görünen nakışlarla bezenmiş Yunan tarzı işlemeler bulunan, direkleri ve duvarları çeşitli renkteki mermerlerden oluşan bir salonda bulmuşlar; salonun döşemesi Hint beziyle kaplanmış, üzerine de, tüm yüzeyi enine boyuna kaplayan tek bir parça halinde bir Basra halısı serilmiş bulunuyormuş. El-Memun ilkin bir an tavanı, duvarları ve döşemeyi hayranlıkla seyretmek üzere durakşamış. Sonra "Pekâlâ, Ali! Bize yiyecek bir şeyler getirtmek için ne bekliyorsun?" diye sormuş. Ali hemen el çırpmış ve esireler ellerinde bin türde piliçler, güvercinler, sıcak ve soğuk kebap halinde başkaca kuşlar taşımışlar; sıvı ve katı olarak her türden yiyecekler ve kuru üzüm ve bademle karışık pirinç doldurulmuş av hayvanları da getirmişler, zira El-Memun av etini çok severmiş; hele kuru üzüm ve bademle içi doldurulmuş olursa... Yemek bitince, seçkin üzüm salkımlarından çekilmiş, kokulu meyvelerle ve yenilebilir lezzetli çekirdekle birlikte kaynatılmış harika bir şarap getirilmiş. Altın, gümüş ve billur bardaklarla kenarları gümüş ve altın nakışlı yeğni dalgalı İskenderiye kumaşlarını kuşanmış ay gibi güzel genç oğlanlar sakilik etmiş; ve bu genç oğlanlar bardakları sunarken, değerli taşlarla süslenmiş gülapdanlardan onlara miskle karıştırılmış gülsuyu serpiyorlarmış.

Halife bütün bunlardan öylesine büyülenmiş ki, ev sahibini kucaklamış ve ona "Vallahi! Ey Ali, artık bundan sonra sana sadece Ali demeyeceğim. Ali Ebü'l-Cemal diyeceğim!" demiş. Ve gerçekten o günden sonra Ebü'l-Cemal[1] lakabıyla anılacak olan

1 *Ebü'l-Cemal:* "Yüz güzelliğinin babası"; "Güzel yüzlü" anlamında (Â.Ş.O.)

Haşim'in oğlu Ali, halifenin elini öpmüş; sonra da mabeyincisine bir işaret yapmış. Ve hemen salonun dibinde bulunan büyük bir perde kaldırılmış ve siyah ipeklilere bürünmüş ve bir çiçek tarhı gibi güzel on genç kız belirmiş. Bunlar ilerlemiş ve on siyahi kölenin salonda hemen çepeçevre sıraladığı on altın iskemleye oturmuşlar; büyük bir ustalıkla telli sazlar çalarak bir girizgâh yapmışlar; sonra hep bir ağızdan bir aşk şarkısı okumuşlar. El-Memun bu on esirenin içinde onu en çok duygulandıran birine bakarak, ona "Senin adın ne?" diye sormuş; o da "Bana Ahenk[1] derler, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıtlamış. Halife "İsmin sana ne kadar yaraşıyor! Senin tek başına söyleyeceğin bir şarkıyı dinlemek isterdim!" demiş. Bunun üzerine Ahenk uduna düzen vermiş ve şu şarkıyı okumuş:

> Tatlılığım bakışlarından ürker; duyarlı yüreğim düşmanın gözünden korkar; ama dostun yaklaşmasıyla zevk beni titretir; ve eriyerek tüm varlığımı ona teslim ederim.
> Ama uzaklaşırsa, yavrusunu yitiren bir ceylan gibi, bu kez, acıyla titrerim!

Büyülenen El-Memun, ona "Sen harikasın, ey genç kız! Bu dizeleri kim bestelemiş?" demiş. Kız "Amr ibni Zübeydi şiiri yazmış, musikisini de Maabit bestelemiş" diye yanıt vermiş. Halife elindeki bardağı başına dikerek boşaltmış; kardeşi Ebu İsa ve Ebü'l-Cemal de aynı şeyi yapmışlar. Onlar bardakları masaya koyarken, bu kez mavi ipeklilere bürünmüş, başlarını Yemen'in işlemeli yazmalarıyla örtmüş on yeni genç kız içeri girmiş ve ayrılan ilk on genç kızın yerini almış; utlarına düzen vermişler ve belirgin bir yetenekle hep bir ağızdan bir girizgâh yapmışlar. O sırada halife bunlardan bir billur kaya kadar güzel birine gözlerini dikmiş ve ona "Senin adın ne, ey genç kız?" diye sormuş. Kız da "Maral,[2] ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt vermiş. O da, "Pekâlâ Maral, haydi bize bir şarkı söyle!" demiş. O zaman Maral adlı kız da udu eline almış ve...

1 Bu cariyeye Mardrus *Melodie*, Littmann *Sadşahi* adını veriyor (Â.Ş.O.)

2 Mardrus'te *Biche* (Maral), Mathers'te *Wild Roe* (Yaban Geyiği) ve Littmann'da *Zabja* (*Zabiye*: Dişi Karaca) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksanıncı gece olunca, demiş ki:

... O zaman Maral udu eline almış ve şu şarkıyı okumuş:

> Özgür huriler ve bakireler bizden kuşkulanıp gülüşüyorlar. Biz avlanması yasaklanan Mekke Ceylanlarıyız. Kaba kişiler, baygın gözlerimiz, tatlı sözlerimiz yüzünden erdemsizlikle itham ediyorlar bizi! Uygunsuz buldukları davranışlarımızdan ötürü sofu Müslümanlar sırtlarını çeviriyorlar!

El-Memun bu şarkıyı çok hoş bulmuş ve genç kıza "Kimin bu şarkı?" diye sormuş. Kız "Sözleri Harir'in, musikisi İbni Sureyc'indir" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife ve diğer ikisi bardaklarını dikerek boşaltmışlar; o sırada esireler çekilip yerlerini bu kez kırmızı ipekler giymiş, bellerine kırmızı kuşak kuşanmış; saçları çözülmüş ve ağır biçimde sırtına dökülmüş diğer on şarkıcı kız doldurmuş; böylece kızlar, bu kırmızı giysiler içinde, parıltılar saçan yakutlara benziyorlarmış. Altın iskemlelere oturmuşlar ve her biri uduna eşlik ederek hep bir ağızdan bir girizgâh yapmışlar. El-Memun da arkadaşlarının ortasında en fazla parıldayan birine doğru dönmüş ve ona "Senin adın ne?" diye sormuş. Kız da "Cazibe,[1] ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse ey Cazibe, çabucak, bize tek başına sesini duyur!" demiş. Cazibe de, uda eşlik ederek şu şarkıyı söylemiş:

> Elmaslar ve yakutlara, işlemeli kumaşlar ve ipeklilere güzel kızlar pek aldırış etmezler. Onların gözleri elmas, dudakları yakuttur, ve geri kalanı tüm ipek!

Halife son kertede etkilenerek şarkı söyleyen kıza "Ey Cazibe, kimindir bu şarkı?" diye sormuş. Kız da "Adi bin Zeyt'indir; musikisi de pek eskidir. Bestecisi bilinmiyor!" diye yanıt vermiş. El-Memun, kardeşi Ebu İsa ve Ali bin Hişam bardaklarını boşalt-

1 Mardrus'te *Seduction* (Baştançıkarma), Littmann'da *Fâtin* (Fitneci) olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

mışlar; ve altın parıltılı giysiler giymiş; belleri üzerinde taşlar parıldayan altın kemerle sıkılmış on yeni genç kız, gelip altın iskemlelere oturmuşlar ve öncekiler gibi şarkı söylemişler. Halife en ince bellisine sormuş "Senin adın ne!" diye... kız "Çiy Damlası'dır,[1] ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Halife "Peki, Çiy Damlası, senden de birkaç dize bekliyoruz!" demiş. O da hemen şu şarkıyı okumuş:

> Yanağından şarabı içtim; aklım uçtu, gitti. O zaman sadece Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş, aşkımızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm; Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

Bu dizeleri işiten El-Memun "Ya Allah! Çok başarılıydın ey Çiy Damlası. Şu son dizeleri bir kez daha tekrarlar mısın?" demiş. Çiy Damlası da, udunun tellerine dokunarak en duygulu ses perdesiyle dizeleri tekrarlamış:

> Aşkımızın tanıklığı uğruna tüm sokak boyunca göründüm; Hint sümbülü ve ıtır kokulu gömleğime bürünmüş olarak!

Halife de ona "Kimindir bu sözler ey Çiy Damlası?" diye sormuş. O da "Ebu Nuvas'ın, ey Emirü'l-Müminin! Musikisi de İshak'ın!" demiş.

On esire çalgı çalmayı bitirince, halife oturuma son vermek ve çekilmek istemiş. Ama Ali ibni Hişam ilerleyip ona "Ey Emirü'l-Müminin, on bin dinara satın aldığım bir esirem daha var; birkaç dakika daha kalmak lütfunda bulunursa, onu halifeme göstermek isterdim! Eğer hoşuna giderse, kendisinin olarak saklayabilir. Eğer hoşuna gitmezse, onu da kendi değerlemelerine bırakırım!" demiş. El-Memun da "Göster bakalım şu esireyi!" demiş. Tam o anda eşi bulunmaz güzellikte, bir hurma ağacı kadar bükülgen ve ince, sihir dolu Babilli gözleriyle, kaşları sert bir yay gibi gergin; ve teni yaseminlerden ödünç alınmışçasına beyaz genç bir kız belirmiş, alnında inci ve değerli taşlarla zenginleştirilmiş bir taç varmış; üzerinde de elmas harflerle yazılmış şu dizeler okunuyormuş:

1 Littmann'da (Râşe, Titreyiş anlamında) *Râşâ* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

> Ecinnilerin yetiştirdiği büyüleyici kız; kirişi olmayan bir yaydan fırlatılmış oklarla yürekleri delmeyi bilir!

Genç kız ağır ağır yürüyüşünü sürdürmüş ve gülerek gelip kendisine ayrılmış bulunan altın iskemleye oturmuş. Ama halifenin kardeşi Ebu İsa, daha onun içeri girdiğini görür görmez elinden bardağını düşürmüş ve öylesine tedirgin edici tarzda rengi solmuş ki; bunu gören halife, ona "Senin neyin var da kardeşim böyle rengin soldu?" diye sormuş. O da "Ey Emirü'l-Müminin, sadece arada bir beni yoklayan bir karaciğer rahatsızlığı yüzünden!" diyerek yanıt vermiş. Ama El-Memun işin üzerinde durup kendisine "Acaba tesadüfen bu kızı tanıyor musun? Bugünden önce onu gördün mü?" demiş. O da inkâr etmek istememiş ve "Ey Emirü'l-Müminin, ayın varlığını bilmezlikten gelecek kimse var mıdır?" demiş. O zaman halife genç kıza dönmüş ve "senin adın ne?" diye sormuş. O da "Göznuru'dur, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. Halife de "Pekâlâ Göznuru, bize bir şarkı söyle!" demiş. O da şu şarkıyı söylemiş:

> Aşkı sadece dilinde taşıyan ve yüreğinde duygusuzluk yerleşen kişi sevmeyi bilir mi?
> Yüzü tutkulu gibi görünse de, yüreği bir kaya gibi sert olan sevmeyi bilir mi?
> Bana 'Ayrılık aşkın azabını iyileştirir' dediler. Ama ne yazık ki, ayrılık bizi hiç iyileştirmedi!
> Bize 'Sevilenin yanına dönmek ilaçtır' dediler. Ama bu ilacın etkisi yok, çünkü sevilen aşkımızı bilmemektedir!

Halife kızın sesine hayran kalarak ona "Ey Göznuru, bu şarkı kimin?" diye sormuş. O da "Sözleri El-Kuzai'nin, musikisi de Zurzur es-Sagir'in[1]!" demiş. Ama duygulanmanın boğuntuya uğrattığı Ebu İsa, kardeşine "İzin ver de ona ben yanıt vereyim, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Halife olurunu vermiş. Ebu İsa da şu şarkıyı söylemiş:

1 Bu iki isim Littmann'dan alınmıştır. Mardrus'te *El-Herzai* ve *Zarzur* olarak geçmektedir (Â.Ş.O.)

Giysilerimin içinde tükenmiş bir beden var ve de bağrımda işkence içinde bir yürek!
Şayet gözlerimde belirtmeden aşkımı saklıyorsam; bunun nedeni, ereği olan ayı gücendirme korkusudur!

Ali Ebü'l-Cemal bu yanıtı işitince, esiresi Göznuru'nu Ebu İsa'nın çılgınca sevdiğini anlamış. Ve hemen ayağa kalkarak Ebu İsa'nın önünde eğilmiş ve ona "Ey konuğum, evimde bulunan biri tarafından belirtilen bir dileğin, zihinden geçerek bile ortaya konsa, o anda yerine getirilmemesi imkânsızdır. Eğer halife, huzurunda bana bir sunuşta bulunmama izin verirse, Göznuru senin cariyen olacaktır!" demiş. Halife de, olurunu vermiş bulunduğundan Ebu İsa, kızı alıp götürmüş.

İşte Ali'nin ve onun çağındaki insanların böylesine eşsiz bir cömertlikleri varmış!

Sonra Şehrazad son olarak şu fıkrayı anlatmış:

Genç Kızlar mı, Delikanlılar mı?

Bilge Ömerü'l-Humsi anlatır:

"Hicri beş yüz altmış bir yılında, Irak'ın bütün bilginlerinin "Üstatların Üstadı" diye andıkları Bağdat'ın en bilgili ve en uzdilli kadını dolaşmak için Hama'ya gelmiş. Oysa, o yıl, bütün Müslüman ülkelerden Hama'ya bilim alanının çeşitli dallarından pek çok derin bilgili kişi gelmiş bulunuyormuş ve hepsi, kadınlar içinden çıkan ve genç erkek kardeşiyle böylece diyardan diyara dolaşan bu harika kadını, en güç sorunlar üzerinde kamusal savları ortaya koyması bakımından dinlemek ve sorular sormak olanağını kazandıklarından ve tüm fenler ve de içtihat, ilahiyat ve edebiyat üstüne fikir alışverişinde bulunabilmekten ötürü mutluymuş.

Ben de, onu dinlemek arzusuyla, dostum bilgin Şeyhü's-Salhani'ye o gün, bu hatunun konuşma yapacağı yere birlikte gitmemizi rica ettim. Şeyhü's-Salhani kabul etti; ve ikimiz, dinimizin âdetlerine karşı çıkmamış olmak için, ipek bir örtü ardında bulunan Sitti Dahiye'nin bulunduğu salona girdik. Salondaki

sıralardan birine oturduk; kardeşi bizimle ilgilendi ve bize meyveler ve serinleticiler sundu.

Ben, Sitti Dahiye'ye varlığım bildirildikten, ismim ve mesleğim açıklandıktan sonra, onunla ilahi içtihatlar ve eski zamanların ilahiyatçıları tarafından öne sürülen İmam'ın çeşitli yorumları üstüne bir tartışmaya giriştim. Dostum Şeyhü's-Salhani'ye gelince, Sitti Dahiye'nin olağanüstü yüz güzelliğine sahip bir delikanlı olan genç oğlan kardeşini gördüğü andan başlayarak, kendini hayranlığın sınırına ulaşan bir hayranlığa kaptırdığından gözlerini bir türlü ondan ayıramaz olmuştu. Sitti Dahiye de, arkadaşımın zihnini dağıttığını fark etmede gecikmedi; bunu gözlemleyince de, onu tedirgin eden duyguları anladı. Birdenbire ona adıyla seslenerek, kendisine "Öyle sanıyorum ki, ey şeyh, sen, genç oğlanları genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan birinci gece olunca, demiş ki:

"Genç oğlanları, genç kızlara yeğ tutanlardan olmalısın!" dedi. Dostum güldü ve "Kuşkusuz!" dedi. Kadın "Ama neden ey şeyh?" deyince, o da "Çünkü Tanrı genç erkek bedenlerini kadınların aleyhine olarak, hayranlık uyandıran bir yetkinlikle yarattı; ve zevkim beni, noksan olana karşı, tam olanı yeğlemeye doğru iter!" dedi. Kadın perdenin ardından güldü ve "Pekâlâ, fikrini savunmak istiyorsan, sana yanıt vermeye hazırım!" dedi. O da "tüm gönlümle!" cevabını verdi. Bunun üzerine kadın ona "Bu durumda, erkeklerin ve delikanlıların kadınlara ve genç kızlara üstün bulunduğunu bana nasıl kanıtlayabilirsin?" diye sordu. O da:

"Hanımım, benden istediğin kanıt bir bölümüyle düşüncenin mantığında, bir bölümüyle de Kitap'tan ve Sünnet'ten oluşabilir.

"Gerçekten Kur'an'da: 'Erkekler kadınlardan ileri durumdadır. Çünkü Tanrı onlara üstünlük vermiştir!' der. Ve yine der ki, 'Bir mirasta erkeğin payı kadınınkinin iki katı olmalıdır, böylece erkek kardeşe kız kardeşinkinden iki kat fazla miras düşer!' Bu kutsal sözler böylece bize, sürekli biçimde uygulamada yer alarak, bir kadının ancak erkeğin yarısı kadar değerli olduğunu kanıtlar.

"Sünnete gelince, dua ve barış üzerine olası Peygamber, bize, bir erkeğin kurban borcunun bir kadının borcunun iki katı olarak ödendiğinde yerine getirilmiş olacağını öğretir.

"Şimdi salt mantık yoluna başvurarak görüyoruz ki, mantık, gelenek ve öğretiyi doğrular. Gerçekten sadece 'Üstünlük kime aittir? Etken varlığa mı, edilgen varlığa mı?' Diye sorarsak, yanıt, hiç kuşkusuz, etken varlıktan yana olacaktır. Böyle olunca hiçbir tereddüt söz konusu değildir. Erkek kadından üstündür ve genç oğlan, genç kızdan yeğdir!" dedi.

Ama Sitti Dahiye "Alıntıların doğrudur, ey şeyh! Seninle birlikte Tanrı'nın kitabında erkeklere, kadınlara bakarak öncelik tanımış olduğunu kabul ederim. Ancak, Tanrı, özelleştirmeden, genel olarak bunun sözünü etmiştir. Eğer sen eşyanın üstün değerini arıyorsan, niçin sadece, genç oğlanları göz önünde tutuyorsun? Daha çok sakallı erkekleri, alnı kırışık saygın yaşlı kişileri öngörmelisin! Çünkü onlar gelişme yolunda daha ilerilere gitmişlerdir!" diye yanıt verdi.

Şeyh de buna "Evet doğrudur, hanımım!" diye yanıt verdi. "Ama ben burada yaşlı erkekleri yaşlı kadınlarla karşılaştırmıyorum; söz konusu olan asla bu değildir; sonuç olarak sözü genç oğlanlara bağlamak durumundayım. Gerçekten, kadında hiçbir şeyin güzel bir delikanlının üstün nitelikleriyle: narin bedeni, organlarının inceliğiyle yanaklarındaki tatlı renklerin karışımıyla, gülüşünün kibarlığıyla, sesindeki sihirle karşılaştırılamayacağını sen de kabul edersin! Zaten Peygamber'in kendisi de, bunca belirli olan bir tehlikeye karşı bizi korumak için 'Sakalı bulunmayan genç oğlanların yüzüne uzun uzadıya bakmayın; çünkü onların hurilerinkinden de baştan çıkarıcı gözleri vardır!' demiştir. Yine de, bilirsin ki, bir genç kızın güzelliği konusunda yapılabilecek en büyük övgü, onu bir delikanlının güzelliğiyle kıyaslamaktır. Şair Ebu Nuvas'ın tüm bunlardan söz etmiş bulunduğunu bilirsin; ve de bir şiirinde şöyle demiştir:

> Bir genç oğlanın kalçaları var bu kızda, yeğni rüzgârda kuzey rüzgârının beng dalını salladığı gibi sallanır!

"Böylece, eğer genç oğlanların sihri, genç kızlarınkinden belirgin şekilde üstün olmasaydı, şairler kıyaslama için niye bu yola başvursunlardı?

"Dahası, genç oğlanın sadece güzel yapılı olmasıyla yetinmediğini, ama dilinin büyüsüyle ve davranışlarının hoşluğuyla da bizi kendine çekmeyi bildiğini görmezlikten gelemezsin! Bunun yanıbaşında gül taçyapraklarının bağdaştığı yanak ve dudaklarını yeni çıkan ayva tüyleri bürüdüğü zaman, ne kadar hoştur! O anda kendisinden yayılan sihirle karşılaştırılabilecek dünyada acaba başka şey var mıdır? Bir şiirinde şöyle haykırdığı zaman şair Ebu Nuvas ne kadar haklıdır:

> Onun kıskanç iftiracıları, bana diyorlar ki, 'Tüyler dudaklarını sertleştiriyor!' Ben de onlara 'Hatanız ne kadar büyük! Bu süsü nasıl olur da bir kusur olarak görürsünüz?' diyorum.
> Bu ayva tüyü onun yüzünün ve dişlerinin beyazlığını belirginleştiriyor. Tıpkı yeşil bir mahfazanın incinin parlaklığını belirttiği gibi! Ve de bunlar kalçasının yeni kazandığı gücün sevimli işaretleridir!
> Güller, yanaklarından mucizevi renklerini hiç silmeyeceklerini görkemli yeminlerle bildirirler. Göz kapakları bize dudaklarınınkinden daha çok sözgenlikle konuşmayı; ve kirpikleri kesinlikle yanıt vermeyi bilirler.
> Sizin kötüleme konunuz olan tüyler, ancak onun sihirlerini korumak ve sizin kaba gözlerinizden sığınak oluşturmak için vardırlar Ağzının şarabına, daha lezzetli bir tat verirler; ve gümüş yanakları üzerinde sakalının yeşili, ona bizi büyüleyen neşeli bir renk ekler!

"Bir başka şair de buna eşit olarak şöyle demiştir:

> Kıskançlar bana, 'Senin tutkun kördür! Görmüyor musun ki, tüyler şimdiden yanaklarını örtmüş?' derler.
> Onlara, 'Eğer yüzünün beyazlığı bu ayva tüylerinin tatlı gölgesiyle ılımlı hale getirilmeseydi, parıltısından gözlerimi kurtarmak olanaksız olurdu' derim.
> Ve zaten, verimsizken sevdiğim toprağı bahar döllendirdiği zaman nasıl terk edebilirim?

"Bir başkası da şöyle demiştir:

> Yanaklarını sadece güller bürümüş olan dostu yüzüstü bırakmam! Güllerin yöresini mersinler, menekşeler bürüyünce, onu nasıl terk ederim?

"Ve sonuncu olarak binlercesi arasından biri demiştir ki:

> Şu inci yapılı oğlan! Bakışları ve yanakları aralarında dövüş çıkarırlar, acaba hangisi daha çok erkekler arasında kurban verdirirler diye!
> Yüreklerin kanını, kını ve sapı mersinden ödünç alınmış nergis taç yapraklarından oluşmuş kılıçla akıtır.
> Üstün nitelikleri öylesine kıskançlık doğurur ki, güzellik kendiliğinden ayva tüylü yanağa dönüşmeyi arzular!

"Ve işte, ey hanımım, erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeterli kanıtlar sana..."

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan ikinci gece olunca, demiş ki:

"... Erkek çocuklarının genellikle kadınların güzelliğine üstünlüklerini gösteren yeter kanıtlar sana!" dedi.

Bu sözleri işiten Sitti Dahiye şöyle dedi: "Tanrı yanlış görüşlerinden ötürü seni bağışlasın! Yeter ki bunları sadece oyun olsun ya da şaka olsun diye söylemiş ol! Ama şimdi, gerçeğin zafer kazanmasının sırası geldi! Bu durumda yüreğini katılaştırma ve kanıtlarıma kulak ver!

"Tanrı aşkına bana söyler misin, güzelliği bir genç kızınkiyle kıyaslanacak delikanlı nerede? Unutuyor musun ki, bir genç kızın cildi sadece gümüşün parıltısını ve beyazlığını taşımaz; kadifelerin ve ipeklerin yumuşaklığını da verir. Endamı! Bu da mersin dalı ve beng ağacıdır. Ağzı! Ama bu da çiçek açmış papatyadır; dudakları, iki ıslak laledir! Yanakları, elmalar; göğüsleri, küçük fildişinden asma kabaklarıdır. Alnı aydınlık saçar; iki

kaşı, boyna, birleşmeleri mi, ayrılmaları mı gerektiğinin kararsızlığı içindedir; gülünce baldan daha tatlı, tere yağından daha eriyik olan dudaklarından ışık şelaleleri akar. Ağzının mührü, çenesinin küçük çukuruna basılarak iz bırakmıştır. Karnına gelince, güzeldir! Hayranlık verici yan çizgileri ve birbiri üzerine gelmiş cömert kıvrımları vardır. Kalçaları tek bir fildişinden oyulmuş ve badem ezmesinden oluşmuş ayaklarından yükselen sütunlara dayanır. Ardındaki yuvarlara gelince, nitelikleri iyidir ve yükselip alçaldıkça, billur bir denizin dalgaları ya da ışık dağları sanılır. Ey zavallı şeyh! Erkekler meleklerle kıyaslanabilir mi? Bilmez misin ki, şahlar, halifeler ve salnamelerin sözünü ettiği en yüce kişiler kadınların itaatkâr köleleri olmuştur. Ve onların boyunduruğunu taşımayı bir övünç saymışlardır. Nice saygın kişiler, onların büyüleyiciliği önünde baş eğmiştir! Onun uğrunda nelerden: zenginlik, ülke, ana babadan geçilmiştir! Onlar için ne kadar çok ülke yitirilmiştir! Ey zavallı şeyh! Saraylar onlar için yükselmiyor mu; ipekler, işlemeler onlar için tezgâhlanmıyor mu, zengin kumaşlar onlar için dokunmuyor mu. O denli güzel kokular saçan misk ve amber onlar için bu kadar çok aranmıyor mu? Unutuyor musun ki sihirleri cennetlikleri lanetli kılar ve dünyayı ve evreni devirir ve kan selleri akıtır?

"Ve de Kitap'ın söylediklerine gelince, benim savıma seninkinden daha uygundur. Bu yoldaki sözler şunlardır: 'Sakalsız genç oğlanlara uzun uzadıya bakmayı sürdürmeyin! Çünkü hurilerin gözlerinden daha baştan çıkarıcı gözleri vardır!'[1] Gerçekte, burada Cennet hurilerine doğrudan doğruya bir övgü vardır; bunlar dişidir, erkek değildir; kıyaslama noktası oluşturan kadınlardır; ve zaten sizler, genç oğlanlara düşkün olanlar, dostlarınıza onları tanımlamak istediğiniz zaman, onların okşayışlarını genç kızlarınkiyle karşılaştırırsınız! Fesada uğramış zevklerinizden utanmazsınız, onlara geçit yaptırır, halkın gözü önünde doyum sağlarsınız.

"Kitap'ın 'Neden erkeklerin aşkını arıyorsunuz? Allah arzularınızı doyurmak için kadını yaratmadı mı? Onlardan keyfinizce yararlansanıza! Ama siz inatçı bir güruhsunuz!' şeklindeki sözlerini unutuyorsunuz.

1 Daha önce bu sözlerin hadis olduğu belirtildiği halde, burada Kitap'tan, yani Kur'an'dan kaynaklandıkları söyleniyor (Â.Ş.O.)

"Şayet genç kızları oğlanlarla kıyaslamak aklınıza geliyorsa; bu, her seferinde kokuşmuş arzularınıza ve sapık zevklerinize bir değişiklik sağlamak içindir! Evet! Biz onları, oğlan sevici şairleri çok iyi tanırız! İçinizde en büyüğünüz, oğlanlara düşkünlerin şeyhi Ebu Nuvas, bir genç kızdan söz ederken şöyle dememiş midir:

> Tıpkı genç bir oğlan gibi kalça adına hiçbir şeyi yok; hatta saçlarını da kestirmiş! Ve hatta yumuşak bir ayva tüyü yüzünü kadifeye çevirmiş ve sihrini ikiye katlamıştır. Böylece hem oğlancılara hem de zina yapanlara doyum sağlar!

"Bir genç adama sakalın verdiği sözde çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Bir genç adama sakalın verdiği çekiciliğe gelince, bu konuda şairin dizelerini hiç duymadın mı, ey şeyh? Dinle öyleyse:

> İşte yüzünde ilk tüyler belirmiş; âşığı kaçıp gitmiş.
> Gerçekte, sakalın kömürü çeneyi karartınca, genç adamın çekiciliğini dumana çevirir.
> Ve yüzün ak sayfası yazının siyahıyla dolarsa, sadece cahiller değilse, başka kim kalemi eline almak ister?

"Böyle olunca, ey şeyh, yaşamı doldurabilecek tüm zevkleri kadında toplamış olan ve Peygamberlere, azizlere ve iman ehline Cennete ödül olarak hayranlık uyandıran hurileri vaat eden Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükredelim! zaten merhametli Tanrı, kadınlar dışında başkaca şehvet edinilmesi gerekeceğini takdir etseydi; bunları da kuşkusuz vaat eder ve sadık iman sahipleri için saklardı. Oysa Tanrı gılmanları[1] sadece seçkinlere Cennette hizmet etsinler diye görevlendirmek için anmıştır. Ve hiçbir zaman bu maksadın dışında bir başka maksat için vaat etme-

1 *Gılman:* Cennetteki genç oğlanlar (Â.Ş.O.)

miştir! Ve dua ve barış üzerine olası peygamber de bu yönde hiçbir eğilim göstermemiştir, aksine! Gerçekten, yoldaşlarına 'Bu dünyada üç şeyi sevdim: Kadınları, kokuları ve dua halinde kazanılan ruh tazeliğini!' demeyi âdet edinmiştir. Ama, ey şeyh, fikrimi, şairin şu sözlerinden daha iyi özetleyecek başka bir şey bilmiyorum:

> Bir geri yanla başka bir geri yan arasında ayırın vardır.
> Birine yaklaşırsanız, giysiniz sarıya boyanır, ama öbürüne dokunursanız miskler saçar!
> Kim oğlanı kızla kıyaslar? Hint sümbülünün koku saçan ağacına domuz yavrusunun dışkısını kim yeğler?

"Ama görüyorum ki, tartışma beni çok heyecanlandırdı ve kadınların, özellikle şeyhlerin ve bilginlerin önünde aşılmaması gereken uygun davranma sınırlarını aştırdı. Bundan dolayı çabucak bunu olumsuz değerlendirecek ya da bundan rahatsız olacaklardan özür dilerim ve de bu konuşmaya tanıklık ettikten sonra buradan ayrılacaklardan duyduklarını yaymayacaklarına güvenirim; çünkü atasözü 'Soylu olarak doğmuş olan kişilerin yüreği sırlar için bir mezardır!' der!"

Şehrazad bu fıkrayı anlatmayı bitirince "Ve işte, ey bahtıgüzel şah, Ruhun Çiçekli Tarhları*'nda ve* Zarafet Bahçesi*'nde saklı bulunan hatırlayabildiğim öyküler bunlar!" demiş. Şah Şehriyar da "Gerçekte, Şehrazad, bu fıkralar beni çok büyüledi; ve şimdi bende daha önce anlattıklarına benzer bir öykü anlatmanı dilemek arzusu uyandırdı!" demiş. Şehrazad "Ben de tam bunu düşünüyordum!" diye yanıt vermiş ve demiş ki:*

Sahte Halife

Anlatırlar ki, bir gece, Halife Harun Reşid uykusu kaçarak Veziri Cafer el-Bermeki'yi çağırtmış ve ona "Göğsüm daralıyor, bu gece oyalanmak için gidip Bağdat sokaklarında dolaşmak ve Dicle'ye kadar uzanmak istiyorum!" demiş. Cafer işitip itaat ettiği yanıtını vermiş; ve hemen tacir kılığına girmiş; halifeye aynı şekilde değişmesi için yardım ettikten sonra, onlar gibi kılık değiştirerek kendilerine yoldaşlık etmesi için cellat Mesrur'u çağırtmış. Sonra saraydaki gizli kapıdan dışarı çıkmışlar ve bu saatte tenha olan Bağdat sokaklarını ağır ağır dolaşmaya başlamışlar; ve böylece nehrin kıyısına ulaşmışlar. Palamarlarla bağlanmış bir kayıkta, uyumak için örtüsüne bürünmeye hazırlanan yaşlı bir kayıkçı görmüşler. Yanına yaklaşmışlar, selamlaştıktan sonra, ona "Ey şeyh, şimdi hava serinken ve meltem hoş eserken, bizi biraz nehir üstünde dolaştırmak üzere kayığına bindirme lütfunda bulunmanı diliyoruz! Ve işte zahmetine karşılık bir dinar!" demişler. O da sesindeki korkulu edayla "Efendiler, orada durmuş benden ne istiyorsunuz? Siz, yasak buyruğunu bilmiyor musunuz? Hatta karşıdan halifenin maiyetiyle birlikte bindiği kayığın geldiğini görmüyor musunuz?" demiş. Çok şaşırarak ona "Yaklaşan bu kayıkta, bizzat halifenin bulunduğundan emin misin?" diye sormuşlar. O da "Vallahi! Bağdat'ta efendimiz halifeyi tanımayan var mıdır? Veziri Cafer ve celladı Mesrur ile birlikte halifenin ta kendisi efendilerim! Ve işte yanında memlukları ve şarkıcıları da var! Geminin ön tarafında 'Nehrin üstünde gezmek büyüklere, küçüklere; gençlere, yaşlılara; ünlülere, halktan kişilere yasaktır! Kim bu buyruğa karşı çıkarsa, ya başı kesilecek ya da gemisinin direğine asılacaktır!' diye haykıran tellalı dinleyin!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan dördüncü gece olunca, demiş ki:

Bu sözleri işitince Harun Reşid şaşırmanın sınırına ulaşmış, çünkü böylesine bir emir vermemiş ve bir yıldan beri de nehir üzerinde dolaşmamış imiş. Soran gözlerle Cafer'e bakarak ondan bunun ne anlama geldiğini açıklamasını istemiş. Ama halife kadar bu işe şaşırmış bulunan Cafer, yaşlı kayıkçıya dönmüş ve ona "Ey şeyh, işte sana iki dinar. Yalnız, çabucak bizi kayığına al ve görünmeden ve baskına uğramadan su üzerindeki tonozlu sığınaklardan birine saklanmamızı sağla ki, halifenin ve maiyetindekilerin geçişini görelim!" demiş. Kararsızlıklar içindeki kayıkçı sonunda öneriyi kabul etmiş ve üçünü birden kayığına alıp onları tonozlu bir sığınağa götürmüş; üzerlerine de fark edilmesinler diye kara bir örtü örtmüş.

Daha bu duruma yeni sokulmuşlarken, içinde sarısabır yakılan meşalelerle ve kandillerle aydınlanmış, omuzları sarı harmaniyelerle örtülmüş ve başları muslinle sarılmış, kırmızı canfes kumaştan giysilere bürünmüş genç kölelerle dolu bir geminin yaklaşmakta olduğunu görmüşler. Bunların kimi geminin önünde, kimi dümen yöresinde duruyor; zaman zaman ellerindeki meşaleleri ve kandilleri yukarı kaldırarak söz konusu yasağı haykırıyorlarmış; geminin iki yanında da iki yüz kadar memluğun yer alarak, ortalarında bulunan bir yükseltide bir altın taht üzerinde altın işlemeli siyah giysilere bürünmüş genç bir adamın oturmakta olduğunu; sağında şaşılacak kadar Vezir Cafer'e benzeyen birinin, solunda da elinde palasıyla tastamam Mesrur'a benzeyen bir başkasının ayakta durduğunu; yükseltinin altında da düzenli şekilde oturmuş bulunan yirmi şarkıcı ve çalgıcının bulunduğunu görmüşler.

Bunu gören Harun Reşid "Cafer!" diye haykırmış. Vezir de "Emir buyur, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O da "Bu kuşkusuz bizim oğullarımızdan biri, ya El-Memun ya da El-Emin! Ve iki yanında ayakta duranlardan biri sana, öbürü

celladım Mesrur'a benziyor. Ve yükseltinin altında oturanlar da garip şekilde benim şarkıcılarımı ve çalgıcılarımı andırıyor. Bütün bunlar hakkında ne düşünüyorsun? Ben bu işe şaşırdım kaldım!" demiş. Cafer de "Ben de, vallahi! Ey Emirü'l-Müminin!" diyerek yanıt vermiş.

Ama ışıklarla donatılmış gemi, hemen gözlerinden uzaklaşmış ve yaşlı kayıkçı sıkıntılarından kurtularak "Sonunda, güvenliğe kavuştuk. Kimse bizi görmedi!" diye haykırmış. Ve sığınaktan çıkmış ve üç yolcusunu kıyıya ulaştırmış. Kıyıya çıktıklarında, halife ona doğru dönmüş ve kendisine "Ey şeyh, sen bana, halifenin böyle aydınlanmış bir gemi içinde her gece gelip dolaştığını söylemiştin, değil mi?" diye sormuş. O da "Evet, efendim, bu böyle bir yıldır sürüp gidiyor!" diye yanıt vermiş. Halife, "Ey şeyh, biz, görülecek her şeyden zevk alan ve güzel şeylerin bulunduğu her yeri dolaşmayı seven yabancı kişileriz! Sen, şu on dinarı alıp yarın bizi burada, aynı yerde, aynı saatte bekleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Severek ve onurla!" diyerek yanıtlamış. Bunun üzerine halife ve iki yoldaşı ondan ayrılıp bu garip olayı aralarında konuşarak saraya dönmüşler.

Ertesi gün, halife, bütün gün Divan'da uğraşıda bulunmuş, vezirleri, mabeyincileri, emirleri ve vekillerini kabul etmiş; bazı işleri mahkemeye havale etmiş; bazıları üzerinde yargıda bulunarak hüküm vermiş ya da beraat ettirmiş; sonra da kendi dairesine çekilerek orada giysilerini değiştirip tacir kılığına girmiş; ve Cafer ile Mesrur'u da yanına alarak birlikte aynı yolu tutmuşlar ve hemen kayıkçının kendilerini beklediği nehir kıyısına ulaşmışlar. Kayığa binmişler ve gidip tonozun altında saklanmış ve orada ışıklı geminin gelmesini beklemişler.

Sabırsızlanacak kadar zaman geçmemiş; çünkü birkaç dakika sonra çalgı sesleri arasında meşalelerle aydınlanarak sularda ilerleyen gemi görünmüş. Bir önceki gibi aynı kişilerin: aynı sayıdaki memlukların ve ortalarında sahte halifenin, sahte Cafer'in ve sahte Mesrur'un bulunduğu aynı çağrılıları görmüşler.

Bunu gören Harun Reşid Cafer'e "Ey vezir, orada gelip bana anlatsalar asla inanamayacağım şeyler görüyorum!" demiş; sonra da kayıkçıya "Ey şeyh, sen şu on dinarı da al, bizi şu geminin izi üzerinde götür! Ve sakın korkma, çünkü bizi görmeyecekler.

Çünkü onlar ışık içinde, bizse karanlıkta olacağız! Maksadımız bu eğlence gemisinden, su üzerindeki bu ışıklanmadan yararlanmaktır!" demiş.

Kayıkçı on dinarı almış ve korkudan heyecan içinde, geminin izinde, gürültü etmeden ve ışıklı kesime girmekten iyice sakınarak kürek çekmeye başlamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan beşinci gece olunca, demiş ki:

... Işıklı kesime girmekten iyice sakınarak hepsi birden nehre kadar hafif bir inişle uzanan bir bahçeye ulaşıncaya ve gemi orada demir atıncaya kadar kürek çekmeye başlamış. Sahte halife ve maiyeti, çalgı sesleri arasında karaya çıkmışlar ve bahçeye girmişler.

Üzerindekileri karaya indirdikten sonra gemi uzaklaşınca, yaşlı şeyh kendilerine sıra gelen üç yolcusunu karaya çıkarmak için kayığını kıyıya yanaştırmış. Bir kez karaya çıkınca, meşaleler taşıyan ve sahte halifenin yöresinde yürüyen kalabalığa katılmışlar.

Böylece, alayı izledikleri sırada kimi memluklar tarafından ayırt edilmiş ve çağrısız konuk oldukları anlaşılmış. Hemen yakalanmışlar ve önüne götürüldükleri genç adam onlara "Buraya nasıl girdiniz ve hangi maksatla geldiniz?" diye sormuş. Onlar da "Efendimiz, bu ülkede yabancı tacirler olarak bulunuyoruz. Hemen bugün buraya ulaştık ve bu bahçeye girmenin yasak olduğunu bilmeden gezintimizi buraya kadar sürdürdük. Ve sakince yürürken adamlarınız tarafından, işlenen hata hakkında hiçbir fikrimiz olmaksızın yakalandık ve huzurunuza getirildik!" diye yanıt vermişler. O da, bunlara "Madem ki Bağdat'ta yabancısınız, öyleyse korkmayın! Yoksa tereddütsüz başınızı vurdururdum!" demiş. Sonra vezirine doğru dönmüş ve ona "Bırakın bunlar bizimle gelsin. Bu akşam bize konuk olacaklar!" demiş. Bunun üzerine alaya eşlik etmişler ve böylece ancak Emir-ül-Mümin'inkiyle kıyaslanabilir şahanelikte bir saraya ulaşmışlar. Bu sarayın kapısında şu kitabe kazılı imiş:

> Konuğu hoşgeldiği bu konuta zaman boyalarının güzelliğini koymuş, sanat süslemelerini serpmiştir. Sahibinin cömertçe karşılayışı ruhu memnunluğa kavuşturur!

Buradan zemini sarı ipekten örülmüş bir halıyla kaplı olan şahane bir salona girmişler; ve sahte halife, bir altın tahta otururak tüm ötekilerin yöresinde oturmalarına izin vermiş. Hemen şölen başlamış; yemek yiyip el yıkamışlar; sonra sofra örtüsü üzerine içkiler dizilmiş. Sıraya bindirerek aynı bardaktan bol bol içmişler. Ama sıra Harun Reşid'e gelince, içmekten sakınmış. Bunun üzerine sahte halife Cafer'e dönmüş ve ona "Dostun neden içmek istemiyor?" diye sormuş. O da "Epey zamandır içki içmiyor, efendim!" diye yanıt vermiş. Diğeri de "Bu durumda, ona başka bir şey ikram edelim!" demiş.

Ve hemen memluklarından birine çabucak elma şerbeti dolu bir şişe getirmesini buyurmuş; ve onu bu kez büyük bir zevkle içecek olan Harun Reşid'e sunmuş.

İçtiği içki kafasını iyice karıştırınca, sahte halife, eline küçük bir altın çubuk alarak bununla üç kez masa üzerine vurmuş; ve hemen salonun dibindeki büyük bir kapının iki kanadı açılarak; omuzlarında, üzerinde yüzü güneş gibi parlak genç bir beyaz esirenin oturduğu fildişi bir koltuk taşıyarak iki zenci köle girmiş. Gelip yüklerini efendilerinin karşısında yere indirmişler ve gidip tahtın gerisinde, kımıldamadan ayakta durmuşlar. Bunun üzerine esire eline bir Hint udu alarak düzen tutturmuş ve yirmi dört çeşitli makamda dinleyenleri hayran bırakan bir sanatla peşrev yapmış. Sonra ilk makama dönerek şu şarkıyı okumuş:

> Benden uzak, kalbim yokluğunun matemini tutarken, nasıl avunabilirsin?
> Baht âşıkları ayırır, mutluluk şarkılarının çınladığı konut boş kalır!

Sahte halife okunan bu dizeleri duyunca büyük bir feryat koparmış ve üzerine elmaslar işlenmiş güzel kaftanını, gömleğini ve öteki giysilerini yırtmış ve düşüp bayılmış. Bunu gören memluklar çabucak onun üstüne saten bir örtü örtmüşler; ama

halife, Cafer ve Mesrur, genç adamın bedeninin büyük yaralar ile değnek ve kamçı darbelerinin izlerini taşıdığının farkına varacak zamanı bulamayacakları kadar çabukluk gösteremişler.

Bunu gören halife, Cafer'e "Vallahi! Böylesine güzel genç bir adamın belirli şekilde gözümüze çarpan bunca darbe izleri taşıması ne yazık! Acaba bir haydutla ya da hapishaneden kaçan bir suçluyla mı karşı karşıyayız?" demiş. Ama o sırada memluklar, ilkinden daha güzel bir giysiyle efendilerini hemen giyindirmiş ve genç adam tahtına yeniden oturmuş bulunuyormuş. O sırada üç konuğunun kendi aralarında kısık bir sesle görüşmekte olduklarını fark etmiş ve onlara "Bu şaşırmış halinizin ve böyle alçak sesle konuşmanızın nedeni nedir?" demiş. Cafer "Şurada gördüğünüz arkadaşım birçok ülkeleri gezip birçok kişi ve şahla tanışmış olduğunu; ama bizim ev sahibimiz kadar cömert kimseye rastlamadığını söylüyor. Gerçekten, seni, hiç kuşkusuz, bin dinar değerinde olan bir giysiyi yırtmış görmekten çok şaşırdı. Ve bana senin onuruna şu dizeleri söylüyordu...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan altıncı gece olunca, demiş ki:

"Senin onuruna şu dizeleri söylüyordu:

> Cömertlik konutunu avcunun ortasına kurar ve bu konutu arzulanan sığınma yeri yapar. Eğer cömertlik bir gün kapılarını kapatırsa, elin kilitleri açacak anahtar olur![1]

Bu dizeleri işiten genç adam çok mutlu olmuş ve Cafer'e bin dinarla birlikte kendi üzerinde yırttığı kadar güzel bir giysi vermiş; sonra oturularak yeniden içilmiş ve eğlenilmiş. Ama genç adamın bedenindeki darbe izlerini gördüğünden beri huzur bulamamış olan Harun Reşid, Cafer'e "Haydi ondan bu durumun açıklanmasını iste!" demiş. Cafer "Biraz daha sabretmek

1 Mathers'in çevirisi şöyle: *"Gift built this house in your right hand, / If gift should lose the key / Your left could find another kind of generosity."* (Cömertlik sağ elinin içine bu evi kurmuştur / Eğer anahtarı yitirirse / Sol elin bir başka tür cömertlik bulur.) (Â.Ş.O.)

ve meraklı görünmemek daha doğru olur!" diye yanıt vermiş. O da "Başım ve Abbas'ın mezarı üzerine yemin ederim ki, eğer bu konuyu ona sormazsan, ey Cafer, saraya döndüğümüzde, artık canın sana ait olmayacak!" demiş.

Oysa, genç adam onlara doğru dönerek aralarında alçak sesle konuşmalarına bir kez daha fark etmiş bulunuyormuş ve onlara "Önemli ne var da aranızda böyle gizlice konuşuyorsunuz?" diye sormuş. Cafer "İyilikten başka hiçbir şey!" diye yanıt vermiş. O da yeniden söze girişerek "Sizden, Tanrı aşkına, birbirinize söylediklerinizi hiçbir şey saklamadan bana açıklamanızı rica ediyorum!" demiş. O da "Arkadaşım böğründe yara izleri ve değnek ve kamçı darbelerinin kalıntılarını görmüş efendim! Ve şaşırmanın sınırına ulaşmışçasına şaşırmış; ve hangi serüvenin sonucu olarak halifemizin saygınlığı ve ayrıcalığı ile bu denli uyuşmaz böyle bir işleme uğramış olmanızın nedenini öğrenmeyi şidetle arzu etmektedir!" demiş. Bu sözleri duyan genç adam gülmüş ve "Peki! Sizler yabancı olduğunuz için, bütün bunların nedenini size açıklayacağım! Ve zaten, benim öyküm o denli inanılmaz ve öylesine akıllara durgunluk vericidir ki, şayet iğneyle bir gözün iç köşesine yazılsa, onu dikkatle göz önünde tutanlar için ibret oluştururdu!" demiş ve sonra sözünü şöyle sürdürmüş:

Bilin ki, efendilerim, ben Emirü'l-Müminin falan değilim; sadece Bağdat'ın cevahircilerinin kâhyasının oğluyum. Adım Muhammed Ali'dir. Babam, ölürken, bana büyük miktarda altın, gümüş, inciler, yakutlar, zümrütler, cevahir ve kuyum işi parçaları; dahası, bina varlığı, topraklar, meyvelikler, bahçeler, dükkânlar ve ambarlar; ve bu gördüğünüz sarayı erkek ve kadın köleleri, muhafızları ve hizmetçileri, genç oğlan ve genç kızları ve içindekilerin hepsiyle birlikte bıraktı.

Böylece, bir gün, dükkânımda, buyruklarımı yerine getirmeye can atan kölelerim yöremde otururken; kapımın önünde, zengin koşumlu bir katırı durdurarak inen, üçü de aylar gibi güzel diğer üç genç kızın eşlik ettiği, bir genç hanım gördüm. Dükkânıma girdi ve oturdu; ben ona saygı olsun diye ayakta durmaktaydım; sonra bana "İyisin, değil mi cevahirci Muhammed Ali?" diye sordu. Ben de "Elbette, hanımım ve de senin buyruklarını bekleyen kölenim!" diye yanıt verdim. Bana "Hoşu-

ma gidecek gerçekten güzel bir mücevherin var mı?" dedi. Ben de "Ey hanımım, dükkânımda bulunan ne kadar üstün değerde cevahir varsa, çıkarayım, önüne koyayım! Bunca mücevher içinde sana uygun bir şey çıkarsa, kimse kendini kölenden daha mutlu sayamaz: eğer gözlerine takılan bir şey olmazsa, tüm yaşamımca bunu kötü talih sayarım!" dedim.

Dükkânımda hepsi birer harika işçilik örneği sergileyen yüz değerli gerdanlık vardı; çabucak bunları çıkarıp önüne koydum. Bunları eliyle yokladı, benim bile, onun yerinde olsam, becerememeyeğim büyük bir işten anlarlıkla, birbiri ardından bunları uzun uzadıya gözden geçirdi; sonra bana "Şunu alsam iyi olacak!" dedi. O zaman, babamın vaktiyle yüz bin dinara satın aldığı, tüm gözlerden saklı tutmak için değerli bir kutuda tek başına kapalı tuttuğum küçük bir gerdanlığı hatırladım. Ayağa kalkıp söz konusu kutuyu bin bir itinayla getirdim ve genç kızın önünde merasimle açtım ve ona "Sanmam ki, ister büyük ister küçük, herhangi bir şah veya sultanın sarayında bile bunun eşi bulunsun!" dedim.

Genç kadın gerdanlığa ivedi bir bakış fırlatınca bir sevinç çığlığı kopardı ve "İşte tüm yaşamımda arzu ettiğim şey bu!" diye haykırdı. Sonra da "Bunun fiyatı ne!" diye sordu. Kendisine "Buna rahmetli babamın ödediği para yüz bin dinardır. Eğer hoşuna gittiyse, hanımım, onu sana hiçbir karşılık ihtiyacı duymadan sunmakla mutluluğun sınırına ulaşırım!" diye yanıt verdim. Yüzüme baktı, yavaşça güldü ve bana "Belirttiğin değere kâr olarak beş bin dinar ekle, kolyeyi alayım!" dedi. Kendisine "Hanımım, gerdanlık ve şimdiki sahibi zaten senindir ve senin ellerindedir! Ona eklenecek bir değer yoktur!" diye yanıt verdim. Yine güldü ve "Fiyatı saptadım, bu durumda bile sana minnet borçluyum!" diyerek yanıt verdi. Ve bu sözleri söyleyerek, birden ayağa kalktı, son derecede kıvrak bir hareketle hizmetçilerinin yardımına ihtiyaç duymadan katırın üzerine sıçradı ve ayrılırken bana "Efendim, bana kolyeyi getirip parasını almak üzere eve kadar eşlik eder misin? İnan ki, bugünüm, senin sayende, benim için sütbeyaz oldu!" dedi. Karşı durur korkusuyla daha fazla ısrar etmek istemedim, hizmetçilerime dükkânı kapamalarını söyledim ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan yedinci gece olunca, demiş ki:

... Ve genç kadını ağır adımlarla evine kadar izledim. Orada kendisine gerdanlığı verdim; bana giriş yerindeki sırada oturup yüz bin dinarı kârıyla birlikte ödeyecek sarrafın gelmesini beklemem için ricada bulunarak dairesine girdi.

Giriş yerindeki bu sırada oturmakta iken, yanıma genç bir hizmetçi kız yaklaşarak, bana "Efendim, bekleme salonuna girme zahmetinde bulunur musun? Çünkü kapının bu kadar yanında oturmak senin niteliğindeki bir kimseye yaraşmaz!" dedi. Bunun üzerine oradan kalkarak arkalıksız yeşil kadife bir iskemleye oturdum ve orada bir süre bekledim. O sırada ikinci bir hizmetçi gelerek bana "Efendim, hanımım senden kabul salonuna girmeni rica ediyor; orada sarrafın gelişini beklerken istirahat etmeni dilemekte!" dedi. İtaatte kusur etmedim ve kabul salonuna geçmek için genç kızı izledim. Oraya ancak girmiştim ki, dipteki büyük perde kaldırıldı ve dört genç kız, ay gibi yuvarlak yüzlü ve boynu gerdanlıklı genç kızın üzerinde oturmakta olduğu bir altın taht taşıyarak ilerlediler.

Onu böyle yüzü peçesiz ve tamamıyla açık görünce, aklımı yitirir gibi oldum ve kalbimin atışları sıklaştı. Ama o çekilmeleri için hizmetçilerine bir işaret yaptı ve bana doğru ilerleyerek "Ey gözümün nuru, senin gibi bu denli güzel olanın, kendisini sevene karşı bu kadar sert olması gerekir mi?" dedi. Kendisine "Güzellik tümüyle sana özgüdür; geri kalan da, eğer kalmışsa öteki insanlara verilmiştir!" diyerek yanıt verdim. Bana "Ey cevahirci Muhammed Ali, bil ki, seni seviyorum; ve sana evime gelmeye karar verdirmek için bu yolu kullanmaktan başka çarem yoktu!" dedi. Ve bu sözleri söyleyerek kaygısızca üzerime eğildi ve baygın gözlerle beni süzerek kendine çekti. Ben o zaman son kertede heyecanlanarak başını ellerim arasında tuttum ve onu birçok kez öptüm; o da hasislik etmeden öpüşlerimi iade ediyor, beni göğsüne bastırıyor; sert memeleri âdeta bağrımı deliyordu. O zaman çekinmemem gerektiğini anladım ve yerine getirmek istedim. Ama, yavrumun tümüyle uyanıp anasına seslendiği bir

sırada, bana "Bununla ne yapmak istiyorsun, efendim?" diye sordu. Ben de "Sıkıntıdan kurtulması için onu saklamak istiyorum!" diye yanıt verdim. Bunun üzerine, bana "Doğru ama, onu benim evimde saklayamazsın, çünkü ev açık değil! Biri önce bir gedik açmalı! Ve de bil ki ben, bütün delinme işlemlerinden uzakta kalmış bir bakireyim! Dahası, eğer sen, bilinmeyen bir kadınla ya da Bağdat'ın sağlam kumaş olmayan dilberlerinden biriyle iş tuttuğunu sanıyorsan yanılıyorsun! Bil ki, gerçekte, ey Muhammed Ali, gördüğün halimle, ben büyük vezir Cafer'in kız kardeşiyim; ve de Yahya bin Halid el-Bermeki'nin kızıyım" dedi.

Bu sözleri işittiğimde, efendilerim, yavrunun birdenbire derin bir uykuya daldığını duyumsadım ve kendi bakımımdan onun bağırmalarını dinleyip genç kızın yardımını dileyerek bunları yatıştırmaya kalkışmanın ne denli yakışıksız olduğunu anladım. Bununla birlikte kendisine "Vallahi! Hanımım, babasına gösterilen konukseverlikten yavrunun da yararlanmasını istediysem, kabahat benim değil! Konukseverliğinin açık kapıları boyunca barınağın yolunu bana göstererek, benden yana cömert davranmak istemiş olan sen kendinsin!" dedim. Bana "Kendi kendini suçlayacak bir şeyin yok senin, aksine! Ve de istersen maksadına ulaşabilirsin, ama sadece yasal yolları izleyerek! Allah'ın iradesiyle her şeye ulaşılabilir! Aslında, ben, kendi davranışlarımın sahibiyim ve hiç kimsenin bunları denetleme hakkı yoktur! Bu durumda beni yasal eşin olarak istiyor musun?" diyerek yanıt verdi. Ona "Hiç kuşkusuz!" dedim. O zaman kadıyı ve tanıkları getirtti ve onlara "İşte, rahmetli Kâhya Ali'nin oğlu Muhammed Ali. Benimle evlenmek istiyor ve bana verdiği şu gerdanlığı mehr yerine tutuyor. Ben de kabul ediyor, razı oluyorum!" dedi. Çabucak evlilik sözleşmemiz düzenlendi. Ve bu iş bitince, bizi yalnız bıraktılar. Esireler içki için bardaklar ile utlar getirdiler. Ve ikimiz birlikte kafamız iyice parlayıncaya kadar içmeye başladık. O zaman udun birini eline aldı ve onun eşliğinde şu şarkıyı söyledi:

> Endamının bükülgenliği, gururlu yürüyüşün üzerine yemin ederim ki, senin uzaklaşmanın ıstırabını çekiyorum. Aşkının ateşiyle yanan bir kalbe acı! İçindekini boşaltarak

anılarını canlı tuttuğum altın bardakla içerek, kendimden geçiyorum.
Tıpkı, parıltılı güllerin ortasında, mersin çiçeğinin, canlı renkleri bana daha iyi değerlendirtmesi gibi.

Şarkıyı söyleyip bitirince, ben de udu elime aldım ve bu konuda usta olduğumu bir taksimle belirttikten sonra; hafif bir sesle şairin şu dizelerini okuyarak uda eşlik ettim:

Ey harika yaratık! Yanaklarında birbirine zıt şeylerin birleştiğini görüyorum: suyun serinliğini ve ateşin yakıcılığını! Sen benim yüreğim için ateşsin ve de serinliksin! Ah! Yüreğimde ne kadar acı ve ne tatlısın!

Şarkılarımızı bitirince, yatağa girmenin zamanı geldiğini gördük. Onu kollarımla yerden kaldırdım ve esirelerin bizim için hazırladığı görkemli yatağa yatırdım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.
Ama üç yüz doksan sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Esirelerin bizim için hazırladıkları görkemli yatağa yatırdım. O zaman, onu çırçıplak soyarak delinmemiş bir inci ve üzerine binilmemiş bir kısrak olduğunu saptayabildim. Bundan çok büyük bir sevinç duydum ve dahası, tüm yaşamımda, sabaha kadar kanatları yumuk bir güvercini avuç içinde tutar gibi onu bağrıma basarak geçirdiğim o gece kadar hoş başka bir gece geçirmediğimi düşündüm.

O gece böylesine geçirdiğim tek gece olmadı; ara vermeksizin bir ay böyle geçti. Ve kârlarımı, dükkânımı, yönetilecek mallarımı ve içindeki her şeyiyle evimi unuttum. Ama genç karım bir gün, ki evliliğimizin ikinci ayının ilk günüydü, gelip beni buldu ve bana "Birkaç saat için buradan ayrılmak zorundayım, sadece hamama kadar gidip gelinceye kadar geçecek bir süre... Senden, bu yatağı terk etmemeni, hatta ben dönünceye kadar yastıktan baş kaldırmamanı rica ediyorum. Hamamdan tüm tazeliğimle,

yeğni ve koku sürünerek geri döneceğim!" dedi. Sonra söylediklerinin yerine getirileceğinden tam bir güven duymak için yataktan hiç kıpırdamayacağıma dair bana yemin verdirdi. Bunu izleyerek, havlularını, çamaşır ve giysi bohçalarını taşımaları için iki esiresini birlikte alarak, onlarla hamama gitti.

Oysa, efendilerim, karım evden henüz çıkmıştı ki, aman Allah! Kapının açıldığını ve odama yaşlı bir kadının girdiğini gördüm; selam kelamdan sonra, bu kadın bana "Ey Muhammed Ali, efendim, Emirü'l-Müminin'in eşi Sitti Zübeyde beni sana, seni görmek ve işitmek arzusunda bulunduğundan birlikte saraya gelmen hakkında ricada bulunmam için gönderdi. Çünkü senin seçkin davranışların, nezaketin ve güzel sesin hakkında kendisine o kadar hayranlıkla söz edilmiş ki, seni tanımak için büyük bir arzu duymuş!" dedi. Kendisine "Vallahi! Benim iyi yürekli halacığım, Sitti Zübeyde kendisini görmem için çağrıda bulunarak bana büyük onur verdi; ama ben, hamama gitmiş olan eşim dönmeden evi terk edemem!" diye yanıt verdim. Yaşlı kadın bana "Çocuğum, senin yararına olarak, eğer Sitti Zübeyde'yi kendine düşman etmek istemiyorsan, senden istenen ziyareti bir an bile ertelememeni tavsiye ederim. Belki de bilmiyorsun, Sitti Zübeyde'nin düşmanı olmak çok belalı bir iştir. Bundan dolayı kalk, onunla konuş. Sonra çabucak evine dönersin!" dedi.

Bu sözleri, karıma etmiş olduğum yemine karşın, bana, dışarı çıkma kararı verdirdi; ve önümde yürüyen yaşlı kadını, beni kolayca içine soktuğu saraya kadar izledim.

Sitti Zübeyde benim içeri girdiğimi görünce tebessüm etti, beni kendine yaklaştırdı ve bana "Ey gözümün nuru! Büyük vezirin kız kardeşinin sevgilisi sen misin?" diye sordu. Kendisine "Ben senin kölenim ve hizmetçinim!" diye yanıt verdim. O da, bana "Gerçekte, bana senin sevimli davranışlarını ve seçkin konuşmanı tanımlayanlar erdemlerini hiç abartmamışlar. Cafer'in kız kardeşinin seçimini ve zevkini gözlerimle görüp değerlendirmek için seni görüp tanımak istedim. Şimdi doyum sağladım. Ama sesini bana duyurur ve bana bir şarkı söylersen, zevkimi son sınırlarına ulaştırırsın!" dedi. Kendisine "Severek ve onur duyarak!" yanıtını verdim. Ve elime bir esirenin getir-

diği udu alarak düzen sağladıktan ve kısa bir peşrevden sonra paylaşılan aşk üzerine iki kıta okudum. Şarkı söylemeyi bitirince Sitti Zübeyde bana "Allah eserini, seni olduğundan da ileri götürerek tamamlasın! Ey genç adam! Gelip beni gördüğün için sana teşekkür ederim. Şimdi hanımın hamamdan dönmeden önce çabucak evine geri dön de, benim senin sevginden onu esirgemek istediğimi sanmasın!" dedi. Bunun üzerine, önünde yeri öperek girdiğim aynı kapıdan geçip saraydan uzaklaştım.

Eve döndüğümde, yatakta benden önce eve gelmiş olan eşimi gördüm. Uyumuş kalmıştı ve yanına yaklaştığımda uyanmadı. O zaman ayak ucuna yavaşça yattım ve ayaklarını ovuşturmaya başladım. Ansızın gözlerini açtı ve nefretle böğrüme bir tekme savurdu; beni yataktan yere yuvarladı ve bana "Ey hain! Ey imansız! Yeminini tutmadın, gidip Sitti Zübeyde'yi gördün! Vallahi! Eğer utanmaktan çekinmesem ve içtenliğimi halka açmış olmaktan kaçınmasam, şimdi şu saatte gider Sitti Zübeyde'yi görür, ona başka kadınların kocalarını baştan çıkarmanın neye mal olacağını gösterirdim! Ama sen, onun adına ve kendi adına hatanın bedelini ödeyeceksin!" diye haykırdı ve ellerini çırparak "Ya Savvab!" diye bağırdı. Çabucak, bana daima ters bakmış olan zenci başharemağası belirdi; karım da ona "Hemen bu hainin başını vur! Bu yalancının, bu yemin bozanın!" dedi. Zenci hemen kılıcını çekti, giysisinin etek ucundan bir parça kumaş kopardı ve gözlerimi kopardığı bu kumaş parçasıyla bağladı. Sonra bana "Kelime-i şahadet getir!" dedi ve boynumu vurmaya hazırlandı. Ama tam o anda, kendilerine her zaman cömertçe davranmış olduğum irili ufaklı, büyük küçük tüm esireler içeri girdi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama üç yüz doksan dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Büyük küçük, genç yaşlı bütün esireler içeri girdi ve ona "Hanımımız, onu suçunun ağırlığını bilemediğinden dolayı bağışlamanı rica ediyoruz. Düşmanın olan Sitti Zübeyde'yi ziyaretinden çok sana ters gelecek şey bulunmadığını bilmiyordu; ikinizin arasındaki rekabetin nelere mal olabileceğini kesinlikle anlamış

değildir. Bağışla onu, hanımımız!" dediler. O da "Peki öyle olsun! Onun yaşamını bağışlıyorum; ama bunun karşılığında, onun, densizliğinin silinmez bir anısını taşımasını da istiyorum!" dedi. Ve Savvab'a işaret ederek kılıç yerine çabucak sopayı eline almasını sağladı. Zenci de hemen müthiş bükülgenliği olan bir değnek buldu ve bedenimin en duyarlı yerlerine vurmaya başladı. Bunu izleyerek eline bu kez bir kamçı aldı ve en narin yerlerim üzerine ve kaburgalarıma yönelterek beş yüz darbe indirdi. Bu anlattıklarım, efendilerim, bedenimde demin fark ettiğiniz yara ve darbe izlerini açıklamıştır sanıyorum. Bu işleme uğradıktan sonra beni oradan kaldırdılar ve sanki çöp küfesi gibi sokağa attılar.

O zaman, elimden geldiğince kendimi toparladım, kanlar içinde kendimi evime sürükledim; orada uzun süredir ayrı kaldığım odama ulaşır ulaşmaz boylu boyunca kendimi yatağa atıp bayılmışım.

Epeyce uzun bir zaman geçtikten sonra baygınlıktan çıkınca, eli yeğni çıkıkçı bir bilgin getirttim; yaralarımı özenle tımar etti ve merhem ve belsemler sayesinde beni iyileştirmeyi başardı. Yine de iki ay hareketsiz uzanarak dinlendim; ve dışarı çıkabilecek hale gelince hamama gitmekle işe başladım; yıkanmam bitince dükkânıma gittim. Orada çabucak açık arttırmayla tüm değerli şeyleri sattım; yapmam gereken bütün işleri gördüm; ve elde edilen parayla güzelce giydirdiğim dört yüz memluk ve onların eşliğinde yüzdürdüğüm şu gemiyi satın aldım. Onların içinden, Emirü'l-Müminin örneğine göre, Cafer'e benzeyen birini sağ yanımda, bir diğerini de cellat ayrıcalıklarıyla donatarak sol yanımda bulunsun diye seçtim. Ve başıma gelen dertleri unutmak maksadıyla, ben de halife kılığına büründüm ve her gece nehir üzerinde, geminin saçtığı ışıkların ve şarkılar ile çalgı seslerinin ortasında, gezinmek âdetini edindim. Ve böylece, yaşantımı bir yıldır, kendime halife süsü vererek yüce bir yanılsama içinde sürdürüyorum. Ve Sitti Zübeyde ile kendi arasındaki çekişmeyi doyurmak için karımın beni büyük bir kıyıcılıkla kovduğu günden bu yana ruhuma çöken kederi dağıtmaya çalışıyorum! Bütün olanlardan habersiz, sadece ben, kadınlar arasındaki bu çekişmenin kurbanı olmuş bulunuyorum! Ve efendilerim benim acıklı öyküm işte budur! Ve de size bu güzel

geceyi dostça geçirmek için gönüllü olarak bize katılmanızdan dolayı teşekkür ederim!

Halife Harun Reşid bu öyküyü işitince "Her sonucun bir nedeni olmasını isteyen Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş. Sonra ayağa kalkmış ve arkadaşlarıyla birlikte çekilmek için genç adamdan izin istemiş. Genç adam da ona bu izni vermiş; oradan çıkıp, genç adama iki kadının yaptığı adaletsizliği gidermek için ne yapması gerektiğini düşünerek sarayına dönmüş. Cafer de, kendi bakımından kız kardeşinin şimdi bütün sarayca bilinecek böylesi bir serüvenin nedeni olduğu için çok üzülmüş.

Ertesi gün, halife, yetkisinin alametleri olan giysilere bürünmüş olarak emirlerinin, mabeyincilerinin ortasında Cafer'e "Dün gece bize konukseverlik göstermiş olan genç adamı huzuruma getir!" demiş. Cafer de hemen çıkıp genç adamı bulup getirmiş; halifenin huzurunda yer öpüp selamlar alınıp verildikten sonra, genç adam halifeye koşuklu bir övgüde bulunmuş. Harun Reşid, bundan memnun olarak onu yanına yaklaştırmış, yanıbaşına oturtmuş; ve kendisine "Ey Muhammed Ali, seni buraya dün üç tacire anlattığın öyküyü ağzından dinlemek için çağırttım. Yararlı derslerle dolu harika bir öykü bu!" demiş. Çok heyecanlanan genç adam "Bana güvenlik mendili verilmedikçe, ey Emirü'l-Müminin, konuşamam!" demiş. Halife hemen ona, güvence verme anlamında mendilini atmış. Ve genç adam öyküsünü hiçbir ayrıntıyı atlamadan yeniden anlatmış. Öykü bitince, Harun Reşid ona "Ve şimdi, sana verdiği bunca zarara karşın karının sana dönmesini görmek ister misin?" demiş. O da "Halifenin elinden bana verilecek her şey makbulümdür; çünkü efendimizin parmakları iyilik anahtarlarıdır; ve eylemleri eylem değil, boynu süsleyen değerli gerdanlıklardır!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine halife, Cafer'e "Kız kardeşin, Emir Yahya'nın kızını bana getirsinler ey Cafer!" demiş. Ve Cafer hemen kız kardeşini getirtmiş; ve halife ona "Söyle bana, ey sadık yoldaşımız Yahya'nın kızı! Sen, bu genç adamı tanıyor musun?" diye sormuş. Kadın "Ey Emirü'l-Müminin, ne zamandan beridir kadınlar erkekleri tanımayı öğrenmişlerdir?" diye sormuş. Halife gülmüş ve "Pekâlâ! Sana onun adını söyleyeyim! Ona rahmetli cevahirciler kâhyasının oğlu Muhammed Ali derler. Olup biten, olup bitmiştir; ve şimdiki durumda,

seni ona eş olarak vermek istiyorum!" demiş. Kadın "Efendimizin verisi, başımız gözümüz üzerinedir!" diye yanıt vermiş.

Halife çabucak kadıyı ve tanıkları getirtmiş. Bu kez iki genci sıkı bir şekilde bağlayan evlilik sözleşmesini mutluluklarını sağlam temele oturtacak yasal tarzda yazdırmış. Ve Muhammed Ali'yi ömrünün sonuna kadar yakınlarından biri olarak yanında alıkoymuş. İşte Harun Reşid'in boş zamanlarında, çözülenleri bağlamayı ve bahtın ihanetine uğramışları mutlu kılmayı ne denli bildiğini gösteren bir öykü bu!

"Ama sanmayın ki, ey bahtıgüzel şah, sadece kısa öykülerle sizi oyalamak için anlattığım bu öykü, uzaktan yakından harika bir öykü olan Goncagül ve Dünya Tatlısı *adlı öyküye eşdeğerde olabilir!" Ve Şehrazad, Şah Şehriyar'a demiş ki:*

SEKİZİNCİ KİTAP

(Revue Blanche, 1901)

Yazınsal Tarza Göre Şarkılar'ın
zarif çevirmeni dostum Pierre Louÿs,
bu sade öykülerin verisini
alçakgönüllülükle kabullensin!

J.C.M.

Goncagül ve Dünya Tatlısı[1]

Anlatırlar ki, geçmiş zamanlarda ve çağlarda güç ve utku sahibi yüce bir şah varmış. Onun da incelik ve güzellikten, zarafet ve kusursuzluktan yana harika, tavırları son derece hoş ve zekâsı belirgin bir kıza sahip İbrahim adlı bir veziri varmış. Dahası, bu kız, eğlenceli toplantıları ve neşe veren şarabı çok sever, güzel yüzleri de görmezlikten gelmez, en has şiirlere ve en olağandışı öykülere de bayılırmış. Ve öylesine çarpıcı bir güzelliği varmış ki, tüm gözleri ve gönülleri, onu şarkıya döken zamanın şairlerinden birinin şu dizelerine hak verdirecek şekilde kendine çekermiş:

> O baştan çıkarıcıya vurgunum ben! Türk ve Arapları büyüleyen o kız, şeriatın, dilbilgisinin ve edebiyatın tüm inceliklerini bilir!
> Böylece bütün bu konuları birlikte tartışırken bazen bana, hain, bakın neler söyler:
> 'Ben edilgin bir varlığım; sen de beni hep bu dolaylı duruma sokmaya direnirsin! Neden böyle yaparsın? Karşılığında da, etkin duruma geçersin! Ama asla dikilme işareti de vermezsin!'
> Ben de ona derim ki 'Sana ait olan sadece yükleme işlevim değil, tüm hayatım ve tüm ruhum da senindir! Ama işlevlerin değişimi seni şaşırtmasın! Bugün artık zamanlar değişmiş, her şey alt üst olmuştur!'

1 Yurdatap'ta "Ünsü'l-Vücud" ile "Gül Demeti"; Littmann'da "Ünsü'l-Vücud" ile "El-Vard fi'l-Akmam" (Die Rose in dem Kelchen: Kupadaki Gül), Mathers'de "Rose-in-The-Bud" (Gonca Gül) ile "World's Delight" (Dünya Tatlısı) şeklinde geçmektedir (Â.Ş.O.)

> Ama yine de bu alt üst olma hakkında söylediklerime inanmak istemiyorsan, sen bilirsin! Öyle kararsızlık gösterme, benim işlevime takıl! Başın düğümünün kuyrukta çözüldüğünü bilmez misin?[1]

Ve de bu genç kızın öylesine hoş ve canlı bir güzelliği varmış ki, ona Goncagül derlermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüzüncü gece olunca, demiş ki:

Ve de bu genç kızın öylesine hoş ve canlı bir güzelliği varmış ki, ona Goncagül derlermiş. Hem ince zekâsından hem de güzelliğinden dolayı, şah, kendileriyle top oynamak için ülkesinin ileri gelenlerinin sarayda bulunmasından yararlanarak her yıl düzenlediği büyük şenliklerde onu yanında bulundurmaktan pek zevk alırmış.

Top oynamak üzere şahın çağrılılarının şenlik nedeniyle toplanmaya başladıkları gün geldiğinde görüntüden keyif almak için Goncagül pencereden bakıyormuş. Bir süre sonra oyun başlamış; ve vezirin kızı, gidip gelmeleri izler ve oyuncuları gözlerken, onların arasında büyüleyici yüzü, gülen dişleri, upuzun boyu ve geniş omuzlarıyla son derece yakışıklı bir delikanlı görmüş; onu görmekle öylesine bir zevke düşmüş ki, onu gözetlemeye doyamadığı gibi, ardardına göz etmekten de kendini alamamış. Sonra dadısını çağırmış ve ona "Bunca seçkinlik gösteren şu genç adamın adını biliyor musun?" diye sormuş. Dadısı "Kızım, bunların hepsi yakışıklı ve seçkin gençler! Sen hangisinden söz ediyorsun?" diyerek yanıt vermiş. Kız da "Bekle öyleyse! Şimdi sana göstereceğim!" demiş. Sonra da eline bir elma alarak pencerenin altından geçmekte olan delikanlının üzerine atmış; o da başını kaldırıp pencereye bakmış. O zaman gülen ve karanlıkları aydınlatan bir dolunay gibi güzel Goncagül'ü görmüş; ve birdenbire, daha bakışını önüne indirmeden kendisinin baştan

1 Burada gramerdeki etkin, edilgin hallerle yükleme (accusatif) hali göz önünde tutularak cinsel imalar yapılmaktadır (Â.Ş.O.)

aşağı aşka kapıldığını hissetmiş; ve kendi kendine şairin şu dizelerini okumuş:

> Âşık yüreğim, seni kim yaraladı? Bir okçu mu, yoksa gözbebeklerinin oku mu?
> Keskin ok! Sen bir savaşçı topluluğundan mı böyle hızla geliyorsun, yoksa sadece bir pencereden mi?

Goncagül, bunun üzerine dadısına "Ve şimdi artık bu gencin adını bana söyleyebilir misin?" demiş; o da "Ona Dünya Tatlısı derler!" diyerek yanıt vermiş. Bu sözcükleri işitince, genç kız, zevk ve heyecana düşerek başını sallamış; divanın üzerine kendini atmış; derinden derine inlemiş; ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Sana Dünya Tatlısı adını veren hiç mahcup olmamıştır, ey tavırlarının hoş inceliği tüm harika şeylerle bağdaşan!
> Ey yükselen dolunay! Işık saçan yüzü evreni aydınlatan, dünyayı ışığa boğan!
> Sen, tüm yaratıklar içinde güzelliğin tek sultanısın! Ve bana hak verecek tanıklarım var!
> Kaşın en kusursuz şekilde çizilmiş nun harfi değil midir? Gözünün bademi Tanrı'nın sevecen parmaklarıyla yazılmış sad harfine benzemez mi?
> Ya boyun! İstenen her şekli alan ince, bükülgen ve yeni süren dal değil midir?
> Gözü pekliğin en güçlü değerlendirmeleri aştığına göre, ey atlı, üstün zarafetini ve güzelliğini övmeme artık hacet var mı?

Bu doğaçlama bitince Goncagül, eline bir yaprak kâğıt almış ve özenle aynı dizeleri üzerine yazmış. Sonra kâğıdı kıvırmış ve onu, divanın üstündeki yastığın altındaki altın işlemeli ipek bir keseye koymuş.

Hanımının bu değişik tavırlarını fark eden yaşlı dadı, onunla, uyuyuncaya kadar şuradan buradan konuşmaya koyulmuş. O zaman yastık altındaki keseden kâğıt parçasını yavaşça çıkarmış,

onu okumuş ve Goncagül'ün tutkusundan emin olunca, yeniden yerine koymuş. Sonra, genç kız uyanınca, ona "Ey hanımım, ben senin için en iyi ve en sevecen öğütçüyüm! Böyle olunca aşk tutkusunun ne denli acımasız olduğunu ve boşalmaksızın bir yürekte yoğunlaşırsa, onu, çelikten bile olsa, nasıl erittiğini ve bedende hastalıklar ve sakatlıklar yaptığını sana bildirmek isterim. Aksine, aşk derdinden acı çeken bunu bir başkasına açıklarsa, onu yatıştırır!" demiş.

Dadısının bu sözlerini duyan Goncagül, ona "Ey dadı, sen aşkın ilacını bilir misin?" diye sormuş. O da "Bilirim. Bağlanılan kimseyle sefa sürmektir!" diye yanıt vermiş. Kız "Peki, bu zevke nasıl ulaşılır?" diye sorunca da "Ey hanımım, bunun için ilkin ince sözlerle dolu mektuplar alınır verilir. Çünkü iki dostu birleştirmenin en iyi yolu ve güçlükleri çözümlemek ve karmaşıklıkları önlemek için yapılacak ilk iş de budur.

"Eğer senin...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz birinci gece olunca, demiş ki:

"Eğer senin, ey hanımım, yüreğinde sakladığın bir şey varsa, bana onu açmaktan çekinme; şayet bu bir sır ise, onu kimseye açmadan olduğu gibi saklarım; ve hiç kimse sana, senin en küçük arzunu bile yerine getirmede ve yollayacağın haberleri başını gözünü esirgemeyerek gizlice taşımada benim kadar yardımcı olamaz!" demiş.

Goncagül dadısının bu sözlerini işitince, sevinçten aklı başından uçacak gibi olmuş; ama başına gelebilecek belalardan sakınmak için her tür dengesiz söz söylemekten kaçınmış; ve kendi kendine "Henüz sırrımı hiç kimse bilmiyor; bu kadının da belirli bağlılık kanıtları göstermeden önce öğrenmemesi güvenliğim açısından daha doğru olur!" demiş. Ama kadın ona yeniden "Çocuğum, geçen gece rüyamda bana bir adam göründü ve bana 'bil ki senin genç hanımınla Dünya Tatlısı birbirine âşıktır; ve sen, büyük bir yarar sağlamak istiyorsan, onların haberlerinin birbirine ulaştırarak ve büyük bir gizlilikle onlara hizmet ede-

rek bu serüveni kolaylaştırabilirsin!' dedi. Ben sana gördüğüm rüyayı anlatıyorum! Şimdi karar vermek sana düşer!" demiş. Goncagül ona "Ey dadı, sen gerçekten sır saklamayı bilir misin?" diye sormuş. O da "Seçkin yürekler için ruhlar içinde bir ruh olduğum halde bir an olsun benden kuşku duyman mümkün müdür?" demiş. Genç kız, o zaman, artık kararsızlığı bırakmış ve üzerine şiir yazdığı kâğıdı çıkarıp ona vermiş ve "Bunu acele Dünya Tatlısı'na götür ve yanıtını bana getir!" demiş. Dadı hemen ayağa kalkmış ve Dünya Tatlısı'nın yanına giderek ilkin elini öpmüş; ve de en kibar ve nazik deyimlerle onu övmüş. Sonra da kâğıdı kendisine vermiş.

Dünya Tatlısı, kâğıdı açıp okumuş. İçeriğinin anlamını kavrayınca, kâğıdın arkasına şu dizeleri yazmış:

> Aşkın erittiği yüreğim, tutkuyla çarpıyor. Çılgınca atılımlarını engellemek istiyorum, ama ne mümkün! Durumum duygularımı açığa vuruyor!
> Gözyaşlarım taşınca, yüreğime 'Gözlerim ağrıdığından yaşarıyor!' diyorum. Böylece ondan gerçek nedeni değiştirerek içtenliğimi gizlemeyi düşünüyorum.
> Daha dün tüm bağlardan özgürdüm; yüreğim ferahtı; aşkı hiç bilmiyordum. Ama yüreğim aşkla dolu uyandım.
> Sana durumumu bildiriyorum ve aşktan yana şikâyetlerimi anlatıyorum; tutkunun yüreğini yaktığı ve bahtın kıyıcılıkla vurduğu bir zavallıya acıyasın diye!
> Bu sızlanmayı sana gözyaşlarımla çiziktiriyorum; aşkın neden olduğu derdi sana daha iyi kanıtlasın diye!
> Ayın saygıyla önünde eğildiği ve tutsak düşen yıldızların onurlandırdığı, güzelliğin özenle tülünü üzerine yaydığı bir yüzü, Tanrı cümle zarardan korusun!
> Güzellik bakımından, onun eşini hiç görmedim! Onun boyu! Onun salındığını görerek dallar, salınmayı öğrenirler!
> Şimdi eğer bir can sıkma nedeni olmayacaksa, senden kalkıp beni görmeye gelmeni yalvarmaya yürekleniyorum. Bilsen bu benim için ne büyük bir ödül olacaktır!
> Belki de kabul edersin umuduyla, sana canımı bağışlıyorum. Gelişin benim için Cennet olacak, reddetmen de Cehennem!

Bunları yazınca kâğıdı katlamış ve "Anacığım, hanımını benim hayrıma etkilemen için senin iyilikseverliğine güveniyorum!" diyerek dadıya vermiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve kâğıdı alıp hemencecik hanımına götürmüş.

Goncagül, kâğıdı alarak dudaklarına, sonra da alnına götürmüş; açıp okumuş. Anlamını iyice kavrayınca, altına şu dizeleri yazmış.

> Yüreği güzelliğimle vurulmuş olan sen, sabretmeyi aşkla birleştirmekten korkma!
> Belki de bu, aşkının gönülden olduğunu ve yüreğinin bizim yüreğimizin tanıdığı aynı acılarla sarsıldığını anladığımızda, birbirimize sahip olmanın bir yolu olacaktır!
> Sonunda birleştiğimizi görmek arzuna, biz de aynı arzuyla katılıyoruz; ama, bizi gözetenlerden korktuğumuz için kendimizi tutuyoruz.
> Bil ki, kapkaranlık gece, üstümüze çökünce, bizi ateş öyle sarıyor ki, içimiz tutuşup yanıyor.
> O zaman arzunun kıyıcı işkenceleri yatağımızdan uykuyu kovuyor ve bedenimizi sızlatan bir acı sarıyor.
> Yine de unutma ki, âşıkların ilk görevi, aşklarını başkalarından gizlemektir! Bundan dolayı bizi başka gözlerden koruyan örtüyü kaldırmaktan sakın!
> Ve şimdi içimin bir delikanlının aşkıyla tıka basa olduğunu haykırmak istiyorum. Oysa bu duygular barındıkları yerde kalmalıdırlar!

Bu dizeleri yazıp bitirdikten sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz ikinci gece olunca, demiş ki:

Bu dizeleri yazıp bitirdikten sonra, kâğıdı katlamış ve dadıya vermiş. O da alıp saraydan çıkmış. Ama talih tam o sırada onun, Goncagül'ün babası vezirin mabeyincisiyle karşılaşmasını istemiş; ve mabeyinci ona "Günün bu saatinde nereye gidiyorsun?"

diye sormuş. Kadın bu sözleri duyunca, büyük bir telaşa kapılmış ve "Hamama!" diye yanıt vermiş; ve yolunu sürdürmüş; ama o telaş içinde, kuşağının kıvrımına pek iyi yerleştirmemiş bulunduğu kâğıdı düşürmüş olduğunu fark etmemiş. Onun durumu böyleyken, saray kapısının yakınında yere düşmüş olan mektubu bulan bir haremağası çabucak vezire götürmüş.

Tam o sırada vezir hareminden çıkmış, kabul salonundaki divanına oturmak üzere imiş. Böylece olanca rahatlığıyla orada otururken, haremağası elinde söz konusu mektupla huzura girmiş ve ona "Efendim, bu mektubu evin içinde buldum; hemen yerden alarak size getirdim!" demiş. Vezir, mektubu onun elinden almış, açmış ve üzerine söz konusu dizelerin yazılmış bulunduğunu görmü. Bunları okumuş, anlamlarını kavrayınca, yazıları incelemiş ve bunları tartışmasız kızı Goncagül'ün elinden çıktığını anlamış.

Bunu anlayınca, ayağa kalkmış ve kızının anasının, yani karısının yanına geçmiş; öylesine ağlamış ki, sakalı baştan aşağı ıslanmış. Karısı da ona "Seni böylesine ağlatan nedir, efendim?" diye sormuş. O da "Şu kâğıdı al, bak bakalım içinde ne var?" diye yanıt vermiş. Kadın kâğıdı almış, açıp okumuş ve bunun kızı Goncagül ile Dünya Tatlısı arasında bir haberleşme aracı olduğunu anlamış. Bunu anlayınca yaşlar gözlerinin ucuna kadar gelmiş; ama kendine egemen olmuş ve gözyaşlarını tutarak vezire "Efendim, gözyaşı dökmenin hiçbir yararı yok; tek geçerli fikir, onurunu korumak ve işi kızından gizlemektir!" demiş. Ve onu teselli etmeyi ve kederini hafifletmeyi sürdürmüş. Vezir de ona "Ben kızımdan ve tutkusundan çok endişe ediyorum; sultanın Goncagül'e büyük bir sevgiyle bağlanmış olduğunu bilmiyor musun? Ve de benim bu işten duyduğum kaygı iki nedene dayanıyor: Birincisi benimle ilgili; çünkü kız, benim kızım! İkincisi sultanla ilgili; o sultan ki, Goncagül gözdesi olduğuna göre, bundan büyük karışıklıklar çıkar!" demiş. Kadın "Bekle biraz, Tanrı'ya sığınmak için namazımı kılıp dua edeyim!" diye yanıt vermiş ve hemen Sünnet'in gereklerine uyarak namaza durmuş ve kılınacak namazı kılıp okunacak duaları okumuş.

Bu ibadet bitince, kocasına "Bahrü'l-Kunuz denen denizin ortasında Çocuğunu Yitiren Ana adlı bir dağ vardır. Hiç kimse

sonsuz güçlükleri göze almadan bu yere ulaşamaz. Sana burada kızımız için bir oturma yeri yaptırmanı öğütlerim!" demiş.

Karısıyla bu konuda uyum halinde olan vezir, Çocuğunu Yitiren Ana adlı bu dağda ulaşılamaz bir saray yaptırmaya ve Goncagül'ü, ertesi yıl başında yenilenmek kaydıyla bir yıl yetecek kadar azık sağlamaya özen göstererek ve yanında hizmet görecek ve eşlik edecek kimseleri de sağlayarak, burada kapamaya karar vermiş. Ve bir kez bu kararı alınca, vezir, doğramacıları, duvar ustalarını, mimarları toplamış ve onları bu dağa yollamış. Onlar da orada dünyada eşi görülmedik ve ulaşılamaz bir saray yapmışlar.

O zaman vezir, gezi hazırlıklarına başlamış; kervan düzenlenmiş ve geceleyin kızının dairesine gelerek yola çıkmasını buyurmuş. Bu buyruğu alan Goncagül, ayrılığın acısını tüm ağırlığıyla yüreğinde duyumsamış ve bir kez saraydan çıkıp bütün hazırlıkların tamamlandığının farkına varınca, durmaksızın ağlamaktan kendini alıkoyamamış. O zaman, Dünya Tatlısı'na başına geleni ve bedenini ürperten ve en sert kayaları bile eritecek kadar şiddetle duyduğu aşk ateşini ve gözyaşlarını bildirmek için kapı üzerine şu dizeleri yazmış:

> Ey ev! Eğer sevgili sabahleyin, âşıkların işaretleriyle selam vererek geçerse, ona, bizden yana hoş ve kokulu bir selam sarkıt! Çünkü bahtın bizi bu gece nereye sürükleyeceğini bilmiyoruz.
>
> Bu gezinin beni nereye taşıyacağını da bilmiyorum. Çünkü çabucak ve yanıma doğru dürüst eşya almadan beni alıp götürüyorlar!
>
> Gece gelecek ve sık tüylü bir kuş perde perde yükselen şikâyetli ötüşüyle, dallar üzerinde, hüzünlü bahtımızın haberini haykıracak!
>
> Kendi dilinde 'Ey ıstırap! Sevdiğinden ayrılmak ne acı!' diyecek.
>
> Ve ben, ayrılık kadehlerini dolu ve bahtın onları, kendimize karşın, bize sunulmaya hazır tuttuğunu görünce, bahtıma boyun eğerek, gözyaşlarımla da karıştırarak onu içtim. Ama bahta boyun eğme, çok iyi anlıyorum ki, bana asla unutmayı sağlamayacak!

Bu dizeleri çiziktirdikten sonra...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bu dizeleri kapıya çiziktirdikten sonra, tahtırevanına binmiş ve kervan yola koyulmuş. Ovaları, çölleri aşmışlar; böylece, kıyısında çadırlarını kurdukları El-Kunuz denizine ulaşmışlar; burada büyük bir gemi yapmışlar ve kızı, yanında bulunanlarla birlikte gemiye bindirmişler.

Vezir kervanı yönetenlere, kızı dağın tepesindeki saraya kapattıktan sonra, kıyıya dönünce gemiyi yakmayı ihmal etmemelerini buyurduğundan, bu buyruğa uymuşlar; ama sonra da yaptıkları işten ötürü gözyaşları dökerek vezirin yanına dönmüşler. Onların durumu böyleymiş.

Dünya Tatlısı'na gelince, ertesi sabah uyandığında sabah namazını kılmayı savsaklamamış ve âdeti gereğince sultanın hizmetinde bulunmak üzere atına binmiş. Vezirin kapısı önünden geçerken oraya çiziktirilmiş olan dizeleri görmüş, bunu görünce neredeyse bayılacakmış; ve altüst olan bağrını ateşler yakmış. Bunun üzerine evine dönmüş ve orada sabırsızlığın, tedirginliğin ve sıkıntının pençesinde, bir an bile yerinde kalamamış. Sonra, gece olduğundan ve durumunu evdekilerin anlayacağı endişesiyle, şaşkın ve bitkin, sokaklarda başıboş dolaşmak için çabucak evden çıkmış.

Böylece bütün gece ve sabahın ilk saatlerinde, yoğun sıcaklık başına vurup azap verici susuzluk kendisini sarınca dinlenmeye zorlanmış. Böylece bir ağacın gölgelediği nehir kenarındaki bir yere gelmiş; orada oturmuş ve içmek için avcuna su almış. Ama, bu suyu ağzına götürünce hiçbir tat bulmamış; aynı sudaki yansımasına bakarak şeklinin değişmiş olduğunu ve benzinin sarardığını; sonra da yürümekten ve yorgunluktan ayaklarının şiştiğini görmüş. O zaman uzun uzun ağlamış ve gözyaşları yanaklarından süzülürken, şu dizeleri okumuş:

> Âşık, sevdalısının aşkından sarhoş olur, arzularının yoğunluğundan sarhoşluğu artar.

Aşkının verdiği çılgınlıkla dolaşır; hiçbir yerde sığınak bulamaz; yediği içtiğinden zevk almaz olur.
Aşık, dostundan uzak, yaşama sevincini duyabilir mi? Ah! Bu inanılmaz bir şey!
Aşk içime yerleşeli beri eriyip tükenmekteyim! Ve sel gibi akan gözyaşları yüzümü ıslatıyor!
Oh! Bu azap içindeki yüreği yatıştıracak dostu ya da kabilemden birini ne zaman göreceğim!

Bu dizeleri okuyarak Dünya Tatlısı toprağı ıslatıncaya kadar ağlamış; sonra kalkıp o yörelerden uzaklaşmış. Öylece, kırgın ve üzgün, ovalara çöllere doğru yol almış giderken ansızın karşısına boynu korkunç, yelesi iyice kabarık ve başı bir kubbe gibi, ağzı bir kapıdan geniş ve dişleri filin dişine benzer irilikte bir arslan çıkmış; onu görünce yitip gideceğinden bir an bile kuşku duymamış ve Mekke doğrultusunda dönerek iman tazelemiş; ve ölümüne hazırlanmış. Ama tam o anda, eski kitaplarda, arslanların sözcüklerin yumuşaklığına duyarlı olduklarını, övülmekten zevklendiklerini ve böylece insanlara yakınlık duyduklarını okumuş bulunduğunu hatırlamış. O zaman arslana "Ey ormanların, ovaların gözü pek arslanı! Ey yiğitlerin korkulan şahı, ey hayvanların sultanı! Yüce varlığının önünde aşkın tükettiği, tutkunun hiçe indirdiği, aklını başından aldığı zavallı bir âşık görüyorsun! Sözlerimi işit ve benim şaşkınlığıma ve ıstırabıma acı!" diyerek konuşmasını sürdürmüş.

Arslan bu nutku işitince, birkaç adım çekilmiş ve kıçı üzerine oturmuş; başını Dünya Tatlısı'na doğru kaldırmış ve kuyruğu ve ön pençeleriyle oynamaya koyulmuş. Bu çeşitli hareketleri gören Dünya Tatlısı şu dizeleri okumuş:

Ey çöllerin arslanı, yüreğimi bağlayan sevgiliyi bulmadan beni öldürecek misin?
Ben değerli bir av hayvanı değilim! Yo, hayır! Ne etim var, ne yağım!
Çünkü bedenim dostun yitişiyle eriyip tükenmiş, yüreğim yıkılmıştır!
Ancak tabuta yaraşacak bir ölüyü neylersin?

Ey kavga dövüşün fırtınası içindeki arslan!
Bana kötü davranırsan, beni kıskananların sevincine neden olursun!
Ben gözyaşlarında boğulmuş, dostun yokluğuyla kalbi kırık, zavallı bir âşıktan başka bir şey değilim!
Ne oldu acaba o dost? Ey tedirgin gecelerimin kederli düşünceleri!
Bak artık yaşamamın şimdiden hiçe dönüşüp dönüşmediğini bile bilmiyorum!

Arslan bu dizeleri işitince, ayağa kalkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.
Ama dört yüz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Arslan bu dizeleri işitince, ayağa kalkmış; gözleri yaşla dolu, olanca sevecenliğiyle Dünya Tatlısı'na doğru ilerlemiş; diliyle ellerini ayaklarını yalamaya başlamış. Bunu izleyerek, kendisini izlemesini işaretle anlatarak önden yürümeye başlamış. Dünya Tatlısı arslanı izlemiş; ve ikisi birlikte böylece belli bir süre yol almışlar. Yüksek bir dağa tırmandıktan ve yamacından aşağı indikten sonra, ovada kervanın izlerine rastlamışlar. O zaman Dünya Tatlısı, dikkatle bu izleri sürmeye koyulmuş ve arslan, onu böyle iz üzerinde görünce, araştırmalarını tek başına yapması için onu bırakmış ve kendi işleriyle meşgul olmak üzere oradan ayrılmış.

Dünya Tatlısı'na gelince, gece gündüz kervanın izini izlemeyi sürdürmüş; böylece deniz kıyısına gelmiş; deniz kumlarının bittiği yerde izlerin kaybolduğunu ve birbinini izleyen dalgaların uğultusunu duymuş; ve kervanın o noktadan sonra denizde yol aldığını anlayarak sevgilisini yeniden bulma umudunu bütünüyle yitirmiş. O zaman gözyaşlarını akıtmış ve şu dizeleri okumuş.

Şimdi dost öylesine uzak ki ve sabrım öylesine tükendi ki!
Denizin uçurumlarını aşıp ona nasıl ulaşmalı!
Ciğerim böyle yanarken nasıl vazgeçerim onu bulmaktan?
Gözlerimi uyku yerine uykusuzluk mu bürüsün?

Oturduğumuz yerleri ve toprağımızı terk ettiği günden beri, yüreğim alevler içinde! Ah! Hem de ne korkunç alevler!
Ey, yüce nehirler! Seyhun, Ceyhun ve sen Fırat! Gözyaşlarım sizin sularınız gibi akıyorlar!
Akıyorlar ve tufanlardan ve yağmur sonralarında sizdeki taşmalardan da fazla taşıyorlar!
Gözkapaklarım bu denli akan gözyaşlarıyla öylesine inciniyor ki, sanki yaralar açılıyor içlerinde...
Ve yüreğim bunca kıvılcımdan ateş alıyor.
Tutkumun ve tüm arzularımın sürüleri yüreğime saldırışa kalkıyor.
Ve sabrımın ordusu yenilmiş ve perişan!
Hiç sakınmadan yaşamımı aşk uğruna feda ettim.
Ama yaşamımı feda etmem, uğradığım belaların en hafifi!
Aydan daha parlak o göz kamaştıran güzelliği yasak edilen surlar içinde görmüş olmasından dolayı gözlerim cezalandırılmalı mı?
Suskunum şimdi, yüreğim o iri harika gözlerinin yaysız fırlattığı oklarla delik deşik!
Hareketlerinin uyumu ve bükülgenliğine söğüt gövdesindeki yeni süren bir dal bile erişemez!
Tüm ruhumla acılarımı, dertlerimi yatıştırsın diye ona yalvardım.
Ama o beni şu gördüğünüz mahzun hallere düşürdü.
Ve baştan çıkaran bakışı felaketim oldu!

Bu dizeleri okuduktan sonra öylesine ağlamış ki, kendini kaybederek baygın düşmüş ve uzun bir süre bu halde kalmış. Ama bir kez baygınlığından kurtulunca, başını sağa sola çevirmiş ve içinde kimseler bulunmayan bir çölde bulunduğunu anlayınca vahşi hayvanların avı olmaktan korkmuş ve yüksek bir dağa tırmanmaya başlamış; bu dağın tepesinde, bir mağaradan gelen bir insan sesi duymuş. Sesi iyice dinleyerek, bunun, dünyayı terk etmiş ve kendini ibadete vermiş bir keşişin ağzından çıkmakta olduğunu anlamış. Bu mağaraya yaklaşmış ve keşişten hiçbir yanıt almaksızın ve dışarı çıktığını görmeksizin kapısını üç kez çalmış. Bunun üzerine iç çekip şu dizeleri okumuş:

Ey arzularım, maksadınıza nasıl ulaşacaksınız?
Ey ruhum, kederlerini, ıstıraplarını ve kahırlarını nasıl unutacaksın?
Tüm felaketler birbiri ardından gelip yüreğimi yıpratıyor.
Daha gepegenç iken saçlarımı ağartıyor.
Beni tüketen tutkuyu tatlılaştıracak hiçbir yardım gelmiyor.
Ruhuma çöken yükü hafifletecek hiçbir dost yok!
Arzularımın uyandırdığı acıları kime anlatabileceğim?
Şimdi baht böylesine benden yüz çevirmişken...
Oh! Lütfedin acıyın bu çaresiz âşığa!
O ki, ayrılığın ve terkedilişin bardağından içmiştir!
Ateş bu yüreğin içindedir; ciğerim parça parça!
Ayrılık işkencesini arttırdıkça akıl da uçup gitti!
Yaşamımda hiçbir gün, onun oturduğu yere gelip kapısında yazılı bulunan dizeleri okuduğum günden daha dehşetli olmamıştır!
Ah, ne kadar ağladım! Yakan gözyaşlarımı toprağa içirdim!
Ama sırrımı yakınlarımdan da, ellerden de sakladım.
Şu dünyanın hallerini görmemek için bu mağaraya sığınmış olan keşiş!
Sen de acaba aşkı tattın mı, senin de aklın başından uçup gitti mi?
Ama ben, bütün bunlara karşın, bütün bu olup bitenlere karşın,
Eğer maksadıma ulaşırsam, hiç kuşkusuz dertlerimi de, kaygılarımı da unutacağım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, mağaranın kapısının açıldığını ve birinin "Allah'ın acıması senin üstüne olsun!" diye haykırdığını işitmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.
Ama dört yüz beşinci gece olunca, demiş ki:

... Ve birinin "Allah'ın acıması senin üstüne olsun!" diye haykırdığını işitmiş. O zaman kapıdan içeri girmiş ve keşişe barış

dilemiş; o da dileğine yanıt vermiş. Ve kendisine "Senin adın ne?" diye sormuş; o da "Adım Dünya Tatlısı'dır!" demiş. Keşiş "Buraya gelişinin nedeni nedir?" diye sormuş. Bunun üzerine ona, başından sonuna kadar öyküsünü ve başına gelen her şeyi anlatmış. Keşiş ağlamaya başlamış ve ona "Ey Dünya Tatlısı, yirmi yıl var ki buralarda oturuyorum; ve burada oturduğumdan beri, düne kadar, hiç kimseyi görmedim. Gerçekten dün, ağlamalar ve gürültüler işittim; ve bu seslerin geldiği yana bakarak, birçok insan ve kıyıda kurulmuş çadırlar gördüm. Sonra bu kimseler bir gemi yaptılar, içine girip denize açıldılar. Kısa bir süre sonra geri döndüler; gittikleri sıradaki kadar kalabalık değillerdi; gemiyi parçaladılar ve geldikleri yoldan çekilip gittiler. Sanıyorum ki sen, kesinlikle gidip de dönmeyenleri aramaktasın, ey Dünya Tatlısı! Böyle olunca senin kederinin yoğunluğunu anlıyorum; ve seni mazur tutuyorum! Bununla birlikte bil ki; aşk acılarını çekmemiş olan bir âşık bulunamaz!" demiş; ve keşiş şu dizeleri okumuş:

Ey Dünya Tatlısı, sen beni kaygısız ve yüreği ferah sanıyorsun.
Ve de tutkunun ateşinin beni bir çamaşır gibi büküp açtığını hiç bilmiyorsun.
Daha çocukluk yıllarında aşkı tanıdım.
Daha meme emerken aşkın damarlarıma geçtiğini hissettim.
Uzun yıllar aşkı yaşadım, o kadar ki bu konuda ünlendim.
Ve beni aşkın kendisine sorsan 'Onu tanırım!' diyecektir.
Aşkın şarabını içtim ve acı sarhoşluğunu tattım.
Gördüğün sadece benim hayalimdir, bedenim öylesine harap olmuştur ki!
Bir zamanlar çok güçlüydüm; şimdi gücüm kalmadı.
Ve sabrımın ordusu, bakışların kılıcı altında kahroldu.
Sınanmadan aşka ulaşacağını sanma,
Çünkü çok eski zamanlardan beri aykırı durumlarla karşılaşılır.
Aşk, tüm âşıklar için kendi hükmünü verir:
'Acımasızlık derecesinde unutmak yasadışıdır!' diyerek!

Ve keşiş bu dizeleri okuyup bitirince, Dünya Tatlısı'na yaklaşmış ve onu bağrına basmış; ikisi birlikte öylesine ağlamışlar ki, dağlar onların iniltisinden çınlamış ve sonunda baygın düşmüşler.

Yeniden kendilerine geldiklerinde, karşılıklı olarak, artık birbirlerini Yüceler Yücesi Tanrı önünde kardeş bileceklerini yeminle perçinlemişler; ve keşiş Dünya Tatlısı'na "Bu gece ibadet edip yapılacak şey hakkında Tanrı'ya danışacağım" demiş. Dünya Tatlısı da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve işte onların durumu böyleymiş.

Goncagül'e gelince, onunki de şöyle:

Ona eşlik edenler kendisini Çocuğunu Yitiren Ana Dağı'na götürdüklerinde, kızı, onun için hazırlanan saraya sokmuşlar; Goncagül dikkatle yöresini incelemiş ve her şeyin yolunda olduğunu görmüş. Sonra ağlamış ve "Ey saray, Allah için sen harikasın! Ama duvarların içinde dostun varlığı noksan!" diye haykırmış.

Sonra, adada kuşların barındıklarını fark etmiş; maiyetindekilere, ağlar gererek bu kuşları yakalamalarını ve yakalanır yakalanmaz kafeslere koymalarını, sonra da saraya getirmelerini buyurmuş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş. O zaman Goncagül pencereye dirseklerini dayayarak oturmuş ve anılarına dalıp gitmiş. Bu, içinde, geçmiş günlerin ateşini, onları tutuşturan ve alıp götüren arzuları uyandırmış; özlem gözyaşları döktürmüş; ve okuduğu şu dizelerle anılarını yenilemiş:

> Ruhumu saran aşktan yakınmalarımı, sevgiliden uzaklaşmanın bende neden olduğu azabı ve bağrımı yakan ateşi kime anlatayım?
>
> Yoksa korkarak susayım mı?
>
> Bedenim bir çubuk kadar cılız! Yakan ateşle, yokluğun hüznüyle ve inlemelerle tükenmişim!
>
> Anılarımın beni sürüklediği bu şaşkınlık halini görecek dostun gözleri nerede?
>
> Sevgilimin gelemeyeceği bir yere beni taşıyarak yetkilerini aştılar!
>
> Sabahları akşamları, güzelliğiyle, doğan dolunaya utançla baş eğdiren, endamının bükülgenliği yeni süren bir dalınkini

aşan dosta, binlerce selamımı götürsün diye güneşi görevlendiriyorum.
Eğer güller yanaklarına öykünürlerse, onlara 'Bilemezsiniz ey güller, yanağına benzemeyi, siz başka yanakların gülleriyseniz!' derdim.
Ağzı, alev saçan bir ocağın ateşini söndürecek bir tükürük damıtır.
O benim yüreğimken, canımken, ıstırabımken, derdimken, ilacım ve sevgilimken onu nasıl unuturum?

Ama gece, karanlığıyla ortalığı sarınca, Goncagül, arzularının yoğunlaştığını duyumsamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.
Ama dört yüz altıncı gece olunca, demiş ki:

... Goncagül, arzularının yoğunlaştığını ve kavuran dertlerinin, anılarının yeniden uyandığını duyumsamış. O zaman şu dizeleri okumuş:

İşte gece, karanlığıyla birlikte, yoğun tutkuları ve dertleri bana getiriyor!
Ayrılığın azabı içimde barınmakta, düşüncelerim beni tüketmekte; tutkum beni coşturuyor, taşkınlığım içimi kavuruyor ve gözyaşlarım değerli bir sırrı açığa vurarak bana ihanet ediyor.
Benim gibi âşık olunca, bitkinliği, tükenmişliği ve acıları durdurmanın çaresi bulunamıyor.
Yüreğimdeki cehennem ateşi gittikçe daha fazla artıyor; ve alevlerinin yoğunluğu ciğerimde uçurumlar açıyor.
Ayrılık gününde, sevgiliye veda edemedim. Ah pişmanlıklar! Ah ıstırap!
Ama sen, çektiklerimi dosta anlatacak olan ey geçip giden yolcu!
Ona, hiçbir kalemin tasvir edemeyeceği acılara katlandığımı söyle!

> Vallahi! Sevgiliye aşktan yana hep bağlı kalacağım, buna yemin ederim! Çünkü aşkın kitabında yemin geçerlidir.
> Ey gece! Git götür selamımı o sevgiliye; ve ona uykusuzluklarımın tanığı olduğunu söyle!

Ve Goncagül işte böyle sızlanıyormuş!

Dünya Tatlısı'na gelince, onun durumu da şöyleymiş:

Keşiş ona "Vadiye in ve bana çok sayıda hurma lifi getir!" demiş. O da inmiş ve istenen liflerle geri dönmüş; keşiş bunları almış ve içinde saman taşınan hasırlara benzer bir hasır örmüş; sonra da Dünya Tatlısı'na "Bil ki vadinin dip tarafında, bir tür balkabağı yetişir; bunlar olugunlaşınca kurur ve kökünden kopar. İn de kuru balkabaklarından bir miktar topla ve onları bu hasıra bağla. Ve hepsini birden suya at! Ama sen de üzerilerine binmeyi unutma! Akıntı seni açık denize sürükleyecektir; sonunda da amacına ulaşırsın! Ve de unutma ki, tehlike göze alınmadan maksada ulaşılmaz!" demiş. O da "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Bunu izleyerek keşiş ona hayırlar dilemiş; o da veda etmiş ve kendisine öğütlenen her şeyi yapmakta kusur etmemiş.

Kabaklarla birlikte sürüklenen hasırın üzerinde denize açılınca, şiddetli bir rüzgâr çıkmış ve onu çabucak iterek keşişin gözlerinden uzaklaştırmış. Dalgalarla öylesine sallanmış ki, bazen kabaran dalgaların tepesine çıkmış, bazen de fırın gibi derin çukuruna gömülmüş; böylece denizin şiddetinin oyuncağı olarak üç gün üç gece yol almış; sonunda bahtın güler yüzü onu Çocuğunu Yitiren Ana Dağı'nın eteklerine atmış. Başı dönmüş bir piliç durumunda açlıktan ve susuzluktan bitkin kıyıya ulaşmış ve orada dereler, cıvıldayan kuşlar ve meyve salkımlarıyla donanmış ağaçlar bulmakta gecikmemiş; ve bu meyveleri yiyerek açlığını, bu saf suyu içerek susuzluğunu gidermiş. Sonra adanın içine yönelmiş ve uzaktan bembeyaz bir şey görerek yaklaşmış; bunun, duvarları dimdik, gösterişli bir saray olduğunu anlayarak kapalı olan kapısına doğru yönelmiş. Bunun üzerine oraya oturmuş ve üç gün boyunca yerinden hiç kıpırdamamış; bu sürenin sonunda kapı açılmış, bir haremağası dışarı çıkıp kendisine "Sen nereden geliyorsun? Ve nasıl oldu da buraya kadar gelebildin?" diye sormuş. O da "Ben Isfahan'dan

geliyorum! Mallarımla birlikte deniz üzerinde yol almakta idim; gemimiz fırtınadan parçalandı, dalgalar da beni bu adaya attı!" diye cevap vermiş. Bu sözleri duyunca, köle, ağlamaya başlamış, sonra da Dünya Tatlısı'nın boynuna atılarak, ona "Allah yaşamını bağışlasın, ey dost yüzlü kişi! Isfahan benim ülkemdir; ve çocukluğumdan beri sevdiğim ve bütün varlığımla bağlı bulunduğum amcamın kızı da orada yaşamaktadır. Ama bir gün bizimkinden daha kalabalık bir kabilenin saldırısına uğradık; kabilemden çok kişiyi tutsak aldılar; ben de içlerindeydim. O sırada daha çocuk olduğumdan, değerimi arttırmak için yumurtalarımı aldılar ve sen beni şimdi bu halimle görüyorsun!" demiş. Sonra haremağası, Dünya Tatlısı'na yeniden hoş geldin dedikten sonra, onu sarayın büyük avlusuna sokmuş.

O zaman altın kapılı gümüş kafeslerdeki, Tanrı'ya şükrederek tatlı tatlı ötüşen kuşlar ile sık yapraklı ağaçlarla çevrili harika bir havuz görmüş. İlk kafesin yanına yaklaşmış, dikkatle incelemiş ve öterken sanki "Ey yüce gönüllü varlık!" der gibi olan bir kumru görmüş. Ve Dünya Tatlısı, bu ötüşü duyunca baygın düşmüş; sonra bir kez kendine gelince, derinden iç çekmiş ve şu dizeleri okumuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yedinci gece olunca, demiş ki:

... Derin derin içini çekmiş ve şu dizeleri okumuş:

> Eğer benim gibi, ey kumru, aşk çılgını isen, Tanrı'ya seslen ve 'Ey yüce gönüllü varlık!' diye kuğurda!
> Ötüşün bir neşe ötüşü mü, yoksa çeken bir yüreğin aşk şikâyetleri midir, kim bilir?
> Sevgiliden ayrıldığın için mi inliyorsun, bu yüzden zayıf ve baygın mı düştün; yoksa, aşkının coşkusunu mu yitirdin?
> Eğer öyleyse, şikâyetlerini açıklamaktan ve yüreğimi dolduran eski aşkı haykırmaktan kendini alıkoyma!
> Bana gelince, Tanrı sevgilimi korusun, onu kemiklerim toz oluncaya kadar asla unutmayacağıma yemin ederim!

Bu dizeleri okuyup bitirince, öylesine ağlamaya başlamış ki, düşüp bayılmış. Yeniden kendine gelince, ikinci kafesin bulunduğu ağaca kadar ilerlemiş, içinde bir tahtalı güvercin görmüş; sanki "Ey Sonsuz Varlık, seni ululârım!" der gibi ötüyormuş. Bunu duyan Dünya Tatlısı uzun uzun içini çekmiş ve şu dizeleri okumuş:

> Şikâyetçi tahtalı güvercin 'Ey Sonsuz Varlık, tüm felaketlere karşın seni ululârım!' demiş. Ey Sonsuz Varlık! Umarım ki, iyiliğinle, bu sürgün ülkesinde, benim sevgilimle birleşmemi sağlarsın!
> Kaç kez kokulu baldan oluşmuş dudaklarıyla gözümde belirdi ve beni her zaman daha yanıp tutuşmuş bıraktı.
> Ateşler yüreğimi tutuşturürken ve onu küle indirgerken, taşıp yanaklarımdan süzülen gözyaşları döktüm ve kendi kendime:
> 'İnsanoğlu deneyden geçmeden güçlenmez! Ben de dertlerime katlanmak istiyorum. Ve Tanrı benim yüreğimin sahibiyle birleşmeme izin verirse, servetimi, benim benzerim âşıklardan oluşan topluluğu barındırmaya harcayacağım. Kuşları kafeslerinden kurtaracağım ve mutluluğumda, yas giysilerinden soyunacağım!' diye haykırdım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, üçüncü kafese yaklaşmış; içinde bir bülbül bulunduğunu görmüş ve onu görür görmez kuş ötmeye başlamış. Onu dinlerken Dünya Tatlısı şu dizeleri okumuş:

> Oh! Aşktan baygın bir sevgilinin sesine benzer tatlı ötüşünü duyurunca bülbül beni nasıl da büyüledi!
> Âşıklara acıyın! Pek çok geceleri kendilerinden geçerek, arzu ve tedirginlik içinde geçirir onlar! Üzüntüleri öylesine kıyıcıdır ki, sabahı gelmez uykusuz gecelerden başka bir şey tanımamış gibidirler! Bana gelince, sevdiğimi tanıyalı beri, aşkıyla zincire vuruldum; böylece zincirlenince, gözyaşları da zincirleme yanaklarımdan aktı.
> Ve kendi kendime 'İşte gözlerimden zincirleme gözyaşları akıyor ve beni baştan aşağı zincirliyor. Böylece taşan, aslında bu biçime dönüşmüş ateştir!' diye haykırıyorum.

Sevgilimin uzaklaştığı anda kırıldım ben! Sabrımın hazinesi tükendi ve gücüm eriyip bitti.
Kuşkusuz! Eğer talih adil davranırsa, beni sevgilimle birleştirecektir!
Ve şimdi, korkuların, tedirginliğin ve terk edilişin beni ne kertede tükettiğini göstermek için sevgilinin önünde bedenimi soyabileyim diye Tanrı beni bir örtüyle örtsün!' diye haykırdım!

Bu dizeleri okuyup bitirince, dördüncü kafese doğru ilerlemiş ve içinde bir arapbülbülü[1] bulunduğunu görmüş; kuş onu görünce hemen şikâyetçi nağmelerle ötmeye başlamış. Ve Dünya Tatlısı, bu ötüşü duyunca, derinden derine iç çekmiş ve şu dizeleri okumuş:

Guruplarda, şafaklarda, sesin tellerindeki uyumlu titreşimlerle âşıkların yüreğini bayıltır.
Ey Dünya Tatlısı, şikâyetçi ve baygın! Senin varlığın da aşkla tükenmiş!
Demirin, taşın katılığını eriterek nice harika şarkılar bana gelir, ulaşır!
Ve işte sabahın yeğni havası cennet çayırlardan ve hoş çiçekler üzerinden geçerek bize geliyor!
Oh! Şafaklarda, sabahlarda kuşların ötüşleri! Ve sen, günün ilk ışıklarıyla bize ulaşan kokulu rüzgâr! Bütün bunlarla içim dolup taşıyor!
Ve o zaman uzaktaki sevgiliyi düşünüyorum, ve gözyaşlarım yağmur gibi, seller gibi akıyor; içimi kıvılcımlar sıçratarak müthiş bir ateş yakarken...
Allah sonunda tutkulu âşığa sevgilisini yeniden görmeyi ve güzelliklerden yararlanmayı nasip eder. Acaba âşık neden asla açıkça bağışlanmaz?
Ben, bu dilekte bulunuyorum, zira gerçeği gören ve bağışlanan uzgörüşlü hiç kimsenin bulunmadığını biliyorum.

1 Mardrus, üçüncü kafeste bulunan kuşun "rossignol" (bülbül) olduğunu söyledikten sonra, dördüncü kafesteki kuşu da "bulbul" (arapbülbülü) olarak çevirmiş (Â.Ş.O.)

Bu dizeleri okuyup bitirdikten sonra, Dünya Tatlısı biraz daha yürümüş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Dünya Tatlısı, biraz daha yürümüş ve diğer hepsi birleşse ancak bu değerde olabilecek harika bir kafes görmüş. Bu kafeste bir yaban güvercini kapatılmış imiş; ve boynunda hayranlık uyandıran incilerden bir gerdanlık varmış. Ve Dünya Tatlısı, bu güvercini görünce, onun şikâyet ve aşkla dolu şarkısına tanış çıkmış ve şimdi bu kafeste hapsedilmiş, hüzünlü ve dalgın halini görünce, hıçkırmaya ve şu dizeleri okumaya başlamış:

> Ey kabarık tüylü tahtalı güvercin, ey âşıkların kardeşi, duyarlı ruhların yoldaşı, seni selamlarım!
> Ben, bakışı, keskin bir bıçağın ağzından da daha keskin, yüreğimin derinliğine saplanan narin bir karacayı seviyorum.
> Aşkı yüreğimi ve ciğerimi yaktı ve bedenimi dertlerle eritti.
> Uzun zamandan beridir yemeden içmeden tat almaz oldum.
> Sabır ve huzur ruhumdan uçtu gitti ve tutku gelip oraya hiç gitmeksizin oturdu.
> Artık bundan böyle yitik sevgilimden uzak, yaşama sevincimi yeniden nasıl bulurum? O benim tüm amacım, tüm arzum ve tüm ruhum değil miydi!

Güvercin Dünya Tatlısı'nın bu dizelerini duyunca, dalgınlığından sıyrılmış ve inleyip kuğurdamaya başlamış; öylesine şikâyetçi ve kederli ötüyormuş ki, sanki insan sesine öykünür ve kendi dilinde şu dizeleri söyler gibiymiş:

> Ey genç âşık, sen bana geçmiş günlerde tükenip bitmiş olan gençlik dönemlerimi hatırlatıyorsun.
> Harika güzelliğinden ötürü zarif biçimlerine tapındığım sevgilimin beni baştan çıkardığı zamanları...

Kumluk küçük tepelerdeki dallar arasından gelen flavtanın sevilen uyumlu seslerine benzer sesi, beni bayıltır, yolumdan döndürürdü.
Bir gün bir avcı tuzak kurup onu yakaladı. Sevgilim 'Ey uzaktaki özgürlüğüm! Ey uçup giden mutluluğum!' diyerek haykırıyordu.
Avcının ona acıyacağını ve sevgilimi bana bağışlayacağını umdum!
Ama kıyıcı biri çıktı o!
O zaman çektiğim acılar dayanılmaz oldu ve yanan arzularım bu acımasız yokluğun ateşiyle sürdü gitti!
Tanrı benim gibi aynı iç üzüntüleriyle kahrolan çılgın sevdalıları korusun!
Ve onlardan biri, beni kafesimde böylesine üzgün görerek, kapısını açsın ve beni dostuma ulaştırsın!

O zaman Dünya Tatlısı, Isfahanlı haremağası dostuna dönmüş ve ona "Bu saray hangi saraydır? İçinde oturanlar kimlerdir? Ve kim inşa ettirdi bunu?" diye sormuş. O da "Falan şahın veziri, burayı, zamanın olaylarından ve bahtın cilvelerinden korumak üzere kızı için inşa ettirdi. Ve onu buraya hizmetçileri ve maiyetiyle kapattı. Bundan dolayı, kapılar ancak yılda bir kez bize erzak gönderildiği gün açılır!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Dünya Tatlısı, içinden "Maksadıma ulaştım! Ama onu görmeden önce beklemek çok azap verici!" diye düşünmüş. Ve işte onun durumu böyleymiş.

Goncagül'ün durumuna gelince, onunki de şöyle:

Bu saraya geldiğinden beri, yiyip içmekten, uykudan ve dinlenmekten artık zevk almaz olmuş; tam tersine!

Ve içindeki tutkulu taşkınlığın acılarının arttığını duyumsamış; ve zamanını, bir çıkış yeri aramak üzere sarayın her yanını dolaşmakla geçirmiş; ama hiçbir sonuç alamamış. Ve günün birinde, artık dayanamayarak, hıçkırıklar koparark, şu dizeleri söylemiş:

Bana işkence etmek için sevgilimden uzakta hapsettiler ve hapishanemde cümle işkenceleri tattırdılar.

> Tutku ateşiyle yüreğimi yaktılar, dostumu gözümden uzaklaştırarak...
> Deniz uçurumlarının ortasında dağlarda inşa edilmiş sağlam kulelere kapattılar.
> Böylece bana unutmayı öğretmek istediler. Oysa aşkım, o zamandan beri öylesine arttı ki!
> Nasıl unuturum ben? Bütün çektiklerimi sevdiğimin yüzüne tek bir bakış fırlatmama borçlu değil miyim?
> Günlerim dert içinde akıp gidiyor ve gecelerimi kederli düşünceler içinde geçiriyorum! Ama sevgilinin varlığından yoksun bulursam da, beni yalnızlığımda avutacak anısı var!
> Oh! Acaba bir gün, bütün bunlardan sonra, bahtın beni sevgilimle birleştirdiğini görebilecek miyim?

Bu dizeleri okumayı bitirince, Goncagül, sarayın taraçasına çıkmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Goncagül, sarayın taraçasına çıkmış ve birbirine dikkatle bağladığı sağlam Baalbek kumaşları aracılığıyla duvarın yücelerinden toprağa kadar kaymış. Ve üzerinde en güzel giysileri bulunduğu ve boynu değerli taşlardan bir gerdanlıkla donanmış olduğu halde, sarayın yöresindeki boş topraklardan geçmiş ve böylece denize ulaşmış.

Orada balık avlarken, açıklarda esen rüzgârın bu kıyılara attığı, kayığında oturmakta olan bir balıkçıyı görmüş. Balıkçı da aynı şekilde Goncagül'ü fark etmiş ve bir ifritin hortlağına rastladığını sanarak korkuya düşmüş ve oradan çabucak uzaklaşmak için kayığıyla ileri geri hareketler yapmaya başlamış. Bunu gören Goncagül birçok kez ona seslenmiş ve birçok işaret yaparak şu dizeleri okumuş:

> Hey balıkçı! Boşuna telaşlanma! Ben tüm ötekilerine benzeyen bir insanım!

Senden ricalarıma karşılık vermeni, gerçek öykümü dinlemeni istiyorum.
Bana acı ve Allah da seni, bir gün acımasız ve yabani bir dostun gözlerine bakmak zorunda kalırsan, beni yakan ateşlerden korusun!
Zira yüzü güneşin ve ayın parıltısını solduracak parlaklıkta olan bir genci seviyorum.
Bakışları, ceylanı bile, kendini bağışlatmak için 'Ben onun kölesiyim!' diye haykırtır.
Güzellik alnına özlü anlamıyla şu büyüleyici satırları yazmış gibidir:
'Ona kim aşk meşalesi olarak bakarsa, doğru yola girer; kim uzaklaşırsa, ağır bir hata işler ve büyük saygısızlık eder.'
Ey balıkçı! Beni onu bulduarak teselli etmeye razı olursan, mutluluğum büyür ve sana minnet duyarım!
Sana değerli taşlar ve mücevherler veririm, yeni toplanmış inciler ve tüm değerli şeyler...
Sevgilim bir gün arzumu doyurur inşallah! Yoksa, yüreğim eriyip parça parça olacak!

Balıkçı bu sözleri duyunca, ağlamış, inlemiş ve o da aşka yenik düştüğü, tutkuyla azap çektiği, arzu ve kaygılarla işkence duyduğu ve aşk coşkunluğunun ateşiyle yandığı gençlik günlerini hatırlamış.

Ve şu dizeleri okumaya başlamış:

İçimdeki ateşin yoğunluğunun kesin özrü nedir? Çok zayıf organlar, dökülen gözyaşları, uykusuz gecelerin kıstığı gözler, kıvılcım saçan bir çakmak gibi vuran bir yürek mi?
Aşkın felaketleri beni gençliğimden beri vurdu, tüm aldatıcı zevkleri tattım.
Şimdi, bu uğurda ruhum yitse de, artık yok olan bir dostu yeniden bulmak için kendimi feda etmek isterim! Umarım ki, bu satış benim için kazançlı olur, çünkü âşıkların âdeti dostlarının değerini asla pazarlık konusu etmemektir!

Balıkçı bir kez bu dizeleri okuyup bitirince, kayığıyla kıyıya yaklaşmış ve genç kıza "Kayığa bin, nereye gitmek istersen iste, işte seni götürmeye hazır, bekliyorum!" demiş. Bunun üzerine Goncagül kayığa binmiş ve balıkçı kürek vuruşlarıyla kıyıdan ayrılmış.

Bir süre yol aldıktan sonra, bir rüzgâr çıkıp kayığı ardından öylesine itmiş ve kayık öylesine yol almış ki, kısa bir sürede karayı göremez olmuşlar, kayıkçı da artık nerede bulunduğunu bilemez olmuş. Bununla birlikte üç gün geçtikten sonra, fırtına yatışmış ve rüzgâr şükürler olası Tanrı'nın izniyle dinmiş ve kayık deniz kıyısında bulunan bir kente yaklaşmış.

Ve tam da kayıkçının kıyıya yaklaştığı anda, adı Derbas olan bu kentin hükümdarı sarayının denize bakan pencerelerinden birinde oğluyla birlikte oturmaktaymış; kıyıya yanaşan kayığı görmüş ve saf bir gökyüzünün bağrındaki dolunay kadar güzel, kulaklarında şahane yakut küpeler ve boynunda harika taşlardan oluşturulmuş bir gerdanlık taşıyan genç kızın farkına varmış; ve onun bir şahın ya da bir başka hükümdarın kızı olabileceğini anlamış ve ardında oğlu olduğu halde, denize açılan bir kapıdan sarayından çıkarak kıyıya doğru yollanmış.

O anda kayık palamarla kıyıya henüz bağlanmış bulunuyormuş ve o büyüleyici genç kız içinde rahatça uyumaktaymış.

Bunu gören hükümdar ona yaklaşmış ve kızı gözden geçirmiş. Kız da, gözlerini açar açmaz, ağlamaya başlamış. Hükümdar ona "Sen nereden geliyorsun? Kimin kızısın? Buralara gelmenin nedeni nedir?" diye sormuş. Kız "Ben Şamih Şah'ın veziri İbrahim'in kızıyım. Buraya gelişimin nedeni, olağandışı bir iş ve garip bir serüvenin sonucudur!" diye yanıt vermiş. Sonra hükümdara, başından sonuna kadar tüm öyküsünü anlatmış. Bundan sonra büyük iç çekişlerle gözyaşları dökerek şu dizeleri okumuş:

> İşte döktüğüm yaşlarla göz kapaklarımda yaralar açılıyor!
> Ah! Bunca taşkınlık için eşi benzeri olmayan serüvenler yaşanmış olmak gerek!
> Ve bütün bunların nedeni, onunla bir türlü arzularımın susuzluğunu yatıştıramadığım, yüreğim için değerli olan bir varlıktır.

> Yüzü öylesine güzel, o denli parlak ve göz kamaştırıcıdır ki, Türklerin ve Arapların tüm güzelliklerini aşar da geçer! Güneş ve ay, onu görerek aşkla önünde baş eğerler, büyülü yanlarına vurulurlar ve çapkınlıkta onunla çekişirler.
> Büyülerle dolu bakışı öylesine sihirlidir ki, oklarını atmaya hazır gergin yayıyla yürekleri vurarak kendine bağlar.
> Sana acı kederlerimi ayrıntılarıyla anlattığım kişi, aşkın kötülükleriyle oyuncak haline gelmiş bir âşığa acı!
> Ne yazık ki! Aşk beni senin ülkenin ortasına hüzünlü bir durumda attı ve senin göstereceğin yüce gönüllü ilgiden başka umudum yok!
> Kendisinden konukseverlik göstermesi istenen kişiyi koruyan yüce gönüllü kişi, aslında büyük bir erdem sahibidir.
> Ey umudum olan kişi, koruyucu örtünü âşıklar topluluğunun üstüne ser; ve onları birleştirmek için benim koruyucum ol!

Ve bir kez, bu dizeleri okuduktan sonra, hükümdara diğer bazı ayrıntıları da anlatmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz onuncu gece olunca, demiş ki:

... Bu dizeleri okuduktan sonra, hükümdara diğer ayrıntıları da anlatmış; sonra da gözyaşlarına boğularak şu dizeleri okumuş:

> Bu aşk harikasını tanıdığım güne kadar yaşamdan keyif alabildim!
> Yılın bütün ayları, dost için, kutsal Recep ayı gibi, huzur veren aylar olabilsin!
> Ne şaşılası şeydir ki, sürgün günümde döktüğüm gözyaşları içimde bir ateş seline dönüşebilmiştir. O gün kirpiklerimden yuvarlak pullar halinde bir kan yağmuru dökülmüş ve yanağımın üstü kızıl renge boyanmıştı.
> Ve bütün bu gözyaşlarını silen mendil de hemen kızıla boyanmıştı; öylesine ki Yusuf'un gömleğine sürünen kan bile onun yanında sahte kalırdı!

Hükümdar Goncagül'ün sözlerini duyunca, bir an bile onun aşk derdinin derinliğinden kuşku duymamış; ve acıma duygusu onu sarmış ve de ona "Hiçbir korku ve dehşet duyma: sen artık maksadına ulaştın! İşte istediğin kişiyi sana bulmak için karşındayım! Artık bana inan ve şu birkaç sözü ağzımdan işit!" demiş. Ve hemen hükümdar ona şu dizeleri okumuş:

> Ey soylu ve cömert bir ırkın kızı, izlediğin maksada ulaştın!
> Bunu sana sevinçle bildiririm! Burada artık senin korkacağın hiçbir şey yok!
> Daha bu günden büyük bir servet ortaya koyacak ve bunu atlı savaşçıların koruması altında Şamih'e yollayacağım.
> Ona misk kutuları, kumaş denkleri yollayacağım; yanlarına da altın ve saf gümüş ekleyerek...
> Kuşkusuz! Yollayacağım mektupla ona, yazı marifetiyle, onun bağdaşığı ve hısımı olmak istediğimi anlatırım!
> Daha bu günden sana yardım etmek ve seni sevdiğinle en kısa zamanda birleştirmek için bütün gayretimi sarf edeceğim!
> Ben kendim de her zaman aşkın acılarını tatmışımdır! Ve bu yüzden, ağlamayı ve de bu acı bardaktan içenlerin özrünü kabul etmeyi öğrendim!

Bu dizeleri okuyup bitirince, hükümdar dışarı çıkarak vezirini çağırtmış; ona, içinde söz konusu armağanlar olan sayılamayacak kadar çok denk hazırlamasını ve bunları Şamih Şah'a ulaştırmak üzere hemen yola koyulmasını buyurmuş; ve ona "Bu görev dışında, oradan dönerken Dünya Tatlısı adlı birini de birlikte getirmen gerek! Şaha 'Efendim sizinle bağdaşık olmak arzusundadır ve onunla senin aranda bağdaşıklık anlaşması yapılmasını ve bunun, maiyetinden Dünya Tatlısı adlı biriyle vezirin kızı arasında yapılacak bir evlilikle pekiştirilmesini arzu etmektedir. Kendi önünde evlilik sözleşmesinin düzenlenmesi için Hükümdar Derbas'a götürülmek üzere bu genci bana emanet etmeniz gerek!' dersin!" demiş.

Bunu izleyerek Hükümdar Derbas, Şamih Şah'a bu konuda bir mektup yazıp Dünya Tatlısı hakkında verdiği buyruğu tekrarlayarak vezire vermiş; ve de ona "Şunu iyi bil ki, bu genci bana

getirmezsen, görevinden alınacaksın!" demiş. Vezir "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş; ve hemen yanındaki armağanlarla birlikte Şamih Şah'ın ülkesine doğru yola koyulmuş.

Şamih Şah'ın nezdine ulaşınca, hükümdarının selamlarını bildirmiş ve mektup ile kendisine getirdiği armağanları sunmuş.

Bu armağanları görüp Dünya Tatlısı'nın söz konusu edildiği mektubu okuyunca Şamih Şah birçok gözyaşı dökmüş ve Hükümdar Derbas'ın vezirine "Ne yazık ki! Dünya Tatlısı nerededir bilinmiyor! Gözden kayboldu, gitti! Nerede bulunur bilmiyoruz! Eğer sen onu bulup bana getirirsen, ey elçi vezir, sana bu getirdiğin armağanların iki katı değerinde ödül veririm!" demiş. Ve şah, bu sözleri söyleyerek yeniden gözyaşları dökmüş ve inleyip hıçkırıklar koparmış. Sonra da şu dizeleri okumuş:

> Bana sevdiğimi geri verin! Size hazineler, inci ve elmaslardan oluşan ödüller vereyim! O benim için lekesiz ve güzel bir gökyüzünün bağrındaki dolunay idi. Hoş ve nazik tavırlı seçkin bir dosttu!
> İnce endamlı ceylanlar onunla boy ölçüşemezdi! Endamı, onun hoş davranışlarını andıran meyvelerle bezenmiş beng ağacının dallarıdır.
> Ama bu kırılgan dallar, genç güzelliğine karşın, insanın aklını başından alırcasına baştan çıkarıcı olamazlar!
> Onu ben, daha çocukluk yıllarından bu yana yetiştirdim, binlerce okşayışlarla! Ve şimdi mahzun ve kederliyim onun ayrılışıyla ve ruhum ara vermeden derdini çekiyor!

Bunu izleyerek şah, ona mektubu ve armağanları getiren elçi vezire doğru dönmüş ve ona "Efendinin yanına dön ve ona Dünya Tatlısı'nın bir yıldan beri kaybolduğunu ve efendisi şahın, başına ne geldiğini bilmediğini söyle!" demiş. Vezir de, ona "Sultanım, efendim bana 'Dünya Tatlısı'nı geri getirmezsen, vezirlikten affedileceksin, kente de ayak basayım deme!' buyurdu. Bu genç adamı bulup kendisine götürmeden nasıl oraya dönmeyi göze alabilirim!" diye yanıtlamış.

Bunun üzerine Şamih Şah, kendi veziri ve Goncagül'ün babası olan İbrahim'e dönmüş ve ona "Elçi vezire eşlik edecek

ve yanına güçlü bir muhafız takımı alacaksın; böylece Dünya Tatlısı'nı tüm ülkelerde arayıp bulmak için ona gerekli yardımı sağlayacaksın!" demiş; o da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş. Ve hemen bir muhafız takımıyla Dünya Tatlısı'nı aramak üzere elçi, vezire eşlik ederek yola koyulmuş.

Böylece uzun bir süre yolculuk etmişler ve bir Bedevi vahasından ya da bir kervanın yanından geçerken onlara "Siz falan adlı, falan alametleri taşıyan filan kimseyi hiç gördünüz mü?" diyerek Dünya Tatlısı'ndan haber sorarak yol almışlar. Gördükleri kimseler onlara...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on birinci gece olunca, demiş ki:

Gördükleri kimseler onlara "Onu tanımıyoruz!" yanıtını vermişler. Onlar da, böylece, kentlerde ve köylerde soruşturmaya; ovalarda ve engebeli topraklarda, münbit topraklarda, çöllerde araştırmalarını sürdürmeye gayret ederek bir deniz kenarına gelmişler. O vakit bir gemiye binerek deniz yolundan bir gün Yavrusunu Yitirmiş Ana Dağı'na ulaşmışlar.

Hükümdar Derbas'ın veziri, o zaman, Şamih Şah'ın vezirine "Bu dağa neden acaba bu isim verilmiş?" diye sormuş. O da "Seni hemen bu konuda aydınlatacağım!" demiş.

"Bil ki, geçmiş zamanlarda, Çinli ecinnilerin ırkında bir ecinniye, bu dağın tepesine inmiş. Günün birinde, yeryüzü gezilerinden birinde, bir erkeğe rastlamış ve onu çılgın bir aşkla sevmiş. Ama, bu serüvenin duyulacağı endişesiyle, kendi ırkından gelen ecinnilerin öfkesinden korkarak, arzularının uyandırdığı ateşi bastıramadığından, âşığını yakınları olan ecinnilerin gözlerinden sakınmak için tenha bir yer aramaya koyulmuş ve sonunda insanoğullarının da, ecinnilerin de bilmediği bu dağı bulmuş; çünkü burası ne şuradan, ne buradan ulaşılabilecek yol üstü bir yer değilmiş. Sevdiği erkeği kaldırarak havadan uçurup bu adaya getirmiş; ve burada onunla birlikte oturmuş. Buradan arada bir yakınlarının arasında bulunmak üzere ayrılıyor, ama sonra gizlice hemen sevgilisinin yanına dönüyormuş. Bu, böylece bir

zaman sürüp gitmiş; bu ilişkiden birçok kez hamile kalmış ve bu dağda birçok çocuk doğurmuş. Oysa gemileriyle bu dağın yakınından geçen tacirler, ağlayan bir ananın şikâyetçi seslerine çok benzer haykırışlar duyarlar ve birbirlerine 'Herhalde bu dağda, çocuklarını yitiren bir ana olmalı!' derlermiş. İşte bu dağa bu adın verilmesinin nedeni bu!"

Bu sözleri işitince, hükümdar Derbas'ın veziri çok şaşırmış. Zaten o sırada karaya ayak bastıklarından saraya ulaşmışlar ve kapısını çalmışlar. Çabucak kapı açılmış ve haremağasının biri dışarı çıkıp efendisi, Goncagül'ün babası Vezir İbrahim'i hemen tanımış. Derhal elini öpmüş ve onu yanındaki yoldaşları ve maiyetiyle birlikte sarayın içine almışlar.

Sarayın avlusuna ulaşan Vezir İbrahim, hizmetçilerin arasında sefil görünüşlü, Dünya Tatlısı'ndan başkası olmayan, ama kendisinin tanıyamadığı bir adam görmüş. Adamlarına "Bu adam da nereden çıktı?" diye sormuş. Onlar da "Bu, denizde kazaya uğradıktan sonra, tüm mallarını yitirerek ancak canını kurtarabilmiş zavallı bir tacirdir. Zararsız bir adam, durmadan dua ederek kendinden geçen bir azizdir!" demişler. Vezir üstelememiş ve sarayın içine girmiş.

Kızının dairesine doğru yönelmiş ve oraya ulaşınca, onu görememiş; orada bulunan cariyelere sorunca, ona "Buradan nasıl ayrıldığını bilmiyoruz! Sana sadece zaten aramızda fazla oturmadığını söyleyebiliriz. Sonra da kayboldu!" diyerek yanıt vermişler. Bu sözleri duyan vezir bol bol gözyaşı dökmüş ve şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Ey ev, sende kuşlar öterdi, eşiklerin gururlu ve güzeldi!
> Arzusunu hıçkırarak âşık sana gelesiye ve konuksever kapılarını sonuna kadar açık bulasıya kadar!
> Oh! Kim bana, şimdi bomboş olan bu oturma yerinin sahibesi olan sevdiğimin nerede kaybolduğunu söyleyecek?
> Burada geçmişte, mabeyinciler lüks içinde, mutluluk içinde ve onurla yaşardı. Ve her yanda işlemeli kumaşlar asılı bulunurdu!
> Ne yazık! Burada oturanların bahtını bana şimdi kim söyleyecek?

Bu dizeleri okuyup bitirince, Vezir İbrahim ağlamaya, inlemeye ve sızlanmaya başlamış ve "Tanrı'nın takdirinden kaçılmaz; önceden yazılı olanın silinmesi imkânsızdır!" demiş. Sonra sarayın taraçasına çıkmış ve orada birbirine eklenmiş Baalbek kumaşından çarşafları, bir ucu mazgallardan birine bağlanmış, öbür ucu duvarın dibine kadar sarkmış olarak bulmuş. Kızının tutkuyla şaşkın ve dertle çıldırmış olarak bu yoldan kaçmış ve çekip gitmiş bulunduğunu anlamış.

Aynı anda biri bir karga, öteki bir baykuş olan iki iri kuşu fark etmiş; ve bunların hüzünlü bir önsezi olmasından kuşku duyarak hıçkırıklara boğulmuş ve şu dizeleri söylemiş:

> Dostun hanesine, onu görerek aşkımın ve işkencelerimin ateşini söndürmek için geldim.
> Ama dost evde yoktu! Karga ile baykuşun uğursuz görüntülerinden başka bir şey göremedim.
> Bu görünüm bana 'Birbirini ince duygularla seven iki varlığı ezdin ve şiddetle ayırdın!' diyordu.
> Şimdi de onlara tattırdığın acı bardağı dudaklarına yaklaştırma sırası senin! Yaşamını acılarla geçir: gözyaşları içinde!

Ondan sonra taraçadan inmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on ikinci gece olunca, demiş ki:

Ondan sonra ağlayarak taraçadan inmiş ve hanımlarını bulmak için gerekli tüm araştırmaları yapmak üzere kölelerine buyruk vermiş. Köleler de bu buyruğu yerine getirmişler. Ama hanımlarını bulamamışlar. Onların durumu böyleymiş. Dünya Tatlısı'nınkine gelince, işte onunki de şöyle:

Genç adam Goncagül'ün kaçışından bir kez emin olunca, büyük bir feryat koparmış ve baygın yere düşmüş. Orada bir süre uzanmış, ne olup bittiğini bilmeden yatmış; saraydakiler onun ilahi bir kendinden geçme nöbetine uğradığını sanmışlar ve ruhunun Yüceler Yücesi Tanrı'nın düşüncesiyle onun ulu güzelliğine daldığını düşünmüşler. Onun durumu da böyleymiş!

Hükümdar Derbas'ın veziri, Vezir İbrahim'in kızı Goncagül'ü bulmaktan tüm ümidini yitirdiğini anlayarak ve yüreği bütün bu olan bitenlerden son kertede acı duyarak kendisine verilen görevi başarıyla sonuçlandıramadan hükümdar Derbas'ın kentine dönmeye karar vermiş. O zaman Goncagül'ün babası İbrahim'e veda etmiş ve ona, oradaki genç adamı göstererek "Bu saygın kişiyi birlikte götürmek isterim. Belki de, onun erdemleriyle, övgüler üzerine olası Tanrı bize rahmet eyler ve hükümdarın yüreğini yumuşatarak onun beni görevlerimden affetmesini engeller! Ve ben, bundan sonra, bu genç adamı ülkemizden epeyce uzakta olan kendi kenti Isfahan'a yollamakta kusur etmem!" demiş. Vezir İbrahim de ona "İstediğin gibi yap!" demiş.

Sonra iki vezir birbirinden ayrılmış ve her biri kendi ülkesinin yolunu tutmuş. Hükümdar Derbas'ın veziri, kişiliğinin farkına varmaksızın Dünya Tatlısı'nı, her şeyden önce içinde bulunduğu durumu da göz önünde tutup bir katıra bindirerek birlikte götürmüş.

Onun bu baygın hali yolculuk süresince üç gün daha sürmüş ve Dünya Tatlısı yöresinde ne olup bittiğini kesinlikle bilmiyormuş. Ama sonunda baygınlıktan çıkarak kendine gelmiş ve "Neredeyim ben?" diye sormuş. Kendisine "Hükümdar Derbas'ın vezirinin yoldaşlığında bulunuyorsun!" demişler. Sonra da gidip vezire aziz kişinin baygınlıktan kurtulduğunu söylemişler. Bunun üzerine vezir ona şekerli gülsuyuyla kokulandırılmış su göndermiş, onu içirerek canlandırmış. Bunu izleyerek yolculuk sürdürülmüş ve hükümdar Derbas'ın kentine ulaşılmış.

Ve hemen hükümdar Derbas vezirine "Dünya Tatlısı yanında değilse, huzuruma gelmekten sakın!" diye haber yollamış. Bu emri alınca vezir ne yapacağını bilememiş! Gerçekte, Goncagül'ün de hükümdarın yanında olduğunu ve hükümdarın Dünya Tatlısı ile birleştirmek üzere istediği kız olduğunu kesinlikle bilmiyormuş; ve de aynı şekilde, uzun süredir bayılma nöbetlerine tutulan bu genç adamın da Dünya Tatlısı olduğundan haberi yokmuş. Kendi bakımından Dünya Tatlısı da, ne kendisinin nereye götürüldüğünden ne de vezirin kendisini aramak üzere yola çıkarılmış bulunduğundan haberi varmış.

Vezir Dünya Tatlısı'nın kendine gelmiş olduğunu görünce, ona "Ey Tanrı'nın saygın kulu, içinde bulunduğum kıyıcı şaşkınlıktan dolayı senin görüşlerini almayı çok istiyorum. Bilesin ki, hükümdar olan efendim, beni başaramadığım bir işle görevlendirmişti. Şimdi benim dönüşümü öğrenmiş, bana bir mektup göndererek 'Görevinde başarı sağlayamadınsa, kentime girme sakın!' diyor" demiş. Dünya Tatlısı ona "Bu görev neydi?" diye sormuş. Vezir de, ona tüm öyküyü anlatmış; Dünya Tatlısı da "Korkma hiçbir şeyden! Hükümdarın yanına git! Beni de birlikte götür! Dünya Tatlısı'nın dönüşünün sorumluluğunu ben üzerime alıyorum!" demiş. Vezir bunu duyunca pek sevinmiş ve ona "Doğru mu söylüyorsun?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. O zaman vezir ata binmiş, onu da birlikte götürerek efendisi hükümdarın huzuruna çıkmış.

Hükümdarın huzuruna çıkınca, efendisi vezirine sormuş "Nerede Dünya Tatlısı?" diye. O zaman genç adam ilerleyerek "Ey büyük hükümdar, ben Dünya Tatlısı'nın nerede bulunduğunu biliyorum!" diye cevap vermiş. Hükümdar onun daha fazla yaklaşmasını buyurmuş ve ona, son derece heyecanlanarak "Nerede bulunuyor o?" diye sormuş. O da "Buraya çok yakın bir yerde! Ama bana ilkin ondan ne istediğini söyle! Ben de çabucak getirip onu senin ellerine teslim edeyim!" diye yanıt vermiş. Hükümdar "Kuşkusuz! Bunu sana zevk duyarak ve vazife bilerek söyleyeyim! Ama bunun için yalnız kalmamız gerek!" demiş. Ve hemen yanında bulunanlara uzaklaşmalarını buyurmuş. Ve genç adamı tenha bir salona götürmüş ve ona başından sonuna kadar öyküyü anlatmış.

Bunun üzerine Dünya Tatlısı hükümdara "Bana gösterişli elbiseler getirt ve bunları bana ver de giyeyim! O anda sana Dünya Tatlısı'nı getirteceğim!" demiş. Hükümdar onun için şahane bir giysi getirtmiş ve Dünya Tatlısı bunu giyinerek "Kıskançların yıkımına neden olacak Dünya Tatlısı benim!" diye haykırmış. Ve bu sözler ve güzel bakışlarıyla yürekleri delerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on üçüncü gece olunca, demiş ki:

... Bu sözler ve güzel bakışlarıyla yürekleri delerek şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Yalnızlığımda sevgilimin anısı bana tatlı bir yoldaşlık sağlıyor ve özlemin acı veren kederlerini benden uzaklaştırıyor!
> Burada gözyaşlarımınkinden başka hiçbir pınar yok; ama bu pınar gözlerimden akınca, iç sıkıntılarımı hafifletiyor!
> Arzularım şiddetli ve hiçbir şey onlarla kıyaslanamaz! Benim aşkta ve dostluktaki halim ne şaşılacak şeydir!
> Gecelerimi gözlerimi kapamadan geçiriyorum; ve aşk yaşamımı cennet ile cehennem arasında akıp gidiyor.
> Vaktiyle olacağı boyun eğme soyluluğuyla donanmıştım; ama bu erdemi, şimdi yitirdim; ve aşkın bana bağışladığı tek veri, derin bir üzüntüdür.
> Bedenim yıpranıp inceldi, yüzüm özlemin ve tutkunun ateşinin verdiği acıyla değişti.
> Göz kapaklarım akan yaşlarla yaralandı, bu yaşları yeniden gözlerime geri çeviremem ki!
> Ah! Yapamam artık! Yüreğimi yitirdim! Ah! Bağrımda dert üzerine dert yükleniyor! Yüreğim ve başım, şimdi, sevgilinin, sevgililerin en güzelinin yok oluşunu izleyerek, birlikte yaşlanmış ve aklaşmış gibi benzeşiyor.
> İsteğine karşın ayrılmamız ortaya çıktı; ve onun tek kaygısı şimdi beni yeniden görmek ve bana sahip olmaktır.
> Şimdi, bunca uzun bir yokluktan sonra, baht beni dostumla yine birleştirir mi; her zaman açık olan özlem kitabını kapatıp birleşmenin zevkinin yokluğun iç sıkıntılarını izlemesine yol verir mi, kim bilir!
> Ve kim bilir, barınılacak yerlerde, dostumun zevklerimi paylaşmak üzere, beni yeniden kabul etmesi fırsatı bana verilecek mi?

Dünya Tatlısı, bu dizeleri okuyup bitirince, hükümdar ona, "Vallahi! Şimdi çok iyi anlıyorum ki, siz ikiniz birbirinizi gönülden ve aynı yoğunlukla seviyorsunuz. Gerçekte, siz güzellik göğünde iki parlak yıldızsınız! Öykünüz çok hayranlık verici ve serüveniniz şaşırtıcı!" demiş. Sonra hükümdar Goncagül'ün öyküsünü tüm ayrıntılarıyla anlatmış. Ve Dünya Tatlısı, ona

"Şimdi bana, ey zamanın hükümdarı, onun nerede bulunduğunu söyleyebilir misin?" diye sormuş. O da "Benim sarayımdadır!" diye yanıt vermiş. Ve hemen kadıyı ve tanıkları getirtmiş ve Goncagül ile Dünya Tatlısı'nın evlenme sözleşmelerini düzenletmiş. Bunu izleyerek Dünya Tatlısı'nı onurlar ve hayırlarla donatmış ve hemen bir ulak göndererek Şamih Şah'a Dünya Tatlısı ile Goncagül'ün başına gelenlerden bilgi vermiş.

Şamih Şah, bu haberi alınca, sevincin sınırına dek sevinmiş ve Hükümdar Derbas'a bir mektup yollayarak "Şu anda evlenme sözleşmesi düzenlendiğine göre düğünün kutlanması ve gerdeğe girmenin benim sarayımda olmasını istiyorum!" diye yazmış. Ve hemen develeri, atları ve adamlarını hazırlatmış ve onları yeni evlileri bulmaya yollamış.

Bu mektubun yollananlarla birlikte gelmesi üzerine, Hükümdar Derbas yeni evlilere hatırı sayılır miktarda hediyeler vermiş; ve yanlarına eşlik edecek çok sayıda maiyet katarak onlarla vedalaşmış. Onlar da yola çıkmışlar. Bunların ülkelerine, Şamih Şah'ın saltanat sürdüğü Isfahan'a gelişi, anılası bir gün olmuş. Böylesi bir gün, hatta buna benzer başka bir gün hiç yaşanmamış!

Şamih Şah, gerçekte, bu düğünü kutlamak için, tüm uyumlu saz çalanları bir araya toplamış ve büyük şenlikler düzenlemiş. Şenlikler, halka büyük sadakalar ve birçoklarına onur giysileri dağıtılarak üç gün üç gece sürmüş.

Yeni evlilere gelince, onların durumu da şöyleymiş: Dünya Tatlısı, ilk gecenin şenlikleri bir kez bitince, Goncagül'ün bulunduğu gerdek odasına girmiş; ve birbirlerinin kollarına atılmışlar, çünkü buluştuklarından beri yalnız kaldıkları an, bu anmış; ve öylesine bir sevince ve öylesine bir mutluluğa kapılmışlar ki, ağlayıp durmuşlar. Ve Goncagül şu dizeleri doğaçlamadan söylemiş:

> Sonunda neşe gelip hüznü ve kederi boğdu; ve biz işte kıskananların büyük şaşkınlığı bahasına birleştik.
> Birleşme rüzgârı, yüreğimizi, içimizi ve bedenimizi yeniden canlandıran, kokulu soluğunu üzerimize üfledi.
> Dönüşün duyurduğu sarhoşluk, yüzlerimizde parıldadı; ve tüm yöremizde sevinç çığlıkları ve davullar dönüşümüzü açıkladı!

Sanmayın ki gözyaşlarımıza keder neden oluyor; tersine inanın ki, bizi ağlatan mutluluktur!
Ne kadar çok felaketle sınandık, şimdi geçip gittiler! Azap veren dertlere nasıl bir baş eğmeyle katlandık!
Bir saatlik bir birleşmeyle, o işkenceleri, o saçlarımı bembeyaz eden müthiş sıkıntıları unuttum!

Bu doğaçlama bitince, birbirlerine sarılmışlar ve sıkı sıkıya kucaklaşmışlar; en sonunda duydukları zevk ve mutlulukla kendilerinden geçmişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on dördüncü gece olunca, demiş ki:

... En sonunda duydukları zevk ve mutlulukla kendilerinden geçmişler.

Bir kez bu kendinden geçme hali geçince, Dünya Tatlısı şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

Ey çoktandır beklenen gecelerin tatlılığı; sevgilinin vaatlerini tuttuğu ve kendini dostuna adadığı!
İşte, yokluktan sonra, hiç ayrılmaksızın birleştik; ve ayrıyken bizi tutsak kılan zincirler kırıldı.
Bizden yana o denli vahşi davranan talih, bize güldü ve hemen lütuflarını yağdırdı.
Mutluluk onurumuza sancağını açtı ve bize, susuzluğumuzu giderelim diye zevkin saf kupasını sundu.
Çektiklerimizden sonra, birleştik sonunda; geçmiş dertlerimizi birbirimize anlatarak, hüzünlerle geçen uykusuz gecelerin dertlerini!
Ey efendim, unutalım artık çektiklerimizi! Ve Merhametin Dağıtıcısı ruhumuzu unutmayla zenginleştirsin!
Ah! Yaşam ne tatlı! Yaşam ne lezzetli! Birleşme, alevlenmemi, ateşlenmemi yatıştırıyor!

Bu dizeler okununca, iki âşık ikinci kez birbirleriyle kucaklaşmış, zifaf yataklarına atlayarak en hoş bir şehvetle sıkı sıkıya

birbirlerine sarılmış; ve birbirlerini okşamayı, binlerce savaşma ve sevgi oyunlarına atılmayı sürdürmüşler; dalgalı aşk denizinde boğuluncaya kadar bu, böylece sürüp gitmiş. Ve zevkleri, şehvetleri, mutlulukları ve neşeleri öylesine yoğun olmuş ki, zamanın geçip gittiğinin ve değiştiğinin farkına varmadan yedi gün yedi gece sevişmişler; sanki bu yedi gün sadece tek bir günmüşçesine! Ancak çalgıcıların geldiklerini görerek evlendiklerinden beri yedi gün geçtiğini anlamışlar. Goncagül de, şaşırmanın sınırında o anda şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

> O denli kıskanıldığım ve herkesin gözü üzerimde olduğu halde, sevgilime sahip olabildim!
> Saf ipek ve kadifeler üzerinde bana binlerce okşayış sağladı.
> Olağandışı türden bir kuşun ince tüyleriyle bezenmiş yumuşak deriden bir şiltede!...
> Ateşli duygularla dolu bir âşık, bana şehvetli tükürüğünü tattırırken, şarap içmeme gerek var mı?
> Bizim için, geçmişle şimdiki zaman, unutmayı getiren bir birleşmeyle birbirlerine katılıyorlar.
> Geçip geçmediğine kuşkuyla baktığımız yedi gecenin tümüyle geçip gitmesi şaşkınlık verecek bir şey değil midir?
> Gerçekte, yedinci günün geçmesi onuruna gelip beni kutladılar ve bana, 'Allah sevgilinle birleşmeni sonsuz kılsın!' dediler.

Kız bu dizeleri okuyup bitirince, Dünya Tatlısı onu hesaba gelmez sayıda kucaklamış; sonra doğaçlamadan şu dizeleri okumuş:

> İşte mutluluk ve sevinç günü geldi! Ve sevdiceğim gelip beni ayrılıktan kurtarıyor.
> Yaklaşması nasıl da sarhoş edici ve hoş! Onun ince konuşmasında ne sihirler var! Bana gönül şerbetini içiriyor ve bu içki duyularımı bu dünyanın dışına taşıyor!
> Bayılmışız! Ferahlamışız! Yatağımıza uzanıp sarhoş düşmüşüz! İçerek, şarkı söyleyerek...
> Mutluluk sarhoşluğu bize zamanın anlamını unutturmuş, artık ilk günü son günden ayıramaz olmuşuz.

> Aşk bize hep böyle gülsün! Sevdiceğim, benimle aynı hazları paylaştı.
> Artık o da benim gibi acı günleri hatırlamıyor. Tanrım beni lütuflara boğduğu gibi onu da lütuflara boğdu!

Bu dizeler okununca, ikisi de yataktan kalkıp gerdek odasından çıkmışlar; ve tüm saray halkına büyük miktarda gümüş para, harika giysiler, armağanlar dağıtmış, bağışta bulunmuşlar. Bunu izleyerek, Goncagül, esirelerine sarayın hamamını boşaltıp hazırlamalarını buyurmuş; ve Dünya Tatlısı'na "Ey gözümün nuru, şimdi artık seni hamamda görmek istiyorum, keyfimizce ikimiz başbaşa kalarak..." demiş. Ve bu an gelince, mutluluğun sınırında, şu dizeleri doğaçlamadan okumuş:

> Uzun zamandır yüreğime hükmeden dost, eski şeylerden artık söz etmek istemiyorum! Sen ki artık kendisinden vazgeçemeyeceğim ve içtenliğimde yerini dolduramayacağımsın! Hamama gel, ey gözümün ışığı! Bu, benim için cennet zevkleri ortasında bir cehennem ateşi olacaktır!
> Orada Hint sümbülü yakarız, kokulu buharı tüm salonu doldurup her yana yayılıncaya kadar! Bizden yana bahtın işlediği suçları bağışlarız ve Tanrı'ya şükürler ederiz!
> Ve ben seni yıkanırken gördüğümde, şarkı söyler 'Ey sevgili, yıkanışın sana zevk versin, yeğnilik getirsin!' derim!

Bir kez bu dizeler söylenince, iki âşık ayağa kalkmış ve çok hoş anlar geçirecekleri hamama girmişler. Sonra yeniden saraya dönmüşler. Orada yaşamalarını en yoğun mutluluklar içinde, zevkleri imha eden, sevgilileri ayıran, kendilerini ziyaret edinceye kadar yaşamışlar!

Varlıkların ve eşyanın yöneldiği Değişmez'e, Sonsuz Varlık'a şükürler olsun!

"Ama ey bahtıgüzel şah, sanma ki" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad "bu öykü, Abanoz At'ın Sihirli Öyküsü*'nü anıştırır!" Şah Şehriyar da "Bu iki âşığın birbirine okuduğu dizelere bayıldım! Şimdi de anlatacağın ve benim bilmediğim bu sihirli öyküyü dinlemeye hazırım!" demiş.*

Abanoz At'ın Sihirli Öyküsü

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, eski zamanlarda, çağlar ve dönemler öncesinde, Acem şahları içinde en büyüklerinden ve en güçlülerinden biri olan ve kuşkusuz her türden değerli şeylerle dolu hazinesi zengin olduğu kadar, bilgelikten yana da çok bilge Sabur adında bir şah varmış. Dahası cömertlikten ve hayırlı işler görmekten yana da eşi yokmuş ve eli ondan yardım dileyenlere karşı bıkıp usanmadan daima alabildiğine açıkmış ve kendisinden dilekte bulunanları hiç geri çevirmezmiş. Ondan sadece sığınak isteyenlere büyük bir konukseverlik göstermeyi; bunu fırsat bilerek sözleri ve incelikli davranışları ve cana yakınlığıyla kırık yürekleri toparlamasını bilirmiş. Fakirlere karşı iyi yürekli, hayır sahibi imiş; garipler, çağrılarına karşı saraylarının kapılarını asla kapalı görmemişler. Kötüler içinse, onun sert adaletinin, ne bağışlaması ne de hoşgörüsü varmış. Ve gerçekten de öyleymiş.

Şah Sabur'un, şaşaalı bir gökyüzündeki aylar ya da bakımlı çiçek tarhındaki üç çiçek kadar güzel üç kızı ve ayın ta kendisi olan bir oğlu varmış; adı da Kamerü'l-Akmar[1] imiş.

Şah, her yıl, halk için iki şenlik düzenlermiş: bunlardan biri baharın başlangıcında yer alır ve Nevruz adıyla, öteki de sonbaharda yer alır ve Mirgân adıyla anılırmış; ve şah, bu iki şenliği fırsat bilerek tüm saraylarının kapılarını açar, büyük sadakalar dağıtır, tellallar aracılığıyla af fermanları ilan ettirir, yeni yüksek unvanlar dağıtır ve vekil ve mabeyincilerin derecelerini yükseltirmiş. Ve geniş ülkesinin her yanından şahlarına saygı sunmak üze-

1 *Kamerü'l-Akmar:* Ayların Ayı (Â.Ş.O.)

re halk yığınları gelir ve kendisine her türden armağan ve hediye olarak köleler ve haremağaları getirerek bu iki şenlik boyunca ona zevk verirlermiş.

Böylece, bahar aylarına rastlaması kesin olan bu şenliklerden birinde, fen, hendese ve yıldızbilime bütün varlığıyla büyük bir sevgi besleyen şah, tahtına oturduğu sırada kendisine doğru üç bilginin yaklaşmakta olduğunu görmüş; bunlar, herhalde en gizli bilimleri ve en ince sanatları ileri derecede bilen, insan aklına durgunluk verecek derecede bir yeterlikle örnek üzerine şekiller ortaya koymada becerikli ve sıradan insanın kavrayamayacağı gizlerin tümünü kavramış kimselermiş. Ve bu üç bilgin şahın kentine her birinde ayrı dil konuşulan üç ayrı ülkeden gelmişler: Birincisi Hintli, ikincisi Rum, üçüncüsü de Acem imiş.

Hintli olan birinci bilgin tahta yaklaşıp şahın önünde yerlere kadar eğilmiş; ona bu şenlik gününde mutluluk ve neşe diledikten sonra, gerçekten şahane olan bir armağan sunmuş: Bu altından yapılmış bir adammış; üzerinde büyük değerde mücevherat ve değerli taşlar kakılı imiş, elinde de altın bir boru tutuyormuş. Şah Sabur "Ey bilgin, bu harika buluşun yararı nedir?" diye sormuş. Bilgin de "Efendim, bu altın adamın yararı, şaşılacak bir erdeme sahip olmasıdır! Onu kentin kapısına yerleştirirseniz, tüm denemelerden geçmiş bir muhafız olacaktır; çünkü kente bir düşman yaklaşırsa, onu uzaktan kavrar; ve yüzüne doğru boruyu üfler, onu etkisiz bırakır ve korkudan öldürür!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan şah da çok hayranlık duymuş ve ona "Vallahi! Ey bilgin, eğer doğruyu söylüyorsan, senin tüm dileklerini yerine getirir ve tüm arzularını karşılarım!" demiş.

Bunun üzerine şahın önünde iki eli arasından toprağı öpen Rum yaklaşmış ve ona ortasında altından yapılmış bir tavuskuşu ve bunun da yöresinde aynı madenden yapılmış yirmi dört dişi tavus bulunan büyük bir leğeni armağan olarak sunmuş. Şah Sabur bunlara şaşırarak bakmış ve Ruma dönerek, ona "Ey bilgin, bu tavuskuşuyla yöresindeki dişilerinin ne yararı var?" diye sormuş. O da "Efendim, gecenin ya da gündüzün her bir saati geçtikçe, ortadaki tavus kuşu yöresindeki dişilerden birine gagasıyla dokunur ve ona kanat çırptırır; böylece tüm dişilere dokunarak günün saatini belirler; ve de bir ay dolunca gagasını

açar ve gırtlağının dibinden yeni ayın hilali görünür!" diye yanıt vermiş. Şah, hayran kalarak "Vallahi! Eğer gerçeği söylüyorsan, tüm dileklerin yerine getirilecektir!" diyerek haykırmış.

İlerleyen üçüncüsü İran'dan gelen bilgin olmuş. Şahın önünde yeri öptükten ve övgülerini ve iyi dileklerini dile getirdikten sonra, ona üzerine altın ve değerli taşlar kakılmış harika bir eyer, şahların atlarında bile bulunmayan bir dizgin ve bir üzengiyle donatılmış ve en iyi ve en siyah cinsten abanoz ağacından yapılma bir at sunmuş. Şah Sabur şaşırıp kalmış; sonra "Bu abanoz atın erdemleri nedir?" diye sormuş. İranlı ona "Efendim, bu atın sahibi bulunduğu erdemler, akıllara durgunluk veren şeylerdir; öylesine ki üzerine binilince, binicisi ile birlikte şimşek hızıyla göklerde uçar ve götürülmek istendiği her yere gider ve bir atın bir yılda alacağı mesafeyi bir günde alır!" diye yanıt vermiş. Şah, aynı günde birbirini izleyen bu inanılmayacak üç armağanı büyük bir şaşkınlıkla karşılamış; ve İranlıya dönerek ona "Tüm varlıkları yaratan ve onlara yiyecek ve içecek sağlayan şükürler olası Yüceler Yücesi Tanrı adına yemin ederim ki, eğer sözlerinin doğruluğu kanıtlanırsa, dileklerini gerçekleştireceğimi ve en olmaz arzunu bile yerine getireceğimi sana vaat ediyorum!" demiş.

Bunu izleyerek şah üç gün boyunca bu üç armağanın üç bilginin çeşitli davranışlarla ortaya koyduğu erdemlerini sınamış. Ve gerçekten, altın adam altın borusunu üfleyerek, altın tavus kuşu yirmi dört dişi tavusu düzenli biçimde kanat çırptırarak deneyden geçmiş; İranlı bilgin de...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on altıncı gece olunca, demiş ki:

... İranlı bilgin de abanoz atına binmiş, onu havalara uçurmuş ve olağandışı bir hızla büyük bir mesafe aşarak dolaşmış; ve büyük bir daire çizdikten sonra, ayrıldığı mevkiye yavaşça inmiş. Bütün bunları gören Şah Sabur ilkin pek şaşırmış, sonra da öylesine sıçrayıp hoplamış ki, neredeyse sevinçten bayılıyormuş. Bunun üzerine bilginlere "Ey ünlü bilginler, sözlerinizin

gerçekliğinin kanıtını edindim; şimdi de vaadimi tutma sırası bendedir. Ne istiyorsanız, hemen bana söyleyin, derhal bunu yerine getireceğim!" demiş.

O zaman üç bilgin de "Efendimiz bizden ve armağanlarımızdan hoşnut kaldığına göre, kendisinden isteyeceğimiz şeylerin seçimini bize bırakırsa, üç kızını evlenmek üzere istiyoruz; çünkü büyük bir içtenlikle kendisinin damadı olmayı diliyoruz! Ve bu, saltanatın huzurunu hiçbir şekilde bozmayacak bir istektir! Her durumda şahlar sözlerinden dönmezler!" demişler. Şah da onlara "Hemen dileklerinizi yerine getireceğim!" diyerek yanıt vermiş. Ve çabucak kızlarının bilginlerle evlenme sözleşmelerinin hazırlanması için kadı'nın ve tanıkların getirtilmesini buyurmuş.

İşte böyle!

Oysa o sırada şahın üç kızı, kabul salonunun dibinde perdeyle ayrılan bir bölmede oturmakta imişler ve bu buyruğu işitmişler. Kızlardan en genci kendisine koca olarak seçeceği bilginin hangisi olacağını dikkatle izlemeye koyulmuş. Ve işte o sırada gözüne takılan, en az yüz yaşında, başında kalan tek tük saçları da beyazlaşmış, sallabaş, kirpikleri uyuz olup dökülmüş, düşük ve yarık kulaklı, sakalı ve bıyıkları boyalı ve yaşamsallığını yitirmiş, gözleri kızıl ve şehla, çökük yanakları sarkık ve sarı, burnu kara bir patlıcan görünümlü, yüzü bir eskici önlüğü gibi pörsük, dişleri bir yaban domuzununkiler gibi fırlak, dudakları deve taşağı gibi sarkık ve titrek yaşlı bir kişiymiş. Tek bir sözcükle, kendisine düşen bu yaşlı bilgin, korkunç bir şey, onu zamanın kuşkusuz en biçimsiz ve çağının en korkunç yaratığı yapan akıl almaz çirkinliklerden oluşmuş birisiymiş; ve bu çeşitli aykırı niteliklerine ek olarak azı dişleri hiç yokken, kesici dişleri küçük çocukları korkutan ve kümesteki tavukları ürküterek ötüşmelerine neden olan, boş evlerde yaşayan ifritlerinki gibi çengel halinde sarkıyormuş.

Hepsi bu kadar!

Oysa şahın üç kızının en genci olan sultan, bir ceylan kadar narin ve en okşayıcı meltemden daha hoş ve dolunay halindeki aydan da parlak, zamanın en güzel ve en zarif genç kızıymış; gerçekten, aşk oyunları için yaratılmış; yürüyünce bükülgen dal-

ların inceliğinden etkilendiği; yeğni karacanın şaşıp kaldığı; ve kuşkusuz güzellikten, beyazlıktan, çekicilik ve tatlılıktan yana, kardeşlerini fersah fersah geçen bir yaratıkmış. Ve gerçekten de böyleymiş.

Ve kısmetini oluşturabilecek bilgini görünce, odasına koşmuş, giysilerini yırtarak, yanaklarını tırmalayarak hıçkırıp inleyerek kendisini yere atmış.

O bu durumdayken, onu çok seven ve öteki kardeşlerine yeğ tutan erkek kardeşi sultan Kamerü'l-Akmar, avdan dönmüş bulunuyormuş, ağlayıp inleyen kız kardeşinin sesini duyunca, odasına sızmış ve ona "Senin neyin var? Hayrola, ne oldu? Bana çabuk söyle ve hiçbir şey gizleme!" demiş. O zaman kız göğsünü döverek "Benim sevgili, biricik kardeşim, senden hiçbir şey saklamam! Bil ki, çekip gideceğim; eğer babam böylesine nefret verici şeyler yapacaksa, yol azığım olmasa da, onu terk edip buradan gitmekte kararsızlık göstermeyeceğim. Allah nasıl olsa kulunu gözetir" diye haykırmış.

Bu sözleri duyunca Kamerü'l-Akmar, ona "Ama, böyle konuşmanın ne anlama geldiğini artık bana açıkla! Kim senin bağrını böyle daraltı ve keyfini bozdu?" diye sormuş. Genç sultan "Benim sevgili, biricik kardeşim! Bil ki, babam, kendisine armağan olarak kuşkusuz bir sihir aracı olan ve kurnazlık ve hainliğiyle onu aldatan berbat bir büyücünün getirdiği bir abanoz ata karşılık beni onunla evlendirmeyi vaat etti! Bana gelince, kendimi bir çirkin ihtiyara teslim etmektense, bu dünyada kalmamayı yeğlerim!" diye yanıt vermiş.

Kardeşi bunun üzerine onu teselli ederek ve okşayarak yatıştırmaya koyulmuş ve sonra gidip şah babasını bulmuş ve ona "Küçük kız kardeşimi evlendirmeyi vaat ettiğin bu büyücü de kim oluyor? Ve sana getirdiği hediye de ne mene bir hediyedir ki, uğrunda kız kardeşime ölümü göze alacak kadar kahrolması pahasına sana kararlar verdirtiyor? Bu doğru değil ve de bundan vazgeçmelisin!" demiş.

Oysa, o sırada İranlı yanlarındaymış, şahın oğlunun bu sözlerini işitmiş bulunuyormuş; ve bu sözleri duyunca çok kızmış, çok da onur kırıcı bulmuş. Ama şah yanıt vererek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on yedinci gece olunca, demiş ki:

Ama şah yanıt vererek "Oğlum Kamerü'l-Akmar, bilginin verdiği atı görseydin, bu kadar telaşlanıp heyecanlanmazdın!" demiş. Ve hemen oğluyla birlikte büyük avluya çıkıp kölelere söz konusu atı getirmelerini buyurmuş. Buyruğu hemen yerine getirilmiş.

Genç şehzade atı görünce, onu çok güzel bulmuş ve hayran olmuş. Kendisi harika bir binici olduğundan atın sırtına kıvrakça sıçramış ve ayaklarını üzengilere geçirerek böğrünü mahmuzlamış. Ama at yerinden kıpırdamamış. O zaman şah bilgine "Git bak bakalım, neden yerinden kıpırdamıyor; ve sırası gelince senin dileklerini yerine getirmekte kusur etmeyecek olan oğluma yardım et!" demiş.

Kız kardeşiyle evlenmesine karşı çıktığından ötürü şehzadeye öfke duymakta olan İranlı, onun yanına yaklaşarak, kendisine "Eyerin sağ ön kaşında bulunan şu altın düğmeye bak! Bu yükseliş düğmesidir. Onu çevirmen yükselmene yetecektir!" demiş.

O zaman şehzade yükseliş düğmesini çevirmiş ve işte! At hemen kuş hızıyla göklere doğru ağmış ve öylesine yücelere çıkmış ki, şah da, orada bulunanlar da birkaç saniye sonra onu gözden yitirmişler.

Oğlunun böylece gözden kaybolduğunu ve birkaç saat bekledikleri halde geri dönmediğini gören Şah Sabur çok şaşırarak tedirgin olmuş ve İranlıya "Ey bilgin, onu ne yapar da şimdi geri getiririz" diye sormuş. O da "Efendim, ben bir şey yapamam; ve sen oğlunu ancak kıyamet gününde görürsün! İniş için gerekli sol düğmeyi nasıl kullanacağına dair açıklamada bulunmama zaman bırakacak yerde; şehzade, yeterli bilgiyi aldığını sanarak beni daha fazla dinlemeden ivedi atı uçurup gitti!" diye yanıt vermiş.

Şah Sabur, bilginin bu sözlerini işitince, baştan aşağı öfkeye kapılmış ve kudurma derecesinde hiddetlenerek kölelerine onu sopayla dövmeleri, sonra da en karanlık bir hücreye atmaları buyruğunu vermiş, o sırada kendisi de başından tacını çıkarmış

ve başını yumruklamaya, inlemeye ve sızlanmaya başlamış; karısı, üç kızı, yakınları ve sarayın ve kentin bütün oturanları da ona katılmış. Ve böylece, neşeleri kedere mutlulukları umutsuzluğa ve hüzne dönüşmüş! Onların durumu böyleymiş!

Şehzadeye gelince, at onunla birlikte havalarda durmadan yükseliyormuş; öyle ki, neredeyse güneşe ulaşacakmış. O zaman Şehzade tehlikeyi sezmiş ve göğün bu yörelerinde başına gelecek korkunç ölümü düşünmüş; birdenbire tedirginlik içinde, ata bindiğinden dolayı pişmanlık duymuş; ve içinden "Besbelli ki, bilginin niyeti küçük kız kardeşim yüzünden beni mahvetmekti. Şimdi ne yapsam ki? Tüm güçleri kendinde toplayan Tanrı'dan daha güçlü ve kuvvetli varlık yoktur! Hiç kuşkusuz mahvoldum!" demiş. Sonra da kendi kendine "Ama bu eyer üzerinde yükselişi sağlayan bir düğme olduğu gibi, ikinci bir düğme olup onunla iniş sağlanamayacağını kim bilir?" demiş. Ve de öngörüş, bilgi ve zekâyla donanmış bulunduğu için, atın her yanında araştırmalar yapmaya koyulmuş; eyerin sol yanında ancak bir toplu iğne başı kadar büyüklükte küçücük bir vida bulmuş; ve kendi kendine "Başka bir şey görülmüyor!" demiş. Bunun üzerine bu vidanın üzerine dokunmuş ve hemen yukarı çıkış yavaş yavaş azalmış ve at havada bir an durduktan sonra, ansızın aynı hızla aşağı doğru inmeye başlamış; sonra da toprağa yaklaştıkça ağırlaşarak, sonunda hiçbir sarsıntı ve tehlike söz konusu olmaksızın yavaşça yere inmiş. Binicisi de rahat soluk almaya ve yaşamından kaygı duymamaya başlamış.

Genç şehzade Kamerü'l-Akmar düğmeyle vidanın kullanımını bir kez öğrenince, buluşundan çok sevinmiş ve onu kesin bir yok oluştan kurtaran Yüceler Yücesi Tanrı'ya şükretmiş. Bunu izleyerek, bazen düğmeyi, bazen de vidayı kullanarak ve dizginlere egemen olarak gerektiğinde sağa sola çevirerek, atı ileriye, geriye, yukarıya ve aşağıya; yani istediği yöne sürerek, kimi vakit şimşek hızıyla, kimi vakit âdeta bir gidişle, çeşitli hareketler yaptırarak sürmüş; keyfince yol almış. Derken atı belli bir yüksekliğe kadar çıkarmış ve ılımlı bir ivmeyle belirli bir yöne doğru sürmüş; öylesine ki, ayaklarının altındaki yeryüzünde uzanan manzarayı iyice görebiliyormuş ve bu tarzda yeryüzü karaları ve denizlerinin harikalarını keyfince gözlemlemiş; tüm yaşamında hiç görüp gezme-

diği, yüzeyinde sular akan, çayırlarında ceylanlar dolaşan ülke ve kentleri hayranlıkla seyretmiş.

Böylece, altında açımlanan kentler arasında harika bitkilerle kaplı, yüze gülen bir ülkenin ortasında hoş bir tarzda düzenlenmiş evleri ve büyük yapılarıyla bir kent belirmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Hoş bir tarzda düzenlenmiş evleri ve büyük yapılarıyla bir kent belirmiş.

Doğası gereği bakıp eğlenmekten hoşlandığı için Kamerü'l-Akmar kendi kendine "Bu kentin adını ve hangi ülkede olduğunu öğrenmeliyim!" demiş. Ve kentin en güzel yerlerinin üzerinde dolaşmış durmuş.

O sırada gün bitiyor ve güneş ufka yaklaşıyormuş; şehzade de "Vallahi! Geceyi geçirmek üzere kuşkusuz bu kentten daha iyi yer bulamam! Bu gece burada uyuyayım, yarın gün doğarken yakınlarımın ve dostlarımın arasına katılmak üzere yola çıkarım ve babama gözlerimin gördüğü her şeyi anlatırım!" diye düşünmüş. Ve çevresine bakarak güvenle ve tedirgin edilmeksizin geceyi geçirebileceği ve atını barındırabileceği bir yer aramış ve sonunda seçimini mazgallı kulelerle takviye edilmiş; ve örme zırhlar kuşanmış, mızrak ve kılıçla ve ok ve yaylarla donanmış kırk siyahi köleyle korunan bir saraya inmek üzere yapmış. Ve kendi kendine "İşte harika bir yer!" demiş; ve iniş vidasını sıkıştırarak yorgun bir kuş gibi sarayın taraçasına konmuş. Bunun üzerine şehzade "Tanrı'ya şükürler olsun!" demiş ve atından inmiş. Ve kendi kendine "Vallahi! Seni böylesine bir yetkinlikle yapan kişi usta bir işçilik çıkarmış ve büyük bir sanatçıymış. Ve de, eğer Yüceler Yücesi Tanrı ömrümü uzattıysa ve babamla ve bizimkilerle bir gün buluşursam, bu bilgini iyiliklerimle kuşatacak ve cömerliğimden yararlandıracağım!" demiş.

Ama, zaten ortalık kararmış bulunduğundan, şehzade, sarayda herkesin uyumasını bekleyerek taraçada kalmayı sürdürmüş. Ülkesinden ayrılalı beri hiçbir şey yememiş ve içmemiş olduğun-

dan, artık açlığı ve susuzluğu dayanılmaz hale gelmiş bulunuyor ve kendi kendine "Böylesine bir sarayda herhalde yenilip içilecek şeyler noksan değildir!" diyormuş. Atını taraçada bırakarak beslenmek için gerekli şeyleri aramaya karar vermiş ve sarayın merdivenlerine yönelmiş, basamakları sonuna kadar inmiş. Kendini birdenbire geceleyin ay ışığında parıldayan beyaz mermerle ve saydam kaymaktaşıyla döşeli geniş bir avluda bulmuş. Bu sarayın ve yapılışının güzelliğine hayran kalmış; ama sağa sola iyice bakındığı halde, tek bir canlı varlık görememiş ve hiçbir insan sesi duymamış; bundan çok tedirgin olmuş; çok da şaşırmış ve ne yapacağını bilememiş. Ama sonunda, düşünerek "Şimdilik indiğim taraçaya yeniden çıkmaktan ve geceyi atımın yanında geçirmekten daha iyi bir şey yapamam! Ve yarın sabahın ilk saatlerinde atıma biner buradan giderim!" şeklinde karar vermiş. Ve tam bu sırada sarayın içinde bir ışık yandığını fark etmiş, ne olduğunu anlamak için o yana doğru ilerlemiş. Bu ışığın, harem kapısına konmuş bir meşaleden geldiğini, başında da Süleyman'ın taifesinden siyah ecinnilerden bir ifrit olduğu izlenimini veren siyahi bir kölenin oldukça gürültülü bir tarzda horlayarak uyumakta olduğunu görmüş; bu zenci kapının önüne serdiği bir şilte üzerine uzanmış bulunuyor ve burayı bir ağaç gövdesinden ya da kapıcı peykesinden daha iyi kaplıyormuş; ve kılıcının topuzcuğu meşalenin ışığında öfkeyle kıvılcımlar saçıyormuş. Başının üstünde de, bir granit sütunda azık torbası asılı bulunuyormuş.

Bu korkunç zenciyi görünce genç Kamerü'l-Akmar, korkuya kapılmış ve "Tüm Gücün Sahibi Tanrı'ya sığınırım! Ey göklerin ve yerlerin tek sahibi, beni kesin bir yitip gitmeden kurtardığın gibi, yine koru ve bu sarayda bekleyen serüvenden de sağ salim kurtar!" diye mırıldanmış. Bunu söyledikten sonra, elini zencinin azık torbasına doğru uzatmış ve onu yavaşça yerinden almış ve içinde en iyi türden yiyecekler bulmuş. Ve bunlardan yemeye başlamış; ve torbanın içindekileri tümüyle bitirmiş; böylece doyunca, avlunun havuzuna doğru ilerlemiş ve orada fışkıran ve saf ve temiz sudan susuzluğunu gidermiş. Bunu izleyerek haremağasının yanına dönüp horlayan kölenin kılıcını kılıfından çekerek hâlâ nereye gideceğini, bahtının önüne kimi çıkaracağını bilmeden sarayın içine doğru ilerlemiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz on dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Bahtının önüne kimi çıkaracağını bilmeden sarayın içine doğru ilerlemiş. Ve burada önünde kadife bir örtü bulunan ikinci bir kapıya rastlamış.

Bu kapı örtüsünü kaldırmış ve önünde açılan harika bir salonda bembeyaz fildişinden yapılmış ve üzerine inciler, yakutlar, sümbül taşı ve başka değerli taşlar kakılmış geniş bir yatak ve yerde uyuyan dört genç cariye görmüş. Bunun üzerine yavaşça yatağa yaklaşmış ve içinde kimin yatmakta olabileceğini anlamak istemiş. Ve üzerinde örtü olarak sadece saçları bulunan bir genç kızın yatmakta olduğunu görmüş. Kız o denli güzelmiş ki, sadece doğu ufkunda beliren bir ay değil, sanki Yaratıcısının elinden çıkmış daha harika bir ay sanılabilirmiş! Yanakları, ikisinde de birer ben görülen, hafifçe kızarmış iki lale imiş!

Bunca güzelliği ve inceliği, bunca büyüleyici zarafeti gören Kamerü'l-Akmar, ölmese de neredeyse düşüp bayılacakmış. Biraz heyecanını yatıştırınca, tüm kasları ve sinirleri titreyerek ve zevkten ve şehvetten çırpınarak uyuyan genç kızın yanına yaklaşmış ve sağ yanağını öpmüş. Bu öpüşün dokunuşuyla genç kız sıçrayarak uyanmış; iri gözlerini açmış ve başucunda duran genç şehzadeyi görünce "Sen kimsin? Nereden geldin?" diye haykırmış. O da "Ben senin kölen, gözlerinin sevdalısıyım!" diye yanıt vermiş. Kız "Seni buraya kadar kim getirdi?" diye sorunca da "Tanrı, bahtım ve güzel talihim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca, Sultan Şemsü'n-Nehar, çünkü kızın adı böyleymiş, artık korku ya da çekingenlik alameti göstermeksizin genç adama "Belki de sen, dün beni babamdan isteten, ama babamın anlaşılan çirkinliğinden ötürü damat olarak kabul etmediği Hint hükümdarının oğlusun! Eğer sen o isen, Allah için, çirkin falan değilsin! Ve güzelliğin beni şimdiden boyunduruğu altına aldı, efendim!" demiş. Ve şehzade, parlayan bir ay kadar güzel olduğundan kız onu kendine çekmiş, onu öpmüş; oğlan da onu öpmüş. İkisi de, karşılıklı güzelliklerinden ve gençliklerinden başları dönerek, binlerce okşayışla birbirlerinin

kollarında yatarak, binlerce çılgınca söz söylemişler, tatlı ve sert, binlerce oyuna girişmişler.

Onlar böylece eğlendikleri sırada, ansızın hizmetçiler uyanmış ve şehzadeyi hanımlarıyla birlikte görerek "Hanımımız, seninle birlikte olan bu genç adam da kim?" diye haykırmışlar. Kız da "Bilmiyorum! Uyanınca onu yanımda buldum! Sanırım beni, evlenmek üzere dün babamdan isteyen kişi olacak!" diye yanıt vermiş. Kızlar, heyecan içinde "Tanrı'nın adı senin üzerine olsun! Hanımım, seninle evlenmek isteyen kimse asla o değildi; o çok çirkindi ve nefret verici idi; bu genç ise kibar ve ince bir güzellikte; öbürüne gelince, senin kölen olmaya bile layık görülmeyecek biriydi!" diye haykırmışlar. Bunun üzerine hizmetkârlar ayağa kalkıp kapıdaki haremağasını uyandırmaya gitmişler ve hep bir ağızdan ona tehlikeyi haber vererek "Sen sarayın ve haremin koruyucusu olduğun halde nasıl oluyor da uyuduğumuz sırada içeriye adamlar girebiliyor?" diye hep bir ağızdan haykırmışlar.

Haremağası zenci bu sözleri işitince, iki ayağı üzerine sıçramış ve kılıcına davranmak istemiş; ama onu kınında bulamamış. Müthiş bir korkuya kapılmış ve titreyerek gidip kapı örtüsünü kaldırmış ve salondan içeri girmiş. Hanımıyla birlikte yatakta bulunan genç adamı görmüş; onun güzelliği gözlerini öylesine kamaştırmış ki, ona "Efendim, sen bir insan mısın, ecinni misin?" diye sormuş. Şehzade "Ey sefil köle ve de kara kölelerin en kötüsü, Keyhüsrev soyundan gelen şehzadeleri sen nasıl oluyor da şeytansı ecinniler ve ifritlerle karıştırıyorsun?" diye yanıt vermiş. Ve bunu söyleyerek, yaralı bir arslan gibi öfkeli, kılıcı çekmiş ve haremağasına "Ben hükümdarın damadıyım, beni kızıyla everdi ve onun yanına soktu!" diye haykırmış.

Bu sözleri işitince, haremağası, bağırıp çağırarak ve giysilerini yırtarak ve de başını topraklarla örterek hükümdarın yanına koşmuş. Bu çılgınca feryatları işiten hükümdar ona "Ne gibi bir felaket geldi başına? Çabucak ve kısaca anlat! Çünkü yüreğimi heyecanlandırıyorsun!" diye haykırarak sormuş. Haremağası da...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirminci gece olunca, demiş ki:

Haremağası "Ey hükümdar, koş çabuk kızının yardımına git! Çünkü ecinniler içinden bir ecinni, bir şahın oğlu kılığında, ona sahip olmuş ve yanında yatmakta! Hiç durma! Koş! Çabucak gel!" diye yanıt vermiş.

Haremağasının bu sözlerini duyan hükümdar, öfkenin sınırlarına ulaşarak neredeyse onu öldürecekmiş; sonra haremağasına "Sen nasıl oluyor da, gece gündüz gözetmekle görevli olduğun kızımı gözden uzakta tutarsın ve bir şeytansı ifritin onun yanına sızmasına ve ona sahip olmasına neden olursun?" diye haykırmış. Ve heyecan dolu, sultan kızının bulunduğu daireye doğru atılmış; orada hizmetkârları sapsarı ve titremeler içinde bulmuş. Onlara "Kızımın başına ne geldi?" diye sormuş. Onlar da "Ey hükümdar, uyurken, olup bitenden haberimiz yok; ama uyandıktan sonra sultanın yatağında bir genç adam gördük, bizi bir dolunay gibi çarptı, olağandışı güzeldi; ve de onunla tatlı ve güven verici bir dille konuşuyordu. Ve gerçekten bu genç adam kadar yakışıklı birini hiç görmemiştik. Bununla birlikte kim olduğunu kendisine sorduk ve bize 'Ben, hükümdarın kızını evlilik yoluyla bana verdiği kişiyim!' diyerek yanıt verdi. Bundan başka bir şey bilmiyoruz! Onun bir insan mı, bir ecinni mi olduğunu söyleyecek durumda değiliz. Ama her durumda onun sevimli, iyi niyetli, alçakgönüllü, iyi yetişmiş, herhangi bir kötülük ya da suçlanacak şey yapmayacak görünümde olduğunu söyleyebiliriz. Zaten bu denli güzel olan birinin suçlanacak şeyler yapması nasıl mümkün olur?" demişler.

Hükümdar bu sözleri işitince, öfkesi soğumuş ve tedirginliği yatışmış; tatlılık ve ihtiyatla kapının örtüsünü kaldırmış ve kızını, yatakta, yanında büyüleyici ve yüzü bir dolunay kadar ışık saçan bir şehzade ile tatlı tatlı konuşurken görmüş.

Bu görünüm, onu tümüyle yatıştıracak yerde, babalık kıskançlığını kabartmış ve kızının onurunun zedelendiğini düşünüp çok heyecanlanmış. Böylece, kapı perdesinden salona doğru atılarak elinde kılıçla korkunç bir gulyabani kadar kızgın ve vahşi bir tavırla onların üzerlerine yürümüş. Ama şehzade, onun geldiğini uzaktan görerek genç kıza "Bu senin baban mı?" diye sormuş; o da "Elbette!" diye yanıt verince, hemen iki ayağının üzerine sıçramış ve kılıcını kavrayarak hükümdarın yüzüne

doğru öylesine bir haykırış koparmış ki, adam korkuya kapılmış. Bunun üzerine Kamerü'l-Akmar, hiç olmadığı kadar korkutucu bir edayla, onun üzerine atılmaya, onu kılıçla biçmeye hazırlanmış; ama hükümdar, kendisinin ona bakınca daha zayıf olduğunu anlayarak kılıcını kınına sokup daha uysal bir duruma girmiş. Ve hâlâ genç adamın üzerine gelmekte olduğunu görünce, daha nazik ve daha tatlı bir sesle "Ey genç, sen insan mısın, ecinni mi?" diye sormuş. O da "Vallahi! Kendiminkilere olduğu kadar senin hukukuna da saygı duymasaydım ve kızının onurundan kaygılanmasaydım, çoktan kanını dökmüştüm! Nasıl oluyor da beni ecinnilerle, şeytanlarla karıştırıyorsun? Oysa ben, senin ülkeni ele geçirmeyi isteseydiler, bir yer sarsıntısına uğramışçasına seni koltuğunda sıçratmayı bir oyun haline getirmekte kararsızlık göstermeyecek ve senin onurlarını, zaferlerini ve kudretini elinden alacak olan keyhüsrevlerin ırkından gelme bir şehzadeyim!" diyerek yanıt vermiş.

Hükümdar bu sözleri işitince, ona karşı büyük bir saygı duymuş ve kendi güvenliği için korkmuş; ve yanıt vermekte ivedi davranarak "Eğer sen bir şehzade isen, nasıl oluyor da, benim rızam olmaksızın bir saraya girmekten ve benim onurumu mahvetmekten çekinmeden, gelip kızıma sahip oluyor ve onun kocası olduğunu ileri sürerek onu evlenme yoluyla sana verdiğimi iddia ediyorsun? Oysa ben, nice hükümdarı ve şehzadeyi, beni, onunla evlenmeye zorladıkları için öldürttüm, biliyor musun?" demiş. Ve kendi sözlerinin etkilemesiyle heyecanlanan hükümdar "Ve şimdi, bağırıp kölelerime seni ölümlerin en fecisiyle öldürmelerini buyursam, onlar da şu anda ve şu saatte buyruğumu yerine getirecek olsalar, seni acaba kim benim güçlü ellerimden kurtarabilir!" diye sözünü sürdürmüş.

Şehzade Kamerü'l-Akmar hükümdarın bu sözlerini duyunca "Gerçekte, senin kısır görüşüne ve anlayışının kabalığına şaşıyorum! Söyle bakalım, sen bugüne kadar kızın için benim dengimde bir kısmet bulabildin mi? Ve de benim kadar gözü pek ya da silahtan, köleden ve servetten yana benim kadar zengin birisini gördün mü?" diye yanıtlamış. Hükümdar "Allah için, hayır! Ama ey genç, ben senin kadı ve tanıklar önünde kızıma eş olmanı isterdim! Ama böyle gizlice yapılmış bir evlilik benim onurumu mahvedebilir!"

diye cevap vermiş. Şehzade de "Güzel söyledin, ey şevketli! Ama bilmez misin ki, kölelerin ve muhafızların, hepsi birden, senin beni tehdit ettiğin şekilde üzerime saldırırlarsa ve beni öldürmeye kalkarlarsa, asıl o zaman onurunu ve ülkenin onurunu kesinlikle yitireceğini ve utancını halka göstererek, bizzat halkın sana karşı çıkabileceğini bilmiyor musun? İnan bana, ey hükümdar! Tutacak tek bir yol var; o da beni dinlemen ve söyleyeceklerimi yerine getirmendir!" diye yanıt vermiş. Hükümdar da "Öyleyse konuş, ne söyleyeceğini işiteyim hele!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi birinci gece olunca, demiş ki:

"Öyleyse konuş, ne söyleyeceğini işiteyim hele!" diyerek onu yanıtlamış. O da "İşte, iki şeyden biri: Ya benimle teke tek dövüşürsün ve kim rakibini alt ederse daha yiğit olduğu ilan edilir ve ülkenin tahtına haklı olarak sahip olur; ya da bütün geceyi kızınla paylaşmama izin verirsin ve yarın bana kitle halinde tüm atlılarını, piyadelerini, kölelerini gönderirsin ve... Ama ilkin söyle bana, onların sayısı ne kadar?" diye yanıt vermiş. Hükümdar da "Kırk bir atlı benim kendi kölelerim ve miktarları aynı olan kölelerimin köleleri!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Kamerü'l-Akmar "Pekâlâ! Öyleyse günün ilk ışıklarıyla birlikte, savaş düzeninde bana saldırsınlar! Ve onlara 'Bir adam, benden kızımı istemeye geldi, ben de buna, tek başına bütün ordumu yenmesi ve bozguna uğratması ve tek kişi kalıncaya kadar savaşı sürdürmesi koşuluyla razı oldum. O da bunu kabul etti!' şeklinde konuş!" demiş. Sonra da "Beni hepsiyle savaşmak için tek başıma bırak! Eğer beni öldürürlerse, sırrın hiç kuşkusuz saklı kalacak ve onurun kurtulacaktır. Eğer tersi olursa, ben onların tümü üzerinde bir zafer kazanmış ve onları bozguna uğratmış olacağım; sen de en büyük hükümdarların bile onurlanacağı bir damada sahip olacaksın!" demiş.

Bunun üzerine hükümdar, böylesine bir güvene şaşkınlık duymasına ve böylesine delice bir iddiayı neye bağlayacağını bilmemekle birlikte, bu son görüşü paylaşıp bu öneriyi kabul etmekte

kusur etmemiş; çünkü yüreğinin ta derinlerinde bu anlamsız dövüşte şehzadenin yitip gideceğine ve böylece sırrın daha iyi korunup onurunu da kurtaracağına dair bir inanç varmış. Bunun üzerine baş haremağasını çağırmış ve ona gecikmeksizin gidip veziri bulmasını ve bütün orduyu toplayıp atları üzerinde savaş silahlarını kuşanarak hazır bulundurmasını buyurduğunu bildirmesini istemiş. Haremağası da bu buyruğu vezire iletmiş; o da hemen ülkenin komutanlarını ve ileri gelenlerini toplamış ve onlara savaş silahlarını kuşanmış olarak ordularının başında savaşa hazır bulunmalarını söylemiş. İşte onların durumu böyleymiş!

Hükümdara gelince, onunla görüşmeyi sürdürmek üzere genç şehzadenin yanında bir süre daha kalmış; çünkü onun anlamlı konuşmalarından, sağlam düşünce tarzından ve seçkin davranışlarından ve de güzelliğinden etkilenmiş ve öte yandan o gece kızını onunla başbaşa bırakmak da istemiyormuş. Ama, gün doğar doğmaz yeniden sarayına dönmüş ve tahtına oturmuş; kölelerine şehzade için hükümdarlık ahırından en güzel atı ayırmalarını ve onu harika şekilde koşumlamalarını ve süslemelerini buyurmuş. Ama şehzade ona "Ancak ordunun karşısına çıktığım zaman ata bineceğim!" demiş. Hükümdar da "Senin istediğin olsun!" diyerek yanıt vermiş. Ve ikisi birlikte ordunun savaş düzeninde yer aldığı meydana gelmişler ve şehzade böylece onların sayısını ve niteliklerini saptayabilmiş. Bundan sonra hükümdar, ordusuna dönmüş ve onlara "Hey, savaşçılar! Bu genç adam gelip evlenmek üzere benden kızımı istedi. Aslında ben onun kadar yakışıklı bir genç ve gözü pek bir binici görmedim. Ama kendisi, tek başına hepiniz üzerinde zafer kazanabileceğini ve sizi bozguna uğratacağını iddia etti; yüz bin kişi daha kalabalık olsaydınız, yine de sizi kolay yutulur bir lokma olarak göreceğini ve yine de sizi yeneceğini söylüyor. Böyle olunca kendisi size saldırınca, onu kılıçlarınızın ucuyla ve kargılarınızla karşılamaktan kaçınmayın! Böylece ona bu denli ağır işlere karışmanın neye mal olacağını öğretmiş olacaksınız!" diye haykırmış. Sonra da genç adama dönerek, ona "Cesaret, oğlum! Bize nasıl bir yiğit olduğunu göster!" demiş. Ama genç "Ey hükümdar, bana ne adaletinle ne de tarafsızlıkla yönel! Nasıl olur da tüm bir orduyla onlar atlı, ben yaya savaşmamı benden beklersin!" diye yanıt ver-

miş. Hükümdar "Sana binmen için at önerdim; ama sen reddettin! Ata binmek istersen yine de önerim geçerli! Atlarım içinden en hoşuna gideni pekâlâ seçebilirsin!" demiş. Ama o "Senin atlarından hiçbiri beni hoşnut etmez. Ben, beni bu kente getiren ata binerim ancak!" diye yanıt vermiş. Hükümdar ona "Peki şu senin atın nerede?" diye sormuş. O da "Sarayının taraçasında!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan hükümdar ona dikkatle bakmış ve "Ne zırva şey! İşte senin deliliğinin en güzel kanıtı! Bir at nasıl olur da taraçaya çıkar? Ama yine de gidelim bakalım, doğruyu mu söylüyorsun!" diye haykırmış. Sonra ordularının komutanına dönerek, ona "Saraya koş ve ne gördüğünü gel bana bildir! Ve taraçada ne bulursan, bana getir!" demiş.

Halka gelince, genç şehzadenin konuşmalarına hayran olmuş; ve herkes birbirine "Sarayın taraçasından nasıl olur da bir at merdivenlerden indirilebilir?" diye sormuşlar. "İşte tüm yaşamımızda hiç işitmediğimiz bir şey!" demişler.

Bununla birlikte hükümdarın ulağı saraya gitmiş. Ve taraçaya çıkarak orada bir at görmüş ve böylesinin güzellikte eşi bulunmadığını düşünmüş; ama yanına yaklaşıp onu inceleyince; bu atın abanozdan ve fildişinden yapılmış olduğunu görmüş. O zaman kendisi ve ona eşlik edenler, işi anlayınca, gülmeye ve birbirlerine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi ikinci gece olunca, demiş ki:

... gülmeye ve birbirlerine "Vallahi! Artık bizim için deli olduğundan hiçbir kuşku bulunmayan bu şehzadenin sözünü ettiği ata bakın! Bununla birlikte, bırakalım bakalım bununla ne iş görecek? Çünkü bu işten inanılmaz önemde bir şeyler çıkabilir ve bu genç belki de gerçekten yüksek sınıftan ve harika erdemleri olan biridir!" demişler. Ve bunu söyleyerek hepsi birden tahta atı kaldırmış ve kollarında taşıyarak hükümdarın önüne getirmişler; o sırada halk, atın yöresini çevirmiş, onun güzelliğine, bedeninin orantısına, eyerinin ve koşumunun zenginliğine hayran olmuş. Hükümdar da büyük hayranlık duymuş ve şaşırmanın sınırında

şaşmış kalmış; sonra Kamerü'l-Akmar'a "Ey genç adam, bu senin atın mı?" diye sormuş. O da "Evet şevketlim! Bu benim atımdır ve biraz sonra sana marifetlerini gösterecek!" demiş. Hükümdar da "Öyleyse, al onu ve bin üzerine!" demiş. Şehzade "Bunu ancak yöresindeki halk ve ordu birlikleri çekildikten sonra yapabilirim!" diye yanıt vermiş. O zaman hükümdar herkesin bir ok atımı uzaklığa çekilmeleri buyruğunu vermiş. Genç şehzade de ona "Ey hükümdar, bana iyi bak! Şimdi atıma atlıyorum, sonra dörtnala birliklere atılarak onları sağa sola savuracağım; ve yüreklerine korku ve ürperti saçacağım!" demiş. Hükümdar da "Şimdi ne istiyorsan yap; ama onlara karşı kıyıcı olma ki, onlar da sana karşı kıyıcı olmasınlar!" diyerek yanıt vermiş.

Kamerü'l-Akmar da, hafifçe elini atın boynuna koymuş ve bir sıçrayışta sırtına atlamış. Kendi bakımlarından da, birlikler, tedirgin, uzakta sıkışık ve gürültülü bir düzende sıralanmışlar; ve savaşçılar birbirlerine "Bu genç saflarımıza yaklaşınca onu mızraklarımızla karşılar, palalarımızın keskin yüzüyle tanıştırırız!" diyorlarmış. Ama kimileri de "Vallahi! Bu büyük bir acımasızlık olur! Nasıl olur da bu denli yakışıklı, bunca kibar, zarif ve hoş bir genci öldürmeyi içimize sindiririz?" diyorlar; aralarından kimileri de "Vallahi! Bu genci kolayca öldürüvereceğimizi düşünmek çok anlamsız olur! Böylesi bir serüvene atıldığına göre, kuşkusuz, başarı sağlayacağına güveni vardır. Her durumda, onun yüreğindeki cesaret, yiğitliği ve gözü pekliği bunun bir kanıtıdır!" diyorlarmış.

Kamerü'l-Akmar'a gelince, eyerin üzerine bir kez sağlamca yerleşince, bütün gözler ne olacak diye kendine yönelmiş bulunduğu sırada yükseliş düğmesini oynatmış. Ve hemen at hareket etmeye; soluk almaya, eşelenmeye, sallanmaya, boynunu eğmeye, ileri geri gitmeye başlamış; sonra da, hiçbir hükümdar ya da sultanın en iyi koşumlanmış atının yapamayacağı kadar harika bir esneklikle çalım yaparak sağa, sola başını çevirerek yürümeye başlamış. Ve birdenbire böğürleri titremiş ve karnı şişmiş ve bir oktan daha hızla göklere atılmış, binicisiyle birlikte gökte sağa doğru bir çizgi çizerek havalanmış.

Bunu görünce hükümdar şaşkınlık ve öfkeden aklını kaçıracak gibi olmuş ve ordu komutanlarına "Hay Allah belanızı versin! Tutun onu! Kaçıyor!" diye haykırmış. Ama vezir ve vekilleri

ona "Hükümdarım, hiç kanatları olan kuşa insan erişebilir mi? Bu kimse, belli ki bizim gibi bir insan değil, ama kudretli bir büyücü ya da ifritler içinden bir ifrit veya havada uçan meretler içinden bir meret olmalı! Ve Allah seni de, bizi de ondan kurtardı! Yüceler Yücesi'ne, onun elinden seni ve ordunu kurtardığı için şükredelim!" diye yanıt vermişler.

Bunun üzerine hükümdar, heyecan ve şaşkınlığın sınırında sarayına dönmüş ve kızının yanına girerek meydanda olup bitenleri ona anlatmış. Genç kız da, genç şehzadenin gözden yitişi haberini alınca, o kadar üzülmüş ve öylesine umudu kırılmış ki, ağlamış ve o kadar sızlayıp inlemiş ki, ağır şekilde hastalanmış ve yüselen ateşi ve kara düşünceler içinde yatağa uzanıp yatmış. Babası, bu durumda görünce, onu okşamaya, bağrına basıp sallamaya başlamış ve iki gözünün arasından öpmüş ve meydanda olanları yeniden anlatarak ona "Kızım, övgüler üzerine olası Tanrı'ya şükür ve hamdolsun ki, bizi bu korkunç sihirbazdan, bu yalancıdan, bu baştan çıkarıcıdan, bu hırsızdan ve domuzdan kurtardı!" demiş. Ama onu ne denli tatlı sözlerle ve pohpohlamalarla avutmaya çalışmışsa da, kız hiçbir şey anlamıyor, dinlemiyor; ve onu hiçbir şey avutmuyormuş! Eskisinden de çok hıçkırmaya, ağlamaya, inlemeye ve iç çekerek "Vallahi! Ben artık hiçbir şey yiyip içmek istemiyorum; Tanrı beni o güzel sevgilimle yeniden birleştirinceye kadar böyle olacak! Artık ağlamaktan ve mutsuzluğa gömülmekten başka kârım olmayacak!" demiş. Bunun üzerine babası, kızını bu uyuşukluk ve üzüntü halinden çıkaramayacağını anlayarak çok üzülmüş ve yüreği keder dolarak, gözünün önünde dünya kararmış. Ve işte hükümdarla kızı Sultan Şemsü'n-Nehar'ın durumu böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi üçüncü gece olunca, demiş ki:

Ve işte hükümdarla kızı Sultan Şemsü'n-Nehar'ın durumu böyleymiş.

Şehzade Kamerü'l-Akmar'a gelince... Göklerde epeyce yükselince, atının başını doğduğu yere doğru çevirmiş; ve bir kez doğ-

ru yolu bulunca, sultanın büyüleyici güzelliğini ve onu yeniden bulmanın yollarını düşünmeye başlamış. Onun yanındayken, babasının ülkesinin adını öğrenmeye gayret ederek El-Yemen diyarının merkezi Sanaa'da bulunduğunu anlamışsa da, bunun pek kolay olmayacağını da biliyormuş.

Yol aldığı sürece hep bunu düşünmüş, atının son kertede süratli gidişiyle sonunda kendi babasının ülkesine ulaşmış. O zaman atıyla kentin üzerinde bir daire çizmiş ve sarayın taraçasına inmiş. Atını taraçada bırakarak, saraya inmiş; ama ortalıkta matem havası esiyormuş; tüm odaları küller serpili bulunca, aile üyelerinden birinin ölmüş bulunduğunu düşünmüş ve âdeti üzere, özel dairelerine girerek babasını, annesini ve kız kardeşlerini yas giysileriyle donanmış olarak bulmuş; değişen yüzleri zayıf ve sarıymış; mahzun ve bozulmuş bir halleri varmış. Ama onun içeri girişiyle babası birdenbire ayağa fırlamış ve gelenin gerçekten oğlu olduğunu anlayınca, büyük bir feryat koparak bayılmış; sonra kendine gelerek oğlunun kollarına atılmış. Onu çılgınca bir sevinçle kucaklayıp bağrına basmış ve heyecanın sınırlarına ulaşırcasına heyecan duymuş; annesi ve kız kardeşleri de, ağlayıp hıçkırarak, öpüşleriyle âdeta onu yutmuşlar ve mutluluklarından oynayıp sıçramışlar.

Sonra bir parça yatışınca, ona başına gelenleri sormuşlar; şehzade de onlara, başından sonuna kadar olan biteni anlatmış; ama onu burada tekrarlamanın yararı yok. Bunun üzerine babası "Ey gözümün nuru ve canımın çekirdeği, Tanrı'ya şükürler olsun ki sağlığın yerinde!" diye haykırmış. Ve halk için yedi gün süreyle şenlikler düzenlenmesini buyurmuş ve büyük sevinçler içinde davul zurnalar çaldırarak sadakalar dağıtmış, tüm suçlular için bütün hapishanelerin ve zindanların kapılarını ardına kadar açtırarak genel af ilan etmiş. Sonra oğlu yanında olduğu halde, at üzerinde kentin birçok mahallesini dolaşarak, kesinlikle kaybolduğuna inanılan oğlunu görmekten duyduğu sevinci halkına göstermek istemiş.

Bununla birlikte, bir kez şenlikler bitince, Kamerü'l-Akmar, babasına "Baba, sana atı veren İranlı ne oldu?" diye sormuş.

Hükümdar da "Allah bu bilgini kahretsin ve rahmetini onun üzerinden çeksin ve de onu ilk kez gördüğüm zamana lanet

olsun! Çünkü, oğlum, aramızdaki ayrılığın nedeni odur! Şu saatte zindanda yatmakta! Affa uğramayan tek kişi de odur!" diye yanıt vermiş. Ama, oğlunun ricası üzerine hükümdar, onu hapisten çıkartmış ve yanına çağırtarak ona lütufta bulunmuş, ona bir onur giysisi vermiş ve büyük bir eli açıklılıkla kendisine her türlü onurlar ve servetler bağışlamış; ama ona kızından hiç söz açmamış ve onunla evlendirmeyi artık aklından bile geçirmemiş. Bilgin de bunu kudurmanın sınırında kudurganlıkla karşılamış ve genç şehzadeyi at üzerine bindirmekle işlediği tedbirsizliğe pişman olmuş; çünkü artık atın sırrı ve işleyiş tarzı ortaya çıkmış bulunuyormuş! Hükümdara gelince, henüz at konusunda huzura kavuşmadığından, oğluna "Oğlum, ben, artık senin bu felaket saçan hayvana yaklaşmaman, özellikle asla üzerine binmemen gerektiği fikrindeyim; çünkü sen hâlâ da onun ne gibi gizler sakladığını bilmekten uzaksın ve üzerine binmekle güven içinde olamazsın!" demiş.

Kendi bakımından Kamerü'l-Akmar, babasına, Sanaa hükümdarı ve kızı ile olan serüvenini ve bu hükümdarın öfkesine rağmen nasıl kaçıp geldiğini anlatmış; babası da ona "Oğlum, eğer Sanaa hükümdarı seni öldürecek olsaydı, öldürürdü; ama senin ömrün henüz baht tarafından noktalanmamış!" diyerek yanıt vermiş.

Orada geçirdiği günler süresince Kamerü'l-Akmar, babasının dönüşü dolayısıyla düzenlediği tüm eğlencelere ve şenliklere karşın, Sultan Şemsü'n-Nehar'ı unutmaktan uzakmış ve yiyip içerken, her zaman onu düşünüyormuş. Böylece, bir gün şarkı söylemede ve ut çalmada pek usta köleleri bulunan şah, onlara, çalgılarının tellerine vurmalarını ve birkaç güzel şarkı okumalarını buyurmuş. Bunlardan biri eline udunu alarak, onu, yavrusunu bağrına basan bir ana gibi dizlerine yaslayarak, saz eşliğinden birçok dizeler arasında şunları da okumuş:

> Senin hatıran, ey sevgili, yüreğimden hiç silinmeyecek, gözden ırak ve uzak da olsan! Günler geçebilir, zaman ölebilir; ama yüreğimde aşkın hiç ölmeyecek!
> Ben bu aşka gömülerek ölmek ve bu aşk içinde yeniden dirilmek isterdim!

Şehzade bu dizeleri işitince, yüreğinde arzu kıvılcımlanmış, tutkunun alevleri, ateşini iki katına çıkarmış; pişmanlıklar ve hüzünler içini yasla doldurmuş ve aşk yüreğini alt üst etmiş. Ve Sanaa sultanı konusundaki duygularını dizginleyemeyerek o saat ve o anda ayağa kalkmış, sarayın taraçasına çıkmış ve babasının nasihatlarına karşın abanoz atın sırtına atlayıp yükselme düğmesini çevirmiş. At hemen, bir kuş gibi, uçuşunu göklerin yüksekliklerine doğru yönelterek onunla birlikte havalanmış.

Böylece, ertesi sabah, babası şah onu sarayda aramış, ama bulamayarak taraçaya çıkmış ve atın kaybolduğunu görerek büyük bir üzüntüye kapılmış; ve atı parçalatmadığından dolayı pişmanlıkla parmaklarını ısırmış; ve kendi kendine "Yarabbi! Oğlum yeniden yanıma dönerse, bu atı imha edeceğim; böylece yüreğim sakin ve ruhum bundan böyle kaygısız olur!" demiş. Sonra tekrar sarayına inmiş ve orada ağlayıp iniltilere ve hıçkırıklara boğulmuş. Onun durumu böyleymiş!

Kamerü'l-Akmar'a gelince, süratli bir şekilde hava yolculuğunu sürdürerek Sanaa kentine ulaşmış. Sarayın taraçasında yere inmiş, gürültü etmeden merdivenden aşağı inmiş ve sultanın dairesine doğru yollanmış. Orada haremağasını âdetine uygun olarak kapının önünde boylu boyunca uyur bulmuş; onun üstünden atlayıp dairenin içine girmiş ve ikinci kapıya ulaşmış; bunun üzerine yavaşçacık perdeye yaklaşmış ve onu kaldırmadan önce, dikkatle içeriyi dinlemiş. Ve işte! Sevgilisinin acı acı hıçkırdığını, şikâyetçi dizeler okuduğunu duymuş. O sırada cariyeleri onu teselli etmeye çalışıyor ve ona "Ey hanımımız...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Ey hanımımız, neden, senin uğrunda gözyaşı dökmediği kesin olan biri için ağlıyorsun?" diyorlarmış. O da "Siz ne diyorsunuz, ey fikirden yoksun kişiler! Sanıyor musunuz ki, uğrunda ağladığım sevgili, unutanlardan ve unutulanlardan biridir?" diye yanıt vermiş. Ve gözyaşlarını ve iniltilerini iki katına çıkarmış; öylesine uzun uzadıya ağlamış ki, sonunda baygın düşmüş.

Bunu gören şehzade onun için yüreğinin parçalandığını ve safra kesesinin patladığını sanmış. Ve artık daha fazla beklemeksizin, kapı perdesini kaldırıp odaya girmiş. Genç kızı üzerinde giysi olarak saçlarından ve örtü olarak da tüy yelpazesinden başka bir şey olmaksızın yatağa uzanmış yatar halde görmüş. Uyur gibi bir hali olduğundan, yanına yaklaşıp hafifçe onu okşamış. Kız hemen gözlerini açmış ve başucunda onu merak içinde üzerine eğilmiş ve kendisine "Bu gözyaşlarının, bu inlemelerin nedeni nedir?" diye mırıldanırken görmüş. Bunu gören genç kız, sanki yeniden hayat bulmuş gibi ansızın ayağa kalkmış ve şehzadenin üzerine atılarak kollarıyla boynunu sarmış ve yüzünü öpücüklere boğarak ona "Ama bütün bunlar, hep senin aşkın ve uzaklaşman yüzünden, ey gözümün nuru!" demiş. Şehzede de "Sultanım, ya ben! Bütün bu zaman içinde, senin için ne üzüntüler çektim bilsen!" diye yanıt vermiş. Kız da yeniden söz alarak "Ya ben! Yokluğun bana ne kadar hazin geldi bilsen! Dönmekte biraz daha gecikseydin, kuşkusuz ölür giderdim!" demiş. O da "Sultanım, peki, babanla olan ilişkim ve de bana davranışı hakkında ne düşünüyorsun? Vallahi! Senin aşkın engellemeseydi, Toprağın, Güneşin ve Ayın baştan çıkarıcı ve Göğün, Toprağın ve Cehennemin ayartıcı cinlerinin hışmına uğrayayım ki, onu boğazlardım ve tüm gözleyenlere bunun örnek ve ibret olmasını sağlardım! Ama madem ki seni seviyorum, şimdi onu da seviyorum!" demiş.

Kız da "Nasıl oldu da beni terk etmeye karar verdin? Beni bırakıp gittikten sonra yaşamın tadı kalır mıydı?" deyince de: "Beni sevdiğine göre, beni dinler ve nasihatlarımı tutar mısın?" demiş. O da "Sadece konuşman yeter, nasihatlarını dinleyecek ve yerine getireceğim ve dediklerinin hepsini yapacağım!" diyerek yanıt vermiş. O da "Öyleyse ilkin bana yenecek içecek bir şeyler getirtmekle işe başla, çünkü çok aç ve susuzum! Ondan sonra konuşuruz!" demiş.

Bunun üzerine genç kız hizmetçilerine yemek ve içki getirmelerini buyurmuş; ve ikisi birlikte yiyip içmeye başlamışlar ve neredeyse gecenin sonuna erişinceye kadar konuşmuşlar. Tam güneş doğacağı sırada Kamerü'l-Akmar, ayağa kalkıp genç kızdan haremağası uyanmadan önce ayrılmak üzere izin istemiş;

ama Şemsü'n-Nehar ona "Peki, böylece nereye gideceksin?" diye sormuş. O da "Babamın evine! Ama her hafta bir kez gelerek seni göreceğime söz veriyorum!" diyerek yanıt vermiş ve "Oh! Senden, Güçlülerin Güçlüsü Tanrı aşkına, ayrılığın acısını yeniden tattırmaktansa, beni de yanına almanı ve nereye gidersen birlikte götürmeni diliyorum!" diye haykırmış. Şehzade de, gayet memnun "Gerçekten benimle gelmek istiyor musun?" diye haykırmış. Kız "Elbette!" diye yanıt vermiş. O da "Öyleyse, hemen ayağa kalk gidelim!" diye yanıt vermiş. Kız hemen ayağa kalkmış, bir sandığa kendisine ait bulunan güzel şeyler arasından seçerek gösterişli giysiler ve değerli ziynetler koymuş; bu arada gerdanlıklarını, yüzüklerini ve bilezikleriyle en güzel taşlar kakılmış mücevherlerini almayı da ihmal etmemiş; sonra, hizmetçilerin hiçbirinin engellemeyi düşünmedikleri bir sırada sevgilisi ile birlikte dışarı çıkmış.

Bunun izleyerek Kamerü'l-Akmar onu sarayın taraçasına götürmüş; atının sırtına atlamış, kızı da atın terkisine almış; kendisine sıkı sıkıya sarılmasını söylemiş; sonra da sağlam bağlarla kendisine bağlamış. Bundan sonra da yükseliş düğmesini çevirmiş; at havalanmış ve onlarla birlikte göklere yükselmiş.

Bunu görünce, hizmetçiler büyük haykırışlar koparmışlar. Öylesine haykırmışlar ki, hükümdar ve hanım sultan uykularından uyanarak yarı giyinik taraçaya koşmuşlar ve tam da sihirli atın şehzade ile sultanı sırtında taşıyarak göğe ağdığı sırada orada bulunmuşlar. Ve hükümdar, heyecanlı ve büyük bir üzüntünün sınırında gittikçe yükselmekte olan genç adama "Ey şehzade, sana yalvarıyorum, bana ve şurada gördüğün karıma acı da bizi kızımızdan mahrum etme!" diyecek gücü bularak haykırmış. Ama şehzade ona yanıt bile vermemiş. Yine de genç kızın ana babasını terk ettiği için bir pişmanlık duyabileceğini düşünerek, ona "Söyle bana, ey çağının ve gözlerimin ışığı sevgilim, seni annenle babana geri götüreyim mi?...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Ey çağının ve gözlerimin ışığı sevgilim, seni annenle babana geri götüreyim mi?" diye sormuş. Kız da "Vallahi! Efendim, benim arzum hiç de bu değil! Dilemekte olduğum tek şey, nereye gidersen git, seninle olmaktır; çünkü sana duyduğum sevgi her şeyi unutturuyor; anamı ve babamı bile!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyan şehzade, neşenin sınırlarına ulaşırcasına sevinmiş; ve atını kızı heyecanlandırmadan ve başını döndürmeden en hızlı biçimiyle uçurmuş; ve böylece yarı yola gelmekte gecikmemişler; akarsularla sulanan çayırların uzandığı bir yere gelmişler; oraya bir an için ayak basmışlar. Yiyip içmişler, biraz dinlenmişler; sonra hemen yeniden sihirli atlarına atlayıp son hızla Şah Sabur'un hükümet merkezi doğrultusunda yol almışlar. Ve şehzade hiçbir kazaya uğramaksızın oraya ulaşmalarından sevinç; ve sultan sevgilisine mal mülk olarak nelere sahip olduğunu gösterebileceğini ve babası Şah Sabur'un ne denli kudretli ve şanlı olduğunu hissettireceğini düşünerek büyük bir zevk duymuş. Böylece babası Şah Sabur'un onun babası Sanaa hükümdarından çok daha zengin ve büyük olduğunu kanıtlayacakmış! Bu niyetle ilkin kentin dışında yer alan, şah babasının eğlenmek ve temiz hava almak için geldiği bir bahçeye atını indirmiş; genç kızı kendisi için yaptırıp hazırlattığı, üzerinde bir kubbe yükselen yazlık köşke götürmüş; ve ona "Seni biraz burada bırakıp gelişimizi babama haber vermeye gideceğim. Bizi beklerken, kapıda bırakacağım abanoz atı gözetmeni ve kaybolmamasına dikkat etmeni istiyorum. Ben de hemen bir haberci yollayarak sırf senin için hazırlatacağım özel saraya getirilmeni sağlayacağım!" demiş. Ve genç kız, bu sözleri işiterek son kertede sevinmiş ve gerçekte, şanına yaraşır onurlarla ve saygılarla kente girmesinin uygun olacağını kabul etmiş! Sonra şehzade ondan izin alarak babasının sarayına doğru yollanmış.

Şah Sabur oğlunun döndüğünü görünce neredeyse sevinç ve heyecandan ölecekmiş; onu öpüp gelişini kutladıktan sonra ağlayarak, geride kalanları, onlara mezar kapılarını açarcasına üzmüş olan ayrılışından dolayı sitemlerde bulunmuş. Bundan sonra, Kamerü'l-Akmar, ona "Bil bakalım, oradan yanımda kimi getirdim?" demiş. O da "Vallahi! Bilemiyorum!" diye yanıt vermiş. Şehzade "Tüm İran ve Arap ülkelerinin en güzel kızı olan

Sanaa hükümdarının kızının ta kendisini! Onu şimdilik kentin dışındaki bahçemize bıraktım; ve sana, gidip onu karşılayacak merasim heyetini hazırlatmanı; böylece daha ilk andan başlayarak, senin kudretin, büyüklüğün ve zenginliğin hakkında yüksek bir fikir edinmesini sağlamanı rica etmek üzere geldim!" demiş. Şah da "Seni memnun edecekse, sevinçle ve gönül yüceliğiyle!" diye yanıt vermiş. Ve hemen kenti süslemeleri ve en güzel şekilde donatmaları buyruğunu vermiş; kendisi de, harika bir maiyet oluşturarak, gösterişli bir süvari birliğinin başında tüm sancakları açarak; önlerinde çığırtma, klarnet, zil ve davul çalanlar olduğu ve sıralar halinde yaşlılar, kadınlar ve çocuklardan oluşmuş bir halk kitlesi kendisini izlerken Şemsü'n-Nehar Sultan'ı karşılamak üzere yola koyulmuş. Kendi bakımından da Şehzade Kamerü'l-Akmar çekmecelerini, kasalarını ve hazinelerini açmış ve buradan şehzadelerin debdebelerini, şaşaalarını ve zenginliklerini sergilemek için kullandıkları en güzel mücevheratını çıkarmış; ve genç kız için, üzerinde kırmızı, yeşil ve sarı renkli kabartma kumaşlardan bir gölgelik bulunan bir tahtırevan hazırlatmış; ortasına üzeri değerli taşlarla bezenmiş bir taht koyarak, bunun yöresini de derecelerine göre: Kimi oturmuş, kimi ayakta, Hintli, Yunanlı ve Habeşi cariyeler dizdirmiş; ayrıca olağandışı kuş tüylerinden büyük yelpazeler taşıyan dört beyaz cariye de tahtın yöresinde yer almış. Ve bellerine kadar çıplak gövdeli zenci köleler, tahtırevanı omuzlarında taşıyarak, sevinç haykırışları ve tahtırevandaki ve yoldaki kadınların gırtlaklarından kopan keskin "lulu-lulu"lar ortasında bir halk kitlesi kendilerini izledikleri halde bahçe yolunu tutmuşlar.

Kamerü'l-Akmar da, ağır adımlarla alayı izlemek istemediğinden, atını hızla sürerek en kısa yoldan Sanaa hükümdarının kızı sultanı bıraktığı bahçedeki köşke uğramış. Onu her yanda aramış; ama ne abanoz atı bulmuş ne de sultanı. O zaman, Kamerü'l-Akmar, umutsuzluğun sınırında, şiddetle yüzünü dövmüş; giysilerini parçalamış ve gırtlağının olanca gücüyle büyük haykırışlar koparark bir deli gibi bahçenin içinde amaçsız dolaşıp durmuş. Ama nafile yere yorulmuş!

Biraz sonra bir parça yatışmış ve aklını başına devşirmiş; ve kendi kendine "Bu konuda kendisine hiçbir şey öğretmediğim

halde, atın sırrını nasıl bulabilmiş acaba? Sakın bu atı yapmış olan İranlı bilgin bu akşam gelip onu burada bularak, babamın kendisine layık gördüğü kötülüklerin öcünü almış olmak için kaçırmış olmasın!" demiş. Ve hemen gidip bahçenin bakıcılarını bulmuş ve onlara...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi altıncı gece olunca, demiş ki:

Ve hemen gidip bahçenin bakıcılarını bulmuş ve onlara "Buradan geçen ya da bahçeye giren herhangi birini gördünüz mü? Bana gerçeği söyleyin, yoksa hemen başınızı uçururum!" diye sormuş. Bakıcılar onun bu tehditlerinden dehşete düşmüşler ve hep bir ağızdan "Vallahi! Kimsenin bahçeye girdiğini görmedik. Sadece İranlı bir bilgin gelerek şifalı otlar toplamak istedi; sonra çıktığını bile görmedik!" diye yanıt vermişler. Bu sözleri duyunca, şehzade, artık kızı kaçıranın İranlı olduğundan kuşku duymamış ve bu, onu büyük bir üzüntünün ve şaşkınlığın sınırına ulaştırmış; çok heyecanlı ve keyfi kaçmış olarak alayı karşılamış ve babasına doğru yönelerek ona olan biteni anlatmış ve "Birliklerini al ve saraya geri dön; bana gelince, bu karanlık işi aydınlığa kavuşturmadan oraya dönmeyeceğim!" demiş. Bu sözleri işitince ve oğlunun bu kararını öğrenince şah ağlamaya, inlemeye ve bağrını dömeye başlamış ve ona "Oğlum, lütfen, öfkeni bastır; kaderine razı ol ve bizimle birlikte eve dön! Hangi şahın ya da sultanın kızını almak istersen seni onunla evlendireceğimi göreceksin!" demiş. Ama Kamerü'l-Akmar, ne babasının sözlerine en küçük bir ilgi duymuş ne de yalvarmalarına kulak asmış; ona birkaç veda sözcüğü söyledikten sonra, şah, ümitsizliğin sınırında, gözyaşları ve iniltiler arasında kente dönerken atına binerek oradan uzaklaşmış. Ve sevinçleri böylece kedere, korkuya ve sıkıntıya dönüşmüş! İşte onların durumu böyleymiş!

Sihirbaz ile sultanın durumlarına gelince, şöyle: Bahtın daha önce belirlediği gibi, İranlı sihirbaz gerçekten o gün şifalı otlar, kokulu bitkiler toplamak üzere bahçeye gelmiş bulunuyormuş. O sırada nefis bir misk kokusu ve başkaca hayranlık verici kokular

duymuş; burnunu rüzgâra vererek bu olağandışı kokuların geldiği yöne doğru yönelmiş. Oysa bu koku, köşkten dışarı çıkıp tüm bahçeyi kokuya boğan sultandan yayılıyormuş. Sihirbaz da, keskin koku alma duyusunun kılavuzluğunda, biraz dolaştıktan sonra, sultanın bulunduğu köşke ulaşmış. Orada, kendi elleriyle yaptığı sihirli atın dört ayağı üzerinde, eşikte durmakta olduğunu görmüş. Yitişinin kendisini yiyip içmekten kestiği ve uykusuz bıraktığı atı görünce, yüreğinin titreyişini dindirememiş! Atın her yanını yoklamış, bozulmamış ve iyi durumda olduğunu anlamış. Sonra, üzerine binerek tam uçmaya hazırlanırken, kendi kendine "İlkin şehzadenin atla getirip buraya bıraktığının ne olduğunu anlamam gerek!" demiş. Ve köşke girmiş. O zaman, ilk bakışta sakin bir gökte yükseldiği halindeki güneş yerine koyduğu sultanın, divana kaygısızca uzanmış yatmakta olduğunu görmüş. Ve gözlerinin önünde soylu bir kadının bulunduğundan bir an bile kuşku duymamış; ve onu şehzadenin at üzerinde getirip burada bırakmış ve o beklerken, kendisinin kente gidip parlak bir tören hazırlatmak üzere ayrılmış bulunduğunu anlamış. Bunun üzerine onun yanına yaklaşmış ve önünde yerlere kadar eğilerek elleri arasından yeri öpmüş; kız ağır ağır başını kaldırıp onu görünce ve olağandışı çirkin ve nefret uyandırıcı olduğunun farkına varınca, ona bakmaktan sakınmak için hemen gözlerini kapatmış ve ona "Sen kimsin?" diye sormuş. O da "Efendim, ben, seni kente daha yakın ve daha güzel bir başka köşke götürmek üzere şehzade Kamerü'l-Akmar tarafından yollanan ulağım; çünkü şehzadenin annesi hanım sultan bir parça rahatsız ve senin gelişin dolayısıyla duyulan sevinç nedeniyle, seni ilk olarak hoş gelişle karşılamak istediğinden, uzun bir yol almaktan kaçınarak böylesine bir değişiklik yapmak istedi" diye yanıt vermiş. Kız "Ama şehzade nerede?" diye sorunca, İranlı "O, şahla birlikte kentte! Seni büyük bir şölenle, harika bir alayın başında karşılamak üzere hazırlanıyor!" yanıtını vermiş. Kız da "Ve sen! Söyle bana, şehzade, beni aldırmak için senden daha az nefret uyandıran birini bulamadı mı?" demiş. Bu sözleri duyan sihirbaz, çok fena bozulduğu halde, sarı yüzünün buruşuk perdesi üzerine gülüşünü yayarak, ona "Evet, gerçekten sarayda benim kadar nefret uyandıran başka bir memluk yoktur! Yalnız benim yüzümün kötü görünüşü ve suratımın

nefret uyandıran çirkinliği, seni, beni değerim üzerine yanlış sonuçlar çıkarmaya itmesin! Bir gün sen de benim yetkinliklerimi anlar ve şehzade gibi benim değerli yanlarımdan yararlanırsın! Ve o zaman beni, olduğum gibi kabul eder, översin! Şehzadeye gelince, beni seçip sana yollamasının nedeni, sırf çirkinliğim ve yüzümün nefret uyandırıcılığıdır; bunu da hiç kuşkusuz, senin güzelliğini ve etkileyiciliğini kıskandığından yapmıştır! Yoksa, sarayda başka memluklar da, yakışıklı zenciler de, haremağaları da, hizmetkârlar da vardır. Tanrı'ya şükür, bunların sayısı hesaplanamaz; ama bunların her biri ötekinden daha baştan çıkarıcıdır...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi yedinci gece olunca, demiş ki:

"... Ama bunların her biri ötekinden daha baştan çıkarıcıdır!" diye yanıt vermiş. Sihirbazın bu sözleri genç kızı inandıracak verideymiş; bunun üzerine ayağa kalkmış ve elini yaşlı bilginin eline teslim ederek, ona "Babacığım, beni seninle neye bindirerek götüreceksin!" diye sormuş. O da "Sultanım, buraya geldiğin atın üzerine bineceksin!" demiş. Kız "Ama ben, kendi başıma onun üzerine binemem ki!" deyince gülmüş ve artık onun kendi egemenliği altına girdiğini anlamış; ve "Ben de ata binip seninle geleceğim!" diye yanıt vermiş. Ve atına atlayarak terkisine aldığı kızın sıkı sıkıya kendisine sarılmasını ve bağlarla iyice kendine bağlanmasını sağlamış; kız, onun kendisine herhangi bir şey yapacağından en küçük bir kuşku duymuyormuş. O zaman sihirbaz yükseliş düğmesini çevirince at hemen bağrını havayla doldurmuş gibi kıpırdamaya ve deniz dalgaları gibi sıçrayarak hareket etmeye, sonra da tıpkı kuşlar gibi havalanmaya başlamış. Bir anda köşkü ve bahçeyi ardında bırakmış.

Bunu görünce, genç kız, iyice şaşırarak "Hey, sen! Efendinin buyruklarını yerine getirmeksizin böyle nereye gidiyorsun?" diye haykırmış. O da "Efendim mi! Efendim de kim?" diye sormuş. Kız, "Şahın oğlu!" demiş. O da "Hangi şahın?" diye sormuş. Kız "Bilmiyorum!" demiş. Bu sözleri duyunca sihirbaz kahkahalarla gülmüş ve "Eğer şu genç Kamerü'l-Akmar'dan söz ediyor-

san, Allah onun belasını versin! Budalanın biri, kısacası zavallı bir çocuktur!" demiş. Kız "Allah senin belanı versin, ey sakallı felaket! Sen efendin hakkında böyle konuşmaya nasıl cesaret ediyor, ona nasıl karşı çıkıyorsun?" diye haykırmış. Sihirbaz "Sana yine söylüyorum ki, bu delikanlı benim efendim falan değil! Sen, benim kim olduğumu biliyor musun?" diye sormuş. Sultan da "Ben, senin bana söylediklerinin dışında senin hakkında bir şey bilmiyorum!" demiş. O da gülerek "Benim sana söylediğim bütün şeyler, sana ve şehzadeye karşı kurduğum bir tuzağın gereğiydi! Aslında, bil ki, bu alçak benden kendi elimin eseri olan şimdi üzerinde olduğun atımı çaldı; atımın yitmesi dolayısıyla uzun uzadıya gönlümü yaktı ve ağlattı. Ama, işte yeniden malımın sahibi oldum, şimdi onun gönlünü yakmak ve yitirdiği şeyden dolayı gözyaşı döktürmek sırası bende! Sen de yüreğini pek tut ve gözlerini kurut, ferahlığa kavuş! Çünkü ben senin için bu genç budaladan daha büyük bir kazanç olacağım. Ben, ayrıca cömert, kudretli ve zenginim; hizmetkârlarım ve kölelerim sana hanımları olarak itaat edecekler! Seni en güzel giysilerle ve en değerli süslerle donatacağım; en olmayacak arzularını bile daha açığa vurulmadan yerine getireceğim" demiş.

Bu sözleri işittiğinde, genç kız elleriyle yüzün dövmüş ve hıçkırmaya başlamış; sonra da "Ah! Başıma gelenler! Ah! Ne yazık! Sevdiğimi yitirdim; anamı, babamı yitirdim!" demiş. Ve başına gelenlerden dolayı bol bol acı gözyaşları dökmüş; o sırada büyücü atının uçuşunu Rum ülkelerine doğru yöneltiyormuş, uzun ama süratli bir yolculuktan sonra, onu, ağaçların ve akarsuların bol olduğu yeşil bir çayırlığa indirmiş.

Oysa bu çayırlık çok kudretli bir hükümdarın hükmettiği kente pek yakın bulunuyormuş. Ve tam da o gün, hükümdar, kent dışına hava solumaya çıkmış ve gezisini bu çayıra kadar uzatmış bulunuyormuş. Ve atın yanında duran sihirbazla genç kızı görmüş. Sihirbazın korunmasına zaman kalmadan, hükümdarın köleleri onun üzerine atılmışlar. Onu, genç kızı ve atı yakalayıp hepsini hükümdarın karşısına çıkarmışlar.

Hükümdar, yaşlı adamın feci çirkinliğini ve yüzünün korkunç anlatımını, genç kızın da güzelliğini ve baş döndüren çekiciliğini görünce "Sultanım, ne gibi bir yakınlık, şuradaki berbat

yaşlı adamı sana bağlıyor?" diye sormuş. Ama yanıt vermede acele eden İranlı olmuş ve "O benim eşim ve amcamın kızıdır!" demiş. O zaman, genç kız da, sırası gelince, yaşlı adamı yalanlayarak "Ey hükümdar, vallahi! Bu çirkin adamı hiç tanımıyorum! Ve kesinlikle benim kocam falan değildir! Hile ve zorla beni kaçıran hain bir sihirbazdır!" diyerek yanıt vermiş.

Genç kızın bu sözlerini duyunca, Rum ülkelerinin hükümdarı sihirbazın sopalanmasını buyurmuş; onu öylesine dövmüşler ki neredeyse canı çıkıyormuş. Sonra da hükümdar onu kente göndererek zindana attırtmış; genç kızı da kendi alıp götürürken, sırrını ve işleyişini bilmedikleri sihirli atı da sarayına taşıtmış.

Şehzade Kamerü'l-Akmar'a gelince, gezgin kılığına bürünmüş; yaşaması için gerekli azık ve parayı yanına alarak yüreği üzgün ve ruhu karmakarışık yola koyulmuş ve ülkeden ülkeye, kentten kente sultanı aramaya başlamış; ve gittiği her yerde abanoz at hakkında soruşturmalara girişmiş; dinleyen herkes, onun konuşmalarından hayretlere düşüyor ve sorularını tamamen akıl almaz ve saçma sapan buluyorlarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Sorularını tamamen akıl almaz ve saçma sapan buluyorlarmış. O da, uzun bir süre, gittikçe daha derin araştırmalar yaparak, gittikçe daha fazla bilgi edinerek, ama onu belirli bir yola sokacak herhangi bir haber almaksızın araştırmalarını sürdürmüş. Bütün bunlardan sonra, bir gün, Şemsü'n-Nehar'ın babasının saltanat sürdüğü Sanaa kentine gelmiş; ve gelir gelmez bazı bilgiler edinmiş; ama hiç kimse ona kaçırıldıktan sonra sultanın ne olduğunu anlatmamış; sadece yaşlı hükümdarın içinde bulunduğu, onu ölüme yaklaştıran bitkinlik ve umutsuzluğu söylemişler. Bunun üzerine yolunu sürdürmüş ve Rum ülkelerine doğru ilerlemiş; geçtiği her yerde ve eğleştiği her mevkide boyuna sultanı ve abanoz atı soruyormuş.

Böylece, günün birinde, bir handa çepeçevre oturmuş, kendi aralarında konuşan bir tacir topluluğuna rastlamış; ve onların

yanına oturmuş; içlerinden birinin "Dostlarım, son zamanlarda en olmayacak şeylerden de inanılmaz bir şey işittim!" diyormuş. Hepsi birden, ona "Nedir o?" diye sormuşlar. O da "Mallarımla birlikte, falan kentin falan bölgesine gittim; burada halkın birbirine, orada ortaya çıkmış bir olayı anlattıklarını duydum. Diyorlardı ki, kentin hükümdarı, maiyetiyle birlikte bir gün avdayken, çok nefret uyandıran bir yaşlı adamın, eşsiz güzellikteki bir kızla birlikte abanoz ve fildişinden yapılma bir atın yanında durduklarını görmüş!" diye yanıt vermiş. Sonra da tacir, son kertede meraklanan arkadaşlarına, burada tekrarlanmasında yarar olmayan öyküyü anlatmış.

Kamerü'l-Akmar bu öyküyü işitince, bir an bile sevgilisi ile sihirli atın söz konusu edildiğinden kuşku duymamış. Hemen, kentin adını ve yerini öğrenerek derhal o doğrultuda yola koyulmuş ve oraya ulaşıncaya kadar ara vermeden yol almış. Ama kapıları aşmak istediği zaman, muhafızlar onu yakalayıp ülkelerinde geçerli olan bir âdete göre, durum ve mesleği ve ülkeye geliş nedeni hakkında sorgulamak üzere hükümdarın huzuruna çıkarmışlar. Ama şehzade kente geç bir saatte girdiği, hükümdarın da çok meşgul olduğunu bildiklerinden, muhafızlar delikanlının huzura çıkarılışını ertesi güne bırakmışlar ve geceyi geçirmesi için onu zindana götürmüşler. Ama zindancılar onun güzelliğini ve kibarlığını görünce, onu zindana kapatmaya gönülleri razı olmamış ve aralarına alarak dostluk göstermişler ve kendileriyle birlikte yemek yemeye çağırmışlar. Yemek yenilip bitince, aralarında konuşmaya başlamışlar ve şehzadeye "Ey genç, sen hangi ülkeden geliyorsun?" diye sormuşlar. O da "Farisilerin ülkesinden, Keyhüsrev'in topraklarından!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işiten zindancılar, kahkahadan kırılmışlar ve içlerinden biri genç adama "Ey Keyhüsrev ülkelerinin çocuğu, sen de mi yoksa burada zindanda yatan vatandaşın gibi akıl almaz bir yalancısın?" diye sormuş. Bir diğeri de "Gerçekte, birçok insan tanıdım; bunların konuşmalarını ve öykülerini dinledim, davranışlarını inceledim; ama bu zindandaki yaşlı adam kadar saçma konuşan bir başkasına rastlamadım!" demiş. Ve bir başkası da "Ve ben vallahi! Onun yüzü kadar çirkin bir yüz ve suratı kadar nefret uyandıran bir surat görmedim!" diye eklemiş. Şehzade "Ne gibi yalanlar söylü-

yor bu adam?" diye sormuş. Onlar da "Kendisinin bir bilgin ve ünlü bir tabip olduğunu iddia ediyor! Oysa onu hükümdar bir avlanma sırasında, bir genç kızın ve abanoz ve fildişinden yapılmış bir atın yanında bulmuş. Hükümdar kızın aşırı güzelliğinden etkilenmiş ve onunla evlenmek istemiş; ama kız ansızın aklını kaçırmış. Bu yaşlı kişi ünlü bir tabip olsaymış, pekâlâ onu iyileştirirmiş. Çünkü hükümdar bu kızın hastalığına çare bulabilmek için her şeyi yaptı. Aradan bir yıl geçtiği halde, tabipler ve yıldızbilimciler için her türlü masrafı göze aldı, ama bir sonuç çıkmadı. Abanoz ata gelince, hükümdarın hazinesinde kapalı bulunuyor; yaşlı adam da hapiste! Bütün gece ağlayıp inliyor, öyle ki onun sızlanmalarından uyku uyuyamıyoruz!" demişler.

Bu sözleri işitince, Kamerü'l-Akmar, kendi kendine "İşte sonunda istediğim yolu buldum. Şimdi maksadıma nasıl ulaşacağımın çaresini bulmak gerek!" demiş. Ama zindancılar, uyuma saati geldiğini görerek, hemen onu hapishanenin içine götürüp üzerine kapıyı kapamışlar. O zaman ağlayıp inleyen sihirbaz, Acem dilinde felaketinden şikâyet ederek "Yazık! Bu genç kız üzerinde dilediğimi yapamadan ve arzumu doyuramadan ve tasarladıklarımı gereğince gerçekleştiremeden kendimi böyle tüketmiş bulunmam ne felaket! Bütün bunlar başıma düşüncemin kıtlığından ve bana yaraşmayan bir hırsa kapılmamdan geldi!" diyormuş. O zaman Kamerü'l-Akmar, ona Farisi diliyle hitap edip "Bu ağlamalar, inlemeler ne zamana kadar sürecek? Felakete düşen kişinin sadece kendin mi olduğunu sanıyorsun?" diye seslenmiş. Bilgin de, bu sözlerden yüreklenerek, onunla konuşmaya başlayıp, kendisini tanımaksızın şikâyetlerini, felaketlerini ve bahtsızlıklarını açıklamaya başlamış! Ve o geceyi iki dost gibi aralarında konuşarak geçirmişler.

Ertesi sabah, zindancılar gelerek Kamerü'l-Akmar'ı zindandan çıkarmışlar, hükümdarlarının huzuruna çıkararak kendisine...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yirmi dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... hükümdarın huzuruna çıkararak kendisine "Bu genç adam, dün akşam geç vakit geldi; sorguya çıkarılması için, onu huzuruna getiremedik, hükümdarımız!" demişler. Bunun üzerine hükümdar "Sen nereden geliyorsun? Adın ne? Mesleğin ne? Ve kentime gelmenin nedeni nedir?" diye sormuş. O da "Adım söz konusu olunca, bana İran diliyle Harşah derler. Ülkem İran'dır! Meslek bakımından da akıl hastalarının tedavisinde özellikle uzmanlık kazanmış bir hekimim! Bu maksatla ülkeleri, kentleri geziyor, mesleğimi yerine getiriyor, bildiğim şeylere yeni bilgiler eklemeye çalışıyorum! Ve bütün bunları yıldızbilimcilerin ve bilginlerin bayağı gülünçlüklerine başvurmadan yerine getiriyorum; ne sarığımın sargı adedini kabartıyor, ne yenlerimi uzatıyor ne de kolumun altında çok sayıda kitap taşıyorum; göz kapaklarımı sürmeyle karartmıyor, boynuma da binlerce tanesi olan tespihler asmıyorum; gizemli bir dilde sözcükler mırıldanmadan, yüzlerine soluk üflemeden ve kulak memelerini ısırmadan hastalarımı iyi ediyorum. İşte, şevketlim, benim mesleğim budur!" diye yanıtlamış.

Hükümdar bu sözleri işitince, hatırı sayılır bir neşeyle sevinmiş ve ona "Ey yüce tabip, bizim yanımıza tam da hizmetine çok ihtiyaç duyduğumuz bir zamanda geldin!" demiş. Ve ona genç kızın durumunu anlattıktan sonra "Eğer onu tedavi eder, kötü kişilerin uğrattığı deliliğinden kurtarırsan, dile benden ne dilersen; hemen yerine getirilecektir!" diye eklemiş. O da "Tanrı, hükümdarımız efendimize en yüce nimet ve lütuflarını bağışlasın! Ama ilkin bana onun deliliği üzerindeki tüm gözlemlerini ayrıntılarıyla anlatman ve genç kızı ve abanoz atı nasıl ele geçirdiğini anlatmayı unutmadan, onun kaç gündür bu durumda olduğunu açıklaman gerek!" diyerek yanıt vermiş. Hükümdar da ona tüm öyküyü başından sonuna kadar anlatmış ve "Yaşlı adama gelince, zindandadır!" diyerek eklemiş. "Ya at?" diye sorunca da "O, benim elimde bulunuyor! Ve köşklerimden birinde dikkatle saklanıyor!" diye yanıt vermiş. Kamerü'l-Akmar da kendi kendine "Her şeyden önce, benim, atı görmem ve ne durumda bulunduğunu öğrenmem gerek! Eğer bozulmamış ve iyi durumda ise, her şey kazanılmış ve gayeme ulaştım demektir; ama işleyişi bozulmuşsa, sevgilimi kurtarmak için başka yol bulmam gereke-

cek!" demiş. O zaman hükümdara dönerek, ona "Şevketlim, ilkin atı görmem gerek; çünkü, onu inceleyerek, genç kızın iyileşmesi için yararlı bir şeyler bulabilirim!" demiş. O da "Zevkle ve yürek ferahlığıyla!" diye yanıt vermiş ve onun elinden tutarak kendisini abanoz atın bulunduğu yere götürmüş. Şehzade de atın yöresinde dolaşmış ve onu dikkatle incelemiş; bozulmamış ve iyi durumda bulunca çok sevinmiş ve hükümdara "Tanrı hükümdarı gözetsin ve ferahlatsın! Şimdi genç kızın yanına gidip nesi varmış görelim! Umarım ki Tanrı'nın yardımıyla iyileştirici ellerim ve bu atın araya girmesiyle sağlığına kavuşacaktır!" demiş. Muhafızlara ata iyi bakmalarını tembih ederek hükümdarla birlikte sultanın bulunduğu daireye doğru yönelmiş.

Kızın bulunduğu odaya girer girmez, kızın ellerini büküp durduğunu ve göğsünü dövdüğünü ve yerlerde yuvarlandığını ve âdeti üzere giysilerini yırttığını görmüş. Ve hemen bunun hiçbir insan ve ecinninin etkisi olmaksızın düzmece bir delilik olduğunun farkına varmış! Ve kızın bütün bunları hiç kimsenin yanına yaklaşmaması için bir hile olarak düşündüğünü anlamış.

Bunu gören Kamerü'l-Akmar, ona doğru ilerlemiş ve ona "Ey Âlemin büyüleyicisi, dertler, acılar senden ırak olsun!" demiş. Ve kız ona bakarak kendisini hemen tanımış ve öylesine büyük bir sevince kapılmış ki, büyük bir feryat koparmış ve baygın yere düşmüş. Hükümdar onun bu bunalımının tabibin ona esinlediği korkudan olduğundan kuşku duymamış. Ama Kamerü'l-Akmar onun üzerine eğilmiş ve onu canlandırarak alçak bir sesle "Ey Şemsü'n-Nehar, ey gözümün karası, ey yüreğimin çekirdeği, kendi yaşamını da, benimkini de düşün ve cesaretini topla ve biraz daha sabret; çünkü bu zalim hükümdarın elinden kurtulmamız için durumumuz çok tedbirli olmamızı ve sonsuz bir dikkati gerektiriyor. Ben, hemen onun senin hakkındaki fikrini doğrulayan bir girişimle işe başlayacağım ve ona senin ecinniler tarafından zaptedildiğini ve bu yüzden çılgınlığa sürüklendiğini söyleyeceğim; ve de ona bende bulunan gizemli erdemler sayesinde kurtulacağını da bildireceğim! Sen, sadece sakince ve tatlılıkla konuş! Böylece maksadımıza ulaşacağız ve tasarımızı yerine getireceğiz!" demiş. Genç kız da "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş.

Bunun üzerine Kamerü'l-Akmar bulundukları yerin dip tarafında bulunan hükümdarın yanına yaklaşmış ve iyi haber veren bir kişinin güleç yüzüyle "Bahtıgüzel hükümdar, talihin yardımıyla onun hastalığının nedenini anladım, çaresini de buldum. İnşallah tedavisini de yapacağım! Şimdi sen ona yaklaşabilir, yavaşça ve tatlı tatlı konuşabilir, ne vaat edeceksen edebilirsin! Ondan ne bekliyorsan hepsi yerine gelecektir!" demiş. Hükümdar da, hayranlığın sınırına ulaşarak genç kızın yanına yaklaşmış; o da hemen ayağa kalkıp önünde saygı duruşunda bulunmuş; sonra da gelişini kutlayarak, ona "Hizmetçin, kendisine bugün ziyarette bulunarak verdiğin onurdan ötürü çok utanmıştır!" demiş. Hükümdar da, bütün bunları görüp işiterek sevinçten uçar gibi olmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuzuncu gece olunca, demiş ki:

... neredeyse sevinçten uçacak gibi olmuş. Hizmetçilere, kadın kölelere ve haremağalarına onu hamama götürerek giysiler ve süslerle donatmalarını buyurmuş. Ve kadınlarla köleler içeri girip selamlar vermişler; o da kendilerine selamlarını en kibar bir şekilde ve sesinin en tatlı edasıyla iade etmiş. Bunun üzerine onu şahane giysilerle donatmışlar, boynuna değerli taşlardan bir gerdanlık takmış ve hamama götürüp orada yıkamışlar; sonra da ayın on dördüne dönüşmüş bir halde dairesine götürmüşler. Hepsi bu kadar!

Hükümdar da, yüreği iyice ferahlamış, genç şehzadeye "Ey bilge, ey bilgin hekim, ey felsefeyle donanmış kişi, mutluluktan yana şimdi ne olmuşsa, senin değerin ve lütfun sayesinde olmuştur. Allah bizim üzerimizdeki iyileştirici soluğuna kuvvet versin!" demiş. O da "Hükümdarım, tedaviyi tamamlamak için senin maiyetin, muhafızların ve birliklerinle, genç kızı da yanına alarak ve abanoz atı da oraya taşıtarak onları ilk kez bulduğun yere gitmen gerekli! Bil ki, onu tutkunluğa uğratmış olan şeytansı bir ecinniden başkası değildir. Ben orada gerekli cin çıkartma işlemlerini yapacağım; yoksa bu ecinni yeniden gelip her ay onu

tutkunluğa uğratır ve yeniden başladığımız yere geliriz; oysa şimdi ben bir kez duruma egemen olursam, onu kıstırır ve öldürürüm!" diyerek yanıt vermiş. Rum ülkelerinin hükümdarı "Tüm dost yüreğim ve gerekli saygıyla!" diyerek haykırmış. Ve hemen şehzade ve genç kıza eşlik ederek ve tüm birlikleri kendisini izlerken, söz konusu çayırın yolunu tutmuş.

Hepsi birlikte buraya gelince, Kamerü'l-Akmar genç kızı abanoz atın üzerine bindirmeleri ve onların ikisini birden hükümdarın ve birliklerin açık seçik olarak göremeyeceği büyük bir uzaklığa taşımaları buyruğunu vermiş; ve buyruğu o anda yerine getirilmiş. O zaman Rum ülkeleri hükümdarına "Şimdi, senin iznin ve iradenle, tütsüleme ve büyü işlemlerine girişecek ve insan ırkının düşmanı olan bu ecinniyi bir daha zarar vermeyecek şekilde ele geçireceğim. Bundan sonra, abanoz gibi görünen bu ata binecek ve genç kızı da terkisine bindireceğim. O zaman atın sağa sola kıpırdanmaya başladığını ve birden harekete geçerek atılıp senin önünde saygıda bulunmak için durduğunu göreceksin! O zaman kendisinin bizim irademize tamamen boyun eğmiş olduğunu anlayacaksın. Bunu izleyerek, genç kıza istediğin gibi davranabilirsin!" demiş.

Rum ülkelerinin hükümdarı bu sözleri işitince sevincin sınırlarına dayanırcasına sevinmiş; o sırada Kamerü'l-Akmar atın üzerine binmiş ve arkasına da genç kızı sağlam bir şekilde bağlamış. Ve bütün gözler kendine çevrilmiş bulunduğu ve ne yapacağını merakla beklediği bir sırada, yükselme düğmesini çevirmiş; at da, atılımını yaparak onlarla birlikte doğru bir çizgi halinde göğe doğru ağmış ve göğün yükseklerine çıkarak gözden kaybolmuş. Rum Ülkelerinin hükümdarı, gerçeği bilmekten uzakta, birlikleriyle beraber çayırlıkta beklemeyi sürdürmüş ve yarım saatlik bir süreyle onların dönüşünü beklemiş; ama dönmediklerini görünce, gidip onları sarayda beklemeye karar vermiş. Bu da aynı şekilde boşuna bir bekleyiş olmuş. O zaman zindanda bulunan yaşlı çirkin adamı düşünmüş ve onu huzuruna getirtmiş; kendisine "Ah, yaşlı hain! Ah, maymun kıçı! Sen nasıl olur da bu sihirli ve şeytansı ecinnilerin egemen olduğu atın gizlerini benden saklarsın! İşte şimdi at, genç kızı iyileştiren hekim ve genç kızla birlikte havalara uçtu. Ve kim bilir başlarına

neler gelecek! Ayrıca, hamamdan çıkınca kızın donatılması için verdiğim hazine değerindeki şeylerin yitişinden de seni sorumlu tutuyorum! Şimdi başını gövdenden ayıracağım!" demiş ve hükümdarın bir işareti üzerine, cellat ilerleyip bir savuruşta İranlıyı ikiye ayırmış! Ve işte burada bunlar olmuş!

Şehzade Kamerü'l-Akmar ve Sultan Şemsü'n-Nehar'a gelince, gök yolculuğunu huzur içinde sürdürmüşler ve tam bir güven içinde, Şah Sabur'un hükümet merkezine ulaşmışlar. Bu kez artık bahçedeki köşke değil, sarayın taraçasına inmişler. Ve şehzade sevgilisini güvenli bir yere bıraktıktan sonra ana ve babasına geldiklerini bildirmeye gitmiş. Ve onların gözyaşlarına ve umutsuzluğa gömüldükleri daireye girmiş; orada, şahı, sultan anasını ve kız kardeşleri olan üç sultanı bulmuş ve onları kucaklayarak selamlamış. Onu gören yakınlarının ruhu mutlulukla dolmuş ve yüreklerinden kederin, işkencelerin yükü kalkmış.

O zaman, onların dönüşünü ve Sanaa hükümdarının kızının gelişini kutlamak üzere, Şah Sabur kentte oturanlar için büyük şenlikler ve tam bir ay süren eğlenceler düzenlenmiş. Kamerü'l-Akmar da gerdek odasına girerek genç kızla birlikte uzun mutlu geceler geçirmiş. Bunu izleyerek Şah Sabur, artık ruhu huzurlu, abanoz atı parçalatmış ve işleyiş düzenini imha etmiş. Kendi bakımından Kamerü'l-Akmar bir mektup yazarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz ikinci gece olunca, demiş ki:

Kendi bakımından Kamerü'l-Akmar, Sanaa hükümdarına bir mektup yazarak tüm öyküyü kendisine açıklamış ve evliliklerini ve birlikte tam bir mutluluk içinde bulunduklarını bildirmiş. Ve bu mektubu, şahane armağanlar ve büyük değerdeki nadir eşyayla birlikte bir ulakla hükümdara ulaştırmış. Haberci, Yemen ülkesinde Sanaa'ya gelince, mektubu ve armağanları sultanın babasına vermiş; o da mektubu okuyunca sevincin sınırına ulaşmış ve armağanları kabul etmiş. Bunu izleyerek, o da kendi bakımından Şah Sabur'un oğlu olan damadı için çok değerli armağanlar hazırlamış ve bunları aynı ulakla kendisine göndermiş.

Eşinin babasından gelen bu armağanları kabul eden yakışıklı Şehzade Kamerü'l-Akmar son kertede sevinmiş; çünkü yaşlı Sanaa hükümdarının, davranışlarından dolayı ikisine de gücenik olduğunu sanarak üzülüp duruyormuş. Bundan böyle her yıl yeni mektuplar ve yeni armağanlar göndermeyi de âdet edinmiş. Ve bu şekilde davranmayı Sanaa hükümdarının ölümüne kadar sürdürmüş. Sonra, kendi babası Şah Sabur sırası gelip ölünce, ülkenin tahtına sahip olmuş ve yeni Yemen hükümdarı ile çok sevdiği en küçük kız kardeşini evlendirerek hükmetmeye başlamış. Bunu izleyerek ülkesini bilgelikle ve halkını insafla yönetmiş; ve böylece tüm ülkeler katında bir üstünlük ve tüm yurttaşlarının yüreklerinin bağlılığını kazanmış. Ve kendisiyle eşi Şemsü'n-Nehar, Zevklerin İmha Edicisi ve Dost Meclislerinin Dağıtıcısı, Saray ve Kulübelerin Yağmacısı ve Mezarların Mimarı ve Kabirlerin Azık Sağlayıcısı onları ziyaret edinceye kadar en hoş, en tatlı, en huzurlu ve en sakin yaşamı sürdürmüşler.

Ve şimdi "Hiç ölmeyen Tek Yaşayan'a ve Ellerinde Görünen Görünmeyen Âlemlerin egemenliğini bulunduran Yüce Tanrı'ya şükürler olsun" diyorum!

Ve, vezirin kızı Şehrazad, böylece öyküyü bitirerek susmuş. Bunun üzerine Şah Şehriyar ona "Bu öykü Şehrazad, harikaydı! Bu olağandışı abanoz atın işleyiş tarzını bilmek isterdim doğrusu!" demiş. Şehrazad "Ne yazık ki, imha edilmiş!" demiş. Şehriyar da "Vallahi! İçim bunu araştırmanın merakıyla dolu!" demiş. Şehrazad da "Öyleyse, ey bahtıgüzel şah, senin ruhunu dinlendirmek için, bana, bildiğim en ferahlatıcı öyküyü, Fındıkçı Delile ile Kızı Fettan Zeyneb'in *öyküsünü anlatmama izin verirsen, emirlerini yerine getirmeye hazırım!" demiş. Şah Şehriyar da "Vallahi! Konuşabilirsin! Çünkü bu öyküyü bilmiyorum ben! Bundan sonra başın hakkında karar veririm!" diye haykırmış.*

Bunun üzerine Şehrazad demiş ki:

Fındıkçı Delile'nin Hilelerinin Öyküsü

Anlatırlar ki ey bahtıgüzel şah, Bağdat'ta Halife Harun Reşid döneminde, ikisi de hilebazlık ve hırsızlıkta nam salmış Güve Ahmed adında birisi ile Felaket Hasan[1] adında bir diğer kişi yaşamaktaymış! Bu mesleklerde yaptıkları, tam anlamıyla akıl almaz şeylermiş; bundan dolayı, her çeşit marifetten yarar sağlamasını bilen halife, onları nezdine çağırtmış ve kendilerini kolluk amiri yapmış. Bu maksatla her birini birer onur giysisi ile donatıp aylık biner altın dinar maaş bağlamış ve emirlerine kırkar kişilik atlı muhafız birliği vermiş. Böylece Güve Ahmed kentin kara bölgelerinin güvenliğini, Felaket Hasan da nehrin ve su kenarındaki bölgelerinin güvenliğini sağlayacakmış. Ve ikisi birden, büyük şenliklerde, biri halifenin sağında, öteki solunda yer alacakmış.

Onların bu görevlere atandıkları gün, Bağdat Valisi Emir Halid ile birlikte her birinin kırk yiğit atlısı yanlarında olduğu halde görüldükleri bir sırada, bir tellalın şöyle haykırdığı duyulmuş: "Ey sizler, Bağdat halkı, halifenin buyruğunu dinleyin! Bilin ki, Sağ Kol, namıdiğer Güve Ahmed ve Sol Kol, namıdiğer Felaket Hasan, kolluk amirleri olarak atanmışlardır! Ve siz onlara her vesileyle saygı göstermeli ve itaat etmelisiniz!"

Aynı zamanda Bağdat'ta adı Delile olan, ama daha çok Fındıkçı Delile[2] namıyla tanınan ve iki kızı bulunan korkunç bir yaşlı kadın yaşıyormuş. Bu kızlardan biri evli ve adı Kavruk Mahmud olan bir haylazın anası imiş; öteki de henüz evlenmemiş olup Fettan Zeyneb[3] adıyla tanınırmış. Yaşlı Delile'nin koca-

1 Littmann'da *Ahmedü'd-Denef* ve *Hasan Şuma* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

2,3 *Fındıkçı Delile* ve *Fettan Zeyneb* adları Yurdatap'ın çevirisinden alınmıştır (Â.Ş.O.)

sı, önceleri, tüm ülkenin mektup ve haberlerini taşıyan güvercinlerin sorumlusu olarak önemli bir kişi imiş. Varlığı halife için, yerine getirdiği görev dolayısıyla, kentte yaşayan diğer kişilerin varlıklarından daha değerli ve daha yararlı imiş. Bundan dolayı Delile'nin kocası, onurlar ve ayrıcalıklarla donanmış bulunuyor ve her ay bin dinar maaş alıyormuş. Ama sonra ölüp unutulmuş ve ardında yaşlı bir kadınla iki kız çocuğu bırakmış! Ve gerçekte, bu Delile kurnaz ve hilebaz, düzenbaz, hırsız, sahteci ve her türden kötü işe yatkın, iblise bile hile ve aldatıcılıkta ders verebilecek tıynette, yılanı bile deliğinden çıkarır bir büyücü imiş.

Böylece, Güve Ahmed ile Felaket Hasan'ın kolluk amirleri olarak işe başladıkları gün, genç Zeyneb, bu durumu halka bildiren ilanın okunuşunu işitmiş ve anasına "Baksana ana, şu Güve Ahmed denen kopuk, Mısır'dan kovulup kaçarak Bağdat'a geldikten sonra gelişinden bu yana yapmadık kötü iş bırakmadığı halde öyle ün kazanmış ki, halife onu Sağ Kol'un güvenlik amiri yapmış; meslektaşı Felaket Hasan denen şu balkabağı kadar uyuz, kel kafalıyı da Sol Kol'un güvenlik amirliği göreviyle donatmış! Ve bunların önüne her gün, gece gündüz, halifelik sarayında sofra açılacakmış! Ve biz, ne yazık ki, evimizde oturuyoruz; işsiz, unutulmuş ve herhangi bir onur ya da ayrıcalığımız olmaksızın ve de bizimle ilgilenecek hiç kimse bulunmaksızın yaşıyoruz!" demiş. Delile de başını sallamış ve "Evet, vallahi, kızım!" demiş. Bunun üzerine Zeyneb ona "Öyleyse kalk bakalım anne, bir çare göster de, biz de yolumuzu bulalım; ya da bir şeyler kıvır da Bağdat'ta ünlenelim ve anılan kişiler olalım! Böylece ünümüz halifenin kulağına erişsin ve babamın ayrıcalıkları ve maaşı bize iade edilsin!" demiş. Fettan Zeyneb, bu sözleri anası Fındıkçı Delile'ye söyleyince, o da "Başım üzerine yemin ederim ki, kızım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Başım üzerine yemin ederim ki, kızım, şu Bağdat'ta birinci dereceden birkaç oyun çevirecek ve böylece gerek Güve Ahmed'in, gerekse Felaket Hasan'ın oynadığı oyunları fersah fersah aşaca-

ğım!" diye cevap vermiş. Ve o saat ve o anda kalkarak yüzünü bir ihramla örtmüş, kolları topuklarına kadar inecek uzunlukta abartılı bir harmaniyeye bürünerek ve beline geniş bir yün kuşak sarınarak fakir dervişlere dönüşmüş; ve içine üç altın dinar attığı ve ağzına kadar suyla doldurup hurma lifiyle tıkadığı bir ibriği eline alarak ve göğsüne ve omuzlarına iri tanelerden oluşmuş ve bir odun demeti kadar ağır tespihler dolamış ve eline sufi dilencilerin taşıdığı gibi kırmızı, sarı ve yeşil bezlerden yapılmış bir bayrak alarak girdiği bu gülünç kılıkla evinden çıkmış ve yüreği şeytanların dolaştığı yörelerde dörtnala yol alırken ve düşüncesi sapık ve korkunç hileler arayarak yoğunlaşırken, yüksek sesle "Allah! Allah!" diye haykırarak dilinden dualar saçıyormuş.

Böylece bir sokaktan ötekine geçerek kentin birçok semtini dolaşmış; sonunda, mermer döşenmiş yolu süpürülmüş ve yıkanmış bir çıkmaz sokağa ulaşmış; bu sokağın dibinde, üzerinde şahane bir alçı saçaklığı bulunan büyük bir kapı görmüş; kapının eşiğinde de kendine özgü giyimle göze çarpan Magripli bir kapıcı oturuyormuş. Kapı bronzdan halkalarla süslenmiş ve sandal ağacından yapılmış olup üzerinde de gümüş bir kilit varmış. Bu ev de yaptığı hizmetlerden ötürü halife tarafından maaşa bağlanmış, taşınır taşınmaz pek çok malın sahibi ve hatırı sayılır bir kişi olan muhafızların komutanına aitmiş; ama bu zat pek hiddetli ve kötü tavırları olan birisiymiş; her zaman söze başlamadan dayağa baş vurduğundan Sokak Döveci Mustafa adıyla anılırmış. Sokak Döveci çok sevdiği güzel bir genç hanımla evliymiş ve ilk girişimde bulunduğu gece, yaşadıkça ondan başka ikinci bir kadınla evlenmemeye ve evinden dışarıda tek bir gece bile geçirmemeye yemin etmiş bulunuyormuş. Ve bu, böylece, Sokak Döveci Mustafa'nın bir gün Divan'a çıkıp orada her bir emirin bir ya da iki oğlu olduğunu gördüğü güne kadar sürmüş. Tam da o gün, hamama gitmiş ve bir aynaya bakarken yüzünü tüm olarak kaplayan siyah sakallarının arasında oldukça fazla beyaz tüy bulunduğunu görmüş ve kendi kendine "Babanı elinden alan Yüce Varlık, sana hâlâ bir oğul vermeyecek mi?" demiş. Ve evine giderek karısını bulmuş ve asık bir yüzle, ona tek bir söz söylemeden ve yüzüne bakmadan divana oturmuş. O zaman karısı yanına yaklaşmış ve ona "Hayırlı akşamlar olsun!"

demiş. O da "Karşımdan çekil git! Seni gördüğüm günden bu yana hayırlı hiçbir şey olmadı!" demiş. Kadın da "Nasıl oluyor bu?" deyince; "Seninle gerdek gecesi ilk sevişmemizde, bana, senin üzerine başka bir kadın almayacağıma yemin verdirdin! Ben de sana söz verdim. Ama bugün Divan'da gördüm ki, her emirin bir ya da iki oğlu var; o zaman aklıma ölme fikri geldi; ve Tanrı'nın bana bir oğul, hatta bir kız bile vermemesinden dolayı son derece üzüldüm! Ve çok iyi biliyorum ki, ardında evlat bırakmayan kişinin ilerde anısı da silinir! İşte yüzümün asıklığı bu nedenledir, ey tüm tohumumu kayalık yerlere dökülürcesine harcayan kısır yaratık!" demiş. Bu sözleri işitip yüzü kızaran genç kadın "Senin böyle konuşman yersiz! Tanrı'nın adı üstüme ve yöreme olsun! Gecikme benden doğmuyor! Bunun kusuru bende değil! Ben, baharat ve kökler döverek kaç havan eskittim ve bunların tozunu ilaç diye kısırlığa karşı kullandım! Gecikmenin nedeni sen kendinsin! Sen, yassı burunlu bir katırdan başka bir şey değilsin; yumurtaların da koyuluğu olmayan bir sıvı, taneleri de dölsüz!" diye yanıt vermiş. O da "Öyle olsun! Ama gezimden döndüğüm andan başlayarak senin üzerine bir karı daha alacağım!" diye onu yanıtlamış. Kadın da "Bahtım ve kaderim Tanrı'nın takdirindedir!" demiş. Bunun üzerine adam evden çıkmış; ama, sokağa çıkınca olup bitenden pişmanlık duymuş; karısı olan genç kadın da kocasına karşı biraz yakışıksız konuştuğunu fark etmiş. İşte mermer döşeli çıkmazdaki evin sahibinin durumu böyleymiş!

Fındıkçı Delile'nin durumuna gelince, o da şöyleymiş: Evin duvarları altına gelince, emirin genç karısının pencerede oturduğunu ve güzellikten yana süslendiği mücevherler kadar parlak ve giyindiği kar beyazı giysi kadar beyaz ve billur saçan bir avize gibi aydınlık olduğunu görmüş! Bunu görünce yaşlı felaket taşıyıcı, kendi kendine "Ey Delile, işte senin için hile torbasını açmanın zamanı geldi! Bakalım bu kadını kocasının evinden ayırabilecek ve mücevherlerini yağmalayıp güzel giysilerinden soyabilecek ve kendine mal edebilecek misin?" demiş. Bunun üzerine emirin penceresinin altında durmuş ve yüksek sesle Tanrı'nın adını anıp "Allah! Allah! Ve siz hepiniz Allah'ın sevgili kulları, iyilik yapmayı seven veliler, yolumu aydınlatın!" demiş.

Bu yardım isteklerini duyup dilenci gibi giyinmiş bu başı örtülü yaşlı kadını görünce, mahallenin tüm kadınları harmaniyesinin uçlarını öpmeye ve onun hayır duasını almaya koşmuşlar. Ve Emir Sokak Döveci'nin karısı da "Allah belki de bu yaşlı ermiş aracılığıyla bize lütufta bulunacak!" diye düşünüp gözleri heyecandan yaşarmış; genç kadın hizmetçisini çağırmış ve ona "Git kapıcımız Şeyh Ebu Ali'yi bul, elini öp ve ona, 'Hatun hanımım, bize Tanrı'nın lütfunu sağlayacak olan şu mübarek kadını eve almanı rica ediyor!' de!" demiş. Hizmetçi de kapıcıyı bulmaya gitmiş ve elini öptükten sonra, ona "Ey Şeyh Ebu Ali, hatun hanımımız bize Allah'ın lütfunu sağlasın diye şu saygın yaşlı kadını içeri almanı istiyor! Belki de hayrı hepimize dokunacaktır!" demiş. O zaman kapıcı, yaşlı kadının yanına yaklaşarak ilkin elini öpmek istemiş; ama birdenbire şiddetle irkilerek bundan sakınmış ve ona "Çabuk buradan uzaklaş! Sen ki, dualarını tüm uşak takımı gibi abdest almadan yaparsın! Kirli dokunuşunla bana değip abdestimi bozup boşlama!" demiş. Kadın da ona "Allah seni bu zilletten kurtarsın ey kapıcı Ebu Ali! Çünkü Tanrı'nın ve velilerinin yüce lütufları senin üzerinedir!" demiş. Onun bu sözleri kapıcı Ebu Ali'yi çok etkilemiş; çünkü üç aylık bir süredir Sokak Döveci emir, onun ücretini ödememekte, o da bu yüzden epeydir tedirgin bulunmakta, alacağını hangi yoldan ele geçireceğini bir türlü bilememekte imiş. Bundan dolayı yaşlı kadına "Anacığım, ibriğinden bana biraz kutsal su ver, böylece senin hayır duanı alayım!" demiş. Bunun üzerine kadın sırtından ibriğini indirmiş ve onu havada birkaç kez silkelemiş; öyle ki, hurma liflerinden oluşan tıkaç yerinden fırlamış ve ibriğin içindeki üç altın dinar sanki gökten gelmişçesine yere düşüp yuvarlanmış. Kapıcı da ivedi davranıp onları yerden almış ve içinden "Şükür Allah'a! Bu yaşlı dilenci kadın gizli hazinelerin emrinde bulunduğu erenler içinden bir eren! Ona benim ücretini alamamış, en zorunlu ihtiyaçlarını bile gideremeyecek fakir bir kapıcı olduğum malum oldu; ve duasının bereketiyle havadan bu üç dinar yağdı!" demiş. Sonra dinarları yaşlı kadına uzatıp ona "Hala, belki de ibriğinden düşmüş olan şu üç dinarı al!" demiş. Kadın "Paranı al da yanımdan uzaklaş! Ben bu dünyanın işleriyle uğraşanlardan değilim! Hayır, asla! Bu parayı kendin için saklayabilir, emirin

vereceği maaşın yerine bunları kullanarak biraz ferahlayabilirsin!" diyerek yanıt vermiş. Bunu duyan kapıcı ellerini havaya kaldırmış ve "Yardımlarından dolayı Tanrı'ya övgüler olsun! Tanrı esinlenmesinin bir tecellisi bu!" diye haykırmış.

Bu sırada hizmetçi kız, zaten yaşlı kadına yaklaşmış bulunuyormuş; onun elini öptükten sonra, kendisini çabucak genç hanımının yanına götürmüş. Yaşlı kadın genç hanımın yanına gelince, güzelliğinden şaşkınlığa uğramış; çünkü genç kadın, tılsımlı bir yüzüğün açıp ortaya çıkardığı bir hazine kadar ışık saçıyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz dördüncü gece olunca, demiş ki:

Yaşlı kadın, genç hanımın yanına gelince, güzelliğinden şaşkınlığa uğramış; çünkü genç kadın, tılsımlı bir yüzüğün açıp ortaya çıkardığı bir hazine kadar ışık saçıyormuş. Kendi bakımından da genç hatun, yaşlı kadının çabucak ayaklarına kapanmış ve ellerini öpmüş; yaşlı kadın da ona "Kızım, ben buraya öğütlerime ihtiyacın olduğunu bildiğimden Tanrı'nın esiniyle geldim!" demiş. Hatun da, ermiş dilencilere karşı uygulanagelen bir âdete göre, ilkin ona yiyecek bir şeyler getirmekle işe başlamış; ama yaşlı kadın yemeklere el sürmek istememiş; ve "Ben cennet taamından başka yemek yemem; bunun için yılda beş gün dışında her gün oruçluyum! Ama, çocuğum, seni üzgün görüyorum derdinin nedenini bana anlatmanı isterim!" demiş. O da "Anacığım, gerdekte ilk girişimde bulunduğu gece, kocama, benim üzerime ikinci bir karı almayacağına dair yemin ettirmiştim; ama o, başkalarının oğul sahibi olduğunu görünce, kendi de oğlan çocuğu olsun diye hırsa kapıldı; ve bana 'Sen kısırsın!' dedi; ben de ona 'Asıl sen, sen kısırsın!' diye yanıt verdim. O zaman öfkeyle dışarı çıktı ve bana 'Gezimden döndüğümde, senin üzerine evleneceğim!' dedi. Oysa, anacağım, ben, tehdidini yerine getirmesinden ve ona çocuklar verebilecek ikinci bir karı almasından çok korkuyorum! O, topraktan, evlerden yana zengindir, dolgun maaşı vardır, başlı başına köy-

lere sahiptir. Eğer ikinci karısından çocuk sahibi olursa, bütün bu mallardan yoksun kalacağım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın da "Kızım, senin benim şeyhim kudretli Saldırılar Ustası, Hamilelik Babası'ndan[1] hiç haberin olmadığını görüyorum! O zaman bu ermiş kişiye yapılacak tek bir ziyaretin fakir bir borçluyu zengin bir alacaklıya, kısır bir kadını döl ambarına çevirdiğini bilmiyorsun herhalde?" demiş. Güzel hatun da "Anacığım, evlendiğim günden bu yana, evden bir kez bile dışarı çıkmadım; hatta tebrik ve başsağlığı ziyaretlerinde bile bulunmadım!" diye yanıt vermiş. Yaşlı kadın "Çocuğum, seni efendim Şeyh Saldırılar Ustası ve Hamilelik Babası'nın yanına götürmek isterim. Sakın sana uygulayacağı ağırlıktan korkma ve de ondan bir dilekte bulun! Kocan geziden döndükten sonra, seninle çiftleşmek üzere yatacak ve bundan bir erkek ya da kız çocuğuna sahip olacaksın! Ama çocuğun erkek de olsa, kız da olsa, onu efendim Hamilelik Babası'nın hizmetinde bir derviş yapacağına dair adakta bulunacaksın!" demiş.

Bu sözleri duyan güzel hatun, umut ve zevkle heyecanlanmış, en güzel giysilerine bürünmüş, en güzel ziynetlerini takmış, sonra hizmetçisine "Eve iyice göz kulak ol!" demiş. Hizmetçisi de "İşittim ve itaat ettim, hanımım!" diyerek yanıt vermiş. O zaman hatun, Delile ile birlikte evden çıkmış, kapıda yaşlı kapıcı Ebu Ali'yi görmüş; kapıcı kendisine "Nereye gidiyorsunuz, hanımım?" diye sorunca "Ben, Şeyh Hamilelik Babası'nın ziyaretine gidiyorum!" yanıtını vermiş. Kapıcı, ona "Bu ermiş yaşlı kadın Allah'ın bir lütfudur hanımım! Tüm hazineler onun emrinde! Bana da üç kızıl altın dinar verdi! Ve hiçbir soru sormadan benim derdimi bildi ve ihtiyaç içinde kıvrandığımı anladı. Bütün bir yıl tuttuğu orucun hayrı başım üzerine olsun!" demiş.

Bunu izleyerek, Delile ve genç hatun oradan uzaklaşmışlar; ve yolda yaşlı düzenbaz, Emir Sokak Döveci'nin karısına "İnşallah, hanımım, Şeyh Hamilelik Babası'na ziyarette bulunduğunda, sana, sadece ruh huzuru vermeyecek, arzunu da doyuracak ve kocana karşı sevgini de geri çevirecek; ve gelecekte bu konuda aranızda hiçbir anlaşmazlık ya da can sıkıntısı olmayacak ve de ona hoş olmayan sözler sarf etmeyeceksin!" demiş. Hatun da

1 Littmann'da *Ebü'l-Hamalat* (Hamileler Babası) (Â.Ş.O.)

"Anacığım, bilsen bu şeyhin huzuruna çıkmayı ne çok istiyorum!" diye yanıt vermiş.

Bu sırada, düzenbaz Delile, kendi kendine "Nasıl yapar da, bunca gelip gidenlerin kalabalığı içinde, onun ziynetlerini çalar ve onu çırçıplak bırakırım?" diyormuş. Sonra ansızın ona "Kızım, beni gözden yitirmeden ardımdan biraz uzaktan gel; çünkü, ben üzerlerindeki ağırlıkları taşıyamayan başkalarının yüklerini de taşıyan yaşlı bir kadınım; ve yolda giderken halk yaklaşıp bana sadaka verir ve benden bunları şeyhime götürmemi ister. Onun için şu sırada yalnız başıma yol almalıyım!" demiş. Genç kadın da yaşlı düzenbazın gerisinde, onu uzaktan izlemiş; böylece ikisi birden tacirlerin ana çarşısına gelmişler. Ve tonozlu çarşıda, uzaktan, genç kadın yürüdükçe, narin ayaklarındaki halhalların ve alnındaki küçük altınların tıpkı bir rübabın ya da bir zilin tıngırtısına benzer uyumlu ve düzenli sesleri duyuluyormuş.

Böylece çarşıda yürürlerken, yanaklarını henüz ayva tüyleri bürümüş yakışıklı genç bir tacir olan Seydi Muhsin adlı gencin dükkânının önünden geçiyorlarmış. Bu tacir, genç kadının güzelliğini fark edip onu kaçamak bakışlarla izlemeye koyulmuş; yaşlı kadın da bu ilgiyi anlamakta gecikmemiş. Ve de hemen genç kadının yanına yaklaşarak ona "Gel de biraz şuracıkta otur kızım, ben bu genç tacirle bir iş görüşeyim!" demiş. Hatun da itaat edip onu daha iyi izleyebilecek olan yakışıklı tacirin dükkânına pek uzak olmayan bir yere oturmuş; ve tacir ona bir bakış fırlatır fırlatmaz neredeyse deli olacakmış! Onun böyle yanıp yakıldığını anlayan yaşlı düzenbaz, gence yaklaşmış ve selam verip aldıktan sonra, ona "Sen tacir Seydi Muhsin değil misin?" diye sormuş. O da "Elbette! Sana benim adımı kim söyledi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz beşinci gece olunca, demiş ki:

"Elbette! Sana benim adımı kim söyledi?" diye yanıt vermiş.

O da "Beni sana tanınmış kimseler gönderdi. Ben de sana, oğlum, şurada gördüğün genç hanımın kızım olduğunu ve büyük bir tacir olan babasının ona sayısız servet bırakarak

öldüğünü bildirmek üzere geldim. Bugün ilk kez evden çıkıyor; çünkü ergenlik yaşına erişeli daha pek fazla bir zaman geçmedi ve belirli bazı işaretlerden anladığıma göre evlenecek çağa yeni ulaştı. Ben de onu dışarı çıkarmakta gecikmedim. Çünkü bilgeler 'Kızını evlenmeye hazır tut, ama oğlun için acele etme!' derler. Bundan dolayı, ilahi bir esinle ve gizemli bir önseziyle uyanarak, onu seninle evermek fikrine kapıldım. Sen de, onun hakkında en küçük bir kuşkuya düşme; yoksulsan onun tüm parasını sana bağışlarım ve sana bir yerine iki dükkân açarım! Ve böylece, Tanrı tarafından sadece gönül çekici bir genç kızla değil, *c* harfiyle başlayan üç arzu edilir şeye: cevahir, can rahatlığı ve cimaya[1] sahip olursun!" demiş.

Bu sözleri duyunca genç tacir Seydi Muhsin, yaşlı kadına "Anacığım, bütün bunlar harika ve benim isteyebileceğimden fazla şeyler! Sana da teşekkür ederim ve ilk c ile başlayan sözcüklerden de hiç kuşku duymuyorum. Ama üçüncü c'nin anımsattığı sözcüğe gelince, bu konuda kendi gözlerimle görüp deneme yapmaksızın içim rahat etmez; çünkü anam ölmeden önce, bu konuda beni öğütledi ve 'Senin evlenmeni isterim oğlum, ama gözlerimle görüp kızoğlan kız olduğunu anlamam koşuluyla! dedi. Ben de ona, onun adına, bunu yapacağıma dair söz verdim! O da gönül rahatlığıyla öldü!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine yaşlı kadın "Öyleyse hemen beni izle! Onu çırçıplak görmeni sağlayacağım. Ama onun epeyce ardından yürümeye dikkat göster! Ve de sakın kendini belli etme! Ben de yol göstermek üzere en önde yürüyeceğim!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine genç tacir ayağa kalkmış ve "Ne olacağı bilinmez, belki de evlilik sözleşmesi söz konusu olur, ben iyisi mi harcamaları karşılayacak parayı yanımda bulundurayım!" diyerek yanına bin dinar içeren bir kese almış; ve o sırada kendi kendine, "Şimdi ne yapacaksın acaba, ey Fındıkçı Delile, bu genç buzağıyı soymak için?" diye soran yol gösterici yaşlı orospuyu uzaktan izlemiş.

1 Mardrus, "... c harfiyle başlayan üç şeye: *cassette* (mücevher kutusu), *confort* (rahatlık) ve *cul* (art yuvar) sahip olursun!" şeklinde çevirmiş. Mathers de bu üç c'yi: *cash* (para), *comfort* (rahatlık) ve *coupling* (çiftleşme) olarak çevirmiş (Â.Ş.O.)

Kendisini genç kadın, onu da yakışıklı tacir izlediği halde böylece yol alırken, adı Hacı Muhammed olan bir kuru temizleyici boyacı dükkânının önünde durmuş; bu adam tüm çarşıda iki yanlı ilişkileriyle tanınmış biriymiş. Gerçekten yılanyastığı bitkisinin girintili çıkıntılı kökünü bıçağıyla kesen bir satıcıya benziyor; incirin yumuşaklığını sevdiği gibi, narın ekşiliğine de bayılıyormuş. Bu Hacı Muhammed halhalın şıngırtısını ve küçük altınların tıngırtısını duyarak başını kaldırmış ve yakışıklı genç ile güzel genç kadını görmüş; ve içinde kıpırdayacak şeyin kıpırdadığını duymuş! Ve tam o sırada Delile onun yanına yaklaşarak, selamlaşmadan sonra oturarak "Sen kuru temizleyici Hacı Muhammed'sin değil mi?" diye sormuş. O da "Evet! Ben Hacı Muhammed'im! Ne arzu edersin?" diye yanıt vermiş. Kadın "Bana güvenilir kişiler senden söz etti. Bak şu çok hoş olan genç kıza, benim kızımdır o; şu sakalsız genç de, benim oğlumdur! Onları birlikte büyüttüm, eğitilmeleri için de epeyce masraf ettim. Bilesin ki, şimdi oturduğumuz ev harap olmuş büyük ve eski bir binadır; son zamanlarda tahta kirişler ve iri payandalarla onartıp sağlamlaştırdım; mimar başı bana 'Ama sen bu binadan başka bir binada gidip otursan iyi olacak; çünkü bunun üzerine çökme ihtimali var! Onarım tamamlanınca, yeniden gelip oturabilirsin; ama daha önce değil!' dedi. Ben de çıkıp geçici süreyle iki çocuğumla birlikte oturacak bir ev aramaya koyuldum; ve hayır işlemeyi seven kişiler seni salık verdiler. Şu gördüğün iki çocukla gelip senin yanında kalmayı arzuluyorum! Benim cömertliğimden de kuşkun olmasın!" diye yanıt vermiş.

Yaşlı kadının bu sözlerini işitince kuru temizleyici, yüreğinin bedeni içinde raks etmeye başladığını duyumsamış ve kendi kendine "Ya Hacı Muhammed, işte ağzına üzeri kaymakla kaplı bir kadayıf sunuluyor!" demiş. Sonra Delile'ye "Gerçekte, üst katında büyük bir odası bulunan bir evim olduğu doğrudur; ama kendim, oturduğum aşağı katta başka oda bulunmadığından, bu odayı sırf bana çivit getiren köylü çağrılılarıma ayırdım!" demiş. O da "Oğlum, evimin onarımı bir ya da iki aydan fazla sürmez; biz de buralarda pek fazla kimse tanımıyoruz! Senden yukarıdaki odayı ikiye ayırmanı ve üçümüz için bir bölümünü vermeni rica ediyorum!" diye yanıt vermiş.

"Ve Allah ömrünü arttırsın evladım, istersen çivit bitkisi getiren köylü çağrılıların da bizim konuğumuz olabilir! Başımız üzerinde yerleri var! Onlarla yiyip içip birlikte yatmaya hazırız!" diye eklemiş. Bunun üzerine kuru temizleyici, evinin anahtarlarını çabucak ona vermiş. Üç anahtar varmış: biri büyük, biri küçük, biri de eğri. Ve ona "Büyük anahtar evin dış kapısınındır, küçüğü holün, eğri anahtar yukarı kattaki odanın! İyi yürekli anacığım, hepsi sende kalabilir!" demiş. Bunun üzerine Delile, anahtarları alarak, ardında genç kadın, onun ardında da genç tacir olduğu halde uzaklaşarak, kuru temizleyicinin evinin bulunduğu sokağa yollanmış; ve büyük anahtarla çabucak cümle kapısını açmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz altıncı gece olunca, demiş ki:

... ve büyük anahtarla çabucak cümle kapısını açmış.

İlkin kendisi içeri girmiş, sonra da tacire beklemesini söyleyerek genç kadını içeri sokmuş; yukarı kattaki odaya çıkarmış ve ona "Kızım, aşağıda saygın şeyh Hamilelik Babası oturuyor! Sen beni burada bekle ve üzerindeki çarşafı çıkara dur! Seni gelip yeniden bulmada gecikmeyeceğim!" demiş. Sonra hemen aşağı inip genç tacire kapıyı açmış; ve onu hole sokarak kendisine "Burada otur ve seni kızımla yeniden gelip buluncaya kadar bekle ki, gözlerinle görüp güven duymak istediğin konuda doyum sağlayasın!" demiş. Sonra yukarıya güzel hatunun yanına çıkıp ona "Şimdi gidip Hamilelik Babası'nı ziyaret edeceğiz!" demiş. Genç kadın da "Ne büyük sevinç, anacığım!" diye haykırmış. Kadın "Ama, kızım, senin için bir bakımdan korkuyorum!" diye yanıt vermiş. Genç kadın "Nedir o, anacığım?" diye sorunca; "Aşağıda Hamilelik Babası şeyhin vekili olan budala bir oğlum var. Sıcak zaman ile soğuk zamanı ayırmayı bilmez ve her zaman çıplak dolaşır! Ama senin gibi soylu bir ziyaretçi şeyhin yanına girdiğinde, onun takındığı mücevherleri ve giydiği ipeklileri görünce, öfkeye kapılır ve üzerine atılarak giysilerini parçalar, kulaklarını yırtarak küpelerini koparır ve tüm mücevherlerini

soyar. Sen iyisi mi, işe, mücevherlerini burada bırakarak ve tüm giysi ve gömleklerinden soyunarak başla; ben, senin Hamilelik Babası'nı ziyaretinden dönünceye kadar onları burada özenle saklarım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine genç kadın tüm mücevherlerini çıkarmış ve tüm giysileriden soyunmuş, üzerinde sadece ipek bir gömlek kalmış ve hepsini Delile'ye emanet etmiş; o da, kendisine "Bunları götürüp Hamilelik Babası'nın giysisinin altına koyacağım; bunlara dokunarak seni kutsasın diye!" demiş. Ve her şeyi toparlayıp aşağıya götürüp merdivenin altındaki dolaba koymuş; sonra genç tacirin yanına girmiş ve onu genç kadını bekler durumda bulmuş. Genç ona "Hani, denetleyeceğim kızın nerede?" diye sormuş. Ama yaşlı kadın birdenbire sessizce yüzünü ve bağrını elleriyle dövmeye koyulmuş. Genç tacir de ona "Neyin var senin?" diye sormuş. Kadın "Ah! Allah bu kötü niyetli, kıskanç ve iftiracı komşuları kahretsin! Benim seninle birlikte içeri girdiğimi görmüşler, senin kim olduğunu soruyorlar; ben de onlara, senin, kızım için seçtiğim, ilerde damadım olacak kişi olduğunu söyledim. Ama, onlar herhalde benim senden dolayı talihli olmamı kıskanmış olacaklar ki, gidip kızımı bulmuşlar ve ona 'Annen seni beslemekle o denli sıfırı tüketti ki, seni uyuza ve cüzama tutulmuş birisiyle evermek istiyor?' demişler. Ben de bu durumda ona, tıpkı senin annene verdiğin güvence gibi, onun seni çırçıplak görüp emin olmadıkça birleşmenize razı olmayacağıma dair söz verdim!" diyerek yanıt vermiş. Bu sözleri duyan tacir "Kıskançlara ve kötü niyetlilere karşı Allah'a sığınırım!" diye haykırmış. Ve bunları söyleyerek tüm giysilerinden soyunmuş ve gövdesi çıplak ve dokunulmadık saf bir gümüş gibi ortaya çıkmış. Yaşlı kadın da ona "Böylesine güzel ve pak olduğuna göre korkacak hiçbir şeyin yok!" demiş. O da "Gelsin, şimdi beni görsün!" diye haykırmış. Ve düzgün bir biçimde samur kürkünü, kemerini, altın ve gümüş kakmalı hançerini ve giysilerinin geri kalan bölümünü yanına koymuş, kıvrımları arasına da bin dinar içeren keseyi yerleştirmiş! Yaşlı kadın da ona "Bütün bu ayartı sağlayan şeyleri holde bırakmak gerekmez. Onları güvenli bir yere bırakayım!" demiş. Ve bütün bu eşyayı, tıpkı genç kızın eşyası gibi derleyerek genç tacirin yanından ayrılmış, üzerinden kapıyı kilitleyerek

gidip merdiven altındaki dolaptan genç kadının eşyalarını da almış ve bunları evden taşıyarak yavaşça çıkmış.

Bir kez sokağa çıkınca, iki bohçayı güvenli bir yere bırakmak fikriyle işe başlamış ve bunları tanıdığı bir baharat tacirine emanet etmiş; sonra dönüp onu sabırsızlıkla bekleyen şehvetli kuru temizleyiciyi bulmuş; tacir, kadını görür görmez "Pekâlâ, hala! Umarım ki evim size uygun gelmiştir!" demiş. O da "Senin evin kutsanmış bir ev! Beğeninin sınırında onu beğendim. Şimdi gidip bir hamal bularak oraya eşya ve mallarımızı taşıtacağım! Ama ben kendim pek çok uğraşıda bulunacağımdan ve çocuklarım bu sabahtan beri hiçbir şey yemediklerinden, işte sana bir dinar! Bunu lütfen kabul et ve onlara tiritlik ekmek ve kıyılmış et satın al ve git onlarla birlikte öğle yemeğini yiyerek yoldaşlık et!" diye yanıt vermiş. Kuru temizleyici "Peki ama, bu arada dükkânıma ve müşterilerimin emanetlerine kim bakacak?" demiş. Kadın da "Vallahi! Çırağın bakar herhalde!" diye yanıt vermiş. O da "Peki, öyle olsun!" diyerek bir tepsi ve bir porselen kap almış ve oradan söz konusu tiritlik ekmeği ve kıymayı almak üzere ayrılmış. İşte kuru temizleyicinin durumu böyleymiş! Zaten biraz sonra ona yine döneceğiz!

Fındıkçı Delile'ye gelince, gidip iki bohçayı da emanet bıraktığı baharatçıdan almış ve hemen kuru temizleyicinin dükkânına dönüp çırağa "Efendin, beni, koşup kendisini fırıncıda bulmanı söylemek üzere sana gönderdi! Sen dönünceye kadar ben, dükkâna bakarım. Haydi gecikme!" demiş. Çocuk "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş. Ve dükkândan çıkıp gitmiş; o zaman yaşlı kadın, dükkândaki müşterilerin emanetlerine ve bulabildiği başka şeylere el koymakla işe başlamış. Onun böyle uğraş verdiği sırada, bir haftadır iş bulamayan ve de bir haşhaş yutucu olan bir eşekçi eşeğiyle birlikte dükkânın önünden geçiyormuş. Yaşlı orospu haykırarak onu çağırmış: "Hey eşekçi, buraya gel!" diyerek. Eşekçi de eşeğiyle birlikte dükkânın önünde durmuş; yaşlı kadın ona "Sen, oğlum kuru temizleyiciyi tanıyor musun?" diye sormuş. O da "Ya Allah! Hanımım, kim onu benden iyi tanır ki?" diye yanıt vermiş. Kadın da "Öyleyse, bil ki, ey dualarım üzerine olası eşekçi, zavallı çocuk...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz yedinci gece olunca, demiş ki:

"Öyleyse, bil ki, ey dualarım üzerine olası eşekçi, zavallı çocuk borcunu ödemekten âciz! Ve hapishaneye atıldığı her seferinde, onu ben kurtarıyorum. Ama bugün, sonunda, iflas ettiğini ilan etti. Ben de emanet bırakılan eşyayı sahiplerine geri vermek üzere toplamaya geldim. Senden buradaki pılı pırtıyı taşımam için eşeğini kiralamak istiyorum. İşte karşılığında bir dinar! Sen burada benim dönüşümü beklerken, burayı yıkmakla, tüm boya küplerini kırmakla ve yedek fıçıları imha etmekle uğraşırsın; böylece iflası denetlemek üzere kadı'nın adamları geldiğinde, dükkânda alınacak bir şey bulamasın!" demiş. Eşekçi "Başım üstüne, gözüm üstüne, hanımım! Çünkü senin oğlun kuru temizleyici ustanın bana birçok iyilikleri vardır, ben de minnettarlığımı kanıtlamak isterim. Bu hizmeti ona hiç karşılık almadan yapacağım ve Allah rızası için dükkânında ne varsa kırıp imha edeceğim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine yaşlı kadın, her şeyi eşeğe yükledikten sonra, orayı terk etmiş ve eşeği yularından çekerek evine doğru yollanmış.

Ve koruyucu Tanrı'nın yardımıyla, bir güçlükle karşılaşmadan evine gelmiş ve ateş üzerindeki bir tava gibi oturmuş onu bekleyen kızı Zeyneb'in yanına girmiş; kız ona "Anne, aklım fikrim hep seninleydi! Nasıl, yaptığın hileler başarılı oldu mu?" diye sormuş. Delile de "Bugün sabahleyin, dört kişiye dört oyun oynadım: Bir genç tacire, müthiş bir komutanın genç eşine, şehvetli bir kuru temizleyiciye ve bir eşekçiye! Ve onların tüm pılı pırtısını eşeğe yükleyip sana getirdim!" diye yanıt vermiş. Zeyneb de "Anacığım, sen çırçıplak bıraktığın genç taciri ve komutanın karısını soyarak; ve eşekçinin eşeğini çalarak; kuru temizleyicinin kendisinin ve müşterilerinin eşyalarını kalk gidelim ederek artık Bağdat'ta rahatça dolaşamaz bir hale gelmişsin!" diye haykırmış. Delile de "Puh! Kızım, ben, eşekçi hariç, bunların hiçbirine kafa yormam! Çünkü o beni tanır!" diye yanıt vermiş. İşte şimdilik Delile ile ilgili şeyler bunlar!

Kuru temizleyici ustaya gelince, tiritlik ekmeği ve kıyılmış eti satın alınca, bunları çırağına vermiş ve onunla birlikte ilkin

temizleyici dükkânına uğrayarak evinin yolunu tutmaya niyetlenmiş. Ve orada, eşekçiyi, dükkânda ne varsa imha etmekle, büyük küpleri ve fıçıları kırmakla uğraşırken bulmuş; zaten o sırada dükkân artık bir moloz yığınından ve sel gibi akan koyu mavi bir çamur ırmağından başka bir şey değilmiş. Bunu görünce "Dur ulan eşekçi!" diye haykırmış. Eşekçi çabasını durdurmuş ve kuru temizleyiciye "Şükür Allah'a ki hapishaneden çıkmışsın, ey temizleyici usta! Yüreğim gerçekten seninleydi!" demiş. O da "Sen ne diyorsun eşekçi, bütün bunlar da ne demek oluyor!" diye sormuş. Eşekçi de "Senin yokluğunda, iflasın ilan edildi!" demiş. Usta, gırtlağı sıkışmış, dudakları titreyerek ve gözleri yerinden fırlayarak "Bunu sana kim söyledi?" diye sormuş. O da "Anan söyledi; ve benden, senin yararına olarak gelip kadı'nın gönderdiği adamlar bir şey alamasınlar diye her şeyi kırıp imha etmemi de istedi!" diye yanıt vermiş. Kuru temizleyici, şaşkınlığın sınırında "Allah belanı versin, namussuz! Benim anam öleli yıllar oldu!" diye yanıt vermiş. Ve sesinin olanca gücüyle haykırarak bağrını dövmeye başlamış: "Yazık! Tüm malımı ve tüm müşterilerimi yitirdim!". Kendi bakımından eşekçi de ağlamaya ve haykırmaya başlamış: "Yazık! Yitip giden eşeğime!" demiş. Sonra da kuru temizleyiciye "Ey kıçımın kuru temizleyicisi! Bana ananın alıp götürdüğü eşeğimi geri ver!" diye haykırmış. Kuru temizleyici de eşekçinin üzerine saldırıp gırtlağını yakalamış ve yumruk üstüne yumruk indirmiş ve "Nerede o, senin yaşlı orospun?" diye haykırmış. Ama, ta içinden kopan bir sesle eşekçi "Benim eşeğim! Benim eşeğim nerede? Eşeğimi geri ver!" diye haykırmaya başlamış. Ve her ikisi de ısırarak, hakaret ederek, kim kime daha iyi rastlatırsa, birbirinin başına, karnına şiddetli yumruklar indirerek ve dahası parmaklarıyla ezerek, rakibini pes ettirmek için husyelerini sıkarak dövüşmeye girişmişler! Bu sırada gittikçe daha fazla kalabalıklaşarak dükkânın önüne halk toplanmış; ve sonunda birbirlerine daha fazla zarar vermeden onları ayırmakta başarı sağlanmış ve orada bulunanlardan biri "Ya Hacı Muhammed, sizin ikiniz arasında ne ola ki?" diye sormuş. Ama yanıt vermekte eşekçi kıvrak davranmış ve gırtlağının olanca sesiyle öyküsünü anlatarak, sözlerini "Ben, bütün bunları kuru temizleyiciye iyilik olsun diye yaptım!" diyerek sözlerini bitirmiş. O zaman kuru

temizleyiciye "Ya Hacı Muhammed, ona dükkâna baksın diye bırakan kocakarıyı sen kuşkusuz tanıyor olmalısın, değil mi?" diye sormuşlar. O da "Daha önce hiç görmemiştim! Ama benim evime oğlu ve kızıyla oturmaya gitti!" diye yanıt vermiş. O vakit orada bulunanlardan biri "Ben, vicdanıma danışarak eşekçinin eşeğinden kuru temizleyicinin sorumlu olduğuna inanıyorum; çünkü, eşekçi, kuru temizleyicinin dükkânına baksın diye yaşlı kadını görevlendirdiğini görmeseydi, bu kadına eşeğini kiralamazdı!" diye fikir yürütmüş. Bir üçüncüsü "Ya Hacı Muhammed, madem ki sen evine bu yaşlı kadını yerleştirdin, ya adamın eşeğini geri vermeli ya da bedelini tazmin etmelisin!" demiş. Sonra hepsi birden, iki hasımla birlikte kuru temizleyicinin evinin yolunu tutmuşlar. Hepsi o kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz sekizinci gece olunca, demiş ki:

Hepsi o kadar!

Genç kadınla genç tacire gelince, onların durumları da şöyleymiş: Evin giriş bölümünde genç tacir, denetlemek için genç kadının gelmesini beklerken, o da kendi bakımından, yukarıdaki odada, kendisine Hamilelik Babası'nın vekili olan budalanın Baba'ya yapacağı ziyaret için vereceği izni getirecek olan ermiş yaşlı kadını bekliyormuş. Ama yaşlı kadın dönmeyi geciktirince, güzel hatun, sadece ince gömleğine bürünmüş olarak odadan çıkıp merdivenden inmiş. O zaman evin giriş bölümünde, kadının ayağından çıkarmaya vakit bulamadığı halhalların şıngırtısını tanıyarak ona "Acele et! Seni benimle everecek olan annenle birlikte buraya gel!" diye seslenen genci duymuş. Ama genç kadın ona "Benim annem öldü! Ama sen, o sen misin budala? Hamilelik Babası'nın vekili değil misin sen?" diye seslenmiş. Genç tacir "Yok vallahi, gözüm; henüz tam olarak budala değilim! Ama Hamilelik Babası olmaya gelince, böylesine bir ünüm var sayılır!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri işiterek kızaran genç kadın, ne yapacağını bilememiş ve boyna Hamilelik Babası'nın vekili olan budala sandığı genç tacirin sız-

lanmalarına karşın, yaşlı kadının gelmesini merdiven üzerinde beklemeye karar vermiş.

Onlar bu durumda iken, kuru temizleyici ile eşekçiye eşlik eden kalabalık, eve gelip kapıyı çalmış ve uzun bir süre kapının içerden açılmasını beklemiş. Kimse yanıt vermeyince de kapıyı zorlamışlar ve ilkin tüm olarak çıplak olup açıkta bulunan malını kavrayıp saklamaya çalıştığını gördükleri genç tacirin bulunduğu giriş bölümüne atılmışlar. Kuru temizleyici ona "Ah! Orospu çocuğu! Nerede senin o uğursuz anan?" diye haykırmış. O da "Annem öleli çok oldu. Bu evde bulunan yaşlı kadına gelince, o benim sadece gelecekteki kaynanamdır" diye yanıt vermiş. Ve kuru temizleyiciye, eşekciye ve tüm kalabalığa öyküsünü bütün ayrıntılarıyla anlatmış. Ve de "Denetleyeceğim kimseye gelince, şurada kapının ardında!" diye eklemiş. Bu sözleri duyunca, kapı kırılmış ve ardında kalçalarının şahane görünüşünü, üzerinde tek giysi olarak bulunan gömleğinin eteğini elinden geldiğince aşağı çekerek saklamaya çalışan çıplak ve şaşkın genç kadını görmüşler. Kuru temizleyici ona "Ah! Ey zina kızı, senin o muhabbet tellalı anan nerede?" diye sormuş. O da çok utanarak "Annem öleli çok yıllar oldu. Beni buraya getiren yaşlı kadın ise, efendim Hamilelik Babası'nın hizmetinde bir ermiş kişidir!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca, orada bulunanların hepsi; yıkılmış dükkânına karşın kuru temizleyici ve eşeğini yitirmiş olmasına karşın eşekçi, kesesini ve giysilerini kaybetmiş olmasına karşın genç tacir öylesine gülmeye başlamışlar ki sırtüstü düşmüşler.

Bunu izleyerek yaşlı kadının kendilerine oyun oynamış olduğunu anlayan üç aldatılmış kişi, ondan öç almaya karar vermişler; ilkin şaşkın genç kadına giysiler sağlamakla işe başlamışlar; o da giyinip çabucak, bir süre sonra geziden dönecek kocasını karşılamak üzere evine dönmüş.

Kuru temizleyici Hacı Muhammed'e ve eşekçiye gelince, birbirlerinden karşılıklı özür dileyerek barışmışlar; ve genç tacir yanlarında olarak birlikte kentin valisi Emir Halid'i bulmaya gitmişler; ondan, yaşlı uğursuz kadından intikamlarını almasını istemek üzere tüm serüvenlerini anlatmışlar. Vali de onlara "Ey iyi yürekli kişiler, şu bana anlattığınız öykü ne inanılmaz şey!" demiş. Onlar da "Efendimiz ve Emirü'l-Müminin'in başı

üzerine yemin ederiz ki, size anlattığımız her şey gerçektir!" diyerek yanıt vermişler. Vali de onlara "Bağdat'ın bunca yaşlı kadını arasından sizin sözünü ettiğiniz yaşlı kadını nasıl buluruz, ey iyi yürekli kişiler? Bilirsiniz ki, adamlarımızı haremlere sokup kadınların peçelerini kaldırtmak için görevlendiremeyiz!" demiş. Onlar da "Ey felaket! Ah! Dükkânım, ah! Eşeğim! Ah bin dinarlık kesem!" diye çığrışmışlar. Bunun üzerine vali, onların bahtına acıyarak kendilerine "İyi yürekli kişiler, gidin! Tüm kenti dolaşın ve bu kocakarıyı bulmaya çalışın! Ve onu yakalayın! Ben de, siz başarı sağlarsanız, sizin için ona işkence yaparak suçlarını itiraf ettiririm!" demiş. Böylece Fındıkçı Delile'nin aldatmış olduğu üç kişi valinin yanından çıkıp lanetli yaşlı kadını aramak üzere çeşitli doğrultularda birbirlerinden ayrılmışlar. Sonunu beklemek kaydıyla onların durumu böyleymiş!

Yaşlı Fındıkçı Delile'ye gelince, kızı Zeyneb'e "Kızım, bütün bunlar bir şey değil! Daha büyük bir iş düşünüyorum ben!" demiş. Zeyneb de ona "Anacağım, ben şimdi senin için çok korkuyorum!" demiş. O da "Benim hakkımda hiçbir şeyden korkma, kızım! Ben tıpkı suya ve ateşe dayanıklı kabuğu içindeki bakla gibiyim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz otuz dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

"... Ben tıpkı, ateşe ve suya dayanıklı kabuğu içindeki bakla gibiyim!" diye yanıt vermiş. Ve ayağa kalkarak sırtından sufi giysilerini çıkarmış; büyüklerin hizmetindeki hizmetçiler gibi giyinmiş ve Bağdat'ta işleyeceği yeni kötülükleri düşünerek evden çıkmış.

Böylece, boydan boya ve enden ene güzel kumaşlar ve çok renkli fenerlerle süslenip donanmış sapa bir sokağa girmiş; yerlere zengin halılar serilmiş bulunuyormuş. İçerden şarkıların sesleri, tef vuruşları ve darbukaların çalınışları ve zillerin çınlayışları işitiliyormuş. Meskenin bayraklarla donanmış kapısında altın ve gümüşle işlenmiş kadifeden giysiler ve üç dizi incilerle süslenmiş bir fes giymiş, boynuna değerli taşlar kakılı bir ger-

danlık takmış ve sırtında işlenmiş kumaştan kısa bir giysiyle donanmış genç bir çocuğu omzunda taşıyan bir köle kız varmış. Yöredeki meraklılardan ve içeri girip çıkan çağrılılardan, bu evin Bağdat tacir kâhyalarından birine ait bulunduğunu, bu çocuğun onun olduğunu ve yine tacirin bir kızı olduğunu; bakire ve ergen olan bu kızının tam da o gün nişanının kutlandığını; ve bu süs ve donanımın bu nedenle yapıldığını da öğrenmiş. Ve çocuğun annesi çağrılıları karşılamakla meşgul olup onların eve gelerek onur verdiklerini söylemek için uğraşı verdiğinden; çocuğun, eteklerine yapışıp kendisini rahatsız etmemesi için çağrılılar gidinceye kadar onu oyalamak üzere bu köle kıza emanet etmiş bulunuyormuş.

Böylece, yaşlı Delile, kölenin sırtındaki bu çocuğu görüp de ana babası hakkında ve yapılan merasimin niteliği üzerinde bilgi sahibi olunca, kendi kendine "Ey Delile, şimdi senin yapacağın iş, bu çocuğu bu köleden ayırarak çalmaktır!" demiş. Ve "Kâhyanın saygın karısına karşı; bu denli geç kalmam çok ayıp oldu!" diye söylenerek ilerlemiş. Sonra da budala biri olan genç köleye, avcuna bir sahte para koyarak "İşte zahmetin için sana bir dinar! Doğru hanımının yanına çık ve ona 'Yaşlı sütninen Ümmü'l-Hayr, uğrunda yaptığın tüm iyilikler için sana minnettar olarak, senin bu büyük gününde, kızları ile birlikte seni görmeye gelmiş; âdet gereğince bohça taşıyan kadınlarla birlikte cömertçe armağanlar getirmekte kusur da etmemiş!' de!" demiş. Köle, ona "İyi yürekli anacığım, söylediklerini severek yerine getirirdim; ama benim genç efendim olan şu çocuk, anasını her gördüğünde, ona takılıp giysilerine asılıyor!" demiş. O da "Öyleyse gidip dönünceye kadar onu bana bırak!" diye yanıt vermiş. Köle kız da hemen sahte parayı almış, çocuğu yaşlı kadına bırakmış, çabucak işini görmek üzere yukarı çıkmış.

Delile'ye gelince çocukla birlikte oradan çabucak uzaklaşmış ve onu karanlık dar bir sokağa sokarak üzerindeki tüm değerli şeyleri soymuş. Kendi kendine "Şimdi, ey Delile, hepsi bu kadar değil! Eğer sen kurnazlar içinde gerçek bir kurnazsan, bu yumurcak sayesinde hatırsayılır bir para koparman işten değil!" demiş. Bu düşünceyle, iki ayağının üzerine sıçramış, çocuğu da yanına alarak cevahirciler çarşısına gitmiş ve orada vitrininin arkasında

oturmakta bulunan büyük bir cevahirci dükkânının sahibi bir Yahudi görmüş ve dükkândan içeri girerek, kendi kendine "İşte şimdi istediğim işi yapacağım!" demiş. Yahudi kendi gözleriyle izleyip onun içeri girdiğini görünce, taşıdığı çocuğa bakmış ve tacirler kâhyasının çocuğu olduğunu anlamış. Bu Yahudi, çok zengin olmasına karşın, kendisi bir satış yapmadığı sırada, komşusu kâhyanın iyi bir alış veriş yaptığını görerek onu pek çok kıskanmaktan kendini alamayan biriymiş. Böylece, yaşlı bir kadının içeri girişinden çok sevinerek, ona "Ne arzu edersin, hanımım?" diye sormuş. O da "Sen kuyumcu Ezra Usta değil misin?" diyerek yanıt vermiş. Yahudi de "Evet!" diye yanıt vermiş. Kadın "Bu çocuğun ablası, tacirler başının kızı, bugün nişanlanıyor ve şu anda söz kesme merasimi kutlanıyor. Bu kız için acele olarak şu mücevherler gerekli: İki çift altın halhal, bir çift inci küpe, telkâri bir altın kemer, üzerine yakut kakılmış yeşim kabzalı bir hançer ve bir mühür yüzüğü!" demiş. Yahudi değeri en az bin dinar tutan bu istekleri kendisine vermek için acele etmiş. Delile de "Bütün bu şeyleri koşullu olarak alıyorum! Bunları eve götüreceğim, hanımım da hangisi hoşuna giderse onu alacak! Sonra da dönüp seçtiği ziynetin parasını ödeyeceğim! Ama ben dönünceye kadar senden çocuğu elinde bulundurmanı rica ediyorum!" demiş. Yahudi "İstediğin gibi olsun!" diye yanıt vermiş. Kadın da mücevherleri almış ve doğruca kendi evine gitmiş.

Genç Fettan Zeyneb annesinin içeri girdiğini görünce, ona "Nasıl bir iş tuttun anne?" diye sormuş. O da "Küçük bir iş bu kez! Tacirler başının küçük oğlunu çalıp soymakla yetindim ve onu bin dinarlık mücevher karşılığı olarak Yahudi İzra'nın yanına bıraktım!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan kızı "Kuşkusuz! Bu kez her şey bitti! Artık çıkıp Bağdat'ta dolaşamazsın!" diye haykırmış. O da "Bugüne kadar yaptığım, yapmak istediklerimin binde biri bile değil! Sen benim için meraklanma, kızım!" diye yanıtlamış.

Saf genç köle kıza gelince, kabul salonuna girmiş ve "Hanımım, sütanan Ümmü'l-Hayr sana selamlarını ve iyi dileklerini yolladı ve senin için pek sevindiğini, buraya kızlarıyla birlikte düğün günü geleceğini ve yenge hanımlar için cömert davranacağını söyledi!" demiş. Hanımı ona "Küçük efendini nereye

bıraktın?" diye sorunca "Onu kendisinin yanında bıraktım, gelip eteğine yapışmasın diye! İşte şarkıcılar için bana verdiği bir dinar da burada!" diye yanıt vermiş. Ve parayı "İşte bahşişiniz!" diyerek başşarkıcıya uzatmış. Şarkıcı da parayı almış ve onun bakır olduğunu anlamış. Bunun üzerine evin hanımı hizmetçiye "Ah, orospu, çabuk in, küçük efendini bul!" diye haykırmış. Köle kız da çabucak aşağı inmiş, ama ne çocuğu ne de yaşlı kadını bulabilmiş. O zaman büyük bir haykırış koparmış ve yüzüstü yere düşmüş, bunu duyan evdeki bütün kadınlar yukarıdan koşup gelmişler ve yüreklerindeki sevinç yasa dönüşmüş. Tam bu işler olurken, tacirler kâhyasının kendisi çıkıp gelmiş; ve karısı çabucak, yüzü heyecandan altüst olmuş, neler geçtiğini ona anlatmış. Kâhya da çabucak evden ayrılıp ardında tüm tacirler, çağrılılar onu izlerken çocuğu aramaya çıkmış; her biri çeşitli doğrultularda dağılarak araştırmalar yapmışlar. Ve nihayet, binlerce korku yaşadıktan sonra, kâhya, çocuğu Yahudinin dükkânının eşiğinde soyulmuş, neredeyse çıplak durumda bulmuş. Sevinç ve öfkeyle karışık "Ah! Alçak! Çocuğuma ne yapmak istedin! Ve onu neden soydun giysilerinden?" diye haykırarak Yahudinin üzerine saldırmış. Yahudi titreyerek ve şaşkınlığın sınırında "Vallahi! Efendim, benim böylesine bir rehineye ihtiyacım yok! Ama benden kızın için bin dinarlık mücevher aldıktan sonra yaşlı kadın onu bana bırakmakta ısrar etti!" diye yanıt vermiş. Kâhya, gittikçe daha fazla kızarak "Ne dedin! Kızımın sana başvuracak kadar mücevherden yoksun olduğunu mu sanıyorsun, alçak? Çabuk bana oğlumun giysilerini ve üzerinden soyduğun süslerini geri ver!" diye haykırmış. Bu sözleri duyunca, Yahudi, korkarak "İmdadıma gelin Müslümanlar!" diye haykırmaya başlamış. Ve tam o sırada, çeşitli doğrultulardan daha önce aldatılan üç kişi çıkagelmiş: Eşekçi, genç tacir ve kuru temizleyici! Ve durum hakkında bilgi alarak ve neyin söz konusu olduğunu anlayarak bir an bile bunun yaşlı uğursuz kadının yeni bir marifeti olduğundan kuşku duymamışlar ve "Biz bu yaşlı kadını tanıyoruz! Bu, sizden önce bizi dolandıran bir sahtekârdır!" diyerek haykırmışlar. Öykülerini orada bulunanların şaşkın bakışları arasında anlatmışlar. Onları dinleyen kâhya da ister istemez buna katlanmış ve "Çocuğumu bulmak da ne olsa bir talih eseri!

Madem ki onu kurtardım, kurtarmalık saydığım giysi ve süsleri artık beni ilgilendirmiyor! Ama günün birinde o yaşlı kadından bunun acısını çıkarırım!" diye haykırmış. Ve evine daha fazla gecikmek istemeyerek karısıyla çocuklarını bulmanın sevincini paylaşmaya koşmuş.

Yahudiye gelince, o üç kişiye "Şimdi onun nereye gitmiş olduğunu düşünüyorsunuz?" diye sormuş. Onlar da "Araştırmalarımızı sürdürüyoruz!" diye yanıt vermişler. Yahudi "İzin verin ben de sizinle birlikte geleyim!" demiş. Sonra da "İçinizden herhangi biriniz onu bu marifetlerini işlemeden önce tanıyor muydu?" diye sormuş. Eşekçi "Ben tanıyordum!" diye yanıt vermiş. Yahudi ona "Öyleyse, bizim birlikte görülmemiz doğru olmaz. Araştırmalarımızı onu kuşkulandırmamak için ayrı ayrı yapmalıyız!" demiş. O zaman eşekçi "Çok doğru! Ve birbirimizi görüp danışmak için buluşma yeri olarak berber Magripli Hacı Mesud'un dükkânında öğleyin buluşalım!" diyerek cevap vermiş. Buluşma saati ve yeri kabullenilip her biri ayrı bir yanda araştırmalarını sürdürmüşler. Tanrı, yaşlı hilebazı önce eşekçinin görmesini takdir etmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk birinci gece olunca, demiş ki:

Tanrı, yaşlı hilebazı, yeni bir girişimde bulunmak üzere kentte dolaşırken, önce eşekçinin görmesini takdir etmiş. Gerçekten, eşekçi onu görür görmez, kılığını değiştirmiş olmasına karşın kendisini tanımış ve üzerine "Allah belanı versin, yaşlı çöküntü, kuru kütük! Sonunda seni buldum!" diye haykırmış. Kadın "Senin neyin var oğlum?" diye sormuş. O da "Eşek! Bana eşeğimi geri ver!" diye bağırmış. Sevecen bir sesle kadın "Yavrum, alçak sesle konuş ve Tanrı'nın örtüsüyle örtmüş bulunduğu şeyle yetin! Söyle bakalım! Ne istiyorsun? Eşeğini mi, yoksa başkalarının malını mı?" diye sormuş. O da "Sadece eşeğimi!" diye yanıt vermiş. Kadın "Oğlum, senin fakir olduğunu biliyorum, seni eşeğinden de yoksun kılmak istemem! Onu dükkânı şuracıkta tam karşıda olan Magripli berber Hacı Mesud'a bıraktım. Gidip

hemen onu bulayım ve eşeği bana geri vermesini rica edeyim! Biraz beni bekle!" demiş. Mesud'un dükkânına gitmişler. Kadın ağlayarak içeri girmiş, onun elini öpmüş ve "Nedir bu başıma gelenler!" demiş. Berber ona "İyi yürekli hala, neyin var senin?" diye sormuş. O da "Şurada dükkânın karşısında duran oğlumu görüyor musun? Meslek olarak, eşek sürücüsüdür. Ama bir gün hasta oldu, bedenini soğuk hava çarpmış; bu onun kanını bozdu, aklını aldı ve onu deli etti. O zamandan beri boyuna eşeğini sorup duruyor. Uyanmışsa 'Eşeğim!', yatmışsa 'Eşeğim!' diye bağırıyor. Yürürken 'Eşeğim!' diye haykırıyor. Hekimlerden bir hekim bana, 'Oğlunun aklı yerinden oynamış; büyük bir zihin bozukluğu içinde! Onu hiçbir şey iyileştiremez ve zıvanasına oturtamaz. Ancak ağzının dibindeki iki iri azı dişi çekilirse ve şakakları kuduz böceği sümüğüyle ovulur ya da ütüyle dağlanırsa geçer!' dedi. İşte sana zahmetin için bir dinar; onu çağır ve kendisine 'Eşeğin benim yanımda, gel!' de!" demiş.

Bu sözleri işitince, berber "Eğer ona eşeğini geri vermezsem, bir yıl oruç tutayım, hala!" diye haykırmış; ve yanındaki mesleğinin her türlü işini gören iki kalfadan birini çağırarak ona "Git, iki çiviyi ateşte iyice kızart!" demiş. Sonra da eşekçiye "Hey, oğlum, gel buraya! Eşeğin bende!" diye bağırmış. Ve eşekçi dükkâna girdiği sırada, yaşlı kadın dışarı çıkmış ve eşikte durmuş.

Eşekçiyi bir kez dükkâna sokunca, berber, onu elinden tutup dükkânının art yanındaki odaya götürmüş; orada karnına bir yumruk vurarak ve de çelmeleyerek sırtüstü yere devirmiş; hemen iki kalfa koşup yetişmiş, eşekçinin el ve ayaklarını sıkı sıkıya bağlayıp onu en ufak bir hareketi bile yapamaz hale getirmiş. O zaman berber ustası ayağa kalkmış ve eline demircilerinkine benzer iki kerpeten almış; başkaldıran dişleri yola getirmek için bunları kullanacakmış; ve kolunun bir tek hareketiyle iki azı dişini birden söküvermiş. Bunu izleyerek, eşekçinin uğuldayıp kıpırdanmasına karşın başarılı olmak üzere Tanrı'nın adını anarak eline bir kıskaç almış ve ucundaki kızgın çivilerle adamın iki şakağını da birbiri ardından iyice dağlamış.

Berber bu iki işlemi de yapıp tamamlayınca, eşekçiye "Vallahi! Anan herhalde benden hoşnut kalacaktır! Onu çağırayım da gelsin, yaptığım işin ve sağladığım şifanın etkisini görsün!"

demiş. Ve eşekçi kalfaların yumruğu altında çırpınırken berber dükkânına döndüğünde ve sanki bir rüzgâr esmiş de her şeyi götürmüşçesine dükkânın boşaltılmış olduğunu görmüş. Ortalıkta ne usturalar, ne sedef el aynaları, makaslar, bileyi köselesi, leğenler, ibrikler ne de peçete ve peşkirler, arkalıksız iskemleler kalmış; her şey yitip gitmiş! Hiçbir şey kalmamış! Hatta bütün bu şeylerin gölgesi bile! Kadın da ortalarda görünmüyormuş. Hiç! Kadının kokusu bile! Ve dahası, dükkân sanki o anda yeni kiralanacakmış gibi süpürülmüş ve sulanmış bulunuyormuş.

Bunu gören berber, öfkesinin sınırında dükkânın arka yanına fırlamış, eşekçinin boğazına sarılmış ve onu bir sırt küfesi gibi sallamış; ve "Nerede senin o aracı anan?" diye haykırmış. Zavallı eşekçi, acıdan ve öfkeden deliye dönmüş olarak ona "Ah! Binlerce erdemsizin oğlu! Anam mı? Çoktan Allah'ın rahmetine kavuştu!" demiş. Ama berber onu hâlâ sarsıyor ve "Nerede anan? Seni buraya getiren ve tüm dükkânı soyduktan sonra çekip giden o yaşlı oruspu!" diye haykırıyormuş. Eşekçi, bedeni titremeler içinde tam yanıt vermeye hazırlanırken, boşu boşuna araştırmalarından dönen üç aldatılmış; kuru temizleyici, genç tacir ve Yahudi ansızın dükkâna girmişler. Ve gözleri yerinden fırlamış berberi, yanakları dağlanmış ve şişmiş ve ağzından kan köpüren ve henüz sinirlerinden ayrılmamış olan ağzının iki yanındaki azı dişleriyle eşekçiyi görmüşler.

O zaman "Ne oldu Allah aşkına?" diye haykırmışlar. Eşekçi de, gırtlağının olanca sesiyle "Müslümanlar, bu namussuza karşı adalet istiyorum!" diye haykırmış. O zaman berbere "Mesud Usta, eşekçiye neden bunu yaptın?" diye sormuşlar.

Berber de kendince, dükkânın yaşlı kadın tarafından soyulması dahil, her şeyi anlatmış. O zaman, aynı yaşlı kadının yeni bir marifetiyle karşılaşmış bulunduklarından kuşku duymamışlar; ve "Aman yarabbi! Bütün bunlara neden olan o lanet yaşlı kadın!" diye haykırmışlar. Karşılıklı açıklamalar yapılarak iki yan barıştırılmış.

O zaman berber çabucak dükkânını kapatmış ve araştırmalarında yardımcı olmak üzere dört aldatılmışa katılmış; zavallı eşekçi de "Ah eşeğim! Vah yiten azı dişlerim!" diye sızlanıp duruyormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk ikinci gece olunca, demiş ki:

"Ah eşeğim! Vah azı dişlerim!" diyerek sızlanıp duruyormuş.

Böylece kentin çeşitli semtlerinde dolanıp durmuşlar; ama ansızın bir sokağa dönüp girerken, karşılarına çıkan Fındıkçı Delile'yi bu kez de ilkin görüp tanıyan eşekçi olmuş; çünkü içlerinde onun adını ya da oturduğu yeri bilen başka kimse yokmuş. Ve onu görür görmez eşekçi "İşte orada! Şimdi artık bize yaptıklarını ödeyecek!" diye bağırarak kadının üzerine atılmış; ve hep birlikte onu kentin valisi Emir Halid'in yanına götürmüşler.

Valinin konağına ulaştıklarında, yaşlı kadını muhafızlara teslim etmişler ve onlara "Biz valiyi görmek istiyoruz!" demişler. Onlar da "Öğle uykusunda! Biraz bekleyin de uyansın!" demişler. Ve beş şikâyetçi avluda beklemiş; o sırada muhafızlar yaşlı kadını, vali uyanıncaya kadar haremde bir odaya kapatmaları için haremağalarına teslim etmişler.

Hareme gelen yaşlı hilebaz, valinin eşinin bulunduğu daireye kadar sızmayı başarmış; selam ve el öpmelerden sonra, işlerden hiç haberi olmayan kadına "Hanımım, efendimiz valiyi görmek istiyordum!" demiş. O da "Vali öğle uykusunda! Peki, ondan ne istiyorsun?" diye yanıt vermiş. Kadın "Bir esir taciri olan kocam, geziye çıkmadan önce bana beş memluk bırakıp bunları en yüksek fiyat verene satmamı söyledi. Vali efendimiz bunları benim yanımda gördü ve bunlar için bin iki yüz dinar önerdi; onları bu fiyata kendisine bırakmaya razı oldum ve şimdi teslim etmeye geldim!" demiş. Aslında valinin de köleye ihtiyacı varmış; hatta bir gün önce, karısına da böylesi bir satın alma işi için bin dinar vermiş bulunuyormuş. Bundan dolayı yaşlı kadının sözlerinden kuşkulanmamış; ve ona "Nerede bu beş köle?" diye sormuş. Kadın da "Şurada, konağın bahçesinde pencerenin altında!" diye yanıt vermiş. Hatun da avluya bakarak valiyi bekleyen beş şikâyetçiyi görmüş. Bunun üzerine "Vallahi, oldukça iyi görünüyorlar! Onlardan teki bile başlıbaşına bin dinar eder!" demiş. Sonra gidip çekmecesini açmış; ve kadına "İyi yürekli anacığım, satış bedelini karşılamak için sana daha iki yüz dinar borcum

kalıyor! Ama bu para yanımda olmadığı için valinin uyanışını beklemeni rica ediyorum!" diyerek bin dinarı kadına vermiş. Yaşlı kadın "Efendim, bana içirdiğiniz bir testi şurup için yüz dinarı bağışlayorum, öteki yüz dinarı da bir sonraki ziyaretimde sizden alırım! Şimdi senden, eski kölelerime görünmek istemediğimden beni hareme özgü kapıdan çıkartmanı rica ediyorum!" diyerek yanıt vermiş. Valinin karısı da kendisini gizli kapıdan çıkartmış ve Koruyucu Tanrı da onu korumuş ve hiçbir engele uğramadan evine ulaştırmış.

Kızı Zeyneb, içeri girdiğini görünce, ona "Anacığım, bugün neler yaptın?" diye sormuş. O da "Kızım, valinin hanımının yanına uğradım; ve ona köle olarak eşekçiyi, kuru temizleyiciyi, Yahudiyi, berberi ve genç taciri bin dinara sattım! Bununla birlikte kızım, içlerinden sadece biri zihnimi kurcalıyor ve kavrayışından çekiniyorum: Eşekçiden! Çünkü, bu orospu çocuğu her defasında beni tanıyor" diye yanıt vermiş. Kızı da "Öyleyse, anacığım, artık ulu orta dışarı çıkma! Evde kal ve 'Çömleğin her defasında yere çalınıp kırılmayışı, onun hiç kırılmayacağı anlamına gelmez' atasözünü unutma!" demiş. Ve bir daha dışarı çıkmaması için, onu kandırmaya çalışmış; ama boşuna!

Beş kişiye gelince, onların durumu da şöyleymiş: Vali öğle uykusundan uyanınca, karısı ona "Uykunun tatlılığı sana yarasın! Beş kölenin alınışı dolayısıyla senin adına memnun oldum!" demiş. O da "Hangi köleler?" diye sormuş. Kadın "İşi benden niye gizliyorsun? Yoksa onları ansızın karşıma çıkarıp beni şaşırtmayı mı düşünüyordun?"[1] demiş. Vali de "Vallahi, ben köle falan satın almadım! Sana bu bilgiyi kim verdi?" demiş. Kadın "Kendisinden onları bin iki yüz dinara satın aldığın ve onları bana getiren ve avluda beklerlerken gösteren ve de her birinin sırtında başlıbaşına bin dinar eden giysiler bulunan kölelerin sahibi yaşlı kadının ta kendisinden!" diye yanıt vermiş. Vali "Ve sen de ona para verdin, öyle mi?" diye sormuş. Kadın da "Evet vallahi!" demiş. Bunu duyan vali çabucak aşağı inmiş; ve orada eşekçi, berber, Yahudi, genç tacir ve kuru boya-

1 Bu son cümle Mardrus'te "Yoksa senin bana oynadığın gibi, onlar da sana kötü bir oyun mu oynadılar?" şeklinde çevrilmiş. Anlamsız bulunduğundan Türkçeye böyle çevrilmiştir (Â.Ş.O.)

cıdan başka kimse görememiş; ve muhafızlarına "Satın alınmaları için hanımınıza getirilen beş köle nerede?" diye sormuş. Onlar da "Efendimizin uyumasından bu yana biz şuradaki beş kişiden başkasını görmedik!" diye yanıt vermişler. Bunun üzerine vali bu beş kişiye dönmüş ve onlara "Sizin sahibiniz olan yaşlı kadın, sizi bin dinara bana satmak üzere buraya getirmiş! Lağım çukurunu boşaltmak üzere hemen işe başlayın!" demiş. Bu sözleri duyan beş şikâyetçi, şaşkınlığın sınırında "Eğer senin adaletin buysa, davranışına karşı halifeye başvurmaktan başka yapacak şey kalmıyor! Biz ne alınıp ne satılacak durumu olan özgür insanlarız. Yallah! Gel bakalım bizimle birlikte halifenin yanına...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Yallah! Gel bakalım bizimle birlikte halifenin yanına!" diye haykırmışlar. Bunun üzerine vali "Siz köle değilseniz, dolandırıcı ya da hırsız olmalısınız! Bu yaşlı kadını konağıma siz getirdiyseniz, onunla bu dolandırıcılıkta işbirlikçisiniz demektir! Ben de sizin her birinizi yabancılara yüzer dinara satarım!" demiş.

Onlar böyle konuşurlarken, konağın avlusuna, genç karısının başına gelenlerden şikâyetçi olmak üzere, saray muhafızlarının komutanı Sokak Döveci girmiş. Gerçekten gezisinden dönünce, komutan, karısını utanç ve heyecandan yatağa düşmüş olarak bulmuş; ve başına gelenleri ondan öğrenmiş ve de kadın "Bütün bunlar, beni, Hamilelik Babası'nın aracılığına başvurduran senin kaba sözlerin yüzünden oldu!" diye eklemiş imiş.

Emir Döveç valiyi gördüğü anda, ona "Sen yaşlı aracı kadınları haremine sokup emirlerin karılarını dolandırmalarına olanak mı sağlıyorsun? Senin bütün mesleğin bu mu? Vallahi! Ben, bana karşı işlenen dolandırıcılıktan ve karımın uğradığı zararlardan seni sorumlu tutuyorum!" diye haykırmış. Komutan Sokak Döveci'nin bu sözlerini duyan beş şikâyetçi "Ey emir, ey yiğit Komutan Döveç, biz de sorunumuzu sizin ellerinize emanet ediyoruz!" demişler. O da "Sizlerin açıklanacak ne sorununuz

var?" diye sormuş. O zaman kendisine tüm öykülerini anlatmışlar; ama onları burada yeniden anlatmak yararsız! Ve Komutan Döveç, onlara "Kuşkusuz siz dolandırılmışsınız! Ve eğer vali sizi hapse atabileceğini sanıyorsa, çok aldanıyor!" demiş.

Vali bütün bu sözleri işitince, Komutan Döveç'e "Ey emir, senden yana tazminat ödemeyi ve karına ait eşyayı iade etmeyi kabul ederim. Yaşlı dolandırıcıyı yakalama işini de kendi üzerime alıyorum!" demiş. Sonra beş şikâyetçiye dönüp onlara "İçinizden hanginiz yaşlı kadını tanıyor?" diye sormuş. Eşekçi, ötekiler hep bir ağızdan kendisine eşlik ederken "Biz hepimiz onu tanıyoruz!" diye yanıt vermiş. Eşekçi ayrıca "Ben onu kıvılcım saçan mavi gözleriyle bin orospu arasından tanırım! Yalnız bize yardım etmeleri ve onu yakalamaları için muhafızlardan on kişi ver!" diye eklemiş. Ve vali, onlara istedikleri muhafızları verince, konaktan çıkmışlar.

Böylece başlarında eşekçi olduğu halde, sokakta ancak birkaç adım atmışlarken tam karşılarına yaşlı kadın çıkmış ve onları görünce kaçmaya kalkışmış. Ama onu yakalamak başarısını göstermişler; ve ellerini ardından bağlayarak onu valinin huzuruna çıkarmışlar; o da kendisine "Çalınan o kadar eşyayı ne yaptın?" diye sormuş. Kadın "Ben mi? Ben kimseden hiçbir şey çalmadım! Hiçbir şey de görmedim! Bütün bunları da anlayamıyorum!" diye yanıt vermiş. O zaman vali hapishane muhafızlarının komutanına dönmüş ve ona "Bunu yarına kadar en küflü ve karanlık zindanına at!" demiş. Ama zindancı "Vallahi! Ben üzerime böyle bir sorumluluk almaktan sakınırım! Çünkü kaçmak için nasıl olsa bir yol bulacağından eminim!" diye yanıt vermiş. Bunu duyunca vali "En iyisi, kaçmaması için onu hepiniz göz önünde tutmalı ve bütün gece gözetip durmalısınız! Böylece yarın yargılayabiliriz!" demiş. Ve ata binip peşinden gelenlerle birlikte onu Bağdat'ın duvarları dışına çıkartmış ve saçlarından kırlık yerdeki bir direğe bağlatmış.

Böylece beş şikâyetçi ve özellikle eşekçi, kendilerine karşı işlediği onur kırıcı ve dolandırıcılıkla ilgili suçların esinlediği adları anarak yağdırdıkları hakaretlerden doyum sağlamaya başlamışlar. Ama, bir eşekçinin hakaret torbasının ve bir berberin kötülük leğeninin ve bir kuru temizleyicinin hamız[1] fıçısının

1 *Hamız:* Ekşilik yapan madde (Â.Ş.O.)

dibi olduğu gibi her şeyin de bir sonu olduğundan; ve üç günlük uykusuzluk ve heyecan da onları tükettiğinden, beş şikâyetçi, yeme içmeleri bir kez bitince, düzenbaz Delile'nin saçlarından bağlandığı direğin dibinde uyuyakalmışlar.

Gecenin epeyce ilerlemiş bir saatinde, beş şikâyetçi direğin dibinde horlarlarken, atlarına binmiş iki Bedevi yüksek sesle aralarında konuşarak oradan geçiyorlar ve Delile'nin bağlanmış bulunduğu yere yaklaşıyorlarmış. Aralarında geçen ve duyarlıklarını ortaya koyan konuşmaları yaşlı kadın işitmiş. Bedevilerden biri, gerçekten, yol arkadaşına "Senin, kardeşim, o harika Bağdat'ta oturduğun sırada tattığın en iyi şey ne oldu?" diye soruyormuş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Senin, kardeşim, o harika Bağdat'ta oturduğun sırada, tattığın en iyi şey ne oldu?" diye soruyormuş. Öteki, kısa bir süre sustuktan sonra "Ben, vallahi, orada yağda kızartılıp arasına bal ve üzerine kaymak konmuş pişi yedim! En çok sevdiğim şey bu oldu! Kuşkusuz Bağdat'ta başıma gelen en tatlı olay bu!" demiş. O zaman öteki, tavada kızartılmış ve üzerine bal dökülmüş ve kaymakla örtülerek tatlılaştırılmış pişinin kokusunu soluyarak "Arapların onuru üzerine yemin ederim ki, ben de Bağdat'a gidince, çölde yaşadığım sürece ömrümde tatmadığım bu tatlıdan yiyeceğim!" diye haykırmış. O zaman, daha önce bu arasına bal ve üstüne kaymak konmuş tatlıyı yiyen Bedevi, tatlı üzerine ilgisini çektiği arkadaşından izin alarak geldiği yoldan geri dönmüş. Öteki ise, Bağdat'a doğru yolunu sürdürmüş. Delile'nin saçlarından asılı bulunduğu direğin yanına gelmiş; yöresinde uyumakta olan beş kişinin de farkına varmış.

Ve bunu görünce yaşlı kadına yaklaşmış ve ona "Sen kimsin? Ve neden buradasın?" diye sormuş. Kadın da ağlayarak "Ey Arapların Şeyhi, senden beni korumanı diliyorum!" demiş. O da "En büyük sığınılacak kişi Tanrı'dır! Ama bu direğe neden böyle bağlandın?" diye sormuş. Kadın da "Bil ki, ey Arap Şeyhi, ey onurlu

kişi, benim düşmanım olan, ballı kaymaklı pişi yapan bir tatlıcı vardır. Bu tatlıları yapmakta kuşkusuz Bağdat'ta üstüne çıkacak yoktur. Ben, önceki gün, bana yaptığı bir hakaretin öcünü almak üzere onun camekânının önüne yaklaştım ve tatlılarının üzerine tükürdüm. Tatlıcı da gidip beni valiye şikâyet etti; o da beni bu direğe bağlanmaya ve bir oturuşta on tabak dolusu ballı kaymaklı pişiden yemedikçe burada bağlı kalmayı sürdürmeye mahkûm etti. Yarın bana on tabak dolusu tatlıyı getirecekler. Benimse, ey Arapların Şeyhi, doğrusu, bütün tatlılara, özellikle de ballı kaymaklı pişiye karşı içimde bir isteksizlik vardır. Ne felaket yarabbi! Burada böyle açlıktan geberip gideceğim!" diye yanıt vermiş. Bedevi "Arapların onuru üzerine yemin ederim ki, ben kabilemden ayrılıp Bağdat'a sırf bu ballı pişiyi yiyip doyum sağlamak için gelmiş bulunuyorum! Eğer sen istersen, benim iyi yürekli halacığım, tabaklardaki tatlıları ben yer bitiririm!" diye haykırmış. Kadın "Benim yerime bu direğe bağlanmayı göze almadan bunu yapmana izin vermezler! Ve zaten her vakit yüzüm örtülü olduğundan hiç kimse beni görmemiştir; hiç kimse de değişikliğin farkına varmaz! Bunun için beni kurtardıktan sonra benimle giysi değiştirmen yeter!" diye cevap vermiş. Bundan başka bir şey istemeyen Bedevi, onu çabucak bağlarından kurtarmış; direğe onun yerine kendini bağlatmış; kadın da, o sırada, Bedevinin harmaniyesine bürünerek ve başına kara deve tüyünden alınlığını takarak, atın üzerine atlamış ve Bağdat'a doğru uzaklaşarak gözden kaybolmuş.

Ertesi sabah gözlerini açtıklarında beş şikâyetçi, yaşlı kadına hayırlı günler dilemek yerine geçecek şekilde geceki sövgülerini tekrarlamışlar. Ama Bedevi onlara "Ballı pişiler nerede? Midem onları korkunç şekilde istiyor!" demiş. Bu sesi duyunca, beş kişi birden "Vallahi! Bu bir erkek! Konuşmasından da Bedevi olduğu anlaşılıyor!" diye haykırmışlar; ve eşekçi ayağa fırlayarak ona yaklaşmış ve kendisine "Ya Bedevi, orada ne yapıyorsun? Ve nasıl cesaret ettin de yaşlı kadını çözdün?" diye sormuş. Bedevi ise "Ballı pişiler nerede? Ben bütün gece hiçbir şey yemedim! Balı da esirgemeye kalkmayın sakın! Zavallı yaşlı kadının tatlıdan nefret eden bir bünyesi var; bense bayılırım tatlılara!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri işiten beş şikâyetçi, tıpkı kendileri gibi Bedevinin de yaşlı kadın tarafından kandırıldığını anlamışlar. Ve umut-

suzluklarından dolayı yüzlerini yumruklarıyla döverek "İnsan, Tanrı'nın yazdığı yazgının dışında kalıp bahtından ve olacaklardan kaçınamıyor!" diye haykırmışlar. Artık ne yapacaklarını bilemeden orada öylece oturmaktalar iken, bulundukları yere, muhafızlarıyla birlikte vali gelmiş; ve direğe yaklaşmış. Onu gören Bedevi, kendisine "Hani ballı pişi tabakları nerede?" diye sormuş. Bu sözleri duyan vali, başını direğe kaldırıp orada yaşlı kadının yerini alan Bedeviyi görmüş; beş kişiye dönerek "Bu da nesi?" diye sormuş. Onlar da "Bahtın cilvesi!" yanıtını vermişler; ve "Yaşlı kadın bu Bedeviyi kandırarak kaçmış; ve onun kaçışından halife önünde biz seni sorumlu tutacağız. Onu gözetmek için bizim yanımızda muhafız bıraksaydın, kaçamazdı. Biz alınıp satılacak köle olmadığımız gibi muhafız da değiliz!" diye eklemişler. Bunun üzerine vali Bedeviye dönmüş ve ona olan biteni sormuş. Ve o da, büyük iştahlı haykırışlarla donatarak öyküsünü anlatmış; sonunda da "Şimdi bana ballı pişileri getirin!" demiş. Bu sözleri duyan vali ve muhafızlar hatırı sayılır bir kahkaha koparmışlar. Ve beş şikâyetçi de kan ve öfkeyle kızarmış gözlerini döndürerek valiye "Senin yakanı efendimiz Emirü'l-Müminin'in huzuruna çıkıncaya kadar bırakmayacağız!" demişler. Bedevi de sonunda aldatılmış bulunduğunu anlayarak aynı şekilde valiye "Ben, atımın ve giysilerimin yitmesinden yalnız seni sorumlu tutmaktayım!" demiş. Bunun üzerine vali, onların hepsini Bağdat'a Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'in sarayına götürmek zorunda kalmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk beşinci gece olunca, demiş ki:

... Hepsini birlikte Bağdat'a, Emirü'l-Müminin Halife Harun Reşid'in sarayına götürmek zorunda kalmış.

Onların dinlenmesi kabul edilmiş ve ilk şikâyetçilerden biri olan Sokak Döveci'nin onlardan önce geldiği Divan'a girmişler. Halife, böylesi işleri kendisi ele almakla, onları birbiri ardından sorgudan geçirerek işe başlamış: İlkin eşekçiyi, en sonra da valiyi... Ve bunların her biri halifeye öyküsünü tüm ayrıntılarıyla

anlatmış. Dinlediklerinden büyük hayret duyan halife, orada bulunanların hepsine birden "Atalarım Beni Abbas üzerine yemin ederim ki, sizden çalınan her şey size iade edilecektir. Sen, eşekçi, eşeğinle birlikte tazminat alacaksın! Sen berber, bütün eşyanı ve aletlerini edineceksin! Sen, tacir, keseni ve giysilerini! Sen Yahudi mücevherlerini alacaksın! Sen kuru temizleyici yeni bir dükkâna sahip olacaksın! Ve sen Arap şeyhi, atını, giysilerini alacak ve canının istediği ve midenin aldığı kadar ballı pişi tatlısı yiyeceksin! Tabii ki, ilkin yaşlı kadını bulmak gerek!" demiş. Ve vali ile Komutan Döveç'e dönerek, onlara "Sen, Emir Halid, senin bin dinarın da iade edilecek ve sen Emir Mustafa, karının ziynetleri ve giysileriyle birlikte tazminat alacaksın! Ama ilkin ikinizin yaşlı kadını bulması gerek! Size bu görevi veriyorum!" demiş.

Bu sözleri işiten Emir Halid, giysilerini silkeleyip ellerini havaya kaldırmış ve "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, beni bağışla! Bu görevin yerine getirilmesini üstlenmek istemiyorum! Bu yaşlı kadının beni düşürdüğü bunca açmazdan sonra, beni güç duruma düşürüp işin içinden sıyrılmanın yollarını bulamayacağına güvence veremem!" diye haykırmış. Halife de gülmeye başlayarak ona "Öyleyse bir başkasını bu işle görevlendir!" demiş. O da "Bu durumda, ey Emirü'l-Müminin, sen kendin yaşlı kadını araması için Bağdat'ın en marifetli adamı, aynı zamanda güvenlik amiri de olan Sağ Kolun Güve Ahmed'i görevlendir!" demiş. Bunun üzerine halife "Ya Mukaddem Ahmed!" diye seslenmiş. Güve Ahmed hemen ileri çıkıp elleri arasından toprağı öperek halifeye saygı duruşunda bulunmuş; ve ona "Emriniz, ey Emirü'l-Müminin!" demiş. Halife kendisine "Dinle, Ahmed Reis, ortalıkta şu ve şu işleri yapmış olan yaşlı bir kadın var. Seni onu bulup bana getirmekle görevlendiriyorum!" demiş. Güve Ahmed "Onun işi tamamdır, ey Emirü'l-Müminin!" demiş ve beş şikâyetçiyle Bedeviyi halifenin yanında bırakarak huzurdan ayrılmış.

Güve Ahmed'in okçularının başı, bu tür araştırmaların ustasıymış. Adı da Deve Sırtı Eyüb'müş. Amiri eski hırsız Güve Ahmed ile olanca özgürlüğüyle konuşma âdeti olduğundan ona yaklaşmış ve kendisine "Ahmed Reis, Bağdat'ta bir tek yaşlı kadın yok ki! Sakalım üzerime yemin ederim ki: Onu yakalamak

kolay olmayacak!" demiş. Güve Ahmed de ona "Peki, sen bana bu konuda ne söyleyeceksin, ey Deve Sırtı Eyüb?" diye sormuş. O da "Yaşlı kadını ele geçirmek için adamlarımız yeterli değil! Benim görüşüme göre Felaket Hasan Reis'i de kırk okçusuyla bize katılmaya karar verdirmeliyiz! Çünkü bu tür işlerde o, bizden de tecrübelidir!" diye yanıt vermiş.

Ama Güve Ahmed suçluyu yakalama onurunu onunla paylaşmak istemediğinden, sarayın cümle kapısında durmakta bulunan Felaket Hasan'ın da işitebileceği bir tarzda, yüksek sesle "Vallahi! Ey Deve Sırtı, işlerimizi görmek için ne zamandan beri başkalarına ihtiyaç duyuyoruz?" diyerek yanıt vermiş. Ve kibirli bir şekilde atına kurulmuş olarak kırk okçusuyla birlikte, bu yanıttan ve halifenin Güve Ahmed'e görev vermesinden bozulan Felaket Hasan'ın önünden geçip gitmiş. Ama, Felaket Hasan, kendi kendine "Tıraş edilmiş başımın üzerine yemin ederim ki, bunlar, sonunda bana ihtiyaç duyacaklar!" demiş.

Güve Ahmed'e gelince, halifenin sarayının önünde uzayıp giden meydana ulaşınca, adamlarını yüreklendirmek için, onlara bir nutuk çekerek "Ey yiğitlerim, Bağdat'ın dört ayrı semtinde arama yapmak üzere dört ayrı grup oluşturacaksınız. Ve yarın, öğleye doğru, araştırmalarınızın sonucunu bildirmek üzere Mustafa Caddesindeki meyhaneye gelip beni bulacaksınız!" demiş. Ve böylece buluşma yeri de saptandıktan sonra, her biri ayrı bir bölgede iş tutmak üzere dört gruba bölünmüşler. Güve Ahmed de kendisince rüzgârdan bile hile sezmeye koyulmuş.

Delile ile kızı Zeyneb'e gelince, halkın arasına yayılan dedikodudan, halifenin yaptığı işler tüm Bağdat'ta konuşulmakta olan yaşlı bir düzenbaz karının yakalanması maksadıyla Güve Ahmed'i araştırma yapmakla görevlendirdiğini öğrenmekte gecikmemişler. Bu haber üzerine, Delile, kızına "Kızım, Felaket Hasan onlarla işbirliği yapmadıkça bütün bu duyduklarımdan korkmuyorum. Çünkü Hasan, Bağdat'ta zekâsından çekindiği ve de beni ve seni Bağdat'ta tanıyan tek kişidir; ve istediği zaman, hatta bugün bile, ondan kurtulmak için hiçbir çare bulamadan gelip bizi tutuklayabilir. Bundan dolayı bizi koruyan Koruyucu'ya şükredelim!" demiş. Kızı Zeyneb "Anacığım, öyleyse şu Güve Ahmed'e ve kırk budala okçusuna birkaç harika oyun oynamak için elimizde iyi

bir fırsat var! Ne hoş olurdu bu, anacığım!" diye yanıt vermiş. Delile "Ey içimden kopan kızım, bugün kendimi biraz keyifsiz hissediyorum. Bu kırk bir haydudu alaya alma işini sana bırakıyorum! İş çok kolay! Senin zekândan hiç kuşkum yok!" diye yanıt vermiş. O zaman tatlı ve aydınlık yüzünde koyu renkli gözleriyle ince ve bükülgen bir kız olan Zeyneb...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk altıncı gece olunca, demiş ki:

O zaman tatlı ve aydınlık yüzünde koyu renkli gözleriyle ince ve bükülgen bir kız olan Zeyneb, hemen ayağa kalkmış ve büyük bir incelikle giyinmiş, yüzünü de gözlerinin parıltısını daha yumuşak ve çekici yapan ipek muslin bir peçeyle örtmüş. Böylece giyindikten sonra gelip anasının elini öpmüş ve ona "Anne, dokunulmadık ve kapalı kilidim üzerine yemin ederim ki, kırkbirlere egemen olacak ve onları oyuncak haline getireceğim!" demiş. Evden çıkıp doğru Mustafa Caddesine gitmiş ve Musullu Hacı Kerim'in işlettiği meyhaneye girmiş. Ve ilkin, meyhaneci Hacı Kerim'e çok kibar bir selam vermiş; o da selamına iki katıyla karşılık vermiş. Bunu izleyerek kız ona "Ya Hacı Kerim, dipteki büyük salonu bana yarına kadar kiralamaya razı olursan, işte sana beş dinar! Sıradan müşterilerin içeri girmemeleri kaydıyla oraya kimi dostlarımı çağıracağım!" demiş. O da "Hanımım, başın için, gözlerin için, o güzelim gözlerin için, büyük salonu sana para almadan kiralarım; yeter ki, çağrılılarına içkiyi sen kendin sağlama!" demiş. Kız gülmüş ve ona "Benim çağıracaklarım, kârhanecinin[1] dibini kapatmayı unuttuğu testilerdir. Senin dükkânında içkiden yana ne varsa onların gırtlağından geçecektir! Bu konuda endişen olmasın!" demiş. Ve hemen eve dönüp oradan eşekçinin eşeğini ve Bedevinin atını almış; şilteleri, halıları, arkalıksız iskemleleri, örtüleri, tabakları, tepsileri ve öteki gereçleri bunlara yüklemiş ve çabucak yeniden meyhaneye dönmüş. Bütün bu şeyleri kiraladığı büyük salona sıralamak için eşeğin ve

1 *Kârhaneci:* Toprak testilerin yapıldığı ve çömlek kârhanesi denen yeri işleten kişi (Â.Ş.O.)

atın yükünü indirmiş. Sonra örtüleri yaymış. İçki sürahilerini ve satın aldığı bardak ve yiyecekleri düzenli biçimde sıralamış; bu iş bitince gidip meyhanenin kapısında beklemeye başlamış.

Oraya geldikten az sonra, başlarında vahşi görünüşlü Deve Sırtı Eyüp, Güve Ahmed'in on okçusunun belirdiğini görmüş. Adam, diğer dokuz okçuyla doğrudan doğruya dükkâna yönelmiş; o da kendince, güzel genç kızın dalgınlıkla yapar gibi, yüzünü örten yeğni örtüyü kaldırdığını görmüş. Ve Deve Sırtı, onun çok hoş olan taze güzelliğinden hem gözleri kamaşmış hem de büyülenmiş; ve ona "Sen orada ne yapıyorsun, ey genç kız!" diye sormuş. Kız, ona, baygın bir bakış fırlatarak "Hiç! Bahtımı bekliyorum! Sen acaba Ahmed Reis misin?" diyerek yanıt vermiş. O da "Yok vallahi! Ama isteyeceğin bir hizmet söz konusu ise, onun yerine karşılayabilirim! Çünkü onun okçubaşısı, senin kölen Deve Sırtı Eyüb'üm, ceylan bakışlım!" demiş. Kız yeniden gülmüş ve ona "Vallahi! Ey okçubaşı, eğer nezaket ve görgü kendine güvenli bir mekân seçmek isteseydi, kılavuz olarak sizin kırk okçunuzu seçerdi! Buyrun öyleyse, hoş geldiniz! Benim konukseverliğimde bulacağınız dostça kabul sadece değerli konuklara gösterilen bir saygıdır!" demiş. Ve onları hazırlanan salona sokmuş; büyük içki sinisinin yöresine oturtmuş; ve onlara beng uyuşturucusuyla karışık şarap sunmuş. Ve daha ilk bardaklar boşalırken, sarhoş filler ya da başı dönen mandalar gibi okçular sırtüstü düşmüş ve derin bir uykuya dalmışlar.

O zaman Zeyneb onları, birer, birer, ayaklarından sürükleyerek dükkânın dibindeki bölmeye atarak üst üste yığmış; üzerlerine geniş bir örtü örtmüş. Önlerine de büyük bir perde çekmiş; ve salondaki her şeyi düzenleyerek yeniden kapının önüne çıkıp Güve Ahmed'in kendisinin gelmesini beklemiş.

Biraz sonra on okçudan oluşan ikinci birlik belirmiş ve güzel Zeyneb'in koyu renkli gözlerinin aynı büyüsüne kapılıp ilkinin uğradığı işleme tabi tutulmuşlar; üçüncü ve dördüncü birlikler de... Ve genç kız bütün okçuları birer birer toplayarak dip odadaki perdenin ardına yığmış; salonu yeniden düzeltmiş ve Güve Ahmed'in gelişini beklemeye başlamış.

Orada bekleyeli henüz pek fazla bir zaman geçmemişken, atının üzerinde yöresine dehşet saçan şimşek bakışıyla, sakal

ve bıyıklarının tüyleri aç bir sırtlanın tüyleri gibi dikilmiş Güve Ahmed görünmüş. Kapının önüne gelince, atından inmiş ve hayvanın yularını meyhanenin duvarına takılmış demir halkalardan birine bağlamış ve "Nerede bütün bu köpoğlular? Beni burada beklemelerini emretmemiş miydim? Sen gördün mü onları demiş?" Bunun üzerine Zeyneb kalçalarını oynatmış, sol yanına baygın bir bakış fırlatmış, sonra da sağ yanına bir başkasını... Dudakları bir gülüşle kıvrılmış ve "Kimleri, efendim?" diye sormuş. Oysa Ahmed, genç kızın kendisine fırlattığı iki bakışla yüreğinin bayıldığını, sermayesi ve faiziyle ona kalan tek miras olan yavrusunun inlediğini duyumsamış! Safça bir duruşla kımıldamadan bekleyen Zeyneb'e "Ey genç kız, benim kırk okçumu soruyorum!" demiş. Bu sözleri duyan Zeyneb, birdenbire büyük bir saygı duygusuna kapılmış gibi, Güve Ahmed'e doğru ilerleyip ona "Ey Ahmed Reis, Halife'nin Sağ Kolu! Kırk okçu, beni, sokağın dibinde aradığınız yaşlı Delile'yi gördüklerini, burada kalmadan onun peşine düştüklerini, ama hemen onunla birlikte geri döneceklerinden emin olmanı; sana ellerimle bizzat hizmet edeceğim meyhanenin büyük salonunda kendilerini beklemeni sana bildirmekle görevlendirdiler!" diyerek elini öpmüş. Bunun üzerine Güve Ahmed, genç kızın kılavuzluğunda dükkâna girmiş ve orada düzenbaz kızın sihrine ve hilelerine boyun eğerek bardak bardak üzerine şarap içmiş ve içkiye karıştırılan uyuşturucu bengin beynine yaptığı etkiyle ölü gibi yere düşmekte gecikmemiş.

O zaman Zeyneb, vakit yitirmeden, Güve Ahmed'in tüm giysilerini ve üzerinde taşıdığı her şeyi soymuş; sadece iç gömleğini ve geniş iç donunu bırakmış; sonra öbürlerinin yanına gitmiş ve aynı tarzda onları da soymuş. Sonra tüm gereçlerini ve çaldığı tüm eşyayı toplamış; bunları Güve Ahmed'in ve Bedevinin atlarına ve eşekçinin eşeğine yüklemiş; zaferinin bütün bu ganimetleriyle zengin, bir engele rastlamaksızın evinin yolunu tutmuş; ve her şeyi, onu sevinç gözyaşlarıyla öpen anası Delile'ye teslim etmiş. Güve Ahmed'e ve kırk okçusuna gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk yedinci gece olunca, demiş ki:

Güve Ahmed'e ve kırk okçusuna gelince; iki gün, iki gece süresince uyumuşlar; üçüncü günün sabahında olağandışı uykularından uyanınca, ilkin orada bulunmalarının nedenini bilememişler; ve sonunda, kendilerine bir oyun oynanmış olduğundan artık kuşku duymamışlar. O zaman kendilerini çok alçalmış hissetmişler; özellikle Güve Ahmed, Felaket Hasan'a karşı büyük bir kendine güven tavrı takındıktan sonra, şimdi, sokakta, içinde bulunduğu gülünç durumda görünmekten büyük bir utanç duymaktaymış. Bununla birlikte meyhaneden çıkmaya karar vermiş ve sokakta kesinlikle ilk rastladığı kimse de meslektaşı Felaket Hasan olmuş. Hasan, onu, böyle don gömlek ve kendisi gibi gülünç durumdaki kırk okçusuyla birlikte görünce tek bir bakışla hepsinin kurbanı olduğu serüveni kavramış. Bu durumu gören Felaket Hasan sevincin sınırlarını zorlayan aşırı bir sevince kapılmış ve şu dizeleri okumaya başlamış:

> Saf genç kızlar bütün erkekleri aynı sanırlar! Sadece sarıklarımızın birbirine benzediğini hiç bilmezler!
> İçimizde kimimiz bilgindir; ötekilerse budala! Gökte yıldızların da bazısı parıltısız, bazısı da inciler gibi değil midir?
> Kartallar ve şahinler ölü eti yemezler; ama erdemsiz akbabalar leşler üzerine üşüşürler!

Felaket Hasan, şarkı söylemeyi bitirince, sanki o anda fark etmiş gibi Güve Ahmed'e yaklaşmış; ve ona "Vallahi! Mukaddem Ahmed, Dicle üzerinde sabah saatleri serindir; sen ise, böyle don gömlek dışarı çıkma tedbirsizliğinde bulunmuşsun!" demiş. Güve Ahmed de "Ve sen, ya Hasan, senin duyguların da bu sabah kadar ürpertici ve soğuk mu? Kimse bahtından kaçamaz; bizim bahtımız da bir genç kızın oyuncağı olmakmış. Sen onu tanır mısın?" diye yanıt vermiş. O da "Onu da, anasını da tanırım! Ve eğer sen istersen, onu şimdi gider, tutuklarım!" diye yanıt vermiş. Ahmed "Bu nasıl olur?" deyince de; "Halifenin önüne çıkıp beceriksizliğini vurgularcasına başını olumsuz anlamda sallarsın; ve ondan, kendin yerine beni yakalama işinde görevlendirmesini dilersin!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Güve

Ahmed, giyindikten sonra Felaket Hasan ile birlikte Divan'a gitmiş; halife kendisine "Yaşlı kadın nerede ey Mukaddem Ahmed?" diye sorunca başını silkelemiş ve "Vallahi! Ey Emirü'l-Müminin, ben onu tanımıyorum! Bu işi Mukaddem Hasan daha iyi becerir! Onu tanıyor ve yaşlı kadını bütün bunları, kendisiyle konuşulması ve efendimiz halifemizin dikkatini çekmek için yaptığını söylüyor!" demiş. Bunu duyunca Harun Reşid Hasan'a dönmüş ve ona "Gerçek mi bu, Mukaddem Hasan? Sen yaşlı kadını tanıyor musun?" diye sormuş. O da "Doğrudur, ey Emirü'l-Müminin!" diye yanıt vermiş. O zaman halife "Atalarımın mezarı ve onuru tanığım olsun! Bu yaşlı kadın eline geçirdiği her şeyi verirse, onu bağışlayacağım!" diye haykırmış. Felaket Hasan da "Öyleyse; ey Emirü'l-Müminin, bana onun hakkında bir güvence ver!" demiş. Halife de Felaket Hasan'a, yaşlı kadın için güvence simgesi olarak mendilini fırlatmış.

Ve Hasan, bu güvence belgesini yerden alarak hemen Divan'dan çıkmış ve doğruca uzun zamandan beri tanıdığı Delile'nin evine gitmiş. Kapıyı çaldığında Zeyneb kapıyı ona açmış. Hasan "Annen nerede?" diye sorunca; kız "Yukarıda!" demiş. Hasan "Git kendisine Sol Kol'un mukaddemi Hasan'ın aşağıda olduğunu, halifeden kendisi için güvenlik mendilini getirdiğini söyle; ancak aldığı her şeyi geri verdiği takdirde bunun geçerli olduğunu da bildir! Ve ona iyilikle aşağı inmesini, yoksa zor kullanacağımı da söyle!" demiş. Bu sözleri işitmiş olan Delile de, içerden "Bana güvence mendilini at! Bütün kaldırdığım şeylerle birlikte halifenin yanına gitmek üzere sana eşlik edeyim!" diye haykırmış. Bunun üzerine Felaket ona mendili fırlatmış; Delile de alıp boynuna dolamış; sonra kızının da yardımıyla eşekçinin eşeğine ve iki ata tüm çalıntı eşyayı yüklemiş. Bu işi bitirince, Hasan, Delile'ye "Ama hâlâ da Güve Ahmed'le kırk adamının eşyası kaldı!" demiş. O da "En Yüce İsim adına! Onları kaldıran ben değilim!" diye yanıt vermiş. Hasan gülmeye başlamış ve "Doğru! Düzeni kuran kızın Zeyneb'di! Öyle olsun! Onları götürmeyebilirsin!" demiş. Ve sonra da hepsini birbirine bağlayan bir iple üç hayvanı art arda sürükleyerek Delile'yi birlikte götürmüş ve Divan'a çıkarmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk sekizinci gece olunca, demiş ki:

... Delile'yi birlikte götürmüş ve Divan'a halifenin huzuruna çıkarmış. Harun Reşid, bu şeytansı yaşlı kadının içeri girdiğini görünce, onun hemen kan halısının üzerine yıkılıp başının vurulması buyruğunu haykırmaktan kendini alamamış. Felaket Hasan da halifenin elini öperek ona "Onu bağışlayın, ey Emirü'l-Müminin! Ona güvence sağlamıştınız. İşte bakın, boynunda!" demiş. Halife, ona "Doğru! Onu senin hatırın için bağışlıyorum!" diye yanıt vermiş. Sonra da Delile'ye dönüp "Gel buraya ey yaşlı kadın! Senin adın ne?" demiş. O da "Adım Delile'dir: Senin eski güvercincibaşının eşiyim!" diye yanıt vermiş. Halife "Sen aslında kafasında bin bir oyun dolu bir düzenbazsın! Bundan sonra sana Fındıkçı Delile desinler!" demiş. Sonra da kendisine "Hiç değilse, bana, buradaki şu kimselere oynadığın ve yüreklerimizi yorarak bize birçok tedirginlik veren oyunları ne maksatla yaptığını açıklar mısın?" diye sormuş. O zaman Delile, halifenin ayaklarına atılarak, ona "Ben, ey Emirü'l-Müminin, bir tür açgözlülükle böyle davranmış değilim! Sağ Kol ve Sol Kol olarak adlandırdığın Güve Ahmed ile Felaket Hasan'ın daha önceleri yaptıkları kötülüklerden ve düzenbazlıklardan söz edildiğini duyarak, ben de, kendimce, onlar gibi yapmak, hatta bu konuda onları geçmek fikrine kapıldım; böylece efendimiz halifeden zavallı kızlarımın babası rahmetli kocamın görev ve araçlarını elde edebileceğimi düşündüm!" diyerek yanıt vermiş.

Bu sözleri işitince, eşekçi şiddetle ayağa fırlamış ve "Tanrı, bu yaşlı kadınla benim aramda geçenler için yargıç olsun ve karar versin! Sadece benim eşeğimi çalmakla yetinmedi; şuradaki Magripli berbere iki azı dişimi söktürttü ve ateşte kızartılmış çivilerle şakaklarımı dağlattı!" diye haykırmış. Bedevi de ayağa fırlayıp "Tanrı bu yaşlı kadınla aramızda geçenler için yargıçlık etsin ve karar versin! Beni sadece kendi yerine direğe bağlamakla ve atımı çalmakla yetinmedi; ballı pişi yeme arzularımı doyuma kavuşturmaktan da alıkoyarak zevkimin bozulmasına neden oldu!" diye haykırmış. Kuru temizleyici, berber, genç tacir,

Komutan Döveç, Yahudi cevahirci ve vali de, her biri sırayla ayağa kalkıp yaşlı kadının neden olduğu zararların onarımı için Tanrı'dan dilekte bulunmuşlar. Yüce Gönüllü ve cömert olan halife de, bir yandan her birine, kendilerine özgü ve kendilerinden çalınmış olan eşyayı geri vermekle işe başlayıp kendi özel hazinesinden de geniş biçimde zararlarını gidermiş; özellikle, iki azı dişini yitirmesi ve şakaklarının dağlanması nedeniyle eşekçiye bin altın dinar verdirmiş ve onu eşekçiler loncasının başına getirmiş. Ve hepsi, halifenin cömertliği ve adaleti dolayısıyla birbirlerini kutlayarak ve tüm üzüntülerini unutarak Divan'dan ayrılmışlar.

Delile'ye gelince, halife ona "Şimdi ey Delile, ne istediğini bana söyleyebilirsin!" demiş. Kadın, halifenin önünde yeri öpmüş ve "Ey Emirü'l-Müminin, senin cömertliğinden tek bir şey bekliyorum: O da, güvercin haberciliği yöneticisi rahmetli kocamın görev ve maaşlarının geri verilmesidir! Ben bu görevleri yerine getiririm: Zaten kocamın sağlığında, kızım Zeyneb'in yardımıyla güvercinlere yem veren, güvercinlikleri temizleyen ve boyunlarına mektupları asan bendim! Ve güvercinlerin hizmet görmek üzere barınmaları için yaptırdığın büyük hanı gözetir ve Süleyman'ın ardıllarından olan Afgan hükümdarı üzerine sefer açılıp zafer kazanıldığından ele geçirilen kırk kara, kırk da ak köpeğe gece gündüz ben bakardım!" diye yanıt vermiş. Halife de "Öyle olsun, ey Delile! Seni hemen büyük handaki haberci güvercinlerin yönetimi ve Süleyman'ın ardıllarından olan Afganların hükümdarından alınan kırk kara, kırk ak köpek üzerinde söz sahibi olman için yazılı buyruk vereceğim. Ve böylece sen, benim için, çocuklarımın yaşamından bile değerli olan bu güvercinlerin birinin bile yitmesinin sorumluluğunu başında taşıyacaksın! Ama, senin yeteneklerinden de kuşku duymuyorum!" diye yanıt vermiş. Bunu duyan Delile "Aynı şekilde, ey Emirü'l-Müminin, kızım Zeyneb'in de genel gözetimde bana yardımcı olması için handa kalmasına izin vermenizi dilemekteyim!" diye eklemiş. Halife de ona bu izni vermiş.

O zaman Delile, halifenin elini öptükten sonra, evine dönmüş ve kızı Zeyneb'in yardımıyla eşya ve mallarını büyük hana taşıtmış ve oturma yeri olarak da hanın hemen girişindeki köşkü

seçmiş. Ve aynı gün, kırk zenci kölenin komutanlığını da üstlenmiş ve erkek giysileriyle donanarak ve başına altın bir miğfer geçirerek ata binip emirlerini almak ve taşraya yollanabilecek mektuplar hakkında bilgi edinmek üzere halifenin yanına gitmiş! Ve gece olunca, hanın büyük avlusuna, gözetebilsinler diye Süleyman'ın çoban köpekleri cinsinden olan köpekleri özgür bırakmış.

Ve her gün, başına üstüne gümüş bir güvercin kakılmış altın miğferini takarak, peşinde kırmızı ipek ve kabartma kumaşlara bürünmüş kırk zenci ile at üzerinde Divan'a gelmeyi sürdürmüş. Ve yeni ikamet yerini süslemek için oraya Güve Ahmed'in, Deve Sırtı Eyüb'ün ve kırk yoldaşının giysilerini asmış.

İşte Bağdat'ta, Fındıkçı Delile ile kızı Fettan Zeyneb'in zekâ düzenleriyle bu denli saygın olan güvercin bakıcılığını ve kırk zenci ile büyük handa gece görevlisi kırk kara ve kırk ak köpeğin komutanlığını nasıl elde ettiğinin öyküsü böyleymiş! Ama Tanrı daha iyisini bilir!

"Böylece, şimdi, ey bahtıgüzel şah" diye sözünü sürdürmüş Şehrazad "Cıva Ali'nin, Delile ve kızı, Delile'nin kardeşi balık kızartıcısı Zurayk ve büyücü Yahudi Azarya ile serüvenlerini anlatmanın zamanıdır! Çünkü bu serüvenler, bu güne kadar işittiklerinin hepsinden daha şaşırtıcı ve daha olağandışıdır!" Şah Şehriyar da içinden "Vallahi! Cıva Ali'nin serüvenlerini dinlemedikçe onu öldürtmeyeceğim!" demiş. Ve Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz kırk dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Cıva Ali'nin, Delile ve Kızı, Delile'nin Kardeşi Balık Kızartıcısı Zurayk ve Büyücü Yahudi Azarya ile Serüvenleri

İşittim ki, ey bahtıgüzel şah, Bağdat'ta, Güve Ahmed ve Felaket Hasan'ın yaşadığı dönemde, güvenlik görevlilerinin hiçbir zaman yakalayamadığı kurnaz bir hırsız varmış; çünkü görevliler tam onu yakaladıklarını sandıkları sırada parmaklarının arasından tutulması güç bir cıva damlası gibi kayarmış. Bundan dolayı daha önceleri kendi yurdu olan Kahire'de ona Cıva Ali[1] adı takılmış imiş.

Gerçekten! Bağdat'a gelmeden önce, Cıva Ali Kahire'de otururmuş; Bağdat'a, sonradan hatırlanmaya değer ve bu öykünün başında anlatılmasının uygun olacağı koşullar sonunda gelmiş bulunuyormuş.

Bir gün, kederli ve işsiz, kendilerine buluşma yeri oluşturan bir yeraltı bölmesinde arkadaşlarının arasında otururken, bunlar onun yüreğinin sıkışık ve göğsünün daralmış olduğunu görerek, onu oyalamak istemişler; ancak o, kendi köşesinde yabanıl, yüzü asık, çizgileri kasılmış ve kaşları çatık oturmayı sürdürmüş. O zaman içlerinden biri "Ey büyüğümüz, göğsünü ferahlatmak için Kahire'nin sokaklarını ve çarşılarını dolaşmaktan daha iyi bir çare yoktur!" demiş. Ve Cıva Ali, bu konuşmalara bir son vermek için ayağa kalkmış ve içinin sıkıntısını gidermek için, çıkıp Kahire'nin sokaklarında dolaşmaya başlamış. Ve böylece duydukları saygıdan dolayı herkes ona yol açarken, yürüye yürüye Kızıl Sokağa ulaşmış.

1 *Cıva Ali* adı Yurdatap çevirisinden alınanmıştır. Mardrus'te ve Mathers'de aynı anlamda *Ali Vif-Argent* ve *Ali Quicksilver* olarak geçiyor (Â.Ş.O.)

Tam Kızıl Sokağın ağzına geldiği sırada ve kafayı bulmak için gitmeyi âdet edindiği bir meyhaneye girmek üzere iken, kapının yanı başında, keçi derisi tulumunu sırtında taşıyan bir sakanın susamışlara içinde su sunduğu iki bakır tası birbirine vurarak yol aldığını görmüş. Suyunun arzuya göre bazen bal, bazen şarap olduğunu haykırmayı âdet edinen bu saka, o gün de suyunu böylece övüp iki tası uyumlu şekilde birbirine vurup şöyle haykırıyormuş:

> Üzümden damıtılır en iyi içki! Yürekten bir dost olmadıkça mutluluk nedir ki! Böylece ikiye katlanır gönlünün zevki! Ağzından bal akan içindir onur mevkii!

Saka, Cıva Ali'yi görünce çınlayan iki tası birbirine vurup onun onuruna şu şarkıyı okumuş:

> Ey yolcu! İşte tertemiz, tatlı, lezzetli, soğuk su! Horoz gözüdür benim suyum! Billurdur bu su! Göz gibi değerlidir! Gırtlakların zevki! Elmastır benim suyum! Hani ya, su verelim, su!

Sonra da "Efendim, bir tas su ister misin?" diye sormuş. Cıva "Ver bakalım!" diye yanıt vermiş. Saka da bir tas doldurup "Lezzetin kendisi bu!" diyerek suyu ona sunmuş. Ama Ali, tası alarak, ona bir an bakmış, sallamış yere dökmüş ve "Bana bir tas daha ver!" demiş. Bunun üzerine saka, kırgın, onu gözleriyle süzmüş ve "Allah aşkına! Bir horoz gözünden de parlak olan bu suda ne buldun ki, onu böyle yere döktün?" diye yanıt vermiş. Ve saka ikinci bir kez tası suyla doldurup âdeta kutsal bir saygıyla Cıva Ali'ye sunmuş; o da tası alıp içindeki suyu yeniden yere dökmüş ve "Bir bardak daha doldur!" demiş. Saka da "Ya Seydi, içmek istemiyorsan, bırak beni yoluma gideyim!" diye haykırmış. Ve ona üçüncü kez bir tas su vermiş. Ama bu kez Cıva Ali suyu bir solukta içmiş ve tası sakaya geri verirken, bahşiş olarak bir altın dinar vermiş. Oysa, saka, böylesine beklenmedik bir kazançtan memnunluk gösterecek yerde, Cıva Ali'ye, onu tepeden tırnağa süzerek, alaycı bir sesle "Talihin yaver gitsin

efendim, talihin yaver gitsin! Öyle ya: küçük adamların kendine göre bir değeri, büyük beylerin de çok daha fazla bir değeri vardır!" demiş. Cıva Ali'nin öfkesini kusması için bu kadar bir konuşma bile çok gelmiş; ve sakanın yakasına sarılmış, onu ve tulumunu sarsarak yüzüne yumruklar atmış, onu Kızıl Sokaktaki çeşmenin duvarına yığılı bırakmış ve ona "Pezevenk çocuğu! Sen üç tas su için bir altın dinarı az buluyorsun, öyle mi? Ama senin tulumun, olduğu gibi, üç parça gümüş bile etmez; içtiğim ya da döktüğüm suya gelince, yarım litre tutmaz!" diye haykırmış. Saka "Çok doğru, efendim!" demiş. Cıva "Öyleyse, neden bana o sözleri söyledin? Yaşamında benim sana davrandığımdan daha cömertçe davranan birini gördün mü?" diye sormuş. Saka da "Evet, vallahi! senden daha cömertçe davranan birini gördüm! Çünkü kadınlar yüklü kalıp doğurdukça, yeryüzünde her zaman cömert yürekli insanlar olacaktır!" diye yanıt vermiş. Cıva "Rastlamış olduğun benden daha cömert bu adam kim, söyleyebilir misin?" diye sorunca, saka "İlk önce yakamı bırak ve çeşmenin kenarına otur! Sana gerçekten tuhaf olan serüvenimi anlatayım!" demiş. Bunun üzerine Cıva Ali, sakanın yakasını bırakmış; ve ikisi birden çeşmenin mermer basamaklarından birine oturmuşlar; saka, tulumunu yere koymuş ve...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz ellinci gece olunca, demiş ki:

... ikisi birden çeşmenin mermer basamaklarından birine oturmuşlar; saka, tulumunu yere koymuş ve şu öyküyü anlatmış:

Bil ki, benim cömert efendim, babam, Kahire'deki sakalar birliğinin kâhyası idi. Evlere büyük miktarlarda su sağlayan büyük sakaların değil, benim gibi tulumunu sırtında taşıyarak küçük iş gören sakaların.

Babam ölünce, miras olarak bana beş deve, bir katır, dükkân ve ev bıraktı. Benim koşullarımdaki birine mutlulukla yaşamak için bu kadarı yeter de artardı bile! Ama efendim, fakir kişi asla doyum sağlamaz; tesadüfen bunu sağlasa, o gün ölür. Ben de kendi içimden "İşimin akışını hızlandırarak ve ticaret yaparak

sermayemi arttıracağım!" diyordum. Ve bana ödünç olarak mal sağlayan tacirlerden aldığım şeyleri develerime ve katırıma yükledim, hac zamanı Mekke'de bulunmak üzere Hicaz'a gitmek için yola çıktım. Ama, efendim, fakir asla zenginleşmez; eğer zenginleşirse ölür! Ben de öylesine kötü koşullarda iş tuttum ki, haccın sonunda elimde bulunan her şeyi yitirdim ve develerimle katırımı da beni en çok sıkıştıran alacaklılarımın borcunu karşılamak üzere satmak zorunda kaldım. Kendi kendime "Eğer Kahire'ye dönersen, alacaklıların seni yakalatır ve hapse attırır!" diyordum. O zaman Suriye'ye gitmekte olan bir kervana katıldım; Şam'a, Halep'e, oradan da Bağdat'a gittim.

Bir kez Bağdat'a ulaşınca, sakalar birliğinin kâhyasının kim olduğunu öğrendim; ve onun yanına gittim. İyi bir Müslüman olarak, önce Fatiha okuyarak ona barış diledim. O zaman bana durumum hakkında sorular sordu; ben de başıma gelenlerin hepsini anlattım. O da, gecikmeksizin, bana, bir iş gömleği, bir tulum ve iki tas vererek yaşamımı kazanmamı sağladı. Günün birinde tulumum sırtımda Tanrı'nın yollarına düştüm ve Kahire'deki sakalar gibi şarkı tarzında haykırarak kentin çeşitli semtlerinde dolaşmaya başladım. Ama, efendim, fakir fakir kalır, çünkü bu onun bahtıdır!

Nitekim, Bağdat'ta oturanlar ile Kahire'de oturanlar arasındaki ayrımın ne denli büyük olduğunu görmekte gecikmedim. Bağdat'ta, efendim, halk susamıyor; ve tesadüfen susarlarsa da, bunun için para ödemiyorlardı. Çünkü su Tanrı'nındır! Rastladığım ilk müşteriye su sununca, bu mesleğin ne denli kötü olduğunu anladım. Çünkü ona tası uzatınca bana "Sen bana yiyecek bir şey verdin mi ki, içecek su öneriyorsun?" dedi. Bunun üzerine başıma gelene şaşarak yolumu sürdürdüm; ve ikinci kez birine su uzattım; bana "Kazanç Tanrı üzerinedir! Yoluna git, ey saka!" diye yanıt verdi. Bense, umudumu kaybetmeden en gözalıcı dükkânların önünde durarak çarşı boyunca yol almayı sürdürdüm. Ama kimse su doldurtmak üzere istekte bulunmadı ya da sunuşlarımla ve bakır taslarımla yaptığım tıngırtıyla ilgilenmedi. Ve böylece öğleye kadar bir parça ekmek ve bir hıyar alacak kadar bile para kazanamadan dolaştım. Çünkü, efendim, fakirin bahtı, onu bazen aç kalmaya zorlar. Ama açlık,

efendim, alçalmaktan daha katlanılır bir şeydir! Zengin, aşağılanmaya uğrarsa, kaybedecek ya da kazanacak bir şeyi olmayan fakirden daha az katlanır buna. Böylece ben de, örneğin, senin davranışından alınmışsam, bu benden kaynaklanmıyor; ama Tanrı'nın harika bir verisi olan sudan kaynaklanıyor! Ama sen, efendim, senin bana karşı davranışın, senin kişiliğine dokunan nedenlere dayanır!

Bağdat'taki yaşamımın böyle hazin bir dönüşümü olduğunu görünce, kendi kendime "Senin için yurdundaki bir hapishanede ölmek, ey fakir kişi, su sevmeyen bu ülkedeki insanlar arasında yaşamaktan yeğdir!" diyordum. Fikirlerimin yoğunluğu içinde böylece düşünürken, birdenbire çarşıda büyük bir itişip kakışma başladığını ve halkın belli bir doğrultuya yönelerek koştuğunu gördüm. Mesleğim halkın bulunduğu yerde dolaşmak olduğundan, ben de sırtımda tulumum olduğu halde, bütün gücümle koştum; hareketlenmeyi izledim. Ve o zaman iki sıra halinde yürüyen adamlardan oluşan parlak bir alayın geçtiğini gördüm; ellerinde uzun sırıklar taşıyor, incilerle süslenmiş külahlar giyinmiş, ipekten harmaniyelere bürünmüş olarak üzerine değerli taşlar kakılmış kılıfları içinde kılıçlarını yanlarında asılı bulunduruyorlardı. En başta giden korkunç görünüşlü bir atlının önünde de herkes yerlere kadar başını eğiyordu. O zaman ben "Bu alay kimin için düzenlenmiş? Ve bu atlı da kim?" diye sordum. Bana "Senin Mısırlı şivenden ve bilgisizliğinden Bağdatlı olmadığın anlaşılıyor! Bu alay, kenar mahallelerdeki düzeni korumakla görevli olan Halife'nin Sağ Kolu, güvenlik amiri Mukaddem Güve Ahmed'in alayıdır! Atın üzerinde gördüğün de odur! Ve tıpkı Sol Kol amiri Felaket Hasan gibi onurludur ve aylık maaşı bin dinardır! Adamlarının her biri de aylık yüz dinar alır! Şimdi doğruca Divan'dan çıkmış, öğle yemeğini yemek üzere kendi yerlerine çekiliyorlar!" dediler.

O zaman ben, efendim, Mısır tarzına uygun olarak ve beni biraz önce gördüğüne benzer şekilde şarkı söyleyerek ve de tasları uyumlu biçimde birbirine vurarak haykırmaya başladım. Ve bu işi o kadar güzel yaptım ki, Mukaddem Ahmed beni işitti ve fark etti; atını benden yana çevirerek bana "Ey Mısırlı kardeşim, seni şarkından tanıdım! Bana bir tas su ver!" dedi. Ve

kendisine uzattığım tası aldı, salladı ve içindeki suyu yere döktü ve benden, tıpkı senin yaptığın gibi bir kez daha yere dökmek üzere ikinci kez tası doldurmamı istedi; sonra da doldurduğum üçüncü tası bir solukta içti. Bunu izleyerek yüksek sesle "Ey saka kardeş, içinde oturanlarla birlikte Kahire yaşasın! Sen, sakalara değer verilmeyen, sakaların para kazanamadıkları bu kente neden geldin!" diye haykırdı. Ben de ona öykümü anlattım: Borç içinde olduğumu ve kesinlikle borçlarım ve felaketim yüzünden kaçmakta olduğumu kendisine açıkladım. Bunu duyunca "Bağdat'a hoş geldin!" diye haykırdı. Ve bana altı altın dinar verdi ve alaydaki bütün adamlarına dönerek, onlara "Allah rızası uğruna, benim ülkemden gelmiş olan bu adamı sizin eli açıklığınıza terk ediyorum!" dedi. Hemen alaydaki her adam benden bir tas su isteyerek suyu içtikten sonra içine bir altın bırakmaya başladı. Öyle ki dönüp dolaşmam bitince, belimdeki bakır kutuda yüz dinardan fazla para toplandı. Sonra Mukaddem Güve Ahmed bana "Bağdat'ta oturduğun sürece, bize içmek için su sunduğunda aynı karşılığı alacaksın!" dedi. Böylece, birkaç gün içinde, bakır kutum birkaç kez doldu; dinarları saydım ve bin dinardan fazla para toplandığını gördüm! O zaman kendi kendime "Ey saka, artık ülkene dönme zamanı geldi! Çünkü yabancı bir ülkede bulunmaktansa, kendi ülkende olmak daha hayırlıdır! Sonra borçların da var; gidip onları ödemen gerek!" dedim. O zaman Divan'a doğru yöneldim; orada beni artık tanıyor, bana saygı duyuyorlardı. Orada benim iyiliksever koruyucumu buldum ve ondan izin almak üzere içeri girdim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli birinci gece olunca, demiş ki:

... iyiliksever koruyucumu bularak ona şu dizeleri okudum:

> Yabancı topraklardaki yabancıların hanesi rüzgârlar üzerine inşa edilmiş binalara benzer.
> Rüzgâr eser, bina çöker, yabancı onu terk eder! En doğrusu onu inşa etmemektir.

Sonra ona "İşte zaten Kahire'ye hareket etmek üzere olan bir kervan var, ülkeme dönmek için ona katılmak isterdim!" dedim. O zaman bana bir katır ve yüz dinar vererek "Ey şeyh, kendimce, ben de sana gizli bir görev vermek isterdim. Kahire'de çok kimse tanır mısın?" diye sordu. Ona "Orada oturan tüm cömert kişileri tanırım!" diye yanıt verdim. Bana "O zaman şu mektubu al ve onu benim eski yoldaşım Cıva Ali'nin ellerine teslim et. Ona benim tarafımdan 'Ağabeyin sana selamlarını ve iyi dileklerini yolluyor! Şimdi kendisi Halife Harun Reşid'in hizmetindedir!' de!" dedi.

O zaman mektubu aldım, Mukaddem Ahmed'in elini öptüm ve Kahire'ye gitmek üzere yola çıktım ve beş gün içinde ulaştım. İşe, gidip alacaklılarımı bulmakla başladım ve Güve Ahmed sayesinde Bağdat'ta ele geçirdiğim bütün parayı onlara dağıttım. Ondan sonra deri önlüğümü taktım, tulumumu sırtıma vurdum ve şimdi gördüğün gibi, efendim, önceki gibi, saka oldum. Ama Kahire'nin her yanında aradığım halde, Güve Ahmed'in dostu Cıva Ali'yi bulup her zaman ceketimin astarında taşıdığım mektubu veremedim.

Ve işte, efendim, müşterilerimden en cömerdi ile geçirdiğim serüven budur!

Saka öyküsünü anlatmayı bitirince, Cıva Ali ayağa kalkıp onu, kendi kardeşini öper gibi öpmüş; ve "Ey saka kardeşim, sana biraz önce gösterdiğim kabalıktan ötürü beni bağışla! Senin Bağdat'ta rastladığın ve kesinlikle benden cömert olan kişi, benim eski komutanımdı! Senin aradığın Güve Ahmed'in yakın arkadaşı Cıva Ali benim! Ruhun neşelensin, gözlerin ve gönlün serinlesin, ağabeyimin mektubunu da bana ver!" demiş. Bunun üzerine saka, ona mektubu vermiş; o da açarak şu satırları okumuş:

> Mukaddem Ahmed'den Çocuklarının En Ünlüsü ve Birinci Geleni Cıva Ali'ye selam!
>
> Ey en yakışıklıların bezeği, sana rüzgârlarla uçarak gelen bir kâğıt üzerine yazıyorum.
>
> Eğer ben bir kuş olsaydım, uçmak arzusuyla kollarına doğru yol alırdım! Ama kanatları kesilmiş bir kuş hâlâ uçabilir mi?

Bil ki, gerçekte, ey en yakışıklı, ben şimdi Deve Sırtı Eyüb'ün kırk yiğit kişisinin komutanıyım. Bunların hepsi, senin gibi, binlerce harika çarpışmanın eski kahraman yiğitleridir. Ve ben, efendimiz Halife Harun Reşid tarafından kentin ve kenar mahallelerin sorumlusu olarak bin dinar maaşla Sağ Kol'un güvenlik amiri atandım. Tabii ki, benimle iyi koşullar içinde kalmak isteyenlerin verdikleri olağan ve olağandışı gelirler bunun dışandadır.

Eğer sen, ey en değerli kişi, dehanın aradığı geniş bir meydan bulmak ve kendine onurların ve zenginliklerin kapısını açmak istiyorsan, gelip Bağdat'ta eski dostunu araman yeter! Burada kuşkusuz büyük işler göreceksin, ben de sana halifenin lütuflarını sağlayacağım ve şanına ve dostluğumuza uygun ve de benimki kadar önemli bir yer bulacağımı vaat ederim.

Gel öyleyse, oğlum, gel bana katıl ve arzulanan varlığınla gönlümü ferahlat!

Ve Tanrı'nın bağışı ve kutsamaları senin üzerine olsun; ya Ali!

Cıva Ali ağabeyi Güve Ahmed'in mektubunu okuyunca, sevinç ve heyecandan sıçramış ve uzun sopasını bir eline, mektubu öbür eline alarak çeşmenin merdivenleri üzerinde garip bir raksa başlamış. Sonra birçok kez öptüğü mektubu alnına götürmüş; sonra deri çantasında ne kadar altın para varsa çıkarıp getirdiği iyi haberden ve hizmetinden dolayı sakaya vermiş. Sonra da ivedi, yeraltındaki gizli yerde buluştuğu çetesinin kabadayılarına çabucak Bağdat'a hareket edeceğini bildirmeye gitmiş.

Onların arasına karışınca, kendilerine "Çocuklarım, sizi birbirinize emanet ediyorum!" demiş. O zaman baş yardımcısı "Nasıl usta! Demek ki, bizi terk ediyorsun!" diye haykırmış. O da "Bahtım beni ağabeyim Güve Ahmed'in elleri arasında Bağdat'ta bekliyor!" diye yanıt vermiş. "Şu an bizim için çok zor! Yiyecek ambarımız boş! Sensiz bilmem ki ne yaparız!" deyince de; "Daha Bağdat'a ulaşmadan önce Şam'dayken, size gönderilmek üzere tüm ihtiyaçlarınızı karşılayacak tedarikte bulunacağım! Sakın korkunuz olmasın, çocuklarım!" diye yanıt vermiş. Sonra

taşıdığı giysileri çıkarmış, abdestini almış ve bedenini saran bir giysiyle yenleri geniş büyük bir gezi harmaniyesine bürünmüş, deri kemerine iki hançer bir bıçak sokmuş, başına şık bir fes geçirmiş, eline de kırk iki arışlık birbirine geçmiş kamışlardan oluşmuş büyük bir mızrak almış. Ve atının sırtına atlayarak yola koyulmuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli ikinci gece olunca, demiş ki:

Kahire'den henüz ayrılmışken, yola koyulmuş bir kervan görmüş; ona ulaşınca, soruşturup Şam'a uğrayarak Bağdat'a doğru yol almakta olduğunu anlamış. Bu kervan çok zengin birisi olan Şam tacirler kâhyasının düzenlediği bir kervan olup Mekke'den ülkesine doğru yol almakta imiş. Böylece genç, yakışıklı ve yüzünde henüz tüyler bile bitmemiş olan Ali, tacirler kâhyasının, devecilerin ve katırcıların pek hoşuna gitmiş ve geceleyin her birinin çeşitli girişimlerine karşın, kendini savunmasını bilmiş ve onları Bedevilere, soyguncular a ve çöl arslanlarına karşı koruyarak epeyce hizmette bulunmuş; öylesine ki, Şam'a ulaştıklarında hepsi minnettarlıklarını ona beşer altın dinar ödeyerek göstermişler; ve tacirler kâhyası da ona bin dinar vermiş. Kahire'deki arkadaşlarını unutmamış olan Ali de, üzerinde sadece yolculuk için gerekli olan miktarı alıkoyarak neredeyse bu paranın tamamını onlara yollamış. Sonra da yolunu sürdürerek Bağdat'a ulaşmış.

İşte Kahireli Cıva Ali'nin ülkesini terk edip ağabeyi, yiğitlerin eski başkanı Güve Ahmed'in ellerinde bahtını Bağdat'ta aramaya gelmesi böyle olmuş.

Kente girdiği andan başlayarak dostunun ikamet yerini aramaya başlamış; ve birçok kişiye sorduğu halde, ne kendisine gösterebilmişler ne de göstermek istemişler. Böylece, En-Nefz denilen, hepsinden küçük olan Kavruk Mahmud dedikleri birinin yönetiminde genç çocukların oyun oynadığı bir meydana ulaşmış. Bu küçük Kavruk Mahmud, Zeyneb'in evli olan kız kardeşinin oğlu imiş. Ve Cıva Ali kendi kendine "Ya Ali, haberlerin çoğu çocuklardan öğrenilir!" demiş ve çocukları

yöresine çekmek için, bir tatlıcı tacirinin dükkânına doğru ilerlemiş ve oradan büyük bir parça susam helvası satın almış; sonra oynayan küçük çocuklara yaklaşmış ve onlara "İçinizden hanginiz hâlâ sıcak olan şu helvadan ister?" diye haykırmış. Ama Kavruk Mahmud çocukları ilerlemekten alıkoymuş ve tek başına Ali'nin önüne gelip ona "Ver bakalım helvayı!" demiş. O zaman Ali helva parçasını vermiş ve yavaşça eline de bir gümüş para kaydırmış. Ama Kavruk parayı görünce, adamın bunu, kendisini tavlayıp yoldan çıkarmak için verdiğini sanarak, ona "Defol! Ben kendimi satmıyorum! Ben öyle alçakça işler yapmam! İstersen beni öteki çocuklara sor, sana yanıt versinler!" diye haykırmış. O anda alçaklık ya da benzeri herhangi bir şey düşünmeyen Cıva Ali "Çocuğum, sana verdiğim bu para senden edinmek istediğim ufak bir bilginin bedelidir; böyle yapmamın nedeni, yiğit kişilerin başka yiğitlere bir hizmet gördürmek istediklerinde daima karşılığını ödediğini bildiğimdendir. Sen, sadece bana, Mukaddem Güve Ahmed'in evinin nerede olduğunu söyleyebilir misin?" demiş. Kavruk "Benden istediğin sadece buysa, iş kolay! Senin önünden yürüyeyim, Güve Ahmed'in evinin önüne gelince, çıplak ayak parmaklarımla bir taş yakalar ve kapısına fırlatırım. Böylece kimse benim sana evi gösterdiğimi anlayamaz. Sen de Güve Ahmed'in evini öğrenmiş olursun!" diye yanıt vermiş. Ve gerçekten Cıva Ali'nin önünden yürümeye başlamış, bir süre sonra, çıplak ayak parmaklarıyla bir taş yakalayarak yerinden oynamadan, bunu bir evin kapısına fırlatmış! Cıva da onun bu tedbirliliğine ve erken gelişmişliğine, ustalığına, güvensizliğine, kötü eğilimine, kurnazlığının inceliğine şaşakalmış; ve "İnşallah ya Mahmud, ben bir gün muhafız komutanı ya da güvenlik sorumlusu olursam, yiğitlerimi seçerken ilk kez seni düşüneceğim!" demiş. Sonra da Güve Ahmed'in evinin kapısını çalmış.

Güve Ahmed kapısının çalındığını işitince, heyecanının sınırında ayağa fırlamış ve vekili Deve Sırtı'na seslenerek "Ey Deve Sırtı, çabuk git, erkeklerin en güzeline kapıyı aç! Kapımı çalan benim Kahire'deki eski vekilim Cıva Ali'den başkası olamaz! Kapı çalışından onu tanıdım!" demiş. Ve Deve Sırtı, orada bulunanın Cıva Ali'den başkası olamayacağından bir an bile kuşku

duymamış; ve hemen ona kapıyı açıp Güve Ahmed'in yanına götürmek için fırlamış. İki eski dost birbirlerini sevgiyle kucaklamışlar; ve Güve Ahmed, ilk heyecan geçip selamlar alınıp verildikten sonra; onu kırk muhafızıyla tanıştırmış; onlar da kardeş bilerek ona hoş geldin demişler. Bundan sonra Güve Ahmed, onu "Halife beni Sağ Kol'un amiri yapıp adamlarımı donatırken, bu giysiyi senin için saklamıştım; nasıl olsa şu veya bu gün seni bulurum diye!" diyerek onu şahane bir giysiyle donatmış. Sonra onu aralarındaki onur yerine oturtmuş; ve onun gelişini kutlamak için görülmedik bir şölen düzenletmiş; ve hepsi birden bütün gece yiyip içmeye ve eğlenmeye koyulmuş.

Ertesi sabah, Ahmed için kırk adamıyla birlikte Divan'da bulunma saati gelince, dostu Ali'ye "Ya Ali, Bağdat'ta bulunuşunun ilk gününde senin tedbirli olman gerek! Burada oturan yapışkan kişilerin dikkatlerini çekmemek için evden dışarı çıkmamaya özen göster! Bağdat'ı sakın Kahire sanma! Bağdat halifenin oturduğu yerdir; Mısır'da sineklerin kaynaştığı gibi burada da casuslar, dolandırıcılar ve alçaklar kaynaşır!" demiş. Ve Cıva Ali "Ağabey, ben, eve kapatılmış bir bakire gibi oturmak için mi buraya geldim?" diye yanıt vermiş. Ama Güve Ahmed ona sabır önermiş ve okçularının başında Divan'a gitmiş.

Cıva Ali'ye gelince...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli üçüncü gece olunca, demiş ki:

Cıva Ali'ye gelince, dostunun evinde üç gün kapalı kalma sabrını göstermiş. Ama dördüncü gün, yüreğinin sıkıştığını ve bağrının daraldığını duyumsamış ve Güve Ahmed'e, kendisi için onu ünlü kılacak ve halifenin lütuflarını kazanacak işler yapmanın zamanı gelip gelmediğini sormuş. Ahmed de "Her şeyin zamanı vardır, oğlum! Seninle uğraşma işini tümüyle bana bırak ve bir şeyler yapmana bile gerek kalmadan halifenin senin varlığından haberli kılınmasını sağlamamı bekle!" diyerek yanıt vermiş.

Ama Güve Ahmed o gün dışarı çıkar çıkmaz, Cıva Ali de artık orada kalamamış ve kendi kendine "Çıkıp sadece biraz

hava soluyarak göğsüme ferahlık sağlamak istiyorum!" demiş; ve evi terk etmiş ve bir yerden bir başka yere dalarak, bazen bir tatlıcının önünde durarak bir parça tatlı ya da bir aşçının önünde durarak bir lokma yemek üzere Bağdat'ın sokaklarını dolaşmaya başlamış. Birdenbire kırmızı ipekli giysilerle ve beyaz yün kalpaklarla ve iri kılıçlarla donanmış kırk zenciden oluşmuş bir alayın geçmekte olduğunu görmüş. Bunlar düzenli biçimde, ikişer ikişer yürüyorlarmış; ve arkalarında da, zengin koşumlu bir katıra binmiş, çelik zırhlı bir giysiye bürünmüş, şaşaa ve zafer içinde, güvercinlerin sorumlusu Fındıkçı Delile ilerliyormuş.

Kadın o sırada Divan'dan çıkmış, hana dönüyormuş. Ama tam Cıva Ali'nin önünden geçerken, onun güzelliğiyle, gençliğiyle, endamının inceliğiyle, zarif görünüşüyle ve özellikle bakışının anlatımından yana düşmanı Güve Ahmed'e çok benzemesiyle etkilenerek şaşırmış kalmış. Ve hemen zencilerinden birine birkaç söz söyleyerek gizlice çarşı tacirlerinden bu güzel, genç delikanlının adını ve durumunu öğrenmesini istemiş; ama kimse onun hakkında bilgi verememiş. Delile handaki köşküne gittiği zaman da, kızı Zeyneb'i çağırmış ve ona, fala bakılan kum tepsisini getirmesini söylemiş; sonra da "Kızım, çarşıda genç bir adama rastladım; öyle güzeldi ki, güzellik bile onu gözdelerinden biri seçerdi! Ama, kızım, bakışı tuhaf şekilde düşmanımız Güve Ahmed'inkilere benziyordu! Korkarım ki, çarşıda kimsenin hakkında bilgi sahibi olmadığı bu yabancı, bize kötü bir oyun oynamak için gelmiştir! Bundan dolayı onun hakkında kum falına bakacağım!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, fala bakanların âdeti üzere, kumu karıştırmış, tılsımlı sözcükler mırıldanarak kum üzerine İbranice harfler çizmiş; sonra da, bir büyü kitabına bakarak sayılar yazmış ve cebir işaretleri yapmış ve kızına dönerek, ona "Kızım, bu güzel genç adamın Kahireli Cıva Ali adlı biri olduğu anlaşılıyor! Bizim düşmanımız Güve Ahmed'in dostu ve Bağdat'a sadece bize karşı bazı kötü oyunlar düzenlemek ve kendisini sarhoş ederek ve giysilerini soyarak ona ve kırk adamına karşı oynadığın oyunun öcünü almak için geldiği falda çıktı. Zaten Güve Ahmed'in evinde oturuyor" demiş. Ama kızı Zeyneb, ona "Anacığım, nedir bu çocuğun durumu yani? Sakalı bitmemiş

bir gence neden bu kadar önem veriyorsun?" diye yanıt vermiş. O da "Kum falı, bana, fazladan, bu çocuğun talihi ile benim ve senin talihlerimizin çatışacağını gösteriyor!" demiş. Kız da "Görürüz bakalım anacığım!" demiş. Bakışlarını sürme çubuğuyla iyiyce yumuşattıktan sonra kokulu siyah rastıkla kaşlarını birleştirmiş ve en güzel giysilerinden biriyle donandıktan sonra, sözü geçen bu genç adamla rastlaşmak dileğiyle evden çıkmış.

Yavaş yavaş Bağdat çarşılarını dolaşmaya başlamış; kalçalarını sallıyor, ince peçesinin altında gözleri fır dönüyormuş; ve kalpleri parçalayan bakışlar fırlatarak, kimine gülüp, kimine sesssiz vaatlerde bulunup, yeğni davranışlar, kırıtkanlık, cilve, gözlerle yanıt vermeler, kaşlarla soru sormalar, kirpiklerle öldürmeler, bileziklerin ve halhalların musikisiyle uyandırmalar ve yürek yakmalarla sürdürdüğü yürüyüşün sonunda, bir künefe tacirinin camekânı önünde Cıva Ali'yi görmüş ve güzelliğine kendi gözleriyle tanık olmuş. O zaman genç adamın yanına yaklaşmış, sanki farkında değilmiş gibi bir omuz darbesi indirerek onu tuzağa düşürmüş ve sanki kendisine çarpmışlar da gücenmiş gibi oğlana "Yaşasın körler, ey keskin görüşlü!" demiş.

Bu sözleri duyunca Cıva Ali, kendisini bir baştan öte başa bakışıyla delip geçen güzel genç kızı görerek gülmekle yetinmiş ve "Oh! Ne kadar güzelsin, ey genç kız! Sen kime aitsin?" demiş. Kız, peçe altında gözlerini yarı kapayarak "Sana benzeyen tüm yakışıklılara!" diye yanıt vermiş. Cıva Ali de "Bakire misin, evli mi?" diye sormuş. Kız "Şansın var ki, evliyim!" diye yanıt vermiş. Oğlan "Öyleyse, bende mi, sende mi buluşacağız?" diye sorunca, kız "Benim evimde olmasını isterim! Bil ki ben bir tacirle evliyim; ve de bir tacir kızıyım. Ve bugün, kocam bir haftadır kentte bulunmadığından ilk kez evden çıkabilmiş bulunuyorum. Ben, o gideli beri eğlenmek istiyor, mutfağımdaki aşçıya çok iştah verici yemekler hazırlamasını söylüyorum. Ama en güzel yemekler bile dost toplulukları olmadan gereğince lezzetli bulunmadığından, senin kadar yakışıklı ve iyi yetişmiş birini yemeğimi paylaşmak ve benimle geceyi birlikte geçirmek üzere aramak için evden çıkmış bulunuyorum!" deyip "Seni gördüm, aşkın gönlümü sardı! Sen de benim ruhumu şenlendirilmeye layık bulup yüreğimi avutmak ve benim evimde bir lokma bir şey yemek ister miydin?...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Ve evimde bir lokma bir şey yemek ister miydin?" diye sormuş. O da "Davet olununca, reddedilemez!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kız önünden yürümüş; oğlan da belli bir aralıkla sokaklar boyunca onu izlemiş.

Oysa, oğlan, onun ardında böylece yol alırken şöyle düşünüyormuş: "Ya Ali, bu kente yeni gelmiş bir yabancı olarak çok tedbirsiz davranıyorsun! Uykuya dalmışken, birdenbire eve dönebilecek olan kocanın seni bastırarak başını belaya sokmayacağını kim bilebilir? Senden öç almak için horozunu ve kuluçkalık yumurtalarını kestirmez mi acaba? Zaten bilgeler 'Konuk olduğu yabancı bir ülkede zina işleyen kişi Büyük Konuksever tarafından cezalandırılır!' dememiş midir? Dolayısıyla senin, kızdan, birkaç ince sözcükle özür dileyerek uzaklaşman daha doğru olacaktır!" Sapa bir yere ulaştıklarında da, bir an durmalarından yararlanarak kıza yaklaşmış ve ona "Ey genç kız, bak, şu dinarı al, buluşmamızı bir başka güne bırakalım, olmaz mı!" demiş. Kız "En Yüce Varlık adına! Bugün sen kesinlikle benim konuğum olacaksın! Çünkü hiçbir zaman bugünkü kadar çeşitli çabalar ve zorlu oyunlar için kendimi uygun görmemiştim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine, oğlan onu izlemiş ve onunla birlikte kapısı güçlü ağaç kilitlerle kapatılmış büyük bir evin önünde durmuşlar. Ve genç kız cebinde anahtar ararmış gibi bir hareket yapmış; sonra, umutsuzca "Anahtarımı yitirmişim işte! Şimdi acaba kapıyı nasıl açmalı?" diye haykırmış. Sonra onu işe koşma fikri aklına gelmişçesine "Şunu sen açsana!" demiş. Oğlan "Anahtarı olmayan bir kilidi nasıl açarım? Doğrusu zorlayarak açmayı da pek istemem!" demiş. Yanıt olarak, kız ona yarı saydam peçesinin içinden iki iri gözle öylesine bakmış ki, oğlanın en derindeki tüm kilitlerini açıvermiş; sonra da "Senin dokunman yeter, göreceksin ki hemen açılacaktır!" demiş. Cıva Ali, elini tahta kilit üzerine koymuş. Zeyneb de çabucak Musa'nın anasının adını fısıldamış! Ve birdenbire kilit açılmış ve kapı aralanmış. İkisi birlikte içeri girmişler, kız onu güzel silahlarla

ve değerli halılarla kaplı bir odaya götürmüş ve orada oturtmuş. Fazla gecikmeden sofrayı sermiş ve onun yanına oturmuş ve onunla birlikte yemek yemeye başlamış ve oğlanın dudakları arasına lokmaları kendi eliyle uzatmış; kendisine dokunmasına izin vermeksizin ya da kaçamak bir öpücük, bir ısırık ya da bir çimdiriğe izin vermeksizin onunla eğlenmeye ve içmeye koyulmuş; kızı öpmek için oğlan her uzanışında kız elini genç adamın dudağı ile kendi yanağı arasına koyuyor, öpücük böylece ancak ele dokunuyormuş. Ve onun gittikçe sıklaşan isteklerine karşı, kız "Doyuma, tamamıyla ancak geceleyin ulaşılır!" diyormuş.

Yemek bu şekilde tamamlanmış; kalkıp el yıkamışlar ve avluya çıkıp kuyunun yanına oturmuşlar. Zeyneb yıkanmak için ipi ve makarayı kendisi kullanmak, kovayı kuyunun dibinden kendisi çekmek istemiş ama birdenbire bir feryat koparmış ve kuyunun bilezik taşı üzerine eğilmiş; büyük bir umutsuzluk içinde göğsünü dövmeye ve kollarını çırpmaya başlamış; Cıva da ona "Neyin var senin, gözümün nuru?" diye sormuş. Kız da "Parmağıma çok büyük gelen yakut yüzüğüm kaydı ve kuyunun dibine düştü. Kocam onu daha dün beş yüz dinara satın almıştı. Ben de onu çok büyük bularak balmumuyla daraltmıştım! Ama hiç işe yaramadı, bak işte kuyuya düştü!" diye yanıt vermiş. Sonra "Şimdi hemen soyunacak ve yüzüğü aramak için pek derin olmayan kuyuya ineceğim! Başını duvardan yana çevir de soyunabileyim!" diye eklemiş. Ama Cıva "Hanımım, ben burada iken senin kuyuya inmen bana utanç verir! Kuyunun dibine inip yüzüğünü ben arayacağım!" diye yanıt vermiş. Ve hemen baştan aşağı soyunarak, hurma lifinden yapılmış ipe iki eliyle asılarak ve kendini dengeleyerek, kovanın içinde, kuyunun dibine inmiş. Suya ulaşınca ipi bırakmış ve yüzüğü aramak üzere suyun içine dalmış; karanlıkta soğuk ve kara renkli su, omuzlarına kadar geliyormuş. Aynı anda Fettan Zeyneb, kovayı çabucak yukarı çekerek Cıva'ya "Şimdi dostun Güve Ahmed'i yardımına çağırabilirsin!" diye haykırmış. Ve ardından kapıyı bile kapatmaksızın, Cıva'nın giysilerini birlikte alarak hemen evden çıkmış, anasının yanına dönmüş.

Oysa, Zeyneb'in Cıva'yı sürüklediği ev, o sırada işleri dolayısıyla Bağdat'ta bulunmayan Divan'da görevli bir emire aitmiş. Tam da o sırada emir, evine dönmüş ve evin kapısını açık görünce, içeri

bir hırsızın girmiş olduğu kanısına kapılmış ve seyisini çağırarak evin her yanında araştırmalar yapmaya başlamış; ama hiçbir şeyin alınıp götürülmediğini ve hırsızdan da hiçbir iz bulunmadığını görerek rahatlamakta gecikmemiş. Sonra da abdest almak istediğinden seyisine "İbriği al ve bana kuyudan taze su çek!" demiş. Seyis de kuyuya gidip kovayı aşağı sarkıtmış ve yeterince dolduğunu düşünerek çekmek istemiş; ama onu şaşılacak kadar ağır bulmuş. O zaman kuyunun dibine bakmış ve ifrit yerine koyduğu, belirgin olmayan bir şekil görmüş! Bunu görünce kovayı bırakıp, şaşkın "Ya Seydi, kuyuda bir ifrit var! Kovanın üzerine oturmuş!" diye haykırarak koşmaya başlamış. O zaman emir kendince "Nasıl bir şey bu?" diye sormuş; o da "Koskocaman ve siyah! Bir domuz gibi de homurdanıyor!" demiş. Emir de "Koş hemen dört Kur'an okuyucu bilgin ara, gelip bu ifrit üzerine okusunlar ve onu kuyudan çıkartsınlar!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli beşinci gece olunca, demiş ki:

"... Gelip bu ifrit üzerine okusunlar ve onu kuyudan çıkartsınlar!" demiş. Seyis de koşup dört Kur'an okuyucu bilgin aramış ve kuyunun başına getirmiş. Bunlar Kur'an'dan ifritlerle ilgili ayetler okumaya başlamışlar. O sırada seyisle efendisi ipi çekerek kovayı kuyudan yukarı çıkarmaya çalışıyorlarmış. Ve hepsi birden, aslında Cıva Ali'den başkası olmayan ifritin kovadan fırlayıp iki ayağı üzerinde durarak "Allahu Ekber!" diye haykırdığını duyunca, şaşkınlığın sınırına ulaşmışlar. Ve dört Kur'an okuyucu "Bu ifrit, Tanrı'nın adını andığına göre iman sahibi olanlardan biri!" demişler. Ama emir onun insan ırkından bir insan olduğunu anlamakta gecikmemiş; ve ona "Sen bir hırsız mısın?" diye sormuş. O da "Yok Vallahi! ama zavallı bir balıkçıyım! Dicle kıyısında uyurken düşüm azdı.[1] Uyanıp üstümü kirlenmiş görünce, yıkanmak için suya daldım; ama bir su çevrintisi beni suyun dibine sürükledi ve su dibindeki bir akıntı da bu kuyuya! Bahtımda sizin elinizle buradan çıkarılmam yazılı

1 *Düşü azmak:* Rüyada cinsel ilişki halindeyken boşalmak (Â.Ş.O.)

imiş!" diye yanıt vermiş. Emir bir an bile bu öykünün gerçekliğinden kuşku duymamış; ve "Yazılan başa gelir!" demiş. Ve bürünsün diye ona eski bir harmaniye vermiş; kuyunun soğuk sularında geçirdiği saatlere acıyarak onu evine yollamış.

Cıva, onu çok merak etmekte olan Güve Ahmed'in evine ulaşıp öyküsünü anlatınca, onunla pek çok alay etmişler; özellikle de Deve Sırtı Eyüb "Vallahi! Sen nasıl olmuş da Kahire'de çete reisliği yapmışsın; sonra da gelip Bağdat'ta bir genç kız seni kandırıp çırılçıplak soyuyor?" diye zevklenip durmuş. Ve tam o sırada meslektaşını ziyarete gelen Felaket Hasan da, Cıva'ya "Ey saf Mısırlı, hiç değilse sana bu oyunu oynayan genç kızın adını biliyor musun, kimdir, kimin kızıdır?" diye sormuş. O da "Evet vallahi! Bir tacirin kızı ve bir başka tacirin de karısı! Adına gelince bana söylemedi" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyan Felaket Hasan, çınlayan bir kahkaha koparmış ve ona "Ben sana söyleyeyim! Senin evli bir kadın sandığın kişi, bakire bir kızdır, bilesin! Adı da Zeyneb'dir! Tacir kızı falan değil, Fındıkçı Delile denen bizim güvercin sorumlusunun kızıdır! O ve kızı bütün Bağdat'ı parmağında oynatırlar, ya Ali! Ağabeyine de oyun oynayarak giysilerini soyan aynı kişidir. Hem onun hem de şurada gördüğün kırk adamının!" demiş. Ve Cıva, derinden derine düşünürken, Felaket Hasan, ona "Şimdi ne yapmayı düşünüyorsun?" diye sorunca; "Onunla evlenmeyi! Çünkü, her şeye karşın, onu çılgınca seviyorum!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Hasan, ona "Bu durumda, çocuğum, sana bunun yollarını göstermeye çalışacağım! Eğer sen, benim yardımım olmadan, bunca gözü pek bir tasarıyı gerçekleştireceğini sanıyorsan, şimdiden evlenme fikrinden vazgeç! Yüreğini bu ince kız konusunda yatıştır!" demiş. Cıva, "Ya Hasan, öğütlerinle bana yardımcı ol!" diye haykırmış. O da, kendisine "Tüm dost yüreğimle! Ama bundan sonra sadece benim avcumdan su içecek ve benim sancağım altında yürüyeceksin! Ben de, bu durumda, tasarının başarı sağlayacağını ve arzunun doyurulacağını sana vaat ediyorum!" demiş. Oğlan "Ya Hasan, ben senin emrin altında bir öğrencinim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Felaket ona "Öyleyse baştan aşağı soyunmakla işe başla!" demiş. Cıva da üzerindeki eski harmaniyeyi atıp içinden çırçıplak ortaya çıkmış.

O zaman Felaket Hasan, içi zift dolu bir küp ve bir kavuk tüyü almış, bunlarla Cıva'nın bütün bedenini ve yüzünü karartmış, böylece onu bir zenciye benzetmiş; sonra, benzeyişi tamamlamak üzere dudaklarını ve göz kapaklarının kenarlarını canlı bir kırmızıyla boyamış, kısa bir süre kuruması için beklemiş ve babasının saygın mirasını bir peşkirle gizlemiş; sonra da, ona "İşte şimdi bir zenciye dönüştün, ya Ali! Aynı şekilde aşçı da olacaksın! Bil ki aslında Delile ile Zeyneb'in ve Süleyman'ın çoban köpeklerinin cinsinden olan kırk ak, kırk kara köpeğin beslenmeleriyle meşgul olan Delile'nin aşçısı da senin gibi zencidir! Onu bulmaya çalışacak ve onunla zenci dilinde konuşacaksın ve selamlaşmalardan sonra, ona 'Çok var ki, zenci kardeş, bizim mayalanmış içkimiz olan o harika bozayı birlite içmedik ve de kuzu kebabını yemedik! Bugün bir şölen çekelim kendimize!' dersin! Ama sana işleri ve mutfaktaki görevlerinin bunu engelleyeceğini söyleyip o seni mutfağına çağıracaktır! O zaman, sen onu orada sarhoş etmeye, Delile ve kızı için yaptığı yemeklerin nitelikleri ve nicelikleri ve kırk zenciyle kırk ak, kırk kara köpeğin beslenmeleri ve özellikle mutfak anahtarlarının ve kilerin nerede bulunduğu hakkında sorular sormaya gayret edersin! Sana her şeyi söyleyecektir! Çünkü sarhoş, ayıkken asla anlatamayacağı şeyleri hiçbir şey saklamadan anlatır. Bir kez ondan bu çeşitli bilgileri aldıktan sonra, onu bengle uyutursun; onun elbiselerini giyersin, mutfak bıçaklarını kuşağına sokarsın! Azık sepetini alırsın; pazara gidip et ve sebze alırsın ve mutfağa dönersin; kilere girip tereyağ, zeytinyağ, pirinç ve benzer şeyleri alırsın, edindiğin bilgilere göre yemekleri pişirir ve hepsinin içine beng karıştırarak tabaklara koyarsın ve bunları götürüp Delile ile kızına ve kırk zenciyle kırk ak, kırk kara köpeğe yedirirsin ve böylece hepsini uyutursun. O zaman onların tüm eşya ve giyeceklerini soyar, bana getirirsin. Ama eğer, Zeyneb'i gerçekten eş edinmek istiyorsan, ayrıca, halifenin haberci kuşları kırk güvercini de alıp bir kafese doldurman ve onları da bana getirmen gerek!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli altıncı gece olunca, demiş ki:

"... Ayrıca, halifenin haberci kuşları kırk güvercini de alıp bir kafese doldurman ve onları bana getirmen gerek!" demiş.

Bu sözleri işiterek Cıva Ali, yanıt olarak elini alnına götürmüş ve bir tek sözcük söylemeden, zenci aşçıyı aramaya koyulmuş. Ona çarşıda rastlamış, yanına yaklaşmış ve tanışma selamlaşmalarından sonra, onu boza içmeye çağırmış. Ama zenci işlerini bahane etmiş ve Ali'yi birlikte hana gelmeye çağırmış. Orada, Cıva, aynen Felaket Hasan'ın söylediklerine göre davranmış ve bir kez kendisini ağırlayan aşçıyı sarhoş edince, ona günün yemekleri hakkında sorular sormuş. Aşçı da "Ey zenci kardeş, her gün öğle yemeğinde, Sitti Delile ve Sitti Zeyneb için ayrı çeşitte ve ayrı çeşnide beşer tabak yemek hazırlamam gerek! Ve aynı miktarda ve çeşitteki yemeği akşam için de hazırlıyorum. Ama bugün için bana iki tabak daha fazla yemek hazırlamamı buyurdular. Öğle için hazırlayacağım yemekler şunlar: Mercimek, bezelye, çorba, koyun yahnisi ve gül şerbeti; ek olarak istedikleri iki yemek de: Ballı ve safranlı pirinç ve bir tabak şeker ve çiçekle donatılmış soyulmuş bademle karışık nar tanesi!" diye yanıt vermiş. Ali ona "Peki genellikle sofra düzeni nasıl oluyor?" diye sorunca da "Onların her biri için ayrı sofra örtüsü seriyorum!" demiş. "Ya kırk zenci?" diye sorunca da "Onlara suda haşlanmış, sonra da tereyağ ve soğanla kızartılmış bakla veriyorum; içecek olarak da bir testi boza onlara yetiyor!" diye yanıt vermiş. "Ya köpekler?" diye sorunca da "Bunların her birine yüz gram et ve hanımların sofrasından artan kemikleri veriyorum!" diye yanıt vermiş.

Cıva bütün bu bilgileri aldıktan sonra, çabucak aşçının içkisine beng karıştırmış ve adam onu içince, yere kara bir manda gibi yığılmış. O zaman Cıva, bir çiviye asılı olan anahtarları almış, içlerinden soğan zarları ve tüylerle donanmış mutfak anahtarını ve tereyağı ve zeytinyağı bulaşıklarıyla belirli kiler anahtarını alarak ikisinin de kapılarını açmış ve Ali'nin kendi aşçısına benzerliğiyle aldanan kedinin kılavuzluğuyla, sanki çocukluğundan beri orada oturuyormuşçasına tüm hanı dolaşmış, yemekleri pişirmiş, sonra örtülerini sermiş ve hiç kimse yemeklerin çeşnisinin ya da aşçının değiştiğinin farkına varmadan, içlerine beng karıştırdıktan sonra, Delile ile Zeyneb'e, zencilerle köpeklere yemek götürmüş.

Hepsi bu kadar!

Cıva, handa herkesin uyuşturucunun etkisiyle uyuduklarını görünce, yaşlı kadını soymaya başlamış ve onu son derece çirkin ve nefret uyandırıcı bulmuş. Merasim giysisini ve miğferini almış ve sevgilisi Zeyneb'in odasına girmiş ve onu çırçıplak soymuş. Vücudunu harika ve şehvet uyandırıcı, bakımlı ve kendine özgü kokusu içinde bulmuş; fakat aklı başında birisi olduğundan, onun rızası olmadan hazinesine girmek istememiş; sadece orasına burasına dokunarak her yanını okşamış ve böylece gelecekteki zevklerinin ölçüsünü anlamaya çalışmış; ve son bir deneyden geçirmek üzere ayağının tabanını gıdıkladığında kendisine savurduğu bir tekmeyi yiyince, onun son derece duyarlı olduğunu anlamış. O zaman, doğasının niteliğini öğrenince, giysilerini üzerinden almış ve sonra gidip tüm zencileri soymuş; sonra da taraçaya çıkmış, güvercinliğe girmiş, bütün güvercinleri toplayarak bir kafese koymuş; ve yavaşça, kapıları kapamaksızın, Felaket Hasan'ın kendisini beklediği Güve Ahmed'in evine dönmüş; ve ona güvercinlerle birlikte bütün ganimetleri vermiş. Felaket Hasan da, becerisinden hayranlık duyarak, onu kutlamış ve evlenerek sahip olacağı Zeyneb için kendisine yardım vaat etmiş.

Fındıkçı Delile'ye gelince, kendisini bengin içine attığı uykudan uyanmış. Tüm duygularını toparlamak için bir süre beklemiş; ama, uyuya kalmış olduğunu anlayınca, iki ayağı üzerine sıçramış, ve her zamanki yaşlı kadın giysilerine bürünmüş ve ilkin güvercinliğe koşmuş ve güvercinliğin boşaltılmış olduğunu görmüş. Sonra hanın avlusuna inmiş ve köpekleri kulübelerinde uyur bulmuş. O zaman, öfke dolu, kızı Zeyneb'in odasına çıkmış ve onu, bir iple boynuna asılmış bir kâğıt olduğu halde çırılçıplak uyurken bulmuş: Kâğıdı açmış ve içinde yazılı bulunan şu sözleri okumuş: "Bunları yapan ben, Kahireli Cıva Ali'yim; benden başkası değil; ben yiğit, gözü pek, ince zekâlı, becerikli failiyim bütün bu işlerin!" Bunu okuyunca, Delile "Bu haytanın kilidi kırmadığını kim bilebilir!" diye düşünmüş. Ve merakla kızının üzerine eğilerek onu muayene etmiş ve kilidine dokunulmadığını görmüş. Bunu anlayınca biraz teselli bulmuş ve onu beng giderici koklatarak uyandırmış. Sonra ona, olup biten her şeyi anlatmış ve "Kızım, her şeye karşın şu Cıva'ya, pekâlâ kolayca

yapabilecekken, kilidini kırmadığından dolayı minnet borçlusun! Kuşunu kanatacağı yerde halifenin güvercinlerini alıp götürmekle yetinmiş. Şimdi biz ne yapacağız?" diye eklemiş. Ama hemen güvercinleri elde etmenin bir yolunu bulmuş ve kızına "Beni burada bekle; yokluğum uzun sürmez!" demiş. Ve handan çıkıp Güve Ahmed'in evine doğru yollanmış ve kapıyı çalmış.

Orada bulunan Felaket Hasan "Bu, Fındıkçı Delile'dir. Kapı çalışından onu tanırım. Koş ya Ali, ona kapıyı aç!" diye haykırmış. Ve Ali, Deve Sırtı yanında olduğu halde kapıyı açıp Delile'yi içeri sokmuş. Delile, yüzü güleç, orada bulunan herkesi selamlamış. O sırada, Felaket Hasan, Güve Ahmed ve ötekiler yere oturmuş sofra örtüsünün yöresinde kızartılmış güvercin, turp ve hıyardan oluşan yemeklerini yiyorlarmış. Delile içeri girince, Felaket ile Güve, ona duydukları saygıyla ayağa kalkmışlar ve kendisine "Ey zekâ dolu yaşlı hatun, ey anamız, otur da bizimle şu güvercinlerden ye! Senin için de epeyce var!" demişler. Bu sözleri işitince Delile'nin gözünde dünya kararır gibi olmuş ve "Hepiniz, halifenin çocuklarından bile değerli güvercinlerini çalıp kızartmaya utanmıyor musunuz?" diye haykırmış. Onlar da "Halifenin güvercinlerini kim çalmış, ey anamız?" diye sormuşlar. Kadın "Mısırlı Cıva Ali!" demiş. Ali de "Ey Zeyneb'in anası, bu güvercinleri kızartırken onların haberci kuşlar olduğunu bilmiyordum!" diye yanıt vermiş. "Her ne halse, işte sana geri döndüler!" deyip ona kızarmış güvercinlerden birini sunmuş; kadın onu dudaklarına götürmüş, biraz tatmış; sonra "Vallahi! Benim güvercinlerim hâlâ canlı! Bunların lezzeti başka! Çünkü ben onları miskle karışık tanelerle besledim, kokularından anlar ve tatlarını bilirim!" diye haykırmış.

Delile'nin bu sözlerini duyunca, orada bulunanların hepsi gülmeye başlamışlar ve Felaket Hasan, ona "Anamız, senin güvercinlerin burada güvenlik içinde! Onları sana veririm ama, bir şartla!" demiş. Kadın "Söyle, ya Hasan! Senin tüm koşullarını peşinen kabul ediyorum; işte başım ellerine teslim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli yedinci gece olunca, demiş ki:

"Söyle, ya Hasan! Senin bütün koşullarını kabul ediyorum; işte başım ellerine teslim!" demiş. Hasan "Pekâlâ, eğer güvercinlerini geri almak istiyorsan, delikanlılarımızın birinciye geleni, Kahireli Cıva Ali'nin isteklerine boyun eğmen gerek!" demiş. O da "Neymiş istediği?" diye sormuş. Hasan da "Kızın Zeyneb'e evlenme yoluyla sahip olmak!" demiş. Kadın "Bu, benim ve onun için onurdur! Başım üzerine, gözüm üzerine olur! Ama, kızımı, onun isteğine karşın evermeye zorlamak istemem! Bunun için ilkin sen bana güvercinlerimi geri vermekle işe giriş! Çünkü, kandırmaca yoluyla kızımı kazanmak boşunadır! Kadınları kazanmanın yolları denenmelidir!" diye yanıt vermiş. O zaman Hasan, Ali'ye "Güvercinleri ona geri ver!" demiş. Cıva, kafesi Delile'ye vermiş; Delile de ona "Eğer şimdi, çocuğum, kızımla iyi niyetlerle birleşmek arzusundaysan, benimle konuşman gerekmez! Gidip dayısı balık kızartıcısı Zurayk ile görüşmelisin! Çünkü Zeyneb'in yasal koruyucusu odur; ve ne ben, ne de Zeyneb, onun olurunu almadan hiçbir şey yapamayız! Ama kızıma senden söz etmeyi ve seni kardeşim Zurayk ile tanıştırmayı vaat ederim!" demiş. Ve gülerek, kızı Zeyneb'e olup biteni anlatmak ve Cıva Ali'nin onunla evlenmek istediğini bildirmek üzere oradan ayrılmış. Zeyneb onu dinledikten sonra "Anacığım, bana sorarsan, bu evliliğe hayır demem; çünkü Ali iyi ve kibardır; ve dahası, uyurken pekâlâ kırabileceği bir şeyi kırmamakla bende çok iyi fikirler uyandırmıştır!" diye yanıt vermiş. Ama Delile "Kızım, kuvvetle inanıyorum ki, Ali, dayın Zurayk'tan olurunu almadan önce, bu uğurda uğraşırken, kollarını, bacaklarını, hatta hayatını kaybedebilir!" demiş. İşte onların durumları böyleymiş!

Cıva Ali'ye gelince, Felaket Hasan'a "Söylesene bana, bu Zurayk kim? Dükkânı nerede? Öğreneyim ki, gidip hemen kız kardeşinin kızını evlenmek üzere onda isteyeyim!" diye sormuş. Felaket de, "Oğlum, eğer bu Zurayk denen olağandışı serseriden bu izni almak zorundaysan, şu andan başlayarak Güzel Zeyneb hakkındaki tüm niyetlerinden vazgeçmen daha iyi olur! Bil ki, ya Ali, bu yaşlı Zurayk, şimdi balık kızartıcılığı yapsa da, bütün Irak'ta, benimkileri de, seninkileri de, hatta kardeşimiz Güve Ahmed'inkileri de geçen uğraşılarıyla tanınmış bir çetenin başında bulunmuştur! Öyle kurnaz bir dalaverecidir ki, hiç eli-

ni kıpırdatmadan, dağları delecek, gökten yıldızları toplayacak, ayın yüzünü süsleyen sürmeyi çalacak beceride olduğu söylenir. İçimizden hiçbiri, kurnazlıkta, kötülükte ve her tür hilebazlıkta onun eline su dökemez! Şimdi uslanmış olduğu doğrudur ve eski hırsızlık mesleğini ve çetebaşılığı reddederek bir dükkân açmış, balık kızartıcılığı yapmaktadır. Ama bu, yine de, onun geçmiş becerilerinden bir şeyler saklamış olmasına engel değildir. Ve sana, ya Ali, bu haydudun ince zekâsından bir örnek vermiş olmak için, müşterileri dükkânına çekmek ve balıklarını bozulmaktan kurtarmak üzere bulduğu son çareyi anlatmam yeter! Dükkânın girişinin orta yerine ipek bir kordonla içinde tüm serveti olan bin dinarı içeren bir kese asmıştır ve tellala çarşıda 'Ey sizler, Irak'ın uğruları, Bağdat'ın hergeleleri, çöl haydutları, Mısır'ın hırsızları, haberiniz olsun! Ve siz, gökyüzünün ve yeraltının ifritleri ve ecinnileri, haberiniz olsun! Balık kızartıcı Zurayk'ın dükkânında asılı bulunan keseyi kim aşırırsa, onun yasal olarak sahibi olacaktır!' diye bağırtmış. Tahmin edersin ki, böylesi bir ilan yapılınca, dükkâna müşteriler koşuşup keseyi kaldırmayı deneyeceklerdir! Ama içlerinde en ustaları bile bunda başarı sağlayamamışlar; çünkü kurnaz Zurayk, göze çarpmayan bir ip marifetiyle asılan kesenin yerini değiştiriyormuş. Hafifçe de olsa biri keseye dokununca, çıngırak ve zilleri hareketete getiren bir sistem bulunduğundan, gürültüyü duyar duymaz, Zurayk dükkânın dibinde de bulunsa, bir müşteriyle uğraşıyor da olsa, kese çalınmadan zamanında yetişip kurtarıyormuş. O zaman yere eğilip her zaman dükkânda bir kenarda duran, halat bağlayıcı kurşun topaklardan birini alıp bütün gücüyle girişimcinin üzerine fırlatıyor; bunlardan kolunu, bacağını, hatta başını sakatlamadan kurtaranlar seyrek görülüyormuş. Böylece, ya Ali! Ya geberip giden ya da sakat kalan ve adı bile unutulan bu kişilerin durumuna düşmek istemiyorsan, gel bu işten vazgeç! Bu durumda olan bir alçakla baş edemezsin! Senin yerinde olsaydım, Zeyneb'i ve Zeyneb ile evlenmeyi unuturdum; çünkü unutmak mutluluğun başıdır; ve bir şeyi unutmuş olan kişi, pekâlâ artık onsuz yaşayabilir!" demiş.

Cıva Ali, tedbirli Felaket Hasan'ın bu sözlerini duyunca "Hayır, vallahi! Ben, koyu renkli gözleri, aşırı duyarlığı, olağandışı

yapısıyla bu genç kızı asla unutamam! Bu, benim gibi bir kişi için haysiyetsizlik olur! Benim için gidip bu keseyi çalmak ve bu yaşlı hayduda, çalınan kese karşılığı genç kızı şart koşup onunla evlenmeyi sağlamaktan başka çare yok!" diye haykırmış. Ve hemen gidip genç kadınların giyindiği giysilerden satın alarak gözlerini sürmeyle belirgin hale getirmiş; tenine ve ellerine kına sürdükten sonra bu giysileri sırtına giymiş. Bundan sonra, yüzüne alçakgönüllülükle ipek bir peçe takmış ve kadınlar gibi yürümek için birkaç deney yaptıktan sonra, çok başarılı olduğunu görmüş. Ama bu kadar şey yapmakla kalmamış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli sekizinci gece olunca, demiş ki:

Ama bu kadar şey yapmakla kalmamış! Bir koyun getirtmiş; onu boğazlatmış, kanını toplamış, işkembesini çıkarmış, bu işkembeyi kanla doldurmuş; ve bunu karnına, kendine hamile bir kadın görüntüsü verecek şekilde giysisinin altına yerleştirmiş. Sonra da iki piliç boğazlatmış, taşlıklarını çıkarmış, iki taşlığı da sütle doldurmuş ve her birini iri memeler gibi görünecek şekilde göğsüne yerleştirmiş; ve dahası! Noksan bir şey kalmasın diye çok sayıda peşkir alıp bunları kolalayarak ıslak ıslak belinin ardına sarmış; öyle ki bunlar kurudukları zaman sert ve iri bir görünüm alacaklarmış! Böylece şekil değiştirerek, Cıva, sokağa çıkmış; ve ağır ağır balık kızartıcısı Zurayk'ın dükkânına doğru yollanmış; yolda ilerlerken onu gören erkekler "Ya Allah! Şu art yuvarların iriliğine bakın!" diyorlarmış.

Bir süre yol aldıktan sonra Cıva, özellikle kolalanmış peşkirlerin katılaşmaları dolayısıyla çok incittiğinden, kendini sıkılmış bularak, eşeğiyle geçmekte olan bir eşekçiyi çağırmış ve kan dolu işkembeye ve göğsüne yerleştirdiği süt dolu taşlıklara zarar vermemek için dikkatle eşeğin üzerinde tünemiş ve bu şekilde balık kızartılan dükkânın önüne gelmiş ve gerçekten orada giriş yerinin üzerinde asılı bulunan torbayı görmüş. Zurayk da bir yandan balık kızartırken, bir yandan da öteki gözüyle gelip giden müşterileri ve de yoldan geçenlere bakıyormuş. O zaman

Cıva eşekçiye "Ya eşekçi, koku alma duygum, kızartılan balıklardan etkilendi; aşerdiğimden şu balıkları canım çekti! Hemen gidip bana bir tane bul da yiyeyim! Yoksa hiç kuşkusuz yol ortasında doğuracağım!" demiş. Bunun üzerine eşekçi hayvanı dükkânın önünde durdurmuş ve Zurayk'a "Bana çabuk şu hamile kadın için kızartılmış bir balık ver! Yoksa, bu kızartma kokusundan, çocuğu içinde çılgınca dolanmaya başlamış, neredeyse fırlayacakmış!" demiş. Yaşlı balık kızartıcısı da "Bekle biraz! Balıklar henüz pişmedi. Eğer beklemek istemiyorsan, bana sırtının genişliğini göster!" demiş. Eşekçi de "Bana şu vitrindekilerden bir tane ver!" demiş. O da "Orada gördüklerin satılık değil!" diye yanıt vermiş. Sonra sözde hamile kadının eşeğinden inmesine yardım eden, sonra da gelip meraklı bir bekleyişle camekânın önüde duran eşekçiye artık önem vermeksizin, bir yandan ocaktaki balıkları çevirirken, öte yandan da bir şarkı tutturarak malının tanıtımını yapmaya başlamış:

> İnce zevklilerin yemeğidir, bu su kuşlarının eti!
> Bir bakır parçasına altın alıyorsunuz, gümüş alıyorsunuz!
> İçine aldığı zeytinyağıyla kavrulurken keyifle kıvrılan balıklar.
> Ey ince zevklilerin yemeği!

Zurayk bu tarzda bağırıp şarkı söylerken, hamile kadın ansızın büyük bir feryat koparmış, giysisinden aşağıya doğru bir kan dalgası boşalarak dükkânın her yanını sarmış; bir yandan da acıyla "Ay! Ay! Uy! Uy! İçimin meyvesi! Ay! Omzum çatlıyor! Ah! Yanım yörem! Ah! Çocuğum!" diye inlemiş.

Bunun üzerine eşekçi, Zurayk'a "Görüyorsun işte, vay sakallı felaket! Sana söylemiştim! İstediğini vermemekle sonunda çocuğu düşürttün! Allah'ın ve kocasının karşısında sen sorumlusun!" diye haykırmış. Bunun üzerine, biraz bu olaydan ve kadından boşalan kandan lekelenmekten korkan Zurayk, dükkânın dibine çekilmiş ve bir an için giriş yerinde asılı bulunan kesesini gözden yitirmiş. Cıva, keseyi ele geçirmek için bu kısa andan yararlanmış; ama daha elini sürer sürmez, olağandışı bir zil gürültüsü duyulmuş ve dükkânın her yanından çıngırak, çan ve

eski püskü demir parçalarından çıkan sesler çınlayarak Zurayk'ı girişimden haberli kılmış; o da koşup gelerek Cıva'nın keseye doğru uzanan elini görünce, bir bakışta kendisine oynanan oyunun farkına varmış ve büyük bir kurşun külçesi yakalayarak Cıva'nın karnına doğru fırlatmış ve "Ah! Darağacı kaçkını! Yakala bakalım şunu!" diye haykırmış. Ve kurşun külçesi öylesine bir şiddetle Cıva'ya çarpmış ki, onu üstü başı kan ve taşlıklardan akan süt içinde sokağın ortasına yuvarlamış. Neredeyse canı çıkacakmış. Ama yine de kendini toparlayarak Güve Ahmed'in evine kadar gelebilmiş. Orada sonuç vermeyen girişimini anlatmış; o sırada gelip geçenler Zurayk'ın dükkânının önüne toplanmış ve ona "Sen çarşıda bir esnaf mısın, yoksa meslekten savaşçı mısın? Mesleğini böyle kabadayılıklara baş vurmadan yap, şu herkesi baştan çıkaran keseyi de indir, böylece herkesi bela ve kötülüklerinden kurtar!" diye haykırmışlar.

O da gülerek "Tanrı adına! Bismillah! Başım üstüne, gözüm üstüne!" demiş.

Cıva Ali'ye gelince, eve dönüp kendini toparlayınca, tasarısını yerine getirmekten yılgınlık göstermemiş. Yıkanıp temizlenmiş, seyis kılığına girmiş; bir eline bir boş tabak, ötekine beş adet bakır para almış ve Zurayk'ın dükkânına gitmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz elli dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

... Balık satın almak üzere Zurayk'ın dükkânına gitmiş. Zurayk'a beş bakır parayı uzatarak "Tabağıma balık doldur!" demiş. Zurayk da "Başım üstüne efendim!" diye yanıt vermiş; ve seyise, camekândaki tepside göstermelik olan balıktan vermek istemiş; ama seyis "Ben sıcağından istiyorum!" diyerek reddetmiş. Zurayk da "Ama öbürleri henüz kızarmadı! Biraz bekle de, ateşi canlandırayım!" diye yanıt vermiş. Ve dükkânın arka bölümüne gitmiş.

Cıva elini keseye uzatmak için hemen bu andan yararlanmış; ama ansızın bütün dükkân çeşitli çan ve çıngırak ve demir parçalarının karma karışık sesleriyle çınlamış; ve Zurayk, dükkânın

öteki ucuna sıçrayarak bir kurşun külçesi almış ve "Ah! Utanmaz haylaz! Seni tanımadım sanıyorsun, değil mi? Daha tabak tutuşun ve parayı uzatışından kim olduğunu anladım!" diye haykırarak tüm gücüyle düzmece seyisin başına fırlatmış. Ama Cıva, daha önce bir deneyim geçirdiğinden kendini kurşunun vuruşundan sakınmayı bilmiş ve çabucak başını eğerek, dükkândan kaçmış. O zaman ağır kurşun külçesi gidip yoldan geçmekte olan kadı'nın kölesinin başının üstünde taşıdığı içi yoğurt tabaklarıyla dolu tepsiye çarpmış! Ve yoğurtlar kölenin yüzüne, sakalına ve sarığıyla üstüne başına sıçramış. Dükkânın yöresine toplanan gelip geçenler, Zurayk'a "Bu kez, ey Zurayk, kadı sana kesende sakladığın sermayenin faizini ödetecek! Ey savaşçıların baş komutanı!" diye haykırmışlar.

Cıva'ya gelince, Güve Ahmed'in evine gittiğinde, ona ve Felaket'e başarısız girişimini anlatmış, ama cesaretini yitirmemiş; çünkü Zeyneb'in aşkı onu yüreklendiriyormuş. Bu kez yılan oynatıcısı ve hokkabaz kılığına girerek Zurayk'ın dükkânının önüne gelmiş. Yere oturmuş ve torbasından başı kabarık, dili iğne gibi üç yılan çıkarmış ve onları zurnayla oynatmaya koyulmuş; arada bir de çıngıraklarla hokkabazlık oyunları yapıyormuş; sonra birdenbire, şiddetli bir hareketle en iri yılanı dükkânın ortasına Zurayk'ın ayaklarına fırlatmış; o da yılandan çekindiği kadar hiçbir şeyden çekinmediği için dükkânının dip yanına kaçmış; Cıva da, hemen keseye doğru fırlayıp onu çalmak istemiş. Ama Zurayk, tüm korkusuna karşın, bir yandan da keseyi gözetiyormuş; durumu görünce ilkin bir kurşun külçesini atıp yılanın başını ezmi, ikinci bir kurşun külçesini de öbür eliyle Cıva'nın başına fırlatmışsa da, deneyimli delikanlı tam zamanında başını eğerek kendini korumuş ve kaçıp gitmiş; korkunç külçe de yoldan geçen yaşlı bir kadının başına çarparak onu hemen Tanrı'nın rahmetine kavuşturmuş. O zaman toplanan kalabalık "Ya Zurayk, bu yaptığın olacak iş değil vallahi! Şu uğursuz keseyi oradan indirmen gerek, yoksa zorla onu elinden alacağız! Kötülüklerinle yarattığın felaketler yeter olsun!" diye haykırmışlar. Zurayk da "Başım üstüne!" diyerek yanıt vermiş ve keseyi alıp evine götürmüş; kendi kendine "Zaten bu düzenbaz Cıva Ali, geceleyin dükkâna gelebilir ve keseyi benden çalabilir!" diyormuş.

Bu Zurayk, daha önceleri Cafer el-Bermeki'nin kölesi olan ve onun yüce gönüllülüğü sayesinde özgürlüğüne kavuşmuş bir zenci kadınla evliymiş. Zurayk'ın bu kadından olma, yakında sünnet mürüvvetini göreceği bir de erkek çocuğu varmış. Zurayk, keseyi karısına getirdiği zaman, kadın ona "Bu gösterdiğin cömertlik hiç de senin tutumuna uymuyor, ey Abdullah'ın babası! Desene ki Abdullah'ın sünnet düğünü pek şaşaalı geçecek!" demiş. O da "Sen bu parayı sana sünnet düğünü dolayısıyla harcamak için mi verdiğimi sanıyorsun? Yok, vallahi! Sen onu hemen al, aşağıya götür, mutfağın zemininde kazacağın bir çukura göm! Sonra da çabuk geri gelerek uyu!" diye yanıt vermiş. Zenci kadın aşağıya inip mutfakta bir çukur kazmış, keseyi gömmüş ve geri dönerek Zurayk'ın ayak ucuna yatmış. Zurayk da, zencinin sıcaklığının etkisinde derin bir uykuya dalmış ve rüyasında iri bir kuşun gagasıyla mutfağında bir delik açtığını ve keseyi yerinden çıkardığını ve pençelerinde taşıyarak göğe ağdığını görür gibi olmuş. Sıçrayarak uyanmış ve "Ey Abdullah'ın anası, keseyi çalıyorlar! Koş bak bakalım mutfağa!" diye haykırmış. Zenci kadın da, uykusundan uyanarak çabucak mutfağa inmiş ve gerçekte bir kuş değil, ama keseyi elinde tutarak açık kapıdan kaçıp sokakta kaçmaya başlayan bir adam görmüş! Bu adam, Zurayk'ın ardından gelerek karısının yaptıklarını izlemiş ve sonunda mutfağın kapısının ardına gizlenerek o denli ele geçirmek istediği keseyi çalmada başarı sağlamış olan Cıva imiş.

Zurayk kesesinin çalındığını anlayınca "Vallahi! Onu hemen bu akşam geri alacağım!" diye haykırmış. Karısı zenci kadın da, ona "Onu geri getirmezsen, sana evimizin kapısını açmam! Sokakta yatarsın!" demiş. O zaman Zurayk...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmışıncı gece olunca, demiş ki:

O zaman Zurayk çabucak evinden çıkmış ve kestirme yolları izleyerek Cıva Ali'den önce Güve Ahmed'in evine ulaşmış ve orada, kapıyı, yanında bulunan birtakım anahtardan biriyle açarak içeri girmeyi başarmış ve ardına saklanmış; orada sessizce, biraz

sonra eve dönen ve kendi tarzında kapıyı çalan Cıva Ali'yi beklemiş. Bunu duyan Zurayk, sesini Felaket Hasan'ınkine benzeterek "Kim o?" diye sormuş. O da "Mısırlı Ali!" diyerek yanıt vermiş. "Peki, şu Zurayk edepsizinin kesesini getirdin mi?" deyince de "Elimde!" demiş. O da "Kapıyı açmadan aralıktan çabuk bana ver; çünkü Güve ile sana anlatacağım bir bahse tutuştuk" demiş. Cıva da kapı aralığından keseyi Zurayk'a vermiş; o da hemen dama tırmanıp oradan da komşu evin damına geçmiş; merdivenden inip kapıyı açarak sokağa çıkıp evine doğru yollanmış.

Cıva Ali'ye gelince uzun süre sokakta kalmış; ama kimsenin kapıyı açmadığını görünce, kapıyı bu kez tüm evdekileri uyandıracak müthiş bir vuruşla çalmış; Felaket Hasan da "Kapıdaki Ali'dir! Git Deve Sırtı onu içeri al!" diye haykırmış. Sonra, Cıva içeri girince, ona, alayla "Edepsiz herifin kesesi nerede?" diye sormuş. Cıva "Şaka yeter artık ağabey! Pekâlâ biliyorsun ki, kapı arasından onu sana verdim!" diye haykırmış. Bu sözleri duyan Felaket Hasan, kahkahasının patlamasının zoruyla sırtüstü yere düşmüş ve "Yeniden işe girişeceksin ya Ali! Çünkü malını geri alan Zurayk olacak herhalde!" diye haykırmış. Bunun üzerine Cıva, bir an düşünmüş ve sonra "Vallahi, ağabey! Eğer bu kez de bu keseyi alıp getirmezsem, kendimi asla adıma layık saymayacağım!" diye haykırmış. Ve gecikmeksizin, o henüz ulaşmadan, Zurayk'ın evine en kestirme yollardan koşarak gitmiş; ve komşunun damından geçerek evin içine girmiş; ertesi gün sünnet düğünü yapılacak olan çocuğuyla birlikte uyumakta olan zenci kadının bulunduğu odaya girmekle işe başlamış. Zenci kadının üstüne atlamış ve ellerini, kollarını bağlayarak onu şiltenin üzerinde kıpırdamaz hale getirmiş; ağzına da bir tıkaç sokmuş; sonra da çocuğun ağzını aynı şekilde tıkayarak düğünde yenilmek için pişirilmiş ve hâlâ sıcak olan çöreklerle dolu bir sepete yerleştirmiş; sonra da gidip pencere kenarında Zurayk'ın gelişini beklemeye koyulmuş; o da kısa bir süre sonra gelip kapıyı çalmış.

Bunun üzerine Cıva, sesini değiştirerek zenci kadının ağzından çıkar gibi "Sen misin ya Seydi?" diye sormuş. O da "Evet, benim!" yanıtını vermiş. Ali "Keseyi getirdin mi?" deyince; o da "İşte burada!" demiş. Ali de "Karanlıkta göremiyorum! Parayı alıp saymadan sana kapıyı açmam! Pencereden bir sepet sarkıtıyorum; keseyi

içine koy! Sonra gelir sana kapıyı açarım!" demiş. Sonra Cıva, Zurayk'ın keseyi içine koyduğu bir sepet sarkıtmış; sonra da çabucak yukarı çekmiş. Keseyi, küçük çocuğu ve çörek sepetini almış; ve Güve Ahmed'in evine ulaşmak üzere geldiği yoldan kaçmış; ve sonunda Felaket Hasan'a elde ettiği üçlü ganimeti teslim etmiş. Bunu gören Felaket, onu büyük bir sevinçle kutlamış ve onunla gurur duymuş. Sonra da hep beraber Zurayk üstüne binlerce zevzeklik yaparak düğün çöreklerini yemeye başlamışlar.

Zurayk'a gelince, karısı olan zenci kadının kapıyı açmasını bekleyerek epeyce bir süre sokakta kalmış; ama kadın gelmemiş; o da, sonunda sabırsızlanarak, kapıya müthiş darbeler indirerek tüm komşuları ve mahallenin köpeklerini uyandırmış. Ama hâlâ kimse ona kapı açmamış. Bunun üzerine kapıyı zorlayarak çökertmiş; ve öfke içinde yukarıya karısının yanına çıkmış ve göreceğini görmüş. Kurtardığı karısından olup biteni öğrenince, yüzünü ağır yumruklarla dövmüş, sakallarını yolmuş ve bu durumda koşup Güve Ahmed'in kapısını çalmış. Zaten sabah olduğundan, herkes ayakta bulunuyormuş. Deve Sırtı kapıyı açıp acınacak haldeki Zurayk'ı içeri, toplantı salonuna almış; orada herkes onu kahkahalarla karşılamış. Bunun üzerine Zurayk, Cıva'ya dönmüş ve ona "Vallahi! Ya Ali, keseyi kazandınsa kazandın! Ama oğlumu geri ver!" demiş. Felaket Hasan da "Bil ki, ey Zurayk, oğlum Cıva Ali, eğer kardeşin Delile'nin kızı genç Zeyneb'i kendisiyle evlendirirsen, sana oğlunu da keseni de geri vermeye hazırdır!" diye yanıt vermiş. O da "Babasından evlenmek için kız istenirken, ne zamandan beridir koşullar ileri sürülüyor acaba? İlkin bana çocuğum ve kesem verilsin, ondan sonra işi konuşuruz!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Hasan'ın verdiği işarete göre Ali, çocukla keseyi Zurayk'a vermiş ve ona "Ne zaman evleneceğiz?" diye sormuş. Zurayk da gülmüş ve "Yavaş yavaş! Yavaş yavaş! Sanıyor musun ki, ya Ali, Zeyneb'i sana bir koyun ya da kızarmış bir balık gibi veririm! İstediğim mehri vermedikçe onu seninle evlendiremem!" diye yanıt vermiş. Cıva da "İstediği mehri ona sağlamaya hazırım! Ne kadar?" demiş. Zurayk da "Bil ki: Kendisine düğün hediyesi olarak, Yahudi Azarya'nın kızı genç Kameriye'nin altın işlemeli giysisi; altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleriyle birlikte getirilmedikçe, hiçbir erkeğin göğsüne çökmesine izin vermeyeceğine yemin etmiştir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış birinci gece olunca, demiş ki:

"Bil ki: Kendisine düğün hediyesi olarak Yahudi Azarya'nın kızı genç Kameriye'nin altın işlemeli giysisi; altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleriyle birlikte getirilmedikçe hiçbir erkeğin göğsüne çökmesine izin vermeyeceğine yemin etmiştir!" demiş. Bunu duyan Cıva "İstediği sadece bunlarsa, eğer bu akşam istenen armağanları getirmezsem, Zeyneb ile evliliğim hakkında hiçbir hak iddia etmeyeceğim!" diye haykırmış.

Bu sözleri işitince Felaket Hasan "Lanet sana ya Ali! Nasıl bir söz verdiğini biliyor musun? Kendini ölmüş bil artık! Sen, Azarya'nın kurnaz ve hainlik kumkuması bir büyücü olduğunu bilmez misin? Tüm ecinni ve ifritler onun emri altındadır? Kent dışında duvarları bir sırası altın, öbürü gümüş tuğladan örülmüş bir sarayda oturur. Ama, sadece büyücü içindeyken göze görünen bu saray, sahibi tefecilikle uğraşmak için kente inince, gözden kaybolur. Her akşam, bir kez evine dönünce, Yahudi, penceresinin önüne oturur ve kızının giysisini altın bir tepsiye koyar ve 'Ey siz, Irak'ın, İran'ın ve Arabistan'ın tüm hırsızları ve dolandırıcıları: Gelin, elinizden geliyorsa; kızım Kameriye'nin giysisini ele geçirin! Kim giysiyi çalmakta başarı gösterirse, onu Kameriye ile evlendireceğim!' diye haykırır. Böylece, ya Ali, içimizdeki en usta hırsızlar ve en hilebaz dolandırıcılar bugüne kadar kendi hesaplarına serüvene atılmayı göze alamadılar. Çünkü, ünlü büyücü, bunu göze alanları katıra, ayıya, eşeğe, maymuna dönüştürüyor. Sana bu işten vazgeçmeni ve bizim yanımızda kalmayı sürdürmeni öğütlerim!" demiş. Ama Ali "Güç olacak diye duygulu Zeyneb'in aşkından yüz çevirirsem ne utanç verici olur! Vallahi! Altın giysiyi alıp gelecek ve bununla düğün gecesi Zeyneb'i donatacağım; başına da altın tacı koyacak, o güzelim beline kemeri takacak, ayaklarına da terlikleri giydireceğim!" diye haykırmış. Ve hemen Yahudi büyücü ve tefeci Azarya'nın dükkânını aramaya koyulmuş.

Sarraflar çarşısına ulaşınca, Ali dükkânı sormuş; ona, Yahudinin terazisinde tam da altın tarttığı ve sonra boşaltıp torbalara

koyduğu bir sırada dükkânı göstermişler. Çok çirkin ve ürkütücü bir görünüşü varmış! Ali de, onun bu görünümünden bir parça etkilenmiş. Bununla birlikte göze çarpmadan izlemek üzere, Yahudinin torbaları sıralamasını, dükkânı kapamasını ve katırını dehlemesini beklemiş. Böylece kent duvarlarının dışına çıkıncaya kadar onu izlemeyi sürdürmüş.

Ali, kendi kendine, daha ne kadar yürüyeceğini sormakta iken, Yahudinin ansızın giysisinin cebinden bir torba çıkardığını ve elini içine daldırarak oradan bir tutam kum çıkardığını ve kumu üfleyerek havaya savurduğunu görmüş. Ve birdenbire önünde bir sırası altın, bir sırası gümüş tuğlalarla örülmüş duvarlarıyla ve kapısı kaymaktaşından, basamakları mermerden, şahane bir sarayın yükseldiğini görmüş. Yahudi katırıyla saraya girip içinde kaybolmuş. Ama birkaç dakika sonra, pencerede, elinde üzerinde altın işlemeli bir giysi ve altından bir taç, bir kemer ve bir çift terlik bulunan bir tepsiyle belirerek "Ey Irak'ın, İran'ın ve Arabistan'ın bütün usta hırsızları ve dolandırıcıları: Gelin, eğer yapabilirseniz, bütün bunlara el koyun, kızım Kameriye de sizin olsun!" diye haykırmış.

Bütün bunları görüp işiten ve epeyce aklı başında olan Cıva, yapacağı en iyi işin, Yahudi'ye Zurayk ile arasındaki durumu güzel sözlerle açıklayarak, ondan giysiyi istemek olduğunu düşünmüş. Ve parmağını havaya kaldırarak büyücüye "Ben, Cıva Ali, halifenin mukaddemi Ahmed'in birinciye gelen oğlu, seninle konuşmak istiyorum!" diye haykırmış. Yahudi de ona "Yukarı çıkabilirsin!" demiş. Ali de, onun yanına ulaştığı zaman, Yahudi kendisine "Ne istiyorsun sen?" diye sormuş. Ali de, ona, öyküsünü anlatmış ve kendisine "Böylece bana giysi ve öteki eşyalar, onları Delile'nin kızına götürmem için gerekli!" demiş.

Bu sözleri duyunca, Yahudi korkunç dişlerini göstererek gülmeye başlamış ve Ali'nin falına baktıktan sonra, ona "Dinle! Hayatın senin için değerliyse ve kesin olarak onu yitirmek istemiyorsan, öğüdümü dinle! Bu tasarından vazgeç! Çünkü bu serüvene girişenlerin hepsi sonunda, yaşamlarını yitirdi! Zaten yıldız falına bakmasaydım ve kumda senin bahtının benim bahtıma karışmış olduğunu göremeseydim, hiç tereddüt etmeden boynunu koparırdım!" demiş. Ama bu son sözleri kanını tutuşturan Ali, birden-

bire kılıcını çekmiş ve büyücünün göğsüne doğru yönelterek, ona "Eğer bu şeyleri bana vermeye razı olmazsan ve sapıklığını terk etmez ve tanıklık sözlerini söyleyip Müslüman olmazsan canın bedeninden çıkacaktır!" diye haykırmış. Bunu duyan Yahudi sanki tanıklık sözlerini söyleyecekmiş gibi yaparak, ona "Sağ kolun kurusun!" demiş. Ve hemen Ali'nin kılıç tutan sağ kolu, olduğu durumda kurumuş. Ve kılıç yere düşmüş. Ama Ali, onu sol eliyle yerden almış ve büyücünün göğsünü hedef alarak doğrultmuş; ama Yahudi "Ey sol el, hemen kuru!" sözlerini sarf etmiş; ve Ali'nin tehdit edici sol eli kurumuş; ve kılıç yere düşmüş. O zaman Ali, öfkenin sınırında, sağ ayağını kaldırmış ve Yahudinin karnına gömmek istemiş. Ama o, elini uzatarak "Ey sağ ayak, kuru!" demiş; ve Ali'nin havadaki haliyle sağ ayağı kurumuş; Ali de ancak geri kalan sol ayağı üzerinde durabilmiş.

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış ikinci gece olunca, demiş ki:

... Ali de ancak geri kalan sol ayağı üzerinde durabilmiş! Ve kullanılmaz hale gelmiş organlarını kıpırdatmak istemiş ise de dengesini yitirmekten başka bir sonuç alamamış; ve bazen ayağa kalkarak, bazen yuvarlanarak, gücü tükeninceye kadar çabalamış; büyücü de ona "Tasarından vazgeçtin mi?" diye sormuş. Ama Ali "Bana kesinlikle kızının eşyası gerekli!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Yahudi "Ah! Demek ki eşyaları istiyorsun, öyle mi? Pekâlâ, onları sana taşıtacağım!" diye yanıt vermiş. Sonra eline su dolu bir tas almış ve bunu oğlanın üzerine serperek "Bir eşek ol!" diye haykırmış. Ve o anda Cıva Ali nalları yeni çakılmış iri kulaklı bir eşeğe dönüşmüş. Ve kendini tutamayarak, burnunu ve kuyruğunu kaldırıp havayı koklayarak anırmaya başlamış. Yahudi de bunun üzerine, ona tamamıyla sahip olmaya yarar sözler söylemiş. Ve onu arka ayakları üzerinde merdivenden inmeye zorlamış; ve bir kez sarayın avlusuna çıkınca, toprakta onun yöresine bir çember çizmiş; birdenbire bu çember üzerinde bir duvar yükselerek içinden kurtulması olanaksız dar bir sur oluşturmuş.

Sabahleyin Yahudi onun yanına gelmiş; eğerini, dizginini takmış; üzerine binip kulağına "Katırın yerini alacaksın!" demiş. Ve onu gözden yiten sihirli saraydan çıkararak dükkâna giden yola sürmüş; az sonra da dükkâna ulaşmışlar. Yahudi dükkânı açmış ve eşek Ali'yi, bir gün önce katırı bağladığı yere bağlamış; ve terazileriyle, tartılarıyla, altınları ve gümüşleriyle uğraşmaya başlamış. Öte yandan, derisinin içinde, sadece konuşma yeteneği olmaksızın, düşünce ve duygu bakımından tüm insansı nitelikleri saklamakta olan eşek Ali de, açlıktan ölmemek için tayını olan kuru baklayı ağzında öğütmek zorunda kalmış; ama, kendisine teselli vermek için, müşterilerin suratlarına doğru fırlattığı çınlayan yellenmelerle kara düşüncelerini dağıtmış.

İşler böyleyken, zamanının değişimiyle iflasa sürüklenmiş genç bir tacir, rehinci Yahudi Azarya'yı görmeye gelmiş; ve ona "İflasın eşiğine geldim; yine de yaşamımı kazanmak ve karımı beslemek zorundayım! İşte sana tek ve son varlığımız olarak bize kalan eşimin altın bileziklerini getirdim; karşılığında bana vereceğin parayla bir katır veya bir eşek satın alarak bahçeler için su satma işini yapabileceğimi düşünüyorum!" demiş. Yahudi "Yürümek ya da yükleyeceğin büyük su küplerini taşımak istemediğinde hayvanın yaşamını zehir etme niyetiyle mi onu satın alıyorsun?" diye sormuş. İlerde sakalık yapmak isteyen tacir "Vallahi! Yürümek ya da çalışmak istemezse, duyarlı yerlerine değneğimi daldırır, onu görevini yapmaya zorlarım!" diye yanıt vermiş. Hepsi bu kadar! Ve eşek Ali, bu sözleri işitince, karşı çıktığını belirtmek için korkunç bir yellenme salıvermiş. Yahudi Azarya'ya gelince, müşterisine "Bu durumda, bu bilezikler karşılığında, ben sana, kapıda bağlı olan kendi eşeğimi bırakmayı öneririm! Zaman zaman tembelleşmeyi âdet edinirse sakın onu bağışlama; sırtına da ağır yük yükle, çünkü sağlam ve dinçtir!" diye yanıt vermiş. Sonra pazarlık kesinleşmiş ve satın alan kişi Ali'yi alıp götürürken o da eşek olarak şöyle düşünüyormuş: "Ya Ali, sahibin sırtına büyük güğümler, ağır küpler yüklemeye hazırlanıyor; ve günde iki ya da daha fazla uzun yürüyüşler yaptıracak sana! Hiç kuşku yok ki yakayı kurtaramadan ölüp gideceksin!" demiş.

Saka eşeği göreve sokunca, karısına ahıra inip tayınını vermesini söylemiş. Genç ve bakılması hoş olan karısı da bakla tayınını

almış, yemi torbaya koyup torbayı da boynuna asmak üzere eşek Ali'nin yanına inmiş. Ama eşek Ali, bir an için göz ucuyla ona bakınca, şiddetle havayı koklayıp başıyla ona vurarak kadını yem yatağına düşürmüş; titreyen iri dudaklarıyla yüzünü okşayıp, eteği açılan kadının üzerine saldırmış ve eşek cinsinin hatırı sayılır belirtisi eşeksi malını iyice ortaya koymuş.

Bunu gören sakanın karısı öylesine keskin feryatlar koparmış ki, tüm komşular hemen ahıra koşuşmuş ve manzarayı görerek çabucak eşek Ali'yi, devrilen kadının üstünden çekmişler. O sırada kocası da koşup gelerek devrilmiş yatan karısına "Neyin var?" diye sormuş. Kadın da sakanın yüzüne tükürerek, ona "Ah! Zina çocuğu, bütün Bağdat'ta satın alacak bu kadın düşkünü eşekten başkasını bulamadın mı? Vallahi! Ya beni boşarsın, ya bu eşeği geri verirsin!" demiş. Adam "Ama bu eşek sana ne yaptı?" diye sormuş. O da "Beni devirip saldırdı! Ve eğer komşular yetişmeseydi, korkunç biçimde içime girecekti!" demiş. Bunun üzerine saka, eşeğe sopa darbeleriyle saldırmış; sonra da Yahudiye gidip eşeğin uygunsuz girişimini anlatmış ve onu, eşeği geri alıp bileziklerini iade etmeye zorlamış.

Saka oradan ayrılınca, büyücü Azarya, eşek Ali'ye dönmüş ve ona "İşte şimdi de kadınlarla haylazlık yapmaya başlamışsın, kerata! Bekle öyleyse, madem ki eşek koşullarında yaşamak hoşuna gidiyor ve utanmazca heveslerini dizginleyemiyorsun, senin durumunu başka türlü düzene sokacağım! Ve herkesin maskarası olacaksın!" demiş. Ve dükkânını kapamış, eşeğine binmiş ve kent dışına çıkmış. Bir gün öncesi gibi havaya toz üfleyip sihirli sarayı yükseltmiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış üçüncü gece olunca, demiş ki:

Bir gün öncesi gibi havaya toz üfleyip sihirli sarayı yükseltmiş ve eşeğiyle birlikte avlunun dibindeki ahıra girmiş. İlkin eşek Ali üzerine büyülü sözler mırıldanmış; sonra da su serperek onu ilk hali olan insan durumuna sokmuş, sonra biraz uzak bir yere götürerek, ona "Şimdi, ya Ali, seni, kılık değiştir-

tip eskisinden de beter bir şekle sokmadan önce soruyorum: Benim öğütlerimi dinleyip tasarından vazgeçmek yoluna gider misin?" demiş. O da "Yok, vallahi! Madem ki benim bahtım senin bahtına karışmıştır, seni ya öldürmem gerek ya da Kameriye'nin giysisini ele geçirmem! Ve de senin İslam inancına dönmeni sağlamam!" diye yanıt vermiş. Ve büyücü Azarya'nın üzerine atılmak isterken, durumu sezinleyen Yahudi, elini uzatıp üzerinde tılsımlı sözler yazılı tastan birkaç damla silkelemiş ve "Bir ayı ol!" diye haykırmış. Ve birdenbire Cıva Ali'yi burnundan demir halka geçirilerek tasma takılmış bir ayıya dönüştürmüş; ve oynatmaya başlamış. Sonra kulağına eğilip ona "Ah! Kerata, sen, dış ve iç kabuğu ayıklanmadıkça yararı olmayan ceviz gibisin!" demiş. Ve onu, güçlü duvarlarla çevrilmiş bir yerde, kazığa iple bağlayarak hapsetmiş ve ancak ertesi sabah yanına uğramış. O zaman, sarayı gözden yok ettikten sonra, eski günlerdeki gibi katırına binmiş. Ardından ayı Ali'yi dükkâna kadar sürüklemiş; ve orada katırın yanına bağlayarak müşterileri ve altınlarıyla uğraşmaya başlamış. Ayı Ali her şeyi işitip anlıyor, ama konuşamıyormuş.

İşler bu durumdayken, adamın biri dükkânın önünden geçerken zincire vurulmuş ayıyı görerek hemen içeri girip Yahudiye "Ey Azarya usta, bu ayıyı satar mısın? Hasta olan karım için hekim, ayı eti ve cildine sürmek üzere ayı yağı önerdi; ama hiçbir yerde bulamadım!" demiş. Büyücü "Sen onun ilkin boynunu mu vurduracaksın, yoksa daha yararlı olsun diye besleyip yağlandıracak mısın?" diye sormuş. O da "Karım için maksada uygun bir şekilde yağlı! Bugün hemen boğazlatacağım!" diye yanıt vermiş. Büyücü, sevincin sınırında "Madem ki senin karının iyiliği içindir, ayıyı sana hiç bir karşılık almadan bırakırım!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine adam ayıyı evine götürmüş ve kasabı çağırtmış; o da iki büyük bıçakla gelmiş ve birbirine sürterek bunları biledikten sonra yenlerini sıvamış. Bunu görünce, tam onu yıkıp boğazlayacakları sırada, can korkusu ayı Ali'nin gücünü iki katına çıkarmış, ansızın sıçrayıp ellerinden kurtulmuş ve koşmaktan çok uçarcasına büyücünün sarayına yollanmış.

Azarya, ayı Ali'nin geri döndüğünü görünce, kendi kendine "Onun üzerinde son bir deney yapayım!" demiş. Her zamanki

gibi üzerine su serperek yeniden insan haline sokmuş; bu kez şekil değiştirmede hazır bulunsun diye kızı Kameriye'yi de çağırmış. Genç kız da Ali'yi insan haliyle görmüş ve öylesine yakışıklı bulmuş ki, yüreğinde onun için şiddetli bir aşk duymuş. Ve de, ona doğru dönerek kendisine "Ey yakışıklı adam, beni arzu etmediğin, sadece giysimle öteki eşyama ilgi duyduğun doğru mu?" diye sormuş. O da "Doğrudur! Çünkü ben gönlümü Fındıkçı Delile'nin kızı duyarlı Zeyneb'e kaptırdım!" diye yanıt vermiş. Bu sözler genç kızı büyük bir keder ve üzüntüye düşürmüş; babası da "Keratayı kendi kulaklarınla işittin! Hiç pişman olmuyor!" diye haykırmış. Ve hemen Ali'nin üzerine tılsımlı tastan su serperek "Köpek ol!" diye haykırmış. Ali de kendisinin sokakta gezenler türünden bir köpeğe dönüştüğünü görmüş, büyücü de yüzüne tükürerek bir tekme savurmuş ve onu saraydan kovmuş.

Köpek Ali, duvarların dışında dolaşmaya başlamış; ama orada yiyecek bir şeyler bulamayınca, Bağdat'ın içine girmeye karar vermiş. Ama hemen geçtiği çeşitli semtlerin bütün köpeklerinin müthiş havlamalarıyla karşılaşmış; bu köpekler bekçiliğini yaptıkları sınırları ihlal etmiş olan bu yabancı köpeği görünce, onun peşine takılarak, havlayıp ısırarak kendi alanlarından onu kovmuşlar. Böylece bu çağrısız konuk, her yörede izlenip insafsızca ısırılarak bölgeden bölgeye sürülmüş; ama sonunda tesadüfen tarafsız bir yörede açık bir dükkâna sığınmış. İkinci elden eşya satan bir eskici olan sahibi, kuyruğu iki bacağı arasında, öteki köpek sürülerince öfkeyle kovalanan bu zavallı köpeğe acımış; bastonunu eline alarak onu, saldıran köpeklere karşı korumuş; onlar da havlayarak dağılıp uzaklaşmışlar. Bunun üzerine köpek Ali, eskiciye minnetini göstermek için, gözlerinde yaşlarla ayaklarının dibine uzanmış ve elini yakalayarak ve kuyruğunu heyecanla oynatarak ona sevgi göstermiş. Ve kendi kendine "Örneğin maymun ya da daha kötü bir şey olmaktansa, köpek olmak yeğdir!" diyerek akşama kadar onun yanında kalmış. Ve akşamüstü, eskici dükkânını kapayınca adama yapışmış ve onu evine kadar izlemiş.

Adam evine girer girmez, onu gören kızı yüzünü örterek haykırmış...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış dördüncü gece olunca, demiş ki:

... Adam evine girer girmez, köpeği gören kızı yüzünü örterek "Baba, nasıl olur da kızının yanına yabancı bir erkek sokma sorumluluğunu üzerine alıyorsun!" diye haykırmış. Babası, ona, "Hangi yabancı? Burada köpekten başka birisi yok!" demiş. Kız, "Bu köpek, büyücü Yahudi Azarya'nın büyülediği Kahireli Cıva Ali'den başkası değildir. Bunun nedeni de, kızı Kameriye'nin giysisinden kaynaklanıyor!" demiş. Bu sözleri duyunca eskici köpeğe doğru dönüp, ona "Gerçek mi bu?" diye sormuş. Köpek de, başıyla "Evet" anlamında bir işaret yapmış. Genç kız da "Eğer benimle evlenmek isterse, onu, insan şekline döndürmeye hazırım!" diyerek sözünü sürdürmüş. Eskici de "Vallahi! Kızım, sen onu eski haline çevir, kuşkusuz seninle evlenecektir!" diye haykırmış. Sonra köpeğe dönüp ona "İşittin değil mi? Razı mısın söylediğine?" diye sormuş. Köpek kuyruğunu sallayarak "Evet" anlamına gelen bir işaret yapmış. Bunun üzerine genç kız eline içi su dolu tılsımlı bir tas almış ve üzerine sihirli dualar okumuş; tam o sırada ansızın büyük bir haykırma duyulmuş ve genç kızın kölesi olan bir başka genç kız odaya girerek hanımına "Hanımım, seninle aramızdaki anlaşma ve verdiğin söz nerde kaldı? Sana büyücülük öğrettiğimde, bana danışmadan büyü işlemi yapmayacağına dair söz vermiştin! Ben de, şimdi köpek halindeki Cıva Ali ile evlenmek isterdim; onun insana dönüşmesine bir gece seninle, bir gece benimle geçirmek suretiyle ikimize birden ortaklaşa ait olması koşuluyla razı olurum!" demiş. Ve genç kız bu düzenlemeyi uygun bulunca, babası, tüm bunlardan oldukça şaşırarak ona "Sen ne zamandan beri büyücülüğü öğrenmiş bulunuyorsun?" diye sormuş. O da "Daha önce Azarya'nın hizmetinde bulunurken Yahudiden gizli, onun kitaplarını ve büyücülük işaretlerini karıştırarak mesleği kendiliğinden öğrenmiş olan bu yeni esiremiz geldiğinden beri!" diye yanıt vermiş.

Bunu izleyerek iki genç kız, her biri ellerine ayrı birer tılsımlı tas alarak üzerlerine İbranice sözler fısıldadıktan sonra, suyu "Süleyman'ın bilgeliği ve erdemleri adına yeniden yaşayan bir

insan ola!" diyerek köpek Ali'nin üzerine serpmişler. Cıva Ali de, o anda, sıçrayarak her zamandan daha genç ve daha yakışıklı, iki ayağı üstüne dikilmiş. Ama aynı anda büyük bir feryat işitilmiş; kapı sonuna kadar açılarak elinde üst üste konmuş iki altın tepsi taşıyan çok güzel bir genç kız içeri girmiş; alttaki altın tepside altın giysi, altın taç, altın kemer ve altın terlikler varmış! Üstteki çok daha küçük tepside de, Yahudi Azarya'nın kanlı ve dışarı uğramış kesik başı bulunuyormuş.

Bu çok güzel üçüncü genç kız, büyücünün kızı Kameriye'den başkası değilmiş; iki tepsiyi de Cıva Ali'nin ayak ucuna koyarak ona "Ey Ali, seni sevdiğim için elde etmek istediğin eşyayı ve Yahudi babamın başını getirdim! Çünkü ben şimdi Müslüman oldum!" demiş ve "Tanrı'dan başka Tanrı yoktur! Ve Muhammed onun elçisidir!" sözlerini telaffuz etmiş.

Bu sözleri duyunca Cıva Ali, ona "Bana, bilinen âdetlere aykırı olarak başka güzel düğün hediyeleri getirmiş olduğun için, şurada gördüğün iki genç kızla birlikte seninle de evlenmek isterdim! Ancak bunun için ben de, kendimce, bu eşyayı, Delile'nin kızı, dördüncü eşim olmasını dilediğim Zeyneb'e sunmak koşulunu ileri sürüyorum. Ne de olsa yasalar dörde kadar eş edinmeye izin veriyor!" diye yanıt vermiş. Kameriye de, öteki iki kız da aynı şekilde buna razı olduklarını bildirmişler. Eskici de "Dört yasal eşten sonra, bize, hiç değilse, başka bir cariye edinmeyeceğine dair söz verir misin!" diye sormuş. O da "Söz veririm!" demiş. Ve Kameriye'nin getirdiği eşyayı içeren altın tepsiyi alarak bunları Delile'nin kızı Zeyneb'e götürmek üzere dışarı çıkmış.

Delile'nin evine doğru ilerlerken, başının üzerindeki büyük tepside kuru tatlılar, helva, şekerli bademiçi taşıyan bir seyyar satıcı görmüş ve kendi kendine "Zeyneb'e götürmek üzere, şu tatlılardan satın alsam iyi olur!" demiş. Onu gözler gibi olan satıcı da, kendisine "Efendim, Bağdat'ta benim üstüme cevizli havuç tatlısı yapacak yoktur! Sana ne kadar gerek! Ama satın almadan önce ilkin şu küçük parçayı tat ve bana ne düşündüğünü söyle!" demiş. Cıva da, parçayı almış ve yutmuş. Ama aynı anda da ölü gibi yere düşmüş. Tatlı parçası bengle karışıkmış; esnaf da müşterilerini soymak gibi kazançlı bir meslek edinmiş olan Kavruk Mahmud'dan başkası değilmiş. Cıva'nın taşımakta olduğu tüm

güzel şeyleri görmüş ve bunları çalmak için onu bayıltmış imiş. Gerçekten, bir kez Cıva kıpırtısız yerde yatar hale gelince, Kavruk altın giysiyi ve öteki eşyayı almış ve kaçmaya kalkışmış; ama ansızın Felaket Hasan, yanında kırk muhafızıyla belirmiş; hırsızı görmüş ve onu tutuklamış. Kavruk da suçunu itiraf edip Hasan'a yerde uzanmış yatan gövdeyi göstermiş. Ali'nin kayboluşundan beri Bağdat'ın her yanında muhafızlarıyla dolaşarak onu arayan Hasan, hemen beng söktürücü ilaçlar getirtmiş ve ona içirtmiş. Cıva uyanır uyanmaz sorduğu ilk şey Zeyneb'e götürmekte olduğu eşyalar olmuş. Hasan da, buluşmalarının coşkusu yatıştıktan sonra, bunları ona göstermiş ve becerisinden dolayı onu kutlayarak kendisine "Vallahi! Sen, hepimizi geçtin!" demiş. Sonra onu Güve Ahmed'in yanına götürmüş; yeniden karşılıklı selamlaşmalardan sonra, kendisine tüm serüveni anlattırılmış. Sonra da Hasan "Bence, büyücünün sihirli sarayı, Kameriye'yi dördüncü eşin olarak alacağına göre yasal olarak senindir! Bu dörtlü evlenmeyi orada kutlayalım! Ve ben şimdi senin adına armağanları Zeyneb'e götürerek onu seninle evlendirmesi için dayısı Zurayk'ı karar vermeye zorlayacağım! Ve bu kez, öneriyi geri çevirmeyeceğini sana vaat ediyorum! Kavruk Mahmud'a gelince, ailesine karışıp onunla akraba olacağına göre, bu defalık onu cezalandırmayacağım...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış beşinci gece olunca, demiş ki:

"Kavruk Mahmud'a gelince, ailesine karışıp onunla akraba olacağına göre, bu defalık onu cezalandırmayacağım!" demiş.

Bu sözleri söyledikten sonra, Felaket Hasan, altın giysiyi, altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleri almış ve güvercin hanına gitmiş; orada Delile ve Zeyneb'i tam da güvercinlere yem dağıtırken bulmuş. Selamlaşmadan sonra, onlara Zurayk'ı çağırtmalarını söylemiş; ve Zurayk gelince, Zeyneb'in mehr'i için istediği düğün armağanlarını onlara göstermiş ve kendilerine "Şimdi artık hiçbir karşı çıkmanın yeri yok! Yoksa ben Felaket Hasan olarak hakareti kendi üzerime alırım!" demiş.

Delile ile Zurayk, armağanları kabul etmişler; ve Zeyneb'in Cıva Ali ile evlenmelerini onaylamışlar.

Hemen ertesi gün Cıva Ali, Yahudi Azarya'nın sarayını ele geçirmiş; ve aynı akşam bir yandan kadı ve tanıklar, öbür yandan Güve Ahmed ve kırk adamı ile Felaket Hasan ve kırk adamı olduğu halde, Cıva Ali'nin Delile'nin kızı Zeyneb, Azarya'nın kızı Kameriye, eskicinin kızı ve genç esiresi ile evlenme sözleşmeleri düzenlenmiş. Ve dörtlü evlenmenin şenliği parlak bir şekilde kutlanmış. Ve hiç kuşkusuz düğün alayına katılan bütün kadınları fikrince gelin giysileri içinde en dokunaklı ve en güzel kız Zeyneb imiş. O gün altın giysiyi, altın tacı, altın kemeri ve altın terlikleri giyinmiş; öteki üç genç kız da onun yöresinde ayın yöresindeki yıldızlar gibi yürüyorlarmış.

Hemen o gece, Cıva Ali ilkin eşi Zeyneb'in içine girerek evlilik zaferlerine başlamış; ve onu delinmemiş bir inci, üzerine binilmemiş bir dişi tay olarak bulmuş. Ve ondan en büyük zevklerin sınırına ulaşırcasına büyük bir zevk almış; sonra da öteki eşlerinin yanına giderek üç karısına da sırayla sahip olmuş ve hepsini de güzellik ve bakirelikten yana kusursuz bularak pek hoşnut kalmış ve onlardan ne alınacaksa almış, onlara ne verilecekse vermiş. Bu, iki tarafın da tüm cömertlikleriyle ve tam bir doyum sağlanarak yerine getirilmiş.

Düğünler dolayısıyla verilen şölenler otuz gün, otuz gece sürmüş. Harcamaları yapan kimse bakımından onun şanına layık olan hiçbir şeyden kaçınılmamış. Eğlenilmiş, gülünmüş, şarkı söylenmiş ve son derece keyiflenilmiş.

Şenlikler bitince, Felaket Hasan, gidip Cıva'yı bulmuş ve kendisini yeniden kutladıktan sonra, ona "Ya Ali, sana lütuflarını bağışlayacak olan halife efendimize, seni tanıtmanın zamanı artık geldi!" demiş; ve onu Divan'a götürmüş; halife de fazla gecikmeden gelmiş.

Cıva Ali'yi gören halife, çok etkilenmiş. Çünkü, gerçekten, tatlı yüzü hemen hakkında iyi şeyler düşündürüyormuş ve yakışıklılığı, seçilmesi için tanıklık ediyormuş. Cıva Ali de, Felaket Hasan'ın teşvikiyle, halifenin önüne gelerek elleri arasından yeri öpmüş. Sonra ayağa kalkarak Deve Sırtı'nın taşıdığı bir bohçayı halifenin önünde açmış. İçinde Yahudi Azarya'nın kesilmiş başı

görülmüş. Bunu gören halife, şaşırarak "Bu baş da ne?" diye sormuş. Cıva da "Bu senin düşmalarının en büyüğünün başıdır Emirü'l-Müminin! Bu başın sahibi, Bağdat'ı tüm saraylarıyla birlikte, imha etme gücünde olan alçak bir büyücü idi!" diye yanıt vermiş. Ve Harun Reşid'e tüm öyküyü, hiçbir şey atlamadan başından sonuna kadar anlatmış.

Bu öykü halifeyi o denli hayretler içinde bırakmış ki, o anda Cıva'yı Güve Ahmed'in ve Felaket Hasan'ın haiz olduğu aynı unvanlar ve aynı ücretle güvenlik güçlerinin genel yönetim görevlisi yapmış; sonra da ona "Sana benzeyen yiğitler yaşasın ya Ali! Başka istediğin bir şey varsa söyle!" demiş. Cıva "Halifeye sonsuz ömür diler ve vatanım Kahire'deki kırk eski dostumun, şu iki meslektaşımın muhafızları gibi maiyetimde bulunmaları için buraya getirtilmelerine izin vermeni isterim!" diye yanıt vermiş. Halife de "Getirebilirsin!" diyerek onu yanıtlamış. Sonra da sarayın en usta yazmanlarına bu öyküyü özenle yazmalarını ve bunu, hem bir ibret oluştursun hem de Müslüman halk ve Tanrı'ya ve elçisi, insanların en iyisi dua ve barış üzerine olası Muhammed'e ileride inanacaklar için bir eğlence aracı olsun diye Devlet hazinesinde saklamalarını buyurmuş.

Ve hepsi, Sevinçlerin Yıkıcısı ve Dostların Ayırıcısı gelip onları ziyaret edinceye kadar en tatlı ve neşeli bir yaşamı sürdürmüşler!

Ve ey bahtıgüzel şah, tüm ayrıntılarıyla bana ulaşan Fındıkçı Delile ile kızı Fettan Zeyneb'in Güve Ahmed, Felaket Hasan, Cıva Ali ve balık kızartıcısı Zurayk ile olan öyküsü böyledir! Ama zafer ve coşku kendisine özgü olan Tanrı, daha bilgili ve daha kavrayıcıdır.

Sonra Şehrazad "Bununla birlikte, bu öykünün Balıkçı Cevder ve Kardeşleri *öyküsünden daha gerçekçi olduğuna asla inanmayın!" diye eklemiş. Ve hemen bu öyküyü anlatmaya başlamış:*

Balıkçı Cevder ya da Sihirli Heybenin Öyküsü

İşittim ki ey bahtıgüzel şah, bir zamanlar adı Ömer olan ve ardılı olarak üç çocuğu bulunan bir tacir varmış; bunlardan birinin adı Salim, ikincisinin Selim, en küçüğünün ise Cevder imiş. Tacir bunları ergenlik yaşına ulaşıncaya kadar yetiştirmiş. Ama Cevder'i kardeşlerinden daha çok sevdiği için, bunlar, bu yeğlemenin farkına varmışlar; kıskançlığa kapılıp Cevder'den nefret etmişler. Böylece, zaten epeyce yaşlı bir adam olan tacir Ömer, iki oğlunun kardeşlerine karşı olan bu duygularını kendince anlamış; ve günü gelip öldüğünde, onun kardeşlerinden yana ıstırap çekmesini istememiş. Bu nedenle ailesinin üyelerini ve kadı'nın buyruğuyla miras işlerini düzenlemekle görevli kişileri çağırtmış ve de onlara "Bütün mallarım ve dükkânlarımdaki tüm kumaşlar getirilsin!" demiş. Ve kendisine bütün bunlar getirildiğinde "Ey saygın kişiler, yasaya uygun olarak bu malları ve kumaşları dört kısma ayırın!" demiş. Onlar da her şeyi dört kısma ayırmışlar. Ve yaşlı adam her bir bölünmüş kısmı çocuklarının her birine vermiş, son kısmı da kendisine saklayarak "Bütün bunlar benim malımdı ve bunları henüz yaşarken size bölüştürdüm; böylece benden artık başka şey istemeyin ve öldüğümde de hiçbir anlaşmazlık çıkmasın diye! Kendime ayırdığım bu dördüncü kısma gelince, bununla ihtiyaçlarını karşılasın diye karıma kalacak!" demiş.

Bir süre geçtikten sonra, yaşlı adam ölmüş, ama oğulları Salim ile Selim, bölüşmeden kendilerine düşen payla yetinmek istememişler ve "Babamızın serveti senin eline geçti!" diyerek kendisine düşen payın bir bölümünü Cevder'den istemişler...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış altıncı gece olunca, demiş ki:

"Babamızın serveti senin eline geçti!" diyerek kendisine kalandan bir bölümünü Cevder'den istemişler. Cevder de onlara karşı mahkemeye başvurmak ve bölünme sırasında evlerinde bulunan Müslümanların mahkemede tanıklık yapmalarını sağlamak zorunda kalmış; onlar da bu tanıklığı yapmışlar ve kadı, Cevder'in payından hak talep eden iki kardeşi böylece engellemiş. Ancak mahkeme masrafları, Cevder ile kardeşlerinin elinde olanlardan bir kısmını yitirmelerine neden olmuş. Ama, bu, iki büyük kardeşi, aradan bir süre geçtikten sonra, Cevder'i yeni tertiplerle rahatsız etmekten alıkoymamış; o da yeniden onlara karşı mahkemeye başvurmuş; bu da yeniden, mahkeme masrafları yüzünden ellerinde bulunanların biraz daha azalmasına neden olmuş. Ama bunlar hiçbir zaman o noktada kalmakla yetinmemişler ve bir üçüncü, sonra bir dördüncü mahkemenin huzuruna çıkarak mirastan kendilerine kalan her şeyi kadılara yedirerek bir kuru ekmek ve bir soğanı satın alacak meteliği kalmayan üç fakir kişi olmuşlar.

İki büyük kardeş Salim ile Selim, bu duruma düşünce ve kendileri kadar sefalete düşmüş bulunan Cevder'den de isteyecek olanakları bulunmadığından, analarına başvurarak tehdit ve yalvarışlarla onu kandırmakta ve soymakta başarı sağlamışlar. Zavallı kadın da ağlayarak gelip Cevder'i bulmuş ve ona "Kardeşlerin bana şunları ve şunları yaptılar! Ve mirastan bana düşen payı elimden aldılar!" diyerek şikâyette bulunmuş. Ve onlara uzun uzadıya beddualarda bulunmuş. Ama Cevder, ona "Anne, onlara sakın beddua etme! Çünkü Allah her birinin davranışına göre cezalarını verecektir! Bana gelince, artık kadı ya da başka yargıçlar önünce çıkmam, çünkü dava açmak için para gerek, ben de bütün paramı mahkemelerde tükettim! İyisi mi, biz ikimiz susup oturalım! Zaten anne, senin benimle birlikte oturmaktan başka çaren yok, benim yiyeceğim ekmek sana da yeter! Sen yalnızca bana dua et anneciğim, elbet Allah seni beslemem için gerekli nafakayı bize verecektir! Kardeşlerime gelince, bırak

onlar yaptıkları için Yüce Yargıç'tan alacaklarını alsınlar; ve şairin şu sözleri seni avutsun:

> Sağduyudan yoksun olan, seni ezer; buna sabırla katlan;
> senin öcünü almak için Zaman'dan başkasına güvenme!
> Ama kıyıcılıktan sakın! Çünkü bir dağ bir başka dağı
> ezerse, bir gün ondan daha güçlüsü tarafından ezilir ve
> parçalanarak uçar!"

Cevder anasına güzel sözler söylemeyi, onu okşamayı ve yatıştırmayı sürdürmüş ve böylece gerçekten yatıştırıp kendi evinde kalmasını sağlamış. Ve kendisi de, nafakasını çıkarmak için bir balıkçı ağı satın almış ve her gün Nil kenarında Bulak'ta ya da bazen büyük göllerde, bazen de küçük göletlerde balık avlamaya gitmiş; ve böylece kimi vakit günde on bakır metelik, kimi vakit de yirmi ya da otuz metelik bir kazanç sağlar olmuş; ve kendisiyle anasının ihtiyaçlarını karşılamaya başlamış; böylece iyi yer, iyi içer hale gelmişler.

İki kardeşe gelince, onların hiçbir şeyleri yokmuş; ne meslekleri, ne satacak bir şeyleri, ne de bir şey satın alacak paraları... Sefalet, çöküntü ve tüm uğursuzluklar onların nasibi olmuş; ve annelerinden kaldırdıkları servet kısa zamanda tükendiğinden, en sefil hallere düşmüşler ve her şeyden yoksun, çıplak, bahtsız dilenciler olmuşlar. Böylece analarına başvurup önünde alabildiğine alçalarak kendileri için işkence haline gelen açlıklarından şikâyet etmişler. Anaların yüreği merhametli ve acılara dayanıksızdır! Onların anası da, sefaletlerinden etkilenerek onlara artık kalmış ve de hemen tamamen küflenmiş kuru ekmek vermiş ve bir gün önceden kalmış yemekleri yedirmiş; onlara "Çabuk yiyin ve kardeşiniz gelmeden önce buradan ayrılın! Çünkü sizi burada görürse, hiç de memnun olmaz; yüreği bana karşı da daralır; ve böylece bizi birbirimize düşürmüş olursunuz!" demiş. Onlar da çabucak yemeklerini yiyip bitirmişler ve çekip gitmişler. Ama, günlerden bir gün, annelerinin yanına geldiklerinde, kadın da alışık olduğu gibi yesinler diye önlerine ekmek ve yemek çıkarmış iken; tam o sırada Cevder çıkagelmiş. Anaları çok utanmış ve çok şaşırmış; ve oğlunun kendisine kızacağı korkusu içinde

başını önüne eğmiş. Ve mahcup gözlerle oğlundan yana bakmış. Ama Cevder, kızıp aksilik çıkaracak yerde, kardeşlerinin yüzüne gülmüş ve onlara "Hoş geldiniz, kardeşlerim! Ve gününüz hayırlı olsun! Nasıl oldu da böylesi kutsanmış bir günde gelip bizi görmeyi düşündünüz?" demiş.

Sonra boyunlarına atılmış, onları coşkuyla öpmüş ve de kendilerine "Gerçekte, sizi artık göremeyeceğim endişesiyle beni üzmüş olmanız sizin kusurunuz! Gelip de benim ve annemin hallerini hiç sormadınız!" demiş. Onlar da "Vallahi! Kardeşimiz, gelip seni görememek bizim de içimizi üzüyordu; gelip sizi göremeyişimizin nedeni geçmişte aramızdan geçenlerden ötürü utanç duymamızdı! Ama şimdi sonsuz pişmanlık içindeyiz! Zaten bütün bunlar Allah cezasını veresice Şeytanın eseriydi; şimdi artık anamızla senin iyiliğinden başka bir şey düşünmüyoruz!" demişler. Cevder de, bu sözlerden çok etkilenerek onlara "Kardeşlerim, ben de sizin ikinizin iyiliğinizi düşünmekten başka bir şey yapmıyorum!" demiş. O zaman annesi Cevder'e dönüp, ona "Oğlum, Allah yüzünü ak çıkarsın ve refahını arttırsın, çünkü sen bizim içimizde en yüce gönüllü olansın!" demiş. Cevder de "Hoş geldiniz! Artık bundan böyle birlikte oturalım! Allah kerimdir! Hamdolsun evimizde her şey bol!" demiş. Onlar da kendileriyle birlikte yemek yiyen ve geceyi evde geçiren kardeşleriyle uzlaşmışlar.

Ertesi gün de kahvaltıyı birlikte yapmışlar; ve Cevder ağını yüklenerek ve Nasip Açıcı'nın cömertliğine güvenerek işine gitmişken iki kardeşi kendi başlarına gidip öğleye kadar bir yerlerde dinlenmişler ve öğleyin yemek yemek üzere analarının yanına dönmüşler. Cevder'e gelince, o ancak akşam geriye dönmüş; ve yanında gündelik kazancıyla ancak sağlayabildiği et ve sebze getirmiş. Ve böylece bir ay kadar birlikte yaşamışlar: Cevder gidip satmak üzere balık avlıyor ve kazancıyla anasını ve kardeşlerini doyurup rahatlarını sağlıyormuş. Ancak günlerden bir gün...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış yedinci gece olunca, demiş ki:

Ancak günlerden bir gün, Cevder ağını nehre atınca ve sonra da çekince, onu boş bulmuş; o zaman kendi kendine "Buralarda anlaşılan pek balık yok!" demiş. Avlanma yerini değiştirmiş; ağını atıp çekince yine boş bulmuş! Üçüncü bir kez, dördüncü bir kez yer değiştirmiş ve bunu tekrarlayarak, sabahtan akşama kadar küçük bir balık bile avlamakta başarı gösterememiş. O zaman "Aman yarabbi! Artık suda balık kalmadı mı? Yoksa başka bir nedeni mi var, bunun?" diye haykırmış. Ve akşam olduğundan, ağını sırtına vurmuş, canı çok sıkkın, çok kederli ve içinde annesine ve kardeşlerine akşama ne yedireceğini bilememenin kaygısıyla eve doğru yürümeye başlamış. Böylece yürürken, her zaman eve dönerken akşamın ekmeğini almak üzere uğradığı bir fırının önünden geçiyormuş. Orada ekmek satın almak için kaynaşan müşteri kalabalığını görmüş; paraları ellerinde ekmek almak için çırpınırlarken, fırıncı onlara hiç aldırmıyormuş. Cevder de, bir kenarda, müşterilere bakarak ve içini çekerek kederli bir tavırla durmuş. O zaman fırıncı kendisine seslenerek "Hoş geldin, ey Cevder, ekmeğe ihtiyacın var mı?" demiş. Ama Cevder sesini çıkarmamış. Fırıncı ona "Üstünde para yoksa da ihtiyacın olanı al, ödemen için sana zaman tanırım!" demiş. O zaman Cevder de "Bana on meteliklik ekmek ver, rehin olarak ağım sende kalsın!" demiş. Ama fırıncı "Hayır, ey fakir kişi! Ağın senin ekmek kapındır; eğer onu alırsam, geçim kapını kapamış olurum. İşte sana her zaman aldığın miktarda ekmek! İşte benden yana da, ihtiyaçlarını gidermek için on bakır metelik. Ve yarın, ya Cevder, bana yirmi meteliklik balık getirirsin!" diyerek yanıt vermiş. Cevder de "Başım üstüne, gözüm üstüne!" diyerek onu yanıtlamış. Ve fırıncıya pek çok teşekkür ettikten sonra ekmeği ve on meteliği alıp bunlarla et ile sebze almış; kendi kendine de "Yarın Tanrı bana borcumu ödeme çarelerini sağlar da kaygılarımı dağıtır!" demiş. Ve eve dönmüş; annesi her zamanki gibi yemek pişirmiş. Cevder de yemeğini yemiş ve uyumuş.

Ertesi gün ağını almış ve evden çıkmak istemiş; annesi ona "Sabah ekmeğini yemeden mi çıkıyorsun?" demiş. O da "Sen, onu kardeşlerimle ye!" diye yanıt vermiş; ve nehre gidip yer değiştirerek ağını bir, iki, üç kez fırlatmış; bu, böylece, ikindi

namazı zamanına kadar sürmüş; ama hiçbir şey avlayamamış. O zaman işi daha fazla sürdürmeye yüreği elvermediğinden ağını sırtlamış ve son derece kederli yola koyulmuş; eve dönmek için başka yol bulunmadığından, fırının önünden geçmek zorunda kalmış; fırıncı onu fark ederek yeniden ona ödünç olarak ekmek ve on metelik vermiş; ve kendisine "Al bunları ve git! Talih sana bugün bir şey vermemişse, yarın verir!" demiş. Cevder özür dileyerek bunu kabul etmek istememiş; ama fırıncı ona "Bırak, yoksul kişi, benden özür dilenecek bir şey yok! Ve yarın da bir şey avlayamazsan, utanmaksızın buraya gelir, istediğin süreyle ödünç alabilirsin!" demiş.

Böylece, ertesi gün de Cevder kesinlikle hiçbir şey avlayamamış ve fırıncının yanına gitmek zorunda kalmış; ve bu talihsizliği yedi gün sürmüş; bu sürenin sonunda yüreğini büyük bir keder kaplamış; ve kendi kendine "Bugün Karun Gölü'nde avlanmaya gideyim! Belki de kısmetim oradadır!" demiş. Böylece Kahire'nin pek uzağında olmayan Karun Gölü'ne gitmiş ve tam ağını göle atmak üzere imiş ki, kendisine doğru bir katıra binmiş olarak bir Magriplinin gelmekte bulunduğunu görmüş. Üzerinde olağandışı güzellikte bir giysi varmış ve harmaniyesine ve baş örtüsüne öylesine bürünmüş bulunuyormuş ki, sadece tek bir gözü görünüyormuş. Katırın üzerindeki örtüsü ve koşumları da aynı şekilde altın işlemeli, kadife ve ipektenmiş, ve sağrısında renkli yünden bir heybe varmış. Magripli Cevder'in iyice yanına gelince, katırından inmiş ve "Selam üzerine olsun ey Ömer'in oğlu Cevder!" demiş. Cevder de "Senin de selam üzerine olsun, ya Seyyidü'l-Hac!"[1] diye yanıt vermiş. Magripli "Ey Cevder, sana ihtiyacım var! Bana itaat etmek istersen, büyük yararlar sağlayacak ve müthiş bir varlığa kavuşacaksın; benim de dostum olacak, benim bütün işlerimi sen düzene sokacaksın!" demiş. Cevder "Hacı efendi, bana kafandan geçeni söyle ki, sana sınırsız itaat edeyim!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Magripli ona "Kur'an'ın başında yer alan sureyi okumakla işe başla!" demiş. Cevder de ona Fatiha suresini okumuş. O zaman Magripli heybesinden ipek kordonlar çıkarmış ve ona "Ey Ömer'in oğlu Cevder, şimdi kollarımı bu ipek kordonlarla, elinden geldiğince

1 *Seyyidü'l-Hac:* Hacı Efendi (Â.Ş.O.)

sıkı sıkıya bağlayacaksın! Sonra da beni gölün içine atacaksın, bir süre bekleyeceksin! Eğer, gövdemden önce gölden kolumun çıktığını görürsen, çabucak ağını göle at ve beni kıyıya çek! Ama suyun yüzünde ayağımın belirdiğini görürsen, bil ki ölmüşümdür. O zaman benim için hiç tedirgin olma, katırı heybesiyle al, tacirler çarşısına git, orada Şemi'a[1] adlı bir Yahudiyi bulursun. Katırı ona bırak, sana yüz dinar verecek; alıp yoluna gidersin! Ama bütün bunlar hakkındaki sırrı saklarsın...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış sekizinci gece olunca, demiş ki:

"Ama bütün bunlar hakkındaki sırrı saklarsın!" demiş. Cevder de "İşittim ve itaat ettim!" yanıtını vermiş ve kendisine boyuna "Daha sıkı!" diyen Magriplinin kollarını bağlamış ve bu işi tam anlamıyla yapınca, onu kaldırıp göle atmış. Sonra oturup bir süre olacağı görmek üzere beklemiş.

Belli bir süre geçtikten sonra, birdenbire sudan Magriplinin iki ayağının birden çıktığını görmüş. O zaman adamın ölmüş bulunduğunu anlayarak onun hakkında artık kaygılanmadan, katırı almış ve Tacirler Çarşısı'na gitmiş; orada söz konusu edilen Yahudiyi dükkânın giriş yerinde bir iskemleye otururken görmüş; Yahudi katırı görür görmez "Hiç kuşku yok, adam ölmüş olacak!" diye haykırmış ve sonra "Açgözlülüğünün kurbanı oldu!" diye eklemiş. Ve başkaca bir söz söylemeksizin katırı Cevder'in elinden almış ve ona yüz altın dinar ödeyerek sırrı saklamasını tavsiye etmiş. Cevder Yahudinin parasını alarak çabucak her zaman ekmek aldığı fırıncıya gitmiş ve ona bir dinar vererek kendisine "İşte sana olan borcumu ödüyorum, efendim!" demiş. Fırıncı da ona hesap vererek "Daha iki gün ekmek alacak kadar para artıyor!" demiş. Cevder oradan ayrılarak kasaba ve sebze satıcısına gitmiş; her birine birer dinar vererek, onlara "Bana gerekeni verin ve hesabı yapın, paranın gerisi sizde kalsın!" demiş. Ve eti ve sebzeleri alıp hepsini eve taşımış,

1 Ahmed Nazif çevirisinden aldığımız *Şemi'a* adı, Yurdatap'ta *Şem'un*, Mardrus ve Littmann'da *Şama'ya* olarak gösterilmiş (Â.Ş.O.)

orada kardeşlerini iyice acıkmış, annesinin onlara sabırla kendisini beklemelerini söylerken bulmuş. Bunun üzerine azıkları önlerine koymuş; onlar da gulyabaniler gibi bunların üzerine atılmış ve yemeğin pişmesini beklerken, ekmekleri bütün bütün yutmakla işe başlamışlar.

Ertesi gün, evden ayrılmadan önce Cevder, elindeki tüm altın paraları annesine teslim etmiş; ve ona "bunu yanında sakla ve hiçbir şeyleri noksan olmaması için bunlardan gerektikçe kardeşlerime ver!" demiş. Sonra balık ağını alarak Karun Gölü'ne dönmüş; tam işe başlayacağı sırada, ilkine benzeyen zengin giyimli ve gösterişli şekilde koşumlanmış bir katıra binmiş ikinci bir Magriplinin kendisine doğru ilerlediğini görmüş. Katırdan inip yere ayak basınca Magripli ona "Selam üzerine olsun ey Ömer'in oğlu Cevder!" demiş. O da "Senin de selam üzerine olsun, hacı efendi!" diye yanıt vermiş. O da "Dün buraya sana bunun gibi bir katır üzerine binmiş bir Magripli geldi mi?" demiş. Ama Cevder, adamın ölümünden kendisi sorumlu tutulur diye, her şeyi kesinlikle yadsımasının doğru olacağını düşünerek "Hayır! Hiç kimseyi görmedim!" diye yanıt vermiş. İkinci Magripli gülmüş ve ona "Ey zavallı Cevder, sen burada olup bitenlerden benim haberim olduğunu bilmiyor musun? Göle attığın, sonra da gidip katırını Yahudi Şemi'a'ya yüz dinara sattığın adam, benim kardeşimdi! Neye inkâr ediyorsun?" demiş. O da "Her şeyi biliyorsan, bana neden soruyorsun?" diye yanıt vermiş. Magripli de "Çünkü, ey Cevder, kardeşime yaptığın aynı hizmeti bana da yapman gerek de, onun için!" diye yanıt vermiş. Ve değerli heybeden büyük ipek bir kordon çıkararak Cevder'e vermiş ve ona "Beni bununla elinden geldiğince sıkı sıkıya bağla ve suya at! Eğer ilkin bacaklarımın dışarı çıktığını görürsen, ölmüş olacağım! O zaman katırı alır, Yahudiye yüz dinara satarsın!" demiş. Cevder "İlerle öyleyse!" diye yanıt vermiş. Magripli de ilerlemiş ve Cevder onun kollarını bağlayarak göle atmış, adam suya gömülmüş.

Birkaç dakika sonra iki bacağın sudan çıktığını görmüş; ve Magriplinin ölmüş olduğunu anlamış; ve kendi kendine "Öldü! Artık geri dönmez! Belasını buldu, işte! İnşallah, her gün bana bir Magripli gelir de suya atarım ve yüz dinar kazanırım!" demiş. Ve katırı alıp Yahudiyi bulmaya gitmiş; onu gören Yahudi "İkin-

cisi de öldü, ha!" diye haykırmış. Cevder de "Başın sağ olsun!" diye yanıt vermiş. Yahudi "Hırslıların ödülü budur işte!" diye eklemiş. Ve katırı alarak Cevder'e yüz dinar vermiş; o da anasının yanına giderek bunları ona teslim etmiş. Anası da ona "Ama oğlum, bütün bu altın paralar nereden geliyor?" diye sormuş. O zaman Cevder, olup biteni ona anlatmış; o da, çok korkarak, oğluna "Sen bir daha Karun Gölü'ne gitmesen, iyi olur! Bu Magripliler yüzünden başına geleceklerden çok korkuyorum!" demiş. O da "Ama, anacığım, onların rızası olmadan kendilerini suya atmıyorum ki! Sonra, suda boğuculuk mesleği bana her gün yüz dinar getirdikçe nasıl başka türlü davranabilirim? Vallahi! Ben artık, sonuncu Magripli benim ellerimle boğuluncaya kadar her gün Karun Gölü'ne giderim! Ta ki, artık hiçbir Magripliden iz kalmasın!" diye yanıt vermiş.

Üçüncü gün, Cevder, Karun Gölü'ne dönmüş ve o anda şaşılacak kadar ilk ikisine benzeyen bir Magriplinin yaklaşmakta olduğunu görmüş; ama bu, giysilerinin zenginliği ve bindiği katırın koşumlarının süsü bakımından ötekileri geçiyormuş. Katırın terkisindeki heybenin iki yanında, üzeri kapalı iki cam kavanoz varmış. Magripli Cevder'e yaklaşmış ve ona "Selam üzerine olsun, ey Ömer oğlu Cevder!" demiş. O da "Nasıl oluyor da bunların hepsi benim adımı biliyor!" diye düşünerek selamını yanıtlamış. Magripli ona sormuş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz altmış dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

Magripli, ona "Buradan Magriplilerin geçtiğini gördün mü?" diye sormuş. O da "İki kişi!" diye yanıt vermiş. Magripli de "Nerede onlar?" diye sormuş. O da "Ben onların kollarını bağladım, şu göle attım, orada boğuldular! Eğer onların başına gelen sana da uygun geliyorsa, aynı şeyi sana da uygulayayım!" demiş. Bu sözleri duyan Magripli gülmeye başlamış ve ona "Vay zavallı, sen tüm ömürlerin süresinin önceden saptandığını bilmez misin?" diye yanıt vermiş. Ve katırdan inerek sakince "Ey Cevder, senden onlara yaptığını bana da yapmanı dilerim!" diye

eklemiş. Ve heybesinden iri ipek kordonlar çıkarmış ve bunları ona vermiş; Cevder de ona "Öyleyse ellerini uzat da, onları ardına bağlayayım! Hem de biraz çabuk ol; çünkü acelem var! Zaman geçiyor; zaten artık mesleğin inceliklerini öğrendim. Ve benim boğucu olarak ustalığıma güvenebilirsin!" demiş. Bunun üzerine Magripli kollarını uzatmış; Cevder onları arkadan bağlamış; sonra onu kaldırıp göle fırlatmış ve onun suya dalıp kaybolduğunu görmüş. Ve katırı alıp gitmeden önce, Magriplinin bacaklarının sudan çıkmasını beklemiş; ama, son derece şaşkınlıkla suyu yarıp çıkan ellerini izleyerek Magriplinin başının tam olarak suda belirdiğini görmüş. Magripli ona "Ben yüzme bilmem! Çabuk beni ağınla yakala, ey Cevder!" diye haykırmış. Cevder de ağı onun üzerine fırlatmış ve onu kıyıya çekmekte başarı göstermiş. O zaman Magriplinin ellerinin her birinde daha önce fark edemediği mercan gibi kırmızı iki balığın bulunduğunu görmüş. Ve Magripli çabucak katırının yanına gitmiş, iki cam kavanozu almış, her kavanoza balıklardan birini koymuş; kavanozların kapaklarını kapayarak heybeye yerleştirmiş. Sonra Cevder'in yanına dönmüş ve onu kollarına alarak büyük bir coşkuyla sağ ve sol yanaklarından öpmüş; ve ona "Vallahi! Sen olmasaydın şimdi yaşıyor olmayacaktım ya da bu iki balık yakalanmamış olacaktı!" demiş.

Hepsi bu kadar!

Şaşkınlığı içinde yerinden kıpırdayamamış olan Cevder, sonunda, ona "Vallahi! Ey Seyyidü'l-Hac, senin kurtulmanda ve bu balıkları yakalamanda gerçekten katkım olduğunu düşünüyorsan, karşılığında, çabucak, boğulan Magripliler ve söz konusu iki balık ve Yahudi Şemi'a üzerine bildiklerini bana anlat!" demiş. Bunun üzerine Magripli demiş ki:

"Ey Cevder, bil ki, boğulan iki Magripli benim kardeşlerimdi. Birinin adı Abdüsselam, ötekinin Abdülehad idi. Bana gelince, bana da Abdüssamed derler. Ve bir Yahudi olduğunu sandığın kişi, hiç de Yahudi değil, Maliki mezhebinden bir Müslümandır; adı da Abdürrahim'dir ve o da aynı şekilde bizim kardeşimizdir. Böylece, ya Cevder, adı Abdülvedud olan babamız, tüm gizli bilimlerde büyük bir sihirbazdı. Ve de biz dört çocuğunu sihir, büyücülük ve en gizli defineleri bulup açma sanatlarını öğret-

ti. Ve biz bu bilimleri uygulayarak öylesine bir bilgi aşamasına ulaştık ki, sonunda, tüm ecinnileri, meretleri ve ifritleri kendi buyruğumuz altına aldık.

"Babamız ölünce, çeşitli tılsımları ve bilim kitaplarını paylaştık; ama iki elyazmasına sahip olma konusunda anlaşmaya varamadık. Bu elyazmalarının en önemlisi *Esatirü'l-Evvelin*[1] adlı kitaptı ve gerçekten paha biçilmez değerde idi. Öyle ki binlerce elmasla bile karşılığı ödenemezdi! Gerçekten bu kitabın içinde, denizlerin dibinde yatan tüm definelerin kesin yerleri belirtiliyor ve sırlarının nasıl çözüleceği gösteriliyor ve gizemli işaretleri belirtiliyordu. Ve işte bu elyazmasına babamız tüm bilgisini dökmüştü.

"Aramızdaki anlaşmazlığın ortaya çıktığı sırada evimize bir saygın şeyhin girdiğini gördük. Bu babamızı yetiştiren ve ona sihir ve kâhinliği öğretmiş olan kişiydi. Ve Kâhin[2] adındaki bu çok derin bilgili şeyh, bize 'Şu kitabı getirin!' dedi. Biz de ona *Esatirü'l-Evvelin* adındaki kitabı getirdik; eline alıp bize 'Çocuklarım, siz benim oğlumun oğullarısınız ve hiçbirinizi öbürlerinin zararına olarak koruyamam! Böyle olunca, bu kitabı eline geçirmek isteyen, Eş-Şemerdel denilen defineyi bulup içindeki göksel çemberi, sürmedenliği, kılıcı ve yüzüğü bana getirsin! Çünkü bütün bu eşya bu definenin içindedir. Ve bunların her birinin erdemi olağandışıdır! Gerçekten yüzük, adının anılması bile korku saçan Gürleyen Gökgürültüsü adıyla anılan bir ifrit tarafından korunur! Ve bu yüzüğün sahibi olacak kimse hiç korkmadan en kudretli şahlara ve sultanlara karşı çıkabilir; ve isterse, tüm dünyaya, enine boyuna, egemen olabilir! Kılıca gelince! Ona sahip olan sadece onu savurarak keyfince orduları imha edebilir; çünkü ondan çıkan alevler ve şimşekler tüm savaşçıları sonuncusuna kadar imha eder. Göksel çembere gelince! Ona sahip olan, yerinden kıpırdamadan evrenin her yanında istediği gibi gezebilir ve doğudan batıya tüm ülkeleri ziyaret edebilir! Bunun için parmağını, nereye gitmek, hangi bölgeyi dolaşmak istiyorsa, gerecin üzerindeki ait olduğu noktaya basması yeter!

1 *Esatirü'l-Evvelin:* "Eskilerin Efsaneleri". Ahmed Nazif'te adı böyle geçen kitap, Mardrus'te *Annales des Anciens* (Eskilerin Salnameleri) adıyla anılıyor (Â.Ş.O.)

2 Yurdatap'ta *Kehin* olarak geçen bu isim, Ahmed Nazif çevirisinde *Kehini el-Batman*, Mardrus'te *Kohen*, Mathers'te ise *Kahinü'l-Abtan* biçimindedir (Â.Ş.O.)

Çember dönmeye başlayacak ve o ülkelerin en ilginç şeylerini, sanki ellerinin arasındaymış gibi orada oturanlarla birlikte onun gözünün önünden geçirecektir. Ve eğer, kimi vakit bir ülkenin yerlilerinin konukseverliğinden ya da kentler içinde bir kentin kabul tarzından şikâyetçi olursa, düşman ülkenin bulunduğu noktayı güneşe doğru çevirmesi yeterlidir. O yer derhal halkıyla birlikte alevlerin kurbanı olur. Sürmedenliğe gelince! Kim içinde bulunan sürmeyi göz kapaklarına sürerse, toprakta gömülü olan tüm defineleri görür! İşte bu kadar! Böylece, kitap, girişiminde hanginiz başarı sağlarsa, yasal olarak onun olacaktır; başarı sağlayamayan da hiçbir istemde bulunmayacaktır. Bu koşulları kabul ediyor musunuz?' dedi. Biz de 'Kabul ediyoruz, ey babamızın şeyhi! Ama bu Eş-Şemerdel denilen define hakkında hiçbir şey bilmiyoruz!' diye yanıt verdik. O zaman bize 'Bilin ki, çocuklarım, bu Eş-Şemerdel definesi...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmişinci gece olunca, demiş ki:

" 'Bilin ki, çocuklarım, bu Eş-Şemerdel denilen define, Kızıl Şah'ın iki oğlunun egemenliği altında bulunmaktadır. Babanız bir zamanlar bu defineyi ele geçirmeye çalıştı; ama, onu açmak için ilkin Kızıl Şah'ın oğullarını ele geçirmek gerekti. Ancak, babanız onları ele geçireceği sırada ondan kaçıp Kahire'ye yakın Karun Gölü'ne atlayarak kırmızı balıklara dönüşüyorlardı. Ve bu gölün kendisi zaten sihirli olduğundan babanız çok çalıştıysa da, iki balığı yakalayamadı. O zaman gelip beni buldu ve girişimlerinin başarısızlığından şikâyet etti. Ben de hemen astroloji hesaplarımı yaptım ve yıldız falına baktım; bu Eş-Şemerdel Definesi'nin ancak Kahire'de bulunan ve adı Ömer oğlu Cevder, mesleği balıkçılık olan bir genç adamın aracılığıyla ve onun hazır bulunduğu sırada açılabileceğini buldum. Bu Cevder'e, Karun Gölü kıyısında rastlanabilir. Ve bu gölün sihri, ancak onun sayesinde bozulabilir. Ve yine o, göle inmek durumunda olan kişinin ellerini bağlayarak onu suya atacaktır. Suya atılan kişi, Kızıl Şah'ın büyülenmiş iki oğluyla savaşacak; eğer bu kimsenin bahtında

onları yenip ele geçirmek varsa, boğulmayacak ve eli su yüzünde belirecektir. İşte o zaman Cevder onu ağıyla karaya çekecektir! Ama bu uğurda can vereceklerin su yüzüne ilkin ayakları çıkacaktır ve orada terk edileceklerdir!' dedi.

"Şeyh Çok Derin Bilgili Kâhin'in sözlerini işiterek, ona 'Kuşkusuz! Sonunda yitip gitsek de, girişimde bulunmak istiyoruz!' diye yanıt verdik. Sadece kardeşimiz Abdürrahim, serüvene girişmeyi hiç istemiyordu, bize 'Ben istemiyorum!' dedi. O zaman kendisini Yahudi kılığına sokmayı kararlaştırdık; ve hep birlikte başaramayanın katırının ve heybesinin balıkçıdan satın alınması için ona yollanmasını uygun bulduk!

"Böylece, o zamandan bu yana olup bitenleri biliyorsun, Cevder! Kızıl Şah'ın oğullarının kurbanı olarak iki kardeşim gölde can verdi! Ben de kendi sıram gelince, beni göle attığında, onlarla mücadele ederken neredeyse yenilecektim; ama, hatırladığım bir sihirli sözcükle bağlarımdan kurtulmayı başardım; gölün çözülmez büyüsünü çözdüm ve Kızıl Şah'ın iki oğlunu ele geçirdim; işte onlar şimdi heybedeki kavanozlarda bulunan iki mercan renkli balıktır. Ve Kızıl Şah'ın oğulları olan bu iki büyülenmiş balık, sadece kudretli iki ifrittir; ve onları yakalamam sayesinde, sonunda Eş-Şemerdel Definesi'ni açabileceğim!

"Yalnız, bu defineyi açmak için, senin mutlaka yanımda bulunman gerek, çünkü Şeyh Çok Derin Bilgili Kâhin, sen bulunmadıkça işin halledilemeyeceğini önceden haber verdi. Ey Cevder, benimle birlikte Magrip'e gelmeyi ve Fas ile Miknas'tan pek uzakta olmayan bir yerde bulunan Eş-Şemerdel Definesi'ni açmama yardım etmeyi kabul eder misin? Ben de sana, benden isteyeceğin her şeyi veririm! Ve her zaman için Tanrı huzurunda benim has kardeşim olursun! Ve bu geziden sonra, yüreğin sevinç dolu ailenin yanına dönersin!"

Cevder, bu sözleri duyunca "Ey benim hacı efendim, ben boynumda anamın ve kardeşlerimin ağırlığını taşıyorum! Onların yaşamlarını sağlayan benim! Eğer seninle gelmeye razı olursam, onları besleyen ekmeği kim sağlayacak?" diye yanıt vermiş. Magripli de "Senin çekinmenin nedeni tembellikten başka bir şey değil! Seni alıkoyan parasızlık ve anana karşı duyduğun kaygı olsaydı, sen dönünceye kadar geçecek en çok dört

aylık bir sürede geçimlerini karşılamak üzere hemen anana bin altın dinar verirdim!" diye yanıt vermiş. Bu bin dinar sözünü duyunca Cevder "Ver öyleyse bin dinarı ey hacı, götürüp anama vereyim, ondan sonra da seninle yola çıkayım!" diye haykırmış. Magripli de ona hemen bin dinarı vermiş; o da anasına giderek, ona "Kendinin ve kardeşlerimin masrafları için şu bin dinarı al; çünkü ben bir Magripli ile altı aylık bir gezide bulunmak üzere Magrip'e gitmek üzere yola çıkıyorum. Ve sen, anacığım, yokluğumda benim için hayırlı dileklerde bulun; senin dileklerinin yüzü suyu hürmetine hayırla donanırım!" demiş. O da "Çocuğum, senin yokluğun bilsen beni ne kadar üzüp bitirecek! Senin için de çok meraklanacağım!" diye yanıt vermiş. O da "Anacığım, Tanrı'nın koruması altında olan biri için kaygılanmaya mahal yok! Sonra, bu Magripli de çok iyi bir adam!" demiş ve Magripliyi pek çok övmüş. Anası da ona "Allah bu hayır sahibi Magriplinin yüreğini sana yöneltsin! Onunla yola çık, çocuğum! Belki de sana gönül yüceliğiyle davranacaktır!" demiş. Bunun üzerine Cevder anasına veda etmiş ve Magripliyi bulmaya gitmiş.

Magripli onun döndüğünü görünce, kendisine "Anana danıştın mı?" diye sormuş. O da "Evet, kuşkusuz! Bana hayırlar diledi ve beni kutsadı!" diye yanıt vermiş. Magripli de "Arkama, katırın sağrısına bin!" demiş.

Ve Cevder, Magriplinin arkasına binmiş ve böylece öğleden ikindi ortalarına kadar yolculuk etmişler. Yolculuk, son derece acıkmış olan Cevder'e büyük bir iştah vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş birinci gece olunca, demiş ki:

Yolculuk, son derece acıkmış olan Cevder'e büyük bir iştah vermiş. Ama heybesinde yiyecek bir şey bulunmadığından, Magripliye "Ey hacı efendi, sanırım ki, yolda ekmek üzere yanımıza azık almayı unuttuk!" demiş. O da "Acıktın mı?" diye sormuş. Cevder "Evet, vallahi!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine Magripli katırı durdurmuş, yere inmiş, ardından katırdan inen

Cevder'e "Bana heybeyi getir!" demiş ve ona "Canın ne yemek istiyor, kardeşim?" diye sormuş. Cevder de "Ne olursa!" diye yanıt vermiş. Magripli "Allah aşkına, ne yemek istiyorsan sen onu söyle bana!" demiş. O da "Peynir ekmek!" diye yanıt vermiş. Magripli gülmüş ve ona "Vah zavallı, peynir ekmek ha? Bu senin şanına pek uygun değil ama! Sen benden daha iyi şeyler iste!" demiş. Cevder de "Ben, şu anda her şeyi harika buluyorum!" diye yanıt vermiş. Magripli ona "Kızarmış piliç sever misin?" diye sormuş. O da "Ya Allah! Elbet!" diye yanıt vermiş. Magripli yeniden "Zerde ister misin?" diye sormuş. O da "Çok!" demiş. Yeniden "Karnıyarık sever misin? Domatesli kuşbaşı? Ya maydanoz ve dereotu doğranmış enginar? Fırında kuzu başı? Keşkek ve yaprak sarması sever misin? Falan, falan ve falan tatlıları?" diye sormuş. Ve böylece yirmi dört tür yiyecek saymış. Bu arada Cevder "Deli mi bu adam? Burada mutfak ve aşçı yokken, adını andığı yemekleri nereden bulup getirecek? Şimdi ona gerçekten bu kadarı yeter, diyeyim!" diye düşünüyormuş. Ve Magripliye "Bu kadarı yeter! Bana hiçbirini göstermeksizin bu yiyecekleri sayıp duracak mısın?" demiş. Ama Magripli ona "Afiyet olsun, ey Cevder!" dedikten sonra elini heybeye daldırmış ve oradan üzerinde iki kızartılmış sıcacık piliç bulunan bir altın tabak çıkarmış; sonra ikinci kez elini heybeye sokmuş ve bu kez de oradan iki altın tabakta kuzu şişi çıkarmış; ve böylece art arda saydığı tastamam yirmi dört tür yiyeceği ortaya koymuş!

Bunu görünce Cevder çok şaşırmış. Magripli de ona "Ye, benim zavallı dostum!" demiş. Cevder de "Vallahi! Ey benim hacı efendim, sen bu heybenin içine tüm gereç takımıyla ve aşçılarıyla bir mutfak yerleştirmişsin!" diye haykırmış. Magripli de gülerek "Ey Cevder, bu heybe sihirlidir! Ve istediğimiz şeyleri bir ifrit; bin Suriye, bin Mısır, bin Hint ve bin Çin yemeği de olsa bulur getirir!" diye yanıt vermiş. Cevder de "Oh! Bu heybe ne harika! Bunca şeyi içerecek kadar da geniş!" diye haykırmış. Sonra ikisi birden oturup doyuncaya kadar yemişler, artırdıklarını da dökmüşler. Magripli de altın tabakları yeniden heybeye sokmuş; sonra elini heybenin öteki gözüne sokmuş ve oradan içi serin ve tatlı suyla dolu bir ibrik çıkarmış. İçip ellerini yıkamışlar ve abdest alarak ikindi namazını kılmışlar. Sonra da ibriği kavanozların yanına

heybenin gözüne sokmuşlar, heybeyi de katıra yüklemişler. Sonra kendileri de katıra binip yollarını sürdürmüşler.

Bir süre gittikten sonra, Magripli Cevder'e "Ey Cevder, Kahire'den çıkıp buraya gelinceye kadar ne kadar yol aldığımızı biliyor musun?" diye sormuş. Cevder de "Vallahi, bilmiyorum!" diye yanıt vermiş. O "Şu iki saatlik yolculuğumuzda, en az bir aylık yol aldık!" demiş. Cevder "Nasıl oluyor bu?" diye sorunca "Bil ki, Cevder, şu bindiğimiz katır, ecinniler içinden bir ecinnidir! Bir günde doğal olarak bir yıllık yolu alır! Ama bugün seni yormamak için, biraz yavaş yol alıyoruz!" demiş. Ve böylece, Magrip'e doğru yol almışlar; ve her gün sabah akşam, heybe tüm ihtiyaçlarını sağlıyormuş; ne kadar karmaşık ve olağandışı da olsa, Cevder'in istediği yemek, altın bir tabak üzerinde, hazırlanmış ve düzenlenmiş olarak ortaya çıkıyormuş. Ve böylece, beş günün sonunda, Magrip'e ulaşmışlar ve Fas ve Miknas kentine girmişler.

Yollar boyunca geçerlerken, herkes Magripli efendiyi tanıyor, ona selam veriyor ya da gelip elini öpüyormuş. Sonunda bir kapıya ulaştıklarında, Magripli katırdan inerek kapıyı çalmış. Kapı hemen açılmış ve eşikte tümüyle aya benzeyen ve susuzluktan baygın düşmüş ceylan gibi narin, güzel bir genç kız boy göstermiş; ve onlara hoş geldiniz anlamında gülmüş. Magripli de, babaca bir tavırla ona "Rahime, kızım, gidip çabucak bize sarayın büyük salonunu aç!" demiş. Genç kız Rahime "Başım üzerine, gözüm üzerine!" diye yanıt vermiş. Ve kalçalarını sallayarak önlerinde sarayın içine doğru yürümüş. Cevder'in aklı uçup gitmiş ve kendi kendine "Hiç kuşku yok! Bu, kesinlikle bir sultanın kızıdır!" demiş.

Magripliye gelince, ilkin heybeyi katırın sırtından indirmekle işe başlamış ve "Ey katır, nereden geldiysen, oraya dön! Allah senden razı olsun!" demiş. Ve hemen yer yarılıp katırı bağrına çekmiş ve sonra yeniden onun üzerine kapanmış. Cevder de "Tanrı'ya şükürler olsun ki, bizi sağlıkla buraya ulaştırdı ve hayvanın sırtında iken korudu!" demiş. Ama Magripli ona "Neden şaşırdın, ey Cevder? Sana daha önce onun ifrit taifesinden bir ecinniye olduğunu söylememiş miydim? Ama saraya girmek ve büyük salona çıkmak için şimdi acele edelim!" demiş. Ve genç kızı izlemişler. Cevder saraya girdiklerinde, şaşırarak...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş ikinci gece olunca, demiş ki:

Cevder saraya girdiklerinde, salonun birçok güzel süslerinin ihtişamı ve duvarlara saplanmış veya tavandan asılan gümüş ve altın lambalar ve üzerlerine kakılmış olan değerli taşlar ve madenlerin parıltısıyla gözleri kamaşmış. Ve bir kez halı üzerine oturunca, Magripli, kızına "Ya Rahime, çabuk git de bildiğin bohçayı bize getir!" demiş. Genç kız da koşup söz konusu bohçayı getirmiş ve babasına vermiş; o da bunu açarak içinden değeri en az bin dinar eden bir giysi çıkarmış ve bunu Cevder'e vererek ona "Bunu giy ey Cevder, buraya hoş gelmiş konuğumuzsun!" demiş. Cevder de, onu giyinmiş ve öylesine parlak bir görünüm kazanmış ki, sanki Batı Arap hükümdarlarından herhangi birine benziyormuş!

Bunu izleyerek heybe önünde bulunan Magripli, elini onun içine daldırmış ve içinden birçok tabak çıkararak genç kızın serdiği sofra örtüsünün üzerine koymuş ve ancak kırk değişik çeşnide tabağı yerleştirdikten sonra oturmuş. Sonra da Cevder'e "Elini uzat ve ye, efendim ve bunca az şey sunduğumuzdan ötürü bize karşı hoşgörülü ol! Çünkü senin yemekteki zevklerini ve yeğlemelerini bilmiyoruz! Bize sadece ne yemek istediğini, canının neyi çektiğini söyle, gecikmeden sana sunalım!" demiş. Cevder "Vallahi! Ey hacı efendim, ben ayırmadan tüm yemekleri severim ve hiçbirinden nefret etmem! Bundan dolayı neyi yeğlediğimi bana sorma ve aklına ne gelirse getirt! Çünkü, benim bütün bildiğim onları yemektir! Benim dünyada işte en sevdiğim şey budur! İyi yemek yerim! Hepsi bu kadar!" diye yanıt vermiş. Ve o akşam da iyi yemek yemiş, o akşamı izleyen günlerde de. Bunun için mutfakta ateş yakmaya hiç gerek duyulmadan! Gerçekten Magripli, herhangi bir yemeği düşünerek elini heybeye soktuğunda, altın bir tabak üzerinde istenen yemeğin ortaya çıktığı görülüyormuş! Meyveler ve tatlılar için de böyle oluyormuş. Ve Cevder, Magriplinin sarayında her sabah giysi değiştirerek yirmi gün süreyle böyle yaşamış; ve her giysiyi, öbürlerinden daha güzel ve değerli bulmuş.

Yirmi birinci günün sabahında, Magripli gelip kendisini bulmuş ve ona "Kalk, ey Cevder! İşte Eş-Şemerdel Definesi'nin açılış günü geldi!" demiş. Cevder de ayağa kalkmış ve Magripli ile birlikte dışarı çıkmış. Ve kentin duvarları dışına çıktıklarında, ansızın iki katır ortaya çıkmış, onlar da bunlara binmişler. Ve ikinci zenci köle belirerek katırların arkasından yürümeye başlamış. Böylece öğleye kadar yol almış ve o sırada bir su kenarına ulaşmışlar; Magripli katırdan inmiş. Cevder'e de "Aşağı in!" demiş. Ve Cevder katırdan inince, eliyle iki zenciye bir işaret yapmış ve onlara "Haydi!" demiş. İki zenci çabucak katırları alarak gözden kaybolmuşlar; sonra yeniden nehir kıyısına ellerinde çadırlar, halılar ve şilteler olduğu halde dönmüşler ve çadır kurup halıları sermişler ve yöresine şilte ve yastıklar dizmişler. Sonra heybeyi ve içlerinde mercan renkli iki balığın bulunduğu kavanozları getirmişler. Sonra sofra örtüsünü sermişler; heybeden yirmi dört tabaklık yemek çıkartmışlar. Bunu izleyerek gözden kaybolmuşlar.

Bunun üzerine Magripli ayağa kalkıp önünde beliren tabureye iki kavanozu koymuş ve üzerlerine efsunlu deyimler ve büyülü sözler okumaya başlamış. Sonunda kavanoz içindeki iki balık "İşte buradayız! Ey büyücüler sultanı, bize acı!" diye bağırmaya başlamışlar. Magripli hâlâ büyülü sözler okurken yalvarmalarını sürdürmüşler. Birdenbire iki kavanoz çatlamış ve parçaları havaya uçmuş ve o sırada Magriplinin önünde ellerini alçakgönüllülükle birbirine kavuşturmuş iki kişi belirmiş ve "Bizi koru ve bağışla, ey güçlü kâhin! Bizim hakkımızdaki niyetin nedir?" demişler. O da "Benim niyetim sizi boğmaktır ya da yakmaktır! Ancak Eş-Şemerdel Definesi'ni açmayı vaat ederseniz, kurtulursunuz!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Bunu sana vaat ederiz! Ve defineyi açarız! Ama buraya kesinlikle Kahireli balıkçı Cevder'i getirmen gerek! Çünkü Talih Kitabı'nda definenin ancak Cevder'in önünde açılabileceği yazılı! Ve definenin bulunduğu yere Ömer'in oğlu Cevder bulunmadıkça kimse giremez!" demişler. O da "Hakkında konuştuğunuz kişiyi zaten getirdim! Burada hazır bulunuyor. İşte! Sizi görüyor ve sizi bekliyor!" diye yanıt vermiş. Ve iki şahıs, Cevder'e dikkatle bakıp "Şimdi bütün engel kalkmıştır!" diye yanıt vermişler. "Ve bize güvenebilirsin! Bu

konuda sana Ad üzerine yemin ederiz!"[1] demişler. Magripli de onlara gidecekleri yere gitmek üzere izin vermiş. Ve iki şahıs nehrin suyunda kaybolmuş.

O zaman Magripli eline içi boş bir kamış almış, onun üzerine iki akik kırmızısı pul koymuş; bu pulların üstüne de içinde kömür bulunan bir buhurdan koymuş; onun üzerine de bir kez üflemiş ve kömür hemen ateş almış ve tutuşan bir kor haline gelmiş. Bunu izleyerek Magripli, korun üzerine günlük serpmiş ve "Ey Cevder, işte günlüğün dumanı yükseliyor, ben de hemen açışla ilgili büyülü sözler söyleyeceğim. Ama ben bir kez onları okumaya başlayınca, tılsımlı güçleri boşuna çıkarmak tehlikesini göze almadan sözümü kesemem! Magrip'e gelerek bize vaat edilen maksada ulaşmak için senin yapacağın şeyleri daha önce sana öğreteceğim" demiş. Cevder de "Öğret bana, ey sultanım efendim!" diye yanıt vermiş. Magripli de "Bil ki, ey Cevder...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Bil ki, ey Cevder, tüten buhur üzerine ben büyülü sözler okurken, nehrin suyu yavaş yavaş azalmaya başlayacak ve sonunda tümüyle kuruyacak, çıplak yatağı ortaya çıkacaktır. O zaman önünde, kuru yatağın yamacında, kentin kapısı kadar büyük ve üzerinde aynı madenden iki halka bulunan altın bir kapı göreceksin! Sen, bu kapıya doğru yönelerek halkalardan birini tutup hafifçe kapıyı çal. Biraz bekleyip sonra ikinci kez ve daha kuvvetle çal! Biraz daha bekle! Sonra ilk ikisinden de kuvvetli üçüncü kez çal ve yerinden kıpırdama! Böylece birbirini izleyerek üç kez kapıyı çaldıktan sonra, içeriden birinin 'Definenin kapısını çalan ve büyünün nasıl çözüleceğini bilmeyen kimdir?' diye haykıran bir ses duyacaksın! Sen 'Ben Kahire'den balıkçı Ömer oğlu Cevder'im!' diye yanıt verirsin! Kapı açılacak ve eşikte, elinde kılıcıyla birisi belirecek ve sana 'Eğer sen gerçekten o kimse isen, uzat boynunu da başını uçurayım!' diyecek.

1 "Ad üzerine yemin ederiz!" diyerek kutsal bildikleri Hazreti Süleyman'ı kastetmeleri olasıdır (Â.Ş.O.)

Sen de, korkmadan başını uzatırsın; kılıcını senin üzerine kaldıracak; ama hemen senin ayak ucuna düşecektir; artık önündeki cansız bir bedenden başka bir şey değildir! Ve sana hiçbir kötülük gelmeyecektir! Yok, korkuya kapılır da ona itaat etmeyi reddedersen, seni o saat ve o anda öldürecektir!

"Böylece bu ilk büyüyü bozduğun sırada içeriye girecek ve ikinci bir kapı görerek bir kez çalacaksın, ama çok kuvvetli olarak! O zaman bir atlı, omzunda bir mızrak taşıyarak ortaya çıkacak ve sana, birdenbire çektiği mızrağıyla tehdit savurarak 'Seni hangi neden insanoğlunun ve ecinni kabilelerinin kalabalık halde bile asla uğramadığı bu yerlere getirdi?' diyecektir. Sen de, yanıt olarak, vursun diye yiğitçe bağrını açıp ona göstereceksin; o da seni mızrağıyla vuracaktır. Ama, sen bundan hiç acı duymayacaksın; ve o senin ayak ucuna düşerek cansız bir bedenden başka bir şey olmayacak! Ama korkarsan, seni öldürür!

"Böylece üçüncü bir kapıya ulaşacaksın, orada karşına bir okçu çıkacak; ve yayını gererek okunu sana çevirecektir; ama sen hedef alsın diye yiğitçe bağrını ona aç! O da ayak ucuna cansız bir beden olarak düşecektir! Ama kararsızlık gösterirsen, seni öldürür!

"Biraz daha ileri gidince dördüncü bir kapı göreceksin, buradan çıkan korkunç suratlı bir arslan ağzını alabildiğine açarak seni yemek isteyecektir. Sen ondan korkma ve kaçma; ve elini uzat! Daha dudakları sana değmeden, sana herhangi bir kötülük yapmaksızın ayaklarının dibine düşecektir!

"O zaman beşinci kapıya doğru ilerle; oradan bir zenci çıkıp sana 'Kimsin sen?' diye soracak. 'Ben Cevder'im!' dersin! O da sana 'Sen gerçekten o kimse isen, altıncı kapıyı açmaya çalış bakalım!' diyecektir.

"Hemen altıncı kapıya gidersin ve 'Ey İsa, Musa'ya emir ver, kapıyı açsın!' diye haykırırsın! Önündeki kapı açılır ve biri sağda, öteki solda iki ejderhanın belirdiğini görürsün; ağızlarını açıp sana saldıracaklardır. Hiç korkma! Ve onların her birine iki elinden birini ısırsınlar diye uzat! Ama boşuna: çünkü hemen güçlerini yitirip senin ayak ucuna düşeceklerdir. Özellikle onlardan nefret eder görünme; yoksa ölümün kesindir.

"Sonunda yedinci kapıya ulaşacaksın ve onu çalacaksın! Sana kapıyı açıp eşikte görünecek olan kimse, annendir! O da

sana 'Hoş geldin oğlum! Bana yaklaş da sana barış dileyeyim!' diyecektir. Ama sen ona 'Olduğun yerde kal! Ve soyun!' dersin. Anan sana 'Oğlum, ben senin ananım! Ve senin bana, süt hakkım ve yetiştirme hakkım olarak minnet ve saygı borcun vardır. Beni çıplak bırakmayı nasıl düşünebilirsin?' diyecektir! Sen ona, haykırarak 'Giysilerini çıkarmazsan seni öldürürüm!' dersin. Ve orada duvarda asılı bulunan bir kılıcı çekerek, ona 'Haydi! Başla bakalım!' dersin. O da, seni heyecanlandırmaya çalışacak, kendine acındırarak seni aldatma yollarını arayacaktır. Ama sen, davranışlarıyla seni etkilememesine çok dikkat et ve üzerinden giysisinin bir parçasını her çıkardığında 'Geri kalanı da çıkar!' diye haykıracaksın ve tam olarak çıplak kalıncaya kadar tehditlerini sürdüreceksin! O zaman kendinden geçip gözden kaybolduğunu göreceksin!

"Ve böylece, ey Cevder, yaşamını da koruyarak tüm büyüleri bozmuş ve sihri tüketmiş olacaksın! Ve bütün bu çabalarının meyvesini toplamaktan başka sana yapacak iş kalmayacaktır!

"Bu maksatla, bu yedinci kapıdan geçmekten başka yapacağın şey yoktur; içerde yığılmış külçe halinde altın bulacaksın! Ama bunlara hiç ilgi duyma; oradan doğruca definenin ortasında bulunan bir çadıra doğru git; üzerinde bir örtü göreceksin. Bu örtüyü kaldır, orada altın bir tahta uzanmış bu definenin sahibi büyücü Eş-Şemerdel'i göreceksin! Başının yakınında, ay gibi yuvarlak ışıldayan bir şey göreceksin; bu göksel çemberdir. Söz konusu kılıcı kemerine bağlı, yüzüğü de parmağında bulacaksın; boynunda bir altın zincire takılı olarak sürmedenliği de göreceksin! O zaman hiç tereddüt etme! Bu dört değerli eşyaya sahip çık ve çabucak defineden dışarı uğrayarak getir, bana ver!

"Ama, ey Cevder, sana öğrettiğim bütün bu şeyleri ne olursa olsun, kesinlikle aklından çıkarmamaya ve benim tavsiye ettiklerimin dışında davranmamaya gayret et! Yoksa çok pişman olursun ve tehlikelerle karşı karşıya kalırsın!"

Ve böyle konuştuktan sonra Magripli, tavsiyeleri, kafasına iyice girsin diye ona, bir kez, ikinci kez, üçüncü kez ve dördüncü bir kez tekrarlamış; ve bu, böylece Cevder sonunda "Şimdi bunları çok iyi kavradım! Ama hangi insan varlığı...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Şimdi bunları çok iyi kavradım! Ama hangi insan varlığı senin sözünü ettiğin bu korkunç tılsımlara karşı koyabilir ve bu müthiş tehlikelere dayanabilir?" demiş. Magripli "Ey Cevder, bu konuda hiçbir korkun olmasın! Kapılarda göreceğin çeşitli kimseler, içi boş, ruhsuz hayaletlerdir! Hiç tedirgin olma!" demiş. Cevder de "Kendimi Tanrı'ya emanet ediyorum!" sözlerini telaffuz etmiş.

Ve hemen Magripli sihirli tütsülemelerine başlamış. Buhurdanlıktaki korun üzerine biraz daha günlük atmış ve sihirli cümleleri okumaya başlamış. Ve hemen nehrin suları yavaş yavaş azalmış ve akmış; nehrin yatağı, yamaçlarındaki definenin büyük kapısıyla ortaya çıkmış.

Bunu gören Cevder, artık fazla kararsızlık göstermeden, nehrin yatağına yakın altın kapıya yönelmiş, ilkin yavaşça, sonra gittikçe daha kuvvetle üç kez çalmış. Ve içerden "Definenin kapısını, büyüyü nasıl bozacağını bilmeden çalan kimdir?" diyen bir ses duyulmuş. O da "Ben Ömer oğlu Cevder!" diye yanıt vermiş. Ve hemen kapı açılmış ve eşikte, elinde kılıcıyla birisi görünerek "Uzat boynunu!" diye haykırmış. Cevder de boynunu uzatmış; öteki de kılıcı indirmiş; ama vuramadan aynı anda yere yıkılmış. Ve tüm kapılarda, yedinci kapıya kadar, her şey Magriplinin söylediği ve tavsiye ettiği gibi olmuş. Ve her seferinde Cevder, yedinci kapıdan çıkan annesi görününceye kadar, büyük bir cesaretle tüm büyüleri bozmuş. Kadın ona bakmış ve "Tüm selamlar üzerine olsun, çocuğum!" demiş. Ama Cevder ona "Sen de kimsin?" diye haykırmış. Kadın "Senin annenim, oğlum! Seni karnında dokuz ay taşıyan, sana süt veren, seni bugünkü haline gelinceye kadar yetiştiren annenim, çocuğum!" diye yanıt vermiş. Cevder ona "Çıkar giysilerini!" diye bağırmış. O da "Sen benim oğlumsun, benden nasıl çıplak olmamı istersin?" diye yanıt vermiş. O da "Soyun! Yoksa şu kılıçla kafanı uçururum!" demiş. Ve elini duvara doğru uzatmış ve orada asılı bulunan kılıcı eline almış, onu savurarak "Soyunmazsan, seni öldürürüm!" diye hay-

kırmış. O zaman kadın, bazı giysilerini çıkarmış; ama o "Daha!" diye haykırıyor ve onu tüm giysilerini çıkarasıya kadar tehdit etmeyi sürdürüyormuş. Sonunda kadının ayağında iç donundan başka bir şey kalmamış ve kadın utanarak ona "Ah! Oğlum, seni yetiştirmek için tüm ömrümü boşuna harcamışım! Ne büyük düş kırıklığı! Senin yüreğin taştan mı? Beni utanılacak bir duruma sokup tüm çıplaklığımı ortaya koymamı mı istiyorsun? Yavrum, bu, yasadışı ve günah olmaz mı?" demiş. O da "Doğru söylüyorsun. Aslında iç donunu üzerinde tutabilirsin!" demiş. Ama daha bu sözler Cevder'in ağzından çıkar çıkmaz, yaşlı kadın "Razı oldu! Vurun, vurun!" diye haykırmış. Ve her yandan omuzlarına, definenin göze görünmez muhafızlarının yağmur damlaları gibi şiddetli yumrukları inmiş. Ve gerçekten bu Cevder için, daha önce hiç başına gelmemiş bir pataklanma olmuş; öyle ki bunu tüm ömründe bir daha unutmamış! Sonra göze görünmeyen ifritler göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede, darbeler altında, onu definenin salonlarından kovmuşlar ve kapıların hepsini daha önce olduğu gibi örterek kapı dışarı atmışlar.

Magripli, onu kapıdan atarlarken görmüş ve hemen gidip yerden kaldırmış, çünkü büyük gürültülerle sular nehir yatağını doldurmaya ve kesilmiş olan akışlarını yeniden bu yatağa salmaya başlamış bulunuyormuş. Magripli onu baygın bir şekilde nehir kenarına çekmiş ve yeniden aklı başına gelesiye kadar hemen Kur'an'dan ayetler okumaya başlamış. O zaman kendisine "Neyin var ey zavallı? Yazık!" demiş. O da "Tüm engelleri aşmış ve tüm büyüleri bozmuştum! Ama bütün kazandıklarımı anamın iç donu yüzünden yitirdim ve izlerini taşıdığım bu pataklanmanın nedeni de bu oldu!" diye yanıt vermiş. Ve definede başına gelen her şeyi ona anlatmış.

Bunun üzerine Magripli ona "Bana itaat etmeni sana tembih etmemiş miydim? Görüyorsun işte? Sen yalnız bana değil, kendine de zarar verdin! Ve bütün bunlar üzerinden iç donunu çıkarmaya ananı zorlamamandan ortaya çıktı! Artık bu iş bu yıl için bitmiştir. Ve biz gelecek yıla kadar girişimimizi ertelemek zorundayız! O zamana kadar benim yanımda kalırsın!" demiş. Ve çağırdığı iki zenci hemen ortaya çıkmış; çadırı katlamış, toplanacak şeyleri toplamış, bir an için kaybolup iki katırla geri

dönmüşler; Cevder ile Magripli hemen Fas kentine geri dönmek üzere bunlara binmişler.

Cevder, Magriplinin yanında, her gün büyük değerde yeni bir giysi giyerek, istek ve arzularına göre heybeden çıkanları, iyice yiyip içerek bütün bir yıl kalmış. Yeni yılın başlamasıyla, girişimde bulunmak üzere, saptanmış olan gün gelmiş; ve Magripli, Cevder'i bulmaya gelmiş ve "Kalk bakalım! Gitmemiz gereken yere gidelim!" demiş. O da "Kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Kentten çıkmışlar ve kendilerine katırları getiren iki zenciyi görmüşler; hemen katırlara binerek onları nehre doğru sürmüşler ve nehrin kenarına ulaşmakta gecikmemişler. Çadır kurulmuş ve ilk kez olduğu gibi döşenmiş. Yemek yedikten sonra, Magripli içi boş kamışı, mercan kırmızısı pulları ve üzerine kor ve günlük konulmuş buhurdanlığı almış; ve sihirli tütsülemeyi yapmadan önce, Cevder'e "Ey Cevder, sana bir tavsiyem var!" demiş. Cevder de "Ey hacı efendimiz, gerçekten zahmete değmez! Eğer pataklanmayı unutsaydım, senin geçen seneki harika tavsiyelerini de...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş beşinci gece olunca, demiş ki:

"Eğer pataklanmayı unutsaydım, senin geçen seneki harika tavsiyelerini de unuturdum!" diye haykırmış. Magripli "Demek gerçekten hatırlıyorsun ha?" diye sormuş. O da "Ah! Şüphen mi var?" diye yanıt vermiş. Magripli "Pekâlâ Cevder, canını sıkma! Ve özellikle yaşlı kadının senin anan olmadığını hiç unutma! Çünkü o seni yanıltmak için anan kılığında görünen bir hayalettir! Ve de, ilk keresinde oradan kemiklerin sağlam kalarak çıkmışsan, bu kez, eğer aldatılırsan, onları definede bırakıp kurtulamayacağından emin ol!" demiş. O da "Aldandım evet! Ama bu kez de aldanırsam, yanmayı hak ettim demektir!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Magripli kor üzerine günlük atmış ve büyülü sözler söylemiş. Ve hemen nehir kurumuş ve Cevder'e altın kapıya ulaşma fırsatı vermiş. Bu kapıya vurunca açılmış; ve çeşitli kapılardaki büyülü varlıkları kırmakta başarı sağlamış ve kendisini "Hoş geldin oğlum!" diyen anasının karşısında bul-

muş. O da "Ne zamandan beri ve nasıl senin oğlun oluyorum, ey lanetli? Çıkar giysilerini!" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine, onu aldatma yollarını deneyerek kadın yavaş yavaş giysilerini parça parça çıkarmaya başlamış; sonunda üzerinde iç donundan başka giysi kalmamış. Cevder ona "Çıkar onu, ey lanetli!" diye haykırmış. Ve o da iç donunu çıkarmış, ama ruhsuz bir hayalet olarak gözden yok olurken!

Cevder, o zaman, güçlük çekmeden defineye girmiş, birbirine sıkışık olarak dizilmiş altın külçeleri görmüş; fakat bunlara en küçük bir önem vermeden, küçük bir çadırın kurulmuş bulunduğu yere gitmiş ve perdeyi kaldırarak büyük kâhin Eş-Şemerdel'in yatmakta bulunduğu altın tahta yaklaşmış; tılsımlı kılıcın takılı bulunduğu kılıfı, parmağındaki yüzüğü, boynuna altın zincirle asılı bulunan sürmedenliği ve başının üzerinde bulunan ay gibi parlak ve yuvarlak göksel çemberi görmüş.

O zaman, tereddüt etmeden ilerlemiş, kemere takılı kılıcı yerinden almış, sonra da tılsımlı yüzüğü, kâhinin parmağından çekip çıkarmış, sürmedenliği çözmüş, göksel çemberi almış ve oradan çıkmak için davranmış. Ve hemen yöresinde göze görünmeyen birçok musiki aygıtlarını uyumlu sesleri işitilmiş ve oradan çıkıncaya kadar kendisine bu sesler eşlik etmiş, o sırada definenin her yanından ona "Ey Cevder, kazanmayı bildiğin şey, sana büyük yarar sağlasın! Tebrikler! Tebrikler!" diye haykırarak onu kutlayan muhafızların sesleri duyulmuş. Ve yeraltı definesinin dışına çıkıncaya kadar, bu musiki sürüp gitmiş ve tebrik sesleri kesilmemiş.

Onun, tılsımları yüklenmiş geldiğini gören Magripli, buhurlama ve efsunlama işini kesmiş; kalkıp onu bağrına basmaya koyulmuş ve onu candan selamlamış. Cevder, dört tılsımı ona verince, havanın yücelerinden iki zenciyi çağırmış; onlar da gelip çadırları sökmüşler ve Cevder ile Magriplinin Fas kentine dönmek üzere bineceği katırları getirmişler.

Saraya geldiklerinde, serilen sofra bezinin yöresinde oturmuşlar ve heybeden çıkan sayısız tabaktaki yemekler ortaya konmuş; Magripli, Cevder'e "Kardeşim Cevder, haydi ye!" demiş. Cevder de yemiş ve doymuş. O zaman boş tabaklar torbaya konmuş ve Magripli Abdüssamed "Ey Cevder, benim

için sen toprağını ve ülkeni terk ettin! Ve benim işlerimi de hayırlısıyla bitirdin! Ben de böylece sana epeyce borçlu kaldım! Sen benden alacağın hakları istediğin gibi sapta! Çünkü övülesi Tanrı, bizim aracılığımızla sana karşı cömert olacaktır! Dolayısıyla benden her şeyi isteyebilirsin; ve bunu sıkılmadan yap, çünkü layıksın!" demiş. Cevder "Efendim ben sadece Tanrı'dan dileyeceğimi dilerim; sen ise bana heybeyi ver, yeter!" diye yanıt vermiş. Magripli de heybeyi hemen onun ellerine teslim etmiş ve "Bunu gerçekten hak ettin! Ve yine de istediğin bir şey varsa, o da senin olacaktır! Çünkü, ey fakir kişi, bu heybe sadece yemek yemek için yararlıdır!" demiş. O da "İyi ama başka ne isteyebilirim ki?" diye yanıt vermiş. Magripli "Benimle ilgilenerek epeyce yoruldun; ben de seni, ülkene, gönlün mutlu ve ferah olarak yollamayı vaat etmiştim. Oysa bu heybe sana ancak yiyecek sağlar; ama seni zenginleştirmez! Bense, fazladan seni zenginleştirmek istiyorum! Sen yine bu heybeyi istediğin şeyleri yemek için al; ama ben fazla olarak sana altın ve her türden cevahirle dolu bir heybe daha vermek istiyorum; böylece bir kez yurduna dönünce büyük bir tacir olursun ve para kaygısı duymadan kendinin ve ailenin tüm ihtiyaçlarının üstesinden gelebilirsin!" demiş; sonra da "Yiyecek heybesine gelince, istediğin yemekleri oradan çıkartmak için onun nasıl işlediğini sana öğreteyim! Bunun için sadece elini içine daldırman ve 'Ey bu heybenin hizmetkârı, üzerinde gücü olan tüm Kudretli Sihirli Adlar'ın erdemi adına senden falan yemeği bana getirmeni diliyorum!' demen yeter! O anda heybenin dibinde, her gün ayrı renk ve ayrı çeşnide de olsa, dileyeceğin tüm yemekleri bulacaksın!" diye eklemiş.

Bunu izleyerek Magripli, iki zenciden birini, iki katırdan biriyle birlikte ortaya çıkarmış; yiyecek heybesine benzer iki gözlü büyük bir heybe bulmuş; bunun gözlerinden birine külçe halinde altın, öbürüne değerli taşlar ve cevahirler koymuş ve heybeyi katırın sırtına yüklemiş; bunu da boş gibi görünen yiyecek heybesiyle örtmüş; ve Cevder'e "Katıra bin! Zenci önünden yürüyecek ve sana gideceğin yolu gösterecek; böylece seni Kahire'de evinin kapısının önüne kadar götürecektir! Ve sakın hiç kimseye sırrımızı açıklama! Şimdi seni Allah'a emanet ediyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş altıncı gece olunca, demiş ki:

"Şimdi seni Allah'a emanet ediyorum!" demiş. Cevder "Tanrı refahını ve servetini arttırsın! Sana çok teşekkür ederim!" diye yanıt vermiş. Ve iki gözlü heybe ardında olduğu halde, katırın sırtına binerek, önünde yol gösteren zenci ile birlikte yola koyulmuş.

Katır sadakatle bütün gün ve gece zenci sürücüyü izlemeye koyulmuş; ve bu kez Magrip'ten Kahire'ye kadar gerçekleştirilen yolculuk sadece bir gün sürmüş; çünkü ertesi gün Cevder, kendini Kahire kentinin duvarları karşısında bulmuş; ve Zafer Kapısı'ndan geçerek doğduğu kente girmiş ve evine ulaşmış. Anasını eşiğe oturmuş, elini gelip geçenlere uzatarak ve "Allah rızası için bir sadaka!" diyerek dilenirken görmüş.

Bunu gören Cevder'in aklı başından uçar gibi olmuş ve katırdan inerek kollarını açıp anasına doğru ilerlemiş; kadın onu görünce ağlamaya başlamış. O da, iki heybeyi eve taşıyıp katırı Magripliye geri götürmesi için zenciye teslim ettikten sonra anasını eve sokmuş, çünkü katır bir ecinniye, zenci de bir ecinni imiş! Cevder anasını eve sokunca, onu hasıra oturtmuş ve kendisini sokakta oturmuş dilenir görmekten son derece üzülerek etkilendiği için, ona "Anne, kardeşlerim sana iyi davrandılar mı?" diye sormuş. Kadın da "İyi davrandılar, evet!" diye yanıt vermiş. "Öyleyse neden dileniyordun?" deyince de "Açlıktan, oğlum!" diye yanıt vermiş. Cevder "Bu nasıl oluyor? Ben ayrılmadan önce, sana ilk gün, yüz dinar, ikinci gün yeniden yüz dinar ve ayrıldığım gün de bin dinar verdim!" demiş. Kadın "Evladım, kardeşlerin bana karşı bir oyun düzenlediler ve elimden bütün paraları almakta başarı gösterdiler; sonra da evden kovdular. Ben de açlıktan ölmemek için sokaklarda dilenmek zorunda kaldım!" diye yanıt vermiş. O da "Anacığım, bundan sonra hiç sıkıntı çekmeyeceksin, çünkü artık döndüm ve buradayım! Artık hiç kaygılanma! İşte sana altın ve cevahir dolu bir heybe! Evde yiyecek de hiç eksik olmayacak!" demiş. Kadın "Evladım, sen gerçekten kutsanmış ve bahtlı doğdun! Allah lütfunu senden esirgemesin ve hayrını üstünden eksik etmesin!

Git, oğlum, git de yiyecek ekmek bul ikimiz için; çünkü dün hiçbir şey yemeden uyudum ve hâlâ da açım!" demiş. Cevder de, bu ekmek sözünü duyunca gülmüş ve "Hayır ve eliaçıklık senin üzerine olsun anacığım! Senin, istediğin yemeği bana söylemen yeter! O anda, gidip çarşıdan satın almadan ya da mutfakta pişirmeden sana sunacağım!" demiş. O da "Evladım, ama bu sözünü ettiğin şeyleri ortalıkta göremiyorum! Eşya olarak da yanında biri boş, iki heybeden başka bir şey getirmedin!" demiş. Cevder "Sen gene de ne istediğini söyle" demiş. Kadın "Yavrum, ne olursa olsun, yeter ki açlığımı bastırsın!" demiş. Cevder "Doğru söylüyorsun! Gereksinme içindeyken insanoğlu az bir şeyle yetinir! Ama her şey bol olunca, seçimini yapar ve en lezzetli şeyleri yer! Şimdi bende her şey bol bol var, yeter ki sen sadece seçimini yap!" demiş. Kadın "Yavrum, öyleyse sıcak bir peksimetle bir parça peynir isterim!" demiş. O da "Ana, bu senin şanına yakışmaz!" diye yanıt vermiş. Kadın da "Neyin uygun olduğunu sen benden daha iyi bilirsin! Uygun gördüğünü yap, öyleyse!" demiş. Cevder "Anacığım, ben senin şanına uygun ve yakışır olarak bir kuzu kebabı, yanında kızarmış piliçler ve karabiberle baharatlandırılmış pilavı uygun görüyorum! Yine de şanına layık olarak: işkembe dolması, kabak dolması, kuzu dolması, etli pilav, bademle hazırlanmış künefe, şekerli arı balı ve içi fıstıklı ve amber kokulu kadayıf dilimlerini!" demiş. Bu sözleri işiten zavallı kadın oğlunun kendisiyle alay ettiğini ve aklını kaçırdığını sanmış ve "A! A! Sana ne oldu, oğlum Cevder? Rüya mı görüyorsun yoksa delirdin mi?" diye haykırmış. O da "Neden olmasın? Bende senin istediğin her şey bütün çeşitleriyle var!" demiş. Kadın "Ama sen bana öylesine şaşırtıcı, öylesine değerli ve hazırlanması güç şeylerden söz ediyorsun ki, sıkıntı duymadan bunlara sahip olunamaz!" diye yanıt vermiş. Cevder "Yaşamım üzerine yemin ederim ki, şu anda adını saydığım tüm yiyecekleri kesinlikle sana yedirebilirim!" demiş. Kadın "Ama ben ortalıkta yenecek bir şey göremiyorum!" deyince; "Bana heybeyi getir!" demiş. Kadın da ona heybeyi getirmiş; elini içine sokmuş ve boş olduğunu görmüş. Yine de oğluna vermiş; o da, hemen, elini heybenin içine sokmuş ve oradan ilkinde iştah veren salçası içinde yüzen, kokulu ve sıcak işkembe dolması

bulunan bir altın tabak; sonra yeniden tekrar tekrar daldırarak, adını saydığı tüm yiyecekleri, hatta saymadığı başka yiyecekleri de çıkarmış. Anası da ona "Evladım, heybe küçük ve boştu! Sen, bütün bu yiyecekleri ve tabakları nasıl çıkardın?" demiş. Cevder "Anacığım, bil ki, bu heybeyi bana Magripli verdi! Bu heybe de sihirlidir! Şöyle bir deyişle kendisine verilen buyruklara itaat eden bir hizmetkâr ecinnisi vardır, bu heybenin içinde!" demiş. Ve kendisine bu deyişi açıklamış. Annesi de ona "Peki, ben, elimi heybeye sokup bu deyişe göre bir yemek istesem, onu torbanın içinde bulur muyum?" diye sormuş. O da "Kuşkusuz!" diye yanıt vermiş. Bunun üzerine kadın elini torbaya sokmuş ve "Ey bu heybenin hizmetkârı, senin üzerinde gücü bulunan Sihirli Adlar'ın erdemi uğruna, bana bir etli pilav daha getir...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş yedinci gece olunca, demiş ki:

"Bana ikinci bir etli pilav getir!" demiş. Ve hemen tabağı elinin altında duymuş ve onu heybeden çıkarmış. Tabakta karanfille ve diğer ince baharatla çeşnilendirilmiş harika bir etli pilav varmış! Bunu görünce "Ben hâlâ, her şeye karşın, sıcak bir peksimet ile peynir istiyorum. Çünkü bunları yemeye alışkınım ve hiç kimse de beni onlardan koparamaz!" demiş. Ve elini heybeye daldırmış, sihirli sözleri söylemiş ve bunları dışarı çıkarmış! Bunun üzerine Cevder ona "Anacığım, yemeği bitirince, boş tabakları heybeye koymak gerek! Tılsım, bu tutumu da kapsıyor! Ve özellikle bu işin sırrını sakın ortalığa yayma! Ve heybeyi dolabında iyice sakla ve ancak ihtiyaç anında ortaya çıkar! Ama kullanırken endişe etme! Hatta herkese, özellikle komşulara ve fakirlere karşı cömert ol; ben olsam da olmasam da, kardeşlerimi de heybeden yararlandır!" demiş. Ve Cevder, daha sözünü bitirir bitirmez, iki kardeşi içeri girmiş ve o harika sofrayı görmüşler.

Gerçekte, kendilerine "Kardeşiniz yolculuktan bir zencinin sürdüğü katır üzerinde döndü; üstünde eşi bulunmaz bir giysi vardı!" diyen o mahallede oturanlardan birinden Cevder'in döndüğünü haber almış bulunuyorlarmış. Bunu duyunca, birbirle-

rine "Allah'a şükür ki, anamıza hiç kötü davranmadık! Ama yine de ona paradan yana davranışımızı anlatacaktır! O zaman, onun iyiliklerinden yoksun kalabiliriz!" demişler. Ama biri "Anamız merhametlidir! Her durumda, olanları ona anlatsa da, ondan daha merhametli olan kardeşimiz hoşgörülü davranacaktır. Hele davranışımıza bir bahane bulursak, bunu kabul edip bizi bağışlayacaktır!" demiş. Ve gidip onu görmeye karar vermişler imiş.

Böylece içeri girip Cevder de onları görünce, hemen onların onuruna ayağa kalkmış ve büyük saygı gösterileriyle onlara barış dileklerinde bulunmuş ve kendilerine "Oturun, birlikte yemek yiyelim!" demiş. Onlar da oturup yemişler. Zaten açlıktan ve yoksulluktan pek zayıflamışlar imiş.

Yemek yemeyi bitirince ve doyunca, Cevder onlara "Kardeşlerim, yemeğin geri kalanını alın, mahallenin fakirlerine ve dilencilerine dağıtın!" demiş. Onlar "Kardeşimiz, bunları akşam yemeği için saklasak daha iyi olur!" demişler. Cevder de onlara "Akşam yemeği zamanında, bunlardan fazlasını bulacaksınız!" demiş. O zaman yemeğin artanlarını toplamışlar ve fakirlerle yoldan geçmekte olan dilencilere dağıtmışlar; ve onlara "Alın ve yiyin!" demişler. Bunu izleyerek boş tabakları Cevder'e getirmişler; O da "Bunları heybeye sok!" diyerek anasına vermiş.

Akşam olup yemek saati gelince, Cevder heybeyi almış ve ondan çıkarttığı kırk türlü yemeği anası birbiri ardından sofra örtüsünün üzerine dizmiş; sonra kardeşlerini yemek yemeye çağırmış. Ve yemeği yiyip bitirince, onlara heybeden ağızları tatlansın diye tatlılar çıkarmış; onlar da ağızlarını tatlandırmışlar. Sonra, onlara "Yemeğimizin geri kalanını fakirlere ve dilencilere dağıtın!" demiş.

Sonra ertesi gün daha da göz kamaştıran yemekler yedirmiş; bu böylece birbirini izleyen on gün sürmüş.

Bu sürenin sonunda Salim, Selim'e "Sen kardeşimiz Cevder'in bir kez sabahleyin, bir kez öğleyin, bir kez de akşam olmak üzere üç öğün, bu harika yemekleri ve de ayrıca geceleyin tatlıları nasıl ortaya çıkardığını anlayabildin mi? Doğrusu sultanlar da bundan fazlasını yapamaz! Böylesi bir servet ve refah ona nereden gelmiş acaba? Kendimize bunca şaşırtıcı yemeklerin ve tatlıların nereden ortaya çıktığını da sormuyoruz! Halbuki bunları satın almıyor,

hazırlamak için ateş yakmıyor, mutfakta da uğraşmıyor, aşçısı bile yok!" demiş. Selim de "Vallahi! Ben bir şey bilmiyorum! Ama sen, bu iş üzerine bizi aydınlatacak birini tanıyor musun?" diye cevap vermiş. O da "Bu konuda bizi sadece anamız aydınlatabilir!" demiş. Ve hemen o anda bir hile düşünmüşler ve kardeşlerinin evde bulunmadığı bir sırada analarının yanına girip ona "Anamız, biz çok acıktık!" demişler. O da, kendilerine "Keyfinize bakın, biraz sonra doymuş olursunuz!" diye yanıt vermiş. Ve heybenin bulunduğu odaya girmiş, elini heybenin gözüne sokmuş. Hizmetkâra birkaç tabak sıcak yemek getirmesini buyurmuş; ve hemen çıkan yemekleri oğullarına götürmüş; onlar da "Ana, bu yemekler sıcak, oysa biz ocak tutuşturan bir aşçı falan görmedik!" demişler. O da "Onları heybeden çıkardım!" diye yanıt vermiş. Sormuşlar "Bu heybe de ne!" diye. O da "Sihirli heybe! Ondan istenen her şeyi heybenin hizmetkârı hemen yerine getiriyor!" diye yanıt vermiş. Ve sihirli deyişi onlara açıklamış ve onlara "Bunu gizli tutun!" demiş. Onlar da, "Merak etme! Sır saklanacaktır!" diye yanıt vermişler. Ve kendileri de heybenin erdemini denedikten sonra içinden pek çok yemekler çıkarmakta başarılı olmuşlar; ve o gece hiç sesleri çıkmamış.

Ama ertesi gün Salim, Selim'e "Kardeşim, biz daha ne zamana kadar, böyle hizmetkâr durumunda Cevder'in evinde oturacağız ve onun nafakasıyla besleneceğiz? Bu heybeyi ondan almak için bir düzen hazırlasak ve onu sırf kendimize mal etsek daha iyi olmaz mı?" demiş. Selim "Peki, nasıl bir düzen kuracağız?" diye sormuş. Salim "Düpedüz kardeşimizi Süveyş denizlerinin başkaptanına satarız!" demiş. Selim de "Peki, onu satmak için ne yapacağız?" deyince, Salim "İkimiz gider, şimdi Kahire'de bulunan bu kaptanı görürüz...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş sekizinci gece olunca, demiş ki:

"İkimiz gider, şimdi Kahire'de bulunan bu kaptanı görürüz ve onu ve iki tayfasını gelip bizimle yemek yemeye davet ederiz! Ve görürsün olacakları! Sen sadece benim Cevder'e söyleyece-

ğim sözleri tasdik edeceksin! Ve bu gece bitmeden önce olanları göreceksin!" diye yanıt vermiş.

Kardeşlerini satma konusundaki bu tasarılarında anlaştıktan sonra, Süveyş'in başkaptanını bulmaya gitmişler ve selamlaşmalardan sonra, ona "Ey kaptan, buraya seni hiç kuşkusuz çok memnun edecek bir konuyu konuşmaya geldik!" demişler. Kaptan da "İyi!" demiş. Onlar "Biz iki kardeşiz! Ama hiçbir işe yaramaz haylaz bir üçüncü kardeşimiz daha var! Babamız ölünce, bize, üçümüz arasında paylaşmamız için bir miras bıraktı; kardeşimiz payını alarak hovardalık ve sefahatla tüketti! Sefalete düşünce, görülmedik bir adaletsizlikle bize karşı tavır aldı ve onun miras payını çarçur ettiğimiz savıyla bizi mahkemeye sürükledi; adaletsiz ve baskıcı yargıçların önüne çıkardı! Bu adaletsiz ve kokuşmuş yargıçlar, babamızdan kalan bütün mirası yitirmemize neden olan kararlar almakta gecikmediler! Ama kardeşim bir kez kötülük yapmakla yetinmedi, ikinci kez bu baskıcıların huzuruna çıkarıp bizi sefaletin dibine indiren bir karar aldırmayı da başardı. Ve şimdi de hâlâ hakkımızda ne gibi düzenler kurduğunu Allah bilir! Bizi onun varlığından, kendisini, gemilerinden birinde forsa olarak kullanmak üzere, bizden satın alarak kurtarmanı dilemek üzere gelip seni bulduk!" demişler.

Başkaptan onlara "Onu buraya kadar getirmek için bir düzen bulabilir misiniz? Ben de, bu durumda, onu, geciktirmeden deniz üzre yollamayı üstleneyim!" diye yanıt vermiş. Onlar da "Bizim onu buraya getirmemiz çok zor! Ama sen bu akşam bizim çağrılımız olmayı kabul edersen ve birlikte, fazla değil, iki adamını getirirsen daha iyi olur. O uyuduğu zaman, beşimiz birden onu yakalar, ağzına bir tıkaç sokar ve sana teslim ederiz! Ve sen, geceden yararlanarak onu evden çıkarır ve ne istersen onu yaparsın!" diye yanıt vermişler. Kaptan da onlara "Tam olarak işitilmiş ve uygun görülmüştür! Onu kırk dinara bana bırakır mısınız?" demiş. Onlar da "Bu, gerçekten çok az! Ama senin hatırın için kabul ediyoruz. Gece olunca falan sokağa, falan camiin yanındaki eve gelirsin, içimizden birini seni bekler bulursun! Ama adamlarından ikisini birlikte getirmeyi sakın unutma!" diye yanıt vermişler. Ve gidip kardeşleri Cevder'i bulmak üzere uzaklaşmışlar;

ve kısa bir süre sonra onu bulup şuradan buradan konuşmuşlar ve belli bir sürenin sonunda Salim bir isteği varmışçasına onun elini öpmüş. Cevder de, ona "Ne dileğin var, kardeşim?" diye sormuş. O da "Bil ki, ey kardeşim Cevder, benim, senin yokluğunda birkaç kez beni evine çağıran, bana her zaman saygı gösteren bir arkadaşım var. Bu tutumuyla beni kendine borçlu kılmıştır. Bugün teşekkür etmek üzere ona bir ziyarette bulundum; beni yemek yemeye alıkoymak istedi; ben de kendisine 'Ben kardeşim Cevder'i evde tek başına bırakamam!' dedim. Bana 'Onu da birlikte getir!' dedi. Kendisine 'Kabul edeceğini sanmıyorum. Ama sen, kardeşlerinle birlikte bu akşam bizim çağrımızı kabul edebilirsin!' diyerek yanıt verdim. Çünkü o sırada kardeşleri de yanındaydı, ben de laf olsun diye ve çağrımı kabul edeceklerini sanmaksızın, nezaket gereği onları da davet etmiş oldum; ama ne yazık ki, onlar hiçbir güçlük çıkarmadılar; kardeşleri onların kabul ettiklerini görünce, kendisi de çağrıyı kabul etti ve bana 'Bizi sokağın girişinde mescit kapısı yakınında bekle, kardeşlerimle gelip seni bulurum!' dedi. Şimdiyse, kardeşim Cevder, beni orada bekliyor olmalılar! Ben sana sormadan böyle özgürce davrandığım için çok utanıyorum! Sana sonsuza dek minnettar kalmam için onları bu akşam konuk etmeni senden rica ediyorum. Senin iyiliklerin zaten bizi boğazımıza kadar doyurmuştur ve evinde her şey boldur, kardeşim! Ama şu veya bu nedenle onları evinde konuk etmek istemiyorsan, bir komşu evinde benim ağırlamama izin ver!" demiş. Cevder "Peki, onları neden komşuların evinde ağırlayacaksın, ey Salim? Bizim evimiz pek mi dar ve biz konuksever değil miyiz? Yoksa onlara yedirecek yemeğimiz mi yok? Aslında bu konuda bana danışmamış olmanda da utanılacak bir şey yok! Senin için onları içeri buyur etmekten başka yapacak şey yok! Onlara bol bol, arkası hep gelecekmiş gibi cömertçe davranışta bulunur, yemek ve tatlı sunarsın! Ve bundan böyle benim yokluğumda dostlarını eve çağırmak istersen, gerekli tüm yemekler ve daha fazlası için anama başvurman yeter! Şimdi git, bu akşam gelecek dostlarını bul! Allah'ın kutsaması bize böylesi konuklar aracılığıyla iner, kardeşlerim!" diye yanıt vermiş.

Bu sözleri duyunca Salim, kardeşi Cevder'in elini öpmüş ve mescidin kapısına, konuklarını bulmaya gitmiş; ve onları çabu-

cak alarak eve getirmiş. Cevder onların onuruna ayağa kalkıp kendilerine "Hoş geldiniz!" demiş; sonra yanına oturtmuş ve onları alet edecek bahtın kendisi için neler sakladığından kuşkulanmaksızın onlarla dostça konuşmaya başlamış. Ve anasına "Bize şu çeşnide, şu çeşnide ve şu çeşnide yemek getir!" diyerek çeşitli çeşnide kırk tabaklık bir sofra hazırlamasını rica etmiş. Konuklar, ikramın Salim ve Selim kardeşler tarafından yapıldığını sanarak yemek yiyip iyice doymuşlar. Gecenin üçte biri geçince, tatlılar ve şekerlemeler getirilmiş; ve gece yarısına kadar yenilmiş. O zaman, Salim'in bir işareti üzerine tayfalar Cevder'in üzerine atılmışlar ve hepsi birden üstüne atlayıp ağzına tıkaç sokup kollarını ve ayaklarını sımsıkı bağlamışlar ve evin dışına taşımışlar; karanlıktan yararlanarak Süveyş'e getirmişler; ve gemilerden birinin dip ambarına atmışlar ve forsa olarak tam bir yıl kürek çekmeye mahkûm etmişler. İşte Cevder'in hali böyleymiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz yetmiş dokuzuncu gece olunca, demiş ki:

İşte Cevder'in hali böyleymiş!

Kardeşlerine gelince, ertesi sabah uyandıklarında, olaydan hiçbir haberi olmayan analarının yanına girmişler; ve ona "Cevder hâlâ uyanmadı, galiba!" demişler. O da "Gidip uyandırın!" demiş. "Nerede yatıyor?" diye sormuşlar. Kadın "Konuklar odasında!" demiş. Kardeşlerden biri yeniden söz alarak "Bu odada hiç kimse yok! Belki de geceleyin bu gemicilerle gitmiştir! Çünkü, anne, kardeşimiz Cevder uzak ülkelere yolculuk yapmaktan zevk alır oldu! Biz de onu, kendisine 'Seni birlikte götürelim, bildiğimiz gizli defineleri açarsın!' diyen bu gemicilerle konuşurken işittik!" demişler. Kadın "Öyleyse, bize haber vermeksizin onlarla gitmiş bulunması mümkündür! Kendisi hakkında telaş etmemeliyiz; çünkü, Tanrı onu hayırlı yola yöneltecek ve bahtlı doğduğu ve talih ona yardımcı olduğu için, büyük zenginliklerle bize geri dönecektir!" demiş. Sonra, ne olsa çocuğunun yokluğu bir ana için güç şey olduğundan, ağlamaya başlamış. O

zaman ona "Ey alçak vicdansız, demek Cevder'i böylesi bir sevgiyle seviyordun ha! Oysa biz öteki oğulların ayrılsak üzülmez, dönsek sevinmezdin! Cevder senin oğlun da, biz değil miyiz?" diye haykırmışlar. Kadın "Siz de benim oğlumsunuz, ama siz iki sefil, iki kötü kişisiniz! Babanızın ölümünden beri bana hiçbir yararınız dokunmadı ve sizinle mutlu bir gün bile geçirmedim; sizden yana da hiçbir ilgi görmedim! Cevder'e gelince, ondan çok iyilik gördüm; ve her zaman beni memnun etmek, saygı göstermek ve cömertçe davranmak için gönüllü oldu. Onun uğrunda ağlamamın haklı nedenleri var: Bana olduğu kadar, size de iyilikler yapmıştır!" diye yanıt vermiş. Zavallı analarının böyle konuştuğunu duyunca iki sefil ona hakaret edip onu dövmüşler, sonra öteki odaya geçerek ve her yanı arayarak sihirli heybeyi ve değerli şeylerle dolu öteki heybeyi bulmuşlar; ve sonunda bunlara el koymuşlar ve heybenin bir gözündeki tüm altınları ve öteki gözündeki tüm cevahirleri almışlar; ve "Bunlar babamızdan kalan mallardır!" demişler. Ama kadın "Hayır, vallahi! Bu, kardeşiniz Cevder'in malıdır! Ve bunu Magrip'ten getirdi!" diye haykırmış. Ona "Sen yalan söylüyorsun! Bu, bizim babamızın malıdır! Ve biz bunu keyfimizce harcamak hakkına sahibiz!" diye haykırmışlar. Ama, sihirli heybeye hangisinin sahip olacağı konusunda anlaşamamışlar; çünkü Salim "Onu ben alacağım!" diyor, Selim de "Hayır, ben alacağım!" diyormuş; ve aralarındaki anlaşmazlık kavgaya dönüşmüş! O zaman, anaları "Çocuklarım, aranızda altın ve cevahir dolu heybeyi paylaştınız; ama bu heybe ne paylaşılabilir, ne bölünebilir! Yoksa sihri bozulur ve erdemi kaybolur. Siz iyisi mi onu bana bırakın! Ve ben, her gün, her dilediğiniz zaman istediğiniz yiyecekleri oradan çıkarayım! Kendim için de, size, biraz ekmek ve bana ayıracağınız bir lokma yemekle yetineceğime dair söz veririm! Ve eğer, daha fazla olarak, siz bana giyecek olarak ihtiyaç duyduklarımı verirseniz, bu sizin bakımınızdan sırf bir cömertlik gösterisi olacaktır, kesinlikle bir zorunluluk değil! Böylece her biriniz, hiçbir engel bulunmadan, istediğiniz ticareti yapabilirsiniz! Ben de sizin, benim yavrularım olduğunuzu, kendimin de anneniz olduğumu unutmam. Birlikte ve uyum içinde oluruz. Böylece kardeşiniz döndüğünde, utanılacak bir haliniz ve davranışlarınızdan dolayı

onun sizde kusur bulması söz konusu olmaz!" demiş. Ama onlar analarının nasihatlarını dinlemek istememişler ve geceyi yüksek sesle aralarında tartışarak ve öylesine kavga ederek geçirmişler ki, yandaki komşu evinde konuk bulunan hükümdarın bir okçusu, tüm söylenenleri duymuş; ve noktası noktasına uyuşmazlıklarının nedenini anlamış. Ve hemen ertesi gün saraya gidip Şemsü'd-Devle adındaki hükümdardan bir konuşma isteminde bulunmuş; ve ona tüm işittiklerini anlatmış. Hükümdar da hemen Cevder'in iki kardeşinin araştırılmasını ve tam bir itirafta bulunana kadar işkence görmelerini emretmiş. Hükümdar onlardan iki heybeyi almış, onları da zindana attırmış. Bundan sonra Cevder'in anasına günlük ihtiyaçlarını karşılayacak bir maaş bağlatmış. Ve işte bunlar olup bitmiş!

Cevder'e gelince! Süveyş başkaptanına ait gemide bir yıl esir kaldıktan sonra, bir gün gemi bir fırtınaya kapılmış; yönetilemez bir hale gelmiş ve kayalıklı bir kıyıya çarpmış; tamamen parçalanmış ve içindekiler boğulmuş. Yalnız yüzerek kıyıya ulaşan Cevder hayatta kalmış. Ve kıyıya çıkarak ülkenin içine girebilmiş. Böylece, Bedevilerin çadır kurduğu bir vahaya ulaşmış; ona başına gelenleri sormuşlar ve gemici olup olmadığını öğrenmek istemişler. O da bunlara gerçekte gemici olduğunu ve batan bir geminin üzerinde bulunduğunu anlatmış; ve öyküsü üstüne tüm ayrıntıları sergilemiş.

O sırada vahadan geçmekte olan Cidde halkından tacir bir kişi varmış; Cevder'in öyküsünü dinleyince duygulanarak ona çok acımış ve kendisine "Ey Mısırlı, benim hizmetime girmek ister misin? Karşılığında sana giysiler sağlar ve seni yanımda Cidde'ye götürürüm!" demiş. Cevder de onun hizmetine girmeyi kabul etmiş ve onunla birlikte yola çıkıp Cidde'ye ulaşmış; orada tacir kendisine cömertlik göstermiş ve onu hayırla donatmış. Bir süre geçtikten sonra, tacir Mekke'ye hacca gitmiş, onu da birlikte götürmüş. Mekke'ye ulaştıklarında...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz sekseninci gece olunca, demiş ki:

Mekke'ye ulaştıklarında, Cevder çabucak gidip ibadet gereği yapacağı yedi kez dönüşü yerine getirmek üzere, Kutsal Kâbe'nin yöresindeki tavafa katılmış ve tam da orada, merasime katılmış hacılar arasında dostu Magripli Şeyh Abdüssamed'e rastlamış; o da yedi kez Kâbe'yi tavaf ediyormuş. Magripli de onu görmüş ve kendince, bir kardeş selamıyla onu selamlamış ve ondan haber sormuş. Bunu duyunca Cevder ağlamış. Sonra başına gelen her şeyi ona anlatmış. Magripli de onu elinden tutmuş ve kaldığı eve götürmüş; ona cömertlik göstermiş, göz kamaştıran ve eşsiz bir giysiyle donatmış ve ona "Mutsuzluk senden ırak olsun, ey Cevder!" demiş. Sonra onun için yıldız falına bakmış ve bu yoldan kardeşlerinin başına gelen her şeyi görmüş ve ona "Bil ki, ey Cevder, kardeşlerinin başına şunlar, şunlar gelmiş; ve şimdi onlar Mısır hükümdarının zindanlarında hapsedilmiş bulunuyorlar. Ama sen, tüm dini merasimler bitinceye kadar benim evimde misafir kalabilirsin! Bundan sonra her şeyin yolunda gittiğini göreceksin!" demiş. Cevder "İzin verin bana, efendim, buraya birlikte geldiğim taciri gidip bulayım, onun hatırını kırmayayım ve iznini alayım! Sonra hemen senin yanına dönerim!" demiş. Magripli de "Öyleyse git, hatırını kırma ve izin al; sonra gecikmeksizin geri dön, zira aslında, birlikte yenen ekmeğin zorunlulukları vardır!" demiş. Ve Cevder, efendisi Ciddeli taciri bulmaya gitmiş, onun hatırını sormuş ve kendisine "Burada benim için bir kardeşten de değerli olan bir dostumu buldum!" demiş. O da "Git onu bul, onuruma bir şölen verelim!" diye yanıt vermiş. Cevder "Vallahi! Onun şölenle falan bir ilgisi yok! Çok zengin bir aileden gelmekte ve emrinde birçok hizmetkâr bulunmaktadır!" demiş. Bunun üzerine, tacir ona yirmi dinar vermiş ve "Bunları al ve benim vicdanımı rahat ettir ve beni sorumluluktan kurtar!" demiş. Cevder "Tanrı seni benim yüzümden her türlü borçtan ırak eylesin!" diye yanıt vermiş. Ve ondan izin alarak gidip dostu Magripliyi bulmak üzere oradan ayrılmış. Ama yürümekte iken yolunda fakir bir dama rastlamış ve ona, sadaka olarak yirmi dinarı vermiş; sonra Magriplinin yanına ulaşmış ve onun yanında tüm kutsal görevleri ve hac farizasını yerine getiresiye kadar kalmış.

O zaman Magripli gelip onu bulmuş ve parmağından Cevder'in daha önceleri Eş-Şemerdel Definesi'nden kendisi-

ne getirdiği yüzüğü çıkarıp "Tüm dileklerini yerine getirecek olan bu yüzüğü al, ey Cevder! Ve gerçekten bil ki, bu yüzüğün hizmetkârı, Gürüldeyen Gökgürültüsü adlı bir ecinnidir, ona vereceğin bütün buyrukları yerine getirecektir! Bunun için yüzüğün kaşına elini sürmen yeter; Gürüldeyen Gökgürültüsü hemen karşında belirecek ve senin bütün emirlerini yerine getirip istediğini, evrenin tüm servetini istemiş olsan da, sana ulaştıracaktır" demiş. Ve işleyişini göstermiş olmak için, onun önünde başparmağıyla yüzüğü ovmuş. Birdenbire ifrit Gürüldeyen Gökgürültüsü belirmiş ve Magriplinin önünde eğilerek ona "İşte karşındayım, ya Seydi! Emret ki, emret ki, emrin yerine getirilsin! İste ki, istediğini ele geçir! Harap bir evin yeniden yapılmasını mı, yoksa çiçekler içindeki bir kentin harap edilmesini mi istersin? Öldürmemi mi, kahretmemi mi istersin? Bir hükümdarın canını mı alayım, yoksa sadece ordularını darmadağın mı edeyim? Konuş!" demiş. Magripli, "Ey Gökgürültüsü, işte bundan sonra senin efendin bu kişidir! Onu sana övgüyle tanıtırım! Kendisine iyi hizmet et!" diye yanıt vermiş. Sonra onu geldiği yere yollamış ve Cevder'e dönerek, ona "Unutma ki Cevder, bu yüzük aracılığıyla sen, bütün düşmanlarını yenmek ve onlardan öç almak gücüne sahip oluyorsun! Kudretinin derecesini bilmezlik etme!" demiş. Cevder de "Bu durumda, ey efendim, kendi ülkeme ve evime dönmek isterdim!" demiş. O da "Sürt yüzüğe, ifrit Gökgürültüsü karşında belirince ve sana 'İşte karşındayım, dile ki dileğin yerine getirilsin!' dediği zaman, kendisine 'Sırtına binmek istiyorum! Beni hemen bugün götür!' de! Sana itaat edecektir" diye yanıt vermiş.

Bunun üzerine Cevder, Magripli Abdüssamed'e veda etmiş ve yüzüğü ovuşturmuş. O anda Gürüldeyen Gökgürültüsü belirmiş ve ona "İşte karşındayım! Dile ki, dileğin yerine gelsin!" demiş. Cevder de "Beni hemen bugün Kahire'ye götür!" diye yanıt vermiş. İfrit de "Kolay bir şey bu!" demiş; ve ikiye katlanarak onu omzuna almış ve onunla birlikte uçmuş! Yolculuk öğleden geceyarısına kadar sürmüş ve ifrit Cevder'i, Kahire'deki anasının evine bırakmış ve gözden kaybolmuş. Cevder'in anası onun içeri girdiğini görünce, ayağa kalkmış ve onu ağlayarak selamlamış. Sonra ona, kardeşlerinin başına geleni anlatmış ve hükümda-

rın onları nasıl dövdüğünü, onlardan sihirli heybe ile altın ve cevahir heybesini aldığını anlatmış! Cevder de, bunları işiterek kardeşlerinin bahtına ilgisiz kalmamış ve anasına "Bunun için kendini üzme! Ben, şu anda, ne yapabileceğimi sana gösterecek ve kardeşlerimi sana ulaştıracağım!" demiş. Aynı anda yüzüğün kaşını ovalamış; yine aynı anda yüzüğün hizmetkârı belirmiş ve "İşte karşındayım! Dileğini söyle ki yerine getirilsin!" demiş. Cevder "Senden gidip kardeşlerimi hükümdarın zindanından kurtarmanı ve buraya getirmeni istiyorum!" demiş. Ve ecinni buyruğu yerine getirmek üzere gözden kaybolmuş.

O sırada Salim ile Selim hücrelerinde, büyük acılar ve derin kederler ve ıstıraplar içinde uzanıp yatmakta imişler; kendilerine yapılan işkenceler o denli ağırmış ki, ölümü bir kurtuluş sayıyor, acılarına son verecek bir çare gibi görüyorlarmış. Ve tam o sırada, aralarında tam da bu konuyu görüşüyorlarken, ayaklarının ucunda birdenbire toprağın yarıldığını ve Gürüldeyen Gökgürültüsü'nün ortaya çıktığını görmüşler. İfrit onları, daha korkudan bayılmalarına fırsat vermeden kollarına almış ve onlarla birlikte yerin derinliklerine dalmış; onun kollarında bayılan iki kardeş, ancak analarının evinde ayılarak kendilerini analarıyla kardeşleri Cevder'in arasında oturur görmüşler; analarının üzerlerine eğilip onlarla ilgileniyormuş. Ve Cevder, onların gözlerini açtıklarını görünce, kendilerine "Tüm selamlar üzerinize olsun, ey kardeşlerim! Beni tanımadınız mı, unuttunuz mu yoksa...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen birinci gece olunca, demiş ki:

"Tüm selamlar sizin üzerinize olsun ey kardeşlerim! Beni tanımadınız mı, unuttunuz mu yoksa?" demiş. Başlarını önlerine eğmişler ve sessizce ağlamaya başlamışlar. Bunu gören Cevder "Ağlamayın! Çünkü sizi azdıran bir hırsa bürüyerek bana karşı çıkaran melun Şeytan'dır! Ağlamayın artık! Bir bakıma, Yakub'un oğlu Yusuf'a benzerlik gösterdiğimi düşünmek benim için bir teselli olmaktadır. Aslında Yusuf'un kardeşleri, ona karşı sizin bana davrandığınızdan daha acımasız davranmışlardı;

çünkü onu, fazladan, bir kuyunun dibine atmışlardı. Pişmanlık duyarak sadece Tanrı'dan af dileyin, o sizi affedecektir; çünkü onun acıması boldur ve Büyük Bağışlayıcı'dır; bense sizi çoktan bağışladım! Hoş karşılamalar üzerinize olsun! Bundan böyle hiçbir korkunuz, hiçbir zorlanmanız olmasın!" demiş. Ve onları teselli etmeye ve yürekleri yatışıncaya kadar sakinleştirmeye çalışmış; sonra da başına gelen her şeyi ve Mekke'de Şeyh Abdüssamed'e rastlayıncaya kadar çektiği sıkıntıları anlatmış. Ve onlara aynı şekilde sihirli yüzüğü göstermiş.

Bunun üzerine onlar da kendisine "Kardeşimiz, bu kez bizi bağışla! Eğer bir daha eskiden olduğu gibi davranırsak, sana nasıl uygun gelirse, bize onu yaparsın!" demişler. O da "Artık hiçbir pişmanlık ve kaygı duymayın! Ve bana çabuk hükümdarın size ne yaptığını anlatın!" demiş. Onlar da "Bizi sopayla dövdürdü ve daha kötü şeylerle tehdit etti, sonra da elimizden iki heybeyi aldı!" demişler. O da "Öyleyse, gününü görür!" demiş. Ve yüzüğün kaşını ovmuş; ve hemen ifrit Gürüldeyen Gökgürültüsü belirmiş.

Onu görür görmez, iki kardeş heyecana kapılmış ve yüreklerinde Cevder'in onun aracılığıyla kendilerini öldürteceği endişesi uyanmış. Ve ağlayarak analarına koşmuşlar; ona "Anamız, kendimizi senin sevecen korumana terk ediyoruz! Bizi koru anamız!" diye haykırmışlar. Kadın onlara "Korkmayın, çocuklarım!" diye yanıt vermiş. Bu sırada Cevder, Gökgürültüsü'ne "Hükümdarın hazinesindeki kardeşlerimden alınmış bulunan sihirli heybe ve altın ve cevahirle dolu öteki heybeyle birlikte mücevherat ve başkaca değerli ne varsa, hiçbir şey bırakmadan, alıp bana getirmeni emrediyorum!" demiş bulunuyormuş. Yüzüğün ecinnisi "İşittim ve itaat ettim!" diye yanıt vermiş ve o anda buyruğu yerine getirmek üzere gitmiş ve hemen dönüp Cevder'in önüne, hiç dokunulmadık halleriyle iki heybeyi ve "Ya Seydi hazinede hiçbir şey bırakmadım!" diyerek hükümdarın hazinesini koymuş. Bunun üzerine Cevder, anasına, değerli şeylerle dolu heybeyle hükümdarın hazinesini teslim etmiş ve çok iyi saklamasını tembih etmiş. Sihirli heybeyi de önüne koymuş. Sonra yüzüğün ecinnisine "Sana hemen bu gece yüksek ve göz kamaştıran bir saray inşa etmeni ve onu altın suyuyla, halılarla ve gösterişli eşyayla süslemeni ve

bütün bunları sabaha kadar tamamlamanı emrediyorum!" demiş. Ve yüzüğün ecinnisi Gürüldeyen Gökgürültüsü de "İsteğin yerine getirilecektir!" diye yanıt vermiş ve toprağın bağrında kaybolmuş. O sırada Cevder sihirli heybeden nefis yemekler çıkarmış ve anası ve kardeşleriyle doyuncaya kadar yemişler; sonra da gidip sabaha kadar uyumuşlar.

Yüzüğün ecinnisine gelince, hemen yoldaşları yeraltı ifritlerini toplamaya gitmiş; ve onların içinden inşaat işlerinde en beceriklilerini seçerek hep birlikte işe koyulmuşlar. Kimileri taş yontmaya, kimileri inşaata, öbürleri de badanalamaya; kimisi yontmaya ve kazmaya, kimisi de halı yapıp sermeye ve salonu döşemeye koyulmuşlar. Öylesine çalışmışlar ki, gün doğarken saray tamamıyla bitip döşenmiş! O zaman yüzüğün ecinnisi, Cevder'in önüne gelmiş ve ona "Ya Seydi, saray bitti ve döşenmesi tamamlandı! Gelip bakar ve inceler misin?" demiş. Bunu duyan Cevder, ayağa kalkmış ve anası ile kardeşlerini yanında götürerek hep birlikte sarayı incelemişler ve aklı karıştıran mimarisinin güzelliği ve mutlu düzenlenmesiyle eşi bulunmadığını görmüşler; Cevder de binanın gerçekten gösterişli ön yüzüne bakarken büyülenmiş ve bütün bunlara hiçbir masraf yapmadan sahip olduğunu düşünerek hayranlık duymuş. Sonra anasına dönerek ona "Bu sarayda oturmak ister misin?" diye sormuş. O da "Çok isterdim!" demiş ve oğlu için iyi dilekler dileyerek Tanrı'nın kutsamasının başının üstünde olmasına dua etmiş. Bunun üzerine Cevder tılsımlı yüzüğü ovuşturmuş ve hemen beliren ecinniye "Bana hemen kırk genç ve güzel beyaz köle kız ile kırk endamı güzel genç siyahi köle kız; kırk beyaz oğlan ve kırk zenci haremağası getir!" demiş. O da "Bunların hepsi getirilecektir!" demiş. Ve kırk yoldaşıyla birlikte uçarak Hint, Sindi ve İran ülkelerini ziyaret etmiş; ve tüm güzellikleri taşıyan kırk beyaz kız ile tüm anlamıyla yakışıklı kırk beyaz delikanlıyı toplamışlar. Her iki cinsten kırkar beyaz köleyi bulduktan sonra, kırk güzel zenci kız ile kırk yakışıklı zenci delikanlı bulmuşlar ve bunların hepsini Cevder'in sarayına taşımışlar. Ve Gökgürültüsü, bunların tümünü birer birer Cevder'in önünden geçirmiş; o da hepsini uygun bulmuş ve "Şimdi onların her birine, en iyisinden birer giysi vermek gerek...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen ikinci gece olunca, demiş ki:

"Bunların her birine, en iyisinden birer giysi vermek gerek!" demiş. O da "İşte!" diye yanıt vermiş. O yine "Anama da, bana da güzel birer giysi gerek!" deyince, Gökgürültüsü hepsini getirmiş; güzel beyaz ve siyah genç köle kızları kendisi giydirmiş ve onlara "Şimdi gidin efendinizin ve efendinizin annesinin ellerini öpün! Ve onun size vereceği buyrukları hemen yerine getirin ve onu gözlerinizden bir an ayırmayın, ey beyaz ve siyah köleler!" demiş. Sonra ecinni Gökgürültüsü aynı şekilde beyaz ve siyah erkek köleleri giyindirmiş; ve onları Cevder'in elini öpmeye göndermiş. Sonra da aynı zevkle Salim ve Selim'i giydirmiş. Ve herkes giyindikten sonra, Cevder, gerçekte, göze, bir şah gibi, kardeşleri de vezirleri gibi görünmüş.

Saray oldukça geniş olduğundan, Cevder kanatlardan birinde kardeşi Salim'i ve hizmetkârlarıyla cariyelerini, bir diğer kanatta kardeşi Selim ile hizmetkârlarını ve cariyelerini barındırmış. Kendisine gelince, sarayın orta bölümünde anasıyla birlikte oturmuş. Ve her biri kendi yerlerinde tam bir sultan gibi imişler. Ve işte onların durumu böyle imiş.

Hükümdara gelince! Başhazinedar ertesi sabah, hükümdarın ihtiyacı için birkaç şey almak üzere hazine dairesine girince, dolapları açmış; fakat hiçbir şey bulamamış! Ve dolaplar tam da şairin anlattıklarına uygun durumdaymış:

> Bu yaşlı ağaç gövdesi zengindi ve uğuldayan arıların kovanı ve altın renkli balların yansıdığı yerdi; ama arı topluluğu uçup da kovanı boş bırakınca boşlukla dolu taşlı bir kovuktan başka bir şey değil artık!

Ve başhazinedar, bu durumu görünce, büyük bir feryat koparak baygın düşmüş. Kendine geldiği zaman, ellerini havaya kaldırarak çabucak hazine dairesinden çıkmış, koşup hükümdar Şemsü'd-Devle'yi bulmaya gitmiş; ve ona "Ey Emirü'l-Müminin, hazinenin bu gece boşaltılmış bulunduğunu sana

bildirmeye geldim!" demiş. Hükümdar "Ey sefil, hazinemde bulunan serveti ne yaptın?" diye haykırmış. O da "Vallahi! Ben bir şey yapmadım! Ne olduğunu da, hazinenin nasıl boşaltılmış bulunduğunu da bilmiyorum! Dün akşam vakti, âdet edindiğim gibi hazineyi denetlemiş ve onu dolu bırakmıştım; bu sabah ziyaret ettiğimde ise boş buldum; içeride hiçbir şey kalmamış! Bununla birlikte kapılar zorlanmamış; hiçbir delinme ya da kırılma izi yok; kapıların üzerindeki kilitlere de dokunulmamış! Böyle olunca hazineyi bir hırsız soymamış demektir!" diye yanıt vermiş. Hükümdar "Peki, heybe de aynı şekilde gözden yok olmuş mu?" diye sormuş. O da "Evet!" demiş. Bu sözleri duyunca hükümdarın aklı başından uçar gibi olmuş, iki ayağı üzerinde dikilmiş ve başhazinedara "Düş önüme!" demiş. Ve hazinedar hazineye doğru yürümüş; hükümdar da onu izleyerek hazineye ulaşmış ve gerçekten, onu, dışarıdan içeri girilmediği halde içerden boşaltılmış olarak bulmuş; hükümdar şaşmış ve tükenmiş ve "İşte, benim kudretimden ve öfkemden yılmaksızın hazinem soyulmuş!" demiş. Ve gerçekten büyük bir öfkeye kapılarak hemen Divan'ı toplamış; sarayın emirleri ve ileri gelenleri Divan'a girmişler ve birbirlerine korkuyla hükümdarın öfkesinin nedenini sormuşlar! Hükümdar onlara "Ey siz, hepiniz, bilin ki, hazinem bu gece soyulmuştur; ve ben, bana bu denli hakaret ederek ve beni bunca alçaltarak ve de öfkemden korkmayarak bu işi yapanı bilmiyorum!" demiş. Onlar da durumu sorunca hazinedar kendilerine "Dün hazinede her şey vardı; bu sabah ziyaret ettiğimde onu boşalmış; dışarıda hiçbir delinme ve kapıda kırılma olmaksızın içerdeki her şeyin soyulmuş olduğunu gördüm!" demiş. Hepsi son kertede şaşırmış ve ne yanıt vereceklerini bilememiş. Hükümdarın şimşek çakan gözlerinin önünde başlarını eğmiş ve sessiz kalmışlar. Ama aynı anda içeriye daha önce hükümdara, Salim ve Selim'i ihbar eden okçu girmiş ve "Ey zamanın hükümdarı, bu gece öyle akıl almaz şeyler gördüm ki, bir türlü uyuyamadım" demiş. Hükümdar da ona "Peki, ne gördün bakalım?" diye sormuş. O da "Bil ki, ey zamanın hükümdarı, bütün geceyi, duvarcıların inşaat yapmalarını ve çekiç, mala ve diğer gereçleri kullanmalarını seyrederek oyalandım ve hoşça vakit geçirdim. Ve gün doğarken, şu yanda harika ve

dünyada eşi bulunmaz bir sarayın bütün haşmetiyle yükseldiğini gördüm. Bu konuda bilgi edinmek istedim; bana 'Ömer oğlu Cevder geziden döndü ve bu sarayı yaptırdı! Ve kendisiyle birlikte birçok esireler ve genç oğlanlar getirdi! Büyük bir zenginliğe ve sonsuz bir mal varlığına sahip! Kardeşlerini de hapisten kurtardı! Şimdi sarayında sultanlar gibi yaşıyor!' dediler" demiş.

Okçunun bu sözleri üzerine, hükümdar "Hemen gidip hücreye baksınlar!" demiş. Gidip hücreye bakılmış ve dönülüp hükümdara, Salim ve Selim'in artık orda bulunmadıkları bildirilmiş! Bunu duyan hükümdar "Hırsızı yakaladım! Salim ve Selim'i hapishaneden kaçıran kişi, hazinemi de çalan kişidir!" diye haykırmış. Büyük vezir de "Kim bu?" diye sormuş. O da "Kardeşleri Cevder'dir! Ve iki heybeyi de çalan odur! Ey vezirim, sen hemen şimdi başlarında bir emir bulunduğu halde elli savaşçıyı, onu yakalamak üzere yolla! Tüm mallarını mühürledikten sonra onları buraya getir ki, onları asayım!...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen üçüncü gece olunca, demiş ki:

"Ve buraya getir ki, onları asayım!" diye yanıt vermiş. Ve öfke içinde gittikçe daha fazla kabararak "Evet! Gidip onları bulun! Çünkü onları öldürteceğim!" diye haykırmış. Büyük vezir "Ey hükümdar, merhametli ve hoşgörülü ol! Çünkü Allah merhametlidir ve kaçan, hata işleyen ya da ayaklanan kulunu, cezalandırmada acele etmez! Ve sonra! Bir gecelik bir sürede bir sarayı inşa ettiren kişi, gerçekten, dünyada hiç kimseden korkmayacak güce sahiptir! Ve ben yollanacak emir adına endişe ederim ve ona karşı Cevder'in duyacağı hınçtan korku duyarım! Bu sorun hakkındaki gerçeği senin adına anlamak konusunda en iyi yolu bulunca kadar sabret! Ve ancak o zaman bir terslik olmadan gerçekleştirmeyi kararlaştırdığın şeyi gerçekleştirebilirsin!" demiş. Hükümdar da "Öyleyse, vezirim, ne yapmam gerektiğini bana söyle!" diye yanıt vermiş. O da "Kendisine saraya gelmesi için çağrıda bulunmak üzere bir emir gönder. O zaman ona nasıl davranılacağını saptarım; ona büyük bir dostluk göstereceğim;

ve yaptığı ya da yapmadığı şeyler konusunda onu ustaca sorgulayacağım! Bakalım ne olacak, görürüz! Eğer büyük bir gücü varsa, onu kurnazlıkla yakalarız; ama gücü zayıfsa, onu kendi gücümüzle yakalarız; ve sana teslim ederiz. Sen de ona istediğini yaparsın!" demiş. Hükümdar "Çağrılsın öyleyse!" demiş. Büyük vezir, Emir Osman adındaki bir emiri gidip Cevder'i aramak ve saraya çağırmak üzere görevlendirmiş; ve ona "Hükümdar seni saraydaki çağrılıların arasında görmeyi diler!" demesini tembih etmiş. Hükümdarın kendisi de "Ve de sakın onu almadan gelme!" diye eklemiş.

Oysa bu Emir Osman budala, kibirli ve kendini beğenmiş biriymiş. Cevder'in sarayının kapısına ulaşınca, bir haremağasının kamıştan yapılma bir iskemle üzerinde eşikte oturmakta olduğunu görmüş ve ona doğru yürümüş; ama haremağası onun için ayağa falan kalkmamış ve sanki onu hiç görmemiş gibi davranarak hiç istifini bozmamış. Oysa Emir Osman epeyce göze çarpar haldeymiş; ve yanında iyice göze çarpan elli adam varmış! Ve öylece haremağasına yaklaşmış ve ona "Ey köle, senin efendin nerede?" diye sormuş. O da, başını bile çevirmeden ve ilgisiz tavrını ve kaygısız oturuşunu terk etmeden "Sarayda!" diye yanıt vermiş. Bunu gören emir çok öfkelenmiş ve ona "Ey zift suratlı uğursuz köle! Seninle konuşurken, rezil bir oğlan gibi kaygısızca bir tavırla uzanmaya utanmıyor musun?" diye haykırmış. Haremağası "Defol! Ve bir söz daha söyleme!" diye yanıt vermiş. Bu sözleri duyunca Emir Osman, öfkenin sınırlarına dayanmış ve topuzunu savurarak haremağasına vurmak istemiş. Oysa, bu haremağasının Cevder tarafından sarayın kapısında görevlendirilen yüzüğün ifriti Gürüldeyen Gökgürültüsü'nden başkası olmadığını bilmiyormuş. Ve haremağası gibi davranan ifrit, emir Osman'ın davranışını görünce, ayağa kalkıp ona sadece bir gözüyle bakmış; öbür gözü kapalıymış; ve yüzüne üfürmüş ve bu üfürüşle emir yere yıkılmış. Sonra da elinden topuzunu alarak bununla ona dört darbe vurmuş, fazla değil!

Bunu görünce emirin elli savaşçısı öfkeye kapılmışlar ve komutanlarının uğradığı hakarete dayanamayarak kılıçlarını çekmişler ve öldürmek üzere haremağasına saldırmışlar. Ama

haremağası görünümündeki ifrit sakince gülmüş ve onlara "Ah! Kılıç çekiyorsunuz ha, köpekler! Hele bekleyin biraz!" demiş. Ve hemen birkaçını yakalamış ve onları kendi kılıçlarını karınlarına sokarak öldürmüş ve kendi kanlarında boğmuş! Ve onları parçalamayı sürdürmüş; öylesine ki durumu gören ötekiler, başlarında emirleri olduğu halde kaçmışlar ve ancak hükümdarlarının huzuruna ulaşınca durmuşlar; o sırada Gürüldeyen Gökgürültüsü gelip kamış iskemle üzerindeki yerini yeniden almış ve kaygısız tavrını tekrar takınmış.

Hükümdar Emir Osman'dan olup biteni öğrenince, öfkenin sınırına ulaşmış ve "Bu haremağasının üzerine yüz savaşçı gitsin!" demiş. Ve yüz savaşçı sarayın kapısı önüne gelmişlerse de, haremağası tarafından topuz darbeleriyle karşılanmışlar ve hırpalanarak göz açıp kapayasıya kadar geçen bir sürede kaçmaya başlamışlar. Hükümdara gelip "Bizi dağıttı ve dehşete düşürdü!" diyerek durumu anlatmışlar. Hükümdar da "Üzerine iki yüz kişi saldırsın!" demiş. Ve iki yüz kişi haremağasının üzerine çullanmış ve onun tarafından parça parça doğranmışlar. Bunun üzerine hükümdar, büyük vezire "Sen kendin, şimdi ona beş yüz savaşçıyla saldıracaksın ve onu hemen karşıma getireceksin! Onun efendisi Cevder'i ve iki kardeşini de birlikte getireceksin!" diye haykırmış. Ama büyük vezir "Ey zamanın hükümdarı, ben yanıma hiçbir savaşçı almamayı ve daha çok tek başıma ve silahsız onu bulmayı yeğlerim!" diye yanıt vermiş. Hükümdar "Git! Ve sana ne uygun geliyorsa, onu yap!" demiş.

Bunun üzerine büyük vezir, silahları üzerinden çıkarmış ve beyaz bir giysiye bürünmüş; sonra da eline büyük bir tespih almış ve tespihi çekerek ağır ağır Cevder'in sarayına doğru yönelmiş. Ve söz konusu olan haremağasını iskemleye otururken görmüş; ve gülerek ona doğru yaklaşmış; karşısında yere oturmuş ve büyük bir nezaketle ona "Barış üzerine olsun!" diyerek selam vermiş. O da "Barış senin üzerine olsun ey âdemoğlu! Ne istiyorsun?" diyerek yanıt vermiş. O da, bu âdemoğlu sözünü işitince, haremağasının ecinniler içinden biri olduğunu anlamış; ve korkuyla titremiş. Sonra alçakgönüllükle "Efendin Cevder hazretleri burada mıdır?" diye sormuş. O da "Evet, saraydadır!" yanıtını vermiş. Yeniden söz alan vezir "Ya Seydi,

gidip onu bularak, kendisine, 'Ya Seydi, hükümdar Şemsü'd-Devle seni yanında bulunmaya çağırıyor; çünkü senin onuruna bir şölen veriyormuş. Ve kendisi sana selamlarını yollamış ve konukseverliğini kabul ederek ikametgâhını onurlandırmanı rica ediyormuş!' demeni dilemekteyim" demiş. Gökgürültüsü "Beni biraz burada bekle! Gidip hoşnut olup olmayacağını öğreneyim...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen dördüncü gece olunca, demiş ki:

"Beni biraz burada bekle! Gidip hoşnut olup olmayacağını öğreneyim!" diye yanıt vermiş. Büyük vezir de çok nazik bir tutumla beklemiş. Meret, Cevder'i bulup ona "Bil ki, ya Seydi, hükümdar ilkin yendiğim güçlü bir emir gönderdi; yanında da bozguna uğrattığım elli savaşçı vardı! Sonra bana karşı alt ettiğim yüz savaşçı; sonra da bozguna uğrattığım ve kaçırttığım iki yüz savaşçı yolladı. Şimdi de silahsız ve beyazlar giyinmiş olarak büyük vezirini göndermiş, konuk sofrasında seni yemeğe çağırmak için! Ne dersin?" demiş. Cevder "Git, büyük veziri buraya bana getir!" diye yanıt vermiş. Gökgürültüsü de aşağı inip ona "Ey vezir, gel efendimle konuş!" demiş. Vezir "Başım üzerine!" yanıtını vermiş ve saraya çıkmış; sonra kabul salonuna girmiş; burada, Cevder'in şahlardan da saygın bir tavırla, hiçbir sultanın eşine sahip olamayacağı bir taht üzerinde ve ayaklarının önünde harika bir halı serili olarak oturmakta olduğunu görmüş. Şaşırmış ve hayretler içinde kalmış; sarayın güzelliğinden ve süslemelerinden, düzenlenişinden, mimarisinden ve eşyalarından gözleri kamaşmış; ve kendisini, karşılaştırma yoluyla, bu kadar güzel şeylerin ve sarayın sahibinin karşısında dilenciden aşağı görmüş. Ve üstelik eğilip iki eli arasından yeri öpmüş ve onun refahı için iyi dileklerde bulunmuş. Cevder de, ona "Benden ne gibi bir istekte bulunacaksın, ey vezir?" diye sormuş. O da "Efendim, dostun hükümdar Şemsü'd-Devle selamlarını yolluyor! Senin yüzünle gözlerini şenlendirmeyi şiddetle arzu ediyor; ve bu maksatla, senin onuruna bir şölen veriyor! Ona zevk vermiş olmak için kabul eder miydiniz?" diye sormuş. Cevder "Benim dostum olduğuna göre, git kendisine selamlarımı ilet ve daha çok onun bana gelmesini dile-

diğimi söyle!" diyerek yanıt vermiş. Vezir "Başım üstüne!" demiş. Bunun üzerine Cevder yüzüğün kaşını ovuşturmuş; ve Gökgürültüsü önünde belirmiş; ona "Bana en iyilerinden bir giysi getir!" demiş. Gökgürültüsü de giysiyi getirince, ona "Bu, senin içindir ey vezir, giy onu!" demiş. Vezir bir eşini dünyada kimsenin giymemiş olduğu giysisi içinde saraydan inmiş ve gidip hükümdarı bulmuş; ona Cevder'in durumu hakkında bilgi vermiş ve kendisine "Cevder seni davet ediyor!" demiş. Hükümdar "Haydi askerler!" demiş; hepsi ayağa kalkmışlar; ve onlara "Binin atlarınıza! Benim de savaş atımı getirsinler! Gidip Cevder'i görelim!" demiş. Sonra ata binmiş ve tüm muhafızları ve askerleri tarafından izlenerek Cevder'in sarayına doğru yönelmiş.

Cevder, uzaktan hükümdarın maiyetiyle birlikte geldiğini görünce, yüzüğün ifritine "İstiyorum ki, ifrit yoldaşlarını buraya insan kılığında getiresin ve sarayın büyük avlusunda, hükümdarın geçeceği yolda iki uzun sıra oluşturacak şekilde dizesin! Hükümdar, onların nicelik ve niteliklerini görerek bundan dehşet ve korku duysun! Ve yüreği titresin! O zaman benim gücümün onunkini geçtiğini anlayacak ve bundan bir pay çıkaracaktır!" demiş. O anda, Gökgürültüsü, iki yüz ifriti çağırmış ve onları silahlı muhafız kılığında, zengin zırhlara bürünmüş, müthiş görünümlü ve iri kıyım hale sokmuş. Hükümdar da saraya iki sıra muhafız arasından yürüyerek girmiş ve onların korkunç görünüşü karşısında yüreğinin titrediğini duyumsamış. Sonra saraya çıkmış ve Cevder'in bulunduğu salona girmiş; ve onu gerçekten hiçbir şah veya sultanda bile görülmeyen bir tavır ve edayla tahtında oturur bulmuş! Selam verip önünde eğilmiş ve iyi dileklerini dile getirmiş. Cevder onun onuruna ayağa kalkmadığı ya da saygı göstermediği ve de oturmaya çağırmadığı halde! Hatta aksine! Onu, kendi önemini vurgulamak için, ayakta tutmuş. Hükümdar, tüm direnme gücünü yitirerek orada artık kalıp kalmayacağını bilmez hale gelmiş. Cevder de, bir süre geçtikten sonra, sonunda, ona "Gerçekte, senin yaptığın gibi, savunmasız kimseleri ezmek ve onları mallarından etmek bir yönetim tarzı mıdır, dersin?" diye sormuş. O da "Efendim, beni bağışlayın! Beni böyle davranmaya iten açgözlülük ve hırstır! Ve de bu benim bahtımdır! Zaten hata olmasaydı, bağışlama da olmazdı!" diye yanıt vermiş. Ve geçmişte

işlemiş olabileceği kusurlardan dolayı af dilemeyi sürdürmüş; ve hoşgörü ve bağışlanma dilemiş; ve bu özür dilemeler arasında şu dizeleri de okumuş:

> Ey sen, yüce gönüllü kişi, şanlı atalardan gelmiş, soylu bir ırkın evladı, geçmişte senin hakkında yaptığım haksızlıklardan ötürü beni kınama!
> Sen de bazı kötü işlerden suçlu olsaydın, nasıl biz seni bağışlamaya hazır bulunacak idiysek, sen de bizi bağışla!

Ve Cevder'in önünde, böylece boyun eğmeyi, Cevder ona "Tanrı seni affetsin!" deyinceye kadar sürdürmüş ve ona oturmak için izin vermiş; o da oturmuş. O zaman Cevder onu himayenin giysisiyle donatmış ve kardeşlerine sofra yaymaları ve çeşitli olağandışı yiyecekler getirmeleri buyruğunu vermiş. Ve yemekten sonra, hükümdarın maiyetinde bulunanlara güzel giysiler vermiş ve onlara saygı ve cömertlikle davranmış. Ancak o zaman hükümdar izin alıp saraydan çıkmış; ve sonra hemen her gününü Cevder ile birlikte geçirmek için buraya gelir olmuş; hatta ülkesinin işlerini görmek için başkanlık ettiği Divan'ını bile onun sarayında toplamayı âdet etmiş. Ve ikisi arasındaki dostluk ve arkadaşlık artık pekişmiş. Böylece bir süre yaşamışlar. Ama günün birinde hükümdar, büyük veziri ile başbaşa vermiş, otururken, ona "Ey vezir, Cevder'in beni öldürüp tahtı elimden almasından korkuyorum...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen beşinci gece olunca, demiş ki:

"Ey vezir, Cevder'in beni öldürüp tahtı elimden almasından korkuyorum!" demiş. Vezir "Ey zamanın hükümdarı, tahtın söz konusu ise, Cevder'in senin elinden alacağından korkma! Çünkü Cevder'in kudreti ve büyük zenginliği hükümdarlarınkinden daha hatırı sayılır boyuttadır! Senin tahtını ne yapsın? Zaten senin tahtın onun için şimdiki durumuyla bir güçsüzlük belirtisidir! Ama seni öldürmesi konusuna gelince, bundan endişe ediyorsan,

senin bir kızın var! Onu kendisiyle evlendirmen ve devlet gücünü onunla paylaşman kaçınılmazdır! O zaman onunla aynı koşullar içinde olursun!" diye yanıt vermiş. O da "Ey vezir, sen, benimle onun arasında aracı ol!" demiş. Vezir de "Bunun için onu sarayına çağırmalısın; ve geceyi sarayın büyük salonunda geçirmeliyiz! O zaman kızına en iyi giysilerine bürünmesini ve salonun kapısından bir şimşek gibi geçmesini emredersin! Cevder de onu fark edecek; merakı alabildiğine kabaracak ve bir ara görünen sultanın hayaliyle ruhu öylesine şenlenecek ki, ona çılgınca âşık olacak; onun kim olduğunu bana soracaktır. O zaman kendisine gizemli bir şekilde eğilip 'Hükümdarın kızıdır!' diyeceğim! Ve onunla bu konuda görüşmeyi sürdürerek sözü alıp bırakacak ve konuya dalıp çıkacak; sonunda ona, fark ettirmeden, kızını senden istemeye gelmek kararını verdirecek bir havaya sokacağım! Ve sen böylece onu kızınla evlendirerek ikiniz arasındaki anlaşmayı pekiştirmiş olacaksın!" demiş. Hükümdar da "Doğru söylüyorsun, ey vezir!" diyerek cevap vermiş. Ve bir şölen vererek Cevder'i saraya çağırmış ve şenlik ve eğlence içinde büyük sarayda oturup gün bitimine kadar hoşça vakit geçirmişler.

Hükümdar, eşine, genç kızı, en güzel giysilerini giydirerek en güzel ziynetlerle donatması ve böylece şölen salonunun önünden geçirmesi için haber yollamış bulunuyormuş. Genç kızın annesi de, kendisinden istenen her şeyi yapmış. Ve genç kız güzelliğiyle ve taktığı elmaslarla parıldayarak bir şimşek gibi salonun kapısından geçerken, Cevder onu fark etmiş ve hafif bir hayranlık feryadı koparak derin derin içini çekmiş ve "Ah!" demiş. Bütün organları gevşemiş ve yüzü sararmış. Ve aşk, tutku, arzu ve ateş içine girip ona egemen olmuş. O zaman vezir ona "Tüm dert ve kederler senden ırak olsun, efendim! Seni niçin acaba, ansızın değişmiş ve acı çeker gibi keder içinde görüyorum?" demiş. O da "Ey vezir, şu genç kız, kimin kızıdır? Beni kendine kul etti ve fikrimi perişan kıldı!" diye yanıt vermiş. O da "Senin dostun hükümdarımızın kızıdır! Gerçekten hoşuna gittiyse, hükümdara sözünü edeyim de seni kızıyla evlendirsin!" demiş. O da "Ey vezir, konuş onunla! Ben de, yaşamım üzerine söz veririm ki, sana istediğin her şeyi bağışlayacağım! Hükümdara da mehr olarak ne isterse sunacağım! Bu

birleşmeyle dost ve yakın oluruz!" demiş. Vezir de "İstediğini elde etmen için tüm gücümü kullanacağım" demiş. Ve gizlice hükümdara bunun sözünü etmiş ve kulağına "Ey Şemsü'd-Devle, işte dostun Cevder birleşme yoluyla sana yaklaşmak istiyor! Ve kızın Sitti Asiye'yi evlilik bağıyla kendisine vermen için benim aracılığımı diliyor! Bunu reddetme ve benim aracılığımı kabul buyur! Ve kızın için mehr olarak ne istersen Cevder yerine getirmek istiyor!" demiş. Hükümdar "Mehr ödenmiş ve alınmıştır bile! Kızım da onun emrinde bir köledir! Onu kendisine eş olarak veriyorum; bunu kabul ederek bana büyük onur verecektir!" diye yanıt vermiş. Ve o geceyi artık başka bir şey kararlaştırmadan geçirmişler.

Ama ertesi sabah, hükümdar Divan'ını toplamış; orada sarayının büyüklerini, küçüklerini; efendilerini, hizmetkârlarını çağırmış; koşullar dolayısıyla şeyhülislamı da getirtmiş. Cevder evlilik isteğini belirtmiş; hükümdar da kabul edip "Mehre gelince, onu aldım!" demiş ve sözleşme kaleme alınmış.

Bunun üzerine Cevder, cevahir ve değerli şeylerle dolu heybeyi getirtmiş ve bunu kızının mehri olarak hükümdara sunmuş. O zaman ziller ve trampetler, davullar ve zurnalar çalınmış ve Cevder gerdek odasına girerek düğün şenlikleri tam anlamıyla başlamış. Cevder ile hükümdar birbirine sıkı sıkıya bağlı, pek çok güzel günler geçirmişler. Bir süre sonra hükümdar ölmüş.

O zaman ordu, Cevder'in saltanatı kabul etmesini istemiş; o, bu öneriyi reddettiğinden, kabul edinceye kadar onu sıkıştırmışlar; ve onu sultan ilan etmişler. Sultan olarak Cevder'in ilk yaptığı iş, hükümdar Şemsü'd-Devle'nin kabrinin yanına bir cami yaptırmak olmuş; ve ona zengin vakıf gelirleri bağlamış. Bu caminin inşa edileceği yer olarak Bundukaniye mahallesini seçmiş; kendi sarayının bulunduğu yer ise Yemeniye adını taşıyormuş. Ama o zamandan beri caminin bulunduğu yere ve caminin kendisine Cevderiye adını koymuşlar.

Bundan sonra sultan, iki kardeşini vezir ilan etmiş; Salim Sağ Kanat veziri, Selim ise Sol Kanat veziri olmuş. Ve böylece, barış içinde, bir yıl geçirmişler, daha fazla değil...

Bu sürenin sonunda Salim, Selim'e "Kardeşim, ne zamana kadar...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görerek yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen altıncı gece olunca, demiş ki:

Bu sürenin sonunda Salim, Selim'e "Kardeşim, ne zamana kadar biz bu durumda kalacağız? Tüm yaşamımızı Cevder yaşadıkça mutluluktan ve güçten yararlanma sıramız gelmeden onun hizmetkârları olarak mı geçireceğiz?" demiş. Selim "Onu nasıl öldürür de yüzüğü ve heybeyi elinden alabiliriz? Sen benden deneyli ve akıllı olduğun için tek başına bir tertip bularak onu öldürebilirsin!" demiş. Salim de "Ben onun ölümü için bir tertip bulursam, sen sonra kendin Sağ Kanat veziri kalıp benim sultan olmama ve ben yüzüğe sahip olurken sen heybeyle yetinmeye razı olur musun?" diye sormuş. O da "Kabul ediyorum!" demişler. Böylece saltanat gücünü elde etmek ve hükümdar olarak şu dünyanın servetinden yararlanmak üzere Cevder'in öldürülmesi konusunda anlaşmaya varmışlar.

Bir kez tertibi düzenledikten sonra, Cevder'i bulmaya gitmişler ve ona "Kardeşimiz, bu akşam gelip soframızda yemek onurunu bize vermeni çok istiyoruz; çünkü konukseverliğimizin eşiğini aşmayalı epeyce zaman oldu" demişler. O da "Artık bunu dert edinmeyin! İlkin kimin çağrısını yanıtlayacağım?" demiş. Selim "Benim çağrımı! Benim çağrılım olarak yemeklerimi tattıktan sonra, kardeşimin çağrısını değerlendirirsin!" diye yanıt vermiş. O da "Bunda bir aykırılık görmüyorum!" diye yanıt vermiş. Ve Selim'in çağrısını izleyerek Salim ile birlikte gidip sarayda onun oturduğu kanada geçmiş. Oysa orada kendisini neyin beklediğini bilmiyormuş! Çünkü, şölende daha ilk lokmayı alır almaz, etleri bir yana kemikleri bir yana dökülerek boylu boyunca yere düşmüş! Zehir hemen etkisini göstermiş.

O zaman Salim ayağa kalkmış ve parmağından yüzüğü çıkarmak istemiş; ama yüzük oradan çıkmak istemediğinden, parmağı bir bıçakla kesmiş. Yüzüğü almış ve kaşını ovalamış; hemen yüzüğün hizmetkârı ifrit Gürüldeyen Gökgürültüsü belirmiş ve "İşte karşındayım! İstediğini söyle, yerine getirilecektir!" demiş. Salim ona, "Senden Selim'i yakalayıp öldürmeni istiyorum.

Onun ölüsünü kaldırdıktan sonra, zaten ölmüş olan Cevder'inkini de kaldırır ve gidip iki cesedi, ordunun önde gelen komutanlarının önüne atarsın!" demiş. Hemen yüzüğün sahibi kim olursa olsun, kendisine verilen bütün emirleri yerine getiren ifrit Gökgürültüsü, Selim'i bulup öldürmüş; sonra iki cesedi de alıp tam o sırada yemek salonunda toplanmış bulunan ordu komutanlarının önüne atmış!

Ordu komutanları Cevder ve Selim'in cansız cesetlerini görünce, yemek yemeyi bırakmışlar; kollarını havaya kaldırarak dehşete düşmüş ve titremeler içinde kalıp merete "Bu cinayeti kim yaptı?" diye sormuşlar. O da "Kardeşleri Salim!" diye yanıt vermiş. Ve tam o anda Salim içeri girmiş ve onlara "Ey ordularımın komutanları ve siz askerlerim, yemeğinizi yiyin ve memnun olun! Kardeşim Cevder'den devraldığım bu yüzüğün sahibi oldum. Ve şurada önünüzde duran meret, yüzüğün hizmetkârı Gürüldeyen Gökgürültüsü'dür! Ve ona kardeşim Selim'i tahtta iddiası olmasın diye öldürmesini de ben emrettim! Zaten o, bana ihanet edeceğini düşündüğüm bir haindir! Dahası, Cevder öldüğüne göre, ben, tek hükümdar olarak kalmış bulunuyorum! Beni sultanınız olarak kabul edecek misiniz, yoksa yüzüğü sürtüp büyük küçük son bireyinize kadar hepinizi ifritin eliyle öldürteyim mi?" demiş Bu sözleri duyan ordu komutanları, büyük bir korkuya kapılarak karşı çıkmayı göze alamamışlar ve "Seni hükümdar ve sultan olarak kabul ediyoruz!" demişler.

Bunun üzerine Salim, kardeşlerinin cenaze merasimini yaptırmış. Sonra Divan'ı toplamış ve herkes cenaze merasiminden döndükten sonra, tahta çıkmış; ve hükümdar olarak bütün uyruklarının saygı sunuşlarını kabul etmiş. Bunu izleyerek "Şimdi kardeşimin karısı ile evlenme sözleşmemi yaptırmak istiyorum!" demiş. Ona "Bir sakınca yok!" demişler. "Ama dört ay on günlük dulluk süresinin geçmesini beklemek gerek!" diye eklemişler. O da "Ben böylesine işlemleri veya benzeri şeyleri tanımam! Başım üzerine yemin ediyorum ki, bana evlilik sözleşmesi gerek!" demiş. Konuyu gidip Cevder'in karısı Sitti Asiye'ye bildirmişler. O da "Gelsin!" diye yanıt vermiş...

Anlatısının burasında Şehrazad, sabahın belirdiğini görmüş ve yavaşça susmuş.

Ama dört yüz seksen yedinci gece olunca, demiş ki:

Konuyu gidip Cevder'in karısı Sitti Asiye'ye bildirmişler; O da "Gelsin!" demiş. Ve Salim, gece olunca, Cevder'in dairesine girmiş; kadın onu en canlı sevinç gösterileriyle ve gelişini hoş karşılayarak kabul etmiş. Ve ona, serinlesin diye, içmek üzere bir bardak şerbet sunmuş; ama, Salim bunu içince hemen param parça, ruhsuz bir gövde olarak yere düşmüş. Ve ölümü böyle olmuş.

O zaman Sitti Asiye yüzüğü almış ve bundan böyle suç maksadıyla kullanılmasın diye onu paramparça etmiş. Sihirli heybeyi de kesip ayırarak sihrini gidermiş.

Bunun ardından şeyhülislamı çağırarak olup bitenleri anlatmış ve bu durum dolayısıyla "Ülkeyi idare etsin diye yeni bir sultan seçmelisiniz!" diyerek, ülkenin ileri gelenlerinin yeni bir hükümdar seçmek için toplanmalarını sağlamış.

"Ve işte" diyerek sözünü sürdürmüş Şehrazad, "Cevder'in, kardeşlerinin, sihirli heybenin ve sihirli yüzüğün öyküsü üzerine benim bildiğim bu kadar! Ama yine de biliyorum ki, ey bahtıgüzel şah, adı Ebu Kir ve Ebu Sir *olan şaşkınlık verici bir öykü daha vardır."*